NOVVM LEXICON GRAECO-LATINVM IN NOVVM TESTAMENTVM

CONGESSIT
ET
VARIIS
OBSERVATIONIBVS PHILOLOGICIS
ILLVSTRAVIT

IOH. FRIEDER. SCHLEVSNER

PHILOSOPHIAE ET THEOLOGIAE DOCTOR
HVIVSQVE PROF. P. O. VITEB. CONSIST. ECCLES.
REGII ASSESSOR, AEDI ARCIS ET ACAD.
PRAEPOSITVS

TOMVS SECVNDVS

EDITIO TERTIA EMENDATIOR ET AVCTIOR

LIPSIAE CIƆIƆCCCVIII.
IN LIBRARIA WEIDMANNIA
LONDINI APVD L. PAYNE ET MACKINLAY
ET W. H. LVNN

Λ

ΛΑΓΧΑ'ΝΩ, aor. 2. ἔλαχον, 1) *sortior*, *sortem iacio*, *sortem duco*, i. q. κληρόω. *Hesych.* λαγχάνειν· κληρȢν. Sic in N. T. legitur Ioh. XIX, 24. ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτȢ, τίνος ἔσαι sed sortiamur de ea, cuius futura sit; ubi λαγχάνειν in sequentibus cum formula βάλλειν κλῆρον permutatur, coll. Matth. XXVII, 35. *Thucyd.* III. c. 50. 2) *sorte aliquid accipio et consequor.* Luc. I, 9. ἔλαχε τȢ θυμιᾶσαι sorte illi obtigit officium suffitum adolendi. Omnia enim, quae in cotidiano sacrificio et ministerio Levitico fiebant, solita fuisse distribui sorte tum sacerdotibus, tum Levitis, liquet ex *Misna* in *Massechet* תמיד cap. 3. init. *Phavor.* λαγχάνω· τὸ κληρȢμαι, αἰτιατικῇ. De constructione huius vocis cum genit. et accus. vide *Eustath.* in Iliad. ό, p. 1023, 17. 3) generatim: *nanciscor*, *consequor*, *obtineo*. Act. I, 17. ἔλαχε τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης, de Iuda, cui ab ipso Christo demandatum erat apostoli munus, coll. Matth. X, 1 et 2. 2 Petr. I, 1. τοῖς ἰσότιμον ἡμῖν λαχȢσι πίστιν iis, quibus nobiscum contigit cognitio religionis aeque praestantis. Saepius non legitur in N. T. Alex. 1 Sam. XIV, 47. σαȢλ ἔλαχεν τȢ βασιλεύειν ἐπὶ ἰσραήλ, ubi hebraico לָכַד *accepit* respondet. Sap. VIII, 20. 3 Macc. VI, 1. ἐν πρεσβείῳ τὴν ἡλικίαν ἤδη λελογχώς. *Hesych.* λελογχώς· τυχών. Adde quoque *Aeschin.* Socr. Dial. III, 19. et *Eurip.* Phoen. v. 1505. σκοτίαν αἰῶνα λαχόντων. *Thucyd.* II, c. 44. Alia loca dedit *Reiske* in Indice Graecitatis *Demosthenicae* p. 478 sq.

ΛΑ'ΖΑΡΟΣ, Ȣ, ὁ, *Lazarus.* Nomen proprium viri, a Christo valde amati: Ioh. XI, 1. 2. 5. 11. 14. 43. XII, 1. 2. 9. 10. 17. De etymologia vocis multa habet *Fullerus* in Miscell. Sacr. I, cap. 10. et *Wetstenius N. T.* T. I. p. 767. Nonnullis veterum, v. c. *Hieronymo*, *Tertulliano* et *Prudentio*, idem, quod hebraicum אֱלִיעֶזֶר (quod sonat: *Deus meum auxilium*) esse visum est, pro quo per aphaeresin Iudaei in Talmude Hierosolymitano ליעזר *Leser* dixerint. Sed quia lingua hebraica non patitur, ut vox אל deperdat litteram א, malim coniicere, hanc vocem compositam esse ex לא *non* et עֵזֶר *auxilium*, ut significet *hominem*, *auxilio destitutum*, *inopem*, qui Graecis ἀβοήθητος *dicitur*, quam etymologiam, loco Lucae XVI, 20. 23. 24. 25. (ubi Lazarus est nomen, a Christo in parabola fictum) et versione Syriaca confirmatam, calculo suo etiam probat *Lud. de Dieu* in Critica Sacra ad Lucae c. XVI. *Alberti* Gloss. Gr. p.

Gr. p. 44. Λάζαρος· πρὸς βοηθούμενος. Ita enim loco impreſſi πατρὸς βοηθούμενος e MS. Voſſ. reponendum eſſe, recte cenſet *Alberti*.

ΛΆΘΡΑ. Adverbium, *clam*, *latenter*, *furtim*, pro quo apud *Homerum* et alios etiam λάθρῃ ponitur, a λήθω, dorice λάθω, *lateo*. Legitur in N. T. Matth. I, 19. λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν clam (h. e. ita, ne publica ignominia afficeretur) dimittere illam. ibid. II, 7. Ioh. XI, 28. λάθρα εἰποῦσα. Huic enim verbo λάθρα h. l. iungendum eſt, non praecedenti, ἐφώνησε. Act. XVI, 37. λάθρα opponitur τῷ δημοσίᾳ. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini uſi ſunt pro בַּסֵּתֶר *in occulto, clam*, Devt. XIII, 6. Pſ. CI, 5. pro בַּמִּסְתָּר, quod idem notat, Habac. III, 14. et pro בַּלָּט *abſcondite, clam*, 1 Sam. XVIII, 22. *Heſych.* λάθρα· κρυφίως, ἠρέμα, ἡσύχως.

ΛΑΙ͂ΛΑΨ, ἀπος, ἡ, *turbo, ventus procelloſus, turbo nimboſus et fulmineus*, τὸ κατ' ἐμπυρισμὸν γινόμενον κεραύνιον πνεῦμα, qui alias etiam ἐκνεφίας *ſtrobilus* dicitur, et ab *Ariſtotele* (de Mundo cap. 4.) deſcribitur τὸ πνεῦμα βίαιον καὶ εἰλούμενον κάτωθεν ἄνω ſe torquens, ſeu convolvens ab infra ſurſum. *Heſych.* λαῖλαψ· καταιγὶς ἀνέμου, συστροφὴ μετὰ ὑετοῦ. *Suid.* ὁ μετ' ἀνέμων ὄμβρος (idem tradit *Schol. min.* ad *Homer.* Iliad. δ', 278.) καὶ σκότος. In N. T. tantum legitur Marc. IV, 37. καὶ γίνεται λαῖλαψ ἀνέμου μεγάλη et exorta eſt vehemens venti procella. Luc. VIII, 23. κατέβη λαῖλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην delapſa eſt in lacum venti procella. 2 Petr. II, 17. νεφέλαι ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι nubes, a vento procelloſo agitatae. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini pro סַעַר et סְעָרָה *turbo, procella*, Iob. XXXVIII, 1. Ier. XXV, 32. et pro סוּפָה idem, Iob. XXI, 18. poſuerunt. *Ariſtid.* Serm. IV, p. 584. θάλαττα ἠλαύνετο λαίλαπι ἀγρίᾳ. *Lucian.* Halcyon. p. 100. *Plutarch.* Timoleon p. 249. Plura vide apud *Wetſtenium* *N. T.* T. I. p. 571. et T. II. p. 708.

ΛΑΚΈΩ, ῶ, et ΛΗΚΈΩ, fut. ήσω, 1) proprie: *ſono, crepo.* *Heſych.* λακεῖν· ψοφῆσαι. 2) *diſſilio, diſrumpor cum crepitu quodam.* In N. T. tantum legitur Act. I, 18. καὶ πρηνὴς ἐλάκησε μέσος et praecipitatus medius diſruptus eſt, i. q. ἐσχίσθη vel διεῤῥάγη. *Plaut.* Curcul. II, 1. 7. metuo, ne medius diſrumpar. Idem in Caſina II, 5. 18. *Schol. Ariſtoph.* ad Nubes v. 409. διαλακήσασα· διαῤῥαγεῖσα. λακὶς (quod proprie *ſonum* notat, *qui inter rumpendum editur*) γὰρ τὸ σχίσμα. Vide *Caſauboni* Exercit. Antibar. p. 527. *Barneſ.* ad *Eurip.* Electr. v. 1213. *Wetſtenii N. T.* T. II. p. 459. et *Boiſii* Collat. p. 353.

ΛΑΚΤΊΖΩ, fut. ίσω, *calcitro, calces remitto, calce peto, ferio, pulſo*, a λὰξ, adverbium, *calce, calcibus, extremo pede.* *Xenoph. de re equ.* I, 4. Legitur in N. T. modo Act. IX, 5. XXVI,

XXVI, 14. πρὸς κέντρα λακτίζειν adversus stimulos calcitrare; de cuius formulae proverbialis sensu dictum est supra in κέντρον. Respondet hebraico בעט Deut. XXII, 15. 1 Sam. II, 29. Hos. IV, 29. quanquam hoc *recalcitrare* magis, quam *calcitrare* notat. Cf. *Ioh. Georg. Hagen* D. crit. phil. de Graecorum Proverbio πρὸς κέντρα λακτίζειν. Lipſ. 1738. 4. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 633.

ΛΑΛΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *loquor, eloquor, pronuncio, loquendo animi sensa aperio*, et non solum de iis usurpatur, qui familiariter et in vita communi cum aliis colloquuntur, sed etiam de iis, qui palam ad alios verba faciunt; adeoque a λέγειν minime differt in N. T. quanquam apud exteros Scriptores λαλεῖν et λέγειν ita interdum differre concedendum est, ut illud sit: *imprudenter et minus praemeditate loqui*, (*Phavor.* λαλεῖν ἐςὶ, τὸ ἀτάκτως ἐκφέρειν τὰ ῥήματα.) hoc vero significet, *praemeditate et prudenter loqui.* Vnde λαλεῖν ἄριστος, λέγειν ἀδυνατώτατος de eo dicitur, qui multum quidem garrit, sed ad bene disserendum ineptus est. Matth. IX, 18. ταῦτα αὐτῷ λαλοῦντος haec illo disserente. ibid. X, 19. τί λαλήσετε quid loquamini, scilicet ad vestram defensionem; et v. 20. τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν qui per vos causam vestram aget. ibid. XII, 34. 36. 46. XVII, 5. XXVI, 47. Marc. I, 34. II, 7. VII, 35. καὶ ἐλάλει ὀρθῶς. ibid. XIII, 11. XVI, 17. Luc. I, 20. VII, 15. VIII, 49. Ioh. I, 37. VII, 13. Act. II, 4. 6. VI, 11. XXI, 39. 1 Cor. XIV, 13. λαλεῖν γλώσσῃ significat: facultatem, lingua peregrina loquendi, habere a Deo concessam. 2 Cor. XII, 4. *Polyb.* II, 47. IV, 80. Huc etiam pertinet formula λαλεῖν τινὶ, quae non solum significat: *verba facere ad aliquem, disserere ad aliquem*, ut sit i. q. λαλεῖν πρός τινα, v. c. Matth. XII, 46. XIV, 27. XXIII, 1. coll. Exod. XX, 19. sed etiam *colloqui cum aliquo*, ut sit idem, quod λαλεῖν μετά τινος, (Ioh. IV, 27. IX, 37. XIV, 30.) v. c. Matth. XII, 47. ζητοῦντές σοι λαλῆσαι cupientes tecum colloqui, seu: eum conventuri. Marc. XVI, 19. Luc. XXIV, 32. Ioh. IV, 26. Gen. XXIX, 9. *Polyb.* V, 40. Eodem modo λαλεῖν μετά τινος non solum *colloqui cum aliquo*, Ioh. IV, 27. sed etiam *alloqui aliquem* notat, v. c. Marc. VI, 50. 2) *vocem*, seu *vocis usum recipio*. Matth. IX, 33. ἐλάλησεν ὁ κωφός, ibid. XII, 22. XV, 31. Marc. VII, 37. Luc. XI, 14. 3) *respondeo, rationem reddo*. Ioh. XIX, 10. ἐμοὶ ὁ λαλεῖς mihi non respondes, coll. v. 9. ibid. IX, 21. αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ λαλήσει. Huc etiam referrem locum Iacob. I, 19. ubi βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι mihi quidem is dici videtur, qui non illico ad convicia, probra et maledicta aliorum respondet, sed ea aequo animo et tranquille perfert. Alex. pro ענה *respondit*, posuerunt Iob. XIX, 7. 4) *praecipio, iubeo.* Act. IX, 6. καὶ λαληθήσεταί σοι, τί σε δεῖ ποιεῖν ubi tibi, quid

facien-

faciendum sit, praecipietur. ibid. X, 6. III, 22. αὐτῦ [illegible] ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς et omnibus praeceptis eius morem gerite. Pro פֹּרַשׁ legitur in versione Alex. Num. XV, 34. 5) *narro, indico, annuncio, refero ad aliquem,* i. q. ἀπαγγέλλω. Marc. V, 36. ἀκέσας τὸν λόγον λαλέμενον, coll. v. 35. Luc. I, 19. λαλῆσαι πρὸς σε καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα. ibid. II, 17. 18. 20. XXIV, 36. coll. v. 35. ubi λαλεῖν cum ἐξηγεῖσθαι permutatur. Act. XXIII, 18. ἔχοντά τι λαλῆσαί σοι habet, quod tibi annunciet, coll. v. 17 et 19. In vers. Alex. respondet τῷ דבר Esther. IV, 9. (8.) 6) *praedico, vaticinor, oraculum edo.* Luc. XXIV, 6. μνήσθητε, ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν in memoriam vobis revocate, hoc praedictum esse ab eo. ibid. v. 25. οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται quae vaticinati sunt prophetae. Ioh. XVI, 1. ταῦτα λελάληκα ὑμῖν haec vobis praedicere placuit. ibid. v. 4. Act. III, 21. 24. ὅσοι ἐλάλησαν quotquot oracula ediderunt. ib. XXVI, 22. 2 Petr. I, 21. Eodem modo דִּבֶּר usurpatur 1 Regg. XXII, 13. דִּבַּרְתָּ טוֹב ibid. v. 8. et *loqui* apud *Statium* Theb. Lib. IV, v. 627. 7) *promitto, praedicendo in futurum promitto.* Luc. I, 45. ὅτι ἔσαι τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ κυρίε nam promissa divina, tibi data, eventu suo non carebunt. ibid. v. 55. καθὼς ἐλάλησε πρὸς τὲς πατέρας ἡμῶν quemadmodum promisit maioribus nostris. ibid. v. 70. Act. III, 21. ὧν ἐλάλησεν ὁ Θεὸς διὰ σόματος τῶν προφητῶν quae promisit Deus per prophetas. ibid. VII, 6. coll. v. 5 et 7. Hebr. XI, 18. πρὸς ὃν ἐλαλήθη cui haec promissio data erat. Conf. *El. Palairet.* Obss. Philol. in N. T. p. 154. 8) *doceo, instituo, trado, explico,* i. q. διδάσκω, et speciatim de iis usurpatur, qui tradunt religionem christianam. Matth. XIII, 3. καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς et multum eos per parabolas edocuit. ibid. v. 10. 13. 34. Marc. II, 2. ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον tradebat illis religionem christianam. ibid. IV, 34. VIII, 32. Luc. V, 4. coll. v. 3. ubi λαλεῖν cum διδάσκειν permutatur. ib. IX, 11. XII, 3. Ioh. III, 11. 31. 34. VI, 63. VII, 17. 18. 26. 46. VIII, 28. 38. XVI, 13. ἐ γὰρ λαλήσει ἀφ᾽ ἑαυτῦ non a se inventam doctrinam tradet. Act. IV, 17. coll. v. 18. ibid. v. 20. 29. 31. V, 20. 40. VIII, 25. λαλήσαντες τὸν λόγον τῦ κυρίε, ibid. IX, 29. XI, 19. XIII, 42. 46. XVI, 13. ἐλαλῦμεν tradebamus religionem christianam. ibid. XVIII, 9. 1 Cor. II, 6. XIV, 34. 35. 1 Thess. II, 16. Tit. II, 1. 15. Hebr. III, 5. 1 Petr. IV, 11. εἴ τις λαλεῖ si quis munere doctoris christiani fungitur. 1 Ioh. IV, 5. ἐκ τῦ κόσμε λαλῦσιν doctrinam, ab hominibus inventam, tradunt. 9) *sancio, constituo.* Hebr. VII, 14. εἰς ἣν φυλὴν ἐδὲν περὶ ἱερωσύνης Μωσῆς ἐλάλησε quae tribus nullo decreto Mosaico ad sacerdotium adspirare poterat. 10) *hortor, moneo.* Sic in N. T. legitur Hebr. XI, 4. ubi, si lectio λαλεῖ, quae in textu graeco editionis *Griesbachianae* repe-

reperitur, alteri λαλεῖται praeferenda est, καλεῖ necessario vertendum erit: *hortatur ad pietatem erga Deum.* 11) *promulgo, praelego, palam recito.* Hebr. II, 2. ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος lex mosaica, angelorum ministerio, aut praesentibus angelis, promulgata. ibid. IX, 19. λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς ὑπὸ Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ nam postquam Moses recitaverat populo omnia praecepta legis. coll. Exod. XXIV, 7. וַיִּקְרָא בְּאָזְנֵי הָעָם Alex. ἀνέγνω εἰς τὰ ὦτα τοῦ λαοῦ. 12) *celebro, laudo, praedico, cano.* Matth. XXVI, 13. λαληθήσεται καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη εἰς μνημόσυνον αὐτῆς celebrabitur etiam hoc illius factum ad eius memoriam. Marc. XIV, 9. Ephes. V, 19. λαλοῦντες ἑαυτοῖς canite Deo in conventibus vestris. Hebr. XI, 4. καὶ ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖται et post mortem floret grata eius memoria, seu in ore omnium est. Apud *Aristoph.* Thesmophor. v. 585. λαλούμενον est, quod in omnium ore est. Aliam, sed admodum contortam huius loci explicationem dedit *G. Wakefield* in Silva Critica P. I. p. 30 sq. Act. II, 11. λαλούντων τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ. 13) *sonum et strepitum edo.* Apoc. IV, 1. X, 3. ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν φωνάς. ibid. v. 4. 14) *conqueror.* Ioh. VIII, 26. πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν multa habeo, quae de vobis conqueri possem. 15) per metonymiam: *operor, efficio, ago.* Nam verba dicendi apud Hebraeos haud raro etiam ad actum transferri solent. Ioh. VIII, 44. ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ si impie agit, non aliene ab animi eius indole agit. Hebr. XII, 24. κρείττονα λαλοῦντι παρὰ τὸν Ἄβελ melius quid efficienti, quam sanguis Abelis, cum ille Deum nobis placatum reddat, hic vero vindictam divinam efflagitaret et provocaret. Alexandrini pro עָשָׂה posuerunt 2 Sam. XIV, 20. Esther. II, 1. 16) per ἀνθρωποπάθειαν tribuitur non solum *Deo, quocunque modo hominibus voluntatem suam significanti*, v. c. Ioh. IX, 29. ὅτι Μωσῇ λελάληκεν ὁ Θεὸς Mosen fuisse divinum legatum. Exod. IV, 30. Act. VII, 38. 44. Hebr. I, 1. πάλαι ὁ Θεὸς λαλήσας olim Deus voluntatem suam significavit. ibid. v. 2. — sed etiam *angelis*, v. c. Act. VIII, 26. X, 7. XXIII, 9. 17) omittitur interdum, v. c. Act. XXI, 37. post γινώσκεις.

ΛΑΛΙΑ, ᾶς, ἡ, quod apud graecos scriptores fere semper de *loquacitate* et *garrulitate* usurpatur, (*Theophr.* Char. VII, 1. Sirac. XIX, 5.) in N. T. 1) *enunciationem, dialectum, idioma linguae* notat, v. c. Matth. XXVI, 73. ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ dialectus tua (nempe Galilaea, de qua vide *Buxtorf.* Lex. Talmud. p. 434.) manifestum te reddit. Marc. XIV, 70. ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει. 2) *sermonem, narrationem, doctrinam* significat et est idem, quod λόγος. Ioh. IV, 42. οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν non amplius ob tuam narrationem (μαρτυρίαν, ut in nonnullis codicibus e glossemate legitur, coll.

v. 39.

v. 39. et 28. 29.) fidem habemus. *Diog. Laërt.* IV, §. 23. Ioh. VIII, 43. *διατί τὴν λαλιὰν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε;* quare doctrinam meam pro divina non agnoſcitis? Saepius non legitur in N. T. Alexandrini hoc nomine expoſuerunt hebraicum דָּבָר *verbum, ſermo*, Iob. XXXIII, 1. מִדְבָּר, quod idem notat, Cant. IV, 3. et אֹמֶר *ſermo, dictum*. Pſ. XIX, 4. Adde Sirac. V, 15. 2 Macc. V, 5. ubi *rumoris* notionem habet aeque ac c. VIII, 7. et *Polyb.* I, 32. *Suid.* λαλιά· ἡ δημηγορία. Vide et *Pollucis* Onom. V, 90. et *Sexti Empir.* adv. Logic. I, 178.

ΛΑΜᾺ, vel ΛΑΜΜΑ̃, *cur? quare? ad quid?* Eſt hebraica particula לָמָה vel לָמָּה, idem ſignificans, et compoſita ex praefixo ל et pronomine interrogativo de re מָה. Bis tantum legitur in N. T. Matth. XXVII, 46. et Marc. XV, 34. ἠλὶ, ἠλὶ, λαμὰ σαβαχθανὶ mi Deus, mi Deus, quare me reliquiſti? ex Pſ. XXII, 1.

ΛΑΜΒΑ΄ΝΩ, fut. λήψομαι, praet. εἴληφα, attice pro λέληφα, aor. 2, ἔλαβον, infinit. λαβεῖν, 1) proprie: *manu aliquid capio*, vel *accipio, manu prehendo, apprehendo.* Matth. XIII, 31. 33. XIV, 19. λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους. ibid. XV, 36. XVII, 27. XXVI, 26. 27. Marc. VI, 41. Act. XXVII, 35. etc. *Herodian.* II, c. 3. §. 8. λαβόμενος τῆς χειρὸς Γλαβρίωνος. 2) per ſynecdochen: *alia quacunque ratione accipio, ſequor, nanciſcor, particeps fio, impetro.* In *impetrandi* notione legitur Matth. VII, 8. πᾶς ὁ αἰτῶν λαμβάνει quilibet enim rogans impetrabit. ibid. XXI, 22. πάντα ὅσα ἂν αἰτήσητε λήψεσθε. Marc. XI, 24. Luc. XI, 10. Iacob. I, 7. coll. v. 5. De iis, qui aliquid *conſequuntur et nanciſcuntur*, aut omnino *alicuius rei participes fiunt*, uſurpatur Ioh. VII, 23. εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ſi infans circumciditur. ibid. XIV, 17. ὃ (ſcil. τὸ πνεῦμα) ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν quam vim divinam Iudaei non experiri poſſunt. Act. I, 20. τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λάβοι ἕτερος munus eius ad alium transferatur. ibid. XX, 24. διακονίαν ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ κυρίου munus mihi a domino demandatum. ib. XXIV, 27. XXV, 16. XXVI, 10. 18. Rom. V, 11. δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν. ibid. v. 17. VII, 8. 11. 1 Cor. IX, 24. 25. λαμβάνει τὸ βραβεῖον accipit praemium. Eſt autem λαμβάνειν verbum hac in re proprium. Vide *Aelian.* V. H. IX, 31. et *Pollucis* Onom. III, 3. Phil. III, 12. οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον non quod iam teneam illud praemium, haecce dico. Hebr. VII, 5. X, 26. Apoc. XVII, 12. — Huc etiam pertinent formulae nonnullae, in N. T. haud raro obviae, v. c. κρίμα λαμβάνειν *puniri, poenas dare.* Matth. XXIII, 14. Marc. XII, 40. Luc. XX, 47. Iacob. III, 1. — δύναμιν λαμβάνειν *inſtrui viribus et facultatibus.* Act. I, 8. *Aelian.* H. A. X, 1. *Ariſtoph.* Equit. v. 55 et 84. — ἐντολὴν λαβεῖν *iuberi, habere aliquid in mandatis.* Ioh. X, 18. Act. XVII, 15. Similis formula eſt παραγγελίαν

λῶν λαβεῖν, Act. XVI, 24. et νόμον λαβεῖν, Act. VII, 53. Aeschin. Socr. Dial. II, 19 et 20. ἐπιθήμην λαμβάνειν. — 3) rursum accipio, recipio, recupero, resumo, i. q. πάλιν λαμβάνω. (Ioh. X, 17.) Matth. XIX, 29. ἑκατονταπλασίονα λήψεται in largo cum fructu recipiet. ibid. XXVII, 6. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια pontifices autem resumserunt nummos. Ioh. XIII, 12. Hebr. XI, 35. ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς ἑαυτῶν. 4) sumo, mecum sumo, assumo, et de personis: duco, abduco, adscisco. Matth. XVI, 5. ἐπελάθοντο ἄρτους λαμβάνειν obliti fuerunt cibum secum sumere. ibid. v. 7 et 8. XXV, 3. 4. Marc. VIII, 14. Ioh. XVIII, 3. λαβὼν τὴν σπεῖραν secum sumta cohorte. ibid. XIX, 27. Act. IX, 25. XVI, 3. Huc etiam pertinent illa: συμβούλιον λαμβάνειν consilium capere, Matth. XII, 14. XXII, 15. XXVII, 1. de qua formula bene praecepit Schwarzius ad Olearium de Stilo N. T. et in Comment. Crit. Ling. Gr. N. T. p. 1264. — λαβεῖν θάρσος animum sumere, animum non despondere, Act. XXVIII, 50. — λαβεῖν ὑπόμνησιν recordari, meminisse, memorem esse, 2 Tim. I, 5. — ἀρχὴν λαβεῖν initium sumere, orsum esse, inchoatum esse, Hebr. II, 3. Aelian. V. H. II, 28. XII, 58. Vide Wetstenii N. T. T. II. p. 391. — πεῖραν λαμβάνειν experiri, tentare quid, periculum alicuius rei facere, Hebr. XI, 29. Aelian. V. H. XII, 22. Cf. Palairet. Obss. Critt. p. 491. — λήθην λαβεῖν oblivisci, 2 Petr. I, 9. Aelian. V. H. III, 18. 5) acquiro, comparo, concilio. Luc. XIX, 12. λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν ut sibi dignitatem regiam Romae compararet. ibid. v. 15. Rom. XIII, 2. ἑαυτοῖς κρίμα λήψονται, ubi iam Vet. Lat. recte reddidit: ipsi sibi damnationem acquirent, h. e. poenas sibi conciliabunt. Eodem sensu apud Isocrat. Evagor. c. 12. formula δόξαν λαμβάνειν usurpatur. 6) capio, comprehendo, corripio vel vi vel dolo, in potestatem meam redigo vel accipio. Sic v. c. de captura piscium usurpatur non solum apud Aelian. V. H. I, 30. Aristoph. Equit. v. 861. sed etiam in N. T. v. c. Luc. V, 5. οὐδὲν ἐλάβομεν nihil cepimus, coll. v. 9. ubi cum συλλαμβάνειν permutatur. De hominibus, qui violenta ratione comprehenduntur, legitur apud Matth. XXI, 35. 39. Marc. XII, 3. 8. Ioh. XVIII, 31. XIX, 6. 23. Adde Luc. IX, 39. Xenoph. Hist. Gr. V, 2. 21. coll. §. 22. ubi cum ξυλλαμβάνειν permutatur. De iis vero, qui alios circumveniunt et decipiunt, reperitur 2 Cor. XII, 16. δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον fraudulenter vos cepi. 7) capio, occupo. Luc. V, 26. καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας et omnes obstupefacti sunt. Herodian. I, c. 4. §. 17. οἶκτος δὲ πάντας ἐλάμβανε τοὺς παρόντας. Herodot. I, c. 165. Alia loca, huc pertinentia, collegit Cel. Irmisch. ad Herodian. l. l. p. 124. Luc. VII, 16. ἔλαβε δὲ φόβος ἅπαντας omnes metus occupavit. Homer. Il. XI, 402. φόβος ἔλλαβε πάντας. Eodem sensu usurpatur hebraicum

cum חיל Exod. XV, 15. ἔλαβεν αὐτοὺς τρόμος. Pſ. XLVIII, 7. Ioh. XXX, 18. Ieſ. XXI, 3. Ierem. XIII, 21. Neſcio an huc etiam referendus ſit locus 1 Cor. X, 13. πειρασμὸς ὑμᾶς ὐκ εἴληφεν, εἰ μὴ ἀνθρώπινος nonniſi leves afflictiones experti eſtis; ubi λαμβάνειν τινὰ res dicitur, *quae alicui evenit, accidit et contingit*, plane ut apud Arabes نزلت بى *malum mihi accidit.* 8) *aufero, eripio.* Matth. V, 40. εἴτις θέλει τὸν χιτῶνά σε λαβεῖν ſi quis velit tunicam tibi eripere. ibid. XV, 26. ὐκ ἔςι καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων non decet liberis adimere panem. 2 Cor. XI, 20. εἴ τις λαμβάνει ſi quis vobis bona veſtra eripiat. Alii reddere malunt: ſi quis quaeſtum faciat, aut vos pecunia emungat. Eſſe autem λαμβάνειν vocem uſurariam et de mutuum ſumente proprie dici, docuit *Taylor.* ad *Lyſiae* Oratt. p. 338. *Gataker.* in Miſcell. c. 27. p. 721. et *Elſner.* in Obſſ. Sacr. T. II. p. 163. Apoc. III, 11. ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν ςέφανόν σε. ibid. VI, 4. λαβεῖν τὴν εἰρήνην ἀπὸ τῆς γῆς. *Xenoph.* Symp. IV, 30. μή τις μὲ τὴν οἰκίαν διορύξας καὶ τὰ χρήματα λάβοι. *Polyb.* IV, c. 3. μερίτης γινόμενος τῶν λαμβανομένων. Eodem modo etiam לקח, cui λαμβάνειν in verſione Alex. reſpondet, uſurpatur Geneſ. XXVII, 36. Iob. I, 21. 9) *utor, fruor aliqua re*, et κατ᾽ ἐξοχὴν de cibum vel potum ſumentibus uſurpatur. Marc. XV, 23. ὁ δὲ ὐκ ἔλαβε, ſcil. τὸν οἶνον ἐσμυρνισμένον. Ioh. XIX, 30. ὅτε ὖν ἔλαβε τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς Ieſus ſumto vino illo viliore. Act. IX, 19. λαβὼν τροφήν. *Hippocrat.* Sect. II. Aphor. 8. 1 Tim. IV, 4. 10) *ſuſcipio in me, fero, porto.* Matth. VIII, 17. αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβε infirmitates noſtras ſuſcepit; ſequuntur enim verba: καὶ τὰς νόσυς ἐβάςασεν. ibid. X, 38. ὃς ὐ λαμβάνει τὸν ςαυρὸν αὐτῦ qui non portat crucem ſuam, coll. XVI, 24. ἀράτω τὸν ςαυρὸν αὐτῦ, et Luc. XIV, 27. ὅςις ὐ βαςάζει τὸν ςαυρὸν αὐτῦ. 11) *excipio, recipio, admitto*; et metaphorice: *aſſentior, fidem habeo, probo.* Ioh. VI, 21. λαβεῖν τινὰ εἰς πλοῖον recipere quem in navem. Matth. XIII, 20. μετὰ χαρᾶς λαμβάνων τὸν λόγον facile fidem habet illi doctrinae, coll. Luc. VIII, 13. μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον. Ioh. I, 12. ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτὸν, ubi λαμβάνειν eſt i. q. παραλαμβάνειν v. 11. et καταλαμβάνειν v. 5. ibid. III, 11. τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν ὐ λαμβάνετε non admittitis doctrinam meam. ib. v. 32 et 33. V, 43. 44. 2 Ioh. v. 10. μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν ne eum in domum recipite, coll. *Schol. Sophocl.* ad Electram v. 1134. 1 Ioh. V, 9. 12) *arrogo mihi aliquid, praeter fas ſumo.* Ioh. III, 27. ὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν ὐδὲν nemo debet ſibi aliquid arrogare. Hebr. V, 4. ὐχ ἑαυτῷ τὶς λαμβάνει τὴν τιμήν. 13) *ambitioſe quaero, poſtulo*, et ex adiuncto: *indigeo aliqua re.* Ioh. V, 34. ὐ παρὰ ἀνθρώπυ τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω non opus mihi

mihi est testimonio humano. ibid. v. 41 et 44. 14) *exigo*, Matth. XVII, 24. *οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες* qui didrachma, annuum censum, exigere solebant. ibid. v. 25. XXI, 34. Ita etiam לָקַח sumitur Exod. XXX, 16. 15) *eligo*, *deligo*, i. q. *αἱρέομαι*. Act. XV, 14. *λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν λαὸν* eligere sibi e gentilibus populum. Hebr. V, 1. *πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος* omnis pontifex leviticus ex hominibus eligitur. 16) *veneror*, *colo*. Huc referenda est formula *πρόσωπον λαμβάνειν* *personas respicere*, *personarum respectum habere*. Luc. XX, 21. Galat. II, 6. pro qua etiam formula *θαυμάζειν πρόσωπον* apud Alexandrinos usurpatur. Cf. infra sub *πρόσωπον*. 17) *in matrimonium*, *seu uxorem duco*, i. q. *λαμβάνω γυναῖκα* apud *Isocratem* Evagor. c. 9. Marc. XII, 19. *ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ*. ibid. v. 20. 21. 22. Luc. XX, 28—31. *Philostrat*. Vit. Soph. II, c. 25. f. 4. *τοιαύτην* (sc. *γυναῖκα*) *λαμβάνων*. Conf. Alex. Devt. XXVIII, 30. 2 Sam. III, 14. ubi *τῷ* אֵרַשׂ *desponsavit* respondet. Adde Genes. XX, 2. 18) *edoceor*, *instituor*, *disco*, i. q. *παραλαμβάνω*. 1 Cor. XI, 23. 1 Thess. II, 13. Sic legitur in N. T. Apoc. III, 3. *μνημόνευε πῶς εἴληφας καὶ ἤκουσας* memento qua ratione doctrinam traditam acceperis et audiveris. Eodem modo לֶקַח usurpatur Num. XXIII, 20. unde לֶקַח saepissime *doctrinam*, *institutionem* notat, v. c. Devt. XXXII, 2. Prov. IV, 12. 19) Formula *λαμβάνειν μάχαιραν*, quae Matth. XXVI, 52. legitur, significat: *gladium e vagina ducere eoque contra aliquem iniuste et impie uti*, et respondet hebraicae חֶרֶב נָשָׂא Ies. II, 4. 20) abundat interdum, maxime post verba petendi, ut apud Graecos *τυχεῖν*, *φέρειν*, *λαχεῖν*. Act. III, 3. *ἠρώτα ἐλεημοσύνην λαβεῖν* stipem petebat. (Nisi quis statuere malit, *λαβεῖν* h. l. pro *δοῦναι* ad imitationem hebraici לָקַח (Ps. LXVIII, 19. Vide *Pocockium* ad portam Mosis c. II. p. 24.) positum esse. Certe *Syrus* h. l. transtulit: ܕܢܣܒܘܢ ܠܗܘܢ ܙܕܩܬܐ *ut darent sibi eleemosynam*.) *Sophocl*. Aiax v. 836. *αἰτήσομαι δέ σ᾽, οὐ μακρὸν γέρας λαχεῖν*. Cf. *Valkenaer*. ad *Eurip*. Phoen. v. 1324. et *Heisenii* Novas Hypotheses ad Epistolam Iacobi p. 707. Etiam in aliis formulis abundat, ad imitationem hebraici לָקַח (1 Regg. XVII, 23. Ier. XXXVIII, 6. LII, 17.) v. c. Luc. XIII, 19. Act. XVI, 3. *λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν* circumcidit eum. *Eurip*. Phoen. v. 1422. *λαβὼν ἀφῆκε*. Eodem modo etiam *habere* pleonastice ponitur a *Virgil*. Aen. V, 262. *loricam donat habere viro*.

ΛΑ'ΜΕΧ, ὁ, *Lamech*. Nomen proprium viri indeclinabile Luc. III, 36. Hebraice dicitur לֶמֶךְ, cuius vocis origo est dubia.

ΛΑΜΜΑ'. Vide supra ΛΑΜΑ'.

ΛΑΜΠΑ'Σ, άδος, ἡ, generatim *omne, quod lucet*, notat. Speciatim vero *facem, funale, lampadem, lucernam* significat, et in vers. Alex. respondet hebraico לַפִּיד *lampas, fax, taeda*, Genes. XV, 17. Iudd. VII, 16. 20. Zach. XII, 6. et chaldaico נֶבְרַשְׁתָּא *lucerna*, Dan. V, 5. De lucerna, quae, vasculo imposito ellychnio, fovetur oleo, ut luceat, legitur in N. T. Matth. XXV, 1. 3. 4. 7. 8. ubi de lampadibus adhibetur, quae, uti faces, (*Heliodor*. II. p. 112. IV. p. 198.) sponsae praeferri antiquo ritu solebant, et quae propterea vocabantur *νυμφικαὶ λαμπάδες*. *Eurip*. Med. 1027. Iphig. in Aul. 732. *Valer. Flacc*. Argonaut. VIII, 243 et 277. Cf. *Valkenar*. ad *Eurip*. Phoen. p. 124 sq. et *Schraderum* ad *Musaeum* cap. 20. p. 352. Ioh. XVIII, 3. *μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων* cum facibus et lucernis. Act. XX, 8. De facibus ardentibus haec vox intellegenda est Apoc. IV, 5. VIII, 10. Saepius non legitur in N. T. *Phavor*. *λαμπάς· παρὰ τὸ λάμπω, τὸ φαίνω, γίνεται λαμπάς*. Cf. etiam *Wetstenii* N. T. T. I. p. 507.

ΛΑΜΠΡΟ'Σ, ά, όν, generatim *omne, quod est splendidum, lucidum et fulgidum*, notat, a *λάμπω luceo*, unde *λαμπρύνω clarum, splendidum reddo*. Apoc. XXII, 16. *ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς πρωϊνὸς* stella lucida et matutina. *Homer*. Iliad. δ, v. 77. *ἀστέρα λαμπρόν*. Epist. Ierem. v. 51. *ἄστρα ὄντα λαμπρά*. Apud *Diod. Sic*. I, c. 90. *ἐσθὴς λαμπρὰ* vesti atrae, qua mortuos lugebant veteres, opponitur. Speciatim vero in N. T. haec vox 2) *candidum* notat, quia, quod lucidum est ac splendidum, albicantem colorem refert. Act. X, 30. *ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ* (Cod. *Petav*. *λευκῇ*) veste candida indutum. Apoc. XV, 6. *λίνον καθαρὸν λαμπρόν*. *Theoph*. Char. 21. et ibi *Casaub*. *Polyb*. X, 4. *Thom. M*. *λαμπρὰ ἐσθὴς κάλλιον λέγειν ἢ λευκή*. 3) de *colore rubro, coccino aut purpureo* (de quo etiam *candere* apud *Horat*. Sat. II, 6. 102. adhibetur) usurpatur Luc. XXIII, 11. *περιβαλὼν αὐτὸν ἐσθῆτα λαμπρὰν* indutum eum veste purpurea, coll. Marc. XV, 17. *ἐνδύουσιν αὐτὸν πορφύραν*. *Syrus*: ܠܒܘܫܐ ܕܙܚܘܪܝܬܐ *vestibus coccineis*. Eodem modo *Arabs* et *Persa*. Male *Vulgatus* et *Aethiops*: *stola candida*. Conf. *Casaub*. Exerc. Antibar. XVI, 73. p. 534. *Salmas*. Exerc. Plin. p. 244. et ad *Tertullianum* de Pallio p. 134. 4) *pellucidus, perspicuus, clarus*. Apoc. XXII, 1. *ποταμὸν λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον* fluvium, crystalli instar pellucidum. Sic etiam *Hippocrates* in Lib. de Aëre, Locis et Aquis, et alibi commemorat *τὰ ὕδατα λαμπρὰ καὶ λευκά*. Sic etiam teste *Suida* et *Thoma M*. *λαμπρὰ ἡμέρα* dies serenus et clarus, a Graecis dicitur. Conf. *Ez. Spanhem*. ad *Iul. Caes*. p. 42. 5) *praeclarus, eximius, ornatus, magnificus*. Iacob. II, 2 et 3. ubi *ἐσθὴς λαμπρὰ* vestis magnifica et splen-

dida opponitur τῇ ἐσθῆτι ῥυπαρᾷ. Hac etiam referrem locum Apoc. XVIII, 14. ubi per τὰ λαμπρὰ res pretiosas, ornamenta intellegenda esse existimo. Saepius non legitur in N. T. Sap. VI, 12. λαμπρὰ καὶ ἀμάραντός ἐστιν ἡ σοφία. Sirac. XXIX, 25. ἐδέσματα λαμπρά. ibid. XXXI, 27. λαμπρὸν ἐπ' ἄρτοις φιλόξενον χείλη.

ΛΑΜΠΡΌΤΗΣ, ητος, ἡ, *splendor, fulgor, lux.* (ab eodem.) Semel tantum legitur in N. T. Act. XXVI, 13. ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου splendorem solis superans. Alexandrini hac voce usi sunt pro נֹגַהּ *splendor*, Ies. LX, 3. et pro זֹהַר, quod idem significat, Dan. XII, 3. Pro יִצְהָר in fragmentis *Theodotionis* Zach. IV, 14. *Xenoph. Anab.* I, 2, 18. *Glossae:* λαμπρότης· *claritas, claritudo, splendor, candor.*

ΛΑΜΠΡΩ͂Σ. Adverbium. 1) proprie: *splendide, clare, aperte, manifeste.* (ab eodem.) *Suid.* λαμπρῶς λαμβάνεται ἀντὶ τοῦ περιφανῶς. λαμβάνεται καὶ ἀντὶ τοῦ φανερῶς καὶ ἐναργῶς. Idem fere tradit *Schol. Thucyd.* II, 7. 2) ut latinum *splendide, magnifice, laute.* Sic semel tantum in N. T. legitur Luc. XVI, 19. εὐφραινόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς laute cotidie epulabatur et splendide.

ΛΆΜΠΩ, fut. λάμψω, *luceo, splendeo, fulgeo, mico, niteo,* quasi λάμφω, ex λίαν et φῶ, pro φάω, *luceo, appareo.* Matth. V, 15. 16. οὕτως λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων vos (doctrina et exemplo vestro) lucem praebeatis hominibus. ibid. XVII, 2. ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος et vultus eius resplenduit solis more. Luc. XVII, 24. Act. XII, 7. καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκήματι et lux splendebat per carcerem. 2 Cor. IV, 6. ὁ Θεὸς, ὁ εἰπὼν ἐκ σκότους φῶς λάμψαι Deus, qui iussit lucem discussis tenebris splendescere, h. e. Deus, cuius benigna et maxime efficaci voluntate religio christiana praestantissima luce sua dispulit pristinam ignorantiae et vitiositatis tenebras. Cf. infra sub φῶς, et φωτίζω. Alexandrini pro הִזְהִיר *splenduit, fulsit, refulsit,* Dan. XII, 3. pro נָגַהּ idem, Prov. IV, 18. Ies. IX, 2. et pro זָכַךְ *splendidus, clarus, nitidus fuit.* Thren. IV, 7.

ΛΑΝΘΆΝΩ, fut. λήσω, aor. 2. ἔλαθον. Sumit tempora a λήθω, dor. λάθω, et construitur cum accusativo personae et rei. 1) *lateo, in loco obscuro sum abstrusus et incognitus.* Marc. VII, 24. καὶ οὐκ ἠδυνήθη λαθεῖν non potuit latere. 2) metaphorice: *lateo, ignoror, in obscuro quasi sum.* Λανθάνει *latet, ignotum est.* Luc. VIII, 47. ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθε intellegens mulier, sese non latere. Act. XXVI, 26. λανθάνειν γὰρ αὐτόν τι τούτων, οὐ πείθομαι οὐδὲν latere enim eum quicquam horum mihi non persuadeo. 2 Petr. III, 5. λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλον-

θέλοντας illud enim volentes nesciunt. ubi vid. Wetstenius. ibid. v. 8. ἓν δὲ τοῦτο μὴ λανθανέτω ὑμᾶς unum autem hoc ne lateat vos. Xenoph. Mem. III, 5. 23. ὅπως μὴ λάθῃς σεαυτὸν ἀγνοῶν. Aelian. V. H. XIV, 13. 3) cum participio alterius verbi iungi solet ita, ut latine per adverbium clam, imprudens, vel inscius reddendum sit. Hebr. XIII, 2. ἔλαθόν τινες ξενίσαντες ἀγγέλους ignari angelos hospitio exceperunt. Exempla similia e graecis Scriptoribus copiose collegit Irmisch. Excurs. ad Herodian. I, 1, 1. p. 751. Zeunius ad Vigerum de Idiotismis Ling. Gr. p. 252. et Alberti Obss. Philol. p. 441 sq. Xenoph. Hist. Gr. III, 5. 2. λαθόντες ἐπέπεσον αὐτῷ.

ΛΑΞΕΥΤΟ'Σ, ἡ, όν, excisus ex lapide, saxo, incisus in lapide, saxo, a λαξεύω lapides incido, polio, hocque ex λᾶας, λᾶος, idem quod λᾶας, λάαος, lapis, saxum, et ξέω polio; sculpo. In N. T. tantum occurrit Luc. XXIII, 53. καὶ ἔθηκεν αὐτὸν ἐν μνήματι λαξευτῷ posuitque illud in monumento, exciso e solido lapide, seu, quod saxo incisum erat. Reperitur praeterea haec vox in versione Alex. Devt. IV, 49. ὑπὸ Ἀσηδὼθ τὴν λαξευτήν, ubi in hebraico est הַפִּסְגָּה collis. Conf. Salmasii Exercitt. ad Solinum p. 851. et Thom. M. Eclog. sub voce λατόμος.

ΛΑΟΔΙ'ΚΕΙΑ, είας, ἡ, Laodicea. Est nomen plurium urbium. Fuit enim Laodicea Cariae, Phrygiae, Mediae et Mesopotamiae. Quae in N. T. libris commemoratur Laodicea, (v. c. Coloss. II, 1. IV, 13. 15. 16. Apoc. I, 11.) fuit urbs Asiae minoris, metropolis Phrygiae Pacatianae, ad flumen Lycum sita, haud procul a Colossis, condita ab Antiocho, filio Stratonicae, et in gratiam suae uxoris Laodiceae Laodicea dicta. Ex hac civitate opulentissima Paulus priorem suam ad Timotheum scripsit epistolam. Anno Christi 66. terrae motu vastata est cum Hierapoli et Colossis. Vide Plin. H. N. V, c. 29. Cellarii Geogr. Antiq. III, c. 4. § 59. p. 131 sq. Wetstenii N. T. T. II. p. 284. et Stasch. Syntagma Diss. VII. de totidem urbibus Asiae in Apocalypsi. p. 165 sq.

ΛΑΟΔΙΚΕΥ'Σ, έως, ὁ, Laodicensis, a Λαοδίκεια, quod vide. Legitur bis tantum in N. T. Coloss. IV, 16. Apoc. III, 14.

ΛΑΟ'Σ, οῦ, ὁ, attice ΛΕΩ'Σ, ώ, ὁ, 1) populus, gens, natio, seu multitudo hominum, quae sub uno capite, seu principe uno degit. Luc. II, 31. Act. IV, 25. VII, 17. 34. Apoc. V, 9. καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους. ibid. VII, 9. ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν. ibid. X, 11. XI, 9. XIV, 6. Speciatim ita dicitur populus israeliticus, natio, s. gens iudaica. Luc. II, 10. ἥτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ qui pertinet ad omnem populum israeliticum. ib. v. 32. Ioh. XI, 50. coll. v. 51 et 52. Act. IV, 25. ubi λαοὶ positum est pro λαός. ib. XXVI, 17. ἐξαιρούμενός σε

ὡς ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἐθνῶν 2) *multitudo, vel coetus hominum, ex primoribus et plebe constans, quae est de aliqua gente vel natione.* Matth. XXVII, 25. Luc. I, 10. 21. III, 21. VII, 1. VIII, 47. Act. III, 9. 12. IV, 2. V, 12 etc. 3) *plebs, vulgus, faex populi*, quatenus a primoribus distinguitur. Marc. XI, 32. Luc. VII, 29. coll. v. 30. Act. II, 45. V, 26. 4) λαὸς θεοῦ dicuntur in N. T. *qui sunt veri sectatores et cultores Dei, speciatim autem veri Christiani.* Luc. I, 17. Act. XV, 14. XVIII, 10. διότι λαός ἐστί μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ nam multi sunt in hac urbe, doctrinam meam amplexuri. Tit. II, 14. Hebr. II, 17. εἰς τὸ ἱλάσκεσθαι τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ ad expianda peccata omnium, qui vera fide religionem christianam amplexi sunt. ibid. IV, 9.

ΛΑ'ΡΥΓΞ, υγγος, ὁ, *guttur, gula*, a λαρύσσω, h. e. ἀναλαόω, unde λαρύζειν, h. e. βοᾷν, et λαρυγγίζειν, h. e. τὸ πλατύνειν τὴν φωνὴν, descendit, *Phavorino* teste. Non videtur differre haec vox a vocabulo φάρυγξ, nam partim grammatici veteres in discrimine harum vocum constituendo ipsi dissentiunt, (*Thom. M.* ἐστὶ δὲ φάρυγξ μὲν ἡ τῆς φωνῆς διέξοδος. λάρυγξ δὲ ἡ τῶν σιτίων εἴσοδος. *Etym. M.* λάρυγξ μὲν, δι' οὗ λαλοῦμεν καὶ ἀναπνέομεν, φάρυγξ δὲ, δι' οὗ ἐσθίομεν καὶ πίνομεν.) partim utramque vocem idem significare in glossariis veterum (v. c. *Hesych.* φάρυγξ· λάρυγξ, στόμα. *Phavor.* λάρυγξ καὶ φάρυγξ ταὐτό.) diserte traditur. Conf. *Wetstenii* N. T. T. II, p. 38. 2) *os*, (*Hesych.* λάρυγξ· στόμα.) et per metonymiam: *sermo*, qui ex ore et faucibus prodit, ad imitationem hebraici גְּרוֹן Ps. V, 10. *Sic* in N. T. legitur Rom. III, 13. τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν sepulcrum apertum est os eorum, h. e. calumniando et obtrectando alios laedunt, seu, sermones eorum sunt detestabiles et maxime perniciosi. Saepius non legitur in N. T. Sirac. VI, 5. λάρυγξ γλυκὺς πληθυνεῖ φίλους. *Vulgatus: verbum dulce* (sermo blandus et humanus) *multiplicat* (multos conciliat) *amicos.*

ΛΑΣΑΙ'Α, ας, ἡ, *Lasaea.* Nomen proprium urbis cuiusdam maritimae, insulae Cretae, quae semel in N. T. commemoratur Act. XXVII, 8. ᾧ ἐγγὺς ἦν πόλις Λασαία. Sed corruptum plerisque huius urbis nomen visum est, quia urbis Lasaeae nuspiam fit mentio apud geographos, nisi *Lason Plinii* et *Lisson Ptolemaei* huc referre velis. Versio Vulgata pro Λασαία *Lasaea* habet *Thalassa*, quod improbatur ab *Hieronymo*, qui huius loco ponit *Darea*. *Beza* vero pro *Lasaea* legendam putat *Elea*, quae inter primarias Cretae urbes a Plinio numeratur. Alii lectionem Ἄλασσα, quam unus codex et Syrus habent, praeferunt.

ΛΑΤΟΜΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *lapides exscindo, excido ex lapicidinis*, (quae apud Graecos λατομία dicitur) etiam *lapides polio*

lio

lio et quadro ad aedificandum, a λατόμος *lapicida*, *qui lapides quadrat et polit ad aedificandum*, λιθοξόος, interprete *Heſychio*. (ex λᾶς *lapis* et τόμος *fruſtum abſciſſum*, hocque a praet. med. τέτομα, verbi τέμνω *incido*, *caedo*, *ſeco*.) Bis tantum legitur in N. T. Matth. XXVII, 60. ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτῦ μνημείῳ, ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ poſuitque in monumento ſuo novo, quod exciderat in petra. Marc. XV, 46. ἐν μνημείῳ ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας in monumento, quod erat exciſum ex petra. In verſione Alex. reſpondet hebraico חָצַב *exſcidit*, *incidit*, *ſculpſit*. Devt. VI, 11. Ieſ. XXII, 16. ὅτι ἐλατόμησας σεαυτῷ ὧδε μνημεῖον, et pro כָּרָה *fodit*, *effodit*, Exod. XXI, 33. *Ioſeph*. A. I. XII, 7. 6. *Dion. Halic. Antiqu*. p. 831 ed. *Reiske*. *Thom. M*. p. 571. et *Phavor*. λατομῶ· λίθον ξέω. Conf. *Wetſtenii* N. T. T. I. p. 542.

* ΛΑΤΡΕΙ΄Α, ας, ἡ, 1) proprie: *ſervitus*, *ſervitium*, cuiuscunque ſit generis et cuicunque praeſtetur, a λατρεύω *ſervio*, *famulor*. *Heſych*. δυλεία. *Suid*. ἡ ἐπὶ μισθῷ δυλεία. 2) *cultus religioſus*, *qui praeſtatur Deo O. M. isque Leviticus et externus*, ἡ νομικὴ ἱερυργία, ut a *Theodoreto* ad Rom. IX, 4. explicatur, quae etiam hebraice עֲבוֹדָה (quod *ſervitutem et miniſterium* proprie ſignificat) vocatur, Exod. XII, 25. 26. XIII, 5. ubi Alexandrini voce λατρεία uſi ſunt. Sic legitur quoque in N. T. v. c. Rom. IX, 4. ὧν ἡ νομοθεσία καὶ ἡ λατρεία. Hebr. IX, 1. εἶχε μὲν ὖν καὶ ἡ πρώτη δικαιώματα λατρείας. ib. v. 6. οἱ ἱερεῖς τὰς λατρείας ἐπιτελῦντες. 1 Macc. I, 45. II, 19. 22. 3) *ſacrificium*, *cuius oblatione cultus Deo praeſtatur*. Ioh. XVI, 2. δόξῃ λατρείαν προσφέρειν τῷ Θεῷ credent, ſe Deo gratum ſacrificium offerre. *Syrus* recte h. l. voce ܩܘܪܒܢܐ *oblatio* uſus eſt. Rom. XII, 1. τὴν λογικὴν λατρείαν ſacrificium ſpirituale, animo offerendum, quod *Petrus* 1 Ep. II, 5. πνευματικὴν θυσίαν vocat. Saepius non legitur in N. T. Apud Graecos patres latiſſime patet λατρείας vocabulum, quippe quo deſignatur, *quidquid fit in honorem et cultum Dei*. Cf. *Suiceri* Theſ. Eccleſ. T. II. p. 215 ſq. et *Stolbergii* Exercitt. Ling. Gr. p. 313 ſq.

ΛΑΤΡΕΥ΄Ω, fut. εύσω, 1) proprie: *ſervio*, *famulor*, a λάτρις, ιος, ὁ, ἡ, *ſervus*, *famulus*, *qui mercede conductus alteri inſervit*, quae vox ſecundum nonnullos componitur ex λα, particula intenſiva, quae idem valet ac λίαν *valde*, et τρεῖν, i. e. φοβεῖσθαι, *timere*, *tremere*. *Phavor*. λατρεύειν κυρίῳ· τὸ δυλεύειν. Λάτρις· ὁ ἐπὶ μισθῷ δυλεύων. Λάτρον (unde Latinis dicti ſunt *latrones*, mercenarii milites, auctoribus *Varrone*, *Feſto* et *Servio*.) γὰρ ὁ μισθός. Idem fere tradit *Etym. M*. *Heſych*. λατρεύει· ἐλεύθερος ὢν δυλεύει. — λατρεύω· δυλεύω. *Xenoph*.

Xenoph. Cyrop. III, 1. 20. ἐγὼ μὲν κἂν τῆς ψυχῆς πριαίμην ὥστε μήποτε λατρεῦσαι ταύτην. *Sophocl.* Trachin. v. 35. (40.) ubi Scholiastes λατρεύοντα interpretatur ὑπηρετοῦντα. 2) *colo religiose, cultu prosequor divino,* et speciatim ac κατ᾽ ἐξοχὴν de *cultu divino externo eoque legali ac levitico* usurpatur, ut adeo haud raro per *sacra facere, munere sacerdotali fungi, sacrificia offerre* reddendum sit, interdum vero de *vero Dei cultu interno* adhibeatur. Sic autem legitur in sequentibus locis: Matth. IV, 10. ubi cum voce προσκυνεῖν permutatur. Luc. I, 74. ἀφόβως λατρεύειν Θεῷ ita, ut libero usu sacrorum fruamur. ibid. II, 37. IV, 8. Act. VII, 7. 42. λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ. ibid. XXIV, 14. XXVI, 7. Rom. I, 25. καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα ac cultum religiosum praestiterunt rebus creatis, neglecto creatore. Phil. III, 3. οἱ πνεύματι Θεῷ λατρεύοντες qui pura mente et integerrimo animo Deum colimus. 2 Tim. I, 3. ᾧ λατρεύω ἐν καθαρᾷ συνειδήσει. Hebr. VIII, 5. οἵτινες λατρεύουσι qui munere sacerdotali funguntur. ibid. IX, 9. τὸν λατρεύοντα qui per sacerdotes sacrificia expiatoria offerebat, i. q. τὸν προσφέροντα τὰς θυσίας, seu τὸν προσερχόμενον, coll. X, 1. ibid. IX, 14. X, 2. XII, 28. δι᾽ ἧς λατρεύωμεν εὐαρέστως τῷ Θεῷ. ibid. XIII, 10. οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες sacerdotes et Levitae. Apoc. VII, 15. XXII, 3. Eodem modo עָבַד *servivit* usurpatur partim de *cultu Dei religioso externo et sacrificiorum oblatione,* Exod. VIII, 16. coll. v. 21. ubi cum זָבַח permutatur, ibid. X, 24 et 7. ubi in codicibus versionis Alexandrinae voces θύειν et λατρεύειν invicem permutantur; partim vero de *cultu Dei interno.* Deut. VI, 13. Malach. III, 18. *Hesych.* λατρεύω· σέβω. *Suid.* λατρεύω· τὸ τιμῶ, αἰτιατικῇ, δοτικῇ δὲ ἐπὶ τοῦ θύω. 3) *exsequor alicuius voluntatem et mandata, voluntati alicuius satisfacio.* Act. XXVII, 23. ᾧ καὶ λατρεύω cuius minister sum et apostolus. Rom. I, 9. ᾧ λατρεύω ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ cuius voluntatem et mandata de propaganda inter homines doctrina christiana exsequor. Saepius non legitur in N. T.

ΛΑΧΑΝΟΝ, ου, τό, *olus,* a λαχαίνω *fodio.* Legitur in N. T. Matth. XIII, 32. μεῖζον τῶν λαχάνων πάντων ἐστὶ maximum est omnium olerum. Marc. IV, 32. Luc. XI, 42. Rom. XIV, 2. λάχανα ἐσθίει ab omnis generis carnibus abstinet: ubi vid. *Wetstenius.* Saepius non legitur in N. T. Alexandrini hac voce usi sunt pro יָרָק *olus,* 1 Regg. XXI, 2. Prov. XV, 17. et pro יֶרֶק *olus viride,* Genes. IX, 3. Ps. XXXVII, 2.

ΛΕΒΒΑΙΟΣ, ου, ὁ, *Lebbaeus.* Est nomen apostoli I. C. *qui etiam* Θαδδαῖος vocabatur. Matth. X, 3. Nomen ipsum est *incertae originis. Hieronymus corculum* interpretatus est, a לֵב *cor* illud derivans, cum *Alberti* Gloss. Gr. p. 15. λεββαῖος· καρδία. At *Lightfootus* eum ita dictum putat a patria, oppido

sc.

sc. *Lebba*, Galilaeae maritimo, de quo *Plinius* in *H. N.* V, c. 19. videndus est.

ΛΕΓΕΩΝ, ῶνος, ὁ, ἡ, *legio.* Vox originis latinae, civitate graeca donata, a legendo, seu deligendo, quae *turmam militum selectam* apud Romanos notabat. Legio apud Romanos non semper numero eosdem habuit milites, sed pro diversitate temporis illa mutata fuit et aucta, ut docuit *Lipsius* in libro de Milit. Roman. p. 60. et *Marcellus Donatus* ad *Tacit.* Annal. I, 31. Romulus legionem tribus peditum millibus et ducentis equitibus circumscripsit. Vide *Plutarchum* in Romulo. Crescente Romanorum potentia, maxime *Servii Tullii* temporibus, legio ad quater mille milites crevit, ut auctor est *Dionysius Halicarnassensis.* *Polybii* aevo quinquies mille milites continebat. Postea autem et maxime circa tempora Christi sex mille et duceni pedites, ac treceni equites legionem conficiebant. Cf. *Liv.* XXIX, 24. *Veget.* II, 2. *Hesych.* λεγεών· πλῆθος στρατεύματος ἢ τάγματος ἐξ χιλιάδων ἑξακοσίων ἑξήκοντα ἕξ. *Suid.* λεγεών· ἑξακισχίλιοι στρατιῶται. Deinde vero generatim de *insigni multitudine*, et *magna copia* usurpatur. Matth. XXVI. 53. καὶ παραστήσει μοι πλείους ἢ δώδεκα λεγεῶνας ἀγγέλων ut sisteret mihi plus quam duodecim legiones angelorum: ubi vid. *Wetstenius.* 2) *dux*, *princeps*, ex usu hebraici לִגְיוֹן, quod est latinum nomen *legio*, et in libris Talmudistarum haud raro de *uno homine* ita usurpatum exstat, ut *ducem*, *magistrum*, *principem* significet, auctore *Buxtorfio* in Lex. Talmud. sub h. v. Κατ᾽ ἐξοχὴν ita dicitur in N. T. *dux*, *princeps geniorum malorum*, qui alio vocabulo Βεελζεβὺλ, h. e. ἄρχων τῶν δαιμονίων appellatur. Ad hanc notionem referenda sunt loca Marc. V, 9. 15. Luc. VIII, 30. ubi sermo est de obsesso, qui se ducem et principem geniorum malorum profitebatur. Saepius non legitur in N. T.

ΛΕΓΩ, fut. ξω, 1) proprie: *dico*, *loquor*, *dissero*, nec differt a voce λαλέω, ut supra iam ad hanc vocem observatum est. Matth. XI, 7. ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου. ib. v. 17. Luc. I. 66. 67. III, 11. VII, 32. 33. etc. Ioh. XVIII. 34. ἀφ᾽ ἑαυτοῦ σὺ λέγεις ταῦτα; tuane sponte tu haecce dicis? ibid. XI, 56. ἔλεγον μετ᾽ ἀλλήλων ita inter se dictitantes. ibid. XIII, 22. 24. λέγειν περὶ τινός innuere aliquem, seu, in mente habere aliquem. Act. XXVI, 1. λέγειν ὑπὲρ ἑαυτοῦ pro se dicere, oratione se defendere. Huc etiam referendae sunt formulae: a) λέγετέ μοι *dicite mihi*, h. e. *quaeso vos! amabo vos!* Galat. IV, 21. formula eliciendi sententiam alicuius. b) σὺ λέγεις, formula concedentis et affirmantis, *recte*, *veritatem protulisti.* Matth. XXVII. 11. Marc. XV, 2. Luc. XXII, 70. ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐγώ εἰμι. ibid. XXIII, 3. Ioh. XVIII, 37. Cf. *Lightfooti* Cent. Chorogr. Matthaeo praefixa c. 82. qui attulit locum

locum ex Talm. Hierof. Tract. Kilaim fol. 32. 2. *Dixerunt ipsi: num mortuus est Rabbi? respondet ille: vos dixistis.* c) ἀλλὰ λέγω *sed dicat aliquis;* formula obiiciendi, persona prima pro tertia posita. Rom. X, 18. 19. Idem valet de formula λέγω οὖν. Rom. XI, 1. d) λέγω δὲ *tenendum autem est, scitote autem;* formula connectendi et argumenti proferendi. Rom. XV, 8. Galat. IV, 1. V, 16. Eadem formula connectendi *Herodotum* aliquoties usum esse, docuit *Raphelius* in Annott. Herodoteis p. 516. Idem valet de formula τοῦτο δὲ λέγω Galat. III, 17. e) λέγειν ἐν ἑαυτῷ *cogitare, mente versare, animo secum reputare.* Luc. VII, 49. ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς convivae apud se ita cogitabant. Matth. III, 9. IX, 21. Luc. III, 8. Graeci Scriptores formulis λέγειν ἑαυτῷ, *Antonin.* VIII, c. 25. et λέγειν πρὸς ἑαυτὸν, ibid. c. 9. *Epictet.* c. 73. eodem sensu uti solent. Idem valet de formula λέγειν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ Apoc. XVIII, 7. ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει. Respondet autem formulae hebraicae אָמַר בְּלִבּוֹ Ps. X, 6 et 13. Cf. *I. Alberti* Obss. Philol. p. 494. 2) *iubeo, ut aliquid dicatur, nuntio.* Matth. VIII, 6. coll. Luc. VII, 3 sq. Matth. XXVI, 18. ὁ διδάσκαλος λέγει magister tibi per nos nunciat. ibid. XXVII, 19. ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ, λέγουσα. Luc. VII, 6. 19. 20. XIX, 14. Ioh. XI, 3. Act. XVI, 35. Apoc. II, 1. Ita quoque usurpatur אָמַר Iudd. XI, 14. 15. 19. et 2 Sam. X, 5. Iudith. III, 1. καὶ ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν ἀγγέλους λόγοις εἰρηνικοῖς, λέγοντες. 3) *clamo, voce intenta et elata utor, acclamo,* i. q. κράζω. Matth. XXVII, 29. λέγοντες, χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων acclamantes ei, salve rex Iudaeorum! coll. XXI, 9. Sic *dicere* apud Latinos pro *clamare*, v. c. apud *Ovid.* in Fast. IV, v. 456. „Me miseram! filia *dixit*, ubi es?" ubi codices nonnulli pro *dixit* habent *clamat*. Luc. XIX, 38. 4) per synecdochen: *narro.* Marc. I, 30. καὶ εὐθέως λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς. Luc. X, 17. *Herodian.* Lib. VII. extr. τὰ δὲ ἑπόμενα ἐν τοῖς ἑξῆς λεχθήσεται. *Eurip.* Phoen. v. 726 et 768. 5) *interrogo, quaestionem alteri propono, quaero,* i. q. ἐρωτάω et ἐπερωτάω, quibus verbis etiam Alexandrini hebraicum אָמַר expresserunt, Exod. III, 13. et Genes. XXIV, 23. Matth. II, 1. coll. v. 2. ibid. IX, 28. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς interrogabat eos Iesus. ibid. XIX, 3. λέγοντες αὐτῷ, coll. Marc. X, 2. ἐπηρώτησαν αὐτόν. Marc. XII, 14. λέγουσιν αὐτῷ. *Syrus:* ܡܫܐܠܝܢ ܠܗ *interrogabant eum.* Ioh. V, 6. XIX, 9. 6) *respondeo.* Matth. IV, 10. IX, 28. Marc. VIII, 19. Ioh. XXI, 15. 16. 22. Interdum notionem *fiduciae* adiunctam habet. v. c. Matth. XIX, 20. ad imitationem hebraici אָמַר, quod Alexandrini per καυχᾶσθαι et παῤῥησιάζεσθαι reddiderunt Prov. XX, 9. 7) *rogo, oro,* i. q. ἐρωτάω. Hanc significationem inveniunt haud pauci inter-

interpretes in loco Marc. I, 30. *καὶ εὐθέως λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς* et statim deprecati sunt pro ea, coll. Luc. IV, 38. *καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς.* 8) *nomino, voco, appello*, i. q. *ὀνομάζω.* Matth. XXVI, 3. *τοῦ ἀρχιερέως, τοῦ λεγομένου Καϊάφα* pontificis, cuius cognomen Caiphas. ib. v. 14 et 36. XXVII, 16. 33. Marc. XII, 37. XV, 7. Ioh. XIX, 13. 17. Ephes. II, 11. Act. III, 2. Sic נֶאֱמַר pro נִקְרָא haud raro ponitur in V. T. v. c. Ies. IV, 3. *Appian. Alex.* de Bello Civ. Lib. I. p. 650. *ἐς τὴν λεγομένην ἱερὰν ὁδὸν παρῆλθε.* *Xenoph. Anab.* I, 8, 7. ubi pro *λεγόμενα* cod. *Paris.* habet *καλούμενα.* *Hesych.* *λέγειν· ὀνομάζειν, Ἀττικοί.* 9) *iubeo, praecipio.* Marc. VIII, 26. XI, 2. *καὶ λέγει αὐτοῖς* hisque mandatis eos instruxit. Ioh. II, 5. Act. XV, 24. *λέγοντες περιτέμνεσθαι καὶ τηρεῖν τὸν νόμον.* Rom. III, 19. *ὅσα ὁ νόμος λέγει* omnia, quae praecipit lex Mosaica. ibid. VII, 7. Sequente particula negandi *interdicere, vetare* reddendum est, v. c. Matth. V, 34. 39. Rom. XII, 3. Huc etiam pertinet formula *οὐδὲν τινὶ λέγειν* Ioh. VII, 26. *καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσι* nemine eum prohibente. Esther. III, 3. *τί παρακούεις τὰ ὑπὸ τοῦ βασιλέως λεγόμενα;* ubi in hebraico est מִצְוָה. ibid. VIII, 14. *Aelian. V. H.* XIV, c. 38. *ἔλεγε πρὸς Πελοπίδαν μὴ πρότερον ἀπαλλάττεσθαι τῆς ἀγορᾶς ἡμέρᾳ*, ubi vid. *Perizon.* *Philostrat.* Vita Apollon. III, c. 24. p. 114. extr. *ὀμνύναι ξίφην αὐτοὺς δεῖν.* Conf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 310. 10) *doceo, trado.* Matth. X, 27. *ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ* doctrina a me vobis privatim tradita. ibid. XV, 5. XXIII, 16. Marc. VII, 11. XII, 18. *οἵτινες λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι* qui negant futuram mortuorum resurrectionem. Ioh. XVI, 12. Act. XIX, 4. Rom. III, 8. 11) *hortor, admoneo, moneo.* Matth. XXIII, 3. *λέγουσι γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσι* hortantur alios, quae facere ipsi detrectant. Galat. V, 16. 12) *promitto.* Matth. XIX, 28. *ἀμὴν λέγω ὑμῖν* certissime vobis spondeo et promitto. Ita אָמַר quoque usurpatur 1 Chron. XXVII, 23. Ps. CXIX, 116. 13) *praedico, vaticinor, praesignifico.* Matth. II, 17. III, 3. IV, 14. Marc. X, 32. *ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν.* ibid. XV, 28. Luc. IX, 31. Ioh. II, 22. *ὅτι τοῦτο ἔλεγεν αὐτοῖς* eum hoc praedixisse. 1 Tim. IV, 1. Conf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 265. 14) *praedico, cum laude aliquid commemoro et extollo*, et ex adiuncto: *iacto.* Act. V, 36. *λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν* qui se magnum hominem iactabat. *Xenoph. Cyrop.* I, 3, 9. *Eurip.* Aeol. v. 46. *τὴν δὲ εὐγένειαν μή μοι λέγε* ne mihi nobilitatem generis iacta. Ephes. II. 11. *ἡ λεγομένη ἀκροβυστία* Iudaei, qui se appellant quidem circumcisos, quanquam non vere sunt. 15) *affirmo, assevero, pro certo dico.* Matth. V, 20. VI, 29. XI, 22. 24. Marc. XIV, 31. 16) *suadeo, consilium do.* Act. V, 38. *καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν* quod igitur attinet ad rem praesentem, auctor vobis sum. ibid. XXVII, 11. *τοῖς*

ὑπὸ

ὑπὸ τῦ παύλυ λεγομένοις, coll. v. 9. παρῄνει ὁ παῦλος. 17) *explico, interpretor*, i. q. ἑρμηνεύω. Matth. XXVII, 33. ὅ ἐςι λεγόμενος κρανίυ τόπος quod verbum graece locum calvariae significat. Ioh. IV, 25. XI, 16. Θωμᾶς, ὁ λεγόμενος δίδυμος Thomas, quod eft, fi interpreteris, didymus, f. gemellus, i. q. μεθερμηνευόμενος ἑλληνιςὶ δίδυμος λέγεται. ibid. XX, 16. 24. Hebr. V, 11. 18) *innuo, dictis significo, oratione aliquem defigno, refpicio, mit Worten auf jemanden deuten oder zielen*. Ioh. VI, 71. ἔλεγε δὲ τὸν Ἰέδαν σίμωνος Ἰσκαριώτην innuit autem Iudam Ifcariotem. 1 Cor. I, 12. λέγω δὲ τῦτο hoc volo, feu, fcilicet. Ioh. VIII, 27. 1 Cor. X, 29. XIV, 16. 2 Tim. II, 7. νόει ὃ λέγω. Sic *dicere* apud Latinos, v. c. *Cic.* de Fin. V. 3. Conf. etiam *Valkenar.* ad *Herodot.* VII, 144. 19) non femper de viva voce ufurpatur, fed de omni ratione aliquid *declarandi, significandi* et *teftandi*, et inprimis de *litteris fcriptis* adhibetur. Matth. IV, 17. Φωνὴ ἐκ τῶν ὀρανῶν λέγυσα κ. τ. λ. tonitru, quod e coelo audiebatur, eum filium Dei declarabat. ibid. XXVIII, 18. Luc. I, 63. ἔγραψε λέγων fcripfit hunc in modum. ibid. III, 4. 1 Cor. X, 15. ὡς Φρονίμοις λέγω intellegentibus haec fcripfi. Phil. IV, 11. Huc etiam pertinent formulae: διὸ λέγει, λέγει γὰρ, fcil. ἡ γραφὴ, aut ὁ Θεὸς, *ita enim traditum legitur in litteris facris, teftatur Scriptura facra.* 2 Cor. VI, 2. Galat. III, 16. Ephef. IV, 8. V, 14. Hebr. I, 6. Praetermiffum autem effe nomen τῆς γραφῆς, conftat ex 1 Tim. V, 18. ubi additur ἡ γραφή — *Iofeph. A. I.* XIII, 4. 1. Πτολεμαῖος ἀντιγράφει λέγων. Alex. 2 Regg. X, 1 et 6. *Theophr.* Char. XXIII, 2. γράμματα λέγοντα. *Eurip.* Hippolyt. v. 865. ἴδω τί λέξαι δέλτος ἥδε μοι θέλει. Conf. *Kuhnium* ad *Paufan.* II, 27. p. 173. 20) *cogito*, ita, ut omiffa fint verba ἐν ἑαυτῷ, vel ἐν τῇ καρδίᾳ αὐ. Luc. I, 24. λέγυσα ita enim fecum cogitabat. Matth. VI, 31. XII, 44. Marc. V, 28. Luc. V, 39. XVII, 10. Ita quoque adhibetur אָמַר 2 Sam. XXI, 16. 2 Chron. XXVIII, 10. 21) *puto, exiftimo, fentio, ftatuo.* Matth. XIV, 26. λέγοντες ὅτι Φάντασμά ἐςι opinantes, fpectrum effe. Ioh. IX, 17. σὺ τί λέγεις περὶ αὐτῦ; quid tu vero de eo fentis et ftatuis? ibid. XI, 31. Act. X, 28. μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον. ibid. IV, 32. Iacob. I, 13. Formula τὸ αὐτὸ λέγειν, quae 1 Cor. I, 10. legitur, fignificat: *concordem effe, confentire.* Verba funt: ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, h. e. ut fit inter vos fummus animorum confenfus; nam fequitur: καὶ μὴ ᾖ ἐν ὑμῖν σχίσματα. Conf. *Palairet.* Obff. Philol. p. 298. 22) *eligo, conftituo, praeficio.* Hebr. VII, 11. καὶ ὁ κατὰ τὴν τάξιν ἀαρὼν λέγεσθαι ut eligeretur alius facerdos, Aaroni non fimilis. *Hefych.* λέγεσθαι· ἐκλέγεσθαι. 23) λέγομαι *fum*, per metonymiam confequentis. Hebr. XI, 24. ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραὼ

ρεῶ noluit esse filius filiae Pharaonis. 24) cum aliis verbis coniunctum haud raro plane abundat, interdum tamen commode verti potest: *hisce verbis usus, additis verbis, hoc modo*, v. c. Matth. IX, 29. ἔκραξαν λέγοντες. ibid. v. 31. παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες. ibid. XII, 38. XXV, 37. 44. 45. ἀπεκρίθησαν λέγοντες. 25) interdum omittitur, v. c. Matth. II, 18. ubi ante ὅτι οὐκ εἰσὶ supplendum est λέγουσι, coll. Genes. XXXVII, 35. Marc. X, 7. Act. III, 6. ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ ναζωραίου, scil. λέγω σοι. ibid. VIII, 34. post δέομαί σου supple λέγε μοι. Rom. III, 8. καὶ μὴ, scil. λέξωμεν. Similem huius verbi ellipsin reperimus apud *Anton. Liberal.* c. 11. ubi ante verba ὅτι πλέον ἀλλήλους Ἥρας καὶ Διὸς φιλοῦσιν supplendum est λέγοντες. *Diog. Laërt.* I, c. 10. VI, c. 2. Exempla e latinis Scriptoribus collegit *Perizon.* ad *Sanctii* Minervam IV, c. 5.

ΛΕῖΜΜΑ, τος, τὸ, *residuum, reliquiae*, (*Plutarch.* T. VI. p. 289. ed. *Reiske*) et ex adiuncto: *pars exigua*, i. q. κατάλειμμα, a prima pers. perf. pass. λέλειμμαι, verbi λείπω *desum, deficio, linquo*. In N. T. tantum legitur Rom. XI, 5. οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λεῖμμα κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν ita nunc pauci quidam Iudaeorum pro benignitate Dei amplectentur religionem christianam, coll. cap. IX, 27. τὸ κατάλειμμα σωθήσεται. *Plutarch.* T. X. p. 227. ed. *Reiske.* *Hesych.* λεῖμμα· ὑστέρημα. *Suid.* λεῖμμα· κατάλειμμα. Alexandrini usi sunt hac voce pro שְׁאֵרִית *residuum, reliquiae*, 2 Regg. XIX, 4. Pro hebraico שָׂרִיד idem est apud *Aquilam* Devt. II, 34. III, 3. Adde *Sam. Petiti* Varias Lectt. c. 6.

ΛΕῖΟΣ, λεία, λεῖον, *laevis, planus, aequus, aequabilem habens superficiem*, et opponitur τῷ τραχύς. In N. T. tantum legitur Luc. III, 5. καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας et aspera loca redigantur in plana, coll. Ies. XL, 4. Hebr. לְבִקְעָה. *Aelian.* *V. H.* III, 1. *Xenoph.* Anab. IV, 1. *Homer.* Od. κ', 103. λείην ὁδόν. *Aristot.* *H. A.* IX, 37. de Polypo: πορεύεται δὲ ἐπὶ τοῦ τραχέος, τὸ δὲ λεῖον φεύγει. *Hesych.* λείας· ὁμαλὰς, εὐθείας. *Suid.* λεῖον· τὸ ὁμαλὸν, τὸ πρᾶον.

ΛΕίΠΩ, fut. λείψω, 1) *linquo, relinquo, desero.* *Xenoph.* de Mag. Equit. III, 8. ὅτι αἰσχρὸν λιπεῖν τὴν τάξιν turpe est deserere aciem. 2) *desum, deficio, absum.* Luc. XVIII, 22. ἔτι ἕν σοι λείπει adhuc unum tibi deest. Tit. I, 5. ἵνα τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ ut, quae desint, corrigeres. Sap. XIX, 4. ἵνα τὴν λείπουσαν ταῖς βασάνοις προσαναπληρώσωσι κόλασιν. Tim. III, 13. ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ ne quid illis desit. Passivum λείπομαι *destituor, egeo, indigeo*, construitur cum genitivo rei, vel cum dativo, interveniente praepositione ἐν. Iacob. I, 4. ἐν μηδενὶ λειπόμενοι nulla re destituti. ibid. v. 5. εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας si vero quis vestrum destituitur sapientia. ibid. II, 15. λειπόμενοι τῆς ἐφημέρου τροφῆς quotidiano victu destituti, qui etiam

etiam a *Iustino M.* Dial. c. Tryph. Iud. p. 98. ed. Parif. οἱ λειπόμενοι dicuntur. Saepius non legitur in N. T. Conf. de hac voce (quam etiam illustravit *Heisenius* in Novis Hypothesibus ad Epistolam Iacobi p. 363 sq.) *Krebs.* in Obss. Flav. p. 394. qui bene monuit, proprie λείπεσθαι et ἀπολείπεσθαι de *cursoribus* dici, *qui, in stadio certaturi, corporis viribus pedumque celeritate destituti, ab adversariis relinquuntur et superantur,* (conf. *Faber* in Agonist. III, 16.) interdum etiam apud Graecos ad *eos* transferri, *qui in iudiciis causa cadunt.* *Suid.* λειπόμεθα· ἡττήμεθα.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΩ, ῶ, fut. ήσω, generatim: *reipublicae vel operam vel pecuniam praesto, publicum munus administro, ministro, publicam praesto operam.* Nam descendit a λεῖτος, vel λειτὸς, quod est idem, quod λήϊτος, *publicus*, i. q. δημόσιος (*Schol. Demosthen.* ad Orat. contra Leptinem p. 143. λεῖτον ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ τὸ δημόσιον, ὅθεν λειτουργεῖν τὸ εἰς τὸ δημόσιον ἐργάζεσθαι ἐκάλουν.) et ἔργον *opus.* Conf. *Wetstenius N. T.* T. I. p. 650 sq. Hinc tribuitur in N. T. sacerdotibus leviticis, qui Hebr. X, 11. dicuntur καθ' ἡμέραν λειτουργοῦντες cotidie cultu ecclesiastico et sacro fungentes. De cultu divino externo nonnullorum ecclesiae christianae doctorum adhibetur Act. XIII, 2. λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ κυρίῳ καὶ νηστευόντων qui cum Deum colerent (*Syrus* ܡܨܠܝܢ *precarentur*) et ieiunarent. Etiam in V. T. vox λειτουργεῖν frequenter de Levitis et sacerdotibus Iudaeorum eorumque ministerio sacro ad imitationem hebraici שׁרת adhibetur, v. c. Devt. X, 8. παρεστάναι ἔναντι Κυρίου λειτουργεῖν. ibid. XVII, 12. 2 Paral. V, 12. Ioel. I, 9. οἱ λειτουργοῦντες τῷ θυσιαστηρίῳ. Sirac. XLV, 20. λειτουργεῖν αὐτῷ ἅμα καὶ ἱερατεύειν. Synecdochice et speciatim haec vox de *iis* in N. T. usurpatur, *qui reipublicae prosunt suis opibus*, inprimis eleemosynis exhibendis. Sic legitur in N. T. Rom. XV, 27. ὀφείλουσι καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς debent etiam hi in rebus externis illorum commodis inservire suis opibus, coll. 2 Cor. IX, 12. Hoc sensu λειτουργεῖν ταῖς οὐσίαις apud *Aristotelem* Polit. Lib. IV. occurrit (quem locum inter alia observavit *Suicer.* in Thesaur. Eccles. T. II. p. 219.) et λειτουργεῖν nude positum de *iis*, *qui levant publicam inopiam*, adhibetur a *Xenoph.* Mem. II, 7. 6. Docta est de hoc verbo disputatiuncula apud *Casaub.* in Exercitt. Antibar. XVI, §. 41. et *Deylingium* Obss. Sacr. P. I. p. 144. *Hesych.* λειτουργεῖν· μοχθεῖν, δουλεύειν. Nonnulli volunt scribi per η, sed vide *Pierson.* ad *Moerin* p. 252. et *Valkenar.* ad *Ammonium* p. 144.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ, seu, ut etiam scribitur, ληιτουργία, (cf. de orthographia huius vocis *Piersonum* ad *Moerin Atticistam* sub

sub λειτυργεῖν et *Valkenarii* Lectt. Ammon. p. 144 sq.) ας, ἡ, apud Graecos generatim *omne munus et negotium publicum* notat, *quod suscipitur reipublicae causa*, inprimis vero *sumtus*, *quibus respublica adiuvatur, pecuniam, quae ad usus publicos adhibetur*, v. c. instruendis navibus, alendis militibus, sustentandis pauperibus, etc. Hinc in N. T. libris transfertur a) ad *munus publicum Levitarum et sacerdotum Iudaeorum*. Luc. I, 23. ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτυργίας αὐτῦ peracto tempore ministerii sui. Hebr. IX, 21. πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτυργίας omnia vasa, quae in cultu Dei levitico adhibebantur. b) ad *munus sacerdotale Christi*. Hebr. VIII, 6. νυνὶ δὲ διαφορωτέρας τέτευχε λειτυργίας nunc vero eo praestantius munus sacerdotale consecutus est. c) ad *munus religionem christianam tradendi, munus apostolicum*, cuius administratio Philipp. II, 17. λειτυργία τῆς πίςεως vocatur. d) ad *pecuniam collectam in usus pauperum Christianorum*. 2 Cor. IX, 12. ἡ διακονία τῆς λειτυργίας ταύτης. Conf. supra sub διακονία. e) ad *officium denique humanitatis et beneficentiae*, quod ab Epaphrodito Paulo, Philippensium nomine, praestabatur. Phil. II, 30. ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑςέρημα τῆς πρός με λειτυργίας ut vestras partes ageret in officiis humanitatis et beneficentiae mihi praestandis. Saepius non legitur in N. T. In versione Alex. respondet hebraico עֲבֹדָה *ministerium*, Exod. XXXVIII, 21. 2 Chron. VIII, 14. XXXI, 2. מְלָאכָה *opus*, *functio*, 1 Chron. XXVI, 30. et chald. פָּלְחָן *ministerium, cultus, opus*, Esr. VII, 19. Adde 2 Chron. XXXI, 4. ὅπως κατισχύσωσιν ἐν τῇ λειτυργίᾳ οἴκυ Κυρίυ. *Suid.* λειτυργίας· ὑπηρεσίας. Idem: λειτυργία· κυρίως ἡ δημοσία ὑπηρεσία.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ, ή, όν, *ad publicum ministerium pertinens, muneri et negotio publico destinatus, utilitati reipublicae inserviens*. Ex eodem themate. Semel legitur in N. T. Hebr. I, 14. ὐχὶ πάντες εἰσὶ λειτυργικὰ πνεύματα; nonne omnes angeli sunt ministri Dei? Sequitur: εἰς διακονίαν ἀποςελλόμενα διὰ τὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν. In versione Alex. reperitur pro שָׁרֵת *ministerium*, Num. IV, 12. 2 Chron. XXIV, 14. עֲבֹדָה Num. IV, 26. VII, 5. et omne notat, quod ad ministerium Leviticum et cultum Dei publicum apud Iudaeos pertinebat. *Hesych.* λειτυργικάς· ἱερατικάς. *Phavor.* et Lex. MS. Brem. λειτυργική· κυρίως μὲν ἡ ἱερατική, καταχρηςικῶς δὲ ἡ δυλική καὶ ὑπηρετική.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΣ, ῦ, ὁ, vi etymologiae generatim *omnem* notat, *qui munere publico fungitur et reipublicae commodis inservit ullo aliquo modo*. Speciatim autem apud Graecos λειτυργοὶ dicebantur homines, qui vel a propria tribu vel universo populo publicos quosdam cultus peragere, vel propriis sumtibus reipublicae necessaria suppeditare, et necessitate ita postu-

postulante omnia onerosissima et molestissima officia in republica subire, facultates suas, immo et vitam ac sanguinem, ad remp. augendam, ornandam, iuvandam subministrare cogebantur. Quia autem hoc munus erat gravissimum et onerosissimum, λειτουργοὶ non solum ex ditissimis civibus eligebantur, sed etiam institutum erat, ut plures et singulis annis alii eligerentur, qui humeros huic oneri gravissimo supponerent. Vide *Potteri* Archaeol. Gr. I, c. 15. p. 82. ed. Venet. et *Pollucis* Onom. VIII, 10. f. 117. Hinc in N. T. tribuitur a) *apostolis et praeconibus doctrinae christianae*, v. c. Paulo, Rom. XV, 16. εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὰ ἔθνη. b) *magistratibus politicis*, qui ministeria publica obeunt et salutem reipublicae tuentur. Rom. XIII, 6. λειτουργοὶ Θεοῦ εἰσὶ magistratus sunt, a Deo constituti, coll. v. 2 et 4. ubi Θεοῦ διάκονοι dicuntur. c) *iis, qui aliorum commodis inserviunt, beneficentiae et pietatis officiis praestandis*, v. c. Epaphrodito. Phil. II, 25. λειτουργὸν τῆς χρείας μου meisque vitae necessitatibus servientem, seu sublevantem me in captivitate. d) *angelis*, quatenus mandata Dei exsequuntur et hominum utilitati inserviunt. Hebr. I, 7. coll. v. 14. Hebraei similiter angelos frequenter מלאכי השרת appellant. Vide *Iac. Cappelli* Notas p. 117. et *Hottinger*. ad Discursum Gemaricum de Incestu p. 35. e) *Christo* denique, ob munus sacerdotale, quo fungitur. Hebr. VIII, 2. ubi τῶν ἁγίων λειτουργός, h. e. sacerdos summus templi coelestis vocatur. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* λειτουργός· ὑπηρέτης.

ΛΕΝΤΙΟΝ, ου, τό. Vocabulum Hellenistarum, quod natales suos Latio debet et generatim *linteum* notat. Receptum etiam est in Hebraeorum linguam, ubi לינטית et לונטית vocatur. Κατ᾽ ἐξοχὴν ita dicebatur *genus vestis durioris, e lino factae, quo servi apud veteres cincti erant, opus manuarium perfecturi, aut linteum, quo se servi praecingebant. Sueton.* Calig. c. 26. In N. T. bis tantum legitur Ioh. XIII, 4. 5. de linteo, quo succinctus Christus discipulorum pedes lavabat, (quod σάβανον vocatur a *Clemente Alex.* Paedag. II, 3. ubi vid. *Potterus*, et *Herma Pastore* Lib. III. Simil. 8. c. 4. ubi conf. *Cotelerium*,) servos in hac re imitatus, qui, sine pallio, aut alia veste exteriori linteo succincti, dominis suis ministrabant. *Syrus* reddidit ܣܘܕܪܐ et recte, nam Graeci quoque eiusmodi lintea vocabant *σινδόνας*, quia ex lino Pelusiaco solebant esse contexta. Cf. *Phaedr.* II, 5. *Casauboni* Exercitt. Antibar. p. 437. *Ol. Celsii* Hierobotan. T. II. p. 93 sq. et *Sanbertum* de Sacrificiis p. 168. *Hesych.* λέντιον· περίζωμα ἱερατικόν.

ΛΕΠΙΣ, ίδος, ἡ, *squama, cortex, putamen*, etiam *lamina*, et generatim *omne extremum rei, quod detrahitur, aut detrahi potest*.

potest, omne, quo quid inductum est, a λέπω, quod Graecis est *cutem, corticem, putamen,* vel *squamam detraho, decortico. Herodot.* VII, c. 61. λεπίδος σιδηρέης ὄψιν ἰχθυοειδέος, ubi vid. *Valkenar. Polyb.* X, 27, 10. λεπὶς χρυσῆ lamina aurea, qua quid obductum est. Adde Num. XVI, 38. Levit. XI, 9. 10. Devt. XIV, 9. In N. T. semel tantum de oculorum morbo et vitio (quod a Graecis λεύκωμα *albugo* vocatur Tob. II, 9. VI, 10.) usurpatur Act. IX, 18. καὶ εὐθέως ἀπέπεσον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὡσεὶ λεπίδες et statim deciderunt ab oculis eius quasi squamae. Tob. XI, 13. καὶ ἐλεπίσθη ἀπὸ τῶν κανθῶν τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ τὰ λευκώματα. Conf. *Foësii* Oecon. Hipp. p. 230. *Moeris:* λεπίδες, Ἀττικῶς· λεπίδας, ἑλληνικῶς. Idem tradit *Schol. Aristoph.* ad Vesp. 785.

ΛΈΠΡΑ, ας, ἡ, *lepra,* scabierum maxima lues, quae cutem maximo pruritu exasperat, depascit et in quasdam quasi squamas resolvit. Est idem illud cutis vitium, quod a Graecis ἐλεφαντίασις, et ab Hebraeis צָרַעַת Levit. XIII, 2 sq. XIV, 3 sq. Devt. XXIV, 8. vocatur. Nomen habet aut a λεπὶς *squama,* aut a λεπρόω *scabrum reddo.* Conf. praeter *Celsum* III, 25. et V, 19. *Murray* Historiam Leprae, quae adiuncta est eius libello de Vermibus in lepra obviis. Goett. 1749. 8. et *Schilling.* Commentationem de Lepra. Lugd. B. 1778. 8. Matth. VIII, 3. καὶ εὐθέως ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα et statim ille mundatus fuit a sua lepra, per hypallagen. Marc. I, 42. εὐθέως ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα. Luc. V, 12. ἀνὴρ πλήρης λέπρας. ibid. v. 13. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* λέπρα· πάγος τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος.

ΛΕΠΡΌΣ, οῦ, ὁ, 1) proprie: *scaber, asper.* A λέπος, εος, τὸ, *cortex, liber:* item *squama.* Hinc λεπρὸς quasi λεπιρὸς *cuius cutis in scabras quasdam squamulas resolvitur.* 2) *leprosus, qui foeda scabie, cutem depascente, laborat,* qui hebr. צָרוּעַ, Levit. XIII, 44. 45. XIV, 3. et מְצֹרָע 2 Sam. III, 29. 2 Regg. V, 5. vocatur. Matth. VIII, 2. X, 8. XI, 5. Marc. I, 40. XIV, 3. Luc. IV, 27. VII, 22. XVII, 12. 3) *qui a lepra sanatus est, qui quondam leprosus fuit.* Matth. XXVI, 6. Σίμωνος τοῦ λεπροῦ Simonis, a lepra curati.

ΛΕΠΤΌΣ, ἡ, ὀν, *tenuis, subtilis, exiguus, parvus. Thucyd.* II, c. 49. τῶν πάνυ λεπτῶν ἱματίων καὶ σινδόνων. ib. c. 83. τὰ λεπτὰ πλοῖα. — Λεπτὸν, οῦ, τὸ, subintellege νόμισμα, vel νομισμάτιον, (quod addit *Pollux* Onom. IX, f. 92.) vel κέρμα, (quod addit *Alciphron* I. Ep. 9.) est minutum quoddam numi aerei genus, quorum octo valebant assem; nam λεπτὸν erat dimidia pars quadrantis; quadrans quarta pars oboli; obolus vero sexta pars drachmae, et drachma octava pars imperialis thaleri. Conf. *Pollucis* Onom. IX, 6. *Eisenschmid.* de Ponderibus et Mensuris p. 50. *I. H. Maii* Obss. SS. Lib. IV. p. 134.

Gronov.

Gronov. de Pecunia Vetere p. 437. et *Salmasium* de Foenore Trapezitico p. 481. Marc. XII, 42. ἔβαλε λεπτὰ δύο, ὅ ἐστι κοδράντης. Luc. XII, 59. τὸ ἔσχατον λεπτόν. ibid. XXI, 2. Saepius non legitur in N. T.

ΛΕΥΙ͂, vel ΛΕΥΙ͂Σ, ὁ, accuf. λευΐν. *Levi.* Nomen viri hebraicum לֵוִי, a לָוָה *adhaerere, adiungi, copulari.* 1) *Primus,* qui ita dictus eft, fuit *tertius filius patriarchae Iacobi ex Lea uxore.* Haec enim, cum hunc filium perperiffet, dixit Genef. XXIX, 34. in pofterum fuaviter mihi adhaerebit (יִלָּוֶה) maritus meus, quia iam tres filios ei enixa fum. Propterea vocavit nomen eius Levi. Hebr. VII, 5. 9. Apoc. VII, 7. Poftea etiam aliis tribui coepit, v. c. 2) *filio Melchi.* Luc. III, 24. 3) *filio Simeonis.* ibid. v. 29. 4) *filio Alphaei,* cognomine *Matthaeo,* qui poftea ad apoftolatum vocatus fuerat. Luc. V, 27. 29. Marc. II, 14. *Alberti* Gloff. Gr. p. 41. Λευεί· τρεωνούμενος. In Bibliotheca Bremenfi Cl. V. Fafc. III. p. 475 fq. extat: *Difquifitio, qua oftenditur, Levi, a Chrifto ad Apoftolatum vocatum, non, ut vulgo putatur, Matthaeum, fed Iudam Thaddaeum effe.* Conf. et *I. F. Frifchii* D. Epift. de Levi cum Matthaeo non confundendo. Lipf. 1746. 4.

ΛΕΥΙ͂ΤΗΣ, ου, ὁ, *Levita,* ex tribu Levi natus, a λευΐ *Levi.* Synecdochice Levitae, feu filii et pofteri Levi accipiuntur modo pro facerdotibus, qui oriundi erant e tribu Levi, modo et quidem frequentius pro reliquis, ex hac tribu oriundis, qui erant facerdotum focii et miniftri in cultu Dei publico obeundo et viliora in templo minifteria, qualia erant vigiliae, purgatio vaforum facrorum et templi et alia huiusmodi, peragebant. Ab ἱερεῦσι diftinguuntur Luc. X, 32. coll. v. 31. Ioh. I, 19. Act. IV, 36. Saepius non legitur in N. T.

ΛΕΥΙΤΙΚΟ͂Σ, ἡ, ὀν, *Leviticus, Levitis conveniens, tributus et conceffus, ad Levitas pertinens.* Semel legitur in N. T. Hebr. VII, 11. διὰ τῆς λευϊτικῆς ἱερωσύνης per leviticum facerdotium.

ΛΕΥΚΑΙ͂ΝΩ, fut. ανῶ, *dealbo, candidum reddo,* a λευκὸς *albus, candidus, ferenus.* Bis tantum legitur in N. T. Marc. IX, 3. οἷα γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται λευκᾶναι ita, ut fullonum nullus ita album colorem inducere potuiffet. Apoc. VII, 14. καὶ ἐλεύκαναν τὰς στολὰς αὐτῶν ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου et dealbarunt ftolas fuas per fanguinem agni. In verfione Alex. refpondet hebraico הִלְבִּין *dealbavit, candidum reddidit.* Pf. LI, 9. Ief. I, 18. Ioel. I, 7.

ΛΕΥΚΟ͂Σ, ἡ, ὀν, 1) *albus, candidus, nitens.* Matth. V, 36. οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέλαιναν ποιῆσαι non potes vel unicum capillum album aut nigrum facere, aut: cum non poffis unum capillum ex albo nigrum facere. Admodum enim vero fimile eft, coniunctionem ἢ praeter fas et aequum irrepfiffe,

passe, et auctoritate codicis unius, (quem laudat *Wetstenius*) *Chrysostomi* et versionis Persicae expungendam esse. Vide *Wakefield* Silvam Criticam P. II. p. 9 sq. ibid. XVII, 2. *τὰ δὲ ἱμάτια αὐτῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς* et vestitus eius candidus ac fulgurans erat sicut sol. ibid. XXVIII, 3. *λευκὸν ὡσεὶ χιὼν* candorem nivis habebat. Marc. IX, 3. XVI, 5. Luc. IX, 29. Ioh. XX, 12. *ἐν λευκοῖς*, scil. *ἱματίοις*. Act. I, 10. Apoc. I, 14. II, 17. III, 4. 5. 18. IV, 4. VI, 2. *ἵππος λευκὸς* (erant equi albi ducum in proelio, (*Herodot.* IX, 62.) utebantur iis quoque imperatores in pompa triumphali. Vide *Servium* ad Aen. III, 537. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 770.) ibid. v. 11. VII, 9. 13. XIV, 14. XIX, 11. 14. XX, 11. Dan. VII, 9. *τὸ ἔνδυμα αὐτῦ λευκὸν* (חִוָּר) *ὡσεὶ χιών*. Genes. XLIX, 12. *Aelian.* *V. H.* XII, 1. *Hesych.* *λευκόν· τὸ λαμπρόν.* Idem: *λευκά· φαιδρὰ, λαμπρά.* De fluviis limpidis et pellucidis usus quoque est hac voce *Callim.* Hymn. in Iov. v. 19. 2) *albicans, flavescens, e flavo albus*, et usurpatur de colore albo, qui ad aliquam flavedinem accedit. Sic de segetibus maturis legitur Ioh. IV, 35. *λευκαί εἰσι πρὸς θερισμὸν* segetes iam flavescunt ad messem. *Virgil.* Eclog. IV, 25. flavescet campus arista. Idem Georg. I, 396. *Theophr.* Hist. Plant. VIII, 4. *Homer.* Od. δ', 104. Saepius non legitur in N. T.

ΛΕΩΝ, *οντος*, *ὁ*, 1) *leo*, a *λάω*, vel *λεύω* *video*, quia est acutissimi visus, quam ob causam etiam ab Hebraeis אַרְיֵה dicitur, a רָאָה *vidit*. Hebr. XI, 33. *ἔφραξαν στόματα λεόντων* obturarunt ora leonum. 1 Petr. V, 8. *ὡς λέων ὠρυόμενος* tanquam leo rugiens. Cf. *Suicer.* Thesaur. Eccles. T. II. p. 232. Apoc. IV, 7. IX, 8. 17. *ὡς κεφαλαὶ λεόντων*, h. e. iubam horrendam effundebant, leonum instar. ibid. X, 3. *ὥσπερ λέων μυκᾶται.* ibid. XIII, 2. 2) metaphorice: *truculentus et saevus hostis.* 2 Tim. IV, 17. *ἐῤῥύσθην ἐκ στόματος λέοντος*, ubi ex plerorumque interpretum (*Theodoreti, Oecumenii, Theophylacti, Chrysostomi* Homil. X. in hanc Epistolam, *Eusebii H. E.* II, c. 22. *Hieronymi* in Ierem. cap. XVI. p. 303.) sententia *Nero* voce leonis indicatur, ex usu loquendi Graecorum, qui homines, leonina crudelitate praeditos, leones appellare consueverunt. Conf. *Eurip.* Orest. v. 1403. Etiam in sacris litteris tyranni *leones* vocantur, v. c. Nahum II, 12. Proverb. XXVIII, 15. Esther. XIV, 9. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 366. 3) *potentissimus, rex.* Hinc Apoc. V, 5. Messias *ὁ λέων ὁ ὢν ἐκ φυλῆς Ἰούδα* dicitur, ob summam scil. eius dignitatem ac potentiam, qua de omnibus suis adversariis victoriam reportavit. Iacobus in vaticinio Genes. XLIX, 9. ipsum Iudam, tribus progenitorem, cum leone comparaverat, et leonis symbolum tribus Iudae vexillo intextum erat. Aliam huius appellationis causam tradit *Chrysostomus* Homil. 97. T. V. p. 644. *καλεῖ ἡ*

γραφὴ

-γραφὴ τὸν Σωτῆρα λέοντα διὰ τὸ ἐκ βασιλικῆς εἶναι φυλῆς· ὥσπερ γὰρ τῶν τετραπόδων ὑπάρχει βασιλεὺς ὁ λέων, οὕτω καὶ τῶν Ἰουδαίων ἐβασίλευσεν ἡ Ἰούδα φυλὴ, ἐξ ἧς ὁ Σωτὴρ ἀνέτειλε, κ. τ. λ. *Isidorus Pelusiota* Lib. II. Ep. 175. p. 208. dicit, Christum vocari leonem ob regiam dignitatem et invictum robur, κατὰ τὸ βασιλικὸν καὶ ἄμαχον.

ΛΗ'ΘΗ, ης, ἡ, *oblivio*, a λήθω *lateo*, λήθομαι *obliviscor*. Formula λήθην λαμβάνειν *oblivisci. oblivione capi*, et ex adiuncto: *negligere, contemnere, perdere, amittere*, i. q. ἀμελεῖν: (*Hesych.* λήθη· ἀμέλεια.) semel legitur in N. T. 2 Petr. I, 9. λήθην λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ (ἀπὸ) τῶν πάλαι αὐτοῦ ἁμαρτιῶν oblitus est liberationem a peccatis, quae olim commisit, h. e. repetit pravitatem priorem. Alii reddunt: *vim baptismi amisit*, seu, nihil ei prodest baptismo lavatum et a peccatis ablutum esse, et in auxilium vocant locum Genes. XLI, 30. ἐπιλήσονται τῆς πλησμονῆς τῆς ἐσομένης ἐν Αἰγύπτῳ, h. e nihil iis proderit fertilitas, quae in tota Aegypto erit. Aliis vero interpretibus sententia haec inesse videtur: *non amplius baptismo ad sanctam vitae rationem se commotum sentit.* De ipsa formula λήθην λαβεῖν, (*Aelian.* V. H. III, 18. H. A. IV, 35. *Ioseph.* A. I. II, 9. 1.) pro qua alias λήθην ποιεῖσθαι, (*Herodot.* I, 127.) λήθην ἔχειν, μνήμην οὐ λαμβάνειν, λήθεσθαι, ἐπιλανθάνεσθαι ponitur, lectu digna habet *Krebsius* in Obss. Flav. p. 404.

ΛΗΚΕ'Ω, vide ΛΑΚΕ'Ω.

ΛΗΝΟ'Σ, οῦ, ὁ, 1) proprie: *torcular, calcatorium, locus, seu vas amplum, quod habet prelum, in quo uvae, a vitibus defectae, coniiciuntur, ut calcentur*, unde Bacchi cognomen Ληναῖος. Respondet in versione Alex. hebraico גַּת Iudd. VI, 11. Nehem. XIII, 15. Apoc. XIV, 19. 20. XIX, 15. *Hesych.* ληνός· ὅπου σταφυλὴ πατεῖται. Conf. *Pollucis* Onom. VII, c. 32. segm. 151. *Theocrit.* Idyll. XIV, 16. 2) per synecdochen: *fossa ante prelum*, seu *lacus torcularis, in quem vinum, ex uvis expressum, e prelo defluit, qui olim terrae infodi consuevit*; quem Latini *lacum vinarium*, (*Columella* R. R. XII, 18. 3.) vel simpliciter *lacum* (*Ovid.* Fast. IV, 888.) aut *vinarium* vocant. Hinc Alexandrini hoc vocabulo expresserunt quoque hebraicum יֶקֶב *subtorculare*, Deut. XVI, 13. Prov. III, 10. Hos. IX, 2. quod aliis in locis προλήνιον, Ies. V, 2. et ὑπολήνιον Ies. XVI, 10. reddiderunt. Sic legitur in N. T. Matth. XXI, 33. καὶ ὤρυξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν foditque in ea lacum torcularem, coll. Marc. XII, 1. καὶ ὤρυξεν ὑπολήνιον. Saepius non legitur in N. T.

ΛΗ͂ΡΟΣ, ου, ὁ, seu plur. ΛΗ͂ΡΟΙ, ων, οἱ, *nugae, ineptiae, deliramentum, res nullius momenti, nulla attentione dignae.* Semel legitur in N. T. Luc. XXIV, 11. καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα αὐτῶν et nugas proferre arbitrabantur.

bantur. Apud graecos Scriptores tam de rebus, quam de verbis uſurpatum reperitur. *Ariſtoph.* Plut. v. 589. *λήροις ἀναδῶν τοὺς νικῶντας.* *Xenoph.* Anab. VII, c. 7. §. 24. Hinc ſubſtantivum *ληρώδης nugatorius* 2 Macc. XII, 44. *Heſych.* *λῆρος· μάταιος, φλύαρος, ψεύστης.*

ΛΗΙΣΤΗΣ, ȣ, ὁ, per ſynaereſin pro ΛΗΪΣΤΗΣ, ȣ, ὁ, generatim 1) *omnem* notat, *qui aliena vi rapit et praedatur*, a 3 perſ. perf. paſſ. *λελῄισται*, verbi *ληΐζω praedor*, quod a *ληΐς, ΐδος, ἡ*, vel *λεία, ας, ἡ, praeda, ſpolium.* *Etym. M.* *ληΐζω· τὸ πραιδεύω. ληΐστης ἐκεῖθεν, καὶ συναιρέσει λῃστής.* Certe in Scriptoribus graecis de militibus graſſantibus, omnia vaſtantibus et diripientibus, et de imperatoribus et ducibus, impetum hoſtilem facientibus, uſurpatur, v. c. apud *Procopium* de B. V. II, 18. qui tradit, in Africa, et quidem in Carthaginienſium finibus ſtatuam repertam eſſe, in qua litteris Punicis expreſſa extiterint verba haec: *ἡμεῖς ἐσμὲν οἱ φυγόντες ἀπὸ προσώπου Ἰησοῦ τοῦ λῃστοῦ*, ubi *λῃστὴς* aperte *imperatorem* vel *bellatorem* denotat. Hinc in verſione Alex. reſpondet hebraico גְּדוּד *turma militum graſſantium.* Ier. XVIII, 22. 2) ſpeciatim ita dicitur et per ſynecdochen *latro*, qui itinera facientibus, quae ſecum portant, vi aufert eosque male tractat. *Xenoph.* de Mag. Equit. VII, 8. Matth. XXVI, 55. XXVII, 38. 44. *τὸ δ' αὐτὸ καὶ λῃσταὶ οἱ συσταυρωθέντες αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτὸν*, ubi evangeliſta ponit more loquendi hebraico numerum pluralem pro ſingulari: nam Lucas c. XXIII, 39. unum tantum latronem Chriſtum blaſphemaſſe tradit. Marc. XIV, 41. XV, 27. Luc. X, 30. 36. XXII, 52. Ioh. XVIII, 40. 2 Cor. XI, 26. 3) metaphorice: *homo impius*, inprimis, *qui turpis lucri ſtudio ſe duci patitur.* Matth. XXI, 13. *σπήλαιον λῃστῶν* domicilium peſſimorum hominum et ſordidorum. Fortaſſe tamen *λῃστὴς* h. l. *propolam, qui minutatim vendit*, ſignificat, ut *σπήλαιον λῃστῶν* h. l. idem ſit, quod *οἶκος ἐμπορίου*, Ioh. II, 16. Placuit haec explicatio *Fiſchero*, qui in editione ſua *Paſoris* Lexici N. T. ſcribit: *λῃσταὶ* ſunt *mercatores, qui turpe lucrum quaeſtumque captant ac corradunt.* Conf. etiam *Buxtorf.* Lex. Talmud. et Chald. ſ. voce ליסטין. Marc. XI, 17. Luc. XIX, 46. Ioh. X, 1. 8. Saepius non legitur in N. T.

ΛΗΨΙΣ, εως, ἡ, *acceptio, ipſa accipiendi actio, acceptum*, a 3 perſ. praet. paſſ. *λέληψαι*, verbi *λαμβάνω accipio.* Semel legitur in N. T. Phil. IV, 15. *οὐδεμία ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως* cum nulla eccleſia habui rationes expenſi et accepti, h. e. cum nulla eccleſia fuerunt mihi rationes pecuniariae, ſeu, a nulla eccleſia pecuniam accepi. Vide *δόσις.* Sirac. XLII, 7. *καὶ δόσις καὶ λῆψις πάντα ἐν γραφῇ.*

ΛΙΑΝ,

ΛΙ'ΑΝ, *valde, admodum, vehementer.* Adverbium, quod intendit significationem vocis, cui apponitur. Matth. II, 16. ἐθυμώθη λίαν valde excanduit. ibid. VIII, 28. χαλεποὶ λίαν admodum saevi. ibid. XXVII, 14. Marc. I, 35. πρωῒ ἔννυχον λίαν. Vide sub ἔννυχος. ibid. VI, 51. λίαν ἐκ περισσοῦ. ibid. IX, 3. XVI, 2. λίαν πρωῒ. (*Appian.* in *Parth.* p. 222.) Luc. XXIII, 8. 2 Tim. IV, 15. 2 Ioh. v. 4. 3 Ioh. v. 3. — Adiectivis additum, ut σφόδρα, interdum superlativum exprimit, v. c. Matth. IV, 8. εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν in montem altissimum. — — Interdum, praemissa praepositione, nominascit, v. c. 2 Cor. XI, 5. et XII, 11. τῶν ὑπὲρ λίαν ἀποστόλων summis apostolis. Alexandrini usi sunt hoc adverbio pro מְאֹד, quod idem significat. Genes. I, 31. IV, 5. 1 Sam. XI, 15. *Hesych.* λίαν· σφόδρα, πολὺ, πάνυ, ἄγαν.

ΛΙ'ΒΑΝΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *arbor thurifera.* Derivatur vel ab hebraico לְבֹנָה, sic dicta a *candore;* est enim a radice לָבַן in Hiphil הִלְבִּין *albuit, albus evasit*, vel, quod minus placet, a graeco λείβω *stillo*, eo quod thus destillet. Veteres Grammatici, *Hesychius*, (λίβανος· τὸ δένδρον καὶ τὸ ὄρος. λιβανωτὸς δὲ ὁ καρπὸς αὐτοῦ, εἶδος θυμιάματος.) *Suidas*, *Phavorinus*, *Phrynichus*, *Schol. Aristoph.* ad Plutum v. 703. (ἄλλο λίβανος, καὶ ἄλλο λιβανωτός. λίβανος μὲν γὰρ αὐτὸ τὸ δένδρον, λιβανωτὸς δὲ ὁ καρπὸς τοῦ λιβάνου) aliique tradunt quidem, λίβανος nunquam de thure, semper de arbore thurifera apud Graecos adhiberi, sed a recentioribus graecis et N. T. Scriptoribus λίβανος haud raro sic usurpatur, ut sit 2) *thus, ex arboribus destillans*, et speciatim *thus album*, cuius patria est Arabiae provincia *Saba*, ut partim idoneis argumentis demonstrarunt *Foësius* in Oecon. Hipp. p. 233. *Celsius* in Hierobotan. T. I, p. 231. et *Alberti* in Obss. Philol. p. 9. adstipulante *Thoma Mag.* (λίβανος καὶ τὸ δένδρον, καὶ τὸ θυμιώμενον) partim apparet e locis N. T. in quibus haec vox legitur. Matth. II, 11. προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν, καὶ λίβανον, καὶ σμύρναν. Apoc. XVIII, 13. καὶ θυμιάματα καὶ μύρον καὶ λίβανον. Saepius non reperitur haec vox in N. T. de qua copiose exposuit *Wetstenius* in *N. T.* T. I. p. 248.

ΛΙΒΑΝΩΤΟ'Σ, οῦ, ὁ, et ΛΙΒΑΝΩΤΟ'Ν, οῦ, τὸ, 1) proprie: *thus*, a λίβανος, quod idem significat. *Thom. M.* p. 577. λιβανωτὸς δὲ μόνον τὸ θυμιώμενον. Alex. posuerunt pro לְבֹנָה *thus*, 1 Chron. IX, 29. Interdum tamen ita *ipsa arbor thurifera* dicitur. Conf. *Foësii* Oecon. Hipp. p. 233. et interpretes ad *Thom. M.* p. 577. 2) per metonymiam: *thuribulum*, quod alias θυμιατήριον dicitur. Ita legitur in N. T. tantum Apoc. VIII, 3. ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν. ib.

ib. v. 5. εἴληφεν ὁ ἄγγελος τὸν λιβανωτὸν καὶ ἐγέμισεν αὐτόν.

ΛΙΒΕΡΤΙ͂ΝΟΣ, ου, ὁ, *libertinus*. Vox latina eſt, qua proprie ſignificatur, vel, *qui parente liberto ortus*, vel, *qui ſervus natus, aut factus, ſed libertate donatus erat*, qui alias etiam λιβέρτος et ἐλευθερωθεὶς dicitur. Vnde plurimi ſuſpicati ſunt, *libertinos*, quorum mentio fit Act. VI, 9. fuiſſe aut ſervos manumiſſos, romanae quidem originis, ſed religioni iudaicae addictos, qui ſynagogam Hieroſolymis exſtrui curaverint, aut poſteros Iudaeorum, a Pompeio, aut Ptolemaeo I. bello captorum et a Romanis in ſervitutem redactorum, ſed deinde in libertatem vindicatorum, qui apoſtolorum tempore Hieroſolymae propriam ſynagogam habuerint. Vtraque opinio, etſi auctoritate *Taciti*, (qui Annal. Lib. II. c. 85. quatuor millia libertini generis, ſuperſtitione iudaica infecta, in Sardiniam miſſa eſſe ſcribit.) *Philonis*, (in Legat. ad Caium T. II. p. 568. ubi Pompeius, capta Hieroſolyma, multos Iudaeos captivos Romam duxiſſe narratur, quorum poſteri libertate donati ſunt.) *Ioſephi*, (qui Antiq. Iud. XII, 1. et contra Apion. II, 4. multos Iudaeos, a Ptolemaeo I. per vim e patria abductos et in Libyae urbibus hinc inde collocatos eſſe, tradit; unde quidam h. l. pro λιβερτινῶν legi volunt λιβυστινῶν. Vide *Wetſtenii N. T.* T. II. p. 492.) et aliorum ſatis confirmatur et magnam veri ſpeciem habet, tamen palmam cedit eorum ſententiae, qui ob orationis ſeriem (nam *Alexandrinorum*, *Aſianorum*, *Cyrenaeorum* et *Cilicum* ſcholis et coetibus proxime iunguntur) per *Libertinos* intelligunt *Iudaeos, incolas et cives Liberti* Africae propriae, ſive Carthaginienſis, quae et proconſularis dicebatur, ſive oppidi, (ſecundum *Pearcium* in Commentario ad h. l.) ſive regionis. Conf. *Miſcellanea Groningana* T. I. Faſc. III, p. 529. *Suid.* Λιβερτῖνοι· ὄνομα ἔθνους. Lectu digna de ſynagoga Libertinorum habet *Deylingius* Obſſ. Sacr. P. II. Obſ. 35. et *Ioh. Floderus* in Diſſ. de *Synagoga Libertinorum* Act. VI, 9. Vpſal. 1767. 4.

ΛΙΒΥ͂Α, ας, ἡ, vel ΛΙΒΥ͂Η, ης, ἡ, *Libya* et *Libye*. Regio Africae eſt, Aegypto contermina, ſic dicta ex nonnullorum ſententia a Libya, Epaphi, filii Iovis, filia, vel, ut aliis placet, a quodam Mauritaniae rege, Libe, qui hanc regionem ſibi ſubiecit, vel potius a primis incolis לְהָבִים (a לַהַב *aeſtus*, quia poſiti ſunt ſub coelo torrido et aeſtuante) poſteris Mizraim, filii Chami, Geneſ. X, 6. 13. qui ab Hebraeis vocantur לוּבִים, 2 Chron. XII, 3. Dan. XI, 43. Nahum III, 9. ubi Alex. habent λίβυες. Eius partes fuerunt tres, nempe *Libya*, ſtricte ſumta, *Marmarica* et *Cyrenaica*. Quae Act. II, 10. memoratur Libya, eſt pars tantum eius, Cyrenaica, *Pentapolis* dicta,

dicta, a quinque urbibus illustribus, in ea sitis, *Berenice, Arsinoë, Ptolemaide, Apollonia,* et ipsa metropoli *Cyrene.* Poetae et Scriptorum graecorum plurimi sub Libyae nomine universam Africam et ipsum Carthaginiensem agrum comprehendunt. Conf. *Strabo* Lib. XVII, p. 1180 seq. et *Cellarii* Geogr. Antiq. Lib. VI, c. 1. p. 1 seq.

ΛΙΘΑ΄ΖΩ, fut. άσω, *lapido, lapidibus peto,* vel *obruo,* a λίθος *lapis.* Ioh. X, 31. 32. 33. ἐλιθάζομέν σε te lapidare nolumus. ibid. XI, 8. νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι nuper te lapidare conabantur Iudaei. Act. V, 26. ἵνα μὴ λιθασθῶσιν ne lapidibus obruerentur. ib. XIV, 19. 2 Cor. XI, 25. Hebr. XI, 37. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini usi sunt hac voce pro סָקַל 2 Sam. XVI, 6. 13.

ΛΙ΄ΘΙΝΟΣ, ίνη, ον, *lapideus, saxeus.* (ab eodem themate.) Ter tantum legitur in N. T. Ioh. II, 6. ὑδρίαι λίθιναι hydriae lapideae. 2 Cor. III, 3. ἐν πλαξὶ λιθίναις in tabulis lapideis. Apoc. IX, 20.

ΛΙΘΟΒΟΛΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, *lapido, lapides iacio, lapidibus obruo et peto,* a λίθος *lapis,* et βάλλω *iacio.* Matth. XXI, 35. XXIII, 37. Marc. XII, 4. Luc. XIII, 34. Ioh. VIII, 5. Act. VII, 58. 59. XIV, 5. Hebr. XII, 20. Alexandrini pro סָקַל *lapidavit,* Exod. XIX, 13. Iof. VII, 25. et pro רָגַם idem, Num. XV, 35. 36. Ezech. XVI, 40.

ΛΙ΄ΘΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *lapis, saxum,* et quidem omnis generis, sive grandioris, sive minoris, etiam *lapis pretiosus, v. c. marmor,* apud *Xenoph.* de Vectigal. I, 4. Conf. *Fischeri* Prolusiones de Versionibus Graecis Literarum Hebraicarum Magistris p. 86. et *Fesselii Adversaria Sacra* VI, c. 5. p. 53 seq. Matth. III, 9. δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ potest Deus veluti ex his saxis alios meliores conciliare Abrahamo natos; ubi videndus *Wetstenius.* ib. IV, 3. 6. VII, 9. XXI, 42. XXIV, 2. οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς μὴ οὐ καταλυθήσεται non relinquetur hic lapis super lapidem, qui non sit destruendus, h. e. prorsus destruetur totum hoc aedificium. ib. XXVII, 60. 66. XXVIII, 2. Marc. V, 5. IX, 42. λίθος μυλικὸς lapis molaris. XIII, 1. 2. XV, 46. XVI, 3. 4. Luc. III, 8. IV, 3. 11. μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου ne impingas lapidi, h. e. ne quid mali tibi accidat. ib. XI, 11. XIX, 40. 44. ἐὰν οὗτοι σιωπήσωσιν, οἱ λίθοι κεκράξονται si hi conticescerent, ipsi lapides clamaturi essent. Formula proverbialis, rem apertam, quae nullo modo celari potest, significans. coll. Habac. II, 11. (Non opus itaque esse videtur, cum *Altmanno* in *Bibl. Brem. Cl.* VII, p. 261 sequ. statuere, λίθους h. l. metaphorice dici *homines plebeios, indoctos atque rudes,* quos non solum *Graeci,* v. c. *Aristoph.* Nub. 1205. sed et Latini,

ni, v. c. *Plautus Mercat.* III, 4. *Terent. Heaut.* IV, 7. lapides dicere consueverunt.) ib. XXI, 5. λίθοις καλοῖς. ib. v. 6. XXII, 41. ὡσεὶ λίθου βολὴν, fere ad lapidis iactum. ib. XXIV, 2. Ioh. VIII, 7. 59. X, 31. XI, 38. 39. 41.) XX, 1. Apoc. IV, 3. λίθῳ ἰάσπιδι καὶ σαρδίῳ. (Ioh. XXVIII, 6. Exod. XXVIII, 12.) ib. XVII, 4. λίθῳ τιμίῳ lapidibus pretiosis. ib. XVIII, 12. 16. 21. XXI, 11. 19. 2) per metonymiam: *quidquid ex lapidibus factum est.* Act. XVII, 29. λίθῳ imagini lapideae. 2 Cor. III, 7. λίθοι sunt tabulae lapideae, quibus insculptae fuerunt leges mosaicae. 3) metaphorice: λίθος ἀκρογωνιαῖος, etiam λίθος simpliciter, Christus dicitur, cui, veluti lapidi pretioso et angulari, omnis ecclesia christiana, tanquam aedificium, innititur, et qui Iudaeos et gentiles in unam societatem coegit. Matth. XXI, 42. Marc. XII, 10. Luc. XX, 17. Ephes. II, 20. 1 Petr. II, 6. 7. Idem 1 Petr. II, 4. dicitur quoque λίθος ζῶν, h. e. lapis praestantissimus, illustriori sensu sic dictus. ib. v. 7. et Rom. IX, 33. Christus dicitur λίθος προσκόμματος lapis offensionis, ob miseriam scilicet et poenas, quas sibimet ipsi contrahent omnes, qui Christum spernunt eiusque doctrinam reiiciunt. 4) per metaphoram: *veri Christiani.* 1 Pet. II, 5. λίθοι ζῶντες, h. e. lapides praestantes dicuntur ob comparationem nempe ecclesiae christianae cum aedificio, in honorem Dei exstructo, apostolis admodum familiarem. 5) 1 Cor. III, 12. λίθους τιμίους dogmata praestantia, utilia, necessaria et a religione christiana minime aliena, intellegenda sunt. Saepius non legitur in N. T.

ΛΙΘΟΣΤΡΩΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, latine *lithostrotus*, seu *lithostratus, lapidibus stratus*, ex λίθος *lapis* et στρωτὸς *stratus*, quod est a στρώννυμι *sterno.* *Hesiod.* Theog. v. 798. Λιθόστρωτον, ου, τὸ, (omissum est ἔδαφος) *pavimentum, lapidibus quadratis, tabellis, seu tesserulis stratum*, et respondet in versione Alexandrina hebraico רִצְפָה *pavimentum*, 2 Chron. VII, 3. Esther. I, 6. et רָצוּף *stratum*, Cant. III, 10. Conf. *Plinii* H. N. XXXVI, 64. et *Wetstenii N. T.* T. I, p. 953. Semel legitur in N. T. Ioh. XIX, 13. ubi intellegitur *pavimentum editius, parvulis sectis et varii coloris tabulis marmoreis constratum, quod erat ante Pilati praetorium, cui βῆμα, seu tribunal Pilati impositum erat.* Solebant enim de more romano praesides in provinciis iurisdictionem et iudicia habere sub dio. Conf. *Casaub.* et *Ernesti* ad *Sueton.* Caes. c. 46. *Salmasium* ad *Solinum* T. I, p. 854. et ad *Spartian.* Pescen. Nigr. T. I, p. 657 seq. ed. *Hack.* et *Krebsii* Libell. de Usu et Praestantia Rom. Hist. in Interpr. N. T. p. 43 seq. Quibus addendus est *I. H. a Seelen* in

in *Meditatt. Exeg.* P. I. p. 643 sequ. et *Conr. Ikenius* in D. de λιθοστρώτῳ ad Ioh. XIX, 13. quae extat in El. *Diss. Philol. Theol.* ed. *Schacht* Vol. II. p. 573.

ΛΙΚΜΑΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *ventilo triticum, ita, ut minutae partes in auras dispergantur, frumentum purgo, cribro, glumas et paleas a frumento ventilando separo*, a λικμὸς, ῦ, ὁ, *ventilabrum, vannus*. In hac significatione respondet apud Alexandrinos hebr. זָרָה *ventilavit frumentum*. Ruth. III, 2. *Homer. Il.* V. v. 500 sequ. *Suid.* λικμᾷν· τὸν σῖτον καθαίρειν. — λικμῶ· τὸ κοσκινεύω, διασκορπίζω, πτυάζω. *Hesych.* λελικμημένη· κοσκινευθεῖσα, πτυασθεῖσα ἐπ' ἀνέμῳ. Idem: λικμῶντες· ἀλοῶντες, ἢ τὰ ἄχυρα ἀπὸ τῦ σίτυ διαχωρίζοντες. Conf. etiam *Phavorinum* et *Pollucis Onom.* l. X. p. 128. 2) metaphorice: *contero, comminuo et instar palearum dissipo, disiicio*, et ex adiuncto: *penitus perdo, deleo*. Bis tantum legitur in N. T. Matth. XXI, 44. ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτὸν et in quem lapis inciderit, eum conteret. Luc. XX, 18. In utroque loco sermo est de interitu ac poenis adversariorum religionis christianae, maxime Iudaeorum. Dan. II, 44. λεπτυνεῖ καὶ λικμήσει πάσας τὰς βασιλείας, ubi chald. הָסֵף, a סוּף *consumo*, respondet. Iob. XXVII, 21. λικμήσει αὐτὸν ἐκ τῦ τόπυ αὐτῦ. Eodem modo etiam syriacum ܕܪܐ usurpatur.

ΛΙΜΗΝ, ένος, ὁ, *portus*. In N. T. tantum legitur Act. XXVII, 8. ἤλθομεν εἰς τόπον τινὰ, καλύμενον καλὺς λιμένας pervenimus in locum quendam, cui nomen *Pulchri portus*; de quo vide *Langbaenium* ad *Longinum* de Sublimitate cap. 1. ibid. v. 12. ἀνευθέτυ δὲ τῦ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παραχειμασίαν quoniam autem ille portus ad hybernandum non erat idoneus. ib. λιμένα τῆς κρήτης. Alexandrini pro מָחוֹז, quod idem notat, Ps. CVII, 30. *Phavor.* λιμένες· νηῶν ὄχοι, οἱ φυλακτικοὶ τῶν νηῶν ὡς συνέχοντες αὐτὰς, ἢ ἐφ' ὧν νῆες ὀχῦνται καὶ ἀναπαύονται. Idem: λιμὴν· παρὰ τὸ λίαν μένειν γίνεται.

ΛΙΜΝΗ, ης, ἡ, *collectio aquarum stantium in uno loco, stagnum, lacus*. Saepe etiam de *mari* usurpatur, quemadmodum e contrario θάλασσα de lacu dicitur. *Etym. M.* λίμνη· τὰ συνεςῶτα ὕδατα. *Hesych.* λίμνη· ἡ θάλασσα καὶ ὁ ὠκεανός. *Oppian.* Halievt. I. v. 47. δείματα λίμνης, ubi *Schol. Gr.* λίμνη· ἀντὶ τῆς θαλάσσης. Idem tradit *Schol. Aristoph.* ad Aves v. 1339. et *Sophocl.* Trach. v. 644. In N. T. legitur Luc. V, 1. παρὰ τὴν λίμνην γεννησαρὲτ, coll. Matth. IV, 18. ubi ἡ θάλασσα τῆς γαλιλαίας, et Ioh. XXI, 1. ubi ἡ θάλασσα τῆς τιβεριάδος dicitur. Idem lacus Luc. V, 2. VIII, 22. 23. 33. ἡ λίμνη simpliciter vocatur. Praeterea reperitur hoc vocabulum Apoc. XIX, 20. εἰς τὴν λίμνην τῦ πυρὸς τὴν καιομένην ἐν τῷ θείῳ. ib. XX, 10. εἰς τὴν

τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς καὶ θείου. ibid. v. 14. 15. XXI, 8. τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ θείῳ. In omnibus his locis depingitur poenarum et cruciatuum impiorum in vita futura tum perpetuitas, tum atrocitas. Alexandrini hac voce usi sunt pro אֲגַם *stagnum*, Ps. CVII, 35. CXIV, 8. et pro בְּרֵכָה *piscina*, Cant. VII, 4. (5.)

ΛΙΜΌΣ, οῦ, ὁ, ἡ, generatim 1) *fames quaecunque*, a λείπω *deficio*, quia ex defectu nutrimentorum solidorum oritur fames. *Aelian. V. H.* IV, 7. Λακεδαιμόνιοι Παυσανίαν λιμῷ ἀπέκτειναν. Id. IX, 41: XII, 51. *Lycurg. Orat. contra Leocratem* c. 32. Quoniam autem fames annonae inopiam fere sequi solet, factum est, ut μετωνυμικῶς vocabulum hoc a veteribus usurparetur 2) ad *caritatem annonae inopiamque frumenti* significandam, quacunque demum ex causa ea oriatur, sive ex agrorum sterilitate, sive quod civibus, fame laborantibus, nullum frumentum advehi potest. (*Diod. Sic.* I, 84. T. I. p. 94. ed. *Wesseling.* et IV. c. 84. p. 327. *Aristoph. Aves* v. 186. p. 387. ed. *Küsteri*, ubi videndus est *Scholiastes.*) Legitur in N. T. Matth. XXIV, 7. ἔσονται λιμοὶ καὶ λοιμοί, ubi notetur elegans paronomasia, Graecis frequentissima, v. c. *Hesiod.* Ἔργ. v. 142. Marc. XIII, 8. Luc. IV, 25. XIV, 17. ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὸς κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην. Ita quidem habent libri impressi: sed rectius, ut iam bene iudicavit *Valkenarius* in Specim. Annotatt. Critt. in locos quosdam N. T. p. 383 seq. in codd. nonnullis legitur λιμὸς ἰσχυρά. Praeceperunt enim *Phrynichus* et *Auctor* Etym. M. Atticos ὁ λιμὸς dixisse, Dorienses autem ἡ λιμός. Iam, cum multa e Doriensium sermone in linguam Graecorum communem profecta esse constet, et cum in multis codicibus versionis Alexandrinae (Ies. VIII, 21. 1 Regg. XVIII, 2. Ier. XVII, 18. 1 Macc. IX, 24.) ἡ λιμὸς reperiatur, etiam in loco Lucae laudato adiectivum foemininum pro masculino restituendum erit. Conf. *Fischer*. Prolus. XXX. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 15 seq. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 681. Idem valet de loco Act. XI, 28. ubi loco impressi λιμὸν μέγαν reponendum erit λιμὸν μεγάλην. Legitur praeterea Luc. XV, 17. Act. VII, 11. Rom. VIII, 35. 2 Cor. XI, 27. Apoc. VI, 8. XVIII, 8. Alexandrini usi sunt hac voce pro רָעָב *fames*, Genes. XII, 10. XVI, 1. pro רַעֲבוֹן idem, Ps. XXXVII, 19. et pro כָּפָן idem, Iob. XXX, 3. *Phavor.* λιμός· ἐκ τοῦ λείπω παράγεται οἱ παλαιοί.

ΛΊΝΟΝ, ου, τὸ, 1) proprie: *linum*, seu *frutex*, *unde est linum*, *ex quo fila et tegumenta fieri solent.* Alexandrini usi sunt hac voce pro פִּשְׁתָּה, Exod. IX, 31. τὸ δὲ λίνον σπερματίζον. Prov. XXXI, 13. *Xenoph. de rep. Athen.* II, 11 et 12. 2) per metonymiam: *omne*, *quod ex lino conficitur et texitur*, v. c. *filum*, *ellychnium*, *vestimentum* etc. De filo lineo can-

candelae, seu ellychnio, usurpatur Matth. XII, 20. λίνον τυφόμενον ellychnium fumigans, in quo fumus aliquod flammae vestigium refert. Symbolum hominum infirmiorum et timidiorum; ex Ies. XLII, 3. פִשְׁתָּה כֵהָה. De vestimento lineo usurpatum reperitur Apoc. XV, 6. ἐνδεδυμένοι λίνον καθαρὸν καὶ λαμπρὸν induti vestita mundo et candido. Homer. Odyss. ε', 73 et 117. ubi Schol. min. λεπτὸν ἱμάτιον, Eustathius p. 908. 51. ὅρα δὲ, ὅτι τὸ λίνον ἐ δίκτυον ἐνταῦθα λέγει, ἀλλ' ὕφασμά τι ἐκ λίνε. Saepius non legitur in N. T.

ΛΙΝΟΣ, ε, ὁ, Linus. Nomen proprium viri, qui in N. T. semel commemoratur, 2 Tim. IV, 21.

ΛΙΠΑΡΟΣ, ά, όν, 1) proprie: pinguis, obesus, nitidus ob pinguedinem, vel ob unguentum, a λίπος, εος, τὸ, pinguedo, adeps, sebum. Xenoph. Mem. II, 1. 31. Idem de Rep. Laced. IX, 5. Reperitur praeterea haec vox non solum in vers. Alex. pro שָׁמֵן, in foem. שְׁמֵנָה Iudd. I, 29. Nehem. IX, 35. sed etiam in Aquilae reliquiis pro דָּשֵׁן, Ps. XXI, 13. et pro דָּשֵׁן ib. v. 30. 2) praeclarus, praestans. Sic semel legitur in N. T. Apoc. XVIII, 14. πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ omnia praeclara tua et praestantia. Homer. Od. ι, 331. Horat. I. Epist. IV, 15. Hesych. λιπαρόν· καλὸν, ἐλαφρὸν, λευκὸν, στίλβον, εὔοσμον. Suid. λιπαρός· ἀνδηρός.

ΛΙΤΡΑ, ας, ἡ. Vox origine graeca, ut recte iam indicavit Iulius Pollux in Onom. L. IV. c. 24. f. 2. et L. IX. c. 6. quam transtulerant Hebraei in linguam suam, (ליטרא) respondens latino libra, mutata littera b in τ. Significat 1) proprie: pondus duodecim unciarum, quod etiam a Latinis libra, et a nostris germanice ein Pfund vocatur. Sic legitur in N. T. Ioh. XII, 3. ἡ οὖν Μαρία λαβοῦσα λίτραν μύρε Maria autem assumens libram unguenti. Confer Wetstenii N. T. T. I. p. 921. 2) genus nummi aerei gravis ponderis, quod obolus Aegineticus dicitur, et apud Siculos et Tarentinos, teste Polluce l. l. usitatum fuit. Ita vulgo capitur haec vox Ioh. XIX, 39. φέρων μίγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ὡς λίτρας ἑκατὸν afferens mixturam myrrhae et aloes ad centum libras. Cf. Er. Schmidium in notis ad h. l. Sed dubium adhuc est, num pretium mixturae huius unguenti h. l. indicetur, an copia ipsa. Suid. λίτρα· ὁ σταθμός. Hesych. λίτρα· ὀβολὸς, οἱ δὲ νόμισμα παρὰ σικελοῖς, οἱ δὲ ἐπὶ σταθμῶν, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι διὰ τοῦ β λίβρα. Cf. Salmasium de Vsuris p. 577 seq. et de modo Vsurarum p. 242 seq. et Bynaeum de Morte Christi T. I. p. 249. Adde I. D. Michaelis historiam resurrectionis I. C. illustratam p. 68 seq.

ΛΙΨ, λιβὸς, ὁ, 1) proprie: Africus, nomen venti, qui inter Favonium et Libonotum flat, si omnem coeli ambitum in duo-

duodecim partes dividas, vel, *qui inter Favonium et Notum interiectus est, si coelum omne in octo partes dividas.* Vide *Cellarii* Geogr. Lib. I. c. 8. §. 4. et *Salmasii* Exerc. Plin. p. 879 seq. Pſ. LXXVIII, 26. ἐπήγαγε ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ λίβα. *Anthol.* III, 22. 53. ὑβριστής τ' ὤλεσε λὶψ ἄνεμος. *Polyb.* X, 10, 1. et 3. 2) *ipsa coeli plaga meridionalis, unde ventus Africus flat, plaga australis.* Sic ſemel legitur in N. T. Act. XXII, 12. λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ λίβα portum Cretae, ſpectantem ad meridionalem coeli plagam. Alexandrini hac voce uſi ſunt pro נֶגֶב *auſter, meridies, tractus meridianus.* Geneſ. XIII, 14. XX, 1. XXIV, 62. pro תֵּימָן idem, Num. II, 10. III, 29. et דָּרוֹם Devt. XXXIII, 23. *Alberti* Gloſſ. Gr. N. T. p. 86. κατὰ λίβα· κατὰ ζέφυρον, κατὰ δύσιν.

ΛΟΓΙ'Α, ας, ἡ, 1) proprie: *collectio*, i. q. συλλογή, a perf. med. λέλογα, verbi λέγω *colligo.* 2) ſpeciatim: *collectio*, ſeu *collatio pecuniae, collecta*, ſeu *id, quod colligebatur ad ſuſtentandos pauperes.* 1 Cor. XVI, 1. περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους quod attinet ad pecunias colligendas in uſus pauperum Chriſtianorum, ubi *Theodoretus* λογίαν τὴν συλλογὴν τῶν χρημάτων καλεῖ. ib. v. 2. τότε λογίαι γίνωνται. Saepius non legitur in N. T. *Suid.* λογίαν· τὴν συλλογήν. *Heſych.* λογίαι: ἐκλογαί, καρποφορίαι, ἐπιλογαί. *Phavor.* λογία· ἡ συλλογὴ παρὰ τῷ Ἀποστόλῳ καὶ τὸ ἐκ πολλῶν συνεισφερόμενον· λέγει δὲ τὴν ἐλεημοσύνην. Vide de hac voce *Albertum* Gloſſ. Gr. N. T. p. 137. et *Suicerum* in Theſauro Eccleſ. ſ. h. v.

ΛΟΓΙ'ΖΟΜΑΙ, fut. ίσομαι, 1) proprie tribuitur arithmeticis, qui multas ſummas in unam colligunt et reducunt, et notat: *computare rationes impoſito calculo, ſubducto calculo conficere rationes, ſupputare*, a λόγος *ratio.* Ita in exterorum quidem Scriptorum monumentis legitur, (v. c. *Xenoph.* *Cyrop.* VIII, 2. 10. *Theophr.* Char. XIV.) ſed non in libris N. T. 2) *adnumero.* Formula: λογίζεσθαι μετά τινος *alicui annumerari*, ſignificat: *eandem cum aliquo ſortem ſubire, tractari ut aliquis.* Marc. XV, 28. Luc. XXII, 37. μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη cum flagitioſis numeratus eſt, h. e. relatus eſt inter ſceleratos, tractatus eſt ut maleficus, coll. Ieſ. LIII, 12. 3) metaphorice: *ratiocinor, collatis utrinque rationibus et argumentando aliquid certi concludo, ex certis ac firmis rationibus colligo*, et ex adiuncto: *ſcio, firmiter mihi perſuaſum habeo.* Rom. III, 28. λογιζόμεθα γὰρ colligimus itaque recte exinde. ib. VIII, 18. 2 Cor. X, 11. τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος ſciat vero ille et perſuaſum ſibi habeat. Hebr. XI, 19. Adde Marc. XI, 31. 2 Cor. X, 7. λογιζέσθω ἀφ' ἑαυτοῦ concludat, ſe ipſum in exemplum adhibens. 4) *exiſtimo, arbitror, in opinione verſor, cenſeo, iudico.* Act. XIX, 27. εἰς οὐδὲν λογισθῆναι *pro nihilo haberi, vilipendi*, i. q. [illegible]

λε-

λιμὸν ἐλθεῖν. Rom. II, 26. οὐχὶ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθήσεται; nonne homo paganus pro Iudaeo habendus erit? ib. VIII, 36. ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς tractamur ut oves mactandae. ib. XIV, 14. 1 Cor. XIV, 1. οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος sic quilibet de nobis statuat. Phil. III, 13. ἐμαυτὸν οὐ λογίζομαι κατειληφέναι. 2 Cor. XI, 5. De *iis, qui in opinione falsa et temeraria versantur*, legitur Rom. II, 3. λογίζῃ δὲ τοῦτο; quo iure opinaris? seu, et tamen tu opinaris? 2 Cor. X, 2. τοὺς λογιζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας qui opinantur, me ita agere, ut vulgo homines agere solent. 5) *cogitando invenio, excogito*. Huc pertinet formula ἀφ' ἑαυτοῦ λογίζεσθαί τι ὡς ἐξ ἑαυτοῦ ex ingenio suo aliquid proferre, ab aliis non acceptum, quae legitur 2 Cor. III, 5. οὐχ ὅτι ἱκανοί ἐσμεν ἀφ' ἑαυτῶν λογίσασθαί τι ὡς ἐξ ἑαυτῶν non quod ipsi essemus idonei ad aliquid excogitandum, quod vere nostrum dicatur. 6) dicitur, ut latina verba: *cogito, meditor*, et graecum: *μελετάω, molior aliquid, alicui rei studeo et operam do*. Phil. IV, 8. ταῦτα λογίζεσθε huc animum intendite, seu, his studete et operam date. Eodem modo חשב usurpatur Ps. XXXV, 4. XLI, 8. LII, 4. Prov. XVI, 30. Micha II, 1. Zach. VIII, 17. Huc etiam referunt nonnulli interpretes locum 1 Cor. XIII, 5. οὐ λογίζεται τὸ κακὸν non molitur malum. 7) *imputo alicui aliquid*, et ex adiuncto: *tribuo, attribuo*. Rom. IV, 3. ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην et favore praemiisque divinis ornatus est. ibid. v. 4. ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται merces non tribuitur. ib. v. 5. et 6. λογίζεται δικαιοσύνην peccata remittit. ib. v. 8. ᾧ οὐ μὴ λογίσηται κύριος ἁμαρτίαν cui Deus poenas peccatorum remittit. 1 Cor. XIII, 5. οὐ λογίζεται τὸ κακὸν non imputat alteri iniurias, h. e. non ulciscitur, seu, non in rationes refert aliorum illatas iniurias. 2 Tim. IV, 16. μὴ αὐτοῖς λογισθείη ne imputetur ipsis in culpam. Galat. III, 6. Num. XVIII, 27. λογισθήσεται ὑμῖν τὰ ἀφαιρέματα ὑμῶν. Ps. CV, 31. καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Genes. XV, 6. Iob. XXXIV, 37. τοῦτό μοι ἄρα ἀνομία ἡ μεγίστη λογισθείη. 8) *cogito, volo, in mente habeo*. 2 Cor. X, 2. ᾗ λογίζομαι τολμῆσαι ἐπί τινας qua uti volo, seu decrevi contra eos. 1 Macc. III, 53. ἃ λογίζονται ἐφ' ἡμᾶς quae consilia adversus nos ineunt. 9) interdum omittitur, v. c. Phil. III, 12. οὐχ (scil. λογίζομαι) ὅτι ἤδη ἔλαβον, coll. v. 13. — Lex. *Cyrilli* MS. Brem. λογιεῖται· διαλογισθήσεται, ἐνθυμηθήσεται. *Hesych.* λογίζομαι· ἐνθυμοῦμαι, ψηφίζω. Ita enim reponendum est loco impressi Φημίζω. *Schol. Luciani* T. I. p. 20. λογίζεσθαι· ἀριθμεῖν, μετρεῖν.

ΛΟΓΙΚΟΣ, ἡ, ὄν, *rationalis, ratione praeditus et utens etiam, ad animum pertinens*, i. q. πνευματικός, a λόγος *sermo, ratio*. Conf. *Ludov. de Dieu* Criticam Sacram p. 688. Bis tantum legitur in N. T. Rom. XII, 1: τὴν λογικὴν λατρείαν sacrifi-

crificium, mente animoque offerendum, τὴν νοερὰν θυσίαν, ut vocatur a *Porphyrio* de Abstin. L. II, §. 45. *Chrysostomus* ad h. l. τὴν πνευματικὴν διακονίαν interpretatus est. Conf. *Engelbr. Laur. Halenii* λατρεία λογικὴ *seu expositio dicti Paulini Rom. XII*, 1. Vps. 1748. 4. 1 Petr. II, 2. λογικὸν γάλα prima religionis christianae elementa, quae sunt quasi nutrimenta animi. *Phavor.* λογικός· ὅ τις μετὰ λόγυ πράττει.

ΛΟΓΙΟΝ, ȣ, τὸ, *oraculum, responsum et effatum divinum, eloquium.* Videtur deminutivum esse a λόγος *sermo, oratio,* quia oracula fere erant breviuscula. *Hesych.* λόγια· θέσφατα, μαντεύματα, — φῆμαι, χρησμοί. *Suid.* et *Schol. Thucyd.* II, 8. λόγιά ἐςι τὰ παρὰ θεȣ̃ λεγόμενα καταλογάδην. *Aelian.* V. H. II, 41. In N. T. legitur tantum in plurali et quidem usurpatur 1) de *Scriptura Sacra V. T. et quae in ea continentur, dogmatibus et mandatis divinis.* Rom. III, 2. ubi formula τὰ λόγια τȣ̃ θεȣ̃ speciatim *promissiones divinas, Iudaeis datas,* coll. Sir. XXXVI, 16. mihi significare videtur, 2) synecdochice de *lege, a Deo Mosi data,* quae Act. VII, 38. λόγια ζῶντα, h. e. doctrina salutaris vocatur. 3) de *doctrina christiana,* quatenus est divinae originis. Hebr. V, 12. τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τȣ̃ θεȣ̃ prima elementa doctrinae christianae, olim vobis traditae. 1 Petr. IV, 11. Saepius non legitur in N. T. Cf. *Suiceri Thesaur. Eccles.* T. II, p. 248. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 36.

ΛΟΓΙΟΣ, ȣ, ὁ, ἡ, *eloquens, disertus, dicendi facultate praeditus,* (*Athenaeus* I, 9.) etiam *doctus, eruditus,* (*Herodian.* I, 5. 4.) a λόγος *oratio, sermo,* etiam *doctrina.* Conf. *Gronov.* ad *Herodot.* II, 3. et *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* II, 4. Semel tantum legitur in N. T. Act. XVIII, 24. ἀνὴρ λόγιος, h. e. vel vir, facundia dicendique ubertate et vi pollens, (*Syrus*: ܘܪܕܐ ܗܘܐ ܒܡܡܠܠܐ *et eruditus in eloquentia. Vulg. eloquens.*) vel vir, subtili et erudita cognitione religionis iudaicae praeditus. *Lex. Constant.* λόγιος· *eloquens, prudens, doctus, verbosus. Hesych.* λόγιος· ὁ τῆς ἱςορίας ἔμπειρος, πεπαιδευμένος. *Thom. M.* λογίȣς· τȣ̀ς πολυΐςορας, οἱ ἀρχαίως ἀττικίζοντες, ὡς καὶ Ἡρόδοτος. λογίȣς δὲ τȣ̀ς διαλεκτικȣ̀ς οἱ ὕςερον. ἔςι δὲ καὶ λόγιος ὁ λόγȣ εὔφορος. Conf. ad h. l. interpretes, et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 578.

ΛΟΓΙΣΜΟΣ, ȣ̃, ὁ, 1) proprie: *ratiocinatio,* seu etiam *ars numerandi,* vel *computandi,* a λόγος *ratio.* Esse hoc vocabulum ex arithmetica repetitum, partim ex testimoniis Lexicographorum veterum, v. c. *Suidae,* (λογισμός· ἡ λογιστικὴ τέχνη.) *Hesychii* (λογισμός· — τάττεται δὲ καὶ ἐπὶ ψήφȣ.) et *Phavorini,* (λογισμὸς γὰρ ἡ ἀπαρίθμησις· οἱ δὲ λογισμὸν τȣ̃ πλήθȣς ἐποιήσαντο.) partim ex locis Scriptorum graecorum,

v. c.

v. c. *Thucyd.* V, c. 68. *Philostrat.* Vit. Soph. I. c. 25. f. 7. satis apparet. In N. T. vero ad animum transfertur, ita, ut 2) *cogitationem, sententiam, opinionem, sensum veri et honesti* significet. Rom. II, 15. καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων, ubi λογισμοὶ sensum veri et falsi, honesti et turpis, cuique a natura insitum, significat, ut sensus sit: et ipsae eorum de honesto et turpi sententiae eos aliquando aut (cum scilicet dictamen rectae rationis negligunt,) accusabunt, aut (quando dictamini sanae rationis conformiter vivunt,) excusabunt. De opinione falsa et temeraria legitur 2 Cor. X, 4. καθαιροῦντες λογισμὸς refutantes vanas de nobis opiniones. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini hac voce usi sunt pro מַחֲשָׁבָה *cogitatio.* Ps. XXXIII, 10. 11. Prov. VI, 18. XII, 5. De ipsa facultate intellegendi et indicandi legitur apud *Xenoph.* Mem. IV, 3. §. 11. *Hesych.* λογισμός· Φροντὶς, κίνησις ψυχῆς πρός τι, ἐπιθύμησις.

ΛΟΓΟΜΑΧΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *de verbis pugno, de meris altercor vocabulis,* et ex adiuncto: *acriter disputo de rebus levibus et nullius momenti, quibus nec veritas promovetur, nec verae utilitati aliorum consulitur,* ex λόγος *sermo, verbum* et μάχομαι *pugno.* Semel legitur in N. T. 2 Tim. II, 14. μὴ λογομαχεῖν εἰς οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκουόντων ne de rebus levibus pugnam moveant, quae nihil faciunt ad aliorum utilitatem, potius audientibus perniciem afferunt.

ΛΟΓΟΜΑΧΊΑ, ας, ἡ, *logomachia, concertatio de verbis,* (quam *Plautus Asin.* II, 2. 41. *verbi velitationem* vocat.) *cavillatio,* et ex adiuncto: *pugna, quae fit de rebus levibus et nullius momenti;* ex eodem themate. In N. T. tantum extat 1 Tim. VI, 4. νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας morbo veluti correptus, solis quaestionibus et de verbis disputationibus occupatur. Vide ad h. l. *Wetstenium.*

ΛΌΓΟΣ, ε, ὁ, 1) proprie: *verbum,* a λέγω, *dico.* Matth. VIII, 8. ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγῳ sed verbo modo impera. Luc. VII, 7. 2) *sermo, oratio, vel brevior, vel longior,* cuius pars est verbum. Act. XV, 27. διὰ λόγε coram, seu praesens, *mündlich.* ibid. v. 32. διὰ λόγε πολλῦ multa oratione. ibid. XX, 7. παρέτεινε τὸν λόγον produxit sermonem. 1 Thess. II, 5. οὔτε γάρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν neque etiam unquam oratione adulatoris usi sumus. Matth. V, 37. XII, 37. Coloss. IV, 6. etc. De sermone artificioso et ad eloquentiae leges conformato per synecdochen accipiendum est 1 Cor. IV, 19 et 20. 3) *sermo scriptus, scriptura, liber, maxime historici argumenti.* Act. I, 1. τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην primum quidem historiarum volumen composui. *Syrus* h. l. habet ܟܬܒܐ. Alex. Ierem. XXIX, 29. καὶ ἀνέγνω Σοφονίας τὲς λόγες

τῆς τῆτως (ita Ald. in reliquis τὸ βιβλίον legitur, ex correctione ad hebraicum הַנָּבִיא נָתָן) εἰς τὰ ὦτα ἱερεμία. 1 Paral. XXIX, 29. *Herodot.* I, c. 184. *Xenoph.* Cyrop. VIII, 1. 2. Idem Anab. II, 1. 1. ἐν τῷ ἔμπροσθεν λόγῳ δεδήλωται. Id. de Re Equestri XII, 15. ἐν ἑτέρῳ λόγῳ δεδήλωται. Conf. *Fesselii* Adverf. Sacra IV, c. 10. §. 1. 4) *narratio rei gestae, historia, sive vera, sive ficta.* Ioh. IV, 39. διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς, coll. v. 28 et 29. Act. V, 24. coll. v. 22 et 23. *Polyb.* II, 50. ἐνδεχόμενοι λόγοι narrationes, probabiliter fictae. Hinc non solum historici, sed etiam fabularum conditores λογοποιοὶ a Graecis dicuntur. *Aelian.* L. III, p. 236. Ἡρόδοτος ὁ λογοποιός. *Herodot.* I, 141. II, 134. Cf. *Maii* Obss. Sacr. Lib. III, p. 120. Adde 1 Regg. XVI, 5. 5) *fama, rumor.* Ioh. XXI, 23. ἐξῆλθεν ὖν ὁ λόγος ὗτος εἰς τὺς ἀδελφὺς divulgatus est igitur hic rumor inter Christianos. Matth. XXVIII, 15. διεφημίσθη ὁ λόγος ὗτος increbuit rumor ille. Luc. V, 15. διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτῦ sed transit ad plures fama de ipso. Marc. I, 45. καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον. Luc. VII, 17. καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος ὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ιυδαίᾳ περὶ αὐτῦ. Act. XII, 22. ἠκύσθη δὲ ὁ λόγος περὶ αὐτῶν εἰς τὰ ὦτα τῆς ἐκκλησίας. *Theophr.* Char. VIII, 2. *M. Antonin.* ad se ipsſ. V, c. 3. Cf. *Valkenar.* ad *Herodot.* VII, c. 198. 6) *praeceptum, mandatum*, i. q. ἐντολή. Ioh. VIII, 55. καὶ τὸν λόγον αὐτῦ τηρῶ et mandata eius exsequor. ibid. X, 35. πρὸς ὓς ὁ λόγος τῦ Θεῦ ἐγένετο quibus demandata divinitus est provincia magistratus. Rom. XIII, 9. ἐν τύτῳ τῷ λόγῳ ἀνακεφαλαιῦται hoc praecepto continentur, coll. Galat. V, 14. ἐν ἑνὶ λόγῳ πληρῦται. 1 Thess. IV, 15. ἐν λόγῳ κυρίυ diserto Christi mandato. 2 Thess. III, 14. Exod. XXIV, 28. τὺς δέκα λόγυς decem praecepta. Esther. IX, 2. 1 Macc. II, 33. 7) *testimonium*, i. q. μαρτυρία. Ioh. V, 38. καὶ τὸν λόγον αὐτῦ ὐκ ἔχετε μένοντα ἐν ὑμῖν et non admittitis eius de me testimonium, coll. v. 36 et 37. 8) *oraculum, vaticinium, prophetia.* Luc. III, 4. ὡς γέγραπται ἐν βίβλῳ λόγων ἠσαΐυ τῦ προφήτυ ut praedictum est in volumine oraculorum Iesaiae prophetae. Ioh. II, 22. XII, 38. ἵνα ὁ λόγος ἠσαΐυ τῦ προφήτυ πληρωθῇ ita eventum habuit vaticinium Iesaiae prophetae. ib. XV, 25. Act. XV, 15. τύτῳ συμφωνῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν. 1 Cor. XV, 54. Apoc. I, 3. XIX, 9. Huc etiam referrem locum Matth. XXIV, 35. οἱ δὲ λόγοι μυ ὐ μὴ παρέλθωσι haec vero praedicta a me de fatis reipublicae iudaicae eventu suo non carebunt. Hinc quoque Alexandrini hac voce usi sunt pro נְבוּאָה *prophetia.* 2 Chron. IX, 29. 9) *promissio.* Luc. I, 20. ἀνθ᾽ ὧν ὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μυ, coll. v. 19. Rom. IX, 6. ὐχ᾽ οἷον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ

λόγος

λόγος τοῦ Θεοῦ non fieri autem potest, ut eventu suo priventur promissiones divinae, coll. v. 9. et 28. Hebr. IV, 2. ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς promissio ipsis data. ib. VII, 28. ὁ λόγος τῆς ὁρκωμοσίας promissio, iureiurando confirmata. Sirac. XIII, 14. 15. ἀνελεήμων ὁ μὴ συντηρῶν λόγους immisericors est, qui fidem datam fallit. Ita etiam דָּבָר usurpatur Ps. CVI, 12. ויאמינו בדבריו. ibid. CXIX, 25. 10) minae, comminatio. Hebr. IV, 12. ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ certissimae enim sunt comminationes divinae. 3 Esdr. I, 47. οὐκ ἐνετράπη ἀπὸ τῶν ῥηθέντων λόγων κ. τ. λ. neglexit minas, quas iussu divino ipsi denuntiaverat Ieremias propheta. Sic sumitur quoque דָּבָר Ies. IX, 8. 11) proverbium, adagium, sententia, quae in ore hominum fertur. Ioh. IV, 37. ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ὁ ἀληθινὸς hic valet, quod vulgo dici solet. Sic quoque apud Latinos verbum sumitur, v. c. apud Terentium Adelph. Act. V, Sc. III, v. 17. „vetus verbum hoc quidem est, communia amicorum esse inter se omnia." 12) quaestio, res controversa, materia, disceptationi subiecta. Matth. XXI, 24. ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον ἕνα et ego vobis quaestionem aliquam solvendam proponam. Act. XV, 6. ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου, coll. v. 2. περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. 12) lis, controversia, caussa, coram iudice agenda. Act. XIX, 38. ubi λόγον ἔχειν πρός τινα significat, caussam habere contra aliquem, seu caussam habere, cur aliquem accuses. Demosthenes p. 972. l. 17. ed. Reiske: ἐμοὶ πρὸς τούτους λόγος ἐστί, τούτοις δὲ ὁ λόγος ἐστι πρὸς τὸν ναύκληρον. Alia Graecorum loca dedit Kypkius in Obss. Sacr. T. II. p. 103. Eodem modo πρᾶγμα usurpatur 1 Cor. VI, 1. 14) sequente praepositione κατά, calumnia, maledictio, blasphemia. Matth. XII, 32. ὃς ἂν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου filio hominis si quis maledixerit. ibid. ὃς δ' ἂν εἴπῃ (sc. λόγον) κατὰ τοῦ πνεύματος ἁγίου, coll. Luc. XII, 10. τῷ δὲ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι. 15) doctrina quae traditur. Ioh. IV, 41. ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ ad fidem adducti sunt per ipsius Christi doctrinam. Act. XVIII, 15. Hebr. II, 2. ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος doctrina, angelorum ministerio Mosi tradita. Speciatim vero de doctrina christiana usurpatur Luc. I, 2. Marc. II, 2. Act. IV, 4. quae in aliis locis vocatur ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, Act. VI, 2. 7. VIII, 14. ὁ λόγος τοῦ κυρίου, Act. XIII, 48. 49. ὁ λόγος τῆς χάριτος τοῦ κυρίου, seu τοῦ Θεοῦ, Act. XIV, 3. ὁ λόγος τῆς ἀληθείας, Ephes. I, 13. ὁ λόγος τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου, Coloss. I, 5. ὁ λόγος ζωῆς, Phil. II, 16. et ὁ λόγος τῆς σωτηρίας, Act. XIII, 26. 16) institutio, modus et ratio docendi. Ioh. XVII, 20. διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμὲ πιστευόντων qui per eorum institutionem religionem christianam amplectentur. 1 Cor. I, 17. σοφία λόγου insti-

institutio erudita et subtilis. ibid. II, 4. XV, 2. τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν qua ratione et quo ordine vobis exposuerim hanc doctrinam. 2 Cor. X, 6. λόγῳ opponitur γνῶσις scientia et cognitio religionis christianae. 1 Thess. I, 5. τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν ὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον non tam mea opera edocti estis religionem christianam. 2 Thess. II, 2 et 15. διὰ λόγε institutione coram. 17) *facultas dicendi et docendi.* Luc. XXIV, 19. δυνατὸς ἐν λόγῳ excellens facultate docendi. 1 Cor. XII, 8. ubi λόγος σοφίας esse videtur facultas, docte et subtiliter instituendi peritiores Christianos; λόγος γνώσεως autem erit facultas, populariter tradendi elementa religionis christianae rudioribus. Ephes. VI, 19. ἵνα μοι δοθῇ λόγος ἐν ἀνοίξει τῦ σόματός μυ ut mihi Deus facultatem largiatur, libere tradendi religionem christianam. Adde 1 Cor. II, 1. 14. 2 Cor. XI, 6. Simili modo λόγος de *dicendi facultate* usurpatur apud *Philonem* de Mundi Opificio Vol. I, p. 4. ed. *Pfeifer.* καὶ γὰρ λόγον καὶ ἀκοὴν ὑπερβάλλει, et Sirac. XVII, 5. λόγον ἑρμηνείας (vel ἑρμηνείαν, alterutrum enim reponendum est loco impressi ἑρμηνεία) τῶν ἐνεργημάτων αὐτῦ, scil. ἐδωρήσατο. 18) *doctor*, abstracto posito pro concreto, ex usu loquendi Hebraeorum. Gen. XLII, 38. et 2 Sam. XXIII, 23. Luc. IV, 36. τίς ὁ λόγος ὗτος; qualis est hic doctor? Huc etiam fortasse referenda essent loca N. T. Ioh. I, 1. ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος κ. τ. λ. ibid. v. 14. ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο, et 1 Ioh. V, 7. quae haud incommode de Christo, doctore generis humani summo et unico, explicari possunt, salva eorum sententia, qui formulis *verbum substantiale, hypostaticum ac aeternum*, in hac re uti malunt. Aliae horum locorum interpretationes, quae probabilitate certe commendantur, inveniuntur in *Crameri* Symbolis Kiloniensibus P. I, p. 213. S. V. *Tittmanni* Tr. de Vestigiis Gnosticorum in N. T. libris frustra quaesitis p. 163 seq. et in aliis libris, quorum Catalogum exhibent *Wolfius* in Curis Exegeticis ad h. l. et *Deylingius* Obss. Sacr. P. I. Obss. 49. 19) per metonymiam: *professio religionis christianae.* Matth. XIII, 21. γενομένης θλίψεως καὶ διωγμῦ διὰ τὸν λόγον orta calamitate et vexatione ob professionem doctrinae christianae. Marc. IV, 17. Ioh. VIII, 31. Apoc. I, 9. XX, 4. 20) *argumentum sermonis*, quo alicui aliquid persuadetur. Act. II, 40. ἑτέροις δὲ λόγοις πλείοσι διεμαρτύρετο καὶ παρεκάλει aliis insuper multis argumentis docuit eos atque hortatus est. ibid. XV, 32. διὰ λόγυ πολλῦ παρεκάλεσαν. ib. XX, 2. Ephes. V, 6. κενοῖς λόγοις. 21) *ratio*, nempe *alicuius facti, quae verbis, vel oratione reddenda est.* Matth. XII, 36. ἀποδώσυσι περὶ αὐτῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως eius rationem reddent die iudicii ultimi. Act. XIX, 40. περὶ ὗ δυνησόμεθα ἀποδῦναι λόγον τῆς συστροφῆς ταύτης qua excusare et defendere possimus hunc

concur-

concursum. Rom. XIV, 12. quilibet nostrum vitae suae rationem Deo aliquando reddet. Hebr. XIII, 17. 1 Petr. III, 15. πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον ad defensionem doctrinae christianae coram omnibus, rationem a vobis repetentibus. ib. IV, 5. *Plato* l. XII. *de legg.* p. 994. Conf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 46. Fortasse huc etiam referendus est locus Hebr. IV, 13. πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος cui aliquando a nobis ratio reddenda erit: quemadmodum haec verba (quae alii, ut *Beza: quocum nobis est negotium;* alii: *ad quem nobis est sermo*, sc. in precibus nostris directus; nonnulli denique: *de quo nobis hic sermo est institutus* explicarunt,) praeeunte *Syro* et *Chrysostomo, Gomarus, Altingius* et alii interpretati sunt. 22) *ratio accepti et dati, Berechnung.* Matth. XVIII, 23. ὃς ἠθέλησε συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ qui volebat conferre rationes cum servis suis. ibid. XXV, 19. καὶ συναίρει μετ' αὐτῶν λόγον. Phil. IV, 15. εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως. Vide supra sub δόσις. ib. v. 17. τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν. Huc etiam referri potest locus Luc. XVI, 2. ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας σου, nisi vocem λόγος h. l. de *rationario* (*Sueton.* Aug. 28.) interpretari et ita vertere aliquis malit: redde libros rationarios dispensationis tuae. 23) *causa, ratio.* Act. X, 29. πυνθάνομαι οὖν, τίνι λόγῳ μετεπέμψασθέ με; quaero igitur e vobis, quam ob causam me arcessiveritis? *Syrus* ܡܛܠ ܡܢܐ *propter quid? Euripides* Androm. v. 548. ἐκ τίνος λόγου νοσεῖ δόμος. *Polyb.* XVII, c. 31 et 32. κατὰ τίνα λόγον ἀμφισβητοῦσιν. Alia loca dedit *Kypke* Obss. Sacr. T. II, p. 51. Eodem modo usurpatur quoque דָּבָר Deut. XXII, 24. Adde Matth. V, 32. παρεκτὸς λόγου πορνείας nisi ob fornicationem; ubi tamen λόγος plerisque interpretibus redundare videtur. Vide *Vorstii* Philol. Sacr. c. 14. 24) *ratio, quae alicuius rei habetur, Rücksicht.* Hinc λόγον ποιεῖσθαι τινός, *curare aliquid, rationem habere alicuius rei.* Act. XX, 24. ἀλλ' οὐδενὸς λόγον ποιοῦμαι sed haec me revocare a proposito non valent. *Suid.* οὐδενὸς λόγον ἔχω· ἀντὶ τοῦ φροντίζω. Et sic λόγος in *Iosephi* libris aliquoties reperitur. Adde Iob. XIV, 3. XXII, 4. 25) *res, de qua agitur, factum, negotium,* quatenus est materia sermonis, ad imitationem hebr. דָּבָר Ierem. XLIV, 4. 2 Sam. XI, 18. XVIII, 13. Marc. I, 45. διαφημίζειν λόγον evulgare rem. ibid. IX, 10. καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτοὺς reticuerunt hanc apparitionem; ubi τὸν λόγον positum est pro τοῦτο τὸ ὅραμα, de quo in antecedentibus sermo erat. Luc. I, 4. XXIII, 9. ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς de variis rebus (*criminibus* scil. quorum ipsum reum agebant,) eum percontabatur. Act. VII, 29. ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ ob hoc factum, scil. homicidium. Ibid. VIII, 21. ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ istius facultatis,

coll.

coll. v. 19. Ib. XI, 22. ἠχέσθη δὲ ὁ λόγος fama huius rei perlata est. Rom. IX, 28. *Aeschyl.* Pers. v. 313. ubi nuntius quidam, expeditione navali descripta, addit: ὧδ' ἔχει λόγος sic se res habet: ubi videndus *Stanleius*. *Palaephat.* de Incredib. c. 13. ἀτελῶς τὸν λόγον ἀπολιπὼν infecta re. Conf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 61. ac *Brunckium* ad *Sophocl. Oed. Col.* v. 1156. et ad *Oedip. Tyrann.* v. 1144. Huc etiam pertinent loca N. T. ubi λόγος loco pronominis indefiniti τὶς positum est, v. c. Matth. XXII, 46. οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτῷ ἀποκριθῆναι λόγον, h. e. οὐδὲν, vel τὶ, nemo poterat ei respondere quicquam. Sic Ies. XXXVI, 21. וְלֹא־עָנוּ אֹתוֹ דָּבָר, Alex. καὶ οὐδεὶς ἀπεκρίθη αὐτῷ λόγον. Matth. XXI, 24. ἐρωτήσω κἀγὼ ὑμᾶς λόγον ἕνα interrogabo vos ego quoque aliquid. 2 Sam. III, 13. דָּבָר אֶחָד אָנֹכִי שֹׁאֵל מֵאִתְּךָ. Ierem. XXXVIII, 14. שֹׁאֵל אֲנִי אֹתְךָ דָּבָר. 26) *negotium, commercium.* Hebr. IV, 13. πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος cum quo nobis res est. Ita דָּבָר sumitur Iudd. XVIII, 28. 2 Regg. IX, 5. 27) *species apparens et externa alicuius rei, quae rei ipsius veritati opponitur.* Coloss. II, 23. ἅτινά ἐστι λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας quae speciem quidem sapientiae habent. *Chrysost.* ad h. l. λόγον φησὶ, οὐ δύναμιν, οὐκ ἀλήθειαν. *Schol. Sophocl.* ad Electram v. 225. οὐκ ἔχει λόγον ἀντὶ τοῦ παρέχει πρόφασιν. *Dionys. Halic.* IX, 26. τῷ λόγῳ *simulate*, ubi videndus *Sylburgius*. Sic *verbum* quoque apud Latinos usurpatur, v. c. *Cic.* Verr. III, 13. *Nep.* Phocion. c. 3. 28) κατὰ λόγον *iure meritoque, uti par est.* Act. XVIII, 14. κατὰ λόγον ἂν ἠνεσχόμην ὑμῶν pro muneris officiique mei ratione vos audirem. Conf. ad h. l. *Pricaeum* et *Abresch.* ad *Aeschylum* p. 616. necnon *Wetstenii N. T.* T. II, p. 576. *Syrus:* ܐܝܟ ܕܘܠܐ h. e. *ut par est, convenienter.* *Polyb.* I, 20. X, 92. *Exc. Leg.* LIII. p. 1207. LXXX. p. 1257. *Kypkio* in Obss. Sacr. T. II, p. 93. κατὰ λόγον est: *ex voto, ex animi sententia.* 29) interdum *abundare* videtur, maxime post verba dicendi, interrogandi, etc. Act. XIII, 15. εἰ ἔστι λόγος ἐν ὑμῖν παρακλήσεως πρὸς τὸν λαὸν, pro εἰ ἔστι ἐν ὑμῖν παράκλησις si otium vobis est et potestas docendi populum. Matth. XV, 23. ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. ib. XXI, 24. XXII, 46. Conf. 2 Regg. XVIII, 36. Sirac. XXIII, 17. ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ (sc. ἀκολασίᾳ) λόγος ἁμαρτίας. 2 Macc. III, 6. πρὸς τὸν τῶν θυσιῶν λόγον, loco πρὸς τὰς θυσίας. Conf. *Vorstii* Philol. Sacr. c. 14. p. 372 seq. ed. *Fischeri*. 30) interdum deficit, v. c. Ioh. VI, 66. ἐκ τούτου, sc. λόγου, propter hunc sermonem. *Syrus:* ܡܛܠ ܗܕܐ ܡܠܬܐ. Alii supplent χρόνου. 1 Petr. V, 12. δι' ὀλίγων, sc. λόγων, *paucis verbis.* Conf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 509. —

De

De voce λόγος lectu digna habet *Vigerus* de Idiotismis Gr. L. p. 101. seq. ed. *Zeunii*. *Suicerus* in Thesauro Eccles. T. II. p. 250. et *Reiske* in Indice Graecitatis Demostheneae p. 489 seq.

ΛΟΓΧΗ, ης, ἡ, 1) proprie: *hastae ferrum*, *cuspis*, *spiculum*, ὁ τοῦ δόρατος σίδηρος, seu αἰχμὴ ἐπιδορατὶς secundum *Pollucem* Onom. L. X, c. 3. (a praet. med. λέλογχα, verbi λαγχάνω *sortior* et *assequor*.) Vide *Strabonem* Lib. 3. p. 168. et *Xenoph. Anab.* IV, 7, 11. et V, 4, 6. Hinc per metonymiam 2) *lancea*, *hasta militaris*, *quae in extremitate cuspide ferrea munita est*, unde λογχάριον *hastula* et λογχοφόρος *lancearius*, *spiculator*, *lanceas portare solitus*. Sic semel legitur in N. T. Ioh. XIX, 34. εἷς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξε aliquis militum lancea eius latus perfodit. *Xenoph. Cyrop.* VI, 2, 11. Alexandrini hac voce usi sunt pro רֹמַח, quod *spiculum*, *lanceam*, *hastam* et *genus aliquod gladii*, *habentis formam lanceae*, significat, Iudd. V, 8. Ezech. XXXIX, 9. et pro חֲנִית *hasta*, *lancea*. 1 Sam. XVII, 7. Iob. XLI, 26. *Hesych.* λόγχη· λῆξις, μερίς, καὶ ὁ τοῦ δόρατος σίδηρος. *Suid.* λόγχη· σιδήριον, ἀκόντιον. Vide et *Polluc. Onom.* V, 20.

ΛΟΙΔΟΡΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *convicior*, *maledico*, *conviciis ac maledictis aliquem incesso*, *probris insector*, *criminor*, *obiurgo*, a λοίδορος *conviciator*, *maledicus*. Ioh. IX, 28. ἐλοιδόρησαν αὐτὸν tunc graviter invehentes in eum. Act. XXIII, 4. τὸν ἀρχιερέα τοῦ θεοῦ λοιδορεῖς, coll. v. 5. ubi λοιδορεῖν cum ἐρεῖν κακῶς permutatur. 1 Cor. IV, 12. λοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν, 1 Petr. II, 23. Saepius non legitur in N. T. in quo hoc verbum semper cum accusativo construitur ex usu linguae graecae, quem multis exemplis comprobavit *Reitz.* ad *Lucian.* Opp. T. II, p. 787. et *Sallier.* ad *Thom. Mag.* in voce διαλοιδορεῖται. De constructione huius verbi cum dativo vide loca laudata a *Wetstenio N. T.* T. I, p. 906.

ΛΟΙΔΟΡΙ'Α, ας, ἡ, *convicium*, *maledictum*, *obiurgatio*, *maledictio*, *obtrectatio*. (ab eodem themate.) 1 Tim. V, 14. μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν nullam adversario maledicendi et obtrectandi praebere materiam. 1 Petr. III, 9. μὴ ἀποδιδόντες λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας. Saepius non legitur in N. T. *Xenoph. Hier.* I, 14. ubi opponitur ἐπαίνῳ. Apud graecos Scriptores etiam de *controversia*, *lite et contentione* usurpatur, quia hanc convicia et maledicta comitari solent. Vide *Aeschin. Socr.* Dial. II, 16. Alexandrini hac voce usi sunt pro רִיב *contentio*, Exod. XVII, 2. Prov. XX, 3. et pro דִּבָּה *infamia*, Prov. X, 18.

ΛΟΙ'ΔΟΡΟΣ, ου, ὁ, *conviciator*, *maledicus*, *obiurgator*, *qui maledictis et conviciis aliquem proscindit*. Legitur in N. T. 1 *Cor.* V, 11. ἢ λοίδορος, ἢ μέθυσος. ibid. VI, 10. οὔτε μέθυσοι, οὐ λοίδοροι. Saepius non reperitur in N. T. Prov. XXVI, 21,

21. אִישׁ מִדְיָנִים *contentiosus*, Alex. ἀνὴρ λοίδορος. *Theodot.* γογγυστής. *Symmach.* δόλιος. ibid. XXV, 24. et XXVII, 15. *Hesych.* λοίδορος· κακολόγος, ὑβριστής. *Alberti* Gloss. Gr. p. 125. λοίδορος· ὑβριστής.

ΛΟΙΜΟΣ, ȣ, ὁ, 1) proprie: *pestis*, *contagio*, *contagium*, *lues contagiosa*, a λύμη *lues*, vel a λείπω *deficio*. *Hesych.* λοιμός· πάθος τι ἀερῶδες φθοροποιὸν ζώων ἐκ τῶν τῆς γῆς φασὶν ἀναθυμιάσεων καὶ τῆς τοῦ ἀέρος ἀταξίας γενόμενον. Matth. XXIV, 7. καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ λοιμοὶ et fames erit et pestilentia. Luc. XXI, 11. 2) metaphorice, ut latinum *pestis*: (*Cicero* Or. II. in *Catil.* c. 1. *Pro Domo* c. 27. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 619 sequ.) *res*, (*Polyb.* XXXVIII, 2, 8. λοιμοὶ αἴτιοι *malorum auctores*.) *seu persona quaecunque noxia et perniciosa*, speciatim: *homo scelestus et impostor*, *qui alios vitiis et erroribus inficit et mores aliorum corrumpit*. Sic legitur in N. T. Act. XXIV, 5. εὑρόντες γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον λοιμὸν comperimus hunc virum pestiferum. Saepius non reperitur in N. T. Hinc in versione Alexandrina reperitur pro רָשָׁע *impius, scelestus*, Ezech. VII, 21. בְּלִיַּעַל *nequam*, 1 Sam. II, 12. X, 27. לֵץ *derisor*, *religionis contemtor*, Ps. I, 1. Prov. XXI, 24. XXII, 10. et פָּרִיץ *effractor*, *violentus*, *sceleratus*, Ezech. XVIII, 10. Adde 1 Macc. X, 61. XV, 3. 21. *Aelian. V. H.* XIV, 11. μὴ ἔσο λοιμός. Conf. *Trilleri* Obss. Critt. p. 375. interpretes ad *Thom. M.* p. 582. *Palairet.* Obss. Philol. p. 336. et *H. W. van Marle* in *Obss. SS. ad Act. l. l.* *Hesych.* λοιμῶν· φθοροποιῶν, ἢ ἁμαρτωλῶν τῶν τοῦ κόσμου ἐμπαίκτων. *Suid.* λοιμοί· οἱ μὴ μόνον σφᾶς αὐτοὺς λυμαινόμενοι, ἀλλὰ καὶ ἑτέροις τῆς λύμης μεταδιδόντες.

ΛΟΙΠΟΣ, ἡ, ὸν, 1) *reliquus*, *residuus eiusdem generis vel naturae*. Est verbale a perf. med. λέλοιπα, verbi λείπω *linquo*. Matth. XXII, 6. XXV, 11. XXVII, 49. etc. 2) *reliquus*, *qui non est eiusdem generis*, *naturae*, *pretii et dignitatis*, *alius*. Luc. XII, 26. τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε; quid de reliquis (effectu scilicet longe difficilioribus, nam opponitur τοῖς ἐλαχίστοις) discruciamini? ibid. XVIII, 9. ἐξουθενοῦντας τοὺς λοιποὺς aliosque (qui sibi scilicet non pii videbantur) contemnentes. Act. V, 13. οἱ λοιποὶ, quia opponuntur τῷ λαῷ, sunt proceres civitatis Hierosolymitanae. Rom. XI, 7. οἱ λοιποὶ Iudaei, qui christianam religionem repudiabant. Ephes. II, 3. οἱ λοιποὶ omnes, a religione christiana alieni, gentiles et Iudaei, coll. Ephes. IV, 17. et 1 Thess. IV, 13. 3) *futurus*, *qui posterum tempus spectat*. Hebr. X, 13. τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος, ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ κ. τ. λ. Galat. VI, 17. τοῦ λοιποῦ, scil. χρόνου, *posthac*, *futuro tempore*. *Herodot.* I, 11. III, 61. *Aristoph.* Ran. 594. Alia loca de hac significatione formulae τοῦ λοιποῦ dedit *Wetstenius N. T.* T. II. p. 236 sq. — — Neutrum τὸ λοιπὸν adverbiascit

et

et significat a) *in futurum, in posterum, postea, quod reliquum est temporis.* Subintellege κατὰ μέρος χρόνου. 2 Tim. IV, 8. λοιπὸν ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος. *Aristoph.* Plut. v. 780. Adde 1 Cor. VII, 29. *Dio* Or. XLVI. p. 582. *Pindar.* Pyth. V, 154. τὸ λοιπόν. *Schol.* εἰς τὸ μέλλον. *Eurip.* Hippol. 33. *Schol.* εἰς τὸ μετὰ ταῦτα. b) *tandem, ad extremum.* Act. XXVII, 20. λοιπὸν περιῃρεῖτο πᾶσα ἐλπὶς τοῦ σώζεσθαι ἡμᾶς tandem omnis spes salutis sublata est. *Aelian.* *V. H.* VIII, 14. ὅτε λοιπὸν ἐνόσει ἐπὶ θανάτῳ. *Epictet.* cap. 39. c) *iam, in praesenti,* i. q. ἤδη. Matth. XXVI, 45. καθεύδετε τὸ λοιπόν; num iam dormitis et quiescitis? cum omnium minime tempus dormiendi sit. Marc. XIV, 41. *Diog. Laërt.* VI, 2. §. 11. βουλόμενον λοιπὸν ὑπεξελθεῖν τοῦ βίου. *Ioseph.* Antiq. Iud. XI, 6. 11 et 12. Conf. *Krebs.* Obss. Flav. p. 58. — Ὁ δὲ λοιπὸν, pro λοιπὸν, aut τὸ λοιπὸν, est latinum *caeterum*, et orationem connectit.

ΛΟΥΚΑΣ, ᾶ, ὁ, *Lucas.* Est nomen proprium evangelistae, contractum ex *Lucano,* (ut *Silas* ex Silvanus. *Grotius* ex *Lucilio* contractum esse iudicat. Aliis contractum videtur ex λευκανὸς vel λέκανδρος.) origine latinum. Fuit hic patria Syrus, Antiochensis, ante conversionem ad religionem christianam proselytus et unus ex 70 discipulis, quos Christus ad Iudaeos praeter apostolos emiserat Luc. X, 1. Auctor est commentariorum de rebus et vita I. C. et apostolorum, et utrumque opus *Theophilo* inscripsit. In praedicatione evangelii fuit Pauli συνεργὸς 2 Tim. IV, 11. Philem. v. 24. et idem fortasse cum eo, qui Coloss. IV, 14. ὁ ἰατρὸς dicitur, quae etiam *Hieronymi* et *Eusebii* sententia fuit. Vide *Hieronymum* in Scriptoribus Eccles. c. 7. p. 29. et *Tillemontium* in Memoriis Eccles. T. II. P. II. p. 236 sq. *Nicephorus H. E.* VI, cap. 16. ait, eum fuisse insignem pictorem eumque Mariam, matrem Christi, pinxisse. Sed haec incerta sunt. Conf. *Montfauconii* Palaeogr. p. 21. et *Sixti Senensis* Bibliothecam Lib. II. nec non *C. L. Schlichteri* Eclog. Histor. qua fabula pontificia de Luca pictore exploditur. Hal. 1734. 4.

ΛΟΥΚΙΟΣ, ίου, ὁ, *Lucius.* Est nomen proprium latinum viri, qui fuit propheta et doctor insignis ecclesiae Antiochenae. Act. XIII, 1. Rom. XVI, 21. Saepius non memoratur in N. T.

ΛΟΥΤΡΟΝ, οῦ, τὸ, 1) proprie: *balneum,* seu *locus in balneo, lotioni destinatus,* a λούω *lavo.* *Pollux* VII, c. 33. f. 2. προσήκοι δ' ἂν βαλανείῳ λουτρὸν καὶ λοῦσθαι καὶ λουτρῶνες. καὶ τὸ ὕδωρ τοῦ λουτροῦ λουτρεῖον. *Xenoph.* de Rep. Athen. II, 10. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 256. 2) *lotio, lotura* (*Xenoph. Cyrop.* VII, 5, 26.) et per metonymiam subiecti: *lavacrum, ipsa aqua in balneo.* Differt accentu a λοῦτρον, ου, τὸ, *aqua sordida.* Bis tantum

tantum legitur in N. T. de baptiſmo, qui Epheſ. V, 26. λουτρὸν τοῦ ὕδατος lavacrum aquae, et Tit. III, 5. λουτρὸν παλιγγενεσίας lavacrum, quo homines ſe obſtringunt meliori vitae, dicitur. Alexandrini hac voce uſi ſunt pro רַחְצָה *lavacrum, ablutio*. Cant. IV, 2. VI, 6. *Xenoph. Oecon.* V, 9.

ΛΟΥΩ, fut. ύσω, 1) *lavo, abluo, mundo a ſordibus phyſicis, quibus aliqua res commaculata eſt.* Λούομαι *abluor*, item *lavo me.* In N. T. legitur Ioh. XIII, 10. ὁ λελουμένος οὐ χρείαν ἔχει, ἢ τοὺς πόδας νίψασθαι qui iam ſuas manus lavavit, is nulla praeterea lotione indiget, niſi pedum. Act. IX, 37. λούσαντες δὲ αὐτὴν ἔθηκαν ἐν ὑπερῴῳ lotum eius corpus in oeco quodam repoſitum fuerat: ubi vid. *Wetſtenius.* ibid. XVI, 33. ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν abluebat eorum vulnera. Ante ἀπὸ τῶν πληγῶν omiſſum eſſe videtur καθαρίζων, abſtergens a plagis eorum concretum ſanguinem. Hebr. X, 22. λελουμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ abluti corpus aqua pura, nempe baptiſmi. 2 Petr. II, 22. ὗς λουσαμένη εἰς κύλισμα βορβόρου ſus lota reverſa ad volutabrum coeni. In verſ. Alex. reſpondet hebraico רָחַץ *lavit, abluit*, Exod. II, 5. XL, 12. כבס idem, Levit. XI, 40. et pro הִשְׂחָה *natare fecit, humectavit, lavit.* Pſ. VI, 7. Conf. *Dreſgium* de Verbis Mediis N. T. I, 79. p. 323 ſq. 2) metaphorice: *tollo, aufero, libero ab aliqua re.* Apoc. I, 5. καὶ λούσαντι (codices multi habent λύσαντι) ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ qui nos liberavit a culpa ac poena peccatorum morte ſua cruenta. Saepius non legitur in N. T.

ΛΥΔΔΑ, ης, ἡ, *Lydda.* Vicus Palaeſtinae (*Ioſeph. A. I.* XX, 6. 2. λύδδα κώμη, πόλεως τοῦ μεγέθους οὐκ ἀποδέουσα) ſitus in tribu Ephraim, non procul a mari mediterraneo in confinio tribus Dan ac civitatis Ioppe, quae nunc *Iapha* paſſim dicitur, ab Hieroſolymis autem quinque ferme milliaribus diſtans. Fuit autem una e tribus toparchiis, quae Samaritanis ereptae, Iudaeae fuerunt adiectae. (1 Macc. XI, 34. *Ioſeph. A. I.* XIII, 4. 9.) Vicus Lydda vero deinde *Dioſpolis* nuncupatus eſt, teſte *Hieronymo, Plinio* (*H. N.* V, 14.) et *Cod. Coisl.* XXV. apud *Albertum* Append. Gloſſ. Gr. N. T. p. 214. Λύδδα· ἐστὶν ἡ νῦν καλουμένη Διόσπολις. Exuſta et devaſtata eſt haec urbs a *Ceſtio*, auctore *Ioſepho* de B. I. II, 19. 1. Ibi Petrus Aeneam paralyticum ſanavit et Tabitham a mortuis excitavit. Act. IX, 32. 35. 38. De ſchola, ſeu academia, quam Iudaei in hoc vico habuiſſe perhibent, vide *Lightfooti* Centur. Chorogr. cap. XVI. et *Hadr. Relandi* Palaeſtina Lib. III. p. 878. quibus adde *Wetſtenii N. T.* T. II. p. 514.

ΛΥΔΙΑ, ας, ἡ, *Lydia.* 1) provincia Aſiae minoris eſt, ſita ad mare Aegaeum, inter Cariam et Phrygiam, teſte *Strabone* Lib. XIII. Hebraice dicitur לוּד, a variis flexionibus fluvii Maeandri, admodum flexuoſi. Vide *Plinii H. N.* V, c. 29. לוּד enim

nia Phoenicibus et Arabibus notat *sinuosum*, quemadmodum hebraicum לוה *declinare, torquere, obliquare* significat. 2) nomen proprium mulieris, purpurarum venditricis, quae ex civitate Thyatirorum orionda per Pauli institutionem ad fidem christianam conversa est, de qua bene exposuit *Altmannus* in Biblioth. Brem. Cl. V. p. 670. Conf. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 554. Act. XVI, 14. τις γυνὴ, ὀνόματι Λυδία, πορφυρόπωλις, πόλεως Θυατείρων, σεβομένη τὸν Θεόν. ibid. v. 40. εἰσῆλθον εἰς τὴν Λυδίαν ingressi sunt domum Lydiae. Eodem modo apud *Herodotum* II, c. 121. legitur: εἰσελθόντα δὲ ἐς τοῦ βασιλῆος τὴν θυγατέρα ingressum domum regis, ubi filia versabatur. Possessor pro re possessa ponitur in hac formula. *Lysias* Orat. XVIII. p. 303. εἰσελθὼν εἰς τὸν πατέρα τὸν ἐμόν. *Aristoph.* Plut. 237. ἢν μὲν γὰρ ἐς φειδωλοῦ εἰσελθὼν τύχω. ibid. v. 240. *Virgil.* Aen. II, v. 312. Ucalegon, i. e. domus Ucalegonis. Conf. *I. H. Maii* Obss. SS. Lib. II. p. 6 sq.

ΛΥΚΑΟΝΊΑ, *ας, ἡ, Lycaonia.* Regio Natoliae, sive Asiae minoris inter Pamphyliam, Cappadociam et Pisidiam, magna ex parte campestris, cuius praecipuae urbes fuerunt *Lystra, Derbe* et *Iconium.* Act. XIV, 6. *Stephanus* etiam Arcadiam regionem Peloponnesi in Europa olim Lycaoniam dictam fuisse putat. Vide *Cellarii* Geogr. Plen. c. 4. p. 172. Eius incolae perinde ac incolae Cappadociae peculiari dialecto barbarica utebantur, (teste *Strabone* Lib. VI.) quae non fuit genere distincta a graeca, sed eius tantum dialectus, ut *Ionica.* De *lingua Lycaonica* peculiaris exstat *Pauli Ernesti Iablonskii* Dissertatio, (Berol. 1714. 4.) qui eam statuit dialectum Assyriacae proximam atque hinc deductam, et eandem cum lingua Cappadocum fuisse.

ΛΥΚΑΟΝΙΣΤΊ, *Lycaonice, lingua, seu dialecto Lycaonica.* Adverbium a λυκαονία, quod vide. Semel legitur in N. T. Act. XIV, 11. Λυκαονιστὶ λέγοντες, Lycaonica dialecto dicentes. Conf. *Paul. Ern. Iablonskii* lib. laud.

ΛΥΚΊΑ, *ας, ἡ, Lycia.* Est regio Natoliae, seu Asiae minoris, quae ab ortu habet Pamphyliam, ab occidente Cariam, a meridie inter mare suum, quod Lycium, et a septentrione inter Phrygiam et Lydiam conclusa est. Nomen accepit, ut quibusdam videtur, a rege quodam Lyco, Pandionis filio. Semel tantum memoratur in N. T. Act. XXVII, 5. Conf. *Cellarii* Geogr. Plen. III, c. 3. sect. 8. §. 152. p. 93. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 637 sq.

ΛΎΚΟΣ, *ου, ὁ,* 1) *lupus, animal saevum, rapax et ovibus infestum.* Ioh. X, 12. θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον videt lupum irruere — καὶ ὁ λύκος ἁρπάζει τὰ πρόβατα. Hebraice dicitur זאב. Genes. XLIX, 27. Ierem. V, 6. 2) metaphorice: *homo immanis, ferox, hostis violentus et callidus, omnis, qui perni-*

ciem et exitium molitur. *Dio Cass.* LVI p. 589. ἀεὶ γὰρ τὰς ἀγέλας ὑμῶν φύλακας, οὐ κύνας, οὐδὲ νομέας, ἀλλὰ λύκους πέμπετε. Hinc in N. T. libris speciatim ita dicuntur a) *falsi doctores, qui noxios errores spargunt*, qui quidem speciem habent pietatis et veritatis studii, sed tamen sunt (Matth. VII, 15.) ἔσωθεν λύκοι ἅρπαγες anima rapina praediti. Act. XX, 29. iidem λύκοι βαρεῖς dicuntur. b) homines adversarii religionis christianae, maxime Iudaei, ob persecutiones gravissimas in Christianos. Matth. X, 16. ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων. coll. v. 17. 18 sq. Luc. X, 13. Saepius non legitur in N. T. Eadem e lupis metaphora deducta ad homines fortes, feroces et crudeles est Genes. XLIX, 27. Ier. V, 6. Zeph. III, 3. Conf. *Glassii* Philol. Sacr. p. 1137. ed. *Dathii*. Etiam apud exteros Scriptores homines analogice a lupis et aliis bestiis, quarum naturam referunt, denominantur, v. c. *Homer*. Iliad. δ, 471. *Aelian. V. H.* IV, 19. VIII, 6. *Plin. H. N.* VIII, c. 22.

ΛΥΜΑΙΝΩ, et frequentius ΛΥΜΑΙΝΟΜΑΙ, 1) *vasto, everto, diruo, corrumpo*, et est verbum proprium de feris, nominatim leonibus, apris, lupis, suibus aliisque similibus, quae agrum, hortum, regionem et arbores devastant et oves rapiunt, a λύμη, ης, ἡ, *exitium, damnum*, maxime *quae infertur a feris bestiis, arva segetesque devastantibus et oves rapientibus*. (*Xenoph.* Oecon. V, 6. αἱ δὲ κύνες καὶ τὰ θηρία ἀπερύκουσι ἀπὸ λύμης καρπῶν καὶ προβάτων). Sic legitur *Callim.* Hymn. in Dianam v. 156. σύας ἔργα, σύας φυτὰ λυμαίνονται. *Aelian. V. H.* IV, 5. λυμαινομένων αὐτῶν τὰ ἔργα ἐγχειρήσαντα λέοντα. Ps. LXXX, 14. ἐλυμήνατο αὐτὴν ὗς ἐκ δρυμοῦ. Hebr. יכרסמנה חזיר מיער. Conf. *Alberti* Obss. Philol. p. 235. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 504. 2) metaphorice: *vim infero, violenter tracto, laedo, affligo, noceo quacunque ratione hoc fiat.* Sic semel tantum legitur in N. T. Act. VIII, 3. Σαῦλος δὲ ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν Saulus vero graviter Christianos persequebatur eorumque numerum minuere conabatur. Syrus bene vertit: ܗܘܐ ܪܕܦ *persequebatur*. Apud *Polyb.* IV, 87. λυμαίνεσθαι τὰς πόλεις iis tribuitur, qui non obtrectando, sed laedendo aliis nocere student. Adde *Xenoph.* Hist. Gr. II, 3. 16. et VII, 5. 18. ubi λυμαίνεσθαι in notione *nocendi* cum dativo construitur. Idem in Anab. I, 3. 16. ᾧ λυμαινόμεθα τὴν πρᾶξιν cuius incepta irrita reddimus, scilicet non adiuvando. Alia loca larga manu collegit *Dresigius* de Verbis Mediis N. T. III, 41. p. 566. *Suid.* ἐλυμήνατο· ἔβλαψεν. *Hesych.* λυμαίνεσθαι· καθαίρειν, φθείρειν. — λυμαίνεται· διαφθείρεται.

ΛΥΠΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) *contristo, tristem reddo, moerore afficio, dolore afficio.* Λυπέομαι *contristor, aegre fero,*

doleo, a λύπη tristitia, dolor. Matth. XIV, 9. καὶ ἐλυπήθη ὁ βασιλεύς: ib. XVIII, 29. ἐλυπήθησαν σφόδρα. ibid. XIX, 22. ἀπῆλθε λυπούμενος tristis discessit ib. XXVI, 22, 37. λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. Marc. X, 22. XIV, 19. Ioh. XVI, 20. XXI, 17. 2 Cor. II, 2. 4. VII, 8. et 9. ἐλυπήθητε κατὰ Θεόν in tristitia affecti estis, ita, uti Deus vult et praescribit. ibid. v. 11. 1 Thess. IV, 13. 1 Petr. I, 6. λυπηθέντες ἐν ποικίλοις πειρασμοῖς. 2) ad iram et indignationem provoco. Λυπέομαι irascor, indignor, aegre fero. Matth. XVIII, 31. ἐλυπήθησαν σφόδρα valde indignabantur. Herodian. II, 3. 18. τὸ γὰρ λυπῆσαν [illegible]. Aelian. V. H. XII, 16. Ἀντιλέγων τῷ [illegible] [illegible] Plut. t. [illegible] In versione Alex. respondet hebraico חרה ira accensus fuit, exarsit ira. Genes. IV, 5. Nehem. V, 6. est pro קצף succensuit, effervuit ira, indignatus est. 1 Sam. XXIX, 4. Esther. I, 12. II, 21. Sic etiam ἄχθος moeror, tristitia de ira et indignatione adhibetur ab Homer. Iliad. α, v. 188. 3) noceo, molestiam et damnum creo, laedo, offendo. Rom. XIV, 15. εἰ δὲ διὰ βρῶμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται si propter tuorum ciborum usu frater tuus offenditur, h. e. inducitur ad peccandum, ut scilicet edat, de quo dubitet, an edere liceat, ubi λυπεῖσθαι eodem, quo v. 21. προσκόπτειν, et ibidem explicatur per ἀσθενεῖν. Nec ignorant graeci Scriptores hanc nocendi et damnum dandi notionem verbi λυπεῖν. Sic v. c. legitur apud Aelian. Hist. Anim. IV, 29. Var. Hist. I, 2. [illegible] Xenoph. Mem. II, 6. 6. τὰ λυποῦντα τοὺς φίλους. ibid. III, 19. Hinc λυπηρὸς [illegible] maleficus, apud Xenoph. Anab. II, 5. 2. et τὰ λυποῦντα mala, nocumenta, apud Hesych. Suid. Diat. [illegible] Non male etiam huc retuleris locum 2 Cor. VI, 10. ὡς λυπούμενοι, ἀεὶ δὲ χαίροντες persequuntur nos et multis malis afficiunt, tempor tamen sumus animo hilari et tranquillo. 4) per metonymiam consequentis: *impugno alicuius consilia, infringo alicuius instituta et optata.* Ephes. IV, 30. μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον quae verba vulgo reddunt: *nolite ad iram provocare Spiritum Sanctum*, sed rectius vertuntur: *nolite repugnare Deo, cui debetis beneficia, quae vobis per religionem christianam contigerunt*, seu, *nolite negligere illa bona iisque temere abuti.* Saepius non legitur in N. T. *Phavor.* λυποῦμαι, ἀδημονῶ, ἀλγῶ, ἄχθω, ἀνιῶμαι, ἀσχάλλω, ἄχθομαι, ὀδυνῶμαι, συγνάζω, δυσχεραίνω, ἀθυμῶ.

ΛΥΠΗ, ης, ἡ, 1) *dolor, tristitia, et moeror animi, aegritudo animi*, ita, ut sumatur non solum *passive* de moerore, quo aliquis afficitur, sed etiam *active* adhibeatur de tristitia, qua quis alterum afficit. Luc. XXII, 45. ἀπὸ τῆς λύπης prae tristitia. Ioh. XVI, 6. ἡ λύπη πεπλήρωκεν τὴν καρδίαν ὑμῶν summa animus vester affectus est tristitia. ibid. v. 20. ἡ λύπη ὑμῶν

ἀντιφυλάττεται. Lex. Cyrilli MS. λύτρα· τίμημα ἐπὶ ἐλευθερίᾳ αἰχμαλώτων ἢ γραμμάτων, ἤτοι διδόμενα. In versione Alex. respondet hebraico כפר *redemtionis pretium*, Exod. XXI, 30. et sic idem, Num. XXXV, 31. 32. Prov. VI, 35. Cf. interpretes ad *Thom. M.* p. 785. et *Wetstenii* N. T. T. I. p. 458. 2) metaphorice: *omnis modus et ratio aliquem liberandi ex misero statu et deteriore conditione.* Sic bis legitur in N. T. Matth. XX, 28. ubi Christus dicitur eo consilio homo factus esse ut daret τὴν ψυχὴν αὐτῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν, h. e. ut morte sua homines a peccati vi et poenis liberaret. Eadem sententia legitur quoque Marc. X, 45.

ΛΥΤΡΟΩ, ῶ, fut. ώσω, et ΛΥΤΡΟΟΜΑΙ, ῦμαι, 1) *redimo, dato pretio ex alterius tyrannide, servitute vel captivitate libero*, a λύτρον *redemtionis pretium*. *Hesych.* λυτρώσασθαι· ἐξ αἰχμαλωσίας ἄνθρωπον λυτρῦμενον. *Polyb.* XVII, 16, 1. 2) metaphorice: *libero aliquem ex miseria et aerumnis, a conditione servili et humili.* Sic legitur in N. T. Luc. XXIV, 21. ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν, ὅτι αὐτός ἐςιν ὁ μέλλων λυτρῦσθαι τὸν Ἰσραὴλ nos autem sperabamus, eum Iudaeos a Romanorum potestate liberaturum esse. Exod. VI, 6. Tit. II, 14. ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσηται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας qui se ipsum nostrum causa morti tradidit, ut nos a peccati vi et poenis liberaret. 1 Petr. I. 18. εἰδότες ὅτι ὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ ἐλυτρώθητε et scitote, quod non caducis rebus, velut argento et auro, redemti sitis. Saepius non legitur in N. T.

ΛΥΤΡΩΣΙΣ, εως, ἡ, 1) proprie: *omnis redemtio rei in aliena potestate sitae soluto pretio*, et speciatim: *redemtio hominis e conditione servili vel captivitate soluto pretio*, a λυτρόω *redimo.* Iam, quia servitute et captivitate nihil tristius homini accidere potest, (unde *captivitas* de *quacunque conditione humili et misera* usurpatur in V. T. v. c. Ps. XIV, 7. Iob. XLII, 10.) et captivo nihil exoptatius est, quam vindicari in libertatem, etiam λύτρωσις, neglecta vi etymi, in N. T. transfertur 2) ad *quamvis ex miseria et aerumnis, a conditione servili et humili, liberationem, etiam sine soluto pretio.* Sic legitur in N. T. Luc. I, 68. ἐποίησε λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτῦ, h. e. liberavit populum suum a tyrannide et iugo hostium. Hebr. IX, 12. αἰωνίαν λύτρωσιν εὑράμενος, ubi λύτρωσις liberationem a scelere delictorumque poena significat. Ps. XXV, 22. λυτρῦν ἐκ θλίψεως. Ps. CXXX, 8. λυτρῦσθαι ἐξ ἀνομιῶν. Cf. *Doederlein.* Institutionem Theologi Christiani §. 260. p. 844. 3) per metonymiam: *liberator, redemtor*, i. q. λυτρωτής. Luc. II, 38. ἐλάλει περὶ αὐτῦ πᾶσι τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν ἐν Ἱερυσαλὴμ et locuta est de eo cum omnibus, qui Hierosolymis servatorem exspectarent. Saepius non legitur in N. T.

ΛΥΤΡΩΤΗΣ, οῦ, ὁ, *redemtor, liberator, vindex*, a 3 perf. praet. pass. λελύτρωται, verbi λυτρόω *redimo, libero*. In N. T. semel tantum occurrit de Mose, qui Iudaeos in libertatem vindicavit, Act. VII, 35. τοῦτον ὁ θεὸς ἄρχοντα καὶ λυτρωτὴν ἀπέσταλκε hunc Deus ducem et vindicem misit. In versione Alex. respondet hebr. גֹּאֵל *redemtor, vindex*, Ps. XIX, 15. LXXVIII, 35. sed Levit. XXV, 31. 32. ponitur pro גְּאֻלָּה, quod *redemtionem* significat.

ΛΥΧΝΙΑ, ας, ἡ, 1) *candelabrum, lychnuchus, instrumentum, quo sustinetur lucerna*, quod a Graecis vulgo λυχνίον, vel λυχνοῦχον dicitur, secundum *Pollucem* Onom. X, c. 26. p. 1294. ed. *Hemsterhus.* καὶ λυχνίον μὲν ἐφ' οὗ ἐντίθεται ὁ λύχνος, ἡ καλουμένη λυχνία. Τοῦ δὲ λυχνίου τὸ ὑπερεχόμενον, ᾧ ἐπιτίθεται ὁ λύχνος, πινάκιον ἢ πινακίσκιον. Τὸ δὲ ἐντιθέμενον τῷ λύχνῳ, θρυαλλίς, ἐλλύχνιον, φλογμός, ubi conf. *Iungermanni* notas. (a λύχνος *candela*.) Matth. V, 15. οὐδὲ καίουσι λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ neque solent homines accendere candelam eamque ponere sub modium, sed imponere candelabro, ut luceat omnibus, qui sunt in domo. Marc. IV, 21. Luc. VIII, 16. XI, 33. Hebr. IX, 2. ubi λυχνία κατ' ἐξοχὴν de candelabro dicitur, quod repositum erat in sancto templi Hierosolymitani, seu tabernaculi foederis, ex auro fuso intusque cavo, centum minarum pondo, (ἐν χρυσοῦ κεχωνευμένη, διάκενος, σταθμὸν ἔχουσα μνᾶς ἑκατὸν, teste *Iosepho* A. I. III, 6. 7.) cuius sex erant rami et unus in medio scapus. Exod. XXV, 31 sq. Hebraice dicitur מְנוֹרָה, Exod. XXVI, 35. XXX, 27. Ierem. LII, 19. 2) metaphorice in N. T. designat *coetum christianum*, quia doctrina christiana, quam profitetur et vita exprimere conatur, haud raro cum luce comparatur in N. T. Conf. infra Φῶς. Sic legitur in N. T. Apoc. I, 12. 13. 20. καὶ αἱ ἑπτὰ λυχνίαι ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσί. ibid. II, 1. Eadem de causa 3) *munus tradendi religionem christianam* λυχνία vocatur Apoc. II, 5. κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς munere doctoris christiani te amovebo, et 4) *ipse doctor religionis christianae* λυχνία dicitur Apoc. XI, 5. Saepius non legitur in N. T. Conf. *Wetstenii* N. T. T. I. p. 292.

ΛΥΧΝΟΣ, ου, ὁ, 1) *lychnus, candela, lucerna, oleo et funiculo ardente in oleo* (qui ἐλλύχνιον Graecis dicitur) *instructa*, etiam *fax, taeda*, ex λύω *solvo* et νύχος, idem notans, quod νὺξ *nox*, quoniam pellat et discutiat noctis tenebras. Matth. V, 15. οὐδὲ καίουσι λύχνον, ubi λύχνος de candela, ex sebo, vel cera facta, intellegendum est, quae candelabro imponitur. Luc. VIII, 16. οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας nemo vero candelam accensam. ibid. XI, 33. 36. XV, 8. 2 Petr. I, 19. ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ. Apoc. XVIII, 23. καὶ φῶς λύχνου

οὐ μὴ

οὐ μὴ φανῇ ἔν σοι ἔτι. Descriptio summae miseriae, quam Hebraei cum densissimis tenebris et loco tenebricoso comparare solent. ib. XXII, 5. Alexandrini hac voce usi sunt pro נֵר *lucerna, lumen*, Exod. XXV, 37. XXVII, 20. Num. IV, 9. *Hesych.* λύχνος· ἡ λαμπὰς, ἡ δᾳς παρ' Ὁμήρῳ. 2) per metaphoram: *res, ita comparata, ut praestet alicui officium lucernae, aut facis.* Sic v. c. oculus ὁ λύχνος τοῦ σώματος vocatur Matth. VI, 22. Luc. XI, 34. quia, quam utilitatem candela accensa noctis tempore laborantibus, aut itinera facientibus praestat, eandem oculus sanus et integer etiam corpori praestat, ut omnia membra corporis eius beneficio suum facere negotium valeant. Hinc 3) metaphorice λύχνος *doctor insignis* dicitur, qui doctrina sua et vitae exemplis aliis praelucet, animosque eorum veritatis luce collustrat, et ita auctor summae eorum felicitatis existit. Sic legitur in N. T. Ioh. V, 35. de Iohanne baptista, ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων erat insignis et celeberrimus doctor, coll. Sirac. XLVIII, 1. καὶ ἀνέστη ἡλίας ὡς πῦρ καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ ὡς λαμπὰς ἐκαίετο. Adde Apoc. XXI, 23. καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἀρνίον et Christus erit eorum doctor et felicitatis eorum auctor. 4) symbolum *vigilantiae et sinceri pietatis studii.* Luc. XII, 35. Saepius non legitur in N. T.

ΛΥΩ, fut. λύσω, praet. λέλυκα, 1) proprie: *solvo, laxo, remitto, dissolvo id, quod ligatum, alligatum, vel connexum est.* Matth. XXI, 2. λύσαντες, scil. ὄνον δεδεμένην. Marc. I, 7. λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ solvere corrigias, seu relaxare vincula solearum eius, h. e. servitia, ministeria praestare. Scilicet veteres soleis, calceorum loco, utebantur, quae loris artificiose pedibus alligabantur, et a servis solvebantur. Vide *Balduinum* de Calceo antiquo cap. 11. p. 97 sq. et 100. Marc. XI, 2. 4. 5. Luc. III, 16. XIII, 15. λύει ἀπὸ τῆς φάτνης solvit a praesepi. ibid. XIX, 30. 31. 33. Ioh. I, 27. XI, 44. Act. VII, 33. λῦσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου exue calceos tuos. Antecedens pro consequente, coll. Ios. V, 15. Act. XXVII, 41. ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίας τῶν κυμάτων puppis autem a fluctibus magna cum vi avellebatur. In eadem re λύειν adhibetur ab *Eustathio* in Iliad. α', p. 98. 14. et διαλύειν ab *Luciano* V. H. 47. uti *solvere* ac *dissolvere* a *Virgilio* Aen. X, 303. et *Cic.* Att. XV, 11. Apoc. V, 2. καὶ λῦσαι τὰς σφραγῖδας τοῦ βιβλίου. *Aristoph.* Lysistr. v. 930. *Callim.* Hymn. in Del. v. 208. 2) *solvo aliquem a vinculis et vinculis solutum dimitto e captivitate.* Ps. CI, 21. τοῦ λῦσαι τοὺς υἱοὺς τῶν τεθανατωμένων. Act. XXII, 30. ἔλυσεν αὐτὸν eum a vinculis solvit. ibid. XXIV, 26. ὅπως λύσῃ αὐτὸν ut eum e captivitate dimitteret. Hinc medium λύομαι *facio mihi solvi captivum, redimo,* apud *Homer.* Il. α', v. 118 et 195. Odyss. ι', v. 385. Adde *Demosthen.* p. 764. 11. ed.

ad. Kühn: Ἔλυσαν αὐτοῖς τὰς ταύτῃ τὴν ὕλην ἀνέχοντας. Cf. Küsterum de Verbis Mediis II, 12. et Reiskii Indicem Graecitatis Demosthenicae p. 493. *Hesych.* λυσάμενος· λυτρωσάμενος. Idem *Schol. Homer.* ad Iliad. α', v. 13. 3) metaphorice: *libero, liberum et immunem reddo ab aliqua re.* Luc. XIII, 16. οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου; nonne oportuit liberari ab isto morbo diuturno, quo quasi ligata fuit foemina συγκύπτουσα a Satana? Vide supra sub δέω. Act. II, 24. λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου. Cf. infra ad ὠδὶν dicenda et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 467. 1 Cor. VII, 27. λέλυσαι ἀπὸ γυναικός; μὴ ζήτει γυναῖκα si adhuc in coelibatu vivis, ne quaere coniugem. Eodem sensu λύεσθαι legitur apud *Xenoph.* de Venat. I, 17. ubi vid. *Zeunius.* Adde Ier. XL, 4. *Hesych.* ἔλυσεν· ἀπελύτρωσεν. 4) *destruo, demolior, dissolvo,* i. q. καταλύω. Ioh. II, 19. λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον destruite hoc templum. (coll. Matth. XXI, 61. et XXVII, 40.) Est autem in hoc sermone Christi elegans ambiguitas. Voces enim λύειν et λύσις etiam de *morte* usurpantur apud Graecos, quia corpus ut carcerem considerabant, cuius vinculis eximebatur anima morientis in libertatem asserta, teste *Artemidoro* Oneirocrit. III, 61. *Aelian.* V. H. V, 6. ἀπολύσαι αὐτὸν ἐκ τῶν τοῦ σώματος δεσμῶν. *Virgil.* Aen. IV, 703. teque isto corpore solvo. Conf. *Gataker.* ad *M. Antonin.* II. §. 17. et *Barthium* ad *Claudianum* p. 1263. Ergo Christus hoc voluit: solvetis me aliquando hoc corpore meo. Ephes. II, 14. καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας et parietem intergerinum sepimenti destruens. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 244. illud λύσας etiam cum τὴν ἔχθραν coniunxisse videtur. Est autem graecis Scriptoribus formula λύειν τὴν ἔχθραν (*Plutarch.* Coriol. p. 235. *Eurip.* Troad. 50.) aeque ac καταλύειν (*Herodot.* VII, 141. *Dionys. Hal.* V, 323.) et διαλύειν (*Aelian.* V. H. I, 24. *Dionys. Hal.* I, 64. II, 76.) τὰς ἔχθρας haud inusitata. 2 Petr. III, 10. 11. 12. οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται coeli igne accensi dissolventur. 1 Ioh. III, 8. 3 Esr. I, 57. ἔλυσαν τὴν γέφυραν pontem funditus demolientes. *Homer.* Iliad. ι', v. 100. Τροίης ἱερὰ κρήδεμνα λύωμεν. Cf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 225. 5) *libero a poena peccatorum, remitto peccata, veniam delictorum facio.* Matth. XVI, 19. ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς quibuscunque veniam peccatorum feceritis, id quoque ratum erit apud Deum. Ita vulgo et ex consensu veterum ecclesiae doctorum (conf. *Launoius* in *Epist.* VIII. Part. V. p. 658 sq.) redditur hic locus, ut sermo sit de potestate peccata vel retinendi, vel remittendi, apostolis (Ioh. XX, 22. 23.) vere concessa, non repugnante usu loquendi Graecorum, (*Aristoph.* Ran. v. 703. λῦσαι τὰς πρότερον ἁμαρτίας) Alexandrinorum (Ies. XL, 2. λέλυται αὐτῆς ἡ ἁμαρτία. Adde Sirac. XXVIII, 2. αἱ ἁμαρτίαι σου λυθή-

λυθήσονται) et dictorum Talmudicorum. Conf. Sch. Blumhel. in Fascic. Disputt. Theol. p. 676. et Hackspanium de Vsu Scriptorum Iudaicorum, p. 458. Sed haud pauci, repudiata hac explicatione, malunt hunc locum interpretari ex notione: licitum pronuntiandi, concedendi, permittendi, quam vox λύειν habere creditur ex usu hebraicorum verborum הִתִּיר et שָׁרָא, (conf. Buxtorfii Lex. Talmud. p. 1410. et 2524 sq. et Lightfoot in Hor. Hebr. T. II) ut sensus sit: quidquid licitum declaraveritis et praeceperitis, ratum erit apud Deum. Idem valet de loco Matth. XVIII, 19. Vide supra sub δέω et Wetstenii N. T. T. I. p. 431. 6) finio, ad finem perduco. Act. XIII, 43. λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς, Vulgatus: cumque dimissa esset synagoga. (In dimittendi notione λύειν quoque reperitur apud Homer. Iliad. α, 305. λῦσαν δ' ἀγορὴν παρὰ νηυσὶν Ἀχαιῶν) 3 Esr. IX, 13. Diog. Laërt. I, sect. 111. λυθῆναι τὴν συμφορὰν desiisse calamitatem. Homer. Od. β, v. 69. ἥτ' ἀνδρῶν ἀγορὰς ἡμὲν λύει, ἠδὲ καθίζει. Eurip. Phoen. v. 81. et 1293. 7) violo, transgredior, etiam abrogo, aboleo, pro quo etiam καταλύω interdum usurpatur. Ioh. V, 18. ὅτι οὐ μόνον ἔλυε τὸ σάββατον quod non modo sabbati leges violasset et quasi abrogasset. ibid. VII, 23. ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωσέως ne contra legem Mosis peccetur. Palaeph. de Incred. c. 53. διὰ τὴν παρθενίαν, ἵνα μὴ λυθῇ. Herodot. I. c. 29. τοὺς νόμους — βλάπτοντας ὑμᾶς λύοντα. Polyaen. Strateg. II, 33. Conf. Krebsii Obss. Flav. p. 16 sq. et Palairet. Obss. Philol. p. 16. Eodem modo solvere apud Liv. VIII, 7. usurpatur. 8) contradico; nego, in dubium voco. Ioh. X, 35. καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφὴ et quod in litteris sacris scriptum exstat, perpetuo verum manet, seu, extra omne dubium positum est. 9) explico, interpretor, quasi interpretando solvo difficultates alicuius libri, i. q. ἐπιλύω. (Marc. IV, 34. Act. XIX, 39.) Matth. V, 19. ὃς ἐὰν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων quicunque recte explicaverit unum ex his praeceptis minimis. 3 Esr. IX, 46. ἐν τῷ λύειν τὸν νόμον cum explicaret legem. Liban. Ep. 34. p. 19. οὐ λύεις τὸ αἴνιγμα. Ioseph. A. I. VIII, 6. 5. Hinc λύσις interpretationis notionem habet apud Alexandrinos Cohel. VII, 36. Sapient. VIII, 9. Sic etiam solvere pro explicare occurrit apud Manil. Astron. I, v. 102. Conf. etiam Buxtorf. Lex. Talmud. f. 1410.

ΛΩΙΣ, ίδος, ἡ, Lois. Nomen proprium piae matronae, quae fuit Timothei avia, quae semel commemoratur in N. T. 2 Tim. I, 5. ἐν τῇ μάμμῃ σου Λωΐδι.

ΛΩΤ, ὁ, Lot. Nomen proprium viri indeclinabile, hebraice לוֹט a לוּט abscondit, operuit. Fuit hic filius Haran, fratris

tis Abrahami, qui cum Abrahamo eiusdemque patre Tharacho profectus est ex Vr Chaldaeorum in regionem Canaan; Luc. XVII, 28. 29. 2 Petr. II, 7.

M

ΜΑΑ͂Θ, ὁ, *Maath.* Nomen viri indeclin. originis hebraicae, significans *parvum*, a מעט *parvum esse et fieri.* Semel commemoratur in N. T. in genealogia Christi. Luc. III, 26.

ΜΑΓΔΑΛΑ͂, ἡ, *Magdala.* Est nomen loci in tribu Issaschar, non procul a Gamala et Capernaum, ad littus occidentale maris Galilaei, siti trans Iordanem, in regione Gadarenorum, unde מגדל גדר *Magdala Gadarae* vocatur. Nomen hebraicum est, idem notans, quod מגדל *turris*, a radice גדל *magnus fuit.* Forma chaldaica est מגדלא. Vide *I. Sauberti* Varias Lectiones Evang. Matthaei p. 145. Mariae Magdalenae patria fuisse a quibusdam perhibetur. Semel commemoratur in N. T. Matth. XV, 39. καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια μαγδαλά, ubi pro μαγδαλὰ legunt alii μαγαδὰν, alii μαγεδάν. Cf. *Lud. de Dieu* Crit. Sacr. p. 350. *Reland.* Palaest. p. 884. *Casauboni* Exerc. XVI. *Wetstenii* N. T. T. I, p. 417, et *Cellarii* Geogr. T. II. Lib. 3. c. 13. §. 949. p. 549.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ, ῆς, ἡ, *Magdalena, Magdalensis, ex urbe Magdala oriunda,* a μαγδαλὰ, quod vide. Fuit nomen patronymicum mulieris, quae alias Maria dicta fuit, e Magdala oriundae. Matth. XXVII, 56. 61. XXVIII, 1. Marc. XV, 40. 47. XVI, 1. 9. Luc. VIII, 2. XXIV, 10. Ioh. XIX, 25. XX, 1. 18. *Suidas* et ex eo *Phavor.* μαγδαληνή· ἀπὸ τόπου. *Alberti* Gloss. Gr. p. 17. μαγδαληνή· ἐκ πύργου, non sine respectu ad chaldaicum מגדל *turris.* Aliis non est nomen gentile, sed nomen proprium.

ΜΑΓΕΙ͂Α, ας, ἡ, *magia, ars magica, scientia magica,* quae occupata esse olim credebatur circa incantationes et praestigias maleficas et divinationes. Nomen habet a magis, de quibus plura dicentur infra ad vocem μάγος. Semel tantum occurrit in N. T. Act. VIII, 11. διὰ τὸ ἱκανῷ χρόνῳ ταῖς μαγείαις ἐξεστακέναι αὐτοὺς quia eos aliquamdiu praestigiis suis attonitos reddiderat. *Phavorinus* ex *Suida*: μαγεία· ἐπίκλησις δαιμόνων.

ΜΑΓΕΥ͂Ω, fut. εύσω, *magus sum, magicas artes exerceo et calleo, magicis artibus utor,* a μάγος, quod vide. Semel legitur in N. T. Act. VIII, 9. ἀνὴρ τις, ὀνόματι Σίμων, προϋπῆρχεν ἐν τῇ πόλει μαγεύων vir quidam, nomine Simon, antea fuerat in urbe, artes magicas exercens. Recte *Anton. van Dalen* (de Vera et Falsa Prophetia cap. 2.) et alii negarunt, hunc

[illegible] [illegible] [illegible] magiam [illegible] divinationibus, praestigiis, incantationibus, malorum daemonum auxilio adiutum, studuisse et operam dedisse, sed tantum astrorum cognitione et rerum naturalium notitia praecellentem fuisse, qua autem abusus fuerit ad decipiendos et pecunia emungendos aequales suos, ad omnia credenda promptos. *Hesych.* μαγεύειν· γοητεύειν, θεραπεύειν θεούς, de qua posteriore notione conf. *Alberti* Notas ad h. l.

MAΓΟΣ, ε, ὁ, *Magus*. Est vocabulum Persicae originis, quod proprie usurpabatur 1) de *philosophis, sapientibus et sacerdotibus Persarum*, qui, quia prae caeteris rerum divinarum et naturalium, maxime autem astrognosiae et artis medicae periti erant, non solum popularibus suis religionis praecepta tradebant et explicabant, et cultum divinum administrabant, sed etiam in tanto honore et dignitate constituti erant, ut semper fere essent ex amicis et consiliariis regum (*Iustin.* I, 9. f. 7.) eorumque castra sequerentur, (*Iustin.* XII, 13. 4. f. 5. *Curtius* V, c. 1.) nec publica sine eorum consilio administrarentur, nec legitime factum videretur, quod horum sententia non approbasset. Haec prima et propria notio vocabuli μάγος satis cognosci potest partim e locis Scriptorum veterum, v. c. *Xenophontis*, (Cyrop. IV, 5. 16. et 6. 6.) *Ciceronis*, (de Div. I, c. 23. „quod genus sapientum et doctorum habebatur in Persis.“) *Diog. Laërtii*, (Lib. I. sect. 1—9. ad quem locum vide notas interpretum, maxime *Menagii*.) *Aeliani*, (V. H. II, 17. IV, 20. ubi vid. *Perizonius*.) *Porphyrii*, (de Abstinent. Anim. IV. c. 16. p. 165. παρά γε μὴν τοῖς Πέρσαις οἱ περὶ τὸ θεῖον σοφοὶ καὶ τούτε θεράποντες, ΜΑΓΟΙ μὲν προσαγορεύονται. Τοῦτο γὰρ δηλοῖ κατὰ τὴν ἐπιχώριον διάλεκτον ὁ Μάγος.) *Strabonis*, (Lib. I. p. 43. Lib. XV. p. 1045.) et aliorum; — partim vero e glossariis veterum, v. c. *Suidae*, (παρὰ Πέρσαις μάγοι ἐγένοντο φιλόσοφοι καὶ φιλόθεοι.) *Hesychii*, (μάγον τὸν θεοσεβῆ, καὶ θεολόγον, καὶ ἱερέα οἱ Πέρσαι οὕτως λέγουσιν.) *Ammonii*, (μάγον τὸν περὶ τὰς θεὰς ἱερουργόν.) quorum testimoniis addi potest *Scholion* in exempl. Lond. Alex. ad Dan. IV, 7. μάγους ἐκάλουν τοὺς τοῦ πυρὸς μέχρι καὶ νῦν θεραπευτὰς παρ' αὐτοῖς (scil. Πέρσαις, [illegible] ignem accendere) καὶ τὰς [illegible] ἐπιτελοῦντας, καὶ περὶ τὴν [illegible] [illegible] [illegible], ὡς δοκοῦσιν, ἐπιστημόνως ἔχοντας. Conf. *Hyde* de Religione Vett. Persarum p. 369. et 378. et *Wetstenii* N. T. T. I, p. 240. Matth. II, 1. 7. 16. Postea vero in malam sumi coepit partem hoc vocabulum, ut significaret 2) *praestigiatorem, veneficum, incantationibus et diabolicis divinationibus operam dantem*, ex vulgi nempe opinione, quod magos illos vere a daemonibus agitari et adiuvari persuasum sibi habebat. *Hesych.* μάγου· [illegible]

ἀπα-

ἀνατιθέναι, [illegible] μάγον [illegible]. Sic legitur in N. T. Act. XIII, 6. εὗρόν τινα μάγον, ψευδοπροφήτην Ἰουδαῖον. ibid. vs. 8. Saepius non occurrit in N. T. Vſi ſunt Alexandrini hac voce pro אשף Dan. I, 20. II, 2. 10. 27. etc.

ΜΑΓΩΓ, ὁ, Magog. Nomen proprium hebraicum indeclinabile filii secundi Iapheti, (Genes. X, 2.) patris Scythicae gentis. Commemoratur ſemel in N. T. Apoc. XX, 8. ubi poſteri eius, aut potius *hostes feri et barbari populi* intelligendi ſunt. *Cod. Coisl.* CCII. et CXCIX. apud *Montfaucon.* p. 229. Γὼγ καὶ τὸν Μαγώγ· τινὲς μὲν τὸν Γὼγ [illegible] ἢ ἀθροίζοντα, καὶ τὸν Μαγὼγ ἐπηρμένον ἐκ τῆς ἑβραΐδος γλώσσης (ſine dubio enim compoſitum eſt ex גג *tectum*, et מ littera heemantica.) ἑρμηνεύκασιν Σκυθικὰ ἔθνη, ὑπερβόρια, ἤτοι Οὐννικά. Ezech. XXXVIII, 2. XXXIX, 1.

ΜΑΔΙΑΝ, ἡ, ſeu ΜΑΔΙΑΜ, ἡ, *Madian*, ſeu *Madiam*. Nomen proprium urbis et regionis iuxta Arnon torrentem in Arabia petraea, ubi Iethro, Moſis ſocer, habitavit, ab oriente maris rubri, in Saracenorum deſerto. Legitur in N. T. tantum Act. VII, 29. Hebraice dicitur מִדְיָן Exod. II, 15. id eſt, *iudicium*, vel *iudicans*, aut *diſceptans*, a radice דין *iudicavit, diſceptavit*. מ in principio vocis heemantica littera eſt. Cf. *Cellarii* Geogr. Plen. III. c. 14. §. 7. p. 577. et *Hieronymum* de Locis Hebr. p. 461. Opp. T. II. ed. *Martian.*

ΜΑΘΗΤΕΥΩ, fut. εύσω, et tranſitive, et intranſitive ſumitur in N. T. libris. Intranſitive conſtruitur cum dativo perſonae et ſignificat 1) *diſcipulum et auditorem eſſe, doceri, inſtitui*, a μαθητὴς *diſcipulus*. Sic legitur in N. T. Matth. XXVII, 57. de Ioſepho Arimathaeo, ὃς καὶ αὐτὸς ἐμαθήτευσε τῷ Ἰησοῦ qui etiam Ieſu doctrinam ſecutus erat, coll. Ioh. XIX, 38. ὢν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ. *Syrus*: ܘܐܦ ܗܘ ܐܬܬܠܡܕ ܗܘܐ ܠܝܫܘܥ qui etiam ipſe diſcipulus fuerat factus Ieſu. *Plutarch.* Vit. X. Orator. p. 837. ἐμαθήτευσε δ' αὐτῷ καὶ Θεόπομπος. ib. p. 840. *Iamblichus* in Vita Pythagorae c. 23. p. 103. μαθητεύσαντες τῷ Πυθαγόρᾳ πρεσβύτῃ νέοι. Conf. *Kypke* Obſſ. Sacr. p. 141. Tranſitive conſtruitur cum accuſativo perſonae, et notat 2) *docere, inſtituere, diſcipulum facere*, et ſpeciatim in N. T. *adducere aliquem ad religionem chriſtianam, primis chriſtianae religionis elementis imbuere aliquem*, et μαθητεύεσθαι *inſtitui, edoceri, diſcipulum alicuius eſſe*. Matth. XIII, 52. πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν omnis doctor, qui bene doctrinam meam callet, ſeu, bene inſtructus doctrinae meae copiis; ubi conf. verſionem ſyriacam. Matth. XXVIII, 19. μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη docete, ſive doctrinae meae ſectatores reddite omnes gentes, i. q. μαθητὰς ποιεῖτε, Ioh. IV, 1. Act. XIV, 21. καὶ μαθητεύσαντες ἱκανοὺς et multos ad fidem

[illegible] christianam amplexatam. Saepius non legitur in N. T. [illegible] Platon. [illegible] Cf. *Wetstenii* N. T. T. I. p. 546. et *Ioh. Dav. Michaelis Historiam resurrectionis I. C. illustratam* p. 929 seqq.

ΜΑΘΗΤΗΣ, οῦ, ὁ, 1) *discipulus, sectator doctrinae alicuius*; a μανθάνω *disco*. Matth. X, 24. οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον non est discipulus supra magistrum. *Demosthenes* p. 928, 7. ed. *Reiske*. μαθητὴς [illegible] ibid. p. 938 [illegible] *Platon.* μαθητὴς [illegible] 2) speciatim *Christi sectator et profitens doctrinam, Christianus*. Matth. X, 42. εἰς ὄνομα μαθητοῦ quia est sectator doctrinae meae. Act. VI, 1. πληθυνόντων τῶν μαθητῶν crescente Christianorum numero. ibid. v. 2. 7. IX, 10. XIV, 20. Hinc κατ' ἐξοχὴν in N. T. hoc nomine appellantur non solum illi, qui *Apostolorum* nomine alias veniunt, duodecim numero, Matth. X, 1. XI, 1. coll. Luc. VI, 13. IX, 1. sed etiam *septuaginta alii*, (Luc. X, 1.) a Christo ad tradendam doctrinam suam electi et missi, qui speciatim *LXX. discipuli* vocari solent, Luc. X, 1. 17. 23.

ΜΑΘΗΤΡΙΑ, ας, ἡ, 1) *discipula*, i. q. μαθητρίς, a μανθάνω *disco*. Legitur haec vox, a *Thom. M.* (μαθητρίς ὡς αὐλητρίς, οὐ μαθήτρια.) damnata, etiam apud *Diog. Laert.* Lib. IV. c. 2. Lib. VIII, 40. 2) *Christiana, Christi amplexa et profitens doctrinam*. Act. IX, 36. ἐν Ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια. Saepius non legitur in N. T.

ΜΑΘΟΥΣΑΛΑ, ὁ, *Mathusala*. Nomen filii Henochi hebraicum indeclinabile. Hebraice dicitur מְתוּשֶׁלַח, forte ex מוּת *mors* et שָׁלַח *misit*, quod in Piel est *expulit, eiecit*, quasi *pellens mortem*. Semel commemoratur in N. T. Luc. III, 37.

ΜΑΙΝΑΝ, ὁ, *Mainan*. Nomen proprium viri indeclinabile, quod semel commemoratur in N. T. Luc. III, 31.

ΜΑΙΝΟΜΑΙ, fut. μανοῦμαι, 1) *insanio, furo, furiosus sum, sana ratione non utor*, unde μανία *insania, furor*. Ioh. X, 20. δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται daemonem habet et insanit; ubi, ut iam *L. Bos*. in Exercitt. Philologg. ad Ioh. VII, 20. et *Alberti* in Obss. Philol. ad Matth. XI, 18. recte monuerunt, verbum μαίνεσθαι interpretamentum quasi est formulae δαιμόνιον ἔχειν, quae haud raro *furiosum esse, furere* notat. Act. XII, 15. μαίνῃ insana loqueris. 1 Cor. XIV, 23. Alexandrini pro מְשֻׁגָּע *amens, demens*, Ierem. XXIX, 26. habent μαινόμενος. 2) *aliquid dico, aut facio, quod aliorum fidem, cogitationem et captum superat et excedit*, et inprimis de *iis* usurpatur, *qui vehementiore animi motu feruntur, aut afflatu divino, numine, aut daemone loquuntur et agunt*. Sic verbi causa cum ἐνθουσιᾶν permutatur apud

apud Aelian. V. H. II, 44. ὥσπερ ἐν αὐτῷ θεοφοροῦ, ὥσπερ ἐξ Ἄρεος μανέντα. coll. III, 9 et 50. Porphyr. Vit. Platon. c. 15. ἐμοῦ δὲ ἐν Πλατωνείοις ποίημα ἀναγνόντος τὸν ἱερὸν γάμον, καί τινος, διὰ τὸ μυστικῶς πολλὰ μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἐπικεκρυμμένως εἰρῆσθαι, εἰπόντος μαίνεσθαι τὸν Πορφύριον κ. τ. λ. Isocrates in Epistola ad Dionysium p. 427. sapientiae studium σωφρονοῦσαν μανίαν vocat. Apud Xenophontem in Cyrop. VIII, 3. 13. μαινόμενος ἵππος dicitur, qui ardet studio cursum exsequendi, et apud Diog. Laërt. I, f. 104. ἐκμαίνεσθαι dicuntur athletae, qui ardenti animo congrediuntur, victoria potituri. Thom. M. p. 593 et seq. μαίνομαι καὶ τὸ ἐνθουσιῶ, ubi vide interpretes. Hesych. μεμανημένος· ἐνθουσιάζων, [illegible], ἢ μανίας παρακινούμενος, μανικός. Cf. Wolfii Casauboniana (Hamb. 1710.) p. 90. Lexicon Xenophonteum s. h. v. et I. H. Maii Obss. SS. Lib. IV, p. 11. Hinc lucem foenerantur loca N. T. Act. XXVI, 24. ubi Festus Paulo, qui, pro excellenti, qua pollebat, eruditione, cum insigni quadam [illegible] verba fecerat, ad commovendum idonea, dicit μαίνῃ, Παῦλε tu mihi, o Paule, a daemone quodam actus videris, aut afflatus divino quodam numine loqui, : du redest wie ein Begeisterter; et Paulus ibid. v. 25. Festo respondet οὐ μαίνομαι, h. e. non impetu fanatico agor. Saepius non legitur in N. T.

ΜΑΚΑΡΙΖΩ, fut. ίσω, beatum praedico, celebro, laudo, a μάκαρ, αρος, ὁ, ἡ, beatus, felix, (Demosthen. p. 1400. 1. ed. Reiske: ἐν μακάρων νήσοις) quasi μὴ κηρί, i. e. fato et morti, non subiectus. Bis tantum legitur in N. T. Luc. I, 48. μακαριοῦσί (fut. 1. attic.) με πᾶσαι αἱ γενεαί beatam praedicabunt me omnes generationes. Sic Ps. LXXI, 18. πάντα τὰ ἔθνη μακαριοῦσιν αὐτόν. Adde Mal. III, 12. Symmach. Ps. XVII, 11. ubi hebraico אשר felicem praedicavit, respondet. Iacob. V, 11. μακαρίζομεν τοὺς ὑπομένοντας laudamus et praedicamus constantiam maiorum in perferendis malis et adversis. Thucyd. II, 52. Herodot. I, 31. VII, 45. Sirac. XI, 28. XXXVII, 27. Vide Wetstenii N. T. T. I. p. 653.

ΜΑΚΑΡΙΟΣ, α, ον, 1) beatus, felix, qui habet, quidquid ad commoditatem et suavitatem vitae valet et cui nihil ad animi tranquillitatem deest. Hesych. ὁ πάντοτε ἐν ἀγαθῷ ὤν εὐδαίμων. Xenoph. Mem. I, 6. 14. Oeconom. V, 1. Cicero de Fin. II, c. 20. Luc. I, 45. μακαρία ἡ πιστεύσασα beata es, quae fidem habuisti promissionibus divinis. Matth. V, 7. μακάριοι οἱ ἐλεήμονες beati misericordes. Act. XXVI, 2. ἥγημαι ἐμαυτὸν μακάριον mihi gratulor, seu, contigit mihi. Luc. XXIII, 29. 1 Cor. VII, 40. μακαριωτέρα δέ ἐστιν, ἐὰν οὕτω μένῃ minus adversam fortunam experietur, si coelebs manserit. Conf. interpretes ad Thom. M. sub ὄλβιος. 2) qui futura aeterna felicitate fruitur. Matth. V, 3. 4. 5. etc. Luc. XIV, 14. μακάριος ἔσῃ

rum ita tibi conciliabis felicitatem aeternam. 5) *auctor felicitatis est, quod felicitatem affert.* Act. XX, 35. μακάριόν ἐστι διδόναι μᾶλλον ἢ λαμβάνειν felicitatem aeternam affert, dare libentius, quam accipere. Ita etiam nos dicere solemus: *Es ist ein seliges Geschäffte.* Eodem sensu 1 Tim. I, 11. VI, 15. μακάριος dicitur Deus ipse, cui, ut est beatissimus et nullius boni indigens, ita etiam est omnis felicitatis humanae fons, atque origo et auctor religionis christianae omniumque bonorum, per Christum partorum. Conf. *Suiceri Thesaur. Eccles.* T. II. p. 290. Vide etiam *Hedericii N. T.* T. II. p. 319.

ΜΑΚΑΡΙΣΜΌΣ, ῦ, ὁ, non est *ipsa felicitas et beatitudo,* seu *prosper et optatissimus cum corporis, tum animi, status,* ut vulgo vertitur, nam *beatitatem* Graeci μακαριότητα vocant, teste *Hesychio:* μακαριότης· εὐδαιμονία, sed *praedicatio felicitatis, laudationis genus, quo nimirum aliquem beatum praedicamus,* i. q. εὐδαιμονισμός, a 1 perf. praet. pass. μεμακάρισμαι, verbi μακαρίζω *beatum praedico.* Ter tantum legitur in N. T. Rom. IV, 6. Δαβὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τῦ ἀνθρώπυ Davides felicem praedicat hominem: ubi λέγειν μακαρισμόν τινος est i. q. μακαρίζειν τινά. ib. v. 9. Galat. IV, 15. τίς ἦν ὁ μακαρισμὸς ἡμῶν; felicissimos vos tunc praedicabatis me doctorem nacti? In liturgiis Graecorum μακαρισμοὶ vocantur hymni, commemorandae sanctorum beatitati sacri. Vide *Meursii* Glossarium et *Suiceri Thesaur. Eccles.* T. II. p. 291.

ΜΑΚΕΔΟΝΊΑ, ας, ἡ, *Macedonia.* Regio fertilissima et amplissima Graeciae, sita inter Thraciam, Epirum, Thessaliam, et Illyridem graecam, a mari Aegaeo usque ad Adriaticum sinum extensa, ita dicta a Macedone, Deucalionis materno nepote, aut secundum alios, ab antiquo nomine huius regionis *Macetia.* In litteris sacris V. T. saepe eius mentio iniicitur et vocatur כִּתִּים a filio Iavan, nepote Iaphet, qui hoc nomine appellabatur Genes. X, 4. atque primus istam regionem incoluisse creditur. Incolae eius sub rege Philippo eiusque filio Alexandro M. fortitudine bellica maxime celebres erant, sed haec gloria, post mortem Alexandri sensim decrescens, sub ultimo rege, Perseo, a Romanis im triumphum ducto, penitus interiit. Conf. *Cellarii* Geogr. II, c. 13. f. 2. §. 20. p. 828 seq. Frequens eius in N. T. mentio fit. Act. XVI, 9. 10. 12. εἰς Φιλίππυς, ἥτις ἐςὶ πρώτη τῆς μερίδος τῆς μακεδονίας πόλις Philippos, quae est metropolis provinciae proconsularis Macedoniae. Scilicet apostolorum aetate Macedonia in duas partes distributa erat, in *augustalem,* seu provinciam Caesaris, in quam procurator ab Augusto mittebatur, et *proconsularem,* quae erat populi romani, et in quam proconsul mittebatur. Conf. *P. Wesseling.* ad *Antonin.* Imper. Itinerarium p. 638. Act. XVIII, 5. XIX, 21.

τὴν

τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἀχαΐαν. In has enim duas provincias (quarum nomine omne comprehenditur, quicquid mari Ionio Aegaeoque, Pangaeo et Nesto amne continetur) divisere totam Graeciam Romani, unde Μακεδονία interdum cum Ἀχαΐα coniungitur in N. T. (v. c. Rom. XV, 26. 1 Thess. I, 7. 8.) Act. XIX, 22. XX, 1. 3. 1 Cor. XVI, 5. 2 Cor. I, 16. II, 13. VII, 5. VIII, 1. XI, 9. Phil. IV, 15. 1 Thess. IV, 10. 1 Tim. I, 3. Saepius non commemoratur in N. T.

ΜΑΚΕΔΏΝ, όνος, ὁ, *Macedo, incola Macedoniae.* Vide vocem praecedentem. Legitur in N. T. Act. XVI, 9. XIX, 29. XXVII, 2. 2 Cor. II, 4.

ΜΆΚΕΛΛΟΝ, ου, τὸ, (scribitur etiam ὁ μάκελλος, et ἡ μακέλλη, immo etiam τὸ μακέλλιον apud *Plutarch.* T. IX. p. 14. ed. *Reiske.*) *macellum.* Vox, origine latina, (a *mactando*, conf. *Donat.* in *Terent.* Eunuch. Act. II, Sc. II. v. 91.) non graeca, quae tamen apostolorum aetate ob consuetudinem, quae erat Romanis cum Iudaeis et Graecis, in linguam syro-chaldaicam et graecam venit. Significat autem *forum rerum promercalium*, seu *locum, ubi omnia, quae ad victum humanum pertinebant, maxime carnes, etiam carnes victimales ab avaris,* (vide *Theophr.* Char. X, et *Servium* ad *Virgil.* Aen. VIII, 183.) *et aliae cupediae vendebantur*, ut satis apparet ex *Terent.* Eunuch. II, 2. 24. *Varrone* de Lingua Latina IV, c. 12. *Senec.* Epist. 95. Graece idem, quod ὀψοπώλιον et κρεωπώλιον. Semel legitur in N. T. 1 Cor. X, 25. πᾶν τὸ ἐν τῷ μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε omne, quod in macello venditur, edite. Conf. *Stolbergii* Exercitt. Ling. Gr. p. 89.

ΜΑΚΡΆΝ. Adverbium, quod notat 1) *procul, longe, eminus,* de loco, ubi quid fit, aut est, a μακρὸς *longus.* Omissum est τὴν ὁδὸν. Luc. VII, 6. ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας cumque haud procul abesset ab eius domo. ib. XV, 20. Ioh. XXI, 8. οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς. Act. XXII, 21. εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε ad populos remotissimos te mittam. *Arrian. Exped. Alex.* IV, 3. 6. V, 3. 25. 2) interdum de re, non adeo longe distante, de quolibet intervallo, etiam propiore, dicitur et significat: *prope, iuxta,* Matth. VIII, 30. ἦν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν, ubi *Vulgatus* μακρὰν recte reddidit *non longe,* coll. Marc. V, 11. et Luc. VIII, 32. *Thucyd.* I, 13. *Hesychius* apposite: ἐκεῖ· μακρὰν, πόῤῥω. Ita etiam usurpatur רחק Exod. II, 4. XXXIII, 7. Ios. III, 4. Ps. XXXVIII, 12. et *procul* apud Latinos, v. c. *Livium* XL, 8. *Virgil.* Eclog. VI, 15. Aen. VI, 10. et X, 864. ubi *Servius procul* reddidit per: *non longe.* Conf. *Observatt. Miscell.* Vol. I, p. 386. 3) Formula μακρὰν εἶναι interdum metaphorice usurpatur, ut latina, *remotum esse,* de eo, qui aliqua re caret et destituitur, et speciatim de *gentilibus* adhibetur, *qui re-*

moti erant a civitate iudaica. Huc referrem loca N. T. Act. II, 39. πᾶσι τοῖς εἰς μακρὰν et omnibus gentilibus, maxime longinquas regiones incolentibus et adhuc alienis a civitate iudaica, coll. Ies. LVII, 19. Ephes. II, 13. ὑμεῖς οἱ ποτὲ ὄντες μακρὰν vos, qui quondam gentiles et alieni a republica et religione iudaica eratis, i. q. ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας Ἰσραὴλ v. 12. ibid. v. 17. τοῖς μακρὰν καὶ τοῖς ἐγγὺς gentilibus aeque ac Iudaeis. Etiam iudaicos scriptores gentiles רחוקים κατ' ἐξοχὴν vocasse, satis docuit *Wetstenius* ad h. l. et *Schoettgenius* in Hor. Hebr. T. I. p. 761 seq. — Praeterea notanda sunt loca: Marc. XII, 34. οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ iam eo deductus es, ut facili negotio capere possis doctrinam meam; et Act. XVII, 27. καίτοιγε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα facillime enim natura divina ex operibus eius et efficientia cognosci et intellegi potest. Saepius non legitur in N. T. Conf. *Bielii* Novum Thes. Phil. s. h. v.

ΜΑΚΡΟΘΕΝ. Adverbium, *procul*, *eminus*, *ex longo intervallo*, *e loco remoto*, i. q. πόῤῥωθεν, a μακρὸς *longus*. Interdum etiam ἀπὸ μακρόθεν dicitur, ad imitationem hebr. מרחוק. 2 Regg. XIX, 25. Ps. XXXVII, 12. CXXXVIII, 2. Matth. XXVI, 58. ἠκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν. ibid. XXVII, 55. ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι. Marc. V, 6. VIII, 3. μακρόθεν ἥκουσι. ib. XI, 13. XIV, 54. XV, 40. Luc. XVI, 23. XVIII, 13. ubi tamen commode *prope*, *iuxta* reddi posset. Conf. supra ad μακρὰν notata. Luc. XXII, 54. XXIII, 49. Apoc. XVIII, 10. 15. 17. Saepius non legitur in N. T.

ΜΑΚΡΟΘΥΜΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) *differo ultionem*, *iram cohibeo*, *longanimis sum*, *indulgeo*, a μακρόθυμος, ου, ὁ, ἡ, *longanimis*, ex μακρὸς et θυμὸς *animus*. Construitur cum praepositionibus εἰς, ἐπὶ, et πρός. Matth. XVIII, 26. 29. μακροθύμησον ἐπ' ἐμοὶ indulge mihi. 1 Cor. XIII, 4. ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ qui alios amat, etiam longanimis est. 1 Thess. V, 14. μακροθυμεῖτε εἰς πάντας erga omnes leni estote et indulgente animo. 2 Petr. III, 9. ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ἡμᾶς. Alex. Proverb. XIX, 11. ἐλεήμων ἀνὴρ μακροθυμεῖ, ubi in hebraico est: שֵׂכֶל אָדָם הֶאֱרִיךְ אַפּוֹ. Iob. VI, 11. pro hebr. אַאֲרִיךְ נַפְשִׁי *Aquila* habet: μακροθυμήσω, sed Alexandrini verterunt ἀνέχεταί μου ἡ ψυχή. Sirac. XXXV, 22. Adde *Artemid.* IV, 12. Anthol. II, 17. 3. 2) *differo*. Luc. XVIII, 7. καὶ μακροθυμῶν ἐπ' αὐτοῖς etiamsi differat auxilium. 3) *patienter exspecto*. Hebr. VI, 15. καὶ οὕτω μακροθυμήσας ἐπέτυχε τῆς ἐπαγγελίας et cum hoc modo patienter exspectasset, obtinuit promissam felicitatem. Iacob. V, 7 et 8. Saepius non legitur in N. T. Iob. VII, 16. οὐ γὰρ εἰς τὸν αἰῶνα ζήσομαι, ἵνα μακροθυμήσω.

ΜΑΚΡΟΘΥΜΙΑ, ας, ἡ, 1) *longanimitas*, *indulgentia erga eos*, *qui nos ad iram provocant*, *lenitas in ferendis alio-*

rum

rum vitiis et erroribus, maxime, si cum iniuria erga nos ipsos fuerint coniuncti. Ex iisdem. Rom. II, 4. τῆς μακροθυμίας Θεῦ καταφρονεῖς, h. e. abuteris lenitate Dei, poenas, quas promeruerunt peccatores, interdum differentis, ut ipsi ad sanam mentem redeant. Coniungitur h. l. cum χρηςότης et ἀνοχή. ibid. IX, 22. Deus ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ σκεύη ὀργῆς. 2 Cor. VI, 6. ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηςότητι. Galat. V, 22. Ephes. IV, 2. μετὰ μακροθυμίας ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ. Coloss. III, 12. 1 Tim. I, 16. 1 Petr. III, 20. 2 Petr. III, 15. Alexandrini usi sunt hac voce pro ארך אפים *prolongatio irae, longanimitas.* Prov. XXV, 15. et pro ארך אף idem, Ierem. XV, 15. Adde *Aquil.* et *Theodot.* Prov. XIX, 11. 2) *patientia, perseverantia in perferendis afflictionibus, patiens futuri temporis exspectatio.* Coloss. I, 11. εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν. 2 Tim. III, 10. IV, 2. παρακάλεσον ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ, h. e. ita, ut ne fatigeris, aut animum despondeas. Hebr. VI, 12. τῶν διὰ πίςεως καὶ μακροθυμίας κληρονομέντων τὰς ἐπαγγελίας qui per fiduciam et patientem exspectationem obtinuerunt promissam felicitatem. Iacob. V, 10. τῆς κακοπαθείας καὶ μακροθυμίας. Saepius non legitur in N. T. Alex. Ies. LVII, 15. καὶ ὀλιγοψύχοις διδὺς μακροθυμίαν. *Plutarch. in Lucullo* p. 514. μακροθυμίαν ἐμβάλλεσθαι ταῖς ψυχαῖς.

ΜΑΚΡΟΘΥ'ΜΩΣ. Adverbium, *longanimiter, patienter,* a μακρόθυμος. Semel tantum legitur in N. T. Act. XXVI, 3. δέομαί σε, μακροθύμως ἀκῦσαί με rogo te, ut patienter me audias.

ΜΑΚΡΟ'Σ, ά, όν, 1) proprie de distantia loci usurpatur et significat: *longinquum, longe dissitum et remotum.* Luc. XV, 13. ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακρὰν profectus est in regionem procul dissitam. ibid. XIX, 12. In versione Alexandrina respondet hebraico רחוק *longinquus.* 1 Chron. XVII, 17. 2 Chron. VI, 36. et interdum etiam de *tempore remoto* usurpatur, v. c. Ezech. XII, 27. εἰς καιρὲς μακρὲς ὗτος προφητεύει. 2) *multus, longus, magnus.* Matth. XXIII, 14. μακρὰ προσευχόμενοι multum precantes, seu multis et longis orationibus utentes. Marc. XII, 40. Luc. XX, 47. Saepius non legitur in N. T. *Theophr.* Char. III, 1. λόγοι μακροὶ prolixi sermones. ib. XII, 2. μακρὰ ὁδός. *Callim.* Epigr. 56. ὐκ ἔτι μακρὰ λέγω. *Ioseph. A. I.* VI, 11. 10. *Aristoph. Plut.* 612. μακρὰ κλάειν. *Hom. Il.* γ', 22. μακρὰ. *Schol.* μεγάλως. Adde Alex. Prov. XXVIII, 16. et *Pollucis Onom.* VI, c. 1. sect. 12. I, 9. ubi videndus *Seberus* nota 84. *Hesych.* μακρά· μεγάλα.

ΜΑΚΡΟΧΡΟ'ΝΙΟΣ, ὑ, ὁ, ἡ, *longaevus, diu durans, vitae diuturnae,* i. q. μακρόβιος, ex μακρὸς *longus* et χρόνος *tempus.* Tantum legitur in N. T. Ephes. VI, 3. ἵνα ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς ut diu vitam tranquillam et felicem agas in

E 2 Palae-

Palaestina, coll. Devt. XXII, 7. Alexandrini pro verbis hebraicis לְמַעַן יַאֲרִכֻן יָמֶיךָ, ut prolongentur dies tui, Exod. XX, 12. et Devt. V, 16. habent: *καὶ ἵνα μακροχρόνιος γένῃ.* Hinc *μακροχρονέω longaevus sum*, apud *Symmach.* Iob. XII, 12. et *μακροχρονίζω*, idem significans Devt. XVII, 20.

ΜΑΛΑΚΊΑ, *ας, ἡ,* 1) proprie: *mollities, inprimis animi, laborum impatientia, ignavia, a μαλακὸς mollis. Polyb.* III, c. 79. *μάλιστα τῆς τῶν* Κελτῶν *μαλακίας καὶ φυγοπονίας χάριν. Ioseph.* A. I. II, 10. 1. *Xenoph.* de Venat. III, 8. *Suid. μαλακία· ῥᾳθυμία.* 2) *languor corporis, morbus diuturnus et chronicus*, ita, ut videtur, dictus ob ignaviam atque imbecillitatem naturae ad depellendos morbos. Matth. IV, 23. *θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν.* ib. IX, 35. et X, 1. Saepius non reperitur in N. T. In versione Alex. respondet τῷ חֳלִי *quivis languor corporis et infirmitas*, Devt. VII, 15. Ies. XXXVIII, 9. מַחֲלָה idem, Exod. XXIII, 25. et מַחֲלֻיִם *morbi*, 2 Chron. XXIV, 25. *Heliodor.* l. III, p. 140. *τίς ἡ προσπεσοῦσα τῇ θυγατρίῳ μαλακία. Suidas* et *Hesychius: μαλακία· νόσος. Pollux* Onom. III, c. 21. Eodem modo verba derivata *μαλακιᾶν* et *μαλακίζεσθαι aegrotare, morbo laborare* significant. Vide *Aelian.* V. H. III, 19. *Xenoph.* de Venat. V, 2. et *Arrian.* de Venat. VIII, 4. Vide *Duportum* ad *Theophr. Char.* c. 1. p. 189. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 279. *Hesych. μαλακίζεσθαι· ἀσθενῶς διακεῖσθαι, νοσηλεύεσθαι.* Male itaque *Salmasius* in *Offilegio Hellen.* p. 291. hoc vocabulum ad *ἰδιωτικὸν* scribendi genus detrudit.

ΜΑΛΑΚΌΣ, *ή, όν,* 1) proprie: *mollis tactu, lenis tractando*, et opponitur *ei, quod durum est*, a *μαλάσσω mollio.* Sic v. c. apud *Xenoph.* de Re Equestri VIII, 6. *μαλακὸν χωρίον* est *locus mollis, non durus.* Apud *Demosthen.* p. 1155. 4. ed. *Reiske: πρόβατα μαλακὰ* oves lanuginosae adeoque molles tactu dicuntur. Ex hac notione explicandus est locus Matth. XI, 8. ubi commemorantur *οἱ τὰ μαλακὰ*, scil. *ἱμάτια, φοροῦντες*, ut *μαλακὰ ἱμάτια* sint vestes quaelibet teneriores, pretiosae et delicatiores, e molli lana, serico, aut alia materia tenera confectae, quales homines molles, divites et effoeminati gestare solent, coll. Luc. VII, 25. ubi formula *ἱματισμὸς ἔνδοξος* explicationis caussa additur. Conf. *I. C. Biel* C. *de vestimentis μαλακοῖς non sericis sed purpureis et byssinis*, quae extat in *Berg Symb. Liter. Duisburg.* T. I. P. I. p. 77. *Homer.* Odyss. *α*, v. 437. *μαλακὸν δ' ἔκδυνε χιτῶνα. Artemid. Oneirocrit.* I, c. 80. p. 69. *ἱματίων πολυτελῶν καὶ μαλακῶν.* Ib. l. II, c. 3. p. 85. *μαλακῇ ἐσθῆτι.* Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. I, p. 57. *Alberti* Obss. Philol. p. 82. *Forster* de *Bysso* p. 79. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 381. et *Olearium* ad *Philostrat.* Vit. Apollon. c. 27. p. 167. 2) metaphorice, ut latinum *mollis, effoemi-*

natus,

natus; *delicatulus*; *qui laute, molliter et splendide vivit, duri et laboriosa fugit et suavia tantum sectatur, voluptatibus nimis deditus*. *Xenoph.* Mem. III, 7. 1. *Demosthen.* p. 106. 22. ed. *Reiske*: μαλακὸς καὶ ἄτολμος. Speciatim ita dicitur: *masculus, qui suum corpus aliis scortandum praebet, pathicus, cinaedus, muliebria pati assuetus*, quem etiam Latini *malacum* (v. c. *Plautus* in *Mil. Glorioso* III, 1. 73.) et *mollem* (v. c. *Ovidius Fast.* IV, 342. *Martial.* III, 73.) vocare solebant. Sic legitur in N. T. 1 Cor. VI, 9. οὔτε μαλακοὶ, οὔτε ἀρσενοκοῖται. Vide ad h. l. *Grotium* et *Wetstenium*. *Dionys. Halic.* Ant. L. VII, p. 418. *Aristodemum* narrat a civibus suis μαλακὸν vocatum esse, ὅτι τὰ γυναιξὶν ἁρμόττοντα ἔπασχεν. Adde *Diog. Laërt.* VII, c. 5. §. 4. et *Tacit.* Annal. XI, c. 2. *Hesych.* μαλακός· μαλθακὸς, ἔκλυτος, γυναικώδης. — Idem: μαλακόν· ἡδὺ, προσηνὲς, τρυφερὸν, ἀσθενές.

ΜΑΛΑΛΕΗΛ et ΜΑΛΕΛΕΗΛ, ὁ. *Malaleel*. Nomen proprium viri indeclinabile. Hebraice מַהֲלַלְאֵל i. e. *laudans Deum*, ex מְהַלֵּל particip. Piel, ab הִלֵּל *laudavit* et nomine אֵל *Deus*. Fuit filius Cenani et semel commemoratur in N. T. Luc. III, 37.

ΜΑΛΙΣΤΑ, *maxime, inprimis, praecipue, potissimum*. Adverbium superlat. grad. a μάλα *valde*. Act. XX, 38. ὀδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ inprimis dolentes ob sermonem. ib. XXV, 26. καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ et maxime ad te. Praeterea legitur in N. T. Act. XXVI, 3. Galat. VI, 10. Phil. IV, 22. 1 Tim. IV, 10. V, 8. 17. 2 Tim. IV, 13. Tit. I, 10. Philem. v. 16. 2 Petr. II, 10. *Hesych.* μάλιστα· λίαν, πάνυ, πλέον, σφόδρα, μᾶλλον.

ΜΑΛΛΟΝ. Adverbium comparat. a μάλα *valde*, quod cum genitivo rei constructum, aut cum πολλῷ *multo*, aut πόσῳ *quanto* coniunctum 1) designat *auctionem*, seu *intensionem alicuius rei*, reddique debet *magis*. Matth. VI, 26. οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; nonne iis estis longe excellentiores? ib. v. 30. οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς; quanto magis idem faciet vobis? ib. VII, 11. πόσῳ μᾶλλον; quanto magis? ib. X, 25. XVIII, 13. χαίρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλλον, ἢ magis de ea gaudebit, quam etc. Marc. IX, 42. καλόν ἐστιν αὐτῷ μᾶλλον, εἰ περίκειται, κ. τ. λ. ib. XIV, 31. ὁ δὲ ἐκ περισσοῦ ἔλεγεν μᾶλλον. Luc. V, 15. διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ. ib. XI, 13. Marc. X, 48. πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν eo, seu *tanto magis* clamabant, coll. Luc. XVIII, 39. et Ioh. V, 18. Philipp. I, 9. ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον magis etiam magisque. Eadem formula usus quoque est *Diog. Laërt.* IX, c. 10. 2. Graecos Latini sunt imitati, v. c. *Cicer.* II, ep. 18. „mihi cotidie magis magisque cogitanti.“ Conf. *Tursellinum* de Particulis Linguae Latinae, p. 491. 2) *potius, ut designet electionem*. Matth. X, 6. πορεύεσθε δὲ μᾶλλον abite

te potius. ibid. v. 28. XXV, 9. Marc. XV, 11. ἵνα μᾶλλον τὸν βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς. Luc. X, 20. Rom. XIV, 13. ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον. 1 Cor. V, 2. καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε. 3) interdum et *intensionem* et *electionem* simul indicat, ubi exprimitur per *magis* et *potius*. Matth. XXVII, 24. ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γένηται sed potius maiorem tumultum oriri. Ioh. III, 19. XII, 43. Act. IV, 19. V, 29. XXVII, 11. 1 Cor. IX, 12. XIV, 1. 5. 2 Cor. V, 8. XII, 9. 2 Tim. III, 4. 4) μᾶλλον δὲ est formula, qua utuntur Scriptores sacri, ut corrigant, quod modo dixerunt, et latine reddenda, *immo vero*. Rom. VIII, 34. ὁ ἀποθανὼν, μᾶλλον δὲ καὶ ἐγερθεὶς qui mortuus est, immo vero, qui etiam in vitam rediit. Galat. IV, 9. μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ immo vero, ut rectius dicam, a Deo ad religionem christianam adducti. Exempla Graecorum habet *Raphelius* in Obss. Polyb. ad Gal. IV, 9. et *Palairet.* in Obss. Philol. p. 432. 5) interdum μᾶλλον, ut caeterae voculae comparativae, Comparativis et Superlativis otiose iungi solent, v. c. Marc. VII, 36. μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον eo magis praedicabant. Phil. I, 23. πολλῷ γὰρ μᾶλλον κρεῖσσον. 2 Cor. VII, 13. περισσοτέρως μᾶλλον. ib. XII, 9. ἥδιστα οὖν μᾶλλον. Eodem modo μᾶλλον legitur apud *Eurip. Hecub.* 377. *Aristoph. Concion.* 1131. *Herodot.* I, 231. *Aelian. V. H.* X, 9. Idem Hist. Anim. IV, 34. ἀτολμότεροι εἶναι μᾶλλον, et magis apud Latinos, v. c. apud *Hirtium P.* de Bello Africano c. 95. *magis studiosiores.* *Plaut. Menaechm. Prolog.* 55. Conf. *Vechneri* Hellenolexiam p. 76. *Berglerum* ad *Alciphron.* p. 228. *Abresch.* Anim. ad *Aeschylum* L. I, c. 20. et interpretes ad *Thom. M.* p. 596. 6) interdum ommittitur, ut lat. *magis* (Vide *Vechneri Hellenolex.* l. I. P. II. c. 5. p. 138.) v. c. Matth. XVIII, 8. καλόν σοί ἐστιν — — ἤ, pro μᾶλλον καλόν σοί ἐστιν — — ἤ. Tob. III, 6. διότι λυσιτελές (sc. μᾶλλον) ἀποθανεῖν ἢ ζῆν. Luc. XV, 7. ante ἔσται deest μᾶλλον, et ib. XVII, 2. post λυσιτελεῖ, et 1 Cor. XIV, 19. post πέντε λόγους. Eadem ellipsis reperitur etiam apud *Homerum* Iliad. α', v. 117. βούλομ' ἐγὼ λαὸν σόον ἔμμεναι, ἢ ἀπολέσθαι, ubi videndus est *Scholiast.* et in versione Alex. Genes. XLIX, 12. 2 Macc. XIV, 42. Vide *Wesselingium* ad *Diod. Sic.* XI, p. 412. et *Dukerum* ad *Thucyd.* VI, pag. 436. — *Hesych.* μᾶλλον· πλεῖον, μάλιστα.

ΜΑ'ΛΧΟΣ, ου, ὁ. *Malchus.* Est nomen proprium cuiusdam servi pontificis, cui Petrus aurem dextram amputavit. Ioh. XVIII, 10. Nomen est chaldaicum מַלְכָּא *rex* et Iudaeis (etiam Syris et Arabibus) usitatum, qui pro eo scribebant מַלּוּךְ. Vide Nehem. X, 4. 27. XII, 2. 1 Chron. VI, 44.

ΜΑ'ΜΜΗ, vel ΜΑ'ΜΜΑ, ης, ἡ, 1) propriet *mater*, et est vox puerulorum ad matrem, seu sonus, quem edunt infantes,

tes, lac maternum, aut alium cibum expetentes. Conf. *Athenaeum* Lib. IV, p. 430. ed. *Casaubon*. 2) *avia*. Sic semel legitur in N. T. 2 Tim. I, 5. ubi, quia τῇ μητρὶ opponitur, intellegenda est *avia* et quidem *avia ex matre*. Hunc significatum voci vindicat *Schol. Aristoph.* ad Acharn. v. 39. Conf. *Ez. Spanhem.* ad *Aristoph.* Nubes v. 1386. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 354. *Phavor.* μάμμην· τὴν τῆς μητρὸς ἢ πατρὸς μητέρα ἃ λέγουσιν οἱ ἀρχαῖοι, ἀλλὰ τίθην· μάμμην δὲ καὶ μάμμιον τὴν μητέρα. ἀμαθὲς ἂν τὸ τὴν μάμμην ἐπὶ τῆς τίθης λέγειν. Idem: Μαμμίαν Ἀττικοὶ τὴν μητέρα, ἀπὸ τῶ τὰ παιδία μαμᾶν τὸ φάγειν λέγειν.

ΜΑΜΜΩΝΑΣ, seu ΜΑΜΩΝΑΣ, ᾶ, ὁ, *mammona*, seu *mammonas*. Vocabulum origine syriacum ממונא, (Confer *Laur. Fabricii reliquias syras* p. 296. *Th. Crenii Analectorum philolog. crit. historicorum*) quod 1) in *Syrorum* et *Poenorum* lingua (ex qua in linguam hebraicam transiit, ubi ממון dicitur. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 333. et *Buxtorf.* Lex. Talmud. et Rabbin. fol. 1216 seq.) proprie *idolum* significat, quod *divitiis praeesse credebatur* (a Graecis Πλῦτος dicebatur) *et a Syris religiose colebatur*, teste *Tertulliano*. Conf. *Wetstenium* ad Dialogum, *Origeni* adscriptum contra Marcionitas p. 36. et *Barthii* Adversar. Lib. LV, c. 4. et Lib. LX, p. 2978. Ad hanc propriam vocis μαμμωνᾶς notionem respexit fine dubio Christus in loco Matth. VI, 24. (Luc. XVI, 13.) ubi μαμωνᾶς instar *numinis* opponitur *Deo vero*, verbis: ὁ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ, ut iam recte ad h. l. observavit *Er. Schmidius*. 2) *divitiae, opes*. Luc. XVI, 9. ubi ὁ μαμωνᾶς τῆς ἀδικίας est i. q. v. 11. ὁ ἄδικος μαμωνᾶς, h. e. divitiae fluxae et facile periturae, non, ut vulgo vertitur, opes, iniusto modo acquisitae et partae. Saepius non legitur in N. T. Eandem significationem habet quoque ממון et ממונא, (quarum vocum origo varie traditur. Alii enim deducunt ab אמן, in Niphal *firmus fuit*, quod homines vulgo in iis confidere solent. Aliis a verbo מון ortum videtur, quod in lingua arab. significat *prospexit sibi de rebus, ad vitam sustentandam necessariis*. Rectius fortasse derivatur a voce המון, quae *multitudinem, abundantiam* et *copiam* significat.) ut docuit *Buxtorfius* l. l. *Hesych.* μαμωνᾶν· θησαυρόν. *Suid.* μαμμωνᾶς· πλῦτος γήϊνος, χρυσός.

ΜΑΝΑΗΝ, ὁ. *Manahen*. Nomen proprium viri ἄκλιτον, respondens fine dubio hebraico מְנַחֵם *consolator*, part. Piel rad. נָחַם *consolatus est*. Fuit propheta N. T. qui semel tantum commemoratur Act. XIII, 1. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 532.

ΜΑΝΑΣΣΗΣ, ῆ, ὁ. *Manasses*. Nomen proprium viri hebraicum, מְנַשֶּׁה, h. e. *oblivisci faciens*, a נָשָׁה *oblitus est*. Hoc nomen imposuit Iosephus filio suo primogenito ex Asnath uxore,

uxore, filia Potipharis, principis Heliopolitani, ideo, quod Deus eum fecerit oblivisci omnis aerumnae et omnis familiae patris sui. Genes. XLI, 51. *Posteri Manasse* semel tantum commemorantur in N. T. Apoc. VII, 6. *ἐκ φυλῆς Μανασσῆ.* Hoc nomine etiam appellatus fuit filius Ezechiae regis 2 Regg. XXI, 1. Matth. I, 10.

ΜΑΝΘΆΝΩ, fut. *μαθήσομαι*, p. *μεμάθηκα*, aor. 2. *ἔμαθον.* 1) *disco*, h. e. *memoriae mando*, *edoceor*, *instituor*, *intellego*, *cognosco*, *comperio*, *certior fio*, a *μαθέω intellego, cognosco.* Matth. IX, 13. *πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστι* discite vero, quid hoc sibi velit. ubi videndus *Wetstenius*. ib. XI, 29. *μάθετε ἀπ᾽ ἐμοῦ* committite vos disciplinae meae. ibid. XXIV, 32. *ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολὴν*, h. e. memori pectore condite simile rei exemplum, quod haec ficus vobis praebet, seu, quae illustrandae rei causa de hac ficu vobis proponam. Marc. XIII, 28. Ioh. VI, 45. *μανθάνειν* diserte distinguitur ab *ἀκούειν*; ergo est *intellegere ac recte percipere.* Ioh. VII, 15. *μανθάνειν κατ᾽ ἐξοχὴν* de eo dicitur, *qui scholas doctorum iudaicorum frequentat μὴ μεμαθηκώς* non usus disciplina Rabbinorum, *da er doch keinen gelehrten Unterricht genossen.* Act. XXIII, 27. *μαθὼν* cum comperisset; *da er es in Erfahrung gebracht hatte.* Rom. XVI, 17. 1 Cor. IV, 6. *ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε* ut nostro exemplo edocti. ibid. XIV, 31. 35. Galat. III, 2. Ephes. IV, 20. *ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν Χριστὸν* meliora edocti estis per religionem christianam. Philipp. IV, 9. Coloss. I, 7. 1 Tim. II, 11. ubi *μανθάνειν* est *audire publicos sermones, orationibus sacris interesse*, coll. 1 Cor. XIV, 34. 2 Tim. III, 7. *πάντοτε μανθάνοντα* semper quidem instituuntur. ibid. v. 14. Apoc. XIV, 3. 2) ut nostrum: *lernen, soleo, consuevi, adsuesco, adsuefacio me.* Phil. IV, 11. *ἐγὼ γὰρ ἔμαθον, ἐν οἷς εἰμὶ, αὐτάρκης εἶναι* ego enim didici mea sorte et conditione contentus esse. 1 Tim. V, 4. 13. *ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσι* simul etiam otiosae solent etc. Tit. III, 14. Hebr. V, 8. *ἔμαθεν τὴν ὑπακοὴν* obedientiae erga Deum se assuefecit. Saepius non legitur in N. T. *Xenoph. Anab.* III, 2, 16. *μάθωμεν ἀργοὶ ζῆν.* Id. *de re equestri* 8, 13. In versione Alex. respondet hebraico לָמַד *didicit*, Devt. IV, 19. V, 1. Ies. I, 17. אִלֵּף *studuit, didicit*, Prov. XXII, 25. et יָדַע *scivit, cognovit, intellexit*, Exod. II, 4. Esther. IV, 5. et aliis in locis.

ΜΑΝΊΑ, ας, ἡ, 1) *insania, furor, vesania*, a *μαίνομαι insanio, furo. Phavor. μανία· ἡ ἄνευ πυρετοῦ παραφροσύνη.* 2) *enthusiasmus, flatus mentis a numine afflatae, Begeisterung.* Sic semel legitur in N. T. Act. XXVI, 24. *τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει* insignis tua eruditio te tui non compotem reddit. Conf. dicta supra ad *μαίνομαι* et *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΜΆΝΝΑ,

ΜΆΝΝΑ, vel ΜΆΝ, τό. *Manna.* Vocabulum hebraicum (מָן) ἑλληνιστὸν, quod 1) proprie: *cibum illum notat, quo Iſraelitae a Deo XL. annorum ſpatio in deſerto alebantur*, qui an vere miraculo divino procreatus fuerit, aut non diverſus fuerit a manna, adhuc in oriente inprimisque deſertis Arabiae decidua, (quae hodie adhuc teſte *Niebuhrio* in *Deſcript. Arabiae* p. 146. apud Arabes من السما; ut Pſ. CV, 40. לֶחֶם שָׁמַיִם et Pſ. LXXVIII, 24. דְּגַן שָׁמַיִם vocatur.) quae eſt humor roſcidus, ex rore in ſuperficie terrae et plantarum reſiduus inſtar pruinae, qui mane, antequam ſolis aeſtu colliqueſcit, colligitur, ſiccatur et torretur et ad placentarum genus conficiendum vulgo adhibetur, quae fuit ſententia *Van der Hardt* in Ephem. Philol. c. 7. (conf. etiam *Foeſii* Oecon. Hipp. p. 240.) impugnata tamen a *Deylingio* (in Obſſ. Sacr. P. III, p. 58.) certo evinci vix poterit. Etiam origo huius vocis varie traditur. Nonnulli derivant ab hebraico מָנָה *numeravit, definivit*, et in Piel *praeparavit*, ut proprie ſignificet, vel portionem numeratam et dimenſam, (nam dimenſa portio Mannae Iſraelitis dabatur,) vel cibum, praeparatum a Deo et comparatum ſine ullo labore, coll. Sapient. XVI, 20, Alii Iſraelitis, qui, cum Manna conſpicerent, nec, quid eſſet, ſcirent, interrogabant מָן הוּא *quid hoc eſt?* (Alex. recte τί ἐστι τοῦτο; nam מָן fuit vocula, Hebraeis olim uſitata et adhuc in lingua chaldaica et ſyriaca ſuperſtes, notans *quid*, idem quod מָה) hunc cibum nomen ſuum debere exiſtimant. Conf. *Druſium* ad Ioh. VI, 31. et *Ottii* Obſſ. Flavian. p. 198. *Suid.* μάννα· ἡ ἄνωθεν χορηγουμένη τροφή, - - - παρὰ πολλοῖς δὲ λέγεται τὸ μάννα ἀμβλίσιον. Legitur in hac ſignificatione apud Iohannem VI, 31. 49. 58. Hebr. IX, 4. ubi Mannae reliquiae quaedam intellegendae ſunt. 2) metaphorice de *praemiis virtutis chriſtianae in futura vita* uſurpatur Apoc. II, 17. δώσω αὐτῷ (φαγεῖν ἀπὸ) τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, h. e. in religionis meae puritate perſeverantiam vitae alterius felicitate remunerabor. ubi videndus *Wetſtenius.* Caeterum confer *Cl. Salmaſii* tr. de *manna et ſaccharo* ad calcem Ei. *Exercitatt. de homonymis Hyles Iatricae* p. 245.

ΜΑΝΤΕΎΟΜΑΙ, fut. εύσομαι, apud Graecos non ſolum eſt *conſulo Deum, exquiro oraculum et ſententiam Dei*, (teſte *Luciano* in Soloeciſta p. 755.) ſed etiam *vaticinor, oracula edo, praedico*, (v. c. apud *Aelian. V. H.* I, 29. II, 17. *Apollodor.* III, c. 6. §. 7. ὅτε ἐν Θηβαίοις μαντευόμενος εἶπε νικήσειν κ. τ. λ. Cf. *Graevium* ad *Luciani* Soloec. c. 9. p. 755.) interdum etiam paſſive adhibetur. (v. c. apud *Aelian. V. H.* III, 25. τὸν μαντευόμενον αὐτοῖς θάνατον) a μάντις, εως, ὁ, ἡ, *vates, hariolus.* Semel legitur tantum in N. T. in participio, Act. XVI, 16.

16. de ancilla Thyatirensi, ἥτις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχε τοῖς κυρίοις αὐτῆς μαντευομένη quae vaticinando et oracula edendo multum quaestum attulit dominis suis. In versione Alex. respondet hebraico קָסַם vaticinatus est, divinavit, Devt. XVIII, 10. 1 Sam. XXVIII, 8. Ezech. XII, 24. *Hesych.* μαντευόμενος· χρησμοδοτῶν.

ΜΑΡΑΊΝΩ, fut. ανῶ, *marcescere facio, flaccidum et marcidum reddo.* Passivum μαραίνομαι, fut. 1. μαρανθήσομαι, *marcesco, flaccesco, elanguesco, contabesco,* et metaphorice: *intereo, pereo.* Semel legitur in N. T. Iacob. I, 11. ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται dives in viis suis instar floris, aut graminis flaccescentis marcescet, h. e. peribit, seu, divitiae eius nullae erunt. Reperitur praeterea haec vox in versione Alex. pro יָבֵשׁ *exaruit, exsiccatus fuit,* Iob. XV, 38. Sapient. II, 8. στεψώμεθα ῥόδων κάλυξι πρὶν ἢ μαρανθῆναι. ibid. XIX, 20. *Phavor.* μαραίνομαι· ἀπανθῶ, ταβεφλω λατινισί. Confer *Wetstenii N. T.* T. II, 661.

ΜΑΡΑΝΑΘΆ, *Maranatha.* Verba sunt syro-chaldaica, (syriace: ܡܪܢ ܐܬܐ. chaldaice: מָרָנָא אֲתָה) quae latine sonant *Dominus noster venit,* seu *veniet.* Ergo composita vox est ex syriaco ܡܪܐ, chald. מָרֵא *dominus* et נ finali, quod est affixum 1 person. ex pronomine אֲנִי et ܐܬܐ אֲתָה *venit.* Semel legitur in N. T. 1 Cor. XVI, 22. μαραναθὰ Dominus certissime veniet ad iudicium et poenas sumet ab omnibus, qui non sunt veri eius cultores. Conf. *Cheitomaeum* in Graecobarbaris N. T. p. 104 seq. μαραναθά· τοῦτο οὐ τῆς ἑβραίων τινὲς ὑπέλαβον, ἀλλὰ τῆς Σύρων εἶναι φωνῆς. ἑρμηνεύεται δὲ ὁ Κύριος ἦλθε. τέθεικε δὲ τὴν λέξιν ὁ Ἀπόστολος, καταστέλλων τὴν ὀφρὺν τῶν Κορινθίων, καὶ διδάσκων, ὡς οὐ παιδεύσεως, ἀλλὰ πίστεως αὐτοῖς χρεία. Idem: μαραναθά· ὁ κύριος ἥκει, ἢ ἦλθεν, ἢ ἥξει, ἢ ἔρχεται. *Hesych.* μαραναθά· ὁ κύριος ἦλθεν, ἢ εἶδον τὸν κύριον. Vide etiam *Wetstenii N. T.* T. II. p. 176.

ΜΑΡΓΑΡΊΤΗΣ, ου, ὁ, scil. λίθος, 1) *margarita, unio,* seu lapis pellucidus, qui nascitur in conchis maris, maxime Indici, cuius dos est in candore, magnitudine, orbe, levore, pondere. *Plin. H. N.* IX, 35. a μάργαρον, ου, τὸ, idem, quod secundum *Camerarium* a μαρμαίρειν *nitide splendere* nomen habet. Matth. XIII, 45. ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας perquirenti bonas margaritas. ibid. v. 46. πολύτιμον μαργαρίτην pretiosam margaritam. 1 Tim. II, 9. ubi videndus *Wetstenius.* Apoc. XVII, 4. λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις. XVIII, 12. 16. XXI, 21. ubi tamen μαργαρίτης latius patere, et omnino *lapides pretiosos* ut chaldaicum מרגלי et arabicum جوهر significare

fcate mihi videtur. 2) metaphoricè: *omnis res maxime pretiosa.* Hinc Matth. VII, 6. *doctrina christiana praestantissima* ita dicitur: *μηδὲ βάλητε τὰς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων* neque proiiciatis margaritas vestras coram porcis, h. e. ne sanctissimam et praestantissimam doctrinam christianam (coll. cap. XIII, 45 seq.) tradite profanis eius contemtoribus. Conf. *Vorstius* de Adagiis N. T. c. 4. p. 779 seq. ed. *Fischeri.* Etiam in lingua arabica *uniones* et *margaritae* de dictis sapientum adhibentur, v. c. apud *Haririum Consess.* I, p. 12. II, p. 102. (ubi videndus *Schultensius.*) et in *Histor. Timur.* c. 52. Confer etiam *Wetstenii N. T.* T. I, p. 341.

ΜΆΡΘΑ, ας, ἡ, *Martha.* Nomen proprium syro-chaldaicum (מַרְתָא *domina*, foemininum a מַר *dominus.*) mulieris, quae fuit soror Lazari, quem Christus e mortuis excitavit. Luc. X, 38. 40. 41. Ioh. XI, 1. 5. 19. 20. 21. 24. 30. 39. XII, 2. *Alb.* Gloss. Gr. pag. 45. *μάρθα· προσερίζουσα.*

ΜΑΡΊΑ, ας, ἡ, legitur etiam ΜΑΡΙΆΜ, ἡ, ἄκλιτον. Nomen proprium mulieris hebraicum מִרְיָם, h. e. *amara*, seu *tristis*, (Ruth I, 20.) a מָרַר *amarus fuit*, aut secundum alios a רוּם *altum esse, exaltari, eminere*, ו in י mobile transeunte, ac praemisso מ heemantico, ut significet: *excelsam, sublimem, eminentem.* Fuit autem nomen 1) *matris filii Dei*, quae interdum etiam *μαριὰμ* dicitur, Matth. I, 16. 18. 20. II, 11. XIII, 55. Luc. I, 27 seq. Act. I, 14. etc. 2) *mulieris, e vico Magdala oriundae*, quae vulgo dicitur *Maria Magdalena.* Matth. XXVII, 56. 61. XXVIII, 1. Marc. XV, 40. 47. XVI, 1. 3) *sororis Lazari*, quem Christus e mortuis excitavit, *et Marthae.* Luc. X, 39. 42. Ioh. XI, 1 seq. 4) *matris Iacobi minoris et Iohannis* et *sororis matris Iesu.* Matth. XXVII, 56. 61. XXVIII, 1. Marc. XV, 40. 47. XVI, 1. 5) *Cleophae uxoris.* Ioh. XIX, 25. 6) *matris Iohannis*, cui cognomen *Marcus* erat. Act. XII, 12. 7) *alius mulieris*, quae a Paulo salutatur. Rom. XVI, 6. *Alberti* Gloss. Gr. p. 15. *Μαριάμ· φωτίζουσα.* et p. 430. *Μαριά· κυριεύουσα.*

ΜΆΡΚΟΣ, ου, ὁ. *Marcus.* Nomen proprium viri latinum, quo 1) *unus e quatuor evangelistis* appellatus fuit. 2) *Iohannes, filius Mariae, quae erat soror matris Domini, Pauli perpetuus comes et minister.* Act. XII, 12. 25. XV, 37. 39. Coloss. IV, 10. 2 Tim. IV, 11. Philem. v. 24. Plerique putant, hunc Iohannem, quem Acta Apostolorum et Epistolae Paulinae memorant, eundem esse cum auctore Evangelii. Sed *Grotius* satis ostendit, vetustissimos historiae ecclesiasticae scriptores nunquam Iohannis nomen Marco Evangelistae tribuisse, et constanter eum Petri apostoli comitem et discipulum, non vero Pauli fecisse. 3) *filii Petri apostoli.* 1 Petr. V, 13.

ΜΆΡ-

ΜΆΡΜΑΡΟΝ, ου, τό. Latiſſime patet haec vox apud Graecos et omnem omnino lapidem, ſaxum notat, v. c. apud *Eurip.* Phoen. v. 677. Speciatim vero ita dicitur *marmor*, de cuius variis generibus et ſummo pretio apud veteres vide *Plinii* H. N. XXXV, 2. XXXVI, 5. 6. 7. a *μάρμαρος candidus, albus*, (*Eurip.* Phoen. v. 1422. *μάρμαρον πέτρον*. *Homer.* Iliad. π. v. 735. ubi *Schol.* *μάρμαρον* exponit *λευκόν*.) quod eſt a *μαρμαίρω nitide ſplendeo, reſplendeo*. Semel legitur in N. T. Apoc. XVIII, 12. *σκεῦος ἐκ μαρμάρου*. Pro *μάρμαρον* reperitur etiam *μάρμαρος* in Epiſt. Ierem. v. 61. *Heſych.* *μάρμαρος λευκὴ λίθος*. Invenitur etiam adiectivum *μαρμάρινος marmoreus*, quod uſurpatur ab Alexandrinis Cant. V, 15. pro שש *marmor*.

ΜΆΡΤΥΡ, ος, ὁ, 1) proprie: *teſtis, qui rem factumque, quod vidit et audivit, enarrat et enarrare poteſt, maxime in iudicio*. Matth. XVIII, 16. *ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα* ut per duos tresve teſtes de veritate rei conſtet. ibid. XXVI, 65. Marc. XIV, 63. Luc. XXIV, 48. Act. I, 8. *καὶ ἔσεσθέ μοι μάρτυρες* et eritis teſtes ac praecones rerum a me geſtarum. ib. v. 22. II, 32. III, 15. V, 32. VI, 13. *ἔστησαν δὲ μάρτυρας ψευδεῖς* falſos teſtes ſubornarunt. VII, 58. X, 39. XIII, 31. XXVI, 16. 2 Cor. XIII, 1. 1 Theſſ. II, 10. 1 Tim. V, 19. VI, 12. 2) omnino *is, qui aliquid ſatis cognitum et exploratum habet*. Sic v. c. Deo tribuitur in N. T. 2 Cor. I. 23. *ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν θεὸν ἐπικαλοῦμαι* ego vero Deum teſtem obteſtor, h. e. ad Dei auctoritatem provoco, qui, ut omnia mea conſilia bene cognita habet, ita veritatem rei ipſo declarat opere et mendaciter loquentibus poenas debitas infert. 1 Theſſ. II, 10. *ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ θεός*. *Thucyd.* I, 78. *θεοὺς τοὺς ὁρκίους μάρτυρας ποιούμενοι*. ib. II, 71. 3) *μάρτυρ τινὸς qui alicuius doctrinam profitetur*, et ſpeciatim: *qui palam profitetur doctrinam chriſtianam*, ita, ut paratus ſit eam ubique et omni tempore contra adverſarios tuendi ac defendendi, etiam ob profeſſionem eius graviſſima ſupplicia ſuſtinendi. Sic v. c. Act. XXII, 20. Stephanus ob conſtantem profeſſionem religionis chriſtianae morte affectus *μάρτυρ Ἰησοῦ* dicitur. Hebr. XII, 1. *νέφος μαρτύρων* multitudo hominum, qui ob verum Dei cultum graviſſima mala paſſi ſunt, coll. cap. XI. Apoc. XVII, 6. *ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ*. Cf. *Suiceri Theſaur. Ecclеſ.* T. II. p. 310. 4) per metonymiam concreti pro abſtracto: *teſtimonium, argumentum, quod pro alicuius rei veritate affertur*. 2 Tim. II, 2. *ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων* doctrina, quam tibi multis et idoneis argumentis comprobatam tradidi. Sed alii hunc locum aliter interpretantur. Saepius non legitur in N. T.

MAP-

ΜΑΡΤΥΡΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) *testor, testis ſum, testimonium do*, ſpeciatim *coram iudice*, a *μάρτυρ testis*, quod vide. Ioh. V, 33. *μεμαρτύρηκε τῇ ἀληθείᾳ* verum profeſſus eſt. Hebr. XI, 5. *μεμαρτύρηται εὐηρεστηκέναι τῷ θεῷ* teſtimonio pietatis erga Deum ornatus eſt. Ioh. III, 28. 2 Cor. VIII, 3. Ioh. XII, 16. Act. XXII, 5. XXVI, 5. etc. In verſione Alex. reſpondet עֵד הֵעִיד *testatus, testificatus eſt*. Geneſ. XLIII, 3. Deut. XIX, 18. Thren. II, 13. 2) *libere profiteor, confiteor, manifesto, declaro, notum facio*. Ioh. IV, 44. *αὐτὸς γὰρ ὁ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν* quamquam Ieſus dicere ſolebat. 1 Tim. VI, 13. *τοῦ μαρτυρήσαντος ὁμολογίαν* qui libere et palam edidit profeſſionem. Ioh. VII, 7. *ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ, ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν* quia ego palam eos impios declaro. 3) *doceo, inſtituo, idoneis argumentis demonſtro aliquid*, (*Xenoph. Symp.* 8, 12.) et ex adiuncto: *confirmo, evinco, comprobo*. Ioh. I, 7. *ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτὸς* ut homines de proxime inſtante adventu et perſona huius ſummi doctoris edoceret. ib. XV, 26. *ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ* ille vos uberius de mea perſona et dignitate edocebit. ib. v. 27. *καὶ ὑμεῖς μαρτυρεῖτε* et vos alios inſtituetis. ib. XVIII, 23. *μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ* proba, me contumelioſe locutum eſſe. Act. XIV, 3. *τῷ μαρτυροῦντι τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ* munienti et confirmanti doctrinam chriſtianam eique idoneam auctoritatem concilianti. Hebr. X, 15. *μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον* confirmat haec a me dicta ipſe Deus. ibid. XI, 4. *δι' ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος* quem favorem demonſtravit Deus in ſacrificio eius. Conf. *Theodot.* Geneſ. IV, 4. Hebr. VII, 8. *μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ* de quo ſatis conſtat, eum vivere. 4) per ſynecdochen, inprimis cum dativo conſtructum: *teſtimonio meo aliquem orno, laudo et commendo, laudibus extollo*, et ex adiuncto: *aſſentior, probo*, ut ſcilicet omiſſum ſit εὖ, ſeu καλῶς. Luc. IV, 22. *πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ* omnes praedicabant et laudibus efferebant Chriſtum eiusque dicta approbabant. Ioh. III, 26. *ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας* de quo tam honorifice praedicabas. Luc. XI, 48. *ἄρα μαρτυρεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν* nihilominus probatis facta maiorum veſtrorum. Rom. X, 2. *Xenoph.* Mem. I, 2. 21. *κἀγὼ δὲ μαρτυρῶ τούτοις* et ego haec laudo proboque. *Aeſchin. Socr.* Dial. III, 6. *ὡς ἔτυμά μοι μαρτυρεῖς* tribuis mihi laudem falſam; vana de me praedicas. *Ioſeph.* A. I. VI. c. 14. §. 4. Cf. *Krebſii* Comment. ad Decretum Athenienſium p. 72. Eodem modo paſſivum *μαρτυρεῖσθαι* de eo uſurpatur, *qui eſt laudatus et probatus, cuius eſt honeſta fama et exiſtimatio apud omnes*. Act. VI, 3. *ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτὰ* ſeptem viros probatos inter vos. ibid. X, 22. *μαρτυρούμενος ὑπὸ ὅλου τοῦ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων* probatus univerſo populo Iudaeorum. ib. XVI,

XVI, 2. 1 Tim. V, 10. ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη. Hebr. XI, 2. 1 Ioh. III, 6. 12. Cf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. I. p. 198. 5) *praedico, vaticinor, promitto.* Act. X, 43. τούτῳ πάντες οἱ προφῆται μαρτυροῦσιν de hoc omnes prophetae praedixerunt. Rom. III, 21. μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν quam praedixerunt et promiserunt Moses caeterique prophetae. 6) μαρτυρέομαι *obtestor aliquem, graviter admoneo, cohortor et rogo,* i. q. διαμαρτύρομαι. Devt. XXXII, 46. Sic in N. T. legitur 1 Thess. II, 12. καὶ μαρτυρούμενοι εἰς τὸ περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ θεοῦ, ubi cum παρακαλεῖν et παραμυθεῖσθαι coniungitur. Eodem modo μαρτύρομαι usurpatur apud *Thucyd.* VI. c. 80.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ, ας, ἡ, 1) *testimonium, quod exhibet, qui rem factumque, quod vidit et audivit, enarrat,* inprimis *coram iudice,* sive *verum sit,* sive *falsum,* a μάρτυρ *testis.* Marc. XIV, 56. 59. καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν sed ne sic quidem conciliari poterant eorum testimonia. Luc. XXII, 71. Ioh. VIII, 17. ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθής ἐστι per duos testes veritas alicuius rei stabiliatur, coll. Matth. XVIII, 16. Ioh. XIX, 35. XXI, 24. 1 Tim. III, 7. δεῖ δὲ αὐτὸν καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν oportet autem eum etiam testimoniis honorificis a christiana religione alienorum laudari et commendari. Tit. I, 13. 1 Ioh. V, 9. Alexandrini pro עֵד *testis*, interdum *testimonium.* Exod. XX, 16. Devt. V, 20. Prov. XXV, 18. 2) *ipse testis, qui rem, quam vidit et audivit, enarrat et enarrare potest,* abstracto posito pro concreto. Marc. XIV, 55. ἐζήτουν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν. 3) *quaevis confirmatio alicuius rei, aut facti,* etiam *illud ipsum, quo alicuius rei veritas comprobatur.* Ioh. V, 32 et 36. 1 Ioh. V, 9. ubi ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ, ἣν μεμαρτύρηκε περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, quae v. 10. ἡ μαρτυρία simpliciter vocatur, *omnia argumenta* complectitur, *quibus Deus Iesum verum esse Messiam, hominibus demonstravit.* 4) *professio libera.* Ioh. I, 19. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου Iohannis autem de Messia professio ita se habebat. Apoc. I, 9. διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ χριστοῦ ob professionem doctrinae I. C. Apoc. XII, 11. διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν per doctrinam christianam, quam profitebantur. 5) *laus, praedicatio,* seu *omne, quod alicuius commendandi causa profertur.* Ioh. V, 31. ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής tunc testimonium meum honorificum de me ipso in dubium vocari posset. ibid. v. 34 ἐγὼ δὲ παρὰ ἀνθρώπων τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω non opus est mihi hominum commendatione. ibid. VIII, 13. 14. 3 Ioh. v. 12. Conf. supra ad μαρτυρέω dicta. 6) *institutio.* Ioh. I, 7. ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν venit eo consilio, ut homines edoceret de adventu et persona Messiae eorumque animos ad eius adventum prae-

praepararet. Act. XXII, 18. ὀ παραδέξονταί σε τὴν μαρτυρίαν περὶ ἐμῶ non admittent tuam de me institutionem. 7) doctrina ipsa, quae traditur, speciatim: doctrina christiana. Ioh. III, 11. τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν ὀ λαμβάνετε non admittitis hanc doctrinam meam vere divinam. ib. v. 32. 33. ὁ λαβὼν αὐτῶ τὴν μαρτυρίαν qui vera fide amplectitur doctrinam, ab eo traditam. Apoc. VI, 9. διὰ τὴν μαρτυρίαν ἣν εἶχον ob religionem christianam, quam profitebantur, i. q. διὰ τὸν λόγον τῶ Θεῶ in proxime antecedente oratione. ibid. XII, 17. ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν τῶ Ἰησῶ. 8) i. q. ἀποκάλυψις revelatio et ea, quae alicui revelantur. Apoc. I, 2. coll. v. 1. et XIX, 10. Saepius non legitur in N. T.

ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ, ἰυ, τὸ, 1) testimonium, quod testis exhibet, vel exhibere potest de re, aut facto, quod vidit, vel audivit, i. q. μαρτυρία. Ab eodem themate. Act. IV, 33. καὶ μεγάλῃ δυνάμει ἀπεδίδων τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι τῆς ἀναστάσεως τῶ Ἰησῶ Χριστῶ et magna cum vi in animis audientium apostoli testabantur de resurrectione Domini I. C. 2) testimonium laudis, quo alicui impertitur testimonium bonum, commendatio. 2 Cor. I, 12. τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως testimonium bonum, quo me ornat conscientia. 3) libera professio, defensio, apologia. Marc. XIII, 9. εἰς μαρτύριον αὐτοῖς evenient haec vobis ideo, ut religionem meam libere profiteamini et tueamini, coll. Luc. XXI, 13. ἀποβήσεται δὲ ὑμῖν εἰς μαρτύριον. Matth. X, 18. 4) omne argumentum, quo aut veritas alicuius rei comprobatur, aut de futuro aliquis edocetur, omnis res, qua alteri aliquid significo et declaro. Marc. VI, 11. εἰς μαρτύριον αὐτοῖς quo ritu edoceantur certissime, vos nihil cum illis commercii esse habituros. Matth. VIII, 4. et Marc. I, 44. εἰς μαρτύριον αὐτοῖς ut etiam illi certi fiant, te esse sanum. Luc. V, 14. IX, 5. 1 Tim. II, 6. (εἰς) τὸ μαρτύριον quo omnes certiores redderentur de Dei favore et animo propitio; seu, quo comprobavit doctrinam suam. Iacob. V, 3. εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔσαι quod improbitatem vestram arguet, aut manifestum futurarum vestrarum poenarum signum erit. Xenoph. Anab. III, 2. 8. Memor. I, 2. 56. 5) praeconium, praedicatio, i. q. κήρυγμα. Hebr. III, 5. εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομένων ut traderet et promulgaret doctrinam, quae in posterum populo iudaico tradenda et observanda erat. 6) doctrina, speciatim: doctrina christiana, quae 1 Cor. I, 6. τὸ μαρτύριον τῶ χριςῶ, ib. II, 1. τὸ μαρτύριον (in haud paucis codd. legitur h. l. μυςήριον, e glossemate.) τῶ Θεῶ, et 2 Tim. I, 8. τὸ μαρτύριον τῶ κυρίω dicitur. Adde 2 Thess. I, 10. τὸ μαρτύριον ἡμῶν doctrina mea de futuri illius iudicii tempore, vobis tradita. Caussa huius significationis est e lingua hebraica repetenda, ubi עֵדוּת et עֵדָה de legibus divinis et de doctrina iudaica haud raro adhibetur, v. c. 2 Regg.

2 Regg. XI, 12. Ps. CXXXII, 12. Ies. VIII, 20. Huc etiam referenda nonnullis videtur formula ἡ σκηνὴ τȢ μαρτυρίȢ, Act. VII, 44. et Apoc. XV, 5. obvia, qua *tabernaculum illud*, seu *tentorium sacrum* significatur, *quod conventibus religiosis Iudaeorum ante Salomonis tempora destinatum erat*, et hebraice mox מִשְׁכַּן הָעֵדֻת, Num. I, 50. mox אֹהֶל־מוֹעֵד Num. XVIII, 6. interdum etiam עֵדוּת simpliciter vocatur, v. c. Exod. XVI, 34. ut nempe nomen acceperit a *duabus tabulis legum Mosaicarum*, (שְׁנֵי לֻחֹת הָעֵדֻת Exod. XXXI, 18.) quae in eo asservabantur. Sed fortasse haec formula ortum suum debet Alexandrinis interpretibus, qui formulam אֹהֶל־מוֹעֵד Exod. XXIX, 42. 44. XXXIII, 7. etc. σκηνὴν μαρτυρίȢ transtulerunt מוֹעֵד, non a יָעַד *condixit*, sed ab עוּד *testatus est*, derivantes. *Suid.* μαρτυρίȢ σκηνή· ὡς ἔχȢσα τὰς πλάκας τȢ νόμȢ. τὸν γὰρ νόμον ἐντολὰς ἐκάλȢν, καὶ μαρτύρια, καὶ δικαιώματα. — *Phavor.* μαρτύριον· ὁ ἔλεγχος, ἡ κατηγορία, ἡ κατάκρισις. ὡς ἐν τῷ εὐαγγελίῳ, εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν. οἱ γὰρ πιστεύσαντες καταμαρτυρȢσι τῶν μὴ πιστευσάντων.

ΜΑΡΤΥΡΟΜΑΙ, 1) *testor*, *testificor*, *testatum facio*, a μάρτυρ *testis*. Alex. pro הֵעִיד *testatus*, *testificatus est*. Ierem. VI, 10. 2) *palam declaro, significo, notum facio*. Act. XX, 26. μαρτύρομαι ὑμῖν significo igitur vobis et palam nunc declaro. Galat. V, 3. 3) *obtestor*, *graviter admoneo*, *hortor*, i. q. διαμαρτύρομαι. Ephes. IV, 17. μαρτύρομαι ἐν κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν obtestor igitur vos per Dominum, ut non amplius vivatis etc. Saepius non legitur in N. T. *Polyb.* Excerpt. de Virtut. et Vit. Lib. XIII. p. 50. ed. *Ernesti*: μαρτυρομένων τȢς ἄνδρας ἐπανάγειν ἐπὶ τὴν ἀρχήν.

ΜΑΡΤΥΣ, υος, ὁ, ἡ, i. q. ὁ μάρτυρ. *Phavor.* μάρτυρ· μάρτυς. 1) proprie: *testis*, *qui rem factumque, quod vidit et audivit, enarrat et enarrare potest*, *maxime in iudicio*. Act. X, 41. μάρτυσι τοῖς προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τȢ ϑεȢ quos Deus voluit testes esse dictorum, factorum et fatorum I. C. ibid. XXII, 15. ὅτι ἔσῃ μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους, ὧν ἑώρακας καὶ ἤκουσας quoniam apud omnes homines testis futurus es eorum, quae vidisti et audivisti. Hebr. X, 28. ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶ μάρτυσιν ἀποθνήσκει testimoniis duorum, aut trium testium convictus interficitur. 1 Petr. V, 1. μάρτυς τῶν τȢ χριστȢ παθημάτων testis et praeco passionum Christi. 2) omnino *is, qui aliquid satis scit et cognitum habet*. Sic v. c. Deo tribuitur in N. T. qui, ut omnia consilia et cogitata humana bene cognita habet, ita veritatem rei ipso declarat opere et mendaciter loquentibus poenas debitas infert. Rom. I, 9. μάρτυς γάρ μȢ ἐστὶν ὁ ϑεός, per Dei fidem, per Deum testor. Formula vehementius asseverandi et iurandi, respondens hebraicae עֵד יְהוָה. Phil. I, 8. 1 Thess. II, 5. 3) *qui alicuius doctrinam*

nem profitetur, et speciatim: *qui palam profitetur doctrinam christianam*, ita, ut paratus sit eam ubique et omni tempore contra adversarios tuendi ac defendendi et adeo ob professionem eius gravissima mala et supplicia sustinendi. Sic legitur in N. T. Apoc. II, 13. ἀντίπας ὁ μάρτυς μου ὁ πιστός. ibid. XI, 3. coll. v. 7. Quonam sensu Christus ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ἀληθινὸς a Iohanne Apoc. I, 5. III, 14. dictus fuerit, me ignorare fateor. Forsasse hoc respectu, quia fuit interpres voluntatis divinae et hominum summus et unicus doctor. Cf. Ioh. I, 9. et XIV, 6. Saepius non legitur in N. T.

ΜΑΣΆΟΜΑΙ, vel ΜΑΣΣΆΟΜΑΙ, ῶμαι, fut. ήσομαι, *mando, comedo, ore iacto et dentibus confringo*, à μάσσω *subigo*. In N. T. tantum reperitur Apoc. XVI, 10. ubi verba: καὶ ἐμασσῶντο τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου, vulgo quidem redduntur: et mandebant linguas suas prae dolore; quae ego reddere mallem: *et dentes infigebant linguis suis*, ut facere solent irati et furiosi, coll. v. 11. Caeterum vox ipsa haud raro reperitur in libris comicorum veterum, v. c. *Aristoph.* in Plut. v. 320. κρέας μασσώμενος τὸ λοιπὸν, et in Equit. v. 713. ubi Schol. μασσώμενος· ἐσθίων ἢ διαμασσώμενος. *Schol. Pindar.* Nem. I, 64. ἀντὶ τοῦ μασσᾶσθαι, τουτέστι καταφαγεῖν. Cf. et *Schol. Aristoph.* in Vespis v. 1078. Adde Alex. Iob. XXX, 4. et quae *Wetstenius* collegit N. T. T. II. p. 816.

ΜΑΣΤΙΓΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) *flagello, flagellis, vel virga caedo, loris verbero*, a μάστιξ *flagrum, flagellum, scutica*. Matth. X, 17. καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς et in synagogis suis vos flagris caedent: ubi vid. *Wetstenius*. ibid. XX, 19. XXIII, 34. Marc. X, 34. Luc. XVIII, 33. καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτὸν et flagellatus occidetur. Ioh. XIX, 1. τότε οὖν ἔλαβεν ὁ πιλάτος τὸν ἰησοῦν καὶ ἐμαστίγωσε tunc Pilatus Iesum flagellis caedendum dedit. Scilicet flagellatio apud Romanos vel virgis, vel flagellis fiebat; haec gravior erat et solum poena servorum, seu crucis supplicio afficiendorum. Vide *Lipsium* de Cruce Lib. II. c. 3. Hanc etiam sustinuit Christus a Pilato. Alexandrini hac voce usi sunt pro הכה *verberavit, ferit*. Exod. V, 14. 16. Ier. V, 3. *Herodot.* III. c. 16. *Polyb.* I, 7. 2) metaphorice: *castigo, dolore afficio*, et partim in litteris sacris de *eo* usurpatur, *cui Deus mala et calamitates immittit*, partim de *eo*, *quem Deus animo paterno et amoris pleno punit*. Iob. XV, 11. ὀλίγα ὧν ἡμάρτηκας μεμαστίγωσαι. Ps. LXXII, 5. μετὰ ἀνθρώπων οὐ μαστιγωθήσονται ab incommodis et malis huius vitae liberi manent. ib. v. 14. Tob. XIII, 4. Eodem modo etiam usurpatur Hebr. XII, 6. μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται castigat omnem filium, quem amat, h. e. quos Deus amat, hos interdum in mala et cala-

mitates incidere iubet. Desumta sunt haec verba e versione Alexandrina Prov. III, 12. In textu hebraico leguntur verba: וּכְאָב אֶת־בֵּן יִרְצֶה, quae Alexandrini transtulerunt: μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται, pro וּכְאָב *et sicut pater* legentes וַיַּכְאִב. Saepius non legitur in N. T.

ΜΑΣΤΙΖΩ, fut. ίσω, idem, quod μαστιγόω, *flagello, flagris caedo, loris verbero*, a μάστιξ *flagellum*. In N. T. tantum legitur Act. XXII, 25. εἰ ἄνθρωπον ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστίζειν; licetne civem romanum indicta causa caedere? Alexandrini usi sunt hac voce pro הִכָּה (Hiphil ex נָכָה) *percussit, feriit, verberavit*. Num. XXII, 25. Sapient. V, 12. *Plutarch.* T. IV. p. 101. et T. VI. p. 632 ed. *Reiske.* *Hesych.* μαστίζει· πληγαῖς τύπτει. *Phavor.* μαστίζω κοινῶς, μαστίω δὲ ποιητικῶς.

ΜΑΣΤΙΞ, γος, ἡ. Non enim masculinum est, sed foemininum, ut vel ex *Homer.* Iliad. μ', v. 812. Διὸς μάστιγι κακῇ, Odyss. ζ', v. 316. μάστιγι φαεινῇ, et Marc. V, 29. 34. satis apparet. Notat autem 1) *flagellum, scuticam, flagrum, quo et homines et animalia caeduntur, improbitatis et ferociae coercendae causa.* Vide *Pollucis* Onom. III, 8. 1. *Polyb.* XV, 26. *Philostrat.* Vit. Apollon. II. c. 11. Act. XXII, 24. εἰπὼν μάστιξιν ἀνετάζεσθαι αὐτὸν iubens eum flagellis torqueri. Hebr. XI, 36. μαστίγων πεῖραν ἔλαβον flagella experti sunt, h. e. flagellis caesi sunt: nisi statuere velimus, μάστιξ h. l. per metonymiam causae efficientis *dolores, ex ictibus flagrorum ortos*, significare. Alexandrini hac voce usi sunt pro שׁוֹט *flagellum*, Prov. XXVI, 3. μάστιξ ἵππῳ. 1 Regg. XII, 11. 14. Sirac. XXVIII, 18. *Hesych.* μάστιξ· φραγέλλιον. 2) *omnis dolor, incommodum et molestia, qua quis afficitur*, et partim de *calamitatibus et miseriis huius vitae*, partim de *poenis, quae a Deo impiis infliguntur*, usurpatur. Alex. Ps. XXXI, 10. πολλαὶ αἱ μάστιγες (hebr. מַכְאוֹבִים *dolores*) τοῦ ἁμαρτωλοῦ. Ps. XXXIV, 15. συνήχθησαν ἐπ' ἐμὲ μάστιγες. ibid. XXXVII, 17. ὅτι ἐγὼ εἰς μάστιγας ἕτοιμος. Ier. VI, 7. Nec desunt huius significationis exempla apud reliquos graecos Scriptores, qui etiam Deos (aeque ac Furias) flagellis armabant, ut significarent, eos esse omnium malorum et poenarum auctores, v. c. apud *Homer.* Iliad. μ', v. 812. Διὸς μάστιγι κακῇ. Conf. *Schwarz.* Comment. Crit. Ling. Gr. p. 879. et *Potter.* ad *Lycophr.* Cassandr. v. 436. *Coran Sur.* LXXXIX, 13. quamobrem super eos, sc. hostes tuos effudit Dominus tuus سوط عذاب flagellum poenae. Hinc 3) speciatim ita dicebatur *morbus gravior et atrocior*, partim, quia instar flagelli corpus affligit, partim, quia inter poenas divinas a Iudaeis superstitiosis referri solebat. Sic legitur in N. T. Marc. III, 10. ὅσοι εἶχον μάστιγας omnes qui-

cun-

cunque morbis laborarent gravioribus. *Syrus* haec verba cum ſequentibus καὶ τὰ πνεύματα ἀκάθαρτα connectit ita; *et quibus erant plagae ſpirituum immundorum.* ibid. V, 29. ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆς μάστιγος, et v. 34. ἴσθι ὑγιὴς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου. Luc. VII, 29. ἐθεράπευσε πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων. Saepius non legitur in N. T. Sirac. XXX, 14. ὑγιὴς καὶ ἰσχύων τῇ ἕξει opponitur τῷ μεμαστιγωμένῳ εἰς σῶμα αὐτοῦ, coll. XL, 9. 2 Macc. IX, 11. θείᾳ μάστιγι, coll. v. 9. *Euſeb. H. E.* I, 8. Simili modo apud *Aſſemannum* in Bibl. Orient. T. I, p. 215. aliquis narrat, ſe ſcripſiſſe aliquid [illegible] plagis ictum ob peccata, h. e. morbo gravi affectum.

ΜΑΣΤΌΣ, οῦ, ὁ, *mamma, mammilla, uber*, a μαζὸς, οῦ, ὁ, *mamma, nutrix*, et proprie quidem de muliere, Luc. XI, 27. de *viro* tamen legitur Apoc. I, 13. *Xenoph. Anab.* IV, 3, 5. Vid. et *Pollux* II, 162 ſequ. In plurali tantum legitur in N. T. Apoc. I, 13. περιεζωσμένον πρὸς τοῖς μαστοῖς ζώνην χρυσῆν praecinctus ad mammillas (fortaſſe ad *umbilicum*, aut *lumbos*. Certe Ezech. XVI, 4. hebr. שׁוֹרֵר in verſ. Alex. reſpondet.) zona aurea. Luc. XI, 27. μακάριοι οἱ μαστοὶ, οὓς ἐθήλασας ô beatam matrem, cuius ubera ſuxiſti! Solet enim in litteris ſacris pars corporis humani pro toto homine poni. Conf. *Glaſſii* Philol. Sacr. p. 1270 ſq. ed. *Dathii*. Eodem modo explicandus etiam eſt locus Luc. XXIII, 29. μακάριοι μαστοὶ οἳ οὐκ ἐθήλασαν beatae praedicabuntur mulieres, quae nunquam lactaverunt. Saepius non reperitur in N. T. In verſione Alex. reſpondet hebraico שַׁד *mamma*, Cant. VIII, 1. 9. 10. Iob. III, 12. Ioel. II, 16. *Thom. M.* μαστὸς ἐπὶ γυναικὸς, μαζὸς δὲ ἐπὶ ἀνδρὸς, ubi conferantur interpretes et notata a *Wetſtenio* in *N. T.* T. II. p. 751. Proprie μαστὸς ſignificaſſe videtur *tumulum, locum eminentem, cacumen. Suid.* μαστός· ἀκρώρεια, ἐξοχὴ ὄρους. Conf. *Spanhem.* ad *Callim.* p. 359. *Lexicon Xenophonteum* ſ. h. v. et *L. Boſ.* Anim. ad Scriptt. Graecos p. 108.

ΜΑΤΑΙΟΛΟΓΊΑ, ας, ἡ, *vaniloquentia, verba vana, inanes ſermones, quaeſtiones et diſputationes inutiles et infrugiferae*, a ματαιολόγος. In N. T. tantum legitur 1 Tim. I, 6. ἐξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν deflexerunt ad inanes diſputationes. *Porphyr.* de Abſtinent. IV, 16. *Strabo* II. p. 179. C. *Plutarch.* T. VI. p. 21. ed. *Reiske.*

ΜΑΤΑΙΟΛΌΓΟΣ, ου, ὁ, *vaniloquus, inania et inutilia loquens*, et ſpeciatim: *qui quaeſtiones, ſubtiles quidem, ſed vanas et nullius pretii tractat*, ex μάταιος *vanus* et λόγος *ſermo*. Semel tantum legitur in N. T. Tit. I, 10.

ΜΆΤΑΙΟΣ, αία, ον, 1) *vanus, inanis, qui fruſtra fit et utilitate caret, irritus, inutilis.* 1 Cor. III, 20. διαλογισμοὶ μάταιοι

ταιοι cogitationes vanae, quibus eventus non respondet. 1 Cor. XV, 17. *ματαία ἡ πίστις ὑμῶν* frustra amplexi estis religionem christianam, i. q. v. 14. *κενὴ ἡ πίστις ὑμῶν*. Tit. III, 9. *εἰσὶ γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι.* Iacob. I, 26. *τούτου μάταιος ἡ θρησκεία* talis cultus sui religiosi nulla exspectet praemia. Eodem modo *μάταιον* de *omni, quod fructu caret*, legitur apud *Xenoph.* de Re Equestri V, 5. et de Vectigal. IV, 41. *μὴ ματαία ἂν γένοιτο αὕτη ἡ κατασκευή.* Iob. XX, 18. *εἰς κενὰ καὶ μάταια ἐκοπίασε.* 2) *falsus, mendax, a veritate abhorrens.* Non male convenit haec notio loco Iacob. I, 26. *τούτου μάταιος ἡ θρησκεία* is non vere Deum colit, seu, eius cultus divinus speciem tantum habet et nomen. Speciatim vero haec vox ex usu linguae hebraicae (in qua v. c. הֶבֶל non solum *vanitatem*, sed etiam *idola* notat, Ierem. II, 5. Ps. XXXI, 7. שָׁוְא *vanum*, ad *idola*, *Deos nihili et temere creditos* transfertur Ier. XVIII, 15. (Ion. II, 9.) de *cultu idololatrico gentilium* in N. T. adhibetur, et *τὰ μάταια idola ipsa* dicuntur, *quorum cultus vanus est et inanis.* Act. XIV, 15. *ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν θεὸν τὸν ζῶντα* ut a falsis istis diis ad Deum verum vos convertatis. Eodem modo Alexandrini hac voce usi sunt Levit. XVII, 7. *οὐ θύσουσιν ἔτι θυσίας αὐτῶν τοῖς ματαίοις.* Ies. II, 20. *προσκυνεῖν τοῖς ματαίοις.* Hos. V, 11. *πορεύεσθαι ὀπίσω τῶν ματαίων.* Apud eosdem *τὰ μάταια* interdum *ipsum cultum idolorum* significat, v. c. 1 Regg. XVI, 2. *τοῦ παροργίσαι με ἐν τοῖς ματαίοις αὐτῶν*, ubi bene expresserunt hebraicum חַטָּאת. Huc etiam a plerisque interpretibus refertur locus 1 Petr. I, 18. ubi verba: *ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς* vulgo vertuntur: liberati estis ab idololatrica vestra videndi ratione, quam a maioribus traditam accepistis. Sed constat, vocabula hebraica, quae *vanum* et *nihilum* significant, de *improbitate* et *perversitate* omnino apud Hebraeos usurpari, v. c. Ps. LVII, 2. Prov. XIII, 11. (ubi vide Alex.) Igitur verba *ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς* reddere mallem, *a pristina vestra perversa vivendi ratione.* Saepius non legitur in N. T.

ΜΑΤΑΙΟΤΗΣ, τος, ἡ, 1) proprie: *vanitas*, et de *rebus* usurpatur, *quarum fructus nullus est, quae sunt irritae, fluxae et caducae, speciemque tantum habent ac nomen*, a *μάταιος*. Respondet hebraico הֶבֶל, Cohel. I, 2. 14. II, 1. 11. 15. etc. et רִיק *inanitas*, Ps. IV, 3. in versione Alex. *Phavor.* *ματαιότης· πρᾶγμα ἀνόητον, ἢ βουλὴ ἀνυπόστατος, ἢ σπουδὴ, πέρας οὐκ ἔχουσα, ἢ καθόλου τὸ ἐπὶ παντὶ λυσιτελοῦντι ἀνύπαρχον.* Eadem fere leguntur in Lex. *Cyrilli* MS. et *Gregorii Nysseni* Homil. in Eccles. T. I. p. 376. Sic legitur in N. T. 2 Petr. II, 18. *ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι* utentes tumidis et vanis sermonibus. 2) *perversitas, improbitas.* Ephes. IV, 17. *καθὼς τὰ ἔθνη περιπατεῖν ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν* convenienter

vivere

vivere perversis opinionibus gentilium more. Haud pauci hunc locum de *idololatria* interpretantur; nostram veró explicandi rationem commendant loca Ps. XXXI, 7. Prov. XIII, 11. et alia. quae iam supra ad vocem μάταιος collecta sunt. 3) *calamitas, miseria,* ad imitationem hebraici הֶבֶל, Iob. VII, 16. et שָׁוְא Iob. VII, 3. Sic legitur in N. T. Rom. VIII, 20. τῇ γὰρ ματαιότητι (unus codex *Lambecii* habet φθορᾷ. Vide infra sub φθορά.) ἡ κτίσις ὑπετάγη multis enim et variis malis ac calamitatibus premuntur Christiani his in terris. *Theodoretus* ad h. l. ματαιότητα καλεῖ τὴν φθοράν. Idem *Phavorinus* tradit. Ps. XXXVII, 12. οἱ ζητοῦντες τὰ κακά μοι ἐλάλησαν ματαιότητας, hebr. דִּבְּרוּ הַוּוֹת. *Theodot.* Iob. XV, 20. מִתְחוֹלֵל ματαιοῦται. Bene de hac voce disputavit *Bochart.* in Hierozoico P. I. p. 648.

ΜΑΤΑΙΌΩ, fut. ώσω, *vanum, inane reddo, irritum facio, frustror, utilitate et effectu suo privo.* Passivum ματαιόομαι, οῦμαι, *vanus et irritus reddor*, seu, *fio, inepte et stulte ago*, etiam *impie ago*, a μάταιος *vanus, stultus.* Semel tantum legitur in N. T. Rom. I, 21. ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν impias ac perversas opiniones sequuti ad idololatriam delapsi sunt. Respondet hebraico הִסְכִּיל *stulte egit* apud Alexandrinos 1 Sam. XIII, 13. XXVI, 21. et בָּעַר *stultus, fatuus fuit,* Ier. LI, 17.

ΜΆΤΗΝ. Adverbium *frustra, in vanum,* etiam *sine causa, temere,* ut sit i. q. εἰκῇ. *Aristoph.* Plut. v. 1128. (Videtur aliis proprie nomen esse μάτη, subintellecto κατὰ vel εἰς, coll. LXX. Ier. VIII, 8.) Bis tantum legitur in N. T. Matth. XV, 9. μάτην δὲ σέβονταί με frustra mihi hunc honorem praestant. Eadem sententia reperitur quoque Marc. VII, 7. *Thom. M.* μάτην λέγε, μὴ ματαίως. Ἀριστοφάνης ἐν Νεφέλαις (v. 1438.) μάτην ἐμοὶ κεκλαύσεται. καὶ Σοφοκλῆς ἐν Ἠλέκτρᾳ (v. 772.) μάτην ἄρ᾽ ἡμεῖς, ὡς ἔοικεν, ἥκομεν. Alexandrini hoc adverbio transtulerunt hebraica חִנָּם *frustra, absque causa, gratis, immerito,* Prov. III, 20. Ps. XXXV, 7. הֶבֶל adverb. *vane,* Ps. XXXIX, 7. 12. et שָׁוְא *vane,* Ier. II, 30. Ps. XLI, 7.

ΜΑΤΘΑΙ͂ΟΣ, ου, ὁ, *Matthaeus.* Nomen proprium apostoli et evangelistae, filii Alphaei, (Marc. II, 14.) qui etiam vocatus fuit Levi (Marc. II, 14. Luc. V, 27.) et ante conversionem suam vectigalium exactor erat. Matth. IX, 9. Nomen eius deducitur a נָתַן *dedit.* Hinc מַתָּן *donum* et מַתִּיָה *donum Dei.* *Alberti* Gloss. Gr. p. 16. Ματθαῖον· δωματισθέντα, ubi vide notam *Alberti.* *Hesych.* ματθαῖος· δεδωρημένος. Ματθίας δὲ δόμα θεοῦ. Syriace scribitur ܡܬܝ. Idem Matthaeus etiam auctor est Commentarii de vita et rebus gestis Iesu Christi, qui sub eius nomine in Volumine librorum N. T. reperitur.

tur. Legitur eius nomen Matth. IX, 9. X, 3. Marc. III, 18. Luc. VI, 15. Act. I, 13. De vita eius, rebus gestis ac morte vide *Heideggeri* Enchiridion Lib. III, c. 2. et *Leusden.* Philol. Gr. Diss. XVII.

ΜΑΤΘΆΝ, ὁ, *Matthan.* Est nomen proprium viri indeclinabile, origine hebraicum, descendens a נָתַן *dedit*, unde מַתָּן *donum* significat. Semel commemoratur in N. T. Matth. I, 15.

ΜΑΤΘΆΤ, ὁ, *Matthat.* Est nomen proprium viri ἀκλίτου, hebraice מַתָּת, eiusdem originis et significationis cum praecedente. Commemoratur in N. T. Luc. III, 24. 29.

ΜΑΤΘΊΑΣ, α, ὁ, *Matthias.* Nomen proprium apostoli, qui in locum Iudae proditoris electus est. Act. I, 23. 26. Syriace dicitur ܡܬܝܐ, Hebraice מַתְּיָה i. e. *donum Dei*, ex מַתָּן *donum* et יָהּ nomine divino. Idem est ac graecum Θεόδωρος.

ΜΑΤΤΑΘΆ, ὁ, *Mattatha.* Nomen proprium viri indeclinabile, idem cum praecedente. Legitur in N. T. Luc. III, 31.

ΜΑΤΤΑΘΊΑΣ, ου, ὁ, *Mattathias.* Nomen proprium viri eiusdem originis et significationis cum praecedente. Luc. III, 25. 26.

ΜΆΧΑΙΡΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *culter, sica, pugio, gladius, ensis*, a μάχομαι *pugno.* In *cultri* notione reperitur non solum in versione Alex. Genes. XXII, 6. 10. pro hebraico מַאֲכֶלֶת *culter cibarius et sacrificalis*, sed etiam apud *Herodot.* Lib. II, c. 41. Pro *cultro maiore* vox haec occurrit apud *Aelian. V. H.* VIII, c. 3. et *Homer.* Iliad. γ', v. 271. *Gladium* autem significat apud *Xenoph.* de Re Equestr. c. 12. §. 11. et in N. T. passim, v. c. Matth. XXVI, 47. 51. ἀπέσπασε τὴν μάχαιραν αὐτοῦ gladium suum evaginavit, seu nudavit. ib. v. 52. πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μαχαίρᾳ ἀπολοῦνται quicunque enim gladio necant alios, et ipsi gladio necandi sunt. Similis locus est in versione Alex. Ezech. XXVI, 15. ἐν τῷ σπᾶσαι μάχαιραν ἐν μέσῳ σου, ubi in textu hebraico legitur: בַּהֲרֹג חֶרֶב בְּתוֹכֵךְ. Matth. XXVI, 55. μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων. Marc. XIV, 43. 47. 48. Luc. XXI, 24. πεσοῦνται στόματι μαχαίρας gladio peribunt. ibid. XXII, 36. 38. 49. 52. Ioh. XVIII, 10. 11. βάλε τὴν μάχαιράν σου εἰς τὴν θήκην refer gladium tuum in vaginam. Act. XII, 2. ἀνεῖλε μαχαίρᾳ gladio peremit. Hebr. IV, 12. XI, 34. Apoc. VI, 4. XIII, 10. 14. In versione Alex. respondet τῷ חֶרֶב idem, Genes. XXVII, 40. XXXI, 26. Exod. XV, 9. — Formula μάχαιραν φορεῖν *gladium gerere*, seu *gladio accinctum esse*, quae Rom. XIII, 4. legitur, significat: *summum imperium habere, summa potestate vitae et necis praeditum esse.* Gladio enim, seu pugione, Caesares, praefecti praetorio et summi magistratus apud Romanos accingi et donari solebant, et gladius aeque ac fasces insigne erat summi imperii

imperii et iuris vitae et necis. *Seneca* de Clementia I, c. 11. Conf. Commentatores ad *Aurelii Victor.* Vit. Traiani c. 13. et *Schwarz.* in Comment. Crit. Ling. Gr. p. 881. 2) *supplicium, gladio sumi solitum, caedes, mors violenta*, etiam *mortis violentae periculum.* Rom. VIII, 35. ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα. Conf. Ezech. XXVI, 15. ubi hebraico הֶרֶג *occisio, interfectio* in versione Alex. respondet. 3) *discordia, dissensio, diffidium, inimicitia, turbae, bellum.* Sic legitur in N. T. Matth. X, 34. οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν, non tranquillitas et concordia per meum adventum futura est, sed turbae potius et dissidia existent, coll. Luc. XII, 51. ubi loco μάχαιραν legitur διαμερισμόν. Eodem modo חֶרֶב de *bello* et *turbis bellicis* usurpatur Genes. XXXI, 26. Ier. XIV, 13. et ab Alexandrinis πόλεμος transfertur Levit. XXVI, 6. Adde 1 Macc. IX, 73. καὶ κατέπαυσε ῥομφαία ἐξ Ἰσραήλ et cessarunt bella in Israel. 4) metaphorice: *omnis res, qua nos tueri ac defendere ac impetus hostiles propulsare valemus.* Ephes. VI, 17. τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος, pro τὴν πνευματικήν. Saepius non legitur in N. T.

ΜΆΧΗ, ης, ἡ, 1) proprie: *pugna, proelium, conflictus bellicus, dimicatio*, a μάχομαι *pugno.* Ita in exterorum scriptis tantum legitur, v. c. apud *Thucyd.* II, 97. ἰσχύϊ δὲ μάχης, καὶ στρατοῦ πλήθει. ib. III, 97. et IV, 126. 2) *lis, controversia, contentio, rixa, altercatio*, ex usu loquendi Alexandrinorum interpretum, qui hac voce usi sunt pro רִיב *contentio, lis*, Gen. XIII, 7. 2 Sam. XXII, 44. מְרִיבָה *contentio*, Genes. XIII, 8. מָדוֹן idem, Prov. XV, 18. XXVI, 20. et מַצָּה *iurgium*, Prov. XVII, 19. Ies. LVIII, 4. Sic legitur quoque in N. T. 2 Tim. II, 23. εἰδὼς, ὅτι γεννῶσι μάχας nosti enim, eas contentiones ac lites efficere. Iac. IV, 1. πόθεν πόλεμοι καὶ μάχαι ἐν ὑμῖν; *Xenoph. Cyrop.* VII, 5, 15. 3) *quaestio controversa, quae ad disceptandum proponitur, et causa fit contentionum ac litium, tum privatarum, tum publicarum.* Tit. III, 9. μάχας νομικὰς, h. e. ζητήσεις περὶ νόμου, quaestio controversa de observanda lege Mosaica et aliis rebus, ad leges Mosis rituales pertinentibus. 4) per metonymiam: *afflictio, quam quis perpetitur ab adversario, concertatio et contentio quasi cum malis et calamitatibus.* Ita adhibetur 2 Cor. VII, 5. ἔξωθεν μάχαι quoad corpus confligendum mihi fuit cum variis calamitatibus et afflictionibus. Saepius non legitur in N. T.

ΜΆΧΟΜΑΙ, fut. 1. ήσομαι et έσομαι. Verbum hoc, ut omnia verba pugnandi, contendendi et certandi ob actionem et passionem ab utraque parte reciprocam, *Medium* est et significat 1) proprie: *pugno, proelior, bellum gero*, et non solum de *conflictu bellico* usurpatur, sed etiam de iis, *qui manibus contendunt, aut digladiantur.* Act. VII, 26. ὤφθη αὐ-

τοῖς

τοῖς μαχομένοις supervenit iis, manus conserentibus et depugnantibus, coll. Exod. II, 13. Hinc quoque in vers. Alex. hebraico נִלְחַם pugnavit, impugnavit, 2 Chron. XXVII, 5. Iudd. XI, 25. הִכָּה feriit, verberavit, Ios. IX, 18. et נִרְיַב digladiatus est, 2 Regg. III, 23. respondet. 2) contendo lite, altercor, rixor, discepto. Ioh. VI, 52. ἐμάχοντο ἦν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι Iudaei autem disceptabant inter se. Alexandrini posuerunt hanc vocem pro נָצָה litigavit, rixatus est, Exod. XXI, 12. 2 Sam. XIV, 6. Adde Genes. XXXI, 36. Nehem. XIII, 11. ubi hebraico רִיב respondet. *Diog. Laërt.* I, 92. *Theophr.* Char. XIII. *Xenoph. Anab.* IV, 5, 10. Conf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 238. *Gloss. Vett.* μάχομαι· iurgo. μάχη, ἡ διὰ χειρῶν, μάχη, ἡ διὰ λόγων, μάχη, ἡ ἐν πολέμῳ. 3) pugnax sum et contentiosus, litium amans. 2 Tim. II, 24. δοῦλον δὲ κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι doctor vero religionis christianae alienus esse debet ab omni rixandi studio et contentionum amore. 4) litigo, iudicio decerto. Iacob. IV, 2. μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε. Saepius non legitur in N. T. *Phavor.* μάχομαι· πολεμῶ, διαφέρομαι, ἐναντιοῦμαι, ἀνθίσταμαι, διατείνομαι, ταυτοδύναμαι.

ΜΕΓΑΛΑΥΧΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) magna iacto, glorior, magnifice me effero, superbio, iactabunde loquor, unde μεγαλαυχία iactantia, gloriatio, a μεγαλαυχὴς et μεγάλαυχος qui valde gloriatur, ostentator, iactator, ex μεγάλα magna et αὐχέω glorior, iacto, (unde αὐχὴ gloriatio) hoc ab αὐχὴν cervix, quam homines superbi et iactabunde loquentes efferre solent, Sic legitur in V. T. Sirac. XLVIII, 20. de *Sankeribo* ἐμεγαλαύχησεν ὑπερηφανίᾳ αὐτοῦ. 2 Macc. XV, 32. et in vers. Alex. pro hebraico גָּבַהּ extulit se, superbivit, Ezech. XVI, 50. Soph. III, 12. *Diod. Sic.* XV, 16. *Heliodor.* VII, 19. *Porphyr.* de Abstinent. I, 39. *Hesych.* μεγαλαυχεῖ· σεμνύνεται, καυχᾶται. Idem: μεγάλαυχος· μεγαλόφρων, μεγαλόψυχος. Conf. etiam interpretes ad *Thom. M.* p. 601. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 670. Sed quia verba, quae dicere, loqui significant, apud Hebraeos haud raro pro ipsa rei productione usurpantur, (cf. *Glassii* Philol. Sacr. p. 222 sq. ed. *Dathii.*) factum esse videtur, ut μεγαλαυχεῖν etiam 2) significaret magna quaevis efficere, magnum effectum producere. Sic semel tantum legitur in N. T. Iacob. III, 5. ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστὶ καὶ μεγαλαυχεῖ lingua pusillum membrum est et tamen magnarum rerum causa esse solet.

ΜΕΓΑΛΕΙΟΣ, εία, ον, magnificus, venerandus, praeclarus, qui valet ad nomen alicuius celebre faciendum, magnus, insignis, a μέγας magnus. Sic v. c. apud *Xenoph.* de Rep. Laced. I, 3. legitur formula: μεγαλεῖον γεννῆσαι, h. e. subolem procreare, animo et corpore praestantem. Apud eundem

dem

dem in Mem. Socratis IV, 5. 2. πρᾶγμα καλὸν καὶ μεγαλεῖον est res pulchra et magnifica. ibid. II, 1. 34. ῥήματα μεγαλεῖα sunt verba, quae declarant rei magnitudinem et praestantiam. Polyb. VIII, 3. τὸ μεγαλεῖον τῶν πράξεων. ibid. IIII, 8. 8. μεγαλείως ἐχάρησαν valde gavisi sunt. *Xenoph.* de Rep. Laced. IV, §. 6. ζημιοῦσι μεγαλείως graviter castigant. Adde Sirac. XVII, 10. μεγαλεῖον δόξης. ibid. XLIII, 16. 2 Macc. VII, 17. *Suid.* μεγαλεῖον· μεγαλοπρεπές. Hinc τὰ μεγαλεῖα, scil. ἔργα, seu πράγματα, quod apud Graecos *magna et praeclara gesta* significat, in litteris sacris *magna et insignia beneficia* notat, *quibus Deus homines afficere solet*, ad imitationem hebraici גדלות et גדולה, cui τὰ μεγαλεῖα in versione Alex. respondet Ps. LXXI, 19. 1 Chron. XVIII, 19. Sirac. XVIII, 3. Sic in N. T. bis tantum legitur Luc. I, 49. ὅτι ἐποίησέ μοι μεγαλεῖα ὁ θεὸς quoniam magna et insignia beneficia mihi exhibuit Deus. Act. II, 11. λαλούντων τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ enarrare ingentia Dei beneficia. *Syrus* bene: ܬܕܡܪ̈ܬܗ ܕܐܠܗܐ *mirabilia Dei*, h. e. beneficia, quae omnem hominum captum excedunt et vel invitos in admirationem rapiunt. Conf. *Kirchmeierum* de Parallelismo N. T. et *Polybii* p. 32. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 653. et *Barthium* in Adversariis Lib. V, c. 2.

ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΣ, ητος, ἡ, *magnificentia, maiestas, magnitudo.* Ab eodem themate. Luc. IX, 43. ἐξεπλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τοῦ θεοῦ omnes vero obstupefacti admirabantur vim et virtutem divinam, in Christo conspicuam. Act. XIX, 27. μέλλειν τε καὶ καθαιρεῖσθαι τὴν μεγαλειότητα αὐτῆς et ut in contemtum abeat maiestas Dianae, quam omnis Asia veneratur. 2 Petr. I, 16. ἀλλ' ἐπόπται γενηθέντες τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος sed testes oculares fuimus maiestatis divinae, quae in Christo eluxit, illo nempe tempore, quo cum apostolis in terris versatus est. Saepius non legitur in N. T. Reperitur praeterea in fragmentis *Symmachi* pro גדולה Ps. LXX, 21. et CXXX, 1. et in versione Alex. pro תפארת *ornatus, ornamentum.* Ierem. XXXIII, 9. Adde 3 Esr. I, 4. κατὰ τὴν μεγαλειότητα Σολομῶν.

ΜΕΓΑΛΟΠΡΕΠΗΣ, έος, ὁ, ἡ, ὲς, τὸ, 1) proprie: *magnum virum decens*, *Xenoph.* Mem. III, 10. 5. ex μέγας *magnus* et πρέπω *decet, convenit.* Amant autem Graeci adiectiva ex μέγας composita, v. c. μεγαλόδοξος *summa dignitate et maiestate praeditus*, 3 Macc. VI, 18. μεγαλοκράτωρ *summa potestate praeditus*, ibid. v. 12. μεγαλομερής, μεγαλόπλουτος, μεγαλοσθενής, μεγαλόψυχος, et alia. 2) *magnificus, praestantissimus, summus, maxime insignis.* Sic semel legitur in N. T. 2 Petr. I, 17. ubi verba ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης, vel cum Ven. *Pottio* vertenda sunt: ad declarandam summam Christi maiestatem,

ut

ut nempe posita sint pro περὶ τῆς μεγαλοπρεπῦς δόξης, vel quod magis placet, de *summo splendore, quem exhibuit Christus*, explicanda, *cum transfiguraretur in monte.* Matth. XVII, 1 sq. *Grotius* et plerique interpretes δοξ. μεγαλ. de *Deo ipso* intellegi volunt. Fortasse ὑπὸ τ. μ. δ. est i. q. ὑπὸ τῦ ὀρανῦ. Sed nihil definire audeo. Devt. XXXIII, 26. 2 Macc, VIII, 15. *Hesych.* μεγαλοπρεπής· μεγαλοφανής. Adverbium μεγαλοπρεπῶς *impense, eximie*, legitur apud *Aeschin. Socr.* Dial. I, 13. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 702.

ΜΕΓΑΛΥ΄ΝΩ, fut. υνῶ, 1) proprie: *magnum facio, maius efficio, amplum reddo, dilato, augeo, (Thucyd.* V, 98.) *diduco*, a μέγας *magnus*. Matth. XXIII, 5. μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων αὐτῶν producunt fimbrias palliorum suorum. Luc. I, 58. ἐμεγάλυνε ὁ κύριος τὸ ἔλεος αὐτῦ μετ' αὐτῆς insigni enim Deus eam ornavit beneficio. Similis locus est Gen. XIX, 19. וַתַּגְדֵּל חַסְדְּךָ, Alex. καὶ ἐμεγάλυνας τὴν δικαιοσύνην σου. 1 Sam. XII, 24. 2 Sam. XXII, 51. 2) *praedico, celebro, laudibus et praeconiis extollo*, ad imitationem hebraici הִגְדִּיל, 2 Sam. VIII, 26. μεγαλυνθείη τὸ ὄνομά σου ἕως αἰῶνος. Ps. LXIX, 30. μεγαλυνῶ αὐτὸν ἐν αἰνέσει. Luc. I, 46. μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον laudat animus meus Dominum. Act. X, 46. μεγαλυνόντων τὸν Θεὸν canere laudes divinas. ibid. XIX, 17. καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τῦ κυρίου Ἰησοῦ celebrabatur maiestas Domini Iesu. 2 Cor. X, 15. ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσείαν ut inter vos abunde intra terminos meos celebrer, seu laudatus sim. Phil. I, 20. μεγαλυνθήσεται Χριστὸς celebrabitur Christus, h. e. religio christiana in dies latius per me propagabitur. Sirac. XLIII, 37. *Xenoph.* Hist. Gr. VII, 1. 13. καὶ ἐκ τῶν συμβαινόντων δὲ ἔργων ἐμεγαλύνοντο οἱ Ἀρκάδες. *Diod. Sic.* I, 20. μεγαλύναντας τῦ Θεῦ τὴν δύναμιν. *Thucyd.* VIII, 81. Conf. *Elsner*. Obss. Sacr. T. I. p. 173. 3) *veneror, colo, suspicio.* Act. V, 13. ἀλλ' ἐμεγάλυνεν αὐτὺς ὁ λαὸς sed populus tantum eos suspiciebat. Saepius non legitur in N. T.

ΜΕΓΑ΄ΛΩΣ. Adverbium, *valde, vehementer, magnopere*, a μέγας *magnus*. Occurrit in N. T. tantum Philipp. IV, 10. ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως magnopere autem gavisus sum in Domino. Pro הַמֶּלֶךְ שָׂמַח שִׂמְחָה גְדוֹלָה 1 Chron. XXIX, 9. habent Alexandrini ὁ βασιλεὺς εὐφράνθη μεγάλως.

ΜΕΓΑΛΩΣΥ΄ΝΗ, ης, ἡ, 1) *maiestas, magnificentia, vis magna praestandi*, i. q. μεγαλειότης, a μέγας. In hac significatione respondet in versione Alex. τῷ גֹּדֶל *magnitudo*, Ps. LXXIX, 11. CL, 2. גְּדֻלָּה idem, 2 Sam. VII, 21. 23. אַדֶּרֶת *magnificentia*, Zachar. XI, 3. Sed in N. T. libris ita dicitur 2) *qui est maiestate praeditus*, abstracto posito pro concreto, et speciatim ob summam eius et infinitam maiestatem. Hebr. I, 3. ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς sedet ad dextram

tram Dei maiestatici in coelo, coll. Marc. XVI, 19. Ephes. I, 20. Hebr. VIII, 1. τῦ θρόνυ τῆς μεγαλωσύνης, pro τῦ θρόνυ τῦ θεῦ. Conf. dicta supra ad vocem δύναμις. 3) *laus, celebratio maiestatis et praestantiae alicuius.* Iud. v. 25. τῷ θεῷ δόξα καὶ μεγαλωσύνη Dei maiestas semper a nobis celebretur et laudibus extollatur. Devt. XXXII, 3. הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ, Alex. δότε μεγαλωσύνην τῷ θεῷ ἡμῶν. Eodem modo hebraicum גְּדֻלָּה in doxologia usurpatur 1 Paral. XXIX, 11. et Ps. CXLV, 6. Cf. supra ad voces δόξα, δύναμις, κράτος, a me prolata.

ΜΕΓΑΣ, μεγάλη, μέγα, Genit. μεγάλυ, ης, υ. Comparativus μείζων. Superlat. μέγιστος. 1) *magnus*, scil. *mole et extensione*, ut adeo interdum per *longus, latus, profundus, amplus, spatiosus*, et alia adiectiva, quae magnitudinem extensionis significant, reddi possit. Matth. XXVII, 60. λίθον μέγαν saxum magnae molis. 1 Sam. XIV, 33. Marc. XVI, 4. Apoc. XVIII, 21. ὡς μύλον μέγαν tanquam lapidem molarem magnum. Apoc. VI, 4. μάχαιρα μεγάλη. 2 Tim. II. 20. ἐν μεγάλῃ οἰκίᾳ in amplo et spatioso aedificio. Ioh. XXI, 11. μεγάλων ἰχθύων. Marc. IV, 32. κλάδυς μεγάλυς. Apoc. XX, 1. ἅλυσιν μεγάλην longam catenam. *Etym. M.* μέγα· σημαίνει καὶ τὸ ἐπίμηκες. *Homer.* Iliad. δ', v. 124. Act. X, 11. et XI, 5. ὀθόνην μεγάλην. Marc. XIV, 15. ἀνώγαιον μέγα coenaculum amplum et spatiosum. Alex. Ezech. XVII, 8. Luc. XVI, 26. χάσμα μέγα. 2) *magnus*, scil. *numero et multitudine, numerosus, copiosus, multus*, i. q. πολύς. Ita dicitur de grege Marc. V, 11. ἀγέλη χοιρῶν μεγάλη. Hinc in versione Alex. τῷ רַב *multus* respondet, v. c. Exod. I, 9. μέγα πλῆθος, ubi *Compl.* μέγα πολὺ πλῆθος, et al. πολὺ πλῆθος habet. 2 Chron. XXIV, 25. *Etym. M.* μέγα· σημαίνει τὸ πολύ. 3) *magnus, aetate et statura.* Act. VIII, 10. ἀπὸ μικρῦ ἕως μεγάλυ tam provectiores aetate, quam in prima aetate constituti, h. e. ad unum omnes. Sic etiam Hebraei, cum universalitatem hominum designare volunt, dicunt כָּל מִקָּטֹן וְעַד גָּדוֹל omnes a parvo ad magnum. 1 Sam. V, 9. Esther. I, 20. Ier. XXXI, 34. et Latini *a minimo ad maximum*, v. c. *Plautus* in Pseudolo III, 1. 10. Conf. *Vorstium* de Hebraismis N. T. cap. 25. p. 512 sq. ed. *Fischeri*, qui tamen adiectiva μικρὸς et μέγας in hac formula ad staturam et aetatem hominum pertinere negat, sed de *plebeiis* et *illustribus* explicanda esse argumentis evincere conatus est. Eadem ambiguitas est etiam in formula μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ, quae Act. XXVI, 22. reperitur. Hebr. VIII, 11. XI, 24. μωσῆς μέγας γενόμενος Moses, cum ad virilem aetatem pervenisset, h. e. τεσσαρακονταετὴς, coll. Act. VII, 23. Apoc. XI, 18. XIII, 16. XIX, 5. 18. XX, 12. Eodem modo etiam hebraicum גָּדַל *de aetate* usurpatur, v. c. Exod. II, 10. 11. et μέγας de *provectioribus aetate* adhibetur apud *Homer.* Odyss. β', v. 314. et ut

ut latinum *magnus*, (vide Obss. Critt. Amstelod. Vol. III. p. 135.) de *iis, qui ad adultam aetatem pervenerunt.* ibid. σ', v. 216. ὅτι δὴ μέγας ἐσσὶ, καὶ ἥβης μέτρον ἱκάνεις. Vide *Abresch.* ad *Aeschyl.* p. 287. 4) *magnus*, ratione *intensionis*, ut latine reddi possit per *vehemens, gravis, ingens, intensus, atrox, valde efficax, violentus*, etc. Sic v. c. in N. T. de *gaudio vehemente* usurpatur, Matth. II, 10. ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα vehementer laetati sunt. ibid. XXVIII, 8. Luc. II, 10. XXIV, 52. — de *moerore ingente*, Rom. IX, 2. λύπη μοί ἐςι μεγάλη admodum doleo. — de *voce intensa et clamore intenso*, Matth. XXVII, 50. κράξας φωνῇ μεγάλῃ. 2 Paral. XV, 14. Act. XXIII, 9. κραυγὴ μεγάλη. Apoc. XIV, 18. — de *gratia*, Act. IV, 33. χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτὰς carique erant omnibus. — de *ira vehemente*, Apoc. XII, 12. ἔχων θυμὸν μέγαν admodum iratus est. Prov. XIX, 19. — de *planctu*, Act. VIII, 2. ἐποιήσαντο κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ eum vehementer luxerunt. — de *fame saeva*, Luc. IV, 25. ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας cum existeret fames magna. Act. XI, 28. — de *febre ardente et gravi*, Luc. IV, 38. ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ laborabat gravi febri. — de *timore et terrore ingente et modum excedente*, Luc. II, 9. καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν magnoque terrore percutiebantur. ibid. VIII, 37. Act. V, 5. 11. — de *larga remuneratione*, Hebr. X, 35. ἥτις ἔχει μισθαποδοσίαν μεγάλην quae aliquando multis praemiis ornabitur. — de *fiducia magna et constante*, Matth. XV, 28. ὦ γύναι, μεγάλη σε ἡ πίςις o mulier, magna est fiducia tua. — de *procella venti valde impetuosa*, Marc. IV, 37. γίνεται λαῖλαψ ἀνέμε μεγάλη. *Thucyd.* II, 21. *Homer.* Odyss. ξ, 458. H. in Apoll. 433. — de *afflictione ingente et gravi*, Matth. XXIV, 21. θλίψις μεγάλη. Act. VII, 11. Apoc. II, 22. VII, 14. — de *atroci blasphemia*, Apoc. XIII, 5. ςόμα λαλῦν μεγάλα καὶ βλασφημίας, pro μεγάλας βλασφημίας, coll. Dan. VII, 8. — de *potentia magna*, Apoc. XI, 17. Exod. XIV, 31. — de *virtute valde efficaci*, Act. IV, 33. μεγάλῃ δυνάμει. ibid. VIII, 10. 13. 5) *gravis, magni momenti*, etiam *solemnis*, si sermo est de diebus festis. Ephes. V, 32. τὸ μυςήριον τῦτο μέγα ἐςὶ haec doctrina de Christi cum sectatoribus suis coniunctione est maxime memorabilis, seu maximi momenti. Conf. *Schoettgenii* Hor. Hebr. et Talmud. T. I. p. 783. 1 Tim. III, 16. ὁμολογυμένως μέγα ἐςὶ τὸ μυςήριον omnium consensu maxime gravis est haec doctrina. Eodem modo גדול usurpatur 1 Sam. XXVI, 24. Cohel. IX, 13. Ioh. VII, 37. ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς ultimo autem die festi tabernaculorum, qui erat maxime solemnis. ibid. XIX, 31. ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνε τῦ σαββάτε erat enim sabbatum illud maxime solemne et religiosum, quia nempe primus paschatis dies simul incidebat, quo totus populus con-

convenire cogebatur. Eodem modo ἡμέρα μεγάλη usurpatur in verf. Alex. Ief. I, 13. Novilunia et fabbata veftra καὶ ἡμέραν μεγάλην οὐκ ἀνέχομαι, ubi in hebraico legitur קְרָא מִקְרָא, h. e. convocatio univerfi populi ad celebrandos feftos dies. 6) *infignis, illuftris, eximius, praeftans, fummus, honorabilis*, et non folum de *perfonis* ufurpatur, *qui magna potentia, auctoritate et dignitate pollent*, fed etiam de *rebus* et *factis*, *quae funt praeclara, infignia et magnifica.* Matth. XX, 25. οἱ μεγάλοι *magnates, principes*, i. q. ἄρχοντες, cum qua voce h. l. permutatur. Hebraice גְּדוֹלִים dicuntur, v. c. Prov. XVIII, 16. (Alex. h. l. δυνάσται) et Nahum. III, 10. ubi Alex. μεγιστᾶνες interpretati funt. Matth. XX, 26. Marc. X, 42. 43. Luc. IX, 48. Act. VIII, 9. λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν μέγαν magnum quippe hominem fe iactitans. *Polyb.* III, 98. πεισθεὶς γὰρ, διότι δύναται μέγας γενέσθαι. *Herodian.* I, 6. §. 17. μεγάλοι καὶ ἔνδοξοι. (Alex. Ief. V, 14.) Conf. ad h. l. *Irmifch.* p. 216. et *Vorftii* Philol. Sacr. c. 25. p. 514 fq. ed. *Fifcheri.* — Huc etiam pertinere videtur formula ἡμέρα ἡ μεγάλη, *dies illuftris, tempus maxime memorabile*, qua partim denotatur *dies iudicii extremi*, Iud. v. 6. partim *tempus excidii Hierofolymitani*, Act. II, 20. Vide fupra ad ἡμέρα. 7) interdum pro fuperlativo μέγιστος ponitur et notat *fummum, graviffimum, maximum, praeftantiffimum in fuo genere.* Matth. V, 19. οὗτος μέγας κληθήσεται hic maximus erit. ib. XX, 26. coll. v. 27. ibid. XXII, 36. 38. αὕτη ἐστὶ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολὴ hoc eft praeftantiffimum et graviffimum praeceptum. Marc. X, 43. Luc. IX, 48. Act. VIII, 10. Huc etiam refer Hebr. IV, 15. ubi Chriftus dicitur ἀρχιερεὺς μέγας, h. e. τοῦ μεγίστου cognomine infigniendus. Pofitivus pro fuperlativo faepe adhibetur etiam apud Alexandrinos, v. c. Genef. VI, 9. τέλειος ὢν ἐν τῇ γενεᾷ αὐτοῦ, pro τελειότατος. Cant. I, 8. ἡ καλὴ ἐν γυναιξίν. Conf. *Vorftii* Philol. Sac. p. 421. *Vechneri* Hellenolex. p. 59. et *Sanctii* Minervam p. 240 fq. Hinc fpeciatim μέγας in N. T. adhibetur a) de *Deo*, ad innuendam fummam eius maieftatem. Apoc. XIX, 17. τοῦ μεγάλου Θεοῦ Dei optimi maximi. Devt. VII, 21. coll. Exod. XVIII, 11. b) de *Chrifto*, ad defignandam fummam eius maieftatem et dignitatem. Matth. V, 35. Luc. I, 32. ib. VII, 16. Tit. II, 13. Hebr. IV, 14. XIII, 20. c) de *diis et deabus gentilium*, quae vulgo vocantur *maiorum gentium* et quorum nomina dedit *Ennius* in Fragmentis p. 164. ubi vid. *Columna.* Act. XIX, 27. τῆς μεγάλης θεᾶς ἀρτέμιδος. ibid. v. 34. μεγάλη ἡ ἄρτεμις ἐφεσίων. Loca Scriptorum veterum, huc pertinentia, dedit *Alberti* in Obff. Philol. p. 258. et *Elfner.* Obff. Sacr. T. I. p. 460. 8) μέγα interdum etiam notat: *mirum, mirandum eft*, v. c. 1 Cor. IX, 11. μέγα, εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν; num mirum effet, fi poftularemus a vobis, quae ad neceffi-

necessitatem huius vitae pertinent? pro μήτι μέγα ἔργον ἐςί; num id est aliquid magnae rei? Nos diceremus: *ist es denn etwas so grosses?* 2 Cor. XI, 15. ὀ μέγα οὖν non igitur mirandum est. *Sophocl.* Antigon. v. 847. Cf. *Hemsterhus.* ad *Luciani* Nigrin. c. 1. T. I. ed. *Reitz.* p. 39. Caeterum de voce μέγας peculiaris exstat Dissertatio *Havercampi*, Praes. *Iac. Gronovio*, Lugd. Bat. 1694. habita.

ΜΕΓΕΘΟΣ, εος, ες, τὸ, 1) proprie: *magnitudo, quae in longitudine, latitudine et profunditate spectatur*, interdum vero *longitudo sola, proceritas corporis, longa statura*, a μέγας *magnus*. Conf. *Foësii* Oecon. Hipp. p. 243. Alexandrini adhibuerunt pro קוֹמָה *statura, altitudo*, 1 Sam. XVI, 7. 1 Regg. VI, 23. et גֹּבַה *altitudo*, Ezech. XIX, 11. 2) metaphorice: *magnitudo*, h. e. *praestantia, maiestas, vis, efficacia et ambitus alicuius rei.* Sic legitur in N. T. Ephes. I, 19. τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς quaenam sit summa eius et omnem captum humanum excedens potentia divina, quam exseruit nostro commodo. Exod. XV, 16. μεγέθη βραχίονός σου. 2 Macc. XV, 24. *Gloss. MS. in Cant.* μεγέθει· μεγαλωσύνῃ. *Hesych.* μέγεθος· μεγαλεῖον.

ΜΕΓΙΣΤᾶΝΕΣ, ων, οἱ. Vocabulum, ut videtur, e lingua *Persica*, (in qua de *amicis regis Persarum, magnatibus, principibus et copiarum ducibus in Persia* usurpatur, teste *Iosepho* A. I. IX, 3. 2. τοὺς μεγιςᾶνας καὶ σατράπας καὶ τοπάρχας τῆς Περσίδος καὶ Μηδικῆς. ibid. XX, 2. 3. et *Suetonio* Calig. c. 5. Cf. *Brissonium* de Regno Persar. lib. I, n. 209. p. 282. et *Freinshem.* ad *Curtium* V, 13. 3.) non solum in linguam latinam (*Senec.* *Epist.* XXI. *Tacit. Annal.* XV, 27.) sed etiam, inprimis post tempora Alexandri M. in dialectum Macedonicam vel Alexandrinam ita translatum, ut graeca terminatione ac forma donaretur et de *omnibus omnino magnatibus et proceribus regni cuiuscunque*, non solum Persici, inprimis autem de *amicis regum* (qui a Graecis οἱ φίλοι τῶν βασιλέων dicuntur) et *omnibus, in auctoritate et dignitate constitutis*, adhiberetur, ut bene observavit *Sturzius* V. Cl. in Disput. II. de Dialecto Alexandrina p. 11 seq. et *Salmasius* de *lingua hellenistica* p. 120. *Suid.* μεγιςᾶνες· οἱ τοῦ βασιλέως περίβλεπτοι, ὑπεξούσιοι. *Hesych.* μεγιςᾶνες· οἱ ἐν ὑπεροχῇ ὄντες. *Phrynichus* p. 84. μεγιςᾶνες· οἱ μέγα δυνάμενοι. In versione Alexandrina frequenter usurpatur pro גְּדוֹלִים *magnates*, Ion. III, 7. Nah. III, 10. שָׂרִים *principes*, 2 Chron. XXXVI, 8. Prov. VIII, 16. אַדִּירִים *magnifici*, Ierem. XIV, 3. Zach. XI, 2. pro chaldaico הַדָּבְרַיָּא *gubernatores, ductores*, Dan. III, 34. et רַבְרְבִין *principes, magnates*, Dan. V, 1. 2. 3. 9. 23. In N. T. ter tantum legitur. Marc. VI, 21. ubi sermo est de imperii proceribus, (*Vulgat. principibus*) quorum in regendis Herodis ditionibus aliquae partes

tes erant. Apoc. VI, 15. VIII, 23. *Artemid. Oneirocrit.* I, c. 2. III, 9 et 13.

ΜΕΓΙΣΤΟΣ, ἐςη, ον, *maximus, summus, praestantissimus, gravissimus.* Superlativus a μέγας, quod vide. Semel tantum legitur in N. T. 2 Petr. I, 4. τὰ μέγιςα καὶ τίμια ἐπαγγέλματα summae et praestantissimae promissiones, scil. felicitatis, olim post mortem obtinendae.

ΜΕΘΕΡΜΗΝΕΥΩ, fut. εύσω, *interpretor, explico, ex lingua ignota in notiorem transfero, interpretando reddo,* ex μεθ' pro μετὰ et ἑρμηνεύω *interpretor*; quod vide supra. Matth. I, 23. ὅ ἐςι μεθερμηνευόμενον quod est, si interpreteris, seu in linguam graecam transferas. Marc. V, 41. XV, 22. 34. Ioh. I, 42. Act. IV, 36. XIII, 8. Saepius non legitur in N. T. *Polyb.* II, 15. VI, 24. τὰς καλυμένας ἐξτρaορδιναρίας, ὃ μεθερμηνευόμενον ἐπιλέκτυς δηλοῖ.

ΜΕΘΗ, ης, ἡ, *vinolentia, ebrietas, temulentia,* a μέθυ *vinum* et *omnis potus inebrians.* Ter tantum in N. T. legitur. Luc. XXI, 34. ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ. Rom. XIII, 13. κώμοις καὶ μέθαις. Gal. V, 21. μέθαι, κῶμοι. *Polyb.* II, 14. πρὸς μέθας, καὶ τινας τοιαύτας ἄλλας εὐωχίας, τραπείς. *Athenaeus* X. p. 434. B. Confer *Wetstenii N. T.* T. II, p. 802. *Hesych.* μέθη· κραιπάλη, σκότωσις οἴνυ. Sed *Clemens Alex.* Paedag. Lib. II, c. 2. μέθην a κραιπάλῃ distinguit hoc modo: μέθη μὲν ὖν ἐςιν ἀκράτυ χρῆσις σφοδροτέρα· παροινία δὲ, ἡ ἐκ τῆς χρήσεως ἀκοσμία· κραιπάλη δὲ, ἡ ἐπὶ τῇ μέθῃ δυσαρέςησις καὶ ἀηδία, ἀπὸ τῦ τὸ κάρα πάλλειν ὠνομασμένη. Idem quoque tradit *Phavorinus.* In versione Alexandrina respondet hebraico שִׁכָּרוֹן *ebrietas,* Ezech. XXIII, 32. XXXIX, 19. et τῷ שִׁכְרָה infinit. kal cum ה paragog. verbi שָׁכַר *inebriatus est.* Hagg. I, 16.

ΜΕΘΙΣΤΗΜΙ et ΜΕΘΙΣΤΑΝΩ, fut. μεταςήσω, 1) proprie motum localem indicat: *statuo aliud pro alio, transfero, transloco, moveo de loco.* ex μετὰ *trans* et ἱςάνω vel ἵςημι *statuo.* 1 Cor. XIII, 2. ὥςε ὄρη μεθιςάνειν adeo, ut montes transferre valerem, h. e. ut difficillima quaevis praestare et efficere possem, coll. Ies. LIV, 10. ubi hebraico מוּשׁ in versione Alex. respondet. *Xenoph.* Anab. II, 3. 5. μεταςησάμενος αὐτὺς cum eos discedere iussisset. ib. §. 12. μεταςάντες cum discessissent. Id. in Hist. Gr. IV, 1. 3. *Ioseph.* A. I. IX, 11. 1. καὶ τὺς οἰκήτορας αἰχμαλωτίσας μετέςησεν εἰς τὴν αὐτῦ βασιλείαν. *Hesych.* μεθίςαται· μεταίρει, μεταίρεται. 2) *removeo ab officio et munere, amoveo, submoveo,* nostrum: *absetzen.* Luc. XVI, 4. ὅταν μεταςαθῶ (ἀπὸ) τῆς οἰκονομίας cum submotus fuero administratione. Act. XIII, 22. καὶ μεταςήσας αὐτὸν, sc. ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, vel βασιλείας, quo a regia dignitate remoto. Alia aeque probabilis huius loci interpretatio infra a me dabitur.

1 Regg.

1 Regg. XV, 13. καὶ τὴν Ἀνὰ τὴν μητέρα ἑαυτῦ μετέστησε τῦ μὴ εἶναι ἡγεμένην. 2 Regg. XXIII, 33. Dan. II, 21. *Polyb.* IV, c. 87. τὸν Ἀλέξανδρον μεταστησάμενος ἀπὸ τῆς χρείας. Et sic apud *Iosephum* in Arch. Ind. passim occurrit. Confer *Wetstenii N. T.* T. I. p. 763. 3) metaphorice: *transfero, traduco*, de mutatione status et conditionis. Coloss. I, 13. μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τῦ υἱῦ τῆς ἀγάπης αὐτῦ adscripsit nos in civitatem carissimi filii sui. Etiam apud Graecos haec vox de *omni mutatione alicuius rei* usurpatur, v. c. apud *Xenoph.* Hist. Gr. II, c. 3. 17. πολιτεῖαι μεθίσανται. ibid. v. 4. 64. ἐδὲ νόμες μετέστησεν. 4) *averto, alienum reddo*, quasi *ad alias cogitationes et animi sensus traduco, dimoveo in aliam sententiam.* Act. XIX, 26. πείσας μετέστησεν ὄχλον ἱκανὸν doctrina sua sat multos avertit ab idolorum cultu. Deut. XVII, 17. ἵνα μὴ μεταστῇ αὐτῦ ἡ καρδία. ib. XXX, 17. ἐὰν μεταστῇ ἡ καρδία σε. 5) μεθίστημι, scil. ἐκ τῦ ζῆν, *perimo, amoveo e rebus humanis, mori iubeo.* Act. XIII, 22. καὶ μεταστήσας αὐτὸν quo peremto, seu, quo mortuo. 2 Macc. XI, 23. τῦ πατρὸς ἡμῶν εἰς θεὸς μεταστάντος. 3 Macc. II, 34. χειρίσω μόρῳ τῦ ζῆν μεταστῆσαι. ibid. III, 1. Conf. infra sub μετατίθημι et μετάθεσις. Saepius non legitur in N. T. — *Phavor:* μεθίστασθαι· μεταβαίνειν, καὶ ἀμείβειν στάσιν ἐκ στάσεως. καὶ μεθίσαται· ἀντὶ τῦ μετατίθεται, κ. τ. λ.

ΜΕΘΟΔΕΊΑ, ας, ἡ, 1) proprie i. q. μέθοδος, *methodus, ratio alicuius rei artificiosa et excogitata, ars et solertia, qua quis aliquid machinatur et efficit*, a μεθοδεύω, quod de *solerti et ingeniosa alicuius rei inventione* (*Diod. Sic.* I, 15. μεθοδεῦσαι τι τῶν χρησίμων.) dicitur, *machinor.* Cf. *Munthe* Obss. Philol. in N. T. e Diodoro Siculo p. 367. Sic legitur in N. T. Ephes. IV, 14. μεθοδεία τῆς πλάνης excogitata ratio alios decipiendi et in errores inducendi, i. q. nos: *ein ausstudirter überlegter Betrug.* 2) usurpatur in deteriorem partem de *arte callida, qua alterum insidiose decipere et in perniciem detrudere studemus insidiis, occulta et fraudulenta circumventione*, a μεθοδεύω, quod etiam notat *aliquem in via ex insidiis aggredi, adoriri, invadere, subdole et astute agere, decipere.* Conf. *Polyb.* Excerpt. Legat. 144. p. 1358. Alex. 2 Sam. XIX, 27. *Aquil.* Exod. XXI, 13. *Suid.* μεθοδεύει· τεχνάζεται, μετέρχεται, ἀπατᾷ. *Hesych.* μεθοδείας· τέχνας. Sic legitur in N. T. Ephes. VI, 11. πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στῆναι πρὸς τὰς μεθοδείας τῦ διαβόλυ ut possitis resistere insidiis diaboli, h. e. peccati et vitiositatis illecebris, calamitatibus et persecutionibus et aliis huiusmodi, quibus Satanas ad deserendam religionem christianam sollicitare homines vulgo credebatur. Respexit hunc locum *Phavorinus* glossa: μεθοδείας· ἐπιβελὰς, ἐνέδρας, δόλες· ὡς ὁ Ἀπόστολος, πρὸς τὰς μεθοδείας τῦ διαβόλυ. Adde

Schol.

Schol. *Aristoph.* ad Plut. v. 109. et *Artemidorum* III, 25. Cf. et *Wetstenii* *N. T.* T. II. p. 250.

ΜΕΘΟΡΙΟΝ, ου, τὸ, scil. *μέρος*, *confinium*, seu *spatium*, quod *iuxta utramque finium partem est*, *quod fines et extrema utrinque circumstat*. Μεθόρια, ων, τὰ, nempe *μέρη*, *confinia*, a *μεθόριος*, ία, ον, vel *μεθόριος*, ου, ὁ, ἡ, *conterminus*, *confinis*, ex *μετὰ* et *ὅρος terminus*, *finis*. Semel tantum legitur in N. T. in plurali. Marc. VII, 24. ἀπῆλθεν εἰς τὰ μεθόρια (nonnulli codices habent ὅρια. *Vulgatus: fines.*) Τύρου καὶ Σιδῶνος abiit in regionem inter Tyrum et Sidonem interiectam. Reperitur praeterea hoc vocabulum in *Dionis Cassii* Lib. 47. *Thucyd.* II, 18. 27. apud *Herodianum* V, 4. 11. Φοινίκης τε καὶ συρίας ἐν μεθορίοις, apud *Xenoph.* Cyrop. V, 4. 21. ἀφικνεῖται πρὸς τὰ μεθόρια τῶν Ἀσσυρίων καὶ Μήδων. et in *Symmachi* reliquiis pro hebraico בְּגְלִילָה Ezech. XLVII, 8. *Hesych.* μεθόριον· τὸ μεταξὺ τῶν ὁρίων, τὸ διαχωρίζον τοὺς δύο τινῶν ὅρους. Cf. *Wetstenii* *N. T.* T. I. p. 589.

ΜΕΘΥΣΚΩ, fut. ύσω, 1) *inebrio*, *ebrium reddo*. ΜΕΘΥΣΚΟΜΑΙ, *inebrior*, *vino obruor*, *vino me obruo*, a *μέθυ*, τὸ, *vinum*, *temetum*. Luc. XII, 45. ἐσθίειν τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι. Ephes. V, 18. καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ ne nimia vini ingurgitatione inebriemini, seu, ne vinolenti sitis, coll. Prov. XXIII, 30. Alexandrini pro שָׁכַר *inebriatus est*, *largiter bibit*, in Piel et Hiphil *inebriavit*, *ebrium reddidit*. 1 Sam. I, 14. 2 Sam. XI, 13. *Philo de Vita Mosis* T. II. p. 110. 44. et de *temulentia* p. 380. 7. *Hesych.* μεθύσκομαι· πληροῦμαι, scilicet *οἴνου*. 2) *μεθύσκομαι ebriosus*, *vinolentus sum*, et ex adiuncto: *vitam inordinatam et dissolutam ago*. 1 Thess. V, 7. καὶ οἱ μεθυσκόμενοι νυκτὸς μεθύουσιν et potatores ac dissoluti noctu ebrii sunt: pudet enim eos plena die huiusmodi vitia exercere. 3) metaphorice *μεθύσκεσθαι* (ut latinum *ebrius*, pro *mentis inops*. *Lucret.* III, 106. *Horat.* I. Od. 37. 10.) de eo usurpatur, *qui mente capitur et furore quasi quodam conturbatur*, *ita*, *ut recto sensu et sano mentis iudicio uti haud valeat*. Sic legitur in N. T. Apoc. XVII, 2. καὶ ἐμεθύσθησαν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς. Conf. infra sub *πορνεία*. Saepius non legitur in N. T.

ΜΕΘΥΣΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *ebrius*, *ebriosus*, *temulentus*, *ebrietati deditus*, *vinolentus*, a *μέθυ vinum*, *temetum*. Legitur tantum bis in N. T. 1 Cor. V, 11. ἢ λοίδορος, ἢ μέθυσος. ibid. VI, 6. οὔτε μέθυσοι, οὔτε λοίδοροι. Alexandrini hac voce usi sunt pro סֹבֵא *ebriosus*, *potator*, Prov. XXIII, 21. et pro שִׁכּוֹר *ebrius*. Prov. XXVI, 9. Sirac. XXVI, 9. XIX, 1. *Aelian.* V. *H.* III, 14. Conf. *Pollucis* Onom. VI, 3. *Graevium* ad *Luciani Soloecistam* p. 738. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 119. et interpretes ad *Thom. M.* p. 602.

ΜΕΘΥΩ, fut. ύσω, 1) proprie: *inebrio alterum*, sed haud raro passive quoque usurpatur, ut sit: *ebrius sum, inebrior nimio vino, aliove potu*, a praecedente. Conf. *Dresigium* de Verbis Mediis N. T. I, 82. p. 330. qui originem huius vocis derivat ex more veterum, peractis sacris vino epulisque indulgendi, praeeunte *Athenaeo* (Deipnosoph. II, 3. p. 401. τὸ δὲ μεθύειν φησὶ τὸ μετὰ τὸ θύειν αὐτῷ χρῆσθαι.) et *Eustathio* ad *Homer*. Iliad. p. 890. lin. 50. Matth. XXIV, 49. ἐσθίῃ δὲ καὶ πίνῃ μετὰ τῶν μεθυόντων epulans atque potans cum vinolentis. Act. II, 15. 1 Thess. V, 7. *Aelian*. V. H. II, 40. ὅσα σαφυλῆς ἢ γιγάρτων ὑπερπλησθέντα μεθύει. 2) sensu honestiori: *ad satietatem usque bibo et edo*, (Hos. XIV, 7. μεθυσθήσονται σίτῳ) *bene poto*, de *potu sufficienti et liberali vini usu, sed modum non excedente*. Ioh. II, 10. καὶ ὅταν μεθυσθῶσι et ubi ad satietatem biberunt, seu postquam affatim biberunt. 1 Cor. XI, 21. καὶ ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ μεθύει alius quidem esurit et sitit, alius vero saturatur. Eodem modo שָׁכַר, cui μεθύω respondet in versione Alexandrina, usurpatur Genes. XLIII, 34. ἔπιον δὲ καὶ ἐμεθύσθησαν μετ' αὐτοῦ. Cant. V, 1. Hagg. I, 6. Adde *Theophr*. Char. XII. et 1 Macc. XVI, 16. 3) metaphorice: *uberrime expleor, satis et abunde aliquid facio, aut accipio*. Sic occurrit in N. T. Apoc. XVII, 6. μεθύουσαν ἐκ (de constructione vocis μεθύειν cum praepositione ἐκ vide *Wesseling*. ad *Diod. Sic*. XVI, 19.) τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων ebriam ex sanguine sanctorum, h. e. quae multorum Christianorum sanguinem profuderat et ita quasi sanguinis sitim restinxerat. Saepius non legitur in N. T. Eodem modo hebraicum רָוָה, pro quo μεθύειν interdum ponitur in versione Alex. usurpatur, v. c. de *irrigatione terrae*, Ps. LXIV, 11. Ies. LVIII, 11. de *beneficiorum copia*, Ps. XXXVI, 9. et de *nimia sanguinis profusione*. Ies. XXXIV, 7. Inprimis autem huc pertinere videtur locus Devt. XXXII, 42. μεθύσω τὰ βέλη μου ἀφ' αἵματος. Copiose de hac voce exposuit *Fesselius* in *Adversariis SS*. T. I. p. 34.

ΜΕΙΖΩΝ, ονος, ὁ, ἡ, (accusativus μείζονα, pro quo dicitur μείζω,) μεῖζον, τό. Est comparativus irregularis a μέγας, *magnus*, quod vide. Ad quantitatem relatus, est 1) *maior*, tum magnitudine molis, seu extensionis, tum magnitudine intensionis. Marc. IV, 32. γίνεται πάντων τῶν λαχάνων μείζων maximum est omnium olerum. Luc. XII, 18. καὶ μείζονας ἀποθήκας οἰκοδομήσω ampliora horrea aedificabo. Ioh. I, 51. Vult. XIV, 12. XV, 13. μείζονα ἀγάπην. XIX, 11. μείζονα ἁμαρτίαν. Iacob. III, 1. μεῖζον κρίμα gravior poena. ib. IV, 6. 2) *maior*, numero, seu multitudine, *copiosior*, *numerosior*. Hebr. XI, 26. 3) *maior natu*. Rom. IX, 12. ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι. 4) ad qualitatem relatus, est *maior, dignitate, praestantia, auctoritate, existimatione et potentia*, reddique potest *praestantior*,

ſtantior, *excellentior, potentior.* Matth. XII, 6. ὅτι τοῦ ἱεροῦ μείζων ἐςὶ ὧδε hic adeſſe longe praeſtantiorem templo. ibid. XXIII, 17. 19. Ioh. III, 16. ὐκ ἐςὶ δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ diſcipulus inferior eſt conditione et dignitate praeceptore ſuo, ſeu, non poteſt ad meliorem conditionem adſpirare, coll. XV, 20. 1 Cor. XIII, 13. XIV, 5. Hebr. VI, 13. etc. 5) pro ſuperlativo μέγιςος *maximus, ſummus, princeps, primus dignitate et auctoritate.* Luc. XXII, 24. 26. Ioh. X, 29. Matth. XVIII, 1. 4. 6) Neutrum μεῖζον adverbialiter occurrit Matth. XX, 31. οἱ δὲ μεῖζον ἔκραζον illi vero eo intenſius clamabant.

ΜΕΙΖΟΤΕΡΟΣ, έρα, ον. Comparativus a μείζων, ſed eiusdem ſignificationis, *maior.* Semel legitur in N. T. 3 Ioh. v. 4. μειζοτέραν τούτων ὐκ ἔχω χαρὰν maiora iſtis non habeo gaudium. Conf. de hoc aliisque eiusdem generis comparativis, in quibus haud pauci emphaſin neſcio quam viderunt, *Fiſcheri* Animadvv. ad Grammat. Gr. *Welleri* p. 143 ſeq. et *Blackwallum* in *Critica N. T.* p. 37.

ΜΕΛΑΝ, ανος, τό. Neutrum a μέλας *niger*, ſubſtantive ſumitur, ſubintellecta voce χρῶμα, et ſignificat *atramentum ſcriptorium, ſeu librarium, pigmentum atrum, quod parabatur fuligine fornacum.* Conf. *Mabillon.* de Re Diplomatica X, p. 42. Hebraice dicitur דְּיוֹ Ierem. XXXVI, 18. ab arab. دوى *niger fuit*, unde دواة *atramentum.* Ter tantum legitur in N. T. 2 Cor. III, 3. ἐπιςολὴ ἐγγεγραμμένη, ὐ μέλανι epiſtola, non ſcripta atramento, h. e. epiſtola, non proprie ſic dicta. 2 Ioh. v. 12. διὰ χάρτου καὶ μέλανος. 3 Ioh. v. 13. διὰ μέλανος καὶ καλάμου. Praeterea reperitur apud *Demoſthen.* p. 318. l. 11. Opp. ed. *Reiske* et alios, quos laudat *Wetſtenius N. T.* T. II. p. 183 et 732.

ΜΕΛΑΣ, μέλαινα, μέλαν, genit. ανος, αίνης, ανος, *niger, ater*, quaſi ex μὴ et λάω *non video.* Legitur in N. T. Matth. V, 8. ὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέλαιναν ποιῆσαι non potes unum capillum album, aut nigrum facere. Apoc. VI, 5. ἵππος μέλας equus niger. ibid. v. 12. ἥλιος ἐγένετο μέλας ſol obſcuratus eſt, h. e. ſolem ſpiſſae et atrae nubes obſidebant. coll. Ioel. II, 10. Saepius non reperitur in N. T. Alexandrini hac voce uſi ſunt pro שָׁחֹר *nigricans, niger.* Cant. I, 5. V, 11. Zach. VI, 2. 6.

ΜΕΛΕΑΣ, ᾶ, ὁ. *Melea.* Nomen proprium viri ἄκλιτον hebraicum, forte ab hebraico מָלֵא *plenus fuit.* Semel commemoratur in N. T. Luc. III, 31.

ΜΕΛΕΙ, fut. μελήσει, praet. μεμέληκε, perf. med. μέμηλε, unde μέλω, vel μέλομαι curo. Eſt impersonale, quod ſemper notat *curae eſt*, et variis modis conſtruitur in N. T. aeque ac *Scriptoribus graecis* exteris, ut inter alios docuit *Wetſtenius*

 N. T.

N. T. T. I. p. 472. Construitur fere cum genitivo rei et dativo personae. 1 Cor. IX, 9. μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ Θεῷ; num unice boum cura Deo est? *Aelian.* V. H. XII, 50. ἔμελε γὰρ αὐτοῖς γυμνασίων. Interdum construitur cum nominativo rei et dativo personae, v. c. Act. XVIII, 17. καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίωνι ἔμελεν sed Gallion ea nihil curavit. *Arrian.* Indic. II, 15. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 576. — Interdum construitur cum dativo personae et genitivo rei, intercedente praepositione περί. Matth. XXII, 16. καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενὸς teque nullius rationem habere. Confer *Hemsterhusium* ad *Lucian. Dial. mort.* p. 425. Marc. XII, 14. Ioh. X, 13. οὐ μέλει αὐτῷ περὶ προβάτων non ipsi cura est de ovibus. Ibid. XII, 6. 1 Petr. V, 7. Sapient. XII, 13. ᾧ μέλει περὶ πάντων. 1 Macc. XIV, 34. *Alciphr.* Lib. I, Ep. 33. *Ioseph. A. I.* XII, 4. 2. Cum praepositione ὑπὲρ construitur apud *Aelian.* V. H. XIV, 1. Interdum in N. T. coniunctionem assumit, v. c. ὅτι Marc. IV, 38. οὐ μέλει σοι, ὅτι ἀπολλύμεθα. Luc. X, 40. Interdum cum solo dativo personae construitur, v. c. 1 Cor. VII, 21. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* μέλει· φροντίζει. Idem impersonale supplendum videtur 1 Cor. V, 12. post verba τί γάρ μοι.

ΜΕΛΕΤΑ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, respondet latino *meditor*, ita, ut non solum *cogitare*, *secum reputare* significet, sed etiam *consilia inire*, *curare*, *curam gerere*, *operam dare*, *exercere se* significet, a μελέτη *cura*, *meditatio*. Proprie apud Graecos μελετᾷν dicebantur *rhetores*, *meditate loquentes et ad dicendum praeparati* (Vide loca, quae collegit *Wetstenius N. T.* T. I. p. 620.) etiam *milites*, *et certantes in ludis publicis*, qui varii generis exercitationes instituebant, eo consilio, ut se peritos suae artis praestare possent. Unde orationes ipsae, magna cura elaboratae, μελέται dicuntur. Cf. *Demosthen.* Opp. p. 328. l. 15. ed. *Reiske* et p. 1414. 12. Apud *Xenoph.* Hist. Gr. III, c. 4. §. 16. μελετᾷν de militibus usurpatur, qui exercendo se parant proeliis. Apud *Diod. Sic.* Lib. V, p. 298. μελέτη exercitatio puerorum funda iaculandi dicitur. Adde *Thucyd.* I, 142. et II, 86. *Hesych.* μελετᾷ· ἀσκεῖ, ἐπιμελεῖται, γυμνάζεται· μελέτη γὰρ ἄσκησις, καὶ τὸ μελετάζεσθαι· γυμνάζεσθαι, ἐπιμελεῖσθαι καὶ τὰ ὅμοια. Ter tantum legitur in N. T. Marc. XIII, 11. μηδὲ μελετᾶτε nec praemeditamini, aut praeparati ad dicendum prodite; coll. Luc. XXI, 14. Act. IV, 25. τί λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; cur populi vana et irrita ineunt consilia? Ex Ps. II, 1. וּלְאֻמִּים יֶהְגּוּ־רִיק. 1 Tim. IV, 15. ταῦτα μελέτα haec cura, his operam da, coll. Ps. I, 2. *Diogen. Laërt. Epicur.* X, 123. ταῦτα (πράττε καὶ) μελέτα. *Arrian. Diss. Epictet.* IV, 11 ταῦτα μελέτα. (*Seneca Epist.* 69. meditare, exerce te.) In versione Alex. respondet hebraico הָגָה meditatus

dictus est. Prov. VIII, 7. XV, 28. Ies. LIX, 3. 13. et מִן idem, Ps. CXIX, 148. CXLIII, 5.

ΜΕΛΙ, ιτος, τὸ, *mel apum.* Matth. III, 4. μέλι ἄγριον mel agreste et sylvestre, quo Iohannes baptista in desertis degens vescebatur. Marc. I, 6. Hoc autem sylvestre mel apes vel in nudo solo ponunt, 1 Sam. XIV, 25 seq. vel in cavitatibus arborum, vel in fissuris petrarum, coll. Deut. XXXII, 13. Ps. LXXXI, 17. *Coran.* XVI, 70. Cf. *Bochart.* Hieroz. P. II. Lib. IV, c. 11 et 12. Sed alii intellegere malunt mel sylvestre, quod in Arabia aliisque Asiae locis in arborum folia depluit et concretum colligitur, in quam rem multa lectu digna collegit *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* XIX, 94. Confer et *Heyne* ad *Virgil. Eclog.* IV, 30. qui *mel roscidum* intellegit. quod nomine Mannae ex Suida complexus est *Salmasius* in Diss. de *Manna* et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 258. Praeterea legitur in N. T. Apoc. X, 9. 10. γλυκὺ ὡς μέλι dulcis sicut mel. Alexandrini usi sunt hac voce pro דְּבַשׁ idem, Genes. XLIII, 11. Prov. XVI, 24. XXIV, 13.

ΜΕΛΙΣΣΙΟΣ, ία, ὁ, *apiarius, ad apes pertinens, ab apibus proveniens,* a μέλισσα, ης, ἡ, *apis,* hocque a μέλι *mel.* Legitur semel tantum in N. T. Luc. XXIV, 42. ἀπὸ μελισσίου κηρίου ex favo apiario; ubi μελισσίου nonnullis quidem redundare videtur, sed ideo sine dubio additum est, quoniam in oriente varia genera mellis erant in usu, v. c. mel e dactylis et uvis etc. Vide *Harmari Obss. in Orient.* P. I, p. 288. ed. *Faberi. Suid.* μελισσίου· κηρίου. Conf. ad h. l. *Ernesti* in Glossis Sacris Suidae et Phavorini p. 170 seq. *Phavor.* μελίσσειον, κηρίον, ἀπὸ μελισσίου κηρίου.

ΜΕΛΙΤΗ, ης, ἡ. *Melita,* nomen insulae. Sed duae fuerunt insulae, hoc nomine insignitae. Una in mari Adriatico, ad Illyricum pertinens, (conf. supra sub ἀδρίας.) quae *Meleda* hodie appellatur, etiam *Melite Illyrica.* Altera inter Africae littora et insulam Siciliam, (*Diod. Sic.* V, 12.) sita in mari mediterraneo, quae hodie *Malta* (etiam *Melite Africana,* seu *Sicula*) vocatur, et a cruciferis equitibus obtinetur, qui olim Rhodii dicebantur. Ad quam duarum istarum insularum Paulus proprie applicuerit, Act. XVIII, 1. non satis exploratum est. Posteriorem in h. l. intellegendam esse, plerique iudicarunt interpretes, praeeunte *Cellario* in Geogr. Plen. II, c. 12. §. 130. p. 819. Vide *Scaliger.* de Emendatione Temporum p. 535. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 650. Origo huius nominis diversimode traditur. Alii hanc insulam nomen traxisse pensent ἀπὸ τοῦ μέλιτος a proventu mellis, quia melle fuit fertilissima; alii vero, ut *Bochartus* in Geographia Sacra Lib. V, c. 26. potius derivant a מָלַט, in Niphal *evasit, effugit,* ut נִמְלָט

tit

sit *insula refugii*, quia auctore *Diodoro* Phoenices eam pro refugio habuerunt.

ΜΈΛΛΩ, fut. *μελλήσω*, 1) *cunctor*, *moror*, *differo*, *cesso*. Act. XXII, 16. *καὶ νῦν τί μέλλεις*; et iam quid moraris? ibid. VII, 33. *Aristoph.* Plut. v. 606. *Theophr.* I, 84. *Thucyd.* VIII, 78. *Aristoph. Nub.* 1301. *ὕπαγε, τί μέλλεις*; *Scholiastes Eurip.* ad Hecub. v. 726. *μέλλειν· τὸ βραδύνειν*. *Hesych.* *μελλήσας· βραδύνας*. Hinc etiam substantiva *μέλλησις* et *μέλλημα*, inde deducta, *cunctationis* significationem obtinent, v. c. apud *Thucyd.* III, 4 et 69. et *μελλητής* est *cunctator*. Conf. *Hoogeveen.* ad *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 259. ed. *Zeunii*. 2) *futurus sum*. Adiungitur vero omnibus temporibus infinitivi, sive praesentis, sive aoristi utriusque, sive futuri temporis, sive, sed rarissime, praeteriti, et servit periphrasi futuri, ut multis exemplis docuit *Zeunius* ad *Vigerum* de Idiotismis L. Gr. p. 254. et *Fischerus* ad *Welleri* Gramm. Graec. p. 335. Matth. XI, 14. *ἡλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι* Elias, qui venturus erat. ib. XVII, 12. Luc. XXII, 23. Act. V, 35. etc. *Aelian.* *V. H.* II, 33. Act. XXIV, 15. *ἀνάστασιν μέλλειν ἔσεσθαι νεκρῶν* resurrectionem fore mortuorum. ib. v. 25. *Plato* Apol. c. 4 et 6. Conf. interpretes ad *Thom. M.* h. v. et *Taylor.* ad *Lysiam* p. 120. Hinc participium *μέλλων, μέλλουσα, μέλλον*, *futurus, a, um.* Matth. III, 7. *ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς* a poenis futuris. Luc. XIII, 9. *εἰς τὸ μέλλον ἐκκόψεις* postea illam exscindas. 1 Tim. VI, 19. De formula *ὁ αἰὼν ὁ μέλλων* vide supra sub *αἰών*. *Polyb.* Hist. I, 27. *Aelian. V. H.* II, 31. *Apollodor.* I, c. 9. §. 21. *προὔλεγε τοῖς ἀνθρώποις τὰ μέλλοντα*. 3) *volo, in animo habeo, in eo sum ut, paro.* Matth. II, 13. *μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον* vult Herodes insidias struere huic puero. Luc. XXII, 23. Ioh. VI, 15. 71. XII, 4. Act. III, 3. *μέλλοντας εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερὸν* templum intraturos. ib. XII, 6. XVI, 27. *ἔμελλεν ἑαυτὸν ἀναιρεῖν* parabat sibi necem consciscere. ibid. XVIII, 14. XX, 3. Cf. *Viger.* l. l. p. 257. 4) *videor.* Ioh. IV, 47. *ἤμελλε γὰρ ἀποθνήσκειν* videbatur enim morti proximus esse. *Μέλλει* pro *videtur* apud Graecos quandoque poni, notat *Scholiastes Homeri* ad *Iliad.* β', 316. cum quo facit *Scholiastes Euripidis* ad *Hecubam* 726. *μέλλειν*] *τὸ βραδύνειν, τὸ ἀποκεῖσθαι καὶ τὸ φαίνεσθαι*. *Hesychius*: *μέλλει, φαίνεται, ἔοικε, δοκεῖ, ἢ μένει.*

ΜΈΛΟΣ, *εος, τὸ*, 1) proprie: *pars*, seu *membrum corporis animati*, *μέρος τοῦ σώματος*, interprete *Hesychio*, ita dictum, quia harmonia insigni gaudet et quanquam quodlibet sibi propriam functionem habet, tamen ad corporis perfectionem et integritatem concurrit. *Omne enim, quod est congruum, aptum ac consonum et harmonia aliqua gaudet*, *μέλος* a Graecis dicitur, unde *μέλος* alias etiam est *carmen*, *aptis*

membris,

membris, seu pedibus constans, (Hesych. μέλος· μέλημα, ἢ ἦχος ἡδὺς, ᾆσμα, ῥυθμός, ἀλαλαγμός.) et μελίζειν non solum membratim concidere, sed etiam modulari notat. De membro corporis vero in N. T. usurpatur Matth. V, 29. 30. ubi ἓν τῶν μελῶν opponitur ὅλῳ τῷ σώματι. Rom. XII, 4. 1 Cor. XII, 12. 14. 18. 19. 20. 22. 25. 26. Iacob. III, 5. ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐςὶ lingua parvum membrum est corporis humani. ibid. v. 6. ἡ γλῶσσα καθίςαται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν lingua locum habet inter membra corporis nostri. 2) τὰ μέλη *totum corpus animatum*, seu *humanum*, in quo, inprimisque in sensibus eius, naturalem aliquem et legibus divinis plane contrarium impetum ad peccandum latere, saepe docent apostoli. Rom. VI, 19. μηδὲ παριςάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ nolite tradere corpus vestrum vitiositati eiusque membris pariter ac viribus abuti ad impie facta. ibid. παραςήσατε τὰ μέλη ὑμῶν, ὅπλα δικαιοσύνης τῷ θεῷ bene utamini corpore vestro ad exercendam omnem virtutem, Deo probatam. ib. v. 19. VII, 5. ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν in corpore vestro et singulis eius partibus viribusque, quibus abuti potest homo ad peccandum. ib. v. 22. βλέπω γὰρ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσίν μου sentio enim et experior alium impetum, seu aliud dictamen in corpore meo, ἐν τῇ σαρκί μου, coll. v. 18. 1 Cor. VI, 15. πόρνης μέλη, pro μέλη πορνίας corpus, quo ad scortationem abutimur. Coloss. III, 5. νεκρώσατε ἓν τὰ μέλη ὑμῶν interficite corpus vestrum, h. e. impetum ad peccandum, qui in corpore vestro latet, reprimite. Iacob. IV, 1. 3) metaphorice: *pars*, de iis, *qui sunt adscripti numero, aut societati, aut ullo aliquo modo in consortium alicuius rei veniunt*, i. q. μέρος, cum quo vocabulo etiam haud raro permutatur in codicibus, v. c. Ephes. IV, 16. Sic legitur in N. T. Rom. XII, 5. ὁ δὲ καθ' εἷς ἀλλήλων μέλη nos autem invicem sumus partes corporis illius, Christo, capiti suo, iuncti. 1 Cor. VI, 15. ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν μέλη χριςοῦ ἐςιν corpora nostra sunt membra Christi, h. e. nos sumus adscripti societati, cui Christus praeest. ibid. τὰ μέλη τοῦ χριςοῦ, h. e. corpus Christianorum; nisi vertere malis: *membra et vires corporis, quibus e voluntate Christi uti debemus*. ibid. XII, 27. 4) omittitur interdum, v. c. Hebr. XII, 13. ἵνα μὴ τὸ χωλὸν, scil. μέλος, ἐκτραπῇ ne pes tuus claudicans luxetur. Saepius non legitur in N. T.

ΜΕΛΧΙ, ὁ. *Melchi*. Nomen proprium viri indeclinabile, hebraice מַלְכִּי *rex meus*, ex מֶלֶךְ *rex* et י affixo primae personae ex אֲנִי *ego*. Commemoratur in N. T. Luc. III, 24. 28.

ΜΕΛΧΙΣΕΔΕΚ, ὁ. *Melchisedecus*. Nomen appellativum (ut מַלְכִּי־צֶדֶק Ios. X, 1. 3.) viri, cuius verum nomen nos latet, (uti omnes interpretes Iudaei ad Genes. XIV, 18. observarunt.) sub quo alii Semum, alii Iobum latere, vana coniectura ducti, iudi-

indicarunt. Fuit autem dynasta Cananaeorum, rex Salem, Abrahami tempore, qui simul pro ratione illorum temporum sacerdotis munere functus fuisse traditur, verae religioni patriarchali addictus et primus Hierosolymorum conditor, observante *Theodoreto* Quaest. LXIV. in Genes. Hebraice dicitur מַלְכִּי־צֶדֶק, i. e. *rex iustitiae*, ex מֶלֶךְ *rex* et Iod paragogico et צֶדֶק *iustitia*. Genes. XIV, 18. Hebr. V, 6. 10. VI, 20. VII, 1. 10. 11. 15. 17. 21.

ΜΕΜΒΡΆΝΑ, ης, ἡ, *membrana*. Vocabulum latinum, civitate graeca donatum, ut μάκελλον, κουστωδία, etc. 1) proprie: *pellis exterior, quae artus et singula corporis membra tegit et iungit*. *Plinius H. N.* IX, 29. XVI, 14. Speciatim *tenuior animalium pellis, quae, derasis pilis, chartae usum praebet.* Hinc 2) *charta pergamena, e pellibus animalium* (ovium) *concinnata*, quae *pergamena charta* dicta est, a Pergamo urbe, ubi inventa esse dicitur. *Pergamena, Plin. H. N.* XIII, c. 11. Semel tantum legitur in N. T. 2 Tim. IV, 13. μάλιστα τὰς μεμβράνας. *Syrus* transtulit ܕܟܬ̈ܒܐ . ܟܪܟܐ *fasciculum voluminum*. Scilicet veteres solebant charta pergamena loco involucri membranarum uti. Videatur *Tibull.* L. III. Eleg. I, v. 9. Vide etiam *Wetstenii N. T.* T. II. p. 367.

ΜΈΜΦΟΜΑΙ, fut. ψομαι, *queror, conqueror, accuso, reprehendo, culpo, vitupero*, et ex adiuncto: *iudico aliquid imperfectum et inutile.* Verbum medium, (quanquam etiam passive dicitur apud *Xenoph.* Hist. Gr. I, 4. 2.) compositum, ut nonnullis videtur, ex μῶμος *vituperium, convicium*, et φάω *dico*, quod saepius cum accusativo, rarius cum dativo constructum reperitur in veterum monimentis. *Arrian.* Diss. Epictet. II, 23. μεμφόμεθ' ἀλλήλοις, εὐαρεστοῦμεν. *Epictet.* Enchirid. c. 28. Alia loca dedit *Dresigius* de Verbis Mediis N. T. I, 83. p. 332. et *Raphelius* in Animadvv. Herodot. p. 625. Ter tantum legitur in N. T. Marc. VII, 2. ἐμέμψαντο *reprehendebant eos*. Rom. IX, 19. τί ἔτι μέμφεται; *quo iure vituperaverit Deus homines?* Hebr. VIII, 8. μεμφόμενος γὰρ αὐτοῖς λέγει *declaraturus, se in priori foedere, utpote imperfectiore, acquiescere nolle.* *Hesych.* μέμφεται· αἰτιᾶται, ἐξουδενεῖ, καταγινώσκει. Confer *Wetstenii N. T.* T. II, p. 412.

ΜΕΜΨΊΜΟΙΡΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *querulus, tristis, omnia deplorans, cui nulla non causa in querelas placet*, ut Seneca loquitur, quem prolixius describit *Theophr.* Char. XVII. ubi videndus *Casaubonus.* Compositum est ex μέμψις *querela*, a praecedenti μέμφομαι, et μοῖρα *portio, fatum*, id quod homini contingit secundum eam, quam sustinet, conditionem. Semel legitur in N. T. in plurali, in Ep. Iudae v. 16. μεμψίμοιροι *homines, qui temere suam sortem deplorant et accusant et nunquam*

quia sua sorte contenti vivunt. *Hesych.* μεμψίμοιρος· ὁ μεμφόμενος τὸ ἀγαθὸν, ἢ Φιλεγκλήμων, ἢ Φιλαίτιος. Verbum μεμψιμοιρέω, inde ductum, legitur apud *Demosthenem* p. 249. 25. ed. **Reiske:** μεμψιμοιρεῖ ὁ δῆμος ἐάν αὐτῷ. *Polyb.* XVIII, 31, 7. et XXIII, 13, 8. Adde *Elsneri* Observv. Sacr. T. II, p. 430. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 737.

ΜΈΝ. Coniunctio discretiva, seu concessiva, significans *quidem*, et interdum quidem simpliciter ponitur nec adiunctam habet aliam particulam, saepius autem adhibetur sequente coniunctione adversativa δὲ, *vero*, *autem*, *sed*, etc. Si simpliciter ponitur, ut latinum *quidem*, vel vim quandam addit nomini, cui adhaeret, vel, maxime in initiis periodorum, πλεονάζει, v. c. Act. I, 1. τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάντων primum historiarum librum conscripsi de omnibus. Eodem modo superfluum est, si γὰρ additur, v. c. Act. XIII, 36. et XXVIII, 22. περὶ μὲν γὰρ τῆς αἱρέσεως ταύτης quod enim ad istam sectam attinet. *Thucyd.* VII, 27 et 55. *Homer. Odyss.* σ', 133. Adde Rom. I, 8. III, 2. VII, 12. X, 1. Si vero δὲ sequitur, tunc semper per *quidem* reddi potest, v. c. Matth. III, 11. ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδατι, ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ego quidem vos baptizo aqua, sed, qui venturus est post me etc. ib. IX, 37. XVI, 3. XVII, 11. Interdum coniunctio adversativa δὲ saepius reperitur post μὲν, v. c. Matth. XIII, 4. ἃ μὲν, v. 5. ἄλλα δὲ, v. 7. ἄλλα δὲ, v. 8. ἄλλα δέ. ibid. XVI, 14. XXI, 35. XXII, 5. 6. Marc. IV, 4 seq. ὃ μὲν — ἄλλο δὲ, — καὶ ἄλλο — καὶ ἄλλο. Interdum post μὲν aliae particulae adversativae, v. c. καί *at*, Act. XXVII, 21. 22. et ἀλλά, 1 Cor. XIV, 17. 2) aliquando est coniunctio adversativa, *tamen*. Ep. Iud. v. 20. 3) aliquando etiam caussalem coniunctionem *enim*, *nam* indicare videtur, v. c. Rom. XIV, 20. ubi *Syrus* habet ܓܝܪ, quod respondet τῷ γὰρ Graecorum. Conf. de hac coniunctione *Glassii* Philol. Sacr. p. 531 seq. et *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 516 seq. edit. *Zeunii*.

ΜΕΝΟΥ͂Ν et ΜΈΝ ΟΥ͂Ν, *igitur*, *autem*, *vero*, Luc. III, 8. *Diog. Laërt.* II, 5. 119.

ΜΈΝ ΟΥ͂ΝΓΕ et ΜΕΝΟΥ͂ΝΓΕ. 1) *immo vero*, *quin potius*, *quin immo*. Est particula fortiter negandi et contrarium affirmandi, ex μὲν *quidem*, οὖν *igitur* et γε, particula enclitica. Luc. XI, 28. Rom. X, 20. Confer *Salmasium* in *Funere Ling. Hellen.* p. 152. qui μενοῦγε ab initio positum pro soloecismo habet, contrarium docente *Georgio* in *Hierocrit. N. T.* P. I, p. 130. Certe etiam *Aristoteles Poetic.* c. 22. μενοῦν ab initio posuit. 2) *autem*, *vero*. Rom. IX, 20. Philipp. III, 8. ubi *tamen* otiosum esse videtur. Conf. de hac particula

cula *Irmisch.* Excurs. ad *Herodian.* I, 2. 9. p. 804. T. I. et *Wetstenii* N. T. T. I. p. 730. *Suid.* μενῦνγε· ἐκ συνδέσμων τριῶν, τὸ ἀληθὲς, μᾶλλον μὲν ὄν.

ΜΕ´ΝΤΟΙ, pro quo etiam μέντοιγε poni solet. (Cf. Alex. Prov. V, 4. Ps. XXXIX, 7.) Coniunctio discretiva, significans *tamen, vero, modo.* Composita est ex μὲν *quidem* et τοι particula enclitica, quae adverbiis et coniunctionibus annecti solet. Legitur in N. T. Ioh. IV, 27. VII, 13. XII, 42. XX, 5. XXI, 4. 2 Tim. II, 19. Iacob. II, 8. Ep. Iud. v. 8.

ΜΕ´ΝΩ, fut. μενῶ, praet. μεμένηκα, 1) *maneo, in loco certo ad aliquod tempus moror, commoror, habito, versor, sum.* Ioh. XIV, 25. παρ' ὑμῖν μένων cum inter vos versarer. Matth. X, 11. κἀκεῖ μείνατε, ἕως ἂν ἐξέλθητε ibi manete usque ad discessum. Marc. VI, 10. XIV, 34. Luc. I, 56. ἔμεινε δὲ Μαριὰμ σὺν αὐτῇ Maria autem commorata est apud illam. Luc. VIII, 27. καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμεινεν et domi contineri non poterat. ib. IX, 4. X, 7. Ioh. II, 12. IV, 40. Act. IX, 43. XX, 15. Alexandrini usi sunt hac voce pro ישׁב *habitavit, commoratus fuit.* Gen. XXIV, 55. Ps. IX, 8. CII, 13. 2) *diverto, aliquorsum me recipio, in hospitio tantisper moror, dum quievero, ut coeptum iter persequar,* i. q. καταλύω. Luc. XIX, 5. σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι hodie enim apud te divertere decrevi. ibid. XXIV, 29. μεῖνον μεθ' ἡμῶν diverte apud nos. Ioh. I, 39. 40. Act. XVIII, 3. XXI, 8. ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ, coll. v. 16. Alexandrini hebraicum לין *pernoctavit* mox per καταλύειν, Genes. XIX, 2. XXIV, 23. 25. mox per αὐλίζεσθαι, Ios. VI, 11. VIII, 9. mox denique per μένειν, Iudd. XIX, 9. transtulerunt. *Lucian. Ver. Hist.* I, 21. Oper. T. II. p. 87. ἠξίου μεῖναι παρ' αὐτῷ. Apud Latinos quoque *mansio* pro *hospitio* et *diversorio* haud raro ponitur, v. c. *Plinium H. N.* XII, 14. *Sueton.* in Tit. Vespas. c. 10. Confer *Salmas.* Exerc. Plin. p. 495. Per metaphoram 3) *superstes sum, supersum,* et speciatim, subintellecto ἐν βίῳ, *maneo in vivis, vivo,* ἀντὶ τοῦ ζῆν, observante *Schol.* ad *Sophocl.* Trachin. v. 175. Matth. XI, 23. ἔμειναν ἂν μέχρι τῆς σήμερον adhuc florerent et superstites essent. Apoc. XVII, 10. Ioh. XII, 34. ὅτι ὁ Χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα Messiam immortalem esse. ibid. XXI, 22. ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν, ἕως ἔρχομαι si vel ego vellem, ut viveret, donec redirem, coll. v. 23. ubi μένειν per οὐκ ἀποθνήσκειν explicatur. 1 Cor. XV, 6. μένειν τῷ κοιμηθῆναι opponitur. Phil. I, 25. coll. v. 24. Hebr. VII, 24. Ps. LXXXIX, 36. τὸ σπέρμα αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα μενεῖ. Genes. VII, 16. καὶ ἦν ὁ ἀσεβὴς μένων ἐν κακίᾳ αὐτοῦ. Eodem modo παραμένειν legitur apud *Herodot.* I, c. 30. Conf. *Abresch.* ad *Aeschylum* p. 602. et *Palairet.* Obss. Philol. p. 267. 4) *perennis sum ac perpetuus,*

[illegible], durus, firmatus ac stabilis sum. 1 Cor. III, 14. ἐί τινος ἔργον μένει si alicuius aedificium superstructum aetatem fert nec collabitur. ib. XIII, 13. 2 Cor. III, 11. τὸ μένον religio christiana, quae est perpetua, h. e. semper valebit. Hebr. X, 34. ὕπαρξιν μένουσαν bona perennia. ibid. XIII, 14. μένουσαν πόλιν domicilium f. mansionem perpetuam. ib. XII, 27. Xenoph. Anab. II, 3. 13. 5) constans sum, persevero in aliqua re. Ioh. VIII, 31. ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ si constanter tenemini et observatis doctrinam meam. 1 Tim. II, 15. ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ si perseverent in observatione religionis christianae et mutui amoris studio. 2 Tim. III, 14. σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες tu vero a pura illa doctrina christiana, tibi tradita, recedere noli. Hebr. XIII, 1. ἡ φιλαδελφία μενέτω, pro: μένετε ἐν τῇ φιλαδελφίᾳ, constans sit amor vester erga Christianos. Ioh. XV, 9. μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου ita agite, ut semper vos amore meo complecti possim. ib. v. 10. 1 Ioh. IV, 16. ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ. 2 Macc. VIII, 1. τοὺς μεμενηκότας ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ qui non defecerant a religione iudaica. 6) ut maneo apud Latinos (v. c. Tibull. I. El. 8. v. 77. Conf. Servium ad Virgil. Georg. I. v. 168. Aen. VI, 71.) exspecto, praestolor, quia, qui exspectat alterum, in certo loco maneat necesse est, donec veniat, quem exspectat. Act. XX, 5. οὗτοι προελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρῳάδι hi antegressi exspectarunt nos Troade. ibid. v. 23. ὅτι δεσμά με καὶ θλίψεις μένουσιν vincula et calamitates me manere. Eurip. Andromache v. 378. 569. et 964. Helena v. 656. Homer. Iliad. α', v. 535. Xenoph. Anab. IV, 4. 12. Cf. Iensii Lectiones Lucian. p. 275. Alexandrini usi sunt hac voce pro יחל exspectavit, 2 Sam. XVIII, 14. pro קוה idem, Ies. V, 2. 3. 7. pro חכה idem, Ies. VIII, 17. XXX, 18. 2 Macc. VII, 30. Schol. ad Theocrit. Idyll. XIII, 68. μένοντες· περιμένοντες. 7) μένειν ἐν τινὶ, seu μετά τινος, arctissime coniunctum cum aliquo esse et manere. 1 Ioh. IV, 12. ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν μένει nos habemus Deum nobis faventem et propitium. ibid. v. 13. ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν nos esse arctissime cum Deo coniunctos. ibid. v. 15. Ioh. VI, 56. ἐν ἐμοὶ μένει, κἀγὼ ἐν αὐτῷ is me amat et a me vicissim amatur. ib. XIV, 10. ὁ δὲ πατὴρ, ὁ ἐν ἐμοὶ μένων Deus pater meus, qui mecum est coniunctissimus et mihi semper adest auxilio suo. Et v. 16. ἵνα μένῃ μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα ut nos per omnem vitam vestram auxilio suo adiuvet, coll. v. 17. XV, 4. 1 Ioh. II, 6. coll. v. 5. III, 15. 17. 8) maneo in statu et conditione mea, non muto statum. Sic v. c. χωρίον μένον est praedium, nondum venditum, in cuius possessione aliquis adhuc est, quod dominum quasi suum non mutavit. Act. V, 4. οὐχὶ μένον σοὶ ἔμενε, scil. τὸ χωρίον; nonne cum haberes fundum, tibi illum retinere potuisses? seu,

seu, nonne retinere potuisses tibi fundum tuum, antequam venderetur?

ΜΕΡΙ'ΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: *totum in singulas partes divido inter alios.* Medium μερίζομαι *divido, sed ita, ut ad me pars eorum, quae divido, redeat, a μέρος divido. Hesych.* μερίζειν· διανέμειν μερικῶς. Marc. VI, 41. καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισε πᾶσι et duos pisces inter omnes divisit. Luc. XII, 13. εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν dic fratri meo, ut partiatur haereditatem mecum aequis conditionibus. *Herodian.* I, 17. 3. μερίσαι τε (scil. τὰς οὐσίας) εἰς τοὺς στρατιώτας καὶ τοὺς μονομαχοῦντας. ibid. III, 10. 13. μερισαμένους πρὸς αὑτοὺς τὴν ἀρχήν. Alexandrini adhibuerunt pro חלק *divisit in partes.* Exod. XV, 9. Iof. XIII, 7. XIV, 5. Confer *Wetstenii N. T.* T. I. p. 735. 2) *partem do, distribuo, quod in partes fuit divisum,* etiam simpliciter: *do, largior, concedo, tribuo,* i. q. δίδωμι. Hebr. VII, 2. ᾧ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν Ἀβραὰμ cui etiam Abrahamus decimam praedae partem dedit, coll. v. 4. ᾧ καὶ δεκάτην Ἀβραὰμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων. Sic etiam in versione Alexandrina usurpatur, ubi respondet hebraico הנחיל ל *possidendum tradidit,* Prov. VIII, 21. ἵνα μερίσω τοῖς ἐμὲ ἀγαπῶσιν ὕπαρξιν. ibid. XIV, 18. μεριοῦνται ἄφρονες κακίαν. Speciatim vero in N. T. Deus dicitur μερίζειν τοῖς ἀνθρώποις, cum alicui sortem aliquam assignat et conditionem, v. c. natalium, fortunae, coniugii, muneris, et sic porro, aut beneficia inter homines distribuit, pro summa sua et sapientissima benignitate, v. c. Rom. XII, 3. ἑκάστῳ ὡς ὁ Θεὸς ἐμέρισε (unus codex habet ἐχάρισε) μέτρον πίστεως pro ratione bonorum, quae quisque a Deo accepit. 1 Cor. VII, 17. ἑκάστῳ ὡς ἐμέρισεν ὁ Θεὸς prout cuique Deus sortem et vitae genus assignavit. 2 Cor. X, 13. κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος, οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ Θεὸς μέτρου sed intra certos terminos, a Deo ita mihi praefinitos et descriptos, ut adeo ad vos quoque progrederer. 3) *discerno, discrimen facio.* Passivum μερίζομαι neutraliter sumitur et notat: *differre, dissimilem esse, discrepare.* Sic legitur in N. T. 1 Cor. VII, 34. μεμέρισται ἡ γυνὴ καὶ ἡ παρθένος, h. e. eadem diversa conditio (seu diversis sunt studiis) est nuptae et virginis. *Chrysostomus* bene μεμέρισται reddidit: διεστήκασι. Alii, (v. c. *Wetstenius in N. T.* T. II. p. 129. et *Kypke* in Obss. Sacr. T. II, p. 206.) repugnante contexta oratione, reddunt hunc locum: distrahitur, seu curis implicita est et uxor et virgo. 4) *divido, discordiarum semina spargo;* et Passivum μερίζομαι *in varias factiones, seu studia in contraria scindor, dissideo, dissentio.* Matth. XII, 25. πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς omne regnum, in quo factiones ortae fuerint. ib. v. 26. ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη ipse sibi adversatur. Marc. III, 24. 25. 26. 1 Cor. I, 13. μεμέ-

ρισται

μή ὁ χωρισμός? num factiones et dissidia locum habere possunt et debent in religione christiana? Saepius non legitur in N. T.

ΜΕΡΙΜΝΑ, ης, ἡ, 1) cura, παρὰ τὸ μερίζειν τὸν νοῦν, quia eam dividit et distrahit animum et in partes rapit varias, ut cum *Virgilio* (Aen. IV, 285 seq.) loquar. 2 Cor. XI, 28. ἡ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν cura omnium ecclesiarum, quam ego sustineo. 2) *anxia et nimia cura, sollicitudo animi*. Matth. XIII, 22. ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος τούτου nimia cura rerum corporalium et huius vitae. Marc. IV, 19. Luc. VIII, 14. ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλούτου a nimiis divitiarum curis. ib. XXI, 34. μερίμναις βιωτικαῖς. 1 Petr. V, 7. πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιῤῥίψαντες ἐπ' αὐτὸν omnem curam vestram proiicientes in eum, h. e. omnium rerum vestrarum curam demandate Deo. Sic prorsus Ps. LIV, 23. ἐπίῤῥιψον ἐπὶ κύριον τὴν μέριμνάν σου, hebr. הַשְׁלֵךְ עַל־יְהוָה יְהָבְךָ. Eodem sensu μέριμνα legitur quoque in *Theodotionis* reliquiis Prov. XII, 25. pro דְּאָגָה et pro עֵצוֹת Ps. XIII, 3. in *Symmachi* fragmentis.

ΜΕΡΙΜΝΑΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie *curo, curam alicuius rei gero, prospicio alicuius utilitati et felicitati, operam do, studeo*, l. q. φροντίζω, πραγματεύομαι, ζητῶ: unde philosophi veteres, quorum providae curae iuvenes crediti erant, μεριμνηταὶ olim dicebantur, teste *Hesychio*. (*Xenoph.* Mem. I, 1. 4.) Adde Exod. V, 9. Construitur mox cum accusativo, mox cum dativo rei obiectae: interdum vero post se habet praepositionem εἰς et περί. 1 Cor. VII, 32. ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, πῶς ἀρέσει τῷ κυρίῳ qui matrimonium non iniit, unice religioni et pietati studere potest. ibid. v. 33. ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου qui vero matrimonium iniit, quae ad vitam in coniugio transigendam, requiruntur, curet necesse est. ibid. v. 34. XII, 25. ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσι τὰ μέλη sed, ut membra se invicem adiuvarent. Phil. II, 20. ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει. Conf. supra sub γνησίως. Huc etiam referrem locum Matth. VI, 34. ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει τὰ ἑαυτῆς etiam crastinus dies sibimet ipsi satis prospiciet, seu, provida Dei cura futuro satis prospiciet; quanquam μεριμνᾷν h. l. figurate quoque *sollicitudinis et curarum caussam praebere*, vel *afferre* significare potest. 2) *anxie et nimium curo, sollicitus sum*. Matth. VI, 25. μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν ne nimium de sustentanda vita vestra solliciti sitis. ibid. v. 27. 28. 31. 34. μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον ne igitur solliciti sitis de crastino die. ibid. X, 19. ubi videndus *Wetstenius*. Luc. X, 41. XII, 11. 22. 25. 26. Philipp. IV, 6. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini hac voce usi sunt pro דָּאַג *sollicitus fuit*, *metuit*, Ps. XXXVIII, 19. et pro רָגַז *commotus fuit animo*. 2 Sam. VII, 10. 1 Chron. XVII, 9.

ΜΕΡΙΣ,

ΜΕΡΙΣ, ίδος, ἡ, 1) *pars, portio, quae alicui iure debetur*, v. c. ex haereditate, dono, vel rei familiaris cura, *Antheil*, a μείρω *partior, divido.* Luc. X, 42. μαρία τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο Maria elegit sibi negotium longe gravius et praestantius. Conf. ad h. l. *Elsneri* Obss. Sacr. T. I. p. 225. qui ex *Iuliano* ad *Themistium* p. 253. et 266. recte docuit, μερίδα etiam apud Graecos interdum *munus, negotium eminensque curam alicuius rei alicui competentem* significare. Non enim audiendi sunt interpretes, (v. c. *Maius* Obss. Sacr. II. p. 36.) qui h. l. respici iudicant ad morem quendam Iudaeorum amicis praestantiores in convivio portiones proponendi. Genes. XLVIII, 38. 1 Sam. I, 5. Confer etiam *Wetstenium* N. T. T. I. p. 726. Act. VIII, 21. οὐκ ἔστι σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ non potes particeps fieri huius facultatis miraculosae. Coloss. I, 12. ubi ἱκανοῦν τινὰ εἰς τὴν μερίδα significat aliquem participem reddere. In versione Alex. respondet hebraico חֵלֶק *pars, portio*, Genes. XIV, 24. Num. XVIII, 20. Deut. XII, 12. ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτῷ μερὶς οὐδὲ κλῆρος μετὰ σοῦ. חֶלְקָה quod idem notat, Ruth. II, 3. IV, 3. 2 Sam. II, 16. et מָנָה *pars constituta, portio definita.* Nehem. VIII, 12. ἀποστείλατε μερίδας τοῖς μὴ ἔχουσιν. Esther. II, 9. 2) *communio, coniunctio, consortium, societas*, i. q. κοινωνία et συμφώνησις, cum quibus vocabulis permutatur 2 Cor. VI, 15. τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; quid commune habent Christiani cum paganis? 1 Regg. XII, 16. τίς ἡμῖν μερὶς Δαβίδ; nolumus stare a partibus Davidis? Dan. IV, 20. καὶ μετὰ θηρίων ἀγρίων ἡ μερὶς αὐτοῦ. 2 Sam. XX, 1. Ps. L, 18. 3) *pars alicuius terrae et regionis definita, provincia*, i. q. ἐπαρχία. Act. XVI, 12. ἡ μερὶς τῆς Μακεδονίας Macedoniae provincia proconsularis. Saepius non legitur in N. T.

ΜΕΡΙΣΜΟΣ, οῦ, ὁ, 1) *divisio in partes, partitio, distributio*, a 1 pers. praet. pass. μεμέρισμαι, verbi μερίζω *divido, partior, distribuo.* Hebr. II, 4. καὶ πνεύματος ἁγίου μερισμοῖς et distributione donorum Sp. S. miraculosorum, coll. 1 Cor. XII, 11. Alexandrini usurparunt pro מַחְלֹקֶת quod idem significat. Ios. XI, 23. Esr. VI, 18. *Polyb.* XXXI, 18. 1. 2) metaphorice: *medium, intimum, intimi recessus*, quia, ubi est medium alicuius rei, ibi fere divisio fieri solet. Hebr. IV, 12. διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς τε καὶ πνεύματος penetrans ad intimos animi recessus: ubi sermo est de summa vi et efficacia comminationum divinarum. Saepius non legitur in N. T.

ΜΕΡΙΣΤΗΣ, οῦ, ὁ, *partitor, qui aliquid in singulas partes dividit et divisa distribuit.* Speciatim ita dicitur *arbiter*, h. e. *qui familiae herciscundae, communi dividundo, aut finibus regundis arbiter sumitur*, ut verbis *Grotii* utar in Commenta-

ad Luc. XII, 14. τίς με κατέστησε δικαστὴν ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς; quis me vobis constituit iudicem et arbitrum communi dividundo? coll. v. 13. Saepius non legitur in N. T. Distinguenda autem est haec vox ab alia eiusdem originis, μερίτης, quae tum notat, qui particeps est alicuius rei, συμμερίτης, ut Phavorinus recte explicavit.

ΜΕΡΟΣ, εος, ους, τὸ, Plural. μέρεα, η, έων, ῶν, τὰ, 1) pars, portio, v. c. haereditatis, doni, a μείρω divido, partior. Luc. XI, 36. μὴ ἔχον τὶ μέρος σκοτεινὸν non habens aliquam partem tenebricosam. ibid. XV, 12. δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας da mihi partem patrimonii, quae mihi competit. ib. XXIV, 42. ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος piscis tosti partem. Ioh. XIX, 23. XXI, 6. εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου ad dextram navis partem. Act. V, 2. μέρος τι, scil. τῆς τιμῆς. Ephes. IV, 9. εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς. Cf. supra ad κατώτερος. Apoc. XVI, 19. XXII, 19. 2) membrum, i. q. μέλος. Ephes. IV, 16. ἐν μέτρῳ ἑνὸς ἑκάστου μέρους pro viribus uniuscuiusque membri; ubi in nonnullis codicibus pro μέρους e glossemate legitur μέλους. 3) τὰ μέρη, ut lat. partes (Cic. III. Att. 2.) partes regionis; tractus, plaga, ditio, fines alicuius regionis. Matth. II, 22. εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας in provinciam, seu ditionem Galilaeae. ibid. XV, 21. εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος, coll. Marc. VII, 24. εἰς τὰ μεθόρια Τύρου καὶ Σιδῶνος. Matth. XVI, 13. Marc. VIII, 10. Act. II, 10. XIX, 1. τὰ ἀνωτερικὰ μέρη. Vide supra ad ἀνωτερικός. ibid. XX, 2. Alexandrini hac voce usi sunt interdum pro קָצֶה finis, extremitas. Exod. XVI, 35. εἰς μέρος τῆς Φοινίκης ad fines Palaestinae. Cf. Spicilegium meum I. Lex. Bielian. p. 78. 4) ut μερὶς 2 Cor. VI, 15. metaphorice: coniunctio, societas, communio, consortium. Ἔχειν μέρος μετά τινος, cum aliquo coniunctum esse, habere cum aliquo aliquid commune. Ioh. XIII, 8. οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ non eris in discipulorum meorum numero, seu cessabit illa societas, quae nos invicem hucusque coniunxit. 5) participatio, communicatio. Apoc. XX, 6. ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ qui particeps futurus erit resurrectionis primae. 6) sors, conditio, quam aliquis meruit, in utramque partem. Formula τιθέναι μέρος τινὸς μετά τινος significat: aliquem eodem, quo alterum, tractare modo. Matth. XXIV, 51. καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει eodem modo eum tractabit, ut hypocritas. Luc. XII, 46. καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει eumque tractabit tanquam perfidum servum. Alii vertunt: annumerabit eum hypocritis, coll. Demosth. pro Corona p. 354. et Plutarch. Solon. 79. Apoc. XXI, 8. τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ θείῳ poenas luent in collectione ignis infernalis sulphure ardentis. Eodem modo in vers. Alex. usurpatur μερὶς, Ies. XVII, 14. αὕτη ἡ μερὶς τῶν

προνο-

πρίνοματοσάντων ἡμᾶς. Ier. XIII, 25. Iob. XXVII, 13. *Ceruti. Sur.* IV, 84. Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. I. p. 111. 7) *pars, secta, factio, eine Parthey.* Act. XXXIII, 6. *γνὺς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἓν μέρος ἐστὶ σαδδουκαίων, τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων* Paulus vero, non ignorans, assessores Synedrii magni in duas partes, Pharisaeos et Sadducaeos, esse divisos. ibid. v. 9. *οἱ γραμματεῖς τοῦ μέρους τῶν Φαρισαίων* doctores Iudaeorum sectae pharisaicae addicti. 8) *res*, i. q. *τὸ πρᾶγμα*, *τὸ μέρος τινὸς omne, quod ad aliquem pertinet, res alicuius, negotium, officium*, etc. plane, ut nos in lingua vernacula dicere solemus: *ich für mein Theil.* Act. XIX, 27. *τοῦτο τὸ μέρος ἡμῶν* quod hucusque tractavimus opificium. *Syrus* bene: ܨܒܘܬܐ ܗܕܐ *hoc negotium.* Eodem modo Arabs. 2 Cor. III, 10. IX, 3. *ἐν τῷ μέρει τούτῳ* hac in re. 1 Petr. IV, 16. *ἐν τῷ μέρει τούτῳ* propterea. *Xenoph.* Cyrop. III, 3, 5. et *Sympos.* IV, 29. 9) interdum *τὸ μέρος* alteri substantivo iunctum, e Graecorum loquendi more abundat, v. c. Coloss. II, 16. nemo vos iudicet *ἐν μέρει ἑορτῆς* ob festum; ubi vid. *Wetstenius. Aelian. V. H.* VIII, 3. *ἐν τῷ μέρει τοῦ φόνου.* *Eurip.* Phoen. v. 604. *μέρος χθονὸς*, h. e. *χθών*, ager Thebanus. Conf. *Krebs.* Obss. Flav. p. 337. et *Palairet.* Obss. Philol. p. 454. 10) haud raro etiam omittitur, v. c. Matth. XXVII, 51. *ἕως κάτω*, scil. *μέρη*. Marc. VII, 24. *εἰς τὰ μεθόρια*, scil. *μέρη*. 1 Cor. I, 12. *ἐγὼ μέν εἰμι παύλου*, scil. *μέρους*, x. τ. λ. ego sum Pauli sectator, ego sto a partibus Apollinis, etc. Galat. III, 20. *ἑνὸς*, scil. *μέρους*. 11) *μέρος τι*, pro *κατά τι μέρος*, *aliqua ex parte*. 1 Cor. XI, 18. *καὶ μέρος τι πιστεύω* et aliqua ex parte, seu de quibusdam vestrum credo. 2 Regg. XIX, 23. coll. Ezech. XLVIII, 21. Dan. II, 33. *Herodot.* II, 173. *Thucyd.* II, 64. et IV, 30. 12) *ἀνὰ μέρος vicissim, per partes, alter post alterum, diversis temporum spatiis.* 1 Cor. XIV, 27. *καὶ ἀνὰ μέρος* et suo quisque ordine. 13) *ἀπὸ μέρους ex parte, aliquatenus, quodammodo.* 2 Cor. I, 14. II, 4. *ἀλλ' ἀπὸ μέρους πάντας ὑμᾶς* sed quodammodo vos omnes. Rom. XI, 25. *ἀπὸ μέρους* ex parte, tantum non omnibus. ibid. XV, 24. 14) *ἐκ μέρους* imperfecte, *ex parte.* 1 Cor. XII, 27. *καὶ μέλη ἐκ μέρους* et ex parte etiam membra. ibid. XIII, 9. *ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν* imperfecta est nostra scientia religionis, imperfectum est donum vaticinandi, quo praediti sumus. ibid. v. 10. *τὸ ἐκ μέρους* opponitur *τῷ τελείῳ*. ibid. v. 12. 15) *κατὰ μέρος*, scil. *ἕκαστον*, *sigillatim.* Hebr. IX, 5. *περὶ ὧν οὐκ ἔστι νῦν λέγειν κατὰ μέρος* de quibus nunc sigillatim exponere non licet, seu, non opus est. *Heraclides* Alleg. *Homer.* p. 425. *κατὰ μέρος εἰρημένα περὶ τῆς νόσου διασκεψόμεθα.* *Thucyd.* IV, 26. *κατὰ μέρος*. Schol. *κατὰ τὴν διαδοχήν*. Saepius non legitur

legitur in N. T. Conf. de hac voce *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 105 sq. ed. *Zeunii*.

ΜΕΣΗΜΒΡΊΑ, ας, ἡ, *meridies*, etiam *plaga meridionalis*, ex μεσημερία per syncopen, adiecto β per pleonasmum; quod est ex μέση *media* et ἡμέρα *dies*, q. d. medius dies, vel medium diei. Bis tantum legitur in N. T. Act. VIII, 26. πορεύου κατὰ μεσημβρίαν vade versus plagam meridionalem. ibid. XXII, 6. περὶ μεσημβρίαν circa meridiem. Alexandrini usi sunt hac voce pro צָהֳרַיִם *meridies*, Genes. XLIII, 16. 25. 2 Sam. IV, 5. Ierem. VI, 4. In *Symmachi* fragmentis 1 Sam. XX, 41. legitur pro נֶגֶב. *Xenoph. Hist. Gr.* V, 3, 1. *Cyrop.* I, 1, 1. *Hesych.* μεσημβρία· τὰ τοῦ νότου μέρη, καὶ τὸ τῆς ἡμέρας μέσον.

ΜΕΣΙΤΕΎΩ, fut. εύσω, 1) proprie: *medius inter duo sum*, ἀναμέσον εἶμαι, ut *Suidas* recte interpretatus est, a μέσος *medius*, unde μεσίτης, quod vide. 2) *intervenio*, *intercedo*, *mediatorem ago*, *consilio duas partes dissentientes*, *interpretem*, *conciliatorem*, *deprecatorem ago*. *Ioseph. A. I.* VII, 8. 5. XVI, 4. 3. *Polyb.* XI, c. 32. 3) *interpono*, *adhibeo subsidium alicuius rei*. Sic semel legitur in N. T. Hebr. VI, 17. de Deo ἐμεσίτευσεν ὅρκῳ, quae verba *Vulgatus* bene reddidit: *interposuit iusiurandum*, seu, iureiurando tanquam subsidio usus est. Nec tamen abhorret ab hoc Pauli loco *spondendi* et *fideiubendi* notio, quam habuisse, certe habere posse vocem μεσιτεύειν, colligi potest ex substantivo derivato μεσίτης, quod etiam *sponsorem*, *testem* notat, v. c. apud *Iosephum A. I.* IV, 6. 7. ταῦτα δὲ ὀμνύντες ἔλεγον καὶ Θεὸν μεσίτην ὧν ὑπισχνοῦντο ποιούμενοι.

ΜΕΣΊΤΗΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *qui medius inter duo stat*, *aut est*, i. q. ὁ μεσάζων et ὁ μεσαῖος, quibus verbis *Aquila* et Alexandrini usi sunt. 1 Sam. XVII, 4. pro hebraico אִישׁ־הַבֵּנַיִם, quod de provocatoribus usurpatur, qui stant et procedunt inter utramque aciem et suorum, et hostium, et bellum componere et dirimere certamine singulari volunt. Conf. *Fischerum* de Versionibus Graecis V. T. p. 58 sq. 2) omnino *is*, *qui se interponit inter duas partes*, *qui duarum partium lites componit et discordias*, removendo scilicet, quae hactenus discordiarum ansam dederant. *Suid.* μεσίτης· ὁ εἰρηνοποιός, (Idem: μεσέγγυος· μεσίτης, ἐγγυητής, μέσος δύο μερῶν.) quae glossa respexit sine dubio locum 1 Tim. II, 5. ubi Christus dicitur μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, quatenus doctrina, vita et morte sua effecit, ut homines, satis edocti et emendati, in gratiam Dei redirent; coll. Coloss. I, 20. *Theodoretus* ad h. l. τῆς εἰρήνης πρύτανις. Conf. *Theophyl.* ad Galat. II, 20. 3) *internuntius*, *interpres voluntatis alterius*. Galat. III, 19. ubi Moses dicitur μεσίτης, quia Deus opera eius usus fuit in perferendis legibus suis ad Israelitas, coll. Deut. V, 5. Eandem ob caussam, quia scilicet

Moses internuntius et interpres oraculorum divinorum apud populum iudaicum erat, *Philo* de Vita Mosis III. p. 628. eum *μεσίτην καὶ διαιτητὴν* vocat. Galat. III, 20. *ὁ δὲ μεσίτης ἑνὸς οὐκ ἔστιν· ὁ δὲ Θεὸς εἷς ἐστιν* internuntius non est unius partis, sed plurium. Deus est una pars. Hebr. IX, 15. coll. VIII, 6. XII, 24. Christus dicitur *διαθήκης καινῆς μεσίτης*, quia per eum divino nomine nova religio instituta et morte eius cruenta in cruce confirmata est; quam ob causam ibid. VII, 22. *ἔγγυος διαθήκης* dicitur. Saepius non legitur in N. T. *Gloss. Vett.* Μεσίτης· *sequester, arbitrator, mediator. Etymologicum ineditum*, a *Bielio* laudatum: *μεσίτης· ὁ μεταξὺ δύο ὢν, καὶ σημαίνει τὸν μεσάζοντα.* Semel tantum legitur in vers. Alex. Iob. IX, 33. in qua verba hebraica: לֹא יֵשׁ־בֵּינֵינוּ מוֹכִיחַ vertuntur: *εἴθε ἦν ὁ μεσίτης ἡμῶν, καὶ ἐλέγχων.* Conf. *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* IV, 54. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 224. et *I. W. Schmid.* Comment. in qua *μεσίτου* notio indagatur. P. I—III. Ien. 1785. 4.

ΜΕΣΟΝΎΚΤΙΟΝ, *ου, τὸ*, sc. *μέρος χρόνου, media nox.* Est neutrum adiectivi *μεσονύκτιος*, (*Anacr.* Od. III. *μεσονυκτίοις ποθ' ὥραις*) quod non solum in poetis graecis, (observante *Thoma M.*) sed etiam in Scriptoribus prosaicis occurrit (ut docuit multis exemplis *Reitzius* ad *Lucian.* Opp. T. II. p. 133. et *Wetstenius N. T.* T. I. p. 624. Conf. etiam interpretes ad *Thom. M.* p. 609.) et interdum substantive, interdum adverbialiter sumitur. Marc. XIII, 35. ubi *μεσονύκτιον* vigiliam secundam Iudaeorum significat, quae hora noctis sexta, seu nocte media terminatur, quam Hebraei אַשְׁמֹרֶת הַתִּיכוֹנָה *φυλακὴν μέσην*, seu *μεσοῦσαν*, appellant. Iudd. VII, 19. Luc. XI, 5. *καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου* quem media nocte adeat. Act. XVI, 25. *κατὰ τὸ μεσονύκτιον* media nocte; i. q. *περὶ μέσας νύκτας*, ut *Dionys. Halic.* Ant. XI. p. 701. loquitur. ibid. XX, 7. *μέχρι μεσονυκτίου.* Saepius non legitur in N. T. In versione Alex. respondet *τῷ* חֲצִי הַלַּיְלָה *media nox*, Ruth. III, 8. Iudd. XVI, 3. et נֶשֶׁף *obscuritas, tenebrae*, Ies. LIX, 10. *Lucian.* Merced. Conduct. T. I. p. 467. Idem Hist. Ver. Lib. II. p. 680 et 687. Vide *Hoeschelii* Not. ad *Phrynichum* p. 16. et *Schwarzii* Comment. Crit. Ling. Gr. p. 896.

ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΊΑ, *ας, ἡ, Mesopotamia.* Regio Asiae maioris, Syriae contermina, sic dicta, quod fuit *μέση τῶν δύο ποταμῶν*, h. e. media inter duos fluvios, seu interamnis. Sita enim haec regio est inter amnes Trigidem et Euphratem, hunc habens ad occasum, illum ad ortum, Taurum montem ad septentrionem et mare Persicum ad meridiem. Metropolis eius fuit *Amida*, quae hodie Amed dicitur, et regio ipsa *Diarbecka* vocatur. Act. II, 9. *καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν* et habitantes Mesopotamiam. Conf. *Cellarii* Geogr. Plen.

Plin. III, c. 15. p. 547. Antiquitus autem latius sumebatur haec vox et non tantum loca, Euphratem atque Tigridem interiacentia, designabat, sed etiam regiones quasdam transfluviales et speciatim Babyloniam significabat, cuius pars Chaldaea fuit. Conf. *Plin. H. N.* VI, 30. Genes. XX, 11. Sic sumitur haec vox Act. VII, 2. ἀβραὰμ ὄντι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ. Saepius non legitur in N. T.

ΜΕΣΟΣ, η, ον, *medius*, *intermedius*, *dimidius*, et de *loco* non solum, sed etiam de *tempore* usurpatur, nec semper praecise *ipsum medium alicuius rei*, sed *omne, quod rei prope est*, seu *praesentiam* significat. Neutrum τὸ μέσον substantive sumitur, et *medium*, *medietatem* notat. Legitur autem in N. T. Matth. X, 16. ἐν μέσῳ λύκων inter lupos. ibid. XIII, 25. ἀνὰ μέσον τῦ σίτυ inter triticum, seu frumentum. ib. v. 49. XIV, 6. ὠρχήσατο ἐν τῷ μέσῳ, coll. *Anacr.* Od. XXXVIII. ἐν μέσοισι χορεύσω. ib. XIV, 24. τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης ἦν, pro ἐν μέσῳ, seu κατὰ μέσον τῆς θαλάσσης ἦν, navis iam in medio maris erat, seu iactabatur fluctibus, coll. Marc. VI, 47. Elegans hoc est loquendi genus, quo adiectivum μέσος, relatum ad praecedens substantivum, post se regit genitivum eius rei, in cuius medio versatur; de quo graecismo vide *Krebsium* in Obss. Flav. p. 39. Matth. XVIII, 2. ἐν μέσῳ αὐτῶν inter eos. ib. v. 20. ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν ibi ego *praesens* ero et adero auxilio meo. ibid. XXV, 6. μέσης δὲ νυκτὸς *media nocte*. Dictio attica, ut observavit *Thomas M.* sub v. μεσονύκτιον, ubi vide interpretes. Marc. III, 3. ἔγειρε εἰς τὸ μέσον surge in medium, pro ἔγειρε καὶ στῆθι εἰς τὸ μέσον, coll. Luc. VI, 8. Marc. VI, 47. VII, 31. IX, 36. XIV, 60. Luc. II, 46. IV, 30. 35. V, 19. VI, 8. VIII, 7. X, 3. XVII, 11. διὰ μέσυ σαμαρείας per Samariam et Galilaeam. Μέσος enim saepe pleonastice ponitur in N. T. ad imitationem vocum hebraicarum קֶרֶב *medium* et תָּוֶךְ, quod idem significat, Ies. X, 23. coll. Rom. IX. 28. Genes. XLV, 6. 2 Regg. IV, 13. Ps. XXII, 15. Plura habet *Vorstius* in Philol. Sacr. p. 369 sq. ed. *Fischeri*. Ioh. VIII, 9. γυνὴ ἐν μέσῳ ἑστῶσα et mulier adstans. Conf. *Schwarzium* ad *Olearium* de Stilo N. T. p. 79 sq. Act. XXVI, 13. ἡμέρας μέσης *meridie*. Conf. de hac formula *Abresch.* ad *Aeschylum* p. 622. Act. XXVII, 27. κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς, i. q. μεσονυκτίῳ Luc. XI, 5. aut κατὰ τὸ μεσονύκτιον Act. XVI, 25. *Homer.* Iliad. Φ', 111. Od. ή, 288. μέσον ἦμαρ. *Herodian.* VIII, 5. 23. ἡμέραν μέσην. 1 Cor. V, 2. ἐξαρθῇ ἐκ μέσυ ὑμῶν e coetu vestro excludatur, coll. Matth. XIII, 49. et Deut. XV, 11. Coloss. II, 14. ἦρκεν ἐκ τῦ μέσυ sustulit. 2 Thess. II, 7. ἐκ μέσυ γένεσθαι *e medio tolli*, de morte violenta, coll. Ies. LVII, 2. 2 Cor. VI, 15. ἐξέλθετε ἐκ μέσυ αὐτῶν separate vos ab iis etc. Conf. de hoc adiectivo interpretes, inprimis *Zeunium* ad *Vigerum*

 de

de Idiotismis Ling. Gr. p. 107 sq. et *Bielii* Thesaur. Philol. T. II. p. 334 sq.

ΜΕΣΌΤΟΙΧΟΝ, ου, τὸ, 1) *paries intergerinus*, seu *intermedius*, a *μέσος medius* et *τοῖχος paries*. Rarissime haec vox in Scriptoribus graecis reperitur; exstat tamen apud *Hesychium* sub voce Κατῆλιψ, *Athenaeum* Lib. VII. p. 281. ed. *Casaub.* *Eusebium* in Cant. Cant. p. 27. ed. *Meursii*. Vide *Alberti* ad *Hesychii* l. l. 2) *omne, quod est intermedium*, et metaphorice: *omne, quod causa existit dissidii et separationis, aut arcet ab aliqua re*. Sic semel legitur in N. T. Ephes. II, 14. καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας et intergerinum parietem sepimenti solvit, seu destruxit, h. e. sustulit discrimen illud, quo Iudaei ac gentiles invicem dirimebantur; removit impedimentum, quominus Iudaei ac gentiles in societatem cultus divini venirent, abroganda nempe lege et oeconomia Mosaica, coll. v. 15. Miror *Krebsium* in Obss. Flav. p. 327. et alios interpretes vel suspicari potuisse, respexisse Paulum hac formula ad cancellos illos templi Hierosolymitani, quibus alienigenae a populo iudaico secernebantur. *Phavor.* *μεσότοιχον· τὸ διάφραγμα, ὡς ὁ Ἀπόστολος, τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, τὴν ἔχθραν τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ὑμῶν τε καὶ Ἰουδαίων λέγει. ποῖον δὲ μεσότοιχον ἔλυσε τὴν ἔχθραν; ἡ σὰρξ τοῦ Χριστοῦ.*

ΜΕΣΟΥΡΑ´ΝΗΜΑ, τος, τὸ, *medium coeli*, a *μεσουρανέω sum in medio coelo*, ex *μέσος medius* et *οὐρανὸς coelum*. Ter tantum legitur in N. T. Apoc. VIII, 13. *πετομένου ἐν μεσουρανήματι* volantis per medium coelum. *Syrus* reddidit: *caudam sanguinis habentem*, quasi legeretur *ἐν μέσῳ οὐρὰν αἵματι*. Cf. *Bochart.* Hierozoic. P. II. Lib. II, c. 1. p. 169. Apoc. XIV, 6. XIX, 17. Lege de voce *μεσουράνημα* *Salmasium* de Annis Climactericis p. 199. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 781. Verbum *μεσουρανεῖν mediam coeli regionem occupare* reperitur apud *Plutarch.* T. VII. p. 147 et 467. ed. *Reiske.*

ΜΕΣΌΩ, ῶ, fut. *ώσω*, *sum medius*, *in medio versor*, et de loco aeque ac de tempore usurpatur; a *μέσος medius*, quod vide. Semel legitur in N. T. Ioh. VII, 14. *τῆς ἑορτῆς μεσούσης* medio festo, seu inter medios festos dies. Conf. *Pocock.* ad Portam Mosis p. 82. Exod. XII, 29. בַּחֲצִי הַלַּיְלָה, Alex. *μεσούσης τῆς νυκτός*. ibid. XXIV, 22. *μεσοῦντος τοῦ ἐνιαυτοῦ*. Ierem. XV, 9. *μεσούσης τῆς ἡμέρας*. Legitur etiam apud *Thucyd.* V, c. 57. *τοῦ δὲ ἐπιγιγνομένου θέρους μεσοῦντος*, et *Herodot.* III, 104. *μεσοῦσα ἡ ἡμέρη.*

ΜΕΣΣΊΑΣ, ου, ὁ, *Messias*. Cognomen Domini nostri Iesu Christi, originis hebraicae, significans *unctum*, seu *regem*, מָשִׁיחַ, a מָשַׁח *unxit*. Bis tantum in N. T. occurrit, Ioh. I, 42. IV, 25.

ΜΕΣΤΌΣ, ή, όν, *plenus*, *refertus*, et metaphorice: (uti ἔμπλεος apud *Moschum* *Idyll.* IV, 6. *ἔμπλεος φόνοιο*, et lat. *plenus*

plenus apud *Livium* L. VI, 18.) *satis instructus et praeditus aliqua re.* *Hesych.* μεστή· γέμουσα. Idem: μεστόν· πλῆρες. Matth. XXIII, 28. ἔσωθεν δὲ μεστοί ἐστε ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας intus simulationis atque improbitatis pleni estis. Ioh. XIX, 29. σκεῦος ὄξους μεστόν. ibid. XXI, 11. Rom. I, 29. μεστοὺς φθόνου, ubi cum voce πεπληρωμένος permutatur. ibid. XV, 14. μεστοί ἀγαθωσύνης. Iacob. III, 8. 17. 2 Petr. II, 14. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini pro מָלֵא *plenus*, Ezech. XXXVII, 1. Nahum. I, 10. Iidem Prov. VI, 34. habent μεστὸς γὰρ ζήλου θυμὸς ἀνδρὸς αὐτῆς. Cf. *Reiskii* Indicem Graecitatis Demosthenicae p. 504. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 27.

ΜΕΣΤΌΩ, ῶ, fut. ώσω, *impleo, repleo, expleo, refercio.* Μεστόομαι, ῦμαι, *plenus sum, implior*, a μεστὸς *plenus.* Semel tantum in N. T. legitur Act. II, 13. ὅτι γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσὶ vino dulci pleni, seu inebriati sunt.

ΜΕΤΆ. Praepositio, quae extra compositionem iungitur

I. genitivo et denotat

1) *cum, una cum*, ita, ut significet *comitatum, coniunctionem cum aliqua re et persona, praesentiam, auxilium, modum*, interdum etiam *similitudinem et convenientiam cum aliqua re.* De *comitatu* usurpatur Matth. XII, 3. καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ et comites eius. ibid. XXVI, 51. Luc. XXII, 59. καὶ οὗτος μετ' αὐτοῦ ἦν etiam hic cum illo erat. Matth. XVI, 27. μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ stipatus choro angelorum suorum. De *praesentia efficaci*, vel *auxilio* dicitur Matth. XXVIII, 20. ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας et ego semper vobis auxilio meo adero. Luc. I, 66. καὶ χεὶρ κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ Deus enim illi aderat singulari favore. Ioh. III, 2. ἐὰν μὴ ᾖ ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ nisi a Deo ipso adiuvetur. Act. XVIII, 9. 10. 1 Paral. XVII, 2. De *re et circumstantia* adhibetur Matth. XIV, 7. μεθ' ὅρκου iureiurando interposito. Luc. XVII, 20. μετὰ παρατηρήσεως ita, ut oculis observari possit. ib. XXII, 52. μετὰ μαχαιρῶν. Ioh. XVIII, 3. μετὰ φανῶν. ibid. XIX, 40. μετὰ ἀρωμάτων. *Similitudinem et convenientiam* designat Hebr. XI, 9. μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ aeque ac Isaacus et Iacobus. De *societate et coniunctione cum aliqua persona* reperitur Matth. XII, 30. ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστιν qui non stat a meis partibus, is mihi adversatur. Haud raro etiam in N. T. cum infinitis nominibus ita copulatur, ut formam et affectum significet et latine per adverbia commode reddi possit, v. c. Matth. XIII, 20. μετὰ χαρᾶς *libenter, animo promto et laeto.* Marc. VI, 25. μετὰ σπουδῆς *studiose, dilegenter.* *Polyb.* I, c. 30. IV, c. 66. Act. V, 26. μετὰ βίας *violenter.* ibid. XVII, 11. μετὰ πάσης προθυμίας *lubentissime.* ibid. XXIV, 3. μετὰ πάσης εὐχαριστίας *gratissimo animo.* Ephes. VI, 7. μετ' εὐνοίας *benevole, libenter.* 2 Cor. VII, 15. μετὰ

φόβου

φόβου καὶ τρόμου timide et trepide, i. q. Hebr. XII, 28. *μετὰ αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας reverenter, caute et circumſpecte*. Tit. II, 15. *μετὰ πάσης ἐπιταγῆς ſeveriſſime, pro imperio*, Simili modo apud *Alciphron.* III, Ep. 38. legitur *μετὰ περιχαρίας laete.* 2) *apud, prope, iuxta.* Matth. IX, 15. *ἐφ' ὅσον (χρόνον) μετ' αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμφίος* dum apud eos eſt ſponſus. ib. XVII, 17. XXI, 2. *καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς* et iuxta eam pullum. Luc. XXII, 28. *διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ.* ibid. XXIV, 29. Ioh. XXII, 7. Act. IX, 19. erat vero Saulus dies aliquot *μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ μαθητῶν* apud diſcipulos Damaſcenos. Conf. Alex. Geneſ. XXXIX, 10. Dan. X, 13. 3) *contra, adverſus.* Matth. XII, 41 et 42. *ἐγερθήσεται μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης* aſſurget contra hanc nationem. 1 Cor. VI, 7. *κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν.* Apoc. II, 16. *πολεμήσω μετ' αὐτῶν.* ib. XI, 7. XVII, 14. XIX, 19. etc. *Xenoph. de rep. Laced.* XI, 7. 4) *coram.* Act. II, 28. *μετὰ τοῦ προσώπου σου* coram facie tua, ſeu coram te, apud te. Conf. *El. Palairet.* Obſſ. Philol. p. 309. 5) *erga.* Luc. I, 58. *ἐμεγάλυνεν ὁ κύριος ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς* inſigni eam Deus ornavit beneficio. ib. v. 72. X, 37. *ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ* qui tam benignum et miſericordem ſe erga illum praeſtitit. 1 Cor. XVI, 24. 6) *inter*, i. q. *μεταξύ.* Luc. XXIV, 5. *τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν;* cur quaeritis inter mortuos vivum? Ioh. VI, 43. *μὴ γογγύζετε μετ' ἀλλήλων* ne diſputetis inter vos. ib. XVI, 19. *μετ' ἀλλήλων* invicem. Act. VII, 38. *μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ, καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν* medius inter angelum, qui ad eum in monte Sinaitico loqueretur, et maiores noſtros. Exempla huius ſignificationis e graecis Scriptoribus collegit *Palairet.* in Obſſ. Philol. p. 213. 7) *per*, ut *inſtrumentum* deſignet, i. q. *διά.* Act. XIV, 27. *ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς μετ' αὐτῶν* quae per ipſos effeciſſet Deus. Matth. XXVII, 66. *μετὰ τῆς κουστωδίας* muniverunt ſepulcrum per cuſtodes. Act. XV, 4. 1 Tim. IV, 14. *μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν* per manuum impoſitionem. Apoc. XIV, 4. Non inſolens eſſe Graecis, (v. c. *Xenophonti Mem.* III, 5, 8. *Cyrop.* IV, 6, 2.) *μετὰ* loco *διὰ* ponere et in eorum ſcriptis, *μετά τινος aliquid fieri dici*, quod *per aliquem* efficitur, docuit *Abreſch.* Dilucidd. Thucyd. p. 130. 8) *ſuper*, i. q. *ἐπί.* Marc. XIV, 62. *μετὰ τῶν νεφελῶν.* *Syrus* bene: ܥܠ ܥܢܢܐ *ſuper nubes.* Apoc. I, 7. *ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν* deſcendet nubibus inſidens et vectus, coll. Matth. XXIV, 30. *ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ*, et Dan. VII, 13. 9) interdum deficit, v. c. 1 Cor. III, 4. *ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου*, pro *μετὰ Παύλου*, ego ſto a partibus Pauli, coll. Matth. XII, 30. *Diog. Laërt.* VI, c. 3. *καὶ εὐθέως Διογένους ἦν* et ſtatim cum Diogene erat. Sed poteſt etiam

etiam in priore loco commode suppleri τῦ μέρας. Conf. supra sub μέρος.

II. Accusativum, et tunc denotat

1) *post*, de *loco*, *hinter*. Hebr. IX, 3. μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ κ. τ. λ. post secundum velamen erat pars tabernaculi, quae sanctum sanctorum vocatur. Sic etiam reperitur apud *Aeschin. Socr.* Dial. III, 19. 2) *post*, de *tempore*. Matth. XVII, 1. μεθ' ἡμέρας ἓξ post sex dies. ibid. XXV, 19. μετὰ δὲ χρόνον πολὺν post longum temporis spatium. ibid. XXVI, 2. 73. μετὰ μικρὸν, scil. χρόνυ μέρος, paulo post. ibid. XXVII, 53. 62. etc. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 4. 10. *Hesych.* μετά· ἔπειτα, μετὰ τῦτο. 3) praepositum infinitivo infinitivum in tempus finitum resolvit et redditur *postquam*. Matth. XXVI, 32. μετὰ τὸ ἐγερθῆναί με postquam resurrexero. Marc. I, 14. XIV, 28. XVI, 19. Luc. XII, 5. Act. I, 3. 1 Cor. XI, 25. Hebr. X, 15. 26. *Aelian.* V. H. XII, 1. 4) usurpatur ita, ut significet ipsum tempus, quo quid dicitur accidisse, non consequens, sed interiectum tempus, tempus non finitum, sed adhuc durans, et latine reddi debet per *intra*. Matth. XXIV, 29. μετὰ δὲ τὴν θλῖψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων. ibid. XXVII, 63. μετὰ τρεῖς ἡμέρας intra trium dierum spatium. Marc. VIII, 31. XIII, 24. Luc. II, 46. Act. XIX, 21. Sic quoque Ios. III, 2. מִקְצֵה שְׁלֹשֶׁת יָמִים est *tertio die*, et apud Alex. μετὰ τρεῖς ἡμέρας. Devt. XIV, 28. XXXI, 10. Conf. *Fischerum* de Verss. Graec. V. T. p. 98. *Krebs.* Obss. Flav. p. 87 sq. et ad Decreta Romanorum etc. p. 75. In *compositione* μετὰ significat *trans, post, ad, cum, una cum.* Conf. *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 620 sq. ed. *Zeunii.*

ΜΕΤΑΒΑΙ͂ΝΩ, fut. ήσομαι, praet. μεταβέβηκα, aor. 2. μετέβην, part. μεταβὰς, imp. μετάβηθι, *transeo de loco ad alium, muto locum, statum et conditionem, migro, abeo, discedo*, ex μετὰ *trans* et βαίνω *vado, eo.* Matth. VIII, 34. ὅπως μεταβῇ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν ut de regione sua discederet, coll. Marc. V, 17. ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. ibid. XI, 1. μετέβη ἐκεῖθεν illinc discessit. ib. XII, 9. XV, 29. XVII, 20. μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ καὶ μεταβήσεται dimoveas te illuc et dimovebitur. Luc. X, 7. μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν ne ex aliis aedibus in alias demigretis. Ioh. V, 24. μεταβέβηκεν ἐκ τῦ θανάτυ εἰς τὴν ζωὴν e conditione misera in spem et possessionem summae felicitatis, seu, in statum felicissimum translatus est. Ioh. VII, 3. μετάβηθι ἐκεῖθεν migra hinc e Iudaea. ibid. XIII, 1. ἵνα μεταβῇ ἐκ τῦ κόσμυ τύτυ πρὸς τὸν πατέρα ut e rebus humanis ad coelestia gaudia transferretur. Act. XVIII, 7. 1 Ioh. III, 14. Saepius non legitur in N. T. Respondet haec vox hebraico עָבַר, quam Alexandrini iam 1 Regg. XIX, 19. per ἀπέρχεσθαι reddiderunt. 2 Macc. VI, 1. μεταβαίνειν

ἐκ

ἐκ τῶν πατρῴων νόμων a patriis legibus recedere. ibid. v. 9. μεταβαίνειν εἰς τὰ ἑλληνικά. ib. v. 29. *Hesych.* μεταβαίνει· στρέφει, παρέρχεται, ἀναχωρεῖ.

ΜΕΤΑΒΑ'ΛΛΩ, fut. αλῶ, *muto, transmuto, inverto, obverto.* Μεταβάλλομαι, voce media, *me muto*, ex μετὰ et βάλλω *iacio*. Semel tantum legitur in N. T. Act. XXVIII, 6. μεταβαλλόμενοι ἔλεγον, Θεὸν αὐτὸν εἶναι mutata sententia sua dixerunt, Deum eum esse. *Syrus* reddidit eodem fere sensu: ܫܚܠܦܘ ܡܠܝܗܘܢ *mutarunt verba sua. Polyaen.* VIII, 60. αἰδεσθέντες τὴν γνώμην μετεβάλλοντο. *Xenoph.* Hist. Gr. II, 3. 17. et IV, 3. 7. Activum μεταβάλλειν, ita, ut omissum sit ἑαυτὸν, saepe *transire, mutari* apud Scriptores graecos notat, v. c. apud *Aeschin. Socr.* Dial. III, 3. 4. 17. *Hesych.* μεταβαλών· μεταβὰς, στραφείς. *Homer.* Iliad. ψ', 94. Iob. X, 8. 16. *Suid.* μεταβαλών· στραφείς. Μεταβάλλεσθαι pro *convertere se, terga dare* reperitur apud *Xenoph.* Anab. VI, 5. 9. et de agmine, quod se aliorsum convertit, apud Eundem Cyrop. VII, 5. 3. Plura de hac voce habet *Vigerus* de Idiotismis Ling. Gr. p. 180. 574. 620. ed. *Zeunii* et *Wetstenius* N. T. T. II. p. 651.

ΜΕΤΑ'ΓΩ, fut. άξω, *circumago, dimoveo, transfero, traduco*, ex μετὰ et ἄγω *duco*. Bis legitur in N. T. nempe de equis, qui freno in eorum ora iniecto circumaguntur et reguntur, Iacob. III, 3. et de navibus, quae a gubernatore per parvum gubernaculum reguntur et diriguntur, ibid. v. 4. ubi est i. q. κυβερνᾶν. *Hesych.* μετάγει· μεταδιώκει, μετακινεῖται.

ΜΕΤΑΔΙ'ΔΩΜΙ, fut. δώσω, *impertior, communico, distribuo.* Speciatim vero de *erogatione eleemosynarum* dicitur, ex μετὰ et δίδωμι *do*. Legitur in N. T. Luc. III, 11. μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι impertiat non habenti; ubi vid. *Wetstenius*. Rom. I, 11. ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν ut impertiar vobis dona spiritualia. ibid. XII, 8. ὁ μεταδιδοὺς non tam est, *qui eleemosynas erogat*, quam, *qui munere diaconi eleemosynarii in ecclesia christiana fungitur.* Etiam in synagogis iudaicis distributores eleemosynarum erant, qui פַּרְנָסִים vocabantur. Conf. *Lightfootus* in Hor. Hebr. ad Matth. IV, 23. Ephes. IV, 28. ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ χρείαν ἔχοντι ut habeat, unde impertiri possit egentibus. *Marc. Antonin.* Lib. I. §. 3 et 14. 1 Thess. II, 8. Saepius non legitur in N. T. Conf. Alex. Iob. XXXI, 17. καὶ ἐχὶ ὀρφανῷ μετέδωκα; Prov. XI, 26. εὐλογία εἰς κεφαλὴν τοῦ μεταδιδόντος. Apud *Aelian.* V. H. II, 21. *Xenoph.* Mem. II, 7. 1. universe notat: *in communionem alicuius rei vocare quem, participem reddere.* Conf. *Wetstenium* N. T. T. II. p. 235.

ΜΕΤΑ'-

ΜΕΤΑΘΕΣΙΣ, εως, ἡ, omnis mutatio, qua res, vel loco suo movetur, vel aboletur et abrogatur, vel alia eius loco substituitur, transpositio, translatio, abrogatio, immutatio status et conditionis, destructio. Est verbale a secunda pers. perf. pass. μετατέθεισαι, verbi μετατίθημι transpono, transfero. Hebr. VII, 12. ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται necessario etiam omnis oeconomia Mosaica abrogata est, coll. Rom. X, 4. Hebr. XII, 27. τὴν μετάθεσιν τῶν σαλευομένων abolitionem legis Mosaicae, quae lata erat sub terrae motu et concussione. Speciatim vero in N. T. et κατ' ἐξοχὴν μετάθεσις subitam et placidam piorum mortem, translationem ad beatiores sedes significat. Hebr. XI, 5. πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως αὐτοῦ μεμαρτύρηται εὐηρεστηκέναι τῷ Θεῷ quod ad vitam eius ante mortem placidam attinet, commendatur eius pietas, Deo probata. Saepius non legitur in N. T. Reperitur praeterea haec vox 2 Macc. XI, 24. ἡ μετάθεσις ἐπὶ τὰ ἑλληνικά, coll. VI, 1 et 9. apud Thucyd. V, 29. ubi μετάθεσις est facultas conditionum immutandarum. Demosthen. p. 727. 10. ed. Reiske: μετάθεσις τῶν ῥημάτων. Conf. etiam Phavorinum s. h. v.

ΜΕΤΑΙΡΩ, fut. αρῶ, aor. 1. ῆρα, 1) transitive: transfero e loco in locum, transporto, transloco, ex μετὰ et αἴρω tollo. Sic aliquoties legitur in versione Alex. v. c. 2 Regg. XXIV, 31. Ier. XXXIX, 9. καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ λαοῦ μετῆρεν Ναβουζαρδάν, ubi hebraico הגלה, captivum abduxit, respondet. Ps. LXXIX, 9. ubi ponitur pro הסיע transtulit, proficisci fecit, et Prov. XXII, 8. μὴ μέταιρε ὅρια αἰώνια, ubi est in hebraico תסג removit. Demosthen. p. 395. fin. ed. Reiske: τὰ φόρτια ἀπεχείρωσαν αὐτῶν καὶ μεταίρειν. 2) intransitive: transeo, abeo, migro, discedo, ita, ut omissum sit vel τὸν δρόμον, vel τοὺς πόδας. Sic bistantum legitur in N. T. Matth. XIII, 53. μετῆρεν ἐκεῖθεν illinc discessit. ibid. XIX, 1. μετῆρεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας contulit se e Galilaea in Iudaeae regionem. Genes. XII, 8. ויעתק משם Aquila καὶ μετῆρεν ἐκεῖθεν. Phavor. μεταίρω· ἀμεταβατικῶς τίθεται, τὸ μετοικῶ καὶ ἀποδημῶ. αἰτιατικῇ συντάσσεται· μεταίρω τὴν οὐσίαν, ἀντὶ τοῦ μετατίθεμαι. μετατίθεμαι καὶ μετακομίζω καὶ μεταίρω ἐπὶ μεταθέσεως.

ΜΕΤΑΚΑΛΕΩ, ῶ, fut. έσω, ex uno loco ad alium voco, et medium μετακαλέομαι, οῦμαι, advoco, mihi advocandum curo aliquem, arcesso, accio, ex μετὰ et καλέω voco. Conf. Dresigium de Verbis Mediis sect. II. §. 12. et Wetstenii N. T. T. II. p. 495. Act. VII, 14. ἀποστείλας δὲ ὁ Ἰωσὴφ μετεκαλέσατο τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἰακὼβ misso autem nuncio arcessivit Ioseph Iacobum patrem suum, ibid. X, 32. μετακάλεσαι Σίμωνα arcesse Simonem. ibid. XX, 17. πέμψας εἰς Ἔφεσον μετεκαλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας missis Ephesum nunciis arcessivit presbyteros ecclesiae. ibid. XXIV, 25. Saepius non legitur

legitur in N. T. 3 Efr. I, 52. διὰ τῶ ἀγγέλε αὐτῶ μετακαλέσαι αὐτὲς. *Xenoph.* Agef. II, 29. *Achilles Tatius* Lib. IV. p. 243. καὶ δεῖται τὸν τῶ ςρατοπέδε ἰατρὸν μετακαλέσασθαι. *Phavor.* μετακαλῶμαι· ταὐτὸν τῷ μεταπέμπομαι, ἀντὶ τῶ διά τινος εἰς ἐμαυτόν τινα ἄγω, αἰτιατικῇ συντάσσεται. Activum bis legitur in verf. Alex. pro קָרָא *advocavit*, Hof. XI, 1. 2.

ΜΕΤΑΚΙΝΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie de *dimotione locali: dimoveo, transmoveo, loco moveo, fugo,* ex μετὰ et κινέω *moveo.* Alex. Devt. XIX, 14. ἐ μετακινήσεις ὅρια τῶ πλησίε σε, ubi in hebraico eft הסיג *amovit.* ibid. XXXII, 30. μετακινήσεσι μυριάδας, pro הניס *in fugam convertit.* 2) metaphorice: *muto, labefacio,* de *dimotione animi.* Sic femel legitur in N. T. Coloff. I, 23. καὶ μὴ μετακινέμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος et ne dimoveamini a fpe. *Demofthen.* p. 688. fin. 26. ed. *Reiske:* τὴν πάτριον πολιτείαν μετεκίνησεν ἐφ' ἑαυτῶ. *Xenoph.* de Rep. Laced. XV, 1. πολιτείας μετακεκινημένας. *Thucyd.* V, 21. ὁμολογία μετακινητή.

ΜΕΤΑΛΑΜΒΑ΄ΝΩ, fut. λήψομαι, aor. 2. μετέλαβον, *manu capio, percipio, accipio, nancifcor, particeps fum, utor, fruor,* ex μετὰ et λαμβάνω *capio.* Act. II, 46. μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει capiebant cibum hilari animo. (*Ioseph. de Bell. Iud.* II. c. 8. §. 8. ed. *Haverc.*). ib. XXIV, 25. καιρὸν δὲ μεταλαβὼν μετακαλέσομαί σε opportunitatem nactus te accerfam. *Polyb.* II, 16 ad fin. μεταλαβόντες δὲ καιρὸν ἁρμόττοντα. Cf. *Wetftenii* N. T. T. II. p. 624. Act. XXVII, 32. μεταλαβεῖν τροφῆς. 2 Tim. II, 6. δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν (fcil. τῆς γῆς) μεταλαβεῖν. Hebr. VI, 7. μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ Θεῶ. Vide fupra fub εὐλογία. ibid. XII, 10. εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότητος αὐτῶ ut fancti fiamus et tales, quales Deus poftulat. Saepius non legitur in N. T. Sapient. XVIII, 9. καὶ ἀγαθῶν καὶ κινδύνων μεταλήψεσθαι τὲς ἁγίες. *Xenoph.* Cyrop. VII, 5. 18. *Aelian.* V. H. IX, 5. μεταλαμβάνειν τῶν κινδύνων. *Hefych.* μεταλαβεῖν· μεταλαχεῖν, μετασχεῖν. Conf. etiam *Rhaenferi* Gloffarium.

ΜΕΤΑ΄ΛΗΨΙΣ, εως, ἡ, *participatio, perceptio, ufus, fruitio;* a μεταλαμβάνω *particeps fum.* In N. T. tantum legitur 1 Tim. IV, 3. ἃ ὁ Θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν μετὰ εὐχαριςίας quae tamen alimenta Deus ideo creavit, ut homines iis fruerentur cum gratiarum actione. *Plutarch.* T. IX, p. 285. ed. *Reisk.* *Polyb.* XXXI, 21, 3.

ΜΕΤΑΛΛΑ΄ΤΤΩ, vel ΜΕΤΑΛΛΑ΄ΣΣΩ, fut. άξω, idem quod fimplex ἀλλάττω, *muto, permuto, commuto, transmuto,* ex μετὰ et ἀλλάσσω, quod idem notat. Bis tantum legitur in N. T. Rom. I, 25. οἵτινες μετήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τῶ Θεῶ ἐν

τῇ ψεύδει qui verum Deum idolorum vanitate permutarunt. ibid. v. 26. μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν mutarunt naturalem usum in praeternaturalem. *Hesych.* μετήλλαξαν· μετήμειψαν. Esther. II, 20. καὶ Ἐσθὴρ οὐ μετήλλαξε τὴν ἀγωγὴν αὐτῆς.

ΜΕΤΑΜΕΛΟΜΑΙ et ΜΕΤΑΜΕΛΕΟΜΑΙ, fut. μεταμελήσομαι, aor. 1. μετεμελήθην, *poenitet me, poenitentiam ago, poenitentia ducor, resipisco*, unde derivatur μεταμέλεια *poenitentia*. Componitur ex μετὰ *post* et μέλομαι *curo*, a μέλει *curae est*, ut adeo proprie significet: *post rem aliquam, perperam patratam, anxius et solicitus sum*, et poenitentia nihil aliud est, quam cura et aegritudo post rem factam. Legitur in N. T. apud Matth. XXI, 29. ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς tandem vero resipiscens. ibid. v. 32. ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐ μετεμελήθητε ὕστερον vos tamen ad hoc exemplum non resipuistis. ibid. XXVII, 3. μεταμεληθεὶς poenitebat eum facti. 2 Cor. VII, 8. οὐ μεταμέλομαι, εἰ καὶ μετεμελόμην non penitet me, etiamsi poenituerit. Ἀνθρωποπαθῶς Deo tribuitur *poenitentia*, et significatur *rerum, in eius potestate constitutarum, immutatio*, ut verbis utar *Augustini* de Civit. Dei XVII, 7. Sic v. c. legitur in N. T. Hebr. VII, 21. ὤμοσε κύριος, καὶ οὐ μεταμεληθήσεται iureiurando interposito promisit Deus, nec eum huius iuratae promissionis unquam poenitebit. Quibus verbis designatur immutabilitas et fides promissionum divinarum. Cf. *Glassii* Philol. Sacr. p. 994. ed. *Dathii*. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini usi sunt hac voce pro נחם et נחם *doluit, poenituit*, Exod. XIII, 17. 1 Sam. XV, 35. Ierem. XX, 16. Adde Prov. V, 11. et XXV, 8. Impersonale μεταμέλει legitur apud *Xenoph.* Mem. I, 1. 4. *Aelian.* V. H. II, 11. *Suid.* μεταμέλει· μετανοεῖ, μετάμελος γίνεται. *Hesych.* μεταμέλεια· μετάνοια.

ΜΕΤΑΜΟΡΦΟΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) *formam alicuius rei et speciem muto et aliam reddo, transformo*. Μεταμορφόομαι, ῦμαι, *novam formam sumo, personam plane aliam induo, transfiguror, transformor*, ex μετὰ *trans* et μορφόω *formo*, a μορφὴ *forma*. Sic legitur in N. T. de Christo. Matth. XVII, 2. καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν et transformavit se illis spectantibus. Marc. IX, 2. In utroque loco non est de mutatione substantiae corporis Christi sermo, sed de mera mutatione formae eius externae. *Aelian.* V. H. I. c. 1. Polypodes sub scopulis latentes sedent καὶ δαυτὰς εἰς τὴν ἐκείνων μεταμορφοῦσι χροιὰν et eorum colorem induunt. *Symmach.* Ps. XXXIV, 1. ὅτε μετεμόρφωσε τὸν τρόπον αὐτοῦ, ubi Alexandrini voce ἀλλοιοῦν usi sunt. Conf. *Wetstenii* N. T. T. I. p. 434. et T. II. p. 185. 2) metaphorice: *muto, immuto*, v. c. de emendatione animi, de immutatione status ac conditionis. Sic legitur in

in N. T. Rom. XII, 2. ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοὸς ὑμῶν sed immutate pristinam vivendi rationem et emendatos per religionem christianam sensus sumite. 2 Cor. III, 18. μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν mutamur ab alia praestantia in aliam, h. e. indies magis magisque reddimur praestantiores, crescit scilicet nostra scientia, augetur virtutis studium etc. Saepius non legitur in N. T. *Aeliani* V. H. XIV, 8. *Philo* de Vita Mosis T. II. p. 89. 40. μεταμορφούμενος εἰς προφήτην. Eodem modo *transfigurari* sumitur apud Latinos, v. c. *Senecam* Ep. 6. sentio, non emendari me tantum, sed transfigurari. *Quinctilian.* VI, 1. movandi iudicum animos atque in eum, quem volumus, habitum formandi ac veluti transfigurandi. — *Phavor.* μεταμόρφωσίς ἐστι μόρφωσις, μεταχαρακτηρισμὸς καὶ μετατύπωσις σώματος εἰς ἕτερον χαρακτῆρα, καὶ μεταμορφοῦται.

ΜΕΤΑΝΟΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *post factum sapio, post cogito et intellego, resipisco, poenitet me*, et de iis usurpatur, qui, postquam admissum fuit factum, tum demum cogitant et reputant, quale illud sit, suam de eo sententiam mutant et de errore admisso dolent, i. q. μεταμέλομαι, ex μετὰ *post* et νοέω *intellego*. Conf. *Ioseph.* A. I. VI, 6. 4. VII, 13. 8. ἐπὶ τοῖς τετολμημένοις μετανοεῖ. Paulo ante erat μεταμελόμενος. Prov. XX, 25. Luc. XVII, 3. ἐὰν μετανοήσῃ si ei te monitum poenituerit ipsum facti. ibid. v. 4. μετανοῶ poenitet me iniuriae illatae. Oppositum est προνοεῖν *prius considerare, providere*. 2) *muto sententiam et opinionem*. *Xenoph.* Cyrop. I, 1. 3. ἐκ τούτου δὴ ἠναγκαζόμεθα μετανοεῖν. *Diod. Sic.* XV, 47. μετανοήσας ὁ δῆμος sententiam populus mutavit. Alexandrini Prov. XXIV, 32. ὕστερον ἐγὼ μετενόησα pro Hebraicis לָקַחְתִּי מוּסָר אָנֹכִי. 3) Speciatim vero in N. T. hoc verbum partim de iis usurpatur, *qui a superstitioso idolorum cultu ad verum unius Dei cultum redeunt*, partim vero de iis adhibetur, *qui a vitiositate redeunt ad virtutem, amplexi religionem christianam*. Matth. III, 2. μετανοεῖτε immutate mentem vestram, novos et emendatos sensus sumite, ubi vid. *Wetstenium*. ibid. IV, 17. XI, 20. ὅτι οὐ μετενόησαν quod se non emendari passi essent per religionem christianam. ibid. v. 21. πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν iam olim ad virtutem rediissent pulvere et sacco tristitiam luctumque prae se ferentes. ib. XII, 41. μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ, pro ἐπὶ τῷ κηρύγματι, resipuissent, simulac Ionam praedicantem audivissent. Marc. I, 15. μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. ibid. VI, 12. ἵνα μετανοήσωσιν ut se emendari paterentur per religionem christianam. Luc. X, 13. XI, 32. XIII, 3. 5. XV, 7. et 10. ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι. ib. XVI, 30. μετανοήσουσιν vitiositati valedicturi essent. Act. II, 38. III, 19. VIII, 22. μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης

ergo

ergo desciſce ab iſta malitia tua, coll. Ierem. VIII, 6. Act. XVII, 30. μετανοεῖν a ſuperſtitioſo idolorum cultu redire ad verum unius Dei cultum. ibid. XXVI, 20. μετανοεῖν amplecti religionem chriſtianam. 2 Cor. XII, 21. Apoc. II, 5. 16. 21. 22. μετανοήσωσιν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν. ib. III, 3. 19. IX, 20. 21. XVI, 9. 11. Saepius non legitur in N. T. Adde Sap. V, 3. Sirac. XVII, 18. XLVIII, 16.

ΜΕΤΆΝΟΙΑ, ας, ἡ, 1) *poenitentia, reſipiſcentia, dolor ex facto, antea perpetrato*, i. q. μεταμέλεια, quae voces indifferenter apud auctores praeſtantiſſimos ponuntur, ut vel ex *Heſychii* et *Suidae* Gloſſariis apparet; ex μετανοέω, quod vide. 2) *quaecunque mentis, conſiliorum, ſententiarum ac factorum immutatio, aut retractatio.* Sic Hebr. XII, 17. ubi Eſavus dicitur repulſam tuliſſe nec, quamvis cum lacrymis petierit, inveniſſe μετανοίας τόπον, h. e. efficere potuiſſe, ut Iſaacus ſententiam ac factum mutaret. 2 Cor. VII, 9. 10. Hebr. VI, 1. μετάνοια ἀπὸ νεκρῶν ἔργων. Eodem ſenſu uſi ſunt hac voce Alexandrini Prov. XIV, 15. πανοῦργος δὲ ἔρχεται εἰς μετάνοιαν. *Polyb.* IV, 66. Φίλιππος πυθόμενος τὴν τῶν Δαρδανίων μετάνοιαν cum intellexiſſet, Dardanios conſilium mutaſſe. Synecdochice et κατ' ἐξοχὴν μετάνοια 3) ſignificat *rationem ſalutis petendae ac ſperandae a Deo praeſcriptam*, et de iis uſurpatur, *qui vel a vitiis ad virtutem redeunt, vel relicta religione iudaica, aut ſuperſtitione gentili doctrinamque chriſtianam amplexi novam ac meliorem mentis ac vitae rationem, doctrinae I. C. convenientem, ſectantur*, ut recte monuit S. V. *Tittmann.* in Prol. II. de Vocabulis Oeconomiae Salutis p. 4 ſq. Matth. III, 8. ποιήσατε καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας factis declarate, vos vere rediiſſe ad ſanam mentem et virtutis ſtudium. ib. v. 11. IX, 13. Marc. I, 4. βάπτισμα μετανοίας baptiſmus, quo ſuſcepto homines ſe obſtringunt meliori vitae. ibid. II, 17. Luc. III, 3. 8. V, 32. XV, 7. XXIV, 47. iubet Chriſtus apoſtolos, ut doceant τὴν μετάνοιαν, h. e. ut recte expoſuit *Tittmannus* l. l. p. 6. ut totum conſilium Dei de parta per Chriſtum ſalute et modum, quo homines unice eam conſequi poſſunt, explicarent gentilibus aeque ac Iudaeis eosque adducerent eo, ut, rationem illam ingreſſi, remiſſionem peccatorum conſequerentur. Idem valet quoque de loco Act. V, 31. ib. XI, 18. ἄρα γε καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ θεὸς τὴν μετάνοιαν ἔδωκεν εἰς ζωὴν Deus decrevit, ut etiam gentiles per Chriſtum ad felicitatem pervenirent. ibid. XIII, 24. XIX, 4. XX, 21. διαμαρτυρόμενος Ἰουδαίοις καὶ Ἕλλησι τὴν εἰς θεὸν μετάνοιαν ſumma cum fide Iudaeis pariter ac gentilibus tradens totam oeconomiam ſalutis, a Deo conſtitutam, quae v. 27. πᾶσα ἡ βουλὴ τοῦ θεοῦ dicitur. *ibid.* XXVI, 20. Rom. II, 4. 2 Tim. II, 25. Hebr. VI, 6. 2 Petr. III, 9. Saepius non legitur in N. T. In *Symmachi* reli-

reliquiis Ief. XXX, 15. ἐν μετανοίᾳ usurpatur pro hebraico בשובה, coll. Iob. XXXVI, 15. Adde Sap. XI, 24. XII, 10. 19. Sirac. XLIV, 16. in quo posteriori loco μετάνοια *pietatem*, *integritatem vitae* notat. Plura de hac voce bene monita reperiuntur in *Morini* libro de Sacramento Poenitentiae, I, 2. et *Doederleinii* Institutione Theol. Christ. §. 320. *Phavor.* μετάνοια· γνησία ἀπὸ πταισμάτων ἐπὶ τὸ ἐναντίον ἀγαθὸν ἐπιστροφή. Idem: μετάνοιαν καὶ μεταμέλειαν λέγομεν καὶ μετάγνωσιν. Idem: μετάνοιά ἐστι συναίσθησις ψυχῆς, ἐφ' οἷς ἔπραξεν ἀτόποις, ἡ πρὸς τὸ κρεῖσσον ἐπιστροφή. Vide *Ioh. Floderi* D. de Differentia vocum μετανοίας καὶ μεταμελείας. Vpsal. 1774. 4.

ΜΕΤΑΞΥ, Adverbium temporis et loci, quod cum genitivo construitur. Significat 1) *inter*, *intra*, de *loco*. Matth. XXIII, 35. μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου inter aedem et aram. Luc. XI, 51. XVI, 26. Act. XII, 6. μεταξὺ δύο στρατιωτῶν. *Aelian.* V. H. III, 36. *Hesiod.* Ἔργ. v. 394. 2) *inter*, *interea*, *interim*, de *tempore*. Hinc ὁ μεταξὺ (scil. ὤν) *medius*, *intermedius*. Ioh. IV, 31. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ (ὄντι χρόνῳ) ἠρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ interea discipuli eum rogarunt. Huc etiam in *Parergis Sacris* ad N. T. p. 41. refertur locus Act. XIII, 42. ita, ut μεταξὺ a verbo suo παρεκάλουν in alium locum transpositum sit hoc sensu: egredientibus Iudaeis ex Synagoga rogarunt interim gentiles Apostolos, ut etc. sed similis traiectionis exemplum equidem reperire non potui. Apud graecos Scriptores μεταξὺ interdum absolute pro *interea* ponitur, v. c. apud *Herodot.* I, 76. *Thucyd.* I, 118. *Theophr.* Char. VII. καὶ μεταξύ, οἱ μὲν προσίασιν, οἱ δὲ ἀπίασι. Conf. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 539. 3) *post*, *postea*, i. q. μετέπειτα, seu καθεξῆς. Act. XIII, 42. εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον in sabbatum proxime sequens, seu, quod post insecuturum erat, i. q. v. 44. εἰς τὸ ἐρχόμενον σάββατον. Conf. Varias Lectiones ad h. l. notatas a *Wetstenio*, *Griesbachio*, et *Lud. de Dieu* Crit. Sac. p. 586. Negarunt quidem haud pauci viri docti, adverbium μεταξὺ unquam significare *post*, sed exempla idonea dedit post *Kypkium*, (Obss. Sacr. T. II. p. 67.) *Krebsius* partim ad Decreta Rom. p. 223. partim in Obss. Flav. p. 220. *Lysias* contra Eratosth. p. 207. ed. *Taylor.* ὁ μεταξὺ βίος vitae ratio, quae insecuta est. *Iosephus* B. I. V, c. 4. §. 2. τῶν μεταξὺ τούτων (sc. Δαβίδου καὶ Σολομῶνος) βασιλέων. 4) per translationem: *inter*, de omni mutua coniunctione, aut in diversitate status, v. c. Matth. XVIII, 15. ἔλεγξον αὐτὸν μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου argue illum et quidem privatim. Act. XV, 9. καὶ οὐδὲν διέκρινε μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν nec ullum inter nos et ipsos discrimen habuit. Saepius non legitur in N. T. — *Hesych.* μεταξύ· ἐξαί-

ἐξαίφνης, μετ' ὀλίγον, ἀνὰ μέσον. *Thom. M.* μεταξύ· ἀντὶ τῦ ἀνὰ μέσυ, καὶ μεταξύ· ἀντὶ τῦ ἐν ὅσῳ κ. τ. λ.

ΜΕΤΑΠΈΜΠΩ, fut. ψω, *mitto post aliquem*, h. e. *mitto, qui aliquem arcessat, arcesso, advoco alteri aliquem*. Medium μεταπέμπομαι (fut. μεταπέμψομαι, aor. 1. μετεπεμψάμην, aor. 1. pass. μετεπέμφθην, part. μεταπεμφθείς.) *mihi advocandum, seu ad me deducendum curo aliquem, arcesso*, ex μετὰ *post* et πέμπω *mitto*. Act. X, 5. μετάπεμψαι σίμωνα arcesse Simonem, coll. v. 32. μετακάλεσαι σίμωνα. ibid. v. 22 et 29. XI, 13. XXIV, 24. 26. πυκνότερον αὐτὸν μεταπεμπόμενος. ib. XXV, 3. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini pro הֵבִיא *adducere iussit*, Num. XXIII, 7. Adde 2 Macc. XV, 31. *Xenoph.* Mem. III, 9. 11. *Aelian.* V. H. IX, 8 et 25. XII, 17. *Aristoph.* Eccles. v. 525. *Hesych.* μεταπέμπεται· μετακαλεῖται, μεταστέλλεται. Conf. interpretes ad *Thom. M.* p. 610. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 517. et *Irmisch.* ad *Herodian.* I, c. 13. §. 8. p. 547.

ΜΕΤΑΣΤΡΈΦΩ, fut. έψω, 1) proprie: *converto, retorqueo, inverto*, ex μετὰ et στρέφω *verto*. Respondet hebraico הָפַךְ in versione Alex. v. c. Hos. VII, 8. ἐγκρυφίας ὁ μεταστρεφόμενος. 2) ut latinum *converto, muto, commuto, immuto*. Act. II, 20. ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα sol obscurabitur et luna convertetur in sanguinem. Ioel. II, 31. ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος. Ps. LXV, 5. LXXVII, 49. CIV, 28. Iacob. IV, 9. ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος μεταστραφήτω risus vester in luctum convertatur. 1 Macc. IX, 41. μετεστράφη ὁ γάμος εἰς πένθος. Amos VIII, 10. 3) *perverto, corrumpo*. Galat. I, 7. θέλοντες μεταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τῦ χριστῦ et doctrinam christianam pervertere student. *Aristoteles* Rhet. I, 15. καὶ τὸ τῦ Ξενοφάνυς μεταστρέψαντα φατέον ὅτως. Saepius non legitur in N. T.

ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΊΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: *transformo, transfiguro, in aliam formam, aut figuram converto, alia forma induo*. Μετασχηματίζομαι *alium habitum, aut formam induo, aliam figuram assumo*, ex μετὰ et σχηματίζω *sumo formam et habitum aliquem*, quod est a σχῆμα *habitus et forma*. Sic legitur apud *Iosephum* A. I. VII, 10. 5. μετασχηματίσας γὰρ αὐτὸν Δαυΐδης καὶ ποιήσας ἐπιτήδειον εἰς τὴν τῦ πλήθυς θέαν πρὸς ταῖς πύλαις ἐκάθισεν, h. e. Davides, mutata veste quum se composuisset ad conspectum multitudinis, portis assedit. De eadem re hac voce usus est *Symmachus* 1 Sam. XXVIII, 8. pro hebraico וַיִּתְחַפֵּשׂ *mutavit habitum suum*. *Phavor.* et Lex. *Cyrilli* MS. Brem. μετασχηματίσει· μεταλλάξει, μεταμορφώσει. 2) *immuto rei non solum formam et habitum, sed etiam naturam et indolem*. Sic legitur

tur in N. T. Philipp. III, 21. de Deo ὃς μετασχηματίσει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως qui plane naturam corporis nostri vilis et tenuis immutabit, h. e. mutabit mortale hoc corpus nostrum in immortale. Bene *Theodoretus* ad h. l. τὸ δὲ μετασχηματίσει οὐκ ἐπὶ τῆς μεταποιήσεως τοῦ σχήματος τέθεικεν, ἀλλ᾽ ἐπὶ τῆς ἀπαλλαγῆς τῆς φθορᾶς. 3) Medium μετασχηματίζομαι metaphorice: *personam alicuius induo, simulo mores quosdam, sumo speciem.* 2 Cor. XI, 13. μετασχηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους χριστοῦ sumunt speciem apostolorum Christi. ib. v. 14. αὐτὸς γὰρ ὁ σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτὸς ipse enim Satanas saepe personam angeli Dei induit. ibid. v. 15. 4) per metaphoram: *accommodo, transfero,* et de eo usurpatur, *qui de se dicit, quae de aliis dicenda erant;* unde μετασχηματισμὸς figura orationis dicitur, cum aliquid transfertur in alium, ad quem proprie non pertinet. Sic legitur in N. T. 1 Cor. IV, 6. ταῦτα δὲ μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν καὶ ἀπολλὼ dixi haec de me et Apolline, quae de aliis doctoribus intellegenda sunt, ubi vid. *Wetstenius.* Saepius non legitur in N. T. Conf. de hac voce *Dresigium* de Verbis Mediis N. T. I. 85. p. 334. et *Schwarzii* Comment. Crit. Ling. Gr. p. 906.

ΜΕΤΑΤΊΘΗΜΙ, fut. θήσω, 1) proprie: *transpono, in alium locum transfero,* ex μετὰ et τίθημι *pono, colloco.* Act. VII, 16. καὶ μετετέθησαν (*Cod. Cantabr.* μετήχθησαν habet) εἰς συχὲμ, sc. οἱ πατέρες ἡμῶν, et corpora eorum translata sunt Sichemum. Conf. *Lightfootum* ad h. l. et *Hieronymi* Epistolam 27. quae inscribitur *Epitaphium Paullae.* In versione Alex. respondet hebraico הִגְלָה *abduxit, deportavit,* Ier. LII, 28. 29. הִסִּיג *amovit,* Devt. XXVII, 17. Hos. V, 10. et מוֹט *moveri loco.* Ps. XLVI, 3. Sed, quemadmodum ἀνατίθεσθαι, quod proprie de iis adhibetur, qui in ludis calculum reducunt, eumque, ut errorem admissum corrigant, alio loco ponunt, (cf. *Ernesti* ad *Xenoph.* Mem. II, 4. 4.) eleganter ad alia transfertur, quae perperam facta retractamus et emendamus; (*Xenoph.* Mem. I, 2. 44. Vide *Fischeri* Anim. ad *Welleri* Grammat. Gr. p. 366.) ita etiam μετατίθημι de quavis mutatione et immutatione rei, status et conditionis (*Aelian.* V. H. XIV, 8. *Xenoph.* Mem. IV, 2. 18.) usurpatur, et speciatim in N. T. 2) metaphorice notat: *transferre aliquam rem a persona in personam, rem alicui adimere, ut alteri tradatur.* Hebr. VII, 12. μετατιθεμένης τῆς ἱερωσύνης translato sacerdotio in aliam tribum, coll. v. 13 et 14. *Ioseph.* A. I. XII, 9. 7. μεταθῆναι τὴν τιμὴν ἀπὸ ταύτης τῆς οἰκίας εἰς ἕτερον οἶκον. 3) *in aliam sententiam traduco, persuadeo, ut quis aliud institutum, alias partes sequatur,* et μετατίθεμαι *traduci me patior*

in

in aliam sententiam, animum, consilia et sententiam immuto. Galat. I, 6. *θαυμάζω ὅτι οὕτω ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι χριστοῦ* miror, vos tam derepente mentem vestram mutasse et recessisse a doctrina illa christiana, quam vobis tradidi. *Ioseph.* A. I. V, 5. 2. IX, 13. 2. 1 Regg. XXI, 25. *ὡς μετέθηκεν αὐτὸν Ἰεζάβελ ἡ γυνὴ αὐτοῦ.* Sirac. VI, 10. 2 Macc. VII, 24. Cf. *Kypke* Obss. Sacr. T. II. p. 273. *Wetst.* N. T. T. II. p. 216. et *Dresigium* de Verbis Mediis N. T. I, 86. p. 334 sq. 4) *converto, adhibeo, abutor aliqua re.* Iud. v. 4. *τὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν χάριν μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν* qui gratia Dei nostri abutuntur ad lasciviam. 5) *aliquem in coelum suscipio, transfero ad beatiores sedes, mori iubeo.* *Μετατίθεμαι morior, discedo ex hac vita, oculis humanis eripior.* Hebr. XI, 5. *πίστει Ἐνὼχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν τὸν θάνατον, καὶ οὐχ εὑρίσκετο, διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ θεὸς* ob pietatem suam Henochus oculis humanis ereptus est sine morte et disparuit, nam Deus eum iusto ocyus in coelum transtulerat. Sapient. IV, 10. *καὶ ζῶν μεταξὺ ἁμαρτωλῶν μετετέθη* et vivus ex turba peccatorum inter coelestes translatus est, coll. v. 11. Sirac. XLIV, 16. *μετετέθη*, *Vulgatus: translatus est in paradisum.* Saepius non legitur in N. T. — *Phavor.* *μετατίθημι· τὸ μεθίστημι, οἷον τὴν αἰτίαν τοῦ φόνου ἐφ' ἕτερον ἄγω. μετατίθεμαι· τὸ μεταβάλλομαι καὶ μετανοῶ καὶ μεταμέλομαι τὴν πρώτην πεῖραν καὶ ἐπιχείρησιν, καὶ οἷον μεταβουλεύομαι.*

ΜΕΤΕΠΕΙΤΑ. Adverbium, *deinde, postea,* i. q. *μετὰ ταῦτα*, interprete *Hesychio*. Ex *μετά* et *ἔπειτα post.* Semel legitur in N. T. Hebr. XII, 17. *ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομῆσαι τὴν εὐλογίαν, ἀπεδοκιμάσθη.* Iudith. IX, 7.

ΜΕΤΕΧΩ, fut. *μεθέξω*, aor. 2. *μετέσχον*, perf. *μετέσχηκα*, *particeps sum*, vel *fio*, *participo*, *fruor*, *utor*, *habeo*, *possideo aliquid*, seu *fruendi ius habeo*, ex *μετὰ* (quod in compositis haud raro *communicationem*, *participationem*, *societatem* indicat, uti *μεταδιδόναι, μεταλαμβάνειν, μεταποιεῖσθαι* etc.) et *ἔχω habeo.* Construitur in N. T. cum genitivo, omissa praepositione *ἐκ*. *Polyb.* Exc. Leg. 25. p. 1141. *Diod. Sic.* IV, 74. Apud exteros Scriptores constructum legitur quoque cum dativo et accusativo. Cf. *Fischeri* Anim. ad *Welleri* Gramm. Gr. p. 322. 1 Cor. IX, 10. *ὁ ἀλοῶν ὀφείλει τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν* qui ministerio boum triturationem perficit, mercedem accipere debet. ibid. v. 12. *εἰ ἄλλοι τῆς ἐξουσίας ὑμῶν μετέχουσιν* si alii a vobis sustentantur et aluntur. ibid. X, 17. *ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου μετέχομεν* omnes uno eodemque pane in sacra coena fruimur. ibid. v. 21. 30. *εἰ ἐγὼ χάριτι μετέχω*, scil. *τῆς τροφῆς*, si ego grato et pio animo cibum capio. Hebr. II, 14. *καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχε τῶν αὐτῶν* et ipse eodem modo instructus fuit corpore humano.

mano. Permutatur h. l. cum κοινωνέω. ib. V, 13. πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος omnis enim, qui adhuc lac sugit, seu qui adhuc in primis elementis doctrinae christianae versatur, ibid. VII, 13. φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν erat ex alia tribu oriundus. Saepius non legitur in N. T. Adde Alex. Prov. I, 18. Sapient. XVI, 3. 2 Macc. IV, 14. V, 10. 27. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. μετέσχεν· ἐκοινώνησεν, μετέλαβεν. Idem tradit *Phavor.*

ΜΕΤΕΩΡΙΖΩ, fut. ίσω. Vox ἅπαξ λεγομένη in N. T. nec parum controversa, quae ab auctore *Etym. M.* derivatur ab ἀείρω, h. e. κουφίζω *attollo*, ab aliis vero composita existimatur ex μετὰ et substantivo ἐώρα, quod valet *elevatio, sublimitas*, κρέμασις, ὕψωσις, μέταρσις, ut hoc nomen interpretatus est Schol. *Sophocl.* ad Oedip. Tyrann. v. 1272 sq. Iam cum praepositio μετὰ in hac voce vel plane nihil significet, (ut in μεθερμηνεύω) vel augeat vim nominis ἐώρα, (quemadmodum in μεταπρέπω, μεταμαίομαι aliisque id genus compositis) verbum μετεωρίζω proprie sonabit 1) *elevare, humo tollere, attollere*, plane, ut μετέωρος proprie *sublimem, elevatum* notat. Sic apud *Thucyd.* IV, c. 90. ἐμετεώριζον τὸ ἔρυμα munitionem excitare et ad iustam altitudinem erigere conabantur. *Aelian.* Hist. Anim. XI, c. 22. de Delphino, qui, ὕπνου δεόμενος, μετεωρίσας τὸ σῶμα καὶ ἀναπλεύσας ἐπ' ἄκρον τὸ ὕδωρ, dormit. De *avibus, quae alarum beneficio se in sublime tollunt et per aërem feruntur*, legitur apud *Aelian.* Hist. Anim. III, 20. VII, 30. XI, 33. Adde *Alex.* Abd. v. 4. Ezech. X, 16. 17. 19. Reperitur quoque μετεωρίζεσθαι de *navibus*, partim *in alto navigantibus*, (vide *Thucyd.* I, 48. ibique Schol. *Longi Pastor.* II. p. 71. et *Pollucis* Onom. I, 103. p. 72.) partim *ventis procellosis in mari turbido gravissime iactatis*, apud *Lucian.* Hist. Ver. Lib. I, p. 645. *Arrian.* Exped. Alex. VI, 19. p. 257. Ipsi marini fluctus μετεωρισμοὶ dicuntur Alexandrinis Ps. XLII, 7. XCIII, 4. Ion. II, 3. Alia loca dedit *Dresigius* partim in Diatribe de Vera Notione Verbi μετεωρίζεσθαι, (Lips. 1734. 4.) partim in libro de Verbis Mediis N. T. I, 87. p. 336 sq. quibus addi possunt, quae *Loesnerus* in Obss. Philonn. p. 116. et *Munthe* in Obss. Philol. e Diodoro Siculo p. 157. de hac voce notarunt. Metaphorice vero et ad animum translatum μετεωρίζεσθαι 2) non solum de *iis* usurpatur, *qui sunt elato ac superbo animo*, 2 Macc. V, 17. VII, 34. (vid. *Suidas* T. II, p. 542. ed. *Küsteri. Pollux* Onom. IX, 145. p. 1129.) aut *nimium et anxie res curant, quae sunt extra se positae*, (τὰ μετέωρα) (conf. *Raphelii* Obss. Polyb. ad Luc. XII, 29. et *Elsneri* Obss. Sacr. T. I. p. 233.) sed etiam de *iis, qui sunt fluctuanti, iactato, inquieto, sollicito animo, et inter spem metumque dubii et suspensi haerent*, petita metaphora de navibus, quae ventis et fluctibus in alto iactantur. Posteriorem significationem

tionem exigit consilium Christi in loco Lucae XII, 29. ubi verba μὴ μετεωρίζεσθε hunc sensum mihi cum *Krebsio* (Obss. Flav. p. 123.) habere videntur: nolite animo, ob caram futuri victus anxio divinaeque providentiae diffiso, fluctuare. Eadem metaphora *Oppian. Halieut.* IV, 200. μετήορον ἦτορ ἔχειν suspensum animum habere, dixit. Satis probavit hanc notionem *I. A. Fabricius* ad *Sextum Empiricum* adv. Mathem. c. 4. p. 221. Adde Spicilegium meum Lexici Bieliani T. II, p. 127. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 737 seq.

ΜΕΤΟΙΚΕΣΊΑ, ας, ἡ, *migratio e sedibus domesticis in sedes alienas, commoratio in regionibus peregrinis, amissa libertate; exilium, transportatio, transmigratio,* interdum etiam *sedis et habitationis mutatio, quae fit sponte,* a μετοικέω *sedem permuto, apud exteros, aut in exilio dego.* De transportatione, quae vi facta est, quater tantum in N. T. legitur de Iudaeis, qui, patriis sedibus deturbati, in Babylonia vicinisque provinciis per multos annos incolebant. Matth. I, 11. ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ante tempora exilii babylonici. ibid. v. 12. μετὰ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος post exilium babylonicum. ib. v. 17. bis. *Iensius* in Ferculo Litterario p. 4. recte observavit, vocem μετοικεσίας in nullo quidem Scriptorum graecorum experiri, sed *Matthaeo* et Alexandrinis interpretibus (apud quos pro גּוֹלָה *exilium, migratio, deportatio,* 1 Paral. V, 22. Ezech. XII, 11. ubi cum αἰχμαλωσία conjungitur, et pro גָּלוּת, quod idem notat Abd. v. 20. reperitur. Adde Thren. I, 8.) propriam, nihilominus tamen rei designandae idoneam esse, cum μέτοικος apud Graecos *is* dicatur, *qui extorris et patria carens,* seu *pulsus,* in peregrino solo, certe ad tempus, habitat. Conf. *Menagium* ad *Diog. Laërt.* p. 171. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 230. et *Munthe* Obss. Philol. e Diodoro Sic. p. 1 sq. *Hesych.* μέτοικοι· οἱ ἐνοικοῦντες ξένοι ἐν τῇ πόλει.

ΜΕΤΟΙΚΊΖΩ, fut. ίσω, et attice ιῶ, *facio, ut quis migret et sedem suam mutet, incolas in aliam terram habitandi caussa transfero,* etiam *relego, in exilium ago.* Μετοικίζομαι *sedes migro, transmigro, habito extra patriam, in exilio dego,* ex μετὰ et οἰκίζω *coloniam in aliquem locum mitto, habitare facio.* Bis tantum legitur in N. T. Act. VII, 4. μετῴκισεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύτην inde migrare eum iussit in hanc terram. ib. v. 43. καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλῶνος et ultra Babylonem vos relegabo. Alexandrini hac voce usi sunt pro הִגְלָה *migrare,* vel *abduci iussit, deportavit.* 1 Chron. V, 26. VIII, 6. Hos. X, 5. *Aelian.* V. H. I, 11. μύες μετοικίζονται. *Herodian.* I, 15. 17. μετοικισθῆναι ἐβούλετο εἰς τὸ μονομάχων καταγώγιον. *Thucyd.* I, 12. ἡ Ἑλλὰς μετανίστατο καὶ μετῳκίζετο.

ΜΕΤΟΧΗ, ῆς, ἡ, *communio, consortium, societas, communicatio, participatio*, a μέτοχος, quod vide. Semel tantum legitur in N. T. 2 Cor. VI, 14. τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνῃ καὶ ἀδικίᾳ; quaenam est coniunctio probitati cum impietate, seu verae religioni christianae cum religione gentilium. Permutatur h. l. μετοχὴ cum vocibus κοινωνία, συμφώνησις. *Hesych.* μετοχή· κοινωνία, σχέσις.

ΜΕΤΟΧΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *socius, consors, particeps*, a μετέχω *particeps sum, habeo cum alio partem*. Construitur cum genitivo. Luc. V, 7. κατένευσαν τοῖς μετόχοις innuerunt sociis, qui scilicet una cum ipsis piscatum egressi et de piscibus captis participaturi erant. Hebr. I, 9. παρὰ τοὺς μετόχους σου ultra superes omnes socios tuos, seu reliquos reges, coll. Ps. XLV, 8. Hebr. III, 1. κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι. ib. v. 14. μέτοχοι γὰρ γεγόναμεν τοῦ χριστοῦ hac enim tantum lege participes Christi, h. e. veri eius sectatores sumus, pertinemus ad familiam Christi, coll. v. 6. ibid. VI, 4. μετόχους γενηθέντας πνεύματος ἁγίου participes factos bonorum et commodorum, quae religioni christianae debentur. ibid. XII, 8. Saepius non legitur in N. T. In versione Alex. respondet τῷ חָבוּר *coniunctus*, Hos. IV, 17. et חָבֵר *socius, sodalis, consors*, Ps. CXIX, 63. Cohel. IV, 10. *Demosthen.* p. 1411. 4. ed. *Reiske*: τοὺς μὲν γὰρ ἡ τύχη σοι μετόχους (scil. τῶν σῶν ἀγαθῶν) κατέστησε. *Phavor.* μέτοχος· κοινός. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. μέτοχοι· κοινωνοί.

ΜΕΤΡΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) *metior, mensuro*, et non solum de mensura aridorum et liquidorum, sed etiam de omni dimensione longitudinis, latitudinis et altitudinis alicuius rei dicitur. Μετρέομαι *mensuror*, et *certa mensura aliquid utendum accipio*, a μέτρον, τὸ, *mensura*, quod vide. *Phavor.* μετρεῖν ἐπὶ μεδίμνου λέγεται. Id. μετρεῖσθαι ἔλεγον οἱ παλαιοὶ μέτρῳ λαμβάνειν πυρὸν ἢ τι τοιοῦτον ἐν δάνει, ἵνα ἀποδῷ. Ἡσίοδος· (Ἔργ. καὶ Ἡμέρ. v. 349.) εὖ μὲν μετρεῖσθαι, εὖ δ' ἀποδοῦναι. Apoc. XI, 1. μέτρησον τὸν ναὸν θεοῦ dimetire templum Dei. ib. v. 2. ib. XXI, 15. 16. 17. καὶ ἐμέτρησε τὸ τεῖχος αὐτῆς. Alex. pro מָדַד *mensus est, mensuravit* adhibuerunt. Exod. XVI, 18. καὶ ἐμέτρησαν τὸ γομόρ. Num. XXXV, 5. Ruth. III, 15. 2) metaphorice: *praebeo me alicui, tracto, habeo aliquem*, in utramque partem. Matth. VII, 2. ἐν ᾧ μετρεῖτε, μετρηθήσεται (pro ἀντιμετρηθήσεται, coll. Luc. VI, 38.) ὑμῖν qua mensura mensi fueritis aliis, eadem vobis remetietur, h. e. ab altero exspectetis, alteri quod feceritis, seu, par pari vobis referetur. Formula proverbialis, quae in versione chaldaica Genes. XXXVIII, 25. 26. ita expressa est: במכילא דאינש מכיל בה מתכיל ליה בין מכילא טבא בין מכילא בישא *qua mensura homo metitur, mensuratur ei, sive sit mensura bona, sive mala*. Conf. *Vorstium* de Adagiis N. T. cap. 8. p. 800. et *Andr. Schotti* Adagialia

galia Sacra N. T. p. 16. Marc. IV, 24. Luc. VI, 38. 3) *aestimo, diiudico.* 2 Cor. X, 12. μετροῦν ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς *metiri se suo modulo ac pede* (*Horat.* I, Ep. 7. v. 98.) h. e. intra suam conditionem et fortunam se continere, non plus sibi arrogare, quam fas est, nec temere suscipere aliquid praestandum, quod praestare non possis. Conf. *Lamb. Bos.* Obss. ad N. T. ad h. l. *Wetst. N. T.* T. II. p. 204. et *Reitz.* ad *Lucian.* pro Imaginibus c. 21. T. II, p. 508. Saepius non legitur in N. T.

ΜΕΤΡΗΤΗΣ, ὁ, ὁ, 1) proprie: *mensor, qui aliquid emetitur*, a μετρέω *metior, dimetior, mensuro.* 2) *genus mensurae liquidorum, quod amphora vulgo dicitur.* Duplex autem fuit *amphora. Romana*, quae etiam *quadrantal* dicitur, et octo ac quadraginta sextarios romanos cepit, *Attica*, quae eiusdem quantitatis erat cum Cado, seu בת *Bath* Hebraeorum (qui tantundem in liquidis continebat, quam Epha in aridis, nempe 432 ova) et duo et septuaginta sextarios, seu congios duodecim atticos continuit. Μετρητὴς autem fuit amphora attica, quae teste *Polluce* Onom. X, 70. μετρητὴς et ab Hebraeis בת vocabatur, cui voci nostra respondet in versione Alex. 2 Paral. IV, 5. Adde 3 Esdr. VIII, 22. Conf. *Lud. de Dieu* Critica Sacra p. 493. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 846. *Eisenschmid.* de Ponderibus et Mensuris Sect. II, c. 4. Semel legitur in N. T. Ioh. II, 6. χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς quarum singulae caperent duos, vel tres sextarios. Praeterea reperitur apud *Polybium* II, 15. *Aelian.* Hist. Anim. VIII, c. 9. *Demosthen.* p. 1045. 6. ed. *Reisk.* Conf. *Pollucis* Onom. IV, 167. *Thom. M.* ἐμφορεὺς λέγε, μὴ κάδους, μηδὲ μετρητὰς, εἰ καί τινες.

ΜΕΤΡΙΟΠΑΘΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie et generatim: *affectus meos vehementiores moderor, domo et coerceo, moderate animo afficior, moderatione utor, moderate me gero*, a μετριοπαθὴς *moderate affectibus indulgens, moderationem in affectibus servans*, quod est compositum ex μέτριος *modicus* et πάθος *affectus. Peircio* haec vox deberi videtur Platonicorum et Peripateticorum scholis, qui animi affectuum moderationem et continentiam commendabant. Confer *Wetstenii N. T.* T. II. p. 400. Speciatim vero in N. T. 2) *moderate iniurias, errores et vitia aliorum fero, indulgeo aliis, ignosco*, nostrum: *nachsichtsvoll seyn.* Sic semel tantum legitur in N. T. Hebr. V, 2. μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσι καὶ πλανωμένοις qui possit ignoscere et leni animo ferre aliorum errores et peccata. *Alii*, sed contra omnem loquendi usum, reddunt: qui possit, quantum satis est, misereri vitae ignorantium et aberrantium, ut sit i. q. cap. IV, 15. δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις. Vide *Carpzovium* in Obss. Philonii ad h. l. *Ioseph. A. I.* XII, 3. 2. Μετριοπαθῶς *clementer, benigne* legitur apud *Appianum* bell. *Hispan.* p. 504. *Hesych.* μετριοπαθής

μικρὰ

μικρὰ πάσχων ἢ συγγινώσκων ἐπιεικῶς. *Photius* Lex. MS. μετριοπαθεῖν· ἐκ μέρες τὰ πάθη καταδέχεσθαι, συγγινώσκειν. Idem *Suidas* et *Etym. M.* Alb. Gloss. Gr. p. 173 μετριοπαθεῖν: συγγινώσκειν.

ΜΕΤΡΙΟΣ, α, ὁ, ἡ, et de rebus et de personis usurpatur. De rebus si adhibetur, significat: *mediocre, mensuram seu modum non excedens, quantum satis est et sufficit*, a μέτρον *mensura, modus.* *Thucyd.* I, 6. μετρίᾳ ἐσθῆτι. *Xenoph.* de Mag. Equit. III, 7. IV, 1. De personis vero si usurpatur, notat *eum, qui modum omnibus in rebus tenet, moderatum, modestum.* *Diog. Laert.* II. Sect. 34. Conf. *Schwarzii* Comment. Crit. Ling. Gr. p. 910. et *Irmisch.* Excurs. ad *Herodian.* I, 2. 5. p. 792 seq. Hinc τὰ μέτρια apud Graecos dicuntur, *quaecunque recta et honesta sunt et decent viros bonos.* *Aeschin. Socr.* Dial. III, 2. Cf. *Graevium* et *Heinsium* ad *Hesiod.* Epy. v. 306. Aeque late patet adverbium

ΜΕΤΡΙΩΣ, quod partim *moderate, modeste*, (*Plato* Menexen. c. 1. μετρίως εἰπεῖν modum in dicendo servare. ib. c. 25. φέρειν τὰς ξυμφορὰς κάλως καὶ μετρίως, h. e. animo moderato. *Xenoph.* Anab. II, 3. 12.) partim *modice, parum, mediocriter*, significat, ut semel legitur in N. T. Act. XX, 12. παρεκλήθησαν ἐ μετρίως solatium acceperunt non mediocre. *Demosthen.* p. 70. 21. ed. *Reiske*: σωφρονεῖν γε ἐ μετρίως. Vide et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 592.

ΜΕΤΡΟΝ, ε, τὸ, 1) proprie: *mensura, vel fluidorum, vel solidorum, unde determinata rei quantitas cognosci potest*, et respondet hebraico מדה in versione Alex. Levit. XIX, 35. Iob. XXVIII, 26. Ezech. XL, 3. 5 seq. Interdum etiam ibidem legitur pro איפה *Epha*, Levit. XIX, 36. Deut. XXV, 14. 15. בת *bathus*, 2 Paral. II, 10. סאה *satum*, 2 Regg. VII, 1. 16. 18. et קו *amussis*. Ezech. XLVII, 3. Zach. I, 16. Apoc. XXI, 17. Huc referrem formulam ἐκ μέτρε διδόναι, quae respondet latinae *admetiri alicui aliquid*, seu *annumerare*, h. e. *parce dare*, non *copiose et abundanter*, cui opponitur ἐκ ἐκ μέτρε διδόναι *copiose, largiter dare et concedere.* Ioh. III, 34. ἐ γὰρ ἐκ μέτρε δίδωσιν ὁ Θεὸς τὸ πνεῦμα nam Deus eum largiter facultate docendi instruxit. 2) metaphorice: *omne, quod est demensum, certum, definitum et iustum, modus et ratio, proportio.* *Hesych.* μέτρον· πέρας ἢ ἄλλο τι ὡρισμένον. *Longinus* prol. in *Hephaest. Enchir.* λέγεται δὲ μέτρον καὶ αὐτὸ τὸ μετρῶν, καὶ τὸ μετρέμενον, ὡς ὅταν εἴπωμεν τὸ μέδιμνον μέτρον, καὶ τὸ ἐν αὐτῷ μετρηθὲν μέτρον. Rom. XII, 3. ἑκάστῳ ὡς ὁ Θεὸς ἐμέρισε μέτρον πίστεως unusquisque pro ratione bonorum, quae sibi sunt a Deo concessa. 2 Cor. X, 13. κατὰ τὸ μέτρον τῦ κανόνος, ὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ Θεὸς μέτρε sed intra certos terminos a Deo mihi praefinitos. Ephes. IV, 7. κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τῦ χριστῦ pro diverso

diverso gradu et modo benignitatis Christi, seu pro libera Christi benignitate. ibid. v. 13. μέτρον τῆς ἡλικίας aetas iusta, h. e. virilis, et perfecta, i. q. τελειότης. *Philostrat.* de Vit. Soph. I, p. 543. μέτρον τῆς ἡλικίας - - - γήρως ἀρχή. *Hesiod.* Opp. 132 et 436. ἥβης μέτρον ἵκοιτο. *Bion Idyll.* II, 14. μέτρον ἀνέρος. Confer *Wakefield* Silvam Criticam P. III, p. 97 seq. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 249. Ephes. IV, 16. ἐν μέτρῳ ἑνὸς ἑκάστου μέρους pro modulo virium et facultatum, quas unumquodque membrum habet. 3) *ratio, qua aliquem, seu aliquid excipio et tracto, ut giro et habeo.* Matth. VII, 2. ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, μετρηθήσεται ὑμῖν quales vos alii experientur, tales et vobis erunt, seu par pari vobis referent alii. Conf. *Lightfootum* ad h. l. qui satis ostendit, nihil vulgatius esse in scriptis Iudaeorum illo proverbio. Similis dictio proverbialis, Iudaeis solemnis, est מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה mensura pro mensura. Vide *Haririi Consess.* IV, p. 38. Marc. IV, 24. ἐν ᾧ γὰρ μέτρῳ μετρεῖτε, μετρηθήσεται ὑμῖν quali vos eritis erga doctrinam christianam animo, talis et erit vestra religionis scientia, quam Deus suppeditabit. Luc. VI, 38. 4) *remuneratio, compensatio.* Sic legitur in N. T. Luc. VI, 38. μέτρον καλὸν πεπιεσμένον καὶ σεσαλευμένον καὶ ὑπερεκχυνόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν mensura bona, pressa, concussa ac superfluens dabitur vobis, h. e. largissime compensabitur vobis. Conf. *Vorstium* de Adagiis N. T. cap. 8. p. 803. 5) πληροῦν τὸ μέτρον τινὸς *praestare, quod alter non praestitit.* Matth. XXIII, 32. καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν et vos maiores adeo vestros improbitate vincitis. Saepius non legitur in N. T.

ΜΕΤΩΠΟΝ, ου, τὸ, *frons, pars capitis, supra oculos sita et ad tempora usque protensa*, ex μετὰ et ὤψ, *oculus, vultus*, quod ab ὄπτομαι *video*. Legitur in N. T. Apoc. VII, 3. IX, 4. XIII, 16. XIV, 1. 9. XVII, 5. XX, 4. XXII, 4. Alexandrini hac voce usi sunt pro hebraico מֵצַח, quod idem notat. 1 Sam. XVII, 29. Ezech. IX, 4.

ΜΕΧΡΙ, vel sequente vocali μέχρις, *usque ad, donec.* Adverbium, quod plerumque construitur cum genitivo, qui vero a subintellecto ipsi cognato nomine regitur. Usurpatur de termino *intervalli localis*, vel *temporis interiecti*, (termino ad quem modo excluso, modo incluso) vel *modi*, ad quem quid pertinere, aut perdurare statuitur. Matth. XI, 23. μέχρι τῆς σήμερον, pro μέχρι πρὸς χρόνον τῆς σήμερον οὔσης ἡμέρας usque ad diem hodiernum. ibid. XIII, 30. μέχρι τοῦ θερισμοῦ usque ad tempus messis. ibid. XXVIII, 15. Marc. XIII, 30. μέχρις οὗ usque dum. Act. X, 30. XX, 7. Rom. V, 14. ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Μωσέως inde ab Adamo usque ad Mosen. In h. l. μέχρι tempus interiectum ita notat, ut consequens non excludatur.

datur. ib. XV, 19. Ephes. IV, 13. *μέχρι καταντήσωμεν* donec perveniamus. Phil. II, 8 et 30. *μέχρι θανάτου* ad mortem usque, coll. 2 Macc. XIII, 14. 1 Tim. VI, 14. 2 Tim. II, 9. *μέχρι δεσμῶν* ita, ut etiam in vincula coniectus sim. Hebr. III, 6. 14. IX, 10. XII, 4. *μέχρις αἵματος* cum vitae discrimine. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* *μέχρι· ἕως τινός*. Conf. *Zeunium* ad *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 409 seq.

ΜΗ. Adverbium, quod 1) negative sumitur, significans *non*. Matth. III, 10. *μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν* nullum fructum bonum edens. ibid. IX, 36. *μὴ ἔχοντα ποιμένα* pastore destitutae. ib. XII, 30. *ὁ μὴ συνάγων*. Hebr. XI, 3. *εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων*, pro *ἐκ μὴ φαινομένων*, ex non apparentibus etc. 2) *ne*, et est *interdicentis, impedientis, dehortantis, dissuadentis, deprecantis et detestantis*. Sic si adhibetur, construitur cum imperativo, subiunctivo, futuro indicativi modo optativo vel infinitivo. Prohibitive cum imperativo legitur in N. T. Matth. VI, 19. *μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν*. ibid. v. 25. *μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ* ne anxie solliciti sitis de vita sustentanda. ibid. VII, 1. *μὴ κρίνετε* ne sinistre et rigide de aliis iudicetis. XIX, 14. *μὴ κωλύετε αὐτά*. Marc. XIII, 11. *μὴ προμεριμνᾶτε*. Cum subiunctivo legitur in N. T. Matth. VI, 7. *μὴ βαττολογήσητε* ne blaterate, et v. 31. *μὴ οὖν μεριμνήσητε* ne igitur anxie solliciti sitis. ibid. X, 5. 9. 19. 34. *μὴ νομίσητε* ne opinemini. Marc. X, 19. *μὴ μοιχεύσῃς· μὴ φονεύσῃς· μὴ κλέψῃς· μὴ ψευδομαρτυρήσῃς* ne moecheris, ne occidas, ne fureris, ne falsum testimonium perhibeas. Luc. VI, 29. *χιτῶνα μὴ κωλύσῃς*. Apoc. X, 4. ubi videndus *Wetstenius*. Cum optativo Luc. XX, 16. *μὴ γένοιτο*, sc. *οὕτω κακῶς*, ne eveniat sic male, h. e. ut latine dicimus, *Deus avortat*: Conf. supra sub *γίνομαι*. Cum infinitivo 1 Cor. V, 9. 11. *μὴ συναναμίγνυσθαι*. Detestative et abominative sumitur Rom. IX, 14. *μὴ γένοιτο* absit! nullo modo! Galat. II, 17. Deprecative, quando deprecamur malum, ne nobis obveniat, Matth. VI, 13. *μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς τὸν πειρασμὸν* ne inducas nos in tentationem. Luc. XI, 4. Dissuadentis et dehortantis est Matth. XXIV, 17. *μὴ καταβαινέτω* ne descendat. ibid. v. 18. *μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω*. Marc. XV, 16. Luc. XVII, 31. 1 Cor. IV, 5. Galat. V, 13. 3) interrogative sumitur, *an? num?* ita, ut id, quod interrogatur, negetur, vel absolute, vel conditionate et restricte. Matth. VII, 9. *μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ*; num eius loco lapidem ei dabit? h. e. minime lapidem dabit ei. Luc. XVII, 9. *μὴ χάριν ἔχει τῷ δούλῳ ἐκείνῳ*; num gratiam habebit illi servo? Rom. III, 3. 1 Cor. IX, 9. *μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ θεῷ*; num boves tantum et inprimis Deo curae sunt. 1 Cor. XI, 22. *μὴ γὰρ* num enim. *Libanius* D. XVI, p. 467. B. Act. VII, 42. ubi *μὴ* expostulative sumitur, aeque ac Rom. IX, 20. *Aelian.* *V. H.* XII, 22. 4) sequente

μᾶλλον,

μᾶλλον, ἀλλὰ, non, tam. Matth. X, 28. καὶ μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων τὸ σῶμα - - - φοβήθητε δὲ μᾶλλον non tam eos timete, qui corpus vestrum interimere possunt, — — sed formidate potius eum. Luc. XIV, 12. μὴ φώνει τοὺς φίλους σου non tam invita amicos tuos, ἀλλὰ κάλει πτωχούς. v. 13. Ioh. VI, 27. Eodem modo לֹא, sequente כִּי, usurpatur Gen. XLV, 8. Exod. XVI, 8. 1 Sam. VIII, 7. Conf. *El. Palairet.* Obss. Philol. p. 236. 5) *omittitur* interdum, v. c. Matth. XI, 3. (μὴ) σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος; num es ille, qui venturus est? ibid. XVIII, 21. ante ἕως ἑπτάκις insere μή. Conf. Genes. XXVII, 24. 6) interdum *redundat*, maxime post verba negandi, contradicendi etc. v. c. Luc. XX, 27. οἱ ἀντιλέγοντες ἀνάστασιν μὴ εἶναι qui resurrectionem esse negant. Luc. XXII, 34. πρὶν ἢ τρὶς ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναι με ter negabis me nosse. Ita quoque לֹא Hebraeorum otiose quandoque ponitur, v. c. 1 Regg. XX, 21. 2 Paral. IX, 20. *Eurip.* Hippolyt. v. 1266. τὸν τὰμ' ἀπαρνηθέντα μὴ χρᾶναι λέχη. — Caeterum de vario huius adverbii usu et structura vide *Vigerum* de Praecipuis Graecae Dictionis Idiotismis p. 439 — 446. ed. *Zeunii* et interpretes ad *Thom. Mag.* p. 611 seq. ed. *Bernard.* — Ἐὰν μὴ adfuit in ἐάν. Ἵνα μὴ ne, ut non, vide in ἵνα, et οὐ μὴ non in οὐ, et ὅρα μὴ sub ὁράω.

ΜΗΓΕ, *alioquin.* Adverbium, ex μὴ et γε, dictione enclitica. Matth. VI, 1. εἰ δὲ μήγε alioquin nullum praemium habebitis. ibid. IX, 17. Luc. V, 36. 37. X, 6. XIII, 9. XIV, 32. 2 Cor. XI, 16. Vide supra εἰ δὲ μὴ et εἰ δὲ μήγε.

ΜΗΔΑΜΩΣ, *nequaquam, minime, nullatenus.* Adverbium, a μηδαμὸς *nullus*, quod est ex μὴ *non*, δὲ et ἀμὸς *aliquis.* Bis tantum legitur in N. T. Act. X, 14. et XI, 8. μηδαμῶς κύριε neutiquam Domine, seu, absit hoc a me! Alexandrini usi sunt hac voce pro חָלִילָה *absit*, voce abominantis aliquid, tanquam profanum. Genes. XVIII, 25. 1 Sam. XX, 2. 2 Sam. II, 30. *Hesych.* μηδαμῶς· μὴ δῆτα.

ΜΗΔΕ. Coniunctio disiunctiva, habens vim negandi, prohibendi et dissuadendi, *non, haud, neque, ne, ne quidem,* ex μὴ et δὲ dictione enclitica. Sequitur fere particulam μή, v. c. Matth. VI, 25. VII, 6. μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσί, μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων ne rem sacram offerte canibus, neque margaritas vestras porcis obiicite. — Interdum μηδὲ post μὴ bis et ter repetitur, v. c. Matth. X, 9. 10. Luc. XIV, 12. 1 Cor. X, 7 — 10. — Post μηκέτι si μηδὲ ponitur, πλεονάζει, v. c. Marc. II, 2. — Semel tantum in N. T. Act. XXIII, 8. reperitur μὴ — μηδὲ — μήτε. — Μηδεὶς — μηδὲ Luc. III, 14. 1 Tim. V, 22. — Post μήπω semel μηδὲ reperitur Rom. IX, 11. — Ephes. V, 13. μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν

ὑμῖν ne quidem nominetur inter vos. Alexandrini usi sunt pro ולא Exod. IV, 1. 8. Levit. XXV, 20. אַל *ne, non*, Ps. CXXI, 3. Prov. XXIV, 19. et pro וְאַל Deut. I, 21. II, 19. XX, 3. Ios. VIII, 10. De vario usu huius coniunctionis vide Cel. *Irmisch.* Excurs. ad *Herodian.* I, 1. 5. p. 770 seq.

ΜΗΔΕΙ͂Σ, ἀ, μηδεμία, ἡ, μηδὲν, τό, genitivus μηδενὸς, μηδεμιᾶς, μηδενὸς, 1) *nemo, nullus*, ex μὴ *non* et εἷς, μία, ἓν *unus*. Matth. VIII, 4. ὅρα, (ἵνα) μηδενὶ εἴπῃς cave, ne cui narres. ibid. XIII, 8. μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε nemini aliquid debete. Act. XXIV, 25. καταλαβόμενος μηδὲν ἄξιον θανάτου αὐτὸν πεπραχέναι cum comperissem, eum nihil morte dignum fecisse. ibid. XXV, 17. ἀναβολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος nullam faciens dilationem. Ephes. V, 6. μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω *nemo*, ne vos seduci patiamini. 2 Thess. II, 3. κατὰ μηδένα τρόπον nullo modo. Haud raro vero μηδεὶς ita ponitur in N. T. ut unum aut alterum vocabulum et verbum supplendum sit, v. c. Matth. XXVII, 19. μηδέν σοι καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ, scil. πρᾶγμα κοινὸν ἦ. 2 Cor. VI, 3. μηδεμίαν ἐν μηδενὶ (scil. πράγματι, vel μέρει) διδόντες προσκοπὴν nullam in aliqua parte, sive in aliqua re dantes aliis offensionem. Accusativus casus neutrius generis per ellipsin praepositionis κατὰ adverbii loco adhibetur, v. c. Marc. V, 26. καὶ μηδὲν (pro κατὰ μηδὲν) ὠφεληθεῖσα. Luc. IV, 35. μηδὲν (κατὰ μηδὲν) βλάψαν αὐτὸν nihilque eum laesit. Act. X, 20. μηδὲν (κατὰ μηδὲν) διακρινόμενος nil haesitans. Alexandrini usi sunt hac voce pro אַיִן *nullus; nemo*. Exod. XXII, 10. Prov. V, 17. XXVIII, 1. אין כל *non omnis*, Prov. XIII, 7. אַל אִישׁ et אַל אִישׁ *non vir*, Exod. XVI, 29. 1 Sam. XXI, 2. 1 Regg. XVIII, 40. et אִישׁ לֹא, seu לֹא אִישׁ idem, Exod. XXXIV, 3. Num. XVI, 40. Ierem. XL, 15. 2) *parum, exiguum, perparum*. Act. XXVII, 33. μηδὲν προσλαβόμενοι, scil. βρῶμα, nec cibo iusto usi estis. 3) *qui est vilis, contemtus, nullius pretii ac momenti*, et opponitur τῷ τὶς, h. e. *ei, qui est in honore, dignitate et auctoritate constitutus*. Galat. VI, 3. μηδὲν ὢν cum tamen proclivis sis ad errores et vitia. *Stobaeus* Serm. XLIII, p. 150. ἐὰν δ' εὐτυχῆτε, μηδὲν ὄντες, εὐθέως τοὐρανοῦ φρονεῖτε. *Demosthen.* p. 562. l. 23. ed. *Reiske*: βδελυρὸν καὶ ὑβριστὴν ἄνθρωπον, καὶ μηδένα μηδαμόθεν.

ΜΗΔΕ΄ΠΟΤΕ, *nunquam, haud unquam*. Adverbium ex μηδὲ *neque* et ποτὲ *aliquando; unquam*. Tantum legitur in N. T. 2 Tim. III, 7. καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα nunquam vero ad certam et idoneam cognitionem religionis christianae pervenientes.

ΜΗΔΕ΄ΠΩ, *nondum, nondum*. Adverbium, compositum ex μὴ, δὲ et πω dictione enclitica. Semel legitur in N. T. Hebr. XI, 7. περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων de iis, quae nondum aderant.

ΜΗ͂ΔΟΣ,

ΜΗ͂ΔΟΣ, ου, ὁ, *Medus, oriundus ex Media.* Nomen gentile a *μηδία Media.* Media autem est provincia Asiae, non a Medo, Medeae filio, sed a מָדַי *Madai*, tertio Iapheti filio, nomen sortita, cuius posteri post diluvium hanc regionem incoluerunt. Genes. X, 2. Fines eius erant a septentrione mare Caspium, seu Hyrcanum, ab oriente Hyrcania et Parthia, a meridie Persis regio et ab occidente Assyria cum Armenia maiore. Hodie *Schirwan* vulgo appellatur et Persarum regibus paret. Medi, qui olim admodum celebres ac potentes erant et amplissimum aliquamdiu in gentes vicinas exercuerunt imperium, semel tantum in N. T. commemorantur. Act. II, 9. *πάρθοι καὶ μῆδοι καὶ ἐλαμῖται.* Conf. *Cellarii* Geogr. Lib. III, c. 18. p. 664. Vide etiam *Thom. M.* sub Πέρσαι.

ΜΗΚΕ͂ΤΙ. Adverbium 1) *non amplius, ne amplius, ne posthac,* ex μὴ non et ne et ἔτι *adhuc.* Matth. XXI, 19. *μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα* ne amplius ex te fructus nascitor. Marc. IX, 25. *μηκέτι εἰσέλθῃς* nec posthac redeas. ib. XI, 14. Ioh. V, 14. *μηκέτι ἁμάρτανε.* ibid. VIII, 11. Act. IV, 17. XXV, 24. Rom. VI, 6. XIV, 13. XV, 23. 2 Cor. V, 15. Ephes. IV, 14. 17. 28. 1 Thess. III, 5. 1 Tim. V, 23. *μηκέτι ὑδροπότει* nec porro aquam tantum bibe. 1 Petr. IV, 2. 2) *ne quidem.* Marc. II, 2. *ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν* ut ne loca quidem ante ianuam omnes illos homines capere potuerint. 3) *non*, nam ἔτι elegantiae caussa additur negationi. Marc. I, 45. *ὥστε μηκέτι δύνασθαι αὐτὸν φανερῶς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν.* Act. XIII, 23. *μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν εἰς διαφθορὰν* ita, ut non reditura sit ad interitum. *Aelian.* V. H. XII, 52. *ἀνοικίσαι ἀσφαλῆ μηκέτι εἶναι.* Saepius non legitur in N. T. Alexandrini usi sunt pro אַל *ne*, Exod. XXXVI, 6. Ioh. XLI, 8. et pro לֹא *non*, Ios. XXII, 33. Adde 2 Chron. XVI, 5. et Sirac. XXI, 1.

ΜΗ͂ΚΟΣ, εος, contracte ους, τὸ, 1) *longitudo.* Apoc. XXI, 16. *καὶ τὸ μῆκος τῆς πόλεως ὅσον καὶ τὸ πλάτος — τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἴσα ἐστί.* Alexandrini pro אֹרֶךְ *idem*, Genes. VI, 15. Iudd. III, 1. Zach. II, 2. et pro קוֹמָה *altitudo*, Ier. LII, 19. 2) metaphorice: *modus, magnitudo, ambitus alicuius rei.* Ephes. III, 18. *τί τὸ πλάτος καὶ μῆκος, καὶ βάθος καὶ ὕψος*, scil. *τῆς ἀγάπης τοῦ χριστοῦ*, ut cognoscere possitis, quanta sit Christi erga nos benignitas, seu omnem ambitum amoris Christi erga nos. Saepius non reperitur in N. T. Simili ratione de modo et prolixitate orationis legitur apud *Demosthenem* p. 1390. 20. ed. *Reiske*: *μὴ μῆκος ἄκαιρον ἐγγένηται τῷ λόγῳ.*

ΜΗΚΥ͂ΝΩ, fut. ῦ, *prolongo, produco in longitudinem, efficio, ut aliquid accrescat.* *Μηκύνομαι, prolongor, assurgo, in longitudinem succresco*, a μῆκος *longitudo.* Semel legitur in

in N. T. Marc. IV, 27. καὶ ὁ σπόρος βλαστάνῃ, καὶ μηκύνηται, ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός et semen germinet et assurgat, ita, ut ipse non animadvertat. Ies. XLIV, 4. ὡς ἐξανθοῦσιν ὁ χόρτος καὶ ἐμηκυνθῶσι, hebr. צמחו. Apud graecos Scriptores de prolixitate orationis haud raro usurpatur, v. c. Herodot. II, 35. Sophocl. Oedip. v. 1180. Aeschin. Socr. Dial. III, 10. Hesych. μηκύνουν· αὔξανον, μάκρυνον. Conf. quoque interpretes ad Thom. M. p. 614.

ΜΗΛΩΤΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie: pellis ovina, pellis, quae detracta una cum lana. Subintelligitur enim δορά, a μῆλον, ου, τό, quod teste Hesychio de quadrupedibus quibusvis, speciatim vero de ovibus et capris (Schol. Callim. in H. in Apollin. v. 50. καὶ γὰρ αἶγας μῆλα λέγουσι. Vide Spanhemium ad h. l.) dicitur. Iul. Pollux Onom. X, c. 45. p. 1266. ed. Hemsterhus. ἔστιν δὲ ἐν καὶ μηλωτὴν τὴν τοῦ προβάτου δοράν, Φιλήμονος εἰπόντος ἐν Εὐρίπῳ Στρώματα, μηλωτήν. Etymol. M. μηλωτή· προβάτειος δορά. Interdum generaliter de quavis pelle, v. c. caprina, usurpatur, teste Hesychio, μηλωτή· αἰγεία δορά. 2) omisso substantivo ἐσθής, vestis villosa, ex pellibus ovinis confecta, alias ἔνδυμα τῶν προβάτων. (Matth. VII, 15.) et apud Hebraeos אִישׁ בַּעַל שֵׂעָר, 2 Regg. I, 8. אַדֶּרֶת שֵׂעָר Zach. XIII, 4. et etiam אַדֶּרֶת 2 Regg. II, 8. 13. 14. 1 Regg. XIX, 13. 19. dicta, qua non solum prophetae veteres, sed etiam patria pulsi in tempore persecutionis in speluncis et sylvis latentes uti solebant. Vide Wetstenii N. T. T. II. p. 431. Sic semel legitur in N. T. Hebr. XI, 37. ἐν μηλωταῖς induti vestibus, ex pellibus ovinis confectis. Hic enim est elegantissimus praepositionis ἐν usus, ut id significet, quo quis indutus, aut instructus est. Ita Iosephus A. I. XVIII. c. 6. §. 7. ὁ ἐν τῇ πορφυρίδι purpurea veste indutus. Virgil. Aen. V, 37.

ΜΗΝ. Particula subiunctiva, quae ut plurimum adversativa est; si vero subiicitur τῷ ἦ et τῷ καὶ, particulis affirmandi, ipsa quoque affirmandi vim habet, tamen, quidem, certe. Semel legitur in N. T. Hebr. VI, 14. ἦ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε sane, profecto vos beabo. Aristoph. Plut. v. 608. Demosthen. adv. Timocrat. p. 712. ed. Reiske. Conf. Devarium de Graecae Linguae Particulis p. 171 et 221. ed. Reusmanni. Interdum μὴν omittitur, v. c. Ioh. XII, 37. οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν, ubi οὐ elliptice ponitur pro οὐ μὴν non tamen. Conf. El. Palairet. Obss. Philol. p. 255.

ΜΗΝ, μηνός, ὁ, 1) mensis, a μήνη luna descendere putatur a Platone, quia secundum certum lunae cursum mensis mensuratur, vel a מָנָה numeravit. Sic legitur in N. T. Luc. I, 24. 26. 36. 56. ὡσεὶ μῆνας τρεῖς. Ibid. IV, 25. Act. VII, 20. XVIII, 11. XIX, 8. XX, 3. XXVIII, 11. Iacob. V, 17. Apoc. IX, 5. 10. 15. XI, 2. XIII, 5. XXII, 2. Alexandrini posuerunt pro

ירח

שׁדֶח *mensis*, Genes. VII, 11. VIII, 4. 5. 13. 14. et pro יֶרַח *luna*, *mensis*, Exod. II, 2. Deut. XXI, 13. 2) ut hebraicum שׁדֶח *novilunium*, *primus dies mensis*, *quo luna nova conspicitur*, *qui festus erat Iudaeis*, Num. XXVIII, 11. XXIX, 1. Levit. XXIII, 24. 25. Ps. LXXXI, 4. Sic legitur in N. T. Galat. IV, 10. μῆνας καὶ καιρὸς καὶ ἐνιαυτός. Saepius non occurrit in N. T.

ΜΗΝΥΩ, fut. ύσω, *indico*, *significo*, *nuncio*, *patefacio*, *manifesto*, *notum facio*. Luc. XX, 37. καὶ Μωσῆς ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βάτου etiam Moses indicavit in rubo. Ioh. XI, 57. ἵνα, ἐάν τις γνῷ, πῦ ἐσι, μηνύσῃ ut, si quis nosset, ubi esset, indicaret. Act. XXIII, 30. μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα μέλλειν ἔσεσθαι ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ubi fuisset mihi indicatum de insidiis, quas illi paraverant Iudaei. 1 Cor. X, 28. δι' ἐκεῖνον τὸν μηνύσαντα. Saepius non legitur in N. T. Adde 2 Macc. III, 7. VI, 11. XIV, 37. *Symmach.* Iob. XII, 8. *Thucyd.* IV, 89. μηνυθέντος τῦ ἐπιβουλεύματος. Hinc μηνυτής *delator*, *accusator*, apud *Demosthen.* p. 320. 19. ed. *Reiske.* *Hesych.* μηνύειν· μηνύειν. Vide etiam *Phavorinum* s. h. v. et *Wetstenii* N. T. T. I. p. 795. et T. II. p. 617.

ΜΗ ΟΥ, vel ΜΗ ΟΥΚ, *annon? nonne?* Rom. X, 18. μὴ οὐκ ἤκουσαν; nonne edocti sunt? ibid. v. 19. μὴ οὐκ ἔγνω Ἰσραήλ; 1 Cor. IX, 4. 5. Vide supra sub μή.

ΜΗΠΟΤΕ. Particula, composita ex μή et ποτέ *aliquando*; dictione enclitica, quae construitur cum subiunctivo, vel futuro indicativi. Quum autem duplex sit τὸ μή, alterum negativum, interrogativum alterum, etiam μήποτε 1) significat: *ne*, *ne quando*, *ne forte*. Matth. IV, 6. μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου ne offendas ad lapidem pedem tuum. ibid. V, 25. VII, 6. XIII, 15. 29. XV, 32. XXVII, 64. Marc. XIV, 2. Luc. IV, 11. XII, 58. XIV, 8. 12. 29. XXI, 34. Hebr. III, 12. IV, 1. Huc etiam referri possunt loca Matth. XXV, 9. et Act. V, 39. quae mihi tamen ambiguitate aliqua laborare videntur. In priore enim loco μήποτε commode per *fortasse* reddi posset, hoc sensu: sic fortasse neque nobis sufficeret, neque vobis, coll. Genes. XXIV, 5. Posteriorem locum ita veterem: num tunc, seu *quoniam* contra Deum ipsum pugnaretis. Certe in versione Alex. μήποτε non solum hebraico פֶּן *ne forte*, *ne*, ut ne respondet, v. c. Exod. I, 10. V, 3. Ios. VI, 18. Ruth. IV, 6; sed etiam τῷ אוּלַי *fortasse*, Genes. XXV, 39. XXVII, 12. Iob. I, 5. et כִּי *quia*, *quoniam*, Prov. XXIII, 9. *Homer.* Odyss. X, v. 287. *Epictet.* Enchir. c. 26. 2) *num*, *num fortasse*, *num forte*, i. q. ἄρα. Luc. III, 15. μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ Χριστός num fortasse ipse esset Messias. Ioh. VII, 26. 2 Tim. II, 25. μήποτε δῷ αὐτοῖς ὁ Θεὸς μετάνοιαν an fortasse beneficio divino ad sanam mentem redeant. Ita legitur quoque in 2 Regg. II, 16.

X,

X, 23. Ier. XXXVIII, 19. Adde Sirac. XIX, 13. 14. Vide *Elsneri* Obss. Sacr. T. I. p. 195. 3) *non*. Hebr. IX, 17. ἐπεὶ μήποτε ἰσχύει nam non, seu nondum valet. *Homer.* Iliad. υ', v. 315. Alexandrini μήποτε habent pro לֹא *non*, Gen. XLVII, 18. 4) *ita, ut ne*, de effectu, non de consilio. Matth. XIII, 15. Marc. IV, 12. Act. XXVIII, 27. Conf. *Noldii* Concordantias Partic. Hebr. p. 443. Saepius non legitur in N. T.

ΜΗΠΩ, *nondum*. Adverbium, ex μὴ *non* et πω, dictione enclitica. Bis tantum legitur in N. T. Rom. IX, 11. μήπω γὰρ γεννηθέντων nondum enim natis. Hebr. IX, 8. μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδὸν nondum patere omnibus aditum ad sanctum sanctorum.

ΜΗΠΩΣ, *ne, ne quo modo, ne forte*, ex μὴ *non* et πῶς *quomodo*. Construitur cum coniunctivo, interdum etiam cum indicativo, in re praeterita. Act. XXVII, 29. μήπως εἰς τραχεῖς τόπους ἐκπέσωμεν ne inciderent in loca aspera. Rom. XI, 21. μήπως οὐδὲ σοῦ φείσηται ne tibi quoque non parcat: ubi omissum est verbum φοβοῦμαι aut βλέπε. Posterius verbum additur 1 Cor. VIII, 9. Prius vero adiicitur 2 Cor. XI, 3. 1 Cor. IX, 27. 2 Cor. II, 7. IX, 4. XII, 20. Galat. II, 2. ubi ante τὸ μήπως supplendum est σκεψάμενος, aut εἰσόμενος. ib. IV, 11. 1 Thess. III, 5. *Hesych.* μήπως· μήποτε. *Homer.* Odyss. δ', v. 774 sq. et ς', v. 305. et 306. Etiam apud Hebraeos פֶּן elliptice ponitur omisso יָרֵא, v. c. Genes. XIX, 19. coll. XXII, 11. et XXVI, 7. Conf. *Abresch.* Dilucidd. Thucyd. p. 172.

ΜΗΡΟΣ, οῦ, ὁ, *femur*, seu *superior pars pedis a natibus usque ad genu, crus, coxa*, q. a μείρω *divido*. Legitur in N. T. tantum Apoc. XIX, 16. καὶ ἔχει ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα γεγραμμένον et in femore eius erat nomen inscriptum, non tam in ipso femore, quam in gladio, qui ad femur pendebat, ἀνὴρ ῥομφαία ἐπὶ μηρὸν αὐτοῦ, ut legitur Cant. III, 8. Cf. *Mart. de Roa* Singularia Scripturae locis T. II. Lib. 3. c. 10. Vestibus in iis partibus, ubi femur est, nomina inscripta fuisse, tradit *Montfaucon* Palaeogr. Gr. I, 2. Vide etiam *Zornii* Opuscula SS. T. II. p. 759. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 843. Exponitur hoc nomine hebraicum יָרֵךְ *femur*, ab Alex. Gen. XXIV, 2. 9. Num. V, 21. 22. 27. יַרְכָה idem, Dan. II, 32. בֶּרֶךְ *genu*, Genes. L, 23. Ezech. VII, 17. et רֶגֶל *pes*, Genes. XLIX, 10. Deut. XXVIII, 57. *Phavor.* μηρός· μέρος τὸ μέρος, τὸ μερίζον, μερὸς καὶ μηρός.

ΜΗΤΕ, 1) *neque, nec*, ex μὴ *ne, non*, et τε particula enclitica. Μήτε — μήτε *neque, neque*. Matth. XI, 18. Μὴ — μήτε — μήτε, etc. *ne — neque, neque, neque*. Matth. V, 34. 35. 36. Apoc. VII, 3. Μηδὲν — μήτε — μήτε, κ. τ. λ. *nihil — neque*

que

que — neque cet. Luc. IX, 3. Μὴ — μηδὲ — μήτε *non — neque — nec.* Act. XXIII, 8. Μὴ — μήτε — μήτε *non — nec — nec.* 2 Theff. II, 2. 1 Tim. I, 7. Apoc. VII, 1. Μήτε — μήτε — τε *neque — neque — et.* Act. XXVII, 20. Μήτε — μήτε — δὲ *neque — neque — vero.* Hebr. VII, 3. Cf. Alex. Genef. XXXI, 52. 1 Regg. III, 26. μήτε ἐμοὶ μήτε αὐτῇ ἔστω. Hof. IV, 4. 2) *ne quidem.* Marc. III, 20. ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτὺς μήτε ἄρτον φαγεῖν adeo, ut ne quidem cibum capere poffent.

ΜΉΤΗΡ, ἡ, genit. μητέρος et per fyncopen μητρὸς, dativus μητρὶ, fed in accufativo fingulari, nec non in genitivo et accufativo plurali refpuit fyncopen, ne ambiguitas enafcatur inter hanc vocem et inter vocem μήτρα, quae *uterum* fignificat. 1) *mater.* Matth. I, 18. II, 11. 13. 14. 20. 21. Luc. I, 43. Galat. I, 15. Ephef. V, 31. 2 Tim. I, 5. etc. Hebr. אם Genef. II, 24. III, 20. XXI, 21. 2) *foemina, quae matris loco amatur, feu inftar matris colenda, perfona, aeque iucunda et amata ac mater est filio.* Matth. XII, 49. ἰδὲ ἡ μήτηρ μυ hic mater mea, feu, hos matris inftar amo. et v. 50. Quisquis enim mandatis patris mei coeleftis paruerit, αὐτός μυ μήτηρ ἐςὶν illum pro matre mea habeo, h. e. tanti aeftimo, quam matrem. Marc. III, 34. 35. Ioh. XIX, 27. ἰδὲ ἡ μήτηρ συ en matrem tuam, h. e. en foeminam, a te inftar matris colendam! 3) *quae matris amorem et fidem praeftat.* Rom. XVI, 13. καὶ τὴν μητέρα αὐτῦ καὶ ἐμῦ quae etiam erga me animo fuit vere materno. Alia fimilia exempla, in Scriptoribus veteribus obvia, collegit *Gisb. Cuperus* in Obff. Lib. I, c. 8. et *de Rhoer* in Otio Daventr. p. 276. 4) metaphorice *urbs* varias ob caufas μήτηρ dicebatur apud veteres, vel quia *metropolis* erat (conf. *Ezech. Spanhem.* ad *Iulian.* Imp. p. 31.) vel refpectu ad alias civitates, in quas colonos emittebat, (*Achill. Tat.* Lib. I. p. 3. *Flor.* III. 7. n. 4. Conf. *Ezech. Spanhem.* Diff. XI. de Vfu et Praeftant. Numifm. T. II. p. 318.) vel refpectu ad cives, qui in ea nati erant, ut fit i. q. *patria.* Sic legitur in N. T. Galat. IV, 26. de Hierofolyma coelefti, ἥτις ἐςὶ μήτηρ πάντων ὑμῶν, haec eft noftra communis mater, feu huius cives nos fumus. Conf. *Elsneri* Obff. Sacr. T. II. p. 192. Huc etiam referendus eft locus Apoc. XVII, 5. ubi βαβυλὼν ἡ μεγάλη dicitur ἡ μήτηρ τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων τῆς γῆς, h. e. cuius cives idololatriae et fummae vitiofitati funt dediti. Sed latet h. l. dilogia quaedam in voce μήτηρ, quae etiam *auctorem* h. l. fignificare poteft, ut apud *Ciceronem* de Orat. II, c. 40. luxuries avaritiae *mater dicitur.* 5) omittitur interdum, v. c. Marc. XV, 47. *poft* ἰωσῆ, ubi vide Varr. Lectt. ibid. XVI, 1. μαρία ἡ τῦ ἰακώβυ, fcil. μήτηρ, coll. XV, 40. Luc. XXIV, 10. *Aelian.* V. H. XIII, 30.

ΜΉΤΙ, *num quid? num qua re? num? an? nonne?* Adverbium, quod modo affirmationem, modo negationem involvit, modo ſimpliciter reſponſionem elicere intendit, ex μὴ *non* et τὶς, τὶ, *aliquis, aliquid*, dictione enclitica. Matth. VII, 16. μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλήν; poſſuntne e ſpinis colligi uvae? ibid. XII, 23. μήτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Δαβίδ; num eſt hic vere Davidis nepos? ibid. XXVI, 22. 25. μήτι ἐγώ εἰμι κύριε; egone ille ſum Domine? Marc. IV, 21. XIV, 19. Luc. VI, 39. num coecus coecum ducere poteſt? Luc. IX, 13. εἰ μήτι niſi velis, ut, etc. Ioh. IV, 29. μήτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός; annon Chriſtus ſit? ib. VII, 31. VIII, 22. XVIII, 35. XXI, 5. Act. X, 47. 2 Cor. I, 17. XII, 18. XIII, 5. Iacob. III, 11. Alexandrini pro הֲ *num? an?* Malach. III, 8. pro מָה *quid?* Geneſ. XX, 9. et לֹא אִם Prov. III, 30. adhibuerunt.

ΜΉΤΙΓΕ, *nedum*, ſeu *multo minus*, ſeu *multo magis*, prout orationis ſeries poſtulat. ex μὴ, τὶ, et γε dictione enclitica. Semel legitur in N. T. 1 Cor. VI, 3. μήτιγε multo magis, ſeu, quanto magis. Eodem modo μητιγοῦν uſurpatur. *Aelian.* V. H. XII, 9. XIII, 1. Conf. *Vigerum* de Idiotiſmis Ling. Gr. p. 443. ed. *Zeunii* et *Wetſtenii* N. T. T. II. p. 121.

ΜΉΤΙΣ, *num quis? an quisquam?* Vocabulum ex μὴ *num? an?* et τὶς *quis?* compoſitum. Ioh. IV, 33. μήτις αὐτῷ ἤνεγκεν φαγεῖν; num quis illi cibum attulit? ibid. VII, 48. Inde eſt μήτι, quod vide ſupra.

ΜΉΤΡΑ, ας, ἡ, *matrix, vulva, uterus*, a μήτηρ *mater*. Bis tantum legitur in N. T. Luc. II, 23. πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν omne maſculum, quod aperit uterum, h. e. omnis, qui primus naſcitur, primogenitus, coll. Exod. XIII, 2. קַדֶּשׁ־לִי כָל־בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל־רֶחֶם. ibid. v. 12. Rom. IV, 19. νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάῤῥας enectionem uteri Sarae, qui partui non amplius aptus erat. Vide infra ſub νέκρωσις. Alexandrini uſurparunt pro רֶחֶם quod idem notat, Num. III, 12. VIII, 16. Ierem. I, 5. et pro רַחַם idem, 1 Sam. I. 5. 6. Ezech. XX, 26. *Suid.* μήτρα· ἡ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν ἄλλων ζώων, ἔνθα καταβάλλεται τὸ σπέρμα.

ΜΗΤΡΑΛΟΊΑΣ, ου, ὁ, attice μητραλῴας, ου, ὁ, *matricida, matris percuſſor*, (i. q. μητροφόνος apud *Plutarch*. T. I. p. 155. ed. *Reiske*.) q. d. μητέρα ἀλοιῶν, pro ἀλοιάων, *matrem percutiens*, ex μήτηρ *mater* et ἀλοιάω, ſeu ἀλοάω, proprie *trituro*; metaphorice *percutio*, i. q. τύπτω, teſte *Ammonio*. Semel legitur in N. T. 1 Tim. I, 9. *Heſych.* μητραλοίας· ὁ τύπτων τὴν μητέρα αὐτοῦ. Idem *Suidas*, qui addit: καὶ μητραλῴας ὁ αὐτός. *Pollux* Onom. Lib. VI. §. 152. *Lucian*. T. III. Opp. p. 534.

p. 534. ed. *Reitzii.* *Aristoph.* Nub. v. 1328. Conf. infra sub μωρολογίας et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 318.

ΜΙΑ. Vide supra sub εἷς.

ΜΙΑΙΝΩ, fut. ανῶ, 1) proprie: *ungo, tingo,* i. q. χρίω, βάπτω, ut Schol. ad *Homer.* Iliad. δ', 141. recte observavit, qui μιήνῃ exposuit χρίσῃ, βάψῃ. *Plutarch.* Lib. VIII. Conviv. Quaest. 5. τὸ βάψαι κέκληκε μιῆναι ὁ ποιητής. Conf. *Kusterum* ad *Aristoph.* Plut. v. 530. 2) *polluo, contamino, inquino, conspurco;* de pollutione physica illa et corporali, quae oritur ex contactu rerum sordidarum. 3) de *pollutione et contaminatione legali,* quae fiebat per varia, praeceptis Mosaicis ceremonialibus prohibita, et a sacris Iudaeos arcebat. Sic legitur in N. T. Ioh. XVIII, 28. ubi Iudaei leguntur noluisse praetorium ingredi, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ' ἵνα φάγωσι τὸ πάσχα ne pollnerentur, et ut possent agno paschali vesci; quod factum esset, si palatium Pilati, hominis gentilis, ingressi essent, in quo capitale iudicium habebatur et mortis sententia dicenda erat. In hac significatione μιαίνω ad imitationem hebraici טמא saepissime legitur in Pentateucho, v. c. Levit. V, 3. XI, 23. 43. 44. XVIII, 24. etc. 4) de *pollutione et contaminatione morali, quae fit peccatorum sordibus.* Cf. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 371. Tit. I, 15. ἀλλὰ μεμίανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις sed polluta est ipsorum et mens et conscientia, h. e. habent animum perversum et mentem male sibi consciam. Ibid. οἱ μεμιασμένοι sunt flagitiis inquinati. (*Dionys.* *Hal.* T. VI. Opp. p. 825. ed. *Reiske:* κράτιστον δὲ πάντων τὸ μηδὲν ἑκουσίως ψεύδεσθαι, μηδὲ μιαίνειν τὴν αὐτῦ συνείδησιν.) Hebr. XII, 15. καὶ διὰ ταύτης μιανθῶσι πολλοί et per eum multi corrumpantur et ad vitiositatem seducantur. Iud. v. 8. σάρκα μιαίνουσι corpus polluunt libidinem exercentes. Saepius non legitur in N. T. — *Hesych.* μιαίνει· μολύνει.

ΜΙΑΣΜΑ, τος, τὸ, 1) proprie: *tinctura,* βαφή, interprete *Suida,* a μιαίνω, quod vide. 2) *inquinamentum, pollutio,* tam physica, quae fit contactu rei sordidae ac spurcae, quam legalis, quae fiebat violatione legum Mosaicarum ritualium. Lev. VII, 8. 3) *profanatio, violatio,* v. c. templi et cuiusque rei, Deo sacrae. Alex. Ier. XXXII, 34. 1 Macc. XIII, 50. *Demosthen.* p. 1374. 11. ed. *Reiske:* ἵνα μὴ μιάσματα, μήτ' ἀσεβήματα γένηται ἐν τοῖς ἱεροῖς. 4) *pollutio moralis,* quae est animi, et fit per sordes peccatorum et errorum. Sic semel legitur in N. T. 2 Petr. II, 20. ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου qui effugerunt inquinamenta mundi, h. e. vitia effugerunt et summo studio evitarunt, quibus homines se polluere solent. *Polyb.* XXXVII, 3, 6. *Plutarch.* T. VI. p. 605. ed. *Reiske.*

ΜΙΑΣΜΟΣ, ῦ, ὁ, i. q. μίασμα et ab eodem themate, *tinctura, pollutio, inquinatio, tam corporis, quam animi.* Tantum in N. T. legitur 2 Petr. II, 10. ἐν ἐπιθυμίᾳ μιασμῦ foeda et turpi libidine ducti. Κατ᾽ ἐξοχὴν enim μιαίνειν et vocabula inde ducta de iis usurpantur, qui libidine turpi foedantur. Cf. Alex. Genes. XXXIV, 13. ὅτι ἐμίαναν Δείναν. Iob. XXXI, 11. μιᾶναι ἀνδρὸς γυναῖκα. *Hesych.* ἐμίηνεν, ἐκ μίξεως διέφθειρεν. Iudith. IX, 2.

ΜΙΓΜΑ, ατος, τὸ, *mixtura,* a 1 pers. praet. pass. μέμιγμαι, verbi μίγνυμι, vel μιγνύω, *misceo.* Est hoc vocabulum pharmacopolarum proprium et dicitur de medicamentorum mixturis, unde apud Galenum μιγματοπώλης dicitur, qui medicamentorum mixturas vendit. In N. T. semel tantum legitur Ioh. XIX, 39. μίγμα σμύρνης καὶ ἀλόης mixtura myrrhae et aloes. Sirac. XXXVIII, 8. μυρεψὸς ἐν τούτοις ποιήσει μίγμα. Vide et *Wetstenii* N. T. T. I. p. 957.

ΜΙΓΝΥΜΙ et ΜΙΓΝΥΩ, fut. μίξω, ab inusitato μίγω, aor. 1. ἔμιξα, *misceo, permisceo, coniungo.* Matth. XXVII, 34. ὄξος μετὰ χολῆς μεμιγμένον acetum cum felle mixtum. Luc. XIII, 1. ὧν τὸ αἷμα Πιλάτος ἔμιξε μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν quorum sanguinem Pilatus miscuerat cum victimis eorum, h. e. quos Pilatus eo ipso tempore, quo sacrificia mactaverunt, interfici iusserat. Nam μιγνύειν respondet hebraico עָרַב, quod notat etiam duas diversas res coniungere et eodem tempore peragere. Conf. Genes. XXX, 40. καὶ οὐκ ἔμιξεν αὐτὰ εἰς τὰ πρόβατα Λάβαν, pro hebr. וְלֹא שָׁתָם עַל־צֹאן לָבָן. Ps. CV, 34. καὶ ἐμίγησαν ἐν τοῖς ἔθνεσι, ubi in hebraico est הִתְעָרֵב, Ies. XXXVI, 8. *Demosthen.* p. 1465. 22. ed. *Reiske.* *Plato* Phileb. p. 93. ταύτας μιγνύντας δ᾽ αἰεὶ μετ᾽ ἀφροσύνης. Apoc. VIII, 7. καὶ ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ μεμιγμένα αἵματι et facta est grando et ignis, mixta sanguine. ibid. XV, 2. εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμένην πυρὶ vidi tanquam mare vitreum mixtum igne. Saepius non legitur in N. T.

ΜΙΚΡΟΣ, ὰ, ὸν, comparativus μικρότερος, έρα, ερον, superlativus μικρότατος, 1) *parvus,* ratione *quantitatis, molis,* sive *magnitudinis et staturae, exiguus.* Luc. XIX, 3. ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν quia statura parvus erat. Matth. XIII, 32. ὃ μικρότερον μέν ἐστι πάντων τῶν σπερμάτων quod minimum quidem est omnium seminum. Ponitur enim comparativus haud raro pro superlativo. Ita et Marc. IV, 31. 1 Cor. V, 6. μικρὰ ζύμη. Iacob. III, 5. ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστὶ lingua pusillum membrum est. 2) ad aetatem et tempus refertur, ita, ut, si de hominibus dicitur, sit *parvus aetate, iunior, minor natu,* de rebus vero si adhibetur, sit *paucus, exiguus, brevis temporis, non diuturnus.* Marc. XV, 40. μαρία ἡ τῦ ἰακώβυ τῦ

μικρῦ

μικρὰ Maria, mater Iacobi minoris. Huc etiam pertinet formula ἀπὸ μικρῦ αὐτῶν ἕως μεγάλυ αὐτῶν a minimo usque ad maximum, h. e. *ad unum omnes, omnes, nullo excepto.* Act. VIII, 10. πάντες ἀπὸ μικρῦ ἕως μεγάλυ, ubi verba posteriora ex hebraismo redundant, nam sufficiebat dixisse πάντες. Act. XXVI, 22. μαρτυρόμενος μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ instituens omnis generis homines. Hebr. VIII, 11. πάντες εἰδήσουσί με ἀπὸ μικρῦ αὐτῶν ἕως μεγάλυ αὐτῶν omnes omnino ad veram mei cognitionem adducentur. Apoc. XI, 18. XIII, 16. XIX, 5. 18. XX, 12. Respondet autem formulae hebraicae לְמִקְטַנָּם וְעַד־גְּדוֹלָם Ier. VI, 13. XXXI, 34. XLII, 1. Esther. I, 20. Conf. supra sub μέγας. Similes loquendi formulas e graecis Scriptoribus notavit *Bergler.* ad *Alciphron.* Epp. II. p. 260. — De tempore vero haud raro adhibetur in neutro, ita, ut subintellegatur vocabulum χρόνος, aut aliud simile, v. c. Matth. XXVI, 73. μετὰ μικρὸν, sc. χρόνον, paulo post. Marc. XIV, 70. Ioh. XIII, 33. ἔτι μικρὸν (sc. χρόνον) μεθ' ὑμῶν εἰμὶ, coll. VII, 33. XII, 35. et Ioh. XXXVI, 2. Ioh. XIV, 19. ἔτι μικρὸν (supple διάστημα χρόνυ ἐστὶ) καὶ ὁ κόσμος με ὐκ ἔτι θεωρεῖ post breve tempus homines me non amplius videbunt. ibid. XVI, 16. μικρὸν (pro κατὰ μικρὸν χρόνον) καὶ ὐ θεωρεῖτέ με κ. τ. λ. brevi tempore me videbitis et iterum brevi tempore me non videbitis. ibid. v. 17 et 19. Formula ἔτι μικρὸν καὶ respondet hebraicae עוֹד מְעַט א Hagg. II, 7. 2 Cor. XI, 1. 16. Hebr. X, 37. ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον· ὁ ἐρχόμενος ἥξει nam perexiguum temporis restat et veniet, qui venturus est. Sic Ies. XXVI, 20. ἀποκρύβηθι μικρὸν ὅσον ὅσον, hebr. כִּמְעַט רֶגַע. 3) *exiguus, paucus,* relate ad locum. Matth. XXVI, 39. καὶ προσελθὼν μικρὸν, pro κατὰ μικρὸν μέρος τῦ τόπυ, et progressus paululum. 4) *parvus numero, non numerosus.* Luc. XII, 32. τὸ μικρὸν ποίμνιον parve grex: ubi sermo est de apostolis, quorum non adeo magnus numerus erat. Genes. XLVII, 9. μικραὶ καὶ πονηραὶ γεγόνασιν αἱ ἡμέραι. 5) *parvus*, ratione *dignitatis et pretii, qui est conditione humili et abiecta, contemptus, vilis, parvi momenti et pretii.* Matth. X, 42. ἕνα τῶν μικρῶν τύτων, ubi per μικρὸς Christi sectatores intellegendi sunt, qui erant conditione externa humili et abiecta. ibid. XI, 11. ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν ὐρανῶν qui infimum locum inter cultores meos obtinet. ibid. XVIII, 6. Marc. IX, 42. Luc. VII, 28. XVII, 2. Iudd. VI, 15. καὶ ἐγώ εἰμι μικρότερος ἐν τῷ οἴκῳ τῦ πατρός μυ. Eodem modo צֹעֲרִים parvuli, sunt contempti, humiles. Zachar. XIII, 7. coll. Iob. XIV, 21. Sic etiam קָטֹן usurpatur Deut. I, 17. Adde Num. XVI, 13. Ezech. VIII, 17. *Aelian.* V. H. II, c. 27. Conf. *Vorstii* *Philol. Sacr.* c. XXV, p. 512 sq. ed. *Fischeri.*

ΜΙΛΗΤΟΣ, ου, ἡ, et ΜΙΛΗΤΟΝ, ου, τό, *Miletus*, vel *Miletum*. Est nomen urbis maritimae praeclarae et primariae Cariae, seu Ioniae, regionis Asiae minoris, prope Maeandri fluminis ostia, non procul ab Epheso sita, et quae hodie vulgo *Melasso* dicitur, parens multarum coloniarum et oraculo Apollinis celebris. Commemoratur in N. T. Act. XX, 15. 17. 2 Tim. IV, 20. Vide *Cellarii* Geogr. Plen. Lib. III. c. 3. §. 108. p. 76 sq. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 599. *Hesych.* Μίλητος· δύο πόλεις Μιλήτου, ἡ μὲν Κρήτης, ἡ δὲ Ἀσίας. *Steph. Byzant.* Μίλητος· πόλις ἐπιφανὴς ἐν Καρίᾳ τῶν Ἰώνων.

ΜΙΛΙΟΝ, ου, τό, *miliare*, spatium mille, seu secundum alios bis mille passuum. Est vox, origine latina, (a mille, secundum alios vero descendit a מיל, quod in libris Talmudicis occurrit) sed *Strabonis* aetate iam civitate graeca donata. *Strabo* Geogr. Lib. V. p. 332. τίμαιος λς μιλίους πλάτος, et mox μιλίων ἐστὶ περὶ ἑξήκοντα. Idem Lib. VI. p. 425. δέκα μίλια. Lib. VII. p. 497. In N. T. semel tantum legitur Matth. V, 41. καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἓν si quis te cogat ad currendum, aut ferendum aliquid per unum milliare. Vide plura apud *Bergier* de Viis Publicis Lib. III. c. 11. et *Everard. Ottonem* de Tutela Viarum Publicarum Lib. II. c. 4. *Hesych.* μίλιον· μέτρον ὁδοῦ σταδίων ἑπτά· οἱ δὲ πεδίων δ΄. *Suid.* μιλιασμὸς· μέτρον γῆς κ. τ. λ.

ΜΙΜΕΟΜΑΙ, οῦμαι, fut. ήσομαι, *imitor, imitatione exprimo, ad alterius exemplum me compono, vestigiis alicuius insisto*, et de personis aeque ac rebus usurpatur. Inde dicitur μῖμος, *mimus, histrio*, qui alterius personam repraesentat eiusque mores et gestus imitatur et exprimit. Construitur cum accusativo rei vel personae. Legitur autem in N. T. 2 Thess. III, 7. αὐτοὶ γὰρ οἴδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς vos enim haud ignoratis, quale exemplum vobis sit a nobis ad imitandum propositum. ibid. v. 9. ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δῶμεν ὑμῖν, εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς ita, ut nosmet vobis exemplum exhibeamus, quod imitemini. Hebr. XIII, 7. μιμεῖσθε τὴν πίστιν. 3 Ioh. v. 11. μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν, ἀλλὰ τὸ ἀγαθὸν aversare malum et imitare bonum. Saepius non legitur in N. T. Sapient. IV, 2. XV, 9. *Thucyd.* II. c. 37. παράδειγμα δὲ αὐτοὶ μᾶλλον ὄντες τισὶν, ἢ μιμούμενοι ἑτέρους. *Thom. M.* p. 616. μιμοῦμαί σε καὶ ἐκεῖνον, ἀντὶ τοῦ μιμητής εἰμι ταῦτα. καὶ μιμοῦμαι ὑπὸ τοῦ δεῖνος, ἀντὶ τοῦ μιμητὴν ἐμοῦ ἐκεῖνον ἔχω. Πλάτων ἐν Γοργίᾳ (p. 551.) οὐκ οἶσθα, ὅτι οὗτος ὁ μιμούμενος τὸν μιμούμενον ἐκεῖνον ἀποκτενεῖ, ἐὰν βούληται.

ΜΙΜΗΤΗΣ, οῦ, ὁ, *imitator*, sive personae, sive rei, a perf. praet. pass. μεμίμημαι, verbi μιμέομαι, quod vide. Legitur in N. T. 1 Cor. IV, 16. μιμηταί μου γίνεσθε imitatores mei estote, h. e. sectamini doctrinam meam, non vero falsorum doctorum, coll. v. 17. ibid. XI, 1. μιμηταί μου γίνεσθε, imitatores mei

exem-

exemplo edocti et incitati aliorum utilitati inſervire ſtudete. Epheſ. V, 1. γίνεσθε οὖν μιμηταὶ θεοῦ, h. q. Matth. V, 48. ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐστι. 1 Theſſ. I, 6. II, 14. Hebr. VI, 12. 1 Petr. III, 13. μιμηταὶ, ubi in aliis codicibus eſt ζηλωταί. Herodian. VI, 8. 6. ὡς μὴ μαθητὰς εἶναι μόνον, ἀλλὰ ζηλωτὰς καὶ μιμητὰς τῆς ἐκείνου ἀνδρείας. Saepius non legitur in N. T.

ΜΙΜΝΗΣΚΩ, fut. μνήσω, praet. μέμνηκα, alteri in animum et memoriam revoco aliquid. Medium Μιμνήσκομαι (fut. μνήσομαι, perf. μέμνημαι, aor. 1. ἐμνήσθην) mihi aliquid in memoriam revoco, memor ſum, recordor, et ex adiuncto inprimis ſi de Deo uſurpatur: curam alicuius habeo, faveo, beneficiis aliquem afficio, a μνάομαι memoro, recordor, quod vide. Bis tantum legitur in N. T. Hebr. II, 6. τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ; quid eſt homo, quod memor es eius, h. e. tantis eum beneficiis, tanta dignitate et auctoritate ornas? hebr. מָה־אֱנוֹשׁ כִּי־תִזְכְּרֶנּוּ Pſ. VIII, 5. Hebr. XIII, 3. μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων, ὡς συνδεδεμένοι memores eſtote vinctorum, (h. e. ſuccurrite captivis) tanquam una cum illis vincti. Ita μιμνήσκεσθαι (omiſſum in Theſauro Bielii et Trommii Concordantiis) pro hebraico זָכַר legitur quoque in verſione Alexandrina Geneſ. VIII, 1. XXX, 22. Adde Ieſ. XII, 4. XLVIII, 1. LXII, 6. Thucyd. II, 8. ἐφ' ὃ Ἕλληνες μέμνηνται ibid. cap. 21.

ΜΙΣΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) odi, odio habeo, non delector, improbo, abominor, et per metonymiam: re et factis odium declaro, repudio, malis afficio, inſidias ſtruo alicui, perſequor aliquem. Paſſivum μισέομαι, οῦμαι, odio ſum, odio habeor, inſidiis aliorum obnoxius ſum, perſecutiones patior, a μῖσος, εος, τὸ, odium, quod ex μὴ et ἴσος non aequalis. Matth. V, 43. 44. ubi οἱ μισοῦντες ſunt iidem, qui in eadem oratione dicuntur ἐχθροὶ, ἐπηρεάζοντες καὶ διώκοντες. ibid. X, 22. coll. v. 23. ibid. XXIV, 9. 10. Marc. XIII, 13. Luc. I, 71. πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς omnium nationum hoſtilium. ibid. VI, 22. 27. XIX, 14. οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτὸν eius autem cives, quibus non placebat rerum ſtatus, ſeu, qui res novas cupiebant. ib. XXI, 17. Ioh. VII, 7. οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς non ſunt vobis metuendae Iudaeorum inſidiae; mox: ἐμὲ δὲ μισεῖ meae autem vitae inſidias ſtruit. ibid. XV, 18. 19. 23. ὁ ἐμὲ μισῶν, καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ qui meam doctrinam repudiat, repudiat doctrinam divinam. ibid. v. 24. 25. XVII, 14. Rom. VII, 15. ὃ μισῶ, τοῦτο ποιῶ ſaepe obrepere mihi ſolet peccatum, quod deteſtor. Tit. III, 3. Hebr. I, 9. ἐμίσησας ἀνομίαν abominaris impietatem eamque exercentes graviſſime punis. 1 Ioh. II, 9. 11. III, 13. 15. IV, 20. Iud. v. 23. μισοῦντες abominantes. Apoc. II, 6. μισεῖς τὰ ἔργα improbas facta

Nico-

Nicolaitarum. ibid. v. 15. XVII, 16. XVIII, 3. *φυλακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου* custodia omnis avis impurae et exosae. Alexandrini hac voce usi sunt pro שָׂנֵא *odit, odio prosecutus est.* Genes. XXVI, 27. Exod. XVIII, 21. *μισοῦντας ὑπερηφανίαν.* Devt. XII, 31. *τὰ βδελύγματα ἃ ὁ Κύριος ἐμίσησεν.* Sirac. XII, 7. XIX, 9. XXI, 7. Sermo ibi est de prudentia in loquendo et revelatione arcanorum adhibenda. *ἀκήκοε* (sc. *ὁ ἐχθρὸς*) *γάρ σε καὶ ἐφυλάξατό σε καὶ ἐν καιρῷ μισεῖ σε*, h. e. data opportunitate nocebit tibi et ulciscetur tuam in loquendo temeritatem. 2) per μείωσιν: *minus diligo, minus curo, postpono, vilipendo*, etiam *duriter tracto, neglego, curam alicuius abiicio.* Matth. VI, 24. *ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει* alterum enim pluris faciet eique magis studebit quam alteri. Luc. XIV, 26. *καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα ἑαυτοῦ καὶ τὴν μητέρα κ. τ. λ.* neque paratus sit posthabere et neglegere parentes suos. ib. XVI, 13. Ioh. XII, 25. *ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ* qui vitam suam neglexerit et profuderit religionis causa. Rom. IX, 13. *τὸν δὲ Ἠσαῦ ἐμίσησα* Esavum vero postposui. Ephes. V, 29. *οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν* nemo facile duriter tractare solet corpus suum eiusque curam plane abiicere. Opponitur *μισεῖν* h. l. τῷ *ἐκτρέφειν* et *θάλπειν.* Ita שָׂנֵא pro *minus amare* etc. ponitur Genes. XXIX, 31. coll. v. 30. Devt. XXI, 15. Prov. XXV, 17. Sic etiam *ἀτιμάζειν* pro *non curare* usurpatur apud *Philostrat.* Vit. Apollon. VI. c. 24. extr. et *contemnere* pro *posthabere, non curare* apud *Cic.* Off. I, 1. Conf. *Vorstium* de Hebraismis N. T. c. V. p. 150 sq. ed. *Fischeri.* 3) ex adiuncto: *fugio aliquid, me subduco.* Ioh. III, 20. *μισεῖ τὸ φῶς* lucem fugit; sequitur enim: *καὶ οὐκ ἔρχεται εἰς τὸ φῶς.* Saepius non legitur in N. T. Phavor. *μισῶ ἀπεχθάνομαι, βδελύσσομαι, ἐχθαίρω, ἀποστρέφομαι, ζηλοτυπῶ, ἀποστρέφομαι.*

X ΜΙΣΘΑΠΟΔΟΣΙ΄Α, *ας, ἡ*, 1) proprie: *retributio*, seu *solutio mercedis promeritae*, seu *stipendii*, ex *μισθὸς merces* et *ἀποδίδωμι reddo, solvo, tribuo.* Est i. q. *μισθοδοσία* apud *Thucyd.* VIII, c. 83. 2) *remuneratio*, in utramque partem, h. e. et *praemiorum largitio ac distributio* et *poenae inflictio.* Ter tantum legitur in N. T. Hebr. II, 2. *πᾶσα παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν* omnis transgressio et inobedientia retulit iustissimam mercedis retributionem. ibid. X, 35. *παῤῥησίαν, ἥτις ἔχει μισθαποδοσίαν μεγάλην* fiduciam, cui sunt a Deo promissa et destinata insignia praemia. ibid. XI, 26. *ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν* respexit enim remunerationem.

† ΜΙΣΘΑΠΟΔΟ΄ΤΗΣ, *ου, ὁ*, 1) proprie: *qui mercedem, seu stipendium persolvit*, ex iisdem. 2) *remunerator*, in utramque partem, et *qui poenas debitas infligit*, et *praemiorum largitor.*

tur. Semel legitur in N. T. Hebr. XI, 6. ὅτι τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται Deum veris suis cultoribus pietatis praemia largiri.

ΜΙΣΘΙΟΣ, ία, ιον, vel ΜΙΣΘΙΟΣ, ίε, ὁ, ἡ, (subintellege ἄνθρωπος, vel δοῦλος) mercenarius, mercede conductus, i. q. μισθωτὸς, a μισθὸς merces. Bis tantum legitur in N. T. Luc. XV, 17. πόσοι μίσθιοι (scil. δοῦλοι) τοῦ πατρός μου περισσεύουσιν ἄρτων; quot mercenarii patris mei cibo abundant? ibid. v. 19. ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου tracta me ut aliquem mercenariorum tuorum. Alexandrini hac voce usi sunt pro שָׂכִיר, quod idem notat. Levit. XXV, 50. Iob. VII, 1. Vide et Tob. V, 1. Sirac. VII, 21.

ΜΙΣΘΟΣ, ȣ̃, ὁ, 1) proprie: merces, h. e. quidquid pro opere paciscimur, quicquid datur ei, cuius operam conducimus, — etiam donum, quod honoris causa datur, v. c. doctoribus religionis, honorarium, salarium. Matth. XX, 8. Luc. X, 7. ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ ἐστιν dignus enim est doctor doctrinae meae honorario suo. Sed fortasse continent haec verba locum communem: Dignus est operarius mercede sua. Idem valet quoque de loco 1 Tim. V, 18. Act. I, 18. μισθὸς τῆς ἀδικίας merces iniusta, coll. Matth. XXVI, 15. Iustinus Hist. Lib. II. c. 15. praemium proditionis dixit. Rom. IV, 4. Iacob. V, 4. ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν, ὁ ἀπεστερημένος ἀφ' ὑμῶν merces operariorum, qui messuerant agros vestros, retenta a vobis, aut decurtata, clamat ad Deum. 2 Petr. II, 15. In hac significatione respondet apud Alexandrinos hebraico מַשְׂכֹּרֶת merces, Genes. XXXI, 7. 41. פֹּעַל operis merces, Iob. VII, 2. פְּעֻלָּה idem, Levit. XIX, 13. et שָׂכָר merces, Malach. III, 5. Deut. XV, 18. XXIV, 15. Hinc apud Graecos de stipendio militum et naulo dicitur, v. c. Thucyd. VIII. c. 29. et 48. Xenoph. Anab. I, 1. 10. et 2. 11. 2) metaphorice et per synecdochen: quodvis praemium, quod post facta egregia attribuitur, praemium omnis generis promissum et persolvendum, et speciatim de praemiis gratuitis usurpatur, quibus Deus in hac pariter ac in futura vita pietatem hominum remunerare promisit. Matth. V, 12. ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς (ἐστι) ἐν τοῖς οὐρανοῖς larga enim vos in coelo manent praemia. ibid. v. 46. τίνα μισθὸν ἔχετε; nulla a Deo praemia exspectare potestis, i. q. VI, 1. μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ θεῷ. ibid. VI, 2. 5. 16. ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν nullum ulterius praemium manet. ibid. X, 41. μισθὸν προφήτου λήψεται praemium legati divini accipiet, h. e. summis ornabitur praemiis. ibid. v. 42. Marc. IX, 41. Luc. VI, 23. 35. Ioh. IV, 36. ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει messor mercedem accipit. (Conf. supra sub θερίζω et 1 Cor. III, 8.) 1 Cor. III, 14. IX, 17. μισθὸν ἔχω praemia iure meo sperare possum. ibid. v. 18.

τίς

τίς οὖν μοί ἐστιν ὁ μισθός; unde ergo spes eximii praemii? 2 Ioh. v. 8. μισθὸν πλήρη. Apoc. XI, 18. Alex. Prov. XI, 21. ὁ δὲ σπείρων δικαιοσύνην λήψεται μισθὸν πιστόν. Eodem modo שָׂכָר usurpatur Genes. XV, 1. ubi Deus se Abrahami מָגֵן *tutorem* et שָׂכָר, h. e. pietatis eius remuneratorem vocat. Ps. CXXVII, 3. vates liberos שָׂכָר, h. e. beneficium divinum vocat, cui parallelum est נַחֲלַת יְהוָה donum divinum, in priori membro. Hunc usum loquendi, ut recte monuit S. Ven. *Doederlein.* in Institut. Theol. Christ. §. 329. et habet Latinorum *meritum*, quod et de praemio et de mercede usurpatur, ut mereri Latinis saepe nihil aliud est, quam *accipere*, *impetrare*, *consequi*, v. c. *Plin.* Epp. I, 8. *Plaut.* Mostell. IV, 2, 71. Confer *Ernesti* Clav. Cic. s. h. v. et *Casaub.* ad *Ael. Spartian. Adrian. Caes.* 40. His adde *Herodian.* I, 3. f. 5. καινὰς ἡδονὰς ἀπὸ μεγίστοις μισθοῖς ἐθηρᾶτο. 3) *poena*, *male agendo promerita.* 2 Petr. II, 13. κομιούμενοι μισθὸν ἀδικίας reportabunt poenas, impietati ipsorum debitas. *Callim.* Hymn. in Dian. v. 264. οὐδὲ γὰρ Ἀτρείδης ὀλίγῳ ἐπεκόμπασε μισθῷ, ubi vide, quae *Ez. Spanhem.* p. 361. ed. *Ernesti* notavit. *Aelian. V. H.* Fragm. p. 937. de quodam, ob sacrilegium interfecto, ait, τὸν μισθὸν ἠνέγκατο τοῦτον πικρότατον. Adde *Lactant.* de Mort. Persecut. cap. 5. dignam scelere suo recipere mercedem. 4) interdum utroque capitur modo, ita, ut tum *praemium gratuitum*, quod Deus piis largitur, tum *iustam poenam*, quam immittit impiis, significet, *remunerationem*, *compensationem*, in utramque partem. Sic legitur in N. T. Apoc. XXII, 12. καὶ ὁ μισθός μου μετ' ἐμοῦ ἀποδοῦναι ἑκάστῳ, ὡς τὸ ἔργον αὐτοῦ ἔσται. 5) *utilitas*, *commodum*, speciatim: *turpe lucrum.* Iud. v. 11. μισθοῦ, scil. χάριν, turpis lucri studio commoti. Saepius non legitur in N. T. Conf. *Thom. M.* et *Phavor.* s. h. v.

ΜΙΣΘΟΩ, ῶ, fut. ώσω, *loco mercede alteri.* Medium μισθόομαι, οῦμαι, *facio mihi aliquid locari*, seu *locatum accipio*, quod est uno verbo *conduco.* Passivum μισθοῦμαι *mercede locor*, *conducor.* Medium bis tantum legitur in N. T. Matth. XX, 1. ἐξῆλθεν ἅμα πρωῒ μισθώσασθαι ἐργάτας exivit primo mane, vel prima luce, ut conduceret operarios. ibid. v. 7. οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο nemo nos conduxit. *Aelian. V. H.* XIV, 17. Ζεῦξιν μισθωσάμενον τὸν Ἡρακλεώτην. *Xenophon de* Vectig. IV, 19. 20. 22. *Isocrat.* Epp. III. p. 982. τὰ μὲν τῶν ξενιτευομένων στρατόπεδα μισθοῦνται peregrinos milites conducunt. *Diog. Laert.* I, Sect. 26. Activum reperitur apud *Lysiam* Orat. XXXIII. p. 544. μισθῶσαι τὸν οἶκον. *domum locare.* *Aelian. V. H.* VI, 1. ἐμίσθωσαν τὴν Κοινὴν γῆν. Passivum legitur apud *Symmachum* et Alexandrinos Ies. VII, 20. ἐν τῷ ξυρῷ τῷ μεμισθωμένῳ, pro שְׂכִירָה *mercede conductus.* Caeterum in versione Alex. respondet hebraico כָּרָה *emit*, *conduxit*, Hos. III, 2.

III, 2. et שָׂכַר *mercede conduxit*, Genes. XXX, 16. 2 Paral. XXIV, 12. XXV, 6. *Pollux* Onom. I. Segm. 75. ἔχοις δ' ἂν μισθώσασθαι καὶ μισθῶσαι οἶκον.

ΜΙΣΘΩΜΑ, ατος, τὸ, 1) proprie: *merces, qua aliquid utendum locatur, vel conducitur*, et ita differt a μίσθωσις, quod, quanquam interdum *ipsam mercedem et pecuniam, pro re conducta pendendam et solvendam* significat, (v. c. apud *Isocrat.* Orat. Areopagit. p. 146. ed. *Stephan.* ἐπὶ μετρίαις μισθώσεσι παραδιδόντες) tamen proprie notat partim *locationem*, partim *conductionem* s. *redempturam*, v. c. apud *Aelian.* *V. H.* VI, 1. a μισθὸς *merces*. Sic v. c. μίσθωμα (quod interdum etiam *locationem* notare, *Valesius* me docuit ad *Harpocrat.* voc. ἀπὸ μισθωμάτων) de *reditibus*, *profectis ex agris locatis*, usurpatur apud *Isocratem* in Orat. Areopagit. p. 145. ed. *Steph.* ἀπὸ μισθωμάτων ἔθυον. De *mercede meretricia* reperitur apud Alexandrinos pro [illegible] et [illegible] *merces meretricia* Hos. II, 12. Deut. XXIII, 18. Ezech. XVI, 30. 33. 40. Micha I, 7. et pro [illegible] Ezech. XVI, 32. καὶ σὺ δέδωκας μισθώματα πᾶσι τοῖς ἐρασταῖς σου. *Suid.* μίσθωμα· ὁ μισθὸς ὁ ἑταιρικός. Αἰλιανὸς (in fragmento T. II. p. 356. ed. *Perizonii*, a *Kühnio* repetitae) ἡ δὲ [illegible] τὴν [illegible], ἑταιρικὸν φήσασα εἶναι μίσθωμα, τὸ [illegible] παραβαλεῖν ἀπολάγχανει κ. τ. λ. De *mercede pictoris* exstat apud *Aelian.* *V. H.* IV, 12. Legitur etiam de pretio conducti aedificii. 2) per metonymiam: *illud ipsum, quod mercede solvenda conductum est*, v. c. aedificium conductum, deversorium. Sic semel legitur in N. T. Act. XXVIII, 30. ἔμεινε δὲ διετίαν ὅλην ἐν ἰδίῳ μισθώματι mansit autem Paulus totum biennium in conducto quodam aedificio, seu deversorio. *Vulgat.* bene: *in suo conducto*: ubi est i. q. ἡ μισθωτὴ οἰκία. Simili modo nos etiam vocabulo *Miethe* uti solemus. Conf. de hac voce Interpretes ad *Thomam M.* p. 617. et *Wetstenii* *N. T.* T. II. p. 656.

ΜΙΣΘΩΤΟΣ, ὁ, ὁ, *mercede conductus, mercenarius, conductitius*, i. q. μίσθιος et μισθοφόρος, a 3 pers. praet. pass. μεμίσθωται verbi μισθόω *mercede loco*. Marc. I, 20. μετὰ τῶν μισθωτῶν una cum mercenariis. Ioh. X, 12. 13. ὁ μισθωτὸς pastor ovium, mercede conductus; nam sequitur καὶ οὐκ ὢν ποιμήν. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini hac voce usi sunt pro שָׂכִיר, quod idem notat Exod. XII, 45. XXII, 15. *Demosthen.* p. 1199. 21. ed. *Reiske*: μισθωτοὶ ἢ οἰκέται.

ΜΙΤΥΛΗΝΗ, ης, ἡ, (pro quo et μυτιλήνη in libris vett. legitur. Conf. *Duker.* ad *Thucyd.* III, 25. p. 182.) *Mitylene.* Nomen proprium urbis praecipuae et litoralis insulae Lesbi, quae insula sita est in mari Aegaeo et ab hac urbe idem nomen sortita est. (Hodie *Metellino* vocatur.) Nonnulli urbem hanc sic dictam volunt a Mitylene, filia Macharii, urbis huius primi fun-

fundatoris. Alii a quodam Mityla, eius restauratore. Conf. *Cellar.* Geogr. Plen. III, c. 2. p. 13 sq. Semel commemoratur in N. T. Act. XX, 14. ἀναλαβόντες αὐτὸν ἤλθομεν εἰς Μιτυλήνην recepto ipso, Mitylenen veniebamus. Vide *Wetstenii* *N. T.* T. II. p. 592.

ΜΙΧΑΗΛ, ὁ, *Michael.* Nomen hebraicum (מִיכָאֵל *quis est sicut Deus?* ex מִי *quis?* כְּ praefixo, *sicut*, et אֵל *Deus*) indeclinabile *archangeli cuiusdam*, (h. e. reliquis cohortibus coelestibus maioris ac potentioris. Dan. X, 13.) cuius curae et tutelae tradita fuisse credebatur gens iudaica, (Dan. XII, 1. *Chrysost.* T. V. p. 522: ὁ μιχαὴλ τὸ τῶν ἰουδαίων ἔθνος ἐνεχειρίσθη. *Targum* Cant. VIII, 9. מִיכָאֵל רַבְּהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל Michael princeps Israelis) unde frequens apud iudaeos mentio disceptationum eius cum Satana, maxime in rebus gentis iudaicae eiusque maiorum curandis. Commemoratur in N. T. Iudae v. 9. ὁ δὲ μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, de cuius disceptatione cum Satana de corpore Mosis vid. *Ionath.* in Targum Deut. XXXIV, 6. Mentio fit quoque eius Apoc. XII, 7. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 734.

ΜΝΑ'Α contr. ᾶ, νᾶς contracte ᾶς, ἡ, *μνᾶ, libra.* Nomen certi ponderis, nec non nummi species apud Athenienses ab hebraico מָנֶה (seu syriaco ܡܢܝܐ, quod nomen in omni fere Oriente usitatum est. Nam et Arabes et Persae hoc habent eodem significatu.) *mina, libra, pondo,* cui etiam respondet in versione Alex. 1 Regg. X, 17. Esra II, 69. Ezech. XLV, 12. Mina Attica (nam varii valoris fuit apud diversas gentes) idem fuit, quod *libra* et pondo apud Romanos, h. e. continebat centum drachmas (drachma autem denario pene respondebat romano, et tribus circiter grossis nostris) seu centum denarios romanos, ut adeo XIII. thaleris nostris exaequaret, seu contineret XXV. siclos sacros. *Suid.* Μνᾶ· ἑκατὸν δραχμαὶ ποιοῦσι μνᾶν μίαν. Vid. *Eisenschmidt* de Ponderibus et Mensur. p. 48. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 438. et *Salmas.* de Usuris p. 166. Legitur tantum in N. T. Luc. XIX, 13. 16. 18. 20. 24. 25.

ΜΝΑ'ΟΜΑΙ, ῶμαι, fut. μνήσομαι, aor. 1. ἐμνήσθην, 1) *memoro, commemoro, mentionem facio,* (Xenoph. Mem. III. 11. 6.) *memini, memor sum, recordor, reminiscor;* etiam significatione passiva: *in memoriam venio, commemoror, in memoriae alicuius obversor;* a μνάω vel μνέω *meminisse facio,* hoc a μένος, εος, τὸ, *mens, animus.* Legitur in N. T. Matth. V, 23. κἀκεῖ μνησθῇς ibique recorderis. ibid. XXVI, 75. καὶ ἐμνήσθη ὁ πέτρος τοῦ ῥήματος τοῦ ἰησοῦ Petrus autem recordatus sermonis Christi. ibid. XXVII, 63. Luc. XVI, 25. μνήσθητι cogita et perpende. ibid. XXIV, 6. 8. Ioh. II, 17. 22. XII, 16. Act. X, 31. αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ eleemosy-

mosynae tuae in memoriam Dei venerunt, h. e. beneficentia tua cognita et probata est Deo. ibid. XI, 16. 1 Cor. XI, 2. ὅτι πάντα μου μέμνησθε vos semper mei bene memores esse, h. e. quod in omni re dubia me consulitis. 2 Tim. I, 4. μεμνημένος σου τῶν δακρύων recordatus tuarum lacrymarum. 2 Petr. III, 2. Iud. v. 17. 2) memoriam et cognitionem alicuius rei re ipsa et factis declaro. In hac significatione maxime ἀνθρωποπαθῶς Deo tribuitur in N. T. vel in bonam, vel in malam partem. Luc. I, 54. μνησθῆναι ἐλέους ut ostenderet, se esse perpetuo memorem promissorum benignissimorum. ibid. v. 72. μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ et memorem se praestet sancti promissi. Confer Genes. IX, 15. 16. Exod. VI, 5. Ps. XXV, 6. CXIX, 49. et Hieronym. Comment. in Thren. V, 1. Luc. XXIII, 42. μνήσθητί μου, κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου me tecum recipias in sedes beatas, coll. v. 43. Hebr. VIII, 12. τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι iniquitatum eorum non amplius recordabor, h. e. condonabo et remittam ipsis omnia peccata nec eos puniam. Ita enim Deus recordari dicitur peccatorum hominum, cum eos punit. Ps. XXV, 7. LXXVIII, 8. Ies. XLIII, 25. Adde Alex. Ier. XXXIII, 8. Hebr. X, 17. Apoc. XVI, 19. Βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ Babylon magna in memoriam venit coram Deo, h. e. iustissimas et gravissimas de ea sumet poenas. Saepius non legitur in N. T. Conf. Spicilegium meum I. Lexici Bieliani p. 80.

ΜΝΑΣΩΝ, ωνος, ὁ, Mnason. Nomen proprium viri graecum (a μνάω in memoriam revoco, fut. μνήσω, quod dorice μνάσω, et in participio μνάσων) i. q. reminiscens. Semel commemoratur in N. T. Act. XXI, 16. ubi vid. Wetstenius.

ΜΝΕΙΑ, ας, ἡ, mentio, memoria, recordatio, commemoratio, a μνάομαι memoro, mentionem facio. Construitur cum variis verbis. Rom. I, 9. ὡς ἀδιαλείπτως μνείαν ὑμῶν ποιοῦμαι me semper vestrum mentionem facere. Ephes. I, 16. Eodem modo formula μνείαν ποιεῖσθαί τινος pro μεμνῆσθαί τινος usi quoque sunt Alexandrini Ps. CX, 4. Iob. XIV, 13. Adde Diogen. Laërt. VIII, c. 2. Isocrat. Panathen. p. 399. Phil. I, 3. ἐπὶ πάσῃ τῇ μνείᾳ ὑμῶν quotiescunque vestrum recordor. 1 Thess. I, 2. III, 6. ὅτι ἔχετε μνείαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε quod semper mei benememores estis. Aristoph. Eccles. 1154. καὶ μόνον μνήμην ἔχουσι τῶν τελευταίων ἀεί. 2 Tim. I, 3. ἔχω περὶ σοῦ μνείαν ἀδιάλειπτον semper animo meo obversaris. Philem. v. 4. Saepius non legitur in N. T.

ΜΝΗΜΑ, ατος, τὸ, 1) monumentum, memoriale, seu omne, quod alicuius rei memoriam in nobis excitat, aut revocat, i. q. μνημεῖον, a μνήμη memoria, aut a 1 pers. praet. pass. μέμνημαι verbi μνάομαι recordor. Hesych. μνῆμα· μνημόσυνον, ἀνάθημα. 2) per metonymiam adiuncti: sepulcrum. Sepulcra enim vete

rum

rium aliquis monumentum adiuncta habuerunt, quibus imagines variarum rerum et nomina perſonarum, ibi reconditarum, inſculpta erant. Sic legitur in N. T. Marc. V, 5. ἐν τοῖς μνήμασιν καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἦν in ſepulcris et montium cavernis, ſeu montanis regionibus verſabatur. Admodum enim ampla et ſpatioſa fuerunt ſepulcra veterum, ut commode ingredi et ibi verſari liceret. Vide Ioſeph. A. I. XVI, 7. 1. et Perizon. ad Aelian. V. H. XII, 21. Luc. VIII, 27. XXIII, 53. ἔθηκεν αὐτὸ ἐν μνήματι λαξευτῷ et recondidit illud in ſepulcro, quod erat in ſaxo inciſum. ibid. XXIV, 1. Act. II, 29. καὶ τὸ μνῆμα αὐτοῦ ἐστιν ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης eiusque ſepulcrum adhuc apud nos exſtat. ibid. VII, 16. Apoc. XI, 9. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini uſi ſunt pro קבר ſepulcrum, Exod. XIV, 11. Ieſ. LXV, 4. Iob. X, 19. et pro קבורה idem, Ezech. XXXII, 23. 24. Adde Alex. additam. ad Ioſ. XXIV, v. 30. Herodot. II, 167. Vide etiam Reiskii Indic. Graecit. Demoſth. p. 515. Heſych. μνῆμα, τάφος. — De ſepulcris Hebraeorum libros IV. ſcripſit Ioh. Nicolai, qui Lugd. Bat. 1706. 4. cum multis tabulis aeneis prodierunt.

MNHMEÏON, ου, τὸ, 1) proprie aeque late patet ac Latinorum *monumentum* et omne notat, *quod alicuius rei memoriam conſervat, vel renovat*, v. c. cippus, columella, quae eſt in ſepulcro et in qua titulus eſt, στήλη, στηλίδιον etc. Suid. μνημεῖον· ὁ τάφος. ἐχρήσαντο δὲ οἱ ῥήτορες τῷ ὀνόματι καὶ ἐπὶ τοῦ ... καὶ τοῦ ἔργου καὶ τοῦ πράγματος, οὗ μνημονεύσειεν ἄν τις. Phavor. μνημεῖα· τὰ οἴκαδε πεμπόμενα ὑπὸ τῶν ἐν τῷ πολέμῳ τετελευτηκότων τοῖς οἰκείοις. Thucyd. II, 41. πανταχοῦ δὲ μνημεῖα κακῶν τε κἀγαθῶν ἀΐδια ξυγκατοικίσαντες. Demoſthen. p. 1129. 6. ed. Reiske: οὐκ ᾐσθάνετο, ὅτι οὐ τοῦ τάφου μνημεῖον ἐστι τὸ οἰκοδόμημα, ἀλλὰ τῆς ἀδικίας. Sic etiam uſurpatur in N. T. de cenotaphiis et monumentis, quae in honorem prophetarum, olim occiſorum, exſtruebantur a Iudaeis, Chriſto coaevis, v. c. Luc. XI, 47. οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν vatibus monumenta ſplendida exſtruitis. 2) ut monumentum apud Latinos, (v. c. Cic. pro Arch. c. 27. Varro de L. Lat. Lib. IV, c. 6. Vide Bynkershoek Obſſ. Iur. Rom. I, c. 6.) *ſepulcrum*. Vide ſupra μνῆμα. Matth. VIII, 28. ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι e ſepulcris prodeuntes. Sepulcra apud Iudaeos eſſe ſolebant ſpeluncae in rupibus excavatae vel ad latera montium factae, ut e Ioſepho conſtat, qui etiam obſervat, latrones ibi haud raro latibula quaeſiviſſe ſua. Haud raro etiam ſepulcris Iudaeorum aedificia ſuperſtruebantur, quibus etiam ſe tueri poterant ab iniuriis tempeſtatum hi daemoniaci. Cf. 1 Macc. XIII, 27. Ioſeph. A. I. XIII, 6. 5. et Wetſtenii N. T. T. I. p. 355. — Matth. XXIII, 29. XXVII, 52. καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεῴχθησαν et ſepulcra aperta ſunt. ibid. v. 53. 60. XXVIII, 8.

Marc. V, 2. 3. VI, 29. XV, 46. XVI, 2. 3. 5. 8. Luc. XI, 47. 48. etc. Alexandrini pro קֶבֶר *sepulcrum*, Genes. XXIII, 6. 9. I, 9. 13. Nehem. II, 3. 5 et pro קְבוּרָה *sepultura, sepulcrum*, Genes. XXXV, 20. *Aelian.* V. H. XII, 7. Bene de hac voce exposuit *Duker.* ad *Thucyd.* I, 138. p. 405. T. I. Opp. ed. Bipont. et *Salmasius* ad *Solinum* p. 859.

ΜΝΗΜΗ, ης, ἡ, *mentio, memoria.* Est verbale a prima persona perf. pass. *μέμνημαι*, verbi *μνάομαι recordor.* Semel tantum legitur in N. T. 2 Petr. I, 15. *τὴν τούτων μνήμην ποιεῖσθαι* horum mentionem facere. Alexandrini pro זֵכֶר vel זֶכֶר *memoria*, Ps. XXX, 5. XCVII, 12. pro זִכְרוֹן idem, Cohel. I, 11. II, 16. *Polyb.* Hist. V, c. 67. *μνήμην ποιεῖσθαι περί τινος τῶν ὑπαρχόντων.* *Herodot.* VI, 19 et 55. *Aelian.* H. A. IV, 46. *Thucyd.* II, 54. *μνήμη δὲ ἐγένετο καὶ τοῦ Λακεδαιμονίων χρηστηρίου τοῖς εἰδόσιν.* ib. c. 87. [illegible] *μνήμην ἐκπλήσσει.* *Hesych.* *μνήμη· μνημόσυνον.* *Phavor.* *μνήμη ἐστὶ διάθεσις ψυχῆς φυλακτικὴ τῆς ἐν αὐτῇ ὑπαρχούσης ἀληθείας.* Idem: *μνήμη· γενικῶς τύπωσις ψυχῆς. μνεία δὲ, λόγος φησὶ κατὰ ἀνανέωσιν λεγόμενος.* Cf. etiam interpretes ad *Thom. M.* p. 618.

ΜΝΗΜΟΝΕΥΩ, fut. *εύσω*, 1) *memini, recordor, animo versando et revolvo, memoria teneo*, a *μνάομαι*, quod vide. Ponitur partim absolute et sine casu, partim, ut reliqua verba memoriae, cum casu secundo construitur, vel ita, ut addatur *περὶ*, vel ut *περὶ* supplendum sit. Interdum tamen etiam accusativum admittit. Matth. XVI, 9. *οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων* neque meministis, quinque panibus quinque mille homines esse cibatos. Marc. VIII, 18. Luc. XVII, 32. *μνημονεύετε τῆς γυναικὸς Λώτ*, pro *περὶ τῆς γυναικὸς Λώτ*, mementote, quid acciderit uxori Loti. Ioh. XV, 20. XVI, 4. 21. Act. XX, 31. *μνημονεύοντες ὅτι.* ibid. v. 35. Ephes. II, 11. 1 Thess. I, 3. II, 9. *μνημονεύετε τὸν κόπον ἡμῶν.* 2 Thess. II, 5. Hebr. XIII, 7. Apoc. II, 5. III, 3. Alexandrini pro נִזְכַּר *recordatus est, memor fuit*, Exod. XIII, 3. 1 Paral. XVI, 12. 15. Esa. XLIII, 18. Adde Tob. IV, 5. 27. Sapient. II, 4. *Demosthen.* p. 12. 15. et 1468. 26. ed. *Reiske*: *τῶν ἐν ἅπαντι τῷ αἰῶνι μνημονευομένων ἀνθρώπων.* ibid. p. 1478. 13. *μνημονεύειν τὰς χάριτας.* 2) *memoro, enarro, alicuius mentionem facio,* [illegible] 2 Tim. II, 8. *μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἐγηγερμένον ἐκ νεκρῶν*, h. e. in institutione tua maxime respiciens doctrinam de resurrectione Christi. Hebr. XI, 15. *εἰ μὲν ἐκείνης ἐμνημόνευον ἀφ' ἧς ἐξῆλθον* si mentionem iniecissent patriae, quam reliquerant. Sed fortasse rectius vertitur hic locus: si desiderio terrae, quam reliquerant, flagrassent; ut *μνημονεύειν* h. l. sit idem, quod *ἐπιποθεῖν.* v. 16. ibid. v. 22. *περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσε* mentionem fecit exitus Israelitarum ex Aegypto. 3) cum adiuncto: *curam alicuius*

gero

rum, capiens sextarios XXIV. Vide *Eisenschmidt* de Ponderibus et Mensuris p. 164 sq. et *Wetstenii* N. T. T. I. p. 293. Ter tantum legitur in N. T. Matth. V, 15. καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον et ponunt lucernam sub modium. Marc. IV, 21. ἵνα ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῇ. Luc. XI, 33. *Fulgent.* Mythol. Lib. III, c. 6. p. 115. lucernamque modio tegit. *Phavor.* μόδιος· μέτρον τι.

ΜΟΙΧΑΛΙΣ, ίδος, ἡ, 1) *moecha, adultera, mulier, quae fidem coniugalem mittit*, a μοιχὸς, quod vide. Rom. VII, 3. ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς μοιχαλὶς χρηματίσει, ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἑτέρῳ foemina, quae, vivente adhuc marito, illicitos alterius viri amplexus amat, adultera vocatur. Mox: τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα. Alexandrini pro מְנָאֶפֶת *adultera*, Prov. XXX, 20. Hos. III, 1. 2) concreto posito pro abstracto: *adulterium, adulterandi studium*, i. q. μοιχαλία. Sic legitur in N. T. 2 Petr. II, 14. ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίδος, *Vulgatus: habentes oculos, adulterii plenos*, h. e. oculos, ex quibus nihil nisi voluptas illicita elucet. Codex Alex. habet h. l. e glossemate μοιχαλίας, loco μοιχαλίδος. Conf. ad h. l. *Pottium* et *Schwarzii* Comment. Crit. Ling. Gr. N. T. p. 923. 3) metaphorice: *impius, scelestus, qui a vero cultu Dei deficit*. Matth. XII, 39. γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς improba haec et impia gens. Sed fortasse μοιχαλὶς γενεὰ rectius h. l. redditur *gens spuria et adulterina*, coll. Ioh. VIII, 39. Commode enim μοιχαλὶς etiam is dici potest, qui est suppositititius, spurius, degener, et falso parentes suos iactat. Idem valet quoque de locis Matth. XVI, 4. et Marc. VIII, 38. in quo posteriore loco μοιχαλὶς τῇ ἁμαρτωλὸς additur. Iacob. IV, 4. μοιχοὶ καὶ μοιχαλίδες o vos pessimos et maxime impios! Summa enim impietas a Scriptoribus V. T. adulterium vocatur. Ps. VII, 3. 27. Ies. LVII, 7. 8. 9. Ezech. XVI, 15 sq.

ΜΟΙΧΑΟΜΑΙ, ῶμαι, fut. ήσομαι, *moechor, adulterium committo*, a μοιχὸς, quod vide. Matth. V, 32. καὶ ὃς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ, μοιχᾶται et quicunque repudiatam duxerit, adulterium committit. ibid. ποιεῖ αὐτὴν μοιχᾶσθαι efficit, ut adulterii rea fiat. ibid. XIX, 9. Marc. X, 11. μοιχᾶται ἐπ' αὐτήν adulterium contra eam, quam dimisit, committit. ibid. v. 12. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini pro נָאַף *adulteravit*, Ier. III, 8. V, 7. etc. adhibuerunt. *Thom. M.* μοιχᾶται ὁ ἀνὴρ, μοιχεύεται δὲ ἡ γυνή.

ΜΟΙΧΕΙΑ, ας, ἡ, *adulterium*, ab eodem. Matth. XV, 19. Marc. VII, 21. μοιχεῖαι, πορνεῖαι. Ioh. VIII, 3. γυναῖκα ἐν πορνείᾳ κατειλημμένην mulierem, in adulterio comprehensam. Galat. V, 19. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini pro נִאֻפִים *adulteria*, Ierem. XIII, 27. et נַאֲפוּפִים idem, Hos. II, 2. (4).

ΜΟΙΧΕΥΩ,

ΜΟΙΧΕΥΩ, fut. εύσω, et Medium μοιχεύομαι, fut. εύσομαι, 1) *adulter sum, moechor, adulteror, adulterium committo.* Dicitur de omnis generis impuritate venerea, sive sit cordis, sive oris, sive operis, tam in matrimonio, quam extra matrimonium commissa, ut adeo scortationem, concubinatum et alias impuritates venereas comprehendat. Legitur in N. T. Matth. V, 27. 28. ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῦ iam adulterium cum ea commisit in corde suo. Construitur h. l. cum accusativo, ut apud Alexandrinos Levit. XX, 10. et *Aeschin. Socr.* Dial. II, 14. εἰ μοιχεύει τὰς τῶν πέλας γυναῖκας ἐπ' ἀργυρίῳ. ibid. XIX, 18. ὐ μοιχεύσεις non moechaberis, pro: μὴ μοιχεύσῃς. Marc. X, 19. coll. Exod. XX, 13. Luc. XVI, 18. XVIII, 20. Ioh. VIII, 4. αὕτη ἡ γυνὴ κατελήφθη ἐπαυτοφώρῳ μοιχευομένη, i. q. v. 3. κατειλήφθη ἐν μοιχείᾳ. Rom. II, 22. XIII, 9. Iac. II, 11. Alexandrini pro נאף, Devt. V, 17. etc. 2) metaphorice: *falsam religionem amplector et idololatriam colo.* Sic legitur in N. T. Apoc. II, 22. καὶ τὰς μοιχεύοντας μετ' αὐτῆς. coll. Ierem. III, 9. Saepius non legitur in N. T. *Phavor.* μοιχᾶται καὶ μοιχᾶται ὁ ἀνὴρ, μοιχεύεται δὲ ἡ γυνὴ, ὅτε ἑτέρῳ ἀνδρὶ μίγνυται.

ΜΟΙΧΟΣ, ῦ, ὁ, 1) *moechus, adulter,* et generatim: *qui omnis generis impuritatem veneream, tam in matrimonio, quam extra matrimonium committit.* Vide supra μοιχεύω. Sic ter tantum legitur in N. T. Luc. XVIII, 11. ubi Pharisaeus se eximit a numero adulterorum. 1 Cor. VI, 9. ubi μοιχοὶ aeque ac πόρνοι et εἰδωλολάτραι excluduntur a futura felicitate christiana. Hebr. XIII, 4. πόρνους δὲ καὶ μοιχὺς κρινεῖ ὁ Θεὸς fornicatores aeque ac adulteri gravissimas Deo poenas dabunt. Alexandrini pro נאף *adulterans*, Iob. XXIV, 15. Prov. VI, 32. et נאף idem, Ps. L, 18. 2) metaphorice non solum *idololatram* [illegible], sed etiam *omnem impium et scelestum* notat. Iacob. IV, 4. μοιχοὶ καὶ μοιχαλίδες o vos pessimos! Vide supra μοιχαλίς. Saepius non legitur in N. T.

ΜΟΛΙΣ. Adverbium, *vix, aegre, difficulter*, a μόλος *bellum, pugna*, q. d. *non sine pugna, non sine labore.* Act. XIV, 18. μόλις κατέπαυσαν τὺς ὄχλυς vix compescuerunt populum. ibid. XXVII, 7. μόλις γενόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον vix devenimus contra Cnidum. ibid. v. 8. μόλις παραλεγόμενοι αὐτὴν eam aegre praetervecti. ibid. v. 16. Rom. V, 7. 1 Petr. IV, 18. καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται et si veri Dei cultores vix evadent haec pericula et calamitates. Conf. Alex. Prov. XI, 31. Saepius non legitur in N. T. Reperitur praeterea Sap. IX, 16. Sirac. XXI, 22. XXVI, 24. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 11. *Libanius* [illegible] 236. τῶν μόλις σεσωσμένων. *Diod. Sic.* XVII, 55. [illegible]. *Thom. M.* μόλις· ἀντὶ τῦ βραδέως. μόγις δὲ [illegible] *Blas.* Idem tradit *Phavorinus*. Caeterum μόγις et

et *μόλις* in libris veterum haud raro permutari, docuit *Wassius* ad *Thucyd.* I, 12.

ΜΟΛΌΧ, ὁ, *Moloch.* Nomen hebraicum indeclinabile idoli Ammonitarum, (quod hebraice מֹלֶךְ, 2 Regg. XXIII, 10. 1 Regg. XI, 7. מִלְכֹּם, 1 Regg. XI, 5. et מַלְכָּם *rex eorum,* Sophon. I, 5. vocatur, et ab Alexandrinis fere semper vertitur *βασιλεύς*, semel autem Ier. XXXII, 35. *μολὸχ* redditur) quod etiam ab Israelitis colebatur: et cui filios filiasque rite cremasse leguntur. Levit. XX, 2. 3. 4. Ad solem (qui et Hebraeis *regina coeli* dicitur) repraesentandum hoc idolum fictum esse, ex *Theophylacti* Comment. ad Act. VII, 43. apparere arbitror, qui ex *Cyrillo* in Amosum, Molocho fuisse, ait, *λίθον διαφανῆ ἐπὶ μετώποις ἄκροις εἰς ἑωσφόρου τύπον.* Idem traditur in Cod. *Coislin.* XXVI. apud *Albertum*: Gloss. Gr. p. 212. Μολὸχ *βασιλέως ὑμῶν· εἴδωλον δὲ τοῦτο Μωαβιτῶν, λίθον ἔχει διαφανῆ καὶ ἐξαίρετον εἰς ἑωσφόρου τύπον, ἐπὶ μετώπου ἄκρου.* A *Ialkut* in Comment. in Ier. VII. figura huius idoli ita describitur, quod fuerit imago aerea, erecta in valle Hinnom, extra Hierosolymam, habens faciem vituli, manus expansas, instar hominis, manus aperientis, intrinsecus excavata. Septem ei exstructa fuerunt sacella, ante quae imago ista fuerat collocata. Avem, seu pullum columbinum offerens, primum sacellum ingrediebatur; ovem, aut agnum, secundum; arietem, tertium; vitulum, quartum; iuvencum, quintum; bovem, sextum; qui denique filium proprium offerret, septimum occupabat sacellum. Vide *Buxtorf.* Lex. Rabbin. sub מלך. Sed alio modo descripsit hoc idolum *Nic. de Lyra* in Levit. XVIII. Imaginem huius Dei Moabitarum exhibet *Braunius* in Selectis Sacris IV, 8. p. 476. Cf. etiam *Seldenum* de Diis Syris Syntagm. I, c. 6. et *Beyeri* Additam. p. 242. Nonnullis Μολὸχ ut Baal olim nomen fuisse videtur omnibus diis gentilium commune, qui vetustiore sermone *reges* appellari solebant. (Ies. VIII, 21. Ier. XLVI, 25.) Vbi autem Deus alicuius gentis, aut urbis hoc nomine designabatur, fiebat hoc addito epitheto, petito vel ab ipsa gente, vel ab urbe, in qua colebatur. Ies. XXXVI, 19. 2 Regg. XVIII, 34. Caeterum vocabulum *μολὸχ* in N. T. semel tantum reperitur Act. VII, 43.

ΜΟΛΎΝΩ, fut. *νῶ*, aor. 1. *ἐμόλυνα*, 1) ut verba *μιαίνω* et *σπιλόω*, quae vide, proprie notat: *tingo, inficio,* et respondet hebraico טָבַל *tinxit, intinxit,* in versione Alex. Genes. XXXVII, 31. 2) *inquino, contamino, polluo, foedo, conspurco.* Μολύνομαι polluor, sc. corporaliter, per rerum immundarum, vel sordidarum contactum. Apoc. III, 4. *ἃ οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν* qui non inquinaverunt vestimenta sua, h. e. qui se vitiorum sordibus non contaminarunt. Conf. Zachar. III, 3. 4. *Targum* Cohel. IX, 8. *Theocrit.* Idyll. V, 84. 85.

2) me-

2) metaphorice: *vitio, corrumpo, vitiis inquino aliquem.* 1 Cor. VIII, 7. *καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν ἀσθενὴς οὖσα μολύνεται* et conscientia ipsorum cum sit infirma, polluitur, h. e. homines eo perducuntur, ut aliquid contra conscientiam committant. Apud *Ammian. Marcell.* XV, 2. polluere conscientiam is dicitur, qui mente, male sibi conscia, turbatur, quem conscientia mordet. Adde Sirac. XXI, 30. Confer et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 133. 4) *rem habeo cum muliere.* Apoc. XIV, 4. *οὗτοί εἰσιν, οἳ μετὰ γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν* hi sunt, qui cum mulieribus non sunt inquinati, seu, usu mulierum se non inquinarunt. Nam aoristus passivus haud raro significatione media usurpatur, ut docuit multis *Dresigius* de Verbis Mediis N. T. I, 24. p. 203. edit. *Fischeri.* *Hesych.* *μολύνει· ῥυπαίνει, ἀναφύρει.* — Vide supra *μιαίνω, μίασμα, μιασμός.* Confer etiam *Dresigium* de Verbis Mediis N. T. I, 89. p. 349.

ΜΟΛΥΣΜΟΣ, οῦ, ὁ, 1) *inquinatio, contaminatio, inquinamentum, pollutio corporalis, quae fit per rerum immundarum, vel sordidarum contactum.* Est verbale a prima pers. perf. pass. *μεμόλυσμαι* verbi *μολύνω polluo, contamino.* 2) metaphorice: *pollutio et contaminatio moralis, quae fit peccatorum sordibus,* i. q. *μίασμα* et *μιασμός.* Sic semel legitur in N. T. 2 Cor. VII, 1. *καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος* purificemus nos ab omni pollutione et inquinamento corporis et animi, h. e. deponamus omnes sensus pravos et abstineamus ab omnibus malefactis. *Alexandrini* pro חֲנֻפָּה *hypocrisis, profanitas.* Ierem. XXIII, 15. Praeterea legitur 3 Esdr. VIII, 83. 2 Macc. V, 27. *Hesych.* *μολυσμός· ἀκαθαρσία, μιασμοί, ἁμαρτίαι δυσέκπλυτοι.* Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 194.

ΜΟΜΦΗ, ῆς, ἡ, *querela, causa querendi,* i. q. *μέμψις.* Descendit a praet. med. *μέμομφα,* verbi *μέμφομαι conqueror, expostulo, incuso.* In N. T. tantum legitur Coloss. III, 13. *χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἐάν τις πρός τινα ἔχῃ μομφήν* (alii codices habent *μέμψιν,* alii libri *ὀργήν*) condonantes vobis invicem, si quis materiam habet de aliquo conquerendi. *Eurip. Orest.* 1069. *μομφὴν ἔχω.* Schol. *μέμφομαι.* *Sophocl. Aiac.* 180. *Aeschyl. Prometh.* 444. *Thucyd.* II, 41. *Hesych.* *μομφή· μέμψις, κατάγνωσις.*

ΜΟΝΗ, ῆς, ἡ, non solum *habitandi actum,* sed etiam *habitationis locum* significat, *mansio, habitatio, inhabitatio, domicilium, locus, ubi aliquis commorari et manere potest,* a praet. med. *μέμονα,* verbi *μένω maneo, habito.* In N. T. bis tantum legitur. Ioh. XIV, 2. *ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαί εἰσιν* in domo patris mei (h. e. in coelo) multa sunt habitacula, h. e. summa vobis iam est parata in coelis felicitas. ibid. v. 23. *μονὴν παρ᾽ αὐτῷ ποιήσομεν,* intimi hic erimus eum semper

insigni-

inſignibus beneficiis ornabimus et ſemper ei praeſto erimus auxilio noſtro. Formula enim *μονὴν ποιεῖν παρά τινι* metaphorice ſignificat: *familiariter aliquo uti, ſemper alicui praeſto eſſe auxilio. Thucyd.* I. cap. 131. *καὶ οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ τὴν μονὴν ποιούμενος* nec publici boni cauſa diutius illic manere. ib. VII, 47. *καὶ τοὺς στρατιώτας ἀχθομένους τῇ μονῇ* et milites manſione gravari. *Chariton* I, cap. 11. *ἐκέλευσε μονὴν ποιεῖν τῷ κελεύσει*. *Ioſeph. Ant.* VIII, c. 13. §. 7. *ποιούμενος ἐν αὐτῷ* (ſcil. *σπηλαίῳ*) *μονήν*. Apud graecos Scriptores *μονὴ* etiam haud raro *ſtationes, σταθμοὺς*, ſignificat, in quibus milites, in itinere conſtituti, aut alii, itinera facientes, quietem capere ſolent. Conf. *Abreſchii* Illuſtrationem difficilium N. T. locorum T. II. p. 404. qui oſtendit, *diverſoria* quoque *manſionum* nomine veteribus, maxime *Suetonio*, appellari conſueviſſe. Graecis recentioribus monaſteria *μονὰς* appellare ſolemne eſt, notante *Cangio* Gloſſ. Gr. h. v. *Heſych. μονή· παραμονή. Phavor. ἡ κατοικία.*

ΜΟΝΟΓΕΝΗΣ, έος, ὁ, ἡ, 1) *unigenitus, quem pater unicum genuit, qui ſolus eſt e coniugio prognatus*, et ita differt ab *unicus*, et *primogenitus*, obſervante *Hieronymo* ad *Helvid.* c. 5. ex *μόνος ſolus* et *γένος familia, genus*, quod a *γίνομαι naſcor*. Luc. VII, 12. *υἱὸς μονογενὴς τῇ μητρὶ αὐτοῦ* filius unigenitus matris ſuae. Obſervandum eſt h. l. eleganter apud Graecos dativum pro genitivo poni, ſubintellecto *ὢν* vel *γενόμενος*, ut docuit *Krebſ.* in Obſſ. Flavian. p. 180. ibid. VIII, 42. *ὅτι θυγάτηρ μονογενὴς ἦν αὐτῷ* filia ipſi erat unigenita, coll. Tob. III, 15. *μονογενής εἰμι τῷ πατρί μου*. ibid. VI, 9. Luc. IX, 38. *ὅτι μονογενής ἐστί μοι*. Hebr. XI, 17. *καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν*, ubi Iſaacus dicitur *μονογενὴς*, reſpectu coniugii Abrahami cum Sara. 2) Speciatim et metaphorice *Chriſtus* dicitur in N. T. *ὁ μονογενὴς παρὰ πατρὸς*, Ioh. I, 14. *ὁ μονογενὴς υἱὸς*, Ioh. I, 18. *ὁ μονογενὴς υἱὸς θεοῦ* Ioh. III, 16. 18. 1 Ioh. IV, 9. partim, ad indicandam ſublimiorem eius naturam, quae nulli creaturae competit, partim, quia eſt *dilectiſſimus et Deo maxime charus*; nam *μονογενὴς* ad imitationem hebraici יָחִיד ſignificat *prae caeteris dilectum, maxime charum.* Conf. Gen. XXII, 2. 12. 16. Amos VIII, 10. Zach. XII, 10. Prov. IV, 3. ubi Alexandrini יָחִיד *ἀγαπητὸς* et *ἀγαπώμενος* reddiderunt. Conf. *Tittmann.* de Veſtigiis Gnoſticorum in N. T. fruſtra quaeſitis p. 175 ſeq.

ΜΟΝΟΝ, *ſolum, tantum, ſolummodo*; etiam *tantummodo, dummodo, duntaxat*, a *μόνος ſolus*. Eſt adverbium concludendi et adhortandi, cuius conſtructionem declarabunt exempla ſequentia. Matth. V, 47. *ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον* ſi populares veſtros tantum ſalutatis. Galat. V, 13. *μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκί*, ſcilicet ἔχετε, tantum ne libertate hac veſtra ad vitioſitatem abutamini.

— Ele-

— Eleganter quoque additur imperativis in N. T., Matth. VIII, 8. μόνον εἰπὲ λόγῳ tantum verbo iube. Marc. V, 36. μόνον πίστευε tantum sis animo, fiducia pleno. Philipp. I, 27. μόνον πολιτεύεσθε κ. τ. λ. modo vitam agite, doctrina christiana dignam. — — Saepe μόνον ita ponitur, ut aliquid ex contexta oratione supplendum sit. Sic 1 Cor. VII, 39. μόνον ἐν κυρίῳ, scilicet γαμηθῇ, modó nubat Christiano, seu, modo hoc faciat ratione, religioni christianae conveniente. Galat. II, 10. μόνον (scilicet παρεκάλεν, seu παρεκάλεσαν) τῶν πτωχῶν, ἵνα μνημονεύωμεν tantum monuerunt et iniunxerunt nobis, ut pauperum Christianorum in Iudaea curam haberemus. ibid. VI, 12. 2 Thess. II, 7. μόνον, scilicet nunc non palam operatur, ἐκ ἀποκαλύπτεται νῦν. Idem valet quoque de formula ἐ μόνον δὲ, in epistolis Paulinis saepe obvia, v. c. Rom. V, 11. ἐ μόνον δὲ, scilicet σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ τῦ χριςῦ, seu τῦτο, ὅτι καυχώμεθα ἐν τῇ τῦ χριςῦ ζωῇ. ibid. VIII, 23. ἐ μόνον δὲ, scilicet πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει. ibid. IX, 10. ἐ μόνον δὲ, scil. Σάῤῥα ἔπαθεν τῦτο. 2 Cor. VII, 7. supple παρεκάλεσεν ἡμᾶς, e v. 6. ibid. VIII, 19. scilicet ὁ ἔπαινος αὐτῦ ἐςὶ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. Philipp. II, 27. ἐκ αὐτὸν δὲ μόνον, scilicet ἠλέησεν. 2 Tim. IV, 8. supple ἀποδώσει. Simili modo in Tabula *Cebetis* c. 21. legitur ἐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ τὰ προϋπάρχοντα, sc. ἀφέληται ἃ δέδωκεν. — — Μόνον post εἰ μὴ otiose quandoque ponitur, v. c. Matth. XXI, 19. εἰ μὴ φύλλα μόνον, coll. Marc. XI, 13. Marc. VI, 8. εἰ μὴ ῥάβδον μόνον. — Μόνον — ἐχὶ καί. Rom. III, 29. — Οὐ, seu μὴ μόνον — ἀλλὰ *non modo — sed.* Act. XIX, 26. Phil. II, 12. — — Οὐ μόνον — ἀλλὰ καὶ *non modo — sed etiam.* Matth. XXI, 21. Ioh. V, 18. XI, 52. — Οὔπω — μόνον δὲ *nondum — sed tantum.* Act. VIII, 16. — Interdum μόνον omittitur, inprimis post ἐκ, μή. Matth. V, 46. coll. v. 47. Marc. IX, 36. ἐκ ἐμὲ δέχεται, scilicet μόνον. Luc. XIV, 12. μὴ φώνει, scilicet μόνον. Ioh. XIV, 24. post ἐκ ἔςιν ἐμός. Act. V, 4. post ἀνθρώποις. Rom. IV, 9. post περιτομήν. 1 Thess. IV, 8. Eodem modo apud Hebraeos רַק, cui respondet μόνον in versione Alex. haud raro omittitur, v. c. Genes. XLV, 8. Exod. XVI, 8. Ps. XXXIV, 11. Prov. VIII, 10. Ioel. II, 13. *Diogen. Laërt.* VI, 2. ἐ μὴν (μόνον) ἐν ἄςει, ἀλλὰ (καὶ) καθ' ὁδόν. Conf. *Blackwall.* Auctt. Class. Scriptt. p. 62. ed. *Wollii*, *Fesselii* Adverss. SS. IV, c. 3. *Dukerum* ad *Thuc.* IV, c. 92. et *Davisium* ad *Cicer.* II. de Nat. Deor. 64.

ΜΌΝΟΣ, η, ον, 1) *solus, unicus, unus, separatus, seiunctus*, pronomen adiectivum, significans exclusionem aliorum et quandoque remotionem aliorum, aut separationem ab aliis. Interdum quoque pro adverbio μόνον ponitur Matth. IV, 4. ἐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ non pane solum alitur homo. ibid. v. 10.

αὐτῷ

αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις eumque folum, feu tanquam unicum verum Deum colito. ibid. XII, 4. εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι μόνοις. (abundat h. l. μόνος poft εἰ μή, ut XVII, 8. XXIV, 36. Luc. V, 21. Marc. IX, 8.) ibid. XVIII, 15. Marc. VI, 47. αὐτὸς μόνος et ipfe folus, h. e. fine comitatu difcipulorum. coll. Ioh. VI, 15. ibid. IX, 2. κατ᾽ ἰδίαν μόνους. Etiam h. l. μόνος πλεονάζειν videtur. Luc. IV, 4. 8. VI, 4. IX, 36. coll. v. 30. X, 40. XXIV, 12. 18. Ioh. V, 44. παρὰ τοῦ μόνου θεοῦ ab unico vero Deo, i. q. XVII, 3. παρὰ τοῦ μόνου ἀληθινοῦ θεοῦ, coll. 1 Tim. I, 17. Etiam apud Graecos μόνος unum, unicum notat, v. c. *Ariftoph.* Acharn. v. 814. *Hefych.* μόνον· τὸ ἕν. Ioh. VI, 22. VIII, 9. 16. XVI, 32. καὶ ἐμὲ μόνον ἀφῆτε et me folum relinquetis. Rom. XI, 3. XVI, 4. οὐκ ἐγὼ μόνος — ἀλλὰ καί. (coll. 2 Ioh. v. 1.) ibid. v. 27. μόνῳ σοφῷ θεῷ Deo fapientiffimo: (Iud. v. 25.) 1 Cor. IX, 6. XIV, 36. μόνους pro μόνον. Phil. IV, 15. Col. IV, 11. 1 Theff. III, 1. 1 Tim. VI, 15. 16. 2 Tim. IV, 11. Hebr. IX, 7. Iud. v. 4. Apoc. IX, 4. XV, 4. 2) *deftitutus auxilio.* Ioh. VIII, 29. οὐκ ἀφῆκέ με μόνον ὁ πατὴρ non me deftituit auxilio fuo Deus, i. q. in antecedentibus ὁ πέμψας με μετ᾽ ἐμοῦ ἐστιν. ibid. XVI, 32. καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ μετ᾽ ἐμοῦ ἐστιν fed non fum omni auxilio plane deftitutus, nam Deus mihi femper aderit. Ita etiam בָּדָד *folus* ufurpatur Thren. III, 28. 3) *fterilis.* Ioh. XII, 24. nifi granum frumenti, cadens in terram, mortuum fuerit, αὐτὸς μόνος μένει, manet fterile, nullum fructum profert: ubi μόνον μένειν opponitur τῷ πολὺν καρπὸν φέρειν. Saepius non legitur in N. T. Conf. de hac voce *Feffelii* Adverfaria Sacra IV, c. 2. p. 311.

ΜΟΝΟ΄ΦΘΑΛΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *altero oculorum cafu quodam privatus et captus, lufcus*, ex μόνος *folus, unus*, et ὀφθαλμὸς *oculus.* Eft i. q. μονόμματος et ἑτερόφθαλμος. Non enim femper a graecis Scriptoribus difcrimen obfervatur, quod inter μονόφθαλμος et ἑτερόφθαλμος grammatici veteres, *Thom. M. Pollux* (Onom. II, 62.) et *Ammonius* (p. 60. ed. *Valken.* ἑτερόφθαλμος μὲν γὰρ ὁ κατὰ περίπτωσιν πηρωθεὶς τὸν ἕτερον τῶν ὀφθαλμῶν, μονόφθαλμος δὲ ὁ μόνον ὀφθαλμὸν ἔχων, ὡς ὁ Κύκλωψ.) reperiffe fibi videntur, ut fatis docuerunt *Valkenarius* Animm. ad *Ammon.* II, 1. p. 84. *Perizonius* ad *Aelian.* V. H. XII, 43. et *Alberti* ad *Hefychium* T. I, p. 1484. Adde *Apollodori Bibl.* II, c. 8. p. 143. et *Diogen. Laërt.* IX, v. 112. p. 600. In N. T. tantum extat Matth. XVIII, 9. Marc. IX, 47.

ΜΟΝΟ΄Ω, ῶ, fut. ώσω, *folum relinquo, deftituo auxilio, defero*, etiam *ad unum redigo.* Μονόομαι, οῦμαι, *deferor, folus relinquor, deftituor auxilio*, ex μόνος *folus.* Semel tantum in N. T. legitur 1 Tim. V, 5. ἡ δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη

μεμένη quae vero est vere vidua et desolata; ubi χήρα μεμονωμένη est vidua, quae nullos amplius cognatos habet, μὴ ἔχουσα τέκνα καὶ ἔκγονα, coll. v. 4. Sic Pf. LXVIII, 7. יְחִידִים sunt coniuges, prole destituti, et Ies. XLIX, 21. גַּלְמוּדָה ab Alex. redditur: χήρα, coll. Iob. III, 7. Conf. etiam *Perizonium* ad *Aelian.* V. H. IX, 40. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 340.

ΜΟΡΦΗ', ῆς, ἡ, 1) *forma, externus habitus, omne, quod in oculos occurrit, imago, similitudo. Hesych.* ἰδέα, εἶδος. Marc. XVI, 12. ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ in alia forma, seu, mutato habitu. Philipp. II, 7. μορφὴν δούλου λαβὼν similis factus est servis, h. e. tenuis et misera fuit eius conditio his in terris; ubi videndus *Wetstenius.* In hac significatione respondet apud Alexandrinos chaldaico זִיו *splendor.* Dan. V, 6. 9. 10. VII, 28. Adde Sapient. XVIII, 1. Ies. XLIV, 13. Iob. IV, 16. 2) per metonymiam: *ipsa natura et essentia alicuius rei*, i. q. φύσις et οὐσία. *Aelian.* Hist. Anim. III, 24. *Eurip.* Bacch. v. 54. *Plato* de Republ. II, p. 431. de Deo: κάλλιστος καὶ ἄριστος ὢν εἰς τὸ δυνατὸν ἕκαστος αὐτῶν μένει ἀεὶ ἁπλῶς ἐν τῇ αὐτοῦ μορφῇ manet semper simpliciter in natura sua. Sic quoque legitur in N. T. Phil. II, 6. ubi Christus dicitur ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων, ad designandam sublimiorem ipsius naturam. Vide *Theodoret.* Dial. I, p. 29. Sed alii reddere malunt, *Christus, Deum referens in his terris.* Confer *Wetstenii N. T.* T. II, p. 268. Saepius non legitur in *N. T.*

ΜΟΡΦΟ'Ω, ῶ, fut. ώσω, 1) *formo, figuro, delineo.* Μορφόομαι, οῦμαι, *formor, figuror*, a μορφὴ *forma.* Respondet in versione Alex. hebraico תָּאַר *formavit, figuravit, depinxit, delineavit.* Ies. XLIV, 13. 2) metaphorice: *sensum alicuius animo ingenero, imbuo aliquem scientia et cognitione alicuius rei.* Sic in N. T. legitur Galat. IV, 19. ἄχρις οὗ μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ὑμῖν usque dum sensus Christi animis vestris ingenerentur. *Koppius* ad h. l. quidem observavit, μορφοῦσθαι proprium esse verbum apud Graecos de *formatione infantis in utero*, sed nullum testimonium ad confirmandam hanc sententiam adduxit. Si hic usus loquendi comprobari posset idoneis argumentis, μορφοῦσθαι h. l. metaphorice significaret: *ad perfectionem venire*, hoc sensu: usque dum ad perfectam religionis christianae cognitionem perveniatis. Suadent autem hanc explicationem verba, quae praecedunt, τεκνία μου, οὓς πάλιν ὠδίνω. Saepius non legitur in N. T. Conf. *Casaubon.* in Annotatt. ad Gregorii Nysseni Epistolam ad Eustathiam p. 61 seq.

ΜΟ'ΡΦΩΣΙΣ, εως, ἡ, 1) *formatio, figuratio, delineatio*, seu *ipsa actio formandi*, et ita differt a μόρφωμα, quod *ipsam formam, imaginem*, τὴν μορφήν, interprete *Hesychio*, significat,

cat, (*Aquil.* Genes. XXXI, 19. 30.) a 2 pers. praet. pass. μεμόρφωσαι, verbi μορφόω *formo.* 2) *forma, species rei, quae conspicitur*, i. q. μόρφωμα. *Hesychius, Suidas* et *Alb.* Gloss. Gr. p. 95. μόρφωσις· σχηματισμὸς, εἰκών. 3) *species vana et inanis.* Sic legitur in N. T. 2 Tim. III, 5. ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας habentes speciem pietatis. *Philo* de plantat. p. 340. 14. ἐπιμορφαζόντων εὐσέβειαν. 4) *cognitio, scientia certa*, nam ea, quae discimus et animis insigimus, in nobis μορφοῦσθαι dicuntur. Galat. IV, 19. quia eorum velut figurae animo imprimuntur. Sic legitur in N. T. Rom. II, 20. ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας τῆς ἐν νόμῳ habentes et iactantes cognitionem profundam et subtilem doctrinae verae, in libris divinis exhibitae. Conf. ad h. l. *Grotium.* Saepius non legitur in N. T.

ΜΟΣΧΟΠΟΙΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω. Verbum, effictum a Luca, ut videtur, pro ποιέω μόσχον, seu εἰκόνα μόσχου, quod non reddendum est *vitulum facere*, sed *fingere et conflare imaginem bovis*, ex μόσχος *vitulus, bos*, et ποιέω *facio.* Semel legitur in N. T. Act. VII, 41. καὶ ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις et bovem sibi conflari curarunt illo tempore, coll. v. 40. Sermo autem est in hoc loco de *vitulo aureo*, quem Israelitae in desertis coluerant, Aegyptios sine dubio in cultu *Apis*, bovis deaurati, imitati. Conf. Exod. XXXII, 1 sq. et *Seldenum* de Diis Syris Syntagm. I, c. 4. et *Beyeri* Additamenta p. 218 seq.

ΜΟ΄ΣΧΟΣ, ου, ὁ, *vitulus, bos, taurus*, etiam *iuvenca.* *Thom. M.* δαμάλη· ὁ ἄῤῥην μόσχος· δάμαλις δὲ ἡ θήλεια· μόσχος δὲ, κοινὸν, ἐπ' ἀμφοτέρων. Adde Schol. *Eurip.* ad Hecub. v. 204. *Hesych.* μόσχος· ὁ ἁπαλὸς βοῦς. *Phavor.* μόσχος· τὸ τῆς βοὸς ἔκγονον. Alexandrini hac voce usi sunt pro עֵגֶל idem, Exod. XXXII, 4. 8. 19. Nehem. IX, 18. Ierem. XLVI, 21. עֶגְלָה *vitula*, Hos. X, 5. פַּר *iuvencus*, Levit. IV, 3. 4. 5. Iob. XLII, 8. Ezech. XXXIX, 18. שׁוֹר *bos cuiusvis aetatis et sexus*, Prov. XV, 17. Ies. LXVI, 3. Ezech. I, 10. בָּקָר idem, Genes. XII, 16. 2 Sam. VI, 6. בֶּן־בָּקָר *filius bovis*, i. e. *iuvencus*, Levit. I, 5. Num. XV, 9. תּוֹר *taurus*, Esr. VI, 17. VII, 17. et כַּר *agnus*, Ezech. XXXIX, 18. In N. T. legitur tantum Luc. XV, 23. 27. 30. μόσχον σιτευτὸν vitulum saginatum. Hebr. IX, 12. 19. τὸ αἷμα τράγων καὶ μόσχων. Apoc. IV, 7. μόσχος taurum significat.

ΜΟ΄ΧΘΟΣ, ου, ὁ, *labor difficilis, qui cum summa defatigatione et taedio subitur*, etiam *molestia, aerumna quaevis*, a μόγος *labor, aerumna.* Ter tantum legitur in N. T. 2 Cor. IX, 27. ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ. (Μόχθος, quod gravius aliquid significat quam κόπος ac πόνος, iungitur haud raro cum

cum his vocabulis, v. c. Num. XXIII, 21, Sap. X, 10. et apud *Euripidem*. Vide *Horrei Obss. in Herodot.* p. 61.) 1 Thess. II, 9. τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον. 2 Thess. III, 8. In omnibus vero his locis dubium est, an μόχθος *laborem gravem ac molestum*, aut potius *molestias*, *aerumnas*, *calamitates* significet, cum quibus Paulo confligendum fuit. *Hesych.* μόχθος· πόνος, κακοπάθεια. Alexandrini hac voce usi sunt pro עָמָל idem, Devt. XXVI, 7. Cohel. II, 10. 11. 18. 19 seq. תְּלָאָה *labor*, *defatigatio*, *molestia*, Num. XX, 14. Neh. IX, 32. et pro יְגִיעַ *labor*, Ies. LV, 2. Ier. III, 24. A vocabulo μόχθος descendit μοχθέω, quod, ut πονέω, significat: *cum labore et molestia perferre*, *tolerare et perpeti*, etiam *cum labore parare effectumque reddere aliquid*, et in passivo: *affligi*, *vexari*, *affici molestiis*. Conf. *Schütz.* ad *Aeschyli* Prometh. Vinct. v. 831.

ΜΟΥΣΙΚΟΣ, ἡ, ὸν, *musicus*, *qui scit modos facere*, *et canere*, *canendi peritus*, etiam *ad musicam pertinens*. Hinc μουσικὴ, scil. τέχνη, *ars canendi*, *musica*, (*Aelian.* V. H. VII, 15.) etiam *ipse cantus*, a μοῦσα *musa*, *canticum*. Semel legitur in N. T. Apoc. XVIII, 22. Φωνὴ κιθαρῳδῶν καὶ μουσικῶν οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοι ἔτι. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 18. 19. III, 1. Alexandrini pro שִׁיר *canticum*, Ezech. XXVI, 13. et pro זִמְרָא *psalmodia*, *musica*, *cantus*. Dan. III, 5. 7. 10. 15. *Hesych.* μουσικός· ψάλτης, τεχνίτης. Late enim patet hoc vocabulum apud Graecos, et non solum de omni concentu musico, qui fit assa voce et instrumentis, usurpatur, teste eodem *Hesychio*, (μουσικά· τερπνὰ τὰ δι' αὐλῶν καὶ κινύρας καὶ τὰ ὅμοια.) sed etiam *omnem* designat, *qui est doctus et alicuius rei peritus*, ita, ut partim infinitivus, partim genitivus rei addatur, in qua quis excellit, (v. c. *Maxim. Tyr.* Diss. XVI, p. 305. edit. *Sheldon.* μουσικὸς εἰπεῖν. *Aelian.* V. H. IV, 15.) quemadmodum μοῦσαι pro *litteris* (*Eurip.* Hippol. v. 452. *Aelian.* V. H. XII, 2.) et μουσικὴ pro *omni arte liberali*, *et litteris* (*Aelian.* V. H. XII, 50.) in Scriptoribus graecis haud raro usurpata reperiuntur.

ΜΥΕΛΟΣ, οῦ, ὁ, 1) proprie: *medulla*, *quae in ossibus est*. Conf. Alex. Iob. XXXIII, 24. τὰ δὲ ὀστᾶ αὐτοῦ ἐμπλήσει μυελοῦ. *Hesych.* μυελός· τροφὴ, ἔδεσμα, τὸ ἐντὸς τῶν ὀστῶν. 2) metaphorice: *omne*, *quod intimum est*, speciatim *intima animi*, *interior hominis sensus*. Sic de intimis, scil. animi recessibus, semel legitur in N. T. Hebr. IV, 12. ubi comminationes divinae dicuntur penetrare ἄχρι μυελῶν, h. e. altissime, seu admodum afficere animum, i. q. nos dicimus, *in Mark und Bein dringen*. Simili modo *Eurip.* Hippolyt. v. 255. πρὸς ἄκρον μυελὸν ψυχῆς, ubi videndus *Valkenarius*. *Alciphron* I, 23. *Heliodorus* III, 7. ἄχρις ἐπ' ὀστέα καὶ μυελοὺς αὐτοὺς εἰσδύεται.

ΜΥΕΩ,

ΜΥΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *initio aliquem sacris et mysteriis*, h. e. *doceo aliquem ea, quae ad religionem et mysteria pertinent.* Μυέομαι, ȣμαι, *ab alio sacris initior et instituor*, a μύω *claudo*, vel quia initiationes fere fiebant in abditis et abstrusis templorum partibus, vel quia μύςαις necesse erat μύειν τὸ ςόμα καὶ μὴ ἐκφαίνειν, ἃ μεμύηνται, ut originem vocis huius tradidit *Eustathius* ad *Homer*. Iliad. p. 1356. lin. 51. Fuisse vero verbum μυεῖν sacris rebus dicatum, satis apparet ex *Pollucis* Onom. I. c. 1. f. 31. *Plutarch*. T. II, p. 477. Alcibiad. p. 300. τȣ̀ς δὲ ἄλλȣς ἑταίρȣς παρεῖναι καὶ μυεῖσθαι μύςας προσαγορευομένȣς. *Isocrat*. Panegyr. p. 106. ἃς ȣ̓χ οἷόν τ' ἄλλοις ἢ τοῖς μεμυημένοις ἀκȣ́ειν. *Hesych*. μυεῖται· μυσταγωγεῖται. 2) generatim: *doceo, instituo, assuefacio aliquem*, et μυέομαι, ȣ̃μαι, *instituor, assuesio alicui rei*. *Hesych*. μυεῖται· διδάσκεται. Sic semel legitur in N. T. Phil. IV, 12. ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσι μεμύημαι omnibus omnino rebus omni tempore assuefactus sum, ubi permutatur cum μανθάνειν v. 11. et εἰδέναι v. 12. *Theodoret*. et *Theophylact*. ad h. l. πεῖραν ἔλαβον. *Vulgat. institutus sum.* *Hesychius*, fortasse h. l. respiciens, μεμύημαι· πεπείραμαι. Conf. etiam *Irmisch*. ad *Herodian*. I, 13. 16. p. 577. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 279.

ΜΥ͂ΘΟΣ, ȣ, ὁ, 1) proprie: *verbum, sive complexum, sive incomplexum, dictum, oratio, sermo, disputatio*, a μυέω *doceo*, vel a μύω *claudo*. *Eustathius* ad *Homer*. Iliad. α', p. 29. σημείωσαι δὲ, ὅτι μῦθον ἀεὶ ὁ ποιητὴς ἁπλῶς τὸν λόγον φησί· τὸ δὲ ἐπὶ ψευδȣ̃ς λόγȣ τεθῆναι αὐτὸν τῶν ὑςέρων ἐςί. *Etym. M.* μῦθος σημαίνει δύο, τόν τε σκοτεινὸν λόγον, — καὶ τὸν ἁπλῶς λόγον. *Diod. Sic.* I, 93. μύθȣς πεπλασμένȣς. *Xenoph. Mem.* I, 2, 58. Conf. etiam *Valesium* ad *Maussac*. Annotatt. ad *Harpocr*. p. 122. Sic quoque legitur in N. T. 2 Petr. I, 16. σεσοφισμένοι μῦθοι oratio, ad alios decipiendos artificiose excogitata et exornata, seu ratiunculae subtiles et artificiosae. 2) *fabula, figmentum, doctrina falsa et spuria*, et ex adiuncto: *omnis res levis et nullius momenti.* Sic legitur in N. T. 1 Tim. I, 4. μηδὲ προσέχειν μύθοις neque operam dent iudaicis fabulis et traditionibus, coll. Tit. I, 14. 1 Tim. IV, 7. τȣ̀ς δὲ βεβήλȣς καὶ γραώδεις μύθȣς παραιτȣ̃ abstine autem ab omnibus quaestionibus vanis et inanibus, profanis aeque ac anilibus. 2 Tim. IV, 4. οἱ μῦθοι opponuntur τῇ ἀληθείᾳ verae religioni christianae, ergo doctrinam falsam significant. Saepius non legitur in N. T. Sirac. XX, 19. *Xenoph. Ep.* I, 6. *Suid.* μῦθος· λόγος ψευδὴς, εἰκονίζων τὴν ἀλήθειαν. Confer *Wetstenii N. T.* T. II. p. 701.

ΜΥΚΑ'Ω, ῶ, et ΜΥΚΑ'ΟΜΑΙ, ῶμαι, *rugio*. Proprie quidem μυκᾶσθαι non de rugitu leonum frequentatur, sed de mugitu taurorum. Ortum enim suum traxit a μῦ, sono boum. *Phavo-*

Phavorinus: βρυχᾶσθαι ἐπὶ λέοντος. μυκᾶσθαι ἐπὶ βοός. Sed haud raro utraque vox ita permutatur, ut μυκᾶσθαι etiam de rugitu leonum adhibeatur, quibus etiam *Theocrit.* XXVI, 20. μύκημα, et *Seneca* in *Hercule Oetaeo* 13. *immugire* tribuit. Sic legitur in N. T. Apoc. X, 3. ὥσπερ λέων μυκᾶται sicut leo rugit. *Hesych.* μυκᾶσθαι· ὄνος καὶ καμήλους ὁμοίως βρύχεσθαι καὶ βοαί. Conf. *Valkenar.* ad *Ammon.* III, 18. p. 230. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 789.

ΜΥΚΤΗΡΊΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: *nares attraho*, quod irridentis est, a μυκτὴρ *nares, nasus*, etiam, quia nasum irrisionis sedem esse veteres credebant, *irrisio*. Iam, quia deridentes nasum solent attrahere, hinc μυκτηρίζειν 2) est: *naso aliquem suspendere adunco*, (*Horat.* I. Serm. VI, 5. et II. Serm. VIII, 64.) *naribus suspensis aliquem deridere, irridere, illudere*, et μυκτηρίζεσθαι notat partim: *subsannari, derideri, contemni, gestibus illudi*, partim, *pati se derideri, derisionem sustinere*. Sic semel legitur in N. T. Galat. VI, 7. Θεὸς ὀ μυκτηρίζεται Deus se irrideri non patitur, h. e. non impune peccari potest erga Deum, seu, Deus graviter puniet hunc vestrum ingratum erga doctores vestros animum. Verbum hoc, de quo copiose egit *Elsnerus* Obss. Sacr. T. II. p. 199. Alexandrini interpretes saepissime adhibent pro לָעַג *irrisit, contemsit*, Iob. XXII, 19. Ps. LXXX, 7. הִלְעִיג idem, 2 Chron. XXXVI, 16. נָאַץ *sprevit, contemsit*, Prov. I, 30. XV, 5. et בּוּז idem, Prov. XV, 20. *Hesych.* μυκτηρίζει· χλευάζει, καταγελᾷ, ἀπὸ τοῦ μύζειν τοῖς μυκτῆρσι.

ΜΥΛΙΚΌΣ, ή, όν, *molaris, ad molam pertinens*, a μύλη *mola*. Legitur semel in N. T. Marc. IX, 42. λίθος μυλικὸς lapis molaris, seu lapis, quo moluntur fruges. Conf. *Goetzium* de Pistrinis Veterum (1730. 8.) p. 127 seq.

ΜΎΛΟΣ, ου, ὁ, i. q. μύλη, *mola eaque maior, quae non manu, sed asinorum opera versari solebat et constabat ex duabus partibus, quas constituebant duo lapides, superior, mobilis* (τὸ ἐπιμύλιον *catillus*, רֶכֶב 2 Sam. XI, 21.) et *inferior, immobilis*, (Iob. XLI, 15. רֵחַיִם Devt. XXIV, 6.) *quorum alter alteri quasi inequitabat;* item per synecdochen: *lapis molaris*, et quidem *superior*, qui etiam ὄνος dicitur, inferior vero μύλη, (cf. *Meursium* ad *Lycophr.* Cassandr. v. 233. *Hesych.* ὄνος· ὁ ἀνώτερος λίθος τοῦ μύλου.) quanquam non semper hoc discrimen observatum esse docuit *Goetzius* de Pistrinis Veterum p. 123 seq. Vide etiam *Strodtmanni* Syllog. I. Differentt. Graec. §. 19. in *Novis Miscell. Lips.* Vol. VII. p. 769. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 441. Matth. XVIII, 6. ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ ut suspendatur in collo eius lapis molae asinariae. *Vulgatus* male: *mola asinaria:* nec rectius *Syrus*, qui verba illa vertit

vertit ܪܚܝܐ ܕܚܡܪܐ. Idem valet de loco Luc. XVII, 2. coll. Marc. IX, 42. Apoc. XVIII, 21. λίθον ὡς μύλον μέγαν. ibid. v. 22. Φωνὴ μύλε ὀ μὴ ἀκεσθῇ ἐν σοὶ ἔτι. vox molae non amplius in te audiatur, coll. Ierem. XXV, 10. *Vox illa molae* nonnullis interpretibus eſt ſtrepitus, quem edunt molae multae in magna civitate, ut adeo indicetur tanta terrae vaſtitas rerumque omnium penuria, ut molae omnes quieſcant. Sed rectius per *vocem molae* cum *Grotio* cantica intellego molentium, vel ſervorum, vel puellarum, molam truſantium. In molis autem cantare ſolitos eſſe molentes, apparet ex *Pollucis* Onom. VII. c. 33. ſ. 8. Adde *Goetzium* in libro laudato p. 382.

ΜΥΛΩΝ, ωνος, et ΜΥΛΩ͂Ν, ῶνος, ὁ, *molendinum, in quo ſunt plures molae, moletrina, piſtrinum, locus, in quo eſt et verſatur mola*, quem Alexandrini Ier. LII, 11. οἰκίαν μύλωνος vocant, a μύλη *mola*. Semel legitur in N. T. Matth. XXIV, 41. δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ μύλωνι duae ſervae molent in piſtrino. Non ſolum enim ſervos, ſed etiam ſervas olim molitorum officio defunctas eſſe, apparet vel ex loco Exod. XI, 5. ubi commemoratur ἡ θεράπαινα ἡ παρὰ τὸν μύλον. *Hom. Od.* VII, 103. *Theophr. Char.* c. 7. Alia loca veterum adduxit *Goetzius* in libro de Piſtrinis Veterum p. 189 ſeq. et *Wetſtenius* *N. T.* T. I. p. 505. *Demoſthen.* p. 1111. 27. ed. *Reiske*: ἐν τῷ μυλῶνι προσῆκεν αὐτῷ εἶναι μᾶλλον ἢ κ. τ. λ. Vulgo quidem ſcribitur μύλων, ſed rectius ſcribi acute μυλὼν, obſervat *Iungermannus* ad *Pollucis* Onom. III, 5. 78.

ΜΥ͂ΡΑ, ων, τά. *Myra, orum.* Vrbs littoralis, quam *Strabo* numerat inter praecipuas Lyciae (quae erat Aſiae regio littoralis inter Pamphyliam et Cariam) urbes. In N. T. ſemel legitur Act. XXVII, 5. εἰς μύρα τῆς λυκίας. Hanc enim veram h. l. eſſe lectionem, nec loco μύρα, σμύρναν, aut λύστρα, quae eſt quorumdam codicum lectio, legendum eſſe, nec cum *Grotio Limyra*, urbis in Lycia, ad Limyrum amnem ſitae, nomen reponendum eſſe, iam dudum viderunt interpretes N. T. artis criticae periti. Nomen ſuum habere videtur non a μύρον *unguentum*, ſed a μύρω *fluo, fundo.* Conf. *Cellarii* Geogr. Plen. III. c. 3. p. 97.

ΜΥΡΙΑ͂Σ, ἀδος, ἡ, 1) *myrias.* Numerus decem millium, a μυρίος *infinitus, innumerus, ſummus, extremus, maximus.* Act. XIX, 19. καὶ εὗρον ἀργυρίου μυριάδας πέντε et invenerunt, pretio computato, quinquaginta millia denariorum, aut drachmarum. Alexandrini pro רבוא vel רִבּוֹ idem, Eſr. II, 64. 69. Neh. VII, 71. 72. et רְבָבָה et in plurali רִבֹּבוֹת idem, Devt. XXXIII, 17. 2) ut hebraicum רְבָבָה Devt. XXXII, 30. Pſ. III, 6. XC, 7. ponitur etiam per ſynecdochen ſpeciei pro *quo-*

cun-

cunque numero indefinito et indeterminato, qui est admodum magnus, immensus ac infinitus. Judith. XVI, 3. Sirac. XLVII, 6. Sic legitur in N. T. Luc. XII, 1. ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου cum congregata esset ingens populi multitudo. ibid. XXI, 20. πόσαι μυριάδες εἰσὶν Ἰουδαίων τῶν πεπιστευκότων quam multi Iudaeorum ad fidem christianam adducti sint. Hebr. XII, 22. καὶ μυριάσιν ἀγγέλων et multitudine immensa ac innumera angelorum. Iud. v. 14. Apoc. V, 11. μυριάδες μυριάδων. ibid. IX, 16. δύο μυριάδες μυριάδων. Saepius non legitur in N. T.

ΜΥΡΊΖΩ, fut. ίσω, ungo, inungo, unguentis aromaticis et odoratis imbuo, a μύρον unguentum aromaticum et odoriferum. Semel tantum legitur in N. T. Marc. XIV, 8. προέλαβε μυρίσαι μου τὸ σῶμα εἰς τὸν ἐνταφιασμὸν, coll. Matth. XXVI, 12. *Aristoph.* Plut. v. 529. *Lysistr.* 937. *Athenaeus* XV, p. 691. A. Hinc μυρισμὸς inunctio, unguentum. Iudith. XVI, 6. ἠλείψατο τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἐν μυρισμῷ.

ΜΥΡΊΟΣ, ία, ιον, paroxytonon, infinitus, innumerus, etiam summus, maximus. (*Euripid.* Alcest. v. 544. καί σοι μυρίαν ἕξω χάριν). In plurali μυρίοι innumeri. Μύριοι, αι, α, proparoxytonon, 1) decies mille, vel decem millia. Matth. XVIII, 24. ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων debitor decies mille talentorum. Alexandrini posuerunt pro עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים Esther. III, 9. רִבּוֹ, 1 Chron. XXIX, 7. Dan. VII, 10. et רְבָבָה Iudic. XX, 10. *Suid.* μυρία· πολλὰ καὶ ἀναρίθμητα. — μύριοι δὲ ὁ ἀριθμός. 2) ut latinum *sexcenti, sexcenta*, (*Cic. de Divinat.* II, 14. Vide *Terent. Phorm.* IV, 3. 65.) *multi, quamplurimi, infiniti, innumeri*, ita, ut per synecdochen speciei numerus certus pro incerto ponatur. Conf. supra μυριάς. Sic legitur in N. T. 1 Cor. IV, 15. ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε si enim innumeros paedagogos haberetis. ib. XIV, 19. ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ. Saepius non legitur in N. T. Conf. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 12. μυρίαν ὑμῖν χάριν ... *Eurip.* Phoen. v. 213. 315. et 593. *Homer.* Iliad. Λ', 326. *Aelian.* V. H. IX, 37. Conf. *Alberti* Obss. Philol. p. 352. *Tzetzes* ad *Hesiod.* Ἔργ. v. 252. μύριοι δὲ οἱ πολλοί, ἐκ τοῦ μύρω, τὸ πλημμυρῶ.

ΜΥ͂ΡΟΝ, ου, τὸ, unguentum et quidem aromaticum et odoriferum, e variis odoribus mixtum, χρῖσμα μυρεψικὸν, interdum etiam oleum, (conf. *Foësii* Oecon. Hipp. p. 254. *Plinii* H. N. XIII, 2.) a μύρω fluo, stillo, vel potius a ... unde unguenta fiebant. Legitur in N. T. apud Matth. XXVI, 7. ἀλάβαστρον μύρου ἔχουσα βαρυτίμου habens alabastrum unguenti pretiosi. ib. v. 9. 12. βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου quod vero hoc unguentum corpori meo affudit. Marc. XIV, 3. 4. Luc. VII, 37. 38. καὶ ἤλειφε τῷ μύρῳ. ibid. v. 46.

XXIII, 56. Ioh. XI, 2. XII, 3. 5. Apoc. XVIII, 13. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini usi sunt hac voce pro רֹקַח *unguentum*, Exod. XXX, 25. שֶׁמֶן *oleum, unguentum*, Prov. XXVII, 9. Cant. I, 3. et pro בֹּשֶׂם *aroma odoratum*, Cant. IV, 14. 16. V, 1. Caeterum conf. *Perizonium* ad *Aelian.* V. H. XII, c. 31.

ΜΥΣΙΑ, ας, ἡ. *Mysia.* Provincia Asiae minoris, quae dividitur in maiorem et minorem. *Mysia maior* sita est inter Mysiam minorem, Phrygiam maiorem, Bithyniam et mare Aegaeum. *Mysia minor* inter Hellespontum et Propontidem. Cfr. *Cellarii* Geogr. III, c. 3. §. 1. p. 29 seq. Bis tantum commemoratur in N. T. Act. XVI, 7. 8.

ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ, ου, τό. Vox haec, quam alii (v. c. *Casaubon.* de Rom. Sat. L. I, c. 2.) ab hebraico מִסְתָּר *res abscondita* deducunt, alii vero graeco μύειν *claudere, occludere, abscondere*, aut μυεῖσθαι *sacris initiari*, originem debere existimant, in N. T. generatim significat *quamvis rem et doctrinam occultam et olim, seu adhuc, hominibus ignotam, omne, quod est novum et inauditum, aut ita profundum, obscurum et sublime, ut non sentiri et intellegi facile possit, aut captum ingenii humani plane superet*, et respondet chaldaico רָז (quod etiam *secretum, arcanum et omne, quod ignoratur, aut aliquandiu ignoratum est*, significat) in versione Alex. Dan. II, 18. 19. 27–30. 47. IV, 9. Ad hanc notionem commode referri commode possunt omnia N. T. loca, in quibus haec vox legitur, quae iam, ut, quomodo sensus huius vocis in singulis locis ex contexta oratione constituendus et definiendus sit, appareat, integra apponam. Matth. XIII, 11. ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν vobis datum est cognoscere et intellegere *doctrinam absconditam et obscure propositam de variis religionis meae fatis.* Eodem sensu legitur quoque haec vox Marc. IV, 11. et Luc. VIII, 10. Rom. XI, 25. οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν τὸ μυστήριον τοῦτο, ubi intellegitur *doctrina de futura Iudaeorum conversione ad religionem christianam*, a Paulo primum tradita Romanis. Rom. XVI, 25. ubi μυστήριον *religionem christianam* significat *ignotam hominibus ante Christi adventum.* 1 Cor. II, 7. λαλοῦμεν θεοῦ σοφίαν ἐν μυστηρίῳ tradimus doctrinam divinam sapientiae plenam, quae antea ignota hominibus erat, ubi explicationis caussa additur τὴν ἀποκεκρυμμένην, quemadmodum Rom. XVI, 25. de μυστηρίῳ χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένῳ vocabulum ἀποκάλυψις adhibetur. 1 Cor. IV, 1. οἰκονόμους μυστηρίων θεοῦ, viros, quorum ministerio Deus utitur in tradenda religione christiana. ibid. XIII, 2. ἐὰν εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα si ego cognitas haberem *omnes res, quae fugiunt intellegentiam humanam*. ibid. XIV, 2. λαλεῖ μυστήρια loquitur *ea, quae alii*

(qui

(qui has peregrinas linguas non callent) *non intelleguut*. Ib. XV, 51. ἰδὲ μυστήριον λέγω scitote igitur, quod vobis occultum nunc patefacio. Tradit autem Paulus in sequentibus *doctrinam de futura resurrectione mortuorum*. Ephef. I, 9. γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τῦ θελήματος αὐτῦ notum nobis faciens decretum, seu consilium suum, hominibus adhuc ignotum. ibid. III, 3. 4 et 9. μυστήριον est doctrina de coniunctione gentilium et Iudaeorum, per religionem christianam efficienda, nova illa et antea inaudita, coll. v. 6. ibid. V, 32. μυστήριον usurpatur de *eo*, *quod habet sensum mysticum et allegoricum*, seu *explicatione allegorica*, τὸ μυστήριον τῦτο μέγα ἐςί· ἐγὼ δὲ λέγω εἰς χριςὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν hic locus (v. 31.) si allegorice explicetur, de Christi cum ecclesia coniunctione, est maxime memorabilis. ibid. VI, 19. μυστήριον τῦ εὐαγγελίυ doctrina christiana, quae Coloff. I, 26 et 27. simpliciter μυστήριον dicitur, et ibid. II, 2. μυστήριον θεῦ et IV, 3. μυστήριον χριςῦ. ut 1 Tim. III, 9. μυστήριον τῆς πίστεως vocatur. 2 Theff. II, 7. τὸ γὰρ μυστήριον τῆς ἀνομίας ἤδη ἐνεργεῖται clam se iam exferit defectio a religione christiana, clam multi deficiunt a religione; ubi μυστήριον omne notat, *quod clam et in absconditio fit*; coll. v. 8. 1 Tim. III, 16. τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον doctrina, pietatis magistra. Apoc. I, 20. τὸ μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀςέρων, res arcana, septem stellarum symbolo adumbrata. et XVII, 7. τὸ μυστήριον τῆς γυναικὸς sunt ea, quae mystice per septem stellas et mulierem innuuntur. ibid. X, 7. μυστήριον τῦ θεῦ mihi significare videtur decretum et consilium divinum de restitutione generis humani per Christum. Saepius non legitur in N. T. *Marc. Antonin.* IV, c. 5. ὁ θάνατος τοιῦτος οἷον γένεσις φύσεως μυστήριον. *Cic.* de Orat. I, c. 47. — „explicet nobis et ille *dicendi mysteria* enunciet." Tob. XII, 12. μυστήριον βασιλέως κρύψαι secreta regis non efferre. Iudith. II, 2. ἔθετο μετ' αὐτῶν τὸ μυστήριον τῆς βυλῆς αὐτῦ communicavit cum iis secreta sua consilia. Sap. II, 22. μυςήρια τῦ θεῦ consilia divina. ibid. VI, 24. doctrina de vera sapientia eiusque origine μυστήριον dicitur. Sirac. XXII, 27. μυστηρίυ ἀποκάλυψις arcanorum revelatio. ibid. XXVII, 16. 17. 21. 2 Macc. XIII, 21. Eodem sensu [illegible] venit apud *Ephraemum Syrum* Opp. Syr. T. I. p. 60. 110. et [illegible] in *Sohar*. Genef. Fol. 9. col. 36. Caeterum copiose de vario huius vocis usu cum apud profanos, tum sacros et ecclesiasticos Scriptores, disputavit *Ioh. Sam. Kühn* D. de voce μυστήριον (Quedlinb. 1771. 4.) *Wetstenius N. T.* T. I. p. 400. T. II. p. 312 et 257. et *Casaubonus* in Exercitatt. Antibaronianis XVI. N. 43. qui recte observavit, apud graecos Scriptores μυστήρια significare *sacra arcana*, quae Latini *secessa* vocant, (conf. *Pollux*. Onom. I, c. 1. 31. et *Reiskii* Indicem Graecit. Demosthen. p. 518.)

518.) ad quem loquendi uſum mihi etiam reſpexiſſe videntur Scriptores N. T. *Phavor.* μυςήριόν ἐςιν. ἄῤῥητον σέβας, ἢ τὸ ἀπόῤῥητον.

ΜΥΩΠΑ'ΖΩ, fut. άσω, 1) proprie: *claudo oculos, nicto, conniveo,* q. d. μύω τὰς ὦπας, ex μύω *claudo* et ὤψ, ὠπὸς *oculus.* *Heſych.* μυντιζόμενος· μυωπάζων, παρακαμμύων. *Suid.* ἐμυωπίασεν· ἄκροις τοῖς ὀφθαλμοῖς προσέσχε. μυωπάζω γὰρ τὸ καμμύω. Iam, quia oculis connivere ſolent, qui nihil a longinquo vident, hinc μυωπάζειν etiam notat 2) *proxima tantum videre, nihil e longinquo, ſeu procul cernere, coecutire,* unde μύωψ, *qui minus valet acie oculi, qui eſt obtuſa acie,* nec adeo interdum differt a τυφλὸς *coecutiens.* *Heſych.* μυωπάζων· ὀφθαλμιῶν, h. e. oculorum morbo, ſeu dolore laborans. *Suid.* μυωπάζειν· τὰς ὀφθαλμὰς πάσχειν. Semel tantum legitur in N. T. 2 Petr. I, 9. ᾧ γὰρ μὴ πάρεστι ταῦτα, τυφλός ἐςι, μυωπάζων, qui his virtutibus deſtituitur, coecus eſt et coecutiens, ſeu ſponte claudit oculos, ut ne videat, quod invitus videt, h. e. deſtituitur vera et ſalutari religionis chriſtianae cognitione. Conf. *Bocharti* Hierozoicon Lib. I. c. 4. p. 31. et *Wetſtenii N. T.* T. II. p. 700.

ΜΩ'ΛΩΨ, ωπος, ὁ, *vibex, livor, veſtigium verberum in cute,* ex μῶλος *pugna* et ὤψ *ſpecies,* quaſi *nata ex pugna.* Vide *Pollucis* Onom. Lib. III, c. 8. ſ. 3. *Heſych.* μώλωψ· τραῦμα καὶ ὁ ἐκ πληγῆς αἱματώδης τόπος ἢ καὶ τὰ ἐξερχόμενα τῶν πληγῶν ἴδατα. *Suid.* μώλωψ· ἔναιμον ἕλκος. Cf. *Wetſtenii N. T.* T. II. p. 688. 2) per metonymiam *quivis dolor et cruciatus.* Hinc dicitur de omnibus cruciatibus atque miſeriis Chriſti pro ſalute hominum exantlatis. Sic ſemel legitur in N. T. 1 Petr. II, 24. ὃ τῷ μώλωπι αὐτῦ ἰάθητε, pro: διὰ τῦ μώλωπος αὐτῦ ἰάθητε, cuius vulneribus ſanati eſtis, h. e. cuius morti cruentae beneficium remiſſionis peccatorum debebitis. Conf. Ieſ. LIII, 5. ubi hebraico חַבּוּרָה *vibex, tumor livens* reſpondet, pro quo etiam legitur Geneſ. IV, 23. Exod. XXI, 25. Pſ. XXXVII, 5. Ieſ. I, 6. Adde Iudith. IX, 13. Sirac. XXIII, 9. XXVIII, 18. Hinc μωλωπίζω *vibicem verberando efficio* apud *Aquilam* Cantic. V, 8.

ΜΩΜΕ'ΟΜΑΙ, ῦμαι, fut. ήσομαι, etiam ΜΩΜΑ'ΟΜΑΙ, ῶμαι. Medium: *vitupero, reprehendo, carpo, irrideo.* Paſſivum: *reprehendor, vituperor, in reprehenſionem incurro,* a μῶμος *macula, vituperium,* quod vide. Bis tantum legitur in N. T. 2 Cor. VI, 3. μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπὴν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία ἡμῶν nullam ulla in re praebentes offenſionem, ne iure munus noſtrum apoſtolicum vituperari poſſit. ibid. VIII, 20. ςελλόμενοι τῦτο, μή τις ὑμᾶς μωμήσηται vitantes hoc, ne quis vos vituperet, ſeu potius iure ſuo vituperare et carpere poſſit. Alexandrini Prov. IX, 7. pro מוּמוֹ *macula eius eſt,*

est; habent μωμήσεται ἑαυτον. Sap. X, 14. ψευδεῖς τε ἔδειξεν τὰς μωμησαμένες αὐτόν. Hesych. μωμήσεται· ψέξει, μέμψεται. Alberti Gloss. Gr. p. 142. μωμηθῇ· ψεχθῇ, ἀποδοκιμασθῇ.

ΜΩ͂ΜΟΣ, ε, ὁ, 1) proprie: macula, vitium, labes, et respondet hebraico מוּם, quod de hominibus pariter ac animalibus, vitio corporis laborantibus, in N. T. usurpatur et pro quo Alexandrini hoc graeco usi sunt Levit. XXI, 16. 17. 21. 23. XXII, 20. 21. 25. Deut. XV, 21. ἐὰν δὲ ᾖ ἐν αὐτῷ μῶμος, χωλὸν ἢ τυφλὸν, ἢ πᾶς μῶμος πονηρὸς, ὀ θύσεις αὐτὸ κυρίῳ. 2) metaphorice: macula moralis, dedecus, vitium, id, quod vituperium et reprehensionem incurrit, aut dignum est, quae reprehendatur. Sirac. XX, 26. μῶμος πονηρὸς ἐν ἀνθρώπῳ ψεῦδος. ibid. XLVII, 22. 3) metonymice: vituperium, reprehensio, probrum, irrisio, unde Momus Deus quidam gentilium, reliquorum Deorum irrisor. Lex. Cyrilli MS. Brem. μῶμος· μέμψις, ψόγος. Hesych. μῶμος· ψόγος. Sirac. XI, 32. 34. Interdum etiam querelam notat, nam, cum conqueror, vitupero. Sirac. XVIII, 16. ἐν ἀγαθοῖς μὴ δῷς μῶμον. Vulgatus: In bonis tuis ne des querelam. 4) homo, vituperatione dignus, impius, sceleratus. Sic semel legitur in N. T. 2 Petr. II, 13. σπίλοι καὶ μῶμοι maculosi et dedecora hominum, i. q. hos: Schandflecke der menschlichen Gesellschaft. Eodem modo σπίλος usurpatur, ut infra docebitur.

ΜΩΡΑΊΝΩ, fut. ανῶ, 1) proprie de rebus usurpatur et significat: fatuum, insipidum reddo, corrumpo. Passivum μωραίνομαι fatuus et insipidus fio, corrumpor, vim et vigorem amitto, a μωρὸς fatuus, insipidus. Ita dicitur de sale, Matth. V, 13. ἐὰν τὸ ἅλας μωρανθῇ quodsi sal vim et saporem amiserit. Luc. XIV, 34. Cf. Wedelii Exercitatt. Medico-Philol. Decad. V. Exerc. 4. p. 15. I. H. Maii Obss. SS. Lib. III. p. 105. et Wolfii N. T. T. I. p. 291. 2) stolidum reddo et declaro, infatuo, μωραίνομαι stultus fio, stultitiam prodo et fatuus habeor. Rom. I, 22. φάσκοντες εἶναι σοφοὶ, ἐμωράνθησαν dum jactabant se prae caeteris sapientes esse, cognita est eorum stultitia, seu ignorantia verae religionis. 1 Cor. I, 20. οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ Θεὸς τὴν σοφίαν τῦ κόσμυ τύτυ; nonne Deus demonstravit, stultitiam esse sapientiam humanam? Chrysostomus ad h. l. bene: ἔδειξεν αὐτὴν μωράν. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini pro סָכַל Pihel stultum reddidit, 2 Sam. XXIV, 10. Ies. XLIV, 25. καὶ τὴν βυλὴν αὐτῶν μωρανῶν, et pro נִבְעַר obbrutesco, Ies. XIX, 11. Ier. X, 13. Hesych. μωραίνει· ἀφραίνει, παραληρεῖ, μαίνεται.

ΜΩΡΙ´Α, ας, ἡ, stultitia, stoliditas, inscitia, imperitia, ἄγνοια, quod vide. 1 Cor. I, 18. ὁ λόγος ὁ τῦ σταυρῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστὶ doctrina de morte cruenta Christi in eos, qui religionem christianam repudiant, stulta videtur,

 seu,

seu, ut absona ridetur et repudiatur, ibid. v. 21. διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος, pro: διὰ τοῦ κηρύγματος τοῦ μωροῦ per indoctum et ab omni subtilitate ac eruditionis specie alienum modum disserendi. Opponitur enim h. l. μωρία τοῦ κηρύγματος, τῇ σοφίᾳ λόγου v. 17. ibid. v. 24. Ἕλλησι, seu ἔθνεσι, δὲ μωρίαν quam ut absurdam spernunt et rident pagani. ibid. II, 14. μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστι absurda ipsi videtur. Ibid. III, 19. ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ Θεῷ ἐστι eruditio humana, quae nunc laudatur et commendatur, mera inscitia est, iudice Deo, h. e. Deus eam inutilem iudicat et declarat ad addiscendam et amplectendam religionem christianam. Saepius non legitur in N. T. *Thucyd.* IV, 64. et V, 41. πρῶτον ἐδόκει μωρία εἶναι ταῦτα.

ΜΩΡΟΛΟΓΊΑ, ας, ἡ, *nugacitas, dicacitas, ineptiae, nugae scurriles, studium ineptorum et impudicorum sermonum,* quale est morionum et parasitorum, i. q. εὐτραπελία, a μωρολόγος (quod vocabulum etiam in latinam linguam transiit et legitur apud *Plautum* Pers. Act. I. Sc. I, 50. „amoris vitio non meo nunc tibi *morologus fio*.") *stulta, inepta et impudica loquens*, a μωρὸς, quod vide, et λόγος *sermo*. *Athen.* VI. p. 270. F. *Antigon.* de Mirab. 126. Semel legitur in N. T. Ephes. V, 4. ubi μωρολογία non solum *nugas scurriles* et *omnes omnino sermones, Christiano indecentes*, sed speciatim etiam *impudicos sermones* comprehendere recte docuit *Heinsius* ad h. l. et *Elsnerus* in Obss. Sacr. T. II. p. 221. ex usu vocum ἀφροσύνη, (*amor turpis, impudicitia* Devt. XXII, 21. Iudd. XIX, 23. 24. 2 Regg. XIII, 12.) μωρία, (Schol. *Eurip.* ad Hippolyt. v. 642. μωρίαν ἤτοι τὴν πορνείαν) ἄνοια (*turpis amor*. *Eurip.* Hippolyt. v. 398.) et μωραίνω. *Eurip.* Hippolyt. v. 674. μωραίνουσα γυνὴ *impudica mulier;* ubi vid. Schol.

ΜΩΡΌΣ, ά, όν, 1) ut *fatuus*, (*Martial.* XIII, 13.) *insipidus, qui saporem, vim et vigorem amisit. Hippocr.* de Diaeta Lib. II, c. 27. text. 2. *Dioscor.* IV, 18. p. 122. Deinde, ut hebraicum תָּפֵל (quod pr. *insulsum, insipidum,* Iob. VI, 6. deinde vero *stultum* notat, v. c. Thren. II, 14.) latinum *fatuus*, gallicum *fade*, et nostrum *abgeschmackt*. Respondet Latinorum *stultus*, et 2) non solum *imprudentem, improvidum, qui sine consilio vult et agit, nec de eventibus est sollicitus*, aut *insanum, sanae mentis plane expertem*, sed etiam *imperitum, alienum ab omni eruditione humana* significat, q. μήωρος, ex μὴ *non* et ὥρα *cura, qui nullius rei cura tangitur*, vel quasi μὴ ὁρῶν *non videns*, sc. *animo, non intellegens*. Legitur in N. T. Matth. V, 22. ὃς δ' ἂν εἴπῃ (scil. τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ) μωρὲ quicunque vero alium appellaverit insanum, h. e. summa contumelia affecerit. Sed videtur μωρὸς h. l. potius *hominem, a vero cultu alienum, improbum, sceleratum et flagitiosum* significare, ut sensus

sensus sit: qui alium hominem improbum criminatus fuerit. Certe suadet et commendat hanc interpretandi rationem usus loquendi Hebraeorum. Conf. Ios. VII, 15. ubi נְבָלָה gravissimum scelus et flagitium significat. 2 Sam. III, 33. ubi pro נָבָל Chaldaeus רשיעין posuit. Ps. XIV, 1. Matth. VII, 26. ἀνδρὶ μωρῷ homini, qui temerarie agit nec videt, quid faciendum sit. Opponitur ἀνδρὶ φρονίμῳ v. 24. ibid. XXIII, 17 et 19. ubi μωροὶ sunt homines, perperam ratiocinantes et iudicantes. ibid. XXV, 2. 3. 8. αἱ μωραὶ imprudentes et incautae, coll. v. 13. 1 Cor. I, 25. τὸ μωρὸν τοῦ Θεοῦ quod in rebus divinis, in doctrina christiana stultum homines credunt, h. e. absurdum et incongruum. Neutrum τὸ μωρὸν substantive h. l. sumitur, ut τὸ σοφὸν, pro σοφία, legitur apud *Aelian. V. H.* I, 4. ibid. v. 27. τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου, pro τοὺς μωροὺς τοῦ κόσμου, qui stulti et ab omni eruditione humana plane alieni hominibus videntur. 1 Cor. III, 18. μωρὸς γενέσθω is deponat omnem suam eruditionem et sapientiam humanam. ibid. IV, 10. ἡμεῖς μωροὶ διὰ χριστὸν nos ob religionem christianam pro stultis habemur. 3) per metonymiam de *rebus et actionibus* usurpatur, *quae stultitiam hominis produnt.* 2 Tim. II, 23. τὰς μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ fuge et vita stultas et insulsas quaestiones, quae non ad cognitionem spectant, nec ad mores et felicitatem aliorum quidquam conferunt. Tit. III, 9. Saepius non legitur in N. T. *Phavor.* μωρός· ὁ ἄφρων. εἴρηται καὶ ἐπὶ τοῦ λαοῦ καὶ ἁπλῶς· ὡς τὸ, οὗτος λαὸς μωρὸς καὶ οὐχὶ σοφός. Deut. XXXII, 6. Idem: μωρός· ὁ ἄνους. et μωροὺς· τοὺς τῷ κόσμῳ σοφοὺς καλεῖ μωρούς. *Hesych.* μωρός· ἄφρων, μάταιος.

ΜΩΣΗΣ, ου, ὁ, vel ΜΩΫΣΗΣ, ου, ΜΩΣΕΥΣ, έως, ΜΩΫΣΕΥΣ, έως, *Moses*, insignis propheta divinus et legislator Iudaeorum eorumque dux in exitu ex Aegypto, miraculis quamplurimis clarus. Hebraice dicitur מֹשֶׁה, et nomen suum accepit vel a מָשָׁה *extraxit*, quia a filia Pharaonis ex aquis extractus et servatus fuit, (Exod. II, 10.) vel a voce coptica Μωυ, quae aquam significat, secundum *Suidam*, (Μωυ, τὸ ὕδωρ παρ' Αἰγυπτίοις, ἐξ οὗ καὶ Μωϋσῆς.) *Ioseph.* (contra *Appionem* I, 31. et *A. I.* II, 9. 6.) et *Philonem* (in libris de Vita Mosis et de nominum *mutatione*). Vide et *Hesych.* in Μωῦ, et *Wesseling* in Silva Critica P. I. p. 7. Matth. VIII, 4. τὸ δῶρον, ὃ προσέταξε μωσῆς sacrificium, quod Moses iussu divino praeceperat. ibid. XVII, 3. XIX, 7. 8. Act. VII, 40. ὁ γὰρ μωσῆς οὗτος quod etiam ad hunc Mosen attinet. Respondent haec verba hebraicis זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ, Exod. XXXII, 1. Sed nec desunt apud graecos Scriptores exempla nominativi, absolute positi. Vide *Kühn.* ad *Pausan.* VIII, 33. et ad *Aelian. V. H.* II, 14. Act. VI, 14. etc. 2) metonymice: *libri Mosis*, seu *compendium legum divinarum, per Mosen latarum.* Luc. XVI, 29.

29. ἔχουσι μωσέα habent scripta Mosis. ibid. v. 31. XXIV, 27. Ioh. V, 45. 46. Rom. V, 14. μέχρι μωσέως, i. q. v. 13. ἄχρι νόμου. *Theodoret.* ad h. l. Μωσέα τὸν νόμον καλεῖ. Alii vertunt: usque ad Mosis tempora; sensu eodem. 2 Cor. III, 15. ἡνίκα ἀναγινώσκεται μωσῆς.

N.

ΝΑΑΣΣΩΝ, ὁ, *Naasson.* Nomen proprium viri ἄκλιτον; origine hebraicum, sine dubio a radice נָחַשׁ *auguratus est, coniectavit, expertus est.* Fuit filius Aminadabi, frater Elischebae, uxoris Aaronis, pontificis, Exod. VI, 23. princeps filiorum Iudae. Num. II, 3. Commemoratur in N. T. Matth. I, 4. Luc. III, 32. Lectu digna de eius persona habet *Wetstenius N. T.* T. I. p. 228.

ΝΑΓΓΑΙ, ὁ, *Naggai, Nangae.* Nomen proprium viri ἄκλιτον hebraicum, i. q. *illuminans, illustrans,* a נָגַהּ *splenduit.* Fuit filius Maathi. Luc. III, 25. Saepius non reperitur in N. T.

ΝΑΖΑΡΕΘ, vel ΝΑΖΑΡΕΤ, ἡ, *Nazareth.* Nomen hebraicum ἄκλιτον urbis, sitae in Galilaea inferiori, (unde Matth. XXI, 11. vocatur urbs Galilaeae) in tribu Sabulonis prope Capernaumum et quidem in monte (e cuius vertice cives huius urbis Christum praecipitare conati sunt, Luc. IV, 29.) duabus leucis circiter a monte Thabore, occidentem versus, in quo Iesus conceptus et educatus est. Nonnulli sic dictam volunt a נָצַר *custodivit,* q. d. *custodita;* alii a נֵצֶר *surculus, virgultum,* quia florida erat et virgultis abundabat. Matth. II, 23. IV, 13. XXI, 11. Marc. II, 9. Luc. I, 26. II, 4. IV, 16. Ioh. I, 46. 47. Act. X, 18. *Fabric.* Gloss. N. T. p. 17. Ναζαρέθ· ἁγιαζόμενος, ἢ καθαρός. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 254.

ΝΑΖΑΡΗΝΟΣ, οῦ, ὁ, et ΝΑΖΩΡΑΙΟΣ, ου, ὁ, *Nazarenus* et *Nazaraeus.* Nomen gentile, quo Christus a Iudaeis insigniebatur, non, quod נָזִיר *Nasiraeus, separatus,* fuerit, sed a Nazareth, oppido, loco conceptionis et educationis eius. (a Ναζαρέθ.) Sic legitur in N. T. Matth. II, 23. ὅτι ναζωραῖος κληθήσεται, ubi vid. *Wetstenius.* ibid. XXVI, 71. ubi Iesus per contemtum ναζωραῖος dictus fuisse videtur, quia Nazareth locus obscurus, nec adeo celeber erat; Iudaeique opinabantur, Iesum Nazarethi quoque natum esse, ut adeo vel exinde se tuto colligere posse putarent, eum non esse Messiam. Cf. Ioh. I, 47. et supra a me dicta sub voce γαλιλαία et γαλιλαῖος. Marc. I, 24. X, 47. XIV, 67. XVI, 6. Luc. XVIII, 37. XXIV, 19. Ioh. XVIII, 5. 7. XIX, 19. Act. II, 22. III, 6. IV, 10. VI, 14. XXII, 8. XXVI, 9. Postmodum vero etiam Christiani,

ni, quia Iesu Nazaraei, quem Nazarethi natum existimabant, doctrinam amplectebantur, per contemtum et ludibrium Ναζωραῖοι fuerunt appellati a Iudaeis, nominis Iesu hostibus infensissimis, teste Luca Act. XXIV, 5. πρωτοστάτην δὲ τῆς τῶν Ναζωραίων αἱρέσεως principem Nazaraeorum, i. e. Christianorum sectae. Saepius non legitur in N. T. *Alberti* Gloss. Gr. N. T. p. 18. Ναζωραῖος· καθαρός, ubi vid. nota *Alberti*.

ΝΑΘΑΝ, ὁ, *Nathan*. Nomen viri ἄκλιτον, origine hebraicum, a radice נָתַן *dedit*, unde *donum* significat. *Alberti* Gloss. Gr. p. 45. Ναθάν· ἔδωκεν, ἡ δόσις, ἡ διδόντος. Duo autem huius nominis viri in libris sacris commemorantur. Vnus fuit propheta Iudaeorum insignis, Davide regnante, 2 Sam. VII, 2. Alter vero filius Davidis, cuius mentio fit 2 Sam. V, 14. et Luc. III, 31.

ΝΑΘΑΝΑΗΛ, ὁ, *Nathanael*. Est nomen viri ἀκλίτου hebraicum, נְתַנְאֵל, i. q. θεόδωρος *donum Dei*, vel *Deus dedit*, ex נָתַן *dedit* et אֵל *Deus*. Fuit autem discipulus Christi Ioh. I, 46—50. XXI, 2. Hunc vulgo eundem esse credunt cum *Bartholomaeo*, qui in Catalogo Apostolorum recensetur. Vide *I. Macknighti* Comment. Harmon. in IV. Evang. ed. *Ruckersfelder*. T. II. p. 313.

ΝΑΙ. Adverbium, 1) *affirmandi, asseverandi et assentiendi*, et significat: *profecto, sane, utique, certe, imo, ita, etiam*. Matth. V, 37. ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν ναὶ ναί, οὒ οὔ esto sermo vester affirmans, vere affirmans, et negans, vere negans, h. e. veritati studete in omni sermone vestro. ibid. IX, 28. ναὶ κύριε, pro: πιστεύομεν κύριε. ibid. XI, 9. ναὶ λέγω ὑμῖν affirmo vobis hoc, et v. 26. ναὶ est latinum *profecto*. ibid. XIII, 51. XVII, 24. XXI, 16. Luc. VII, 26. X, 21. XI, 51. XII, 5. Ioh. XI, 27. XXI, 15. 16. Act. V, 8. XXII, 27. Rom. III, 29. 2 Cor. I, 17. ubi loco ἵνα ᾖ παρ' ἐμοὶ τὸ ναί, ναί, καὶ τὸ οὔ, οὔ, sine dubio reponendum est ἵνα ᾖ παρ' ἐμοὶ τὸ ναί καὶ τὸ οὔ, ut apud me sit, ita est, et mox, non ita est, h. e. ut ego fallax sim et mendax, ut consilia mea facile mutem, ut sim inconstans. ibid. v. 18. ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οὔ, ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν doctrina, a me vobis tradita, non fuit varia et mutabilis, seu sibi ipsi contradicens, non idem affirmans et idem negans, sed semper eadem. ibid. v. 19. doctrina christiana non est idem affirmans et idem negans, sed constans et immutabilis, seu, in ea omnia sunt vera. ibid. v. 20. ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι θεοῦ ἐν αὐτῷ τὸ ναί, καὶ ἐν αὐτῷ ἀμήν quidquid Deus per doctrinam christianam promittit, est verum, ratum et certum. Iacob. V, 12. Apoc. I, 7. ναὶ ἀμήν. ib. XIV, 13. XVI, 7. XXII, 20. Eodem modo ναὶ etiam apud Graecos non solum in interrogationibus, sed etiam sine interrogatione usurpari,

idoneis

idoneis exemplis docuit *Vigerus* de Idiotiſmis Ling. Gr. p. 411 ſq. ed. *Zeunii*. 2) ſequente ἀλλὰ, aut καὶ, habet vim, *aut plene, aut certe ad tempus concedendi*, et reſpondet latinis *recte, eſto, concedo*, ſed ἀλλὰ aut καὶ vim obiiciendi, Matth. XV, 27. ναὶ κύριε, καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων κ. τ. λ. fit ſane, ut dicis, Domine, ſed tamen et canibus micae, de menſa dominorum ſuorum decidentes, dari ſolent, Marc. VII, 28. (*Plutarch*. Themiſt. p. 117. et de Virt. Mulier. p. 258. *Arrian*. Epictet. Lib. IV, c. 6. p. 396. Vide et *Weſſeling*. ad *Diod. Sic*. XIII, p. 561.) Sunt tamen interpretes, qui ναὶ in utroque loco *quiritantis, exclamantis auxiliumque implorantis* eſſe exiſtiment, adducti loco *Philoſtrati* Vit. Soph. II, c. 5. ſect. 3. p. 574. τὸ θρυλλούμενον ἐκεῖνο ἱκέτευσεν ἐπιτέγξας τοὺς ὀφθαλμοὺς δακρύοις, ναὶ Νικία, ναὶ πάτερ, εἴπως Ἀθήνας οἶδας. Sed ναὶ vim quoque concedendi habere, apparet vel e loco *Demoſthenis* p. 310. ed. *Reiske*: Ναὶ, φησὶν, ἀλλὰ τὸ τοῦ κεφάλου καλὸν, τὸ μηδεμίαν γραφὴν φυγεῖν. 3) particula *obſecrantis et obteſtantis*, et notat: *obſecro, quaeſo*. Philem. v. 20. ναὶ, ἀδελφὲ, ἐγώ σου ὀναίμην ἐν κυρίῳ. Apoc. XXII, 20. ναὶ ἔρχου κύριε Ἰησοῦ veni obſecro Domine Ieſu! Saepius non legitur in N. T. *Ariſtoph*. Nub. v. 782. *Eurip*. Medea v. 1277.

NAÏN, ἡ, *Nain*. Eſt nomen urbis ἄκλιτον hebraicum ab נָעִים *pulcer, elegans, amoenus*, ſic dictae vel ab amoenitate ſitus, vel, ut aliis placet, a pulcritudine aedificiorum. Conf. *Lightfoot*. Chorogr. Lucae praemiſſam cap. 3. in Hor. Hebr. et Talmud. *Reland*. Palaeſt. Lib. III. p. 804. et *Cellarii* Geogr. Plen. III, cap. 13. p. 423. Fuit autem Nain civitas Galilaeae, ſita in extremis limitibus Iſcharitidis, iuxta torrentem Ciſon, circa montem Thabor, non procul a Capernaum, et duabus circiter leucis ab urbe Nazareth. Syriace dicitur [illegible] plur. q. d. *amoeni*, ſc. *agri*. Semel commemoratur in N. T. Luc. VII, 11.

ΝΑΟ'Σ, οῦ, ὁ, attice νεὼς, 1) proprie: *habitatio, habitaculum*, a ναίω *habito*. 2) *templum, aedes, divino cultui, ſive veri Dei, ſive idolorum, dicata*, ſpeciatim: *templum Hieroſolymitanum*. Matth. XXIII, 16. 17. 21. ναὸς, pro ναὸς θεοῦ, ut legitur ib. XXVI, 61. ibid. XXVII, 40. Marc. XIV, 58. XV, 29. Ioh. II, 20. Act. VII, 48. οὐχ ὁ ὕψιστος ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ non habitat ſummum numen in templis, manu factis. ibid. XVII, 24. 2 Theſſ. II, 4. ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καθίσαι κ. τ. λ. ita, ut in templo ſummi Dei ſedens ſe ipſum pro Deo habeat. Deſcriptio hominis, admodum impii et inflati, qui Deum adeo ipſum omnemque cultum divinum ſuperbus contemnit. Apoc. VII, 15. XI, 1. 2. 19. XIV, 15. 17. XV, 5. 6.

5. 6. 8. XVI, 1. 17. XXI, 22. Respondet in versione Alex. hebraico הֵיכָל templum, 1 Sam. I, 9. III, 3. 2 Sam. XXII, 7. etc. Iam, quia in hoc *ναῷ*, seu templo Hierosolymitano erat *τὸ ἅγιον*, solis sacerdotibus patens, *τὸ ἅγιον τῶν ἁγίων*, seu *ἄδυτον*, quod soli pontifici uno modo anni die semel ingredi fas erat, et atrium exterius, quod populo patebat, hinc factum est, ut *ναὸς* in N. T. interdum non totum templum Hierosolymitanum, sed tantum aliquam eius partem, per synecdochen totius pro parte, significaret et quidem speciatim: 2) *atrium exterius templi Hierosolymitani, in quo consistebat populus.* Matth. XXIII, 35. *ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου* usque ad caedem Zachariae, Barachiae filii, quem interfecistis inter atrium et altare; quod erat spatium XXII. cubitorum. Conf. 2 Chron. XXIV, 21. ubi facta caedes esse dicitur בַּחֲצַר בֵּית יְהוָה, h. e. in subdiali parte templi, in qua erat altare holocaustorum, quam Graeci *αὐλὴν*, *Iosephus ὕπαιθρον* vocat. Cf. ad h. l. *Grotium.* Matth. XXVII, 5. *ῥίψας τὰ ἀργύρια ἐν τῷ ναῷ* proiectis siclis in atrium, seu potius eam templi Hierosolymitani partem, in qua considere solebant assessores synedrii magni, quam לשכת הגזית vocabant, monente hic *Grotio.* In versione Alex. respondet hebraico אוּלָם *vestibulum, porticus,* quem ante templum struxit Salomo, 1 Chron. XXVIII, 11. 2 Chron. VIII, 12. XV, 8. 4) *ea pars templi Hierosolymitani*, quae *sanctum* dicebatur, et solis sacerdotibus patebat. Luc. I, 9. *εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ κυρίου* ingressusque est sanctum, coll. Exod. XXX, 7. ibid. v. 21. 22. Apoc. XI, 1. Ita הֵיכָל 1 Regg. VI, 5. 5) *ea pars templi Hierosolymitani, quae Sanctum Sanctorum,* seu *ἄδυτον*, hebraice דְּבִיר (1 Regg. VI, 5. Huic voci respondet etiam in versione Alex. Ps. XXVIII, 2.) vocatur. Matth. XXVII, 51. *καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο.* Vide supra sub *καταπέτασμα.* Marc. XV, 38. Luc. XXIII, 45. Sic etiam legitur 3 Macc. I, 10. *ἐνεθυμήθη βουλεύσασθαι εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν*, coll. v. 11. *Syrus* bene ܠܓܘܗ ܕܗܝܟܠܐ in intimas templi partes. ibid. II, 1. 6) *delubrum minus et mobile, Dei, Deaeve icunculae asservandae accommodum, maioris templi formam repraesentans, templum portatile.* Sic legitur in N. T. Act. XIX, 24. *ποιῶν ναοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος* faciens templa argentea Dianae, h. e. aediculas parvas portatiles ex argento, figuram templi Dianae Ephesinae referentes, in quibus reponebatur statua, seu imago Dianae et quae tanquam sacraria a cultoribus huius Deae asservabantur. (Conf. *I. H. Lederlini* Meletema Philol. de templis argenteis Dianae Ephesiae. Argentor. 1714. 4.) Sermo autem ibi est de Demetrio, qui horum templorum portatilium monopolium Ephesi habebat. De

templis

templis portatilibus veterum gentilium vid. *Herodot.* II, 63. *Theophr.* Char. c. 16. *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* XX, 14. *Salmasius* ad *Solinum* cap. 53. p. 803. et *Ioh. Henr. a Seelen* Meditatt. Exeg. P. I. p. 507 sq. Schol. ad *Aristot.* Rhet. I, 15. ναοὶ, inquit, sunt εἰκονοςάσια, capellulae cum imaginibus inclusis. 7) metaphorice: *omne, quod est vero cultui divino destinatum et dicatum.* Hinc Iesus, digito in suum corpus monstrans, Ioh. II, 19. Iudaeis dixit λύσατε τὸν ναὸν τῦτον destruite hoc templum corporis mei, ut a Iohanne v. 21. explicatur verbis: ἐκεῖνος δὲ ἔλεγε περὶ τῦ ναῦ τῦ σώματος αὐτῦ. Quonam vero sensu et respectu Christus corpus suum templum dixerit, (nempe quatenus Christus omnibus, quae his in terris peregit, verum cultum divinum promovere studuit,) apparet ex aliis locis N. T. magis perspicuis, v. c. 1 Cor. III, 16. ὐκ οἴδατε ὅτι ναὸς Θεῦ ἐςε; num ignoratis, vos esse coetum Deo sacrum veroque eius cultui dicatum? ibid. v. 17. ubi videndus *Grotius.* ibid. VI, 19. τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τῦ ἐν ὑμῖν ἁγίυ πνεύματός ἐςιν. Dicitur autem h. l. *corpus humanum templum Dei,* quatenus actionibus omnibus, quae corpore producuntur, verum Dei cultum demonstrare et propagare debemus, (quo sensu etiam a *Philone* de Somniis T. I. p. 654. ed. *Mangey* ἡ λογικὴ ψυχὴ vocatur τὸ ἱερὸν Θεῦ. Conf. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 111.) coll. v. 20. δοξάσατε δὴ τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν. (*Hierocl. Aur. Carm.* p. 24. ed. *Needham* καὶ ναὸν εἰς ὑποδοχὴν τῦ Θείυ Φωτὸς τὸν ἑαυτῦ παρασκευάζων νῦν.) 2 Cor. VI, 16. Ephes. II, 21. Saepius non legitur in N. T. *Phavor.* ναός· παρὰ τὸ ἐνναίειν ἐν αὐτῷ Θεόν. Idem: Ναός ἐςι νοητὸς νῦς καθαρὸς, τὴν πολυποίκιλον τέως σοφίαν τῦ Θεῦ καθιδρυμένην ἔχων ἐν ἑαυτῷ. ναὸς δὲ Θεῦ· ὁ τῆς ἁγίας Μονάδος Θεατής. Caeterum de differentia inter ἱερὸν et ναὸν vide *Stodtmanni* Syllogen I. differentiarum graecarum §. 11. in Novis Miscell. Lips. Vol. VII. p. 654. qui docuit, ἱερὸν apud Graecos totum templum, ναὸν vero ipsum penetrale significasse, in quo Dei constitutum erat simulacrum.

ΝΑΟΥΜ, ὁ, *Naum.* Nomen proprium viri ἄκλιτον, vel hebraicum (נַחוּם) significans *consolationem,* seu *consolatorem,* a נָחַם *consolatus est,* vel נְאוּם *dictus,* a radice נָאַם *dixit.* Semel commemoratur in N. T. Luc. III, 25.

ΝΆΡΔΟΣ, ϩ, ὁ, *nardus.* Originem suam haec vox Orienti debet, hebraico נֵרְדְּ, (Cantic. I, 12. IV, 13. 14.) chaldaico נִרְדָּא et syriaco ܢܪܕܝܢ. 1) proprie ita dicitur *nardus,* herba, seu, teste *Plinio* H. N. XII, 12. frutex gravi et crassa radice, sed brevi ac nigra fragilique, sed pingui, situm redolente, ut cyperi, aspero sapore, folio parvo densoque; cacumina in aristas se spargunt. Ideo gemina dote nardi spicas

ac

ac folia celebrant. Cf. *Salmasii* Exercitt. Plin. p. 746. c. 52. *Ol. Celsii* Hierobot. T. II. p. 1 sq. et *Wetstenii* N. T. T. I. p. 624. Optima nardus non frutex, neque herba, sed tantum radix est. Ab Indis advecta in Syriae emporia et e Syria delata in Europam est. In nardo succus quidam est, ex quo, sive e foliis, sive e spicis, sive e radice expresso, oleum et unguentum pretiosissimum confecerunt veteres. Hinc νάρδος 2) *oleum nardinum, unguentum, quod ex liquore, seu succo νάρδε confectum fuit*, i. q. μύρον, seu ἔλαιον νάρδινον. *Suid.* νάρδος· μυρεψικὸν ἔλαιον, θηλυκῶς. Sic bis tantum legitur in N. T. Marc. XIV, 3. μύρον νάρδε πιϛικῆς, quae verba vulgo vertuntur: unguentum ex nardo vera, non adulterata; sed vide, quae infra ad vocem πιϛικὸς dicentur. Ioh. XII, 3. Ita etiam latinum *nardus* interdum pro *unguento nardino* ponitur, v. c. apud *Tibull.* II, 2. 7. *Horat.* Epod. V, 59. *nardo perunctum.* Conf. *Foësii* Oecon. Hipp. p. 257.

ΝΆΡΚΙΣΣΟΣ, ε. ὁ, *Narcissus.* Nomen proprium viri, origine graecum. Fuit Claudii libertus potentissimus, cuius mentionem quoque facit *Tacitus* Annal. XIII, c. 1 et 4. Semel commemoratur in N. T. Rom. XVI, 11. ἀσπάσασθε τὲς ἐκ τῶν Ναρκίσσε, subintellege οἰκείων, salutate eos, qui sunt ex familiaribus, seu domesticis Narcissi.

ΝΑΥΑΓΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie i. q. τὴν ναῦν ἄγνυμι, *navem frango, naufragium facio*, ex ναῦς *navis*, et ἄγνυμι *frango.* Hinc ναυηγὸς ionice pro ναυαγὸς *naufragus*, ὁ ἐν θαλάττῃ ἀπολλύμενος, interprete *Hesychio*, et ναυαγία *naufragium*, ἡ συντριβὴ τῆς νεώς, interprete *Thoma M.* ubi vide interpretes. Sic semel legitur in N. T. 2 Cor. XI, 25. τρὶς ἐναυάγησα ter naufragium feci. *Diog. Laërt.* I, 31. *Xenoph. Cyrop.* III, 1, 14. 2) metaphorice: *iacturam facio, amitto, damnum perpetior.* Sic legitur in N. T. 1 Tim. I, 19. περὶ τὴν πίϛιν ἐναυάγησαν fidei naufragium, seu iacturam fecerunt, h. e. aberrarunt a vera religione christiana, et ad errores delapsi sunt. Saepius non legitur in N. T. Simili modo apud Latinos *naufragium* frequenter pro *bonorum* vel *famae amissione* ponitur, v. c. apud *Cic.* de Invent. I, 5. de Div. I, 24. Idem in Or. p. Sulla 14. *patrimonio naufragus.* Adde *Galenum* de Rat. Med. 19. et *Philonem* de Somniis T. I. p. 678. 26.

ΝΑΎΚΛΗΡΟΣ, ε, ὁ, *naucleras, navis dominus ac magister, qui eam locat mercatori, ad merces imponendas et vehendas, qui hominibus, vel mercibus, navi traiiciendis, lucrum quaerit*, seu *naviculariam facit*, ut *Cicero* loquitur Verr. V, 17. ex ναῦς *navis* et κλῆρος *sors, haereditas, possessio.* Semel legitur in N. T. Act. XXVII, 11. τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ. *Xenoph.* Anab. VII, 2. 7. Idem de Vectig. III, 4. 12. V, 3.

Ammo-

Ammonius : ναύκληροι μὲν γάρ εἰσιν οἱ ναῦς κεκτημένοι. *Hesych.* ναύκληρος· ὁ δεσπότης τοῦ πλοίου. Hinc ναυκληρεῖν *naviculariam facere. Xenoph.* de Rep. Laced. VII, 1. et ναυκληρία *navicularia. Xenoph.* de Mag. Equit. IX, 2. Conf. *Abresch.* ad *Aeschyl.* III, 145. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 640.

ΝΑΥΣ, νεὼς, ἡ, ionice νηῦς, νηὸς, a νάω *fluo*, *navis*. In N. T. tantum legitur Act. XXVII, 41. ἐπώκειλαν τὴν ναῦν *impegerant navem*. *Hesych.* ναῦς· πλοῖον ὀρθῆς πτώσεως. In versione Alex. respondet hebraico אֳנִי et in foemin. אֳנִיָּה *navis*. 1 Regg. IX, 26. 27. X, 11. 22. — Interdum quoque deficit hoc vocabulum, v. c. Act. XXVII, 41. κατεῖχον (scil. ναῦν) εἰς τὸν αἰγιαλόν. Simili modo *Philostrat.* Vit. Apoll. L. IV, c. 13. ἐκέλευσέ τε κυβερνήτην κατασχεῖν ἐς τὴν Αἰολίαν iussit gubernatorem dirigere navem in Aeoliam.

ΝΑΥΤΗΣ, ου, ὁ, *nauta*, pro quo latini poetae scribunt *navita*, *qui navi agenda occupatur*, a ναῦς *navis*. Ter tantum legitur in N. T. Act. XXVII, 27. ὑπενόουν οἱ ναῦται προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν, intellexerunt nautae, se appropinquare terrae cuidam continenti. ibid. v. 30. Apoc. XVIII, 17.

ΝΑΧΩΡ, ὁ, *Nachor*. Nomen proprium viri ἄκλιτον, origine hebraicum, נָחוֹר, i. e. *aridus*, a rad. חָרַר *exarsit*, *exustus est*, in Niphal נָחַר *exaruit*. Duo autem in libb. s. commemorantur, hoc nomine insigniti. Vnus fuit filius Tharachi, frater Abrahami. Genes. XI, 27. Alter fuit filius Serug, avus Abrahami. Genes. XI, 22. qui etiam commemoratur Luc. III, 34.

ΝΕΑΝΙΑΣ, ου, ὁ, *iuvenis*, *adolescens*, a νεὰν, νεᾶνος, quod idem significat, hocque a νέος *novus*. Vid. *Pollux* Onomast. II, cap. 1. Sic legitur in N. T. Act. XX, 9. XXIII, 17. 18. 22. Alexandrini posuerunt pro בַּעַר *puer*, *adolescens*, Iudd. XVI, 26. XVII, 7. 11. Prov. VII, 7. *Herodian.* III, 11. 1. 2) e more loquendi Graecorum νεανίαι, νεανίσκοι et νέοι etiam ii dicuntur, *qui annum tricesimum egressi sunt*, *viri*, *qui adhuc sunt annis florentibus*. Sic Davides, cum Goliatho certamen ingressurus, a *Iosepho* A. I. VII, 9. §. 2. νεανίσκος vocatur, cum esset triginta fere annos natus. Exempla alia e Graecis habet *Casaubonus* in Exercitatt. Antibaron. I, 15. 34. Sic quoque Ios. VI, 22 et 23. homines iidem mox אֲנָשִׁים, mox נְעָרִים vocantur; utrumque vero vocabulum Alexandrini reddunt per νεανίσκοι. Eodem modo Latinis *adolescens* et *adolescentulus* dicitur, v. c. apud *Cicer.* Orat. II. Philipp. cap. 21. *Senecam* Ep. 30. *senectus adolescentiam sequitur*, et *Sallustium* Bell. Catil. cap. 49. ad quem locum vid. *Cortius*. Conf. etiam *Manutius* in Anim. ad Cic. Lib. II. ad Famil. Ep. 1. et *Norisius* in Cenotaph. Pisan. Diss. II, c. 6. p. 160. Lucem hinc foeneratur locus Act. VII, 58. ubi Paulus, qui tamen iam ad aetatem

tem virilem progressus erat, *νεανίας* vocatur. Saepius non legitur in N. T.

ΝΕΑΝΊΣΚΟΣ, ου, ὁ, 1) *iuvenis, adolescens, adolescentulus*, a *νεανίας*, quod vide. Marc. XIV, 51. XVI, 5. ubi tamen *νεανίσκος* designat *angelum*, qui formam iuvenis induerat. Luc. VII, 14. Act. II, 17. *νεανίσκοι* opponuntur *τοῖς πρεσβυτέροις*. ibid. V, 10. coll. v. 6. ubi *οἱ νεώτεροι* vocantur. 1 Ioh. III, 13. 14. In versione Alex. respondet hebraico נַעַר Exod. X, 9. XXIV, 5. et עֶלֶם *adolescens*, 1 Sam. XX, 22. 2) *vir, qui adhuc est annis florentibus*, et permutatur cum *ἀνὴρ* apud *Xenoph. Cyrop.* VIII, 3, 12. 13. coll. §. 11. *Anab.* VII, 7, 3. coll. §. 1. *Diog. Laërt.* VIII, 10. *Phavor.* *νεανίσκος ἀπὸ ἐτῶν εἰκοσιτριῶν ἕως ἐτῶν τριακοντατεσσάρων, ἢ τεσσαράκοντα ἑνός*. Matth. XIX, 20. 22. coll. Luc. XVIII, 18. ubi *ἄρχων* vocatur. Ita נַעַר Genes. XLI, 12. et 2 Chron. XIII, 7. et *adolescens* apud Latinos. Vid. *Cort.* ad *Sallust. Catil.* 38, 1. 3) *milites κατ' ἐξοχὴν* dicuntur in N. T. *νεανίσκοι*, qui etiam a Romanis saepe *iuvenes, iuniores* et *iuventus* vocantur. Sic occurrit Marc. XIV, 51. *καὶ κρατοῦσιν αὐτὸν οἱ νεανίσκοι* et comprehendebant eum milites romani. Conf. Alexandrinos, Ios. II, 1. 2 Sam. II, 14. יָקוּמוּ נָא הַנְּעָרִים surgant iam pueri, h. e. milites. ibid. v. 15. 16. Genes. XIV, 24. armati servi Abrahami נְעָרִים vocantur Ies. XIII, 18. Adde 1 Sam. XXI, 2. 5. et 2 Chron. XIII, 3. ubi LXX. habent *πολεμιστάς*. *Polyb.* Hist. IV, 16. *ἤδη ἐπιλελεγμένων τῶν Ἀχαϊκῶν νεανίσκων*. ibid. III, 62. V, 25. X, 11. *Aelian.* V. H. II, c. 44. Eodem modo vox *adolescens* usurpatur apud *Cicer.* pro Milon. c. 4. Conf. *Casauboni* Exercitt. Antibaron. I, 34. XVI, 65. et *Liv.* de Re Militari I, c. 4.

ΝΕΆΠΟΛΙΣ, εως, attice εως, ἡ, *Neapolis*, urbs Thraciae in finibus Macedoniae, in sinu Strymonico, e regione Thasi, insulae, Chalcidensium colonia. Olim dicta fuit Parthenope; cum autem, iubente id Apollinis oraculo, a Cumanis ob ingruentem immanissimam pestem esset destructa, ab iisdem reaedificata est et ad differentiam veteris urbis Neapolis, i. e. nova urbs appellata. Componitur enim ex *νέα* nova et *πόλις* civitas. Semel commemoratur in N. T. Act. XVI, 11. Conf. *Cellarii* Geograph. Plen. II, c. 13. p. 849. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 554.

ΝΕΕΜΆΝ, ὁ, *Naaman*. Nomen proprium viri indeclinabile, hebr. נַעֲמָן *pulcher, amoenus*, a rad. נָעֵם *amoenus fuit*. Fuit princeps militiae regis Syriae. 2 Regg. V, 1. Commemoratur semel, in N. T. IV, 27.

ΝΕΚΡΌΣ, ἀ, ὄν, 1) proprie: *mortuus, vita destitutus, defunctus, cadaver mortui*, q. v. νε et κῆρ sine corde, in quo cor exstinctum est. Matth. XXII, 32. *οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς, θεὸς νεκρῶν*,

νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων non est Deus, Deus mortuorum, sed viventium. ibid. XI, 5. νεκροὶ ἐγείρονται mortui in vitam revocantur. Ioh. XX, 9. ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι a mortuis resurgere. Rom. VI, 9. ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν resuscitatus a mortuis. Matth. XXIII, 27. ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν intus autem plena sunt ossibus *cadaverum*. Etiam graeci Scriptores, si de *cadavere* loquuntur, et neutrum, τὸ νεκρὸν, et masculinum ponere solent, v. c. *Aelian.* V. H. IV, 6. καὶ τὸν νεκρὸν ἐξέβαλον αὐτοῦ ἐκτὸς τῶν ὅρων. *Palaeph.* de Incredib. c. 12. Apud Alexandrinos autem νεκρὸς respondet hebraico נְבֵלָה *cadaver*. Deut. XXVIII, 26. Ier. VII, 33. et τῷ פגר idem. 2 Chron. XX, 24. Ies. XXXIV, 3. 2) *qui fuit mortuus, qui vitae est restitutus*. Luc. VII, 15. καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς καὶ ἤρξατο λαλεῖν statimque erecto corpore sedit, qui fuerat mortuus, loquique coepit. 2 Tim. IV, 1. τοῦ μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς. 1 Petr. IV, 5. Apoc. XI, 18. ἦλθεν ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν, κριθῆναι. ibid. XX, 12. 3) *mortuo similis, pro mortuo habitus*, i. q. ὡς νεκρός. Matth. XXVIII, 4. καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ νεκροὶ et paene exanimati sunt prae metu. Apoc. I, 17. Luc. XV, 24. ὅτι οὗτος ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησεν credebam hunc fratrem tuum iam dudum esse mortuum; iam mihi redditus est. ibid. v. 32. Act. XX, 9. καὶ ἤρθη νεκρὸς et sublatus est tanquam mortuus. 4) οἱ νεκροὶ pro θάνατος *mors*. Hebr. IX, 17. διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, h. e. ἐπὶ θανάτῳ, testamentum enim morte testatoris ratum fit, coll. v. 16. ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου. Ita etiam in V. T. מֵתִים usurpatur Cohel. IX, 3. Conf. etiam Ephes. V, 14. ubi quidem οἱ νεκροὶ etiam pro θάνατος, sed sensu metaphorico sumitur, et *vitam pravam et scelestam* notat, ut infra docebitur. 5) *debilis, sine viribus, impotens, qui nullas vires ad aliquam rem peragendam habet, aut exserit*, etiam *inutilis*. Rom. VI, 11. νεκρὸν εἶναι τῇ ἁμαρτίᾳ renuntiare, valedicere vitiositati nec amplius ei indulgere. Sic etiam apud Latinos *mortuus alicui esse* dicitur, qui nullam cum aliquo communionem habet, apud *Plautum* Cistell. III, 1, 16. [illegible] *mortuus tibi sum*. Rom. VII, 8. χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρὰ vitiositas nisi lege irritetur, non facile in actiones erumpit, seu vim suam non omnino prodit. ibid. VIII, 10. τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν δι' ἁμαρτίαν corpus vi et efficacia caret, quod ad peccata attinet. Iac. II, 17. ἡ πίστις νεκρά ἐστι καθ' ἑαυτήν, h. e. ἐὰν μὴ ἔργα ἔχῃ, cognitio religionis christianae, si sola spectetur, plane inefficax est et inutilis. ibid. v. 20 et 26. *Philostrat.* Vit. Soph. II, c. 1. p. [illegible] (Herodes) τὸν μὲν [illegible] 6) metaphorice: *spiritualiter mortuus, [illegible] scelestus, qui peccandi consuetudine ad omnem virtutem inhabilis est*, etiam

homo,

homo, *qui, huius vitae amici memor, ad altiora non adspirat.* Matth. VIII, 22. ἄφες τὰς νεκρὺς θάψαι τὰς ἑαυτῶν νεκρὺς, h. e. permitte curam mortuos sepeliendi iis, qui inepti sunt ad rerum divinarum studium; ubi νεκροὶ sunt homines, qui, nimia rerum terrenarum cura impediti, ad sublimiora et altiora, maxime ad rerum divinarum cognitionem non adspirant. Rom. VI, 13. ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντας tanquam homines, qui pristinae vitiositati plane renunciarunt seque totos vitae sanctae consecrarunt. Apoc. III, 1. νεκρὸς εἶ totus vitiositati deditus, seu in virtute segnis ac ignavus es. *Aristoph.* Ran. v. 423. ubi *Apollonius*, Schol. *Aristoph.* διὰ τὴν κακοπραγίαν νεκρὺς τὰς ἀθηναίας καλεῖ. *Clemens Alex.* Strom. Lib. V. ἐν τῇ βαρβάρῳ φιλοσοφίᾳ νεκρὺς καλῦσι τὰς ἐκπεσόντας τῶν δογμάτων, καὶ καθυποτάξαντας τὸν νῦν τοῖς πάθεσι ψυχικοῖς. Huc etiam pertinet formula νεκρὰ ἔργα, h. e. *malefacta, peccata, quae mortem, seu infelicitatem hominibus consciscunt.* Hebr. VI, 1. IX, 14. Interdum etiam οἱ νεκροὶ pro abstracto θάνατος ponitur et metaphorice *ipsam vitiositatem, ipsam vitam pravam et scelestam* significat, v. c. Ephes. V, 14. ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν renuntia pristinae vitiositati tuae. 7) *infelix, miser,* et speciatim de ea miseria et infelicitate usurpatur, in quam improbitas hominem demergit, quae etiam, abstracto posito pro concreto, οἱ νεκροὶ, seu θάνατος vocatur. Rom. XI, 15. ζωὴ ἐκ νεκρῶν reditus in vitam, h. e. transitus e statu miserrimo in felicissimam conditionem. Ephes. II, 1. καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκρὺς τοῖς παραπτώμασι καὶ ἁμαρτίαις et vos, quondam scelere et impietate infelicissimos. ibid. v. 5. Coloss. II, 13.

ΝΕΚΡΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) *neco, eneco, vita privo, mortifico, interimo,* a νεκρὸς *mortuus.* Sed in hac significatione de privatione vitae animalis nunquam legitur in N. T. 2) metaphorice: *enervo, debilito, viribus exuo, effoetum reddo,* etiam *inertem, otiosum reddo, infringo et imminuo alicuius vim et potestatem,* et νεκρόομαι, ῦμαι, *privor viribus agendi, debilitor, viribus ac potestate exuor.* Rom. IV, 19. et Hebr. XI, 12. τὸ σῶμα νενεκρωμένον corpus, ad procreandam sobolem et amoris negotium ineptum, seu praemortuum, quod vocabulum in eadem re legitur apud *Ovid.* Amor. III, 7. v. 651. Cf. etiam *Libanii* Ethopoeiam cap. 20. p. 733. Praeterea semel tantum legitur in N. T. Coloss. III, 5. νεκρώσατε ὖν τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, h. e. nolite corpore vestro, aut singulis eius membris ad peccata abuti. Bene *Theodoretus* ad h. l. μηκέτι τὸ σῶμα ἐνεργείτω τὴν ἁμαρτίαν. Apud exteros *Scriptores* reperitur etiam vox composita ἀπονεκρόω, v. c. *Arrian.* Diss. Epictet. IV, c. 5. p. 391. τῦτο δὲ αἰδήμον ἀπονενέκρωται huius verecundia emortua est.

ΝΕΚΡΩΣΙΣ, εος, attice εως, ἡ, 1) proprie: *mortificatio, privatio vitae animalis, interfectio, caedes*, a 2 perf. praet. pass. νενέκρωσαι, verbi νεκρόω *vita animali privo, interficio.* 2) *privatio virium et vigoris naturalis, debilitas corporis.* Sic v. c. in N. T. membris genitalibus tribuitur eorumque debilitatem indicat. Rom. IV, 19. τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάῤῥας praemortuam, h. e. ineptam concipiendo et gerendo foetui Sarae matricem, non modo natura, sed et aetatis ratione. Vide supra νεκρόω. 3) i. q. θάνατος *mors, mortis periculum, gravior afflictio, cui aliquis est expositus.* 2 Cor. IV, 10. πάντοτε τὴν νέκρωσιν τῦ Ἰησῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τῦ Ἰησῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ semper corpus nostrum ita vexatur, ut ad mortem venturum esse videatur, qua in re, quia similes sumus Christo, etiam aliquando felicitatis eius in coelo erimus participes. Respondet autem in hac significatione hebraico תְּמוּתָה Ps. LXXIX, 11. CII, 21. 1 Sam. XXI, 4. Saepius non legitur in N. T.

ΝΕΟΣ, α, ον, 1) *recens, novus, tempore vel ortu, quod nuper accidit, aut factum est*, et opponitur τῷ παλαιός. Matth. IX, 17. οἶνος νέος vinum recens, mustum. Marc. II, 22. Luc. V, 37. 38. 39. καὶ ὐδεὶς πιὼν παλαιὸν, εὐθέως θέλει νέον neque aliquis, veteri vino usus, statim recens postulabit. *Hesych.* νέον· νεωστὶ γενόμενον, θάλλον, πρόσφατον. 2) *iuvenis, iunior.* Tit. II, 4. ἵνα σωφρονίζωσι τὰς νέας ut doceant et hortentur foeminas iuniores, seu eas ad sanam mentem reducant. *Hesych.* νέος· νεώτερος, ἔφηβος. Alexandrini pro נַעַר *puer.* Genes. XXXVII, 2. Prov. XXII, 15. Ies. LXV, 20. Legitur sic etiam aliquoties apud *Aeschin. Socr.* Dial. I, 7. 11. 12. II, 16. μειράκιόν τι σφόδρα νέον. *Xenoph.* de Venat. IX, 8. 3) in oppositione ad praecedens: *alius, diversus a priori*, et speciatim de eo usurpatur, *qui est emendatus per religionem christianam.* 1 Cor. V, 7. νέον φύραμα *nova massa*, a priori longe diversa. Opponitur ibi τῇ παλαιᾷ ζύμῃ, adeoque metaphorice hominem pium et emendatum per religionem christianam significat. Cf. supra sub ζύμη. Coloss. III, 10. ὁ νέος ἄνθρωπος animus hominis edoctus et emendatus per religionem christianam. Opponitur τῷ παλαιῷ ἀνθρώπῳ v. 9. Vide supra καινὸς et ἄνθρωπος. Hebr. XII, 24. διαθήκη νέα nova oeconomia, h. e. alia et a priori diversa. Saepius non legitur in N. T.

ΝΕΟΣΣΟΣ, ῦ, ὁ, et attice νεοττὸς, ῦ, ὁ, et per syncopen νοσσὸς *pullus*, et speciatim de *pullis avium* dicitur, a νέος *iuvenis.* In N. T. tantum extat Luc. II, 24. δύο νεοσσὰς περιστερῶν duos pullos columbarum: hebraice שְׁנֵי בְנֵי־יוֹנָה Levit. V, 7. Respondet in versione Alex. hebraico בֵּן *filius, pullus*, Iob. V, 7. Prov. XXX, 7. אֶפְרֹחִים *pulli avium*, Iob. XXXIX, 30.

30. Devt. XXII, 6. et יֶלֶד natus, pullus. Iob. XXXVIII, 41. Adde *Aeschyl.* Theb. v. 509. et *Xenoph. Oeconom.* VII, 34. *Thom. M.* νεοττός· (*Aelian.* V. H. l. c. 6.) νεοττίον καὶ νεοττία ἀττικοί, ὁ νεοσσός, οὐδὲ νεοσσίον καὶ νεοσσία. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. νεόσσοι· πῶλοι.

ΝΕΟΤΗΣ, ητος, ἡ, *iuventus*, etiam *adolescentia* et *pueritia*, ἡ τῶν νέων ἡλικία, interprete *Hesychio*, a νέος, quod vide. Proprie, si nempe vita hominis in quatuor partes dividitur, *iuventutem* tantum notat, ut vel apparet ex loco *M. Antonin.* IX. c. 16. μέτιθι νῦν ἐπὶ ἡλικίαν, οἷον τὴν παιδικὴν, τὴν τοῦ μειρακίου, τὴν νεότητα, τὸ γῆρας. Legitur in N. T. Matth. IX, 20. ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου haec omnia inde a pueris diligenter observavi. Marc. X, 20. Luc. XVIII, 21. Act. XXVI, 4. τὴν μὲν οὖν βίωσίν μου τὴν ἐκ νεότητος. 1 Tim. IV, 12. μηδείς σου τῆς νεότητος καταφρονείτω nemo te ob iuventutem tuam despicere possit. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini usi sunt hac voce pro נְעוּרִים *pueritia, adolescentia*, Gen. VIII, 21. 1 Sam. XII, 2. XVII, 33. נֹעַר idem, Iob. XXXVI, 4. Ps. LXXXVIII, 16. et pro עֲלוּמִים *adolescentia*, Iob. XX, 11. Apud graecos Scriptores νεότης haud raro *illud ipsum* notat, *quod in iuventutem cadit*, v. c. *temeritatem, audaciam. Plato* Apol. Socr. §. 14. plane ut νέος, *Hesychio* interprete, interdum idem est, quod ὀξύς, ἀμαθής, προπετής.

ΝΕΟΦΥΤΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *nuper plantatus, nuper satus*, vel *recens natus*, ex νέος, quod vide, et φύω *nascor*, unde φυτὸν *planta. Suid.* νεόφυτον· τὸ νεωστὶ φυτευθέν. Hinc in versione Alexandrina respondet hebraico נֶטַע *planta novella*, Ies. V, 7. נֵטַע idem, Iob. XIV, 9. et in plurali נְטָעִים Ps. CXLIV, 12. et שְׁתִילִים *plantulae*. Ps. CXXVII, 4. οἱ υἱοί σου ὡς νεόφυτα ἐλαιῶν. 2) metaphorice: *qui recens ad sacra Christianorum admissus est, novitius, nuper ex Gentilismo vel Iudaismo ad religionem christianam conversus*. Sic semel legitur in N. T. 1 Tim. III, 6. ubi Paulus non vult episcopum esse νεόφυτον, h. e. eum, qui non multo ante religionis christianae praecepta didicit et ad ea adductus est, μὴ νεοκατήχητον, ut *Chrysostomus* ad h. l. interpretatus est, aut μὴ νεοπροσήλυτον, ut νεόφυτον explicatum reperitur in *Alberti* Gloss. N. T. p. 157. *Syrus* bene transtulit: ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܝܠܘܕܐ ܠܬܠܡܝܕܘܬܗ *nec sit infans doctrinae suae*. Conf. *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II. p. 395 seq.

ΝΕΥΩ, fut. νεύσω, *nuo, innuo, nutum do, nutu significo, iubeo, aut promitto aliquid*, unde νεῦμα *nutus*, et ἐννεύω, quod eandem quam νεύω significationem habet apud *Eurip. Iphig. in Taur.* 1330. Bis tantum legitur in N. T. Ioh. XIII, 24. νεύει οὖν αὐτῷ Σίμων huic Simon Petrus innuit, ut sciscitaretur

retur e Iesu, quisnam ille esset. Act. XXIV, 10. νεύσαντος αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος ubi praeses nutu ei potestatem dicendi fecisset. *Homer.* Il. α', 223. In versione Alexandrina semel tantum legitur Prov. IV, 25. τὰ δὲ βλέφαρά σου νευέτω δίκαια. *Hesych.* νεῦσεν· ἐπένευσεν, ἐπέκλινεν, συνεχώρησεν. Idem: νεῦσαι· ἐπινεῦσαι.

ΝΕΦΕΛΗ, ης, ἡ, 1) *nubes, nebula*, a νέφος, εος, τὸ, *nubes, nubecula.* Matth. XVII, 5. νεφέλη φωτὸς, seu φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτοὺς lucida nubes eos obumbravit. ib. XXIV, 30. ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ in nubibus adventantem. Describitur his verbis adventus Christi, maiestate plenus. Vox autem οὐρανοῦ h. l. πλεονάζει. Vide *Vorstii* Philol. S. cap. 21. p. 432. ed. *Fischeri.* ibid. XXVI, 64. Marc. IX, 7. XIII, 26. XIV, 62. Luc. IX, 34. 35. XII, 54. ὅταν ἴδητε τὴν νεφέλην ἀνατέλλουσαν ἀπὸ δυσμῶν si videritis nubem ab occasu exorientem. ibid. XXI, 27. Act. I, 9. καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν nubes enim suscepit eum. 1 Thess. IV, 17. 2 Petr. II, 17. εἰσὶ νεφέλαι (alii habent ὁμίχλαι) ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι similes sunt nubibus, a vento huc illuc agitatis, quae adeo rusticum, pluviam exspectantem, vana spe ducunt. Cf. Iud. v. 12. ubi iidem νεφέλαι ἄνυδροι vocantur. Apoc. I, 7. ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, pro ἐπὶ τῶν νεφελῶν veniet nubibus vectus. ibid. X, 1. XI, 12. XIV, 14. 15. 16. In versione Alexandrina respondet hebraico עָנָן, quod idem significat, Genes. IX, 13. 14. 16. שַׁחַק *nubes superiores*, Ps. XXXVI, 6. Ies. XLV, 8. עָב *nubes densa*, Iud. V, 4. Ies. V, 6. אִיד *vapor*, Iob. XXXVI, 27. et pro נְשִׂיא *vapores, nubes.* Ier. X, 13. LI, 16. 2) Speciatim et κατ' ἐξοχὴν in N. T. νεφέλη dicitur *nubes illa flammea et nebulosa, quae, teste Mose*, (Exod. XIII, 22. et 22. ubi עַמּוּד הֶעָנָן וְעַמּוּד הָאֵשׁ vocatur) *Israelitarum, ex Aegypto exeuntium, agmina praeire solebat*, quam tamen plerique, et, ut opinor, recte, pro *igne castrensi* habent. Conf. *Curtium* III, 3. *Fabri* Archaeol. Hebr. p. 244. et 265. et *Repertorium Eichhornianum* T. X. p. 132. Sic legitur in N. T. 1 Cor. X, 1. οἱ πατέρες ὑμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν omnes maiores nostri nubem ducem sequuti sunt. Positum autem est ὑπὸ τὴν νεφέλην h. l. pro ὑπὸ τῇ νεφέλῃ. Eleganter autem ὑπό τινι εἶναι dicuntur, *qui sub alicuius ductu sunt*, ut idoneis exemplis probavit *Hemsterhus.* ad *Lucian.* T. I. p. 355. ibid. v. 2. πάντες εἰς τὸν Μωσῆν ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ omnes, nubem ducem sequentes et mare rubrum transeuntes, professi sunt, se esse sectatores Mosis. Saepius non legitur in N. T.

ΝΕΦΘΑΛΕΙΜ, ὁ. *Nephthalim*, seu *Naphthali.* Nomen proprium sexti filii Iacobi, patriarchae, ex Bilha, ancilla Rachelis. Hebraice נַפְתָּלִי, a radice פָּתַל, in Niphal נִפְתַּל *luctari,*

luctari, contorqueri, intorqueri, coll. Genef. XXX, 8. Alberti Gloff. Graec. p. 19. Νεφθαλείμ. συναναστρέψας με. ib. p. 221. in codice Coislin. CXCIX. exponitur per προσευχῇ. Deinde per metonymiam fignificat tribum, feu posteros Naphthali. Apoc. VII, 6. ἐκ φυλῆς Νεφθαλείμ. Interdum etiam regionem, feu partem illam Palaestinae fignificat, quam tribus haec sortita fuit, v. c. Matth. IV, 13. 15. Saepius non legitur in N. T.

ΝΕ΄ΦΟΣ, εος, τὸ, 1) nubes, nebula, i. q. νεφέλη, a νὴ, particula, quae in compofitione negat, et φῶς lux, q. d. fine luce. Refpondet in verfione Alexandrina hebraico עָנָן, quod idem notat, Iob. VII, 9. XXVI, 8. 9. שַׁחַק, Prov. III, 20. VIII, 28. et עָב, Iob. XX, 6. XXX, 15. 2) metaphorice: ingens et conferta multitudo, tralatione facta a denfitate et multitudine particularum aquearum in nebulis. Sic femel legitur in N. T. Hebr. XI, 1. νέφος μαρτύρων nubes teftium, i. e. ingens multitudo teftium. Conf. Ief. LX, 8. Ezech. XXX, 8. ubi vid. Chald. Eurip. Phoen. v. 1332. ἣν πέριξ ἔχει νέφος πολεμίων. Schol. νέφος· πλῆθος τῶν πολεμίων. Homer. Iliad. ψ, 133. μετὰ δὲ νέφος εἵπετο πεζῶν. Porphyr. de Abftinent. Anim. I. §. 25. νέφος ἀκρίδων et Diog. Laërt. VII, 1. τοσοῦτον νέφος. Conf. Menagium ad Diog. Laërt. p. 372. Potter. ad Lycophr. Caffandr. p. 569. Eodem modo nubes ufurpatur, v. c. apud Manil. Aftron. V. v. 676. Conf. Burmann. ad Valer. Flacc. II, 531. — Alberti Gloff. Gr. p. 179. νέφος· πλῆθος. Hefych. νέφος· σκότος, ἀχλὺς, ἄθροισμα, πλῆθος, ἀὴρ συνεστραμμένος.

ΝΕΦΡΟ΄Σ, ου, ὁ, 1) ren, νεφροὶ, pl. renes, h. e. inteftinum illud nigrum geminum, quod lumbis ad fummas coxas inhaeret. Hebraice כְּלָיוֹת Exod. XXIX, 13. 23. Lev. III, 4. 10. 15. IV, 9. Iam quia renes, ut cor, cupiditatum et affectuum fedes ftatuebantur ab antiquiffimis populis, factum eft, ut νεφροὶ etiam 2) metaphorice ut cor pro intimis cogitationibus, cupiditatibus, defideriis, et affectibus poneretur. Sic femel legitur in N. T. Apoc. II, 23. ἐρευνῶν νεφροὺς καὶ καρδίας, h. e. καρδιογνώστης, Act. I, 24. exactiffime fcit et cognitum habet intimas cogitationes, cupiditates et affectus hominum. Eft modus loquendi hebraicus בֹּחֵן לִבּוֹת וּכְלָיוֹת Pf. VII, 10. XXVI, 2. Ier. XI, 20. XVII, 10. XX, 12. Conf. Glaffii Philol. Sacr. p. 850. ed. Dathii.

ΝΕΩΚΟ΄ΡΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie et per fe: minifter, cui munus everrendi templi et purgandorum vaforum facrorum impofitum erat. Compofitum enim eft ex νεὼς pro ναὸς templum et κορέω purgo, verro. 2) aedituus, templi cuftos. Sed apud gentiles functio aeditui non ita humilis, uti apud nos, erat, fed eadem fere dignitate, qua facerdos, gaudebat. Functio

autem

autem eius erat pandere templa, ea ornare floribus, stare ad fores templi cum aspergillo etc. et omnino ea curare, quae ad externum templorum splendorem aliquid faciebant. *Xenoph.* Anab. V, 3. 7. παρὰ Μεγαβύζῳ τῷ τῆς Ἀρτέμιδος νεωκόρῳ. *Suid.* Νεωκόρος· ὁ τὸν ναὸν κοσμῶν καὶ εὐτρεπίζων, κτλ. ἐκ τοῦ σαρῶν. *Hesych.* ὁ τὸν ναὸν κοσμῶν. Κορεῖν γὰρ τὸ σαίρειν λέγουσι. *Etym. M.* νεωκόρος· παρὰ τὸ κορῶ, τὸ καθαίρω καὶ ἐπιμελείας ἀξιῶ, καὶ τὸ νεὼς Ἀττικῶς, ὁ τοῦ ναοῦ ἐπιμελούμενος. *Alberti* Gloss. Gr. ναὸν ὀρῶν· κοσμήτορα, ὑπηρέτην. Conf. etiam interpretes ad *Thom. M.* sub Ζάκορος p. 404. 9) Speciatim apud veteres *urbes singulae νεωκόροι vocabantur certum Deorum Dearumque, qui in illis praecipuo cultu religioso afficiebantur, quosque prae caeteris numina tutelaria sibi elegerant iisque splendidum templum exstruxerant*, ita, ut latine *patronus, patrona, cultor*, seu *cultrix* reddendum sit. Sic semel legitur in N. T. Act. XIX, 35. ubi Ephesus dicitur νεωκόρος τῆς μεγάλης Ἀρτέμιδος, h. e. patrona, seu cultrix (quo vocabulo *Vulgatus* h. l. usus est) magnae Dianae; quia scilicet Diana ibi praecipue religiose colebatur in templo splendidissimo. De urbibus νεωκόροις exstat peculiaris libellus *Phil. Rubenii* ad calcem *Commentarii de re vestiaria veterum* p. 229 seq. in *Graevii* Thesaur. Antiq. Gr. et Lat. T. XI. Vide etiam *Seldenum* ad Marmora Arundeliana p. 170 seq. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 588. (R. Ellis) *Fortuita sacra* p. 122. et quos laudat *I. H. a Seelen* in Meditatt. Exeg. P. I. p. 912 seq.

ΝΕΩΤΕΡΙΚΟΣ, ἡ, ὸν, 1) *iuvenilis, iuveni et iuvenili aetati conveniens*, a νεωτερίζω *iuniorum mores imitor*, etiam *res novas molior* (*Thucyd.* IV. c. 51. et 108.) quod a νεώτερος, comparativo a νέος *novus*. *Polyb.* in Exc. de Vit. et Virtutt. p. 33. ed. *Ernesti* aut XI, 24. 7. ed. *Schweighaeuser* νεωτερικαὶ ζῆλαι iuvenilia studia. Iam quia iuvenes solent fere esse vehementes, audaces et temerarii, factum est, ut νεωτερικὸς aeque ac νεανικὸς 2) non solum *audacem, temerariam* notet (conf. supra ad νέος et νεότης dicta) sed etiam omne significaret, *quod magnum est, acre atque vehemens*. Sic semel legitur in N. T. 2 Tim. II, 22. τὰς νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε, h. e. fuge vehementes et effrenes cupiditates, ad quas iuvenilis aetas inprimis proclivis reperitur, (*cupiditates adolescentiae* vocantur a *Tacito Hist.* I, 15. et *Cicerone p. Coelio* 18. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 360.) et quarum catalogum *Theodoretus* ad h. l. exhibuit. Vide *Ioh. Floderi*, νεωτερικαὶ ἐπιθυμίαι 2 Tim. II, 22. explicatae. Upsal. 1764. et et *Theod. Frid. Stange* in Specimine animadverss. critt. ad loca SS. p. 130. Class. IV. *Bibl. Haganae*. De *libidine res novas moliendi* hoc verbum explicat *Wandalinus* apud *Graevium* in *Syntagm. Varior. Diss. rariorum* p. 299. *Iosephi* A. I. 11 XVI.

XVI, 11. ἐκ ἀπὸ [illegible] νεωτερισμῶν ex vehementi et petulanti arrogantia. Conf. Fischeri Prol. in Palaeph. p. 47. Indic. Palaeph. h. v. et Irmisch. ad Herodian. I, 7, 3. ubi νεανικὴ σπουδὴ est acre studium. Suid. νεανικῶς· μέγα.

ΝΕΩΤΕΡΟΣ, α, ον, 1) iunior aetate, natu minor, (Plutarch. in Lycurgo p. 40. et in P. Aemilio p. 252.) interdum etiam i. q. νεανίσκος iuvenis. Gloss. Iuvenis, νεώτερος. Comparativum a νέος novus. Luc. XV, 12. καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρὶ et iunior ex his duobus filiis patrem adiit his dictis. ibid. v. 13. Ioh. XXI, 18. ὅτε ἦς νεώτερος cum esses iuvenis. Act. V, 6. οἱ νεώτεροι, qui v. 10. οἱ νεανίσκοι vocantur. 1 Tim. V, 1. οἱ νεώτεροι opponuntur τοῖς πρεσβυτέροις. ibid. v. 2. νεωτέρας Christianas, iuniores aetate. ibid. v. 11. 14. Tit. II, 6. 1 Petr. V, 5. Alexandrini hac voce usi sunt non solum pro קטן parvus, minor, minimus, Genes. XLII, 13. 15. 20. 34. Iud. I, 13. III, 9. et צעיר minor natu, Genes. XIX, 31. 34. 35. 38. Iob. XXXII, 6. sed etiam pro נער puer, iuvenis, Iud. VIII, 20. Ies. XL, 30. Ierem. I, 6. 7. et pro ילד puer, [illegible] X, 14. Hesych. νεώτερον· οὐ μόνον συγκριτικῶς, ἀλλὰ καὶ νέον. Etymol. Eodem modo κουρότερος iuvenem notat apud Apollon. Argon. L. II. v. 261. ubi videndus Scholiastes. 2) metaphorice: auctoritate minor, humilior, inferior. Interdum etiam ponitur pro superlativo νεώτατος infimus, minimus, qui minimae est auctoritatis et dignitatis. Sic reperitur in N. T. Luc. XXII, 26. ὁ μείζων ἐν ὑμῖν γενέσθω ὡς ὁ νεώτερος maximus inter vos gerat se ut minimum. Saepius non legitur in N. T.

ΝΗ, particula. Adverbium, quod vim affirmandi habet et in iuramentis fere adhibetur, regens accusativum. In compositione aliquando auget, interdum negat, vel privat. Semel legitur in N. T. 1 Cor. XV, 31. νὴ τὴν ὑμετέραν καύχησιν quod sancte certissime affirmo per gloriam, quam e vobis capio, seu per vos consequor. Genes. XLII, 15. 16. pro [illegible] vivat Pharao! habent Alexandrini νὴ τὴν ὑγίειαν Φαραώ. [illegible] legitur in fragmentis Symmachi 2 Sam. XV, 21. [illegible] interpretes graeces ad 1 Sam. I, 26. Aristoph. Acharn. [illegible] Aristaenet. Ep. I. XI. νὴ τὴν Ἀφροδίτην [illegible]. τὸ καὶ [illegible] [illegible]. Conf. Devarium de L. Graecae Particulis [illegible] seq. ed. Reusmann. et Wetstenii N. T. T. II. [illegible]

ΝΗΘΩ, fut. νήσω, neo, filum e colo duco, a νέω, quod idem notat. Conf. Pollux Onom. VII, §. 30. Bis tantum legitur in N. T. Matth. VI, 28. οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει quamvis neque laborent, neque neant. Luc. XII, 27. Alexandrini pro טוה

nevit, Exod. XXXV, 25. et pro שָׁזַר *conduplicatum, contortum*, Exod. XXVI, 31. XXXVI, 8. Hinc νῆμα *filum* apud *Symm.* Genes. XIV, 23.

ΝΗΠΙΑΖΩ, fut. άσω, *infans sum, infantili similis sum, pueriliter me gero*, etiam *infantum simplicitatem et integritatem moribus exprimo*, a νήπιος, quod vide. Semel legitur in N. T. 1 Cor. XIV, 20. μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσὶν, ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε ne sitis pueri intelligentia, sed innocentia imitamini pueros.

ΝΗΠΙΟΣ, ου, ὁ, etiam νήπιος, ία, ιον, 1) proprie: *infans, natura et aetate, parvulus, puer*, quasi a νη et ἔπω *loquor*, ut infans sit, qui fari non potest. Matth. XXI, 16. ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον ex ore infantum et lactantium parasti tibi laudem; ex Ps. VIII, 3. ubi pro νηπίων, quod hebraico עוֹלְלִים respondet, Aquila habet βρεφῶν. 1 Cor. XIII, 11. ὅτε ἤμην νήπιος, ὡς νήπιος ἐλάλουν, ἐφρόνουν καὶ ἐλογιζόμην cum puer eram, loquebar, sentiebam et iudicabam pueriliter. Ibidem κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου deposui sensus et opiniones pueriles. Alexandrini posuerunt pro עוּל seu עוֹלֵל *parvulus, puerulus*, 1 Sam. XV, 3. XXII, 19. ἀπὸ νηπίου ἕως θηλάζοντος. Iob. III, 16. ἢ ὥσπερ νήπιοι, οἳ οὐκ εἶδον φῶς. Ps. CXXXVI, 12. Thren. I, 6. טַף *parvulus*, Ier. XLIII, 6. Ezech. IX, 6. נַעַר *puer*, Prov. XXIII, 13. Hos. XI, 1. et pro יוֹנֵק *lactens*, Ies. XI, 8. *Hesych.* νήπιον· νεογνὸν, νεώτερον, μικρόν. 2) *minorennis, impubes, pupillus, qui in tutela est*, qui infanti in foro fere aequiparatur. Sic legitur in N. T. Galat. IV, 1. ἐφ᾽ ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστι quamdiu futurus haeres opum paternarum nondum adultus, sed impubes est. 3) metaphorice: *rudis, inscius, indoctus instar infantis, qui institutione eget, tiro, qui in elementis versatur*, et speciatim partim de iis usurpatur, *qui non sunt litteris et eruditione humana imbuti et subtilis eruditionis laude carent*, partim de iis, *qui imperfectam religionis, maxime christianae, cognitionem habent.* Matth. XI, 25. ubi νήπιοι non sunt *homines, humiliter et modeste de se sentientes*, ut nonnulli interpretati sunt, sed *litteris et eruditione humana non imbuti*, nam opponuntur τοῖς σοφοῖς καὶ συνετοῖς, h. e. theologis et philosophis Iudaeorum. Idem valet de loco Luc. X, 21. Rom. II, 20. διδάσκαλον νηπίων doctorem imperitorum, h. e. alienorum a perfecta religionis iudaicae cognitione. 1 Cor. III, 1. ὡς νηπίοις ἐν Χριστῷ tanquam hominibus, idonea religionis christianae cognitione destitutis. Opponuntur ibi τοῖς πνευματικοῖς perfectioribus Christianis. Conf. v. 2. Galat. IV, 3. ὅτε ἦμεν νήπιοι nondum idonei perfectiori doctrinae, nempe christianae. Ephes. IV, 14. coll. v. 13. Hebr. V, 13. νήπιος γάρ ἐστι tiro enim est. In hac significatione respondet hebraico

[illegible] *simplex*, *imperitus*, in versione Alexandrina Ps. XVIII, 8. [illegible] νήπια, pro [illegible], et CXIX, 129. συνετιεῖ νηπίους. Apud Iudaeos *novitii*, *sacrarum et aliarum litterarum discipuli*, vocantur תִּינוֹקוֹת *lactentes*, a יָנַק *suxit*. Vide *Buxtorfii* Lexic. Talmud. col. 926. Saepius non legitur in N. T. Apud graecos Scriptores νήπιος quandoque etiam *stultum*, *fatuum* notat, ἀνόητον, ἄφρονα, ἢ ἀφρονέστερον, interprete *Hesychio*. *Hesiod.* Ἔργ. καὶ Ἡμ. v. 131. *Theognid.* Sent. v. 439. *Pindar.* Pyth. Od. III, v. 148. *Homer.* Odyss. θ', v. 419 et 442.

ΝΗΡΕΥΣ, έως et ῆος, ὁ. *Nereus*. Nomen proprium viri vel hebraicum, ortum a נֵר *lucerna*, aut a נִיר *novale*, vel graecum, a νηρὸς *humidus*. Semel legitur in N. T. Rom. XVI, 15.

ΝΗΡΙ, ὁ. *Neri*. Nomen viri ἄκλιτον hebraicum, idem quod *lucerna mea*, *lumen meum*, a נֵר *lucerna*, *lumen*, et affixo י ab אֲנִי *ego*. Semel commemoratur in N. T. Luc. III, 27.

ΝΗΣΙΟΝ, ου, τὸ, *parva insula*. Diminutivum a νῆσος *insula*. Semel legitur in N. T. Act. XXVII, 16. νησίον δέ τι ὑποδραμόντες καλούμενον Κλαύδην in insulam parvam vero delati, nomine Claudam. (A *Suida* (sub voce Καυδώ) Ita etiam *Cauda* quandoque vocatur, etiam a Latinis, v. c. *Mela* II, 7. et *Plinio* H. N. IV, 12. *Gaudos*.) et *Ptolemaeo* (III, 7.) νῆσος appellatur, et iuxta Cretam sita fuisse traditur.

ΝΗΣΟΣ, ου, ἡ, 1) *insula*, τόπος ἐν μέσῳ θαλάσσης, interprete *Hesychio*, a νέω *no*, quia insula mari videtur innatare. Apud exteros Scriptores hoc vocabulum quandoque latius patet, ut quidquid e mari emicat terrae, sive coli possit, sive minus, νῆσος appellatur, ut adeo interdum scopuli, e mari [illegible] inculti et deserti, νῆσοι dicti reperiantur. Act. XIII, 6. XXVII, 26. XXVIII, 1. 7. 9. 11. Apoc. I, 9. (De [illegible] honestiores in insulam aliquam relegandi, conf. loca, [illegible] *Wetstenius* N. T. T. II. p. 749.) Ibid. VI, 14. [illegible] usi sunt hac voce pro [illegible] *insula*, *regio*, *provincia*, [illegible] Ps. LXXII, 10. Ies. XX, 6. LI, 5. 2) ut [illegible] (*Sueton.* Ner. 38. Caes. 41. *Tacit.* A. XV, 43.) [illegible] *non iungitur communibus parietibus cum vicinis*. Apoc. XVI, 20. Conf. praeter *Graevium* in Praefat. Tom. IV. Thesauri Antiquitat. Roman. et *Gesneri* Thesaurum Ling. Lat. s. v. *insula*, *Abresch.* ad *Aeschyl.* p. 169. ac *Wesse*[illegible] *Itiner.* pag. 523. et 686. Saepius non legitur in N. T.

[illegible], ας, ἡ, 1) *ieiunium*, *inedia*, *abstinentia a cibo* [illegible], *et quae urgente necessitate sustinetur*, *quam* [illegible] *causa*, *vel ex alia ratione*, *suscipitur*, [illegible]. De ieiunio spontaneo et pio legitur Matth. [illegible], 21. ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ per preces, cum ieiuniis coniunctas.

iunctas. Marc. IX, 29. Luc. II, 37. *νηστείαις καὶ δεήσεσι λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν* ieiuniis et precibus Deum diligenter colebat. Act. XIV, 23. *προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν.* 1 Cor. VII, 5. De coacta abstinentia a cibo legitur 2 Cor. VI, 5. *ἐν νηστείαις* cum inopia victus laboramus. ibid. XI, 27. In versione Alexandrina respondet hebraico צוֹם, 2 Sam. XII, 16. Nehem. IX, 1. Esra VIII, 21. Adde Tob. XII, 8. et 2 Macc. XIII, 12. 2) *κατ᾽ ἐξοχὴν* ita dicitur *ieiunium magnum et publicum Iudaeorum,* (צוֹם הַגָּדוֹל et צוֹמָא רַבָּא. Confer *Bibl. Histor. Philol. Theol. Bremensem* Cl. I, Fasc. I, p. 23.) *quod illa magno expiationis* (יוֹם הַכִּפּוּר et יוֹם סְלִיחָה וּמְחִילָה), *qui in decimum mensis Tisri s. Octobris* (Levit. XVI, 29. 31.) *incidebat, religiose agebatur et celebrabatur.* Sic legitur in N. T. Act. XXVII, 9. *διὰ τὸ καὶ τὴν νηστείαν ἤδη παρεληλυθέναι* praeterlapso iam die magni ieiunii Iudaeorum, h. e. tempore autumnali, quo tempestas turbida et procellosa esse solet. Syrus hebdomadam *νηστείαν* transtulit [illegible] *dies ieiunii Iudaeorum.* Conf. *Wolfii* Curas Philologicas in N. T. T. I. p. 1364 seq. et *Ioh. Henr. Lederlini* D. Phil. de *νηστείᾳ* ad Act. XXVII, 9. in *Tempe Helvet.* T. IV, p. 399 seq. Saepius non legitur in N. T.

ΝΗΣΤΕΥΩ, fut. *εύσω,* 1) *ieiuno, cibo et potu aliquamdiu abstineo, ieiunus maneo,* sive ob cibi defectum, sive ob metum imminentis periculi, sive ex nimio luctu, sive religionis impulsu etc. a *νῆστις ieiunus.* Matth. VI, 16. *ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ* quando vero ieiunatis, ne simulatorum mores imitemini. ibid. 17. 18. IX, 14. Marc. II, 18. 19. Luc. V, 33. 34. XVIII, 12. *νηστεύω δὶς τοῦ σαββάτου.* Act. X, 30. XIII, 2. 3. Alexandrini pro צוּם *cibo abstinere, ieiunare.* Iudd. XX, 26. 1 Sam. VII, 6. Esther IV, 16. 2) *parum edo et cibis minus delicatis utor.* Matth. IV, 2. *καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα,* coll. Luc. VII, 33. 3) per metonymiam: *lugeo,* quia ieiunium est signum luctus, aut periculi praesentissimi. Matth. IX, 15. Marc. II, 20. Luc. V, 35. Saepius non legitur in N. T.

ΝΗΣΤΙΣ, *ιος,* ὁ, ἡ, neutrum *τὸ νῆστι,* Pluralis *νήστεις,* Attice *νήστεις, ieiunus, impastus, non cibatus,* ex *νη,* particula privativa, et *ἐσθίω edo,* vel ex *νη* et *σῖτος frumentum, panis.* Bis tantum legitur in N. T. et quidem in accusativo pluralis *νήστεις.* Matth. XV, 32. *καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστεις οὐ θέλω* et ieiunos eos dimittere nolo. Marc. VIII, 3. *ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς νήστεις* quos si non satiatos dimittere vellem. *Suidas* *νῆστις· ὁ ἄσιτος.* *Hesych.* *νῆστις, ἄσιτος, νηστεύων.* *Anthol.* II, 40. 10. — *καὶ νήστιας οἴκαδε πέμπῃ.*

ΝΗΦΑΛΕΟΣ, etiam ΝΗΦΑΛΙΟΣ, ὁ, ἡ, τό. 1) proprie: *fobrius, ab immoderato potu abftinens, qui vino et omni potu inebriante modice utitur*, a νήφω, quod vide. *Hefych.* νηφάλιοι· νήφοντες, μὴ πεπωκότες. Ita enim reponendum eft pro impreffo πεπωκότες. 2) metaphorice ad animum transfertur et fignificat *cautum, vigilantem, circumfpectum, prudentem in munere fuo adminiftrando.* Sic ter legitur in N. T. 1 Tim. III, 2. δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον εἶναι νηφάλιον, σώφρονα, κόσμιον. *Syrus* bene νηφάλιον reddidit: [illegible] *qui mente fit vigilanti.* Praeterea legitur ibidem v. 11. et Tit. II, 2. *Phavor.* νηφάλεος· ἄγρυπνος, διορατικός, ζέων τῷ πνεύματι. Ὁ Ἀπόστολος· νηφάλεον, σώφρονα, κόσμιον. Idem: νηφάλιός ἐστιν ὁ ἀεὶ νήφων καὶ σύνεσιν ἔχων τῇ ἡλικίᾳ κατάλληλον.

ΝΗΦΩ, fut. ψω, 1) proprie: *fobrius, non ebrius fum, abftineo ab immoderato vini, aut omnis potus inebriantis ufu*; quafi ex νὴ et πίνω. *Philoftrat.* Vit. Sophift. II, c. II. §. 2. Opponitur τῷ μεθύω. *Thom. M.* Νήφει τις, ὅταν ἐκτὸς μέθης ᾖ κ. τ. λ. 2) metaphorice, ad animum translatum, fignificat: *vigilans, cautus et providus fum, mentis fobrietatem colo, omnem dilegentiam et attentionem in aliquid confero.* 1 Theff. V, 6. ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν potius vigilantes et dilegentes fimus in devitandis vitiis et fceleribus quibusvis. ibid. v. 8. 2 Tim. IV, 5. σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσι tu vero cautus et providus fis in omnibus partibus muneris, tibi demandati; feu, fobriis vigilatisque confiliis provide omnia. Confer *M. Antonin.* I, 6. 1 Petri I, 13. et IV, 7. νήψατε εἰς τὰς προσευχάς, i. q. Coloff. IV, 2. τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε. ibid. V, 8. νήψατε, γρηγορήσατε. Saepius non legitur in N. T. *Epicharmus*, Poeta Siculus, apud *Ciceronem* (ad *Attic.* lib. I. Ep. 19.) et *Lucianum* (in *Hermotimo* p. 541.) νῆφε καὶ μέμνησο ἀπιστεῖν. *Hefych.* νῆφε· γρηγόρει, σωφρόνει, βίῳ.

ΝΙΓΕΡ, ὁ. *Niger.* Cognomen Simeonis, prophetae, origine latinum. Semel commemoratur in N. T. Act. XIII, 1.

ΝΙΚΑΝΩΡ, ορος, ὁ. *Nicanor.* Fuit unus ex feptem illis diaconis ecclefiae apoftolicae. Nomen ipfum eft origine graecum, i. q. *vir victoriae*, feu *victoriofus*, ex νίκη, vel νῖκος *victoria*, et ἀνήρ *vir.* Semel legitur in N. T. Actor. VI, 5.

ΝΙΚΑΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *vinco, fupero hoftem, victor fum et evado*, παρὰ τὸ μὴ εἴκειν, *a non cedendo*, fecundum *Plutarchum*, quia vincit, qui non cedit hofti. Sic legitur in N. T. Luc. XI, 22. ἐπὰν δὲ ὁ ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτόν fed fi quis potentior adortus eum vicerit. 2) metaphorice: *coerceo, reprimo, impedio, refifto, vim et poteftatem nocendi alicui adimo.* Ioh. XVI, 33. ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον ego adverfariis meis omnem vim vobis nocendi et re-

ligionis

ligionis meae propagationem impediendi adimam. 1 Ioh. II, 13. 14. νενικήκατε τὸν πονηρὸν repressistis vim vitiositatis. ib. IV, 4. νενικήκατε αὐτὰς, scil. ψευδοπροφήτας, viciſtis falsos illos doctores, h. e. non vos ab iis decipi et ad errores seduci passi estis. ibid. V, 4 et 5. ubi νικᾶν τὸν κόσμον vel est: resistere vitiositati omnesque pravas cupiditates reprimere et coercere, vel, quod magis placet: non pati se a falsis doctoribus decipi et corrumpi, coll. IV, 4. Hinc speciatim Apoc. II, 7. 11. 26. III, 5. 12. 21. XXI, 7. ὁ νικῶν dicitur, qui constans est et manet in observandis praeceptis religionis christianae et omnis vitiositatis et peccati blandimentis et illecebris fortiter resistit nec se ab iis vinci patitur. *Eichhornio* in Comm. in Apol. Vol. I, p. 80. ὁ νικῶν *homo pius* per Syriasmum dici videtur. Nimirum זכה est *purus fuit*, ac *vicit*, et זכי *purus, iustus* et *vincens*, per metonymiam effecti et synecdochen speciei. Qui enim, dicta in foro causa, purus declaratur a culpa, causam obtinet, adeoque adversarium vincit. Conf. etiam *Ioh. D'Outreinii* Diatr. de phrasi ὁ νικῶν in Epistolis Apocalypticis, quae exstat in Bibl. Brem. Cl. IV, p. 609. Apoc. XI, 7. XII, 11. ἐνίκησαν αὐτὸν (sc. τὸν κατήγορον αὐτῶν) διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου virtute sanguinis Christi vicerunt diabolum, h. e. effecerunt, ut non amplius posset diabolus eos accusare coram Deo; coll. v. 10. ib. XVII, 14. — Huc pertinet etiam locus Rom. XII, 21. ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακὸν vince in bono malum, h. e. effice benevolentia et beneficiis, ut desinat alter te iniuriis provocare. 3) *seduco aliquem ad vitiositatem, corrumpo, perverto; Νικάομαι succumbo, cedo, turpiter locum do seducentibus ad peccata.* Rom. XII, 21. μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ ne iniuriis, tibi ab aliis illatis, ad peccata seducaris. Apoc. XIII, 7. καὶ νικῆσαι αὐτὰς, scil. ἁγίους, et eos ad defectionem a religione christiana sollicitare. Prov. VI, 25. υἱὲ μή σε νικήσῃ κάλλους ἐπιθυμία. Etiam apud exteros Scriptores νικᾶν haud raro *movere, impellere* notat, v. c. *Thucyd.* I, 76. νικηθέντες ὑπὸ τιμῆς καὶ δέους καὶ ὠφελείας. ib. II, 60. 4) ut latinum *vinco*, omisso substantivo δίκην, sensu forensi, eleganter de *eo* usurpatur, *qui absolvitur in iudicio et contra adversarium suum causam obtinet.* Conf. *Wolfium N. T.* T. II, p. 36. Sic legitur in N. T. Rom. III, 4. ὅπως νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε ut in iudicio causam vincas superiorque evadas. Presse autem h. l. secutus est Paulus interpretationem Alex. Ps. LI, 6. In hebraico textu enim est: תִּזְכֶּה בְשָׁפְטֶךָ ut purus sis in iudicando te, h. e. ut omnia effata et iudicia tua sint irreprehensibilia. Conf. *Krebs.* Obss. Flav. p. 247 seq. et *Fulleri* Miscell. Sacra L. I. c. 7.

ΝΙΚΗ, ης, ἡ, 1) *victoria, quae de hoste superato reportatur*, a *νικάω vinco*. 1 Macc. III, 19. 2 Macc. X, 28. XIII, 15. XV, 8. 21. 2) per metonymiam: *instrumentum, quo victoria ex aliquo reportatur, quo aliquis vincitur, et superatur*, aut metaphorice: *illud ipsum, quo aliquis coercetur et reprimitur, aut vis et potestas nocendi alicui adimitur*. Sic semel legitur in N. T. 1 Ioh. V, 4. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν vera autem et praesens cognitio religionis christianae comparat nobis hanc victoriam, h. e. efficit, ut nos a falsis doctoribus decipi et ad errores seduci haud patiamur; coll. v. 5.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ, ου, ὁ. *Nicodemus*. Nomen proprium Pharisaei, Iudaeorum principis, seu *Synedrii M.* assessoris, vel origine graecum, ex νῖκος *victoria* et δῆμος *populus*, i. q. *victor*, seu *victoria populi*, vel hebraicum, compositum ex נקי *innocens*, et דם *sanguis*, ut indicet *virum*, integrum vitae [illegible]. Fuit clandestinus Christi discipulus. Ioh. III, 1. 4. 9. VII, 50. XIX, 39. Hebraice dicitur נקדימון. Cf. *[illegible]* N. T. T. I. p. 850.

ΝΙΚΟΛΑΪΤΗΣ, ου, ὁ. *Nicolaita, Nicolai sectator*, a [illegible] quod vide. Bis tantum Nicolaitae in N. T. commemorantur, [illegible] Apoc. II, 6. 15. et a plerisque interpretibus [illegible] numerantur haeresiarchis aevi apostolici, qui, ut ex *Irenaei* L. I. c. 27. III, 11. *August.* Haeres. c. 5. *Epiphanii* Haeres. n. 25. *Eusebii* H. E. III, 29. et *Auctoris* Constitutt. Apostolicarum VI, 8. aliisque testimoniis liquet, [illegible] Christum tanquam duos ab invicem distinxerunt, quorum hic in illum de coelo descenderit, tempore autem passionis [illegible] revolaverit. Feruntur praeterea omni verecundia et pudore sublato scortati esse, nec ab idolothytis abstinuisse. Nicolaum autem, a quo Nicolaitae (qui successu temporis [illegible] annumerati sunt) cognominantur, non [illegible] illum Antiochenum et unum e septem diaconis [illegible], cuius in Actis apostolicis fit mentio, [illegible] convenit. Conf. *Ittigius* de Haeres. Aevi Apostol. [illegible] p. 89. *Cotelerius* ad Constitutt. Apostol. VI, [illegible] Ecclesiae Graecae T. I. p. 763 seq. et [illegible] in N. T. n. 126 et seq. Alii contra noluerunt [illegible] in haereticorum catalogum referre, inter [illegible] *I. G. Ianus* in *Comment. de Nicolaitis ex haereticorum catalogo expungendis* (Viteb. 1723. 4. recusa in *Thesauro Dissertt. Ikeniani* T. II. p. 1016 seq.) et *Heumannus* in *Actis Eruditorum* an. 1712. p. 179. Cf. Eiusdem *Poecile* T. [illegible] *Eichhornio* in Comm. in Apocal. Vol. I, p. 74. [illegible] graeco nomine sunt iidem, qui hebraico *Bileamitae* [illegible], et utrumque est nomen falsorum doctorum mere symbo-

symbolicum, qui Bileamo in eo similes sunt, quod alios fraudibus decipiant. Vide supra sub Βαλαάμ.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ, ου, ὁ, *Nicolaus.* Nomen proprium viri, originis graecum, i. q. ὁ νικῶν τὸν λαὸν *victor populi.* Compositum enim est ex νίκος *victoria* et λαὸς *populus.* Fuit proselytus Antiochenus et unus ex septem diaconis primitivae ecclesiae, quorum mentio fit Act. VI, 5. Ab hoc diacono Nicolaitarum secta originem suam traxisse vulgo creditur; sed abunde hoc refutatur et tanquam fabula reiicitur a *Clemente Alexandrino* Stromm. lib. II, p. 411. III, p. 436. *Theodoreto, Ignatio* aliisque. Vid. *Vitringa* Obss. Sacr. lib. IV, c. 9. Unde nomen Nicolaitarum, qui in apocalypsi commemorantur, videtur fictum et figuratum esse.

ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ, εως, attice εως, ἡ, *Nicopolis.* Nomen urbis graecum, q. d. *victoriae urbs,* ex νίκη vel νῖκος *victoria* et πόλις *urbs.* Variae sunt huius nominis urbes. Est Nicopolis in Cilicia, quae antea Issus vocata, sed a victoria, qua Alexander M. Darium, Persarum regem, devicit, Nicopolis dicta. Alia in Armenia, ubi Pompeius Mithridatem et Tigranem, Armeniae regem, vicit. Alia in Ponto, alia in Bithynia; alia in Epiro, condita ab Augusto; alia in Aegypto, quae etiam condita est ab Augusto, cum reginam Cleopatram superasset; alia in Palaestina, ante Emmaus dicta. *Nicephor.* H. E. X, c. 31. Alia in Thracia, ad Nestum flumen, prope montem Aemum, condita a Traiano; alia denique in Macedonia. Nicopolis, quae semel in N. T. commemoratur, (Tit. III, 12.) Macedoniaene, an Thraciae urbs sit, nondum inter doctos convenit.

ΝΙΚΟΣ, εος, τὸ, 1) proprie: *victoria, quae de hostibus reportatur,* i. q. νίκη, a νικάω *vinco.* 2) metaphorice iis tribuitur, *qui alicui resistunt et vim ac potestatem nocendi adimunt, qui coercent et reprimunt aliquem, aut illo aliquo modo aliquid impediunt.* Conf. supra νικάω. Sic legitur in N. T. Matth. XII, 20. εἰς νῖκος victoriose superatis et subactis repugnantibus omnibus adversariis religionis christianae. 1 Cor. XV, 57. τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῖκος qui nobis victoriam concessit, h. e. effecit, ut iam aliena simus ab omni formidine mortis. 3) metaphorice et per metonymiam: *vis ac potestas aliquem terrendi, aut nocendi alicui.* 1 Cor. XV, 55. ποῦ σου, ᾅδη, τὸ νῖκος; ubi est vis tua nocendi et terrendi, o mors, ubi imperium tuum? Conf. Alex. Ps. XIII, 14. et supra a me ad ᾅδης dicta. 4) εἰς νῖκος *in aeternum, in perpetuum,* ex usu loquendi Alexandrinorum interpretum, qui hebraicum לָנֶצַח *in perpetuum, semper,* εἰς νῖκος reddiderunt, sine dubio, quia נֵצַח non solum *perpetuitatem,* sed etiam *victoriam* (conf. Alex. 1 Chron. XXIX, 11. Thren. III, 18.) notat. Vide 2 Sam. II, 26.

26. *μὴ εἰς νῖκος καταβαίνετε ἡ ῥομφαία*. Iob. XXXVI, 7. Thren. V, 20. ubi *εἰς νῖκος* et *εἰς μακρότητα ἡμερῶν* tanquam synonyma invicem permutantur. Amos VIII, 7. 1. Cor. XV, 54. *κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος* mors in perpetuum sublata est. Saepius non legitur in N. T.

ΝΙΝΕΥΪ, vel ΝΙΝΕΥΗ, vel ΝΙΝΕΥΕ, ἡ. *Ninive*. Est nomen proprium urbis ἄκλιτον, hebr. נִינְוֵה, quasi dicas *urbs*, vel *sedes et domicilium Nini*, a נִין *Ninus* et נָוֶה, in regimine נְוֵה *habitaculum*. Fuit autem metropolis Assyriae, trans Tigrim sita, quam sibi condidit Assur et a filio Nino sic vocasse censetur. Vide *Bocharti* Geogr. Sacr. L. IV, c. 20. et *Cellarii* Geogr. Plen. III, 17. p. 659 seq. Semel legitur in N. T. Luc. XI, 32. *Alberti* Gloss. Gr. p. 46. *νινευΐ* γονῆς ἐρασιότητος. Inde

ΝΙΝΕΥΪΤΗΣ, ου, ὁ. *Ninivita*, *Ninives incola*, l. *civis*. Bis tantum legitur in N. T. Matth. XII, 41. *ἄνδρες Νινευῖται*. Luc. XI, 30.

ΝΙΠΤΗΡ, ῆρος, ὁ, *vas*, *lavandis manibus pedibusque aptum*, *pelvis*, *malluvium*. Pelvis enim est vas, in quo lavantur pedes, sed malluvium, in quo manus abluuntur, quod Graecis etiam dicitur *χειρόνιπτρον*, seu *χέρνιψ*, item *χερνίβιον*, a *νίπτω lavo*. In N. T. tantum exstat Ioh. XIII, 5. ubi de pelvi tantum usurpatur: *εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν* deinde, immissa in pelvim aqua, incepit lavare pedes discipulorum. Pelvis, in qua lavantur pedes, alias *ποδανιπτὴρ* dicitur, teste *Polluce Onom.* X, 78.

ΝΙΠΤΩ, fut. *ψω*, *lavo*, *abluo manus aut pedes alterius*, *τὸ δι' ὑγροῦ καθαίρω*, ut *Phavorinus* interpretatus est. Medium *νίπτομαι*, fut. *νίψομαι*, *me ipse lavo*, *meas manus et pedes lavo*. Ita enim proprie differt *νίπτειν* a *λούειν* et *πλύνειν*, ut hoc de pannis, illud de toto corpore, istud vero de manibus pedibusque adhibeatur, quanquam non semper hoc discrimen in N. T. observatum esse video. Matth. VI, 17. *τὸ πρόσωπόν σου νίψαι* caput tuum lava. Ieiunantes enim apud Hebraeos et omnino lugentes illoto capite incedere solebant, ut *Geierus* docuit in Libro de Luctu Hebraeorum. ibid. XV, 2. *οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν, ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν* illotis enim manibus cibum capiunt. Iudaei enim, pariter ac Graeci et Romani, munditiei et elegantiae admodum studiosi, ad prandium, coenam, convivium accessuri, vel a convivio redeuntes, manus lavabant, vel etiam balneum ingrediebantur. Caeterum accurate hic locutus est Matthaeus. Secundum *Pollucem* enim in *Onom.* VI, 14. et *Aristophanem Grammaticum* apud *Athenaeum* l. IX, c. 18. *νίψασθαι* pr. est *lavare manus ante coenam*, quemad-

quemadmodum *ἀπονίπτεσθαι* *coena peracta*, quanquam distinctio illa perpetua non fit. Marc. VII, 3. *ἐὰν μὴ πυγμῇ νίψωνται τὰς χεῖρας*. Vide infra fub *πυγμή*. Ioh. IX, 7. *νίψαι*, fcil. *τὸ πρόσωπόν σε*. ibid. v. 11 et 15. XIII, 5. *ἤρξατο νίπτειν τὰς πόδας τῶν μαθητῶν*. ibid. v. 6. 8. 10. 12. 14. *καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τὰς πόδας* ita enim vos debetis ad infima minifteria, aliis praeftanda, vos demittere; quale fere dicitur Philipp. II, 3. *τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλες ἡγέμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν*. Servis enim proprie demandatum erat apud veteres negotium lavandi pedes. 1 Tim. V, 10. *εἰ ἁγίων πόδας ἔνιψεν* fi vel vilifsima quaevis minifteria praeftiterit, Chriftianis, hofpitalitatis ftudio ducta. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini ufi funt hac voce pro רחץ *lavit, abluit*. Exod. XXX, 18. 19. 20. *νίψωνται τὰς χεῖρας καὶ τὰς πόδας ὕδατι*. Devt. XXI, 6. Iudd. XIX, 21. etiam pro שטף *immerfit*. Levit. XV, 11. 12. Adde *Hefiod.* Ἐργ. καὶ Ἡμ. II, v. 357. Conf. quoque *Drefig.* de Verbis Mediis N. T. I, 91. p. 352.

ΝΟΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *animum adverto, attendo, mente agito, in animo verfo, cogito, expendo, confidero*, a *νόος, νῦς, ὁ, mens*. Matth. XXIV, 15. *ὁ ἀναγινώσκων νοείτω* qui haec legit, animum advertat. Marc. XIII, 14. 2 Tim. II, 7. *νόει ἃ λέγω* dilegenter perpende et confidera, quae dixi. Prov. XXIII, 1. *νοητῶς νόει τὰ παρατιθέμενά σοι*. *Hefych.* *νόει*· *συλλογίζε*, *σκόπει*. Idem: *νοήσει*· *ἐνθυμεῖται*. *Homer.* Iliad. Θ, v. 596. *ἀλλὰ σὺ μή μοι ταῦτα νόει φρεσί*. 2) *intellego, cognofco, fcio, cognitum et perfpectum aliquid habeo*. Matth. XV, 17. *οὔπω νοεῖτε*; nondum intellegitis? ib. XVI, 9. 11. Marc. VII, 18. VIII, 17. *οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ συνίετε* Ioh. XII, 40. Rom. I, 20. *τὰ γὰρ ἀόρατα Θεοῦ τοῖς ποιήμασι νούμενα καθορᾶται* invifibilis Dei natura ex creatione mundi per res factas intellegitur et cognofcitur. Ephef. III, 4. 20. 1 Tim. I, 7. Hebr. XI, 3. *πίστει νοοῦμεν* narrationi Mofaicae fidem habentes, fcimus et perfuafum nobis habemus. Saepius non legitur in N. T. Eodem modo *νοέω* ufurpatur quoque in verfione Alex. pro hebraico בין in Hiphil et Hithpael. 2 Sam. XII, 19. Prov. I, 2. 6. Hinc apud Graecos *νοεῖν* interdum *fapere* notat, v. c. apud *Hefiod.* Ἐργ. καὶ Ἡμέρ. v. 12. et 293.

ΝΌΗΜΑ, *τος*, *τὸ*, 1) *mens, animus* (*Theognid.* Sent. v. 435 et 979.) et fpeciatim: *ea mentis facultas, qua aliquid cognofcimus et intellegimus*, uno verbo *intellectus*; a *νοέω* *intellego, cognofco*. 2 Cor. III, 14. *ἀλλ᾽ ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν* fed callo obductus, feu occaecatus et tenebris oppletus eft intellectus eorum. coll. IV, 14. *ὁ Θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσε τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων* Deus huius faeculi occaecavit intellectum

rum incredulorum. Ibid. XI, 3. ἤτω φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἁπλότητος τῆς εἰς τὸν χριστὸν sic etiam corrumpatur et deflectat animus vester a vera illa et haud fucata integritate et probitate, quam postulat religio christiana. *Hesych.* Νόημα· σύνεσις. 2) *cogitatio, sensus animi.* Philipp. IV, 7. φρουρήσει τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν τῷ χριστῷ Ἰησοῦ omnes animi vestri sensus religioni christianae congruos servet. Baruch. II, 8. τοῦ ἀποστρέψαι ἕκαστον ἀπὸ τῶν νοημάτων τῆς καρδίας αὐτῶν τῆς πονηρᾶς. Quemadmodum vero νοεῖν apud Graecos (v. c. *Stobaeum* Serm. XXX, p. 96.) improprie etiam *consulere, machinari, moliri aliquid* notat, ita etiam νόημα non solum apud exteros scriptores (v. c. *Homer.* Odyss. β', 127. ubi *Eustathius* νοήματα per κέρδεα, h. e. ἐπινοίας, μηχανὰς, πανουργεύματα explicat. Adde Odyss. ψ', v. 31.) sed etiam in N. T. 3) *consilium, decretum animi*, et in partem deteriorem *insidias, machinationes, artes malas, consilia prava* significat. 2 Cor. II, 11. οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν, non enim ignota nobis sunt prava diaboli consilia. *Chrysostomus* ad h. l. τὰ νοήματα, τὸ ποικίλον, τὸ δολερὸν, τὸ κακομήχανον, τὸ κακοῦργον κ. τ. λ. ib. X, 5. αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα irrita reddimus omnia prava consilia adversariorum religionis christianae. Saepius non legitur in N. T. Conf. Bibliothecam Bremens. Class. II, p. 438. et *Elsneri* Obss. Sacr. T. II, p. 137.

ΝΟΘΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *nothus, spurius, suppostititius, non legitimus*, (*Aristoph. Aves* 1694. νόθος γὰρ εἶ καὶ οὐ γνήσιος) et ex adiuncto: *parentibus dissimilis, non verus, non sincerus, falsus.* Semel legitur in N. T. Hebr. XII, 8. ἄρα νόθοι ἐστὲ καὶ οὐχ υἱοί igitur spurii estis, non veri Dei filii. *Syrus* transtulit: ܗܘܝܬܘܢ ܠܟܘܢ ܢܘܟܪܝܐ ܘܠܐ ܒܢܝܐ facti estis alieni, seu peregrini et non filii. Graeci scilicet et inprimis Athenienses solebant tantum liberos, quorum parentes natu Athenienses erant, γνησίους appellare, eos vero, qui altero parente usi erant non cive Atheniensi, sed peregrino, νόθους vocare. *Aelian.* V. H. XIII, 24. Hinc *Suidas* quoque νόθος per ξένος interpretatus est, hac ratione addita: δῆλον τι τὸ γνήσιον ἐν τοῖς κατ᾽ ἀνθρώπων τόκοις. Διόπερ ὁ μὴ τοῦτο ἔχων νόθος, οἷα ἐστερημένος τοῦ θείου. παρὰ τὸ νὸ στερητικόν. ἐντεῦθεν δὲ νόθα καὶ τὰ ἁπλῶς ξένα μεταφορικῶς. Propriam huius vocis notionem tradidit *Phavor.* νόθος· ὁ μὴ γνήσιος υἱὸς, ἀλλ᾽ ἐκ παλλακίδος. A νόθος derivatur νόθως adverbium, *spurie, non vere et sincere, falso*, ψευδῶς, interprete *Hesychio*, cui opponitur ἀνόθως, γνησίως *genuine*, teste eodem, 3 Macc. III, 17. et νοθεύω *adultero, corrumpo*, τὸ κιβδηλεύω, ut *Phavorinus* interpretatus est.

ΝΟΜΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie: *pabulum, pascuum, pastus* et est *pecudum*, a praet. med. νένομα, verbi νέμω *pasco*, quod in N. T. non reperitur. Alexandrini usi sunt hac voce pro מִרְעֶה *pascuum*, Gen. XLVII, 5. 1 Paral. IV, 39. 40. מַרְעִית idem, Ps. LXXIV, 1. Hos. XIII, 6. et pro נָוֶה. Prov. XXIV, 15. Ierem. X, 25. *Hesych.* νομὴ τροφὴ, βοσκή. Idem: νομαί· βοσκήματα, βοσκαί. *Thom. M.* νομὴ ἡ βοσκὴ, ἀπὸ τοῦ νένομαι, τὸ βόσκω κ. τ. λ. 2) metaphorice νομὴν ἔχειν, seu εὑρίσκειν, is dicitur, *qui nulla re indiget, qui nihil habet, quod requirat aut desideret*. Sic legitur in N. T. Ioh. X, 9. νομὴν εὑρήσει nulla re indigebit, quae ad salutem et tranquillitatem animi faciat; *er wird die volle Befriedigung aller seiner geistigen Bedürfnisse erhalten*. Conf. Ezech. XXXIV, 14. Ps. LXXIII, 1. LXXVIII, 14. XCIV, 7. 3) metaphorice: *progressio, propagatio alicuius rei in deteriorem partem, incrementum*. 2 Tim. II, 17: ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομὴν ἕξει doctrina eorum gangraenae instar latius serpit ac diminat. Metaphora ducta est vel a feris depascentibus, (νομὴ enim non solum *pabulum*, sed etiam *ipsam depastionem* notat apud Graecos, ut vel ex loco *Aeliani* V. H. XIII, c. 1. apparet, ubi haec verba leguntur: ἐπελθούσης κατὰ συνήθειαν κατά γε ἄγραν καὶ νομὴν τῆς ἄρκτε) vel ab ulceribus et vulneribus, latius indies serpentibus et late carnem depascentibus, (Vide *Wetstenii N. T.* T. II, p. 359.) de quibus apud Hebraeos verbum פָּשָׂה (arab. فشا *progredi, serpere*) usurpatur. Levit. XIII, 22 et 32. Sic v. c. apud *Hippocratem* de Vlceribus p. 516. ed. *Froben.* νομαὶ sunt *ulcera serpentia*, ut *Plinius* loquitur in H. N. XXXIV, 15. Νομὴν ποιεῖσθαι de *ulceribus*, et νομὴν λαμβάνειν de *incendio* dici apud *Polybium*, (lib. I, c. 48.) observavit *Raphelius* in Annotn. ad N. T. ex *Polybio* ad h. l. Eodem sensu autem verba ἐπινέμειν, κατανέμεσθαι, νέμεσθαι, διανέμεσθαι Scriptores graecos adhibere, demonstravit *Albertii* in Obss. Philol. in N. T. p. 403. Saepius non legitur in N. T.

ΝΟΜΙΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: *lege sancio, leges fero*, a νόμος *lex*. *Aelian.* V. H. III. c. 18. νόμες αὐτοῖς τετάχθαι ἐναντίως κειμένες τοῖς παρ' ἡμῖν νομιζομένοις. *Hesych.* νομιζόμενα· νόμιμα, ἔννομα. Adde *Xenoph.* Hier. III, 3. 2) *ritu antiquo sancitum, ratum et usitatum aliquid habeo, in more habeo, consuetudine recipio.* Νομίζεσθαι *solere, usu recipi, in consuetudinem abire*, unde τὸ νομιζόμενον *quod fieri solitum est*, et νόμος et νόμισμα *consuetudo, mos*, συνήθεια, interprete *Hesychio*. *Herodot.* II, 4. III, 38. IV, 191. VI, 138. *Aelian.* V. H. VI, 12. ταφῆς τῆς νομιζομένης ἐδεὶς ἔτυχε nemo sepulturam obtinuit usitatam. *Aristoph.* Plut. v. 62. 2 Macc. XIV, 4.

Xenoph. Cyrop. VIII, 7. 1. Conf. *Salmasium* de Usuris p. 435 seq. *Elsneri* Obss. Sacr. T. I, p. 431. *Wetstenium* N. T. T. II, p. 554. et *Wolfium* ad Casauboniana p. 323. Sic legitur etiam in N. T. Act. XVI, 13. οὗ (sc. τόπῳ) ἐνομίζετο προσευχὴ εἶναι quo loco solebat proseucha, seu locus precum esse, sed, ubi ex more antiquo proseucha erat. *Joseph.* A. I. XIV, 10. 23. δεδόχθαι ἡμῖν ἐκείνων τὰς βαλανείας — τὰς προσευχὰς ποιεῖσθαι πρὸς τῇ θαλάσσῃ κατὰ τὸ πάτριον ἔθος. Sed *Palairetus* in Obss. Philol. in N. T. p. 312. νομίζεσθαι (quod quandoque etiam pro εἶναι ponitur apud Graecos, v. c. *Philostrat.* Vit. Apoll. L. I, p. 85. οἱ δὴ νομίζοντες βασιλέως ὦτα) ob sequens εἶναι h. l. plane redundare ex usu loquendi Graecorum (*Antcon. Lib.* Metam. c. 4. ἐνομίζετο δίκαιος εἶναι καὶ φρόνιμος) cum *L. Bosio* et *Maio* (Obss. Sacr. L. III, p. 14.) statuit. 3) *puto, existimo, arbitror, in opinione versor, suspicor, censeo, statuo.* Matth. V, 17. μὴ νομίσητε ne in opinione versemini. ib. X, 34. XX, 10. ἐνόμισαν sperabant. Luc. II, 44. νομίσαντες δὲ αὐτὸν ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶναι rati, eum in comitatu esse. ibid. III, 23. ὡς ἐνομίζετο ut putabatur. *Pearce* in Commentario ad h. l. vertere mavult: *ut lege definitum erat*, seu: *ex praescripto legis*, et provocat ad 2 Macc. XIV, 4. et *Josephum* de B. I. VII, 5. 4. Act. VII, 25. VIII, 20. XIV, 19. XVI, 27. XVII, 29. οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν mittamus errorem. ibid. XXI, 29. 1 Cor. VII, 26. νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν censeo autem, hoc utile esse. ibid. v. 36. 1 Tim. VI, 5. Saepius non legitur in N. T. Conf. *Symmachum* Ps. XVI, 12. et XLIX, 21. Sap. XIII, 2. 2 Macc. IV, 32. VII, 19. σὺ δὲ μὴ νομίσῃς ἀθῷος ἔσεσθαι. *Iamblichus* Vit. Pythagor. c. 2. p. 9. δι' ὃ σοφὸς παρὰ τοῖς πολλοῖς νομίζεται. *Dionys. Hal.* A. I, 80. *Herodot.* IV, 180. *Hesych.* νομίζειν· οἴεσθαι, λέγειν. — νομιζόμεθα· νόμιμα οἰόμεθα. Cf. *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 261. ed. *Zeunii*, et *Wetstenii* N. T. T. I, p. 675.

ΝΟΜΙΚΟΣ, ῆ, ὁ, 1) *legalis, ad legem, speciatim Mosaicam, pertinens*, a νόμος *lex*, quod vide. Tit. III, 9. μάχας νομικὰς περιΐστασο quaestiones controversas, ad legem Mosaicam ritualem pertinentes, vita. 2) *legis interpres, iurisconsultus, legis peritus.* *Diog. Laert.* VI, 54. ἰδὼν δέ ποτε νομικὸν ἀκούσας, τὰς δὲ ... *Epictet.* I, c. 13. νομικὸν dicit ἐξηγούμενον τὰ νόμιμα. Sic legitur in N. T. Tit. III, 13. Ζηνᾶν τὸν νομικόν. Speciatim autem in N. T. νομικοὶ dicuntur *periti et interpretes legis Mosaicae, doctores legis Mosaicae traditionarii, qui sacras litteras et traditiones iudaicas non solum scrutabantur et interpretabantur, sed etiam in difficilioribus legis Mosaicae quaestionibus responsa dabant*, qui alias γραμματεῖς et νομοδιδάσκαλοι, et a Iudaeis *Karaei*, בעלי מקרא vocabantur. Certe Matth. XXII, 35. νομικὸς dicitur, qui apud Marcum

Marcum XII, 28. γραμματεὺς vocatur. Luc. VII, 30. X, 25. XI, 45. 46. 52. coll. v. 53. XIV, 3. Vide *Relandi* Diss. Miscell. P. II, p. 90. *Triglandium* de Karaeis p. 66. Sed *Camero* νομικοὺς et γραμματεῖς ita differre putat, ut hi publice in Synagogis legem sint interpretati, illi in scholis privatim. — *Phavor.* νομικός· ὁ τῷ νόμῳ ἀκολουθῶν, ἢ ὁ τοῦ νόμου ἐξηγητής. — Extat enim peculiaris Commentatio auctore *Theod. Christ. Lilienthalio* de νομικοῖς iuris utriusque apud Hebraeos doctoribus privatis. Hal. 1740. 4.

ΝΟΜΙ'ΜΩΣ. Adv. *legitime*, *legibus consentanee, ita, ut postulat natura legis*, a νόμιμος *legalis*, *legitimus*, *legibus obtemperans*. *Xenoph.* Hist. Gr. IV, 4. 3. μηδὲν νόμιμον φρονοῦντες. paulo post: νομίμων δὲ ὄντων ἀνθρώπων. In N. T. bis tantum legitur 1 Tim. I, 8. οἴδαμεν δὲ, ὅτι καλὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ νομίμως χρῆται scimus autem, bonam esse legem, si quis ea legitime, seu recte utitur, ita, ut ei iustum pretium statuat. 2 Tim. II, 5. ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται, ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ quodsi enim certet aliquis, non coronatur, nisi certaverit legitime, h. e. ita, ut omnes agonisticae professionis leges dilegenter observarit, i. q. ἀθλητικῷ νόμῳ. Conf. *Epictet.* Enchiridion c. 29. et *Iac. Lydii agonistica sacra* c. 2. p. 5.

ΝΟ'ΜΙΣΜΑ, τος, τὸ, 1) proprie: *mos receptus*, *consuetudo*; *quidquid legibus sancitum est*, a νομίζομαι *lege sancior*, *moribus receptus, constitutus sum*. *Suid.* νόμισμα δύο σημαίνει, τὸ νόμιμον ἔθος, κ. τ. λ. 2) *numisma*, *numus*, *moneta*, *pecunia*, *aes signatum*, quia valor numorum et usus νενόμισται, h. e. legibus sancitus est. *Suid.* τὸ κόμμα (*Phavorinus* habet τύμμα) τοῦ τετυπωμένου χαλκοῦ ἢ χρυσοῦ. Semel tantum legitur in N. T. Matth. XXII, 19. τὸ νόμισμα τοῦ κήνσου numus census, h. e. numus eius monetae, qua tributum, Caesari pendi solitum, exigebatur. Fuit autem teste Luca XX, 24. denarius, qui censoriam imaginem exhibebat et solus in numerando tributo pendendus erat. Vide *Wedelii* Exercitt. Medico-Philol. Cent. II, Dec. I. exerc. 7. *Demosthen.* p. 508. 14. ed. *Reiske*: τοῖς τὸ νόμισμα διαφθείρουσι θάνατος ἐστὶν ἡ ζημία.

ΝΟΜΟΔΙΔΑ'ΣΚΑΛΟΣ, ου, ὁ, *legis*, et speciatim *Mosaicae*, *doctor et interpres traditionarius*, *legis peritus*, i. q. νομικὸς et γραμματεὺς, quae vide. Conf. *Lightfoot.* Hor. Hebr. et Talmud. ad Luc. XI, 45. Compositum est ex νόμος *lex* et διδάσκαλος *doctor*. Luc. V, 17. νομοδιδάσκαλοι, coll. v. 21. ubi γραμματεῖς vocantur. Act. V, 34. 1 Tim. I, 7. θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι iactant se legis Mosaicae peritos ac defensores. Saepius non legitur in N. T.

ΝΟΜΟΘΕΣΙ'Α, ας, ἡ, *legislatio*, *legis constitutio et promulgatio*. Natum est hoc vocabulum ex formula νόμον τιθέναι

θέσιν, legem ferre et promulgare, de qua infra ad voces νόμος et τίθημι exponetur. *Suid.* νομοθεσίαν· θέσιν τοῦ νόμου. *Gloss. Vett.* νομοθεσίαν· *iurisdictionem, legislationem, promulgationem.* Conf. *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II, p. 415. Semel legitur in N. T. Rom. IX, 4. ὧν ἡ νομοθεσία quorum Israelitarum praerogativa est legislatio Mosaica, quod scilicet lex divina ipsis de coelo est promulgata. Ita vulgo vertitur et explicatur hic locus. Sed fortasse rectius statuunt, νομοθεσίαν h. l. *de ipsa lege Mosaica,* seu *de omni complexu legum moralium* V. T. exponentes, non repugnante usu loquendi. Nam νομοθεσία est saepe i. q. νόμος. Vide 2 Macc. VI, 23. ubi lex divina ἁγία καὶ θεόκτιστος νομοθεσία appellatur. *Ioseph.* de Maccab. c. 5 fin. νομοθεσίας ἐπιστήμη. *Philo* lib. I. de *Vita Mosis* p. 657. E. τὸ δὲ τῆς νομοθεσίας ἱεροπρεπές. et *Ioh. Damascen.* de Fide Orthodoxa Lib. I, c. 5. qui decalogum νομοθεσίαν vocat. *Polyb.* IV, 81, 12. Exempla alia e graecis Scriptoribus dedit *Kypke* in Obss. Sacr. T. II, p. 173.

ΝΟΜΟΘΕΤΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) *legem fero, promulgo, sancio, constituo, instruo,* interdum etiam *iubeo, praescribo, praecipio, doceo,* ex νόμος *lex* et τίθημι *pono.* Νομοθετέομαι, οῦμαι, *lege sancior, legis vim obtineo, legem latam accipio,* etiam *per leges regor et administror.* In versione Alexandrina respondet τῷ הורה *docuit, instituit.* Exod. XXIV, 12. τὰς ἐντολὰς, ἃς ἔγραψα νομοθετῆσαι αὐτοῖς. Ps. CXVIII, 33. νομοθέτησόν με, Κύριε, τὴν ὁδὸν τῶν δικαιωμάτων σου. *Isocrat.* ad Nicoclem p. 21. ed. *Wolfii* dicit se νομοθετεῖν ταῖς μοναρχίαις, h. e. regibus certam agendi normam exhibere. *Xenoph.* Hist. Gr. II, 3, 18. p. 83. ed. *Mori,* ubi νομοθετῶν est *iubens, praescribens.* *Hesych.* νομοθετεῖ· νομοποιεῖ. Hebr. VII, 11. ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτῇ νενομοθέτητο (pro ἐνενομοθέτητο, more poetico. Confer *Wyssii Dialectologiam Sacram* p. 291.) quanquam omnis Iudaeorum respublica sacerdotio Levitico regebatur, seu, quanquam eo nitebatur omnis reipublicae iudaicae administratio. Conf. *Wolfii* Curas Philol. in N. T. T. III, p. 679. 2) *sancio, confirmo, ratum facio.* Hebr. VIII, 6. ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται foedus, quod praestantioribus promissionibus sancitum est. Saepius non legitur in N. T.

ΝΟΜΟΘΕΤΗΣ, οῦ, ὁ, *legislator,* ex iisdem. Semel legitur in N. T. Iacob. IV, 12. εἷς ἐστιν ὁ νομοθέτης unus est legislator. *Xenoph. Mem.* I, 2, 31. et IV, 4, 24. *Plutarch.* T. I, p. 151. ed. *Reiske.* Alexandrini Ps. IX, 21. ubi tamen pro [illegible] legerunt מורה *docens, doctor.* *Phavor.* νομοθέτης ἐστὶν ὁ διατάσσων τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *lex.* Est enim verbale a perf. pass. νένομαι, verbi νέμω *tribuo, distribuo,* quia suum cuique tribuit,

tribuit, aut, quia quasi distribuit cuique observanda et agenda. *Herodot.* I, 147. *Thucyd.* IV, 133. ἄλλην ἱέρειαν ἐκ τοῦ νόμου τοῦ προκειμένου κατεστήσαντο. ibid. V, 49. ὀλυμπιακῷ νόμῳ. c. 63. νόμον δὲ ἔθεντο ἐν τῷ παρόντι etc. 105. καὶ ἡμεῖς οὔτε θέντες τὸν νόμον, οὔτε κειμένῳ πρῶτοι χρησάμενοι. Sed interpretes graeci V. T. relicto hoc elegantioris Graeciae usu, voce νόμος ita usi sunt, ut responderet hebraico תורה, quod primum de *singulis legibus Mosaicis* in V. T. frequentabatur, v. c. de agno paschali edendo, Exod. XII, 49. XIII, 9. de Mannae sexto hebdomadis die dupla parte colligenda, Exod. XVI, 4. etc. deinde vero cum legum Mosaicarum mox integrum corpus compositum esset, *totum σύστημα religionis, quod Moses iussu divino civibus suis tradiderat*, significabat, cum nullum vocabulum graecum adesset, quod ei ex asse responderet. Cf. Num. XV, 15. Devt. I, 5. IV, 8. 44. et *Koppii* Excursum III. ad Epist. Pauli ad Galatas. Hos interpretes graecos V. T. pro more suo sequuti N. T. Scriptores, vocem νόμος, quae Graecis de *legibus in universum omnibus* veniebat, ita adhibuerunt, ut 2) significaret partim *complexum legum omnium, populo iudaico per Mosen paullatim traditarum, omnem doctrinam Mosaicam et religionem iudaicam divinam*, et quae de ritibus sacris praescribit, et de officiis exponit, aut leges civiles et forenses complectitur; partim vero *quamlibet doctrinae Mosaicae et religionis iudaicae divinae partem* ex cuiusque loci indole et contexta oratione definiendam et diiudicandam. Matt. V, 17. καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφήτας abrogare *doctrinam divinam, de officiis humanis exponentem*, per Mosen ac prophetas traditam. ibid. v. 18. ibid. VII, 12. οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται haec est summa *doctrinae Mosis* ac prophetarum de officiis. ib. XXII, 36. ἐν τῷ νόμῳ in *decalogo*. ibid. v. 40. ὅλος ὁ νόμος *omnis doctrina Mosaica*. XXIII, 23. τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου graviora *doctrinae Mosaicae* praecepta. Ioh. I, 17. ὁ νόμος *doctrina Mosaica* opponitur τῇ χάριτι, *doctrinae christianae*. ibid. VII, 19. 49. ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον alienus ab idonea religionis Mosaicae cognitione. ib. v. 51. ὁ νόμος *leges forenses et civiles*, per Mosen latas, significat. Eodem modo ὁ νόμος ib. XVIII, 31. et XIX, 7. usurpatur. Act. VI, 13. κατὰ τοῦ νόμου contra *religionem iudaicam*. ib. VII, 53. XV, 5. τὸν νόμον μωσέως *doctrinam Mosaicam, quae de ritibus sacris exponit*. Eodem modo νόμος legitur quoque ib. v. 24. Act. XVIII, 13. παρὰ τὸν νόμον σέβεσθαι τὸν θεόν. ib. v. 15. XXI, 20. ζηλωταὶ τοῦ νόμου acerrimi defensores *legis Mosaicae caeremonialis*, coll. v. 21 et 24. ib. v. 28. XXII, 3. 12. XXIII, 3. 29. XXIV, 6. XXV, 8. Rom. II, 12. ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται qui autem cognitas leges Mosaicas contemsit, pro hac neglecta religionis Mosaicae cognitione Deo

poenas

poenas dabit. ibid. v. 13. 14. 17. 18. 20. 23. 25. III, 19. τοῖς ἐν τῷ νόμῳ religioni iudaicae addictis. ibid. v. 20. ἐξ ἔργων νόμου per obedientiam, quae praestatur doctrinae Mosaicae. ib. v. 28. 31. IV, 13. 14. οἱ ἐκ νόμου Iudaei. ib. v. 15 et 16. ubi νόμος opponitur τῇ πίστει. ibid. V, 20. VI, 14 et 15. νόμος opponitur τῇ χάριτι. VII, 1. 5. τὰ διὰ τοῦ νόμου quae per leges Mosaicas magis irritabantur. ibid. v. 6. 7. 9. χωρὶς νόμου sine cognitione religionis Mosaicae. ib. v. 12. 14. 16. 22. 25. VIII, 3. 4. IX, 31. διώκων νόμον δικαιοσύνης studens observatione religionis Mosaicae remissionem peccatorum obtinere. ib. v. 32. X, 4. τέλος γὰρ νόμου χριστὸς Christus oeconomiae Mosaicae finem imposuit. ib. v. 5. XIII, 8. 10. 1 Cor. IX, 20. XV, 56. Galat. II, 16. 19. 21. In omnibus his locis τὰ ἔργα τοῦ νόμου observationem legis Mosaicae ceremonialis mihi significare videtur. Galat. III, 2. 5. 10. 12. 13. 17. 19. 21. 23. 24. IV, 4. 5. 21. V, 3. 14. 18. VI, 13. Ephes. II, 15. Phil. III, 6. 1 Tim. I, 8. Hebr. VII. 12. 19. 28. VIII, 4. IX, 22. κατὰ τὸν νόμον secundum legem Mosaicam ceremonialem. ib. X, 1. 8. 28. Iacob. II, 9. 10. 11. Aeque late etiam in libris apocryphis V. T. vis vocabuli νόμος patet, v. c. Sirac. XLV, 5. ubi doctrina Mosaica νόμος ζωῆς, h. e. *doctrina praestantissima* vocatur. Baruch. II, 28. IV, 1. coll. v. 4. 1 Macc. I, 48. 49. ubi, quod νόμος dicitur v. 15. est διαθήκη ἁγία, cap. II, 19. λατρεία πατέρων, v. 20. διαθήκη πατέρων, v. 21. νόμος καὶ δικαιώματα, v. 22. λατρεία, v. 27. νόμος καὶ διαθήκη. Qui vero religionem Mosaicam non amplius habebant, dicuntur 1 Macc. III, 5. ἄνομοι. Iam quia תּוֹרָה quandoque etiam *singula praecepta, interdicta et leges singulas in βιβλίῳ νόμου*, (סֵפֶר תּוֹרַת הָאֱלֹהִים Nehem. VIII, 18.) *aut in βιβλίῳ διαθήκης* (1 Macc. III, 5.) *propositas*, significat, v. c. Exod. XII, 49. Nehem. XIII, 3. factum est, ut etiam νόμος in N. T. libris 3) mox *singula praecepta et interdicta doctrinae Mosaicae*, mox *quamvis legem divinam et quodvis singulare* [illegible] significaret, ut sit idem, quod ἐντολή, cum [illegible] permutari solet. Luc. II, 22. κατὰ [illegible] secundum legem Mosis. Levit. XII, 2. ibid. [illegible] Ioh. VII, 23. ubi ὁ νόμος Μωσέως est lex Mosis de [illegible] puero die octavo. ibid. XIX, 7. Rom. IV, 15. [illegible] παράβασις ubi enim nulla lex est. ibi et [illegible] transgressio legis. Rom. VII, 1. νόμος τοῦ ἀνθρώπου [illegible]monii, quae v. 2. νόμος ἀνδρὸς et paulo post et v. 3. [illegible] VII, 30. ὁ νόμος simpliciter vocatur. Etiam apud [illegible] ὁ νόμος [illegible] de *matrimonii lege* usurpatur, v. c. apud [illegible] Oneirocr. Lib. I, cap. 76. *Aelian.* V. H. X, 2. νόμῳ [illegible] Idem Hist. Anim. X, 48. *Eurip.* Med. v. 238. συνοι[illegible] φοιτώμεναι τῷ νόμῳ. Rom. VII, 8. χωρὶς [illegible] ἁμαρτία νεκρά, i. q. ibidem ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς [illegible]

 κατερ-

κατεργάζεται ἐν ἀνθρώποις πᾶσαν ἐπιθυμίαν. Conf. etiam v. 9. 1 Tim. I, 9. Hebr. VII, 5. *κατὰ τὸν νόμον.* Devt. XIV, 28. 29. ibid. v. 16 et 28. VIII, 10. X, 16. Iacob. II, 8. *νόμος βασιλικὸς* lex praestantissima. Adde 2 Macc. II, 1. Iam cum religio Iudaeorum revelata, quae hebraice תורה et graece *νόμος* vocatur, quibusdam contineretur libris, illi etiam libri sub hoc nomine venire coeperunt, atque sic orta est significatio duplex, qua 4) *νόμος* partim generatim denotat *omnes libros Iudaeorum sacros, volumen omnium librorum V. T.* partim vero speciatim significat *quinque libros Mosis*, seu *Pentateuchum*, maxime tum, si opponantur *ψαλμοὶ καὶ προφῆται*, vel etiam *προφῆται* simpliciter. Iudaei enim libros suos sacros dividere solebant in תורה, נביאים et כתובים, ita, ut תורה indicaret *monumenta* in specie *Mosaica*. In priori notione universa de *litteris sacris V. T.* legitur Ioh. X, 34. ubi affertur locus Ps. LXXXII, 6. Conf. *Surenhusii* Βίβλος Καταλλαγῆς, p. 43. Ioh. XII, 34. ubi, quae dicuntur, habentur Ps. CX, 4. Ioh. XV, 25. ubi, quae citantur, reperiuntur Ps. XXXV, 19. LXIX, 5. 1 Cor. XIV, 21. ubi, quae laudantur, leguntur Ies. XXVIII, 11. Adde 2 Macc. II, 18. et X, 26. In posteriore vero significatione, magis speciali, reperitur Matth. XI, 13. *πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος προεφήτευσαν.* ibid. XII, 5. Luc. II, 23. 24. X, 26. XVI, 16. 17. XXIV, 44. Ioh. I, 46. VIII, 5. 17. Act. XIII, 15. XXIV, 14. et XXVIII, 23. Rom. III, 21. 1 Cor. IX, 8. 9. Galat. IV, 21. Sic etiam legitur apud *Iosephum* de B. I. VII, 5. §. 7. et *Philonem* de Vita Mosis Lib. II. p. 657. de Decal. p. 765. et in Legatione ad Caium p. 1022. 5) *obsequium, quod praestatur doctrinae Mosaicae universae et observatio singularum eius legum ac praeceptorum.* Act. XIII, 39. *ἀπὸ πάντων, ὧν οὐκ ἠδυνήθητε ἐν τῷ νόμῳ Μωσέως δικαιωθῆναι* omnium delictorum, quorum veniam per observationem legis Mosaicae non poteratis impetrare. Rom. III, 21. *χωρὶς νόμου*, i. q. *χωρὶς ἔργων νόμου*, coll. v. 20. Galat. III, 11. coll. v. 2. 5 et 10. ibid. v. 18 et 21. V, 4. Phil. III, 9. 6) *promulgatio legis Mosaicae solemnis.* Rom. V, 13. *ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν τῷ κόσμῳ.* 7) *leges Iudaeorum orales*; seu *traditiones Iudaeorum.* Iudaei enim duplicem statuerunt legem, תורה שבכתב *legem scriptam* et תורה שבעל פה *legem oralem*. 1 Cor. XIV, 34. *οὐ γὰρ ἐπιτέτραπται αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλ' ὑποτάσσεσθαι, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει* non enim mulieribus permissum est, ut palam doceant, sed ut maritis subiectae sint, quemadmodum etiam lex docet. In V. T. nullum de hac re praeceptum exstat, sed vetitum esse traditionibus Rabbinorum mulieribus in synagoga verba facere, docuit *Vitringa* de Synagoga Vetere Lib. III. P. I. cap. 8. et *Braunius* in Selectis Sacris p. 64 sq. 8) metonymice: *certa vivendi ratio, certis legibus adstricta, certum-*

certumque institutum aut morem, sive sponte electum, sive praescriptum, sequens et observans, et speciatim: *secta legalis, seu iudaica*. Scilicet Iudaei non solum in doctrina legis, sed etiam in methodo legis explicandae valde variabant, et in varias sectas divisi erant. Talis secta νόμος vocabatur. Phil. III, 5. κατὰ νόμον Φαρισαῖος sectae Pharisaeorum addictus. *Theodoretus* et *Theophylactus* ad h. l. νόμον interpretati sunt per αἵρεσιν. Cf. *Witsii* Meletemata Sect. I. p. 14. 9) ut תורה *quamcunque doctrinam divinam*, sive *naturalem illam*, sive *divinitus propositam*, notat. Rom. III, 27. διὰ ποίου νόμου, τῶν ἔργων; οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. Rom. II, 14. 15. 26. 27. VIII, 7. 10) Speciatim νόμος in N. T. dicitur *religio christiana*, Iudaeorum maxime caussa, quibus, voci νόμος adsuetis, eo facilius commendari posse religionem christianam arbitrabantur apostoli. Vocatur autem religio christiana ab apostolis ὁ νόμος τῆς πίστεως, Rom. III, 27. ὁ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ibid. VIII, 2. νόμος δικαιοσύνης, ibid. IX, 31. ὁ νόμος, Galat. II, 19. (ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον ego enim, amplexus religionem christianam, palam renuntiavi legi Mosaicae.) V, 23. Iacob. IV, 11. ὁ νόμος τοῦ Χριστοῦ. Galat. VI, 2. ὁ νόμος τέλειος, ὁ τῆς ἐλευθερίας. Iacob. I, 25. II, 12. 11) *iussum, mandatum*. Hebr. IX, 19. κατὰ νόμον iussu divino. 12) metaphorice: *ius, dominium, imperium, tyrannis, vis et* [illegible] *aliquem habet et exercet, quod vim ob*[illegible]*tamen*. Rom. VII, 21. εὑρίσκω ἄρα τὸν [illegible] et potestatem vitiositatis. ibid. v. 23. [illegible] κ. τ. λ. sed experior aliam vim in cor[illegible]traria est voluntati (scil. ὁ νόμος τοῦ νοὸς [illegible] animi humani impetum, spiritu divino [illegible]esta quaevis impellentem, ut iam recte [illegible] ad h. l. viderunt) animi mei et me ob[illegible] tyrannidi vitiositatis, quae est in cor[illegible]25. τῷ νόμῳ ἁμαρτίας dictamini vitiositatis. [illegible] νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ θανάτου. *Theodo*[illegible] recte per τὴν δυναστείαν et τὴν τυραννίδα ex[illegible] non legitur in N. T. *Hesych.* et *Suid.* νόμος· [illegible] (*Hesiod.* Opp. II, 5. *Aelian.* V. H. I, c. 31. [illegible] *Etym. M.* νόμος ἐστὶ ὁ νόμος ὁ γραπτὸς, ὃν ἔχο[illegible] ὁ θεὸς τῷ Μωϋσῇ. — σημαίνει καὶ τὸ εὐαγ[illegible] digna de hac voce habet *Koppius* in Exc. III. [illegible]uli ad Galatas et *Reinhardus* in Diss. de vi [illegible] et ἔργων ex sermone Paulino, inprimis in [illegible]mos rite constituenda. Vit. 1785. 4. Quibus [illegible] *F. Bahrdt* in Progr. quae vera notio vocabu[illegible] πνεῦμα, ἔργα, in N. T. libris subiecta sit. [illegible] *T. Wald* in Diss. de vera vi vocabulorum

νόμος

νόμος et *πίστις* in Ep. ad Rom. Regiom. 1788. 4. et *P. N. Iochims* Diss. de variis *τοῦ νόμου* significationibus in Epistolis Paulinis obviis. Meldorp. 1788. 8. 13) Per ellipsin *νόμος* quandoque deficit, v. c. 2 Ioh. v. 9. post *παραβαίνων*.

ΝΟΣΕ'Ω, ῶ, fut. *ήσω*, 1) proprie: *aegroto, aeger sum, male me habeo*, a *νόσος morbus*. 2) metaphorice autem refertur ad mentem, ita, ut vel generatim significet: *studere, operam dare alicui rei*, vel speciatim: *prava cupiditate laborare, rebus malis et perdite operam dare*. Sic semel legitur in N. T. 1 Tim. VI, 4. *νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας* qui nimis deditus est et delectatur frivolis et inanibus quaestionibus. *Aelian*. V. H. III, 47. *νοσεῖν τὰ περσικὰ* Parsarum rebus studere. *Iulius Pollux* Onom. X, 3. *νοσῶν εἰς ὀνομάτων χρῆσιν* nimium laborans circa usum vocabulorum. Hinc *νόσος*, ut Latinorum *morbus*, omne studium corruptum et perversum dicitur. *Gellius* N. A. I, 15. „nunquam tacet, quem morbus tenet loquendi." *Cic*. de Fin. I, cap. 18. Alia loca dedit *Wetstenius* N. T. T. II. p. 347.

ΝΟ'ΣΗΜΑ, *ατος, τὸ*, *morbus, aegritudo*, a 1 pers. perf. pass. *νενόσημαι*, verbi *νοσέω aegroto*. Semel legitur in N. T. Ioh. V, 4. *ὑγιὴς ἐγένετο ᾧ δήποτε κατείχετο νοσήματι* sanus fiebat, quocunque teneretur morbo. *Xenoph. Cyrop*. VI, 2. 10. Vide et *Polluc. Onom*. I, 209.

ΝΟ'ΣΟΣ, *ου, ἡ*, *morbus, aegritudo*, i. *debilitas corporis*, a *νὸ* pro *νὲ*, particula privativa, et *σόος sanus*. Matth. IV, 23. *θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν* sanans omne genus morborum. ibid. v. 24. *ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους* diversis morbis et cruciatibus vexatos. ibid. VIII, 17. *τὰς νόσους ἡμῶν ἐβάστασεν* morbis nostris medelam attulit, ex Ies. LIII, 4. ubi de vitiis, peccatis et erroribus sermo est. ibid. IX, 35. X, 1. Marc. I, 34. *κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις* variis morbis laborantes. ibid. III, 15. Luc. IV, 40. VI, 17. *ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν* ut a morbis suis sanarentur. ib. VII, 21. *ἐθεράπευσε πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων*. ibid. IX, 1. Act. XIX, 12. *ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ' αὐτῶν τὰς νόσους* morbis liberarentur. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini usi sunt hac voce pro חֳלִי *morbus, infirmitas*, Devt. XXVIII, 59. Hos. V, 13. מַחֲלָה idem, Exod. XV, 26. תַּחֲלֻאִים idem, 2 Chron. XXI, 15. et מַדְוֶה *languor*, Devt. VII, 15.

ΝΟΣΣΙΑ', *ᾶς, ἡ*, attice ΝΟΤΤΙΑ', *ᾶς, ἡ*, per syncopen pro *νεοσσιὰ*, 1) proprie; *nidus avium*, qui alias *καλιὰ* dicitur, a *νεοσσὸς*, per syncopen *νοσσὸς pullus*, quod a *νέος novus*. *Pausanias* IX, c. 30. p. 769. *λέγουσι δὲ οἱ Θρᾷκες. αἳ τῶν ἀηδόνων ἔχουσι νοσσιὰς ἐπὶ τῷ τάφῳ τοῦ Ὀρφέως. ταύτας ἥδιον καὶ μεῖζόν τι ᾄδειν*. Alex. pro קֵן *nidus*, Genes. VI, 14. Devt. XXII, 6. Ies. X, 14. Hinc verbum *νοσσεύω nidulor, nidifico*, apud Alex.

Ier.

ler. XLVIII, 28. et *Ioſeph.* A. I. V, 8. 6. *Suid.* *νοσσιά· ἡ καλιὰ τῶν στρουθίων.* *Ioſephus* in libro de Maccabaeis c. 14. apibus adeo *νοσσιὰν* tribuit. 2) per metonymiam: *pullities, pulli avium, qui ſunt in nidis.* Sic ſemel legitur in N. T. Luc. XIII, 34. *ὃν τρόπον ὄρνις τὴν ἑαυτῆς νοσσιὰν* (ſcil. *συνάγει*) *ὑπὸ τὰς πτέρυγας* quemadmodum gallina pullos ſub alis colligit. Devt. XXXII, 11. *ὡς ἀετὸς σκεπάσαι τὴν νοσσιὰν αὐτῦ.* Eodem modo *nidus* pro *foetu avium* metonymice ponitur apud *Virg.* Georg. IV, 17. Aen. XII, v. 475.

ΝΟΣΣΙΌΝ, *ἰυ, τὸ,* per ſyncopen pro *νεοσσίον*, quae forma, *Phrynicho* auctore, praeſtat alteri illi *νοσσίον*. Vide *Fiſcheri* Proluſ. XXX. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 19 ſq. Significat *pullum*, ſeu *parvum pullum* et de *avibus* (vide *Aelian.* H. A. VII, 47. *Ariſtot.* H. A. IX, 29. *Eurip.* Herc. Fur. 71.) ſpeciatim et *κατ' ἐξοχὴν* adhibetur, a *νεοσσὸς*, contracte *νοσσὸς*, idem. Semel legitur in N. T. Matth. XXIII, 37. *ὃν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις τὰ νοσσία ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας* quemadmodum gallina congregat pullos ſuos ſub alas ſuas. Apud Alexandrinos et *νοσσίον* et *νοσσὸς* reſpondet hebraico אֶפְרֹחִים *pulli avium*, Pſ. LXXXIV, 4. et Devt. XXII, 6.

ΝΟΣΦΊΖΩ. fut. *ἴσω*, *ſeparo, ſepono, ſegrego, ſeiungo.* (*Phavor.* *νοσφίζω· τὸ περίσσω καὶ χωρίζω.* Vide *Sophocl.* Philoctet. v. 685.) Medium *νοσφίζομαι* *mihi aliquid ſeparo et ſepono*, et ex adiuncto: *ſurripio, ſuffuror, interverto, clam ſubduco et in uſus meos converto, de integra ſumma in uſus meos detraho*, noſtrum: *unterſchlagen*, ex *νόσφι* vel *νόσφιν* *ſeorſim, ſeparatim.* *Heſych.* *νοσφίζεται· ἰδιοποιεῖ, κλέπτει, ἀποστερεῖ, ἀφαιρεῖ, χωρίζει.* Idem: *ἐνοσφίσατο· ἔκλεψε, μετέσχεν.* Idem: *ἐνοσφίσθησαν· ἀπεστράφησαν, ἀπεχωρίσθησαν.* (*Theogn.* v. 94. *Sophocl.* Oedip. Tyr. v. 702.) Idem: *νοσφίζεσθαι· λανθάνειν, πλεονεκτεῖν.* Ter tantum legitur in N. T. Act. V, 2. *ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς* et interverterat aliquid de pretio. ibid. v. 3. Tit. II, 10. *μὴ νοσφιζομένυς* nihil intervertentes, ſeu, in uſus ſuos convertentes. Alex. Ioſ. VII, 1. *ἐνοσφίσαντο ἀπὸ τῦ ἀναθέματος.* 2 Macc. IV, 32. *Polyb.* Hiſt. X, c. 16. *περὶ δὲ τῦ μηδένα νοσφίζεσθαι μηδὲν τῶν ἐκ τῆς ἁρπαγῆς.* Bene de hac voce diſputavit *Dreſigius* de Verbis Mediis N. T. I, 92. p. 354.

ΝΌΤΟΣ, *ῦ, ὁ,* 1) *notus, auſter.* Nomen venti, a meridie ad partes ſeptentrionales ſpirantis, a *νοτὶς, ίδος, ἡ, humor, humiditas*, quia notus eſt nebuloſus et humectans. Sic etiam *auſter* ſic dictus cenſetur, quaſi *hauſter*, ab haurienda aqua, quia fere eſt pluvialis, unde ab *Ovidio* Metam. I, 66. *pluvius auſter* vocatur. Sic legitur in N. T. Luc. XII, 55. *ὅταν νότον πνέοντα*, ſcil. *ἴδητε*, cum auſtrum flantem animadvertitis. Act. XXVII, 13. *ὑποπνεύσαντος δὲ νότυ* adſpirante auſtro. ibid.

XXVIII,

XXVIII, 13. *ἐπιγενομένε νότε* orto austro. *Xenoph. Anab.* V, 7, 4. *ὁπόταν νότος πνέῃ.* Conf. *Eustath.* in Odyss. *κ'*, p. 378. 15. 2) per metonymiam: *plaga australis,* seu *meridionalis,* a qua auster flare solet. Apoc. XXI, 13. *καὶ ἀπὸ νότε πυλῶνες τρεῖς,* ubi pro *ἀπὸ νότε* legunt alii *ἀπὸ μεσημβρίας.* 3) metonymice: *terra australis et versus meridiem sita, unde auster spirare solet,* et speciatim: *regio aëris, tractibus meridionalibus subiecta, respectu Palaestinae.* Sic v. c. Matth. XII, 42. ubi *βασίλισσα νότε* commemoratur, per *νότου Arabia felix, μεγάλη καὶ εὐδαίμων ἀραβία,* intellegenda est, cuius metropolis Saba erat. Quae enim apud Matthaeum et Lucam (XI, 31.) *βασίλισσα νότε* vocatur, 1 Regg. X, 1. מַלְכַּת־שְׁבָא dicitur. Eandem ob causam Arabia felix ab Hebraeis תֵּימָן et יָמִין Iob. II, 11. vocatur, quia Iudaeis, orientem intuentibus, est a dextro latere versus meridiem. Conf. *Vorstii* Philol. Sacr. c. XXIII, p. 453. ed. *Fischeri.* Luc. XIII, 29. *ἥξουσιν ἀπὸ βοῤῥᾶ καὶ νότε.* Saepius non legitur in N. T. Apud Alex. respondet hebr. דָּרוֹם *meridies, auster,* Cohel. I, 5. XI, 3. Ezech. XL, 25. 28. 29. 46. 47. נֶגֶב *auster, meridies, plaga et regio australis,* Ios. XV, 2. 7. 19. Iudd. I, 9. 15. 16. et תֵּימָן idem, Num. II, 10. Ios. XV, 1. Iob. IX, 9. Zach. VI, 6. Adde Sirac. XLIII, 19.

ΝΟΥΘΕΣΊΑ, *ας, ἡ,* et active, et passive usurpatur in N. T. Active est *admonitio, institutio, disciplina, qua alterum ad meliorem mentem revocare studemus.* Passive vero significat *informationem animi ad honesta quaevis,* seu *admonitionem, qua alter ad meliorem mentem revocatur,* i. q. *νεθέτημα* (quod Alexandrini Iob. V, 17. pro מוּסָר adhibent, quod *castigationem, eruditionem et disciplinam* significat) et *νεθέτησις,* quod tamen rarius occurrit in graecis Scriptoribus. Conf. *Pierson.* ad *Moeridem* p. 270. Compositum est ex *νᾶς mens* et *θέσις positio,* quasi *positio in animo,* quia admonitione in mentem alterius quasi ponitur et ingeritur, quod bonum est et salutare. Ter tantum legitur in N. T. 1 Cor. X, 11. *ταῦτα ἐγράφη πρὸς νεθεσίαν ἡμῶν* haec scripta sunt eo consilio, ut ad meliorem mentem revocaremur. Ephes. VI, 4. *νεθεσία κυρίε* emendatio animi, sensus et studiorum, qualem religio christiana postulat. Tit. III, 10. *αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νεθεσίαν παραιτε̃* haereticum hominem post unam et alteram admonitionem fuge. Iudith. VIII, 23. *εἰς νεθεσίαν μαστιγοῖ κύριος.* Sapient. XVI, 6. *εἰς νεθεσίαν δὲ πρὸς ὀλίγον ἐταράχθησαν.* *Plutarch.* T. VI, p. 168. ed. *Reiske.* *Philo* de Vita Mosis T. II. p. 99. 28. *εἰς νεθεσίαν τῶν ὁρώντων.* *Gloss. Brem.* *νεθεσία· ἡ τὸν νᾶν διατιθεσα.*

ΝΟΥΘΕΤΕ΄Ω, *ῶ,* fut. *ήσω, admoneo, moneo, leniter, comiter et blandis verbis aliquem cohortor, ad sanam mentem revo-*

revoco, a *νοῦς*, *mens*, *animus* et *τίθημι pono*, quasi *menti indo*, *in mente repono*. Legitur in N. T. Act. XX, 31. Rom. XV, 14. *δυνάμενοι καὶ ἄλλους νουθετεῖν* qui possunt etiam alios admonere. 1 Cor. IV, 14. *ἀλλ' ὡς τέκνα μου ἀγαπητὰ νουθετῶ*, ubi *νουθετεῖν* opponitur *τῷ ἐντρέπειν*. Pertinet huc locus *Themist*. Orat. XXII. p. 277. *πάμπολυ γὰρ διαφέρει νουθεσία μὲν λοιδορίας, ἐπίπληξις δὲ ὀνείδους*. Coloss. I, 28. III, 16. *διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες*. 1 Thess. V, 12. 14. *νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους* cohortamini et ad meliorem mentem revocare studete, qui contra ordinem, divinitus praescriptum, agunt. 2 Thess. III, 15. *νουθετεῖτε ὡς ἀδελφόν*. Saepius non legitur in N. T. *Aristoph*. Vesp. 731. *Ioseph*. A. I. XVI, 4. 3 et 4. *Polyb*. XXVI, 1, 9. Apud *Ioseph*. de B. I. I, 24. 4. *τῷ ἀπειλεῖν* opponitur. Alexandrini hac voce usi sunt pro יִסַּר *corripuit*, *increpavit*, *reprehendit*, Iob. IV, 3. et הֵבִין *intellegentem et prudentem reddidit*, Iob. XXXVII, 14. XXXVIII, 18. Conf. etiam *Reiskii* Indicem Graecit. Demosth. p. 525. — *Phavor*. *νουθετῶ· τὸ παραινῶ, δοκιμῶ, καὶ ὑφηγοῦμαι, εἰσηγοῦμαι, συμβουλεύω, ὑποτίθεμαι*.

ΝΟΥΜΗΝΙ'Α, *ας*, *ἡ*, *novilunium*, *ἡ τοῦ μηνὸς ἀρχή*, interprete *Suida*, (*Aristoph*. Nub. v. 1193.) etiam *dies festus*, *qui quovis novilunio apud Iudaeos agebatur*, *neomenia*, i. q. *νεομηνία*, (*ἡ πρώτη τῆς σελήνης ἡμέρα*, ut *Hesychius* interpretatus est.) quod tamen, tanquam Ionicae dialecto proprium, et minus atticum, repudiavit *Phrynichus* in Ecl. p. 24. et *Thom. M*. p. 626. *νεομηνία μὴ λέγε, τοῦτο γὰρ Ἰώνων, ἀλλὰ νουμηνία*. Compositum est ex *νέος novus* et *μὴν mensis* vel *μήνη luna*. Semel legitur in N. T. Coloss. II, 16. *μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν μέρει νουμηνίας*. Alexandrini adhibuerunt pro חֹדֶשׁ idem, Exod. XL, 2. 17. Num. X, 10. Esr. III, 5. *Xenoph. Anab*. V, 6, 12. *Plutarch*. T. V, p. 365. ed. *Reiske*.

ΝΟΥΝΕΧΩ͂Σ. Adverbium, *sapienter*, *prudenter*, *ut hominem decet*, *qui est intellegentia praeditus*, a *νουνεχὴς intellegens*, *prudens*, q. d. *νοῦν ἔχων*, (*Eurip*. Danaë v. 48.) ex *νοῦς mens*, *intellectus* et *ἔχω habeo*. Semel legitur in N. T. Marc. XII, 34. *καὶ ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν αὐτὸν, ὅτι νουνεχῶς ἀπεκρίθη* videns igitur Iesus, hunc hominem non insulse respondisse. *Syrus*: ܒܚܟܝܡܐܝܬ *sapienter*. Reperitur etiam apud *Polyb*. Hist. V, 88. 2. *νουνεχῶς καὶ πραγματικῶς*. ibid. XVII, 29. *εὐλαβῶς καὶ νουνεχῶς*. et *Planudem* in Vita Aesopi p. 2. *οἷς πολλὰ τῶν ἀλόγων — — — νουνεχῶς προσεσχηκότα μυθεύεται*. Caeterum pro *νουνεχῶς*, quod *Phavorinus* per *πεφροντισμένως* interpretatus est, apud Graecos etiam reperitur *νουνεχόντως*, a *νουνέχω*, quam vocem, in nullo graeco Scriptore obviam, servavit nobis *Phavorinus* sub

μητρὶ, καὶ τῷ πατρὶ καὶ ἑκυρος· ἔτι, δὲ τῇ νύμφῃ ἑκυρὸς καὶ ἑκυρά. 4) metaphorice: *ecclesia christiana* in N. T. dicitur *sponsa Christi*, ut exprimatur *suavissima unio et coniunctio, quae inter Christum et veros cultores suos intercedit.* Conf. *Glassii* Philol. Sacr. p. 1178. ed. *Dathii*. Apoc. XXI, 9. *τὴν νύμφην τοῦ ἀρνίου.* ibid. XXII, 17. Saepius non legitur in N. T.

ΝΥΜΦΙΌΣ, ου, ὁ, *sponsus* et *novus nuptus*, a *νύμφη sponsa*. Matth. IX, 15. *ἐφ᾽ ὅσον μετ᾽ αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμφίος*, dum iis adest sponsus. ibid. XXV, 1. 5. 6. 10. Marc. II, 19. 20. Luc. V, 34. 35. Ioh. II, 9. III, 29. Apoc. XVIII, 23. Saepius non legitur in N. T. In vers. Alex. respondet hebraico חָתָן idem, Iudd. XV, 6. XIX, 5. Nehem. XIII, 28. *Xenoph. Cyrop.* IV, 6. 2.

ΝΥΜΦΏΝ, ῶνος, ὁ, *thalamus, conclave sponsi et sponsae, cubiculum, in quo est lectus coniugalis*, a *νύμφη sponsa*. Ter tantum legitur in N. T. Matth. IX, 15. Marc. II, 19. Luc. V, 34. In omnibus his locis commemorantur *οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος, filii thalami*, qua formula primo notantur amici sponsi et sponsae, qui intimae sunt admissionis, quales cognati et agnati, deinde qui Graecis dicuntur *παρανύμφιοι*, chald. שׁוֹשְׁבִינִין et a Iohanne III, 29. *οἱ φίλοι τοῦ νυμφίου*, qui sponsum cum gaudio ad cubiculum deducebant et peculiariter addicti erant, ut adessent intra thalamum sponsae sponsique, eumque custodirent; tertio denique reliqui hospites nuptiales, et omnino omnes, quibus negotium est, et qui versantur circa thalamum et quae ad illum pertinent, qui Iudd. XIV, 11. רֵעִים appellantur. Vide *Vorstii* Philol. Sacr. cap. XXIV. *Lightfootum* ad Ioh. II, 1. et *Seldeni* Vxorem Hebr. II, 16. Praeterea legitur quoque Tob. VI, 13. *καὶ πάντας ἐν τῷ νυμφῶνι ἀπολωλέκας.* ibid. v. 17. *καὶ ἐὰν εἰσέλθῃς εἰς τὸν κοιτῶνα.* Ioel. II, 16. יֵצֵא חָתָן מֵחֶדְרוֹ, Alex. *ἐξελθέτω νυμφίος ἐκ τοῦ κοιτῶνος* (al. *νυμφῶνος*) *αὐτοῦ. Suid. νυμφῶνος· κοιτῶνος.*

ΝΥ͂Ν, et per paragogen atticam *νυνί*. Est adverbium temporis significans 1) *nunc, iam, hoc tempore, in hac vita, iam nunc, hoc rerum statu*. Cum articulo praepositivo, praepositione, aut particula, praepositionis vicem sustinente, constructum usurpatur etiam adiective et substantive et tunc idem significat, ac *praesens, tempus praesens*, item *res, iam nunc existentes*. Matth. XXIV, 21. *ἕως τοῦ νῦν*, scil. *ὄντος καιροῦ*, seu *μέρους τοῦ χρόνου* usque ad hoc tempus. ibid. XXVI, 65. *νῦν ἠκούσατε* nunc audivistis. ibid. XXVII, 42. 43. Marc. XIII, 19. XV, 32. Luc. I, 48. *ἀπὸ τοῦ νῦν*, scil. *καιροῦ*, ab hoc tempore. ibid. V, 10. VI, 21. *νῦν* in hac vita. ibid. v. 25. XII, 52. XVI, 25. XIX, 42. XXII, 69. Ioh. II, 8. IV, 18. 23. V, 25. *ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστιν*, ibid. VIII, 52. IX, 21. XI, 22. XII, 27. XIII, 31. 36. XIV, 29. XXI, 6. Act. IV, 29. *καὶ τὰ νῦν*, pro

κατὰ

κατὰ τὰ νῦν ὄντα, ſeu *ἔχοντα πράγματα*, et nunc, ſeu, quod attinet eorum minas. Eodem modo legitur quoque ib. V, 38. ib. VII, 34. *καὶ νῦν δεῦρο.* ib. XIII, 11. *καὶ νῦν ἰδού.* ib. XX, 22. 25. XXII, 1. *ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς ὑμᾶς νῦν ἀπολογίας* audite hanc meam ad vos defenſionem. ibid. XXIII, 21. *καὶ νῦν* et iam. ib. XXIV, 25. *τὸ νῦν ἔχον πορεύου* in praeſenti, ſeu prout res ſe iam habet: pro *κατὰ τὸ νῦν ἔχον πρᾶγμα.* Rom. III, 21. *νυνὶ δὲ* nunc autem. ibid. v. 26. *ἐν τῷ νῦν καιρῷ*, ſc. *ὄντι*, tempore praeſente. ib. VI, 6. *νυνὶ δὲ* nunc autem, ſc. poſtquam Chriſtiani facti ſumus. ib. VIII, 18. *τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ* afflictiones praeſentis temporis. Galat. IV, 25. *ἡ νῦν* (ſc. *οὖσα*) *Ἱερουσαλήμ.* 1 Tim. IV, 8. *ζωὴ ἡ νῦν* vita praeſens. 2) *nunc*, cum aliqua propagatione temporis, *ab hoc tempore*, i. q. *ἀπὸ τοῦ νῦν*, *nunc et in futurum.* Luc. XXII, 36. Rom. V, 11. *δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.* ib. VI, 19. Epheſ. III, 10. Phil. I, 20. II, 12. Hebr. IX, 24. 1 Petr. III, 21. 3) *nuper, modo, non ita pridem*, i. q. *ἀρτίως.* Ioh. XI, 8. *νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι* modo conabantur Iudaei te lapidibus obruere. Act. VII, 52. *οὗ νῦν ὑμεῖς προδόται καὶ φονεῖς γεγένησθε* cuius nuper traditores et occiſores facti eſtis. Sic legitur quoque apud *Ariſtophanem* in Pace v. 5. *ποῦ γὰρ ἣν νῦν δ' ἤφερες; οὐ κατέφαγε;* ubi Schol. ad *νῦν· οὕτως Ἀττικοί, ἀντὶ τοῦ ἀρτίως.* *Xenoph.* de Vectig. IV, 40. *ἐν τῷ νῦν πολέμῳ* in nupero bello. Id. *Cyrop.* IV, 5. 13. *Timaeus Lex. Platon.* *νῦν δή· πρὸ ὀλίγου χρόνου.* 4) *mox.* Luc. II, 29. *νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου ἐν εἰρήνῃ* mox lubens ac laetus moriar. Ioh. XII, 31. *νῦν κρίσις ἐστὶ τοῦ κόσμου τούτου, νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω* mox decernetur de hominibus, moxque Satanae vis ac poteſtas frangetur. ib. XVI, 5. *νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με* nunc in eo ſum, ut ad Deum redeam, qui me miſit. ib. XVII, 5. 13. *νῦν δὲ πρὸς σὲ ἔρχομαι.* Act. XXVI, 17. 5) *in hoc tempus*, i. q. *εἰς τὸ νῦν.* Hebr. XII, 26. *νῦν δὲ ἐπήγγελται* in hoc vero tempus promiſſum eſt. 6) *ita demum, hac ratione.* 1 Theſſ. III, 8. *νῦν ζῶμεν* ita demum nobis vivere videmur. 7) eſt interdum *affirmantis*, i. q. *ναί.* Luc. XI, 39. *νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καθαρίζετε* profecto vos Phariſaei exteriora quidem calicis et patinae purgatis. Sed alii interpretes *ναὶ* loco *νῦν* reponendum eſſe, alii vero *νῦν* eſſe h. l. vocem mere encliticam iudicarunt. Si vero *νῦν* eſt vox enclitica, ſeu coniunctio mere expletiva, brevis eſt (*νὺν*) nec habet circumflexum. Vide *Ariſtoph.* Plut. v. 414. *σπεῦδέ νυν*, ubi vid. Schol. 8) aſſumtioni ſyllogiſticae inſervit, ſeu in aſſumtione, argumenti locum obtinente, uſurpatur, ut idem ſit, ac *iam, atqui, ſed.* Ioh. VIII, 40. *νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι* iam vero quaeritis

me

me interficere. ibid. IX, 41. XVIII, 36. νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν iam vero regnum meum non est terrenum. Act. XV, 10. 1 Cor. XII, 20. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 6. 18. 31. Eodem modo *nunc* pro *sed* ponitur, v. c. apud *Cic.* Div. I, 29. Tusc. III, prooem. 9) est *coniunctio connectentis duas materias, aut ratiocinando concludentis*, et significat: *igitur, ergo, proinde, iam vero.* Iacob. IV, 13. ἄγε νῦν οἱ λέγοντες age igitur vos, qui dicere soletis. ibid. V, 1. Act. XIII, 11. XXII, 16. καὶ νῦν τί μέλλεις; quae cum ita sint, quid cunctaris? Etiam apud graecos Scriptores νῦν est argumentandi et transeundi particula, v. c. apud *Aeschin.* Dial. II, 9. 13. *Plutarch.* de Pueror. Educat. VII, 8. *Apollon.* Rhod. II, v. 311. κλῦτε νῦν audite igitur. Vbi Schol. τὸ νῦν ἀντὶ τοῦ οὖν. 10) interdum abundare videtur, v. c. Marc. X, 30. νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ. Hebr. IX, 26. νῦν — ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων. — *Eustathius* ad *Homer.* Iliad. β', p. 164. τὸ νῦν κατὰ τοὺς παλαιοὺς τοὺς τρεῖς χρόνους δηλοῖ, τὸν ἐνεστῶτα, τὸν παρωχημένον, καὶ τὸν μέλλοντα. *Hesych.* νῦν· ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἐνίοτε δὲ ἀντὶ τοῦ δὴ παραπληρωματικοῦ, καὶ ἐπίῤῥημα χρόνου ἐνεστῶτος. δηλοῖ δὲ καὶ τὸ ἀρτίως. Conf. etiam *Phavor.* p. 529 sq. ed. Venet. *Thom. M.* p. 633 sq. ed. *Bernard.* et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 152. 166 et 264.

ΝΥΞ, *νυκτός*, ἡ, 1) *nox*, ita dicta secundum *Eustathium* a νύσσω *pungo, stimulo*, quia ad somnum nos pungit et stimulat. Matth. II, 14. *νυκτὸς noctu*, adverbialiter, pro ἐν χρόνῳ νυκτός. Eodem modo legitur in N. T. Matth. XXVII, 64. XXVIII, 13. Marc. V, 5. *νυκτὸς καὶ ἡμέρας assidue.* Eadem formula reperitur quoque 1 Thess. II, 9. III, 10. Sed 2 Thess. III, 8. legitur *νύκτα καὶ ἡμέραν* dies noctesque, h. e. omni tempore opportuno. Vtraque formula respondet hebraicae יוֹמָם וָלַיְלָה Matth. XII, 40. τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας per tres dies totidemque noctes in sepulcro manebit. Cf. 1 Sam. XXX, 12. coll. v. 13. Esther. IV, 16. coll. V, 1. Nox apud Iudaeos, Christi et apostolorum aetate, in quatuor dividebatur vigilias. Matth. XIV, 25. Marc. VI, 48. nempe ὀψὲ, *μεσονύκτιον, ἀλεκτοροφωνίαν* et *πρωΐ.* Marc. XIII, 35. Cf. *Kypke* in Obss. Sacr. T. I. p. 187. In versione Alex. ponitur pro לַיִל et cum ה paragogico לַיְלָה idem. Genes. I, 5. 14. 16. XXVI, 24. Exod. XII, 42. 2) non semper *noctem*, proprie sic dictam, sed interdum etiam *crepusculum, tempus vespertinum* notat. Ioh. III, 2. οὗτος ἦλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς hic coelo vesperascente adiit Iesum. ibid. XIII, 30. Alexandrini quoque hac voce usi sunt pro נֶשֶׁף *crepusculum*, Iob. III, 9. 3) per metonymiam: *lumen nocturnum, luna.* Apoc. VIII, 12. καὶ ἡ νὺξ ὁμοίως, nempe μὴ φαίνῃ τὸ τρίτον αὐτῆς, nec lumen nocturnum nisi tertiam luminis sui partem haberet. In antecedentibus enim

enim legitur *ἐκλείπῃ τὸ τρίτον τῆς σελήνης.* 4) metaphorice: *mors* et *tempus poſt mortem.* Ioh. IX, 4. *ἔρχεται νὺξ, ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι* brevi morte impediar mandata divina his in terris exſequi. *Homer.* Iliad. X, 466. *Virg.* Georg. IV, 497. Aen. X, 746. Cf. *Bogani* Homer. Hebraiz. p. 46 ſq. et quae ſupra a me ſcripta ſunt ad vocem *ἡμέρα.* 5) metaphorice, uti *σκότος,* (quod vide) *ignorantia et vitioſitas, et quae utramque ſequitur, ſumma miſeria et infelicitas,* et ſpeciatim: *omnis conditio hominis ante converſionem ad religionem chriſtianam quoad cultum divinum.* Rom. XIII, 12. *ἡ νὺξ προέκοψεν* nox ignorantiae et vitioſitatis priſtinae profligata eſt. *Theodoretus* ad h. l. *νύκτα καλεῖ τὸν τῆς ἀγνοίας καιρόν,* coll. Act. XVII, 30. et Epheſ. IV, 18. 1 Theſſ. V, 5. *οὐκ ἐσμὲν νυκτὸς, οὐδὲ σκότους,* ſcil. *υἱοὶ,* non ſumus filii noctis, aut tenebrarum, h. e. non ſumus homines, vitioſitati et ſceleribus dediti. Poteſt enim *νὺξ* commode h. l. peccata et ſcelera, in tenebris committi et ſtudioſe obſcurari ſolita, per metonymiam ſubiecti ſignificare. Certe apud Graecos *omne, quod non apparet et dilegenter abſconditur,* metonymice *νὺξ* vocari ſolet. Vide *Herodot.* II, 150. *τὸν δὲ χοῦν τὸν ἐκφερόμενον ἐκ τοῦ ὀρύγματος, ὅκως γένοιτο νὺξ, ἐς τὸν Τίγριν ποταμὸν ἐξεφόρεον.*

ΝΥΣΣΩ, vide Νύττω.

ΝΥΣΤΑΖΩ, fut. *άξω,* 1) proprie: *dormito capite nutans, nicto, oculis ſomno gravatis conniveo, ad ſomnum proclivis ſum,* a *νεύω annuo, capite nuto,* quaſi *νευςάζω.* Matth. XXV, 5. *ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον* dormitarunt omnes ſomnoque tandem ſepultae ſunt. Ita enim differt *νυστάζειν* a *καθεύδειν,* ut hoc de eo dicatur, qui ſomno libere indulget gravique conſopitur ſomno. Conf. *Foeſii* Oecon. Hippocr. p. 264. Sed interdum *νυστάζειν* idem eſt quod *καθεύδειν,* v. c. apud *Xenoph.* Cyrop. VIII, 3, 17. *Ariſtoph.* Av. 639. et apud Alexandrinos, in quorum verſione reſpondet non ſolum hebraico נום *dormitavit,* Pſ. CXXI, 3. 4. Ieſ. V, 27. ſed etiam נִרְדַּם *profundo ſomno obrutus eſt,* Pſ. LXXVI, 7. Adde Prov. VI, 10. XXIV, 33. Hinc *νυσταγμὸς ὕπνος* teſte *Heſychio.* — *Phavor. νυστάζω· ἀπὸ τοῦ νεύω καὶ τὸ στάζω, οἷον νευστάζων κόρυθα βριαρήν. ἐπειδὴ ἐπινεύουσιν οἱ κοιμώμενοι. ἢ παρὰ τὸ νευστάζειν, ἀποβολῇ τοῦ ε. τὸ δὲ νευστάζειν παρὰ τὸ νεύειν τὴν κάραν.* Conf. *Wetſtenii N. T.* T. I. p. 508. 2) metaphorice et de rebus et de perſonis uſurpatur. Si de *perſonis* adhibetur, ſignificat: *negligentem eſſe, oſcitanter aliquid facere;* de *rebus* autem uſurpatur ita, ut ſit *morari, lente procedere,* i. q. *ἀργεῖν,* cum qua voce permutatur 2 Petri II, 3. *καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυστάζει* et exitium eorum non morabitur, ſed opinione citius eos opprimet, ubi vid. *Wetſtenius.* Saepius non legitur in *N. T.*

ΝΥΤΤΩ,

ΝΥ'ΤΤΩ vel ΝΥ'ΣΣΩ, *pungo, punctim caedo, vulnero, fodico.* Semel legitur in N. T. Ioh. XIX, 34. λόγχῃ αὐτȣ̃ τὴν πλευρὰν ἔνυξε lancea latus eius pupugit. *Phavor.* νύσσω· τὸ τιτρώσκω. Idem: νύττεται· ἤτοι κεντεῖται. *Plutarch.* T. II. p. 287. ed. *Reiske.* Sirac. XXII, 20. ὁ νύσσων ὀφθαλμὸν, κατάξει δάκρυα. In verſ. Alex. non reperitur. Conf. *Wetſtenii N. T.* T. I. p. 956.

ΝΥΧΘΗ'ΜΕΡΟΝ, ȣ, τὸ, *nox et dies, noctis diei que ſpatium, iuſtus dies viginti et quatuor horarum,* ex νὺξ *nox* et ἡμέρα *dies.* In N. T. tantum exſtat 2 Cor. XI, 25. νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα interdiu et noctu in tabula huc et illuc a fluctibus agitatus in alto mari natavi. Bene *Syrus* hunc locum ita transtulit: ܐܝܡܡܐ ܘܠܠܝܐ ܕܠܐ ܐܠܦܐ ܥܒܕܬ ܒܝܡܐ *die ac nocte ſine navi in mari fui.* Conf. ſupra ſub βυθὸς et *Wetſtenii N. T.* T. II. p. 206.

ΝΩ̃Ε, ὁ, *Noachus.* Nomen proprium ἄκλιτον viri, filii Lamechi, filii Methuſalachi, (Geneſ. V, 28. 29.) hebr. נֹחַ, i. e. *requies,* a נוּחַ *quievit, requievit.* Hoc nomen Lamechus filio ſuo indidit, addita hac ratione: זֶה יְנַחֲמֵנוּ, h. e. hic conſolabitur nos. Geneſ. V, 29. Alexandrini haec verba bene reddiderunt: οὗτος διαναπαύσει ἡμᾶς: nam verba זֶה יְנַחֲמֵנוּ, quoad ſenſum admodum ſimilia ſunt verbis זֶה יְנִיחֵנוּ hic faciet nos quieſcere, quae Alexandrini, etymologiam nominis prementes, expreſſiſſe videntur. *Heſych.* et *Alberti* Gloſſ. Gr. p. 45. Νῶε· ἀνάπαυσις. Legitur in N. T. Matth. XXIV, 37. 38. Luc. III, 36. XVII, 26. 27. Hebr. XI, 7. 1 Petr. III, 20. 2 Petr. II, 5.

ΝΩΘΡΟ'Σ, ȣ̃, ὁ, et νωθρὸς, ὰ, ὸν, *tardus, piger, ſegnis, ignavus,* tam ratione motus corporis eiusque membrorum, quam ratione animi eiusque actionum, a νωθὴς, έος, ὁ, ἡ, idem; hocque ex νῶ, pro νὴ, particula negativa et θέω *curro.* Bis tantum legitur in N. T. Hebr. V, 11. νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς ſegnes facti eſtis auribus, ſeu, ad audiendum, h. e. animi hebetudine laboratis, hebetes eſtis ad intellegendum et cognoſcendum, i. q. γεγόνατε νωθροκάρδιοι. Prov. XII, 8. *Vulgat.* reddidit: *imbecilles facti eſtis ad audiendum:* Apud graecos Scriptores νωθρὸς, nude poſitum, *ſtupidum et animi hebetudine laborantem* ſignificat, v. c. apud *Plutarch.* de Audiendis Poetis cap. 1. διὰ τὸ μηδαμῆ νωθρὸν quia non habet ingenium ſtupidum et ad perſpiciendum aliquid tardum: ubi vid. eſt *Krebſius.* Hebr. VI, 12. ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε ne ſegnes fiatis, h. e. ut nunquam hanc ſpem alere et fovere deſinatis, aut animum abiiciatis veſtrum. Sirac. IV, 32. νωθρὸς καὶ παρειμένος ἐν τοῖς ἔργοις σȣ. ibid. XI, 13. *Plutarch.* T. I. p. 204. ed. *Reiske.* *Heſych.* νωθρόν· βραδὺ, νωχελὲς, ἀσθενές.

Alberti

Alberti Gloss. N. T. p. 174. νωθρὸς τῷ νῷ καὶ τῇ σαρκικῇ ῥοπῇ. Νωθρὸς ὁ, ὁ τῷ σωμάτων ἐμπεφραγμένος, ὃ ἐστι ὀξέως κινεῖσθαι. Conf. quoque *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 344. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 402.

ΝΩ͂ΤΟΣ, ου, ὁ, *dorsum*, *tergum*. Est vocabulum, linguae Macedonicae et Alexandrinae proprium. Nam Attici *dorsum hominis* τὸ νῶτον, et τὰ νῶτα semper vocarunt, nunquam τὸν νῶτον et τοὺς νώτους, observante *Phrynicho*, *Phavorino*, *Moeride* et *Thoma M.* Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 73. Sed Alexandrini interpr. V. T. masculino huius nominis genere usi sunt Ies. L, 6. Ps. CXXVIII, 3. quam eorum rationem praeter *Aquilam*, *Symmachum* et *Theodotionem* (Prov. XXXI, 17. Ies. LI, 23.) etiam Paulus secutus reperitur Rom. XI, 10. τὸν νῶτον αὐτῶν σύγκαμψον dorsum eorum semper incurva, seu effice, ut incurvato tergo ac corpore incedant, h. e. statum eorum redde miserum et depressum; ubi vid. *Wetstenius*. Desumta sunt haec verba ex Ps. LXIX, 23. Saepius non legitur in N. T. Caeterum de consuetudine Alexandrinorum et Macedonum, nonnullorum nominum graecorum genera immutandi, vide *Fischeri* Prolus. XXX. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 13 seq.

Ξ.

ΞΕΝΙ΄Α, ας, ἡ, *hospitium*, h. e. *domus*, *quae gratis liberaliterque advenienti hospiti patet*, interdum etiam *conductum deversorium*, a ξένος *hospes*, seu potius ξένιος, ία, ιον, *hospitalis*, ita ut subaudiatur τράπεζα, quod addit *Homer.* Odyss. XIV, 158. XVII, 155. XX, 230. Sed ξένια, τὰ, pluralis est a ξένιον *munus*, seu *donum*, *quod datur hospiti*. Alex. 2 Sam. VIII, 2. 6. Hos. X, 6. Illud, non hoc, legitur in N. T. Act. XXVIII, 23. ἧκον πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες complures ad eum venerunt in hospitium, seu potius, in conductum deversorium, coll. v. 30. ubi τὸ μίσθωμα vocatur. Philem. v. 22. ἑτοίμαζέ μοι ξενίαν para mihi hospitium. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* ξενία· ὑποδοχὴ — κατάλυμα, καταγώγιον. Idem *Suidas* tradit. De *mensa hospitali* legitur ξενία apud *Aelian.* *V. H.* IX, 15. ἐπὶ ξενίᾳ ἐκάλουν τὸν Ἀπόλλωνα καὶ Ὅμηρον ad hospitalem mensam invitabant Apollinem et Homerum. Vide *Perizon.* ad *Aelian.* *V. H.* III, c. 37. — Interdum ξενία subintellegitur, v. c. Luc. IX, 42. ὥστε ἑτοιμάσαι αὐτῷ, scil. ξενίαν, ut sibi hospitium pararent, coll. Philem. v. 22.

ΞΕΝΙ΄ΖΩ, fut. ίσω, 1) *hospitio excipio peregre advenientem*, vel *aliquem hospitem habeo*, i. q. ξενόω. Medium ξενίζομαι *me hospitio excipi curo*, *curo*, *rogo*, *ut hospitio excipiar*, et

et ex consequente: *hospitor, diversor, hospitium habeo*, a ξένος *hospes*. Act. X, 6. οὗτος ξενίζεται παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ hic diversatur apud Simonem quendam coriarium. (*Appian. Bell. Civ.* l. V. p. 1125. ἐξενίζετο παρ' αὐτῷ.) ibid. v. 18. εἰ ὁ Σίμων ὁ ἐπικαλούμενος πέτρος ἐνθάδε ξενίζεται an Simon, qui cognominaretur Petrus, illic haberet hospitium. ibid. v. 23. εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισε intro vocatos igitur eos excepit. ibid. v. 32. XXI, 16. παρ' ᾧ ξενισθῶμεν. ibid. XXVIII, 7. Hebr. XIII, 2. διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες ξενίσαντες ἀγγέλους per hanc enim (hospitalitatem) quidam inscientes exceperunt angelos hospitio. *Aelian. V. H.* XIII, 26. καὶ ὅτε τινὰ δι' ἀπορίαν ὑπεδέχετο, ὅτε τις αὐτὸν ἐξένισε τὸν ἄνδρα. *Hesych.* ξενίζεται· ξενοδοχεῖται. *Etym. M.* ξενίζων· τὸ ἐπὶ ξένοις ἄγειν (*Suid.* ξένιζον· ἀντὶ τοῦ ξένος ἦν) καὶ τὸ ὑποδέχεσθαι ξένον. 2) *peregrina sapio et loquor, peregrina lingua utor, peregrina instituta imitor. Hesych.* ξενίζειν· τὸ ξένῃ χρήσασθαι φωνῇ. *Etym. M.* ξενίζειν· τὸ ξενικῇ χρήσασθαι φωνῇ καὶ μὴ ἐπιχωρίῳ, ἢ τὸ ξενικοῖς χρῆσθαι ἐπιτηδεύμασι καὶ ἐπιτηδεύεσθαι τῶν πατρίων ἐθῶν. Inde τὰ ξενίζοντα *peregrina, insolita. Hesych.* ξενίζουσα· ἀλλόφυλος, ἀήθης, καινή. Sic legitur in N. T. Act. XVII, 20. ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν nam ignotum et peregrinum numen nobis narras, seu annuncias. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 566. 3) Hinc ξενίζω quoque *rei novitate in admirationem adduco aliquem, novitatis admiratione aliquem repleo, obstupefacio.* (*Thom. M.* ξενίζω· οὐ μόνον τὸ ξένον ὑποδέχομαι, ἀλλὰ καὶ ἐκπλήττω.) Passivum ξενίζομαι *novitate rei alicuius insolitae perturbor, admiror*, i. q. θαυμάζω, ut auctor *Etym. M.* interpretatus est. Sic legitur in N. T. 1 Petr. IV, 4. ἐν ᾧ ξενίζονται cuiusrei novitate in admirationem adducuntur, scil. μὴ συντρεχόντων ὑμῶν κ. τ. λ. ibid. v. 12. μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένῃ ne perturbemini calamitatibus, quae vobis ad explorandam constantiam vestram in religione christiana immittuntur. *Lutherus* voci graecae convenientissime reddidit: *lasset euch die Hitze, die euch wiederfähret, nicht befremden.* Saepius non legitur in N. T. *Polyb.* II, 27. ὁ δὲ ξενισθεὶς ἐπὶ τοῖς προσπίπτουσι. *M. Antonin.* VII, 58. et VIII, 11. αἰσχρὸν ξενίζεσθαι, εἰ ἡ συκῆ σῦκα φέρει. *Ioseph. A.* I. II, 1. 2. Adde *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 410. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 694.

ΞΕΝΟΔΟΧΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *hospites excipio, hospitio excipio, hospitalis sum*, a ξενοδόχος, ὁ, ὁ, ἡ, *hospes, qui peregrinos hospitio excipit. Homer.* Odyss. δ, 55. hoc vero ex ξένος *hospes* et δέχομαι *excipio*. Semel legitur in N. T. 1 Tim. V, 10. εἰ ἐξενοδόχησεν si hospitalis fuit. *Herodot.* VI, 127. A ξενοδοχέω oritur ξενοδοχεῖον xenodochium. *Phavor.* ξενοδοχῶ

ξενοδοχεῖον: οἴκημα ὑποδεχόμενον τὰς ξένες. Conf. Wetstenii N. T. T. II. p. 342.

ΞΕΝΟΣ, ε, ὁ, et ΞΕΝΟΣ, η, ον, 1) proprie: *peregrinus, alienigena, extraneus, qui extra patriam versatur et commoratur apud alios, qui hospitio excipitur.* Matth. XXV, 35. ξένος ἤμην, καὶ συνηγάγετέ με peregrinus eram et hospitio me excepistis. ibid. v. 38. 43 et 44. XXVII, 7. εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις ad sepulturam peregrinorum. Act. XVII, 18. ξένα δαιμόνια peregrina numina. ibid. v. 21. οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι inquilini. Hebr. XI, 13. ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς se peregrinos tantum et hospites esse in hac terra. 3 Ioh. v. 5. Alexandrini usi sunt hac voce pro נָכְרִי *alienigena, extraneus*, in foem. נָכְרִיָּה, Ruth. II, 10. 2 Sam. XV, 19. et גֵּר *peregrinus*, Iob. XXXI, 32. *Homer.* Odyss. η, 272 et 274. *Aeschin. Socr.* Dial. I, 2. refertur ad πολίτην, ut apud *Plat.* Apol. 17. ad ἀστόν. Ibid. Dial. I, 9. et apud *Platon.* Phaedon. c. 2. refertur ad ἐπιχώριον. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 566. Sed quemadmodum Latinorum *hospes* non solum *peregrinum, qui hospitio excipitur*, notat, sed etiam *eum, qui peregrinos hospitio excipit,* (*Ovid.* Met. I, 144. *Cicero* pro Deiotaro 8. cap. 3.) ita etiam in N. T. ξένος dicitur 2) *qui peregrinos domum recipit, qui peregre advenientes hospitio excipit, hospes*, i. q. ξενοδόχος, ut explicatur a *Theodoreto* ad Rom. XVI, 23. Γάϊος ὁ ξένος με Gaius hospes meus. *Etym. M.* ξένος· διχῶς, καὶ ὁ ὑποδεχόμενος τὸν ξένον, καὶ ὁ ἀπὸ τῆς ἀλλοδαπῆς ἥκων. *Suid.* ξένος· καὶ ὁ ξενοδόχος. ὁ Ἀπόςολος ἀσπάζεταί ὑμᾶς ξένος ὁ φίλος με. *Hesych.* ξένος ὁ ἐπιξενέμενος καὶ ξενοδοκῶν, καὶ ξενοδόχος. Adde *Aristoph.* Ran. v. 109. *Diod. Sic.* XVII, 47. *Maxim. Tyr.* XXXI, 1. Conf. *Eustath.* in Od. α. p. 31. 12. et in Iliad. δ. p. 365. 51. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 101. 3) metaphorice: *expers, qui est alienus ac remotus ab aliqua re.* Ephes. II, 12. ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας expertes promissionum, Iudaeis certissime datarum. ibid. v. 19. ἄρα ὖν ὐκέτι ἐςὲ ξένοι, ubi ξένοι dicuntur pagani, qui non pertinent ad populum Dei sanctum. Hebr. XIII, 9. διδαχαῖς ξέναις doctrinae, a vera doctrina christiana alienae. 4) *novum, insolitum, inusitatum, inauditum.* 1 Petr. IV, 12. ὡς ξένε ὑμῖν συμβαίνοντος quasi accideret vobis novum aliquid et plane insolitum. Saepius non legitur in N. T. *Diod. Sic.* III, 52. ἀνήκοος φαίνεται καὶ ξένη ἡ περὶ τέτων ἱςορία. *Polyb.* II, c. 29. *Themist.* Orat. II. p. 29. ξένον τι καὶ ἄπιςον πάθος. — *Thom. M.* ξένον· τὸ ἀλλόκοτον καὶ τὸ παρηλλαγμένον. Vide etiam *Phavor.* p. 532. ed. Venet. et *Ph. Th. Verpoortennii* Diss. de graeco verbo ξένος in Ziusd. Dissertationibus tribus (a *Fischero* Lips. 1779. 8. editis) p. 33 — 199.

ΞΕΣΤΗΣ, ου, ὁ. Vox latina, corrupta, ut videtur, respondens latino *Sextarius*, a latino *sextus*. Fuit genus mensurae liquidorum, quae eiusdem quantitatis est cum לֹג Hebraeorum, quae sex ova, seu tantum continebat, quantum in sex ovis contineri potest. Apud Atticos ξέστης duas cotylas continebat, uti apud Romanos Sextarius duas heminas. Vide *Goodwin*. Mos. et Aar. VI, c. 9. et *Eisenschmidt* de Ponderibus et Mensuris, Sect. II, c. 3. p. 80. 2) uti *Sextarius* apud Latinos: *vas, sextarii capax*. 3) *vas omnis generis ligneum, cotidianis usibus destinatum, e quo funditur aqua vinumque, sive sextarium caperet, sive plus, aut minus*. Sic legitur bis tantum in N. T. Marc. VII, 4. 8. ubi *Vulgatus* per *urceum* reddidit. *Syrus* autem per ܩܣܛܐ, quod *urceum*, vel *urnam* notat. Non male tamen *Erasmus* in utroque loco ξέστης derivat a ξεστὸς *rasus*, *scalptus*, *radendo politus*, quod est a ξέω *scalpo*, *polio*, *dolo*, ut adeo ξέστης sit *urceus*, seu *poculum ligneum, torno elaboratum, rasum et politum*. Copiose de hac voce egit *Pocockius* ad Portam Mosis cap. 9. p. 404 sq. *Epiphanius* de Mensuris et Ponder. apud *Le Moyne* Varr. Sacr. p. 484. ξέστης ὁ Ἀλεξανδρινὸς δύο λιτρῶν φέρει ὁλκὴν ἐν τῷ ἐλαίῳ, et *Wetstenius* N. T. T. I. p. 586.

ΞΗΡΑΙ´ΝΩ, fut. ανῶ, *exsicco, arefacio, omni omnino succo privo*, et *exhaurio aliqua parte humoris*, a ξηρὸς *siccus, aridus*. Vsurpatur autem in N. T. non solum de plantis et arboribus, quae succo privantur, sed etiam de aqua et sanguine, qui exsiccatur, et corpore, quod tabescit et consumitur. Matth. XIII, 6. διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν, ἐξηράνθη quia non radices agere poterat, tandem exaruit. ibid. XXI, 19. 20. ἐξηράνθη ἡ συκῆ exaruit ficus. Marc. III, 1. ἐξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα habens manum emortuam, cui succus vitalis, seu humidum radicale et naturale deficiebat. Ita יָבֵשׁ usurpatur 1 Regg. XIII, 4. וַתִּיבַשׁ יָדוֹ. Zach. XI, 17. זְרֹעוֹ יָבוֹשׁ תִּיבָשׁ. Marc. IV, 6. V, 29. ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς suppressa sunt menstrua eius, seu desiit menstrua pati, coll. Hos. XIII, 15. Marc. IX, 18. ξηραίνεται corpus eius tabescit; ubi tamen *Boisio* ξηραίνεσθαι videtur esse *vehementissime sudare:* non inepte. ibid. XI, 20. 21. Luc. VIII, 7. Ioh. XV, 6. καὶ ἐξηράνθη pro ὃ ἐξηράνθη quod exaruit. Male h. l. nonnulli interpretes ξηραίνεσθαι in sensu metaphorico accipiunt pro *gratia divina et vita spirituali destitui*, palmitis instar, a vite abscissi. Iacob. I, 11. ἐξήρανε τὸν χόρτον, coll. 1 Petr. I, 24. Apoc. XVI, 12. ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ exsiccata fuit aqua ipsius. Alexandrini usi sunt hac voce pro יָבֵשׁ *exaruit*, *exsiccatus fuit*, in Piel יִבֵּשׁ *arefecit, exsiccavit*, Genes. IX, 7, 14. Ios. IX, 12, et pro חָרֵב idem, Ps. CVI, 9. Ies. XIX, 6. *Theophrast*. de Caussis Plantarum

rum III, 9, 25. ἐν συνέλῳ κατὰ βάθος ἀμήτου ἐξήρανε τὴν χλόην v. λ. 2) per metonymiam: ξηραίνομαι maturesco, ad maturitatem pervenio. Apoc. XIV, 15. ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς nam ad maturitatem pervenit messis terrae; ubi tamen ex multorum interpretum sententia per metaphoram innuitur, *ad poenam maturuisse* adversarios religionis christianae, mensura peccatorum impleta; quod eo magis verosimile est, quo magis constat, ξηραίνεσθαι in versione Alex. *de pernicie, interitu et poenis divinis* haud raro usurpari. Zach. X, 2. Ies. XLI, 17. XLII, 14. Amos II, 9. Sirac. XIX, 3. Saepius non legitur in N. T.

ΞΗΡΟΣ, ά, όν, *aridus, siccus, qui humore naturali, vitali et spirituali, vel omnino, vel ex parte tantum, destituitur*, et ut ξηραίνεσθαι non solum de plantis et arboribus, quae humore naturali et nativo privantur, sed etiam de corpore eiusque membris tabescentibus et tabidis usurpatur. Sic legitur in N. T. Matth. XII, 10. καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος ἦν τὴν χεῖρα ἔχων ξηράν et ibi erat homo habens manum aridam, h. e. tabidam, spiritu vitali, vitam et motum conferente, destitutam. Luc. VI, 6. 8. ibid. XXIII, 31. εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ (scil. ξύλῳ) τί γένηται; si viridi arbori haec fiunt, aridae quid accidet, h. e. si hoc fit in innocente et pio homine, quaenam sors impiorum erit? Formula proverbialis, petita ab arboribus, quae, quamdiu virent et vigent, coluntur, quando autem aridae esse coeperunt, inclementius tractantur. Conf. *Schott.* *Adagialia Sacra* p. 85. et infra a me ad ὑγρὸς dicta. Ioh. V, 3. χωλῶν, ξηρῶν claudorum et tabescentium. Scilicet ξηρὸς graecis medicis dicitur ea pars corporis, quae est emortua, omnisque succi ita fiunt vitiosi, ut nutritio in ea locum nullum habeat, quem morbum Graeci ἀτροφίαν vocant. Cf. *Cels.* III, 22. et *Bartholin.* de Morbis Biblicis. — Inde ἡ ξηρὰ, scil. γῆ, est *terra continens*, ad imitationem hebraici היבשה, Ion. I, 9. Deus, qui fecit את־הים ואת־היבשה. Sic legitur in N. T. Matth. XXIII, 15. περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν, scil. γῆν, circumitis mare et terram. Hebr. XI, 29. διέβησαν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς. Sirac. XXVII, 3. 1 Macc. VIII, 32. Aristot. Hist. Anim. V, 33. Pari modo *siccum* usurpatur apud Virgil. Georg. Lib. I, v. 363. pro *siccum solum*. E contrario apud Graecos ὑγρὸν et ὑγρὰ pro *aqua* vel *mari* ponitur. Vid. Raphel. T. I. p. 12. *Homer.* Iliad. ξ, 308. οἵ μ' οἴσουσιν ἐπὶ τραφερήν τε καὶ ὑγρήν. Odyss. δ, 45. Cf. *Palairet.* Obss. Philol. [illegible] p. 74. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 483. et *Vorstius* de Hebraismis N. T. p. 20 sq. ed. *Fischeri.* Saepius non legitur in N. T.

ΞΥΛΙΝΟΣ, ίνη, ινον, *ligneus, ex ligno confectus*, a ξύλον *lignum*. Bis tantum legitur in N. T. 2 Tim. II, 20. σκεύη ξύλινα

ξύλινα vasa lignea. Apoc. IX, 20. εἴδωλα ξύλινα. Alexandrini habent pro עץ lignum, Levit. XI, 32. XV, 12. Devt. X, 1. et pro chaldaico עא et אעא lignum, Esra VI, 4. Dan. V, 4. 23.

ΞΥΛΟΝ, ου, τό, 1) proprie et generatim: lignum, cuiuscunque sit generis, sive sit viride, sive aridum. 1 Cor. III, 12. Apoc. XVIII, 12. πᾶν ξύλον θύϊνον et omne lignum thyinum. 2) ut latinum lignum (v. c. apud Horatium l. II. Od. XIII, v. 11.) per synecdochen, arbor. Luc. XXIII, 31. ubi ξύλον ὑγρὸν arbor viridis et succo plena metaphorice insontem, probum et pium, ξύλον ξηρὸν vero sontem et impium significat. Conf. ξηρός et ὑγρός. Apoc. II, 7. ξύλον τῆς ζωῆς arbor vitae, h. e. metaphorice futura Christianorum in coelis felicitas. Cf. Gen. III, 24. Prov. III, 18. Apoc. XXII, 2 et 14. Videntur autem N. T. Scriptores sequuti esse usum loquendi Hebraeorum, apud quos עץ, quod proprie lignum significat, etiam de arbore dicitur, v. c. Genes. I, 11. Ezech. XVII, 24. Ies. LVII, 5. quanquam etiam apud graecos Scriptores ξύλον quandoque arborem notat, v. c. apud Theophrast. Hist. Plantar. V, c. 9. Eurip. Cyclop. v. 596. Callim. H. in Cerer. v. 40. Cf. Schwarz. ad Olear. de Stilo N. T. p. 476. — Deinde vero per metonymiam ξύλον omne notat, quod ex ligno conficitur, ad imitationem hebraici עץ, Hos. IV, 12. Hinc in N. T. speciatim ita dicitur 3) ut lignum apud Latinos (v. c. Plautum Aulul. Act. III, Sc. I, 6.) fustis, baculus. Matth. XXVI, 47. ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων gladiis ac fustibus armata turba. Syrus usus est voce [illegible] fustis, baculus. ibid. v. 55. Marc. XIV, 43. 48. Luc. XXII, 52. Demosthen. p. 645. 16. ed. Reiske. Appian. B. C. I, p. 613. A Plutarcho Lyc. p. 58. C. Herculis clava ξύλον vocatur. Ioseph. B. I. V, 3. 1. Lucian. Fugitiv. p. 598. Alexandrini quoque עץ per ῥάβδοι reddiderunt Ezech. XXXVII, 16. 17. 19. 20. 4) est latinum nervus, h. e. trabs crassior, multa habens foramina, quibus pedes, manus, interdum etiam cervices vinctorum immittebantur et nervis (ita enim teste Festo p. 333. Gothofr. et Isidoro Origg. V, 37. p. 935. interdum vincula ferrea appellantur, quibus pedes impediuntur, quae alias compedes dicuntur,) vinciebantur, quae ab aliis graecis Scriptoribus κᾶλον, (vide Hesych. sub ἐγκαλοσκελεῖ) ξυλοπέδη, (Gloss. Vett. ξυλοπέδη nervus. Conf. Aquilae Fragmenta Iob. XIII, 27.) ποδοκάκη, ποδοστράβη, (Phavor. ξύλον εἶδος δεσμωτηρίου, ἣν ποδοκάκην λέγουσι καὶ ποδοστράβην. Pollux VIII, 72. εἰρχθῆναι ἐν ξύλῳ ἐν τῇ ποδοκάκῃ, ubi vid. Kühn. et Hemsterhus. Idem tradit Lysias Orat. IX, p. 128.) et πεντεσύριγγον ξύλον, (Aristoph. Equit. v. 366. h. e. interprete Scholia-

Scholiaste, πάντα ὅπως ἔχοι, δι' ὧν οἱ πόδες καὶ αἱ χεῖρες καὶ ὁ τράχηλος ἐνεβάλλετο) ab Hebraeis סד (Iob. XIII, 27. XXXIII, 11. ubi videndi interpretes graeci,) a Chaldaeis denique כיפתא (Ier. XX, 2. XXIX, 26.) vocatur. Act. XVI, 24. καὶ τοὺς πόδας αὐτῶν ἠσφαλίσατο εἰς τὸ ξύλον pedesque eorum nervo constrinxit. Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. I. p. 439. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 557. et *Fischeri* Prol. XIX. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 21. 5) *omne lignum, e quo aliquis suspenditur*, et speciatim *crux, cui Christus affixus fuit*. Act. V, 30. κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου in cruce suspensum. ibid. X, 39. XIII, 29. καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου detractum de cruce. *Syrus* habet: ܩܝܣܐ h. e. crux, patibulum. Galat. III, 13. ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου, ubi ξύλον arbor dicitur, e qua apud Iudaeos supplicio iam affectus suspendebatur. Conf. *Christ. Ben. Michaelis* Diss. de Poenis Capitalibus Hebraeorum p. 22 seq. 1 Petr. II, 24. Sic quoque עץ sumitur Esther V, 14. Saepius non legitur in N. T.

ΞΥΡΑΩ, ῶ, fut. ήσω, *rado, novacula rado, tondeo*, i. q. κείρω. Medium ξυράομαι, ῶμαι, *me radendum vel tondendum praebeo, seu curo*, a ξυρὸς, οῦ, ὁ, *novacula, culter tonsorius*, quod a ξέω vel ξύω *rado, scalpo, polio*. Activum legitur apud *Herodot.* II, 65. ξυρῶντες τῶν παιδίων ἢ πᾶσαν τὴν κεφαλὴν κ. τ. λ. ibid. cap. 121. et Alexandrinos Genes. XLI, 14. pro hebraico גלח *rasit, abrasit*. Medium ξυράομαι tantum ter in N. T. reperitur. Act. XXI, 24. ἵνα ξυρήσωνται τὴν κεφαλὴν ut capita sua radenda curarent. Sermo autem est h. l. de Iudaeis, quorum vota absoluta erant, et qui iam in eo erant, ut victimas, legibus praescriptas, Deo offerrent. Quamdiu enim in castimonia erant, et voto suo obstringebantur, non debebant caput radere. Num. VI, 9. et 19. Deut. XXI, 12. Ezech. XLIV, 20. 1 Cor. XI, 5. ἓν γάρ ἐστι καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένῃ idem foret ac si mulier illa raso esset capite. Olim adulteris et impudicis foeminis crines deradebantur. Conf. *Barthium* ad *Claudianum* p. 1186. Hinc explicanda sunt verba v. 6. εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι, ἢ ξυρᾶσθαι si vero turpe est mulieri tonderi, aut radi, obveletur. Conf. *Diogen. Laërt.* IX, 87. *Herodot.* II, c. 36. III, c. 12. Vide etiam *Thom. M.* p. 642. ed. *Bernard.* et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 145.

O.

Ὁ, ἡ, τό. Articulus praepositivus, Germanorum articulo *der, die, das*, fere respondens, qui vario usu nomini aliisque orationis partibus praemitti solet. Praemittitur autem *infinitivis* verborum, loco substantivorum positis, aut gerundiorum vicem sustinentibus, *participiis* inprimis nominascentibus, *adverbiis*, naturam nominum induentibus, *praepositionibus*, cum nominibus, vel pronominibus coniunctis, et *vocibus*, quae materialiter et pro se ipso ponuntur. Cum nominativis interdum vocativi partes agit. Vsus eius varius est. Adhibetur autem 1) *definite et demonstrative*, ut sit: *hic, is, ille, iste*, et respondeat ה demonstrativo apud Hebraeos et tunc saepe emphasin habet. Matth. III, 17. οὗτός ἐστι ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός hic est ille filius meus, quem prae caeteris amo. Marc. IX, 23. τὸ εἰ δύνασαι πιστεῦσαι hoc si potes credere, scilicet me posse filio tuo opem ferre, tunc eum sanabo. Ioh. VI, 10. ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ erat autem gramen multum in illo loco. ibid. X, 11. ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς ego sum pastor ille, muneri suo omni ex parte satisfaciens, a Deo scilicet promissus et a prophetis praedictus. 1 Ioh. II, 18. ὁ ἀντίχριστος antichristus ille, scilicet prae caeteris insignis. Matth. II, 5. οὕτω γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου ita enim praedictum est per prophetam. ib. v. 11. ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν venientes in eam domum, quam scilicet petebant. Ioh. I, 21. ὁ προφήτης εἶ σύ; num tu es propheta ille promissus? Conf. infra προφήτης. ibid. VI, 14. οὗτος ἀληθῶς ἐστιν ὁ προφήτης, ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον. 2 Thess. II, 3. ὁ ἄνθρωπος τῆς ἁμαρτίας. 2 Ioh. v. 7. Act. XVII, 28. τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμὲν ad Deum enim genus referimus nostrum. Ioh. XVII, 12. ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας etc. Etiam apud graecos Scriptores articulus ὁ interdum emphasin habet. Sic v. c. *Aelian*. V. H. I. c. 24. ὁ μὲν τοῦ Διὸς παῖς εἰς Κηΰκωνας ἀφίκετο. Praeterea de articulo praepositivo ὁ, ἡ, τὸ, observandum est, eum a) proprie quidem *subiectum* indicare solere, haud raro tamen, ut ה demonstrativum Hebraeorum, promiscue *praedicato et subiecto* praefigi. Ioh. I, 4. Iac. III, 6. b) ante genitivum positum haud raro excludere nomen, v. c. παῖς, υἱός, ἀδελφός, πατήρ, μήτηρ, γυνή etc. Matth. I, 6. ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου, scilicet γυναικός, ex ea, quae fuerat Vriae uxor. Alia exempla vide supra ad ἀδελφός, γυνή, μήτηρ, et infra sub παῖς, πατήρ, υἱός. c) Si iungitur casui secundo, vel significat *rem ipsam*, ut apud *Demosthenem* p. 8. τὰ τῆς εἰρήνης pax ipsa. *Aelian*. V. H. XII, 1. τὰ τῆς ὥρας ipsa pulcritudo, ipsa venustas. vel *ea, quae rei accidunt*, ea, quae ad rem pertinent quocunque modo, v. c. apud *Platonem* Apol. c. 7. τὰ τοῦ θεοῦ oraculum divinum. Luc. II,

II, 49. ἐν τοῖς τȣ̃ πατρός, sc. τόποις, seu οἰκήμασι in locis, quae sunt patris mei, h. e. in templo Hierosolymitano. d) interdum excludit participium ὤν, ȣ̃σα, ὄν. Matth. VI, 9. πάτερ ἡμῶν, ὁ ἐν τοῖς ȣ̓ρανοῖς, scilicet ὤν. ibid. v. 34. ἡ αὔριον, scilicet ȣ̃σα ἡμέρα crastinus dies. Matth. XI, 23. XXVII, 8. ἡ σήμερον, scilicet ȣ̃σα ἡμέρα hodierna dies. Ioh. I, 29. τῇ ἐπαύριον. Philipp. IV, 22. οἱ ἐκ τῆς καίσαρος οἰκίας, scilicet ὄντες. Coloss. III, 2. τὰ ἄνω, scil. ὄντα πράγματα, seu μέρη φρονεῖτε. Hebr. II, 17. τὰ πρὸς τὸν θεὸν, pro κατὰ τὰ πρὸς τὸν θεὸν ὄντα πράγματα, in iis rebus, quae ad Deum spectant. e) Accusativus τὸν et τὸ, τὰς et τὰ facit nominativum, ita, ut subintellegatur κατὰ, quod reddendum *quod attinet ad*, v. c. Act. X, 36. τὸν λόγον, quod attinet ad doctrinam, pro: κατὰ τὸν λόγον. ibid. IV, 29. καὶ τὰ νῦν nunc ergo, pro: κατὰ τὸ νῦν ἔχον πρᾶγμα. Tob. VII, 11. Act. XXIV, 25. τὸ νῦν ἔχον. 1 Cor. X, 16. τὸν ἄρτον, ὃν κλῶμεν, ȣ̓χὶ κοινωνία τȣ̃ σώματος τȣ̃ χριςȣ̃ ἐςιν; panis, quem frangimus, nonne ille est communio corporis Christi? f) τὸ non solum interrogationibus, sed etiam unicuique sententiae praeponitur, ita, ut sequentem sententiam indicet. Luc. I, 62. ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτȣ̃, τὸ τί ἂν θέλοι καλεῖν αὐτὸν nutu postularunt a patre, ut significaret, quo nomine eum vellet vocari: ubi τὸ aperte illud indicat, quod significari sibi cupiebant. ibid. IX, 46. εἰσῆλθε δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς τὸ, τίς ἂν εἴη μείζων αὐτῶν; disputarunt autem invicem de eo, quisnam futurus esset inter illos maximus? Luc. XXII, 2. 4. 23. 24. 37. Act. XXII, 30. 1 Cor. IV, 6. Rom. VIII, 26. Act. IV, 21. *Ioseph.* de B. I. lib. VII, c. 5. §. 2. ἐπ' ἀδήλῳ δὲ, τὸ τί φρονεῖ. *Diodor. Sic.* p. 83. σεμνότατα διείληπται παρ' αἰγυπτίοις, τὸ τȣ̀ς γονεῖς ἢ τȣ̀ς προγόνȣς φανῆναι κ. τ. λ. g) neutrum τὸ ponitur pro masculino. Ioh. III, 6. τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς qui natus est ex hominibus. Ephes. I, 10. τὰ πάντα, pro τȣ̀ς πάντας. Hebr. VII, 7. τὸ ἔλαττον, pro ὁ ἐλάττων. 1 Ioh. I, 4. V, 4. τὸ γεγεννημένον ἐκ τȣ̃ πνεύματος. Adde Ioh. VI, 37. 39. XVII, 2. Galat. III, 22. Coloss. I, 20. h) τὸ praeponitur infinitivis et illos in gerundia et supina permutat. Matth. XIII, 5. 6. διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν quia non habebat radicem. Luc. V, 1. ἐν τῷ ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ cum populus ipsum urgeret. Act. III, 12. τȣ̃ περιπατεῖν αὐτὸν ut ambulet. Rom. I, 20. εἰς τὸ εἶναι αὐτȣ̀ς ἀναπολογήτȣς ut nullam amplius habeant excusationem. i) interdum τὸ absolute ponitur et vertendum est: *quantum ad, ad illud quod attinet, nempe.* Rom. IX, 5. τὸ κατὰ σάρκα nempe quoad humanam eius naturam. k) cum nominativis interdum *vocativi* partes agit, ad imitationem τȣ̃ ה articuli apud Hebraeos. Num. XV, 15. Devt. XXXII, 1. Apoc. XV, 3. κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ — ὁ βασιλεὺς τῶν αἰώνων.

Matth.

Matth. XXVII, 29. ὁ βασιλεὺς o rex! Marc. X, 47. ὁ υἱὸς Δαβίδ. Luc. XII, 32. τὸ μικρὸν ποίμνιον o prave grex! Ephes. VI, 1. τὰ τέκνα o filii! Adde Marc. XV, 34. Luc. XVIII, 13. Act. XIII, 41. Ephes. V, 14. 22. 25. VI, 3. 5. 9. Apoc. XVIII, 4. Sic quoque scriptores exteri loquuntur, v. c. *Aristophanes Acharn.* v. 154. οἱ Θρᾶκες ἴτε δεῦρ' vos Thraces prodite huc. Ib. v. 241 et 864. αἱ σφῆκες ἀπὸ τῶν θυρῶν o vos vespae non abitis ab ostio. *Arrian. Epict.* II, 16. Hinc lucem foeneratur locus Ioh. XX, 28. 1) interdum redundat, maxime si adverbiis praeponitur. Marc. XV, 1. τὸ πρωΐ mane. Luc. XI, 3. τὸ καθ' ἡμέραν cotidie. Act. IV, 18. τὸ καθ' ὅλυ prorsus, omnino. Rom. XII, 18. XVI, 19. χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν gaudeo itaque de vobis. *Aelian.* V. H. I, 30. τὸ μειράκιον. ib. II, 40. III, 37. Eodem modo ה articuli usurpatur Lev. XVIII, 5. Deut. VIII, 3. 2) *indefinite* usurpatur, *quidam*, *aliquis*, i. q. τίς. Matth. XII, 29. τῦ ἰσχυρῦ pro ἰσχυρῦ τινος alicuius fortis. ibid. XIII, 2. εἰς τὸ πλοῖον in navim quandam. Luc. VIII, 5. ὁ σπείρων, loco σπείρων τις. Ioh. VII, 24. 1 Cor. V, 9. ἐν τῇ ἐπιστολῇ, pro ἐν τινι ἐπιστολῇ. Sed alii vertunt *in hac epistola.* Conf. *Fabricii* Codicem Apocryph. N. T. p. 918. et *Millium* in Prolegg. N. T. §. 8. ibid. XV, 8. ἐμοὶ ὡσπερεὶ τῷ ἐκτρώματι etiam mihi, tanquam cuidam abortivo, apparuit. Matth. XXVIII, 17. οἱ δὲ ἐδίστασαν quidam autem, seu nonnulli dubitarunt. Ita οἱ δὲ, pro τινὲς δὲ legitur apud *Lucian.* in Timone T. I. Opp. p. 207. ed. *Reitz.* ubi Schol. ἀντὶ γὰρ τινὲς τὸ οἱ δὲ κεῖται. 1 Thess. IV, 6. ἐν τῷ πράγματι, pro ἔν τινι πράγματι. Ioh. XVIII, 15. ὁ ἄλλος alius quidam. Act. VIII, 4. οἱ μὲν οὖν aliqui tamen. 2 Cor. XI, 4. ὁ ἐρχόμενος aliquis veniens. Ita ה articuli usurpatur Genes. VIII, 8. Exod. II, 15. 1 Regg. XXII, 21. 2 Sam. XIV, 10. Ies. VII, 16. *Diogen. Laërt.* VI. cap. 5. παρακαλῶν περὶ τῦ (τινός) τὸν γυμνασίαρχον intercedens pro aliquo apud gymnasiarcham. *Aelian.* V. H. VIII, 1. ἐάν τις τῶν φίλων ἀνακινδυνεύσῃ ὑπὲρ τῶν. Vide *Elsneri* Obss. Sacr. T. I. p. 346. *Storr.* Obss. p. 125. et *Fischeri* Animadv. ad *Welleri* Grammaticam Graecam p. 112. 3) usurpatur *distributive*, ut idem sit, ac *quicunque*, *quilibet*, *unusquisque*. Rom. I, 17. ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται quilibet autem iustus ob fidem felix evadet. ibid. X, 5. ὁ ποιήσας αὐτά. Galat. III, 12. Sic etiam ה apud Hebraeos distributivum est et universale. 1 Paral. IX, 29. Exod. IX, 20. 4) divisioni interdum inservit, adiunctis vocculis μὲν, δὲ, ita, ut vertendum sit *alius* — *alius*, *ille* — *hic*, etc. Philipp. I, 16. 17. οἱ μὲν, οἱ δὲ — alii quidem — — alii vero. Rom. XIV, 2. ὃς μὲν — — ὁ δέ. Etiam apud Graecos in hac loquendi ratione solet pro articulo praepositivo postpositivus adhiberi. Vide *Aelian.* V. H. VI, 1. et XIII, 46. Sed damnat hunc postpositivi

usum

ultum *Thom. Magist.* 5) relative pro ὅς, ἥ, ὅ *qui, quae, quod, ille, qui.* Act. XIII, 9. σαῦλος ὁ καὶ παῦλος Saulus qui et Paulus dicitur. Ita similiter saepissime, quando participio praeponitur, aut participium, maxime participium ὤν, οὖσα, ὄν, intellegi debet, v. c. Matth. XVI, 23. τὰ τῦ θεῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων, scilicet ὄντα. Luc. XI, 10. ὁ ζητῶν qui quaerit etc. Ita Michae I, 11. מִסְפַּד בֵּית הָאֵצֶל luctus erit in domo, quae propinqua est. 6) *explanative*, pro: *id est, nimirum, nempe, videlicet.* Act. II, 36. τῦτον τὸν Ἰησῦν hunc scilicet Iesum. Rom. I, 20. VIII, 15. ἀββᾶ ὁ πατήρ. ibid. v. 23. τὴν ἀπολύτρωσιν. 7) facit elegantem periphrasin, per ellipsin verbi substantivi. Matth. XV, 1. οἱ ἀπὸ ἱεροσολύμων γραμματεῖς scribae Hierosolymitani. ibid. XXI, 11. Rom. II, 8. οἱ ἐξ ἐριθείας contentiosi. ibid. IV, 14. οἱ ἐκ νόμυ legis mosaicae observandae studiosi. Hebr. XIII, 24. Act. X, 23. XVII, 13. Marc. III, 21. οἱ παρ' αὐτῦ, scilicet ὄντες qui apud eum Christo in domo erant. Vide infra ad παρὰ dicenda. De formula οἱ περί τινα infra ad περὶ dicendi locus erit. *Aelian.* V. H. I, 34. οἱ κατὰ γένος cognati. ibid. XIII, 2. οἱ κατ' οἰκίαν *domestici.* 8) *tantus.* Luc. XVIII, 8. εὑρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς tantam in praesenti Dei auxilio inveniet fiduciam. Conf. *Markland.* ad *Max. Tyr.* p. 700. *Lysiam* p. 554. et *Eurip. Suppl.* p. 189. Caeterum de variis huius articuli praepositivi significatibus expositum est in *Adr. Kluit Vindiciis articuli* ὁ, ἡ, τὸ, in N. T. (P. 1. et 2. Trai. ad Rhen. 1768. 8. mai.) et in *Lexico Xenophonteo* s. h. v.

ὈΓΔΟΗ'ΚΟΝΤΑ, οἱ, αἱ, τὰ, *octoginta.* Est numerale cardinale, indeclinabile, ab ὄγδοος *octavus.* Bis tantum legitur in N. T. Luc. II, 37. et XVI, 7. Alexandrini pro שְׁמֹנִים idem, Gen. V, 28. XVI, 16. Num. II, 9.

Ὄ'ΓΔΟΟΣ, η, ον, 1) *octavus*, ab ὀκτὼ *octo.* Luc. I, 59. ἐν τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ die octavo, quo scilicet e lege mosaica puer circumcidendus erat. Act. VII, 8. Apoc. XVII, 11. XXI, 20. Alexandrini usurparunt pro שְׁמִינִי, quod idem notat, Exod. XXII, 30. Levit. IX, 1. XII, 3. 2) *qui cum septem aliis est, qui septem comites habet.* Solent nempe Graeci ordinali numero pro principali uti, seu potius ex pluribus unius tantum mentionem facere, caeterorum numero in adiectivo ordinali implicite latente, ut recte observavit *Hoogeven.* ad *Vigerum* de Idiotismis L. Gr. p. 11 seq. ed. *Zeunii.* Sic legitur in N. T. 2 Petr. II, 5. ὄγδοον Νῶε Noachum, una cum septem aliis, qui cum ipso in arca erant, coll. 1 Petr. III, 20. *Homer.* Il. η, v. 223. — ἐπὶ δ' ὄγδοον ἤλασε χαλκόν. *Athen.* X, 5. 2 Macc. V, 27. δέκατος novem comites habens. *Thucyd.* I, 61. πέμπτον αὐτῶν στρατηγὸν praefectum cum quatuor collegis. ibid. II, 13. δέκατος αὐτὸς ipse cum novem collegis. Alia exempla habet

habet *Kypke* in Obss. Sacr. T. II. p. 442. et *D'Orville* ad *Chariton.* lib. I. c. 10. p. 262. ed. Lips.

'ΟΓΚΟΣ, ε, ὁ, 1) *pondus, onus, moles, qua aliquis premitur*, i. q. *βάρος*, ut *Suid.* interpretatus est. *Vett. Gloss. moles.* *Aelian.* V. H. IX, 13. ὁ περὶ τὰς σάρκας ὄγκος carnis moles. ibid. XIV, 7. ὁ ὄγκος τῦ σώματος. *Xenoph.* de Venat. VIII, 8. Hinc εὔογκον *quod facile ferri potest*, i. q. εὐβάστακτον. 2) metaphorice: *omne, quod aliquem impedire, detinere et morari valet.* (Confer *Wetstenii* N. T. T. II. p. 432.) et speciatim in N. T. *omne, quod verum religionis christianae studium et constantiam in ea impedire potest.* Sic semel legitur in N. T. Hebr. XII, 1. ὄγκον ἀποθέμενοι πάντα omnia deponamus et caveamus, quae nos impedire valeant, quo minus patienter perferamus mala ob religionem christianam et constanter in ea maneamus. Metaphora videtur a Paulo desumta esse a cursoribus gymnicis, aut iis, qui in ludis publicis luctari, aut alio modo certare solent. Illi enim omnia fugiunt, quibus eorum agilitas vel in currendo, vel in luctando impediri posset. Cavent corporis nimiam molem, (*Aelian.* V. H. XIV, 7.) abstinent ciborum copia, fugiunt crapulam et omnia, quibus oneratur corpus, reiiciunt etiam reliqua, quae impedimento esse possent. Conf. *Fabri* Agonist. lib. II. c. 3. et *Lydii* Agonist. S. c. 19. p. 71. Nonnulli interpretes ὄγκον h. l. de *fastu, arrogantia et superbia* accipiunt, quam notionem haud raro habet apud Scriptores graecos, v. c. *Isocrat.* ad *Demonicum* p. 8. *Hesych.* ὄγκος· φύσημα, ὑπερηφανία, ἔπαρσις, μέγεθος. *Alberti* Gloss. Gr. N. T. p. 179. ὄγκον· ὑπερηφανίαν, μέγεθος. Hinc ὀγκῶσθαι *superbire.* Conf. *Ezech. Spanhem.* ad *Aristoph.* Ranas v. 715. et *Ioh. H. Maii* Obss. SS. lib. IV. p. 56 seq.

'ΟΔΕ, ἥδε, τόδε, *hic, ille, ipse.* Est articulus praepositivus, compositus ex ὁ et δέ. Legitur in N. T. Luc. X, 39. καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη μαρία huic soror erat Maria. ibid. XVI, 25. νῦν δὲ ὅδε παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι nunc ille fruitur felicitate, tu vero merito cruciaris. Act. XV, 23. et XXI, 11. τάδε haecce. Iacob. IV, 13. εἰς τήνδε τὴν πόλιν in hanc, vel illam urbem. Apoc. II, 1. 8. 12. 18. III, 1. 7. 14. Saepius non legitur in N. T.

'ΟΔΕΥ'Ω, fut. εύσω, *iter facio, proficiscor, ambulo, eo,* ab ὁδός *via.* Semel legitur in N. T. Luc. X, 33. σαμαρείτης δέ τις ὁδεύων Samaritanus vero quidam illuc iter faciens. *Herodian.* VII, 3. 9. *Ioseph. B. I.* III, 6. 3. et A. I. XIX, 4. 2. *Hesych.* ὁδεύει· περιπατεῖ, ἀπέρχεται. Verbum compositum περιοδεύω legitur in versione Alexandrina Zach. I, 10. 11. VI, 7. pro הלך *ambulavit, ivit, incessit.*

ΟΔΗ-

ΟΔΗΓΕ´Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) *duco aliquem, dux sum itineris, praeëo, viam monstro*, ex ὁδὸς *via* et ἄγω *duco*. Matth. XV, 14. τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν ὁδηγῇ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται coecus coecum si velit ducere, ambo in foveam cadent. Luc. VI, 39. μήτι δύναται τυφλὸς τυφλὸν ὁδηγεῖν; num potest coecus coecum per viam ducere? Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 423. Alexandrini usi sunt pro נחה *duxit, deduxit*, Exod. XIII, 17. ubi sermo est de deductione Israelitarum ex Aegypto. ibid. XV, 13. Nehem. IX, 12. נהג idem, Ps. LXXX, 2. Cohel. II, 3. הוליך idem, Ios. XXIV, 3. Ps. CVI, 9. et הוציא, Num. XXIV, 8. 2) metaphorice: *perduco, efficio, ut aliquis consequatur aliquid et particeps fiat alicuius rei.* Sic legitur in N. T. Apoc. VII, 17. καὶ ὁδηγήσει αὐτοὺς ἐπὶ ζωῆς πηγὰς ὑδάτων et docet eos ad fontes aquarum vivarum, h. e. perducet eos ad summam et perennem felicitatem. Hinc 3) speciatim: *doceo, instituo, erudio, explico*, quasi *perduco aliquem ad cognitionem.* Act. VIII, 31. πῶς γὰρ ἂν δυναίμην, ἐὰν μή τις ὁδηγήσῃ με; quomodo vero possum, cum omni institutione caream, seu, cum nullum habeam interpretem? Ioh. XVI, 13. τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. *Vulgatus* bene: docebit vos omnem veritatem. Hoc sensu ὁδηγεῖν saepius in versione Alexandrina legitur, v. c. Ps. XXIV, 5. ὁδήγησόν με ἐπὶ τὴν ἀλήθειάν σου καὶ δίδαξόν με. ibid. v. 9. LXXXV, 11. CXIX, 35. et Ps. XLIV, 4. ubi hebraico הורה *docuit* respondet. Saepius non legitur in N. T.

ΟΔΗΓΟ´Σ, οῦ, ὁ, 1) proprie: *dux viae, qui aliis praeit et viam monstrat, qui alios per viam ignotam ducit*, ex ὁδὸς *via* et ἀγὸς *dux*, quod est ab ἄγω *duco*. *Polyb.* V, 5, 15. 2) metaphorice simul eum notat, *qui consilia et actiones aliorum regit, dux, auctor, princeps.* Sic Act. I, 16. Iudas dicitur fuisse ὁδηγὸς τοῖς συλλαβοῦσι τὸν Ἰησοῦν, h. e. non solum praeivisse iis, qui comprehenderant Iesum, sed etiam eorum consilia et actiones gubernasse, et quasi facem iis praetulisse. 3) metaphorice: *doctor, qui alios instituit, emendat et meliora docet.* Sic v. c. Matth. XV, 14. Pharisaei dicuntur ὁδηγοὶ τυφλοὶ τυφλῶν coeci duces sunt coecorum, h. e. sunt doctores, qui aeque ac ab ipsis instituendi mentis caligine premuntur. ibid. XXIII, 16. et 24. Rom. II, 19. ubi ὁδηγὸς cum φῶς et v. 20. cum παιδευτὴς et διδάσκαλος permutatur. Saepius non legitur in N. T. *Dion. Halic.* T. VI. p. 746. ed. *Reiske* ὁδηγοῖς χρησάμενος τέχναις. *Alberti* Glossar. N. T. p. 95. ὁδηγὸν· διδάσκαλον. *Cyrill.* in Lex. MS. ὁδηγῶν· διδασκάλων.

ΟΔΟΙΠΟΡΕ´Ω, ῶ, fut. ήσω, *iter facio, viam emetior*, ex ὁδὸς *via* et πείρω *transeo*. Semel legitur in N. T. Act. X, 9. ὁδοι-

9. ὁδοιπορούντων ἐκείνων illis iter facientibus. Nuspiam hoc verbo (quod etiam reperitur apud *Aelian.* V. H. X, 4. XIV, 12.) usi sunt Alexandrini interpretes. Sed substantivum ὁδοιπόρος *viator* usurpatur a dictis interpretibus 2 Sam. XII, 4. pro אֹרֵחַ *viator* et Prov. VI, 11. pro מְהַלֵּךְ *iter faciens*. *Hesych.* ὁδοιπόρος· ὁδίτης.

ΟΔΟΙΠΟΡΙ´Α, (pro quo etiam ὁδοιπορεία, Sapient. XIX, 5. dicitur) ας, ἡ, *iter*, *profectio*, ab ὁδοιπόρος, de quo vide sub ὁδοιπορέω. Bis tantum legitur in N. T. Ioh. IV, 6. κεκοπιακὼς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας fessus ex itinere. *Syrus*: ܡܢ ܠܐܘܬܐ ܕܐܘܪܚܐ ex *labore* seu *molestia viae*. Conf. de hac formula *Pfochenii* Diatriben de Linguae Graecae N. T. puritate §. 84. et *Gataker*. de Stilo N. T. cap. 30. p. 229. Praeterea legitur 2 Corinth. XI, 26. ὁδοιπορίαις πολλάκις, ubi sermo est de itineribus, religionis christianae inter gentiles propagandae caussa susceptis a Paulo. *Herodian.* II, 15. 11. III, 6. 21. *Xenoph. Cyrop.* I, 2, 7. Legitur etiam apud *incertum interpretem* Iob. VI, 19. pro hebraico הֲלִיכוֹת. Sapient. XIII, 19. XVIII, 3. 1 Macc. VI, 41.

ΟΔΟ´Σ, ȣ, ἡ, 1) proprie: *via*, *iter*, *semita*, *spatium istud terrae, in quo iter fit, et de loco ad locum tenditur, Weg, Straße.* Matth. II, 12. δι' ἄλλης ὁδȣ͂ per aliud iter. ibid. IV, 15. ὁδὸς θαλάσσης via, quae ducit ad mare, seu ora maritima. Simili modo apud Alexandrinos Genes. III, 24. ἡ ὁδὸς τȣ͂ ξύλȣ τῆς ζωῆς est via ad arborem vitae. Prov. VII, 27. ὁδοὶ ᾅδου viae ad infernum. Ier. II, 18. τῇ ὁδῷ Αἰγύπτου via in Aegyptum. ib. τῇ ὁδῷ Ἀσσυρίων via ad Assyrios. Matth. V, 25. ἕως ὅτȣ εἶ ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτȣ͂ dum adhuc cum illo in via es, ad quaerendum scilicet iudicem; ubi male nonnulli interpretes cogitarunt de *via huius vitae*, *ubi ad extremum iudicium tendimus*. ibid. VIII, 28. ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδȣ͂ ἐκείνης ut nemo illa via posset transire. ibid. X, 5. εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε ad gentiles ne abeatis. ibid. XIII, 4. 19. XX, 30. καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδὸν sedentes ad viam. ibid. XXI, 8. 19. XXII, 9. ἐπὶ τὰς διεξόδȣς τῶν ὁδῶν ad bivia. ibid. v. 10. Marc. IV, 4. 15. X, 32. 46. XI, 8. Luc. III, 5. ὁδȣ̀ς λείας vias planas. ibid. VIII, 5. 12. IX, 57. πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ in hoc itinere. Verba enim ἐν τῇ ὁδῷ h. l. abundare videntur. ibid. X, 31. XII, 58. XIV, 23. XVIII, 35. XIX, 36. Ioh. XIV, 5. Act. VIII, 26. ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνȣσαν ἀπὸ Ἱερȣσαλὴμ εἰς Γάζαν ad viam, quae ab Hierosolyma ad Gazam ducit. ibid. v. 36. ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδὸν, pro [illegible]. ibid. v. 39. ubi etiam [illegible] superfluum est. Iac. II, 25. Huc etiam per-

pertinet formula ἑτοιμάζειν ὁδὸν, quae proprie notat: *viam munire, sternere et removere omnia impedimenta itineris.* Scilicet quia olim viae publicae non bene constitutae et compositae erant, solebant reges et principes, iter facientes ad locum aliquem, ministros suos et apparitores praemittere, qui vias idoneas redderent ad vehendum, semitas planas redderent, valles implerent, montes et iuga deprimerent, distorta exaequarent et aspera loca redigerent in plana. Conf. *Nic. Bergierium* de Publicis Viis Populi Romani in Thesauro Antiquitt. Roman. T. X. et *Schoettgenii* Commentar. L. Gr. N. T. p. 959. Hinc formula ἑτοιμάζειν ὁδὸν omnino et metaphorice significat: *parare necessaria ad adventum alicuius* et speciatim in N. T. de Iohanne baptista usurpatur, qui missus erat a Deo, ut praepararet Iudaeorum animos ad rite excipiendum Messiam. Matth. III, 3. ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου. Marc. I, 3. Luc. I, 76. III, 4. Idem valet quoque de formula κατασκευάζειν τὴν ὁδόν τινος ἔμπροσθεν τινος, quae legitur de eadem re, Luc. VII, 27. Marc. I, 2. Matth. XI, 10. et εὐθύνειν τὴν ὁδὸν κυρίου, Ioh. I, 23. Similis formula est [illegible] [illegible], Ies. XL, 3. coll. LVII, 14. 2) per metonymiam: *iter, profectio, quae in via fieri solet, proficiscendi actus, die Reise.* Xenoph. Mem. III, 13. 5. Matth. X, 10. μὴ πήραν εἰς ὁδὸν neque peram ad iter faciendum. ibid. XV, 32. μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ ne in itinere plane viribus deficiant. ibid. XX, 17. Marc. II, 23. καὶ ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες τοὺς στάχυας, pro: ὁδὸν ποιοῦντες τίλλειν τοὺς στάχυας et incipiebant discipuli eius iter facientes, seu praetereuntes, (coll. Luc. VI, 1.) vellere spicas. Exempla huius permutatae verborum collocationis multa sunt cum apud Ebraeos, tum apud ceteros Scriptores. Vide *Glassii* Philol. Sacr. lib. IV. Tract. II. p. 1041. et *Vossii* Institutt. Oratt. P. II. p. 154. Quod vero ad formulam ὁδὸν ποιεῖν aeque ac formulam ὁδὸν ὁδοποιεῖν attinet, satis constat, iam apud graecos Scriptores significare *viam munire, parare, sternere et aperire,* v. c. apud *Xenophontem* Anab. IV, 8. 6. V, 1. 7. V, 8. 8. pro quo etiam contracte ὁδοποιεῖν dicitur, ibid. III, 2. 15. unde ὁδὸς ὁδοπεποιημένη apud *Xenoph.* Hist. Gr. V, 4. 39. via trita et frequens dicitur, et adeo, cum a Marco l. l. ita usurpata sit, ut significet *iter facere, proficisci,* quod Graeci semper voce media ποιεῖσθαι ὁδὸν exprimunt, a latinismi suspicione vix liberari possit. Conf. *Krebsii* Obss. Flav. p. 80. seq. Marc. VI, 8. VIII, 3. 27. IX, 33. 34. X, 32. [illegible] αὐτῷ ἐν τῇ ὁδῷ et eum, itinera facientem, secutus est. Luc. IX, 3. X, 4. XI, 6. ἐξ ὁδοῦ *ex itinere.* Sed formula ἐξ ὁδοῦ respondet h. l. latino *e vestigio* et significat *modo, in ipso temporis momento.* Conf. *Abresch.* ad Aeschylum p. 582.

gia. Luc. XXIV, 32. 35. τὰ ἐν τῇ ὁδῷ quae in itinere acciderunt. Act. IX, 17. 27. XXV, 3. κατὰ τὴν ὁδὸν in itinere. ibi XXVI, 13. 1 Thess. III, 11. κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς. Vide supra sub κατευθύνω. 3) distantia locorum, quae itinere mensuratur. Sic legitur in N. T. Luc. II, 44. ἦλθον ἡμέρας ὁδὸν iter unius diei (eine Tagereise) faciebant. Act. I, 12. ὁδὸς σαββάτου iter, seu intervallum et spatium, quod sabbatis emetiri licebat Iudaeis, quod alii bis mille passibus, seu octo stadiis, (nam tam longe aberat aedes in desertis a castris Iudaeorum, Ios. III, 4. in quam debebant convenire sabbatis,) alii septem tantum stadiis definiunt. 4) metaphorice: introitus, aditus. Hebr. IX, 8. μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδὸν non patere introitum in sanctum sanctorum. 5) per metonymiam: is, qui aditum, seu introitum parat. Ioh. XIV, 6. ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς, καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ ego sum is, qui vere hominibus aditum parat ad illam salutem; et statim explicationis caussa additur: οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. 6) reditus. Act. II, 28. ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς me in vitam revocabis. 7) metaphorice: vitae ratio, actiones et instituta vitae, mores, consuetudo, conatus. Act. XIV, 16. dicitur Deus permisisse πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν omnes gentes suis ipsarum viis incedere, h. e. suo more et arbitrio vivere, suis indulgere voluptatibus et opinionibus etc. Rom. III, 6. σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, h. e. impii actionibus, studiis, conatibus et consiliis suis aliis noxas inferre conantur, seu tendunt ad aliorum perditionem. 2 Petri II, 15. ἐξακολουθεῖν τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαάμ imitari vivendi rationem Bileami et sequi vitae eius instituta. Iac. I, 8. ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ inconstans in omnibus cogitationibus, consiliis, conatibus et actionibus suis. ibid. V, 20. ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ ex errone ipsius vivendi ratione. Iudae v. 11. τῇ ὁδῷ τοῦ Κάϊν ἐπορεύθησαν Cainum imitati sunt. Seu, ut etiam verti posset: perierunt, sicut Cain periit, uti 1 Reg. II, 2. ire viam terrae universae, est mori, ut reliqui homines omnes. Certe sequentia ἐξεχύθησαν, ἀπώλοντο divina iudicia in Bileamum et Korachum, interitumque respiciunt. Eandem significationem habet etiam ὁδὸς in versione Alexandrina ad imitationem hebraici דֶּרֶךְ, אֹרַח, Ps. CXIX, 1. 9. 101. ἐκ πάσης ὁδοῦ πονηρᾶς ἐκώλυσα τοὺς πόδας μου. Gen. VI, 12. κατέφθειρε πᾶσα σὰρξ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. Iob. XXIII, 10. Ps. I, 1. Hesych. ἐν ὁδῷ· ἐν ἔργοις, ἐν πίστει, ἐν βίῳ. Xenoph. Cyrop. I, 3, 4. Mem. I, 7, 1. Aeschin. Socr. Dial. III, 8. ἡ τοῦ βίου ὁδὸς vivendi via. Cic. Paradox. V, 1. Vide Alberti ad Hesychium Tom. I, p. 1252. 8) ratio consequendi aliquid, modus perveniendi ad aliquid. Ioh. XIV, 4. καὶ τὴν ὁδὸν οἴδατε nec ignoratis modum,

modum, quo felicitatem aeternam conſequi poteſtis. ibid. v. 6. ego ſum vera via ad ſalutem, h. e. mea doctrina vos unice et certiſſime ducet ad illam felicitatem. Luc. I, 79: εἰς ὁδὸν εἰρήνης ut modo a Deo praeſcripto conſequi poſſint felicitatem. Matth. VII, 13 et 14. 1 Cor. XII, 31. Alexandrini Ieſ. LIX, 8. ὁδὸν εἰρήνης οὐκ οἴδασι. Prov. IV, 11. ὁδοὺς γὰρ σοφίας διδάσκω σε. 9) *doctrina quaecunque, quae modum et rationem vivendi et conſequendi felicitatem oſtendit, religio, praecepta divina* et ſpeciatim *religio christiana*. Matth. XXI, 32. ἦλθε ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης tradidit religionem vere divinam. Act. XVIII, 25. οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου hic bene erat inſtitutus in doctrina chriſtiana: quae ibidem v. 26. ἡ τοῦ Θεοῦ ὁδὸς dicitur, ibid. XVI, 17. ὁδὸς σωτηρίας doctrina ſalutaris, coll. Rom. I, 16. 2 Petri II, 15. εὐθεῖαν ὁδὸν religionem veram, nempe chriſtianam. Adde Matth. XXII, 16. Marc. XII, 14. Luc. XX, 21. Act. XIX, 9. 23. περὶ τῆς ὁδοῦ de religione chriſtiana. In lingua quoque arabica سبيل haud raro *doctrinam* notat. Vide *Cor. Sur.* IV, 83. XII, 108. XLVII, 32. et 34. Etiam hac ſignificatione nihil frequentius eſt in verſione Alexandrina, v. c. Pſ. XXIV, 4. τὰς ὁδούς σου γνώρισόν μοι. Iob. XXIII, 11. ὁδοὺς γὰρ αὐτοῦ ἐφύλαξα. Pſ. CXIX, 150. πᾶσαι αἱ ὁδοί σου ἀλήθεια omnia praecepta tua ſunt vera: ubi hebraico מִצְוֹת reſpondet. Sirac. II, 19. ὁδοὶ et ῥήματα permutantur invicem. Sic apud Philoſophos ὁδὸς eſt *philoſophia*, ut p. 148. *Protrept. Iamblich.* Cf. etiam *Georgii* Vindicias N. T. lib. II. c. 1. §. 29 ſeq. et *Steph. le Moyne* Obſſ. ad Varia Sacra p. 922. 10) *ſecta, qui alicuius doctrinam et religionem profitentur.* Act. IX, 2. ἐάν τινας εὕρῃ τῆς ὁδοῦ ὄντας ſi quos iſtius ſectae ſeu iſti religioni addictos inveniret. ibid. XXII, 4. ταύτην τὴν ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου ſectatores huius doctrinae ad mortem uſque perſequutus ſum. ibid. XXIV, 14. κατὰ τὴν ὁδὸν ἣν λέγουσιν αἵρεσιν adſcriptus numero Chriſtianorum; quos ſectam vocant. Eodem ſenſu ὁδὸς ſumi videtur apud *Lucian.* Hermotim. c. 56. T. I. p. 787. ubi videndus *Reitzius*. Conf. etiam *Elsneri* Obſſ. Sacr. T. I. p. 400. 11) *methodus docendi* et ſpeciatim *tradendi religionem chriſtianam*. 1 Cor. IV, 17. τὰς ὁδούς μου τὰς ἐν Χριστῷ methodum, quam in religione chriſtiana tradenda hucusque ſequutus ſum et adhuc ſequor. 12) Si Deo tribuitur, interdum *rationem* notat, *quam Deus in moderandis fatis humanis ſequitur, providentiam divinam, decreta et conſilia divina, iudicia divina in diſtribuendis praemiis ac poenis.* Rom. XI, 33. ὡς ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ; quam inperveſtigabilia ſunt Dei decreta et conſilia? coll. v. 34. Act. XIII, 10. οὐ παύσῃ διαστρέφων τὰς ὁδοὺς κυρίου ſemper irrita reddere conaris conſilia et inſtituta

ſtituta divina de reſtituendo genere humano per Chriſtum, ſeu ad emendandos et beandos homines ope religionis chriſtianae. Hebr. III, 10. *αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς μου* non recordantur miraculorum, quibus eos hucusque tutos praeſtiti. Significare autem *ὁδοὺς θεοῦ* h. l. varia illa miracula, quae Deus in deſerto Iſraelitarum cauſa patraverat, e commate nono h. cap. luculenter apparet. Apoc. XV, 3. 13) interdum *ὁδὸς* omittitur, v. c. Luc. V, 19. *ποίας*, ſc. *ὁδοῦ*, qua via, pro *διὰ ποίας ὁδοῦ*, ut in codicibus nonnullis h. l. e gloſſemate legitur. *Vulgatus: qua parte*, ſc. domus. Luc. XIX, 4. *δι' ἐκείνης*, ſc. *ὁδοῦ*. Poſt *πεζῇ* Matth. XIV, 13. Marc. VI, 33. et ad *εὐθεῖαν* ac *τραχεῖαι* Luc. III, 5. *Xenoph.* Ageſ. II, 5. *τὴν λοιπὴν*, ſcil. *ὁδόν*. *Aeſchin. Socr.* Dial. III, 3. *τὴν παρὰ τὸ τεῖχος*, ſc. *ὁδόν*. Conf. *Kühnium* ad *Diog. Laërt.* X, 96.

ὈΔΟΥΣ, *όντος*, *ὁ*, *dens*. Matth. V, 38. *ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος* dentem pro dente. ibid. VIII, 12. *ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων* ſtridor dentium. Eadem formula legitur quoque ib. XIII, 42. 50. XXII, 13. XXIV, 51. XXV, 30. et Luc. XIII, 28. Praeterea legitur quoque Marc. IX, 18. *τρίζει τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ* ſtridet dentibus ſuis. Act. VII, 54. *ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτὸν* ſtridebant dentibus in eum. Apoc. IX, 8. *καὶ ὀδόντας αὐτῶν* (nempe *τῶν ἀκρίδων*) *ὡς λεόντων ἦσαν* dentibus valebant ſicut leones. שִׁנָּיו שִׁנֵּי אַרְיֵה, Ioel. I, 6. Morſu enim omnia erodunt locuſtae, et fores quoque tectorum, ut ait *Plinius* H. N. XI, 20. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini uſi ſunt pro שֵׁן idem. Gen. XLIX, 12. 1 Sam. XIV, 4.

ὈΔΥΝΆΩ, *ῶ*, fut. *ήσω*, *afficio ingenti dolore, ſive corporis, ſive animi, crucio, vexo, ango*, ab *ὀδύνη dolor, cruciatus*. Paſſivum *ὀδυνάομαι*, *ῶμαι*, *dolore afficior, crucior, vexor, anxius et ſollicitus ſum, ingente moerore affligor*, ab *ὀδύνη dolor, cruciatus*. Paſſivum tantum legitur in N. T. Luc. II, 48. *ὀδυνώμενοι ἐζητοῦμέν σε* ſollicito animo te quaeſivimus. ib. XVI, 24. *ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ* crucior in hac flamma. ibid. v. 25. *σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι* tu vero iam cruciaris; ubi *ὀδυνᾶσαι* dorice eſt pro *ὀδυνᾷ*. Scilicet *σ*, quod alias in hac perſona eliditur, retinetur perinde, ut in *καυχᾶσαι* gloriaris, pro *καυχάεσαι*. Act. XX, 38. *ὀδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ* dolentes maxime propter ea quae dixerat. Saepius non legitur in N. T. *Aeſchin. Socr.* Dial. III, 7. *Lucian. Lexiph.* 19. *Ἴσθι γάρ, ὡς ὀδυνῶμαι.* Conf. etiam Alexandrinos Prov. XXIX, 21. Ieſ. XXI, 10. LIII, 4. *Heſych.* *ὀδυνᾷ· λυπεῖ, κατατονεῖ.*

ὈΔΥΝΗ, *ης*, *ἡ*, 1) proprie: *dolor vehemens et cruciatus, quo afficitur corpus*, quaſi ab *ἔδω edo, arrodo*, quia dolor corporis et animi corpus et animum graviſſime affligit et afficit,

quemadmodum ὀδὺς ἀδυς est ab ἔδω edo, i. q. ὀδύς. *Aeschin.* Dial. III, 5. Sic v. c. speciatim de doloribus mulieris parturientis legitur Genes. XXXV, 18. et Ierem. XXII, 23. apud Alexandrinos. 2) metaphorice: *dolor animi, angor, moeror, qui vehementer afficit animum.* Sic bis tantum in N. T. legitur. Rom. IX, 2. ἀδιάλειπτος ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου, sc. ἐςί, et semper summo moerore animus meus afficitur. 1 Tim. VI, 10. ἑαυτοὺς περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς se ipsos confecerunt multis doloribus, aut, multis doloribus sese implicuerunt et affecerunt. *Chrysostomus* Homil. XVII. ad h. l. τὴν ψυχὴν ἀλγηδόσι περιβαλεῖν. *Hesych.* ὀδύνη· λύπη, πόνος, ταλαίπωσις παρὰ ἀλλοτρίων, ἢ ἀλγηδών.

ΌΔΥΡΜΟ͂Σ, ȣ, ὁ, 1) *eiulatus, lamentatio, acer fletus, ploratus*, ab ὀδύρομαι *lamentor, ploro, gemo, defleo*, et apud Graecos mox permutatur cum ἀνακλαίω (vide *Pausaniam* VIII, 12. p. 624.) mox de avibus usurpatur, iacturam pullorum lugentibus, circa nidos volitantibus et voces edentibus querulas et lugubres. *Homer.* Iliad. β', 315. Adde *Aeschin. Socr.* Dial. III, §. 4. ὅτι ἅμα μὲν ὀδύρῃ τὴν ἀναισθησίαν. ib. §. 14. Matth. II, 18. κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολὺς, scil. ἠκέσθη, fletus et questus magnus auditur. *Hesych.* ὀδυρμός· κλαυθμός. In vers. Alex. legitur pro תמרורים *amaritudines.* Ierem. XXXI, 15. et apud *Symmachum* Ps. XXI, 1. Vide 2 Macc. XI, 6. *Themistius* X, 133. et XX, 233. 2) *moeror, tristitia*, consequens pro antecedente. 2 Cor. VII, 7. τὸν ὑμῶν ὀδυρμὸν vestrum moerorem ob meam indignationem. Saepius non legitur in N. T.

ʼΟΖΊΑΣ, ȣ, ὁ, *Ozias.* Nomen filii Amasiae, regis Iuda, (2 Chron. XXVI, 1.) origine hebraicum עֻזִּיָּהוּ, i. e. *robur Domini*, vel *robur meum est Dominus*, ab עֹז *robur*, cum affixo primae personae עֻזִּי *robur meum*, et nomine divino יָהּ. Bis tantum commemoratur in N. T. in genealogia Christi. Matth. I, 8 et 9. In priore loco Matthaeus Oziam a Ioramo genitum asserit, cuius tamen non nisi abnepos fuerat, ut ex Regum et Chronicorum libris apparet, quibus edocti scimus, Iorami filium, Ahasiam, huius Ioasum, huius Amaziam et huius demum *Usiam*, aut secundum Alexandrinos Ὀζίαν fuisse. Tres itaque reges inter Ioramum et Oziam omisit Matthaeus.

ʼΌΖΩ, fut. ὀζήσω, et ὀζέσω, quasi ab ὀζέω, perf. ὤζηκα et ωκα, perf. med. ὄδα et attice ὄδωδα, *oleo.* Verbum hoc pariter, ut latinum *olere*, mediae est significationis (sicut et ὀσμὴ *odor* et reliqua inde derivata. Vnde apud Graecos haud raro εὖ et δυς additur, v. c. εὐωδία, δυσωδία, εὐώδης, δυσώδης.) et notat: *odorem spargere et bonum et malum. Suid.* ὄζειν· εὐωδίας

διας πλήρεις εἰσίν. Ἀριστοφάνης: αὐτα) μὲν ὄζεσ' ἀμβροσίας καὶ νέκταρος. *Aelian.* V. H. XIII, 16. θεῖε καὶ σωτηρίας ὄζειν. Pro *male olere* et *foetere*, ut *olere*, (apud *Lucan.* VII, 821. et *Lucretium* VI, 1153.) semel legitur in N. T. Ioh. XI, 39. de Lazari cadavere, quod, quia quatriduanum erat, ὄζειν, *foetere* dicebat Martha. Alexandrini hac voce aeque ac composita προσόζειν usi sunt pro באש *putruit, male oluit.* Exod. VIII, 14. (20) et Pf. XXXVIII, 6. Hinc ὄζη *foetor oris* dicitur, observante *Celso* III, 11. et *foetor narium* ὄζαινα, eodem teste, VI, 8.

Ὅθεν. Adverbium, quod etiam interdum *coniunctionis* vicem sustinet, significat 1) *unde, ex quo loco, a quo termino.* Matth. XII, 44. ἐπιστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου, ὅθεν ἐξῆλθον redibo in habitaculum, e quo exieram. Luc. XI, 24. Act. XXVIII, 13. ὅθεν περιελθόντες κατηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον inde devenimus Rhegium. *Thucyd.* III, 69. ἀπέπλευσαν ἐς τὴν ἤπειρον, ὅθεν περ ἀνηγάγοντο. ibid. IV, 8 et 67. Alex. pro מֵאַיִן, Pf. CXXI, 1. אֲשֶׁר, Devt. IX, 28. XI, 10. et מ, Gen. XIII, 3. 2) *unde, ex quo*, ita, ut *principium cognoscendi* significet, unde aliquid cognoscitur, seu innotescit. 1 Ioh. II, 18. ὅθεν γινώσκομεν, ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστὶ unde cognoscimus, adesse iam illud tempus, olim praedictum. 3) *ubi, quo*, pro ὅπου, seu ὅποι. Matth. XXV, 24. συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας colligens, ubi non impendisti. ib. v. 26. Act. XIV, 26. ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι θεοῦ ubi demandati erant gratiae divinae. Exod. XXX, 36. ὅθεν γνωσθήσομαί σοι ἐκεῖθεν. In hebraico textu est אֲשֶׁר *quo.* 4) est coniunctio illativa et conclusiva: *quare, quapropter, quamobrem, inde, ideo.* Matth. XIV, 7. ὅθεν μεθ' ὅρκου ὡμολόγησεν quare (sc. quoniam se illi admodum probavit, coll. v. 6.) iureiurando interposito illi promisit. Act. XXVI, 19. Hebr. II, 17. ὅθεν quam ob causam, quia scilicet auxilium ferre volebat generi humano. ibid. III, 1. VII, 25. ὅθεν, scil. ἀπαράβατον ἔχων τὴν ἱερωσύνην, coll. v. 24. ibid. VIII, 3. IX, 18. XI, 19. ὅθεν, sc. quia credebat, Deum posse ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν. *Xenoph. Mem.* I, 1, 2. Saepius non legitur in N. T.

Ὀθόνη, ης, ἡ, *linteum, mappa*, etiam *velum nauticum.* Bis tantum legitur in N. T. Act. X, 11. ὡς ὀθόνην μεγάλην tanquam linteum magnum. ibid. XI, 5. *Suid.* ὀθόνη· πᾶν τὸ λεπτὸν ὕφασμα. *Hesych.* ὀθόνη· σινδὼν, ζώνη, τελάμων, (quam vocem *Hesychius* δεσμὸν et Φάσκιαν interpretatus est) γυναικεῖον ὀθόνιον λεπτὸν, καὶ πᾶν τὸ ἰσχνὸν, κἂν μὴ λινοῦν ᾖ. Idem: ὀθόναι· τὰ περιβόλαια πάντα.

Ὀθόνιον, ου, τὸ, *linteum minus, linteolum.* Diminutivum ab ὀθόνη *linteum*, quod hebraico אֵטוּן (Prov. VII, 16.) aut voci Aegyptiacae *Athiounian.* (Vide *Forsterum* de *Bysso* p. 75.)

p. 75.) originem suam debere videtur. De linteo velis conficiendis legitur apud *Polyb.* V, 89, 2. Speciatim ita dicta est *fascia sepulcralis, qua corpus defuncti involvebatur, alias κειρία dicta.* Luc. XXIV, 12. παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια κείμενα μόνα introspiciens nonnisi lintea sepulcralia vidit. Ioh. XIX, 40. ἔδησαν τὸ σῶμα ἐν ὀθονίοις involvebant corpus Christi fasciis sepulcralibus. ibid. XX, 5. 6. 7. Saepius non legitur in N. T. Conf. de hoc Iudaeorum more, cadavera fasciis involvendi et vinculis linteis vinciendi et constringendi, praeter *Ioh. Iacob. Chifletii* Crisin Historicam de Linteis Sepulcralibus Christi cap. 6. *Deylingii* Obss. Sacr. P. II. Obs. XXXVII. Caeterum Alexandrini usi sunt hac voce pro סָדִין *sindon, linteum, amictus linteus,* Iudd. XIV, 13. (*Hesych.* ὀθόνια· λινᾶ ἱμάτια.) et פִּשְׁתָּה *linum.* Hos. II, 5. (7.) 9. (11.) Confer *Wetstenii N. T.* T. I. p. 823. et *Ol. Celsii Hierobotan.* T. II. p. 90.

ΟἸΔΑ, *scio, novi.* Perfectum medii ab εἴδω, quod vide.

ΟΙΚΕΙΟΣ, εία, εῖον, 1) proprie: *domesticus, qui ad domum spectat, habitatione domestica cum aliis coniunctus, qui ad familiam alicuius pertinet, familiaris,* ab οἶκος *domus, familia.* Sic legitur in N. T. 1 Tim. V, 8. εἰ δέ τις τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα τῶν οἰκείων οὐ προνοεῖ si vero quis suorum, maxime vero domesticorum et familiarium curam non habet. *Hesych.* οἰκεῖοι· οἱ κατ' ἀγχιστείαν ἀλλήλοις προσήκοντες, ἢ ἴδιοι, καὶ κατὰ τὴν οἰκίαν πάντες. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. οἰκεῖος· ὁ συγγενής. Alexandrini habent pro בַּיִת *domus, familia.* Ies. III, 6. דּוֹד *patruus,* 1 Sam. X, 14. 15. 16. et שְׁאֵר *caro, propinquus.* Levit. XVIII, 6. 12. 13. 17. Adde *Aelian. V. H.* XIV, 30. *Herodian.* III, 6. 11. IV, 6. 1. 2) metaphorice: *qui est alio aliquo modo alteri coniunctus, consors.* Galat. VI, 10. πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως erga eos, qui unam eandemque nobiscum profitentur religionem, nempe christianam. Vide *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* XIII, 91. et *Strabon.* I, p. 13. b. *Diod. Sic.* XXX, 70. *Athen.* XII, p. 530. B. Praeterea legitur in N. T. Ephes. II, 19. ubi οἰκεῖοι τοῦ Θεοῦ sunt, qui ad familiam Dei pertinent, coetui Christianorum (qui saepe οἶκος Θεοῦ vocatur in N. T.) adscripti, i. q. συμπολῖται τῶν ἁγίων. Conf. *Reiskii* Indicem Graecitatis Demosthenicae p. 529. 3) interdum quoque reticetur, v. c. Rom. XVI, 10. ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου, scil. οἰκείων, domesticorum Aristobuli. ibid. v. 11. τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου. 1 Cor. I, 11. ὑπὸ τῶν τῆς Χλόης, scil. οἰκείων, nunciatum mihi est a familiaribus Chloes; ubi videndus *Syrus Interpres.* Act. XVI, 33. καὶ οἱ αὐτοῦ (sc. οἰκεῖοι) πάντες.

ΟΙΚΕΤΗΣ, ου, ὁ, 1) generatim *domesticum* notat, *qui cum aliquo est et vivit in una eademque domo, qui pertinet ad eius domum,* ab οἶκος *domus.* *Athenaeus* VI. p. 261. ed. *Casau-*

Casaubon. ὅτι δὲ οἰκέτης ἐστὶν ὁ κατὰ τὴν οἰκίαν διατρίβων, κἂν ἐλεύθερος ᾖ, κοινόν. *Herodot.* VIII, c. 106. *Hesych.* οἰκέται· οἱ κατὰ τὸν οἶκον πάντες. *Suid.* οἰκέται· οὐ μόνον οἱ θεράποντες, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ κατ' οἰκίαν. *Thom. M.* p. 644. οἰκέται οὐ μόνον οἱ δοῦλοι, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐν τῷ οἴκῳ, γυνὴ καὶ τέκνα. Conf. *Iungermann.* ad *Pollucis* Onom. III, 82. Speciatim vero ita 2) dicitur *servus, famulus*, et ita differt a δοῦλος, ut *vernam*, h. e. *servum domi alicuius natum ex ancilla aut servo* (qui alias etiam οἰκογενὴς dicitur, etiam οἰκοτραφὴς, hebr. ילִיד בית. Gen. XVII, 13. Ierem. II, 14. Alex. Cobel. II, 7.) significet. Hinc lucem foeneratur locus Luc. XVI, 13. οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν nullus verna potest duobus dominis servire. Act. X, 7. δύο τῶν οἰκετῶν αὐτοῦ duos ministrorum suorum. Rom. XIV, 4. 1 Petr. II, 18. Huc etiam referrem locum Hebr. III, 3. ubi, ut iam iudicavit S. V. *Morus* in Versione Germanica h. Epistolae, loco οἶκον, aut οἰκέτου, aut οἰκεῖος reponendum est, hoc sensu: quantum administratori (oeconomo, servo, rei domesticae administro,) praestat is, qui eum constituit. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini usi sunt hac voce pro עֶבֶד *servus.* Genes. IX, 25. 26. Exod. V, 15. 16. *Xenoph.* Mem. II, 1. 9. 12. Conf. etiam *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 6. 2. p. 182 seq. 3) interdum οἰκέτης reticetur, v. c. Matth. VI, 24. post οὐδεὶς, coll. Luc. XVI, 13.

ΟἸΚΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *domum habeo, habito, in loco aliquo commoror, vel dego*, ab οἶκος *domus.* Sed ita legitur tantum apud exteros Scriptores, v. c. *Philostrat.* Heroic. c. II, sect. 8. ὅσοι Θετταλίαν οἰκοῦσι. ib. sect. 13 et 18. In N. T. 2) metaphorice significat: *esse, versari, vivere, societatis vinculo cum aliquo contineri, coniunctum esse cum aliquo, admodum familiarem esse.* Construitur in hac significatione cum praepositione ἐν. Rom. VII, 17. ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία vitiositas, mihi admodum familiaris, quae se semper in me exserit. Ibid. v. 18. οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοὶ ἀγαθὸν aliena est a me virtus. ibid. v. 20. VIII, 9. πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν sensus christiani sunt vobis familiares, et animum vestrum et omnes actiones regunt et moderantur. Sic Deus habitare in templo dicitur, 2 Sam. VII, 5. 6. quia ibi maxime vim et virtutes suas exserere credebatur. Conf. infra sub πνεῦμα. Ibid. v. 11. 1 Cor. III, 16. VII, 12. οἰκεῖν μετὰ ἀνδρὸς, et ibid. v. 13. οἰκεῖν μετὰ γυναικός. In utroque loco sermo est de cohabitatione et conversatione coniugali. 1 Tim. VI, 16. Deus dicitur φῶς οἰκεῖν ἀπρόσιτον inhabitare lucem inaccessibilem, h. e. nullum hominum, vel acutissima mentis acie instructum, in maiestatis divinae penetralia pertingere posse, coll. Ioh. I, 17. Saepius non legitur in N. T. In versione Alexandrina respondet τῷ יָשַׁב, Genes. IV, 16. 20. XVI, 3. *habitavit, incoluit,*

incolat, Pf. LXXXIV, 11. et שָׁכֵן, quod idem fignificat. Prov. X, 30. Ief. XXXIII, 16. *Hefych.* οἰκεῖ· μένει.

ΟἼΚΗΜΑ, τος, τὸ, 1) proprie: *domicilium, habitaculum, locus habitandi, conclave*, i. q. οἴκησις, ab οἶκος *domus*. Alex. Ezech. XVI, 24. καὶ ᾠκοδόμησας σεαυτῇ οἴκημα πορνικόν. *Incert.* Exod. XII, 20. pro hebraico מוֹשָׁב *habitaculum*. Sap. XIII, 15. *Thucyd.* IV, cap. 115. 2) *carcer*. Hoc enim honeftiore vocabulo, Solone auctore, carcerem Athenis dictum effe, *Plutarchus* in illius vita teftatur. Sic femel legitur in N. T. Act. XII, 7. φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκήματι lux fplenduit in carcere. *Athenaeus* XIII, cap. 3. *Aelian. V. H.* VI, 1. ubi videndus *Gronovius*. *Thucyd.* IV, c. 48. *Hefych.* οἴκημα· τὸ δεσμωτήριον. Idem tradit quoque *Harpocration*. *Helladius* Chreftom. p. 22. ὅτι τὸ μὴ λέγειν δύσφημα πᾶσι τοῖς παλαιοῖς μὲν φροντὶς ἦν. μάλιστα δὲ τοῖς Ἀθηναίοις· διὸ καὶ τὸ δεσμωτήριον οἴκημα ἐκάλουν. Conf. *Valkenar.* ad *Ammonium* Lib. III, c. 4. *Wetftenii N. T.* T. II, p. 526. et *Küfter.* ad *Suidam* T. II, p. 285. Ita etiam בַּיִת legitur Genef. XL, 14. 3) interdum omittitur, v. c. Luc. II, 49. οὐκ ᾔδειτε, ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου (fcil. οἰκήμασι) δεῖ με εἶναι; num ignoratis, me in domo patris mei verfari debere? fed poteft etiam πράγμασι fuppleri, hoc fenfu: nonne fcitis, mihi agenda effe negotia, a patre demandata? Conf. *Markland.* ad *Lyfiam* Orat. XII, p. 559. Οἰκήματα etiam fubintellegendum eft ad τὰ ἴδια Ioh. I, 11. et Act. XXI, 6.

ΟἸΚΗΤΗΡΙΟΝ, ου, τὸ, 1) *domicilium, locus, in quo habitatur*, ab οἰκέω *habito*. Alexandrini ufi funt hac voce pro מָעוֹן *habitatio, domicilium*, Ier. XXV, 30. Vide et 2 Macc. XI, 2. 2) metaphorice: *corpus*, in quo animus velut domo fua habitat. 2 Cor. V, 2. τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ domicilium noftrum, quod e coelo eft, h. e. corpus noftrum immortale et maxime praeftans, quo a Deo poft hanc vitam inftruemur. *Cic.* Tufc. I, 11. „poffe animos, quum e corporibus excefferint in coelum, quafi in domicilium fuum pervenire." 3) *omnis ftatus et conditio, in qua aliquis eft*. Iud. v. 6. ubi daemones dicuntur ἀπολιπόντες τὸ ἴδιον οἰκητήριον deferuiffe domicilium fuum, h. e. in ftatu primaevo non permanferunt, i. q. μὴ τηρήσαντες τὴν ἑαυτῶν ἀρχήν. Saepius non legitur in N. T.

ΟἸΚΙΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *domus, aedificium, quod homines inhabitant*, etiam *arx, palatium, aedificium fublime*, et generatim: *omnis locus, ubi aliquis eft et commoratur*, ab οἰκέω *habito*. Matth. II, 11. coll. Luc. II, 12 et 16. ibi V, 15. VII, 24—27. VIII, 6. 14. XII, 29. τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ arcem potentis. Phil. IV, 22. οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας, h. e. miniftri et domeftici Caefaris, qui funt et verfantur in eius palatio. Cf. *Krebf.* Obff. Flav. p. 332. Alexandrini ufi funt hac voce

non

non solum pro בית *domus*, Genes. XVII, 3. Exod. I, 21. sed etiam pro הֵיכָל *palatium*, Ies. XIII, 22. et חָצֵר *atrium*, Ier. XXXVII, 21. - 2) interdum per metonymiam *partem*: *domus* notat, v. c. *coenaculum*, *triclinium*. Ioh. XII, 3. ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τῦ μύρυ et huius unguenti odor totum coenaculum penetravit. Eodem modo οἶκος in N. T. usurpatur, ut infra sub h. v. docebitur. 3) *familia*, *domestici*, *qui versantur in domo*, per metonymiam continentis pro contento. Sic legitur in N. T. Matth. X, 13. ἐὰν μὲν ᾖ ἡ οἰκία ἀξία si familia fuerit digna piis votis vestris. ibid. XII, 25. πᾶσα οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς omnis familia, in qua factiones ortae fuerint. Ioh. IV, 53. καὶ ἐπίςευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτῦ ὅλη. 1 Cor. XVI, 15. Fortasse etiam huc pertinet locus Phil. IV, 22. Alexandrini Genes. L, 8. πᾶσα ἡ οἰκία ἡ πατρικὴ omnis familia eius paterna. 1 Paral. XII, 28. Genes. L, 21. Xenoph. Memor. II, 7, 6. τὴν οἰκίαν πᾶσαν διατρέφειν. Diog. Laërt. I, f. 60. μανθάνειν τῆς αὐτῦ οἰκίας καλῶς προστατεῖν. Sic et Latinis *domus* pro *familia* passim usurpatur. Vide v. c. *Sueton*. August. c. 25. 4) per metonymiam continentis pro contento: *supellex*, *opes*, *facultas*, *omnia bona*, *quae quis habet et possidet*. Matth. XII, 29. καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτῦ διαρπάσει coll. Luc. XI, 22. Matth. XXIII, 14. κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν viduarum bona surripitis. Marc. XII, 40. Luc. XX, 47. *Aelian*. *V. H.* IV, 2. *Heraclitus* περὶ ἀπίστων, c. 8. p. 72. κατα-φαγεῖν οἰκίαν. *Xenoph*. Mem. IV, 1, 2. *Homer*. Odyss. β', 237. κατέδυσι βιαίως οἶκον Ὀδυσσῆος. ib. IV, 318. ἐσθίεταί μοι οἶκος. Eodem modo usurpatur apud Latinos *domus*, (v. c. *Claudian*. Epigr. in *Curet*. v. 8. „consumens luxu flagitiis domum.“ Conf. *Taubmann*. ad *Plauti* Mostell. Act. I. Sc. I. v. 14. seqq.) et בית, quod Alexandrini ὑπάρχοντα reddiderunt. Genes. XLV, 18. Esther. VIII, 7. Conf. *Ammonium* et *Valkenaer*. ad *Herodot*. VII, p. 611. 5) metaphorice: *corpus humanum*, *in quo animus tanquam in domicilio habitat et commoratur*, et usurpatur in N. T. non solum de corpore, quo in praesenti utimur, sed etiam de futuro nostro immortali, quod speramus. 2 Cor. V, 1. οἴδαμεν γὰρ, ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τῦ σκήνυς καταλυθῇ, ἔχομεν οἰκίαν ἀχειροποίητον, αἰώνιον, ἐν τοῖς ὀρανοῖς scimus enim, fore, ut, quando corpus hoc nostrum fragile et terrestre intereat, corpus immortale et coeleste accipiamus. Conf. supra οἰκητήριον. 6) οἰκία θεῦ coelum. Ioh. XIV, 2. ἐν τῇ οἰκίᾳ τῦ πατρός μυ μοναὶ πολλαί εἰσιν in coelo multa sunt habitacula. Conf. *Callimach*. Hymn. in Dianam v. 140. et *Artemidor*. Lib. II. c. 73.

ΟΙΚΙΑΚΟΣ, ὁ, etiam ΟΙΚΙΑΚΟΣ, 1) proprie: *domesticus*, *eandem domum inhabitans*, ab οἰκία domus. Sic legitur in N. T. Matth. X, 36. ἐχθροὶ τῦ ἀνθρώπυ οἱ οἰκιακοὶ αὐτῦ

αὐτῦ patrisfamilias domestici eius] adversabuntur. 2) metaphorice: discipulus. Matth. X, 25. πόσῳ μᾶλλον τὺς οἰκιακὺς αὐτῦ; quanto magis eius discipulos, sc. criminabuntur? Saepius non legitur in N. T.

ΟΙΚΟΔΕΣΠΟΤΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *sum dominus domus, sum paterfamilias*, ab οἰκοδεσπότης *paterfamilias, dominus domus*. 2) ex adiuncto: *domum, seu familiam administro, rem familiarem curo*. Sic semel legitur in N. T. 1 Tim. V, 14. οἰκοδεσποτεῖν *das Hauswesen besorgen, Wirthschaft treiben*. Usus est etiam hoc vocabulo *Plutarch*. de Placitis Philosophorum Lib. V, c. 18. p. 908. Conf. Tom. III. *Thesauri Gruteriani* p. 201.

ΟΙΚΟΔΕΣΠΟΤΗΣ, ε, ὁ, 1) *herus, dominus domus, paterfamilias*, ab οἶκος *domus* et δεσπότης *dominus*, quod est a 3 pers. praet. pass. δεδέσποται, verbi δεσπόζω *dominor*. Sic legitur in N. T. Matth. XIII, 27. 52. XX, 1. 11. XXI, 33. XXIV, 43. Marc. XIV, 14. Luc. XII, 39. XIV, 21. XXII, 11. τῷ οἰκοδεσπότῃ τῆς οἰκίας, ubi aut τῆς οἰκίας superfluum est, aut οἰκοδεσπότῃ positum est pro δεσπότῃ. *Pollux* Onom. X, 21. *Phrynichus* p. 162. et *Wetstenius* N. T. T. I. p. 373. 2) metaphorice: *summus ac praestantissimus doctor*. Hinc Christus ita speciatim dicitur partim *respectu ecclesiae*, quae dicitur οἶκος θεῦ, partim respectu apostolorum eius, qui οἰκιακοὶ Christi vocantur. Matth. X, 25. εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβὲλ ἐκάλεσαν, πόσῳ μᾶλλον τὺς οἰκιακὺς αὐτῦ; cum me doctorem vestrum Beelzebul criminantur, quanto magis vos, discipulos meos, eadem afficient ignominia? Luc. XIII, 25. Saepius non legitur in N. T.

ΟΙΚΟΔΟΜΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *aedifico, domum exstruo*, ab οἶκος *domus*, et inusitato δομέω, pro quo et δέμω dicitur, *struo, exstruo, aedifico*. Matth. VII, 24. ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτῦ ἐπὶ τὴν πέτραν. ibid. v. 26. XXI, 33. 42. οἱ οἰκοδομῦντες *architecti*. Marc. XII, 1. 10. XIV, 58. Luc. IV, 29. VI, 48. 49. VII, 5. XI, 47. 48. XII, 18. XIV, 28. 30. XVII, 28. XX, 17. Act. IV, 11. VII, 47. 49. 1 Petr. II, 7. Respondet in versione Alex. hebraico בָּנָה, Genes. II, 22. IV, 17. VIII, 20. X, 11. Apud graecos Scriptores, maxime recentiores, ut latinum *aedificare* (*Virgil*. Aen. II, 15.) de *quavis structura ac compositione* adhibetur. Vide *Eustath*. in Iliad. α', p. 12. 5. *Libanius* Orat. X. p. 313. D. τὴν ἐν Ἀρμενίᾳ χιόνα, ἐκ χειμῶνος οἰκοδομηθεῖσαν. 2) i. q. ἀνοικοδομέω *reaedifico, instauro, exorno aedificium*. Matth. XXIII, 29. οἰκοδομεῖτε τὺς τάφυς τῶν προφητῶν *vatum sepulcra instauratis*. ibid. XXVI, 61. (διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι αὐτὸν, coll. Marc. XIV, 58. διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω. Matth. XXVII,

XXVII, 40. Marc. XV, 29. Ioh. II, 20. τεσσαράκοντα καὶ ἓξ ἔτεσιν ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, ubi sermo est de templo secundo, prout non solum ab ipso Sorobabele exstructum est, sed etiam ab Herode ornatum et amplificatum est. Conf. Scriptores, qui a *Fabricio* in Bibliographia Antiquaria p. 286. laudantur. Eodem modo בָּנָה *aedificare* usurpatur Ierem. XXXI, 38. pro quo Alexandrini haud raro voce ἀνοικοδομέω usi sunt, v. c. Deut. XIII, 16. Prov. XXIV, 27. Malach. I, 4. III, 15. 3) metaphorice: *constituo, formo, ordino, instituo.* Matth. XVI, 18. ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν super hac petra exstruam ecclesiam meam, h. e. tu eris praecipuus Christianorum doctor, per te maxime augebitur in dies coetus Christianorum. Conf. Ephes. II, 20. *Xenoph. Cyrop.* VIII, 7. 3. Vid. *D'Orville* ad *Charit.* p. 653. 4) *doceo, admoneo, instituo, doctrina et exemplo informo,* etiam *defendo et stabilio, vim et auctoritatem alicuius rei tueor.* Rom. XV, 20. ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ ne continuem institutionem, ab aliis iam inchoatam. Conf. supra sub θεμέλιον. Galat. II, 18. εἰ γὰρ ἃ κατέλυσα, ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ si enim iterum defendo et tueor, quae olim abroganda esse iudicavi. Conf. supra sub καταλύω. 5) *confero aliquid ad utilitatem aliorum quocunque modo, maxime docendo, cohortando, castigando, consolando* etc. *efficio, ut alter melior, sapientior et felicior evadat,* et speciatim: *inservio usibus rei christianae, ita, ut nempe augeam numerum Christianorum, sensus pios in Christianis alam et studium pietatis christianae omni modo adiuvem.* Hinc οἰκοδομεῖσθαι *crescere, augeri quocunque modo, utilitatem veram ex aliquo percipere, emendari, ad virtutis studium incendi, feliciorem evadere,* et speciatim: *in coetum Christianorum recipi et indies magis non solum augeri cognitione religionis christianae, sed etiam confirmari in studio virtutis christianae.* Act. IX, 31. αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι οἰκοδομούμεναι et numerus Christianorum augebatur. 1 Cor. VIII, 1. ἡ ἀγάπη οἰκοδομεῖ amor spectat utilitatem aliorum, seu, impellit nos, ut aliorum utilitati prospiciamus. ibid. X, 23. ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ sed non omnia prosunt, seu, multa, quae per se licita sunt, noxas aliis inferunt: pro quo ibidem legitur ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει. ib. XIV, 4. ὁ λαλῶν γλώσσῃ, ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ, ὁ δὲ προφητεύων, ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ qui linguis peregrinis loquitur, suae utilitati tantum prospicit, sed, qui litteras sacras interpretatur, promovet utilitatem aliorum. ib. v. 17. ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται sed alter nullam inde percipit utilitatem. 1 Thess. V, 11. οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα. 1 Petr. II, 5. αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες οἰκοδομεῖσθε et vos tanquam lapides, illustriori sensu sic dicti, membra facti estis coetus Christianorum, vid. v. 4. Simili ratione usurpatur vox Sirac. X, 3. [illegible] Sirac.

XVI,

XVI, 5. 6) *ad aliquid faciendum induco, permoveo, incito, impello, allicio,* etiam *seduco.* Οἰκοδομέομαι *excitor et confirmor alicuius exemplo,* maxime in deteriorem partem. Sic legitur in N. T. 1 Cor. VIII, 10. οἰκοδομηθήσεται εἰς τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν allicietur et impelletur ad comedendas carnes residuas victimarum. Conf. *Chrysost.* ad h. l. et *Kyphe* Obss. Sacr. T. II. p. 211. Saepius non legitur in N. T.

ΟἸΚΟΔΟΜΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie: *aedificatio, aedificandi actio,* et per metonymiam: *ipsum aedificium exstructum, structura,* ab οἰκοδομέω, quod vide. In priore significatione legitur apud Alexandrinos 1 Chron. XXVI, 27. τῦ μὴ καθυστερῆσαι τὴν οἰκοδομὴν τῦ οἴκυ τῦ θεῦ. Ezech. XVII, 17. XL, 2. 3 Esr. IV, 51. Sirac. XXII, 17. 1 Macc. XVI, 23. In posteriore vero significatione reperitur apud Alex. 1 Paral. XXIX, 1. Matth. XXIV, 1. ἐπιδεῖξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τῦ ἱερῦ ut ostenderent ipsi structuram templi; ubi vid. *Wetstenius.* Marc. XIII, 1. 2. 2) metaphorice ita dicitur *coetus Christianorum,* qui saepe in N. T. comparatur cum *templo, Deo sacro,* in dies altius exstruendo et magis exornando, ob verum sc. cultum, Deo a Christianis praestandum. 1 Cor. III, 9. θεῦ οἰκοδομή ἐστε vos estis coetus, Deo sacer. Ephes. II, 21. ad quem locum *Koppius* bene observavit, differre h. l. οἰκοδομὴν ab οἶκος hoc modo, ut illud aedificium, nondum usque ad fastigium exstructum atque perfectum, significet. 3) metaphorice ita dicitur *corpus, in quo animus velut domo sua habitat,* quo sensu etiam οἰκητήριον et οἰκίαν in N. T. reperiri, supra iam docui. Sic legitur in N. T. 2 Cor. V, 1. οἰκοδομὴν ἐκ θεῦ ἔχομεν οἰκίαν ἀχειροποίητον, αἰώνιον ἐν τοῖς ὐρανοῖς, h. e. accipiemus a Deo aliud corpus immortale, πνευματικὸν et ἐπυράνιον. 4) *augmentum, incrementum, promotio verae aliorum utilitatis,* etiam *ea, quae conferre aliquid possunt ad promovendam aliorum utilitatem.* Conf. supra ad οἰκοδομέω dicta. Rom. XIV, 19. διώκωμεν τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλυς quidquid Christianorum utilitati inservire valeat, hoc diligenter curabimus. *Theodor.* τὴν ὠφέλειαν. ibid. XV, 2. εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομὴν in omnibus, quae honesta sunt et ecclesiae christianae utilia. 1 Cor. XIV, 3. λαλεῖ οἰκοδομὴν loquitur ea, quae aliis prodesse, h. e. alios sapientiores, prudentiores, meliores et feliciores reddere valent. ibid. v. 5. ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ ut et reliqui Christiani aliquam inde percipiant utilitatem. ibid. v. 12. 26. 2 Cor. X, 8. εἰς οἰκοδομὴν καὶ ὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν *sit, ut vobis prosim,* non vero detrimentum afferam. ibid. XII, 19. XIII, 10. Ephes. IV, 12. εἰς οἰκοδομὴν τῦ σώματος τῦ χριςῦ ut numerus Christianorum indies magis augeatur. Hanc enim explicationem non tam suadent, quam iubent verba, quae praecedunt. ibid. v. 29. εἰς οἰκοδομὴν τῆς χρείας ad pro-

mo-

movendam felicitatem et utilitatem aliorum. Saepius non legitur in N. T.

ΟἸΚΟΔΟΜΊΑ, ας, ἡ, 1) *aedificatio, structura aedium*, ab *οἰκοδομέω aedifico*, quod vide. *Thucyd.* II, 65. καλὰ κτήματα οἰκοδομίαις ἀπολωλεκότες. *Polyb.* X, 22. 7. et IX, 21. 8. 2) metaphorice: *promotio et incrementum verae aliorum felicitatis*, i. q. *οἰκοδομή*, quod vide. Semel tantum in N. T. legitur 1 Tim. I, 4. ἢ οἰκοδομίαν Θεοῦ τὴν ἐν πίστει quam, ut promoveant veram Christianorum utilitatem. Pro οἰκοδομίαν habent alii codices οἰκοδομήν, alii οἰκονομίαν, de qua lectionis varietate bene disputavit *Wolfius* in Curis Philologicis et Criticis in N. T. T. III. p. 414 sq. qui ex loco *Diog. Laërt.* VII, 90. (ubi vid. *Kühnius*) demonstravit, voces οἰκονομίαν et οἰκοδομίαν haud raro in codicibus invicem permutari.

ΟἸΚΟΝΟΜΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *administro rem familiarem, sum dispensator rei domesticae*, seu *familiaris, pecuniae exigendae ac dispensandae praesum*, ex *οἶκος domus* et *res familiaris* et *νέμω tribuo, rego, parco*. Semel tantum in N. T. legitur Luc. XVI, 2. οὐ γὰρ δυνήσῃ ἔτι οἰκονομεῖν non enim poteris amplius dispensator esse.

ΟἸΚΟΝΟΜΊΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *administratio et dispensatio rei domesticae ac familiaris, munus et officium rei familiaris curandae ac tuendae*, ab *οἰκονόμος*, quod vide. Luc. XVI, 2. ἀπόδος λόγον τῆς οἰκονομίας σου redde rationem dispensationis tuae. Vide supra sub λόγος. ibid. v. 3. ὁ κύριος ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ dominus abrogat mihi officium rei familiaris tuendae. ibid. v. 4. μετασταθῶ τῆς οἰκονομίας procuratione rei familiaris privari. Alexandrini usi sunt hac voce pro מַצָּב *statio*, Ies. XXII, 19. ἀφαιρεθήσῃ ἐκ τῆς οἰκονομίας σου καὶ τῆς στάσεώς σου. et pro מֶמְשָׁלָה *dominatio, praefectura*, Ies. XXII, 21. *Hesych.* οἰκονομία· βράβευσις, διοίκησις. 2) *omnis modus et ratio agendi, aliquid tractandi et rem novam instituendi, Einrichtung, Anstalt. Polyb.* II, 37. V, 34. et 40. *Cic.* ad Attic. VI, 1. Ephes. I, 10. εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν, pro τοῦ ποιεῖσθαι ἐν τῷ πληρώματι τῶν καιρῶν τὴν οἰκονομίαν. Significat autem οἰκονομία Θεοῦ institutum, quo Deus curam verae religionis et pietatis per Christum conservandae et promovendae demonstravit. ibid. III, 2. ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς audivistis, quo modo mihi demandatum fuerit munus apostolicum, quo etiam inter vos functus sum. ibid. v. 9. τίς ἡ οἰκονομία τοῦ μυστηρίου, ubi aut οἰκονομία, ut latinum *ratio*, redundat, aut ἡ οἰκονομία τοῦ μυστηρίου est modus et institutio, natura et indoles, causae et nexus doctrinae christianae. 3) *munus doctoris christiani, munus apostolicum*. 1 Cor. IX, 17. οἰκονομίαν πεπί-

πεπίστευμαι tamen mihi demandatum est munus apostolicum, coll. IV, 1. Coloss. I, 25. κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς pro munere, quod Deus mihi demandavit inter vos gerendum. Saepius in N. T. non legitur. Caeterum de variis huius vocabuli significationibus bene exposuit *Th. Gataker.* ad *Marc. Antonin.* Lib. XI. c. 15. *Wetstenius* N. T. T. II. p. 246. et *Suicerus* in Obss. Sacr. p. 25 sq.

ΟἸΚΟΝὈΜΟΣ, ου, ὁ, 1) *oeconomus; dispensator et administrator rei familiaris et domesticae, curator bonorum, tutor pupilli, quaestor,* et omnino, *qui pecuniae domini tum exigendae, tum dispensandae praeest,* quem Latini *actorem* vocant, ex οἶκος *domus, res familiaris* et νέμω *distribuo.* Luc. XII, 42. τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκονόμος καὶ φρόνιμος, ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ κ. τ. λ. felix est fidelis ac prudens dispensator, quem praefecerit herus familiae suae. Dicitur autem h. l. οἰκονόμος servus, qui praefectus est rei familiari et reliquo famulitio, qui hebraice בֶּן מֶשֶׁק בַּיִת Genes. XV, 2. vocatur, qualis fuit Eliezer. ib. XVI, 1. 3. 8. τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας iniustum illum dispensatorem. Rom. XVI, 23. ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως quaestor aerarii publici, pecuniae publicae praefectus, qui curam redituum et impensarum publicarum in civitate sustinebat. *Vulgatus* reddidit: *arcarius civitatis, der Stadt-Kämmerer,* qui alias ταμίας dicitur, v. c. ab Alexandrinis Ies. XXII, 15. et οἰκονόμος simpliciter, v. c. apud *Ioseph.* A. I. XI, 6. 12. Cf. *Elsner.* Obss. Sacr. T. II. p. 68. *Wetstenii* N. T. T. I. p. 739. et *Wesseling.* ad *Diodor. Sic.* Excerpt. T. II. p. 534. 1 Cor. IV, 2. Galat. IV, 2. ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶ καὶ οἰκονόμους sed procuratorum et tutorum curae et tutelae commissus est pupillus; ubi ἐπίτροπος ita differre videtur ab οἰκονόμῳ, ut hoc *tutorem ex testamento,* illud vero *tutorem legitimum,* seu *a magistratu constitutum,* significet. Alexandrini hac voce usi sunt pro עַל־הַבַּיִת *qui domui praeest, administrator domus,* 1 Regg. IV, 6. XVI, 9. XVIII, 3. Ies. XXXVI, 3. 22. et pro רַב בַּיִת *magister domus,* Esther. I, 8. Adde 1 Paral. XXIX, 6. ubi loco impressi οἱ οἰκοδόμοι τοῦ βασιλέως reponendum est οἱ οἰκονόμοι τ. β. *Hesych.* οἰκονόμος· ὁ τὸν οἶκον νεμόμενος, φύλαξ. 2) *omnis, cuius ministerio utimur in aliqua re; minister, cui alicuius rei curandae et administrandae officium demandatum est, etiam qui rite versatur in aliquo negotio peragendo.* 1 Cor. IV, 1. οἰκονόμους μυστηρίων Θεοῦ ministri Christi in tradenda religione christiana, i. q. ὑπηρέτας Χριστοῦ. Tit. I, 7. ὡς Θεοῦ οἰκονόμον tanquam Dei ministrum, h. e. tanquam doctorem religionis christianae, qui curam gerit coetus Christianorum, qui saepe cum domo Dei comparatur. 1 Petr. IV, 10. ὡς καλοὶ οἰκο-

οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος θεοῦ ut ita bene utamur variis beneficiis divinis. Saepius non legitur in N. T.

ΟἸΚΟΣ, ε, ὁ, 1) proprie: *domus*, *aedes*, *aedificium*, *in quo habitamus*, etiam *palatium magnificum et regium*, i. q. οἰκία. Matth. IX, 6. ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σε domum abi. ibid. v. 7. XI, 8. ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσὶ in palatiis regiis reperiuntur, coll. Luc. VII, 25. ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν. Etiam apud Hebraeos palatium regium בית, 2 Sam. XVI, 21. et בית המלך, Esther. II, 13. vocatur. Matth. XXI, 13. οἶκος προσευχῆς aedificium, cultui divino dicatum. Marc. II, 1. 11. III, 20. V, 19. 38. VII, 17. 30. VIII, 3. εἰς οἶκον αὐτῶν, pro εἰς οἴκους αὐτῶν. ibid. v. 26. IX, 28. Marc. XI, 17. Luc. I, 40. V, 24. 25. VII, 10. VIII, 39. 41. XI, 61. ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν με valedicere meis domesticis. ibid. XII, 39. XIV, 1. XV, 6. XVI, 4. δέξωνταί με εἰς τὲς οἴκες αὐτῶν fint, qui mihi victum praebeant: ibid. v. 27. XVIII, 14. XIX, 5. σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σε δεῖ με μεῖναι divertere enim apud te hodie decrevi. ib. v. 46. XXII, 54. εἰς τὸν οἶκον τῦ ἀρχιερέως in palatium fummi facerdotis. Ioh. II, 16. Paulo poft οἶκος ἐμπορίε domus negotiationis. ibid. VII, 33. XI, 20. Act. II, 2. ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον, ὗ ἦσαν καθήμενοι replevit totum aedificium, in quo convenerant. Sed alii interpretes, inter quos eft etiam *Krebfius* in Obff. Flav. p. 165. τὸν οἶκον h. l. non de *domo aliqua privata* interpretantur, fed de *oeco*, feu *conclavi*, *quod in templo fuerit*. Fuerunt autem, tefte *Iofepho* A. I. VIII, 3. 2. triginta tales oeci templo Hierofolymitano in circuitu adftructi, in quibus et doctores legis de rebus facris fcholas habebant hominesque precandi caufa convenire folebant. Act. II, 46. κλῶντες κατ' οἶκον ἄρτον celebrantes privatim coenam dominicam. ibid. V, 42. ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ' οἶκον in templo et privatim. ibid. VII, 10. ὅλον τὸν οἶκον αὐτῦ regio palatio conftituit eum praefectum. ibid. v. 20. VIII, 3. κατὰ τὲς οἴκες εἰσπορευόμενος domos intrans. ibid. X, 22. XI, 12. XVI, 15. 34. XIX, 16. XX, 20. δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκες publice et privatim. ibid. XXI, 8. Rom. XVI, 5. καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν et Chriftianos, qui in illorum domo convenire folent. Solebant enim Chriftiani apoftolorum aetate in aedibus hominum privatorum conventus facros agere. 1 Cor. XI, 34. XIV, 35. XVI, 19. σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ. Eadem formula reperitur quoque Coloff. IV, 15. Philem. v. 2. Alexandrini ufi funt hac voce pro בית *domus*, Exod. VII, 23. VIII, 3. 21. 24. אהל *tentorium*, Genef. IX, 21. 27. Levit. XIV, 8. et היכל *palatium*, 2 Sam. XX, 18. Dan. I, 4. *Hefych.* οἶκος· δῶμα, οἰκία.

2) per metonymiam: *pars aedificii*, feu *domus*. Sic v. c. ufurpatur de coenaculo. *Xenoph. Symp.* II, 18. (*Pollux* I, 79. et VI, 7.) Luc. XIV, 23. ἵνα γεμισθῇ ὁ οἶκός με ut coenaculum

lum meum compleatur. Eodem modo οἰκία usurpatur Ioh. XIIII, 3. De superiore conclavi domus, quod vulgo τὸ ὑπερῷον dicitur, reperitur Act. X, 30. ἤμην προσευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου. ibid. XI, 13. Conf. infra sub ὑπερῷον. *Hesych.* οἶκος· καὶ μέρος τι τῆς οἰκίας. *Homer.* Odyss. α΄, 356. Iliad. ζ, 490. Hinc in versione Alex. hebraico לִשְׁכָּה *cubiculum, cella,* respondet Ier. XXXV, 4. 10. 12. 21. 3) *templum, Deo sacrum, aedes Dei, tabernaculum, a Mose exstructum,* et interdum per metonymiam: *singulae partes templi Hierosolymitani.* Matth. XII, 4. πῶς εἰσῆλθε εἰς τὸν οἶκον Θεοῦ eum ingressum esse Dei aedem; hebr. בֵּית יְהוָה, Exod. XXIII, 19. Matth. XXI, 13. ὁ οἶκός μου templum mihi sacrum. Marc. II, 26. XI, 17. Luc. VI, 4. XI, 51. ubi οἶκος partem templi Hierosolymitani significat, quae *Sanctum* vocatur. ibid. XIX, 46. Ioh. II, 17. coll. v. 16. Act. VII, 47. Σολομῶν δὲ ᾠκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον. ibid. v. 49. 1 Petr. II, 5. οἶκος πνευματικὸς templum spirituale. Sic בַּיִת non solum in V. T. v. c. 1 Sam. I, 7. V, 2. 5. sed etiam in *Mischna* de Siclis cap. 4. sect. 7 et 8. pro *templo* ponitur. Eandem significationem habet quoque הֵיכָל 2 Paral. XXIX, 16. Esr. III, 6. 10. Ies. VI, 1. Alexandrini quoque usi sunt voce οἶκος pro קֹדֶשׁ, *sanctuarium,* 2 Paral. XXXV, 5. Cf. *Vriemoet* Annotatt. ad dicta classica V. T. T. II. p. 25. 4) generatim: *omnis locus, ubi aliquis est et versatur, urbs, in qua aliquis habitat, patria, domicilium, sedes, habitaculum;* unde in versione Alex. respondet hebraicis מָעוֹן *habitaculum,* Deut. XXVI, 15. מִשְׁכָּן idem, Iob. XVIII, 21. et זְבוּל idem, Ies. XLIII, 15. Matth. XXIII, 38. ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος domus vestra deserta relinquetur; ubi *domus Iudaeorum* Hierosolymam et totam regionem Iudaeae designat. (Posset οἶκος h. l. etiam in *patriae* notione accipi, sicut legitur apud *Xenoph. Ages.* II, 11. *Cyrop.* VII, 2, 1.) Luc. I, 23. ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ domum rediit. Οἶκος autem h. l. significat urbem Hebron, in qua Zacharias degebat. ibid. v. 56. ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς Nazarethum reversa est. ibid. XIII, 35. Matth. XII, 44. homo, a daemone obsessus, οἶκος τοῦ ἀκαθάρτου πνεύματος vocatur, coll. v. 43. Luc. XI, 24. (*Xenoph. Cyrop.* IV, 6, 4. *Ages.* I, 15.) — Conf. *Palairet.* Obss. Philol. et Crit. p. 76. 5) per metonymiam, ut latinum quoque *domus,* (apud *Sueton.* Aug. 25. domus maiestas. *Tacitus* Ann. I, 4. 7.) *personae, in domo degentes, familia, liberi, domestici.* *Hesych.* οἶκος· καὶ τὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ. Luc. X, 5. πρῶτον λέγετε, εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ primum fausta quaevis personis, in domo ista viventibus, apprecamini. ibid. XI, 17. οἶκος ἐπὶ οἶκον πίπτει et familiae collabuntur. ibid. XII, 52. XIX, 9. ὅτι σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο hodie tibi et tuae familiae salus contigit. Act. X, 2. φοβούμενος τὸν Θεὸν

σὺν

σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. Ibid. XI, 14. ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου. ibid. XVI, 31. XVIII, 8. 1 Cor. I, 16. ἐβάπτισα καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον. 1 Tim. III, 4. τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον qui familiae suae (et omni rei familiari, nam etiam hanc significationem habet οἶκος apud Aelian. V. H. X, 14. et apud Xenoph. Mem. I, 5. 3. οἶκος omnes facultates, quas aliquis habet, significat, ut בית Exod. I, 21. 2 Sam. VII, 11.) bene praefit. Ibid. v. 5. 12. V, 4. 2 Tim. I, 16. IV, 19. Tit. I, 11. Hebr. XI, 7. Eandem significationem habet οἶκος apud Xenoph. Mem. III, 6. 14. Thucyd. I, 22. Aelian. V. H. IV, 27. Xenoph. de Rep. Laced. I, 9. Eurip. Iphig. in Taur. v. 57. Conf. Krebs. Obss. Flav. p. 206. et Palairet. Obss. Philol. p. 297. Eodem modo בית usurpatur Genes. VII, 1. εἴσελθε σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου εἰς τὴν κιβωτόν. 2 Sam. III, 1. 6. 8. 9. 6) posteri alicuius, omnes, ex familia alicuius oriundi, genus, s. prosapia, ad imitationem hebraici בית; 1 Regg. XII, 16. 19. 20. 26. XIII, 2. Ies. VII, 2. 13. Luc. I, 27. ἐξ οἴκου Δαβὶδ ex familia, quae a Davide ducit originem. ibid. v. 69. ἐν τῷ οἴκῳ Δαβὶδ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ e familia Davidis, ministri, seu dilecti sui. ibid. II, 4. διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαβὶδ e familia quippe Davidica oriundus. Hinc 7) denotat integram gentem et nationem, ex alicuius familia oriundam. Sic capitur, quando in N. T. memoratur οἶκος Ἰσραὴλ gens Iudaeorum, natio israelitica, Matth. X, 6. XV, 24. Act. II, 36. VII, 42. Hebr. VIII, 8. 10. — οἶκος Ἰακώβ, Luc. I, 33. et οἶκος Ἰούδα, Hebr. VIII, 8. Eodem modo δῶμα apud Sophoclem Oedip. Tyr. v. 27. δῶμα Καδμεῖον domus Cadmi, h. e. gens Thebana, a Cadmo originem ducens. Senec. Oedip. v. 625. „o Cadmi — domus." Statius Sylv. L. I, Carm. I, v. 7. domus Daci, pro tota gente. 8) verus coetus Dei, quasi familia Dei, et usurpatur partim de populo iudaico, partim de coetu Christianorum, qui in locum Iudaeorum successerunt. 1 Tim. III, 15. πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ Θεοῦ ἀναστρέφεσθαι quomodo versari debeas in coetu Christianorum regendo, gubernando et curando. Hebr. III, 2. ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ in regendo populo iudaico, ipsius curae commisso. ib. v. 6. X, 21. ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ summum sacerdotem familiae divinae, h. e. coetui Christianorum, praefectum. 1 Petr. IV, 17. Saepius non legitur in N. T.

ΟἸΚΟΥΜΕ΄ΝΗ, ης, ἡ, subintellege γῆ, 1) orbis terrarum habitatus, universus terrae habitatae ambitus. Est enim proprie particip. praes. pass. foem. gen. contr. pro οἰκουμένη, a verbo οἰκέω habito, inhabito, incolo. Sed quanquam proprie eam tantum terrae partem notat, quae incolitur, tamen interdum etiam tam late sumitur, quam vocabulum ארץ (cui etiam respondet in Versione Alex. Ies. X, 23. XIII, 5. 9. XIV, 26) adeoque totum orbem terrarum, tam habitatum ab hominibus,

aut

[illegible] quam desertum, significat. Matth. XXIV, 14. [illegible] ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ praedicabitur autem doctrina christiana in toto orbe terrarum. Vide quae infra ad ὅλος dicentur. Rom. X, 18. εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης, it. qu. in antecedentibus, εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. Hebr. I, 6. Apoc. XVI, 14. ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς οἰκουμένης [illegible]. Exponitur hoc vocabulo ab Alexandrinis הָאָרֶץ habitata, Exod. XVI, 34. et תֵּבֵל orbis terrae habitata, 2 Sam. XXII, 16. Ps. IX, 9. XVIII, 16. XIX, 5. 2) incolae universi terrarum orbis, seu potius omnino homines. Act. XVII, 31. [illegible] τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ quo ex aequo [illegible] est omnes omnino homines. ibid. XIX, 27. [illegible] ἡ οἰκουμένη σέβεται quam omnes Asiae incolae, immo [illegible] homines venerantur. Apoc. III, 10. ἐπὶ τῆς οἰκουμένης [illegible], ut in sequentibus explicatur, ἐπὶ τῶν κατοικούντων [illegible] ibid. XII, 9. πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην decipiens [illegible] homines. Ps. IX, 8. [illegible] τὴν οἰκουμένην ἐν [illegible] XCV, 13. XCVII, [illegible] XXXIV, 1. [illegible] ὁ λαός, coll. Ps. XLVIII, 1. 3) per [illegible] interdum tertiam terrae habitabilis partem, [illegible] aut provinciam significat, ex orationis serie et [illegible] loci cognoscendam. Sic v. c. cum magna [illegible] Alexandro pareret, [illegible] reges ac provinciae imperio eius subiectae, ἡ οἰκουμένη dicebantur. [illegible] III, 30. Ἀλέξανδρος ἐπὶ [illegible] τῆς οἰκουμένης ἀρχῇ. Cum [illegible] essent, Graecis omnia ἡ οἰκουμένη vocabatur [illegible] apud Demosthenem Orat. de Coron. pag. 15 et 19. [illegible] in N. T. οἰκουμένη nunc orbis romanus, seu im[illegible] dicitur. (cf. Wetstenii N. T. T. I. p. 497 et [illegible] Obss. ex Numis Antiquis Sacras p. 9.) [illegible] quae tunc Romanorum imperio subiecta [illegible] divisa partes erat, nempe Iudaeam, stricte sic [illegible] regionem transiordanensem et Samariam. [illegible] ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην censeri totam [illegible]. Nam historia illorum temporum satis docet, illum [illegible] universum orbem romanum pertinuisse, sed ad [illegible]. Vide Keuchenium ad h. l. Syrus πᾶσαν τὴν [illegible] reddidit: ܟܠܗ ܥܡܐ ܕܐܘܚܕܢܗ omnis populus pos[illegible] ditionis eius, nempe Augusti. Hunc secutus [illegible] in Obss. Flav. p. 99. qui multis docere conatur [illegible] τῆς οἰκουμένης omnes regiones Romanorum im[illegible] intellegendas esse. ibid. IV, 5. ἔδειξεν αὐτῷ [illegible] βασιλείας τῆς οἰκουμένης; ubi οἰκουμένη neque ac [illegible] Matthaeum IV, 8. universam Palaestinam, aut sin[illegible] et regiones Palaestinae significare, ipsa oratio-

 nis

nis series quemque docet. Cincta autem erant Hierosolymanorum moenia multis altissimis montibus, quorum e verticibus prospici poterat magna pars Palaestinae. Similis locus est Deut. XXXIV, 1 sq. De Iudaea, aut incolis eius accipienda quoque erit vox οἰκουμένη apud Lucam XXI, 26. coll. v. 20. 21 sq. Idem valet de loco Act. XI, 28. ubi Agabus, propheta quidam, praedixisse memoratur λιμὸν μέγαν μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ᾽ ὅλην τὴν οἰκουμένην futurum esse, ut ingens fames Claudii imperatoris aetate affligat omnem orbem terrarum, h. e. Iudaeorum. Constat enim ex Iosephi Ant. XX, 5. 2. T. I. p. 965. ed. Havercamp. Palaestinam, imperatore Claudio regnante, misere vexatam esse annonae caritatis iniuria. Sed Act. XVII, 6. οἰκουμένη omnes provincias, romano imperio subiectas, significat, coll. v. 7. Eodem modo sumitur ibid. XXIV, 5. πᾶσι τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην inter omnes, in imperio romano Iudaeos. Nec desunt utriusque loquendi usus idonea exempla apud Scriptores sacros ac profanos. Sic e. c. Iudaea in V. T. vel simpliciter הָאָרֶץ vel כָּל־הָאָרֶץ vocatur, v. c. Ruth. I, 1. 2 Sam. XXIV, 8. et ἡ οἰκουμένη, vel πᾶσα ἡ οἰκουμένη, a Iosepho A. I. VIII, 13. 4. XIV, 7. 2. Imperium romanum autem non solum a Latinis orbis terrae et orbis terrarum κατ᾽ ἐξοχὴν dicebatur, v. c. a Cicerone III. Ep. 8. f. 17. IV. Ep. 1. f. 8. Famil. II. Ep. 16. f. 13. sed etiam a Graecis mox ἡ οἰκουμένη, mox ἡ ὑπὸ Ῥωμαίοις οἰκουμένη, v. c. Herodiano V, 2. 4. Polyb. III, 8. 37. 58. IV, 38. VI, 48. Pausania VIII. c. 2. f. 12. Conf. Krebsii Obss. Flav. p. 101. Bynaeum de Natali I. C. p. 297 sq. et Fischeri Proluf. III et IV. de Vitiis Lexicorum N. T. 4) ἡ οἰκουμένη ἡ μέλλουσα, i. q. ὁ αἰὼν ὁ μέλλων, oeconomia christiana, nova illa institutio, quam Deus per Christum fecit, quae etiam a Iudaeis עוֹלָם הַבָּא vocatur. Hebr. II, 5. οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξεν τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν noluit Deus angelos esse auctores et instauratores novae illius oeconomiae, de qua nunc loquimur. Conf. Wolfii Curas Philol. T. III. p. 618. Saepius non legitur in N. T.

Οἰκουρός, ῦ, ὁ, ἡ, 1) proprie: custos domus, ex οἶκος domus et οὖρος custos. Hesych. οἰκουρός· φυλάττων τὰ ἐν οἴκῳ. Οὖρος γὰρ ὁ φύλαξ λέγεται. Suid. οἰκουρός· οἰκοφύλαξ. 2) ex adiuncto: qui rem domesticam et familiarem curat et administrat, ὁ φροντίζων τὰ τοῦ οἴκου (interprete Hesychio) et. οἰκουρὸς, (Suida interprete) etiam domi manens, et se continens, ab οἰκουρεῖν, quod est domi se continere, pedem extra domo efferre, apud Lucianum Nigrin. c. 18. T. I. p. 57. ed. Reitzii et Libanium in Oreste p. 293. qui Agamemnonem inducit, ita alloquentem Clytemnestram: οἰκουρεῖ καὶ φύλαξ ἴσω τῆς οἰκίας ... Conf. Bibl. Brem. Class. I. Fasc. III. p. 317. Semel legitur in N. T.

N. T. Tit. II, 5. ubi Paulus uxores esse vult οἰκουργούς, h. e. rem familiarem administrantes et domisedas. *Vulgatus: domus curam habentes.* Cf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 324. *Fesselii* Adverss. SS. II, c. 17. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 372. et *Rigaltium* ad *Artemid.* I, 52. p. 21. Vocabulum οἰκουρία, *cum quis domi manet*, *Eingezogenheit*, legitur apud *Plutarch.* T. VI, p. 338. et T. V. p. 119. ed. *Reiske.*

ΟΙΚΤΕΙΡΕΩ, ῶ, vel ΟΙΚΤΕΙΡΩ, fut. οἰκτειρήσω, vel [illegible], 1) proprie: *misereor, miseror, commiseror*, i. q. ἐλεέω, qua voce etiam *Hesychius* interpretatus est, ab οἶκτος, ου, ὁ, *misericordia, commiseratio.* Respondet in versione Alex. [illegible] *misertus est*, Ies. XXVII, 11. Thren. III, 32. Micha VII, 19. [illegible] *misertus est*, Ies. XXX, 8. Ps. IV, 2. LIX, 6. Adde [illegible] V. H. III, 22. XIII, 30. *Lucian.* Abdicat. 6. 2) *faveo* [illegible], *beneficia confero, benigne facio.* Sic semel legitur in N. T. Rom. IX, 15. καὶ οἰκτειρήσω, ὃν ἂν οἰκτείρω, h. e. libere [illegible] et pro arbitrio benigne facio. Cf. Exod. XXXIII, 19. et supra dicta ad ἐλεέω.

ΟΙΚΤΙΡΜΟΣ, οῦ, ὁ, proprie: *commiseratio, misericordia*, i. q. οἰκτείρημα, ab οἰκτείρω *commiseror.* Deinde etiam [illegible] *benignitas, quae se in sublevatione miseriae alterius* [illegible] Rom. XII, 1. παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ θεοῦ per [illegible] Dei benignitatem (cui christianae doctrinae cognitionem [illegible]) vos obtestor. 2 Cor. I, 3. ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν [illegible] clementissimus et maxime misericors. Possunt [illegible] verba reddi: *auctor omnium beneficiorum et* [illegible], ut οἰκτιρμοὺς aeque ac χάριν *ipsa beneficia* significare [illegible] *benignitati debentur.* Phil. II, 1. εἴ τινα [illegible] οἰκτιρμοί si quae inter vos est misericordia et [illegible] Coloss. III, 12. σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ intimum mise[illegible]. Hebr. X, 28. χωρὶς οἰκτιρμῶν sine ulla mi[illegible]. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini usi sunt [illegible] *misericordia*, 2 Sam. XXIV, 14. Ies. LXIII, [illegible] I, 16. *Hesych.* οἰκτείρημα· ἔλεος.

[illegible], ονος, ὁ, ἡ, *misericors, qui pronus est et* [illegible] *ad sublevandam aliorum miseriam, benignus.* Ab [illegible] Bis tantum legitur in N. T. Luc. VI, 36. [illegible] καθὼς καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστί [illegible] misericordes et benigni, sicut etiam pater vester [illegible] misericors et benignus est. Iacob. V, 11. ὅτι πολύ[illegible] ὁ κύριος καὶ οἰκτίρμων. Alexandrini usi sunt [illegible] Exod. XXXIV, 6. Nehem. IX, 17. 31. Ioel.

[illegible]

[illegible] *Hesychio* [illegible]

ΟἸΝΟΠΟ΄ΤΗΣ, ου, ὁ, ἡ, *nimius vini potor, nimium vini appetens, vinosus, temulentus*, ex οἶνος *vinum* et πότης *potor*, quod est a πίνω *bibo*. Bis tantum legitur in N. T. Matth. XI, 19. ἰδὲ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης est homo edax ac vini appetens. Luc. VII, 34. *Polyb*. XX, 8, 2. Reperitur praeterea in versione Alex. pro סֹבֵא יַיִן *vini potor, qui frequentius vinum haurit*, Prov. XXIII, 20. et verbum οἰνοποτεῖν de nimio vini usu ibidem Prov. XXXI, 4. pro שְׁתוֹת יַיִן *bibere vinum* legitur.

ΟἾΝΟΣ, ου, ὁ, 1) generatim: *vinum, liquor, ex uvis expressus, sive sit vinum novum et recens, sive vetus, etiam omnis potus inebrians*. Nonnulli ad hebraico יַיִן ortum putant, pro quo Alexandrini intt. hoc graeco saepe usi sunt, v. c. Genes. IX, 21. 24. XIV, 18. Levit. X, 9. etc. Matth. IX, 17. οἶνος νέος *vinum novum*, h. e. *mustum*, quod alias γλεῦκος dicitur. Conf. Iob. XXXII, 19. Alexandrini γλεῦκος. *Symmach*. οἶνος νέος. Ies. XLIX, 26. οἶνος νέος respondet in versione Alex. τῷ עָסִיס. Opponitur οἶνος παλαιὸς *temetum*. Marc. II, 22. XV, 23. Luc. I, 15. οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίῃ ab omni vino et potu inebriante abstinebit. ibid. V, 37. 38. VII, 33. μήτε ἄρτον ἐσθίων, μήτε οἶνον πίνων severam vitam agens. ib. X, 34. Ioh. II, 3. οἶνον οὐκ ἔχουσι deficit vinum, seu non adest iusta vini copia. ib. v. 9 et 10. τὸν καλὸν οἶνον melius et praestantius vinum. ib. IV, 46. Rom. XIV, 21. Ephes. V, 18. καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ ne inebriemini vino, aut alio potu inebriante. Prov. IV, 17. οἴνῳ δὲ παρανόμῳ μεθύσκονται. et cap. XXIII, 13. μὴ μεθύσκεσθε οἴνον. 1 Tim. III, 8. μὴ οἴνῳ πολλῷ προσέχοντας non multo vino deditos. ibid. V, 23. Tit. II, 3. μὴ οἴνῳ πολλῷ δεδουλωμένας non vitiositati deditas. Apoc. XVIII, 13. Alexandrini usi sunt pro תִּירוֹשׁ *mustum*, Devt. VII, 13. XI, 14. XII, 17. סֹבֶא *merum, vinum*, Ies. I, 22. חֶמֶר *merum, vinum meracum, rubens*, Devt. XXXII, 14. et שֵׁכָר *potus inebrians*. Ps. LXIX, 13. 2) per metonymiam: *vitis, ex cuius uvis vinum exprimitur*. Apoc. VI, 6. καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσῃς. 3) metaphorice: *omne, quod vim habet rationis usu aliquem privandi et animum corrumpendi*, quemadmodum vinum, nimis largiter sumtum, hominum mentes quasi inebriat et dementat. Sic legitur in N. T. Apoc. XIV, 8. de Babylone mystica, ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πεπότικε πάντα τὰ ἔθνη, quae verba intellegenda sunt de idololatria et falsa doctrina, quae recte comparatur cum vino venenato, quod reliquis gentibus propinaverat Babylon. ibid. XVII, 2. et XVIII, 3. 4) metaphorice est symbolum *poenarum divinarum et gravissimarum afflictionum*, quibus impii affecti temulentorum more confunduntur, quo se vertant nescientes. Apoc. XIV, 10. καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ. ibid.

ibid. XVI, 19. XIX, 15. Eiusdem metaphorae vestigia etiam in V. T. reperiuntur, v. c. Ps. LX, 5. LXXV, 9. *Suid.* οἶνος ἐπὶ Θεῷ· ἡ τιμωρία. Δαβὶδ· ὅτι ποτήριον ἐν χειρὶ κυρίου, οἴνου ἀκράτου πλῆρες κεράσματος. Saepius non legitur in N. T.

ΟἸΝΟΦΛΥΓΊΑ, ας, ἡ, *vinolentia*, *ebrietas*, *immodica vini cupiditas et immoderatus vini usus*, (ab οἰνόφλυξ *vinosus*, *ebriosus*, *vino deditus et devotus*. *Hesych.* μέθυσος· ὁ κατεπίθυμος οἴνου. *Etym. M.* ὁ εἰς τὸν οἶνον ὁρμῶν. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 40. *Aelian.* V. H. III, 14.) ex οἶνος *vinum* et φλύω, vel φλύζω, *ferveo*, *bullio*, *ebullio*, *fervendo seu bulliendo strido*, etiam *impetu ad aliquid feror*, ὁρμὴν ἔχω πρός τι, ut in *Etym. M.* explicatur. Vid. Schol. ad *Apollod. Rhod.* I, 115. Ab οἰνόφλυξ derivatur οἰνοφλυγέω *vino me ingurgito*, *vinolentus sum*, quod Alexandrini interpretes adhibuerunt Deut. XXI, 20. et Ies. LVI, 12. pro hebraico סָבָא *mero se obruit.* Substantivum οἰνοφλυγία semel tantum legitur in N. T. 1 Petr. IV, 3. οἰνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις. *Aelian.* V. H. III, 14. *Xenoph.* de Rep. Laced. V, 4. Oecon. I, 22. *Polyaen.* p. 145. *Hesych.* οἰνοφλυγίαι· μέθαι. Conf. etiam *Eustath.* ad Iliad. Φ', p. 1330, 26. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 693.

ΟἼΟΜΑΙ, vel contracte οἶμαι, *opinor*, *arbitror*, *existimo*, *puto*, ab οἴω *puto*. *Hesych.* οἴομαι· νομίζω, ὑπολαμβάνω. — *Idem:* οἴεσθαι· ὑπονοεῖν, ὑπολαμβάνειν. *Thom. M.* p. 645. grammaticos accuratiores secutus, vult, verbum οἶμαι tunc locum habere, cum de rebus compertis sermo fit, οἴομαι vero, cum de iis rebus sermo fit, quae dubiae quodammodo videri possent. Satis autem refutatus est a *Sallierio* et *Oudendorpio*. Conf. etiam *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 264. ed. *Zeunii.* Ter tantum legitur in N. T. Ioh. XXI, 25. οὐδὲ αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία ne ipsum quidem, opinor, mundum capturum esse eos, qui de illis scriberentur, libros. Philipp. I, 16. οἰόμενοι θλῖψιν ἐπιφέρειν τοῖς δεσμοῖς μου existimantes, se afflictionem addere vinculis meis. Iacob. I, 7. μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος neque enim existimet homo ille. Conf. etiam Alexandrinos Genes. XLI, 1. 17. Iob. XI, 2. et *Aristot.* Rhet. II, 13.

ΟἿΟΣ, οἵα, οἷον, 1) *qualis*, ἀόριστον, ab ὅς *qui*, et differt ab οἶος *solus*, spiritu. Matth. XXIV, 21. οἵα οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν qualis afflictio non fuit a principio mundi usque ad hoc tempus. Marc. IX, 3. XIII, 19. Luc. IX, 55. οἵου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς quinam sensus animi vos deceant. 1 Cor. XV, 48. οἷος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί. 2 Cor. X, 11. XII, 20. Philipp. I, 30. 1 Thess. I, 5. οἷοι ἐγενήθημεν ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶς. 2 Tim. III, 11. Apoc. XVI, 18. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 2. Sirac. XLIX, 16. Alex. Genes. XLIV, 15. 2)

i. q.

i. q. ὃς *qui*. 2 Tim. III, 11. τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ afflictionibus, quas perpessus sum Antiochiae. Alexandrini usi sunt pro אֲשֶׁר, Esther. II, 1. Dan. XII, 1. 3) οἷον, omisso ἐστὶ, sumitur potentialiter pro δυνατόν ἐστι *fieri potest*. Sic legitur in N. T. Rom. IX, 6. οὐχ οἷον δὲ, ὅτι non fieri autem potest, ut. *Hesych.* et *Suid.* οὐχ οἷον δ' ἐστίν· οὐ δυνατόν ἐστιν. *Xenoph.* Mem. II, 6. 14. *Aeschin.* Dial. II, 35. Exempla alia Scriptorum graecorum habet *Wetstenius* ad h. l. *Alberti* Obss. Philol. p. 315. et *Vigerus* de Idiotismis Ling. Gr. p. 116. ed. *Zeunii*. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* οἷον· ὁποῖον, μόνον, (pertinet ad οἷον) τρόπον τινὰ, δυνατὸν, καθάπερ, ἢ ποῖον.

ΟἼΩ. Anomalum, *fero*. Vide quae huc pertinent sub φέρω.

ὈΚΝΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *piger et segnis sum, cunctor, moras necto*, et ex adiuncto: *recuso, dubito aliquid facere, aliquid detrecto*, etiam *timeo*, ab ὄκνος, ου, ὁ, *pigritia, ignavia, metus laboris*, hoc quasi ab οὐ κινεῖν, *a non mouendo*. Semel legitur in N. T. Act. IX, 38. μὴ ὀκνῆσαι διελθεῖν ἕως αὐτῶν ne ad ipsos venire recusaret, aut cunctaretur. *Diog. Laërt.* I, 99. μὴ ὀκνεῖτε καὶ παρ' ἐμὲ φοιτῆν. Alexandrini usi sunt hac voce pro נֶעְצַל *pigrum esse*, Iudd. XVIII, 9. et pro מֵאֵן *recusavit, denegavit*, Num. XXII, 16. μὴ ὀκνήσῃς ἐλθεῖν πρός με. Vid. et Tob. XII, 5. 14. Sirac. VII, 37. *Suid.* ὀκνεῖ· ἀναδυόμενος. *Hesych.* ὀκνεῖ· δέδοικε, δειλιᾷ, εὐλαβεῖται, οὐ βούλεται. *Etym. M.* sub ὀκνέω· Καὶ Δημοσθένης ἐν δευτέρῳ Φιλιππικῶν τὸ ὀκνεῖν ἀντὶ τοῦ φοβοῦμαι εἶπε. Adde *Schol.* ad *Sophocl.* Aiacem v. 81.

ὈΚΝΗΡΌΣ, ά, όν, 1) proprie: *piger, segnis, qui gravatim aliquid facit, qui promptitudine et alacritate animi ad agendum destituitur*, ab ὀκνέω, quod vide. Matth. XXV, 26. πονηρὸς δοῦλος καὶ ὀκνηρὸς servus malus et ad officium piger, quem Latini *cessatorem* vocant. Rom. XII, 11. τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί in quovis officio ne sitis segnes. Alexandrini usi sunt pro עָצֵל *piger*. Prov. VI, 6. 9. XX, 4. XXI, 25. etc. *Etym. M.* sub ὀκνέω· Ὀκνηροί· φοβούμενοι καὶ δεδιότες. (*Thucyd.* IV, 55.) — τάττεται καὶ ἐπὶ ἀργίας καὶ ῥαθυμίας καὶ ἀμελείας. Lexicon *Cyrilli* MS. Brem. ὀκνηρός· ἀργός. 2) sensu passivo ὀκνηρὸν est *molestum, taediosum, cuius aliquem piget, quo aliquis gravatur*. Philipp. III, 1. ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρὸν me non piget, seu mihi quidem non est taediosum. ubi vid. *Wetstenius*. Saepius non legitur in N. T.

ὈΚΤΑΗΜΕΡΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *octiduanus, qui octavi diei est*, h. e. vel *octo dies durans*, vel *quod fit octavo die*, ab ὀκτὼ *octo* et ἡμέρα *dies*. Semel legitur in N. T. Phil. III, 5. περιτομῇ (ita enim legendum est loco impressi περιτομὴ) ὀκταήμερος

per circumcisio mihi contigit ὀκταὴμ *die*, aut circumcisus sum die octavo; ita, ut abstractum positum sit pro concreto per metonymiam.

'ΟΚΤΩ, *οἱ, αἱ, τὰ, octo.* Nomen numerale pluralis numeri tantum *ἄκλιτον*. Luc. II, 21. IX, 28. XIII, 4. 11. 16. Ioh. V, 5. XX, 26. Act. IX, 33. 1 Petr. III, 20. Hebraice שְׁמֹנֶה, Genes. XIV, 14. XVII, 12.

'ΟΛΕΘΡΟΣ, *ου, ὁ*, 1) proprie: *perditor, homo perniciosus.* *Hesychius*: ὄλεθρος, πονηρός. Conf. *Valckenarii animadvv. ad Ammonium* c. 10. 2) *pernicies, exitium, interitus, poena*, ab ὀλέω vel ὄλλυμι *perdo*. Sic de poenis divinis legitur in N. T. 1 Thess. V, 3. *τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐφίσταται ὄλεθρος* tunc derepente ipsis imminebit exitium. 2 Thess. I, 9. *ὄλεθρον αἰώνιον* perniciem aeternam, aut, non nisi cum vita eorum finem habituram. 1 Tim. V, 9. *εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν*. Alexandrini pro איד *interitus, calamitas, exitium*, Abd. v. 13. et שד *vastatio*, Prov. XXI, 7. Ier. XLVIII, 3. 3) *dolor, vexatio, cruciatus.* 1 Cor. V, 5. *εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκὸς* ut corpus crucietur et doloribus afficiatur. Saepius non legitur in N. T.

'ΟΛΙΓΟΝ, *parum, paululum, propemodum.* Adverbium quantitatis temporis et loci, ab ὀλίγος, quod vide. De *parvo intervallo* seu *spatio loci* legitur in N. T. Marc. I, 19. *καὶ προβὰς ἐκεῖθεν ὀλίγον*, pro *κατὰ ὀλίγον μέρος τοῦ τόπου* et cum progressus esset illinc paululum. Luc. V, 3. *ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον* eumque rogavit, ut paululum a litore submoveret navigium. De *exiguo temporis spatio* reperitur Marc. VI, 31. *ἀναπαύεσθε ὀλίγον*, pro *κατὰ ὀλίγον μέρος τοῦ χρόνου* requiescite paululum. 1 Petr. I, 6. *ὀλίγον ἄρτι λυπηθέντες.* ibid. V, 10. *ὀλίγον παθόντας.* Apoc. XVII, 10. *ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μεῖναι.* De quantitate et qualitate usurpatum extat Luc. VII, 47. *ὀλίγον ἀγαπᾷ* parum amat. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini pro מְעַט, Ps. XXXVII, 10. *καὶ ἔτι ὀλίγον, καὶ οὐ μὴ ὑπάρξῃ ὁ ἁμαρτωλός.* Prov. VI, 10. *ὀλίγον μὲν ὑπνοῖς, ὀλίγον δὲ κάθησαι.* ibid. XXIV, 33.

'ΟΛΙΓΟΠΙΣΤΟΣ, *ου, ὁ, ἡ, parum fidens, exigua fide praeditus, qui animum et fiduciam temere abiicit, qui parum Deo confidit.* Compositum est ex *ὀλίγος paucus, exiguus* et *πίστις fides, fiducia.* Matth. VI, 30. VIII, 26. *τί δειλοί ἐστε, ὀλιγόπιστοι;* cur adeo timidi estis, o parum fidentes? ibid. XIV, 31. *ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας;* o timide, quid dubitas? ibid. XVI, 8. Luc. XII, 28. Saepius non legitur in N. T. Hebraice dicitur מחוסר אמנה et קטן אמנה. Confer *Wetstenii N. T.* T. I. p. 336.

'ΟΛΙΓΟΣ, *η, ον*, 1) proprie: *exiguus numero*, (*ὀλίγος ἀριθμῷ*. Alex. Deut. IV, 27.) *paucus, non multus*, et opponitur

tur multitudini. Matth. VII, 14. ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὑρίσκοντες αὐτήν, coll. v. 13. ibid. IX, 37. ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι. ibid. XV, 34. XX, 16. XXII, 14. XXV, 21. 23. Luc. VII, 47. ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ. ibid. X, 2. XII, 48. δαρήσεται ὀλίγας, scil. πληγὰς, vapulabit paucis plagis. ib. XIII, 23. Act. XVII, 4. οὐκ ὀλίγαι admodum multae, per litotita. ibid. v. 12. 2 Cor. VIII, 15. ὁ τὸ ὀλίγον qui parum collegerat. Hebr. XII, 10. πρὸς ὀλίγας ἡμέρας. 1 Petr. III, 20. V, 12. δι' ὀλίγων, scilicet λόγων, paucis verbis, breviter. Thucyd. IV, cap. 95. δι' ὀλίγου μὲν ἡ παραίνεσις γίγνεται. Apoc. II, 14. 20. III, 4. ὀλίγα ὀνόματα paucos homines. Adde Marc. VI, 5. VIII, 7. Act. XIV, 28. Ephes. III, 3. ἐν ὀλίγῳ, (scil. χρόνῳ) paulo ante. Ioseph. A. I. VIII, c. 13. §. 6. μετ' ὀλίγον paulo post. 1 Tim. V, 23. οἴνῳ ὀλίγῳ, quod alii vero de vino exili ac tenui (conf. Trallian. lib. I. c. 13.) explicant. Iacob. IV, 14. Apoc. XII, 12. Thucyd. I, cap. 50. III, c. 12. 2) exiguus magnitudine, vel etiam mole, parvus, modicus, minutus, non magnus, et opponitur magnitudini, quacunque ratione aliquid magnum dicatur. Quanquam enim veteres grammatici, v. c. Ammonius, ὀλίγον a μικρῷ ita differre statuerunt, ut hoc de magnitudine, illud de numero rei tantum dicatur, tamen ὀλίγον et μικρὸν saepe promiscue usurpari apud Graecos constat. Vide Theocrit. Idyll. I, 47. ὀλίγος τις κῶρος. Homer. Hymn. in Mercur. v. 245. Conf. Eustathium ad Homeri Iliad. Δ, p. 464. 46. Wetstenii N. T. T. II. p. 670. et Valkenar. ad Eurip. Hippolytum v. 530. Hesych. ὀλίγον· μικρὸν ἢ οὐδέν. Act. XII, 18. ἦν τάραχος οὐκ ὀλίγος erat perturbatio haud mediocris. ibid. XV, 2. ζητήσεως οὐκ ὀλίγης acri controversia. ibid. XIX, 23. 24. XXVI, 28. ἐν ὀλίγῳ με πείθεις Χριστιανὸν γενέσθαι parum abest, quin a te persuasus Christianus fiam, seu propemodum mihi persuades, ut Christianus fiam. Ita usurpatur etiam παρ' ὀλίγον apud Alexandrinos Prov. V, 14. (hebr. כִּמְעַט). Aquila habet ὡς ὀλίγον, Ps. LXXII, 2. hebr. כִּמְעַט) et ὀλίγῳ, etiam ὀλίγα. Confer Aelian. V. H. IV, 8. Abresch. Dilucidatt. Thucyd. pag. 483. et Wetstenii N. T. T. II. p. 635. Act. XXVI, 29. καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν πολλῷ non propemodum, sed omnino, prorsus. ibid. XXVII, 20. χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου vehemente tempestate. 1 Tim. IV, 8. πρὸς ὀλίγον (scil. πρᾶγμα) ἐστὶν ὠφέλιμος parum est utilis. Confer Diogen. Laërt. VI, c. 70. Sed potest etiam χρόνον suppleri post πρὸς ὀλίγον, praeeunte Syro, qui habet: ܠܙܒܢܐ ܩܠܝܠ. Iacob. III, 5. ὀλίγον πῦρ exiguus ignis. Saepius non legitur in N. T. Ioseph. A. I. VII, c. 17. 5. ἐξ ὀλίγου φρέατος ex puteo exiguo.

Ὀλιγόψυχος, ου, ὁ, ἡ, *pusillanimus*, *qui est maxime in calamitatibus inopis et pusilli animi*, i. q. μικρόψυχος et opponitur τῷ μεγαλόψυχος, ex ὀλίγος *exiguus*, *paucus*, *pusillus*, et ψυχὴ *animus*. In N. T. tantum extat I Thess. V, 14. παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους consolamini illos, quibus animi robur deest. Alexandrini usi sunt hac voce pro קְצַר רוּחַ *brevis* seu *angustus spiritu*, Prov. XIV, 29. pro דַּכָּא וּשְׁפַל־רוּחַ *attritus et humilis spiritu*, Ies. LVII, 15. pro עֲצוּבַת רוּחַ *dolens animo*, Ies. LIV, 6. et pro רוּחַ נְכֵאָה *spiritus attritus*. Prov. XVIII, 14. Verbum ὀλιγοψυχέω *pusillo sum animo* usurpatur ab Alexandrinis Ps. LXXVII, 4. pro עָטַף *involutus*, *tectus fuit* et metaphorice: *anxius*, *animi deliquium passus fuit*. Iudith VII, 19. Sirac. IV, 9. *Hesych.* ὀλιγοψυχῆσαι, μικροψυχῆσαι. Ὀλιγοψυχία *pusillanimitas*, seu *animi angustia*, ut *Cicero* eam appellat, observante *Drusio* in Fragment. Vet. Int. Gr. p. 134. reperitur etiam apud Alexandrinos Exod. VI, 9. et Ps. LIV, 8.

Ὀλιγωρέω, ῶ, fut. ήσω, 1) *neglego*, *contemno*, *parvifacio et pendo*, *parum curo*, ex ὀλίγον *parum* et ὠρέω *curo*. Sic usurpatur apud Graecos de iis, qui neglegenter versantur in aliqua re tractanda, v. c. in imperio administrando, apud *Isocratem* in Evagora c. 8. *Aelian. V. H.* II, 23. ὀλιγωρεῖν τῶν ὄντως θαυμάζεσθαι δικαίων. *Thucyd.* II, cap. 62. *Suid.* ὀλιγωρήσας· ἀμελήσας. *Harpocrat.* ὀλιγωρήσετε· ἀντὶ τοῦ ἀμελήσετε. *Hesych.* ὀλιγωρεῖ· ῥᾳθυμεῖ, ἀμελεῖ, ἢ ὀλίγην ἔχει φροντίδα. idem: πολυωρεῖ· πολλὴν φροντίδα ποιεῖται. Ἐναντίον δέ ἐστι τὸ ὀλιγωρεῖν, ὀλίγου φροντίζειν. διὸ καὶ τὸν ὀλίγωρον ἀμελῆ λέγουσιν. Conf. *Alberti* ad Gloss. Gr. N. T. p. 183. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 434. 2) ex adiuncto: *respuo*, *repudio*. Sic semel in N. T. cum genitivo (cum quo more verborum curandi construitur, qui vero a praepositione περὶ subaudita regitur) constructum reperitur Hebr. XII, 5. μὴ ὀλιγώρει παιδείας κυρίου noli respuere disciplinam Dei, nempe ita, ut eam aegre feras et detrectare coneris. Verba ipsa desumta sunt ex Prov. III, 11. ubi in hebraico legitur אַל־תִּמְאָס *ne abiicias*, seu *reiicias*. *Aquila* vertit: ἀποδοκίμασον et *Symm.* ἀπωθῇς.

Ὀλοθρευτής, οῦ, ὁ, 1) *perditor*, *qui aliis perniciem et interitum affert*, *res perniciosa et noxia*, a 3 pers. praet. pass. ὠλόθρευται, verbi ὀλοθρεύω *perdo*. Respondet hebraico מַשְׁחִית, Ezech. IX, 1. כְּלִי מַשְׁחִית, Alex. σκεύη τῆς ἐξολοθρεύσεως. Ier. LI, 5. רוּחַ מַשְׁחִית, Alex. ἄνεμον καύσωνα διαφθείροντα. 2) κατ' ἐξοχὴν ita dicitur *angelus*, *mortis minister*, *angelus*, *mortem subitam hominibus inferens iussu divino*, *Iudaeis Sammael dictus*. Sic semel legitur in N. T. I Cor. X, 10. καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ, ubi sine dubio *pestis* intel-

legenda est. *Phavor.* hunc locum respiciens, habet: ὀλοθρευτοῦ δύναμίν τινα λέγει ὁ Ἀπόστολος τιμωρόν· καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ. Conf. Exod. XII, 23. coll. v. 29. 1 Chron. XXI, 12. et Ps. LXXVIII, 49.

ὈΛΟΘΡΕΎΩ, fut. εύσω, *perdo, perimo, everto, exitium et perniciem affero,* quasi ὀλεθρεύω, ab ὄλεθρος *pernicies, exitium, strages.* Semel legitur in N. T. Hebr. XI, 28. ὁ ὀλοθρεύων τὰ πρωτότοκα angelus, mortis minister, perdens primogenita. Conf. dicta supra ad ὀλοθρευτὴς et Sapient. XVIII, 25. In versione Alex. respondet hebraico שׁחת *perdidit, peremit, interfecit.* Exod. XII, 23. Deut. XX, 20. Ier. II, 30. שׁדד *vastavit, perdidit.* Ier. V, 6. XXV, 36. כָּרַת *exscidit,* Num. IV, 18. Iudd. VI, 25. 28. 30. החרים *exterminavit,* Ios. III, 10. et עָכַר *perturbavit.* Ios. VII, 25. Hinc ὀλόθρευσις *perditio, pernicies.* Ios. XVII, 13.

ὉΛΟΚΑΎΤΩΜΑ, τος, τὸ, *holocaustum, holocautoma,* proprie et generatim *omne, quod totum comburitur,* speciatim vero *victima,* seu *hostia, quae tota igne consumebatur et Deo adolebatur in altari, praeter pellem,* a 1 pers. praet. pass. ὁλοκαύτωμαι verbi ὁλοκαυτόω *totum comburo,* (*Plutarch.* T. VIII. p. 772. ed. *Reiske*) pro ὁλοκαυτέω ab ὁλόκαυστον, hoc est ὅλος *totus* et καίω *uro.* Matth. XII, 33. πλεῖόν ἐστι πάντων τῶν ὁλοκαυτωμάτων καὶ τῶν θυσιῶν praestantius est omnibus holocaustis et victimis. Hebr. X, 6. ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας holocausta et sacrificia pro peccatis. ibid. v. 8. Saepius non legitur in N. T. In versione Alexandrina respondet hebraico עֹלָה *holocaustum,* a rad. עָלָה *ascendit,* quia totum in fumum ascendebat. Exod. X, 25. XXIV, 5. XXXII, 6. et אִשֶּׁה *ignitum, igne absumendum sacrificium.* Levit. IV, 35. V, 12. XXIII, 8. 25. 36. *Hesych.* ὁλοκαύτωμα· ὅλον πυρὶ καθαγιαζόμενον, ὁλόκληρον. *Suid.* ὁλοκαύτωμα· θυσία. Gloss. in Octat. ὁλοκαυτώματα· ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου καιόμενα. Verbum ὁλοκαυτέω reperitur etiam apud *Xenophontem* in Anab. Cyri VII, c. 8. §. 2. θύεσθαι καὶ ὁλοκαυτεῖν et §. 3. ὁλοκαύτει χοίρους τῷ πατρίῳ νόμῳ.

ὉΛΟΚΛΗΡΊΑ, ας, ἡ, generatim *integritatem omnium partium alicuius rei* significat, *incolumitatem, qua nulla pars vel minimo vitio laborat, conditionem rei perfectam et omnis vitii expertem,* ab ὁλόκληρος, quod vide. Speciatim vero notat *integritatem corporis, sanitatem.* Sic semel legitur in N. T. Act. III, 16. ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὁλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων ὑμῶν dedit huic incolumitatem, seu effecit, ut hic sanaretur in conspectu omnium. Sermo autem est de homine, ab utero claudo, a Petro et Iohanne sanato. *Vulg.* ὁλοκληρίαν *integram sanitatem,* et *Syrus* [illegible] *sanitatem* in-

ter-

terpretatus est. Apud Ciceronem de Finibus lib. IV. integritas corporis pro valetudine dicitur. In versione Alexandrina respondet hebraico תֹּם perfectio, integritas. Ies. I, 6. ἀπὸ ποδῶν ἕως κεφαλῆς ὀκ ἔστιν ἐν αὐτῷ ὁλοκληρία. Symm. ὑγιές.

ΟΛΟΚΛΗΡΟΣ, ε, ὁ, ἡ, 1) proprie: habens ex asse, qui omnia possidet, quae sortito ei obtigerunt, tota sorte constans, cui totum inest, quod sorte obtigit, ex ὅλος totus et κλῆρος sors, haereditas. 2) integer, qui omnes suas partes habet integras, qui omnibus suis partibus constat. Sic usurpatur v. c. de victimis et sacerdotibus Iudaeorum, qui habere aptas et integras partes omnes corporis nulloque corporis vitio deformes esse ex lege mosaica debebant. Ioseph. A. I. III, 12. 2. τὰ ἱερεῖα θύεσιν ὁλόκληρα, καὶ κατὰ μηδὲν λελωβημένα. Ibid. τὸν δὲ μὴ ὁλόκληρον τῶν ἱερέων. Hinc Hesych. ὁλόκληρον interpretatur σῶον et apud Pollucem lib. I. Onom. Sect. 29. ὁλόκληρος coniungitur cum voce ὑγιής. Devt. XXVII, 6. Ios. VIII, 31. et 1 Macc. IV, 47. de lapidibus rudibus, ferro non tactis et nulla parte imminutis, usurpatur, ita, ut respondeat hebraico שָׁלֵם. De ligno, non amputato, pro hebraico תָּמִים legitur Ezech. XV, 5. in versione Alexandrina. Alciphron lib. III. Ep. 22. καὶ ὁλοκλήρες ἀπέτεμνον τῶν οἰνάρων τὰς βότρυς. Arrian. Diss. Epictet. III. c. 26. τὸ σῶμα ὁλόκληρον. Dioscorid. I, c. 11. 3) totus, universus, i. q. ὅλος. 1 Thess. V, 23. καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα vos totos et mente ac animo et corpore. Levit. XXIII, 15. ἑπτὰ ἑβδομάδας ὁλοκλήρες ἀριθμήσεις. 4) perfectus, non vitiosus, sensu morali. Iacob. I, 4. ἵνα ἦτε τέλειοι καὶ ὁλόκληροι ut sitis perfecti et integri ac omnibus numeris absoluti. Sapient. XV, 3. ὁλόκληρος δικαιοσύνη. Vide Luciani Amores c. 24. T. II. p. 425. ed. Reitzii: ὁλόκληρον εἶχε τὸν λογισμόν. Conf. etiam Hemsterhus. ad Lucian. T. I. p. 17. Saepius non legitur in N. T. De variis huius vocis significationibus bene disputavit Ioh. Ad. Emmrich. in Pr. de voce ὁλόκληρος. Meining. 1777. 8. Wetstenius N. T. T. II. p. 307. et Heisenius in Novis Hypothesibus ad Epistolam Iacobi p. 329 seq.

ΟΛΟΛΥΖΩ, fut. ύξω. Hoc verbo ὀνοματοποιητικῷ elegantiores Graeci maxime in re laeta usi sunt de faustis acclamationibus et ululatibus, quos mulieres ad sacra vel furore divino percitae ingeminabant. Conf. Pollucis Onom. I, 28. Casaubon. ad Theophr. Char. c. 21. Ez. Spanhem. ad Callim. Hymn. in Delum v. 258. et prae caeteris Hemsterhus. ad Lucian. Somn. c. 4. T. I. Opp. ed. Reitz. p. 6. Sed apud Alexandrinos et in N. T. libris, etiam ap. optimos graecos scriptores (v. c. Sophocl. Electr. v. 751. Homer. Batrachom. v.

100.

101. *Aeschyl. Choephor.* v. 384.) *ululare, eiulare, lamentari, cum ululatu vociferari* significat et respondet hebraico הֵילִיל, quod idem notat. Ies. XIII, 6. XV, 3. ὀλολύζετε μετὰ κλαυθμῶν. Ezech. XXI, 12. Ier. IV, 8. Sic semel legitur in N. T. Iac. V, 1. κλαύσατε ὀλολύζοντες. *Suid.* ὀλολυζέτω· θρηνείτω, κυρίως ἐπὶ γυναικῶν. Idem: ὀλολύζειν· τὸ μετὰ κραυγῆς εὔχεσθαι. Adde *Schol.* ad *Homer.* Iliad. γ', v. 450. et *Eustath.* ad *Homer.* Iliad. ζ, v. 301. Hinc ὀλολυγμὸς *eiulatus*, θρῆνος, κλαυθμός, interprete *Hesychio*, et ὀλολυγή· φωνὴ λυπηρά, eodem interprete. Confer *Wetstenii N. T.* T. II, p. 677.

"ΟΛΟΣ, η, ον, significat *quantitatem*, tam *continuam*, ut *sit totus, universus, integer secundum omnes partes, quibus constat*, quam *discretam*, ubi idem est, ac *omnis*, πᾶς. Matth. I, 22. τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν hoc vere omne factum est. IV, 23. περιῆγεν ὅλην τὴν Γαλιλαίαν et peragravit Iesus totam Galilaeam. ib. v. 24. V, 29. 30. ὅλον τὸ σῶμα, pro τὸ σῶμα ὁλόκληρον, corpus, habens omnia ac integra membra. ibid. VI, 22. 23. IX, 26. 31. XIII, 33. XIV, 35. XVI, 26. τὸν κόσμον ὅλον omnia huius mundi bona. ibid. XX, 6. XXI, 4. XXII, 37. 40. XXIV, 14. XXVI, 13. 56. 59. Marc. I, 33. πόλις ὅλη omnes fere cives et incolae urbis. "Ολος enim, ut πᾶς, non semper absolute ponitur, sed saepe tantum *magnum numerum, insignem multitudinem, multos, varios, plurimos* significat. Idem valet de formulis ὅλος ὁ κόσμος, ὅλη ἡ γῆ. Marc. XIV, 9. XV, 33. Luc. XXIII, 5. 45. etc. Ioh. IX, 34. ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος tu, quantus es, vitiosus es. "Ολην τὴν ἡμέραν *toto die*, h. e. *omni die, continuo, semper, saepe, assidue.* Rom. VIII, 36. X, 21. Iacob. II, 10. ὅλον τὸν νόμον omnem legem, omnia ac singula legis praecepta etc. Alexandrini usi sunt hac voce pro כֹּל *omnis*, Genes. XXV, 25. XLI, 19. Levit. IV, 12. et pro כָּלִיל *perfectum, absolutum, totum, integrum.* Exod. XXVIII, 31. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 13. παρ' ὅλον τὸν βίον. ibid. III, 11. ὅλον ἕλκος; proverbium, quo significatur *res tota, quanta est, molestiis innumeris plena.* *Herodian.* lib. VII. p. 330. οὐσίαι τε ὅλαι πλουσίων ἀνδρῶν διηρπάγησαν et bona omnia divitum direpta fuerunt. Conf. *Schraderum* ad *Musaeum* p. 336.

ὉΛΟΤΕΛΗΣ, έος, ῆς, ὁ, ἡ, *integer, perfectus, totus, omnibus partibus absolutus*, i. q. ὅλος et ὁλόκληρος, ex ὅλος *totus, omnis*, et τελέω *perficio, absolvo.* Semel tantum legitur in N. T. 1 Thess. V, 23. αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἁγιάσαι ὑμᾶς ὁλοτελεῖς ipse autem Deus, omnis felicitatis christianae auctor, vos totos sanctos reddat, h. e. animo et corpore, ut in sequentibus explicatur. Adverbium ὁλοτελῶς inte-

integre, penitus, pro hebraico כָּלִיל legitur in *Aquilae* fragmentis Deut. XIII, 17.

ʼΟΛΥΜΠΑΣ, ᾶ, ὁ. *Olympas.* Nomen viri graecum, a monte celsissimo ὄλυμπος dicti. Nonnulli hoc nomen contractum volunt ex ʼΟλυμπιόδωρος. Semel in N. T. memoratur Rom. XVI, 15.

ʼΟΛΥΝΘΟΣ, ου, ὁ, *grossus, ficus immatura.* In N. T. tantum legitur Apoc. VI, 13. ὡς συκῆ βάλλει τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς, ὑπὸ μεγάλου ἀνέμου σειομένη, sicut ficus, a vehemente vento agitata, abiicit grossos suos. In versione Alexandrina respondet hebraico פַּגֶּיהָ idem, Cant. II, 13. et בִּכּוּרִים *primitiae.* Nahum III, 12. *Theophr.* Hist. Plant. II, 9. *Hesych.* ὄλυνθος· τὰ μὴ πεπεμμένα σῦκα, ficus, ad maturitatem non perducta. *Phavor.* ὄλυνθοι λέγονται τὰ ἄωρα σῦκα. Confer *Wetsteinii N. T.* T. II, p. 775.

ʼΟΛΩΣ, *omnino, prorsus.* Adverbium confirmandi, ab ὅλος *totus.* Matth. V, 34. μὴ ὀμόσαι ὅλως plane non esse iurandum. 1 Cor. V, 1. ὅλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία. Sed potest ὅλως h. l. etiam per *immo vero* reddi. Conf. *Epicteti* Enchirid. c. 12. Ibid. VI, 7. ἤδη μὲν οὖν ὅλως ἥττημα ἐν ὑμῖν ἐστιν. ib. XV, 29. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* ὅλως· παντελῶς, ἢ ἄρα, ὁμῶς. Confer *Wetsteinium N. T.* T. II. p. 116.

ʼΟΜΒΡΟΣ, ου, ὁ, *imber, pluvia*, q. ab ὁμοῦ *flaxe simul fluere*, i. q. ὄμβρημα. In N. T. tantum extat Luc. XII, 54. ὄμβρος ἔρχεται futura imminet tempestas pluvia. *Xenoph.* Oecon. V, 18. Alexandrini usi sunt hac voce pro שְׂעִירִם *imbres tenues*, Deut. XXXII, 2. Sapient. XVI, 16. Sirac. XLIX, 10. Repetitur etiam in versione *Aquilae* pro גֶּשֶׁם *imber, pluvia*, Prov. XXV, 24. et pro זֶרֶם in *Symmachi* reliquiis Iob. XXXVII, 6. *Hesych.* ὄμβρον· βρόχον, ὑετόν. *Etym. M.* ὁ ὁμοῦ βαίνων καὶ καταρχόμενος, ὁ βαρέως φερόμενος.

ʼΟΜΙΛΕΏ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *in coetu aliquo versor, conversor, commercium habeo*, ab ὅμιλος *coetus, turba*, ἄθροισμα, ὄχλος, θόρυβος, δῆμος, πλῆθος, σύνοδος, ἀπὸ τοῦ ὁμοῦ εἰλεῖσθαι κατ᾽ αὐτὸν ὄχλον, interprete *Hesychio.* In versione Alexandrina respondet τῷ הִתְהַלֵּךְ *continenter ambulare*, Prov. XXIII, 30. הָלַךְ *ivit, ambulavit.* Prov. XV, 12. *Hesych.* ὁμιλεῖ· συναναστρέφεται. Hinc *colloquor cum aliquo, familiariter confabulor, sermonem misceo*, i. q. συλλαλέω. Luc. XXIV, 14. καὶ αὐτοὶ ὡμίλουν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων et inter eundum colloquebantur de omnibus, quae acciderant, scilicet per istos dies. ibid. v. 15. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συζητεῖν illis autem ita sermones miscentibus ac disceptantibus. Act. XX, 11. ἐφ᾽ ἱκανόν τε ὁμιλήσας et multum

tum cum iis familiariter collocutus. Ita enim haec verba et sequentia ἄχρις αὐγῆς reddere mallem, quam ex nonnullorum interpretum sententia: longa ad eos oratione habita. ibid. XXIV, 26. Saepius non legitur in N. T. Respondet autem in hac significatione hebraico שׂוּחַ, quod Genes. XXIV, 63. *Aquila* per ὁμιλῆσαι, Alexandrini ἀδολεσχῆσαι et *Symmach.* λαλῆσαι expresserunt. *Ioseph.* A. I. X, 5. 6. XI, 6. 11. [illegible] πρὸς ἀλλήλους ὁμιλούντων. Conf. etiam *Abreschii* Lectt. Aristaenet. p. 50. *Hesych.* ὁμιλεῖν· ἐπικοινωνῆσαι, ἀναστρέφεσθαι, λαλεῖν· τίθεται καὶ ἀντὶ φιλίας καὶ διαλέξεως.

ΟΜΙΛΙ΄Α, ας, ἡ, 1) proprie: *ipsa actio versandi in coetu hominum, conversatio, congressus, consuetudo, commercium, familiaritas,* ab ὅμιλος. *Aelian.* V. H. XIII, 1. *Aeschin. Socr.* Dial. I, 2. 2) *colloquium familiare.* Sic semel legitur in N. T. 1 Cor. XV, 33. φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι κακαὶ bene moratos corrumpunt colloquia, vel etiam conversationes, cum impiis et scelestis. ubi videndus *Wetstenius*. *Aquila* [illegible] cum שִׂיחַ Ps. LV, 3. reddidit ὁμιλίαν, Alexandrini autem per ἀδολεσχίαν, et ibid. CIV, 35. Alex. διαλογὴ habent, *Aquila* autem ὁμιλία. *Ioseph.* A. I. XI, 3. 2. εἰς ὁμιλίαν τρέπεται μετὰ τριῶν σωματοφυλάκων. Sapient. VIII, 18. et apud *Aelian.* V. H. II, 19. ὁμιλία de dissertatione philosophica usurpatur. *Moeris Atticista:* ὁμιλία· διάλεξις.

ΟΜΙΛΟΣ, ου, ὁ, *turba, coetus, multitudo hominum,* q. ab ὁμοῦ simul et ἴλη agmen, *turba,* vel ab ὁμοῦ εἰλεῖσθαι. In N. T. tantum legitur Apoc. XVIII, 17. καὶ πᾶς ἐπὶ τῶν πλοίων ὁ ὅμιλος. Sed in nonnullis codicibus legitur ὁ ἐπὶ τῶν [illegible] πλέων. *Thucyd.* IV. c. 112. ὁ ἄλλος ὅμιλος κατὰ πάντα [illegible]. *Homer.* Iliad. φ', v. 603. *Symmachus* hac voce usus est pro עֵדָה, Ps. I, 5. *Hesych.* ὅμιλος· [illegible] ἀπὸ τοῦ ὁμοῦ ἴλας εἶναι, καὶ πλῆθος ὄχλου. Idem: [illegible] ὄχλος, θόρυβος, δῆμος, πλῆθος, μάχη, σύνοδος, ἀπὸ τοῦ ὁμιλεῖσθαι κατ' αὐτὸν ὄχλον. Idem fere *Suidas* tradit.

ΟΜΙ΄ΧΛΗ, ionice ΟΜΙ΄ΧΛΗ, ης, ἡ, *nebula, caligo,* unde ὁμιχλώδης, ες, *nebulosus, caliginosus.* Ita semel legitur in textu N. T. graeco, a *Griesbachio* edito, 2 Petr. II, 17. καὶ ὁμίχλαι (al. νεφέλαι) ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι, et nebulae, a vento procelloso agitatae. Confer etiam *Bengelium* et *Matthaei* ad h. l. In versione Alexandrina respondet hebraicis אֹפֶל *obscuritas,* Amos IV, 13. עֲרָפֶל *caligo,* Iob. XXXVIII, 9. Ioel. II, 2. et עָנָן, Deut. IV, 11. Vide et Sapient. II, 4. Sir. XXIV, 3. XLIII, 27. *Xenoph.* Anab. IV, 2. 5. *Hesych.* ὁμίχλη ἢ ὀμίχλη· ἀὴρ παχύς, σκοτεινὸς ἀχλὺς [illegible], σκοτία. *Suid.* ὁμίχλη, ἀορασία, ἢ παχὺς ἀήρ. Idem: ὁμίχλη· ὁ τεθολωμένος ἀήρ, καὶ μὴ διαυγής, μηδὲ λαμπρός. Lex. Cyrilli MS. Brem. ὁμίχλη· ὁ παχὺς καὶ ὑγρότατος ἀήρ.

ΟΜΜΑ,

ὌΜΜΑ, ατος, τὸ, *oculus*, i. q. ὀφθαλμός, proprie: *visum*, *spectaculum*, etiam *adspectus*, *facies*. Est verbale a prima persona perf. pass. ὦμμαι, verbi ὄπτομαι *video*. Semel legitur in N. T. Marc. VIII, 23. καὶ πτύσας εἰς τὰ ὄμματα αὐτῦ, scilicet τυφλῦ. Alexandrini pro עַיִן *oculus*. Prov. VI, 4. VII, 2. X, 26. XXIII, 5. *Demosthen.* p. 1405, 5. ed. *Reiske*. Interdum omittitur ὄμμα, v. c. post ἀτενίζειν. Act. I, 10. ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν (scilicet τοῖς ὄμμασιν) εἰς τὸν οὐρανόν. Conf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 270.

ὈΜΝΥΩ, vel ὈΜΝΥΜΙ, fut. ὀμόσω, praet. ὤμοκα, aor. 1. ὤμοσα: tempora enim mutuo petit ab ὀμόω. 1) iurare, *religiose aliquid asserere*, *iureiurando confirmare aliquid*, *polliceor*; *aut minor*, et proprie usurpatur de hominibus, Deum veritatis testem invocantibus et vindictam divinam sibi deposcentibus, nisi verum dicant. Varie autem construitur haec vox in N. T. libris. Matth. V, 34. 35. et 36. μὴ ὀμόσαι ὅλως, μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ — μήτε ἐν τῇ γῇ — μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα — μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ συ ὀμόσῃς omnino non iurandum esse, neque per coelum — neque per terram — neque per Hierosolymam — neque per caput tuum iurabis. Ier. V, 7. וַיִּשָּׁבְעוּ בְּלֹא אֱלֹהִים Alexandrini καὶ ὤμνυον ἐν τοῖς μὴ ὖσι θεοῖς. 1 Regg. II, 42. Conf. *Syrum* Iac. V, 12. Eadem constructio verbi ὀμνύω cum ἐν reperitur etiam Matth. XXIII, 16. 18. 20. 21. 22. ib. XXVI, 74. et Marc. XIV, 71. *Eurip. Hippolyt.* v. 1025. *Aristoph. Pace* v. 138. Confer *Spanhemium* ad *Aristoph. Plutum* v. 129. et *Drakenborch.* ad *Silium Italic.* L. VIII. v. 105. Absolute et sine omni casu ponitur: ἤρξατο καταθεματίζειν καὶ ὀμνύειν — ἤρξατο ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνύναι male sibi precatus iuravit. Marc. VI, 23. καὶ ὤμοσεν αὐτῇ iureiurando interposito ei promisit. Cum accusativo construitur Iac. V, 12. μὴ ὀμνύετε, μήτε τὸν ὐρανὸν, μήτε τὴν γῆν, μήτε ἄλλον τινὰ ὅρκον ne iuretis per coelum et per terram, aut ulla alia simili iurandi formula utamini. Constructio haec verbi ὀμνύειν cum casu quarto apud graecos Scriptores haud raro invenitur. Conf. *Demosthen.* p. 622. l. 22. ed. *Reiske*: ὀμνύω τὺς θεὺς ἅπαντας. *Ioseph.* A. I. V, 1. 1. XIII, 3. 4. *Diog. Laërt.* l. VIII, p. 881. *Apollon. Rhod.* l. III. v. 669. Simili modo *Cicero* ad Famil. VII. Ep. 12. f. 5. „quomodo autem tibi placebit *Iovem lapidem iurare*." Cum praepositione κατὰ legitur Hebr. VI, 16. ἄνθρωποι μὲν γὰρ κατὰ τῦ μείζονος ὀμνύυσι, nam homines quidem per maximum (nempe *Deum*; nam comparativus h. l. ponitur pro superlativo.) iurant, coll. v. 13. Eadem constructione plurimum quoque usi sunt non solum Alexandrini interpretes, v. c. 1 Sam. XXVIII, 10. Ies. LXII, 8. Amos VI, 8. sed etiam graeci Scriptores, v. c. *Aesopus* Fabula 68. ὁ μὲν σῦς ὤμνυε κατὰ τῆς Ἀφροδίτης. *Demosthen.* p. 852.

p. 852. l. 19. et 1306. l. 21. ed. *Reiske.* Confer *Wetstenii N. T.* T. II. p. 405. — Apoc. X, 6. ὤμοσεν ἐν τῷ ζῶντι κ. τ. λ. 2) ἀνθρωποπαθῶς tribuitur Deo, ad indicandam summam promissionum et comminationum eius veritatem, firmitatem et certitudinem. In promissionibus adhibetur Luc. I, 73. ὅρκον ὃν ὤμοσε πρὸς ἀβραὰμ pro τῷ ἀβραάμ, promissionis, quam, interposita sua maiestate, dedit Abrahamo. Formula ὅρκον ὀμνύειν reperitur etiam apud *Demosthen.* p. 679. 69. ed. *Reiske.* Act. II, 30. ὅτι ὅρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ θεός. ibid. VII, 17. ἐπαγγελίας ἧς ὤμοσεν ὁ θεὸς τῷ ἀβραάμ. Hebr. VI, 13. θεὸς ἐπεὶ — ὤμοσε καθ' ἑαυτοῦ Deus, quia non habet maiorem et superiorem, interposita sua maiestate, sancte et cum iuramento promisit. ibid. VII, 21. In comminationibus divinis adhibetur Hebr. III, 11. ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου. ibid. v. 18. IV, 3. Saepius non legitur in N. T. Conf. *Vorstii* Philologiam Sacram c. 36. p. 663. ed. *Fischeri* et *Georgii* Vindicias N. T. lib. III, c. 4. p. 336.

ὉΜΟΘΥΜΑΔΌΝ. Adverbium, *concorditer, unanimiter, uno animo; summo animorum consensu, simul, coniunctim, una,* ita, ut partim animorum consensum innuat, partim ad locum et tempus referatur, ab ὁμόθυμος *unanimis*, quod ex ὁμὸς *similis* et θυμὸς *animus.* Act. I, 14. οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ hi omnes una assidue preces faciebant. ibid. II, 1. ἦσαν ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτὸ omnes pariter erant in uno eodemque loco. ibid. v. 46. IV, 24. ὁμοθυμαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν θεὸν omnes una ad Deum precati sunt. ibid. V, 12. VII, 57. ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτὸν omnes unum impetum in eum fecerunt. ibid. VIII, 6. XII, 20. XV, 25. γενομένοις ὁμοθυμαδὸν in consessu. Alii vertunt: ex sententia totius ecclesiae. ibid. XVIII, 12. XIX, 29. ὥρμησαν δὲ ὁμοθυμαδὸν εἰς θέατρον omnes irruerunt in theatrum. Rom. XV, 6. ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἑνὶ στόματι δοξάζητε τὸν θεὸν ut unanimiter et uno ore Deum celebretis. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini usi sunt hoc adverbio pro יחד *una, simul, pariter,* et יחדו, vel אחד idem, Exod. XIX, 18. Iob. XVI, 10. XVII, 16. XXI, 26. Thren. II, 8. et pro אתו *cum eo.* Num. XXVII, 21. Adde Num. XXIV, 24. καὶ αὐτοὶ ὁμοθυμαδὸν ἀπολοῦνται. *Herodian.* IV, 3. 6. *Aristoph. Av.* v. 1016. *Ioseph. A. I.* XV, 8. 2. ὁμοθυμαδὸν ἐξεβόων una omnes vociferabantur. ibid. XIX, 9. 1. *Suid.* ὁμοθυμαδὸν ὁμοφρόνως, ὁμοψύχως. *Hesych.* ὁμοθυμαδὸν· ὁμοῦ, ὁμοψύχως. *Gloss. Vett.* ὁμοθυμαδὸν· *universi, una, pariter, gregatim, simul.* Conf. *Wetstenium N. T.* T. II. p. 93.

ὉΜΟΙΆΖΩ, fut. άσω, *similis sum*, ab ὅμοιος *similis.* Semel legitur in N. T. Marc. XIV, 70. καὶ γὰρ γαλιλαῖος εἶ, καὶ ἡ λα-

ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει nam et Galilaeus es, et dialectus tua similis est.

Ὁμοιοπαθὴς, έος, οῦς, ὁ, ἡ, *similibus vel iisdem affectibus praeditus, similiter affectus, iisdem, aut similibus affectionibus malis et imbecillitatibus obnoxius, similis*, ab ὅμοιος *similis* et πάθος *affectus*. Bis tantum legitur in N. T. Act. XIV, 15. καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμεν ὑμῖν ἄνθρωποι nos quoque sumus homines, vobis plane similes, humanae imbecillitati pariter ac vos obnoxii. Iacob. V, 17. ἠλίας ἄνθρωπος ἦν ὁμοιοπαθὴς ἡμῖν Elias erat homo, nobis non dissimilis. *Aristot. Ethic.* VIII, 13. *Theophrast. Hist. Plant.* V, 8. *Themist.* XXVI. p. 318. Sapient. VII, 3. ἐπὶ τὴν ὁμοιοπαθῆ κατέπεσον γῆν. *Macrob.* Saturnal. lib. IV. c. 6. Oratores ὁμοιοπάθειαν vocant, quoties de similitudine passionis πάθος nascitur. *Max. Tyrius* Diss. XXVII. p. 261. ὁμοπαθὴς habet. Vid. *Alberti* Obss. Philol. in N. T. p. 454. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 454.

Ὅμοιος, οία, ον, *similis, sive quoad naturam, sive quoad proprietates, animi affectus, mores, actiones, figuram externam, dignitatem* etc. ab ὁμὸς idem. Construitur cum dativo, interdum etiam cum genitivo. Matth. XI, 16. ὁμοία ἐστὶ παιδίοις comparari possunt cum pueris. Ibid. XIII, 31. ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως comparari potest religio christiana cum grano sinapis. Ioh. VIII, 55. ἔσομαι ὅμοιος ὑμῶν ψεύστης similis vobis essem mendax. Ad mores et actiones etiam refertur Luc. VI, 47. 48. 49. VII, 31. 32. XII, 36. — Ioh. IX, 9. ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν similis ipsi est facie et forma externa. — Simili modo de externa specie et figura adhibetur Apoc. IV, 3. 6. 7. IX, 7. 10. 19. XI, 1. XIII, 2. Galat. V, 21. καὶ τὰ ὅμοια τούτοις et his similia vitia. 1 Ioh. III, 2. Iud. v. 7. 2) *aequalis, par*, i. q. ἴσος. Matth. XXII, 39. δευτέρα δὲ (ἐντολὴ) ὁμοία αὐτῇ (sc. ἐντολῇ) alterum praeceptum est aequale, h. e. aeque primum ac maximum praeceptum. Marc. XII, 31. *Hesych.* ὅμοια· ἴσα. Idem: ὅμοιος· ἐν ταυτῷ συνεστώς. *Aeschin. Socr.* Dial. I, 2. ubi ὅμοιος significat *eiusdem artis, aeque gnarum*. *Homer.* Iliad. δ, v. 418. — Alexandrini usi sunt hac voce pro דומה, Chald. דמה, דמיה idem, Cant. II, 9. Dan. III, 25. VII, 5. דמות *similitudo*, Ies. XIII, 3. et כמו *sicut, secundum*. Exod. XVII, 7. 1 Sam. X, 24. 2 Sam. IX, 8. etc.

Ὁμοιότης, ητος, ἡ, *similitudo, convenientia unius cum altero eaque tam essentialis, quam accidentalis, tam ex natura, quam ex aliis relationibus fluens*, etiam *aequalitas, paritas*, ab ὅμοιος *similis; par*, quod vide. Bis tantum legitur in N. T. Hebr. IV, 15. πεπειρασμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα, ubi sermo est de Christo, qui easdem nobiscum sustinuit

tinuit infirmitates, ut adeo ὁμοιότης h. l. similitudinem perfectam, ad adiuncta relatam, significet. ibid. VII, 15. κατὰ τὴν ὁμοιότητα μελχισεδὲκ Melchisedecho similis. Alexandrini pro לְמִינוֹ, vel לְמִינֵהוּ *in speciem*, vel *secundum speciem suam*, Genes. I, 11. 12. habent κατὰ γένος καὶ καθ' ὁμοιότητα.

Ὁμοιόω, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie: *assimilo, conformo, similem reddo et facio*, sive quoad naturam, sive quoad mores et actiones, sive quoad figuram externam, sive quoad alia adiuncta. Ὁμοιόομαι, ῦμαι, *actu similis fio, vel sum, imitor, me conformo*, ab ὅμοιος *similis*, quod vide. Matth. VI, 8. μὴ ἦν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς ne eorum mores imitemini, aut eodem modo vos geratis. ibid. VII, 26. ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ similis est stulto. ibid. XIII, 24. XVIII, 23. XXII, 2. XXV, 1. Act. XIV, 11. οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις Dei formam humanam sumserunt. *Apollodor.* III. c. 10. §. 7. Διὸς δὲ Λήδᾳ συνελθόντος ὁμοιωθέντος κύκνῳ. Rom. IX, 29. ὡς γομόῤῥα ἂν ὡμοιώθημεν incolarum Gomorrhae fata experti fuissemus. Hebr. II, 17. ὅθεν ὤφειλε κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι quare debebat Christus nobis similis fieri in omnibus infirmitatibus, excepto peccato. *Hesych.* ὁμοιοῦσθαι· ἐξισοῦσθαι. In eadem significatione respondet hebraico דָּמָה *similis fuit*, in Kal, Niphal et Pihel, apud Alexandr. Ps. XLVIII, 12. Cant. VII, 7. ὡμοιώθης τῷ φοίνικι. Ies. I, 9. καὶ ὡς γομόῤῥα ἂν ὡμοιώθημεν. Ezech. XXXI, 18. et XXXII, 2. נִמְשַׁל *similis fit*. Ps. XXVII, 1. CXLII, 8. Adde Sirac. XIII, 1. ὁ κοινωνῶν ὑπερηφάνῳ ὁμοιωθήσεται αὐτῷ. ibid. XXV, 14. 1 Macc. III, 4. 2) *comparo, comparationem instituo verbis*. Matth. VII, 24. ὁμοιώσω αὐτὸν ἀνδρὶ φρονίμῳ comparo eum cum sapienti homine. ib. XI, 16. τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην; cui vero similem dicam hanc nationem? Marc. IV, 30. Luc. VII, 21. XIII, 18. 20. Saepius non legitur in N. T. *Philostrat.* Vit. Soph. II, c. 27. s. 3. καί τι καὶ τῷ Πολέμωνι ὁμοιούντων αὐτόν. Adde Alexandrinos Cantic. I, 8. Ies. XL, 18. 25. Thren. II, 13. ἢ τί ὁμοιώσω σοι θύγατερ ἱερουσαλήμ; Ezech. XXXI, 2. Sapient. VII, 10. XIII, 14.

Ὁμοίωμα, τος, τὸ, *similitudo, conformitas, convenientia, tam naturae, quam actionum, proprietatum, figurae aliorumque adiunctorum*, etiam per metonymiam: *simulacrum, figura, expressa ad alicuius similitudinem, forma, quae habet et refert similitudinem*, seu *unius cum altero convenientiam*. Est nomen verbale a prima pers. perf. pass. ὡμοίωμαι, verbi ὁμοιόω *assimilo*, item *comparo*. Rom. I, 23. καὶ ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου θεοῦ ἐν ὁμοιώματι (pro ὁμοίωμα) εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου Deum summum et aeternum numen mutarunt cum imagine, seu figura, similitudinem hominis mortalis referente. Ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος positum est h. l. pro ἐν ὁμοιώματι εἰκο-

εἰκονικῷ simulacro iconico, ut ait *Suetonius Vit. Calig.* c. 22. Apud *Athenaeum Deipnosoph.* V, 8. p. 205. legitur ἐν ἀγάλματι εἰκονικῷ. Ib. V, 14. ἐπὶ τὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως ἀδὰμ super eos, qui non peccarunt ad similitudinem transgressionis Adami, h. e. qui non violarunt legem revelatam. ibid. VI, 5. εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τῦ θανάτυ αὐτῦ si enim ad similitudinem mortis Christi mortui sumus, seu renuntiavimus peccato. ibid. VIII, 3. ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας corpore indutum, simili ei, quo instructi sunt homines vitiosi. Phil. II, 7. ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος verus homo factus, vera humana natura et proprietatibus adiunctisque humanis gaudens. Apoc. IX, 7. καὶ τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀκρίδων ὅμοια ἵπποις et figurae locustarum similes erant equis. — כְּמַרְאֵה סוּסִים מַרְאֵהוּ Ioel II, 4. partim quod locustae equinum quodammodo caput habent, ut ait *Aldrovandus* de locustis, partim quod saltibus equos imitantur. Vide *Bocharti Hieroz.* T. II. p. 474. Saepius non legitur in N. T. In versione Alex. respondet hebraico תְּמוּנָה *imago, similitudo*, Exod. XX, 4. Devt. IV, 12. 15. 16. תַּבְנִית *similitudo, exemplar, forma*, Devt. IV, 16. 17. 18. Ios. XXII, 28. דְּמוּת *similitudo*, 2 Regg. XVI, 10. 2 Chron. IV, 3. Ies. XL, 18. צֶלֶם *imago*, 1 Sam. VI, 5. et תֹּאַר *forma, species.* Iudd. VIII, 18.

ʽΟΜΟΙ͂ΩΣ. Adverbium, *similiter, simili modo, eodem modo*, ab ὅμοιος *similis, par, aequalis.* Matth. XXII, 26. XXVI, 35. ὁμοίως καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον hoc similiter omnes reliqui discipuli professi sunt. ibid. XXVII, 41. Marc. IV, 16. ὁμοίως, sc. ὡς οἱ παρὰ τὴν ὁδὸν σπειρόμενοι. ibid. XV, 31. Luc. III, 11. ὁμοίως ποιείτω eodem modo se gerat. ibid. V, 10. 33. VI, 31. X, 32. 37. XIII. 5. XVI, 25. καὶ λάζαρος ὁμοίως τὰ κακὰ ἀπέλαβεν et Lazarum eodem modo (scil. quo tu laeta. Sed rectius fortasse ὁμοίως h. l. *contra* vertitur.) mala recepisse. ib. XVII, 28. 31. XXII, 36. Ioh. V, 19. VI, 11. XXI, 23. Rom. I, 27. 1 Cor. VII, 3. 4. 22. Hebr. IX, 21. Iacob. II, 25. 1 Petr. III, 1. 7. V, 7. Iud. v. 8. Apoc. VIII, 12. Adde *Aeschin.* Dial. II, 32. 36. III, 10. Alexandrini usi sunt pro כְּ *ut, secundum, iuxta.* Prov. I, 27. IV, 18. Adde Ezech. XIV, 10. XLV, 11.

ʽΟΜΟΙ͂ΩΣΙΣ, εως, attice εως, ἡ, *ipsa assimilatio, similitudo, convenientia, conformitas, figura similis, simulacrum, effigies*, i. q. ὁμοίωμα et ὁμοιότης, qua posteriore voce *Suidas* quoque in interpretatione vocis ὁμοίωσις usus est. Est verbale a secunda pers. perf. pass. ὡμοίωσαι, verbi ὁμοιόω *assimilo.* Semel legitur haec vox in N. T. Iacob. III. 9. τὺς ἀνθρώπυς τὺς καθ' ὁμοίωσιν θεῦ γεγονότας homines, qui secundum similitudinem, seu ad imaginem Dei facti sunt. Observandum autem

tem est, imaginem Dei ea tantum complecti, in quibus aliqua hominum cum Deo conformitas et convenientia datur, perfectionem nempe internam animi, tam intellectus, quam voluntatis. Repetita autem sunt haec verba a Iacobo ex Genes. I, 26. 27. ubi homo creatus esse dicitur כִּדְמוּת וּבְצֶלֶם אֱלֹהִים. Respondet *ὁμοίωσις* in vers. Alex. hebraico דְּמוּת *similitudo*, Ps. LVIII, 5. Ezech. I, 10. X, 22. et תַּבְנִית *figura, similitudo*, Ezech. XXVIII, 12.

Ὁμολογέω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie et vi etymologiae: *unum idemque dico cum altero, adsentio, consentio*, ab ὁμοῦ *simul*, quod ab ὁμὸς *similis*, et λόγος *verbum, sermo*, quod a λέγω *dico*. *Strabo* VIII, p. 524. οὐχ ὁμολογοῦσι πρὸς ἀλλήλους περὶ τῶν αὐτῶν non consentiunt antiqui scriptores inter se de rebus iisdem. *Aeschin. Socr*. Dial. II, 13. 38. *Thucyd*. IV. c. 69. ὁμολογήσαντες ἐπὶ τούτοις ἐξῆλθον. Hinc ὁμολογεῖσθαι et ὁμολογούμενα de iis rebus dicuntur, de quibus inter eos, qui quaerunt et disputant de aliqua re, constat et convenit. *Aeschin. Socr*. Dial. II, 23. 26. et 31. ἐκ τοῦ νῦν ὡμολογημένου de quo nunc inter nos convenit. *Hesych*. ὁμολογῶ· συμφωνῶ. Conf. etiam de hac notione *Foësii* Oecon. Hipp. p. 274. 2) *confiteor, quod factum est, profiteor, palam agnosco, assero, affirmo, testor*, (*Aelian*. V. H. I, 26. IX, 15.) *agnosco profitendo, declaro*. Matth. VII, 23. καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς et tunc ego iis respondebo, seu palam profitebor. ibid. X, 32. πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς omnis, qui se palam professus fuerit in his terris sectatorem meum, hunc et ego palam meum sectatorem agnoscam et declarabo coram patre meo in vita futura. Construitur h. l. sequente ἐν cum dativo, ad imitationem hebraici הוֹדָה, quod non solum cum אֶת, 1 Regg. VIII, 33. 35. Genes. XXIX, 35. sed etiam mox cum בְּ, Iob. XL, 14. mox cum לְ, 1 Chron. XVI, 35. Ps. LXXV, 2. mox denique cum עַל, Nehem. I, 6. 9. 12. Ps. XXXII, 5. construitur. Conf. *Vorstii* Philol. Sacr. cap. 36. p. 662. ed. *Fischeri* et *Gataker*. de Stilo N. T. p. 183. cap. 18. Luc. XII, 8. Ioh. I, 20. καὶ ὡμολόγησε et libere ac palam professus est. ibid. IX, 22. ἐάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ Χριστὸν si quis auderet Iesum profiteri Messiam. ibid. XII, 42. διὰ τοὺς Φαρισαίους οὐχ ὡμολόγουν sed Pharisaeos metuentes non palam se professi sunt sectatores Christi. Act. XXIII, 8. Φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσι τὰ ἀμφότερα Pharisaei autem haec omnia pro vero habent. ibid. XXIV, 14. Rom. X, 9. 10. στόματι δὲ ὁμολογεῖται ore vero professio editur. Tit. I, 16. Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι iactant quidem verum Dei cultum. Hebr. XI, 13. 1 Ioh. I, 9. ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν si confitemur Deo peccata nostra. ibid. IV, 2. πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν

Χριστὸν

χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα, pro Ἰησοῦν, ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα χριστὸν, omnis doctor, qui profitendo agnoscit, Iesum, verum hominem, etiam esse Messiam, ibid. v. 3 et 15. 2 Ioh. v. 7. Adde Sirac. IV, 29. μὴ αἰσχυνθῇς ὁμολογῆσαι ἐφ' ἁμαρτίαις σου. Sap. XVIII, 13. 2 Macc. VI, 6. *Theophr.* Char. I, 2. 3) *promitto, polliceor, spondeo*, quia, qui promittit aliquid, palam aliquid profitetur, aut consentit ei, qui petens aliquid postulat. Matth. XIV, 7. ὅθεν μεθ' ὅρκου ὡμολόγησεν αὐτῇ, δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσηται quare iureiurando interposito ipsi pollicitus est, daturum, quaecunque postulatura esset. 1 Tim. VI, 12. ὡμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων, pro ποίησον τὴν καλὴν ὁμολογίαν, ἣν ὡμολόγησας ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων, praesta id, quod sancte promisisti, multis testibus praesentibus. In eadem significatione reperitur apud *Platonem* §. 64. *Dionys. Halic.* Lib. III, p. 181. τὰς ἐνόχας αὐταῖς ἐπὶ δίκην παρέξειν ὁμολογούντων. ib. p. 189. Τυῤῥηνοὶ δὲ συμμαχίαν ἀποτελεῖν ὡμολόγησαν. Conf. *Salmasium* de Modo Vsurarum p. 707 seq. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 412. et *Indicem Reiskii* ad *Lysiam* s. h. v. Hinc etiam in versione Alex. respondet hebraico נָדַר *vovit, promisit Deo*, Ierem. XLIV, 25. ποιήσομεν τὰς ὁμολογίας, ἃς ὡμολογήκαμεν, et נִשְׁבַּע *iuravit*. ibid. v. 26. 4) *cum laudibus celebro, gratias ago*, nam, qui gratias agit, animum gratum et pium ob accepta beneficia palam profitetur et alteri gratum animum spondet. Hebr. XIII, 15. καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ munera oris, quo eius benignitatem et maiestatem grati celebramus. Haec significatio est ab hebraico יָדָה *confessus est*, quod in Hiphil, הוֹדָה, significat: *celebrare laudibus et gratiarum actione*, v. c. Iob. XL, 9. ὁμολογήσω ὅτι δύναται ἡ δεξιά σου σῶσαι. Ps. XLIII, 4. 5. XLIV, 8. Conf. supra ἐξομολογέω, et *Glassii* Philol. Sacr. p. 1283. ed. *Dathii*. *Lucianus* pro lapso inter salut. verb. p. 502. χάριν ὁμολογῶν μεγάλῃ τῇ φωνῇ, χάριν οἶδά σοι, ἔφη, ὁ αὐτοκράτωρ. Sic etiam ὁμολογία pro *laude et celebratione* ponitur 3 Esr. IX, 8. δότε ὁμολογίαν καὶ δόξαν Κυρίῳ. Saepius non legitur in N. T.

ὉΜΟΛΟΓΊΑ, ας, ἡ, 1) proprie; *assensus, consensus, adstipulatio*, et per metonymiam: *res ipsa, de qua inter plures convenit et constat*, etiam *foedus*, ab ὁμολογέω *consentio, assentio*. *Thucyd.* III, 90. ἠνάγκασαν ὁμολογίᾳ τὴν ἀκρόπολιν παραδοῦναι. ibid. VI, c. 94. ὁμολογίᾳ certis conditionibus. De foedere pacis legitur apud *Isocratem* in Panegyr. c. 47. p. 126. ed. *Mori*. Adde *Aelian*. V. H. XIV, 15. παρὰ τὰς ὁμολογίας contra, quam inter ipsos convenerat. *Polyb.* III, 15 et 18. 2) *confessio, professio*. 2 Cor. IX, 13. ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ, pro εἰς τὸ εὐαγγέλιον

λιον τῆς ὁμολογίας ὑμῶν, ob obedientiam, quam praestatis religioni christianae, quam profitemini. 1 Tim. VI, 13. τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ ποντίου πιλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν qui ipse aliquando coram Pontio Pilato libere veritatem professus est. Hebr. III, 1. κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν considerate legatum ac summum sacerdotem, quem profitemur. *Chrysostomus* bene: τῆς ὁμολογίας, τουτέστι τῆς πίστεως ἡμῶν. Hebr. X, 23. κατέχομεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῆ firmi maneamus in spe, quam profitemur. 3) *promissio, sponsio.* 1 Tim. VI, 12. ὡμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων praesta id, quod sancte promisisti, multis testibus praesentibus. Conf. supra ὁμολογέω. Hebr. IV, 14. κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας omni studio hoc agamus, ut compotes fiamus promissionis, seu promissae felicitatis, de qua v. 9. Paulus locutus erat. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini hac voce usi sunt pro נֶדֶר *votum*, Levit. XXII, 18. Ierem. XLIV, 25. et pro נְדָבָה *voluntarium et promissum sacrificium*. Devt. XII, 16. 17. Ezech. XLVI, 13. Amos IV, 5. *Aelian.* V. H. VI, 1. X, 2 et 18.

ὉΜΟΛΟΓΟΥΜΕ´ΝΩΣ, *sine controversia, ex confesso, citra omnem dubitationem et controversiam, omnium consensu et confessione.* Adverbium a participio praes. pass. ὁμολογούμενον (*concessum, apertum, de quo nemo dubitat et inter omnes constat ac convenit. Theophr.* Char. XIII, 1. ὁμολογουμένου τοῦ πράγματος δικαίου εἶναι. *Xenoph.* Mem. IV, 6. 15.) verbi ὁμολογέω *confiteor, fateor, profiteor.* Semel tantum legitur in N. T. 1 Tim. III, 16. ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶ τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον omnium consensu gravissima est haec doctrina, pietatis magistra. Reperitur praeterea hoc adverbium in eadem significatione apud *Platonem* in Menex. c. 14 et 16. *Polyb.* I, 40. ὁμολογουμένως αἴτιος. ib. c. 55. ὁμολογουμένως ἐπιφανέστατον. *Lysias Orat.* XVIII, n. 13. ὁμολογουμένως πένητές εἰσι. et *Xenoph.* Hist. Gr. II, 3. 18. Conf. etiam Cel. *Irmisch.* ad *Herodian.* T. II. p. 252. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 331.

ὉΜΟ´ΤΕΧΝΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *qui est eiusdem artis et artificii, qui eandem artem manuariam exercet, profitetur et callet*, ex ὁμὸς *similis* et τέχνη *ars.* Semel legitur in N. T. Act. XVIII, 3. διὰ τὸ ὁμότεχνον εἶναι quia eandem artem exercebat. *Demosthen.* p. 611. 4. ed. *Reiske*: εἰς τὰς ὁμοτέχνους σοι πόρνας. *Herodot.* II, 89. *Lucianus Demonact.* 23. *Thom. M.* ὁμότεχνος· οὐ σύντεχνος. *Pollux* Onom. VII, §. 7. καὶ ὁμότεχνοι· καὶ σύντεχνοι. Similia adiectiva sunt: ὁμόφυλος, ὁμόψηφος, ὁμόσπονδος, ὁμοπάτωρ etc. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 574.

ʽΟΜΟΥ͂, Adverbium, notans 1) *simul, pariter, una*, ratione temporis et societatis, ab ὁμὸς *similis, par*. Ioh. IV, 36. ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρει καὶ ὁ θερίζων pariter gaudet et qui sementem fecit et qui metit. ibid. XX, 7. ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ, pro ἐπὶ τοῦ ὁμοῦ χρόνου, ambo vero simul accurrebant. *Xenoph.* Cyrop. III, 1. 1. VI, 3. 10. ὁμοῦ γὰρ τοῦ ἀγῶνος ὄντος. In versione Alex. respondet τῷ כְּאֶחָד *ut unus*, Esr. II, 64. et יַחַד *una, simul, pariter*, Iob. XXXIV, 29. Adde Sirac. XXII, 25. 2 Macc. VIII, 14. X, 15. XI, 8. 2) *in uno eodemque loco et contubernio*, i. q. ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ. Ioh. XXI, 2. ἦσαν ὁμοῦ (pro ἐπὶ τοῦ ὁμοῦ τόπου) Σίμων Πέτρος καὶ Θωμᾶς convenerant, aut erant in uno eodemque loco et contubernio Simon Petrus et Thomas. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 1. ὅπως ῥᾷστα ὁμοῦ γενοίμεθα ut eo facilius conveniremus. *Homer.* Odyss. ξ, v. 364. ὁμοῦ ἐτρεφόμην. *Hesych.* ὁμοῦ, ἐγγὺς, τοπικόν. Idem fere *Suidas* tradit. 3) interdum omittitur, v. c. Ioh. XVIII, 40. ἐκραύγησαν οὖν πάλιν πάντες, pro ὁμοῦ πάντες. *Sophocl.* Oedip. Colon. v. 1662. αὐδὴν ἔκλαιον πάντες, ubi Schol. πάντες· ἀντὶ τοῦ ὁμοῦ πάντες.

ʽΟΜΟ΄ΦΡΩΝ, ονος, ὁ, ἡ, *concors, unanimis, idem sentiens*, ex ὁμὸς *similis, par*, et φρὴν *mens*. Semel legitur in N. T. 1 Petr. III, 8. πάντες ὁμόφρονες omnes sitis concordes, i. q. τὸ αὐτὸ φρονοῦντες. Rom. XII, 16. XV, 5. et τὸ ἓν φρονοῦντες. Phil. II, 2. *Hesiod.* Theog. v. 60. Verbum ὁμοφρονεῖν *consentire, concordem esse*, legitur apud *Plutarch.* T. IX. p. 84 et 240. et ὁμοφροσύνη *concordia* ibid. T. VI. p. 259 et 593. ed. *Reiske.*

ʼΟΜΟ΄Ω. Vide supra ὀμνύω, vel ὄμνυμι.

ʼΟΜΩΣ, *tamen, veruntamen, quin et, atqui*. Coniunctio, quae differt ab ὁμῶς *simul, similiter, aeque, pariter*, i. q. ὁμοίως, (*Homer.* Iliad. Ψ, 312. *Hesych.* ὁμῶς· ὁμοίως. *Phavor.* ὁμῶς· ἀντὶ τοῦ ὁμοίως, περισπᾶται.) accentu. Ioh. XII, 42. ὅμως μέντοι (*Herodot.* I, 189.) καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν attamen etiam e primariis multi ipsi fidem habuerunt. 1 Cor. XIV, 7. ubi tamen loco ὅμως *Wetstenio* et aliis videtur scribendum esse ὁμῶς. Galat. III, 15. Saepius non legitur in N. T. *Aeschin.* Dial. II, 33. 34. *Xenoph.* de Venat. I, 3. Cf. *Zeunium* ad *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 416. Interdum ὅμως omittitur, v. c. 1 Cor. IV, 4. ἀλλ᾽ (ὅμως) οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμαι. Cf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 386. *Hesych.* ὅμως· πλήν.

ʼΟΝΑΡ, τό. Vocabulum ἄκλιτον, seu defectivum, casibus nonnisi nominativo, accusativo et vocativo gaudens. Significat: *somnium, insomnium, imaginem, quae in somniis apparet et per ea menti obiicitur.* (*Demosthen.* p. 429. l. 18. ed. *Reiske. Herodian.* II, c. 9. §. 5.) Opponitur huic apud Graecos ὕπαρ, τὸ,

σοῦ ἄυλιτον, *visio vera, quae eventu comprobatur.* Conf. *Valckenar.* ad *Ammonium* III. 15. p. 217. et *Irmisch.* ad *Herodian.* T. II. p. 275. *Hesych.* ὄναρ· καθ' ὕπνον φαντασία. *Suid.* ὄναρ· ὄνειρος. Matth. I, 20. ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ angelus Dei in somnio apparuit ei. Grammatici veteres, v. c. *Suidas*, *Phrynichus* et *Thomas M.* (p. 650. οὐ χρὴ κατ' ὄναρ λέγειν, ὥσπερ οὐδὲ καθ' ὕπαρ, ἀλλὰ ὄναρ καὶ ὕπαρ. οἷον, ὄναρ εἶδον τὸν δεῖνα, ἢ ἐξ ὄψεως ὀνείρου τόδε λέγει τις. Vide ad h. l. *Oudendorpium.*) et alii observarunt, probos Scriptores graecos fere praecise dicere solere ὄναρ, omissa praepositione κατά. Vide *Platonem* in Philebo p. 76. *Diog. Laërt.* I, s. 117. Sed plene tamen haec formula legitur apud *Aelian.* V. H. Lib. I, cap. 13. ὁ Συρακούσιος Γέλων κατ' ὄναρ ἐβέβλητο κεραυνῷ Gelo, Syracusius ille, per somnium fulmine tangi sibi videbatur. Adde *Iamblichum* de Myster. Aegypt. sect. III, c. 3. p. 65. Caeterum pro κατ' ὄναρ Alexandrini interpretes formula καθ' ὕπνον uti solent, v. c. Genes. XX, 16. et XXXI, 11. Conf. *Abreschii* Lectiones Aristaenet. p. 299 sq. qui docuit, formulam κατ' ὄναρ usurpatam a Graecis fuisse, quando indicare voluissent, aliquid factum esse *somnii monitu*, vel *ex somnii praecepto*, aut *convenienter somno*. Matth. II, 12. χρηματισθέντες κατ' ὄναρ moniti divinitus in somnio. Ibid. v. 13. 19. 22. XXVII, 19. Saepius non legitur in N. T.

Ὀνάριον, ου, τό, *asellus, asinus.* Deminutivum ab ὄνος *asinus.* Semel legitur in N. T. Ioh. XII, 14. εὑρὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον, coll. v. 15. πῶλον ὄνου. *Athenaeus* XIII. p. 582. C. *Suid.* ὀνίδιον, ὀνάριον.

Ὀνειδίζω, fut. ίσω, 1) proprie: *probris incesso, iniuste aliquem conviciis et probris afficio ac proscindo, praeter meritum et improbo ore virulentaque lingua probra ac convicia in aliquem exonero, probrose obiicio, convicior insontem*, h. e. λέγω ὀνείδεα, ut loquitur *Homer.* Iliad. β', 222. Passivum ὀνειδίζομαι *conviciis laceror, proscindor.* Est ab ὄνειδος *probrum.* Matth. V, 11. μακάριοί ἐστε, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι, sc. οἱ ἄνθρωποι, o beatos vos, quando probris vos incessunt homines et persequuntur. ibid. XXVII, 44. Marc. XV, 32. Luc. VI, 22. Rom. XV, 3. οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε ἐπέπεσον ἐπ' ἐμέ conviciis hominum te lacerantium urgeor. 1 Tim. IV, 10. Iacob. I, 5. παρὰ τοῦ θεοῦ, τοῦ διδόντος πᾶσιν ἁπλῶς καὶ μὴ ὀνειδίζοντος a Deo, qui omnibus sincere dat, nec beneficia, in homines collata, exprobrat, aut hominibus probrose obiicit. Ὀνειδίζειν respondet h. l. nostro: *aufrücken, vorrücken*, et eodem sensu legitur apud Sirac. XVIII, 18. XX, 15. ὀλίγα δώσει καὶ πολλὰ ὀνειδίσει. ib. XLI, 22. μετὰ τὸ δοῦναι μὴ ὀνείδιζε. *Eustathius* p. 66. 10. ὀνειδίζειν· τὰ εὐεργεσίας ἀνα-

φέρειν

φέρειν τοῖς εὐαγγελισμένοις. 1 Petr. IV, 14. εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοί ἐστε si probris incessimini ob professionem religionis christianae, beati estis. Alexandrini usi sunt hac voce pro חֵרֵף *exprobravit*, *probro affecit*, Iudd. VIII, 15. Nehem. VI, 13. Ps. LV, 13. חִסֵּד idem, Prov. XXV, 10. הִכְלִים *pudore, ignominia affecit*, ibid. v. 8. et גִּדֵּף *conviciatus est verbis*, Ies. XXXVII, 6. 2) *iuste increpo et exprobro*, *vitupero*, *reprehendo*, *cum exprobratione criminis arguo de actione indigna*, *redarguo*, etiam *accuso*. Matth. XI, 20. τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις tunc incepit reprehendere incolas urbium. Marc. XVI, 14. ὠνείδισε τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν reprehendit incredulitatem eorum. In eadem significatione reperitur apud *Xenoph. Mem.* II, 9. 8. *Aelian. V. H.* XIV, 28. et in vers. Alex. Prov. XX, 4. Saepius non legitur in N. T.

ὈΝΕΙΔΙΣΜΟΣ, οῦ, ὁ, i. q. ὀνείδισμα, et tam *active*, quam *passive* usurpatur. Active si sumitur, notat: *convicium*, *probrum*, *opprobrium*, *vituperium*, *sive verum*, *sive falsum*, *quod quis in alios*, *sontes ac innocentes*, *conicit*, *et omnis generis afflictionem*, *qua alios afficimus*. Passive vero si adhibetur, significat: *opprobrium*, *convicium*, *vituperium*, *quod quis vel ex merito*, *vel innocens ipse sustinet*, etiam *omnis generis afflictionem*, *qua aliquis afficitur*, ab ὄνειδος *probrum*. Aeque late patet ac hebr. חֶרְפָּה, cui etiam respondet in vers. Alex. v. c. Ios. V, 9. Ps. LXVIII, 10. 12. 13. 23. 24. LXXIII, 23. LXXVIII, 13. LXXXVIII, 49. Legitur autem in N. T. Rom. XV, 3. οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε ἐπέπεσον ἐπ' ἐμὲ opprobria eorum, qui te probris incesserunt, sustineo. 1 Tim. III, 7. ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμὸν ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου, i. q. v. 6. ἵνα μὴ εἰς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου ne sinistra iudicia adversariorum religionis christianae experiatur, aut, ne vita ante acta ei exprobrari possit. Hebr. X, 33. ὀνειδισμοῖς καὶ θλίψεσι θεατριζόμενοι conviciis et calamitatibus palam affecti et vexati. ibid. XI, 26. τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ Χριστοῦ calamitates ob veram religionem divinam ad exemplum quasi Christi perferendas. *Chrysost.* τὸν ὀνειδισμὸν ὃν ὁ Χριστὸς ὑπέμεινε. Est autem ambiguitas quaedam in formula ὀνειδισμὸς τοῦ Χριστοῦ, quae vel *contumeliam et afflictionem* significat, *qua quis afficitur ob religionem christianam*, vel *contumeliam et afflictionem eandem* notat, *qua etiam Christus affectus est*. Vtraque notio locum habet in loco Hebr. XIII, 13. τὸν ὀνειδισμὸν Χριστοῦ φέροντες ita, ut parati simus, ob religionem christianam easdem contumelias et afflictiones sustinere, quibus etiam Christus affectus est. Saepius non legitur in N. T. In versione Alex. non solum hebraico חֶרְפָּה respondet, ut supra iam docui, sed etiam גִּדּוּפִים *contumeliae*, *convicia*, Ies. XLIII, 28. et כְּלִמָּה *ignominia*, Ezech. XXVI, 6. XXXIV, 29. Adde Sirac. XXVII, 29. XXXI, 37. XLVII, 4.

ὌΝΕΙΔΟΣ, εος, τὸ, *probrum*, *dedecus*, *tam quo alios afficimus*, *quam quo ipsi afficimur*, vel ab ὀνέω *vitupero*, vel secundum *Etym. M.* ab ὀνῶ et εἴδω *video*, ut ὄνειδος idem sit, quod ὁ μεμπτὸν εἶδος ἔχων. *Hesych.* ὄνειδος· αἶσχος, μέμψις. et ὀνείδη· ὕβρις, χλευάσματα, κατηγορίαι, αἰσχύναι. Semel tantum in N. T. legitur Luc. I, 25. ἀφελεῖν τὸ ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις ut auferret opprobrium meum (h. e. sterilitatem meam. Conf. Genes. XXX, 23.) apud homines. In versione Alex. respondet hebraico חֶרְפָּה *probrum*, *opprobrium*, 1 Sam. XI, 2. Nehem. II, 17. חֶסֶד *probrum*, ex chaldaicae linguae usu, Levit. XX, 17. et כְּלִמָּה *ignominia*, Prov. XVIII, 13. Ies. XXX, 3. Micha II, 6. etc.

ὈΝΗΜΙ et ὈΝΙΝΗΜΙ, fut. ὀνήσω, perf. ὤνημαι, *iuvo*, *prosum*, *utilitatem affero*, ab ὀνέω. *Aelian. V. H.* III, 17. ὤνησαν Ἰωνίαν πολλὰ multum utilitatis attulerunt Ioniae. *Xenoph.* Anab. III, 1. 27. et VII, 1. 14. Praes. pass. ὄνημαι, seu ὄναμαι, aor. 1. ὠνησάμην, optat. ὀνησαίμην et per syncopen ὀναίμην, *utilitatem et fructum percipio ex aliqua re*, *iuvor*, *fruor*. *Hesych.* ὀναίμην· τύχοιμι, ἀπολαύσαιμι, ὠφεληθείην. *Suid.* ὀναίμην· ἐπιτύχοιμι, ἀπολαύσω. Semel tantum legitur in N. T. Philem. v. 20. ναὶ ἀδελφὲ, ἐγώ σου (pro ἐκ, seu ἐπί σου) ὀναίμην ἐν κυρίῳ obsecro, frater, fac, ut ego hunc ex te fructum et utilitatem percipiam, quia christianam religionem profiteris. Usus vero Paulus esse hac voce videtur ob vocem ὀνήσιμος, per elegantem paronomasiam. Sirac. XXX, 2. ὁ παιδεύων τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ὀνήσεται ἐπ' αὐτῷ. *Aelian. V. H.* XII, 25. ὤνατο Ἀλκίνου Ὀδυσσεύς. ibid. XIV, 24. Plura exempla dedit *Bergler.* ad *Alciphron.* II, Ep. 19. p. 316 sq. *Wetstenius N. T.* T. II. p. 382. et *Schwarzius* in Comment. Crit. Ling. Gr. p. 979. Hinc ὄνησις *fructus*, *utilitas*. Alex. Micha IV, 13. Ad matrem filia illa apud poetam *Philemonem*: γένοιτό σοι τέκνων ὄνησις, ὥσπερ καὶ δίκαιόν ἐστιν gaudio et emolumento tibi sint liberi, uti etiam aequum est. Confer de hac voce *Valckenaer.* ad *Theocrit. Adoniaz.* p. 362.

ὈΝΗΣΙΜΟΣ, ου, ὁ, *Onesimus*. Nomen proprium viri graecum, (vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 265 et 380.) qui fuit Christianus et servus Philemonis. Philem. v. 10. Coloss. IV, 9. Ὀνήσιμος, ου, ὁ, ἡ, *utilis*, *qui fructum et utilitatem afferre potest*; est ab ὄνημι *iuvo*, quod vide.

ὈΝΗΣΙΦΟΡΟΣ, ου, ὁ, *Onesiphorus*. Nomen viri graecum, i. q. *utilitatem et auxilium afferens*, ex ὄνησις, εως, ἡ, *fructus*, *utilitas*, *auxilium* et φέρω *fero*, *affero*. *Hesych.* ὀνησίφορος· ὠφέλειαν φέρων. Bis tantum commemoratur in N. T. 2 Tim. I, 16. IV, 19.

ὈΝΙΚΟΣ, ἡ, ὸν, *asinarius*. Bis tantum legitur in N. T. Matth. XVIII, 6. μύλος ὀνικὸς mola asinaria, h. e. quae ab asinis

nis circumagebatur, de qua vide pluribus *Bocharti* Hieroz. P. I. Lib. II. c. 13. *Ovid.* Faft. VI, 318. et de A. A. III, 290. *Lucian.* Afino 28. et Anthol. I, 33. 21. Conf. fupra fub μόλος. Luc. XVII, 2.

'ΟΝΟΜΑ, τος, τὸ, 1) proprie: *nomen, quo vel persona, vel res insignitur.* Dicitur ὄνομα fecundum alios ab ὄνημι iuvo, quia nomine iuvamur ad rem cognofcendam; fecundum alios vero a νέμω *tribuo*, quia unicuique proprium nomen tribuitur, ut ab alio diftinguatur. Matth. I, 23. 25. X, 2. τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστι ταῦτα. ib. XXVII, 32. Marc. III, 16. 17. V, 9. τί σοι ὄνομα; ibid. v. 22. XIV, 32. ὃ τὸ ὄνομα Γεθσημανῆ. Luc. I, 5. 13. 26. 27. 31. 59. etc. Κατ' ὄνομα *nominatim.* 3 Ioh. v. 15. Ioh. X, 3. πρόβατα καλεῖ κατ' ὄνομα oves, fuo quamque nomine vocat. (*Longus* Paftoral. IV. p. 136. τὰς τράγους ἐκάλεσεν ὀνομαστί. ibid. p. 147. ed. *P. Moll.* 1660. 4.) Huc etiam pertinet formula ὄνομά τινος ἐγράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς, quae de eo ufurpatur, *cui parata et deftinata funt multa virtutis praemia in coelo.* Luc. X, 20. Eundem fenfum habent etiam formulae τὸ ὄνομά τινός ἐστι ἐν βίβλῳ ζωῆς. Phil. IV, 3. et τὸ ὄνομά τινος γέγραπται ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς, Apoc. XVII, 8. nomen alicuius libro vitae infcriptum eft. Fingitur fcilicet Deus quafi librum quendam habere, in quo fuorum nomina fint confignata, ut beneficiis afficiantur, quemadmodum romani imperatores fuos libros rationum, et Perfarum reges fuos annales habebant, in quibus annotati et memorati erant, qui egregiam reipublicae et falutarem operam navarant. Cf. fupra fub βίβλος. 2) per metonymiam: *ipfa perfona et res, quae aliquo nomine infignitur,* et fpeciatim: *homo.* Act. I, 15. ἦν δὲ ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὡς ἑκατὸν εἴκοσιν una autem aderat turba hominum centum et viginti. *Syrus:* ܟܢܫܐ ܕܐܢܫܐ *turba hominum.* ibid. IV, 12. οὔτε γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις nec alius unquam hominibus datus eft. Apoc. III, 4. ἔχεις ὀλίγα ὀνόματα paucos habes. Ephef. I, 21. ὑπεράνω παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου et fuper omne, quod eft in dignitate. Sic etiam apud Latinos *nomen* ufurpatur pro hominibus, et populo, v. c. *Nomen Latinum, Etrufcum.* Liv. I, 10. „*nomen Caeninum* (h. e. Caeninenfes) in agrum romanum impetum facit." Vide plura eius generis apud *Veckuerum* in Hellenolexia II, 8. p. 338. Num. I, 2. במספר שמות, Alex. κατ' ἀριθμὸν ὀνομάτων. Cf. *Raphelii* Obff. Polybianas p. 297. *Cotelerium* ad T. I. Monumm. Graec. p. 814. *Canterum* Nov. Lectt. VIII, 10. et *Suiceri* Thef. Ecclef. T. II. p. 492. In hac vero fignificatione fi adhibetur in N. T. haud raro abundare folet, v. c. Matth. XXVIII, 19. βαπτίζοντες εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος,

pro

pro εἰς τὸν πατέρα, καὶ τὸν υἱὸν, καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα, coll. Rom. VI, 3. et Galat. III, 27. Adde 1 Cor. I, 13. et 15. Matth. I, 21. καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτῦ (pro αὐτὸν) ἰησῦν et eum Ieſum vocabis, coll. Geneſ. XLI, 51. וַיִּקְרָא אֶת־שֵׁם הַבְּכוֹר מְנַשֶּׁה. ibid. v. 52. Luc. I, 13. Act. III, 16. ἐπὶ τῇ πίςει τῦ ὀνόματος αὐτῦ, pro εἰς αὐτὸν, propter fiduciam in ſe poſitam. Malach. I, 14. שְׁמִי ego. Matth. VI, 9. ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σῦ ſanctiſſime tu ab hominibus colaris. 1 Cor. I, 2. τοῖς ἐπικαλυμένοις τὸ ὄνομα τῦ κυρίυ, h. e. qui profitentur religionem Chriſti, coll. Act. IX, 21. Similis formula legitur 2 Tim. II, 19. ὀνομάζειν τὸ ὄνομα χριςῦ doctrinam Chriſti profiteri et eius ſectatorem ac diſcipulum eſſe. 1 Cor. I, 10. per Chriſtum vos obteſtor. Phil. II, 10. ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι ἰησῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ut coram Ieſu omne genu flectatur. Apoc. XI, 13. ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτὰ occiſi ſunt in terrae motu homines ſeptem mille. Sic etiam שֵׁם haud raro otioſe ponitur, v. c. Pſ. XX, 2. Levit. XXIV, 11. Cf. *Feſſelii* Adverſaria Sacra I, c. 18. Sic etiam ὄνομα (ut *nomen* apud Latinos. Conf. *Drakenborch.* ad *Silium Italicum* XIV, 70.) apud graecos Scriptores uſurpatum reperitur, v. c. apud *Aelian. V. H.* XIII, c. 28. de Mane, Diogenis ſervo, aufugiente, qui, cum Delphos perveniſſet, a canibus diſcerptus eſt τῷ ὀνόματι τῦ δεσπότυ δίκας ἐκτίσας. *Lyſias* Orat. XIX. p. 924. τῷ ὀνόματι τῶν τετρακοσίων quadringentis. Conf. *Caſaub.* ad *Athenaeum* I, c. 14. et *Wetſtenii N. T.* T. II. p. 458. 3) *fama, qua quis innoteſcit, nominis celebritas*, per metonymiam adiuncti, ad imitationem hebraici שֵׁם Geneſ. XI, 4. 1 Paral. XI, 24. Cf. etiam *Syrum* 1 Macc. III, 41. et VIII, 1. Marc. VI, 14. φανερὸν γὰρ ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτῦ, coll. Matth. XIV, 1. ἤκυσεν ἡρώδης τὴν ἀκοὴν ἰησῦ. Hinc in verſione Alex. reſpondet τῷ שֵׁמַע *rumor, fama*, Num. XIV, 15. 2 Paral. IX, 1. et שֵׁמַע idem, Ioſ. VI, 28. IX, 9. *Aelian. V. H.* II, 13. πολὺ γὰρ ἦν τὸ τῦ Σωκράτυς ὄνομα magna enim erat Socratis fama. Latini etiam *nomen* pro *fama* habent, v. c. *Virg.* Aen. II, 89. „et nos aliquod nomenque decusque geſſimus.“ Cf. *Schwarz.* ad *Olearium* de Stilo N. T. p. 316. 4) *maieſtas, dignitas, qua aliquis gaudet, auctoritas, poteſtas*, et ſpeciatim: *maieſtas ſumma Dei O. M.* Luc. I, 49. ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτῦ ſumma eius eſt et maxime venerabilis maieſtas. Ioh. XII, 28. δόξασόν συ τὸ ὄνομα illuſtra iam per me maieſtatem tuam. Act. III, 16. ἐςερέωσε τὸ ὄνομα αὐτῦ miraculoſa hominis, quem videtis, ſanatione probavit vim et maieſtatem ſuam divinam. ibid. ἡ πίςις διὰ τῦ ὀνόματος ἰησῦ fiducia apoſtolorum, in ſummam poteſtatem et maieſtatem Chriſti poſita. Rom. IX, 17. ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μυ ἐν πάσῃ τῇ γῇ ut maieſtas mea per omnem terrarum orbem celebretur. Philipp. II, 9. ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα ὑπὲρ

τῶν

τῶν ὄνομα summam ei dignitatem, celebritatem et potestatem (ita שם usurpatur 1 Sam. XVII, 45. Ps. XX, 2 et 8.) tribuit et concessit. Hebr. I, 4. ὅσῳ διαφορώτερον παρ' αὐτὲς κεκληρονόμηκεν ὄνομα quo maiorem prae illis consecutus est dignitatem. ibid. XIII, 15. ubi tamen ὄνομα Θεῦ speciatim summam Dei benignitatem, ad imitationem hebraici שם (Ps. XVIII, 2 et 10. et LXIX, 31.) significat. Aeque late autem etiam apud Hebraeos vox שם patet 1 Chron. XVII, 8. Nehem. IX, 10. Ps. LXXII, 17. Ies. XLVIII, 9. *Achmet Oneirocr*, c. 172. εὕρησεν ὕψος καὶ ὄνομα πλέον τῶν ἄλλων βασιλέων. Conf. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 271. 5) *iussus, mandatum, auctoritas et potestas, quae alteri conceditur, ut aliquid efficiat, seu, qua quis aliquid agendum suscipit.* Matth. XXI, 9. εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίε laudandus, qui adest iussu Domini. ib. XXIII, 39. Marc. XI, 9. 10. XVI, 17. ἐν τῷ ὀνόματί μὲ δαιμόνια ἐκβαλῦσι iussu meo et meo potentissimo auxilio adiuti daemoniacos sanabunt. Act. III, 6. ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησῦ χρισῦ pro potestate et auctoritate, mihi a I. C. concessa. ibid. IV, 7. ἐν ποίᾳ δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι; qua potestate et cuius auctoritate? ibid. v. 10. XVI, 18. 23. ubi ἐν τῷ ὀνόματί με est i. q. κατὰ τὸ θέλημά με, coll. 1 Ioh. V, 14. *Ioseph*. A. I. IV, 1. 1. ἐπ' ὀνόματι τῦ Θεῦ κωλύειν. ibid. VII, 1. 5. ἐκ τῦ Δαυΐδε ὀνόματος iussu et auctoritate Davidis. ibid. VIII, 13. 8. et XI, 6. 12. Ita etiam legitur בשם, Exod. V, 23. 2 Paral. XIV, 11. Dan. IX, 6. Esther. VIII, 9. Alexandrini בשם המלך reddunt τῦ βασιλέως ἐπιτάξαντος. Adde Ioh. V, 43. X, 25. 6) ut latinum *nomen*, *falsa species, titulus obtentus, praetextus nominis, auctoritatis et mandati alterius.* Matth. VII, 22. ὀ τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν; nonne docuimus ita, ut diceremus, nos tuo iussu docere? ibid. XXIV, 5. πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί με multi nomen meum usurpabunt, seu se venditabunt Christum. Sequitur enim: λέγοντες· ἐγώ εἰμι ὁ χρισός. Marc. IX, 38. 39. XIII, 6. Luc. XXI, 8. Apoc. III, 1. ὄνομα ἔχεις, ὅτι ζῇς titulum habes, quod vivas. Sic etiam ὄνομα (ut Latinorum *nomen*, *Virgil*. Aen. IV, 172. *Ovid*. Heroid. V, 131.) usurpatur apud *Aristoph*. in Pluto v. 159. *Herodot*. VII, 138. ἡ δὲ σρατηλασίη ἡ βασιλέως ὄνομα μὲν εἶχε, ὡς ἐπ' Ἀθήνας ἐλαύνει, κατίετο δὲ ἐς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. *Chariton* V, 7. σὺ δὲ ὀνόματι τῦ νεκρῦ τὴν γυναῖκά με διέφθειρας. *Ioseph*. A. I. VIII, 13. f. 6. 7) *causa impulsiva, motivum, cuius intuitu aliquid fit et suscipitur.* Hinc εἰς ὄνομα, ἐν, ἐπὶ τῷ ὀνόματι *propter, gratia, causa, quatenus, qua, quia*, et idem est quod ἕνεκα et ὡς. Matth. X, 41. εἰς ὄνομα προφήτε qua prophetam. — εἰς ὄνομα δικαίε quia est pius et probus. ibid. v. 42. εἰς ὄνομα μαθητῦ quia est discipulus meus, pro ὡς μαθητήν.

τήν. In פִּרְקֵי אָבוֹת cap. VI, sect. 1. ait Rabbi Meir: כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ זוֹכֶה לִדְבָרִים הַרְבֵּה quicunque operam dat legi in nomen eius, i. e. qua, vel quia lex est, dignus est multis rebus. Conf. *Vorstii* Philol. Sacr. cap. 40. p. 739. et *Buxtorf.* Lex. Talmud. s. voce שֵׁם. Matth. XVIII, 5. *ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου* quia meus sectator est. Marc. IX, 37. 41. *ἐν ὀνόματι ὅτι χριστοῦ ἐστε* ideo, quia Christi cultores estis. Luc. IX, 48. Ioh. XIV, 13. 14. *ἐν τῷ ὀνόματί μου* mei causa, h. e. meae religionis propagandae causa. ibid. v. 26. *ὃ πέμψει ὁ πατὴρ — ἐν τῷ ὀνόματί μου* quem mei causa, meo loco, aut meo rogatu pater vobis mittet. 8) *doctrina*, *religio*, speciatim: *religio christiana eiusque professio.* Matth. X, 22. *καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ἀπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου* et omnes vos odio habebunt ob religionem meam. ibid. XII, 21. *καὶ (ἐν) τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσι* et religionem eius etiam gentiles amplectentur, coll. Ies. XLII, 4. וּלְתוֹרָתוֹ אִיִּים יְיַחֵלוּ. Matth. XIX, 29. *ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου* ob professionem religionis meae. ibid. XXIV, 9. Marc. XIII, 13. Ioh. XVII, 6. *ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις* perspicue tradidi tuam doctrinam hominibus, quos e Iudaeis selectos cultores mihi destinasti. Paulo post *ὁ λόγος θεοῦ* vocatur. Act. V, 41. IX, 15. *τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἐθνῶν* ut proferas doctrinam meam ad gentes extraneas. ibid. XXI, 13. 9) *verbum.* Act. XVIII, 15. *ζήτημα περὶ ὀνομάτων* quaestiunculae scholae, quaestiones de verbis. In versione Alex. 2 Chron. I, 9. respondet hebraico דָּבָר *verbum.* 10) interdum subintellegendum est, v. c. Ioh. X, 8. *ὅσοι πρὸ ἐμοῦ ἦλθον* (scil. *ἐν τῷ ὀνόματί μου*) *κλέπται εἰσὶ καὶ λῃσταὶ* quicunque ante me venerunt et se Christum iactarunt, furibus et latronibus similes erant. Luc. I, 62. *τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτό*; ubi in pronomine *τί* subintellegendum est *ὄνομα.* Vide *Ioseph.* A. I. IX, 7. §. 1. coll. X, 11, 4. Conf. etiam *Iensii* Lectt. Lucian. Lib. I, cap. VIII. p. 87. Post *ἀπογράφεσθαι* Luc. II, 1. etiam substantivum *ὄνομα* supplendum esse observavit *Palairet.* Obss. Philol. p. 156.

'ΟΝΟΜΆΖΩ, fut. *άσω*, 1) *nomino, nomen impono, appello, cognomino.* *Ὀνομάζομαι* *nominor, nomen gero.* Luc. VI, 13. *οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασε* quos etiam apostolos nominavit. ib. v. 14. *Σίμωνα, ὃν καὶ ὠνόμασε πέτρον*, coll. Marc. III, 16. *καὶ ἐπέθηκε τῷ σίμωνι ὄνομα πέτρον.* 1 Cor. V, 6. *ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος* qui Christiani nomen gerit. Apud *Xenoph.* Sympos. VI, 1. *ὀνομάζειν* significat: nomine suo aliquem compellare. 2) per metonymiam: *nomine*, seu *iussu et auctoritate alicuius utor ad aliquam rem efficiendam*, aut *sub praetextu nominis, auctoritatis et mandati alicuius ago.* Act. XIX, 13. *ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα ἰησοῦ χριστοῦ* uti; seu potius abuti, nomine Iesu ad eiiciendos spiritus pravos.

Sequi-

Sequitur: λέγοντες· ὁρκίζομεν ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν, ὃν ὁ Παῦλος κηρύσσει. Cf. Alex. Ier. XX, 9. 3) *colo, in honore habeo, religiose colo et veneror, celebro*, i. q. σέβομαι. Rom. XV, 20. οὐχ ὅπου ὠνομάσθη ὁ χριςὸς non tam in illis locis, ubi Christus iam religiose colitur. Ephes. I, 21. ὑπεράνω παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου et super omne, quod est in dignitate, seu titulum habet. 2 Tim. II, 19. πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα χριςοῦ omnis, qui profitetur religionem christianam, seu, qui Christum religiose colit. Alexandrini Ios. XXIII, 7. καὶ τὰ ὀνόματα τῶν θεῶν αὐτῶν οὐκ ὀνομασθήσεται ἐν ὑμῖν, οὐδὲ μὴ λατρεύσητε, οὐδὲ μὴ προσκυνήσητε αὐτοῖς. Ruth. IV, 14. Hinc ὀνομαςὸς et ὀνομαζόμενος, *laudatus, nobilis, celeber*, ἔνδοξος, περιβόητος, *Hesychio* interprete, apud Alex. Genes. VI, 4. οἱ γίγαντες οἱ ἀπ' αἰῶνος οἱ ἄνθρωποι οἱ ὀνομαςοί. *Theophrast.* Hist. Plant. I, cap. ult. τῶν δὲ ἡμερῶν καὶ ὀνομασμένων πλεῖω. Adde *Xenoph.* de Rep. Laced. I, 1. et de Vectigal. V, 2. 4) ὀνομάζομαι *nomine tenus innotesco, notus, cognitus sum, vel fio*, etiam *sum, reperior*, i. q. εἰμί. 1 Cor. V, 1. πορνεία ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὀνομάζεται incestus genus, quod ne quidem inter gentiles sermone notum est, vel, si minus id placeat, (quanquam hyperbole nec Paulo, nec aliis scriptoribus, v. c. *Ciceroni* pro Cluentio c. 5. insueta est) incestus genus, cuius ne quidem inter gentiles mentio fit, cum laude et approbatione coniuncta. Vide ad h. l. *Wetstenium*. Ephes. III, 15. ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται, h. e. ἐςὶ, cui ortum suum debet omnis familia in coelo et terra, seu, qui est auctor et conditor omnis familiae in coelo et terra. Ephes. V, 3. μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν ne reperiantur inter vos, seu, ne nomine quidem audiantur inter vos. Cf. *Heliodori* Aethiop. Lib. II, c. 17. Eodem modo καλεῖσθαι quoque haud raro in N. T. usurpatur, ut supra demonstravi. Saepius non legitur in N. T.

ὌΝΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *asinus, asina*, quasi ab ὄνημι *iuvo*, unde *iumentum*, quod proprie apud Latinos de asino usurpatur. Matth. XXI, 2. 5 et 7. ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον insidens asino. Nobiles et magnates in Oriente asino insidere consuevisse, ex multis V. T. exemplis apparet, v. c. Exod. IV, 20. Num. XXII, 21. Iudd. V, 10. X, 4. XII, 14. XV, 18. 2 Sam. XVI, 2. XIX, 26. ἐπίσαξόν μοι τὴν ὄνον, καὶ ἐπιβῶ ἐπ' αὐτήν. Cf. *Warnekros* Antiquitates Hebraicae p. 36 sq. Praeterea legitur Luc. XIII, 15. XIV, 5. et Ioh. XII, 15. Saepius in N. T. non reperitur. Alexandrini hac voce usi sunt pro חֲמוֹר idem, Genes. XII, 16. XXII, 3. 5. Exod. XIII, 13. אָתוֹן, Iudd. V, 10. Iob. I, 14. et עַיִר *pullus asini, asellus*, Ies. XXX, 6.

ὌΝΤΩΣ, *vere, plane, certo, profecto*. Est adverbium ab ὤν, ὄντος, praes. particip. verbi εἰμί *sum*. Matth. XI, 32. ὅτι ὄντως προφήτης ἦν eum verum prophetam, seu doctorem divinum esse.

Luc.

Luc. XXIII, 47. ὄντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν vere hic homo innocens erat. ibid. XXIV, 34. 1 Cor. XIV, 25. Galat. III, 21. 1 Tim. V, 3. 5. 16. 2 Petr. II, 18. Saepius non legitur in N. T. Adde *Aeschin, Socr.* Dial. III, 17. *Hesych.* et *Suid.* ὄντως· ἀληθῶς. Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 10. 12. p. 408. Alexandrini habent pro אָמְנָם *vere, revera, sane,* Num. XXII, 37. אָכֵן *vere, profecto, utique, sane,* Ier. III, 23. et pro אַךְ *profecto, certe, utique, omnino,* Ier. X, 19.

ὌΞΟΣ, εος, τὸ, 1) proprie: *acetum,* ab ὀξὺς *acutus,* et respondet hebraico חֹמֶץ Num. VI, 3. Ruth. II, 14. Prov. XXV, 25. Iam, quia acetum nihil est, nisi vinum acidum, factum est, ut ὄξος quoque diceretur 2) *vinum vilius et herbis amaris conditum,* quo fere milites romani in castris uti solebant, et quod vulgo *posca* dicebatur. Sic sumendum est in N. T. Matth. XXVII, 34. ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ὄξος μετὰ χολῆς μεμιγμένον porrigebant ipsi vinum myrrhatum, coll. Marc. XV, 23. καὶ ἐδίδουν αὐτῷ πιεῖν ἐσμυρνισμένον οἶνον. *Vulgatus* et *Aethiopicus vinum* reddiderunt. *Evangel. Hebr.* ויתנו לו לשתות יין מהול בראש et dederunt ei bibere vinum, mixtum felle. Matth. XXVII, 48. Marc. XV, 36. γεμίσας σπόγγον ὄξους spongiam, vino repletam. Luc. XXIII, 36. Ioh. XIX, 29. 30. Saepius non legitur in N. T. Conf. *Ludov. de Dieu* Criticam Sacr. p. 385. et *Bartholinum* de Cruce p. 140 sq. Contrariam sententiam defendere conatus est *Wetstenius* N. T. T. I. p. 535.

ὈΞΥ΄Σ, εῖα, ὺ, genit. έος, είας, έος, 1) proprie: *acutus, aciem,* vel *cuspidem,* vel *mucronem habens,* unde ὀξύνω *acuo, acutum reddo,* ab ἀκὴ *acies, cuspis.* Apoc. I, 16. ῥομφαία δίστομος ὀξεῖα gladius anceps acutus. ibid. II, 12. XIV, 14. δρέπανον ὀξὺ falcem acutam. ibid. v. 17 et 18. XIX, 15. Alexandrini pro שָׁנוּן in foemin. שְׁנוּנָה *acutus, dentatus.* Ies. V, 28. ὧν τὰ βέλη ὀξέα ἐσὶ καὶ τὰ τόξα αὐτῶν, pro חַדָּה *acutus,* Ps. LVI, 6. Ies. XLIX, 2. μάχαιρα ὀξεῖα, Ezech. V, 1. חַדּוּדִים *acumina.* Iob. XLI, 30. (21.) 2) *velox, celer,* et ex adiuncto: *promus, promptus.* Rom. III, 15. ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν, ἐκχέαι αἷμα veloces sunt pedes eorum, h. e. prompti sunt ad effundendum sanguinem. Alexandrini usi sunt hac voce pro קַל *levis, velox, celer,* Amos II, 15. ὀξὺς τοῖς ποσὶν, et pro מָהִיר *festinus, promptus.* Prov. XXII, 28. ὀξὺν ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ. ib. XXVII, 4. pro שֶׁטֶף אַף *exundatio irae* habent dicti interpretes ὀξεῖα ὀργή. *Herodian.* I, c. 9. §. 20. ἐκπέμπει τοὺς πορευομένους ὀξυτέρῳ δρόμῳ. ibid. c. 15. §. 11 et 12. ὀξύτατα φερομένους. *Anacreon* Od. VII, 4. ubi vide *Fischerum.* *Homer.* Iliad. δ, v. 312. Cf. *Irmisch.* ad *Herodian.* T. I. p. 369. *Hesych.* ὀξύς· ταχὺς, θερμὸς, φρόνιμος. (Apud graecos enim Scriptores ὀξὺς metaphorice de *acumine sensuum et iudicii,* ac de *prudentia* quandoque adhibetur, v. c. apud *Demosthen.* p. 32, l. 22. ed. *Reiske.*) Idem:

ὀξύ· ταχὺ, μέγα, ἰσχυρόν. *Thom. M.* p. 651: *τὸ ὀξὺ ἐπὶ τῆς μαχαίρας καὶ ὀφθαλμῶν* (*Aelian.* V. H. XI, 13. *ὀξὺ βλέπειν* de oculorum acie uſurpavit. Vide etiam Alex. Habac. I, 8.) *λεγόμενον, ἐναντίον ἔχει τὸ ἀμβλύ· ἐπὶ δὲ τῶν μετεχόντων ὀξώδους ποιότητος, ἔνθα δὴ τὸ ἀρσενικὸν οὐκ ὀξὺς, ἀλλὰ ὀξώδης καὶ ὀξίτης, ἐναντίον ἔχει τὸ γλυκύ. ἐπὶ δὲ φωνῆς τὸ βαρύ. τὸ δὲ ὀξέως ἐμηνύθη καὶ ὀξέως ἀφῖκτο, ἐναντίον ἔχει τὸ βραδέως.* ubi conf. interpretes.

'ΟΠΗ, ῆς, ἡ, generatim: *quaevis apertura et fiſſura, quodvis foramen,* ſpeciatim: *caverna, ſpecus*, i. q. *τρύπημα* ab *ὄπτομαι video,* quia per foramen videri poteſt. Differt accentu ab *ὅπῃ*, *ubi? quo? quomodo?* Bis tantum legitur in N. T. Hebr. XI, 38. *ἐν σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς* in ſpeluncis et cavernis terrae, ſeu ſpecubus ſubterraneis, ſepulcris etc. Iacob. III, 11. *μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρύει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρόν;* num fons ex eodem foramine aquam emittere valet dulcem et amaram? Alexandrini hac voce uſi ſunt pro נִקְרָה *foramen, caverna,* Exod. XXXIII, 22. pro חֹר idem, Cant. V, 4. pro חֲגָוִים *fiſſurae,* Abd. v. 3. et pro ארבות *cataractae, ſpeculae, feneſtrae,* Cohel. XII, 3. *Athenaeus* XIII, p. 569. B. *μηδὲ δι' ὀπῆς κάτωθεν ἐκδύναι τέχνης.* *Pollux* Onom. II, 53. *ὀπὴ, δι' ἧς ἔστιν ἰδεῖν.* *Etym. M.* *ὀπὴ κυρίως τόπος τετρημένος, ἀφ' οὗ τις δύναται ὀπτήσασθαι καὶ περιβλέψασθαι.* *Heſych.* *ὀπή· θυρίς.* *Suid.* *ὀπή· ἡ διάτρησις.* Exempla e graecis Scriptoribus dedit *Pierſonus* ad *Moeridem* p. 289.

"ΟΠΙΣΘΕΝ, ion. et dor. *ὄπιθεν*, 1) *a tergo, poſt, retro.* Adverbium loci ab *ὀπίσω*, ſecundum *Euſtathium*, quaſi *ὀπίσωθεν pone, a tergo.* Conſtruitur perinde ac *ὀπίσω* cum genitivo. Matth. IX, 20. *προσελθοῦσα ὄπισθεν* a tergo accedens. ibid. XV, 23. *ὅτι κράζει ὄπισθεν ἡμῶν* clamat poſt nos, ſeu clamitando pone nos ſequitur. Marc. XV, 27. Luc. VIII, 44. XXIII, 26. *φέρειν ὄπισθεν τοῦ Ἰησοῦ* ut poſt tergum Ieſu crucem ferret. Apoc. IV, 6. *ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν* ante et retro. In verſ. Alex. legitur pro אַחַר et אַחֲרֵי *poſt,* Geneſ. XVIII, 10. Ioſ. VI, 13. Ieſ. LIX, 13. Ruth. II, 7. et אָחוֹר *retro,* Ier. VII, 23. 2 Paral. XIII, 14. *ἐκ τῶν ἔμπροσθεν καὶ ἐκ τῶν ὄπισθεν.* 2) *ab exteriore parte*, i. q. *ἔξωθεν*. Apoc. V, 1. *βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ ὄπισθεν* libellus, ſcriptus interius et exterius, (ex utraque parte membranae, literis ita obſitus, ut ob fugam ſpatii nihil adiici poſſet.) qui alias vocatur *ὀπισθόγραφος*, et quem veteres raro habebant. De quibus Opiſthographis veterum vide *Plinium* Epp. III, 5. et ibi interpretes, et *Lucian.* in Vita Auction. c. 9. Nonnulli codices h. l. pro *ὄπισθεν* habent *ἔξωθεν*, e gloſſemate. Ezech. II, 10. וְהִיא כְתוּבָה פָּנִים וְאָחוֹר, Alex. *γεγραμμένα τὰ ἔμπροσθεν καὶ τὰ ὄπισθεν.* Saepius non legitur in N. T.

'ΟΠΙΣΩ, poëtice ὄπισθεν, 1) *post, a tergo, pone.* Adverbium loci, quod cum genitivo construitur, nominis autem naturam induit, si praemittitur ei articulus, notans: *posteriora, quae a tergo sunt.* Matth. IV, 19. δεῦτε ὀπίσω μου venite post me, h. e. sequimini me, seu, fiatis mei discipuli et sectatores. Nam discipuli Iudaeorum magistros suos ubique comitari et sequi solebant. Eadem observatio valet de formula ἀκολουθεῖν ὀπίσω τινὸς, seu ἔρχεσθαι ὀπίσω τινὸς *sequi aliquem,* quae haud raro in N. T. metaphorice de eo usurpatur, *qui alicuius doctrinam profitetur, qui est alicuius cultor, discipulus et sectator.* Matth. X, 38. ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστι μου ἄξιος qui non paratus est perferre calamitates, ob doctrinae meae professionem, illum pro meo non agnosco. ibid. XVI, 24. Marc. I, 20. VIII, 34. Luc. IX, 23. XIV, 27. XXI, 8. — Matth. XVI, 23. ὕπαγε ὀπίσω μου σατανᾶ facesse hinc, Satana! Marc. I, 17. VIII, 33. XIII, 16. μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω, scil. ὄντα μέρη τοῦ τόπου, ne revertatur retrorsum, i. q. εἰς τὴν οἰκίαν, coll. v. 15. Luc. IV, 8. VII, 38. στᾶσα ὀπίσω παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ adstitit ei a tergo ad pedes. ib. IX, 62. βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω revertens. Conf. supra ad βλέπω. Luc. XVII, 31. XIX, 14. ὀπίσω αὐτοῦ eo iam profecto. Ioh. VI, 66. πολλοὶ ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω multi discipuli eum deseruerunt, seu defecerunt ab eo: statim enim explicationis caussa additur: καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν. ib. XII, 19. ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν omnes fere eum sectantur. ibid. XVIII, 6. ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἔπεσον χαμαὶ aggressi sunt discipulos Christi, qui eum a tergo sequebantur, qui, fugientes, ceciderunt humi: τὰ ὀπίσω enim positum est pro οἱ ὀπίσω, qui a tergo sequuntur, coll. v. 8. ibid. XX, 14. ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω ad tergum se vertens. Act. V, 37. ἀπέστησε λαὸν ἱκανὸν ὀπίσω αὐτοῦ multos homines ad se traduxit, seu, ingentem sectatorum numerum sibi comparavit. ib. XX, 30. τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω αὐτῶν ut Christianos sibi faciant sectatores. Philipp. III, 14. τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος ea, quae a tergo sunt, (bona scilicet et commoda huius vitae) non curans. 1 Tim. V, 15. 2 Petr. II, 10. τοὺς ὀπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μιασμοῦ πορευομένους qui libidinibus pravis ardent. Iud. v. 7. ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς ἑτέρας vagis indulgentes libidinibus. Apoc. I, 10. XII, 15. βάλλειν ὀπίσω τινὸς ὕδωρ fugientem aliquem aquis impetere et obruere conari. In versione Alex. respondet hebraico אַחַר et אַחֲרֵי *post,* Num. XXV, 8. Cant. II, 9. Zach. I, 8. אָחוֹר *retro,* Exod. XXXIII, 23. Ps. IX, 3. LV, 9. et pro אַחֲרוֹן *posterior,* Gen. XXXIII, 2. Etiam formulae ἀκολουθεῖν, πορεύεσθαι, ἔρχεσθαι ὀπίσω τινὸς, ex hebr. הָלַךְ אַחֲרֵי expressa, eodemque sensu haud raro in versione Alex. leguntur, v. c. Ierem. II, 5. καὶ ἐπορεύθησαν ὀπίσω τῶν ματαίων et dea-

deastros religiose coluerunt, coll. v. 8. 23. 25. Devt. IV, 3. Sirac. XLVI, 13. ὅτι καλὸν τὸ πορεύεσθαι ὀπίσω κυρίε. Conf. supra ad ἀκολεθέω dicta. 2) *post*, ratione *temporis*. *Hesych.* ὀπίσω· πάλιν, ὕστερον, μετὰ ταῦτα, καὶ τὸ μέλλον. Matth. III, 11. ὁ δὲ ὀπίσω με ἐρχόμενος qui autem me sequetur, seu excipiet. Ioh. I, 15. ὁ ὀπίσω με ἐρχόμενος, ἔμπροσθέν με γέγονεν qui post me venturus est, ante me fuit, quippe qui me prior fuit. ibid. v. 27. 30. Apoc. XIII, 3. καὶ ἐθαύμασεν ὅλη ἡ γῆ ὀπίσω τε θηρίε et postea omnes homines mirati sunt bestiam. Marc. I, 7. Nehem. XIII, 19. ὀπίσω τε σαββάτε, hebr. אַחַר. Dan. II, 39. καὶ ὀπίσω σε ἀναςήσεται βασιλεία ἑτέρα, ubi in chald. est בָּתַר *post*. 3) interdum abundat, v. c. Matth. XXIV, 18. μὴ ἐπιςρεψάτω ὀπίσω ne revertatur, coll. Marc. XIII, 16. Otiose etiam ponitur in formula ἀκολεθεῖν ὀπίσω τινός, pro qua apud Graecos fere ἀκολεθεῖν τινι ponitur. Conf. *Vorstii* Philol. Sacr. cap. 36. p. 655. ed. *Fischeri.* Saepius non legitur in N. T.

ΟΠΛΙ'ΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: *armo, armis instruo, munio et induo alterum*, ab ὅπλον vel ὅπλα *arma*. *Herodian.* I, 13. 5. κλέανδρος ἐπί σε τόν τε δῆμον καὶ τὸ ςρατιωτικὸν ὥπλισεν. Medium ὁπλίζομαι *me ipsum armo, armis instruo et munio, arma mihi induo*. *Herodian.* VI, 9. 5. πάντας δὲ εἰς οἶκτον καὶ ἔλεον προσκαλέμενος ἐκέλευεν ὁπλίζεσθαι καὶ ἐξελθόντας ἀντιτάττεσθαι. *Aelian.* V. H. IX, 4. Passivum ὁπλίζομαι *armor, armis instruor et munior*. 2) metaphorice: *aliis aliquid paro et concilio, alios instruo aliqua re*. Medium ὁπλίζομαι *me aliqua re instruo, mihi aliquid paro et concilio, aliqua re tanquam armis utor*. Sic semel legitur in N. T. 1 Petr. IV, 1. χριςε̃ ἐν παθόντος ὑπὲρ ἡμῶν σαρκὶ, καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὁπλίσασθε quum igitur Christus passus sit pro nobis carne, vos quoque eadem mente instruite vos et eundem animum suscipite, seu sumite. Solent autem apostoli in talibus rebus similitudinem ab armatura militari repetere, v. c. Rom. XIII, 12. Ephes. IV, 25. Coloss. III, 10. 1 Thess. V, 8. *Iosephus* de Macc. cap. 13. καθοπλισώμεθα τοιγαρε̃ν τὴν τε̃ θείε λογισμε̃ ἐγκράτειαν. Idem A. I. VI. 9. 4. Davides ad Goliathum dicit: Ego, te invadens, τὸν θεὸν ὥπλισμαι instructus sum potentia et auxilio divino. *Liban.* Ep. 551. p. 268. ἐπειδὴ καλῶς εὕρισκεν ὡπλισμένην τῇ σωφροσύνῃ. *Homer.* Odyss. β', 289. ὅπλισσόν τ' ἤϊα, ubi Schol. ἑτοίμασον ἐφόδια. ibid. v. 20. ὁπλίσσατο δόρπον paravit coenam. Schol. ad *Homer.* Iliad. ω', v. 190. ὁπλίσαι· κατασκευάσαι, ἑτοιμάσαι. *Hesych.* ὁπλίζεσθαι· ἑτοιμάζεσθαι. — ὁπλίσαι· παρασκευάσαι. — ὁπλίσατε· παρασκευάσατε. Ita *Eustathius* quoque ad Iliad. δ', v. 325. ὁπλίζεσθαι interpretatur παρασκευάζεσθαι. Ὅπλα γὰρ, inquit, πάσης τέχνης τὰ ἐργαλεῖα, καὶ ὁπλίζεσθαι τὸ εἰς ἔργον ἑτοιμάζεσθαι.

 Cf.

Cf. *Wakefield* Silvam Criticam P. III. p. 47. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 692.

ὍΠΛΟΝ, ου, τὸ, vel ὍΠΛΑ, τὰ, 1) proprie: *arma, instrumenta bellica omnis generis, quibus milites utuntur*, speciatim: *telum, clypeus et scutum*. Ioh. XVIII, 3. μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὅπλων cum facibus et funalibus et armis. In verf. Alex. reperitur pro נֶשֶׁק *armatura, arma*, 2 Regg. X, 2. Ezech. XXXIX, 9. 10. מָגֵן *clypeus, scutum*, 1 Regg. X, 17. XIV, 26. 27. צִנָּה idem, 1 Sam. XVII, 7. Pf. V, 13. שֶׁלַח *missile, missilia arma, gladius*, 2 Chron. XXIII, 10. XXXII, 5. חֲנִית *hasta, lancea*, Nahum III, 3. Habac. III, 11. et סִרְיוֹן *lorica*, Ierem. LI, 3. *Hesych.* ὅπλον· ἔνδυμα πολεμικόν. *Gloss.* ὅπλον· *telum, scutum*. De *castris* legitur apud *Xenoph.* de Rep. Laced. XII, 2. 4. ubi vid. *Zeunius*, et Hist. Gr. II, 4. 4. 2) *omnis generis instrumenta, quibus ad aliquid utimur, omne, quo instruimur et utimur armorum instar, auxilium, praesidium, remedium*, i. q. σκεῦος; unde etiam hebraico כְּלִי *vas, instrumentum* respondet in verf. Alex. Ierem. XXI, 4. Ezech. XXXII, 27. *Hesych.* ὅπλα· ποτὲ μὲν τὰ πολεμικὰ σκεύη, ποτὲ δὲ τὰ τῆς νεὼς σχοινία (conf. *Spanhem.* ad *Callim.* Hymn. in Delum v. 315.) καὶ τὰ χαλκευτικά. Aeque late vocabulum *arma* patet apud Latinos, v. c. *Virgil.* Aen. I, 160. et *Cicer.* Or. pro Milone c. 27. Cf. *Cuperi* Obff. I, 7. In N. T. metaphorice usurpatur Rom. VI, 13. μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ ne fint corpora vestra impietatis et vitiositatis instrumenta, seu, ne abutamini membris corporis vestri ad impietatem. Ibidem: παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνης τῷ θεῷ corpore vestro utamini ad virtutem vere christianam exercendam. ibid. XIII, 12. ἐνδυσώμεθα τὰ ὅπλα τοῦ φωτὸς induamus vestitum, seu habitum (nam ὅπλα ad imitationem hebraici כְּלִי σκεύη (Deut. XXII, 5.) cui respondet, non solum *arma*, sed etiam *vestimenta* notat, ut iam observavit *Drusius* in Praeteritis et *Deyling.* in Obff. Sacr. P. III. p. 328.) lucis, seu luci convenientem, h. e. christianae virtutis ornamenta induamus, seu fumamus sensus animi ac mores, religionis christianae praeceptis convenientes. *Alberti* Gloss. Gr. p. 111. τὰ ὅπλα τοῦ φωτός· τὴν τῶν ἐντολῶν ἐργασίαν, ubi vid. nota *Alberti*. Conf. infra sub φῶς, *le Moyne* Annotatt. ad Varia Sacra p. 354. et *Suiceri* Thef. Eccles. f. h. v. 2 Cor. VI, 7. διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ τῶν ἀριστερῶν ab omnibus partibus bene munitus sum contra omnia mala et instructus ad quaelibet negotia, auxilio illo, quod Deus mihi praestat, et viribus, quibus me benigne instruit potentia divina. In verbis enim ὅπλα δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, (h. e. *arma, quae miles gestat manu dextra et sinistra*) latet descriptio militis gravis armaturae, qui Graecis ἀμφιδέξιος dicitur, cum quo elegan-

ter

ter a Paulo comparatur, qui est bene munitus ac benigne instructus. 2 Cor. X, 4. τὰ γὰρ ὅπλα τῆς στρατείας ἡμῶν ὀ σαρκικὰ, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ Θεῷ praesidia enim illa, quibus uti possumus contra adversarios, non sunt humana, adeoque parum tuta, sed divina adeoque certissima. Saepius non legitur in N. T. *Thom. M.* ὅπλα ὀ μόνον τὰ κοινῶς ἅρματα, ἀλλὰ καὶ τὰ εἰς ἑτέραν τινὰ κατασκευὴν συντελῦντα. Ἡρόδοτος ἐν τῇ ἑβδόμῃ (immo ἑβδόμῃ cap. 36.) καὶ ὅπλα τῶν ὅπλων τῶ τόνε, καὶ αὖθις ἐν τῇ αὐτῇ (cap. 25.) παρεσκευάζοντο δὲ καὶ ὅπλα εἰς τὰς γεφύρας.

ὉΠΟΙ͂ΟΣ, οἷα, οἷον, *qualis, cuias*, i. q. ποδαπὸς, interprete *Suida*, ex ὅπως et οἷος. Interdum in interrogationibus usurpatur, interdum etiam, idque frequentius, citra interrogationem. Legitur in N. T. Act. XXVI, 29. ὁποῖος κἀγώ εἰμι qualis et ego sum. 1 Cor. III, 13. ἑκάστε τὸ ἔργον ὁποῖόν ἐστι, τὸ πῦρ δοκιμάσει uniuscuiusque aedificium superstructum, quale sit, igne patefiet. Galat. II, 6. ὁποῖοί ποτε ἦσαν quacunque tandem illi sint dignitate. 1 Thess. I, 9. ὁποίαν ἔσχομεν εἴσοδον εἰς ὑμᾶς quomodo me apud vos receperitis. Iacob. I, 24. ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν obliviscebatur, qualis esset, scilicet eius species et forma. Saepius non legitur in N. T. *Thucyd.* III, 28. ὁποῖον ἄν τι βϋλωνται pro arbitratu suo. ibid. VII, 38. ὁποῖόν τι τὸ μέλλον ποιήσεσιν. Apud Graecos, v. c. *Homer.* Odyss. ν', 188. interdum etiam pro τις ponitur.

ὉΠΌΤΕ, *cum, quando*, citra interrogationem. Adverbium, idem notans, quod ὅτε. Semel legitur in N. T. Luc. VI, 3. ὁπότε ἐπείνασεν αὐτὸς cum esuriret ipse. Alexandrini pro ב Ps. III, 1. LIX, 1. LX, 1. et pro מֵאָז *a tunc, ab illo tempore*, Ies. XVI, 13. ὁπότε ἐλάλησε. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 14. init. *Homer.* Iliad. α', 339. ὁππότε μιν ξυνδῆσαι Ὀλύμπιοι ἤθελον ἄλλοι.

ὍΠΟΥ, 1) *ubi, quo, quorsum, in quo.* Adverbium loci, idem, quod ὅ. Matth. VI, 19. ὅπε σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπε κλέπται διορύσσεσι καὶ κλέπτεσι ubi a tineis ac aerugine consumuntur et a furibus effodiuntur ac auferuntur. ib. XX, 21. ὅπε — ἐκεῖ. VIII, 19. ὅπε ἐὰν (pro ὅπε ἂν) ἀπέρχῃ *quocunque* perrexeris, coll. Ruth. I, 16. ὅπε ἐὰν (hebr. אֶל־אֲשֶׁר) πορευθῇς, πορεύσομαι, et 1 Sam. XXIII, 13. Eodem sensu ὅπε ἐὰν, vel ὅπε ἂν, pro *quocunque* legitur Marc. XIV, 14. Iacob. III, 4. Apoc. XIV, 4. Interdum ὅπε ἐὰν, vel ὅπε ἂν etiam significat *ubicunque*, v. c. Matth. XXIV, 28. ὅπε γὰρ ἐὰν ᾖ τὸ πτῶμα ubicunque autem erit cadaver. Matth. XXVIII, 6. ὁ τόπος ὅπε locus, in quo. Marc. XVI, 16. Ioh. IV, 20. — Marc. II, 4. τὴν στέγην (scil. τῆς οἰκίας) ὅπε ἦν. ib. XIV, 14. — Interdum ante ὅπε substantivum τόπος omissum est, v. c. Marc. V, 40. Ioh. VI, 62. XX, 12. 19. — Ὅπε saepe quidem sequitur

tur ἐκεῖ, v. c. Luc. XVII, 37. Ioh. XII, 26. 36. XIV, 3. interdum tamen praemittitur ἐκεῖ, vel ἐκεῖσε. Ioh. VI, 62. VII, 34. 36. XI, 32. — Interdum ὅπου per pleonasmum quendam adiunctum habet ἐκεῖ, v. c. Apoc. XII, 14. ὅπου τρέφεται ἐκεῖ. Idem valet de loco Apoc. XVII, 9. ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ' αὐτῶν. — Ioh. XIV, 4. καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, οἴδατε et quo ego vadam, scitis etc. 2) per metaphoram: *quo in statu, qua in conditione.* Coloss. III, 11. ὅπου οὐκ ἔνι Ἕλλην καὶ Ἰουδαῖος, ubi ὅπου positum est pro ἐν Χριστῷ, coll. Galat. V, 6. 3) *quoniam, quia.* Marc. VI, 55. ὅπου ἤκουον, ὅτι ἐκεῖ ἐστιν quoniam audiverant, eum ibi esse. Ita legitur etiam apud *Dionem Cass.* Lib. XXXIX. ὅπου μὲν γὰρ κρείττων αὐτῶν ἦν quoniam ipsis superior erat. Simili ratione *ubi* pro *quoniam* reperitur apud *Lucret.* III, 165. 4) *cum, quando, quandoquidem, quum tamen.* 1 Cor. III, 3. ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος. Hebr. IX, 16. ὅπου γὰρ διαθήκη. ibid. X, 18. ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων. 2 Petr. II, 11. ὅπου ἄγγελοι cum tamen angeli. Conf. *Blackwall.* Auct. Class. N. T. p. 121. ed. *Wolle* et *Thucyd.* Lib. VIII. p. 482. ed. *Dukeri.* — Alexandrini usi sunt hoc adverbio pro ב *in*, Prov. XXVI, 20. מָקוֹם *locus*, Iob. VI, 17. אֲשֶׁר, Iudd. XVIII, 10. Esther. I, 9. Cohel. IX, 10. et pro דִּי idem, quod אֲשֶׁר, Esra VI, 1.

'ΟΠΤΆΝΩ, fut. ανῶ, *video, conspicio.* 'Οπτάνομαι *conspicior, appareo, conspiciendum me praebeo,* ab ὄπτομαι, quod vide. Participium ὀπτανόμενος legitur in N. T. tantum Act. I, 3. δι' ἡμερῶν τεσσαράκοντα ὀπτανόμενος αὐτοῖς per quadraginta dies se iis conspiciendum praebuit. Lectio φαινόμενος est e glossemate orta. Alex. 1 Regg. VIII, 8. καὶ οὐκ ὠπτάνοντο ἔξω, Hebr. וְלֹא יֵרָאוּ הַחוּצָה. Tob. XII, 19. πάσας τὰς ἡμέρας ὀπτανόμην ὑμῖν. *Alberti* Gloss. Gr. p. 61. ὀπτανόμενος· ὁρώμενος, φαινόμενος. *Hesych.* ὀπτανόμενος· ὁρώμενος, ἐμφανιζόμενος.

'ΟΠΤΑΣΊΑ, ας, ἡ, *apparitio, visio,* seu *quaelibet species visibilis, quae obiicitur vigilanti et somnianti* (i. q. ὅρασις) *et quidquid divinitus obiicitur menti cernendum, sive oculis, sive auribus percipiatur,* etiam *omne, quod insolitum est et inopinato accidit,* ab ὀπτάνω *video,* aut potius ab ὀπτάζομαι *videor.* Legitur in N. T. Luc. I, 22. ὅτι ὀπτασίαν ἑώρακεν ἐν τῷ ναῷ contigisse ipsi insolitam apparitionem divinam. ib. XXIV, 23. ἦλθον λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέναι venerant narrantes, se etiam vidisse apparitionem angelorum, seu angelos, ut *Syrus* h. l. expressit. Act. XXVI, 19. non fui inobediens τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ coelesti visioni, quae scilicet Paulo statim post conversionem contigerat; coll. VIII, 4. ἤκουσε φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ. 2 Cor. XII, 1. ἐλεύσομαι γὰρ εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις κυρίου progrediar tamen nunc ad visiones, seu apparitiones et revelationes Domini. Saepius non legitur in N. T.

Eodem

Eodem modo usi sunt hac voce Alexandrini pro מַרְאֶה et מַרְאָה *visio, apparitio,* Dan. IX, 23. X, 1. 7. 8. 16. — *Hesych.* ὀπτασία: θεωρία, φαντασία, θέαμα. Adde Sirac. XLIII, 2. 18.

ΟΠΤΟΜΑΙ, fut. ὄψομαι, in forma media proprie: *video, conspicio aliquem;* in forma passiva autem *conspicior, videor, appareo, conspiciendum me praebeo,* et de visione oculari usurpatur, ita tamen, ut fere adiuncta sit *admirationis et obstupefactionis* non solum, sed etiam *splendoris, maiestatis* et *praestantiae* notio, ab ὄπτω *video,* quod autem inusitatum est et in forma passiva ac media tantum occurrit. Matth. XVII, 3. ὤφθησαν αὐτοῖς μωσῆς καὶ ἠλίας visi sunt ab ipsis Moses et Elias. ibid. XXIV, 30. ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ admirabundi et obstupefacti videbunt filium hominis, in nubibus adventantem. ibid. XXVI, 64. ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως ab hoc tempore, seu aliquando, conspicietis me sedentem ad dextram Dei. ibid. XXVIII, 7. 10. Marc. IX, 4. XIII, 26. XIV, 62. XVI, 7. Luc. I, 11. ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος apparuit autem ei angelus. ibid. III, 6. ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ et omnes videbunt salvatorem, a Deo missum. ibid. IX, 31. οἱ ὀφθέντες ἐν δόξῃ qui ei splendore circumfusi apparuerunt. ibid. XIII, 28. XXI, 27. XXII, 43. XXIV, 34. Ioh. I, 51. μείζω τούτων ὄψει maiora miracula videbis. ibid. v. 52. XI, 40. ὄψει τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ videbis documentum omnipotentiae divinae. ibid. XVI, 16. 17. 19. 22. XIX, 37. ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν obstupefacti videbunt, quem pupugerunt. Act. II, 3. ὤφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι et videbantur linguae inter ipsos divisae. ibid. v. 17. ὁράσεις ὄψονται visiones habebunt. ibid. VII, 2. 30. 35. IX, 17. XIII, 31. XVI, 9. XX, 25. οὐκέτι ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου non posthac me visuri estis. ibid. XXVI, 10. 1 Cor. XV, 5—8. 1 Tim. III, 16. Vide supra ad vocem ἄγγελος dicta. Hebr. IX, 28. XIII, 23. Apoc. I, 7. XI, 19. XII, 1. σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ. ibid. v. 3. XXII, 4. Alexandrini usi sunt hac voce pro גָּלָה *revelavit,* Ies. XL, 5. καὶ ὀφθήσεται ἡ δόξα κυρίου. חָזָה *vidit,* Cant. VII, 1. Ies. XXXIII, 17. βασιλέα μετὰ δόξης ὄψεσθε. חָזָה *aspexit,* Iob. V, 1. et רָאָה *vidit,* 2 Paral. I, 7. Exod. III, 2. 16. 2) *supervenio alicui, inopinato venio.* Act. VII, 26. τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὤφθη αὐτοῖς μαχομένοις postero die supervenit certantibus. Ita iam *Lutherus* hunc locum vertit, coll. Exod. II, 13. In vers. Alex. ὤφθησαν etiam hebraico בּוֹא *venit,* respondet. 1 Regg. III, 16. τότε ὤφθησαν δύο γυναῖκες πόρναι τῷ βασιλεῖ. 3) *ostendo, monstro, facio aliquem videre,* i. q. δείκνυμι. Act. XXVI, 16. ὧν τε εἶδες, ὧν τε ὀφθήσομαί σοι et eorum, quorum tu iam spectator fuisti, et omnium, quae in posterum te videre faciam. 4) ut omnia verba *videndi* ad mentem

mentem transferuntur, ita etiam ὄπτεσθαι interdum idem est ac *cognoscere, intelligere.* Rom. XV, 21. οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ, ὄψονται qui olim ab omni eius cognitione alieni fuerunt, (gentiles) ad eam adducentur. Cf. Ies. LII, 15. 5) ut θεωρέω, Ioh. VIII, 51. *experior, particeps fio, usu cognosco, consequor, fruor.* Ioh. VIII, 36. οὐκ ὄψεται ζωήν, pro οὐκ ἕξει ζωὴν αἰώνιον, non consequetur felicitatem aeternam. Ps. LXXXVIII, 47. οὐκ ὄψεται θάνατον. 2 Paral. XXXIV, 28. Eodem sensu ὄπτεσθαι βίον dixit *Lycophron* in Cass. v. 1019. 6) *curo, provideo mihi, dispicio de rebus meis, circumspicio vias rationibus meis consulendi ac providendi.* Respondet in hac significatione nostro vernaculo *zusehn.* Matth. XXVII, 4. σὺ ὄψει tuum hoc est: quid ad nos? Ὄψει attice positum pro ὄψῃ. Nam Attici in praesentibus et futuris indicativi passivae ac mediae vocis pro ῃ in secunda pers. sing. adhibere solent ει, et quidem inprimis in iis verbis, quae in forma activa non sunt usitata. ibid. v. 24. ὑμεῖς ὄψεσθε vestrum hoc erit negotium. Act. XVIII, 15. ὄψεσθε αὐτοί vobis has quaestiones examinandas et diiudicandas relinquo. Hic quidem est sensus verbi ὄπτεσθαι h. l. ut verba sequentia κριτὴς γὰρ ἐγὼ τούτων οὐ βούλομαι εἶναι, satis docent, nullo tamen modo probari potest usu loquendi, ὄπτεσθαι significare *iudicare, controversiam dirimere,* ut quidam interpretes ex simili usu loquendi verbi εἰδέναι (apud *Theophrast.* Prooem. ad Char. σὸν δὲ εἰδῆναι, εἰ ὀρθῶς λέγω) probare conati sunt. Cf. *Schwarzii* Comment. Crit. Ling. Gr. p. 988. et *Krebs.* Obss. Flav. p. 66. Non solum autem Graecis ὄπτομαι, (v. c. *Sophocl.* Philoct. v. 839. τάδε μὲν θεὸς ὄψεται. *Arrian.* Epictet. IV, 6. p. 395. ὄψονται οἱ ἄλλοι viderint alii. *Marc. Antonin.* V, 17. IX, 24. XI, 12. XII, 1. Vide *I. C. Schwarzium* in Monumentis Ingeniorum T. I. p. 125.) sed etiam Latinis *videre* in significatione *curandi* frequens. *Terent.* Andr. II, 6. 25. „ego isthaec recte ut fiant videro." *Cic.* ad Brutum Ep. II. „de hoc tu videris." Idem ad Atticum V, 1. „quo magis erit tibi videndum, ne quid novi decernatur." ibid. XIV, Ep. 11. Conf. *Georgii* Hierocrit. P. II. p. 30. 62 et 93. 7) ὄπτεσθαι θεὸν *videre Deum* metaphorice significat non solum *idoneam de Deo rebusque divinis habere cognitionem,* sed etiam *arcte cum Deo coniunctum esse, Dei familiaritate uti* et *libere aditum ad eum habere,* ita, ut imago desumta sit ab amicis et familiaribus regis. Conf. *Wetstenii* N. T. T. I. p. 290. Matth. V, 8. ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν ὄψονται illi enim cum Deo sunt coniunctissimi. Hebr. XII, 14. οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν κύριον qua qui caret, Deum sibi non habet propitium, seu, non frui poterit felicitate aeterna. 1 Ioh. III, 2. ὀψόμεθα αὐτόν, καθώς ἐστι. 8) ὄπτεσθαι τὴν ἡμέραν τινὸς vivendo attingere tempora alicuius,

una

una cum aliquo vivere, i. q. ἰδεῖν τὴν ἡμέραν τινὸς, Ioh. VIII, 56. Reperitur haec formula in N. T. Luc. XVII, 22. ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν, καὶ οὐκ ὄψεσθε desiderabitis vel uno die conspectu filii hominis frui, sed frustra desiderabitis. Vide supra sub εἴδω. Saepius non legitur in N. T.

ΟΠΤΟΣ, ἡ, ὀν, *assus*, *assatus*, *tostus*, i. q. ὀπτητὸς, quod magis usitatum est, ab ὀπτάω *asso*, *torreo*, *coquo*. Legitur in N. T. tantum Luc. XXIV, 42. ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος piscis assati partem. Alexandrini pro צלי *assum*, *assatura*, Exod. XII, 8. 9. *Plutarch.* T. VI. p. 481. ed. *Reiske.* Apud *Xenophontem Anab.* II, 4, 6. *coctum* significat. *Hesych.* ὀπτός· ἑψημένος πυρί.

ΟΠΩΡΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *autumnus*, *pars aestatis ultima*, *qua fructus arborum maturescere solent*, ex ὀπὸς *succus* et ὥρα *tempus*, q. d. *succi* vel *succorum tempus*, *quo fructus maturi decerpuntur*. *Xenoph. Hist. Gr.* III, 2, 8. 2) per metonymiam et ad imitationem hebraici קַיִץ (quod non solum *aestatem* et *autumnum*, sed etiam *aestivos et autumnales fructus* significat, v. c. Ierem. XL, 10. 12. XLVIII, 32. ubi in versione Alexandrina legitur ὀπώρα) significat *fructus autumnales*, aut *fructus*, *tempore illo maturos*, τὸν τῆς ὀπώρας καρπὸν: unde ὀπωροφύλαξ *custos fructuum* et ὀπωροφυλάκιον *tugurium*, seu *locus* dicitur, *ubi fructus maturi custodiuntur et asservantur*, v. c. apud Alexandrinos Ies. I, 8. et XXIV, 20. Sic legitur apud *Herodian.* I. c. 6. 3. διαβάλλοντες πᾶσαν τὴν ἐπὶ ταῖς ὄχθαις τοῦ Ἴστρου ὥραν μήτι ὀπώρας ἔφερεν, ubi vide *Irmisch.* *Xenoph.* Hist. Gr. II. c. 4. 16. λαμβάνοντες ξύλα καὶ ὀπώραν. Conf. *Foesii* Oeconom. Hippocr. p. 277. *Hesych.* ὀπώρα· τὸ θέρος καὶ τὸ μετόπωρον, κυρίως δὲ ἡ σταφυλή, (*Anacr.* Od. L, 8. ubi vid. *Fischer.*) καταχρηστικῶς δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀκροδρύων. Conf. etiam *Thom. M.* sub ὀπωρινὸς ἀστὴρ p. 653. In N. T. semel legitur Apoc. XVIII, 14. καὶ ἡ ὀπώρα τῆς ἐπιθυμίας (*Vulg. poma desiderii*) τῆς ψυχῆς σου ἀπῆλθεν et fructus maturi, ab anima tua desiderati, perierunt. *Grotius* de amore explicat: non ultra poteris deliciis venereis frui. Alii reddunt: *maturior aetas* concupiscentiae animae tuae abiit.

ΟΠΩΣ. Coniunctio 1) *caussalis*, significans *ut*, *ita ut*, et innuit *caussam finalem*. Matth. II, 8. ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ renunciate mihi, ut et ego veniam et adorem eum. ibid. V, 16. 45. VI, 2. ὅπως δοξασθῶσιν eo consilio, ut celebrentur. ibid. v. 4. 5. 18. etc. *Hesych.* ὅπως· ἵνα. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 1. 2. 13. 2) *ut*, post verba *petendi*. Matth. VIII, 34. παρεκάλεσαν, ὅπως μεταβῇ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν rogantes eum, ut e regione sua discederet. ibid.

ibid. IX, 38. δεήθητε ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας. Luc. VII, 3. X, 2. XI, 37. XXIII, 20. 3) interdum ἐκβατικῶς ponitur, ita, ut eventum et factum significet, maxime quod olim praedictum fuit, ubi reddi potest: *ut, adeo ut, atque sic, inde, tunc, tum, adeoque.* Matth. II, 23. V, 16. ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα inde eveniet, ut videant homines opera vestra bona, coll. VI, 1. ibid. XIII, 35. ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου atque sic fieret simile ei, quod dictum fuerat per prophetam. Matth. XXIII, 34. 35. ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον et ita eveniet, ut vos poenas luatis ob omnem sanguinem innocentem profusum. Luc. II, 35. ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοὶ tunc multorum cogitationes patefient. Philemon. v. 6. 1 Petri II, 9. Respondet in hac significatione hebraico לְמַעַן. Amos II, 7. Ezech. XII, 16. Ies. XLI, 20. *Suid.* Ὅπως· καὶ ὅπωσοῦν. Δαβὶδ ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου. οὐκ ἔστιν αἰτίας δηλωτικὸν, ἀλλ' ἐκβάσεως. 4) adverbium *qualitatis*, notans: *quomodo*, i. q. πῶς, a quo descendit. Matth. XXII, 15. συμβούλιον ἔλαβον, ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ consilium ceperunt, seu deliberarunt, quomodo eum illaqueare possent in sermone. *Syrus:* ܐܝܟܢܐ *quomodo.* ibid. XXVI, 59. ὅπως αὐτὸν θανατώσωσι quomodo eum interficerent. Luc. XXIV, 20. 2 Macc. VII, 22. *Xenoph.* Hist. Gr. I, 4. 5. IV, 1. 14. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 1. 5. III, 3. *Triclin.* ad Sophocl. Ai. Flagell. v. 1065. ὅπως· ἀντὶ τοῦ πῶς. 5) *cum, quando, postquam,* temporis particula. Act. III, 19. resipiscite et convertimini, ut deleantur peccata vestra, ὅπως ἂν ἔλθωσι καιροὶ ἀναψύξεως cum, seu postquam venerint tempora recreationis a Domino. Ponitur ὅπως ἂν pro ἐπειδὰν, quam significationem ex *Herodoto* et *Sophocle Beza* ad h. l. confirmavit, quibus addendus est *Homer.* Iliad. α', v. 208. Odyss. γ', 373. δ', 109. χ', 22. Conf. etiam *Glassii* Philologiam S. p. 375. ed. *Dathii* et *Devarium* de particulis G. L. p. 250. Fortasse ad hanc significationem quoque referendus est locus Hebr. II, 9. ὅπως χάριτι θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσηται θανάτου postquam gratia Dei pro nobis mortem gustavit, coll. Luc. XXIV, 16. 1 Petri I, 11. — *Thom. M.* p. 654. τὸ ὅπως καὶ ἀντὶ τοῦ ἵνα, καὶ ἀντὶ τοῦ πῶς. οἷον, ὅπως ἔχει σοι τὰ πράγματα, καὶ ἀντὶ τοῦ ἐπεὶ καὶ ἀντὶ τοῦ ὥστε καὶ ἀντὶ τοῦ ὥσπερ.

ΟΡΑΜΑ, τος, τὸ, *visio, visus,* seu *actio videndi, visum quodcunque, sive vigilanti, sive per quietem somni oblatum fuerit, portentum, ostentum, eine jede ausserordentliche und wunderbare Erscheinung,* et speciatim: *res, divinitus menti tam clare obiecta, quam sunt ea, quae oculis cernuntur,* ab ὁράω video, i. q. ὀπτασία. De re, oculis percepta, legitur Matth. XVII, 9. μηδενὶ εἴπητε τὸ ὅραμα ne evulgate hoc, quod statim vidistis,

vidiſtis, coll. Marc. IX, 9. ἵνα μηδενὶ διηγήσωνται ἃ εἶδον. Act. VII, 31. ὁ δὲ Μωσῆς ἰδὼν ἐθαύμασε τὸ ὅραμα Moſes autem, hoc videns, miratus eſt hoc portentum. Act. IX, 10. 12. ἐν ὁράματι per viſionem, ſeu viſum, h. e. ſpeciem, Sauli vigilantis menti a Deo ita obiectam, ut plane ceſſaverit externorum ſenſuum uſus. ibid. X, 3. 17. 19. περὶ τοῦ ὁράματος de ſenſu et ſignificatione huius portenti. ibid. XI, 5. εἶδον ἐν ἐκστάσει ὅραμα. XII, 9. ἐδόκει δὲ ὅραμα βλέπειν ſpectrum ſe videre opinabatur. ibid. XVI, 9. ὅραμα διὰ τῆς νυκτὸς ὤφθη τῷ Παύλῳ et viſum obtigit Paulo per quietem ſomni. ibid. v. 10. XVIII, 9. δι' ὁράματος ἐν νυκτί. Saepius non legitur in N. T. *Xenoph.* de Re Equeſtri IX, 4. παρέχοντες τὰ ἐνύπνια καὶ ὁράματα καὶ οἰωνίσματα. *Aelian.* V. H. II, 13. In verſione Alexandrina reſpondet τῷ מַרְאָה et מַרְאֶה *viſum*, Geneſ. XLVI, 2. ἐν ὁράματι τῆς νυκτός. Exod. III, 3. חָזוֹן, Dan. VIII, 2. חִזָּיוֹן, Iob. VII, 14. מַחֲזֶה, Gen. XV, 1. et chaldaico חֵזוּ et חֶזְוָא. Dan. II, 19. IV, 10. VII, 2. *Heſych.* ὅραμα· θέαμα, ὀπτασία, ὅρασις, εἶδος, φαντασία, θέα. *Phavor.* ὁράματά εἰσι προφητῶν, ὅσα ἐγρηγορότες βλέπουσι οἱ προφῆται, εἴτε ἐν νυκτὶ, εἴτε ἐν ἡμέρᾳ. ἐνύπνια δὲ, ὅσα καθεύδοντες φαντάζονται. Confer etiam *Wetſtenii N. T.* T. I, p. 436.

ʽΟΡΑΣΙΣ, εως, attice εως, ἡ, 1) *viſio*, *viſus*, ſeu *actio videndi*, ab ὁράω *video.* 2) *aſpectus*, *ſpecies rei*, per metonymiam cauſae. Apoc. IV, 3. καὶ ὁ καθήμενος ἦν ὅμοιος ὁράσει λίθῳ Ἰάσπιδι καὶ Σαρδίνῳ, καὶ ἶρις κυκλόθεν τοῦ θρόνου ὁμοία ὁράσει τῷ Σμαραγδίνῳ et qui ſedebat, erat ſimilis aſpectu lapidi Iaſpidi et Sardio et iris erat in circuitu throni, aſpectu ſimilis Smaragdo. Ezech. XLIII, 10. Iudd. XIII, 6. 3) *viſum*, *ſpecies*, et ſpeciatim de *viſis* uſurpatur, *quae Deus olim hominibus, ſive vigilantibus, ſive per quietem ſomni, eos edocendi et admonendi cauſa, offerebat*, i. q. ὀπτασία et ὅραμα, de quibus ſupra expoſitum eſt. Act. II, 17. οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄψονται iuvenes veſtri viſiones videbunt. *Ioſeph.* A. I. II, 2. 1. αἱ δὲ ὄψεις, ἃς κατὰ τοὺς ὕπνους εἶδεν Ἰώσηπος, τοιαίδε ἦσαν. ibid. cap. 5. 4. ὄψεις ἐνυπνίων θεάσασθαι occurrit. Apoc. IX, 17. εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὁράσει vidi equos in viſione. Adde Zach. X, 2. Dan. II, 28. IV, 6. 7. VII, 1. 15. 20.

ʽΟΡΑΤΟΣ, ἡ, ὀν, *viſibilis*, *qui oculis cernitur et cerni poteſt*, *ſpectabilis*. Eſt verbale a tertia perſona perf. paſſ. ὥραται, verbi ὁράω *video.* Semel legitur in N. T. Coloſſ. I, 16. ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα viſibilia et inviſibilia. Alex. Iob. XXXIV, 26. ὁρατοὶ δὲ ἐναντίον αὐτοῦ. ibid. XXXVII, 21. πᾶσι δὲ οὐχ ὁρατὸν τὸ φῶς. *Xenoph. Cyrop.* I, 6. 2. *Memor.* III, 10. 3. *Heſych.* ὁρατόν· αἰσθητὸν, θεωρητικὸν καὶ θεωρητόν.

ʽΟΡΑΩ,

ΌΡΆΩ, ῶ, fut. ὄψω, 1) *video, cerno oculis corporis.* Luc. I, 22. ὀπτασίαν ἑώρακεν visum ei obtigit. ibid. XXIV, 23. ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέναι apparitionem angelorum vidisse. Ioh. VI, 46. οὐχ' ὅτι τὸν πατέρα τις ἑώρακεν non quod quis Deum coram docentem videre possit. ibid. VIII, 57. XIV, 9. ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ ἑώρακε τὸν πατέρα qui me his in terris docentem et miracula patrantem videt, is videt Deum. ibid. XX, 18. 25. 29. Act. VII, 44. Coloss. II, 1. ὅσοι οὐχ' ἑωράκασι τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκὶ quibus non de facie notus sum etc. 2) metaphorice: *perpendo, cogito, considero.* Act. XXII, 26. ὅρα, τί μέλλεις ποιεῖν perpendas quid velis facere. Suid. ὁρᾶτε· ἀντὶ τοῦ ἐνθυμεῖσθε. 3) *intellego, percipio, mente perspicio.* Act. VIII, 23. εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον ἀδικίας ὁρῶ σε ὄντα te enim esse hominem improbissimum et vitiosissimum, bene intellego. Coloss. II, 18. ἃ μὴ ἑώρακεν ἐμβατεύων assiduum studium rebus impendens, quas non intellegit. Iacob. II, 24. ὁρᾶτε τοίνυν animadvertite, seu intellegitis igitur. Eurip. Phoen. v. 762. εὖ ἀνὴρ οὐ πάνθ' ὁρᾷ. 4) *scio, cognitum habeo, perfectam et ab omni parte absolutam cognitionem habeo, perfecte cognosco.* Hebr. II, 8. νῦν δὲ οὔπω ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα iam vero constat nobis, sed experientia nos docet, ei nondum omnia subiecta esse. Ioh. I, 18. Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε Deum nemo vidit unquam, h. e. nemo unquam perfectam de Deo eiusque consiliis habuit cognitionem. Huc pertinet glossa Suidae: ὅρασις· γνῶσις. καὶ ὁ εὐαγγελιστής· Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε, ἀντὶ τοῦ ἔγνω τρανῶς. Conf. supra ad Θεάομαι dicta. Ioh. III, 11. ὃ ἑωράκαμεν, μαρτυροῦμεν res, bene a nobis cognitas, testimonio nostro comprobamus. ibid. v. 32. VI, 46. οὗτος ἑώρακε τὸν πατέρα is perfectam de Deo rebusque divinis habet cognitionem. ibid. XIV, 7. cum γινώσκειν coniungitur. 1 Ioh. I, 1. 2. 3. Non semper vero formula ὁρᾷν τὸν Θεὸν, quae Iohanni familiaris est, de *perfecta et ab omni parte absoluta cognitione Dei rerumque divinarum* usurpatur, sed interdum etiam notionem *sensuum animi, cum cognitione Dei coniunctorum,* seu *veri cultus divini* habet adiunctam et aeque late patet ac formula ἀγαπᾷν τὸν Θεὸν, de qua supra expositum est. Sic legitur in N. T. 1 Ioh. III, 6. πᾶς ὁ ἁμαρτάνων, οὐχ ἑώρακεν αὐτὸν, οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτὸν omnis, qui vitiositati deditus est, ad dignitatem et nomen veri Dei cultoris adspirare nullo modo potest, seu, is non habet veram et vivam Dei cognitionem. 3 Ioh. v. 11. ὁ ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν, ὁ κακοποιῶν οὐχ ἑώρακε τὸν Θεόν. 5) *curo, curam gero, provideo, prospicio in re aliqua facienda.* Hebr. VIII, 5. ὅρα γάρ, φησι, (ὅπως) ποιήσῃς cura, inquit, ut

ut omnia efficias. Ita etiam ראה usurpatur Exod. XXV, 40. ὅρα ποιήσεις κατὰ τὸν τύπον τὸν δεδειγμένον σοι ἐν τῷ ὄρει. ib. IV, 21. ὅρα πάντα τὰ τέρατα, ἃ δέδωκα ἐν ταῖς χερσί σου, ποιήσεις αὐτὰ ἐναντίον Φαραώ. Tob. XII, 1. 6) provideo in re fugienda et cavenda, caveo, prospicio mihi. Matth. IX, 30. ὁρᾶτε μηδεὶς γινωσκέτω cavete, ne quis rescisccat. ibid. XVI, 6. ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων cavete vobis dilegenter a perversa Pharisaeorum doctrina, coll. v. 12. ib. XVIII, 10. XXIV, 6. ὁρᾶτε μὴ θροεῖσθε. Marc. I, 44. ὅρα (ἵνα) μηδενὶ μηδὲν εἴπῃς, coll. Matth. VIII, 4. Marc. VIII, 15. ὁρᾶτε βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης. Luc. XII, 15. ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ τῆς πλεονεξίας. 1 Thess. V, 15. Apoc. XIX, 10. ὅρα μή, pro ἵνα μὴ ποιήσῃς. ibid. XXII, 9. *Epictet.* Enchir. c. 26. ὅρα μήποτε — μακαρίσῃς ὑπὸ φαντασίας συναρπασθείς. 7) omittitur interdum ὅρα inprimis ante ὅπως, ἵνα, aut μήποτε. Matth. XXV, 9. (ὁρᾶτε) μήποτε οὐκ ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν. Act. V, 39. Ephes. V, 33. ante ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα supplendum est ὁράτω. Act. XXII, 26. ante τί μέλλεις ποιεῖν in quibusdam codicibus ὅρα omissum est. *Homer.* Odyss. χ', v. 287. ante μήποτε supple ὅρα. *Epictet.* Enchirid. c. 23. ἵνα (pro ὅρα ἵνα) καὶ τοῦτον εὐφυῶς ὑποκρίνῃ, coll. cap. 26. Apud Latinos quoque eadem ellipsis obtinet, v. c. apud *Plautum* Curcul. Act. II. Sc. 2. v. 7. „operam ut det," pro: vide, ut operam det. Idem in Captiv. Act. II. Sc. 3. v. 75. ne me ignores, sc. vide. Conf. *Wollium* ad *Blackwall.* Class. SS. p. 60. Eadem ellipsis est etiam apud Hebraeos, quibus אַל pro רְאֵה אַל ponitur, v. c. Exod. XX, 9. Ios. VIII, 4.

ΟΡΓΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie et generatim *omne studium et vehementem appetitionem cuiusque rei* significat. Recte enim deducitur ab ὀρέγομαι *appeto.* Aliis autem ab ὀργᾷν *fervere* natum, aut ex ὄρω *incito* et ἄγω *impello* compositum esse videtur. Conf. *Theognid.* Sentent. v. 214. 215. 312. 959. Hinc 2) per metonymiam est *ira, libido ulciscendi iniuriam illatam, appetitio mali aliis inferendi,* ἐπιθυμία τιμωρίας τῶν ἠδικηκέναι δοκούντων, uti *Schol. Vett.* (v. c. *Schol. Aristoph.* ad Ranas v. 292.) explicant. Nam ira est impulsus quidam animi, qui sanguinem fervescere facit et hominem impellit, ut appetat vindictam in eum, a quo se iniuria affectum sentit. Ephes. IV, 31. θυμὸς καὶ ὀργή. Coloss. III, 8. ὀργήν, θυμόν. 1 Tim. II, 8. χωρὶς ὀργῆς. Iacob. I, 19. βραδὺς εἰς ὀργὴν lentus ad ulciscendam iniuriam illatam. ibid. v. 20. ὀργὴ ἀνδρὸς δικαιοσύνην θεοῦ οὐ κατεργάζεται. Conf. interpretes ad *Diogen. Laert.* VII, 114. *L. Bos.* Exercitatt. p. 97. et *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 14. In versione Alexandrina respondet אַף Num. XI, 1. 10. XII, 9. זַעַם *indignatio, ira,* Ies. X, 5. 25.

5. 25. Ier. L, 25. חֲרוֹן *aeſtus irae, ira ardens*, Exod. XV, 7. Ier. XXX, 24. Hoſ. XI, 9. חֳרִי *aeſtus*, 1 Sam. XX, 34. 2 Chron. XXV, 10. קֶצֶף *ira fervens et quaſi ſpumans, fervor*, Ioſ. IX, 20. Dan. II, 12. Zach. I, 1. 15. חֵמָה *aeſtus irae, excandeſcentia*, 2 Reg. XXII, 13. Pſ. VI, 2. Ieſ. XLII, 25. עֶבְרָה *indignatio, excandeſcentia*. Iob. XXXI, 30. Pſ. XC, 9. etc. 2) *indignatio, quae cum nulla ſe ulciſcendi libidine eſt coniuncta*, et ſpeciatim de *Dei averſione a peccatis et peccatoribus* uſurpatur. Marc. III, 5. περιβλεψάμενος αὐτοὺς μετ' ὀργῆς. Rom. IX, 22. ἐνδείξασθαι τὴν ὀργήν. Hebr. III, 11. IV, 3. 3) per metonymiam: *poena, ſupplicium*. Matth. III, 7. φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς evadere poenas futuras, ſeu imminentes. Luc. III, 7. XXI, 23. ἔσται γὰρ ὀργὴ τῷ λαῷ τούτῳ atrox poena divina corripiet hunc populum. Ioh. III, 36. ἡ ὀργὴ θεοῦ μένει ἐπ' αὐτὸν, i. q. οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον. Rom. I, 18. ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ θεοῦ declarabuntur autem olim poenae divinae. ibid. II, 5. 8. III, 5. ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργὴν ab hominibus poenas ſumens. ibid. IV, 15. ὁ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται lex denunciat poenas divinas, ſeu cauſa eſt, ut homines puniantur. *Theodoret.* ad h. l. ὀργὴν γὰρ τὴν τιμωρίαν ἐκάλεσε. Rom. V, 9. IX, 22. σκεύη ὀργῆς homines, poenis divinis dignos. ibid. XII, 19. δότε τόπον τῇ ὀργῇ Deo facultatem puniendi integram relinquite. ib. XIII, 4. 5. Epheſ. II, 3. τέκνα ὀργῆς poenis digni. ibid. V, 6. Coloſſ. III, 6. 1 Theſſ. I, 10. ἡ ὀργὴ ἡ ἐρχομένη poenae, quae ſceleſtos in vita futura manent. ibid. II, 16. V, 9. οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς ὀργὴν non cupit Deus nos punire, non delectatur infelicitate noſtra. Apoc. VI, 16. 17. XI, 18. XIV, 10. XVI, 19. XIX, 15. Saepius non legitur in N. T. *Pauſan.* VIII, 2. *Ioſeph. A. I.* I, 3. 7. καὶ μηδεμίαν ὀργὴν ἔτι τὴν γῆν ὁμοίαν λαβεῖν. Sirac. I, 27. V, 7. ubi ἔλεος καὶ ὀργὴ ſibi invicem opponuntur. ib. VII, 18. μνήσθητι ὅτι ὀργὴ οὐ χρονιεῖ. *Theodoret.* in Pſ. XXIX. T. I. p. 788. edit. Halenſis haec habet: ὀργὴν γὰρ τὴν παιδείαν καλεῖ. *Baſil. M.* ὀργὴ ἐστὶν ἡ κόλασις ἡ ἀπὸ τοῦ δικαίου κριτοῦ κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἀδικίας ἐπιφερομένη. Specimen Scholiorum in Pſalmos apud *Matthaei* in Lectt. Moſquenſibus Vol. II. p. 47. ὀργήν φησι τὴν τιμωρίαν καὶ κόλασιν. Conf. *Raphelii* Annotatt. Polyb. p. 425. et *Suiceri* Theſaur. Eccleſ. ſ. h. v.

ὈΡΓΊΖΩ, fut. *ίσω, irrito, iram concito, ad iram et indignationem provoco alterum*. *Ariſtoph.* Veſp. v. 223 et 404. et *Aeſchin. Socr.* Dial. II, 1. Medium ὀργίζομαι *iraſcor, irritor, infeſtus ſum, ſuccenſeo*, quaſi *me ipſe irrito* et *ad iram provoco*, ab ὀργὴ *ira*. Conſtruitur cum dativo. Matth. V, 22. πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῇ quisquis iraſcitur fratri ſuo temere. ibid. XVIII, 34. ὀργισθεὶς ὁ κύριος iratus eſt

domi-

dominus. ib. XXII, 7. ὁ βασιλεὺς ὠργίσθη rex iratus est. Luc. XIV, 21. XV, 28. Ephes. IV, 26. ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε irascendo ne peccetis. Apoc. XI, 18. XII, 17. Saepius non legitur in N. T. Adde *Lysiae* Oratt. I, p. 7. et *Herodian.* V, 8. 15. τοῖς στρατιώταις ὠργίζετο. In versione Alexandrina respondet אָנַף *animo commotus, iratus fuit,* 1 Regg. XI, 9. Ies. XII, 1. חָרָה *exarsit ira,* Iudd. II, 14. 20. III, 8. כָּעַס *indignatus fuit,* Nehem. IV, 1. Ps. CXII, 10. קָצַף *efferbuit ira,* Genes. XL, 2. XLI, 10. et aliis.

ʹΟΡΓΙΛΟΣ, ίλη, ον, *iracundus, ad iram praeceps et ad ulciscendum proclivis, qui levi ex offensione exasperatur et implacabiliter commovetur,* i. q. ὀξύθυμος, ab ὀργὴ *ira.* Semel tantum legitur in N. T. Tit. I, 7. μὴ ὀργίλον non esse praecipitis irae et acerbae. *Aristotel.* Ethic. IV, 5. οἱ ὀργίλοι ταχέως ὀργίζονται. *Xenoph. de re equ.* 9, 7. *Plutarch.* T. VI. p. 207. ed. *Reiske. Hesych.* ὀργίλος· θυμώδης. Hebraice dicitur אִישׁ חֵמָה, Prov. XXII, 24. Alexandrini φίλος ὀργίλος, et בַּעַל חֵמָה, Prov. XXIX, 22. Alex. ἀνὴρ ὀργίλος. Adde Alex. Ps. XVIII, 49. Prov. XXI, 19.

ʹΟΡΓΥΙΑ, ᾶς, ἡ, *orgyia, passus, ulna, cubitus, mensura sex pedum, seu spatium, quantum expansis brachiis ab extremo medii digiti ad alterum extremum comprehenditur, medio pectore interiecto, sex aut quinque pedibus definiendum,* quod germanice dicitur *eine Klafter,* ab ὀρέγεσθαι *expandi, extendi,* secundum *Eustathium* in Odyss. ι, 325. quod etiam ad pedes transfertur, et γυῖον *pes, manus. Hesych.* ὀργυιά· ἡ τῶν ἀμφοτέρων χειρῶν ἔκτασις, καὶ τὸ μέτρον, ἀπὸ τοῦ τὰ γυῖα μετρεῖν, καὶ πήχεις τρεῖς. *Suid.* interpretatur τὸ μετὰ τῶν ἰδίων μέτρον. *Etym. M.* ὀργυιά· σημαίνει τὴν ἔκτασιν τῶν χειρῶν σὺν τῷ πλάτει τοῦ στήθους, παρὰ τὸ ὀρέγειν καὶ ἐκτείνειν τὰ γυῖα, ὅ ἐστι τὰς χεῖρας. Conf. etiam Scholiast. *Homer.* ad Iliad. ε, 33. ψ, 327. et ad *Lycophron.* v. 26. ʹIn N. T. tantum extat Act. XXVII, 28. εὗρον ὀργυιὰς δεκαπέντε invenerunt quindecim passus. *Syrus* usus est h. l. voce ܩܘܡܐ quae *staturam, erecti hominis longitudinem* significat, quae etiam hebraice קוֹמָה dicitur. *Herodot.* II, 5. *Xenoph.* Mem. II, 3. 19. Multis de hac voce exposuit *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. XII, 22. et *Wetstenius N. T.* T. I. p. 645.

ʹΟΡΕΓΩ, fut. ὀρέξω, perf. ὤρεχα, *praebeo, porrigo, extendo. Hesych.* ὀρέγει· παρέχει. *Lucian.* Timon. §. 102. ὀρέγειν τὰς χεῖρας. *Maxim. Tyrius* Diss. XX. init. ὀρέγειν τὴν δεξιάν. *Euripid.* Phoen. v. 103. ὄρεγε νῦν ὄρεγε γεραιὰν κ. τ. λ. *Sophocl.* Oedip. Colon. v. 839. *Aelian.* V. H. XII, 46. Medium ὀρέγομαι, fut. ξομαι, *me porrigo, me extendo,* i. e.

i. e. *manus meas extendo ad aliquid accipiendum.* *Hesiod.* Scut. Herc. v. 456. ὀρεξαμένη ἀπὸ δίφρυ manum extendens e biga. *Eurip.* Oreſt. v. 303. Alia loca ex *Homero* dedit *Kuſterus* in libro de Verbis Mediis I, 17. Hinc 2) metaphorice: *concupiſco, appeto, deſidero,* adiuncta interdum *aviditatis* notione, quia, quae expetimus, ad ea manus extendimus. Hebr. XI, 16. νυνὶ δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τυτέςιν ἐπυρανίυ nunc vero meliorem patriam appetunt, nempe coeleſtem. *Suid.* et *Heſych.* ὀρέγεται· ἐπιθυμεῖ. *Xenoph.* Mem. I, 2, 15. ὀρέξασθαι τῆς ὁμιλίας αὐτῦ. Idem de Rep. Laced. II, 14. *Iſocrat.* Ep. II. p. 980. 3) *ambio munus, adſpiro ad dignitatem.* 1 Tim. III, 1. εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλῦ ἔργυ ὀρέγεται ſi quis ad munus doctoris chriſtiani adſpirat, ad praeclarum munus adſpirat. Conf. *Salmaſ.* de Foen. Trapezit. p. 411. et *Wetſtenii* N. T. T. II. p. 327. 4) *deditus, ſtudioſus ſum alicuius rei.* 1 Tim. VI, 10. ἧς τινες ὀρεγόμενοι, ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίςεως cui quidam ſtudentes et operam dantes aberrarunt a fide. Saepius non legitur in N. T.

'ΟΡΕΙΝΟ'Σ, ἡ, ὸν, *montanus, montoſus, bergicht,* et differt ab ὄρειος, quod *eum* ſignificat, *qui ſolet morari in montibus,* ſeu *montanis regionibus,* (*Xenoph.* de Venat. V, 17. ποδωκέςατοι μὲν ἔν εἰσὶν οἱ ὄρειοι.) ab ὄρος *mons.* Bis tantum legitur in N. T. Luc. I, 39. ἐπορεύθη εἰς τὴν ὀρεινὴν, ſcil. χώραν, profecta eſt in montanam regionem. ibid. v. 65. ἐν ὅλῃ τῇ ὀρεινῇ τῆς Ἰυδαίας in tota montana regione Iudaeae. Nam et hic intellegenda eſt vox χώρα. In verſione Alexandrina reſpondet hebraico הַר *mons, loca montana.* Geneſ. XIV, 10. Devt. XI, 11. Ioſ. II, 16. 22. *Xenoph.* *Cyrop.* I, 3, 3. ὀρεινῇ ἔσῃ τῇ χώρᾳ. Id. *Hiſt. Gr.* VI, 4, 3.

"ΟΡΕΞΙΣ, εος, attice εως, ἡ, 1) *concupiſcentia, appetitus, appetentia, deſiderium vehemens,* ab ὀρέγομαι *appeto, deſidero,* quod vide ſupra. *Plutarch.* T. VI, p. 175. 347 (πολυφιλίας ὄρεξις) et 481. ed. *Reiske,* ubi de deſiderio cibi adhibetur. De pravis cupiditatibus legitur, et cum ἐπιθυμία permutatur apud Sirac. XIX, 30. ὀπίσω τῶν ἐπιθυμιῶν συ μὴ πορεύυ καὶ ἀπὸ τῶν ὀρέξεών συ κωλύυ. ib. XXIII, 6. κοιλίας ὄρεξις. Sapient. XIV, 2. ὄρεξις πορισμῶν. ibid. XVI, 2. 3. *Suid.* et *Heſych.* ὄρεξις· ἐπιθυμία. 2) ſpeciatim: *cupiditas venerea, libido,* i. q. πάθος et ἐπιθυμία. Sic ſemel tantum legitur in N. T. Rom. I. 27. ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν ἐν ἀλλήλοις incenſi ſunt libidine in ſemet invicem. Cf. *Wetſtenii N. T.* T. II. p. 25.

'ΟΡΘΟΠΟΔΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *recto pede incedo, non nuto, non claudico,* ab ὀρθόπυς, ὁ, ἡ, *recto pede incedens,* vel *rectos pedes habens,* ex ὀρθὸς *rectus* et πῦς *pes.*

2) recto tramite incedo, [illegible] et opponitur τῷ [illegible] aberrare a recto tramite; 3) metaphorice: instituo res meas rite, et transfertur partim ad vitam, ut sit pie et sancte vivere, convenienter praeceptis divinis vitam instituere, partim ad animum, ut sit veritatem sequi, a vero non aberrare. Sic semel legitur in N. T. Galat. II, 14. ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσιν πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου eos aberrare a vera doctrina christiana et errores spargere. Conf. de hac voce *Tanaqu. Faber* lib. II. Ep. 29. *Schott.* Adagialia N. T. p. 125. et *Zornii* Biblioth. Antiquar. Exeg. T. I. p. 243.

ΟΡΘΟΣ, ἡ, ὀν, *rectus, erectus, directus, in rectum tendens, non curvus*; et opponitur τῷ σκολιός: ab ὄρω *excito*. Bis tantum legitur in N. T. Act. XIV, 10. ἀνάστηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου ὀρθός erige te in pedes, aut surge in pedes tuos erectus. *Aeschin. Socr.* Dial. I, 4. *Xenoph.* de Venat. IV, 1. Idem de Mag. Equit. III, 14. V, 7. Hebr. XII, 13. καὶ τροχιὰς ὀρθὰς ποιήσατε τοῖς ποσὶν ὑμῶν semitas rectas facite pedibus vestris, h. e. vos ad errores et vitia abduci ne patiamini, a recto veritatis et virtutis christianae tramite ne aberrate. Prov. IV, 26. Hinc etiam in versione Alexandrina ὀρθός ad imitationem hebraici יָשָׁר, *omne, quod est virtuti conveniens et consentaneum, virtutis studiosum* significat, v. c. Prov. XXI, 8. ubi hebraico זַךְ *sceleris purus* respondet. ibid. XV, 15. XI, 6. ἀνδρῶν ὀρθῶν. XVI, 14. — *Etym. M.* ὀρθός· ὁ διεγειρόμενος, καὶ πρὸς τὰ ἄνω βλέπων.

ΟΡΘΟΤΟΜΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *rem recte seco, et secando in aequales partes distribuo, recte divido*, ab ὀρθοτόμος *recte secans*, quod est ex ὀρθῶς *recte* et τέμνω *seco*. 2) neglecta *dissecandi* et *distribuendi* notione metaphorice notat *rem aliquam recte tractare et dirigere secundum legem et normam praescriptam*, metaphora, ut videtur, desumta ab incedentibus itinere recto, relictis viis distortis et flexuosis. Graeci enim *recta incedere* τέμνειν ὁδὸν, aut [illegible] dicunt et Latini *viam secare*, ut post *Budaeum* et *Servium* ad *Virgil. Aen.* VI, 899. *Elsnerus* docuit in Obss. Sacr. T. II. p. 311. et *Wetstenius N. T.* T. II. p. 358. *Glossae*: ὀρθοτομῶ: *recte facio, recte tracto*. In hac significatione respondet apud Alexandrinos hebraico יִשֵּׁר, Prov. III, 6. ἵνα ὀρθοτομῇ τὰς ὁδούς σου, h. e. ut recte omnia facias. ibid. XI, 5. Sic etiam semel in N. T. legitur de doctore, recte et ad veritatem christianam accommodate docente, 2 Tim. II, 15. ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας qui recte tradit doctrinam christianam, qui munere doctoris christiani rite fungitur. *Vulg.* recte tractantem verbum veritatis. *Syrus*: ܕܡܟܪܙ ܬܪܝܨܐܝܬ ܠܡܠܬܐ ܕܫܪܪܐ recte praedicantem verbum veritatis.

ritatis. Hebraeis חכמי התורה ὀρθοί ἐν τῇ νομοθεσίᾳ τοῦ νόμου dicuntur, qui in lege tractanda verſantur. (Conf. Schoettgen. Hor. Hebr. et Talmud. p. 888. et Fulleri Miſcell. Sacra III, 16.) et ὀρθοτομία Scriptoribus eccleſiaſticis eſt ἡ ὀρθοδοξία et ὀρθοδιδασκαλία. Vide Euſeb. H. E. IV, 3.

'ΟΡΘΡΙΖΩ, fut. ίσω, proprie diluculo, vel ſummo mane ſurgo, deinde primo mane aliquid ago, curo, venio, accedo, i. q. ὀρθρεύω, (Theocrit. Idyll. X, 58. ubi videndus Scholiaſtes.) factum, ut nonnullis, v. c. Hackſpanio, viſum eſt, ad imitationem hebraici השכים, cui etiam in verſione Alexandrina reſpondet, v. c. Geneſ. XIX, 2. 27. XX, 8. Ioſ. III, 1. VII, 16. Iudd. VI, 28. 38. 1 Macc. VI, 33. XI, 67. Sirac. XXXIX, 6. Moeris: ὀρθρεύει ἀττικῶς, ὀρθρίζει ἑλληνικῶς. Vid. Salmaſ. de Lingua Helleniſtica p. 101. et Schmorr. ad Olear. de Stilo N. T. p. 314. Semel tantum legitur in N. T. Luc. XXI, 38. πᾶς ὁ λαὸς ὤρθριζε πρὸς αὐτὸν. omnis populus ſummo mane confluebat ad eum. Conf. Thom. M. p. 655 ſeq. et Phavor.

'ΟΡΘΡΙΝΟ'Σ, ή, όν, matutinus, i. q. πρωϊνὸς, ab ὄρθρος, vel ὄρθρον diluculum, mane. Semel legitur in N. T. Apoc. XXII, 16. ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς καὶ ὀρθρινὸς ſtella ſplendida et matutina. Pro καὶ ὀρθρινὸς habent quaedam exemplaria καὶ πρωϊνός. Damnant hanc vocem Thom. M. (p. 656. ὄρθριος· οὐκ ὀρθρινός.) Phrynich. (p. 16. ὀρθρινός, οὐκ, ἀλλ' ὄρθριος.) et alii grammatici veteres et pro eo dici iubent ὄρθριος: ſed ὀρθρινὸς eſt apud Poſidippum (ap. Athen. XIII, p. 596.) Antipatrum Sidonium, (ap. Brunck. T. II. p. 12. n. XXVI, v. 1.) Meleagrum et Phaedimum, ut docuit Sturz. in Diſſ. II. de Dialecto Alexandrina p. 13 ſeq. Reperitur etiam in verſione Alexandrina Hoſ. VI, 4. XIII, 3. pro hebraico מַשְׁכִּים matutinus, et in Aquilae fragmentis Pſ. XXI, 1. pro שַׁחַר. Vide etiam Sapient. XI, 23.

"ΟΡΘΡΙΟΣ, ία, ιον, matutinus, dilucularis, qui primo mane, ſummo diluculo ſurgit, venit, aut aliquid facit, ab ὄρθρος, vel ὄρθρον diluculum, mane. Interdum, ut ſaepe nomina pro adverbiis ponuntur, adverbialiter exponi poteſt: ſummo mane, primo diluculo. Sic ſemel legitur in N. T. Luc. XXIV, 22. γενόμεναι ὄρθριαι ἐπὶ τὸ μνημεῖον quae ante ſolis ortum ad ſepulcrum venerunt. Alex. Iob. XXIX, 7. ὅτε ἐξεπορευόμην ὄρθριος (pro ὄρθρῳ mane) ἐν πόλει. Theognis v. 861. ὀρθρίη αὖθις ἔσειμι. Conf. Palairet. Obſ. Philol. p. 214. et Wetſtenii N. T. T. I, p. 826.

"ΟΡΘΡΟΣ, ου, ὁ, ſcil. χρόνος, diluculum, mane, tempus antelucanum, ſeu matutinum, ὅτι ἡμᾶς ὀρθοῖ ἐπὶ τὸ ἔργον, h. e. quod nos ad opera erigat et excitet. Ter tantum legitur in N. T. Luc. XXIV, 1. ὄρθρου βαθέος, ſcilicet ὄντος, primo mane.

mane. Ioh. VIII, 2. ὄρθρου δὲ πάλιν, scilicet γενομένου, diluculo. Act. V, 21. ὑπὸ τὸν ὄρθρον primo mane. Hanc vocem apud veteres et bonos scriptores non reperiri, ait *Salmas.* de Lingua Hellenistica p. 101 seq. Inveni tamen eam apud *Platonem* in *Critone* cap. 1. init. ὄρθρος βαθύς. *Polyb.* III, 73, 3. et XII, 26, 1. *Xenoph.* Venat. VI, 6. *Heraclid. Pontic.* Allegor. Homeric. p. 430. πρός γε μὴν βαθὺν τὸν ὄρθρον ἀναχθέντων, et alios, quorum loca adduxit *Palairet.* in Obss. Philol. p. 241. Alexandrini hac voce usi sunt pro בֹּקֶר *mane, diluculum*, Esther V, 14. Prov. VII, 18. שַׁחַר *aurora*, 1 Sam. IX, 26. Ioel. II, 2. Amos IV, 13. הַשְׁכֵּם *diluculo, mane surgendo*. Ies. VII, 25. XXV, 4. et אַשְׁמוּרָה *vigilia*. Ps. LXIII, 7. CXIX, 148. Confer *Wetstenii* N. T. T. I. p. 822. *Thom. M.* ὄρθρος, ὁ πρὸ τοῦ λυκαυγοῦς καιρὸς, ἐν ᾧ ἔτι λύχνῳ δύναταί τις χρῆσθαι.

ὈΡΘΩ͂Σ, 1) *recte*, h. e. *non prave, et tortuose, sine inflexione.* Adverbium ab ὀρθὸς *rectus*, quod vide. *Xenoph. de re equ.* VII, 5. 2) *recte, ita, ut rei natura postulat, naturae non depravatae convenienter, haud corrupte et impedite.* Marc. VII, 35. ἐλάλει ὀρθῶς loquebatur expedite, ita, ut non haesitaret lingua, τρανῶς, ut Graeci loquuntur. 3) *bene, veritati convenienter, naturae et rationi convenienter, recte.* Luc. VII, 43. ὀρθῶς ἔκρινας recte iudicasti. ibid. X, 28. ὀρθῶς ἀπεκρίθης recte respondisti. ibid. XX, 21. ὀρθῶς λέγεις καὶ διδάσκεις vero convenienter loqueris et doces, coll. Matth. XXII, 16. οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις. Saepius non legitur in N. T. Alex. Deut. V, 28. ὀρθῶς πάντα ἐλάλησαν. Num. XXVII, 7. Sapient. II, 1. λογισάμενοι οὐκ ὀρθῶς. ibid. VI, 4. οὐκ ἐκρίνατε ὀρθῶς. Adde *Aeschin. Socr.* Dial. II, 16. ὀρθῶς δοξάζειν *recte sentire.* ibid. III, 3. ὀρθῶς μοι φαίνῃ λέγων. *Dio Chrysost.* X, pag. 144. B. Confer *Wetstenii* N. T. T. I. p. 793.

ὉΡΙ΄ΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: *limites et fines alicuius loci et rei constituo, limito, terminis ac limitibus aliquid describo, definio, termino*, ab ὅρος, vel ὅριον *terminus, limes. Hesych.* ὁρίζει· ἵστησιν, ὅρον δίδωσι. Alexandrini pro גָּבַל *terminavit, terminum constituit.* Num. XXXIV, 6. Ios. XIII, 27. XV, 11. XVIII, 20. Sic legitur quoque in N. T. Act. XVII, 26. ὁρίσας τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικίας αὐτῶν definiens certos fines regionum, quas scilicet quaeque incoleret natio. *Xenoph. Cyrop.* VIII, 6, 10. et 8, 1. 2) *praefinio, constituo, decerno*, quia, quae decernuntur et constituuntur, definiuntur et certis terminis circumscribuntur. Luc. XXII, 22. ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου πορεύεται κατὰ τὸ ὡρισμένον filius hominis morietur quidem ex decreto divino. Act. II, 23. τῇ ὡρισμένῃ βουλῇ immutabili Dei consilio. ibid. X, 42. ὁ ὡρισμένος ὑπὸ τοῦ

θεῦ κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν constitutus a Deo iudex omnium hominum. ibid. XI, 29. XVII, 26. ὁρίσας προστεταγμένας καιρὲς decernens, seu constituens istis certa tempora. (*Diod. Sic.* I, 41. ὡρισμένοις καιροῖς. Ibid. XVI, 29. κατὰ τὸν ὡρισμένον ἐκ τῶν νόμων καιρόν. *Aristot. H. A.* X, 8.) ib. v. 31. ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὥρισε per virum, quem huic negotio destinavit. Hebr. IV, 7. Alex. Prov. XVI, 30. ὁρίζει πάντα τὰ κακὰ, ubi hebraico כָּלָה *decrevit* respondet. In eadem versione usurpatur etiam de votis, quibus se aliquis obstringit, et respondet hebraico אָסַר *obligavit*, *obstrinxit*. Num. XXX, 3. 4. 5. 6. 7. 8. 11. 3) *declaro*, *demonstro et confirmo*, *ita certo demonstro*, *ut in controversiam vocari non amplius possit*. Rom. I, 4. τῦ ὁρισθέντος υἱῦ θεῦ ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν declarati (*Syrus* ܐܬܝܕܥ *cognitus*. *Chrysost.* δειχθέντος, ἀποφανθέντος, κριθέντος.) filii Dei per resurrectionem mortuorum. Saepius non legitur in N. T.

ὉΡΙΟΝ, ε, τὸ, i. q. simplex ὅρος, et proprie est *terminus et limes regionis*, *vel agri alicuius*, *finis*, *extremum*, ἐπὶ τῶν χωρίων, οἷς περιγράφεσι αὐτὰ καὶ τῶν ἄλλων χωρίζεσι, (*Alex. Aphrod.* ad I. Topic. ὁρίζειν est *separare*, *secernere*, teste *Hesychio*: ὁρίζει· διαιρεῖ, ἀφορίζει.) deinde vero etiam per synecdochen *regionem*, *agrum*, *certis finibus circumscriptum*, *territorium*, significat. Matth. II, 16. τὲς παῖδας τὲς ἐν βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς omnes Bethlehemi eiusque territorii, seu et in omni confinio eius pueros. ibid. IV, 13. ἐν ὁρίοις ζαβελὼν καὶ νεφθαλεὶμ in confinibus Sabulon et Nephthalim. ibid. VIII, 34. ὅπως μεταβῇ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν ut e regione sua discederet. ibid. XV, 22. γυνὴ χαναναία ἀπὸ τῶν ὁρίων ἐκείνων ἐξελθῦσα mulier quaedam Cananaea ex ista regione. ibid. v. 39. ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια μαγδαλὰ in tractum Magdalensem traiecit. ibid. XIX, 1. εἰς τὰ ὅρια τῆς ἰεδαίας in Iudaeae regionem, quae est trans Iordanem. Marc. V, 17. VII, 31. ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων τύρε καὶ σιδῶνος, coll. v. 24. ubi τὰ μεθόρια τύρε καὶ σιδῶνος vocantur, et Matth. XV, 21. ubi τὰ μέρη τύρε καὶ σιδῶνος dicuntur. Marc. X, 1. Act. XIII, 50. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini usi sunt hac voce pro גְּבוּל *terminus*, quod aeque late patet ac ὅριον in N. T. Exod. VIII, 2. X, 4. 14. XIII, 7. XXIII, 31. XXXIV, 24. גְּלִילָה *terminus*, Ios. XIII, 2. קֵץ *finis*, Ies. IX, 7. (6.) גּוֹרָל *regio*, *sorte divisa*, Ios. XV, 1. XVI, 1. XVII, 1. יָד *tractus*, *locus*, 1 Chron. VII, 29. בַּת in plur. בָּנוֹת *oppida*, *pagi*, *villae*, Iudd. XI, 26. et שָׂדֶה *ager*. Iudd. XX, 6. *Thucyd.* II, 12. *Pollux* IX, 8.

ὉΡΚΊΖΩ, fut. ίσω, *iusiurandum exigo ab altero*, *iureiurando obstringo et adigo*, *adiuro*, *obtestor aliquem per Deum* iuru-

iureiurando adhibito, i. q. ὀμνύω, (*Xenoph.* Hist. Gr. VI, 5. 3.) ab ὅρκος *iuramentum*, *iusiurandum*. Construitur cum gemino accusativo et personae, et rei, per quam adiuramus. Legitur in N. T. Marc. V, 7. ὁρκίζω σε (supple διὰ) τὸν θεὸν, μή με βασανίσῃς adiuro te per Deum, ne me vexes. Act. XIX, 13. ὁρκίζομεν ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν, ὃν ὁ Παῦλος κηρύσσει adiuramus vos per Iesum, quem Paulus praedicat. 1 Thess. V, 27. ὁρκίζω ὑμᾶς τὸν κύριον per Dominum vos obtestor. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini habent hanc vocem pro הִשְׁבִּיעַ *adiuravit*. Gen. XXIV, 37. L, 5. 6. 25. 1 Regg. II, 43. ὥρκισά σε κατὰ τοῦ κυρίου. 2 Regg. XI, 4. ὥρκισεν αὐτοὺς ἐνώπιον κυρίου. Nehem. XIII, 25. ὥρκισα αὐτοὺς ἐν τῷ θεῷ. Adde 3 Esdra VIII, 98. *Demosthen.* p. 235. pen. et 678. 5. ed. *Reiske*. *Xenoph.* *Sympos.* IV, 16. Conf. *Valesium* ad *Harpocrat.* p. 303.

ὍΡΚΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *iuramentum*, *iusiurandum*, *seu assertio religiosa hominis*, *Deum veritatis testem invocantis et vindictam divinam sibi deposcentis*, *nisi verum dicat*, i. q. ὁρκωμοσία. (Alex. Gen. XXIV, 41. Levit. V, 1.) Deduci solet ab ἕργω *coerceo*, *prohibeo*, quia iuramentum coercet et impedit transgressionem. Matth. XIV, 7. μεθ' ὅρκου ὡμολόγησεν [illegible] iureiurando interposito ei promisit. Ibid. v. 9. διὰ δὲ τοὺς ὅρκους, pro διὰ τὸν ὅρκον (*Polyb.* XV, 1. *Herodian.* IV, 11.) ob promissum [illegible]. ibid. XXVI, 72. καὶ πάλιν ἠρνήσατο μεθ' ὅρκου [illegible] iureiurando interposito iterum negavit. Marc. VI, 26. Hebr. VI, 16. πάσης ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὅρκος iuramento in confirmationem rei edito omnis lis et controversia finitur. Iacob. V, 12. Alexandrini pro שְׁבוּעָה *iuramentum*, *adiuratio*. Gen. XXIV, 8. XXVI, 3. Levit. V, 4. Num. V, 21. 2) per metonymiam: *res*, *iuramento promissa et firmata*. Matth. V, 33. ἀποδώσεις τῷ κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου Domino, quod iuratum est, persolvito. 3) ἀνθρωποπαθῶς Deo tribuitur ad designandam summam certitudinem promissionum et [illegible] divinarum. Conf. supra ad ὀμνύω. Luc. I, 73. ὅρκον ὃν ὤμοσε πρὸς Ἀβραὰμ promissionis certissimae, quam Abrahamo dedit. Ὅρκον enim in illo loco ad vocem [illegible] commatis antecedentis recte refertur, quae non solum genitivo, sed etiam accusativo apud Alexandrinos Intt. (v. c. Exod. XX, 8.) recte iungi solet. Act. II, 30. Hebr. VI, 17. [illegible] ὅρκῳ iusiurandum interposuit. Saepius non legitur in N. T. *Thucyd.* II, c. 73. πρὸς τῶν ὅρκων, οὓς οἱ πατέρες [illegible]. Ibid. III, c. 83. et V, 18. ὅρκους ποιήσασθαι.

ὉΡΚΩΜΟΣΙΑ, ας, ἡ, *iuramentum*, *iusiurandum*, quasi *praestatio iuramenti*, *iuratio*, ab ὅρκος *iuramentum* et ὀμνύω vel ὄμνυμι *iuro*. Est i. q. ὅρκος. Hebr. VII, 20. καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὁρκωμοσίας et quatenus iureiurando interposito summus pontifex factus est: et paulo post: οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὁρκωμοσίας

σίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες. ibid. v. 21 et 28. ὁ λόγος τῆς ὁρκωμοσίας promissio, iureiurando interposito confirmata. Saepius non legitur in N. T. Admodum raro haec vox in Scriptoribus graecis occurrit. Graeci ponere solent ὁρκωμόσιον et in plurali ὁρκωμόσια non solum de iureiurando, quo foedus, adhibitis etiam sacrificiis, obsignari solet, sed etiam de ipsis sacrificiis. *Hesych.* ὁρκωμόσια· θύματα, ἐφ' ὧν οἱ ὅρκοι γίνονται. Conf. *Iul. Pollucis* Onom. I, 1. p. 26. ed. *Hemsterhus.* Sed ὁρκωμοσία aeque graece dici potest ac ἀπωμοσία, ἐπωμοσία, κατωμοσία et συνωμοσία, quae exemplis veterum constant. Reperitur autem in versione Alex. pro hebraico אָלָה *exsecratio* et *iusiurandum*, quia iusiurandum cum exsecratione coniunctum erat. Ezech. XVII, 18. 19. et 3 Esr. VIII, 95.

ΟΡΜΑ'Ω, ῶ, fut. ήσω, proprie transitive usurpatur pro *incitare*, *impellere*, *movere*, deinde, ut *medium*, intransitive: *impello*, h. *ruo*, *irruo*, *impetum facio*, *in aliquem cum impetu feror*, ab ὁρμὴ *impetus*. Matth. VIII, 32. ἰδοὺ ὥρμησε πᾶσα ἡ ἀγέλη τῶν χοίρων κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν ecce totus grex porcorum cum impetu ferebatur e praecipitio in mare. Marc. V, 13. Luc. VIII, 33. Act. VII, 57. ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτὸν et una impetum fecerunt in eum. ibid. XIX, 29. ὥρμησάν τε ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον irruerunt unanimiter in theatrum. Saepius non legitur in N. T. *Xenoph.* Cyrop. VII, 1. 9. ὁρμᾶν εἰς τοὺς ἄνδρας. *Aelian.* *V. H.* II, 4. VI, 3. Apud Alexandrinos Ierem. XLVIII, 40. de aquilae volatu usurpatur et hebr. דָּאָה *volitavit* respondet. Adde Habac. I, 8. et 2 Macc. IX, 2. X, 16. XII, 20. — Apud graecos Scriptores ὁρμᾶν et ὁρμᾶσθαι etiam significat *proficisci*, *iter facere*, *abire*, abiecta omni impetus notione. *Aelian.* *V. H.* V, 9. XIII, 38. *Xenoph.* Cyrop. I, 6. 1. et Hist. Gr. I, 3. 2. interdum etiam notat *desiderio ferri*, ut apud *Homer.* Odyss. Ξ. v. 376. Vide *Olearium* ad *Philostrat.* Vit. Apoll. II, c. 30. pag. 82.

ΟΡΜΗ', ῆς, ἡ, 1) proprie: *impetus*, *impetuosus quidam motus et aggressio*, ab ὄρω *excito*, *incito*, *impello*. Alex. Prov. III, 25. ὁρμὰς ἀσεβῶν. Ierem. XLVII, 3. *Xenoph.* *Ages.* II, 29. et *Anab.* III, 1, 8. 2) metaphorice: *impetus animi*, *voluntas*, *consilium*, *decretum*, *animus cupiditate flagrans*. Sic bis tantum legitur in N. T. Act. XIV, 5. ὡς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν cum consilium cepissent gentiles. Alii vertunt: cum turbae gentilium ruerent ad eos lapidibus impetendos; quae explicatio etiam locum habere potest. Iacob. III, 4. ὅπου ἂν ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος βούληται quocumque voluerit gubernator. *Hesych.* ὁρμή· βουλή, ἐπιθυμία. *Thucyd.* IV, c. 4. τοῖς στρατιώταις ὁρμὴ ἐπέπεσε ἐκτειχίσαι τὸ χωρίον. *Xenoph.*

Xenoph. Mem. IV, 4. 2. et *Anab.* III, 2. 5. *Aelian. V. H.* II, 41. III, 27. Conf. ſupra ad *ὁρμάω* dicta.

ὍΡΜΗΜΑ, *τος, τὸ, impetus, impetuoſus quidam motus et aggreſſio*, ab *ὁρμὴ*, quod vide. Semel legitur in N. T. Apoc. XVIII, 21. *ὁρμήματι βληθήσεται* cum impetu proiicietur, ſeu violenter deiicietur.

ὈΡΝΕΟΝ, *ȣ, τὸ, avis, volucris*, et ſpeciatim de *avibus carnivoris* uſurpatur. Deminutivum ab *ὄρνις avis*. Ter tantum legitur in N. T. Apoc. XVIII, 2. *φυλακὴ παντὸς ὀρνέȣ ἀκαθάρτȣ* habitaculum omnium avium impurarum. ib. XIX, 17. *πᾶσι τοῖς ὀρνέοις τοῖς πετομένοις* omnibus avibus volantibus. ibid. v. 21. Alexandrini uſi ſunt pro צִפּוֹר, Geneſ. XV, 10. Deut. IV, 17. *παντὸς ὀρνέȣ πτερωτȣ̃ ὃ πέταται*. עוֹף *avis, volucris*, Geneſ. VI, 20. XL, 19. *καὶ φάγεται τὰ ὄρνεα τȣ̃ ȣ̓ρανȣ̃ τὰς σάρκας*, et pro עַיִט idem. Geneſ. XV, 11. 2 Macc. XV, 33.

ὌΡΝΙΣ, *ιθος, ὁ, ἡ*, 1) *avis, volucris, ales*, ab *ὀρνύω*, vel *ὀρύω*, quod avis volando ſeſe impetuoſe moveat. 1 Regg. IV, 23. Ieſ. XLVI, 11. 2) ſpeciatim et per ſynecdochen: *gallina*. Bis tantum legitur in N. T. Matth. XXIII, 37. *ὃν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις τὰ νοσσία ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας* quemadmodum gallina ſuos pullos ſub alas ſuas congregat. Eadem ſententia legitur quoque Luc. XIII, 34. (*Syrus* in utroque loco ܬܪܢܓܘܠܬܐ h. e. *gallina* habet.) ubi *Vulgatus* vertit *avis*, ſed apud Matthaeum l. l. *gallina*, e quo ſatis apparet, eum *avis* nomine *gallinam* h. l. indicare voluiſſe, quo ſenſu etiam *avis* haud raro apud Scriptores latinos occurrit, v. c. apud *Martialem* Lib. XIII, Epigr. 73. et *Silium Ital.* XIV, 22. ubi vid. *Drakenborch.* Conf. *Haſeum* in Bibl. Brem. Claſſ. IV, p. 343. Ὄρνις pro *gallina* legitur quoque apud *Ariſtoph.* in Veſp. v. 811. *Eurip. Herc. Fur.* v. 71. *Xenoph.* Anab. IV, 5. 19. et ibid. ſect. 21. *ὀρνίθεια κρέατα* carnes gallinaceae. Conf. *Palairet.* Obſſ. Philol. p. 75 ſeq. et *Wetſtenii N. T.* T. I. p. 492. — *Thom. M. ὄρνιθες· ἁπλῶς μὲν πάντα τὰ πετόμενα, ἰδίως δὲ, οἱ εἰς μαντείαν συντελȣ̃ντες ὄρνιθες. ἀφ᾽ ȣ̃ καὶ πᾶν τὸ εἰς μαντείαν συντεῖνον ὄρνιν ἔλεγον. καὶ τὴν ἁπλῶς δὲ μαντείαν ὄρνιν ἐκάλȣν.*

ὉΡΟΘΕΣΊΑ, *ας, ἡ*, 1) *poſitio*, ſeu *deſignatio, deſcriptio, conſtitutio terminorum et limitum*, q. d. *θέσις τȣ̃ ὅρȣ*, ab *ὅρος terminus* (*Thom. M.* p. 658. *καὶ ὅρος καὶ ὅριον. Xenoph.* de Venat. VI, 22.) et *τίθημι pono*, unde *θέσις poſitio*. Ὁροθετέω *terminos pono*, pro הִגְבִּיל, apud *incertum* legitur Exod. XIX, 12. 2) *ipſe terminus poſitus, finis*, i. q. *ὅρος*. Sic ſemel legitur in N. T. Act. XVII, 26. *ὁρίσας τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικίας αὐτῶν* definivit certos terminos et limites regionum, ubi quisque populus habitaturus eſſet.

ΟΡΟΣ, εος, τὸ, *mons*, *clivus* et *regio montana*, *tractus montium*, sine dubio ab hebraico הַר idem. Differt spiritu et genere ab ὅρος, ου, ὁ, *finis*, *terminus*, *limes*. Matth. V, 1. ἀναβαίνειν εἰς τὸ ὄρος montem ascendere. ibid. v. 14. ἐπάνω ὄρους κεῖσθαι monti impositum esse. Ibid. VIII, 1. καταβαίνειν ἀπὸ τοῦ ὄρους descendere de monte. ibid. XXIV, 16. φεύγειν εἰς τὰ ὄρη regionem montanam perfugium habere, fuga, in montes conversa, salutem petere. Per τὰ ὄρη vero h. l. pariter ac Marc. XIII, 14. intellegenda esse videtur regio Iudaeae trans Iordanem, quae communi vocabulo *Peraea* dicitur. Luc. XIX, 29. πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον τῶν ἐλαιῶν ad tractum montium, qui dicitur Olivarius. Ioh. VI, 15. εἰς τὸ ὄρος in regionem montanam. Matth. XVII, 1. 9. ὄρος ὑψηλὸν mons altissimus, qui vulgo censetur esse mons *Tabor*; sed potius intellegendus est mons Caesareae, Philippi vicinus, qui ob colloquia et comitia Christi cum Mose et Elia ibi habita et miraculosam apparitionem Dei a Petro 2 Ep. I, 18. ὄρος ἅγιον dicitur. Mons enim Tabor plus quam viginti leucarum intervallo a Caesarea Philippi distat, in cuius vicis Iesus tunc temporis versabatur. Conf. *Lamium* in Harmon. Evang. p. 369. et *Maium* in Harm. cap. 10. §. 5. Hebr. VIII, 5. et XII, 18. ὄρος κατ' ἐξοχὴν *montem Sinai*, legislatione Mosaica illustrem, notat, coll. Exod. XXIV, 18. — Apoc. VI, 15. ὀρέων pro ὀρῶν. Eadem forma vocis, quam ex Ionismo nonnulli repetunt, reperitur etiam apud *Aristotelem* Sect. XXVI. Problem. 55. et *Sophoclem* in Oed. R. v. 1116. Matth. XVII, 20. et XXI, 21. ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ, μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ dicetis monti huic, abi hinc istuc, h. e. res, quamvis maximas, vestro iussu efficere poteritis. 1 Cor. XIII, 2. ὄρη μεθιστάνειν transferre montes. Formula proverbialis, (*Coran*. *Sur*. XIV, 46. al. 45.) quae significat: rem maxime arduam ac difficilem moliri ac efficere, respondens hebraicae עקר הרים, de qua bene exposuit *Vorstius* de Adagiis N. T. cap. XI. p. 814. ed. *Fischeri*. Sic *montes moliri* apud *Livium* IX. c. 3. *Lucianus* Navig. p. 514. de homine, mira efficiente: ὄρη ἐπικινεῖν ἄκρῳ τῷ δακτύλῳ δυνάμενον. Huc etiam refer locum Apoc. VI, 14.

ΟΡΥΣΣΩ, vel attice ΟΡΥΤΤΩ, fut. ὀρύξω, *fodio*. Matth. XXI, 33. ὤρυξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν et in ea torcular foderet. ibid. XXV, 18. ὤρυξεν ἐν τῇ γῇ καὶ ἀπέκρυψεν in terra defossum abscondidit. Marc. XII, 1. ὤρυξεν ὑπολήνιον. Saepius non legitur in N. T. Apud Alexandrinos reperitur pro חָפַר *fodit*, *effodit*, *perfodit*, Genes. XXI, 30. XXVI, 15. 18. 19. Exod. VII, 24. כָּרָה *fodit*, *effodit*, *excidit*, Genes. XXVI, 25. L. 5. Prov. VI, 27. et חָצַב *excidit*. Ies. V, 2. καὶ προλήνιον ὤρυξα ἐν αὐτῷ. Adde *Xenoph*. de Vectigal. I, 5. IV, 2.

ΟΡΦΑ-

ΟΡΦΑΝΟΣ, ὁ, ἡ. Vox haec, quae etiam civitate latina donata est, latissime patet apud Graecos et non solum *liberos, parente, seu parentibus orbos et destitutos, pupillos,* (Xenoph. de Rep. Athen. III, 4. Hinc ὀρφανοφύλαξ *tutor pupillorum* apud *Xenoph.* de Vectig. II, 7. Ita quoque legitur Ezech. XXII, 22. 24. Sirac. XXXIV, 14. 2 Macc. III, 10. VIII, 28.) *et parentes, liberis carentes, vel destitutos,* (*Dionys. Halic.* Lib. I. p. 69. de Amulio, Numitorem liberis privante, ὀρφανὸν τέκνων ἔθηκε. *Hesych.* ὀρφανός· ὁ γονέων ἐστερημένος καὶ τέκνων.) sed etiam *omnes, desolatos ac privatos amicis, consanguineis et rebus caris,* (conf. *D'Orville* ad *Charitonem* Lib. II. cap. 5. p. 314. ed. Lips.) omnemque adeo *auxilio aliorum plane destitutum,* (*Etym. M.* ὀρφανός· ὁ μὴ ἔχων τινὰ βοηθόν. Hinc in versione Alexandrina Ps. LXXXI, 3. hebr. דַּל *tenuis, miser* respondet. Adde Ioh. XXIX, 12. Ps. IX, 38. 42.) *miserum et infelicem* significat. In N. T. bis legitur. Iacob. I, 27. ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ χήρας visitare orphanos et viduas, h. e. opem ferre omnibus, qui sunt miseri et aliorum auxilio destituti. Ponuntur enim ὀρφανοὶ καὶ χῆραι, ut hebraicum יְתוֹמִים וְאַלְמָנוֹת Ps. LXVIII, 6. Ierem. VII, 5. XXII, 13. omnino pro hominibus infelicissimis et miserrimis. Praeterea reperitur quoque Ioh. XIV, 18. οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς non relinquam vos orbos, h. e. non deseram vos, omni plane doctore destitutos. Dicebantur autem a Iudaeis (quibus solemne erat praeceptores vocare partes, et discipulos filios,) orphani discipuli, quando a magistris relicti erant. Cf. supra sub ἀπορφανίζω, et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 934.

ΟΡΧΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *saltare facio, moveo.* Medium ὀρχέομαι, οῦμαι, fut. ήσομαι, *salto, tripudio* et omnem *saltationem, quae fit in numerum et cum arte quadam,* comprehendit, et ita differt a σκιρτᾶν *saltare absque arte, ut pueri et vituli lascivientes solent,* et χορεύειν, quod est *in orbem saltare, praesertim circa aram et quidem connexis manibus.* Matth. XI, 17. ηὐλήσαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ὠρχήσασθε tibiis cecinimus vobis et non saltastis ad eas; ubi vid. *Wetstenius.* ibid. XIV, 6. ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος saltabat filia Herodiadis; ubi quoque conferendus est *Wetstenius.* Marc. VI, 22. Luc. VII, 32. Saepius non legitur in N. T. In versione Alexandrina respondet hebraico זִנֵּק *subsiliit, saltavit,* 2 Sam. VI, 16. et רָקַד *saltavit, tripudiavit,* 1 Chron. XV, 29. Cohel. III, 4. Caeterum verbum ὀρχεῖσθαι a *Phavorino* deducitur ab ὄρχος, *vinearum ordinibus,* in quibus antiquissimis temporibus vindemiantes choreas agebant. Vid. *Phavorinum* in Ὀρχηθμοῖς. Τὴν τάξιν τῶν φυτῶν ὄρχος εἰώθασι λέγειν οἱ ποιηταί, καὶ οἱ ἀρχαῖοι ὀρχεῖσθαι, ὅτι κατὰ τὴν τῶν βοτρύων συγκομιδὴν ἐν τοῖς τόποις

νων] εἰσιν, ... ἀτυχεῖν ἀρνηθέντες, ... θεῷ χαρίζοντες, καθάπερ ... δὲ ... καὶ ... χρήσασθαι.

ὅς, ἥ, ὅ. 1. Articulus postpositivus et relativus, qui 1) et ordinarie respondet pronomini relativo Latinorum *qui, quae, quod*, et hebraico אשר in Versione Alexandrina centum in locis. De eius vero usu, et constructione admodum varia, haecce notanda sunt. a) genere, et numero convenire debet cum antecedente nomine, v. c. 1 Cor. XV, 1. τὸ εὐαγγέλιον, ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν doctrina christiana, quam vobis tradidi. Joh. VI, 51. ἡ σάρξ μού ἐστιν ἣν ἐγὼ δώσω, ibid. v. 63. Ephes. I, 13. 14. etc. b) interdum genere et numero concordat cum substantivo sequente, cum proprie deberet respondere antecedenti, v. c. Galat. III, 16. σπέρματί σου, ὅς ἐστι Χριστός pro ὅ ἐστι Χριστός. c) casu respondet quidem communiter voci sequenti, a qua regitur, sed haud raro ex attico loquendi genere non respondet verbo sequenti, sed in eo casu ponitur, in quo fuit antecedens nomen. Sic Luc. XXIV, 25. τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν, οἷς (pro ἃ) ἐλάλησαν οἱ προφῆται ut fidem habeant omnibus, quae praedixerunt prophetae. Joh. IV, 14. ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ ex aqua illa perenni, quam ego dabo ipsi. Act. I, 1. περὶ πάντων ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν. 2 Thess. I, 4. ταῖς θλίψεσιν αἷς (pro ἃς) ἀνέχεσθε afflictionibus, quas sustinetis. 1 Cor. VI, 19. d) ὅ interdum pleonastice ponitur, ut hebraicum אשר, v. c. Matth. III, 12. οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ manu tenet ventilabrum. Cf. *Storr.* Obss. ad Synt. Hebr. p. 268. e) ὃ pro καθ᾽ ὅ, *quatenus, quoad*. Rom. VI, 10. ὃ γὰρ ἀπέθανε — ὃ δὲ ζῇ quod attinet ad mortem Christi, — quod vero ad eius vitam attinet. f) ὃ *quo consilio, in quem finem*. Joh. XIII, 7. ὃ ἐγὼ ποιῶ, σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι nunc quidem consilium huius facti non perspicis. g) Deficit nonnunquam, v. c. 2 Cor. VIII, 23. εἴτε ὑπὲρ Τίτου supple ὅς ἐστι, et ibidem εἴτε ἀδελφοί, ante ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν. 2 Petr. II, 10. (οἳ εἰσι) τολμηταί. 1 Joh. III, 12. (ὡς) ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν. Adde Apoc. I, 4. 5. 2) *qualis*. Rom. IX, 24. οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς, coll. v. 23. Galat. I, 7. ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο quale non datur aliud, seu neque tamen est ulla alia doctrina de J. C. vera. 3) repetitum inservit divisioni, redditurque *alius — alius, hic — ille*. Matth. XIII, 8. ὃ μὲν (scil. σπέρμα) ἑκατόν, ὃ δὲ ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα aliud quidem centies, aliud sexagies, aliud denique trigesies. 1 Cor. XI, 21. ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ μεθύει, alius quidem esurit, alius saturatur. Rom. IX, 21. XIV, 5. *Polyb.* Hist. I. c. 7. ὃς μὲν ἀξιόλογον αὐτῶν ποιῶν, ὃς δὲ ἀτελές. 4) interdum cum praepositione constructum, vel etiam combinatum, induit naturam particularum. Luc. XII, 1. ἐν οἷς, scil. χρόνοις, *interea*. Conf. *Aelian.* Hist. Anim. IX, 4. 1 Petr. III, 16.

16. ἐν ᾧ cum, quando. Matth. XXVII, 10. καθὰ ficut. Rom. VIII, 26. καθὸ idem.

ὍΣΑΚΙ, vel ὉΣΆΚΙΣ, quotiescunque, quoties. Adverbium citra interrogationem (quanquam interdum, observante Hesychio, pro ποσάκις quoties? ponitur;) ab ὅσος quantus. Prius adhibetur sequente consona, posterius sequente vocali. Ter tantum legitur in N. T. 1 Cor. XI, 25. ὁσάκις γὰρ ἂν πίνητε, et v. 26. ὁσάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τῦτον. Apoc. XI, 6. ὁσάκις ἐὰν θελήσωσι.

ὍΣΓΕ, ἥγε, ὅγε, qui quidem, quae quidem, quod quidem, ab ὅς qui et γε, dictione enclitica. Semel tantum legitur in N. T. Rom. VIII, 32. ὅσγε τῦ ἰδίυ υἱῦ ὐκ ἐφείσατο qui ne quidem filio suo carissimo pepercit.

ὍΣΙΟΣ, ία, ον, 1) si de personis adhibetur, significat sanctum, pium erga Deum, integrum vitae, verum Dei cultorem, purum a vitiositate; de rebus vero si adhibetur, notat omne, quod convenit officiis hominum in Deum, seu pium, aut omne, quod pertinet ad religionem, Deum et res divinas, adeoque est inviolate et religiose observandum. Act. II, 27. ὐδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν συ ἰδεῖν τὴν διαφθορὰν neque permittes corpus cultoris tui in putredinem abire. Sermo ibi est de Christo, qui ab omni peccati labe ac inquinamento etiam secundum humanam naturam immunis fuit, et ideo etiam Ps. XVI, 10. חָסִיד vocatur. Act. XIII, 35. 1 Tim. II, 8. ἐπαίροντας χεῖρας ὁσίυς animo pio erga Deum et puro a sorde vitiositatis ad Deum preces facientes. Tit. I, 8. δίκαιον, ὅσιον. (Porphyr. de abstinent. II, 60. καὶ δίκαιος, καὶ ὅσιος.) Hebr. VII, 26. ὅσιος, ἄκακος. Speciatim vero Deo tribuitur in N. T. partim quatenus est sancte et religiose omni cultu prosequendus ab hominibus et summe venerabilis, quo respectu etiam ἅγιος et קָדוֹשׁ dicitur Ies. VI, 9. Hos. XI, 9. Ioh. XVII, 11. Apoc. XV, 4. τίς ὐ μὴ φοβηθῇ σε κύριε, καὶ δοξάσῃ τὸ ὄνομά συ, ὅτι μόνος ὅσιος (alii legunt ἅγιος) εἶ; cf. sequentia: — partim, quatenus amore boni et recti unice ductus recte facta hominum probat, et quae male agunt aversatur, et hunc animum suum factis demonstrat, ut adeo idem sit, quod δίκαιος. Sic legitur in N. T. Apoc. XVI, 5. δίκαιος εἶ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὁ ὅσιος, ὅτι ταῦτα ἔκρινας. Aeque late patet haec vox in versione Alexandrina, ubi legitur pro יָשָׁר rectus, pius, integer vitae, Devt. XXXII, 4. יֹשֶׁר rectitudo, Prov. XVII, 26. זַךְ mundus, a scelere purus, Prov. XX, 11. טָהוֹר idem, Prov. XXII, 11. תָּם integer, perfectus, Prov. XXIX, 10. תָּמִים idem, Prov. II, 21. Amos V, 10. et pro תֹּם integritas, integer. Prov. X, 29. — Aeschin. Socr. Dial. III, 2. ὅσια officia pia. Iosephus A. I. VIII, 9. f. 1. καὶ τῶν δικαίων καὶ ὁσίων ἔργων. ibid. c. 4. f. 3. τὺς παραβάντας τι τῶν ὁσίων. Conf. Perizonium ad Aelian. V. H.

V. H. VIII, 1. *Reiske* ad *Dionem Cassium* p. 56. *D'Orville* ad *Charit. Aphrod.* I, c. 10. p. 267. ed. Lipſ. et *Valkenar.* ad *Ammonium* p. 184. *Hesych.* ὅσιος· καθαρὸς, δίκαιος, εὐσεβὴς, εὐφημικὸς, ἁγνός. *Schol. Eurip. Hecub.* 788. τὸ πρὸς θεοὺς ἐξ ἀνθρώπων γενόμενον δίκαιον ὅσιον καλοῦμεν. 2) τὸ ὅσιον *beneficium, ſive ſit promiſſum, ſive vere exhibitum a Deo;* nam etiam apud Graecos ὅσιον notat *omne, quod a Deo in homines eſt profectum, ortum, miſſum.* Vide *Aelian.* V. H. VIII, 1. Sic legitur in N. T. Act. XIII, 34. ὅτι δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια Δαβὶδ τὰ πιστὰ beneficia, Davidi promiſſa, certo exhibebo. Reſpexiſſe videtur Paulus uſum vocis hebraicae חֲסָדִים in reg. חַסְדֵי, a חָסַד *beneficum eſſe,* 2 Paral. VI, 42. זָכְרָה לְחַסְדֵי דָּוִיד עַבְדֶּךָ. Alex. μνήσθητι τὰ ἐλέη δαυὶδ τοῦ δούλου σου, et Ieſ. LV, 3. ubi Alexandrini pro hebraico הַנֶּאֱמָנִים חַסְדֵי דָוִד habent τὰ ὅσια Δαβὶδ τὰ πιστά. Quemadmodum enim חֶסֶד non ſolum *benignitatem, benevolentiam,* ſed etiam *pietatem erga Deum* ſignificat, ut vel tironibus notum eſt, ita hebraico חָסִיד *benignus, beneficus,* ὅσιος in verſione Alexandrina reſpondet multis in locis, v. c. Deut. XXXIII, 8. Pſ. XII, 2. XVI, 10. XXX, 5. etc. *Clemens Alex.* Ep. ad Corinth. cap. 1. πόσα δὲ αὐτῷ ὀφείλομεν ὅσια; quot Chriſto debemus beneficia? Saepius non legitur in N. T.

ὉΣΙΌΤΗΣ, ητος, ἡ, *ſanctitas, pietas erga Deum, et vitae integritas,* ab ὅσιος, quod vide. Bis tantum legitur in N. T. Luc. I, 75. ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ, ſc. λατρεύειν θεῷ, ut Deum colamus pia mente et vitae integritate. Differt enim h. l. ὁσιότης a δικαιοσύνη ita, ut hoc *exercitationem officiorum omnium erga alios homines* ſignificet, illud vero de *diligentia in colendo omni officiorum genere erga Deum* uſurpetur. Conf. ſupra ad δικαιοσύνη dicta. Eadem obſervatio valet quoque de loco altero, ubi hoc ſubſtantivum legitur, Epheſ. IV, 24. ubi Paulus Chriſtianos hortatur, ut novum animum induant, efformatum ad exemplum divinum (κατὰ θεὸν, qui eſt ab omni labe immunis et animi puritatem certiſſimam praecit,) ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας iuſtitia et ſanctitate vera et haud fucata. Alexandrini uſi ſunt hac voce pro יֹשֶׁר *rectitudo,* Deut. IX, 5. διὰ τὴν ὁσιότητα τῆς καρδίας σου, et תֹּם *integritas, perfectio.* 1 Regg. IX, 4. Adde Sapient. II, 22. V, 20. IX, 3. ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ. Apud graecos Scriptores ὁσιότης interdum etiam *pietatem erga beneficos,* et ſpeciatim *reverentiam* ſignificat, *quae parentibus debetur,* v. c. apud *Xenoph.* de Venat. I, 11.

ὉΣΊΩΣ, *ſancte, rite, decenter, animo pio erga Deum.* Adverbium ab ὅσιος *ſanctus,* quod vide. Semel legitur in N. T. 1 Theſſ. II, 10. ὡς ὁσίως καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν, ubi ὁσίως ad officia pietatis erga Deum

et

et animi castitatem, ὁσίως ad officia, quae aliis hominibus debentur, ἀμέμπτως vero ad utrumque officiorum genus referendum est. Alio sensu hoc adverbium legitur in *Symmachi* reliquiis Psalm. XVII, 28. πρὸς ὅσιον ὁσίως πράξεις erga pium *benignus* te geres, et Sapient. VI, 10. οἱ δὲ φυλάξαντες ὁσίως τὰ ὅσια ὁσιωθήσονται, ubi ὁσίως, ut latinum *sancte*, est *reverenter*, *religiose*, *uti par est ac decet*. Conf. *Perizonium* ad *Aelian.* V. H. II, c. 32. — *Hesych.* ὁσίως· πρεπόντως, δικαίως.

Ὀσμή, ῆς, ἡ, 1) proprie: *odor quicunque*, *fragrantia*, et de *foetore* aeque ac *odore suavi* usurpatur, maxime vero de *odore suaveolente*, unde a *Suida* εὐωδία explicatur. Interdum vero additur apud graecos Scriptores nomen, unde sciatur, de quonam odore sermo sit. Descendit ab ὄζω *oleo*, quod etiam verbum medium est, ut supra dictum est. Sic legitur in N. T. Ioh. XII, 3. ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου et unguenti huius odor totum coenaculum penetravit. *Aelian.* V. H. III, 1. X, 9. XIII, 1. ἑαυτὸν εἱστία τῇ ὀσμῇ odoribus ciborum sese pascebat. In versione Alexandrina legitur pro ריח *odor*, Genes. XXVII, 27. Cant. I, 3. 11. II, 13. IV, 10. et pro באש *foetor*. Ies. XXXIV, 3. καὶ οἱ νεκροὶ καὶ ἀναβήσεται αὐτῶν ἡ ὀσμή. Adde Ies. III, 24. ubi pro בשם תחת *loco aromatis* Graeci habent ἀντὶ ὀσμῆς ἡδείας, et 2 Macc. IX, 9. 10. 12. 2) metaphorice: *omnis res iucunda et utilis*, *quae longe lateque spargitur et propagatur*, metaphora desumta ab aromatibus, quae late suum spargunt odorem. Sic legitur in N. T. 2 Cor. II, 14. καὶ τὴν ὀσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ qui effecit, ut per nos praestantissima doctrina christiana ubique ut odor suavis propagaretur. ibid. v. 16. οἷς μὲν ὀσμὴ θανάτου εἰς θάνατον, οἷς δὲ ὀσμὴ ζωῆς εἰς ζωὴν doctrina haec christiana (quae odoris suavis ad instar longe lateque propagatur,) perniciem affert iis, qui eam repudiant, admodum vero salutaris est iis, qui eam vera fide amplectuntur; sicut odores dantur, qui alios reficiunt et recreant, alios ex adverso enecant. *Ludov. Cappellus* vero monuit, esse in formulis ὀσμὴ θανάτου et ὀσμὴ ζωῆς chaldaismum et notari φάρμακον, sive salubre, sive lethiferum. Congessit quoque *Wetstenius* ad h. l. et *Buxtorfius* in Lexico Talmudico col. 1494. plura Rabbinorum loca, in quibus formulae סם חיים (סם *medicamentum*, *pharmacum*, sed proprie, ut syriacum ܣܡܐ *odorem* notat, ut arabicum شمّ *olfecit* satis docet) *medicamentum salutiferum* et סם מות *medicamentum mortiferum* occurrunt. Conf. etiam *Assemann.* Catal. Bibl. Mediceo-Laurentianae Cod. LXII. et Bibl. Orient. T. I, p. 49. Sed solent etiam

etiam Syri *doctrinam salutiferam* cum *odore vitae* comparant. Vide *Assemanni* Bibl. Orient. T. III. P. II. p. 31. 3) est symbolum *rei suavis, gratae et acceptae*, maxime *Deo*. Sic v. c. Philipp. IV, 16. munus Philippensium, Paulo per Epaphroditum missum, ὀσμὴ εὐωδίας odor bonae fragrantiae dicitur, h. e. θυσία δεκτὴ, εὐάρεστος τῷ θεῷ, ut statim in sequentibus a Paulo explicatur, coll. Hebr. XIII, 16. Ephes. V, 2. formula ὀσμὴ εὐωδίας transfertur ad sacrificium Christi, pro peccatis Deo oblatum, quemadmodum hebraica רֵיחַ נִיחֹחַ Genes. VIII, 21. Levit. II, 12. III, 5. propria olim erat de sacrificiis, Deo gratis et acceptis. Conf. supra ad εὐωδία dicta. Saepius non legitur in N. T.

ΟΣΟΣ, η, ον. Generatim quantitatem exprimit eamque modo continuam, modo discretam, modo utramque simul. Speciatim vero 1) *quantitatem continuam* exprimit, et idem est ac *quantus*, ὁπόσος, ut *Hesychius* interpretatus est. Marc. II, 19. ὅσον χρόνον, pro καθ' ὅσον χρόνον quamdiu. Ioh. VI, 11. ὅσον ἤθελον quantum quisque volebat. Rom. VII, 1. ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ, sc. ἀνὴρ, quamdiu maritus vivit, coll. 1 Cor. VII, 39. Galat. IV, 1. Apoc. XXI, 16. ὅσον καὶ τὸ πλάτος, sc. ἐστὶ, quanta etiam latitudo est. Conf. Alexandrinos Deut. XV, 8. 1 Regg. XVII, 12. 2) *quantitatem discretam* in numero plurali adhibitum exprimit, et idem est ac *quotquot*, vel *quicunque, quotcunque*. Interdum additur vocabulum πᾶς, interdum quoque omittitur. Matth. VII, 12. πάντα ἂν ὅσα ἂν θέλητε quaecunque igitur vultis. ibid. XIII, 44. 46. πάντα ὅσα εἶχε quaecunque possidebat, seu omnia sua. ibid. XVIII, 18. 25. XXI, 22. Marc. XII, 44. Luc. XVIII, 12. 22. Ioh. IV, 29. 39. Act. II, 39. Rom. III, 19. 2 Cor. I, 20. Galat. III, 10. 27. Phil. III, 15. Coloss. II, 1. 1 Tim. VI, 1. etc. Marc. III, 28. καὶ αἱ βλασφημίαι ὅσας ἂν βλασφημήσωσιν. ib. X, 21. ὅσα ἔχεις πώλησον. 3) *quantitatem continuam et discretam simul* indicat, ut idem sit, ac *quam magnus et quam multus, quot et quanta, quae ac quanta*. Marc. III, 8. ἀκούσαντες ὅσα ἐποίει audientes, quam multa et insignia miracula Christus patraverit. Marc. V, 19. ἀνάγγειλον αὐτοῖς, ὅσα σοι ὁ κύριος ἐποίησε renuncia iis, quae ac quanta tibi fecerit Dominus. Sic Esther. IX, 29. ἔγραψεν Ἐσθὴρ ὅσα ἐποίησαν τότε. Marc. V, 20. Luc. IV, 23. ὅσα ἠκούσαμεν γενόμενα εἰς Καπερναοὺμ, ποίησον καὶ ὧδε quae et quanta miracula audivimus a te patrata esse Capernaumi, et hic patra. ibid. IX, 10. Act. IX, 13. ὅσα κακὰ ἐποίησεν quot et quanta mala intulerit. ibid. v. 16. ὅσα δεῖ αὐτὸν παθεῖν, ibid. XIV, 27. XV, 4. 12. 2 Tim. I, 18. 4) pro ὅς, *qui*. Galat. VI, 12. ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκὶ illi vero, qui Iudaeis placere student. Ioh. XXI, 25. ἔστι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ, ὅσα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς alia vero adhuc extant multa,

multa, quae Iesus peregit. Act. IX, 39. ἱμάτια, ὅσα ἐποίει μετ' αὐτῶν οὖσα ἡ Δορκάς, vestimenta, quae, dum adhuc in vivis esset, fecerat Dorcas. Apoc. I, 2. ὅσα εἶδε. Conf. Alexandrinos Cohel. VIII, 14. Aeschin. Socr. Dial. I, 4. 11. III, 10. 20. 21. 5) cum praepositionibus ἐπὶ et κατὰ in particulam abit. Sic v. c. ἐφ' ὅσον, scil. χρόνον, in quantum tempus, h. e. quamdiu. Matth. IX, 15. ἐφ' ὅσον μετ' αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμφίος quamdiu sponsus cum iis versatur. coll. Marc. II, 19. 2 Petri I, 13. ἐφ' ὅσον εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι. Appian. Mithridat. p. 388. Ἐφ' ὅσον vero etiam significat: in quantum, quatenus. Matth. XXV, 40. ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου quatenus vel uni e minimis meorum sectatorum tribuistis beneficia. ibid. v. 45. — Καθ' ὅσον, quatenus, quanto. Hebr. III, 3. καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει quanto maiorem dignitatem habet. ibid. VII, 20. καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὁρκωμοσίας, v. 22. κατὰ τοσοῦτον quatenus non sine iureiurando — hactenus. Καθ' ὅσον, si sequitur οὕτως, significat: sicuti, quemadmodum, et est idem, quod καθώς. Hebr. IX, 27. καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται κ. τ. λ. — v. 28. οὕτως κ. τ. λ. 6) ὅσον saepe pro καθ' ὅσον ponitur et significat: quanto, quanto magis. Marc. VII, 36. ὅσον δὲ αὐτὸς αὐτοῖς διεστέλλετο, μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον quo gravius autem iis interdixit, eo magis rem divulgarunt. Exempla multa habet [illegible] in Animadversionibus ad h. l. 7) ὅσῳ sine praepositione cum comparativo nomine, vel subintelligenda vocula μᾶλλον, significat: quanto. Hebr. I, 4. ὅσῳ διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα quanto praestantiorem prae illis consecutus est dignitatem. ibid. VIII, 6. ὅσῳ καὶ κρείττονός ἐστι διαθήκης μεσίτης quanto praestantioris foederis est mediator. ibid. X, 25. καὶ τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ (μᾶλλον) βλέπετε ἐγγίζουσαν ἡμέραν. Aeschin. Socr. Dial. II, 2. ὅσῳ πλουσιώτατος. Plato Euthyphron. 13. ὅσῳ σοφώτερος. Conf. Irmisch. ad Herodian. II, 3. 17. T. II. Opp. p. 85 seq. 8) ὅσα, adverbialiter usurpatum, significat: quantum, v. c. Apoc. XVIII, 7. ὅσα ἐδόξασεν ἑαυτὴν — τοσοῦτον quantum glorificavit se ipsam, — tantum. 9) ὅσα μὲν, ὅσα δὲ alia quidem — alia vero. Iud. v. 10. 10) ὅσον ὅσον minimum. Hebr. X, 37. ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, mox, seu brevissimum adhuc temporis spatium superest. Alex. Ies. XXVI, 20 ἀποκρύβηθι μικρὸν ὅσον ὅσον. Heliodor. V, 18. ὀλίγον ὅσον. Aristoph. Vesp. v. 213. ὅσον ὅσον στίλην, h. e. τὸ ἐλάχιστον, ut Scholiastes interpretatur. Hesych. ὅσον· ὀλίγον — ὅσον ὅσον δέ· ὀλίγον ὀλίγον. Conf. etiam Vorstii Philol. Sacr. cap. 10. p. 324. ed. Fischeri, et Wetstenii N. T. T. II. p. 423.

ὍΣΠΕΡ, ἥπερ, ὅπερ, qui, quae, quod, quicunque, quaecunque, quodcunque, ab ὃς qui et περ, dictione enclitica. Semel

mel legitur in N. T. Marc. XV, 6. ἀπέλυεν αὐτοῖς ἕνα δέσμιον, ὅνπερ ᾐτοῦντο vinctum aliquem populo condonare solebat, quemcunque sibi expetiissent. coll. Matth. XXVII, 15. ὃν ἤθελον. *Thucyd.* II, c. 50. ὅσπερ ἡγεῖτο τῆς ἐξόδου ταύτης. ibid. VI, c. 103. et VII, c. 56.

ΟΣΤΕΟΝ, ου, τὸ, contracte ΟΣΤΟΥΝ, οῦ, τὸ, *os, ossis.* Legitur in N. T. Matth. XXIII, 27. γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν pleni sunt ossibus mortuorum. Luc. XXIV, 39. πνεῦμα σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει spectrum carnem et ossa non habet. Ioh. XIX, 36. ὀστοῦν οὐ συντριβήσεται os non conteretur, seu confringetur, coll. Exod. XII, 46. καὶ ὀστοῦν οὐ συντρίψετε ἀπ' αὐτοῦ. Conf. *Surenhus.* Βίβλος Καταλλαγῆς p. 380. Ephes. V, 30. ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ, h. e. sumus eiusdem, cuius ille, naturae humanae, seu, arctissime sumus cum eo coniuncti. Respexisse videtur Paulus locum Genes. II, 23. ubi Adamus, Evam conspiciens, in verba: הַפַּעַם עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי erupisse narratur; quae apostolus eleganter ad arctissimam coniunctionem ecclesiae christianae cum Christo retulit. Hebr. XI, 22. περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο de deportandis et condendis ossibus suis mandavit. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini hac voce usi sunt pro עֶצֶם *os,* Genes. II, 23. L, 25. Exod. XII, 46. et גֶּרֶם idem. Prov. XVII, 22. XXV, 15. Dan. VI, 25.

ΟΣΤΙΣ, ἥτις, ὅ, τι, (ita enim per distinctionem recte scribitur pro ὅτι, ad differentiam coniunctionis ὅτι, *quod, quia,* quam vide suo loco.) genit. οὗτινος, ἧστινος, οὗτινος, 1) *quicunque, quaecunque, quodcunque, quisquis, quilibet.* Est articulus postpositivus, compositus ex ὅς et τὶς *quis, aliquis,* et fere universaliter sumitur, praecipue in initio sententiae et praemisso vocabulo πᾶς. Matth. X, 32. πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων quicunque igitur me coram hominibus profitetur. ibid. v. 33. ὅστις δ' ἂν ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων. ibid. XII, 50. XIII, 12. ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ. XVIII, 4. ὅστις — — οὗτος. ibid. XXIII, 12. Marc. VIII, 34. Luc. XIV, 27. Ioh. II, 5. ὅ, τι ἂν λέγῃ ὑμῖν, ποιήσατε. XIV, 13. XV, 16. 1 Cor. XVI, 2. 2) sumitur interdum relative: *qui, quae, quod,* i. q. simplex ὅς. Matth. II, 6. ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ qui reget populum meum, Israelitas. ib. VII, 15. ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς a falsis prophetis, qui ad vos venient. ib. v. 24. 26. XIII, 52. Act. IX, 27. Rom. XVI, 6. 7. 12. etc. Alexandrini usi fere sunt hac voce pro אֲשֶׁר, Genes. XXXVIII, 25. Exod. IX, 18. 24. XI, 6. Deut. I, 39. et pro chaldaico דִּי idem quod אֲשֶׁר. Esr. VII, 16. Dan. II, 10. 25. VI, 27. Adde *Aeschin. Socr.* Dial. I, 2. 3. 9. 12. II, 3. 4. 26. 3) *quamdiu.* Luc. X, 35. ὅ, τι ἂν προσδαπανήσῃς

et

et quantum insuper impenderis. Matth. XVIII, 28. ἀπόδος μοι, ὅ, τι ὀφείλεις redde mihi quantum mihi debes. 4) qualis. 1 Cor. V, 1. πορνεία, ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὀνομάζεται incestus genus, quale ne quidem inter gentiles cum laude et approbatione commemoratur. Galat. V, 19. ἅτινά ἐστι qualia sunt.

Ὀστράκινος, ίνη, ινον. 1) proprie: *testaceus, mit einer Schale überzogen, eine Schale habend*, ab ὄστρακον, ου, τὸ, *testa nativa et dura illa, cui cochleae, ostreae, conchae, testudines et similes belluae maritimae adhaerent, die Schale der Schalthiere*, etiam *testa ovorum*, i. q. ὄστραξ, quod non solum *testam nativam*, sed interdum etiam *animal ipsum, testae adhaerens*, significat. Sed quemadmodum ὄστρακον, ut latinum *testa* (*Horat*. Od. I, 20. 2. Ep. I, 2. extr.) etiam de *testa fictili* usurpatur, ita etiam ὀστράκινος, ut latinum *testaceus*. 2) *argillaceum, fictile, figulinum* significat, et est i. q. κεράμιος, *aus gebrannter Erde, oder vom Töpfer gemacht, irden*. 2 Tim. II, 20. σκεύη ξύλινα καὶ ὀστράκινα vasa lignea et testacea. *Thom. M.* p. 526. κεραμεοῦν σκεῦος βέλτιον λέγειν, ἢ ὀστράκινον Cf. *Trilleri* Obss. Critt. Lib. IV, c. 6. p. 328. qui docuit, ὀστράκινον etiam probis auctoribus tritum esse, v. c. *Theophrasto* in libris de Plantarum Historia, *Dioscoridi* Lib. IV, c. 89. p. 279. *Athenaeo, Plutarcho* et aliis. In versione Alex. legitur pro חֶרֶשׂ *testa*, Levit. VI, 28. σκεῦος ὀστράκινον. ibid. XI, 33. πᾶν ἄγγος ὀστράκινον. Num. V, 17. יוֹצֵר *figulus*, Ies. XXX, 14. Ierem. XIX, 11. et pro chaldaico חֲסַף, חַסְפָּא *lutum, argilla*. Dan. II, 33. 34. 41. 42. 3) metaphorice: *vile, tenue, quod facile frangi et debilitari potest, multis calamitatibus et incommodis obnoxium*. 2 Cor. IV, 7 ἔχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσιν gestamus hunc thesaurum in vasis argillaceis, h. e. munus tradendi religionem christianam demandatum est hominibus, multis malis et calamitatibus obnoxiis. Saepius non legitur in N. T. Confer *Wetstenii N. T.* T. II, p. 187.

Ὄσφρησις, εος, attice εως, ἡ, 1) *odoratus, olfactus, odorandi sensus*, a 2 pers. praet. pass. ὤσφρησαι, verbi ὀσφράομαι, vel ὀσφραίνομαι *odoror, olfacio*, (quod hebraico הֵרִיחַ *odoratus est* respondet apud Alexandrinos Iudd. XVI, 9. 1 Sam. XXVI, 19.) hoc ex ὀσμὴ *odor* et ῥὶν, ῥινός, ἡ, *nares*; per nares enim olfacimus. Ὄσφρησις nuspiam usurpatur ab Alexandrinis, sed ὀσφρασία, quod idem notat, semel Hos. XIV, 6. (7.) pro רֵיחַ *odor*. 2) *organon illud, quo odor percipitur, nares*. Sic semel legitur in N. T. 1 Cor. XII, 17. εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή· εἰ ὅλον ἀκοή, ποῦ ἡ ὄσφρησις; *Herodian*. I, 12. 4. μύρου εὐωδεσάτου τάς τε ὀσφρήσεις καὶ τὰ ὦτα ἀνεπίμπλασαν. Conf. quae supra ad ἀκοὴ dicta sunt.

ʼΟΣΦΥ΄Σ, ύος, ἡ, et in singulari et in plurali 1) *lumbum* notat, seu, ut verbis utar *Foësii* in Oecon. Hipp. p. 281. proprie: *carnosam totius spinae partem, quae quinque vertebris crassissimis et maximis constat, inter dorsum et os sacrum mediam, quae alias ἰξὺς nominatur.* Sed interdum latius patet et pro *tota spina*, *coxis*, *iliis* ponitur, quemadmodum etiam Latini *lumborum* nomine designant partem, qua cingimur. In versione Alexandrina respondet hebraico חֲלָצַיִם *lumbi*, Iob. XXXVIII, 3. XL, 2. Ies. V, 27. et מָתְנַיִם idem, Exod. XII, 11. Genes. XXXVII, 33. Iob. XII, 18. XL, 11. *Hesych.* ὀσφύς· ὁ παρὰ πλευρὰν διάκενος τόπος. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. ὀσφύς· τὸ πλησίον τῶν γλουτῶν, ῥάχις, ψύα. Matth. III, 4. ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτȣ̃ habebat cingulum coriaceum circa lumbos suos. Marc. I, 6. 2 Regg. I, 8. ζώνην δερματίνην περιεζωσμένος τὴν ὀσφὺν αὐτȣ̃. Ezech. IX, 2. 3. 11. 2) per synecdochen et tropice, quia vasa seminaria lumbis sunt vicina, seu propter adiunctos renes, etiam *receptaculum seminis humani*, seu potius *virilis*, etiam *semen virile ipsum*, *virtutem generativam*, *principium procreationis et nativitatis* significat, ad imitationem hebraicorum vocabulorum חֲלָצַיִם et מָתְנַיִם. Hinc Christus v. c. Act. II, 30. dicitur ὁ καρπὸς τῆς ὀσφύος Δαβὶδ fructus lumborum Davidis, quia secundum humanam naturam ex posteris Davidis prognatus fuit. Verba sunt: ἐκ καρπȣ̃ τῆς ὀσφύος αὐτȣ̃ τὸ κατὰ σάρκα ἀναστήσειν τὸν χριστὸν fore, ut ex posteris eius Christus nascatur. Nam liberi, nepotes et omnino posteri alicuius ὁ καρπὸς τῆς ὀσφύος τινὸς dicuntur, ad imitationem hebr. פְּרִי חֲלָצַיִם. Hebr. VII, 5. καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς ὀσφύος ἀβραὰμ quamvis et ipsi originem trahant ab Abrahamo. Etiam apud Alexandrinos ἐξέρχεσθαι ἐκ τῆς ὀσφύος τινὸς est i. q. apud vulgares Graecos legitur γεννᾶσθαι ὑπό τινος, *nasci, gigni ab aliquo.* Conf. Genes. XXXV, 11. καὶ βασιλεῖς ἐκ τῆς ὀσφύος σȣ ἐξελεύσονται. 2 Paral. VI, 9. 1 Regg. VIII, 11. ubi formula hebraica יָצוֹא מֵחֲלָצֵי פְּלוֹנִי reperitur, e qua haec graeca nostra expressa est. Legitur etiam formula cognata יָצוֹא מִיֶּרֶךְ פְּלוֹנִי *exire ex femore alicuius.* Genes. XLVI, 26. Exod. I, 5. Iudd. VIII, 30. Dicitur quoque יָצוֹא מִמְּעֵי פְּלֹנִי *exire ex visceribus alicuius*, Genes. XV, 4. et 2 Sam. XVI, 11. et denique יָצוֹא מִפְּלוֹנִי *exire ex aliquo.* Genes. XVII, 6 et 16. Conf. *Vorstii* Phil. Sacr. cap. 39. p. 714 seq. ed. *Fischeri.* — Eadem quoque ratione vox ὀσφὺς usurpatur in formula εἶναι ἐν τῇ ὀσφύϊ τινὸς *esse in lumbis alicuius*, h. e. *nondum natum esse*, quasi *latere adhuc in semine virili alicuius*, quae legitur Hebr. VII, 10. ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τȣ̃ πατρὸς ἦν latebat enim adhuc in semine patris, seu, nondum natus erat. Conf. *Schwarzium* ad *Olearium* de Stilo N. T. p. 954.

254. Alberti Gloff. Gr. p. 175. ἐκ τῆς ὀσφύος· ἐκ τῦ σπέρματος, ubi vide *Alberti*. Idem quoque *Hefychius* tradit. Lex. *Cyrilli* MS. ἐκ τῆς ὀσφύος· ἐκ τῦ σπέρματος, ἐκ τῶν ψυῶν, ἐκ τῶν μυελῶν. 3) formula περιζώννυσθαι, vel ἀναζώννυσθαι τὴν ὀσφὺν, ut Latinorum *accingere fe*, metaphorice de eo ufurpatur, *qui fe praeparat et idoneum reddit ad opus aliquod peragendum*, metaphora defumta a fervis, militibus et iter facientibus, qui veftes demiffiores et laxiores cingulo adftringebant et colligabant, ut expeditiores redderentur ad currendum, ad laborandum ac pugnandum. Luc. XII, 35. ἔςωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι fitis perpetuo parati ac vigilantes, coll. v. 36 feq. Ephef. VI, 14. ςῆτε ὖν περιζωσάμενοι (περὶ vel κατὰ) τὴν ὀσφὺν ὑμῶν ἐν τῇ ἀληθείᾳ ftate igitur et forti animo exfpectate hoftem, inftructi virtute chriftiana, aut fuftentati religione chriftiana. Fuit autem ζωςὴρ, feu περίζωμα, pars armaturae veteris. 1 Petr. I, 13. ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν praeparate et idoneum reddite animum veftrum. Conf. 1 Sam. II, 4. Iob. XXXVIII, 3. Prov. XXXI, 17. Ierem. I, 17. Saepius non legitur in N. T.

ὍΤΑΝ. Adverbium, quod, quia compofitum eft ex particulis ὅτι et ἄν, 1) proprie notare videtur *quandoque, quandocunque, quocunque tempore*. Sed in N. T. libris pariter ac in graecis Scriptoribus 2) eft adverbium temporis, fignificans *cum, quando, fi, quoties*, et conftruitur plerumque cum coniunctivo, interdum etiam cum indicativo. Matth. V, 11. ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσιν quando vos probris afficient et perfequentur. ibid. VI, 2. ὅταν ὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην quando igitur eleemofynas diftribuis. ibid. v. 5. 6. 16. X, 19. Marc. III, 11. ὅταν αὐτὸν ἐθεώρει quando eum confpiciebat. Apoc. IV, 9. καὶ ὅταν δώσυσι τὰ ζῶα δόξαν. Ioh. XVI, 4. etc. Etiam apud Graecos ὅταν cum fubiunctivo pariter ac cum indicativo conftruitur, v. c. apud *Platonem* Sympof. c. 11. ὅταν γὰρ εἰς τὸ αὐτὸ ἔλθωσιν. ibid. c. 13. ὅταν δὲ ἐγκρατέςερος γένηται. ibid. c. 21. ἀλλ᾽ ὅταν τις λέγῃ. *Cebetis* Tab. p. 229. ὅταν μὴ ἐπίςανται τῷ πλάτῳ χρῆσθαι. 3) *poftquam*. Matth. IX, 15. ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ᾽ αὐτῶν ὁ νυμφίος poftquam ablatus fuerit ab ipfis fponfus. ib. XXIII, 15. Alex. Ierem. XXIX, 10. ὅταν μέλλῃ πληρῦσθαι ἑβδομήκοντα ἔτη, ubi pro ὅταν in hebraico legitur כִּי. ib. XXXIV, 14. pro מִקֵּץ שֶׁבַע שָׁנִים Alexandrini habent ὅταν πληρωθῇ ἓξ ἔτη. 4) *quamdiu*. Ioh. IX, 5. ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ὦ quamdiu fuero in mundo; ubi ὅταν eft i. q. ἕως, coll. v. 4. 4) interdum eft particula mere conditionalis, *fi*, i. q. ἐάν. Marc. XIV, 7. καὶ ὅταν θέλητε et fi vultis. Luc. XVII, 10. ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν fi vel fatisfeceritis omnibus officiis veftris. 2 Cor. X, 6, etc.

etc. *Aelian.* V. H. II, 2. ὅταν γε μὴν τεχνικόν τι θέλεις εἰπεῖν, καταφρονεῖ σου. 5) *quandoquidem, quia.* Rom. II, 14. ὅταν γὰρ ἔθνη, τὰ μὴ νόμον ἔχοντα, κ. τ. λ. 1 Cor. III, 4. *Aristoteles* de Mundo cap. 4. μάλιστα ὅταν τὸ μὲν τάχιστον ᾖ τῶν ὄντων.

Ὅτε. Adverbium, significans tempus certum ac definitum, quod iam est transactum, et ita differt ab ὅταν et ὁπόταν, quibus particulis vagum tempus indicatur. Construitur fere cum indicativo praeteriti, vel aoristorum, vim praeteriti habentium. 1) *quum, postquam.* Matth. VII, 28. ὅτε συνετέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους quum finiisset Iesus hanc orationem suam. ibid. IX, 25. ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος quum eiectus esset populus. ibid. XI, 1. καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσων τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν postquam Iesus haec mandata dederat discipulis suis, illinc discessit. Marc. IV, 10. Rom. XIII, 11. Adde Alex. 1 Regg. XIV, 29. 2) *quum, dum, als.* Marc. I, 32. ὅτε ἔδυ ὁ ἥλιος cum occideret sol. ibid. II, 25. τί ἐποίησε Δαβὶδ ὅτε χρείαν ἔσχε καὶ ἐπείνασεν αὐτὸς quid fecerit Davides, cum aliquando vitae necessitatibus destitutus esuriret, coll. Luc. VI, 3. ubi legitur ὁπότε ἐπείνασεν αὐτός. ibid. IV, 10. VI, 21. VIII, 19. XIV, 12. XV, 41. Luc. IV, 25. 3) *quamdiu.* Ioh. XVII, 12. ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ quamdiu apud eos in mundo eram. Hebr. IX, 17. ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος quamdiu vivit, qui testamentum condidit. 4) quum temporis, vel certi, vel indefiniti, mentio praecedit, saltem nomen χρόνος, aut καιρὸς subauditur, ponitur loco pronominis relativi. Luc. XIII, 35. ἕως ἂν ἥξῃ (sc. καιρὸς, seu ὥρα) ὅτε εἴπητε non prius, quam tempus veniat, quo me ita alloquamini. ibid. XVII, 22. ἐλεύσονται ἡμέραι, ὅτε ἐπιθυμήσετε erit tempus, ubi desiderabitis. Ioh. IV, 21. 23. V, 25. XII, 41. XVI, 25. XX, 24. XXI, 18. 2 Tim. IV, 3. ἔσται καιρὸς ὅτε erit tempus, quo. — In versione Alexandrina legitur pro בְּ *in, propter, cum, quando,* Genes. II, 4. XII, 4. XXIV, 30. Exod. V, 13. pro בַּאֲשֶׁר *cum, quando,* 1 Sam. VI, 6. 2 Regg. XIV, 5. pro כִּי *cum,* Dan. V, 20. pro אָז *tunc,* Iudd. V, 22. et pro וְ, Genes. XI, 10. *Hesych.* ὅτε· ἐπειδή.

Ὅ, τε, ἥ, τε, τό, τε, *hic, haec, hoc.* Articulus praepositivus, compositus cum particula enclitica τε, ob quam etiam accentu notatur in iis casibus, in quibus alias ordinarie eo destituitur. Masculinum eius in nominativo et neutrum in accusativo, interiecto commate ab ista particula discerminantur, ad distinctionem particularum ὅτε *quando* et τότε *tunc.* Legitur in N. T. Luc. XXIII, 12. ἐγένοντο δὲ φίλοι ὅ, τε πιλάτος καὶ ὁ ἡρώδης in gratiam rediere illo ipso die Pilatus et Herodes. Act. I, 13.

I, 13. V, 24. XIII, 1. 2. XVII, 10. ἐξέπεμψαν τόν, τε παῦλον καὶ τὸν σίλαν. ibid. v. 14. XVIII, 5. Rom. I, 20. ἥ, τε ἀΐδιος αὐτοῦ δύναμις aeterna ipsius potentia. ibid. v. 26. αἵ, τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν foemellae enim eorum. Ephes. I, 10. τά, τε ἐν οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς cum quae in coelis sunt, tum quae in terra. Hebr. IX, 1. 2. etc.

Ὅτι. Coniunctio, quae cum indicativo, coniunctivo et infinitivo construitur in N. T. ac varii usus et significationis est. Nam 1) est *coniunctio causalis*, significans: *quia*, *quod*, *eo quod*. Matth. II, 18. ὅτι οὐκ εἰσὶ quia mortui sunt. ibid. cap. VIII, 27. XI, 20. 25. ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα gratias ago tibi, pater, quod haec abscondisti. ib. XIII, 16. Ioh. VIII, 44. etc. Quum autem ὅτι coniunctio caussalis est, saepe latine commodius 2) per *nam*, *enim*, vel *etenim* vertitur. Matth. V, 3. 4. ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται nam solatio afficientur. ibid. v. 5. 10. VI, 5. ὅτι φιλοῦσιν solent enim. ibid. v. 13. ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις nam tu es rex et laude ac celebratione hominum dignissimus. ibid. VII, 13. IX, 36. XI, 27. Luc. X, 13. XVI, 3. Eodem modo כִּי, cui ὅτι respondet in versione Alexandrina, usurpatur Num. XI, 13. Devt. II, 19. Ps. LIX, 8. 1 Paral. V, 20. Adde *Philostrat.* Vit. Apollon. L. III, p. 102. ὅτι καὶ βασιλεὺς αὐτὸς ἐρωτᾷ τούσδε τοὺς ἄνδρας. 3) *ideo*, *propterea*, i. q. διότι et διό, et est *particula syllogistica*, notans rationem conclusionis, quae desumitur ab effectu consequente, vel signo etc. Luc. VII, 47. ὅτι ἠγάπησε πολὺ ideo amavit multum, seu ideo multum me amat. Ita enim vertenda esse haec verba, omnis orationis series, in primis v. 41 et 42. satis docet. Male autem vulgo redduntur: *quia multum amavit*, unde Pontificii ex hoc ipso loco, amorem esse caussam meritoriam remissionis peccatorum, torquere conati sunt. Conf. *Schwarz.* ad *Olear.* de Stilo N. T. p. 323. 1 Ioh. III, 14. μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφοὺς translati sumus ex morte in vitam, ideo diligimus fratres. Ioh. VIII, 44. ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ ideo non est in eo veritas. ibid. ὅτι ψεύστης ἐστὶ ideo mendax est et auctor omnis mendacii. Ita כִּי usurpatur 1 Sam. II, 25. καὶ οὐκ ἤκουον τῆς φωνῆς τοῦ πατρὸς αὐτῶν ὅτι βουλόμενος ἐβούλετο ὁ κύριος διαφθεῖραι αὐτούς. Ps. XVII, 6. ego invoco te, ideo, כִּי, exaudis me. Ps. CXVI, 10. ubi Alexandrini כִּי per διὸ reddiderunt. Reperitur etiam in versione Alexandrina pro עַל־דְּבַר *propter*, Devt. XXII, 24. יַעַן אֲשֶׁר *propterea quod*, Esther VIII, 7. et יַעַן idem, Ies. XXX, 12. LXV, 12. Conf. *Glassii* Philol. Sacr. p. 535. edit. Dathii. 4) *quandoquidem*, *siquidem*, *quoniam*. Ioh. II, 18. τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς; quodnam miraculum patras, quandoquidem haec facis, h. e. quonam miraculo no-

bis

bis demonstrare poteris, tibi haec faciendi potestatem competere? ibid. VIII, 22. μή τι ἀποκτενεῖ αὐτὸν, ὅτι λέγει; num occidet se ipsum, siquidem dicit? ibid. IX, 17. σὺ τί λέγεις περὶ αὐτῦ, ὅτι ἤνοιξέ σε τὺς ὀφθαλμύς; quid autem tu de eo statuis, quandoquidem tibi facultatem videndi reddidit? 1 Cor. XI, 15. Adde Marc. VI, 35. Ita כִּי quoque legitur Ruth. II, 13. Ios. III, 4. 2 Sam. VII, 6. Ies. XXXVI, 5. 5) habet *vim restringendi* et *specificandi*, ac notat: *quatenus*. Ioh. V, 27. ὅτι υἱὸς τῦ ἀνθρώπυ ἐςὶ quatenus filius hominis est. 1 Ioh. III, 9. Omnis, qui ex Deo natus est, peccatum non committit, ὅτι σπέρμα αὐτῦ ἐν αὐτῷ μένει quatenus doctrina divina in illo manet. Hebraicum כִּי hoc usu non invenitur. 6) vim *interrogandi habet* et notat: *quare? quam ob rem? cur?* Marc. IX, 11. καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες· ὅτι λέγυσιν οἱ γραμματεῖς, ὅτι ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; et interrogarunt eum discipuli, quare vero dicunt legis periti, primum venturum esse Eliam? coll. Matth. XVII, 10. Ὅτι positum est h. l. pro τί γέγονεν, ὅτι; vel τί ἐςιν, ὅτι; coll. Ioh. XIV, 22. Marc. IX, 28. ὅτι ἡμεῖς ὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; quare (ita etiam *Vulg.* h. l. reddidit) nos non potuimus sanare illum daemoniacum? coll. Matth. XVII, 19. διατί ἡμεῖς ὐκ ἠ. ἐ. α.; Act. XI, 3. ὅτι πρὸς ἄνδρας, ἀκροβυςίαν ἔχοντας, εἰσῆλθες; quare adiisti gentiles? Scriptores N. T. videntur in mente habuisse hebraicam particulam כִּי, quae ita legitur 1 Sam. XXIX, 8. Ier. XXXVII, 16. 2 Paral. XXX, 18. Conf. etiam Alexandrinos 1 Paral. XVII, 6. qui pro hebraico לָמָּה לֹא בְנִיתֶם habent ὅτι (ed. Complut. διατί) οὐκ ᾠκοδομήσατε. Pro לָמָּה *quare* legitur etiam ὅτι in versione Alexandrina Genes. XII, 18. et pro מַדּוּעַ idem, Ier. XXVI, 9. Sed reperitur ὅτι in hac significatione etiam in aliis Scriptoribus graecis, non solum poetis, v. c. *Euripide* in Rheso v. 135. ubi senes censent mittendum, qui exploret, ὅτι ποτ' ἄρα δαΐοις πυρὰ κατ' ἀντίπρωρα ναυςάθμων δαίεται; curnam ab hostibus ignes accendantur in stationibus navalibus adversarum navium? *Aristoph.* Plut. v. 19. et 967. *Homer.* Iliad. ά, v. 64. Odyss. 463. sed etiam prosaicis, v. c. *Luciano* Asin. T. II. p. 99. ed. *Graevii*. *Ioseph.* *A. I.* VI, 11. 9. VIII. 4. 2. XII, 4. 9. ἐρομένυ τῦ βασιλέως, ὅτι τοσαῦτα αὐτῷ παράκειται ὀςᾶ. 7) *quod*, *dass*. Hanc significationem si obtinet coniunctio ὅτι, fere semper per accusativum cum infinitivo reddendum est. Matth. II, 16. τότε ἡρώδης ἰδὼν, ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων tunc Herodes, intellegens, se a magis esse delusum. ibid. v. 22. XXIII, 31. vos testamini, ὅτι υἱοί ἐςε τῶν φονευσάντων τὺς προφήτας vos esse filios eorum, qui prophetas occiderunt. ibid. XXVI, 53. Luc. XV, 7. XVIII, 9. Act. VIII, 14. etc. Ita כִּי reperitur 1 Sam. XIV, 3. Ies. XXXVII, 8. Iob. II, 13. Nehem. VI, 16. 8) est *adverbium*

bium interrogandi; significans: an? num? utrum? Ita ex opinione nonnullorum interpretum usurpatur Luc. XXIV, 34. λέγοντας· ὅτι ἠγέρθη ὁ κύριος ὄντως καὶ ὤφθη Σίμωνι; interrogantes: num Dominus vere resurrexerit atque Simoni visus fuerit? Ioh. XI, 56. ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν; utrum ad festum paschatos celebrandum Hierosolymam non sit venturus. Hebraicum כִּי hoc usu invenitur Genes. XLII, 33. 1 Sam. XXIV, 20. Ies. XXIX, 16. Prov. XXX, 4. Pro הֲ num, an? reperitur ὅτι in versione Alexandrina Esra IX, 14. 9) est coniunctio concessiva, notans: quanquam, quamvis, etsi, etiamsi. Luc. XI, 48. ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτοὺς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε αὐτῶν τὰ μνημεῖα quanquam prophetis, quos maiores vestri interfecerunt, exstruitis monumenta. ibid. XXIII, 40. ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ quanquam eandem poenam subis. Ioh. VIII, 45. ἐγὼ δὲ, ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω, οὐ πιστεύετέ μοι ego vero, quanquam verum loquor, tamen fidem non reperio. Act. I, 17. ὅτι κατηριθμημένος ἦν ἐν ἡμῖν quamvis in nostrum collegium et numerum esset adoptatus, adeoque aeque ac reliqui apostoli maximis beneficiis a Christo esset ornatus, tamen eius proditor factus est: conf. v. 16. Huc etiam referri potest locus Luc. XVII, 10. ὅτι ὃ ὠφείλομεν ποιῆσαι, πεποιήκαμεν quanquam omnibus officiis nostris satisfecimus, et 1 Tim. I, 13. — Est etiam ὅτι interdum quod, quamvis in N. T. v. c. Ioh. III, 19. ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον quod quanquam doctor ille praestantissimus in mundo erat. Rom. VI, 17. Hebraicum כִּי in eadem significatione legitur Gen. VIII, 21. Ios. XVII, 18. 2 Sam. II, 7. Ps. XLI, 5. Ier. IV, 30. 10) est coniunctio adversativa, notans: sed, at. Sic legitur in N. T. Matth. VII, 14. ὅτι στενὴ ἡ πύλη sed angusta est porta. Conf. Kuinoelium ad h. l. Sic etiam ὅτι secundum quosdam capitur Marc. IX, 11. non repugnante usu loquendi hebraico. Nam כִּי ita legitur 1 Regg. XXI, 15. 2 Regg. I, 4. Amos VII, 14. Iob. XIII, 16. 11) exprimit adverbia asseverandi, et tum significat: profecto, utique, revera, certe, et est i. q. ὄντως. Matth. XXVI, 74. τότε ἤρξατο καταθεματίζειν, καὶ ὀμνύειν, ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον tunc coepit execrari se et iurare: profecto non novi hominem istum. Ioh. VII, 12. ὅτι ἀγαθός ἐστιν profecto est verus legatus divinus. Rom. XIV, 11. ζῶ ἐγὼ, λέγει κύριος, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ per meam vitam, inquit Dominus, profecto mihi flectet se omne genu. ibid. IX, 28. 1 Ioh. III, 20. ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν. Marc. XII, 6. ὅτι ἐντραπήσονται certe reverebuntur filium meum. Alii vertunt: fortasse reverebuntur filium meum, ut ὅτι h. l. positum sit pro ἴσως forte, quod etiam codices nonnulli substituerunt. כִּי pro fortassis legitur Ies. XXII, 13. Ios. II, 5. Ruth. VII, 17. adverbia autem asseverandi exprimit Ruth. I, 10.

10. Iof. II, 24. Ier. XXII, 22. 1 Sam. X, 19. Respondet etiam ὅτι in versione Alexandrina τῷ אָכֵן *certe, vere, profecto, utique, sane*. Genes. XXVIII, 16. Conf. etiam *Georgii* Vindic. p. 256. et 287. 12) *quomodo, qua ratione*, i. q. πῶς. Marc. VI, 2. ὅτι δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτῦ γίνονται quomodo tot ac tanta miracula ab eo patrantur, coll. Matth. XIII, 54. Ita etiam כִּי usurpatur Ies. XXIX, 16. Exod. XVIII, 1. Deut. IV, 3. 1 Sam. X, 1. 1 Regg. XX, 7. 13) exprimit *coniunctiones explanativas* et *declarativas*, ut fit: *nempe, videlicet, scilicet, nimirum, quod scilicet.* 2 Cor. V. 14. ὅτι εἰ εἷς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν nempe si unus pro omnibus mortuus est. Rom. X, 9. Phil. I, 27. II, 22. Coloss. I, 19. 1 Thess. I, 5. II, 14. In omnibus his locis ὅτι superiora vel obscurius dicta latius declarat. 14) exprimit *adverbium temporis*, atque nunc notat: *quum, quando*. Luc. X, 20. ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγράφη ἐν τοῖς ὐρανοῖς. Vide *Wolfburg.* in Obss. Sacr. p. 440. Ioh. XII, 18. Luc. XVII, 10. 1 Ioh. III, 9. 15) *tamen, attamen*, ad imitationem hebraici כִּי 2 Sam. XXIII, 5. Ies. LXVI, 8. Ier. II, 20. Sic legitur in N. T. Luc. I, 61. ὅτι ὐδείς ἐςιν ἐν τῇ συγγενείᾳ σῦ nemo tamen est in cognatione tua. 16) *et quidem*. Marc. VIII, 24. ὅτι ὡς δένδρα ὁρῶ περιπατῦντας et quidem ut arbores conspicio ambulantes. Etiam כִּי Hebraeorum pro וְ quandoque ponitur. Esra X, 1. Levit. IX, 4. Exod. XXII, 22. 17) *ut, ita ut*, i. q. ἵνα, cum quo permutatur Matth. XXIII, 19. coll. Marc. IV, 12. Luc. VIII, 10. Ioh. VII, 35. πῦ ὗτος μέλλει πορεύεσθαι, ὅτι ἡμεῖς ὐχ᾽ εὑρήσομεθα αὐτόν; quonam hic abiturus est, ut eum non simus reperturi? 1 Ioh. IV, 17. ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐςι, καὶ ἡμεῖς ἐσμὲν ἐν τῷ κόσμῳ τύτῳ et ut, sicut ille vixit, etiam nos vitam nostram instituamus in hoc mundo. Conf. Genes. XXXVIII, 16. Iudd. IX, 28. Exod. III, 11. ubi כִּי eadem significatione legitur. 18) perinde ut Hebraeorum כִּי, (Gen. IV, 25. ubi Alex. ὃς reddiderunt, 1 Sam. XXII. 22. 2 Sam. XXIV, 10. Ps. XC, 4. ubi Alexandrini ὅςις habent,) exprimit *pronomen relativum* et positum est pro ὃς, *qui, quis*. Matth. V, 45. ὅτι τὸν ἥλιον αὐτῦ ἀνατέλλει qui solem suum affulgere iubet. ibid. VI, 26. ubi ὅτι ὐ σπείρυσιν positum est pro ἃ ὐ σπείρυσιν κ. τ. λ. Luc. XII, 24. Matth. XXIII, 24. ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν qui devoratis domos viduarum. ibid. v. 15. 23. 25. 27. 29. Ioh. XII, 39. ὅτι πάλιν εἶπεν ἡσαΐας quod iterum dixit Iesaias. In versione Alexandrina ponitur pro אֲשֶׁר, Ios. IV, 7. Gen. XLII, 21. et pro chaldaico דִּי, i. q. אֲשֶׁר, Esra IV, 12. Dan. II, 8. 20. 19) *si*, et praecedente ὡς, notat: *ac si, quasi*. 2 Cor. XI, 21. ὡς ὅτι ἡμεῖς ἠσθενήσαμεν ac si nos imbecilles facti essemus. 2 Thess. II, 2. ὡς ὅτι ἐνέςηκεν ἡ ἡμέρα τῦ κυρίυ ac si instaret dies Christi. Etiam sine ὡς interdum ac

ac *si* notat, v. c. Phil. III, 12. ὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον. כי *si* significat Devt. VI, 25. 1 Regg. XVIII, 27. Ies. VII, 9. Prov. XXIII, 13. — Interdum ὡς ὅτι poteſt commode *ſcilicet, quippe cum, utpote cum*, reddi, v. c. 2 Cor. V, 19. ubi alium ſenſum vix habere poteſt. 20) *τί ὅτι cur? quare?* pro *τί γέγονεν ὅτι*, ut plene legitur Ioh. XIV, 22. Marc. II, 16. *τί ὅτι* (unus codex habet *διατί* e gloſſemate) *μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει καὶ πίνει*; Luc. II, 49. *τί ὅτι ἐζητεῖτέ με*; cur quaeſiviſtis me? Act. V, 4. 9. 21) *ὅτι εἰ utinam!* Luc. XIX, 42. *ὅτι εἰ ἔγνως καὶ σὺ* utinam etiam tu cognoſceres! Etiam hebraicum כי *utinam* notat Num. XI, 29. Ief. XXXIX, 8. 22) haud raro, maxime poſt verba dicendi et poſt verba ſenſuum, infinitivo iunctum, abundare ſolet. Act. XXVII, 10. *θεωρῶ ὅτι μέλλειν ἔσεσθαι πλοῦν* perſpicio, noſtram navigationem futuram eſſe valde periculoſam: ad quem locum vide *Raphelium* in Obſſ. Polyb. Conf. etiam *Wesseling*. ad *Diod. Sic.* IV, 26. et *Zeunium* ad *Vigerum* de Idiotiſmis L. Gr. p. 530. Matth. II, 23. *ὅτι ναζωραῖος κληθήσεται*. ibid. VII, 23. IX, 18. *λέγων· ὅτι θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν*. ibid. v. 33. ubi ὅτι etiam in nonnullis codicibus male omittitur. Marc. I, 15. Matth. V, 20. 31. etc. Ita non ſolum כי haud raro redundare et omitti adeo ſolet ab Alexandrinis, v. c. Ier. II, 25. Exod. IV, 26. XVIII, 15. Ioſ. II, 24. 2 Sam. XIX, 43. et די Chald. Dan. II, 25. ubi etiam *Theodot.* non expreſſit; ſed etiam Graecorum Scriptores elegantiores ὅτι poſt dicendi verba pleonaſtice uſurpare ſolent. Vide v. c. *Aelian. V. H.* I, c. 34. *εἰπὼν πρὸς τοὺς παρόντας, ὅτι ὁ περὶ τῶν ἰδίων παίδων οὕτω δικαίως ἀποφαινόμενος*. *Maxim. Tyr.* Diſſ. XXVIII, p. 271. *εἶπεν ἂν ὅτι γνωρίζω τὴν ἀσπίδα*. *Aeſchin. Socr.* Dial. I, 13. II, 13. 33. Plura habet *Ioh. Vorſtius* in *cogitatis quibusdam de Stylo N. T.* p. 21. Faſc. I. *Exercitatt. Philol. hiſtor. Th. Crenii.*

ὍΤΟΥ. Eſt genitivus atticus articuli poſtpoſitivi compoſiti *ὅτις qui, quae, quod*, pro *ὅτινος*. Combinatur autem cum particula *ἕως*, ſubintellecto nomine *χρόνος tempus*. Ἕως ὅτου elliptice pro ἕως ὅτου, ſeu ὅτινος χρόνου ſignificat *dum, usque dum, donec, quousque*. Legitur in N. T. Matth. V, 25. *ἕως ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ* dum es in via cum eo. Luc. XIII, 8. *ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτὴν* donec fodiam circa illam. ibid. XV, 8. *ἕως ὅτου εὕρῃ* donec invenerit. ibid. XXII, 16. 18. *ἕως ὅτου ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἔλθῃ* donec advenerit regnum Chriſti. Ioh. IX, 18. Saepius non legitur in N. T. In verſione Alexandrina legitur pro עַד אֲשֶׁר, 1 Sam. XXX, 4. Vide et 1 Macc. XIV, 10.

ΟΥ. Eſt proprie genitivus articuli ὅς *qui*, qui tamen haud raro adverbialiter ſumitur, ita, ut exprimat adverbia loci et quidem 1) *in loco*, notione: *ubi, ubicunque*. Subaudiri autem debet

debet substantivum τόπος cum praepositione ἐπὶ, ut integra sit locutio ἐφ' ὃ τόπῳ in quo loco. Matth. II, 9. ἕως ἐλθὼν ἔστη ἐπάνω ὃ ἦν τὸ παιδίον et conspiciendum se praebebat illo in loco, ubi erat puer. ibid. XVIII, 20. ὃ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι. Luc. IV, 16. ὃ ἦν τεθραμμένος ubi educatus fuerat. ibid. v. 17. εὗρε τὸν τόπον ὃ ἦν γεγραμμένον offendit locum, in quo scriptum erat. Ioh. XI, 41. Act. I, 13. etc. Cf. Alex. Ezech. XXI, 16. Esther IV, 3. et *L. Bos.* Ellips. p. 201. 2) *ad locum*, significans: *quo, quocunque.* Luc. X, 1. ὃ ἔμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι quo ipse iter facturus erat. ibid. XXIV, 28. ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην, ὃ ἐπορεύοντο veniebant ad vicum, quo tetenderant. 1 Cor. XVI, 6. ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε, ὃ ἐὰν πορεύωμαι. 3) interdum ὃ exprimit adverbia temporis et subaudiri debet χρόνος cum praepositione ἐπὶ, ut integra sit locutio ἐφ' ὃ χρόνῳ, et significet: *quum, quando, quo tempore, postquam.* Sic legitur in N. T. Rom. V, 20. ὃ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία quum autem numerus peccatorum auctus esset. Hebr. III, 9.

ΟΥ. Adverbium negandi, quod ponitur, si sequitur consonans; sed si sequitur vox, incipiens a vocali, aut diphthongo levigata, usurpatur οὐκ; sin vero sequitur vox, quae incipit a vocali, aut diphthongo aspirata, adhibetur οὐχ. Οὐ in fine periodi notatur cum accentu acutó, etiam ante vocales. Construitur cum omnibus temporibus et modis, etiam cum imperativo et significat: 1) *non, haud*, ita, ut absolute neget; coniunctum autem cum alia negatione, v. c. μὴ, apud Graecos negationem intendit et vertitur *minime, nequaquam.* Idem valet de triplici negatione, quae etiam fortius negat apud Graecos. Matth. XXIII. 37. οὐκ ἠθελήσατε non voluistis. ibid. V, 37. ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν ναὶ, ναὶ, οὒ, οὒ esto vero sermo vester, ita, ita, non, non. ibid. XII, 43. οὐχ εὑρίσκει non invenit. Matth. V, 18. οὐ μὴ παρέλθῃ nequaquam peribit. ibid. V, 20. 26. οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν minime egredieris exinde. ibid. X, 23. 42. οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ suo praemio minime destituetur, h. e. insignibus praemiis ornabitur. ibid. XXVI, 35. οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι nequaquam te abnegabo. ibid. v. 21. οὐδ' οὐ μὴ γένηται neque unquam futura est. Luc. X, 19. οὐδὲν οὐ μὴ ἀδικήσῃ ut plane nihil horum possit vobis nocere. Hebr. XIII, 5. οὐ μή σε ἀνῶ, οὐδ' οὐ μή σε ἐγκαταλίπω. — Coniungitur οὐ cum nominibus quoque ita, ut subaudiendum videatur participium ὢν, v. c. Rom. IX, 25. καλέσω τὸν οὐ λαόν μου (scil. ὄντα) λαόν μου improbatum mihi adhuc populum amore meo amplectar, seu efficiam, ut homines, olim a vero Dei cultu alieni, veram religionem divinam amplectantur. Verba sunt desumta ex Hos. II, 25. ubi in textu hebraico haec leguntur: [illegible]. Rom. X, 19. ἐγὼ παραζηλώσω

λύσω ὑμᾶς ἐπ᾽ ἐκ ἔθνει, coll. Deut. XXXII, 21. Sic etiam Themist. Orat. XXI, p. 262. ἀλλ᾽ ὅτι πονηρὸν ἀνθρώπινον ἦν, καὶ ἐπὶ ἐκ ἔργῳ εἰς τὰς οἰκίας παρερχόμενον κ. τ. λ. — Οὐ vel ἐκ — ἐκέτι non amplius. Act. VIII, 39. καὶ ἐκ εἶδεν αὐτὸν ἐκέτι ὁ εὐνῦχος nec amplius eum vidit eunuchus. Apoc. XVIII, 14. καὶ ἐκέτι ἐ μὴ εὑρήσῃς αὐτὰ nec amplius ea habebis. — Οὐ vel ἐκ ἐδεὶς nemo, nullus. Marc. III, 27. ἐ δύναται ἐδεὶς nemo potest. ibid. V, 37. καὶ ἐκ ἀφῆκεν ἐδένα αὐτῷ συνακολεθῆσαι. ibid. XV, 4. Luc. IV, 2. X, 19. — Οὐκ — ἐδὲ ne quidem. Luc. XVIII, 13. ἐκ ἤθελεν ἐδὲ τὰς ὀφθαλμὰς εἰς τὸν ἐρανὸν ἐπᾶραι ne oculos quidem in coelum attollere audebat. Act. VII, 5. Rom. III, 10. ἐκ ἔςι δίκαιος ἐδὲ εἷς ne unus quidem est iustus. — Οὐκ — ἐδέπω nondum. Luc. XXIII, 53. ἐ ἐκ ἦν ἐδέπω ἐδεὶς κείμενος in quo nullus adhuc sepultus erat. — Οὐ — ἔτε, vel ἐ — ἔτε — ἔτε non — neque, vel non — neque — neque. Apoc. IX, 20, 21. XII, 8. XX, 4. XXI, 3. — — Οὐ — ἐδὲ non — neque. Luc. XII, 27. ἐ κοπιᾶ, ἐδὲ νήθει. ibid. v. 33. Ioh. XIV, 17. XVI, 3. Act. II, 31. IX, 9. — Interdum, sed admodum raro, ἐ post ἔτε ponitur, v. c. 1 Cor. VI, 10. — Οὐ πᾶς nemo omnino. Matth. VII, 21. — Οὐ vel ἐκ — ἀλλὰ non — sed. Matth. IX, 12. 13. X, 20. XV, 11. 24. — Οὐκ — εἰ μὴ non — nisi. Matth. XIII, 57. XIV, 17. XVII, 21. Rom. VII, 7. — — Οὐ — ἐὰν μὴ non — sed, vel nisi. Ioh. V, 19. Galat. II, 16. — Οὐ — δὲ non — sed. Ioh. VII, 7. 1 Cor. XIII, 6. 2 Cor. X, 15. Galat. II, 20. Hebr. IV, 13. 15. — Οὐ μόνον, vel ἐ μόνον δὲ — ἀλλὰ, vel ἀλλὰ καὶ non modo, vel non solum autem, sed, vel sed etiam. Ioh. XI, 52. Act. XIX, 26 et 27. Ioh. V, 18. XII, 9. Rom. V, 3. 11. 2 Cor. VIII, 19. Etiam apud Graecos ἐ μόνον sequitur ἀλλὰ καὶ, v. c. Aelian. V. H. II, 25. Diogen. Prooem. L. f. 12 et 49. et ἀλλὰ καὶ γάρ. Aelian. V. H. II, 13. — Οὐ μόνον postponitur interdum, uti apud Latinos non modo, non solum. Iac. II, 24. — aliquando plane omittitur, ut Galat. I, 8. et apud Aelian. V. H. IV, 8. — Οὐχ ὅτι — ἀλλ᾽ ὅτι non quod, sed quod. Ioh. VI, 26. XII, 6. 1 Cor. V, 9. 1 Ioh. IV, 10. Interdum posterius ὅτι omittitur. 2 Cor. I, 24. et Phil. IV, 17. ubi etiam prius ὅτι abundare videtur. Quandoque ἐχ ὅτι sequitur ἀλλ᾽ ἵνα, v. c. 2 Thess. III, 9. — Οὐ γὰρ nequaquam vero, nullo modo, indignantis est, Act. XVI, 37. Confer Wetstein. N. T. T. II. p. 559. — Οὐ πάντως haudquaquam. Rom. III, 9. 1 Cor. V, 10. XVI, 12. — Οὐ, vel ἐκ — δὲ non — sed. Act. XII, 9. καὶ ἐκ ᾔδει ὅτι — — ἐδόκει δὲ, ubi δὲ est i. q. ἀλλὰ, vel γὰρ, quod etiam codices nonnulli h. l. habent. — 2) In prohibitionibus et dissuasionibus significat ne et positum est pro μὴ, quemadmodum etiam לא apud Hebraeos interdum pro אל ponitur. Matth. V, 21. ἐ φονεύσεις, sed Mar-

cus

cus X, 19. et Lucas XVIII, 20. et Iacobus II, 11. scripserunt μὴ φονεύσῃς. Matth. XIX, 18. Rom. XIII, 9. Conf. *Vorstii* Philol. S. p. 222. ed. *Fischeri*. 3) *non tamen*, *tamen non*. Ioh. XII, 37. τοσαῦτα δὲ αὐτῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσθεν αὐτῶν, ὐκ ἐπίςευον εἰς αὐτὸν quamvis autem tot ac tanta miracula inter eos patraret, tamen haud pauci ipsi fidem denegarunt. Conf. *Palairet*. Obss. Philol. p. 255. 4) *nondum*, i. q. ὔπω, seu ὔποτε. Ioh. VII, 8. ἐγὼ ὐκ ἀναβαίνω nondum Hierosolymam proficiscor, coll. v. 10. In codicibus nonnullis et apud *Nonnum* pro ὐκ legitur h. l. ὔπω, e glossemate. *Syrus* bene: ܐܢܐ ܠܐ ܣܠܩ ܐܢܐ ܗܫܐ ܠܥܐܕܐ ܗܢܐ *ego non ascendam nunc ad festum hoc.* Ita לא sumitur Gen. II, 5. Ezech. V, 9. Esra III, 6. et *non* apud *Ovid. Metam.* I, 654. 5) *neque*. 1 Cor. XIII, 4. 5. Ita לא usurpatur Devt. VIII, 9. Ps. V, 5. et μὴ, Marc. VIII, 6. 6) interrogative sumitur, reddendum: *nonne? annon?* ita, ut id, quod interrogatur, affirmetur. Matth. VI, 30. ὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς; annon multo magis vos, scil. vestiet? ibid. VII, 22. ὐ τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν; nonne nomine tuo docuimus? ibid. XII, 3. 5. Hebr. III, 16. ἀλλ' ὐ πάντες οἱ ἐξελθόντες ἐξ αἰγύπτυ διὰ μωσέως; nonne omnes omnino Iudaei, qui duce Mose ex Aegypto egressi sunt? Ita לא quoque *nonne? annon?* significat, ita, ut affirmative sumatur. Genes. XI, 6. Thren. III, 36. Ps. CV, 28. Ion. IV, 11. Interdum vero ὐ in eadem significatione est negativum. Luc. XVII, 18. Act. XIII, 10. 6) *num? an?* ita, ut id, quod interrogatur, modo affirmetur, modo negetur fortius. Affirmative sumitur 1 Cor. XII, 15. ὐ παρὰ τῦτο ὐκ ἔςιν ἐκ τῦ σώματος; num propterea non est pars corporis? ibid. v. 16. Negative autem usurpatum reperitur Rom. II, 21. — Huc pertinet etiam ὐ μὴ *annon? num non?* Ioh. XVIII, 11. ὐ μὴ πίω αὐτό; annon bibam illud? et μὴ ὐκ Rom. X, 18. μὴ ὐκ ἤκυσαν; num non audiverunt? 1 Cor. IX, 4. 5. μὴ ὐκ ἔχομεν ἐξυσίαν; ibid. cap. XI, 22. 7) *non tam*, maxime si sequitur ἀλλά. Matth. IX, 13. ἔλεον θέλω καὶ ὐ θυσίαν pietate delector, non tam victimis, seu pietate magis delector, quam victimis. ibid. X, 20. ὐ γὰρ ὑμεῖς ἐςε λαλῦντες, ἀλλὰ κ. τ. λ. non tam enim vos verba facitis, quam ipse Deus. Ioh. VII, 16. doctrina mea ὐκ ἔςιν ἐμὴ, ἀλλὰ τῦ πέμψαντός με non tam est mea, quam illius, qui me misit. 1 Cor. I, 17. XV, 10. 1 Thess. IV, 8. 1 Petri III, 3. Ita לא ponitur Genes. XLV, 8. Exod. XVI, 8. 1 Sam. VIII, 7. 8) *non tantum*, ad imitationem hebraici לא Genes. XXXII, 29. Ezech. XVI, 47. Ioh. XII, 44. qui credit in me, ὐ πιςεύει εἰς ἐμὲ, ἀλλ' εἰς τὸν πέμψαντά με non tantum in me credit, sed etiam in illum, qui me misit. Marc. IX,

IX, 37. 2 Cor. VIII, 5. Ioh. VIII, 50. 10) Interdum perinde ac Hebraeorum לא (Ezech. XXI, 32. Iob. VI, 21. XXXI, 23.) nominaliter accipiendum est, et significat: *nihil*. Rom. XV, 21. οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ quibus nihil de Deo annunciatum est. Conf. *Palairet*. Obss. Philol. p. 380.

ΟΥ̓Ὰ, seu, ut etiam scribitur, οὐᾶ, ab *Arrian*. Diss. Epictet. III, c. 23. respondet hebraico הֶאָח et Latinorum *vah!* et est vox, seu interiectio *insultantis, exprobrantis et laetantis de alieno infortunio*. Semel legitur in N. T. Marc. XV, 29. οὐὰ ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν vah, qui destruis templum et in tribus diebus exstruis! Verba sunt Iudaeorum, qui exprobrant illi falsitatem suarum praedictionum et de infortunio eius summo laetantur. Conf. Ps. XXXV, 21. et 25. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 636.

ΟΥ̓ΑΊ. Est interiectio, respondens latino *vae!* et hebraico אוֹי, vel הוֹי, et cum dativo construitur. Est vero 1) *vox exclamantis, comminantis, praedicentis et simul imprecantis varia mala, quae certo eventura sunt*. Matth. XI, 21. οὐαί σοι Χοραζίν, οὐαί σοι Βηθσαϊδάν vae tibi Chorazin, vae tibi Bethsaida! ib. XVIII, 7. XXIII, 13–16. Marc. XII, 21. Luc. XXII, 22. Iudae v. 11. Singulare quiddam habet illud οὐαὶ 1 Cor. IX, 16. οὐαὶ δέ μοι ἐστὶν vae vero mihi est: h. e. certissimae poenae mihi metuendae sunt. Ita הוֹי usurpatur Ies. I, 4. V, 8. 11. 2) est particula *dolentis, lugentis* et *commiserantis*, ut אוֹי, Ies. VI, 5. Ier. XXII, 18. οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις vae autem praegnantibus et lactantibus in illis diebus, h. e. miseret me mulierum gravidarum et lactantium, quarum conditio prae aliis miserrima tunc temporis est futura. Marc. XIII, 17. Luc. XXI, 23. Apoc. XVIII, 10 et 16. 3) Sumitur etiam nominaliter pro *tempore et duratione afflictionum* et *calamitatum* et *misero statu*. Apoc. IX, 12. ἡ οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν, ἰδοὺ ἔρχονται ἔτι δύο οὐαὶ μετὰ ταῦτα. ibid. XI, 14. — Conf. de hac interiectione *Glassii* Philol. S. p. 551 seq. edit. *Dathii*.

ΟΥ̓ΔΑΜΩ̃Σ. *Nequaquam, neutiquam*. Adverbium ab οὐδαμὸς *nullus*, hoc ex οὐδὲ *neque* et ἀμὸς, οῦ, ὁ, *unus, aliquis*, q. d. οὐδ' ἀμὸς, *ne unus quidem*. Semel legitur in N. T. Matth. II, 6. οὐδαμῶς ἐλαχίστη nequaquam minima es. In versione Alexandrina non reperitur hoc adverbium, sed οὐδαμοῦ *nequaquam, nusquam*. 1 Regg. I, 37. Iob. XIX, 7. Prov. XXIII, 5. *Hesych.* οὐδαμῶς· οὐδέποτε.

ΟΥ̓ΔΈ. Coniunctio ex οὐ *non* et δὲ *vero*, quae fere particulam οὐ, οὐδεὶς, οὔπω subsequitur. Significat 1) *neque, nec, et non*. Matth. V, 15. VI, 20. 26. 28. VII, 18. IX, 17. Rom. VIII, 17. — Οὐκ — οὐδὲ *nequidem*. Luc. XVIII, 13. οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπᾶραι nequidem oculos in coelum

coelum attollere audebat. Act. VII, 5. Rom. III, 10. — — Ἀλλ᾽ οὐδὲ *sed neque* saepe ponitur pro simplici οὐδέ. Luc. XXIII, 15. ἀλλ᾽ οὐδὲ ἡρώδης, scilicet εὗρεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἴτιον. Act. XIX, 2. ἀλλ᾽ οὐδὲ εἰ πνεῦμα ἅγιόν ἐστιν ἠκούσαμεν nequidem audivimus, quae sint illa Spiritus Sancti dona. 1 Cor. IV, 3. — — Οὐδὲ — οὐδεὶς *neque — quisquam*. Ioh. V, 22. οὐδὲ γὰρ ὁ πατὴρ κρίνει οὐδένα neque vero pater quemquam iudicabit. Κρίνει enim h. l. positum est pro κρινεῖ. — — Ἐὰν μὴ — οὐδὲ *nisi — neque*. Matth. VI, 15. — Οὐδὲ — εἰ μὴ *neque — nisi*. Matth. XI, 27. — Εἰ οὐκ, vel εἰ μὴ — οὐδὲ *nisi — nec*. Marc. XI, 26. Rom. XI, 2. 1 Cor. XV, 13. 16. Sic etiam post εἰ solitarium. Hebr. VIII, 4. — Οὐκ — οὐδὲ — ἀλλά, vel δὲ *non — neque — sed*. Galat. I, 1. 17. IV, 14. 2 Thess. III, 7. 8. 1 Tim. II, 12. Hebr. IX, 11. 12. — Οὐ — οὐδὲ — οὐδὲ *non — neque — neque*. Apoc. VII, 16. — Οὐκ — οὐδὲ — οὔτε — *non — neque — nec*. Οὐδεὶς — οὐδὲ *nemo — nec*. 1 Tim. VI, 16. Apoc. V, 3. 2) *ne quidem*. Matth. VI, 29. ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ne Salomonem quidem. ibid. VIII, 10. οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον ne inter Israelitas quidem tantam fidem reperi. Marc. VI, 31. καὶ οὐδὲ φαγεῖν ηὐκαίρουν. ibid. XIV, 59. οὐδὲ οὕτως ne sic quidem. Luc. VII, 9. Respondet autem οὐδὲ in hac significatione hebraico וְלֹא 1 Sam. XX, 15. — Huc etiam pertinet formula οὐδὲ εἷς *ne unus quidem*, h. e. *omnino nullus*, *nemo plane*. Matth. XXVII, 14. καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἓν ῥῆμα ne ad unum quidem ipsi verbum respondit. Ioh. I, 3. χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν nec sine eo quicquam factum est. Act. IV, 32. καὶ οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι nec quisquam suarum facultatum aliquid suum esse dicebat. Rom. III, 10. 1 Cor. VI, 5. Respondet haec formula formulis hebraicis לֹא־אֶחָד, 2 Sam. XIII, 30. Iob. XIV, 4. Ios. XXIII, 14. לֹא אִישׁ, Num. XXXI, 49. Ier. II, 6. et אֶחָד לֹא Ps. CVI, 11. *Syrus* etiam pro οὐδεὶς, Luc. XIV, 24. et XVIII, 34. habet ܐܦܠܐ ܚܕ. Exempla e graecis Scriptoribus dedit *Schwarzius* in Commentariis Crit. L. Gr. p. 1003. 3) in ratiocinationibus notat: *igitur nec, ergo ne quidem*. Matth. XXI, 27. οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν igitur nec ego dicam vobis. Luc. XX, 8. Ioh. VIII, 11. οὐδὲ ἐγώ σε κατακρίνω ergo nec ego te condemno. 4) *nedum*, pro μήτιγε. Matth. VI, 26. οὐδὲ θερίζουσιν, οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας nedum metunt, nedum in cellas congerunt. Matth. XXV, 13. οὐδὲ τὴν ὥραν nedum horam. Vide *Boisii* Collationem p. 78. Ita etiam לֹא sumi videtur Deut. XXVIII, 39. 5) interdum, ut hebraicum וְלֹא (Exod. XL, 37. Ier. IV, 1. Iob. IX, 11. Nehem. IX, 17.) et latinum *nec*, (*Cic.* ad Famil. L. X. Ep. 1. „Furnium nostrum tanti a te fieri — — nec miror.") simpliciter est *non*. Ioh. VIII,

VIII, 42. οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα non enim meum negotium ago. Act. IV, 34. οὐδὲ γὰρ ἐνδεής τις ὑπῆρχεν ἐν αὐτοῖς non enim inter illos quisquam erat egenus. Galat. VI, 13. Conf. *Libanii* Epist. 39. *Homer.* Odyss. δ, 492. οὐδέ τί σε χρὴ ἴδμεναι, οὐδὲ δαῆναι ἐμὸν νόον. 6) inservit interrogationi: *an? num? nonne?* Marc. XII, 10. οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε; an scripturam hanc non legistis? Luc. VI, 3. οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε; nonne legistis? ibid. XXIII, 40. οὐδὲ φοβῇ σὺ τὸν Θεόν; 1 Cor. XI, 14.

ΟΥΔΕΙ'Σ, οὐδεμία, οὐδὲν, genitivus οὐδενὸς, οὐδεμιᾶς, οὐδενὸς, *nullus, nemo, nihil*, ex οὐδὲ *neque* et εἷς, μία, ἓν *unus*, q. d. *neque unus, ne unus*. Eiusdem significationis est οὐθεὶς, οὐθεμία, οὐθὲν, quod in quibusdam codicibus legitur 1 Cor. XIII, 2. componitur ex οὔτε *neque* et εἷς *unus*. In compositione abiicitur ε et τ mutatur in θ ob sequentem vocalem aspiratam. Matth. VI, 24. οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν nullus verna duobus dominis servire potest. Marc. IX, 29. τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ (sc. πράγματι) δύναται ἐξελθεῖν. Matth. XIX, 17. οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς ὁ Θεὸς nemo perfectus, nisi unus Deus. Ioh. I, 18. Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε Deum nemo vidit unquam. Act. XXVII, 34. Rom. XIV, 14. οὐδὲν κοινὸν δι' ἑαυτοῦ nihil impurum per se. Matth. V, 13. εἰς οὐδὲν ἰσχύει ad nihil amplius valet. ibid. XXVII, 24. ὅτι οὐδὲν (pro κατ' οὐδὲν) ὠφελεῖ quod nihil proficeret. Ioh. VII, 19. οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν *nemo vestrum*, vel omissa praepositione ἐκ, οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων *nemo illorum*. Luc. XIV, 24. — Οὐδεὶς οὔτε, vel οὐδὲ, *nemo nec*. Matth. XXIV, 36. et Marc. V, 3. — Οὐδεὶς οὐκέτι *nemo amplius*. Marc. IX, 8. οὐκέτι οὐδένα εἶδον neminem amplius viderunt. ibid. XII, 34. οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι et nemo amplius ei quaestionem proponere audebat. ibid. XV, 5. — Οὐδεὶς οὐδέπω *nemo unquam*. Luc. XXIII, 53. οὗ οὐκ ἦν οὐδέπω οὐδεὶς κείμενος in quo nullus adhuc sepultus fuerat. Sic οὐδεὶς πώποτε *nemo unquam*. Ioh. I, 18. 1 Ioh. IV, 12. — Οὐδεὶς — εἰ μὴ *nemo*, vel *nullus — nisi*. Matth. XI, 27. XVII, 8. XIX, 17. Marc. V, 37. IX, 29. Ioh. XVII, 12. Interdum οὐδεὶς — εἰ μὴ est *nullus — sed*. Rom. XIV, 14. 1 Cor. II, 11. — Post οὐδεὶς reperitur etiam ἐὰν μὴ *sed*. Ioh. III, 27. V, 19. VI, 44. 65. ἢ, Act. XXVII, 21. ἀλλὰ, Ioh. X, 18. 1 Cor. IV, 4. VII, 19. 2 Cor. VII, 5. Tit. I, 15. et δὲ *sed*. Act. VIII, 16. 1 Cor. XIV, 2. Hebr. VII, 19. Οὐδὲν ἐκτὸς ὧν *nihil praeter ea, quae*. Act. XXVI, 22. Οὐδεὶς — πλὴν *nullus praeter, nullus praeterquam*. Act. XXVII, 22. Οὐδὲν quandoque substantive adhibetur et idem est ac *nulla res*, v. c. Rom. XIV, 14. οὐδὲν nulla res a Deo creata et usibus humanis destinata. Galat. IV, 12. Tit. I, 15. 2) praemissa particula negativa est idem ac *ullus, quisquam*. Marc. III, 27. οὐ δύναται οὐδεὶς non potest quisquam. ibid.

ibid. V, 37. οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα αὐτῷ συνακολουθῆσαι non permisit quenquam se una sequi. ibid. XVI, 8. οὐδενὶ οὐδὲν εἶπον nemini quicquam dixerunt. Luc. IV, 2. XXIII, 53. Ioh. VI, 63. XIX, 41. etc. 3) οὐδεὶς non semper universe et absolute negat, sed etiam interdum sumendum est particulariter, ut reddendum sit: *pauci, vix quisquam.* Sic legitur in N. T. Ioh. III, 32. τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει testimonium eius pauci admittunt. *Chrysost.* οὐδείς· ὀλίγοι. Huc etiam referri potest locus 1 Cor. XIV, 2. οὐδεὶς γὰρ ἀκούει perpauci enim auscultant et intellegunt. 4) οὐδεὶς *qui nullo loco habetur, qui est contemtus, vilis, nullius pretii et sine effectu.* 1 Cor. VII, 19. ἡ περιτομὴ οὐδέν ἐστι καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδέν ἐστιν in christiana religione non quaeritur, utrum tu fueris Iudaeus, aut paganus, coll. Galat. V, 6. ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία κ. τ. λ. 1 Cor. XIII, 2. ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδέν εἰμι amore vero destitutus essem, nulli hoc mihi et aliis utilitati esset, i. q. v. 3. οὐδὲν ὠφελοῦμαι. 2 Cor. XII, 11. εἰ καὶ οὐδέν εἰμι quanquam me nihil esse bene intellego. Ioh. VIII, 54. ἡ δόξα μου οὐδέν ἐστιν nullius pretii esset istud magnificum de me iudicium. Huc etiam pertinere videtur formula γίνεσθαι εἰς οὐδὲν *ad nihilum redigi*, (pro qua Graeci etiam ponere solent ἥκειν εἰς μηδέν. Vide *Euripid.* Hecub. v. 622.) quae legitur Act. V, 36. διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδὲν deleti sunt et ad nihilum redacti. *Eurip.* Iphig. in Aul. v. 968. *Aristoph.* Equit. v. 158. ὦ νῦν μὲν οὐδείς, αὔριον δ' ὑπερμέγας, ubi vide *Casaubonum* et *Kusterum.* *Arrian.* Diss. Epictet. L. IV. c. 8. p. 491. εἰ ἄλλον περιμένω, ἵνα με ὠφελήσῃ, ἐγὼ οὐδέν εἰμι. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 155. Conf. *Olear.* ad *Philostrat.* Vit. Apoll. III. c. 30. p. 121. Eodem quoque sensu τὸ *nihil* usurpavit *Iuvenalis* Sat. V. v. 132 seq. „homun io quantus ex nihilo fieres." 5) οὐδὲν *quod non habet vim obstringendi et obligandi.* Sic de iuramento usurpatur apud Matthaeum XXIII, 16. ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ ναῷ, οὐδέν ἐστιν si quis per templum iurat, non obstringitur, seu tenetur hoc iuramento suo: ubi τῷ οὐδέν ἐστιν opponitur τὸ ὀφείλει, h. e. obstringitur, tenetur. ib. v. 18. 6) οὐδὲν *falsum, commentitium, vanum.* Sic legitur in N. T. Act. XXI, 24. ὅτι ὧν κατήχηνται περὶ σοῦ, οὐδέν ἐστιν relationes de te acceptas esse calumnias. *Syrus* pro οὐδὲν habet ܟܕܒܘܬܐ *falsum, mendacium.* ibid. XXV, 11. εἰ δὲ οὐδέν ἐστιν, ὧν οὗτοι κατηγοροῦσί μου sin vero vana et falsa sunt ea omnia, quae mihi isti obiecerunt. 1 Cor. VIII, 4. ὅτι οὐδὲν εἴδωλον ἐν κόσμῳ Deos gentilium esse commentitios et vera phantasmata. Conf. ad h. l. *Wolfii* Curas Philol. T. II. p. 420. et Ies. XLI, 24. Vide etiam *Raphelii* Obss. Polyb. p. 386. et *Casaubonum* ad *Theo-*

phrasti

[illegible] Charact. c. 28. Οὐδὲν pro οὐδὲν κακὸν nullum scelus, vitium et peccatum. 1 Cor. IV, 4. οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύνοιδα nihil mali quidem mihi sum conscius. *Horat.* I. Ep. 1. v. 61. „nil conscire sibi, nulla pallescere culpa." *Plato* in Apolog. [illegible] οὐδὲ σμικρὸν ἐμαυτῷ σύνοιδα. Conf. *Pfochenium* de Stilo N. T. §. 139.

ΟΥΔΕΠΟΤΕ. Adverbium, quod 1) extra interrogationem absolute et simpliciter negat id, de quo sermo est, et significat: *nunquam, non unquam*, ex οὐδὲ *neque* et ποτὲ *aliquando*. Matth. IX, 33. οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραὴλ nunquam tale quicquam inter Iudaeos accidit. ibid. VII, 23. οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς nunquam vos habui veros meos sectatores. ibid. XXVI, 33. ἐγὼ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι. Marc. II, 12. Luc. XV, 29. Ioh. VII, 46. Act. X, 14. XI, 8. XIV, 8. Hebr. X, 1. Conf. Alex. Exod. X, 6. ubi pro [illegible] ponitur, et 1 Regg. I, 6. *Thucyd.* IV. c. 61. V. c. 45. 2) in interrogationibus reddendum est: *nunquamne? an nunquam?* et usurpatur ita, ut id, quod interrogatur, non tam negetur, quam affirmetur. Matth. XXI, 16. οὐδέποτε ἀνέγνωτε; nunquamne legistis? ibid. v. 42. Marc. II, 25. — *Thom. M.* τὸ οὐδέποτε ἐπὶ τῶν τριῶν χρόνων. τὸ δὲ οὐδεπώποτε ἐπὶ παρῳχημένου μόνου κ. τ. λ. ubi vide interpretes.

ΟΥΔΕΠΩ. *Nondum, nunquam.* Adverbium ex οὐδὲ *neque* et πω *particula enclitica.* Luc. XXIII, 53. οὗ οὐκ ἦν οὐδέπω οὐδεὶς κείμενος in quo nullus adhuc sepultus fuerat. Ioh. VII, 39. οὔπω γὰρ ἦν πνεῦμα ἅγιον nondum enim erant dona Sp. S. extraordinaria. ibid. XIX, 41. XX, 9. οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν γραφὴν nondum enim intellegebant plane oracula V. T. de Messia. 1 Cor. VIII, 2. οὐδέπω οὐδὲν ἔγνωκε nihil plane scit. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini habent pro [illegible] *necdum, nondum.* Exod. IX, 30.

ΟΥΘΕΙΣ, οὐθεμία, οὐθὲν *nullus, nemo, nihil*, quod legitur in nonnullis codicibus 1 Cor. XIII, 2. Vide supra οὐδείς.

ΟΥΚ, vide οὐ.

ΟΥΚΕΤΙ, vel ΟΥΚ ΕΤΙ. 1) proprie: *non amplius, non adhuc*, ex οὐ, vel οὐκ *non* et ἔτι *adhuc, amplius.* Marc. IX, 8. οὐκέτι οὐδένα εἶδον neminem amplius videbant. ibid. X, 8. ὥστε οὐκέτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ μία σάρξ. ibid. XV, 5. οὐκέτι οὐδὲν ἀπεκρίθη nihil amplius respondit. Luc. XV, 19. 21. οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου non amplius dignus sum filii tui nomine. Ioh. VI, 66. Act. XX, 25. ubi in quibusdam libris divisim legitur οὐκ ἔτι. ibid. v. 38. Rom. VI, 9. Ephes. II, 19. Philem. v. 16. 2) positum ante verba negandi est i. q. ἔτι *amplius, adhuc.* Matth. XXII, 46. οὐδὲ ἐτόλμησέ τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι et nemo amplius ab hoc ipso die ei quae-

stiones proponere audebat. Marc. XII, 34. XIV, 25. οὐκέτι οὐ μὴ πίω non amplius bibam. Luc. XXII, 16. οὐκέτι οὐ μὴ φάγω. Act. VIII, 39. καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι ὁ εὐνοῦχος nec amplius eum vidit eunuchus. Apoc. XVIII, 11. 14. Alexandrini habent etiam pro עוד adhuc, amplius, deinceps. Ezech. XVI, 41. 42. XX, 39. XXIII, 27. XLV, 8. Hos. II, 19. 3) interdum simpliciter pro negativo οὐ non ponitur, v. c. Marc. VII, 12. καὶ οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἢ τῇ μητρὶ αὐτοῦ. Ioh. XV, 15. οὐκέτι ὑμᾶς λέγω δούλους. Conf. supra sub δοῦλος et Glassii Philol. Sacr. p. 379. ed. Dathii. 2 Cor. I, 23. ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι ἦλθον εἰς Κόρινθον me vobis parcendi caussa non venisse Corinthum. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini οὐκέτι habent quoque pro לא non, Exod. V, 7. IX, 28. Ios. V, 12. X, 20. et pro אין idem. Exod. V, 10. Eodem modo μηκέτι sumitur apud Aelian. V. H. lib. XII, c. 52.

ΟΥΚΟΥΝ. Num? igitur? nonne igitur? Adverbium, compositum ex οὐκ et οὖν ergo, igitur. Semel legitur in N. T. Ioh. XVIII, 37. οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ; an igitur rex es? Conf. Wetstenii N. T. T. I. p. 950.

ΟΥ ΜΗ, ne. Matth. XV, 5. καὶ οὐ μὴ τιμήσῃ et ne honores. Οὐ μὴ etiam imperativum est apud Aristoph. Nub. v. 505. οὐ μὴ λαλήσεις, ἀλλ' ἀκολουθήσεις ne obloquaris, sed sequere me. Vide etiam Bezam ad Matth. XIII, 14. 2) simpliciter non. Matth. XXVI, 29. ubi videndus Wetstenius.

ΟΥΝ, 1) ergo, igitur, itaque, his de caussis. Est coniunctio ratiocinativa et illativa, quae colligit et quasi elicit e superioribus dictis novi quiddam, aut allegat lectoris animum ad superiorem orationem, vel materiam. Matth. I, 17. VII, 11. εἰ οὖν ὑμεῖς, πονηροὶ ὄντες si igitur vos, qui mali estis. ibid. XII, 26. XXII, 45. Luc. XI, 13. XVI, 11. XX, 44. etc. 2) coniunctio subsumtiva, notans: iam vero. Matth. XII, 12. πόσῳ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου; iam vero quantum praestat homo ovi? ibid. XXVIII, 19. πορευθέντες οὖν. 3) resumtiva et continuativa, quae interseritur orationi post parenthesin, latine reddenda: inquam, quippe, caeterum, porro. Ephes. IV, 1. παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ hortor inquam vos. Absoluta enim longa parenthesi per epanalepsin redit apostolus ad ea, quae cap. III, 1. inceperat et ad studium concordiae eos adhortatur. 1 Cor. VIII, 4. περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων. Vide ad h. l. Palairet. Obss. Philol. p. 393. 4) interdum est particula transeundi ad novam saltem cognatam materiam et respondet latinae formulae iam vero. Rom. X, 14. Matth. X, 32. Marc. III, 31. XVI, 19. Ioh. XVIII, 28. 5) particula adversativa, notans: sed, vero, autem, quoties nempe

nempe reperitur ante orationem, praecedenti contrariam. Matth. XXVI, 54. πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαί; quomodo autem implerentur oracula [illegible] de Messia? ibid. XVII, 10. τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσι; cur vero legis periti dicunt? Ioh. XVIII, 40. Act. VIII, 4. οἱ μὲν οὖν aliqui tamen. Conf. Noldii Concordantt. Partic. Hebr. p. 331. 6) sic. Luc. XX, 44. 7) nam. Rom. VI, 4. 1 Cor. III, 5. VII, 26. XI, 20. Huc etiam refer locum Ioh. XVIII, 24. ἀπέστειλεν οὖν αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, miserat enim Annas Iesum vinctum ad Caipham pontificem. Inserit enim h. l. Iohannes, ea, quae supra ad v. 13. adducenda erant. 8) interdum abundat, v. c. Matth. V, 23. ubi vide Er. Schmidium. ibid. VII, 12. Aelian. V. H. III. c. 17. ἐπολιτεύσαντο οὖν καὶ φιλόσοφοι rempublicam administrarunt quoque philosophi. Aeschyl. Agamemn. v. 533. καὶ γὰρ οὖν πρέπει. Eustath. [illegible] Ita etiam igitur [illegible] apud Latinos, v. c. apud Plaut. Captiv. Act. IV, Sc. II, v. 96.

ΟΥ͂ΠΩ, 1) *nondum, necdum.* Adverbium ex οὐ non et πώ, dictione enclitica inseparabili. Matth. XXIV, 6. ἀλλ' οὔπω ἐστὶ τὸ τέλος sed nondum finis adest. Marc. XIII, 7. Ioh. II, 4. οὔπω ἥκει ἡ ὥρα μου nondum adest tempus meum. ibid. III, 24. 1 Cor. III, 2. etc. *Hesych.* οὔπω· οὐδέπω. *Thom. M.* p. 664. τὸ οὔπω ἀναιρεῖ τὸ ἐνεστὸς καὶ τὸ παρεληλυθὸς καὶ ἐπαγγέλλεται τὸ μέλλον, οἷον οὔπω ἐστὶ καιρός, καὶ, οὔπω γέγονεν ἀλλ' ἔσται δηλονότι. Τὸ δὲ οὐκέτι ἀναιρεῖ τὸ μέλλον, οἷον οὐκέτι ἔσται καιρός, ἤγουν, ἀπὸ τοῦ νῦν οὐκ ἔσται, ἀλλὰ παρῆλθε δηλονότι. Conf. Alex. Genes. XVIII, 12. XV, 16. XXIX, 7. Cohel. IV, 3. 2) *interrogative* sumitur: *an?* seu *num? nondum?* Matth. XV, 17. οὔπω νοεῖτε; num nondum intellegitis? ibid. XVI, 9. Marc. VIII, 17.

ΟΥΡΑ, ᾶς, ἡ, *cauda.* Deduci solet ab ὅρος, ου, ὁ, *terminus, extremitas,* quia cauda est quasi terminus et extrema pars animalis. Apoc. IX, 10. καὶ ἔχουσιν οὐρὰς ὁμοίας σκορπίοις, καὶ κέντρα ἦν ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν et habent caudas, similes caudis scorpionum, et stimulis instructas. Habere locustas caudas similes caudis serpentum, probavit *Bochartus Hieroz.* T. II. p. 475. — ibid. IX, 19. αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὅμοιαι ὄφεσιν, ἔχουσαι κεφαλάς caudae earum serpentibus erant similes, et capita habebant: scil. composite ad amphisbaenarum naturam; de quibus vide *Hesychium* s. v. ἀμφίσβαινα, et *Plin.* H. N. VIII, 35. Apoc. XII, 4. Saepius non legitur in N. T. *Alexandrini* pro זָנָב idem. Iob. XL, 17. Ies. XIX, 15. *Xenoph. de re equ.* 5, 7. *Hesych.* οὐρά· ἡ κέρκος καὶ τὸ αἰδοῖον. Confer etiam *Wetstenii N. T.* T. II. p. 784.

Marc. XIII, 25. (Apoc. VI, 13. XII, 4.) οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ stellae coeli, seu *sidera*, nam τοῦ οὐρανοῦ h. l. abundat ex usu linguae hebraicae. Respondet enim formulae hebraicae כּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם, Deut. I, 10. X, 22. Ies. XIII, 10. XIV, 13. *Stellae* et *sidera* in N. T. etiam dicuntur αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Marc. XIII, 25. — ἡ στρατιὰ τοῦ οὐρανοῦ exercitus coeli, h. e. multitudo stellarum, quae in coelo est, hebraice צְבָא הַשָּׁמַיִם, (Ierem. VIII, 2. XIX, 13. XXXIII, 22. Soph. I, 5.) Act. VII, 42. et τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ. Hebr. XI, 12. 4) *coelum tertium*, οὐρανὸς τρίτος, (ut vocatur a Paulo 2 Cor. XII, 2.) seu *locus ille, qui hominibus videtur esse sedes quasi et domicilium Dei eiusque ministrorum et satellitum et receptaculum futurum beatorum*, et ex adiuncto: *vita beata coelestis et aeterna*. Matth. V, 45. ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς (seu τοῦ οὐρανίου, coll. VI, 14. 32.) ut fiatis filii et imitatores patris vestri coelestis. ibid. v. 48. VI, 1. 9. πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Respondet formulae, in scriptis Hebraeorum frequenti, אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם. Conf. *Vorstii* Philol. S. cap. 27. p. 431. edit. *Fischeri*. Matth. VI, 10. ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς sicut in coelo ab angelorum et beatorum choro, ita etiam in terra ab hominibus. ib. v. 20. θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ acquirendis bonis coelestibus studete. ibid. X, 32. 33. XII, 50. XVI, 17. XVIII, 10. οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς. ibid. v. 14. XVIII, 19. XIX, 21. XXII, 30. ἀλλ' ὡς ἄγγελοι θεοῦ ἐν οὐρανῷ εἰσι. ibid. XXIII, 9. XXIV, 36. XXVIII, 2. 18. Rom. I, 18. 2 Cor. V, 1. Galat. I, 8. Ephes. VI, 9. Phil. III, 20. Coloss. I, 5. Hebr. IV, 14. X, 34. Formula τὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς *generatim* quidem *omnem rerum intelligentium naturam* significat, *speciatim* vero *homines*, inprimis *Iudaeos ac gentiles, ad religionem christianam conversos*. Ephes. I, 10. III, 15. Coloss. I, 16. 23. De sensu formulae ὄνομά τινος ἐγράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς, quae legitur Luc. X, 20. nec differt a formula ἀπογράφεσθαι ἐν οὐρανοῖς, Hebr. XII, 23. supra iam exposui ad vocem ὄνομα. 5) per metonymiam: *incolae coeli*. Hebr. VII, 26. ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος et superior omnibus incolis coelestibus (angelis) factus. coll. I, 4 seq. Huc etiam refertur a nonnullis locus Hebr. XII, 26. ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείω οὐ μόνον τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν adhuc semel concutiam non solum terram, sed etiam coelum, quem ita vertunt: adhuc semel homines pariter ac angelos in admirationem sanctam coniiciam. Sed rectius fortasse haec verba interpreteris de magna rerum in orbe terrarum conversione, efficienda per propagationem religionis christianae inter gentiles, coll. Hagg. II, 7 seq. 6) per metonymiam: *ipse Deus*, auctor et conditor coelorum ac terrae et omnis rerum universitatis, quem in

coelo

coelo maxime sedem suam habere et inde infinitam maiestatem conspicuam reddere Iudaei opinabantur. Matth. XXI, 25. τὸ βάπτισμα Ἰωάννου πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώπων; baptismus Iohannis unde originem duxit? ex Deone an ex hominibus? Marc. XI, 30. 31. Luc. XV, 18. 21. ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου peccavi contra Deum et te. ib. XX, 4. 5. Ioh. III, 13. ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβὰς ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ qui a Deo missus est et olim fuit apud Deum, coll. I, 1. 2. Ioh. III, 27. ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ nisi ipsi datum sit a Deo, coll. VI, 44. Hebr. XII, 25. τὸν ἀπ' οὐρανῶν, h. e. Christum, qui ita vocatur ob divinam suam legationem. 1 Petri I, 12. Adde Ioh. III, 31. VI, 38. 41. 42. 50. 51. 58. 1 Cor. XV, 47. Matth. XVI, 19. XXI, 25. Huc etiam pertinet formula ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, in N. T. admodum frequens, (v. c. Matth. XI, 11. XVI, 19. etc.) quae non uno loco (vide Matth. VIII, 11. coll. Luc. XIII, 29. Matth. XIX, 23. 24. Act. XIV, 22. 2 Thess. I, 15.) cum formula ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ permutatur, de cuius variis in N. T. libris notionibus copiose supra exposui ad vocem βασιλεία, T. I. p. 435 seq. In apocryphis V. T. manifesta sunt eiusdem significationis exempla, v. c. 1 Macc. III, 18. οὐκ ἔστι διαφορὰ ἐναντίον τοῦ οὐρανοῦ σώζειν ἐν πολλοῖς ἢ ἐν ὀλίγοις Deus facile nos liberare potest per paucos et multos, coll. v. 19. 50. 60. ὡς δ' ἂν ᾖ θέλημα ἐν οὐρανῷ, οὕτω ποιήσει. *Lutherus* bene: *Aber was Gott im Himmel will, das geschehe.* ibid. IV, 10. coll. v. 11. IX, 46. Sic etiam hebraicum שָׁמַיִם usurpatur Ps. LXXIII, 9. et chaldaicum שְׁמַיָּא Dan. IV, 23. coll. v. 22. Vide et plura, a *Buxtorfio* congesta in Lexico Chald. et Talmudico sub שָׁמַיִם, et *Wetstenio N. T.* T. I, p. 465 et 760. 7) interdum hyperbolice usurpatur, *quando aliquid ad coelum usque pertingere vel pervenire* dicitur, quo significatur *maxima altitudo*, (Devt. IV, 11.) *insignis magnitudo ac praestantia alicuius rei.* Matth. XI, 23. ubi Capernaum, ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα usque ad coelum exaltata, dicitur ἕως τοῦ ᾅδου detrusum iri; quo significatur, admodum abiectam et miseram fore conditionem civium Capernaumi, qui a Deo summis beneficiis Christi praesentia ornati fuerant. Eadem sententia legitur quoque Luc. X, 15. Hinc ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πίπτειν *de coelo labi* metaphorice et eleganter de *eo* usurpatur, *qui deiicitur de pristino suo statu fortunato, cuius vis et potestas infringitur.* Luc. X, 18. ἐθεώρουν τὸν σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα scio, per vos repente imminutam esse diaboli potestatem. Similis locus reperitur Ies. XIV, 12. אֵיךְ נָפַלְתָּ מִשָּׁמַיִם הֵילֵל, coll. v. 13. Apoc. XVIII, 5. ὅτι ἐκολλήθησαν αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ eius peccata usque ad coelum pervenerunt, h. e. insignis est eorum magnitudo, coll. *Homer.*

Homer. Odyss. 6, 328. Huc etiam referri potest locus Hebr. VII, 26. ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος post mortem ad summam dignitatem pervenit, coll. Ies. XIV, 13. 8) οὐρανὸς ἀνοίγεται *coelum aperitur, quando se exserit divina maiestas et hominibus conspicua fit.* Ioh. I, 52. ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα futurum est ab hoc tempore, ut coelum videatis adapertum, h. e. ut cognoscatis praesentiam Dei, vim et virtutem suam extraordinariis modis declarantis; sequitur enim: καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, h. e. videbitis me peculiari modo a Deo adiutum, summa patrantem miracula. Conf. *Glassii* Philol. Sacr. p. 1041. ed. *Dathii.* 9) ἀναβαίνειν εἰς τὸν οὐρανὸν τις dicitur, *qui perfectissimam et omnibus numeris absolutam cognitionem de Deo rebusque divinis habet*, seu, *arctissime est cum Deo et illo coniunctus, ut omnia eius consilia et decreta, omnem adeo eius naturam cognitam habeat et perspectam.* Ioh. III, 13. καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβὰς nemo res divinas satis cognitas habere potest praeter eum, qui originem coelestem habet. Similis locus est Prov. XXX, 4. מִי עָלָה־שָׁמַיִם וַיֵּרַד, h. e. quis satis cognitas habet res coelestes, ut eas hominibus annunciare possit? ubi docere vult auctor libri, opera Dei et consilia esse imperv estigabilia hominibus et plane ignota. Longe diverso ab hoc sensu reperitur haec formula usurpata a Paulo Rom. X, 6. μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τοῦτ' ἔστι Χριστὸν καταγαγεῖν, h. e. noli putare, insuperabilibus difficultatibus obsitam esse doctrinam de origine I. C, coelesti: ubi *in coelum ascendere* est formula loquendi mere proverbialis, qua usi sunt Scriptores sacri, ut indicarent, tantam esse alicuius rei difficultatem, ut omnes vires humanas superet. Respexisse autem videtur Paulus locum Devt. XXX, 12. מִי יַעֲלֶה־לָּנוּ הַשָּׁמַיְמָה, ubi docere vult Moses, non esse adeo difficilem hominibus legum divinarum cognitionem.

ΟΥΡΒΑΝΟΣ, οῦ, ὁ. *Vrbanus.* Nomen proprium viri latinum. Semel memoratur in N. T. Rom. XVI, 9.

ΟΥΡΙΑΣ, ου, ὁ. *Vrias.* Nomen proprium viri hebraicum אוּרִיָּה i. q. *lux domini*, ex אור *lux* et nomine divino יָהּ. Semel legitur in N. T. Matth. I, 6.

ΟΥΣ, ὠτὸς, (pro οὔτος) τό. Pluralis τὰ ὦτα. 1) *auris, organon auditus.* Matth. X, 27. ὃ εἰς τὸ οὖς ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ δωμάτων quod tanquam arcanum creditum vobis et commissum accepistis, seu, quae ego vobis hucusque privatim dixi, in tectis, seu palam et in publicis conventibus praedicate. Etiam apud hebraicos Scriptores לָחַשׁ *in aurem insusurrare* de Rabbinis usurpatur, qui doctrinam suam sublimiorem et privatam discipulis esotericis privatim tantum tradebant.

Marc.

Marc. VII, 33. ἔβαλε τὰς δακτύλας αὐτῦ εἰς τὰ ὦτα αὐτῦ. Luc. I, 44. ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τῦ ἀσπασμῦ σῦ εἰς τὰ ὦτά μυ audita salutatione tua. ibid. IV, 21. σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν haec, quae audivistis oracula, in me iam habent eventum. ibid. XII, 3. ὃ πρὸς τὸ ὖς ἐλαλήσατε, ἐν τοῖς ταμείοις, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωμάτων quae privatim et familiari sermone disseruistis in conclavibus, olim in tectis, seu palam praedicabuntur. Formula enim πρὸς τὸ ὖς λαλεῖν *arcana alicui credere et committere, familiariter alicui edisserere* opponitur h. l. formulae εἰς τὸ ὖς ἀκύειν, Matth. X, 27. *arcanum creditum sibi et commissum accipere.* Luc. XXII, 50. καὶ ἀφεῖλεν αὐτῦ τὸ ὖς τὸ δεξιόν. Act. VII, 57. συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν continebant aures ipsorum. ib. XI, 22. ἠκύσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὦτα τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις περὶ αὐτῶν fama huius rei perlata ad Christianos Hierosolymitanos. 1 Cor. XII, 16. 2) *auditus, audiendi sensus et facultas,* et metaphorice: *vis et facultas aliquid intellegendi, percipiendi et cum attentione considerandi.* Matth. XI, 15. ὁ ἔχων ὦτα ἀκύειν, ἀκυέτω cui datum est penetrare in sensum huius orationis, is utatur hac facultate sua. Eadem sententia legitur quoque Matth. XIII, 9. 43. Marc. IV, 9. 23. VII, 16. VIII, 18. Luc. VIII, 8. XIV, 35. Apoc. II, 7. 11. 17. 29. III, 6. 13. 22. XIII, 9. — Matth. XIII, 15. τοῖς ὠσὶν βαρέως ἤκυσαν obstruunt aures, h. e. avertunt animum a veritate. ibid. μήποτε τοῖς ὠσὶν ἀκύσωσι ne capiant, seu percipiant. Act. XXVIII, 27. Rom. XI, 8. καὶ ὦτα τῦ μὴ ἀκύειν ut facultate quidem intellegendi instructi sint, nec tamen ea utantur. Eodem sensu אָזְנַיִם sumitur Ies. XLIII, 8. Huc etiam pertinet formula ἀπερίτμητοι τοῖς ὠσὶν, Act. VII, 51. qua Iudaei indicantur, qui immorigeri sunt praeceptis religionis mosaicae et quorum aures quasi occlusae sunt praeceptis divinis; tota expressa ad hebraicam עֲרֵלָה אָזְנָם quae legitur Ierem. VI, 10. 3) per synecdochen: *ipse homo, qui est facultate audiendi et cognoscendi praeditus et instructus.* Matth. XIII, 16. μακάριοι τὰ ὦτα ὑμῶν, ὅτι ἀκύει vos beati, qui auditis et intellegitis, quae vobis traduntur. Iob. XXIX, 11. ὠτίον ἤκυσε, אֹזֶן שָׁמְעָה. Ita etiam ὀφθαλμός, ut hebraicum עַיִן Deut. III, 21. de homine, videndi facultate instructo, synecdochice usurpatur 1 Cor. II, 9. ἃ οὖς οὐκ ἤκυσε quae nemo audivit. 4) τίθεσθαι εἰς τὰ ὦτα *animo suo aliquid infigere, memoriae aliquid mandare.* Luc. IX, 44. θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν τὰς λόγους τύτους memori audita mente tenetis. 5) per anthropopathiam Deo in N. T. aures tribuuntur, quo significatur in genere *exactissima Dei cognitio omnium rerum, quae in his terris geruntur,* et speciatim: *quod non solum cognoscat et ratas habeat verorum suorum cultorum preces, sed etiam cognoscat exacte peccata hominum eaque graviter vindicet et puniat.*

niat. Iacob. V, 4: αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς τὰ ὦτα κυρίου σαβαὼθ εἰσεληλύθασιν et clamores metentium pervenerant ad aures Domini Sebaoth, h. e. ulciscetur iniuriam, mentibus illatam, coll. Ies. V, 9. 1 Petri III, 12. καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν precesque eorum exaudit et ratas habet. Conf. Ps. X, 17. XXXI, 3. LV, 2. LXXI, 2. CXXX, 1. Saepius non legitur in N. T.

ΟΥΣΙΆ, ας, ἡ, 1) proprie: *essentia, natura, substantia*, ab οὖσα, participio verbi εἰμὶ *sum*. 2) *res familiaris, facultates, opes.* Bis tantum legitur in N. T. Luc. XV, 12. δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας da mihi ratam partem patrimonii. ibid. v. 13. διεσκόρπισε τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, ζῶν ἀσώτως dissipavit facultates suas, profuse et luxuriose vivens. Tob. XIV, 18. ἐκληρονόμησε τὴν οὐσίαν αὐτῶν. *Aristoph.* Plut. 754. *Aelian.* V. H. X, 17. *Theophr.* Char. XVII, 2. *Xenoph.* de Rep. Athen. II, 16. *Vulgatus* voce *substantia* usus est pro hebraicis הוֹן et מִקְנֶה Genes. XXXIV, 23. XXXVI, 6. Prov. I, 13. X, 15. et *Aquila* Cohel. II, 8. hebraicum סְגֻלָּה *peculium* vertit οὐσία. *Hesych.* οὐσία· πλοῦτος, ὕπαρξις; εἶδος ὑφεστὸς, βίος, κτῆσις. *Suid.* οὐσία· τῆς οὐσίας τὴν κλῆσιν καὶ τὴν προσηγορίαν οὐδόλως ἐμφερομένην εὑρίσκομεν ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ. Ἡ δὲ τῶν πολλῶν συνήθεια κέχρηται τῷ προσρήματι ἐπὶ τῶν σημαινομένων κτήσεων, ὧν τις κέκτηται, οἷον οἰκημάτων, βοσκημάτων καὶ λοιπῶν ὑλῶν. Ταῦτα γὰρ οὐσίαν καλοῦσι τοῦ κεκτημένου. Καθ' ἣν ἔννοιαν καὶ τὸν ταῦτα κεκτημένον πλούσιον καλοῦμεν ἀντὶ τοῦ πολυούσιον, καὶ περιούσιον λαὸν τὸν ἔγκτητον. καὶ Ἰσραὴλ περιουσιασμὸν ἑαυτῷ ἀντὶ τοῦ κτῆμα καὶ εἰς κτῆσιν. Conf. *Alberti* Obss. Philol. p. 51 seq.

ΟΥΤΕ, 1) *nec, neque, non.* Coniunctio ex οὐ *non* et τε *que*, particula enclitica. Luc. XX, 36. οὔτε γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δύνανται non enim amplius mori possunt. Apoc. V, 4. Saepe iteratur, v. c. Matth. XXII, 30. οὔτε γαμοῦσιν οὔτε ἐκγαμίζονται. Luc. XIV, 35. Ioh. V, 37. — Οὔτε — οὔτε — οὔτε *nec* — *nec* — *nec.* Act. XXIV, 12. XXV, 8. Apoc. IX, 20. Interdum saepius repetitur, v. c. Rom. VIII, 38. 39. 1 Cor. VI, 9. 10. — Οὐκ — — οὔτε *non* — *neque.* Apoc. XII, 8. Οὐκ — οὔτε — οὔτε *non* — *neque* — *neque.* Ioh. I, 25. Apoc. XXI, 4. — Οὐκ — οὐδὲ — οὔτε *non* — *nec* — *nec.* 1 Thess. II, 3. — Οὔτε — καὶ *neque* — *et.* Ioh. IV, 11. 3 Ioh. v. 10. — Οὔτε — οὔτε — ἀλλὰ *nec* — *nec* — *sed.* 1 Cor. III, 7. — Οὐδὲ — οὔτε *nec* — *neque.* Galat. I, 12. Alexandrini usi sunt pro לֹא גַּם, Num. XXIII, 25. Ier. XLVIII, 8. pro אֵין, Devt. V, 21. (18.) Iob. III, 26. XV, 29. et לֹא Iob. XV, 29. 2) *nequidem.* Marc. V, 3. οὔτε ἁλύσεσιν οὐδεὶς αὐτὸν ἴσχυε δεσμῆσαι nequidem catenis coerceri poterat. Luc. XII, 26. εἰ οὖν οὔτε ἐλάχιστον δύνασθε quodsi

quaedi igitur ne minimum quidem potestis efficere. 1 Cor. III, 2. ἀλλ' οὔτε ἔτι νῦν δύνασθε sed ne quidem nunc potestis.

ΟΥ̓ΤΟΣ, αὕτη, τοῦτο. Pronomen demonstrativum, significans 1) *hic, haec, hoc*, et usurpatur partim, si quid est ita ante nostros oculos, ut digitis ostendere queamus, aut si digito in aliquam rem monstramus, partim, si de aliqua re sermo est, et ad hanc iterum refertur oratio. De rebus, quae sunt ita ante oculos positae, ut digitis monstrare queamus et vere aliis ostendamus, usurpatur apud Matthaeum III, 9. δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ potest Deus vel ex his lapidibus Abrahamo posteros excitare. ibid. v. 17. οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός. ibid. IV, 3. εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. ibid. X, 42. ὃς ἐὰν ποτίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων quicunque horum minimo vel poculum frigidae obtulerit; ubi verosimile est, Christum, cum hoc diceret, in ipsum circumstantem populum ostendisse. Ioh. II, 19. λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον destruite hoc templum, sc. corporis mei, quod digito monstraverit Christus necesse est. ibid. VI, 50. coll. v. 48. 51. 58. Act. XX, 34. αἱ χεῖρες αὗται hae manus. Eandem significationem obtinet quoque, si explicandum est de substrata materia, de qua agitur. Matth. III, 3. οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς ὑπὸ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου hic enim (sc. Iohannes baptista, de quo sermo erat v. 1.) erat a Iesaia propheta ita praedictus. ibid. IV, 9. V, 19. μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων, sc. ἐν τῷ νόμῳ καὶ ἐν τοῖς προφήταις. ib. VII, 28. ὅτε συνετέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους. Marc. IV, 13. Ioh. I, 51. μείζω τούτων ὄψει. Act. X, 43. τούτῳ πάντες οἱ προφῆται μαρτυροῦσιν. — Praeterea variae constructiones eius sunt annotandae, v. c. ὅσοι — οὗτοι *quicunque — hi*. Galat. VI, 12. Iud. v. 10. — ὃς — οὗτος *qui — hic*. Matth. V, 19. XVIII, 4. Marc. III, 35. VI, 16. VIII, 35. — εἴ τις — οὗτος *si quis — hic*. Rom. VIII, 9. 1 Cor. VIII, 3. Iacob. I, 23. III, 2. Huc etiam pertinent formulae sequentes: a) αὐτὸ τοῦτο *illud ipsum*, 2 Cor. VII, 11. quae formula ita ponitur, ut interdum plane otiosa sit, v. c. Galat. II, 10. ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι. Phil. I, 6. πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι; interdum αὐτὸ ante τοῦτο superfluum sit, v. c. 2 Cor. II, 3. καὶ ἔγραψα ὑμῖν τοῦτο αὐτὸ et scripsi vobis haecce; interdum vero reddendum sit: *et ad illud ipsum quod attinet*, ita, ut praepositio κατὰ suppleatur. 2 Petr. I, 5. καὶ αὐτὸ τοῦτο δὲ σπουδὴν πᾶσαν παρεισενέγκαντες et illud ipsum quod attinet, (coll. v. 3 et 4.) omne studium impendentes. Sed potest etiam ante αὐτὸ τοῦτο suppleri διά, ut sit *propterea, quapropter*, (quo sensu reperitur apud *Aelian. V. H.* IV, 9.) vel εἰς, coll. Ephes. VI, 18. 22. Coloss. IV, 8. 2 Cor. V, 5. b) ἀντὶ τούτου *propterea, ideo*, i. q. ἕνεκεν τούτου. Ephes. V, 31. ἀντὶ τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα

pro-

propterea solet maritus relinquere ipsius parentes et sequi uxorem, coll. Genes. II, 23. ubi Alexandrini hebraicum על־כן reddiderunt ἕνεκεν τούτου. Conf. supra ad ἀντὶ τούτου. c) διὰ τοῦτο, sc. πρᾶγμα, vel χρῆμα, propterea. Matth. VI, 25. διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν propterea hortor vos. Ibid. XII, 27. 31. Hebr. I, 9. διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ θεὸς propterea, quia scilicet amavisti iustitiam et odisti iniquitatem, unxit te Deus: ubi διὰ τοῦτο male a *Noldio*, *quia*, *quandoquidem* redditur. Idem valet de formula διὰ ταῦτα, quae legitur Ephes. V, 6. d) εἰς αὐτὸ τοῦτο et εἰς τοῦτο *ad hoc ipsum*, partim significat *huius rei caussa*, ita, ut non solum αἰτιολογικῶς, sed etiam ἐκβατικῶς accipiatur, partim pro αὐτὸ τοῦτο ponitur. Eventualiter usurpatur Rom. IX, 17. εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε. Pro αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες hoc ipsum curantes. Αἰτιολογικῶς legitur εἰς τοῦτο Marc. I, 38. εἰς τοῦτο γὰρ ἐξελήλυθα hanc enim ob caussam a Deo missus sum: Luc. IV, 43. ὅτι εἰς τοῦτο ἀπέσταλμαι. Ioh. XVIII, 37. εἰς τοῦτο γεγέννημαι καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον ideo natus sum et in hunc mundum veni. 1 Ioh. III, 8. εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. e) ἐκ τούτου, sc. χρόνου, *ab hoc tempore*. Ioh. VI, 66. ἐκ τούτου πολλοὶ ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω ab illo tempore multi discipuli defecerunt ab illo. Sed fortasse rectius post ἐκ τούτου suppletur ex antecedentibus τοῦ λόγου, ob hanc orationem, coll. v. 60 et 61. Conf. supra sub ἐκ. Idem valet de loco Ioh. XIX, 12. ἐκ τούτου ἐζήτει ὁ Πιλᾶτος ἀπολῦσαι αὐτὸν ex hoc tempore (vel propter ea, quae Iesus dixerat v. 11. Pilatum excusandi caussa) Pilatus magis studebat eum absolvere. Ἐκ τούτου etiam significat: *ex hoc*. 1 Ioh. IV, 6. ἐκ τούτου (sc. χρήματος) γινώσκομεν ex hoc cognoscimus. f) ἐν τούτῳ, sc. μέρει, *in hac parte*, *hactenus*. Ioh. IV, 37. ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ὁ ἀληθινὸς h. e. in vobis proverbium illud comprobatur. 2 Cor. III, 10. ἐν τούτῳ τῷ μέρει hac in parte. Ibid. IX, 3. 1 Petr. IV, 16. ἐν τῷ μέρει τούτῳ quod attinet ad hanc rem, nempe calamitates, ob religionis christianae professionem perferendas. Coloss. II, 16. ubi videndus *Wetstenius*. *Ioseph. A. I.* XV, 3. 4. ἐκ -- παραλαβεῖν τοῦτον ἐν μέρει. g) ἕνεκεν τούτου *ideo*, *propterea*. Matth. XIX, 5. ἕνεκεν τούτου (unus codex habet ἐν τούτῳ) καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ μητέρα propterea solet maritus relinquere ipsius parentes et sequi uxorem. h) ἐπὶ τούτῳ, scil. χρόνῳ, *hoc tempore*, *interea*. Ioh. IV, 27. καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ interea supervenerunt discipuli eius. Ἐπὶ τούτῳ, sc. χρήματι, seu πράγματι, *propter hoc*, *sed de hoc*. Act. III, 12. τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ; quid ea res vobis mira videtur? Conf. Alex. 2 Paral. XXIX, 9. 10. i) καὶ οὗτος *et hic*, *pro qui*. Luc. XVI, 1. καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ qui apud eum delatus erat. Ibid. XIX, 2. καὶ οὗτος ἦν πλούσιος qui valde dives erat. Eodemmodo καὶ αὐ-

τὸς

[illegible] ibidem et cap. XVIII, 16. usurpatur [illegible] [illegible]. *Aelian.* Hist. Anim. IX, c. 24. [illegible] *Aelian.* V. H. XII, 28. [illegible] quo angustum continebatur. *Philostrat.* Vit. Soph. L. 25. f. 1. p. 536. Sic etiam Latini, v. c. Cic. Brut. c. 74. *Nepos* Miltiad. c. 4 et 5. Themistock. c. 7. Conf. *Stolberg.* de Soloecismis c. 9. [illegible] *Olearium* de Stilo N. T. p. [illegible] et 465. Et [illegible] de Soloecismis [illegible] Christi antiquitatis cap. 15. p. 77 sequ. k) [illegible] et [illegible] Rom. XIII, 11. [illegible] [illegible] *Theodoretus* ad h. l. [illegible] 1 Cor. II, 2. non [illegible], nec scire aliquid inter vos, nisi Iesum Christum [illegible] et hunc quidem cruci affixum. ibid. VI, 6. καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων et quidem coram gentilibus. Ephes. II, 8. καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν et quidem non ob merita vestra. Philipp. I, 28. Sic etiam καὶ ταῦτα usurpatur 1 Cor. VI, 8. καὶ ταῦτα ἀδελφούς. l) Μετὰ τοῦτο, sc. μέρος χρόνου, *postea, posthaec.* Ioh. II, 12. XI, 7. ἔπειτα μετὰ τοῦτο. ibid. v. 11. XIX, 28. Hebr. IX, 27. μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις post mortem autem iudicium. Eodem sensu μετὰ ταῦτα legitur Marc. XVI, 12. Luc. V, 27. X, 1. XII, 4. XXI, 1. Act. VII, 7. XV, 16. XVIII, 1. Hebr. IV, 8. 1 Petr. I, 11. Conf. Alex. 1 Regg. XVII, 17. Esther. III, 1. m) τοῦτο μὲν — τοῦτο δὲ *cum — tum — partim quidem — partim vero.* Hebr. X, 33. n) ὑπὲρ τούτου *propterea.* 2 Cor. XII, 8. ὑπὲρ τούτου τρὶς τὸν κύριον παρεκάλεσα. o) τούτου χάριν *propterea.* Ephes. III, 14. Tit. I, 5. — Praeterea observandum est tironum caussa, foemininum αὕτη interdum pro neutro τοῦτο poni, v. c. Matth. XXI, 42. παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη a Domino hoc factum est, coll. Ps. CXVIII, 22. מֵאֵת יְהוָה הָיְתָה זֹּאת. 2) *ille, talis, huiusmodi, tantus.* Matth. V, 19. IX, 26. ἡ φήμη αὕτη fama illius rei. ib. X, 22. ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται qui vero constans est usque ad finem, ille, vel talis servabitur. Rom. VII, 24. τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; utinam liberer tandem a tanta miseria! Cf. Exod. X, 17. 1 Cor. VI, 13. ὁ Θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει Deus et hunc et illos cessare faciet. Luc. IX, 48. 2 Tim. III, 5. 3) *idem*, et ἐμφάσεως caussa additur. Rom. IX, 6. οὗτοι Ἰσραήλ iidem etiam sunt veri Israelitae. Galat. III, 7. Act. XVII, 6. 4) *praesens, qui iam adest.* Matth. XXIV, 34. αὕτη ἡ γενεὰ haec aetas. ib. XXVI, 34. ἐν ταύτῃ τῇ νυκτί. Luc. I, 29. XII, 56. XXII, 51. ἕως τούτου, sc. χρόνου. Huc etiam pertinent formulae ὁ αἰὼν οὗτος et ὁ κόσμος οὗτος, de quibus supra [illegible]. 5) *sequens.* Matth. X, 2. τῶν δὲ [illegible] [illegible] ταῦτα duodecim vero apostolorum nomina sunt sequentia. Marc. XVI, 17. Luc. II, 12. 6) [illegible]

idem est ac relativum ὅς, qui. Act. VIII, 26. αὕτη ἐςὶν ἔρημος quae est deserta. ibid. X, 32. 36. οὗτός ἐςι πάντων κύριος qui est omnium dominus. 1 Ioh. V, 20. Iudith. I, 5. 7) quidam. Matth. VIII, 9. καὶ λέγω τούτῳ et si dico cuidam. Luc. XVII, 6. 8) in eo consistit, sic comparatus est, hic causa est, hic modus est perveniendi ad aliquam rem. Matth. VII, 12. οὗτος γάρ ἐςιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται haec enim summa est doctrinae Mosis et prophetarum. Marc. XII, 30. Ioh. III, 19. αὕτη δέ ἐςιν ἡ κρίσις et haec causa est condemnationis. ib. XVII, 3. αὕτη δέ ἐςιν ἡ αἰώνιος ζωὴ haec vero est ratio perveniendi ad felicitatem aeternam. 9) contemtim nonnunquam usurpatur de personis, vel ignobilibus, vel, quorum nomina ignorantur, vel appellare nolumus. Matth. XIII, 55. οὐχ οὗτός ἐςιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; ibid. XXVII, 47. Marc. II, 7. VI, 2. 3. XIV, 69. Luc. VII, 39. XIV, 30. XV, 2. 30. XXIII, 22. Ioh. XI, 37. οὗτος ὁ ἄνθρωπος, [illegible], ut etiam hodie Iudaei Christum per contemtum vocant. Eucharist Fol. 16. 2. & Cartwrightus Mellif. Hebr. II, 9. Eisenmengerus im entdeckten Iudenthum I, 2. p. 147. Act. IV, 17. V, 28. VI, 14. Sic etiam οὗτος apud exteros Scriptores in contemtum interdum adhibetur. Vide Marklandum ad Lysiam p. 604. Adde Sirac. XIII, 27. ἐλάλησε, διασείσει, τίς οὗτος; 10) in laude quoque adhibetur. Matth. XXVII, 54. Luc. VIII, 25. Act. IX, 122. 11) Nominativus οὗτος absolute ponitur et subauditur est: quod attinet ad hunc. Act. VII, 40. ὁ γὰρ Μωσῆς οὗτος — οὐκ οἴδαμεν τί γέγονεν αὐτῷ ad hunc enim Mosen quod attinet, nescimus quid acciderit ipsi. Luc. XXI, 6. ταῦτα ἃ θεωρεῖτε quod attinet ad haec, quae videtis. Conf. Hemsterhus. ad Lucian. T. I, p. 492. 12) Aliquoties neutrum in singulari et plurali pro masculino ponitur. 1 Cor. VI, 11. καὶ ταῦτά τινες ἦτε et tales quidem eratis. ibid. X, 6. ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν hi vero exemplorum loco propositi nobis sunt. Galat. V, 17. ταῦτα δὲ ἀντίκειται ἀλλήλοις hi vero adversantur sibi invicem. Simili modo apud Alexandrinos τοῦτο usurpatum reperitur, v. c. Gen. XXVIII, 17. ὡς φοβερὸς ὁ τόπος οὗτος, οὐκ ἔστι τοῦτο ἀλλ' ἢ οἶκος θεοῦ. Levit. XXV, 34. 13) Neutrum pro foeminino quandoque adhibetur. 2 Rom. XIV, 11. ἐν τούτοις, pro ἐν ταύταις, coll. v. 17. Hebr. X, 18. ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων, sc. ἀνομιῶν. 3 Ioh. v. 4. μειζοτέραν τούτων (pro ταύτης) οὐκ ἔχω χαρὰν maiorem hac non habeo laetitiam. 14) nonnunquam abundat. Luc. XX, 28. καὶ οὗτος ἄτεκνος ἀποθάνῃ. ib. XXIII, 35. Iacob. I, 25. οὗτος οὐκ ἀκροατὴς κ. τ. λ. Apoc. III, 5. Herodot. I, c. 23. 34. 96. 132. III, c. 130. Aelian. V. H. XII, 1. Cic. Philipp. II, c. 39. 15) interdum suppleri debet, v. c. Rom. XV, 18. λαλεῖν τι ὧν, pro τούτων, ὧν. Conf. Hombergii Parerga Sacra p. 242.

ΟΥΤΩ et ΟΥΤΩΣ. Illud legitur sequente consona, hoc sequente vocali, aut diphthongo. Est adverbium similitudinis et particula indigitativa, quod admodum varie in N. T. adhibetur. Est autem 1) *declarativum*, significans: *hoc modo, similiter, ad hunc modum, hac ratione.* Matth. I, 18. τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ γέννησις οὕτως ἦν Iesu Christi autem nativitas hoc se habebat. Videtur scilicet adverbium οὕτως hic pro adiectivo αὕτη positum esse, ut infra VII, 12. οὕτω pro ταῦτα. IX, 33. οὕτως, pro τοιοῦτο, et XIX, 10. οὕτω pro αὕτη legitur. Cf. *Hombergii* Parerga Sacra p. 2. *Iensii* Lect. Lucian. p. 219. *Abresch.* Dilucid. Thucyd. p. 221. et *Cortium* ad *Sallustium* p. 925. Matth. III, 15. οὕτω γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην ita enim decet nos omnia iussa Dei exsequi. Ibid. V, 12. οὕτω γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας eundem in modum persecuti quoque sunt prophetas. Luc. I, 25. XIX, 31. οὕτως ἐρεῖτε αὐτῷ. Ioh. XXI, 1. Act. III, 18. XXIII, 34. etc. 2) est *comparativum*, notans: *ita, sic*; et tunc praecedit particula πρότασιν denotans. Καθάπερ — οὕτως καὶ — *ita.* Matth. XII, 4. 5. 1 Cor. XII, 12. — Καθάπερ καὶ — οὕτω καὶ. Hebr. V, 5. — καθάπερ — οὕτω καὶ *uti, — ita etiam.* 2 Cor. VIII, 11. — Ὃν τρόπον — οὕτω *uti — ita.* 2 Tim. III, 8. — Καθὼς — οὕτω *ut — ita.* Ioh. XII, 50. XIV, 31. — Καθὼς — οὕτως καὶ *uti — ita etiam.* Luc. XVII, 26. Ioh. III, 14. 2 Cor. X, 7. Coloss. III, 13. Καθὼς — οὕτω οὐ *uti — ita non.* Ioh. XV, 4. 2 Cor. I, 5. 1 Thess. II, 4. — Ὡς — οὕτω *uti — ita.* Act. VIII, 32. 1 Cor. VII, 17. — Ὡς — οὕτω καὶ *uti — sic etiam.* Act. XXIII, 11. Rom. V, 15. 18. 2 Cor. VII, 14. — Ὥσπερ — οὕτως *uti — ita.* Matth. XII, 40. XXIV, 27. 37. Ioh. V, 21. — Ὥσπερ — οὕτω καὶ *uti — sic etiam.* Luc. XVIII, 24. Ioh. V, 26. Rom. V, 19. 21. 1 Cor. XI, 12. — Κατὰ τὴν ὁδὸν — οὕτω *eum in modum — quo.* Act. XXIV, 14. — Οὕτως — ὃν τρόπον, seu καθ' ὃν τρόπον *ita — uti.* Act. I, 11. XXVII, 25. — Οὕτω — ὡς *ita — uti.* 1 Cor. IV, 1. IX, 26. 2 Cor. III, 3. Ephes. V, 28. 33. — Οὕτω — καθὼς *sic — uti.* Luc. XXIV, 24. Philipp. III, 17. Οὕτω — ὡς ἐὰν — *tanquam si.* Marc. IV, 26. Interdum vocula, ἀπόδοσιν index, deest, in interpretatione supplenda. Matth. XXIV, 37. 39. XXVI, 50. [illegible] supple: *uti fit idem.* Luc. XVII, 10. XXI, 31. Rom. VI, 11. XI, 5. 1 Cor. IX, 14. XIV, 9. XV, 42. 2 Petr. III, 4. 3) est *affirmativum*, notans: *sic, ita.* Act. VII, 1. εἰ ἄρα ταῦτα οὕτως ἔχει; itane se res vere habet? ib. XII, 15. ἡ δὲ διϊσχυρίζετο οὕτως ἔχειν illa vero constanter affirmabat, rem sic se habere. Cf. *Aeschin. Socr.* Dial. I, 3. II, 31. 32. 4) *in hoc statu, in hac conditione et sorte.* 1 Cor. VII, 26. καλὸν ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι magis convenit homini in coelibatu esse, matrimonium non contrahere. Ibid. v. 36. οὕτως γίνεσθαι

manere

manere in ea status conditione, qua versatur, nempe innupta. ibid. v. 40. ἐὰν οὕτω μείνῃ. (*Martyr. Theclae* apud *Grabium* in *Spicilegio Patrum* Tom. I. p. 100. πλανῶν ψυχὰς ἀνθρώπων, νέων καὶ παρθένων, ἵνα γάμοι μὴ γένωνται, ἀλλ᾽ οὕτως μένωσιν.) Luc. XII, 21. οὕτως talis etiam sors eius erit. 2 Petri III, 4. πάντα οὕτω διαμένει ἀπ᾽ ἀρχῆς κτίσεως omnia manent in eo statu, quo fuerunt a mundo condito. 5) *similiter*, ut sit particula transeundi. Rom. I, 15. 6) *itane? ergone? siccine?* ita, ut exprimat admirationem cum exprobratione quadam, i. q. εἰ οὕτω, vel εἰ οὕτως apud Alexandrinos Exod. II, 4. 1 Sam. XV, 32. Matth. XXVI, 40. οὕτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ᾽ ἐμοῦ; itane ne potestis quidem per unam horam mecum vigilare? Marc. VII, 18. οὕτω καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; ergone et vos tardi hebetesque estis? Ioh. XVIII, 22. οὕτως ἀποκρίνῃ τῷ ἀρχιερεῖ; siccine respondes pontifici? Galat. III, 3. οὕτως ἀνόητοί ἐστε; 1 Cor. VI, 5. οὕτως οὐκ ἔστιν ἐν ὑμῖν σοφὸς οὐδὲ εἷς; adeone non est inter vos prudens ac peritus, ne unus quidem? *Homer.* Odyss. ε', v. 204. οὕτω δὴ οἶκόνδε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν αὐτίκα νῦν ἐθέλεις ἰέναι; ubi vide *Clarkii* Notas. *Callim.* Hymn. in Delum v. 239 seq. 7) est *consecutivum*, sive *in modo: ita demum, sic tandem*; sive *in tempore: tum demum, deinceps etiam.* Prioris significationis exempla inveni Act. XVII, 33. καὶ οὕτως ὁ Παῦλος ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν atque ita demum Paulus ab iis discessit. ibid. XXVII, 17. οὕτως ἐφέροντο. ibid. v. 44. οὕτως ἐγένετο πάντας διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν et sic tandem factum est, ut omnes salvi in terram evaderent. ibid. XXVIII, 14. καὶ οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην ἤλθομεν. 1 Cor. XI, 28. XIV, 25. Hebr. VI, 15. 2 Petri I, 11. De *tempore* usurpatur Act. VII, 8. καὶ οὕτως ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ et tum demum Isaacum genuit, postquam scilicet Deus ei promissa fecerat, quae v. 6 et 7 leguntur. ibid. XX, 11. ἐφ᾽ ἱκανόν τε ὁμιλήσας ἄχρις αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν et multum cum iis collocutus usque ad diluculum tandem profectus est. Rom. XI, 26. καὶ οὕτω πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται et tum demum haud pauci Israelitarum ad religionem christianam adducentur. 1 Thess. IV, 17. Apoc. XI, 5. ubi 13 de tempore quoque usurpatur. Ps. LXI, 9. Conf. *Perizonium* ad *Aelian.* V. H. I, 16. et *Diogen. Laërt.* VII, 5. 31. *Cebetis* Tab. c. 16. 8) *copulativarum conjunctionum vim* exprimit: *praeterea, insuper.* Apoc. II, 15. οὕτως ἔχεις καὶ σὺ praeterea habes tu quoque. 9) est *intensivum*, et significat: *adeo, ita, tam, tantopere*, in utramque partem. Marc. IV, 40. τί δειλοί ἐστε οὕτω; cur adeo timidi estis? Marc. XV, 39. ὅτι οὕτως κράξας ἐξέπνευσεν, eum cum tanto clamore exspirasse. Ioh. III, 16. οὕτω ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον tantopere Deus amavit homines. Matth. VI, 30. οὕτως ἀμφιέννυσι tam praeclare et splendide

dide vestit. ibid. IX, 33. οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραὴλ nunquam tale quicquam inter Iudaeos accidit, coll. Marc. II, 12. Luc. I, 25. ὅτι οὕτω μοι πεποίηκεν ὁ κύριος tantopere se Deus benignum praebuit erga me. Ioh. VII, 46. οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν ἄνθρωπος nunquam tam praeclare aliquis docuit. Luc. II, 48. τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; cur ita nos anxios et de te sollicitos reddidisti? Marc. II, 7. οὕτω tam praefracte. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 13. 16. 22. III, 22. 10) exprimit *coniunctiones caussales*, notans: *propterea, quia sic se habet, ideo, eam ob caussam*. Matth. V, 16. οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν propterea etiam vos lucem praebeatis hominibus. Rom. I, 15. VI, 11. 1 Cor. XV, 45. Apoc. III, 16. οὕτως, ὅτι propterea, quod. ib. XI, 5. Alexandrini habent pro לָכֵן Ezech. XXI, 4. Eodem modo legitur etiam apud *Theognidem* Sent. v. 191. 11) οὐχ οὕτως *longe diverso modo*. Matth. XX, 26. οὐχ' οὕτως ἔσαι ἐν ὑμῖν vos autem non ita decet. Respondet hebraicae formulae לֹא כֵן Devt. XVIII, 14. Ps. I, 4. 12) Saepe est *particula mere expletiva*. Sic reperitur in N. T. Ioh. IV, 6. ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακὼς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ Iesus vero, fessus ex itinere, sedebat ad fontem; ubi etiam *Syrus* omisit. Ita quoque h. l. interpretatus est *Elsnerus* (Obss. Sacr. T. I. p. 303. qui in exemplum adducit *Arrian.* Exped. Lib. II, c. 10.) et *Krebsius* in Obss. Flav. p. 143. qui laudat loca *Iosephi* A. I. V, 1. 26. VIII, 11. 1. B. I. II, 8. 5. Alii οὕτως h. l. pro illativa habent, ut sit idem quod *itaque*. Alii denique idem esse volunt, quod *postea, eo facto*. Ita cum *Perizonio* ad *Aelian.* V. H. I, 16. *Alberti* in Obss. Philol. p. 211. et *Kypke* in Obss. Sacr. T. I, p. 359. Rectius fortasse statuitur, οὕτως h. l. esse i. q. ὡς ἔτυχεν *forte*. Conf. *Abresch.* ad *Aeschyl.* p. 597. 1 Thess. IV, 14. 13) interdum elliptice deest, v. c. Rom. I, 28. ubi antecedens καθὼς indicat, ante verba παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν esse οὕτω omissum. Frequentem vero esse hanc ellipsin, ostendit *L. Bos.* de Ellipsi Gr. Ling. p. 380. et *Noldius* in Concordantiis Particularum Hebraicarum p. 437.

ΟΥΧ, vide supra ΟΥ.

ΟΥΧΙ. Adverbium 1) *interrogandi*, notans: *annon? nonne?* ab οὐ, οὐκ *non*. Ita autem interrogat, ut id, quod interrogatur, haud negetur, sed affirmetur. Matth. V, 46. 47. οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι οὕτως ποιοῦσιν; nonne etiam portitores idem faciunt? Luc. VI, 39. οὐχὶ ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται; nonne ambo in foveam cadent? h. e. utique ambo in foveam cadent. Sic quoque legitur Matth. VI, 25. XX, 13. Luc. XII, 6. Ioh. VII, 42. XI, 9. Act. V, 4. Rom. II, 26. III, 29. 1 Cor. I, 20. III, 3. etc. Alexandrini usi sunt pro הֲלֹא idem. Genes. XL, 8. Iudd. IV, 6. XI, 7. 1 Sam. VI, 6. 2) neglecta interroga-

rogatione, vel simpliciter negat, perinde, ut οὐ, reddendum: *non, haud*; vel fortius negat, vertendum: *nequaquam, minime, nulla ratione*. Ioh. XIII, 10. 11. οὐχὶ πάντες καθαροί ἐστε non vos omnes puri estis. ibid. XIV, 22. καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ non vero mundo. 1 Cor. V, 2. VI, 1. καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἁγίων, ibid. X, 29. 2 Cor. X, 13. Pro לֹא reperitur οὐχὶ apud Alexandrinos Genes. XVIII, 15. XIX, 2. XLII, 10. 12. Deut. IX, 5. Fortius vero negat in locis sequentibus: Luc. I, 60. οὐχὶ ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάννης nequaquam, sed vocabitur Iohannes. ibid. XII, 51. οὐχὶ minime. ibid. XIII, 3. 5. XVI, 30. Rom. III, 27. ποῦ οὖν ἡ καύχησις; ἐξεκλείσθη. Διὰ ποίου νόμου; τῶν ἔργων; οὐχὶ, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως ubi igitur est gloriandi materia? erepta est. Per quamnam legem? num per legem Mosaicam? minime, sed per doctrinam christianam. *Hesych.* οὐχί· οὐδαμῶς, οὐ δῆτα. 3) interdum deest et est ex serie orationis supplendum, v. c. 1 Cor. X, 19. post τί ἐστιν. Conf. *Arrian.* Diss. Lib. I, c. 29. et in aliis locis, quae recitat *Raphelius* in Notis Polybianis p. 409.

ΌΦΕΙΛΕΤΗΣ, [pro ὀφειλήτης] ου, ὁ, 1) *debitor, qui aere alieno premitur, obaeratus*, a 3 pers. praet. pass. ὠφείληται, verbi ὀφείλω *debeo*. Matth. XVIII, 24. προσηνέχθη αὐτῷ εἷς ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων offertur illi aliquis debitor decies mille talentorum. *Hesych.* ὀφειλέτης· χρεώστης. 2) metaphorice: *is, qui tenetur aliquid praestare et agere ex officio, obedientia et naturali aequitate, qui obstrictus est, qui alteri officia debet.* Rom. I, 14. Ἕλλησί τε καὶ βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης εἰμὶ obstrictus sum tradendi religionem christianam Graecis et barbaris, doctis pariter ac indoctis. ibid. VIII, 12. ὀφειλέται ἐσμὲν οὐ τῇ σαρκὶ, τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν non tenemur amplius vitiositati servire. Rom. XV, 27. καὶ ὀφειλέται αὐτῶν εἰσιν id quod etiam officii ratio postulabat. Galat. V, 3. ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι obstrictus est, seu tenetur omnem legem Mosaicam observare. *Sophocles* in Aiace Flagellif. v. 590 seq. οὐ κάτοισθ', ἐγὼ θεοῖς ὡς οὐδὲν ἀρκεῖν εἰμ' ὀφειλέτης ἔτι; num nescis, me Diis nihil amplius debere, qui scilicet mori decreverim? Vbi vide Scholiasten. 3) metaphorice: *impius, scelestus*, et partim de eo dicitur, qui Deum impietate violat, partim vero de eo adhibetur, qui alios homines iniuriis laedit. Matth. VI, 12. ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν quemadmodum et nos condonamus et condonare parati sumus iis, a quibus laesi sumus iniuria. Luc. XIII, 4. an putatis ὅτι οὗτοι ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας κ. τ. λ. quod hi peccatores (*Syrus* bene: ܚܝܒܐ) fuerint prae reliquis Hierosolymae incolis? *Saepius* non legitur in N. T. Eodem modo חַיָּב in chaldaicis paraphrasibus

et

et apud Rabbinos frequenter adhibetur, v. c. Pf. I, 1 et 5. ubi in hebraico eft חַטָּאִים, *Targum* habet חַיָּבִין. Genef. XVIII, 23. pro hebr. צַדִּיק עִם־רָשָׁע *Targum* habet זַכָּאָה עִם חַיָּבָא. Plura huc pertinentia habet *Vorftius* de Hebraifmis N. T. c. III, p. 75. ed. *Fifcheri*.

Ὀ Φ Ε Ι Λ Η, ῆς, ἡ, 1) *debitum, aes alienum, res debita*, ab eodem verbo ὀφείλω. Matth. XVIII, 32. *πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκά σοι* totum debitum illud remifi tibi. *Hefych.* ὀφειλή· *χρέος, δάνειον.* 2) metaphorice: *debitum, officium, le devoir.* Rom. XIII, 7. *ἀπόδοτε οὖν πᾶσι τὰς ὀφειλὰς* praeftate unicuique debita officia, fc. *φόβον, τιμὴν, φόρον, τέλος.* 1 Cor. VII, 3. *τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλὴν* (nonnulli codices habent *τὴν ὀφειλομένην εὔνοιαν*, e gloffemate, ut videtur,) *ἀποδιδότω* maritus uxori debita iura tori, feu debitum coniugale praeftet; ubi ὀφειλή, ut e v. 4 et 5. apparet, officium marifi cum uxore concumbendi fignificat. Saepius non legitur in N. T. *Hefych.* ὀφειλή· *ἀνάγκη.*

Ὀ Φ Ε Ί Λ Η Μ Α, τος, τὸ, 1) proprie: *debitum, id, quod alteri debetur, aes alienum*, a 1 perf. praet. paff. ὠφείλημαι, verbi ὀφείλω *debeo.* Alexandrini in hac fignificatione habent pro מַשָּׁא *debitum, mutuum*, Devt. XXIV, 10. et ibidem pro כִּי תַשֶּׁה בְרֵעֲךָ *cum mutuaveris proximo tuo*, habent: *ἐὰν ὀφείλημα ᾖ ἐν τῷ πλησίον σου.* 1 Macc. XV, 8. *πᾶν ὀφείλημα βασιλικὸν ἀφιέσθω σοι.* *Thom. M.* p. 666. ὄφλημα· *τὸ ἐκ καταδίκης κυρίας. ὀφείλημα τὸ ἐκ δανείου, καὶ τὸ ἁπλῶς χρέος, κ. τ. λ.* ubi vide interpretes. 2) metaphorice: *delictum, peccatum omnis generis*, i. q. *ἁμαρτία.* Matth. VI, 12. *καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν* et remitte nobis peccata noftra, coll. Luc. XI, 4. *ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν.* Eodem modo hebraicum חוב, chald. חוֹבָא et fyriacum ܚܘܒܐ, quo proprie debitum indicatur, ad peccata et malas actiones transfertur, quia is, qui peccat, poenas debet. Genef. XX, 9. ubi in hebraico eft חֲטָאָה גְדֹלָה, *Targum* habet חוֹבָא רַבָּא. In Pfalmo XXV, 18. verba hebraica וְשָׂא לְכָל חַטֹּאותָי fic verfa funt chaldaice וְשָׁבוֹק לְכוּלְהוֹן חוֹבַי *et remitte omnia peccata mea.* Adde *Targum* Genef. XVIII, 20. Exod. XXXII, 32. Conf. *Vorftii* Philol. Sacr. cap. 3. p. 74 feq. *Suiceri* Thefaur. Ecclef. T. II, p. 530. et *Lamb. Bof.* in Exercitt. p. 8. 3) *id, quod alteri iure debetur.* Rom. IV, 4. *τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ κατὰ τὸ ὀφείλημα* mercenario vero merces datur non ex gratia, fed ex debito. *Thucyd.* II, c. 40. *εἰδὼς οὐκ ἐς χάριν, ἀλλ' ἐς ὀφείλημα τὴν ἀρετὴν ἀποδώσων.* Saepius non legitur in N. T.

Ὀ Φ Ε Ί Λ Ω, fut. ὀφειλήσω, quafi ab ὀφειλέω, ῶ, aor. 2. ὤφελον, 1) proprie: *debeo, aere alieno preffus teneor, obaeratus*

tus sum. Thom. M. p. 666. sub ὄφλημα· ὀφείλω δὲ, ὀφείλησα, ὃ ἐδανεισάμην. Αἰσχίνης· (in Timarchum p. 275.) ὃς ὠφείλησεν ἐκείνῳ πλείους ἢ τριάκοντα μνᾶς. Matth. XVIII, 28. ὃς ὤφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια qui illi debebat centum denarios. ib. ἀπόδος μοι εἴ τι ὀφείλεις redde mihi debitum. ibid. v. 30. ἕως ὃ ἀποδῷ τὸ ὀφειλόμενον donec sese debito exsolveret. ib. v. 34. Luc. VII, 41. XVI, 5. πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ με; quantum debes hero meo? ibid. v. 7. Philem. v. 18. Alexandrini habent pro נָשָׁה mutuum accepit. Devt. XV, 2. Ief. XXIV, 2. Conf. Reiskii Indicem Graecit. Demosth. p. 550. et Wetstenii N. T. T. I, p. 703. 2) metaphorice: teneor aliqua re, obstringor, obligatus sum ad aliquid praestandum, vel agendum, debeo, officium debeo. Matth. XXIII. 16 et 18. ὀφείλει obstrictus tenetur hoc iuramento suo. Luc. XVII, 10. ὅτι ὃ ὀφείλομεν ποιῆσαι, πεποιήκαμεν nam, quod facere debebamus, fecimus. Ioh. XIII, 14. Rom. XIII, 8. μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾷν omnia officiorum genera aliis praestate, maxime officium mutui amoris. ibid. XV, 1. 27. 1 Cor. VII, 3. τὴν ὀφειλομένην εὔνοιαν debitam benevolentiam, seu debitum coniugale. Sed sine dubio haec lectio spuria est et τὴν ὀφειλὴν reponendum. ibid. XI, 10. 2 Cor. XII, 14. Ephes. V, 28. 2 Thess. I, 3. II, 13. 1 Ioh. II, 6. III, 16. IV, 11. 3 Ioh. v. 8. Xenoph. Cyr. IV, 5, 12 et VII, 2, 8. Thucyd. I, c. 137. καί μοι εὐεργεσία ὀφείλεται. ibid. IV, 19. Vide Wetstenii N. T. T. II. p. 84. 3) oportet me, necessitas mihi imposita est, cogor. Ioh. XIX, 7. καὶ κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν ὀφείλει ἀποθανεῖν et ex lege nostra morte plectendus est. Syrus ܚܝܵܒ ܗܘ ܡܵܘܬܵܐ reus est mortis. 1 Cor. V, 10. ἐπεὶ ὠφείλετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελθεῖν alioquin ex hoc mundo discedendum esset. ibid. VII, 36. Hebr. II, 17. ὅθεν ὤφειλε κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι unde opus erat, ut Christus in omnibus fratribus similis fieret. ibid. V, 3. ubi sermo est de pontifice summo V. T. cui necessitas imposita erat, pro se ipso victimam offerendi. Dionys. Halic. 348. 25. ὀφείλεται πᾶσιν ἀποθανεῖν. Conf. Raphelii Obss. Polyb. p. 460. 4) permissum mihi est, licet, ich darf. Act. XVII, 29. οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν, non licet, seu non debemus existimare. 1 Cor. XI, 7. ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει viro non permissum est. 5) debeo, decet me, convenit mihi, ich soll. 2 Cor. XII, 11. ἐγὼ γὰρ ὤφειλον ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι ego quidem a vobis laudari et commendari debebam. Hebr. XI, 12. ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον. Sap. XII, 15. 6) iniuria aliquem afficio, in aliquem pecco. Luc. XI, 4. καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίεμεν παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν nam etiam nos condonamus et condonare parati sumus, qui nos laeserunt. Vide supra dicta ad ὀφειλέτης et ὀφείλημα.

7) ὀφεί-

7) ὀφείλει *solet.* Sic sumendum esse videtur 1 Cor. IX, 10. ἐπ' ἐλπίδι ὀφείλει ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾷν arator solet spe messis arare. Saepius non legitur in N. T.

ΟΦΕΛΟΝ. Proprie aoristus secundus est verbi ὀφείλω *debeo;* sed sumitur etiam adverbialiter et denotat *utinam!* et est adverbium optandi, quod construitur mox cum indicativo, (qui tamen non ab ὄφελον pendere videtur, sed a subintellecta particula εἰ, vel εἴθε, quae cum ὄφελον saepe coniuncta reperitur. Vide Alex. Iob. XIV, 13. et XXX, 24.) mox cum optativo. 1 Cor. IV, 8. καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε et utinam vere regnaretis! 2 Cor. XI, 1. ὄφελον ἀνείχεσθέ μου utinam toleraretis me! Galat. V, 12. ὄφελον καὶ ἀποκόψονται. Vide supra ἀποκόπτω. Apoc. III, 15. ὄφελον ψυχρὸς εἴης, vel ἦς, ut alii codices habent. Saepius non legitur in N. T. libris. Alexandrini habent pro אַחֲלֵי *utinam!* 2 Regg. V, 3. Ps. CXIX, 5. pro לוּ, quod idem notat. Num. XIV, 2. XX, 3. et pro מִי־יִתֵּן *quis dabit? utinam!* Exod. XVI, 3. *Thom. M.* p. 665. ὄφελον· ἀντὶ τοῦ εἴθε, ὅπερ ἀεὶ τῷ εὐκτικῷ μὲν συντάσσεται, ἢ παρεληλυθότι, ὡς τὸ, ὄφελον κατευθυνθείησαν αἱ ὁδοί μου (Psalm. CXIX, 5.) παρεληλυθότι δὲ, ὡς παρὰ τῷ Θεολόγῳ, (sc. *Gregorio* Orat. XXVIII, T. I, p. 484.) ὡς ὄφελόν γε μηδὲ ἦν προεδρία. καὶ ἀπαρεμφάτῳ δὲ, ὅτι ἀντὶ τοῦ εἴθε ἔμαλλον τίθεται. Ἡρόδοτος ἐν τῇ πρώτῃ (cap. 111.) τὸ μήτε ἰδεῖν ὄφελον. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 114. De varia constructione huius adverbii, maxime cum futuro indicativi, vide *Graevium* ad *Luciani* Soloecistam T. II. Opp. p. 730. et *Schwarzium* de Soloecismis Discipulorum I. C. antiquatis p. 115. qui affert locum *Aristaeneti* I, Ep. 6. extr. εἴθε σοι γάμον ταχὺ συνεσκευάσωσιν οἱ θεοί. Lex. *Cyrill.* MS. Brem. ὄφελον· εἴθε.

ὌΦΕΛΟΣ, εος, τὸ, *utilitas, emolumentum, usus,* ab ὀφέλλω, *augeo, adiuvo.* Ter tantum legitur in N. T. 1 Cor. XV, 32. τί μοι τὸ ὄφελος; quod est mihi emolumentum? Iacob. II, 14. τί τὸ ὄφελος, sc. ἐστιν; quid prodest? quae utilitas inde redundat? h. e. utilitas nulla inde redundat, omni fructu caret, i. q. τί συμφέρει; hebr. מַה־בֶּצַע Ps. XXX, 10. Genes. XXXVII, 25. Iacob. II, 16. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 7. τί ἂν ὄφελος εἴη τῷ ἀνθρώπῳ; *Demosthenes* p. 1262. 1. 1267. 17. 1283. 12. ed. *Reiske.* Alexandrini habent pro הוֹעִיל Iob. XV, 3. *Hesych.* ὄφελος· αὔξησις, ὄνησις, ἐπικέρδημα, κέρδος.

ὈΦΘΑΛΜΟΔΟΥΛΕΊΑ, ας, ἡ. Vocabulum novum et fictitium, significans: *obsequium, ad oculos exhibitum, externam, aspectabilem servitutem,* ab ὀφθαλμόδουλος *ad oculum,* seu *ad speciem serviens,* hoc ex ὀφθαλμὸς *oculus* et δοῦλος *servus.* Bis

Bis tantum legitur in N. T. Ephes. VI, 6. Coloss. III, 22. In utroque loco servis tribuitur, qui heris tum tantum ministeria praestant et se gnavos praestant, cum ab ipsis, aut ab aliis conspiciuntur, sed iis absentibus sua oscitanter agunt, quod etiam Latini dicunt *oculis servire*. *Theophylactus* ad Ephes. VI, 6. μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλείαν, τουτέστι μὴ μόνον παρόντων τῶν δεσποτῶν καὶ ὁρώντων, ἀλλὰ καὶ ἀπόντων.

ὈΦΘΑΛΜΌΣ, ῦ, ὁ, 1) proprie: *oculus corporis*, seu *organon visus externum*, *quo res*, *nobis obiectas*, *videmus ac cognoscimus*, ab ὄπτομαι *video*. Matth. V, 29. εἰ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε si oculus tuus dexter te offendit: ubi aeque ac cap. XVIII, 9. ὀφθαλμὸς metonymice *quantvis libidinum occasionem* significat, *quae per oculos excitatur*. ibid. v. 38. ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ oculum pro oculo, h. e. par esto criminis ac poenae ratio, facinori poena exaequanda est. ib. VI, 21. ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμὸς corpori lucem praebet oculus. ibid. ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς ᾖ si oculus tuus fuerit sanus et integer; et v. 23. ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ sin vitiosus et aegrotus fuerit oculus tuus. Continet enim uterque locus observationem, e vita communi desumtam, et ideo a Christo prolatam, ut, quanta animi cura habenda sit, ostenderetur, ut vel e verbis, proxime sequentibus, εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ κ. τ. λ. satis apparet. Male itaque a plerisque interpretibus ὀφθαλμὸς ἁπλοῦς, עין טוב de sereno vultu et fronte accipitur, quo liberalis in erogandis eleemosynis gaudet, coll. Sirac. XXXV, 8. 9. 10. contra vero ὀφθαλμὸς πονηρὸς עין רע homini avaro et sordido, qui eleemosynas non libenter erogat, a Christo tribui statuitur Matth. VII, 3. 4. 5. Conf. supra sub δοκὸς et κάρφος dicta. ibid. IX, 29. 30. καὶ ἀνεῴχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ et visum receperunt. Nam formula ἀνοίγειν τοὺς ὀφθαλμούς τινος, quae apud Graecos significat: *cilia alicuius diducere*, *ut videat*, saepe (Matth. XX, 33. Ioh. IX, 10. 14. 17. 21. 26. 30. 32. X, 21. XI, 37.) in N. T. significat: *facultatem videndi alicui dare*, seu *reddere*, *reddere alicui visum*, seu *oculos restituere*, ut *Suetonius* loquitur, in Vespas. c. 7. pro quo Graeci vulgo dicere solent ποιεῖν βλέψαι πάλιν, v. c. *Aristoph.* Plut. v. 401. 451 et 460. et in hoc significatu merito in hebraismis habendus videtur. Conf. Ies. XXXV, 5. אז תפקחנה עיני עורים, coll. Ps. CXLVI, 8. ubi Deus dicitur פקח עורים aperiens coecos. Vide etiam *Vorstii* Philol. Sacr. cap. 37. 6. p. 698. ed. *Fischeri*. Matth. XVII, 8. ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν attollentes oculos suos. ib. XX, 34. εὐθέως ἀνέβλεψαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ et statim visum receperunt. ibid. XXVI, 43. ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι oculi enim eorum erant gravati. Marc. VIII, 25.

IX,

IX, 47. XIV, 40. Luc. II, 30. ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σε viderunt oculi mei servatorem a te missum. ib. IV, 20. καὶ πάντων ἐν τῇ συναγωγῇ οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ omniumque in synagoga oculi in eum intenti erant. ib. VI, 20. ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ oculis in discipulos suos directis. ib. v. 41. 42. XI, 34. XVI, 23. XVIII, 13. XXIV, 16. οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο oculi vero eorum capti tenebantur. ibid. v. 31. αὐτῶν δὲ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοί, h. e. agnoscebant eum, i. q. in sequentibus ἐπέγνωσαν αὐτόν. Ioh. IV, 35. VI, 5. ubi verba, ἐπαίρειν τοὺς ὀφθαλμοὺς, verbo videndi praemissa, ex usu loquendi Hebraeorum abundant. Conf. Genes. XIII, 10. XXII, 4. Ioh. IX, 6. 11. 15. XI, 41. ἦρε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω sublatis ad coelum oculis, ibid. XVII, 1. Act. I, 9. νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν nubes enim eum susceptum subduxit eorum oculis. ib. IX, 8. 18. 40. ἡ δὲ ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς illa vero oculos aperuit. 1 Cor. II, 9. ὃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε nunquam visa. ibid. XII, 16. 17. 21. XV, 52. ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ in ictu oculi, h. e. uno puncto temporis. Galat. III, 1. οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς χριστὸς προεγράφη quibus Iesus Christus crucifixus ante oculos propositus est, (*Cicero* pro P. Syll. cap. 26.) h. e. quibus clarissime et maxime perspicue tradita est doctrina christiana, qui de I. C. eiusque vita, satis et doctrina rite omnia edocti estis. Galat. IV, 15. τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες ἂν ἐδώκατέ μοι oculos effodissetis et dedissetis mihi, h. e. tenerrimo mei amore tenebamini, durissima quaevis meo commodo perferre parati eratis, plane ut nos: *einem das Herz aus dem Leibe geben.* Quia enim oculis hominibus nihil carius, hinc ὀφθαλμὸς metaphorice *rem carissimam ac praestantissimam*, ut lat. *oculus* (*Cic.* ad *Attic.* L. XVI, Ep. 6. Id. de *Natura Deor.* III, 38. Vide *P. Victor. Varr. Lect.* IX, 9. et *Scaliger.* ad *Catull.* c. 29.) significat, et veteres per oculos, utpote per rem carissimam, iurare solebant. Conf. *Elsner.* ad h. l. 2 Petri II, 14. ὀφθαλμοὺς ἔχοντας μεστοὺς μοιχαλίδος oculos habentes plenos adulterii, h. e. oculos, ex quibus nihil nisi voluptas illicita elucet. 1 Ioh. I, 1. II, 16. ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν prava et illicita libido, quae per oculos excitatur, aut, quae oculis prodi solet. Conf. *Perizonium* ad *Aelian.* V. H. XIV, c. 42. Apoc. I, 14. καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλὸξ πυρὸς et oculi eius similes erant flammae ignis. ibid. II, 18. IV, 6. 8. V, 6. VII, 17. καὶ ἐξαλείψει ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, h. e. Deus fatis eos consolabitur. ib. XIX, 12. XXI, 4. 2) metaphorice: *mens, animus, facultate intellegendi, cognoscendi et iudicandi praeditus, intellectus, cognitio, iudicium.* Matth. XIII, 15. καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς

μὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν oculos occludunt, h. e. respuunt rerum divinarum cognitionem. ibid. XXI, 42. καὶ ἔστι θαυμαστὴ (pro θαυμαστὸν) ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν et mirum est in oculis nostris, h. e. mirum nobis videtur, i. q. θαυμαστόν ἐστι, seu δοκεῖ ἡμῖν. Nam εἶναι ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς Latinorum *videri* et *existimari* respondet et est idem, quod νομίζεσθαι, ὑπολαμβάνεσθαι. Eodem modo usurpatur quoque formula loquendi hebraica הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ, Ps. CXVIII, 23. יִפָּלֵא בְּעֵינַי Zach. VIII, 6. 2 Sam. VI, 22. Vid. etiam Marc. XII, 11. Conf. *Vorst*. Philol. Sacr. c. 36. §. 3. p. 642. ed. *Fischeri*. Marc. VIII, 18. ὀφθαλμὺς ἔχοντες ὐ βλέπετε facultate intellegendi praediti tamen ea non recte utimini. Luc. XIX, 42. νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σε sed nunc ea ignoras, seu non curas. Ioh. XII, 40. τετύφλωκεν αὐτῶν τὺς ὀφθαλμὺς, ἵνα μὴ ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς permisit Deus, ut mentis caligine premerentur et a veri cognitione alieni manerent. Act. XXVI, 18. ἀνοῖξαι τὺς ὀφθαλμὺς αὐτῶν ad imbuendos eorum animos doctrina, antea iis plane ignota. Nam ἀνοίγειν τὺς ὀφθαλμὺς τινος relate ad animum et intellectum significat: *aliquem intellegentem reddere, alicuius animum illustrare*. Conf. Genes. III, 5. Ies. XLII, 7. Act. XXVIII, 27. Rom. XI, 8. 10. σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν, τῦ μὴ βλέπειν non liberentur errore, sed caligo offundatur menti eorum. Ephes. I, 18. πεφωτισμένυς τὺς ὀφθαλμὺς τῆς διανοίας, seu καρδίας ὑμῶν animum, veri sensu et cognitione satis imbutum. 1 Ioh. II, 11. Apoc. III, 18. κολλύριον ἐγχρίσαι τὺς ὀφθαλμὺς συ. Conf. supra κολλύριον. Huc etiam pertinet formula ὁ ὀφθαλμὸς πονηρὸς *oculus malus*, quo *animus invidus, mens maligna et malevola* describitur, quia oculus fere invidiae et malevolentiae index esse solet. Matth. XX, 15. εἰ ὁ ὀφθαλμός συ πονηρός ἐστιν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι; an tu invidus es, quod ego liberalis sum? Marc. VII, 22. ὀφθαλμὸς πονηρὸς invidia. Conf. Devt. XXVIII, 54 et 56. Sirac. XIV, 10. ὀφθαλμὸς πονηρὸς φθονερὸς ἐπ' ἄρτῳ. 3) per synecdochen: *ipse homo, qui est oculis*, h. e. *facultate videndi, cognoscendi, intellegendi et iudicandi instructus et praeditus*, v. c. Matth. XIII, 16. ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ, ὅτι βλέπυσι vos autem beati, qui videtis! Luc. X, 23. Apoc. I, 7. καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμὸς et videbunt eum omnes homines. Ita quoque usurpatur עַיִן, Devt. III, 21. Iob. XXIX, 11. 4) ἀνθρωποπαθῶς Deo oculi tribuuntur, ita, ut partim *eius cognitio perfectissima* innuatur, qua exactissime omnia perspicit et cognoscit, partim *favor eius et benigna ac provida cura* significetur, qua pios tuetur, sustentat eorumque salutem promovet. Hebr. IV, 13. πάντα δὲ γυμνὰ τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῦ omnia oculis Dei sunt nuda, h. e. aperta et manifesta, nihil eum latet, omnia

omnia exactissime perspicit et cognoscit. Cf. Ps. XI, 4. Iob. XXXIV, 21. Ies. I, 16. Sirac. XXIII, 25. 26. et *Palairet.* Obss. Philol. p. 481. 1 Petri III, 12. *ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους* h. e. gratia sua et tutela dignatur Deus pios. Deut. XI, 12. Ps. XXXIV, 16. Conf. *Glassii* Philol. Sacr. p. 929. ed. *Dathii.* 5) interdum abundat, v. c. Rom. III, 18. *οὐκ ἔστι φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.* Saepius non legitur in N. T.

ΟΦΙΣ, *ιος,* et attice *εως, ὁ,* 1) *serpens naturalis, anguis,* sine dubio ita dictus ab *ὄπτομαι video,* quia serpentes acute cernunt, unde ortum est proverbium: *serpentis oculus.* Legitur in N. T. Matth. VII, 10. *μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ* det anguem. ibid. X, 16. *γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις* estote ergo prudentes more serpentum. Marc. XVI, 18. *ὄφεις ἀροῦσι* serpentes tollent. Luc. X, 19. *ἰδοὺ δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων* ego vobis concedo potestatem calcandi serpentes et scorpiones. ibid. XI, 11. 1 Cor. X, 9. *καὶ ὑπὸ τῶν ὄφεων ἀπώλοντο.* Apoc. IX, 19. *αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὅμοιαι ὄφεσιν.* In versione Alexandrina respondet hebraicis נָחָשׁ idem, Exod. IV, 3. VII, 15. Deut. VIII, 15. שָׂרָף *serpens ignitus, prester,* Num. XXI, 8. Ies. XIV, 29. et אֶפְעֶה *vipera.* Iob. XX, 16. 2) per metonymiam: *serpens, arte factus, figura, seu imago serpentis.* Ioh. III, 14. *καθὼς μωσῆς ὕψωσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ* et quemadmodum Moses serpentem aeneum extulit in deserto. 3) metaphorice: *diabolus, malus genius instar serpentis infinitis fraudibus et tortuoso ingenio, malignus et nocendi cupidus,* qui a Iudaeis etiam in serpente, primorum parentum seductore, (Genes. III.) fuisse credebatur. 2 Cor. XI, 3. *ὡς ὁ ὄφις εὔαν ἐξηπάτησεν ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ* quemadmodum serpens ille versutia sua Evam decepit. Apoc. XII, 9. *ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος διάβολος καὶ ὁ σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην.* ibid. v. 14. 15. XX, 2. *τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον.* Etiam a Iudaeis diabolus dictus est נחש הקדמוני, ut ad l. l. docuerunt interpretes. 4) per metaphoram *homines perversi, scelesti et impii, nocendi et decipiendi libidine flagrantes,* ὄφεις dicuntur. Sic Pharisaei et legisperiti a Christo vocantur Matth. XXIII, 33. *ὄφεις, γεννήματα ἐχιδνῶν.* Conf. supra *ἔχιδνα.* Saepius non legitur in N. T.

ΟΦΡΥΣ, *ύος, ἡ,* 1) proprie: *supercilium, seu ea frontis pars, quae habet cacumen.* Alexandrini habent pro גַּב *altitudo, prominentia, eminentia, supercilia, caro prominens, in qua sunt supercilia.* Levit. XIV, 9. *Demosthen.* Oratt. p. 442. 11. ed. *Reiske*: *τὰς ὀφρῦς ἀνέσπακας.* Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 683. 2) metaphorice: *omne, quod prominet et editius*

tius est, *locus eminens et excelsus*, v. c. *collis*, ap. *Polyb.* Hist. VII, c. 1. et 6. et *ripa sublimior* apud eundem II, c. 33. Sic semel legitur in N. T. Luc. IV, 29. ἕως τῆς ὀφρύος τοῦ ὄρους usque ad cacumen montis, seu locum praeruptum montis, ex quo facile praeceps agi poterat. Eodem modo hac voce usus quoque est *Moschus* Idyll. II, 48. *Philostrat.* Vit. Apollon. lib. VI, cap. 26. *Homer.* Iliad. υ', v. 151. καθῖζον ἐπ' ὀφρύσιν Καλλικολώνης. Similiter vocem *supercilium* usurpavit *Virgil.* Georg. I, 108. ubi *Servius* eam per *altitudinem*, *summitatem* interpretatus est. *Hirtius* de Bello Africano c. 58. *Hesych.* ὄφρυα· τὰ ὑψηλὰ καὶ ὑπερκείμενα χωρία, τινὲς αἱμασιάς. — Idem: ὀφρῦς· τὰ κρημνώδη καὶ τραχέα τῶν ὀρῶν, καὶ ἔπαρσις, ὑπερηφανία.

ΟΧΛΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *turbo*, *vexo*, *molestia afficio*, *torqueo.* Ὀχλέομαι, οῦμαι, *vexor*, *molestia afficior*, *turbor* et inprimis de iis usurpatur, qui morbis laborant gravioribus et atrocioribus, ab ὄχλος *turba*, *molestia.* Bis tantum legitur in N. T. Luc. VI, 18. οἱ ὀχλούμενοι ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων vexati morbis, a spiritibus malis effectis. Act. V, 16. ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων. Tob. VI, 7. ἐάν τινα ὀχλῇ δαιμόνιον, καὶ πνεῦμα πονηρὸν, ταῦτα δεῖ καπνίσαι, καὶ οὐ μὴ ἔτι ὀχληθῇ. Conf. *Alberti* Obss. Philol. p. 192. et *Salmas.* de Modo Usur. p. 788. Eodem modo ἐνοχλεῖσθαι usurpatur 1 Sam. XIX, 15. ubi pro hebraicis חֹלֶה הוּא כִּי *quoniam aegrotus ille*, Alexandrini habent λέγουσιν ἐνοχλεῖσθαι αὐτὸν ipsum vexari, scil. a morbo. *Herodian.* II, 15. 7. et III, 11. 1. ὑπὸ νόσου ἐνοχλούμενον. *Diod. Sic.* V, 10. *Hesych.* ὀχλεῖ· σείει, λυπεῖ κ. τ. λ. *Glossae Philoxeni*: *Vexare*, ὀχλεῖν, σκύλλειν, χειμάζειν.

ΟΧΛΟΠΟΙΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *facio*, *ut conveniat multitudo*, *congrego populum*, et in deteriorem partem: *tumultum*, *concursum populi excito*, *seditionem moveo*, *concito plebem*, ab ὄχλος *turba* et ποιέω *facio*. Semel legitur in N. T. Act. XVII, 5. ὀχλοποιήσαντες ἐθορύβουν τὴν πόλιν turba concita tumultum excitarunt in urbe. Si loco ὀχλοποιήσαντες legitur ὀχλοποιήσαντας, intelligendi sunt homines, apti ad concitandum populum, turbulenti.

ΟΧΛΟΣ, ου, ὁ, 1) *turba*, *multitudo hominum temere collecta*, *homines*, *multis ex locis catervatim confluentes*, *populus*, *homines multi.* Est nomen collectivum. Saepissime tamen ὄχλοι eadem significatione singularis numeri ponitur, ut apud scriptores exteros, (v. c. *Herodian.* V, 6. VII, 10. et *Liv.* XXXV, c. 49. ubi vide intt.) ita etiam in N. T. v. c. Matth. IV, 25. καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας et secuta eum est magna hominum turba e Galilaea. ibid. V, 1. ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους conspecta tanta hominum multitudine. Ibid. VII,

VII, 28. *ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτȣ̃* admirata est turba adstans disciplinae eius rationem. ib. VIII, 1. *ὄχλοι πολλοὶ* magna hominum turba. IX, 23. *τὸν ὄχλον θορυβέμενον* turbam hominum eiulantium. ibid. XIII, 2. XIV, 22. XXVI, 47. *καὶ μετ' αὐτȣ̃ ὄχλος πολύς*. Marc. IX, 14. Act. XXI, 34. 35. coll. v. 30. etc. Alexandrini usi sunt hac voce pro עָם *populus*, Num. XX, 20. Ier. XLVIII, 2. הָמוֹן *multitudo, turba, exercitus*, 1 Regg. XX, 13. 2 Paral. XX, 17. Dan. X, 6. XI, 10. 13. חַיִל *exercitus, copiae*, Ies. XLIII, 7. קָהָל *congregatio, coetus*, Ier. XXXI, 8. Ezech. XVI, 39. XVII, 17. XXIII, 44. 46. et רַבִּים *multi*. Esdra III, 12. Adde Sirac. VII, 8. 1 Macc. IX, 47. *Aelian*. Var. Hist. XIV, 8. *ὄχλοις χαριζόμενος* multitudini obsecutus. *Xenoph*. de Re Equestri II, 5. 2) per synecdochen: *quidam e turba, populo, multitudine*. Luc. III, 10. *καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι* et interrogarunt eum quidam e turba. Ioh. VII, 20. *ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος*, pro *ἀπεκρίθησάν τινες ἐκ τȣ̃ ὄχλȣ*. ibid. XII, 34. etc. 3) *multitudo*, i. q. *τὸ πλῆθος*, ut *Photius* in Lex. MS. ab *Albertio* ad *Hesych*. T. II. p. 830. excitatus et *Thom. M*. p. 667. interpretati sunt. Recte itaque cum voce *πλῆθος* permutatur apud Lucam VI, 17. *καὶ ὄχλος μαθητῶν αὐτȣ̃ καὶ πλῆθος πολὺ τȣ̃ λαȣ̃*. ibid. V, 29. *ὄχλος τελωνῶν πολύς*. Act. I, 15. *ἦν δὲ ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὡς ἑκατὸν εἴκοσιν*. ibid. VI, 7. *πολὺς δὲ ὄχλος τῶν ἱερέων* sacerdotum multi. ibid. XI, 4. *καὶ προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ κυρίῳ* et multi amplexi sunt christianam religionem. ib. XIX, 26. etc. *Eurip*. Phoen. v. 150. et 206. *ὄχλος γυναικῶν*. *Ioseph. A. I*. III. c. 4. f. 1. *θεασάμενος ὁ Ῥαγȣῆλος τὸν Μωυσῆν ἐν ὄχλῳ πραγμάτων ὄντα* videns Raguel Mosen multitudine negotiorum oppressum. 4) *plebs, vulgus*, et opponitur honoratioribus et eruditis. Marc. XII, 37. coll. v. 38. Luc. XXIII, 4. ubi *οἱ ὄχλοι* opponuntur *τοῖς ἀρχιερεῦσι*. Ioh. VII, 12. 32. 49. coll. v. 48. etc. *Aelian*. V. H. II, 6. *Xenoph*. de Rep. Atheniensium II, 10. Hinc *ὄχλος* interdum *nihili hominem* notat. Vide *Ruhnken*. ad *Timaei Lex. Platon*. p. 283. 5) *tumultus, strepitus, perturbatio*, i. q. *θόρυβος* et *ὄχλησις*. Luc. XXII, 6. *ἄτερ ὄχλȣ* sine tumultu. Act. XXIV, 18. *ȣ̓ μετὰ ὄχλȣ, ȣ̓δὲ μετὰ θορύβȣ* nullo cum tumultu, nullo cum strepitu. *Dion. Hal. Ant*. p. 1071. ed. *Reiske*. *Suid*. *ὄχλȣ· ταραχῆς*.

ΟΧΥΡΩΜΑ, *τος, τὸ*, 1) proprie: *munitio, munimentum, munimen, omnis locus munitus, castellum, arx, castrum, murus, vallum* etc. ab *ὀχυρόω munio, firmo, fulcio*, hoc ab *ὀχυρὸς*, i. q. *ἐχυρὸς*, *munitus, firmus, tutus*. Alexandrini pro מִבְצָר idem, Ios. XIX, 29. 2 Regg. VIII, 12. Thren. II, 2. 5. מְצַד *arx, propugnaculum, munitio*. Ier. XLVIII, 41. Iudd. VI, 2. מְצִירָה idem, 2 Sam. XXII, 2. מָצוֹר *munitio, propugnaculum*. Zach. IX, 3. etc. *Xenoph. Hist. Gr*. III, 2, 3. *Hesych*.

Hesych. ὀχύρωμα· τεῖχος ἀσφαλὲς, ὀχυρὸν, κάστρον, φρούριον. *Suid.* ὀχύρωμα· ἡ κλεισοῦρα παρὰ Ῥωμαίοις. 2) metaphorice, vel *omnis res, cui aliquis confidit*, (Prov. X, 30. ὀχύρωμα ὁσίου φόβος κυρίου. 2 Sam. XXII, 2. κύριος πέτρα μου, καὶ ὀχύρωμά μου.) vel *impedimentum quodvis*. Sic semel legitur in N. T. 2 Cor. X, 4. πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων ad removenda omnia, etiam gravissima, impedimenta propagationis religionis christianae. Nonnulli interpretes per ὀχυρώματα apostolum intellegere putant ratiocinationes doctas falsorum apostolorum, quibus contra veram doctrinam christianam insurgebant. Vide *Wetstenii N. T.* T. II, p. 203.

Ὀψάριον, ου, τὸ, 1) *obsonium*, (non, ut vulgo vertitur, *parvum obsonium*, *obsoniolum*, nam deminutiva nomina apud Graecos saepe habent vim nominum primitivorum, ut recte docuit *Fischerus* Prol. I. de Vitiis Lexicorum N. T. §. 5. et X, §. 2.) h. e. *omnis cibus, qui pani adiicitur*, praesertim *coctus et assatus*, i. q. τὸ ὄψον, ab ὀπτάω *asso*, unde *obsonare* lautius vivere. *Hesych.* ὄψον· προσφάγιον. *Phavor.* ὄψον ἁπλῶς φασιν οἱ παλαιοὶ πᾶν τὸ σύναμα σιτίοις ἐσθιόμενον, καὶ γίνεται, φασὶν, ἡ λέξις παρὰ τὸ ὀψέ. διότι οὐχὶ ἕωθεν, ἀλλ' ὀψὲ τοιαύτας τροφὰς προσεφέροντο. Speciatim vero ὀψάριον, ut ὄψον et *obsonium*, apud Latinos 2) per synecdochen generis *piscem* notat, vel, quia moris erat assare pisces et assatos divendere, vel quia accolis maris pisces erant vulgares ac vilis pretii et proinde facile coenis addebantur. Conf. *Athenaei* Deipnos. IX, c. 8. p. 385. ed. *Casaub.* *Aelian. V. H.* I, 28. ubi ὀψοφάγος dicitur, *qui piscibus delectatur*, et *Eustath.* ad *Homer.* Iliad. λ', p. 876 seq. Num. XI, 22. כָּל־דְּגֵי הַיָּם, Alexandrini πᾶν τὸ ὄψον τῆς θαλάσσης. Ioh. VI, 9. καὶ δύο ὀψάρια, *Vulg. et duos pisces*, coll. Matth. XIV, 17. Marc. VI, 38. Luc. IX, 13. καὶ δύο ἰχθύας. Ioh. VI, 11. ibid. XXI, 9. 10. 13. ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπιάσατε νῦν, coll. v. 6. Saepius non legitur in N. T. *Phavor.* sub ὄψον· ἰστέον δὲ καὶ ὡς οἱ ὕστερον ἐπὶ μόνου ἰχθύος τὴν λέξιν ὥρισαν, ὡς καὶ Ἀθήναιος παρασημαίνεται. ὅθεν καὶ ὀψάριον κ. τ. λ. ὀψαρίου δὲ πολλαὶ χρήσεις ἐπὶ ἰχθύος παρὰ τοῖς παλαιοῖς. Adde *Bocharti* Hieroz. I, 1. 6. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 877.

Ὀψέ. Adverbium, quod, absolute positum, 1) *tempus vespertinum* notat et est vel nominaliter reddendum *vespera*, vel adverbialiter *vesperi*. Ὀψὲ pro ὀψίας ὥρας, vel ὀψία οὔσης *vespera, tempus vespertinum*, legitur apud Marcum XI, 19. ὅτε ὀψὲ ἐγένετο cum advesperasceret. *Xenoph.* de Venat. VI, 25. καὶ ἡ ὀψὲ ἤδη τῆς ἡμέρας. *Thucyd.* III, 108. καὶ ἡ μὲν μάχη ἐτελεύτα ἕως ὀψέ. ibid. IV, c. 93. *Demosthen.* adv. Midiam p. 541. ult. ed. *Reiske*: ὡς τῆς ὥρας ἐγίγνετο ὀψέ. Conf. *Hempelii*

pelii Obff. Philol. in Marcum l. l. qui plura loca e *Thucydide* excitavit. Adverbialiter pro *vesperi* legitur apud Marc. XIII, 35. ὐκ οἴδατε γὰρ, πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται, ὀψὲ, ἢ μεσονυκτίυ, ἢ ἀλεκτοροΦωνίας, ἢ πρωΐ. Scilicet nox in N. T. libris dividitur in quatuor partes, feu vigilias, ὀψὲ, μεσονύκτιον, ἀλεκτοροΦωνίαν et τὸ πρωΐ, ubi ὀψὲ eft prima vigilia, ita dicta ab ὀψίᾳ, quia partem diei extremam fequitur et initia capit a crepufculo, quam antiqui *luminibus accenfis* et *prima face* vocabant, ficut τὸ πρωΐ prima diei pars eft. Vide *Heinfium* in Silium Italicum p. 409. 2) *fero*, ita, ut de quolibet tempore propemodum, fed nondum penitus finito, adhibeatur, *poft*. Sic legitur in N. T. Matth. XXVIII, 1. ὀψὲ δὲ σαββάτων fabbato propemodum, fed nondum tamen plane finito. Alii vertunt: exacto die fabbati, poft fabbatum. *Philoftrat*. Vit. Apoll. IV, c. 18. ὀψὲ μυςηρίων exactis myfteriis. *Aelian*. *V. H.* II, 23. ὀψὲ τῆς ἡλικίας extremo aetatis fuae tempore. Conf. *D'Orville* ad *Charit.* I, cap. 14. p. 287. ed. Lipf. *Walaeum* ad Libros Hiftoricos N. T. p. 341. et *Cafaub*. Exercitt. Antibar. p. 673. Saepius non legitur in N. T. — Alexandrini ὀψὲ habent pro לְעֵת עֶרֶב *tempore vefpertino*, Genef. XXIV, 11. et pro בְּנֶשֶׁף *in crepufculo*. Ief. V, 11. Adde Ier. II, 23. 24. *Hefych*. ὀψέ· μετὰ πολὺν χρόνον. βραδέως. *Thom. M.* p. 668. ὀψέ· ὐ μόνον ἀντὶ τῦ μόλις, ἀλλὰ καὶ ἀντὶ τῦ ἐν ὑςέρῳ, μετὰ προσθήκης ὀνόματος χρονικῦ, οἷον, ὀψὲ τῆς ἡμέρας. χωρὶς δὲ προσθήκης, ἀντὶ τῦ ἑσπέρας καθαρῶς κ. τ. λ. *Ammonius*: ἑσπέρα καὶ ὀψὲ διαΦέρει. ἑσπέρα μὲν γάρ ἐςι δυομένυ τῦ ἡλίυ· ὀψὲ δὲ, βραδέως καὶ μεθ' ὁντινῦν χρόνον. διὰ τῦτο καὶ προστιθέασιν, ὀψὲ τῆς ἡμέρας. Confer quoque eundem fub ὀψὲ et ad utrumque locum Interpretes. Vide etiam *Wetftenii* N. T. T. I. p. 543.

ΟΨΙΜΟΣ, ϰ. ὁ, ἡ, ον, τὸ, *ferotinus*, *ferus*, ab ὀψὲ *fero*. *Hefych*. ὄψιμον· ὀψιτέλεςον, ὀψὲ γεννώμενον, ἢ ὀψὲ ἀρξάμενον καὶ ὀψὲ τελεσθησόμενον — Idem: ὄψιμον· χρόνιον, ὕςερον. — ὄψιμος· χρόνιος, βραδύς. Semel tantum legitur in N. T. de *anni tempore* (uti apud *Xenoph. Oecon.* 17, 4. 5.) Iacob. V, 7. ubi ὑετὸς ὄψιμος eft pluvia ferotina, feu verna, hebraice dicta מְטַר מַלְקוֹשׁ et מַלְקוֹשׁ fimpliciter, (h. e. *pluvia collectionis*, feu *meffis*, Deut. XI, 14. Prov. XVI, 15. Hof. VI, 3. Ioel. II, 23.) quae menfe Nifan, vel Abib, qui eft nofter Martius, cadit, frugibus iam maturefcentibus, meffemque praecedit et ipfas ariftas plenas et grana turgida reddit. Confer *Harmari* Obff. in Orientem ex Itinerariis T. I. p. 32. et *Buhlii* ac *Walchii* Calendaria Palaeftinae Oeconomica. Vocatur vero pluvia verna (a qua pariter ac ab autumnali omnis in Palaeftina atque Aegypto pendet fertilitas) ὄψιμος, quia Iudaei a menfe Octobris, feu ab autumno annum

num incipiebant. Conf. infra ad *πρώϊμος* et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 678.

"ΟΨΙΟΣ, *ία, ον, serus, serotinus, vespertinus*, ab ὀψὲ *sero, vesperi.* *Hesych.* ὄψιοι· δειλινοὶ, ὕστεροι. *Thom. M.* p. 668. ὄψιος· οὐκ ὀψινός. Marc. XI, 11. ὀψίας ἤδη οὔσης τῆς ὥρας serotina, seu vespertina cum iam esset hora, vel tempus. Substantive sumitur ὀψία, ἡ, subintellecta voce ὥρα, vel δείλη, ut *L. Bos.* vult, quanquam δείλη quoque est proprie adiectivum, ut satis notum est. Matth. VIII, 16. ὀψίας δὲ γενομένης. ibid. XIV, 16. et 23. Ad quae loca recte intellegenda tenendum est, duas fuisse vesperas Hebraeis. Conf. Exod. XII, 6. בֵּין הָעַרְבַּיִם inter duas vesperas. ibid. XXX, 8. Levit. XXIII, 5. Vna fuit ab hora diei nona, nostra tertia pomeridiana, usque ad solis occasum, altera ab hora diei ultima, cum sol occidit, usque ad noctis principium, quae a *Thucydide* VIII, 26. δείλη ὀψία vocatur. Conf. *Grotium* ad Matth. l. l. Praeterea legitur in N. T. Matth. XVI, 2. XX, 8. XXVI, 20. XXVII, 57. Marc. I, 32. IV, 35. VI, 47. XIV, 17. XV, 42. Ioh. VI, 16. XX, 19. *Polyb.* VII, 16. 4. et X, 8. 7.

"ΟΨΙΣ, *ιος*, attice *εως*, ἡ, 1) proprie: *id, quo cernimus, pupilla, tota oculorum pars, quae genis, aut palpebris tegitur*, a 2 pers. praet. pass. ὦψαι verbi ὄπτομαι *video.* *Aelian.* V. H. VI. c. 12. ὑπὸ τῆς ἀκρατοποσίας τῆς ἄγαν αὐτὸν διαφθαρῆναι τὰς ὄψεις, ὡς ἀμυδρὸν βλέπειν. Conf. *Foesii* Oeconom. Hippocr. p. 287. 2) *visus, visio.* *Aristoteles* Meteor. III. c. 2. ὅτι μὲν οὖν ἡ ὄψις ἀνακλᾶται ὥσπερ καὶ ἀπὸ ὕδατος, οὕτω καὶ ἀπὸ ἀέρος καὶ πάντων τῶν ἐχόντων τὴν ἐπιφάνειαν λείαν κ. τ. λ. 3) per metonymiam: *facies, vultus, os, frons.* Ioh. XI, 44. καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο et facies eius sudario obvelata erat. Apoc. I, 16. καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ et facies eius ut sol in splendore suo apparebat. Alexandrini usi sunt hac voce pro מַרְאֶה *visio, visus, aspectus, vultus, species*, Gen. XXIV, 16. XXVI, 7. XLI, 21. תֹּאַר, 1 Regg. I, 6. et מֵצַח *frons*, Ier. III, 3. 4. 4) *externa species alicuius rei.* Ioh. VII, 24. ubi κρίνειν κατὰ ὄψιν iudicare secundum externam rei speciem, seu rem diiudicare, ut primum se videnti offert et secundum externa, *einseitig und blos nach dem äussern Schein eine Sache beurtheilen*, opponitur τῷ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνειν iudicare secundum rei veritatem, et est idem, quod προσωποληπτεῖν, vel πρόσωπον λαμβάνειν. Recte itaque *Syrus* verba graeca: μὴ κρίνετε κατὰ ὄψιν transtulit: ܠܐ ܬܗܘܘܢ ܕܝܢܝܢ ܒܡܣܒ ܒܐܦܐ *ne iudicetis in acceptione faciem.* *Thucyd.* VI. c. 46. πολλῷ πλείω τὴν ὄψιν ἀπ' ὀλίγης δυνάμεως χρημάτων παρείχετο. Conf. *Kypke* Obss. T. I. p. 374.

p. 374. Saepius non legitur in N. T. — *Hesych.* ὄψις: θεωρία, ὅρασις. (Idem *Suid.*) Idem: ὄψεις· ὄνειροι, ὀφθαλμοί, ὁράσεις. *Thom. M.* p. 668. ὄψις· καὶ ὁ ὀφθαλμὸς καὶ αὐτὴ ἡ θεωρία. Φιλόστρατος· τὰς ὄψεις ἀναπετείς. Confer *Lexicon Xenophonteum* f. h. v.

† ΟΨΩΝΙΟΝ, ου, τὸ, *obsonium*, 1) proprie: *quidquid emitur, ut edatur cum pane*, ut pisces, carnes, olera, i. q. προσόψιον et προσφάγιον, ab ὄψον *edulium*, *quidquid cibi additur pani*, et ὠνέομαι *emo*. Vide *Kirchmaierum* ad *Cornel. Nepotis Agesilaum* p. 637. 2) per synecdochen: *stipendium militare*, ita vocatum, quod olim, maxime apud Romanos, consuetudo esset, ut frumentum, carnes et aliae res et fructus darentur stipendii loco. Vide *I. Caes.* de Bell. Gall. I. c. 23. 1. *Polyb.* I. c. 66 et 67. III. c. 13. extr. XI. c. 26. Sic legitur in N. T. Luc. III, 14. ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν contenti sitis stipendiis vestris. 1 Cor. IX, 7. τίς στρατεύεται ἰδίοις ὀψωνίοις ποτέ; quis unquam militat suis stipendiis, suo aere et sumtu? 1 Macc. III, 28. XIV, 32. 3 Esdr. IV, 59. Conf. de hac significatione Scriptores laudatos a *Wolfio* in Curis Philologicis T. I. p. 601. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 673. et *Iac. Lydii* Syntagma de Re Militari p. 23. 3) *omne id, quod laboranti datur, stipendium quodvis, merces*, et *honorarium* et speciatim *didactrum, pecunia, quae datur pro docendi opera.* 2 Cor. XI, 8. λαβὼν ὀψώνιον cum mercedem sumerem. 4) metaphorice: *fructus, poena, praemium*, i. q. καρπὸς et τέλος, cum quibus vocabulis permutatur. Rom. VI, 23. τὰ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος merces, seu poena peccati est mors. *Theodoret.* ad h. l. τὸν μισθὸν ὀψώνιον κέκληκεν. ὀνομάζειν γὰρ οὕτω φίλον αὐτῷ τὸ στρατιωτικὸν σιτηρέσιον. Saepius non legitur in N. T. — *Hesych.* ὀψώνιον· δαπάνη, κέρδος. *Suid.* ὀψώνια· κέρδη, χαρίσματα κ. τ. λ.

Π.

ΠΑΓΙΔΕΥΩ, fut. εύσω, 1) proprie: *illaqueo, irretio*, estque *avium et ferarum*, quibus tenduntur laquei et retia, ut implicatae et captae trucidentur, a παγὶς *laqueus*. 2) metaphorice ad homines transfertur et significat: *insidiari, decipere, insidiose quaerere alicuius perniciem*, quod Latini *laqueos alicui tendere* et *irretire* (Cic. Acad. IV, 29.) dicunt, et nos *einem eine Falle legen* dicere solemus. Sic semel legitur in N. T. Matth. XXII, 15. ἵνα αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ ut illum illaquearent sermone, h. e. ut ex eius sermonibus aliquid elicerent, cuius obtentu accusari posset. *Symmachus* Prov. VI, 1. ἐπαγιδεύθης ἐν ῥήμασι στόματός σου, ubi in hebraico legitur

tur בְּפַח יָקוֹשׁ אִמְרֵי־פִי נוֹקַשְׁתָּ. Conf. etiam Alexandrinos 1 Sam. XXVIII, 9. Cohel. IX, 12.

ΠΑΓΙ͂Σ, ίδος, ἡ, 1) *laqueus, tendicula, decipula.* Est verbale ab aor. 2. ἔπαγον, verbi πηγνύω, vel πήγνυμι *figo, defigo, depango*, quod laqueus humi figatur et depangatur ad capiendas aves et feras. Alex. Prov. VI, 5. ὥσπερ ὄρνεον ἐκ παγίδος, hebr. מִיַּד יָקוּשׁ ex manu aucupis. Ierem. V, 27. ὡς παγὶς ἐφεσαμένη πλήρης ὀρνέων. Sirac. XXVII, 20. ἐξέφυγεν ὡς δορκὰς ἐκ παγίδος. *Etym. M.* παγίς· παρὰ τὸ πηγνύω πηγὶς καὶ παγίς. λέγεται δὲ πάγη δίκτυον ἢ θηρατικὸν ὄργανον τετράγωνον. Conf. etiam *Eustathium* p. 742. 39. 2) metaphorice: *omne id, quod perniciem, damnum et exitium affert, insidiae, quae struuntur vel vitae, vel pietati alicuius*, etiam *omnis res inopinata et improvisa, malum, quo aliquis incautus et nihil tale metuens opprimitur et obruitur*, quemadmodum fera improviso in rete incidit. Luc. XXI, 35. ὡς παγὶς γὰρ ἐπελεύσεται ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς sicut decipula (fortasse etiam reddi posset: *sicut fulgur*, coll. Matth. XXIV, 27. ὥσπερ ἡ ἀστραπὴ, et Ps. XI, 6. יַמְטֵר עַל־רְשָׁעִים פַּחִים אֵשׁ, Alexandrini ἐπιβρέξει ἐπὶ ἁμαρτωλοὺς παγίδας πυρὸς, [ita enim reponendum videtur loco impressi παγίδας, πῦρ.] h. e. fulgura, ut recte transtulit *Lutherus*) dies ille inopinatus opprimet omnes huius orbis incolas. Rom. XI, 9. γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα fiat mensa eorum in laqueum, vel laqueus, h. e. in medio felicissimo statu pereant, inter coenam quasi improvisa opprimat eos miseria et calamitas. Verba sunt desumta ex Ps. LXIX, 23. 1 Tim. III, 7. ἵνα μὴ ἐμπέσῃ εἰς παγίδα τοῦ διαβόλου ne incidat in insidias, quae struuntur ab adversariis religionis christianae. ibid. VI, 9. ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα facile in discrimen coniiciuntur et ita sibi damnum et exitium parant. 2 Tim. II, 26. καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος et liberentur ex potestate diaboli. Saepius non legitur in N. T. Conf. Alex. Ierem. V, 26. Prov. XI, 9. ἐν στόματι ἀσεβῶν παγὶς πολίταις. ib. XII, 14. XIV, 29. ἐκ παγίδος θανάτου. Ios. XXIII, 13. καὶ ἔσονταί ὑμῖν εἰς παγίδας καὶ εἰς σκάνδαλον. Etiam in libris apocryphis παγὶς metaphorice partim de eo usurpatur, *qui alteri insidiatur*, 1 Macc. I, 37. partim de eo adhibetur, *qui alteri occasionem peccandi suppeditat*, 1 Macc. V, 4.

ΠΆΘΗΜΑ, τος, τὸ, 1) proprie: *perpessio, toleratio, omne, quod quis patitur et passus est, afflictio, mala et calamitates omnis generis*, speciatim: *afflictiones et calamitates, quas aliquis perfert ob religionem christianam*, a πάσχω *patior, afficior*. Rom. VIII, 18. τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ mala huius vitae ob Christum perpetienda, quae 2 Cor. I, 5. τὰ παθήματα

τα τῦ χριςῦ (h. e. mala, ob Christi professionem et cultum illata, ut apud *Lysiam* p. 110. τιμωρίαι τῶν θεῶν poenae ob violatos Deos et apud *Ciceronem* pro Rosc. Amer. c. 24. *poenae parentum*, poenae ob parentes dicuntur.) et v. 6. et 7. παθήματα simpliciter vocantur. Phil. III, 10. τὴν κοινωνίαν τῶν παθημάτων αὐτῦ ut particeps fiam eorundem malorum, quae et Christus perpessus est. Coloss. I, 24. νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασί μυ ὑπὲρ ὑμῶν nunc laetor de calamitatibus, quas vestrum causa, h. e. ob propagationem religionis christianae sustineo. 2 Tim. III, 11. τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασι. Hebr. II, 9. διὰ τὸ πάθημα τῦ θανάτυ ob et post exantlatam mortem, seu toleratos summos dolores. ibid. v. 10. διὰ παθημάτων per adversam fortunam. ibid. X, 32. πολλὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων multas et gravissimas sustinuistis calamitates. 1 Petr. I, 11. τὰ εἰς χριςὸν παθήματα, pro τὰ τῦ χριςῦ παθήματα, uti vocantur ibid. IV, 13. et V, 1. ibid. v. 9. Eodem sensu πάθημα de *malo et infortunio, quod quis patitur*, reperitur apud *Xenoph.* in Hierone V, 1. et 3. *Euripid.* Phoen. v. 60. ὁ πάντ' ἀνατλὰς Οἰδίπυς παθήματα. *Hesych.* παθήματα· συμφοραί. 2) *affectus et propensio animi, sensus et studium*, i. q. ἐπιθυμία et πάθος, et speciatim: *pravus et vitiosus animi affectus et motus, concupiscentia reproba, morbus animi*. Rom. VII, 5. τὰ παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν cupiditates pravae, sensus et affectus animi perversi. Galat. V, 24. τὴν σάρκα ἐςαύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις renuntiarunt vitiositati et deposuerunt omnes pravas cupiditates et affectiones animi. Saepius non legitur in N. T. Apud *Aeschin. Socr.* Dial. III, 15. παθήματα *animi morbi*, v. c. *moeror, aegritudo* dicuntur. *Xenoph. Cyrop.* III, 1. 10. πάθημα σὺ λέγεις τῆς ψυχῆς εἶναι τὴν σωφροσύνην, ὥσπερ λύπην — ὐ μάθημα.

ΠΑΘΗΤΟΣ, ῦ, ὁ, ἡ, 1) proprie et e reliquorum Scriptorum graecorum usu *eum* notat, *qui pati et perferre mala potest ac debet, qui habet qualitatem patibilem, passibilis, passurus*, a πάσχω *patior*. *Plutarch.* T. IX. p. 65. et 501. ed. *Reiske* παθητὰ σώματα. Sed in N. T. libris 2) ita dicitur *is, qui passus est et sustinuit mala, calamitates* et *mortem*. Sic semel legitur in N. T. Act. XXVI, 23. εἰ παθητὸς (*Vulgat.* habet *passibilis*) ὁ χριςὸς nempe Christum pertulisse gravissima mala mortemque valde ignominiosam. Cf. *Iustini Mart.* Apol. I, 66. et *Abresch.* ad *Aeschyl.* p. 622. Alii tamen vertere hunc locum malunt: Christum, assumta humana natura, et hominum expiandorum causa et pati potuisse et ex decreto divino etiam pati debuisse.

ΠΑΘΟΣ, εος, contr. ῦς, τὸ, 1) *passio, perpessio, cuiuscunque generis malum* et *infortunium, quod quis patitur*, a

πάσχω patior. *Eurip.* Phoen. v. 1361. μεγάλα μοι θρεῖς πάθεα καὶ πόλει, coll. v. 1358. ib. v. 1576. et 1762. *Aelian.* V. H. III, 32. τὸ τῦ Λίνυ πάθος. Alexandrini Prov. XXV, 20. ὅτως προσπεσὸν πάθος ἐν σώματι καρδίαν λυπεῖ. 2) *omnis*, inprimis *vehementior commotio animi et affectus*, (*Aelian.* V. H. XII, 1. τὸ ἐκ τῆς λύπης πάθος animi ex tristitia commotio, seu affectus tristitiae.) speciatim vero: *omnis cupiditas prava et perversa*, et specialissime: *cupiditates foedae, obscoenae et venereae, lascivia*, unde *Pathici* etiam Latinis dicuntur *foedae libidini dediti.* Sic ter tantum legitur in N. T. Rom. I, 26. παρέδωκεν αὐτὰς εἰς πάθη ἀτιμίας permisit Deus, ut cupiditatibus foedis et probrosis traherentur et ferrentur, quibus sc. ducti deseruerunt et immutarunt usum naturalem. Coloss. III, 5. πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος. 1 Thess. IV, 5. μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας, coll. v. 3. et 4. *Xenoph. Cyrop.* V, 5. 10. *Memor.* III. 10. 8.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟ'Σ, ῦ, ὁ, *paedagogus, puerorum dux et custos, rector iuventutis, praefectus moribus puerorum*, a παῖς *puer* et ἀγωγὸς *dux*, quod a praeterito med. attico verbi ἄγω, quod non solum *ducere*, sed etiam *instituere* (1 Macc. VI, 15. τῦ ἀγαγεῖν καὶ ἐκθρέψαι αὐτὸν τῦ βασιλεύειν. *Aelian.* V. H. Lib. XIV. c. 20. τῦ παιδὸς, ὃν ἦγε.) significat. Erant autem *paedagogi* vel liberi, vel servi honestiores apud veteres Graecos et Romanos, qui puerorum ingenuorum (interdum etiam, sed extra ordinem, puellarum ingenuarum) vitam atque mores praescribendo, reprehendendo et castigando regebant, moderabantur et ad honestatem conformabant, eos in ludos ducebant et inde domum reducebant, (hinc a διδασκάλοις distinguuntur a *Plutarcho* de Puerorum Educatione X, 9.) eos ita ubique comitabantur, ut ne digitum quidem longe ab iis efferre possent pedem, (hinc *custodes* dicti a *Cornelio Nepote* X, 4. 6.) et ubi pueri vel ephebi facti essent, vel ex ephebis excessissent, removebantur. *Cic.* ad Attic. Epp. VIII, 4. *Terent.* Andr. I, 1. 27. *Plaut.* Bacchid. III, 3. 18. *Diog. Laërt.* VI. sect. 30 seq. *Xenoph.* de Rep. Laced. cap. II. §. 1. ἐπειδὰν τάχιςα αὐτοῖς οἱ παῖδες τὰ λεγόμενα ξυνιῶσιν, εὐθὺς μὲν ἐπ' αὐτοῖς παιδαγωγὺς θεράποντας ἐφιςᾶσιν, εὐθὺς δὲ πέμπυσιν εἰς διδασκάλων, μαθησομένυς καὶ γράμματα καὶ μυσικὴν καὶ τὰ ἐν παλαίςρα. ibid. cap. III. §. 2. ὅταν γε μὴν ἐκ παίδων εἰς τὸ μειρακιῦσθαι ἐκβαίνωσι, τηνικαῦτα οἱ μὲν ἄλλοι παύυσι μὲν ἀπὸ παιδαγωγῶν, παύυσι δὲ καὶ ἀπὸ διδασκάλων. Conf. *Perizonium* ad *Aelian.* V. H. III, 21. et *Pignorium* de Servis p. 233. Iam, quia paedagogi fere severiores et rigidiores erant, hinc παιδαγωγὸς in N. T. libris 2) metaphorice *quemlibet severiorem et duriorem magistrum et rigidum morum doctorem* significat. Sic v. c. 1 Cor. IV, 15. tribuitur ecclesiae Corinthiacae doctoribus,

ribus, qui instar paedagogorum Corinthios, iam ad fidem christianam conversos, durius tractabant. Verba sunt: ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν χριστῷ quid enim prodesset vobis, si vel sexcentos doctores haberetis, qui vos durius tractarent. Galat. III, 24. et 25. lex Mosaica παιδαγωγὸς dicitur, quia destinata quasi puerili aetati hominum, molesta magis, quam iucunda, severius et rigidius mores Iudaeorum moderabatur et castigabat, eosque metu ac poenis ad meliorem vitam instituendam compellebat. Saepius non legitur in N. T. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 115. et 225.

ΠΑΙΔΑ΄ΡΙΟΝ, ἰυ, τὸ, non tam est *puerulus* et *puellula*, quam *puer* et *puella*, (nam deminutiva apud Graecos haud raro induunt significationem primitivorum), sive sit aetate tenera et minori, sive maiori et adultiori. De puero XV. annorum usus est hac voce *Galenus* de *Composit. medicam. per genera V.* *Xenoph. Cyrop.* I, 4. 12. *Hist. Gr.* IV, 4. 17. Est deminutivum a παῖς *puer*, et respondet in versione Alexandrina hebraicis נַעַר *puer, infans*, Genes. XXII, 5. 12. Iudd. VII, 10. IX, 54. 1 Sam. IX, 3. et יֶלֶד *natus, puer*. 2 Chron. X, 10. Ioel. III, 3. Zach. VIII, 5. Bis tantum legitur in N. T. libris. Matth. XI, 16. ὁμοία ἐστὶ παιδαρίοις (in haud paucis codicibus legitur παιδίοις) ἐν ἀγοραῖς καθημένοις similes sunt pueris, in foro versantibus. Ioh. VI, 9. ἔστι παιδάριον ἓν ὧδε puer (fortasse rectius h. l. vertitur *servus*. Conf. Alex. 1 Sam. XXI, 7. ubi hebraico עֶבֶד *servus* respondet, et *Xenoph. Ages.* I, 21. ac *Aelian.* V. H. II. cap. 2.) in vicinia est. *Hesych.* παιδάρια· τὰ μείζονα (Tob. VI, 2. 3. Susann. v. 44.) καὶ τὰ ἀρτίως γεγονότα. (1 Macc. II, 46.) *Suid.* παιδάριον· ὀ μόνον ἐπὶ τῶν ἀῤῥένων κέχρηνται τῷ ὀνόματι οἱ ῥήτορες, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν παρθένων. *Phavor.* sub v. παιδίσκη· παιδάριον δὲ Ἀττικῶς μὲν τὸ θυγάτριον, ἑλληνικῶς δὲ τὸ ἄῤῥεν. Idem tradit *Thom. M.* p. 678. ed. *Bernard.*

ΠΑΙΔΕΙ΄Α, ας, ἡ, 1) proprie: *omnis institutio et disciplina puerilis*, sive illa fiat institutione in litteris, sive morum et animi informatione ad honesta quaevis, exemplo, admonitionibus, beneficiis et poenis, a παιδεύω *erudio, doceo, castigo*, quod vide. Sic legitur in N. T. Ephes. VI, 4. ubi parentes iubentur τὰ τέκνα ἐκτρέφειν ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ κυρίου educare liberos in institutione et admonitione Domini, h. e. educare eos, instituere et ad bonos mores conformare, accommodate ad praecepta religionis christianae. 2) per synecdochen: *quaevis alia institutio et disciplina, qua quis utitur ad formandos et imbuendos animos non solum puerorum, sed etiam adultiorum, institutio, amoris pariter ac severitatis plena.* *Hesych.* παιδεία· νουθεσία. *Suid.* παιδείας· τιμωρίας. Sic legitur in N. T. 2 Tim. III, 16.

16. ubi litterae facrae dicuntur esse πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ, h. e. ad imbuendos homines et assuefaciendos bonis sensibus, moribus et studiis. (Cf. Alex. Ps. II, 12. XLIX, 18. Prov. I, 2. 7. ubi hebraico מוּסָר respondet.) VI, 23. XVII, 23. etc. 3) per metonymiam et synecdochen: *castigatio quaevis, quae correctionis causa irrogatur*, quia institutio et informatio puerorum sine castigatione vix locum obtinere potest; et speciatim usurpatur de *poenis, malis et calamitatibus, quae a Deo hominibus pro summa eius sapientia pariter ac benignitate immittuntur, ut sapientiores, meliores et feliciores evadant.* Hebr. XII, 5. μὴ ὀλιγώρει παιδείας κυρίε noli respuere disciplinam Dei, nempe ita, ut eam aegre feras et detrectare coneris. Verba sunt desumta ex Prov. III, 11. Hebr. XII, 7. εἰ παιδείαν ὑπομένετε si poenae vobis et calamitates a Deo correctionis causa immittuntur. ib. v. 8. et 11. Saepius non legitur in N. T. Confer *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΠΑΙΔΕΥΤΗΣ, ἔ, ὁ, 1) *praeceptor, magister, doctor, qui pueros* et omnino *rudes et ignaros litteris et moribus instituit et informat*, a παιδεύω *erudio, doceo, informo.* Rom. II, 20. παιδευτὴν ἀφρόνων magistrum amentium, seu insipientium. Sirac. XXXVII, 22. ἔστιν ἀνὴρ πανὖργος καὶ πολλῶν παιδευτής. 2) per metonymiam: *castigator, qui puerum instituit castigando.* Hebr. XII, 9. εἶτα τὰς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἴχομεν παιδευτάς, καὶ ἐνετρεπόμεθα quodsi iam parentes nostros naturales, quum nos castigarent, veriti sumus. Saepius non legitur in N. T. In versione Alexandrina semel repetitur de Deo, poenas immittente Israelitis, Hos. V, 2. וַאֲנִי מוּסָר לְכֻלָּם ἐγὼ δὲ παιδευτὴς ὑμῶν. Hinc in *Theodotionis* Ps. LXVII, 29. ad *principes* et in *Symmachi* fragmentis Deut. XVII, 18. ad *iudices* et *magistratus* transfertur.

ΠΑΙΔΕΥΩ, fut. εύσω, 1) proprie: *educo pueros, instituo, doceo pueros eorumque mores ad salubrem disciplinam conformo*, a παῖς *puer*. Sic legitur in N. T. Act. VII, 22. καὶ ἐπαιδεύθη Μωσῆς πάσῃ σοφίᾳ αἰγυπτίων et institutus est Moses omni sapientia Aegyptiorum. ibid. XXII, 3. παρὰ τὰς πόδας γαμαλιὴλ πεπαιδευμένος κατὰ ἀκρίβειαν τῦ πατρώυ νόμυ a Gamaliele doctus patriam legem ad exactam disciplinae pharisaicae normam. Eleganter etiam apud optimos Graecorum scriptores participia, ascito casu secundo, pro adiectivis ponuntur. Conf. interpretes ad *Thom. M.* p. 183 seq. ed. *Bernard. Suid.* παιδεύων· παιδοτροφῶν. *Diog. Laert.* I. sect. 91. et 93. τέκνα παιδεύειν. *Philostrat.* Vit. Soph. II. c. 18. princip. *Aeschin. Socr.* Dial. I, 5. τὸν ἑαυτῦ υἱὸν παιδεῦσαι. ibid. §. 8. 2) generatim: *rudes et ignaros litteris vel moribus informo, instituo, doceo, admoneo, emendo et corrigo.* 2 Tim. II, 25.

debet

debet doctor religionis christianae ἐν πρᾳότητι παιδεύειν τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, h. e. humaniter corrigere et edocere foventes sententias, religioni christianae contrarias. Tit. II, 12. παιδεύουσα ἡμᾶς, sc. ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σωτήριος, gratia Dei salutaris, seu religio christiana, instituit nos, monet et hortatur. Sic etiam apud graecos Scriptores παιδεύειν de *quacunque institutione* et *disciplina etiam adultiorum* adhibetur. Vide *Aeschin. Socr.* Dial. II, §. 31. *Aelian. V. H.* I, 34. et XIII, 1. πεπαιδευμένη αἰδεῖσθαι, et apud *Xenoph.* in Hist. Gr. VI, 3. 6. παιδεύεσθαι de eo usurpatur, *qui usu et experientia edocetur.* 4) per synecdochen speciei: *castigo, punio*, quia educatio puerorum sine castigatione et disciplina vix locum habere potest. De variis autem castigationis generibus in N. T. adhibetur: a) de *castigatione paterna* et *animadversione acriore in liberos, disciplinae neglegentes, correctionis et emendationis causa.* Hebr. XII, 7. τίς γάρ ἐστιν υἱὸς, ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; ubi enim est filius, qui a patre non castigatur? ibid. v. 10. οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαίδευον. Prov. XIX, 18. παίδευε υἱόν σου, οὕτως γὰρ ἔσται εὔελπις. ibid. XXIX, 17. παίδευε υἱόν σου καὶ ἀναπαύσει σε. b) de *castigatione civili, quae fit per flagella.* Luc. XXIII, 16. παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω flagellis castigatum igitur dimittam. Solebant scilicet praesides romani castigatione per flagella in iis uti, qui delictum commiserant, quod poena capitali non erat dignum. ibid. v. 22. παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω cum igitur illum flagellis subiecero, dimittam eum. c) de *poenis, malis et calamitatibus, quae a Deo et Christo hominibus immittuntur, emendationis et correctionis causa.* 1 Cor. XI, 32. κρινόμενοι δὲ ὑπὸ κυρίου, παιδευόμεθα poenis a Christo, seu Deo inflictis nos emendari patiamur, ubi παιδεύειν significat disciplina et castigatione aliquem meliorem et sapientiorem reddere. 2 Cor. VI, 9. ὡς παιδευόμενοι multis calamitatibus pressi, i. q. πειραζόμενοι, quod verbum etiam h. l. in nonnullis codicibus e glossemate legitur. Nonnulli interpretes παιδεύεσθαι h. l. de castigationibus civilibus tantum interpretantur, quibus magistratus gentiles apostolos coercere conabantur, ne traderent amplius religionem christianam. Hebr. XII, 6. ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος, παιδεύει. Verba desumta sunt ex Prov. III, 12. Apoc. III, 19. ἐγὼ ὅσους ἐὰν φιλῶ, ἐλέγχω καὶ παιδεύω. Sap. III, 5. καὶ ὀλίγα παιδευθέντες, μεγάλα εὐεργετηθήσονται. Sirac. X, 28. ἀνὴρ ἐπιστήμων οὐ γογγύσει παιδευόμενος. 2 Macc. VI, 15. παιδεύων μετὰ συμφορᾶς. ibid. X, 4. μετ' ἐπιεικείας παιδεύεσθαι. Adde Alex. Ps. CXVII, 18. d) de *poenis ecclesiasticis, quae ab apostolis immorigeris et improbis correctionis causa irrogabantur.* 1 Tim. I, 20. οὓς παρέδωκα τῷ σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφημεῖν. Vide quae infra ad vocem σατανᾶς

τωῶς dicta sunt. Saepius non legitur in N. T. *Phavor.* παιδεύειν· ἀντὶ τῦ κολάζειν ὐδεὶς τῶν ῥητόρων εἶπεν, ἀλλὰ παρὰ μόνῃ τῇ θείᾳ γραφῇ τῦτο εὑρίσκεται. Idem tradit *Thom. M.* v. πολλάκις. Plura de hac voce ex veterum patrum commentariis collegit *Suicerus* in Thesaur. Ecclef.

ΠΑΙΔΙΟΘΕΝ, *a prima pueritia, a puerili aetate, ab infantia, ab ineunte aetate,* i. q. ἐκ παιδίυ. Adverbium a παῖς *puer*. Semel tantum legitur in N. T. Marc. IX, 21. ὁ δὲ εἶπε· παιδιόθεν ille autem respondit: ab incunabulis.

ΠΑΙΔΙΟΝ, ϰ, τὸ, 1) *puer, puella, sive sit infans et adhuc lactens,* (conf. *Foësii* Oecon. Hipp. p. 288.) *sive adultior,* et ut παιδάριον de prima aetate usque ad virilem dicitur. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 248. Est proprie diminutivum a παῖς *puer,* quod tamen significationem primitivi induit. Matth. II, 8. ἐξετάσατε περὶ τῦ παιδίυ dilegenter exquirite puerum, nempe Christum, recens natum. ibid. v. 9. 11. 13. 14. 20. 21. XIV, 21. χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων praeter foeminas et parvulos. ibid. XV, 38. XVIII, 2. 3. ἐὰν μὴ γένησθε ὡς τὰ παιδία nisi animum puerorum bene educatorum indueritis. ib. v. 4. ὅςις ἂν ταπεινώσῃ ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τῦτο quisquis se tam submiserit, ut hic puer. ibid. XIX, 13. 14. coll. Luc. XVIII, 15. ubi παιδία cum voce βρέφη permutatur. Marc. V, 39. 40. 41. ubi τὸ παιδίον *puellam* significat, coll. v. 23 et 35. ibid. VII, 28. IX, 24. 36. X, 13. 14. 15. Luc. I, 59. ἦλθον περιτεμεῖν τὸ παιδίον. ibid. v. 76. 80. II, 17. 21. 27. 40. VII, 32. IX, 47. XI, 7. XVIII, 16. 17. Ioh. IV, 49. XVI, 21. ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παιδίον sed postquam infantem edidit. Hebr. XI, 23. 1 Ioh. II, 13. Alexandrini usi sunt hac voce pro יֶלֶד *puer, natus*, Genes. XXI, 14. 15. 16. XXX, 26. Exod. II, 3. 6. 9. נַעַר *puer, infans*, Iudd. XIII, 8. 12. Iob. I, 19. Ies. III, 5. VII, 16. יִלּוֹד *genitus, natus*, 1 Regg. III, 27. יוֹנֵק *sugens, lactens*, Ies. LIII, 2. עוּל *infans lactens*, Ies. XLIX, 15. טַף *parvulus*, Genes. XLV, 19. Devt. I, 39. III, 6. Ios. I, 14. בֵּן *filius*, Genes. XVII, 12. XXI, 7. 8. Devt. XI, 2. et Ies. XLVI, 3. pro מִנִּי־רָחַם *ab utero, a prima infantia* habent Alexandrini ἐκ παιδίυ, coll. *Xenoph.* Mem. II, 2. 8. 2) metaphorice: *qui pueris bonae indolis similis est eorumque sensus et animum habet.* Matth. XVIII, 5. παιδίον τοιῦτον ἓν vel unum sectatorum meorum, qui animum puerorum liberalium induerunt, coll. v. 3. 4 et 6. Marc. IX, 37. Luc. IX, 48. 3) *qui puerorum more agit, pueris similis est,* in deteriorem partem, h. e. *nondum maturus, nondum firmatus et minus firmo iudicio* etc. i. q. νήπιος. 1 Cor. XIV, 20. μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσὶν, h. e. ne sitis minus firmo iudicio, ne puerorum more sentiatis et iudicetis. Conf. 1 Cor. XIII, 11. Ephes. IV, 14. 4) per metonymiam: *dilectus, carus,* ut liberi parentibus solent esse

esse maxime cari. Ioh. XXI, 5. παιδία o mei! ubi amica et blanda compellatio est index amoris, quo Iesus suos prosequebatur. 1 Ioh. II, 18. Conf. *Kirchmaierum* de Parallelismo Dictionis N. T. et Polybii p. 59. 5) *qui curae alicuius et fidei filii loco commissus et traditus est, discipulus, sectator, cultor*. Hebr. II, 13. ἰδὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία, ἅ μοι ἔδωκεν ὁ Θεὸς ecce ego et sectatores mei, quos Iehova mihi destinaverat. Verba desumta sunt ex Ies. VIII, 18. Ibid. v. 14. ἐπεὶ ἂν τὰ παιδία κεκοινώνηκε σαρκὸς καὶ αἵματος quemadmodum sectatores eius corpore humano praediti sunt. Saepius non legitur in N. T.

ΠΑΙΔΙΣΚΗ, ης, ἡ, 1) proprie: *puella, libera, adolescentula*. Diminutivum a παῖς. In hoc sensu maxime apud veteres graecos Scriptores occurrere, *Phrynichus* testatur in Eclogis Dictionum Atticarum p. 102. παιδίσκη· τῦτο ἐπὶ τῆς θεραπαίνης οἱ νῦν τιθέασιν, οἱ δὲ ἀρχαῖοι ἐπὶ τῆς νεάνιδος, οἷς ἀκολυθητέον. Sed *Moeris* contra monet: παιδίσκην καὶ τὴν ἐλευθέραν καὶ τὴν δύλην ἀττικῶς· τὴν δύλην μόνην ἑλληνικῶς. Adstipulatur *Thom. M.* p. 671. et *Phavor.* παιδίσκη· ἡ ἐλευθέρα καὶ ἡ δύλη καὶ παιδισκάριον, h. e. τὸ κοράσιον, ut idem *Phavorinus* interpretatur. Alexandrini Genes. XXXIV, 4. λάβε μοι τὴν παιδίσκην (hebr. אֶת־הַיַּלְדָּה) ταύτην εἰς γυναῖκα. Ruth. IV, 12. Amos II, 7. ubi hebraico נַעֲרָה *puella, adolescentula* respondet. *Aelian. V. H.* XII, 58. Conf. *Alberti* Obss. Philol. p. 248. *Menagium* ad *Diog. Laert.* p. 215. et *Henr. Stephanum* de Idiom. Dial. Attic. p. 229. 2) *serva, ancilla*, θεράπαινα, ut a *Suida* explicatur. Conf. etiam *Pollucis* Onom. III, 76. et ibi Comment. Sic legitur in N. T. Matth. XXVI, 69. Marc. XIV, 66. ἔρχεται μία τῶν παιδισκῶν τῦ ἀρχιερέως. ibid. v. 69. Luc. XII, 45. τὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας servos et servas. ibid. XXII, 56. Ioh. XVIII, 17. Act. XII, 13. XVI, 16. Galat. IV, 22. 30. 31. Saepius non legitur in N. T. In versione Alexandrina respondet hebraico אָמָה *ancilla*, Genes. XX, 17. Devt. V, 14. Iudd. IX, 18. שִׁפְחָה *ancilla, famula*. Genes. XII, 16. 1 Sam. XXV, 41. Cohel. II, 7. Loca graecorum Scriptorum, huc pertinentia, larga manu dederunt interpretes ad *Thom. M.* p. 671 seq.

ΠΑΙΖΩ, (contracte pro παιδίζω,) fut. παίξω, 1) proprie: *ludo puerorum more, iocor*, et omnino *non serio et severe, sed more puerorum aliquid ago*, a παῖς *puer*. Alex. 2 Sam. II, 14. τὰ παιδάρια καὶ παιξάτωσαν ἐνώπιον ἡμῶν. Prov. XXVI, 19. παίζων ἔπραξα. Sirac. XLVII, 3. ἐν λέυσιν ἔπαιξεν, ὡς ἐν ἐρίφοις. *Theophr.* Char. cap. 27. Transferri autem ad omne genus ludicrorum factorum, gestuum, sermonum, *Pollux* testatur in Onom. V, cap. 45. ῥήματα δὲ παίζειν, τωθάζειν, κωμῳδεῖσθαι, σκώπτειν, γελᾷν, γελοιάζειν, κομψεύεσθαι, χαριεντί-

ἐντίζεσθαι. 2) *salto, choreas ago, vel duco, choreis me oblecto*. Sic semel legitur in N. T. 1 Cor. X, 7. καὶ ἀνέστησαν παίζειν, pro τοῦ παίζειν χάριν, et surrexerunt choreas agendi causa. Sermo ibi est de saltationibus religiosis, quae in sacris gentilium in Deorum honorem post sacra et epulas sacrificales fiebant. Exod. XXXII, 6. *Homer*. Odyss. ψ', v. 146 seq. τοῖσιν δὲ μέγα δῶμα περιστοναχίζετο ποσσὶν ἀνδρῶν παιζόντων, καλλιζώνων τε γυναικῶν. *Hesiodus* in Scuto Herculis v. 276. τοῖσιν δὲ χοροὶ παίζοντες ἔποντο, et ibi *Graevius*. Conf. *Küster*. ad *Aristoph*. Thesmoph. v. 954. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 140. Ita etiam *ludere* pro *saltare* ponitur, v. c. apud *Virgilium* Eclog. VI, v. 27. *Horat*. III. Od. XV, v. 12.

ΠΑΪΣ, δὸς, ὁ, ἡ, 1) *puer; puella, adolescens, iuvenis*, et aeque ac hebraicum נַעַר *totam hominis aetatem, a nativitate usque ad annos viriles*, complectitur. Matth. II, 16. ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν βηθλεὲμ, scil. ὄντας, misit, qui occiderent omnes Bethlehemi pueros, qui erant scilicet biennes et bimatu inferiores. ibid. XXI, 15. καὶ τοὺς παῖδας κράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ et pueros in templo clamantes. Luc. II, 43. ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἱερουσαλὴμ remansit Iesus puer Hierosolymis. ibid. VIII, 51. τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα parentes puellae. ibid. IX, 42. Act. XX, 12. ἤγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, qui v. 9. νεανίας vocabatur. *Hesych*. παῖς· ὁ τῇ ἡλικίᾳ νέος, καὶ ἀντὶ παρθένου. — *Thom. M*. παῖς· ὁ ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ. ἀρτίπαις δὲ ὁ ἐκβεβηκὼς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν. βούπαις δὲ ὁ μέγας παῖς. Alex. Genes. XLVI, 55. ἐκ παιδὸς a pueritia. ib. XXXIV, 12. δότε μοι τὴν παῖδα ταύτην εἰς γυναῖκα. *Aelian*. *V. H.* VI, 4. XII, 38. XIII, 1. 2) *filius, filia*, i. q. υἱός. *Hesych*. παῖς· πᾶς ὁ φύσει υἱὸς ὤν. Matth. XVII, 18. καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς (scil. αὐτοῦ, coll. v. 15.) ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης et convaluit filius eius illo ipso tempore. Ioh. IV, 51. ὅτι ὁ παῖς σου ζῇ, ubi haud pauci codices e glossemate habent υἱός σου, coll. v. 46. 47. *Aelian*. *V. H.* VII, 5. *Aeschin*. *Socr*. Dial. I, 19. ταῦτα μὲν ἐδίδαξε τοὺς παῖδας τοὺς ἑαυτοῦ. ib. III, 19. *Homer*. Od. X, 6. *Eurip*. Phoen. v. 1030. 832. μὴ νόμιμοι παῖδες, et 109. πότνια παῖ Λατοῦς veneranda Latonae filia. Ita etiam נַעַר usurpatur Ies. LXV, 20. הַנַּעַר בֶּן־מֵאָה שָׁנָה filius centum annorum morietur: et *puer* pro *filius* ponitur apud *Plautum* Mil. Gloriof. Act. IV, Sc. II. v. 85. et *Tibullum* Lib. III. Amor. El. 9. v. 7. Huc etiam referenda sunt loca N. T. in quibus Iesus Christus ὁ παῖς τοῦ θεοῦ, h. e. *Dei filius* eminentiore vocis significatione (de qua infra ad vocem υἱός exponetur) dicitur. Matth. XII, 18. ἰδοὺ ὁ παῖς μου, ὃν ᾑρέτισα hunc filium meum dilectissimum. Act. III, 13. ἐδόξασε τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν illustravit filium suum Iesum. ibid. v. 26. ἀναστήσας τὸν παῖδα αὐτοῦ. ibid. IV, 27 et 30. Hinc 3) ex adiuncto:

iuncto: *dilectus, prae caeteris charus.* Luc. I, 54. ἀντελάβετο ἰσραὴλ παιδὸς αὐτῦ suscepit curam Israelitarum suorum, seu populi Israelitici, maxime chari. ibid. v. 69. ἐν τῷ οἴκῳ δαβὶδ τῦ παιδὸς αὐτῦ e familia Davidis dilecti (alii reddunt: *ministri*) sui. Act. IV, 25. διὰ σόματος δαβὶδ τῦ παιδός σε. 4) *servus, minister servus.* *Pollux* Onom. III, c. 8. f. 78. καλῦνται δὲ καὶ παῖδες οἱ δῦλοι παρὰ τοῖς ἀττικοῖς, κἂν ὦσι πρεσβύτεροι. *Hesych.* παῖς· τάσσεται δὲ καὶ ἐπὶ τῦ δύλυ, ἔτι ἀκμάζων. Conf. *Pierson.* ad *Moerid.* p. 297 seq. et *Wetstenii* N. T. T. I. p. 348. Matth. VIII, 6. ὁ παῖς μυ βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικὸς servus meus domi decumbit paralyticus, coll. Luc. VII, 2. ibid. v. 8 et 13. Luc. VII, 7. XII, 45. τύπτειν τὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας verberare, seu male tractare servos servasque. ibid. XV, 26. προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν παίδων aliquem e servis advocavit. *Aristoph.* Ran. v. 192. In versione Alexandrina respondet hebraico עֶבֶד *servus.* Genes. IX, 25. 26. 27. XII, 16. XIV, 15. Eodem modo apud Latinos *puer* usurpatur, teste *Servio* ad *Virgil.* Eclog. VI, 14. Vide *Burmann.* ad *Propert.* p. 275. Caussam huius significationis recte mihi tradidisse videtur *Eustathius* ad *Homer.* Iliad. δ, p. 438. 26. ed. Rom. Φασὶ δὲ οἱ παλαιοὶ, παρθένων ἔργον εἶναι τὸ οἰνοχοεῖν, καὶ ἀνδρῶν δὲ νέων, ὧν καὶ τὸ ὑπηρετεῖν. ὅθεν καὶ παῖδες οἱ δῦλοι, καὶ παιδίσκαι, διὰ τὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας ὑπηρετητικόν. 5) *is, cuius consilio, auctoritate et opera reges aliique principes utuntur in administrandis negotiis, vel publicis, vel privatis omnis generis,* quem Latini *amicum* et *familiarem*, Graeci φίλον (*Xenoph.* Cyrop. I, 3. 9. VII, 2. 8.) vocant. Sic apud Matthaeum XIV, 2. amici Herodis Antipae, tetrarchae Galilaeae et Peraeae, παῖδες dicti leguntur ex usu loquendi Hebraeorum, Chaldaeorum et Syrorum, apud quos amici regum et principum עֲבָדִים (1 Sam. XVIII, 22. 26. 2 Sam. III, 38. XIII, 24.) et עַבְדִין (Dan. II, 7.) nominantur. Saepius non legitur in N. T.

ΠΑΊΩ, fut. παίσω, 1) *percutio, sive hoc fiat pugnis, sive baculis.* Legitur in N. T. Matth. XXVI, 68. προφήτευσον ἡμῖν χριςὲ, τίς ἐςιν ὁ παίσας σε; dic nobis, Christe, quis est, qui te percussit? coll. v. 67. Luc. XXII, 64. In eadem significatione respondet in versione Alex. hebraico הִכָּה *percussit, verberavit.* Num. XXII, 28. Ies. XIV, 29. Thren. III, 29. *Thom. M.* παίω· τὸ τύπτω. *Phavor.* ἔπαισεν· ἔτυψεν, ἐπάταξεν, ἔπληξεν. *Hesych.* ἔπαισας· ἔτυψας, ἐπάταξας, ἔπληξας, ἔδειρας. Idem: παίει· τύπτει, πλήττει, δέρει. Vide *Hemsterhusium* ad *Aristoph.* Plut. p. 271. 2) *ferio gladio.* Marc. XIV, 47. σπασάμενος τὴν μάχαιραν, ἔπαισε τὸν δῦλον τῦ ἀρχιερέως districto gladio feriit servum pontificis. Ioh. XVIII,

XVIII, 10. 3) *pungo, infigo aculeum, stimulo.* Apoc. IX, 5. ὡς βασανισμὸς σκόρπιε, ὅταν παίσῃ ἄνθρωπον ut cruciatus, factus a scorpione, pungente hominem. Saepius non legitur in N. T.

ΠΑ΄ΛΑΙ. Adverbium, *olim, dudum, antea, iam dudum, iam pridem, iam antea,* et ut *dudum* apud Latinos de quovis spatio temporis praeteriti eoque nonnunquam admodum brevi et exiguo usurpatur, ut recte observavit post *Valkenarium* ad *Euripidis* Hippolytum v. 1085. *Fischerus* ad *Platonis* Phaedon. §. 27. p. 330. ed. recent. Schol. *Aristoph.* ad Plutum v. 1040. πάλαι, πρὸ ὀλίγε. *Eustath.* in Il. ή, p. 677. 23. Ἴσμεν γὰρ, ὅτι ἡ ἀτθὶς πάλαι οἶδε λέγειν, ὐ μόνον τὸ ἀφ' ἱκανῦ χρόνε, ἀλλὰ καὶ τὸ πρὸ ὥρας ἢ καὶ στιγμῆς. *Photius* Lex. MS. πάλαι· τὸ ἤδη λέγειν εἰώθασι. *Hesych.* πάλαι· ποτέ. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. πάλαι· ποτὲ, ἀρχῆθεν. Matth. XI, 21. πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν olim certe saccis induti et cinere conspersi poenitentiam egissent. Marc. XV, 44. εἰ πάλαι ἀπέθανεν; interrogavit eum, an iam dudum, h. e. ante aliquot horas mortuus esset? coll. v. 34. 42. Luc. X, 13. Hebr. I, 1. πάλαι olim, nempe ante Christum natum, coll. v. 2. 2 Petr. I, 9. τῶν πάλαι αὐτῦ ἁμαρτημάτων pristinorum suorum peccatorum. Iud. v. 4. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini usi sunt hac voce pro מֵרָחוֹק *a longinquo tempore,* Ies. XXXVII, 26. et pro מֵאָז *a tunc.* Ies. XLVIII, 5 et 7. Adde *Eurip.* Phoeniss. v. 451 et 1350. *Aelian.* V. H. II, 4. *Lucianus Philopat.* 28.

ΠΑΛΑΙΟ΄Σ, ά, όν, 1) *antiquus, vetus,* ratione *temporis,* et dicitur de personis et rebus, a πάλαι *olim, dudum.* Matth. XIII, 52. ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τῦ θησαυρῦ αὐτῦ καινὰ καὶ παλαιὰ qui e promptuario suo omnis generis fruges depromit. Luc. V, 39. ὁ παλαιὸς (sc. οἶνος) χρηστότερός ἐστι vetus vinum praestantius est. 1 Ioh. II, 7. ἐντολὴν παλαιὰν praeceptum, olim iam datum et omnibus notissimum. *Hesych.* παλαιόν· ἀρχαῖον. Alexandrini usi sunt hac voce pro יָשָׁן *vetus,* Levit. XXV, 22. Cant. VII, 13. 14. pro נוֹשָׁן *inveteratum,* Levit. XXVI, 10. pro בָּלֶה *vetus, tritum,* Iof. IX, 4. 5. pro chald. עַתִּיק *antiquus,* Dan. VII, 9. 13. 22. et pro יָשִׁישׁ *decrepitus, antiquus.* Iob. XV, 10. 2) *vetustate corruptus, situ vitiatus,* vel *diuturno usu attritus.* *Hesych.* παλαιόν· σαθρὸν, h. e. *marcidum, vitio aliquo occulto laborans.* Matth. IX, 16. ἱματίου παλαιὸν vestimentum, vetustate corruptum. ibid. v. 17. ἀσκοὶ παλαιοὶ utres, diuturno usu attriti. Marc. II, 21. 22. Luc. V, 36. 37. 3) *prior, pristinus.* Rom. VI, 6. ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος prior homo, h. e. perversa sentiendi et agendi ratio, qualis olim in Iudaeis et gentilibus erat, cum nondum facti essent Christiani — seu pravitas prioris temporis et vitae. Vide supra

supra ad *ἄνθρωπος*. 1 Cor. V, 7. *παλαιὰ ζύμη* fermentum pristinum. Conf. supra ad *ζύμη*. ibid. v. 8. 2 Cor. III, 8. *τῆς παλαιᾶς διαθήκης* librorum V. T. Ephes. IV, 22. Coloss. III, 9. *ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν*. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* *παλαιός· ὁ ταῖς φρεσὶν ἐξεφθαρμένος ἤδη, ἄφρων, ὁ καὶ ἠλίθιος*. Conf. *Schwarz.* in Comment. Ling. Gr. N. T. p. 1023.

ΠΑΛΑΙΟΤΗΣ, ητος, ἡ, *vetustas*, a *παλαιὸς vetus*, *antiquus*. Semel legitur in N. T. Rom. VII, 6. *παλαιότης γράμματος* vetustas litterae, h. e. vel vetus testamentum, vel lex Mosaica antiquata et abrogata, i. q. *τὸ παλαιὸν γράμμα*.

ΠΑΛΑΙΟΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) *antiquo*, *antiquum reddo*. Παλαιόομαι, οῦμαι, *veterasco*, *vetus fio*, (*Athenaeus* I, p. 33. A. *οἶνος πεπαλαιωμένος καὶ κεχρονικώς*.) et ex adiuncto non solum *vetustate consumor et atteror*, sed etiam simpliciter: *consumor*, *deleor*, *pereo*, *intereo*, a *παλαιός*, quod non solum *antiquum*, *vetus*, sed etiam *vetustate corruptum* et *diuturno usu attritum* significat. Sic legitur in N. T. Luc. XII, 33. *ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλάντια μὴ παλαιούμενα* comparate vobis crumenas, non veterascentes, h. e. divitias perennes, bona aeterna. Hebr. I, 11. *πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται* et omnes tanquam vestes deterentur et consumentur. In versione Alexandrina respondet hebraico בלה *antiquo*, *veterem reddo*. Devt. XXIX, 5. *οὐκ ἐπαλαιώθη τὰ ἱμάτια ὑμῶν*. Ps. CI, 27. *καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται*. Ies. L, 9. LI, 6. *ἡ δὲ γῆ ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσεται*. Sirac. XIV, 17. 2) *abrogo*, *aboleo*, *obsoletum et abolendum declaro*. Hebr. VIII, 13. *πεπαλαίωκε τὴν πρώτην* antiquavit vetus, seu declaravit, priorem oeconomiam abrogandam esse. Sic etiam *antiquare* apud Latinos pro *abrogare*, *abolere*, seu, ut *Nonius* interpretatur, II, 67. *obsolefacere*, *et e memoria tollere*, usurpatur, ut vel formula *antiquare legem* apud *Livium* V, 30. VIII, 37. *Ciceronem* de Legibus III, 17. Offic. II, 21. et alibi obvia quemque docere potest.

ΠΑΛΗ, ης, ἡ, *lucta*, *pugna*, i. q. *μάχη*, a *πάλλω vibro*, *quatio*, qua voce usi sunt Alexandrini Esr. IX, 3. Semel tantum in N. T. sed metaphorice reperitur Ephes. VI, 12. *ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα* non enim lucta nobis est cum hominibus, nobis similibus. *Xenoph.* de Venat. X, 12. *Plutarch.* Symp. II, p. 638. D. *τεχνικώτατον καὶ πανουργότατον τῶν ἀθλημάτων τὴν πάλην οὖσαν*. A *πάλη* oritur *παλαίω luctor*, *certo*, *παλαιστὴς luctator* et *παλαίστρα palaestra*, *luctae locus*.

ΠΑΛΙΓΓΕΝΕΣΙΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *regeneratio*, ex *πάλιν rursus* et *γένεσις generatio*, *origo*. *Hesych.* et *Phavor.* *παλιγ-*

παλιγγενεσία· τὸ ἐκ δευτέρου γεννηθῆναι, ἢ ἀνακλασθῆναι, seu ἀνακαινισθῆναι. 2) metaphorice: *omnis magna et insignis pristini alicuius rei status instauratio et institutio* in utramque partem, speciatim *ille rerum humanarum status, quo tristia tempora alia ac laetiora excipiunt fata.* Sic v. c. apud graecos Scriptores παλιγγενεσία tribuebatur terrae, veris tempore formam suam mutanti, et apud Stoicos mundi in statum meliorem restitutio παλιγγενεσία dicebatur. *Cicero* ad Atticum VI, 6. statum et dignitatem, quam ab exilio revocatus recuperarat, appellat παλιγγενεσίαν. *Ioseph.* A. I. XI, 3. 9. παλιγγενεσίαν τῆς πατρίδος ἑορτάσαντες ob patriam receptam et instauratam festa celebrantes. *Antonin.* XI, c. 1. *Clem. Alex.* Strom. V, p. 552. ed. Colon. 1688. Nec dubitarunt viri doctissimi, quin ita capienda sit haec vox apud Matth. XIX, 28. ubi παλιγγενεσία vel, ad *Christum* relatum, *reditum in vitam et, quae hanc secuta est, recuperationem et instaurationem pristinae gloriae,* vel, ad apostolos relatum, *resurrectionem mortuorum et statum feliciorem post mortem* significare mihi quidem videtur. Certe hanc explicationem non solum postulat omnis orationis series, (nam Christus ipse ita explicat: ὅταν καθίσῃ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ) sed etiam suadet et commendat ipse usus loquendi Graecorum. *Philo* de Cherubin. p. 127. ubi vid. *Mangeius,* hac voce de *reditu in vitam* usus est. *Lucianus* in Encomio Muscae T. VII. Opp. p. 329. ed. *Bipont.* ἀποθανοῦσα γὰρ μυῖα τέφρας ἐπιχυθείσης ἀνίσταται, καὶ παλιγγενεσία τις αὐτῇ καὶ βίος ἄλλος ἐξ ὑπαρχῆς γίγνεται. Adde *Euseb.* H. E. V, 1. et Alexandrinos Ioh. XIV, 14. Cel. *Fischero* in Prol. XX. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 17. probatur sententia *Hammondi* aliorumque *Anglorum,* qui παλιγγενεσίαν in loco Matthaei esse existimant *emendationem animorum hominum Iudaeorum et barbarorum ope evangelii et instituendam et peragendam,* ut adeo verborum ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ haec sententia sit: *quo tempore emendatio universi generis humani ope evangelii instituetur,* h. e. *ineuntibus N. T. temporibus. Syrus* transtulit: ܒܥܠܡܐ ܚܕܬܐ *in saeculo novo.* 3) metaphorice: *totius hominis immutatio et emendatio, abiectio veterum studiorum et consiliorum ope religionis christianae.* Sic legitur in N. T. Tit. III, 5. ubi λουτρὸν παλιγγενεσίας baptismus dicitur, quo non solum in novam societatem cooptamur, sed etiam obstringimur vitae meliori. Respexit hunc locum *Phavor.* παλιγγενεσία — — ἢ τὸ ἅγιον βάπτισμα λέγεται. Saepius non reperitur in N. T. Conf. *Ioh. Floderi homonymia vocis παλιγγενεσίας in scriptis sacris et profanis obvia. Upsal.* 764. 4.

ΠΑΛΙΝ.

ΠΑΛΙΝ. Adverbium, quod admodum varie in N. T. usurpatur et nunc iterationem, nunc renovationem, nunc continuationem, nunc vicissitudinem, nunc reversionem, nunc oppositionem exprimit. Significat autem 1) *iterationem rei, vel actionis* et est: *iterum, rursus, denuo, de novo, de integro.* Matth. IV, 8. *πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος* rursus abiit cum ipso diabolus. ibid. XIX, 24. XX, 5. *πάλιν ἐξελθὼν* rursus. ibid. XXI, 36. *πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους.* ib. XXII, 1 et 4. XXVI, 42. 43. 44. 72. XXVII, 50. coll. v. 46. Marc. III, 1. 20. etc. 2 Cor. XIII, 2. *ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν*, pro *εἰς τὸ πάλιν ὂν μέρος χρόνου*, seu *ἐν τῷ πάλιν ὄντι μέρει χρόνου* si rediero. Ioh. X, 17. *πάλιν λαμβάνειν* recipere. Philipp. I, 26. *διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλιν* (scil. *οὔσης*) *πρὸς ὑμᾶς.* Conf. Alex. Ierem. XVIII, 4. *Eurip.* Phoen. v. 687. 742. 937. *Etym. M.* *πάλιν σημαίνει — καὶ τὸ ἐκ δευτέρου.* 2) *continuationem et ordinem* significat: *praeterea, porro.* Matth. V, 33. *πάλιν ἠκούσατε* porro traditum vobis est. ibid. XIII, 44. 45. 47. XVIII, 19. *πάλιν λέγω ὑμῖν* porro scitote. Ioh. XII, 22. Conf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 20 seq. *Wessling.* ad *Diodor. Sic.* XIII, p. 561. et Alexandrinos Exod. IV, 6. 3) *vicissitudinem: vicissim, vice versa, itidem.* Matth. IV, 7. *πάλιν γέγραπται* vicissim scriptum est, ubi *πάλιν* quidem collationem quandam oppositivam, non tamen contrariantem, sed quasi subalternam, vel limitantem indicat. 2 Cor. X, 7. *τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἀφ' ἑαυτοῦ.* 1 Ioh. II, 8. *πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν.* *Aelian.* V. H. III, 19. *καὶ αὖ πάλιν ὁ Ξενοκράτης ἐκεῖνον ὁμοίως,* scil. *ἠσπάσατο.* ib. IV, 3 et 8. Conf. *Taylor* ad *Lysiam* p. 34. 4) *contrariationem factorum, vel eventuum, quorum unum alterum tollit, vel unum alteri opponitur: contra, e contrario.* Galat. V, 3. *μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ* contestor autem contra omni homini. Hebr. V, 12. *πάλιν χρείαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς* contra opus habetis, ut vos doceamus. Iac. V, 18. 1 Ioh. II, 8. Ita etiam legitur apud *Theophr.* Char. I, 4. ubi vid. *Casaubonus. Homer.* Iliad. Υ, 56. *ὁ δὲ πάλιν ἐρέει.* Schol. *τὰ ἐναντία σοι ἐρεῖ.* ibid. δ, v. 357. ubi Schol. *πάλιν* interpretatus est *εἰς τὸ ἐναντίον.* Hinc *παλιλλογία dicta, a dictis contraria*, significat. Sic etiam *rursus* usurpatur apud *Valerium Flaccum* L. VII, 560 seq. Conf. *Taylor* ad *Lysiae* Orationes p. 80. *Etym. M.* *πάλιν σημαίνει — — καὶ τὸ ἐξ ἐναντίας.* 5) *reversionem, retroactionem, vel regressionem: retro, rursus,* i. q. *εἰς τὰ ὀπίσω.* Marc. II, 13. *καὶ ἐξῆλθε πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν* et egressus est rursus ad mare, Galilaeae scilicet. ib. VII, 31. *καὶ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου καὶ Σιδῶνος* tunc regressus e finibus Tyri et Sidonis. Ioh. XIV, 3. *πάλιν ἔρχομαι* redibo. ibid. IV, 3. *ἀπῆλθε πάλιν* rediit. ibid. XX, 10. *ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς ἑαυτοὺς οἱ μαθηταὶ* abie-

abierunt igitur retro domum suam discipuli. *Homer.* Iliad. ε', v. 836. χειρὶ πάλιν ἐρύσας manu retrorsum trahens; ubi vid. Schol. *Etym. M.* πάλιν σημαίνει τρία, τὸ εἰς τὐπίσω κ. τ. λ. *Hesych.* πάλιν· εἰς τὐπίσω. Ἀρίσαρχος τὸ πλέον πάλιν τοπικῶς χρῆσθαί φησι τὸν ποιητὴν, καὶ ἐχ, ὡς ἡμεῖς, χρονικῶς. 6) *alio tempore.* Act. XVII, 32. ἀκεσόμεθά σε πάλιν περὶ τέτε alio tempore te audiemus de hac re. 7) *alibi, alio loco, ibidem.* Hebr. I, 5. καὶ πάλιν et alio loco V. T. ibid. v. 6. II, 13. *Plutarchus* de Audiendis Poetis c. 5. πάλιν δὲ ὁ μὲν Εὐριπίδης αὐτὸν ἐν ὅρμῳ. 8) interdum pleonastice additur, v. c. Act. X, 15. πάλιν ἐκ δευτέρε, coll. XI, 9. Ioh. XXI, 16. πάλιν δεύτερον. Act. XVIII, 21. πάλιν ἀνακάμψω. Galat. IV, 9. πῶς ἐπισρέφετε πάλιν; Hebr. VI, 6. πάλιν ἀνακαινίζειν. *Heraclid. Ponticus* Allegor. Homer. p. 452. ἐκ δευτέρε δὲ πάλιν ὁμοίως ταραχῆς ἀναφθείσης. *Cebes* Tab. p. 211. πρὸς τὴν καρτερίαν πάλιν ἀνακάμπτουσι. *Florus* I, c. 3. §. 9. „in suum corpus *rediisse rursus* videtur." 9) interdum πάλιν supplendum est; v. c. Matth. V, 24. ubi ἐλθὼν positum est pro πάλιν ἐλθὼν. Act. I, 11. ἕτως ἐλεύσεται, ubi codices nonnulli πάλιν addunt, quae mera est ellipseos restitutio, a librario facta. Tob. V, 22. ὑγιαίνων ἐλεύσεται, sc. πάλιν. *Homer.* Odyss. α', v. 167. et v. 24. Conf. *Alberti* Obss. Philol. p. 240.

ΠΑΜΠΛΗΘΕῚ, *ab universa multitudine, a toto populo, ad unum omnes, cuncti.* Adverbium, compositum ex πᾶν et πλῆθος *omnis multitudo.* Semel legitur in N. T. Luc. XXIII, 18. ἀνέκραξαν παμπληθεὶ clamarunt ad unum omnes, una voce quasi. *Suid.* παμπληθεί· καὶ παμπληθὲς, ἀντὶ τῦ πολύ. Adiectivum παμπληθὴς *multus, numerosus* legitur apud *Xenoph.* in Anab. III, 2. 7. παμπληθὴς στόλος exercitus numerosissimus. 2 Macc. X, 24. συναγαγὼν ξένας δυνάμεις παμπληθεῖς. Conf. etiam *Reiskii* Indicem Graecitatis Demosthen. p. 554.

ΠΆΜΠΟΛΥΣ, παμπόλλη, πάμπολυ, *permultus, omnino multus, admodum multus,* ex πολὺς *multus* ex πᾶν *omne,* quod in compositis vim superlativi habet, v. c. πανεύφημος *celeberrimus,* πανάγιος *sanctissimus,* παμπόνηρος *pessimus,* apud *Demosthenem* p. 267. 7. et 794. 21. ed. *Reiske.* Semel legitur in N. T. Marc. VIII, 1. παμπόλλε ὄχλε ὄντος cum admodum multa turba hominum adesset. Occurrit etiam haud raro apud *Platonem* et *Xenophontem* et alios scriptores, quos excitavit *Wetstenius N. T.* T. I, p. 591. Vide et *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΠΑΜΦΥΛΊΑ, ας, ἡ, *Pamphylia.* Regio Natoliae (quae est regio Asiae minoris) est, quae ab ortu habet Ciliciam, ab occasu Lyciam et Phrygiam minorem, a septentrione Galatiam

tiam et Cappadociam, a meridie mare Pamphylium, quod mediterranei maris pars est. Nomen graecum est, designans: *variis incolis habitatam*, ex πᾶν et φῦλον *tribus*, *natio*. Hodie vocatur *Mentesesli*. Vide *Cellarii* Geograph. Antiq. III, c. 6. sect. 1. p. 185 seq. Commemoratur in N. T. Act. II, 10. XIII, 13. XIV, 24. XV, 38. et XXVII, 5.

ΠΑΝΔΟΧΕΙ͂ΟΝ, ου, τὸ, *deversorium*, *commune* seu *publicum hospitium*, ex πᾶν *omne* et δοχεῖον *receptaculum*, (quod est a praeterito mediae vocis δέχομαι *recipio*) quia omnes peregre advenientes recipit. Scribitur etiam apud Graecos πανδοκεῖον, ut docuit *Hemsterhusius* ad *Aristophanis* Plutum p. 122. Semel legitur in N. T. Luc. X, 34. ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον duxit ipsum in deversorium. *Lucian*. *Philopat*. 9. *Polyb*. II, 15, 5. *Plutarch*. T. VI, p. 495. ed. *Reiske*. *Vulgatus* habet *stabulum* ex usu linguae latinae; nam etiam in Iure *stabulum*, *quo recipiuntur viatores* l. 1. *in ff. D. furti adv. nautas*, et apud Scriptores ecclesiasticos stabulum pro deversorio ponitur, v. c. apud *Hieronymum* Apol. III. adv. Rufinum et *Fulgentium* Ep. 7. ad Venantium p. 568. *Gloss*. *Vett*. πανδοχεῖον· *cauponium*, *deversorium*, *stabulum*. *Etym*. *M*. s. v. πάλης. — ἀφ' οὗ καὶ τὰ τῶν ξένων καταγώγια πανδοχεῖα λέγουσι. *Phrynichus* p. 134. Conf. *Wetstenii* *N*. *T*. T. I. p. 724.

ΠΑΝΔΟΧΕΥ͂Σ, (Scribitur etiam πανδοκεὺς, vid. *Eustath*. ad Odyss. ϑ', p. 300. 36.) έος, ὁ, *hospes publicus*, *caupo*, *stabularius*, *qui excipit omnes peregre advenientes*. Est eiusdem cum praecedente originis et semel tantum legitur in N. T. Luc. X, 35. ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκε τῷ πανδοχεῖ hospiti repraesentavit duos denarios. *Polyb*. II, 13, 6. *Plutarch*. T. VI, p. 495. ed. *Reiske*. *Gloss*. *Steph*. πανδοχεύς· *diversorarius*, *cauponarius*, *stabularius*. *Hesych*. πανδοχεύς· ἐπιδέξιος, ὁ πάντας δεχόμενος. *Pollux* Onom. IX, 50. et VII, 16. οἱ μὲν δὴ πάντα πωλοῦντες καλοῦνται ἂν πανδοκεῖς καὶ πανδοκεύτριαι, καὶ τὸ πρᾶγμα πανδοκεύειν καὶ πανδοκεία.

ΠΑΝΗ'ΓΥΡΙΣ, εως, attice εως, ἡ, est proprie *conventus festivus ac solemnis totius populi*, *qui ludis et omni genere publicae laetitiae celebrari solebat*, v. c. ad celebrandos festos dies, ad ludos publicos et spectacula alia. Habebant enim civitates olim, vel quotannis, vel quarto quoque anno certos dies et tempora, quibus omnes omnino cives in eundem locum convenire debebant. Vid. *Pollux* Onom. I, c. 1. §. 30. Deinde vero ita dicuntur *ipsi ludi publici*, (v. c. *Olympici* apud *Aelian*. V. H. IX, 5 et 34.) *dies festi* (Ezech. XLVI, 11. ubi hebraico מוֹעֲדִים *tempora statuta* respondet. Hos. II, 11. coll. IX, 5. Amos V, 21. *Symmach*. Levit. XXIII, 41. *Etym*. *M*. et *Hesych*. πανήγυρις· ἑορτή.) *solemnitas quaevis*, *spectaculum*,

culum, (*Hesych.* πανήγυρις· θέατρον.) *nundinae, mercatus publicus.* (qui Sapient. XV, 12. πανηγυρισμὸς dicitur.) Vsurpatur etiam apud Graecos non solum de *alicuius laude, in conventibus publicis decantata,* (unde πανηγυριστὴς *qui aliquem publice laudat. Hesych.* πανήγυρις· ἔπαινος.) sed etiam de *ipsa oblectatione et voluptate,* v. c. apud *Aelian.* V. H. III, 1. 7. πανήγυρις ὀφθαλμῶν de *re, adspectu iucunda,* et *Iulianum* Orat. I, p. 38. ubi πανήγυρις et τρυφὴ tanquam synonyma coniunguntur, unde πανηγυρίζειν *se oblectare, gaudere,* apud Alexandrinos Ies. LXVI, 10. et *Aelian.* V. H. XIII, 1. In N. T. semel legitur Hebr. XII, 23. πανηγύρει καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ἐν ὀυρανοῖς ἀπογεγραμμένων ad coetum et ecclesiam primogenitorum, qui in coelis conscripti sunt. (Potest tamen h. l. quia ἐκκλησία sequitur, πανήγυρις *magnum numerum* significare. Sic certe legitur apud *Xenoph. Hier.* XI, 10. et *Cyrop.* VI, 1, 7.) Descendit hoc vocabulum a πᾶν *omne* et ἄγυρις *coetus, congregata et collecta multitudo, conventus,* quod est ab ἀγυρέω, ῶ, *congrego, in unum cogo et colligo. Etym. M.* πανήγυρις· συνάθροισις ἀπὸ τῦ ἄγυρις, εἰς ἣν πάντες ἀγείρονται. Conf. de hac voce *I. Alberti* Obss. Philol. p. 441. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 438. *Ez. Spanhem.* ad *Iuliani* Orationes p. 258. et *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 9. 4. p. 342.

ΠΑΝΟΙΚΙ. Adverbium, (pro quo in antiquioribus Scriptoribus partim πανοικεσίᾳ, vel πανοικησίᾳ [*Thucyd.* II, 16. III, 57. ubi videndus *Dukerus.*] legitur, quae adverbii forma etiam praefertur alteri, a *Thom. M.* p. 676. [πανοικὶ ὐδεὶς τῶν δοκίμων, πανοικεσίᾳ δὲ καὶ πανοικησίᾳ.] et *Moeride* p. 320. prolata, partim πανοικεὶ reperitur, v. c. apud *Philonem* de *Iosepho* p. 562. ed. Paris. Vide *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* XIV, 115. T. I, p. 729. et *Loesner.* Obss. Philon. ad Act. XVI, 34.) significans: *cum tota domo, cum tota familia* (*sua*). Compositum est ex πᾶς *omnis* et οἶκος *domus,* quod per metonymiam continentis pro contento etiam *eos, qui sunt in domo, familiam, domesticos* significat. Semel legitur in N. T. Act. XVI, 34. ubi custos carceris, in quem magistratus Philippensium iussu inclusi fuerant Paulus et Silas, πανοικὶ πεπιστευκὼς τῷ θεῷ dicitur, h. e. cum tota familia sua accepisse et probasse doctrinam christianam; ubi codex *Bezae* e glossemate habet σὺν τῷ οἴκῳ αὐτῦ. Reperitur praeterea hoc adverbium apud Alexandrinos, (Exod. I, 1. pro בית *domus, familia*) *Eryxiae auctorem,* (cap. 1.) *Ioseph.* A. I. IV, 4. 4. *Aeschin. Socr.* (Dial. II, cap. 1. ἕως τις αὐτὺς ἐπιθέμενος πανοικὶ ἐξέλῃ.) et 3 Macc. III, 27. ubi tamen in cod. Alex. pro πανοικὶ legitur πανοικίᾳ, quae vox etiam reperitur in Additam. Esther. XVI, 12. et apud Alexan-

Alexandrinos Genes. L, 8. *Phavor.* πανοικεὶ· σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ. *Suid.* πανοικί· ὅλῳ οἴκῳ.

ΠΑΝΟΠΛΙ'Α, ας, ἡ, 1) *universa armatura*, seu *complexus et apparatus omnis generis armorum, quibus corpus militis tegitur, et militantes utuntur ad se defendendos et hostes feriendos*, ὅλη ἡ ἁρματωσία: ex πᾶν *omne* et ὅπλον, ϰ, τὸ, *arma*. Sic legitur in N. T. Luc. XI, 22. τὴν πανοπλίαν αὐτῦ αἴρει aufert illi armaturam totam. *Thucyd.* III, cap. 114. τριακοσίας πανοπλίας. *Polyb.* Hist. VI, 21. *Aristoph.* Plut. v. 952. (ubi in margine Cod. *Dorvillii* legitur glossa haec: πανοπλία· κυρίως ἡ τῶν ὅπλων πάντων διασκευή.) *Ioseph.* A. I. IV, 5. 2. XX, 5. 7. Alexandr. 2 Sam. II, 21. Iob. XXXIX, 20. Add. ex libris apocryphis Iudith. XIV, 3. 2 Macc. III, 25. X, 30. XI, 8. XV, 28. Hinc πάνοπλος *armatus, omni armorum apparatu instructus*, apud *Euripid.* Phoen. v. 151. 2) metaphorice: *omne subsidium, omnes vires, quae alicui suppeditantur*. Sic legitur in N. T. Ephes. VI, 11 et 13. ubi ἡ πανοπλία τῦ Θεῦ metaphorice omnis generis vires significat, quas excitat, alit et auget Deus in homine christiano, ut constans sit in religione christiana et resistere possit illecebris ac calamitatibus iis, quibus ad deferendam religionem Christi sollicitatur. Respexit autem Paulus in l. l. ad armaturam militis romani, cuius caput galea, pectus lorica, pedes ocreis et totum corpus scuto tectum, manus autem hasta, pilis et gladio instructae erant. Vide *Montfaucon.* Antiqu. Illustr. T. IV, c. 8. p. 21 sq. Saepius non legitur in N. T.

ΠΑΝΟΥΡΓΙ'Α, ας, ἡ. Vocabulum μέσον, (vide *Wetstenii N. T.* T. I, p. 793.) ut latinum *calliditas*, et non solum in deteriorem partem de *astutia, versutia, solertia ad male agendum, multo usu comparata*; sed etiam in bonam partem pro *prudentia, solertia et circumspectione* (ut hebraicum ערמה Prov. I, 4. VIII, 5. Vide *Symmachum* Prov. VIII, 12. ubi Alex. habent βυλήν. Adde *Aelian.* V. H. c. 40.) sumitur, a πανῦργος, quod vide. In deteriorem partem tantum in N. T. accipitur Luc. XX, 23. κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν πανυργίαν intellegens autem eorum versutiam. 1 Cor. III, 19. ὁ δρασσόμενος τὺς σοφὺς ἐν τῇ πανυργίᾳ αὐτῶν. Vide supra sub δράσσω. 2 Cor. IV, 2. μὴ περιπατῦντες ἐν πανυργίᾳ non dolose et fraudulenter agentes. ibid. XI, 3. ὡς ὁ ὄφις εὔαν ἐξηπάτησε ἐν τῇ πανυργίᾳ αὐτῦ quemadmodum serpens ille Evam decepit calliditate sua. Ephes. IV, 14. Saepius non legitur in N. T. Vide *Theophr.* Char. Mor. c. 1 et 6. Alexandrinos Ios. IX, 4. et Sirac. XIX, 21. XXI, 15. XXXIV, 10.

ΠΑΝΟΥ'ΡΓΟΣ, ϰ, ὁ, ἡ, ut substantivum πανυργία, et latinum *callidus*, cum in bonam, tum in malam partem dicitur, et partim de eo adhibetur, *qui est callidus, astutus, versutus*

ſutus et *veterator*, partim vero de *eo* uſurpatur, *qui eſt prudens*, *cautus*, *circumſpectus*, *omnibus rebus ſuſcipiendis aptus*, *qui nulla in re non eſt verſatus et omnia aggreditur*, q. d. πανtόεργος, per ſyncopen τȣ̃ τ, πανδεργος et, facta craſi, πανȣ̃ργος, ex πᾶν *omne* et ἔργον *opus*. *Heſych.* πανȣ̃ργος· μανθάνων πάντα, δόλιος, πάντα ἐν πονηρίᾳ ἐργαζόμενος. *Suid.* πανȣ̃ργος· ὁ πάντα ἐν πονηρίᾳ ἐργαζόμενος, λέγεται δὲ καὶ ὁ πάντων Φρόνιμος, καὶ ὁ πάντα ἐπιςάμενος. *Etym. M.* πανȣ̃ργος· παρὰ τὸ εἰς πᾶν ἐνεργεῖν, σημαίνει καὶ τὸν Φρόνιμον καὶ νοήμονα ἐπὶ καλοῖς, σημαίνει καὶ τὸν κακοποιεῖν δυνάμενον διὰ τῆς ἑαυτȣ̃ σοΦιςικῆς κακίας. *Phavor.* πανȣ̃ργος· κυρίως ὁ πᾶσιν ἔργοις ἐπιβάλλων, καὶ ὁ δραςήριος, καὶ ἐνεργής· καταχρηςικῶς δὲ, καὶ ὁ ἐπὶ κακοῖς νοήμασιν εὐεπίβολον ἔχων γνώμην. ὡς καὶ παντȣ̃ργος, ὁ πάντα ἐργαζόμενος, καὶ ὁ μηχανικός. Vide etiam *Thom. M.* p. 677. ed. *Bernard.* In N. T. ſemel tantum legitur et quidem in bonam partem, 2 Cor. XII, 16. ubi Paulus de ſe dicit: ὑπάρχων πανȣ̃ργος δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον exiſtens callidus prudentia vos cepi. Vide ſupra δόλος. Alexandrini quoque hoc adiectivo in bonam partem uſi ſunt pro חָכָם Prov. XIII, 1. (ubi *Aqu. Symmach.* et *Theodot.* σοΦὸς habent.) pro מֵבִין, יוֹדֵעַ, *intellegens*, *ſciens*, Prov. XXVIII, 2. et עָרוּם *aſtutus*, *callidus*. Prov. XIV, 8. 15. 18. XXII, 3. *Aquila* Prov. XII, 23. habet πανȣ̃ργος, ubi Alexandrini συνετός. Conf. *Wetſtenii N. T.* T. II, p. 213.

ΠΑΝΤΑΧΌΘΕΝ. Adverbium, ſignificans: *undique*, *ex omnibus partibus*, a πᾶς *omnis*. Semel tantum in N. T. legitur Marc. I, 45. καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν πανταχόθεν et venerunt ad eum ex omnibus regionibus. In nonnullis codicibus legitur πάντοθεν. *Thom. M.* p. 678. καὶ πανταχόθεν καὶ πάντοθεν. *Herodian.* I, 15. 8 et 12. 1. II, 7. 1. καλέσας τȣ̀ς πανταχόθεν ςρατιώτας εἰς ῥητὴν ἡμέραν. *Thucyd.* I, 17.

ΠΑΝΤΑΧΟΥ͂. Adverbium, ſignificans: 1) *ubique*, *ubivis terrarum*, *omnibus ſine diſcrimine locis*, et eſt idem, quod πανταχῆ, quas voces ſaepe invicem permutari, ut ἀλλαχῆ et ἀλλαχȣ̃, docuit *Valkenarius* ad *Euripidis* Hippolytum v. 431. Deſcendit a πᾶς *omnis*. Act. XVII, 30. τὰ νῦν παραγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις πᾶσι πανταχȣ̃ μετανοεῖν nunc hortatur omnes ubique locorum homines, ut reſipiſcant. *Photii* Lexic. inedit. πανταχȣ̃· ἐν παντὶ τόπῳ. 2) per ſynecdochen non univerſalitatem locorum innuit, et tantum idem eſt ac *paſſim*, *multis in locis*. Marc. XVI, 20. ἐκήρυξαν πανταχȣ̃ paſſim praedicarunt religionem chriſtianam. Luc. XI, 6. εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες πανταχȣ̃. Act. XXI, 28. πάντας πανταχȣ̃ διδάσκων. ibid. XXIV, 3. πάντη τε καὶ πανταχȣ̃ ἀποδεχόμεθα ſemper et ubique gratiſſimo animo agnoſcimus. ibid. XXVIII, 22. ὅτι πανταχȣ̃ ἀντιλέγεται et ubique fere reclamari. 1 Cor. IV,

IV, 17. Saepius non legitur in N. T. Adde Alex. Ies. XLII, 92. et *Thucyd.* IV, c. 108.

ΠΑΝΤΕΛΗΣ, έος, ὁ, ἡ, *plenus, ad finem perductus, perfectus, absolutus*, q. d. πᾶν τέλος ἔχων *omnem adeptus finem*. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 4. εἰς παντελῆ μεταβάλλων ἀναισθησίαν. Bis tantum legitur in N. T. et quidem in neutro genere cum praepositione εἰς, adverbii induens naturam et significationem, reddendum: *prorsus, perfecte, plene, consummate, omnino*. Luc. XIII, 11. καὶ ἦν συγκύπτουσα, καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελὲς et erat in curvitatem contracta, ita, ut plane non se erigere valeret. Hebr. VII, 25. ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ Θεῷ unde etiam perfecte felices reddere potest omnes, qui per ipsum Deum adeunt. Sic εἰς τὸ παντελὲς pro παντελῶς (3 Macc. III, 12. 31. VII, 40. XI, 30.) ponitur quoque apud *Aelian.* V. H. VII, 2. et XII, 20. Alia loca dedit *Wetstenius* N. T. T. I. p. 745. *Hesych.* παντελές· παντελῶς, ὁλοτελῶς.

ΠΆΝΤΗι. Adverbium, significans: *semper, omni tempore*, etiam *omnino, plane, prorsus*, (*Aelian.* V. H. III, c. 46. *Xenoph.* Cyrop. I, 1. 1.) a πᾶς *omnis* et differt a πανταχοῦ, quod significat *ubique, ubivis terrarum*, quanquam interdum quoque et huius significationem induit. Semel tantum extat in N. T. Act. XXIV, 3. πάντη τε καὶ πανταχοῦ et semper et ubique. Sirac. L, 25. εὐλογήσατε τῷ Θεῷ πάντες τῷ μεγαλοποιοῦντι πάντη. *Hesych.* πάντη· πάντως, πανταχοῦ, πάντοθεν. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 619.

ΠΆΝΤΟΘΕΝ. Adverbium, significans: *undique, undequaque*, a πᾶς *omnis*. Luc. XIX, 43. συνέξουσί σε πάντοθεν obsidione te prement undequaque. Ioh. XVIII, 20. ὅπου πάντοθεν οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται quo convenire solent undique Iudaei. Sed lectio haec recepta merito suspecta est, et pro πάντοθεν, ex auctoritate codicum optimae notae, vel πάντοτε, vel, quod magis placet, πάντες reponendum erit. Hebr. IX, 4. περικεκαλυμμένην πάντοθεν (in nonnullis codicibus legitur πανταχόθεν) χρυσίῳ undique obtectam auro. Saepius non reperitur in N. T. Vide quoque *Demosthen.* p. 939. 25. ed. *Reiske*, et Alexandrinos 2 Sam. XXIV, 14. Ierem. XX, 9. XLVIII, 31. Adde Sirac. LI, 10. [illegible] πάντοθεν, et Hist. Susann. v. 22. *Hesych.* [illegible] πανταχόθεν, [illegible]

ΠΑΝΤΟΚΡΆΤΩΡ, ορος, ὁ, *omnipotens, in cuius potentia sunt omnia*, [illegible] *pendent*. Est nomen, soli Deo proprium, q. [illegible] ἔχων, seu ὁ τῶν πάντων κράτος ἔχων, [illegible] *habens*. Legitur in N. T. 2 Cor. VI, 18. λέγει κύριος

παντοκράτωρ haec promittit Deus omnipotens. Apoc. I, 8. IV, 8. κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ. ibid. XI, 17. XV, 3. XVI, 7. 14. XIX, 6. 15. XXI, 22. Saepius non reperitur in N. T. Alexandrini usi sunt hac voce pro שַׁדַּי *omnipotens*, Iob. V, 17. VIII, 5. (sed v. 3. vertitur ὁ τὰ πάντα ποιήσας) XI, 7. XV, 25. et pro צְבָאוֹת, a צָבָא *exercitus*, in formula יְהוָה צְבָאוֹת κύριος παντοκράτωρ, 2 Sam. V, 10. VII, 8. 26. 27. Micha IV, 4. Add. Sirac. XLII, 23. L, 16. 20. 2 Macc. I, 25. *Hesych.* παντοκράτωρ· ὁ θεὸς πάντων κρατῶν. Conf. *Steph. le Moyne* in Obss. ad Varia Sacra p. 119 seq. et *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II, p. 562. Hinc ortum est substantivum παντοκρατορία *omnipotentia, summa maiestas*, i. q. παναρχία, interprete *Suida* et *Phavorino*, quod, omissum in *Bielii* Thesauro, reperitur in editione Complutensi Sirac. XIX, 20. γνῶσις τῆς παντοκρατορίας αὐτοῦ cognitio maiestatis divinae.

ΠΑΝΤΟΤΕ. Adverbium, significans: 1) tempus continuum et idem est ac *semper*, q. κατὰ πᾶν τότε *per omne tunc*, h. e. *quovis tempore*, ex πᾶς *omnis* et τότε *tunc*. Matth. XXVI, 11. πάντοτε τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε semper pauperes habetis vobiscum, me vero non semper habebitis. Marc. XIV, 7. Luc. XV, 31. Ioh. VI, 34. πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον da nobis perpetuo panem istum. ibid. VII, 6. VIII, 29. XI, 42. XII, 8. etc. 2) significatione restrictiori: *saepe, frequenter, omni tempore opportuno*, i. q. πολλάκις. Luc. XVIII, 1. πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι quavis oblata occasione orandum esse. Rom. I, 10. 1 Cor. I, 4. εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν saepissime pro vobis Deo meo gratias ago. 2 Cor. IV, 10. Ioh. XVIII, 20. ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν τῇ συναγωγῇ καὶ τῷ ἱερῷ ego quam saepissime docui in synagoga et in templo. Coloss. I, 3. 1 Thess. I, 2. 2 Thess. I, 3. 11. Philem. v. 4. Eodem modo διαπαντὸς usurpatur Luc. XXIV, 53. et תָּמִיד Exod. XXVIII, 30. 1 Regg. X, 8.

ΠΑΝΤΩΣ, *omnino, prorsus, omnibus modis, utique, profecto, inprimis, maxime.* Est adverbium affirmantis et confirmantis, a πᾶς *omnis*. Luc. IV, 23. πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην utique obiicietis mihi proverbium illud. Cf. *Abresch.* ad *Aeschylum* p. 88. Act. XVIII, 21. δεῖ με πάντως τὴν ἑορτὴν τὴν ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς Ἱεροσόλυμα oportet omnino festum diem, qui instat, agere Hierosolymis. ibid. XXI, 22. πάντως δεῖ πλῆθος συνελθεῖν aliter fieri non potest, quam ut multitudo confluat. ibid. XXVIII, 4. πάντως φονεύς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος οὗτος profecto hic homo est homicida. Rom. III, 9. οὐ πάντως nequaquam, nullo modo, i. q. οὐδαμῶς. (*Theophr. de Caus. Plant.* VI, 25. κοινὸν γὰρ οὐ πάντως.) 1 Cor. V, 10. ἢ δι' ἡμᾶς πάντως λέγει an nostri caussa inprimis haec praece-

ptum datum est. ibid. v. 22. XVI, 10. Saepius non legitur in N. T. Vide etiam Tob. XIV, 11. 2 Macc. III, 13. *Hesych.* *πάντως· ἴσως, δυνάμει, ἀληθείᾳ, κυρίως.*

ΠΑΡΆ. Praepositio, quae, extra compositionem regens

I. *Genitivum*, significat:

1) *a, ab, ex*, ita, ut significet *caussam et originem* et iungatur cum verbis interrogandi, cognoscendi, petendi, accipiendi et omnibus denique, quae caussam et originem qualemcunque significant. In hac significatione respondet מ Hebraeorum. Thren. II, 9. Hos. VII, 4. Matth. II, 4. *ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν* quaesivit ab iis. ibid. v. 7. *ἠκρίβωσε παρ' αὐτῶν* ab illis percontatus est. ib. v. 16. Marc. VIII, 11. *ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ.* ibid. XII, 2. *ἵνα παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος.* Luc. VI, 34. *παρ' ὧν ἐλπίζετε ἀπολαβεῖν* e quibus recepturos speratis. Act. XXIV, 8. *παρ' οὗ δυνήσῃ αὐτὸς, ἀνακρίνας, περὶ πάντων τούτων ἐπιγνῶναι* ex quo poteris ipse, quaestione habita, cognoscere omnia. Matth. XXI, 42. *παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη* a Deo hoc effectum est. Marc. XIV, 43. *παρὰ τῶν ἀρχιερέων* missi a summis sacerdotibus. Luc. I, 45. *ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ κυρίου* nam promissa divina eventu suo non carebunt. ibid. II, 1. *ἐξῆλθε δόγμα παρὰ καίσαρος αὐγούστου.* ibid. VI, 19. *δύναμις παρ' αὐτοῦ ἐξήρχετο.* Ioh. I, 6. 14. 41. Act. XXII, 30. *τὸ τί κατηγορεῖται παρὰ τῶν ἰουδαίων* qua de caussa accusaretur a Iudaeis. *Eurip.* Phoen. v. 8. et 1603. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 20. III, 10. Conf. *Elsner.* Obss. Sacr. T. I, p. 117. 2) *apud, iuxta, circum*, i. q. *περί*, (cum quo etiam saepe permutatur in codd. ut docuit *Cotelerius* ad Thom. II. Monum. Eccles. Gr. p. 655. et Thom. III, p. 531 seq.) ita, ut non solum *praesentiam*, sed etiam *facultatem*, seu *possessionem et quamvis aliam coniunctionem* denotet. Sic v. c. *οἱ παρά τινος* dicuntur *omnes, quocunque modo cum aliquo coniuncti*, v. c. comites, legati, nuntii, propinqui, necessarii et familiares alicuius. Marc. III, 21. *οἱ παρ' αὐτοῦ*, s. *ὄντες*, qui apud ipsum erant, h. e. necessarii et familiares Iesu. Conf. 3 Esr. I, 15. 1 Macc. II, 15. 17. VII, 32. 41. XVI, 16. et quae attulit loca *Wetstenius N. T.* T. I. p. 565. *Τὰ παρά τινος* dicuntur *omnia, quae aliquis habet ac possidet, opes, facultates alicuius.* Marc. V, 26. *δαπανήσασα τὰ παρ' ἑαυτῆς πάντα*, sc. *ὑπάρχοντα χρήματα*, insumens omnes facultates suas, coll. Luc. VIII, 43. *προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον.* *Vulgatus* bene: *et erogaverat omnia sua.* Luc. X, 7. *ἐσθίοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν*, scil. *ὄντα*, edentes ac bibentes, quae apud ipsos adsunt, seu, quae suppetunt. Huc etiam vulgo refertur locus Phil. IV, 18. ubi tamen *τὰ παρ' ὑμῶν* rectius vertitur: a vobis missa. Magis huc pertinet locus Act. VII, 16. ubi verba, *παρὰ τῶν υἱῶν ἐμ-*

μὸρ

μόρ τῦ συχὲμ, ne contradicant locis Genef. XXIII, 16. 17. et L, 13. (ubi dicitur Ephron venditor fepulcri fuiffe, haud vero filii Hemoris id Abrahamo vendidiffe traduntur) vertenda funt: iuxta terram Hemoritarum, ad Sichemum nempe. Conf. *L. Bos*. de Ellipf. Gr. p. 242.

II. *Dativum* regens denotat:

1) *a, ab.* 2 Petr. II, 11. ὐ φέρυσι κατ' αὐτῶν παρὰ κυρίῳ βλάσφημον κρίσιν non ferunt contra eos a Deo fententiam criminatricem, h. e. non eos conviciis profcindunt, miffi quafi a Deo cum his mandatis, feu auctoritate, a Deo data et conceffa. *Pottius* ad h. l. παρὰ κυρίῳ vertere mavult: *coram Deo.* 2) *ad, apud, iuxta.* Matth. XXII, 25. ἦσαν παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοὶ apud nos extitere feptem fratres. ibid. XIX, 26. παρὰ ἀνθρώποις τῦτο ἀδύνατόν ἐςι, παρὰ δὲ Θεῷ πάντα δυνατά ἐςι apud (per) homines fieri hoc non poteft, fed apud (per) Deum fieri poffunt omnia. Luc. I, 30. εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ Deum tibi benignum habes. Act. IX, 43. ἔμεινε παρά τινι Σίμωνι divertit apud Simonem quendam. *Xenoph. Cyrop.* I, 3. 15. et 4. 18. 3) *coram*, ad imitationem hebraici מ, Num. XXXII, 22. Pf. XXXVIII, 10. Iob. XV, 11. 1 Cor. VII, 24. ἐν τύτῳ μενέτω παρὰ τῷ Θεῷ in hoc maneat coram Deo. Luc. II, 52. παρὰ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις coram Deo et hominibus. Rom. II, 11. ὐ γάρ ἐςι προσωποληψία παρὰ τῷ Θεῷ non eft coram Deo perfonarum refpectus. 1 Cor. III, 19. 4) *in*, cum ablativo. Matth. XXI, 25. διελογίζοντο παρ' ἑαυτοῖς ratiocinabantur in femet ipfis, feu, ita volvebant animo. Ioh. XIV, 23. μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν ut in eo maneamus. Rom. XI, 25. ἵνα μὴ ἦτε παρ' ἑαυτοῖς φρόνιμοι. ibid. XII, 16. μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς ne opinione fapientiae arrogantes fitis. Conf. Prov. III, 7. אַל־תְּהִי חָכָם בְּעֵינֶיךָ. 5) *inter*. Apoc. II, 13. ὃς ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν qui inter vos occifus eft. 6) *fi fpectes, ratione habita, in Rückficht.* 2 Petr. III, 8. μία ἡμέρα παρὰ κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη, καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία unus dies, fi Deum fpectes, ad mille annos extendi poteft et vice verfa mille anni ad unum diem revocari poffunt. 7) παρ' ἑαυτῷ *in domo fua.* 1 Cor. XVI, 2. κατὰ μίαν σαββάτων ἕκαςος ὑμῶν παρ' ἑαυτῷ τιθέτω fingulis diebus dominicis quisque de fuis aliquid facultatibus in domo fua feponat. Vide *Hemfterhufium* ad *Ariftoph.* Plutum v. 424.

III. *Accufativum* regens, denotat:

1) *ad.* Matth. XV, 30. καὶ ἔρριψαν αὐτὰς παρὰ τὰς πόδας τῦ Ἰησῦ et collocarunt illos ad pedes Iefu. Marc. II, 13. ἐξῆλθε πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν. Act. XVI, 13. Ita מ hebraicum quoque ufurpatur 2 Sam. VI, 2. Pf. LXVIII, 30. *Aefchin. Socr.* Dial. I, 1. III, 3. 2) *apud, iuxta, prope*, i. q. ἐγγὺς, ut

ut ab *Hesychio* exponitur. Conf. *Muncker.* ad *Antonin. Liberal.* Metam. c. 23. p. 195. Matth. IV, 18. περιπατῶν παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς γαλιλαίας iter faciens iuxta mare Galilaeae. ib. XIII, 1. ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν, et v. 4. παρὰ τὴν ὁδὸν iuxta viam. Luc. V, 1. ἑστὼς παρὰ τὴν λίμνην γεννησαρέτ. Hebr. XI, 12. ἡ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης, etc. Eodem modo מ apud Hebraeos usurpatur Exod. XXXIII, 6. Ps. XXXI, 12. Vide etiam *Eurip.* Phoen. v. 101. *Xenoph.* de Rep. Athen. II, 13. de Rep. Laced. XI, 8 et 10. 3) *contra, aliter ac.* Act. XVIII, 13. παρὰ τὸν νόμον contra legem Mosaicam. Rom. I, 26. παρὰ φύσιν contra naturae leges. ibid. XI, 24. XVI, 17. παρὰ τὴν διδαχὴν, ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε contra doctrinam, vobis traditam. Galat. I, 8. Hebr. XI, 11. παρὰ καιρὸν ἡλικίας. Nec alio sensu מ legitur Devt. XXXIII, 7. Ierem. III, 20. Ps. XLIII, 1. Vide etiam *Xenoph.* de Mag. Equit. VI, 6. et *Aelian. V. H.* XIV, 15. *Plutarch.* de vitios. pud. p. 534. E. 4) *infra.* Hebr. II, 7. 9. ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους angelis eum paululum inferiorem reddidisti. Sic quoque מ legitur Ps. VIII, 6. Iob. XI, 6. 5) *plus quam, magis quam, prae quam,* i. q. ὑπὲρ, et uti מן Hebraeorum exprimit comparativum. Luc. XIII, 2. ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς γαλιλαίους peccatores graviores, quam omnes Galilaei. ib. v. 4. III, 13. μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον non plus quam legibus constitutum et sancitum est. Rom. I, 25. παρὰ τὸν κτίσαντα longe magis quam creatorem. ibid. XIV, 5. ὃς μὲν κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν alius alium diem alteri praefert. Hebr. I, 4. 9. παρὰ τοὺς μετόχους σου magis quam socii tui. ib. III, 3. XII, 24. Sic *praeter* apud Latinos usurpatur, v. c. apud *Plautum* Amphitr. II, 10. „quem ego amo praeter omnes." *Hesych.* παρὰ πάντας· ὑπὲρ πάντας. Vid. de hoc usu huius praepositionis *L. Bos.* apud *Albertum* ad Glossar. Gr. N. T. p. 167. et *Noldii* Concordant. Particul. Hebr. pag. 466. 6) *praeter.* 1 Cor. III, 11. Aliud fundamentum nemo potest ponere παρὰ τὸν κείμενον praeter id, quod iactum est. 2 Cor. XI, 24. τεσσαράκοντα παρὰ μίαν quadraginta praeter unam, seu excepta una. Sic quoque מ in V. T. reperitur Num. XV, 24. 2 Sam. XIII, 16. et παρὰ apud *Aeschin. Socr.* Dial. III, 10. *Aelian. V. H.* IX, 21. XIV, 7. 7) ut מ Hebraeorum (Devt. VII, 7. Cant. III, 8. Prov. XX, 4.) *propter.* 1 Cor. XII, 15. 16. οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; num propterea non est pars corporis? *Aeschin. Socr.* Dial. III, 4. παρὰ τὴν ἀνεπιστασίαν ob inconsiderantiam; ubi vide notas Cel. *Fischeri.* *Xenoph.* de Magistro Equit. I, 5. παρὰ τοῦτο propterea. Alex. Thren. I, 4. ὁδοὶ Σιὼν πενθοῦσι παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἐρχομένους ἐν ἑορτῇ. 8) *ultra.* Hebr. XI, 11. παρὰ καιρὸν ἡλικίας iam aetate provecta. Ita מ quoque Ios. XIX, 47. Iudd. VII, 3. 1 Sam. XIV, 1. 9) interdum quoque omitti

omitti solet, v. c. Act. I, 4. ἣν ἠκούσατέ μου, pro παρ' ἐμοῦ, quam audivistis a me.

ΠΑΡΑΒΑΊΝΩ, fut. παραβήσομαι, aor. 2. παρέβην, 1) proprie: *transgredior, transeo, discedo, de loco in locum abeo*; ex παρὰ et βαίνω *eo*. In hac significatione frequenter in exteris Scriptoribus reperitur, ut docuit *Alberti* ad Matth. XV, 3. et p. 503. et κατ' ἐξοχὴν de curribus, orbitam transeuntibus, et de aratoribus usurpatur, qui non rectos sulcos in arando ducunt, quod *praevaricari* Latini dicunt. 2) metaphorice: *stationem desero, functionem neglego*. Sic legitur in N. T. Act. I, 25. de munere apostolico, ἐξ ἧς παρέβη Ἰούδας ex quo decessit Iudas, seu, a qua functione, sibi demandata, discessit Iudas. 3) si de legibus, praeceptis, iureiurando etc. usurpatur: *neglego, violo, aberro, praevaricor, migro legem*. Sic legitur in N. T. Matth. XV, 2. διατί οἱ μαθηταί σου παραβαίνουσι τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων; quare discipuli tui neglegunt traditam a maioribus consuetudinem? ibid. v. 3. διατί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ; sed cur vos violatis praecepta divina? 2 Ioh. v. 9. πᾶς ὁ παραβαίνων — καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ χριστοῦ. Saepius in N. T. non legitur. Alex. Num. XIV, 41. ἱνατί ὑμεῖς παραβαίνετε τὸ ῥῆμα τοῦ Θεοῦ; Ios. VII, 11. παρέβη τὴν διαθήκην μου. Ies. XXIV, 5. τὸν νόμον παρέβησαν. Etiam apud exteros graecos Scriptores formulae παραβαίνειν νόμον, (v. c. apud *Lysiam* Orat. I. pro caede Eratosthenis p. 13. *Cicero* ad Attic. Lib. V, Ep. 21. „Iulia lege transita.“) τὰ νόμιμα, (*Thucyd.* IV, c. 97.) τὰ πάτρια, (*Thucyd.* III, c. 61.) τὰ προσταττόμενα, (*Xenoph.* de Rep. Laced. V, 2.) τὰς ἐντολὰς, (*Arrian.* Diss. Epictet. III, 5. et IV, c. 3.) συνθήκας, (*Aelian. V. H.* X, 2.) et ὅρκον (*Aristaenet.* Lib. II, Ep. 9. 1 Macc. VII, 18.) frequentes sunt. Vide *Schwarz.* Comment. Crit. Gr. Ling. p. 1027. et *Wetstenii N. T.* T. I. pag. 420. *Phavorinus:* παραβαίνειν τοὺς νόμους καὶ τὰς σπονδὰς, καὶ τὰ συντεθειμένα, ὡς Ξενοφῶν.

ΠΑΡΑΒΆΛΛΩ, fut. αλῶ, aor. 2. παρέβαλον, 1) proprie: *adiicio, obiicio, traiicio, trado, exhibeo; applico*, ex παρὰ et βάλλω *iacio*. *Xenoph.* de *venat.* XI, 2. Alex. Ruth. II, 16. παραβαλόντες παραβαλεῖτε αὐτῇ ἐκ τῶν βεβουνισμένων proiicientes proiicite illi e manipulis, sc. spicas. Hinc 2) *appello navem in portum, traiicio*, etiam simpliciter: *accedo, iter facio, proficiscor:* Act. XX, 15. τῇ δὲ ἑτέρᾳ (scil. ἡμέρᾳ) παρεβάλομεν εἰς Σάμον postridie autem appulimus ad Samum. *Aristoph.* Ran. v. 128. ubi Schol. παράβαλε ἀντὶ τοῦ ὅρμισον τῇ γῇ τὴν ναῦν. *Diodor. Sic.* I, c. 12. εἰς αἴγυπτον παραβαλόντα. *Polyb.* Hist. XII, 3. παραβεβληκέναι πλεονάκις εἰς τὴν τῶν Λοκρῶν πόλιν. Confer *Raphelii*

pkelii Obff. Polyb. p. 383. et *Wetfenii N. T.* T. II. p. 593. 3) *confero, comparo, affimilo, utor parabola.* Sic legitur in N. T. Marc. IV, 30. ἢ ἐν ποίᾳ παραβολῇ παραβάλωμεν αὐτήν; aut quanam parabola de ea utar? coll. Luc. XIII, 18. καὶ τίνι ὁμοιώσω αὐτήν; *Xenoph.* Mem. II, 4. 5. καί τοι πρὸς ποῖον κτῆμα τῶν ἄλλων παραβαλλόμενος φίλος ἀγαθὸς κ. τ. λ. ibid. IV, 8. 11. παραβάλλων τὸ ἄλλο ἦθος πρὸς ταῦτα. *Aefchin. Socr.* Dial. II, §. 39. *Thom. M.* παραβάλλω· τὸ πλησιάζω, τὸ ἔρχομαι καὶ τὸ παρεξετάζω, ὃ καὶ παραθεωρῶ, παρὰ Λιβανίῳ εὕρηται κ. τ. λ. ubi vide interpretes. Saepius non legitur in N. T.

ΠΑΡΑ'ΒΑΣΙΣ, εως, attice εως, ἡ, 1) proprie; *tranfitus,* feu motus localis, connotato termino a quo, unde fit; a παραβαίνω *tranfeo, tranfgredior. Plutarch.* T. VI. p. 466. ed. *Reiske* παράβασις ὅρων. Sed ita in N. T. non legitur. 2) *violatio, neglegentia legis, praevaricatio, peccatum, delictum.* Sic legitur in N. T. Rom. II, 23. διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου violatione legum Mofaicarum. ibid. IV, 15. οὗ γὰρ οὐκ ἔστι νόμος, οὐδὲ παράβασις ubi enim nulla lex lata eft, ibi etiam nulla culpa, feu delictum nullum cogitari poteft, quod imputetur. ibid. V, 14. ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως ἀδάμ eodem modo, quo Adamus peccavit. Galat. III, 19. τῶν παραβάσεων χάριν ἐτέθη vitiofitatis Iudaeorum coercendae caufa lata eft lex Mofaica. 1 Tim. II, 14. ἐν παραβάσει γέγονε tranfgreffa eft (coniux Adami) nempe praeceptum Dei de non comedendo fructu arboris vetitae. Hebr. II, 2. παράβασις καὶ παρακοή. ibid. IX, 15. τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων. Saepius non reperitur in N. T. Alex. Pf. CI, 3. ποιοῦντας παραβάσεις ἐμίσησα. Sapient. XIV, 31. δίκη ἀεὶ ἐπεξέρχεται τὴν τῶν ἀδίκων παράβασιν. 2 Macc. XV, 10. *Porphyr.* de Abftinent. II, extr. ἡ τοῦ νόμου παράβασις. *Plutarch.* T. VI. p. 785. ed. *Reiske.*

ΠΑΡΑΒΑ'ΤΗΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *is, qui tranfit,* aut *exorbitat a via, quam calcare tenebatur,* a παραβαίνω, quod vide. 2) metaphorice: *violator legis, impius, fceleftus, praevaricator.* Sic legitur in N. T. Rom. II, 25. 27. παραβάτης νόμου qui violat praecepta legis Mofaicae. Galat. II, 18. παραβάτην ἐμαυτὸν συνίστημι ipfe me reum confiterer impietatis erga Deum. Iacob. II, 9 et 11. ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς παραβάται. Saepius non legitur in N. T. *Symmach.* Pf. XVI, 4. ὁδοὶ παραβάτου facta et inftituta impiorum. Idem Ezech. XVIII, 10. παραβάτης habet, ubi in *Aquilae* verfione eft ἁμαρτωλὸς et apud Alex. λοιμός.

ΠΑΡΑΒΙΑ'ΖΟΜΑΙ, fut. άσομαι, 1) proprie: *adigo, vi compello et detorqueo, invitum et reluctantem cogo,* ex παρὰ et βιάζω, feu βιάζομαι, *vim affero, vi adigo, cogo,* hocque

a βία

a *βία vis*. Ita passim adhibetur a profanis, v. c. *Polyb.* XXII, 10, 7. *παραβιάζεσθαι τὸν χάρακα τῶν πολεμίων.* 2) *precibus multis et instantibus adhibitis urgeo, verbis gravibus et ad persuadendum accommodatis adduco aliquem ad aliquid, amice adigo.* Sic bis tantum legitur in N. T. Luc. XXIV, 29. *καὶ παρεβιάσαντο αὐτὸν* et amice adegerunt ipsum. Act. XVI, 15. *καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶς* et vincebat nos precibus. De precibus et persuasionibus, quibus aliquis cogitur et impellitur, *παραβιάζεσθαι* etiam adhibetur apud Alexandrinos, v. c. 1 Sam. XXVIII, 23. *παρεβιάζοντο αὐτὸν οἱ παῖδες αὐτοῦ*, ubi in hebraico legitur verbum פָּרַץ *coegit, ursit, institit.* Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 435. Eodem sensu usurpatur verbum simplex *βιάζεσθαι* ab Alexandrinis Genes. XXXIII, 12. Iudd. XIII, 15. 16. *Eurip.* Alcest. v. 1116. et *Aelian.* V. H. III, 17. ubi videndus *Perizonius.* (Conf. *Pollucis* Onom. IV, c. 3. s. 25.) *καταβιάζεσθαι* in versione Alexandrina Genes. XIX, 3. et 2 Sam. XIII, 25. *ἐκβιάζεσθαι* apud *Aelian.* V. H. I, c. 13. et *ἀναγκάζειν* Luc. XIV, 23. Vide supra *ἀναγκάζω* et *cogo* in *Gesneri* Thesauro Ling. Lat.

ΠΑΡΑΒΟΛΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie et generatim: *comparatio et collatio unius rei cum altera ob similitudinem, vel dissimilitudinem quandam*, a *παραβάλλειν conferre, comparare, duas diversas res simul collocare.* Conf. *Aelian.* V. H. VII, 2. XII, 14. In hac significatione *παραβολή*, ut *παραβάλλειν*, fere construitur cum praepositione *πρὸς*, v. c. apud *Aelian.* V. H. III, c. 33. *παραβολῇ τῇ πρὸς Φιλοσοφίαν* comparatione cum philosophia instituta. Adde *Polyb.* I, 2, 12. Hinc in N. T. libris 2) denotat *parabolam*, h. e. *illustrationem alicuius rei e vita communi et analogia, fabulam fictam, sed a rebus obviis sumtam, narrationem, ad alios edocendos et persuadendos aptam, et cuius ad aliam rem fit accommodatio, aut saltem innuitur. Aristoteles* in Rhet. Lib. II, c. 20. et *Quinctil.* Institt. Orat. Lib. V, c. 11. et alii rhetores antiqui distinxerunt quidem *παραβολὴν* a *μύθῳ* et *αἴνῳ*, seu fabula, et latius pro quovis similitudinis et comparationis exemplo acceperunt; sed exempla, mox afferenda, satis docent, *παραβολὴν* in N. T. libris ad imitationem hebraici מָשָׁל (Ezech. XVII, 2. XXIV, 3.) etiam apologum, seu fabulam significare. Conf. *Glassii* Philol. Sacr. p. 1305. ed. *Dathii* et *Vorstii* Philol. Sacr. p. 136. ed. *Fischeri*, ubi etiam de usu parabolarum apud veteres uberius expositum est. Matth. XIII, 3. *καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς* et multum eos edocuit per parabolas. ibid. v. 13. 24. *ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων· ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείροντι* aliam hanc simili-

similitudinem iis proposuit; i. e. ita se res habet doctrinae christianae, tanquam si quis semen spargeret etc. ibid. v. 33 — 36. *Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν* explica nobis hanc parabolam. ib. v. 53. XXI, 33. 45. XXII, 1. coll. v. 2. XXIV, 32. *ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολὴν* accipite iam illustrationem huius rei, ab hac ficu desumtam. Marc. III, 23. IV, 2. 15. 30. 33. 34. XII, 1. 12. *ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν εἶπε* de se hanc fabulam narratam esse. ibid. XIII, 28. Luc. V, 36. VI, 39. VIII, 4. 9. 10, 11. XII, 16. 41. XIII, 6. XV, 3. XVIII, 1. 9. XIX, 11. XX, 9. 19. XXI, 29. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 398. 3) interdum *quodvis scite, sententiose et graviter dictum, sermonem obscurum et aenigmaticum, sive vere sit, sive auditoribus tantum videatur, praeceptum morale*, ad imitationem hebraici משל Prov. I, 1. significat. Matth. XV, 15. *Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην* explica nobis hanc prolatam sententiam obscuram. Marc. VII, 17. *ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τῆς παραβολῆς* interrogabant eum discipuli eius de sensu huius dicti obscuri: ubi *Theophylactus παραβολὴν* bene per *σκοτεινὸν λόγον* explicavit. ib. IV, 10. Luc. XIV, 7. *ἔλεγε δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολὴν* commendavit conviviis haec praecepta vitae. 4) *adagium, proverbium, sententia pervulgata.* Luc. IV, 23. *πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην· ἰατρὲ, θεράπευσον σεαυτὸν* ubique obiicietis mihi proverbium illud: Medice, tibi ipsi medelam affer. 1 Sam. X, 12. Hinc est לְמָשָׁל illud proverbium: an etiam Saulus inter prophetas? ib. XXIV, 14. Sic etiam Arabibus مثل significat *proverbium* et מתלא de *adagio* usurpatur in *Vaiikra rabba.* 5) *ipsa explicatio alicuius similitudinis, fabulae et sententiae obscurae.* Matth. XIII, 18. *ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ σπείροντος* audiatis igitur ipsam explicationem parabolae, de satore propositae, coll. Luc. VIII, 11. *ἔστι δὲ αὕτη ἡ παραβολὴ* parabola autem, a me proposita, hunc sensum habet. Marc. IV, 13. *οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν ταύτην* num ignoratis sensum huius parabolae, admodum facilis intellectu? *πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνώσεσθε*; qua ratione sensum reliquarum parabolarum, intellectu difficiliorum, percipietis? 6) *typus, exemplar, figura et effigies alicuius rei.* Hebr. IX, 9. *παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα* nam oeconomia Mosaica repraesentabat tantum haec nostra tempora, i. q. *ὑπόδειγμα καὶ σκιὰ*, cap. VIII, 5. *Theophyl.* ad h. l. *τύπος καὶ σκιαγραφία. Hesych. παραβολή — πραγμάτων ὁμοίωσις.* Conf. *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II, p. 567. 7) *discrimen, praesentissimum vitae periculum*, a *παραβάλλεσθαι*, quod interdum est *periculo se obiicere et exponere*, (*Polyb.* Hist. Lib.

Lib. IV, c. 57. *Xenoph.* Cyrop. II, 3. 5. 2 Macc. XIV, 38.) et inprimis de *eo* usurpatur, *qui, audax et temerarius, periculo se obiicit*, unde παράβολος *audax, temerarius, periclitator* (*Hesych.* ῥιψοκίνδυνος· παράβολος, τολμηρὸς, ἐπικίνδυνος) et παράβολα sunt *maxime periculosa.* Vide *Plinium* Lib. IX, Ep. 26. *Suid.* παραβαλλόμενος· ἀντὶ τῦ ὑδαῦς ἐπερχόμενος. Idem: παραβάλλεσθαι· πρὸς κίνδυνον ῥίπτειν ἑαυτόν. *Hesych.* παραβαλλόμενος· ἐναποκινδυνεύων, ὃ ἐςι παράβολος μαχόμενος. Cf. *Budaei* Comment. Ling. Gr. p. 625. Hinc lucem foeneratur locus Hebr. XI, 19. ubi Abrahamus filium suum vivum recepisse dicitur ἐν παραβολῇ, h. e. in ipso praesentissimo vitae periculo, seu, quod eodem redit, praeter omnem spem et exspectationem. (Conf. *Plutarch.* in *Lucull.* cap. 13. ed. *Reiske*, ubi ἀνελπίςως et παραβόλως coniunguntur.) Conf. *Parerga sacra* p. 1 seq. et *Krebsii* Obss. Flav. p. 384 seq. ubi recte refutatur eorum sententia, qui ἐν παραβολῇ vertunt: ut esset Isaacus typus Christi. *Hesych.* ἐκ παραβολῆς· ἐκ παρακινδυνεύματος. Saepius non legitur in N. T. — *Suid.* παραβολή· λόγος αἰνιγματώδης καὶ κεκρυμμένος, πρὸς ὠφέλειαν φέρων. (Conf. *Theodoret.* ad Ps. LXXVII, 2.) Idem: παραβολή· διήγημα. (2 Paral. VII, 20.) Ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ ςόμα μυ. (Ps. LXXVII, 2.) ἀντὶ τῦ, ἐν διηγήσει ἀρχαίων λόγων. καὶ ἡ ὁμοίωσις, καὶ τὸ λάλημα, καὶ ὑπόδειγμα. Ἔθυ ἡμᾶς εἰς παραβολὴν ἐν τοῖς ἔθνεσι. *Etym. M.* παραβολή· αἰνιγματώδης λόγος, ὃ πολλοὶ λέγυσι ζήτημα, ἐμφαίνων μέν τι, ἐκ αὐτόθεν δὲ πάντως, δῆλον ἂν ἀπὸ τῶν ῥημάτων, ἀλλ' ἔχον ἐντὸς διάνοιαν κεκρυμμένην, ὡς ὁ Σαμψῶν ἔλεγεν, (Iudd. XIV, 14.) ἐξῆλθεν ἀπὸ ςόματος πικρῦ γλυκύ. καὶ Σαλομῶν (Prov. I, 6.) τότε νοήσεις παραβολὴν καὶ σκοτεινὸν λόγον. — παραβολὴ καὶ ὁμοίωσις. Ἄλλην γὰρ παραβολήν φησι, (Matth. XIII, 24.) παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων· ὁμοία ἐςὶν (ὡμοιώθη lege) ἡ βασιλεία τῶν ὐρανῶν σπείροντι. Adde Schol. *Homeri* ad Iliad. β', v. 144.

ΠΑΡΑΒΟΥΛΕΥΟΜΑΙ, fut. εύσομαι, *perperam, male consulo, rei rationem non habeo*, i. q. κακῶς βυλεύομαι apud *Lysiam*, ex παρὰ (quod in compositis fere in deteriorem partem usurpatur et *perperam, male* significat, ut vel composita παρορᾷν *male videre*, παραθεωρεῖν *obiter observare*, παρακύειν *negligenter audire*, (*Polyb.* Hist. II, 8.) παραλογίζεσθαι et alia quemque docere possunt) et βυλεύω *delibero.* Sic semel legitur in N. T. Philipp. II, 30. παραβυλευσάμενος τῇ ψυχῇ perperam consulens vitae suae, h. e. non veritus adire vitae discrimen. Pertinere huc videtur glossa *Hesychii* et *Phavorini*: παραβυλευσάμενος· εἰς θάνατον ἑαυτὸν ἐκδύς. Displicuit haec vox *Salmasio*, *Scaligero*, *L. Cappello*, *Casaubono*, *Grotio*, *Alber-*

Albertio et aliis, qui pro verbo παραβυλευσάμενος, Graecis plane inaudito, ingeniis suis magis indulgentes, quam codicum auctoritate nixi, posuerunt παραβολευσάμενος, quod verbum apud Graecos de *iis* usurpatur, *qui omnia periclitantur, praesentissimis se exponunt periculis et vitam suam profundunt, Polyb.* I, 20. *Diod. Sic.* XX, 7. et speciatim de *iis* dicitur, *qui in morbis contagiosis cum vitae periculo aegrotis adsunt.* Cf. *Wolfii* Curas Crit. et Philol. in N. T. T. III. p. 231 seq. Ei. *Casaub.* p. 83. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 273.

ΠΑΡΑΓΓΕΛΙ´Α, ας, ἡ, 1) proprie: *denunciatio, qua aliquid alteri notificatur,* a praet. med. παρήγγειλα, verbi παραγγέλλω, *denuncio, notum facio aliquid alteri.* 2) *praeceptum, mandatum, quo aliquid alteri agendum, vel omittendum denunciatur, interdictum.* Sic legitur in N. T. Act. V, 28. ὐ παραγγελίᾳ παρηγγείλαμεν ὑμῖν; nonne interdictione interdiximus vobis? h. e. nonne graviter vobis interdiximus? ibid. XVI, 24. παραγγελίαν τοιαύτην εἰληφὼς postquam mandatum tale accepit. 1 Thess. IV, 2. οἴδατε γὰρ, τίνας παραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τῦ κυρίυ ἰησῦ. 1 Tim. I, 5. τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας summa vero omnium praeceptorum doctrinae christianae. ibid. v. 18. *Xenoph. Hist. Gr.* II, 1, 3. Saepius non legitur in N. T.

ΠΑΡΑΓΓΕ´ΛΛΩ, fut. ελῶ, aor. 1. ειλα, 1) proprie: *denuncio, notum facio aliquid alteri, rumorem spargo,* ex παρὰ et ἀγγέλλω *nuncio.* *Herodian.* I, 5. 3. παρηγγέλθη τε δὴ πᾶσιν, ἐλθεῖν εἰς τὸ εἰωθὸς πεδίον αὐτῦς ὑποδέχεσθαι. Vide ad h. l. *Irmisch.* p. 865. *Xenoph.* Hist. Gr. II, 1. 3. Conf. Alex. 1 Sam. XV, 4. XXIII, 8. 2) *praecipio, mando, iubeo, graviter aliquem moneo et obtestor, interdico.* Matth. X, 5. παραγγείλας αὐτοῖς his mandatis. Marc. VI, 8. καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς ἵνα μηδὲν κ. τ. λ. et interdixit iis ne quid etc. ibid. VIII, 6. Luc. V, 14. καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν iniunxit autem illi, ut neminem de hac re certiorem redderet. ibid. VIII, 29. 56. IX, 21. Act. I, 4. V, 28. ὐ παραγγελίᾳ παρηγγείλαμεν ὑμῖν; nonne gravissime vobis interdiximus? Act. XVI, 23. παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι mandantes praefecto carceris. 1 Tim. VI, 13. παραγγέλλω σοι ἐνώπιον τῦ θεῦ per Deum te obtestor. *Xenoph.* Anab. I, 8. 11. εἴ τι παραγγέλλοι; an iuberet aliquid? Idem Hist. Gr. II, 4. 5. IV, 6. 10. De imperio et iussu magistratuum et imperatorum usus est hac voce *Lysias* Orat. XI. c. 5. *Theophr.* Char. Mor. c. 13. Conf. etiam *Thom. M.* Eclog. sub ἐπαγγέλλω p. 329. ed. *Bernard.* 3) interdum per ellipsin reticetur, v. c. Matth. XVI, 11. ubi post τὸ εἶπον subintellego participium παραγγείλας, *quum praecepi,* vel aliud quoddam eiusdem significationis.

ΠΑΡΑΓΊΝΟΜΑΙ, vel ΠΑΡΑΓΊΓΝΟΜΑΙ, fut. παραγενήσομαι, adſum, advenio, accedo, venio, prodeo, progredior, etiam redeo, revertor, ex παρὰ, quod in compoſitione interdum acceſſionem denotat, ut in παρακομίζειν advehere, παρέρχεσθαι accedere, et γίνομαι ſum, fio. Conſtruitur interveniente praepoſitione πρὸς, vel εἰς, quandoque etiam abſolute ponitur. In notione adveniendi, veniendi et accedendi legitur Matth. II, 1. μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα magi ab oriente venerunt Hieroſolymam. ibid. III, 13. Luc. VII, 4. οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ib. VIII, 19. παρεγένοντο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ. Ioh. VIII, 2. Act. IX, 26. etc. *Apollodor.* III. c. 14. §. 5. *Polyb.* IV, c. 6. — De *prodeuntibus et progredientibus* uſurpatur Matth. III, 1. ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς temporibus autem illis prodiit Iohannes baptiſta. — Significationem autem *revertendi et redeundi* habet Luc. XIV, 11. καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ἀπήγγειλε τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα et reverſus ſervus ille annunciavit Domino ſuo iſta. In verſione Alexandrina reſpondet hebraico שׁוּב *redire, reverti.* Num. XIV, 36. Ioſ. XVIII, 8. — Vſurpatur quoque hoc verbum de Chriſti natalibus Hebr. IX, 11. χριστὸς δὲ παραγενόμενος. — Interdum quoque ex uſu linguae hebraicae ſuperfluum eſt, v. c. Act. V, 21. XXIII, 16. παραγενόμενος καὶ εἰσελθών. ibid. XXIV, 24. Si παραγίνεσθαι cum ἐπὶ conſtruitur, *invadendi* et *aggrediendi* notionem habet, v. c. Luc. XXII, 52. εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς παραγενομένους ἐπ᾽ αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγοὺς τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσβυτέρους deinde Ieſus dixit ad eos, qui ſe aggreſſi fuerant, miſſos a pontificibus, antiſtitibus templi et ſenioribus, coll. v. 48. et Matth. XXVI, 47. Marc. XIV, 43. *Thucyd.* II. c. 95. ναυσί τε καὶ στρατιᾷ ὡς πλείστῃ ἐπὶ τοὺς Χαλκιδέας παραγενέσθαι.

ΠΑΡΆΓΩ, fut. άξω, aor. 2. παρῆγον, 1) proprie tranſitive: *circumduco, transduco, traduco*, etiam *produco*, ex παρὰ et ἄγω *duco.* *Xenoph.* Hiſt. Gr. III. c. 1. §. 8. παρήγαγε τὸ στράτευμα διὰ τῆς Φιλίας χώρας. ibid. VII. c. 5. §. 22. Idem de Mag. Equit. IV, 9. et V, 6. *Demoſthen.* p. 805. 14. ed. *Reiske*: παραγαγὼν (*producens reum*) εἰς τὸ δικαστήριον. 3 Eſr. V, 78. εἰς τὸ παράγειν αὐτοὺς ἐκ τοῦ Λιβάνου ξύλα. 2) intranſitive, ita, ut ſubintellegendum videatur ἐμαυτὸν, *praetereo, praetergredior, tranſeo.* Sic legitur in N. T. Matth. XX, 30. ἀκούσαντες, ὅτι Ἰησοῦς παράγει ut cognoverunt, Ieſum praeterire, coll. Luc. XVIII, 36. ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ, ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται. Marc. XV, 21. καὶ ἀγγαρεύουσι παράγοντά τινα Σίμωνα Κυρηναῖον. Reſpondet in verſione Alex. hebraico עָבַר *tranſiit, praeteriit.* Pſ. CXXIX, 8. 2) *diſcedo, abeo, digredior.* Matth. IX, 9. καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν illinc

digreſ-

digressus Iesus. Ibid. v. 27. *καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ* et illinc discedentem Iesum. Marc. II, 14. Ioh. VIII, 59. *καὶ παρῆγεν οὕτως* et ita evasit. Eodem modo עָבַר quoque usurpatur in V. T. quod Alexandrini mox per *παράγειν*, 1 Sam. XVI, 9. 10. mox vero per *ἀπέρχεσθαι* reddiderunt, v. c. Ios. X, 29. 31. 4) *ulterius progredior et proficiscor, continuo iter meum*, i. q. *προάγω*. Ioh. IX, 1. *καὶ παράγων* et ulterius progressus. 5) metaphorice: *evanesco, desino, mutor, pereo, intereo*. 1 Cor. VII, 31. *παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου* praesens enim rerum status plane mutabitur. Eandem significationem habet quoque medium *παράγεσθαι*. 1 Ioh. II, 8. *ὅτι ἡ σκοτία παράγεται*, (coll. Rom. XIII, 12.) et v. 17. *ὁ κόσμος παράγεται*, ubi pro *παράγεται* *H. Stephanus* male legi vult *παράγει*. Ps. CXLIII, 5. Saepius non legitur in N. T. — *Hesych.* *παράγει· παρέρχεται, παραπέμπεται, φυλάσσεται, εὐπορεύεται.*

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΊΖΩ, fut. *ίσω*, 1) proprie et generatim: *exempli loco aliquid propono, aliquem, vel aliquid exemplum facio*, ex *παρὰ* et *δειγματίζω* *specimen exhibeo, aliquid monstro et in publicum produco*, hocque a *δεῖγμα*, quod, teste *Harpocratione*, proprie est *specimen rerum venalium, quod emtoribus monstrari, proponi et circumferri solet*, (Vide supra T. I. p. 489.) unde *παράδειγμα* (a *παραδείκνυμι* *iuxta ostendo, invicem confero*) est *exemplum, exemplar*. Cf. *Bielii* Thesaur. Philol. P. III. p. 18. Sic legitur apud Alexandrinos Ezech. XXVIII, 17. *ἔδωκά σε παραδειγματισθῆναι*, pro לִרְאֲוָה בָךְ נְתַתִּיךָ exposui te, ut omnes te aspiciant. Adde Ierem. XIII, 22. *Hesych.* *παραδειγματίσαι· φανερῶσαι.* Iam, quia *παρὰ* in compositis, ut supra demonstratum est, fere in deteriorem partem usurpatur, et *δεῖγμα* quoque interdum *exemplum, aliis ad deterrendum propositum*, significat, *παραδειγματίζειν* 2) etiam notat: *publicare ad exemplum alienum* (*Polyb.* Exc. Legat. c. 88.) et speciatim *publicae aliquem ignominiae exponere, puniendo infamare et exemplo aliis facere, infamiam alicui inurere, ludibrio exponere, ignominia notare*, quasi exemplum in aliquem edere et statuere, et *παράδειγμα τις* dicitur, *qui punitur poenisque, quae ab eo sumuntur, publice infamatur*. Cf. Alex. Nah. III, 6. Ierem. VIII, 2. Sic bis tantum legitur in N. T. Matth. I, 19. ubi Iosephus dicitur voluisse clam abdicare Mariam virginem, sibi desponsatam, *μὴ θέλων αὐτὴν παραδειγματίσαι* quum nollet eam publicae ignominiae, vel publico supplicio exponere. *Vulgatus* bene reddidit: *traducere*. Nam sontes, antequam suppliciis afficerentur, duci per plateas et vicos solebant exempli et ignominiae causa. Huc etiam pertinet glossa Cod. Coislin. XXIV. apud *Alberti* Gloss. Gr. N. T. p. 200. *παραδειγματίσαι· ἀνεπίγραφον, καταισχῦναι,*

ἢ κιν-

ἢ κινδυνεῦσαι· ἐπὶ κακῷ φανερῶσαι καὶ παραδοῦναι εἰς θάνατον ὡς μοιχαλίδα. Conf. *Heinsii* Exercitt. ad Matth. l. l. *I. H. a Seelen* Meditatt. Exeg. P. I, p. 185. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 234. et *Deyling.* Obss. Sacr. P. IV, p. 611 seq. *Polyb.* Hist. II, c. 60. περιαγόμενον εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ μετὰ τιμωρίας παραδειγματιζόμενον οὕτως ἐκλιπεῖν τοῦ ζῆν. Sic etiam non solum παραδειγματισμὸς (apud *Polybium* VI, 36. et XV. 20.) invenitur, sed etiam *exemplum* apud Latinos usurpatur de *poenis gravissimis et maxime ignominiosis, quae possunt caeteris documento esse. Plaut.* Mostell. V, 1. 67. *Terent.* Adelph. V, 1. 10. *Tacit.* Annal. XII, 20. 4. „sontes et novissima exempla meriti." Adde *Gellii* N. A. VI, 14. Speciatim vero παραδειγματίζεσθαι olim de *iis* usurpabatur, *qui cruci affigebantur et e ligno pendebant*, quia hoc genus supplicii maxime ignominiosum erat. Alexandrini Num. XX, 4. pro hebraico הוֹקַע אוֹתָם לַיהוָה נֶגֶד הַשָּׁמֶשׁ suspende eos Iehovae coram sole, habent: παραδειγμάτισον αὐτοὺς Κυρίῳ κατέναντι τοῦ ἡλίου. Hinc lucem foeneratur locus Hebr. VI, 6. ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας nam quasi ipsum filium Dei in crucem agunt et publicae ignominiae exponunt. Confer etiam Esther. I, 11.

ΠΑΡΆΔΕΙΣΟΣ, ου, ὁ, 1) *paradisus*, h. e. *hortus amoenissimus, locus amoenus, irriguus et omnis generis fructiferis arboribus consitus.* Respondet enim in versione Alexandrina hebraico גַּן *hortus, regio amoena*, Ies. LI, 3. Ezech. XXVIII, 13. Ioel. II, 3. גַּנָּה idem, Ies. I, 30. Ierem. XXIX, 5. et עֵדֶן *locus amoenus*, Ies. LI, 3. (Adde 2 Chron. XXXIII, 20.) et speciatim usurpatur de amoenissima illa regione, quam Deus primum habitandam assignaverat Adamo. Genes. II, 8. De origine huius vocis dissentiunt viri docti et grammatici veteres. *Suidas* graecum nomen esse censet, compositum ex παρὰ et δεύω *irrigo;* dicit enim: παράδευσος, εἴρηται παρὰ τὸ δεύσω, τὸ βρέχω, ῥηματικὸν ὄνομα δεῦσος, παράδεισος τροπῇ τοῦ υ εἰς ι. οἱ δέ φασι, παρὰ τὸ τὴν δεῖσαν ποιεῖσθαι, ὅ ἐστι βοτανῶν συλλογήν. *Hesych.* παράδεισος· τόπος ἔνυδρος, ἢ ἔνυδρος, ἐν ᾧ περίπατοι. Conf. Num. XXIV, 6. Sirac. XXIV, 30. Hist. Susann. v. 15. Aliis hebraicum nomen esse videtur, sumtum ex פַּרְדֵּס, quod *locum irriguum et arboribus consitum* notat, et ter legitur in V. T. Nehem. II, 8. Cohel. II, 5. et Cant. IV, 13. Alii ex arabica lingua vocis huius originem repetunt. Sed originem huius vocis persicam esse, recte iam monuit *Iul. Pollux* Onom. IX, c. 3. s. 3. scribens: οἱ δὲ παράδεισοι, βαρβαρικὸν εἶναι δοκεῖ τοὔνομα, ἥκει καὶ κατὰ συνήθειαν εἰς χρῆσιν ἑλληνικήν, ὡς καὶ πολλὰ ἄλλα τῶν Περσικῶν. Id quod etiam intellegitur ex *Herodoti* et *Xenophontis* scriptis, qui tradunt, regum Persarum hortos παραδείσους vocatos esse. Vide *Xe-*

noph. Oecon. IV, 13. ubi de rege Persarum sermo est: ἐν ὁπόσαις τε χώραις ἐνοικεῖ καὶ εἰς ὁπόσας ἐπιστρέφεται, ἐπιμελεῖται τούτων, ὅπως κῆποί τε ἔσονται, οἱ παράδεισοι καλούμενοι, πάντων καλῶν τε κἀγαθῶν μεστοί, ὅσα ἡ γῆ φύειν ἐθέλει. Idem Cyrop. I, c. 3. 12. Anab. I, 2. 7. Conf. *Brissonium* de Regno Persarum p. 208. *H. Reland.* Diss. Miscell. P. II, p. 210. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 818. et *Olearium* de Stilo N. T. p. 333. Hinc 2) metaphorice usurpatur de *sede Dei, angelorum et beatorum*, seu *coelo tertio*, uti a Iudaeis vocabatur, ob bona eximia et gaudia ineffabilia, quae ibi piis parata sunt, non solum in Iudaeorum scriptis, (Cf. *Bynaeum* de Morte Christi, Lib. III, p. 379.) sed etiam in N. T. libris, v. c. Luc. XXIII, 43. σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ hodie mecum frueris futura illa felicitate in sedibus beatorum. 2 Cor. XII, 4. ἡρπάγη εἰς τὸν παράδεισον abreptus est in paradisum, coll. v. 2. ubi dicitur ἁρπαγεὶς ἕως τρίτου οὐρανοῦ. Vide supra οὐρανός. Apoc. II, 7. Saepius non legitur in N. T.

ΠΑΡΑΔΕΧΟΜΑΙ, fut. ξομαι, 1) proprie: *accipio aliquid, quocunque hoc fiat modo, excipio, recipio, suscipio*, ex παρά et δέχομαι *capio*. *Demosthen.* p. 1008. ult. ed. *Reiske*, παραδέχεσθαι εἰς οἰκίαν. *Xenoph.* de Re Equestri VII, 1. ὅταν γε μὴν παραδέξηται τὸν ἱππέα ὡς ἀναβησόμενον. 2) metaphorice: *admitto, amplector, fidem habeo*. Marc. IV, 20. παραδέχονται τὸν λόγον assensu et obsequio amplexantur et recipiunt doctrinam christianam. Act. XVI. 26. ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέχεσθαι ritus, quos observare nobis non licet. ib. XXII, 18. οὐ παραδέξονταί σου τὴν μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ non amplectentur tuam de me doctrinam. 1 Tim. V, 19. κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παραδέχου accusationem contra presbyterum ne admitte, seu audias: aut, ne fidem habe accusationi, contra presbyterum prolatae. Similis locus est apud Alexandrinos Exod. XXIII, 1. οὐ παραδέξῃ ἀκοὴν ματαίαν ne fidem habeas rumori vano. *Arrian.* Diss. Epictet. I, 7. p. 130. num quis cogere te poterit παραδέξασθαι τὸ ψευδές; ita etiam προσδέχεσθαι adhibetur apud *Philostrat.* Vit. Apoll. Lib. VIII, c. 26. τῶν μήπω προσδεχομένων τὸν λόγον. Eodem modo δέχεσθαι quoque usurpatur, ut docuit *Schwarzius* in Comment. Ling. Gr. p. 318 seq. 3) *amo, diligo, delector*. Hebr. XII, 6. μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται castigat autem omnem filium, quem diligit. Verba sunt desumta ex Prov. III, 12. ubi in textu hebraico leguntur haec verba: וּכְאָב אֶת־בֵּן יִרְצֶה et sicut pater filium, cui bene vult. Saepius non legitur in N. T.

ΠΑΡΑΔΙΑΤΡΙΒΗ, ῆς, ἡ, *praepostera et perversa exercitatio, vana, inepta et curiosa disputatio*, seu *concertatio, in qua tempus male teritur*, ex παρά, quod hic in malam accipitur partem, ut saepe fit in compositis, et διατριβὴ *opera, quae alicui rei impenditur, exercitium*, et speciatim: *philosophorum*,

phorum, ſeu *ſophiſtarum diſputatio et concertatio*; hoc vero a διατρίβω *tempus tero, verſor in aliqua re*. Sic ſemel legitur in N. T. 1 Tim. VI, 5. παραδιατριβαὶ διεφθαρμένων ἀνθρώπων τὸν νοῦν diſputationes et exercitationes vanae, curioſae et inutiles et noxiae magis, quam utiles hominum, qui non ſunt ſana mente praediti, quae v. 4. λογομαχίαι vocantur, qua voce etiam *Suidas* in explicatione vocabuli παραδιατριβὴ uſus eſt. *Theophyl.* ad h. l. per ματαίας σχολὰς expoſuit. Sed videndum eſt, an lectio παραδιατριβαὶ in Pauli l. l. ſana ſit et genuina; nec potius διαπαρατριβαὶ, ut quidam codices habent, reponi debeat, de qua voce ſupra pluribus expoſitum eſt. Cf. *Suicerus* in Theſaur. Eccleſ. T. II, p. 573 ſeq.

ΠΑΡΑΔΙΔΩΜΙ, fut. δώσω, 1) proprie: *trado, de manu in manum do, exhibeo, porrigo*, ex παρὰ et δίδωμι *do*. Matth. XXV, 14. παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ iisque tradidit facultates ſuas, coll. v. 15. ubi cum διδόναι permutatur. ibid. v. 20. Sed in utroque loco παρέδωκεν etiam commode reddi poteſt: *curae eorum mandavit*. 2 Macc. XV, 15. παραδοῦναι τῷ Ἰούδᾳ ῥομφαίαν χρυσῆν. 2) *trado*, vel *relinquo aliquem alterius poteſtati*, v. c. reum ad iudicium, in carcerem, ad mortem. Matth. V, 25. μήποτέ σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ καὶ ὁ κριτής σε παραδῷ τῷ ὑπηρέτῃ ne tradat te adverſarius iudici (ad iudicium ſcilicet) et iudex miniſtro, nempe ad ſupplicium. ibid. IV, 12. ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη Iohannem *in cuſtodiam traditum eſſe*, (*Cicer.* Div. I, 2. 4. et Catil. III, 6.) coll. Marc. I, 14. et Luc. III, 20. κατέκλεισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. Matth. XVII, 22. μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων futurum eſt, ut filius hominis poteſtati hoſtium ſuorum tradatur. ibid. XX, 18. XXIV, 9. XXVI, 2. 45. XXVII, 18. 26. Marc. XV, 10. 15. Act. VIII, 3. παρεδίδου εἰς φυλακήν. ibid. XII, 4. XXII, 4. 2 Cor. IV, 11. εἰς θάνατον παραδιδόμεθα. Act. III, 13. ὃν ὑμεῖς παρεδώκατε, ſcil. εἰς θάνατον. Rom. IV, 25. ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν qui morti traditus, ſeu mortuus eſt ad expianda peccata noſtra, coll. Matth. X, 21. Rom. VIII, 32. παρέδωκεν αὐτὸν in miſeriam et mortem eum tradidit, coll. Ieſ. LIII, 6 et 12. Epheſ. V, 25. Matth. X, 19. ὅταν δὲ παραδιδῶσιν ὑμᾶς quando autem vos in ius rapient, coll. Luc. XII, 11. Conf. Alex. Prov. XXX, 11. 1 Sam. XI, 12. *Herodot.* IV, c. 2. et V, 15. οἱ δὲ Παίονες παρεδίδοσαν σφέας αὐτοὺς τοῖσι Πέρσῃσι. *Herodian.* V, 4. 18. *Demoſth.* Orat. III. in *Aphobum* p. 562. 3) *prodo, iniuſte trado*, quia, qui proditur, in manus alterius traditur. Sic legitur de Iuda, proditore Ieſu, Matth. X, 4. ὁ καὶ παραδοὺς αὐτόν qui Chriſtum proditurus erat. Praeſens enim pro futuro poſitum eſt. ib. XXVI, 15. 23. 25. XXVII, 3. 4. παραδοὺς αἷμα ἀθῷον prodens hominem innocentem. Marc. XIV, 10. 11.

10. 11. 18. 42. 1 Cor. XI, 23. 4) *aliquem, vel aliquid alterius arbitrio permitto et libere concedo, rei copiam facio, rem possidendam, vel utendam communico.* Matth. XI, 27. πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τȣ͂ πατρός μȣ omnia mihi tradita sunt a patre meo, h. e. demandatum mihi est a Deo summum in res Christianorum imperium, seu, constituit me Deus principem ecclesiae suae, doctorem et defensorem, ibid. XXV, 14. 20. 22. Luc. IV, 6. ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται mea enim sunt. ibid. X, 22. Devt. I, 8. παραδέδωκα ἐνώπιον ὑμῶν τὴν γῆν. 5) *periculo praesentissimo, vel morti expono.* Act. XV, 26. ἀνθρώποις παραδεδωκόσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τȣ͂ ὀνόματος τȣ͂ κυρίȣ ἡμῶν ἰησȣ͂ χριςȣ͂ Barnaba et Paulo, qui pro religione Domini nostri I. C. vitam suam periculo praesentissimo exposuerunt. 6) *me, vel aliquid alicui commendo, et committo.* Act. XIV, 26. ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τȣ͂ θεȣ͂ unde commissi erant et commendati gratiae atque tutelae divinae, seu unde cum piis votis ac precibus dimissi erant. ib. XV, 40. 1 Petr. II, 23. παρεδίδȣ δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως commisit autem res suas Deo, iustissimo iudici. 7) *reddo.* Ioh. XIX, 30. παρέδωκε τὸ πνεῦμα reddidit animam suam, scilicet Deo, seu, exhalavit spiritum. 1 Cor. XV, 24. ὅταν παραδῷ τὴν βασιλείαν τῷ θεῷ quando Deo imperium reddet. 8) *permitto, sino, trado permissive.* Hoc sensu in litteris sacris de Deo usurpatur, cum homines improbos in errores, cupiditates pravas et scelera gravissima labi et ruere pro summa sua sapientia et iustitia permittit, v. c. Act. VII, 42. παρέδωκεν αὐτȣ̀ς λατρεύειν τῇ ςρατιᾷ τȣ͂ ȣ̓ρανȣ͂ permisit eos corporibus coelestibus cultum praestare divinum. Rom. I, 24. παρέδωκεν αὐτȣ̀ς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν, h. e. permisit Deus, eos labi in foedissimas libidines. *Chrysostomus* ad h. l. παρέδωκε· εἴασε. *Suid.* παρέδωκεν· συνεχώρησεν, ex *Theodoreto* ad h. l. Rom. I, 28. παρέδωκεν αὐτȣ̀ς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον νȣ͂ν, h. e. permisit Deus, ut magis magisque procederent in perversa sua cogitandi ratione. Vide ad h. l. *Wolfium* et Alexandrinos Iob. XVI, 11. 9) *studeo, indulgeo, dedo me, deditus et studiosus sum.* Ephes. IV, 19. ἑαυτȣ̀ς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ se ipsos dederunt lasciviae. 10) *trado docendo, doceo, instituo, praecipio, narro.* Marc. VII, 13. τῇ παραδόσει ὑμῶν, ᾗ παρεδώκατε traditionibus vestris, quas tradere et docere soletis. Luc. I, 2. καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται quemadmodum narrarunt nobis et tradiderunt, qui inde ab initio muneris Christi testes oculares fuerunt. Act. VI, 14. τὰ ἔθη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν μωϋσῆς ritus, a Mose constitutos et praeceptos. ibid. XVI, 4. Rom. VI, 17. 1 Cor. XI, 2. 23. XV, 3. παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ὃ καὶ παρέλαβον. 2 Petr. II, 21. ἐκ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἁγίας ἐντολῆς a tradita ipsis sanctissima doctrina. Iud.

v. 3. τῇ ἅπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει. Eodem modo δίδωμι (vide ſupra ad h. v. dicta) et נָתַן uſurpatur Prov. IV, 2. IX, 9. *Diogen.* I, ſ. 9. *Herodian.* I, 1. 3. *Aeſchin. Socr.* Dial. II, 32. ἐπιστήμην παραδιδὺς τινα τῷ ἀνθρώπῳ. Cf. *Palairet.* Obſſ. Philol. p. 146 et 400. 11) *abſolvor, ad finem perducor, compleor, ad maturitatem pervenio, matureſco,* ad imitationem τῦ שָׁלַם, quod in linguá hebraica, chald. ſyr. et arab. non ſolum *tradere*, ſed etiam *integrari, abſolvi, finiri, compleri* notat. Marc. IV, 9. ὅταν δὲ παραδῷ ὁ καρπὸς quum fructus maturuerit. *Arabs* reddidit أنتهى *completus eſt, ad finem pertigit.* *Syrus* bene: ܡܐ ܕܐܬܦܛܡ ܕܝܢ ܦܐܪܐ *poſtquam autem impinguatus fuerit fructus*, h. e. ad maturitatem pervenerit. Nonnulli interpretes poſt παραδῷ ſupplent ἑαυτὸν, ut ſenſus ſit: *cum ſe* ſuccidendum quaſi ſeu decerpendum *tradiderit, oſtenderit*, ſeu *exhibuerit fructus*. Ellipſeos huius exempla dedit *L. Boſ.* in Exercitt. Philol. ad h. l. p. 15 ſeq. neglecto tamen loco, qui noſtro eſt maxime ſimilis, apud *Hippocratem* Aphor. l. III, 8. ἢν ὡραίως τὰ ὡραῖα ἀποδιδῶσιν. Pertinet huc etiam locus *Virgilii Georg.* I, 287. *multa adeo gelida melius ſe nocte dederunt.* Conf. etiam *Feſſelii* Adverſaria Sacr. p. 77.

ΠΑΡΆΔΟΞΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *inopinatus, admirabilis, incredibilis, mirus, excellens, extraordinarius.* Neutrum, quod ſaepe ſubſtantivi vicem ſuſtinet, τὸ παράδοξον, notat *omne, quod eſt inuſitatum et inopinatum adeoque in admirationem homines rapit*, ex παρὰ *contra* et δόξα *opinio*. Semel legitur in N. T. Luc. V, 26. εἴδομεν παράδοξα ſtupenda (*Vulgatus* vertit: *mirabilia*) vidimus hodie. *Symmachus* Pſ. CXXXVIII, 14. παράδοξα τὰ ἔργα σου, pro hebraicis נִפְלָאִים מַעֲשֶׂיךָ, ubi Alexandrini habent θαυμάσια. Sic et *Aquila* et *Theodotion*. In *Aquilae* fragmentis Pſ. CXVIII, 23. παράδοξον reſpondet hebraico נִפְלָאוֹת, ubi in Alexandrina verſione et *Symmachi* fragmentis eſt θαυμαστή. Sirac. XLIII, 25. παράδοξα et θαυμάσια ἔργα tanquam ſynonyma coniunguntur. Iudith. XIII, 14. 2 Macc. IX, 24. *Aelian. V. H.* IX, 21. συνήδοντο ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τῇ παραδόξῳ. *Herodian.* I, 1. 5. βίους βασιλέων παραδόξους; ubi videndus *Irmiſch.* Gloſſ. Vett. παράδοξος· *mirus, excellens.* παράδοξον· *mirabile.* παράδοξος· *mirabiliter.* *Heſych.* παράδοξον· θαυμαστὸν, ἀπροσδόκητον. Idem tradit quoque *Suidas*. Adverbium παραδόξως legitur apud *Diodorum Sic.* I, c. 57. σωθεὶς δὲ παραδόξως non ſine miraculo flammis ereptus. Verbum παραδοξάζειν *mirabile reddere, inopinato aliquid facere*, reperitur Sirac. X, 16. et 2 Macc. III, 30. Conf. *Ottii* Obſſ. Flav. p. 144. *Wetſtenii N. T.* T. I. p. 688. et *Giſb. Cuperi* Obſſ. lib. I, c. 4.

ΠΑΡΆ-

ΠΑΡΑ΄ΔΟΣΙΣ, εως, attice εως, ἡ, 1) proprie: *traditio, actus tradendi*, etiam per metonymiam: *ipsa res, quae traditur*, a 2 perf. praet. pass. παραδέδοσαι, verbi παραδίδωμι *per manus in manus trado*. Hinc in versione Alex. respondet hebraico הִנָּתֵן *tradendo, dando* infin. Niph. a נָתַן *dedit*. Ier. XXXII, 4. Conf. ibid. XXXIV, 2. et Esr. VII, 26. *Thucyd.* I, c. 9. ἐν τῷ σκήπτρου τῇ παραδόσει. 2) metaphorice ut latinum: *traditio, omnis institutio, quae fit vel viva voce, vel scriptis et exemplis, doctrina, praeceptum, mandatum*, speciatim vero *praeceptum, cultum Dei externum spectans et ore tantum propagatum*, quod Iudaei תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה *legem, in ore positam*, vocare solebant, et legi adeo divinae praeferebant. Conf. *Hieros. Berachot.* Fol. III, 2. et *Lightfoot.* in Hor. Hebr. et Talmud. ad Matth. XV, 2. Sic saepius non legitur in N. T. libris, v. c. Matth. XV, 2. διατί οἱ μαθηταί σε παραβαίνουσι τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων; quare discipuli tui non observant consuetudinem, a maioribus propagatam? ibid. v. 3 et 6. Marc. VII, 3. κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων observantes maiorum de hac re praecepta. ibid. v. 5. 8. 9. 13. 1 Cor. XI, 2. καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν, τὰς παραδόσεις κατέχετε, ubi sermo est de institutione, quae ad ritus et cultum Dei externum spectat. Galat. I, 14. πατρικῶν παραδόσεων doctrinae, a maioribus et litteris traditae, et ore tantum propagatae, seu legis Mosaicae ritualis, innumeris maiorum commentis auctae. Coloss. II, 8. κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων quae hominum praecepta sequitur. 2 Thess. II, 15. κρατεῖτε τὰς παραδόσεις, ἃς ἐδιδάχθητε, εἴτε διὰ λόγου, εἴτε διὰ ἐπιστολῆς obsequium praestate doctrinae meae, vobis et coram et per litteras traditae. ibid. III, 6. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* παραδόσεων: διδασκαλιῶν. Idem: παράδοσις· διδασκαλία ἄγραφος. *Alberti* Glossar. Gr. p. 130. παραδόσεις· ἀγράφως διδασκαλίας.

ΠΑΡΑΖΗΛΟ΄Ω, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie: *ad aemulationem, seu aemulandi studium provoco, aemulationem excito*, ex παρὰ et ζηλόω *aemulor*, hoc a ζῆλος *zelus, aemulatio*. Rom. X, 19. ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει ego vos ad aemulandi studium provocabo erga, seu per populum, quem vos populum meum esse non putatis. Verba haec sumta sunt ex Devt. XXXIII, 21. ubi in hebraico legitur: אֲנִי אַקְנִיאֵם בְּלֹא־עָם. Rom. XI, 11. εἰς τὸ παραζηλῶσαι αὐτούς. *Theodoretus:* εἰς ζῆλον ἐρεθίσαι καὶ προξενῆσαι τῆς σωτηρίας τὴν μετουσίαν. ibid. v. 14. εἴπως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα ut aemulationem in popularibus meis excitem. 2) *ad iram et indignationem aliquem provoco*, i. q. παροξύνω. 1 Cor. X, 22. ἢ παραζηλοῦμεν τὸν κύριον; num ad iram provocabimus Deum? Alex. Devt. XXXII, 21. παρεζήλωσάν με ἐπ' οὐ θεῷ, παρώξυνάν με ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν.

αὐτῶν. Lex. *Cyrilli* MS. παραζηλῶν· τὸ ἐρεθίζειν καὶ παροξύνειν εἰς ζηλοτυπίαν, ὁποῖον τό· αὐτοὶ παρεζήλωσαν με ἐπ' ὀ θεῷ, τουτέστιν, ἐκίνησαν ἐν ἐμοὶ ζῆλον, καὶ οἷον εἰς ὀργήν με ἠρέθισαν εἰδωλολατροῦντες. Adde Sirac. XXX, 3. *Hesych.* παραζηλῶν· παροξύνων.

ΠΑΡΑΘΑΛΑΣΣΙΟΣ, ο, ὁ, ἡ, et ος, α, ον, *maritimus*, *ad mare situs*, *mari adiacens*, q. d. παρὰ τῇ θαλάσσῃ ὢν *qui*, vel *quae prope mare est*, ex παρὰ, quod in compositis saepe *propinquitatem* notat, et *iuxta* significat, v. c. in παραπέμπειν, παρακολουθεῖν, παρακαθῆσθαι etc. et θάλασσα *mare*. Semel legitur in N. T. Matth. IV, 13. ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς Καπερναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν profectus habitatum concessit in Capernaum urbem, ad lacum Genesareth, seu mare Galilaeae sitam. In versione Alexandrina legitur pro עַל־שְׂפַת הַיָּם *ad littus maris*. 2 Paral. VIII, 17. Conf. etiam Alex. Ier. XLVII, 7. et Ezech. XXV, 9. 16. 1 Macc. VII, 1. XI, 8. 2 Macc. VIII, 11. *Thucyd.* I, 5. καὶ τῶν βαρβάρων οἵ τε ἐν τῇ ἠπείρῳ παραθαλάσσιοι. *Appian. de B. C.* III, p. 908. *Polyb.* I, 20, 6. *Xenoph. Hist. Gr.* IV, 8, 7.

ΠΑΡΑΘΕΩΡΕΩ, ῶ, fut. ήσω, perf. παρατεθεώρηκα, *despicio*, *neglego*, *contemno*, *cum despectu praetereo*, *postpono*, *posthabeo*, *rationem alicuius non habeo*, ex παρὰ, quod in compositis interdum significat *oscitantiam*, *neglegentiam*, *obiter*, *neglegenter* (Conf. *Hemsterhusium* ad *Aristoph.* Plutum v. 2. et *Zeunium* ad *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 632.) *aspicio*, *video*. Semel tantum in N. T. legitur Act. VI, 1. ὅτι παρεθεωροῦντο αἱ χῆραι αὐτῶν quod neglegerentur et posthaberentur eorum viduae in dispensatione quotidiana. *Hesych.* παραθεωροῦντο· κατεφρονοῦντο. *Demosthenes* p. 1414. 22. ed. *Reiske* παραθεωρήσας τοὺς πρὸ σοῦ γεγενημένους ἐνδόξους ἄνδρας. Confer *Wetstenii N. T.* T. II. p. 491. Apud Gr. παραθεωρεῖν mox *considerare*, *contemplari* (*Plutarch.* T. VI, p. 117. ed. *Reiske*) mox *comparare* (*Xenoph. Mem.* IV, 8, 7. coll. §. 11. et Intt. ad *Lucian.* T. I, p. 839.) notat.

ΠΑΡΑΘΗΚΗ, ης, ἡ, 1) proprie: *depositum*, *res deposita*, *quae fidei alicuius est commissa*, *ut fideliter servetur et suo reddatur tempore*, a παρατίθημι *appono*, *depono*. Vocabulum hoc in hac significatione in optimis Graecorum libris reperitur., v. c. apud *Herodot.* VI, c. 73. *Polybium* de Virtutibus p. 1470. ἀπαιτῶν τὴν ἀλλοτρίαν παραθήκην. ibid. p. 1471. 2 Macc. III, 10. 15. Conf. *Schwarzii* notas ad *Olearium* de Stilo N. T. p. 284. *Thom. M.* p. 682. ed. *Bernard.* καὶ παραθήκη λέγε καὶ παρακαταθήκη, καὶ παρατίθεται καὶ παρακατατίθεται. οὕτω γὰρ οἱ ἀρχαῖοι λέγουσιν, κ. τ. λ. *Moeris*: παρακαταθήκην· ἀττικῶς, παραθήκην· ἑλληνικῶς. In versione Alexandrina eodem sensu respondet hebraico פִּקָּדוֹן Levit. VI, 2. 4. 2) metaphorice notat *omne*, *quod alicuius curae est demanda-*

mandatum, i. e. officium et munus, alioni impoſitum et iniunctum, doctrina tradenda et propaganda. Sic ter tantum in N. T. legitur 1 Tim. VI, 20. *τὴν παραθήκην φύλαξον* conſtans mane in doctrina, tibi tradita. 2 Tim. I, 12. *ὅτι δυνατός ἐστι τὴν παραθήκην μου φυλάξαι* Deum poſſe potentem tueri et conſervare hanc doctrinam, fidei meae commiſſam. ibid. v. 14. (Doctrinam hoc vocabulo indicari, docent etiam loca, ubi *παρατίθημι* de *docendo* adhibetur, 1 Tim. I, 18. 2 Tim. I, 2.) In omnibus his locis pro *παραθήκην* in haud paucis codd. reperitur *παρακαταθήκην*, quae vocabula ſaepe invicem permutata eſſe, docuit *Waſſius* ad *Thucyd.* II, cap. 72. et *Suicer.* in Theſaur. Eccleſ. T. II. p. 581. Conf. *Wetſtenii N. T.* T. II. p. 353 et 355.

ΠΑΡΑΙΝΕΏ, ῶ, fut. ήσω, *adhortor*, *admoneo*, *ſuadeo*, *praecipio*, ex *παρὰ* et *αἰνέω laudo*. Bis tantum legitur in N. T. Act. XXVII, 9. *παρῄνει ὁ παῦλος, λέγων αὐτοῖς* admonebat eos Paulus his verbis. ibid. v. 22. *καὶ τανῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν* iam vero moneo vos, ut bono animo ſitis. *Palaeph.* Incred. 5. *παρῄνεσαν αἰτεῖν ὅ τι ἂν βούλοιτο.* *Aelian.* V. H. XII, 62. *Aeſchin. Socr.* Dial. II, 12 et 13. *Eurip.* Phoen. v. 473. *Heſych.* *παραινεῖ· συμβουλεύει.* — *παραίνεσις· συμβουλὴ, νουθεσία, σωφρονισμός.*

ΠΑΡΑΙΤΈΟΜΑΙ, οῦμαι, fut. ήσομαι, 1) *deprecor*, *recuſo*, *detrecto*, *declino*, noſtrum: *verbitten*, ex *παρὰ* et *αἰτέομαι peto.* Act. XXV, 11. *οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν* non recuſo mori; ubi videndus *Wetſtenius.* Hebr. XII, 19. *ἧς οἱ ἀκούσαντες παρῃτήσαντο* quam qui audiverunt, deprecati ſunt. Sequitur h. l. *μὴ*, quod etiam additur apud *Thucyd.* V, 67. et *Plutarch. Galb.* p. 1060. D. Luc. XIV, 18. *καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς παραιτεῖσθαι πάντες* et coeperunt ad unam omnes recuſare, ſcil. coenam. *Diogen. Laërt.* VII, 1. *τὰ πλεῖστα αὐτὸν δεῖπνα παραιτεῖσθαι.* Apud eundem Lib. VIII. *βασιλείαν παραιτεῖσθαι* eſt regnum recuſare. 2) *excuſo*, *purgo me ob aliquod factum*, *veniam peto.* *Suid.* *παραιτεῖσθαι· παρακαλεῖν, συγγνώμην αἰτεῖν.* Luc. XIV, 18. 19. *ἔχε με παρῃτημένον* habe me excuſatum. Eſt hic merus latiniſmus, quem *Kyphius* in Obſſ. Sacr. T. I, p. 286. fruſtra amovere ſtuduit. *Eurip.* Iphig. in Aul. v. 1685. *σὲ δὲ παραιτοῦμαι τάδε.* *Xenoph.* Anab. VI, 6, 16. *Herodot.* VI, 86. *Pollux* Onom. IV, ſect. 27. *Phavor.* *παραιτοῦμαι· τὸ συγγνώμην αἰτῶ καὶ ἀπολογοῦμαι.* 3) *averſor*, (*Diog. Laërt.* VI, 82.) et ex adiuncto: *vito*, *devito*, (*Diog. Laërt.* IV, 42. et VI, 6.) *reiicio*, *repudio*, *ſperno*, *non admitto.* 1 Tim. IV, 7. *τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραώδεις μύθους παραιτοῦ* profanas et aniles fabulas vita, ſeu iis ne operam da. ibid. V, 11. *νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ* viduas iuvenes ne referas in catalogum viduarum, quae publicis ſumtibus aluntur. 2 Tim. II,

II, 23. μωρὰς ζητήσεις παραιτῦ. Tit. III, 10. αἱρετικὸν ἄνθρωπον παραιτῦ hominem, sectarum auctorem, post unam et alteram admonitionem fuge. Hebr. XII, 25. μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλῦντα cavete, ne respuatis, qui iam ad vos loquitur. ibid. τὸν ἐπὶ τῆς γῆς παραιτησάμενοι χρηματίζοντα qui Mosen repudiabant, ubi cum ἀποστρέφεσθαι permutatur. Saepius non legitur in N. T. — Etym. M. παραιτεῖσθαι· ὐχ᾽ εὕρηται ἐν χρήσει ἐπὶ τῦ σημαινομένυ τῦ ἀρνεῖσθαι καὶ ἀποβάλλεσθαι καὶ μὴ δέχεσθαι, ἀλλ᾽ ἐπὶ τῦ αἰτεῖν, (Conf. *Abresch.* ad *Aeschylum* p. 479.) — σπανίως δὲ εὑρίσκεται ἐπὶ τῦ παρακαλεῖν, συγγνώμην αἰτεῖν. Conf. etiam interpretes ad *Thom. M.* p. 683. ed. *Bern.* et *Wetstenii N. T.* T. I, p. 753.

ΠΑΡΑΚΑΘΙΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: *iuxta me colloco, assidere iubeo,* ex παρὰ et καθίζω *sedere facio.* 2) subintellecto ἐμαυτὸν, *assideo, sedeo.* In N. T. tantum legitur Luc. X, 39. παρακαθίσασα παρὰ τὺς πόδας τῦ Ἰησῦ ad latus Iesu sedens. In versione Alexandrina respondet hebraico ישב *sedit, consedit.* Iob. II, 13. *Xenoph. Cyrop.* V, 5, 3.

ΠΑΡΑΚΑΛΕΩ, ῶ, fut. έσω, 1) proprie: *voco, advoco, accerso, evoco, convoco, provoco, invito,* ex παρὰ ad et καλέω *voco.* *Suid.* παρακαλεῖν· τὸ καλεῖν. Act. XXVIII, 20. διὰ ταύτην ὖν τὴν αἰτίαν παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλῆσαι propterea igitur convocavi vos, ut vos viderem et vobiscum colloquerer, coll. v. 17. ubi συγκαλέσασθαι legitur. *Thucyd.* I, c. 119. V, c. 27. *Xenoph.* de Rep. Laced. VI, 3. παρακαλῦσιν ἐπὶ θήραν. *Eurip.* Phoen. v. 1270. παρακαλῦντες εἰς μάχην. Conf. quoque Alex. Exod. XV, 13. 2) *hortor, exhortor, adhortor, admoneo.* Sic legitur in N. T. Luc. III, 18. πολλὰ μὲν ὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο τὸν λαὸν aliis praeterea multis populum admonuit et instituit. Act. II, 40. ἑτέροις δὲ λόγοις πλείοσι διεμαρτύρατο καὶ παρεκάλει aliis insuper multis verbis obtestatus atque hortatus est. ibid. XI, 23. XIV, 22. Rom. XII, 1. παρακαλῶ ὖν ὑμᾶς διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τῦ θεῦ obtestor igitur vos per Dei amorem. ibid. v. 8. 1 Cor. I, 10. παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῦ ὀνόματος Ἰησῦ χριστῦ, ἵνα κ. τ. λ. 2 Cor. VI, 1. Ephes. IV, 1. Phil. IV, 2. 1 Thess. II, 12. Tit. II, 6. τὺς νεωτέρυς ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν adulescentes similiter adhortare, ut sobrii sint. Et sic saepius legitur. *Suid.* παρακαλεῖν· προτρέπεσθαι. 3) ut latinum *advocare* (vide *Bünemannum* ad *Lactant. I. D.* II, 2. 2.) *oro, precor, obsecro, rogo, patrocinium alicuius et auxilium imploro.* Matth. VIII, 5. προσῆλθεν αὐτῷ ὁ ἑκατόνταρχος, παρακαλῶν αὐτὸν accessit ad eum centurio, rogans ipsum. ibid. v. 31. XVIII, 29. 32. ἐπεὶ παρεκάλεσάς με quoniam rogavisti me. Marc. I, 40. παρακαλῶν αὐτὸν, *Vulgatus: deprecans eum.* Luc. VII, 4. παρεκάλυν αὐτὸν σπυδαίως. ibid. VIII, 31. καὶ παρεκάλει αὐτόν.

Syrus

Syrus bene: ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗ *et petebant ab eo.* Act. XXI, 12. XXV, 2. καὶ παρεκάλουν αὐτὸν instabant precibus. 2 Cor. XII, 8. τρὶς τὸν κύριον παρεκάλεσα saepius Dominum precibus adii, etc. *Suid.* παρακαλεῖν· - - - ἄκυρον γὰρ τὸ δεῖσθαι. *Thom. M.* παρακαλῶ· τὸ προτρέπω, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, καὶ παράκλησις· ἡ προτροπή. ἅπαξ δὲ καὶ (h. e. *nonnunquam*, v. c. apud *Aeschinem*, *Xenophontem*, (Hist. Gr. II, 4. 10.) *Demosthenem* et alios. Conf. *Budaei* Comment. L. Gr. p. 994. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 348. *Elsner.* Obss. Sacr. T. I, p. 145. et interpretes ad h. l. p. 684.) τὸ δέομαι. Vide etiam *Fischeri* Prolus. XXXI. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 22. 4) *blandis, humanis et amicis verbis aliquem compello.* Act. XVI, 39. καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτοὺς καὶ ἐξαγαγόντες ἠρώτων ἐξελθεῖν τῆς πόλεως venientes blandis verbis eos compellarunt atque deducentes rogarunt, ut ex urbe exirent. 1 Cor. IV, 13. βλασφημούμενοι παρακαλοῦμεν cum blasphemiis proscindimur, leni oratione et bonis verbis utimur. Nonnulli interpretes παρακαλοῦμεν vertere malunt: *precamur pro iis.* Sed quia τῷ βλασφημεῖσθαι h. l. opponitur, assentior *Theophylacto*, qui παρακαλοῦμεν interpretatus est πραοτέροις καὶ μαλακτικοῖς λόγοις ἀμειβόμεθα. 5) i. q. παραμυθέω et παρηγορέω *consolor aliquem, vel oratione, consiliis et argumentis, quibus solemus animum afflicti erigere et confirmare, vel auxilio, quod ei fero, animum alicuius recreo et confirmo*, et ex adiuncto: *felicem aliquem reddo, recreo post mala et afflictiones et ita animum eius voluptate perfundo.* Passivum παρακαλέομαι *solatio reficior, solatium percipio, consolatione fruor*, etiam *solatium admitto*, et ex adiuncto: *liberor a malis, felicitate fruor, ad feliciorem statum pervenio.* Act. XVI, 40. 2 Cor. I, 4. ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν qui animum nostrum erigit et confirmat in omnibus afflictionibus nostris. ibid. II, 7. VII, 6. παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς solatio afficiens afflictos. Ephes. VI, 22. καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν. Coloss. IV, 8. 2 Thess. II, 17. — 2 Cor. XIII, 11. παρακαλεῖσθε vos invicem consolamini. — Matth. II, 18. καὶ οὐκ ἤθελε παρακληθῆναι et solatium admittere (seu *luctum deponere*) nolebat. — Matth. V, 4. ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται recreabuntur enim aliquando (nempe in vita futura) post haec mala et afflictiones. Luc. XVI, 25. νῦν δὲ ὅδε παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι nunc vero hic fruitur felicitate aeterna, tu vero merito cruciaris. Act. XX, 12. παρεκλήθησαν οὐ μετρίως summa voluptate perfundebatur eorum animus. 1 Cor. XIV, 31. 2 Cor. I, 6. VII, 7. ἐν τῇ παρακλήσει, ᾗ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν gaudio, quo per vos affectus est, coll. v. 13. Coloss. II, 2. 1 Thess. III, 7. Cf. Alex. Deut. III, 28. Genes. XXIV, 67. Ies. LXVI, 12. *Hesych.*

fyeh. παρακεκλημένοι· παραμυθηθέντες, παρακληθέντες. 6) interdum per metalepsin significat: *hortando precor*, vel versa vice *precando hortor*, Rom. XV, 30. 1 Petr. II, 11. vel *consolor admonendo*. Hebr. X, 25.

ΠΑΡΑΚΑΛΥΠΤΩ, fut. ύψω, 1) *obtego, occulto, abscondo, velo, obnubo*, ex παρὰ et καλύπτω *tego*. Respondet in versione Alex. hebraico הֶעְלִים *abscondit, celavit*. Ezech. XXII, 26. 2) metaphorice: *ignotum reddo, facio, ut aliquem lateat aliquid*. Sic semel legitur in N. T. Luc. IX, 45. καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν, ἵνα μὴ αἴσθωνται αὐτὸ eratque ipsis occultum, seu abstrusum, ut ne intellegerent illud. Cf. *Wetstenium* ad h. l. *Plutarch.* T. III. p. 831. ed. *Reiske*.

ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ, ης, ἡ, 1) proprie: *depositum, res deposita, quae fidei alicuius est commissa, ut fideliter servetur et suo reddatur tempore, pignus*, a παρακατατίθημι *alicui aliquid tanquam depositum trado*; v. c. apud *Xenoph.* Mem. IV, 4. 17: παρακαταθέσθαι τινὶ ἢ χρήματα, ἢ υἱεῖς, ἢ θυγατέρας. *Xenoph.* de Re Equestri IV, 1. *Diod. Sic.* XV, c. 76. παραλαβόντες ἐν παρακαταθήκῃ τὴν πόλιν. *Aelian.* V. H. IV, 1. διὸ οὐδὲ ποιοῦνται συγγραφὴν ἢ παρακαταθήκην, ubi videndus *Perizonius*. *Porphyrius* de *vita Pythagorae* p. 40. ed. *Küsteri*, ad quem locum legi merentur notae *C. Rittershusii* ad calcem libelli citati p. 55. Conf. etiam *Palairet.* Obss. Philol. p. 469. *Hesychius* et *Suid.* παρακαταθήκη· ἐνέχυρον. Est idem, quod παραθήκη, teste *Thoma M.* p. 682. ed. *Bern.* cum quo etiam saepissime permutatum reperitur a librariis, ut supra ad παραθήκη dictum est. 2) metaphorice notat *omne, quod alicuius curae est demandatum*, v. c. *munus et officium alicui impositum et iniunctum, doctrina tradenda et propaganda*. Sic legitur in N. T. 1 Tim. VI, 20. τὴν παρακαταθήκην φύλαξον constans mane in doctrina tibi tradita. 2 Tim. I, 12. ὅτι δυνατός ἐστι τὴν παρακαταθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν Deum posse potenter tueri et conservare hanc doctrinam, fidei meae commissam. ibid. v. 14. τὴν καλὴν παρακαταθήκην φύλαξον διὰ πνεύματος ἁγίου. In omnibus vero his locis (saepius enim non reperitur in N. T.) pro παρακαταθήκην in multis codicibus reperitur παραθήκην. *Moeris*: παρακαταθήκην ἀττικῶς. παραθήκην ἑλληνικῶς. *Phavor.* παρακαταθήκην· τὴν χάριν τοῦ ἁγίου πνεύματός λέγει ὁ Ἀπόστολος, ἣν διὰ τῆς χειροτονίας ἐδέξατο ὁ Τιμόθεος. ὦ Τιμόθεε, τὴν παρακαταθήκην φύλαξον, ἤγουν τὴν ἐντολήν, ἥν σοι δι' ἐμοῦ ὁ Θεὸς παρέθετο.

ΠΑΡΑΚΕΙΜΑΙ, 1) proprie in passivo: *appono*, in medio: *adiaceo, accumbo, a latere adhaereo, vicinus sum, adsum*, ex παρὰ et κεῖμαι *iaceo*. Conf. *Symmach.* Zach. XIV, 5. Sirac. XXX, 18. θέματα βρωμάτων παρακείμενα ἐπὶ τάφῳ. ib. XXXI,

XXXI, 18. φεῦγε ὡς ἄνθρωπος τὰ παρακείμενά σοι, coll. *Aelian.* V. H. II, 17. et *Theophr.* Char. XX, 2. 2 Macc. IV, 41. τῆς παρακειμένης σποδῦ. ibid. IX, 25. XII, 16. τὴν παρακειμένην λίμνην. 2) metaphorice: *adsum, in promptu sum*, i. q. πάρειμι. Sic bis legitur in N. T. Rom. VII, 18. τὸ γὰρ θέλειν (scil. τὸ καλὸν, quod ex sequenti κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν huc est transferendum) παράκειταί μοι voluntas recte agendi mihi adest, fertur animus et movetur ad bona, seu video meliora proboque, i. q. 2 Cor. VIII, 12. ἡ προθυμία πρόκειται. ibid. v. 21. ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται intellego, seu experior, vitiositatem mihi adhaerere, seu me non omnino liberum esse a sensuum dictamine. Dubito enim, an παρακεῖσθαι *adversandi* notionem habeat, quam nonnulli interpretes loco Paulino aptissimam indicarunt.

ΠΑΡΆΚΛΗΣΙΣ, εος, attice εως, ἡ, 1) proprie: *advocatio, accersitio, cum aliquis arcessitur et advocatur*, a 3 pers. praet. pass. παρακέκληται, verbi παρακαλέω *advoco, accerso, evoco*. Ita in profanorum tantum legitur monumentis, v. c. apud *Demosthenem* p. 275. 20. ed. *Reiske*, οἱ μὲν ἐκ παρακλήσεως συγκαθήμενοι. 2) metaphorice: *cohortatio, adhortatio, exhortatio ad aliquid agendum, admonitio, obtestatio*, et ex adiuncto: *institutio, inprimis in religione christiana. Harpocration*: παράκλησις· ἀντὶ τῦ προτροπή. Idem *Suidas* et *Thom. M.* sub παρακαλῶ. Rom. XII, 8. παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει, scil. μενέτω, qui adflatu Sp. S. incitatus populum (nempe post praelectam in conventibus sacris sectionem Scripturae S.) admonet et hortatur, omni studio et fide in hoc munere suo et officio versetur. Post praelectam enim in conventibus sacris sectionem Scripturae S. quisquis Christianorum, sapientia et eloquentia insignis, in medium prodibat et populum admonebat. Act. XIII, 15. εἰ ἔστι λόγος παρακλήσεως ἐν ὑμῖν si qua est vobis oratio ad cohortandum et instituendum populum, nempe μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῦ νόμυ καὶ τῶν προφητῶν, ut in antecedentibus traditur. 1 Cor. XIV, 3. ἀνθρώποις λαλεῖ παράκλησιν καὶ παραμυθίαν loquitur, quae valent ad homines cohortandos, instituendos et consolandos; ubi παράκλησις, quia a παραμυθία diserte distinguitur, illud ipsum notat, quod vim habet alios hortandi et instituendi in religione christiana. Phil. II, 1. εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν χριςῷ si quid apud vos valet cohortatio per Christum. 1 Thess. II, 3. ἡ γὰρ παράκλησις ἡμῶν cum enim traderem vobis religionem christianam. 1 Tim. IV, 13. πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ. Hebr. XII, 5. καὶ ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως; fierine potest, ut vos obliviscamini exhortationis?

nis? ibid. XIII, 22. Adde Act. XV, 31. ἀναγνόντες δὲ ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει perlecta hac epistola laetati sunt hac institutione. *Thucyd.* VIII, c. 92. 3) *petitio, preces.* 2 Cor. VIII, 4. μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν cum multis precibus nos rogantes. ibid. v. 17. τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο admisit preces meas, petitioni meae locum dedit. 1 Macc. X, 24. λόγοι παρακλήσεως litterae petitoriae. Alex. Ier. XXXI, 9. καὶ ἐν παρακλήσει ἀνάξω ὑμᾶς, ubi in hebraico legitur תחנונים *deprecationes, preces.* *Ioseph.* A. I. III, c. 1. §. 5. ἔγνω δεῖν ἐφ' ἱκετείαν τοῦ θεοῦ καὶ παράκλησιν ἐλθεῖν. Vide *Harpocrat.* p. 279. et ibi *Valesium.* 4) *solatium, consolatio*, quae cernitur non tam in oratione et argumentis, quibus aliorum miseria lenitur, quam in auxilio, quod fertur afflictis. 2 Cor. I, 3. ὁ θεὸς πάσης παρακλήσεως Deus auctor et fons omnis solatii veri. ibid. v. 4—7. Rom. XV, 4. διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν per patientiae exempla, in Scriptura S. proposita, et solatia, quae nobis praestant litterae sacrae. ibid. v. 5. 2 Cor. VII, 13. ἐπὶ τῇ παρακλήσει ὑμῶν solatio, quod ex vobis percipimus. Act. IV, 36. υἱὸς παρακλήσεως. 2 Cor. VII, 4. In versione Alexandrina respondet hebraico תנחומים *consolationes*, Iob. XXI, 2. Ps. XCIV, 19. Ies. LXVI, 11. Ierem. XVI, 7. נחמים idem. Ies. LVII, 18. Adde Ierem. XVI, 6. et Hos. XIII, 14. 1 Macc. XII, 9. 5) *gaudium, laetitia, qua animus alicuius perfunditur.* 2 Cor. VII, 7. ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει, ᾗ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν sed etiam gaudio, quo a vobis affectus erat, coll. v. 13. ἐπὶ τῇ χαρᾷ τοῦ Τίτου. Philem. v. 7. χαρὰν γὰρ ἔχομεν πολλὴν καὶ παράκλησιν. 6) *felicitas, prosper rerum status, illa ipsa bona, quae solatium, laetitiam et gaudium afferunt, vel afferre videntur.* Sic v. c. Luc. VI, 24. de divitibus, qui in opum copia omnem suam felicitatem ponunt, dicitur ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν, h. e. fruamini hoc summo bono vestro, nullum aliud vobis exspectandum erit. Act. IX, 31. τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπληθύνοντο abunde fruebantur bonis religionis christianae. Hebr. VI, 18. ἰσχυρὰ παράκλησις spes et fiducia certissima, quae solatium et animi tranquillitatem affert. 2 Thess. II, 16. δοὺς παράκλησιν αἰωνίαν qui paravit et promisit nobis felicitatem aeternam. *Alberti* Glossar. N. T. p. 172. παρακλήσεως θυμήρεος, σωτηρίας. 7) abstracto posito pro concreto: *consolator, is, qui gaudium, laetitiam, solatium et felicitatem affert.* Luc. II, 25. προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραὴλ exspectans tempora Messiae. Conf. *Ionath.* in Targum Ies. IV, 3. *Wetstenii* N. T. T. I. p. 665. et *le Moyne* Diss. ad Ierem. XXIII, 6. p. 32. Alexandrini quoque Nahum

III,

III, 7. hac voce usi sunt pro מְנַחֵם *consolator*. Saepius non legitur in N. T.

ΠΑΡΑΚΛΗΤΟΣ, ου, ὁ, *paracletus*. Est verbale a 3. pers. praet. pass. παρακέκληται, verbi παρακαλεῖν, quod non solum *patrocinium alicuius implorare*, sed etiam *adhortari*, *admonere*, *consolari*, *solatio reficere*, *docere et instituere* significat, unde varias ei significationes in singulis N. T. locis, ubi occurrit, obtruserunt interpretes. Generatim notat *advocatum*, *arcessitum*, cui opponitur ἀπαράκλητος *qui non advocatus seu arcessitus venit*, *qui ultro se offert*, *v. c. ad opem et salutem ferendam*. Specialim autem significat 1) *consolatorem*, *qui aliorum animos solatio erigit et confirmat*. Occurrit autem in hac significatione in *Aquilae* et *Theodotionis* fragmentis Iob. XVI, 2. pro hebraico מְנַחֵם *consolator*, vel *consolans*, ubi Alexandrini voce παρακλήτωρ usi sunt. *Hesych.* παρακλήτορες· παραμυθηταί. 2) *doctor*, *magister*, *interpres alienae orationis et sententiae*, non solum ex usu substantivi παράκλησις, quod interdum *institutionem* significare supra demonstratum est, sed etiam ex usu vocis פְּרַקְלִיט, vel פְּרַקְלִיטָא, quam Christi et apostolorum usu frequentatam fuisse, ita certum est, ut nullum dubium sit, quin Christus ipse hoc verbo forma hebraica usus sit idque inde in graecum transtulerit Iohannes, ut recte monuit *Ernesti* in Opusculis Philologico-Criticis p. 567. Respondet autem illa vox hebraicae מֵלִיץ (h. e. *interpres alienae orationis et sententiae*, *legatus*, *orator voluntatis alicuius perferendae*, qui Alexandrinis Genes. XLII, 23. est ἑρμηνευτής et πρεσβευτής 2 Chronic. XXXII, 31.) in versione chaldaica Iob. XVI, 20. XXXIII, 29. Hinc etiam (ut iam recte vidit *Tertullianus* de Velandis Virginibus cap. 1.) Spiritus sanctus, seu vis illa divina, quae apostolos adiuvabat in munere, ipsis a Christo demandato, feliciter gerendo, Ioh. XIV, 16. 26. XV, 26. XVI, 7. παράκλητος vocatur, quatenus fuit voluntatis divinae ad apostolos interpres, eorum doctor iisque consilia suggerebat saluberrima, quod etiam intellegitur ex attributis et actionibus, huic παρακλήτῳ adscriptis in l. l. ubi v. c. τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας spiritus, divinae veritatis interpres, dicitur, et v. 26. ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα. Hoc sensu παράκλητος est etiam apud *Philonem* de Mundi Opificio T. I, p. 5. ed. *Mangey*. 3) *patronus*, *advocatus*, *accersitus et rogatus*, *ut faveat et adsit alicui in iudicio*, et generatim *omnis*, *qui alicuius causam agit et eum tuetur*, *qui in periculo*, *aut re difficili arcessitur*, *ut alicui adsit consilio et ope*, *etiamsi non litiget in foro eius nomine*, quemadmodum etiam *advocatus* apud Latinos latissime patet et interdum adeo eum notat, *qui alios monet*, *docet et consilio iuvat*, *defensorem*, *deprecatorem*, *patronum*, a παρακαλεῖν

καλεῖν alicuius consilium et auxilium requirere in re difficili et periculosa. In sensu forensi legitur apud *Demosthen.* de Falsa Legatione p. 343. 10. ed. *Reiske*, αἱ τῶν παρακλήτων αὗται καὶ δεήσεις καὶ σπουδαὶ τῶν ἰδίων πλεονεξιῶν ἕνεκα γίγνονται. *Dionys. Halic.* Antiq. Rom. XI. p. 717. Etiam *Targumistae* et *Talmudistae* vocibus פרקליטא et פרקליט, graece παράκλητος, vocem קטיגור, graece κατήγορος, opponunt, quae vox cum *accusatorem* designet, priores illae *patronum* vel *advocatum* significent necesse est. Confer *Buxtorfii* Lex. Talmud. et Rabbin. p. 1843. *Drusii* Praeterita l. IV. p. 144. et *I. Cameronis* Myrothec. Evangel. p. 352. In posteriore vero latiore significatione reperitur 1 Ioh. II, 1. ἐάν τις ἁμάρτῃ, παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα, ἰησοῦν χριστὸν, τὸν δίκαιον si quis peccet, caussae nostrae actorem, defensorem et deprecatorem habemus apud patrem, nempe Iesum Christum, iustum. Saepius non legitur in N. T. Confer praeter *Wetstenii N. T.* T. I. p. 934. *G. C. Knappii* Comment. *de Spiritu sancto et Christo Paracletis, itemque de varia potestate vocabulorum παρακαλεῖν, παράκλησις et παράκλητος.* Hal. 1790. 4.

† ΠΑΡΑΚΟΗ, ῆς, ἡ, 1) *inobedientia, contumacia, neglegentia et violatio legis, a παρακούω audire nolo, dicto audiens non sum, non obtempero.* Sic legitur in N. T. Rom. V, 19. διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου per inobedientiam unius hominis. Opponitur ibi τῇ ὑπακοῇ. Hebr. II, 2. πᾶσα παράβασις καὶ παρακοὴ omnis transgressio et violatio legis Mosaicae. 2) per metonymiam: *inobediens, immoriger.* Sic legitur in N. T. 2 Cor. X, 6. ἐν ἑτοίμῳ ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοὴν et parati sumus gravissimas poenas sumere ab omnibus adversariis religionis christianae. Saepius non reperitur in N. T.

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *aequis passibus incedo cum alio, nec a latere discedo unquam, pone sequor aliquem, subsequor aliquem, comitor, comitem me adiungo,* ex παρὰ et ἀκολουθέω *sequor.* *Euseb.* H. E. IV, 39. *Diodor. Sic.* XX, 29. Conf. *Reiskii* Indicem Graecitatis Demosthen. p. 566. Ita vero in N. T. non usurpatur, in cuius libris potius significat 2) *in promtu esse, adesse*, v. c. Marc. XVI, 17. σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύσασι ταῦτα παρακολουθήσει illis autem, qui crediderunt, facultas semper aderit haec miracula patrandi. Attice neutrum plurale h. l. iunctum est verbo singulari, quod tamen tanquam plurale verti debet. 3) *inquiro in aliquid, dilegenter examino et considero, perscrutor, accurate cognoscere studeo.* Sic legitur in N. T. Luc. I, 3. παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς qui omnia inde ab initio dilegenter examinaverim. Παρακολουθῆσαι τοῖς πράγμασιν apud Graecos dicitur, qui singula examinando, seriemque rerum, ut

ut quaeque nota fuerit, inspiciendo propius, adeo omnia assequitur, ut nihil prorsus insciens praetermiserit. *Polyb.* I, 12, *Demosthenes* de Corona c. 53. παρηκολουθηκὼς τοῖς πράγμασιν ἀπ' ἀρχῆς. *Theophrast.* Char. Prooem. 4. σὺ δὲ παρακολουθῆσαί τε καὶ εἰδῆσαι, εἰ ὀρθῶς λέγω, *Philo* Vol. I. p. 10. ed. *Pfeiffer.* Conf. *Gataker.* ad *M. Antonin.* V, 5. p. 114. (*Rob. Ellis*) *Fortuita sacra* p. 72. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 644 seq. Nonnulli tamen interpretes, v. c. *Kypkius* in Obss. Sacr. T. I. p. 206. notionem *intellegendi aliquid et cognoscendo assequendi* loco Lucae laudato magis convenire iudicarunt, ut sensus esset: *qui omnia inde a principio accurate didicissem:* et habet profecto παρακολουθεῖν hanc notionem apud *Porphyrium* de Abstinent. I, 117. et *Strabonem* I, 5. ed. *Casaub.* Vide *Abreschii* Auctar. Dilucidd. Thucyd. p. 361. 4) *sequor aliquem, imitor, me conformo et compono ad alicuius exemplum.* 2 Tim. III, 10. σὺ δὲ παρηκολούθηκάς μου τῇ διδασκαλίᾳ tu conformasti te ad meum exemplum, quod attinet ad doctrinam et docendi rationem. 5) *sector, amplector, profiteor,* si sermo est de doctrina. 1 Tim. IV, 6. καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας, ᾗ παρηκολούθηκας doctrinaeque praestantissimae, quam professus es, aut cui obsequium hucusque praestitisti, ut παρακολουθεῖν legitur 2 Macc. IX, 27. Saepius non reperitur in N. T.

ΠΑΡΑΚΟΥΩ, fut. ούσω, 1) proprie: *perperam et negligenter audio, non perfecte et plene audio,* ex παρὰ, quod in compositione *neglegentiam* et *oscitantiam* notat, et *obiter, male* significat, et ἀκούω *audio.* *Aristotel.* Ethic. VI, 7. *Polyb.* II, 8. *Aelian.* V. H. V, 9. Conf. *Olearium* ad *Philostratum* in Heroic. c. 3. p. 674. 2) *audire nolo, non pareo dictis, non obtempero, inobediens et immoriger sum.* Sic in N. T. tantum legitur Matth. XVIII, 17. ἐὰν δὲ παρακούσῃ (i. q. μὴ ἀκούσῃ, coll. v. 16.) αὐτῶν si monitis eorum non paruerit. ibid. ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ si etiam correctionem ecclesiae non admiserit. Respondet in versione Alexandrina hebraico שָׁמַע לֹא *non audivit, non obedivit.* Ies. LXV, 12. ἐκάλεσα ὑμᾶς καὶ οὐχ ὑπηκούσατε, ἐκάλεσα καὶ παρηκούσατε, עֲנִיתֶם וְלֹא. Esther. III, 8. τῶν δὲ νόμων τοῦ βασιλέως παρακούουσι. ibid. v. 3. Adde *Epictet.* Enchirid. c. 17. et *Cebetis* Tabul. c. 21.

ΠΑΡΑΚΥΠΤΩ, fut. ύψω, 1) proprie: *incurvo me, incurvato et inclinato corpore aliquid facio,* et speciatim de iis usurpatur, *qui inclinato, vel incurvato corpore aliquid aspiciunt et diligenter introspiciunt,* ex παρὰ et κύπτω, quod vide supra. Latet vero in hoc verbo ellipsis, ita, ut plene dicatur παρακύπτειν ἑαυτόν. Huic opponitur ἀνακύπτω, quod *oculis et capite sursum erectis suspicere,* notat. Luc. XXIV, 12.

12. *παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια κείμενα μόνα* et inclinato corpore introspiciens nonnisi lintea offendit. Sed fortasse *παρακύψας* h. l. rectius vertitur: *cum intrasset sepulcrum*, coll. Marc. XVI, 5. Conf. quae supra ad vocem *βλέπω* dicta sunt. Idem valet de loco Ioh. XX, 5. et 11. In versione Alexandrina respondet hebraico הִשְׁקִיף *prospexit, contemplatus est*, Cant. II, 9. et נִשְׁקַף *prospectavit*. Genes. XXVI, 8. Iudd. V, 28, Prov. VII, 6. Adde Sirac. XIV, 24. XXI, 25. 2) metaphorice: *diligenter considero, cum admiratione et reverentia aliquid cognoscere et intelligere studeo; intentus sum, operam do alicui rei.* Sic legitur in N. T. Iacob. I, 25. *ὁ παρακύψας εἰς νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας* qui vero satis cognitam habet, et diligenter inquirit in hanc doctrinam praestantissimam, quae homines in veram libertatem vindicat. 1 Petr. I, 12. *εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι* quae etiam angeli cognoscere et perspicere desiderant. Eodem sensu legitur quoque apud *Lucianum* Reviviscent. T. I. p. 598. Conf. etiam *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 401. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 823. et *Wakefield* Silvam Criticam P. III. p. 171. Saepius non legitur in N. T.

ΠΑΡΑΛΑΜΒΑ΄ΝΩ, fut. λήψομαι, aor. 2. *παρέλαβον*, 1) proprie notat: *aliquid manu, vel in manus accipio, quod traditur*, ex *παρὰ* et *λαμβάνω capio*. *Xenoph.* Mem. Lib. IV. c. 7. §. 2. *γῆν μέτρῳ ὀρθῶς ἢ παραλαβεῖν ἢ παραδοῦναι.* 2) per synecdochen: *accipio, consequor, obtineo, particeps fio, quocunque modo hoc fiat.* Hebr. XII, 28. *βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες* quum ad regnum immutabile pervenerimus, h. e. cives facti coetus Christianorum, qui in perpetuum durabit et augebitur. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 440. Coloss. IV, 17. *τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες* munus, quod tibi est demandatum. Ita legitur quoque apud *Palaephatum* de Incredib. c. 7. *τὴν βασιλείαν παρέλαβε.* *Aelian.* V. H. XII, 47. ubi *occupandi* notionem habet. *Herodian.* I. c. 3. 5. ubi videndus *Irmisch.* p. 66. Adde 2 Macc. X, 11. et Dan. VII, 18. 3) *disco, instituor, edoceor.* *Hesych.* *παρέλαβες· ἐπαιδεύθης.* Marc. VII, 4. *καὶ ἄλλα πολλά ἐστιν ἃ παρέλαβον κρατεῖν* et alia multa sunt; quae observanda in mandatis habent. 1 Cor. XI, 23. *ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ κυρίου* ego trado iam vobis, quae ab ipso Domino edoctus sum. ibid. XV, 3. *παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, ὃ καὶ παρέλαβον* praecipue enim vobis tradidi, quod etiam ipse edoctus sum a Christo per revelationem. Galat. I, 9. 12. Phil. IV, 9. *ἃ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε καὶ ἠκούσατε.* Coloss. II, 6. *ὡς οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν* ut instituti estis in religione christiana. 1 Thess. II, 13. IV, 1. 2 Thess. III, 6. Ita etiam לָקַח sumitur Prov. I, 3. IV, 10. Iob. XXII, 22. Cf.

supra

supra dicta ad vocem λαμβάνω, *Wetstenii N. T. T.* II. p. 148. et *Palairet.* Obss. Philol. p. 400. 4) ut λαμβάνω, *bello capio, captivum abripio, vel abstraho.* Matth. XXIV, 40. 41. Luc. XVII, 34. εἷς παραληφθήσεται alterum hostes capient et captivum abducent. ibid. v. 35. *Thucyd.* I. c. 19. ἀθηναῖοι δὲ ναῦς τε τῶν πολεμίων τῷ χρόνῳ παραλαβόντες. Conf. *Munthe* Obss. in N. T. e Diodoro Sic. p. 175. 5) *sumo, assumo. mecum sumo, mihi adiungo comitem.* Matth. II, 13. παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ sume tecum puerum eiusque matrem. ibid. v. 14. 20. 21. IV, 5. 8. παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος comitem illum sibi iungit diabolus. ibid. VII, 45. παραλαμβάνει μεθ᾽ ἑαυτοῦ assumit. ibid. XVII, 1. XVIII, 16. XX, 17. XXVI, 37. XXVII, 27. Marc. V, 40. IX, 2. X, 32. παραλαβὼν seorsum ducens apostolos. ibid. XIV, 33. Luc. IX, 10. 28. XI, 26. XVIII, 31. Ioh. XIV, 3. παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν. ibid. XIX, 16. Act. XV, 39. παραλαβόντα τὸν Μάρκον socium itineris assumentem sibi Marcum. ibid. XVI, 33. παραλαβὼν αὐτοὺς eosque domum deducens. ibid. XXI, 24. τούτους παραλαβὼν his te adiunge, *mache mit ihnen gemeinschaftliche Sache.* Ibid. v. 26. et 32. XXIII, 18. *Aelian.* V. H. I, 18. παραληφθεὶς ὑπὸ Πλάτωνος εἰς τὸ ἐν Ἀκαδημίᾳ συμπόσιον. *Isocr.* Panegyr. c. 9. παραλαβόντας τοὺς μάλιστα βίᾳ δεομένους. *Aelian.* V. H. II, 4. παραλαμβάνειν τινὰ κοινωνόν. *Cebes* c. 16. Ita etiam לָקַח sumitur Genes. XII, 13. XXII, 3. Num. XXIII, 27. 28. 8) omissa formula εἰς οἰκίαν (ut plene dixit *Lucianus* in *Timone* p. 69.) *sponsam domum duco, in matrimonium sumo, uxorem duco.* Matth. I, 20. μὴ φοβηθῇς παραλαβεῖν τὴν γυναῖκά σου ne timeas domum ducere uxorem tuam. ibid. v. 24. Ita לָקַח Genes. IV, 19. Hos. I, 2. *Arrian.* de expedit. *Alex.* l. VII. c. 4. *Lucian.* *Toxari* 24. *Ioseph.* A. I. I, 19. 7. Conf. *Raphelii* Obss. Polyb. p. 8. et *Elsner.* Obss. Sacr. T. I. p. 3. 9) *admitto, benigne et humaniter excipio, probo, assensum praebeo.* Ioh. I, 11. καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον et populares eius repudiabant eum. 1 Cor. XV, 1. ὃ καὶ παρελάβετε quam etiam, tamquam vere divinam, accepistis. Saepius non reperitur in N. T.

ΠΑΡΑΛΕΓΟΜΑΙ, *praeternavigo, lego littus, vel oram, praeterlego, prope littus navigo, praetervehor,* ex παρὰ et λέγω *dico, colligo.* Est vox nautica, cui apud Latinos verbum *legere* respondet, v. c. apud *Virgilium* Aen. III. v. 127. ubi *Servius:* „legimus, praeterimus, ut Littoraque Epiri legimus." Tractus autem sermo a nautis, quod funem legendo, i. e. colligendo, aspera loca praetereunt. Bis tantum legitur in N. T. Act. XXVII, 8. μόλις δὲ παραλεγόμενοι αὐτὴν vix autem eam legentes. ibid. v. 13. ἆσσον παρελέγοντο τὴν Κρήτην propius praeterlegerunt Cretam. *Diodor. Sic.* XIII. p. 135.

κάκεῖθεν ἤδη παρελέγοντο τὴν ἰταλίαν. Conf. *Abresch.* ad *Aeschylum* p. 625. *Hesych.* παρελέγετο· παρὰ τὸν αἰγιαλὸν ἔπλεεν. Graeci alias dicunt παρὰ γῆν πλέειν, v. c. *Xenoph.* Anab. VI, 2. 1. et παραπλέειν, v. c. *Herodot.* IV, 43. VII, 123.

ΠΑΡΑ΄ΛΙΟΣ, ε, ὁ, ἡ, *maritimus, mari adiacens, ad mare situs*, i. q. παραθαλάσσιος, quod vide supra, ex παρὰ *iuxta, prope*, et ἅλς *mare*, quasi παρὰ τῇ ἁλὶ *prope mare.* Semel tantum legitur in N. T. Luc. VI, 17. καὶ τῆς παραλίε (subintellege χώρας) Τύρε καὶ Σιδῶνος et maritima regione Tyri et Sidonis. Legitur etiam apud Alexandrinos Iof. IX, 1. XI, 3. 3. Genef. XLIX, 13. Devt. I, 7. *Hesych.* παραλία· καὶ πάραλος καὶ παράλιος, παραθαλάσσιος. Conf. interpretes ad *Thom. M.* p. 685. ed. *Bernardi.* Hinc παραλία, ἡ, supple χώρα, seu γῆ, quod additur Iudith. V, 25. *regio maritima.* Iudith. I, 7. II, 16. 1 Macc. XI, 8. *Polyb.* II, 5. *Thucyd.* II, 56. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 693.

ΠΑΡΑΛΛΑΓΗ΄, ῆς, ἡ, *mutatio, transmutatio*, a praet. med. παρήλλαγα, verbi παραλλάττω *transmuto.* Vox haec, ex astronomorum scholis petita, ubi siderum mutationem notat, ad omnem rei mutationem translata videtur nonnullis interpretibus a Iacobo I, 17. ubi de Deo dicitur παρ' ᾧ ἐκ ἔνι παραλλαγή, h. e. qui est immutabilis. Conf. ad h. l. *Wolfium* in Curis Philologicis Vol. IV. p. 18. et *Wetstenium.* *Hesych.* παραλλαγῆς· ἐναλλαγῆς, ἀλλοιώσεως. *Polyb.* VI, 7. 5. XXIII, 3. 9. *Plutarch.* T. VIII. p. 214. ed. *Reiske.*

ΠΑΡΑΛΟΓΙ΄ΖΟΜΑΙ, fut. ίσομαι, 1) proprie: *male supputo, falsis rationibus utor*, ex παρὰ, quod in compositis fere in deteriorem partem usurpatur, et λογίζομαι, quod verbum est proprie arithmeticorum, qui multas summas in unum colligunt ac reducunt, notans: *rationes conficere, supputare.* Vide supra. Sic legitur aliquoties apud *Demosthenem*, v. c. p. 822. 25. et 1037. 15. ed. *Reiske*, et apud *Lucianum* T. I. p. 268. ed. *Graevii.* Iam quia ii, qui falsis rationibus utuntur, subdola supputatione alios fallere conantur, factum est, ut παραλογίζεσθαι 2) generatim significaret, *quacunque fraude aliquem decipere, circumvenire, fallere*, et speciatim de iis diceretur, *qui dolis ac lenociniis verborum et ratiociniorum, speciosa oratione et falsis rationibus, sed quae colorem habent probabilitatis, imperitos circumveniunt et fallaciis persuadent.* Sic bis tantum legitur in N. T. libris. Coloss. II, 4. μή τις παραλογίζηται ὑμᾶς ne quis vos decipiat et ad errores seducat, falsa sc. ratiocinatione. Iacob. I, 22. παραλογιζόμενοι ἑαυτὲς ne vos ipsos decipiatis, ne erretis, i. q. v. 26. ἀπατῶν τὴν καρδίαν ἑαυτῦ, aut 1 Ioh. I, 8. πλανῶν ἑαυτόν. *Polyb.* XVI, 10. 3. et XXXI, 9. 1. Respondet in vers. Alex. hebraico הֵתֵל, Iudd. XVI, 10. 13. 16. ubi pro παρα-

λογίσω

σωγίσω reliqui interpretes habent ἐπλάνησας. Ponitur etiam ab Alexandrinis pro רמה decepit, defraudavit. Genes. XXIX, 25. Ios. IX, 22. 1 Sam. XIX, 17. *Hesych.* παραλογίσασθαι· ψευτήσατε, ἐψεύσασθε, ἐχλευάσατε. Idem: παραλογισμός (2 Macc. I, 13. Esther. XVI, 6.) ἀπάτη λογισμοῦ. Conf. etiam *Munthe* Obss. Philol. in N. T. e Diodoro Siculo p. 385. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 285. et 663. et *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 261.

ΠΑΡΑΛΥΤΙΚΟΣ, οῦ, ὁ, ἡ, *paralyticus*, passive accipitur pro παραλυθεὶς, et eum notat, *qui resolutione, vel laxatione nervorum laborat, membris captus.* Morbus ipse, qui nunc totum corpus infestat, nunc eius membra tantum capit, παράλυσις dicitur, a παραλύω *dissolvo, resolvo, enervo,* (quod vide) de quo bene egit post *Cels.* de Medic. II. c. 1. III. c. 27. *Aurelianum* Morb. Chron. II. 1. p. 342 seq. et *Paulum Aegin.* III. c. 28. *Wedelius* in Exercitatt. Medico-Philol. Cent. I. Decad. V. Exerc. II. *G. G. Richter* in Diss. IV. medicis. Goett. 775. 4. coll. *I. D. Michaelis* in Biblioth. Orient. T. VIII. p. 99. et *Bartholinus* de Morbis Biblicis Fasc. V. Opusc. Philol. p. 357. et 414 seq. Legitur autem Matth. IV, 24. VIII, 6. παραλυτικὸς δεινῶς βασανιζόμενος. ibid. IX, 2. 6. Marc. II, 3. 4. 5. 9. 10. Saepius non reperitur in N. T.

ΠΑΡΑΛΥΩ, fut. ύσω, 1) proprie: *dissolvo, solvo ea, quae ligata, colligata et connexa sunt*; ex παρὰ et λύω *solvo.* Alex. Levit. XIII, 45. ἱμάτια αὐτοῦ ἔσι παραλελυμένα, ubi in hebraico est פרם *scidit, discidit.* 2 Sam. VIII, 4. *Xenoph.* Venat. VI, 14. 2) *enervo, debilito.* Hinc παραλύεσθαι non solum is dicitur, cuius vires plane sunt defectae et conciderunt, (Vide *Wesseling.* ad *Diod.* Sic. III, 26. De *fatigatis* legitur apud Alexandrinos Genes. XIX, 11. pro hebraico לאה *labore fatigatus, defessus fuit.*) sed etiam speciatim, qui nervorum resolutione, laxatione et debilitatione laborant et sensu et motu privati sunt, vel in toto corpore, vel in parte quadam; qui morbus nunc παράλυσις, nunc πάρεσις et παραπληγία dicitur, ut iam monuit *Foësius* in Oecon. Hippocr. p. 291. De nervorum resolutione παραλύειν etiam legitur apud *Aeschin.* Socr. Dial. III. 9. Luc. V, 18. ὃς ἦν παραλελυμένος, h. e. παραλυτικὸς, (coll. Matth. IX, 2. et Marc. II, 3.) qui nervorum resolutione laborat. ibid. v. 24. Act. VIII, 7. παραλελυμένοι καὶ χωλοί. ibid. IX, 33. Hebr. XII, 12. παραλελυμένα γόνατα genua labantia, lassa et debilitata, quae aut senio, aut morbo, aut labore fessa concidunt; ubi tamen metaphorice *infirmitas fidei, inclinatio ad defectionem a religione christiana* intellegenda est. Sirac. XXV, 26. χεῖρες παρειμέναι καὶ γόνατα παραλελυμένα. Ies. XXXV, 3. γόνατα παραλελυμένα παρακαλέσατε.

Ierem. VI, 24. L, 43. 1 Macc. IX, 55. *Hesych.* παρελύθησαν· ἠσθένησαν. Eodem sensu ὑπολύεσθαι usurpatum reperitur ab *Aristophane* Lysistr. v. 216. ὑπολύεταί με τὰ γόνατα, et λύεσθαι ab *Homero* Odyss. ἑ, v. 297. *Hesych.* λύθησαν· ἠσθένησαν. Saepius non legitur in N. T.

ΠΑΡΑΜΕΝΩ, fut. ενῶ, 1) proprie: *permaneo, maneo apud aliquem, commoror,* ex παρὰ et μένω *maneo.* 1 Cor. XVI, 6. πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν παραμενῶ, ἢ καὶ παραχειμάσω apud vos forte permanebo et hiemis tempus transigam. Alex. Genes. XLIV, 33. νῦν ἂν παραμενῶ σοι παῖς ἀντὶ [illegible] δίκ, ubi in hebraico legitur ישב *mansit, permansit, habitavit.* Iudith. XII, 3. καὶ παρέμεινεν ἐν τῇ παρεμβολῇ. *Thucyd.* I, 65. παραμένων ἐν χαλκιδεῦσι. 2) *vivo, maneo* [illegible] *ta.* Hebr. VII, 23. διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι παραμένειν [illegible] quia morti obnoxii erant, i. q. διὰ τὸ ἀποθανεῖν αὐτάς. *Artemidorus* Lib. II. c. 27. p. 117. γυναῖκά τε καὶ παῖδας [illegible] παραμένειν μαντεύεται. ibid. c. 72. p. 153. ἀπόθεσιν τ[illegible] σημαίνει γενέσθαι ἢ παραμενόντων. Apud Graecos interdum etiam notat: *superstitem esse alicui, vivendo vincere aliquem, diutius vivere, einen überleben,* v. c. apud *Herodotum* Lib. I. p. 12. 3) *constans sum, persevero.* Iacob. I, 25. καὶ παραμείνας et constans est in doctrina divina cognoscenda et observanda, coll. v. 24. Saepius non legitur in N. T.

ΠΑΡΑΜΥΘΕΟΜΑΙ, οῦμαι, fut. ήσομαι, 1) generatim notat: *verba ad aliquem facio, alloquor,* ex παρὰ et μυθέομαι *loquor, dico.* Sic legitur apud *Thucydidem* VIII. [illegible] παραμυθησομένους τὸ στρατόπεδον, καὶ διδάξοντας κ. τ. λ. 2) speciatim, ut *alloquor* apud Latinos, (v. c. *Senec.* in *Troad.* [illegible] *Valer. Max.* II, 7. IV, 6.) *amanter alloquor,* quod Hebraeis est דבר על לב *loqui ad,* vel *secundum cor alicuius.* Genes. L, 21. Hos. II, 14. ubi confer *Vers. Chald.* *Xenoph.* de Venat. VI, 10. Hinc 3) *consolor aliquem, alloquio iuvo, bono animo esse iubeo.* Ioh. XI, 19. ἵνα παραμυθήσωνται αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν ut eas de fratris morte consolarentur, ubi conf. versionem syriacam, quae habet [illegible] *ut loquerentur ad cor eorum.* ibid. v. 31. ubi *Syrus* voce [illegible] *consolari* usus est. 1 Thess. V, 14. παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους consolamini pusillanimos. *Syrus* habet [illegible] *mentem addere,* ut loquitur *Horatius* II. Ep. 2. v. 36. *Xenoph.* Cyrop. III, 1. 13. *Thucyd.* II. cap. 44. ἐκ [illegible] ἢ παραμυθήσομαι. ibid. III. c. 75. Conf. etiam Cohel. IV, [illegible] ubi incertus quidam interpres graecus habet παραμυθεῖσθαι, sed Alexandrini παρακαλῶν, et *Symmachus* [illegible]

2 Macc. XV, 9. 4) *excito verbis*, (*Xenoph.* de Venat. VI, 25.) *cohortor*, *admoneo*. 1 Thess. II, 11. παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυθούμενοι, coll. v. 12. Saepius non legitur in N. T. Apud Graecos etiam interdum *suadere*, *consiliis iuvare* notat, v. c. apud *Homerum* Iliad. ϑ', v. 417 et 680. *Hesych.* παραμυθήσασθαι· συμβουλεῦσαι.

ΠΑΡΑΜΥΘΙ'Α, ας, ἡ, *suave colloquium*, *amica allocutio*, *exhortatio*, *adhortatio*, (*Xenoph.* Agef. V, 3.) *consolatio*, a παραμυθέομαι, quod vide. Semel legitur in N. T. 1 Cor. XIV, 3. ἀνθρώποις λαλεῖ παραμυθίαν loquitur ea, quae aliorum animos solatio replere possunt, i. q. nos dicere solemus: *Trost in eines Seele sprechen.* *Aeschin.* *Socr.* Dial. III, 3. ἀσθενῇ δὲ τὴν ψυχὴν, πάνυ ἐνδεᾶ παραμυθίας. *Aelian.* V. H. XII, 1. Sapient. XIX, 12. *Hesych.* παραμυθίαν· παράκλησιν. Vox *allocutio* pro *consolatione* adhibetur a *Suetonio Tib.* c. 23. ubi vid. *Muretus*.

ΠΑΡΑΜΥ'ΘΙΟΝ, ου, τὸ, *alloquium*, *blandimentum*, *mitis et blandus sermo ad alliciendos et captandos animos*, a παραμυθέομαι, quod vide. Legitur in N. T. tantum Phil. II, 1. εἴ τι παραμύθιον ἀγάπης si qua sunt amoris blandimenta, si quid amor blandi habet ad flectendos animos, (*Theodoretus* ad h. l. ἀγάπης ψυχαγωγίαν. Nam παραμυθεῖσθαι est: *mitius*, *mollius*, *blandius loqui*, *ut alterum capias*, *neque eum offendas*. Conf. Ven. *Mori* Obss. ad *Longinum* de Sublim. c. 4.) *wenn die Liebe etwas einnehmendes hat.* Alii reddunt: si quae est *cohortatio* ad amorem, aut ex amore profecta. Alii vero, v. c. *Wetstenius*, si quod est *solatium* (*Thucyd.* V, 103. *Sophocl.* Electra v. 129.) amoris.

ΠΑΡΑΝΟΜΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *contra legem ago*, *legem transgredior*, *violo*, ex παρὰ *contra* et νόμος *lex*, unde παράνομος, ου, ὁ, ἡ, *legum violator*, *contra leges agens*, etiam *legibus repugnans*, v. c. apud *Xenoph.* Hist. Gr. I, 7. 8. ubi παράνομα sunt decreta, repugnantia legibus iam latis. Semel legitur in N. T. Act. XXIII, 3. σὺ κάθῃ κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κελεύεις με τύπτεσθαι tu sedes indicaturus me secundum legem et contra leges Mosaicas verberari me iubes. *Xenoph.* de Rep. Laced. VIII, 4. *Aelian.* V. H. XIV, 29. *Thucyd.* III, 65.

ΠΑΡΑΝΟΜΙ'Α, ας, ἡ, *transgressio*, *violatio legis*, *iniquitas*, a παράνομος qui legem violat, improbus. Occurrit in N. T. tantum 2 Petr. II, 16. ἔλεγξιν δὲ ἔσχεν ἰδίας παρανομίας arguebatur de sua impietate, aut vesania, uti *Vulgatus* h. l. reddidit. Reperitur praeterea haec vox non solum in versione Alexandrina, ubi hebraico עָוֶל *perversitas*, *iniquitas*, Prov. V, 22. et זִמָּה *scelus* respondet, sed etiam in exteris Scriptoribus, v. c. apud *Thucydidem* IV, c. 98. VI, 15 et 28.

ΠΑΡΑ-

ΠΑΡΑΠΙΚΡΑΙ´ΝΩ, fut. ανῶ, aor. 1. παρεπίκρανα, 1) proprie: *valde acerbum et amarulentum reddo*, ex παρὰ, quod in compositis interdum vim augendi habet, (v. c. in παραθερμαίνεσθαι, *ultra modum incalescere. Aeschin.* de Falf. Legat. p. 322.) et πικραίνω *amarum reddo, exacerbo*, hocque a πικρὸς *amarus*, 2) metaphorice: *ad iram concito, irrito, exacerbo*. Sic semel legitur in N. T. Hebr. III, 16. τίνες γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν; quinam autem, cum audivissent, Dei iram provocarunt? aut, ut etiam commode reddi posset: quinam autem erant illi, qui contra Mosen seditionem moverunt et dictis divinis non obedientes fuerunt? Nam apud Alexandrinos παραπικραίνειν non solum notionem *irritandi, ad iram concitandi* habet (*Hesych.* παραπικραίνων· παροργίζων.) et hebraico הִכְעִיס, *ad iram provocavit*, Deut. XXXII, 16. Ierem. XXXII, 29. XLIV, 3. 8. respondet, sed etiam pro סָרַר *refractarius fuit*, Ps. LXVI, 7. LXVIII, 7. מָרַר *rebellavit*, Ezech. II, 3. מָרָה *rebellis fuit*, 1 Regg. XIII, 21. 26. Ps. CVI, 7. 33. 43. et pro nomine adeo מְרִי *rebellio*, Ezech. II, 5. 6. 7. 8. XII, 2. adhibitum reperitur. Conf. *Fulleri* Miscellanea Sacra Lib. III, c. 10. Idem valet quoque de substantivo

ΠΑΡΑΠΙΚΡΑΣΜΟ´Σ, ȣ̃, ὁ, quod 1) ut latinum *exacerbatio* significat *irritationem, provocationem ad iram et indignationem*, et idem est quod παροργισμός. Deinde vero 2) *rixam, contentionem, rebellionem, seditionem* notat, et apud Alexandrinos Ps. XCV, 8. respondet hebraico מְרִיבָה *contentio*, quod Alex. Genes. XXX, 8. per μάχην reddiderunt. *Suidas* ex *Theodoreto*: παραπικρασμός· ἡ ἐν ἐρήμῳ πολλάκις γινομένη ἀντιλογία τῶν Ἰσραηλιτῶν. Bis tantum legitur in N. T. Hebr. III, 8. ὡς ἐν παραπικρασμῷ ut Iudaei, rebellantes olim contra Mosen, seu: ut illo tempore, quo Iudaei in deserto seditionem contra Mosen moverunt. Fortasse tamen παραπικρασμὸς h. l. et מְרִיבָה Ps. XCV, 8. non ipsam rebellionem, contra Mosen excitatam, significat, sed nomen loci est, ita dicti a seditione Israelitarum. Conf. Exod. XVII, 7. Praeterea legitur Hebr. III, 15.

ΠΑΡΑΠΙ´ΠΤΩ, aor. 2. παρέπεσον, 1) proprie non solum *incido, obviam fio*, (*Xenoph.* Cyrop. I, 2. 10.) sed etiam *excido*, et apud Graecos ita, ut omissum sit ὁδȣ̃, saepe de iis usurpatur, *qui exorbitant, delabuntur et deflectunt a via*, ex παρὰ et πίπτω *cado*. Hinc 2) metaphorice: *deflecto a veritatis et virtutis tramite, erro*, (*Xenoph.* Hist. Gr. I, 6. 4.) *pecco*, et speciatim: *deficio a religione christiana*. Sic semel legitur in N. T. Hebr. VI, 6. παραπεσόντας qui defecerunt a religione christiana. Respondet in versione Alex. hebraico אָשַׁם *deliquit, reus fuit*, Ezech. XXII, 4. et מָעַל *praevaricatus est*, Ezech. XIV, 13. XV, 8. XVIII, 24. XX, 27. coll. 2 Chron.

XXIX,

XXIX, 19. ubi hebraicum בְּמַעֲלוֹ Alexandrini ἐν τῇ ἀποστασίᾳ αὐτῷ reddiderunt. Adde Sapient. VI, 9. XII, 2. Caeterum non plane a re praesenti alienum erit, observare, παραπίπτειν etiam apud Graecos in foro usitatum fuisse et notasse: *partes mutare, causam priorem deserere et factis praevaricari.* Vide *Marklandum* ad *Lysiam* p. 595.

ΠΑΡΑΠΛΕΩ, fut. παραπλεύσω, aor. I. παρέπλευσα, *praeternavigo, praetervehor, oram lego*, ex παρά *prope, iuxta*, et πλέω *navigo*. Semel tantum legitur in N. T. Act. XX, 16. ἔκρινε γὰρ ὁ Παῦλος παραπλεῦσαι τὴν Ἔφεσον decreverat enim Paulus praeternavigare Ephesum. *Xenoph.* Hist. Gr. I, c. 3. 2. τὰς ναῦς παραπλεῖν κελεύσας. Idem de Republ. Athen. II, 5. *Thucyd.* I, 111. II, 24. *Ammonius*: παραπλεῖν· τὸν τόπον τινὰ διὰ πλοίου διέρχεσθαι. Idem tradit *Thom. M.* p. 687. ubi vide interpretes.

ΠΑΡΑΠΛΗΣΙΟΝ. Adverbium, significans *proxime*, et non solum de *loci adfinitate* usurpatur, sed etiam de *omni, quod imminet*. *Polyb.* IV, 40, 10. Est neutrum a παραπλήσιος *proxime ad aliquem accedens, adfinis, similis*, (*Arrian. Exped. Alex.* VII, 1. 9.) quod ex usu linguae graecae adverbialiter quandoque sumitur. Construitur cum dativo et in N. T. tantum legitur Phil. II, 26. καὶ γὰρ ἠσθένησε παραπλήσιον θανάτῳ et certe aegrotavit proxime ad mortem, seu morbo mortifero correptus fuit. Ies. XXXVIII, 1. חָלָה לָמוּת.

ΠΑΡΑΠΛΗΣΙΩΣ. Adverbium, significans non solum *proxime*, sed etiam *similiter, consimiliter, eodem fere modo*, a παραπλήσιος *qui proximus alicui est, proxime accedens, adfinis*, etiam *similis* (*Xenoph.* Mem. III, 4. 12. *Thucyd.* III, c. 89. VII, c. 71. παραπλήσιά τε ἐπεπόνθεσαν, καὶ ἔδρασαν αὐτοὶ ἐν Πύλῳ. *Hesych.* παραπλήσιος· ἐμφερὴς, ὅμοιος.) et *par*, (*Xenoph.* de Mag. Equit. VIII, 17. τοὺς παραπλησίους; scil. τὸν ἀριθμὸν, ἱππέας equites, numero pares. Vide *Zeunium* ad h. l.) quod est a πέλας *prope*. Semel legitur in N. T. Hebr. II, 14. καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχε τῶν αὐτῶν etiam Christus eodem modo corpore vere humano vestitus fuit, coll. v. 17. *Chrysostom.* ad h. l. οὐ φαντασίᾳ οὐδὲ εἰκόνι, ἀλλ' ἀληθείᾳ. *Diodor. Sic.* V, c. 45. παραπλησίως τοῖς Πέρσαις aeque ac Persae. *Xenoph.* Oecon. III, 5. *Demosthen.* p. 36. ed. *Reiske*, ὁμοίως καὶ παραπλησίως. Eodem sensu etiam παραπλήσιον sumitur apud *Thucyd.* VII, c. 19.

ΠΑΡΑΠΟΡΕΥΟΜΑΙ, fut. εύσομαι, 1) proprie: *ad latus incedo, deambulo*, ex παρά et πορεύομαι *proficiscor, eo*. *Polyb.* II, 27, 5. 2) *praetereo*. Matth. XXVII, 39. οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν praetereuntes autem conviciis eum proscindebant. Marc. XI, 20. et XV, 29. 3) *eo, proficiscor, iter facio*. Marc. II, 23. ἐγένετο παραπορεύεσθαι αὐτὸν ἐν

ἐν τοῖς σάββασι διὰ τῶν σπορίμων factum autem est, ut iret ipse sabbato per sata, seu per agros, maturo hordeo laetos, coll. Matth. XII, 1. ἐπορεύθη διὰ τῶν σπορίμων. Marc. IX, 30. παρεπορεύοντο διὰ τῆς Γαλιλαίας iter faciebant per Galilaeam. *Arrian.* Ind. III, 14. *Polyb.* VI, p. 674. Eodem modo עָבַר, sequente בְּ et אֵת, *transivit*, *praeteriit* usurpatur Deut. II, 4. 18. Verbum vero παραπορεύομαι respondet in versione Alex. hebraico הָלַךְ *ambulavit*, *ivit*, *incessit*. Exod. II, 5. Deut. II, 14. Ios. VI, 9. Saepius non legitur in N. T.

ΠΑΡΑΠΤΩΜΑ, τος, τὸ, 1) proprie: *lapsus*, *offensio*, cum ad rem, in via iacentem, pedem impingentes prolabimur. Est verbale a prima pers. perf. pass. παραπέπτωμαι, verbi παραπίπτω, vel potius παραπτέω. 2) metaphorice: *peccatum*, *delictum*, *erratum*, i. q. ἁμάρτημα, qua voce etiam explicatur in Glossario *Alberti* p. 100. et de omni genere peccatorum, etiam gravissimorum, usurpatur. Matth. VI, 14. 15. XVIII, 35. ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν τὰ παραπτώματα αὐτῶν si non sincero animo aliis peccata condonaveritis. Marc. XI, 25. 26. Rom. IV, 25. ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν qui mortuus est ad expianda peccata nostra. ib. V, 15—18. 20. 2 Cor. V, 19. μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν remittens ipsis peccata eorum. Galat. VI, 1. Ephes. I, 7. II, 1. νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι καὶ ταῖς ἁμαρτίαις scelere et vitiositate infelicissimos, coll. v. 5. Coloss. II, 13. Iacob. V, 16. Respondet in versione Alexandrina hebraico פֶּשַׁע *defectio*, *praevaricatio*, Ezech. XIV, 11. XVIII, 22. (coll. Prov. X, 19. ubi Alex. ἁμαρτία et *Symmachus* παράπτωμα.) עָוֶל *iniquitas*, Ezech. III, 20. XVIII, 26. מַעַל *praevaricatio*, Ezech. XV, 8. XX, 27. et שְׁגִיאוֹת *errores*. Ps. XIX, 13. 3) *poena peccatorum*, *miseria*, *infelicitas*. Rom. XI, 11. ubi (quia πταίειν et πεσεῖν praecesserat, quae verba, uti omnes concedunt, *miserum fieri*, *perire* notant,) παράπτωμα nihil aliud significare potest, quam *miseriam*, *ex incredulitate Iudaeorum*, *doctrinam de Messia reiicientium*, *oriundam*, quae effecit, ut eo facilius ethnicis salus contingeret christiana. ibid. v. 12. παράπτωμα Iudaeorum τὸ ἥττημα αὐτῶν, h. e. conditio eorum deterior vocatur, et v. 15. voce ἀποβολὴ explicatur. Conf. quae supra sunt a me ad vocem ἁμαρτία p. 120. dicta. Saepius non legitur in N. T.

ΠΑΡΑῤῬΥΩ, aor. 2. pass. coni. παραῤῥυῶ, 1) proprie: *perfluo* instar aquae effusae in colum, seu cribrum, *praeterfluo*, ut fluvius et amnis praeterfluens locum quendam, *praeterlabor*, i. q. παραῤῥέω. (apud Alexandrinos Ies. XLIV, 4. עַל־יִבְלֵי־מָיִם ἐπὶ παραῤῥέον ὕδωρ) ex παρὰ *praeter* et ῥέω *fluo*. *Xenoph.* Cyr. IV, 5, 2. Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. II, p. 337. et *Vitringae* Obss. Sacr. Lib. I. Diss. III, cap. 7. §. 3. 2) metaphorice: *recedo*,

recedo, discedo, deflecto, a recta via aberro. Sic legitur semel in N. T. Hebr. II, 1. μήποτε παραῤῥυῶμεν ne ab ea deficiamus. *Chrysost.* ad h. l. interpretatur: ἀπολώμεθα, ἐκπέσωμεν. Alexandrini hoc verbo usi sunt Prov. III, 21. pro hebraico לוז, quod *recedere, discedere, deflectere, a recta via aberrare* significat; habent enim pro verbis אַל־יָלֻזוּ מֵעֵינֶיךָ υἱὲ μὴ παραῤῥυῇς. Sed Prov. IV, 21. vertunt ἐκλείπειν *deficere*, et Prov. XIV, 2. σκολιάζειν *tortuose incedere*. *Hesych.* παραῤῥυῇς· μετεωρισθῇς, παραπέσῃς. Idem: παραῤῥυῶμεν· ἐξολισθήσωμεν. Idem: παραῤῥυόμενον· παραπεσόμενον· παραῤῥυέν. *Suid.* παραῤῥυῶμεν· παραπέσωμεν. Cf. etiam *Bialii* Thesaur. Philol. s. h. v. *Rhoer Fer. Daventr.* p. 244 sequ. *Abresch. annotatt. in Ep. ad Hebr.* p. 69. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 390.

ΠΑΡΆΣΗΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *signatus, insignis, notatus*, ex παρὰ et σῆμα, τος, τὸ, *signum*; et quia παρὰ in compositione fere in deteriorem partem sumitur, παράσημος speciatim de eo usurpatur, *quod est malae notae*, v. c. apud *Demosthenem* p. 307. 26. ed. *Reiske*, παράσημος ῥήτωρ orator malae notae, ibid. p. 766. 6. παράσημον νόμισμα aes mali commatis. *Hesych.* παράσημα· τεράστια. — παράσημον· ἀδόκιμον, κίβδηλον, ἀπὸ τούτου καὶ τῶν νομισμάτων τὰ κίβδηλα παράσημα λέγεται. Τὸ παράσημον *insigne*, seu *imago, effigies, qua aliqua res insignitur.* Semel haec vox de insigni navis legitur in N. T. Act. XXVIII, 11. ἐν πλοίῳ παρασήμῳ Διοσκούροις in navi insigni Dioscurorum, seu in navi, quae Castoris et Pollucis imagine insignita, seu signata erat. *Vulgatus* recte: *cui erat insigne Castorum.* (De hoc loco praeter auctores a *Wolfio* in *Curis philolog.* T. II. p. 1388. adductos conferri potest *August. Esmarchius*, qui in *Quatuor Disquisitionibus* Hamb. 713. 4. editis Diss. IV, p. 40 seq. etiam *de insigni Dioscurorum* egit, et *P. Kunzius* in Obss. mythologicis de *vexillo navis Alexandrinae, qua Paulus gentium doctor in Italiam vectus est, ad illustrand. Act. l. l. ex antiquitate nautica erutis.* Ien. 1734. 4. Vide etiam *Wetstenii N. T.* T. II. p. 651.) Moris autem erat apud veteres in prora navis pingere effigiem eius rei, (Dei, herois, bestiae, aut alius cuiusdam rei,) unde navis nomen habebat; puppis autem imaginem numinis pictam gerebat, in cuius tutela erat navis. Talis effigies ac imago παράσημον navis dicebatur. Sic v. c. navis, quae Ovidium in Pontum vexit, Minervam pictam pro tutela in puppi gerebat, eiusdem vero Minervae galeam pro parasemo in rostro prorae. In nave, qua Europe vecta est, tutela Iupiter, taurus parasemon fuit. Interdum vero una eademque res, tutela et parasemon navis, quemadmodum navis Pauli τοὺς διοσκούρους παράσημον habuit simulque tutelam. Vide *Salmasium* in *Solinum* p. 571 seq. *Scaliger.* ad *Eusebium* p. 40. *Burmannum* ad *Valer. Flacc.* I, 301.

I, 301. *Scheffer de milit. nav. Vett.* III. c. 1. *Mureti Varr. Lect.* X. c. 19. et *Schützium* ad *Aeschyl.* Septem adv. Theb. v. 210. Vide etiam interpretes ad Act. l. l. Legitur praeterea haec vox 3 Macc. II, 29. iussit quoque χαράσσεσθαι καὶ διὰ πυρὸς εἰς τὸ σῶμα, παρασήμῳ Διονύσου κισσοφύλλῳ insigniri etiam per ignem in corpore, insigni Bacchi, folio hederae; et apud *Antigon. Caryst.* in Histor. Mirabil. c. 15. τὸ παράσημον τῆς πόλεως.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ'ΖΩ, fut. άσω, *praeparo alteri aliquid, apparo, instruo, aptum et idoneum aliquem reddo.* Medium παρασκευάζομαι *me paro, praeparo, instruo necessariis, aptum et idoneum reddo,* ex παρὰ et σκευάζω *paro,* quod est a σκεῦος *vas.* Activum, quod speciatim apud Graecos de *iis* usurpatur, *qui cibum parant* et *convivium instruunt,* legitur in N. T. Act. X, 10. παρασκευαζόντων δὲ ἐκείνων parantibus illis cibum. Subintelligitur autem vel δεῖπνον, quod additur apud *Athenaeum* IV, p. 183. τοῖς ἑαυτοῦ διακόνοις παρασκευάσαι Λακωνικὸν δεῖπνον ἐκέλευσε; vel συμπόσιον, ut plene legitur 2 Macc. II, 28. Conf. *Elsner.* Obss. Sacr. T. I, p. 408. Transfertur vero activum apud Graecos etiam ad alias res. Sic v. c. usurpatur de praefectis militum, milites ad militiae munera exercentibus et ad bellum idoneos reddentibus, apud *Herodian.* VI, 8. 4. ἐς τὸ πολεμεῖν ἐπιτηδείους παρασκευάζοι; de assuefacientibus animum alicuius, apud *Xenoph.* Hist. Gr. VII, 5. 19. Adde *Dionys. Halic.* XI, 2. *Thom. M.* s. v. κατασκευάζω. Παρασκευάζω· τὸ εὐτρεπίζω καὶ οἰκονομῶ. ὅθεν καὶ παρασκευή. Passivum παρασκευάζεσθαι *paratum et instructum esse,* seu *idoneum reddi,* legitur apud *Xenoph.* de Re Equestri VI, 6. ubi παρεσκευασμένον est paratum, seu id, quo quis statim et commode uti potest. *Hesych.* παρασκευάζεται· εὐτρεπίζεται, ἑτοιμάζεται. — Medium vero reperitur 1 Cor. XIV, 8. τίς παρασκευάσεται εἰς πόλεμον; quis parabit se ad pugnam ineundam? *Vulgatus: quis parabit se ad bellum?* Ita etiam *Lutherus.* 2 Cor. IX, 2. ὅτι Ἀχαΐα παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι incolas Achaiae iam anno superiore paratam habuisse collectam pecuniam. *Thucyd.* IV, 114. τοὺς δὲ πάντας παρασκευάζεσθαι ἐκέλευεν, ὡς βεβαίους τε ἐσομένους ξυμμάχους. *Herodian.* II, 14. 12. τοὺς δὲ ἂν στρατιώτας ἐκέλευσε παρασκευάζεσθαι εἰς ἔξοδον. Idem V, 4. 13. *Herodot.* I, 71. Haec loca, quibus multa addi possent, debeo *Dresigio,* qui in libro de Verbis Mediis N. T. I, 99. p. 365. copiose de hoc verbo exposuit.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ', ῆς, ἡ, 1) proprie: *praeparatio, apparatus,* a παρασκευάζω *praeparo, instruo.* Sic v. c. Iudith. II, 8. et apud *Thucyd.* I, 1. II, 17. IV, 75. παρασκευὴ dicitur omnis apparatus bellicus, munitio, seu omnia ea, quae militibus in castris necessaria sunt. In versione Alex. respondet hebrai-

co עֲבֹדָה *opus, cultus, apparatus.* Exod. XXXV, 24. XXXIX, 43. 2 Macc. XV, 21. *καὶ τῶν ὅπλων τὴν ποικίλην παρασκευήν.* Conf. *Stephani* Thesaur. Ling. Gr. T. III, p. 874. et *Lexicon Xenophonteum* et *Polybianum* f. h. v. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. *παρασκευή· εὐτρεπισμός.* Hinc 2) *κατ' ἐξοχὴν παρασκευὴ* in N. T. dicitur *dies, proxime fabbatum, aut festum aliquod praecedens, quo ad huius diei solemnia rite transigenda praeparatio a Iudaeis fieri solebat*, qui alias graece *προσάββατον*, vel *προεόρτιον*, hebraice ערב שבת, aut ערב חג, et in lingua chaldaica ערובתא appellabatur. Legitur in N. T. tantum in his locis. Matth. XXVII, 62. ubi *παρασκευὴ* diem significat, quo se ad sacra paschalia pie celebranda parabant Iudaei. Marc. XV, 42. *ἐπεὶ ἦν παρασκευή, ὅ ἐστι προσάββατον.* Luc. XXIII, 54. *καὶ ἡμέρα ἦν παρασκευή*, pridie erat fabbati. Ioh. XIX, 14. 31. 42. In omnibus fere his locis *Syrus* voce ܥܪܘܒܬܐ usus est, quae *vesperam, diem fabbati praecedentem*, significat. Confer *Ioseph. A. I.* XVI, 6. 2. *Deyling.* Obss. Sacr. P. I. Lib. II, p. 234. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 543.

ΠΑΡΑΤΕΙΝΩ, fut. *τενῶ*, aor. 1. *παρέτεινα*, perf. *παρατέτακα*, *produco, protendo, extendo, prolongo*, ex *παρὰ* et *τείνω tendo.* Semel tantum legitur in N. T. Act. XX, 7. *παρέτεινέ τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου* et produxit fermonem usque in mediam noctem. (*Sophocl.* Aiac. 1040 et 302. *λόγους ἀνέσπα.* *Eurip.* Hecub. 1177. Adde ea quae ad h. l. scripsit *Wetstenius N. T.* T. II, p. 591.) Conf. interpretes ad *Thom. M.* p. 614. In versione Alexandrina respondet hebraico מָשַׁךְ *protraxit, protendit.* Ps. XXXVI, 11. De regionibus, se protendentibus, et terrae tractibus legitur apud Alex. Num. XXIII, 28. 2 Sam. II, 29. et apud *Thucydidem* IV, c. 8. *ἡ γὰρ νῆσος, ἡ Σφακτηρία καλουμένη, τὸν δὲ λιμένα παρατείνουσα.* *Hesych.* *παρατείνει· παρέλκει, πλατύνει.* Hinc passivum *παρατείνεσθαι extendi, procurrere*, (*Xenoph.* Anab. I, 7. 12.) etiam *defatigari* notat, et speciatim de *longo itinere defessis* usurpatur, *Xenoph.* Mem. III, 3. 5. estque idem quod *ἐκτρυχοῦσθαι, κατακονεῖσθαι*, ut a scholiaste *Aristoph.* ad Nubes v. 212. explicatur. Conf. *Casaubonum* ad *Athenaeum* p. 285. Eadem vox in passivo etiam *torqueri* et *quoquo modo cruciari* notat, quoniam corpora tormentis extenduntur. Conf. *Xenoph.* Cyrop. I, c. 3. §. 10. et *Ruhnkenium* ad *Timaei* Lex. Platon. pag. 149.

ΠΑΡΑΤΗΡΕΩ, ῶ, fut. *ήσω*, generatim notat: *oculos intendo in aliquid, diligenter aliquid observo et intueor, sive id bono, sive malo animo et consilio fiat.* Notio enim *insidiose observandi* non per se ipsi verbo inhaeret, sed ex cuiusque loci

ci indole cognoscenda et diiudicanda est. Compositum enim est ex *παρὰ* et *τηρέω servo.* De *observantibus bono animo* reperitur apud *Theophrastum* Char. Mor. VII, 2. *Xenoph.* Mem. III, c. 14. §. 4. Hinc ad omne intentum studium et curam circa aliquid transfertur, et speciatim in N. T. libris 2) *sollicite, circumspecte et intentis oculis custodire aliquid* significat, v. c. Act. IX, 24. *παρετήρουν τὰς πύλας* custodiebant portas dio noctequo eius necandi causa. 3) ut latinum *observare* (apud *Terent.* Andr. Act. II. Sc. V.) et *διαπαρατηρεῖν* (apud Alex. 2 Sam. III, 30.) *insidiose aliquem observare, insidiari, insidias alicui struere. Polyb.* XVII, 3, 2. et IX, 25, 6. ubi vid. *Schweighaeuser.* Marc. III, 2. *καὶ παρετήρουν αὐτὸν, εἰ τοῖς σάββασιν θεραπεύσει αὐτὸν, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ* et observabant eum insidiose, an sabbati die curaret illum, ut haberent accusandi materiam. Luc. VI, 7. XIV, 1. *καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτὸν* et ipsi eum insidiose observabant. ibid. XX, 20. *καὶ παρατηρήσαντες* iam ut ei insidias struerent. Eodem modo usurpatur שָׁמַר, Ps. LVI, 7. *παρατηρεῖν* apud Alex. Ps. X, 8. (ubi hebraico צָפַן respondet) XXXVI, 12. *παρατηρήσεται ὁ ἁμαρτωλὸς τὸν δίκαιον.* (ibi in hebraico est זָמַם *excogitavit, machinatus est.*) *Cebetem* c. 8. et *Φυλάττειν* apud *Lysiam* p. 19. ed. *Taylor.* Confer *Wetstenii N. T.* T. I. p. 562. 4) *superstitiose observare.* Sic v. c. *ἡμέρας παρατηρεῖσθαι* is dicitur, qui singulos dies, fausti sint an infausti, festi an infesti, dilegenter dignoscit, quidque quovis die agendum sit, anxie quaerit. Galat. IV, 10. *ἡμέρας παρατηρεῖσθε* vos superstitiose observatis, agitis et celebratis dies. Saepius non legitur in N. T.

ΠΑΡΑΤΉΡΗΣΙΣ, *εως*, attice *εως*, *ἡ*, 1) proprie: *sollicita ac attenta observatio alicuius rei, quae fit oculis, notatio, animadversio.* Est verbale a secunda persona perf. pass. *παρατετήρησαι*, verbi *παρατηρέω observo*, quod vide. Vsurpatur apud Graecos in utramque partem. *Polyb.* XVI, 22, 8. *Plutarch.* Quaest. Rom. p. 266. *ἐνέδρα καὶ παρατηρήσει. M. Antonin.* de rebus suis III. §. 4. *ἀποῤῥέμβεσθαι τῆς τοῦ ἰδίου ἡγεμονικοῦ παρατηρήσεως. Longin.* de sublim. c. 23. p. 145. *παρατηρήσεως ἄξια. Arrian.* Diss. Epictet. l. III, c. 16. Tom. I, p. 425. ed. *Upton.* 2) per metonymiam: *illud ipsum, quod in oculos incurrit et observari potest, aut specie sua externa oculos in se dirigit*, v. c. *splendor, pompa.* Sic semel legitur in N. T. Luc. XVII, 20. *οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως* non venit regnum Dei cum externo aliquo majestatis splendore et pompa insigni; quae fuit Iudaeorum Christi et apostolorum aetate opinio, qui Messiam in adventu suo in has terras quasi pompa quadam regia magni apparitorum esse falso sibi persuadebant. Nec sensus loci nostri mutatur, si, quae fuit nonnullorum interpretum sententia, *παρατήρησις* h. l. in

signi-

significatione passiva accipitur, ut μόνη παρατηρήσεως vertatur: *ut oculis corporis observari et cognosci queat.*

ΠΑΡΑΤΙΘΗΜΙ, fut. θήσω, aor. 1. παρέθηκα, aor. 2. παρέθην, 1) proprie: *iuxta aliquem aliquid pono,* (*Aelian.* V. H. VIII, 16. παραθέμενος ἀσπίδα, iuxta se ponens humi clypeum. *Xenoph.* Anab. VI, 1. 4.) *appono, propono,* et est verbum proprium de iis, qui *apponunt alicui cibum,* ut apud nos: *einem etwas vorsetzen, oder vorlegen.* ex παρὰ ad, iuxta et τίθημι *pono, colloco.* Act. XVI, 34. παρέθηκε τράπεζαν apposuit mensam. *Aelian.* V. H. II, 17. τράπεζα παρατεθεῖσα, i. q. apud Latinos: *mensa apposita.* *Thucyd.* I, cap. 130. τράπεζάν τε περσικὴν παρετίθετο mensam quoque persicam sibi apponi curabat, vel iubebat. Marc. VI, 41. ἵνα παραθῶσιν αὐτοῖς ut illis apponerent, ubi videndus *Wetstenius.* Eodem modo נָתַן לִפְנֵי פְלוֹנִי, Genes. XVIII, 8. et שׂוּם לִפְנֵי וגו Genes. XXIV, 33. et sequente לְ, ibid. XLIII, 32. 2 Sam. XII, 20. usurpatur. Conf. etiam *Drakenborch.* ad *Livium* XL, cap. 59. Marc. VIII, 6. bis et 7. Luc. IX, 16. X, 8. ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν edite, quae vobis apponuntur. ibid. XI, 6. καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ non habeo, quod ei apponam. 1 Cor. X, 27. πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε. 2) metaphorice: *docendo propono, trado, doceo, expono, demonstro aliquid idoneis argumentis et quasi ante oculos pono.* Matth. XIII, 24. 31. ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς aliam parabolam proposuit ipsis. Exod. XIX, 7. וַיָּשֶׂם לִפְנֵיהֶם אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר צִוָּהוּ יְהוָה. Act. XVII, 3. διανοίγων καὶ παρατιθέμενος, ὅτι τὸν Χριστὸν ἔδει παθεῖν exponens et iusta vaticiniorum Messianorum explicatione ipsis demonstrans. *Xenoph. Cyrop.* I, 6, 12. Conf. *Hemsterhusium* ad *Aristoph.* Plutum v. 720. p. 244. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 566. 2 Tim. II, 2. ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις haec trade viris idoneis. 3) *trado aliquid alteri ut depositum servandum ac suo tempore restituendum,* (*Xenoph.* de Rep. Athen. II, §. 16. Conf. *Valesii* Notas ad *Harpocrat.* p. 16. Alex. Levit. VI, 4.) *commendo aliquid alicuius curae, tutelae, custodiae ac patrocinio, fidei alicuius concredo ac committo.* Hinc παραθήκη *depositum* et *omne, curae alicuius demandatum et fidei eius concreditum.* Luc. XII, 48. ᾧ παρέθεντο πολὺ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτὸν et apud quem multum depositum fuerit, ab eo multum reposcetur. Tob. IV, 1. 20. Luc. XXIII, 46. πάτερ, εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου commendo tibi, pater, animum meum. Conf. Ps. XXX, 6. ubi Alexandrini hebraica בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי transtulerunt: εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου. Act. XIV, 23. παρέθεντο αὐτοὺς τῷ Κυρίῳ tutelae commendabant divinae. ibid. XX, 32. παρατίθεμαι ὑμᾶς τῷ Θεῷ καὶ τῷ

λόγῳ

λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ commendo vos Deo et doctrinae, quam eius beneficio debemus. 1 Tim. I, 18. ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι hanc doctrinam commendo tibi aliis tradendam, seu fidei tuae concredo. 1 Petr. IV, 19. ὡς πιστῷ κτίστῃ παρατιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς ἑαυτῶν Deo tanquam fido suo creatori, commendent animas suas. Conf. Pallairet. Obss. Philol. p. 308. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 599. Saepius non legitur in N. T.

ΠΑΡΑΤΥΓΧΑΝΩ, aor. 2. παρέτυχον, fut. 2. παρατυχῶ, *obvius fio, adsum, intervenio*, ex παρὰ et τυγχάνω *adipiscor, sum*. Hinc παρατυγχάνων *obvius*. Semel legitur in N. T. Act. XVII, 17. διελέγετο πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας ad obvios in foro concionabatur, seu disserebat cum iis, qui aderant. *Hesych.* παρατυχών· παρών, coll. *Xenoph.* Apol. cap. 11. De hoste, qui subito aliquem aggreditur, usus est hac voce *Xenoph.* de Rep. Laced. XI, 7. De eo, quod alicui praeter spem accidit, reperitur apud eundem de Mag. Equit. IX, 1. Conf. etiam *Wetstenii N. T.* T. II. p. 564.

ΠΑΡΑΥΤΙΚΑ, *cito, illico, subito, confestim, ad momentum*, etiam *in praesenti*. Adverbium ex παρὰ, quod in compositis interdum significationem intendit, et αὐτίκα *statim, in praesentia*. Semel legitur in N. T. 2 Cor. IV, 17. τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν, h. e. vel: afflictio nostra, quae ad momentum durat et cito transit ac admodum levis est, ut dictum sit pro ἡ θλίψις ἡμῶν, ἡ παραυτίκα (momentanea) καὶ ἐλαφρά. vel: afflictiones nostrae praesentes, quae admodum leves sunt, ut scite reddidit *Syrus*: [illegible] *afflictio enim ipsa temporis huius admodum existens parva et exigua*; quod magis placet, quia ei in sequentibus opponitur αἰώνιον βάρος δόξης. Utramque etiam explicationem admittit usus loquendi. Nam παραυτίκα, ut simplex αὐτίκα, non solum *confestim, statim, subito* significat, v. c. apud Alexandrinos Ps. LXIX, 4. Tob. IV, 18. *Xenoph.* Mem. IV, 7. 8. et Oecon. XIX, 18. *Plato* de Rep. VIII, p. 497. sed etiam *in praesenti*, v. c. apud *Polybium* III, c. 32. παραυτίκα μὲν ἔμειναν, μετὰ δὲ ταῦτα ἀναχωρήσαντες καθ' ὁμολογίαν ἔλυσαν ἐκ τῶν τόπων. *Thucyd.* II, 64. ἡ δὲ παραυτίκα λαμπρότης praesens splendor. ibid. IV, c. 54. τό τε παραυτίκα καὶ τὸ ἔπειτα. ibid. VIII, c. 82. Alia exempla dedit *Kypkius* de Idiotismis Ling. Gr. p. 382. seq. ubi videndus *Zeunius*; et *Wetstenius N. T.* T. II. p. 188.

ΠΑΡΑΦΕΡΩ, aor. 2. παρήνεγκον, imper. aor. 2. παρένεγκε, 1) proprie: *affero, appono*, ex παρὰ et φέρω *fero*. Sic saepius legitur in Graecorum libris, quorum loca collegit

Atho-

Athenaeus in Deipnosoph. Libr. IX, cap. 7. p. 380. edit. *Casaubon. Eurip.* Phoen. v. 1157. *Hesych.* παραφέρειν· παραθεῖναι, παραβαλεῖν. 2) *transfero, aufero, removeo, declino.* Sic legitur in N. T. Marc. XIV, 36. παρένεγκε τὸ ποτήριον ἀπ' ἐμοῦ τοῦτο declina a me haec mala. Luc. XXII, 46. εἰ βούλει παρενεγκεῖν τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ utinam velles a me declinare haec mala! In versione Alexandrina respondet hebraico הֶעֱבִיר *transire fecit, transtulit, traduxit,* Esr. X, 7. et in *Symmachi* reliquiis 2 Regg. XXIII, 10. Ierem. XLVI, 14. 3) *abripio, huc et illuc agito,* in sensu et proprio et metaphorico, i. q. περιφέρομαι, cum quo etiam a librariis saepissime permutatum reperitur. Sic legitur in N. T. Hebr. XIII, 9. διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ παραφέρεσθε; (ita enim recte, ut videtur, edidit S. Vetter. *Griesbachius* loco περιφέρεσθε,) h. e. ne vos variis et alienis a religione christiana doctrinis abripi, perturbari et in errores induci patiamini. Conf. *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* XVIII, p. 285. Iud. v. 12. νεφέλαι ἄνυδροι ὑπὸ ἀνέμων παραφερόμεναι, pro quo in nonnullis codicibus legitur περιφερόμεναι. De torrente legitur apud *Herodot.* V, 29. Hinc παραφέρεσθαι metaphorice de iis usurpatur, *qui insano impetu feruntur, aut daemoniaci agunt,* (*Hesych.* παρεφέρετο· ἐσοβαλίζετο. *Alex.* 1 Sam. XXI, 13.) unde παραφορὰ *furor, insania,* (Conf. interpretes graecos ad Cohel. I, 17. II, 2. 12.) et παράφορος est ὁ ἑαυτοῦ μὴ κρατῶν (ut interpretatus est *M. Antoninus* I, 15. ubi videndus *Gatakerus*) *insanus, de statu mentis deiectus,* ἐξεστηκώς, interprete *Hesychio.* Saepius non legitur in N. T. Confer *Wetstenii N. T.* T. II. p. 443 seq.

ΠΑΡΑΦΡΟΝΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) *desipio, demens sum, insanio, deliro,* ex παρὰ et φρονέω *sapio.* Est haec vox Atticis Scriptoribus admodum familiaris. *Demosthenes* p. 1183. 1. ed. *Reiske,* μαίνεται καὶ παραφρονεῖ. ibid. 2. 11. παραφρονῶν, ὡς οὐδεὶς πώποτε παρεφρόνησε γυναικὶ πειθόμενος πόρνῃ. *Isocrates* de Pace p. 396. μαίνεσθαι καὶ παραφρονεῖν. *Aristoph.* Plut. v. 2. ubi videndus *Scholiastes. Thom. M.* p. 691. παραφρονῶ καὶ τὸ μαίνομαι καὶ τὸ ἀνοηταίνω ἁπλῶς. 2) *iactabunde loquor;* nam ostentatio et iactantia, quam etiam Latini *stultitiam* vocant, est insipientiae certissimum signum et παραφρονεῖν, ut recte observavit scholiastes *Aristoph.* ad Plutum v. 2. est οὐκ εἰδέναι τί δεῖ ποιεῖν ἤτοι ἀνοηταίνειν καὶ μωρὸν εἶναι, παρὰ τὸ εἰκὸς φρονεῖν. ἡ γὰρ παρὰ ἐνταῦθα τὴν ἔξω σχέσιν δηλοῖ. Sic semel legitur in N. T. 2 Cor. XI, 23. παραφρονῶν λαλῶ iactabunde loquor. Conf. supra a me dicta ad voces ἀφροσύνη et ἄφρων.

ΠΑΡΑΦΡΟΝΙΑ, ας, ἡ, *amentia, dementia, insipientia, insania*, sive se verbis exserat, sive factis, a παράφρων *amens, insipiens*. Semel legitur in N. T. 2 Petr. II, 16. ἐκώλυσε τὴν τοῦ προφήτου παραφρονίαν prohibuit prophetae dementiam et vesaniam, quae v. 15. ἀδικία, et hoc commate 16. παρανομία dicitur. Caeterum vox παραφρονία inusitatior est, quam παραφρόνησις (Alex. Zach. XII, 7.) et παραφροσύνη, quae vox etiam h. l. in nonnullis codicibus reperitur.

ΠΑΡΑΧΕΙΜΑΖΩ, fut. άσω, aor. 1. παρεχείμασα, perf. παρακεχείμακα, particip. παρακεχειμακὼς, ότος, *hiberno, hiemo, tempus hiemis transigo, hiemem ago*, ex παρὰ et χειμάζω *hiberno*, et hoc a χεῖμα, vel χειμὼν *hiems*. Act. XXVII, 12. εἴπως δύναιντο καταντήσαντες εἰς Φοίνικα παραχειμάσαι si forte possent in Phoenice hibernare. ib. XXVIII, 11. ἐν πλοίῳ παρακεχειμακότι ἐν τῇ νήσῳ in navi, quae in insula hibernaverat. 1 Cor. XVI, 6. πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν παραμενῶ, ἢ καὶ παραχειμάσω. Tit. III, 12. Saepius non legitur in N. T. Reperitur autem haec vox etiam apud *Demosthenem* p. 909. 14. et 1292. 4. ed. *Reiske. Plutarch.* T. III. p. 511. ed. *Reiske. Polyb.* II, 64, 1.

ΠΑΡΑΧΕΙΜΑΣΙΑ, ας, ἡ, *hiematio, hibernatio*, a praecedente παραχειμάζω, quod vide. In N. T. tantum exstat Act. XXVII, 12. cum non aptus esset portus πρὸς παραχειμασίαν ad hiemandum. *Polybius* III, 95. κατηρτικὼς ἐν τῇ παραχειμασίᾳ. Gloss. Vett. παραχειμασία· *hiematio, hibernium*. παραχειμάζω *hiberno*.

ΠΑΡΑΧΡΗΜΑ. Adverbium, significans proprie: *in ipsa re*, seu *dum ipsa res agitur*, deinde *extemplo, statim, continuo, illico, confestim*, ex παρὰ et χρῆμα *res, negotium*. *Hesych.* παραχρῆμα· παραυτίκα, ἀθρόως, εὐθέως. Legitur in N. T. Matth. XXI, 19. 20. Luc. I, 64. ἀνεῴχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα et statim usum linguae recepit. ib. IV, 39. V, 25. VIII, 44. 47. 55. XIII, 13. XVIII, 43. παραχρῆμα ἀνέβλεψε illico visum recepit. ibid. XIX, 11. XXII, 60. καὶ παραχρῆμα, ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ, ἐφώνησεν ἀλέκτωρ et dicto citius cantavit gallus. Act. III, 7. V, 10. IX, 18. XII, 23. XIII, 11. XVI, 26. 33. In versione Alexandrina legitur pro פִּתְאֹם *subito, repente*, Num. VI, 9. XII, 4. et pro לְפֶתַע פִּתְאֹם. Ies. XXX, 13. Adde *Thucyd.* I, cap. 22. II, cap. 17.

ΠΑΡΔΑΛΙΣ, εος, attice εως, ἡ, *pardalis, panthera*, Pardi foemella, quae saevitia adeo Pardum superat (*Aristot.* H. A. IX, 1. *Plin.* H. N. XI, 49.) et a Graecis etiam πόρδαλις dicitur, teste *Eustathio* in Il. Φ, p. 1345. 30. Est animal asiaticum, magnitudine vituli, quoad mares, vel canis venatici medio-

mediocris, quoad foeminam, ferocissimum, astutum, habens pellem, multis maculis distinctam. Conf. *Franzii* Historiam Animalium, P. I. cap. 8. *Hemsterhusii* Obss. ad *Aristoph.* Plutum p. 232. et *Rentdorf.* ad Anatol. ap. *Fabric.* Bibl. Graec. Lib. IV, cap. 29. p. 315. Nonnulli παρδάλεις et πάνθηρας diversa esse animalium genera opinantur, satis refutati a *Bocharto* in Hierozoici Tom. I, l. 3. cap. 8. Nomen ipsum ab aliis derivatur a פָּרַד *separavit*, ab aliis a πέρθω *vasto*, melius vero a παρὰ et ἅλλομαι *salio*: maxima enim celeritate praeditum est hoc animal et non invadit, sed cum saltu ruit in praedam. Semel tantum legitur haec vox in N. T. Apoc. XIII, 2. ἦν ὅμοιον παρδάλει erat simile pardali. *Aelian.* V. H. XII, 39. XIV, 4. Alexandrini pro נָמֵר, chald. נְמַר (sic enim dicitur hoc animal a variis maculis, quibus pellis eius picta est. Nam Arabibus نمر significat: *maculosum esse.* Conf. *Castelli* Lexicon Heptaglotton Fol. 2322.) posuerunt Ies. XI, 6. Ierem. V, 6. XIII, 23. *Xenoph. Cyrop.* I. 4, 7.

ΠΑ'ΡΕΙΜΙ, πάρω et πάρεις, πάρεςι, fut. ἔσομαι, *adsum, advenio, praesens sum, intersum, prodeo, progredior.* De rebus: *contingo, evenio, communicor,* ex παρὰ et εἰμὶ *sum.* Matth. XXVI, 50. ἐφ' ᾧ πάρει; quo consilio ades? seu, quare advenisti? *Hesych.* πάρει· ἦλθες. Luc. XIII, 1. παρῆσαν δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ advenerunt autem quidam eodem tempore, ei renunciantes. (*Thucyd.* VI, 62. *Diodor. Sic.* XVII, 8.) Ioh. VII, 6. ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς ὅπω πάρεςι tempus meum nondum adest. ibid. XI, 28. ὁ διδάσκαλος πάρεςι καὶ φωνεῖ σε magister adest teque vocat. Act. X, 21. τίς ἡ αἰτία δι' ἣν πάρεςε; quam ob rem huc venistis? ib. v. 33. ἐνώπιον τῦ θεῦ πάρεσμεν coram Deo congregati sumus. ibid. XII, 20. παρῆσαν πρὸς αὐτὸν convenerunt eum. ibid. XVII, 6. ὗτοι καὶ ἐνθάδε πάρεισιν hi et hic adsunt. ibid. XXIV, 19. ὓς ἔδει ἐπὶ σῦ παρεῖναι quos oportebat coram te comparere, 1 Cor. V, 3. παρὼν δὲ τῷ πνεύματι animo vero praesens. 2 Cor. X, 2. 11. XI, 8. παρὼν πρὸς ὑμᾶς. ibid. XIII, 2. 10. Galat. IV, 18. 20. Coloss. I, 6. τῦ εὐαγγελίυ τῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς doctrinae christianae, quae ad vos pervenit, h. e. quae vobis tradita est, quam edocti estis. Etiam apud Graecos saepe res aliqua dicitur παρεῖναι εἴς τινα pervenire ad aliquem; quae alicui innotescit et *contingit. Herodot.* VI, cap. 24. Conf. *Valknarium* ad *Herodot.* I, c. 21. Eodem modo הָיָה legitur Prov. I, 27. Hebr. XII, 11. πρὸς μὲν τὸ παρὸν, sc. μέρος τῦ χρόνυ, ad tempus praesens. (*Eurip.* Phoen. v. 1214. παρῦσα ἡμέρα. *Aeschin. Socr.* Dial. I, 1.) ibid. XIII, 5. ἀρκύμενοι τοῖς παρῦσιν, scil. χρήμασιν, contenti bonis praesentibus, seu *forte ve-*

ʃtra, coll. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 11. 2 Petr. I, 9. ᾧ γὰρ μὴ πάρεστι ταῦτα qui his destituitur. Sapient. XIII, 1. οἷς παρῆν Θεοῦ ἀγνωσία. *Sext. Empir. adv. Ethic.* 118. *Plutarch. Antonin.* p. 928. D. 2 Petr. I, 12. ἐν τῇ παρούσῃ ἀληθείᾳ in religione, quam hucusque professi estis. Saepius non legitur in N. T.

ΠΑΡΕΙΣΑΓΩ, fut. άξω, *introduco, subintroduco, praeter aliud quid induco, clam, subdole et furtim aliquid introduco*, ex παρὰ, (quod in compositis interdum *clanculum* significat, v. c. in παραδηλοῦν *tecte significare*, παραδῦναι *clam subire*) εἰς et ἄγω *duco*. Semel tantum legitur in N. T. 2 Petr. II, 1. ubi de falsis doctoribus dicitur, παρεισάξουσιν αἱρέσεις ἀπωλείας clam et subdole introducent sectas perniciosas, seu falsa et perniciosa dogmata clam docebunt: quo sensu etiam nos voce *einführen* utimur. Verbum παρεισάγειν frequens esse *Polybio*, (v. c. VI, p. 693.) ostendit *Raphelius* in Observat. Polybianis p. 704. et *Wetsten. N. T.* T. II. p. 703. Vide quoque supra εἰσάγω.

ΠΑΡΕΙΣΑΚΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *irreptitius, subintroductus, qui se clam insinuavit, alienus*, et usurpatur inprimis de mercium prohibitarum importatione, a παρεισάγω, quod vide. Legitur in N. T. tantum Galat. II, 4. de falsis apostolis, seu doctoribus, ubi παρείσακτοι ψευδάδελφοι dicuntur, h. e. falsi doctores, qui clam et subdole se in Christianorum coetus insinuarunt. *Hesych.* παρείσακτον· ἀλλότριον. *Cyrillus* Lex. MS. παρεισάκτους· ἀλλοτρίους, νόθους. Graecos eodem modo voce ἐπείσακτος usos fuisse, docuit *Wetstenius N. T.* T. II. p. 218.

ΠΑΡΕΙΣΔΥΩ, vel ΠΑΡΕΙΣΔΥΝΩ, fut. ύσω, *irrepo, subirrepo, latenter ac velut aliud agendo irrepo, furtim intro*, ex παρὰ (de cuius vi in compositis vide ad παρεισάγω) εἰς et δύνω, vel δύω *subeo*. Reperitur tantum in N. T. Iud. v. 4. παρεισέδυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι irrepserunt enim quidam homines, h. e. clam et subdole se in Christianorum coetus insinuarunt. *Herodian.* VII, c. 9. §. 18. παρεισδύντος σπουδάζοντος ἑκάστου. Idem I, c. 6. 2. παρεισδύντες δέ τινες τῶν ἐπὶ τῆς αὐλῆς οἰκετῶν, ubi videndus *Irmischius* p. 181 seq. *Plutarch.* T. VI. p. 809 et 891 ed. *Reiske*. Confer etiam *Wetstenii N. T.* T. II. p. 733.

ΠΑΡΕΙΣΕΡΧΟΜΑΙ, fut. ελεύσομαι, aor. 2. παρεισήλυθον, et per syncopen παρεισῆλθον, 1) proprie: *irrepo, me ingero, iuxta ingredior, praeterea, seu insuper introeo, vel accedo*, ex παρὰ *insuper, praeterea*, εἰς et ἔρχομαι *venio*. Sed in N. T. libris haec praepositionis παρὰ in compositis vis non urgenda videtur, sed simpliciter notat, 2) *ingredi, accedere, adesse*, quemadmodum apud *Dionys. Halic.* I, 31. ὑπεξελθεῖν,

ελθεῖν, neglecta significatione praepositionis ὑπὸ, migrare notat. Sic legitur in N. T. Rom. V, 20. νόμος δὲ παρεισῆλθεν lex Mosaica vero accessit, seu lata et promulgata est, i. q. ἐτέθη. Ita παρεισέρχεσθαι pro intrare positum reperitur apud Philonem de Ebrietate Vol. III. Opp. p. 240. ed. Pfeifer. ἄγνοια μήτε φῶς μήτε λόγον παρεισελθεῖν ἐῶσα. Idem de Mundi Opificio Vol. I, p. 104. μηδενὸς ἀῤῥωστήματος ἢ νοσήματος ἢ πάθους παρεισεληλυθότος. 3) clam et furtim irrepo, subdole me insinuo. Galat. II, 4. οἵτινες παρεισῆλθον (παρεδύνοντο Ioseph. de B. I. I, c. 24. §. 1.) κατασκοπῆσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν qui clam subdole se in Christianorum coetus insinuarunt, dolose exploraturi libertatem nostram; pro quo Iudae v. 4. legitur οἵτινες παρεισέδυσαν. Chrysostomus ad h. l. ἐ τῷ τῶν κατασκόπων ὀνόματι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ τρόπῳ τῆς λαθραίας εἰσόδου καὶ παρεισδύσεως τὴν ἐπιβουλὴν αὐτῶν ἐνδεικνύμενος. Polyaenus II, 55. παρεισῆλθε — λάθρα νυκτὸς διὰ τοῦ τείχους. Plutarch. Pelopid. p. 282. A. Exempla, e Polybio huc pertinentia, collegit Raphelius in Obss. Polyb. p. 511 seq. Saepius non legitur in N. T. — Phavor. et Suid. παρεισελθεῖν· τὸ μετ' ἄλλου πλαγιάσαντος συνεισελθεῖν. ἐλθεῖν δὲ τὸ γυμνῇ τῇ παῤῥησίᾳ χρήσασθαι.

ΠΑΡΕΙΣΦΕΡΩ, aor. 1. παρεισήνεγκα, fut. παρεισοίσω, 1) proprie: praeter vel praeterea infero, insuper affero, et introduco, confero, ex παρὰ insuper, praeterea, εἰς et φέρω fero. Apud Demosthenem p. 484. 1 et 12. 487. 13 et 20. ed. Reiske, παρεισφέρειν νόμον est: aliam legem ferre, alii abrogandae oppositam. 2) coniunctim (nam παρὰ in compositis etiam coniunctionem et societatem innuit.) confero in, vel ad aliquid, confero, adhibeo. Sic semel legitur in N. T. 2 Petr. I, 5. καὶ (εἰς) αὐτὸ τοῦτο δὲ σπουδὴν πᾶσαν παρεισενέγκαντες et in hoc ipsum omne studium (coniunctim) conferentes, seu omnem industriam adhibentes. Παρεισφέρειν σπουδὴν est i. q. v. 10. σπουδάζειν. Sic εἰσφέρειν σπουδὴν pro studium in aliquam rem conferre, legitur apud Iosephum A. I. XX, 9. 2. πᾶσαν εἰσηνέγκατο σπουδὴν καὶ πρόνοιαν ὑπὲρ τοῦ τὴν χώραν εἰρηνεύεσθαι.

ΠΑΡΕΚΤΟΣ. Adverbium, significans: extrinsecus, extra, praeter, praeterquam, excepto, ex παρὰ et ἐκτὸς extra. Matth. V, 32. παρεκτὸς λόγου πορνείας praeter crimen adulterii, seu adulterii crimine excepto. Act. XXIV, 29. παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων exceptis his vinculis. 2 Cor. XI, 28. χωρὶς τῶν παρεκτὸς, scil. γενομένων, praeter ea, quae extrinsecus accidere solent. Intelleguntur autem ea, quae praeter ordinariam officii, vel laborum rationem aliunde accidebant. Chrysostomus τὰ παρεκτὸς interpretatur τὰ παραλειφθέντα praetermissa, ea, quae hic non sunt enumerata. Saepius non legitur in N.

 T. li-

T. libris. Vſus eſt hoc adverbio *Aquila* Devt. I, 36. pro זוּלָתִי. In Graecorum libris reperire mihi non contingit.

ΠΑΡΕΜΒΟΛΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie: *immiſſio, inductio, interiectio*, a praet. med. *παρεμβέβολα*, verbi *παρεμβάλλω*, *immitto, interiicio, clam immiſceo*. *Demoſthenes* p. 1026 20. ed. *Reiske*, *παρεμβάλλειν λόγους ἑτέρους*. *Aeſchines* contra Cteſiphontem p. 403. *παρεμβολὴ ἑτέρων πραγμάτων*. Iam, quia *παρεμβάλλειν* apud Graecos, maxime *Polybium*, etiam notat *tentoria collocare, ordinibus certis deſtinata, caſtra locare et ponere*, (conf. Alexandrinos Pſ. XXXIV, 8. ubi pro חָנָה *caſtra metatus eſt*, legitur.) etiam *παρεμβολὴ* notat 2) *caſtra*, h. e. *locum, in quo milites tentoria fixerunt*, etiam *ipſa tentoria, in quibus milites degunt*, etiam *domicilia militum iuncta*, *caſtra ſtativa* in urbibus, arcibus etc. Act. XXI, 34. *ἐκέλευσεν αὐτὸν ἄγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν* iuſſit eum duci in caſtra, ſeu in domicilia militum iuncta, quae erant in arce Antonia, in qua chiliarchus agebat praeſidium urbis. ibid. v. 37. XXII, 24. XXIII, 10. 16. 32. In verſione Alexandrina reſpondet hebraico מַחֲנֶה *caſtra*. Iudd VII, 9. 10. 11. 13. 15. 21. 22. Adde *Polyb.* Hiſt. I, 74 et 78. XIV, 2. *Ioſeph. A. I.* VI, c. 6. ſ. 2. 3) *omnis locus, in quo fixa ſunt tentoria, aut omnis locus, muris munitus*. Sic v. c. de caſtris Iudaeorum in deſerto legitur Hebr. XIII, 11. *κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς* extra caſtra, h. e. extra locum, in quo fixa erant Iſraelitarum in deſerto tentoria, comburebantur. ibid. v. 13 *ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς* exeamus ad eum extra urbem Hieroſolymam, (quae erat Iudaeis, quod olim in deſerto caſtra fuerant.) ubi Chriſtus crucis ſupplicio affectus eſt, h. e. eum etiam ad mortem ſequamur. Hinc Hieroſolyma, *ἡ πόλις ἡ ἠγαπημένη*, Apoc. XX, 9. *ἡ παρεμβολὴ τῶν ἁγίων* vocatur. Eodem modo *caſtrum* apud Latinos uſurpari, notiſſimum eſt. 4) per metonymiam ſubiecti: *milites, qui in caſtris degunt, exercitus, acies*, i. q. *ϛρατόπεδον*. Hebr. XI, 34. *παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων* exercitus exterorum, ſeu hoſtiles, in fugam verterunt. *Diod. Sic.* XIX, p. 832. *Aelian. V. H.* XIV, cap. 46. *οἱ μὲν κύνες προπηδῶντες ἐτάραττον τὴν παρεμβολήν*. Conf. *Pollucis* Onom. IX, c. 4. Eodem modo מַחֲנֶה uſurpatur Iudd. VIII, 11. 2 Sam. III, 9. Ezech. I, 24. *Heſych.* *παρεμβολή· ϛρατόπεδον, παράταξις, εἶδος ϛρατιᾶς ἢ πλῆθος*, (1 Macc. V, 45. Alex. 1 Sam. XIV, 16. ubi hebraico הָמוֹן *multitudo* reſpondet) *ἡ οἴκησιν, ἢ κάϛρον*. *Suid.* et Lex. *Cyrilli* MS. Brem. *παρεμβολή· σκηνή, κάϛρον, ϛρατόπεδον*. Gloſſar. *παρεμβολή· phalanx, caſtrum*. Confer *Wetſtenii N. T.* T. II. p. 607.

ΠΑΡΕΝΟΧΛΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *obturbo, perturbo, inquieto, turbas do, moleſtias facio, negotium faceſſo*, ex *παρὰ* et *ἐνοχλέω turbo, fatigo, moleſtia afficio*, ab *ὄχλος turba*. Conſtrui-

ſtruitur, ut ἐνοχλεῖν, cum dativo vi praepoſitionis ἐν et ſemel tantum in N. T. legitur in infinitivo, Act. XV, 19. διὸ ἐγὼ κρίνω, μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπιςρέφουσιν ἐπὶ τὸν Θεὸν cenſeo igitur, non moleſtias creandas eſſe gentilibus, ad chriſtianam religionem adductis et adducendis; ſeu, ut παρὰ etiam exprimatur: non eſſe gentiles moleſtiis afficiendos haud ita neceſſariis. In verſione Alexandrina ſaepius legitur, ut hebraico לאה *moleſtias fecit*, Iudd. XVI, 16. הלאה *fatigavit, moleſtiam creavit*, Micha VI, 3. et הרגיז *inquietavit*, 1 Sam. XXVIII, 15. respondet. Adde 1 Macc. X, 63. XII, 14. *Demoſthen*. p. 242. l. 16. ed. *Reiske*. *Arrian*. Diſſ. Epictet. I, 9. *Plutarch*. Rom. p. 31. E. — *Phavor*. παρενοχλεῖν παρὸ-ξύνειν.

ΠΑΡΕΠΙΔΗΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *hoſpes, advena, peregrinus, qui ad alium populum accedit et inter illum verſatur*, i. q. πάροικος, ex παρὰ et ἐπίδημος *verſans in populo*, hocque ex ἐπὶ et δῆμος *populus*. Differre vulgo creditur παρεπίδημος a ξένος ita, ut hic peregrinetur, non vero in loco moretur, ille vero peregrinus et alienus quidem ſit, ſed tamen ad tempus in loco moretur. Hebr. XI, 13. ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς ſe eſſe peregrinos et advenas his in terris, ſeu ſe extra veram patriam, nempe coelum, peregrinari, coll. v. 14. 15. 16. Eodem ſenſu παρεπιδημία *peregrinatio* de vita hominum his in terris accipitur apud *Aeſchin. Socr*. Dial. III, 3. παρεπιδημία τίς ἐςιν ὁ βίος. Apud *Antoninum* II, 7. ὁ βίος — — ξένου ἐπιδημία, ubi videndus *Gatakerus*. 1 Petr. I, 1. ἐκλεκτοῖς παρεπιδήμοις Chriſtianis, extra Palaeſtinam viventibus. Ibid. II, 11. παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρεπιδήμους hortor vos tanquam extra Palaeſtinam inter gentiles viventes. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini uſi ſunt hac voce pro תושב *incola*. Geneſ. XXIII, 4. Pſ. XXXIX, 13. *Heſych*. παρεπίδημος· πάροικος. Verbum ipſum παρεπιδημέω legitur apud *Polybium* Hiſt. IV, c. 4. ἔτι αὐτοῦ παρεπιδημοῦντος ἐν τῇ Μεσσήνῃ, et *Aelian*. *V. H*. VIII, 7.

ΠΑΡΕΡΧΟΜΑΙ, fut. παρελεύσομαι, aor. 2. παρήλυθον, et per ſyncopen παρῆλθον, 1) proprie: *tranſeo, praetereo*, i. q. παραπορεύομαι, ex παρὰ et ἔρχομαι *venio*. Marc. VI, 48. καὶ ἤθελε παρελθεῖν αὐτοὺς et volebat praeterire ipſos. Sed fortaſſe παρέρχεσθαι h. l. notat: *praetereundo antevertere*, uti legitur apud *Xenoph*. Anab. IV, 7. 7. Luc. XVIII, 37. ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ, ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται et narrabatur ei, Ieſum Nazarenum tranſire, coll. v. 36. Act. XVI, 8. παρελθόντες δὲ τὴν Μυσίαν praeterita igitur Myſia. *Aelian*. *V. H*. II, c. 30. παρελθὼν ἤκουσε Σωκράτους praeteriens, h. e. obiter audivit Socratem. Idem II, 35. ἐπεί τις αὐτὸν παρῆλθε cum aliquis illum praeteriret. 2) *eo per locum aliquem, iter facio, profi-*

proficiſcor, i. q. πορεύομαι. Matth. VIII, 28. ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης ut nemo per illam regionem iter ſuſcipere auderet. Ita non ſolum עָבַר uſurpatur Num. XX, 17. ſed etiam παραπορεύομαι ſaepe pro ſimplici πορεύομαι uſurpatur, ut ſupra iam obſervatum eſt. 3) *venio*, *accedo*, *advenio*, *intro*, *intervenio*, *ſupervenio*, *prodeo*. Luc. XII, 37. ἀνακλινεῖ αὐτοὺς καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς eos diſcumbere iubebit atque (accedens) iis miniſtrabit; ubi tamen παρελθὼν ex uſu linguae hebraicae abundat. ibid. XVII, 7. παρελθὼν ἀνάπεσαι accede et diſcumbe, ſeu, intra coenaculum et ede. Act. XXIV, 7. παρελθὼν δὲ Λυσίας ὁ χιλίαρχος ſed ſuperveniens, ſeu interveniens Lyſias, chiliarchus. In *prodeundi* notione et ſpeciatim de oratoribus, qui verba ad populum facturi prodeunt, uſurpatur ab *Aelian*. *V*. *H*. II, 1 et 16. VII, 20. et *Xenoph*. in Hiſt. Gr. VII, 1. 3. *Intrandi* ſignificatio huic voci ſubiicitur ab *Aelian*. *V*. *H*. IV, c. 1. καὶ παρελθεῖν ἐθελήσῃ εἰς ςέγην τινός. Conf. etiam *Abreſchii* Animadvv. ad *Aeſchylum* p. 585. et *Wetſtenii N*. *T*. T. I, p. 739. 4) *abeo*, *diſcedo* (*Aelian*. *V*. *H*. XIII, 38.) et metaphorice: *amoveor*, *removeor*, *avertor*. Matth. XXVI, 39. παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο diſcedat a me hoc poculum, h. e. aufer a me hunc calicem, declina a me haec mala. (coll. Marc. XIV, 36. et Luc. XXII, 42.) ibid. v. 42. εἰ οὐ δύναταί τοῦτο τὸ ποτήριον παρελθεῖν ἀπ' ἐμοῦ ſi non vis declinare a me mala imminentia. Marc. XIV, 35. εἰ δυνατόν ἐςιν, παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα ut, ſi fieri poſſet, non incideret in haec tempora calamitoſa. Hinc 5) de tempore uſurpatum *praeterlabi*, *praeterire* ſignificat. Matth. XIV, 15. καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρῆλθεν et tempus iam praeteriit, h. e. dies iam inclinat. Act. XXVII, 9. διὰ τὸ καὶ τὴν νηςείαν ἤδη παρεληλυθέναι praeterlapſo iam magni ieiunii tempore. 2 Cor. V, 17. τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν vetera praeterierunt, h. e. priſtina vitae ratio non amplius locum habere poteſt. 1 Petr. IV, 3. ὁ παρεληλυθὼς χρόνος tempora praeterita. Sic etiam legitur apud *Aelian*. *V*. *H*. Lib. XIV, cap. 6. μήτε τοῖς παρελθοῦσιν ἐπικάμνειν (neque ob res praeteritas male ſe habere) μήτε τῶν ἐπιόντων προκάμνειν neque ſe ob futura male habere. *Herodian*. III, c. 8. ult. παρελθούσης ἑορτῆς. Alex. Dan. II, 9. Iob. XVII, 11. Conf. *Wetſtenii N*. *T*. T. I. p. 414. 6) *aboleor*, *intereo*, *ceſſo*, *pereo*, *morior*. Matth. V, 18. ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ citius periturum eſſe coelum et terram. ibid. XXIV, 34. οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη viventibus adhuc huius aetatis hominibus. ibid. v. 35. ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται ſi vel coelum et terra ruat. Marc. XIII, 30. 31. Luc. XVI, 17. XXI, 32. 33. Iacob. I, 10. ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου παρελεύσεται nam ut gramen peribit, coll. Pſ. LXXXIX, 6. 2 Petr. III, 10. Apoc. XXI, 1. ὁ γὰρ πρῶτος οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη

σιν τῇ παρέλθῃ. Ita עָבַר usurpatur Ps. XXXVII, 36. *Aristaenet.* II, 1. γυναικὸς — εἰ τὸ εἶδος παρέλθῃ. *Theocrit.* XVII, 8. παρέρχεται ὡς ὄναρ ἥβη. *Homer.* Od. Ϡ, 230. Conf. *Alberti* Obss. Philol. p. 35. 7) si de vaticiniis sermo est, *irritum fieri, eventu carere, effectu suo destitui* significat. Matth. V, 18. ἰῶτα ἓν ἢ μία κεραία ὀ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τῦ νόμυ, ἕως ἂν πάντα γένηται iota, vel apex e lege non peribit, (h. e. nullum vaticinium de me eventu suo carebit) sed omnia implebuntur. ib. XXIV, 35. οἱ δὲ λόγοι μυ ὀ μὴ παρέλθωσι haec tamen a me praedicta eventu suo non carebunt. Marc. XIII, 31. Luc. XXI, 33. 8) *legem transgredior, violo, pecco, delinquo, neglego.* Luc. XI, 42. παρέρχεσθε τὴν κρίσιν neglegitis aequitatem, aut violatis praecepta de aequitate et amore erga Deum, coll. Matth. XXIII, 23. Luc. XV, 29. ὀδέποτε τὴν ἐντολήν σῦ παρῆλθον et omnibus tuis praeceptis obedientiam praestiti. 2 Paral. VIII, 15. ὀ παρῆλθον τὰς ἐντολὰς τῦ κυρίυ. Ierem. XXXIV, 18. τὰς παρεληλυθότας τὴν διαθήκην μυ. Dan. VI, 12. *Dionys.* Hal. Ant. I, 58. παρελθὼν τὴν ἁπάντων ἀνθρώπων δικαίωσιν κ. τ. λ. Saepius non legitur in N. T. libris.

ΠΑ'ΡΕΣΙΣ, εως, attice εως, ἡ, 1) proprie: *praetermissio, praeteritio, transmissio, remissio,* a παρίημι *transmitto, praetermitto, remitto,* i. q. παραλιμπάνω, ut explicatur a scholiaste *Sophoclis* ad Antigon. v. 1311. 2) metaphorice partim de eo usurpatur, *qui aliquid neglegit, nec satis curat,* unde *Suidas* per τὴν ἀμέλειαν καὶ τὴν καταφρόνησιν interpretatus est; partim vero in specie ad *remissionem* et *condonationem peccatorum* transfertur. Sic semel legitur in N. T. Rom. III, 25. διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων per remissionem peccatorum, ante commissorum. Eodem modo עָבַר de remissione peccatorum usurpatur 2 Sam. XXIV, 10. Micha VII, 18. *Hesych.* et *Alberti* Glossar. Gr. p. 97. πάρεσιν· συγχώρησιν, ἄφεσιν, ubi videndus *Alberti.* Errant itaque, qui inter πάρεσιν et ἄφεσιν differentiam nescio quam statuerunt. Adde *Dionys. Halic.* Antiqq. VII, p. 446. et *Philostrat.* Heroic. c. 19. §. 15.

ΠΑΡΕ'ΧΩ, fut. ἕξω, vel σχήσω, p. παρέσχηκα, aor. 2. παρέσχον, 1) proprie: *praebeo, porrigo, obverto,* ex παρὰ et ἔχω *habeo.* Luc. VI, 29. τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην percutienti te in maxillam unam, praebe, vel obverte etiam alteram. *Athenaeus* VI, c. 13. παρέχειν τὰ πρόσωπα καταπτύεσθαι. *Achill. Tat.* l. VII, p. 453. Ita et *os praebere* apud *Cicer.* ad *Att.* I, 18. *Liv.* IV, c. 35. 2) metaphorice: *suppedito, exhibeo, tribuo, adhibeo, praesto, facesso, efficio, creo, auctor sum, praebeo, affero.* Ita enim invicem sunt arctissime coniunctae hae notiones, ut separari vix possint. Matth. XXVI, 10. τί κόπυς παρέχετε τῇ γυναικί; cur

cur negotium facessitis huic mulieri? Eadem formula reperitur quoque Marc. XIV, 6. Luc. XI, 7. XVIII, 5. Galat. VI, 17. et *Aristotelem* Problem. Sect. V. Quaest. 38. Vide supra ad *κόπος* dicta. Luc. VII, 4. *ἄξιός ἐστιν ᾧ παρέξει* (attice pro *παρέξῃ*) τῦτο dignus est, quem hoc beneficio afficias. *Joseph. A. I.* I, 4. 2. Act. XVI, 16. *ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχε τοῖς κυρίοις* multum lucrum afferebat dominis. ibid. XVII, 31. *πίστιν παρασχὼν πᾶσιν.* (*Polyb.* IV, 33.) Conf. de h. l. quae infra ad vocem *πίστις* dicta sunt. ibid. XIX, 24. *παρείχετο τοῖς τεχνίταις ἐργασίαν ὐκ ὀλίγην* multum quaestum praestabat artificibus. ibid. XXII, 2. *μᾶλλον παρέσχον ἡσυχίαν* eo magis silentium praestiterunt. ibid. XXVIII, 2. *παρεῖχον ὐ τὴν τυχῦσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν* non mediocrem nobis exhibuerunt humanitatem. *Hesiod.* Scut. Herc. v. 84. *ἄρμενα πάντα παρεῖχον.* Coloss. IV, 1. *τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δὐλοις παρέχεσθε* iustitiam et aequitatem servis vestris praestate. 1 Tim. I, 4. *αἵτινες ζητήσεις παρέχυσι μᾶλλον* quae altercationes et rixas magis efficiunt. ibid. VI, 17. *τῷ παρέχοντι ἡμῖν πλυσίως πάντα εἰς ἀπόλαυσιν* qui praebet, vel exhibet nobis largiter omnia ad fruitionem. *Hesych.* *παρέχει· δίδωσι, χορηγεῖ.* Tit. II, 7. *περὶ πάντα σεαυτὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων* ante omnia te ipsum aliis praebe exemplum virtutis. Saepius non legitur in N. T. Copiose de hac voce exposuit *Dresigius* de Verbis Mediis N. T. I, 100. p. 368 seq. et *Küsterus* de Verbis Med. I, 49. p. 59. nec non *Wetstenius N. T.* T. II. p. 352.

ΠΑΡΗΓΟΡΊΑ, *ας, ἡ, solatium, levamen, auxilium, recreatio,* a *παρηγορέω alloquor,* (Cf. *Spanhem.* ad *Iulian.* Opera p. 148.) *hortor, admoneo, alloquio iuvo, solor allocutione,* (*Aeschin. Socr.* Dial. III, 2.) *mitigo oratione,* (*Euripid.* Phoen. v. 1470.) hocque a *παρὰ* et *ἀγορὰ forum.* Tantummodo reperitur in N. T. Coloss. IV, 11 *οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία* qui mihi fuerunt solatio. *Plutarch. de exilio* p. 599. B. *δεῖ δὲ τὸν παρὰ τῶν φίλων καὶ τῶν βοηθύντων λόγον παρηγορίαν εἶναι, μὴ συνηγορίαν τῦ λυπῦντος.* Ib. T. I. p. 48. et T. VI. p. 205. ed. *Reiske.*

ΠΑΡΘΕΝΊΑ, *ας, ἡ, virginitas, status, in quo virgines sunt,* a *παρθένος virgo.* Semel legitur in N. T. Luc. II, 36. *ζήσασα ἔτη μετὰ ἀνδρὸς ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς* quae septem annos vixerat cum marito, cui virgo nupserat; ut idem sit, quod Sirac. XV, 2. *γυνὴ παρθενίας* dicitur. Legitur praeterea haec vox in versione Alex. Devt. XXII, 14. 17. 22. pro בְּתוּלִים *virginitas,* et Ierem. III, 4. pro נְעוּרִים *pueritia, adolescentia.* Adde Sirac. XLII, 14. *Eurip.* Phoen. v. 1508. *Apollon.* Rhod. II, 504. *παρθενίη καὶ λέκτρον ἀκήρατον.* *Herodian.* IV, 6. 9. *ὡς μὴ φυλαττύσας τὴν παρθενίαν.* Hinc *παρθένιος* et *παρθενικὸς virgineus* apud *Euripid.* Phoen. v. 233 et 823.

ΠΑΡ-

ΠΑΡΘΕ΄ΝΟΣ, ε, ἡ, *virgo, puella pura, intacta, inviolata, virum, vel nuptias nondum experta*, quae hebraice mox בְּתוּלָה, Gen. XXIV, 16. 2 Sam. XIII, 2. 18. נַעֲרָה, Gen. XXIV, 14. 55. et עַלְמָה Genef. XXIV, 43. Exod. II, 8. dicitur. Ita legitur quoque in N. T. de Maria, matre Iesu. Matth. I, 23. ἰδὲ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει. ibid. XXV, 1. δέκα παρθένοις decem virginibus, sponsam comitantibus et sponso adducentibus eique lampadas (λαμπάδας νυμφικὰς vocari solitas) praeferentibus. De quo antiquarum nuptiarum ritu vide *Martin. de Roa* Singular. Scr. loca Vol. I. Lib. II. c. 21. p. 215. et *Ramiresium* in Pentecontarcho c. 14. Luc. I, 27. πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην ἀνδρί. Act. XXI, 9. τέτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες παρθένοι τέσσαρες προφητεύεσαι. 1 Cor. VII, 28. 33. μεμέρισαι ἡ γυνὴ καὶ ἡ παρθένος. 2) *filia, virgo*, 1 Cor. VII, 36. εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτῦ νομίζει si vero quis existimat, se subiturum esse aliquid dedecoris propter filiam suam virginem. ibid. v. 37. τῦ τηρεῖν τὴν ἑαυτῦ παρθένον ut filia sua virgo innupta maneat. Eodem modo παρθένος usurpatur quoque apud *Eurip.* Phoen. v. 1564. Iphig. in Aulide v. 714. et *virgo* a *Cornelio Nepote* in Epaminonda cap. 3. 3) de utroque sexu dicitur et notat *matrimonii et coniugii expertem*, estque idem, quod ἄγαμος. Sic legitur in N. T. 1 Cor. VII, 25. περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν κυρίε ἐκ ἔχω innuptis et matrimonii expertibus nihil praescribere possum ex mandato Christi. Conf. v. 26. 27. et 32—34. *Suid.* sub voce Παρθένος· παρὰ δὲ Γοργίᾳ παρθένος ἐπὶ παντὸς ἀμετόχε τέτακται. Idem sub voc. Ἀβελ· ἔτος παρθένος καὶ δίκαιος ὑπῆρχε. Conf. ad h. l. *Aemilium Portum* T. I. p. 5. edit. *Küster*. et *le Moyne* ad Varia Sacra p. 589. In *Photii* Amphilochiis Quaest. 188. p. 785. ed. *Wolfii* τῦ παρθένε καὶ εὐαγγελιςῦ Ἰωάννε. Etiam apud Latinos *virgo* (ut עַלְמָה ab עָלַם, quod apud Chaldaeos, Syros et Arabes omnino *adolescere* significat. Conf. *Vriemoet* Obss. Philol. ad Dicta Classica V. T. P. II. p. 84.) saepe tantum aetatis nomen est, (Vide *Horat.* Od. III, 17. 36. et *Servium* ad *Virgil.* Eclog. VI, 47.) et ad omne, quod recens est, ut παρθένος (apud *Ioseph.* A. I. I, 1. 2. παρθένος γῆ) transfertur, quemadmodum etiam παρθενία non semper *virginitatem*, sed *florem aetatis, iuventutem*, ex adiuncto, nulla sexus ratione habita, notat, ut apparet e Sirac. XV, 2. coll. Prov. V, 18. Conf. quoque *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 456 seq. 4) metaphorice: *ab omni prava consuetudine alienus, integer vitae scelerisque purus, immaculatus, Deum sancte et pie colens*. Sic ad animi rectitudinem et puritatem tam in doctrina et cultu divino, quam in vita et moribus transfertur. Apoc. XIV, 4. et 2 Cor. XI, 2. παρθένον ἁγνὴν παραςῆσαι τῷ Θεῷ. Saepius non legitur in N. T.

ΠΑΡ-

ΠΆΡΘΟΣ, ου, ὁ. *Parthus*, incola Parthiae, quae est regio Asiae perampla, ab occasu Media, ab aquilone Hyrcania, ab ortu Ariana, a meridie Carmaniae desertis terminata. Cf. *Cellarii* Geograph. Plen. III. c. 20. f. 2. §. 8. p. 700 seq. Est nomen gentile scythicum. Parthi enim origine Scythae fuerunt, qui ad Mediae transmigrarunt confinia. In lingua scythica vero Parthus *exulem* notat, observante *Iustino*, Lib. XLI, prooem. „Parthi, inquit, Scytharum exules fuerunt. Hoc etiam ipsorum vocabulo manifestatur: nam scythico sermone Parthi *Exules* dicuntur.“ Semel legitur in N. T. Act. II, 9. Πάρθοι καὶ Μῆδοι.

ΠΑΡΊΗΜΙ, fut. ήσω, *praetermitto, omitto, dimitto, trado*, (*Eurip*. Phoen. v. 521. 527: et 536.) *remitto, relaxo, solvo*, et ex adiuncto: *debilito, infirmum reddo, frango, fatigo*. Passivum παρίεμαι, perf. παρεῖμαι, partic. παρειμένος, *remittor, remissus fio, debilitor, frangor*, ex παρὰ et ἵημι mitto. Legitur in N. T. semel Hebr. XII, 12. τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε remissas manus et genua labantia confortate. Παρειμέναι χεῖρες manus remissae, h. e. *debilitatae, languore laborantes, fatigatae*, aut *nervorum resolutione laborantes*, eleganter h. l. metaphorice *ad animum, ad defectionem a religione christiana inclinantem*, transfertur. Verbum παρίεμαι respondet in versione Alexandrina hebraico רָפָה *defecit, debilis et remissus fuit*, Zeph. III, 16. נִלְאָה *fatigatus est*, Ierem. XX, 9. et נִבְהַל *perturbatus est*. 2 Sam. IV, 1. Adde Sirac. II, 13. καὶ καρδίαις δειλαῖς καὶ χερσὶν παρειμέναις. ibid. XXV, 23. χεῖρες παρειμέναι καὶ γόνατα παραλελυμένα. *Eurip*. Phoeniss. v. 869. κόπῳ παρεῖμαι. *Aelian*. V. H. I. c. 7. παρειμένως ἔχοντας ἑαυτῶν paralytici. *Hesych*. παρεῖμαι· παραλέλυμαι, ἐκλέλυμαι. παρείσθωσαν· παραλυέσθωσαν. *Alberti* Glossar. Gr. p. 184. παρειμένας· παραλελυμένας. — *Suid*. πάρες· ὑποχώρησον. Conf. Alex. Exod. XIV, 12. *Hesych*. παρίημι· ἐῶ, καταλιμπάνω, συγχωρῶ, ἀφίημι, coll. Sirac. XXIII, 2. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 436.

ΠΑΡΊΣΤΗΜΙ, vel ΠΑΡΙΣΤΆΝΩ, fut. παραστήσω, perf. παρέστηκα et dorice παρέσταχα, aor. 1. παρέστησα, partic. παρεστηκώς, et contracte παρεστώς, 1) proprie transitive: *stare facio, statuo, sisto*, ex παρὰ et ἵστημι *statuo, colloco*. Rom. XIV, 10. πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ χριστοῦ omnes enim aliquando sistemur coram tribunali Christi, aut stabimus indicandi a Christo, coll. Act. XVII, 31. *Herodian*. I, 4. 1. ubi videndus *Irmisch*. p. 91. *Suidas* T. III. p. 36. ed. *Küsteri* παραστησόμενος αὐτὸν εἰς κρίσιν. 2) *sisto alicui*, h. e. *praebeo, trado, exhibeo*. Matth. XXVI, 53. καὶ παραστήσει μοι πλείους ἢ δώδεκα λεγεῶνας ἀγγέλων ut servitio meo sistat plures quam duodecim legiones angelorum. Ita ἵστημι Dan. XI, 11. Act. IX,

41.

41. παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν vivam illam tradidit. Ibid. XXIII, 33. παρέστησαν καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ Paulum quoque illi tradiderunt. 2 Cor. IV, 14. καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν et sistet coram se vobiscum. Genes. XL, 4. καὶ παρέστησεν αὐτοὺς αὐτῷ, sec. *Alex.* 3) *paro, in promptu habeo, ut alteri aliquid sistam, aut exhibeam, paratum sisto.* Act. XXIII, 24. κτήνη τε παραστῆσαι parata etiam iumenta, v. 23. ubi cum ἑτοιμάζειν permutatur. Conf. ad h. l. *Palairet.* Obss. Philol. p. 335. *Lucianus* D. Mar. VI, 2. σὺ δὲ δελφῖνά τινα τῶν ὠκέων παράστησον, ἐφιππάσομαι γὰρ ἐπ' αὐτῷ τάχιστα. 4) *adiungo, socio, matrimonio iungo.* Παραστῆσαι παρθένον *deducere sponsam ad sponsum.* 2 Cor. XI, 2. παρθένον ἁγνὴν παραστῆσαι τῷ Χριστῷ ut vos virginem puram et immaculatam Christo, tanquam sponso, adducam, coll. Ephes. V, 27. Vide *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 156. et *Alberti* Obss. Philol. p. 314. 5) *exhibeo, praesto, efficio, reddo, comparo.* Coloss. I, 22. et 28. Ephes. V, 27. ἵνα παραστήσῃ αὐτὸς ἑαυτῷ ἔνδοξον τὴν ἐκκλησίαν κ. τ. λ. Sensus est: ut sibi ecclesiam redderet, seu compararet et acquireret liberam ab omni vitiositate, puram, castam et immaculatam. Sirac. XXIII, 32. παριστῶσα κληρονομίαν ἐξ ἀλλοτρίου ex alio marito sibi posteritatem comparat. *Syrus:* ܡܩܝܡܐ *excitans, suscitans.* ib. v. 33. *Phavorin.* παριστάνετε· ποιεῖτε, ἀποδεικνύετε, παρασκευάζετε. 2 Tim. II, 15. σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον παραστῆσαι τῷ Θεῷ omni studio hoc age, ut exhibeas, seu praestes te Deo probatum. 2 Macc. VIII, 21. εὐθαρσεῖς αὐτοὺς παραστήσας. 6) *offero, consecro,* et ut latinum *admovere* (Conf. *Taubmann.* ad *Virgil.* Aen. XII, 170.) et hebraicum הִקְרִיב κατ' ἐξοχὴν de hostiis, quae aris admoventur et sistuntur, et de oblationibus, quae Deo consecrantur, adhibetur. Luc. II, 22. παραστῆσαι τῷ κυρίῳ ut Deo consecraretur sacrificio. Rom. VI, 13. μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν τῇ ἁμαρτίᾳ neque corpus vestrum vitiositati consecrate, aut nolite vires et facultates vestras convertere in usos pravos. ib. παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ Θεῷ, κ. τ. λ. vitam vestram consecrate Deo et virtuti. ibid. v. 16. Rom. XII, 1. παραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ. *Diod. Sic.* III. p. 240. θυσίαν τε παραστῆσαι. *Aelian.* Hist. Anim. Lib. VII. c. 44. τέτταρας ἐλέφαντας μεγέθει μεγάλους παρέστησεν ἱερεῖα. Vide plura apud *Wetstenium* *N. T.* T. II. p. 77. Ita quoque הֶעֱמִיד legitur Levit. XVI, 20. Eodem *consecrandi* sensu occurrit verbum *sisti* apud Latinos, v. c. *Statium* Thebaid. Lib. IV. v. 445. 7) *re ipsa demonstro, probo, liquido aliquid demonstro et quasi ante oculos pono.* Act. I, 3. παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις multis argumentis se vivum iis demonstravit. Act. XXIV, 13. οὔτε παραστῆσαι δύνανται,

σαι, περὶ ὧν νῦν κατηγορῦσί μου neque probare possunt idoneis argumentis, de quibus me nunc accusant, seu quod intendunt, ubi παραστῆσαι est i. q. ἀποδεῖξαι cap. XXV, 7. Sic legitur etiam apud *Marc. Antonin.* VI, 21. *Lysiam* p. 210. ed. *Taylor. Plutarchum* de Puerorum Educatione XV, 6. et *Heraclid. Pontic.* Allegor. Homer. p. 467. σαφέσι τεκμηρίοις παρέστησε. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 621. 8) *commendo, gratum et acceptum reddo, probatum et commendabilem sisto*, i. q. συνίστημι, quo sensu etiam *tradere* apud Latinos reperitur, v. c. apud *Ciceronem* ad Divers. V, 2. Verr. III, 12. Sic legitur in N. T. 1 Cor. VIII. 8. βρῶμα δὲ ἡμᾶς ὀ παρέστησε τῷ Θεῷ ciborum usus non potest nos Deo magis gratos et acceptos reddere, seu, ciborum usus nos non commendat Deo. *Arrian.* Diss. Epictet. I. c. 16. αὐτὰ ἐπαινέσαι ἢ παραστῆσαι. *Iosephus* A. I. XV, 7. 3. ἐξιόντι δὲ Μαριάμνη παραστησαμένη τὸν κόσμον. — — Intransitive si sumitur, significat: 9) *me sisto*, et est vox forensis de *iis, qui se in iudicio sistunt.* Act. XXVII, 24. Καίσαρί σε δεῖ παραστῆναι oportet te Caesari sisti. 10) *adsto, adsum.* Ioh. XVIII, 22. XIX. 26. Act. IV, 10. ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιὴς eius beneficio hic iam sanus adstat coram vobis. Act. IX, 39. Marc. XIV, 47. εἷς δέ τις τῶν παρεστηκότων. ibid, v. 69. 70. οἱ παρεστῶτες ἔλεγον qui adstabant, dicebant. ibid. XV, 35. 39. ὁ παρεστηκὼς ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ. *Aelian.* V. H. II, 17. τῶν εὐνούχων τινὶ τῶν πλησίον παρεστώτων. 11) *appareo*, et est, ut ἐφίστημι, verbum proprium de visis nocturnis et speciebus, quae animo hominis modo extraordinario offeruntur. Act. I, 10. ἄνδρες δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν ἐσθῆτι λευκῇ apparebant ipsis duo viri, vestibus candidis induti. ibid. XXVII, 23. παρέστη γάρ μοι τῇ νυκτὶ ταύτῃ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ adstitit (ita enim *adstare* legitur apud *Plinium* Ep. VII, 5.) enim mihi hac nocte angelus Domini. Conf. *Philostrat.* Vit. Soph. I. c. 10. *Strabo* IV. p. 271. παραστῆναι κατ' ὄναρ τὴν Θεὸν κ. τ. λ. *Dionys. Halic.* VIII. p. 511. 12) Formula παραστῆναί τινι, seu ἐνώπιόν τινος de eo usurpatur, *qui alicui praesto et semper ad manus est tanquam minister et famulus, et famulatur instar apparitoris.* Luc. I, 19. ἐγώ εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ego sum Gabriel, qui exsequor mandata divina. ibid. XIX, 24. Act. XXIII, 2. ἐπέταξε τοῖς παρεστῶσι αὐτῷ praecepit ministris suis. ib. v. 4. Eodem modo עמד לִפְנֵי הַפְּלוֹנִי de ministris et apparitoribus usurpatur. 1 Regg. X, 8. Esther. IV, 5. coll. 2 Regg. XXV, 8. ubi pro עבד המלך Alexandrini habent ἑστὼς ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, et Exod. XXIV, 13. מְשָׁרְתוֹ Alex. ὁ παρεστηκὼς αὐτῷ. 13) *praesto sum alicui ad auxilium ferendum, adiuvo, auxilior, opem fero.* Rom. XVI, 2. καὶ παραστῆτε αὐτῇ et omnibus modis ei succurrite. 2 Tim. IV, 17. ὁ δὲ κύριός μοι παρέστη. sed Deus mihi adfuit auxilio suo.

Alex.

Alex. Ierem. XV, 11. Vsurpatur haec vox apud Graecos maxime sensu forensi de patronis et advocatis, qui reos defendunt eorumque causam tuentur, etiam de testibus, qui fide sua adiuvant controversias habentes, qui παρίστασθαι et παραστάται dicuntur. Vide *Demosthenem* de Falsa Legat. p. 366. 20. et de Corona p. 1120. 26. ed. *Reiske*. *Epictet*. Enchirid. cap. 32. Vide *Wetstenii N. T.* T. II, p. 644. Olim etiam Dii praesides, vel statores malorum παραστάται vocabantur. Conf. *Aelian*. V. H. I, c. 30. et ad h. l. *Perizonium*. 14) *assisto*, *societatem ineo*, *convenio*. Act. IV, 26. παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς convenerunt deliberandi causa reges terrae: ubi est i. q. συνήχθησαν v. 27. 15) *praesens sum*, *adsum*. Marc. IV, 29. ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμὸς nam adest messis. *Demosthen*. p. 255. 25. ed. *Reiske*, παρεστηκὼς καιρός. *Xenoph*. de Mag. Equit. IX, 1. τὸ παριστάμενον status rerum praesens. *Eurip*. Phoeniss. v. 1330. παρεστῶτες γόοι praesentes querelae. ibid. v. 1430. παρεστὼς πόνος praesens labor, seu occupatio. Saepius non legitur in N. T. Conf. *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 268 seq. ed. *Zeunii*. *Thom. M.* παρίσταται ἁπλῶς, ἀντὶ τοῦ πλησίον ἵσταται, καὶ παρίσταται ἀντὶ τοῦ ὡς φίλος ἵσταται. — *Hesych*. παρέστησεν· παρεγένετο. Idem: παριστῶ· ἀποδείκνυμι. 16) interdum omittitur, v. c. Matth. V, 22. ubi post τῇ κρίσει et τῷ συνεδρίῳ verbum παραστάθῆναι subaudiendum est.

ΠΑΡΜΕΝΑΣ, ᾶ, ὁ. *Parmenas*, seu *Parmenodorus*. Nomen proprium unius ex septem illis diaconis primitivae ecclesiae christianae, origine graecum, notans idem, quod *permanens*. Semel reperitur in N. T. Act. VI, 5.

ΠΑΡΟΔΟΣ, ου, ἡ, 1) proprie: *via, quae ad aliquem locum ducit*, *aditus*, ex παρὰ et ὁδὸς *via, iter*. Hinc in versione Alexandrina respondet hebraico דרך *via*. Gen. XXXVIII, 14. ἥ ἐστιν ἐν παρόδῳ Θαμνά. *Thucyd*. III, c. 21. ὥστε πάροδον μὴ εἶναι παρὰ πύργον, ἀλλὰ δι' αὐτῶν μέσων διῄεσαν. *Xenoph*. Anab. IV, 7. 3. et 1. 2. 2) *transitus*, *transcursus*. Sic semel legitur in N. T. 1 Cor. XVI, 7. οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἐν παρόδῳ ἰδεῖν nolo enim vos in transitu, seu obiter videre. *Thucyd*. Lib. I, c. 126. ἐν τῇ παρόδῳ διεχρήσαντο obiter interemerunt. *Xenoph*. Anab. IV, 2. 15. *Lysias* p. 94. Sapient. XVII, 9. κνωδάλων παρόδοις. ibid. II, 5. σκιᾶς γὰρ πάροδος καιρὸς ἡμῶν. *Hesych*. παρόδους· διαβάσεις. Conf. *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II. p. 597. Hinc παροδεύω *transeo*, *praetereo* apud Alex. Ezech. XXXVI, 34. — Interdum vero πάροδος est idem, quod παροδίτης *viator*, v. c. apud Alex. 2 Sam. XII, 4. Ezech. XVI, 15. 24.

ΠΑΡΟΙΚΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *alienigena*, *accola sum*, *peregre advenio habitandi causa*, *peregrinus sum*, *peregre habito*, *ad tempus apud alios commoror*, *extra patriam vivo*, ex παρὰ et

et οἰκέω habito. Huic opponitur ἐνοικέω et κατοικέω. Bis tantum legitur in N. T. Luc. XXIV, 18. σὺ μόνος παροικεῖς ἐν Ἱερουσαλήμ; tunc solus es inter peregrinos, qui Hierosolymam venerunt festi agendi causa? (Versio *Vulg. peregrinus es.* Codex D. *advena es.* Confer *Cicer.* Or. pro Milone 12. An vero, iudices, vos soli ignoratis, vos hospites in hac urbe versamini? *Dio* O. III, p. 42. C. *Dio Chrysost.* XLVI, p. 521. D.) Nimis enim argutantur, qui παροικεῖν h. l. metaphorice *ignarum esse alicuius rei*, significare existimant, ut sensus sit: num tu solus eorum, quae Hierosolymis acciderunt, ignarus es? plane ut Latini: *hospes est in ea re*, vel: *aures eius in urbe peregrinantur.* Hebr. XI, 9. πίστει παρῴκησεν (i. q. ξένος, πάρεπίδημος ἦν) εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς ἀλλοτρίαν fide ut peregrinus, seu advena, habitavit in terra promissionis tanquam aliena. Respondet hebraico גּוּר *peregrinatus est, peregrinus ac hospes fuit.* Genes. XII, 10. XVII, 8. XX, 1. Exod. VI, 4. Conf. *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II, p. 598. qui docuit, παροικεῖν etiam simpliciter *incolam esse, habitare et commorari in aliquo loco*, significare, unde παροικία apud Scriptores ecclesiasticos de coetibus Christianorum in singulis civitatibus et regionibus usurpatur.

ΠΑΡΟΙΚΊΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *accolatus, cum quis iuxta*, vel *prope aliquem habitat*, a παροικέω *accola sum.* 2) *peregrinatio, commoratio alicuius, tanquam advenae, alicubi, commoratio in terra peregrina et extra patriam*, et opponitur τῇ κατοικίᾳ. Act. XIII, 17. ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῇ Αἰγύπτῳ cum peregrinaretur in terra Aegypti. In hac significatione apud Alexandrinos respondet hebraico גּוֹלָה *migratio, deportatio, captivitas.* Esr. VIII, 34. οἱ ἐλθόντες ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας οἱ υἱοὶ τῆς παροικίας. Adde Zach. IX, 12. Sapient. XIX, 10. In aliis versionis Alexandrinae locis παροικία, abiecta peregrini et advenae notione, significat *incolatum, commorationem*, Habac. III, 15. Ps. LIV, 17. interdum etiam *ipsam familiam alicuius, alicubi commorantem*, v. c. Genes. L, 8. 22. Exod. I, 1. ubi hebraico בַּיִת respondet. 3) metaphorice: *vita humana, status praesens hominum*, qui velut advenae et peregrini in hoc mundo versantur, in vitam futuram, tanquam in domicilium fixum atque duraturum, transituri. Sic legitur in N. T. 1 Petr. I, 17. ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀναστράφητε pie et sancte vitae vestrae in his terris tempus transigite. Solent autem Scriptores sacri vitam humanam cum peregrinatione, seu potius prisca Nomadum vivendi ratione comparare, tum ad brevitatem eius exprimendam, tum ad spem futurae vitae significandam. Conf. Genes. XLVII, 9. Hebr. XI, 13. *Suid.* παροικία· ἡ παρὰ τὰ ζωή· ὅτι πάροικος ἐστὶ καὶ παρεπίδημος: ex *Theodoreto* ad Ps. LIV, 16. ubi

ubi ille παροικίαν πολλῖ τὴν παρῦσαν ζωὴν, ἐν ᾗ παρῳκήσαμεν, ἐ κατῳκήσαμεν. Phavor. παροικία ἐςὶ βίος πρόσκαιρος, ἐχ' ἱδρυμένη ζωὴ, ἀλλὰ παροδική, ἐπ' ἐλπίδι τῆς ἐπὶ τὰ κρείττονα μεταστάσεως ὑποφέρουσα. Vide supra ξένος et παρεπίδημος. Saepius non legitur in N. T.

ΠΑ'ΡΟΙΚΟΣ, ε, ὁ, ἡ, 1) proprie: *accola, qui iuxta, vel apud aliquem habitat*, ex παρὰ *apud* et οἶκος *domus*. Ita legitur apud exteros Scriptores. 2) *advena, hospes, peregrinus, qui extra patriam sedem habet, aut certum ac firmum domicilium non habet, exul*, i. q. ξένος et παρεπίδημος, quibus vocabulis ab *Hesychio* quoque explicatur. Act. VII, 6. ὅτι ἔσαι τὸ σπέρμα αὐτῦ πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ posteri tui hospites versabuntur et advenae aliena in terra. ibid. v. 29. καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν γῇ μαδιὰμ et in terra Midianitica exul commoratus est. 1 Petr. II, 11. πάροικοι καὶ παρεπίδημοι Christiani, extra Palaestinam inter gentiles viventes, coll. I, 1. Sic etiam πάροικος et παρεπίδημος coniunguntur Genes. XXIII, 4. ut adeo erret *Grotius*, qui παροίκους esse dicit *sedem habentes extra patriam*; παρεπιδήμους autem *extra patriam peregrinantes*. Alexandrini usi sunt hac voce pro גר *peregrinus, advena*, Genes. XV, 13. Exod. II, 22. XVIII, 3. et pro תושב *inquilinus, advena*. Levit. XXV, 6. 23. 35. Num. XXXV, 15. 3) *civium numero non adscriptus, qui non pertinet ad familiam*. Ephes. II, 19. ἄρα ἐν ὐκέτι ἐςὲ ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλὰ συμπολῖται τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τῦ Θεῦ iam igitur non amplius estis peregrini et hospites, sed in civium reipublicae christianae numerum recepti familiaeque Dei sodales. Sunt ergo πάροικοι h. l. pagani, qui olim non pertinebant ad familiam Dei nec Christianorum numero adscripti erant. Videtur autem Paulus his verbis respexisse ad triplicem hominum classem, quae in Graeciae civitatibus obtinebat, e qua alii erant πολῖται, h. e. iure civitatis ut indigenae utebantur, alii πάροικοι et ξένοι, h. e. peregrini, qui vel iure civitatis non utebantur, magna tamen parte commodorum, civibus concessorum, gaudebant et προςάτας, h. e. praesides suos Athenis habebant, teste *Harpocratione*, vel quorum maiores iure civitatis non donati fuerant. *Diogen. Laërt.* I, f. 82. alii denique erant δῦλοι, vel infimae sortis homines.

ΠΑΡΟΙΜΙ'Α, ας, ἡ, *paroemia*, 1) proprie: *proverbium, adagium, sententia, inter vulgum recepta, crebro multorumque usu trita, audirique in viis ac itineribus solita*. quae Graecis παρόδιος λόγος et παρόδιον ῥῆμα dicitur, a παρὰ et οἶμος *via*. *Hesych.* παροιμία· βιωφελὴς λόγος παρὰ τὴν ὁδὸν λεγόμενος, οἷον παροδία. οἶμος γὰρ ἡ ὁδός. *Phavorin.* et *Suid:* παροιμία — — καταχρηστικῶς δὲ πᾶν παροδικὸν διήγημα, οἶμος γὰρ ἡ ὁδός. Sic legitur in N. T. 2 Petr. II, 22. συμβέβηκε αὐτοῖς τὸ τῆς ἀλη-

ἀληθῦς παροιμίας et contigit illis, quod est in proverbio vero: canis ad vomitum et sus ad luti volutabrum redit. *Donatus* in *Terent. Andr.* III, 3. παροιμία est sine autore sententia. *Lucianus de Mort.* VIII, 1. τῦτο ἐκεῖνο τὸ τῆς παροιμίας, ὁ νεβρὸς τὸν λέοντα. *Sophocl. Aiac.* 673. ἀλλ' ἔς' ἀληθὴς ἡ βροτῶν παροιμία· ἐχθρῶν ἄδωρα δῶρα, κ' ὐκ ὀνήσιμα. Eandem significationem hebraicum מָשָׁל, 1 Sam. XXIV, 14. מְתָלָא apud Rabbinos et παραβολὴν in N. T. libris habere, supra iam vidimus ad vocem παραβολή. Iam, quia proverbia et adagia subinde aliquam obscuritatem habent, hinc notat 2) *quamvis sententiam gravem, obscuram, abstrusam et per figuras propositam, sermone notiori et clariori explanandam; sermonem obscuriorem et intellectu difficiliorem, qui explicatione eget.* *Etym. M.* ἐςὶ δὲ παροιμία λόγος ὠφέλιμος μετ' ἐπικρύψεως μετρίας αὐτόθεν ἔχων τὸ χρήσιμον καὶ πολλὴν τὴν ἐν τῷ βάθει διάνοιαν. ὅθεν ὁ κύριος ταῦτά φησιν· Ἐν παροιμίαις λελάληκα ὑμῖν. Ioh. XVI, 25. *Phavor.* et *Suid.* παροιμία ἐςὶ λόγος ὠφέλιμος — — λόγος ἀπόκρυφος, δι' ἑτέρυ προδήλυ σημαινόμενος. *Hesych.* et Gloss. in Prov. παροιμίαι· παραινέσεις ἢ παραμυθίαι, παρηγορίαι, νυθεσίαι ὠφέλιμοι τῷ βίῳ, ἠθῶν ἔχυσαι καὶ παθῶν ἐπανόρθωσιν. Ita capitur Ioh. XVI, 25. ταῦτα ἐν παροιμίαις λελάληκα ὑμῖν, ubi sermo est de iis, quae Christus de suo ad patrem abitu eiusque fructu dixerat, quae discipulis obscuriora visa erant, ut apparet ex cap. XIV, 5. 9. XVI, 18 ibid. v. 25. ἔρχεται ὥρα, ὅτι ὐκ ἔτι ἐν παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παῤῥησίᾳ περὶ τῦ πατρὸς ἀναγγελῶ ὑμῖν. erit tempus, quo non amplius obscure ad vos loquar, sed clare et perspicue tradam vobis voluntatem patris mei. ibid. v. 29. ἴδε νῦν παῤῥησίᾳ λαλεῖς καὶ παροιμίαν ὐδεμίαν λέγεις nunc tu aperte loqueris nec sermonem involvis. In omnibus his locis *Syrus* voce ܦܠܐܬܐ usus est, quae descendit a ܦܠܐ in Aphel ܐܦܠܝ *investigavit*, פלא, *mirabilis fuit, a cognitione et intellegentia remotus fuit.* Alexandrini usi sunt hac voce pro מָשָׁל, Prov. I, 1. XXV, 1. XXVI, 7. Adde Sirac. VI, 37. et XLVII, 18. 3) *parabola, h. e. illustratio alicuius rei e vita communi et analogia, fabula ficta, sed a rebus obviis sumta, narratio, ad alios edocendos, et persuadendos apta et cuius ad aliam rem fit accommodatio, aut saltem innuitur,* i. q. παραβολή. Sic legitur in N. T. Ioh. X, 6. ubi exemplum vitae communis, propositum eo consilio, ut per Christum unice hominibus veram felicitatem patere appareat, παροιμία vocatur, pro qua voce reliqui evangelistae voce παραβολή usi fuissent. Saepius in N. T. non legitur. Conf. *Vorstii* Philol. Sacr. cap. IV, p. 148 seq. ed. *Fischeri* et de Adagiis N. T. cap. 6.

ΠΑΡΟΙΝΟΣ, ὁ, ἡ, *vinosus, vinolentus, in quem cadit vinositatis culpa et omnium illorum vitiorum, quae ex illa evenire solent*, ut adeo interdum etiam *contumeliis, iurgiis et clamoribus deditum, contumeliose et insolenter alios tractantem, scelestum et impium, hominem ferocis ingenii et asperum* significet, ex παρὰ *ad, apud*, et οἶνος *vinum*, q. d. *qui assidet vino*. Bis tantum legitur in N. T. 1 Tim. III, 3. ecclesiae doctorem et antistitem non decet esse πάροινον καὶ πλήκτην. Vide ad h. l. *Chrysostom.* et *Theophylactum*. Tit. I, 7. *Aristoph.* Acharn. v. 978. Schol. πάροινος· μέθυσος, ὑβριστὴς, et apud eundem, in Vespis v. 1291. παροινικώτατος, is dicitur, qui v. 1294. ὑβριστότατος vocatur. *Hesych.* πάροινος· ἁμαρτωλὸς, μεθυστὴς, ὑβριστὴς, λοίδορος, ἐκλυτος. Aeque late substantivum παροινία *vinositas* patet, ut vel apparet ex *Philostrato* de Vit. Sophist. c. 11. l. 2. p. 591. ubi de *Chresto*, sophista: οἶνος δὲ ἡττώμενος παροινίας ἐκράτει καὶ εὐχαρίας καὶ ἀχαρωχίας, ἣν ὁ οἶνος ἐπὶ τὰς γνώμας τῶν ἀνθρώπων ἄγει. *Hesych.* παροινία· ἡ ἐκ τοῦ οἴνου ὕβρις, καὶ οἷα δήποτε ἁμαρτία. *Thom. M.* p. 693. παροινία καὶ ἡ ἁπλῶς ὕβρις, καὶ ἡ ἐκ μέθης ἀσχημοσύνη. καὶ Αἰσχίνης· ἀνασείων λέγοντες, ὅτι τὸ ὅλον πρᾶγμα παροινία γέγονε. ubi vide interpretes. Conf. etiam *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 295. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 328. Idem valet quoque de verbo παροινέω, ut S. V. *Morus* in Indice Graecitatis ad *Xenophontis* Anabasin s. h. v. docuit.

ΠΑΡΟΙΧΟΜΑΙ, perf. παρῴχημαι, fut. παροιχήσομαι, *praetereo*, ex παρὰ *praeter* et οἴχομαι *eo, abeo, discedo*. Semel tantum legitur in N. T. Act. XIV, 16. ἐν ταῖς παρῳχημέναις γενεαῖς praeteritis aetatibus, seu, superioribus saeculis. *Hesych.* παρῳχημένους· παρελθούσας. *Homer.* Il. κ', 252. παρῴχηκεν δὲ πλέων νὺξ κ. τ. λ. *Plutarch.* Camill. p. 135. D. ἐν τῇ παρῳχημένῃ νυκτί. *Ioseph.* A. l. VIII, 12. 3. περὶ τῶν παρῳχημένων καιρῶν.

ΠΑΡΟΜΟΙΑΖΩ, fut. άσω, *assimilis sum, similis sum*, a παρόμοιος, quod vide. In N. T. tantum extat Matth. XXIII, 27. παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις similes estis sepulcris dealbatis. Non differt a simplici verbo ὁμοιάζω, quod vide supra.

ΠΑΡΟΜΟΙΟΣ, οία, οιον, et ὁ, ὁ, ἡ, *adsimilis, paene similis*, (nam παρὰ in compositis interdum *minuit et decrementum* significat. Vide *Zeunium* ad *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 632.) interdum etiam i. q. ὅμοιος *similis*, ex παρὰ et ὅμοιος. Bis tantum legitur in N. T. Marc. VII, 8. καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα (pro τούτοις) πολλὰ ποιεῖτε et talia his similia multa alia facitis. Ibid. v. 13. καὶ παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε. Legitur praeterea apud *Polyb.* VI, 3, 11. *Xenoph. Hist. Gr.* III, 4, 13. *Demosthenem* p. 12. 8. ed. *Reiske* et *Thucyd.*

Lib. I, cap. 80. πρὸς μὲν γὰρ τὰς Πελοποννησίους καὶ τὰς ἀστυγείτονας παρόμοιος ἡμῶν ἡ ἀλκή. Alia loca collegit *Wetstenius* *N. T.* T. I, p. 587. *Pollux* IX, 130. ἐοικὼς ἂν ἐπὶ τοῦ ὅμοιος, ἐοικώς, προσόμοιος. ὁ γὰρ παρόμοιος, παρ' ὀλίγον ὅμοιος.

ΠΑΡΟΞΥΝΩ, fut. υνῶ, 1) proprie: *acuo, acutum reddo*, ex παρὰ et ὀξύνω *acuo*, ab ὀξὺς *acutus*. In hac significatione respondet hebraico שנן *acuit*. Deut. XXXII, 41. ὅτι παροξυνῶ ὡς ἀστραπὴν τὴν μάχαιραν. 2) *excito, incito, concito, impello, instigo*. *Xenoph.* Mem. III, cap. 3. 13. Φιλοτιμία ἥπερ μάλιστα παροξύνει πρὸς τὰ καλὰ καὶ ἔντιμα. *Diod. Sic.* XI, p. 41. παροξύνοντες αὐτὰς πρὸς τὴν κατηγορίαν. *Polyb.* Hist. I, c. 14. init. παροξυνθῆν ἐπιστῆσαι τούτῳ τῷ πολέμῳ. *Thucyd.* I, c. 84. et VI, cap. 88. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 156 seq. 3) metaphorice: *ad quamcunque graviorem et vehementiorem animi commotionem et perturbationem* transfertur, et speciatim *ad iram incitare, irritare, exacerbare* notat. 1 Cor. XIII, 5. ἡ ἀγάπη οὐ παροξύνεται qui est hominum amans et omnibus aequus, non sinit se ad iram facile incitari et modum servat in ira. Act. XVII, 16. παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ θεωροῦντι κατείδωλον εἶναι τὴν πόλιν vehementer animo commovebatur et perturbabatur, videns, urbem illam valde deditam esse superstitioni. In posteriori loco παροξύνεσθαι generatim vehementer animo affici notat, ita, ut non tam ad indignationem, quam ad dolorem referatur. Saepius non legitur in N. T. In versione Alexandrina respondet נאץ *contempsit, irritavit*, Num. XIV, 11. 23. Ps. X, 13. Ies. V, 24. הכעיס *ad iram provocavit*, Deut. IX, 18. Ies. LXV, 3. הקציף idem, Ies. V, 25. XIV, 6. XXIII, 1. et aliis verbis, idem significantibus. Confer etiam *Reiskii* Indicem Graecitatis Demosthenicae pag. 580.

ΠΑΡΟΞΥΣΜΟΣ, οῦ, ὁ, 1) *incitatio, excitatio, exhortatio*, a παροξύνω *incito, impello ad aliquid*. Et sic in bonam partem accipitur Hebr. X, 24. εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων ita, ut excitemur ad studium benevolentiae et amoris. Gloss. Vett. παροξυσμός· *stimulatio, concitatio, incitamentum*. *Hesych.* παρορμῶ explicat per προτρέπεται, διεγείρει, παροξύνει. Conf. eundem sub voce παρώξυνται et *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II, p. 602. 2) *exacerbatio, irritatio irae, concitatio ad indignationem*, etiam *ipsa indignatio, commotio et dissensus animorum, contentio, dissidium*. Act. XV, 39. ἐγένετο οὖν παροξυσμὸς suborta autem inter eos est concertatio, seu dissensio. Ita etiam legitur apud *Demosthenem* p. 1105. 24. ed. *Reiske*, et in vers. Alexandrina, ubi Deut. XXIX, 28. Ierem. XXXII, 37. hebraico קצף *ira fervens et quasi spumans* respondet, quod alias vertitur θυμός, ὀργὴ et χόλος.

ΠΑΡΟΡΓΊΖΩ, fut. ίσω, et attice ιῶ, 1) proprie: *ad iram et indignationem provoco, concito, irrito, exacerbo*, ex παρὰ et ὀργίζω idem. Respondet in versione Alexandrina hebraico הִכְעִיס *ad iram provocavit*, Iudd. II, 12. 1 Regg. XV, 30. Ier. VII, 18. נִאֵץ *contemtim irritavit, provocavit*, 2 Sam. XII, 14. Ies. I, 4. הִרְגִּיז *ad iram provocavit*, Esr. V, 12. Iob. XII, 6. הִקְצִיף idem, Ps. CVI, 32. Zach. VIII, 14. et aliis, idem significantibus verbis. *Demosthenes* p. 805. 19. ed. *Reiske*, παροργισθέντας τε ὑμᾶς ἤδη πρός τινας. Sed ita in N. T. libris non legitur. 2) ex adiuncto, effectu posito pro caussa: *male et inique aliquem tracto, duriter tracto*. Sic legitur Ephes. VI, 4. μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν nolite nimis duriter tractare liberos vestros. Eodem modo ἐρεθίζειν sumitur Coloss. III, 21. Adde Sirac. III, 16. 3) est i. q. παραζηλόω *ad aemulationem, seu aemulandi studium provoco, aemulationem excito*. Sic legitur in N. T. Rom. X, 19. ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, ἐπὶ ἔθνει ἀσυνέτῳ παροργιῶ ὑμᾶς ad aemulandi studium vos provocabo erga, seu per populum, quem vos populum meum esse non putabatis; aemulationem excitabo in vobis per gentem, olim a vero Dei cultu alienam. Locus desumtus est ex Devt. XXXII, 21. Saepius non legitur in N. T.

ΠΑΡΟΡΓΙΣΜΌΣ, ῦ, ὁ, 1) proprie: *exacerbatio, irritatio et provocatio ad iram*, etiam, ut παρόργισμα, *illud ipsum, quo quis ad iram provocatur*. 1 Regg. XVI, 33. XXI, 22. Est verbale a prima pers. perf. pass. παρώργισμαι, verbi παροργίζω *irrito, exacerbo*. In hac significatione respondet in vers. Alexandrina hebraico נְאָצָה *irritatio contumeliosa*. 2 Regg. XIX, 3. Nehem. IX, 18. 22. 2) *ipsa ira et indignatio, sive iuste, sive temere et contra ius fasque suscepta*, et plane nihil differt a voce ὀργή. Sic semel tantum legitur in N. T. Ephes. IV, 26. ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν nolite diu iram fovere, sed proclives estote ad reconciliandum. Respondet apud Alexandrinos quoque hebr. כַּעַס *indignatio*, 1 Regg. XV, 30. 2 Regg. XXIII, 26. et קֶצֶף *fervor irae*. Ierem. XXI, 5. μετὰ θυμῦ καὶ ὀργῆς καὶ παροργισμῦ μεγάλυ.

ΠΑΡΟΤΡΎΝΩ, fut. υνῶ, aor. 1. παρώτρυνα, *exstimulo, instigo, incito, urgeo, adhortor*, ex παρὰ et ὀτρύνω idem. Semel tantum legitur in N. T. Act. XIII, 50. οἱ δὲ ἰυδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας Iudaei vero concitarunt mulieres religiosas ac honestas. *Suidas* et *Hesych.* παρώτρυναν· παρώξυναν. *Plutarch.* T. VIII, p. 153. ed. *Reiske*.

ΠΑΡΟΥΣΊΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *praesentia*, ex παρών, ῦσα, όν, part. praes. verbi πάρειμι *adsum, praesens sum*. 2 Cor. X, 10. ἡ δὲ παρυσία τῦ σώματος ἀσθενὴς praesens facilis est. Conf. supra ad ἀσθενὴς dicta. Philipp. I, 26. διὰ τῆς ἐμῆς παρυσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς. ibid. II, 12. μὴ ὡς ἐν τῇ παρυσίᾳ

σίᾳ μου μόνον, ἀλλὰ νῦν πολλῷ μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου. 2 Thess. II, 9. 2) *adventus*. 1 Cor. XVI, 17. χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ Στεφανᾶ. 2 Cor. VII, 6. 7. Frequens autem est in libris N. T. adventus, sive apparitionis Dei et Christi mentio, quae modo dicitur παρουσία τοῦ υἱοῦ ἀνθρώπου, seu τοῦ κυρίου, modo παρουσία τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, modo ἐπιφάνεια τῆς παρουσίας αὐτοῦ, pro quibus interdum nuda vocabula ponuntur, ἐπιφάνεια et ἀποκάλυψις. Dicitur autem in N. T. παρουσία Christi a) *adventus Christi in hunc mundum eiusque in his terris mortali specie commoratio*, quae vulgo *adventus Christi in carnem* dicitur. 2 Petr. I, 16. ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν tradidimus vobis vitam Christi in his terris peractam et miraculorum splendore atque maiestate insignem comprobatam et illustratam. In eundem sensum est ἐπιφάνεια 2 Tim. I, 10. b) *adventus Christi ad poenas repetendas a Iudaeis, eversa urbe et exstincto regno iudaico*, vel generatim *tempus, quo Deus et Christus maiestatem suam et potentiam exserit puniendis hominibus*. Matth. XXIV, 3. τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας καὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος; ex quibusnam signis adventus tuus ad iudicium de Hierosolymis et terra iudaica interitusque mundi dignoscendi sunt? ibid. v. 27. 37 et 39. ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου dicitur. 2 Thess. II, 8. ὃν ὁ κύριος καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ quem Christus penitus perdet in adventu suo, splendore ac maiestate insigni. Iacob. V, 7. 8. per παρουσίαν τοῦ κυρίου unice adventum Christi ad puniendos Iudaeos intellegendum esse arbitror. c) *adventus Christi ad iudicium extremum, de universo genere humano habendum, et mortuorum resuscitationem*, quae 1 Cor. XV, 23. 2 Petr. III, 4. 1 Ioh. II, 28. ἡ παρουσία Χριστοῦ, 1 Thess. II, 19. III, 13. V, 23. 2 Thess. II, 1. ἡ παρουσία τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, 1 Thess. IV, 15. ἡ παρουσία τοῦ κυρίου, et 2 Petr. III, 12. ἡ παρουσία τῆς τοῦ θεοῦ ἡμέρας dicitur. Paulum hunc adventum Christi ad iudicium extremum haud procul abesse existimasse, et Christianos apostolorum aetate Christum exspectasse, mox adfuturum et solenni cum pompa regnum quoddam suorum cultorum esse conditurum, in cuius regni societatem vivi adhuc et superstites perventuri essent, multis argumentis comprobare nuper conatus est Celeb. *Tychsenius* in Comment. de Παρουσίᾳ Christi et notionibus, de adventu Christi in N. T. obviis. Goetting. 1785. 4.

ΠΑΡΟΨΙΣ, *ίδος, ἡ*. 1) proprie apud Atticos *obsonia* significat, *quae apponuntur in patinis*, ex παρὰ et ὄψον *obsonium*. 2) a reliquis Graecis de *ipso vase, in quo obsonia apponuntur*, et per synecdochen de *quacunque patina* dicitur. Sic bis tantum legitur in N. T. Matth. XXIII, 25. καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, coll. Luc. XI, 39. τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτη-

πονηρίας καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε. ib. v. 26. *Arrian.* Diss. Epictet. II, 20. *Artemid.* I, 76. *Phrynichus* p. 74. *παροψίς· τὸ ὄψον. οὐχὶ δὲ τὸ ἀγγεῖον, ὥς τινες· τοῦτο δὲ τρυβλίον ἢ λεκάριον λέγουσι,* ubi videndus *Nunnesius* atque *Hoeschelius*. *Moeris: παροψίδα· τὴν ποιὰν μάζαν. Ἀττικῶς. παροψίδα· τὸ σκεῦος. Ἑλληνικῶς. Thom. M. παροψίδα· τὴν ποιὰν μάζαν καὶ τὸ ὄψον. Ἀττικοί. ἐπὶ δὲ κύλικος, ἢ τρυβλίου, μὴ λέγε, ὥς τινες,* ubi vide interpretes. *Hesych. παροψίς· ὀξυβάφιον ἢ ἐμβάφιον.* Idem *Suidas* tradit, qui addit: *παροψίδας· σκεύη ὑπηρετικὰ τραπέζης. Phavor. παροψίς· τὸ τρυβλίον λέγεται. παρὰ μέντοι τῷ Πλάτωνι ποικίλον ὄψον ἡ παροψίς, ὥστε καὶ σκεῦος ἡ παροψίς, καὶ ποιὸν ὄψον.* Conf. *Hutchinsonum* ad *Xenoph.* Cyrop. I, c. 3. §. 4. *Athenaeum* Deipnosoph. IX, cap. 1. p. 367. ed. *Casaub.* *Alberti* Obss. Philol. p. 133 seq. *Lexicon Xenophonteum* s. h. v. et *Wetstenii* N. T. T. I. p. 487. Caeterum transiit quoque haec vox in latinam linguam. Vide interpretes ad *Petronium* c. 34.

ΠΑΡ῾ῬΗΣΊΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *libertas in dicendo, quam quis palam sine haesitatione et trepidatione et imperterritus verba facit et sententiam suam profert.* Compositum est vel ex *παρὰ* et *ῥῆσις dictio*, vel ex *πᾶν*, seu *πᾶσα*, et *ῥῆσις*. Hinc *παῤῥησίᾳ* adverbialiter sumitur et notat: *libere, palam, aperte.* Ioh. VII, 13. *οὐδεὶς μέντοι παῤῥησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων* nemo libere et palam de eo loquebatur, aut iudicium tulit, omnes quippe metuebant assessores synedrii magni. ibid. v. 26. *παῤῥησίᾳ λαλεῖ* libere ac palam in templo docet. Act. II, 29. *ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παῤῥησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου Δαβὶδ* licet libere ad vos loqui de patriarcha Davide. ibid. IV, 13. 29. 31. *καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ μετὰ πάσης παῤῥησίας* et tradiderunt doctrinam christianam cum omni libertate dicendi. ibid. XXVIII, 31. Ephes. VI, 19. Philipp. I, 20. In hac significatione vel centies reperitur apud *Demosthenem*, v. c. p. 97. 23. ed. *Reiske.* ibid. p. 95. fin. *λέξω δὲ μετὰ παῤῥησίας.* Alia exempla habet *Reiske* in Indice Graecitatis Demosthenicae, p. 581. *Polyb.* XI, 4. *ῥηθήσεται γὰρ τὸ δοκοῦν μετὰ παῤῥησίας.* Conf. etiam Alex. Prov. I, 20. Iob. XXVII, 10. *Hesych. παῤῥησία· ἐξουσία, ἄδεια.* Iam, quia libertatis in dicendo causa est animus, fiducia plenus et confidentia, hinc *παῤῥησία* 2) notat: *spem, fiduciam, quam in alicuius erga nos studio collocamus, confidentiam, animum, fiducia plenum.* 2 Cor. VII, 4. *πολλή μοι παῤῥησία πρὸς ὑμᾶς* in vobis magnam fiduciam pono, seu optima quaevis de vobis spero. Ephes. III, 12. *ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παῤῥησίαν* per quem habemus fiduciam. 1 Tim. III, 13. Hebr. III, 6. *τὴν παῤῥησίαν ἐλπίδος* spem confidentissimam. ibid. IV, 16. *μετὰ παῤῥησίας* animo, fiducia pleno.

pleno. ibid. IX, 19. ἔχοντες ὖν παῤῥησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων quum fpem introitus in coelum habeamus certiffimam. ibid. v. 35. μὴ ἀποβάλητε ὖν τὴν παῤῥησίαν ὑμῶν ne abiiciatis veftram fpem et fiduciam. 1 Ioh. II, 28. III, 21. παῤῥησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν θεὸν fumma fiducia et fine ullo timore Deum adorare laetaque omnia exfpectare ab eo poffumus. ibid. IV, 17. ἵνα παῤῥησίαν ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως. ibid. V, 14. *Iofephus* A. I. V, cap. 1. §. 13. βλέπων ὁ Ἰησῦς τὴν ϛρατιὰν κατεπεπληγγυῖαν — — παῤῥησίαν λαμβάνει πρὸς τὸν θεόν. Sapient. V, 1. ϛήσεται ἐν παῤῥησίᾳ πολλῇ ὁ δίκαιος. 1 Macc. IV, 18. Levit. XXVI, 13. 3) *licentia dicendi et agendi*. Philem. v. 8. διὸ πολλὴν ἐν χριϛῷ παῤῥησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ ἀνῆκον, coll. v. 9. *Dio* XXXVII, p. 41. Iudaica gens ita invaluit, ὥϛε καὶ εἰς παῤῥησίαν τῆς νομίσεως ἐνικῆσαι. *Zofimus* III, cap. 7. p. 255. ὐκ ἔχων δὲ παῤῥησίαν, οἷα νόμυ μηδενὸς αὐτῷ τῦτο ποιεῖν ἐπιτρέψαντος. Iam, quia is, qui libertate et licentia in loquendo utitur, *aperte, perfpicue et fine verborum involucris et ambagibus loquitur*, hinc 4) παῤῥησίᾳ fignificat: *aperte, perfpicue, clare et fine verborum ambagibus et involucris*, et παῤῥησία 2 Cor. III, 12. *ipfa orationis perfpicuitas et evidentia* dicitur. Marc. VIII, 32. καὶ παῤῥησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει et palam ac aperte iis hoc declaravit nullis verborum involucris et figuris adhibitis. Opponitur παῤῥησίᾳ h. l. orationi parabolicae et aenigmaticae, qua Chriftus interdum ufus erat mortis fuae mentionem iniiciens, v. c. Ioh. II, 19. III, 14. Ioh. X, 24. εἰπὲ ὑμῖν παῤῥησίᾳ dic nobis fine ambagibus, parabolis et verborum involucris. ibid. XI, 14. παῤῥησίᾳ verbis propriis, coll. v. 11. ibid. XVI, 25 et 29. παῤῥησίᾳ opponitur ταῖς παροιμίαις. Eodem fenfu in Iudaeorum fcriptis vox בפהרסיא frequens eft. Vide *Wetftenii N. T.* T. I, p. 885. — Quia denique, qui libertate in dicendo et licentia utitur, palam loquitur, hinc 5) παῤῥησίᾳ *aperte, palam, in publico* fignificat, et opponitur *occulto et abdito*, τῷ κρυπτῷ, Ioh. VII, 4. ὐδεὶς γὰρ ἐν κρυπτῷ τὶ ποιεῖ, καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παῤῥησίᾳ εἶναι nemo enim facile res magnas in occulto facit, fed in confpectu omnium effe cupit. *Syrus* h. l. habet ܒܓܠܝܐ. ibid. XI, 54. Ἰησῦς ὖν ὐκ ἔτι παῤῥησίᾳ περιεπάτει Iefus vero non amplius palam inter Iudaeos verfatus eft. *Syrus* h. l. habet ܒܓܠܝܐ ܠܐ. Coloff. II, 15. ἐδειγμάτισεν ἐν παῤῥησίᾳ publica ignominia affecit. Sic monente *Elia* in *Thisbi* בפהרסיא eft בפרסום *in propatulo*, et opponitur τῷ בצנעה *clanculum*. Saepius non legitur in N. T.

Digitized by Google

ΠΑΡΡΗΣΙΆΖΟΜΑΙ, fut. άσομαι, *libere loquor, libertate in dicendo utor; cum libertate ac fiducia ago*, a παῤῥησία, quod vide. Act. IX, 27. πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαῤῥησιάσατο ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ quanta cum libertate ac fiducia Damaſci doctrinam Ieſu ſit profeſſus. ibid. v. 28. XIII, 46. παῤῥησιασάμενοι δὲ ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας εἶπον Paulus autem et Barnabas libere et ſine metu eos ita ſunt allocuti. ibid. XIV, 3. παῤῥησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ κυρίῳ libere tradentes doctrinam chriſtianam; pro quo ibid. XVIII, 26. παῤῥησιάζεσθαι nude ponitur; coll. XIX, 8. ibid. XXVI, 26. πρὸς ὃν καὶ παῤῥησιαζόμενος λαλῶ apud quem libere loquor. Epheſ. VI, 20. 1 Theſſ. II, 2. Saepius non legitur in N. T. Aeque late haec vox patet in verſ. Alexandrina Pſ. XI, 6. (*Vulgatus vertit: fiducialiter agere.*) XCIII, 1. Iob. XXII, 26. Prov. XX, 9. Sirac. VI, 12. Adde *Demoſthenem* p. 287. 13. ed. *Reiske*.

ΠΑ͂Σ, πᾶσα, πᾶν, genit. παντὸς, πάσης, παντὸς, ſine negatione, voculam hanc praecedente, aut ſequente, adhibetur 1) *univerſaliter* ac *diſtributive*, ita, ut ſit: *omnis, univerſus, ſine ulla exceptione, nullo plane excluſo.* Ex multis locis N. T. in quibus haec ſignificatio locum obtinet, et πᾶς praemittitur nomini, ſpeciem deſignanti, ſive expreſſo, ſive ſubintelligendo, potiora tantum adduxiſſe iuvabit. Ioh. I, 3. πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν, ὃ γέγονεν omnia per eum facta ſunt nec ſine eo quicquam factum eſt. Significat πάντα h. l. *omnes res creatas, viſibiles et inviſibiles,* quas Graeci fere τὸ πᾶν *univerſum* dicere ſolent, Scriptores N. T. autem τὰ πάντα vocare amant, ut h. l. et Hebr. I, 3. 2 Petr. III, 4. Apoc. IV, 11. Matth. XIII, 41. πάντα τὰ σκάνδαλα omnes homines impios et aliis pernicioſos. ibid. XV, 13. Act. XV, 18. γνωστὰ ἀπ' αἰῶνός ἐστι τῷ Θεῷ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ cara enim ſunt Deo ſemper omnia eius opera. Rom. III, 9. IX, 5. ὁ ὢν ἐπὶ πάντων Θεός. ibid. XIV, 10. πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ nos omnes enim aliquando a Chriſto iudicabimur. Huc etiam a Theologis noſtris referuntur loca N. T. ubi de reſtitutione generis humani per Chriſtum et inſigni mortis Chriſti virtute, ad univerſum genus humanum pertinente, ſermo eſt, v. c. 1 Tim. II, 4. ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας ἐλθεῖν qui vult omnes ac ſingulos homines ſalvos fieri et ad cognitionem verae doctrinae chriſtianae pervenire, coll. IV, 10. Tit. II, 11. ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις illuxit ſalutaris doctrina chriſtiana omnibus ac ſingulis hominibus, nullo excepto. Rom. V, 18. 1 Tim. II, 6. ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων, ſcil. ἀνθρώπων, cuius mortis ſatisfactoriae fructus ad univerſitatem generis humani pertinet.

tinet. Sed in his et reliquis, eadem tradentibus locis N. T. multi viri docti, nostrae maxime aetatis, universalitatem restitutionis generis humani per Christum agnoscere nolunt, et hoc maxime urgent, quod partim in Scriptura S. multa dicantur universe, quae intellegenda sint particulariter, partim vero fructus mortis ac redemtionis Christi vere non ad omnes, ipsa historia teste, pervenerit. — Praeterea observandum est, a) neutrum πᾶν in N. T. quandoque poni pro masculino pluralis numeri πάντες *omnes*, ad imitationem hebraici כֹּל, cui respondet, v. c. Ioh. VI, 37. πᾶν ὃ δίδωσί μοι ὁ πατὴρ omnes, quos Deus mihi sectatores destinavit. ibid. XVII, 2. ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ, δώσῃ αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον ut omnibus, quotquot tu ei destinasti cultores, auctor sit felicitatis aeternae. 1 Ioh. V, 4. πᾶν τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Θεοῦ, pro: πάντες οἱ γεγεννημένοι ἐκ τοῦ Θεοῦ. b) pluralem πάντες valere interdum idem, quod *cuncti, omnes coniunctim, omnes simul*. Act. XIX, 7. ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὡσεὶ δεκαδύο erant autem cuncti duodecim. ibid. XXVII, 37. ἦμεν δὲ ἐν τῷ πλοίῳ αἱ πᾶσαι ψυχαὶ διακόσιαι ἑβδομηκονταέξ erant autem in nave omnino ducenti septuaginta sex, seu non minus quam CCLXXVI. *Homer*. Il. ή, 161. Od. ί, 244. *Callim*. H. in Dian. 105. *Herodot*. VI, 89. *Thucyd*. II, 101. Conf. *Wetstenii N. T*. T. I. p. 647. c) πάντες *omnes, alius post alium, singuli separatis temporibus*. Matth. XXII, 28. πάντες γὰρ ἔσχον αὐτὴν omnes enim eam habuerunt uxorem, coll. v. 25 seq. ibid. XXVI, 27. ubi sermo est de calice, qui circumferebatur, ex quo omnes bibere iubebantur. 2) *omnis*, ita, ut *restricte sumatur*, ratione subiectae materiae, aut aliarum circumstantiarum, et latine reddi possit *multus, varius, omnis generis, magnus numerus, plerique* etc. Matth. I, 17. πᾶσαι αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως Δαβὶδ omnes generationes ab Abrahamo usque ad Davidem (quae nempe in genealogia Christi enumeratae fuerunt,) sunt quatuordecim generationes. ibid. III, 15. πᾶσαν δικαιοσύνην omne officium nostrum. ibid. IV, 8. πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου omnes provincias Palaestinae, quae scilicet attingebantur iugis illis montium. ibid. XXVII, 45. ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν per totum illum terrae tractum. — Indefinite pro *generibus singulorum*, ita, ut respondeat latino *varius, omnis*, seu *diversi generis*, ponitur maxime in illis N. T. locis, ubi praeponitur nomini, quod genus significat, et sub se continet species, v. c. Matth. IV, 23. θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν sanans varia, aut omnis generis morborum genera. ibid. IX, 35. X, 1. Luc. XV, 1. πάντες οἱ ἁμαρτωλοὶ scelesti varii generis. Act. X, 12. πάντα τὰ τετράποδα τῆς γῆς varii generis quadrupedes. ibid. IX, 32. XIII, 10. διερχόμενον διὰ πάντων varia loca peragrantem. 1 Cor. X, 25. 27. Ephes. IV, 19.

19. V, 3., Ita etiam כל usurpatur Genes. XL, 16. (ubi iam *Lutherus* habet *allerley.*) Devt. XXVIII, 61. 2 Regg. VIII, 9. Nahum. II, 10. *Xenoph.* de Rep. Athen. II, 8. φωνὴ πᾶσα sermo omnis, seu varii generis hominum. Conf. Alex. Cohel. II, 5. 2 Paral. XXXI, 5. — Interdum quoque de *magno numero* usurpatur et latine reddendum est: *multi, plurimi, plerique.* Matth. II, 3. πᾶσα ἱεροσόλυμα maxima pars incolarum Hierosolymae. ibid. III, 5. πᾶσα ἡ ἰȣδαία καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τȣ̃ ἰορδάνȣ maxima pars incolarum Iudaeae et regionis vicinae. Marc. I, 5. 1 Cor. VIII, 1. πάντες γνῶσιν ἔχομεν plerique nostrum scientiam habemus rerum divinarum, coll. v. 7. ἀλλ' ȣ̓κ ἐν πᾶσιν ἡ γνῶσις. Act. II, 5. ἀπὸ παντὸς ἔθνȣς τῶν ὑπὸ τὸν ȣ̓ρανὸν ex multis partibus orbis terrarum. Marc. XVI, 15. κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. Rom. XI, 26. πᾶς ἰσραὴλ σωθήσεται multi Israelitae adducentur ad religionem christianam. 1 Cor. I, 5. VII, 7. coll. v. 9. Coloss. I, 6. Luc. V, 17. XVI, 16. Οἱ πάντες *multi.* Marc. I, 37. VI, 33. Ioh. III, 26. Galat. II, 14. ἔμπροσθεν πάντων in magno consessu. — Οἱ πάντες *plerique, plerique omnes.* Matth. XXI, 26. Marc. IV, 11. Luc. VIII, 45. coll. Ioh. II, 10. — Οἱ πάντες *reliqui, reliqui omnes.* 1 Thess. II, 15. III, 12. εἰς ἀλλήλȣς καὶ εἰς πάντας. ibid. V, 15. 2 Tim. IV, 8. — Ita כל sumitur Ier. XLIV, 11. et πᾶς apud Alexandrinos Ierem. XXX, 14. ubi hebraico רב *multitudo* respondet. — Sunt praeterea alia multa N. T. loca, ubi, prout in communi usu loquendi, multa dicuntur *universe* et *absolute de toto* (ut sit i. q. ὅλος. Matth. VIII, 32. XXVII, 45. coll. Marc. XV, 33. Luc. XXIII, 44. — *Aelian. V. H.* XI, 9. *Suidas* ex *Homero* Il. β', 809. πᾶσαι δ' ὠΐγνυντο πύλαι· παρ' Ὁμήρῳ· ἀντὶ τȣ̃ ὅλαι· μία γὰρ ἦν) et *genere,* quae intellegenda sunt πρός τι *particulariter,* de *specie* et de *parte,* v. c. Matth. XVII, 11. Act. III, 21. 1 Cor. VI, 12. quorum sensus ex contexta oratione, subiecta materia, aut aliis circumstantiis facile cognosci poterit. 3) *quilibet, quicunque, quisque.* Matth. XIX, 3. num licet uxorem repudiare κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; ob quamcunque causam? 1 Tim. II, 8. ἐν παντὶ τόπῳ ubique. Act. III, 23. πᾶσα ψυχὴ quivis homo. Iacob. I, 19. πᾶς ἄνθρωπος quisque. 4) *totus,* vel *universus,* i. q. ὅλος. Matth. VI, 29. ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτȣ̃ in, vel cum omni, seu universo splendore suo. ibid. VIII, 32. πᾶσα ἡ ἀγέλη totus grex. ibid. XIII, 2. πᾶς ὁ ὄχλος universus populus. ibid. XVIII, 16. 32. πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκά σοι. Act. V, 21. VII, 14. VIII, 27. 2 Tim. III, 13. Ita כל usurpatur Ies. I, 5. כָּל־רֹאשׁ לָחֳלִי וְכָל־לֵבָב דַּוָּי, et πᾶς apud *Aeschin. Socr.* Dial. III, §. 11. πᾶς ἐπὶ τῇ τύχῃ γενόμενος totus a fortuna pendens. Adde ibid. §. 5. Sic etiam *omnis* et *cunctus* apud latinos Scriptores (v. c. *Horat.* Od. III, 30. 6. 1 Epist. I, 11. *Iul. Caesar.*

de

de Bello Gallico I, 1.) adhibetur. Vtriusque usus loquendi exempla vide apud *Schraderum* in Animm. ad *Musaeum* p. 336. *Eustath.* ad *Homeri* Iliad. χ. ἔϛι σύνηθες Ὁμήρῳ νοεῖν τὸ πᾶς ἀντὶ τȣ̃ ὅλος. *Hesych.* πᾶς ὅλος, ἕκαϛος. 5) *summus, maximus*, ut *omnis* apud Latinos, v. c. *Ciceronem* de Nat. Deor. II, 21. Sic legitur in N. T. Act. XIII, 10. ὦ πλήρης παντὸς δόλȣ καὶ πάσης ῥᾳδιȣργίας o tu, qui plenus es summa fraude at omni dolo. 1 Tim. I, 16. ἵνα — ἐνδείξηται — τὴν πᾶσαν μακροθυμίαν ut summam suam declaret lenitatem. Iacob. I, 2. πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε summo gaudio vobis ducite, seu impense laetandi materiam suppeditatam vobis existimate. *Wetstenius N. T.* T. II, p. 659. πᾶσαν χαρὰν vertere mavult: *merum gaudium*, et provocat ad loca *Arriani* Exped. Alex. III, 10. 7. *Diss. Epictet.* III, 5 et 22. *Eurip.* Med. 454. Sed in omnibus his locis πᾶς rectius *summus* vertitur. Coloss. I, 9. 11. 1 Tim. I, 15. πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος summa approbatione digna doctrina. 2 Tim. II, 2. 11. IV, 2. Tit. II, 15. III, 2. *Polyb.* p. 1357. πᾶσαν ἐνδεικνύμενοι φιλοτιμίαν. Idem p. 1391. τῆς πάσης ἀλογιϛίας ἐϛὶ σημεῖον summae dementiae argumentum est. Conf. *Raphelium* in Obss. Polyb. p. 595. et in Annotatt. Herodoteis p. 568. *Xenoph.* Hist. Gr. V, 4. 29. ἐν παντὶ ἦσαν in summo metu versabantur. ibid. VI, 1. 4. εἰς πᾶν ἀφῖκτο ὁ βασιλεὺς in summum discrimen rex veniebat. Conf. etiam *Elsneri* Obss. Sacr. T. II, p. 326. 6) πάντα, pro κατὰ πάντα, (Coloss. III, 20.) vel εἰς πάντα (quod legitur 2 Cor. II, 9.) *omnino* (i. q. πάντως.) *in omnibus, quoad omnia.* Act. XX, 35. πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν omnino vobis demonstravi. 1 Cor. IX, 25. πάντα ἐγκρατεύεται in omnibus continens est. Ephes. IV, 15. τὰ πάντα, pro κατὰ τὰ πάντα, in omnibus. *Hesiod.* Theog. v. 157. Phil. III, 8. τὰ πάντα ἐζημιώθην quoad omnia iacturam feci. Coloss. III, 8. τὰ πάντα, pro πάντως, omnino, ut πάντα quoque reperitur apud *Homerum* Odyss. ρ', v. 166. Cf. *Sam. Battierium* in Museo Bremensi Vol. II, P. II, p. 183 seq. 7) διὰ παντὸς, sc. χρόνȣ, *semper, omni tempore.* Matth. XVIII, 10. διὰ παντὸς βλέπȣσι τὸ πρόσωπον τȣ̃ πατρός μȣ semper vident faciem patris mei. Act. II, 25. προωρώμην τὸν κύριον ἐνώπιόν μȣ διὰ παντὸς confisus sum in domino semper. Verba sunt desumta ex Ps. XVI, 8. ubi pro διὰ παντὸς reperitur תָמִיד. Act. X, 2. διὰ παντὸς *saepe, frequenter, quavis oblata occasione.* 2 Thess. III, 16. Hebr. II, 15. διὰ παντὸς τȣ̃ ζῆν. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 6. διὰ παντὸς δὲ ἔθος ἐϛὶν αὐτῷ φωνεῖν τὸ Ἐπιχάρμειον. Conf. supra διαπαντός. 8) ἐν παντὶ, ubi subintellegendum est pro re nata et ex contexta oratione τρόπῳ, seu μέρει, *omni modo, omni ex parte*, vel καιρῷ, *omni tempore*, vel τόπῳ, *omni in loco, ubique.* 1 Cor. I, 5. ἐν παντὶ ἐπλȣτίσθητε ἐν αὐτῷ omnis generis bonis ab eo aucti estis: additur ἐν παν-

τὶ

τὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει. 2 Cor. IV, 8. ἐν παντὶ ſubaudi τρόπῳ, καιρῷ et τόπῳ. Aeque late haec formula patet ibid. VI, 4. Epheſ. V, 24. Phil. IV, 6. 2 Cor. VII, 5. 11. 16. ἐν παντὶ, ſc. τρόπῳ, ſeu μέρει. ibid. VIII, 7. IX, 8. et 11. ἐν παντὶ πάντοτε ſemper et ubique. ibid. XI, 6. 9. Phil. IV, 12. 1 Theſſ. V, 18. ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε omni in re, tempore, modo et loco gratias agite. Ἐν πᾶσιν, ſc. πράγμασιν, *in rebus omnibus*, ſeu *per res omnes*. Matth. XXIII, 20. καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ et ſimul etiam per ea iurat, quae arae imponuntur. 1 Cor. XV, 28. 2 Cor. XI, 6. 1 Petr. IV, 11. ἵνα ἐν πᾶσι, ſc. χαρίσμασιν, δοξάζηται ὁ Θεὸς ut Deus ob omnia haec ſumma beneficia ab hominibus laudetur et celebretur. 9) ἐπὶ πᾶσιν notat a) *propter omnia, de omnibus*. Luc. II, 20. αἰνοῦντες τὸν Θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν laudantes Deum propter omnia, quae audiverant. ibid. IX, 43. πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν, οἷς ἐποίει ὁ Ἰησοῦς haec a Ieſu acta admirantibus omnibus. ibid. XIII, 17. b) *inſuper, adhaec, praeterea, ante omnia*. Luc. III, 20. XVI, 26. καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις et praeterea. Epheſ. VI, 16. ἐπὶ πᾶσιν. Vulgo pro ἐπὶ πάντων accipitur et vertitur: *praeter iſta omnia*, ſcilicet armorum genera; ſed malim vertere *ante omnia, vor allen Dingen*. Coloſſ. III, 14. 10) μὴ πᾶς *non ullus, nemo*. 1 Cor. I, 28. ὅπως μὴ καυχήσηται πᾶσα σὰρξ ut nemo gloriandi materiam habeat. Apoc. VII, 1. Significat autem πᾶς in hac oratione *ullum, quenquam*, ut כל Exod. XX, 10. XXXIV, 10. Pſ. CXLVII, 20. Ezech. XVIII, 11. 13. 11) οὐ πᾶς, a) *nemo, non ullus, non omnis*. Matth. VII, 21. Marc. XIII, 20. Rom. III, 20. οὐ πᾶσα σὰρξ nemo. Galat. III, 16. Ita לא־כל Exod. XX, 9. Pſ. CXLIII, 2. quoque ſumitur. Conf. *Vorſtii* Philol. Sacr. cap. 25. p. 529. ed. *Fiſcheri*. Galat. II, 16. Conf. *Cicero* pro Roſcio Amerin. c. 27. Epiſt. II, 12. ſ. 4. b) *non totus, non univerſus*. Act. X, 41. οὐ παντὶ τῷ λαῷ non omni, ſeu univerſo populo iudaico. 12) οὐδὲ πᾶς *neque ullus*. Apoc. VII, 16. IX, 4. Sic οὐδέποτε πᾶν *nunquam ullum*. Act. X, 14. XI, 8. Vide notam ſuperiorem ad n. 10. 13) πᾶς μὴ *nullus, nemo*, et πᾶν μὴ *nihil*. Epheſ. IV, 29. Ioh. VI, 39. 14) πᾶς οὐ *nullus*. Epheſ. V, 5. 2 Petr. I, 20. 1 Ioh. II, 21. III, 6. Apoc. XXII, 3. καὶ πᾶν κατανάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι et nullum maledictum amplius erit. 15) πᾶς οὐδέποτε *nemo unquam* et πᾶν οὐδέποτε *nihil unquam*. Act. X, 4. XI, 8. 16) πᾶς οὐ μὴ *nullus prorſus*. Apoc. XVIII, 22. 17) περὶ πάντων a) *de omnibus*. Luc. III, 19. VII, 18. XXIV, 14. b) *prae omnibus, ante omnia*. 3 Ioh. v. 2. περὶ πάντων εὔχομαί σε εὐοδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν. Eodem ſenſu πρῶτον πάντων legitur 1 Tim. II, 1. et πρὸ πάντων, Iacob. V, 12. 1 Petr. IV, 8. 18) τὰ πάντα, vel τὸ πᾶν, is dicitur, *qui omnia efficere valet, penes quem eſt ſumma imperii, adeo, ut unus omnia poſſit*.

1 Cor.

1 Cor. XV, 28. ἵνα ᾖ ὁ Θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσι ut Deus habeat summum imperium abolito omni principatu, v. 24. omnibusque ipsi subiectis. Similia loca reperiuntur etiam in exteris Scriptoribus, v. c. apud *Lucianum* Abdicat. p. 722. σωτὴρ καὶ εὐεργέτης καὶ πάντα ἦν ἐγώ. *Polybius* Hist. Lib. V, c. 26. de Apelle, regis Philippi praefecto: τὸ δὲ ὅλον αὐτοῖς ἦν καὶ τὸ πᾶν Ἀπελλῆς. Conf. *Raphelium* in Animadvv. Polybianis et Herodoteis ad h. l. Deum speciatim τὸ πᾶν, vel τὰ πάντα a gentilibus dictum esse, docuit *Alberti* in Obss. Philol. p. 354. et *Iac. Elsner.* in Obss. Sacr. T. II, p. 126. Longe alio sensu reperitur τὰ πάντα 1 Cor. IX, 22. τοῖς πᾶσιν γέγονα τὰ πάντα ad omnium me accommodavi mores et ingenia.

ΠΑ'ΣΧΑ, τὸ, *pascha.* Vox ἄκλιτος, non graeca, ut quidam patrum (v. c. *Iustinus* in Dialogo cum Tryphone, Iudaeo, *Tertullianus* adv. Iud. cap. 10. *Ambrosius* Lib. 40. de Mysterio Pasch. cap. 1.) voluerunt, qui eam a voce πάσχειν *pati* derivarunt, eo quod tunc temporis, quo celebratum fuit, Christus mortem subiit et acerbissima quaevis passus fuit, et passionis Christi memoria circa hoc tempus celebratur, sed origine hebraica, פֶּסַח *transitus*, a radice פָּסַח *transiit*, quia angelus mortis, Aegyptiorum primogenitos percutiens, Israelitarum domos, sanguine agni paschalis conspersas et quasi signatas, praeteriens, Israelitis pepercit. Vide Exod. XII, 13. Significat ergo 1) proprie: *transitum*, seu motum localem, cum quis locum aliquem praeterit et transit. 2) *ipsum agnum paschalem*, qui quotannis a Iudaeis in memoriam transitus angeli, (Exod. XII, 13. 26. 27.) primogenitos Aegyptiorum percutientis, sed Israelitarum domos, sanguine agni conspersas, praetereuntis et liberationis Israelitarum e servitute Aegyptiaca per Mosen, mactabatur. Sic legitur in N. T. Matth. XXVI, 17. ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; ubinam vis ut tibi coenam paschalem paremus? Marc. XIV, 12. ὅτι τὸ πάσχα ἔθυον cum mactarent agnum paschalem. ibid. et v. 14. formula φαγεῖν τὸ πάσχα quoque occurrit. Luc. XXII, 7. 8. 11. 15. Ioh. XVIII, 28. 1 Cor. V, 7. ubi Christus vocatur metaphorice πάσχα, h. e. agnus paschalis, quia innocens se immolavit pro peccatis hominum et morte sua nos redemit a poenis peccatorum. Nonnulli agnum paschalem typum realem Christi crucifixi fuisse statuunt. Conf. *Hottinger.* ad *Goodwini* Mosen et Aaronem III, 4. 3. et *Edzardum* ad Avoda Sara c. 2. 234. Hebr. XI, 28. πίστει πεποίηκε τὸ πάσχα fide mactavit agnum paschalem. Πάσχα autem h. l. ipsum agnum notat, cuius sanguine iussu divino adspergebantur et signabantur aedificia Israelitarum, ut angelus, mortis minister, eorum domus praeteriret. Eodem sensu פֶּסַח usurpatur Exod. XII, 43. Num. IX, 10 et 11. ubi sunt formulae פֶּסַח עָשָׂה et פֶּסַח אָכַל, quibus

quibus respondent graecae ποιεῖν et φαγεῖν πάσχα 2 Chron. XXX, 18. Ipsae adeo victimae, quas paschalibus feriis per septem dies in pacifica sacrificia mactare moris erat apud Iudaeos, non vocabantur. Deut. XVI, 2 seq. 3) *festum paschale, sacra paschalia, quae septem diebus absolvebantur*, et speciatim: *dies solemnis, quo agnus paschalis mactari et edi solebat*, qui erat decimus quartus mensis Nisan. Matth. XXVI, 2. μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται post biduum pascha celebrandum est. Marc. XIV, 1. Luc. II, 41. ἡ ἑορτὴ τοῦ πάσχα vocatur, coll. Ioh. XIII, 1. Ioh. II, 13. τὸ πάσχα τῶν ἰουδαίων, et v. 23. τὸ πάσχα ἡ ἑορτὴ, scil. τῶν ἰουδαίων, quod additur c. VI, 4. ibid. XI, 55. XII, 1. XVIII, 39. XIX, 14. Act. XII, 4. 2 Regg. XXIII, 22. 4) *coena paschalis*. Matth. XXVI, 18. 19. καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα et pararunt coenam paschalem. Marc. XIV, 16. Luc. XXII, 13. Saepius non legitur in N. T.

ΠΑ'ΣΧΩ, fut. πείσομαι, perf. πέπονθα, aor. 2. ἔπαθον, partic. παθὼν, 1) generatim notat: *afficior aliqua re male vel bene, patior*. Est verbum μέσον, et non tantum de *eo, cui mali aliquid accidit*, usurpatur, sed etiam de *eo* adhibetur, *qui beneficiis ornatur*, unde apud Graecos formulae εὖ et κακῶς, καλῶς, ἀγαθὰ (*Theogn.* v. 342.) et κακὰ πάσχειν frequentissimae sunt. Εὖ πάσχειν *bene esse alicui, beneficiis affici*, reperitur apud *Aelian. V. H.* I, c. 34. XIII, 42. extr. *Xenoph.* Anab. I, 3. 4. Ei opponitur κακῶς πάσχειν, apud *Aelian. V. H.* XIII, 17. Πάσχειν ἀγαθὸν *amice et benevole tractari*, legitur apud *Xenoph.* Anab. V, 5. 7. cui ex opposito respondet κακὸν πάσχειν *malis affici, detrimentum capere*, apud *Euripid.* Phoen. v. 493 et 1621. Interdum apud Graecos πάσχειν, nude positum, de *eo* generatim adhibetur, *cui aliquid accidit*, v. c. apud *Aelian. V. H.* XIV, 47. τί παθὼν οὕτω θαυμάζει τὴν τέχνην quid ipsi accidisset, ut tantopere admiraretur artem. *Eurip.* Phoen. v. 253. *Sophocl.* Aiac. Flagell. 508. τερπνὸν εἴ τι που πάθοι. et alios, aut, *qui aliquo statu et conditione utitur*. Vide scholiasten et *Küsterum* ad *Aristoph.* Nubes v. 234. Hinc quoque lucem foenerantur loca nonnulla N. T. v. c. Marc. V, 26. καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν multis variisque medicamentis usa, variisque modis a multis medicis tractata. Matth. XVII, 15. κακῶς πάσχει male vexatur, aut graviter aegrotat, ut sit idem, quod κακῶς ἔχει, quod habet h. l. Codex Cotton. et *Origenes* Act. XXVIII, 5. ἔπαθον οὐδὲν κακὸν nihil inde incommodi ei accidit. Hebr. II, 18. ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθεὶς quum enim ipse varia mala perpessus sit. Conf. *Parerga sacra ad N. T.* p. 5 seq. Speciatim vero πάσχειν 2) in N. T. *mala et adversa pati, poenis affici, dolere, aegrotare, mortem subire* significat. Matth. XVI, 21. πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ut multis modis vexetur a senio-

terrioribus. ibid. XVII, 11. XXVII, 19. πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτῦ multum enim eius causa hodie perturbata sum in somnio. Marc. VIII, 31. IX, 12. Luc. IX, 22. XIII, 2. ὅτι τοιαῦτα πεπόνθασιν quod talia mala passi sint. ib. XVII, 25. XXII, 15. πρὸ τῦ με παθεῖν ante mortem meam. Erat autem πάσχειν verbum proprium in iure attico de *mortis supplicio*, quo reus afficiebatur, uti e contrario ἀποτῖσαι de *pecuniae multa* adhibebatur. Conf. *Platon.* Apol. 26. Luc. XXIV, 26. 46. πάσχειν, de Christo usurpatum, omnia mala, quae hominum causa toleravit, mortemque adeo eius cruentam in cruce indicat. Act. I, 3. III, 18. IX, 16. XVII, 3. 1 Cor. XII, 26. εἴτε πάσχει ἓν μέλος si unum membrum dolet et aegrotat. Conf. Alex. Amos VI, 6. ubi hebraico נחלה *morbo affici, infirmari*, respondet. 2 Cor. I, 6. Phil. I, 29. 1 Thess. II, 14. 2 Thess. I, 5. 2 Tim. I, 12. δι' ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω propter quam caussam et ego nunc in vincula coniectus sum. Hebr. V, 8. ἀφ' ὧν ἔπαθεν multis malis, quae expertus est. ibid. IX, 26. ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις παθεῖν tunc enim Christo saepius moriendum fuisset. In nonnullis codicibus legitur h. l. e glossemate ἀποθανεῖν. Πάσχειν τι vero pro ἀποθνήσκειν saepe reperitur apud Scriptores graecos, v. c. *Diogenem Laërt.* V, 61. ἐάν τι πάσχω si moriar. Vide ad h. l. *Menagium* et *Casaubonum*. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 14. εἴ τι πάθοις si quid tibi acciderit, si mortuus fueris. Conf. *Cicer.* Tuscul. Quaest. I, 43. Hebr. XIII, 12. ἔξω τῆς πύλης ἔπαθε extra urbem Hierosolymam mortem subiit. 1 Petr. II, 19. 20. 21. 23. III, 14. 17. 18. ἔπαθε. Sed in multis codicibus legitur ἀπέθανε. ibid. IV, 1. 15. 19. πάσχειν est: *persecutiones pati*. ib. V, 10. Apoc. II, 10. Etiam apud Graecos πάσχειν, nude positum, non solum de *iis, qui poenam subeunt*, (Conf. *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 273. ed. *Zeunii.*) sed etiam de *iis, qui malis afficiuntur et vexantur*, adhibetur. Vide *Eurip.* Phoen. v. 640. 3) *beneficiis afficior et ornor*. Galat. III, 4. τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῆ; tantane bona, per religionem christianam parta, vobis frustra contigerunt? *Aristoph.* Plut. v. 551. Cf. *Hombergium* in Parergis Sacris p. 278. et *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 183. Saepius non legitur in N. T.

ΠΑΤΑΡΑ, άρων, τά. *Patara.* Nomen proprium urbis Lyciae maritimae, in Asia minore, quae Pamphyliae contermina et una ex sex praecipuis est, ubi colebatur Apollo, qui ibidem *Patareus* dicitur, et quondam celebre oraculum fuit. Sic dicta est, ut *Strabo* (XIV. p. 980. B. p. 981. C. 984. A.) censet, a *Pataro*, eius conditore. Conf. *Cellarii* Geographiam Plen. Lib. III. c. 3. §. 156. p. 95 seq. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 601. Semel tantum in N. T. commemoratur Act. XXI, 1. κἀκεῖθεν εἰς Πάταρα atque inde Patara.

ΠΑΤΑ'ΣΣΩ, fut. άξω, 1) proprie: *percutio, ferio, vulnero*, aut secundum alios, *cum strepitu*, vel *sonitu palpito et pulso*. Matth. XXVI, 51. καὶ πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως et (gladio) percutiens ministrum summi sacerdotis. Luc. XXII, 49. εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρᾳ; visne feriamus gladio? ibid. v. 50. In versione Alexandrina respondet hebraico הִכָּה *feriit, percussit*, Genes. VIII, 21. Num. III, 13. Ps. III, 8. מָחַץ *percussit, transfodit, vulneravit*. Devt. XXXII, 39. Iudd. V, 26. Adde *Xenoph*. de Rep. Athen. I, 10. et de Re Equestri VII, 5. In *vulnerandi* notione legitur apud *Thucyd*. VIII, c. 92. 2) *interficio, neco*. Matth. XXVI, 31. πατάξω τὸν ποιμένα καὶ διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης interfecto pastore dispergentur oves. Marc. XIV, 27. Act. VII, 24. πατάξας τὸν αἰγύπτιον occiso Aegyptio. Eodem modo הִכָּה *percussit, feriit, verberavit*, legitur Exod. II, 12. Num. III, 13. VIII, 17. Ios. X, 33. 39. In versione Alexandrina respondet [illegible] hebraico הֵמִית *interfecit*. 2 Paral. XXXIII, 24. Ierem. XLI, 4. 3) *afficio aliquem malis*, et speciatim: *morbo affligo, gravissimum morbum infligo*. Apoc. XI, 6. πατάξαι τὴν γῆν ἐν πάσῃ πληγῇ percutere, vel afficere terram omnis generis plaga. ibid. XIX, 15. Act. XII, 23. παραχρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου illico a Deo gravissimo morbo affligebatur. Conf. supra [illegible] ad vocem [illegible] dicta. Sic quoque [illegible] sumitur Ies. XXX, 19. XLIX, 10. Hagg. II, 18. Adde Alex. 1 Sam. XXV, 38. καὶ ἐπάταξε ὁ κύριος τὸν Ναβάλ, καὶ ἀπέθανεν. 2 Paral. XIII, 20. XXI, 14. [illegible] πατάξει σε πληγὴν μεγάλην. Devt. XXXII, 39. [illegible] 1 Macc. II, 44. καὶ ἐπάταξαν [illegible] ibid. V, 3. ἐπάταξεν αὐτοὺς πληγὴν μεγάλην. 2 Macc. IX, 5. ἐπάταξεν αὐτὸν ἀνιάτῳ καὶ ἀοράτῳ πληγῇ. 4) interdum, omni violentiae notione abiecta: *leniter et molliter aliquem tango*, [illegible] *lateris percutio*, [illegible]: *eum excito*. Sic legitur in N. T. Act. XII, 7. πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου, ἤγειρεν αὐτὸν molliter tacto latere Petri eum excitavit. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* [illegible], κρούει, τρέμει, [illegible], φοβεῖται, [illegible]. Idem: [illegible]; ἠχεῖ, [illegible].

ΠΑΤΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) *calco, conculco*, et ex adiuncto: *sub potestatem meam redigo*. Luc. X, 19. ἰδοὺ δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων ecce do et concedo vobis potestatem calcandi serpentes et scorpiones, h. e. infringendi et coercendi vim ac impetum omnium hostium atque potestati vestrae subiiciendi. Apoc. XIV, 20. καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς, sc. τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ, et calcatum est torcular, [illegible] divinae, quibus verbis metaphorice designantur gravissimae poenae divinae, ab impiis [illegible]. Conf. Thren. I, 15.

Apoc.

Apoc. XIX, 15. καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ καὶ τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ τοῦ παντοκράτορος et Christus calcavit torcular irae divinae, impios gravissimis poenis afficiens. Alexandrini usi sunt hac voce pro דרך *calcare*, Zach. X, 5. דוש *calcare, triturare*, Ies. XXV, 10. דָּרַךְ *calcavit, incessit, ambulavit*, Deut. XI, 24. Neh. XIII, 15. πατοῦντας ληνούς. Ierem. XLVIII, 33. et רָמַס *calcavit*: Ies. I, 12. *Hesych.* πατεῖν· πορεύεσθαι. 2) metaphorice: *vasto, perdo, contumeliose tracto, insulto*, i. q. καταπατέω. Luc. XXI, 24. Ἱερουσαλὴμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, h. e. partim: Hierosolyma vastabitur a gentibus; partim: Hierosolymitani a gentilibus omnis generis ignominia afficientur. Apoc. XI, 2. καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν πατήσουσι et vastabunt urbem sanctam. Saepius non legitur in N. T. *Suid.* πατήσας· καταφρονήσας. — πατούμενοι· ὑβριζόμενοι. *Hesych.* πατοῦσι· καταπατοῦσι. Conf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 225. et *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 12, 14. p. 512.

ΠΑΤΗΡ, τέρος, per syncopen πατρὸς, ὁ, 1) proprie: *pater, genitor, is quo quis proxime et immediate prognatus est*, etiam, *qui tantum est pater nominis, loco patris*. Matth. II, 22. ἀντὶ Ἡρώδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ loco Herodis patris. ib. IV, 21. 22. VIII, 21. X, 21. 37. XV, 4. 5. Luc. II, 48. ἰδοὺ ὁ πατήρ σου κἀγὼ. Ioh. VI, 42. οὗ ἡμεῖς οἴδαμεν τὸν πατέρα cuius patrem nos novimus. Constat autem ex litteris sacris, Iosephum, maritum Mariae, matris Iesu, non vere fuisse Iesu patrem et genitorem. Marc. V, 40. VII, 10. 11. IX, 21. X, 19. Luc. I, 62. 67. etc. Pluralis πατέρες ut latinum *patres* (*Ovid.* Metam. IV, 60. *Statius* Thebaid. VI, 464.) et graecum γονεῖς (*Antonin. Liber.* 39.) *utrumque parentem seu parentes* notat. Ephes. VI, 4. οἱ πατέρες μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν. Coll. v. 2. Hebr. XI, 23. Moses absconditus est per tres menses ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ a parentibus suis, scilicet a patre, Amramo, et Iochabeda, matre. *Parthenius* Erot. 10. παρὰ τῶν πατέρων αὐτῆς ἀφανής. 2) *auctor stirpis, princeps alicuius familiae vel gentis, a quo familia, gens et natio originem ducit*. Matth. III, 9. πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραὰμ generis nostri auctorem Abrahamum veneramur. Marc. XI, 10. Davides ὁ πατὴρ vocatur, quia fuit auctor familiae regiae, quo nomine Act. II, 29. ὁ πατριάρχης vocatur. Luc. I, 73. III, 8. Ioh. VIII, 56. Act. VII, 2. Rom. IV, 1. 17. et 18. Abrahamus πατὴρ πολλῶν ἐθνῶν dicitur, h. e. a quo multae nationes originem ducent. Huc etiam referendus est locus Rom. IX, 5. ubi οἱ πατέρες sunt patriarchae Israelitarum, qui etiam Exod. III, 13. 15. 16. אבות dicuntur. Adde Gen. IX, 8. X, 21. Ies. XLIII, 27. Hinc 3) πατέρες sunt per synecdochen *maiores*, in linea adscendente etiam remotiores, ad imitationem hebr. אבות, quod sic legitur 1 Regg. VIII, 21. XIII, 22. et XV, 12. Matth. XXIII, 30.

30. εἰ ἤμεθα ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν si maiorum nostrorum aetate vixissemus. ibid. v. 32. ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν vos suppletis, quod maiorum vestrorum improbitati deerat. Luc. I, 55. 72. VI, 23. 26. X, 47. 48. Ioh. VI, 31. 49. 58. IV, 20. Eadem notio voci πατέρες subiecta etiam est apud graecos Scriptores, v. c. *Thucyd.* I, 4. *Pindarum* Olymp. II, 13. *Euripidem* in Oreste v. 512. καλῶς ἔθεντο ταῦτα πατέρες οἱ πάλαι. *Hesych.* πατέρες· οἱ πλήσιοι ἢ πρόγονοι. *Eustathius* ad *Homeri* Odyss. η, v. 54. Ὅμηρος τὸ τῶν αὐτῶν τοκήων ἀντὶ προγόνων ἔλαβεν. Idem tradit *Pollux* Onom. III, 8. 4) *unus e maioribus.* Luc. I, 32. δώσει αὐτῷ κύριος ὁ θεὸς τὸν θρόνον Δαβὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ei concedet Deus regnum Davidis, unius e maioribus suis. Rom. IX, 10. Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν. Etiam οἱ πατέρες in N. T. interdum sunt *aliqui e maioribus.* Act. VII, 11. 12. 19. 38. 39. 45. 51. 52. 1 Cor. X, 1 seq. 5) metaphorice et per metonymiam: *qui affectu paterno praeditus est et parentum benevolorum more alios tractat.* Sic v. c. 1 Cor. IV, 15. πατὴρ dicitur doctor religionis christianae, qui parentum more blandis verbis alios hortatur et subditis humanitatem praestat, eique opponitur παιδαγωγὸς, h. e. doctor severus et rigidus. 2 Cor. VI, 18. ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα parentis loco vobis ero, h. e. summis beneficiis vos ornabo. Hebr. I, 5. ubi verba desumta sunt ex 2 Sam. VII, 14. ubi אב eodem modo usurpatum reperitur. Adde Ps. LXXXIX, 27. XXVII, 10. Iob. XXIX, 16. Thren. V, 3. et 1 Petr. I, 17. 6) *instar patris colendus et venerandus,* et tribuitur *ei, qui sive aetate, sive dignitate praestans est.* Sic v. c. tribuitur senioribus Iudaeorum, et assessoribus synedrii magni Hierosolymitani Act. VII, 2. ubi Stephanus synedrii assessores ita alloquitur: ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε fratres et patres, audite me! ibid. XXII, 1. 1 Tim. V, 1. ἀλλὰ παρακάλει ὡς πατέρα sed mone et cohortare eum summa cum modestia et humanitate. Loco 1 Ioh. II, 13. 14. haec notio non convenire videtur. Conf. de hac notione *Palairet.* Obss. Philol. p. 331. 7) πατὴρ est nomen honoris, quod olim a Iudaeis *prophetis* et *doctoribus* tribuebatur, non solum a discipulis eorum, (qui ideo בני־הנביאים dicuntur, 2 Regg. VI, 1.) 2 Regg. II, 12. sed etiam ab aliis, regibus adeo Israelitarum, 2 Regg. VI, 21. XIII, 14. et quo non cupide uti apostolos Christus iubet Matth. XXIII, 9. καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς neve *patrem* quemquam vestrum appellate in his terris. Frequens est in libris Talmudicis formula [illegible]. Solemne enim erat Iudaeis, doctores suos patris nomine vocare, quia sicut patres liberos educare, nutrire et bonis sensibus ac moribus imbuere tenentur, ita etiam doctores ingenium, pectus et sensus discipulorum suorum acuere,

ſubigere, formare et excolere ſolent. Conf. *Schoettgenii* Hor. Hebr. et Talmud. T. I. p. 745. Bibl. Br. Cl. IV. p. 90. et quae ſupra ad vocem *γεννάω* dicta ſunt et infra ad voces *τεκνίον* et *ὠδίνω* a me dicentur. Adde *Horat.* Lib. I. Sat. 3. v. 126. et *Palairet.* Obſſ. Philol. p. 69. 8) *auctor, cauſa, qui aliquam rem primus invenit.* Ioh. VIII, 44. diabolus dicitur *ὁ πατὴρ τοῦ ψεύδους* pater mendacii, h. e. auctor omnis vitioſitatis, qui primum exemplum vitioſitatis dedit. Hebr. XII, 9. *πατὴρ πνευμάτων*, h. e. auctor omnium ſpirituum, ut vulgo hic locus explicatur. Iacob. I, 17. *ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων* a Deo, omnis verae felicitatis humanae auctore et fonte. Rom. IV, 12. Abrahamus dicitur ex nonnullorum interpretum ſententia *ὁ πατὴρ τῆς περιτομῆς*, quatenus auctor eſt et cauſa, ut Iudaei aſpirare valeant ad favorem Dei. Eandem ſignificationem obtinet quoque haec vox in Graecorum libris. *Plato* Menexen. c. 10. *πατέρες τῆς ἐλευθερίας.* Ita *parens* apud *Cicer.* pro Redit. ad Quirit. c. 5. et אָב Iob. XXXVIII, 28. Ieſ. IX, 6. Gen. IV, 19. *Plutarch.* de Audiend. Poetis c. 2. ubi videndus *Krebſius* p. 130. De *eo, qui aliquam rem primus invenit*, uſurpari docuit *Olearius* ad *Philoſtrat.* Vitt. Sophiſt. I. n. 8. p. 490. ibid. I. c. 25. ſ. 6. p. 536. *πατέρα καλῶν αὐτὸν τῆς ἑαυτοῦ γλώττης.* 9) *dux, princeps in aliqua re, antesignanus, cuius veſtigia alii ſequuntur*, et generatim *omnis, cuius exemplum ſequimur.* Sic v. c. Ioh. VIII, 38. diabolus dicitur pater Iudaeorum, quia ad eius exemplum ſe conformaverant, coll. v. 41. *ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν*, h. e. vos ingenium ac facta diaboli exprimitis. ibid. v. 42. *εἰ ὁ Θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν* ſi Deum imitaremini. ibid. v. 44. Rom. IV, 11. 12. Abrahamus dicitur *πατὴρ πάντων τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας καὶ περιτομῆς*, h. e. quem omnes, nondum circumciſi, omnesque Iudaei ducem ſibi et exemplum venerantur ac habent. Conf. ibid. v. 16. Ezech. XVI, 3. 45. 1 Macc. II, 54. *Φινεὲς ὁ πατὴρ ἡμῶν ἐν τῷ ζηλῶσαι ζῆλον.* Eodem ſenſu apud *Kiſſaeum* in libro *de vitis Patriarcharum* p. 45. Abrahamus dicitur ابو الانبيا كلهم *pater prophetarum omnium*, h. e. princeps, non primus: nam etiam Adamus نبي الله vocatur. 10) *Κατ' ἐξοχὴν* et per metaphoram Deus in N. T. libris dicitur a) *pater*, reſpectu ad homines, quatenus rerum omnium, quae exiſtunt, et hominum ſpeciatim origines a Deo derivandae ſunt et Deus res a ſe creatas, et ſpeciatim homines nunquam deſerit, ſed incredibili ſapientia et benignitate fovet, conſervat et moderatur, ut adeo ſimul amor et officium noſtrum erga Deum ſignificetur. Matth. V, 16. 45. 48. VI, 1. 4. 6. 8. 9. 14. 15. 18. 26. 32. VII, 11. Luc. XI, 2. 1 Ioh. V, 7. 2 Cor. VI, 18. Rom. VIII, 15. Gal. IV, 6. Etiam *Deus* Pa-

tris

tris nomine a gentilibus nuncupatos esse, tradit *Lactantius* Institutt. Divin. l. IV. et confirmat *Lucilii* versibus. Praecipue hoc nomine amabant in suis precibus seu adorationibus uti. Vide *Aeschyl.* Sept. Theb. 120. *Homer.* Odyss. ξ, 341. ν, 128. *Callim.* H. in Iov. v. 7. et 34. Conf. etiam *Brissonium* de *formulis* p. 43 seq. b) *pater domini nostri Iesu Christi*, quatenus, ut tradunt libri symbolici nostrae ecclesiae, de sua substantia ab aeterno genuit filium, sibi ὁμοούσιον, aut, quatenus Deus per Iesum, verum Messiam, et insignibus virtutibus divinis instructum, genus humanum restituit. Matth. VII, 21. X, 32. 33. Marc. XIV, 36. Ioh. I, 14. 18. II, 16. V, 17. 20. etc. 11) quandoque per ellipsin deficit, v. c. Act. VII, 16. ἐμμὸρ τοῦ Συχὲμ pro ἐμμὸρ πατρὸς τοῦ Συχὲμ, coll. LXX. Gen. XXXIII, 19. — De variis vocum אב et πατὴρ in SS. notionibus copiose disputavit *Fesselius* in Adverss. SS. IV. c. 6.

ΠΑΤΜΟΣ, ου, ἡ, seu, ut etiam in nummis scribitur, πάθμος, (Vide *Ezech. Spanhem.* de Vsu et Praestantia Numismatum p. 902.) *Patmus.* Vide *Strabon.* X. p. 747. B. et *Eustathium* ad *Dionys. Perieg.* v. 350. Nomen proprium insulae, obscurae ac sterilis et parum habitatae (*Tournefortii Itinerar.* T. II. p. 143.) maris Icarii, seu Aegaei, inter Sporadas numeratae, (teste *Plinio* H. N. IV, 12.) inter Asiam minorem et Graeciam, quae antea (teste *Appiano*) dicta fuit *Positum.* In eam Iohannes, evangelista, a Domitiano Caesare relegatus, ac deportatus, revelationes ibi divinas de futuro ecclesiae christianae statu habuit, quas in apocalypseos libro descriptas legimus. Vide *Eusebium* in H. E. III. c. 14. Hodie *Palmosa* vocatur seu *Patino*, ex auctoritate *Tournefortii* in *Itinerar.* T. I. p. 168. Semel commemoratur in N. T. Apoc. I, 9. Conf. *Cellarii* Geogr. Plen. III. c. 2. §. 70. p. 20.

ΠΑΤΡΑΛΟΙΑΣ, vel ΠΑΤΡΑΛΩΗΣ, ου, ὁ, *patris percussor*, vel *interfector*, *patricida*, etiam *is, qui contumeliose tractat patrem nec ei debita officia praestat*, ex πατὴρ *pater* et ἀλοιάω, seu ἀλοάω, pr. *trituro*, deinde *multis ictibus contundo, verbero, percutio.* Semel legitur in N. T. 1 Tim. I, 9. *Hesych.* πατραλοίας· ὁ τὸν πατέρα ἀτιμάζων, πατροτύπτης. Idem: πατραλοίας· ὁ τὸν πατέρα τύπτων ἢ κτείνων. *Pollux* Onom. III, c. 2. οἱ περὶ τὰς γονέας ἐξαμαρτάνοντες, πατραλοίας, ἢ μητραλοίας ἑκάτερος αὐτῶν καλεῖται. Conf. etiam interpretes ad *Thom. M.* p. 695. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 318. et *Alberti* Obss. Philol. p. 393 seq.

ΠΑΤΡΙΑ, ᾶς, ἡ, 1) proprie: *paternitas*, quo vocabulo usus est *Vulgatus* interpres Ephes. III, 15. Descendit a πατὴρ *pater.* Iam quemadmodum arabicum أبوة, quod proprie *paternitatem* notat, saepe in Historia *Elmacini* et alibi pro *familia*

lia ponitur; ita etiam πατριὰ 2) *familiam*, seu *coetum eorum* notat, *qui communem patremfamilias habent*, etiam *omnes, qui ab aliquo originem ducunt, tribum, genus, populum, nationem, gentem.* Ter tantum legitur in N. T. Luc. II, 4. ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαβὶδ e familia quippe et tribu Davidica oriundus. (*Herodot.* III, 75. ἐγενεηλόγησε τὴν πατριὴν τοῦ Κύρου. *Ioseph.* A. I. VI, 4. 1. VII, 14. 7. διεμέρισε δὲ αὐτοὺς κατὰ πατριάς.) Act. III, 25. ἐν τῷ σπέρματί σου ἐνευλογηθήσονται πᾶσαι αἱ πατριαὶ (in duobus codicibus legitur φυλαὶ) τῆς γῆς per tuam sobolem benefaciet Deus omnibus gentibus ac nationibus. Gen. XII, 3. coll. XVIII, 18. Ephes. III, 15. ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται qui est familiae suae in universo mundo auctor et conditor. In versione Alexandrina legitur pro מִשְׁפָּחָה *familia, genus*, Exod. VI, 15. 17. 19. 2 Sam. XIV, 7. 1 Chron. II, 55. etiam pro בֵּית אָב *domus patris.* Exod. VI, 25. Num. I, 18. Adde *Ioseph. Ant.* VII. cap. 14. §. 7. *Hesych.* πατριά· φυλή. *Suidas* et Lex. *Cyrilli* MS. Brem. πατριαί· χῶραι, φυλαί, τοπαρχίαι. Cf. *Kypke* Obss. Sacr. T. II. p. 213.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ, ου, ὁ, *patriarcha, tribus*, seu *familiae alicuius princeps, auctor stirpis et gentis, a quo familia, gens ac natio originem ducit*, quasi τῆς πατριᾶς ἀρχων. Vide *Heideggerum* in historia Patriarcharum T. I, Exc. 1. §. 2 seq. et *Suicerum* in Thes. Eccles. s. h. v. Hoc nomine venit in N. T. *Abrahamus*, Hebr. VII, 4. quem Iudaei gentis suae auctorem et conditorem venerabantur, et qui ideo saepe in N. T. ὁ πατὴρ τῶν Ἰουδαίων vocatur. Act. II, 29. Davides patriarcha vocatur, quia fuit auctor et caput regiae familiae Iudaeorum. Act. VII, 8. et 9. duodecim filii Iacobi patriarchae appellantur, quia principes duodecim tribuum erant, in quas omnis populus iudaicus divisus erat. Saepius non legitur in N. T. Ab Alexandrinis exprimitur hoc nomine hebraicum רָאשֵׁי אָבוֹת *caput patrum*, seu *maiorum*, 1 Chron. XXIV, 31. 2 Chron. XIX, 8. XXVI, 12. quod Exod. VI, 25. Num. XXXI, 26. XXXVI, 1. ἀρχὴν, seu ἄρχοντα πατριᾶς vertunt; etiam שַׂר *princeps*, 1 Chron. XXVII, 22. et שָׂרֵי שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל πατριάρχαι τῶν φυλῶν Ἰσραήλ. *Tertullianus* lib. II. *ad nationes* cap. 12. *Saturnum patriarcham Deorum* vocat.

ΠΑΤΡΙΚΟΣ, ή, όν, *patrius*, a πατὴρ *pater*. Significat *omne, quod a maioribus traditum, acceptum et constitutum est et fit ex instituto maiorum, quod patriis moribus receptum est iisque convenit*, τὸ πατροπαράδοτον, et differt proprie, monente *Ammonio* p. 111. et *Krebsio* ad Decreta Romanorum pro Iudaeis p. 218. a πατρῷον, quo significatur *paternum*, h. e. *quod a patre et maioribus omnino quasi haereditatis iure ad liberos et posteros pervenit et transit.* Sed saepe permutari invicem

vicem haec vocabula, docuit *Iensius* in Lectionibus Lucianeis p. 381. Semel tantum legitur in N. T. Galat. I, 14. περισσοτέρως ζηλωτὴς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων defensor acerrimus religionis iudaicae, a maioribus acceptae et traditae. Alexandrini habent pro אב *pater*. Levit. XXV, 41. Ios. VI, 25. et אם *mater*. Ruth I, 8. Vide etiam Sirac. XLII, 14. *Reiskii* Indicem Graecitatis Demosthen. p. 583. et *Wetstenii* *N. T.* T. II. p. 217 seq.

ΠΑΤΡΙ͂Σ, ἴδος, ἡ, 1) *patria, locus, unde quis ortum traxit*, et partim de *terra patria*, seu *regione natali*, (*Euripid.* Phoen. v. 401 et 986. *Hesych.* πατρίδα· γαῖαν, πατρῴαν γῆν.) partim de *urbe patria*, (*Achilles Tatius* Lib. I, p. 11. ἐμοὶ Φοινίκη γένος, Τύρος ἡ πατρίς mihi Phoenicia natale solum, urbs vero patria Tyrus est. *Philo* de Virtutibus T. II, p. 587. ed. *Mangey*, ἐστὶ δέ μοι Ἱεροσόλυμα πατρίς. Et sic apud *Iosephum* centies.) quae alias πατρὶς πόλις (v. c. *Eurip.* Phoen. v. 1656.) dicitur, usurpatur. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 409. Matth. XIII, 54. καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ et profectus est in patriam suam. ibid. v. 57. Marc. VI, 1. 4. Luc. IV, 22. 24. Ioh. IV, 44. Alexandrini usi sunt hac voce pro מִשְׁפָּחָה *familia, genus*, 1 Chron. V, 7. מוֹלֶדֶת *nativitas, progenies, cognatio*, Esther. II, 10. 20. VIII, 6. Ezech. XXIII, 15. et pro אֶרֶץ מוֹלֶדֶת *terra nativitatis*. Ierem. XLVI, 16. Omissum autem esse post πατρὶς vocabulum γῆ, vel πόλις, partim ex *Hesychii* glossa, supra laudata, partim ex *Schoettgenii* Obss. ad *L. Bos.* Ellips. Gr. p. 97. luculenter apparet. 2) metaphorice: *domicilium perpetuum et beatum*. Sic legitur in N. T. Hebr. XI, 14. ubi per πατρίδα intellegendae sunt *sedes beatorum coelitum*, quo tendunt homines, hospites ac peregrini his in terris, aeterna ibi quiete fruituri. Conf. v. 15 et 16. Saepius non reperitur in N. T.

ΠΑΤΡΟ͂ΒΑΣ, α, ὁ, *Patrobas*. Nomen viri graecum, designans *eum, qui paternis insistit vestigiis*, ex πατὴρ pater et βὰς *insistens*, part. aor. 2. verbi βαίνω eo, *incedo*. Semel tantum legitur in N. T. Rom. XVI, 14.

ΠΑΤΡΟΠΑΡΑ͂ΔΟΤΟΣ, ο, ὁ, ἡ, *a patre traditus, a patribus*, vel *maioribus traditus*, ex πατὴρ pater et παραδίδωμι trado. Semel legitur in N. T. 1 Petr. I, 18. ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαραδότου a vana vivendi ratione, quam a maioribus traditam accepistis: quae verba merum periphrasin rituum, a lege Mosaica praescriptorum, continent. Vox ipsa πατροπαράδοτος admodum frequens est in Graecorum libris. *Dionys. Halic.* V, 48. p. 314 extr. ἐπὶ τῇ μικρᾷ καὶ πατροπαραδότῳ οὐσίᾳ. *Thucyd.* I, 85. *Diodor. Sic.* XVII, 4. *Dionys. Hal.* A. IV, 8. Alia loca dedit *L. Bos.* in Exercitatt. p. 276. et *Alberti* in Obss. Philol. p. 455.

ΠΑΤΡΩΟΣ, ῴα, ῷον, *patrius*, *paternus*, et non solum *quod a parentibus venit et transit ad liberos* significat, sed etiam *a maioribus constitutum*, *patriis moribus receptum iisque conveniens* significat, nec semper a voce πάτριος differt, de qua supra iam copiose expositum est. Vsurpatur autem in N. T. partim de *personis*, partim de *rebus*. Act. XXII, 3. πατρῴυ νόμυ legis, a maioribus observatae et acceptae. ibid. XXIV, 14. λατρεύω τῷ πατρῴῳ Θεῷ colo Deum, quem etiam maiores nostri cultu divino prosequuti sunt. ibid. XXVIII, 17. de moribus et ritibus, a maioribus traditis, acceptis et observatis, adhibetur. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini adhibuerunt hanc vocem pro אָב *pater*. Prov. XXVII, 10. πατρῷον φίλον. 2 Macc. IV, 15. πατρῴυς τιμάς. ibid. V, 10. πατρῴυ τάφυ, coll. XII, 39. ibid. VI, 1. πατρῴων νόμων. *Thucyd.* VII, c. 69. Θεὺς πατρῴυς. Apud *Eurip.* in Phoen. v. 330. 379. 917 et 1471. est idem, quod πατρῷς. *Thom. M.* p. 695. πατρῷα· τὰ ἐκ πατέρων εἰς υἱὺς χωρῦντα, καὶ πατρῷοι φίλοι. πάτρια δὲ, τὰ τῆς πόλεως ἔθη. ubi vide interpretes. Cf. etiam *Suidam* sub πατρῴων et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 621.

ΠΑΥΛΟΣ, ȣ, ὁ. *Paulus*. Nomen proprium originis nec graecae, nec hebraicae, sed latinae, valens idem, quod *pusillus*, *qui est corpore parvo*. Legitur in N. T. 1) de *Sergio Paulo*, *propraetore*. Act. XIII, 7. 2) de *apostolo* I. C. qui ante conversionem suam ad religionem christianam dictus est *Saulus*, aut *Saul*, hebr. *desideratus*, vel *desiderabilis*, quod nomen ipsi sine dubio in ipsa circumcisione a parentibus inditum est; illud vero post conversionem assumsit, cum religionem christianam inter Graecos ac Romanos traderet, apud quos Pauli nomen vulgatum, Sauli vero Christianis, quos persequutus fuerat, odiosum erat. Solebant vero Iudaei illorum temporum, inter Graecos et Romanos versantes, nominibus iudaicis vel plene abstinere, vel ea saltem immutare, ut docuit *Barthius* in Advers. VII, 4. et *Noldius* in Histor. Idumaea p. 209. Alii Saulum hoc nomen accepisse existimant, quia civitate romana donatus erat. Erat enim Tarsensis; Tarsus autem fuit colonia Romanorum. Alii, originem vocis nimis prementes, apostolum seipsum ita appellasse opinantur, quia pusillus fuit statura, teste *Nicephoro* in H. E. II. c. 37. Nomen ipsius quam saepissime occurrit in Actis Apostolorum, v. c. cap. XIII, 7. XIV, 9. XVI, 3. XVII, 2. et in epistolis, non solum in inscriptionibus, sed etiam alibi, v. c. 1 Cor. I, 12. 13. III, 4. 5. 22. XVI, 21. 2 Cor. X, 1. Ephes. III, 1. Coloss. I, 23. IV, 18. 1 Thess. II, 18. 2 Thess. III, 17. Philem. v. 9. 19. 2 Petr. III, 15. *Hesych.* Παῦλος· θαυμάσιος (derivavit ab hebraico פלא *admirabilis*,) ἢ [illegible].

ΠΑΥΩ,

ΠΑΥΩ, fut. παύσω, 1) *cessare facio alium, finio, finem impono alicui rei, avoco ab aliqua re, libero.* *Xenoph.* Mem. I, 2. 2. et 5. τῶν μὲν γὰρ ἄλλων ἐπιθυμιῶν ἔπαυσε, h. e. *avocavit.* Idem Cyrop. V, 5. 9. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 13. παύειν τῆς διαφορᾶς. ibid. §. 36. παύειν τὸν νοσοῦντα aegrotantem morbo *liberare.* *Aelian.* V. H. VII, 3. VIII, 18. *Eurip.* Phoen. v. 1330. παύσω τοὺς παρεστῶτας γόους finem imponam praesentibus querelis. ibid. v. 450. παῦσαι πόνων aerumna liberare. 2) *coerceo, sedo, reprimo.* 1 Petr. III, 10. qui ad felicem et beatam vitam adspirat, παυσάτω τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ ἀπὸ κακοῦ coerceat linguam suam a malo, h. e. temperet sibi a conviciis et calumniis contra alios. — Passivum Παύομαι *cesso, desisto, desino, finior, coerceor, liberor.* 2 Petr. IV, 1. ὁ παθὼν ἐν σαρκὶ, πέπαυται ἁμαρτίας quemadmodum, qui mortuus est (Syrus: ...) liber et immunis est a peccato, seu, corpore ad peccatum non amplius abuti potest. Conf. *Kypke* Obss. Sacr. T. II, p. 436. et *Palairet.* Obss. Philol. p. 508. — Medium Παύομαι *me cessare facio, desisto, cesso, desino, quiesco.* Dicitur etiam absolute pro *quiescere, cessare.* In hac significatione plerumque loco infinitivi cum participio construitur et saepe adverbialiter ponitur. Luc. V, 4. ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν postquam vero loqui desierat. ibid. VIII, 24. καὶ ἐπαύσαντο et quiescebant, aut sedabantur. ibid. XI, 1. Act. V, 42. οὐκ ἐπαύσαντο διδάσκοντες indesinenter, seu sine intermissione docebant. ibid. VI, 13. οὐ παύεται ῥήματα λαλῶν semper impie et blaspheme loquitur. ib. XIII, 10. XX, 1. μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον postquam autem cessavit tumultus. ib. v. 31. XXI, 32. ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν Παῦλον destitere Paulum verberare. 1 Cor. XIII, 8. γλῶσσαι παύσονται cessabit olim facultas linguis peregrinis loquendi. Ephes. I, 16. οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν non desino gratias pro vobis agere. Coloss. I, 9. Hebr. X, 2. Saepius non legitur in N. T. *Aeschin. Socr.* Dial. III, c. 10. *Aelian.* V. H. VIII, 10. ἐπαύσαντο ἀθηναῖοι χρώμενοι τοῖς Δράκοντος νόμοις. *Xenoph.* de Re Equestri X, 12. οὐ παυόμεθα λέγοντες. Alia exempla dedit *Drusigius* de Verbis Mediis N. T. I, 101. p. 370 seq. et *Bielius* in Thesauro Philol. h. v. *Thom. M.* παύω ἕτερον, παύομαι δὲ ἐγώ. *Hesych.* παύεται· ἡσυχάζει, γίνεται.

ΠΑΦΟΣ, ου, ἡ. *Paphus.* Vrbs insulae Cypri celeberrima, Veneri quondam sacra et inclyta templo Veneris splendidissimo, quae ob hunc cultum religiosum mox Paphia Venus, mox Paphi regina appellata est, v. c. ab *Horatio* I, Od. 30. v. 1. Nomen accepit a Papho, conditore; deinde ab Augusto Augusta dicta fuit. Hieronymi aetate nonnisi quaedam eius vestigia supererant. Conf. *Cellarii* Geogr. Plen. III, c. 7. §. 23. p. 232.

p. 232. Memoratur in N. T. tantum Act. XIII, 6. 15. Vide etiam *Wetstenii N. T.* T. II. p. 533.

ΠΑΧΥΝΩ, fut. υνῶ, 1) proprie: *pinguefacio, obesum reddo, crassum facio*, a παχὺς *crassus, pinguis, obesus*, et speciatim de animalibus usurpatur, quae pabulo copiosius sumto pinguescunt. Conf. Ps. CXLIV, 16. Ezech. XXXIV, 9. Apud Alex. Cohel. XII, 5. respondet in hac significatione hebraico סבל *onustum se reddidit pinguedine*. Iam, quia nimia pinguedo et obesitas animalia sensus expertia nec satis idonea ad se movendum reddit; et quia παχὺς, absolute positum, ut Latinorum *pinguis* (*Persius* S. III, 32. *Horat.* Serm. II, 6. 14. *Ovid. Metam.* XI, 148.) apud Graecos metaphorice *stolidum, obtusum, stultum, hebetem* notat et pro παχὺς τὴν διάνοιαν vel τὴν καρδίαν ponitur, (v. c. apud *Aristoph.* in Nub. Act. III, Sc. I, v. 840 ubi ἀμαθὴς καὶ παχὺς coniunguntur, coll. *Aelian. V. H.* XIII, 15. Φασὶ παχύτατον γενέσθαι τὴν διάνοιαν, et *Herodian.* II, 9. *Cic.* de Amic. c. 5. Conf. *Elsneri* Obs. Sacr. T. I. p. 67.) etiam παχύνω 2) metaphorice ita adhibetur, ut *inidoneum, ineptum aliquem reddo, sensus alicuius hebeto, aliquem quoad intellectum et voluntatem corrumpo* significet, et παχύνεσθαι *pinguefieri, obesum esse*, sic: *tardum, hebetem, stupidum et ineptum esse; omnique sensu veri, honesti et pulcri destitui.* Sic tantum bis in N. T. legitur. Matth. XIII, 15. ἐπαχύνθη ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου stupida mens huius populi facta est, coll. Deut. XXXII, 15. Act. XXVIII, 27. Verba desumta sunt ex Ies. VI, 10. ubi in hebraico legitur הַשְׁמֵן לֵב־הָעָם הַזֶּה cor eorum pingue et obesum redde, h. e. denuncia iis, animum ipsorum stupidum, hebetem et induratum esse. Verba enim activa apud Hebraeos, maxime prophetas, saepe declarative accipienda sunt. *Philostrat.* l. I. *Vit. Apollon.* c. 8. p. 10. ὄσσων παχύνειν. Caeterum conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* II, 9. 15. Vol. II. Opp. p. 193. et *Casaubonum* ad *Persii* Sat. III, pag. 351.

ΠΕΔΗ, ης, ἡ, *pedica, compes, vinculum, quo pedes constringuntur*, i. q. ποδοκάκη, qua voce reliqui Graeci uti solent, teste *Moeride*, ubi vide *Piersonum*. Descendit a πούς pes et δέω vincio. Ter tantum legitur in N. T. Marc. V, 4. διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις καὶ ἁλύσεσι δεδέσθαι, καὶ διεσπᾶσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἁλύσεις, καὶ τὰς πέδας συντετρῖφθαι quia saepe pedicis et catenis vinctus fuerat, sed disruptae erant catenae ab eo et pedicae contritae. Luc. VIII, 29. καὶ πέδαις φυλασσόμενος et compedibus custodiebatur. De pedicis, quibus equorum pedes vinciuntur, ne aufugere possint, legitur apud *Homerum* Iliad. ν', v. 36. ἀμφὶ δὲ ποσσὶ πέδας ἔβαλε χρυσείας. *Demosthen.* p. 420. ult. et 614. 22. ed. *Reiske. Herodot.* III, 23. Alexandrini adhibuerunt hanc vocem pro נְחֻשְׁתַּיִם *aes, compes*

compes aerea, Iudd. XVI, 21. 2 Regg. XXV, 7. 2 Chron. XXXIII, 11. כבל *compes*, Ps. CV, 18. et pro זקים *catenae, compedes*. Ps. CXLIX, 8. *Hesych.* πέδαι· δεσμὰ, περισκελίδες. Et πέδη· περισκελὶς, δεσμός. *Suid.* πέδαι· δεσμὰ, παρὰ τὸ πὰς καὶ τὸ δέω, τὸ δεσμεύω: ἢ παρὰ τὸ πιέζειν τοὺς πόδας. Idem tradit *Schol. min.* in Iliad. μ', v. 36. Conf. *Salmasium* de Modo Vsurarum p. 812. Hinc descendit verbum πεδάω *vincio pedicis*, quo usi sunt Alexandrini Ps. LXVIII, 7. CII, 20. CVII, 10. pro אסר *vinxit, ligavit*; sed Dan. III, 20. 21. 23. 24. pro chald. כפת, quod idem significat.

ΠΕΔΙΝΟΣ, ἡ, ὸν, *campestris, planus*, a πεδίον *planities, campus*, quod est a πέδον *solum, terra*, et hoc quasi a ποῦς, ποδὸς, *pes*, quia pede calcatur. Semel tantum legitur in N. T. Luc. VI, 17. ἐπὶ τόπου πεδινοῦ in loco campestri. *Xenoph.* Anab. V, 5. 2. ἡ δὲ τῶν Τιβαρηνῶν χώρα πολὺ ἦν πεδινωτέρα. *Diodor. Sic.* II, 38. ἐκ τῶν πεδινῶν τόπων εἰς τὴν ὀρεινήν. Alexandrini habent pro מישור *planities, planum*, Deut. IV, 43. Ierem. XXI, 13. שפלה *planities, locus humilis et depressus*, qui opponitur locis montosis, 2 Chron. I, 15. IX, 27. Ier. XVII, 26. et pro בקעה *vallis*. Deut. XI, 11. *Suid.* πεδινός· ὁ ὁμαλὸς τόπος.

ΠΕΖΕΥΩ, fut. εύσω, *iter facio pedibus, iter facio terra*, (*Cicero* ad Atticum V, 9.) et opponitur τῷ πλεῖν, a πεζὸς *pedestris, qui pedibus iter facit*. Tantum extat in N. T. Act. XX, 13. μέλλων πεζεύειν pedibus iter facturus. *Xenoph.* *Anab.* V, 5, 4. *Polyb.* XVI, 29, 11. X, 48, 6.

ΠΕΖΗι non est adverbium, ut vulgo Grammatici statuunt, sed est nomen adiectivum dativi casus, subintellecto ὁδῷ, significans: *pedestri*, seu *terrestri itinere, pedibus*. Descendit enim ab adiectivo πεζὸς, ἡ, ὸν, *pedestris, pedibus iter faciens*, quod est vel a πεζὸς, ῦ, ὁ, *pedes*, vel a πέζα, ης, ἡ, *malleolus, planta pedis*. Bis tantum legitur in N. T. Matth. XIV, 13. ἠκολούθησαν αὐτῷ πεζῇ (alii habent πεζοὶ) ἀπὸ τῶν πόλεων insecuti eum sunt ex urbibus istis pedestri itinere. Opponitur πεζῇ h. l. τῷ ἐν πλοίῳ, ut apud *Homerum* Iliad. ω', v. 438. ἐνδυκέως ἐν νηὶ θοῇ ἢ πεζὸς ὁμαρτέων. Marc. VI, 33. καὶ πεζῇ (habent alii πεζοὶ) ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συνέδραμον ἐκεῖ et terrestri itinere ab omnibus civitatibus concurrebant ibi. *Diodor. Sic.* I, c. 30. *Thucyd.* Lib. IV, c. 132. στρατιὰν μέλλων πεζῇ πορεύσειν ἐς Βρασίδαν. *Demosthenes* p. 1046. 29. ed. *Reiske*, ἵνα μὴ πεζῇ πορεύηται. *Xenoph.* de Rep. Athen. II, 4. 5. ubi opponitur κατὰ θάλατταν. Etiam in vers. Alexandrina reperitur 2 Sam. XV, 17. pro ברגליו *pedibus suis*. Loco πεζῇ rescribendum esse πεζοὶ in N. T. evincere nuper conatus est Celeb. *Fischerus* in Prolus. XXII. de

de Vitiis Lexicorum N. T. p. 513 seq. qui lectu digna de hac voce habet. Conf. etiam *Wetstenii* N. T. T. I. p. 414.

ΠΕΙΘΑΡΧΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *obedio principi, obedientiam superioribus praesto, pareo imperio*, q. d. πείθομαι τῷ ἄρχοντι, ex πείθω et ἄρχων *princeps*, seu ἀρχὴ *principatus*. Hanc propriam notionem huic voci subiicerem in loco Act. V, 29. πειθαρχεῖν δεῖ (scil. ἡμᾶς) Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις parendum Deo, summo numini, magis est, quam hominibus, etiam in summa dignitate et auctoritate constitutis, coll. v. 27. ibid. v. 32. ὃ ἔδωκεν ὁ Θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ, quo Deus veros suos cultores instruxit. Tit. III, 1. πειθαρχεῖν est i. q. in antecedentibus ταῖς ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι magistratibus et principibus morem gerere. *Xenoph.* de Mag. Equit. cap. 1. §. 24. *Demosthenes* p. 802. 10. ed. *Reiske*, ὥσπερ γὰρ, ὅταν ἄρχωσι, τὰς ... αὐτοῖς πειθαρχεῖν. Conf. *Abreschium* ad *Aeschylum* p. 94. *Ammonius*: πειθαρχεῖν· τῷ κελεύοντι πεισθῆναι. 2) *obtempero, pareo, morem gero suadenti meliora*. Act. XXVII, 21. ἔδει μὲν, ὦ ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης oportebat, o mei, obtemperare consilio meo, nec a Creta solvere, coll. v. 9. Saepius non legitur in N. T. Adde 3 Esr. VIII, 96. Sirac. XXXIII, 33.

ΠΕΙΘΟΣ, ἡ, όν, *persuasorius, persuadendi vim habens*, i. q. πειθανὸς et πιθανὸς, ἡ, όν, *persuadendo aptus*, a πείθω *persuadeo*, vel a πειθώ, όος contracte οῦς, ἡ, *suada, suadela*. Semel legitur in N. T. 1 Cor. II, 4. καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις non usus sum in docendo et in tradenda religione christiana oratione humano more artificiosa et ad persuadendum accommodata. Vocabulum hoc, in nullo antiquae Graeciae monumento repertum, (nam loca, quae sunt a *Salmasio* de Lingua Hellenistica p. 86. et *Kypkio* in Obss. Sacr. P. II. p. 193. prolata, aut omnino nihil probant, aut corrupta sunt, saltem incertae lectionis,) multis coniecturis Criticorum occasionem praebuit. *Grotius* ad h. l. πιστοῖς pro πειθοῖς legi suasit; aliis (ut *Albertio* in Obss. Philol. ad h. l.) vera lectio videtur, esse ἐν πειθοῖ (conf. *Irmisch.* Excurs. ad *Herodian.* I. 3. 12. p. 827. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 106.) λόγων, ut est apud *Euseb.* Praepar. Evang. I, 3. p. 6. et in *Alberti* Glossar. Gr. p. 119. Alii legunt πειθοῦς, quae est *Iunii*, a *Wetstenio* laudati, coniectura. Aliis denique in mentem venit, annon compendio scribendi lectio huius loci depravari potuerit et ΠΙΘΟΙΣ pro ΠΙΘΑΝΟΙΣ olim scriptum fuerit, quae fuit ingeniosa coniectura *I. C.* ... in Comment.

ment. Exeget. et Critica ad locum 1 Cor. II, 1—5. Lipſ. 1784. 4. qui docte et eleganter de omni hoc loco expoſuit.

ΠΕΙΘΩ, fut. πείσω, aor. 1. ἔπεισα, perf. πέπεικα, 1) *ſuadeo alicui aliquid, perduco aliquem, ut credat aliquid verumque eſſe et certum putet, perſuadere conor, auctor alicui et ſuaſor exiſto.* Matth. XXVII, 20. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους, ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν pontifices vero et ſeniores ſuaſerunt populo, ut Barrabam ſibi expeterent. *Diod. Sic.* XIII, 95. *Heliod.* X, 14. *Simplicius* in Epictet. p. 276. Hinc 2) *doceo, trado et quidem argumentis idoneis.* Act. XIX, 8. πείθων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ tradens illis doctrinam de Ieſu Chriſto, coll. XVIII, 25 et 26. ibid. XIX, 26. πείσας doctrina ſua. ib. XXVIII, 23. πείθων αὐτοὺς τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπό τε τοῦ νόμου Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν tradens iis doctrinam de Ieſu, argumentis e libris Moſis et prophetarum oraculis petitis. 2 Cor. V, 11. εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ κυρίου ἀνθρώπους πείθομεν ſumma cum dilegentia tradimus hominibus religionem chriſtianam. 3) *hortor, incito, concito, ſollicito.* Act. XIII, 43. ἔπειθον αὐτοὺς προσμένειν τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ ad conſtantiam in religione chriſtiana eos hortabantur. In malam partem uſurpatur Act. XIV, 19. πείσαντες τοὺς ὄχλους concitantes plebem, aut in partes ſuas trahere allaborantes. Notionem *incitandi, alliciendi et invitandi* habet πείθειν etiam apud *Xenoph.* Mem. I, 3. 6. *Herodian.* II, 4. 4. et VIII, 8. 9. *Hortandi* ſignificatione verbo hoc utitur *Palaephatus* de Incred. c. 7. et *Herodian.* III, 5. 4. Conf. Bibl. Brem. Nov. Vol. I, p. 275 ſeq. 4) *perſuadeo rationibus, convinco aliquem rationibus, vel veris et certis, vel falſis et fictis.* Πείθομαι *perſuadeor, perſuadeo mihi aliquid, perſuaderi mihi aliquid patior*, atque adeo *aſſentior*, etiam *credo, aſſentio, perſuaſus ſum, fidem habeo.* Luc. XVI, 31. οὐδ', ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ, πεισθήσονται neque, ſi quis e mortuis redierit, fidem habebunt. Similis ſententia legitur in *Corano Sur.* VI, 111. — ibid. XVIII, 9. τοὺς πεποιθότας ἐφ' ἑαυτοῖς, ὅτι εἰσὶ δίκαιοι qui ſibi perſuaſerant, ſe pios eſſe, aut qui ſibi admodum pii videbantur. ibid. XX, 6. πεπεισμένος γάρ ἐστιν, Ἰωάννην προφήτην εἶναι perſuaſum enim ei eſt, Iohannem prophetam eſſe. Act. V, 39. ἐπείσθησαν αὐτῷ amplectebantur eius ſententiam. ibid. XVII, 4. pro ἐπείσθησαν *fidem habuerunt eius orationi*, in codicibus nonnullis legitur ἐπίστευσαν, e gloſſemate. ibid. XXI, 14. μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ cum nullo modo perſuaderi poſſet, i. q. nos dicimus: *da er ſich durchaus nicht wollte abrathen oder zureden laſſen.* Act. XXIII, 21. σὺ οὖν μὴ πεισθῇς αὐτοῖς ne hanc veram eorum ſententiam eſſe crede, coll. Prov. XXVI, 25. ib. XXVI, 28. ἐν ὀλίγῳ με πείθεις χριστιανὸν γενέ-

γενέσθαι parum abeſt, quin mihi perſuadeas, ut Chriſtianus fiam. ibid. XXVII, 11. XXVIII, 24. καὶ οἱ μὲν ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ ἠπίστουν. Rom. II, 19. πέποιθας σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν tibi eſſe perſuades ducem coecorum. ibid. VIII, 38. πέπεισμαι certus ſum. ibid. XIV, 14. οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ certus ſum et perſuaſum habeo, ipſa religione chriſtiana edoctus. ibid. XV, 14. 2 Cor. X, 7. εἴ τις πέποιθεν ἑαυτῷ χριστοῦ εἶναι ſi quis ſibi perſuaſum habeat, ſe eſſe Chriſti legatum. 2 Tim. I, 12. Philem. v. 21. πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι de tua obedientia certiſſime perſuaſus, ſcripſi tibi haec. *Eurip.* Phoen. v. 464. *Herodot.* IX, 16. *Herodian.* IV, 11. 1. *Aeſchin. Socr.* Dial. II, 30 et 33. III, 22. *Euſeb.* Hiſt. Eccleſ. VI, 41. 5) πείθομαι interdum eſt ſimpliciter *arbitror, exiſtimo, opinor.* Act. XXVI, 26. λανθάνειν γὰρ αὐτόν τι τούτων οὐ πείθομαι οὐδὲν horum enim nihil eum latere exiſtimo; ſeu *arbitror*, uti *Vulgatus* reddidit. 6) πείθομαί τινι ex adiuncto eſt: *alicuius ſectator ſum.* Act. V, 36. καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ et omnes eius ſectatores, qui vanis eius promiſſionibus fidem habebant. Sermo enim eſt de impoſtore Theuda, ᾧ προσεκολλήθη ἀριθμὸς ἀνδρῶν κ. τ. λ. ib. v. 37. 7) πείθομαι *ſpero, confido, ſpem et fiduciam meam in aliquo pono*, et ex adiuncto: *fidenter glorior de aliquo.* In hac ſignificatione conſtruitur in N. T. mox cum praepoſitione ἐπὶ, mox cum εἰς et ἐν, etiam cum dativo, ut reliqui Graeci dicere ſolent, in quo Scriptores N. T. uſum loquendi hebraicum expreſſerunt, ex quo חָסָה et בָּטַח cum בּ conſtruitur. Conf. Iudd. IX, 15. Ieſ. VIII, 17. X, 20. Pſ. XXIV, 1. CXVIII, 8. et *Vorſtii* Philol. Sacr. cap. 36. p. 678 ſeq. ed. *Fiſcheri.* Matth. XXVII, 43. πέποιθεν ἐπὶ θεὸν ſpem et fiduciam ſuam in Deo poſuit; hic liberet eum. Marc. X, 24. τοὺς πεποιθότας ἐπὶ τοῖς χρήμασιν qui fiduciam ſuam collocant in divitiis. Luc. XI, 22. ἐφ᾽ ᾗ ἐπεποίθει armaturam, cui confidebat. 2 Cor. I, 9. II, 3. Galat. V, 10. ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ſpero de vobis. Phil. I, 14. πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου capta ex vinculis meis fiducia. ib. v. 6 et 25. II, 24. πέποιθα δὲ ἐν κυρίῳ. Phil. III, 3. et 4. πεποιθέναι ἐν σαρκὶ, ubi cum καυχᾶσθαι permutatur. 2 Theſſ. III, 4. 2 Tim. I, 5. Hebr. II, 13. VI, 9. XI, 13. XIII, 18. *Gloriandi* notio commode etiam locis Rom. II, 18. et 2 Cor. X, 7. ſubiici poſſet. — *Eurip.* Phoen. v. 613. σπουδαῖς πεποιθώς. In verſ. Alex. reſpondet hebraico בָּטַח *confiſus eſt, ſperavit*, Prov. III, 5. XI, 28. Iob. XI, 18. Ieſ. XII, 2. חָסָה *confugit, recepit ſe ad aliquem, fiſus eſt, ſperavit*, Pſ. II, 12. XI, 1. Ieſ. XXX, 3. et chaldaico רְחַץ *confi-*

fur fuit. Dan. III, 28. *Hesych.* πέποιθας· θάῤῥεις. Idem: πεποιθέω· ἐλπίζεις, πέποιθας. 8) πείθομαι *obedio, pareo, vel sequor, morem gero.* Rom. II, 8. ἀπειθοῦσι μὲν τῇ ἀληθείᾳ, πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ inobedientibus praeceptis virtutis, dictamini autem vitiositatis morem gerentibus. Galat. III, 1. τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι verae evangelii doctrinae non obedire. Ib. V, 7. Hebr. XIII, 17. πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπείκετε. Iacob. III, 3. πρὸς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν; ubi de equis sermo est, qui freno reguntur et coercentur. *Eurip.* Phoen. v. 902. εἰ μὴ λόγοισι τοῖς ἐμοῖς τις πείσεται. *Aelian.* V. H. III, 23. Ἰνδοὶ Ἀλεξάνδρῳ πειθόμενοι Indi, Alexandro subiecti. *Xenoph.* Cyrop. IV, 3. 3. πείθεται ὁ ἵππος χαλινῷ. Hinc πειθὼ *obedientia* apud *Xenoph.* Cyrop. II, 3. 8. III, 3. 6. 9) πείθω *alicuius gratiam mihi concilio, capto alicuius benevolentiam, aliquem in meas partes perduco.* Act. XII, 20. πείσαντες Βλάστον Blasto ad partes suas pertracto; pecunia, ut videtur, corrupto. Galat. I, 10. ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω, ἢ τὸν Θεόν; utrum hominum, an Dei gratiam mihi conciliare conor? ubi πείθειν et ζητεῖν ἀρέσκειν ut synonyma ponuntur. 1 Sam. XXIV, 7. καὶ ἔπεισε Δαβὶδ τοὺς ἄνδρας αὐτοῦ ἐν λόγοις. *Xenoph.* Hist. Gr. II, c. 4. §. 20. πείσας τῶν Ἐφόρων τρεῖς. *Plato de Legib.* l. X, p. 960. θεοὺς πείθειν θυσίαις καὶ εὐχαῖς Deos multis sacrificiis ac votis dixit. 10) *placo aliquem, lenio et mitigo iram.* Matth. XXVIII, 14. ἡμεῖς πείσομεν αὐτὸν nos placabimus procuratorem, sc. ἀργυρίῳ. 2 Macc. IV, 45. ἐπηγγείλατο χρήματα ἱκανὰ τῷ Πτολεμαίῳ πρὸς τὸ πεῖσαι τὸν βασιλέα, reddere. 47. ibid. X, 20. ἐπείσθησαν ἀργυρίῳ. Conf. *Lysiam* p. 140. 142. 260. et multis aliis locis, *Wetstenii* N. T. T. I. p. 536. et *Elsneri* Obss. Sacr. T. II, p. 172 seq. 11) *tranquillum reddo.* 1 Ioh. III, 19. καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν τὰς καρδίας ἡμῶν et coram ipso tranquillos ac omni metu liberos reddamus animos nostros. Saepius non legitur in N. T. Conferri merentur, quae de hac voce scripsit *Drusigius* de Verbis Mediis N. T. I, 102. p. 371.

ΠΕΙΝΑ'Ω, ῶ, fut. άσω, 1) proprie: *esurio, famem sentio,* et deinde: *inopia victus laboro, indigeo alimentis,* a πεῖνα, ης, ἡ, *fames;* hoc vero a πένομαι *pauper sum.* Matth. IV, 2. ὕστερον ἐπείνασε ultimum *gravius* esurivit. ib. XII, 1. 3. XXI, 18. XXV, 35. ἐπείνασα victus inopia laboravi. (Cf. Genes. XLI, 56.) ib. v. 37. 42. 44. Marc. II, 25. XI, 12. Luc. IV, 2. VI, 3. Rom. XII, 20. 1 Cor. IV, 11. πεινῶμεν alimentis necessariis indigemus. ib. XI, 21. 34. εἴ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω si quis putat se, nisi solus de cibo allato edat, non saturatum fore, is domi edat. Phil. IV, 12. χορτάζεσθαι καὶ πεινᾷν. Apoc. VII, 16. 2) per synecdochen: *pauper sum et egenus, vel inopiam sentio sumtuum, vel victum sustentandam*

dam necessariis, destituor. Luc. I, 53. πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν pauperes ditat. Opponitur ibi sententia πλουτοῦντας ἐξαπέστειλεν κενούς divites bonis exuit. ibid. VI, 25. οὐαὶ ὑμῖν οἱ ἐμπεπλησμένοι, ὅτι πεινάσετε vae vobis repletis (seu satiatis, h. e. divitibus, coll. v. 24.) nam aliquando inopia laborabitis. Commode huc etiam referri possunt loca 1 Cor. IV, 11. Phil. IV, 12. et Apoc. VII, 16. *Aristoph.* Plutus v. 595. Eodem modo רָעֵב *esurivit, fame laboravit* sumitur Ps. XXXIV, 11. כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעֵבוּ. Ps. CVII, 36. Conf. etiam Alex. Ier. XXXI, 25. καὶ πᾶσαν ψυχὴν πεινῶσαν ἐνέπλησα. Prov. VI, 30. XIX, 15. Sirac. IV, 2. 3) metaphorice: *cupio, vehementi desiderio alicuius rei feror.* Matth. V, 6. μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην. Conf. supra ad διψάω dicta. Luc. VI, 21. Ioh. VI, 35. ὁ ἐρχόμενος πρός με οὐ μὴ πεινάσῃ qui me doctorem sectatus fuerit, eius desideriis perfecte satisfactum erit. Huc etiam a nonnullis refertur Luc. I, 53. Sirac. XXIV, 28. οἱ ἐσθίοντές με (sc. τὴν σοφίαν) ἔτι πεινάσωσι. *Xenoph.* Oeconom. XIII, 9. πεινῶσι μὲν τοῦ ἐπαίνου οὐχ ἧττον ἔνιαι τῶν φύσεων, ἢ ἄλλαι τῶν σίτων τε καὶ ποτῶν. Idem Cyrop. VII, 5, 18. καὶ μάλα πεινῶσι συμμάχων. ibid. VIII, 3, 16. ὅτι πεινάσας χρημάτων πεπλούτηκας. Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. I. p. 21. Saepius non legitur in N. T.

ΠΕΙ͂ΡΑ, ας, ἡ, *conatus, inceptum, tentatio, experimentum, experientia, periculum.* Πεῖραν λαμβάνειν *alicuius rei periculum facere, perferre, audere, conari aliquid.* Bis tantum legitur in N. T. Hebr. XI, 29. ἧς (sc. θαλάσσης) πεῖραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι κατεπόθησαν idem (sc. transire per mare sicco pede) tentantes, seu conantes Aegyptii, fluctibus absorpti fuerunt. ibid. v. 36. ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον alii ludibria et flagella experti sunt, seu patienter pertulerunt. Alex. Devt. XXVIII, 56. ἧς οὐχὶ πεῖραν ἔλαβεν ὁ ποὺς αὐτῆς, ubi in hebraico est נִסְּתָה *tentavit.* In graecis Scriptoribus πεῖρα habet a) notionem *experientiae.* *Aeschin. Socr.* Dial. III, 13. οἱ διὰ πείρας ἰόντες experti. *Xenoph.* Anab. I, 9. 1. ubi ἐν πείρᾳ γενέσθαι τινός est: aliquem usu satis cognitum habere et expertum esse. b) significat: *periculum, conatum, einen Versuch* in formula πεῖραν λαμβάνειν *periculum facere* apud *Aelian.* V. H. XII, 22. *Xenoph.* Mem. I, 4. 18. ἀποδέχεσθαι τῇ πείρᾳ. *Thucyd.* VII, 42. — καταθέσθαι πεῖραν. *Aelian.* V. H. II, 13. ἰέναι εἰς τὴν πεῖραν. *Thucyd.* VII, c. 21. ibid. III, 13. in notione *conatus* legitur. c) *specimen, documentum,* in formula πεῖραν ἔχειν. *Thucyd.* I. cap. 140. ἔχει τὴν βεβαίωσιν καὶ πεῖραν τῆς γνώμης. — πεῖραν διδόναι *specimen, documentum dare.* *Thucyd.* I. c. 138. VI, c. 11. *Xenoph.* Mem. II, 6. 36. d) *experientiam:* 2 Macc. VIII, 9. καὶ δυνάμεως πολεμικαῖς χρείαις πεῖραν ἔχοντα. e) *explorationem, tentationem.* *Herodian.* I, 8. 10. πεῖραν τῆς

γνώμης

γνώμης λαμβάνουσα. Alex. Deut. XXXIII, 8. ubi hebraico נסה tentatio, probatio respondet. f) dolum, fraudem, artes callidas. Suid. πεῖρα· ὁ δόλος καὶ ἡ ἐνέδρα καὶ ἡ τέχνη. et g) inde machinamentum, quod ad dolo capiendum alios excogitatur et adhibetur. Ioseph. A. I. XVI, 8. p. 801. l. 6. — Thom. M. πεῖρα· ἡ δοκιμασία, ἡ ἐμπειρία, καὶ ἡ μετοχὴ καὶ ἀπόλαυσις. Conf. de hac voce Irmisch. ad Herodian. I, 8. 10. p. 299. et Heisenii Novas Hypotheses ad Epistolam Iacobi p. 253.

ΠΕΙΡΆΖΩ, fut. άσω, 1) tento, conor, nitor, periculum facio rei, an effici queat, a πεῖρα tentatio, experimentum, periculum, quod vide. Sic legitur in N. T. Act. XVI, 7. ἐπείραζον εἰς τὴν Βιθυνίαν πορεύεσθαι periculum faciebant per Bithyniam proficiscendi. Sed rectius fortasse voci πειράζειν a nonnullis interpretibus notio volendi et consilium capiendi subiicitur, ut locus vertatur: volebant per Bithyniam proficisci. Certe in codice Cantabrig. pro ἐπείραζον legitur e glossemate ἤθελον. Adde Sirac. XXXIV, 10. et XXXIX, 5. 2 Macc. X, 12. 2) audeo, temerario ausu aliquid agendum suscipio. Act. XXIV, 6. ὃς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπείρασε βεβηλῶσαι qui adeo templum profanare ausus est. 3) exploro, qualitates et vires alicuius rei experiri conor, experimentum de aliquo facio, probo, examino, peritento, prüfen, auf die Probe stellen. Vsurpatur autem in N. T. in utramque partem, ita, ut semper ex orationis serie videndum sit, quis sit, qui tentari dicitur, quae eius virtus tentetur et quo animo ac consilio? Matth. IV, 1. πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου ut, quanta sit in eo praeceptorum divinorum reverentia, exploraretur. ibid. XVI, 1. πειράζοντες ut explorarent eius virtutem divinam. ibid. XIX, 3. πειράζοντες αὐτὸν eius sententiam explorandi causa: aut, quod nonnullis interpretibus h. l. magis placet: insidias ei struentes. Hesych. πειράζων· ἐνεδρεύων, λησκεύων. Idem fere tradit Schol. Homeri ad Odyss. Ψ, v. 281. Matth. XXII, 18. verba τί με πειράζετε; quid me exploratis? hunc sensum habent: cur ancipitem et captiosam quaestionem mihi proponitis? ibid. v. 35. πειράζων bono sensu usurpatur, ut sit: explorare alicuius sententiam, coll. Marc. XII, 28. — Locus Marc. I, 13. eundem sensum habet, quem Matth. IV, 1. Marc. VIII, 11. πειράζοντες αὐτὸν ut explorarent eius virtutem divinam. ibid. X, 2. XII, 15. Luc. IV, 2. XI, 16. XX, 23. πανουργία tribuitur τοῖς πειράζουσι. Ioh. VI, 6. πειράζων αὐτὸν eius fiduciam et fidem explorandi causa: (Ps. XXVI, 2.) ibid. VIII, 6. πειράζοντες αὐτὸν, ἵνα ἔχωσι κατηγορεῖν αὐτοῦ. Act. V, 9. πειράσαι τὸ πνεῦμα κυρίου explorare, an sit in apostolis vis divina, coll. v. 3 et 4. 1 Regg. X, 1. 2 Paral. IX, 1. 2 Cor. XIII, 5. ἑαυτοὺς πειράζετε, εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει ipsi explorate profectus vestros vestramque constantiam in religione christiana, i. q. δοκιμάζετε ἑαυτοὺς, ut in sequentibus

tibus explicationis caussa additur. Hebr. XI, 17. πειραζόμενος cum Deus eius pietatem et fiduciam explorare vellet, coll. Genes. XXII, 1. Apoc. II, 2. καὶ ἐπείρασας τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους eosque, qui se veros Christi legatos iactarunt, diligenter examinasti. 4) ex adiuncto: renitor, resisto, rebello. Sic legitur in N. T. Act. XV, 10. ubi formula πειράζειν τὸν Θεὸν, quae alias (ut hebraica formula יְהוָה seu אֱלֹהִים נִסָּה, Exod. XVII, 2. 7. Ps. LXXVIII, 46.) de eo usurpatur, qui veritatem, omniscientiam, omnipotentiam, veracitatem, iustitiam et providentiam divinam in dubium vocat, aut non recte de ea sentit, (conf. Iudith. VIII, 12.) et Deo resistere, reniti significat: τί πειράζετε τὸν Θεόν; quid conamini resistere voluntati divinae? 1 Cor. X, 9. καθώς καί τινες αὐτῶν ἐπείρασαν ut quidam illorum olim contra Deum rebellarunt, coll. Num. XXI, 5. 6 sq. Hebr. III, 9. οὗ ἐπείρασάν με οἱ πατέρες ὑμῶν, ubi desperarunt maiores vestri de auxilio meo, et contra Mosen rebellarunt, coll. Exod. XVII, 7. Adde Num. XIV, 22. 5) malis et calamitatibus afficio, quoniam calamitates explorandi probitatem et constantiam hominum vim habent. 1 Cor. X, 13. ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε qui non immittet vobis calamitates, vires vestras superantes. Hebr. II, 18. ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθεὶς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι quo plures enim et graviores ipse perpessus est calamitates, eo facilius opem ferre potest miseria pressis. ibid. IV, 15. Christus dicitur πεπειρασμένος κατὰ πάντα, h. e. omnia tulit nostrum caussa, omnibus malis, incommodis et molestiis exercitatus et fatigatus est. Hebr. XI, 37. ἐπειράσθησαν calamitatibus et afflictionibus exercitati patientiae periculum fecerunt. Pro ἐπειράσθησαν putat Beza legendum esse ἐπυρώθησαν ustulati sunt. Franciscus Iunius, Piscator aliique ἐπυράσθησαν cremati sunt legere suadent. Gatakerus ἐπρήσθησαν, a πίμπρημι incendo, legendum esse coniicit. Tanaquillus Faber ἐκρεμάσθησαν truncati, mutilati sunt legit. Knatchbullus ἐπάρθησαν transfossi, transfixi sunt rescribendum indicat. Alii vero, qui receptam lectionem defendunt, ἐπειράσθησαν vertunt: insultarunt mihi, vel contumeliis me profciderunt, adducto loco Ps. XXXV, 16. ἐπείρασάν με, ἐξεμυκτήρισάν με μυκτηρισμόν. Sed non opus est in h. l. a recepta notione recedere, quam confirmant loca Iudith. VIII, 22. 25. Sapient. III, 5. XI, 10. Conf. Fischeri Prolusf. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 536. 6) ad peccatum sollicito, irrito, incito, et πειράζεσθαι etiam is dicitur, qui irritamentis ad peccatum vinci se patitur, tentatur, succumbit et ad peccandum abripitur. 1 Cor. VII, 5. ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς ne Satanas vos ad impudicitiam sollicitet. 1 Thess. III, 5. μήπως ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων an fortasse Satanas vestram constantiam labefacta-

fuccubuerit. Galat. VI, 1. μὴ καὶ σὺ πειρασθῇς ne aliorum vitiis ferendis ipse iisdem irretiaris. Iacob. I, 13. μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω, ὅτι ἀπὸ Θεοῦ πειράζομαι. κ. τ. λ. nemo, qui irritamentis ad peccatum vinci se patitur, dicat: Deus impulsor mihi fuit. Deus enim, ut ipse est omnis vitiositatis expers, ita neminem ad peccandum sollicitat. ibid. v. 14. Apoc. II, 10. ἵνα πειρασθῆτε ut ad defectionem a religione christiana sollicitemini. ibid. III, 10. Hinc etiam in N. T. diabolus, a quo omnis vitiositatis et omnium peccatorum origines repeti solent, et ad quem a Scriptoribus N. T. inprimis defectio a religione christiana refertur, κατ' ἐξοχὴν dicitur in N. T. ὁ πειράζων. Matth. IV, 3. coll. v. 1. 5 et 8. 1 Thess. III, 5. coll. 1 Petr. V, 8. Saepius non legitur in N. T.

ΠΕΙΡΑΣΜΟ'Σ, ῦ, ὁ, 1) proprie et generatim: *periculum alicuius rei faciendae, tentamentum, tentatio, experimentum, exploratio virium, qualitatum et virtutum alicuius rei.* Est enim nomen verbale a prima perf. perf. pass. πεπείρασμαι, verbi πειράζω, quod vide. 1 Petr. IV, 12. τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένῃ calamitatibus, probandae virtutis vestrae caussa vobis immissis. Sirac. VI, 8. ἐν πειρασμῷ κτῆσαι φίλον καὶ μὴ ταχὺ ἐμπιστεύσῃς αὐτῷ. ib. XXVII, 5. 7. XLIV, 21. 1 Macc. II, 52. Hinc in N. T. libris ita dicitur 2) *irritatio et sollicitatio ad peccandum, tentatio ad mala perpetranda, irritamentum malorum,* quia vim habet probitatem et constantiam hominum explorandi. Sic legitur in N. T. Matth. VI, 13. μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμὸν ne finas nos immergi et succumbere nimis periculosis irritamentis malorum. ibid. XXVI, 41. ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμὸν ne tentatio vos opprimat, seu ne succumbatis tentationi. Marc. XIV, 38. Luc. IV, 13. καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολος tum diabolus, peracta omni tentatione. ibid. XI, 4. XXII, 40. 46. 1 Tim. VI, 9. ἐμπίπτουσι εἰς πειρασμὸν facillime se ad peccata irritari patiuntur. 3) *calamitas, afflictio omnis generis, inprimis dura et gravis.* Speciatim vero usurpatur de *calamitatibus, ob religionem christianam subeundis,* quae ita dicuntur, partim, quia vim habent homines ad peccata et defectionem a religione christiana incitandi, partim vero, quia Deus iis utitur in experiunda constantia Christianorum et exploranda eorum probitate. Luc. VIII, 13. ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται ingruentibus autem calamitatibus deficiunt a religione. ibid. XXII, 28. ὑμεῖς δέ ἐστε οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου vos mecum perdurastis in meis afflictionibus. Act. XX, 19. πειρασμῶν τῶν συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων. 1 Cor. X, 13. πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν, εἰ μὴ ἀνθρώπινος leves hucusque vos tetigerunt afflictiones. ibid. ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν afflictionibus talem exitum dabit. Galat. IV, 14.

τὸν

τὸν πειρασμόν με τὸν ἐν τῇ σαρκί με ἐξεξουθενήσατε me, multis afflictionibus et calamitatibus pressum, non contempsistis et repudiastis. Iacob. I, 12. ὑπομένειν πειρασμὸν constanter perferre mala quaevis, ita, ut nos ad peccandum, aut ad deserendam religionem christianam irritari et seduci non patiamur. 1 Petr. I, 6. 2 Petr. II, 9. Apoc. III, 10. In vers. Alex. respondet hebraico עִנְיָן *occupatio*, *molestia*, Cohel. V, 2. Sirac. II, 1. ἑτοίμασον τὴν ψυχήν σου εἰς πειρασμὸν, coll. v. 4 et 5. XXXIII, 1. Etiam מַסָּה de *calamitatibus* usurpatur Devt. IV, 34. VII, 19. et XXIX, 3. 4) *rebellio*, *seditio*. Hebr. III, 8. κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ tempore illo, quo Iudaei, de meo auxilio desperantes, seditionem movebant contra Mosen. In hac significatione respondet apud Alexandrinos hebraico מַסָּה *tentatio*, *exploratio*, Exod. XVII, 7. Devt. VI, 16. IX, 22. Ps. XCIV, 9. Saepius non legitur in N. T.

ΠΕΙΡΆΩ, ῶ, fut. άσω, *conor*, *nitor*, *tento*, *periculum facio*, *audeo*, i. q. πειράζω, a πεῖρα, quod vide supra. Medium πειράομαι, ῶμαι, idem notat. Act. IX, 26. ἐπειρᾶτο κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς tentavit, seu volebat familiariter versari cum Christianis. ibid. XXIV, 6. ὃς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπείρασε βεβηλῶσαι qui etiam templum ausus est profanare. Sed formae huius verbi activae potius ad πειράζω pertinent, sub quo etiam exstant. ibid. XXVI, 21. ἐπειρῶντο διαχειρίσασθαι conabantur interficere. Saepius non legitur in N. T. 1 Macc. XII, 10. 2 Macc. X, 12. XI, 19. *Eurip*. Phoen. v. 503. πειράσομαι δρᾶν. *Aeschin*. *Socr*. Dial. II, 13. αὐτὸς ἂν ὑμᾶς ἐπειρώμην παύειν τῆς διαφορᾶς. *Hesych*. ἐπειρῶντο· ἐσπούδαζον, ἐβούλοντο. Cf. etiam *Thom*. *M*. Eclog. p. 700 sq. ed. *Bernard*.

ΠΕΙΣΜΟΝΗ', ῆς, ἡ, vel est *persuasio*, ut vulgo in Lexicis redditur, vel *credulitas*, *credendi facilitas*, *facilitas aliis assentiendi et obtemperandi*. Est verbale a 1 pers. perf. pass. πέπεισμαι, verbi πείθω *suadeo*, *persuadeo*. Semel legitur in N. T. Galat. V, 8. ἡ πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς haec facilitas vestra, falsis doctoribus assentiendi iisque obtemperandi, (αὐτοῖς πείθεσθαι) displicet Deo. Sermo enim est h. l. de Galatis, qui studiis malignis falsorum doctorum iugum religionis Mosaicae cervicibus suis iterum imponi passi fuerant, et quos paulo ante ita allocutus erat: ἐτρέχετε καλῶς, τίς ὑμᾶς ἀνέκοψε τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; Sed alii interpretes, v. c. *Koppius*, vocabulum πεισμονὴ non ad Galatas, sed ad ipsos doctores iudaizantes referunt, ut sit: *sedulitas et calliditas in persuadendo aliis, quae nobis placent*, *Ueberredungskunst*, hoc sensu: ista in sollicitandis flectendisque vobis Iudaeorum doctorum sedulitas non proficiscitur a Deo. Caeterum vocabulum πεισμονὴ tantum in *Eustathii* Commentariis in *Homerum*

Iliad.

(Iliad. α', p. 21. 46. et β', p. 657. 5. et Odyss. χ', p. 785. 22.) occurrit, quae loca post *Wetstenium* adduxit *Koppius* ad h. l.

ΠΕΛΑΓΟΣ, εος, τὸ, *pelagus*, 1) proprie: *profundum*, et speciatim: *profunditas maris*, *altum mare*, vel *altitudo maris*, *medium maris*. Matth. XVIII, 6. ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης in profundo maris. Similis formula loquendi πελάγη θαλάσσης etiam reperitur apud *Coluthum* de Raptu Helenae 337. et πόντος ἁλὸς apud *Theognid.* v. 10 et 106. Cf. G. *D'Arnaud* Lectt. Graec. p. 153. *Diod. Sic.* XIV, 54. p. 685. ed. *Wesseling.* τὸ πλεῖν διὰ πελάγους opponitur τῷ παραλέγεσθαι τὴν γῆν *oram legere*. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 11. *Nicet.* in *Manuel. Comnen.* VI, c. 7. p. 126. τοῦ ποταμοῦ διαπλέειν τὸ πέλαγος. *Pindar.* Pyth. IV, 13. ἐν ὠκεανοῦ πελάγεσσι. *Longin.* de Sublim. sect. 34. Vide *Wetstenii* N. T. T. I. p. 442. *Hesych.* πέλαγος· μέγεθος, πλῆθος, βυθὸς, πλάτος θαλάσσης. Idem tradit *Alberti* Gloss. Gr. 2) aliquando *ipsum mare*, vel *tractus maris*. Act. XXVII, 5. τὸ πέλαγος τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες maris tractum, qui est inter Ciliciam et Pamphyliam, emensi. Saepius non legitur in N. T. 2 Macc. V, 21. τὸ πέλαγος πορευτὸν θέσθαι. *Aeschin. Socr.* Dial. III. 17. διαπεραιώσασθαι δὲ πελάγη. Hinc vox πελάγιος, quae legitur apud *Thucyd.* VIII, 39. αἱ νῆες πελάγιαι, et cap. 44. ἀφάνησαν πελάγιαι.

ΠΕΛΕΚΙΖΩ, fut. *ίσω*, *securi ferio*, *percutio*, etiam *dolo*, *sculpo*. Πελεκίζομαι *securi percutior*, a πέλεκυς, εως. *securis*, *bipennis*, *dolabra*, quod apud Alexandrinos pro כַּשִּׁיל, quod idem significat, Ps. LXXIV, 6. et גַּרְזֶן *securis*, Ier. XXII, 7. ponitur. In N. T. semel tantum reperitur Apoc. XX, 4. τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων animas securi percussorum, h. e. morte ignominiosa affectorum; ubi tamen alii codices habent πεπληγμένων, alii vero πεπελεκημένων. Hoc sensu verbum πελεκίζω, observante *Raphelio* ad h. l. adhibet *Polyb.* Lib. I, 7, 12. et XI, 30, 2. μαστιγώσαντες ἅπαντας κατὰ τὸ παρ' αὐτοῖς ἔθος ἐπελέκισαν. Nusquam usi sunt hoc verbo Alexandrini, sed verbum πελεκάω *dolo* adhibent 1 Regg. V, 18. (32.) pro פָּסַל *dolavit*, *sculpsit*. Conf. *Wetstenii* N. T. T. II, p. 873.

ΠΕΜΠΤΟΣ, η, ον, *quintus*, a πέντε, aeolice πέμπε *quinque*, unde πέμπτος pro πέντος. Legitur in N. T. Apoc. VI, 9. IX, 1. XVI, 10. XXI, 20. Alex. pro חֲמִישִׁי, in foemin. חֲמִישִׁית, *quintus*, Genes. I, 23. Ier. I, 3. Zach. VII, 3.

ΠΕΜΠΩ, fut. ψω, aor. 1. ἔπεμψα, *mitto aliquid*, vel *aliquem ad aliquid agendum*, vel *expediendum*, sive *inferiorem*, sive *aequalem*, *lego*, *ablego*, *amando*, *dimitto*, *remitto*, *veho*, *trajicio*, *immitto*, *impertior*, *permitto*, vel *sino abire*. Passivum Πέμπομαι *mittor* etc. aor. 1. ἐπέμφθην, perf. πέπεμμαι, perf. med. πέπομφα: unde πομπὴ *missio*, item *pompa*. Matth.

II, 8. XI, 2. πέμψας δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ablegavit duos discipulorum suorum. ibid. XIV, 10. καὶ πέμψας, scil. τινὰ, et misit carnificem. ibid. XXII, 7. Marc. V, 12. πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους *permitte nobis*, ut in porcos irruamus. Conf. Luc. VIII, 32. Luc. IV, 26. VII, 6. 10. 19. XV, 15. XVI, 24. 27. XX, 11. 12. 13. Ioh. I, 22. 33. ὁ πέμψας με βαπτίζειν qui mihi *munus* baptizandi *demandavit*. ibid. IV, 34. τοῦ πέμψαντός με Dei, qui me *iussit adire munus* Messiae. Eodem sensu legitur ibid. V, 23. 24. 30. 37. VI, 38. 39. 4. 44. VII. 16. 18. 28. 33. VIII, 18. 26. 29. IX, 4. XII. 44. 45. 49. XIII, 16. 20. ib. XIV, 26. τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ πέμψει ὁ πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου Spiritus sanctus, quem vobis pater meo nomine *impertietur*. Eandem *impertiendi* notionem habet quoque haec vox ibid. XV, (21.) 26. et XVI, (5.) 7. Ioh. XX, 21. κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς ita et vos legatos meos constituo. Act. X, 5. 32. 33. XI, 29. decreverunt unusquisque eorum εἰς διακονίαν πέμψαι, scil. τι, eleemosynas mittere. ibid. XV, 22. 25. XIX, 31. XX, 17. XXIII, 30. XXV, 21. ubi pro πέμψαι habent codices nonnulli ἀναπέμψαι. ibid. v. 25 et 27. πέμπειν est *curare aliquem ducendum*, vel *deducendum eo, quo pervenire cupit*, ut legitur apud *Homer*. Odyss. ε', 37 et 140. Hine Πέμπομαι in Medio notat: *curo aliquem deducendum ad me*, i. e. *arcesso*. *Eurip*. Hecub. v. 377. Orest. v. 107 et 111. Rom. VIII, 3. 1 Cor. IV, 17. XVI, 3. 2 Cor. IX, 3. Ephes. VI, 22. Phil. II, 19. 23. 25. ubi πέμψαι est *remittere*, aeque ac v. 28. IV, 16. Coloss. IV, 8. 1 Thess. III, 2, 5. 2 Thess. II, 11. πέμψει αὐτοῖς ὁ Θεὸς ἐνέργειαν πλάνης, h. e. *permittet* Deus, ut falsorum doctorum fraudibus efficacissimis decipiantur, seu: non obstabit speciosae erroris confirmationi. Conf. *Storrii* Obss. ad Syntaxin Hebr. p. 28. Tit. III, 12. 1 Petr. II, 14. πεμπομένοις vel *quibus Deus hoc muneris dedit*, vel *ablegatis* ab imperatoribus in provincias. Apoc. I, 11. XI, 10. XIV, 15. 18. πέμψον τὸ δρέπανον immitte *falcem*. *Apollodor*. II, c. 7. §. 1. πλέοντος δὲ ἀπὸ Τροίας Ἡρακλέους Ἥρα χαλεποὺς ἔπεμψε χειμῶνας graves immittit tempestates. Apoc. XXII, 16. Saepius non legitur in N. T.

ΠΕ΄ΝΗΣ, ητος, ὁ, ἡ, proprie differt a πτωχὸς, ita, ut hoc *eum, cui nihil prorsus est et stipem petere cogitur*, illud vero *egenum, pauperem, qui pauca habet et labore victum quaerit*, significet, a πένομαι *facio, ago, laboro, egeo*. *Etym. M.* πένης σημαίνει τὸν ἐκ πόνου καὶ ἐνεργείας τὸ ζῆν ἔχοντα. *Ammonius*: πένης καὶ πτωχὸς διαφέρει. πένης μὲν γὰρ ὁ ἀπὸ τοῦ ἐργάζεσθαι καὶ πονεῖν πορίζομενος τὸν βίον· πτωχὸς δὲ ὁ ἀπαιτῶν, ὁ ἐκ τοῦ ἔχειν ἐπαιτευόμενος. Insignis locus hanc in rem extat apud *Aristoph*. Plut. v. 559 seq. Conf. etiam *Stolberg*. Exercitatt. Ling. Gr. p. 42. Sed quemadmodum πτωχὸς in N. T. saepe non ad mendicitatem redactum, sed et tenuem significat, ita etiam

etiam πένης pro πτωχὸς ponitur 2 Cor. IX, 9. ἔδωκεν τοῖς πένησιν dedit pauperibus, et in versione Alex. ubi hebraicis אביון pauper, Amos II, 6. IV, 1. V, 12. Prov. XXX, 14. דל idem, Prov. XIV, 31. XXII, 16. 22. XXVIII, 11. et רש, 2 Sam. XII, 1. 3. 4. Cohel. IV, 14. V, 8. respondet. Confundit etiam πτωχὸν et πένητα Pollux Onom. Lib. III, c. 22. et VI, 7. Saepius non legitur in N. T.

ΠΕΝΘΕΡΑ', ᾶς, ἡ, *socrus*, *uxoris mater*, et differt ab ἑκυρᾶ *socrus*, *mariti mater*, quanquam non semper hoc discrimen observatur. Legitur in N. T. Matth. VIII, 14. εἶδε τὴν πενθερὰν αὐτοῦ, sc. Πέτρου, vidit socrum ipsius. ibid. X, 35. καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς. Marc. I, 30. Luc. IV, 38. XII, 53. bis. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini adhibuerunt hanc vocem pro חמות *socrus*, Ruth. I, 14. II, 11. 18. III, 1. 5. 16. 17. Micha VII, 6. *Hesych.* πενθερὰ τῷ νυμφίῳ ἡ τῆς κόρης μήτηρ, καὶ πενθερὸς ὁ πατήρ· τίθεται δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ γαμβροῦ. *Phavor.* πενθερὸς ὁ τῆς γυναικὸς πατὴρ τῷ νυμφίῳ, καὶ πενθερὰ ἡ μήτηρ. ἑκυρὸς δὲ, ὁ τοῦ ἀνδρὸς πατὴρ τῇ νύμφῃ. καὶ ἑκυρὰ, ἡ μήτηρ.

ΠΕΝΘΕΡΟ'Σ, οῦ, ὁ, *socer*, *uxoris pater*, et opponitur τῷ γαμβρῷ *genero*, quanquam haec nomina haud raro a poetis confundi et permutari solent, observante *Valkenario* ad *Eurip.* Phoen. p. 160. *Pollux* III, c. 3. 2. πενθεροὶ δὲ ἀνάπαλιν, οἱ τῇ γεγαμημένῃ προσήκοντες, εἰ καὶ συγκεχύκασιν οἱ ποιηταὶ τὰ ὀνόματα, τὴν χρῆσιν μεταβαλόντες. Semel tantum legitur in N. T. Ioh. XVIII, 13. ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ Καϊάφα. In versione Alexandrina respondet hebraico חם, quod idem significat. Genes. XXXVIII, 13. 25. 1 Sam. IV, 19. 20.

ΠΕΝΘΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie notat: *lugere obitum propinquorum et amicorum carissimorum*, *mortem alicuius deplorare*; sed deinde per synecdochen generatim: *dolere*, *moerere*, *contristari*, et ad *omnem luctum et dolorem* transfertur, a πένθος *luctus*. In propria significatione *de mortem alicuius deplorantibus* legitur Marc. XVI, 10. πενθοῦσι καὶ κλαίουσι mortem Christi deplorantibus. Pro *contristari*, *animum deiicere ac demittere* legitur 1 Cor. V, 2. καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἀρθῇ ἐκ μέσου; nec potius animo demisso curastis, ut e medio tolleretur? Iacob. IV, 9. ταλαιπωρήσατε καὶ πενθήσατε καὶ κλαύσατε aliquando miseri eritis et lugebitis et flebitis. Apoc. XVIII, 11. 15. 19. de luctu mercatorum adhibetur ob lucrum cessans et damnum gravissimum emergens. In versione Alex. respondet hebraico אבל, quod in Kal et Hithpael *lugere*, *lugubrem induere vestem* notat, Genes. XXXVII, 34. 35. 2 Sam. XIII, 37. XIX, 2. Thren. I, 4. II, 8. אבה *moestus fuit*, *luxit*, Ies. III, 26. et בכה *flevit*, *ploravit*, Gen. XXIII, 2. L, 3. *Thom. M.* πενθεῖν ἐπὶ τοῦ λυπεῖσθαι καὶ μελανειμονεῖν, θρηνεῖν

θρηνεῖν δὲ, ἐπὶ τοῦ κλαίειν, ubi vide interpretes. 2) reddo aliquem tristem, efficio, ut aliquis moereat et contristetur, et ex adiuncto: gravissime punio. 2 Cor. XII, 21. μὴ πάλιν ἐλθόντα με ταπεινώσῃ ὁ θεός με πρὸς ὑμᾶς καὶ πενθήσω πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων ne fortasse mihi, ad vos redeunti, Deus magnum hoc malum immittat, ut opus mihi sit punire et castigare multos eorum, qui antea peccarunt, coll. v. 20. Nonnullis interpretibus πενθεῖν h. l. significare videtur rogi vicem alicuius lugere et cum luctu castigare, quod fere eodem redit. 3) per metonymiam signati pro signo: ieiuno, ut sit i. q. νηστεύω, nam, qui in luctu erant, cibo abstinere solebant apud Iudaeos. Matth. IX, 15. μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν, ἐφ' ὅσον μετ' αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμφίος; num decet sponsi ministros, amicos et propinquos ieiunare, dum iis adest sponsus? additur statim in sequentibus: ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, τότε νηστεύσουσιν: et in nonnullis codicibus et in versione syriaca et persica νηστεύειν pro πενθεῖν legitur e glossemate. Conf. etiam Marc. II, 19. Luc. XV, 34. et Ioel. II, 12. 4) per metonymiam effectus pro causa: vexor, incommoda, mala, calamitates perpetior, miser sum. Matth. V, 4. μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται beati, qui multis modis vexantur et calamitatibus premuntur, aliquando enim a me afficientur solatio, ubi videndus *Wetstenius*. Luc. VI, 25. vae vobis gaudentibus, nam aliquando πενθήσετε καὶ κλαύσετε lugebitis et eiulabitis, h. e. miserrima et infelicissima erit vestra conditio. Sic etiam in V. T. terra sterilis et desolata lugere dicitur, tum ratione externae apparentiae, tum propter affectum, quia ansam lugendi hominibus praebet. Ies. XXXIII, 9. Ier. IX, 28. XII, 4. Cf. *Fesselio* Advers. Sacr. Lib. III, c. 4. p. 244. Saepius non legitur in N. T.

ΠΕΝΘΟΣ, εος, τὸ, 1) luctus, moeror, dolor, speciatim deploratio obitus propinquorum et amicorum coniunctissimorum, quasi πάνθος, a praet. med. πέπονθα, verbi πάσχω patior. Respondet apud Alexandrinos hebraico אֵבֶל, quod idem notat. Thren. V, 15. Amos V, 16. VIII, 10. Micha I, 8. יָגוֹן moeror, maestitia, Esther IX, 22. תּוּגָה idem, Prov. XIV, 13. אוֹן planctus, moeror, luctus, Hos. IX, 4. et בְּכִי fletus, Genes. L, 4. Deut. XXXIV, 8. *Hesych.* πένθος· θρῆνος, λύπη. 2) per metonymiam effectus pro causa: miseria, calamitas, afflictio omnis generis, quae ansam lugendi praebet, i. q. συμφορά, qua voce ab *Hesychio* explicatur. Sic legitur in N. T. Iacobi IV, 9. ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος μεταστραφήτω ex prosperrimo rerum statu in miseriam et calamitates incidetis. Apoc. XVIII, 7. τοσοῦτον δότε αὐτῇ βασανισμὸν καὶ πένθος, ac paulo post: καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω, ubi πένθος esse videtur orbitas שְׁכוֹל, ἀτεκνία, Ies. XLVII, 8. ibid. v. 8.

ἤλθοσι θάνατος καὶ πένθος καὶ λιμός. ibid. XXI, 4. Saepius non legitur in N. T.

ΠΕΝΙΧΡΟ'Σ, ὰ, ὸν, *pauper, inops*, i. q. πένης, a πένομαι *laboro, inops sum et pauper*. Semel legitur in N. T. Luc. XXI, 2. χήραν πενιχρὰν viduam pauperem. Alexandrini adhibuerunt hanc vocem pro עָנִי *afflictus, pauper*. Exod. XXII, 25. et pro דַּל *tenuis, attenuatus, exhaustus viribus vel facultatibus*, Prov. XXVIII, 15. XXIX, 7. Reperitur etiam apud *Polyb.* VI, 21, 7. *Demosthenem* p. 422. 19. ed. *Reiske*: τῶν δὲ πενιχρῶν ἐνδυόντων πολλοὶ χρῶνται ἀλλοδαπῇ, et apud *Phavor.* sub voce Πενιχραλέον. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 796.

ΠΕΝΤΑ'ΚΙΣ, *quinquies*. Est adverbium numeri a πέντε *quinque*, quod in N. T. semel legitur 2 Cor. XI, 24. Alexandrini habent pro חָמֵשׁ פְּעָמִים *quinque vicibus*, 2 Regg. XIII, 19.

ΠΕΝΤΑΚΙΣΧΙ'ΛΙΟΙ, *αι, α, quinquies mille*, vel *quinque millia*, a πεντάκις *quinquies* et χίλιοι *mille*. Matth. XIV, 21. ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι erant homines ferme quinquies mille. ibid. XVI, 9. Marc. VI, 44. VIII, 19. Luc. IX, 14. Ioh. VI, 10. Alexandrini adhibuerunt pro חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים, Iudd. XX, 45. et pro חֲמִשָּׁה וָאָלֶף *quinque et mille*, 1 Regg. IV, 32. (V, 12.)

ΠΕΝΤΑΚΟ'ΣΙΟΙ, *αι, α, quingenti*. Est numerale cardinale plurale tantum, ex πέντε *quinque* et κόσιοι, quod est finis numeri post centum usque ad mille, et videtur κόσιοι dici q. ἑκατόσιοι, ab ἑκατὸν *centum*. Legitur in N. T. tantum Luc. VII, 41. ὤφειλε δηνάρια πεντακόσια debebat denarios quingentos. 1 Cor. XV, 6. Alexandrini habent pro חֲמֵשׁ מֵאוֹת, Num. I, 21. 33. 41. Exod. XXX, 23. 24.

ΠΕ'ΝΤΕ, οἱ, αἱ, τὰ, 1) *quinque*. Est nomen numerale cardinale indeclinabile, hebraico חָמֵשׁ et חֲמִשָּׁה respondens apud Alexandrinos Genes. XVIII, 28. XLV, 6. 11. 22. et alibi. Matth. XIV, 17. 19. XVI, 9. XXV, 2. 15. 16. 20. Marc. VI, 38. 41. VIII, 19. Luc. I, 24. IX, 13. 16. XII, 6. 52. XIV, 19. XVI, 28. XIX, 18. 19. Ioh. IV, 18. V, 2. VI, 9. 13. Act. IV, 4. VII, 14. XIX, 19. XX, 6. XXIV, 1. Apoc. IX, 5. 10. XVII, 10. 2) *pauci, paucissimi*. 1 Cor. XIV, 19. ἀλλ' ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους διὰ τοῦ νοός μου λαλῆσαι, ἵνα καὶ ἄλλους κατηχήσω malo in conventibus publicis paucissima verba facere e meo pectore, seu e meae mentis sensu. Opponuntur πέντε λόγους e sequentibus μυρίοις λόγοις. Reliqui Graeci pro πέντε, τρεῖς ponere solent, ita, ut *numerus quivis admodum exiguus* significetur. Cf. *Palairet* Obss. Philol. p. 405 sq.

ΠΕΝΤΕΚΑΙΔΕ'ΚΑΤΟΣ, *η, ον, decimus quintus*, ex πέντε *quinque*, καὶ et δέκατος *decimus*. Extat in N. T. tantum Luc. III, 1. ἐν ἔτει πεντεκαιδεκάτῳ anno decimo quinto. Alexandrini

xandrini adhibuerunt pro שְׁלֹשִׁים וָחֲמִשָּׁה, 1 Regg. XII, 32. 33. 1 Chron. XXIV, 14. XXV, 22. Πεντεκαίδεκα reperitur apud *Thucyd.* V, 56. *Herodot.* II, 7.

ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑ, οἱ, αἱ, τὰ, *quinquaginta*. Est numerale cardinale indeclinabile, a πέντε *quinque* et ηκοντα, quae est terminatio numerorum crescentium per *decem*, ut in lingua latina *ginta*. Vide supra ἐννενηκονταεννέα. Legitur in N. T. Marc. VI, 40. Luc. VII, 41. IX, 14. XVI, 6. Ioh. VIII, 57. πεντήκοντα ἔτη οὔπω ἔχεις quinquaginta annos nondum habes. ibid. XXI, 11. Act. XIII, 20. Alexandrini pro חֲמִשִּׁים posuerunt, quod idem significat. Genes. VI, 15. VII, 24. Exod. XXVI, 5.

ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΟΣ, ἡ, ὄν, *quinquagesimus*, a πεντήκοντα *quinquaginta*. Alex. Levit. XXV, 10, 11. Eius foemininum

ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ, ῆς, ἡ, apud graecos Scriptores est *quinquagesima pars alicuius rei*, vel simpliciter *quinquagesima*, interdum etiam *tributum quinquagesimae bonorum partis*. *Demosthen.* p. 738. 5. et 1353. 21. ed. *Reisk.* *Phavor.* Πεντηκοστή· τέλος τι. πεντηκοστεύεσθαι δὲ ἀντὶ τοῦ πράττεσθαι τὴν πεντηκοστήν. καὶ πεντηκοστολόγοι, οἱ τοῦτο τὸ τέλος ἐκλέγοντες. Sed in N. T. πεντηκοστή, ἡ, *pentecoste*, ita, ut non subintellegatur ἡμέρα, quod nonnullis placuisse video, sed ἑορτὴ *festum* suppleatur, significat *festum illud anniversarium, quod die quinquagesimo a festo paschatis*, seu potius *a secundo die festi paschatis*, seu 16 *die mensis Nisan apud Iudaeos celebrabatur*, de quo vide, quos affert *Fabricius* in Bibliographia Antiquaria p. 313. Tob. II, 1. ἐν τῇ πεντηκοστῇ ἑορτῇ. 2 Macc. XII, 32. μετὰ τὴν λεγομένην (scil. ἑορτὴν) πεντηκοστήν. In N. T. ter tantum legitur. Act. II, 1. καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς, sc. ἑορτῆς, et cum venisset dies pentecostes. ibid. XX, 16. et 1 Cor. XVI, 8.

ΠΕΠΟΙΘΑ, vide ΠΕΙΘΩ.

ΠΕΠΟΙΘΗΣΙΣ, εως, attice εως, ἡ, 1) proprie: *fiducia, confidentia, quam quis in aliquo reponit, vel de aliquo habet*, a praet. med. πέποιθα *confido*, verbi πείθω, quod vide. 2 Cor. I, 15. καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν. et cum hac fiducia et certissima persuasione (quam in superioribus declaraverat,) volui ad vos venire. ibid. III, 4. πεποίθησιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ χριστοῦ hanc vero fiduciam habemus per Christum. ibid. VIII, 22. πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς optima quaevis de vobis sperantem. Ephes. III, 12. *Iosephus A. I.* I, 3. 1. διὰ τὴν ἐπὶ τῇ δυνάμει πεποίθησιν. ibid. III, c. 2. f. 2. ἐν παρόντων ἐκ πεποιθήσεως πολεμοῦσιν ἀνθρώπων. Idem X, c. 1. f. 4. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 179. 2) *gloriatio, ex fiducia et confidentia nata*. Sic Paulus 2 Cor. III, 4. hac voce ex nonnullorum interpretum opinione usus est. 3)

per-

per metonymiam: *id, de quo, vel in quo quis confidit et gloriatur*. Philipp. III, 4. καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποίθησιν καὶ ἐν σαρκὶ sed et ego habeo, in quo confidere et de quo gloriari possem, quod attinet ad externam meam conditionem. Ita quoque בִּטָּחוֹן sumitur 2 Regg. XVIII, 19. ubi Alex. habent τίς ἡ πεποίθησις αὕτη, ἣν πέποιθας; 4) *severitas, rigor, quo alii ab his tractantur, qui confidentius agunt et conscii sibi sunt potestatis suae*. 2 Cor. X, 2. ubi τῇ πεποιθήσει est i. q. θαῤῥήσει. Sensus est: et severitate illa, quae mihi obiicitur, uti contra eos. Saepius non legitur in N. T.

ΠΕΡ. Particula, seu coniunctio expletiva et enclitica, quae aliis orationis partibus annecti solet et plerumque notat: *quamquam, tametsi*; interdum *omnino, penitus* significat, interdum respondet latinae particulae *cunque*, interdum nihil significat. Exempla separatim non annotabimus. Vide ἄνπερ, εἴπερ, ἐπείπερ, ἐπειδήπερ, ἤπερ, καθάπερ, καίπερ, ὅσπερ, ὥσπερ. Cf. etiam *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 428 sq. ed. *Ernesti et Irmisch*. Excurs. ad *Herodian*. I, 1. 5. p. 768.

ΠΕΡΑΝ. Adverbium, quod cum genitivo construitur et non solum *trans, ultra*, sed etiam *cis*, interdum adeo *iuxta, circa, ad, secus* significat et tum in loco, tum ad locum notat. Praemissa praepositione et articulo nominis naturam induit et significat *littus ulterius*, vel *regionem ulteriorem, trans fluvium vel mare sitam*. Matth. IV, 15. γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλείμ, πέραν τοῦ Ἰορδάνου incolae Sabulon et Nephtalim cis Iordanem, aut ad Iordanem, ut sit i. q. παρὰ τὸν Ἰορδάνην. Nam istae terrae respectu Iesaiae, in Palaestina scribentis, non trans, sed cis Iordanem iacuerunt. Πέραν autem interdum significat: *iuxta, circa, ad*, ad imitationem hebraici עֵבֶר, quod sic legitur Devt. I, 1. IV, 46. Matth. IV, 25. πέραν τοῦ Ἰορδάνου trans Iordanem. Ibid. VIII, 18. ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν traiicere, et v. 28. καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ πέραν et traiecto etc. Ibid. XIV, 22. εἰς τὸ πέραν in alterius maris littus. Ibid. XVI, 5. XIX, 1. πέραν τοῦ Ἰορδάνου cis Iordanem. Marc. III, 8. ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας καὶ πέραν (pro ἀπὸ τοῦ πέραν ὄντος τόπου Ἰορδάνου) ab Idumaea et a regione Iordanis ulteriore. Ibid. IV, 35. V, 1. 21. ubi tamen εἰς τὸ πέραν otiosum videtur ob vocem praecedentem διαπεράσαντες. Ibid. VI, 45. VIII, 13. X, 1. διὰ τοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου per illam partem regionis, quae est trans Iordanem. Luc. VIII, 22. διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης proficiscamur in partem maris ulteriorem. Ioh. I, 28. πέραν τοῦ Ἰορδάνου cis, aut ad Iordanem. Ibid. III, 26. VI, 1. 17. 22. 25. X, 40. XVIII, 1. Saepius non legitur in N. T. In versione Alex. respondet hebraicis עֵבֶר *transitus, cis, ultra, trans*, בְּעֵבֶר et מֵעֵבֶר, quae

idem

idem notant, et chaldaico עֲבַר, cui eadem est potestas, Gen. L, 10. 11. Num. XXI, 11. 13. Devt. III, 8. 20. 25. Iof. I, 15. II, 10. V, 1. Nehem. II, 7. 9. Efr. VI, 13. VIII, 36. Conf. etiam *Georgii* Vindicias N. T. ab Hebraifmis II, c. 3. p. 187. et *Wolfii* Curas Philol. ad Matth. IV, 15.

ΠΕΡΑΣ, τος, τὸ, 1) *terminus*, *extremitas*. Nom. plur. πέρατα, των, τὰ, *termini*, *fines*, unde περατόω *termino*, *finio*. Matth. XII, 42. ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς venit e terris remotis. Obfervandum eft tironum caufa, formulam, τὰ πέρατα τῆς γῆς, feu οἰκȣμένης, *terminos atque extremitates terrae*, feu *orbis terrarum*, ad imitationem formularum hebraicarum קְצֵה הָאָרֶץ vel קַצְוֵי et קְצֵה תֵבֵל. Pf. XIX, 5. XLVI, 9. XLVIII, 10. LXI, 3. pro quibus etiam interdum אַפְסֵי אֶרֶץ, Pf. II, 8. Ier. XVI, 19. ponitur, non femper *terras longinquas et procul remotas*, (ut apud Graecos, v. c. *Xenoph.* Agef. IX, 4. *Homer.* Iliad. θ', v. 200. 301. Conf. *Rhoer. Fer. Daventr.* p. 62. et *Euftathium* ad *Homer.* Odyff. δ', v. 563 fqq.) fed generatim *omnes regiones*, *extra Palaeftinam fitas*, fignificare. Nam in Matthaei l. l. et Lucae XI, 31. per τὰ πέρατα τῆς γῆς Sabaeorum regionem, in Arabia felici fitam, intellegendam effe, multis docuit *Vorftius* de Hebraifmis N. T. cap. 23. p. 450 fq. ed. *Fifcheri*. Rom. X, 18. εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκȣμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν, coll. Pf. XIX, 5. Vide *Georgii* Vindic. N. T. ab Hebraifmis Lib. III, cap. 4. §. 3. p. 302. et *Wetftenii* N. T. T. I. p. 396. 2) *finis*. Hebr. VI, 16. καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας ὁ ὅρκος et iusiurandum omnes lites componit et dirimit. Saepius non legitur in N. T. Hinc πέρας apud Graecos, abfolute pofitum, adverbialiter fumitur pro *tandem*, *deuique*, v. c. apud *Aefchinem* in Timarchum p. 119. 29. πέρας πείθȣσιν ἀναςῆναι τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τȣ͂ βωμȣ͂ tandem perfuadent homini, ut ab ara furgat. — *Hefych.* πέρας· τὸ τέλος καὶ ἡ δύσις (ita enim refcribendum eft loco impreffi λύσις) καὶ τὸ τῆς γῆς πέρας.

ΠΕΡΓΑΜΟΣ, ȣ, ἡ, *Pergamus*, vel *Pergamum*. Vrbs Myfiae maioris in Afia minori infignis, (*Hefych.* ἡ ἀκρόπολις τȣ͂ Ἰλίȣ. Cf. etiam Scholiaften *Homeri* ad Iliad. δ', v. 508.) Attalorum regum fedes quondam nobilis, quam Silenus intermeat fluvius. *Iofeph.* B. I. I, 21. 11. Sic dicta videtur, quod in rupe fita effet: (*Strabo* XIII, p. 925. A.) loca enim editiora olim *Pergama* vocabantur. Primum enim fuit caftellum, poftea autem, pomoeriis prolatis, coepit effe urbs Troadis clariffima. Diu fub regibus Attalicae familiae floruit; poftea Romanorum imperio paruit. *Pergamenum*, vulgo dictum, in eadem vel Eumenes, vel Attalus primus inveniffe dicitur. Celebris etiam fuit Aefculapii fano. Coetum Chriftianorum ibi fuiffe, liquet ex Apocalypfi Ioh. I,

11.

II. II, 12. τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας ecclesiae, quae est Pergami. Conf. *Cellarii* Geogr. Plenior. III, c. 3. p. 35. *Eichhornii* Comm. in Apocal. Vol. I. p. 94. et *F. Stosch* Syntagma. Diss. VII. de totidem urbibus Asiae in Apocalypsi p. 56.

ΠΕΡΓΗ, ης, ἡ, *Perga* vel *Perge*, Metropolis Pamphyliae, regionis Asiae minoris, sitae inter Lyciam et Ciliciam, quae etiam *Mopsopia* dicta fuit, teste *Pomponio Mela*, celebris templo Dianae. *Strabo* Geogr. I, 24. Ter tantum in N. T. memoratur. Act. XIII, 13. ubi πέργη τῆς παμφυλίας vocatur. ibid. v. 14. et XIV, 25. Conf. *Cellarii* Geogr. Plen. III, c. 6. p. 190. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 535.

ΠΕΡΙ. Praepositio, regens

I. *Genitivum*, et denotat:

1) *adversus, contra*. Matth. XX, 24. ἠγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν indignati sunt contra hos duos fratres. Marc. VII, 6. καλῶς προεφήτευσεν ἠσαΐας περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν recte contra vos hypocritas vaticinatus est Iesaias, coll. Matth. XV, 7. ibid. X, 41. ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ ἰακώβου καὶ ἰωάννου. Ioh. VI, 41. ἐγόγγυζον οἱ ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ. Act. XXV, 16. τόπον δὲ ἀπολογίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος locum vero sui defendendi contra criminationem obtinuerit. Hanc significationem praepositio περὶ si obtinet, fere cum accusativo construitur, v. c. apud *Aeschin. Socr.* Dial. II, 6. ἐξαμαρτάνειν περὶ τοὺς ἀνθρώπους. *Xenoph.* Anab. I, 6. 8. ἄδικος περί τινα. ibid. III, 2. 12. Idem Hist. Gr. II, 3. 21. VI, 5. 38. *Herodian.* I, c. 13. §. 13. 2) *de*, ita, ut obiectum significet. Matth. II, 8. ἀκριβῶς ἐξετάσατε περὶ τοῦ παιδίου dilegenter exquirite puerum. Ioh. I, 7. ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτὸς ut homines de illo doctore divino edoceret. ibid. v. 22. τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ; quem te profiteris? Matth. XI, 10. περὶ οὗ γέγραπται de quo praedictum est. ibid. XVI, 11. ὅτι οὐ περὶ ἄρτου εἶπον ὑμῖν me non de pane, proprie sic dicto, vobiscum locutum esse. ibid. XVII, 13. Luc. XXII, 37. τὰ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει omnia de me in V. T. praedicta eventum suum habent. Alex. 1 Sam. XIX, 3. λαλήσω περὶ σοῦ πρὸς τὸν πατέρα μου. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 29. ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ περὶ τῶν ἄλλων idem valet etiam de caeteris. ibid. III, 17. *Eurip.* Phoen. v. 1100. εἴτι Πολυνείκους περὶ οἶσθα. 3) *erga*. Matth. IX, 36. ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν misericordia motus est erga illos. Ita עַל sumitur Genes. XIX, 16. 1 Sam. XX, 8. 1 Regg. III, 26. Ps. CIII, 13. Esr. VI, 22. Eandem significationem habet περὶ apud Graecos cum accusativo constructum, v. c. apud *Xenoph.* Cyrop. VI, 1. 24. πειρώμενος ὅμοιος περὶ ἐκεῖνον εἶναι, οἷός περ καὶ ἐκεῖνος περὶ σέ.

4) *in*,

4) *in*, vel *circa*. 1 Cor. VII, 37. ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος et suo iure vivit. 5) *pro*, *in commodum alicuius*, i. q. ὑπέρ. Luc. IV, 38. ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς rogarunt ipsum pro illa. Ioh. XVII, 9. περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ, οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ ego pro illis deprecor, non vero pro contumacibus Iudaeis. Ephes. VI, 18. δεήσει περὶ πάντων τῶν ἁγίων. Coloss. I, 3. et IV, 3. Matth. XXVI, 28. τὸ αἷμα τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν sanguis, qui pro multis effundetur ad remissionem peccatorum. Luc. XXII, 32. Ioh. XVI, 26. XVII, 20. Act. VIII, 15. προσεύξαντο περὶ αὐτῶν, ὅπως λάβωσι τὸ πνεῦμα ἅγιον. Hebr. V, 3. Ps. LXXI, 15. προσεύξονται περὶ αὐτοῦ. Ies. VIII, 19. Ier. VII, 16. Genes. XXV, 21. ἐδεῖτο δὲ Ισαὰκ κυρίου περὶ Ῥεβέκκας. Nehem. IV, 14. παρατάξασθε περὶ τῶν ἀδελφῶν. Esther. IV, 8. Sirac. XVI, 9. *Antonin. Lib.* c. 7. μαχομένη περὶ τοῦ παιδὸς pugnans pro filio. *Aelian.* V. H. IX, 20. σπουδὴ περὶ βίου studium vitae servandae. *Porphyrius* de Styge p. 284. ἵνα οἱ λοιποὶ εὔξωνται περὶ αὐτῶν. 6) *pro*. Rom. XIV, 12. περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει pro se rationem Deo reddet. 7) *prae*, *ante*. 3 Ioh. v. 2. περὶ πάντων, i. q. πρὸ πάντων, (Iacob. V, 12. 1 Petr. IV, 8.) ante omnia. Eodem sensu περὶ πάντων legitur 1 Tim. II, 1. *Suid.* περὶ πάντων· πρὸ πάντων. Idem: περὶ· περισσῶς. Conf. *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 634. ed. *Zeunii.* 8) *propter*, ita, ut connotet nunc *commodum alicuius*, nunc *finem* et *causam impulsivam*, nunc *expiationem*. Matth. IV, 6. ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ angelis suis propter te mandata dabit. Marc. I, 44. προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου, ἃ προσέταξε Μωσῆς offer propter purgationem tuam ex lege a Mose praeceptum munus. Luc. II, 27. V, 14. Hebr. X, 18. προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας oblatio, seu sacrificium ad expianda peccata. Luc. XIX, 37. αἰνεῖν τὸν Θεὸν περὶ πασῶν ὧν εἶδον δυνάμεων alta voce laudare Deum propter omnia, quae viderant miracula. Περὶ h. l. obiectum et causam impulsivam simul indicat. Ioh. X, 33. περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας propter miraculum beneficum te lapidibus obruere non decrevimus, sed ob blasphemiam; ubi particula ὅτι αἰτιολογικὴ sequitur, per particulam καὶ praecedentibus connexa. Luc. III, 19. 1 Thess. IV, 6. ἔκδικος ἐστὶ ὁ Θεὸς περὶ πάντων τούτων Deus est vindex harum rerum omnium. Huc etiam pertinet formula περὶ ἁμαρτίας, scil. θυσία, piaculum. Rom. VIII, 3. Hebr. X, 6. 8. In hac significatione respondet περὶ apud Alexandrinos hebraico עַל־דְּבַר, Genes. XII, 17. Exod. VIII, 12. Ier. VII, 21. ל praefixo, 1 Regg. XX, 7. et עַל Genes. XX, 3. Ierem. XV, 4. 15. *Eurip.* Phoeniss. v. 434 ἐρωμένης ἐς ἀλλήλων ἔνεκα ἥλθομεν περὶ quoniam propter cubile inter nos depugnaveramus. Ibid. v. 537.

527. περὶ ἀρχῆς ob imperium, ſeu regnandi gratia; haec verba ita reddente *Cicerone*, ut *Torrentius* vult ad Sueton. Caeſ. c. 30. *Lyſias* Areopag. p. 264. περὶ τῶν ἀλλοτρίων ἁμαρτημάτων κινδυνεύειν. Idem adv. Alcibiad. p. 519. περὶ πάντων τῶν πεπραγμένων μεθ᾽ ὑμῶν αὐτὸν τιμωρήσασθαι. 9) *quoad*, *quatenus*, *quod attinet ad*, *quantum ad*. Matth. XXIV, 36. περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης quod vero ad diem illum attinet. Marc. V, 16. καὶ περὶ τῶν χοίρων etiam ea, quae porcis acciderant. Act. XXI, 25. περὶ δὲ τῶν πεπιστευκότων ἐθνῶν quod vero ad gentiles attinet, qui ad religionem chriſtianam adducti ſunt. 1 Cor. VII, 1. et 25. VIII, 1. Matth. XXII, 31. Act. XXVI, 2. et XXVIII, 22. Ita עַל ſumitur Ruth. IV, 7. Etiam praepoſitio *de* apud Latinos eundem habet ſignificatum, v. c. apud *Ciceronem* Lib. II. Epp. ad Famil. 17. „de rationibus referendis non erat incommodum, te nullam referre.“ ibid. Lib. III, Ep. 12.

II. regit *Accuſativum*, et notat:

1) *circa*, *circum*; de loco. Matth. III, 4. περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ circa femur ſuum, ſeu lumbos ſuos. Marc. VIII, 34. ὄχλος περὶ αὐτὸν turba, qua circumdatus erat. Luc. XIII, 8. σκάψω περὶ αὐτὴν fodiam circa illam, ſeu ablaqueabo illam. Apoc. XV, 6. περὶ τὰ στήθη circa pectora. Marc. III, 8. οἱ περὶ Τύρον καὶ Σιδῶνα agrum Tyri et Sidonis incolentes. Act. XXVIII, 7. ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον in illis autem locis. In hac ſignificatione περὶ reſpondet in verſione Alex. hebraico עַל־שְׂפַת *ad ripam*, Exod. II, 3. περὶ τὸν ποταμὸν, et סָבִיב apud *Theodotionem* Iob. XLI, 6. *Aelian.* V. H. XII. cap. 44. αἱ ἐν Σικελίᾳ λιθοτομίαι περὶ τὰς Ἐπιπολὰς ἦσαν. 2) *circa*, *de re*, connotans ſubiectum, vel obiectum, et eſt idem ac *quod attinet*. 1 Tim. I, 19. περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν a fide defecerunt, proprie: circa fidem naufragium fecerunt. 1 Tim. VI, 4. νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας. Vide ſupra νοσέω. ibid. v. 21. περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν. 2 Tim. II, 8. ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. ibid. v. 18. *Aelian.* V. H. III, 42. εἶχον περὶ τὰς ἱερὰς καὶ ἐσπουδάκεσαν περὶ Ἐργάνην. *Xenoph.* de Re Equeſtri VI, 3. ὁ περὶ τὸν ἵππον *equiſo*. Idem de Vectig. IV, 28. οἱ περὶ τὰ μέταλλα qui operam dant metallis effodiendis. Alia loca collegit *Hoogevenus* ad *Vigerum* de Idiotiſmis Ling. Gr. p. 636. ed. *Zeunii*. 3) *circa*, *circiter*; de tempore. Matth. XX, 3. περὶ τὴν τρίτην ὥραν circa horam tertiam. ibid. v. 5. 6. et 9. XXVII, 46. περὶ δὲ τὴν ἐννάτην ὥραν. Marc. VI, 48. περὶ τετάρτην φυλακὴν circa quartam vigiliam. Act. XXII, 6. περὶ μεσημβρίαν circa meridiem. Alexandrini τὸ כְּ, quod eodem ſenſu de tempore uſurpatum, reddiderunt περὶ, Exod. XI, 4. ſed Geneſ. XVIII, 10. coll. Rom. IX, 9. κατὰ tranſtulerunt. *Aeſchin.* Socrat. Dial. III, 14. περὶ τὴν τελευτὴν mortis tempore. *Aelian.* V. H. V, 18.

περὶ

περὶ τῶν τριάκοντα καλουμένων tempore triginta tyrannorum constitutorum. ibid. XII, 30. Conf. etiam *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 636. et *Noldii* Concordantt. Particc. Hebr. p. 550. 4) in, vel per. Tit. II, 7. περὶ πάντα σεαυτὸν παρεχόμενος in omnibus, vel per omnia te exhibe. 5) οἱ περί τινα qui sunt alicuius comites, socii, discipuli et familiares, qui stant a parte alicuius. Marc. IV, 10. οἱ περὶ αὐτὸν discipuli eius, Luc. XXII, 49. οἱ περὶ αὐτὸν apostoli, seu discipuli Christi, coll. v. 39. Act. XIII, 13. οἱ περὶ τὸν Παῦλον Paulus cum suis comitibus. ibid. XXI, 8. *Herodian.* I. c. 9. §. 13. οἱ περὶ τὸν Κόμμοδον, ὅσοι τε εὔνοιαν προσεποιοῦντο qui circa Commodum erant (h. e. eius socii, comites, familiares,) et quicunque studium erga eum prae se ferebant. Ezech. XXXVIII, 6. Γομὲρ καὶ πάντες οἱ περὶ αὐτὸν Gomer et omnes, qui cum illo militant. ibid. v. 9. XXXIX, 4. coll. v. 22. 2 Macc. I, 33. οἱ περὶ τὸν Νεεμίαν. ib. v. 36. ubi *Lutherus* bene vertit: *des Nehemiä Gesellen.* Eodem modo praepositio ἀμφὶ usurpatur apud *Dionys. Halic.* I, 97. οἱ ἀμφὶ τὸν Αἰνείαν Aeneas cum sociis. Conf. *Ernestium* ad *Xenoph.* Mem. I, 1. 18. *Fischeri* Animadverss. ad *Welleri* Grammat. Gr. p. 381. et Indicem ad *Axiochum* sub περί. 6) οἱ περί τινα, ut οἱ ἀμφί τινα (conf. *Graevii* Lectt. Hesiod. c. 9.) saepe de *personis singulis* apud Graecos dicuntur. *Aeschin.* *Socr.* Dial. III, 12. οἱ περὶ Θηραμένην Theramenes, et §. 60. οἱ περὶ Ἡρακλέα τε καὶ Διόνυσον et Hercules et Bacchus. *Xenoph.* Anab. II. cap. 4. §. 1. οἱ περὶ τὸν Ἀριαῖον Ariaeus. *Homer.* Iliad. γ, 146. οἱ ἀμφὶ Πρίαμον Priamus. *Longinus* de Sublim. XIII, 3. οἱ περὶ Ἀμμώνιον Ammonius. *Theodoretus* in Commentario ad Malach. I, 7. οἱ περὶ τὸν Ἀκύλαν καὶ Σύμμαχον Aquila et Symmachus. Hinc lucem foeneratur locus Ioh. XI, 19. ἐληλύθεισαν πρὸς τὰς περὶ Μάρθαν καὶ Μαρίαν venerant ad Mariam et Martham; ut iam *Syrus* h. l. recte interpretatus est. Conf. *Krebsii* Obss. Flav. p. 151. *Mori* Animadverss. ad *Longinum* p. 89. et *Drakenborch.* ad *Livium* XXI, 49. §. 7. 7) τὰ περί τινα res alicuius, status et conditio rerum alicuius. Phil. II, 23. 8) interdum *deficit*, v. c. Act. XX, 24. ἀλλ' (περὶ) οὐδενὸς λόγον ποιοῦμαι. Conf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 325. Rom. I, 9. μνείαν ὑμῶν ποιοῦμαι, ubi ὑμῶν positum est pro περὶ ὑμῶν, ut plene legitur apud *Isocrat.* Panath. p. 399. Conf. etiam *Diog. Laërt.* VIII, c. 2. Sic etiam apud Graecos περὶ cum genitivo praetermittitur, v. c. apud *Xenoph.* de Vectig. IV, 14. et de Mag. Equit. IV, 7. Cf. etiam *Vigerum* p. 635. ed. *Zeunii*, [illegible]

ΠΕΡΙΑΓΩ, fut. άξω, 1) usurpatur transitive ac activo circumduco, circumago, [illegible], extraho, quod in compositis sensu circuitus, circum, in orbem [illegible], in [illegible]

βλέ-

βλέπειν *circumspicere*, περιελαύνειν *circumagere* etc. et ἄγω *duco*. Sic legitur in N. T. 1 Cor. IX, 5. μὴ ὐκ ἔχομεν ἐξεσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν; nonne et ego mecum circumducere possem uxorem christianam? *Demosthenes* p. 958. 15. ed. *Reiske*: τρεῖς παῖδας ἀκολέθες περιάγεις. In versione Alex. respondet hebraico הֶעֱבִיר *transtulit*, *transmisit*, *traduxit*, Ezech. XXXVII, 2. XLVI, 21. הוֹלִיךְ *abduxit*, *deduxit*, Amos II, 10. 2 Macc. IV, 38. VI, 10. *Hesych.* περιάγει· περιφέρει ἢ κάμπτει. 2) intransitive, omissa voce ἑαυτὸν, *circumeo*, *obambulo*, *peragro*. Matth. IV, 23. καὶ περιῆγεν ὅλην τὴν γαλιλαίαν ὁ ἰησῦς et peragravit Iesus totam Galilaeam. ibid. IX, 35. περιῆγεν τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας obiit omnes urbes ac vicos. ibid. XXIII, 10. περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν peragratis mare ac terram. Conf. sub ξηρός. Marc. VI, 6. Act. XIII, 11. περιάγων ἐζήτει χειραγωγὸς circumiens, aut potius oberrans, quaerebat manuductores. Saepius non legitur in N. T.

ΠΕΡΙΑΙΡΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, aor. 2. περιεῖλον, 1) proprie: *undique*, vel *undiquaque tollo et aufero*, *aufero*, *plane tollo*, *removeo*, *privo*, ex περὶ et αἱρέω *capio*. De bonis aeque ac de malis usurpatur. Legitur in N. T. Act. XXVII, 20. περιῃρεῖτο πᾶσα ἐλπὶς tandem omnis spes salutis penitus sublata est. ibid. v. 40. ἀγκύρας περιελόντες cum ancoras undique sustulissent. 2 Cor. III, 16. περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα removebitur velamen. Sed pro περιαιρεῖται, quod est 3 sing. praes. indicat. passiv. legunt alii περιαιρεῖται, ablato iota, estque 3 sing. fut. 2 med. eiusdem verbi. Alexandrini usi sunt hac voce pro הֵסִיר *removit*, *avertit*, Devt. VII, 15. Ios. XXIV, 14. 23. 1 Sam. I, 14. Prov. IV, 24. et pro הֶעֱבִיר *transtulit*, *traduxit*, Ion. III, 6. Ps. CXIX, 39. 1 Chron. XXI, 8. *Aelian.* V. H. I, 20. 21. XIV, 13. 2) si de peccatis et delictis usurpatur, ut ἀφαιρεῖν, significat: *expiare*, *liberare a poena et culpa peccatorum*, *remittere*, *condonare*. Hebr. X, 11. θυσίας, αἵτινες ὐδέποτε δύνανται περιελεῖν ἁμαρτίας sacrificia, quae nullo modo peccata expiare poterant, coll. v. 4. ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας. Alex. Sophon. III, 16. περιεῖλε κύριος τὰ ἀδικήματά σε. Saepius non legitur in N. T.

ΠΕΡΙΑΣΤΡΑ΄ΠΤΩ, fut. άψω, *fulguris instar circumfulgeo*, *circumfulguro*, *splendore circumdo*, *illumino*, ex περὶ *circum* et ἀςράπτω *fulguro*. Bis tantum in N. T. legitur Act. IX, 3. ἐξαίφνης περιήςραψεν αὐτὸν φῶς ἀπὸ τῦ ὐρανῦ repente eum circumfulsit lux coelestis. ibid. XXII, 6. ἐξαίφνης ἐκ τῦ ὐρανῦ περιαςράψαι φῶς ἱκανὸν περὶ ἐμὲ ut subito de coelo instar fulguris circumfulgeret me lux ingens. In versionibus graecis V. T. non reperitur.

ΠΕΡΙΒΆΛΛΩ, fut. αλῶ, 1) proprie circumiicio, circumdo, cingo, ambio, munio, ex περὶ circum et βάλλω iacio. Luc. XIX, 43. περιβαλοῦσι οἱ ἐχθροί σου χάρακά σοι circumiicient, vel circumdabunt hostes tui vallum tibi. Apoc. X, 1. περιβεβλημένον νεφέλην. ibid. XII, 1. περιβεβλημένη τὸν ἥλιον. Alex. Ps. CXLVI, 8. Sapient. XIX, 16. Apud Xenoph. in Cyrop. III, 3. 14. formula περιβάλλεσθαι τάφρον de eo usurpatur, qui fossa cingit castra sua. Idem de Rep. Laced. c. XI, 19. Aelian. V. H. VI, 12. τεῖχος αὐτῇ περιεβέβλητο ὑψηλότατον. Dionys. Halic. Ant. I, 45. II, 2. III, 42. Alex. Ezech. IV, 2. καὶ περιβαλεῖς ἐπ' αὐτὴν χάρακα, et Prov. XXVIII, 4. περιβάλλουσιν ἑαυτοῖς τεῖχος. Hinc περίβολοι, teste Hesychio, sunt τείχη πόλεων, ἢ περίδρομοι. 2) induo alteri vestes, vestio, amicio. Medium περιβάλλομαι mihi ipsi induo vestes, quia vestes corpori circumiiciuntur. Passivum Περιβάλλομαι vestior, amicior. Matth. VI, 29. ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ne Salomonem quidem cum splendore suo ita amictum fuisse. ibid. v. 31. τί περιβαλώμεθα; quid induamus, aut quomodo comparabimus nobis vestimenta? seu, unde comparabimus nobis ad vitam sustentandam necessaria? Habet enim περιβάλλεσθαι interdum apud Graecos notionem *sibi aliquid comparandi et in suam potestatem redigendi*, v. c. apud Xenoph. Hist. Gr. IV, 8. 17. Cyrop. I, 4. 17. III, 3. 12. Anab. VI, 3. 1. unde περιβολὴ *conatus et studium alicuius rei acquirendae* apud eundem Cyrop. VII, 1. 28. Vide Wesseling. ad Diodor. Sic. XIV, 99. Marc. XIV, 51. περιβεβλημένος σινδόνα amictus sindone. ibid. XVI, 5. Luc. XII, 27. XXIII, 11. περιβαλὼν αὐτὸν ἐσθῆτα λαμπρὰν alba veste eum indui iussit. Ioh. XIX, 2. ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτὸν veste purpurea circumdederunt eum. Adsciscit scilicet περιβάλλειν in N. T. accusativum geminum personae et rei, sed graeci Scriptores loco accusativi rei dativum ponere solent. Herodian. VII, 5. 7. χλαμύδι πορφυρᾷ περιβάλλειν. Act. XII, 8. περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου circumda tibi vestimentum tuum. Apoc. III, 5. περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς. ibid. v. 18. IV, 4. VII, 9. περιβεβλημένους στολὰς λευκὰς vestimentis albis indutos. Aelian. V. H. XII, 1. ὅτε περίβλημα περιβαλέσθαι ποικίλον ἧκεν. Cum accusativo rei περιβάλλεσθαι etiam construitur apud Diog. Laert. III, 86. VI, 90. Apoc. VII, 13. XI, 3. XVII, 4. περιβεβλημένη πορφυροῦν καὶ κόκκινον pro quo in aliis codicibus legitur πορφύρᾳ καὶ κοκκίνῳ. ibid. XIX, 8. 13. In versione Alex. περιβάλλεσθαι construitur nunc cum accusativo rei, 2 Regg. XIX, 1. 2. 1 Paral. XXI, 16. nunc cum dativo rei, 1 Regg. I, 1. XI, 29. Ezech. [illegible], 10. nunc cum dativo rei, intercedente praepositione ἐν, [illegible] XLIV, 11. et 19. Conf. interpretes ad Thom. M. p. 705. ed. [illegible]ard. 3) vestimenta suppedito, [illegible]

Matth

Matth. XXV, 36. γυμνὸς ἤμην καὶ περιεβάλετέ με mihi, idoneis vestimentis destituto, vestes suppeditastis. ib. v. 38 et 43. Ies. LVIII, 7. ἐὰν ἴδῃς γυμνὸν, περίβαλε. Ezech. XVIII, 7. 16. 2 Paral. XXVIII, 15. 4) abundo, locuples, instructus sum aliqua re. Apoc. XVIII, 16. πόλις ἡ περιβεβλημένη βύσσινον κ. τ. λ. Saepius non legitur in N. T.

ΠΕΡΙΒΛΕΠΩ, fut. ψω, et ΠΕΡΙΒΛΕΠΟΜΑΙ, 1) circumspicio, circumcirca respicio, ex περὶ et βλέπω video. Marc. III, 34. περιβλεψάμενος κύκλῳ τοὺς περὶ αὐτὸν καθημένους et cum circumspexisset undique circa se sedentes. Sed h. l. partim ob praepositionem περὶ, partim ob sequens κύκλῳ, περιβλέπειν pro simplici βλέπειν positum videtur. Marc. V, 32. καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο ποιήσασαν et circumspiciebat, ut videret eam, quae hoc fecerat. ibid. IX, 8. περιβλεψάμενοι attente circumspicientes. ibid. X, 23. Sed Luc. VI, 10. περιβλέπειν metaphorice significat circumspiciendo advertere, vel attendere, num quis responsurus sit. In versione Alex. respondet τῷ פנה respexit, Exod. II, 12. Ios. VIII, 20. Aeschin. Socr. Dial. II, 11. περιβλέψας δὲ πρὸς τοὺς παρόντας. Hesych. περιβλέπεται· περισκοπεῖ. 2) i. q. simplex βλέπω, vel ἐμβλέπω, seu ἐπιβλέπω, intueor, aspicio. Marc. III, 5. καὶ περιβλεψάμενος αὐτοὺς μετ' ὀργῆς et tristius, seu immitius eos contuens. ibid. v. 34. Hinc περίβλεπτος Graecis est: in quem omnium oculi sunt conversi. Conf. Valckenarium ad Eurip. Phoen. v. 554. In versione Alex. respondet etiam τῷ שׁוּר contemplatus est. Iob. VII, 8. οὐ περιβλέψεταί με ὀφθαλμὸς ὁρῶντός με. 3) circumeo, circumcursito, obeo. Marc. XI, 11. καὶ περιβλεψάμενος πάντα et cum varia Hierosolymae loca obiisset. Discursitandi, huc et illuc vagandi notionem vix viderem etiam huic verbo in loco Sirac. IX, 7. μὴ περιβλέπου ἐν ῥύμαις πόλεως καὶ ἐν τοῖς ἐρήμοις αὐτῆς μὴ πλανῶ ne discursita per plateas urbis et in locis eius desertis ne oberra; ubi partim verbum πλανᾶσθαι, partim orationis series (nam sermo est de prostitutis, quorum consuetudo vitanda.) hanc explicationem suadet et confirmat. Caeterum constat, verba videndi et aspiciendi in omnibus linguis orientalibus ita quoque usurpari, ut ire, iter facere in aliquem locum significent. Ita שׁוּר proprie significat: aspicere, videre; deinde vero ire, incedere, venire. (arab. سار profectus est) Ies. LVII, 9. Cantic. IV, 8. Sic נבט usurpatur Genes. XIX, 26. coll. Luc. XVII, 31. 32. et βλέπειν Luc. IX, 62. Ipsum adeo verbum περιβλέπειν hanc notionem habet Genes. XIX, 17. μὴ περιβλέψῃς εἰς τὰ ὀπίσω, et 1 Regg. XX, 40. ὡς περιεβλέψατο ὁ δοῦλός σε ὧδε καὶ ὧδε, ubi in hebraico est עֹשֶׂה הֵנָּה וָהֵנָּה. Saepius non legitur in N. T.

ΠΕΡΙΒΟΛΑΙΟΝ, -ου, τὸ, 1) proprie et generatim: *omne quod circumiicitur, circumdatur et quo aliquid cingitur et munitur*, a voce περιβολή, idem notante, nomine verbali a περιβέβολα, perfecto med. verbi περιβάλλω *circumiicio*, augmento abiecto et terminatione verbi in terminationem nominis mutata. Sic legitur in versione Alexandrina Ps. CIII, 6. ἄβυσσος ὡς ἱμάτιον τὸ περιβόλαιον αὐτοῦ. Iob. XXVI, 6. καὶ οὐκ ἔστι περιβόλαιον τῇ ἀπωλείᾳ, hebr. וְאֵין כְּסוּת לָאֲבַדּוֹן. Aeque late vox περιβολὴ patet apud Graecos, v. c. apud *Thucyd.* VIII, c. 104. χωρίου ὀξεῖαν καὶ γωνιώδη τὴν περιβολὴν ἔχοντος. Speciatim vero in N. T. περιβόλαιον dicitur 2) *omne, quod circumdatur capiti, fascia, mitra, velum, velamen*, a περιβάλλεσθαι, quod est in versione Alexandrina verbum proprium de *velis et velamentis capitis*. Genes. XXIV, 65. XXXVIII, 14. 1 Cor. XI, 15. ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται αὐτῇ coma velaminis loco data est mulieri, seu indicat, caput eius velamine indigere. 3) *vestis, vestimentum, amictus, amiculum.* Hebr. I, 12. καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις αὐτοὺς et sicut amictum convolves eos. In versione Alexandrina respondet hebraico בֶּגֶד *vestis*, Iudd. VIII, 26. כְּסוּת *tegmen*, Exod. XXII, 27. Ies. L, 3. לְבוּשׁ *vestis*, Ps. CI, 28. מְכַסֶּה *tegmen*, Ezech. XXVII, 7. מַלְבּוּשׁ idem, Ezech. XVI, 13. et תַּלְבֹּשֶׁת. Ies. LIX, 17. *Alberti* Gloss. N. T. p. 131. περιβολαίου· ἱματίου. *Suid.* περιβόλαιον· περιβολὴ, ἔνδυμα. Ἄβυσσον δὲ καλεῖ τὴν ὑγρὰν οὐσίαν ἡ θεία γραφή· ἐπεὶ οὖν ἡ γῆ πανταχόθεν ὕδασι περιέχεται, μεγάλοις καὶ μικροῖς πελάγεσι, εἰκότως περιβόλαιον αὐτῆς εἴρηκεν ὁ Δαβίδ. Ps. CIII, 7. Saepius non legitur in N. T.

ΠΕΡΙΔΕΩ, fut. ήσω, *circumligo, obvincio, obligo*, ex περὶ *circum* et δέω *ligo*. Semel tantum legitur in N. T. Ioh. XI, 44. δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο pedes manusque vinctus fasciis sepulcralibus et facies eius sudario erat obvoluta. Pro אָסַר *ligavit, alligavit, vincivit, constrinxit* legitur apud Alex. Iob. XII, 18. ubi usus est *Symmachus* voce περιζωννύειν. *Suidas* interpretatur περιδεσμεῖν, περιάπτειν et laudat locum *Xenoph.* Anab. IV, 5, 24.

ΠΕΡΙΔΡΕΜΩ, vide in ΠΕΡΙΤΡΕΧΩ.

ΠΕΡΙΕΡΓΑΖΟΜΑΙ, fut. άσομαι, 1) proprie: *cum cura laboro, summa et paene immodica cura et dilegentia aliquid facio, immodicam et ad res exiguas se extendentem adhibeo curam*, a περὶ, quod saepe in compositis vim habet augendi et intendendi in utramque partem. (Vide *Zeunium* ad *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 637.) et ἐργάζομαι *operor*. Sic legitur apud *Aelian. V. H.* IV, 11. περιειργάσθαι τῷ οἰκιδίῳ immodicam adhibuisse curam domunculae suae. ibid. II, 44. καὶ πλέον οὐδὲν περιείργασται τῷ Θέωνι et nihil amplius (cum cura) elabo-

elaboratum est a Theone: ubi videndus *Perizonius*. Hinc vero, quia omne nimium vertit plerumque in vitium, etiam περιεργάζομαι 2) notat: *supervacuum aliquid facere, curare non sua, sed aliena, curiosum esse et curiose agere.* Sic semel legitur in N. T. 2 Thess. III, 11. ἀλλὰ περιεργαζομένους immo male sedulos, non id agentes, quod agere officii est, i. q. πάρεργα ποιοῦντας. *Symmach.* Cohel. VII, 30. et 2 Sam. XI, 4. Sirac. III, 22. ἐν τοῖς περισσοῖς τῶν ἔργων σου μὴ περιεργάζου. Conf. *Reiskii* Indicem Graecitatis Demosthenese p. 592. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 314. et *Wolfii* Curas Philol. in N. T. T. III. p. 401. *Hesych.* περιειργάσαντο· πράξει περισσά. Hinc substantivum περιεργία, vel περιεργεία, de qua videndus est *Biellus* in Thesauro Philol. s. h. v.

ΠΕΡΙ'ΕΡΓΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie: *cum cura aliquid elaborans, nimis occupatus, nimiam et immodicam curam et diligentiam adhibens.* Vide vocem praecedentem. 2) *ineptus, inepte et ambitiose industrius, qui facit, quae poterat omittere, et negotia inutilia et supervacua tractat,* quem Latini *hominem male sedulum et curiosum* vocant. Sic in N. T. legitur 1 Tim. V, 13. ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περίεργοι, ubi sermo est de viduis junioribus otiosis et luxuriantibus, quae curiosae sunt in rebus, ad se non pertinentibus. *Xenoph.* Mem. I, 3. 1. περιέργους καὶ ματαίους ἐνόμιζεν εἶναι. Hinc neutrum τὸ περίεργον est i. q. πάρεργον *supervacuum, vanum, inutile.* *'Isaeus* Orat. I. περίεργον εἶναι τοὺς ἄλλους λέγειν λόγους. *Demosthen.* Philipp. IV, p. 145. 17. ed. *Reiske*, περίεργον καὶ μάταιον ἀνάλωμα. *Hesych.* περίεργον· περιττὸν ἢ στρεβλόν. 3) ut latinum *curiosus*, (*Horat.* Epod. XVII, v. 77.) speciatim: *magicus, qui magicarum artium studio tenetur,* et τὰ περίεργα, ut omnino *negotia inutilia*, ita maxime *artes magicas* notat, τὰ γοητικά, ut in *Alberti* Glossar. N. T. p. 80. explicatur. Sic legitur in N. T. Act. XIX, 19. ἱκανοὶ δὲ τῶν τὰ περίεργα πραξάντων multi autem eorum, qui magicas artes exercuerant. *Vulgatus* reddidit: *qui fuerant curiosa sectati.* Ephesus vero magicis artibus erat percelebris, unde Ἐφέσια γράμματα apud *Hesychium.* Vide *Ursini* Analecta Sacr. II, 2. 5. p. 48 seq. Etiam apud graecos Scriptores περίεργος *superstitiosum* et *magicas artes exercentem* significat, v. c. apud *Aristaenetum* Lib. II, Ep. 18. et apud *Irenaeum* Lib. I. adv. Haereses c. 20. artes magicae *perierga* dicuntur. Conf. *Deylingii* Obss. Sacr. Lib. III, p. 277 seq. *C. A. Siberi* Dissertat. de Περιεργίᾳ Ephesiorum Viteb. 1685. recusam in Tom. II. Thesauri Disputatt. in N. T. p. 326. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 582. *Wakefield* Silvam Criticam P. II, p. 143 seq. et alios Scriptores, quos laudat *Wolfius* in Curis Philol. in N. T. Vol. I, p. 1291.

ΠΕΡΙΕΡΧΟΜΑΙ, fut. ἐλεύσομαι, 1) proprie: circumeo, obambulo, oberro, circumforaneus sum, pervagor, varias regiones, ex περὶ et ἔρχομαι venio. Act. XIX, 13. ἀπὸ τῶν περιερχομένων Ἰουδαίων ἐξορκιστῶν e circumforaneis Iudaeorum exorcistis. 1 Tim. V, 13. περιερχόμεναι τὰς οἰκίας discursitantes per domos vagantur. Hebr. XI, 37. περιῆλθον incertis sedibus errarunt. *Dionys. Halic.* Ant. VI, 86. ὡς ἐξεβλήθητε τῆς πατρίδος, ὡς ἀλῆται καὶ πτωχοὶ περιέρχεσθε. Apud Alexandrinos respondet hebraico סָבַב *circuivit, circumdedit, cinxit, ambivit*, Ios. VI, 15. XVIII, 14. עָבַר *transivit*, Ios. VI, 7. et שׁוּט *discurrere, circuire, obambulare*. Iob. I, 7. 2) *circumlego*, qua ipsa voce usus est *Vulgatus* interpres Act. XXVIII, 13. ὅθεν περιελθόντες κατηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον inde circumlegentes venimus Rhegium. 3) ut latinum *circumvenio* est etiam *decipio, fallo, insidior*, i. q. ἐνεδρεύω, ἐξαπατάω, σοφίζομαι, ut *Suidas* interpretatus est, qui etiam locum in *Aristophanis* Equit. v. 1139. p. 353. adducit, ubi haec notio locum habet. Verba sunt: σκέψασθε δέ μ', εἰ σοφῶς αὐτοὺς περιέρχομαι τοὺς οἰομένους φρονεῖν, καί μ' ἐξαπατύλλειν. ubi *Scholiastes*: ἐνεδρεύω, ἐξαπατῶ, σοφίζομαι, καὶ ὑπέρχομαι. An haec notio loco Act. XIX, 13 conveniat, videant me peritiores. Saepius non legitur in N. T.

ΠΕΡΙΕΧΩ, fut. ἕξω, vel σχήσω, 1) proprie: *cingo, circumdo, ambio*, ex περὶ et ἔχω *habeo*. *Thucyd.* III, c. 22. τὴν τάφρον διέβησαν ἣ περιεῖχεν αὐτούς. *Demosthenes* p. 1274. 15. ed. *Reiske*, περιέχοντος ὄρους κύκλῳ. Sic etiam saepe legitur in versione Alexandrina, v. c. Ezech. XVI, 56. Ierem. XLVI, 5. καὶ οὐκ ἀνέστρεψαν περιεχόμενοι κύκλῳ. Ps. XXII, 12. ταῦροι πίονες περιέσχον με. Adde Sirac. LI, 10. 2) metaphorice: *occupo, teneo*. Luc. V, 9. θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ stupor enim occupaverat eum, seu obstupefactus erat cum omnibus comitibus suis. Alex. Ps. XXXI, 9. ἀπὸ θλίψεως τῆς περιεχούσης με. ibid. XXXIX, 16. 2 Macc. XIV, 16. περιέσχεν αὐτοὺς χαλεπὴ περίστασις. 3) i. q. ἔχω *comprehendo, contineo*. Act. XXIII, 25. γράψας ἐπιστολὴν περιέχουσαν τὸν τύπον τοῦτον scripsit epistolam, quae hanc formam continebat, seu haec continentem, ut *Vulgatus* recte transtulit, seu: in hanc sententiam. 1 Macc. XV, 2. καὶ ἦσαν (scil. αἱ ἐπιστολαὶ) περιέχουσαι τὸν τρόπον τοῦτον. 2 Macc. XI, 16. 22. ἡ δὲ τοῦ βασιλέως ἐπιστολὴ περιεῖχεν οὕτως. ib. IX, 18. 4) interdum passive sumitur, ut sit: *contineri, comprehendi*. 1 Petr. II, 6. διότι περιέχει ἐν τῇ γραφῇ ideo continetur, seu exstat in litteris sacris. *Syrus* etiam passive exposuit: ܐܡܝܪ ܒܟܬܒܐ *dicitur* in scriptura. Non insuetum vero est, verba activa assumere quandoque apud Graecos significationem passivam,

vel neutralem. Locus, huic simillimus, est apud Iosephum A. I. XI, 4. 7. ubi Darius dicitur litteras ad praefectos suos misisse, his additis: βούλομαι γνῶναι πάντα καθὼς ἐν αὐτῇ περιέχει. Conf. Krebsii Obss. Flav. p. 398. Non itaque opus est, post περιέχει cum nonnullis interpretibus supplere verba ὁ Θεὸς, vel ὁ γραφεὺς τὴν ῥῆσιν ταύτην, vel γνώμην, aut, quae est nonnullorum codicum lectio, pro ἐν τῇ γραφῇ reponere ἡ γραφή. Cfr. Wolfii Curas Philol. in N. T. Vol. IV, p. 110.

ΠΕΡΙΖΩΝΝΥΩ, vel ΠΕΡΙΖΩΝΝΥΜΙ, fut. ζώσω, 1) proprie: praecingo, succingo, accingo, circumcingo, et speciatim in N. T. adhibetur de vestibus, apud Orientales ad imos usque pedes demissis, quas succingere et circa lumbos subligaculo arcte ac firmiter constringere moris erat, ne currentibus, laborantibus, aut etiam pugnantibus impedimento essent. Medium Περιζώννυμαι me ipse accingo, succingo, ex περὶ et ζωννύω, vel ζώννυμι cingo. Luc. XII, 37. ὅτι περιζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτοὺς quod praecinget se illosque discumbere iubebit. ibid. XVII, 8. περιζωσάμενος διακόνει μοι, ἕως ἂν φάγω καὶ πίω praecinctus ministra mihi cibum et potum. In utroque loco de servis, aut servorum more agentibus, sermo est, qui cingulo vestem laxiorem constringebant, ne diffueret et laborantes impediret. Act. XII, 8. περίζωσαι praecinge te. Apoc. I, 13. περιεζωσμένον πρὸς τοῖς μασοῖς ζώνην χρυσῆν. ib. XV, 6. περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς cincti circa pectora zonis aureis. In versione Alexandrina respondet hebraico חָגַר accinxit, praecinxit, constrinxit, Exod. XII, 11. 2 Regg. III, 21. et אָסַר idem. 2 Regg. I, 8. Ier. I, 17. καὶ σὺ περίζωσαι τὴν ὀσφύν σου, καὶ ἀνάστηθι. Hinc περίζωμα cingulum. Ierem. XIII, 1. 2. 4. 6. 7. etc. Confer Wetstenii N. T. T. I, p. 738. 2) περιζώννυμαι armo me, paro me ad pugnam, nam περίζωμα et ζωστὴρ erat pars armaturae veteris, propter vestes laxiores et demissiores militum apud veteres necessaria. 1 Macc. III, 58. Sic ζώννυσθαι est i. q. ὁπλίζεσθαι accingere se certamini, teste scholiaste Homeri ad Iliad. κ', v. 15. Adde Homer. Od. σ', v. 89. ubi ζώννυσθαι est: arma capere, et Theocrit. Idyll. XVI, 80 seq. Vide Pollucis Onom. L. II, c. 4. §. 166. p. 234. edit. Hemsterhusii, Wetstenii N. T. T. II. p. 260. et Vngerum de cingulis c. 6. p. 207 seq. 3) metaphorice περιζώννυσθαι notat: praeparare se, promptum, paratum et satis instructum esse ad negotium aliquod rite peragendum. Sic legitur in N. T. Luc. XII, 35. ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι sint lumbi vestri praecincti, h. e. semper parati et prompti estote ad peragenda ea, quae in mandatis divinis habetis. Ephes. VI, 14. στῆτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὀσφὺν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ armate lumbos vestros subligaculo veritatis, h. e. integritas et sanctitas mentis et vitae constantes vos reddat in religione chri-

christiana viresque vobis largiatur idoneas] cum advenerit tempus illud, fidei et virtuti vestrae periculosum. Saepius non legitur in N. T. Conf. supra ad ἀναζωννύω dicta. Adde 1 Sam. II, 4. καὶ οἱ ἀσθενοῦντες περιεζώσαντο δύναμιν. Ps. XVII, 35. 43. καὶ περιέζωσάς με δύναμιν εἰς πόλεμον. In quibus locis περιζωννύειν aperte notionem *instruendi et aliquem idoneum ac aptum reddendi* habet.

ΠΕΡΙΘΕΣΙΣ, εως, attice εος, ἡ, *circumpositio, actio circumponendi et circumdandi sibi aliquid.* Est verbale a secunda persona perf. pass. περιτέθεισαι, penultima correpta, verbi περιτίθημι *circumpono.* Semel legitur in N. T. 1 Petr. III, 3. ubi occurrit κόσμος περιθέσεως χρυσίων mundus circumponendi sibi aurea ornamenta, vel corporis, vel capitis. Est autem περιτιθέναι et περίθεσις verbum proprium apud Graecos de corpore, vestibus et aliis ornamentis amiciendo et exornando. Conf. 1 Cor. XII, 23. *Diodor. Sic.* XII, p. 85. Zaleucus interdixit mulieribus μὴ περιτίθεσθαι χρυσία. Vox ipsa περίθεσις in versione Alexandrina non reperitur. Legitur tamen in Edit. Complut. 1 Macc. VI, 53. ubi aut *repositionem, depositionem* notat, aut loco περιθέσεως reponendum est παραθέσεως. Vide Spicilegium meum secundum in *Bielium* pag. 144.

ΠΕΡΙΐΣΤΗΜΙ, fut. στήσω, perf. περιέστηκα et dorice περιέστακα, imperat. περιΐστασο, 1) proprie: *circumquaque circumstare facio, circumdo et circumfundo aliquem aliqua multitudine,* ex περὶ et ἵστημι, quod vide. De iis, qui alios consistere iubent circa aliquem vel locum, vel hominem, περιΐστασθαι legitur apud *Theophr.* Char. VII. *Xenoph.* Cyrop. VII, 5. 16. et *Aelian.* V. H. III, 19. περιστησάμενος χορόν τινα τῶν ἑαυτοῦ ὁμιλητῶν circumdans ipsi coetum discipulorum suorum. Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 5. 4. p. 143. 2) *circumsto, cingo, circumdo locum aliquem, vel hominem.* Ioh. XI, 42. διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα propter turbam circumstantem. Forma haec participii est ionica. Proprie enim participium est περιεστηκὼς et dorice περιεστακὼς, sed per syncop. ion. περιεστακὼς et contracte περιεστὼς, ῶσα, ὸς. Act. XXV, 7. περιέστησαν οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων circumsteterunt Hierosolymitani. Apud Graecos speciatim de exercitu, hostes, aut urbem cingente et circumcirca impugnante, adhibetur, v. c. apud *Xenoph.* Cyrop. III, 1. 3. περιΐστασθαι τὸν λόφον τῷ παρόντι στρατεύματι. *Aeneas* Poliorcet. c. 40. p. 1714. περιΐστασθαι ἐν κύκλῳ πόλιν. *Iosephum* A. I. V. c. 6. §. 5. Hinc περίστασις apud *Polybium* X, c. 14. est *oppugnatio ab omni parte.* Adde Ios. VI, 13. et 2 Sam. XIII, 31. Iudith. VI, 1. *Hesych.* περιΐστασο: κύκλωσον, σύστησον. 3) περιΐσταμαι *vito, devito, caveo, fugio.* 2 Tim. II, 16. τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας περιΐ-

vero ab omnibus inanibus et profanis quaestionibus et disputationibus abstine; ubi est i. q. παραιτοῦ, 1 Tim. IV, 4. Tit. III, 9. μάχας νομικὰς περιΐστασο controversias legales devita. Saepius non legitur in N. T. *Ioseph.* A. I. IV, 6. 12. περιΐστασο γὰρ, μὴ πολλοὶ τῆς τῶν λόγων ἀσελγείας αὐτοῦ μιμηταὶ γενόμενοι, ταράξωσι τὸ πλῆθος. Alia loca suggeret *Casaubonus* ad *Athenaeum* XV, 5. p. 955. et in *Casaubonianis* p. 90 et 290. *Wetstenii* *N. T.* T. II. p. 358. *Graevius* ad *Luciani* Soloecistam T. III, p. 566. et *Gatakerus* ad *M. Antonin.* Lib. III, 4 p. 92. *Hesych.* περιΐστασο· περίτρεπε, ἀνάφευγε.

ΠΕΡΙΚΑΘΑΡΜΑ, τος, τὸ, 1) proprie est idem, quod simplex κάθαρμα, et latino *purgamentum* respondens significat *quisquilias, sordes, undique verrendo collectas, vel a rebus purgatis detersas, quae solent e domo eiici et expurgari,* a περικαθαίρω *circumquaque purgo, perpurgo, lustro,* etiam *reseco, circumcido,* i. q. καθαίρω. Cf. Alex. Devt. XVIII, 10. Ios. V, 4. Vide etiam *Columellam* de Re Rustica II, c. 15. Hinc metaphorice apud Graecos ad omnia transferebatur, quibus impuritas quaedam et abominanda spurcitia inesse, seu inhaerere credebatur. (Vide *Schwarzium* ad *Theophr.* Char. c. 16.) et speciatim 2) ad *hominem, pro patriae expiatione et lustratione devotum atque in lustrale sacrificium destinatum,* maxime pestis, aut alius morbi grassantis tempore, qui etiam κάθαρμα alias vocari solet. Schol. *Aristoph.* ad Plutum v. 454. καθάρματα ἐλέγοντο οἱ ἐπὶ καθάρσει λοιμοῦ τινὸς ἢ τινὸς ἑτέρας νόσου θυόμενοι τοῖς θεοῖς. Conf. *Munthe* Obss. Philol. in N. T. e Diodoro Sic. p. 321. et quae supra a me ad vocem κάθαρμα dicta sunt. Hunc vocis significatum sine dubio respexerunt Alexandrini Prov. XXI, 18. ubi verba hebraica כֹּפֶר לַצַּדִּיק רָשָׁע *redemtionis pretium pro iusto est improbus,* reddiderunt: περικάθαρμα δὲ δικαίου ἄνομος; quae verba a nonnullis, repugnante parallelismo sententiarum, vertuntur: impius a iusto, utpote homo sceleratissimus, evitatur. Iam, quia apud veteres aut homines viles et contempti, qui se vendiderant, aut scelerati et malefici, aut captivi et hospites Deorum expiandorum et placandorum gratia ad aras mactabantur, aut alio quocunque modo interficiebantur, etiam περικάθαρμα 3) de *quovis homine scelerato et nequissimo,* aut *homine vilissimae et contemtissimae sortis* usurpari coepit. Et sic semel tantum legitur in N. T. 1 Cor. IV, 13. ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν nos pro omnium hominum nequissimis et contemtissimis habemur: ubi tamen haud pauci codices καθάρματα habent, de qua voce adeundus est *Wetstenius* *N. T.* T. II. p. 114. Conf. *Wolfii* Curas Philol. P. II, p. 358. Sed magis arridet mihi lectio περικαθάρματα, etiam a *Griesbachio*

thio in textum recepta, ob loca *Diogen. Laërt.* VI, 1. 32 extr. et *Arriani* Diss. Epictet. III, c. 22. p. 318. ubi περικαθάρματα, ut *purgamenta* apud *Curtium* X, c. 2. § 7. homines, sceleribus inquinatos, impuros et abominandos tradite significat. Conf. *Ioh. Floderi* περικαθάρματα [illegible] καὶ πάντων περίψημα. Vpsal. 764. 4.

ΠΕΡΙΚΑΛΥ΄ΠΤΩ, fut. ύψω, praet. κεκάλυφα, *obtego, circumvelo* (*Ovid. Metam.* XIV, 263.) *obvelo, obvolvo, obduco*, ex περὶ et καλύπτω *tego*. Ter tantum in N. T. legitur. Marc. XIV, 65. περικαλύπτειν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ obvelare faciem eius. Luc. XXII, 64. καὶ περικαλύψαντες αὐτὸν et obvelato capite eius. Scilicet ultimo supplicio damnati obvelato capite apud veteres rapi solebant. Vide de hoc more *Dougtaeum* in Analectis V. T. Exc. CXXII. et *Alberti* Observv. p. 59 seq. Hebr. IX, 4. τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης, περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσῷ et arcam foederis, quae intus et extus obducta erat auro, seu laminis aureis obtecta. Alexandrini hanc vocem adhibuerunt pro כָּסָה *texit, operuit*, 1 Regg. VII, 41. et סָכַךְ, quod idem significat. 1 Regg. VIII, 7. Adde Exod. XXVIII, 20. *Xenoph. Cyrop.* VII, 3, 5.

ΠΕΡΙ΄ΚΕΙΜΑΙ, fut. είσομαι, 1) proprie: *circumiaceo, circumponor, circumdor, cingor*, et de quacunque circumpositione alicuius rei locali dicitur, ex περὶ et κεῖμαι *iaceo*. Marc. IX, 42. εἰ περίκειται λίθος μυλικὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ si appenderetur collo eius saxum molare. Eadem sententia etiam reperitur Luc. XVII, 2. ubi unus codex habet περιτεθῇ, e glossemate. Act. XXVIII, 20. ἕνεκεν γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ ἰσραὴλ τὴν ἅλυσιν ταύτην περίκειμαι nam propter spem Israelis hac catena circumdatus sum. Apud graecos Scriptores (nam in versione Alexandrina non reperitur) haec vox non solum saepius legitur pro *vestitum, cinctum esse*, et cum accusativo (Vide *Eustathium* in Iliad. τ', p. 1239. 41.) construitur, v. c. apud *Charitonem* Aphrod. I, c. 6 κατέκειτο μὲν Καλιῤῥόη νυμφικὴν ἐσθῆτα περικειμένη. *Athen.* Lib. XV, 8. περικειμένους κεφαλῇ τὸν στέφανον; sed etiam de *catenis et vinculis constrictis* usurpatur apud *Iosephum* de Maccab. c. 12. init. ὁρῶν ἤδη τὰ δεσμὰ περικείμενον. 2) metaphorice: *praesto sum, adsum*. Hebr. XII, 1. τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων tot itaque testibus et quasi spectatoribus incitati. 3) *undequaque insto, urgeo, premo*. Hebr. V, 2. ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περίκειται ἀσθένειαν quandoquidem et ipsi vitiositas adhaeret. Saepius non legitur in N. T.

ΠΕΡΙΚΕΦΑΛΑΙ΄Α, ας, ἡ, 1) generatim notat *omne, quod circa caput est, omne, quo caput cingitur, ornatur et muni-*

cingitur, quasi περὶ τὴν κεφαλὴν ὤν, vel κείμενον; ex περὶ circum et κεφαλὴ caput. 2) speciatim: *galea*, *cassis*, *quae cingit et munit caput*, (*Pollux* Onom. II, f. 42. I, c. 10. f. 135.) cui interdum *crista* imponitur, unde *galea cristata* et *terribilis cristis galea* (Aeneid. VII, 620.) dicitur. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. περικεφαλαία· κάσις, κράνος. *Polyb.* VI, p. 653. περικεφαλαία χαλκῆ. In hac significatione respondet hebraico כובע idem, 1 Sam. XVII, 5. 2 Chron. XXVI, 14. קובע idem. 1 Sam. XVII, 38. 3) metaphorice; *omne, quod Christianos constantes reddere potest in calamitatibus ob religionem christianam sustinendis et tranquillo animo perferendis.* Sic legitur in N. T. Ephes. VI, 17. καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε. Conf. infra σωτήριον. 1 Thess. V, 8. περικεφαλαίαν ἐλπίδα σωτηρίας galeae instar vobis sit spes futurae felicitatis in coelo. Similis formula exstat apud Alexandrinos Ies. LIX, 17. κύριος περιέθετο περικεφαλαίαν σωτηρίου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Saepius non legitur in N. T.

ΠΕΡΙΚΡΑΤΗΣ, έος, contracte ῆς, ὁ, ἡ, *qui compos est, aut fit alicuius rei, qui aliquid obtinet et consequitur, aut firmiter tenet*, ex περὶ, quod hic significationem auget, et κρατέω *teneo, obtineo.* Semel tantum in N. T. legitur Act. XXVII, 16. μόλις ἰσχύσαμεν περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης aegre valuimus compotes fieri scaphae, h. e. vel aegre scapham exposuimus, vel aegre valuimus retinere et attrahere scapham ob venti impetum et fluctuum vehementiam. Verbum περικρατεῖν *imperium obtinere* legitur apud *Plutarch.* T. VIII p. 89. ed. *Reiske.*

ΠΕΡΙΚΡΥΠΤΩ, fut. ύψω, *occulto, abscondo*, ex περὶ, quod h. l. otiosum esse videtur, et κρύπτω *abscondo.* Semel tantum in N. T. legitur Luc. I, 24. καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε et occultavit se mensibus quinque, h. e. domi mansit, seu abstinuit publico per quinque menses. Eodem modo κρύπτω usurpatur, quod vide.

ΠΕΡΙΚΥΚΛΟΩ, ῶ, fut. ώσω, *circumdo, circumcingo*, et speciatim de *militibus* usurpatur, *qui urbem obsidione cingunt*, ex περὶ *circum* et κυκλέω *cingo*, quod est a κύκλος *circuitus, circuitus.* Semel tantum in N. T. reperitur Luc. XIX, 43. καὶ περικυκλώσουσί σε et te obsidione cingent. *Xenoph.* Anab. VI, 3. 7. *Aristoph.* Av. 345. In hac significatione respondet etiam in versione Alexandrina hebr. הקיף *cinxit, circumdedit.* 2 Regg. VI, 14. καὶ ἦλθον νυκτὸς καὶ περιεκύκλωσαν τὴν πόλιν, et τῷ סבב idem. Ios. VII, 9. Confer *D'Orville* ad *Charit.* p. 174.

ΠΕΡΙΛΑΜΠΩ, fut. ψω, *circumfulgeo, splendore ac fulgore undique circumfundo, collustro, undique illustro*, ex περὶ

circum

circum et λάμπω *luceo*. Bis tantum legitur in N. T. Luc. II, 9. δόξα κυρίε περιέλαμψεν αὐτὲς gloria domini circumfulsit ipsos. Act. XXVI, 13. περιλάμψαν με φῶς circumfulgens me lumen. *Plutarch.* T. VIII, p. 233. et T. I, p. 531. ed. *Reiske.* Confer *Wetstenii N. T.* T. I. p. 661.

ΠΕΡΙΛΕΙ΄ΠΩ, fut. λείψω, 1) *relinquo, reliquum facio.* Περιλείπομαι *relinquor, reliquus sum,* ex περὶ et λείπω *linquo.* *Polyb.* I, 37, 2. III, 79, 12. 2 Macc. I, 31. τὸ περιλειπόμενον ὕδωρ. ibid. VIII, 14. οἱ δὲ τὰ περιλελειμμένα πάντα ἐπώλων. Conf. etiam *Symmachum* Ps. XX, 13. et *Aquilam* Levit. XXVI, 39. 2) περιλείπομαι *superstes sum in vita,* i. q. περιγίνομαι. Sic bis tantum in N. T. legitur. 1 Thess. IV, 15. ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρεσίαν τε Κυρίε nos, quos adhuc viventes et superstites in vita deprehensurus sit dies iste sollennis reditus Christi ad iudicium extremum. ibid. v. 17. ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι. *Herodianus* II, 1. 16. μόνος τε τῶν πατρῴων περιλειπόμενος φίλος ἔτι.

ΠΕΡΙ΄ΛΥΠΟΣ, ε, ὁ, ἡ, *valde tristis et moestus, summopere dolens,* ex περὶ, quod in compositione saepe significationem intendit, et *summe, valde* notat, (Conf. *Homer.* Iliad. α', v. 603. περικαλλῆ, *Eustathius* καλὴν λίαν.) et λύπη *dolor, tristitia.* Matth. XXVI, 38. περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή με admodum tristis sum. Ps. XLII, 6. 12. XLIII, 5. מה תשתוחחי נפשי *quare delicis te, anima mea?* Alex. ἱνατί περίλυπος εἶ ἡ ψυχή με. Adde 3 Esr. VIII, 73. 74. Marc. VI, 26. καὶ περίλυπος γενόμενος ὁ βασιλεὺς rex autem maximopere contristatus. ib. XIV, 34. Luc. XVIII, 23. 24. Saepius non legitur in N. T. Opponitur τῷ περίλυπος apud Graecos περιχαρὴς *valde laetus, supra modum laetus,* v. c. apud *Isocr.* ad *Demonicum* p. 20. et *Aristot.* Ethic. IV, c. 3. καὶ ἔτε εὐτυχῶν περιχαρὴς ἔσαι, ἔτε ἀτυχῶν περίλυπος. Alia exempla collegit *Foësius* in Oecon. Hippocr. p. 300. *Elsnerus* in Obss. Sacr. T. I, p. 120. et *Wetstenius N. T.* T. I, p. 521.

ΠΕΡΙΜΕ΄ΝΩ, fut. νῶ, *exspecto, maneo,* ex περὶ, in quo nulla emphasis in hac voce quaerenda est, et μένω *maneo, exspecto.* Tantum legitur in N. T. in infinitivo, Act. I, 4. apostoli Hierosolymis debebant περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τε πατρὸς exspectare promissa a Deo dona Sp. S. *Thucyd.* II, 8. ἐ περιμείνας τὸ ἀπὸ Κορίνθε ναυτικόν. *Synesius* Ep. 104. *Aristoph.* Plut. 643. ἔνδον κάθημαι περιμένεσα τετονί. In versione Alexandrina respondet hebraico קוה *exspectavit.* Genes. XLIX, 18. τὴν σωτηρίαν περιμένων κυρίε. Sapient. VIII, 13. σιγῶντά με περιμενεσι. Conf. etiam *Aquilae* reliquias 1 Sam. XIII, 8. Ps. LXVIII, 4. *Lexicon Xenophonteum* s. h. v. et *Reiskii* Indicem Graecitatis Demostheneae p. 594.

ΠΕ΄ΡΙΞ, Adverbium, *circum, circa, circumquaque, circumcirca, undique*; a praepositione περὶ *circum*. Semel tantum legitur in N. T. Act. V, 16. συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν πέριξ πόλεων εἰς Ἱερουσαλὴμ confluebat etiam multitudo hominum ex oppidis, Hierosolymae vicinis. *Hesych.* πέριξ· κύκλῳ, et sic etiam in *Alberti* Glossar. Gr. p. 65. explicatur. Saepius haec vox reperitur in carminibus Graecorum, v. c. apud *Euripid.* in Phoen. v. 715. πέριξ δὲ Καδμείων πύλας. ib. v. 750 et 1332. Conf. *Valkenarium* ad *Eurip.* Phoen. v. 717. et *Ez. Spanhemii* Comment. in *Callimachi* Hymn. in Apoll. v. 63. p. 118. edit. *Ernesti.* Quanquam et in prosaicis scriptoribus occurrit, v. c. *Polyb.* I, 45, 8. *Xenoph.* Anab. IV, 4, 4. *Cyrop.* I, 5, 2.

ΠΕΡΙΟΙΚΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, *circumhabito, accolo, accola sum*, ex περὶ et οἰκέω *habito*. Tantum exstat in N. T. Luc. I, 65. καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τοὺς περιοικοῦντας αὐτοὺς magna vero huius rei admiratio fuit apud vicinos omnes. *Xenoph.* *Anab.* V, 6, 7. Hinc

ΠΕΡΙ΄ΟΙΚΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *circumhabitans, accola, vicinus*, q. d. ὁ περὶ ἡμᾶς οἰκῶν *qui circa nos habitat et nobis vicinus est*, ex περὶ et οἰκέω, ut antecedens verbum. Legitur in N. T. tantum Luc. I, 58. καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς et audiverant vicini eius et cognati. *Xenoph.* de Republ. Laced. XV, 3. περίοικοι πόλεις urbes vicinae. *Thucyd.* I, 101. VIII, 6. ἄνδρα περίοικον. *Aristot.* Polit. II, 8. *Herodian.* VI, 2, 8. Alexandrini habent pro שָׁכֵן *vicinus*, Deut. I, 7. Ierem. XLIX, 18. pro סָבִיב *circuitus, ambitus*, adverbialiter *circumquaque*, Ierem. XLIX, 5. et pro כִּכָּר *planities, circuitus*. Genes. XIX, 29.

ΠΕΡΙΟΥ΄ΣΙΟΣ, ου, ὁ, ἡ. 1) proprie: *superabundans, multus, copiosus, praecipuus, eximius, praestans*, a περιών, οῦσα, όν, particip. praes. verbi περίειμι *abundo, excello, superior sum, praesto*, etiam *supersum, superstes sum*, hoc ex περὶ et εἰμὶ *sum*. *Hesych.* περιούσιον· πολὺ, περιττόν. Hinc περιουσία *abundantia, copia*, maxime *bonorum*. *Hesych.* περιουσία· πλῆθος. *Suid.* ἡ περιττὴ οὐσία. Posterius vocabulum saepe legitur apud graecos Scriptores, v. c. apud *Aelian.* V. H. IV, 19. V, 5. *Thucyd.* II, 13. χρημάτων περιουσίᾳ. V, c. 71. περιουσίαν militum copiam. VIII, c. 45. ἐκ περιουσίας propter affluentiam. *Zosimus* II, 14. ubi homines, inprimis divites et opulenti, dicuntur περιουσίας εὖ ἔχοντες. Alia loca suppeditat *Reiske* in Indice Graecitatis Demosthen. p. 595. Idem significat apud Graecos vocabulum περιουσιασμός, quod *Suidas* πλῆθος interpretatus est. Sed quanquam haec omnia indubitata sunt et οὐσία apud Graecos significat *quicquid aliquis possidet*, quemadmodum etiam vox *substantia* sumitur, περὶ autem in compo-

compositis haud raro *abundantiam*, vel *redundantiam* notat, tamen, an adiectivum περιούσιος in hac significatione, ut sit i. q. πλούσιος *dives, opibus abundans*; profanis sit uspiam usurpatum, dubito. Potius περιούσιος in N. T. 2) *omne, quod est acquisitum, alicui peculiare et proprium*, et ex adiuncto *carum* significat, ex usu loquendi Alexandrinorum, qui hoc vocabulum finxisse videntur. Exod. XIX, 5. Deut. VII, 6. XIV, 2. et XXVI, 8. ubi in hebraico סְגֻלָּה legitur, quod *peculium, proprium, eximium et pretiosum* significat. Sic autem semel in N. T. adhibetur Tit. II, 14. λαὸς περιούσιος populus peculiaris, a reliquis segregatus, studiose collectus et maxime gratus. *Suid.* περιούσιος λαός· ὁ ἐγκριτος, coll. Exod. XIX, 5. ubi *Theodotion* habet ἐξαίρετος. *Hesych.* περιούσιον· περιποίητον. Eandem significationem περιουσία habet in *Aquilae* reliquiis Psalm. XVII, 14. καὶ ἀφήσουσιν αὐτὰ περιουσίαν τοῖς βρέφεσιν αὐτῶν (ubi περιουσία, ut suadet orationis series, aut *peculium*, aut *mancipium* notat, non vero *copiam* et *abundantiam*, quae fuit sententia *Fischeri* in Clavis Verss. Gr. V. T. Specim. p. 73.) et περιουσιασμὸς apud Alexandrinos Ps. CXXXV, 4. Cohel. II, 8. ubi *possessionem* notat, τὴν ὕπαρξιν φυσικὴν, κτῆμα, κτῆσιν, *Suida* interprete. Conf. *Wolfii* Curas Philol. in N. T. Vol. III, p. 565. et *Wetstenii* N. T. T. II, p. 375.

ΠΕΡΙΟΧΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie: *omne, quod aliquid complectitur et continet, comprehensio, complexio, ambitus*, a περιέχω *contineo, complector, obsideo*. Hinc ab Alexandrinis hoc nomine exponitur מְצָד *arx, propugnaculum, munitio*, 1 Chron. XI, 7. Ierem. LI, 30. מְצוּדָה idem, Ezech. XII, 13. XVII, 20. et מָצוֹר idem, 2 Regg. XIX, 24. XXV, 2. 2 Chron. XXXII, 10. *Hesych.* περιοχή· — — φυλακὴ καὶ ἡ περὶ πόλεων πολιορκία. Hinc 2) metaphorice: *argumentum, summa alicuius scripti, orationis vel libri*, (*Hesych.* περιοχή· καὶ ὑπόθεσις.) et speciatim: *textus scripti alicuius, sectio*, quem Latini *locum*, Graeci χωρίον et τμῆμα, Galli *passage* vocant. Sic semel legitur in N. T. Act. VIII, 32. ἡ δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς ἣν ἀνεγίνωσκεν, ἦν αὕτη locus autem Scripturae sacrae, quem legebat, hic erat. Nonnulli per περιοχὴν intelligunt lectionem, quam Hebraei פָּרָשָׁה vocant. *Syrus* h. l. usus est voce [illegible], quae *sectionem minorem* notat, non modo, quae unum versum finit, sed et quae integram sententiam, ubi certae cuiusdam materiae complexio continetur et ab aliis abscinditur, a [illegible] *computavit, absolvit*, ut monuit *Ludov. de Dieu* ad h. l. Conf. *Wolfii* Curas Philol. Vol. I, p. 1133. *Cicero* ad Attic. XIII, 25. de ego ne Pisoni quidem dictavi, qui totas

tas περιοχὰς persequi solet, sed Spintheri *syllabatim*. *Dionys. Halic. de Thucyd.* 25. et *Artemidor.* I, 58.

ΠΕΡΙΠΑΤΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω. 1) proprie: *eo, ambulo, incedo, obambulo, iter facio*, ex περὶ et πατέω calco. Matth. IV, 18 περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς γαλιλαίας cum autem obiret mare Galilaeae. ibid. XIV, 25. περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης in mari incedens. (*Artemidor.* Lib. III, c. 16.) et v. 26. 29. περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα. Marc. I, 16. V, 42. VI, 48. 49. VIII, 24. XI, 27. XII, 38. XVI, 12. περιπατοῦσιν iter facientibus. Luc. XI, 44. οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω super ea ambulantes. ibid. XX, 46. τῶν θελόντων περιπατεῖν ἐν στολαῖς qui libenter stolati incedunt. ibid. XXIV, 17. Ioh. I, 36. VI, 19. X, 23. XI, 9. 10. XII, 35. XXI, 18. Act. XIV, 8. ὃς οὐδέποτε περιεπεπατήκει qui nunquam pedibus ingredi valuerat. ib. v. 10. καὶ περιεπάτει et libere incedebat. Apoc. III, 4. IX, 20. XVI, 15. 2) *abeo, discedo*. Ioh. V, 8. ἆρον τὸ κράββατόν σου καὶ περιπάτει tolle lectum tuum et abi, coll. Matth. IX, 6. ἆρόν σου τὴν κλίνην, καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. Ioh. V, 9. 11. 12. 3) *usum pedum recipio*, ut ἀκούειν in N. T. saepe de eo usurpatur, *qui facultatem audiendi recipit*, et βλέπειν pro ἀναβλέπειν quandoque ponitur. Matth. IX, 5. ἔγειραι καὶ περιπάτει surge et sis integer ac valens pedibus, δυνατὸς τοῖς ποσίν. ibid. XI, 5. χωλοὶ περιπατοῦσι claudi usum pedum recipiunt. ibid. XV, 31. Luc. V, 23. VII, 22. Act. III, 6. 8. 9. 12. An etiam locus Marc. II, 9. ad hanc notionem referri possit, equidem dubitarem. 4) *sum, vivo et versor in aliquo loco, commoror*. Ioh. VI, 66. οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν non amplius cum eo versabantur, h. e. non amplius se palam eius sectatores professi sunt. ibid. VII, 1. postea Iesus περιεπάτει ἐν τῇ γαλιλαίᾳ in Galilaea versabatur, οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ ἰουδαίᾳ περιπατεῖν in Iudaea enim degere noluit. ibid. XI, 54. 5) *ago vitam, instituo, ago et compono, convenienter ago, vivo*. Marc. VII, 5. οὐ περιπατοῦσι κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων non observant traditiones, a maioribus acceptas. Act. XXI, 21. μήτε τοῖς ἔθεσι περιπατεῖν nec observare reliquos ritus, a Mose praescriptos. Rom. VI, 4. οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν sic etiam nobis incumbit plane novam et per religionem christianam emendatam vitam agere. Rom. VIII, 1. 4. τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα, qui non pravis cupiditatibus indulgent, sed religioni christianae convenienter vivunt. ib. XIII, 13. εὐσχημόνως περιπατήσωμεν honeste et decore vivamus. ib. XIV, 15. οὐκ ἔτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς non id facis, quod mutui amoris officia postulant. 1 Cor. III, 3. Vide ἄνθρωπος. 2 Cor. IV, 2. μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ non fraudulenter agentes. ib. X, 2. Vide σάρξ. ibid. XII, 18. οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν;

σαμεν; nonne eodem animi sensu sequuti sumus? Gal. V, 16. πνεύματι περιπατεῖτε vitam agite e praescriptis religionis christianae. Ephes. II, 2. 10. ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν ut iis studeamus, aut, ut iis convenienter agamus. ibid. IV, 1. 17. V, 2. 8. 15. Phil. III, 17. 18. Coloss. I, 10. II, 6. III, 7. IV, 5. ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε prudenter vos gerite. 1 Thess. II, 12. IV, 1. πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν Θεῷ quomodo debeatis vitam vestram instituere, ita, ut Deo placeat. ibid. v. 12. 2 Thess. III, 6. 11. Hebr. XIII, 9. περιπατήσαντες qui has leges rituales observabant. 1 Ioh. I, 6. 7. II, 6. 11. 2 Ioh. v. 4 et 6. 3 Ioh. v. 3 et 4. In hac significatione etiam aliquoties legitur apud *Arrianum* Diss. Epictet. I, c. 18. III, c. 14. et c. 26. Conf. *Schwarzii* Comment. Ling. Gr. p. 1081. et *Vitringa* Animadvv. ad *Vorstii* Philol. Sacr. p. 217. Sed Scriptores N. T. morem loquendi, Hebraeis familiarem, sequuti esse videntur, e quo הָלַךְ et הִתְהַלֵּךְ haud raro *vitam suam instituere* et *componere*, *convenienter agere* notat, v. c. Levit. XXVI, 3 ubi הָלַךְ cum שָׁמַר et עָשָׂה permutatur. 2 Regg. XX, 3. Conf. *Pfochenium* de Stilo N. T. §. 42. 6) *vivo*, *sum in aliquo statu et conditione.* Ioh. VIII, 12. οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ non infelix erit. 2 Cor. V, 7. διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἴδους nunc tantum speramus futuram illam felicitatem, non autem vere ea fruimur. ibid. X, 3. ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες quanquam enim adhuc corpore humano instructi sumus. 7) *utor statu meo, fruor aliqua conditione.* Ioh. XII, 35. περιπατεῖτε, ἕως τὸ φῶς ἔχετε bene utamini hac felicitate vestra, dum lux illa vobis affulget. 8) *permaneo in aliquo vitae genere, insisto vitae genus et institutum.* 1 Cor. VII, 17. ἕκαστον ὡς κέκληκεν ὁ κύριος, οὕτως περιπατείτω quilibet permaneat in externa illa conditione, qua eum Deus ad religionem christianam perduxit. 9) *praesens sum.* Sic de praesentia efficacissima et providentia Christi adhibetur Apoc. II, 1. 10) *oberro, discursito,* et metaphorice *studeo, in aliquid intentus sum.* 1 Petr. V, 8. Satanas dicitur περιπατεῖν ὡς λέων ὠρυόμενος discursitare tanquam leo rugiens; quo indefessum eius studium, homines ad peccata incitandi et in perniciem praecipitandi, indicatur. Saepius non legitur in N. T.

ΠΕΡΙΠΕΙΡΩ, fut. περῶ, 1) proprie: *transfigo, transfodio gladio, lancea etc.* seu *undiquaque infigo et perforo*, ex περὶ undiquaque et πείρω *transfigo.* *Suidas* et *Hesych.* περιπείρειν per περικεντεῖν exposuerunt. *Hesych.* περιέπειραν· ἔπηξαν. Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. II, p. 306. 2) metaphorice, ad animum translatum: *ango, crucio, summopere contristo, affligo,* in deteriorem partem. Sic semel legitur in N. T. 1 Tim. VI, 10. καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς et semet ipsos

ipsos doloribus multis affecerunt, seu cruciarunt. Conf. *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II. p. 680. *Wakefield* in Silva Critica P. III. p. 150 seq. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 350.

ΠΕΡΙΠΙΠΤΩ, fut. med. *περιπεσοῦμαι*, aor. 2. *περιέπεσον*, *incido*, et est i. q. *ἐμπίπτω*, ex *περὶ* (praepositione, quae h. l. significationem non auget, ut tamen nonnullis visum est, qui, emphasium nimis studiosi, *περιπίπτειν* proprie notare docent, *incidere in aliquid ita ut quasi undique et circumcirca cingi et tegi*) et *πίπτω* cado. Ter tantum legitur in N. T. Luc. X, 30. *λῃσταῖς περιέπεσεν* incidit in latrones, seu decidit latronum in turbam, ut verbis utar *Horatii* Serm. I, 2. v. 42. Idem v. 36. dicitur ὁ ἐμπεσὼν εἰς τοὺς λῃστάς. (*Diogen. Laërt.* IV, 50. λῃσταῖς περιπεσών. *Simplicius* in Epictetum p. 298. et 299. *Artemidor.* III. 5. 66. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 720.) Act. XXVII, 41. *περιπεσόντες δὲ εἰς τόπον διθάλασσον* quum incidissent autem in locum bimarem. Iacob. I, 2. *ὅταν πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις* cum in varias incideritis calamitates. *Epictet.* Enchirid. II, 1. ὁ δὲ ἐν ἐκκλίσει περιπίπτων, ubi videndus *Heyne*. *Thucyd.* II. c. 54. τοιούτῳ μὲν πάθει οἱ Ἀθηναῖοι περιπεσόντες. *Herodot.* II. p. 386. ὅτε μὲν νῦν τοιαύτῃσι περιπίπτουσι τύχῃσι. Conf. *Wesseling.* ad *Diodor. Sic.* I, 92. T. I. p. 105. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 690. et *Munthe* Obss. Philol. p. 184. Adde 2 Macc. VI, 13. IX, 21. X, 4. Apud Graecos quoque *περιπίπτειν*, simpliciter positum, notat: *in adversam fortunam incidere*, v. c. *Polyb.* I. c. 71. *Herodot.* I, 108. Caeterum de variis huius vocis significationibus copiose pro more suo exposuit *Heisenius* in Novis Hypothesibus ad Epistolam Iacobi p. 258 seq.

ΠΕΡΙΠΟΙΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *salvum aliquid acquiro*, vel *comparo*. Medium Περιποιοῦμαι *mihi aliquid acquiro*, *vindico*, *et meum facio*, ex *περὶ* et *ποιέω facio*. Bis tantum legitur in N. T. Act. XX, 28 ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος quam morte sua sibi comparavit, seu acquisivit. 1 Tim. III, 13. οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες, βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περιποιοῦνται nam, qui bene diaconorum munere functi fuerint, gradum sibi bonum acquirunt. *Xenoph.* Mem. II, 7. 3. *Aelian.* V. H. IX, 9. προσθὲς ἑαυτῷ περιεποιήσατο. *Diogen. Laërt.* VII. 7. 177. προσθεὶς ἑαυτῷ περιπεποιημένος. 1 Macc. VI, 44. Activum legitur apud *Herodian.* VIII, 8, 11. Conf. *Dresigium* de Verbis Mediis N. T. I, 106. p. 378. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 596 seq. Etiam graeci interpretes V. T. hoc verbo quam saepissime usi sunt, v. c. Alexandrini pro רָכַשׁ *acquisivit*, *comparavit*. Gen. XXXI, 18. XXXVI, 6. Adde 1 Chron. XXIX, 3. et Prov. VII, 4. *Hesych.* περιποιεῖται· πορίζει, σώζει, h. e. *comparat*, *in vita conservat*. Habet autem περιποιεῖσθαι notionem *conservandi* et *in vita conservandi* non solum in versione

sione Alex. Genes. XII, 12. Exod. I, 16. XXII, 18. Ios. VI, 17. IX, 20. sed etiam apud *Xenoph.* Cyrop. IV, 4. 3. *Suid.* περιποιήσαι: κτήσασθαι.

ΠΕΡΙΠΟΙΗΣΙΣ, εος, attice εως, ἡ, 1) *acquisitio, vindicatio et adsertio*, a περιποιέω, quod vide. Legitur in N. T. 1 Thess. V, 9. ἔθετο ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς περιποίησιν σωτηρίας vult Deus, ut felicitatem christianam consequamur. 2 Thess. II, 14. ἐκάλεσεν ὑμᾶς εἰς περιποίησιν δόξης τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ vocavit vos, ut aliquando participes reddamini dignitatis illius et felicitatis, qua I. C. dominus noster nunc fruitur. Hebr. X, 39. εἰς περιποίησιν ψυχῆς ut consequamur felicitatem aeternam: ubi videndus *Wetstenius*. 1 Petr. II, 9. λαὸς εἰς περιποίησιν, i. q. λαὸς περιούσιος, Tit. II, 14. seu λαὸς ὃν περιεποιήσατο Ἰησοῦς διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος, Act. XX, 28. h. e. *populus, Deo peculiaris*, quem Deus sibi in peculium adscivit et Christus morte sua sibi quasi acquisivit. Ita vocantur h. l. *Christiani*, quemadmodum olim Iudaei סְגֻלָּה עַם dicebantur. Conf. Malach. III, 17. Devt. VII, 6. coll. Exod. XIX, 6. In versione Alexandrina respondet haec vox Malach. III, 17. hebraico סְגֻלָּה *peculium, proprium*, pro quo etiam verbum περιποιέω adhibuerunt 1 Chron. XXIX, 3. *Suid.* περιποίησιν: κτῆσιν. 2) per metonymiam: *res acquisitus, comparatus.* Ephes. I, 14. εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσεως, h. e. τῶν περιποιηθέντων, usque ad tempus, quo Christus cultores suos (quos sibi morte sua acquisivit. Act. XX, 28.) ab hoc corpore liberabit. *Koppius* ad h. l. ἀπολύτρωσιν de felicitate, in regno Messiae olim exspectanda, intellexit, et περιποιήσεως positum h. l. esse existimat pro περιποιηθείσης ἡμῖν, quae nobis parata et comparata est. Saepius non legitur in N. T.

ΠΕΡΙΡΡΗΓΝΥΜΙ, vel ΠΕΡΙΡΡΗΓΝΥΩ, fut. ῥήξω, 1) *disrumpo, dilacero, diffringo*, ex περὶ et ῥήγνυμι, vel ῥήσσω *frango*. *Iosephus* A. I. VI, c. 14. §. 6. de Davide, Ziclagum incensum reperiente. καταῤῥήγνυται εὐθὺς τὴν ἐσθῆτα dilacerat statim vestimentum. *Demosthenes* p. 403. 2. ed. *Reiske*, περιῤῥήξας τὸν χιτωνίσκον ὁ ἀνὴρ. *Plutarchi* et *Athenaei* loca habet *Berglerus* ad *Alciphron.* Epist. p. 130. seq. 2) *detraho, exuo*, nostrum: *abreissen*, pro quo *Livio* verbum *spoliare* sollenne est. Semel legitur in N. T. Act. XVI, 22. περιῤῥήξαντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια, exutis vel detractis eorum vestibus. Sic etiam legitur 2 Macc. IV, 38. τὸν τοῦ Ἀνδρονίκου πορφύραν περιελόμενος — καὶ τοὺς χιτῶνας περιῤῥήξας. Diod. Sic. XVII, 35. Confer *Wetstenii* N. T. T. II p. 556.

ΠΕΡΙΣΠΑΩ, ῶ, fut. άσω, 1) proprie: *circumcirca detraho, undique distringo, ad me traho, mihi aliquid vindico*,

ex περὶ et σπάω *traho*. *Suid*. περισπᾷν· καὶ τὸ μετὰ βίας ἀφαιρεῖσθαί τι. *Hesych*. περισπάσασθαι· περιποιήσασθαι. 2) *distraho*, h. e. *in diversum*, vel *contrarium traho*, *circumflecto*, vel proprie, vel metaphorice. Alex. 2 Sam. VI, 6. ὅτι περιέσπασεν αὐτὸν ὁ μόσχος, ubi in hebraico est שָׁמְטוּ *deturbavit*, *dimovit*. De fluviis, qui a consueto cursu derivantur et avocantur, usurpavit vocem *Plutarchus* in Camillo p. 130. De animis vero, qui ad honestatis studium revocantur, legitur apud eundem T. II. p. 21. περιέσπασεν πρὸς τὸ καλὸν ἡμᾶς. Adde *Diog. Laërt*. III, 126. VI, 57. et *Arrianum* Diss. Epict. IV, 10. p. 417. 3) περισπᾶσθαι, ut apud Latinos *distrahi*, eleganter dicuntur vel *ii*, *qui nimia curarum et negotiorum multitudine impliciti sunt*, *qui in multis negotiis curam occupant*, *nunc huc nunc illuc animum dividentibus*, *ac laboribus distrahuntur*, vel *ii*, *qui distinentur curis anxiis et sollicitudinibus nimis animo in eas defixi*. Hinc περισπασμὸς partim *occupationes* notat, *mentem distrahentes*, partim *anxias curas et sollicitudines*, *quibus animus nimis afficitur*, et respondet hebraico עִנְיָן *negotium molestum* apud Alex. Cohel. I, 13. II, 23. 26. III, 10. IV, 8. etc. Sic semel legitur in N. T. apud Lucam X, 40. ἡ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν Martha autem multa sollicitudine distrahebat se ipsam in ministerio Iesu praestando. *Arrian*. Diss. Epictet. III, 26. p. 371. *Diodor. Sic*. I, c. 74. ἰδεῖν δεῖ τοὺς τεχνίτας περὶ πολλὰ τῇ διακονίᾳ περισπωμένους. Alex. Cohel. I, 13. III, 10. Sirac. XLI, 4. περισπωμένῳ περὶ πάντων. Conf. *Wesseling*. ad *Diodor. Sic*. XII, 35. *Wetstenii N. T*. T. I. p. 725. *Krebsii* Obss. Flav. p. 122. qui bonitatem huius vocis contra *Thom. M*. (p. 707. ed. *Bern*. ubi videndi interpretes,) qui eam improbat, vindicavit, et *Fischerum* in Prolus. XXXI. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 706 seq.

ΠΕΡΙΣΣΕΙ'Α, ας, ἡ, 1) proprie: *redundantia*, *exuberantia*, et ex adiuncto: *omne*, *quod est superfluum adeoque resecandum*, *et amputandum*, *egerendum et removendum*, a περισσὸς *redundans*, *superfluus*. Iacob. I, 21. ἀποθέμενοι πᾶσαν περισσείαν τῆς κακίας deponatis omnem vitiositatem, hominibus Christianis plane indignam. Metaphora desumta est a ramis, in vite, vel arbore inutilibus et luxuriantibus et falce resecandis, ut recte observavit *Loesnerus* in Obss. Philonianis ad h. l. 2) *abundantia*, *copia*, *omne*, *quod summum est in aliquo rerum genere*. Rom. V, 17. τὴν περισσείαν τῆς χάριτος, pro τὴν χάριν τὴν περισσοτέραν summum, gravissimum et luculentissimum dei beneficium. 2 Cor. VIII, 2. ἡ περισσεία τῆς χαρᾶς αὐτῶν summum gaudium. ibid. X, 15. εἰς περισσείαν in abundantiam, h. e. admodum. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini usi sunt hac voce pro יִתְרוֹן *praestan-*

tia, emolumentum, Cohel. I, 3. II, 11. 13. III, 9. V, 9. pro יתר *excellentia, emolumentum, residuum*, Cohel. VI, 8. VII, 11. et pro מותר idem. Cohel. III, 19. Vide *Heisenii* Novas Hypotheses ad Epistolam Iacobi p. 621 seq.

ΠΕΡΙ'ΣΣΕΥΜΑ, τος, τὸ, 1) proprie: *redundantia, residuum, superfluum, reliquiae, fragmentum*. Est verbale a prima perf. perf. passivi πεπερίσσευμαι, verbi περισσεύω *redundo*. Marc. VIII, 8. ἦραν περισσεύματα κλασμάτων ἑπτὰ σπυρίδας et sustulerunt residua ciborum fragmenta septem sportas. 2) *abundantia, copiae, divitiae*. 2 Cor. VIII, 14. ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα ut in praesenti abundantia vestra sublevetur illorum inopia, atque etiam illorum abundantia aliquando subveniat vestrae inopiae. 3) formula περίσσευμα τῆς καρδίας, seu *illud, quo cor impletur*, significat *omne, quod est in cordis penu reconditum, sensus animi, cogitationes, propensiones, desideria, plenum pectus* etc. Matth. XII, 34. ἐκ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ intimos animi sensus prodit oratio, coll. v. 35. ubi ὁ θησαυρὸς τῆς καρδίας vocatur. Luc. VI, 45. Saepius non legitur in N. T.

ΠΕΡΙΣΣΕΥ'Ω, fut. εύσω, et transitive et intransitive in N. T. usurpatur. Intransitive si sumitur, notat: 1) *abundo, exubero, dives sum*, et proprie de liquidis usurpatur, quae magna copia effunduntur, a περισσὸς, quod vide. Marc. XII, 44. πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον siquidem illi omnes ex eo, quod supererat, seu ex opum suarum copia misere in fiscum sacrum. Pro περισσεύοντος αὐτοῖς habent nonnulli codices περισσεύματος αὐτῶν. Luc. XII, 15. οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐστιν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ non enim abundantia bonorum facit ad felicitatem, aut, non enim in eo felicitas hominis sita est, si bonis abundet. ibid. XV, 17. πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρός μου περισσεύουσιν ἄρτου; quot mercenarii patris mei abundant rebus, ad vitam sustentandam necessariis? ib. XXI, 4. 2 Cor. IX, 8. ἵνα περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ut abundetis ad summam beneficentiam, erga pauperes exercendam. Philipp. IV, 12. οἶδα καὶ περισσεύειν ἐν παντὶ didici etiam, seu scio divitiis bene uti. ibid. v. 18. ἀπέχω δὲ πάντα καὶ περισσεύω. ibid. v. 12. τῷ περισσεύειν opponitur ὑστερεῖσθαι. Conf. Alex. Ierem. XXX, 10. Tob. IV, 22. Sirac. XI, 12. 2) *supersum, residuus sum, superfluo, reliquus sum*. Matth. XIV, 20. καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων et sustulerunt residua ciborum fragmenta, ubi τὸ περισσεῦον est i. q. τὸ περίσσευμα Marc. VIII, 8. Matth. XV, 37. ubi etiam participium τὸ περισσεῦον substantive sumitur et *reliquias, residuum* notat. Sic etiam in aor. 1. τὸ περισσεῦσαν *illud, quod super-*

superest, apud Lucam IX, 17. Ioh. VI, 12. συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα colligite fragmenta residua. ibid. v. 13. ἃ ἐπερίσσευσε τοῖς βεβρωκόσιν quae supererant illis, qui comederant. 3) *augeor, magis magisque cresco, proficio, profectus facio.* Act. XVI, 5. καὶ ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν et augebatur in dies Christianorum numerus. Rom. XV, 13. εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι, pro εἰς τὸ περισσοτέρως ὑμᾶς ἐλπίζειν ut magis confirmemini in spe atque fiducia. 1 Cor. XIV, 12. ἵνα περισσεύητε ut pro viribus vestris aliorum utilitati inserviatis, aut, ut officio vestro omni ex parte satisfaciatis. ibid. XV, 58. περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου πάντοτε exacte praestate, quae Deus a vobis postulat. Philipp. I, 9. et 26. Coloss. II, 7. 1 Thess. IV, 1. 10. περισσεύειν μᾶλλον ut magis in hoc benevolentiae studio proficiatis. 4) *praesto, excello, supero aliquem, insignis, egregius et eximius sum in aliqua re, praestantiam prae aliquo habeo.* Matth. V, 20. ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων nisi pietate vestrâ et virtutis studio vincatis Pharisaeos atque scribas. Rom. III, 7. ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, pro περισσοτέρως ἔνδοξος ἐγένετο, h. e. magis illustratur et conspicua fit. 1 Cor. VIII, 8. περισσεύομεν meliores sumus, aut aliquid praecipui habemus. 2 Cor. III, 9. πολλῷ μᾶλλον περισσεύει ἡ διακονία τῆς δικαιοσύνης ἐν δόξῃ; quanto maiorem dignitatem et praestantiam habebit munus doctoris christiani? ibid. VIII, 7. ἀλλ' ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε — — ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε sed ut, quemadmodum excellitis in omnibus, — — ita etiam in liberalitate erga pauperes alios superetis. Cohel. III, 19. καὶ τί ἐπερίσσευσεν (in hebraico est מוֹתַר *praestantia*) ὁ ἄνθρωπος παρὰ τὸ κτῆνος; Sirac. XIX, 20. περισσεύων ἐν φρονήσει. 1 Macc. III, 30. ἐπερίσσευσεν ὑπὲρ τοὺς βασιλεῖς τοὺς πρώτους. *Xenoph.* Anab. IV, 8. 9. περιττεύσουσιν ἡμῶν οἱ πολέμιοι superabunt nos hostes multitudine. — Transitive si accipitur, significat 5) *cumulatiorem reddo, facio, ut quis abundet, augeo, largiter do et in aliquem confero.* Passivum περισσεύομαι *abundantior reddor, locupletor, satis instruor.* Matth. XIII, 12. δοθήσεται αὐτῷ καὶ περισσευθήσεται ei dabitur et plura accipiet. ibid. XXV, 29. 2 Cor. IX, 8. δυνατὸς δὲ ὁ θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς potest Deus omni genere bonorum vos instruere. Ephes. I, 8. ἧς ἐπερίσσευσεν εἰς ὑμᾶς quam liberalissime vobis exhibuit. 1 Thess. III, 12. ὑμᾶς δὲ ὁ θεὸς πλεονάσαι καὶ περισσεῦσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας Deus vero efficiat, ut in dies proficiatis et perfectiores reddamini in amore non solum mutuo, sed etiam erga omnes homines. 6) sequente εἰς, cum accusativo personae, notat: *abunde contingo.* Rom. V, 15. εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσε abundantissime contigit omnibus.

bus. 2 Cor. I, 5. *καθὼς περισσεύει τὰ παθήματα τȣ̃ χριςȣ̃ εἰς ἡμᾶς, ȣ̈τω διὰ χριςȣ̃ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν* nam sicut permultas calamitates perferimus propter Christum, ita etiam solatio per eundem satis erigimur. 7) sequente praepositione εἰς, *redundo, exitum habeo, cedo, efficio*, nostrum: *gereichen*. 2 Cor. IV, 15. *διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριςίαν περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τȣ̃ Θεȣ̃* redundet in honorem Dei, multis nempe Deo pro hoc beneficio gratias agentibus. ib. VIII, 2. *ἡ κατὰ βάθȣς πτωχεία αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸν πλȣ̃τον τῆς ἁπλότητος αὐτῶν* summa eorum paupertas hunc eventum habuit, ut eo maiorem liberalitatem praestiterint. ibid. IX, 12. *ἀλλὰ καὶ περισσεύȣσα διὰ πολλῶν εὐχαριςιῶν τῷ Θεῷ* sed etiam multos impellit ad Deo gratias agendas. Saepius non legitur in N. T.

ΠΕΡΙΣΣΟ΄Σ, attice ΠΕΡΙΤΤΟ΄Σ, ἡ, όν, 1) proprie: *abundans, copiosus*. Comparativus *περισσότερος, έρα, ον, copiosior, abundantior*. *Hesych.* *περισσόν· πολύ*. Luc. XII, 48. *περισσότερον αἰτήσȣσιν αὐτὸν* eo plura ab eo reposcentur. 1 Cor. XV, 10. *περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα* et plus quam illi omnes laboravi. Ita *περιττὸς* legitur apud *Xenoph.* de Mag. Equit. VII, 7. VIII, 14. 2) *superfluus, supervacaneus, modum excedens, nimius*. Matth. V, 37. *τὸ δὲ περισσὸν τȣ́των, ἐκ τȣ̃ πονηρȣ̃ ἐςιν* quod his citra necessitatem additur, e malo est. (*Aelian.* V. H. XIV, 32. *τὰ γὰρ περιττὰ τȣ́των.*) 2 Cor. IX, 1. *περισσόν μοί ἐςι τὸ γράφειν ὑμῖν* superfluum duco vobis copiosius scribere. Hinc *περισσότερον* adverbialiter sumitur et *praeterea, insuper* notat. Luc. XII, 4. *μὴ ἐχόντων περισσότερόν τι ποιῆσαι* praeterea autem non habent, quo noceant. 2 Cor. X, 8. *ἐάν τε γὰρ καὶ περισσότερόν τι καυχήσωμαι περὶ τῆς ἐξȣσίας ἡμῶν*. Huc etiam pertinet formula *ἐκ περισσȣ̃*, quae significat: *nimis, supra modum, insuper, praeterea*. Marc. VI, 51. *καὶ λίαν ἐκ περισσȣ̃ ἐν ἑαυτοῖς ἐξίςαντο* et valde ac supra modum obstupuerunt et admirati sunt, coll. v. 52. ib. XIV, 31. *ὁ δὲ ἐκ περισσȣ̃ ἔλεγε* ille vero insuper, seu ex abundanti addebat. Respondet h. l. nostro vernaculo: *zum Ueberfluss*. Cohel. VII, 17. *μὴ γίνȣ δίκαιος, μηδὲ σοφίζȣ περισσά*. 3) *magnus, gravis, vehemens*. *Hesych.* *περισσόν· μέγα*. Matth. XXIII, 14. *διὰ τȣ̃το λήψεσθε περισσότερον κρίμα* propterea eo maior et gravior vestra poena erit. Marc. XII, 40. Luc. XX, 47. 2 Cor. II, 7. *μήπως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ ὁ τοιȣ̃τος*. Περισσότερον, adverbialiter sumtum, *eo magis* significat. Marc. VII, 36. *μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον* eo magis rem divulgarunt. Hebr. VI, 17. *ἐν ᾧ περισσότερον βȣλόμενος ὁ Θεὸς ἐπιδεῖξαι* quare cum Deus magis demonstrare vellet etc. Sed nonnullis interpretibus *περισσότερον* h. l. est *ex abundanti, etsi neutiquam opus erat*. Hebr. VII, 15. Eandem significationem habet

habet formula ὅπερ ἐκ περισσοῦ Ephes. III, 20. 1 Thess. V, 13. de qua infra dicendi locus erit. 4) *praestans*, *excellens*, *eximius*, *praecipuus*. Matth. V, 47. τί περισσὸν ποιεῖτε; quid eximii praestatis? ibid. XI, 9. καὶ περισσότερον προφήτου longe praestantior est propheta, coll. v. 11. Luc. VII, 26. coll. v. 28. 1 Cor. XII, 23. 24. Τὸ περισσὸν *praestantia alicuius rei*. Ioh. X, 10. ἵνα ζωὴν ἔχωσι καὶ περισσὸν ἔχωσιν, pro ἵνα ζωὴν περισσὴν ἔχωσιν ut summam et praestantissimam felicitatem consequantur; sed fortasse τὸ περισσὸν h. l. *abundantiam* notat. Rom. III, 1. τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου; quae igitur est praestantia Iudaei? aut: quidnam prodest esse Iudaeum? *Aeschin. Socr.* Dial. III, 6. τὰ περιττὰ opponuntur τοῖς κοινοῖς. ibid. II, 24. III, 18. *Longus* II, p. 44. δικαιοσύνη περιττή. *Alciphron* Epist. I. p. 80. puella περιττὰ τὴν ὥραν eximiae pulcritudinis. *Isocrates* Paneg. c. 1. ubi videndus *Morus*. Cf. de hac significatione praeter *Valkenarium* ad *Eurip.* Hippolytum v. 948. et *Rittershusium* in *Porphyr.* de Vita Pythagorae §. 18. ed. *Küster*. *Wetstenii* *N. T.* T. II. p. 36. et *Palairet*. Obss. Philol. p. 23. In versione Alex. respondet in hac significatione hebraico יותר, Cohel. II, 15. et chald. יתירא, Dan. V, 13. VI, 3. 15. καὶ σοφία περισσὴ εὑρέθη ἐν σοί. Saepius non legitur in N. T.

ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΩΣ. Adverbium a περισσότερος, compar. a περισσὸς *abundans* etc. Significat 1) proprie: *abundantius*, *copiosius*, *saepius*. 2 Cor. XI, 23. 2) *magis*, *vehementius*, i. q. μᾶλλον. Marc. XV, 14. περισσοτέρως ἔκραξαν vehementius clamarunt. 2 Cor. II, 4. τὴν ἀγάπην, ἣν ἔχω περισσοτέρως πρὸς ὑμᾶς amorem summum, quo vos complector. Περισσοτέρως positum h. l. est pro περισσῶς. ibid. VII, 13. 15. XII, 15. περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶν impensius vos amans. Galat. I, 14. περισσοτέρως ζηλωτὴς ὑπάρχων. Philipp. I, 14. 1 Thess. II, 17. Hebr. II, 1. διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως ἡμᾶς propterea eo magis tenemur. 3) *praecipue*, *inprimis*, *potissimum*. 2 Cor. I, 12. περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς praecipue vero apud vos. Hebr. XIII, 19. Saepius non legitur in N. T.

ΠΕΡΙΣΣΩΣ. Adverbium, significans: *abunde*, *copiose*, *valde*, *vehementer*, *supra modum*, *vehementius*, *intensius*, *amplius*, *eo magis*, *potissimum*, a περισσὸς, quod vide. Matth. XXVII, 23. οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον λέγοντες tum illi vehementius clamitabant, coll. Luc. XXIII, 23. οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις. Marc. X, 26. οἱ δὲ περισσῶς ἐξεπλήσσοντο. ib. XV, 14. οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον; sed plerique libri editi et haud pauci codices habent h. l. περισσοτέρως. Act. XXVI, 11. περισσῶς τε ἐμμαινόμενος αὐτοῖς vehementer in eos furens. Saepius non legitur in N. T. Praeterea reperitur in vers. Alex.

Dan. VIII, 9. Ief. LVI, 12. περισσῶς σφόδρα. Dan. VII, 7. 19. 2 Macc. VIII, 27.

ΠΕΡΙΣΤΕΡΑ΄, ᾶς, ἡ, *columba*, ita dicta fecundum auctorem *Etym. M.* παρὰ τὸ πέτεσθαι ϛεῤῥῶς *quod volitet impetuose*; nonnullis vero παρὰ τὸ περισσῶς ἐρᾶν, parit enim faepius anno; unde antiquitus Veneri facra fuit. Matth. III, 16. εἶδε τὸ πνεῦμα τῦ θεῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιϛερὰν et vidit fpiritum Dei defcendentem tanquam columbam. Volatus columbarum fymbolum eft vehementis celeritatis. Cf. Pf. LV, 7. Ief. LX, 8. Matth. X, 16. ἀκέραιοι ὡς αἱ περιϛεραὶ innocentes ficut columbae. ibid. XXI, 12. Marc. I, 10. XI, 15. Luc. II, 24. δύο νεοσσὺς περιϛερῶν duos pullos columbarum. ib. III, 22. Ioh. I, 32. II, 14. 16. Saepius non reperitur in N. T. Hebraice יוֹנָה vocatur Ief. XXXVIII, 14. LIX, 11.

ΠΕΡΙΤΕ΄ΜΝΩ, fut. τεμῶ, perf. περιτέτμηκα, aor. 2. περιέτεμον, 1) generatim: *circumcido, amputo*, ex περὶ et τέμνω *feco*. 2) fpeciatim: *amputo*, feu *praecido alteri praeputium, circumcido*, et de ritu illo facro adhibetur, per quem Iudaei in populum Deo facrum initiabantur. Medium περιτέμνομαι *me circumcidendum praebeo*, vel *curo*. Luc. I, 59. ἦλθον περιτεμεῖν τὸ παιδίον venerunt, ut circumciderent puerum. ib. II, 21. Ioh. VII, 22. ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον die fabbati circumcidere interdum foletis pueros. Act. VII, 8. XV, 1. ἐὰν μὴ περιτέμνησθε τῷ ἔθει μωϋσέως fi non obfervaveritis ritum circumcifionis, a Mofe praefcriptum. ibid. v. 5. ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτὺς oportere eos circumcidi, et v. 24. λέγοντες περιτέμνεσθαι, fcil. δεῖν. ibid. XVI, 3. περιέτεμεν αὐτὸν eum circumcidendum curavit. ibid. XXI, 21. 1 Cor. VII, 18. περιτετμημένος τις ἐκλήθη e Iudaeo aliquis Chriftianus factus eft. Paulo poft μὴ περιτεμνέσθω ne curet, ut circumcidatur. Galat. II, 3. V, 2. 3. περιτεμνομένῳ qui, poftquam iam amplexus eft religionem chriftianam, fe circumcidendum curat. ibid. VI, 12. 13. οἱ περιτεμνόμενοι doctores Iudaei, qui circumcifionem urgent et Chriftianis fuadent ac commendant; qui in fequentibus dicuntur οἱ θέλοντες περιτέμνεσθαι, et v. 12. οἱ ἀναγκάζοντες περιτέμνεσθαι dicti erant. 3) metaphorice adhibetur de *circumcifione fpirituali*, ut vulgo vocatur, quae eft et confiftit in depofitione omnis vitiofitatis et perverfitatis et remotione omnium, quae Deo difplicent et Chriftiano indigna reperiuntur. Coloff. II, 12. περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ circumcifi eftis circumcifione, non manu facta. Ierem. IV, 4. καὶ περιτέμνεσθε τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν; ubi in hebraico eft וּמַלְתֶּם *removit*. Deut. X, 16. Conf. infra περιτομή. Saepius in N. T. non legitur. In verf. Alex. refpondet τῷ כָּרַת *abfcidit, praefcidit*, Exod. IV, 25. et מוּל, quod idem notat, Iof. V, 2. 3. 4. 7. 8. Exod. XII, 44. 48.

ΠΕΡΙΤΊΘΗΜΙ, fut. θήσω, aor. 2. περιέθην, participium περιθεὶς, 1) proprie generatim: *circumpono, circumdo, impono*, et speciatim: *induo, vestio, amicio, orno*. ex περὶ et τίθημι *pono*. Matth. XXI, 33. φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκεν sepem ipsi circumdedit. ibid. XXVII, 28 περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην circumdederunt ei chlamydem coccineam, seu, induerunt eum chlamyde coccinea, coll. Marc. XV, 17. ἐνδύουσιν αὐτὸν πορφύραν. ibid. v. 48. περιθεὶς καλάμῳ, sc. σπόγγον, adfixit, seu imposuit arundini spongiam. Marc. XII, 1. XV, 17. καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον et imposuerunt ei plexam coronam spineam: (*Polyb*. II. 2. περιθεῖναι τοῦτον τὸν στέφανον. *Herodian*. VI, 2. 19 περιθέμενος τὸ διάδημα. *Arrian*. Epictet. I, 19.) ubi περιτιθέασιν ionice ponitur pro περιτιθεῖσιν. *Suid*. περίθου· ὅπερ ἡμῖν σύνηθες ἐπίθου λέγειν. Sic Sirac. VI, 33. στέφανον ἀγαλλιάματος περιθήσεις αὐτῷ. Marc. XV, 36. Ioh. XIX, 29. In vers. Alex. respondet hebr. הִלְבִּישׁ *induit, vestivit alium*, Genes. XXVII, 16. חָבַשׁ *alligavit, imposuit*, Exod. XXIX, 9. Levit. VIII, 13. καὶ περιέθηκεν αὐτοῖς κιδάρεις, et עָדָה *ornavit*, Hos. II, 13. Adde Ruth III, 3. καὶ περιθήσῃ τὸν ἱματισμόν μου ἐπὶ σεαυτῇ. *Aelian*. V. H. VII, 19. τὰ τῶν πολεμίων ὅπλα τοῖς οἰκείοις περιθείς. *Aristoph*. Eccles. v. 131. 2) *do, exhibeo, tribuo, afficio*. 1 Cor. XII, 23. καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμότερα τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν et quae vulgo inhonestiora membra corporis appellare solemus, iis eo maiorem honorem exhibemus, dum scilicet ea tegimus et ornamus vestibus splendidis. Sic *Polybius* XV, 8. formula περιτιθέναι κράτος, h. e. *victoriam dare*, usus est. *Thucyd*. VI, c. 89. ἐμοὶ δὲ ἀτιμίαν περιέθετε. *Demosthenes* pag. 1417. 3. ed. *Reiske*: περιτιθέναι δόξαν τοῖς εὖ ποιοῦσιν. *Iulian. Or*. II, p. 168. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 152. Adde Alex. Num. XXVII, 7. 8. Esther. I, 20. Iob. XXXIX, 19. ubi hebraico נָתַן *dedit, exhibuit*, respondet. Saepius non legitur in N. T.

ΠΕΡΙΤΟΜΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie generatim: *circumcisio, amputatio*, qualiscunque ea sit, a praet. med. περιτέτομα, verbi περιτέμνω *circumcido, amputo, praecido*, quod vide. 2) per synecdochen generis: *praecisio cuticulae membri virilis*, seu *praeputii, octavo die Iudaeis divinitus per Mosen iniuncta*, ut hoc ritu masculi Israelitici in populum Deo sacrum initiarentur et Iudaei a reliquis populis secernerentur: *circumcisio iudaica*. Ioh. VII, 22. μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομὴν Moses vobis praescripsit circumcisionem. ibid. v. 23. περιτομὴν λαμβάνειν circumcidi. (Conf. *E. A. Schulze* Exerc. de Circumcisione Iudaeorum medica ad Ioh. VII, 21 — 23. in Eiusd. Exercitatt. Philol. Fasc. I, p. 75.) Act. VII, 8. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς praecepit autem ei circumcisionem, aut dedit

dedit ei promissionem sub conditione circumcisionis. Rom. II, 28. οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ, ἐν σαρκὶ, περιτομὴ neque circumcisio, quae est in praecisione partis externae corporis, vera circumcisio dici meretur, h. e. certum signum est, e quo, an quis ad populum, Deo carum, pertineat, liquido cognosci potest. ibid. IV, 10. ἐν περιτομῇ ὄντι; num iam circumcisus erat? οὐκ ἐν περιτομῇ, pro οὐκ ἦν περιτμηθείς, nondum circumcisionem susceperat. ibid. v. 11. σημεῖον ἔλαβε τῆς περιτομῆς, pro τὴν περιτομὴν, et circumcisionem suscepit, ut in ipso corpore suo haberet signum quasi et pignus gratiae divinae. Etiam Scriptores iudaei solent circumcisionem signum et sigillum foederis divini dicere. Vide *Ialkut Rubeni* fol. 65. 4. *Targum* Cant. III, 8. Plura loca collegit *Schoettgenius* in Horis Hebr. ad h. l. et *Buxtorfius* Catalect. c. 7. Galat. V, 11. εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω quodsi circumcisionem adhuc commendarem, nempe Christianis e gentilibus. Phil. III, 5. περιτομῇ ὀκταήμερος octavo die circumcisus sum. Cf. supra ὀκταήμερος. Respondet apud Alexandrinos hebraico מוּלָה, Exod. IV, 26. et הִמּוֹל infinitivo a מוּל *circumcidere*, Genes. XVII, 13. 3) per metonymiam abstracti pro concreto: *circumcisus, Iudaeus*. Rom. III, 30. IV, 9. ἐπὶ τὴν περιτομὴν ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; num ad circumcisos tantum pertinet, an vero etiam ad non circumcisos? ibid. v. 12. Abrahamus vocatur πατὴρ περιτομῆς τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον pater Iudaeorum, non vero eorum tantum, qui ipsis natalibus et circumcisione suscepta sunt Abrahami posteri. ibid. XV, 8. Ἰησοῦν Χριστὸν διάκονον γεγενῆσθαι τῆς περιτομῆς. Conf. supra διάκονος. Galat. II, 7. 8. εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς ut esset apostolus inter Iudaeos. ibid. v. 9. ἵνα ἡμεῖς εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν. Ephes. II, 11. ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ab iis, qui ipsi quidem se appellant circumcisos, etsi vere non sunt. Cf. *Vorstii* Philol. Sacr. c. VIII, p. 240. ed. *Fischeri*. Iam, quia Iudaei ob hunc ipsum circumcisionis ritum, quem receperant, se ad verum Dei populum pertinere Deoque prae reliquis populis ac gentibus caros esse opinabantur, hinc apud Paulum 4) περιτομὴ *omnis* dicitur, *qui pertinet ad populum Dei, Deoque probatur et verus eius cultor est*. Philipp. III, 3. ἡμεῖς γάρ ἐσμεν ἡ περιτομὴ nos enim sumus *vere circumcisi*, h. e. pertinemus ad populum, Deo sacrum, probatum et in vero eius cultu occupatum: unde statim additur: οἱ πνεύματι Θεῷ λατρεύοντες. Adde Rom. IV, 12. 5) per metonymiam: *status et conditio hominis circumcisi, professio religionis iudaicae, iudaismus*, i. q. ἰουδαϊσμός, et hinc per synecdochen quandam *status hominis circumcisi, Deo gratus*. Act. X, 45. οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ Christiani, qui antea Iudaei fuerant. ibid. XI, 2. Rom. II, 25. περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ status et conditio hominis

minis circumcisi prodest: et paulo post ἡ περιτομή σȣ ἀκροβυςία γέγονεν eadem es conditione, ac si praeputium habeires. ibid. v. 26. ἡ ἀκροβυςία αὐτȣ̃ εἰς περιτομὴν λογισθήσεται quanquam est praeputiatus, tamen Deo placet et ad verum Dei populum pertinet. ibid. v. 27. διὰ περιτομῆς quanquam Iudaeus est. ibid. v. 28. περιτομή est vera circumcisio, seu reddit homines Deo gratos et probatos. ibid. III, 1. τίς ἡ ὠφέλεια τῆς περιτομῆς; quid iuvat igitur esse Iudaeum? 1 Cor. VII, 19. ἡ περιτομὴ ὀυδέν ἐςι conditio hominis circumcisi sola nos Deo gratos reddere non valet. Galat. II, 12. τὰς ἐκ περιτομῆς Christianos ex Iudaeis. ibid. V, 6. VI, 15. ἐν γὰρ χριςῷ ἰησȣ̃ ὄυτε περιτομή τι ἰσχύει in christiana religione nihil refert, sive circumcisus fueris etc. Coloss. III, 11. IV, 11. Tit. I, 10. 6) metaphorice transfertur ad *circumcisionem spiritualem*, ut vulgo vocatur, *quae est, et consistit in exstirpatione vitiositatis, emendatione vitae et remotione omnium, quae Deo displicent, aut homine christiano sunt indigna*, quae Rom. II, 29. περιτομή καρδίας ἐν πνεύματι, h. e. emendatio vitae per spiritum divinum, omnis virtutis divinae auctorem, effecta, et Coloss. II, 11. partim περιτομή ἀχειροποίητος circumcisio spiritualis, partim vero περιτομή τȣ̃ χριςȣ̃ circumcisio vere christiana vocatur et consistere dicitur ἐν τῇ ἀπεκδύσει τȣ̃ σώματος τῆς σαρκὸς in depositione corporis vitiosi, h. e. in puritate a vitiis et in exstirpatione omnium pravorum affectuum, cuius symbolum fuit circumcisio carnalis, teste *Philone* de Migrat. Abrah. T. I. p. 450. τὸ περιτέμνεσθαι ἡδονῶν καὶ παθῶν πάντων ἐκτομὴν, καὶ δόξης ἀναίρεσιν ἀσεβȣ̃ς σημαίνει. Eandem vocis περιτομή ad animum translationem ipsis etiam V. T. prophetis sollennem fuisse, ex Deut. X, 16. et Ierem. IV, 4. satis constat. Saepius non legitur in N. T.

ΠΕΡΙΤΡΕΠΩ, fut. ψω, 1) proprie: *circumverto, circumago, converto*, ex περὶ et τρέπω *verto*. *Plutarch*. T. II. p. 112. ed. *Reisk*. 2) *incito, impello, adigo, induco*. Sic semel legitur in N. T. Act. XXVI, 24. τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει magna eruditio tua ad hunc enthusiasmum te impellit. Conf. *Bielii* Thesaur. Philol. s. h. v.

ΠΕΡΙΤΡΕΧΩ, fut. θρέξω, proprie: *in orbem circumcursito, circumcurro, currendo circumeo*, (*Xenoph. Oecon.* XIII, 8.) deinde: *huc illuc curso, undique percurro* (*Xenoph. Hist. Gr.* VII, 2, 15.) ex περὶ et τρέχω *curro*. Semel legitur in N. T. Marc. VI, 55. περιδραμόντες ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, scil. χώραν. (quae verba vulgo male redduntur: cum percurrissent totam regionem illam circumiacentem;) sunt, ut locus parallelus Matth. XIV, 35. ubi οἱ ἄνδρες τȣ̃ τόπȣ ἐκείνȣ vocantur, non tam suadet, quam postulat, *incolae et cives*

cives omnis regionis illius circumiacentis, quemadmodum etiam ἐξέρχεσθαι καὶ εἰσέρχεσθαι ii dicuntur, qui sunt et versantur in aliquo loco. Caeterum respondet περιτρέχω in versione Alex. hebraico שׁוט *circuivit, discurrit, percurrit*. Ierem. V, 1. Amos VIII, 12. *Aristoph.* Ran. 195. *Athenaeus* V. p. 208. B. ἄτλαντες δὲ περιέτρεχον τὴν ναῦν κ. τ. λ.

ΠΕΡΙΦΕΡΩ, fut. περιοίσω, 1) proprie: *circumfero, huc atque illuc fero, circumporto, circumago in orbem*, (*Xenoph.* de Mag. Equit. III, 9.) ex περὶ et φέρω *fero*. Sic legitur in N. T. Marc. VI, 55. τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν male affectos circumferre lectis. 2 Macc. VII, 27. τὴν ἐν γαστρὶ περιενέγκασάν σε. Hinc περιφερὴς *rotundus, vertibilis, qui facile circumagi potest*. 2 Macc. XIII, 5. *Hesych.* περιφερές· στρογγύλον, et περιφορά· ἡ κατὰ κύκλον κίνησις, eodem *Hesychio* interprete. Hinc 2) metaphorice: *ubique mecum habeo, praesentem ubique experior*. 2 Cor. IV, 10. πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ubi describitur conditio ac sors apostolorum, qui, quo se vertebant, paratas et praesentissimas habebant calamitates et afflictiones; ut adeo sensus sit: iisdem afflictionibus vitaeque periculis, qualia Iesus quoque subiit, obnoxii sumus. Vide supra ad vocem νέκρωσις a me dicta. 3) *huc et illuc agito, circumagito*. Iud. v. 12. νεφέλαι ἄνυδροι, ὑπὸ ἀνέμων περιφερόμεναι nubes, aquis carentes, a ventis huc et illuc agitatae. Sed in nonnullis codicibus legitur παραφερόμεναι loco περιφερόμεναι. Conf. etiam 2 Petr. II, 17. Apud Graecos περιφέρεσθαι etiam frequenter de navibus usurpatur, quae in mari ventorum vi et fluctuum impetu agitantur et circumferuntur, et est idem, quod κλυδωνίζεσθαι. *Maximus Tyr.* Diss. XXXI. p. 306. ἡ δὲ κακοδαίμων ἐκείνη ναῦς περιεφέρετο. Conf. *Gatakerum* ad *M. Antonin.* I, 15. p. 19. Hinc 4) ad animum transfertur et significat: *perturbare, inconstantem reddere, in errorem inducere, circumvenire, decipere*. Ephes. IV, 14. περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας qui se facile perturbari et in errores induci patiuntur quavis doctrina inani, a veritate plane aliena, omni adeo veri specie carente. Sic etiam legitur Hebr. XIII, 9. διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ περιφέρεσθε, ubi tamen videtur potius παραφέρεσθε legendum esse. Hinc Alexandrini hac voce usi sunt pro hebraico הלל *insanum reddidit, decepit*, Cohel. VII, 7. ὅτι ἡ συκοφαντία περιφέρει σοφόν, et apud eosdem περιφέρεια et περιφορὰ *errorem* notat. Cohel. II, 12. VII, 26. IX, 3. *Hesych.* περιφέρεται· πλανᾶται. Idem: περιφορᾶς· πλάνης. Conf. *Schwarzii* Comment. Ling. Gr. p. 1088. et *Palairet.* Obss. Philol. p. [illegible] sq. Saepius non legitur in N. T.

ΠΕΡΙ-

ΠΕΡΙΦΡΟΝΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *circumquaque mentem verto, contemplor, inquiro, in aliqua re contemplanda occupatus sum,* a περίφρων *valde prudens,* (*Hesiod.* Theogon. v. 894.) ex περὶ et φρὴν *mens.* Sic legitur in illo *Aristoph.* versiculo ex Nubibus v. 1505. ἀεροβατῶ, καὶ περιφρονῶ τὸν ἥλιον, h. e. in contemplando sole occupor, ubi vid. Schol. Conf. *Perizonium* ad *Aelian.* V. H. XII, c. 52. et *Fischerum* ad *Aeschin. Socr.* Dial. III, 3. p. 103. 2) *contemno, despicio, supra aliquem cogito,* aut *sapio.* Construitur cum genitivo, v. c. apud *Aeschin. Socr.* Dial. III, 22. *Hesych.* περιφρονεῖς· περισωφρονεῖς, ὑπερφρονεῖς. Idem fere tradit *Suidas.* 3) per metonymiam consequentis: *facultatem et materiam habeo contemnendi, causam nanciscor despiciendi aliquem et parvi habendi.* Sic semel legitur in N. T. Tit. II, 15. μηδείς σου περιφρονείτω cave, ne quis te despicere debeat. Simili modo καταφρονεῖν usurpatum legitur 1 Tim. IV, 12. μηδείς σου τῆς νεότητος καταφρονείτω.

ΠΕΡΙ'ΧΩΡΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) *circumiacens, finitimus, vicinus,* ex περὶ et χῶρος *locus.* Devt. III, 4. πάντα τὰ περίχωρα Ἀργόβ. ibid. XXXIV, 3. 1 Paral. V, 16. In N. T. foeminino tantum genere et instar substantivi ponitur, atque adeo 2) ἡ περίχωρος, sc. γῆ, (quod additur Genes. XIX, 28.) vel χώρα, fit *circumiacens,* vel *confinis regio, tractus terrae, terra, quaquaversum extenditur,* quae apud Alexandrinos quoque τὸ περίχωρον dicitur; v. c. Nehem. III, 9. 12. 14. 16. 17. 18. ubi hebraico כִּכָּר *tractus* respondet, sed saepius ἡ περίχωρος Devt. III, 13. 14. Genes. XIII, 10. 11. 12. (pro כִּכָּר *planities*) Nehem. XII, 28. ut in N. T. Matth. XIV, 35. ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην nuntios miserunt per omnem finitimam regionem. Marc. VI, 55. Luc. III, 3. IV, 37. καὶ ἐξεπορεύετο ἦχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου eius fama pervasit omnia loca finitima. ibid. VIII, 37. ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου τῶν Γαδαρηνῶν omnes incolae regionis finitimae, seu agri Gadarenorum. Act. XIV, 6. 3) per metonymiam: *homines, confinem regionem incolentes.* Matth. III, 5. ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου confluxit ad eum magna copia ad Iordanem degentium. Marc. I, 28. Luc. IV, 14. VII, 17. Saepius non legitur in N. T.

ΠΕΡΙ'ΨΗΜΑ, τος, τὸ, 1) proprie et generatim: *omne, quod est abrasum et detersum,* a περιψάω *circumquaque abstergo, detergo, defrico, abrado,* hoc ex περὶ et ψάω *tergo, abstergo.* Speciatim vero περίψημα apud Graecos dicuntur *sordes et purgamenta, detergendo et frictione detracta,* (*Hesych.* περίψημα· περισσάρωμα.) *quisquiliae, retrimentum,* (*Phavor.* τὸ ἀποῤῥιπτόμενον σκύβαλον ὡς περιττόν.), *ramenta, scobs et quicquid limando deteritur,* ut idem sit ac περίψηγμα, etiam, *quod*

quod omnium pedibus conculcatur. *Hesych.* περίψημα· — τὸ ὑπὸ τὰ ἴχνη πάντων, sc. πατέμενον, quod additur in *Alberti* Glossario Gr. Idem *Suidas* tradit. Interdum etiam *ipsum instrumentum* notat, *quo sordes et quisquiliae deradi et abstergi solent,* v. c. ut graeca scholia diserte tradunt, *pannus*, *quo sudantes se abstergunt,* unde *Phavorinus* exponit per σόβανον, ὃ τὰς ἱδρῶτας τῆ κάμνοντος ἀποψύχει. 2) ut κάθαρμα et περικάθαρμα, *piaculum, hostia piacularis* et *omne, quo ad expiandum utimur,* etiam ex more veterum gentilium, civitatem, aut regionem sanguine humano lustrandi, *homo ignobilis, aut sceleratus, qui publice alebatur et grassante peste, aut in aliis calamitatibus publicis ad expiandam urbem, aut regionem Deorumque iram avertendam, aut in mare praecipitabatur, aut ad aram mactabatur, his additis verbis:* περίψημα ἡμῶν γένε *esto piaculum nostrum!* *Suid.* περίψημα· κάταγμα (lege vel καταράμαγμα, e Lex. *Cyrilli* MS. Brem. vel κατακάτημα) ἢ (quod fortasse delendum est) ὑπὸ τὰ ἴχνη, ἀπολύτρωσις. Οὕτως ἐπέλεγον (Ἀθηναῖοι) τῷ κατ' ἐνιαυτὸν συνέχοντι πάντων κακῶ· (ita enim legendum est loco impressi τῶν κακῶν) περίψημα ἡμῶν γένε, ἤτοι σωτηρία καὶ ἀπολύτρωσις. Καὶ ἕτως ἐνέβαλλον τῇ θαλάσσῃ, ὡσανεὶ τῷ Ποσειδῶνι θυσίαν ἀποτιννύντες. *Hesych.* περίψημα· ἀντίλυτρον, ἀντίψυχον. Conf. *Iul. Caes.* de Bello Gallico VI, 16. *Livium* VIII, 6. *Lactantium* Opp. Lib. I, c. 21. *Alberti* Gloss. N. T. p. 122. *Schlägeri* Diss. de Atheniensibus, civitatem suam sanguine humano lustrantibus. Helmst. 1739. et *L. Bos.* in Exercitatt. ad N. T. p. 131. Pertinet huc etiam locus Tob. V, 18. ubi Hanna de abitu filii sui, argentum a Gabele repetituri, conquerens, ad maritum ait: ἀργύριον περίψημα τῆ παιδίε γένοιτο argentum fiat piaculum filii nostri, h. e. argentum neglectum oportuisset modo, ut filius noster maneret salvus tutusque. Conf. *Steph. le Moyne* in Notis ad Varia Sacra p. 579 sq. Hinc 3) *hominem humilem, vilem, abiectum, miserum, omnibus malis obnoxium, sceleratum* significat, quia nempe homines viles et contemti, qui se vendiderant, aut scelerati et malefici Deorum expiandorum causa interficiebantur. Ita semel in N. T. usurpatur 1 Cor. IV, 13. ubi apostolus conqueritur, se caeterosque apostolos esse πάντων περιψήματα, h. e. adeo contemni et despectui haberi adeoque detestabiles et sceleratos videri, ut digni habeantur, qui pro piaculo offerantur, eorumque conditionem esse admodum miseram. *Vulgatus* h. l. graecam vocem retinuit. *Lutherus* voce *Fegopfer* non male usus est. *Syrus* reddidit: ܘܐܝܟ ܚܘܠܡܢܐ ܕܟܠܢܫ *et piaculum omnis hominis.* *Symmachus* Ierem. XXII, 28. μὴ περίψημα φαῦλον καὶ ἀπόβλητον ὁ ἄνθρωπος.

ΠΕΡΠΕΡΕΥΟΜΑΙ, fut. εύσομαι. In hoc verbo facile observatur, non esse graecum, sed latinum, a *perperam*, aut a voce obsoleta *perperus*, (quae legitur apud *Accium* in Pragmatico: „Describere in theatro perperos populares,") a quo factum primum adiectivum πέρπερος, saepius apud Graecos obvium, deinde substantivum περπερία, denique verbum περπερεύω. *Salmasius* in Funere Linguae Hellenisticae p. 152. propriam hanc vocem *Cilicum* dialecto esse existimat. *Erasmo* vero haec vox a *Perperis* fratribus conficta videtur, qui et *Cecropes* dicti sunt. Auctor *Etym. M.* a περιφέρεσθαι hoc vocabulum derivat, cui assentitur *Stephanus* in Thesauro Ling. Gr. T. III. f. 1635. Alii aliter. Eadem dissensione, qua origo huius vocis, a Viris doctis traditur, etiam explicari ab interpretibus; quod eo minus mireris, quo rarior huius vocis usus est in monumentis veterum, e quibus tamen aeque ac Glossariis Vett. et adiectivi πέρπερος usu intellegitur, hanc vocem olim has habuisse significationes et 1) notasse: *efferre se, insolenter ac stolide efferri animo, iactationi aut vanae ostentationi deditum esse*, et idem esse ac ἀλαζονεύεσθαι et ἐπαίρεσθαι. *Hesych.* πέρπερος· ὁ μετὰ βλακείας ἐπαιρόμενος. Idem: περπερεύεται· κατεπαίρεται. Idem fere *Suidas* tradit. *Marc. Antonin.* V, c. 5. p. 143. ed. *Gatakeri*: καὶ τὸ σωμάτιον κατατιᾶσθαι, καὶ ἀρέσκεσθαι καὶ περπερεύεσθαι. *Polyb.* de Virtutt. p. 1482. κατὰ δὲ τὴν ἰδίαν φύσιν στωμύλος καὶ λάλος καὶ πέρπερος διαφερόντως. Idem in Excerptt. Legat. CXXII, p. 1323. ed. *Gronov.* φύσει δὲ ὢν λάλος καὶ πέρπερος καὶ κατακορής. Cf. *Stolberg.* de Soloecismis c. 25. p. 122 sq. Hinc ex sententia *Heinsii*, (in Exercitt. Sacr. Lib. VII, c. 10.) *Mureti*, (Varr. Lectt. XIV, 7.) *Gatakeri*, *Suiceri*, *Fesselii*, (in Adverss. Sacr. Lib. III, c. 10.) *Fabricii* (ad Sextum Empir. p. 227.) et aliorum verba 1 Cor. XIII, 4. (ubi semel tantum haec vox reperitur) ἡ ἀγάπη οὐ περπερεύεται, vertenda sunt: *amor se non iactat et effert, non est vanae ostentationi deditus*; quam explicationem vero vox sequens φυσιοῦται admittere mihi non videtur. 2) *adulari, assentatorem esse*, ut sit idem, quod κολακεύεσθαι. Sic verbo composito ἐμπερπερεύεσθαι usus est *Cic.* ad Atticum Lib. I. Ep. 11. „ego autem ipse, dii boni, quomodo ἐνεπερπερευσάμην novo auditori Pompeio," h. e. eum omnibus modis laudavi, ut eius benevolentiam consequerer. Cf. *Ernesti* Clav. Cic. s. h. voce. In eadem significatione adiectivo πέρπερος usus esse videtur *Arrianus* in Diss. Epictet. Lib. II, c. 2. p. 267. 3) *praecipitanter facere, temere agere, temerarium esse*, ut sit i. q. προπετεῖν, qua voce *Suidas* interpretatus est. Haec notio omnium optime mihi quidem convenire videtur loco 1 Cor. XIII, 4. ἡ ἀγάπη οὐ περπερεύεται, h. e. qui vere alios amat, is non praecipitanter agere solet, ne aliis noceat.

noceat. Conf. *Casauboni* Casauboniana p. 180 sq. et ibi notas *Wolfii* p. 346. *Vulgatus* reddidit: *non agit perperam. Syrus:* ܠܐ ܡܫܩܠܣܐ *non tumultuatur. Arabs: non se barbare gerit.* Cf. *Lud. de Dieu* Crit. Sacr. p. 706. Caeterum copiose praeter alios de hac voce exposuit *Dresigius* de Verbis Mediis N. T. I, 108. p. 381 sq. et *Wetstenius* N. T. T. II. p. 156.

ΠΕΡΣΙΣ, ίδος, ἡ, *Persis.* Nomen mulieris christianae, quam *Grotius* putat libertinam fuisse, e Perside oriundam et nomen a patria habuisse. Semel memoratur in N. T. Rom. XVI, 12. ἀσπάσασθε Περσίδα salutate Persida.

ΠΈΡΥΣΙ. Adverbium temporis, significans: 1) *anno superiore, anno proxime elapso,* q. a περάω *transeo, praetereo;* quia annus superior transiit. *Xenoph.* Hist. Gr. III, 2. 6. ἡμεῖς μὲν ἐσμὲν οἱ αὐτοὶ νῦν τε καὶ πέρυσιν. 2) *antehac, ante hos tempus, abhinc, iampridem.* *Hesych.* πέρυσι· ὁ παρεληλυθὼς χρόνος. Bis tantum in N. T. legitur. 2 Cor. VIII, 10. et IX, 2. ὅτι Ἀχαΐα παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι Christianos in Achaia paratam habuisse pecuniam collectam iam anno superiore, vel abhinc iam pridem. Hinc ortum suum traxit adiectivum περυσινὸν *ex superiore anno reliquum proximo anno factum. Xenoph.* Anab. V, 4. 16. Vide *Wetstenii* N. T. T. II. p. 198.

ΠΕΤΆΟΜΑΙ, ῶμαι, fut. ήσομαι, vel ΠΈΤΑΜΑΙ, vel ΠΈΤΟΜΑΙ, 1) *volo, volito,* et proprie est avium, quae alis expansis volant, a πετάω *expando.* Apoc. IV, 7. ὅμοιον ἀετῷ πετομένῳ simile aquilae volanti. ibid. XII, 14. XIX, 17. πᾶσι τοῖς ὀρνέοις τοῖς πετομένοις ἐν μεσουρανήματι. In versione Alex. respondet עוף et עופף *volavit,* Prov. XXVI, 2. pro טוש idem, Iob. IX, 26. Adde Prov. XXX, 19. ἴχνη ἀετοῦ πετομένου. *Lucianus* in Pseudologist. p. 448. πέταμαι inter antiqua vocabula reponit. 2) metaphorice: *celeriter eo, velociter abeo et fugio, cum impetu feror.* Apoc. VIII, 13. ἀγγέλου πετομένου ἐν μεσουρανήματι. ibid. XII, 14. ἵνα πέτηται (sc. ἡ γυνὴ) εἰς τὴν ἔρημον. ibid. XIV, 6. Saepius non legitur in N. T. Etiam in V. T. *volatus* est symbolum *velocitatis et alacritatis.* Certe עוף de quocunque vehementiore motu adhibetur. Ps. XVIII, 11. Ies. LX, 8. Ezech. XXXII, 10. Habac. I, 8. Adde Ies. XI, 14. πετασθήσονται ἐν πλοίοις ἀλλοφύλων; qui locus ex analogia linguarum bene illustratus est in Bibl. Brem. Class. VI, pag. 305 sq.

ΠΕΤΕΙΝΌΝ, οῦ, τὸ, *volatile, avis, volucris,* ita, ut suppleatur ὄρνιον, vel etiam ζῶον, a πέτομαι *volo.* Matth. VI, 26. ubi videndus *Wetstenius.* ibid. VIII, 20. τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ volatilia coeli. Nomen οὐρανὸς h. l. redundat ex hebraismo (Genes. I, 26. עוף השמים Ps. VIII, 9.) de quo copiose exposuit *Vorstius* de Hebraismis N. T. cap. 21. p. 430 sq. ed. *Fischeri.*

Matth.

Matth. XIII, 4. 32. Marc. IV, 4. 32. Luc. VIII, 5. IX, 58. XII, 24. XIII, 19. Act. X, 12. XI, 6. Rom. I, 23. Iacob. III, 7. πᾶσα φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν. Saepius non legitur in N. T. *Homer.* Iliad. Θ', 247. et ρ', 675. ὑπερανίων πετεηνῶν. Alexandrini hanc vocem adhibuerunt pro עוף idem, Deut. XIV, 19. 20. XXVIII, 26. עיט *avis, volucris rapax,* Iob. XXVIII, 7. Ies. XVIII, 6. צפור *avis, passer,* Ps. VIII, 9. CXLVIII, 10. et כנף *ala,* Ezech. XVII, 23. XXXIX, 17.

ΠΕ'ΤΡΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *lapis, saxum,* i. q. λίθος, ut liquet ex *Hesiod.* Theogon. v. 675. et Ios. V, 2. Ad hanc notionem retulit *Salmasius* ad *Solinum* p. 851. locum Marc. XIV, 46. ἐν μνημείῳ, ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας, quem ita interpretatus est: in monumento, ex lapide caeso atque polito exstructo. 2) *petra, rupes, e terra aut mari prominens,* interdum etiam *mons,* v. c. apud *Eurip.* Hercul. Fur. v. 790. ubi videndus *Barnesius.* Matth. XXVII, 60. ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ, ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ in suo novo sepulcro, in rupe exciso. Marc. XIV, 46. ἐν μνημείῳ, ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας in monumento, ex petra, aut rupe exciso. Matth. XXVII, 51. καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν et rupes findebantur. 3) *solum lapidosum, terra petrosa, solum saxosum.* Luc. VIII, 6. καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν aliud incidit in solum lapidosum et petricosum, coll. Marc. IV, 5. ubi leguntur haec verba: ἄλλο δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες. ibid. v. 13. οἱ δὲ ἐπὶ πέτρας in solo saxoso consiti. 4) *fundamentum, saxo solido constans, congeries saxorum, cui tanquam fundamento superstruitur aedificium.* Matth. VII, 24. ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πέτραν qui domum superstruxit fundamento, ex lapidibus iacto. ibid. v. 25. XVI, 18. ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν tibi, veluti fundamento, saxo solido constanti, superstruam ecclesiam christianam, h. e. tu eris summus et maxime insignis doctor religionis christianae. Luc. VI, 48. 5) per metonymiam: *cavernas et latibula, in rupibus patentia, latibula intra petrarum cavernas.* Ierem. XLVIII, 28. Apoc. VI, 15. καὶ πᾶς ἐλεύθερος ἔκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων. ibid. v. 16. καὶ λέγουσι — — ταῖς πέτραις — — κρύψατε ἡμᾶς. 6) metaphorice et modo plane singulari haec vox usurpatur Rom. IX, 33. ubi πέτρα σκανδάλου ipse Messias dicitur, quatenus eius vita et doctrina multos offendebat et in causa erat, ut Iudaei ob contumaciam suam et pertinaciam, qua ducti religioni Messiae fidem negabant, gravissime punirentur. Verba ipsa sunt desumta ex Ies. VIII, 14. et XXVIII, 16. quae loca etiam Petrus 1 Epist. II, 7. de miseria et poenis interpretatus est, quas sibimet ipsi Iudaei contraxerant eo, quod divinam Christi doctrinam reiecerant. 1 Cor. X, 4. πέτρα πνευματικὴ ἀκολουθοῦσα non est ipsa petra,

quae

quae a Mose percussa aquam emisit, sed aqua, ebulliens ex rupe, a Mose percussa, quae Iudaeos sequebatur, h. e. per castra Israelitarum derivabatur. Ibidem additur ἡ δὲ πέτρα ἦν χριςὸς, h. e. haec aqua, miraculoso modo ex petra, a Mose percussa, ebulliens, signum erat et documentum praesentiae Messiae inter Israelitas. Sed haec posteriora verba plerique etiam ita interpretantur: haec petra fuit typus Christi, in cruce aquas vitae effundentis. Copiose de hoc loco exposuit *Wetstenius* N. T. T. II, p. 139. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini hac voce usi sunt pro צור *rupes*, Exod. XVII, 6. Devt. VIII, 15. סלע *petra*, 1 Sam. XIII, 6. XIV, 4. et pro כֵּיפָא idem, Iob. XXX, 6. Ier. IV, 29.

ΠΕ'ΤΡΟΣ, ου, ὁ, 1) significat proprie: *lapidem, qui praiici vel prouolui, vel quacunque ratione e loco in locum moveri potest*, i. q. πέτρα et λίθος. *Hesych.* πέτρον· λίθον. *Aquila* Ps. LXXVIII, 15. ἔσχισε πέτρους ἐν ἐρήμῳ. Idem Exod. IV, 21. Alex. Iob. XLI, 20. πέτρους σφενδόνης. 2 Macc. I, 16. βάλλοντες πέτρους. ibid. IV, 41. συναρπάσαντες πέτρους. *Homer.* Iliad. ν', v. 270. βαλὼν μυλοειδέϊ πέτρῳ. *Eurip.* Medea v. 28. *Xenoph.* Anab. IV, 5. 8. Cf. *Alberti* Obss. Philol. p. 111. et *Palairet.* Obss. Philol. p. 55. qui docuerunt, πέτρον et πέτραν in libris Graecorum saepe promiscue dici, ut vel ex voce πετροβολία *iactus lapidum* apparet, quae legitur apud *Xenoph.* in Anab. VI, 6. 9. 2) *Petrus.* Nomen primi inter discipulos Christi et praecipui apostoli, qui natione fuit Galilaeus, ex vico Bethsaida oriundus et patrem habuit Ionam, piscatorem, et fratrem Andream. In circumcisione fuit vocatus Σίμων Simon, sed illud nomen ipse Iesus ei mutavit in Κηφᾶς, seu πέτρος, quod lapidem significat. Vide supra Κηφᾶς. Matth. IV, 18. VIII, 14. X, 2. XIV, 28. 29. XV, 15. XVI, 16. 18. 22. 23. XVII, 1. 4. 24. 26. etc. *Hesych.* πέτρος· ἐπιλύων, ἐπιγνώσκων· οὗτος καὶ Κηφᾶς καὶ Συμεὼν ἐλέγετο. — *Alberti* Glossar. Gr. p. 24. πέτρος· ἐπιλύων ἢ διαλύων. Ex mente horum grammaticorum nomen illud ab hebraico פתר *interpretari* derivandum esset, quod Alexandrini Genes. XLI, 12. ἐπιλύειν vertunt, ut iam recte monuit *Alberti* ad h. l.

ΠΕΤΡΩ'ΔΗΣ, εος, ὁ, ἡ, *petrosus, saxosus, lapidosus, petricosus*, a πέτρος *lapis*. Nam adiectiva, in ώδης desinentia, respondent latinis, in *osus* desinentibus, v. c. μυθώδης *fabulosus*, ςασιώδης *seditiosus* etc. Matth. XIII, 5. ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη, sc. χωρία, seu μέρη τῦ τόπυ, cecidit in solum petricosum et lapidosum. ibid. v. 20. Marc. IV, 5. ἐπὶ τὸ πετρῶδες, sc. χωρίον, seu μέρος τῦ τόπυ. ibid. v. 16. Saepius non legitur in N. T. *Plutarch.* T. III, p. 110. ed. *Reiske* πετρώδης καὶ περίκρημνος λόφος.

ΠΗΓΑ-

ΠΗΓΑΝΟΝ, ου, τὸ, Latinis dicitur *ruta* (quod nomen et ipſum, teſte *Varrone* de Lingua Lat. Lib. IV. a graeco ῥύτῃ et ῥυτῇ deductum eſt, quod ſervavit *Nicandri* Scholiaſtes in Theriacis.) et eſt genus herbae minoris ſuaveolentis notiſſimae, quae apud nos *Raute* dicitur, de qua vide *Plinium* in H. N. XX, 13. *Beckmannum* ad *Antigoni Caryſtii* Hiſt. Memor. c. 41. p. 69 ſq. *Ol. Celſii* Hierobotan. T. II. p. 251. et *Cl. Salmaſii* Exercitatt. de Homonymis Hyles Iatricae p. 43. a *πήγνυμι figo, compingo, concreſcere facio*: eſt enim calida et exſiccando condenſat et compingit. Semel legitur in N. T. Luc. XI, 42. *ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ πήγανον* decimatis mentham et rutam. Adde *Plutarch.* T. VIII. p. 565. et T. X. p. 764. ed. *Reiske*.

ΠΗΓΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie: *fons* (ſive foramen, ex quo aqua proſilit, ſive aquam ſcaturientem ipſam ſpectaveris,) *ſcaturigo, ſcatebra*, unde perennes emanant aquae et in rivulos ſe extendunt, *ὕδωρ ἀθροισθὲν ἤδη, καὶ ῥεῖθρον γενόμενον*, ut loquitur *Gregor. Nyſſenus* Lib. in Hexaem. T. I. p. 35. a *πηδάω ſalio*, quia *πηδᾷ ἐκ γῆς*. Iacob. III, 11. 12. *οὕτως οὐδεμία πηγὴ ἁλυκὸν καὶ γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ* ſic idem fons non poteſt aquam ſalſam et potui idoneam emittere. Apoc. VIII, 10. *ἐπὶ τὰς πηγὰς ὑδάτων*. Eadem formula legitur ibid. XIV, 7. XVI, 4. *Aeſchin. Socr.* Dial. III, 20. *πηγαὶ ὑδάτων καθαρῶν*. *Thom. M. πηγαὶ λέγονται πληθυντικῶς ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῶν ποταμῶν, οὐ πηγή.* Vide ad h. l. interpretes. Alexandrini uſi ſunt hac voce pro עַיִן *fons*, Exod. XV, 20. Num. XXXIII, 9. מָקוֹר *ſcaturigo*, Levit. XX, 18. מַעְיָן idem, Levit. XI, 36. Ioſ. XV, 19. XVIII, 15. et aliis idem ſignificantibus vocabulis. 2) *puteus aquarum, qui foditur*, i. q. *Φρέαρ*. Ioh. IV, 6. *πηγὴ τοῦ Ἰακώβ*, coll. v. 11. ubi *Φρέαρ* vocatur. Conf. tamen *Rhoer. Fer. Daventr.* p. 171. 2 Petr. II, 17. *πηγαὶ ἄνυδροι* putei, aqua carentes adeoque ſpem ſitientis fallentes. 3) *qualiscunque humoris eruptio copioſa*. Sic legitur in N. T. Marc. V, 29. *ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος* profluvium ſanguinis, menſtrua, quae hebraice quoque מְקוֹר דָּם dicuntur. Levit. XII, 7. Etiam apud graecos Scriptores *πηγὴ* metaphorice ad omnes res transfertur, quae copioſe aliquem humorem emittunt. *Sophocl.* Electra v. 888. *πηγὰς γάλακτος*, h. e. *πολὺ γάλα*, interprete Scholiaſte, qui addit: *ὡς τὸ δακρύων πηγὰς*, (*Achilles Tat.* Lib. VI. p. 375. Alex. Ier. IX, 1.) *ἀντὶ τοῦ πολλὰ δάκρυα*. Cf. *Stanley* ad *Aeſchyl.* Prometh. v. 401. et *D'Orville* ad *Chariton.* p. 427. 4) metaphorice de aliarum rerum primordiis dicitur, et ut latinum *fons, cauſam, originem, auctorem* notat. Ioh. IV, 14. *γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἁλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον* et erit in eo fons aquae, ſalientis ad vitam aeternam, h. e. fons verae ac aeternae felicitatis. Similis locus eſt in Apoc. VII, 17. ubi

ubi gaudia beatorum πηγαὶ ζωῆς dicuntur, coll. XXI, 6. *Aeschyl.* Prometh. v. 745. κακῶν πηγαί. Ies. XII, 3. ἀντλήσατε ὕδωρ ἐκ τῶν πηγῶν τῦ σωτηρίυ. Ps. XXX, 10. ὅτι παρὰ σῦ πηγὴ ζωῆς. Prov. X, 12. XIII, 14. XIV, 29. Ier. II, 13. ἐμὲ ἐγκατέλιπον πηγὴν ὕδατος ζωῆς. Sirac. I, 5. XXI, 14. Saepius non legitur in N. T.

ΠΗΓΝΥΜΙ, seu ΠΗΓΝΥΩ, (pro quo etiam ΠΗΣΣΩ, vel ΠΗΤΤΩ dicitur, a quo verbo πήγνυμι etiam tempora quaedam mutuo petit) fut. πήξω, *figo*, *infigo*, (conf. *Theodot.* Cohel. XII, 11. ἧλοι πεπηγότες. Alex. 2 Sam. XVIII, 4.) *constringo*, (*Xenoph.* Anab. IV, 5. 3 et 11.) *compingo*, *concrescere facio*, *coagulo*, (*Xenoph.* Anab. VII, 4. 2. *Arrian.* de Venat. XIV, 5. Exod. XV, 8.) *compingendo struo et fabricor*, *aedifico*, *exstruo*, ab obsoleto πήγω. Vsurpatur haec vox generatim de omnibus rebus, quibus clavi incutiuntur et infiguntur, ut hoc modo stabiliantur et firmentur, et speciatim de tentoriis et tabernaculis, quae clavis terrae infigebantur. Conf. Alex. Genes. XXVI, 25. Exod. XXXIII, 7. Hinc venit notio *exstruendi*, *aedificandi*, quam habet vox in loco Hebr. VIII, 2. ἣν (scil. σκηνὴν) ἔπηξεν ὁ κύριος καὶ ὐκ ἄνθρωπος quod templum a Deo ipso, non vero ab hominibus exstructum est. Ita etiam legitur apud *Iosephum* A. I. III, 6. 9. *Herodot.* VI, 12. VII, 119. et *Polyb.* Hist. VI, 25. De navibus, compingendo exstructis, legitur apud *Herodot.* V, 82. *Hesych.* ἐπάγη· ἐςερεώθη, ἐπήχθη, ἐνεφυτεύθη, συνεπλάσθη, ἐγένετο, ὅθεν καὶ ἁρματοπηγὸς λέγεται. Saepius non legitur in N. T. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 411.

ΠΗΔΑΛΙΟΝ, ιυ, τὸ, *gubernaculum*, *clavus*, seu *temo navis*, a πῆδος, ε, ὁ, vel πῆδον, τὸ, *ligni species*, item *remus ex eo praesertim ligno.* Bis tantum legitur in N. T. Iacob. III, 4. τὰ πλοῖα ὑπὸ ἐλαχίςυ πηδαλίυ μετάγεται naves circumferuntur et reguntur parvo admodum admoto clavo, seu gubernaculo. Hinc verbum πηδαλιεχεῖν *gubernaculum tenere*, *sedere ad clavum navis*, quod est officium τῦ κυβερνήτυ, de quo *Homerus* Odyss. γ', v. 281. et λ', v. 152. Act. XXVII, 40. ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων laxantes vincula gubernaculorum. Scilicet antiquitus duo fere gubernacula habebant singulae naves, inprimis maiores; unum ad puppim, alterum ad proram, ut docuit *Perizonius* ad *Aelian.* V. H. IX, 40. et *Graevius* ad *Hesiod.* Ἔργ. v. 45. f. in Lectt. Hesiod. c. 2. Male itaque *Beza* et *Ludov. de Dieu* pluralem numerum pro singulari in loco Lucae positum esse indicarunt. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 648.

ΠΗΛΙΚΟΣ, η, ον, 1) *quantus? qualis? quam insignis? quam praestans?* Particula interrogativa, ab ἡλίκος idem. Hebr. VII, 4. θεωρεῖτε δὲ, πηλίκος ὗτος intellegitis igitur, aut consi-

considerate, quam insignis et quali dignitate praeditus fuerit hic. Alexandrini pro כמה, Zachar. II, 2. (6.) *Hesych.* πηλίκον· οἷον, ὁποῖον, ποταπὸν, διάφορον. Sed quia vocabula, rei magnitudini exprimendae propria, etiam de numero et multitudine usurpantur, v. c. τόσοι *tot*, ὅσοι *quot*, etiam πηλίκος 2) est: *quam multus, quam prolixus, quam copiosus.* Galat. VI, 11. πηλίκοις ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρὶ quam multis litteris, seu quam copiose ad vos scripserim mea manu. Magis enim mihi arridet eorum opinio, qui haec verba ad longitudinem epistolae, ipsa Pauli (qui plerasque litteras dictare solebat, ab aliis excipiendas) manu scriptae, referunt, quam eorum sententia, qui partim Paulum his verbis litterarum, sua manu pictarum, deformitatem (*Chrysostomus:* τὴν γραμμάτων ἀμορφίαν.) excusare voluisse existimant, partim vero statuunt, verba graeca ita reddenda esse: *quales, quam graves et vehementes vobis scripserim litteras.* Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 236.

ΠΗΛΟ͂Σ, ῦ, ὁ, 1) *lutum, coenum, limus.* *Hesychius* a πηλάσσω *coinquino, polluo,* derivat. Ioh. IX, 6. ἐποίησε πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισε τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ saliva lutum coegit et collyrium illud manu infricavit in oculos coeci. Ita enim *lutum cogitur,* quando pulvis arida et arena sicca admixtione aquae *lutum, coenum* fit. *Charit. Aphrod.* Lib. I, c. 3. οἶνος πηλὸν ἐποίησαν. Conf. *D'Orville* ad *Chariton.* p. 222. ed. Lips. Ioh. IX, 11. 14. 15. In vers. Alex. respondet hebraico חֹמֶר *lutum, caementum,* Iob. XXX, 19. XXXVIII, 14. טִיט *coenum, lutum,* Nah. III, 14. Zachar. IX, 3. X, 5. et עָפָר *pulvis,* Iob. IV, 19. *Thom. M.* ὁ πηλὸς Ἀττικοί. 2) *argilla, massa argillacea,* (ἄργιλος) *qua figuli utuntur.* Rom. IX, 21. aut nonne habet ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ potestatem argillam tractandi et fingendi pro arbitrio suo? Ita etiam usurpatur חֹמֶר, Ies. XXIX, 16. XLI, 25. XLV, 9. Ier. XVIII, 6. et טִיט, Ies. XLI, 25. καὶ ὡς κεραμεὺς καταπατῶν τὸν πηλόν. Adde Sirac. XXXIII, 14. ὡς πηλὸς κεραμέως ἐν χειρὶ αὐτοῦ. Saepius non legitur in N. T.

ΠΗ͂ΡΑ, ας, ἡ, *pera viatorum et pastorum, quae fere erat coriacea, saccus, in quo commeatus et alia necessaria recondi solent,* inprimis qualem iter facientes gestare, aut in quem mendici panem, ostiatim collectum, immittere solent; et ita differt a *βαλάντιον*, quod *crumenam* significat, *cui immittitur pecunia et in ea asservatur.* Matth. X, 10. μὴ πήραν εἰς ὁδόν. Marc. VI, 8. πήρα a ζώνῃ, *in qua pecunia asservatur,* distinguitur. Luc. IX, 3. X, 4. μὴ βαστάζετε βαλάντιον, μὴ πήραν. ibid. XXII, 35. 36. Saepius in N. T. non legitur. Reperitur praeterea in *Symmachi* reliquiis 2 Regg. IV, 42. Iudith. X, 5. XIII, 11. 17. ubi ἡ πήρα τῶν βρωμάτων dicitur. *Homer.* Odyss. π', v. 411. πλῆσαν δ' ἄρα πήρην σίτου καὶ κρειῶν. *Suid.* πήρα· ἡ,

θήκη τῶν ἄρτων. *Ammonius*: πήρα· δέρμα τι ἀρτοφόρον, ὃ ἐπὶ τῶν ὤμων φέρουσιν οἱ ποιμένες; ubi vide *Valkenarium*. *Pollux* Onom. X, c. 36. γρυμαία ἀγγεῖόν τι εἰς ἀπόθεσιν, ὃ ἔνιοι πήραν ὀνομάζουσι. Conf. *Wetstenii* N. T. T. I. p. 369.

ΠΗ'ΡΩΣΙΣ, εως, ἡ, significat *quamvis laesionem corporis, quodvis laesi corporis vitium*, v. c. claudicatio, speciatim vero est *coecitas, excoecatio*, ἡ τύφλωσις, *Suida* interprete, a πηρόω *laedo corpus*; (*Aristoph*. Ran. v. 636. πηρᾶν παῖδα. Schol. βλάπτειν μέρος τοῦ σώματος τοῦ παιδός.) speciatim: *excoeco*. (Iob. XVII. 7. πεπήρωνται γὰρ ἀπὸ ὀργῆς οἱ ὀφθαλμοί μου. Cf. *Foesii* Oecon. Hipp. sub v. πηροῦσθαι.) De *coecitate* vox πήρωσις speciatim adhibita reperitur apud *Euseb*. H. E. I, 18. *Philonem* T. II. p. 432. ed. *Mang*. et Incertum Devt. XXVIII, 28. Legitur etiam haec vox, sed metaphorice, de animi excoecatione Marc. III, 5. ubi pro ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας nonnulli codices habent ἐπὶ τῇ πηρώσει τῆς καρδίας, sensu eodem. Similis lectionis varietas est Marc. VIII, 17. ubi pro πεπωρωμένην ἔχετε καρδίαν codices nonnulli exhibent πεπηρωμένη ἐστὶν ἡ καρδία ὑμῶν. Adde Rom. XI, 7.

ΠΗ͂ΧΥΣ, εος, ὁ, 1) proprie: *cubitus, ulna*, seu *ea pars tota corporis, quae inter manum et cubiti articulum est, et qua aliquem complectimur*. *Homer*. Odyss. XVII, 38. et XXIV, 346. ἀμφὶ δὲ παιδὶ φίλῳ βάλε πήχεε. *Aelian*. V. H. V, 19. πῆχυς ἔρημος τῆς χειρὸς cubitus, manu truncatus. Hinc inter metrica relatum est, ut sit 2) *mensurae* nomen, *qua rerum intervalla demetimur*, nempe *longitudo*, seu *intervallum a brachio extremo*, seu *flexura cubiti, pertinens usque ad digitum medium extremum, spatium pedis unius et dimidii*, teste *Polluce*, seu *mensura digitorum quatuor et viginti*. Conf. *Foesii* Oecon. Hippocr. p. 305. *Suid*. πῆχυς· τὸ ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος μέχρι τῶν δακτύλων τῆς χειρὸς ἔκταμα. ὁ πῆχυς ἔχει πόδας β. Sic legitur in N. T. Matth. VI, 27. τίς δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἕνα; quis potest addere ad staturam suam cubitum unum? Si vero eorum valet sententia, qui voci ἡλικία h. l. *aetatis* notionem subiicere malunt, etiam πῆχυς de *temporis spatio brevissimo* explicari commode potest. Conf. Ps. XXXIX, 6. Idem valet quoque de loco Luc. XII, 25. Ioh. XXI, 8. ὡς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων ad ducentos cubitos. Apoc. XXI, 17. Saepius non legitur in N. T. In versione Alex. respondet hebraico אַמָּה *cubitus, mensura cubitalis*, Esr. V, 3. Ierem. LII, 20. 22. Dan. III, 1.

ΠΙΑ'ΖΩ, fut. άσω, 1) *prehendo, apprehendo*. Sic de Petro, claudi manum dextram prehendente eum erecturo, legitur Act. III, 7. καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρε et prehendens eius dextram manum, eum erexit. 2) *comprehendo aliquem*

aliquem inimice et violenter, ex fuga retraho et in captivitatem abduco. Ioh. VII, 30. ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι tentabant igitur eum prehendere. ibid. v. 32. 44. VIII, 20. X, 39. XI, 57. ὅπως πιάσωσιν αὐτὸν ut eum prehendere possent. Act. XII, 4. ὃν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακήν. 2 Cor. XI, 32. 3) *capio*, ut feras, pisces etc. De captura piscium legitur Ioh. XXI, 3. καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδὲν sed per illam noctem nullos pisces ceperunt. ibid. v. 10. ἀπὸ τῶν ὀψαρίων, ὧν ἐπιάσατε νῦν. Apoc. XIX, 20. καὶ ἐπιάσθη τὸ θηρίον. Alex. Cant. II, 15. πιάσατε ἡμῖν ἀλώπεκας, ubi in hebraico legitur אחז *cepit, prehendit, fortiter apprehendit et apprehensum detinuit.* Ioh. X, 16. Pro צוד *venatus est* ibidem reperitur. *Hesych.* πιαζόμενος· θλιβόμενος. Saepius non legitur in N. T.

ΠΙΕΖΩ, fut. έσω, proprie: *premo, pede calco,* (a πέζα pes) deinde *premo, comprimo, coarcto, constringo,* etiam *affligo, crucio.* Semel in N. T. invenitur Luc. VI, 38. ubi μέτρον πεπιεσμένον est *mensura pressa et conferta.* In versione Alex. respondet hebr. דרך *calcavit.* Micha VI, 15. σὺ πιέσεις ἐλαίαν. Hinc πιεστήρ *prelum, torcular,* et πίεσμα dicitur *retrimentum, expressio* et *id omne, quod remanet ab expresso succo;* item *succus ipse. Hesych.* πιέζειν· κατέχειν, θλίβειν, σφίγγειν, μαλάσσειν, βαρεῖν. Idem: πεπιεσμένος· τεθλιμμένος. Conf. *Xenoph.* Cyrop. VII, 2. 7. πιεζόμενος συμφοραῖς. Idem Mem. II, 5. 1. πενίᾳ πιεζομένῳ. De usu huius vocis in re athletica vide *Krebsii* Obss. Flav. p. 300. Saepius non legitur in N. T.

ΠΙΘΑΝΟΛΟΓΙ͂Α, ας, ἡ, *probabilitas orationis, speciosa oratio, blanditia sermonis, elegantia et suavitas orationis, ad persuadendum apta et ad alliciendos animos accommodata,* a πιθανός, pro πειθανός, *gratus, blandus, elegans, probabilis, idoneus et aptus ad persuadendum, verus, fide dignus,* (*Aeschin. Socr.* Dial. III, 15. *Cicero* ad Attic. III, 19. Cf. *Gataker.* ad *M. Antonin.* III, 2. p. 66. *Hesych.* πιθανόν· ἀληθινόν, πιστόν, εὐπειθές.) et λόγος *sermo, oratio.* Semel tantum legitur in N. T. Coloss. II, 4. μή τις ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν πιθανολογίᾳ ne quis vos speciosa oratione decipiat. *Vulgatus* habet: *sermone blando,* coll. Rom. XVI, 18. ubi χρηστολογία et εὐλογία dicitur. Conf. *Wolfii* Curas Philol. P. III. p. 304 sq. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 285.

ΠΙΚΡΑΙ΄ΝΩ, fut. ανῶ, 1) proprie: *amarum reddo, amaritudinem affero,* et dicitur proprie de *iis rebus, quarum sapor,* vel *effectus amarus est,* a πικρός *amarus.* Apoc. VIII, 11. de aquis πικραίνεσθαι usurpatur, quarum sapor amarus redditus erat, ἃ ἐγένετο εἰς ἄψινθον, ut in antecedentibus narratum erat. Iam, quia *amarum* in omnibus linguis omne dicitur, quod ingratum et molestum est, etiam 2) notat: *molestiam facio, incommodum affero, dolore afficio.* Sic legitur in N. T. Apoc.

Apoc. X, 9. *καὶ πικρανεῖ σε τὴν κοιλίαν* et afferet tibi cardialgiam. ibid. v. 10. *καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτὸ, ἐπικράνθη ἡ κοιλία με* et cum devoraſſem eum, dolorem ſtomachi mihi movebat. De ſapore amaro enim *πικραίνειν* h. l. quia de ſtomacho ſermo eſt, commode accipi nullo modo poteſt. Hinc metaphorice 3) ad animum translatum ſignificat: *acerbo dolore aliquem afficere, irritare, exacerbare, ad iram et indignationem aliquem provocare*, et ex adiuncto: *duriter, indigne et illiberaliter aliquem tractare, acerbum ſe alicui praebere.* Sic legitur in media voce Coloſſ. III, 19. *οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας, καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς* mariti, diligite uxores veſtras et duriter ac illiberaliter eas tractare et ita ad iram provocare eas nolite; ubi *πικραίνεσθε* eſt i. q. Epheſ. VI, 4. *μὴ παροργίζετε.* Nonnulli vero interpretes *πικραίνεσθε* h. l. paſſive accipere malunt, ut ſenſus ſit: ne facile ad iram irritemini erga uxores; ſeu, lenitate et indulgentia erga eas utamini. Conf. tamen *Kypkium* in Obſſ. Philol. et *Loesnerum* in Obſſ. Philonn. ad h. l. Iob. XXVII, 2. *ὁ πικράνας με τὴν ψυχήν.* 1 Macc. III, 7. *ἐπίκρανε βασιλεῖς πολλούς.* Ruth. I, 13. 20. Exod. XVI, 20. *ἐπικράνθη Μωϋσῆς ἐπ' αὐτοῖς.* Paſſivum *πικραίνεσθαι* in *iraſcendi* notione legitur etiam apud *Theocritum* Idyll. V, 120. et *Demoſthenem* p. 1464. 18. ed. *Reiske*: *μήτε πικραίνεσθαι μήτε μνησικακεῖν.* Saepius in N. T. non reperitur.

ΠΙΚΡΙ'Α, ας, ἡ, 1) proprie: *amarities, amarulentia, amaritudo*, de ſapore, a *πικρὸς amarus.* Sic legitur apud Alexandrinos pro מְרֹרֹת *amaritudines.* Devt. XXXII, 32. *βότρυς πικρίας αὐτοῖς.* Ier. II, 21. Hinc metaphorice *ad omne, quod eſt ingratum et moleſtum*, translatum, 2) *vitioſitatem, perverſitatem, impietatem* notat. Act. VIII, 23. *εἰς γὰρ χολὴν πικρίας ὁρῶ σε ὄντα* video enim, te admodum impium eſſe. Hebr. XII, 15. *μή τις ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῇ* ne qua radix amarulenta, ſurſum creſcens, turbas faciat, h. e. ne exoriatur homo ſceleſtus, qui ſuam impietatem diſſeminet et ita multos ad defectionem a religione chriſtiana ſeducat. Verba haec deſumta ſunt ex Devt. XXIX, 17. (18.) ubi Alexandrini verba hebraica פֶּן־יֵשׁ בָּכֶם שֹׁרֶשׁ פֹּרֶה רֹאשׁ וְלַעֲנָה reddiderunt: *μή τις ἐν ὑμῖν ῥίζα φύουσα ἐν χολῇ καὶ πικρίᾳ*, ubi etiam de *irritamentis ad defectionem a vero Dei cultu, et idololatriam amplectendam* ſermo eſt. Adde Amos VI, 12. 3) *fraus, fraudulentia, cupiditas aliis nocendi, acerbitas in inſectandis aliorum dictis et factis, quae fere ex invidia oritur*, unde cum *βασκανία* ſaepe apud *Philonem* coniungitur. Rom. III, 14. *ὧν τὸ ςόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει* quorum os plenum eſt imprecationibus et ſermonibus acerbis et mordacibus, quibus aliorum dicta et facta inſectantur; aut: ore

suo nonnisi fraudulenter loquuntur et subdole alios decipere conantur. Nam Ps. X, 7. e quo haec verba desumta sunt, legitur hebraicum מִרְמָה *dolus*, *fraus*, pro πικρία, quod Alexandrini habent. Etiam *fel* apud *Plaut.* Trucul. I, 2. 76. de *fraude* et *fraudulentia* adhibetur. Magis dubia est significatio vocis πικρία in loco Ephes. IV, 31. ubi vel generatim *malitiam*, *malignitatem animi*, vel *exacerbationem mentis*, *odium*, *inimicitiam*, (conf. Alex. Ier. XV, 17. ubi hebraico זַעַם *indignatio* respondet. Thren. III, 19.) vel *offensionem proximi*, *iniuriam tam realem*, *quam verbalem*, inprimis autem *sermones acerbos et mordaces* (les. XXXVII, 29.) significare potest. Saepius non legitur in N. T. Conf. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 39.

ΠΙΚΡΟ΄Σ, ά, όν, 1) proprie de sapore adhibetur: *amarus*, *acerbus*, *amarulentus*, *qui ingratum saporem habet*. Iacob. III, 11. μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρύει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρὸν, scil. ὕδωρ; num fons ex eodem foramine simul aquam dulcem (h. e. potui idoneam, ὕδωρ πότιμον) et amaram (h. e. salsam. marinam, τὸ ἁλυκὸν, ut v. 12. explicatur. Nam amarum et salsum Scriptores ob saporem vicinum promiscue adhibent. *Plato* apud *Suidam* in Φαιὸν χρῶμα: ἐγγὺς μὲν τῦ πικρῦ τὸ ἁλμυρόν.) emittere solet? Formula ὕδωρ πικρὸν eodem sensu legitur Exod. XV, 23. Ier. XXIII, 15. De sapore amaro πικρὸς adhibetur et τῷ γλυκὺς opponitur apud Alex. Ies. V, 20. et XXIV, 9. Conf. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 672. 3) metaphorice; *omne*, *quod nocet aliis*, *molestum*, *vehemens ac grave est*, πικρὸν dicitur. Iacob. III, 14. ζῆλον πικρὸν ἔχοντες foventes odium grave, quod causa est rixarum, sermonum mordacium et iniuriarum, quibus alii afficiuntur. *Aelian.* V. H. XIV, 18. *Hesych.* πικρόν· χαλεπὸν, ἀργαλέον. Conf. Spicilegium meum II. Lexici Bieliani p. 146 sq. Saepius non legitur in N. T.

ΠΙΚΡΩ͂Σ. Adverbium, significans 1) proprie: *amare*, *amarulenter*, de sapore. 2) ut latinum *acerbe*, *valde*, *vehementer*. Sic bis tantum in N. T. legitur. Matth. XXVI, 75. ἔκλαυσε πικρῶς acerbe, h. e. effuse flevit, prae nimia scilicet tristitia et acerbo animi dolore, de quo πικρία Ioh. III, 20. VII, 11. X, 1. XXI, 25. Sirac. VII, 12. XXXI, 34. et πικρὸς apud *Eurip.* Phoen. v. 901. et Alex. Ruth. I, 20. Ezech. XXVII, 30. 31. adhibetur. Luc. XXII, 62. ἔκλαυσε πικρῶς, pro quo etiam interdum πικρὸν et πικρὰ legitur, v. c. Ezech. XXVII, 30. Sirac. XXV, 20. Sed frequentius in tali orationis nexu adverbium πικρῶς adhibetur apud Alex. Ies. XXII, 4. XXXIII, 7. et apud *Aristaenetum* Lib. I. Ep. 22. δεδακρυμένη πικρῶς.

Πικρὸν

Πικρὸν δάκρυον occurrit apud *Homerum* Odyss. δ, v. 153. *Hesych.* πικρῶς· κατακόρως, ἀκρατῶς.

ΠΙΛΑ'ΤΟΣ, ȣ, ὁ, *Pilatus.* Nomen praesidis, vel procuratoris Caesaris romani in Iudaea, ordine quinti. Primus erat *Coponius,* secundus *Marcus Ambivius,* tertius *Annius Rufus,* quartus *Valerius Gratus,* cui successit *Pilatus,* (*Ioseph.* A. I. XVIII, 2, 2.) missus a Tiberio, anno imperii ipsius tertio decimo. Fuit homo iniustus, munerum captator, ferox, crudelis et pertinax, de quo nihil laudabile refertur. Caesaris effigiem, in signis depictam, in urbem Hierosolymam intulit, ex qua re tumultus est coortus Iudaeorum. (*Ioseph.* A. I. XVIII, c. 3. f. 1.) Propter innocentes Samaritanos, quos summa tractaverat acerbitate, a *Vitellio,* Syriae praeside, post exactos decem muneris sui annos, est officio motus, alio in ipsius locum substituto, et Romam pergandi sui causa ire iussus. (*Ioseph.* A. I. XVIII, c. 4. f. 1 et 2.) Verum antequam Romam venisset, mortuus erat *Tiberius,* inque illius locum constitutus *Caius,* sub cuius imperio in exilium missus est Viennam, in Gallia, ubi sibi ipsi manus intulisse narratur, circa annum Christi, quem in Iudaeorum gratiam crucis supplicio adiudicaverat, 41. Vide *Eusebii* H. E. II, c. 7. 8. Nomen eius origine latinum est, notans: *pilo,* seu *telo ornatum,* vel ideo, quod prae aliis armis, *pilo* (armorum genere apud Romanos, a cuius usu *pilata cohors* appellabatur apud *Martialem* X. Epigr. 48.) praesertim usus fuerit, vel quod tali pilo, ob magnas res, in bello gestas, a Caesare donatus fuerit, uti moris erat apud Romanos, teste *Plutarcho* in Vita Romuli. *Alberti* Glossar. Gr. p. 23. πιλάτȣ· δόμα σφυροκόπȣ. Saepius in N. T. memoratur, v. c. Matth. XXVII, 2. 13. 17. 22. 24. 58. 62. 65. Marc. XV, 1. 2. etc. Luc. III, 1. XIII, 1. XXIII, 1. 3. 4. 6. etc. Ioh. XVIII, 29 sq. XIX, 1. 4 sq. Act. III, 13. IV, 27. XIII, 28. 1 Tim. VI, 13. Vide etiam de hoc Pilato *Taciti* Annal. XV, c. 44. f. 4.

ΠΙΜΠΛΑ'Ω, vel ΠΙ'ΜΠΛΗΜΙ, vide πλήθω.

ΠΙΜΠΡΑ'Ω, vel ΠΙ'ΜΠΡΗΜΙ, vel ΠΡΗ'ΘΩ, fut. πρήσω, 1) *incendo, uro, comburo, inflammo.* Πίμπραμαι *ardeo, inflammor, incendor, uror.* *Hesych.* πιμπρᾷν· ἐμπυρίζειν, φυσᾷν, καίειν. *Suid.* πίμπραται· καίεται, ἐμπυρίζεται. *Aelian.* V. H. XII, c. 23. ἀλλὰ μηδὲ πιμπραμένων αὐτῶν, παραλαμβανομένȣς ὑπὸ τȣ̃ πυρός. 2) πίμπραμαι de *tumore, qui ex inflammatione oritur,* adhibetur et significat: *intumescere ex morsu, vel ictu bestiae venenatae.* Sic semel tantum legitur in N. T. Act. XXVIII, 6. οἱ δὲ προσεδόκων, αὐτὸν μέλλειν πίμπρασθαι illi vero futurum existimabant, ut intumesceret e morsu serpentis. Eandem notionem haec vox habet apud

Aelian.

Aelian. in Hist. Anim. I, c. 57. III, 18. *Lucianus* in Dipsad. p. 482. ὄφις ὀ πάνυ μέγας, ἐχίδνῃ ὅμοιος — — — φυσᾶται καὶ σήπει καὶ πίμπρασθαι ποιεῖ. Conf. de hac voce *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II. p. 715 sq. *Elsneri* Obss. Sacr. T. I. p. 492. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 651. et *Wakefield* Silvam Criticam P. II. p. 154 sq.

ΠΙΝΑΚΙΔΙΟΝ, *ου*, *τὸ*, 1) proprie: *tabella, e pinu facta et cera illita, cui aliquid inscribi potest*, a πίνος *pinus*, arboris genus, e cuius ligno tabellae olim conficiebantur. Cf. *Pollucis* Onom. Lib. X. f. 83 et 84. 2) generatim: *omnis tabella, cera illita, in qua veteres scribere solebant, libellus pugillaris*, qui apud veteres e varia materia conficiebatur, v. c. ligno, aere, ebore etc. et a Graecis πινάκιον, πινακὶς, etiam γραμματεῖον, γραμματίδιον et γραμμάτιον dicebatur. Conf. *Salmasii* Exercitatt. Plin. p. 629. *Suid.* πινακίδιον· δέλτος, πιτλάριον, σχεδάριον. Semel tantum in N. T. legitur Luc. I, 63. αἰτήσας πινακίδιον postulavit libellum pugillarem; ubi male nonnulli interpretes πινακίδιον de instrumento scribendi, seu stilo ferreo interpretati sunt. Reperitur praeterea in *Symmachi* fragmentis Ezech. IX, 2. pro hebraico קֶסֶת.

ΠΙΝΑΞ, *ακος*, *ὁ*, 1) *tabula, cui aliquid inscribi potest, libellus pugillaris*, a πίνος *pinus*, quod ex pineo ligno πίναξ olim conficeretur. *Demosthenes* p. 1055. 16. ed. *Reiske*, γράψας ἐν πίνακι πάντας τοὺς συγγενεῖς κ. τ. λ. ibid. p. 1091. 6. Interdum etiam apud Graecos *tabulam pictam* notat, (teste *Suida*: πίναξ· σανὶς ἐζωγραφημένη.) et *asserem* ac *tabulam quamcunque ligneam*, ut sit i. q. σανὶς, observante auctore *Etym. M.* πίναξ· ἡ σανίς. — πίνακάς τε νεῶν: *Homer.* Odyss. λ', v. 67. 2) *patina, lanx* (*Petron.* c. 59. *Schol. Horat.* ad lib. I. Ep. 5, v. 23.) *quadra, in qua cibi apponuntur.* Matth. XIV, 8. δός μοι ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ιωάννου τοῦ βαπτιστοῦ iube afferri mihi caput Iohannis baptistae in patina. ibid. v. 11. Marc. VI, 25. 28. Luc. XI, 39. τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε exteriora calicis et patinae purgatis. Saepius non legitur in N. T. *Aristoph.* Plut. 814 et 996. *Etym. M.* πίναξ· καταχρηστικῶς δὲ καὶ τὸ σκεῦος λέγεται, ὡς τό· κρειῶν πίνακας παρέθηκεν. (*Homer.* Odyss. α', v. 141.) ἐνταῦθα γὰρ τὰ σκεύη λέγει. ἐπειδὴ πάλαι ἐπὶ σανίδων ἴσως τὰ κρέα ἐτίθεσαν ὀπτῶντες, ἢ κατακόπτοντες. *Thom. M.* Πίνακες· τὰ ἀγγεῖα, ἐν οἷς ἐσθίομεν, καὶ αἱ διὰ σανίδων εἰκόνες κ. τ. λ. Conf. etiam *Hesychium*, *Harpocrationem* et *Pollucis* Onom. VIII, §. 16. et X. §. 82. Patinas apud veteres quoque in usu fuisse, tradit *Athenaeus* L. VI, c. 3. p. 228. ed. *Casaub.* Ἀριστοφάνης ὁ Βυζάντιος νεώτερόν φησιν εἶναι τὸ ἐπὶ πινάκων παρατίθεσθαι τὰ ὄψα, ἀγνοῶν ὅτι κἀν ἄλλοις εἴρηκεν ὁ ποιητής. Δαιτρὸς δὲ κρειῶν

κρειῶν πίνακας παρέθηκεν ἀείρας. Vide *Wetstenii N. T.* T. II, pag. 412 seq.

ΠΙΝΩ, fut. I. πόσω, ab inusitato πόω, perf. πέπωκα, aor. 2. ἔπιον, a πίω, 1) *bibo, haurio*. Matth. XXVI, 27. πίετε ἐξ αὐτῦ πάντες bibite omnes ex hoc calice. ibid. v. 29. ὁ μὴ πίω ἀπ' ἄρτι ἐκ τέτυ τῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλυ non amplius biturus sum ex hoc vino; et paulo post; ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ' ὑμῶν καινὸν quando praestantius vinum vobiscum bibam. Verbum πίνειν, cum praepositione ἐκ constructum, reperitur apud Alexandrinos Genes. IX, 21. ἔπιεν ἐκ τῦ οἴνυ; cum accusativo rei vero apud eosdem 1 Sam. I, 15. οἶνον καὶ μέθυσμα ὁ πέπωκα. Matth. XXVII, 34. Marc. XIV, 23. 25. XV, 23. καὶ ἐδίδυν αὐτῷ πιεῖν ἐσμυρνισμένον οἶνον. ibid. XVI, 18. Luc. I, 15. οἶνον καὶ σίκερα ὁ μὴ πίῃ a vino et omni potu inebriante abstinebit. ibid. V, 39. X, 7. XVII, 8. πίεσαι. De hac forma vide *Wetstenii N. T.* T. I, p. 773 seq. Ibid. XXII, 18. ὁ μὴ πίω ἀπὸ τῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλυ non amplius biturus sum ex hoc vino. Conf. *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 194. ed. *Zeunii*. Ioh. IV, 7. δός μοι πιεῖν praebe mihi potum. ibid. v. 9. 10. 12. καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτῦ (sc. φρέατος) ἔπιε. ibid. v. 13. πᾶς ὁ πίνων ἐκ τῦ ὕδατος τέτυ. Act. XXIII, 12. 21. Rom. XIV, 21. 1 Cor. X, 4. 31. XI, 22. 25—29. Hic vero observandae sunt formulae ἐσθίειν καὶ πίνειν, φάγειν καὶ πίνειν, τρώγειν καὶ πίνειν, quae a) de eo dicuntur, *qui epulatur, epulis interest, hilariter et laute vivit et genio suo indulget*, adiuncta interdum *securitatis* notione, uti e contrario formula μὴ ἐσθίειν καὶ μὴ πίνειν significat: *abstinere a cibis delicatioribus, severam vitam agere*, et speciatim de *ieiunantibus* usurpatur. Matth. XI, 18. ἦλθε ἰωάννης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων venit Iohannes et vitam severam egit, seu parco et modico victu usus est. ibid. v. 19. ἦλθεν ὁ υἱὸς τῦ ἀνθρώπυ ἐσθίων filius hominis contra populariter vivit et invitatus ad epulas venit. ib. XXIV, 38. τρώγοντες καὶ πίνοντες secure viventes et res suas agentes. ibid. v. 49. ἐσθίειν καὶ πίνειν hilariter vivere. Luc. V, 33. οἱ δὲ σοὶ ἐσθίυσι καὶ πίνυσιν tui vero discipuli non ieiunant; ubi τῷ νηστεύειν opponitur. ib. VII, 33. 34. XII, 19. φάγε, πίε genio tuo indulge. ib. v. 45. XVII, 27. 28. Act. IX, 9. καὶ ὐκ ἔφαγεν, ὐδὲ ἔπιεν et ieiunans. 1 Cor. IX, 4. μὴ ὐκ ἔχομεν ἐξυσίαν φαγεῖν καὶ πιεῖν; nonne et nobis laute vivere licet? ibid. XV, 32. φάγωμεν καὶ πίωμεν voluptatibus indulgeamus. ibid. X, 7. φαγεῖν καὶ πιεῖν coenam sacrificialem celebrare. b) maxime intercedente praepositione μετὰ, de *eo, qui familiariter cum aliquo vivit*. Marc. II, 16. τί ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει καὶ πίνει; quare cum portitoribus et improbissimis hominibus conversatur et familiariter vivit? Luc. V, 30. XIII, 26. ἐφάγομεν ἐνώπιόν συ καὶ ἐπίομεν

μεν familiariter tecum viximus. c) felicem esse. Luc. XXII, 30. ἵνα ἐσθίητε καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης με ut participes fiatis felicitatis summae in regno meo. 2) potum nanciscor. Matth. VI, 25. μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγητε καὶ τί πίητε ne anxie solliciti sitis de vita vestra sustentanda. Luc. XII, 29. 3) metaphorice: imbibo, admitto, recipio. Hebr. VI, 7. γῆ πιᾶσα τὸν ὑετὸν ager, qui pluvia irrigatur. Herodot. Lib. I. 137. ἐπεὰν δὲ ἀπίκωμεν ἡ γῆ σφέων γένηται πίνουσα τὸ ὕδωρ. Anacreon Od. XIX, 1. ἡ γῆ μέλαινα πίνει. Alex. Deut. XI, 11. τῇ ὀρεινῇ καὶ πεδινῇ ἐκ τῦ ὑετῦ τῦ ὀρανῦ πίεται ὕδωρ. E contrario terra διψῶν dicitur apud Philostratum Vit. Apoll. Lib. III, c. 5. Conf. L. Bos. Animm. ad Scriptt. Graec. p. 79. Eodem modo quoque bibere apud Latinos, v. c. apud Virgilium Eclog. III. sub fin. „sat prata biberunt." 4) fruor, particeps fio, in utramque partem, impleo desiderium meum. Ioh. IV, 14. ὃς δ' ἂν πίῃ ἐκ τῦ ὕδατος, ὃ ἐγὼ δώσω αὐτῷ qui autem ex aqua, quam ego illi dabo, biberit, nunquam sitiet. Cf. infra sub ὕδωρ. ibid. VI, 53. 54. 56. πίνειν τὸ αἷμα τῦ ἰησῦ. Vide supra ad αἷμα dicta. ib. VII, 37. ἐρχέσθω πρός με καὶ πινέτω me doctorem adeat, ut hoc desiderium suum expleat. Similis est formula loquendi iudaica: Discipuli tui famus, אנו תלמידיך ושותים et aquas tuas nos bibimus. Conf. Schoettgenii Hor. Hebr. et Talmud. p. 418. Huc etiam pertinet formula τὸ ποτήριον πίνειν calicem bibere, pro varias afflictiones et mala sustinere, de qua infra ad vocem ποτήριον copiosius exponetur. Matth. XX, 22. 23. XXVI, 42. Marc. X, 38. 39. Ioh. XVIII, 11. — Apoc. XIV, 10. καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τῦ οἴνυ τῦ θεῦ. XVI, 6. XVIII, 3. ὅτι ἐκ τῦ οἴνυ τῦ θυμῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πέπωκε πάντα τὰ ἔθνη. Hesych. πέπωκα· ἔπιον. Saepius non legitur in N. T.

ΠΙΟΤΗΣ, τητος, ἡ, 1) proprie: pinguedo, adeps, obesitas, a πίων, ονος, ὁ, ἡ, pinguis. In versione Alexandrina respondet hebraico חֵלֶב pinguedo, adeps. 1 Regg. XIIII, 3. 5. Ps. LXII, 6. Hinc 2) ut latinum pinguedo, (Virgil. Eclog. V, 68. Horat. Epod. II, 55.) transfertur ad omnem omnino ubertatem et copiam alicuius rei, et v. c. de succo arborum usurpatur Rom. XI, 17. τῆς πιότητος τῆς ἐλαίας pinguedinis oleae, coll. Iudd. IX, 9. καὶ εἶπεν ἡ ἐλαία, ἀφεῖσα τὴν πιότητά με. De fertilitate terrae eiusque proventuum ubertate legitur apud Alexandrinos Genes. XXVII, 28 et 39. Saepius non legitur in N. T.

ΠΙΠΡΑΣΚΩ, per reduplicationem a πράω, quod per syncopen est pro περάω, unde etiam quaedam tempora mutuo petit, fut. πράσω, perf. πέπρακα. Passivum Πιπράσκομαι, aor. 1. ἐπράθην, partic. πραθείς. 1) vendo alteri aliquid certo pretio, venundo, ut in alicuius potestatem veniat. Sic legitur in

N. T.

N. T. Matth. XIII, 46: πέπρακε πάντα, ὅσα εἶχεν vendidit omnia, quae habebat. ibid. XVIII, 25. XXVI, 9. Marc. XIV, 5: ἠδύνατο γὰρ τοῦτο τὸ μύρον πραθῆναι ἐπάνω τριακοσίων δηναρίων poterat enim illud unguentum vendi pluris quam trecentis denariis. Ioh. XII, 5. Act. II, 45. IV, 34. τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων pretium ab emtoribus acceptum (Appianus B. C. V, p. 1088. καὶ τιμὰς τῶν ἔτι πιπρασκομένων.) ibid. V, 4: καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχεν et venditum in tua potestate erat. Respondet in hac significatione apud Alexandrinos Hebraico מָכַר. Exod. XXII, 3. Deut. XV, 12. XXI, 14. 2 Macc. VIII, 14. *Aelian.* V. H. XII, 12. et XIV, 32. *Hesych.* πιπράσκει· πωλεῖ. Iam, quia res, aut persona, quae venditur, in alterius potestatem venit, hinc πιπράσκειν metaphorice notat 2) *in potestatem alicuius tradere, tanquam mancipium, pretio venditum, efficere, ut alter ab alicuius arbitrio et nutu pendere cogatur.* et πιπράσκεσθαι ὑπό τι de eo dicitur, qui est *alicui deditus, addictus, obnoxius.* Sic legitur in N. T. Rom. VII, 14: ubi πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν est homo, *vitiositati et peccato addictus et obnoxius.* Alex. 1 Regg. XXI, 25. ὃς ἐπράθη ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου. 1 Macc. I, 16: καὶ ἐπράθησαν τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρόν. Adde Ies. L, 1. LII, 3. 1 Sam. XXIII, 7. Baruch IV, 4. *Demosthenes* Vol. I. Opp. ed. *Reiske* p. 315. 6. τοῖς γὰρ πεπρακόσιν ἑαυτοὺς εἰς τἀναντία τοῖς τῇ πατρίδι συμφέρουσιν. Ibid. p. 241. 10. p. 345. 5: διεφθαρμένος καὶ πεπρακὼς ἑαυτόν. Saepius non legitur in N. T.

ΠΙΠΤΩ, fut. πεσοῦμαι, perf. πέπτωκα, aor. 2. ἔπεσον, partic. πεσών, 1) *cado, labor, decido, deorsum feror,* sive motu proprio, sive alio proiiciente, vel loco movente. Matth. XV, 14. XVII, 15. Luc. VI, 39. XVI, 21: ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου e micis, decidentibus de mensa divitis. Matth. XV, 27. Act. XX, 9. de iuvene, qui, somno obrutus, ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω decidit de tertia contignatione. Apoc. VIII, 10. IX, 1. 2) *cadendo obruo, seu obruendo cado.* Luc. XXIII, 30: τότε ἄρξονται λέγειν τοῖς ὄρεσι· πέσετε ἐφ' ἡμᾶς tunc dicent montibus: obruite nos, h. e. occultate nos vestris cavernis. Apoc. VI, 16. coll. Hos. X, 8. 3) de semine si usurpatur, est: *spargor, disseminor, feror, terrae mandor.* Matth. XIII, 4: ἃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδὸν alia sparsa ceciderunt ad viam. ibid. v. 5. 7. 8. Marc. IV, 4. 5. 7. 8. Luc. VIII, 5. 6. 7. 8. 14. Ioh. XII, 24. ἐὰν ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν granum tritici terrae mandatum. 4) *procido, prolabor, sive ex virium defectu, sive e consternatione, sive ex veneratione. supplex alicuius genibus advolvor, humi me prosterno.* Sic v. c. de daemoniaco adhibetur Marc. IX, 20. qui πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκυλίετο, ἀφρίζων ex virium defectu in terram prolapsus volutabatur, ita, ut os eius spumam ageret.

agerent. Act. V, 10. ἔπεσε δὲ παραχρῆμα παρὰ τοὺς πόδας αὐτῦ καὶ ἐξέψυξεν, coll. v. 5. Ioh. XVIII, 6. καὶ ἔπεσον χαμαὶ et fugientes humi prolapsi sunt. Act. IX, 4. καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν et ex consternatione ad terram prolapsus. ibid. XXII, 7. Apoc. I, 17. Matth. II, 11. καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ et procidentes venerationis et cultus causa. ib. IV, 9. XVIII, 26. 29. Luc. XVII, 16. Ioh. XI, 32. 1 Cor. XIV, 25. Apoc. IV, 10. V, 8. 14. VII, 11. XI, 16. XIX, 4. 10. XXII, 8. Hinc interdum nude positum *supplicem procidere* notat, v. c. Matth. XVII, 6. XXVI, 39. Marc. V, 22. XIV, 35. Luc. V, 12. VIII, 41. Eodem modo etiam נָפַל usurpatur 1 Sam. XXV, 23. וַתִּפֹּל לְאַפֵּי דָוִד עַל־פָּנֶיהָ וַתִּשְׁתַּחוּ אָרֶץ 2 Regg. IV, 37. 2 Chron. XX, 18. Iob. I, 20. 5) *eventu cado, obvenio, obtingo, evenio, accido.* Act. I, 26. καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Ματθίαν et missa sors designavit Matthiam, seu, sorte obtigit Matthiae apostolatus munus. Eleganter apud Graecos πίπτειν ἐπί τινα et ἐκπίπτειν sortes dicuntur, quae iactatae urnis excidunt et aliquem designant, vel quibus alicui aliquid contingit. Cf. *Wesseling.* ad *Diodor. Sic.* Lib. IV, c. 42. *Perizonium* ad *Aelian.* V. H. III, 45. et *Palairet.* Obss. Philol. p. 272. Simili modo נָפַל de *sortibus* usurpatur Ion. I, 7. καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Ιωνᾶν. Hinc notio *contingendi, accidendi, obveniendi* venit, de qua vide *Musgrave* ad *Euripid.* Iphig. in Taur. v. 1010. 6) *corruo, concido, cadendo vastor, destruor, subvertor,* sensu proprio; et metaphorice: *in statum miserum venio, ad deteriorem conditionem redigor, perturbor.* Matth. VII, 25. καὶ οὐκ ἔπεσε, scil. ἡ οἰκία, nec collapsum est aedificium. ib. v. 27. Luc. VI, 49. XIII, 4. XI, 17. καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον πίπτει et familiae, in quibus sunt rixae et diffidia, corruunt, h. e. omnia miscentur et perturbantur. Act. XV, 16. καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν Δαβὶδ τὴν πεπτωκυῖαν et restituam palatium Davidis collapsum, h. e. restituam rempublicam iudaicam pristino splendori. Hebr. XI, 30. τὰ τείχη Ἱεριχὼ ἔπεσε collapsa sunt moenia Hierichuntis. Apoc. XIV, 8. ἔπεσεν ἔπεσε Βαβυλὼν ἡ πόλις ἡ μεγάλη e pristino suo statu fortunatissimo deiecta est Babylonia. Apoc. XVI, 19. et XVIII, 2. *Eurip.* Troad. v. 1160. μὴ Τροίαν ποτὲ πεσοῦσαν ὀρθώσειεν. Sirac. I, 36. Etiam apud Latinos *cadere* de *rebus* dicitur, *quae in deterius mutantur.* 7) de stellis et sideribus si usurpatur, notat: *fulgere cessare, evanescere, occidere.* Matth. XXIV, 19. οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τῦ ὀρανῦ stellae cadent de coelo, h. e. splendorem suum amittent, non amplius fulgebunt. Apoc. VI, 13. καὶ οἱ ἀστέρες τῦ ὀρανῦ ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν, quem tamen locum *Eichhornius* in Comment. ad h. l. Vol. I, p. 214. ita non male explicat: hominibus, qui inter crebros terrae motus titubabant, stellae videbantur delabi. Sermo enim ibi est de vehementi

hementi terrae concussione. Ies. XXXIV, 4. πάντα τὰ ἄςρα πεσεῖται ὡς φύλλα. *Philostrat.* Epist. XXXIII. ed. *Morell.*: τὰ ἄςρα πίπτει, ubi lectio ἀμαυρὰ e codice Vatic. merum glossema est. *Homer.* Il. ϑ', v. 485. Eodem modo non solum ἀποπίπτειν Iob. XXIX, 24. sed etiam ἐκπίπτειν usurpatur, ut supra iam dictum est. Etiam *cadere* apud Latinos in astronomicis libris de disparitione et occasu stellarum frequenter occurrit. Vide *Manil.* Astron. I. v. 910. *Virgil.* Aen. II, 9. Vid. *Duker.* ad *Flor.* II, 17. 12. 8) *iacturam facio, ex statu meo deiicior, deturbor, fortunis vel honoribus excido*, i. q. ἐκπίπτω, cum quo etiam in codicibus nonnunquam permutatur. Apoc. II, 5. μνημόνευε ὖν, πόϑεν πέπτωκας perpende, quantam feceris iacturam, seu: ex quo alto humanitatis et amoris gradu cecideris, in quo olim eminebas. Nonnulli codices pro πέπτωκας habent ἐκπέπτωκας, e glossemate, ut opinor. *Eurip.* Phoen. v. 596. κείνων ςερέσϑαι, τῶν δέ τ' ἐν μέσῳ πεσεῖν; ubi videndus scholiastes. *Cic.* ad *Atticum* IV, 16. non recordor, unde ceciderim, sed unde resurrexerim. 9) *aboleor, irritus fio, abrogor, vim meam perdo.* Luc. XVI, 17. ἢ τῦ νόμυ μίαν κεραίαν πεσεῖν quam legis vel unum apicem cadere, h. e. omnibus omnino prophetarum de me oraculis suus constabit eventus. Conf. Matth. V, 18. Ita נָפַל usurpatur Ios. XXI, 45. XXIII, 14. 1 Sam. III. 19. 2 Regg. X, 10. Iudith. VI, 9. *Eurip.* Hippol. v. 41. ubi Scholiastes πεσεῖν per ἀνέργητον γενέσϑαι exponit. Idem in Iphig. Taur. 121. πεσεῖν ἄχρηςον ϑέσφατον: Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 766. *Vorstii* Philol. Sacr. cap. V. p. 163. ed. *Fischeri* et *Palairet.* Obss. Philol. p. 196. Etiam *cadere* apud Latinos eodem sensu metaphorico usurpatur, ut docuit *Burmannus* ad *Quinctil.* Declam. XV, 1. 10) *pereo, intereo, morior*, et inprimis de *violenta morte* dicitur. Luc. XXI, 24. καὶ πεσῦνται ςόματι μαχαίρας et gladio peribunt. 1 Cor. X, 8. καὶ ἔπεσον ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ εἰκοσιτρεῖς χιλιάδες et perierunt uno die tria et viginti millia. Hebr. III, 17. ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ quorum corpora ceciderunt in deserto. Apoc. XVII, 10. Ita etiam usurpatur נָפַל, Num. XIV, 32. 1 Paral. XXI, 14. Ezech. VI, 11. coll. v. 12. *cadere* apud *Virgil.* Aen. X, 830. *Cornel. Nep.* Pausan. c. 1. Datam. c. 1. et 6. et πίπτειν apud *Herodian.* I. c. 11. §. 5. ubi videndus *Irmisch.* p. 432. et apud *Euripid.* Phoen. v. 1166. 1443. et 1449. *Hesych.* πίπτωσι: φονεύονται. *Homer.* Odyss. X, 254. ubi *Eustathius*: καὶ ἔςι τὸ πέσῃ κοινῶς καὶ ἀπλοϊκῶς λεχϑὲν ἀντὶ τῦ ἀποϑάνῃ. — Huc etiam pertinet formula πίπτειν ἐπὶ τὴν γῆν *cadere in terram*, h. e. *perire, interire.* Matth. X, 29. καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν ὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν et ne unus quidem ex illis peribit sine patre vestro. Respondet formulae hebraicae אַרְצָה נָפַל. 1 Sam. XIV, 45.

45. 2 Regg. XX, 10. Act. XXVII, 34. ὐδενὸς ὑμῶν θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς πεσεῖται, h. e. nemo vestrum periturus est. Conf. supra θρὶξ et 2 Sam. XIV, 11. 1 Regg. I, 52. et *Vorstii* librum de Adagiis N. T. cap. VI. 11) *impingo, allido*, sequente praepositione ἐπί. Matth. XXI, 44. ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τῦτον qui in illum lapidem impegerit, h. e. qui repudiaverit religionem christianam. ibid. ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ et in quem inciderit ipse, h. e. qui ei displicuerit. Luc. XX, 18. Hinc in versione Alexandrina respondet hebraico נכשל *offendit*. Ies. XXVIII, 13. LIX, 10. Conf. etiam ibid. VIII, 14. 15. Hinc 12) *peccare, delinquere, deficere a vero Dei cultu*, et speciatim *a religione christiana*. Rom. XI, 22. ἐπὶ τὺς πεσόντας erga Iudaeos incredulos. ibid. XIV, 4. ubi τῷ στήκειν opponitur. 1 Cor. X, 12. ὁ δοκῶν ἑστάναι, βλεπέτω μὴ πέσῃ qui iam se satis confirmatum existimat in religione christiana, is tamen, ne iterum ab ea deficiat, omni modo caveat. 13) *poenas peccatorum do et mihi contraho, miser fio*. Rom. XI, 11. μὴ ἔπταισαν ἵνα πέσωσι; num Deo poenas dederunt, ita, ut spe recuperandae salutis plane privarentur? Hebr. IV, 11. ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας ne quis per similem inobedientiam poenas sibi contrahat divinas. 14) *incido, incurro, occupo, invado*, i. q. ἐμπίπτω, de eo, quod *improviso venit*. Iacob. V, 12. ἵνα μὴ ὑπὸ κρίσιν πέσητε ne in poenas divinas incidatis. Apoc. XI, 11. καὶ φόβος μέγας ἔπεσεν ἐπὶ τὺς θεωρῦντας αὐτὺς et ingens timor occupavit eos omnes, qui eos videbant. 1 Macc. IV, 45. ἔπεσεν αὐτοῖς βυλὴ ἀγαθὴ, ἀνελεῖν αὐτύς. *Aelian*. V. H. III, 32. ταῖς γυναιξὶν — — ἔπεσεν ὁ οἶστρος βακχικός. *Eurip*. Phoen. v. 21. et 69. Conf. *Perizonium* ad *Aelian*. V. H. I. c. 2. 15) De formula ἐκ τῦ ὐρανῦ πίπτειν, quae Luc. X, 18. reperitur, vide supra ad ὐρανὸς a me dicta. 16) *laedo, noceo, ferio*. Apoc. VII, 16. ὐδὲ μὴ πέσῃ ἐπ' αὐτὺς ὁ ἥλιος, ὐδὲ πᾶν καῦμα neque eos sol amplius uret, aut feriet, nec aestus penetrabilis incumbet. Saepius non legitur in N. T.

ΠΙΣΙΔΙΑ, ιας, ἡ. *Pisidia*. Nomen regionis in Asia minore, sitae inter Lyciam, Pamphyliam, Phrygiam et Cariam, in montibus maiorem partem positae, et in ipsis Tauri extremitatibus, cuius insignis urbs est Antiochia. Vide *Plinii* H. N. V, 27. *Strabo* Lib. XII. et *Cellarii* Geograph. Plen. Lib. III, c. 4. f. 4. §. 127. Bis tantum in N. T. memoratur Act. XIII, 14. XIV, 24.

ΠΙΣΤΕΥΩ, fut. πιστεύσω, 1) *persuadeo mihi aliquid, certus reddor, persuasum habeo, fidem habeo alteri, credo, assentior, assensum praebeo*, i. q. πέπεισμαι, a πίστις *fides*. Matth. XXI, 25. διατί ὖν ὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; cur eius de me exhibito testi-

testimonio fidem non habuistis? Alii vertunt: cur Iohannem non prophetam venerati et sectati estis? ibid. v. 32. XXVII, 42. καὶ πιστεύσομεν ἐπ' αὐτῷ et fidem habebimus illi, profitenti nempe, se verum esse Messiam. Marc. I, 15. πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ doctrinae meae assensum vestrum praebete. ib. XI, 31. XV, 32. XVI, 13. οὐδὲ ἐκείνοις ἐπίστευσαν neque illorum narrationi, de reditu nempe Christi in vitam, fidem habuerunt, coll. v. 14. Luc. I, 20. 45. μακαρία ἡ πιστεύσασα, ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ κυρίου o beatam te, quod non diffisa es Dei promissis! (Confer *Storrii* Obss. ad Syntax. Hebr. p. 389.) ibid. XX, 5. XXII, 67. ἐὰν ὑμῖν εἴπω, οὐ μὴ πιστεύσητε si vel dixero vobis, qui sim, non tamen fidem mihi habebitis. ibid. XXIV, 25. Ioh. II, 22. III, 12. IV, 21. πίστευσόν μοι crede mihi doctori divino. ibid. v. 50. V, 24. πιστεύων τῷ πέμψαντί με et sibi persuasum habet, me a Deo missum esse. ibid. v. 38. τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε eius doctrinam non amplectimini. ibid. v. 46. et 47. VIII, 24. ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε, ὅτι ἐγώ εἰμι quodsi enim non creditis, me vere esse eum, quem me professus sum. ibid. v. 45. et 46. IX, 18. οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι τυφλὸς ἦν at Iudaei eum coecum fuisse non crediderunt. ibid. X, 25. 26. 37. 38. ἵνα γνῶτε καὶ πιστεύσητε ut certissime vobis persuadeatis. Ioh. XI, 26. 27. 42. XII, 38. XIII, 19. XIV, 10. 11. XVI, 27. 30. XVII, 8. ubi πιστεύειν cum γινώσκειν ἀληθῶς permutatur. ibid. v. 21. XIX, 35. XX, 8. ἐπίστευσεν persuasit sibi de veritate resurrectionis Christi. ib. v. 25. 29. 31. Act. VIII, 12. 37. IX, 26. XI, 21. coll. v. 20. XIII, 41. XXIV, 14. XXVI, 27. Rom. X, 9. 10. 16. XIV, 2. ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα alius quidem credit, seu persuasum sibi habet, licere sibi vesci quibusvis. 1 Cor. XI, 18. XIII, 7. πάντα πιστεύει facile credit aliis. 1 Thess. IV, 14. 2 Thess. II, 11. 12. 1 Ioh. IV, 1. 16. V, 1. 5. et 10. Gen. XV, 6. ἐπίστευσεν Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ. Exod. IV, 5. 8. 9. 30. *Thucyd.* I. c. 1. ἐκ δὲ τεκμηρίων ὧν ἐπὶ μακρότατον σκοποῦντί μοι πιστεῦσαι ξυμβαίνει. Sapient. XVIII, 6. — Hinc πιστεύεσθαι is dicitur, *cui fides habetur, qui ab aliis agnoscitur et habetur vere talis, qualis est.* Alex. Gen. XLII, 20. πιστευθήσονται τὰ ῥήματα ὑμῶν verba vestra vera invenientur. 1 Sam. III, 21. ἐπιστεύθη Σαμουήλ. ibid. XXVII, 12. ἐπιστεύθη Δαβὶδ ἐν τῷ Ἀγχοῦς σφόδρα. *Aeschines* contra Ctesiphontem p. 294. ἀνὴρ ἐν Θήβαις πιστευθεὶς ὡς οὐδεὶς ἕτερος. *Polyb.* Hist. VIII. c. 19. ἐπιστεύοντο παρὰ τοῖς Ταραντίνοις. *Xenoph.* Cyrop. V, 3. 9. Hinc explicanda sunt loca N. T. 2 Thess. I, 10. ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς, h. e. cuius et vos participes reddemini, quod etiam nostrae doctrinae fides apud vos est habita. 1 Tim. III, 16. ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ fides illi habita est in mundo. Non tamen repugnarem, si quis in posteriori loco

πιστεύ-

πιστεύειν ita accipere mallet, ut sit i. q. *πίστιν τινὸς παρέχειν τινὶ fidem facere alicui rei apud aliquem*, ut sensus existat: demonstratus, confirmatus est hominibus et multis miraculis comprobatus Messias. Sed partim exemplum huius loquendi usus adhuc desidero, partim tunc scribendum fuisse *ἐπιστώθη τῷ κόσμῳ* existimo. Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 281. et *Raphelii* Obss. Polyb. p. 604. — Hinc 2) *sector aliquem doctorem, amplector alicuius doctrinam*, et speciatim: *amplector religionem christianam, Christum doctorem sequor*, interdum etiam pro diversa locorum, temporum hominumque ratione de iis usurpatur in N. T. *qui Iesum, si non Messiam, saltem insignem, divinitus missum prophetam, esse credebant eumque tantum venerabantur et sectabantur*. Conf. *Koppe* Excurs. VI. in Epist. ad Galatas p. 125. De iis, *qui aliquem doctorem et prophetam venerantur et sectantur*, generatim usurpatur, ut mihi videtur, Matth. XXIV, 23. 26. et Marc. XIII, 21. ubi sermo est de falsis Christis et prophetis, quibus ne deciperentur veri sui cultores, cavere voluit his verbis Christus. — Πιστεύειν, vel *πιστεύειν εἰς τὸν Ἰησοῦν*, vel *τῷ κυρίῳ*, vel *τῷ θεῷ* simpliciter et sine ulla emphasi, ponitur pro *amplecti et admittere doctrinam Christi, esse vel fieri μαθητήν, sectatorem, discipulum Iesu*, nulla adiuncta notione *constantiae in sectanda hac doctrina I. C.* aut *virtutis Christianae vero studio* in locis sequentibus: Luc. VIII, 13. *πρὸς καιρὸν πιστεύουσι, καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται* ad tempus Christo nomen dant, ingruentibus autem calamitatibus deficiscunt. Ioh. I, 7. *ἵνα πάντες πιστεύσωσι δι᾽ αὐτοῦ* ut ab eo edocti Iesum doctorem sequerentur. ibid. VIII, 30. 31. XII, 11. 44. 46. Act. II, 44. *πάντες δὲ οἱ πιστεύοντες* omnes Christiani. ibid. IV, 4. 32. *τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων* inter omnes autem, qui Christi formulam amplexi erant. ibid. V, 14. *μᾶλλον δὲ προσετίθεντο πιστεύοντες τῷ κυρίῳ* indies vero magis augebatur Christianorum numerus. ib. VIII, 13. IX, 42. *πολλοὶ ἐπίστευσαν ἐπὶ τὸν κύριον*. ibid. XI, 17. XIII, 12. 48. XIV, 1. 23. *εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν* cuius doctrinam profitebantur. ibid. XV, 5. 7. XVI, 34. *πεπιστευκὼς τῷ θεῷ*. ibid. XVII, 12. 34. XVIII, 8. 27. XIX, 2. *πιστεύσαντες* suscepto Christianismo. ibid. v. 4. 18. XXI, 20. 25. XXII, 19. *τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σὲ* omnes, qui tua sacra sequuntur. Rom. X, 14. XIII, 11. *ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν* quam olim, cum primum Christo fidem dedimus. 1 Cor. III, 5. *δι᾽ ὧν ἐπιστεύσατε* quorum ministerio Christiani facti estis. ibid. XIV, 22. *οἱ πιστεύοντες* opponuntur *τοῖς ἀπίστοις* a christiana religione alienis. ibid. XV, 2. 11. Galat. II, 16. in quo tamen loco, nulla plane necessitate urgente, *Koppius* Excurs. VI. in Epist. ad Galatas p. 126. arctiorem et magis definitam significationem *τοῦ πιστεύειν* tribuit, ut sit: certo sibi persuadere, quidquid beneficio-

rum hominibus olim continget, id soli benignitati divinae, per Christum partae, tribuendum esse. Ephes. I, 13. 1 Thess. I, 7. II, 10. Tit. III, 8. οἱ πεπιστευκότες τῷ Θεῷ qui religionem divinam, a Christo traditam, profitentur. Eo denique sensu, ut *iudicium hominum de Iesu, quo ducti eum non hominem esse vulgarem credebant, sed, si non Messiam, saltem insignem prophetam venerabantur*, occurrit Ioh. I, 51. πιστεύεις me pro vero Messia habes, coll. v. 50. ibid. II, 11. ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ fides discipulorum eius magis confirmabatur, coll. c. I, 41 seq. ibid. v. 23. πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ multi eum insignem prophetam esse credebant. ibid. IV, 39. 41. 42. 48. 53. V, 44. 46. ἐπιστεύετε ἂν ἐμοὶ me Messiam esse crederetis. ibid. VI, 29. 30. 36. VII, 5. οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτὸν nondum enim affines eum pro Messia habebant. ibid. v. 31. et 48. VIII, 46. IX, 35. 36. 38. X, 42. coll. v. 41. XI, 15. ἵνα πιστεύσητε ut in fide vestra confirmemini. ibid. v. 45. et 48. XII, 37. 39. 42. XIV, 29. ἵνα, ὅταν γένηται, πιστεύσητε ut, si evenerit, in fide vestra confirmemini, seu ex eventu rerum, a me praedictarum, magis intellegatis, me verum esse Messiam. ibid. XVI, 9. 31. coll. v. 30. 3) sensu strictiori πιστεύειν, πιστεύειν εἰς Ἰησοῦν Χριστὸν significat: *verum Christi cultorem et sectatorem esse*, seu, ut theologi loqui solent, *habere fidem vere salvificam*; quae non solum idoneam religionis Christianae cognitionem et assensum, omnibus numeris absolutum, sed etiam vivendi et sentiendi rationem, quam religio christiana postulat et praescribit, complectitur. Matth. XVIII, 6. Marc. IX, 42. XVI, 16. ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς, σωθήσεται qui baptismo suscepto religionem christianam vera fide amplectitur, is tantum ad felicitatem Christianorum et in hac et in futura vita perveniet. Luc. VIII, 12. ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσι. Ioh. I, 7. et 12. III, 15. 16. 18. 36. VI, 35. 40. 47. 64. VII, 38. (39.) XI, 25. 26. XII, 36. XVII, 20. XX, 31. In omnibus fere his Iohannis locis ζωὴ αἰώνιος promittitur τοῖς πιστεύουσι εἰς τὸν Ἰησοῦν, ut adeo de vera huius formulae notione dubitari nullo modo possit. Act. X, 43. ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν — — πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν. ibid. XIII, 39. XVI, 31. πίστευσον καὶ σωθήσῃ. Rom. I, 16. εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι. ibid. III, 22. IV, 11. 24. IX, 33. X, 4. 10. 11. XV, 13. 1 Cor. I, 21. Gal. III, 22. Ephes. I, 19. Phil. I, 29. 1 Thess. II, 13. 2 Thess. I, 10. 1 Tim. I, 16. τῶν μελλόντων πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον. Hebr. IV, 3. 1 Petr. I, 8. II, 6. 7. 1 Ioh. III, 23. V, 5. 10. 13. 4) *scio, cognitum habeo.* Iacob. II, 19. σὺ πιστεύεις ὅτι ὁ Θεὸς εἷς ἐστι tu cognitum habes, Deum nonnisi unum esse; et paulo post: καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσι etiam angeli mali eandem cognitionem habent. Hebr. XI, 6. 5) *spero, spem et fiduciam*

in

in aliquo pono, in aliqua re confido. Matth. VIII, 13. καὶ ὡς ἐπίστευσας, γενηθήτω σοι secundum fiduciam tuam ratae ſint tuae preces, ſeu concedam tibi vota, coll. IX, 28. et 29. Marc. V, 36. μόνον πίστευε modo fiduciam in me pone tuam. ib. IX, 23. et 24. Luc. VIII, 50. Ioh. XI, 40. In omnibus his locis ſermo eſt de *fide miraculoſa*, quae vulgo dicitur, quatenus hominibus tribuitur, qui a Chriſto miraculoſo modo ob fiduciam in eum poſitam ſanabantur. Ioh. XIV, 1. πιστεύετε εἰς τὸν θεὸν καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε in Deo fiduciam aeque ac in me ponite. Act. XV, 11. πιστεύομεν σωθῆναι certo ſperamus ſalvari. ibid. XXVII, 25. πιστεύω γὰρ τῷ θεῷ, ὅτι οὕτως ἔσται confido enim Deo, ita eventurum eſſe. Rom. IV, 3. 5. 17. 18. ὃς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν. ibid. VI, 8. 2 Cor. IV, 13. Galat. III, 6. 2 Tim. I, 12. οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευκα novi etiam eum, in quo omnis mea ſpes poſita eſt. Iacob. II, 23. 1 Petr. I, 21. Iud. v. 5. Hinc interdum quoque haec vox in N. T. de *fide miraculoſa apoſtolorum* uſurpatur, qui, ſe, Dei et Chriſti efficaciſſimo auxilio adiutos, religionis chriſtianae propagandae et confirmandae cauſa, omnis generis miracula edituros eſſe, certiſſime ſperabant, v. c. Matth. XXI, 22. coll. v. 21. Marc. XVI, 17. σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύσασι ταῦτα παρακολουθήσει iis vero, quibus eſt fides miraculoſa, facultas tribuetur et ſemper praeſens erit, haec miracula patrandi. Ioh. XIV, 12. ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ quicunque veſtrum ſe meo auxilio adiutum miracula patraturum eſſe certo ſperat. Conf. ſequentia et v. 13. Ita etiam הֶאֱמִין uſurpatur Pſ. XXVII, 13. LXXVIII, 22. ὅτι οὐκ ἐπίστευσαν ἐν τῷ θεῷ οὐδὲ ἤλπισαν. ibid. v. 32. CXVI, 10. Ieſ. XXVIII, 16. Sap. XVIII, 6. Conſentiunt vero Scriptores N. T. in hac ſignificatione cum vulgari graece loquendi uſu. *Polyb.* Hiſt. VIII. c. 10 extr. τῷ ἀκρολίσσῳ διὰ τὴν ὀχυρότητα πιστεύοντες; et ibid. c. 11. διὰ τὸ πιστεύειν τῇ φύσει τοῦ τόπου. ib. IV. c. 48. extr. *Xenoph.* de Rep. Athen. II, 16. *Thucyd.* II. c. 62. 6) ut *credo* Latinorum (*Cicero* pro *lege Manil.* c. 23. *Terent.* Phorm. I, 2. 11.) *concredo, curae ac fidei alicuius committo, demando:* πιστεύομαι *concreditum mihi eſt, accipio aliquid creditum, commiſſum et demandatum.* Luc. XVI, 11. τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει; vera bona quis vobis committet? coll. *Euſtathio* in Odyſſ. ψ', p. 812. 41. Ioh. II, 24. αὐτὸς δὲ ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν ἑαυτὸν αὐτοῖς Ieſus autem ſe iis non credidit. Rom. III, 2. ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ quod iis oracula divina concredita ſunt. 1 Cor. IX, 17. οἰκονομίαν πεπίστευμαι tamen mihi demandatum eſt munus tradendi religionem chriſtianam. De conſtructione verbi πιστεύεσθαι in hac ſignificatione cum accuſativo rei atque perſonae exempla collegit *Weſſeling.* ad *Diodor. Sic.* XIX. cap. 58. quibus addi poſſunt *Diogen. Laërt.* VII, 1. 29. πιστευθέντος τὴν ἐν Περ-

γάμῳ βιβλιοθήκην. *Polyaen.* II, 36. τοῖς πεπισευμένοις τὰς κλεῖδας τῶν πυλῶν. ibid. VIII, 14. Galat. II, 7. πεπίσευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυςίας mihi demandatum est munus inter gentiles doctrinam christianam propagandi. 1 Thess. II, 4. 2 Thess. I, 10. 1 Tim. I, 11. Tit. I, 3. In eadem notione πισεύειν reperitur quoque 2 Macc. III, 22. Sap. XIV, 3. et apud *Aelian.* V. H. XIII, c. 38. *Xenoph.* Cyrop. IV, 2. 4. et in Sympos. VIII, 36. Conf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 356. et 470. et *Krebsii* Obss. Flav. p. 272. Saepius non legitur in N. T. De varia constructione verbi πισεύειν cum praepositionibus ἐν, εἰς et ἐπὶ cum dativo et accusativo vide *Vorstii* Philol. Sacr. cap. 36. p. 668 sq. ed. *Fischeri.*

ΠΙΣΤΙΚΟ'Σ, ἡ, όν. Bis tantum hoc adiectivum in N. T. legitur. Marc. XIV, 3. νάρδυ πισικῆς πολυτελῦς, et Ioh. XII, 3. μύρυ νάρδυ πισικῆς πολυτίμυ. De huius adiectivi notione acriter a multis disceptatur. Mihi derivandum videtur a πίω, verbo obsoleto pro πίνω *bibo*, ut adeo πισικὸν sit i. q. πόσιμον, vel πότιμον *potabile, potui aptum, liquidum, dilutum*, et νάρδος πισικὴ sit *nardus liquida et diluta.* Oleum enim nardinum tenue maxime laudatur teste *Dioscoride* I. c. 75. Conf. *Plinii* H. N. XIII, 1. *Tibull.* II. Eleg. 2. v. 7. et *Spanhem.* ad *Callim.* Hymn. in Apollin. v. 38 seq. Accedit, quod πισὸν apud *Aeschylum* in Prometheo p. 35. ed. *Rob.* Venet. 1552. *potulentum* notat, et πισήριον, teste *Hesychio*, est i. q. ποτισήριον, πίσαι γὰρ, addit, τὸ ποτίσαι, καὶ πίσραι, αἱ ποτίσραι. *Phavor.* πισὴρ· ληνός. Conf. *Stephani* Thesaur. Ling. Gr. T. III. p. 141. Sed alii deducunt a πίσις *fides*, ut πισικὸν sit *purum, sincerum, verum, germanum, et minime adulteratum*, et νάρδος πισικὴ nardus vera et germana, ἡ ἄδολος καὶ μετὰ πίσεως κατασκευασθεῖσα, (Saepe enim nardum adulteratam fuisse, ex *Plinio* H. N. XII, 12. XIII, 1. et *Dioscoride* I, 6. 7. constat.) ut *Theophylactus* ad locum Marci l. l. interpretatus est. Cf. *Salmasium* ad *Solinum* p. 750. Sed πισικὸν, a πίσις derivatum, *id, quod fidem facit*, notat et in Scriptoribus Saec. IV. et V. tantum occurrit. Aliis non graecum, sed latinum vocabulum est, quibus νάρδος πισικὴ idem valet, quod *nardus spicata*, h. e. *ex spicis expressa*, per metathesin litterarum, sicut Φελόνης a Paulo dicitur *Penula.* *Syrus* Marc. XIV, 3. habet ܕܢܪܕܝܢ ܪܫܝܐ *nardi capitatae*, aut potius *praestantis. Vulgatus: nardi spicati.* Conf. *Ludov. de Dieu* Crit. Sacr. p. 420. *Ol. Celsii Hierobot.* T. II. p. 4. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 625. et *Gust. Sommelii* D. de notione vocis πισικῆς Marc. XIV, 3. Lund. 776. 4.

ΠΙ'ΣΤΙΣ,

ΠΙ΄ΣΤΙΣ, εως, ἡ, pro πέϛις, a 3 perſ. praet. paſſ. πέπεισαι, verbi πείθω, *perſuadeo.* Proprie deſignat *Deam Fidem;* quam μεγάλην θεὸν vocat *Theognis* v. 1133. et Romani quoque colebant, fideique praeeſſe credebant. Vide *Valer. Max.* III, 2. *Sil. Ital.* II, 479. Hinc 1) *certa animi perſuaſio, certitudo opinionis et iudicii de aliqua re,* maxime de eo, quod licitum et illicitum eſt. Rom. XIV, 1. τὸν ἀσθενοῦντα τῇ πίϛει Chriſtianum, cui deeſt certa et pleniſſima perſuaſio, nempe de immunitate Chriſtianorum a lege Moſaica. ibid. v. 22. σὺ πίϛιν ἔχεις tu habes certam opinionem de libertate cibos omnis generis comedendi. ibid. v. 23. πᾶν ὃ οὐκ ἐκ πίϛεως, ἁμαρτία ἐϛὶ quicquid enim tu egeris, ſi perſuaſione certa deſtituaris, peccas. Conf. *Koppium* ad h. l. 2) *aſſenſus, qui rebus credendis tribuitur,* ſpeciatim *aſſenſus,* qui *religioni chriſtianae tribuitur.* Luc. XVIII, 8. ἆρα εὑρήσει τὴν πίϛιν ἐπὶ τῆς γῆς; num homines habebit doctrinae ſuae aſſentientes? Act. XIII, 8. ζητῶν ἀποϛρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς πίϛεως avertere conabatur proconſulem ab aſſenſu, quem praebebat doctrinae chriſtianae, ab apoſtolis traditae, qui 2 Theſſ. II, 13. ἡ πίϛις ἀληθείας dicitur. Hebr. IV, 2. XI, 3. πίϛει fide, quam habemus narrationi Moſaicae de creatione univerſi. ibid. v. 7. πίϛει fide, quam habebat oraculis et comminationibus divinis. *Aelian.* V. H. II, 3. καὶ ὑπὲρ τούτων ἰσχυρὰν ἔχοντες τὴν πίϛιν θύουσί τε καθαρῶς καὶ ἁγνεύουσιν ὁσίως κ. τ. λ. quibus (nempe ſomniis, quibus aeque ac aſtris multa hominibus praedici futura antea dixerat,) aſſenſi et fidem habentes ſacra faciunt pure et caſtimonia utuntur ſancte. *Plato* Phaed. T. I, Opp. ed. *Bipont.* p. 159. οὐκ ὀλίγης παραμυθίας δεῖται καὶ πίϛεως κ. τ. λ. Hinc 3) mox *nuda ſcientia et cognitio religionis chriſtianae,* mox *acceſſus et converſio ad religionem chriſtianam, ſuſceptio, profeſſio externa religionis chriſtianae,* ob aſſenſum, qui ei tribuitur. Luc. XXII, 32. 1 Cor. II, 5. ἵνα ἡ πίϛις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων κ. τ. λ. ut omnes ſponte intellegant, veſtram converſionem ad religionem chriſtianam non eruditione et ſapientia humana doctorum veſtrorum effectam eſſe, ſed opus eſſe vere divinum. ibid. XV, 14. κενὴ δὲ καὶ ἡ πίϛις ὑμῶν fruſtra quoque Chriſti formulam et cultum amplexi et ſequuti eſtis. ibid. v. 17. Act. XIV, 27. θύραν πίϛεως occaſionem religionis chriſtianae cognoſcendae et amplectendae. 1 Cor. XIII, 13. πίϛις cognitio religionis chriſtianae. Iacob. II, 14. πίϛις opponitur τοῖς ἔργοις, ſeu virtutis chriſtianae ſtudio, adeoque eſt *nuda cognitio religionis chriſtianae.* ibid. v. 17. 18. 20. 22. 24. 26. 2 Petr. I, 5. ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίϛει ὑμῶν τὴν ἀρετήν. 1 Ioh. V, 4. ubi ſermo eſt de falſis doctoribus, quos πίϛις, h. e. idonea et perfecta religionis cognitio vincere dicitur. 4) obiective ſumitur et *ipſam formulam religionis chriſtianae,*

stianae, (quia fidei, seu verae in Deum fiduciae praeceptione potissimum continebatur,) *doctrinam evangelicam*, *a Iesu et apostolis traditam, fidem, quae creditur*, seu *obiectivam* notat. Act. VI, 7. ὑπήκουον τῇ πίστει amplexi sunt religionem christianam. ibid. XV, 9. Rom. I, 5. εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν ut studium religionis christianae apud omnes nationes promoveretur. ibid. III, 22. coll. V. 21. ib. v. 27. νόμος πίστεως dicitur et v. 31. νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; ergone legem per doctrinam christianam plane tollimus? ibid. X, 8. doctrina christiana τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως vocatur. ibid. XVI, 26. εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος. 2 Cor. I, 24. τῇ γὰρ πίστει ἑστήκατε constantes enim fuistis in religione christiana. Galat. I, 23. III, 2. 5. 12. ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως in hac re lex Mosaica a religione christiana admodum differt. ibid. v. 23. πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν antequam innotuerit doctrina christiana, et paulo post εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι. ibid. v. 25. VI, 10. οἰκεῖοι τῆς πίστεως qui sunt eidem formulae christianae addicti. Ephes. III, 17. IV, 5. μία πίστις una religio christiana, quam omnes profitemur. ib. v. 13. Philipp. I, 27. Coloss. II, 12. διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ θεοῦ per religionem christianam, quam beneficio divino debemus. 1 Tim. I, 2. 4. 14. 19. περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν defecerunt a religione christiana. ibid. II, 7. διδάσκαλος ἐθνῶν ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ doctor gentilium in vera religione christiana. ibid. v. 15. III, 9. 13. ἐν πίστει in tradenda religione christiana. ibid. IV, 1. ἀποστήσονταί τινες τῆς πίστεως, et v. 6. ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως. Vide supra ἐντρέφω. ibid. V, 8. VI, 21. 2 Tim. II, 18. III, 8. Tit. I, 4. κατὰ τὴν κοινὴν πίστιν secundum religionem, quam nos omnes profitemur. ib. v. 13. II, 2. ὑγιαίνειν ἐν τῇ πίστει. Vide ὑγιαίνω. Philem. v. 6. ἡ κοινωνία τῆς πίστεως. Iac. II, 1. 2 Petr. I, 1. Iud. v. 3. τῇ ἅπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει disciplina, quae perfecte tradita est Christianis; et v. 20. τῇ ἁγιωτάτῃ πίστει ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς instruere sese in doctrina sanctissima et notitias christianas adaugere. Apoc. II, 13. XIV, 12. Eodem modo אמת pro *vera religione divina* usurpatur Ps. LXXXVI, 11. 5) *fides salvifica* et *salutaris*, seu *studium religionis christianae discendae, promovendae et observandae, obsequium erga Iesu doctrinam; coniunctum illud cum firma animi persuasione, fore, ut bona, per Christi mortem parta, a Deo promittente vere sibi contingant.* Rom. I, 8. ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ vestra in tuenda, cognoscenda et observanda religione christiana constantia ubique fere laudibus celebratur. ib. v. 12 et 17. III, 25. 26. 28 et 30. V, 1. δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, pro διὰ πίστεως. ib. v. 2. IX, 30. δικαιοσύνην τὴν ἐκ πίστεως. ib. v. 32. X, 6. 17. XI, 20. Act. XIV, 22. XVI, 5. XX, 21.

21. XXIV, 24. coll. v. 25. XXVI, 18. 1 Cor. XVI, 13. στήκετε ἐν τῇ πίστει. 2 Cor. I, 24. VIII, 7. πίστει καὶ λόγῳ καὶ γνώσει. ib. X, 15. αὐξανομένης τῆς πίστεως ὑμῶν. Ibid. XIII, 5. ἑαυτοὺς πειράζετε, εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει. Galat. II, 16. 20. III, 7. 8. 9. 11. 14. 22. 24. 26. V, 5. 6. Ephes. I, 15. II, 8. III, 12. VI, 23. Phil. I, 25. II, 17. III, 9. Coloss. I, 4. 23. II, 5. 7. 1 Thess. I, 3. 8. ἡ πίστις fama de obsequio, quod verae religioni christianae praestatis. ibid. III, 2. 5. 6. 7. 10. V, 8. 2 Thess. I, 3. 4. 11. II, 13. III, 2. 1 Tim. I, 5. VI, 10. 2 Tim. I, 5. 13. II, 22. III, 15. Tit. I, 1. III, 15. Philem. v. 5. Hebr. VI, 1. X, 38. XII, 2. XIII, 7. Iacob. I, 3. II, 5. 1 Petr. I, 5. 7. 9. V, 9. 6) πίστις pro ὁ πιστεύων, (per metonymiam, abstracto posito pro concreto, ut περιτομὴ et ἀκροβυστία) *qui habet fidem salvificam et salutarem*, quam theologi vocant. Sic legitur in N. T. Rom. I, 17. εἰς πίστιν, pro εἰς πάντας τοὺς πιστεύοντας, ut ipse III, 22. explicat, ubi ad orationem, longa digressione interruptam, redit. 7) ut lat. *fides*, (*Virgil. Aen.* IV, 12.) *argumentum, quod fidem facit alteri, quo alicuius rei aut personae veritas et auctoritas comprobatur, demonstratio*, ἀπόδειξις, uti *Hesychius* interpretatus est. Act. XVII, 31. πίστιν παρασχὼν πᾶσι fide ipsi apud omnes conciliata, nempe per id, quod eum in vitam revocavit, quo, ut in aliis locis apostoli tradunt, Iesus declaratus est et confirmatus filius Dei. Sic πίστις legitur non solum apud *Eusebium* in H. E. V, 9. sed etiam apud *Aristotelem* Rhet. I, c. 1. *Xenophontem* Cyrop. VIII, 8. 2. ἄλλοι ἄλλοις πίστεσιν ἐξαπατηθέντες, et aliis in locis Graecorum, quae collegit *Valckenar.* ad *Eurip.* Hippolyt. v. 1321. p. 306. *Munthe* in Obss. e *Diodor. Sic.* p. 261. et *Schwarzius* in Comment. Ling. Gr. p. 1100. Conf. etiam *Fischeri* Prolusiones de Vitiis Lexicorum N. T. p. 36 seq. 8) *fides data, promissio.* 1 Tim. V, 12. ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν quod fidem olim datam fefellerunt. *Chrysostomus* ad h. l. παρέβησαν τὰς συνθήκας, ἐψεύσαντο τὴν συμφωνίαν. Exigebatur enim, ut videtur, a viduis, quae sumtibus publicis alebantur, promissio vitae coelibis. *Polyb.* Hist. I, 43. ἐὰν ἐμμένωσι τῇ πρὸς αὐτὸν πίστει. ibid. cap. 78. 9) *fiducia, spes laeta ac certa*, πεποίθησις, quae fere ex assensione et persuasione certa promanat et vario modo se prodit. Specialius vero *fiducia, in Deo et Christo collocata*, πίστις in N. T. dicitur, et aeque ac patientia in perferendis malis et calamitatibus, qua se maxime prodit haec fiducia, inter bona refertur, quae per religionem christianam hominibus contigerant. Hinc πίστις quandoque etiam *fidem miraculosam*, ut vulgo vocatur, notat, quae partim in N. T. apostolis tribuitur, quatenus hi gravi et plena Dei ac Christi fiducia praediti erant, ut plane confiderent, se, ope ac auxilio Dei et Christi

Christi adiutos, efficere omnia posse et religionis christianae promovendae et confirmandae causa miracula omnis generis patraturos esse, partim de *hominibus* praedicatur, quorum commodis inserviebant haec miracula ob fiduciam eorum, in Deo et Christo collocatam. Matth. VIII, 10. οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον ne inter Israelitas quidem tantam fiduciam reperi, coll. v. 8. 9. ibid. IX, 2. 22. ἡ πίστις σου σέσωκέ σε ob tuam fiduciam sanatio tibi contigit miraculosa. ibid. v. 29. XV, 28. XVII, 20. ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως si vel tantulam fiduciae partem in me poneretis, facile efficeretis, quae omnes mortalium vires omnemque fidem excederent. ibid. XXI, 21. ἐὰν ἔχητε πίστιν καὶ μὴ διακριθῆτε si praediti essetis idonea fiducia, ita, ut de meo ac divino auxilio minime dubitaretis. Marc. II, 5. IV, 40. V, 34. X, 52. XI, 22. ἔχετε πίστιν θεοῦ utinam Deum per vos etiam miracula editurum certissime vobis persuaderetis! Luc. V, 20. VII, 9. 50. VIII, 25. 48. XVII, 5. 6. 19. XVIII, 42. Act. III, 16. ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ propter fiduciam nostram in eo collocatam; quae ibidem ἡ πίστις ἡ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ dicitur. ib. XIV, 9. ἰδὼν ὅτι πίστιν ἔχει τοῦ σωθῆναι. Rom. IV, 5. ἡ πίστις αὐτοῦ fiducia eius in Deo posita, qui promisit hominibus remissionem peccatorum sub conditione vitae christianae; ἡ πίστις ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν ἀσεβῆ, ut in antecedentibus dicitur. ibid. v. 9. ἡ πίστις Abrahami commemoratur, quae erat in spe certa implendae promissionis divinae. ibid. v. 11—14. 16. 19. 20. 1 Cor. XII, 9. ubi πίστις mihi *fidem miraculosam* significare videtur, *quae cum ipsa vi ac potestate miracula edendi coniuncta erat*; nam partim inter dona Sp. S. extraordinaria refertur, partim in sequentibus χαρίσματα ἰαμάτων, ἐνεργήματα δυνάμεων tanquam effectus huius πίστεως commemorantur. Confirmatur praeterea haec explicatio aliis N. T. locis, v. c. Rom. XII, 3. 6. de quibus infra dicendi locus erit, et 1 Cor. XIII, 2. ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ὄρη μεθιστάνειν. 2 Cor. IV, 13. πνεῦμα τῆς πίστεως sensus animi, fiducia plenus et spe certissima erectus. ibid. V, 7. διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἴδους, ubi πίστις, vi oppositi εἶδος, est spes futurae felicitatis, in hac vita sensibus nondum usurpatae. Ephes. VI, 16. Hebr. VI, 12. διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας. ibid. X, 22. πληροφορία πίστεως spes certissima. ibid. v. 38. 39. ibid. XI, 1. ἔστι δὲ πίστις ἐλπιζομένων ὑπόστασις κ. τ. λ. ibid. v. 4. πίστει quia Deum remuneratorem pietatis esse non dubitabat. ib. v. 5 et 6. 8. 9. 11. 13. 17. coll. v. 19—24. 27—31. 33—39. Iacob. I, 6. αἰτείτω δὲ ἐν πίστει μηδὲν διακρινόμενος. ib. V, 15. ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως hae preces, cum fiducia erga Deum, seu fide miraculosa coniunctae. Apoc. II, 19. καὶ πίστιν καὶ τὴν ὑπομονήν σου. ib. XIII, 10. *Themist.* Orat. XIV, pag. 182. καὶ νῦν ἐπὶ τοιαύτῃ πίστει παρα-

παρακεκλημένος εἰς τὴν βασιλείαν, δίκαιος εἰ μηδὲν ἄλλο ἐργῶν, ἀλλ' ἐπιδεικνύναι πᾶσιν ἀνθρώποις, ὅτι ἡ ἀρετή σε ἐποίησεν αὐτοκράτορα. *Aristot.* Polit. V, c. 11. 10) *omnia bona, quae hominibus per religionem christianam contingunt*, sive *ordinaria*, sive *dona extraordinaria Sp. S.* seu *facultates et vires extraordinarias, quae Christianis primitivae ecclesiae a Deo interdum contingere solebant.* Rom. XII, 3. ἑκάστῳ ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισε μέτρον πίστεως pro modo et ratione facultatum et virium, quas quisque a Deo concessas accepit, i. q. Ephes. IV, 7. κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ θεοῦ. *Theodoretus* ad h. l. τὴν χάριν ἐνταῦθα πίστιν ἐκάλεσε, διὰ γὰρ πίστεως ἡ τῆς χάριτος δόσις, καὶ πρὸς τὸ μέτρον τῆς πίστεως χορηγεῖται τὰ δῶρα τῆς χάριτος. Commendat autem Paulus in omni loco modestiam iis, qui alios ob minorem religionis scientiam et dignitatem in ecclesia, aut ob alia dona extraordinaria contemnebant. Non potest itaque πίστις h. l. fidem, proprie sic dictam, significare, sed sensu latiori *facultates et vires omnis generis, in Christianis divino spiritu excitatas*, sive *ordinarias*, v. c. rerum divinarum scientiam, fiduciam, tranquillitatem animi, παῤῥησίαν, sive *extraordinarias*, cum afflatu divino loquerentur, prophetiam, donum loquendi linguis barbaris etc. a quibus pendebat maior auctoritas in ecclesia primitiva. Conf. sequentia v. 6. κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως pro modo donorum, ipsi a Deo concessorum. 11) *veracitas, fides in servandis promissis.* Rom. III, 3. μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσει; num incredulitas Iudaeorum veracitatem Dei in servandis promissis tollere, aut promissa divina ullo modo immutare, aut irrita facere potest? Ita אמן sumitur Exod. XXXIV, 6. Ies. V, 2. Hos. II, 9. 20. 12) *integritas, probitas, virtus omnis, Rechtschaffenheit.* Matth. XXIII, 23. Galat. V, 22. 1 Tim. VI, 11. 2 Tim. III, 10. Ita quoque אמן, et אמונה usurpatur Ps. CXIX, 137. Ierem. V, 1. 3. Iud. IX, 16. 19. 13) strictiori sensu: *fidelitas, fides in administrandis negotiis, cura et studium integrum in praestandis officiis.* Act. VI, 5 et 8. XI, 24. 1 Tim. IV, 12. 2 Tim. IV, 7. Tit. II, 10. 2 Regg. XII, 15. Saepius non legitur in N. T. — Conf. de hac voce *Reiskii* Indicem Graecitatis Demosthen. p. 600 seq. *Zachariae* Diss. de Notione Fidei Biblica, Goett. 1768. *Cless, Ueber den neutestamentlichen Begriff des Worts Glaube.* Tub. 1779. *Lange zur Beförderung des Gebrauchs des Tellerischen Wörterbuchs* s. v. *Glaube* et *W. Koolhaas* Diss. philol. I et II. *de vario usu et constructione vocum* πίστις, πιστὸς et πιστεύειν in N. T. Trai. ad Rhen. 1733. 4.

ΠΙΣΤΟΣ, ὁ, ἡ, et active et passive usurpatur ac 1) *eum significat, qui fidem habet alteri, qui se facile ab altero persuaderi*

suaderi patitur; qui assensum alteri praebet, i. q. πειθόμενος, a πίστις, quod vide. Ioh. XX, 27. μὴ γίνου ἄπιστος, ἀλλὰ πιστὸς desine tandem de veritate resurrectionis meae dubitare. *Hesych.* πιστός· εὐπειθής. Vett. Gloss. *Credulus*, εὐπειθής, εὔπιστος. Cf. de hac significatione activa adiectivi πιστός, quam temere in dubium vocavit *H. Stephanus*, *Fulleri* Miscell. Sacr. Lib. I, c. 19. et *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II, p. 742. Galat. III, 9. σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραὰμ una cum Abrahamo, qui Deo eiusque promissis fidem habebat, coll. v. 6. Hinc 2) πιστὸς speciatim dicitur, *qui Christi sacra amplexus est et suscepit, qui probat et profitetur religionem christianam, Christianus*. Act. X, 45. οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ Christiani e Iudaeis. ibid. XVI, 1. υἱὸς γυναικὸς Ἰουδαίας πιστῆς filius foeminae cuiusdam Iudaeae, quae Christi sacra amplexa erat. ibid. v. 15. εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ κυρίῳ εἶναι si me veram Christianam iudicatis. 2 Cor. VI, 15. ἢ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; aut quid commune habent Christiani cum paganis? Ephes. I, 1. Christiani πιστοὶ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ dicuntur. Coloss. I, 2. 1 Tim. IV, 3. τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν. ib. v. 10. ὅς ἐστι σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν qui auctor est felicitatis omnium hominum, maxime autem Christianorum. ibid. v. 12. V, 16. πιστὸς ἢ πιστή. ibid. VI, 2. Apoc. XVII, 14. 3) *qui vitam christianam agit et, ut dignum est Christiano, sentit et agit; pius, probus, integer vitae*, ὁ εὐσεβής, ut *Suidas* interpretatus est. Tit. I, 6. τέκνα ἔχων πιστὰ liberos habens, e Christi praescripto viventes. Apoc. XVII, 14. Nehem. IX, 8. Ps. C, 8. 2 Macc. I, 2. Hinc τὸ πιστὸν quod dignum est Christiano. 3 Ioh. v. 5. πιστὸν ποιεῖς, sc. ὃ ἐὰν ἐργάσῃ, agis, ut decet Christianum, coll. v. 4. 4) *fidelis, fidus, qui alicuius mandata fideliter exsequitur, qui munere suo diligenter et accurate fungitur*. Matth. XXIV, 45. ὁ πιστὸς δοῦλος servus, qui utilem operam praestat. ib. XXV, 21. ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός in exiguis fidelis fuisti. ib. v. 23. Luc. XII, 42. XVI, 10. ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ πιστός ἐστι qui in minimo fidelis est, idem est etiam in magno. ibid. v. 11. εἰ ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε quod si igitur bonis terrestribus et fluxis male, aut certe non satis recte usi fueritis. ibid. v. 12. et XIX, 17. 1 Cor. IV, 2. ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις ἵνα πιστός τις εὑρεθῇ postulatur a dispensatoribus, ut muneri suo omni ex parte satisfaciant. ib. v. 17. πιστὸν ἐν κυρίῳ munere doctoris christiani vite fungentem. Ephes. VI, 21. πιστὸς διάκονος ἐν κυρίῳ. Coloss. I, 7. πιστὸς διάκονος χριστοῦ. ibid. IV, 7 et 9. 1 Tim. III, 11. πιστὰς ἐν πᾶσι fideles omni ex parte negotia sua gerentes. Hebr. II, 17. πιστὸς ἀρχιερεύς. ibid. III, 2. πιστὸν ὄντα τῷ ποιήσαντι αὐτὸν qui fidelem se praestitit Deo, cuius legatus erat et qui eum summum sacerdotem

dotem conſtituerat, coll. v. 1. ibid. v. 5. 1 Petr. V, 12. Apoc. II, 10. 1 Sam. II, 37. καὶ ἀναστήσω ἐμαυτῷ ἱερέα πιστόν. ibid. III, 20. XXII, 14. καὶ τίς ἐν πᾶσι τοῖς δούλοις σου ὡς Δαβὶδ πιστός; Num. XII, 7. Prov. XXV, 13. οὕτως ἄγγελος πιστὸς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτόν. Dan. VI, 4. 5) *ſincerus, verax, cui fides tribui poteſt ac debet, qui fidem datam non fallit*, in utramque partem, ut adeo partim de *eo, qui ſervat promiſſa*, uſurpetur, partim vero de *eo* adhibeatur, *qui, ut fides conſtet ſuis comminationibus, curat*. 2 Cor. I, 18. πιστὸς δὲ ὁ θεὸς ita Deus verax eſt, ſeu per Dei veracitatem vobis affirmo: Formula iurandi, reſpondens hebraicae בֶּאֱמֶן יְהוָה vel חַי יְהוָה. 2 Tim. II, 13. εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει ſi nos fidem datam fallimus, (defectione nempe a religione chriſtiana, ingruentibus calamitatibus atque perſecutionibus, coll. v. 12.) eius minae certae et ratae manebunt. Hebr. X, 23. πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος verax enim eſt Deus, qui nobis felicitatem aeternam promiſit. ibid. XI, 11. ἐπεὶ πιστὸν ἡγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον. 1 Ioh. I, 9. πιστός ἐστι καὶ δίκαιος verax eſt et benignus. Apoc. I, 5. ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς teſtis verax. ibid. II, 13. III, 14. XIX, 11. πιστὸς καὶ ἀληθινός. In eadem ſignificatione reſpondet apud Alexandrinos hebraico אמון *fidelis*, Prov. XIV, 5. μάρτυς πιστὸς οὐ ψεύδεται. אמונה *fides*, Devt. XXXII, 4. Θεὸς πιστὸς καὶ οὐκ ἔστιν ἀδικία ἐν αὐτῷ. et נאמן Ieſ. VIII, 2. Ierem. XLII, 5. *Thucyd.* VIII, c. 51. δόξας δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης οὐ πιστὸς εἶναι. *Demoſthen.* p. 1465. 11. ed. *Reiske*. 6) *benignus, benevolus*. 1 Cor. I, 9. πιστὸς ὁ θεὸς benignus eſt Deus. ibid. X, 13. 1 Theſſ. V, 24. 2 Theſſ. III, 3. 1 Petr. IV, 19. ὡς πιστῷ κτίστῃ tanquam creatori ſuo, a quo optima quaevis ſperare poſſent. Ieſ. XLIX, 7. ὅτι πιστός ἐστι ὁ ἅγιος Ἰσραήλ. Conf. etiam *Iſocratis* Panegyr. cap. 46. 6) habet ſignificationem paſſivam et notat *eum, cui fides habetur, qui dignus et idoneus iudicatur, cui aliquid concreditur et demandatur*. 1 Cor. VII, 25. ὡς ἠλεημένος ὑπὸ κυρίου πιστὸς εἶναι qui beneficio divino dignus iudicatus ſum et idoneus, cui committeretur munus apoſtoli, coll. 1 Theſſ. II, 4. 1 Tim. I, 12. ὅτι πιστόν με ἡγήσατο θέμενος εἰς διακονίαν qui me dignum iudicavit, quem doctorem chriſtianum conſtitueret. 2 Tim. II, 2. πιστοῖς ἀνθρώποις. *Polyb.* X, 18. συνίστασθαι δὲ καὶ πρὸς τὴν τούτων ἐπιμέλειαν — πιστοὺς ἄνδρας. Conf. de hac notione *Ezech. Spanhem.* ad *Iuliani* Imp. Opp. p. 174. 7) *verus, certus, firmus, indubitatus*, quando de re, vel ſermone dicitur. Act. XIII, 34. ὅτι δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια Δαβὶδ πιστὰ certo dabo vobis et exhibebo Davidi promiſſa beneficia. Verba ſunt deſumta ex Ieſ. LV, 3. *Heſych.* πιστά· βέβαια. *Homer.* Iliad. β', v. 124. ὅρκια πιστά. *Polyb.* III, 9. τῶν εὐθέως ἡγοῦνται τὸ λεγό-

λεγόμενον ὑπὸ τούτου πιστόν. Cf. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 538. Ps. XVIII, 8. ἡ μαρτυρία κυρίου πιστή. ibid. LXXXVIII, 28. ἡ διαθήκη πιστή. 1 Tim. I, 15. πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος est doctrina omnium consensu verissima et omnium assensu digna. ibid. III, 1. 2 Tim. II, 11. Tit. I, 9. πιστοῦ λόγου doctrinae verissimae, h. e. christianae, quae κατ᾽ ἐξοχὴν in N. T. ἡ ἀλήθεια vocatur. ibid. III, 8. Apoc. XXI, 5. ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί. ibid. XXII, 6. Saepius in N. T. non legitur. *Thucyd.* V, c. 14. οὐκ ἔχοντες τὴν ἐλπίδα τῆς ῥώμης πιστὴν ἔτι. *Diog. Laërt.* I, f. 60. *Herodot.* II, c. 73.

ΠΙΣΤΌΩ, ῶ, fut. ώσω, *fidem facio*, *persuasum reddo*, *fidem do*, *confirmo*, *stabilio*, a πίστις *fides*. 2 Macc. VII, 24. Antiochus δι᾽ ὅρκων ἐπίστου iuramento interposito adulescentem persuasum reddere conabatur, fore, ut magnis eum divitiis ornaret, si a religione patria deficeret. Alex. 1 Regg. I, 36. πιστῶσαι τὸ ῥῆμα. Significat πιστόω etiam *fidum efficere*, h. e. *talem, cui credi et fides adhiberi possit*, apud *Thucyd.* IV, c. 88. πιστώσαντες αὐτὸν τοῖς ὅρκοις. *Suid.* πιστῶ σε ὅρκῳ· ὅρκον ἐκ σοῦ λαμβάνω. Interdum etiam notat *certiorem aliquem reddere de aliqua re*. Medium Πιστόομαι, οῦμαι, dupliciter usurpatur, partim de *eo*, *qui aliquid confirmat*, *fidem alicui conciliat*, (*Aelian.* V. H. XIII, 12. πιστώσασθαι τὴν τῆς νόσου δόξαν βουλόμενος cum insaniae opinionem confirmare vellet. *Hesych.* πιστούμενος· πιστὰ ποιῶν, βεβαιούμενος τὸ λεχθὲν, unde τὰ πιστὰ etiam *ea* notant apud Graecos, *quae fidem faciunt*, *pignora*, apud *Xenoph.* Hist. Gr. III, 2. 14. et c. 5. 1. Cyrop. III, 1. 15.) partim vero de *eo*, *qui firmam persuasionem concipit*, aut *persuasus ac certus redditus est*. *Hesych.* ἐπιστώθη· ἐπείσθη, ἐπληροφορήθη. Sic semel legitur in N. T. 2 Tim. III, 14. σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης tu vero constans mane in doctrina, quam edoctus es cum certitudine et plena persuasione. Male *Vulgatus* reddidit: *quae credita sunt tibi*; nam tunc Paulus ἐπιστεύθης scribere debuisset. Ἐπιστώθης in Pauli l. l. potius est i. q. Luc. I. 4. ὧν τὴν ἀσφάλειαν ἐπέγνως, et a *Chrysostomo* recte per ἐπίστευσας, a *Theophylacto* μετὰ πληροφορίας ἔμαθες, et a *Theodoreto* verbis explicatur ὡς τὴν ἀλήθειαν τῇ πείρᾳ μεμαθηκώς. Cf. etiam Ps. LXVIII, 8. et *Wetstenii* N. T. T. II, p. 363.

ΠΛΑΝΆΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *a via recta deflectere facio*, *a recto itinere abduco*, *errare et huc ac illuc vagari facio*. Πλανάομαι, ῶμαι, i. q. ἀποπλανῶμαι, *a via recta discedo*, *deflecto*, *aberro*; item *erro*, *oberro*, *incerta et trita via huc et illuc vagor*, a πλάνη *error*. Matth. XVIII, 12. καὶ πλανηθῇ ἓν ἐξ αὐτῶν, scil. προβάτων, et una ex his centum ovibus deerraverit;

verit; et paulo post: ζητεῖ τὸ πλανώμενον quaeret errantem ibid. v. 13. 1 Petr. II, 25. ὡς πρόβατα πλανώμενα tanquam oves oberrantes. Hebr. XI, 38. ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι in desertis et montanis regionibus incertis sedibus oberrantes. *Aelian.* V. H. V, c. 7. οἱ μὲν Σκύθαι περὶ τὴν ἑαυτῶν πλανῶνται, coll. *Iustin.* II, 2. *Arrian.* Diss. Epictet. II, 12. *Eurip.* Phoen. v. 429. ἢ φυγὰς πλανώμενος. Alex. Devt. XI, 28. καὶ πλανηθῆτε ἀπὸ τῆς ὁδοῦ. ibid. XXII, 1. τὸ πρόβατον αὐτοῦ πλανώμενον ἐν τῇ ὁδῷ. Conf. *Abreschium* ad *Aeschylum* p. 547. Eodem modo *errare* usurpatur apud *Virgil.* Eclog. I, 9. *Horat.* Epod. II, 14. 2) metaphorice: *a veritate seduco, in errorem induco, fallo, decipio.* Πλανάομαι, ῶμαι, *a veritate deficio, minus recte sentio, decipior, in errore versor, fidem et religionem veram desero.* Matth. XXII, 29. πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς in errore versamini, non intelligentes litteras sacras. ibid. XXIV, 4. βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ cavete, ne aliquis pseudo-christus vos decipiat. ibid. v. 5. 11. 24. Marc. XII, 24. 27. XIII, 5. 6. Luc. XXI, 8. Ioh. VII, 12. ἄλλοι ἔλεγον· οὔ, ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον alii eum impostorem et seductorem populi habebant. ibid. v. 47. μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; num et vos ab eo seducti estis? 2 Tim. III, 13. πλανῶντες καὶ πλανώμενοι decepti alios decipiunt, *betrogene Betrüger.* 1 Ioh. I, 8. ἑαυτοὺς πλανῶμεν nos ipsi decipimus. ibid. II, 26. περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς de falsis doctoribus, qui inter vos reperiuntur. ib. III, 7. Apoc. II, 20. XIII, 14. XVIII, 23. XIX, 20. 2 Regg. IV, 28. Iudd. XVI, 10. 16. *Moschus* Idyll. I, 25. ἤν ποτ' ἴδῃς κλαίοντα, φυλάσσεο, μή σε πλανήσῃ. *Arrian.* Diss. Epictet. II, c. 7. ὅτε πάντες ἄνθρωποι πλανώμεθα. *Diog. Laërt.* VII, c. 32. — Huc etiam pertinet formula μὴ πλανᾶσθε, apostolis solemnis, cum volunt homines absterrere a gravi delicto, quod ipsi tamen admodum leve iudicant, quae reddenda est: *scitote igitur, aut ne hoc errore abripi vos patiamini, deponite hunc errorem,* i. q. μὴ ἑαυτοὺς πλανᾶτε. 1 Cor. VI, 9. XV, 33. Galat. VI, 7. Iacob. I, 16. 3) *a virtute abduco,* πλανάομαι, ῶμαι, *a virtute deflecto, vitiosus sum, pecco, impius et immoriger sum erga Deum.* Hebr. III, 10. ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ semper impii sunt et immorigeri. ib. V, 2. πλανωμένοις peccantibus. Tit. III, 3. Iacob. V, 19. ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας si vestrum quis a virtutis christianae tramite abducatur, coll. v. 20. 2 Petr. II, 15. Apoc. XII, 9. XX, 3. 8. 10. Ies. XLVI, 8. μετανοήσατε οἱ πεπλανημένοι, ἐπιστρέψατε. Ezech. XXXIII, 12. Prov. I, 10. μή σε πλανήσωσιν ἄνδρες ἀσεβεῖς. Sirac. IX, 9. ἐν κάλλει γυναικὸς πολλοὶ ἐπλανήθησαν. Saepius non legitur in N. T.

ΠΛΆΝΗ, ης, ἡ, 1) proprie: *aberratio et exorbitantia a recta via, cui insistendum erat, aberratio a scopo* (ἡ τοῦ σκοποῦ ἀπό-

ἀπόπλευξις, ut Suidas recte interpretatus est,) circumvagatio, forte a πλάζω errare facio, quod positum est per syncopen pro πολάζω, q. d. facio aliquem errare in variis viis, a πολὺς multus. Alex. Ezech. XXXIV, 12. ὥσπερ ζητεῖ ποιμὴν ἐν ἡμέρᾳ πλάνης. Metaphorice si usurpatur, habet partim activam, partim passivam significationem. Active si sumitur, est 2) *fraus, quam quis facit alteri, dolus, impostura, seductio, deceptio*, et iis maxime tribuitur, qui alios a veritatis et virtutis tramite abducunt. *Hesych.* πλάνη· ἀπάτη. Matth. XXVII, 64. καὶ ἔσαι ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης et erit ultima fraus peior priori. Ephes. IV, 14. ἡ πλάνη est fraus, qua falsi doctores utuntur ad alios decipiendos et in errores inducendos. 2 Thess. II, 11. πέμψει αὐτοῖς ὁ Θεὸς ἐνέργειαν πλάνης permittet Deus, ut hae fraudes sint efficacissimae et inter eos vim suam exserant; additur εἰς τὸ πισεῦσαι αὐτὺς τῷ ψεύδει. 2 Petr. III, 17. 1 Ioh. IV, 6. τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης doctorem falsum, impostorem. In versione Alex. respondet hebraico מִרְמָה *fraus, dolus*. Prov. XIV, 8. ubi in fragmentis *Symmachi* est δόλος et in *Aquila* ac *Theodot.* ἐπίθεσις. 3) passive: *error, quo decipimur ipsi, error mentis*, et speciatim: *impietas, perversa vivendi ratio*. Rom. I, 27. τὴν ἀντιμισθίαν, ἣν ἔδει, τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες et mercedem promeritam erroris (v. 21 sq.) pariter ac vitiositatis (v. 24 sq.) per semet ipsos reportarunt. 1 Thess. II, 3. ἐκ ἐκ πλάνης ita, ut non ipse deceptus fuerim: nam in sequentibus additur ὅτε ἐν δόλῳ. Iacob. V, 20. ἐκ πλάνης ὁδῦ αὐτῦ a perversa sua vivendi ratione. 2 Petr. II, 18. τὺς ὀλίγως ἀποφυγόντας τὺς ἐν πλάνῃ ἀνασρεφομένυς qui vix sceleratam gentilium vivendi rationem effugerunt. Iud. v. 11. Alex. Ezech. XXXIII, 10. αἱ πλάναι ἡμῶν καὶ αἱ ἀνομίαι ἡμῶν ἐφ' ἡμῖν εἰσὶ, ubi in hebraico legitur פֶּשַׁע *defectio, rebellio, praevaricatio*. Ierem. XXIII, 17. παντὶ τῷ πορευομένῳ ἐν πλάνῃ καρδίας αὐτῦ. Saepius non legitur in N. T.

ΠΛΑΝΗ΄ΤΗΣ, ε, ὁ, 1) *erro, erraticus, vagabundus, vagus, qui huc illuc vagatur*, a πλάνη *error*. In versione Alex. respondet נֹדֵד, quod idem notat. Hos. IX, 20. καὶ ἔσονται πλανῆται ἐν τοῖς ἔθνεσι. *Xenoph. de Venat.* V, 17. *Suid.* πλανήτης· ξένος. — πλανῆται· οἱ τῇδε κἀκεῖσε περινοςῦντες. *Hesych.* πλανῆται· μετανάςαι. 2) *seductor, impostor, falsus doctor*, i. q. πλάνος. *Hesych.* πλάνος· πλανήτης, ἀπατεών. 3) *planeta, stella erratica*, quae proprio motu agitur, *sidus errans*, ut vocatur a *Plinio* H. N. II, 6. coll. *Cic.* de Nat. Deor. II, 20. Sic semel legitur Iud. v. 13. ἀσέρες πλανῆται, (quae *Plato*, teste *Diogene Laërtio* VII, 144. p. 455. τὰ πλανώμενα, scil. ἄςρα, dixit, et κατ' ἰδίας κινεῖσθαι κινήσεις observavit.) cum quibus a Iuda eleganter *falsi doctores* comparantur, leves illi et inconstantes, qui ad varia opinionum commenta deflectunt.

Hesych.

Hesych. πλανῆται· ἀϛέρες τρέχοντες, ἄσημοι. Vide *Aristot.* Meteor. I, 4. Tom. II. p. 533. *Xenoph. Mem.* IV, 7. 5. πλανήτας τε καὶ ἀϛαθμήτες ἀϛέρας γνῶναι.

ΠΛΑ΄ΝΟΣ, ε, ὁ, 1) proprie: *erro, vagus, vagabundus,* i. q. πλανήτης et πλάνης, (apud *Aelian.* V. H. III, 29.) a πλάνη *error.* Sic sumi videtur apud Alexandrinos Ioh. XIX, 4. παρ' ἐμοὶ δὲ αὐλίζεται πλάνος. 2) *fraus, quam quis facit alteri,* aut *error, quo decipimur ipsi, aberratio a via,* i. q. πλάνη. *Xenoph.* de Venat. III, 6. εἰσὶ δὲ (sc. κύνες) αἳ κύκλοις πολλοῖς χρώμεναι καὶ πλάνοις. Ierem. XXIII, 32. ἐπλάνησαν τὸν λαόν με ἐν τοῖς ψεύδεσιν αὐτῶν καὶ ἐν τοῖς πλάνοις αὐτῶν. Cf. *Pierson.* ad *Moerid.* p. 315. et interpretes ad *Thom. M.* p. 717. 3) *impostor, deceptor.* Verbum proprium de *falsis doctoribus, iisque circumforaneis, qui alios erroribus suis corrumpunt, ein Landstreicher, ein herumfahrender Betrüger,* quem etiam Latini *planum* vocant, v. c. *Cicero* Cluent. 26. *Plin.* H. N. XXXV, 10. (Vide Interpretes ad *Petronii* c. 82 et 140.) *Hesych.* πλάνος· πλανήτης, ἀπατεών. Conf. etiam *Aristoph.* Vesp. v. 868. *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* Eclogas p. 527. et *Wetstenii* N. T. T. I. p. 543. Matth. XXVII, 63. ἐμνήσθημεν, ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν meminimus, illum impostorem dicere, cum esset in vivis. 2 Cor. VI, 8. ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς etsi impostores habemur, tamen sumus veri doctores et legati divini. 2 Ioh. v. 7. πολλοὶ πλάνοι εἰσῆλθον εἰς τὸν κόσμον. ibid. ἔτός ἐϛιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριϛος, coll. 1 Ioh. II, 18. IV, 1 sq. 1 Tim. IV, 1. πνεύμασι πλάνοις, ubi codices quidam legunt πλάνης; sed nec opus est hanc lectionem recipere, nec πλάνοις h. l. adiective sumi statuere, dummodo vertas: doctoribus, qui sunt impostores. Saepius non legitur in N. T.

ΠΛΑ΄Ξ, ακὸς, ἡ, *tabula, tabula lata, cui aliquid inscribi, aut insculpi potest, vel litteris notata, maxime e lapide, aut ex alia materia duriore confecta,* et ita differt a πίναξ, quod *tabellam minorem, cera illitam, libellum pugillarem* significat. Derivatur a πλατὺς *latus,* q. πλάταξ. Bis tantum legitur in N. T. Hebr. IX, 4. αἱ πλάκες τῆς διαθήκης tabulae foederis, h. e. tabulae lapideae, quibus insculpta erant a Mose iussu divino decem praecepta, et quae in arca foederis, in sancto sanctorum posita, religiose asservabantur. Hebraice dicuntur mox לֻחֹת הָעֵדֻת, Exod. XXXIII, 15. mox לֻחֹת הַבְּרִית, Devt. IX, 9. 15. 2 Cor. III, 3. ἐκ ἐν πλαξὶ λιθίναις, ἀλλ' ἐν πλαξὶ καρδίας σαρκίναις non in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis carneis, h. e. vos non estis epistola, proprie sic dicta, sed sensu metaphorico sumta, seu, meo ministerio vos adducti estis ad religionem christianam, quae in animis vestris vim suam exserit. Formula ἐν πλαξὶ λιθίναις respexisse mihi Paulus videtur ad *tabulas lapideas,* in quibus insculpta erant a

Mose

Mose decem praecepta, aut omnino ad morem veterem, leges tabulis publice propositis inscribendi. (De quo vide interpretes ad *Florum* I, 24. 5. et *Patricium Iunium* ad *Clementis* I. Ep. ad Corinthios p. 4.) Altera vero formula *ἐν πλαξὶ καρδίας σαρκίναις* sine dubio desumta est e locis Prov. III, 3. VII, 3. (*γράψον αὐτὰς ἐπὶ πλακὸς καρδίας σου*) et Ier. XVII, 1. XXXI, 33. e quibus satis apparet, *omnia, quae sunt alte animo infixa et penitus in animum descenderunt*, ab Hebraeis *inscripta et insculpta tabulis cordis* dici. Nimis enim verba singula urgere mihi nunc quidem videntur interpretes, qui *tabulas lapideas* de *animo, veritatem repudiante*, (qui Ezech. XI, 19. XXXVI, 26. *cor lapideum* vocatur,) et *tabulas cordis carneas* de *animo prono ad veritatem amplectendam* interpretantur, quibus olim accedere nullus dubitavi.

ΠΛΑ΄ΣΜΑ, τος, τὸ, *figmentum, vas, a figulo formatum*, etiam *omnis figura, seu res efformata.* Est verbale a prima persona perf. pass. *πέπλασμαι*, verbi *πλάσσω* vel *πλάττω fingo.* Semel tantum legitur in N. T. Rom. IX, 20. *μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι, τί με ἐποίησας οὕτω;* num dicere potest figmentum ei, qui finxit, cur me ita finxisti et formasti? Ies. XXIX, 16. *μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα* (מַעֲשֶׂה) *τῷ πλάσαντι;* Conf. XLV, 9. et *L. Bos.* Exercitt. ad h. l. p. 112. *Hesych.* *πλάσμα· σχηματισμὸς, ψεῦσμα,* (*Demosthenes* p. 1110. 18. ed. *Reiske*: *πλάσμα ὅλον ἐστὶν ἡ διαθήκη*) *ἢ κτίσμα.*

ΠΛΑ΄ΣΣΩ, et attice ΠΛΑ΄ΤΤΩ, fut. *πλάσω*, 1) *fingo, effingo, formo*, et est vocabulum proprium de *figulo, qui ex argilla vasa fingit et format*, q. a *πηλὸς lutum, argilla.* Rom. IX, 20. *μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι;* num figmentum dicere potest figulo? Conf. Alex. Ies. XXIX, 16. ubi hebraico עָשָׂה respondet. Sapient. XV, 7. *κεραμεὺς ἁπαλὴν γῆν θλίβων ἐπίμοχθον, πλάσσει πρὸς ὑπηρεσίαν ἡμῶν ἕκαστον.* ibid. v. 8. *Xenoph.* de Mag. Equit. VI, 1. *Aelian.* V. H. II, 13. 2) *creo.* 1 Tim. II, 13. *ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἶτα εὖα* post Adamum creata est Eva. Genes. II, 7. *καὶ ἔπλασεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον, χοῦν λαβών.* ibid. v. 8. Ps. LXXXIX, 2. *πρὸ τοῦ πλασθῆναι τὴν γῆν.* Sapient. XV, 11. Saepius non legitur in N. T.

ΠΛΑΣΤΟ΄Σ, ἡ, ὸν, 1) *fictus, fictilis, formatus*, et est verbum proprium de vasis, ex argilla a figulis formatis et fictis. Est verbale a tertia pers. perf. pass. *πέπλασται*, verbi *πλάσσω*, vel *πλάττω fingo, formo.* Iam, quemadmodum *πλάσσειν* etiam *confingere, simulare, comminisci, mentiri* notat, (conf. Alex. 1 Regg. XII, 33. ubi hebraico בָּדָא *effinxit, excogitavit, mentitus est* respondet, et *Reiskii* Indicem Graecit. Demosten. p. 602 sq.) et *πλάσμα* etiam metaphorice de commento

et

et *simulatione* adhibetur, (*Hesych.* πλάσμα· ψεῦσμα.) ita etiam πλαστὸς 2) metaphorice est: *fictus, simulatus, adulterinus, falsus,* uti e contrario ἄπλαστος est *verus, sincerus, non simulatus, simplex,* apud Alex. Genes. XXV, 27. ubi Iacobus dicitur fuisse ἄνθρωπος ἄπλαστος, hebraice תָּם אִישׁ *vir integer.* Sic semel legitur in N. T. 2 Petr. II, 3. ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσονται turpis lucri studio ducti fictis sermonibus vos decipere conantur. Codex Coislin. XXVI. apud *Albertum* in App. Glossar. Gr. N. T. p. 218. πλαστοῖς λόγοις· ταῦτα δὲ οἱ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν Γνωστικοὶ, ἤτοι Νικολαΐται, οἱ δ' αὐτοὶ καὶ Λαμπετιανοὶ, καὶ Ἐλχεσαῖοι ἐληρώδουν.

ΠΛΑΤΕῖΑ, ας, ἡ, sc. ὁδὸς, vel χώρα, *platea, via latior, latum spatium,* cui opponitur ῥύμη, h. e. *via angustior,* a πλατὺς *latus.* Matth. VI, 5. ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἑστῶτες in angulis platearum stantes. ibid. XII, 19. οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ non audietur eius vox in plateis, h. e. summa utetur modestia. Luc. X, 10. XIII, 26. XIV, 21. ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως exeas statim in urbis plateas et vicos. Act. V, 15. κατὰ τὰς πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς per plateas portarent aegrotos. Apoc. XI, 8. XXI, 21. XXII, 2. Saepius non legitur in N. T. Cf. Alexandrinos Prov. VII, 6. Ies. XV, 3. Ezech. VII, 19. XXVI, 11. ubi hebraico חוּץ, in plurali חוּצוֹת, *plateae* respondet. Iudd. XIX, 15. 17. 20. ubi pro רְחוֹב *platea* legitur. Sirac. XXIII, 28.

ΠΛΑ΄ΤΟΣ, εος, τὸ, 1) *latitudo,* a πλατὺς *latus.* Apoc. XX, 9. καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, ubi tamen πλάτος mihi abundare videtur ad imitationem hebraici מֶרְחָב. Habac. I, 6. τὸ ἔθνος τὸ πορευόμενον ἐπὶ τὰ πλάτη τῆς γῆς. Apoc. XXI, 16. τὸ μῆκος αὐτῆς ὅσον καὶ τὸ πλάτος — τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἴσα ἐστί. Respondet in hac significatione apud Alexandrinos hebraico רֹחַב videlicet Ezech. XL, 5. 7. 11. 14. etc. et chald. פְּתָי idem, Esr. VI, 3. Adde 2 Macc. XII, 16. 2) metaphorice: *omnis magnitudo et ambitus alicuius rei.* Sic legitur in N. T. Ephes. III, 18. ubi quatuor rerum corporearum dimensionis species, τὸ πλάτος καὶ μῆκος καὶ βάθος καὶ ὕψος, pro immenso ambitu Dei aut Christi erga homines benevolentiae ponuntur. *Xenoph. Anab.* V, 4, 18. Saepius non reperitur in N. T.

ΠΛΑΤΥ΄ΝΩ, fut. υνῶ, 1) proprie: *dilato, late diduco, latum, amplum et spatiosum reddo; produco;* a πλατὺς *latus.* Matth. XXIII, 5. πλατύνουσι δὲ τὰ φυλακτήρια αὐτῶν dilatant autem phylacteria sua, h. e. latis et amplis phylacteriis utuntur. Ies. LIV, 2. πλάτυνον τὸν τόπον τῆς σκηνῆς σου. Ierem. LI, 58. τείχη Βαβυλῶνος ἐπλατύνθη. 1 Macc. XIV, 6. καὶ ἐπλάτυνε τὰ ὅρια τῷ ἔθνει αὐτοῦ. *Xenoph.* de Mag. Equit. IV, 3. Cyrop. V, 5. 10. *Phavor.* πλατύνω· εὐρύνω. *Hesych.* πλατύνειν·

 μηρύειν.

μηρύσιν. 3) metaphorice *dilatari cor alicuius* dicitur, non solum, *cum aliquis liberatur et liber est anxiis curis et sollicitudinibus, exhilaratur et fortunatur*, sed etiam, *quando quis libere locutus est et omnem quasi animum effudit*. Sic legitur in N. T. 2 Cor. VI, 11. ἡ καρδία ἡμῶν πεπλάτυνται iam pectus meum liberum est curis, recreatum et levatum me sentio hac animi mei effusione: antea enim dixerat: τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέῳγε πρὸς ὑμᾶς. 1 Sam. II, 1. ἐπλατύνθη ἐπ᾽ ἐχθρούς μου τὸ στόμα μου. Ps. IV, 2. ἐν θλίψει ἐπλάτυνάς με. Ps. CXIX, 32. ὅταν ἐπλάτυνας τὴν καρδίαν μου. 1 Regg. IV, 29. Hinc πλατυσμὸς *laetitia, gaudium, status felix et fortunatus, liberatio e periculis*. Ps. CXVIII, 5. CXIX, 45. 2 Cor. VI, 13. πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς estote etiam vos hilares et bono animo, excutite omnem moerorem. *Coran. Sur.* XCIV, 1. Saepius non legitur in N. T.

ΠΛΑΤΥΣ, εῖα, ύ, *latus, amplus, spatiosus*. Tantum extat in N. T. Matth. VII, 13. ὅτι πλατεῖα ἡ πύλη nam spatiosa est porta. Alex. Nehem. IX, 35. ἐν τῇ πλατείᾳ. Genes. XXXIV, 21. 1 Paral. IV, 40. Nehem. VII, 4. *Hesych.* πλατύ· μέγα, εὐρύ, ἁλμυρόν.

ΠΛΕΓΜΑ, τος, τὸ, 1) generatim *omne, quod nexum, seu contextum est ex quacunque materia, textura*, a πλέκω *necto, texo, contexo*. Hinc πλεγμάτιον *reticulum*. 2) speciatim et quidem in plurali πλέγματα notat: *cincinnos, crines intortos, capillos, artificiose flexos et inter se nexos*, quos *Claudianus* in Raptu Proserp. II. insinuatos multiplices in orbes crines vocat. Sic semel legitur in N. T. 1 Tim. II, 9. Similiter mulieres preces facere, seu sacris publicis interesse volo μὴ ἐν πλέγμασιν non in cincinnis, (i. q. μὴ ἐν ἐμπλοκῇ τριχῶν. 1 Petr. III, 3.) qui apud antiquos meretricum potius erant, quam honestarum mulierum, ut docuit *Mart. de Roa* Singul. S. locis Vol. I. Lib. 3. c. 15. Sed latius πλέγματα h. l. patere iudicavit *Salmasius* in Epistola de Caesarie Virorum et Mulierum Coma p. 266. 615 et 651. contendens, πλέγματα generatim esse ornaturas capillorum, omnemque eorum implexionem, vel implicationem vitta, vel vinculo nodoque aureo innexorum. Hinc in *Aquilae* ac *Theodotionis* reliquiis Ies. XXXVIII, 5. hebraico צְפִירָה *cidaris* respondet. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 324.

ΠΛΕΙΩΝ, ονος, ὁ, ἡ, 1) *maior numero, copiosior, abundantior*. Neutrum πλεῖον, vel poetice πλέον adverbialiter sumtum, *plus, magis, amplius* significat. In plurali οἱ πλείονες, pro quo etiam interdum contracte invenies οἱ πλείους *plures numero, omnes fere, paucis tantum exceptis, plurimi*. Est comparativus a πολὺς *multus*. Matth. XX, 10. ἐνόμισαν ὅτι πλείονα (scil. δηνάρια) λήψονται sperabant, se plus caeteris accepturos esse. ibid. XXI, 36. πλείονας τῶν πρώτων alios plu-

res

res prioribus. ibid. XXVI, 53. πλείες ἢ δώδεκα λεγεῶνας ἀγγέλων plures, quam duodecim legiones angelorum. Marc. XII, 43. πλεῖον πάντων βέβληκε plus omnium iniecit. Luc. III, 13. VII, 43. IX, 13. πλεῖον (pro πλείονες) ἢ πέντε ἄρτοι. ibid. XI, 53. ἀποστοματίζειν αὐτὸν περὶ πλειόνων multas ei quaestiones proponere. Comparativus enim h. l. pro positivo positus est. Sic etiam nos: *über mehrere Gegenstände*. ibid. XXI, 3. Ioh. IV, 1. 44. πολλῷ πλείες longe plures. ibid. XV, 2. ἵνα πλείονα καρπὸν Φέρῃ ut plures fructus ferat. Act. II, 40. IV, 17. ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον διανεμηθῇ ne hoc latius divulgetur. ibid. v. 22. ἐτῶν γὰρ ἦν πλειόνων τεσσαράκοντα ὁ ἄνθρωπος erat enim quadraginta amplius annos natus iste homo. ibid. XIII, 31. ἐπὶ ἡμέρας πλείες, pro πολλὰς, *mehrere Tage hindurch*. Act. XV, 28. XVIII, 20. ἐπὶ πλείονα (πολὺν) χρόνον. XIX, 32. οἱ πλείονες plurimi, paucis exceptis. ibid. XX, 9. διαλεγομένε παύλε ἐπὶ πλεῖον cum Paulus diutius dissereret. ibid. XXI, 10. ἡμέρας πλείες. ibid. XXIII, 13. 21. XXIV, 4. ἐπὶ πλεῖον longius. ibid. v. 11. 17. XXV, 6. 14. XXVII, 12. 20. XXVIII, 23. 1 Cor. IX, 19. ἵνα τὲς πλείονας κερδήσω ut quam plurimos ad religionem christianam adducam. ibid. X, 5. ἀλλ' ἐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ Θεὸς sed plurimis eorum non delectatus est Deus. ibid. XV, 6. 2 Cor. II, 6. IV, 15. πλειόνων, pro πολλῶν. ibid. IX, 2. Phil. I, 14. 2 Tim. II, 16. III, 9. προκόψεσιν ἐπὶ πλεῖον. Hebr. VII, 23. *Iosephus* A. I. I, 9. 5. Ion. IV, 12. Exod. XXIII, 2. 2) πλέον, vel πλεῖον, *magis, impensius*. Luc. VII, 42. τίς ἐν αὐτῶν πλεῖον αὐτὸν ἀγαπήσει; uter igitur horum impensius, vel vehementius eum amare debet? Ioh. XXI, 15. ἀγαπᾷς με πλεῖον τέτων. Gen. XLVI, 30. *Eurip.* Phoen. v. 1667. ὡς σε στενάζω τῶν τεθνηκότων πλέον. 3) *melior, praestantior, excellentior*. Matth. V, 20. ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλεῖον nisi praestantior fit virtus vestra. ibid. VI, 25. ἐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς; nonne vita pluris est, quam victus? ibid. XII, 41. 42. πλεῖον Σολομῶντος ὧδε hic autem maior aliquis Salomone adest. Marc. XII, 33. Luc. XI, 31. 32. Ioh. VII, 31. Hebr. III, 3. XI, 4. πλείονα θυσίαν praestantius sacrificium, quo Deus magis delectabatur. Apoc. II, 19. τὰ ἔσχατα πλείονα τῶν πρώτων et ultima praestantiora sunt prioribus. Ezech. XXII, 9. τὲ μὴ εἶναι αὐτὲς πλείονας ἐν τοῖς ἔθνεσι. 1 Paral. IV, 40. νομὰς πλείονας; ubi male nonnulli reponere malunt πίονας. Ps. LXXXIX, 11. τὸ πλεῖον αὐτῶν κόπος καὶ πόνος. Conf. etiam *Aquilam* et *Symmachum* Cohel. I, 3. Saepius non legitur in N. T.

ΠΛΕ'ΚΩ, fut. ἔξω, *necto, connecto, texo, contexo, plico, complico*. Ter tantum legitur in N. T. Matth. XXVII, 29. πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν contexentes coronam ex spinis. Marc. XV, 17. Ioh. XIX, 2. Alexandrini usi sunt pro nomine

עֲבֹתֹת *contortum*, *contortus funis*, Exod. XXVIII, 14. καὶ ἐπιθήσεις τὰ κροσσωτὰ τὰ πεπλεγμένα; et pro צְפִירָה *cidaris*, Ief. XXVIII, 5. ὁ πλακεὶς τῆς δόξης. Hinc πλέγμα, quod vide fupra. Conf. *Wetftenii N. T.* T. I. p. 534.

ΠΛΕΟΝΑ'ΖΩ, fut. άσω, 1) intransitive: *plus habeo*, *abundo*, *exubero*, *affluo*, et fenfu neutro: *copiofus fum*, *magnus et infignis fum*, *copiofior*, *aut maior fum*, *quam neceffe fit*, etiam per metalepfin: *velut exuberantius cognofcor*, *illuftrius appareo et magis agnofcor*, a πλέον, quod vide fub πλείων. Rom. V, 20. νόμος παρεισῆλθεν, ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα lege introducta maior factus eft peccatorum numerus; et ib. ἒ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις quo magis vero vim fuam exferebat vitiofitas, eo magis fe exferuit divina benignitas. ibid. VI, 1. ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ ut eo infigniori modo Deus benignitatem fuam exhibere et declarare nobis poffit. 2 Cor. IV, 15. ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα ut hoc beneficium Dei perquam infigne. ibid. VIII, 15. ὁ τὸ πολὺ, ἐκ ἐπλεόνασε qui multum, aut plus, quam alii collegerat, non abundabat, feu, non plus habebat aliis. Prov. XV, 6. ἐν πλεοναζέσῃ δικαιοσύνῃ ἰσχὺς πολλή. Exod. XVI, 18. καὶ ἐκ ἐπλεόνασεν, ᾧ τὸ πολύ. 2 Paral. XXIV, 11. *Thucyd.* I, cap. 120. ὅ, τε ἐν πολέμῳ εὐτυχίᾳ πλεονάζων. 2) *augeor*, *incrementa capio.* 2 Theff. I, 3. ὅτι πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἑνὸς ἑκάςε πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλες indies maiorem fieri et liberaliorem mutuum veftri invicem amorem; ubi πλεονάζειν et ὑπεραυξάνειν funt mere fynonyma. 3 Efr. VIII, 77. αἱ ἁμαρτίαι ἡμῶν ἐπλεόνασαν ὑπὲρ τὰς κεφαλάς. 2 Petr. I, 8. ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα his enim virtutibus fi praediti fueritis et fi hae virtutes indies maius acceperint incrementum; ut *Pottius* h. l. recte interpretatus effe videtur. Poffunt tamen haec verba commode etiam ita reddi: *his enim virtutibus fi fatis et copiofe inftructi fueritis.* Interdum enim πλεονάζειν, aliis verbis additum, adverbialiter eft vertendum, v. c. Sirac. XIII, 9. fec. ed. Complut. μᾶλλόν σε προσκαλέσεται πλεονάζων. 3) transitive: *redundo.* Philipp. IV, 17. ἀλλ' ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν fed requiro fructum infignem, ex hac liberalitate veftra in vos redundantem. 4) *augeo*, *multiplico*, *incrementa do.* 1 Theff. III, 12. ὑμᾶς δὲ ὁ κύριος πλεονάσαι καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλες Dominus vero augeat et incrementa largiatur benevolentiae veftrae erga vos invicem etc. Num. XXVI, 54. τοῖς πλείοσι πλεονάσεις τὴν κληρονομίαν. Pf. LX, 23. ἐπλεόνασας τὴν μεγαλωσύνην με; ubi *Symmachus* αὐξήσεις, et *Aquila* ac *Theodotio* πληθυνεῖς habent. Ierem. XXX, 16. Saepius non legitur in N. T.

ΠΛΕΟΝΕΚΤΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie et generatim: *plus habeo altero*, *ampliorem partem ac portionem habeo*, *commodum*

modum prae caeteris habeo, praesto, praevaleo, supero, ich habe auf irgend eine Art einen Vorzug vor andern, i. q. πλέον ἔχω, ex πλέον, poetice pro πλεῖον plus, comparat. a πολὺς multus et ἔχω habeo. Xenoph. Hist. Gr. II, c. 3. 11. τοῖς πλεονεκτεῖν βελομένοις. Cyrop. I, c. 6. §. 19. πλεονεκτεῖν τῶν πόνων. VII, 5. 26. πλεονεκτήσει τῶν ἐνδεεςέρων βίᾳ. Inprimis vero apud Xenophontem in Hierone saepius legitur formula ἐν τέτῳ πλεονεκτεῖ, ἐν τέτῳ μειονεκτεῖ. Conf. Salmasium de Foenore Trapezitico p. 173 sq. Suid. πλεονεκτῶ· τὸ πλέον ἔχω, γενικῇ. Vsurpatur etiam apud Graecos de iis, qui praevalent in bello et superiores evadunt. Conf. Spanhem. ad Iulian. Imp. Opp. p. 169. et Elsner. Obss. Sacr. T. II. p. 136. Vide etiam, quae Irmisch. collegit ad Herodian. I, 5. 6. p. 148. 2) plus habere cupio, plura habendi cupiditate flagro, avarus sum. In versione Alex. respondet τῷ בצע lucri studiosus ac cupidus fuit. Ezech. XXII, 27. Habac. II, 9. Xenoph. Hist. Gr. II, 4. 6. 3) quaestus faciundi causa inique ago, lucri causa fraudem facio et iniuriam infero, pecunia emungo. 2 Cor. VII, 2. ὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν neminem pecunia emunximus. ib. XII, 17. δι' αὐτῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς per eum vobis pecunias eripui, et v. 18. μήτι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; num vero Titus lucri causa vobis fraudem fecit? 1 Thess. IV, 16. τὸ μὴ ὑπερβαίνειν ἢ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτῦ ne quis in ullo negotio quaestus faciundi causa inique agat et alterum violet. Xenoph. Mem. III, 5. 2. Βοιωτῶν μὲν γὰρ πολλοὶ πλεονεκτέμενοι ὑπὸ Θηβαίων. Iosephus A. I. II, 11. 2. 4) decipio, circumvenio, defraudo aliquem, quod facere solent, qui superiores aliis evadere conantur, aut fraudibus opes aliorum corradunt. 2 Cor. II, 10. ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τῦ σατανᾶ ne a Satana in fraudem inducamur, nempe ad peccandum. Saepius non legitur in N. T. Conf. Wetstenii N. T. T. II. p. 181.

ΠΛΕΟΝΕ΄ΚΤΗΣ, ϰ, ὁ, 1) proprie: qui plus aliis habet ac possidet, qui commoda prae caeteris habet, qui aliis praestat et superior evadit, ὁ πλέον ἔχων. Vide supra πλεονεκτέω. 2) ὁ πλέον ἔχειν βελόμενος qui plura habendi ac possidendi cupiditate flagrat, qui alios superare in ullo aliquo genere rerum cupit et hinc omnem occasionem alios defraudandi ac circumveniendi cupide arripit. 1 Cor. V, 10. ἢ τοῖς πλεονέκταις ἢ ἅρπαξιν. ibid. v. 11. ἢ πλεονέκτης, ἢ εἰδωλολάτρης. ibid. VI, 10. ὔτε κλέπται; ὔτε πλεονέκται. Ephes. V, 5. Conf. ad h. l. Salmasium de Foenore Trapezitico p. 140. Saepius in N. T. non legitur. Sirac. XIV, 9. πλεονέκτε ὀφθαλμὸς ὐκ ἐμπίμπλαται μερίδι. Philoxenus in Glossis: Fraudator, πλεονέκτης.

ΠΛΕΟΝΕΞΙ΄Α, ας, ἡ, 1) proprie: commodum, quod quis prae caeteris habet, bona, quibus aliquis alteri praevalet, melior

lior conditio, a πλέον *plus* et ἔχω *habeo*. *Xenoph.* Mem. I, c. 6. §. 12. *Dio* Lib. XXXIX, p. 123. ὥστε ἐπ' αὐτῷ τὴν πλεονεξίαν εἶναι ἀεὶ ut superior esset semper. Sermo autem est de *Decimo Bruto*, cum Venetis navibus pugnante. *Caesar* B. G. III, 17. *opportunitatem* vocat, quando quis in pugna meliori conditione utitur. 2) non tam *avaritia*, quam *inhonestum lucri studium, cupiditas plus aliis acquirendi et possidendi, cum aliorum defraudatione fere coniuncta*, *Habsucht*, *Raubsucht*. Marc. VII, 22. κλοπαὶ, πλεονεξίαι cupiditates immodicae, per *vim* ac per *fraudes* aliorum bona ad se rapiendi. Luc. XII, 15. ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ τῆς πλεονεξίας cavete vobis a nimia et immodica habendi et acquirendi cupiditate. Rom. I, 29. πονηρίᾳ, πλεονεξίᾳ, κακίᾳ. Coloss. III, 5. τὴν πλεονεξίαν ἥτις ἐστὶς εἰδωλολατρεία. 1 Thess. II, 5. Vide infra πρόφασις. 2 Petr. II, 14. καρδίαν γεγυμνασμένην πλεονεξίας ἔχοντες animum habent avarum et lucri omnis, etiam turpis, cupidum. Ps. CXIX, 36. Ier. XXII, 17. Ezech. XXII, 27. Habac. II, 9. Sap. X, 11. 2 Macc. IV, 50. *Aelian.* V. H. III, c. 16. Apud *Polybium* Exc. Legat. 53. p. 1209. τῇ πλεονεξίᾳ opponitur ἡ μετριότης. *Hesych.* πλεονεξία· τὸ πλέον τοῦ δέοντος ἔκ τινος λαμβάνειν. *Suid.* πλεονεξία· ἡ ὑπὲρ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ πλείονος βλάβη παρὰ τῷ Ἀποστόλῳ κ. τ. λ. De omni immoderata et nimia cupiditate, etiam de libidine venerea quandoque vocem hanc usurpari, docuit *Elsnerus* Obss. Sacr. T. II. p. 218. contrarium tradente *Salmasio* de Foenore Trapezitico p. 121. 3) *quaestus, lucrum ipsum, cuius studio ducitur ὁ πλεονέκτης.* Ephes. IV, 19. ἐν πλεονεξίᾳ turpis lucri et quaestus causa. 2 Petr. II, 3. Iudd. V, 19. πλεονεξίαν ἀργυρίου οὐκ ἔλαβον, ubi alii δῶρον habent. Pertinet huc etiam locus *Xenophontis* in Hist. Gr. III, 5. 8. ubi πλεονεξία de iniuste parto imperio adhibetur. 4) per metonymiam: *ipsa actio, quae est avaritiae testis, omne, e quo elucet sordida parsimonia.* Sic v. c. de eleemosyna illiberali et exigua legitur 2 Cor. IX, 5. καὶ μὴ ὡς πλεονεξίαν ut nulla ex munere vestro appareat sordida parsimonia: ubi τῇ πλεονεξίᾳ opponitur εὐλογία, quod vide supra. Saepius non legitur in N. T.

ΠΛΕΥΡΑ', ᾶς, ἡ, *latus corporis universum ab alis non solum ad coxam, sed etiam ea pars, quae costarum sepimento munitissima est, latus, costa, membrana, succingens costas*, q. πελευρὰ, ex πέλω *sum* et εὐρὺς *latus*, eo quod sit inter costas latitudo. Ioh. XIX, 34. εἷς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξε aliquis militum lancea eius latus perfodit. Sed fortasse πλευρὰ h. l. ob verba, quae statim sequuntur, καὶ εὐθὺς ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ et statim sanguis cum aqua profluxit, rectius de *membrana illa* intellegitur,

quae

quae totum cor cingit et in qua cor haeret ac fluctuat, quae etiam *pericardium* vocatur. In illo enim pericardio reperitur liquor, aquae similis. Ioh. XX, 20. ἔδειξεν αὐτοῖς τὴν πλευρὰν αὐτῦ ostendit iis latus suum vulneratum, seu vulnus in latere. ibid. v. 25. 27. Act. XII, 7. πατάξας τὴν πλευρὰν τῦ Πέτρυ tangens latus Petri. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini usi sunt hac voce pro צלע, vel צלע *latus, costa*, Genes. II, 21. 22. 2 Sam. XVI, 13. pro צד *latus*, 2 Sam. II, 16. XIII, 34. pro ירכה, 1 Regg. VI, 16. Ps. XLVIII, 3. pro חלצים *lumbi*, 1 Regg. VIII, 19. Ies. XI, 5. et pro chald. עלעין *costae*, Dan. VII, 5.

ΠΛΕΩ, fut. εύσω, aor. 1. ἔπλευσα, *navigo, navigando abeo et pervenio*. Luc. VIII, 23. πλεόντων αὐτῶν navigantibus illis. Act. XXI, 3. ἐπλέομεν εἰς Συρίαν navigavimus in Syriam. ibid. XXVII, 2. μέλλοντας πλεῖν τὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπυς navigando obituri (vel *obiturae*, videtur enim mihi lectio μέλλοντι vera esse) varia Asiae loca. ibid. v. 6 et 24. πάντας τὺς πλέοντας μετὰ σῦ omnes tecum navigantes. Saepius non reperitur in N. T. Adde Ion. I, 3. τῦ πλεῦσαι μετ' αὐτῶν. Apud Alexandrinos et in libris apocryphis πλεῖν τὴν θάλασσαν, ποταμὺς, Ies. XLII, 10. Sirac. XLIII, 29. 1 Macc. XIII, 29. pro πλεῖν ἐπὶ τὴν θάλασσαν καὶ ποταμὺς 3 Esr. IV, 23. ponitur.

ΠΛΗΓΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie: *percussio*, vel *ictus, qui alicui infligitur, plaga, verber*. Est verbale a perf. med. πέπληγα, verbi πλήσσω, vel πλήττω *percutio*. Sic legitur in N. T. Luc. X, 30. πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον sanguinem ictibus elicientes, vel inflictis vulneribus discesserunt. ibid. XII, 48. ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν commisit vero verberibus dignum. Act. XVI, 23. πολλὰς δὲ ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγὰς et multum eos virgis caesos, coll. v. 22. 2 Cor. VI, 5. ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς. ibid. XI, 23. Sirac. XXVIII, 18. πληγὴ μάστιγος ποιεῖ μώλωπας. 2 Macc. III, 26. πολλὰς ἐπιῤῥιπτῦντας αὐτῷ πληγάς. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 7. 2) per metonymiam: *vulnus e verberibus*. Act. XVI, 33. ἔλυσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν eluebat vulnera plagarum; sed fortasse supplendum est h. l. substantivum τραύματα, quod verosimilius est. Apoc. XIII, 3. ἡ πληγὴ τῦ θανάτυ vulnus mortiferum, seu lethale. ibid. v. 12. 2 Macc. VI, 30. μέλλων δὲ ταῖς πληγαῖς τελευτᾷν. *Aeneas* Poliorcet. p. 1661. ἐξέδραμον εἰς τὴν ἀγορὰν ὡς πληγὰς ἔχοντες. 3) *omnis gravis afflictio et calamitas, poenae loco a Deo hominibus inflicta, poena*, etiam *quaelibet miseria, calamitas*. Apoc. XI, 6. πατάξαι τὴν γῆν ἐν πάσῃ πληγῇ percutere terram variis plagis. ibid. XI, 20. XV, 1. 6. 8. ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων. ibid. XVI, 9. 21. ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης. ibid. XVIII,

XVIII, 4. 8. αἱ πληγαὶ αὐτῆς θάνατος καὶ πένθος καὶ λιμός. ibid. XXI, 9. XXII, 18. Eodem modo sumitur Deut. XXV, 2. καὶ ἔσται ἐὰν ἄξιος ᾖ πληγῶν (hebr. בִּן הַכּוֹת) ὁ ἀσεβῶν. Num. XIV, 37. XXV, 8. 9. 17. Ies. X, 24. LIII, 3 et 4. Prov. XXII, 8. XXIX, 15. Sirac. XXI, 4. *Polybius* Exc. Legat. p. 1295. de populo Rhodio, tum vectigalibus nudato, ait: ἱκανὰς ἔχων πληγὰς satis poenarum sustinuisse. Cf. *Blackwall.* Auctt. Class. Sacr. p. 437 sq. et *Krebs.* Obss. Flav. p. 412 sq. 4) interdum vero omittitur, v. c. Luc. XII, 47. δαρήσεται πολλάς, sc. πληγάς; ad quem locum vide *Grotium.* ibid. v. 48. δαρήσεται ὀλίγας, sc. πληγάς. 2 Cor. XI, 24. τεσσαράκοντα παρὰ μίαν, sc. πληγήν, ἔλαβον. Reticuerunt etiam *Aristoph.* Nub. v. 968. *Sophocl.* Antigon. 1315. et *Aeschylus* in Choephor. v. 638. Vide *Abreschii* Animadverss. in *Aeschylum* Lib. II. c. 25. Saepius non legitur in N. T.

ΠΛΗΘΟΣ, εος, τὸ, 1) *multitudo, copia, abundantia,* a πλήθω, *impleo,* vel *compleo,* aut a πλέος *plenus.* Luc. I, 10. καὶ πᾶν τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ἦν προσευχόμενον et omnis populus interea precibus vacabat. ibid. II, 13. πλῆθος στρατιᾶς οὐρανίου coelestium copiarum multitudo. ib. V, 6. πλῆθος ἰχθύων πολὺ magnam piscium copiam, ibid. VI, 17. XIX, 37. ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν omnis multitudo discipulorum Christi. ibid. XXIII, 27. Ioh. V, 3. XXI, 6. ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων prae piscium captorum copia. Act. IV, 32. τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων. ibid. V, 14. XIV, 1. XVII, 4. XXI, 36. XXVIII, 3. συστρέψαντος δὲ τοῦ Παύλου φρυγάνων πλῆθος cum Paulus sarmenta multa collegisset. Hebr. XI, 12. Iacobi V, 20. πλῆθος ἁμαρτιῶν. 1 Petr. IV, 8. Adde Gen. XLVIII, 19. Num. XXXII, 1. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 34. πλῆθος ἄπειρόν τι, et III, 7. πολὺ πλῆθος δεσποτῶν. *Eurip.* Phoen. v. 732. *Suid.* πλῆθος παρὰ Θουκυδίδῃ καὶ ἐπὶ ὀλίγων λέγεται. 2) *frequentia populi, populus, vulgus.* *Hesych.* πλῆθος· ἀθροισμός, ὄχλος. Marc. III, 7. καὶ πολὺ πλῆθος (scil. τοῦ ὄχλου) ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἠκολούθησαν et magna multitudo populi e Galilaea sequebatur eum. Vbi obiter monendum est, solere Graecos nomina collectiva cum plurali verbi construere, v. c. *Polyaen.* p. 232. πλῆθος ἠθροίζοντο. Vide *Perizonium* ad *Aeliani* V. H. XIV, 22. *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* T. I p. 333. et *D'Orville* ad *Chariton.* p. 298 et 353. Vnde etiam iudicari potest de varietate lectionis Luc. XXIII, 1. ἀναστάντες ἅπαν τὸ πλῆθος, praeferenda utique vulgatae ἀναστάν. Marc. III, 8. Luc. VIII, 37. ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου τῶν Γαδαρηνῶν; omnes incolae finitimae regionis Gadarenorum. Act. II, 6. συνῆλθε τὸ πλῆθος confluxit populus, seu turba hominum. ibid.

V,

V, 16. XIV, 4. ἐσχίσθη τὸ πλῆθος τῆς πόλεως. ibid. XIX, 9. Conf. *Irmiſch.* Excurſ. ad *Herodian.* I, 1. 1. p. 753. 3) *conventus, coetus.* Luc. XXIII, 1. ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν ſurrexit igitur tota concio, nempe τοῦ πρεσβυτερίου τοῦ λαοῦ, coll. XXII, 66. Act. VI, 2. προσκαλεσάμενοι οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν duodecim apoſtoli, coetu Chriſtianorum convocato. ibid. v. 5. Act. XV, 12. coll. v. 6 et 30. συναγαγόντες τὸ πλῆθος, ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολὴν congregato coetu Chriſtianorum tradiderunt epiſtolam. ibid. XXI, 22. XXIII, 7. ἐσχίσθη τὸ πλῆθος in partes concio dividebatur. ibid. XXV, 24. ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων omnes aſſeſſores ſynedrii magni. Saepius non legitur in N. T.

ΠΛΗΘΥ΄ΝΩ, fut. υνῶ, 1) tranſitive: *augeo, multiplico, amplifico, incrementa do.* Paſſivum πληθύνομαι *multiplicor, creſco, augeor,* a πλῆθος *multitudo.* Matth. XXIV, 12. καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν propter ingraveſcentem autem malitiam. Act. VI, 7. ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν augebatur Chriſtianorum numerus. ibid. VII, 17. ηὔξησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ valde adauctus eſt populus noſter in Aegypto. ibid. IX, 31. τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπληθύνοντο ſolatio Sp. S. confirmati ſunt. ibid. XII, 24. ὁ δὲ λόγος τοῦ θεοῦ ηὔξανε καὶ ἐπληθύνετο et doctrina chriſtiana latius in dies propagabatur. Hebr. VI, 14. πληθύνων πληθυνῶ σε et largiar tibi ſobolem copioſiſſimam. Conf. Geneſ. XVI, 10. et XXII, 17. 1 Petr. I, 2. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη omnis generis felicitas a Deo vobis largiter contingat. 2 Petr. I, 2. Iud. v. 2. 2 Cor. IX, 10. Adde Geneſ. XLVIII, 16. Pſ. XXXV, 7. CXIX, 69. ὡς ἐπλήθυνας τὸ ἔλεός σου, ὁ θεός. Ier. XV, 8. XXX, 12. 2) intranſitive: *augeor, creſco, incrementa capio, multiplicor,* ſubintellecto ſine dubio pronomine ἑμαυτόν. Act. VI, 1. πληθυνόντων τῶν μαθητῶν creſcente Chriſtianorum numero. 1 Sam. XIV, 19. ὁ ἦχος ἐπλήθυνε, ſc. ἑαυτόν. Exod. I, 20. ἐπλήθυνεν ὁ λαός. 1 Sam. VII, 2. 3) interdum omittitur, v. c. Phil. I, 2. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη, ſc. πληθυνθείη, coll. 1 Petr. I, 2. et Iud. v. 2. Saepius non legitur in N. T.

ΠΛΗ΄ΘΩ, pro quo etiam dicitur ΠΙΜΠΛΑ΄Ω, vel ΠΙ΄ΜΠΛΗΜΙ, fut. πλήσω, 1) *impleo, repleo, plenum facio, inundo,* a πλέος *plenus.* Matth. XXII, 10. ἐπλήσθη ὁ γάμος ἀνακειμένων et abundabat triclinium convivis. ibid. XXVII, 48. πλήσας τε ὄξους replens aceto. Luc. V, 7. ἔπλησαν ἀμφότερα τὰ πλοῖα et impleverunt ambo navigia. *Heſychi* πλήθουσα· πλεονάζουσα, πλήρης. Alex. Geneſ. XXI, 19. ἔπλησε τὸν ἀσκὸν ὕδατος. Ier. LI, 34. ἔπλησε τὴν κοιλίαν αὐτῆς ἀπὸ τῆς τροφῆς μου, e quo loco pariter ac Sirac. XXXVI, 13. apparet, genitivum rei, cum quo

fere

fere, πλήθων construitur, a subintellecta praepositione ἀπὸ pendere. 2) metaphorice: *copiose et largiter instruo aliquem, afficio aliquem, me exsero in aliquo.* Luc. I, 15. πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται. De sensu huius aliorumque similium locorum vide infra ad vocem πνεῦμα dicta. ib. v. 41. 67. IV, 28. ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ omnes vehementer irati sunt. ib. V, 26. ἐπλήσθησαν φόβου obstupefacti sunt. ib. VI, 11. αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας illi vero furore quasi et rabie correpti sunt. Act. II, 4. ἐπλήσθησαν ἅπαντες πνεύματος ἁγίου et omnes copiose instruebantur donis Sp. S. ibid. III, 10. ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως vehementer admirati sunt. ibid. IV, 8. 31. V, 17. ἐπλήσθησαν ζήλου ira commovebantur. ibid. IX, 17. XIII, 9. 45. XIX, 29. ἐπλήσθη ἡ πόλις ὅλη τῆς συγχύσεως ortus est per totam urbem tumultus. Genes. VI, 11. 13. ἐπλήσθη ἡ γῆ ἀδικίας. Prov. XII, 22. οἱ δὲ ἀσεβεῖς πλησθήσονται κακῶν. Dan. III, 19. ἐπλήσθη θυμοῦ. Sirac. XXXVII, 27. ἀνὴρ σοφὸς πλησθήσεται εὐλογίας. 3) de tempore: *ad finem perduco, absolvo, finio,* et consummationem ac adventum temporis indicat. Vide de hac loquendi ratione *Fesselii* Adversaria Sacr. Lib. III. p. 192 sq. Luc. I, 23. καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ finito tempore ministerii eius. ibid. v. 57. τῇ δὲ Ἐλισαβὲτ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτὴν iam vero aderat Elisabethae tempus pariendi. ibid. II, 6. 21. ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περιτεμεῖν αὐτὸν cum adesset dies a partu octavus, quo puer circumcidendus esset. ibid. v. 22. ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν postquam venisset tempus, quo secundum legem Mosaicam purgarentur. Eodem modo etiam πληροῦσθαι usurpari, infra docebitur. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΛΗ'ΚΤΗΣ, ου, ὁ, 1) *percussor, plagosus, ad verbera aliis incutienda promptus, qui ex omni occasione ac levi de causa suae disciplinae commissos caedit,* a 3 pers. praet. passivi πέπληκται, verbi πλήσσω *percutio, verbero.* Hinc πλήκτης apud Graecos de militibus saepe usurpatur et hominem bellicosum, audacem, manu strenuum significat, ut docuit *Elsnerus* in Obss. Sacr. T. II. p. 295. Conf. etiam *Kuhnium* ad *Diog. Laert.* VI, 38. 2) opponitur τῷ ἐπιεικὴς, et *hominem impetuosum, vehementem, litigatorem, pugnacem,* et omnino *eum* denotat, *qui alios contumeliose tractat et verbis in eos invehitur.* Sic bis tantum legitur in N. T. 1 Tim. III, 3. μὴ πλήκτην, ἀλλ' ἐπιεικῆ, ἄμαχον. *Theophyl.* ad h. l. μήτε διὰ χειρῶν πλήττοντα, μήτε διὰ πικρῶν λόγων καὶ ἀποτόμων ἀκαίρως. Tit. I, 7. *Plutarch.* Marcell. p. 298. C. et Pyrrh. p. 403. D. *Hesych.* πλήκτης· μάχιμος, ὑβριστής. Conf. quoque ea, quae supra ad vocem ἐπιπλήσσω dicta sunt.

ΠΛΗΜΜΥ'ΡΑ, (pro quo etiam πλημμύρα, etiam πλημμυρὶς scribitur,) ας, ἡ, 1) proprie: *maris aestuantis accessus,*

fluxus,

fluxus, *Fluth*, cui opponitur ἄμπωσις vel ἄμπωτις (*Schol.* ad *Apoll. Rhod.* IV, 1235.) *reciprocatio*, ſeu *receſſus maris aeſtuantis*, *refluxus*, *Ebbe*, a πλήμμη *aeſtus maris*, hoc q. πλῆσμα *implementum*, a πλήθω *impleo*, ubi littora aquis implentur, et μύρω *fluo*. *Suid.* πλήμμη ἡ πλημμύρα τῆς θαλάσσης, ubi *Küſterus* male πλῆσμη reponendum ſuſpicatur. *Heſych.* πλημμυρίς· τὸ ὅρμημα τῆς θαλάσσης, ἡ ἐπίῤῥυσις. 2) *exundatio aquarum quaelibet*, *flumen aquarum*, *inundatio*. Sic ſemel legitur in N. T. Luc. VI, 48. πλημμύρας δὲ γενομένης ingruente ſ. facta autem inundatione. Alex. Iob. XL, 18. ἐὰν γένηται πλημμύρα. *Aquila* Deut. XXXIII, 19. pro שֶׁפַע יַמִּים habet πλημμύρα. *Heſych.* πλημμῦρα· ῥεῦσις ὕδατος, πλῆθος, ſc. ὑδάτων, quod recte additur in Lex. *Cyrilli* MS. Brem. *Thom. M.* p. 719. πλήμμας τὰς πλημμυρίδας τῶν ποταμῶν ποιηταί. σὺ δὲ λέγε πλημμύρας καὶ πλημμυρίδας. ἀπὸ μὲν γὰρ τοῦ πλημμυρῶ, πλημμυρίς· ἀπὸ δὲ τοῦ πλημμύρω, πλημμύρα, οὗ τὸ ἐναντίον ἄμπωτις. Vide de hac voce *Spanhemium* ad *Callimachum* Hymn. in Delum v. 263. p. 548. ed. *Erneſti*, *Valkenarium* ad *Ammonium* p. 197. *Wetſtenii N. T.* T. I. p. 697. et *Alberti* in Muſeo Brem. pag. 109.

ΠΛΗΝ. Eſt particula, exprimens 1) adverbia *quin*, *potius*, *immo vero*, *quin etiam*. Luc. XII, 31. πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ quin potius ſtudete verae ſaluti chriſtianae obtinendae. ibid. XXIII, 28. πλὴν ἐφ᾽ ἑαυτὰς κλαίετε immo vero veſtram ipſarum ſortem deplorate. Phil. I, 18. τί γάρ; πλὴν παντὶ τρόπῳ κ. τ. λ. ſed quid conqueror? quin potius gaudendi materiam habeo, nam omni modo etc. Huc etiam à nonnullis referuntur loca Luc. VI, 24. et 35. XI, 41. πλὴν potius neglectis illis purgationibus externis. 2) exprimit coniunctiones adverſativas: *ſed*, *attamen*, *veruntamen*, *tamen*, *verum*. Matth. XVIII, 7. πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ nihilominus tamen (quanquam nempe non aliter fieri poteſt, quam ut offenſae exiſtant,) male homini! ibid. XXVI, 39. πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω ſed non ex mea voluntate, niſi ſit tua, coll. Marc. XIV, 36. ἀλλ᾽ οὐ τί ἐγὼ θέλω κ. τ. λ. Luc. VI, 24. πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις ſed vae vobis divitibus! ibid. X, 11. πλὴν τοῦτο γινώσκετε hoc tamen ſciatis. ib. v. 20. XVIII, 8. veruntamen cum filius hominis venerit, an reperturus eſt fidem in terris? ibid. XXII, 22. 42. 2 Paral. XXXIII, 17. πλὴν ἔτι ὁ λαὸς ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν ἐθυσίαζε veruntamen adhuc populus in excelſis ſacrificabat; ubi in hebraico legitur אֲבָל *ſed*, *verum*, *veruntamen*. Hoſ. XII, 8. πλὴν (אַךְ) πεπλούτηκα veruntamen dives factus ſum. Iudd. IV, 9. πλὴν γίνωσκε, ὅτι veruntamen ſcito, quod. Ita אַךְ legitur quoque Geneſ. XX, 12. ubi Alexandrini ἀλλὰ habent, et רַק Devt. X, 15. Adde *Aelian.* V. H. XIII, 2. πλὴν οὐκ ἀπήντησε ταῦτα ταύτῃ ſed haec ita non evenerunt.

derunt. *Aristaenet.* I, 2. p. 8. πλὴν ἑσπέραν ἐρῶ. *Hesych.* πλήν· ὅμως. 3) *tantummodo.* Act. XX, 23. Phil. III, 16. πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν κ. τ. λ. Apoc. II, 25. πλὴν ὃ ἔχετε, κρατήσατε. 2 Regg. XVIII, 20. πλὴν λόγοι χειλέων tantum verba labiorum. Thren. III, 3. πλὴν ἐν ἐμοὶ ἐπέστρεψε χεῖρα αὐτοῦ. Amos IX, 8. 4) *interim.* Luc. XIII, 33. πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ ἐχομένῃ πορεύεσθαι interim oportet me per illud breve tempus munere mihi demandato fungi. Sed potest hic locus etiam ad sequentem significationem referri. 5) *ideo, igitur.* Matth. XI, 22. πλὴν λέγω ὑμῖν ideo dico vobis et confirmo. ibid. v. 24. Luc. X, 14. Haud pauci interpretes πλὴν per *profecto* vertere malunt, quam notionem etiam in omnibus his locis a me laudatis רַק habet; Iudd. XIV, 16. contrarium vero docuit *Raphelius* in Obss. Polybianis p. 202. 6) *caeterum,* et saepe in principio sermonis transeundi, aut ad propositum redeundi caussa ponitur. 1 Cor. XI, 11. Ephes. V, 33. Phil. IV, 14. Luc. XIX, 27. πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου caeterum quod inimicos meos attinet. 7) *praeterea.* Matth. XXVI, 64. πλὴν λέγω ὑμῖν praeterea (alii reddunt: *immo*) significo vobis. Luc. XXII, 21. πλὴν ἰδοὺ praeterea sciatis. 8) exprimit coniunctiones exceptivas, *praeter, praeterquam, nisi, excepto,* et est idem, quod ἐκτὸς, interprete *Hesychio.* In hac significatione cum genitivo construitur. Marc. XII, 32. οὐκ ἔστιν ἄλλος, πλὴν αὐτοῦ non est alius praeter eum. ib. VIII, 10. πλὴν τῆς γυναικὸς excepta muliere. Act. VIII, 1. πλὴν τῶν ἀποστόλων exceptis apostolis. ibid. XV, 28. et XXVII, 22. Ita אַךְ usurpatur Num. XXXI, 22. πλὴν τοῦ ἀργυρίου, et רַק. 2 Regg. XII, 3. In versione Alexandrina πλὴν respondet τῷ אֶפֶס, Ies. XLV, 14. זוּלָתִי *praeter, nisi, excepto.* Ies. XLV, 21. 2 Regg. XXIV, 14. Adde Exod. XX, 3. *Aelian.* V. H. XIII, 7. πάντας πλὴν ἱερέων. *Xenoph.* de Venat. I, 12. *Homer.* Odyss. η', v. 207. Saepius non legitur in N. T.

ΠΛΗΡΗΣ, εος, ες; ὁ, ἡ, πλῆρες, τὸ, 1) *plenus, refertus, repletus,* a πλέος *plenus.* Construitur cum genitivo. Matth. XIV, 20. δώδεκα κοφίνους πλήρεις, sc. κλασμάτων, duodecim cophinos fragmentorum plenos. ibid. XV, 37. ἑπτὰ σπυρίδας πλήρεις, scil. κλασμάτων, quod additur Marc. VI, 43. et VIII, 19. 2) *satis ac copiose instructus aliqua re, affectus.* Luc. IV, 1. Ἰησοῦς δὲ πνεύματος ἁγίου πλήρης Iesus vero instructus donis divinis extraordinariis. ibid. V, 12. ἀνὴρ πλήρης λέπρας vir leprosus. Ioh. I, 14. πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας plenus verissima gratia et benignitate; ubi πλήρης non tam passive, quam active intellegendum est, de *eo, qui aliquid secum affert, largitur et communicat.* Sermo enim est in illo loco de Christo, qui, ut erat instructus summa erga homines benignitate, ita

etiam

etiam summa et praestantissima beneficia hominibus vere exhibuit. Act. VI, 3. ἄνδρας πλήρεις πνεύματος ἁγίου καὶ σοφίας viros instructos extraordinaria prudentia ac sapientia. ibid. v. 5 et 8. πλήρης πίστεως καὶ δυνάμεως. ibid. VII, 55. XI, 24. XIX, 28. γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ ira incensi. Alex. Ezech. XXVIII, 12. πλήρης σοφίας. Ps. XLVIII, 9. δικαιοσύνης πλήρης ἡ δεξιά σου. Demosthenes p. 1445. 13. ed. Reiske, αἰτιῶν καὶ ἐγκλήμάτων κενῶν ὄντες πλήρεις. Vide Wakefield. Silvam Criticam P. II. p. 78. 3) rei alicui studens, in aliquid intentus, vel alicui assuetus. Act. IX, 36. πλήρης ἀγαθῶν ἔργων καὶ ἐλεημοσυνῶν erat maxime virtutis studiosa et benefica erga pauperes. ibid. XIII, 9. ὦ πλήρης παντὸς δόλου καὶ πάσης ῥᾳδιουργίας. o tu, qui omni fraude ac dolo plenus es, h. e. totus in fraudem intentus ac praeceps, omnis vitiositatis studiosissime. Esa. I, 4. ἔθνος πλῆρες ἁμαρτιῶν. Nehem. III, 1. πόλις ἀδικίας πλήρης. Sirac. XIX, 21. πλήρης δόλου. 4) copiosus, turgus, perfectus, cui nihil deest, completus, absolutus. Marc. IV, 28. εἶτα πλήρη σῖτον ἐν τῷ στάχυϊ deinde frumentum plenum in spicis: ubi πλήρης σῖτος est, vel frumentum copiosum, vel granum frumenti iustae magnitudinis, quod ita excrevit, ut totam folliculi, quo continetur, cavitatem expleat. Genes. XLI, 7. et 22. στάχυες πλήρεις καὶ καλοὶ καὶ ἐκλεκτοί. Sirac. L, 6. σελήνη πλήρης. Symmach. Prov. XI, 1. στάθμιον πλῆρες. 2 Ioh. v. 8. πλήρης μισθὸς praemium dignum, idoneum. Cant. V, 6. 14. σμύρναν πλήρη, Vulgatus habet: myrrham probatissimam. Ruth II, 12. καὶ γένοιτο ὁ μισθός σου πλήρης (hebr. שלמה) παρὰ κυρίου. Horat. III. Od. 18. v. 5. pleno anno, i. e. exacto. Vide Witsenii N. T. T. II. p. 730. Hinc καρδία πλήρης est animus integerrimus. 2 Paral. IX, 9. XXV. 2. 4 Regg. XX, 3. 1 Macc. VIII, 25. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie est: contento cursu peto locum aliquem, et πληροφορέομαι pleno motu in aliquid feror, et est navium, quae plenis velis agitantur et in portum feruntur. Vide Verpoortenii Dissertationem de Πληροφορίᾳ Fidei I, 7. Compositum enim est ex πλήρης plenus et φορέω, seu φέρω fero. 2) est i. q. πληρόω, impleo, plenum affero ac perfectum reddo, satis instruo aliqua re, et speciatim de plena mensura et pondere (Vide Alberti Obss. Philol. p. 430.) usurpatur, quod etiam Graecis πλήρης φορὰ dicitur, aut de arboribus, plenissimum fructuum proventum proferentibus. Πληροφορεῖσθαι etiam adhibetur de foetu, qui in matris utero iustum tempus exegit. Hinc transfertur ad omnes res, ad quarum perfectionem nihil deest, et 3) est metaphorice: plenam fidem facio alicui rei, ita, ut alter de ea dubitare nullo modo possit, omnem dubitationem removeo, unde πληροφορεῖσθαι

σθαι partim de eo usurpatur, *qui certissimus est, certissime aliquid novit ac compertum habet, firmiter ac certo persuasus est de aliqua re*, partim vero de *ipsa re* adhibetur, *cui fides facta est, quae est certa et indubitata.* Sic legitur in N. T. Luc. I, 1. περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων de rebus, quae sunt apud nos testimoniis tam certis comprobatae, ut de iis, ut vere gestis, nullo modo dubitare aliquis possit; seu de rebus, quae nobis sunt compertissimae. *Syrus:* [illegible] h. e. rerum gestarum illarum, de quibus nos persuasi sumus. Rom. IV, 21. καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ὃ ἐπήγγελται, δυνατός ἐστι καὶ ποιῆσαι certissime persuasus de summa Dei potentia, qua omnia, quae promisit, etiam efficere possit. ibid. XIV, 5. ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοΐ πληροφορείσθω quisque de sua animi sententia certus fieri cupiat, seu unusquisque agat animo certo et iudicio firmo, nempe de eo, quod licitum est, aut illicitum. Hinc etiam refertur a nonnullis locus 2 Tim. IV, 17. ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ, quem vertunt: ut per me praedicatio evangelii certa fide nitatur. Adde *Eusebii* Hist. Eccl. III, c. 24. *Hesych.* ἐπεισθη· ἐπείσθη, πληροφορήθη. 4) transfertur ad *homines, qui vel summo studio ac contentione feruntur ad aliquid, vel perfecte aliquid praestant, accurate satisfaciunt alicui rei.* In priore notione legitur apud *Grabium* in Spicilegio Patrum T. I, p. 219. ἅτε τῇ πλεονεξίᾳ ἐκπληροφορηθεῖσα ἡ ψυχὴ ἀναμαρτήσεως αὐτῶν. et apud Alexandrinos Kohel. VIII, 11. ubi hebraica [illegible] ita interpretati sunt: ἐπληροφορήθη καρδία (*Aquila*: ἐτόλμησε) υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐν αὐτοῖς τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρόν. In posteriore vero notione legitur 2 Tim. IV, 5. τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον imple ministerium tuum, h. e. omni studio satisfacias muneri tuo et nihil eorum omitte, quae faciunt ad id religiose obeundum. Cf. *Pearsonii* Obss. ad Epistolas *Ignatii* p. 90. *Phavor.* πληροφόρησον· πλήρωσον. ὡς ὁ Ἀπόστολος· τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον. Ita etiam interpretatus est *Chrysostomus* in Homilia IX. ad h. l. Conf. *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II, p. 753. Saepius non legitur in N. T.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙ'Α, ας, ἡ, 1) proprie et ex sua origine *plenam lationem* significat, a πληροφορέω *plena fero*, ut vel metaphora desumta sit de navibus, cum ventis implentur vela secundis, vel tralatio petita sit a frugibus, vel herbis et plantis arboribusve, plenissimum fructum ferentibus. Hinc ad animum translatum 2) *certam animi persuasionem, pleniorem certitudinem* ac *insigniorem quandam animi fiduciam* significat, ut sit i. q. βεβαιότης, ut interpretatus quoque est *Hesychius.* Sic legitur in N. T. 1 Thess. I, 5. ἐν πληροφορίᾳ πολλῇ, h. e.

certos

certos vos reddidit et persuasos de praestantia et veritate religionis christianae. 3) *omnis perfectio alicuius rei*, i. q. τελειότης. Coloss. II, 2. ἡ πληροφορία τῆς συνέσεως perfecta scientia et cognitio religionis christianae. Hebr. VI, 11. ἡ πληροφορία τῆς ἐλπίδος spes certissima, constans et admodum firma. ibid, X, 22. ἡ πληροφορία τῆς πίστεως. Saepius non legitur in N. T.

ΠΛΗΡΟ΄Ω, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie: *impleo, expleo, repleo, plenum facio continens aliquod aliqua materia*, a πλήρης *plenus*. Matth. XIII, 48. ὅτε ἐπληρώθη, sc. ἡ σαγήνη, ubi repletum est rete. Luc. III, 5. πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται exaltate omnes vias excavatas. Ioh. XII, 3. ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου et tota domus repleta fuit odore suaveolente unguenti. In eadem significatione usurpatur etiam quandoque metaphorice, v. c. Act. II, 2. καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον, οὗ ἦσαν καθήμενοι qui (scil. sonitus,) replevit totum oecum, in quo convenerant, h. e. ubique per totum oecum audiebatur. ibid. V, 28. πεπληρώκατε τὴν Ἱερουσαλὴμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν replevistis totam Hierosolymam doctrina vestra. *Xenoph.* de Vectig. IV, 42. πολλὰς ναῦς πληροῦν multas naves replere nautis. Idem in Hist. Gr. I, 26. 2) *compleo numero, vel mensura, suppleo ea, quae desunt aut desiderantur.* Matth. XXIII, 32. καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν et vos completis mensuram maiorum vestrorum, h. e. suppletis, quod maioribus vestris ad improbitatem adhuc deerat; seu, pergitis imitari maiores vestros in persequendis veris doctoribus divinis, usque dum ad summam perveniatis impietatem. Dan. VIII, 23. πληρουμένων τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν quando mensura peccatorum illorum erit completa. Apoc. VI, 11. ἕως πληρωθῶσι usque dum compleatur numerus martyrum, a Deo provisus, *bis sie vollzählig geworden sind.* Philipp. IV, 19. ὁ δὲ Θεός μου πληρώσει πᾶσαν χρείαν ὑμῶν Deus vero, quem veneror, supplebit omnem defectum vestrum, seu largiter praebebit omne id, quo vobis opus est. *Herodian.* I, 5. 25. τό τε ἐν ἡμῖν νέον σεμνότητος πληρώσατε τῇ τῶν ὑμετέρων ἔργων ἀνδραγαθίᾳ. *Aristoph.* Eccles. v. 89. πληρουμένης τῆς ἐκκλησίας. Hinc 3) *copiose aliquem instruo et afficio aliqua re, largior, tribuo, occupo*, et πληρόομαι, οῦμαι, *afficior abunde, habeo aliquid ac possideo, instructus sum.* Luc. II, 40. πληρούμενον σοφίας omni sapientia praeditus et instructus. Ioh. XVI, 6. ἡ λύπη πεπλήρωκεν τὴν καρδίαν ὑμῶν tristitia occupavit animum vestrum. Act. II, 28. πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου summa me apud te afficies felicitate. ibid. XIII, 52. οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπληροῦντο χαρᾶς καὶ πνεύματος ἁγίου Christiani vero afficiebantur gaudio, effecto illo per Sp. S. Rom. XV, 13. πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης repleat animos vestros

summo

summo gaudio ac laetitia: ibid. v. 14. πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως instructi idonea religionis christianae cognitione: 2 Cor. VII, 4. πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει plenus sum solatio: Ephes. V, 18. πληροῦσθε ἐν πνεύματι sumite sensus, quos postulat religio christiana. Philipp. I, 11. Coloss. I, 9. ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν, pro κατὰ τὴν ἐπίγνωσιν. Phil. IV, 18. πεπλήρωμαι satis habeo, abundo, i. q. περισσεύω, cum quo verbo ibi l. permutatur. 2 Tim. I, 4. ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ. 1 Regg. VII, 14. πεπληρωμένος τῆς τέχνης καὶ συνέσεως. Ps. XV, 11. πληρώσεις με εὐφροσύνης. 2 Macc. VII, 21. γενναίῳ πεπληρωμένη φρονήματι. ibid. X, 30. ταραχῆς πεπληρωμένα. *Plato* Conviv. p. 316. D. οἶμαι γάρ με παρὰ σοῦ πολλῆς καὶ καλῆς σοφίας πληρωθήσεσθαι. 4) *trado, doceo, instituo, explico, interpretor.* Matth. V, 17. οὐκ ἦλθον καταλῦσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι, sc. τὸν νόμον καὶ τοὺς προφήτας, non veni eo consilio, ut doctrinam Mosaicam plane abrogarem, sed potius, ut eam rectius interpretando confirmarem eiusque auctoritatem magis tuerer. Quanquam enim non nego, πληρῶσαι h. l. ad explicationem et interpretationem legis Mosaicae perfectiorem, (cuius specimina a Matthaeo in sequenti Christi oratione exhibentur) referendum esse, et lubens *Vitringae* assentior, qui (Lib. II Obss. Sacr. p. 200.) ad Paraphrastas Chaldaeos provocavit, apud quos (v. c. Iob. XXII, 22.) חלם *implere, perficere,* cui graecum πληροῦν respondet, *docendi* notionem habet, unde et altera pars Talmudis Gemara appellatur, tamen etiam notionem *confirmandi et tuendi alicuius rei auctoritatem* in hac voce h. l. latere, ob vocem καταλύειν, cui aperte opponitur, equidem existimo; in qua opinione me locus 1 Regg. I, 14. ubi πληρ. eandem significationem habet, (conf. *Iosephi* A. I. VII, 14. §. 4.) mirifice confirmavit. Vide *Gust. Sommelii* D. de genuina notione vocis πληρῶσαι, Matth. V, 17. occurrentis. Lund. 17[illegible]. 4. Rom. XV, 19. ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, ita ut inde ab Hierosolymis et in circuitu usque ad Illyricum tradiderim religionem christianam. Coloss. I, 25. πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ut tradam doctrinam christianam. Huc etiam a nonnullis refertur locus Coloss. II, 10. καὶ ἐστὲ ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ut sensus sit: et estis per ipsum edocti. 1 Macc. IV, 19. pro πληροῦντος αὐτοῦ in nonnullis codicibus e glossemate legitur ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ. Conf. *Heinsii* Exercitt. Sacr. VI, 8. p. 346. 5) *perficio, ad summum perfectionis gradum perduco, perfectum reddo,* et πληροῦσθαι res dicitur, *quae est perfecta et omnibus numeris absoluta, quae a summum perfectionis gradum pervenit.* Luc. XXII, 16. ἕως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ donec perfectius vobiscum faciam in regno Dei. Ioh. III, 29. αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται hoc gaudium summum

summum mihi nunc contigit. ibid. XV, 11. ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ ut felicitas vestra summa sit et perfecta. ibid. XVI, 24. XVII, 13. ἵνα ἔχωσι τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν τὴν πεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς ut per me semper iis oriretur summum gaudium et solatium. 2 Cor. X, 6. ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή. Phil. II, 2. πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν create mihi hoc permagnum gaudium. 2 Thess. I, 11. καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης velit adiuvare et perfectum reddere vestrum virtutis et religionis studium. Coloss. IV, 12. ἵνα στῆτε τέλειοι καὶ πεπληρωμένοι. 1 Ioh. I, 4. 2 Ioh. v. 12. Apoc. III, 2. οὐ γὰρ εὕρηκά σου τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μου. *Aelianus* V. H. L. II, c. 44. formula πληρῶσαι τὴν τῆς εἰκόνος ἀπαίτησιν usus est. 6) *exacte observo, omni ex parte satisfacio muneri, aut mandato, officium impleo, diligenter praesto, quae in mandatis habeo,* i. q. τελέω. Matth. III, 15. πρέπον ἐστὶν ὑμῖν, πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην convenit enim nobis omni officio nostro perfungi. ibid. V, 17. πληρῶσαι νόμον, h. e. observare legem eique morem gerere; ut a nonnullis hic locus explicatur: sed meliorem huius loci explicationem supra dedi n. 4. Act. XII, 25. πληρώσαντες τὴν διακονίαν cum satisfecissent negotio, sibi demandato, nempe eleemosynas collectas perferendi Hierosolymas. ibid. XIV, 26. εἰς τὸ ἔργον, ὃ ἐπλήρωσαν ad munus, quo etiam bene functi erant. ibid. XIX, 21. ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα cum perfecissent hoc negotium. Rom. VIII, 4. ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν ut praecepta legis a nobis exacte observentur. ibid. XIII, 8. νόμον πεπλήρωκε is omnibus legis praeceptis satisfecit. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 234. Coloss. IV, 17. ἵνα αὐτὴν (scil. διακονίαν) πληροῖς ut huic muneri, tibi demandato, omni ex parte satisfacias. Sic ἐκπληροῦν legitur apud *Epictet.* Enchirid. c. 24. ἐκπληροῦν ἔργον, et πληροῦν apud *Herodian.* III. c. 11. s. 9. φυλάξαι καὶ πληρῶσαι ἐντολάς. *Aelian.* V. H. II. c. 44. πληρῶσαι τὴν τῆς εἰκόνος ἀπαίτησιν. *Zosimus* II. c. 41 extr. τὰ ἐπιτάγματα πληροῦντες. Alia exempla collegit *Alberti* in Obss. Philol. p. 383. 7) *eventu comprobo, impleo eventu, effectu, opere, quod praedictum est et promissum, exsequor, ratum facio.* Passivum Πληρόομαι, οῦμαι, *evenio, eventu comprobor.* Matth. I, 22. ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος ut ita eventu comprobaretur, quod olim Deus per prophetam praedixerat. Observandum autem est tironum causa, ex hac formula citandi loca V. T. saepius in N. T. obvia, quae plane non differt ab altera τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν, admodum ambiguam eam esse et ex contextu vaticiniorum pariter ac collatione cum N. T. intellegendum esse, utrum a Scriptoribus N. T. loca singula V. T. vere argumentandi causa citentur, ita, ut vere de eo agant, in cuius probationem afferunt, an, quod in haud

 pau-

paucis locis factum esse constat, ipsa allegatio sit mera ac-
commodatio et comparatio eventuum similium, ut post *Isen-
biehlium* in Novo Tentamine super Vaticinio de Emmanuele
(theodisce scripto 1778.) p. 291. ac *Wetstenium N. T.* T. I. p.
236. egregie docuit Doctissimus *Noeblingius* in Diatribe de
Vera Vi Formulae *ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν*, seu *ἡ γραφὴ* in N.
T. recte et accurate constituenda. Susati 1785. Matth. II,
15. 17. 23. IV, 14. VIII, 17. XII, 17. XIII, 35. XXI, 4.
XXVI, 54. 56. *ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν* ut ora-
cula prophetarum de Messia eventu comprobarentur. ibid.
XXVII, 9. 35. Marc. XIV, 49. XV, 28. Luc. I, 20. *οἵτινες
πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν* quae suo tempore eventum
habebunt. ib. IV, 21. XXI, 22. XXIV, 44. Ioh. XII, 38.
XIII, 18. XV, 25. XVII, 12. XVIII, 9. 32. XIX, 24. 36. Act.
I, 16. III, 18. XIII, 27. Iacob. II, 23. 2 Paral. XXXVI, 21.
τοῦ πληρωθῆναι τὸν λόγον κυρίου. 1 Regg. II, 27. *Polyaen.* Stra-
tegem. I. 18. *τοῦ λογίου πεπληρωμένου.* *Iulian.* Epist. LIX. *ὅπως
καὶ τὸ τῆς παροιμίας ἐπὶ σοῦ πληρωθῇ.* *Herodian.* II. c. 7. §.
9. *διότι τὰς ὑποσχέσεις οὐκ ἐπλήρου τῶν χρημάτων.* *Arrian.* Diss.
Epictet. III. c. 23. *πληροῦμεν αὐτῶν τὴν ἐπαγγελίαν.* ib. IV. c. 8.
Eodem modo usurpatur *ἀποπληροῦν* apud *Herodian.* II. c. 7. §.
2. et *implere* apud *Vopiscum* in Numeriano c. XV. *Livium*
I. cap. 7. et *Curtium* III, 1. 18. 8) *absolvo, ad finem perdu-
co, finio.* Tempus dicitur *πληροῦσθαι*, partim, cum praeter-
lapsum est, partim, cum adest tempus promissum ac definitum.
Marc. I, 15. *ὅτι πεπλήρωται ὁ καιρὸς* iam adest illud tempus, a
prophetis praedictum. Luc. VII, 1. *ἐπεὶ δὲ ἐπλήρωσε πάντα
τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ* finito hoc ad populum ser-
mone. ibid. IX, 31. *τὴν ἔξοδον αὐτοῦ ἣν ἔμελλε πληροῦν ἐν Ἱερου-
σαλὴμ* de morte, quae ipsi esset obeunda Hierosolymis. Ioh.
VII, 8. *ὅτι ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πεπλήρωται* quia tempus oppor-
tunum nondum adest. Conf. *Iosephi* A. I. VI. c. 4. §. 1. Luc.
XXI, 24. *ἄχρι πληρωθῶσι καιροὶ ἐθνῶν* donec tempora gen-
tium finem habuerint. Act. VII, 23. *ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσ-
σαρακονταετὴς χρόνος* anno aetatis eius quadragesimo. ibid.
v. 30. *πληρωθέντων ἐτῶν τεσσαράκοντα* peractis annis quadra-
ginta. ibid. IX, 23. *ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναὶ* praeterlapso
multo temporis spatio. Act. XIII, 25. *ὡς δὲ ἐπλήρου τὸν δρό-
μον* ad finem perducto negotio. ibid. XIX, 21. *ὡς δὲ ἐπληρώ-
θη ταῦτα* his peractis. ibid. XXIV, 27. Eodem modo מלא
usurpatur Levit. XXV, 30. Esther. I, 5. Ierem. XXV, 12. XXIX,
10. Genes. XXV, 24. Levit. VIII, 33. Conf. *Vorstii* Philol.
Sacr. cap. 6. p. 178 seq. ed. *Fischeri.* Adde Tob. VIII, 20.
Sirac. XXVI, 2. *Fesselii* Adversaria Sacr. Lib. III. cap. 1. p.
192. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 294. et *Abreschii* Animm. ad
Aeschylum p. 573. 9) *πληροῦσθαι* etiam is dicitur, *qui rei ali-
cui*

cui studet, in aliquid intentus, vel *alicui assuetus est*, de quo in N. T. etiam vocabulum πλήρης adhibetur, ut supra docui. Rom. I, 29. πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ, πορνείᾳ κ. τ. λ. 10) *comprehendo, complector*, i. q. ἀνακεφαλαιόω. Sic legitur in N. T. Galat. V, 14. ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἑνὶ λόγῳ πληροῦται summa enim omnium legum divinarum haec est, seu, omnia praecepta divina hoc uno comprehenduntur. Conf. Rom. XIII, 9. ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦται. Speciatim vero Christus in N. T. dicitur πληροῦν homines, quatenus eos adscribit coetui Christianorum sodales et omnes, qui ad ecclesiam Christi pertinent, Iudaeos pariter ac gentiles, communi imperio complectitur. Πληροῦσθαι autem homines dicuntur, qui in coetum Christianorum recipiuntur, aut sunt participes felicitatis in regno Messiae. Ephes. I, 23. τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσι πληρουμένου qui omnes communi imperio complectitur et regit. coll. v. 19. Πληροῦσθαι autem h. l. medium est, non passivum. Ephes. III, 19. ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ Θεοῦ in eo, quod recepti estis in Christianorum numerum. ibid. IV, 10. ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα ut regnum suum sollenne et universum instauraret. Coloss. II, 10. καὶ ἐστὲ ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι et vos etiam eius imperio subiecti, seu, coetui Christianorum adscripti estis; ubi conf. sequentia. 11) Restat formula πληροῦν τὴν καρδίαν τινὸς, quae significat: *aliquem sollicitare, impellere, incitare ad aliquid, auctorem alicui esse, consilia suppeditare alicui*, adiuncta tamen notione *audaciae*. Act. V, 3. διατί ἐπλήρωσεν ὁ σατανᾶς τὴν καρδίαν σου ψεύσασθαί σε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον; cur passus es te a satana impelli, ut fallere conatus sis Sp. S.? Expressit Petrus formulam hebraicam מָלֵא לֵב בְּ, Esther. VII, 5. Cohel. VIII, 11. Reliqui Graeci fere utuntur formula ἐπαίρειν τινί. Saepius non legitur in N. T. — Conf. *F. G. Dresdii* Prolus. 1. et 2. de sensu vocabuli πληροῦν in N. T. praesertim tum, cum de scripturis V. T. usurpatur. Viteb. 1786. 4. et *G. F. Weber* Diss. de voce πληροῦν Lips. 1751. 4.

ΠΛΗΡΩΜΑ, τος, τὸ, 1) proprie: *impletio continentis aliqua re, vel materia*, a 1 pers. perf. pass. πεπλήρωμαι, verbi πληρόω *impleo*. Nomina enim verbalia, in syllabam μα desinentia, non solum passivam significationem habent, sed etiam activam vim induunt, ut idoneis exemplis docuit Vener. *Storrius* in Dissertatione de Sensu Vocis Πλήρωμα in N. T. (Tubingae 1780. 4. et in Ei. Opusc. Academ. Vol. I. p. 144.) p. 3 seq. quae tota conferri meretur. Sed in N. T. libris πλήρωμα 2) notat: *plenitudinem, copiam, multitudinem, abundantiam*. *Hesych.* πλήρωμα· πλῆθος. Ioh. I, 16. ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ex eius uberrimo beneficiorum thesauro ac fonte. Rom. XI, 25. ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ donec

nec gentilium plurimi ad religionem christianam adducti fuerint. ibid. XV, 29. πλήρωμα εὐλογίας τοῦ εὐαγγελίου sunt uberrimi evangelii fructus. Eodem modo hebraicum מְלֹא *plenitudo*, de *copia et multitudine* usurpatur Genes. XLVIII, 19. ubi Alexandrini verba hebraica מְלֹא־הַגּוֹיִם recte transtulerunt πλῆθος ἐθνῶν, et Ies. XXXI, 4. Adde Alex. Cantic. V, 3. 3) *id, quo aliquid impletur, id, quod aliquid replet et continetur aliquo*, seu *omne, quod alicui inest et ad illud pertinet*, etiam *summa, id, quo omnia redeunt*. Marc. VIII, 20. πόσων σπυρίδων πληρώματα κλασμάτων ἤρατε; h. e. quot sportas fragmentorum plenas sustulistis? Plane ita reddidit *Syrus*: ܟܡܐ ܣܦܝܪܝܢ ܕܩܨܝܐ ܟܕ ܡܠܝܢ ܫܩܠܬܘܢ. Rom. XIII, 10. πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη amor enim est complementum, seu consummatio legis, h. e. *id, quo omnis lex redit, summa legis*, i. q. κεφάλαιον τοῦ νόμου. Conf. v. 9. et Galat. V, 14. Sic apud *Tacitum complementum omnis accusationis* id dicitur, quo omnia crimina redeunt, nempe crimen maiestatis. Πληροῦν autem etiam in N. T. interdum *comprehendere, complecti, in brevem summam redigere* significare, supra vidimus. 1 Cor. X, 26. et 28. τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς a Deo enim creata est terra et omnes res creatae sunt, quae sunt in terra. 1 Chron. XVI, 32. ἡ θάλασσα σὺν τῷ πληρώματι αὐτῆς. Ps. XXIV, 1. ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. ibid. XCVI, 11. XCVIII, 8. Vide et Ierem. VIII, 16. XLVII, 2. Sic etiam apud *Philostratum* Heroic. c. X. §. 12. πλήρωμα dicuntur Graeci, in equo Troiano delitescentes. Πληρώματα νηῶν Graecis *omnia* dicuntur, *quae replent naves et navibus insunt*, v. c. *remiges*, (apud *Lysiam* p. 702. Vol. V. Oratt. Gr. a *Reiskio* editorum.) *milites classiarii*, (v. c. apud *Demosthenem* p. 1217. ed. *Reiske* et *Aelian*. V. H. II, 10. ubi videndus *Perizonius*.) *omnia, quae ad navem instruendam faciunt* (*Aeschines* p. 488. Vol. III. Oratt. Gr. ed. *Reiske*.) et *onera navium*. (τὸν τῶν νηῶν φόρτον, observante *Suida* et ex eo *Phavorino*.) Vide *Casaubonum* ad *Athenaeum* VIII. 10. p. 612. et *Wesseling*. ad *Diodor. Sic*. XI, c. 3. Tom. I. p. 406. Conf. etiam *Philonem* de Vita Mosis Lib. II. p. 451. ubi animalia, quae in arca continebantur, πλήρωμα dicuntur. 4) *supplementum, illud ipsum, quo aliquid reficitur et redintegratur*. Sic de particula panni, qua pallium lacerum reficitur, usurpatur apud Matthaeum IX, 16. Nemo, inquit Iesus, assuit assumentum (ἐπίβλημα) panni rudis vesti veteri; nam, si secus faciat, αἴρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου supplementum vestis veteris novum aufert aliquid de veste, quae sarciri debebat, vetere, et peior fit scissura. Marc. II, 21. etiam πλήρωμα est, quod paulo ante dicebatur ἐπίβλημα. *Hesych*. πλήρωμα· ἀνα-

πλήρωμα: 5) exacta observatio. Rom. XIII, 10. πλήρωμα νόμου ἡ ἀγάπη qui alios amat, exacte obfervat omnem legem moralem. Ita hic locus, fupra iam tractatus, a nonnullis interpretibus explicatur, nec repugnante usu loquendi. Quemadmodum enim πληρῶν, uti latinum *implere*, interdum *exacte observare*, *satisfacere mutieri ac mandato*, *implere officium* notat, (vide fupra ad vocem πληρόω.) ita etiam apud *Philonem* de Abrahamo p. 387. πλήρωμα χρηστῶν ἐλπίδων id dicitur, quod maxime cuique fpei fatisfacit. 6) *felicitas*, *ſtatus rerum proſper et fortunatus*, *fortunae abundantia*. Rom. XI, 12. πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν; quanto magis ex eorum receptione in coetum Chriſtianorum ſumma in orbem terrarum redundatura eſſet felicitas? Opponitur enim τὸ πλήρωμα h. l. τῷ παραπτώματι, h. e. poenae incredulitatis Iudaeorum, quae erat ἐν τῇ ἀποβολῇ v. 15. in privatione felicitatis chriſtianae, et τῷ ἡττήματι, ſeu conditioni deteriori, et permutatur cum σωτηρία v. 11. et cum πρόσληψις v. 15. Sed, ut ingenue fatear, poteſt hic locus commode etiam ad ea loca N. T. referri, in quibus 7) formula πλήρωμα Θεοῦ, vel χριστοῦ de *univerſa multitudine eorum, qui ad eccleſiam chriſtianam pertinent*, adhibetur et *numeroſum Chriſtianorum coetum* ſignificat, *quem Chriſtus communi imperio complectitur, ut capite regitur corpus, et qui ob hanc ipſam arctiſſimam cum Chriſto coniunctionem* σῶμα χριστοῦ in N. T. dicitur. Sic legitur in N. T. Ephef. I, 23. τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσι πληρουμένου univerſa multitudo Chriſtianorum, quos Chriſtus communi imperio complectitur et regit, qui in Chriſto quaſi continentur, quos Chriſtus in ſe complectitur. Conf. ſupra πληρόω. ibid. III, 19. ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ Θεοῦ in eo, quod etiam vos in coetum Chriſtianorum recepti eſtis. ib. IV, 13. εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ χριστοῦ ad perfectam illam aetatem, ſeu ad perfectionem, ad quam aſſurgere debet eccleſia chriſtiana. Coloſſ. I, 19. ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησε πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι voluit Deus, ut Chriſtus eſſet rex et dominus univerſi cultorum ſuorum coetus. Conf. ſequentia. Plurimi tamen interpretes volunt hunc locum ita explicandum eſſe: Voluit Deus, ut in Chriſto, quidquid ineſt in ipſo, nempe omnis divina ipſius virtus, habitaret. Sed ſi vere hic locus de maieſtate et natura divina, qua Chriſtus vere praeditus erat, intellegendus eſſet, quomodo tunc εὐδόκησε explicandum eſſet, equidem non video. Idem valet de loco altero Coloſſ. II, 9. 8) ſi de tempore πλήρωμα adhibetur, *conſummationem*, *decurſum*, *exitum*, *finem*, notat. Gal. IV, 4. ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου cum pubertatis noſtrae tempus veniſſet, ſeu, cum adeſſet tempus, manifeſtationi religionis chriſtianae a Deo deſtinatum. Ephef. I, 10. εἰς οἰκονομίαν

μίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν institutionem, quam Deus certo tempore elapso introducere volebat. Formula enim *πλήρωμα τῶν καιρῶν* plane non differt a formula *πλήρωμα τοῦ χρόνου*, utraque enim significatur *elapsum tempus aliquod certum et destinatum*. Eodem modo *πλήρωσις* usurpatur Ezech. V, 5. et Dan. X, 3. Vide supra ad *πληρόω* dicta. Saepius non legitur in N. T.

ΠΛΗΣΙΌΝ, Adverbium, significans: *prope, iuxta*, propinquitatem loci innuens, ab adverbio *πέλας prope*. Construitur cum genitivo. Sic semel legitur in N. T. Ioh. IV, 5. *πλησίον τοῦ χωρίου* iuxta praedium. In versione Alexandrina respondet hebraico אֵצֶל, quod idem notat, Devt. XI, 30. עַל יַד *ad manum*, Ios. XV, 46. מוּל, seu מוֹל, *e regione*, Ios. XIX, 45. Devt. I, 1. אֶל מוּל idem, Ios. VIII, 33. מִצַּד *a latere*, Ios. XII, 11. et בְּקָצֵה *in fine*. Num. XXXIII, 37. Adde *Aeschin. Socr.* Dial. III, 3. *πλησίον τῶν πυλῶν*, *Eurip.* Phoen. v. 163 et 924. Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, c. 7. 4. *Hesych.* *πλησίον· ἐγγύς*.

ΠΛΗΣΊΟΝ, ὁ, ἡ, 1) proprie: *proximus*, *qui prope aliquem est*, vel *iuxta aliquem habitat*. 2) ut hebraicum רֵעַ *quivis alius homo, ulla ratione mecum coniunctus*, sive sit amicus, sive inimicus, sive proximus mihi sit, sive a me remotus, sive sit cognatus et propinquus, sanguine, patria et religione, sive alienigena, extraneus et alienus. Matth. XIX, 19. XXII, 39. *ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν*. Marc. XII, 31. 33. Luc. X, 27. 29. 36. Act. VII, 27. *ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον* qui alteri iniurias inferebat. Rom. XIII, 9. 10. coll. v. 8. ibid. XV, 2. Galat. V, 14. Ephes. IV, 25. Hebr. VIII, 11. Iacob. II, 8. Aeque late patet vox רֵעַ, quae interdum quemvis alium significat, v. c. Levit. XIX, 18. 1 Regg. XX, 35. 1 Sam. XV, 28. Conf. *Vorstii* Philol. Sacr. p. 67 seq. et 562 seq. ed. *Fischeri*. Adde *Diog. Laert.* I, f. 69. *μὴ κακολογεῖν τοὺς πλησίον*. *M. Antonin.* VIII, c. 47. et XI, c. 1. extr. *Polybium* Hist. XII, 6. Idem de Virtutibus p. 1369. *πικρὸς γὰρ γεγονὼς καὶ ἀπαραίτητος ἐπιτιμητὴς τῶν πέλας, εἰκότως ἂν καὶ ὑπὸ τῶν πλησίον αὐτὸς ἀπαραιτήτου τυγχάνοι κατηγορίας*. Sic etiam *ὁ πέλας* sumitur apud *Polybium* Hist. III, c. 42. VI, c. 7. 3) aliquando tamen in sensu restrictiori tantum est *amicus*, *cognatus*, *vicinus*, *homo*, *eadem nobiscum patria ortus*, vel *eandem nobiscum religionem profitens*. Hinc in versione Alexandrina quandoque respondet hebraico אָב *pater*, Malach. IV, 6. et אָח *frater*, *popularis*. Gen. XXVI, 31. Levit. XXV, 14. Ioel. II, 8. Matth. V, 43. *ἀγαπήσεις τὸν πλησίον* (Codex *Graevii* habet *φίλον*) *σου καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου*. Iudaeis nullus gentilium nomine proximi veniebat. *Aruch* in [illegible]

excipit

excipit omnes gentiles, cum dicit proximum tuum. Conf. etiam *Maimonidem* in רוצח cap. 2 et 4. Hoc strictiore sensu etiam רע in plerisque V. T. locis sumendum erit, et a Iudaeis accipiebatur, ut docuit *Wetstenius N. T.* T. I, p. 311. Saepius non legitur in N. T.

ΠΛΗΣΜΟΝΗ, ῆς, ἡ. 1) proprie: *plenitudo, copia, multitudo, a πλῆσμα impletio, implementum*, quod est a πλήθω *impleo*. Prov. III, 10. ἵνα πιμπλῶνται τὰ ταμεῖά σου πλησμονῆς σίτου. Ezech. XVI, 48. ὑπερηφανία ἐν πλησμονῇ ἄρτων. Prov. XXVII, 7. Sirac. L, 13. 2) *satietas corporis, quae est ex nutrimentis, saturitas,* interdum etiam *ipsa nutrimenta, quae famem sitimque restinguunt et explent, res ad vitam sustentandam necessariae.* Sic semel legitur in N. T. Coloss. II, 23. πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκὸς ad corpus satiandum eiusque succorum ac virium supplementum. Exod. XVI, 3 et 8. ἠσθίομεν ἄρτους εἰς πλησμονήν. Hagg. I, 6. ἐφάγετε καὶ οὐκ εἰς πλησμονήν. Ezech. XXXIX, 19. *Xenoph.* Mem. III, c. 11. §. 14. *Aelian.* V. H. IX, c. 26. extr. μήποτε διαῤῥαγῇ ὑπὸ πλησμονῆς. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, pag. 290.

ΠΛΗΣΣΩ et attice ΠΛΗΤΤΩ, fut. πλήξω, 1) proprie: *percutio, ferio, verbero.* Sic legitur apud *Xenophontem* de Re Equestri c. 6. §. 1. τῇ ὁπλῇ ἐς τὸ πρόσωπον πληγῆναι, et *Demosthenem* p. 340. 24. ed. *Reiske. Herodian.* VII, c. 11. f. 8. *Hesych.* πλήξας· τύψας. 2) non solum *percellere, terrere, consternare* (*Hesych.* πλήξας· θαυμάσας. Idem: ἐπλήγην· ἐμάχην.) notat, sed etiam *affligere, plagas et calamitates immittere* significat. Ies. I, 5. IX, 13. Exod. XVI, 3. ὄφελον ἀπεθάνομεν πληγέντες ἀπὸ κυρίου. Sed si de sole, luna stellisque usurpatur, notat: *obscurare, lumine suo privare*, et πλήττεσθαι est idem, quod ἐκλείπειν. Sic semel legitur in N. T. Apoc. VIII, 12. καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης καὶ τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων et percussa est, seu plaga affecta, tertia pars solis, lunae et stellarum, h. e. defecit, obscurata est; unde statim explicationis causa additur: ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν. Eodem modo hebraicum לָקָה, seu לְקָא (Vide *Buxtorfii* Lex. Talmud. s. h. v.) quod proprie *percuti, vapulare* notat, aeque ac substantivum לקוי, quod *percussionem* significat, ad eclipsin, seu defectum luminarium transfertur, quod luminaria, cum deficiunt, percuti videantur, ut post *Croium* in Obss. Sacr. p. 266. docuit *Vorstius* in Philol. Sacr. c. 5. p. 174 seq. ed. *Fischeri*. Adde *Olearium* de Stilo N. T. p. 361. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 780. et *Georgium* in Hierocritico p. 830.

ΠΛΟΙΑΡΙΟΝ, ου, τὸ, *navicula, navigiolum, cymba.* Deminutivum a πλοῖον *navis, navigium.* Legitur in N. T. tantum Marc. III, 9. IV, 36. Ioh. VI, 22. 23. XXI, 8. οἱ δὲ

ἄλλοι

ἄλλοι μαθηταὶ (ἐν) τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον reliqui vero diſcipuli navicula venerunt. *Ariſtoph.* Ran. v. 139. *Heſych.* πλοιάρια· πλοῖα μικρά.

ΠΛΟΙ̃ΟΝ, οἱυ, τὸ, 1) *navis, navigium*, a praet. med. πέπλοα, verbi πλέω *navigo*. Differt autem a ναῦς ita, ut hoc fere *naves maiores* indicet, illud autem fere in plerisque locis de *minoribus navigiis*, v. c. cymbis, ſcaphis piſcatoriis adhibeatur. Sic navigia parva, ex corio conſuta, διφθέρινα vel δερμάτινα, quae Luſitanis et Sabaeis in uſu erant, a *Strabone* (lib. III, p. 155. et XVI, p. 778.) πλοῖα vocantur. Cymbulam, quae portitoris Charontis erat, πλοῖον vocat *Ariſtoph.* in Ranis v. 181 et 184. Conf. *Pollucis* Onom. I, c. 9. et *Schefferum* de Milit. Nav. lib. II, c. 2. p. 66. Hinc etiam in N. T. πλοῖον multoties de *cymbula piſcatoria* adhibetur, v. c. Matth. IV, 21. 22. ἀφέντες τὸ πλοῖον relinquentes navem. ibid. XV, 39. ἐνέβη εἰς τὸ πλοῖον navem conſcendit, coll. VIII, 23. IX, 1. XIV, 22. Pro ἐμβαίνειν εἰς τὸ πλοῖον conſcendere navem Marc. VI, 51. ἀναβαίνειν εἰς τὸ πλοῖον ponitur. Matth. XIV, 29. καταβαίνειν ἀπὸ τοῦ πλοίου exire de nave, pro quo Marc. V, 2. et VI, 54. ἐξελθεῖν ἐκ τοῦ πλοίου dicitur. Marc. V, 21. διαπερᾶν ἐν τῷ πλοίῳ εἰς τὸ πέραν traiicere navi. ibid. VI, 32. ἀπελθεῖν εἰς ἔρημον τόπον τῷ πλοίῳ navi devehi in locum deſertum. Luc. V, 11. κατάγειν τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν deducere naves in terram, appellere. Sic ἐξωθεῖν τὸ πλοῖον Act. XXVII, 39. Act. XXVIII, 11. ἀνάγεσθαι ἐν πλοίῳ abire navi, ſolvere e portu. In verſione Alexandrina reſpondet hebraico אני vel אניה *navis*, Ieſ. II, 16. XXXIII, 1. 14. LX, 9. et צי *navis*. Ieſ. XXXIII, 21. 2) interdum omittitur, v. c. Act. XXVII, 15. ubi poſt ἐπιδόντες verba πλοῖον ἀνέμῳ ſupplenda ſunt.

ΠΛΟΟΣ, contracte πλοῦς, όος, contracte οῦ, ὁ, *navigatio, curſus navis*, a πλέω *navigo*. Idem πλοῦς, πλοός, πλοΐ. Ter tantum in N. T. legitur Act. XXI, 7. ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦν διανύσαντες nos vero poſtquam navigationem abſolveramus. ibid. XXVII, 9. ὄντος ἤδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοὸς cum iam eſſet periculoſa navigatio. ibid. v. 10. Adde Sapient. XIV, 1.

ΠΛΟΥ΄ΣΙΟΣ, ίου, ὁ, et πλούσιος, ία, ιον, 1) *dives, opulentus, locuples, qui abundat et affluit opibus et facultatibus terrenis*, q. πολυούσιος, ſeu πολλὴν ἔχων οὐσίαν, a πλοῦτος *divitiae, opes*. Matth. XXVII, 57. Marc. XII, 41. Luc. XII, 16. ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα. ibid. XIV, 12. μηδὲ γείτονας πλουσίους. ibid. XV, 1. 19. 21. 22. XVIII, 23. XIX, 2. XXI, 1. 1 Tim. VI, 17. τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι. Iacob. II, 6. οἱ πλούσιοι divites, nempe ex gentilibus et Iudaeis, qui chriſtianam religionem non amplexi erant. Apoc. VI, 15. et XIII, 16. τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πτωχούς. Reſpondet in verſione

no

ne Alexandrina hebraico עָשִׁיר, Ruth. III, 10. 2 Sam. XII, 1. 4. et כָּבֵד *gravis, dives*. Genef. XIII, 2. ἀβρὰμ δὲ ἦν πλούσιος σφόδρα τοῖς κτήνεσι. *Hesych.* πλούσιος· χρημάτων καὶ περιουσίας κύριος. *Thom. M.* p. 721. πλούσιος· ὁ πολυούσιος, ἤγουν ὁ πολλὴν ἔχων οὐσίαν. 2) speciatim πλούσιος dicitur, *qui omnem fiduciam in divitiis suis reponit et iis abutitur, qui nimio divitiarum studio et amore abripi se patitur.* Matth. XIX, 23. δυσκόλως πλούσιος εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν difficulter dives, qui toto animo inhiat divitiis omnemque in iis reponit fiduciam, amplectetur doctrinam meam. Conf. Marc. X, 24. πῶς δύσκολόν ἐστι, τοὺς πεποιθότας ἐπὶ τοῖς χρήμασιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. Matth. XIX, 24. Marc. X, 25. Luc. VI, 24. οἱ πλούσιοι sunt, qui „ nimio divitiarum studio et amore abrepti, impediuntur, quo minus animi et verae felicitatis suae curam habeant et doctrinam Christi amplectantur. ibid. XVIII, 25. Iacob. I, 10 et 11. V, 1. Ita etiam עָשִׁיר usurpatur Prov. X, 16. XVIII, 11. 24. Sirac. XIII, 4. 22. 3) *abunde instructus aliqua re, sive vere talis, sive ex opinione, copiosus, abundans, immensus.* Ephes. II, 4. ὁ δὲ Θεὸς πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει Deus vero pro summa sua benignitate; quod hebraice dicitur רַב חֶסֶד. Exod. XXXIV, 6. Apoc. III, 17. ὅτι λέγεις, ὅτι πλούσιός εἰμι dicis enim, ego dives sum, h. e. ego satis instructus sum idonea religionis christianae cognitione, virtutis et sanctitatis studiosus sum et recte ago etc. Conf. v. 18. 4) omnino *is, qui felicissimo et prosperrimo rerum statu utitur.* Sic legitur de Christo 2 Cor. VIII, 9. ὅτι δι' ὑμᾶς ἐπτώχευσε, πλούσιος ὢν qui vestram causa pauper factus est, cum tamen esset ipsi facultas, rebus omnibus pro arbitrio utendi, rerumque omnium dominium; seu, cum tamen esset felicissimus et beatissimus. Intelligitur autem ibi δόξα illa, quam Christus ab aeterno habuisse apud Deum diserte in N. T. traditur, et verba πλούσιος ὢν eundem sensum habent, quem Hebr. XII, 1. verba ἀντὶ τῆς χαρᾶς προκειμένης. Iacob. II, 5. πλουσίους ἐν πίστει felices sint et beati per religionem christianam. Apoc. II, 9. Saepius non legitur in N. T.

ΠΛΟΥΣΙΩΣ. Adverbium, significans 1) proprie: *opulenter, abundanter*, ita, ut de *copia* et *abundantia opum ac facultatum terrenarum* dicatur; a πλούσιος *dives*. 1 Tim. VI, 17. τῷ παρέχοντι ἡμῖν πάντα πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν qui nobis abunde largitur et suppeditat omnia, quae sunt ad vitam sustentandam et bene vivendum necessaria. 2) *copiose, abunde, large, adfluenter*, ita, ut de copia et abundantia quarumvis rerum adhibeatur. Coloss. III, 16. ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν πλουσίως. De sensu huius loci vide dicta ad vocem ἐνοικέω. Tit. III, 6. οὗ, scil. πνεύματος, ἐξέχεεν

χεαν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως. Vide infra πνεῦμα. 2 Petr. I, 11. οὕτω πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν ἰησοῦ hoc si feceritis, vos participes reddemini summae felicitatis, olim in regno Messiae obtinendae. Saepius non legitur in N. T.

ΠΛΟΥΤΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) *dives sum, ditesco, abundo opibus, divitias possideo,* a πλοῦτος *divitiae.* 1 Tim. VI, 9. οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν qui inhiant divitiis et opibus colligendis et corradendis. Apoc. XVIII, 3. ἐπλούτησαν opulenti facti sunt. ibid. v. 15. οἱ πλουτήσαντες ἀπ' αὐτῆς. ib. v. 19. Prov. XXVIII, 22. σπεύδει πλουτεῖν ἀνὴρ βάσκανος. Exod. XXX, 15. ὁ πλουτῶν οὐ προσθήσει. Genes. XXX, 44. Iudith. XV, 7. Sirac. XI, 17. 2) *superbio, efferor divitiis, nimio divitiarum studio et amore teneor et abripior, divitiis abutor et omnem in iis fiduciam pono.* Sic legitur in N. T. Luc. I, 53. πλουτοῦντας ἐξαπέστειλε κενοὺς divites bonis exuit. Hinc πλοῦτος pro *fastu* et *insolentia* ponitur apud Graecos. Conf. *Gronov.* ad *Arrian.* Exped. Al. IV, p. 160. 3) *abunde possideo, abundo aliqua re, largiter instructus sum.* Sic legitur in N. T. Luc. XII, 21. καὶ μὴ εἰς θεὸν πλουτῶν, h. e. vel: nec opibus ac copiis veris ac coelestibus abundat; vel: nec colligens sibi et comparans copias ac opes coelestes. Cf. de hac formula *Vorstium* de Hebraismis N. T. cap. 16. p. 397 sq. ed. *Fischeri* et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 736. Fortasse tamen εἰς θεὸν πλουτεῖν in loco Lucae notat: *divitiis suis ita uti, ut Deus vult et postulat.* Certe πλουτεῖν pro *divitiis uti* legitur apud *Philostrat.* in Vit. Apollon. IV, c. 8. ubi ἐς τὸ κοινὸν πλουτεῖν est: divitiis uti ad plebem sustentandam. 1 Cor. IV, 8. ἤδη ἐπλουτήσατε iam satis instructi estis, nempe scientia religionis, virtute christiana aliisque animi bonis. Conf. Apoc. III, 17 et 18. et Hos. XII, 9. *Xenoph.* de Rep. Athen. II, 11. εἰ γάρ τις πόλις πλουτεῖ ξύλοις. 4) *felix sum, prospero rerum statu utor.* 2 Cor. VIII, 9. ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πλουτήσητε ut vos eius paupertate et humili statu et conditione redderemini participes felicitatis Christianorum. Hinc πλουτεῖν interdum *felicem aliquem et beatum praedicare* notat, i. q. μακαρίζειν. Conf. Prov. XXXI, 28. 5) est i. q. πλουτίζω *large alicui aliquid confero, impertior, abunde instruo;* et speciatim de eo usurpatur, *qui beneficus est et benevolus.* Sic Deus dicitur Rom. X, 12. πλουτῶν εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτὸν qui summa benignitate omnes veros suos cultores complectitur, eosque beneficiis ornat. Hinc πλοῦτος *ipsa beneficentia* dicitur apud *Philonem* Allegor. I. p. 46. Sed fortasse post πλουτῶν in loco Pauli laudato supplendum erit χάριτι, vel χρηστότητι. Atque dubius haereo, an huc quoque refe-

referendus sit locus 1 Tim. VI, 18. ubi πλουτεῖν ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς beneficum esse erga alios notat. Commode enim uterque locus ad notionem *abundandi* revocari potest. Saepius in N. T. non reperitur.

ΠΛΟΥΤΙΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: *dito, locupleto, divitem reddo, abunde instruo opibus et facultatibus terrenis*, a πλοῦτος *divitiae*. Respondet in hac significatione hebraico יַעְשִׁר *ditabit*, in versione Alex. Genes. XIV, 23. 1 Sam. II, 7. XVII, 25. Prov. X, 4. 23. Ezech. XXVII, 33. Adde Sirac. XI, 21. XIX, 1. 2 Cor. IX, 11. ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι ut contingant vobis opes et divitiae, nempe ad summam liberalitatem exercendam. 2) metaphorice: *abunde instruo, large aliquid confero, communico, impertior*. Πλουτίζομαι *abunde instruor, large accipio, locupletor*, etiam *abundo aliqua re*. Sic bis tantum in N. T. legitur. 1 Cor. I, 5. ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ idonee instituti in religione christiana. 2 Cor. VI, 10. ὡς πτωχοὶ καὶ πολλοὺς πλουτίζοντες etsi pauperes sumus, multos tamen locupletamus, h. e. instruimus religionis christianae scientia et ita ad summam felicitatem perducimus. *Sophocl.* Oedip. Tyrann. 30. ᾅδης στεναγμοῖς καὶ γόοις πλουτίζεται.

ΠΛΟΥΤΟΣ, ου, ὁ, 1) *divitiae, opes, opulentia, opes terrenae*, ex πολὺς *multus* et ἔτος *annus*, secundum *Eustathium*, qui in Commentario ad *Homerum*, πλοῦτον, ait, dici q. πολύετον ἢ πολλύετον, ὅτι ἐκ πολλῶν ἐτῶν ἐστι συνηγμένος; secundum alios vero a Plutone, inferni ac divitiarum Deo, sicut divitiae apud Latinos dicuntur a Dite. Matth. XIII, 22. ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου divitiarum fallacium nimia cura. Marc. IV, 19. Luc. VIII, 14. ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλούτου a nimio divitiarum colligendarum studio. 1 Tim. VI, 17. μηδὲ ἠλπικέναι ἐπὶ πλούτου ἀδηλότητι nec omnem suam fiduciam reponere in divitiis fallacibus et incertis. Iacob. V, 2. ὁ πλοῦτος ὑμῶν σέσηπε divitiae vestrae perierunt, seu peribunt. Apoc. XVIII, 17. ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος evanuerunt tantae divitiae, seu vastata est et desolata urbs tot ac tantis divitiis instructa. Cf. Sirac. XXI, 5. In versione Alex. respondet in hac significatione variis vocabulis, v. c. אוֹצָר *thesaurus*, Ies. XXX, 6. הוֹן *substantia, opes*, Prov. XIII, 7. XIX, 4. הָמוֹן *multitudo*, Ies. XVI, 14. XIX, 5. 7. 8. חַיִל *copiae*, Iob. XXI, 7. XXXI, 25. et עֹשֶׁר *divitiae*, 2 Paral. I, 11. 12. IX, 22. Adde *Aeschin. Socr.* Dial. II, 2. 3. *Eurip.* Phoen. v. 579 et 610. 2) metaphorice: *copia, affluentia, abundantia, multitudo, immensitas*, et maxime aliis substantivis additum, ut δόξα, *magnitudinem et excellentiam rei* indicat, unde qua sermo est etiam *res pretiosa et excellens*. Sic legitur in N. T. Rom. II, 4. πλοῦτος τῆς χρηστότη-

τος

τος immensa et summa Dei benignitas. ibid. IX, 23. πλῦτον τῆς δόξης αὐτῦ, pro τὴν ὑπερβάλλουσαν δόξαν αὐτῦ immensam eius benignitatem. 2 Cor. VIII, 2. ὁ πλῦτος τῆς ἁπλότητος magna et eximia liberalitas. Ephes. I, 7. κατὰ τὸν πλῦτον τῆς χάριτος αὐτῦ pro summa sua benignitate. ibid. v. 18. ὁ πλῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας summa ac praestantissima felicitas. ibid. II, 7. τὸν ὑπερβάλλοντα πλῦτον τῆς χάριτος αὐτῦ. ibid. III, 16. Coloss. I, 27. II, 7, εἰς πάντα πλῦτον πληροφορίας καὶ συνέσεως ad summam animi persuasionem et idoneam cognitionem. Etiam apud Alexandrinos πλῦτος quandoque pro πλῆθος ponitur, v. c. Ies. XVI, 14. XXIX, 5. 7. 8. *Plato* Euthyphr. p. 52. ὑπὸ πλύτυ τῆς σοφίας. *Themist.* Orat. XVIII. p. 218. πλῦτον πράξεων ἀγαθῶν καὶ βασιλικῶν. Conf. quoque *Abreschii* Dilucidd. Thucyd. p. 262. 3) speciatim, si Deo aut Christo tribuitur, *beneficentiam et benignitatem insignem* notat, aut *copiam bonorum ac beneficiorum, quae Deus aut Christus pro omnipotentia sua et summa benignitate distribuit, aut distribuere valet.* Rom. XI, 33. βάθος πλύτυ immensa Dei benignitas, quam scilicet demonstrat et exserit in adducendis singulis hominibus ad fidem et salutem christianam. Ephes. III, 8. τὸν ἀνεξιχνίαστον πλῦτον τῦ χριςῦ, pro πλῦτον τῆς χάριτος, seu χρηςότητος τῦ χριςῦ, nempe ἐν τῷ μυςηρίῳ τῷ ἀποκεκρυμμένῳ. Conf. v. 9. Philipp. IV, 19. κατὰ τὸν πλῦτον αὐτῦ pro summa sua beneficiorum copia. Ita πλῦτος etiam sumitur apud *Philonem* Allegor. Lib. I. p. 46. D. Θεὸς τὸν περιττὸν πλῦτον ἐπιδεικνύμενος αὐτῦ; et mox: τὴν ὑπερβολὴν τῦ πλύτυ καὶ τῆς ἀγαθότητος αὐτῦ. 4) *felicitas, status rerum prosper et fortunatus;* et per metonymiam: *causa felicitatis.* Rom. XI, 12. εἰ δὲ τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλῦτος κόσμυ, καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλῦτος ἐθνῶν cum vero ipsa Iudaeorum incredulitas et incredulitatis poena tot hominum saluti proficua fuit et Iudaeorum conditio deterior caussa facta est felicitatis gentilium, qua nunc fruuntur et in posterum fruentur in regno Messiae. Conf. v. 11. ubi in eadem re voce σωτηρία usus est. *Lamb. Bos.* in Prolegomenis editionis suae versionis Alexandrinae suspicatur, πλῦτος h. l. *multitudinem* significare, et pro πλῆθος positum esse, ac provocat ad vers. Alex. Ies. XXIX, 7. coll. Genes. XVII, 4. et Ies. XVI, 14. Hebr. XI, 26. μείζονα πλῦτον ἡγησάμενος τῶν ἐν αἰγύπτῳ θησαυρῶν τὸν ὀνειδισμὸν τῦ χριςῦ calamitates similes iis, quas nos Christi caussa perferimus, longe praeferebat omnibus Aegypti thesauris: sequitur enim: ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν. Saepius non legitur in N. T.

ΠΛΥ΄ΝΩ, fut. υνῶ, *lavo, abluo sordes et mundo,* et de *vestimentis* dicitur, ut λέω de *corpore*, et νίπτω de *manibus pedi-*

palluntque. Sic bis legitur in N. T. Apoc. VII, 14. καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν et lavarunt stolas suas; quae verba metaphorice de *purgatione a peccatorum sordibus* intellegenda sunt. Alexandrini adhibuerunt hanc vocem pro כבס *lavit, abluit, purgavit*, Genes. XLIX, 11. Exod. XIX, 10. 14. Ps. LI, 4. 9. et Malach. III, 2. et pro רחץ, quod idem notat, Levit. I, 9. 13. VIII, 21. IX, 14. *Homer.* Iliad. χ', 155. Odyss. ζ', 93. *Artemidorus* II, 4. *Hesych.* πλύνει· καθαίρει.

ΠΝΕΥΜΑ, τος, τό. Omnes significationes, quas habet haec vox πολύσημος in N. T. ad tres classes, seu ad tria genera commode revocari possunt. *Prima classis* complectitur significationes, quae sunt physicae et notiones rerum exprimunt, quae a quolibet sensibus percipi ac intellegi possunt, adeoque omnia N. T. loca, in quibus de *flatu, sive leniore, sive graviore,* (*Eurip.* Phoen. v. 804. λωτοῦ κατὰ πνεύματα tibia adspirante. *Pausan.* V, 25. VIII, 29. ἀνέμων πνεύματα, h. e. πνοαί. *Chariton* Aphrod. III, 6.) *halitu et exhalatione* vox πνεῦμα adhibetur. Quemadmodum enim *spiritus* nomen ductum est a *spirando*, h. e. ab aëre et anima, quam haurire et effundere solemus, (unde etiam *aërem*, quo vegetamur (*Plin.* H. N. II, 5.) et aethera, qui aërem complectitur (*Plin.* H. N. II, 6.) spiritum Latinis dictum esse satis constat,) et ipsum verbum, unde רוּחַ derivatur, in lingua arabica et syriaca de spiratione et exhalatione omnis generis adhibetur, ita etiam πνεῦμα a πνέω *spiro, flo* derivandum est, ac 1) significat: *halitum, exhalationem.* *Thucyd.* II, 49. *Xenoph.* de Venat. VII, 3. In hac significatione legitur 2 Thess. II, 8. ὃν ὁ κύριος ἀναλώσει τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ quem dominus perdet solo afflatu, vel uno halitu oris sui. Inest autem his verbis descriptio summae potentiae divinae, quae vel verbo, vel sola voluntate omnia efficere valet, ad imitationem formularum hebraicarum בְּרוּחַ פֶּה (Ps. XXXIII, 6. ubi cum formula בִּדְבַר־יְהוָה permutatur) et בְּרוּחַ שְׂפָתַיִם, Ies. XI, 4. Apoc. XI, 11. πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ θεοῦ εἰσῆλθεν ἐπ' αὐτοὺς halitus vitae ex Deo intravit in eos: qui locus explicandus est de *exhalatione* quadam divina, quae poetice fingitur, vitae animalis fonte ac causa. Cf. Genes. II, 7. et Iob. XXVII, 3. 2) *spiritus pulmonum,* seu *halitus vitalis et animalis, qui ore et naribus ducitur et emittitur* (*Xenoph. Venat.* 7, 4. Vid. *Pollux* V, 50.) *et cuius respiratio causa vitae est.* Hanc significationem, quam etiam רוּחַ habet Ps. CIV, 29. Iob. XXXIV, 14. 15. et *spiritus* apud *Ciceronem* Verr. V, 117. et de Nat. Deorum II, 138. satis superque comprobant haud pauca N. T. et librorum apocryphorum V. T. loca,

loca, v. c. Matth. XXVII, 50. ἀφῆκε τὸ πνεῦμα exspiravit, exhalavit spiritum; pro quo Marcus XV, 37. et Lucas c. XXIII, 46. magis graece habent ἐξέπνευσεν, Iohannes vero c. XIX, 30. posuit παρέδωκε τὸ πνεῦμα. Luc. VIII, 55. καὶ ἐπέστρεψε τὸ πνεῦμα αὐτῆς et in vitam rediit. Apoc. XIII, 15. δοῦναι πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου. Sirac. XXXVIII, 24. ἐν ἐξόδῳ πνεύματος αὐτοῦ. 2 Macc. VII, 22. 23. τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ζωήν. Cf. *Clericum* de Arte Critica P. II. Sect. I. §. 15. qui, *Auctorem* libri de Mundo (qui τὴν ἐν φυτοῖς καὶ ζώοις καὶ διὰ πάντων διήκουσαν ἔμψυχόν τε καὶ γόνιμον οὐσίαν esse πνεῦμα olim dictum docet,) secutus, non solum *anhelitum animalem in hominibus et animalibus*, sed etiam *vim, a qua plantarum vigor pendet*, *spiritum* audire demonstravit. Notione *vitae*, seu *status animalis*, *cum vivit, movet se et omnem vim suam exserit*, quam πνεῦμα ex adiuncto habere posse, nullo modo negari potest, sed sensu eminentiore et sublimiore adhibita, in auxilium vocata, difficultates, quibus premitur locus Hebr. IX, 14. ὃς διὰ πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ Θεῷ κ. τ. λ. facillime ita removeri posse arbitror, ut verba διὰ πνεύματος αἰωνίου vertantur: *per vitam suam aeternam*, seu *per aeternitatem suam*, ut sit i. q. cap. VII, 6. verbis κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου, et ibid. v. 24. formula διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα exprimitur. Quanquam haud ignoro, S. V. *Noesselto* in Prolusione ad h. l. Halae 1768. 4. edita, πνεῦμα hic dictum videri de ipsa victima I. C. quatenus ea erat omnibus quasi numeris absoluta, quae αἰώνιος dicatur, ob excellentiam sacrificii Christi, a perpetuitate effectisque, sine sacrificii repetione perpetuo futuris, se commendantem. *Suid.* πνεῦμα· ἡ ψυχὴ ἀνθρώπου. 3) *aër commotus, ventus*, quia ventus naturalis, nunc leniter, nunc vehementius spirans, maximam similitudinem habet cum halitu oris, inprimis ob materiam eius aeque subtilem. Ioh. III, 8. τὸ πνεῦμα, ὅπου θέλει, πνεῖ ventus ubique flat. Hac enim eleganti similitudine, a vento desumta, qui, ob subtilitatem suam oculos nostros fugiens, tamen effectu se prodit et praesens sentitur, Iesus Nicodemo, omnia ad corpus referenti, ostendere conatur, multa alia esse in rerum natura, quae quidem sensibus non percipiantur, quorumque natura et modus agendi perspici ac describi non possit, revera tamen existant, ut iam recte observavit ad h. l. *Grotius* et *Erasmus*. Vide etiam *Gust. Sommelii* Diss. de sensu vocis πνεῦμα Ioh. III, 8. Lund. 1774. 4. Hebr. I, 7. ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα Deus angelos suos ministros, ut ventos tractat, h. e. celerrime exsequuntur mandata divina. Sirac. XXXIX, 33. 34. XLIII, 18. *Xenoph.* de Venat. VIII, §. 4. *Thucyd.* II, 77 et 97. κατὰ πρύμναν ἵσταται τὸ πνεῦμα. *Sophocl.* Aiax Flag. v. 559 et 683. *Palaeph.* de Incred. c. 18. αἴολος ἦν κυριεύων τῶν πνευμάτων, ὅτι [illegible]

[illegible]

ἦεν Ὀδυσσεῖ τὰς ἀνέμους ἐν ἀσκῷ. *Iamblich.* de Mysteriis III, 2. Eandem significationem habet quoque *spiritus*, teste *Varrone* de R. R. I, 57. *Seneca* Nat. Quaest. V, 13. et hebraicum רוּחַ, Ion. I, 4. Iob. XXI, 18. Pf. XVIII, 43. *Etym. M.* πνεῦμα σημαίνει καὶ τὸν ἄνεμον ὡς τό πνεῦμα βίαιον. Pf. XLVII, 8. — *Secunda classis* omnia loca in N. T. comprehendit, in quibus πνεῦμα de *omnibus rebus ac substantiis simplicibus*, *quae corpore carent ac inconcretae sunt*, *saltem crassiore corpore non impediuntur*, *ad quamcunque verum classem pertineant*, ita adhibetur, ut simul *perfectionis ac praestantiae internae* notio adiuncta videatur, ex usu loquendi Hebraeorum, qui, cum viderent, corpus animale, sive hominum, sive caeterorum animantium, caducum esse et mortale, *quidquid debile*, *infirmum*, *fluxum et caducum* describere volebant, בָּשָׂר (Pf. LXXVIII, 39.) dixerunt, τῷ רוּחַ vero *roboris*, *perennitatis*, *perfectionis ac praestantiae* notionem tribuerunt. Hinc πνεῦμα est 4) *anima*, seu *illa ipsa pars essentialis*, ut vulgo vocatur, *qua vivit*, *sentit et movetur homo aeque ac caetera animantia*, quae inde nomen habent; quae a graecis philosophis ψυχή dicitur, et aeque dilegenter a πνεῦμα distinguitur, ac Latini *animam* et *animum*, certe in plerisque locis, recte distinguere solent: ut exempla docent, allata a *Gesnero* in Thesauro Ling. Lat. sub utraque voce. Sic πνεῦμα pro ψυχή, ut *animus* pro *anima* (conf. *Servium* ad *Virgil.* Aen. X, v. 487.) usurpatum reperitur a Iacobo II, 26. τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρόν ἐστι, h. e. dimissa anima, corpus caret undique sensu, ut verbis *Lucretii* (III, 357.) utar. Hanc animam morte carere et post fata quoque superstitem interdum circa domos et sepulcra errare, persuasum sibi habebant non solum gentiles, (conf. interpretes ad *Virgil.* Aen. III, 67.) sed Iudaei quoque. Hac superstitione decepti ipsi apostoli, de saepius praedicta resurrectione I. C. nondum satis persuasi, eo post reditum in vitam aliquando conspecto, metu perculsi, ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν, ut Lucas XXIV, 37. narrat, h. e. *spectrum*, *speciem meram* (Φάντασμα, ut in nonnullis codicibus e glossemate legitur,) seu ipsam Iesu mortui animam videre opinabantur; et ibid. v. 38. populariter a Iesu edocentur, πνεύματα, seu mortuorum animas, quas hominibus interdum apparere vulgo statuatur, σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχειν, plane ut *Homerus* de animis mortuorum cecinit (Odyss. λ', 218. coll. v. 220.) οὐ γὰρ ἔτι σάρκας τε καὶ ὀστέα ἶνες ἔχουσι. De defunctorum animis πνεῦμα quoque legitur Hebr. XII, 23. et 1 Petr. III, 19. ubi per τὰ ἐν φυλακῇ πνεύματα animae flagitiosorum, Noachi coaevorum, corpore exules, intellegendae sunt. *Animae* notionem etiam multi interpretes hebraico רוּחַ in locis Cohel. III, 19. 21. XII, 7. subiecerunt. Conf. etiam Pf. LXXVIII, 39. et *Athenaeum* Deipnosoph.

soph. XII. p. 530. ἐγὼ Νῖνος πάλαι ποτ' ἐγενόμην πνεῦμα quondam ego Ninus fui, spiritumque vitalem hausi. 5) *animus, mens*, seu *id, quod in nobis cogitat, intelligit ac volt, et omnes ac singulas eius vires et facultates et propensiones*, quod a Graecis rectius ὁ νῦς appellabatur, ut materiae notio, quantum fieri posset, removeretur. Matth. V, 3. οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, qui Luc. VI, 20. οἱ πτωχοὶ, sine addito πνεύματι, dicuntur, sunt homines submissi sibique non placentes, qui, tenuitatis et imperfectionis animi sui bene intellegentes et conscii, non solum nihil sibi arrogant, sed etiam ad veram ac idoneam religionis cognitionem animique emendationem adspirant. Matth. XXVI, 48. et Marc. XIV, 38. τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής, animus vester quidem promptus est, sed labitur imbecillitas humanae naturae. Πνεῦμα enim h. l. speciatim animum incorruptum et sibi relictum significat, qui sana ratione ducitur et alienus est a pravitate, ad corpus omnia referendi. Marc. VIII, 12. ἀναστενάξας τῷ πνεύματι suspiria duxit ab imo pectore. Luc. I, 80. ἐκραταιοῦτο πνεύματι, i. q. προέκοπτε σοφίᾳ, cap. II, 52. coll. v. 40. ib. XXIII, 46. εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου commendo tibi iam animum meum. Act. VII, 59. δέξαι τὸ πνεῦμά μου recipias me in sedes beatorum. Ioh. IV, 23. 24. ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ (pro ἐν πνεύματι ἀληθινῷ) προσκυνεῖν τῷ θεῷ Deum pura mente, seu animo integerrimo colere, ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ, coll. Matth. XXII, 37. Act. XVIII, 25. ζέων τῷ πνεύματι summo flagrans studio doctrinae christianae ulterius propagandae. Rom. XII, 11. Act. XIX, 21. ἔθετο ἐν πνεύματι decrevit, consilium cepit. Rom. I, 9. ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου quem toto animo meo veneror et colo; ἐκ ψυχῆς (Ephes. VI, 16.) mente integra, non ad speciem, sed lubenter. Rom. VIII, 16. συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν edocet, seu certum reddit animum nostrum. ibid. v. 27. 1 Cor. II, 11. V, 4. συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος in conventu vestro, cui et ego, absens quidem corpore, animo saltem interero. Cf. v. 3. et Coloss. II, 5. 1 Cor. VI, 20. VII, 34. XVI, 18. 2 Cor. VII, 13. ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν solatio et gaudio meum pariter ac vestrum animum replerunt. ibid. II, 12. οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου admodum sollicitus fui. Galat. VI, 18. coll. 2 Tim. IV, 22. Ephes. VI, 18. προσευχόμενοι ἐν πνεύματι, h. e. ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ, ut legitur Ioh. IV, 23. 24. seu ἐν τῇ καρδίᾳ. Ephes. V, 19. Phil. III, 3. coll. Rom. VIII, 10. 1 Thess. V, 23. Ambiguitate vero quadam laborare nonnullis visa sunt et sunt prae caeteris obscura et inprimis memoratu digna loca sequentia N. T. quae ad hanc significationem referre nullus equidem dubito. Act. XX, 22. καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ δεδεμένος τῷ πνεύματι, πορεύο-

πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ, h. e. iam videor mihi animo vinctus, seu, iam mente praesentio, Iudaeos Hierosolymitanos me in vincula coniecturos esse; ut πνεῦμα sit animus, quatenus vim habet et facultatem futura coniecturis probabilibus praesentiendi. Sed alii interpretes πνεῦμα h. l. pro πνεῦμα ἅγιον, coll. v. 23. positum et de revelatione divina extraordinaria (qualis Paulo contigerat per Agabum Act. XXI, 11. et ad quam in sequentibus ipse provocat,) explicandum esse iudicarunt; alii vero omnem formulam (aeque ac formulam συνέχεσθαι τῷ πνεύματι, quae ibid. XVIII, 5. legitur, et quam iam *Lutherus* de *animi motu interno*, *Geistesdrang*, explicandam esse vidit,) de vehementiore vi et impetu animi interpretati sunt, quo scilicet Paulus motus et incitatus a se impetrare non potuerit, ut iter differret aut omitteret. Rom. II, 29. περιτομὴ ἐν πνεύματι circumcisio spiritualis, ad mentem pertinens, seu emendatio animi, studiorum et vitae omnis. Cf. ad h. l. *Koppium*, qui se dubium haerere fassus est, utrum πνεῦμα h. l. de Spiritu Sancto, omnis virtutis christianae auctore, an propter oppositum γράμμα, (quod de *lege Mosaica* haud raro dicitur,) de ipsa religione christiana explicandum sit. Rom. VIII, 10. ubi sententia τὸ μὲν πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην respondet dicto τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν δι' ἁμαρτίαν, adeoque vel reddenda est: animus vester summa felicitate, sanctitatis praemio, aliquando gaudebit; vel: animus vester sanctitati studet et pietati. Ephes. II, 22. κατοικητήριον Θεοῦ ἐν πνεύματι templum Dei, non vero manibus exstructum, sed spirituale et ad animum referendum, i. q. κατοικητήριον Θεοῦ πνευματικὸν, quemadmodum formula ναὸς ἅγιος ἐν κυρίῳ, pro ναὸς ἅγιος τῷ κυρίῳ, seu ναὸς κυρίου posita significat *templum Deo sacrum*. 1 Thess. V, 23. πνεῦμα καὶ ψυχὴ iunctim leguntur, quemadmodum nos in vita communi, *Herz und Sinn*, *Geist und Seele*, coniungere solemus, et apud Hebraeos לֵב et נֶפֶשׁ, Deut. VI, 7. et Latinorum *mens* et *animus*, iunctim haud raro leguntur. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 308. Eadem observatio valet quoque de loco Hebr. IV, 12. ubi comminationes divinae efficacissimae et certissimae penetrare dicuntur ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς τε καὶ πνεύματος, h. e. ad animum usque, ita, ut quasi animum ipsum scindant acutissimoque dolore et terrore summo mentem afficiant. Hebr. XII, 9. Deus vocatur ὁ πατὴρ τῶν πνευμάτων, h. e. πατὴρ πνευματικὸς pater spiritualis, Deus, cui praeter corpus et animum etiam religionem christianam et omnia commoda, cum eius professione et observatione coniuncta, grati debemus. Bene *Theodoretus* ad h. l. πατέρα τῶν πνευμάτων τὸν πνευματικὸν πατέρα κέκληκεν ὡς τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων πηγήν. 1 Petr. IV, 6. πνεύματι, pro κατὰ τὸ πνεῦμα, quoad animum mortis expers: nam opponitur τῇ σαρκί. Conf. III, 18. et

Matth. X, 28. — Huc etiam referenda videtur formula ἐν πνεύματι, in locis Apoc. I, 10. (ἐγενόμην ἐν πνεύματι, i. q. Act. X, 10. ἐπέπεσεν ἐπ' ἐμὲ ἔκστασις.) IV, 2. XVII, 3. XXI, 10. obvia, in quibus sermo est de ecstasi prophetica, seu visione, quae apostolis interdum contigit. Nihilominus tamen incertum manet, utrum πνεῦμα in his locis sit animus ipse, a corpore evocatus et in divinarum rerum cogitatione et contemplatione defixus, an ipsa vis divina, qua aliquis monetur et advertitur ad rem arcanam contuendam et noscendam, an denique visio, quae fit in animo illius, qui spiritu Dei abripitur. Aeque ambigua est formula בְּרוּחַ יְהוָה, quae eodem fere sensu Ezech. XI, 24. XXXVII, 1. occurrit. 6) speciatim et per metonymiam caussae: *sensus animi*, sensu latiore, qui nostra vocabula, *Gesinnungen, Empfindungen, Gefühle, Denkungsart* complectitur, significat. *Sophocl.* Oedip. Colon. v. 640. καὶ πνεῦμά τ' αὐτὸν οὔ ποτ' οὔτ' ἐν ἀνδράσι φίλοις βέβηκεν, οὔτε πρὸς πόλιν, πόλει. Luc. IX, 55. οὐκ οἴδατε οἵου πνεύματός ἐστε; num ignoratis, quinam sensus animi vos deceant? Act. II, 4. apostoli dicuntur locuti esse linguis peregrinis, καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι, quae verba vulgo quidem vertuntur: prout Spiritus sanctus illis facultatem dabat enuntiandi; sed, quia partim in textu graeco non legitur πνεῦμα ἅγιον, sed πνεῦμα nude positum est, partim vero ex hac vulgari explicatione frigida existit tavtologia, mallem equidem πνεῦμα de *pleno pectore et intimis animi sensibus* interpretari. Rom. VIII, 15. πνεῦμα δουλείας sensus animi, qualem servi habent, qui metuunt magis dominos, quam amant, et qui in veteri oeconomia Mosaica Iudaeis proprius erat, et, per religionem christianam remotus, cessit τῷ πνεύματι τῆς υἱοθεσίας, seu sensibus animi, quales filii habent, si sunt ingenui, qui a parentibus, quibus prompto animo morem gerunt, optima quaevis sperant et quos imitantur Christiani tum obedientia ex sincero erga Deum amore, tum summa in Deo collocata fiducia. ibid. v. 16. atque hic sensus, filiis Dei, seu Christianis dignus, edocet et certum reddit animum nostrum, nos esse vere Dei filios. 1 Cor. IV, 21. ἐν πνεύματι πραότητος ita, ut exseram sensus animi lenes ac mites. Conf. Galat. VI, 1. ibid. VI, 17 ἓν πνεῦμά ἐστι ita animatus est, quemadmodum Christus animatus fuit; seu, Christi sensum exprimit. ibid. XII, 13. εἰς ἓν πνεῦμα, i. q. εἰς ἑνότητα τοῦ πνεύματος, Ephes. IV, 3. coll. v. 4. (ubi versio syriaca conferri meretur,) seu εἰς τὴν κοινωνίαν τοῦ πνεύματος, Phil. II, 1. coll. I, 27. h. e. eo consilio, ut sit summa animorum coniunctio et consensus mutuus. 2 Cor. IV, 13. ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως cum vero habeamus eundem illum fiduciae sensum. Galat IV, 6. ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν indidit animis nostris

eos-

eosdem animi sensus, qui erant in filio suo, coll. Rom. VIII, 15. 2 Tim. I, 7. οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς πνεῦμα δειλίας ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ Deus vult, ut doctores religionis christianae non timide et haesitanter, sed impavide, humaniter ac prudenter munere sibi demandato fungantur. Ezech. XI, 19. πνεῦμα καινὸν δώσω αὐτοῖς. *Suid.* πνεῦμα δώσω αὐτοῖς, πνεῦμα καινόν. οὐ τὸ πανάγιον λέγει, ἀλλὰ τοῦ λογικοῦ τὴν ὁρμήν. 7) ad *naturas intellegentes, simplices, indissolubiles, sensibus non expositas, et mentibus humanis longe praestantiores*, cuiusmodi apud nos spirituum nomine κατ' ἐξοχὴν veniunt, in genere transfertur. Ioh. IV, 24. πνεῦμα ὁ Θεός Deus est Spiritus, h. e. vi et affectionibus Spiritus eminet adeoque non solum est ab omni materia, concretione et dissolutione liber, sed etiam invisibilis et omnipraesens. 1 Cor. XV, 45. ὁ ἔσχατος ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν. Si ad haec verba e superioribus ἐγένετο repetendum est, quae fuit plerorumque sententia, πνεῦμα corpus immortale significabit, quod Christus post reditum in vitam, remota omni imbecillitate humana, divina virtute accepit; sin verbum ἐστὶ ex omni orationis serie intellegendum est, πνεῦμα naturam Christi divinam, quam iam ante mundum conditum habuit, quae ob vim et affectiones spiritus increati et divini, quibus ab aeterno Christus eminebat, πνεῦμα h. l. vocatur, significet, necesse est. Hebr. I, 14. 8) speciatim: *angeli boni et mali*, qui ita dicuntur ob naturam incorpoream et perfectionem, qua praediti sunt. *Etym. M.* πνεῦμα· καὶ ὁ ἄγγελος. Apoc. I, 4. ubi per τὰ ἑπτὰ πνεύματα *Drusius* recte monuit septem angelos, seu archangelos intellegendos esse, qui coram Dei throno stare tanquam satellites eique apparere a poetis Hebraeorum fingebantur. Conf. Tob. XII, 15. et Apoc. XVIII, 2. De angelis bonis, Dei ministris, interpretor quoque loca Apoc. III, 1. IV, 5. et V, 6. Maior vero est locorum N. T. numerus, in quibus *spiritus, qui ab integritate ad scelus defecerunt*, mox simpliciter πνευμάτων nomine insigniuntur, mox vero πνεύματα ἀκάθαρτα (h. e. δαιμόνια, Matth. X, 1. coll. Luc. IX, 1.) et πονηρὰ Luc. VIII, 29. Ephes. VI, 12. vocantur. Marc. III, 30. πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει auxilio Satanae adiutus miracula patrat. Luc. XIII, 11. πνεῦμα ἀσθενείας morbus, a daemone effectus, qui a Graecis κύφωσις et ab Hippocrate σύμπτωσις dicitur. Act. XVI, 16. ἔχουσα πνεῦμα πύθωνος mulier fatidica, fatidico daemone praedita. Fuit autem communis Iudaeorum, maxime post exilium babylonicum, opinio ac sententia, qua satanae, et qui eius imperio subesse credebantur, non solum vim ac potestatem in animos et origines errorum ac scelerum tribuere consueverunt, sed etiam statuerunt, hos ipsos daemones, quibus totum hoc universum, aërem maxime, plenum

 esse

esse et singulas eius partes moveri et gubernari, persuasum sibi habuerunt, in corpora hominum haud raro potestatem exercere et morborum, partim insanabilium, partim vero acutiorum, auctores esse. Huic Iudaeorum opinioni de daemonum in omnem hominum naturam vi ac potestate, de qua vide S. Ven. *Doederlein.* in Institutione Theol. Christ. Lib. I, c. 2. Exc. 1. debemus, ut 9) non solum per metonymiam *ipsi morbi, qui a daemonibus effecti dicebantur,* (conf. *Lightfoot* Hor. Hebr. et Talmud. p. 827.) sed etiam per enallagen *homines, a daemone aliquo correpti, obsessi et misere vexati,* πνευμάτων nomine in N. T. haud raro veniant. Prioris generis loca sunt Matth. VIII, 16. καὶ ἐξέβαλε πνεύματα λόγῳ et verbo sanavit daemoniacos. Matth. XII, 43 — 45 et Luc. XI. 24 — 26. Scilicet Iudaei, videntes hominem daemoniacum interdum relinquere morbum, mox vero praeter opinionem nova vi et repetito impetu redire, vel fingebant sibi, vel rem ita exprimebant, daemonem rediisse in patriam suam, seu loca deserta, et invenire cum non possit locum habitationis, assumtis septem, seu multis aliis daemonibus, redire et iterum opprimere hominem istum securum, nec tale quid opinantem. Marc. I, 23. ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, coll. Luc. IV, 33. ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμονίε ἀκαθάρτε, ubi duae lectiones in unam coaluisse videntur. Marc. I, 26. 27. V, 2. (coll. Matth. VIII. 28. et Luc. VIII, 27.) et 8. (coll. Luc. VIII, 29.) VI, 7. VII, 25. IX, 17. 25. ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον laborabat morbo, a daemone effecto, qui ipsi omnem loquendi facultatem ademerat. Luc. VI, 18. VII, 21. VIII, 2. IX, 39. coll. v. 42. X, 20. Act. V, 16. VIII, 7. XIX, 12. 13. Iam, quia tanta fuit Iudaeorum de potestate Satanae in corpora humana persuasio, ut hominum, gravioribus morbis, maxime furore et insania correptorum, delira dicta et facta attribuerentur obsidenti daemoni, atque adeo ipsi homines, his morbis affecti, iisdem aegri animi somniis laborasse, seque daemonis personam vere sustinere opinati esse (cf. Luc. VIII, 27 — 31.) videantur, factum est, ut etiam in N. T. interdum πνεῦμα ἀκάθαρτον et πονηρὸν commemoretur, ubi tamen proprie *ipse homo, qui a daemone aliquo obsessus et correptus credebatur,* intellegendus et cogitandus est. Marc. III, 11. ubi *Syrus* verba τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα bene transtulit: ܘܐܝܠܝܢ ܕܐܝܬ ܗܘܘ ܠܗܘܢ ܡܚܘܬܐ ܕܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ *et ii, quibus erant plagae spirituum immundorum.* Act. XVI, 18. XIX, 15. coll. v. 16. 10) de *Deo Patre, Filio et Spiritu Sancto* πνεῦμα et πνεῦμα ἅγιον in libris N. T. haud raro ita adhibetur, ut non solum invisibilis, vel incorporea natura, sed etiam ipsa divina maiestas, his tribus communis, significetur. Vox רוּחַ enim apud Hebraeos ad omne transfertur,

tur, quod summâ perfectione gaudet et augustum quid habet ac magnificum animumque stupore et maxima reverentia percellit, ut docuit *Ernesti* in Opusculis Philol. et Crit. p. 247. adducto loco Ies. LXI, 3. De Deo patre explicandum esse *πνεῦμα ἅγιον* Act. I, 16. (*ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν ταύτην, ἣν προεῖπε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ τοῦ στόματος Δαβὶδ κ. τ. λ.*) omnia loca clarissime docent, ubi prophetae, legationem suam divinam describentes, non solum se ea tantum scribere, agere et docere fatentur, quae a Deo iussi erant et acceperant, (v. c. Ierem. I, 7—9. Amos III, 7.) sed etiam formulis בְּרוּחַ יְהוָֹה, וַיְהִי דְבַר יְהוָֹה אֵלַי et רוּחַ יְהוָֹה עָלַי haud raro ita utuntur, ut, cum in N. T. dicuntur locuti esse, aut scripsisse *ἐν πνεύματι ἁγίῳ*, aut *φερόμενοι ὑπὸ τοῦ πνεύματος ἁγίου*, id nullo alio modo intellegi possit, quam *Deum* per eos locutum esse; (Act. III, 21. IV, 25. coll. v. 24. Hebr. I, 1.) id quod etiam ipsa vox *θεόπνευστος* (2 Tim. III, 16.) clarissime docet. Sed cum litteris sacris edocti sciamus, esse Spiritui Sancto societatem divinitatis omniumque eius attributorum vindicandam, nec personam Spiritus Sancti ab hoc loco explicatione mea plane excludi, apparet. Idem valet de reliquis N. T. locis adiiciendis. Act. XXVIII, 25. ibid. XV, 18. Deus, qui apostolos in rebus incertis de voluntate sua certiores reddere eorumque animos in rebus ecclesiae christianae ordinandis regere solebat, *πνεῦμα ἅγιον* vocatur Rom. IX, 1. *ἐν πνεύματι ἁγίῳ* per Deum, cui omnia patent. Est enim formula iurandi, ut iam recte ad h. l. *Noesseltus* et *Koppius* observarunt, et verba ipsa *ἐν πν. ἁ.* cum *οὐ ψεύδομαι* coniungenda sunt. 1 Cor. II, 13. *διδακτοὶ πνεύματος*, scil. *λόγοι*, modus tradendi religionem christianam, apostolis ab ipso Deo traditus et commendatus. Ephes. VI, 17. *μάχαιρα τοῦ πνεύματος* gladius, quem Deus hominibus praebet, pro *ἡ μάχαιρα τοῦ θεοῦ* eodem sensu, quo v. 11. *πανοπλία θεοῦ* dicitur. Alii de gladio, sensu spirituali, *τῇ μαχαίρᾳ πνευματικῇ*, sensu fere eodem, interpretantur. Hebr. III, 7. IX, 8. *τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου*, hoc significante Deo, totius oeconomiae Mosaicae auctore. ib. X, 15. 1 Petr. I, 2. *ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος*. Plerique interpretes haec verba ad *ἐκλεκτοῖς*, quod praecessit v. 1. per traiectionem referenda esse indicant atque adeo *πνεῦμα* de vi divina interpretantur, cuius beneficio ex perpetua apostolorum doctrina non solum accessus ad formulam christianam debetur, sed etiam tribuendum est, quidquid Christianus bene et sapienter ac feliciter agit; seu, cui Christiani debent *τὸν ἁγιασμόν*. Non minus vero probabilis est eorum sententia, qui verba *κατὰ πρόγνωσιν — — χριστοῦ*, uncinis inclusa, cum verbis commatis primi *πέτρος ἀπόστολος ἰησοῦ χριστοῦ* iungentes, *ἁγιασμὸν πνεύματος* de Deo ipso interpretantur; qui Petrum quasi a reliqua discipulorum Christi turba segre-

gave-

graverat et munus apostoli demandaverat. *Etym. M.* πνεῦμα ὁ Θεός. — Pari ratione, ut πνεῦμα de Deo, quem patrem I. C. veneramur, in N. T. libris usurpatum esse quandoque vidimus, etiam de *Iesu Christo, Dei filio*, nonnunquam adhiberi, fuit nonnullorum interpretum sententia. Huc refero locum 1 Tim. IV, 1. ubi verba πνεῦμα ῥητῶς λέγει de praedictionibus Christi, quae v. c. Matth. XXIV, 11. 24. Marc. XIII, 22. leguntur, intellego, cum nullus in V. T. locus reperiatur, qui huc cum aliqua veri specie referri possit. Apoc. II, 7. (coll. I, 1. 13. 17. 18. II, 1.) 11. (coll. v. 8.) 17. 29. III, 6. 22. 23. XIV, 13. XXII, 17. Ne unicum tamen (si locum 1 Cor. XV, 45. exceperis, ubi tamen magis de spiritualitate sermo est, quam de omni maiestate divina) locum invenire mihi contigit, ex quo πνεῦμα etiam in N. T. *divinam Christi naturam* (vide *Frommanni* Disquis: an vocabulum πνεῦμα in N. T. divinam Christi naturam interdum significet? in Ei. Opusculis Philos. p. 254.) significare, certo et ita demonstrari possit, ut nullum relinquatur dubium. Nihil enim impedit, quo minus in locis Rom. I, 25. et 1 Petr. III, 18. per πνεῦμα ἁγιωσύνης et πνεῦμα omnipotentiam divinam, seu vim divinam intellegamus, quae in Christo fuit, et qua in vitam est resuscitatus. De vi miracula patrandi, qua Iesus praeditus erat, eandem vocem 1 Tim. III, 16. explicandam esse, infra docebitur. A formula vero πνεῦμα αἰώνιον Hebr. IX, 14. maxime alienam esse hanc significationem, iam supra vidimus. Caeterum constat e locis, quae collegit *Albertus zum Felde* in Decade Obss. Sacr. e Patribus Apostolicis, Obss. III. a *Clemente*, *Ignatio* et *Barnaba* Iesum saepissime appellatum esse *Spiritum Sanctum*. — Inprimis vero adhibetur πνεῦμα et πνεῦμα ἅγιον ad designandum tertium illud subiectum, quod praeter Patrem et Filium in Deo existit, et κατ' ἐξοχὴν *Spiritus Dei*, vel *Spiritus Sanctus* a nostris vocatur. Et quanquam omnino negari nullo modo potest, multa loca, ubi N. T. libri Spiritus Sancti mentionem iniiciunt, per varium vocis usum semper aliquid ambiguitatis habere, nec nimis cumulanda esse, ut Spiritum Sanctum diversum esse a Patre et Filio demonstretur, (nam cum verbis πνεῦμα ἅγιον notionem divinitatis coniungendam esse, dubio omni caret,) tamen in multis et minime ambiguis N. T. locis institutione Christi et apostolorum edocti scimus, Spiritum Sanctum eodem, quo Pater et Filius, dignitatis loco habendum et cum utroque religiose ab hominibus colendum esse. Et quia Scriptores sacri, Spiritus Sancti mentionem iniicientes, consulto videntur hoc egisse, ut non tam, quae sit Spiritus Sancti interior relatio ad Patrem et Filium, docerent, et notiones nimis subtiles ac compositas lectorumque captui minime accommodatas menti obiicerent, quam potius multa illa

illa et insignia beneficia commemorarent, quae homines Spiritui Sancto referunt accepta, et quid ab eo quovis tempore Christiani exspectare possint, perspicue traderent, omnia etiam, quae infra commemorabuntur loca, ubi πνεῦμα de vi Spiritus divini, variis modis in hominum animis se exserente, eiusque beneficiis universe explicanda sunt, ex plerorumque sententia ad classem locorum N. T. referenda sunt, quae in voce πνεῦμα, de Sp. S. adhibita, omnem merae facultatis, vel virtutis divinae cogitationem excludunt. Illustre autem prae caeteris dictum, e quo solo efficitur, Spiritum Sanctum eodem sensu a Patre et Filio differre, uti illi ipsi inter se differunt, est, quod apud Matthaeum XXVIII, 19. legitur, ubi apostoli eodem modo εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου πνεύματος, uti in Patris et Filii nomen a Christo baptizare iubentur. Cf. *Zachariae* Diss. Theol. de Formula Baptismali. Goett. 1766. Non minore perspicuitate et evidentia commendantur quoque loca de Paracleto, Spiritu Sancto, ablegato a Patre et in Iesu locum veniente, qui apostolis promittitur a Iesu Ioh. XIV, 17. 26. XV, 26. XVI, 13. et a κυρίῳ et Θεῷ diversus describitur a Paulo 1 Cor. XII, 3. 4. — — — *Tertia significationum classis*, quae latissime patet, loca continet, in quibus vox πνεῦμα, vel nude posita, vel additis vocabulis Θεοῦ et ἅγιον, de *singulis operationibus et donis, quae Deo et Spiritui Sancto in N. T. attribui solent*, usurpatur, adeoque *omne* notat, *quod est divinum*, sensu latiori, h. e. *praestantissimum et eximium, quod ad Deum pertinet, Deique beneficio debetur.* Ioh. VI, 63. τὰ ῥήματα, ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, πνεῦμά ἐστι doctrina mea, quam ego vobis trado, est divina, h. e. a Deo profecta et humanum captum superat, adeoque auxilio Dei ad eam cognoscendam opus est. Galat. IV, 29. ὁ κατὰ πνεῦμα γεννηθεὶς filius, ipsa vi divina progenitus, opponitur τῷ κατὰ σάρκα γεννηθέντι, filio, viribus naturalibus procreato. Speciatim vero ita dicitur 11) *divina virtus, qua interveniente non solum initia vitae ipsius Iesus habuit*, (Matth. I, 18. εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου comperta est gravida per Spiritum Sanctum. ibid. v. 20. τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ πνεύματός ἐστιν ἁγίου quod enim concepit, est a Spiritu Sancto. Luc. I, 35. πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σὲ καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι Spiritus Sanctus veniet super te et vis divina te obumbrabit; quibus verbis aperte declaratur, eum, interventu virtutis divinae, vel per miraculum origines cepisse. Spiritus S. enim *venire super homines* dicitur, in quibus maiora, quam quae a naturae communis vi vel exspectari queant, vel produci, virtutis suae accessione operatur. Cf. Iudd. XV, 14. et 1 Sam. XI, 6. et *Doederlein.* Institut. Pheol. Lib. II. P. II. §. 232.) *sed etiam in baptismo inauguratus fuit ad munus publicum et summae dignitatis testi-*

moniis

moniis ornatus est per visionem, quae Iohanni obtigit. Matth. III, 16. καὶ εἶδε τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν, καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν. Marc. I, 10. Luc. III, 22. Ioh. I, 32. 33. 12) *vis divina, qua Christus adiutus miracula in his terris patravit et omnino demandatum sibi a Deo negotium exsequutus est.* Matth. XII, 28. εἰ δὲ ἐγὼ ἐν πνεύματι θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια si autem auxilio divino adiutus daemones eiicio, i. q. Luc. XI, 20. εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια. ibid. v. 31. ἡ δὲ τοῦ πνεύματος βλασφημία dicteria adversus vim divinam, qua Christus adiutus miracula in his terris patravit, prolata a Pharisaeis, Christum Satanae auxilio miracula sua edere criminantibus; quae dicteria etiam formula (quae v. 32. reperitur) εἰπεῖν λόγον κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου innuuntur. Marc. III, 29. coll. v. 30. Luc. IV, 1. Ἰησοῦς δὲ πνεύματος ἁγίου πλήρης Iesus vero praeditus donis illis et virtutibus insignibus, quibus in baptismo (III. 22.) a Deo instructus fuerat. ibid. v. 14. ἐν τῇ δυνάμει τοῦ πνεύματος ita, ut se in eo exsereret divina virtus, qua instructus fuit baptismi tempore; i. q. docent verba sequentia. Luc. XII, 10. Act. I, 2. διὰ πνεύματος ἁγίου per vim divinam, quae in eo erat, et qua instructus apostolis mandata dedit de munere recte gerendo. Conf. Matth. XXVIII, 18 sq. et Act. X, 38. ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ Θεὸς πνεύματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει. 1 Tim. III, 16. ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι declaratus est Messias vi illa divina, qua instructus miracula patravit. 1 Ioh. V, 6. καὶ τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ μαρτυροῦν ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστιν ἡ ἀλήθεια et facultas miracula patrandi, quae in Iesu erat, testatur, religionem, a Iesu traditam, esse vere divinam, adeoque omnem fidem humanam mereri. ib. v. 8. 13) *omnes insignes virtutes ac facultates animi, a Deo, s. Spiritu Sancto hominibus concessae.* Luc. I, 15. καὶ πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ qui inde ab utero matris ornatus erit donis Sp. S. eximiis. Sermo est de Iohanne baptista, et facultatibus eximiis, quibus instructus erat a Deo, ut munere suo, praeparandi animos ad Messiae adventum hominesque de futuro regno Messiae edocendi, rite fungeretur. ibid. v. 17. ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἠλίου, pro ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως Ἠλίου, ita, ut se in eo eaedem ingenii dotes ac virtutes exsererent, quibus Elias quoque praeditus erat et instructus. Nam δύναμις de facultate miracula patrandi commode explicari non potest, adeoque vel de animi virtutibus, vel de orationis potentia accipiendum erit. Act. VI, 3. ἄνδρας πλήρεις πνεύματος ἁγίου καὶ σοφίας viros, insigni prudentia ac sapientia praeditos. Ita enim differre h. l. arbitror πνεῦμα ἅγιον et σοφία, ut illud prudentiam et peritiam in bene gerendis negotiis et recte admini-

strandis

ſtrandis muneribus, quae etiam **Exod. XXXV, 31.** רוּחַ אֱלֹהִים vocatur; hoc vero interiorem religionis chriſtianae cognitionem ſignificet. ibid. v. 5. πνεῦμα ἅγιον ſenſu eodem a πίςις, h. e. *fides*, *probitas*, diſtinguitur. ibid. v. 10. et XI, 24. Adde Sirac. XLVIII, 13. De *viribus et facultatibus divinis, quibus adiutus aliquis munere ſibi a Deo demandato recte fungi poteſt*, uſurpatum reperitur Matth. XII, 18. θήσω τὸ πνεῦμά μȣ ἐπ' αὐτὸν, coll. Ieſ. XLII, 1. Ioh. III, 34. ȣ̓ γὰρ ἐκ μέτρȣ δίδωσιν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα ſatis enim ſuperque Deus eum inſtruxit facultatibus et viribus, ad munus ſibi demandatum bene gerendum neceſſariis. Hinc ſpeciatim et κατ' ἐξοχὴν de *facultatibus et viribus divinis* adhibetur, *quibus apoſtoli inſtructi erant ad religionem Chriſti recte tradendam et tuendam et idonei reddebantur, ut non ſolum ſumma cum animi tranquillitate, conſtantia ac libertate, ſed etiam prudentia orationisque potentia doctrinae chriſtianae et vitae actae rationem coram imperatoribus, regibus, procuratoribus et magiſtratibus palam defenderent, et in praeſentiſſimo licet vitae periculo conſtituti, tamen bene ſperarent et animo imperterrito ac forti manerent.* Matth. X, 20. τὸ πνεῦμα τȣ̃ πατρὸς ὑμῶν (ſcil. ἐςὶ) τὸ λαλȣ̃ν ἐν ὑμῖν Spiritus S. per vos loquetur, ſeu ſuggeret vobis illo tempore, quid et quomodo loquamini, quando nempe principibus et regibus ſiſtemini mea cauſa, ut v. 18. dictum erat. Luc. XII, 12. τὸ γὰρ πνεῦμα ἅγιον διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἃ δεῖ εἰπεῖν. Marc. XIII, 11. coll. Luc. XXI, 15. Act. IV, 8. τότε πέτρος πλησθεὶς πνεύματος ἁγίȣ εἶπε πρὸς αὐτȣ̀ς tunc Petrus ſumma cum libertate animi ita eos eſt allocutus. ibid. v. 31. ἐπλήσθησαν ἅπαντες πνεύματος ἁγίȣ καὶ ἐλάλȣν τὸν λόγον τȣ̃ θεȣ̃ μετὰ παῤῥησίας. 1 Cor. II, 4. ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως ita, ut declararem, me eſſe ſatis inſtructum donis divinis ad religionem chriſtianam recte tradendam et tuendam. ibid. VII, 40. δοκῶ δὲ κἀγὼ πνεῦμα θεȣ̃ ἔχειν inſtructus enim ſum facultatibus divinis adeoque etiam conſilia, a me propoſita, probanda ſunt. 2 Tim. I, 14. τὴν καλὴν παραθήκην φύλαξον διὰ πνεύματος ἁγίȣ, τȣ̃ ἐνοικȣ̃ντος ἐν ἡμῖν. 1 Pet. I, 12. 14) *dona Spiritus Sancti extraordinaria, ut vulgo vocantur, quae apoſtolis poſt Chriſti aſſumtionem die pentecoſtes contigerunt, et quibus in primaeva eccleſia haud pauci Chriſtiani et omnes fere doctores religionis chriſtianae inſtrui ſolebant*, v. c. donum linguis peregrinis loquendi, miracula edendi, afflatu divino loquendi, etc. Ioh. VII, 39. τȣ̃το δὲ εἶπε περὶ τȣ̃ πνεύματος, ȣ̃ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιςεύοντες εἰς αὐτὸν, ȣ̈πω γὰρ ἦν πνεῦμα ἅγιον, ὅτι ὁ ἰησȣ̃ς ȣ̓δέπω ἐδοξάσθη haec vero intellexit de Spiritus Sancti donis, quae accepturi eſſent veri eius cultores; nondum enim ade-

rant dona illa extraordinaria, quia Iesus nondum in coelum adscenderat. Act. I, 5. *ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας.* ibid. v. 8. *ἀλλὰ λήψεσθε δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς.* ibid. II, 4. 17, 18. 33. V, 32. VIII, 15. 17. 18. 19. IX, 17. X, 44. 45. 47. XI, 15. 16. XIII, 19. ubi *πνεῦμα ἅγιον* speciatim de vi ac potestate, apostolis concessa, intellegendum erit, homines refractarios et impios illico puniendi et morbis gravissimis, morte adeo, afficiendi. Conf. v. 11. ibid. XV, 8. XIX, 2. *ἀλλ' οὐδὲ εἰ πνεῦμα ἅγιόν ἐστιν, ἠκούσαμεν* nobis ne auditum quidem, quae sint illa Spiritus Sancti dona extraordinaria. ibid. v. 6. *ἦλθε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτοὺς, ἐλάλουν τε γλώσσαις καὶ προεφήτευον.* 1 Cor. XII, 7. XIV, 12. 2 Cor. VI, 6. XI, 4 *ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε, ὃ οὐκ ἐλάβετε* si quis offerret vobis nova dona Sp. S. qualia ante non accepistis. Hebr. II, 4. Apoc. XIX, 10. ubi vide interpretes. 15) *omnes modi, quibus Deus animos hominum emendare studet.* Act. VII, 51. *ὑμεῖς ἀεὶ τῷ πνεύματι ἁγίῳ ἀντιπίπτετε. ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ ὑμεῖς.* Conf. v. 52 et 53. 16) *afflatus divinus, revelatio, oraculum divinum.* Matth. XXII, 43. *πῶς οὖν δαβὶδ ἐν πνεύματι κύριον αὐτὸν καλεῖ;* quomodo autem Davides, afflatu divino de Messiae temporibus canens, eum dominum appellat? Conf. Marc. XII, 36. Luc. I, 41. *καὶ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου ἡ ἐλισάβετ* oraculo divino de illustri et eminenti Mariae dignitate et conditione edocta Elisabetha eam ita est allocuta. ibid. v. 67. II, 25. *πνεῦμα ἦν ἅγιον ἐπ' αὐτὸν* revelatio ipsi interdum contingebat divina. ibid. v. 26. *καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου* et erat oraculo divino edoctus. ibid. v. 27. IV, 1. *ἐν τῷ πνεύματι* oraculo divino admonitus. Alii non omnino male reddunt, *sua sponte*, seu *mentis impetu quodam.* Nullo autem modo eorum admitti potest sententia, qui *ἐν τῷ πνεύματι* esse idem contendunt, quod *in ἐκστάσει quadam*, repugnantibus prorsus locis parallelis, Marc. I, 12. et Matth. IV, 1. quae priorem explicandi rationem commendant. ibid. IV, 18. *πνεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμὲ* iussu et mandato divino verba facio. Act. VIII, 29. *τὸ πνεῦμα*, coll. v. 26. ubi *ἄγγελος κυρίου* dicebatur. ibid. v. 39. *πνεῦμα κυρίου ἥρπασε τὸν Φίλιππον* oraculo divino iussus est Philippus redire, nec amplius esse cum eunucho. ibid. X, 19. XI, 12. 28. *ἐσήμαινε διὰ τοῦ πνεύματος* praedixit oraculo divino admonitus. ib. XIII, 2. *εἶπε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον* unus illorum doctorum et prophetarum ecclesiae Antiochenae divino responso admonitus fuit. ib. v. 4. XVI, 6. 7. XX, 23. XXI, 4. 11. XXIII, 8. 9. 1 Cor. XII, 3. *οὐδεὶς ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν* nemo, qui loquitur

instinctu

instinctu spiritus divini. 1 Petr. I, 11. 2 Petr. I, 21. Iosephus A. I. IV, 6. 5. VI, c. 11. §. 5. τῦ Θεῦ μεταλαμβάνοντι πνεύματος καὶ προφητεύειν ἤρξαντο. 17) religio, obiective sumta, et speciatim religio christiana, quia est omnium praestantissima et sanctissima. 1 Cor. II, 12. ubi τὸ πνεῦμα τῦ κόσμυ religio, ab hominibus inventa, opponitur τῷ πνεύματι τῷ ἐκ Θεῦ religioni vere divinae. Ioh. III, 5. ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐκ πνεύματος nisi quis ope religionis christianae in melius mutetur et prorsus emendetur. ib. v. 6. et 8. Act. IX, 31. τῇ παρακλήσει τῦ ἁγίυ πνεύματος laetitia, quam percipiebant ex felici religionis christianae progressu. Eodem modo explicari quoque debent verba cap. XIII, 52. χαρᾶς καὶ πνεύματος ἁγίυ. Rom. VII, 6. ubi καινότης πνεύματος, h. e. religio christiana praestantissima, nuper introducta, opponitur τῇ παλαιότητι γράμματος, religioni Mosaicae, quae olim valuerat, nunc vero prorsus abrogata est. ibid. VIII, 1. XIV, 17. χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ studium exhilarandi alios, quod per religionem christianam in homine excitatur et aliter. ib. XV, 13. ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίυ ope religionis christianae. ibid. v. 30. διὰ τῆς ἀγάπης τῦ πνεύματος per amorem, quem postulat et efficit religio christiana. 1 Cor. II, 10. ἡμῖν δὲ ἀπεκάλυψε ὁ Θεὸς διὰ τῦ πνεύματος αὐτῦ. ibid. v. 11. τὸ πνεῦμα τῦ Θεῦ religio a Deo tradita. ibid. v. 14. ὐ δέχεται τὰ τῦ πνεύματος τῦ Θεῦ non assensu suo probat doctrinam divinam. ibid. XII, 13. ἐν ἑνὶ πνεύματι. 2 Cor. III, 6. πνεῦμα est i. q. καινὴ διαθήκη in antecedentibus et opponitur τῷ πνεύματι. ibid. v. 8. διακονία τῦ πνεύματος munus tradendi religionem christianam, quod v. 9. ἡ διακονία τῆς δικαιοσύνης dicitur. ibid. v. 17. ὁ δὲ κύριος τὸ πνεῦμά ἐστι dominus significat h. l. religionem christianam: ὗ δὲ τὸ πνεῦμα κυρίυ, ἐκεῖ ἐλευθερία ubi vero est et vim suam exserit religio christiana, ibi est vera libertas. ibid. v. 18. ἀπὸ κυρίυ πνεύματος per Christum, auctorem religionis, quam profitemur. Galat. III, 3. ἐναρξάμενοι πνεύματι vos, qui iam perveneratis ad sublimiorem illam perfectioris religionis christianae cognitionem, νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε; nunc ad imperfectiorem religionem Mosaicam iterum redibitis? Ephes. III, 5. ἐν πνεύματι, pro διὰ πνεύματος. Coloss. I, 8. ἐν πνεύματι revelatione religionis christianae. 1 Thess. IV, 8. τὸν δόντα τὸ πνεῦμα αὐτῦ τὸ ἅγιον εἰς ἡμᾶς cui debemus beneficium religionis christianae, quam profitemur. Hebr. X, 29. τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας et religionem christianam, summum beneficium divinum, repudians. Iacob. IV, 5. πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα, ὃ κατῴκισεν ἐν ἡμῖν invidiae resistit religio christiana, nobis divinitus concessa. 1 Petr. IV, 14. Describi h. l. verbis τὸ τῆς δόξης καὶ δυνάμεως καὶ τὸ τῦ Θεῦ πνεῦμα reli-

religionem christianam praestantissimam, quae, quia a Deo O. M. originem suam repetit, maximam hominibus conciliat dignitatem et ad summa quaevis praestanda vires subministrat, clarissime docent verba sequentia κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται, κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται. 1 Ioh. IV, 13. ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν ἡμῖν. ibid. V, 6. ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστιν ἡ ἀλήθεια religionem christianam esse vere divinam. Sed potest πνεῦμα h. l. commode etiam de *Christo* ipso intelligi, praeeunte *Vulgato*, sensu fere eodem. 18) *perfecta cognitio religionis christianae*. Galat. V, 5. ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα nos vero, meliora per Christum edocti, (seu, pro perfectiore nostra religionis christianae cognitione) per religionis christianae diligentem observationem obtinere speramus felicitatem christianam, nobis promissam. Ephes. V, 9. ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ πνεύματος opera vero, quae ex perfecta et idonea religionis christianae scientia proficiscuntur; ubi pro πνεύματος haud pauci codices habent φωτὸς, e glossemate, ut opinor. 19) *omnia bona et commoda, cum perfecta religionis christianae cognitione et observatione in hac pariter ac futura vita coniuncta, et per Christum hominibus parta*. Matth. III, 11. (Marc. I, 8. Luc. III, 16.) αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ. Haud ignoro quidem, plerosque interpretes, *Grotium* secutos, verba haec de effusione donorum Sp. S. extraordinariorum explicare; sed, quia oratio Iohannis directa est ad omnes Iudaeos, qui ad eius baptismum confluxerant, ipsa verba eius αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει, quae respondent verbis ἐγὼ βαπτίζω ὑμᾶς, postulant, ut sensum horum verborum ita constituamus: ille vos omnibus religionis suae bonis et commodis abunde instruet. Nec incerta, aut dubia redditur haec explicatio verbis additis καὶ πυρὶ, (quae vulgo ἐξηγητικῶς addita esse existimant et omissa sunt non solum a Iohanne I, 33. Marc. I, 8. sed etiam in quibusdam codicibus; odio fortasse haereticorum quorundam, qui pro lotione inustura utebantur, aut ob loca parallela) nam πῦρ significat h. l. *poenas gravissimas, a contemtoribus religionis sumendas*. Conf. v. 12. et *Glass*. Philol. Sacr. p. 1057. Ioh. VII, 39. Act. II, 38. καὶ λήψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγίου πνεύματος. Rom. V, 5. nam amor Dei abunde et perspicue nobis declaratus est διὰ πνεύματος ἁγίου, τοῦ δοθέντος ἡμῖν per bona illa, quae nobis per religionem christianam contigerunt. In sequentibus autem commemoratur remissio peccatorum, quam Christo debemus. ibid. VIII, 23. ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες sed etiam, quibus contigerunt praestantissima illa bona, per Christum hominibus parta. *Theodoretus* ad v. 26. τὸ πνεῦμα· τὴν δεδομένην τοῖς πιστεύουσι χάριν. 2 Cor. I, 22. δοὺς τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος

ματος. ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν cui debemus bona, per Christum parta, quae sunt nobis instar pignoris futurae felicitatis. ibid. V, 5. Galat. III, 2. 5. 14. Ephes. I, 13. *ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ* contigerunt vobis omnia promissa bona, cum religione christiana coniuncta, certissima futurae felicitatis vestrae argumenta et pignora. 1 Thess. V, 19. *τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε* bonis, quibus vos Christiani gaudetis, bene utamini et ea omnibus modis augere studete. Hebr. VI, 4. *μετόχους γενηθέντας πνεύματος ἁγίου.* 20) speciatim: *sensus animi, per religionem christianam emendati.* Rom. VIII, 2. *ὁ νόμος τοῦ πνεύματος καὶ ζωῆς* religio christiana, quae animos hominum emendat, impellit ad recte agendum et felices reddit: ubi *πνεῦμα* opponitur *τῇ ἁμαρτίᾳ*, seu vitiositati, cui homines ante Christi adventum dediti erant; quemadmodum ibid. v. 5. 6. 9. *τῇ σαρκὶ* opponitur. ibid. v. 11. 13. 14. 16. *αὐτὸ τὸ πνεῦμα* hi ipsi animi sensus, ope religionis christianae emendati, certum reddunt animum nostrum. ibid. v. 26. *τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν* hi ipsi sensus animi, per religionem christianam emendati, nobis, calamitatibus oppressis, succurrunt. 1 Cor. III, 16. VI, 19. *ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύματός ἐστιν* corpus vestrum esse quasi templum, Deo sacrum, quo sensus vestros, vere christianos, aliis declarare debetis. Galat. V. 16. *πνεύματι περιπατεῖτε* convenienter vivite sensibus animi, quos postulat religio christiana. ibid. v. 17. 18. 22. 25. VI. 8. Ephes. V, 18. 1 Tim. IV, 12. Iud. v. 19. *πνεῦμα μὴ ἔχοντες* homines nondum emendati per religionem christianam. 21) *vis divina, qua homines adiuti proni ac faciles redduntur ad amplectendam et observandam religionem christianam.* Ioh. VI, 63. *τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ ζωοποιοῦν* Deus est, qui hominibus idoneas concedit vires, ut possint amplecti religionem meam, i. q. v. 65. *οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρός μου.* Rom. XV. 13. eadem vis divina *δύναμις πνεύματος ἁγίου* dicitur. ibid. v. 16 et 19. 1 Cor. VI, 11. *πνεῦμα τοῦ Θεοῦ* ita distinguitur a *τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ*, ut appareat, illud de auxilio Spiritus divini intellegendum esse, quo maxime opus est ad amplectendam et observandam religionem christianam. 2 Cor. III, 3. XIII, 13. Ephes. III, 16. *δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον* ut in dies maiora virtutis christianae incrementa capiamus, adiuti spiritu divino. ib. IV, 30. *μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ Θεοῦ* ne resistite spiritui illi divino, cuius auxilio omne fidei virtutisque incrementum debet Christianus. Tit. III, 5. *παλιγγενεσία* et *ἀνακαίνωσις* tribuitur *πνεύματι ἁγίῳ*. 1 Thess. I, 5. 6. 2 Thess. II, 13. *ἐν ἁγια-*

ἁγιασμῷ πνεύματος. 1 Petr. I, 22. Iud. v. 20. 22) per metonymiam abstracti pro concreto pro πνευματικὸς ponitur et pro variis vocis πνεῦμα notionibus diversas quoque admittit significationes, ex orationis serie facile cognoscendas. Ioh. III, 6. τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος πνεῦμά ἐστι qui est per religionem christianam emendatus, is etiam ita sentit, vult et agit, ut postulat religio christiana, seu est πνευματικός. Act. V, 3. ψεύσασθαί σε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ut fallere conareris nos apostolos, qui sumus instructi τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ, h. e. quibus dona divina extraordinaria contigerunt, quibus Deus semper adest et eos utique adiuvat spiritu suo, ut adeo facile verum a falso dignoscere valeant. ibid. v. 9. πειράσαι τὸ πνεῦμα κυρίου experiri velle, an falli possint apostoli iisque vere concessa sint dona Sp. S. extraordinaria. Act. XX, 28. τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον Paulus, qui constituerat presbyteros ecclesiae Ephesinae. 1 Cor. XII, 10. ἄλλῳ δὲ διακρίσεις πνευμάτων alii data est facultas discernendi falsos prophetas a veris. *Chrysostomus:* τὸ εἰδέναι τίς ὁ πνευματικὸς καὶ τίς μὴ, τίς ὁ προφήτης καὶ τίς ὁ ἀπατεών. ib. XIV, 32. καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται prophetae, a Deo afflati, (οἱ προφῆται πνευματικοὶ) cedere debent sibi invicem. 2 Thess. II, 2. διὰ πνεύματος per doctorem, qui se divino spiritu actum profitetur. 1 Tim. IV, 1. προσέχοντες πνεύμασι πλάνοις. Conf. v. 2. 1 Ioh. IV, 1. 2. τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ doctorem vere divinum. ibid. v. 3. et 6. 23) Interdum plane abundat, v. c. Marc. II, 8. ἐπιγνοὺς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ, coll. Matth. IX, 4. et Luc. V, 22. Luc. I, 47. ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμά μου, coll. Ps. XXXV, 9. ib. X, 21. ἠγαλλιάσατο τῷ πνεύματι ὁ Ἰησοῦς. Ioh. XI, 33. XIII, 21. Act. XVII, 16. XVIII, 5. Ephes. I, 17. IV, 23. Phil. I, 19. 3 Esr. III, 2. Conf. *le Moyne* ad Varia Sacra p. 927. Saepius in N. T. non legitur. Lectu dignissima de hac voce protulerunt *Koppius* in Excurs. V. in Epistolam ad Galatas p. 101 sq. *Tellerus* (*G. A.*) in Vocabulario N. T. lingua vernacula scripto, sub voce *Geist*. *Langius* in Symbolis ad promovendum rectum Vocabularii Telleriani usum, Vol. II. p. 41 sq. *Georgi* in Diss. Theol. de Vario Usu Vocis Πνεῦμα in N. T. scriptis. Tubingae 1776. *Griesbachius* in Commentatt. duabus de Vera Notione Vocabuli Πνεῦμα in cap. VIII. Ep. ad Romanos, Ienae editis 4. cum quibus conferri quoque potest *Dürrii* Comment. de Varia Notione Vocis רוּחַ. Goett. 1776. et Commentatio Theologica, anno 1791. a me Goettingae edita, de Vocabuli Πνεῦμα in Libris N. T. Vario Usu 4.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ'Σ, ἡ, ὸν, 1) *spiritualis, spiritui proprius, seu ad spiritum pertinens, spiritibus accensendus, spirituum qualitatibus praeditus*, et ex adiuncto: *praestans, perfectus,*

ſectus, a *πνεῦμα ſpiritus*: 1 Cor. XV, 44. *ἐγείρεται σῶμα πνευματικὸν* prodibit corpus ſpirituale, quod habebit naturam ſpiritus, interitus expers, cui nec cibo nec potu, nec ſomno opus erit, *ἐν ἀφθαρσίᾳ, ἐν δόξῃ, ἐν δυνάμει*, v. 42. et 43. Opponitur *σῶμα ψυχικὸν*, ſeu corpus animale, quale habemus, in his terris viventes. *ἐν φθορᾷ, ἐν ἀτιμίᾳ, ἐν ἀσθενείᾳ*, v. 42. 43. ibid. *ἔςι σῶμα ψυχικὸν καὶ ἔςι σῶμα πνευματικὸν* ſi corpus animale eſt, eſt etiam ſpirituale. ibid. v. 46. *ἀλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευματικὸν, ἀλλὰ τὸ ψυχικὸν, ἔπειτα τὸ πνευματικὸν* enimvero ſpirituale corpus non eſt prius, ſed animale, huic demum ſuccedit ſpirituale. Hinc 2) *τὰ πνευματικὰ* ponitur pro *τὰ πνεύματα ſpiritus*. Epheſ. VI, 12. *πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας* adverſus genios malos, daemones improbos. i. q. *πρὸς τὰ πνεύματα πονηρά*. *Syrus* bene transtulit: ܘܥܡ ܪ̈ܘܚܐ ܒܝ̈ܫܬܐ *et cum ſpiritibus malis*. Graeci ſaepe adiectivis utuntur loco ſubſtantivorum, v. c. *Homer*. Odyſſ. λ', v. 39. *παρθενικαὶ*, pro *παρθένοι*. Conf. etiam formulas has: *τὸ ἱππικὸν, ςρατιωτικὸν, ναυτικὸν*, ſubintell. *τάγμα*. 3) *ad animum pertinens*. Rom. XV, 27. *εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς* (ſcil. *χαρίσμασι*) *αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσι καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς*. Sunt autem h. l. *τὰ πνευματικὰ* bona, quae ad animum pertinent et Iudaeis (in quorum ſocietatem tantum venerunt gentiles,) prae caeteris promiſſa erant, cognitio religionis chriſtianae et omnis felicitatis in regno Meſſiae, et *τὰ σαρκικὰ* beneficia, quae ad corporis neceſſitatem tantum ſpectant; ut adeo ſenſus totius loci ſit ita conſtituendus: quia enim in ſocietatem bonorum, longe praeſtantiorum, ſpiritualium nempe et felicitatis chriſtianae, Iudaeis proprie promiſſae, venerunt gentiles, aequum erat, ut illorum egeſtati hi quoque ſubvenirent eleemoſynis colligendis. — Conf. ad h. l. *Theodoretum*. Epheſ. I, 3. *ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ* omnis generis beneficiis, ad animum pertinentibus. Hinc *πνευματικὸν* quandoque dicitur, *quod habet ſenſum myſticum et allegoricum*. 1 Petr. II, 5. *οἶκος πνευματικὸς* templum ſpirituale, qui animo puro, ſincero et haud fucato Deum colunt. ibid. *θυσίας πνευματικὰς* ſacrificia, quae animo quaſi offeruntur, pia animi ſenſa et morum innocentia. 4) *πνευματικὸν* dicitur *omne, quod ad religionem chriſtianam pertinet et per religionem chriſtianam hominibus contingit*, vel ob perfectionis, dignitatis et praeſtantiae notionem, quae ſemper eſt in hac voce adiuncta, vel, quia beneficia, quae religioni chriſtianae debemus, ad animum maxime pertinent, vel denique, quia omnis religio et felicitas chriſtiana *πνεύματι ἁγίῳ* tribui conſtanter ab apoſtolis ſolet.

Rom.

Rom. I, 11. χάρισμα πνευματικὸν beneficium, ad religionem et felicitatem christianam spectans. 1 Cor. II, 13. πνευματικοῖς (sc. λόγοις) πνευματικὰ συγκρίνοντες oratione, conveniente religionis christianae dignitati et praestantiae, (opponitur enim πνευματικοῖς h. l. διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις,) tradentes religionem christianam. ibid. IX, 11. τὰ πνευματικὰ σπείρειν imbuere animos hominum cognitione perfectissimae religionis christianae et ita adducere ad felicitatem christianam. Ephes. V, 19. ᾠδαῖς πνευματικαῖς carminibus, in aliqua religionis christianae parte occupatis. Coloss. I, 9. ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ. Coloss. III, 16. 5) *illustratus et emendatus per religionem christianam, qui perfectiorem religionis christianae cognitionem habet, perfectior Christianus.* 1 Cor. II, 15. ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει μὲν πάντα qui usu suo religionem christianam satis cognitam habet, is perfecte eam diiudicare et verum ei pretium statuere valet. Opponitur ὁ πνευματικὸς h. l. τῷ ψυχικῷ v. 14. ibid. III, 1. οὐκ ἠδυνήθην λαλῆσαι ὑμῖν ὡς πνευματικοῖς non potui vobis tradere doctrinam christianam, tanquam provectis iam in eius cognitione. Galat. VI, 1. ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ vos, in altiore virtutis christianae fastigio constituti; qui Rom. XV, 1. οἱ δυνατοὶ vocantur. 6) *qui vult et efficit, ut homines sint pii et veri Dei cultores, qui postulat et reddit hominem πνευματικόν.* Rom. VII, 14. οἴδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστι scimus enim, leges divinas homines sanctos et virtutis studiosos postulare et reddere. Bene *Chrysostomus* ad h. l. πνευματικὸν γὰρ εἰπὼν διδάσκαλον αὐτὸν ἀρετῆς δείκνυσιν ὄντα καὶ κακίας πολέμιον. Τοῦτο γάρ ἐστιν εἶναι πνευματικὸν, τὸ πάντων ἁμαρτημάτων ἀπάγειν· ὅπερ καὶ ἐν ὁ νόμος ποιεῖ, φοβῶν, νουθετῶν, κολάζων, διορθούμενος, τὰ περὶ ἀρετῆς συμβουλεύων ἅπαντι. Sic etiam in N. T. ἅγιος et δίκαιος dicitur, qui, ut alii sancti sint et virtutis studiosi, postulat et efficit. Rom. VII, 12. 2 Petr. II, 21. 7) *instructus donis Sp. S. extraordinariis, qui divino spiritu agitur et afflatur.* 1 Cor. XIV, 37. 8) *miraculosus, extraordinarius, modo miraculoso effectus a Deo.* 1 Cor. X, 3. βρῶμα πνευματικὸν manna, *cibus miraculosus*, quem *Iosephus* A. I. III, 1. 6. θεῖον βρῶμα καὶ παράδοξον appellat. ibid. v. 4. πόμα πνευματικὸν potus, qui datus est per miraculum a Deo ex petra percussa, (Exod. XVII.) quae paulo post πνευματικὴ πέτρα dicitur. ibid. XII, 1. περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν sc. χαρισμάτων, de donis Spiritus Sancti extraordinariis. ibid. XIV, 1. Saepius non legitur in N. T.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΩΣ, *spiritualiter.* Est adverbium a πνευματικὸς, quod bis tantum legitur in N. T. 1 Cor. II, 14. ὅτι πνευ-

πνευματικῶς ἀνακρίνεται non enim diiudicari potest, nisi iam usu tuo cognoveris religionis christianae praestantiam. Πνευματικῶς h. l. positum est pro ἀπὸ τοῦ πνεύματος, ut sensus sit: praestantiam religionis christianae is tantum recte diiudicare potest, qui eam usu suo satis cognitam habet. Apoc. XI, 8. ἥτις καλεῖται πνευματικῶς Σόδομα quae allegorice, seu sensu spirituali vocatur Sodoma. Ita etiam πνευματικὸν in N. T. dicitur, quod habet sensum mysticum et allegoricum. 1 Petr. II, 5.

ΠΝΕ'Ω, ῶ, fut. πνεύσω, *spiro*, *flo*, et proprie est *venti*, vel *aurae*. Matth. VII, 25. ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι spirabant, seu potius furebant venti. ibid. v. 27. Luc. XII, 55. ὅταν νότον πνέοντα, scil. ἴδητε, cum austrum flantem animadvertitis. Ioh. III, 8. τὸ πνεῦμα, ὅπου θέλει, πνεῖ ventus ubique flat. ib. VI, 18. ἀνέμου μεγάλου πνέοντος. Act. XXVII, 40. ἐπάραντες τὸν ἀρτέμονα τῇ πνεούσῃ, sc. αὔρᾳ, sublato velo ad flatum venti. Sic πνέουσα pro πνέουσα αὔρα occurrit apud *Lucianum* in Hermotimo c. 28. ubi vulgo quidem legitur πλέουσα, sed legendum esse πνέουσα, recte indicarunt *Gesnerus* et *Reitzius*. Apoc. VII, 1. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini habent hanc vocem pro נָשַׁב *flavit*, *spiravit*. Ps. CXLVII, 18 יַשֵּׁב idem. Ies. XL, 24. Adde Sirac. XLIII, 19. πνεύσεται νότος. ibid. v. 24.

ΠΝΙ'ΓΩ, fut. ίξω, 1) *suffoco*, *praefoco*, *strangulo*, quasi πνοὴν ἄγω *spiritum frango*. Marc. V, 13. ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσσῃ suffocabantur in aqua. *Xenoph.* *Anab.* V, 7. 15. *Plutarch.* de exilio p. 599. B. Apparet etiam haec notio e derivatis vocibus πνικτὸς, ἀποπνίγω, συμπνίγω, quae omnes in N. T. reperiuntur. Hinc πνιγηρὸν οἴκημα dicitur, *quod est ita arctum et angustum, ut spiritum praecludat et respirationem exstinguat*, (*Thucyd.* II. c. 52. ἐν καλύβαις πνιγηραῖς.) et πνῖγος *gravem aestum*, *spiritum praecludentem*, notat apud *Thucyd.* VII. c. 87. Adde *Apollodor.* II. c. 5. s. 1. κατέσχεν ἄγχων, ἕως ἔπνιξε. Confer etiam *Wakefield.* Silvam Criticam P. II. p. 75. 2) metaphorice: *perturbo*, *perterrefacio*, *cogo*, *vim facio*, *urgeo*, *extorqueo*, et est verbum proprium de duris creditoribus, qui, collo debitorum quasi constricto, eos urgent ad solvendum debitum, aut debitores segnes collo obstricto et quandoque obtorto in ius rapiunt, vel in custodiam. Sic legitur in N. T. Matth. XVIII, 28. κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγε tenens eum urgebat ad solvendum debitum, seu acerbe debitum ab eo exigebat. Minus attice vero in hac re dicitur πνίγειν, cum Attici malint ἄγχειν hac notione usurpare, quam πνίγειν. *Aristoph.* Equit. p. 334. χρήματα πλεῖστα ἀπέδειξα, ἐν τῷ κοινῷ τοὺς μὲν στρεβλῶν, τοὺς δ' ἄγχων, τοὺς δὲ μεταιτῶν, ad quem

locum schol. δηλοῖ διὰ τέτων τῶν ὀνομάτων τὸ βίαιον τῆς ἀπαιτήσεως. Conf. *Hemsterhusium* ad *Lucianum* Dial. Mort. 22. c. T. I. p. 423. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 445. *Elsneri* Commentarium in Matthaeum Tom. II. pag. 99. et interpretes ad *Thom. M.* sub ἄγχω p. 9. In versione Alexandrina πνίγειν respondet hebraico בעת *perterruit, perterrefecit.* 1 Sam. XVI, 14. ἔπνιγεν αὐτὸν πνεῦμα πονηρὸν ἀπὸ Κυρίε et perturbabat eum spiritus malus a Iehova. ibid. v. 15. Glossar. *Angit,* θλίβει, στενοχωρεῖ, ἄγχει, πνίγει.

ΠΝΙΚΤΌΣ, ἡ, ὀν, *suffocatus laqueo, aut manu, strangulando enectus,* a 3 pers. praet. pass. πέπνικται, verbi πνίγω *suffoco, praefoco, strangulo.* Πνικτὸν, ȣ̃, τὸ, *suffocatum, res suffocata,* late patet in N. T. libris et non solum *animal suffocatum laqueo, aut manu venatoris* indicat, sed etiam *omne animal, vita privatum, sine sanguinis emissione,* quod v. c. sponte sua mortuum cecidit morbo et cuius sanguis in arteriis ac venis est retentus. Sic legitur in N. T. Act. XV, 20. ἀπέχεσθαι ἀπὸ τȣ̃ πνικτȣ̃. *Vulgatus* habet, *a suffocatis.* Male *Theophylactus* ad h. l. διὰ δὲ πνικτȣ̃ ἀπέχεσθαι, τὸν Φόνον (*homicidium*) ἀπείργει. ib. v. 29. XXI, 25. *Athenaeus* IV. p. 147. D. κεΦάλαιον — — πνικτᾶς ἐρίΦȣ παρέθηκε. Saepius non legitur in N. T.

ΠΝΟΗ', ῆς, ἡ, 1) proprie: *flatus,* (*Thucyd.* IV. cap. 100. hanc vocem de flatu usurpavit, qui grandibus follibus applicitis cietur.) *ventus, aura,* a praet. med. πέπνοα, verbi πνέω *flo, spiro.* Sic legitur in N. T. Act. II, 2. ὥσπερ Φερομένης πνοῆς βιαίας tanquam venti vehementis. Iob. XXXVII, 10. ἀπὸ πνοῆς ἰσχυρȣ̃ δώσει πάγος a vento vehementi dabit gelu; ubi in hebraico legitur נְשָׁמָה *flatus.* 2) *halitus, spiritus vitalis, vita animalium, quae est in respiratione,* quae alias non solum πνεῦμα, sed etiam ἀναπνοὴ et ἐκπνοὴ dicitur. Conf. *Pollucis* Onom. Lib. II. n. 77. ubi videndi interpretes. Sic legitur in N. T. Act. XVII, 25. αὐτὸς διδȣ̀ς πᾶσι ζωὴν καὶ πνοὴν καὶ πάντα qui omnibus vitam et spiritum vitalem et omnia confert, quae ipsis sunt ad vitam sustentandam necessaria. In eadem significatione respondet in versione Alexandrina hebraico נֶפֶשׁ, Prov. XXIV, 12. ubi *Aquila* et *Theodotion* ψυχὴν habent; נְשָׁמָה *halitus, anima humana,* Gen. II, 7. (ἐνεΦύσησεν αὐτȣ̃ πνοὴν ζωῆς) et רוּחַ. Gen. VII, 22. Adde Sirac. XXXIII, 25. ἕως ἔτι ζῇς καὶ πνοὴ ἐν σοί. 2 Macc. III, 31. VII, 9. ἐν ἐσχάτῃ πνοῇ γενόμενος.

ΠΟΔΗΡΗΣ, εος, ὁ, ἡ. Adiectivum, *ad pedes usque dependens, ad ipsos pedes pertingens,* ex πȣ̃ς, ποδὸς, ὁ, *pes,* et ἄρω *apto, necto,* quod ad pedes usque congruat. Sic apud *Xenophontem* in Anab. I, 8. 6. ποδήρης ἀσπὶς scutum, ad talos pro-

protensum. Apud eundem in Cyrop. VI. c. 2. §. 5. σὺν ἀσπίσι ταῖς ποδήρεσι cum clypeis, ad tibias usque descendentibus; ubi videndus *Hutchinsonus*. Glossae in Octatevchum, a *Fabricio* Bibl. Gr. Vol. X. p. 62. editae: ποδήρη· τὸ μέχρι ποδῶν ἐρχόμενον. Speciatim ποδήρης, ita, ut omissum sit ἐσθὴς, seu χιτὼν, seu ἔνδυμα, (quod additur Sapient. XVIII, 24.) seu ὑποδύτης, (ut plene legitur apud Alexandrinos Exod. XXXVIII, 31.) est *vestis talaris, ad pedes usque dependens.* Sic semel legitur in N. T. Apoc. I, 13: ἐνδεδυμένος ποδήρη indutus talari; ubi est accusativus contractus pro ποδήρεα. *Suid.* ποδήρης· ἕως τῶν ποδῶν χιτών. *Hesych.* ποδήρης· — μέχρι τῶν ποδῶν ἱμάτια, et ποδήρης, στολὴ, τὸ εἰς κάτω τῦ ἱματίυ κεκλωσμένον. Vide etiam Alexandrinos Ezech. IX, 2. 3. Exod. XXV, 7. XXVIII, 4. XXXV, 8. (ubi hebraico מְעִיל *pallium* respondet.) Zach. III, 4. Sirac. XXVII, 8. καὶ ἐνδύσῃ αὐτὸ ὡς ποδήρη δόξης. ib. XLV, 11. Conf. *Braunium* de Vestitu Sacerdotum Hebr. Lib. II. c. 5. et *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 436.

ΠΟΊΑ, ας, ἡ, pro quo etiam usurpatur ποίη, (apud *Hesychium*, qui cum *Suida* ποίην per πόαν, βοτάνην, plantam, herbam, interpretatus est. *Homer.* Odyss. ρ', v. 369. Prov. XXVII, 25. secundum Cod. Alex. *Phavor.* ποίη· κατὰ τὸ ἔαρ δρεπόμενος, ἢ κειρόμενος χόρτος δοκεῖ.) πόα (Prov. XXVII, 25. *Aquila* et *Symmach.* Ps. XXIII, 1. *Aqu.* Micha V, 7.) et ποιὰ significat *herbam omnis generis, gramen*, uti multis docuit *Bielius* in Thesauro Philologico s. h. v. Hac voce usus mihi esse videtur Iacobus in Epistola sua cap. IV, 14. ποία γὰρ ἡ ζωὴ ὑμῶν herbae enim similis est vita vestra, h. e. aeque caduca et fluxa est vita vestra ac herbae et graminis flos.

ΠΌΘΕΝ, *unde?* Adverbium interrogandi, ab ὅθεν *unde*, quod autem variis modis in N. T. usurpatur. Significat autem 1) *a quo loco?* et opponitur τῷ πῦ; *quo? quorsum?* Ioh. III, 8. ὐκ οἶδας, πόθεν ἔρχεται, καὶ πῦ ὑπάγει sed nescis unde veniat (sc. ventus) et quo abeat. ibid. IV, 11. πόθεν ὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; unde, h. e. e quonam fonte habes aquam perennem? ibid. VIII, 14. Ioh. XIX, 9. Apoc. VII, 13. Eodem modo usurpatum reperitur apud Alexandrinos Iob. XXXVIII, 24. (in hebraico legitur אֵיזֶה) pro אֵי מִזֶּה, Genes. XVI, 8. 2 Sam. I, 3. et pro מֵאַיִן, Genes. XLII, 7. Ios. IX, 8. 2) *a quo homine*, vel *a quibus hominibus?* Matth. XV, 33. Ioh. I, 49. II, 49. ibid. VI, 5. πόθεν ἀγοράσομεν ἄρτυς; 3) *a quibus parentibus?* Ioh. VII, 27. τῦτον οἴδαμεν πόθεν ἐςὶν huius natales scimus; et paullo post: ὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐςὶν eius natales nemo scit. ibid. v. 28. οἴδατε πόθεν εἰμὶ nostis parentes meos. 4) *cuius originis?* Matth. XXI, 25.

τὸ βάπτισμα ἰωάννε πόθεν ἦν, ἐξ ἐρανῦ ἢ ἐξ ἀνθρώπων; baptismus Iohannis a quonam originem repetebat? a Deo, an ab hominibus? ibid. XIII, 27. 54. et 56. πόθεν ἔν τέτῳ ταῦτα πάντα; cuinam vero debet hic tantam ingenii vim et miracula patrandi facultatem? Marc. VI, 2. Luc. XX, 7. Ioh. IX, 29. τῦτον δὲ ἐκ οἴδαμεν, πόθεν ἐςὶν hic vero a quonam missus sit, ignoramus. ibid. v. 30. θαυμαςόν ἐςιν ὅτι ὑμεῖς ἐκ οἴδατε πόθεν ἐςὶ mirum est vos nescire, illum esse vere legatum divinum. Iacob. IV, 1. πόθεν πόλεμοι καὶ μάχαι ἐν ὑμῖν; quae caussa est rixarum et altercationum, quae inter vos reperiuntur? 5) *á quanam re?* Apoc. II, 5. πόθεν πέπτωκας cuiusnam rei iacturam feceris. 6) *quare? qua ob caussam?* Luc. I, 42. καὶ πόθεν μοι τῦτο; et quam ob causam mihi contigit haec felicitas? aut, quod eodem redit: cuinam vero debeo hanc felicitatem? Vtuntur autem Graeci hac formula, quoties inexspectatum quid mirantur. 7) *quomodo? qua ratione? quo respectu?* i. q. πῶς; Matth. XII, 37. καὶ πόθεν υἱὸς αὐτῦ ἐςι; quomodo, seu quo respectu filius eius est et vocari potest? coll. Luc. XX, 44. πῶς υἱὸς αὐτῦ ἐςιν; Marc. VIII, 4. πόθεν δυνήσεταί τις; quomodó posset aliquis? h. e. nullo modo potest aliquis. Alex. 2 Regg. VI, 27. πόθεν σώσω σε; Ier. XV, 18. πόθεν ἰαθήσομαι; *Aeschin. Socr.* Dial. I, 1. et 2. *Suid.* πόθεν· ἀρνητικὸν, ἴσον τῷ ἐδαμῶς. *Thom. M.* p. 726. τὸ πόθεν, ἐνίοτε μέν ἐςι ἐρωτηματικὸν, καὶ λαμβάνεται ἀντὶ τῦ ἀπὸ ποίε τόπε ἢ ἀπὸ ποίας αἰτίας. ἐνίοτε καὶ ἀποῤῥηματικόν. ὅτι καὶ ἀντὶ τῦ ἐδαμῶς λαμβάνεται. ὡς παρ' Εὐριπίδῃ ἐν Ἑκάβῃ, (v. 613.) ὡς μὲν ἀξίαν, πόθεν; Eodem modo *unde* pro *quomodo* usurpatur apud *Terentium* Andr. III, 2. 31. Saepius non legitur in N. T.

ΠΟΙΕ´Ω, ῶ, fut. ήσω. Generatim *faciendi* notionem quocunque obtinet modo. Speciatim vero 1) proprie significat: *conficere aliquid, condere, struere, fabricari, componere, fingere, exstruere, aedificare, formare, etwas verfertigen.* Ioh. II, 15. καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων et fecit ex loris scuticam. ibid. IX, 6. ἐποίησε πηλὸν ἐκ τῦ πτύσματος ex sputo lutum fecit. Conf. supra πηλός. ibid. v. 14. XVIII, 18. ἀνθρακιὰν πεποιηκότες pyram fecerant. ibid. XIX, 23. Act. VII, 40. ποίησον ἡμῖν θεὸς finge nobis simulacra Deorum. ib. v. 43. 44. ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον, ὃν ἑωράκει ut conderet illud secundum exemplar, quod in monte viderat. ibid. IX, 39. ἱμάτια ὅσα ἐποίει μετ' αὐτῶν ὖσα ἡ δορκὰς vestimenta, quae viva fecerat Dorcas. ibid. XIX, 24. ποιῶν ναὺς ἀργυρῦς ἀρτέμιδος. Hebr. VIII, 5. Apoc. XIII, 14. ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ. Matth. XVII, 4. ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνὰς figamus hic tria tabernacula. Marc. IX, 5. Luc. IX, 33. Rom. IX, 20. τί με ἐποίησας (in non-

nonnullis codicibus legitur ἔπλασας, e glossemate.) ὅτως; cur me ita formasti? ibid. v. 21. ἐκ τῦ αὐτῦ φυράματος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 19. οἰκίαν ποιεῖν. *Aelian.* V. H. XIII. c. 43. καὶ οἱ ζωγράφοι δὲ καθεύδοντα ἐποίεν αὐτόν. In versione Alexandrina respondet τῷ בָּנָה *aedificavit.* Genes. XXXIII, 17. 1 Regg. VI, 19. XXII, 19. 2) *conscribo.* Act. I, 1. τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην primum quidem commentarium conscripsi. 3) *paro, apparo, instituo.* Matth. XXII, 2. ὅςις ἐποίησε γάμως τῷ υἱῷ αὐτῦ paranti epulas filio suo. Marc. VI, 21. δεῖπνον ἐποίει τοῖς μεγιςᾶσιν αὐτῦ. Luc. V, 29. καὶ ἐποίησε δοχὴν μεγάλην et magnum paravit epulum. ibid. XIV, 12. ὅταν ποιῇς ἄριςον ἢ δεῖπνον. ibid. v. 13. et 16. Ioh. XII, 2. Dan. V, 1. ὁ βασιλεὺς ἐποίησε δεῖπνον μέγα. Genes. XXI, 8. ἐποίησε ἀβραὰμ δοχὴν μεγάλην. Esther. I, 5. ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς ποτὸν τοῖς ἔθνεσι. ibid. II, 18. 4) *operor, opus facio*, v. c. in agris ac vineis, i. q. ἐργάζομαι, *Tagelöhner- oder Handarbeit verrichten.* Matth. XX, 12. ὅτι ὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν hi postremi per unam tantum horam operati sunt. Conf. v. 1. 2. 8. Eodem modo עָשָׂה usurpatur Ruth. II, 19. Exod. V, 9. XX, 9. 10. Levit. XXIII, 7. *Themist.* Orat. XX. p. 237. ἦν δὲ καὶ ἀγρὸς αὐτῷ, ὃν αὐτὸς ἐποιήσατο. Sic *Columella* de Re Rustica II. cap. 2. *facere agrum* dixit. 5) *mundo, purgo.* Luc. XI, 40. οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν, καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησε non semper, qui exterius purgavit, etiam interius purgavit: *Nicht alles, was von aussen rein ist, ist darum auch von innen rein.* 2 Sam. XIX, 25. וְלֹא עָשָׂה רַגְלָיו וְלֹא עָשָׂה שְׂפָמוֹ neque pedes, neque barbam suam purgaverat. *Aristoph.* in Pace v. 287. Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. I. p. 227. 6) *sacrifico, sacrificium offero.* Alex. 1 Regg. XI, 33. ἐποίησε (scil. θυσίαν, quod additur apud *Aelian.* V. H. IX, 15.) τῇ ἀςάρτῃ sacrificavit Astartae. Ies. XIX, 21. Levit. IX, 7. XVI, 9. Luc. II, 27. τῦ ποιῆσαι αὐτὺς κατὰ τὸ εἰθισμένον τῦ νόμυ περὶ αὐτῦ ut pro eo sacrificium offerrent ex legis ritu. Conf. v. 24. Vetus interpres bene transtulit: *ut facerent pro eo.* Nam *facere* apud Latinos, ut apud Graecos δρᾶν et ῥέζειν (conf. *Plutarch.* Sympos. VIII, 8.) pro *sacrificare, sacrificii loco offerre* ponitur, v. c. apud *Virgilium* Eclog. III, 27. „cum faciam vitula.“ *Xenoph.* Mem. I, 3. 1. Conf. *Vechneri* Hellenolexiam p. 501 seq. *Casaubonum* ad *Athenaeum* XIV, 23. et *Fesselium* in Adversariis Sacris T. I. p. 303. In plerisque tamen locis, ubi ποιεῖν, ἔρδειν, δρᾶν et ῥέζειν in hac significatione reperitur, non nude ponitur, sed adiunctum est nomen animalis. 7) *macto.* Hebr. XI, 28. πεποίηκε τὸ πάσχα mactari iussit agnum paschalem. Sic Exod. XII, 48. עָשָׂה פֶּסַח sumitur.

Sed

Sed ne quid dissimulem, potest in utroque loco ποιεῖν commode in notione *celebrandi* accipi, de qua infra pluribus exponetur. 8) *creo.* Matth. XIX, 4. ὅτι ὁ ποιήσας (i. q. ὁ ποιητὴς τοῦδε τοῦ παντὸς, ut Deus vocatur ab *Athenagora* Apol. 26, 14.) ἀπ' ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς Deum, auctorem huius universi, ab initio masculum et foeminam creasse. Marc. X, 6. Act. IV, 24. δέσποτα, σὺ ὁ Θεὸς, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς. ibid. VII, 50. οὐχὶ ἡ χείρ μου ἐποίησε ταῦτα πάντα; ibid. XIV, 15. XVII, 24. Hebr. I, 2. δι' οὗ καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν per quem etiam universum creavit, seu cuius ministerio etiam in creatione universi usus est. Apoc. XIV, 7. Ita עָשָׂה de *creatione* usurpatur Genes. I, 31. et בָּרָא *creavit* per ποιεῖν ab Alexandrinis redditur Genes. I, 1. 21. 27. 9) *profero, produco, edo.* Vsurpatur inprimis de terra, fruges proferente et de arboribus, fructus edentibus et frondescentibus. Matth. III, 8. 10. πᾶν οὖν δένδρον, μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν omnis arbor, quae non bonos fructus edit. ibid. VII, 17. 18. 19. XIII, 23. καὶ ποιεῖ ὃ μὲν ἑκατὸν, ὃ δὲ ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα et alii ex his cum centesimo, alii cum sexagesimo, alii cum trigesimo fructum ferunt. ibid. v. 26. ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ καρπὸν ἐποίησε ubi vero effloruit gramen et fructum edidit. ibid. XXI, 43. Marc. IV, 32. καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους. Luc. III, 8. 9. VI, 43. VIII, 8. XIII, 9. Ioh. XV, 5. Iacob. III, 12. μὴ δύναται συκῆ ἐλαίας ποιῆσαι, ἢ ἄμπελος σῦκα. Apoc. XXII, 2. *Artemidor.* Oneirocrit. c. 36. ἀναδενδράς μοί ἐστι κατὰ τὸν οἶκον σταφυλὴν ποιοῦσα λευκὴν, καὶ ἰδοὺ ἡ αὐτὴ ἀναδενδρὰς μελαίνας ἐποίησε σταφυλάς. *Aristotel.* de Plantis II, c. 10. *Theophrast.* de Caussis Plantarum IV, c. 11. p. 311. Genes. I, 11. 12. ξύλον κάρπιμον ποιοῦν καρπόν. Ies. V, 4. Conf. *Vorstium* de Hebraismis N. T. cap. 5. p. 162. et *Georgii* Vindic. Lib. II. c. 2. p. 138. 10) *do, distribuo, erogo.* Matth. VI, 2. ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην quandocunque igitur stipem erogas. ib. v. 3. Act. IX, 36. πλήρης ἐλεημοσυνῶν, ὧν ἐποίει quae quidem erat beneficentissima. ibid. X, 2. ποιῶν τε ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ. ibid. XXIV, 17. Tob. XII, 9. οἱ ποιοῦντες ἐλεημοσύνας. Sirac. VII, 11. XXXV, 2. Pro ἐλεημοσύνην ποιεῖν *Diogenes Laërtius* Lib. VIII, f. 17. formula ἐλεημοσύνην διδόναι usus est, observante *Elsnero* Obss. Sacr. T. I, p. 33. 11) *annuo alicuius precibus, preces alicuius ratas esse iubeo.* Ioh. XIV, 13. ὅ, τι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω quodcunque petieritis a Deo, meam doctrinam ulterius propagandi caussa, id ut vobis contingat, faciam. ibid. v. 14. Ps. XXXVI, 5. ἔλπισον ἐπ' αὐτὸν καὶ αὐτὸς ποιήσει spera in illum, et ipse faciet, scil. quod petiisti. Ps. LI, 9. 1 Regg. VIII, 30. καὶ ποιήσεις καὶ ἵλεως ἔσῃ, ubi hebraico שָׁמַע *exaudivit* respondet. Fortasse

tasse huc etiam referendus est locus 1 Thess. V, 24. 12) *praesto, exhibeo, infero, exerceo.* Matth. XX, 32. τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν; quid vultis ut ego vobis praestem? Luc. I, 49. ὅτι ἐποίησέ μοι μεγαλεῖα ὁ δυνατὸς nam magna mihi ac mira praestitit O. M. ibid. v. 68 ἐποίησε λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ liberavit populum suum. ibid. v. 72. ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν ut exhiberet nobis promissa maioribus nostris. ibid. X, 37. ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ qui tam misericordem ac benignum se illi praestitit. ibid. XVIII, 7. 8. ποιεῖν ἐκδίκησιν, ulcisci, vindicare. Act. VII, 24. ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ ultus est afflictum. ibid. IX, 13. ὅσα κακὰ ἐποίησε τοῖς ἁγίοις σου ἐν Ἱερουσαλὴμ quanta mala intulerit Christianis Hierosolymitanis. Exod. XXXIV, 7. ποιῶν ἔλεος εἰς χιλιάδας. Genes. XX, 13. ταύτην τὴν δικαιοσύνην ποιήσεις ἐπ' ἐμὲ, coll. Matth. VI, 1. ibid. XXIV, 14. ὅτι ἐποίησας ἔλεος μετὰ τοῦ Κυρίου μου Ἀβραάμ. ibid. XXVI, 29. μὴ ποιήσειν μεθ' ἡμῶν κακόν. Prov. XII, 23. Micha V, 15. ποιήσω ἐν ὀργῇ καὶ ἐν θυμῷ ἐκδίκησιν. Zach. VII, 9. 13) *adhibeo.* Sic sumitur in formula σπουδὴν ποιεῖσθαι, quae legitur Iud. v. 3. πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος omnem adhibui operam. *Arrian.* I, c. 11. extr. ἐπίσκεψιν τῶν ἑαυτοῦ ποιεῖσθαι. 14) *exerceo, habeo.* Ioh. V, 27. ἐξουσίαν δέδωκεν αὐτῷ καὶ κρίσιν ποιεῖν potestatem adeo iudicii exercendi in homines ei concessit. Iud. v. 15. ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων. Ezech. V, 10. ποιήσω ἐν σοὶ κρίματα. Micha VII, 9. 2 Paral. XXIV, 24. Genes. XVIII, 25. ὁ κρίνων πᾶσαν τὴν γῆν οὐ ποιήσεις κρίσιν; 15) *comparo, mihi aut aliis aliquid concilio.* Luc. XII, 33. ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλάντια μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς comparate vobis crumenas, quae non veterascunt, et thesaurum nunquam deficientem in coelis. Ioh. IV, 1. ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ ἢ Ἰωάννης Iesum plures sibi comparasse, seu habere auditores. Sic etiam apud Graecos non solum in activo, sed etiam in medio usurpatur, v. c. *Thucyd.* Lib. I, c. 13. init. χρημάτων κτῆσιν ποιεῖσθαι. *Xenoph.* Anab. I, 2, 14. et c. 4. §. 18. *Herodot.* L. II. c. 126. *Aelian.* V. H. XIV, c. 32. Conf. de hac significatione *Valckenarium* ad *Ammonium* p. 70. et *Ruhnkenium* ad *Timaeum* p. 61. Adde Alex. Genes. XXXI, 1. Deut. VIII, 17. Prov. XXI, 6. 1 Paral. XXIX, 3. ἔστι μοι ὃ πεποίημαι, χρυσίον. Prov. XXXI, 29. πολλαὶ θυγατέρες ἐποίησαν δύναμιν, h. e. ἐκτήσαντο πλοῦτον, ut ibidem ex scholio quodam, vel alia versione legitur. Ierem. XVII, 11. ποιῶν πλοῦτον αὐτοῦ, οὐ μετὰ κρίσεως. Sic quoque *facere* apud Latinos, v. c. *Cicer.* Verr. II, 6. et III, 90. 16) *lucror, lucrum facio, acquiro pecuniam,* i. q. κερδαίνω. Sic legitur in N. T. Matth. XXV, 16. καὶ ἐποίησεν (in nonnullis codicibus legitur ἐκέρδησε v. 17.) ἄλλα πέντε τάλαντα et lucratus est ex illis alia quinque

quinque talenta. Conf. v. 20. *Syrus* recte h. l. usus est voce ܥܒܕ lucrifecit, lucratus est. Luc. XIX, 18. ἡ μνᾶ σου ἐποίησε (h. e. προσειργάσατο, coll. v. 16.) πέντε μνᾶς tua mina peperit quinque alias. Ita enim *parere* apud Latinos eleganter usurpatur de ipsis numis, qui, tanquam parentes, procreant et edunt, veluti foetus, numos alios. *Theophrast.* Charact. c. 24. ποιῆσαι δέκα τάλαντα. Conf. *Graevii* Lectt. Hesiodd. cap. 13. p. 68. et *Cuperi* Obss. Lib. I, cap. 5. Ita etiam *facere* apud Latinos usurpatur, v. c. *Cornel. Nep.* V, 1. 3. *Terent.* Adelph. V, 4. 14. Cf. *Graevium* ad *Florum* I, 1. 9. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 509. et *Fischeri* Prolusiones de Vitiis Lexicorum N. T. XVI, p. 392 seq. 17) *utilitatem, commodum percipio ex aliqua re.* 1 Cor. XV, 29. ἐπεὶ τί ποιήσουσιν; alioquin quid utilitatis redundaret ad eos, qui gravissimis calamitatibus merguntur? Conf. *Abreschii* Dilucidatt. Thucyd. p. 19 seq. 18) *celebro, ago.* Matth. XXVI, 18. πρός σε ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου apud te celebrabo, seu habebo epulas paschales cum discipulis meis. Act. XVIII, 21. δεῖ με πάντως τὴν ἑορτὴν τὴν ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς ἱεροσόλυμα oportet omnino festum diem, qui instat, agere Hierosolymis. Esr. VI, 16. ἐποίησαν ἐγκαίνια τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ μετ' εὐφροσύνης. Exod. XII, 48. Ios. V, 10. Conf. *Abresch.* ad *Aeschyl.* p. 617. *Schwarzii* Comment. Ling. Gr. p. 1157. et *Palairet.* Obss. Philol. p. 87. 19) *duco, colloco, statuo, mitto, emitto.* Act. V, 34. ἐκέλευσεν ἔξω βραχύ τι τοὺς ἀποστόλους ποιῆσαι iussit apostolos parumper secedere, seu exire foras. Cf. cap. IV, 15. Pro eo una voce ἐκποιεῖν dixit *Philostratus* VIII, 3. Vide quoque *Alberti* periculum criticum p. 94. Iacob. III, 12. οὔτως οὐδεμία πηγὴ ἁλυκὸν καὶ γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ sic fons non potest simul aquam dulcem et marinam emittere. Ioh. XI, 14. τὸ ἀδικοῦν πόῤῥω ποίησον ἀπὸ σοῦ. ibid. XXII, 23. πόῤῥω ἐποίησας ἀπὸ διαίτης σου ἄδικον procul removisti a conversatione tua impium. Eodem modo etiam ποιεῖν usurpatum legitur apud Graecos non solum, (v. c. *Xenoph.* Anab. VI, 9. 4 et 15. VIII, 8. 9. *Ioseph.* A. I. X, 6. 2. οἱ ἡγεμόνες — — κελεύσαντες αὐτόν τε καὶ τὸν γραμματέα Βάρουχον ἐκποδὼν ἑαυτοὺς ποιῆσαι. Conf. *Abresch.* ad *Aeschylum* p. 606 seq. et *Elsneri* Obss. Sacr. T. I. p. 385.) sed etiam *facere* apud Latinos, v. c. *Terentium*, „huc te fac," h. e. accede, exponente *Donato*. Conf. *Casaubonum* ad *Suetonii* Augustum c. 16. 20) *ago, facio, ich handle.* Matth. V, 46. 47. οὐχὶ καὶ οἱ ἐθνικοὶ οὕτω ποιοῦσιν; nonne etiam gentiles idem faciunt? ibid. XII, 3. 9. οὐκ ἀνέγνωτε, τί ἐποίησε δαβὶδ, ὅτε ἐπείνασε; nonne legistis, quid fecerit Davides, cum aliquando esuriret? ib. XIX, 16. τί ἀγαθὸν ποιήσω; quid mihi eximii faciendum est? ibid. XX, 15. XXI, 6. 23. 24. 27. XXIII,

XXIII, 5. 23. XXVI, 12. 13. XXVII, 23. Marc. II, 24. 25. V, 32. VIII, 13. XI, 3. 5. 28. 29. 33. XIV, 8. 9. Luc. V, 6. VI, 2. 3. 10. 33. IX, 15. XVI, 3. 4. 8. XX, 2. 8. 13. XXII, 19. Ioh. II, 18. IV, 29. 39. V, 29. 30. VIII, 28. 29. 38 — 41. XI, 47. XIII, 7. XV, 15. XIX, 24. Act. X, 33. XII, 8. XIV, 15. XVI, 18. 21. XIX, 14. XXII, 26. XXVI, 10. XXVIII, 17. Rom. I, 28. 1 Cor. VI, 18. VII, 36. 37. 38. IX, 23. X, 31. XVI, 1. 2 Cor. VIII, 10. 11. XI, 12. Galat. V, 17. Phil. IV, 14. 1 Theff. V, 11. 1 Tim. I, 13. Iacob. II, 8. 12. 19. 2 Petr. I, 19. 3 Ioh. v. 6. 21) *perago, perficio, verrichten.* Luc. V, 33. *καὶ δεήσεις ποιοῦνται* ac precibus vacant. Conf. Philipp. I, 4. et 1 Tim. II, 1. Ioh. XIII, 27. *ὃ ποιεῖς, ποίησον τάχιον* quae facturus es, mox perage. Act. XI, 30. XV, 17. *λέγει κύριος ὁ ποιῶν ταῦτα* inquit Deus, qui haec omnia perficiet. ibid. XXI, 19. Rom. I, 28. 32. II, 3. 14. III, 8. VII, 15. 16. 19. 20. 21. X, 4. XII, 20. XIII, 3. 4. 1 Cor. XI, 25. 2 Cor. XIII, 7. Ephes. VI, 8. 9. Phil. II, 14. Coloff. III, 17. 23. 2 Theff. III, 4. 1 Tim. IV, 16. V, 21. Tit. IV, 5. Philem. v. 14 et 21. Hebr. VI, 3. VII, 27. XIII, 17. 19. Iacob. IV, 15. 17. 1 Ioh. III, 22. 3 Ioh. v. 5 et 10. Apoc. II, 5. 22) *aggredior, conor, paro, incipio, vornehmen.* Luc. XII, 17. *τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου;* quid vero faciendum mihi est, non enim habeo, quo fruges reponam? ibid. v. 18. *τοῦτο ποιήσω* hoc agam. Ioh. XIII, 27. *ὃ ποιεῖς* quod facere decrevisti, seu, quod facturus es. 23) *perago negotium, exsequor officium et impleo.* Matth. I, 24. VII, 21. *ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου* qui praestiterit obsequium patri meo. ibid. VIII, 9. coll. Luc. VII, 8. XII, 50. XXI, 31. XXIV, 46. *ποιοῦντα οὕτως* suo officio recte fungentem. ibid. XXVI, 19. XXVIII, 15. Marc. X, 17. Luc. III, 10. 11. 12. 14. X, 25. 28. XI, 42. XII, 43. 47. XVII, 9. 10. XVIII, 18. Ioh. VI, 28. XIV, 31. XV, 14. XVII, 4. Act. II, 37. IX, 6. X, 6. XIII, 22. XVI, 30. XXI, 23. XXII, 10. 2 Tim. IV, 5. 24) *perficio, absolvo, ad exitum et finem perduco, exsequor, ausführen, vollenden.* Rom. IV, 21. *ὅτι ὃ ἐπήγγελται, δυνατός ἐστι καὶ ποιῆσαι.* ibid. IX, 28. *λόγον συντετμημένον ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς* quod decrevit, etiam perficiet Deus in hac terra. Ephes. III, 11. secundum decretum aeternum, quod *ἐποίησεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ* per Christum Iesum exsequutus est. 1 Theff. V, 24. Hebr. XII, 27. *τὴν μετάθεσιν τῶν σαλευομένων ὡς πεποιημένων* abrogationem legis Mosaicae, cuius iam finis adest: ut adeo non opus sit coniectura, quam *L. Bos.* in Exercitatt. Philol. in N. T. p. 201. protulit, qui pro *πεποιημένων* legere voluit *πεπονημένων.* Ita עָשָׂה sumitur Genes. II, 2 fin. Ies. XLI, 4. Conf.

etiam

etiam *Abreschiam* ad *Aeschylum* p. 643. 23) *efficio, ut aliquid fit et fiat, causa sum et auctor, excito, moveo, reddo.* Matth. III, 3. εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβȣς αὐτȣ̃ planas reddite eius semitas. ibid. V, 36. ȣ̓ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέλαιναν ποιῆσαι non potes unicum capillum album, aut nigrum reddere. ib. XII, 16. ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν ne se proderent. ibid. XIII, 28. XXI, 13. ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον λῃστῶν vos autem in speluncam latronum commutastis. ibid. XXIII, 15. XXVI, 73. XXVIII, 14. Marc. I, 3. 17. ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἁλιεῖς ἀνθρώπων. ibid. III, 12. VII, 37. τȣ̀ς κωφȣ̀ς ποιεῖ ἀκȣ́ειν surdis audiendi facultatem reddit. ibid. VIII, 25. ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι visum ei restituit. (*Aristoph.* Plut. v. 401.) ibid. XI, 17. Luc. III, 4. IX, 46. Ioh. II, 16. IV, 46. ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον aquam in vinum commutaverat. ibid. V, 11. 15. ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ. ibid. VI, 10. VII, 23. XVI, 2. ἀποσυναγώγȣς ποιήσȣσιν ὑμᾶς. Act. III, 12. 47. VII, 19. XIV, 27. XV, 3. ἐποίȣν χαρὰν μεγάλην excitarunt magnum gaudium. ibid. v. 4 et 12. XVI, 26. XXIV, 11. ἐπισύστασιν ποιȣ̃ντα ὄχλȣ seditionem populi moventem. (Sic est στάσιν ποιεῖν apud *Lysiam*, p. 212.) XXV, 3. 17. ἀναβολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος sine ulla cunctatione. ib. XXVII, 18. Rom. XVI, 17. 1 Cor. VI, 15. X, 13. Gal. II, 10. Ephes. II, 14. ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἓν dissentientes partes invicem conciliens. ibid. v. 15. III, 20. Coloss. IV, 16. Hebr. I, 3. 7. XIII, 21. 2 Petr. I, 10. Apoc. III, 9. 12. V, 10. XII, 15. XIII, 12. 13. 15. 16. XVII, 16. XXI, 5. Matth. V, 32. ποιεῖ αὐτὴν μοιχᾶσθαι in caussa est, ut alteri nubendo adulterium committat. Ies. XLI, 18. ποιήσω τὴν ἔρημον εἰς ἕλη ὑδάτων. Ier. VI, 8. ποιήσω σε εἰς ἄβατον γῆν. Homer. Odyss. ε, 120. Iliad. ι, v. 537. *Thucyd.* L. c. 58. τὴν πόλιν ταύτην ἰσχυρὰν ποιήσασθαι. 26) *observo, morem gero, obediens sum.* Matth. V, 19. ὃς δ' ἂν ποιήσῃ quisquis autem et observarit ipse praecepta. ibid. VII, 24. 26. XXIII, 3. λέγȣσι γὰρ καὶ ȣ̓ ποιȣ̃σι iubent enim, quod ipsi non observant. Marc. III, 35. VI, 20. Luc. VI, 46. 47. 49. VIII, 21. Ioh. II, 5. IV, 34. VI, 38. VII, 17. 19. καὶ ȣ̓δεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον quam, tamen legem nullus vestrum observat. ib. VIII, 44. IX, 31. XIII, 17. Galat. III, 10. 12. V, 3. ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶ ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι eum obstrictum esse legibus Mosaicis omnibus. Ephes. II, 3. VI, 6. Hebr. X, 7. 9. 36. XIII, 21. 1 Ioh. II, 17. Apoc. XVII, 17. XXII, 14. Ies. XLIV, 28. πάντα τὰ θελήματά μȣ ποιήσει. 1 Paral. XXIX, 19. τȣ̃ ποιεῖν τὰς ἐντολάς σȣ. 27) vel nude positum, vel additis vocabulis δύναμις, θαυμάσιον, σημεῖον: *patro, edo miraculum.* Matth. VII, 22. δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν multa miracula patra-

patravimus. ibid. IX, 28. πιστεύετε, ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; creditisne, me posse hoc miraculum patrare? ibid. XIII, 58. XXI, 15. τὰ θαυμάσια, ἃ ἐποίησε, et v. 21. τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε non solum idem mirandum, in ficu a me editum, patrabitis. Marc. III, 8. ἀκούσαντες ὅσα ἐποίει. ibid. VI, 5. 30. καὶ ὅσα ἐποίησαν καὶ ὅσα ἐδίδαξαν. ib. IX, 39. X, 51. Luc. I, 51. ἐποίησε κράτος magna patrat. ibid. IV, 23. IX, 10. 43. 54. Ioh. II, 11. 23. III, 2. IV, 45. 54. σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς. ibid. V, 16. 19. 20. 36. VI, 2. 6. 14. 30. VII, 3. 4. 27. 31. IX, 16. 33. X, 25. 37. 38. 41. XI, 37. 45. 46. 47. XII, 18. 37. XIV, 10. 12. XV, 24. XX, 30. XXI, 25. Act. I, 1. ποιεῖν καὶ διδάσκειν. ibid. II, 22. VI, 8. ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα. VII, 36. VIII, 6. X, 39. XIV, 11. XIX, 11. Apoc. XIII, 13. 14. XVI, 14. XIX, 20. Etiam apud Hebraeos עָשָׂה ita usurpatur, ut generatim *insigne facinus patrare* significet, et speciatim de *miraculis* adhibeatur. Ps. XXXVII, 5. CXIX, 126. Genes. XI, 10. Exod. IV, 30. ἐποίησε τὰ σημεῖα ἔναντι τοῦ λαοῦ. Deut. III, 29. 28) *committo, patro flagitium, pecco, criminis reum me facio*, et tunc vel nude ponitur, vel additur substantivum, v. c. κακὸν, aut aliud simile. Matth. XXVII, 23. τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; quid autem mali perpetravit? Marc. XV, 7. φόνον πεποιήκεισαν caedem commiserant. ibid. v. 14. Luc. III, 19. ὧν ἐποίησε πονηρῶν scelerum ab eo commissorum. ibid. XII, 48. ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν commisit animadversione dignum. ib. XXIII, 22. 34. οὐ γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσιν nesciunt enim, quam impie agant. Ioh. VII, 51. καὶ γνῷ τί ποιεῖ, cognita eius causa. ibid. XVIII, 35. τί ἐποίησας; quid peccasti? Act. XXI, 33. καὶ τί ἐστι πεποιηκώς. 1 Cor. V, 2. ὁ τὸ ἔργον τοῦτο ποιήσας qui incertus reum se fecit. 2 Cor. V, 21. ἁμαρτίαν ἐποίησεν. ib. XI, 7. Iacob. V, 15. 1 Petr. II, 22. Dan. VI, 26. παράπτωμα οὐκ ἐποίησα. 1 Sam. XX, 38. τί πεποίηκεν, sc. κακὸν; quid mali fecit? 29) *studeo, operam do, in aliqua re elaboro, deditus sum*. Matth. XIII, 41. ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν deditos vitiositati. Ioh. III, 21. ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν qui integritati et probitati operam dat. ibid. VIII, 34. Rom. III, 12. ποιῶν χρηστότητα virtuti studens. Galat. VI, 9. 1 Thess. IV, 10. Iacob. II, 13. τῷ μὴ ποιοῦντι ἔλεος. III, 18. τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην concordiae studiosis. 1 Petr. III, 11. 12. 1 Ioh. I, 6. II, 29. III, 4. 7 — 10. Apoc. XXI, 27. XXII, 15. Exod. XXXV, 31. ποιεῖν ἐν παντὶ ἔργῳ σοφίας. Ps. XXXVI, 1. τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν. Iob. XXXI, 3. et XXXIV, 8. 22. 30) *declaro*. 1 Ioh. I, 10. ψεύστην ποιοῦμεν αὐτὸν declaramus Deum mendacem. ibid. V, 10. ψεύστην πεποίηκεν αὐτόν. 31) *iacto, praedico*. Ioh. V, 18. ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ θεῷ et ita se parem Deo tulit. ibid. VIII, 53. τίνα σεαυτὸν σὺ ποιεῖς; quem

quem te ipsum tu praedicas? ibid. X, 33. ποιεῖς σεαυτὸν θεόν. ib. XIX, 7. υἱὸν τοῦ θεοῦ ἐποίησεν se filium Dei iactitavit. ibid. v. 12. βασιλέα αὑτὸν ποιῶν quicunque regem se venditat. Etiam apud Graecos ποιεῖσθαι *profiteri, sibi aliquid vindicare* notat. *Themist. Or.* XXI, p. 254. A. ῥητορικὸς ποιούμενος εἶναι. *Gregor. Nyss. Vit. Mos.* p. 68. ὃς ταῦτα δεινὸς ἐποιεῖτο εἶναι. *Hesych.* ποιεῖσθαι, προσποιεῖσθαι. 32) *promitto, spondeo aliquid facere.* Marc. X, 35. θέλομεν, ἵνα ὃ ἐὰν αἰτήσωμεν, ποιήσῃς ἡμῖν rogamus te, velis precibus nostris annuere. ibid. v. 36. τί θέλετε ποιῆσαί με ὑμῖν; quid vultis ut vobis promittam? 33) *pango, sancio,* v. c. *foedus,* i. q. συντίθημι. Hebr. VIII, 9. οὐ κατὰ τὴν διαθήκην, ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν non secundum foedus, quod pepigi cum maioribus eorum. Hinc respondet quoque in versione Alex. hebraico כָּרַת, verbo in hac re proprio. Ier. XXXIV, 18. Ies. XXVIII, 15. ἐποιήσαμεν διαθήκην μετὰ τοῦ ᾅδου. *Thucyd.* II, c. 29. συμμαχίαν ἐποίησε. ibid. I, c. 57. ξυμμαχίαν ἐποιήσατο. ibid. I, 28. σπονδὰς ποιήσασθαι. 34) *postulo.* Luc. V, 34. μὴ δύνασθε ποιῆσαι νηστεύειν; num iure vestro postulare potestis, ut ieiunent? 35) *utor aliqua re.* Hebr. I, 7. ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα utitur angelis suis tanquam ventis, h. e. ministri Dei sunt, qui celerrime eius mandata exsequuntur. 36) *gero.* Apoc. XI, 7. ποιήσει πόλεμον μετ' αὐτῶν bellum cum iis geret. ibid. XII, 17. XIII, 7. XIX, 19. Genes. XIV, 2. ἐποίησαν πόλεμον μετὰ Βαλλα. Alias ποιεῖν πόλεμον πρός τινα eodem sensu usurpatur. Vide Ios. XI, 18. 1 Paral. V, 10. Conf. etiam *Raphelii* Obss. Polyb. p. 718. 37) *constituo et eligo aliquem, qui curet, rei praeficio, curam rei mando.* Matth. IV, 19. ποιήσω ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρώπων constituam vos doctores hominum. Marc. III, 14. καὶ ἐποίησε δώδεκα et elegit duodecim. *Syrus:* ܓܒܐ *elegit, selegit.* Ioh. VI, 15. ἵνα ποιήσωσιν αὐτὸν βασιλέα ut eum regem constituerent. Act. II, 36. Hebr. III, 2. τῷ ποιήσαντι αὐτὸν ei, a quo fuerat in munere constitutus. *Wetstenius* N. T. T. II. p. 394. putat quidem, haec verba posse etiam verti: ei, qui ipsum generavit, et provocat ad Schol. *Pindari* Pyth. IV, 455. et *Philonem* de Abrahamo T. II. p. 28. 27. ubi ποιεῖν est i. q. γεννᾷν, sed ipse huic interpretationi dogmaticae parum tribuere videtur. Apoc. I, 6. καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς. Exod. XVIII, 25. ἐποίησεν αὐτοὺς ἐπ' αὐτῶν χιλιάρχους. Genes. XXVII, 37. XLV, 9. ἐποίησέ με ὁ Θεὸς κύριον πάσης τῆς Αἰγύπτου. 1 Sam. XII, 6. 1 Regg. XII, 31. Conf. etiam *Gravii* Lectt. Hesiod. cap. 13. et *Palairet.* Obss. Philol. p. 108. 38) *indico, voco, existimo, sumo, statuo.* Matth. XII,

33.

33. ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον καλὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν· ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρὸν aut sumendum est, arborem bonam esse, et tunc etiam fructus eius bonus erit; aut, si ponatis malam arborem, etiam fructus edet malos. *Xenoph.* Cyrop. V, 3. 10. ποιοῦμαι μέγα praeclarum puto. *Herodot.* II, 86. οὐκ ὅσιον ποιοῦμαι nefas indico. Ποιεῖσθαι περὶ παντὸς, vel περὶ πλείστου *maximi facere.* *Xenoph.* Cyrop. I, 4. 1. VII, 5. 21. Adde *Thucyd.* I, c. 118. II, 21. 39) *tracto aliquem, me gero erga aliquem, ago cum aliquo,* in utramque partem. Matth. VII, 12. πάντα οὖν ὅσα ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς eodem modo, quo vultis ab aliis tractari, etiam vos gerite erga alios. ibid. XVIII, 35. οὕτω καὶ ὁ πατήρ μου ὁ ἐπουράνιος ποιήσει ὑμῖν eodem vero modo et pater meus coelestis tractabit vestrum quemlibet. ibid. XXI, 45. τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἐκείνοις; quomodo tractabit vinitores istos? ibid. XXVII, 22. τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν; quid igitur mihi faciendum est cum Iesu? (Eadem structura usus est *Lucianus* Revivisc. p. 617. τί ποιῶμεν αὐτόν; Responsio est: ἀπὸ τῆς πέτρας καὶ οὗτος, nempe praeceps detur. Vide *Abreschii* Dilucid. Thucyd. p. 19.) Marc. XII, 9. XV, 8. 12. Luc. II, 48. τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; cur ad istum modum tractas nos? ibid. VI, 26. 31. XV, 19. ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου tracta me, ut aliquem mercenariorum tuorum. ibid. XX, 15. Ioh. IX, 26. τί ἐποίησέ σοι; quo modo in te sanando usus est? ibid. XII, 16. XIII, 12. τί πεποίηκα ὑμῖν; quonam consilio me ita erga vos gesserim? ibid. v. 15. 2 Cor. V, 21. XIII, 5. Huc etiam pertinet formula καλῶς ποιεῖν *beneficiis aliquem afficere*, seu *bene se erga aliquem gerere, benigne et humane aliquem tractare.* Matth. V, 44. XII, 12. Marc. VII, 37. Luc. VI, 27. Eodem modo εὖ ποιεῖν usurpatur Marc. XIV, 7. *Aristoph.* Nub. v. 583. τὸν Παφλαγόνα — — ἐποιοῦμεν δεινά. Cf. Bibl. Brem. Nov. T. I. p. 277. Exod. XIV, 11. τί τοῦτο ἐποίησας ἡμῖν; ibid. XXII, 30. Devt. XV, 17. Vide etiam *Gisb. Cuperi* Obss. Lib. I, c. 9. 40) speciatim: *bene tracto, benigne me erga aliquem gero, beneficiis afficio.* Matth. XXV, 40. ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε quatenus vel uni e minimis meorum cultorum tribuistis beneficia, in me collata esse ea existimabo. ibid. v. 45. Marc. V, 19. ὅσα σοι ὁ κύριος πεποίηκεν quantis te Deus beneficiis affecerit: additur explicationis caussa: καὶ ἠλέησέ σε. ibid. VII, 12. καὶ οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ αὐτοῦ, ἢ τῇ μητρὶ αὐτοῦ nec permittitis ei amplius parentibus suis ullum beneficium praestare. Luc. I, 25. ὅτι οὕτω μοι πεποίηκεν ὁ κύριος ita se

se benignum praebuit Deus erga me. ibid. VIII, 39. XVIII, 41. Act. XIV, 27. *ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς μετ' αὐτῶν* quam benigne ipsis auxilio suo adfuisset Deus. Ita עָשָׂה absolute positum usurpatur quoque Prov. III, 27. Genes. XLVIII, 20. Ps. CXXV, 4. *ἐμεγάλυνε κύριος τοῦ ποιῆσαι μεθ' ἡμῶν.* 41) *male tracto, punio, noceo, mala machinor, insidias struo.* Matth. XVII, 12. *ἐποίησαν αὐτῷ, ὅσα ἠθέλησαν* pro lubitu eum male tractarunt. ibid. XXI, 36. *ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως.* Conf. v. 35. Marc. IX, 13. Luc. VI, 11. *τί ἂν ποιήσειαν* (pro ποιήσαιεν. Conf. *Fischeri* Animadverss. ad *Welleri* Gramm. Gr. p. 198 sq.) *τῷ Ἰησοῦ*; coll. Matth. XII, 14. *ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.* ibid. v. 23. XII, 4. *καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόντων περισσότερόν τι ποιῆσαι* praeterea autem non habent, quo noceant. ibid. XIX, 48. *καὶ οὐχ εὕρισκον τὸ τί ποιήσωσιν,* ibid. XXIII, 31. Ioh. XV, 21. XVI, 3. Act. IV, 16. coll. v. 21 et 28. 2 Cor. V, 21. Hebr. XIII, 6. *τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος.* Ita quoque עָשָׂה nude positum adhibetur Genes. XXII, 12. Ps. LVI, 12. CIII, 10. CXVIII, 6. 42) *capio.* Marc. III, 6. *συμβούλιον ἐποίουν κατ' αὐτοῦ.* ibid. XV, 1. *συμβούλιον ποιήσαντες οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων.* 43) *habeo.* Act. XX, 24. *ἀλλ' οὐδενὸς λόγον ποιοῦμαι* sed nihil istorum curo, seu nullam istorum rationem habeo. 44) *dego, commoror, transigo, consumo.* Act. XV, 33. *ποιήσαντες δὲ χρόνον* illic aliquamdiu commorati. ibid. XVIII, 23. *ποιήσας χρόνον τινὰ* commoratus per aliquod tempus. ibid. XX, 3. *ποιήσας δὲ μῆνας τρεῖς.* 2 Cor. XI, 25. *νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα.* Iacob. IV, 13. *καὶ ποιήσωμεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν ἕνα* et ibi annum transigamus. Ita עָשָׂה sumitur Cohel. VI, 12. et *facere* pro *transigere, morari,* apud *Senecam* Epist. 66. et *Ciceronem* ad Atticum V, 20. „Apameae quinque dies morati. — Iconii decem *fecimus.*" Eandem significationem verbi *ποιεῖν* esse quoque Graecis usitatam, docuit *Abreschius* ad *Aeschylum* p. 611. *Elsnerus* in Obss. Sacr. T. I. p. 430. et *Raphelius* in Obss. Polyb. ad Act. XV, 33. Adde *Herodian.* I, c. 2. s. 9. *πρὸς τοὺς ὑπὸ ταῖς ἀνατολαῖς ποιουμένους τὸν βίον,* et Alex. Prov. XIII, 24. *δίκαιοι ποιήσουσιν ἐν πλούτῳ ἔτη πολλά.* 45) Restant formulae quaedam loquendi, quae non commode ad ullam aliquam significationum, hucusque allatarum, referri possunt adeoque separatim tractandae sunt. Huc pertinet formula *ὁδὸν ποιεῖν iter fatere, proficisci,* Marc. II, 23. de qua legi meretur *Abreschius* ad *Aeschylum* p. 555. Eandem significationem habet formula *πορείαν ποιεῖσθαι,* Luc. XIII, 22. *Herodian.* III, 4. 1. De formula *ἱκανὸν ποιεῖν,* quae Marc. XV, 15. legitur, vide dicta supra ad vocem *ἱκανός.* Solent praeterea N. T. Scriptores *ποιεῖν* et medium *ποιεῖσθαι* cum substantivo cognato ita iungere, ut faciat periphrasin verbi sui cognati, v. c. *πρόνοιαν ποιεῖσθαι.* Rom. XIII, 14. *providere alicuius rationibus.* — *μονὴν ποιεῖν,* Ioh. XIV, 23.

habi-

habitare. — κοπετὸν ποιεῖσθαι, Act. VIII, 2. *plangere.* *Herodot.* II, 1. — συνωμοσίαν ποιεῖν *coniurare.* Act. XXIII, 13. *Herodian.* VII, 4. 7. ποιεῖσθαι συνωμοσίαν. — — μνείαν ποιεῖσθαι *meminisse.* Rom. I, 9. Ephes. I, 16. 1 Thess. I, 2. Philem. v. 4. — — μνήμην ποιεῖσθαι *memorem esse.* 2 Petr. I, 15. *Herodot.* I, 184. *Polyb.* Hist. V, c. 67. — αὔξησιν ποιεῖσθαι *augeri, crescere.* Ephes. IV, 16. Eodem modo etiam apud Graecos ποιεῖσθαι ἀπόβασιν pro ἀποβαίνειν. *Aelian.* V. H. III, 19. *Thucyd.* II, 33. *Herodian.* III, 4. c. 27. — ποιεῖσθαι τὴν φειδὼ, pro φείδεσθαι *parcere.* *Aelian.* V. H. II, 5. — ποιεῖσθαι διατριβὰς, pro διατρίβειν *versari in aliquo loco, degere.* *Aristotel.* Hist. Anim. IX, c. 19. — ἀγῶνα ποιεῖν et ποιεῖσθαι, pro ἀγωνίζεσθαι *certare, certamen instituere.* *Herodot.* VIII, 3. *Arrian.* VII, 14. *Aristoph.* Ran. v. 791 et 797. ubi videndus est *Spanhemius.* — ποιεῖν πόλεμον pro πολεμεῖν respondens latinae formulae *bellum facere* (*Cic.* pro Mil. 23. Catilin. II, 7. *Liv.* I, 38.) Apoc. XI, 7. ποιήσει πόλεμον μετ' αὐτῶν bello infestabit eos. *Thucyd.* I, 57. ῥᾷον ἂν τὸν πόλεμον μετ' αὐτῶν ποιεῖσθαι. *Polyb.* p. 39. 46) interdum *pleonastice* ponitur, maxime aliis participiis iunctum, v. c. Marc. XI, 5. τί ποιεῖτε λύοντες; coll. Luc. XIX, 33. τί λύετε τὸν πῶλον; Act. XXI, 13. 47) quandoque omittitur. Matth. XXVI, 5. μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, sc. ποιεῖτε. Luc. XXII, 26. ὑμεῖς δὲ οὐχ' οὕτως, sc. ποιεῖτε, vos autem ne ita agatis. Philipp. II, 3. μηδὲν κατὰ ἐρίθειαν ἢ κενοδοξίαν, sc. ποιοῦντες, ne quid agatis contentiose et ambitiose. Apoc. XIX, 10. ὅρα μή. De frequenti huius verbi apud Graecos ellipsi videndus est *Schützius* ad *Aeschyli* Persas v. 207. Saepius in N. T. non legitur haec vox, de qua copiose egit *Dresigius* de Verbis Mediis N. T. I, 111. p. 391—429.

ΠΟΊΗΜΑ, τος, τὸ, 1) generatim: *opus, factum*, i. q. ἔργον. Est verbale a prima pers. perf. pass. πεποίημαι, verbi ποιέω *facio, operor.* Respondet in versione Alex. hebraico מַעֲשֶׂה, quod idem notat, Esr. IX, 13. Nehem. VI, 14. et פֹּעַל *opus*, Ps. XCII, 5. 2) speciatim vero in N. T. ita dicitur *opus creationis.* Rom. I, 20. τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται maiestas enim Dei, qui oculis cerni non potest, tamen inde a mundo condito mente animoque cerni potest, si ad res, ab eo creatas, conditas et gestas, attenderis. Latissime autem patet h. l. formula τὰ ποιήματα Θεοῦ, ita, ut non solum opera creationis, quae vulgo dicuntur, sed etiam omnes visibiles operationes divinas in rerum natura complectatur. Ps. CXLII, 5. 3) metaphorice ποίημά τινος is dicitur, *qui omnia sua*, aut *insignia beneficia alteri debet.* Sic legitur in N. T. Ephes. II, 10. Θεοῦ γάρ ἐσμεν ποίημα nos sumus creaturae Dei, h. e. nos Deo debemus omnia bona, per Chri-

stum

stum nobis parta, omnem felicitatem christianam. Conf. v. 8. et 9. Saepius in N. T. non reperitur.

ΠΟΊΗΣΙΣ, εως, attice εως, ἡ, 1) proprie: *omnis actio, fabricatio et productio alicuius rei, opus.* Est enim verbale a secunda persona perf. pass. πεποίησαι, verbi ποιέω *facio.* Sic pro hebraico מַעֲשֵׂה legitur in versione Alex. Ps. XIX, 1. ποίησιν δὲ χειρῶν αὐτῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα. Dan. IX, 14. et pro עָשָׂה *fecit.* Exod. XXXII, 34. περὶ τῆς ποιήσεως τῦ μόσχυ. *Thucyd.* Lib. III, c. 2. νεῶν ποίησιν. *Demosthenes* p. 702. 14. ed. *Reiske*: ποίησις τῶν πομπείων. ibid. p. 755. 9. τὴν καλὴν ποίησιν τῶν φιαλῶν. 2) *observatio*, v. c. legum, praeceptorum. Sic semel legitur in N. T. Iacob. I, 25. ὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτῦ ἔσαι ipse hac exacta et diligenti legum divinarum observatione felix evadet. Cf. ποιητής, et quae supra ad vocem ποιέω dicta sunt. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΟΙΗΤΗΣ, ῦ, ὁ, 1) proprie: *effector, qui aliquod opus facit, vel rem producit*, a 3 pers. perf. pass. πεποίηται, verbi ποιέω. Sic v. c. ab *Athenagora* Apol. 26. 14. Deus dicitur ὁ ποιητὴς τῦδε τῦ παντὸς, h. e. ὁ δημιυργὸς, ut a *Iustino Mart.* Apol. I, 16. vocatur. Apud *Theophyl.* ad *Autolycum* III, 7. p. 306. est ὁ κτιςὴς καὶ ποιητὴς καὶ δημιυργός. *Xenoph.* Cyrop. I, c. 6. §. 19. ποιητὴς μηχανημάτων. Hinc 2) speciatim: *poeta, qui carmina pangit.* Act. XVII, 28. ὡς καί τινες τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασιν ut quidam etiam poetarum vestrorum cecinerunt, nempe *Aratus*, poeta decantatissimus, patria Solensis, cuius extant Φαινόμενα, in quibus siderum scientiam complectitur, quae ipsis veteribus in magna laude posita fuere, ut etiam ea Latio donanda censuerint *Germanicus Caesar* et *Cicero.* Locum, quem Paulus l. l. laudat, plenius exhibet *Eusebius* Praepar. Evang. XIII, 12. *Aeschin. Socr.* Dial. I, 13. Ὅμηρος καὶ οἱ ἄλλοι ποιηταί. ib. III, 20. Hinc ποίημα *carmen* apud eundem Dial. III, 10. Interdum additur ᾀσμάτων, v. c. apud *Demosthenem* p. 23. 21. ed. *Reiske*, et τῶν ᾀδομένων apud eundem p. 1391. 17. 3) *observator, qui legem aliquam, aut mandatum observat.* Rom. II, 13. οἱ ποιηταὶ τῦ νόμυ observatores legis, qui agunt ea, quae in lege praescribuntur. Iacob. I, 22. γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγυ observate doctrinam christianam eamque vita exprimite; ubi aeque ac v. 23. opponitur ὁ ἀκροατὴς λόγυ. ibid. v. 25. ποιητὴς ἔργυ observator religionis christianae strenuus, seu qui studium suum observandi religionem christianam factis et rebus demonstrat. ibid. IV, 11. 1 Macc. II, 67. προσάξετε πρὸς ὑμᾶς πάντας τὺς ποιητὰς τῦ νόμυ. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΟΙΚΊΛΟΣ, η, ον, 1) proprie: *coloratus, versicolor, pictus, varius.* Hoc nomine exponitur ab Alexandrinis intt. נָקֹד *punctatum, variegatum, punctis respersum,* Genes. XXX, 39.

39. XXXI, 8. 10. 12. רִקְמָה *acu pictum, opus Phrygionicum*, Ezech. XVI, 10. 13. 18. שְׂרֻקִּים *versicolores*, Zachar. I, 8. ἵπποι ποικίλοι. *Xenoph. Anab.* I, 5. 8. et *Mem.* III, 10, 14. *Hesych.* ποικίλα (scil. ἱμάτια s. περιβόλαια) πεποικιλμένα, κεκαλλωπισμένα. Idem: ποικίλον ἱμάτιον· ζωγραφητόν. Conf. *Braunium* de Vestitu Sacerdot. Hebr. Lib. I, c. 17. §. 267 sq. 2) *varius, diversi generis.* Matth. IV, 24. ποικίλαις νόσοις morbis variis. Marc. I, 34. Luc. IV, 40. 2 Tim. III, 6. ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις. Tit. III, 3. ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις. Hebr. II, 4. ποικίλαις δυνάμεσι. ibid. XIII, 9. διδαχαῖς ποικίλαις. Iacob. I, 2. πειρασμοῖς ποικίλοις. 1 Petr. I, 6. IV, 10. ποικίλης χάριτος τοῦ Θεοῦ. *Xenoph. Oecon.* 16, 1. Adde ex libris apocryphis 2 Macc. XV, 21. καὶ τῶν ὅπλων τὴν ποικίλην παρασκευήν. Saepius in N. T. non reperitur.

ΠΟΙΜΑΙΝΩ, fut. ανῶ, 1) proprie: *pastor sum, pasco pecudem, ad pascua duco, de pastu prospicio*, a ποιμὴν *pastor.* Luc. XVII, 7. δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα ἢ ποιμαίνοντα qui habet servum agricolam aut bubulcum, seu arantem aut pascentem. 1 Cor. IX, 7. τίς ποιμαίνει ποίμνην; quis pascit gregem? 1 Sam. XXV, 16. ἦμεν παρ' αὐτοῖς ποιμαίνοντες τὸ ποίμνιον. Genes. XXX, 31. 36. XXXVII, 1. 12. De discrimine inter ποιμαίνειν et βόσκειν vide *Strodtmanni* Syllogen I. Differentt. Graecc. §. 23. in Novis Miscell. Lipf. Vol. VII. p. 672. et *Wetstenium N. T.* T. I. p. 963. Hinc 2) metaphorice: *rego, guberno, impero, rex sum, verae saluti alicuius prospicio*, maxime *docendo, cohortando, consolando, doctoris ecclesiae munere fungor, regendo in officio contineo.* Matth. II, 6. ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου Ἰσραήλ qui reget populum meum israeliticum eiusque saluti omni modo prospiciet. 2 Sam. V, 2. VII, 7. 1 Paral. XI, 2. XVII, 6. Micha V, 2. *Anacreon* Od. 62. v. 7. οὐ γὰρ ἀνημέρους ποιμαίνεις πολιήτας. Conf. infra ad ποιμὴν a me dicta. Ioh. XXI, 16. ποίμαινε τὰ πρόβατά μου salutis verae cultorum meorum curam gere. Act. XX, 28. ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ prospicere commodo Christianorum, vitam eorum et instituta dirigere, doctrina pariter ac vita. 1 Petr. V, 2. ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ Θεοῦ, ubi ποιμαίνειν in sequentibus per ἐπισκοπεῖν explicatur. Apoc. II, 27. ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ duro imperio et severa disciplina eos in officio continebit. Conf. XII, 5. XIX, 15. et Ps. II, 9. Apoc. VII, 7. ποιμανεῖ αὐτοὺς saluti eorum omni modo prospiciet; ut statim in sequentibus explicatur, ὁδηγήσει αὐτοὺς ἐπὶ ζωῆς πηγὰς ὑδάτων. Ps. XXIII, 1. κύριος ποιμαίνει με καὶ οὐδέν με ὑστερήσει. ib. XXVII, 12. XLVII, 13. αὐτὸς ποιμανεῖ ἡμᾶς εἰς τοὺς αἰῶνας. Hos. XIII, 5. ἐγὼ ἐποίμαινόν σε ἐν τῇ ἐρήμῳ. Lectu digna de hac voce habet *Casaubonus* in Exercitt. Antibaron. XVI, §. 133. 3) *curo, foveo, curam habeo*, in deteriorem partem. Iud. v. 12. ποιμαί-

νοντας ἑαυτὺς sui corporis curam unice habentes, suae utilitati et suis commodis unice prospicientes. Similis formula legitur Ezech. XXXIV, 8. *καὶ ἐβόσκησαν οἱ ποιμένες ἑαυτὺς*. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΟΙΜΗΝ, *ένος*, *ὁ*, 1) *pastor*, et speciatim: *opilio, qui pastoris ovium officio fungitur*, a *πάω pasco*. *Hesych*. *ποιμὴν· ὁ τῶν προβάτων*, scil. *νομεύς*. Scholiastes *Theocriti* ad Idyll. I, 6. *νομεῖς δὲ οἱ τῶν προβάτων καλῦνται ποιμένες*. Matth. IX, 36. *ὡσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα* tanquam oves, pastore destitutae. ibid. XXV, 32. Marc. VI, 34. Luc. II, 8. 15. 18. 20. Ioh. X, 2. *ποιμήν ἐςι τῶν προβάτων*. ibid. v. 11. 12. ubi *ποιμὴν*, quia *τῷ μισθωτῷ* opponitur, dominum gregis notat; nam verba *ὐκ ὢν ποιμὴν* statim in sequentibus a Iesu explicantur verbis: *ὖ ὐκ εἰσὶ τὰ πρόβατα ἴδια*. Genes. XXXVIII, 12. 20. Iob. XXIV, 2. Genes. IV, 2. *ποιμὴν προβάτων*. 2) metaphorice: *omnis, qui praeest, regit et imperium habet, qui curam gerit verae aliorum salutis eorumque commodis omnibus modis prospicit*, maxime *docendo*, *cohortando*, *consolando et vita sua aliis praeeundo*, *qui doctoris ecclesiae munere fungitur*. De *regibus, imperatoribus et ducibus militum* legitur apud *Euripidem* in Phoeniss. v. 1157. *ποιμέσιν λόχων*, h. e. *τοῖς ςρατηγοῖς τῶν ταγμάτων*, interprete Scholiaste. *Homer*. Iliad. α', v. 263. *ποιμένα λαῶν*, Schol. *βασιλέα ὄχλων*. ibid β'. v. 245. *Philo* de Agricult. p. 416. et de Vita Mosis p. 612. *Xenoph*. Mem. III, 1. 2. Adde Alexandrinos Ezech. XXXIV, 23. XXXVII, 24. *Hesych*. *ποιμήν· βασιλεύς*. Matth. XXVI, 31. *πατάξω τὸν ποιμένα* percutiam pastorem. Verba haec, desumta ex Zachar. XIII, 7. ad se ita transfert Iesus, ut discipulis suis praedicat, fore, ut eum omnes hac nocte deserant. Marc. XIV, 27. Ioh. X, 11. *ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς* ego sum verus doctor divinus, qui muneri suo omni ex parte satisfacit et discipulorum suorum saluti omni modo prospicit. ibid. v. 14 et 16. *εἷς ποιμὴν* unus communis doctor. Ephes. IV, 11. *ποιμένες* diserte distinguuntur ab apostolis, prophetis, evangelistis et reliquis ecclesiae christianae doctoribus, ut adeo verosimile sit, intellegendos esse doctores christianos, qui praeerant singulis Christianorum coetibus et disciplinae ecclesiasticae inprimis curam agebant, qui alias *ἐπίσκοποι* dicuntur, Act. XX, 28. et *πρεσβύτεροι*, 1 Petr. V, 1. 2. Bene *Theodoritus* ad h. l. *ποιμένας καὶ διδασκάλυς τὺς κατὰ πόλιν καὶ κώμην ἀφωρισμένυς*. Hebr. XIII, 20. Christus *ὁ ποιμὴν τῶν προβάτων ὁ μέγας* dicitur, partim, quia summus est ecclesiae suae dominus, partim, quia saluti eius in aeternum prospicit; quo respectu etiam a Petro 1 Ep. II, 25. *ὁ ποιμὴν καὶ ἐπίσκοπος τῶν ψυχῶν* dicitur. Conf. Ezech. XXXIV, 2. 5. 7—10. etc. Ierem. II, 8. III, 15. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΟΙΜΝΗ,

ΠΟΙΜΝΗ, ης, ἡ, 1) proprie notat *gregem*, et speciatim: *gregem ovium*, a ποιμὴν *pastor*. Luc. II, 8. φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν noctu gregem suum observantes. I Cor. IX, 7. ἢ τίς ποιμαίνει ποίμνην καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει; Alexandrini usi sunt pro עֵדֶר, quod idem notat. Genes. XXXII, 17. διάστημα ποιεῖτε ἀναμέσον ποίμνης καὶ ποίμνης. *Demosthenes* p. 1155. 4. ed. *Reiske*: λαμβάνει τὸν ποιμένα καὶ πάντα ταῦτα ἀπόλλυσθαι τῇ ποίμνῃ. Interdum ποίμνη apud Graecos etiam *pascuum* notat, v. c. apud *Aelian.* V. H. I, 29. 2) metaphorice: *omnes, qui sunt alicuius curae et tutelae commissi, societas hominum, quae alicuius imperio subiecta est, discipuli, qui alicuius doctrinam profitentur*, et speciatim: *coetus Christianorum, ecclesia christiana.* Matth. XXVI, 31. καὶ διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης et dispergentur oves, ad gregem pertinentes. Dicta vero sunt haec verba undecim apostolis, qui omnes, Petro excepto, Iesum nocte illa, qua hostibus suis tradebatur, deserebant. Ioh. X, 16. καὶ γενήσεται μία ποίμνη, εἷς ποιμὴν et erit una societas, hominum scilicet, doctrinam christianam profitentium, et unus doctor. Vide dicta ad ποιμαίνω, ποιμὴν et sequens ποίμνιον. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΟΙΜΝΙΟΝ, ου, τὸ, 1) proprie: *grex*, generatim *grex ovium*, in qua significatione vel centies in versione Alexandrina reperitur. 2) metaphorice, ut ποίμνη, *omnes, qui sunt alicuius curae et tutelae commissi, societas hominum, quae alicuius imperio subiecta est, discipuli, qui alicuius doctrinam profitentur*, et speciatim: *coetus Christianorum, ecclesia christiana*. Sic legitur in N. T. Luc. XII, 32. μὴ φοβοῦ τὸ μικρὸν ποίμνιον, ne timeatis vos, asseclae meae, pauci numero. Act. XX, 28. προσέχετε ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ curam agite vestrum et omnis coetus Christianorum, curae vestrae commissi: ubi partim sequuntur verba: ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, partim προσέχειν τῷ ποιμνίῳ explicatur verbis ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ. ibid. v. 29. μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου qui coetui Christianorum multas noxas inferent. I Petr. V, 2. ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ θεοῦ, et v. 3. τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου. Ezech. XXXIV, 31. ὑμεῖς πρόβατά μου καὶ πρόβατα ποιμνίου ἐστέ. Ier. XIII, 17. συνετρίβη τὸ ποίμνιον κυρίου. Zachar. X, 3. *Themistius* Orat. XXIII, p. 289. ἀλλὰ φασὶ ζημιούμενον καὶ ἀριθμοῦντα ἀργύριον, οὕτω προσάγεσθαι καὶ συνέχειν τὸ ποίμνιον, h. e. discipulos.

ΠΟΙΟΣ, ποία, ποῖον, 1) *qualis*, ab οἷος. Ita enim proprie differt ποῖος a τίς, quanquam saepe confunduntur, ut vel apparet e loco *Polybii* Hist. VIII, c. 17. ταχέως ὁ Βῶλις συνῆκε τίς ἐστι καὶ ποῖος αὐτῶν ὁ Ἀχαιός. Sic legitur in N. T. Ioh. XII, 33. σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν significans, quo

 mortis

mortis genere usurus esset. ibid. XVIII, 32. XXI, 19. 1 Cor. XV, 35. ποίῳ τῷ σώματι ἔρχονται; quali corpore vestiti prodibunt? Iacob. IV, 14. ποία γὰρ ἡ ζωὴ ὑμῶν; qualis enim, seu quomodo comparata est vita nostra? De alia explicatione, quam hic locus patitur, supra iam exposui ad vocem Ποία, ad quam Lectores remitto. 1 Petr. I, 11. 2) i. q. τίς quis? quisnam? Matth. XIX, 18. XXI, 23. 24. 27. XXII, 36. ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ; quodnam est praeceptum in omni lege Mosaica maximum? Marc. IV, 30. ἢ ἐν ποίᾳ παραβολῇ παραβάλωμεν αὐτήν; aut quanam parabola de ea utar? ubi pro ποίᾳ haud pauci codices habent τίνι, quod paulo ante Marcus posuerat. ibid. XI, 28. 29. 33. XII, 28. Luc. V, 19. ποίας, sc. ὁδοῦ; qua via? qua ratione? quo modo? ibid. VI, 32. ποία χάρις ὑμῖν; quodnam praemium exinde vobis exspectandum erit? ibid. v. 33 et 34. XX, 2. 8. XXIV, 19. Ioh. X, 32. Act. IV, 7. VII, 49. XXIII, 34. Rom. III, 27. 1 Petr. II, 20. Ita etiam ποῖος usurpatur non solum in versione Alex. 1 Sam. IX, 18. ποῖος ὁ οἶκος τοῦ βλέποντος; 2 Sam. XV, 2. sed etiam in libris apocryphis V. T. v. c. 1 Macc. II, 10. Sirac. XXXIII, 37. et apud Scriptores exteros, v. c. *Callimachum* Hymn. in Dian. v. 183. *Eurip.* Phoen. v. 724. *Hesych.* ποίου· τίνος. 3) *quotus?* Matth. XXIV, 42. nescitis, ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται; quota hora dominus vester veniat? ibid. v. 43. Luc. XII, 39. Apoc. III, 3. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΟΛΕΜΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) *bello, bellum gero, pugno, proelior*, a πόλεμος, quod vide. Sed in hac propria significatione, apud Alexandrinos saepius obvia, (v. c. Ier. XXXII, 5. Ios. XI, 5. XIX, 47.) non reperitur in N. T. libris, in quibus semper metaphorice usurpatur, ut sit 2) *contendere, decertare, rixari, altercari, lites movere.* Iacob. IV, 2. μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε rixamini et contenditis, seu lites movetis; ubi prius verbum de lite privata, altercatione, posterius vero de lite coram iudice de bonis ac possessionibus intellegendum esse videtur. Apoc. XII, 7. ἐπολέμησαν κατὰ τοῦ δράκοντος decertabant cum dracone, nempe de veritate et honestate. ib. XIII, 4. Sic etiam πολεμεῖν pro *hostiliter infestari aliquem quocunque modo* legitur apud Alex. Iob. XI, 19. Ps. XXXIV, 1. LV, 1. 2. LVIII, 2. Ies. XIX, 2. 3) *punire aliquem.* Apoc. II, 16. πολεμήσω μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός μου. ibid. XIX, 11. ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ πολεμεῖ. Alex. Ier. XXI, 5. καὶ πολεμήσω ἐγὼ ὑμᾶς ἐν χειρὶ ἐκτεταμένῃ. Esther. VIII, 13. πολεμῆσαι αὐτῶν τοὺς ὑπεναντίους, ubi in hebraico est נָקָם *vindictam sumsit, punivit.* 4) πολεμεῖν μετά τινος *detrectare imperium alicuius, parere nolle.* Act. XVII, 14. ἔτι μετὰ τοῦ ἀρχοντος πολεμήσουσι. Saepius non legitur in N. T.

ΠΟΛΕ-

ΠΌΛΕΜΟΣ, ου, ὁ, 1) *bellum*, et per metonymiam subiecti: *pugna, proelium*, ut sit i. q. μάχη. Origo huius vocis varie traditur. Alii compositam putant ex πολὺ *multum* et αἷμα *sanguis*, ut sit i. q. πολύαιμος, quia multum sanguinis effunditur in bello. Alii deducunt παρὰ τὸ πολεῖν, a vertendo, quod omnia vertat et turbet. Ab aliis denique derivatur a παλάμη, quia primum bellum erat pugna palmarum. Legitur in hac significatione Matth. XXIV, 6. ἀκούσετε πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων bella et proeliorum rumores. Marc. XIII, 7. Luc. XIV, 31. συμβαλεῖν ἑτέρῳ βασιλεῖ εἰς πόλεμον. Vide infra συμβάλλω. ibid. XXI, 9. 1 Cor. XIV, 8. τίς παρασκευάσεται εἰς πόλεμον; quis parabit se ad proelium? Hebr. XI. 34. ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ. Vide ἰσχυρός. Apoc. IX, 7. 9. Etiam apud Graecos πόλεμον saepe de *pugna* et *proelio* usurpari, evincunt loca *Arrian*. Indic. XIV, 4. ἐν πολέμῳ ἀποθανόντες. *Diod. Sic.* XIII, 79. πολὺς ἐγένετο πόλεμος. *Aristoph.* Equit. 349. et docuit *Raphelius* in Obss. Polyb. p. 475 sq. et *Palairet*. in Obss. Philol. p. 404. 2) metaphorice: *dissidium, rixa, altercatio, lis, contentio, decertatio*, etiam *omnis hostilis infectatio alicuius, poena*. Iacob. IV, 1. πόθεν πόλεμοι καὶ μάχαι; quo autem invaluerunt inter vos dissidia et rixae? Apoc. XI, 7. ποιήσει πόλεμον μετ' αὐτῶν persequetur eos hostiliter. Conf. Genes. XIV, 2. Apoc. XII, 7. 17. XIII, 5. 7. XVI, 14. ubi πόλεμος *poenae, vindictae* notionem habere mihi videtur. ibid. XIX, 19. XX, 8. Saepius in N. T. non reperitur. Cf. *El. Palairet*. Obss. Philol. p. 501. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 674.

ΠΌΛΙΣ, εως, attice εως, ἡ, 1) *urbs, civitas, oppidum, locus, muris cinctus et splendidioribus aedificiis gaudens*. Luc. II, 4. εἰς πόλιν Δαβὶδ in urbem, in qua natus erat Davides, nempe Bethlehemum, coll. 1 Sam. XVI, 1. Πόλις τινὸς enim Graecis dicitur *urbs patria, urbs, in qua aliquis natus est*. Hinc πόλις etiam nude positum pro *urbe patria* ponitur apud *Xenoph*. Cyrop. I, 4. 25. Luc. II, 11. VIII, 1. κατὰ πόλιν oppidatim. Sed Act. XXIV, 12. verba οὔτε κατὰ τὴν πόλιν reddenda sunt: neque in civitate, aut, neque in ullo alio oppidi loco. Luc. XIII, 22. κατὰ πόλεις per singulas civitates. Act. VII, 58. et XXVI, 11. etc. Act. VIII, 5. πόλις τῆς Σαμαρείας vel est urbs agri Samaritani, coll. Ioh. IV, 5. vel urbs Samaria ipsa, quemadmodum etiam apud Latinos Troia *urbs Troiae* vocatur. Vide *Vechneri* Hellenolexiam Lib. II, c. 8. 2) per metonymiam subiecti et continentis: *incolae urbis*. Matth. VIII, 34. πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν τῷ Ἰησοῦ et omnes incolae urbis obviam iverunt Iesu. ibid. X, 15. XXI, 10. Marc. I, 33. ἡ πόλις ὅλη maxima incolarum pars. Act. VIII, 40. *Thom. M.* πόλις μὲν καὶ ὁ τόπος καὶ οἱ κατοικοῦντες, ubi videndi inter-

interpretes. *Etym. M.* πόλις — σημαίνει καὶ τὸ πλῆθος καὶ τὸν λαὸν ὡς τό· (*Homer.* Iliad. π', 69.) Τρώων δὲ πόλις ἐπὶ πᾶσα βέβηκε θάρσυνος. Conf. *Valkenarium* ad *Eurip.* Phoen. v. 932. 3) κατ' ἐξοχὴν ita dicitur *urbs Hierosolyma*, quia metropolis (conf. *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 497. ed. *Zeunii.*) totius Iudaeae erat, Luc. XXIII, 19. Matth. XXVIII, 11. Marc. XI, 19. XIV, 13. 16. quae Matth. IV, 5. ἡ ἁγία πόλις, coll. Luc. IV, 9. vocatur. Ies. XLVIII, 2. LII, 1. Conf. *Wetstenii* N. T. T. I. p. 271. 4) *regio.* Luc. VIII, 39. καθ' ὅλην τὴν πόλιν, coll. Marc. V, 20. ἐν τῇ δεκαπόλει in regione Decapolitana. Matth. X, 5. καὶ εἰς πόλιν σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθητε neque Samaritanorum regionem intretis. *Lysias* Orat. VI. p. 106. διώχλησε πόλεις πολλὰς, Σικελίαν, Ἰταλίαν, Πελοπόννησον, ubi videndus *Marklandus.* A *Pindaro* Olymp. VII, v. 64. insula Rhodus πόλις dicitur. Apud *Symmachum* et Alex. Dan. XI, 24. τῷ מְדִינָה *provincia* respondet. *Hesych.* πόλιν· τὴν χώραν, ubi videndus *Alberti.* Conf. etiam *Abreschium* ad *Aeschylum* T. I. p. 169. Sic quoque apud Latinos *civitas* usurpatur. Conf. *Cortium* ad *Sallust.* B. Catil. c. 40. p. 246. et *Davisium* ad *Iul. Caes.* de B. Gallico VII, 4. 4. 5) metaphorice: *sedes, perpetuum domicilium.* Hebr. XIII, 14. οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν non enim habemus hic perpetuum domicilium. ibid. XII, 22. πόλις θεοῦ ζῶντος urbs, in qua sedem suam et domicilium quasi posuit verus Deus, seu, in qua perpetuo colitur verus Deus et maiestatem suam ac benignitatem exserit. ibid. XI, 10. 16. ἡτοίμασε γὰρ αὐτοῖς πόλιν, nempe τὴν πατρίδα τὴν ἐπουράνιον. Adde Apoc. III, 12. 6) interdum omittitur, v. c. Matth. XXI, 11. ὁ ἀπὸ ναζαρὲτ τῆς γαλιλαίας, scil. πόλεως, coll. Luc. I, 26. Act. XXII, 3. ἐν ταρσῷ τῆς κιλικίας, scil. πόλει, coll. XXI, 39. Tob. IV, 21. Conf. *Raphelium* in Annotatt. Xenophonteis p. 180.

ΠΟΛΙΤΑΡΧΗΣ, ου, ὁ, *magistratus civitatis, urbis praefectus, gubernator civium,* q. d. ἄρχων τῶν πολιτῶν, ex ἀρχὴ vel ἄρχων *princeps* et πόλις *urbs.* Bis tantum legitur in N. T. Act. XVII, 6. ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας. *Vulgatus* habet: ad principes civitatis. ibid. v. 8.

ΠΟΛΙΤΕΙΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *administratio reipublicae, reipublicae forma,* a πόλις *civitas.* 2 Macc. IV, 11. τὰς μὲν νομίμους καταλύων πολιτείας. ibid. VIII, 17. τὴν τῆς προγονικῆς πολιτείας κατάλυσιν. ibid. XIII, 14. περὶ νόμων, περὶ ἱεροῦ, πόλεως, πατρίδος, πολιτείας. *Aelian.* V. H. II, 13. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 12. 13. 2) *respublica.* Ephes. II, 12. ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ ἰσραὴλ alieni eratis a civitate Israelis, h. e. non eratis cives reipublicae iudaicae. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 17. καταστήσασθαι πολιτείας. *Xenoph.* de Vectig. I, 1. Hist. Gr. VI, 3. 5. ubi tamen, quia τυραννὶς opponitur, *liberam rempublicam*

plicem notat, ut etiam πολιτεία et μοναρχία in *Isocr.* Panegyr. c. 35. opponuntur. 3) *ius civitatis.* Act. XXII, 28. ἐγὼ πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτησάμην ego multa pecunia mihi hoc ius civitatis (sc. romanae, quae plene ἡ τῶν Ῥωμαίων πολιτεία dicitur. Vide *Diod. Sic.* XII. c. 54. XIII, 35.) comparavi. Sic πολιτεία quoque occurrit apud *Xenophontem* in Hist. Gr. I, 2. 7. Σηλυμβρίοις δὲ, ἐπεὶ ἡ πόλις ἀπωλώλει, καὶ πολιτείαν ἔδοσαν. *Aelian.* V. H. XII, 43. πολιτείας μεταλαγχάνει. *Ioseph.* A. I. XII, 31. Conf. quoque *Palairet.* Obss. Philol. p. 332. Saepius in N. T. non legitur. *Hesych.* πολιτεία· ἡ πόλις, ἡ βίος, ἡ ὄνομα κύριον, καὶ ἡ ἀναστροφὴ, καὶ ἡ πρᾶξις. Nam πολιτεία apud Graecos interdum transfertur ad uniuscuiusque vitae institutum ac morem et saepe vitae modum significat, quem quis sibi privatim sectandum proposuit.

ΠΟΛΙ΄ΤΕΥΜΑ, τος, τὸ, 1) proprie: *reipublicae administratio et gubernatio, reipublicae forma,* a 1 pers. perf. pass. πεπολίτευμαι, verbi πολιτεύω, quod vide. *Demosthenes* p. 107. 25. et 262. 27. ed. *Reiske.* Cf. *Raphelii* Obss. Polyb. p. 560. 2) *respublica, civitas, incolae alicuius urbis, societas hominum, qui alicui civitati adscriptorum, iisdemque legibus et iuribus utentium, coetus hominum, iure civitatis sociatus.* Sic semel legitur in N. T. Philipp. III, 20. ἡμῶν τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει nos aliquando cives erimus coelestes. Sed latet ambiguitas quaedam in voce πολίτευμα, qua Paulus h. l. usus est, quae aeque commode de *iure civitatis* (ut sit i. q. πολιτεία, de quo vide supra) et *vita civili,* seu *conversatione ex iure civitatis* explicari potest, ac de *hominibus, qui, societate inter se inita et iure civitatis donati, in unum quasi reipublicae corpus coaluerunt,* de quibus hanc vocem interpretatus est post *Raphelium* in Obss. Polyb. p. 156 sq. *Loesnerus* in Obss. Philon. p. 356 sq. Certe nullam harum significationum respuit contexta oratio et usus loquendi apud Graecos, quanquam sensus fere idem manet. 2 Macc. XII, 7. τὸ σύμπαν τῶν Ἰοππιτῶν ἐκριζῶσαι πολίτευμα. *Philo* de Mundi Opific. p. 33. τῷ μεγίστῳ καὶ τελειοτάτῳ πολιτεύματι ἐγγραφέντες. *Hesych.* πολιτεύματα· τὰς πολιτείας, ἢ τοὺς ἄλλως πράσσοντας. Adde quoque, quae de hac voce disputavit *Casaubonus* ad *Gregorii Nysseni* Epist. ad Eustathiam p. 65. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 277.

ΠΟΛΙΤΕΥ΄Ω, fut. εύσω, 1) *rempublicam gero et administro,* a πόλις *civitas.* Eandem significationem etiam habet medium πολιτεύομαι, quod haud raro apud Graecos de iis usurpatur, *qui magistratu funguntur,* aut *rempublicam gubernant et publica negotia administrant.* Sic sumi videtur

Act.

Act. XXIII, 1. ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ Θεῷ ego functus sum munere meo (nempe apostoli et doctoris christiani) in honorem Dei, ita, ut omni officio meo a me satisfactum esse mihi conscius sim. Sic activum πολιτεύειν legitur apud *Xenophontem* in Hist. Gr. Lib. I, c. 4. §. 6. πρὸς τὸ αὐτῶν ἴδιον κέρδος πολιτευόντων. *Thucyd.* II, c. 65. VIII, 53 et 97. Medium vero πολιτεύεσθαι in notione *rempublicam gerendi* reperitur apud *Aelian.* V. H. III, 17. *Diog. Laërt.* V, 35. et X, 119. et *Lysiam* Orat. XI. p. 169. Conf. *Taylor.* ad *Lysiam* p. 119. Passivum vero πολιτεύεσθαι de iis usurpatur, *qui aliqua civitatis forma utuntur,* v. c. apud *Xenoph.* Cyrop. I, 1. 1. et de Rep. Athen. III, 9. 2) *in republica versor ut civis, gero me ut civem, civis sum.* *Xenoph.* Hist. Gr. I, 5. 11. *Thucyd.* II, 36. τοῖς δὲ καὶ ἄνδρες ἄριστοι πολιτεύσοι in horum etiam civitate viri praestantissimi versantur; ubi Schol. πολιτεύουσιν· κατὰ πολιτείαν ἐνεργοῦσιν. Schol. ad *Thucyd.* IV, 14. πολιτεύειν· πράττειν κατὰ τὸ ἔθος τῆς πολιτείας. Neque aliter sumitur medium πολιτεύεσθαι apud *Xenoph.* in Hist. Gr. II, 4. 13. et *Aelian.* V. H. XIV, 28. Hinc 3) generatim: *me gero, vitae ratione utor, vivo, convenienter ago.* Sic legitur in N. T. Phil. I, 27. μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ χριστοῦ πολιτεύεσθε, modo convenienter doctrinae christianae vitam vestram instituite. Huc etiam a nonnullis refertur locus, supra jam laudatus, sed alio modo explicatus, Act. XXIII, 1. ἐγὼ πεπολίτευμαι τῷ Θεῷ ego vitae rationem institui e voluntate divina. In hac vero significatione aliquoties reperitur in libris apocryphis V. T. v. c. 2 Macc. VI, 1. qui Iudaeos cogeret ut deficerent a patriis institutis καὶ τοῖς τοῦ Θεοῦ νόμοις μὴ πολιτεύεσθαι, ibid. XI, 25. πολιτεύεσθαι κατὰ τὰ ἐπὶ τῶν προγόνων αὐτῶν ἔθη, 3 Macc. III, 4. *Ioseph.* A. I. III, 5. 8. τόν τε τρόπον, καθ' ὃν εὐδαιμονήσουσι πολιτευόμενοι. *Iustin. Mart.* Dial. c. Tryph. Iud. p. 281. ed. *Thirlb.* ἐντόμως πολιτεύεσθαι. *Eusebius* H. E. III, 31. ἐν ἁγίῳ πνεύματι πολιτευσαμένη. ibid. IV, 23. ἡ κατ' εὐαγγέλιον πολιτεία. *Hesych.* πολιτεύεται· πράττει, ἀναστρέφεται. — Copiose de hac voce egit *Dresigius* de Verbis Mediis N. T. I, 112. p. 429 sq. Conf. etiam interpretes ad *Thom. M.* p. 727. ed. *Bernard.* et *Wetstenium* N. T. T. II. p. 266.

ΠΟΛΙ΄ΤΗΣ, ου, ὁ, *civis, incola urbis, qui ius civitatis habet, subiectus principis, aut regis potestati,* a πόλις *urbs.* Luc. XV, 15. ἐκολλήθη ἑνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης civi cuidam illius regionis se adplicuit. ibid. XIX, 14. οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτὸν subiecti autem eius imperio oderant eum. Act. XXI, 39. τῆς Κιλικίας οὐκ ἀσήμου πόλεως πολίτης Ciliciae non ignobilis urbis civis. Saepius in N. T. non legitur.

tur. Genes. XXIII, 11. pro לְעֵינֵי בְנֵי־עַמִּי Alexandrini habent *ἐναντίον πάντων τῶν πολιτῶν μου.* Apud eosdem quandoque etiam legitur pro רֵעַ, Prov. XI, 9. 12. XXIV, 28. Ier. XXXI, 34. *Aeschin. Socr.* Dial. I, 2. *Eurip.* Phoen. v. 93. 904 et 1420. *Aristoteles* de Rep. III, 1 et 5. *Hesych.* πολίτης· ὁ συμπολιτευόμενός τινι καὶ συνών. Conf. etiam interpretes ad *Thom. M.* p. 728 sq.

ΠΟΛΛΆ. Vide infra sub πολύς.

ΠΟΛΛΆΚΙΣ. Adverbium numeri, significans: *saepe, frequenter, multoties*, a πολλά. Legitur in N. T. Matth. XVII, 15. πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. Marc. V, 4. IX, 22. Ioh. XVIII, 2. Act. XXVI, 11. Rom. I, 13. 2 Cor. VIII, 22. XI, 23. 26. 27. Philipp. III, 18. 2 Tim. I, 16. Hebr. VI, 7. IX, 25. 26. X, 11.

ΠΟΛΛΑΠΛΑΣΊΩΝ, ονος, ὁ, ἡ, *multiplex, admodum varius*, item *multo amplior, multo plus*, a πολὺς *multus*. Semel tantum legitur in N. T. Luc. XVIII, 30. ὃς οὐ μὴ ἀπολάβῃ πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ qui non sit in hac vita multo plura bona recepturus, aut largissimam mercedem consecuturus. Pro πολλαπλασίων apud graecos Scriptores in eadem significatione vox πολλαπλάσιος adhibetur, v. c. apud *Xenophontem* de Vectig. I, 5. *Thucyd.* II, c. 100. et IV, c. 34.

ΠΟΛΥΛΟΓΊΑ, ας, ἡ, *multiloquium, loquacitas, verbositas, inanis multorum verborum strepitus*, ab adiectivo πολυλόγος *multiloquus, loquax*, *Maxim. Tyr.* XXXIII, 8. *Thom. M.* s. voce Φλήναφος, (pro quo etiam πολύλαλος legitur apud *Symmachum* Iob. XII, 2.) ex πολὺς *multus* et λόγος *sermo*. Tantum exstat in N. T. Matth. VI, 7. de gentilibus, qui putabant ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται se ob prolixas et saepius repetitas precum formulas eo facilius et certius exauditum iri. Reperitur etiam apud Alexandrinos Prov. X, 19. pro hebraica formula רֹב דְּבָרִים *multitudo verborum*, quam Cohel. V, 3. πλῆθος λόγων transtulerunt. *Plutarch.* de Educ. Puer. c. 9. §. 10. χωρὶς δὲ τῶν ἄλλων πλημμελημάτων, οἱ ἂν ἐκ τοῦ παραχρῆμα λέγωσιν, εἰς ἀμετρίαν δεινὴν ἐμπίπτουσι καὶ πολυλογίαν. *Aristot.* Polit. IV, 10. *Cyrilli* Lex. πολυλογία, *multiloquium, verbositas.*

ΠΟΛΥΜΕΡΩ͂Σ. Adverbium, significans: *multifariam, multipliciter, multis partibus et vicibus*, etiam *multis et variis modis*, ut sit idem, quod πολυτρόπως, a πολυμερὴς *multis partibus constans, multiplex*, (Sapient. VII, 22.) aut *in multas partes divisus*, (*Hesych.* πολυμερές· εἰς πολλὰ μεμερισμένον.) ex πολὺς *multus* et μέρος *pars*. Semel legitur in N. T. Hebr. I, 1. ubi cum πολυτρόπως coniungitur, ita, ut

ut vel ſignificet *variis temporibus et vicibus*, quae fuit nonnullorum ſententia, vel a πολυτρόπως plane non differat, quemadmodum etiam adiectiva πολυμερὴς et πολύτροπος tanquam ſynonyma coniunguntur apud *Maximum Tyrium* Diſſ. XXXVII. p. 363. ἔργον δεῖ τῆς πολυμερῦς ταύτης καὶ πολυτρόπου μούσης τε καὶ ἁρμονίας. *Ioſeph.* A. I. VIII, 3. 9. πολυμερῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς κατεσκεύασε. *Heſych.* πολυμερῶς· πολυσχεδῶς, δαψιλῶς, πολλὰ σχήματα ἔχων. *Alberti* Gloſſar. Gr. p. 110. πολυμερῶς· διὰ πλειόνων. Conf. *Abreſch.* annotatt. in *Ep. ad Hebr.* p. 2.

ΠΟΛΥΠΟΙ΄ΚΙΛΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) *multiformis, multifarius, admodum varius, multimodus*, a πολὺς *multus* et ποικίλος *varius*. Vſurpatur apud graecos Scriptores aeque ac ποικίλος partim de *homine prudente, qui aliorum utilitati et commodis conſiliis ſuis proſpicit*, partim de *homine callido et verſuto, qui, mutando ſe in omnes formas, utilitati ſuae tantum proſpicit*. Cf. *Aeſchyl.* Prometh. Vinct. v. 308. ubi Schol. ποικίλῳ· συνετῷ. 2) *immenſus, ſummus.* Sic ſemel in N. T. legitur Epheſ. III, 10. ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ Θεοῦ immenſa et ſumma Dei ſapientia, quae ſe variis modis exſerit et in primis inſtitutorum varietate ad efformandos homines per religionem conſpicua eſt.

ΠΟΛΥ΄Σ, πολλή, (a πολλὸς, quod legitur apud *Heſiodum* Opp. et D. v. 118. unde quoque ſunt alii caſus.) πολύ, genit. πολλοῦ, πολλῆς, πολλοῦ, 1) *multus, copioſus, numeroſus, abundans, largus*, ſive opponatur *uni*, ſive *paucioribus*. Matth. III, 7. πολλοὺς τῶν Φαρισαίων multos Phariſaeos. Marc. III, 7. 8. πλῆθος πολὺ inſignis multitudo. Luc. XII, 47. δαρήσεται πολλὰς, ſcil. πληγὰς, vapulabit multis plagis. Ioh. XII, 24. πολὺν καρπὸν φέρει multos fructus fert. ibid. XV, 5. 8. Act. XI, 21. πολὺς ἀριθμός. ibid. XVIII, 10. λαός ἐστί μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. Rom. XV, 23. ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν a multis annis. 2 Ioh. v. 12. πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν multa habens, quae vobis ſcribam etc. In hac ſignificatione etiam quandoque de *tempore* uſurpatur, v. c. Matth. XXV, 19. μετὰ δὲ χρόνον πολὺν multo poſt tempore. Marc. VI, 35. καὶ ἤδη ὥρας πολλῆς γενομένης et cum iam multum temporis praeterlapſum eſſet. Alex. Geneſ. XXIX, 7. ἔτι ἐστὶν ἡμέρα πολλή. Interdum in eadem ſignificatione rectius *ſufficiens, idoneus* redditur. v. c. Matth. XIII, 5. ὅπου οὐκ εἶχε γῆν πολλὴν ubi, quoniam carebant idonea terra, nempe ſat lata et profunda. Marc. IV, 5. Hinc Alexandrini רַב, Deut. XI, 3. ἱκανὸς reddiderunt. 2) i. q. πᾶς *omnis, totus, univerſus.* Matth. XX, 28. δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν dare vitam ſuam pretium redemtionis pro omnibus. ib. v. 16. πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοὶ omnibus enim,

quibus

quibus destinata est a Deo felicitas christiana, offertur et traditur religio christiana. ib. XXVI, 28. τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν qui pro omnibus effunditur in remissionem peccatorum. Marc. X, 45. et XIV, 24. Rom. V, 15. οἱ πολλοὶ ἀπέθανον omnes infelices facti sunt et poenas divinas sibi contraxerunt. coll. v. 12. εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ᾽ ᾧ πάντες ἥμαρτον, et ibid. v. 18. Rom. VIII, 29. εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς ut esset princeps ac dominus omnium Christianorum. ibid. XII, 5. οἱ πολλοὶ universa Christianorum multitudo. 1 Cor. X, 17. 33. Hebr. IX, 28. Sic רב quoque usurpatur per synecdochen speciei Dan. XII, 2. Ps. XCVII, 1. et Iob. XXXVI, 18. et πολλὰ pro πάντα ponitur apud *Euripidem* in Hecuba v. 279. et οἱ πολλοὶ pro πάντας apud *Lucianum* T. I. Opp. p. 44. μάρτυρα γάρ σε παραστήσασθαι πρὸς τοὺς πολλοὺς ἐθέλω. Conf. *Reitzium* ad *Lucianum* T. II. p. 214. et Bibl. Brem. III, 207. 3) *magnus, praestans, excellens, insignis, vehemens*, i. q. μέγας. Matth. II, 18. ὀδυρμὸς πολὺς fletus questusque magnus. ibid. V, 12. ὁ μισθὸς πολὺς insignia virtutis praemia. Rom. IX, 22. ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ summa cum longanimitate. 1 Petr. I, 3. κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος secundum summam ipsius misericordiam. Act. XV, 7. πολλῆς δὲ συζητήσεως γενομένης vehementi vero disputatione facta. Ps. XXXVI, 6. θυμὸς πολύς. Dan. XI, 44. σοφία πολλή. 2 Paral. XVIII, 1. δόξα πολλή. *Aelian.* V. H. I, 9. αἰτίαν τῆς ἀπωλείας γενέσθαι τὴν πολλὴν τρυφήν. ibid. II, 13. πολὺ γὰρ ἦν τοῦ Σωκράτους ὄνομα. *Aeschin. Socr.* Dial. I, 11. ἐλπὶς πολλή. *Thucyd.* II, 51. ὑπὸ τοῦ πολλοῦ κακοῦ morbo vehementissimo. Conf. *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 136. ed. *Zeunii*. *Hesych.* πολύ· ἀντὶ τοῦ μέγα. 4) Neutrum pluralis πολλὰ adverbialiter sumitur, ita, ut significet a) *multum, valde, vehementer*, pro κατὰ πολλὰ μέρη, aut κατὰ πολλὰ ῥήματα. Marc. III, 12. καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς et valde increpabat illos. ibid. V, 23. παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ et multis verbis, h. e. admodum eum precabatur. ibid. XV, 3. κατηγόρουν αὐτοῦ πολλὰ graviter eum accusabant. 1 Cor. XVI, 12. 19. Apoc. V, 4. κλαίειν πολλὰ *acerbe flere*. *Herodian.* I, 16. 11. ἱκετεύουσα πολλά. *Aelian.* V. H. I. c. 23. πολλὰ σφάλλεται. ibid. XII, 54. χαλεπαίνοντα πολλά. Sic *multa* pro *valde*, v. c. apud *Virgilium* Georg. III, 226. „multa gemens ignominiam“. Aeneid. I, 469. „multa gemens.“ ibid. V, 869. et XI, 471. „multaque se incusat.“ *Cicero* VI. Ep. 7. §. 4. „multa venerari Deos.“ b) *saepe, frequenter, saepius, multum, multis modis*, i. q. πολλάκις, πλεονάκις. Matth. IX, 14. cur nos et Pharisaei νηστεύομεν πολλά; frequenter ieiunamus? Rom. XV, 22. διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ ideo etiam impeditus fui saepissime. Iacob. III, 2. πολλὰ γὰρ πταίομεν

ἅπαν-

ἅπαντες saepe et multis modis labimur omnes. *Hesych.* πολλὰ· πολλαχῆ. Alex. Iob. XXXV, 6. πολλὰ ἠνόμησας. Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 16. 11. p. 698 sq. 5) Neutrum πολὺ etiam adverbialiter usurpatur, ita, ut *multum*, *valde*, et comparativis praepositum *multo* significet, positumque sit pro κατὰ τὸ πολὺ μέρος. Marc. XII, 27. πολὺ πλανᾶσθε valde erratis, seu fallitis vos ipsos. Luc. VII, 47. ὅτι ἠγάπησε πολὺ ideo amavit valde. Rom. III, 1. πολὺ κατὰ πάντα τρόπον multum sane. 2 Cor. VIII, 22. νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον nunc vero multo strenuiorem. 1 Petr. I, 7. πολὺ τιμιώτερον χρυσίου multo praestantius auro. *Homer.* Iliad. α', v. 112. ἐπεὶ πολὺ βούλομαι αὐτὴν οἴκοι ἔχειν. Alex. Dan. VI, 14. πολὺ ἐλυπήθη, et v. 23. πολὺ ἠγαθύνθη valde laetabatur. 6) ἐν πολλῷ *prorsus*, *plane*, *omnino*. Act. XXVI, 29. καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν πολλῷ non propemodum, sed plane et omnino. 7) πολλῷ *multo*, pro ἐν πολλῷ μέρει, seu μέτρῳ, si iungitur vel nomini comparativi gradus, vel adverbio μᾶλλον. Matth. VI, 30. οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς non multo magis vos. Marc. X, 48. ὁ δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν ille vero multo magis clamabat. Luc. XVIII, 39. Rom. V, 9. 1 Cor. XII, 22. 2 Cor. III, 9. 11. Phil. I, 23. II, 12. Ioh. IV, 41. καὶ πολλῷ πλείους ἐπίστευσαν et multo plures crediderunt.

ΠΟΛΥΣΠΛΑΓΧΝΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *admodum misericors et benignus*, ex πολὺς *multus*, *copiosus*, *abundans*, et σπλάγχνα *viscera* et *amor* ac *misericordia*, de quo verbo vide quae infra dicentur. Semel tantum legitur in N. T. Iacob. V, 11. ὅτι πολύσπλαγχνός ἐστιν ὁ κύριος nam valde misericors est dominus. In multis codicibus pro πολύσπλαγχνος scriptum legitur πολυεύσπλαγχνος, quod vocabulum *Millio* Prolegg. S. 1108. p. 110. genuinum et ab ipsius apostoli manu profectum visum est, sed idoneis argumentis refutatus est a *Fischero* in Proluss. de Vitiis Lexicorum N. T. Prolus. VIII. p. 204. Expressum autem est πολύσπλαγχνος vel e verbis hebraeis רַב חֶסֶד vel גְּדָל־חֶסֶד, quae Alexandrini aequipollente vocabulo πολυέλεος reddiderunt. Ps. CXLIV, 8. Exod. XXXIV, 6. Ioel. II, 13. Ion. IV, 2. quo ipso vocabulo etiam expresserunt hebraicum חַנּוּן.

ΠΟΛΥΤΕΛΗΣ, έος, οῦς, ὁ, ἡ, 1) proprie: *pretiosus*, *sumtuosus*, *qui multos sumtus requirit*, ex πολὺ *multum* et τέλος *sumtus*, *impensa*, *vectigal*. Ita usurpatur de unguento nardi potabilis, super caput Iesu effuso, Marc. XIV, 3. νάρδου πιστικῆς πολυτελοῦς, et de vestitu, 1 Tim. II, 9. ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ aut in vestitu pretioso. In hac significatione saepius quoque reperitur in versione Alexandrina, v. c. Prov. I, 13. III, 15. VIII, 12. XXV, 12. Ies. XXVIII, 16. Sapient. II, 7. οἴνου πολυτελοῦς. Sirac. L, 10. παντὶ λίθῳ πολυτελεῖ. *Aelian.* V. H.

H. XIII, 4. ἐπίασιν πολυτελῆ. *Hesych.* πολυτελῆ· πολυδάπανα. Hinc substantivum πολυτέλεια *magnificentia*. *Xenoph.* Mem. I, 6. 10. *Aelian.* V. H. VII, 2. XII, 40. Cf. *Ezech. Spanhem.* ad *Iulian.* Orat. I. p. 53. 2) per metonymiam: *valde pretiosus*, *valde gratus et acceptus*, i. q. τίμιος. Sic legitur in N. T. 1 Petr. III, 4. ὅ ἐστι ἐνώπιον Θεοῦ πολυτελὲς quod est ex ipso Dei iudicio magni pretii, seu, quod est Deo admodum gratum et acceptum, *welches alles in Gottes Augen einen sehr hohen Werth hat.* *Hesych.* πολυτελῆ· — — τὰ πολλοῦ ἄξια, ἤγουν τίμια.

ΠΟΛΥΤΙΜΟΣ, ε, ὁ, ἡ, *multum vel valde pretiosus*, *magni pretii*, a πολὺς et τιμὴ *pretium*. Bis tantum in N. T. legitur. Marc. XIII, 46. ὃς εὑρὼν ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην qui invenit margaritam magni pretii. Ioh. XII, 3. μύρε νάρδε πιστικῆς πολυτίμε unguenti nardi liquidi admodum pretiosi. Conf. Marc. XIV, 3. *Plutarch.* T. III. p. 715. ed. *Reiske* πολύτιμος σφραγίς. Caeterum quomodo vox πολύτιμος ab altera voce eiusdem originis πολυτίμητος differat, bene docuit *Thom. M.* p. 729. ed. *Bernard.* πολύτιμον, inquit, τὸ πολλοῦ τιμήματος ἠγορασμένον· πολυτίμητον δὲ, τὸ πολλῆς τιμῆς ἢ δόξης ἀξιωθέν. Ἀριστοφάνης ἐν Νεφέλαις· (v. 268. 292. et 327.) ὦ πολυτίμητοι νεφέλαι. Conf. quoque *Ammonium* de Differ. Vocabb. Gr. p. 118. et locum *Aeschin. Socr.* Dial. III, 12. ubi πολυτίμητος πολιτεία est administratio publica, quae magni facienda putatur.

ΠΟΛΥΤΡΟΠΩΣ. Adverbium, significans: *multis et variis modis*, *multipliciter*, *diversimode*, a πολύτροπος, ε, ὁ, ἡ, *varius*, *multiplex*, *cuius sunt varii modi*, (*Thucyd.* II. c. 44. ἐν πολυτρόποις ξυμφοραῖς variis fortunae casibus. Idem Lib. III. cap. 83. ἐκ τοῦ πολυτρόπε αὐτῶν τῆς γνώμης propter illorum ingenii calliditatem.) ex πολὺς *multus* et τρόπος *modus*, seu τροπὴ *conversio*. Sic semel legitur in N. T. Hebr. I, 1. πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ Θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις, ubi πολυτρόπως de variis revelationis divinae modis explicandum est, quorum quinque nonnulli appellant, nempe במראה *in visione*, בחלום *in somnio*, בחידה *in aenigmate*, cum aliud apparet, aliud innuitur, בתמונה *in figura*, cum rerum imagines apparent, ac denique בפה s. *allocutione divina*. Cf. *Fagii* Notas ad *Onkelosi* Paraphrasin Chaldaicam Num. XII, 8. et *Hottingeri* Thesaurum Philolog. Lib. II. p. 565 seq. *Hesych.* πολυτρόπως· διαφόρως, ποικίλως. *Alberti* Glossar. Graec. p. 166. πολυτρόπως· πολυειδῶς, ποικίλως. Conf. quoque supra a me ad vocem πολυμερῶς dicta, et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 387.

ΠΟΜΑ, τος, τὸ, *potus*, *potio*. Est verbale a prima pers. praet. pass. πέπομαι, (unde etiam πῶμα invenitur apud *Apollin.*

lin. et Eſr. III, 7. ed. Francof.) verbi *πίνω bibo.* Bis tantum in N. T. legitur. 1 Cor. X, 4. *πάντες τὸ αὐτὸ πόμα πνευματικὸν ἔπιον* omnes eundem potum ſpiritualem, h. e. miraculoſo modo effectum, biberunt: ubi male nonnulli interpretes exiſtimarunt, formula *πόμα πνευματικὸν* deſignari beneficia ſpiritualia, ex fide in Chriſtum et eius meritis provenientia, quibus anima ad ſalutem aeternam recreatur. Hebr. IX, 10. *μόνον ἐπὶ βρώμασι καὶ πόμασι*, quae verba intellegenda ſunt de *certis ciborum et nutrimentorum generibus, quorum uſus interdictus erat lege Moſaica.* Conf. ſupra ad *βρῶμα* dicta. *Xenoph. Cyrop.* V, 2. 8. *Mem.* IV, 7. 9. Invenitur praeterea haec vox pro שִׁקּוּי idem, Pſ. CII, 10. et pro מִשְׁתֶּה idem, Dan. I, 16. apud Alexandrinos. *Heſych. πόμα· πόσις.*

ΠΟΝΕ΄Ω, ῶ, fut. *ήσω*, *laboro*, et ex adiuncto: *viribus frangor, laboribus ſuccumbo, defatigor, laſſeſco*, etiam *fractus, vitiatus, corruptus ſum*, (*Diod. Sic.* IV, 41. *ἕνεκα τοῦ θεραπεύειν τὰ πονοῦντα μέρη τῆς νεὼς* ut reficerent labefactatas partes navis. ibid. XII, 32. *τὰς δὲ (τριήρεις) πεπονηκυίας ἐθεράπευον.*) a *πόνος labor.* Paſſivum *πονέομαι*, contracte *πονοῦμαι fio, elaboror*, etiam *quaſſor, debilitor, vitior, uſu conteror.* Legitur hoc verbum Hebr. XII, 27. ex coniectura *L. Boſii*, qui in Exercitatt. Philol. in N. T. p. 261. loco *ὡς πεποιημένων*, quod habent omnes hucusque collati codices, levi mutatione *ὡς πεπονημένων* reponendum eſſe iudicat. Facilis autem fuit haec permutatio, cum duae hae voces nonniſi unica lineola litterae *ν* differant. Hinc etiam *Gronovius* apud *Lucianum* de Saltatione c. XXI. in verbis *τοῦτο ἔργον πεποιημένων* eodem modo legi iubet *πεπονημένων.* Caeterum multis ingenioſam illam *L. Boſii* coniecturam locis ſimilibus e Scriptoribus graecis collatis defendit *Wakefield* in Silva Critica P. III. p. 169 ſeq.

ΠΟΝΗΡΙ΄Α, *ας, ἡ*, 1) proprie de *omnibus rebus* adhibetur, *quae ſunt morboſae, mancae, corruptae nec integrae, aut aliis ſunt moleſtae*, a *πονηρὸς*, quod vide. Hinc apud Alexandrinos non ſolum de *acerbitate fructuum corruptorum* uſurpatur, Ier. XXIV, 8. *τὰ σῦκα τὰ πονηρὰ, ἃ οὐ βρωθήσεται ἀπὸ πονηρίας αὐτῶν*, ſed etiam ad *omnis generis moleſtias, miſerias, aerumnas, calamitates*, Ieſ. X, 1. Neh. I, 13. Cohel. VI, 1. XI, 11. transfertur. *Heſych. πονηρία· κακωσία.* Etiam verbum *πονεῖσθαι* de *aegrotantibus* uſurpatur apud *Thucyd.* II. c. 51. Hinc, ut omnia verba, quae infirmitatem corporis et imperfectionem phyſicam ſignificant, ad animum ita transfertur, ut mox *vitioſitatem, pravitatem*, latiori ſenſu ſumtam, mox vero ſpeciatim *malitiam*, h. e. *nocendi aliis cupiditatem, malignitatem, verſutiam, malum animum* ſignificet. In po-

ſteri-

steriori notione legitur Matth. XXII, 18. γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν Iesus vero, malam eorum animum animadvertens, coll. v. 15. Marc. VII, 22. πονηρίαι, δόλος. Luc. XI, 39. ἁρπαγῆς καὶ πονηρίας. Rom. I, 29. ubi *Vulgatus* voce *malitia* usus est. 1 Cor. V, 8. κακίας καὶ πονηρίας vitiositatis et malignitatis. In priori vero significatione reperitur Act. III, 26. ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν si a sua quisque vitiositate desciseeret. Pluralis πονηρίαι positus est h. l. pro singulari, ut Marc. VII, 22. Ephes. VI, 12. πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας, pro πρὸς τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ contra genios malos. Saepius non legitur in N. T. In versione Alexandrina respondet hebraico רֹעַ *malitia*, *iniquitas*. Ies. X, 1. הָרֵעַ *male et impie agere*. Ies. I, 16. παύσασθε ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν. יֵצֶר *figmentum*. Devt. XXXI, 21. רַע et רָעָה *malitia*. Ies. VII, 16. LIX, 7. Ier. XXIII, 11. XXXIII, 5.

ΠΟΝΗΡΟΣ, ά, όν, (quod bene distinguendum est a πόνηρος, quod significat *laboriosum*, *aerumnosum*, *multum patientem molestiae*, mutato accentu discriminis caussa, quod idem fit in synonymo μοχθηρὸς et μόχθηρος. Confer *Eustathium* ad *Homer*. Iliad. II, 765.) 1) proprie: *morbosus*, *aegrotus*, *morbo affectus*, *vitiosus*, *vitio laborans*, *mancus*, *imperfectus*, *corruptus*, et generatim: *a perfectione et bonitate, quam natura attingere potest*, *remotus*, á πονῶ, vel πονῶμαι *aegroto*. Vide supra ad πονηρία dicta. Sic legitur in N. T. Matth. VI, 23. ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ sin oculi tui morbo quodam laborant, seu affecti sunt. Opponitur v. 22. ὁ ὀφθαλμὸς ἁπλοῦς *oculus sanus*, *integer*. Simili modo etiam nos: *ein böses Auge*, pro *ein krankes Auge*; ponere solemus et apud *Platonem* saepe σῶμα πονηρὸν de corpore aegroto et πονηρῶς ἔχειν prò aegrotare ponitur. *Iustinus Mart*. Apol. I. p. 34. ed. *Thirlbii*, ἐκ γενετῆς πονηροὺς ὑγιεῖς πεποιηκέναι. Cf. *Foësii* Oecon. Hipp. p. 315. et *Schwarzium* ad *Olearium* de Stilo N. T. p. 323. Matth. VII, 17. 18. καρποὺς πονηροὺς fructus malos, h. e. inutiles, corruptos, et nullius pretii. Luc. XI, 34. Ierem. XXIV, 18. τὰ σῦκα τὰ πονηρά. Genes. XLI, 19. βόες πονηραὶ καὶ αἰσχραὶ τῷ εἴδει σφόδρα. 2) metaphorice: *impius*, *scelestus*, *malus*, *improbus*, speciatim: *malignus*, *aliis nocendi cupidus*, et, si de rebus adhibetur: *pravus*, *perversus*, *legibus divinis pariter ac humanis contrarius et repugnans*. Matth. V, 37. τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστιν quod ultra adiungitur, legibus repugnat divinis. ibid. v. 45. ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθούς. ibid. IX, 4. ἱνατί ὑμεῖς ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; quare tam prave de me iudicatis? seu, quomodo me impie locutum esse creditis?

Cf.

Cf. v. 3. ibid. XII, 34. 35. ubi ter legitur et ὁ πονηρὸς θησαυρὸς animum, vitioſitate depravatum, τὰ πονηρὰ impia dicta et facta ſignificat. ibid. v. 39. γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλίς. ibid. v. 45. XIII, 49. ἀφοριοῦσι τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων. ib. XV, 19. διαλογισμοὶ πονηροί. ibid. XVI, 4. XVIII, 32. Marc. VII, 23. Luc. III, 19. περὶ πάντων ὧν ἐποίησεν πονηρῶν propter omnia ſcelera, quae commiſerat. ibid. VI, 35. et 45. VII, 21. πνευμάτων πονηρῶν morbis, a geniis malis effectis. ibid. VIII, 2. XI, 26. 29. Ioh. III, 19. VII, 7. Act. XVII, 5. XVIII, 14. XIX, 12. 13. 15. 16. XXVIII, 21. ἐλάλησέ τι περὶ σοῦ πονηρὸν locutus eſt quicquam de te mali. 1 Cor. V, 13. τὸν πονηρὸν inceſtuoſum illum. Galat. I, 4. Coloſſ. I, 21. 1 Theſſ. V, 22. 2 Theſſ. III, 2. 1 Tim. VI, 4. 2 Tim. III, 13. Hebr. III, 12. X, 22. Iacob. II, 4. Vide κριτής. ibid. IV, 16. 1 Ioh. III, 12. V, 19. 2 Ioh. v. 11. *Aeſchin. Socr.* Dial. I, 3. II, 2. Apud *Aelianum* V. H. II, 11. Thyeſtae epulae dicuntur πονηρὰ δεῖπνα. *Heſych.* πονηρός· κακὸς, δεινὸς, κακοῦργος. 3) ſpeciatim: *qui iniuriam aliis infert, alios infeſtat, nulla iuris ratione habita, auctor cuiusvis iniuriae.* Matth. V, 39. ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ ego autem vobis edico: ne illico ulciſcamini iniuriam, vobis illatam. Ita רָשָׁע uſurpatur Exod. II, 13. ubi Alexandrini ἀδικῶν reddiderunt; coll. 2 Sam. IV, 11. ubi πονηρὸς tranſtulerunt. 4) *tenax, avarus*, etiam ex adiuncto: *invidus.* Matth. VII, 11. ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες vos, qui tamen eſtis avari. ibid. XX, 15. ἢ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι; aut cur invides aliis meam erga illos benignitatem? Marc. VII, 22. ὀφθαλμὸς πονηρὸς invidia, quae ſe oculis prodit. *Theophyl.* ad h. l. ὀφθαλμὸν πονηρόν φησιν ἢ τὸν φθόνον, ἢ τὴν ἀκολασίαν. Luc. XI, 13. Sirac. XIV, 10. ὀφθαλμὸς πονηρὸς φθονερὸς ἐπ' ἄρτῳ. ibid. XXXI, 14. μνήσθητι ὅτι κακὸν ὀφθαλμὸς πονηρός. ibid. XIV, 5. ὁ πονηρὸς ἑαυτῷ ſordide avarus, qui durius tractat corpus ſuum. Ita etiam Prov. רַע עָיִן uſurpatur de ſordide avaro. Prov. XXIII, 6. coll. XXII, 9. et XXVIII, 22. Confer *Wetſtenii N. T.* T. I. p. 331. 5) *periculoſus*, (*Xenoph.* Anab. VII, 4. 8. ὅτι ἐν πονηροῖς τόποις σκηνοῦσιν, καὶ πλησίον εἶεν οἱ πολέμιοι.) et ſpeciatim: *periculoſus virtuti.* Epheſ. V, 16. ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσι hac enim noſtra aetate multa ſunt virtutis chriſtianae impedimenta et multae vitioſitatis illecebrae. 6) πονηρὸν *moleſtum, noxium, quod detrimentum affert*, et opponitur τῷ ἀγαθῷ *utili, ſalutari.* Rom. XII, 9. ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρὸν fugite omnia, quae ſunt aliis moleſta et noxia: ſequitur enim: κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ verae aliorum utilitati omnibus modis conſulite et proſpicite. Cohel. I, 13. περισπασμὸν πονηρὸν occupationem moleſtam. ibid. IV, 8. V, 12.

Art-

Ariſtoph. Plut. v. 352. πονηρὸν τὸ φορτίον onus moleſtum. *Heſych.* πονηρόν· ἐπίπονον, κακοπαθῆ. 7) *calamitoſus.* τὸ πονηρὸν *calamitas, miſeria, malum, maxime ob religionem chriſtianam perferendum*, i. q. πειρασμός, cum quo etiam permutatur Matth. VI, 14. et Luc. XI, 4. Ioh. XVII, 15. ἵνα τηρήσῃς αὐτὰς ἐκ τῦ πονηρῦ ſed ut eos in variis calamitatibus (vide v. 14.) conſtantes et incolumes praeſtes. Epheſ. VI, 13. ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ tempore calamitoſo, cum immineant calamitates ob profeſſionem religionis chriſtianae. *Chryſoſt.* in Pſ. XLIX. τὴν πονηρὰν ἡμέραν ἡ γραφὴ καλεῖ τὴν τῶν συμφορῶν, τὴν τῶν κολάσεων, τὴν τῶν περιστάσεων. 2 Tim. IV, 18. ἀπὸ παντὸς ἔργε πονηρῦ ex omnibus calamitatibus et malis, ſeu ex omnibus periculis vitae. Geneſ. XLVII, 9. μικραὶ καὶ πονηραὶ γεγόνασιν αἱ ἡμέραι. Pſ. XXXVI, 20. ἐν καιρῷ πονηρῷ tempore calamitoſo. Amos V, 13. Micha II, 3. Sirac. LI, 16. Cf. quoque *Suidam* in Ἡμέρα πονηρά. Hinc 8) κατ' ἐξοχὴν Satanas in N. T. dicitur, qui, ut auctor omnis vitioſitatis et ſcelerum omnium, ita etiam princeps et auctor omnium calamitatum et malorum a Iudaeis credebatur, unde etiam Ieſus et apoſtoli ab eo origines omnis vitioſitatis non ſolum et verae virtutis chriſtianae impedimentorum, ſed etiam calamitatum et perſecutionum, ob religionis chriſtianae profeſſionem a gentilibus et Iudaeis Chriſtianis perferendarum et omnino omnium, quibus Chriſtiani olim ad deſerendam religionem chriſtianam ſollicitari poterant, per συγκατάβασιν repetere ſolebant. Matth. XIII, 19. ἔρχεται ὁ πονηρός, coll. Marc. IV, 15. ἔρχεται ὁ σατανᾶς, et Luc. VIII, 12. Matth. XIII, 38. οἱ υἱοὶ τῦ πονηρῦ filii diaboli, h. e. vitioſi et ſceleſti homines. Epheſ. VI, 16. coll. v. 11. 2 Theſſ. III, 3. 1 Ioh. II, 13. 14. III, 12. coll. v. 8. V, 18. Non male itaque *Fiſcherus* in Proluſ. XII. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 310. iudicavit, de diabolo etiam explicari commode poſſe verba orationis dominicae ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τῦ πονηρῦ, Matth. VI, 13. et Luc. XI, 4. nec huic interpretationi adverſari verbum ῥύεσθαι, quod generatim ſignificat: *liberare aliquem et tueri ab inſidiis, impetu et vi alicuius*, ut infra ſ. h. v. pluribus demonſtrabitur. 9) *qui officio ſuo non ſatisfacit, infidelis, ignavus*, i. q. ἄπιστος. Matth. XXV, 26. πονηρὲ δῦλε καὶ ὀκνηρὲ, coll. Luc. XIX, 22. πονηρὲ δῦλε. *Ariſtoph.* Ran. 743. *Philem.* fragm. p. 368. πονηρὸς ἂν ᾖ δῦλος εὑρήσει δίκην. *Herodian.* I, 13. 6. πρὸς τὸν θάνατον ἐκδώσεις πονηρὸν οἰκέτην. *Ioſeph.* A. I. II, 4. 5. et XVI, 9. 4. Eodem modo uſurpatur רָשָׁע, Prov. XIII, 17. ubi מַלְאָךְ רָשָׁע opponitur τῷ צִיר אֱמוּנִים et צִיר נֶאֱמָן, cap. XXV, 13. *Xenoph.* Hiſt. Gr. VI, 4. 10. πονηρὸν ἱππικόν. 10) *homo vilis, de plebe.* Matth. XXII, 10. συνήγαγον πάντας, ὅσες εὗρον,

ρον, πονηρὰς δὲ καὶ ἀγαθὰς congregarunt, quotquot repererunt, omnis generis homines, nobiles et ignobiles. 11) *malignus, bösartig.* Apoc. XVI, 2. ἕλκος κακὸν καὶ πονηρὸν ulcus malum et malignum. 2 Paral. XXI, 15. ἐν μαλακίᾳ πονηρᾷ. 12) *abominabilis.* Luc. VI, 22. καὶ ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν atque improbissimorum hominum nomine vos traduxerint, seu, et vos nonnisi cum exsecratione nominent. Vide supra dicta ad ἐκβάλλω. *Syrus,* qui transtulit: ܐܝܟ ܒܝܫܐ tanquam malorum, non videtur legisse ὡς πονηρῶν, sed sensum tantum expressisse. Simili ratione πονηρὸς usurpatum legitur apud Alexandrinos Genes. XXVIII, 8. ὅτι πονηραί εἰσιν αἱ θυγατέρες Χαναὰν ἐναντίον Ἰσαὰκ quod abominaretur Isaacus filias Chanaan. 13) *sinister, iniquus, adversus, nachtheilig.* Hinc ῥῆμα πονηρὸν est *sinistrum et iniquum de aliis iudicium, criminatio omnis generis,* et εἰπεῖν ῥῆμα πονηρὸν κατά τινος notat: *criminari aliquem.* Matth. V, 11. καὶ εἴπωσι πᾶν ῥῆμα πονηρὸν καθ' ὑμῶν et falsas criminationes contra vos attulerint. Hinc in versione Alexandrina τὰ πονηρὰ respondet hebraicae formulae דִּבָּה רָעָה *fama mala.* Num. XIII, 32. XIV, 37. 3 Ioh. v. 10. λόγοις πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς conviciis nos proscindens. Huc etiam commode referri possunt loca, supra iam laudata, sed ad aliam significationem revocata: Act. XXVIII, 21. οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἢ ἐλάλησέ τι περὶ σοῦ πονηρὸν neque popularium quisquam advenit, qui de te mali quicquam nunciaverit, aut dixerit. 1 Tim. VI, 4. ὑπόνοιαι πονηραὶ suspiciones iniquae. Iudith. VIII, 7. καὶ οὐκ ἦν ὃς ἐπήνεγκεν ἐπ' αὐτὴν ῥῆμα πονηρὸν, ὅτι ἐφοβεῖτο τὸν θεὸν σφόδρα tanta erat eius pietas, ut nemo eum calumniari valeret. ibid. v. 8. καὶ ἤκουσεν τὰ ῥήματα τοῦ λαοῦ τὰ πονηρὰ ἐπὶ τὸν ἄρχοντα κ. τ. λ. *Xenoph.* Hist. Gr. I, 5. 10. πονηρῶς φερόμενος de quo sinistri rumores feruntur. *Diod. Sic.* XIII, 74. ubi videndus *Wesselingius.* Saepius in N. T. non legitur.

ΠΌΝΟΣ, ου, ὁ, 1) *labor,* sive sit *corporis,* sive *animi, studium et opera, alicui rei impensa,* a praet. med. πέπονα, verbi πένομαι *facio, ago.* Ita vero tantum in exterorum scriptis legitur, v. c. apud *Aeschin. Socr.* Dial. I, 11. III, 21. *Eurip.* Phoeniss. v. 736. ἀλλὰ τοῦδ' ἐρῶ πολλοῦ πόνου. ibid. v. 1430. παρεστὼς πόνος. *Suid.* πόνος· πληγή, ἐπίτασις. Iam, quia labores fere molestiam et defatigationem comitem habent viresque adeo corporis ac animi absumunt, hinc πόνος etiam 2) per metonymiam subiecti pro adiuncto *omnem molestiam, fatigationem, aerumnam, miseriam, dolorem, moerorem, anxietatem, cruciatum* significat. *Hesych.* πόνος· ἄλγος, ἐνέργημα ὀδύνης. Sic ter tantum

tum

tum in N. T. legitur. Apoc. XVI, 10 et 11. *ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἑλκῶν αὐτῶν.* ibid. XXI, 4. Adde Alexandrinos Genef. XXXIV, 25. Iob. IV, 5. 2 Paral. VI, 28. Num. XXIII, 21. Sirac. III, 28. *Aeschyli* Prometh. v. 47. coll. v. 471. *Eurip.* Phoen. v. 450. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 7. Conf. *Perizonium* ad *Aelian.* V. H. V, 6.

ΠΟΝΤΙΚΟ'Σ, ή, ὸν, vel ΠΟΝΤΙΚΟ'Σ, ῦ, ὁ, *Ponticus*, vel idem, quod *marinus*, a *πόντος mare*, vel *Ponti regionis incola*, seu *ex Ponto oriundus*, a Πόντος *Pontus*, quod vide. Ita dicitur de Aquila, quod genere fuit Ponticus. Act. XVIII, 2. Est et pars Cappadociae, Ponto Euxino adiacens, quae *Pontica* appellatur.

ΠΟ'ΝΤΙΟΣ, ε, ὁ. *Pontius*. Praenomen familiae praesidis, vel procuratoris Iudaeae, cuius cognomen erat Pilatus, de quo vide supra ad vocem Πιλάτος. Romani communiter tria habebant nomina, praenomen, nomen et cognomen. *Pontius*, nomen latinum, est usitatum Romanis; unde apud *Valerium Maximum* legitur de *Pontio*, centurione quodam, Lib. III, c. 8. de *Pontio Aufidiano*, Lib. VI. cap. 1. et de *Pontio Lupo*, Lib. VIII, c. 7. Legitur in N. T. tantum Matth. XXVII, 2. Luc. III, 1. Act. IV, 27. 1 Tim. VI, 13. *Alberti* Glossar. Gr. N. T. p. 22. Ποντίε· *κλίναντος βυλὴν*, ubi videndus *Alberti*.

ΠΟ'ΝΤΟΣ, ε, ὁ. *Pontus*. Generatim omnis pars Asiae minoris, seu lata illa regio Natoliae dicitur, sita ad mare Ponticum, quod et Euxinum appellatur, Asiam et Europam disterminans, 1 Petr. I, 1. per synecdochen vero Cappadocia minor, Act. II, 9. Vide *Er. Schmidium* in h. l. Sic dicta quibusdam videtur a quodam rege, Ponto, Nerei, s. Neptuni filio. Potius vero ab ipso Ponto Euxino nomen habet. Conf. *Cellarii* Geogr. Plen. Lib. III, c. 8. s. 3. §. 63. p. 271. Πόντος apud Graecos etiam *mare* denotat; unde *ποντοπορέω navigo*, Prov. XXX, 19. Ποντοπόρος est *πέλαγος διαπορευομένη*, *πελαγοδρόμος*, interprete *Hesychio*, et *ποντόβροχος mari submersus* (*ὑπὸ θαλάσσης βρεχόμενος*, ut *Suidas* interpretatus est. 3 Macc. VI, 4.) dicitur. *Suid. πόντος· κυρίως μὲν ὁ ἔνδον τῆς χερρονήσε, ὁ καὶ* Εὔξεινος (ita enim legendum videtur e Gloss. Brem. loco impressi *καὶ τῦ* Εὐξείνε) *καλέμενος*, *καταχρηστικῶς δὲ πᾶσα ἡ θάλασσα.* *Hesych.* Πόντος· *θάλασσα, πέλαγος.* Cf. Alex. Exod. XV, 5.

ΠΟ'ΠΛΙΟΣ, ιυ, ὁ. *Publius*. Est nomen viri latinum, qui semel memoratur in N. T. Act. XXVIII, 7. *Publius* q. publicus, quod dicitur q. populicus, qui populo gratus est.

ΠΟΡΕΙ'Α, ας, ἡ, 1) proprie: *profectio ipsa*, *ambulatio*, *incessus*, item *via*, *iter*, a *πορεύομαι proficiscor*. Luc. XIII, 22. *πορείαν ποιέμενος εἰς ἱερυσαλὴμ* iter faciens, seu dirigens

Hierosolymam, *Aeschin. Socr.* Dial. III, 20. θάρσος τῆς ἐκεῖσε πορείας animus ad proficiscendum illuc, nempe ad inferos *Plato* Ep. 7. *Diod. Sic.* IV, 19. πορείαν ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν ποιούμενος. ibid. XIV, 83. *Herodian.* III, 4, 1. Alexandrini saepe hac voce usi sunt pro מַהֲלָךְ *iter*, *profectio*, Ion. III, 3. 4. Neh. II, 6. et מוֹצָא *exitus*. Num. XXXIII, 2. Adde Tob. VII, 10. 2 Macc. III, 8. ἐποιεῖτο τὴν πορείαν. ib. XII, 10. *Hesych.* αἱ πορεῖαι· αἱ ὁδοί. Hinc τὰ πορεῖα dicuntur Graecis, *quae sunt ad iter faciendum necessaria*, τὰ εἰς πορείαν χρήσιμα, interprete *Suida*. Ita Genes XLV, 17. ed. Ald. γεμίσατε τὰ πορεῖα ὑμῶν, ubi alii libri Φορεῖα et Φορτία habent. 2) metaphorice: *vita*, *vivendi ratio*, *occupationes*, *negotium*, *mores*, *actiones*, *studium*. Sic legitur in N. T. Iacob. I, 11. ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται dives enim in mediis suis negotiis et occupationibus, recreationibus etc. lenta quasi labe consumetur et peribit. (Pro πορείαις in uno codice legitur πορίαις (quod *affluentiis*, *divitiis* interpretantur) probantibus *Erasmo*, *Wetstenio* atque *Luthero* adeo, recte autem repudiatum a *Griesbachio*, cum omnis Graecia ignoret vocem πορία, et, si hoc voluisset, a Iacobo εὐπορίαις scribendum fuisset.) Ierem. X, 23. οὐδὲ ἀνὴρ πορεύσεται καὶ κατορθώσει πορείαν αὐτοῦ. Prov. II, 7. Sirac. XLIII, 16. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΟΡΕΥΩ, fut. εύσω, in activo: *transfero*, *transporto*, *ire*, vel *venire facio alterum*, *mitto*, *adduco*, *traiicio*, a πόρος *transitus*, hocque a praet. med. πέπορα, verbi πείρω *transeo*. *Eurip.* Hecub. v. 447. ποῖ με τὰν μελέαν πορεύσεις; ubi scholiastes recte observat, πορεύομαι ἐγὼ, καὶ πορεύω ἕτερον, nec refragante *Eustathio* p. 1436. lin. 36. Adde *Eurip.* Med. v. 180. et Hippolyt. v. 755. At Πορεύομαι, εύσομαι, in medio generatim notat: *me ex uno loco in alterum transfero*, *me ire*, vel *venire facio*, i. e. 1) *iter facio*, *proficiscor*. Matth. II, 8. 9. 1 Cor. XVI, 4. 6. ut vos me comitemini, οὗ ἐὰν πορεύωμαι quocunque iter faciam. Luc. I, 39. ἐπορεύθη εἰς τὴν ὀρεινήν. ibid. IX, 51. 53. Act. XVI, 7. XIX, 21. Rom. XV, 24. 25. 1 Tim. I, 3. 2 Tim. IV, 10. Iacob. IV, 13. etc. 2) *eo*, *abeo ad aliquem*. Matth. XVII, 27. πορευθεὶς εἰς τὴν θάλασσαν ad mare abito. ib. XVIII, 12. XIX, 15. XXI, 6. etc. 3) *abeo*, *discedo*. Matth. VIII, 9. πορεύθητι καὶ πορεύεται abi et abit. Opponitur τῷ ἔρχεσθαι. ibid. XXV, 41. πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ. ibid. XXIV, 1. ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ. Act. XVI, 36. πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ abeatis in pace. ibid. XXIV, 25. Genes. VIII, 3. πορευόμενον ἀπὸ τῆς γῆς Iudd. V, 10. *Hesych.* πορεύου· ἄπιθι, ὕπαγε. 4) *adeo*, *venio ad aliquem*. Luc. XI, 5. καὶ πορεύσεται

ται. πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίε eumque media nocte adeat. Cf. Alex. Devt. XX, 5. Ios. VIII, 11. 5) redeo. Matth. II, 20. πορεύε εἰς γῆν Ἰσραὴλ redi in terram israeliticam. Ioh XIV, 28. ὅτι πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα me ad patrem rediturum esse. ibid. XVI, 28. Act. I, 10. πορευομένε αὐτῦ, scil. εἰς τὸν ὀρανὸν, illum in coelum, seu ad Deum redeuntem. ibid. v. 11. 1 Petr. III, 22. Hinc Alexandrini usi sunt hac voce pro שׁוּב redire, reverti. Genes. XLIII, 2. 1 Sam. I, 19. 6) passive usurpatur: abripior, abducor, ut sit i. q. ἀπάγομαι. Luc. VIII, 14. καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλέτε καὶ ἡδονῶν τῦ βίε πορευόμενοι συμπνίγονται et a nimiis et anxiis curis divitiarum et voluptatibus vitae illicitis abrepti suffocantur. Conf. Abresch. ad Aeschylum p. 575. Varias huius loci, qui multum exercuit interpretum ingenia, explicationes recensuit Dresigius de Verbis Mediis N. T. I, 113. p. 436 seq. 7) augmentum, incrementum capio, procedo, magis in dies augeor, in utramque partem. Act. IX, 31. αἱ μὲν ὖν ἐκκλησίαι κ. τ. λ. πορευόμεναι τῷ Φόβῳ τῦ κυρίε coetus vero christiani etc. adaucta eorum pietate in Deum. Sic etiam apud Alexandrinos πορεύεσθαι quandoque reperitur, v. c. 1 Sam. XIV, 19. ἦχος ἐν τῇ παρεμβολῇ τῶν ἀλλοφύλων ἐπορεύετο πορευόμενος. 2 Sam. III, 1. ὁ οἶκος Δαβὶδ ἐπορεύετο καὶ ἐκραταιῦτο, καὶ ὁ οἶκος Σαὺλ ἐπορεύετο καὶ ἠσθένει, ubi ἐπορεύετο recte vertendum est: magis magisque. Plato in Gorgia p. 281. experientia facit τὸν αἰῶνα ἡμῶν πορεύεσθαι κατὰ τέχνην aetatem nostram secundum artem procedere. Idem in Alcibiade I, p. 36. ἕως ἂν ἐπὶ τὸ βέλτιον ἴῃς donec in melius proficias. Alia exempla e graecis Scriptoribus collegit Georgius in Vindic. N. T. ab Hebraismis Lib. II, c. 2. §. 37. p. 140. et Schwarzius in Comment. Ling. Gr. p. 1140 seq. 8) ex vivis discedo, morior, fatis concedo. Luc. XXII, 22. καὶ ὁ μὲν υἱὸς τῦ ἀνθρώπε πορεύεται κατὰ τὸ ὡρισμένον filius quidem hominis interficietur ex decreto divino. Ioh. XIV, 2. πορεύομαι ἑτοιμάσαι τόπον ὑμῖν morior eo consilio, ut vobis spem certissimam faciam felicitatem aeternam consequendi. ibid. v. 3. καὶ ἐὰν πορευθῶ nam, ubi mortuus fuero. Subintellegendum autem est post πορεύομαι, in hac significatione adhibitum, verbum τελευτᾷν, quod additur Genes. XXV, 32. aut supplenda est formula ἐν ὁδῷ πάσης τῆς γῆς, ut plene legitur 1 Regg. II, 2. Iob. XVI, 22. et μετὰ τῶν πατέρων. 1 Paral. XVII, 11. Conf. Elsneri Obss. Sacr. T. I, p. 241. Vechneri Hellenolex. lib. II. c. 5. pag. 483. et Palairet. Obss. Philol. p. 207. 9) vivo, vitam meam instituo, in utramque partem, etiam ago, negotia mea tracto. Luc. I, 6. πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς convenienter viventes omnibus praeceptis divinis. ibid. XIII, 33. πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ

ἐχομέ-

ἐχομένῃ πορεύεσθαι igitur per breve illud tempus, quod mihi supereſt, negotia mea peragam. ibid. XXI, 8. Act. XIV, 16. Deus ſivit omnes gentes πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, h. e. vivere ſuo more, ſuis inſtitutis uti. 1 Petr. IV, 3. πεπορευομένους ἐν ἀσελγείαις laſciviae omnis generis indulgentes. 2 Petr. II, 10. III, 3. Iud. v. 11. 16. 18. Ezech. V, 6. ἐν τοῖς νόμοις μου οὐκ ἐπορεύθησαν ἐν αὐτοῖς. 1 Regg. VIII, 61. ὁσίως πορεύεσθαι ἐν τοῖς προστάγμασιν αὐτοῦ. Sirac. V, 2. 1 Macc. VI, 23. 59. Conf. *Vorſtii* Philol. Sacr. cap. VI, p. 194 ſeq. et *Georgii* Vindic. Lib. II, c. 2. §. 36. p. 139. 10) interdum, aliis verbis additum, pleonaſtice ponitur, v. c. Matth. IX, 13. Luc. VIII, 14. 1 Petr. III, 19. etc. Solent Hebraei eodem modo verbum הָלַךְ aliis verbis iungere, v. c. 2 Sam. III, 1. Ion. I, 11. 13. — De formula πορεύεσθαι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον, quae Act. I, 25. de Iuda, proditore Chriſti, adhibetur, vide dicta ad vocem τόπος.

ΠΟΡΘΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *everto, vaſto, diruo, depopulor*, a perf. med. πέπορθα, verbi πέρθω *vaſto, depopulor, diruo. Heſych.* πορθεῖν· προνομεύειν, ὀλλύειν. Gloſſ. N. T. ἐπόρθει· κατέστρεφεν. *Demoſthenes* p. 1157. 11. ed. *Reiske*, πορθουμένην ὁρῶντες τὴν ἐμὴν οἰκίαν. *Eurip.* Phoen. v. 505. 524. 583. 617. Hinc metaphorice 2) *oppugnare, infeſtare, inſectari hoſtiliter, vexare, perſequi et omnibus modis aliquid impedire, aut minuere conari* notat. Act. IX, 21. οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας ἐν Ἱερουσαλὴμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο; nonne hic ille eſt, qui admodum vexavit et perſequutus eſt Hieroſolymis omnes, qui hanc doctrinam profitebantur? Conf. cap. XXII, 4. Galat. I, 13. ἐπόρθουν αὐτήν, ſc. τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ, et vexabam eos: ubi coniungitur cum voce διώκειν tanquam ἰσοδύναμον. ibid. v. 23. νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν, ἥν ποτε ἐπόρθει nunc tradit religionem chriſtianam, cuius propagationem olim impedire conabatur. Conf. *Weſſelingium* ad *Diodor. Sic.* Lib. XI, c. 32. Tom. I, p. 429. et *Munthe* in Obſervatt. e *Diodor. Sic.* in N. T. p. 357. *Heſychius:* ἐπόρθουν· κατέσκαπτον, ἐδίωκον. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΟΡΙΣΜΟ'Σ, οῦ, ὁ, *ipſa actio acquirendi, acquiſitio, lucrum, quaeſtus*, etiam per metonymiam, ut χρηματισμός, (apud *Dionyſ. Hal.* Ant. III, 5.) *res ipſa, quae lucrum et quaeſtum affert, certe afferre videtur.* Eſt verbale a prima perſ. praet. paſſ. πεπόρισμαι, verbi πορίζω, quod in activo pariter ac in medio ſignificat: *quaeſtum et lucrum facere, comparare ſibi aliquid.* (*Heſych.* πορίζει· κερδαίνει. *Aeſchin. Socr.* Dial. II, 7. 35. 36. III, 11. *Xenoph.* Mem. II, 8. 1. Conf. *Küſterum*

rum de Verbis Mediis I, 30. p. 34. et *Clericum* de Verbis Graecorum Mediis S. XL, p. 145.) Bis tantum in N. T. legitur. 1 Tim. VI, 6. ἔστι δὲ πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια summam felicitatem et insignia commoda affert vera in Deum pietas. ibid. v. 5. νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν qui religionem christianam quaestui suo servire existimant. Legitur praeterea in libro Sapientiae XIII, 19. περὶ δὲ πορισμοῦ καὶ ἐργασίας. ibid. XIV, 2. et apud *Porphyr.* de Abstinent. III, 23. *Plutarch.* Cat. mai. p. 351. D. et de amor. divit. p. 524. D. *Philon.* de vita Mosis Tom. II, p. 167, 10.

ΠΌΡΚΙΟΣ, ου, ὁ. *Porcius.* Nomen Festi, praesidis Iudaeae, vel origine graecum, idem quod Πορκεύς, έως, ὁ, *piscator*, a πόρκος, ου, ὁ, *rete piscatorium*, vel latinum, ortum a *Porco.* Semel tantum reperitur in N. T. Act. XXIV, 27. Πόρκιον Φῆστον.

ΠΟΡΝΕΊΑ, ας, ἡ. Vocabulum hoc latissime patet et non solum *scortationem*, *fornicationem*, *stuprum*, *prostitutionem corporis*, *vel quaestus*, *vel libidinis causa*, sed etiam *omnis generis impudicitiam*, *quocunque modo se exserat*, *incestum*, *adulterium*, interdum adeo *libidinem procreandi naturalem et omnibus ingeneratam*, *quatenus ad incestam et illicitam consuetudinem sollicitare homines valet*, significat, ut adeo in singulis locis N. T. vel omnes hae notiones, aut pleraeque coniungendae sint, aut ex oratione contexta definiendum sit, de quonam impudicitiae genere πορνεία accipiendum sit. Descendit a πόρνη *scortum.* Matth. V, 32. παρεκτὸς λόγου πορνείας adulterii crimine tantum excepto. ibid. XV, 19. πορνεῖαι a μοιχεῖαι ita distinguitur, ut illud de *scortatione et fornicatione tantum et aliis impudicitiae generibus*, adulterio tantum excepto, accipiendum sit. ibid. XIX, 9. μὴ ἐπὶ πορνείᾳ extra caussam *adulterii.* Conf. de hac significatione *Seldenum* de Vxore Hebraea Lib. III, c. 23. p. 348. et *Salmasium* de Foenore Trapezitico p. 127. Marc. VII, 21. μοιχεῖαι, πορνεῖαι. Rom. I, 29. πορνείᾳ *impudicitia omnis generis;* ubi in duobus codicibus ante πορνείᾳ additum legitur ἀκαθαρσίᾳ, quod merum glossema sapit: nisi πορνείαν h. l. de *adulterio*, praeeunte *Zonara* in Can. XIX. Basil. (cuius verba laudat *Wetstenius N. T.* T. II, p. 27.) interpretari aliquis malit. 1 Cor. V, 1. ὅλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία καὶ τοιαύτη πορνεία, ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὀνομάζεται, ubi πορνεία, ut e sequentibus apparet, de *incestu* explicandum est; sed ibid. VI, 13. 18. latius patere et Paulus de quavis illicita consuetudine, sive fiat libidinis explendae, sive turpis quaestus causa, sive inter personas solutas, sive matrimonio iunctas, cogitasse videtur. Idem valet de locis Ephes. V, 3. Coloss. III, 5. 1 Thess. IV, 3. 1 Cor. VII, 2. διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω καὶ

ἑκάστη

ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω propter *libidinem procreandi naturalem* (ut scilicet haec licite et sine peccato exerceatur, nec ad illicitam consuetudinem aliquam sollicitet: ἵνα μὴ πειράζῃ τινὰ ὁ σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν αὐτῶ, ut v. 5. legitur) unusquisque suam uxorem habeat, et unaquaeque suo marito utatur. Tob. VIII, 7. ὀ διὰ πορνείαν ἐγὼ λαμβάνω τὴν ἀδελφήν μυ ταύτην. Sic etiam זָנָה pro *libidinem exercere*, Hos. IV, 10. sumi videtur, nec alio modo accipienda videtur locutio iudaica, qua dicebant, solere quosdam uxores ducere לשם זנות nomine, seu titulo fornicationis, h. e. explendae tantum libidinis causa. 2 Cor. XII, 21. πορνεία *scortationem* et *adulterium* tantum complecti videtur, quia inter ἀκαθαρσίαν et ἀσέλγειαν medium locum obtinet. Corinthii autem libidini venereae ita dediti erant, ut τὸ κορινθιάζειν in proverbium abierit pro *vagis libidinibus deditum esse*. Gal. V, 19. πορνεία *scortatio*. *Suid.* πορνεία· καὶ ἡ ἀκολασία, παρὰ τὸ πεπωρωμένον ἔχειν τὸν νῦν. 2) metaphorice: *idololatria*, vel *quaecunque falsa doctrina et religio, qua verus Dei cultus deseritur*. Ioh. VIII, 41. ἡμεῖς ἐκ πορνείας ἐ γεγεννήμεθα. Haec verba, quae proprie sonant, *non spurii liberi sumus et ex illegitimo concubitu procreati*, h. l. vertenda esse *non sumus idololatrae*, sed posteri Abrahami, qui unum verum Deum colebat, iubent verba, quae statim sequuntur: ἕνα πατέρα ἔχομεν τὸν Θεόν. Quid πορνεία significet in locis Act. XV, 20. 29. et XXI, 25. ubi synodus iubet Christianos e gentilibus ἀπέχεσθαι ἀπὸ τῆς πορνείας, in diversas abeunt partes interpretes. *I. D. Michaelis* (in Introduct. in N. T. Tom. I. p. 207 seq. ed. 4. et in Annotatt. in N. T. P. II, p. 371.) male provocans ad locum *Iul. Pollucis* Onom. IX, c. 5. s. 34. statuit, πορνείαν hic esse nomen adiectivum, quod, sicut πόρνη, a περνάω seu πέρνημι *vendo* descendens, nihil aliud significare possit, nisi: *venale quid*, adeoque h. l. ubi de cibis sermo est, *carnem venalem* (πορνείαν σάρκα) nempe in macello. Alii, voci πορνεία propriam *scortationis* et *impudicitiae* significationem vindicantes, multi sunt, ut ostendant, fornicationem ἀδιάφορον et publice licitam ac permissam apud gentes fuisse. Alii sacrificia meretricia, seu θυσίαν πορνικὴν hic prohiberi, contendunt. Vide *Heinsii* Exercitatt. Sacr. p. 303. Alii denique, quibus ego accedere nullus dubito, de metaphorica vocis πορνεία significatione cogitarunt, ita, ut significet *idololatriam*, non quidem crassam illam, sed subtilliorem et illa aetate receptam, quae ad accubitum in εἰδωλείῳ et esum τῶν εἰδωλοθύτων spectat, ut recte docuit *Ioh. Seldenus* in Vxore Hebraea p. 493. Confirmatur haec explicatio loco Apoc. II, 21. coll. v. 20. Apoc. IX, 21. coll. v. 20. XIV, 8. XVII, 2. 4. XVIII, 3. XIX, 2. Solemne autem est etiam Scriptoribus V. T. verbis, *adulterium*

rium et *scortationem* significantibus, de *idololatriae studio et exercitio* uti, v. c. Iudd. II, 17. 1 Paral. V, 25. Ies. I, 21: LVII, 3. 4. Ierem. III, 1. Ezech. XXIII, 3. Hos. I, 2. IV, 12. Nahum III, 4. quia fides, Deo data a populo israelitico, idololatriae studio eodem modo fallebatur, quo fides coniugalis adulterio violari solet, et populus israeliticus ob arctissimum vinculum, quo cum Deo per veram religionem et summa beneficia divina iungebatur, saepe cum uxore, a Deo amata, comparari solebat. *Suid.* πορνεία· ἡ εἰδωλολατρεία. Confer. *Dan. Heur. Hering* D. de voce πορνεία in decreto Apostolico Act. XV, 20. 29. (Hal. 1742. 4. et in Nova Bibl. Brem. Cl. IV. Fasc. II. pag. 289.) qui post *L. C. Miegium* ostendere conatus est, πορνείαν intellegendam esse de matrimonio cum gentili seu idololatra. Vide etiam, quae de hac voce scripsit *L. L. Nitzsch.* in Pr. de sensu et consilio decreti Apostolici Act. XV. Viteb. 1795. 4. Saepius non legitur in N. T.

ΠΟΡΝΕΥΩ, fut. εύσω, 1) proprie denotat: *corpus suum alterius libidini quaestus causa prostituere et quasi vendere, prostitutum esse*, a πόρνη *prostibulum*. Ita legitur apud *Demosthenem* p. 1381. 26. ed. *Reiske*, τὴν περιφανῶς ἐν ἁπάσῃ τῇ Ἑλλάδι πεπορνευμένην, ubi vide sequentia. Deinde vero latius quoque patet et *omnis generis impudicitiam exercere, vagae libidini indulgere, scortari, adulterium committere, incestuosum esse* significat. Vide ad πορνεία a me dicta. 1 Cor. VI, 18. ὁ δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει qui vagae libidini indulget, suum corpus insigni quadam contumelia afficit. Humani aliquid passi sunt interpretes, qui Paulum h. l. locutum esse existimant de *cinaedo, muliebria passo, puero meritorio, parato ad concubitum*, ob locum *Aeschinis* in Orat. in *Timarchum* p. 173. ed. Genev. 1606. τοῦτον τὸν νόμον (scil. ἄν τις Ἀθηναῖος ἑταιρήσῃ, μὴ ἐξέστω αὐτῷ τῶν ἐννέα ἀρχόντων γενέσθαι) ἔθηκε περὶ τῶν μειρακίων, τῶν προχείρως εἰς τὰ ἑαυτῶν σώματα ἁμαρτανόντων. Nimis enim angusta mihi videtur haec notio pro consilio Pauli, quanquam non ignoro, πορνεύων pro nomine קָדֵשׁ *cinaedus* poni ab Alexandrinis Deut. XXIII, 18. 2) metaphorice: *idololatriam sector, deastros colo, cum idololatris ago et familiaritatem contraho*, ita, ut idololatria et crassior illa et subtilior intellegatur, de qua etiam πορνείαν adhiberi in N. T. supra iam docui. 1 Cor. X, 8. μηδὲ πορνεύωμεν, καθώς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν, coll. v. 7. Apoc. II, 14. φαγεῖν εἰδωλόθυτα καὶ πορνεῦσαι. Eadem verba occurrunt quoque v. 20. eiusdem capitis. ibid. XVII, 20. μεθ᾽ ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς cum qua scortati sunt reges terrae, h. e. falsae religioni se addixerunt et deastros coluerunt reges terrae. ibid. XVIII, 3. 9. Sic quoque זָנָה usurpatur 1 Paral. V, 25. καὶ ἐπόρνευσαν ὀπίσω τῶν θεῶν τῶν λαῶν τῆς γῆς.

ψῆς. Ierem. III, 6. ὑποκάτω παντὸς ξύλυ, καὶ ἐπόρνευσεν ἐκεῖ. Hos. IX, 1. ἐπόρνευσας ἀπὸ κυρίυ Θεῦ σε. Ita ἐκπορνεύειν Sirac. XLVI, 13. coll. v. 14. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΟΡΝΗ, ης, ἡ, 1) proprie: *scortatrix, quae corpus suum alterius libidini quaestus causa prostituit et quasi vendit*, a praet. med. πέπορνα, verbi περνάω, seu πέρνημι *vendo*, quia meretrices venundant corpora sua. *Demosthen.* p. 1384. 1. ἡ τῶν πορνῶν ἐργασία ἥξει εἰς τὰς τῶν πολιτίδων θυγατέρας δι᾽ ἀπορίαν, ὅσαι ἂν μὴ δύνωνται ἐκδοθῆναι. Deinde vero latius patet et quamvis *mulierem scortatricem* significat, *quae rei venereas operam dat, sive quaestus, sive libidinis causa, impudicam*. Sic legitur in N. T. Matth. XXI, 31. 32. οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι. Luc. XV, 30. καταφαγών σε τὸν βίον μετὰ πορνῶν qui tua bona cum meretricibus abligurivit. Prov. XXIX, 3. ὃς δὲ ποιμαίνει πόρνας, ἀπολεῖ πλῦτον. 1 Cor. VI, 15. ποιήσω πόρνης μέλη, pro πορνείας μέλη, concreto posito pro abstracto. ibid. v. 16. ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ qui rem habet cum meretrice. Sirac. XIX, 2. ὁ κολλώμενος πόρναις τολμηρότερος ἔσαι. Respondet in versione Alexandrina hebr. זוֹנָה, Gen. XXXIV, 30. XXXVIII, 15. זרה *aliena, extranea, adultera*, Prov. V, 3. et קְדֵשָׁה. Genes. XXXVIII, 21. 22. Deut. XXIII, 17. 2) *hospita, xenodocha, cauponaria, mulier, quae nutrimenta parat et vendit et peregrinantes hospitio excipit*. Causa huius significationis, in N. T. tantum obviae, latet in hebraica voce זוֹנָה, quae, a זון *pascere, alere*, derivata, *cauponam, hospitam* notat, (conf. Ios. II, 1. ubi Chaldaeus recte transtulit פונדקיתא) ab Alexandrinis vero Ios. II, 1. VI, 17. 22. 25. πόρνη reddita reperitur, quod eam vel a זָנָה *scortatus est* male derivarent, vel ad graecum περνάω, s. περνάσκω *alo, alimentum subministro*, respicerent. Hebr. XI, 31. πίςει ῥαὰβ ἡ πόρνη ὐ συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασι. Iacob. II, 25. ῥαὰβ ἡ πόρνη, h. e. πανδοκεύτρια, uti eam appellat *Chrysostomus* Serm. II. de Poenitentia. Conf. *Fesselii* Advers. Sacr. Tom. I, p. 173. 3) metaphorice: *mulier, quae defecit a vero cultu divino et ad idololatriam non solum ipsa deflexit, sed etiam alios allicere et seducere conatur*. Apoc. XVII, 1. ἡ πόρνη ἡ μεγάλη. ibid. v. 5. 15. 16. XIX, 2. Ita זוֹנָה Ezech. XVI, 34. Ies. I, 21. πῶς ἐγένετο πόρνη πόλις πιςὴ σιών; Saepius in N. T. non legitur.

ΠΟΡΝΟΣ, ε, ὁ, proprie: *fornicarius*, (ut recte explicatur in Gloss. Vet. apud *Labbaeum* p. 155.) *cinaedus, qui muliebria patitur et lucri causa corpus suum alterius libidini prostituit et quasi vendit, puer meritorius*, qui hebraice קָדֵשׁ et a graecis ἑταιρηκὼς, (vide *Diogen. Laërt.* Lib. I, §. 55. ubi conferendus *Menagius, Pollucis* Onom. Lib. VI, c. 30. et *Küster.* ad *Aristoph.* Acharnens. v. 603.) etiam πόρνος (*Demosth.*

mosth. p. 1489. 3. ed. *Reiske.*) dicitur, ut multis docuit *Rich. Bentleius* in Diff. de Epiftolis Phalaridis p. 416. *Salmasius* de Foenore Trapezitico p. 141. et *Zornius* in Biblioth. Antiquario-Exeget. T. I, p. 448. a περνάω, vel πέρνημι *vendo*, quia proftibulum mafculum venundat quafi corpus fuum. Interdum vero latius quoque patet et *impurum cuiuscunque generis*, (*Pollux* Onom. Lib. VI, cap. 26. §. 152.) *scortatorem, qui libidinis caussa extra matrimonium Veneri studet et aut rem habet cum πόρνῃ, aut adulterium committit*, fignificat. 1 Cor. V, 9. 10. 11. VI, 9. ubi πόρνοι a μοιχοῖς, μαλακοῖς, et ἀρσενοκοίταις diferte diftinguuntur. Ephef. V, 5. πᾶς πόρνος ἢ ἀκάθαρτος. 1 Tim. I, 10. πόρνοις, ἀρσενοκοίταις fornicariis (proftitutis mafculis) et mafculorum concubitoribus, coll. 1 Cor. VI, 9. ubi Paulus μαλακοὺς iunxit cum ἀρσενοκοίταις. Hebr. XII, 16. XIII, 4. Apoc. XXI, 8. et XXII, 15. Saepius in N. T. non legitur. Adde Sirac. XXIII, 21. 22.

ΠΟ'ΡΡΩ. Adverbium, fignificans: *procul, longe, porro*, et de *tempore* (*Suid.* πόῤῥω· ἐπὶ χρόνυ τάσσεται. *Aeschin. Socr.* Dial. I, 8. *Xenoph.* Hift. Gr. VII, 2. 19. Idem Mem. IV, 8. 1. πόῤῥω τῆς ἡλικίας ἦν. aetate proceſſerat.) pariter ac de *loci intervallo*, interdum adeo metaphorice de *eo, quod alienum est*, ufurpatur, a πρὸ *ante*. Matth. XV, 8. ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόῤῥω ἀπέχει ἀπ' ἐμῦ fed animus eorum a me longe alienus eft, h. e. mera verba mihi dant, fine animo. Verba funt defumta ex Ief. XXIX, 13. Iob. V, 4. πόῤῥω γένοιντο οἱ υἱοὶ αὐτῶν ἀπὸ σωτηρίας. ibid. XXII, 18. βυλὴ δὲ ἀσεβῶν ἀπ' ἐμῦ πόῤῥω. Ief. LXV, 5. Marc. VII, 6. Luc. XIV, 32. ἔτι δὲ αὐτῦ πόῤῥω ὄντος prinsquam ille propius admoveat exercitum. De loci intervallo etiam legitur apud *Xenoph.* de Rep. Laced. c. XII, §. 5. et apud Alexandrinos Ief. XXII, 3. LXVI, 19. Ier. XXV, 26. XLVIII, 24. *Hesych.* πόῤῥω· πόῤῥωθεν, μακρόθεν. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΟ'ΡΡΩΘΕΝ. Adverbium, fignificans: *procul, e longinquo, eminus*, a πόῤῥω idem. Bis tantum in N. T. legitur. Luc. XVII, 12. οἳ ἔστησαν πόῤῥωθεν qui procul confiftebant. Praeterea metaphorice ufurpatum reperitur Hebr. XI, 13. πόῤῥωθεν αὐτὰς (fcil. τὰς ἐπαγγελίας) ἰδόντες, h. e. animo, fiducia pleno, nondum participes facti bonorum promiſſorum, videbant et exfpectabant certiſſime exfecutionem promiſſionum divinarum. In verfione Alex. ponitur pro רָחוֹק et רְחוֹקָה *longe, procul*, 2 Regg. XX, 14. Ief. XXXIII, 13. מֵרָחוֹק *e longinquo*, Iob. II, 12. Ief. XLIX, 12. מִמֶּרְחָק idem, Ief. X, 3. Ierem. V, 15. et מֶרְחָק *longinquitas*, Ief. XIII, 5. XXXIII, 17. XLVI, 11.

ΠΟ'ΡΡΩΤΕ'ΡΩ, *longius, ulterius*. Comparativus a πόῤῥω *procul, longe*. Semel legitur in N. T. Luc. XXIV, 28. προσεποιεῖτο ποῤῥωτέρω πορεύεσθαι fe longius, fe ulterius ire fimula-

ſimulavit. Idem comparativus, ſed de tempore adhibitus, reperitur apud *Xenophontem* in Hiſt. Gr. VII, 5. 13. πορρωτέρω τῦ καιρῦ, et pro *amplius* apud *Aeſchinem Socr.* II, 16.

ΠΟΡΦΥΡΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *purpura*, ſeu *genus concharum marinarum, quae in mediis faucibus habent candidam venam, in qua pretioſus ille liquor eſſe a veteribus credebatur, qui expeditus eſt veſtibus tingendis*, ut utar verbis *Plinii* in H. N. IX, c. 36. Adde *Ariſtotelem* in Hiſt. Anim. Lib. V, c. 25. et *Pollucem* in Onom. I, c. 4. ſ. 2. 2) per metonymiam tum *pannus, purpurae liquore tinctus*, tum *veſtimentum purpureum*, interdum etiam *coccineum*. Nam *purpuram* אַרְגָּמָן ab omnibus fere utriusque linguae ſcriptoribus confuſam eſſe cum *cocco*, תּוֹלָע, quod purpura, maxime Tyria, acceſſiſſet quam proxime ad ruborem et nitorem *cocci*, (de quo videndus eſt *Pauſanias* X, 36. p. 890. ed. *Kühn.*) docuit *Braunius* de Veſtitu Sacerdot. Hebr. Lib. I, c. 14 ſq. *Salmaſius* ad Achill. Tat. p. 567. *Gataker.* Adverſſ. Poſthum. p. 840 ſq. et *Bochartus* Hieroz. T. II. p. 733. Legitur in N. T. Marc. XV, 17. καὶ ἐνδύουσιν αὐτὸν πορφύραν et induunt ipſi pallium coccineum, ſeu chlamydem coccineam. Nam Matthaeus XXVII, 28. 31. veſtem, qua milites romani, Chriſtum, capitis damnatum, illudentes, ornaſſe perhibentur, χλαμύδα κοκκίνην vocat. Sic, quam veſtem *Horatius* II, Sat. 6. 102. *rubro cocco tinctam* vocavit, eam v. 106. appellat *purpuream*. Idem valet de loco Marc. XV, 20. Luc. XVI, 19. ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον veſtiebat ſe purpura et byſſo. Apoc. XVII, 4. πορφύρᾳ καὶ κοκκίνῳ, ubi tamen nonnulli codices habent πορφυροῦν καὶ κόκκινον, quod rectius videtur. ibid. XVIII, 12. Saepius in N. T. non legitur. In verſ. Alex. reſpondet hebraico אַרְגָּמָן, Exod. XXV, 4. XXVI, 1. Prov. XXXI, 22. אַרְגְּוָן, 2 Paral. II, 7. et chaldaico אַרְגְּוָנָא, Dan. V, 7. 16. 29.

ΠΟΡΦΥΡΕΟΣ, ἐα, vel έη, εον, contr. ΠΟΡΦΥΡΟΥΣ, ᾶ, ῦν, *purpureus, purpura tinctus*, etiam *coccineus, rubro cocco tinctus*, a πορφύρα, quod vide. Legitur in N. T. tantum Ioh. XIX, 2 et 5. ἱμάτιον πορφυροῦν pallium coccineum, ſeu chlamyda coccineam, nam Matth. XXVII, 28. 31. χλαμύδα κοκκίνην vocat. Apoc. XVII, 4. πορφυροῦν, ut recte edidit *Griesbachius* loco πορφύρᾳ. ibid. XVIII, 6. *Xenoph. Cyrop.* VI, 4, 1. *Polyb.* VI, 53, 7. Fallitur igitur *Thomas Mag.* ita praecipiens: ἁλουργὸν, ὀ πορφυροῦν. Et saepe *Pollux* habent nomen πορφυροῦς. v. c. VII, 58. ubi vide Interpp. Caeterum veſtis purpurea, aut pallium purpureum regum olim ornatus fuit ac principum virorum, ut recte obſervavit *Plinius* in H. N. IX, c. 36. *Lucianus* in Timone pag. 100. purpuram ſignum eſſe ait hominis magnifice ſuperbientis et ob divitias luxurianti.

antia. In versione Alex. πορφυρᾶς pro אַרְגָּמָן *purpura* ponitur Num. IV, 13. Esther. I, 6. Cantic. III, 10. Adde Epist. Ierem. v. 10. Conf. *F. E. Boysenii* Diss. Philol. de significatione vocis purpureus, πορφύρεος, ad illustranda varia SS. loca. Magdeb. 1742. 4.

ΠΟΡΦΥΡΌΠΩΛΙΣ, ιος, attice εως, ἡ, *purpurae*, seu *purpurarum venditrix*, etiam *vestium*, *purpureo colore tinctarum*, *venditrix*, ex πορφύρα *purpura* et πωλέω *vendo*. Semel legitur in N. T. Act. XVI, 14 πορφυρόπωλις, *Vulgatus* habet: *purpuraria*, h. e. quae vestes purpureas, a servis confectas, vendebat, ut quaestum sibi faceret. *Suid.* πορφυρόπωλις· ἡ τὰ πορφυρᾶ πωλοῦσα. Vide Bibliothecam Brem. Class. II. Fasc. III. p. 410. et Class. III. Fasc. II. Diss. IV. p. 276.

ΠΟΣΆΚΙΣ. Adverbium interrogandi, significans: *quoties?* a πόσος *quantus?* Ter tantum in N. T. legitur. Matth. XVIII, 21. ποσάκις ἁμαρτήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου καὶ ἀφήσω αὐτῷ; quoties alteri, me iniuria afficienti, remittam? ibid. XXIII, 37. ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου; quoties conatus sum incolas tuos ad me congregare? Luc. XIII, 34. Alexandrini hoc adverbium adhibuerunt pro כַּמָּה *quot? quoties?* Ps. LXXVIII, 40. et pro formula עַד־כַּמָּה פְעָמִים *ad quot vices*, h. e. *quoties?* 1 Regg. XXII, 16. 2 Chron. XVIII, 15. Adde Sirac. XX, 17.

ΠΌΣΙΣ, ιος, attice εως, ἡ, 1) proprie: *potio*, *potus*, *qui facit ad restinguendam et sedandam sitim*. Est verbale a secunda pers. perf. pass. πέποσαι, verbi πίνω, vel potius πόω *bibo*. Rom. XIV, 17. οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βρῶσις ἢ πόσις non enim in christiana religione hoc inprimis spectatur, utrum discrimen ciborum et nutrimentorum facias, nec ne, accommodate ad praecepta legis Mosaicae. Coloss. II, 16. μή τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει ἢ ἐν πόσει ne quis vos damnet ob usum nutrimentorum, lege Mosaica prohibitorum. Conf. supra a me ad βρῶμα et βρῶσις dicta. Respondet in versione Alexandrina hebraico מִשְׁתֶּה, quod idem significat. Dan. I, 10. τὸν ἐκτάξαντα τὴν βρῶσιν καὶ τὴν πόσιν ὑμῶν. *Plutarch.* de Sanit. Tuend. p. 114. C. βρῶσις καὶ πόσις. *Homer.* Iliad. τ', 21. et Odyss. α', 191. *Hesych.* πόσις· πόμα, — πότος ἢ οἶνος, ἢ ὕδατος. 2) metaphorice, ut βρῶμα et βρῶσις: *res, quae animum oblectat et vehementi animi cupiditati et flagranti desiderio omni ex parte satisfacit.* Ioh. VI, 55. τὸ αἷμά μου ἀληθῶς ἐστι πόσις religio, quam ego trado, desideriis animi humani omni ex parte satisfacit, omnis generis cognitionem salutarem et felicitatem suppeditat. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΌΣΟΣ, η, ον, 1) *quantus?* ita, ut quantitatem continuam indicet, si de rei alicuius magnitudine quaeritur, ab ὅσος *quan-*

quantum? *Suid.* πόσον· τοῦτο κατὰ μέγεθος θεωρεῖται. οἷον, μέγα ἢ μικρόν. ποιὸν δὲ κατὰ τὴν ὕλην θεωρεῖται. Matth. VI, 23. τὸ σκότος πόσον; tenebrae quantae sunt? Πόσῳ pro ἐν πόσῳ μέρει; *quanto?* Matth. XII, 12. πόσῳ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου; quanto vero praestat homo ovi? Hebr. X, 29. πόσῳ χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας; quanto graviore poena afficietur? Huc etiam pertinet formula πόσῳ μᾶλλον *quanto magis?* (2 Sam. IV, 11. *Symmach.* Iob. IV, 19.) quae legitur Matth. VII, 11. X, 25. Luc. XI, 13. XII, 24. 28. Rom. XI, 12. 24. Philem. v. 16. Hebr. IX, 14. 2 Cor. VII, 11. πόσην κατειργάσατο ἐν ὑμῖν σπουδήν; quantum in vobis effecit studium? *Eurip.* Phoen. v. 859. πόση τις ὁδός; 2) *quot?* ut significet quantitatem discretam, si de numero rerum quaeritur. Matth. XV, 34. πόσους ἄρτους ἔχετε; quot panes habetis? ibid. XVI, 9. 10. Marc. VI, 38. VIII, 5. 19. 20. Luc. XV, 17. XVI, 5. 7. Act. XXI, 20. Hinc in versione Alex. respondet τῷ כַּמָּה, quod non solum *quantum?* sed etiam *quot?* significat. Genes. XLVII, 8. 2 Sam. XIX, 34. Iob. XIII, 23. Ps. CXIX, 23. 3) interdum utramque quantitatem, continuam et discretam simul indicat, notans: *quot et quantum? quanta et quam multa?* Matth. XXVII, 13. οὐκ ἀκούεις πόσα σοῦ καταμαρτυροῦσι; nonne audis, quot et quanta contra te testantur? Marc. XV, 4. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 12. πόσα δεινά; quot et quanta mala, s. incommoda? 4) interdum quoque de *tempore* adhibetur. Marc. IX, 21. πόσος χρόνος ἐστὶν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; quantum tempus (h. e. quamdiu) est, a quo hoc ei accidit? Lectio ἐξ οὗ, vel ἀφ᾽ οὗ, quam h. l. nonnulli codices pro ὡς habent, confirmatur loco *Isocratis* Panathen. p. 424. πόσος χρόνος ἐστὶν, ἐξ οὗ οἱ Σπαρτιᾶται τυγχάνουσιν ἐν Πελοποννήσῳ κατοικοῦντες; Saepius in N. T. non legitur.

ΠΟΤΑΜΟ'Σ, οῦ, ὁ, 1) *fluvius, flumen, alveo suo inclusum,* quasi ποτασμὸς *fluentum,* a ποτάζω *fluo,* littera σ per syncopen elisa; vel secundum alios παρὰ τὸ ποτὸς εἶναι, vel παρὰ τὸ πότιμον ὕδωρ ἔχειν, eo quod potabilis sit et aquam potabilem habeat, respectu aquae marinae, quae salsa est. Legitur in hac significatione in N. T. Marc. I, 5. ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ in Iordane fluvio. Act. XVI, 13. παρὰ ποταμὸν ad fluvium. 2 Cor. XI, 26. κινδύνοις ποταμῶν periculis in fluviis, quos scilicet navigaverat Paulus, varias terras, religionis christianae tradendae causa, obeundo. Apoc. VIII, 10. IX, 14. ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ εὐφράτῃ. ibid. XII, 15. XVI, 4. 12. XXII, 1. 2. Alexandrini pro נָהָר, quod idem notat, Genes. II, 10. 13. 14. XV, 18. XXXI, 21. יְאֹר *rivus, fluvius,* Genes. XLI, 1. 2. 3 seq. et נַחַל *torrens, flumen,* 1 Regg. VIII, 65. 2) per synecdochen: *aqua exundans, inundatio, omnis aquarum copia,* i. q. πλημμύρα. Matth. VII, 25. 27. Luc. VI, 48. 49.

49. Apoc. XII, 16. Ion. II, 4. καὶ ποταμοὶ ἐκύκλωσάν με et fluctus marini me circumdederunt. Hinc metaphorice 3) ad *omnis generis abundantiam et copiam* transfertur. Ioh. VII, 38. ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος ex eius corpore flumina aquae fontalis emanabunt, h. e. is in aeternum mea doctrina felix erit et omnibus bonis abundabit. Etiam Arabes cum fluvio exundante comparare ſolent *omne, quod eſt copioſum.* Sic v. c. in Hiſt. *Timuri* p. 273. Timuri exercitus fuiſſe dicitur كالسيل الهاصر: ibid. p. 162. ex ed. *Golii*, جنود كالسيل المنهمر. Conf. *Glaſſii* Philol. Sacr. p. 1077. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΟΤΑΜΟΦΌΡΗΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *qui*, vel *quae a flumine, vel aquarum exundantium vi abripitur et praefocatur*, ex ποταμὸς *fluvius, exundatio aquarum* et φορητὸς *qui ferri et auferri poteſt*, a φορέω, quod idem eſt ac φέρω *fero*. In N. T. tantum exſtat Apoc. XII, 15. ἵνα ταύτην ποταμοφόρητον ποιήσῃ ut eam hoc flumine abripi et vi torrentis praefocari efficeret. Non male *Lutherus: daſs er ſie erſäufete. Heſych.* ἀπόερσεν· ἀπέπνιξε, τουτέστι ποταμοφόρητον ἐποίησεν. Conf. *Alberti* in Obſſ. Philol. p. 489. qui docuit, hanc vocem in nullo Scriptore graeco occurrere.

ΠΟΤΑΠΌΣ, ή, όν, *qualis? quantus?* Saepe etiam utraque ſignificatio coniuncta eſt, et tunc reddendum eſt: *qualis quantusque?* Eſt interrogativum, quod nunc de qualitate, nunc de quantitate alicuius rei dicitur, ſive ſimpliciter adhibeatur, ſive interroget, connotata admiratione et ſtupore, et differt proprie a ποδαπὸς, ita, ut hoc tantum ſignificet *cuias? ex qua regione?* illud vero vel ad mores, vel ad auctoritatem et dignitatem, vel ad qualitatem et patriam referatur, quanquam interdum, *Heſychio* teſte, invicem permutantur. Legitur in N. T. Matth. VIII, 27. ποταπός ἐστιν οὗτος; qualis quantusque eſt hic? h. e. quam inſignis propheta et legatus divinus? Marc. XIII, 1. ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί; quales lapides et qualis ſtructura? Luc. I, 29. ποταπὸς εἴη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος; quid ſibi vellet haec ſalutatio? ibid. VII, 39. τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνή; quae et qualis? h. e. qualibus quantisque ſceleribus contaminata ſit foemina? 2 Petr. III, 11. ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς qui animus, quae vivendi ratio vos decet, ſeu, quos ſenſus animi ſumere et quomodo omnem vitam veſtram inſtituere oportet. 1 Ioh. III, 1. ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ὑμῖν ὁ πατήρ; quam inſigne ſummi erga vos amoris exhibuit vobis documentum? Saepius in N. T. non legitur. *Phavor.* ποταπός· διὰ τοῦ τ μὴ εἴπῃς,

εἴπῃς, ἀδόκιμον γάρ, διὰ τῦ δ δὲ λέγων ἐπὶ γένας Ϛήσας, ποδαπός ἐςι, Θηβαῖος, ἢ Ἀθηναῖος; ἐςι γὰρ οἷον, ἐκ τίνος δαπέδα. ποτμπὸς δέ ἐςιν, εἰ εἴποι, ποταπὸς τὸν τρόπον Φρύνιχος; ἐπιςατής. χρὴ ἂν ὅτως ἐρωτᾶν, ποῖός τοί τις δοκεῖ εἶναι; Conf. *Wetstenii* N. T. T. I. p. 353.

ΠΌΤΕ; *quando?* Adverbium interrogandi. de tempore. Sed ἕως πότε significat *quousque?* Matth. XVII, 17. ἕως πότε ἔσομαι μεθ' ὑμῶν; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; quousque vobiscum degam? quousque vos perferam? ibid. XXIV, 3. πότε ταῦτα ἔςαι; quando haec evenient? ibid. XXV, 37. 38. 39. 44. Marc. IX, 19. XIII, 4. Luc. IX, 41. XVII, 20. XXI, 7. Ioh. VI, 25. πότε ὧδε γέγονας; quando huc venisti? ibid. X, 24. Apoc. VI, 10. — Interdum πότε in eadem significatione determinative sumitur, v. c. Marc. XIII, 33. ὐκ οἴδατε γάρ, πότε ὁ καιρός ἐςι nescitis enim, quando tempus illud sit. ibid. v. 35. ὐκ οἴδατε γάρ, πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται. Luc. XII, 36. πότε ἀναλύσει ἐκ τῶν γάμων quando a convivio redeat. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini πότε posuerunt pro מָתַי, quod idem notat, 1 Sam. I, 14. 2 Sam. II, 16. Nehem. II, 6. et לְמָתַי, Exod. VIII, 5. Ἕως πότε autem apud eosdem reperitur pro עַד־מָתַי *quousque? usque quo?* Ps. LXXX, 5. XC, 13. XCIV, 3. et pro עַד־מָה. Ps. IV, 3. LXXIX, 5. *Suid.* πότε λέγεται πρὸς νῦν, κατ' ἄμφω, καὶ κατὰ τὸ παρεληλυθὸς καὶ κατὰ τὸ μέλλον. κατὰ μὲν τὸ παρεληλυθὸς, οἷον πότε ἐγένετο. κατὰ δὲ τὸ μέλλον, οἷον πότε ἔςαι.

ΠΟΤΈ. Adverbium, quod annumeratur dictionibus encliticis et solo accentu discernitur a πότε *quando?* Vsurpatur autem de omnibus temporibus, ita, ut 1) significet: *olim, quondam, antea,* cum usurpatur de tempore praeterito. Ioh. IX, 13. τόν ποτε τυφλὸν qui antea coecus fuerat. Rom. VII, 9. ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμυ ποτὲ ego enim quondam legis cognitione destitutus vixi. ibid. XI, 30. τῷ ποτὲ opponitur νῦν. Galat. I, 13. τὴν ἐμὴν ἀναςροφήν ποτε ἐν τῷ ἰυδαϊσμῷ meam, quam olim sectatus sum, vivendi rationem, cum adhuc iudaicae religioni addictus essem. ibid. v. 23. Ephes. II, 2. 3. 11. 13. ποτὲ olim, ante conversionem ad religionem christianam. ibid. V, 8. Coloss. I, 21. III, 7. 1 Thess. II, 5. Tit. III, 3. Philem. v. 11. 1 Petr. II, 10. III, 5. 19. 2 Petr. I, 21. *Eurip.* Phoen. v. 825. Vide *Perizonium* ad *Aelian.* V. H. I, 18. 2) *aliquando,* et agit de tempore futuro. Luc. XXII, 32. καὶ σύ ποτε ἐπιςρέψας et tu, si quando resipueris, confirma fratres tuos. Rom. I, 10. ἤδη ποτὲ tandem aliquando. Phil. IV, 10. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 29. 35. III, 14. 3) *unquam,* ita, ut de tempore futuro, praeterito et praesenti adhibeatur. 1 Cor. IX, 7. τίς ςρατεύεται ἰδίοις ὀψωνίοις ποτέ; quis militat propriis stipendiis unquam? h. e. nemo facile militat propriis stipendiis. Ephes. V, 29. ὐδεὶς

γὰρ

γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν nemo enim unquam suum ipsius corpus durius tractare solet. Hebr. I, 5. 13. πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴρηκέ ποτε; cuinam vero angelorum unquam dixit? 2 Petr. I, 10. *Eurip.* Phoen. v. 629. οὐδὲ ταὐτό ὄψει ποτέ. ibid. v. 646. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 1. III, 16. 4) *tandem*, ut habeat vim augendi. Galat. II, 6. ὁποῖοί ποτε ἦσαν in quacunque tandem dignitate et auctoritate erant. *Xenoph.* de Rep. Laced. I, 1. ὅτῳ ποτὲ τρόπῳ τοῦτ' ἐγένετο. Idem Mem. I, 1. §. 1. τίσι ποτὲ λόγοις; quibus tandem argumentis? ibid. §. 2 et 20. *Eurip.* Phoeniss. v. 634. ποῦ ποτε; ubi tandem? *Aeschin. Socr.* Dial. II, 24. τί δήποτε; cur tandem? 5) μήποτε *ne forte.* Act. XXVIII, 27. Hebr. II, 1. IV, 1. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 10. Vide supra μήποτε. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΟΤΕΡΟΣ, *έρα, ρον, uter, utra, utrum?* (*Aeschin. Socr.* Dial. I, 12. II, 3. *Hesych.* πότερον· ὁποῖον ἂν ἐκ τῶν δύο.) Neutrum πότερον adverbialiter sumitur et notat: *utrum? num? an?* Semel tantum legitur in N. T. Ioh. VII, 17. cognoscet, πότερον ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν, ἢ κ. τ. λ. utrum mea doctrina sit vere divina an etc. Alexandrini πότερον adhibuerunt pro ה *num? an?* Iob. VII, 12. XIII, 7. 11. XV, 2. XXI, 22. XXII, 5. In graecis Scriptoribus πότερον mox sequitur ἤ, v. c. apud *Aeschin. Socr.* Dial. I, 3. II, 1. *Xenoph.* Cyrop. III, 1. 7. mox simpliciter ponitur. ibid. II, 7, 29. 34. 38.

ΠΟΤΗΡΙΟΝ, ίου, τὸ, 1) proprie: *poculum, calix, omne vas, e quo aliquis bibit, et quod bibendo inservit*, a 3 pers. perf. pass. πέποται, verbi πίνω, vel πόω *bibo*. Matth. XXIII, 25. καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου purgatis externa poculi. ibid. v. 26. καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου purga prius, quod est intra poculum. ibid. XXVI, 27. Marc. VII, 4. βαπτισμοὺς ποτηρίων purgationes, seu lotiones poculorum. ibid. v. 8. IX, 41. ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδατος quicunque enim vobis obtulerit poculum frigidae. Conf. Matth. X, 42. Marc. XIV, 23. Luc. XI, 39. XXII, 17. 20. 1 Cor. XI, 25. Apoc. XVII, 4. ἔχουσα χρυσοῦν ποτήριον ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς. Alexandrini usi sunt pro כוס, Genes. XL, 11. 13. 21. 2 Sam. XII, 3. Cf. *Athenaeum* XI. cap. 4. 2) per metonymiam: *quod inest in poculo; quod calice continetur, potus, potulentum.* 1 Cor. X, 16. τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν vinum in calice eucharistico, quem manibus tenentes solemus Deo gratias agere eiusque laudes celebrare. Non enim de ipso calice, vino repleto, cuius usus est in S. Coena, ποτήριον h. l. intellegendum esse, partim vocabulum ἄρτος, quod sequitur, docere videtur, partim verba κοινωνία τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ satis probant. ibid. v. 21. ποτήριον κυρίου πίνειν est: bibere vinum eucharisticum; et ποτήριον δαιμονίων πίνειν significat: bibere vinum, libatum

diis

diis gentilium, in epulis sacrificalibus. Conf. *Ioh. Floderi* Diss. *ποτήριον καὶ τράπεζαν δαιμονίων* 1 Cor. X, 21. explanantem. Vpsal. 1765. 4. 1 Cor. XI, 25. *τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐστὶ ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι* hoc vinum est sanguis meus, quo confirmatur nova religio a me introducta. (Cf. Luc. XXII, 20. Marc. XIV, 24. et Matth. XXVI, 28.) ibid. v. 26. 27. et 28. 3) metaphorice adhibetur de *fortuna et sorte hominum*, vel *secunda et laeta*, vel *tristi et adversa*, *de bonis et commodis omnis generis, quae Deus hominibus piis contingere iubet, pariter ac de omnibus generibus malorum et incommodorum, quae improbis accidere iubet Deus*, qui, quatenus auctor est unicus fortunae et sortis mortalium, a poetis Hebraeorum fingitur (Ps. LXXV, 9. Ies. LI, 17. 22. Ier. XXV, 17. LI, 7. Habac. II, 16.) manu tenere calicem, potione, vel dulci et salubri, vel pestifera et amara plenum, eumque hominibus exhauriendum tradere. De *sorte hominum secunda ac laeta* usurpatum reperitur apud Alexandrinos Ps. XV, 5. *κύριος μερὶς τῆς κληρονομίας μου καὶ τοῦ ποτηρίου μου.* CXV, 4. *ποτήριον σωτηρίου λήψομαι.* De *poenis, quas Deus impiis infligit, gravissimis*, usus est hac voce Iohannes in apocalypsi cap. XIV, 10. XVI, 19. *δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ.* ibid. XVIII, 6. Adde Ies. LI, 17. 22. Ezech. XXIII, 31. 32. 33. *Etym. M. ποτήριον σημαίνει καὶ τὴν τιμωρίαν, ὡς τό* (Ps. LXXIV, 7.) *ὅτι ποτήριον ἐν χειρὶ κυρίου.* — De *calamitatibus* vero *omnis generis gravissimis*, de *sorte hominum dura et adversa*, inprimis vero de *morte cruenta* symbolice adhibetur ab ipso Iesu Matth. XX, 22. *δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον, ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν*; potestisne eandem mecum sortem tristem et adversam subire? ibid. v. 23. XXVI, 39. *παρελθέτω ἀπ᾽ ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο* declina a me hanc calamitatem, scil. mortem cruentam; in cuius praesentissimo periculo tunc versabatur Iesus. ib. v. 42. Marc. X, 38. 39. XIV, 36. Luc. XXII, 42. Ioh. XVIII, 11. *τὸ ποτήριον, ὃ δέδωκέ μοι ὁ πατὴρ, οὐ μὴ πίω αὐτό*; visne prohibere, quo minus mortem cruentam ex decreto divino subeam? *Etym. M. ποτήριον* — — *σημαίνει καὶ τὸν θάνατον. ὡς τὸ, Πάτερ, εἰ δυνατὸν, παρελθέτω ἀπ᾽ ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο.* Nec est haec loquendi ratio (de qua bene exposuit *Fischerus* in Supplem. II ad *Vorstium* de Hebr. N. T. p. 14 sq.) Scriptoribus N. T. et vatibus Hebraeorum (conf. *Drusii* Quaest. Hebr. I, 63.) tantum solemnis, sed etiam in libris syriacis, arabicis et latinis reperitur. *Ephraem* T. I, p. 46. de *Lamecho:* antequam hoc fiat, moriendum nobis est et infortunium effugiendum ܚܡ ܟܣܐ ܕܡܘܬܐ *per poculum mortis, quod gustare debemus.* In Hamas. *Schultens.* p. 440. legitur سقينا كاس حتف هذيلا propinavimus

vimus Hudaibitis poculum mortis. *Meidan.* Proverb. LXI. *Hist. Tamerl.* p. 320. *Monum. Vetust. Arab.* Carm. XIII, v. 9. Cf. *Schultensium* ad *Haririi* Consessum II. p. 65. *Plaut.* Casin. V, 2. 42. „ut senex hoc eodem poculo, quo ego bibi, biberet, h. e. ut aeque male tractaretur ac ego.“ Saepius in N. T. non legitur.

ΠΟΤΊΖΩ, fut. *ίσω*, 1) proprie: *potum praebeo*, seu *ministro, poculum porrigo, poto, aquatum duco,* interdum etiam ante *ποτήριον* positum simpliciter per *porrigere, afferre* reddendum est, a *πότος potatio.* Matth. X, 42. *ὃς ἐὰν ποτίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ* quicunque his contemtis meis cultoribus vel poculum frigidae obtulerit. Matth. XXV, 35. *ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατέ με* sitienti mihi potum ministrastis. ibid. v. 37. 42. XXVII, 48. Marc. IX, 41. XV, 36. Luc. XIII, 15. de animalibus usurpatur, quae aquatum ducuntur. Rom. XII, 20. 1 Cor. XII, 13. *καὶ πάντες εἰς ἓν πνεῦμα ἐποτίσθημεν* nos omnes etiam communi illo usu vini et sanguinis in Sacra Coena et ex uno calice bibentes obstringimus nos concordiae studere, et eosdem animi sensus habere. Quemadmodum enim *ποτήριον* in N. T. *κατ' ἐξοχὴν* de *calice, vino repleto, cuius usus est in S. Coena*, in N. T. usurpatur, ut supra iam exemplis idoneis docui, ita etiam *ποτίζεσθαι potum accipere, potari κατ' ἐξοχὴν* de *potu vini in S. Coena* adhibetur in loco, ubi etiam *baptismi* mentio facta erat ab apostolo, nec praedicata contrarium suadent, admodum probabile est. Qui lectionem *ἓν πνεῦμα* alteri *εἰς ἓν πνεῦμα* praeferendam iudicant, sensum loci ita constituunt: nos omnes unum eundemque spiritum accepimus, ita, ut *ἓν πνεῦμα* vel de donis Sp. S. extraordinariis, vel de bonis omnis generis, per religionem christianam hominibus partis, intellegendum sit. In versione Alex. respondet hebraico הִשְׁקָה *bibendum dedit, potum praebuit.* Genes. XXI, 19. *καὶ ἐπότισε τὸ παιδίον.* Exod. II, 16. *ποτίσαι τὰ πρόβατα.* ibid. v. 17. 19. Num. V, 24. 27. *ποτιεῖ τὴν γυναῖκα τὸ ὕδωρ.* Iudd. IV, 19. et הִגְמִיא *sorbendum dedit*, Genes. XXIV, 17. *πότισόν με μικρὸν ὕδωρ ἐκ τῆς ὑδρίας σου.* 2) *rigo, irrigo*, quia, quod animalibus est potum praebere, id plantis est rigare. Sic הִשְׁקָה et *ποτίζειν* sumitur Genes. II, 10. *ποταμὸς δὲ ἐκπορεύεται, ποτίζειν τὸν παράδεισον.* Ps. CIII, 14. Sirac. XXIV, 32. *ποτίσω μου τὸν κῆπον.* *Xenoph. Sympos.* II, 25. *ὅταν αὐτὰ* (sc. *ἐκ τῆς φυόμενα*) *ὁ θεὸς ἄγαν ἀθρόως ποτίζῃ.* Conf. *Gataker. advers. miscell. posthuma* c. 10. Hinc metaphorice 3) est: *communicare aliquid cum altero, quocunque modo hoc fiat, instruere aliquem copiose*, et speciatim de iis usurpatur, *qui animos docendo imbuunt doctrina, vel salutari et vera, vel impia et erronea.* Sic legitur in N. T. 1 Cor. III, 2. *γάλα ὑμᾶς ἐπότισα* lacte vos potavi, h. e. prima religio-

ligionis christianae elementa vobis tradidi. ibid. v. 6. ἀπολλὼς ἐπότισεν Apollo irrigavit, h. e. iactis a me fidei seminibus vos ulterius duxit et docuit, continuavit institutionem, a me inceptam. Eodem modo etiam ὁ ποτίζων v. 7. et 8. accipiendum erit. Apoc. XIV, 8. ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πεπότικε πάντα τὰ ἔθνη de vino venenato scortationis suae potavit omnes gentes, h. e. erroribus idololatriae suae eas imbuit. Saepius in N. T. non legitur. Simili tamen modo ποτίζειν ad imitationem hebraici הִשְׁקָה adhibitum est ab Alexandrinis Ps. LIX, 3. ἐπότισας ἡμᾶς οἶνον κατανύξεως. Habac. II, 15. Ies. XXIX, 10. Sirac. XV, 3. ὕδωρ σοφίας ποτίσει αὐτόν. Arabicum سقى *rigare, beneficiis afficere* notat in *Hamasa* p. 448. unde formula salutandi solemnis سقاك الله *riget te Deus!* h. e. beneficiis te afficiat!

ΠΟΤΙΟΛΟΙ, *ων, οἱ, Puteoli, orum.* Nomen urbis Campaniae in Italia, opportuno portu instructae, quae olim dicta est Δικαιάρχεια, hodie vero ab Italis *Pozzuolo* vocatur. Fuit quondam magnum ac celeberrimum emporium, a Samiis in loco amoeno et sinu aedificatum. Nomen, ut quibusdam videtur, accepit a puteis, vel puteolis thermarum, qui ibi sunt. Vide *Cellarii* Geogr. Plen. Lib. II, cap. 9. s. 4. §. 462. p. 673. et *Wetstenii* *N. T.* T. II. p. 654. Semel tantum in N. T. memoratur Act. XXVIII, 13.

ΠΟΤΟΣ, *ου, ὁ,* 1) proprie: *potatio,* et ita differt a ποτὸς, quod *potionem, potum, quod bibitur* (*Aelian.* V. H. XIII, 1.) significat. Est verbale a tertia pers. perf. pass. πέποται, verbi πίνω, vel potius πόω *bibo.* 2) *compotatio, convivium.* Sic semel legitur in N. T. 1 Petr. IV, 3. ἐν κώμοις καὶ πότοις in comessationibus et compotationibus luxuriosis, in quibus ad numerum bibitur et potando certatur. *Demosthenes* p. 796. 26. ed. *Reiske.* *Aelian.* V. H. III, 23. XII, 1. XIII, 4. *Appian.* B. C. I. p. 700. *Xenoph.* de Rep. Laced. V, 4. Eandem significationem habet quoque apud Alexandrinos ad imitationem hebraici מִשְׁתֶּה, Genes. XIX, 3. Iudd. XIV, 10. Dan. I, 5. 8. V, 10. Esther. I, 8. Prov. XXIII, 30. Iudith. VI, 22. XII, 9. 1 Macc. XVI, 15. *Hesych.* Πότος· εὐωχία, ἄριστον, δεῖπνον, ἢ αὐτὸ τὸ πιεῖν. *Suid.* ποτός· τὸ πινόμενον. (Iob. XV, 16. Levit. XI, 34.) πότος δὲ, τὸ συμπόσιον.

ΠΟΥ, absque accentu, dictionibus encliticis annumeratur et indefinite usurpatur, significans: 1) *alicubi, uspiam, usquam,* et speciatim in N. T. *in aliquo loco librorum sacrorum.* Hebr. II, 6. διεμαρτύρατο δέ πού τις ita enim in aliquo Psalmorum loco Davides de eo loquitur. ibid. IV, 4. εἴρηκε γάρ που περὶ τῆς ἑβδόμης οὕτω. *Aelian.* V. H. X, 18. ᾄδει που

Φησὶ

Φησὶ καὶ Ὅμηρος. ibid. XIII, 14. 2) numeralibus additum *circiter, fere, propemodum* notat. Rom. IV, 19. ἑκατονταετής πε ὑπάρχων centenarius fere. *Aelian.* V. H. XIII, 4. τεσσαράκοντα ... γεγονότα. Saepius in N. T. non legitur. Conf. *Zeunium* ad *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 433.

ΠΟΥ; Adverbium interrogandi, significans: 1) *ubi?* partim in interrogatione de loco, in quo quid fit et est, partim extra veram interrogationem. Matth. II, 2. πῦ ἐςὶν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰυδαίων; ubi est recens natus rex Iudaeorum? ib. v. 4. ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν, πῦ ὁ χριςὸς γεννᾶται; ab iis quaesivit, ubinam Christus nasciturus esset? ibid. VIII, 20. XXVI, 17. Marc. XIV, 12. 14. XV, 47. Luc. IX, 58. XII, 17. XVII, 17. οἱ δὲ ἐννέα, πῦ; ubi sunt novem reliqui? ibid. XXII, 9. 11. Ioh. I, 39. 40. VII, 11. VIII, 10. 19. IX, 12. XI, 34. 57. XX, 2. 13. 15. Apoc. II, 13. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 3. 12. *Eurip. Phoeniss.* v. 561. et 634. 2) *quo? quorsum? quem in locum?* Ioh. III, 8. πόθεν ἔρχεται καὶ πῦ ὑπάγει; unde venit et quo vadit? ibid. VII, 35. πῦ ὗτος μέλλει πορεύεσθαι, quorsum hic vult abire? ibid. VIII, 14. XII, 35. XIII, 36. XIV, 5. XVI, 5. Hebr. XI, 8. 1 Ioh. II, 11. Genes. XVI, 8. πόθεν ἔρχῃ, καὶ πῦ πορεύῃ; ubi in hebraico est אָנָה *quo?* ibid. XXXII, 17. Iudd. XIX, 17. 1 Sam. X, 14. *Lucian.* Dial. Mort. 3. πῦ σοι τὸ θεῦ ... ἀνελήλυθε; Cf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 4. 8. p. 106. 3) *quando?* Luc. XVII, 37. πῦ κύριε; quando domine, scil. haec evenient? Hanc explicationem series orationis postulare mihi videtur. Christus enim, ut ad hanc quaestionem respondeat, utitur adagio, cuius hic est sensus: Nunquam desunt, qui opportunitate oblata utantur. Possunt tamen verba πῦ κύριε; etiam sic explicari: *quomodo*, seu *qua ratione* (πῦ pro πῶς quandoque poni, docet locus *Demosthenis* p. 638. 17. ed. *Reiske*: πῦ δὲ γένοιτ' ἂν ταῦτα;) hoc, quod praedixisti, efficietur? nec tunc incommoda est Christi responsio. 2 Petr. III, 4. πῦ ἐςιν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρυσίας αὐτῦ; quando promissio adventus Christi eventu comprobabitur? 4) interdum in exprobratione ac exhortatione adhibetur, ac negat. Luc. VIII, 25. πῦ ἐςιν ἡ πίςις ὑμῶν; ubi est fiducia vestra? h. e. nulla est. 1 Cor. XII, 17. πῦ ἡ ἀκοή; πῦ ἡ ὄσφρησις: nullus auribus et naribus locus daretur. ibid. v. 19. πῦ τὸ σῶμα; nec corpus locum habere posset. ibid. XV, 55. πῦ σε, θάνατε, τὸ κέντρον, πῦ σε, ᾅδη, τὸ νῖκος; nulla iam est tua, o mors, vis et acerbitas; nulla plane est tua vis nocendi et terrendi. 1 Cor. I, 20. πῦ σοφός; nullo amplius loco, numero ac pretio sunt sapientes. 1 Petr. IV, 18. πῦ φανεῖται; h. e. nunquam apparebit, prorsus peribit. Ierem. VI, 14. πῦ ἐςιν εἰρήνη; ubi est pax? h. e. neutiquam est pax. Recte itaque Hesy-

Hesychius tradidit: πῦ ἐν ἴσῳ τῷ ἐδάφει. *Homer.* Il. E, 171. πῦ τοι τόξον, ἠδὲ πτερόεντες ὀϊστοί, καὶ κλέος; *Phaedr.* I, 9, 4. ubi pernicitas nota illa est? ubi vid. *Burmann.* Saepius in N. T. non legitur. *Thom. M.* p. 732. πῦ καὶ τοπικόν, καὶ ἐρωτηματικόν ἐστι, καὶ ἀντὶ τῦ ἴσως, (*Xenoph.* Anab. V, 6. 8. Permutavit *Thom. M.* πῦ et πυ.) καὶ ἀργόν. Conf. Scholiast. Triclin. ad *Sophocl.* Aiac. Flagell. v. 176. Vide et *Wetstenii* N. T. T. I. pag. 852.

ΠΟΥΔΗΣ, εντος, ὁ, *Pudens.* Nomen proprium viri latinum, a verbo *pudet*, quem semel tantum commemorat Paulus 2 Tim. IV, 21.

ΠΟΥΣ, ποδὸς, ὁ, *pes, tam hominis, quam bruti.* In plurimis vero N. T. locis aut plane πλεονάζει, aut pro *toto homine* ponitur, ex more Hebraeorum, qui (ut verbis utar *Ernesti* in Opusc. Philol. et Crit. p. 173 sq.) solent homines exprimere per partes corporis, quarum qualiscunque sit coniunctio cum re ea, quae iis tribuitur, idque cum faciunt, nihil de istis partibus cogitant, sed totam personam animo contuentur. Nonnunquam tamen negari vix potest, respectum haberi in talibus locis a N. T. Scriptoribus ad ritus quosdam, olim receptos, ex antiquitatibus Hebraeorum, Graecorum, Romanorum aliorumque populorum cognoscendos. Matth. IV, 6. μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου ne pes tuus lapidi impingat, h. e. ne tibi quidquam mali accidat. Vide προσκόπτω. Matth. V, 35. μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστι τῶν ποδῶν αὐτῦ neque per terram, est enim pedum eius quasi subsellium, h. e. imperio Dei subiecta est: τῶν ποδῶν h. l. ob praecedens ὑποπόδιον plane superfluum est. ibid. X, 14. ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν excutite pulverem pedum vestrorum. Videntur πόδες h. l. *calceamenta*, τὰ ὑποδήματα, seu σανδάλια significare. ibid. XV, 30. ἔῤῥιψαν αὐτὺς παρὰ τὺς πόδας Ἰησῦ coram Iesu eos sistebant. ibid. XVIII, 8. Vide ἐκκόπτω. ibid. v. 29. πεσὼν δὲ ὁ σύνδυλος αὐτῦ εἰς τὺς πόδας αὐτῦ παρεκάλει αὐτὸν commilito autem eius, ad genua procumbens, seu prolapsus, eum rogabat. Formula haec innuit morem supplicantium apud Orientales. ibid. XXII, 13. 44. XXVIII, 9. ἐκράτησαν αὐτῦ τὺς πόδας amplexi sunt eius genua. Formula haec, quae apud *Homerum* (Iliad. ά, v. 407 et 500.) et *Virgilium* (Aen. III, 607.) ad eos pertinet, qui supplicantur et veniam ac misericordiam expetunt, h. l. morem venerantium innuit. Marc. V, 22. VII, 25. προσέπεσε πρὸς τὺς πόδας αὐτῦ supplex eum venerata est. ib. IX, 45. XII, 36. Luc. I, 79. τῦ κατευθῦναι τὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης ut cursum pedum nostrorum dirigeret in viam pacis, h. e. nos duceret ad veram salutem. ibid. IV, 11. VII, 38. στᾶσα ὀπίσω παρὰ τὺς πόδας αὐτῦ eique a tergo adstitit ad pedes. Respexit sine dubio Lucas hac formula ad ritum veterum accum-

cumbendi ad coenam, qui in tricliniis altis ita iacere solebant, ut, versus mensam cubitis sinistris innixi, dextera manu uterentur pedesque in exteriorem partem protenderent, ubi ministri erant et ubi quoque erecta stetit Maria. Conf. *Zornii* Bibl. Antiquar. Exeget. T. I. p. 536 sq. ibid. v. 44. 45. καταφιλῦσά μυ τὺς πόδας. Oscula pedum a Persis ad Hebraeos transiisse, (Esther. III, 2.) affirmat *Dietericus* in Antiquitatibus Bibl. V. T. p. 395. ibid. v. 46. μύρῳ ἤλειψέ μυ τὺς πόδας. Conf. de unctione pedum *Casauboni* Exercitt. Antibar. XIV, c. 12. p. 298. et *Bynaeum* Lib. I. de Morte Christi c. 3. p. 257. Luc. VIII, 35. 41. IX, 5. X, 39. παρακαθίσασα παρὰ τὺς πόδας τῦ ἰησῦ, h. e. sedebat prope Iesum, seu assidebat Iesu. Errant enim interpretes, qui Martham humatii sedisse putant, cum Christus loco editiori sederit. ibid. XV, 22. XVII, 16. XX, 43. XXIV, 39. 40. Ioh. XI, 2. 32. 44. δεδεμένος τὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις. Vide ad vocem κειρία a me dicta. ib. XII, 3. XIII, 5. 6. 8. 9. 10. 12. 14. καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τὺς πόδας etiam vos debetis vobis invicem quaevis charitatis et humanitatis officia praestare. ibid. XX, 12. ἕνα πρὸς τοῖς ποσὶν, ὅπυ ἔκειτο τὸ σῶμα τῦ ἰησῦ alterum sedentem ad pedes, ubi iacuerat corpus Christi, seu in loco, ubi iacuerant pedes corporis Christi. Act. II, 35. ἕως ἂν θῶ τὺς ἐχθρύς συ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν συ usque dum posuero omnes hostes tuos subsellia pedum tuorum, h. e. usque dum omnes hostes tuos subiecero imperio tuo et potestati. Conf. Ps. VIII, 7. XVIII, 40. CX, 1. Thren. III, 34. Ratio huius metaphorae est in consuetudine victorum apud veteres, victis pedes imponendi. Cf. Ios. X, 24. *Ovid.* Fast. IV, v. 858. *Virgil.* Aen. X, v. 490 et 495. *Elsnerum* in Obss. Sacr. T. I. p. 372. Act. IV, 35. ἐτίθυν παρὰ τὺς πόδας τῶν ἀποςόλων et tradiderunt ac mandarunt curae et custodiae apostolorum. Eadem formula reperitur quoque ibid. v. 37. sensu eodem et conferenda est cum loco Genes. XXX, 30. ubi Iacobus Labani dicit: te Deus auxit לְרַגְלִי *ad pedem meum*, h. e. per me, cura mea. ibid. V, 2. 9. οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα συ ἐπὶ τῇ θύρᾳ, h. e. ii, qui sepelivere maritum tuum, stant ante ianuam. ibid. v. 10. VII, 5. ὐδὲ βῆμα ποδὸς neque passum pedis terrae. Simili modo et nos dicere solemus: *nicht ein Fuß breit Stück Landes.* Vide supra ad βῆμα dicta. ibid. v. 33. λῦσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν συ, pro λῦσον τὰ ὑποδήματά συ. ibid. v. 49 et 58. ἀπέθεντο οἱ μάρτυρες τὰ ἱμάτια αὐτῶν παρὰ τὺς πόδας νεανίυ καλυμένυ σαύλυ, et testes (a quibus nempe ex lege Mosaica, de qua interpretes ad Devt. XIII, 9. et XVII, 7. conferendi sunt, primi lapides proiiciendi erant,) vestes (quas scil. exuerant, ut ad lapidandum se aptiores redderent et expeditiores,) Paulo mandabant custodiendas. Act. X, 25. XIII, 25. 51. XIV, 8.

ἀδύνατος τοῖς ποσίν. Vide supra ἀδύνατος. ibid. v. 10. ἀνάστηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου ὀρθὸς erige te in pedes. ibid. XVI, 24. καὶ τοὺς πόδας αὐτῶν ἠσφαλίσατο ἐν ξύλῳ et pedes eorum ligneis compedibus constrinxit. ibid. XXI, 11. XXII, 3. παρὰ τοὺς πόδας γαμαλιὴλ πεπαιδευμένος κατὰ ἀκρίβειαν τοῦ πατρῴου νόμου ad pedes Gamalielis, seu cura Gamalielis institutus dilegenter in patria lege. Apud Hebraeos magistros in loco et sede editiori, discipulos vero humi, h. e. in subselliis depressioribus sedisse, docuit *Grotius* ad h. l. Sic etiam apud *Platonem* in Protagora p. 195. Hippias in throno sedet, ἐπὶ βάθρων sedebant auditores. Act. XXVI, 16. Rom. III, 15. ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα, quibus verbis festinatio et studium describitur, quo aliis nocere et vim inferre conantur. Conf. Ief. LIX, 7. 8. οἱ δὲ πόδες αὐτῶν ἐπὶ πονηρίαν τρέχουσιν, ταχινοὶ ἐκχέαι αἷμα, κ. τ. λ. Prov. I, 16. Rom. X, 15. ὡς ὡραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, h. e. quam iucundi sunt nuncii pacis; non pedes nunciorum, qui suaves esse non solent. Conf. Ief. LII, 7. Rom. XVI, 20. συντρίψει τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει quam celerrime efficiet, ut vos de satana triumphetis. 1 Cor. XII, 15. 21. XV, 25. 27. Ephes. I, 22. 1 Tim. V, 10. εἰ ἁγίων πόδας ἔνιψε si Christianorum pedes lavit. Lotio pedum in regionibus orientalibus et calidioribus primum humanitatis officium erat, quod peregrinis, domum ingredientibus, exhibebatur. Necessarium vero erat, partim ob solum in Oriente calidius, ut pedes eorum, qui iter fecerant, post nimium calorem iterum refrigerarentur, partim ob formam calceorum, quibus veteres utebantur. Calcei enim veterum soleae tantum vel lignea, vel coriaceae fuerunt, quae corrigiis supra pedem nudum firmatae fuerunt. Conf. *Bynaeum* de Calceis Hebr. I, 6. 9. et *Salmasium* ad *Tertullianum* de Pallio cap. 5. p. 385. Ephes. VI, 15. ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας calceis induti, vel ocreati. Solebant milites apud Hebraeos et Romanos calceamenta, h. e. soleas ligneas, clavis multis et acutis suffixas, gestare. Conf. *Gronov.* Antiqnitat. Gr. T. IX, p. 966 sq. Hebr. I, 13. II, 8. X, 13. XII, 13. τροχιὰς ὀρθὰς ποιήσατε τοῖς ποσὶν ὑμῶν. Vide supra ὀρθός. Apoc. I, 15. 17. II, 18. III, 9. X, 1. 2. XI, 11. XII, 1. XIII, 2. XIX, 10. XXII, 8. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΑΓΜΑ, τος, τό, 1) proprie et generatim: *opus, factum, res, negotium cuiusque generis, sed praesertim grave, arduum, molestum et contentionis plenum.* Est enim verbale a prima perf. praet. pass. πέπραγμαι, verbi πράσσω *ago, facio,* unde πολυπράγμων est: *qui multis se negotiis immiscet,* et πολυπραγμοσύνη *superflua et vana curiositas, molesta sedulitas.* Matth. XVIII, 19. ἐὰν δύο ὑμῶν συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ

πατρός

πατρός μου si duo consenserint, quamcunque rem a Deo patre meo expetere, concedetur illis. Luc. I, 1. περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων earum rerum, quae nobis sunt compertissimae, factorum nempe et fatorum Christi, quibus Lucas et apostoli interfuerant ipsi tanquam aliqua pars. Rom. XVI, 2. ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρῄζῃ πράγματι quacunque tandem in re vestro auxilio indiguerit. Hebr. VI, 18. ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων ut per duas res, quae sunt immutabiles. ibid. X, 1. σκιὰ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν opponitur τῇ εἰκόνι τῶν πραγμάτων. ibid. XI, 1. πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων certa persuasio de rebus adhuc futuris. Iacob. III, 16. πᾶν φαῦλον πρᾶγμα et quodvis malum opus. In versione Alex. respondet hebraico דָּבָר *res*, *negotium*, Genes. XXIV, 15. Levit. V, 2. Deut. XVII, 5. οἵτινες ἐποίησαν τὸ πρᾶγμα τὸ πονηρὸν τοῦτο. et pro חֵפֶץ *propositum*, Cohel. III, 1. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 13. 17, 18, ubi de *rebus* legitur. De *negotiis*, *quibus aliquis distentus est*, usurpatur a *Xenophonte* de Rep. Athen. III, 2. et de Mag. Equit. V, 8. VIII, 5. Exempla alia huc pertinentia e *Demosthene* collegit *Reiske* in Indice Graecit. Demosthen. p. 620 sq. 2) speciatim: *negotium mercatorium*, *negotiatio*, *mercatura*, et est idem, quod πραγματεία. 1 Thess. IV, 6. τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ne quis in negotiatione (aut, si cui haec significatio nimis angusta h. l. videatur: *in ullo negotio*, *in re qualibet*, *quam cum altero habere possit*,) fratrem suum defraudet eique iniuriam faciat. Hanc, ut mihi quidem videtur, facilem et sponte se cuique offerentem huius loci explicationem, repudiarunt tamen plerique interpretes (v. c. *Wetstenius N. T.* T. II. p. 303.) et maluerunt sequi rationem eam, ut, comma sextum cum tertio et quarto coniungentes, πρᾶγμα de *scortatione*, *adulterio* et *qualibet nefanda Venere* interpretarentur. Quanquam vero satis constat, πρᾶξαι et πρᾶγμα, ut Latinorum *facere* (*Martial.* Lib. I. Epigr. 47.) et *res* de *negotio et exercitio Venereo* adhiberi apud Atticos, teste *Polluce* Onom. V, c. 15. sect. 93. p. 529. *Aelian.* Hist. Anim. IV, 8. *Theocrit.* Idyll. II, 143. ubi Schol. πράττειν· τελεῖν γάμον, ἀφροδίτην, κυθήρην, φιλοτήσια ἔργα. *Aristaenet.* Lib. I. Ep. 6. (conf. *Petri Moll.* ad *Longi* Pastoral. Lib. II. p. 37. 48. et Lib. III. p. 79. et *Wolfii* Curas Critt. et Philol. in N. T. T. II. p. 628.) tamen nihil impedit, quominus πρᾶγμα h. l. de *negotio mercatorio*, πραγματεία, פרגמטיא, interpretemur, nam Thessalonicensibus hoc commendat apostolus, quorum urbs erat maritima et mercaturae aptissima, ut jam recte observavit *Schoettgenius* in Hor. Hebr. p. 829. Conf. eundem ad 2 Tim. II, 4. 3) *facinus*, *factum*, *quod aliquis patrat*. Act. V, 4. τί ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; quare induxisti animum hoc facinus patrare?

patraret, nempe ψεύσασθαί σε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ νοσφίσασθαι ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου, ut v. 3. legitur. 2 Cor. VII, 11. ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς ἁγνοὺς εἶναι ἐν τῷ πράγματι omnibus modis declarastis, vos esse puros ab hoc scelere, nempe *incestus* crimine, quod Corinthius ille cum noverca sua commiserat. Ita πρᾶγμα ad imitationem hebraici דָּבָר sumitur Iudd. VI, 29. 1 Paral. XXI, 7. 8. Genes. XLIV, 15. 4) *negotium forense et iudiciale, lis, controversia, causa, coram iudice agenda*, πρᾶγμα δικανικόν. 1 Cor. VI, 1. πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον litem habens adversus alterum, ubi πρᾶγμα est idem, quod alias dicitur λόγος et ἔγκλημα. Ita πρᾶγμα etiam usurpatur apud *Xenoph.* in Memor. II, 9. 1. et *Lysiam* p. 109. 5) omittitur interdum, v. c. Matth. XVI, 23. τὰ τοῦ Θεοῦ, scil. πράγματα, et ibidem post τὰ τῶν ἀνθρώπων. Rom. VIII, 5. τὰ τῆς σαρκὸς, sc. πράγματα, negotia vitiositatis. ibid. τὰ τοῦ πνεύματος, sc. πράγματα, quae sunt religioni christianae consentanea. Ex interpretum nonnullorum sententia πρᾶγμα etiam subintelligendum est ad vocem ἀρκετὸν, quae Matth. VI, 34. legitur, et tunc πρᾶγμα per *incommodum, molestia* vertendum est, quam significationem etiam habet interdum apud Scriptores graecos, v. c. *Xenoph.* de Rep. Laced. II, 10. Cf. *Taylor.* ad *Demosthen.* T. II. p. 331. *Hesych.* πράγματα· δυσχέρειαι. Schol. *Aristoph.* Plut. v. 20. *Suid.* πράγματα· κακοπάθειαι. Matth. XXI, 21. οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς (sc. πρᾶγμα, quod h. l. pro θαῦμα positum est,) ποιήσετε. ibid. VIII, 33. τὰ τῶν δαιμονιζομένων. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΑΓΜΑΤΕΙ'Α, ας, ἡ, generatim: *omne negotium, quod quis tractat, omnis occupatio, qua quis tenetur, studium, quod adhibetur, ad efficiendam aliquam rem;* (*Xenoph. Mem.* IV, 7. 8. et *de re equ.* III, 12. *Suid.* et *Phav.* πραγματεία, πολυπραγμοσύνη.) speciatim: *negotium mercatorium, negotiatio, mercatura,* (Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 356 sq.) a πραγματεύομαι, quod vide. Semel tantum in N. T. legitur 2 Tim. II, 4. οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις nemo, qui militat, incumbit in reliqua huius vitae negotia, aut implicat se vitae negotiationibus. Recte *Lutherus* transtulit: *im Handel der Nahrung.* Militibus autem ex legibus militiae non licuisse negotiari, docuit *Salmasius* de Usuris p. 935. qui omnino huc conferri meretur. Gloss. Vet. *Negotiatio*, πραγματεία. Aliae Glossae Graeco-Latinae πραγματεία· *negotiatio, nundinatio.* Iudaeorum magistri ipsam vocem πραγματεία civitate sua donarant, פרקמטיא frequenter mercaturae significatione adhibentes. Vide *Buxtorf.* Lex. Talmud. Rabb. rad. פרג et פרק.

ΠΡΑΓΜΑΤΕΥ'Ω, fut. εύσω, *negotiis implico, distineo; rem et negotia per alios gero,* etiam *pecuniam foenore ago;* secun-

dum

dum *Salmasium* de Vsuris p. 564 sq. Medium πραγματεύομαι partim in genere de eo usurpatur, *qui occupatus est in aliqua re, res et negotia gerit*, (*Aeschin. Socr.* Dial. II, 18. 20. *Xenoph.* Cyrop. II, 4. 17. Mem. I, 1. 15. et c. 3. 15.) unde etiam olim philosophis tribuebatur, in verum et rectum inquirentibus et commentantibus; partim vero de eo adhibetur, *qui pecuniam foenore, aut mercatura agit*, et *negotiando utiliter collocat pecuniam*, unde πραγματευτὴς est *negotiator, mercator*, μετάβολος, μεταπράτης Graecis et κάπηλος. Sic semel legitur in N. T. Luc. XIX, 13. πραγματεύσασθε, ἕως ἔρχομαι negotiamini, seu pecuniam foenore agite, donec redeam. Cf. Matth. XXV, 27. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 785.

ΠΡΑΙΤΩΡΙΟΝ, ου, τὸ, *praetorium*. Nomen, origine latinum, quod a praesidibus romanis ac militibus Romanorum praesidiariis una cum potestate ac iurisdictione in provinciam Iudaeam et usum fori iudaici delatum erat, ut κῆνσος, κουστωδία, μίλιον. Est autem proprie *adiectivum*, non *substantivum*, et generatim significat, ut latinum *praetorium*: *omne, quod est praetoris et ad praetorem pertinet*, a *praetor*, quo nomine olim appellabantur apud Romanos *belli duces*, quia praeibant exercitui, qui postea imperatores dicti sunt, deinde vero omnes magistratus, qui iuri dicundo praeerant, consules, proconsules, et qui κατ' ἐξοχὴν praetores dicebantur, magistratus urbani, qui privata iudicabant, ius in urbe dicebant et collegae consulum erant. Sed speciatim, subintellecta voce δῶμα, vel σκῆμα, dicebatur πραιτώριον 1) *tentorium*, seu *tabernaculum praetoris*, seu *belli ducis, in castris, des Generals Zelt.* 2) *locus, in quo praetor ius dicit, domus praetoris*; et quia praetoris nomen etiam ad praesides provinciarum, propraetores et proconsules transferebatur, etiam *domus*, seu *palatium praesidis, aut procuratoris provinciae romanae, in quo ipse praetor, sive praeses ius dicebat*, interdum etiam *locus peculiaris in praetorio, militibus septus et munitus et a loco, in quo ius dicebatur, distinctus*, in qua notione legitur apud Matth. XXVII, 27. παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον Iesum deducunt in praetorium, h. e. in locum planum ante palatium Pilati, militibus septum; nam partim in antecedentibus narratum erat, Pilatum in praetorio contra Iesum sententiam dixisse (vide v. 26.); partim sequuntur verba: συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν adversus eum congregabant totam cohortem. Vero autem tunc temporis *exterius atrium praetorii* πραιτώριον dictum esse, diserte tradit Marcus in loco parallelo cap. XV, 16. Verba sunt: οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς αὐλῆς, ὅ ἐστι πραιτώριον καὶ συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν, ubi frustra *Millius* in Prolegg. §. 410. lectionem receptam sollicitare conatus est. De ipso palatio procuratoris in provin-

provincia πραιτώριον adhibetur apud Iohannem XVIII, 28. 33. et XIX, 9. *Hesych.* πραιτώριον· τόπος, ἔνθα συνάγεται ὁ λαός. Cf. *E. A. Schulze* Diss. de Praetorio Pilati. Francof. ad Viadr. 1756. 4. et in Ei. Exercitatt. Philol. Fasc. Novo p. 32. 3) in N. T. speciatim ita dicitur *palatium regium Herodis*, ubi Herodes ius dicere et iudicium habere solebat. Act. XXIII, 35. ἐκέλευσέ τε αὐτὸν ἐν τῷ πραιτωρίῳ τοῦ Ἡρώδου φυλάσσεσθαι et iussit eum in palatio Herodis asservari. Fortasse tamen πραιτώριον τοῦ Ἡρώδου dictum est ipsum procuratoris domicilium, quod olim Herodis palatium fuerat; quanquam negari non potest, *omne aedificium splendidum et magnificum, palatium quodvis*, a Latinis (v. c. *Suetonio* Calig. c. 37. Aug. c. 63 et 72. Tit. c. 8.) dictum esse praetorium. 4) πραιτώριον speciatim dicebatur *cohors praetoria*, h. e. tempore reipublicae romanae *prima in exercitu cohors, cui praetor praeire solebat*; tempore vero imperatorum, *custodia corporis imperatoris*, *cui*, *qui praeerat*, *praefectus praetorio appellabatur*, et hinc, per metonymiam, *castra praetoriana*, ad urbem Romae posita. Sic legitur in N. T. Philipp. I, 13. ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ ut vincula mea manifesta fierent in castris praetorianis, ad urbem Romae positis. Postulat hanc explicationem locus Act. XXVIII, 16. ubi narratur, Paulum praefecto praetorio Romae custodiendum traditum et catena militi praetoriano alligatum fuisse. Conf. *Herodian.* Lib. II, c. 5. 6. IV, 4: 12. VII, c. 11. f. 12 sq. et *Sueton.* in Tib. c. 37. *Tacit.* Hist. IV, c. 46. Saepius in N. T. non legitur. Caeterum omnibus notum est, superiori saeculo de vero vocis πραιτώριον sensu inter *Iac. Perizonium* et *Vlricum Huberum* acerbius disputatum esse, cui altercationi debemus *Iac. Perizonii* Diss. de origine, significatione et usu vocum Praetoris et Praetorii. Franeq. 1690. 8.

ΠΡΑ'ΚΤΩΡ, ορος, ὁ, *exactor*, *qui aes alienum*, *aut pecuniam mulctatitiam ab altero exigit*, etiam *lictor*, seu *minister magistratus*, *qui poenam a condemnato*, *iudicis auctoritate*, *exigit*. Est verbale a tertia pers. perf. pass. πέπρακται, verbi πράσσω, vel πράττω *facio*, *exigo*, quod vide. Semel legitur in N. T. Luc. XII, 58. καὶ ὁ κριτής σε παραδῷ τῷ πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ σε βάλλῃ εἰς φυλακὴν ne iudex te tradat exactori, seu lictori, qui te det in custodiam. Πράκτωρ h. l. idem est, quod loco parallelo Matth. V, 25. ὑπηρέτης, h. e. vilis sortis minister magistratus, qui poenam quamcunque a condemnato, iudicis auctoritate, exigit. In qua significatione etiam aliquoties apud *Demosthenem* (v. c. p. 778. 18. et 1327. ult. καὶ παραδοθῆναι τοῖς πράκτορσι τὸν προσοφλόντα κατὰ τὸν νόμον, et p. 1337. 26. ed. *Reisk.*)

et

et alios Scriptores graecos occurrit, ubi is dicitur, qui mulctam pecuniariam, aut tributum exigit. In versione Alex. respondet hebraico נֹגֵשׂ exactor, qui homines exigendo angit, Ies. III, 12. Suid. πράκτωρ· ὁ τὸν ἐπικείμενον εἰσπραττόμενος φόρον. Hesych. πράκτορες· ἀπαιτηταί. Cod. Coislin. XXIV. apud Alberti Append. Glossar. Gr. N. T. p. 208. τῷ πράκτορι· τῦτ' ἔςιν ταῖς ἀπαιτηταῖς, ἤτοι τοῖς κολασαῖς. Conf. Wetstenii N. T. T. I. p. 741.

ΠΡΑ͂ΞΙΣ, εος, attice εως, ἡ, 1) factum, actio, negotium, officium, res gestae. Πράξεις, εων, αἱ, res gestae, vita, vivendi ratio. Est verbale a secunda perf. perf. pass. πέπραξαι, verbi πράσσω, vel πράττω facio, ago, quod vide. Matth. XVI, 27. et tunc retribuet unicuique κατὰ τὴν πρᾶξιν (pro τὰς πράξεις) αὐτῦ secundum actionem eius, seu vivendi et agendi rationem. Codices nonnulli pro τὴν πρᾶξιν habent τὰ ἔργα, e glossemate. Luc. XXIII, 51. ὅτος ὐκ ἦν συγκατατεθειμένος τῇ βυλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν qui nec consilia, nec facta eorum (scil. assessorum synedrii magni) probaverat. Rom. XII, 4. τὰ δὲ μέλη πάντα ὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν omnia vero membra non eadem habent officia. Alexandrini usi sunt hac voce pro דֶּרֶךְ via, iter, et per metaphoram: vivendi ratio, studium, mos, consuetudo, factum, opus. 2 Paral. XIII, 22. XXVII, 7. XXVIII, 25. Adde 2 Paral. XII, 15. Sap. IX, 11. Sirac. XI, 10. XXXV, 21. XXXVII, 20. 1 Macc. XIII, 24. Thucyd. Lib. III, cap. 114. ἀπὸ ταύτης τῆς πράξεως ob has res gestas. ibid. VI, c. 88. διὰ τὴν περὶ τῶν μαντινικῶν πρᾶξιν propter res, ad Mantineam gestas. Alia exempla collegit Reiske in Indice Graecit. Demosthen. p. 622 sq. Hesych. πράξεις· βίοι ἢ διαθῆκαι. Πρᾶξις· ἀπαίτησις, (i. q. εἴσπραξις. Esr. IV, 13. VII, 23. Demosthen. p. 607. 13. ed. Reiske: περὶ πράξεως εἰσφορῶν.) ἄνυσις, ἢ ἔργυ ποίησις, ἢ βίος. 2) rerum gestarum narratio, commentarii de rebus gestis. Hinc Acta Apostolorum, Πράξεις τῶν Ἀποςόλων est inscriptio libri N. T. qui continet commentarium de rebus gestis, factis et fatis apostolorum, τὸ περὶ τῶν πράξεων τῶν ἀποςόλων σύνταγμα. 2) speciatim in deteriorem partem adhibetur, et actiones pravas, legibus divinis non consentaneas, peccata notat. Sic legitur in N. T. Act. XIX, 18. de Ephesiis, qui, religionem christianam amplexi, confitebantur τὰς πράξεις αὐτῶν pristinam suam perverse sentiendi et vivendi rationem, τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν, ut versio syr. Erpenii et Codex Basileensis habent, e mero interpretamento. Rom. VIII, 13. εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τῦ σώματος θανατῦτε, quod si vero, religionis christianae adiumento usi, pravas corporis actiones, pravosque adeo sensus ac cupiditates animi reprimitis et coer-

coercetis. Coloss. III, 9. ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτῦ. Vox πρᾶξις pravo quoque sensu legitur apud *Aelian.* V. H. Lib. II, c. 4. ubi de Menalippo, Phalaridis vitae insidiante, loquens, addit: Alios etiam adolescentes adsciscere studuit, ὃς μάλιστα ἦδει περὶ τὴν τοιαύτην πρᾶξιν θερμοτάτυς. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΑΌΣ et ΠΡΑΊΟΣ, *α, ον, lenis, mansuetus, qui est animo miti et humano, qui non indulget irae, nec ad ulciscendum, sed ad ignoscendum pronus est*, q. ῥᾷος, quod, qui instructi sunt hac virtute, omnibus se faciles ac placidos reddant. Nonnulli a περάω *transeo* deducunt, quod talis facile transire sinat omne malum et quamvis iniuriam, sibi ab aliis illatam. *Aristot.* ad *Nicom.* IV, c. 5. 2 Macc. XV, 12. πρᾷον δὲ τὸν τρόπον, καὶ λαλιὰν πρεπόμενον. Incert. Interpr. Zeph. III, 13. et *Symmach.* Ps. XVII, 30. usi sunt pro hebr. עָנִי. *Demosthen.* p. 1422. 19. ed. *Reiske*: πρᾳότεροι δικασταὶ καὶ κριταὶ γίνεσθε τῶν πεπραγμένων. In N. T. semel tantum legitur Matth. XI, 29. discite a me, ὅτι πρᾷός εἰμι nam ego sum mansuetus, h. e. aequa et humana sunt doctrinae meae praecepta, accommodata hominum viribus et felicitati. *Demosthen.* p. 1485. 9. ὃ γὰρ ἔχω τϑτο πρόσταγμα πρᾳότερον. — *Hesych.* πρᾷος· συνετὸς, ἥσυχος. Conf. quoque *Phavorinum*, et *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΠΡΑΌΤΗΣ, ητος, ἡ, *lenitas, mansuetudo, quae iram moderatur et, ne alii offendantur, cavet*, etiam *modestia, contraria fastui et superbiae*, nec differt a ταπεινοφροσύνη, unde utrumque vocabulum hebraico עֲנָוָה respondet in versione Alexandrina, ut infra ad voces πραΰς et πραΰτης docebitur, a πρᾷος *lenis, mansuetus, modestus*. 1 Cor. IV, 21. ἐν ἀγάπῃ, πνεύματί τε πρᾳότητος animo benevolo, mansueto ac humano. 2 Cor. X, 1. διὰ τῆς πρᾳότητος καὶ ἐπιεικείας τῦ Χριστῦ per mansuetudinem et lenitatem, quam postulat religio christiana. Gal. V, 23. πρᾳότης modestia. ibid. VI, 1. ἐν πνεύματι πρᾳότητος summa cum humanitate ac modestia. Ephes. III, 2. 1 Tim. VI, 11. 2 Tim. II, 25. ἐν πρᾳότητι παιδεύοντα τὰς ἀντιδιατιθεμένυς. Tit. III, 2. πᾶσαν ἐνδεικνυμένυς πρᾳότητα πρὸς πάντας ἀνθρώπυς. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini habent pro עַנְוָה. Ps. XLIV, 6. ἕνεκεν ἀληθείας καὶ πρᾳότητος καὶ δικαιοσύνης. Sirac. I, 24. εὐδοκία αὐτῦ πίστις καὶ πρᾳότης. *Demosthen.* p. 716. l. 25. τὴν φιλανθρωπίαν καὶ τὴν πρᾳότητα τὴν ὑμετέραν. De mansuetudine et patientia in perferendis molestiis legitur πρᾳότης apud *Xenoph.* in Cyrop. II, 2. 9. et *Demosthen.* p. 1405. 15. ἐπὶ πρᾳότητος ταπεινῶν. *Phavor.* πρᾳότης ἐστὶν ἀρετὴ τῦ θυμοειδῦς, καθ' ἣν ὑπὸ ὀργῆς γίγνονται δυσκίνητοι. πρᾳότης ἐστὶ τὸ δύνασθαι φέρειν τὰ μέτρια ἐγκλήματα, καὶ ὀλιγωρίας, καὶ

ἀγνοίας

ἀγνοίας καὶ πονηρίας. καὶ μὴ ταχέως ὁρμᾷν καὶ σπεύδειν ἐπὶ τιμωρίας, καὶ τὸ μὴ εὐκίνητον εἶναι πρὸς τὰς ὀργὰς κ. τ. λ. παρέπεται δὲ τῇ ἐπιεικείᾳ, μετριοφροσύνη καὶ εὐσυνθεία.

ΠΡΑΣΙΑ', ᾶς, ἡ, *areola in horto*, ſeu *locus conſitus in hortis figurae et formae quadratae fere et oblongae. Theophr.* Hiſt. Plant. IV. 4. *Dioſcor.* IV, 17. *Plutarch.* T. VII, p. 342. ed. *Reiske.* *Heſych.* πρασιαί· αἱ ἐν τοῖς κήποις τετράγωνοι λαχανίαι, οἷον περασιαὶ, διὰ τὸ ἐπὶ πέρασι τῶν κήπων. *Phavor.* πρασιαί· τετράγωνά τινα σχήματα ἐν τῇ γῇ. *Suid.* πρασιαί· αἱ τῦ κήπυ λαχανίαι. καὶ πράσιον λάχανον. *Homer.* Odyſſ. ή, v. 127. ἔνθα δὲ κοσμηταὶ πρασιαὶ παρὰ νείατον ὄρχον παντοῖαι πεφύκασιν, ubi Schol. αἱ λαχανεῖαι ἢ αἱ τῶν φυτειῶν τετράγωνοι σχέσεις, ὡς τὰ πλινθία. Legitur quoque in fragmentis *Aquilae* et *Symmachi* Cant. V, 14. et VI, 1. pro ערוגה et Sirac. XXIV, 32. In N. T. ſemel tantum reperitur Marc. VI, 40. καὶ ἀνέπεσον πρασιαὶ πρασιαὶ et diſcubuerunt areolae areolae, h. e. areolatim, per ordines, qui haberent formam areolarum, ſcil. *quadratam*, centeni et quinquageni. *Theophyl.* ad h. l. πρασιαὶ λέγονται τὰ ἐν τοῖς κήποις διάφορα κόμματα, ἐν οἷς φυτεύονται διάφορα πολλάκις λάχανα. Geminatio vero vocis πρασιαὶ ad ſignificandam diſtributionem magnae iſtius multitudinis quinque millium fere in multos coetus minores, qui per areolas, ſeu in modum arearum diſcumbebant, hebraiſmum ſapit. Sic Exod. VIII, 10. legitur: et colligebant ranas חֳמָרִים חֳמָרִים *acervos, acervos*, h. e. ita, ut eos in multos acervos diſtribuerent. Alexandrini: συνήγαγον αὐτὰς θημωνίας, θημωνίας. 1 Regg. III, 16. Iudd. V, 22. Conf. *Vorſtii* Philol. Sacr. cap. 12. p. 305 ſeq. *Wetſtenii N. T.* T. I. p. 583. et *Georgii* Vindic. N. T. ab Hebraiſmis p. 340. Graecus ſine dubio ſcripſiſſet ἀνὰ πρασιὰς, vel κατὰ πρασιάς. Conf. *Schwarzii* Comment. Gr. Ling. p. 1149. Vide infra συμπόσιον. Caeterum haec vox accentu differt a πρασία, quod *humorem, ſuccum* ſignificat et v. c. legitur apud *Plutarchum* T. X, p. 721. ed. *Reiske.*

ΠΡΆΣΣΩ, vel attice ΠΡΆΤΤΩ, fut. άξω, 1) *ago, facio, ſtudioſus ſum, perficere conor*, et ita differt a ποιέω, ut tantum de actionibus et bonis et malis, ſeu moralibus adhibeatur, cum ποιεῖν etiam *fingere, parare, componere, exſtruere, aedificare* ſignificet, ut ſupra vidimus. Ioh. III, 20. πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων omnis enim, qui impie agit. ibid. V, 29. Act. XVII, 7. ἀπέναντι τῶν δογμάτων Καίσαρος πράττουσι adverſus decreta Caeſaris agunt. ibid. XIX, 19. ἱκανοὶ δὲ τῶν τὰ περίεργα πραξάντων multi vero eorum, qui artes magicas tractaverant. ibid. v. 36. καὶ μηδὲν προπετὲς πράττειν neque quicquam praecipitanter agere. ibid. XXVI, 9, 20.

ἄξια

ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας ita, ut mentis emendationem factis etiam comprobarent. ibid. v. 26. Rom. I, 32. VII, 15. 19. IX, 11. μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ κακόν. ibid. XIII, 4. 2 Cor. V, 10. ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν, εἴτε κακὸν ut reportet unusquisque mercedem eorum, quae in hac vita fecit, sive recte, sive male factorum. ibid. XII, 21. ᾗ ἔπραξαν cuius studiosi fuerunt. Galat. V, 21. οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες qui horum scelerum studiosi sunt. Phil. IV, 9. *Xenoph.* Hist. Gr. IV, 4. 7. VI, 5. 7. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 1. ὅ, τι πράττουσιν. ib. §. 20. πράττειν τὰ τοῦ γραμματιστοῦ ἔργα. *Diog. Laërt.* II, cap. 8. ὁ μέν τοι σπουδαῖος οὐδὲν ἄτοπον πράξει. Iob. XXXIV, 21. λέληθε δὲ αὐτὸν οὐδὲν ὧν πράσσουσιν. ibid. XXXVI, 21. Φύλαξαι μὴ πράξῃς ἄτοπα. Prov. XXV, 28. XXVI, 19. 2) κατ᾽ ἐξοχὴν in deteriorem partem adhibetur, ut significet: *scelus patrare, crimen committere, peccare.* Luc. XXII, 23. τὸ τίς ἄρα εἴη ἐξ αὐτῶν, ὃς τοῦτο μέλλει πράσσειν quisnam ex iis hoc scelus patraturus esset, seu Christum proditurus esset hostibus. Luc. XXIII, 15. οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶ πεπραγμένον αὐτῷ nullum crimen, morte dignum, patravit. ibid. v. 41. ἄξια γὰρ, ὧν ἐπράξαμεν, ἀπολαμβάνομεν nos enim iustas malefactorum nostrorum poenas perferimus. Sequuntur verba: οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξε. Act. III, 17. ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε per imprudentiam vos Christum, auctorem salutis humanae, occidisse. ibid. XXV, 11. εἰ μὲν γὰρ ἀδικῶ καὶ ἄξιον θανάτου πέπραχά τι si enim contra leges aliquid feci crimenque, morte dignum, commisi. ibid. v. 25. XXVI, 31. Rom. II, 1. τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων. ibid. v. 2 et 3. Ita עָשָׂה quoque usurpatur 1 Sam. XX, 32. לָמָּה יוּמַת מֶה עָשָׂה. ibid. XXVI, 18. מֶה עָשִׂיתִי וּמַה־בְּיָדִי רָעָה Alexandrini recte transtulerunt ὅτι τί ἡμάρτηκα; καὶ τί εὑρέθη ἐν ἐμοὶ ἀδίκημα; et *committere* apud *Virgilium* Aen. I, 235. „quid meus Aeneas in te committere tantum, quid Troes potuere?“ 3) *observo*, i. q. φυλάσσω. Rom. II, 25. ἐὰν νόμον πράσσῃς si legem Mosaicam observas, exacte ei satisfaciendo. *Codex Claromontanus* φυλάσσῃς h. l. habet, e glossemate. Opponitur autem τῷ πράσσειν τὸν νόμον formula παραβάτην τοῦ νόμου εἶναι. Conf. supra ad τελέω dicta. 4) *negotium aliquod tracto, administro, gero.* 1 Cor. IX, 17. εἰ γὰρ ἑκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω quodsi enim sponte mea et lubenter munere meo apostolico fungor, praemia a Deo iure meo sperare possum; εἰ δὲ ἄκων, (scil. πράσσω,) οἰκονομίαν πεπίστευμαι quod si vero invitus eo fungor, nihilominus tamen mihi concreditum ac demandatum manet. Conf. v. 16. 1 Thess. IV, 11. πράσσειν τὰ ἴδια negotia, sibi a Deo demandata, tractare. Similis formula legitur apud *Xeno-*

Xenophontem in Mem. II, 9. 1. *πράττειν τὰ ἑαυτοῦ* suas res agere ita, ut nihil aliena cures. ibid. I, c. 2. 16. *πράττειν πολιτικά*. *Herodian.* III, c. 2. 10. *τοὺς τῶν ἡγεμόνων, ἢ τῶν ὅ, τι δὴ πραττόντων* omnes ducum, aut etiam quocunque munere fungentium liberos: ubi videndus *Irmischius*. 5) *copiam facio alicui alicuius rei, potestati alienius aliquid trado, dominum alicuius rei constituo aliquem.* *Polyb.* Hist. XIII, c. 2. *δόξας τὸν Τάραντα πράττειν Ῥωμαίοις*. Hinc *πράσσω* et *πράσσομαι* *exigo, extorqueo, exprimo, emungo*, i. q. *ἐκπράσσω* et *ἐκπράσσομαι*. Luc. III, 13. *μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε* ne plus exigatis, quam legibus est vobis constitutum; quod uno verbo *παρεισπράττειν* apud Graecos dicitur. ibid. XIX, 23. *καὶ ἐγὼ ἐλθὼν σὺν τόκῳ ἂν ἔπραξα αὐτό* et ego redux cum foenore eam exegissem. *Xenoph.* Hist. Gr. I, 3. 7. Idem de Rep. Athen. I, 11. Anab. VII, 6. 13. Ita *πράττεσθαι* pro exigere, in primis in re pecuniaria, usurpatur apud *Xenoph.* Mem. I, 2. 5. Hist. Graec. I, 5, 4. *Aeschin.* *Socr.* Dial. II, 31. *τούτων μισθὸν πραττόμενοι*. *Callimach.* Hymn. in Lavacr. Pallad. v. 91. ubi vide interpretes. Alia exempla utriusque loquendi usus vide apud *Iensium* in Ferculo Litterar. p. 42. *Palairet.* Obss. Philol. p. 163 et 200. *Wetstenium N. T.* T. I. p. 672. *Schwarzium* in Comment. Ling. Gr. p. 1150. et *Salmasium* de Foenore Trapezitico p. 117. Hinc ius primae exactionis *πρωτοπραξία* vocatur apud *Plinium* X, Ep. 109. 6) *tracto aliquem, me gero erga aliquem, afficio.* Construitur cum *ἐπί*. Act. V, 35. *προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις, τί μέλλετε πράσσειν* caute et provide hos homines tractate. ibid. XVI, 28. *μηδὲν πράξῃς σεαυτῷ κακόν* ne vim tibi inferas. In libris apocryphis *πράσσειν*, nude positum, notat: *violenter tractare aliquem, vim inferre alicui.* 1 Macc. X, 35. *καὶ οὐκ ἕξει ἐξουσίαν οὐδεὶς πράσσειν καὶ παρενοχλεῖν τινα αὐτῶν περὶ παντὸς πράγματος* et nemo potestatem habebit violenter tractare et perturbare aliquem eorum ullo in negotio. Ita quoque עָשַׁק sumitur Cohel. IV, 1. אֲשֶׁר נַעֲשִׂים תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, qui in his terris iniuriam patiuntur; et *δρᾶν*, sequente *ἐπί*, apud *Aelianum* Hist. Anim. XI, 11. Conf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 287 sq. 7) *fortunam aliquam experior, sum in aliquo statu et conditione, sorte aliqua utor.* In hac significatione vel nude ponitur, vel construitur cum adverbiis *εὖ*, *κακῶς*, vel cum adiectivis iungitur. Ephes. VI, 21. *ἵνα δὲ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς τί πράσσω* ut vero sciatis etiam vos, qua sim conditione, qua sorte utar. *Aelian.* V. H. II, c. 35. *καὶ ἤρετο τί πράττοι;* eumque interrogabat, quid ageret, seu quomodo se haberet? Sermo autem ibi est de Gorgia aegrotante. ibid. III, 18. *ταπεινῶς*

πράττοντας humili fortuna utentes. *Epict.* Enchirid. c. 16. *ἐφ' οἷς αὐτὸς πράσσει κακῶς.* *Eurip.* Orest. v. 659. Conf. *Küsterum* ad *Aristophanis* Plutum v. 341. et *Elsneri* Obss. Sacr. T. II, p. 234. Ita etiam *agere* usurpatur apud *Ovidium* Trist. I, 1. 18. *Terentium* Andr. I, 5. 32. Huc etiam pertinet formula *εὖ πράσσειν*, quae partim de iis usurpatur, *qui recte et bene agunt*, (*Aeschin. Socr.* Dial. II, 6. ubi *τῷ ἐξαμαρτάνειν* opponitur) partim vero de iis adhibetur, *qui felices beatique sunt, florent, salvi sunt.* (*Aeschin. Socr.* Dial. I, 13. ubi *τῷ εὖ πρᾶξαι* opponitur *κακῶς πράττειν.* *Eurip.* Phoeniss. v. 416 et 1618.) Sic legitur in N. T. Act. XV, 29. *ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτοὺς, εὖ πράξετε* a quibus si abstinueritis, felices eritis et beati, coll. v. 1. Ita quoque *Syrus* hunc locum interpretatus est. Conf. *Krebsii* Obss. Flav. p. 229. Saepius in N. T. non legitur. — *Thom. M.* *πράττω - - - μετὰ μὲν τῆς τοῦ εὖ ἢ κακῶς προσθήκης ἢ τοῦ βέλτιον, ἢ τοῦ χεῖρον, ἢ τοιούτου τινὸς ἄλλου, πάθος δηλοῖ. χωρὶς δὲ προσθήκης ἐνέργειαν. — — Πράττω οὐ μόνον τὸ ποιῶ καὶ πάσχω, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀπαιτῶ, ὃ καὶ εἰσπράττειν λέγομεν κ. τ. λ.* Lectu digna etiam de hac voce habet *Vigerus* de Idiotismis Ling. Gr. p. 283 sq. ed. *Zeunii.*

ΠΡΑΫΣ, *εῖα*, *ὺ*, genit. *έος*, *είας*, *έος*, *lenis*, *mitis*, *mansuetus*, *humanus*, *benignus*, *modestus*, *qui fert aliorum iniurias, nec illico ulciscitur, qui remittit interdum de iure suo et lubenter aliis cedit*, a *πρᾶος*, quod idem notat. Vide supra. Ter tantum in N. T. legitur. Matth. V, 5. *μακάριοι οἱ πραεῖς* beati mansueti, qui aequo animo ferunt aliorum iniurias. ubi videndus *Wetstenius*. ibid. XXI, 5. *ὁ βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι πραῢς* rex tuus benignus tibi adest. *Pindar.* Pyth. III, 124. 1 Petr. III, 4. *ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ πραέος καὶ ἡσυχίου πνεύματος*, ubi *πραῢ πνεῦμα* significat modestiam, facilitatem morum, animi mansuetudinem, quae iram moderatur et, ne alii offendantur, cavet. Alexandrini hac voce usi sunt pro עני *afflictus*, *pauper*, *mansuetus*, *modestus*, Iob. XXIV, 4. Ies. XXVI, 6. Zach. IX, 9. et ענו *mansuetus*, *humilis*, Num. XII, 3. Ps. XXXVII, 11. et CXLVII, 6. *Phavor.* *πραεῖς· οἱ μὴ ὀξύῤῥοποι πρὸς τὰς ἐμπαθεῖς τῆς ψυχῆς κινήσεις, ἀλλὰ κατεσταλμένοι τῷ λόγῳ, ὡς τό· μακάριοι οἱ πραεῖς.* Conf. etiam *Salmasium* de Foenore Trapezitico p. 737.

ΠΡΑΫΤΗΣ, *ητος*, *ἡ*. Dicitur generatim *ea animi virtus, quae omnes immoderatos animi affectus, et cumprimis iram continet atque reprimit;* (Vide *Heisenii* Novas Hypotheses ad Epistolam Iacobi p. 637.) et speciatim: *lenitas animi, mansuetudo, modestia, humanitas*, a *πραῢς*

mansue-

mansuetus, lenis, mitis, quod vide. Ter tantum in N. T. legitur. Iacob. I, 21. ἐν πραΰτητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον animo obsequioso e modesto accipite doctrinam vobis traditam. Significat πραΰτης h. l. *animi modestiam, quae est ab omni contumacia et repugnandi libidine aliena.* ibid. III, 13. πραΰτης est lenitas in ferendis iniuriis, quae iram moderatur et ulciscendi cupiditatem. 1 Petr. III, 15. μετὰ πραΰτητος summa cum modestia ac humanitate. Alexandrini usi sunt hac voce pro עֲנָוָה *mansuetudo, modestia*: Ps. XLV, 5. Conf. *Theodot.* Prov. XVI, 4. et *Symmachus* Prov. XXII, 4. Occurrit etiam apud Alexandrinos et *Theodotionem* Ps. XC, 10. ubi de Deo ita usurpatur, ut eius in puniendis hominibus clementiam indicet. *Suid.* πραΰτης ἐπὶ Θεοῦ, ἡ μικρὰ τιμωρία. Δαβίδ· ὅτι ἐπῆλθε πραΰτης ἐφ' ἡμᾶς καὶ παιδευθησόμεθα. Vide ad h. l. *Theodoretum*, ex quo suа *Suidas* hausit.

ΠΡΑΏ. Vide ΠΙΠΡΆΣΚΩ.

ΠΡΈΠΩ, *convenio, decorus sum, excello, conspicuus sum, necessarius sum.* Hinc impersonale πρέπει *convenit, decet, necesse est*, et τὸ πρέπον *decorum.* Matth. III, 15. οὕτω γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν ita enim decet nos. 1 Cor. XI, 13. Ephes. V, 3. καθὼς πρέπει ἁγίοις ut Christianis decorum est. 1 Tim. II, 10. Hebr. II, 10. ἔπρεπε γὰρ αὐτῷ necessarium enim erat, Iesum etc. ib. VII, 26. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini adhibuerunt pro נָאוָה *pulcrum, amoenum esse, convenire, decens esse.* Ps. XXXIII, 1. XCIII, 5. *Symmach.* et *Theodot.* Prov. XXVI, 1. *Hesych.* πρέπον· ὅμοιον, μέτριον, συμφέρον, ἁρμόδιον, ἄριστον. *Thom. M.* τὸ μὲν πρέπει, ἀεὶ δοτικῇ, τὸ δὲ πρέπον, οὐ δοτικῇ μόνον, ἀλλὰ καὶ γενικῇ. Θουκυδίδης (Lib. III, c. 59.) ὡς πρέπον ὑμῶν, καὶ τῇ χρείᾳ πρέπον.

ΠΡΕΣΒΕΊΑ, ας, ἡ, 1) *legatio*, a πρέσβυς, υος, attice εως, ὁ, *senex*, item *legatus.* *Demosthen.* p. 367. 2. ed. *Raiske*, πρεσβείας τὸ δύναμιν. *Xenoph. Ages.* II, 26. 2) per metonymiam, ut Latinorum *legatio*, (apud *Frontinum* I, 2. 1. *occasione mittendae ad Syphacem legationis*) pro *legatis* ponitur. Sic bis tantum in N. T. legitur. Luc. XIV, 32. πρεσβείαν ἀποστείλας mittens ad illum legatos, seu oratores. ibid. XIX, 14. ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ iam profecto miserunt legatos, nempe ad senatum romanum. Eodem modo sumitur quoque apud *Xenophontem* de Rep. Laced. XIII, 10. πρεσβείας ἀποπέμπουσι καὶ φιλίας καὶ πολεμίας. *Thucyd.* IV, c. 118. καθότι ἂν δοκῇ ἡ πρεσβεία. *Herodian.* VI, 4. 6. Nuspiam usurpatur πρεσβεία ab Alexandrinis interpretibus; reperitur tamen apud incertum 2 Paral. XXXII, 31. pro hebraico מְלִיצֵי, et 2 Macc. IV, 11.

ΠΡΕΣΒΕΥΩ, fut. εύσω, 1) proprie: *senior sum*, *senesco*, *gravitatem senis prae me fero*, *natu maior sum*, a πρέσβυς, vel πρεσβεὺς *senex*. Iam, quia senes olim magno in honore et pretio erant iisque gravissima negotia committebantur, πρεσβεύειν non solum generatim notat: *in honore et pretio esse*, sed etiam speciatim significat 2) partim *legatos mittere*, (v. c. apud *Xenophontem* de Vectigal. V, 9.) partim *legatione fungi*, *legatum mitti*. (*Xenoph. Cyr.* V, 1, 1. *Anab.* VII, 2, 13.) unde etiam πρεσβευτὴς et πρέσβυς *legatus* dicitur, teste *Hesychio*: πρέσβεις· γέροντες, βασιλεῖς, ἄρχοντες, προτιμώμενοι, καὶ οἱ πρεσβευταὶ, μεσῖται, ἀπόστολοι, ἢ ἕνεκα εἰρήνης, sc. πεμπόμενοι. In posteriori hac notione bis tantum in N. T. legitur. 2 Cor. V, 20. ὑπὲρ χριστοῦ ἐν πρεσβεύομεν sumus legati Christi ad vos. Ephes. VI, 20. ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἁλύσει cuius causa legatione fungor in catenis, h. e. quia sum legatus Christi, in vincula coniectus sum. *Aelian.* V. H. XIV, c. 39. πρεσβεύοντι ὑπὲρ εἰρήνης πρὸς αὐτόν. *Thom. M.* p. 737. πρεσβεύονται οἱ τοὺς πρέσβεις χειροτονοῦντες καὶ πέμποντες, καὶ ἀντιπρεσβεύονται. Λιβάνιος ἐν τῇ τοῦ Πατρόκλου προσφωνίᾳ. (T. II. p. 256.) πρεσβεύονται πρὸς αὐτὸν Ἀγαμέμνων· πρεσβεύουσι δὲ καὶ πρεσβεύονται οἱ πεμπόμενοι εἰς πρεσβείαν. Θουκυδίδης ἐν τῇ ὀγδόῃ (cap. 89.) τοὺς ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρεσβευσάμενος ἔπεμπον. πρεσβεύω καὶ τὸ παρακαλῶ, δοτικῇ, καὶ πρεσβεύω τὸ τιμῶ, αἰτιατικῇ. πρεσβεύω καὶ τὸ πρεσβύτερός εἰμι, γενικῇ. Θουκυδίδης ἕκτῃ, ἐπειδὴ διὰ τὸ πρεσβεύειν τε ἀπ' αὐτοῦ καὶ τυραννεῦσαι. καὶ Ἡρόδοτος ἐν τῇ ἑβδόμῃ· τῶν μὲν δὴ προτέρων ἐπρέσβευεν Ἀρτοβαζάνης; ubi vide interpretes. Conf. etiam *Phavorinum* sub Πρεσβεύεται et Πρεσβεύω, *Hesychium* sub Πρεσβεύειν, *Wetstenii* N. T. T. II. p. 192. et *Reiskium* in Indice Graecit. Demosthen. p. 626.

ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΙΟΝ, ου, τὸ) *presbyterium*, *collegium*, seu *ordo seniorum*, aut *presbyterorum*, *senatus*, a πρεσβύτερος *senior*. Hoc nomine vero in N. T. libris insigniuntur 1) *assessores synedrii magni*, qui una cum pontifice maximo res Iudaeorum sacras et civiles cognoscebant et iudicabant. Luc. XXII, 66. συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ λαοῦ congregatus est ordo seniorum populi. Act. XXII, 5. ὡς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεῖ μοι καὶ πᾶν τὸ πρεσβυτέριον. Habuerunt autem Iudaei etiam suos per singula oppida πρεσβυτέρους, qui praefecti erant et gubernatores coetuum sacrorum causa coeuntium, quos ipsi tempore et Christi et apostolorum aetate chaldaico verbo [illegible] (conf. *Syrus* Luc. VII, 3.) appellabant, et qui bene distinguendi sunt a πρεσβυτερίῳ Hierosolymitano. 2) in ecclesia christiana

apoſto-

apoſtolica *collegium presbyterorum eccleſiae*, quorum munus erat, regere eccleſiam, docere, praeeſſe ſacris, ſacramenta adminiſtrare, decernere de rebus eccleſiaſticis, eligere, praeficere, inaugurare doctores eccleſiae. 1 Tim. IV, 13. *ὃ ἐδόθη σοι — —. μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου* quod tibi datum et demandatum eſt una cum impoſitione manuum, facta a collegio presbyterorum eccleſiae. Sic recte hunc locum interpretati ſunt patres veteres, ut oſtendit *Suicerus* in Theſauro Eccleſiaſtico T. II. p. 824. Conf. etiam *Vitringam* de Synagoga Vetere Lib. II, c. 12. p. 597. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΕΣΒΎΤΕΡΟΣ, *έρα, ου, ſenior, natu maior.* Eſt comparativus a *πρέσβυς ſenex.* Proprie denotat: 1) *ſeniorem, natu maiorem, ſenem, qui aetate ſuperat viros, provectior aetate*, et reſpondet in verſione Alexandrina hebraico זָקֵן *ſenex*, Geneſ. XVIII, 11. 12. XIX, 4. 31. שָׂב *canus, ſenex, ſenior*, Eſr. V, 9. VI, 7. 8. 14. יָשִׁישׁ vel יָשֵׁשׁ *decrepitus*, Iob. XXXII, 9. רִאשׁוֹן *prior, primus*, 2 Chron. XXII, 1. et בְּכוֹר *primogenitus*, Iob. I, 13. 18. Sic legitur in N. T. 1 Tim. V, 1. ubi *τῷ πρεσβυτέρῳ* opponuntur *οἱ νεώτεροι*, quemadmodum ibid. v. 2. *ταῖς πρεσβυτέραις* opponuntur *αἱ νεώτεραι*. Luc. XV, 25. *ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ* erat autem filius eius natu maior in agro. 1 Petr. V, 5. *ὁμοίως, νεώτεροι ὑποτάγητε τοῖς πρεσβυτέροις.* Act. II, 17. *οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ἐνυπνίοις ἐνυπνιασθήσονται* ſeniores veſtri ſomnia habebunt. *Aeſchin. Socr.* Dial. I, 4 et 11. *καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ νέων.* *Aelian.* V. H. IX, 42. *πρεσβύτερος υἱὸς* filius natu maior. 2) per ſynecdochen *πρεσβύτεροι* vocantur *maiores*, et ſpeciatim partim *doctores veteres Iudaeorum, auctores traditionum*, quas Iudaei diligenter obſervare ſolebant, partim *maiores Iudaeorum pii, quorum vita in V. T. Codice commendatur*, qui etiam *πατέρες κατ' ἐξοχὴν* vocari ſolebant. Matth. XV, 2. *διατί οἱ μαθηταί σου παραβαίνουσι τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων*; cur violant diſcipuli tui veterum traditiones et inſtituta? Marc. VII, 3. 5. Hebr. XI, 2. *ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι.* *Theodoretus* ad h. l. *οἱ πρεσβύτεροι· οἱ πάλαι γεγεννημένοι, οἱ πρὸ τοῦ νόμου καὶ ἐν τῷ νόμῳ διαλάμψαντες ἅγιοι*, h. e. maiores Iudaeorum pii, quorum vita commendatur in V. T. libris, qui Sirac. XLIV, 1. *οἱ πατέρες* vocantur. 3) eſt nomen dignitatis et ſignificat: *aſſeſſores ſynedrii magni Iudaeorum Hieroſolymitani, collegas Pontificis M. qui e ſingulis Iudaeorum tribubus in conſeſſum iudicum Hieroſolymitanorum cooptabantur, et maxime res Iudaeorum civiles cognoviſſe et iudicaſſe videntur.* Matth. XVI, 21. *ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ*

ἀρχιερέων καὶ γραμματέων. ibid. XXI, 23. οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ. ibid. XXVI, 3. 47. 57. 59. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ τὸ συνέδριον ὅλον. ibid. XXVII, 1. 3. 12. 20. 41. XXVIII, 12. συναχθέντες (scil. οἱ ἀρχιερεῖς) μετὰ τῶν πρεσβυτέρων. Marc. VIII, 31. XI, 27. XIV, 43 et 53. XV, 1. Luc. IX, 22. XX, 1. XXII, 52. Ioh. VIII, 9. Act. IV, 5. 8. πρεσβύτεροι τοῦ Ἰσραήλ. ibid. v. 23. VI, 12. XXIII, 14. XXIV, 1. XXV, 15. οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων. 4) Speciatim apud Iudaeos πρεσβύτεροι dicebantur, *qui in singulis oppidis praefecti erant et gubernatores coetuum, sacrorum caussa coeuntium*, qui vulgo in N. T. ἀρχισυνάγωγοι appellabantur, quos autem ipsi זקנים et verbo chaldaico קשישין appellabant. Sic legitur in N. T. Luc. VII, 3. πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων, coll. v. 5. Conf. *Philonem* in Lib. Resipisc. Noe Tom. I, p. 395. 5) *presbyteri in ecclesia christiana apostolica, ab episcopis minime diversi*, quorum munus erat in universum, regere ecclesiam christianam, non vero docere, speciatim vero praeesse sacris, administrare sacramenta, certe eucharistiam, decernere de rebus ecclesiasticis, pauperibus et aegrotis opem ferre, doctrinae integritatem et morum sanctitatem observare, lites Christianorum componere; uti docte et eleganter pro more suo demonstravit Cel. *Forbigerus* in Diss. de Muneribus Ecclesiasticis Aetate Apostolorum. Lips. 1776. 4. Sic legitur in N. T. Act. XI, 30. XIV, 23. XV, 2. 4. 6. 22. 23. XVI, 4. XX, 17. XXI, 18. Tit. I, 5. Iacob. V, 14. 1 Petr. V, 1. Apoc. IV, 4. 10. V, 5. 6. 8. 11. 14. VII, 11. 13. XI, 16. XIV, 3. XIX, 4. 6) *ipsi apostoli I. C.* πρεσβύτεροι vocabantur 2 Ioh. v. 1. coll. 1 Petr. V, 1. 3 Ioh. v. 1. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΕΣΒΥΤΗΣ, ου, ὁ, *senex, provectus aetate, grandaevus, annis onustus*, a πρέσβυς *grandaevus, senex*. Ter tantum legitur in N. T. Luc. I, 18. ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς ego enim consenui et uxor mea iam est provectae aetatis. Tim. II, 2. Philem. v. 9. Alexandrini adhibent pro זָקֵן *senex*, Ios. VI, 21. Iudd. XIX, 16. 17. 20. 22. שָׂב *canus*, Iob. XV, 10. et יָשִׁישׁ *decrepitus*. Iob. XXIX, 8. Adde *Eurip*. Phoeniss. v. 864. et *Xenoph*. *Cyrop*. IV, 6, 1. *Thom. M*. p. 736. πρέσβυς δὲ καὶ πρεσβύτης ὁ γέρων. Idem tradit *Hesychius*.

ΠΡΕΣΒΥΤΙΣ, ιδος, ἡ, *anus, vetula, mulier provectioris aetatis*, a πρέσβυς *senex*. Semel in N. T. legitur Tit. II, 3. ubi intellegendae sunt mulieres provectioris aetatis, quae in ecclesia christiana apostolica gubernandis iunioribus praefici solebant. Vide *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II. pag. 829.

ΠΡΉΘΩ, fut. ήσω, *incendo*. Vide ſupra ΠΊΜΠΡΗΜΙ.

ΠΡΗΝΉΣ, έος, ὁ, ἡ, *praeceps, pronus in faciem, cernuus*, ſi de hominibus uſurpatur, de locis vero adhibitum *proclivem, declivem* denotat; a πρὸ et νύω, ſeu νεύω *nuto*. Unde πρηνίζω *praecipito, praecipitem do*. Tantum legitur in N. T. Act. I, 18. de Iuda, proditore Ieſu, πρηνὴς γενόμενος praeceps factus. Ita recte hunc locum interpretatus eſt *Iac. Perizonius* in Diſſ. de Morte Iudae, cap. III, p. 16. et *Elſnerus* in Obſſ. Sacr. T. I, p. 359. ut indicetur his verbis, Iudam rapto laqueo, ex quo ſe ſuſpenderat, iuxta Matthaeum XXVII, 5. pronum cecidiſſe et crepuiſſe medium. Non enim audiendi ſunt interpretes, qui partim Lucam voce πρηνὴς deſcripſiſſe exiſtimant cruciatum animi et angorem, cum dolore corporis ἐπῳδύνῳ coniunctum, quo ad laqueum ſumendum adactus ſit; partim vero πρηνὴς commode per *ſuſpenſus* verti poſſe putant. Neutram enim explicationem admittit uſus loquendi Graecorum, ex quo πρηνὴς ſemper *pronum in faciem* aut generatim *deiectum, proſtratum* (v. c. *Heſiod*. Clyp. v. 365.) notat. Vide *Homer*. Odyſſ. ι, v. 374. *Apollon. Rhod.* Argonaut. III, v. 1393. *Eurip*. in Rheſo v. 795. Sapient. IV, 19. 3 Macc. VI, 23. *Ioſeph*. A. l. XVIII, c. 3. §. 1. B. l. I. c. 32. §. 1. *Philo* in Agricultura p. 204. de *luctatore*: ὁ καταπαλαίσας τινὰ καὶ ὕπτιον ἢ πρηνῆ τείνας ἐπὶ γῆν. *Heſych*. πρηνής· ἐπὶ πρόσωπον πεπτωκώς. *Phavor*. πρηνής· εἰς τοὔμπροσθεν, ἐπὶ κόρατος, ἐπὶ προσώπου. *Euſtathius* ad *Homer*. Il. II, v. 414. πρηνὲς λέγεται τὸ πεσὸν ἐπὶ πρόσωπον, ὕπτιον δὲ τὸ ἀνάπαλιν. Conf. etiam *Caſaubonus* in Exercitatt. Antibaron. XVI, §. 69. et *Wetſtenii N. T.* T. II, p. 459.

ΠΡΊΖΩ, fut. ίσω, *diſſeco, ſerra divido, findo*, vel *diffindo*, a πρίω *ſerra ſeco, divido*, quod a πρίων, ονος, ὁ, *ſerra*. Apud Alex. legitur pro hebr. מַשּׂוֹר, Ieſ. X, 15. et pro מְגֵרָה, 2 Sam. XII, 31. 1 Paral. XX, 3. Tantum exſtat in N. T. Hebr. XI, 37. ἐπρίσθησαν ſerra diſſecti ſunt; quod fuit genus ſupplicii apud Iudaeos crudeliſſimi, quo Iudaei narrant Ieſaiam prophetam interemtum fuiſſe. Conf. *Fabricii* Codicem Pſeudepigraphum V. T. p. 1088. et *Wetſtenii N. T.* T. II, p. 431. Alex. Amos. I, 3. ἔπριζον πρίοσι σιδηροῖς τὰς ἐν γαστρὶ ἐχούσας τῶν ἐν Γαλαάδ: pro hebraico: עַל־דּוּשָׁם בַּחֲרֻצוֹת הַבַּרְזֶל אֶת־הַגִּלְעָד. Hiſt. Suſann. v. 59. (60.) τὴν ῥομφαίαν ἔχων πρίσαι σε μέσον.

ΠΡῚΝ et ΠΡῚΝ Ἤ, *priusquam, antequam, prius, ante*. Conſtruitur cum accuſativo et infinitivo propter ſubintellectum verbum γίνεται, vel συμβαίνει, vel ſimile, vel cum indicativo, vel cum coniunctivo et optativo, vel etiam cum genitivo (*Pindar*. Pyth. Od. IV, 76. πρὶν ὥρας. Schol. πρὸ τοῦ δέοντος χρόνου.) et tunc eſt idem, quod πρὸ *prius, ante*.

Matth.

Matth. I, 18. πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτὰς priusquam convenissent. ibid. XXVI, 34. 75. πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με priusquam gallus cantabit, ter me abnegabis. Marc. XIV, 30 et 72. Luc. II, 26. μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ ἴδῃ τὸν χριστὸν κυρίε se non esse moriturum, antequam vidisset Christum domini. ibid. XXII, 34. Ioh. IV, 49. πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον με. *Eurip.* Phoeniss. v. 82. *Aristoph.* Vesp. v. 1316. ibid. VIII, 58. XIV, 29. Act. II, 20. VII, 2. XXV, 16. πρὶν ἢ ὁ κατηγορέμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τὰς κατηγόρες priusquam, qui accusatur, coram facie habeat accusatores. *Aristoph.* in Pace v. 1076. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini adhibuerunt pro טֶרֶם et cum praefixo בְּ, בְּטֶרֶם *ante, antequam, priusquam*, Exod. I, 19. Ios. II, 8. 1 Sam. II, 15. et pro לִפְנֵי *ad conspectum, coram, ante.* Ezech. XXXIII, 22. Ioel. II, 31. Conf. *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 429. ed. *Zeunii.*

ΠΡΊΣΚΑ, ης, ἡ. *Prisca.* Nomen proprium mulieris latinum, idem notans, quod *antiqua.* Fuit haec uxor Aquilae, Iudaei, ex Ponto oriundi, Christiana, comes Pauli, cum Ephesum adiret eiusque in propoganda religione socia, quae et *Priscilla* Πρίσκιλλα dicitur, quod est deminutivum a *Prisca.* Antiquitus enim nomina foeminarum modo simpliciter, modo in deminutivo enuntiabantur. Hinc, quae a *Tacito* vocatur *Claudia*, a *Suetonio* appellatur *Claudilla.* Sic, quae *Livia* est *Tacito*, *Suetonio* est *Livilla.* *Origenes* etiam *Priscam*, quae 2. Tim. IV, 19. commemoratur, eandem cum Priscilla fuisse statuit. Sunt etiam codices, qui in loco statim laudato habent Πρίσκιλλαν, pro Πρίσκαν, quam lectionem quoque versio syriaca habet et approbant *Chrysostomus* aliique.

ΠΡΊΣΚΙΛΛΑ, ης, ἡ. *Priscilla.* Nomen deminutivum mulieris a Πρίσκα, quae eadem fuit cum Πρίσκα, de qua vide vocem praecedentem. Memoratur in N. T. Act. XVIII, 2. 18. 29. Rom. XVI, 3. ubi pro Πρίσκιλλαν multi codices habent Πρίσκαν, quod etiam *Griesbachius* in textum recepit. 2 Cor. XVI, 19.

ΠΡΊΩ, vide supra ΠΡΊΖΩ.

ΠΡΌ. Praepositio, regens genitivum, et, extra compositionem nominibus et pronominibus iuncta, significat: 1) *ante, pro*, innuens prioritatem temporis. Matth. V, 12. τὰς προφήτας τὰς πρὸ ὑμῶν, scil. ὄντας, prophetas, qui ante vos fuerunt. ibid. VIII, 29. πρὸ καιρᾶ ante tempus constitutum. ibid. XXIV. 38. ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρὸ τᾶ κατακλυσμᾶ tempore ante diluvium Noachicum. Ioh. X, 8. πάντες ὅσοι πρὸ ἐμᾶ ἦλθον quotquot ante me venerunt et se Christos professi sunt. ibid. XII, 1. πρὸ ἓξ ἡμερῶν τᾶ πάσχα, pro ἓξ ἡμέραις πρὸ τᾶ πάσχα sex dies ante pascha. Similis constructio reperitur

peritur apud Alexandrinos Amos I, 1. πρὸ δύο ἐτῶν τοῦ σεισμοῦ duos annos ante motum terrae. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 820. Adde Ioh. V, 7. XI, 55. XIII, 1. Act. V, 36. XXI, 38. 1 Cor. IV, 5. etc. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 4. πρὸ τῆς γενέσεως. *Eurip.* Phoeniss. v. 1297. πρὸ λόγχης ante duellum. 2) infinitivis iunctum convertit eos in tempus finitum et reddi debet: *antequam, priusquam*, sed ita, ut in singulis locis prioritatem temporis indicet. Matth. VI, 8. πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι antequam vos petatis. Luc. II, 21. πρὸ τοῦ συλληφθῆναι αὐτὸν antequam conceptus esset in utero matris. ibid. XXII, 15. πρὸ τοῦ με παθεῖν antequam patiar. Ioh. XIII, 19. XVII, 5. Act. XXIII, 15. Galat. II, 12. Respondet in hac significatione hebraicis לִפְנֵי, Genes. XIII, 10. et בְּטֶרֶם. Prov. VIII, 25. 3) *ante*, ita, ut loci vicinitas, aut praesentia significetur. Matth. XI, 10. πρὸ προσώπου σου ante faciem tuam, seu ante te. Luc. I, 76. Act. V, 23. ἑστῶτας πρὸ τῶν θυρῶν stantes ante fores. ibid. XII, 6. XIV, 13. τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως etc. *Eurip.* Phoeniss. v. 248. πρὸ τειχέων. ibid. v. 634. πρὸ πύργων. 4) per metaphoram de praestantia: *prae*. Iacob. V, 12. πρὸ πάντων δὲ prae omnibus vero. Est formula transeuntis ad rem gravioris momenti tractandam. 1 Petr. IV, 8. *Xenoph. Mem.* II, 5, 3. et *Apolog.* 20. 5) ut latinum *pro*, *loco*, *vice*. Ioh. X, 8. πάντες ὅσοι πρὸ ἐμοῦ ἦλθον omnes, qui loco mei venerunt, h. e. Messiae nomen sibi arrogarunt. *Eurip.* Alcest. v. 644. οὐδ' ἐτόλμησαν θανεῖν τοῦ σοῦ πρὸ παιδός. ibid. v. 690. *Xenoph. Cyrop.* I, 6, 19. et IV, 5, 15. 6) aliquando deficit per ellipsin, ut post πρῶτος. Luc. II, 2. Ioh. I, 15. 30. coll. Luc. XI, 38.

ΠΡΟΑΓΩ, fut. άξω, 1) proprie transitive sumitur, ut significet: *produco*, *profero*, ex πρὸ *ante*, *pro*, et ἄγω *duco*. Act. XII, 6. ὅτι δὲ ἔμελλεν αὐτὸν προάγειν ὁ Ἡρώδης, sc. εἰς δίκην, seu εἰς τὸν δῆμον, ex v. 4. cum vero Herodes vellet eum producere, h. e. cum adesset dies supplicii. Προάγεσθαι enim apud Graecos κατ' ἐξοχὴν *rei* dicuntur, *qui in concionem, aut ad iudices ducuntur, partim, ut ad criminationes respondeant, partim, ut poenas luant*, ita, ut suppleatur formula εἰς ἐκκλησίαν, aut εἰς δίκην. Conf. *Iosephum* A. I. XVI, 11. 6. Ἡρώδης προαγαγὼν εἰς ἐκκλησίαν τραυματίας τε τῶν ἡγεμόνων τοὺς ἐν αἰτίᾳ γενομένους. Idem de B. I. I, c. 27. 2. Ἡρώδης τοὺς υἱοὺς οὐ προήγαγεν εἰς τὴν δίκην. *Arrian.* de Expedit. IV, 14. 3. *Polyb.* I, 7. Cf. *Raphelii* Obss. Polybianas p. 332. Sic etiam *producere* de *reis* usurpatur apud *Ciceronem* in Verrem V, c. 6 et 45. „capitibus involutis cives romanos ad necem producere instituit." Idem Epist. ad Div. XII, 4. „productus in concionem a Canutio, turpissime discessit." Eodem modo

προ-

προάγειν quoque a *Iosepho* adhiberi, docuit *Krebsius* in Obs. Flav. p. 213 sq. Act. XVI, 30. καὶ προαγαγὼν αὐτὰς ἔξω illisque foras productis. ib. XXV, 26. διὸ προήγαγον αὐτὸν ἐφ' ὑμῶν καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπως τῆς ἀνακρίσεως γενομένης, σχῶ τι γράψαι propterea produxi eum ad vos et ad te maxime, rex Agrippa, ut, rei disquisitione facta, habeam, quod Caesari rescribam. 2) intransitive: *praeeo, praecedo, antecedo*, de loco. Matth. II, 9. ὁ ἀστὴρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτὰς stella autem, in oriente illis visa, praeibat iis, h. e. versabatur ante oculos, seu antecesserat eos, ex opinione scilicet magorum. Nonnulli interpretes προῆγεν vertunt: *duxit, viae comes fuit*; ut sit idem, quod simplex ἦγεν, nam πρὸ in multis compositis vi omni caret, ut προϊάπτειν *Homer*. Iliad. ά, v. 3. ubi videndus *Ernesti*. ib. XIV, 22. προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν ante se traiicere. ibid. XXI, 9. οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες et turba praecedens aeque ac subsequens. ibid. XXVI, 32. προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν vos praecedam in Galilaeam. ib. XXVIII, 7. Marc. VI, 45. X, 32. καὶ ἦν προάγων αὐτὰς ὁ Ἰησοῦς. ib. XI, 9. XIV, 28. XVI, 7. Luc. XVIII, 39. *Arrian*. Diss. in Epictet. III, c. 26. *Xenoph*. de Venat. III, 7. Exod. XXIII, 20. προάγοντά σε, hebr. לְפָנֶיךָ Alex. Exod. XIV, 10. 3) de tempore: *praetereo, elabor, abeo, dudum contingo, ante evenio*. 1 Tim. I, 18. κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας secundum admonitiones et praecepta, quae olim tibi dedi. Hebr. VII, 18. ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγούσης ἐντολῆς abrogata enim est oeconomia Mosaica, quae olim locum habebat, seu superioris temporis. 4) *incito, impello, induco, pronum et promptum reddo*. *Hesych*. προήχθη· προετιμήθη, προετράπη. Idem: προάγομεν· προφέρομεν, προτρέπομεν. Sapient. XIX, 12. ἐπιθυμίᾳ προαχθέντες concupiscentia incitati. 2 Macc. X, 1. τῷ Κυρίᾳ προάγοντος αὐτὰς domino impellente eos. *Aelian*. V. H. XIV, 23. προαχθῆναι εἰς ὀργὴν ab ira abripi. *Xenoph*. Mem. I, 2. 22. εἰς φιλοτεσίαν προαχθέντας. Hinc explicarem locum 1 Tim. V, 24. τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἁμαρτίαι πρόδηλοί εἰσι, προάγουσαι εἰς κρίσιν quorundam hominum peccata ita aperta sunt, ut facile sit de iis certum et verum iudicium ferre et nos quasi impellant et inducant ad iudicium de iis ferendum. Non possunt enim commode haec verba verti: *praecedunt*, seu *praeeunt iudicium*, scilicet de illis hominibus ferendum; nam tunc scribendum fuisset προάγουσαι τὴν κρίσιν. *Schoettgenius* in Hor. Hebr. et Talmud. p. 880. ita sensum huius loci difficilioris constituit: *Quaedam*, inquit, *peccata homines ad poenam ducunt, ut divino iudicio poena cum ipso quasi peccato coniuncta sit, quaedam vero peccata poenae longo post intervallo sequuntur*. Conf. supra ad ἀνακαλύπτω dicta.

ta. 5) *citius ac prius pervenio ad aliquid, magis potior, ita, ut alter spe et eventu potiundi excidat.* Matth. XXI, 31. ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ portitores ac meretrices multò magis, citius ac prius perventuros esse ad felicitatem christianam, quam vos; seu, improbissimos quosque potius perventuros esse ad felicitatem christianam, vobis plane exclusis. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΑΙΡΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, *constituo.* Medium προαιρέομαι, οῦμαι, *eligo,* (*Xenoph.* Anab. VI, 6. 11. coll. 10.) *praeopto, prae aliis eligo, praefero,* (*Aelian.* V. H. XIV, cap. 5 et 10. *Aeschin. Socr.* Dial. II, c. 4.) *malo, volo, libere propono mihi aliquid.* Componitur enim ex πρὸ et αἱρέω *eligo.* Semel tantum in N. T. legitur 2 Cor. IX, 7. ἕκαστος, καθὼς προαιρεῖται τῇ καρδίᾳ quilibet pro arbitrio, quantum quisque vult; seu quilibet pro benigna sua et benefica voluntate. *Aelian.* V. H. Lib. III, c. 10. XIV, c. 14. *Aristotel.* Ethic. III, c. 9. *Xenoph.* Mem. II, 1. 2. τὸ προαιρεῖσθαι animi propositum. Hinc προαίρεσις simpliciter *voluntatem* notat apud *Dionysium Hal.* II, 57. VII, 54. *Iosephum* A. I. IV, 6. 2. V, 2. 28. XIII, 4. 4. Conf. *Krebsium* ad Decretum Atheniensium p. 75. Alexandrini usi sunt hac voce pro בָּחַר *elegit*, Devt. VII, 6. X, 15. Prov. I, 29. חָשַׁק *cupiit, desideravit, amavit, dilexit*, Gen. XXXIV, 8. Devt. VII, 7. X, 15. et Prov. XXI, 25. pro כִּי־מֵאֲנוּ יָדָיו לַעֲשׂוֹת habent dicti interpretes οὐ γὰρ προαιροῦνται αἱ χεῖρες αὐτοῦ ποιεῖν τι. Conf. 2 Macc. VI, 9. — *Hesych.* προαιρεῖται· προκέκληται, προτιμᾶται. Idem: προείλετο· ἐπελέξατο, ἠθέλησεν. *Suid.* προείλοντο· ἠθέλησαν, προέκριναν. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 200.

ΠΡΟΑΙΤΙΑ΄ΟΜΑΙ, ῶμαι, fut. άσομαι, 1) *ante causam affero, ante arguo, vel accuso, ante criminor et culpabilem iudico,* ex πρὸ *ante* et αἰτιάομαι *accuso et causa prolata convinco.* Iam, quia αἰτιάομαι non solum de accusante usurpatur, sed etiam de eo dicitur, qui aliquid firmis et certis argumentis comprobat et evincit, etiam compositum προαιτιάομαι 2) significat: *antea,* vel *supra causis et argumentis idoneis allatis et redditis, ostendere, docere, demonstrare et evincere.* Sic semel legitur in N. T. Rom. III, 9. προῃτιασάμεθα (codices nonnulli habent ᾐτιασάμεθα) γὰρ, Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι iam enim antea (in praecedentibus, in superiori oratione, nempe I, 24—32. et II, 1—24.) idoneis argumentis demonstravimus, Iudaeos pariter ac Graecos (h. e. omnes homines) impios poenisque divinis obnoxios esse. Ita *Lutherus, Sebast. Schmidius et Erasmus* recte hunc locum interpretati sunt, consentiente *Syro*, ita

dicta

dicta reddente verba: ܩܕܡܝܢ ܓܝܪ ܚܘܝܢ ܥܠ ܝܗܘܕܝܐ ܘܥܠ ܐܪܡܝܐ ܕܟܠܗܘܢ ܬܚܝܬ ܚܛܝܬܐ ܐܝܬܝܗܘܢ: *ante pronunciavimus de Iudaeis et gentibus, quod ſub peccato ſint omnes.* Non tamen plane a mediae vocis genio alienum eſt, ſic cum nonnullis interpretibus (v. c. *Eraſmo Schmidio*) paſſive explicetur, hoc modo: iam olim accuſati ſumus, (per legem nempe divinam, Pſ. XIV, 3. immo et antea per legem Moſaicam,) nos omnes, ſive Iudaeos, ſive Graecos, ſub peccato eſſe. Prior tamen explicandi ratio praeferenda videtur.

ΠΡΟΑΚΟΥΏ, fut. ύσω, *prius*, ſeu *prior audio*, *ante audio et cognoſco*, *iam antea inſtitutus et edoctus ſum*, (ex πρὸ et ἀκούω *audio*,) interdum etiam ſimpliciter *audio*, v. c. apud *Xenoph. Cyrop.* IV, 3, 4. *Mem.* II, 4, 7. *Polyb.* X, 5, 5. Semel legitur in N. T. Coloſſ. I, 5. διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου propter ſpem felicitatis, quae vos in coelo manet, quam iam ante edocti eſtis per veram doctrinam chriſtianam. Voce προακούειν uſus quoque eſt *Demoſthenes* p. 604. 7. 705. 12. γενήσεσθε γὰρ εὐμαθέστεροι πρὸς τὰ λοιπὰ, ταῦτα προακούσαντες. ib. p. 759. 26. ed. *Reiſke.* Loca *Herodoti*, qui etiam aliquoties hac voce uſus eſt, notavit *Raphelius* in Obſſ. Herodot. ad Coloſſ. I, 5.

ΠΡΟΑΜΑΡΤΆΝΩ, fut. ήσω, *ante*, vel *prius pecco*, ex πρὸ *ante* et ἁμαρτάνω *aberro*, *pecco*. Bis tantum in N. T. legitur. 2 Cor. XII, 21. μὴ πάλιν πενθήσω πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων ne iterum opus mihi ſit punire eos, qui ante adventum meum peccarunt. ibid. XIII, 2. γράφω τοῖς προημαρτηκόσι ſcribo iis, qui ante peccarunt.

ΠΡΟΑΎΛΙΟΝ, ου, τὸ, *aulae veſtibulum*, *area ante aulam*, *ſpatium grande*, *quod eſt ante aulam et fores aedium relictum*, *in quo ſtabant*, *qui veniſſent*, *priusquam in atrium et domum intromitterentur*, ex πρὸ *ante* et αὐλὴ *aula*. In aedibus ſcilicet ditiorum et palatiis duplex aula commemoratur, αὐλὴ *atrium*, ſeu *aula interior ante aedes*, et προαύλιον *veſtibulum*, ſeu *aula exterior*. *Suid.* προαύλια· τὰ ἔμπροσθεν τῆς αὐλῆς. *Heſych.* προαύλια· τὰ προαυλήματα. In N. T. tantum reperitur Marc. XIV, 68. καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον· καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησε et exiit foras in veſtibulum aulae. Tum gallus cecinit.

ΠΡΟΒΑΊΝΩ, fut. ήσομαι, 1) *progredior*, *procedo*, *ulterius eo*, ex πρὸ et βαίνω *eo*, *incedo*. Matth. IV, 21. καὶ προβὰς ἐκεῖθεν et hinc progreſſus. Marc. I, 19. προβὰς ἐκεῖθεν ὀλίγον progreſſus illinc paululum. *Xenoph.* Anab. IV, 2. 16. προβαίνοντες τῷ ἀριστερῷ ποδὶ ſiniſtro pede proiecto. Idem in Ageſi-

Agesilao VI, 7. hac voce de iis usus est, qui *lente procedunt et cum gravitate aliquid produnt.* Eurip. Phoeniss. v. 854. Apud graecos Scriptores προβαίνειν etiam generatim *protendere* notat, v. c. *Eurip.* Phoeniss. v. 1433. προβὰς δὲ κῶλον δεξιόν. Schol. προτείνας δὲ τὸν δεξιὸν πόδα κ. τ. λ. 2) *progressus facio, procedo, augeor, cresco, quocunque modo hoc fiat.* Sic legitur non solum apud Alexandrinos interpretes, v. c. Genes. XXVI, 13. καὶ ὑψώθη ὁ ἄνθρωπος καὶ προβαίνων μείζων ἐγένετο. Exod. XIX, 19. et in libris apocryphis V. T. 3 Esr. II, 29. καὶ μὴ προβῇ ἐπὶ πλεῖον τὰ τῆς κακίας. 2 Macc. IV, 9. τῆς δὲ ἔχθρας ἐπὶ τοσοῦτον προβαινούσης. ibid. VIII, 8. κατὰ μικρὸν δὲ ἐν ταῖς εὐημερίαις προβαίνοντα. sed etiam apud Scriptores exteros, v. c. *Demosthenem* p. 162. 2. ed. *Reisk.* εἰς τοῦτο προβεβήκαμεν ἔχθρας. et ib. p. 1427. 18. προβαίνοντος χρόνου. Huc etiam pertinet formula προβαίνειν ἐν ταῖς ἡμέραις, pro qua apud Graecos etiam προβαίνειν κατὰ τὴν ἡλικίαν (*Polyb.* Hist. XV, c. 29.) προβαίνειν τὴν ἡλικίαν, (*Herodian.* II, c. 7. §. 7. 2 Macc. VI, 18.) προβαίνειν τῇ ἡλικίᾳ, (*Lysiae* Orat. XXIV, p. 412. ed. *Taylor.*) etiam simpliciter προβαίνειν, (*Herodot.* II, 27.) et apud Alexandrinos προβαίνειν τῶν ἡμερῶν (Gen. XVIII, 11. XXIV, 1. Ios. XIII, 1.) etiam ταῖς ἡμέραις, (Ios. XXIII, 1. 2. 1 Reg. I, 1.) reperitur, quae significant *aetate provehi, senescere, ad senectutem pervenire.* Luc. I, 7. καὶ ἀμφότεροι προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν. et uterque iam senilem aetatem attigerant. ibid. v. 18. ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης, καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς, pro ἡ γυνή μου προβαίνουσα τῇ ἡλικίᾳ ἐστὶν, ut legitur apud *Polybium* Hist. Lib. XVII, c. 36. extr. Luc. II, 36. αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, pro αὕτη παρελθοῦσα γήρως προβεβηκυῖα, ut legitur apud *Lucianum* de Mort. Peregrin. p. 578. Conf. *Vorstium* de Hebraismis N. T. cap. 3. p. 110 sqq. ed. *Fischeri*, *Wetstenii N. T.* T. I, p. 646. et *Krebsium* in Observatt. p. 97. *Suid.* προβεβηκότες παλαιότεροι. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΒΑΛΛΩ, fut. αλῶ, perf. προβέβληκα, aor. 2. προέβαλον, 1) proprie: *proiicio, propello, violenter et per vim profero*, etiam, omni violentiae notione abiecta, *produco, protendo, emitto*, a πρὸ et βάλλω *iacio.* Sic v. c. de *proferentibus sermones* legitur apud Alex. Prov. XXVI, 18. Iudd. XIV, 12. 13. 16. Prov. XXII, 21. et de *exserentibus linguam*, 2 Macc. VII, 10. τὴν γλῶσσαν αἰτηθεὶς ταχέως προέβαλε. ibid. XIV, 46. προβαλὼν τὰ ἔντερα. Eandem significationem quoque habet medium προβάλλεσθαι, v. c. apud *Xenophontem* in Mem. III, 8. 4. ubi milites ἀσπίδας προβάλλεσθαι dicuntur, cum *protentis clypeis* in hostem irruunt, aut eorum ictus excipiunt. Conf. eundem in Anab. I, 2. 17. VI, 5. 9. Hinc spe-

speciatim in N. T. 2) notat: *progerminare, proferre fructus, aut folia*; ita, ut subaudiatur καρπὸν, seu φύλλα, seu κλάδους. Sic legitur in N. T. Luc. XXI, 30. ἴδετε τὴν συκῆν καὶ πάντα τὰ δένδρα. Ὅταν προβάλωσιν ἤδη exempli loco vobis sit ficus, aut alia arbor: quando eam frondescere, seu folia progerminare videtis: collato loco parallelo Matth. XXIV, 32. ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἁπαλὸς, καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ. *Ioseph.* A. I. IV, 8. §. 19. πρὸ ἐτῶν τεσσάρων ἢν καρπὸν προβάλῃ τὰ φυτά. *Dioscorid.* I, cap. postr. ἄνθος προβάλλειν emittere flores. Eodem modo hebraicum נָתַן de arboribus usurpatur, quando florem protrudunt et ramos ac frondes emittunt. Ezech. XVII, 6. 7. Psalm. LXXIX, 13. Inde נֹשְׂרֹת propagines, προβολαί. 2) *commendo aliquem, ich schlage einen vor.* Act. XIX, 33. προβαλλόντων αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων quem Iudaei commendaverant. Ita apud Graecos medium προβάλλεσθαι usurpatur, v. c. apud *Xenoph.* in Anab. VI, 1. 16. et 2. 4. *Demosthenem* de Corona c. 88. Conf. *Reiskii* Indicem Graecitatis Demosthen. p. 692. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 586. et *Budaei* Comment. Ling. Gr. p. 453. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΒΑΤΙΚΟΣ, ἡ, όν, proprie: *ovilis, ad oves pertinens*; sed per synecdochen speciei: *pecuarius, ad pecus pertinens*, a πρόβατον, ovis, pecus. Semel tantum legitur in N. T. Ioh. V, 2. Ἔστι αὐτοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ (sc. πύλῃ) κολυμβήθρα iuxta portam oviariam piscina. Hanc enim veram lectionem esse, non προβατικῇ, aut κολυμβήθρᾳ, ut quidam codices et editiones habent, legendum esse, ipsa orationis series quemque docere potest. Erat autem Hierosolymis porta pecuaria ad partem meridionalem, ut videtur, sita, per quam oves et pecudes in urbem et templum ducebantur, et quae hebraice שַׁעַר הַצֹּאן, Nehem. III, 1. 32. et XII, 39. Alexandrinis vero in locis laudatis πύλη προβατικὴ dicebatur. Conf. *Relandi* Palaestinam p. 855. et *Wetstenii* N. T. T. I. p. 868. Codex Coislin. XX. et CXLV. apud *Albertum* in Auctuar. ad Gloss. Gr. N. T. p. 209. προβατικὴ ἐκαλεῖτο, ὅτι ἐκεῖ συνήγετο τὰ πρόβατα, τὰ μέλλοντα σφάζεσθαι εἰς θυσίαν, καὶ τὰ ἔγκατα αὐτῶν ἐκπλύνοντο.

ΠΡΟΒΑΤΟΝ, ου, τό, 1) generatim de quovis pecudum genere dicitur, a προβαίνειν, quia pascendo progredi solet. *Suid.* πρόβατα· πάντα τὰ τετράποδα. Inedita ad Iliadem scholia, quae laudat *Ernesti Spanhem.* ad *Callimachi* Hymn. in Apollinem v. 51. p. 78. πάντα γὰρ τὰ τετράποδα τὰ θρέμματα πρόβατα ἐκάλουν. 2) speciatim, ut hebraicum שֶׂה (Genes. IV, 2. XXXIII, 5. XX, 14.) et שֶׂה *pecus parva*, (Genes. XXX, 7. 8. XXX, 32.) *ovis*, etiam *pellis ovina*, unde etiam hebraico שֶׂה, Genes. XXXI, 38. XXXII, 14. et כֶּבֶשׂ *ovis*

ovis, agnus. Levit. IV, 32. 35. VII, 23. XIV, 10. in versione Alexandrina respondet. Matth. VII, 15. ἐνδύμασι προβάτων vestis, seu pallium, e pellibus ovinis confectum. ibid. IX, 36. ὡσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα tanquam oves, pastore destitutae. ibid. X, 16. ὡς πρόβατα tanquam oves, nempe ob simplicitatem et patientiam vestram, cuius symbolum sunt oves in litteris sacris. ibid. XII, 11. 12. XVIII, 12. XXV, 32. Marc. VI, 34. Luc. XV, 4. 6. Ioh. II, 14. 15. X, 1. 2. 3. 4. 11. 12. 13. Act. VIII, 32. Rom. VIII, 36. ὡς πρόβατα σφαγῆς tanquam oves, mactationi destinatae. 1 Petr. II, 25. Apoc. XVIII, 13. Confer *Wetstenii N. T.* T. I, p. 564. 3) metaphorice: *membrum alicuius societatis et coetus, omnes, qui sunt alicuius curae ac tutelae commissi et concrediti, cultor, discipulus.* Hinc in N. T. mox de *Iudaeis*, mox de *apostolis et discipulis Christi*, mox vero de omnis *Dei et Christi cultoribus et sectatoribus* usurpatur. Matth. X, 6. πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ proficiscamini potius ad oves perditas domus israeliticae, h. e. ad Iudaeos, qui sunt vera religionis divinae cognitione ob idoneâ doctorum cura destituti. ibid. XV, 24. XXIV, 33. τὰ πρόβατα veros suos ac pios cultores. Conf. Ezech. XXXIV, 6. 12. Matth. XXVI, 31. τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης. Conf. Zachar. Marc. XIV, 27. Ioh. X, 7. ἐγώ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων, h. e. per me unice accedere aliquis potest ad coetum verorum Dei cultorum. ibid. v. 8. τὰ πρόβατα et veri Dei cultores. ibid. v. 15. ὑπὲρ τῶν προβάτων pro veris meis sectatoribus. ibid. v. 16. καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω et alios adhuc cultores, mihi a Deo destinatos, habeo. Intellegit gentiles, ad religionem christianam convertendos. ibid. v. 26. οὐ γάρ ἐστε ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν non enim estis e numero verorum meorum cultorum. ibid. v. 27. XXI, 16. 17. βόσκε τὰ πρόβατά μου curam habe meorum cultorum. Hebr. XIII, 20. Saepius in N. T. non legitur. Conf. Ps. LXXVIII, 13. C. 9. Ies. V, 17.

ΠΡΟΒΙΒΑΖΩ, fut. άσω, 1) proprie: *facio, ut aliquis progrediatur, prodire iubeo, produco,* interdum addita connotatione vi et impetu quodam: *protraho, protrudo,* ex loco ut [illegible] facio. Sic legitur in N. T. Act. XIX, 33. ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου προεβίβασαν Ἀλέξανδρον protractus est e populo Alexander. *Hesych.* προβιβάσαντες: προάξαντες. Idem: προβιβασθείς: προαχθείς. *Suid.* προβιβάσαντες: προάξαντες. 2) metaphorice: *prius instruo, informo, edoceo,* [illegible] paratum *suborno, instigo, impello.* Matth. XIV, 8. ἡ δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς illa vero prius edocta, instigata et subornata a matre sua. *Vulgatus* bene reddidit: *at illa praemonita a matre.* Vide *Wetstenii N. T.*

T. I,

T. I, p. 412. Hinc in versione Alexandrina respondet hebraico הוֹרָה *instituit, docuit*, Exod. XXXV, 34. et τῷ שִׁנֵּן *iteravit*, et per metaphoram in Piel: *sedulo inculcavit, clare et perspicue proposuit.* Deut. VI, 7. προβιβάσεις αὐτὰ τοῖς υἱοῖς σου. *Xenoph.* Mem. I, 2. 17. καὶ τῷ λόγῳ προβιβάζοντας. ibid. cap. 5. §. 1. *Plutarch.* Catone minore p. 777. Sic etiam ἀναβιβάζειν legitur apud *Aeschinem* contra Ctesiphontem p. 110. ed. *Foulk.* Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΒΛΕΠΩ, fut. ψω, et ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΑΙ, *provideo, prospicio, praevideo, praeordino*, ex πρὸ et βλέπω *video.* Semel tantum legitur in N. T. Hebr. XI, 40. τοῦ Θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψαμένου Deo melius nobis prospiciente. Conf. ad h. l. *Wolfium* in Curis Philol. in N. T. T. III. p. 772. In versione Alex. respondet hebraico רָאָה *vidit, observavit*, Ps. XXXVII, 13. Legitur etiam in *Symmachi* reliquiis Cohel. VI, 9.

ΠΡΟΓΙΝΟΜΑΙ, *ante sum, ante fio, antecedo, praecedo*, ex πρὸ *ante* et γίνομαι *fio, sum.* Semel tantum legitur in N. T. Rom. III, 25. διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων per remissionem peccatorum ante factorum, seu commissorum. Sermo autem est h. l. de peccatis, quibus se Iudaei pariter ac gentiles olim, ante conversionem nempe ad religionem christianam, contaminaverant. Reperitur praeterea 2 Macc. XIV, 3. Ἄλκιμος δέ τις προγεγενημένος ἀρχιερεύς, et apud *Demosthenem* p. 255. 22. ed. *Reiske:* ἐν τοῖς προγεγενημένοις καιροῖς. *Polyb.* X, 17. 12. τοῖς προγεγενημένοις *qui ante fuerant* opponuntur οἱ ὑπάρχοντες *qui nunc sunt.* Vide *Wetstenii* N. T. T. II, p. 40.

ΠΡΟΓΙΝΩΣΚΩ, fut. γνώσομαι, 1) *ante cognosco, praenosco, praecognosco, praescio*, ex πρὸ *ante* et γινώσκω *cognosco, scio.* 2 Petr. III, 17. ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, προγινώσκοντες, φυλάσσεσθε κ. τ. λ. vos autem, carissimi, haec praescientes, (h. e. diligenter praemoniti de periculis, vobis imminentibus,) cavete etc. Sapient. XVIII, 6. ἐκείνη ἡ νὺξ προεγνώσθη πατράσιν ἡμῶν. *Plutarch.* Fab. p. 190. B. *Ioseph.* c. Apion. II, 22. 2) i. q. simplex γινώσκειν *cognosco, novi, cognitum habeo, nosco.* Act. XXVI, 5. προγινώσκοντές με ἄνωθεν quibus olim notus fui. Sapient. VI, 14. sapientia φθάνει προγνωσθῆναι τοὺς ἐπιθυμοῦντας. ibid. VIII, 8. σημεῖα καὶ τέρατα προγινώσκει, ubi cum εἰδέναι et ἐπίστασθαι permutatur. *Demosthenes* p. 861. 13. ed. *Reiske:* προεγνωσμένοι ἀδικεῖν. 3) *decerno, dudum apud animum statutum habeo, Xenoph. Cyrop.* II, 4. 8. Sic legitur de Christo 1 Petr. I, 20. ubi dicitur προεγνωσμένος πρὸ καταβολῆς κόσμου, i. e. ab aeterno decretus a Deo ac constitutus redemtor generis humani. Male h. l. προεγνωσμένου a nonnullis interpretibus per *ante decernere* redditur; nulla enim est in hoc

verbo

verbo, uti nec in multis aliis compositis, praepositionis πρὸ ratio habenda, nec in hac significatione haberi potest; προγινώσκειν autem aeque ac simplex γινώσκειν *decernendi* significationem obtinere apud *Iosephum* et alios Scriptores, *Kypkius* ad h. l. observavit. 4) ut simplex γινώσκω, *amo aliquem, alicui bene volo.* Rom. VIII, 29. οὓς προέγνω quos Deus ab aeterno amavit, seu, ad quos pertinet benigna illa voluntas divina, (πρόθεσις) cui homines adductionem ad religionem et felicitatem christianam debent, de qua v. 28. locutus fuerat. *Koppius* tamen in Obss. ad h. l. manere mavult in vulgari verbi προγινώσκειν significatione, ut sensus sit: quos, seu quorum naturam, virtutes, statum et conditionem accurate aeternum noverat et praeviderat. Priorem vero explicationem suadet non solum usus verbi ידע, quod *amare, bene velle, beneficiis afficere* notat, Prov. XII, 10. Ps. I, 6. XXXI, 8. Hos. X, 20. sed etiam locus Rom. XI, 2. οὐκ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, ὃν προέγνω non plane reiecit et reprobavit Deus universum populum Iudaicum, cui semper bene voluit quemque insignibus beneficiis ornavit. Cf. v. 28. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΓΝΩΣΙΣ, εως, ἡ, 1) *praescientia, praecognitio*, a προγινώσκω, quod vide. Iudith. XI, 20. ὅτι ταῦτά μοι ἐλαλήθη κατὰ πρόγνωσίν μου. 2) per metonymiam causae pro effectu: *consilium, decretum*, quatenus plena rerum futurarum scientia nititur. Sic bis tantum in N. T. de Deo usurpatum reperitur. Act. II, 23. τοῦτον τῇ ὡρισμένῃ βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ Θεοῦ ἔκδοτον λαβόντες hunc definito illo consilio et decreto divino traditum acceperunt. 1 Petr. I, 2. κατὰ πρόγνωσιν Θεοῦ πατρὸς sapientissimo et benignissimo Dei consilio, scil. Christiani facti, ita, ut ad ἐκλεκτοῖς referatur, quod praecesserat. Iudith. IX, 8. καὶ αἱ κρίσεις σου ἐν προγνώσει. Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. I. p. 370. Ita quoque exteri Scriptores πρόγνωσιν et γνῶσιν pro *decernere* et *decreto* adhibent, ut *Dionys. Halic.* Lib. VII. p. 459. et X. p. 669. Conf. *Barnesium* ad *Euripidis* Danaen v. 43.

ΠΡΟΓΟΝΟΙ, ων, οἱ, generatim 1) *omnes* notat, *qui sunt ante nos geniti*, aut *qui posteros aetate antecedunt*; οἱ πρὸ ἡμῶν γενόμενοι, a πρόγονος, ου, ὁ, *ante genitus*, ex πρὸ *ante* et γόνος *generatio*, hocque a praet. med. γέγονα, verbi γίνομαι *fio, nascor.* Sed speciatim ita 2) dicuntur *maiores.* 2 Tim. I, 3. ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων quem colo a maioribus meis, h. e. iuxta maiorum meorum fidem et institutionem, seu eundem Deum colo, quem etiam coluerunt maiores mei. Sic *Vatablus*, *Grotius* et alii interpretati sunt hunc locum, qui tamen aliam praeterea admittit explicationem, quam infra commemorandi locus erit. 2 Macc. VIII, 19. προσαναλεξάμενος δὲ

αὐτοῖς καὶ τὰς ἐπὶ τῶν προγόνων ὑπαρχούσας ἀνταλλάσσω. 2 Macc. XI, 25. πολιτεύεσθαι κατὰ τὰ ἐπὶ τῶν προγόνων αὐτῶν ἔθη. *Xenoph.* de Mag. Equit. VII, 3. *Thucyd.* II, 11. *Herodian.* II, 8. 3. *Hesych.* πρόγονοι· πρόπαππος, προπάτωρ, συγγενής, πρεσβύτατος ἀνήρ. Idem: προγόνων· πατέρων. Cf. *Schraderum* ad *Musaeum* p. 147. et *Wessling.* ad *Herodot.* VII, c. 150. 3) *parentes.* 1 Tim. V, 4. ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις remunerari parentibus beneficia in eos collata. 2 Tim. I, 3. ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων quem per totam vitam meam inde a tenera aetate colui; ut ἀπὸ προγόνων habiti, q. ἐκ παιδὸς aut ἐκ νεότητός μου. Matth. XIX, 20. Saepius in N. T. non legitur. Adde Sirac. VIII, 5. ἵνα μὴ ἀτιμάζωνται οἱ πρόγονοί σου. *Aelian.* V. H. III, c. 47. ubi videndus *Perizonius.*

ΠΡΟΓΡΑΦΩ, fut. άψω, 1) proprie: *ante scribo*, *antea scribo aliquid litterarum characteribus et notis in charta, vel membrana*, ex πρὸ *ante* et γράφω *scribo*. Rom. XV, 4. ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν προεγράφη quaecunque enim scripta sunt in V. T. nos instituendi et cohortandi causa scripta sunt. Quidam codices utrobique male habent verbum simplex ἐγράφη. Sermo enim est de exemplis patientiae et constantiae, in litteris Iudaeorum sacris propositis, ut ex omni orationis serie satis apparet. Ephes. III, 4. καθὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ de qua paulo ante in hac epistola exposui. 3 Esr. VI, 32. ἵνα ὅσοι ἐὰν παραβῶσί τι τῶν προγεγραμμένων καὶ ἀκυρώσωσι κ. τ. λ. Conf. v. 24 sq. Hinc προγραφὴ edictum ante propositum, apud *Xenoph.* de Mag. Equit. IV, 9. 2) *publice propono, palam scribo in tabula, publice proposita*, quod etiam apud Latinos *proscribere* dicitur, (conf. *Cuperi* Obss. I, c. 17. et *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 182.) nam πρὸ in compositis haud raro notat: *publice, palam, in publico loco, in vulgus*, ut προκηρύττειν *palam denuntiare*, *Aelian.* V. H. IV, 2. προειπεῖν, προθεῖναι. Galat. III, 1. οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς Χριστὸς προεγράφη ἐν ὑμῖν ἐσταυρωμένος quibus I. C. vestram causa cruci affixus, tanquam in tabula quadam propositus est, h. e. qui satis et dilegenter de mortis Christi vi et effectu salutari edocti estis. Alii, sensu vero eodem, vertunt: quibus Iesus Christus crucifixus a me vivis coloribus ob oculos fuit depictus. Certe negari non potest, γράφειν apud Graecos quoque de *pictoribus*, qui etiam γραφεῖς dicebantur, adhiberi. Sed aeque constat, προγράφειν apud Graecos etiam de iis usurpari, quorum nomina scribuntur in tabulis publicis, v. c. de militibus, quorum nomina referuntur in commentarios publicos, quos *album* vocant, v. c. 1 Macc. X, 36. *Lucian.* in Timon. p. 159. Conf. Schol. *Aristoph.* in Aves v. 450. 3) *designo, adiudico, destino.* Ita Iud. v. 4. impii dicuntur οἱ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα qui olim designati sunt

ad

ad hanc poenam, seu, quibus iam olim destinata est a Deo haec poena. Conf. ad h. l. *Elsnerum* in Obss. Sacr. T. II. p. 427. *Wolfium* in Curis Philologicis in N. T. Vol. III. p. 343. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 733. *Abreschium* in Lectt. Aristaenet. p. 341. et *Hemsterhus.* ad *Lucian.* T. I. p. 165.

ΠΡΌΔΗΛΟΣ, ȣ, ὁ, ἡ, 1) proprie: *ante manifestus, ante notus, praedictus,* (*Xenoph.* de Re Equestri III, 3. *Demosthenes* p. 293. 25. ed. *Reiske*: εἰ μὲν γὰρ ἦν πρόδηλα τὰ μέλλοντα, ib. p. 294. 26.) deinde vero, nulla ratione propriae significationis praepositionis πρὸ habita: *notus, evidens, apertus, plane manifestus,* ut sit i. q. δῆλος. Ter tantum in N. T. legitur, 1 Tim. V, 24. τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἁμαρτίαι πρόδηλοί εἰσιν quorundam hominum vitia et peccata satis aperta sunt et plane manifesta; ut adeo facile sit iudicium certum et verum de talibus hominibus ferre. ibid. v. 25. ὡσαύτως καὶ τὰ καλὰ ἔργα (scil. τινῶν ἀνθρώπων) πρόδηλά ἐϛι similiter etiam quorundam hominum recte facta sunt omnibus satis nota. Hebr. VII, 14. πρόδηλον γὰρ, ὅτι ἐξ ἰȣδα ἀνατέταλκεν ὁ κύριος ἡμῶν satis autem constat inter omnes, seu certissimum est, Christum, dominum nostrum, e tribu Iuda ortum esse. Magnam, sed vanam, ut videtur, h. l. emphasin quaerunt in praepositione πρὸ nonnulli interpretes, e quorum opinione verba πρόδηλόν ἐϛι significant: ante manifestum factum est praedictionibus et oraculis V. T. eorumque complemento ac experientia. Nostram explicationem, praeter loquendi usum, confirmat partim comma 15. ubi πρόδηλον cum κατάδηλον permutatur, partim *Theodoreti* ad h. l. auctoritas: τὸ πρόδηλον, inquit, ὡς ἀναντίῤῥητον τέθεικεν. Nuspiam usi sunt hoc nomine Alexandrini interpretes, sed legitur pro simplici δῆλος positum non solum in libris apocryphis V. T. (v. c. Iudith. VIII, 29. ȣ̓χ ἡ σοφία σȣ πρόδηλός ἐϛι. 2 Macc. III, 17. δι' ὧν πρόδηλον ἐγένετο τοῖς θεωρȣ̃σι. ibid. XIV, 39. βȣλόμενος πρόδηλον ποιῆσαι.) sed etiam in *Clementis* Epistola I. ad Corinthios p. 50. et 54. et apud graecos Scriptores optimae notae, quorum loca collegit *Raphelius.* in Obss. Herodoteis p. 482. et *Wetstenius* N. T. T. II. p. 409. *Hesych.* πρόδηλος· προφανής, προδιαλαβών. Idem: πρȣ̓πτου· πρόδηλον, φανερόν.

ΠΡΟΔΊΔΩΜΙ, fut. δώσω, *prius,* vel *prior do, ante do,* ex πρὸ *ante* et δίδωμι *do.* Tantum legitur in N. T. Rom. XI, 35. τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται; quis prior dedit illi, quod retribuatur ipsi? In eadem fere significatione legitur quoque apud *Xenoph.* in Hist. Gr. I, 5. 4. ubi προδιδόναι est: ante diem finitum solvere. Vid. *Boyl. Diss. in Epistol. Phalarid.* p. 61.

ΠΡΟΔΟΤΗΣ, ου, ὁ, *proditor, traditor.* Est verbale a 3 sing. praet. passivi προδέδοται, verbi προδίδωμι, quod etiam inter alia *prodere, tradere aliquem alicuius potestati* significat; in qua significatione reperitur apud Alexandrinos 2 Regg. VI, 11. τίς προδίδωσί με βασιλεῖ ἰσραὴλ; 2 Macc. VII, 37. σῶμα καὶ ψυχὴν προδίδωμι περὶ τῶν πατρίων νόμων. *Eurip.* Phoeniss. v. 1020. Schol. *Aristoph.* ad Pacem v. 362. Conf. etiam *Reiskii* Indicem Graecit. Demostheneae p. 634 sq. Substantivum προδότης ter tantum in N. T. legitur. Luc. VI, 16. ἰούδαν ἰσκαριώτην, ὃς καὶ ἐγένετο προδότης Iudam, Cariotensem, qui postea factus est proditor Christi. Act. VII, 52. τοῦ δικαίου, οὗ νῦν ὑμεῖς προδόται καὶ φονεῖς γεγένησθε cuius postea traditores et occisores facti estis. 2 Tim. III, 4. προδόται sunt, vel generatim: qui, aliorum arcana divulgantes, perniciem ipsis struunt, vel specìatim: qui Iudaeis et gentilibus Christianos prodebant, ut eos cruciarent et omnibus modis vexarent, quos sequiori aetate *traditores* dictos esse, constat. 2 Macc. V, 15. καὶ τῆς πατρίδος προδότην γεγονότα. ibid. X, 13. 22. *Xenoph. Hist. Gr.* I, 7, 10. *Eurip.* Phoen. v. 1013. προδότην γενέσθαι πατρίδος. *Thom. M.* p. 739. προέδωκεν ὁ δεῖνα τοῖς πολεμίοις τὴν πόλιν, ἀντὶ τοῦ λάθρα καὶ ἐπιβούλως παρέδωκεν. ὅθεν καὶ προδοσία (*Aeschin.* de Falsa Legat. p. 266.) καὶ προδότης.

ΠΡΟΔΡΕΜΩ, *praecurro.* Vide ΠΡΟΤΡΕΧΩ.

ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, male vertitur in Lexicis N. T. vulgaribus *praecursor*, (quam notionem habet quidem apud *Xenoph.* de Mag. Equit. I, 25. *Eurip.* Phoen. v. 305. Vide *Pollucis* Onom. III, 148.) nam τρέχειν non semper est *currere*, sed etiam *ire, incedere* significat. Πρόδρομος potius apud Graecos *omnis* dicitur, *qui praeit, qui aliquem praecedit et viam monstrat, dux, antesignanus*, etiam, *qui primus aliquid facit, primitiae*, ex πρὸ et δρόμος *cursus*, quod a praet. med. δέδρομα, verbi τρέχω *curro.* Semel tantum in N. T. legitur Hebr. VI, 20. ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν ἰησοῦς coelum primus mortalium Iesus intravit, eo consilio, ut et nobis introitum in coelum faceret et aperiret. Conf. Ioh. XIV, 2. 1 Cor. XV, 20. 23. Alex. Ies. XXVIII, 4. πρόδρομος σύκου ficus praecox, et prae reliquis matura, primitiae frugum. (*Plin.* H. N. XVI, 26. „ficus et praecoces habet, quas Athenis prodromos vocant.“) Num. XIII, 20. πρόδρομοι σταφυλῆς primitiae uvarum. *Hesych.* et *Phavor.* προδρόμους· τὰ προακμάζοντα σῦκα. Sapient. XII, 8. προδρόμους τοῦ στρατοπέδου. Apud *Charit.* VIII. c. 6. naves primae et ante alias advectae πρόδρομοι dicuntur, ubi vid. *d'Orville* p. 698.

ΠΡΟΕΙΔΩ, vel ΠΡΟΕΙΔΕΩ, fut. εἴσομαι, *prospicio, praevideo, praescio, praenosco*, ex πρὸ *ante* et εἴδω *video, cognosco.* Bis tantum in N. T. legitur. Act. II, 31. προϊδὼν ἐλάλησε

ἐλάλησε περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ χριστοῦ cum itaque haec praesciret, (v. 30.) vaticinatus est de resurrectione Christi. Galat. III, 8. προϊδοῦσα δὲ ἡ γραφὴ praevidens vero Deus. Nonnulli vertunt: praesignificans vero scriptura sacra. Sed repugnat usus loquendi, qui notionem praevidendi et praesciendi tantum tuetur. Vide Ps. CXXXVIII, 3. πάσας τὰς ὁδούς μου προεῖδες. Genes. XXXVII, 17. προεῖδον δὲ αὐτὸν μακρόθεν πρὸ τοῦ ἐγγίσαι. Sap. XIX, 2. προῄδει γὰρ αὐτῶν καὶ τὰ μέλλοντα. Pro [illegible] legitur in Symmacho Ps. XXXVI, 18. Adde Thucyd. II, c. 17. προῄδει μοι [illegible] κατὰ [illegible]; ibid. III, c. 20. [illegible] αὐτῶν.

ΠΡΟΕΛΠΙΖΩ, fut. ίσω. Vana est emphasis, quam in hoc verbo quaesiverunt nonnulli viri docti, ut προελπίζειν sit *spem praecipere*, *sperare rem*, *antequam illa vere adsit*, nam futura tantum et absentia sperari possunt. Potius προελπίζειν a simplici voce ἐλπίζειν minime differt et non solum generatim, *sperare*, *spem ponere* significat, sed etiam, sequente formula ἔν τινι, notat: *alicuius doctrinam amplecti*, *alicuius sectatorem fieri*, qui est etiam usus formularum ἐλπίζειν ἔν τινι, seu ἐν τῷ ὀνόματί τινος. Matth. XII, 21. et ἐλπίζειν εἴς τινα. Ioh. V, 45. Semel tantum in N. T. legitur Ephes. I, 12. τοὺς προηλπικότας ἐν τῷ χριστῷ qui amplexi sumus religionem christianam, qui sumus sectatores Christi et in numerum Christianorum recepti. Alii vertunt: qui priores in Christum credidimus, antequam vos ad fidem in ipsum perveneritis. Caeterum etiam *Polybius* Lib. II, c. 4. XIV, 3. verbo decomposito προκατελπίζειν pro simplici ἐλπίζειν usus est, observante *Raphelio* ad h. l.

ΠΡΟΕΝΑΡΧΟΜΑΙ, fut. ξομαι, non solum significat: *ante incipere*, sed est etiam idem, quod simplex ἄρχεσθαι *incipere*, *inchoare*, *initium facere*, *auspicari*. Est decompositum ex πρὸ, ἐν et ἄρχομαι *incipio*. Bis tantum legitur in N. T. 2 Cor. VIII, 6. ἵνα, καθὼς προενήρξατο, οὕτω καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην ut, quemadmodum iam inceperat, sic quoque absolveret apud vos hanc ipsam beneficentiam, h. e. ut negotium inter vos colligendi eleemosynas in usus pauperum Christianorum, cuius iam initium fecerat, ad finem perduceret. ibid. v. 10. οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ τὸ θέλειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι si quidem superiore anno non solum consilium cepistis colligendi pecuniam in usus pauperum Christianorum, sed etiam hoc negotium agere iam coepistis.

ΠΡΟΕΠΑΓΓΕΛΛΟΜΑΙ, proprie: *ante promitto*, interdum etiam idem, quod simplex ἐπαγγέλλομαι *promitto*, *polliceor*, *praedico*.

dico. Semel legitur in N. T. Rom. I, 2. εὐαγγέλιον Θεοῦ ὃ προεπηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἁγίαις doctrinam christianam, quam promisit et annuntiavit olim Deus per prophetas in literis sacris.

ΠΡΟΕΙΠΩ, aor. 1. προεῖπα, aor. 2. προεῖπον, 1) *ante dico*, ratione ordinis verborum, ex πρὸ *ante* et ἔπω *dico*. 1 Thess. IV, 6. καθὼς καὶ προείπαμεν ὑμῖν, uti iam olim, seu in antecedentibus vobis praecepimus. 2) *praedico, dico, quod futurum est, praenuntio, vaticinor, oraculum edo*. Act. I, 16. ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν ταύτην, ἣν προεῖπε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ στόματος Δαβὶδ oportuit impleri hoc oraculum, quod Spiritus Sanctus per Davidem edidit. Galat. V, 21. ἃ προλέγω ὑμῖν, καθὼς καὶ προεῖπον quae quod attinet, iterum denuncio vobis, quae iam alio tempore (cum nempe ipse apud vos essem,) denuntiaveram. Saepius in N. T. non reperitur.

ΠΡΟΕΡΕΩ, fut. προερήσω, Ionice προερῶ, perf. προείρηκα, 1) proprie: *ante dico, supra, in antecedentibus aliquid dico, alio, superiore, vel praecedente loco aliquid dico*, ratione ordinis verborum et seriei orationis, ex πρὸ *ante* et ἐρέω *dico*. 2 Cor. VII, 3. προείρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστε iam enim vobis declaravi, vos admodum a me amari. Galat. I, 9. ὡς προειρήκαμεν καὶ πάλιν λέγω quae cum maxime (v. 8.) dixi, repeto; aut, quod praefert *Koppius*; quae, cum ipse inter vos versarer, saepius professus sum, nunc in memoriam vobis revoco. Hebr. X, 15. μετὰ γὰρ τὸ προειρηκέναι· αὕτη ἡ διαθήκη κ. τ. λ. nam post verba: hoc est illud foedus. 3 Esr. VI, 32. ὅσοι ἂν παραβῶσί τι τῶν προειρημένων καὶ τῶν προγεγραμμένων. 2 Macc. II, 33. III, 7. 28. IV, 1. ὁ δὲ προειρημένος Σίμων: ibid. VI, 29. XIV, 8. *Xenoph. Cyrop.* I, 2, 9. II, 1, 3. 2) *praedico futurum, ante dico, quam res eveniat, vaticinor, denuntio*. Matth. XXIV, 25. ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν en! vobis praedixi. Marc. XIII, 23. Rom. IX, 29. καθὼς προείρηκεν Ἡσαΐας. 2 Cor. XIII, 2. προείρηκα καὶ προλέγω denuntiavi vobis iam et iterum denuntio. 2 Petr. III, 2. μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἁγίων προφητῶν ut memores sitis praedictionum (de Christo nempe eiusque regno,) prophetarum sanctorum. Iud. v. 17. coll. v. 18. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΕΡΧΟΜΑΙ, fut. προελεύσομαι, 1) proprie: *praevenio, anteverto, praecurro*, cum accusativo, ex πρὸ et ἔρχομαι *venio*. Sic legitur in N. T. Marc. VI, 33. καὶ προῆλθον αὐτοὺς et praevenerunt eos. *Thucyd.* II, 21. ἀναχωρήσας πάλιν, ἐς τὸ πλέον οὐκέτι προελθών. 2) *maturius proficiscor, prior iter facio*. Act. XX, 5. οὗτοι προελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρωάδι hi antegressi, nos expectarunt Troade. ibid. v. 10. 2 Cor. IX, 5. ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς ut maturius ad vos proficiscerentur. 3) *praegredior,*

gredior, procedo, prodeo. Matth. XXVI, 39. καὶ προελθὼν μικρὸν et progressus paululum. Marc. XIV, 35. In utroque loco pro προελθὼν codices nonnulli habent προσελθών. Act. XII, 10. προῆλθον ῥύμην μίαν et progressi cum essent vicum unum; *Vulgatus* habet; *processerunt vicum unum.* 2 Macc. X, 27. προῆλθον ἀπὸ τῆς πόλεως ἐπὶ πλεῖον. ibid. IV, 34. ἔπεισεν ἐκ τοῦ ἀσύλου προελθεῖν. *Aelian.* V. H. III, c. 18. προελθεῖν περαιτέρω. ibid. IX, 21. *Herodian.* I, 5. 4. ubi vid. *Irmischius.* 4) *praecedo, praeeo aliquem, antecedo,* ita, ut tam temporis, quam loci prioritatem indicet. Construitur cum genitivo, vi praepositionis πρό. Luc. XXII, 47. προήρχετο αὐτῶν (in haud paucis codicibus legitur αὐτοὺς, quod *Griesbachius* in textum recepit.) dux eorum erat, seu, praeibat illos. Sermo ibi est de Iuda, proditore Iesu, qui ducebat turmam, gladiis ac fustibus armatam, quam assessores synedrii magni ablegaverant, ut Iesum comprehenderent. Ab hac vero formula προέρχεσθαι τινὸς, seu τινὰ, quae significat: *praeire aliquem, alicuius ducem esse,* multum differt formula: προέρχεσθαι ἐνώπιον τινὸς *adventum alicuius praevenire,* h. e. *alicuius ministrum esse, aptare omnia alicui excipiendo,* metaphora desumta a regibus Orientis, qui, iter facturi, apparitores mittebant, vias muniendi et omnia instruendi et aptandi causa. Sic legitur in N. T. Luc. I, 17. de Iohanne baptista, nuntio adventus Christi: καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἠλίου. Cf. v. 76. et infra ad vocem προπορεύομαι dicta. In notione *praeeundi* προέρχεσθαι etiam legitur in versione Alexandrina Genes. XXXIII, 3. αὐτὸς δὲ προῆλθεν ἔμπροσθεν αὐτῶν, hebr. וְהוּא עָבַר לִפְנֵיהֶם. ibid. v. 14. Sirac. XXXII, 11. καὶ πρὸ αἰσχυντηροῦ προελεύσεται χάρις. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΖΩ, fut. άσω, 1) proprie: *praeparo*, et est idem, quod simplex ἑτοιμάζω, nam praepositio πρὸ in compositis haud raro plane otiosa est; ex πρὸ et ἑτοιμάζω *paro, apparo.* Sic legitur in versione Alex. Ies. XXVIII, 24. ἢ σπόρον προετοιμάσει, πρὶν ἐργάσασθαι τὴν γῆν. Sapient. IX, 18. σκηνῆς ἁγίας, ἣν προητοίμασας ἀπ᾽ ἀρχῆς. 2) ut simplex ἑτοιμάζω, *destino.* Rom. IX, 23. ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη ἐλέους, ἃ προητοίμασεν εἰς δόξαν ut declararet immensam suam benignitatem erga homines, sibi caros, quibus destinata est felicitas futura in regno Messiae. Hinc 3) *volo, iubeo, decerno,* i. q. προορίζω et προτίθημι. Ephes. II, 10. οἷς προητοίμασεν ὁ Θεὸς ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν quibus honeste et recte factis ut semper studeamus, est aeterna Dei voluntas. Eodem modo ἑτοιμάζειν sumitur apud Alexandrinos 2 Paral. XXXV, 6. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΕΥΑΓΓΕΛΙΖΟΜΑΙ, fut. ίσομαι, *annuntio laeta et felicia, laetum nuntium affero, iubeo et curo aliquid alteri annuntiari*, ex πρό et εὐαγγελίζομαι, quod idem notat. Semel tantum in N. T. legitur Galat. III, 8. προευηγγελίσατο (scil. ἡ γραφή) τῷ Ἀβραάμ. Deus, teste Scriptura sacra, Abrahamo hanc promissionem dedit.

ΠΡΟΕΧΩ, fut. έξω, 1) proprie: *ante me habeo, obtendo, praetendo*, ex πρὸ *ante* et ἔχω *habeo*. *Xenoph. Cyrop.* II, 3, 5. Hanc notionem sine dubio respiciens *Hesychius*, προεχόμεθα per προβαλλόμεθα interpretatus est. 2) *in aliqua re primas teneo*, vel *habeo, antecello, praecello, praesto, praerogativam habeo*. Ita non solum activum usurpatur, (v. c. apud *Symmachum* Cohel. X, 10. προέχει δὲ ὁ γοργευσάμενος εἰς σοφίαν. *Xenoph.* Anab. III, 2. 11. Idem de Venat. I, 12. de Rep. Laced. I, 2. *Thucyd.* Hist. VII, c. 66. ᾧ ἀξιοῦσι προὔχειν in ea re, qua se caeteris praestare putant. *Hesych.* προέχει· ὑπερέχει.) sed etiam medium, προέχομαι, quod semel tantum legitur in N. T. Rom. III, 9. τί οὖν; προεχόμεθα; οὐ πάντως quid igitur? num quid prae gentilibus habemus? seu, num vere praestamus gentilibus? nullo modo. Bene *Theodoretus* ad h. l. interpretatus est: τί οὖν κατέχομεν περισσόν; quae interpretatio h. l. etiam in quosdam codices irrepsit. Conf. etiam versionem syriacam *Erpenii*. *Wetstenius* ad h. l. T. II. N. T. p. 38. passiva significatione hoc vocabulum accepit, vertens: *an antecellimur? an superamur?* et varia loca Scriptorum veterum ad hanc significationem comprobandam collegit.

ΠΡΟΗΓΕΟΜΑΙ, οῦμαι, fut. ήσομαι, 1) proprie: *cursu aliquem antecello, praevenio, praeeo, antecedo; dux sum*, ex πρὸ et ἡγέομαι *duco*. *Xenoph.* de Rep. Laced. c. XIII, §. 2. λαβὼν ὁ πυρφόρος πῦρ ἀπὸ τοῦ βωμοῦ, προηγεῖται ἐπὶ τὰ ὅρια τῆς χώρας. ibid. §. 3. προηγεῖσθαι etiam *praeferri* notat. Adde 3 Esr. V, 8. 9. 2 Macc. XI, 8. *Hesych.* προηγεῖται· προοδηγεῖ, προπέμπει. 2) metaphorice: *praesto, antecello, vinco, supero*. Sic semel tantum in N. T. legitur Rom. XII, 10. τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι humanitate, seu officiis debitis praestandis alter alterum vincat, seu (ut *Taciti* Agric. c. 6. verbis utar,) per mutuam humanitatem vos invicem anteponite. Bene *Lutherus* transtulit: *Einer komme dem andern mit Ehrerbietung zuvor*. *Vulgatus* habet: *honore invicem praevenientes*. *Beza* sic: *honore alii alios praeeuntes*. Male autem *Grotius* προηγεῖσθαι per *sibi praeponere, potiorem ducere* reddidit, eamque formulam cum verbis Phil. II, 3. τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν conferendam esse indicavit. Nam προηγεῖσθαι nunquam, quantum equidem scio, *sibi praeponere, potiorem ducere* apud Graecos significat, sed semper

par-

partim de iis, qui aliis praesunt, aut ſunt duces et praefecti aliis, (Alex. Deut. XX, 9.) partim vero de iis uſurpatur, qui aliis praeſtant, aut praeferuntur. Alberti Gloſſar. N. T. p. 108. προηγούμενοι (ſcil. τῇ τιμῇ) προτιμῶντες, ubi videndus Albertius.

ΠΡΟ´ΘΕΣΙΣ, εως, attice εως, ἡ, 1) proprie: propoſitio, poſitio rei ante, ſeu in conſpectu aliorum, expoſitio, appoſitio. Eſt enim verbale a ſecunda perſona perf. paſſ. προτέθεισαι, penultima correpta, verbi προτίθημι, propono. Sic legitur in N. T. Matth. XII, 4. καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν et comedit panes ſacros expoſititios. Erant autem οἱ ἄρτοι τῆς προθέσεως duodecim panes, Deo ſacri, ad numerum duodecim tribuum iſraeliticarum ſingulis ſabbatis offerendi, qui jacebant per ſeptem dies in menſa expoſiti in priore templi parte, et pars redituum ſacerdotum erant. Levit. XXIV, 5—9. Hebraice vocantur mox לֶחֶם מַעֲרֶכֶת, h. e. panis ordinis, vel diſpoſitionis, 1 Chron. IX, 32. XXIII, 29. et 2 Chron. XIII, 11. mox לֶחֶם הַפָּנִים panis facierum. Exod. XXV, 30. (Alex. ἄρτοι ἐνώπιοι.) Nehem. X, 33. (Alex. ἄρτοι τῆς προθέσεως.) 2 Chron. IV, 19. mox denique עֵרֶךְ לֶחֶם ordo, vel diſpoſitio panis. Exod. XL, 23. Syrus Matth. XII, 14. vertit: ܠܚܡܐ ܕܦܬܘܪܗ ܕܡܪܝܐ panis menſae domini, haud dubie ideo, quia in menſa domini proponebantur. Marc. II, 26. Luc. VI, 4. Hebr. IX, 2. ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων expoſitio panum; per hypallagen, pro expoſiti panes, liba ſacra ad aram expoſititia, ad imitationem hebraicae formulae עֵרֶךְ לֶחֶם, Exod. XL, 4. 23. Demoſthen. p. 1071. 2. ed. Reiske: τῇ προθέσει τοῦ τετελευτηκότος παρεῖναι. 3) metaphorice: propoſitum animi, voluntas, decretum, et ſpeciatim: benigna voluntas et benefica, benignitas, beneficium. Act. XI, 23. καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ κυρίῳ hortatusque eſt omnes, ut firmum animi propoſitum, perſeverandi in religione chriſtiana, non abiicerent. ibid. XXVII, 13. δόξαντες τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι rati, ſe propoſitum aſſequuturos. Rom. VIII, 28. τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσι quos Deus pro benigna ſua voluntate ad religionem chriſtianam adduxit. ibid. IX, 11. ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ Θεοῦ μένῃ ut ne dubitaretur, beneficium Dei eſſe, cui homines adductionem ad religionem et felicitatem chriſtianam unice debeant; ſeu, ut benignitas Dei ſalva et indubia maneret. Fuſius de hoc loco, in quo explicando ſe valde torſerant interpretes, expoſuit Erneſti in Opuſculis Philol. et Crit. p. 248. qui quidem recte monuit, verba κατ' ἐκλογήν, interiecta inter articulum et ſubſtantivum, locum adiectivi obtinere, more graeco, ſed voci ἐκλογή notionem libertatis, quam amoris ſignificationem tribuere mavult; nullum

lium vero locum adduxit, e quo appareat, ἐκλογὴν pro ipsa libertate poni, more Hebraeorum. Ephes. I, 11. ἐν ᾧ καὶ ἐκληρώθημεν — κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ cuius beneficio etiam nobis contigit felicitas christiana, secundum benignum decretum eius, qui omnia voluntate liberrima efficit. ibid. III, 11. κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων secundum decretum aeternum. 2 Tim. I, 9. κατ' ἰδίαν πρόθεσιν. Opponitur ibi πρόθεσις ἔργοις hominum, quae non tollunt propositum, sed liberalitatem et integritatem beneficii divini. 2 Macc. III, 8. τὴν τοῦ βασιλέως πρόθεσιν ἐπιτελέσων. *Incertus* Ps. CXLV, 4. pro עשתנתיו habet αἱ προθέσεις (Alex. διαλογισμοὶ) αὐτοῦ. *Diod. Sic.* XX, 102. Δημήτριος εἶχε πρόθεσιν πρὸς μὲν τὰς περὶ Κάσσανδρον διαπολεμεῖν, τὰς δ' Ἕλληνας ἐλευθεροῦν. *Philo* de Vita Mosis Tom. II. p. 178. 12. *Hesych.* πρόθεσις· προαίρεσις. *Suid.* πρόθεσις· βουλή, γνώμη. *Phavor.* πρόθεσις· ὁ προορισμός, κατὰ τὸν Ἀπόστολον· κατὰ πρόθεσιν οὖσαν ἀπ' αἰώνων, ἢ κατὰ πρόγνωσιν, ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ Θεοῦ μένῃ. καὶ ἡ γνώμη· κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος. 3) *studium, ardor animi.* 2 Tim. III, 10. τῇ προθέσει studio religionis christianae omnibus modis promovendae. *Alberti* Glossar. Gr. N. T. p. 87. τῆς προθέσεως· τῆς σπουδῆς. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΘΕΣΜΙΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *ante constitutus et definitus.* Est enim verbale a prima persona perf. pass. προτέθειμαι, verbi προτίθημι *ante constituo, praefinio,* vocali subiunctiva ει abiecta et litera σ inserta. Hinc

ΠΡΟΘΕΣΜΊΑ, ας, ἡ, sc. ἡμέρα, vel ὥρα, *tempus praefinitum ac constitutum, vel legibus, vel propria auctoritate.* Semel legitur in N. T. Galat. IV, 2. ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ πατρὸς, h. e. vel: usque ad tempus praefinitum a patre, ut genitivus rectus τοῦ πατρὸς caussam efficientem denotet, vel: usque ad tempus, e legibus constitutum, quo pro arbitrio paternis opibus uti poterit. *Symmachus* Iob. XXVIII, 3. pro קץ *finis* habet προθεσμίαν. *Lucian.* Ver. Hist. Lib. I. §. 36. p. 738. ἤδη τῆς προθεσμίας ἐνεστώσης. Apud eundem in *Nigrin.* adhibetur de die fatali, quo mors est subeunda. *Lysias* Orat. VI, c. 4. p. 89. προθεσμίας δὲ οὐδεμιᾶς οὔσης τοῦ κινδύνου. *Iosephus* A. I. XII, 4. 7. τῆς προθεσμίας ἐνισταμένης, καθ' ἣν ἔδει τῷ βασιλεῖ τοὺς φόρους ἀπαριθμεῖν. Apud *Demosthenem* saepius legitur de *praescriptione,* seu *termino rei, a lege praefinito, ultra quem copia rei negatur,* v. c. p. 269. 4. 993. 3. et 1955. 4. ed. *Reiske.* Cf. *D'Orville* ad *Chariton.* Aphrod. Lib. III. c. 2. p. 348. ed. Lips. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 226. et *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 188. *Hesych.* προθεσμία· καιρὸς, ὅρισις, ἀφορισμὸς, ὁρισμός. *Etym. M.* προθεσμία· ἀπὸ τοῦ προθεῖναι τὴν ἡμέραν, ἐν ᾗ τόδε γενέσθαι χρήσιμον, ἢ ἀπὸ τοῦ θεσμὸς, ὃ σημαίνει τὸν νόμον.

[illegible] Thom. M. προθυμία· [illegible] Vide etiam *Suidam*.

ΠΡΟΘΥΜΊΑ, ας, ἡ, *alacritas, animus promtus, promtitudo animi, ſtudium, cupiditas* (*Eurip.* Phoen. v. 602 et 919.) *deſiderium, gaudium*, a πρόθυμος *promtus, alacer*. Act. XVII, 11. οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας qui admiſerunt doctrinam chriſtianam promte et alacriter. 2 Cor. VIII, 11. ἡ προθυμία τοῦ θέλειν promtitudo volendi, h. e. parata voluntas. ibid. v. 12. εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται ſi enim animus promtus benefaciendi adeſt. ibid. v. 19. καὶ προθυμίαν ὑμῶν, pro εἰς δόξαν τῆς προθυμίας ὑμῶν. ib. IX, 2. Saepius in N. T. non legitur. Sirac. XLV, 32. ςῆσαι αὐτὸν ἐν ἀγαθότητι προθυμίας ψυχῆς αὐτοῦ. De *benevolentia* et *voluntate prolixa erga alios* legitur apud *Xenoph.* in Hiſt. Gr. I, 1. 21. et *Eurip.* Phoen. v. 1710. Adde *Demoſthenem* p. 11. 13. et 1457. 8. ed. *Reiske* et *Wetſtenii* N. T. T. II. p. 562. *Heſych.* προθυμία· χαρά.

ΠΡΟΘΥΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *promtus, animum alacrem habens, ſtudioſus, cupidus, ſedulus*, a πρὸ et θυμὸς *animus*. Matth. XXVI, 41. τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον animus veſter promtus quidem eſt ad conſtantiam. Marc. XIV, 38. Reſpondet in verſione Alex. hebraico נָדִיב *voluntarius, ſpontaneus*, 1 Chron. XXVIII, 21. et XXIX, 30. et מַהֵר *feſtinans*, Habac. I, 8. 2 Macc. IV, 14. περὶ τὰς τοῦ θυσιαςηρίου λειτουργίας προθύμους εἶναι. ibid. XV, 9. *Xenoph.* Hiſt. Gr. II, 3. 18. πρόθυμος τῇ πόλει ſtudioſiſſimus patriae. *Thucyd.* II, 53. VI, c. 89. *Suid.* πρόθυμος· ἐπιθυμῶν, ὀρεγόμενος. Vide *Wetſtenii* N. T. T. I. p. 521. — Neutrum τὸ πρόθυμον ſubſtantive uſurpatur, ita, ut ſubintelligatur ἦθος, et notat: *promtitudinem et alacritatem animi, deſiderium, ſtudium*. Rom. I, 15. οὕτω τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ εὐαγγελίσασθαι itaque, quantum in me eſt, vehementer cupio et promptus ſum, ſeu ſemper deſideravi, chriſtianam religionem tradere Romae degentibus. 3 Macc. V, 26. ὑποδεικνύων τὸ πρόθυμον τοῦ βασιλέως ἐν ἑτοίμῳ εἶναι. *Eurip.* Medea v. 178. et Iphig. in Taur. v. 989. τὸ μὲν πρόθυμον, πρὶν ἐς δεῦρ' ἐλθεῖν, ἔχει Ἀργει γενέσθαι. Cf. *Wetſtenii* N. T. T. II. p. 21. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΘΥΜΩΣ. Adverbium, ſignificans: *promte, alacri ac promto animo, lubenter*, a πρόθυμος, quod vide. Semel tantum legitur in N. T. 1 Petr. V, 2. μὴ ἀναγκαςῶς, ἀλλὰ προθύμως non coacte, ſed animo alacri ac promto. 2 Paral. XXIX, 34. Tob. VII, 9. ὑπεδέξαντο αὐτοὺς προθύμως. 2 Macc. VI, 28. XI, 8. *Xenoph.* de Vectig. III, 7. *Thucyd.* V, c. 23. [illegible] δὲ εἶναι δικαίως, καὶ προθύμως, καὶ ἀδόλως. *Heſych.* προθύμως· ἱλαρῶς.

ΠΡΟΪΣΤΗΜΙ, fut. ςήσω, perf. προέςηκα, dorice προέςακα, particip. προεςηκώς, dorice προεςακώς, ionice προεςεὼς et contracte

tracte προστάς, ῶτος, ὁ. Medium προΐσταμαι 1) proprie sumitur localiter, ita, ut partim intransitive significet: *loco stare ante*, partim vero transitive pro *ante collocare* legatur; ex πρὸ *ante* et ἵστημι *statuo, colloco*. *Xenoph.* Cyrop. VI, 2. 6. Hist. Gr. IV, 1. 9. προστησάμενος τὰ ἅρματα. Hinc προστάτης dicitur, *qui ante aram stat supplex*. Conf. *Sophocl.* Oed. Col. v. 1167 et 1274. Electra v. 1479. Hinc 2) metaphorice: *praeficio*, et intransitive: *praesum, praefectus sum, munus ac officium mihi demandatum ac iniunctum habeo*, etiam *curam habeo et gero*. Rom. XII, 8. προϊστάμενος ἐν σπουδῇ praeses ecclesiae (cuius curae est demandatus coetus christianus, qui alias ἐπίσκοπος, πρεσβύτερος, ποιμὴν dicitur,) sedulitatem praestet promtam. 1 Thess. V, 12. προϊσταμένους ὑμῶν ἐν κυρίῳ qui vobis praesunt, doctores christiani. 1 Tim. III, 4. τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον qui suae familiae bene praeest. ibid. v. 5 et 12. τέκνων καλῶς προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων οἴκων. ibid. V, 17. οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι. Vide sub πρεσβύτερος. Adde Alex. Amos VI, 10. τοῖς προεστηκόσι τῆς οἰκίας. Prov. XXVI, 17. 1 Macc. V, 19. πρόστητε τοῦ λαοῦ τούτου. *Polyb.* Hist. II, c. 45. ἀντιστρατήγῳ προεστῶτι Μακεδόνων. *Iamblich.* Vit. Pythag. c. 2. §. 9. *Xenoph.* Anab. VI, 6. 9. Hist. Gr. III, 2. 22. Conf. *Biehl* Thes. Philol. s. h. v. et *Krebs.* Obss. Flav. p. 346. 3) προΐσταμαι *studeo, operam do alicui rei, facio, ago et tracto aliquid*. Tit. III, 8 et 14. προΐστασθαι καλῶν ἔργων *recte agere, benevolentiam exercere*. *Athenaeus* XIII. p. 612. A. Σόλωνος τοῦ νομοθέτου οὐδ' ἐπιτρέποντος ἀνδρὶ ταύτης προΐστασθαι τέχνης. *Plutarch.* Pericl. p. 165. C. *Loesneri* Obss. Philon. p. 430. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΚΑΛΕΏ, ῶ, fut. ήσω, *prius voco*, ex πρὸ et καλέω *voco*. Medium προκαλέομαι, οῦμαι, 1) proprie: *provoco aliquem ad pugnam et certamen*. *Aelian.* V. H. I, 14. θυμωμένος δὲ ὁ Λεπρέας, λαβὼν ὅπλα εἰς μονομαχίαν προκαλεῖται τὸν Ἡρακλῆ. *Thucyd.* VII, 18. *Herodian.* VI, 3. 11. Conf. *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* I, 21. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 234. Quia vero provocatio ad pugnam et certamen, vel singulare, vel commune, coniuncta fere est cum infirmitatis vituperio, hinc προκαλέομαι 2) ex adiuncto: *conviciis aliquem proscindere, lacessere, exprobrare alteri vitia* significat. Sic semel legitur in N. T. Galat. V, 26. μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες ne simus vanae gloriae cupidi, invicem vitia, infirmitatem, errores nobis exprobrantes (aut invicem nos lacessentes conviciis et proscindentes,) et invicem invidentes. *Plutarch.* Alcibiad. p. 211. ἅμ' ἡμέρᾳ προκαλούμενοι καὶ πάλιν ἀναστρέφειν ὀπίσω καὶ διημερεύειν ἀτάκτως καὶ ἀμελῶς. Videndus est de hac voce

Irmisch.

Irmisch. ad *Herodian.* I, 4. 4. qui locum [illegible] προκαλεῖσθαι sensu latiori apud Graecos etiam de omnibus usurpari, qui alios quasi incitant, [illegible], invitant et hortantur, v. c. ad paciscendum, apud *Xenoph.* Hist. Gr. II, 2, 19. ad benevolentiam, (*Herodian.* VI, 8, 17.) etc. Vide etiam *Reiskii* Ind. [illegible] Graecit. Demosthen. p. [illegible]

ΠΡΟΚΑΤΑΓΓΕΛΛΩ, fut. ελῶ, *praenuntio, ante denuntio, praedico, promitto,* ex πρὸ, κατὰ et ἀγγέλλω *nuntio.* Act. III, 18. ὁ δὲ θεὸς, ἃ προκατήγγειλε διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν αὐτοῦ, παθεῖν τὸν χριστὸν, ἐπλήρωσεν Deus autem ita rata fecit ea, quae variis multorum prophetarum oraculis praedixit, fore scilicet, ut Christus supplicio afficeretur. ib. v. 24. καὶ προκατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύτας et praedixerunt de his diebus. Sed loco προκατήγγειλαν sine dubio h. l. est κατήγγειλαν reponendum, quod etiam *Griesbachius* in textum recepit. ibid. VII, 52. ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγείλαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ δικαίου interfecerunt eos, qui de adventu huius innocentis vaticinati sunt. 2 Cor. IX, 5. τὴν προκατηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν munusculum vestrum, seu eleemosynam vestram, quam iam olim promisistis. Codices nonnulli προεπηγγελμένην loco προκατηγγελμένην e glossemate, ut videtur, habent. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΚΑΤΑΡΤΙΖΩ, fut. ίσω, *praeparo, prius instruo,* [illegible] *praecomparo,* ex πρὸ et καταρτίζω *paro, dispono, perficio.* Semel legitur in N. T. 2 Cor. IX, 5. ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφοὺς, ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς, καὶ προκαταρτίσωσι τὴν προκατηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν, ἑτοίμην εἶναι necessarium igitur putavi, rogare hos fratres, ut me priores ad vos proficiscerentur et praepararent, seu procurarent eleemosynas, iam olim mihi a vobis promissas, ut paratae sint.

ΠΡΟΚΕΙΜΑΙ, fut. κείσομαι, 1) proprie localiter: *propono, antepono, antepositus,* vel *situs sum,* et πρὸ *ante* et κεῖμαι *iaceo.* Sic legitur apud *Xenoph.* de Rep. Athen. II, §. 13. νῆσος προκειμένη insula, quae sita est ante oram. *Homeri* Iliad. [illegible] *Demosthen.* p. 1078. 25. ed. *Reiske:* προκεῖσθαι [illegible] *Eurip.* Phoen. v. 1723. [illegible] Alex. Levit. XXIV, 7. οἱ ἄρτοι εἰς ἀνάμνησιν προκείμενοι τῷ κυρίῳ. Num. IV, 7. καὶ ἐπὶ τὴν τράπεζαν τὴν προκειμένην. *Incertus* Exod. XXXIX, 36. *Hesych.* προκείμενα· παρακείμενα. Idem: πρόκειται· κεῖται. 2) *adsum, in promtu sum.* Alex. Exod. X, [illegible] 2 Cor. VIII, 12. εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται si promtitudo animi ad benefaciendum adest. Possunt tamen haec verba etiam ita verti: si prompto et alacri animo consilium cepimus,

mus, benefaciendi aliis. Eleganter animi [illegible] apud Graecos dicuntur, *quae animo nobis [illegible] et quoniam faciendorum studia [illegible]*: ut recte observavit *Krebs.* in Obss. Flav. p. 304. qui etiam addit locum ex *Joseph.* Antiq. XVIII, 8. 4. [illegible] τοῦ πάντως [illegible] [illegible] constitutum est. Subintellegendum est [illegible] quod additur apud eundem VII, 8. 4. Hebr. XII, 2. ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς loco felicioris illius conditionis, quae [illegible] poterat. *Eurip.* Alcest. v. 633. [illegible] [illegible] Conf. *Kypke* Obss. Sacr. T. II. p. 429. 3) *publice proponer, palam exhibiere, ante oculos versari*. Iudae v. 7. πρόκεινται δεῖγμα propositae sunt omnibus peccatoribus in exemplum, ut ea spectantes omnium notitiam veniant. [illegible] [illegible] eleganter apud Graecos dicuntur, *quae sunt alicui destinata, promissa, [illegible] et [illegible]*. Hebr. VI, 18. κρατῆσαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος ad obtinendam spem propositam, seu promissam et destinatam [illegible], *Eurip.* Phoen. v. 797. nobis felicitatem aeternam. Metaphora est [illegible] e veterum certaminum ratione ducta. Spectatoris enim (ut verbis utar *Krebsii* in Obss. Flav. p. 377.) [illegible] dicuntur τὰ ἆθλα, seu *praemia certaminis, quae publice proponebantur in propatulo, ut eorum adspectus certaque eorum [illegible] rum spes certaturos alacriores redderet ad certamen [illegible] [illegible]*. Vide *Joseph.* A. J. VIII, 12. 3. XVI, 8. 1. et XIX, 1. 16. οἱ ἀθληταὶ [illegible] ἀγωνίσματα ἀπὸ τῆς [illegible] [illegible] [illegible] τῆς νίκης [illegible]. *Philo* de Nom. Mutat. p. 1051. 44. Unde [illegible] metaphorice de omnibus rebus adhibetur, quarum consequendarum certissima nos spes tenet, quaeque nos alacriores in re aliqua suscipienda et perficienda reddere possunt, quo sensu est apud *Josephum*, Prooem. Ant. 3. τοῖς Θεοῦ γνώμῃ κατακολουθοῦσι — γέρας εὐδαιμονίας πρόκειται παρὰ Θεοῦ. Hebr. XII, 1. τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα stadium nobis propositum (seu ad decurrendum) emetiamur, h. e. constantes maneamus in officio nobis iniuncto, religionis nempe christianae studio. Vide ad h. l. *Wetstenium*. Alex. Esther. I, 8. [illegible] [illegible] κατὰ προκείμενον νόμον [illegible]. *Josephus* A. I. IV, 6. 3. XI, 6. 13. τὴν προκειμένην ὁδὸν ἤνυεν. Conf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 493. Huc etiam refertur a nonnullis locus, supra iam tractatus, Hebr. XII, 2. ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς, ut sensus sit: propter felicitatem illam conditionem, quae ipsi post mortem, praemii loco erat proposita. Conf. supra [illegible] dicta. Saepius in N. T. non legitur [illegible] [illegible] [illegible] ΠΡΟΚΗΡΥΣΣΩ, Attice ΠΡΟΚΗΡΥΤΤΩ, fut. ὑξω, 1) proprie, *per praeconem ante indico, antequam significo*, ex πρὸ

et κηρύττω praedito, a κῆρυξ praeco. *Xenoph. de rep. Laced.* XI, 1. *Aelian. V. H.* IV, 1. ἀγορὰν αὐτῶν προκηρύττεσι. 2) *ante praenuntio, ante praedico, promitto.* Bis tantum legitur in N. T. Act. III, 20. καὶ ἀποςείλῃ τὸν προκεκηρυγμένον ὑμῖν ἰησῦν χριςὸν et mittat olim vobis oraculis prophetarum promissum et praedictum Iesum Messiam. Sed lectio προκεκηρυγμένον sine dubio h. l. spuria est et προκεχειρισμένον reponendum erit, ut iam recte iudicavit *Griesbachius.* ibid. XIII, 24. προκηρύξαντος ἰωάννε πρὸ προσώπε τῆς εἰσόδε αὐτῦ βάπτισμα μετανοίας παντὶ τῷ λαῷ ἰσραὴλ, ita, ut Iohannes, antequam adiret munus suum, ad baptismum, quo ad emendationem prioris vitae obstringebantur, prius invitaret omnes Israelitas. Ponitur h. l. προκηρύσσειν pro simplici κηρύσσειν.

ΠΡΟΚΟΠΗ, ῆς, ἡ, *progressus, profectus, incrementum, successus rei,* a praet. med. προκέκοπα, verbi προκόπτω, quod vide. Ter tantum legitur in N. T. Phil. I, 12. ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τῦ εὐαγγελίε ἐλήλυθεν res meas quod attinet, propagationem religionis christianae in dies maiores progressus facere. ibid. v. 25. εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν ut maiores progressus faciatis in religione et virtute christiana. 1 Tim. IV, 15. ἵνα σῦ ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ ἐν πᾶσιν ut profectus tui in omnibus cognoscantur. *Phrynichus,* (p. 30. προκόπτειν λέγεσι· τὸ δὲ ὄνομα προκοπὴ ἐκ ἔςι παρ' αὐτοῖς.) *Phavor.* (προκόπτειν δόκιμον. τὸ δὲ ὄνομα προκοπὴ ἀδόκιμον.) et alii Grammatici veteres, v. c. *Suidas* et *Thom. M.* vocem προκοπὴ, tanquam minus probatam, reiecerunt. Sed falluntur. Nam προκοπὴ optimis graecis Scriptoribus pro *incremento, profectibus* adhibetur, v. c. *Diogen. Laërt.* II, 93. προκοπὴ ἐν φιλοσοφίᾳ. *Polyb.* Hist. III, c. 4. ἥ τε αὔξησις καὶ προκοπὴ τῆς Ῥωμαίων δυναςείας ἐτετελείωτο. *Iosephus* A. I. IV, 4. §. 1. X, 10. §. 1. et de B. I. Lib. I, c. 10. §. 5. Conf. *Graevium* ad *Luciani* Soloecistam 33. T. II, p. 746. et interpretes ad *Thom. M.* p. 740 seq. *Hesych.* προκοπῆς· αὐξήσεως.

ΠΡΟΚΟΠΤΩ, fut. όψω, 1) proprie: *praeseco, praecido, succido, praescindo,* ex πρὸ et κόπτω *scindo.* Hinc per metonymiam causae: *procedo, progredior,* quia, arboribus aliisque eiusmodi rebus succisis, iter pervium et commodum redditur et iter facienti licet procedere et progredi. Inde 2) metaphorice: *progressus facio in aliqua re, incrementa capio, proficio, procedo, proficiendo* in utramque partem *augeor.* Luc. II, 52. καὶ ἰησῦς προέκοπτε σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ καὶ χάριτι παρὰ θεῷ καὶ ἀνθρώποις et Iesus profecit et sapientia et aetate ac gratia apud Deum pariter ac homines. Galat. I, 14. καὶ προέκοπτον ἐν τῷ ἰεδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλὲς συνηλικιώ-

[illegible] ἐν τῷ γένει μου in defendenda religione iudaica omnes meos aequales, ordinis Pharisaeorum, vincebam. 2 Tim. II, 16. ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόψουσιν ἀσεβείας his enim impietas in dies augetur. (Formula ἐπὶ πλεῖον προκόπτειν legitur etiam apud *Diod. Sic.* XIV, 98.) Ibid. III, 9. ἀλλ᾽ οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖον sed non amplius procedent in ficta sua pietatis specie. Ibid. v. 13. προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον in peius proficient et ad deteriora prolabentur, nullam admittentes correctionem. Huius verbi, nec et vocis προκοπή, bonitatem in dubium vocavit *Lucianus* in Soloecista c. 39. T. III, p. 746. ed. *Graev.* et pro eo [illegible] dicendum putavit. Sed vindicavit utriusque vocis bonitatem, contra *Lucianum*, *Graevius* in Obss. ad h. l. Wetstenius *N. T.* T. I, p. 669. et *Krebsius* in Obss. Flav. p. [illegible] exemplis optimae notae Scriptorum graecorum, quibus adde *Xenoph.* in Hist. Gr. VII, 1. 5. p. [illegible] ed. *Mor.* [illegible] προκόπτετε εἰς τὸ [illegible] ὑμᾶς. *Marc. Antonin.* de Se ipso I, c. 14. τὸ μὴ ἐπὶ πλεῖον μοι προκόψαι ἐν ῥητορικῇ. *Zosim.* I, cap. 71. princ. *Iosephus* B. I. VI, [illegible] προκόψειν [illegible] τοσοῦτον παρανομίας, e quibus locis simul apparet, προκόπτειν non solum in partem bonam adhiberi, sed etiam pro incremento rei malae sumi, ut iam recte observavit scholiastes ad *Epicteti* Enchiridion cap. 12. Ἰστέον, inquit, ὅτι προκοπή, [illegible] καὶ τὸ προκόπτω ῥῆμα, οὐ μόνον ἐπὶ αὐξήσει καλῶν λέγεται, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ κακῶν κ. τ. λ. [illegible] καὶ τὸ προκόπτω ῥῆμα, χωρὶς προσθήκης [illegible] κακῶν, ἢ κακῶς, ἐπὶ κακῶν [illegible] κ. τ. λ. 4) de tempore: *praetereo*, *praeterlabor*. Rom. XIII, 12. ἡ νὺξ προέκοψεν nox profligata est. *Syrus* usus est voce ܥܒܪ *transiit*. *Iosephus* B. I. IV, 4. 6. νὺξ προκόπτουσα. *Appian.* *B. Civ.* II, p. 781. ἡμέρα προκόπτουσα. Ib. l. V, p. 1154. θέρους προκόπτοντος. Conf. *Cellarii* Diss. de Vigiliis et Lucubrationibus Veterum §. 19 seq. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΌΚΡΙΜΑ, τος, τὸ, 1) proprie: *praeiudicium*, *opinio temere capta et praeconcepta*, ex προκρίνω *praeiudico*, *antefero*, *antepono*, *eligo*. 2) est i. q. προσωποληψία *partium studium*, *personarum respectus*. Sic semel legitur in N. T. 1 Tim. V, 21. ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προκρίματος ut haec observes sine ullo personarum respectu. *Chrysostomus* ad h. l. χωρὶς προκρίματος, τουτέστιν ἵνα κοινὸς ᾖς καὶ ἴσος τοῖς [illegible] [illegible] τοῖς ἐπὶ σοῦ κρινομένοις, ἵνα σε μηδεὶς προκαταλάβῃ, μηδὲ προσοικειώσηται. *Hesych.* πρόκριμα, πρόκρισις, προτίμησις. Idem tradit *Suidas*. Vide *Wetstenii* *N. T.* T. II. pag. 344.

ΠΡΟΚΥ-

ΠΡΟΚΥΡΟ'Ω, ῶ, fut. ώσω, *ante ratum facio et sancio, ante auctoritatem do*, ex πρὸ *ante* et κυρόω *sancio*, quod est a κῦρος, εος, τὸ, *auctoritas*. Tantum legitur in N. T. Galat. III, 17. διαθήκη προκεκυρωμένη promissio a Deo ante legem Mosaicam latam certissime data.

ΠΡΟΛΑΜΒΑ'ΝΩ, fut. λήψομαι, aor. 2. προέλαβον, aor. 1. pass. προελήφθην, 1) proprie: *ante capio, anticipo, praeoccupo, praesumo, praeripio aliis*, ex πρὸ et λαμβάνω *capio*. 1 Cor. XI, 21. ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν nam quilibet portionem ciborum, quam afferri iussit in conventus sacros, praeripit aliis in coena sacra. Conf. supra δεῖπνον, T. I, p. 549. Scilicet Corinthii ditiores, qui conveniebant, S. Coenam celebraturi, afferebant cibos de suo, quos autem non conferebant in commune; sed contra morem, in agapis veterum receptum, suum quisque sibi servabat, ex quo fieri non poterat, quin pauperes esurirent, opulentiores vero largius vescerentur. Caeterum saepius προλαμβάνειν in hac significatione apud *Demosthenem* occurrere, multis exemplis docuit *Reiske* in Indice Graecit. Demosthenese p. 644 sq. 2) *anteverto, praevenio, in antecessum aliquid facio*. Marc. XIV, 8. προέλαβε μυρίσαι μου τὸ σῶμα εἰς τὸν ἐνταφιασμὸν occupavit corpus meum inungere ad pollincturam quasi: seu, antevertit (antevoluit) ungere corpus meum ad pollincturam quasi. Saepius autem apud Graecos προλαμβάνειν de iis usurpatur, *qui aliquem praeveniunt et antevertunt*, v. c. *Xenoph.* de Rep. Laced. XIII, 3. de Venat. V, 19. προλαμβάνοντες δὲ τὰς κύνας. ibid. VI, 19. ἐὰν δὲ πολὺ προειληφυῖαι ὦσι. *Iosephum* A. I. II, c. 7. §. 5. VII, 11. 5. Conf. *Krebsium* ad *Plutarchum* de Audiendis Poetis p. 102 seq. et *Wetstenii N. T.* T. I, p. 625. Non possum tamen a me impetrare, ut prorsus silentio praeteream ingeniosam explicationem, quam de loco Marci supra laudato *Loesnerus* protulit in Obss. Philonianis p. 84 sq. Tribuit nempe τῷ προλαμβάνειν notionem *praevidendi, praesentiendi, quasi mente et cogitatione aliquid occupandi*, et verba προέλαβε μυρίσαι μου τὸ σῶμα εἰς ἐνταφιασμὸν ita transfert: praesentit, seu intellexit, corpus meum ungendum esse ad pollincturam. Reperitur autem προλαμβάνειν in hac significatione apud *Philonem* de Mundi Opificio, T. I, p. 8. ed. *Pfeifferi*. προλαβὼν γὰρ ὁ θεὸς ἅτε θεός, ubi pro προλαβὼν nonnulli codices e glossemate προϊδὼν habent. Alia loca e *Philone* congessit *Loesnerus* l. l. 3) *occupo praeter opinionem, circumvenio, abripio*. Προλαμβάνομαι *praeter opinionem incido in aliquid, occupor, circumvenior, abripior*, ut fit, i. q. ἀπάγομαι et συναπάγομαι, Galat. VI, 1. ἐὰν καὶ προληφθῇ ἄνθρωπος ἔν τινι παραπτώματι si quis invitus et im-

provisio

proviso abreptus fuerit vitio quodam, seu ex imbecillitate humana praeter opinionem labatur et peccet. Conf. *Elsnerum* et *Kypkium* ad h. l. Sed vertunt alii interpretes sic: etiamsi quis deliquisse *deprehendatur;* ut προλαμβάνεσθαι sit i. q. καταλαμβάνεσθαι *deprehendi*, ut legitur Sapient. XVII, 17. Saepius in N. T. non reperitur.

ΠΡΟΛΕ'ΓΩ, fut. ἕξω, *praedico, ante dico, praenarro*, ex πρὸ *ante* et λέγω *dico*. 2 Cor. XIII, 2. προείρηκα καὶ προλέγω praedixi iam et repeto praedicta. Galat. V, 21. ἃ προλέγω ὑμῖν καθὼς καὶ προεῖπον. 1 Thess. III, 4. Saepius in N. T. non legitur. Nonnullis interpretibus προλέγειν videtur simpliciter vertendum esse *monere, dicere, nuntiare*, ut sit idem, quod simplex λέγω, quia nempe in versione Alexandrina respondet hebraico הִגִּיד *nuntiavit, annuntiavit, indicavit*. Ies. XLI, 26. ubi προλέγων et ἀκούων inter se opponuntur. Sed ille ipse locus, ad quem provocatur, contrarium docet, nam sermo ibi est de praedictionibus prophetarum. Conf. *Raphelii* Obss. Polybianas p. 532. et Herodoteas p. 521.

ΠΡΟΜΑΡΤΥ'ΡΟΜΑΙ, *ante testor, prius testificor, praenuntio*, ex πρὸ *ante* et μαρτύρομαι *testor*. Tantum legitur in N. T. in participio. 1 Petr. I, 11. προμαρτυρόμενον τὰ εἰς χριστὸν παθήματα καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας praedixit, seu per prophetas praedici curavit, calamitates omnes, Christo perferendas, et felicitatem, illas mox insecuturam. Pro προμαρτυρόμενον legunt alii προμαρτυρούμενον, tanquam a προμαρτυρέομαι. Quoddam vetus exemplar habet προμαρτυρόμενος, ut ad χριστῷ referatur.

'ΠΡΟΜΕΛΕΤΑ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *praemeditor, ad aliquam rem me praeparo, ante sollicitus sum*, ex πρὸ *ante* et μελετάω *meditor, curo*. Semel legitur in N. T. Luc. XXI, 14. θέσθε οὖν εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, μὴ προμελετᾷν ἀπολογηθῆναι hoc igitur vestro animo infigite, non opus esse vobis praeparatam et praemeditatam defensionem, seu, non debere vos esse sollicitos, quomodo caussam vestram sitis acturi. *Plutarch.* T. X. p. 153. ed. *Reiske*. *Xenoph.* de Rep. Athen. c. I. §. 20. ἅτε ἐν παντὶ τῷ βίῳ προμεμελετηκότες. *Aristoph.* Eccles. prooem. et v. 116. Apud *Polyb.* X, 47, 3. ante seu *prius exercere* notat.

ΠΡΟΜΕΡΙΜΝΑ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *ante sum sollicitus, praemeditor, cum cura et anxia sollicitudine praemeditor*, ex πρὸ *ante* et μεριμνάω *curo, anxie cogito*, hocque a μέριμνα *cura, sollicitudo*. Semel legitur in N. T. Marc. XIII, 11. μὴ προμεριμνήσητε, τί λαλήσητε ne ante anxie solliciti sitis, quid dicturi sitis, seu quomodo vestram caussam sitis acturi. Cf. Luc. XXI, 14.

ΠΡΟ-

ΠΡΟΝΟΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, et medium ΠΡΟΝΟΕ'ΟΜΑΙ, ἔμαι, 1) proprie: mente ante, mente et cogitatione percipio, mente praecipio, praevideo, futura praesentio et praesagio, ex πρὸ ante et νοέω cogito, quod descendit a νόος, νῦς, mens. 2) ut latinum providere: prospicio, provideo, procuro, consulo rebus alicuius, praecaveo mala. Construitur cum genitivo ut praepositionis. Sic legitur in N. T. 1 Tim. V, 8. εἰ δέ τις τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα τῶν οἰκείων οὐ προνοεῖ quod si quis suis, maxime vero domesticis, non providet et prospicit. *Xenoph.* de Mag. Equit. cap. VI, §. 2 et 3. ἐπιμελέμενον καὶ προνοῦντα. *Aelian.* V. H. II, c. 21. Sapient. VI, 8. ὁμοίως δὲ προνοεῖ περὶ πάντων. 2 Macc. XIV, 9. καὶ τῦ περιϊςαμένε γένες ἡμῶν προνοήθητι. *Hesych.* προνοεῖ· ἐπιμελεῖται. 3) προνοῦμαι, medium, *studeo, operam do, deditus sum.* Construitur in hac significatione cum accusativo et genitivo. Rom. XII, 17. προνοῦμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων honestati et virtuti studete erga omnes homines. 2 Cor. VIII, 21. προνοῦμενοι καλὰ ὐ μόνον ἐνώπιον κυρίυ, ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων studemus honestati et virtuti, ita, ut non solum Deo eam probemus, sed etiam hominibus. *Iosephus* A. I. I, 2. 1. ἄβελος ἀρετῆς προενόει (in aliis est πρὐνοεῖτο). ibid. IX, 1. 1. τῦ δικαίυ προνοῦμένυ. *Sext. Empir.* adv. Eth. 104. λέγεται ὁ ἄνθρωπος προνοεῖσθαι τῦ καλῦ. Adde Alex. Prov. III, 4. *Hesych.* προνοῦ· ἐνθυμῦ, ἐπιμελῦ. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟ'ΝΟΙΑ, ας, ἡ, *providentia, provida cura, prudentia, procuratio, perceptio et consideratio rei ante mente facta,* a πρόνοος *prudens, providens,* quod est a προνοέω, quod vide. Bis tantum in N. T. legitur. Act. XXIV, 3. διὰ τῆς σῆς προνοίας per tuam prudentiam et providam curam. *Aelian.* V. H. III, 26. et XII, 56. Idem Hist. Anim. XI, 31. *Eurip.* Phoen. v. 650. πρόνοια θεία. Sapient. XIV, 3. XVII, 2. 2 Macc. IV, 6. — Rom. XIII, 14. τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἐπιθυμίας alite et nutrite quidem corpus vestrum, sed sic, ut pravae cupiditates non excitentur et alantur. *Iosephus* A. I. VIII, 13. 8. τῦ σώματος πρόνοιαν. *Hesych.* πρόνοια· προενθύμησις, ἐπιμέλεια, φροντίς. Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 6. 23. p. 277. et *Wetstenii* N. T. II, p. 86.

ΠΡΟΟΡΑ'Ω, ῶ, fut. άσω, 1) proprie: *ante video, prius video, praevideo, etiam ante me video, prospicio,* ex πρὸ et ὁράω *video.* *Xenoph.* Mem. I, 4. 11. ὁ δὲ ὀρθὸς καὶ προορᾶν πλεῖον ποιεῖ δύνασθαι καὶ τὰ ὕπερθεν μᾶλλον θεᾶσθαι καὶ ἧττον κακοπαθεῖν. Idem de Re Equestri XI, 2. Act. XXI, 29. ἦσαν γὰρ προεωρακότες Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ antea enim viderant Trophimum, Ephesium,

fium,

fium, apud eum in urbe. Item, quia ii, qui aliquid exspectant, aut in aliquo spem ac fiduciam ponunt, prospicere et intentis oculis aliquem aspicere et intueri solent, factum est, ut 2) medium προορᾶσθαι metaphorice significaret: *fiduciam et spem suam in aliquo ponere et collocare, alicui confidere.* Act. II, 25. προωρώμην τὸν κύριον ἐνώπιόν μου διαπαντὸς spem et fiduciam meam semper et unice in domino posui. Verba sunt desumta ex Ps. XVI, 8. ubi in textu hebraico legitur: שִׁוִּיתִי יְהוָה לְנֶגְדִּי תָמִיד. Saepius in N. T. non legitur. *Thom. M.* p. 743. προορῶ· καὶ τὸ προβλέπω καὶ τὸ φροντίζω. Ἡρόδοτος ἐν τῇ τρίτῃ (cap. 159.) τοῦ σίτου προορέοντες. Conf. etiam *Reiskii* Indicem Graecit. Demosthen. p. 646.

ΠΡΟΟΡΙ'ΖΩ, fut. ίσω, 1) generatim et vi originis notat: *prius definire et terminis certis circumscribere*, ex πρὸ et ὁρίζω *finio, definio, termino*, hocque ab ὅρος *terminus*. 2) est idem, quod simplex ὁρίζω, et notat metaphorice: *decernere aliquid, constituere, destinare*, usurpaturque in N. T. maxime de decretis divinis, ab aeterno conceptis, circa res in tempore futuras. Act. IV, 28. ποιῆσαι ὅσα ἡ χείρ σου καὶ ἡ βουλή σου προώρισε γενέσθαι ut efficerent, quod tuo nutu ac voluntate fieri decreveras. Rom. VIII, 29. ὅτι οὓς προέγνω καὶ προώρισε συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ quos enim Deus ab aeterno amavit, hos etiam aeternum decrevit fieri similes aliquando filio suo. ibid. v. 30. οὓς δὲ προώρισε, τούτους καὶ ἐκάλεσε quibus autem destinavit felicitatem, cum Christo olim reportandam, eos etiam per doctrinam christianam, iis traditam, ad illam invitavit. 1 Cor. II, 7. ἣν προώρισεν ὁ θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων quam debemus aeterno ac benevolo Dei decreto. Ephes. I, 5. προορίσας ἡμᾶς εἰς υἱοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτόν. ibid. v. 11. προορισθέντες destinati huic beneficio a Deo. Saepius in N. T. non legitur. Confer supra ad ὁρίζω dicta.

ΠΡΟΠΑ'ΣΧΩ, aor. 2. προέπαθον, partic. προπαθών, όντος, vel *prius patior, ante calamitatibus et malis afficior*, etiam in bonam partem: *ante afficior, ante accipio* (*Xenoph. Mem.* II, 2, 5. προπεπονθυῖα οὐδὲν ἀγαθόν.) ex πρὸ et πάσχω *patior*. Semel tantum in N. T. legitur. 1 Thess. II, 2. προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες quantumvis paullo ante atrocissimis et gravissimis malis, calamitatibus ac iniuriis adflicti. *Thucyd.* III, c. 67. παρηνόμησαν, οὐ προπαθόντες ὑφ' ἡμῶν nos contra ius violarunt, non lacessiti. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 898.

ΠΡΟΠΕ'ΜΠΩ, fut. ψω, 1) proprie: *mitto ante, vel prius, praemitto*, ex πρὸ *ante* et πέμπω *mitto*. 2 Macc.

VI,

VI, 29. *Xenoph.* Cyrop. IV, 1, 13. 2) *deduco aliquem, prosequor, comitor honoris caussa.* Sic legitur in N. T. Act. XX, 38. προέπεμπον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον comitati eum sunt ad navem. ib. XXI, 5. προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἕως ἔξω τῆς πόλεως deducentibus nos extra urbem omnibus cum mulieribus et liberis. *Ioseph.* A. I. XX, 2. 6. *Xenoph.* Hist. Graec. IV, 1. 4. ὅσοι σὺν σοὶ γενοῖντο, ἐς τὸν σὸν οἶκον προπέμψειαν ἄν. ibid. VII, 2. 13. προπέμπειν notat: *a tergo sequi.* Iudith. X, 16. 3) *delego aliquem, mitto,* adiuncta tamen, ut videtur, deducendi notione. Act. XV, 3. οἱ μὲν οὖν προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας hi igitur delegati ab ecclesia et cum honore deducti. Conf. v. 2. 4) *efficio, ut aliquis commode ac secure iter suum continuare possit, instruo necessariis ad iter alterius prosequendum, adeoque curo, ut alterius profecturi gratis deferantur alicunsum, et viatico, vestibus, litteris commendatitiis et aliis sibi utilibus et necessariis instruantur.* Sic legitur in N. T. Rom. XV, 24. καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ. 1 Cor. XVI, 6. ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε, οὗ ἐὰν πορεύωμαι. ib. v. 11. προπέμψατε αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρός με deducendum eum curate hospitaliter, ut quam celerrime et tuto ad me veniat. 2 Cor. I, 16. καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν. Tit. III, 13. σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ diligenter cura, ut deducantur, ita, ut nihil ad iter faciendum necessariorum iis desit. 3 Ioh. v. 6. οὓς καλῶς ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ θεοῦ quos si, ut decet Christianos, deducendos curabis, bene ages. Saepius in N. T. non legitur. Adde 3 Esr. IV, 47. ἵνα προπέμψωσιν αὐτὸν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ πάντας ἀναβαίνοντας οἰκοδομῆσαι Ἱερουσαλήμ. Sapient. XIX, 2. 1 Macc. XII, 4.

ΠΡΟΠΕΤΗΣ, έος, ὁ, ἡ, 1) proprie: *procidens, qui pronus fertur, inclinatus, in anteriorem partem vergens, praeceps, proclivis,* ex πρὸ et obsoleto verbo πέτω, pro quo in usu est πίπτω *cado.* *Xenoph.* de Re Equestri cap. I, §. 8. ὁ μὲν αὐχὴν αὐτοῦ μὴ, ὥσπερ κάπρου, προπετὴς πεφύκοι. ibid. VIII, 8. προπετῶς φέρεσθαι praecipitem ferri. Conf. *Foësii* Oecon. Hippocr. p. 321. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 367. *Suid.* προπετής· εἰς τοὔμπροσθεν νενευκώς. 2) metaphorice, ut latinum *pronus: proclivis, promtus, propensus, geneigt zu etwas.* *Xenoph.* Hist. Gr. VI, 5. 24. ἃ δὴ πάντα λογιζόμενοι, οἱ πάνυ προπετεῖς ἦσαν εἰς τὸ ἰέναι εἰς τὴν Λακεδαίμονα. 3) in deteriorem partem: *temerarius, protervus, inconsultus, promtissimus ad aliquid ad protervium usque.* 2 Tim. III, 4. προπετεῖς homines, qui, affectuum stimulis exagitati, caeco impetu praecipites ad omnia, quae protervis cupiditatibus conveniant, feruntur et, legum divinarum pariter

ac

ac humanarum repagula infringendis, nihil sibi arduum nec illicitum esse opinantur. *Xenoph.* Hist. Gr. II, 3. 11. προπετὴς ἦν ἐπὶ τὸ πολλοὺς ἀποκτείνειν. Alex. Prov. X, 14. XIII, 3. Sirac. IX, 23. *Herodian.* I, 8. 11. προπετεῖ δὲ καὶ θρασεῖ, ubi videndus *Irmischius* p. 307. *Suid.* προπετής · (scil. ἐν λόγῳ. Sirac. IX, 3. vel γλώσσῃ. Prov. XIII, 3.) πρόγλωσσος. *Hesych.* προπετής · προπίπτων, πρὸ τοῦ λογισμοῦ, sc. πράσσων, vel λέγων τι. Act. XIX, 36. μηδὲν προπετὲς πράσσειν nihil temere, procaciter et praecipitanter agere. Hinc προπετῶς *inconsiderate*, *temerarie*, apud *Xenoph.* Cyrop. I, 3. 7. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΠΟΡΕΥΟΜΑΙ, fut. εύσομαι, *praeeo*, *praecedo*, *antecedo ad viam vel monstrandam*, *vel parandam et prosperandam*, *dux sum itineris*. Sic Luc. I, 76. de Iohanne, baptista, nuntio adventus Christi, προπορεύσῃ γὰρ πρὸ προσώπου κυρίου, ἑτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ praecedes enim ante faciem domini, ut vias eius praepares, h. e. praeparabis animos hominum ad adventum Messiae: metaphora desumta a regibus Orientis, qui, iter facturi, apparitores praemittebant, vias muniendi et omnia insternendi et aptandi caussa. Conf. supra προέρχομαι, ὁδὸς et ἑτοιμάζω. Act. VII, 40. ποίησον ἡμῖν θεοὺς, οἳ προπορεύσονται ἡμῶν finge nobis Deorum simulacra, quae nobis sint duces itineris. Saepius in N. T. non legitur. Adde 1 Macc. IX, 11. Alex. Ps. LXXXVIII, 15. Exod. XXXII, 1. 23. 33. Num. X, 33.

ΠΡΌΣ. Praepositio, quae extra compositionem regit

I. *Accusativum*, et significat:

1) *a*, *ab*, i. q. παρά. 2 Cor. XIII, 7. εὔχομαι δὲ πρὸς τὸν θεὸν opto vero a Deo. Ita non solum אל sumitur Genes. XLI, 57. לִשְׁבֹּר אֶל־יוֹסֵף ad emendum a Iosepho. Levit. XIII, 7, 19. sed etiam πρὸς apud optimos graecos Scriptores usurpatur, partim accusativo iunctum, v. c. *Xenoph.* Mem. I, 3. 2. εὔχετο δὲ πρὸς τοὺς θεούς. ibid. IV. 2. 36. *Marc. Antonin.* II, 15. partim cum genitivo constructum, v. c. *Homer.* Iliad. α', v. 160. πρὸς Τρώων. Schol. παρὰ τῶν Τρώων a Troianis. 2) *ad*, ita, ut usurpetur de personis et indicet motum et terminum ad quem, aut obiectum. Matth. II, 12. μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρώδην ne reverterentur ad Herodem. ibid. III, 5. πρὸς αὐτόν. ibid. v. 13. πρὸς τὸν Ἰωάννην. ibid. v. 14. καὶ σὺ ἔρχῃ πρός με. ibid. v. 15. εἶπε πρὸς αὐτὸν dixit ad illum. Luc. I, 73. II, 18. 20. καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτοὺς sicut dictum fuit illis. Rom. XV, 30. Ephes. II, 18. III, 14. etc. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 20. πρὸς τὰς τοῦ γραμματέως φοιτῶν θύρας. *Eurip.* Phoen. v. 860 et 1232. 3) *ad*, de re. Matth. III, 10. ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται securis iam posita est ad

ad arboris radices. ibid. IV, 6. *μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου.* ibid. XXI, 1. *πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν* ad montem olivarum. ibid. XXVII, 14. *πρὸς οὐδὲν* ad nullam harum criminationum. Marc. III, 7. V, 22. VI, 45. VII, 25. etc. *Eurip.* Phoen. v. 207. *πρὸς δόμους τυραννικούς.* 4) *ad*, de tempore. Luc. VIII, 13. *οἱ πρὸς καιρὸν πιστεύουσι* qui ad tempus tantum constanter manent in religione christiana. Ioh. V, 34. *πρὸς ὥραν* ad tempus aliquod. 2 Cor. VII, 8. Gal. II, 5. Philem. v. 15. 1 Cor. VII, 5. *πρὸς καιρόν.* 1 Thess. II, 17. *πρὸς καιρὸν ὥρας.* Iacob. IV, 14. *πρὸς ὀλίγον.* *Diogen. Laërt.* V, c. 2. *ἀπεδήμησε πρὸς ὀλίγον*, sc. *καιρὸν*, quod additur a *Dionysio Halic.* Antiquitt. Rom. Lib. V, p. 303. Cf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 215. 5) *ad*, de fine, effectu, seu consequente. Luc. XIV, 32. *τὰ πρὸς εἰρήνην*, sc. *ὄντα*, seu *δέοντα*, quae ad pacem spectant. ibid. XIX, 42. *τὰ πρὸς εἰρήνην σου* ea, quae ad salutem tuam conducunt. Ioh. IV, 35. *λευκαί εἰσι πρὸς θερισμὸν ἤδη* iam flavescunt ad messem, seu, ut iam demeti possint. ib. XI, 4. *αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστι πρὸς θάνατον* hic morbus non est lethalis. Act. III, 10. *πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην* eo consilio, ut stipem peteret et colligeret. ibid. XXVII, 12. *πρὸς παραχειμασίαν* ad hiemandum. ibid. XXVIII, 10. Rom. III, 26. XV, 2. 1 Cor. VI, 5. X, 11. XII, 7. etc. *Aeschin. Socr.* Dial. I, 11. *πρὸς ἀκέσεις τῶν πόνων χρησαί.* ibid. II, 8. 15. 26. Conf. *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 643 seq. ed. *Zeunii.* 6) *ad*, cum infinitivo designans caussam finalem, adiunctum et conditionem rei, et tunc infinitivus in tempus finitum resolvendus est. Matth. V, 28. *πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς* omnis, qui foeminam adspicit, ita, ut turpi eius amore exardeat. ib. VI, 1. *πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς.* ibid. XIII, 30. ligate zizania in vincula *πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτὰ* ad comburenda illa. ibid. XXIII, 5. XXVI, 12. Marc. XIII, 22. Luc. XVIII, 1. 2 Cor. III, 13. *πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι* ita, ut ne intentis oculis intuerentur. Ephes. VI, 11. *πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς* ut possitis. 1 Thess. II, 9. 2 Thess. III, 8. Iacob. III, 3. 7) *ante.* Marc. II, 2. *μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν*, sc. *μέρη*, neque loca, quae ante ostium erant. Marc. XI, 4. *πρὸς τὴν θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμφόδου.* Luc. XVI, 20. *πρὸς τὸν πυλῶνα* ante vestibulum. Ita אֶל quoque sumitur Ios. X, 18. volvite lapides magnos אֶל־פִּי הַמְּעָרָה ante os illius speluncae. Levit. VIII, 3. 4. 2 Paral. VI, 20. 21. 32. 8) *apud, prope, ad.* Matth. XXVI, 55. *καθ' ἡμέραν πρὸς ὑμᾶς ἐκαθεζόμην* cotidie apud (seu inter) vos sedebam. Marc. IX, 19. *ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς;* quousque ero apud vos? Ioh. I, 1. *ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεὸν* logus erat apud Deum. Rom. V, 1. *εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν θεὸν* pacem habemus apud Deum. Marc. V, 11. Luc. XVI, 20. XXII, 56. Act. III, 2. V, 10. 1 Cor.

Cor. II, 3. XVI, 6. 7. 10. 2 Cor. V, 8. VII, 12. Galat. I, 18. Coloss. IV, 5. 1 Ioh. III, 21. Sic אֶל legitur Genes. XXIV, 11. אֶל־בְּאֵר הַמָּיִם apud puteum aquarum. Exod. XXIX, 12. Ierem. XLI, 12. et πρὸς cum genitivo apud *Euripidem* Iphigen. v. 646. et cum accusativo apud *Polybium* Hist. II, c. 12. διαπρεσβευσαμένη πρὸς τὰς Ῥωμαίας ποιεῖται συνθήκας. 9) *circa, circiter.* Luc. XXIV, 29. ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστὶ oppetit enim vespera, seu circa tempus vesperae est; לְעֵת עֶרֶב, Gen. VIII, 11. vel לְעֵת בּוֹא הַשֶּׁמֶשׁ. Ios. X, 27. 2 Sam. XI, 2. Ioh. V, 35. πρὸς ὥραν circa illud tempus, aut circiter horam. Respondet in hac significatione hebraico לְ 2 Paral. III, 8. 9. V, 12. Genes. XXIV, 11. *Eurip.* Rhes. v. 556: Πρὸς cum nominibus temporis notare tempus propinquum, locis variis e *Thucydide* IV, 135. V, 56. VII, 79. et *Achille Tatio* V, p. 343. docuit *Wetstenius N. T.* T. I, p. 826. 10) *contra, adversus,* i. q. κατά. Luc. XXIII, 12. ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτοὺς in inimicitia versantes contra semet invicem. Act. VI, 1. ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς ἑβραίους exorta est conquestio Hellenistarum adversus Hebraeos, seu Christianos e Iudaeis. ibid. IX, 3. πρὸς κέντρα λακτίζειν contra stimulum calcitrare. 1 Cor. VI, 1. πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον, coll. Matth. V, 23. Ephes. VI, 11. στῆναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου. ib. v. 12. ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα. Coloss. III, 13. Hebr. XII, 4. Iacob. IV, 5. Apoc. XIII, 6. *Polyb.* Hist. II, c. 57. πρὸς οὓς μικρῷ πρότερον μαχόμενοι πολλοὺς ἑώρων ἀπολλυμένους. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 21. ἀντανήγετο πρὸς τὸ μειράκιον se parabat ad disputandum adversus adolescentulum. *Aelian.* V. H. XII, 1. ἐν τῇ μάχῃ πρὸς ἀδελφόν. Ita quoque אֶל pro עַל ponitur Genes. IV, 8. Iudd. XI, 3. Ies. II, 4. Zachar. XIV, 2. 11) *coram,* i. q. ἐνώπιον. Luc. I, 80. ἕως ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν ἰσραὴλ usque ad tempus, quo palam doctor prodiret coram Israelitis. Act. XIII, 31. οἵτινές εἰσιν μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαὸν qui eius rei testes sunt coram populo. ibid. XXII, 1. ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς ὑμᾶς νῦν ἀπολογίας audite nunc meam coram vobis defensionem. ibid. v. 15. XXIV, 16. Philipp. IV, 6. 1 Thess. IV, 12. Sic אֶל legitur Genes. XII, 15. Iudd. XI, 36. 2 Sam. II, 12. 12) *cum.* Luc. XXIV, 14. ὡμίλουν πρὸς ἀλλήλους collocuti sunt, seu sermones miscebant. Act. III, 25. διαθήκης, ἧς διέθετο ὁ θεὸς πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν foederis, quod pepigit Deus cum maioribus nostris. 2 Cor. VI, 14. τίς δὲ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; ibid. v. 15. Act. XI, 2. διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν altercati sunt cum eo. Hebr. X, 16. Rom. V, 1. εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν θεὸν, pro σὺν θεῷ. Cf. *L. Bos.* Exercitatt. in N. T. p. 104. Act. XVII, 17. XXIV, 12. Num. XXV, 1. et coepit populus scortari אֶל־בְּנוֹת מוֹאָב. Ios. XI, 19. 2 Sam. XVIII, 27. Dan. XI, 23. *Aelian.* V. H. IX,

IX, 41. ξένια πρὸς βασιλέα hospitii foedus cum rege. ib. II, 7. ῥῆτρα τε πρὸς αὐτὸν καὶ ὁμολογία γίνεται. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 39. αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον πρὸς αὐτὸν παραβάλλων. Cf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 155. 13) *de*, de obiecto. Luc. XVIII, 1. πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι de eo, quod semper orandum sit. ibid. XX, 19. ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπε de se narrari hanc fabulam. Rom. VIII, 31. τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; quid igitur dicemus de his? Hebr. I, 7. πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει de angelis vero dicit. ibid. v. 8 et 13. IV, 13. πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος de quo nobis sermo est. Rom. X, 21. Etiam אֶל *de* notat, et obiectum monstrat, ad quod tendat oratio, v. c. 2 Regg. XIX, 32. Ies. XIX, 11. Ezech. XIII, 16. Ps. LXIX, 27. et ab Alexandrinis per περὶ redditur. Genes. XX, 2. 13. *Aeschin. Socr.* Dial. II. §. 38. ἀντιλέγειν εἶχε καὶ πρὸς τούτους τοὺς λόγους. Alia exempla dedit *Palairet.* in Obss. Philol. p. 481. 14) *e*, *ex*. Ephes. III, 4. πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ χριστοῦ ex quibus, si legitis, potestis satis intellegere, quanta sit mihi cognitio religionis christianae. 15) *erga*. Act. XXIV, 16. Gal. VI, 10. ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως benevolentiam exerceamus erga omnes, maxime vero erga eos, qui unam eandemque nobiscum religionem profitentur. Ephes. VI, 9. Phil. II, 30. Coloss. IV, 5. ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω. 1 Thess. IV, 12. V, 14. 2 Tim. II, 24. Tit. III, 2. Philem. v. 5. Respondet in hac significatione hebraico אֶל. 2 Sam. III, 8. 2 Paral. XVI, 9. *Aristotel.* Eudemior. VII, c. 4. extr. διὸ καὶ τοὺς ἐμμένοντας τῷ φιλεῖν πρὸς τοὺς τεθνεῶτας ἐπαινοῦμεν. *Xenoph.* Mem. II, c. 3. 10. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 22. quomodo animati sint homines πρὸς τὴν φιλοσοφίαν erga philosophiam. 16) *in*, cum accusativo. Luc. XII, 3. ὃ πρὸς τὸ οὖς ἐλαλήσατε quod in aurem, h. e. privatim locuti estis. Ioh. III, 20. 21. ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς in lucem prodit. 1 Thess. I, 8. ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν θεόν. Sic אֶל legitur Genes. VIII, 9. Ruth. I, 7. Ion. I, 5. Prov. XVI, 3. 17) *in*, cum ablativo. 2 Cor. IV, 2. πρὸς τὴν συνείδησιν in conscientia. Hebr. XII, 12. πρὸς τὸ παρὸν in praesenti. Genes. VI, 6. אֶל־לִבּוֹ in corde suo. Exod. XXV, 21. אֶל־הָאָרֹן in arca illa. Ios. V, 3. 2 Par. XXXII, 6. 18) *inter*. Marc. I, 27. ὥστε συζητεῖν πρὸς αὐτοὺς ita, ut disputarent inter se ipsos. ibid. IV, 41. καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους. ib. VIII, 16. διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους. ibid. IX, 16. X, 26. λέγοντες πρὸς ἑαυτούς. Luc. II, 15. XX, 5. 14. Ioh. VII, 35. XII, 19. Act. II, 7. IV, 15. *Aeschin. Socr.* II, 25. πρὸς ἀλλήλους χρώμεθα inter nos utimur. Conf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 168 et 349. Eandem significationem habet quoque particula אֶל Ios. XIII, 20. 1 Sam. X, 22. Ies. VII, 6.

Ier.

Ier. IV, 3. Ezech. II, 6. 19) *ob, propter.* Matth. XIX, 8. *πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν* propter duritiem cordis vestri. Marc. X, 5. Act. III, 10. *πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην* stipis rogandae caussa. Luc. XII, 41. *πρὸς ὑμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις, ἢ καὶ πρὸς πάντας;* num nostrum causa tantum parabolam illam protulisti, an etiam propter reliquos? *Aeschyl.* Prometh. Vinct. v. 1042. ubi schol. *πρὸς ταῦτ᾽· διὰ τοῦτο.* *Herodot.* IV, c. 161. *Antonin.* Lib. Metam. c. 6. p. 42. ubi Periphas dicitur divinis honoribus affectus fuisse *πρὸς ὑπερβολὴν αὐτοῦ τῶν ἔργων* ob praeclare eius facta. Conf. *Georgii* Vindic. Lib. II, c. 3. p. 177. et *Heisenii* Novas Hypotheses ad Epistolam Iacobi p. 897 seq. Hanc significationem si *πρὸς* obtinet apud Graecos, quandoque etiam cum genitivo construitur, v. c. apud *Eurip.* Phoen. v. 66. *πρὸς δὲ τῆς τύχης,* et cum dativo, v. c. apud *Xenoph.* de Rep. Laced. XV, 6. *πρὸς τῇ οἰκίᾳ* propter domum. Eodem modo non solum *ad* apud Latinos usurpatur, ut multis exemplis docuit *Drakenborch.* ad *Livium* XLV, 39. 8. sed etiam אֶל apud Hebraeos, v. c. Iudd. XXI, 6. 1 Sam. IV, 21. 2 Sam. XXI, 1. 1 Regg. XIX, 3. 20) *quantum ad, quod attinet ad.* Matth. XXVII, 4. *τί πρὸς ἡμᾶς;* quid ad nos pertinet? Ioh. XXI, 22. 23. *τί πρὸς σέ;* quid ad te pertinet? Rom. XV, 17. *τὰ πρὸς τὸν θεὸν* quod ad Deum attinet, h. e. quod vos adduxerim ad religionem et cum ea coniunctam felicitatem christianam. Hebr. II, 17. et V, 1. *τὰ πρὸς τὸν θεὸν* quae ad Deum pertinent, res divinae, officia, Deo praestanda, inprimis cultus divinus externus apud Iudaeos: qui sacrificiis aliisque ritibus absolvebatur. *Lysias* Orat. XVIII, c. 5. *Theophrast.* de Caus. Plantarum IV, c. 2. extr. et c. 5. Conf. *Schwarzii* Notas ad *Olearium* de Stilo N. T. p. 88 seq. Respondet autem in hac significatione hebraico לְ Gen. XXXI, 43. Num. XVIII, 7. Iudd. XXI, 7. et syriaco ܠ Matth. XXVI, 11. 21) *secundum, iuxta, convenienter rei.* Luc. XII, 47. *μηδὲ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ* neque fecit secundum voluntatem eius. Galat. II, 14. *πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου.* *Aeschin. Socr.* Dial. III, 12. *πρὸς ὄχλον* ad nutum et arbitrium populi. ibid. §. 17. *οὐ πρὸς ὄχλον καὶ θέατρον, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἀλήθειαν* non ad sensum turbae et theatri, sed ad normam veritatis. *Thucyd.* VI, 31. *πρὸς τὰ ὑπάρχοντα* pro ratione praesentium virium. Vide *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 646. ed. *Zeunii,* et *Abreschium* ad *Aeschylum* p. 230. Ita etiam אֶל usurpatum legitur Ios. XV, 13. XVII, 4. 22) denotat comparationem: *relate ad, prae.* Rom. VIII, 18. calamitates huius vitae *οὐκ ἄξια πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν* non dignae sunt, quae commemorentur, relate ad felicitatem nostram futuram, seu, si compares eas cum futura felicitate.

2 Cor.

2 Cor. V, 10. πρὸς ἃ ἔπραξεν pro ratione et proportione eorum, quae fecit. *Xenoph.* Anab. VII, 7. 24. λῆρος πάντα ἐδόκει εἶναι, πρὸς τὸ ἀργύριον ἔχειν. Idem Mem. I, 2. 52. Conf. *Zunnium* ad *Xenoph.* de Mag. Equit. V, §. 13. et *Vechneri* Hellenolexiam p. 440. 23) redundat, seu explet dativum ad imitationem hebraici אֶל, Genes. XII, 7. Exod. XIX, 9. Devt. IX, 10. Ioel. III, 13. et לְ Genes. XXIV, 9. Marc. X, 7. καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ et adhaerebit uxori suae. Ephes. V, 21. coll. Matth. XIX, 5. Act. V, 36. Luc. I, 73. ὅρκον, ὃν ὤμοσε πρὸς Ἀβραὰμ iuramentum, quod iuravit Abrahamo. ibid. II, 18. 20. Hebr. IX, 20. 24) interdum deficit, v. c. 2 Petr. III, 12. ante τὴν παρουσίαν. Ioh. I, 15. ante ὃν εἶπον. Conf. *Aelian.* Hist. Anim. X, c. 46. ἱερὸς ἰχθύς, ὃν εἶπον. Ioh. VI, 71. ἔλεγε δὲ τὸν Ἰούδαν, pro ἔλεγε δὲ πρὸς τὸν Ἰούδαν. *Cicero* Paradox. c. 6. „ne semper *Curios* et *Luscinos loquar*.". 25) cum quarto casu interdum adverbiascit. Huc a nonnullis interpretibus refertur locus Iacob. IV, 5. πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα, quem ita reddunt: cum invidia, seu invidioso modo concupiscit, seu voluptates sectatur, animus, ut πρὸς φθόνον positum sit pro φθονερῶς *invidiose*, seu *invidioso modo*. Simili ratione apud *Sophoclem* Aiac. Flagell. v. 38. πρὸς καιρὸν est *tempestive*, et apud eundem in *Electra* v. 372. πρὸς ὀργὴν notat *iracunde*, ὀργίλως, ut explicatur a Scholiaste. Alia exempla habet *Heisenius* in Novis Hypothesibus ad Epistolam Iacobi p. 894.

II. *Genitivum*, et significat:

ad, de effectu, fine et consequente. Act. XXVII, 34. τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει hoc enim ad salutem vestram cedet. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 5.

III. *Dativum*, et notat:

1) *ad, iuxta.* Ioh. XVIII, 16. ὁ δὲ Πέτρος εἱστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω Petrus vero stabat ad ianuam foris. ibid. XX, 12. et vidit duos angelos, albis vestibus indutos, sedentes ἕνα πρὸς τῇ κεφαλῇ καὶ ἕνα πρὸς τοῖς ποσὶν unum ad caput et alterum ad pedes. *Aelian.* V. H. IX, 39. πρὸς γυμνασίῳ iuxta gymnasium. *Aristoph.* Plut. v. 543. Alex. Gen. XXVIII, 11. Ezech. XXXIX, 11. 2) *usque ad.* Luc. XIX, 37. πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν usque ad descensum montis olearum. Apoc. I, 13. καὶ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς μαστοῖς ζώνην χρυσῆν et circumcinctum ad mammillas zona aurea. (sed fortasse πρὸς h. l. est i. q. ὑποκάτω, collato loco *Diodor. Sic.* Lib. I, c. 8. ubi Aegyptiorum sacerdotes narrat fuisse περιεζωσμένας σινδόνας ὑποκάτω τῶν μαστῶν.) Sic אֶל legitur Ierem. LI, 9. Ezech. XXXII, 6. Hos. IX, 1.

ΠΡΟΣΑ'ΒΒΑΤΟΝ, ου, τὸ, *dies, qui sabbatum antecedit, prosabbatum, antesabbatum, parasceve, der Vor-Sabbath*, ex

πρὸ *ante* et σάββατον *sabbatum*. Semel tantum in N. T. legitur Marc. XV, 42. ἐπεὶ ἦν παρασκευή, ὅ ἐστι προσάββατον quoniam erat parasceve, hoc est dies, qui sabbatum antegreditur. Iudith. VIII, 6. χωρὶς προσαββάτων ἐνήστευσε. *Glossarium*: *Coena pura*, προσάββατον. — Caeterum in haud paucis codicibus haec vox προσσάββατον, et rectius, ut mihi quidem videtur, scripta reperitur.

ΠΡΟΣΑΓΟΡΕΥΩ, fut. εύσω, *appello, cognomino, nomen impono, saluto, alloquor*, interdum etiam idem, quod κηρύσσω *praedico, annuntio, palam aliquem proclamo et declaro, renuncio, constituo et praeficio*, ex πρὸς et ἀγορεύω *dico*. Semel in N. T. legitur Hebr. V, 10. προσαγορευθεὶς ὑπὸ Θεοῦ ἀρχιερεὺς, h. e. vel cognominatus, seu nominatus est a Deo summus sacerdos, vel palam declaratus et constitutus est a Deo summus sacerdos. Alex. Devt. XXIII, 6. οὐ προσαγορεύσεις αὐτοῖς εἰρηνικὰ non annunciabis, seu apprecaberis illis pacem. Sapient. XIV, 22. τοσαῦτα κακὰ εἰρήνην προσαγορεύουσι tanta mala pacem appellant. 1 Macc. XIV, 40. προσαγορεύονται οἱ Ἰουδαῖοι ὑπὸ ῥωμαίων φίλοι vocantur Iudaei a Romanis amici. 2 Macc. IV, 7. X, 19. XIV, 37. *Herodian.* II, 13. 18. *Thucyd.* VI, 16. δυστυχοῦντες οὐ προσαγορευόμεθα cum calamitatibus premimur, ab aliis ne salutamur quidem. *Hesych.* προσαγορεύουσι· καλοῦσι. — προσαγορεύει· ἀσπάζεται. — προσαγορεύσας· προσειπών.

ΠΡΟΣΑΓΩ, fut. άξω, 1) proprie transitive: *adduco, produco, admoveo, appropinquare facio, aut iubeo*, ex πρὸς et ἄγω *duco*. Luc. IX, 41. προσάγαγε ὧδε τὸν υἱόν σου adduc huc filium tuum. Act. XVI, 20. καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρατηγοῖς et pertrahentes eos ad magistratus, i. q. v. 19. εἵλκυσαν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας. *Hesych.* προσάγει· προσφέρει. *Aelian.* V. H. III, 16. μηχανὰς προσάγων. *Xenoph.* de Mag. Equit. VIII, 12. 13. 2) metaphorice: *aditum ad aliquem paro alicui, facio alicui copiam libere aliquem adeundi*. 1 Petr. III, 18. ubi Christus dicitur mortuus esse ad expianda peccata nostra, ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ Θεῷ ut nobis aditum ad Deum pararet et copiam faceret Deum libere, ut liberi parentem, adeundi, h. e. ut nobis benevolentiam et favorem divinum conciliaret. Conf. infra προσαγωγή. 3) intransitive: *appropinquo, accedo propius*, ita, ut omissum sit ἑαυτόν. Act. XXVII, 27. κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν media nocte intellexerunt nautae, sibi appropinquare aliquam regionem, h. e. per hypallagen, se appropinquare alicui regioni. Dan. VIII, 7. εἶδον αὐτὸν προσάγοντα (*Theodot.* φθάνοντα) πρὸς τὸν κριόν. Iof. III, 9. προσαγάγετε (sc. ἑαυτοὺς) ὧδε accedite. Ierem. XLVI, 13. προσαγάγετε (sc. ἑαυτοὺς) εἰς πόλεμον. 1 Sam. IX, 18. Ief. XXXIV, 1. *Hesych.* προσάγει· προσ-

προσίρχεσθαι. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 645. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΣΑΓΩΓΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie: *adductio*, a προσάγω *adduco*. 2) *accessus*, *accessio*, *aditus*, etiam *copia ac potestas aliquem adeundi*. *Hesych.* προσαγωγή· προσέλευσις. Speciatim apud Graecos usurpatur de *aditu ad regem et principes*, (v. c. apud *Xenoph.* Cyrop. VII, 5. 16.) quemadmodum προσάγειν proprie de iis adhibetur, *qui copiam ac potestatem reges ac principes adeundi alicui faciunt*, (*Xenoph.* Cyrop. I. c. 3. §. 7. τιμὴν ἔχων προσάγειν τὰς δεομένας Ἀστυάγους, καὶ ἀποκωλύειν οὓς μὴ καιρὸς αὐτῷ δοκοίη εἶναι προσάγειν.) et προσαγωγεῖς erant *amici regis intimi ac sequestri, qui legatos ad reges ac principes introducebant.* Cf. *Lamb. Bos.* Obss. c. 17. p. 149 seq. Hinc in N. T. 2) metaphorice non solum *copia alicuius rei consequendae et opportunitas*, *quae alicui datur*, *facultas et occasio*, *aliqua re utendi*, προσαγωγή dicitur, sed etiam speciatim de *copia* usurpatur, *quae nobis a Christo facta est*, *Deum libere precibus adeundi et ab eo optima quaevis exspectandi*, *et conciliatione favoris ac benevolentiae divinae*, *quam Christi beneficio debemus.* Sic ter tantum legitur in N. T. Rom. V, 2. δι' οὗ καὶ προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην cui etiam per religionem debemus libertatem, facultatem et occasionem utendi hoc beneficio divino. Ephes. II, 18. δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν πρὸς τὸν πατέρα per eum copia nobis facta est, Deum libere precibus adeundi et ab eo optima quaevis exspectandi. ibid. III, 12. ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παῤῥησίαν καὶ τὴν προσαγωγὴν (scil. πρὸς τὸν θεὸν) ἐν πεποιθήσει, ubi videndus *Kypkius.* Etiam apud exteros Scriptores προσαγωγή de *conciliatione* et *facultate alicuius rei obtinendae* usurpatur, v. c. apud *Thucyd.* I. c. 82. ξυμμάχων τε προσαγωγῇ καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων conciliandis nobis sociis, tam graecis, quam barbaris. Adde *Joseph.* A. I. XIV, 11. 2. Κάσσιος — ἀμφοτέρους προσάγεται Cassius utrumque sibi conciliat. Cf. etiam *Reiskii* Indicem Graecit. Demosthenene p. 654. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 45.

ΠΡΟΣΑΙΤΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *super peto*, *amplius peto*, *emendico*, ex πρὸς (quod vim addit interdum simplici, v. c. προσαναβαίνειν apud *Polybium* III, 72. de fluvio, qui auctus est imbribus: προσεπισιτίζεσθαι *Polyb.* I, 29. commeatum copiosius comparare.) et αἰτέω *peto*. *Xenoph.* Apol. 9. αἱρήσομαι τελευτᾶν μᾶλλον, ἢ ἀνελευθέρως τὸ ζῆν ἔτι προσαιτῶν. Huc etiam pertinere videtur glossa *Suidae*, προσαιτῶν· πολλὰ αἰτῶν. 2) est i. q. simplex αἰτέω et generatim notat: *petere ab aliquo aliquid*, *postulare*; (*Xenoph.* de Vectig. IV, 39.) speciatim vero de iis usurpatur, *qui stipem petunt*, *mendicant*, et *ostiatim panem quaerunt.* Sic ter tantum legitur

in

in N. T. Marc. IX, 46. *ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν* sedebat ad viam mendicans. Luc. XVIII, 35. *τυφλός τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν*, sc. *βίον*. Ioh. IX, 8. Legitur praeterea semel tantum in versione Alexandrina Iob. XXVII, 14. ubi pro וְצֶאֱצָאָיו לֹא יִשְׂבְּעוּ־לָחֶם *et prognati eius non saturabuntur pane*, dicti interpretes habent: *ἐὰν δὲ καὶ ἀνδρωθῶσι, προσαιτήσουσιν*.

ΠΡΟΣΑΊΤΗΣ, ου, ὁ, *mendicus, qui stipem petit*, a *προσαιτέω*. Semel tantum legitur in N. T. Ioh. IX, 8. *ὅτι προσαίτης ἦν* ubi tamen plerique codices legunt *ὅτι τυφλὸς ἦν*. *Diog. Laërt.* VI, 56. *Plutarch.* Probl. Hell. p. 294. A. *Hesych.* *προσαίταις· πτωχοῖς*. *Suid.* *προσαίτης· ἐπαίτης*.

ΠΡΟΣΑΝΑΒΑΊΝΩ, fut. *βήσομαι*, perf. *προσαναβέβηκα*, aor. 2. *προσανέβην*, imper. *προσανάβηθι*, 1) proprie: *ulterius ascendo, altius et superius ascendo*, aut *de novo ascendo*, aut *accedo*. Est enim decompositum ex *πρὸς*, *ἀνὰ*, et *βαίνω eo, vado*. Sic legitur apud *Polybium* III, 72. de fluvio, qui auctus est imbribus, et apud *Xenoph.* de Mag. Equit. I, 2. de equitibus, qui de novo accedunt. 2) i. q. *ἀναβαίνω ascendo*, ut semel tantum in N. T. legitur Luc. XIV, 10. *Φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον* amice, ascende superius, h. e. priorem locum occupa. Respondet in versione Alexandrina hebraico עָלָה *ascendit, conscendit*. Exod. XIX, 23. Ios. XI, 17. XV, 3. 6. 7. Adde Iudith. XIII, 12. 2 Macc. XVI, 36. *Plutarch.* T. I. p. 4. ed. *Reiske*. Hinc *προσανάβασις ascensus*, מַעֲלֶה. Ios. XV, 3.

ΠΡΟΣΑΝΑΛΊΣΚΩ, fut. *ἀναλώσω*, 1) proprie: *insuper impendo, praeterea erogo*, ex *πρὸς* et *ἀναλίσκω consumo, impendo*. *Demosthen.* p. 1025. l. 20. ed. *Reiske*, *ὥστε πρὸς τοῖς αὑτοῦ καὶ τὰ τῶν ἄλλων προσαναλίσκειν*. 2) i. q. simplex *ἀναλίσκω consumo, impendo, insumo, erogo*, i. q. *δαπανάω*. Semel legitur in N. T. Luc. VIII, 43. de foemina, *ἥτις εἰς ἰατροὺς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον* quae omnes facultates suas in medicos frustra erogaverat. Pro *εἰς ἰατροὺς* *Bengelius*, *Griesbachius* et *Matthaei* plurimorum codicum auctoritate reposuerunt *ἰατροῖς*, quod probat *Fischerus* Prolus. VII. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 180. Sed proba est recepta lectio, nam *ἀναλίσκειν* apud Graecos cum praepositione *εἰς* construitur. Vide *Aelian.* V. H. XIV. c. 17. *Σωκράτης ἔλεγεν, Ἀρχέλαον εἰς τὴν οἰκίαν τετρακοσίας μνᾶς ἀναλῶσαι*. ibid. c. 32. *εἰς ἐκείνας ἀναλίσκεσθαι*. Caeterum *προσαναλίσκειν* pro simplici *ἀναλίσκειν* legitur apud *Demosthenem* adv. Leptin. p. 460. 2. ed. *Reiske*, *τὰς ἰδίας οὐσίας προσαναλίσκοντες διετέλεσαν*, et *Eurip.* Electr. [illegible]. Vide *Wetstenii* N. T. T. I. p. 711.

ΠΡΟΣΑΝΑΠΛΗΡΟ΄Ω, ῶ, fut. ώσω, *expleo, suppleo.* Est decompositum ex πρὸς, ἀνὰ, et πληρόω *impleo.* Bis tantum in N. T. legitur. 2 Cor. IX, 12. ὐ μόνον ἐςὶ προσαναπληρῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἁγίων collecta haec pecunia non solum explevit defectum Christianorum, seu, non solum sublevata est inopia multorum Christianorum. ibid. XI, 9. τὸ γὰρ ὑστέρημά μυ προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ defectum enim meum suppleverunt fratres, venientes e Macedonia. Sapient. XIX, 4. ἵνα τὴν λείπουσαν προσαναπληρώσωσι κόλασιν. *Athenaeus* XIV. p. 654. D. *Libanius* D. XXXV. p. 768. D.

ΠΡΟΣΑΝΑΤΙ΄ΘΗΜΙ, fut. θήσω, 1) proprie: *praeterea impono,* et προσανατίθεμαι *praeterea in me suscipio,* (*Xenoph. Mem.* II, 1. 8.) *impono,* ex πρὸς, ἀνὰ, et τίθημι *pono.* 2) metaphorice: *confero et communico cum aliquo quacunque de caussa, expono alicui arcanum meum et super eo ipsum consulo, adhibeo aliquem in consilium, sumo aliquem consiliarium.* Galat. I, 16. ὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι neminem in consilium adhibui. *Diod. Sic* XVII, c. 116. Alexander τοῖς μάντεσι προσαναθέμενος περὶ τῦ σημείυ, quod paulo post exprimit per προσαναφέρων τοῖς μάντεσι. *Lucian.* Oper. T. II. p. 246. ed. *Reitzii,* ἐμοὶ προσανάθυ, λάβε με σύμβολον πόνων. Conf. ad h. l. *Camerarium* et *L. Bos.* Exercitt. Philol. p. 172. 3) *facta collatione addo aliquid, examine habito corrigo, meliora doceo.* Galat. II, 6. ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκῦντες ὐδὲν προσανέθεντο me, inquam, apostoli, quorum maxima erat auctoritas, nihil novi docuerunt, aut correxerunt. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΣΑΠΕΙΛΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, *minis minas addo, insuper,* vel *denuo minitor, repeto comminationes,* ex πρὸς (quod in compositis interdum *additionem* notat, *insuper, porro,* v. c. προσερωτάω *insuper interrogo, Xenoph.* Mem. III, 9. 4. προσεπιμετρέω *addo alicui aliquid, Polyb.* Hist. IV. 51.) et ἀπειλέω *minor, minitor.* Eandem significationem habet etiam medium προσαπειλέομαι, ῦμαι, quod semel tantum in N. T. legitur Act. IV, 21. οἱ δὲ προσαπειλησάμενοι, ἀπέλυσαν αὐτὺς illi igitur, additis novis comminationibus, eos dimiserunt. Legitur praeterea apud *Demosthenem* p. 544. 26. ed. *Reiske.*

ΠΡΟΣΔΑΠΑΝΑ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, *insuper,* seu *praeterea insumo, plures sumtus facio, sumtus sumtibus addo,* ex πρὸς (vide vocem praecedentem) et δαπανάω *consumo, sumtus facio.* Legitur in N. T. tantum Luc. X, 35. ὅ, τι ἂν προσδαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω si quid insuper impenderis et erogaveris, ego, redux factus, reddam tibi. *Themistius* XXIII, p. 289. [illegible] λαμβάνω μισθὸν, ἀλλ' ὅτι προσδεδαπάνημαι.

νᾶμαι. *Lucian. Ep. Saturnal.* c. 39. καὶ προσδαπανήσομεν et insuper impendemus.

ΠΡΟΣΔΕΌΜΑΙ, fut. δεήσομαι, *insuper vel adhuc egeo, egeo, indigeo adhuc alicuius rei, ad perfectionem pertinentis,* ex πρὸς et δέομαι egeo. Semel tantum legitur in N. T. Act. XVII, 25. οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν ἀνθρώπων θεραπεύεται, προσδεόμενός τινος neque manibus hominum colitur, quasi adhue indigeret alicuius rei. *Clemens* Ep. I. ad Corinthios p. 144. ἀπροσδεὴς, ἀδελφοὶ, ὁ δεσπότης ὑπάρχει τῶν ἁπάντων. Alex. Prov. XII, 9. προσδεόμενος ἄρτου, pro לֶחֶם חָסֵר. Sirac. IV, 3. XI, 13. XIII, 5. XVIII, 32. XLII, 29. *Thucyd.* II, c. 41. οὐδὲν προσδεόμενοι οὔτε Ὁμήρου ἐπαινέτου. ibid. IV, c. 10. *Suid.* προσδεῖσθαι καὶ ἐνδεῖσθαι διαφέρει. τὸ μὲν γὰρ δηλοῖ ὀλίγων τινῶν κτῆσιν· τὸ δὲ παντελῆ ἀπορίαν τοῦ ὅλου δηλοῖ. Cf. *Alberti* in Museo Brem. Vol. I. p. 115. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 568 sq.

ΠΡΟΣΔΈΧΟΜΑΙ, fut. ἕξομαι, 1) propriet *excipio, recipio benigne et humaniter,* ex πρὸς et δέχομαι *capio.* Luc. XV, 2. οὗτος ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται καὶ συνεσθίει αὐτοῖς hic improbos benevolo vultu et affectu excipit cum iisque cibum capit. Possunt tamen verba προσδέχεται ἁμαρτωλοὺς etiam ita reddi: placenti ei scelerati et flagitiosi homines, delectatur eorum consuetudine et familiaritate. Nam προσδέχεσθαί τινα est; *aliquo delectari, aliquem probare et amare,* et respondet hebraicae formulae רָצָה בְּפְלֹנִי. Malach. I, 8. Ies. XLII, 1. ὁ ἐκλεκτός μου προσεδέξατο αὐτὸν ἡ ψυχή μου. Ezech. XX, 40. XLIII, 27. Amos V, 22. *Hesychius*, sine dubio e Luca, προσδέχεται· προσποιεῖται, h. e. suos reddit, amat, probat. Rom. XVI, 2. ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν κυρίῳ ut eam benigne, Christi causa, hospitio excipiatis. Philipp. II, 29. προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς. 1 Paral. XII, 18. προσεδέξατο αὐτοὺς Δαβίδ. *Eurip.* Phoen. v. 1733. *Aristoph.* Equit. 735. *Thucyd.* IV, 106. 2) *admitto, accepto.* Hebr. XI, 35. οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν qui non admiserunt liberationem, etiamsi ipsis contingere potuisset. Ps. VI, 9. Κύριος τὴν προσευχήν μου προσεδέξατο dominus preces meas acceptavit. *Thucyd.* II. c. 12. κήρυκα καὶ πρεσβείαν μὴ προσδέχεσθαι. 3) *fero, sustineo, tolero.* Hebr. X, 34. τὴν ἁρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε direptionem, seu iacturam facultatum vestrarum aequo tulistis animo. Genes. XXXII, 20. ἴσως γὰρ προσδέξεται τὸ πρόσωπόν μου. Exod. X, 17. προσδέξασθε οὖν μου τὴν ἁμαρτίαν ἔτι νῦν. Levit. XXVI, 41. προσδέξονται τὰς ἁμαρτίας, h. e. poenas peccatorum suorum patienter ferent. 4) *exspecto,* in utramque partem, ita, ut non solum de *spe et exspectatione cum desiderio,* sed etiam de metu et anxia exspectatione (*Xenoph.* de Rep. Athen. II, 14. αὐτοὶ

προσ-

προσδέχεσθαι εἰσδέχεσθαι. Alex. Exech. XXXII, 10. προσδεχόμενοι τὴν πτῶσιν αὐτῶν. Suid. προσδεχόμενοι· προσδοκῶντες, usurpetur. Marc. XV, 43. ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ qui etiam ipse cum desiderio exspectabat regnum Messiae. Luc. II, 25. προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραὴλ exspectans Israelitarum consolatorem, nempe Messiam. ibid. v. 38. XII, 36. ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἑαυτῶν servis reditum dominorum suorum exspectantibus. ib. XXIII, 51. Act. XXIII, 21. προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν exspectantes tantum tuam concessionem. ibid. XXIV, 15. ἐλπίδα, ἣν καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσδέχονται spem, quam etiam illi ipsi fovent et habent. (Similia loca reperiuntur non solum apud Alexandrinos, sed etiam apud Graecos. Iob. II, 9. προσδεχόμενος τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας μου. Ies. XXVIII, 10. *Eurip.* Alcest. v. 129. νῦν δὲ τίν᾽ ἔτι βίου ἐλπίδα προσδέχωμαι; *Theognis* v. 1140. ἐλπίδα προσμενέτω. Cf. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 622.) Tit. II, 13. προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα. Iud. v. 21. Saepius in N. T. non legitur. Adde Ps. LIV, 8. προσεδεχόμην τὸν σώζοντά με. ibid. CIII, 12. ubi videndus *Vulgatus*, coll. Ruth. I, 12. *Thucyd.* VI, c. 46. καὶ τῷ μὲν Νικίᾳ προσδεχομένῳ ἦν τὰ περὶ τῶν Ἐγεσταίων. ibid. VIII, 28.

ΠΡΟΣΔΟΚΑΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) *opinor, existimo, cogito, arbitror; apud me aliquid perpendo*, ex πρὸς et δοκάω, vel δοκάζω *opinor, exspecto*. Luc. III, 15. προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ cum populus in ea esset opinione, nempe Iohannem fortasse ipsum esse Christum: ubi partim *Vulgatus* προσδοκᾶν per *existimare* reddidit, partim in sequentibus formula διαλογίζεσθαι ἐν ταῖς καρδίαις explicatur. ibid. XII, 46. ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ die, quo non putat: sequuntur verba: ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει, coll. Matth. XXIV, 50. Sed potest etiam τῷ προσδοκᾶν in utroque loco notio *metuendi et timendi* subiici, de qua infra exponetur. Caeterum προσδοκᾶν pro *existimare, cogitare*, etiam usurpatum reperitur apud *Aeschylum* in Timarchum p. 185. et *Polybium* Lib. V, c. 13. quae loca iam adduxit *Elsnerus* in Obss. Sacr. T. I. p. 195. 2) *exspecto*, in utramque partem, ita, ut aeque ac προσδέχεσθαι partim de *spe et exspectatione cum desiderio*, partim de *metu* et *anxia exspectatione* adhibeatur. Matth. XI, 3. σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; num tu es venturus ille Messias, an alium exspectemus? Luc. I, 21. καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν populus interea exspectabat Zachariam. ibid. VII, 19. 20. VIII, 40. ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν omnes enim magnis desideriis exspectaverant eum. Act. III, 5. προσδοκῶν τι παρ᾽ αὐτῶν λαβεῖν et se aliquid ab iis accepturum sperabat. Act. X, 24. XXVII, 33. προσδοκῶντες inter spem metumque fluctuantes. ibid. XXVIII, 6. οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν πίμπρασθαι, ἢ

καταπίπτειν ἄφνω νεκρὸν illi vero exspectabant, futurum, ut intumesceret, aut subito mortuus concideret. ibid. ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκώντων postquam vero diutius exspectassent, etc. 2 Petr. III, 12. προσδοκῶντας sperantes. Eodem sensu legitur quoque ibid. v. 13 et 14. Saepius autem non reperitur in N. T. Thren. II, 16. ἡ ἡμέρα ἣν προσεδοκῶμεν, ubi in hebraeo est קִוָּה exspectavit, Ps. CIII, 28. CXVIII, 165. προσεδόκησα τὸ σωτήριόν σου κύριε. Sapient. XII, 22. προσδοκῶμεν ἔλεος. 2 Macc. XV, 8. 20. Caeterum προσδοκᾷν, uti et ἐλπίζειν, esse verbum mediae significationis et de metu aeque ac de spe usurpari, observatum iam est a *Thoma M.* (p. 747. ed. *Bernard.* προσδοκῶ ἀπαλλαγήσεσθαι τῆς νόσου, καὶ προσδοκῶ ἀπαλλαγὴν τῆς νόσου. καὶ προσδοκῶ δὲ πείσεσθαι κακὰ καὶ προσδοκῶ κακά.) et *Suidas* sub voce Προσδοκία, quam vide.

ΠΡΟΣΔΟΚΊΑ, ας, ἡ. Vocabulum est mediae significationis, ut Latinorum *exspectatio*, cui respondet, et verbum προσδοκάω, a quo descendit, et 1) *metum, timorem, anxiam exspectationem imminentis mali* significat. Sic legitur in N. T. Luc. XXI, 26. ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ prae metu et anxia exspectatione malorum, Iudaeis imminentium. *Polyb.* I, 31. προσδοκία τῆς πολιορκίας. 2 Macc. III, 21. τὴν τοῦ μεγάλως διαγωνιῶντος ἀρχιερέως προσδοκίαν, ubi conferendus est *Syrus*. *Iosephus* A. I. XV, c. 3. § 4. ἐπὶ μείζονος κακοῦ προσδοκίᾳ. Conf. *Munthe* Obss. Philol. e *Diodoro Siculo* p. 184. et *Wetstenii* N. T. T. I. p. 800. Eodem modo *spes* atque *exspectatio* apud Latinos quandoque de *metu et timore* usurpatur, (*Liv.* II, 18. Cf. *Heinsium* ad *Ovid. Metam.* VIII, 333. et *Cortium* ad *Sallust.* Catil. XX, 13. Iug. XIV, 11.) ut ἐλπὶς apud *Zosimum* II, 2. ἐλπὶς πονηρὰ, et *Iosephum* A. I. II, c. 15. § 4. ἐν ἐλπίδι τοῦ πάντα ἀπολέσθαι καθέστησαν. Ex his a me dictis pariter ac iis, quae statim addentur, intellegi satis potest, quae fides sit *Suidae* habenda, ita scribenti: διαφέρει προσδοκία ἐλπίδος. ἐλπὶς μὲν γάρ ἐστι προσδοκία ἀγαθῶν. καὶ ὁ φοβούμενος προσδοκᾷ, ἀλλ' οὐ προσδοκᾷ ἀγαθά. κακῶν γὰρ προσδοκία ἐστὶν ὁ φόβος, ἀγαθῶν δὲ ἡ ἐλπίς. Cf. *Thom. M.* sub ἐλπὶς, et ibi interpretes. 2) *spes, exspectatio cum desiderio.* Alex. Ps. CXIX, 115. καὶ μὴ καταισχύνῃς με ἀπὸ τῆς προσδοκίας μου. *Demosthen.* p. 319. 19. ed. *Reiske.* *Xenoph.* *Cyrop.* I, 6. 16. προσδοκίας ἀγαθῶν ἐμβαλών. 3) per metonymiam: *illa ipsa res, quae speratur et exspectatur.* Act. XII, 11. καὶ ἐξείλετό με ἐκ χειρὸς Ἡρώδου καὶ πάσης τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων et liberavit me e potestate Herodis et mortis supplicio, quod omnes fere Iudaei cum desiderio exspectabant. Similis locus est Genes. XLIX, 10. ἕως ἂν ἔλθῃ — καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν. Alia ratione sensum Act. l. l. expressit *Syrus*, qui ver-

reddit:

rit: ܘܡܢ ܦܘܩ ܕܡܬܚܫܒܝܢ ܗܘܘ ܥܠܝ ܝܗܘܕܝܐ *et ab eo, quod cogitaverunt*, seu *machinati sunt contra me Iudaei.*

ΠΡΟΣΔΑΡΕΜΩ. Vide infra ΠΡΟΣΤΡΕΧΩ.

ΠΡΟΣΕΑΩ, ῶ, fut. *άσω*, 1) proprie et vi etymologiae: *insuper sino, praeterea permitto*, ex πρὸς et *ἐάω sino, permitto.* 2) i. q. simplex *ἐάω sino; permitto.* Sic semel tantum in N. T. legitur Act. XXVII, 7. *μὴ προσεῶντος ἡμᾶς ἀνέμου* non permittente nobis vento, seu, repellente nos vento.

ΠΡΟΣΕΓΓΙΖΩ, fut. *ίσω*, *appropinquo, accedo*, ex πρὸς et *ἐγγίζω*, quod idem notat. Semel tantum legitur in N. T. Marc. II, 4. *καὶ μὴ δυνάμενοι προσεγγίσαι αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον* et cum non possent appropinquare ipsi propter turbam populi. *Polyb.* XXXIX, 1. 4. In versione Alex. respondet hebraico נגש *accessit, appropinquavit*, Genes. XXXIII, 6. 7. Deut. XX, 2. Iudd. VI, 19. et קָרַב idem, Ios. III, 4. 2 Sam. XX, 17. Ezech. XVIII, 6. Apud Graecos haec vox etiam *admovere* notat, v. c. *Lucian. Amorr.* c. 53. *χείλη προσεγγίσας χείλεσι*, labia admovendo labiis.

ΠΡΟΣΕΔΡΕΥΩ, fut. *εύσω*, 1) proprie: *assideo*, a *πρόσεδρος assessor, assiduus*, hocque ex πρὸς et ἕδρα *sella.* Sic aliquoties legitur apud *Demosthenem*, v. c. p. 313. 11. ed. *Reiske*: *ὥσπερ τῷ πατρὶ τῷ διδασκαλείῳ προσεδρεύων.* ibid. p. 914. 28. *οἳ συνέπλευσάν σοι, καὶ προσήδρευον*, h. e. assidebant tibi, vel, a latere tuo non discedebant. Hinc 2) *semper versor apud aliquem, semper occupatus sum in aliqua re, curo semper aliquid.* Sic semel tantum in N. T. legitur 1 Cor. IX, 13. *οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ προσεδρεύοντες* (*παρεδρεύοντες* nonnulli codices habent pro *προσεδρεύοντες*.) qui cotidie versantur ad aram et ministerio suo funguntur, seu, qui perpetuo curant officia ad altare. Sermo est de sacerdotibus Iudaeorum, qui assiduo sacrorum cultui ita vacabant, ut alio modo victum, ad sustentandam vitam necessarium, quaerere non potuerint. *Ioseph.* contra Apionem I, 7. *τῇ θεραπείᾳ τοῦ θεοῦ προσεδρεύοντας.* *Hesych.* *προσεδρεύειν· σχολάζειν*, h. e. vacare alicui rei et operam dare. Hinc *προσεδρία assiduitas, perseverantia in aliquo labore.* 3 Macc. IV, 15. *ἐγένετο ἡ ἀπογραφὴ μετὰ πικρᾶς σπουδῆς καὶ φιλοτίμου προσεδρίας.* Conf. Spicilegium II. Lexici Bieliani p. 154. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 130.

ΠΡΟΣΕΡΓΑΖΟΜΑΙ, fut. *άσομαι*, 1) proprie: *aliquid operis addo, insuper aliquid mihi paro*, (*Xenoph.* Hist. Gr. III, 1. 28.) ex πρὸς et ἐργάζομαι *operor.* 2) ut simplex *ἐργάζομαι* (quod vide,) *lucrifacio, acquiro, negotiando lucror, conficio.* Sic semel legitur in N. T. Luc. XIX, 16. *ἡ μνᾶ σου προσειργάσατο δέκα μνᾶς* mina tua decem alias negotiando lucri fecit.

 Vide

Vide de hoc verbo *Olearium* de Stilo N. T. p. 137. et 232. qui illud inter elegantiora N. T. verba recenset.

ΠΡΟΣΕΡΧΟΜΑΙ, fut. *προσελεύσομαι*, aor. 2. *προσῆλθον*, 1) proprie: *advenio, accedo, adeo, congredior cum aliquo, afferor, apportor, adducor, supplico, precibus adeo*, ex πρὸς et *ἔρχομαι venio*. Construitur, ut plurimum, cum dativo. Matth. IV, 3. *προσελθὼν αὐτῷ ὁ πειράζων.* ibid. v. 11. V, 1. VIII, 5. *προσῆλθεν αὐτῷ ἑκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτὸν* adiit eum centurio quidam atque ita supplicavit. Sed fortasse *προσέρχεσθαι* h. l. est *convenire aliquem per epistolam*, unde *προσέλευσις libellus supplex* apud Graecos dicitur. ibid. v. 19. 25. IX, 14. 20. 28. *προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοὶ* coeci adducti sunt ad eum, aut, quod magis placet, *precibus eum adierunt*. ibid. XIII, 10. 27. 36. XIV, 12. 15. XV, 1. 12. 23. 30. XVI, 1. XVII, 7. 14. *προσῆλθεν αὐτῷ ἄνθρωπος γονυπετῶν αὐτῷ.* ibid. v. 19. 24. XVIII, 1. XIX, 13. 16. XX, 20. XXI, 14. *καὶ προσῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ* et oblati ipsi sunt coeci et claudi. ibid. v. 23. 28. 30. XXII, 23. XXIV, 1. 3. XXV, 20. 22. 24. XXVI, 7. *προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ* accessit mulier. ib. v. 17. 49. 50. 60. 69. 73. XXVII, 58. XXVIII, 2. 9. 18. Marc. I, 31. VI, 35. X, 2. XII, 28. XIV, 35. 45. Luc. VII, 14. VIII, 24. 44. IX, 12. 42. X, 24. XIII, 31. XX, 27. XXIII, 36. 52. Ioh. XII, 21. Act. VII, 31. VIII, 29. IX, 1. X, 28. *ἢ προσέρχεσθαι ἀλλοφύλῳ* aut accedere ad gentilem. ibid. XII, 13. XVIII, 2. *προσῆλθεν αὐτοῖς* iis sese adiunxit, seu familiaritatem cum iis contraxit: nam v. 3. additur *ἔμενεν παρ' αὐτοῖς*. ibid. XXII, 26. 27. XXIII, 14. XXIV, 23. XXVIII, 9. *προσήρχοντο* afferebantur. Hebr. XII, 18. 22. Alex. 1 Regg. XX, 13. *προσῆλθε τῷ Ἀχαάβ.* ibid. v. 22. *προσῆλθε προφήτης πρὸς τὸν βασιλέα.* Ierem. VII, 15. *μὴ προσέλθῃς μοι περὶ αὐτῶν* ne pro his precibus me adeas. Aelian. V. H. II, 13. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 1. 5. Cf. etiam *Reiskii* Indicem Graecit. Demosthen. p. 658. 2) metaphorice: *animum applico, assentior, sector alicuius partes*, ut latinum *accedere*, et nostrum *beytreten*. 1 Tim. VI, 3. si quis aliter docet *καὶ μὴ προσέρχεται τοῖς ὑγιαίνουσι λόγοις τοῖς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ* neo se suamque doctrinam conformat ad religionem sanctissimam domini nostri I. C. Conf. *Muntin.* Obss. Philol. e *Diodoro Siculo* p. 412. 1 Petr. II, 4. *πρὸς ὃ προσερχόμενοι* cuius partes sectati estis, cuius sectatorum numerum auxistis. 3) *προσέρχεσθαι τῷ Θεῷ* et *προσέρχεσθαι* simpliciter positum ac *ἐγγίζειν τῷ Θεῷ* proprie quidem ii dicuntur, qui *ad aram accedunt et Deo sacrificia offerunt, vel suo, vel aliorum nomine.* Hebr. X, 1. *οὐδέποτε δύναται τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι* non poterat perfecte expiare sacrificia offerentes, *τοὺς λατρεύοντας*, coll. IX, 9. metaphorice autem in N. T. ad eos transfertur, qui vel *Deum precibus adeunt et salutis caussa ad eum confugiunt atque*

optima

optima quaevis ab eo sperant, vel *sunt veri Dei cultores et Christiani*, qui etiam alias *ἱερεῖς* et *ἱεράτευμα* in N. T. dicuntur. Hebr. IV, 16. *προσερχώμεθα οὖν μετὰ παῤῥησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος* adeamus itaque animo fiducia pleno, Deum Optimum Maximum. ibid. VII, 25. *τὰς προσερχομένες δι' αὐτῦ τῷ θεῷ* qui per eum Deum pie colunt eiusque favorem consequuti sunt. ibid. X, 22. XI, 6. *τὸν προσερχόμενον τῷ θεῷ* omnis, qui est verus Dei cultor. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΣΕΥΧΗ, ῆς, ἡ. 1) Latissime patet hoc vocabulum in N. T. libris et non solum *omnem piam sensuum animi declarationem, Deo factam, et preces omnis generis*, sed etiam *omnem meditationem rerum divinarum, sacra et cultum divinum, tam externum, quam internum* significat et complectitur; speciatim autem *προσευχὴ* mox *petitionem, votum, ad Deum directum, quo aliquid optamus*, mox autem *deprecationem*, seu *votum* denotat, *quo aliquid mali a nobis averti petimus*; ex *πρὸς* et *εὐχὴ votum*, q. *εὐχὴ πρὸς τὸν θεὸν*, hocque ab *εὔχομαι preces fundo, vota facio*, seu *nuncupo*. Matth. XVII, 21. *τῦτο τὸ γένος ἐκ ἐκπορεύεται, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ* hoc autem genus daemonum non eiici potest, nisi per preces, cum ieiunio coniunctas: ubi intelleguntur preces, quibus a discipulis Christi auxilium divinum implorandum erat ad miracula patranda. ibid. XXI, 13. *οἶκος προσευχῆς templum, in quo sacra fiunt et Deus colitur*. ibid. v. 22. *πάντα ὅσα ἂν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ* omnes facultates miracula patrandi, quaecunque precibus contenderitis. Marc. IX, 29. XI, 17. Luc. VI, 12. *καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τῦ θεῦ* et per totam noctem *meditationi rerum divinarum* vacabat. ibid. XIX, 46. XXII, 45. *προσευχὴ deprecatio, preces ad Deum, pro avertendis malis factae*, coll. v. 42. Act. I, 14. *προσευχὴ meditatio rerum divinarum, cultus divinus*. (quo sensu haec vox etiam legitur ibid. II, 42. III, 1. VI, 4. 1 Cor. VII, 5.) Act. X, 4. 31. *εἰσηκέσθη ἡ προσευχή σε* exauditae sunt tuae preces. ibid. XII, 5. *προσευχὴ δὲ ἦν ἐκτενὴς γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ αὐτῦ* assiduae interea pro eius liberatione e periculo mortis praesentissimo ad Deum factae sunt supplicationes a coetu christiano. Sic *εὐχὴ ὑπέρ τινος* sumitur apud *Apollodorum* Bibl. III. c. 11. §. 6. *ἐὰν αἰακὸς ὑπὲρ αὐτῆς εὐχὰς ποιήσηται*. Rom. I, 10. *ἐπὶ τῶν προσευχῶν με* mentis meae conditionisque rerum, quae me spectant, declarationem Deo faciens. (Ita et legitur Ephes. I, 16. Philipp. IV, 6. Coloss. IV, 12. 1 Thess. I, 2. Philem. v. 4.) ibid. XII, 12. de precibus omnis generis adhibetur. (ut Coloss. IV, 2. 1 Petr. III, 7. IV, 7. Apoc. V, 8. VIII, 3. 4.) ibid. XV, 30. coll. v. 31. Ephes. VI, 18. *διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως*. 1 Tim. II, 1. V, 5. Philem. v. 22. *προσευχαὶ* deprecationes, ne quid

mali

mali et abominandi fiat. Iacob. V, 17. In verſione Alex. reſpondet hebraico תְּפִלָּה, quod aeque late patet ac προσευχή, 2 Sam. VII, 27. Nehem. I, 6. Pſ. IV, 2. VI, 10. LIV, 4. LV, 2. et נֶדֶר *votum*, Pſ. LXI, 6. Adde Pſ. LXIV, 2. LXXXVIII, 15. et Ieſ. LX, 7. 2) per metonymiam ſignificat *proſeucham, oratorium, locum, precibus ad Deum fundendis aptum;* ſpeciatim autem *aedificium, quod in iis oppidis, ubi nullae erant ſynagogae, extra urbem ad fluvium,* (quia nempe nemo Iudaeus, niſi bene lotus, preces recitare debebat. Vide *Buxtorf.* Synagog. Iud. c. 8. p. 156 ſq.) *aut ad mare* (*Ioſeph.* A. I. XIV, c. 10. ſ. 23. τὰς προσευχὰς ποιεῖσθαι πρὸς τῇ θαλάσσῃ κατὰ τὸ πάτριον ἔθος) *exſtructum erat, in quo Iudaei ad ſacra facienda, legisque praelectiones ac interpretationes audiendas et preces ſtatas ter ſingulis diebus faciendas convenire ſolebant,* quod a *Philone* (de Moſe Lib. III, p. 168.) προσευκτήριον, a Latinis *proſeucha* (*Iuvenal.* Sat. III, v. 295 ſq.) et ab Hebraeis בֵּית תְּפִלָּה vocatur. Sic legitur in N. T. Act. XVI, 13. ἐξήλθομεν ἔξω τῆς πόλεως παρὰ ποταμὸν, οὗ ἐνομίζετο προσευχὴ εἶναι egreſſi ſumus ex urbe ad fluvium, ubi ex antiquo inſtituto proſevcha erat. *Syrus* bene tranſtulit: ܒܝܬ ܨܠܘܬܐ *domus precationis.* ibid. v. 16. *Ioſephus* in libro de Vita ſua cap. 54. συνάγονται πάντες εἰς τὴν προσευχὴν, μέγιστον οἴκημα, πολὺν ὄχλον ἐπιδέξασθαι δυνάμενον. Lectu digna de proſevchis Iudaeorum habet *le Moyne* ad Varia Sacra p. 71. *Voſſius* ad Catullum p. 313. *Lyſeri van Mullen,* Dani, Diſſ. Critico-Philol. de gemina vocis προσευχῆς ſignificatione Act. XVI, 13. Haſn. 1707. 4. et alii, quos laudat *Wolfius* in notis ad *Caſauboniana* p. 313. Conf. etiam *Barthii* Adverſ. II, 21.

ΠΡΟΣΕΥΧΟΜΑΙ, fut. εὔξομαι, *precor, oro, preces omnis generis ad Deum fundo, Deo piam mentem declaro, precando quaedam bona et deprecando mala,* etiam *bona apprecor a Deo, benedico, vota nuncupo, votis expeto,* etiam *gratias ago,* et aeque late patet ac vocabulum προσευχή, ita, ut interdum etiam *meditari res divinas, in cultu divino occupatum eſſe* ſignificet, ex πρὸς et εὔχομαι, q. d. εὔχομαι πρὸς τὸν θεόν. Matth. V, 44. προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς ſupplicate pro iis, qui vos criminantur et infeſtantur. ibid. VI, 5. 6. 7. 9. οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς hac vero precum formula utamini. Conf. Alex. Ieſ. XXXVIII, 9. et Luc. XI, 1. Matth. XIV, 23. προσεύξασθαι meditari res divinas; quo ſenſu etiam haec vox ſumenda eſt in aliis N. T. locis, v. c. 1 Theſſ. V, 17. Matth. XIX, 13. καὶ προσεύξηται et bona iis apprecaretur, ſeu, bona vota pro iis nuncuparet, coll. Marc. X, 16. Matth. XXIII, 14. XXIV, 20. προσεύχεσθε δὲ

proci-

precibus: hoc voluit a Deo expetita. ibid. XXVI, 36. 39. προσευχόμενος καὶ λέγων deprecatus est hoc modo. Luc. XVIII, 11. XXII, 40. ubi προσεύχεσθαι cum μὴ et infinitivo construitur. Philipp. I, 9. προσεύχεσθαι cum ἵνα construitur, ut 1 Cor. XIV, 13. Προσεύχεσθαι ὑπὲρ τινός communem alicuius expetere precibus. Coloss. I, 9. pro quo alias (v. c. Act. VIII, 15. Coloss. IV, 3. 1 Thess. V, 25. 2 Thess. III, 1.) formula προσεύχεσθαι περί τινος usurpatur. Iacob. V, 17. προσευχῇ προσεύξασθαι orare. 1 Cor. XI, 4. et XIV, 14. 15. προσεύχεσθαι de iis usurpatur, qui preces clara voce in conventibus Christianorum sacris faciunt et quidem afflatu divino. Interdum etiam cum dativo construitur, v. c. Matth. VI, 6. πρόσευξαι τῷ πατρί σου. *Xenoph.* Cyrop. I, 6. 1. προσευξάμενος Ἑστίᾳ πατρῴᾳ κ. τ. λ. ibid. III, 3. 21. προσευξάμενος τοῖς θεοῖς. In versione Alex. respondet hebraico הִתְפַּלֵּל *oravit, precatus est,* 1 Sam. I, 10. II, 25. 2 Sam. II, 27. Esr. X, 1. עָתַר *oravit, deprecatus est, supplicavit,* Exod. X, 17. Iudd. XIII, 8. et chald. צְלָא, quod idem notat, Esr. VI, 10. Dan. VI, 11.

ΠΡΟΣΕ'ΧΩ. 1) Proprie quidem significat *insuper aliquid habere praeter illa, quae iam habeas,* (*Demosthen.* p. 977. 26. καὶ τῶν ἄλλων δὲ δισχιλίους προσέξεις.) sed deinde etiam generatim notat: *adhibere, applicare,* quodcunque illud demum sit, quod applicatur, aut adhibetur, ex πρὸς et ἔχω *habeo.* Hoc verbum fere semper elliptice adhibetur in N. T. et significat 2) *appropinquare, accedere,* ita, ut omissum sit ἑαυτόν. Sic sumi videtur in N. T. Hebr. VII, 13. ἀφ᾽ ἧς (sc. φυλῆς) οὐδεὶς προσέσχηκε τῷ θυσιαστηρίῳ ex qua tribu nemo accessit ad altare, h. e. nemo munere sacerdotali et levitico functus est. *Hesych.* προσέσχε· προσῆλθε. *Suid.* προσέσχηκε· κατῆρεν, ἐνωρμίσατο. In versione Alex. respondet hebraico קָרַב *appropinquavit,* Ps. XXXVII, 29. XXXIX, 18. LXIX, 19. Hinc interdum apud Graecos *appellere navem* (*Demosthen.* p. 1285. 25. ed. *Reiske:* τῇ νηὶ προσέχειν εἰς Ῥόδον.) significat, ut exemplis idoneis docuit *Budaeus* in Commentariis Ling. Gr. p. m. 597. Vide etiam *Thom. M.* p. 748. ed. *Bernard.* 3) προσέχω, sc. τὸν νοῦν, *animum adverto et applico, attendo, ausculto, meditor,* Hebr. II, 1. διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως ἡμᾶς προσέχειν τοῖς ἀκουσθεῖσι propterea eo magis tenemur attendere doctrinae, nobis traditae, nempe partim sedula et recta eius meditatione, partim vitae et mentis ad normam eius conformatione. 2 Petr. I, 19. ᾧ καλῶς ποιεῖτε, προσέχοντες et si ad haec prophetarum vaticinia attenderitis, recte agetis, seu saluti vestrae optime consuletis. 1 Tim. I, 4. μηδὲ προσέχειν μύθοις. Tit. I, 14. μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις neque attendentes fabulis

bulis dedalicis. *Diog. Laert.* III, 6. Sic saepius quoque apud Alexandrinos legitur, v. c. Prov. I, 25. τοῖς δὲ ἐμοῖς ἐλέγχοις οὐ προσείχετε. Ies. I, 29. ... προσέχοντες. Devt. I, 45. ubi hebraico האזין *aures praebuit, advertit* respondet. Ies. LV, 3. Cant. VIII, 13. Interdum vero τῷ προσέχειν in hac significatione apud Alexandrinos adduntur voces τὸν νοῦν, v. c. Iob. VII, 17. (*Aristoph.* Equit. v. 1014. ἄκουε δή νυν, καὶ πρόσεχε τὸν νοῦν ἐμοί. *Lucian.* Dial. Iov. et Iun. ab init. ... προσέχεις τὸν νοῦν. Conf. *Lamb. Bos.* Ellips. Gr. p. 321 et *Wetstenii* N. T. T. I. p. 317.) τὰ ὦτα seu τοῖς ὠσί. Ies. VII, 29. XXV, 4. Ies. LV, 3. τῇ διανοίᾳ. Exod. IX, 20. Iob. I, 8. et τῇ καρδίᾳ. Devt. XXXII, 48. 4) προσέχω, scil. τὴν πίστιν seu νοῦν, *assentior, assensum meum praebeo, alicui fidem habeo,* i. q. πιστεύω, et ex adiuncto mox *obtempero, morem gero,* mox, ubi primis si dativus personae sequitur, *addictus alicui, sectator alicuius sum,* seu *me applico ad aliquem.* Act. VIII, 6. προσεῖχόν τε οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ὁμοθυμαδὸν et omnis fere turba assensum praebebat doctrinae a Philippo traditae, coll. v. 12. ubi illud προσέχειν per πιστεύειν explicatur. ibid. v. 10. ᾧ προσεῖχον πάντες, ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου cui quidem sectatores adhaerebant omnes, nobiles et ignobiles. ibid. v. 11. προσεῖχον δὲ αὐτῷ sectabantur autem eum ideo. ibid. XVI, 14. προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ τοῦ Παύλου ut doctrinae, a Paulo traditae, fidem haberet et morem gereret. 1 Tim. IV, 1. προσέχοντες πνεύμασι πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων assensum praebentes doctoribus falsis et doctrinis vere diabolicis. *Iosephus* A. I. VIII, 9. 1. ὅπως μὴ προσέχοι τοῖς τοῦ ... λόγοις ... Apud eundem de B. I. VI, 5. 3. πιστεύειν et προσέχειν tanquam synonyma iunguntur, uti contra ἀπιστεῖν et μὴ προσέχειν coniuncta inveniuntur apud eundem Lib. I. contra Apionem §. 1. 2 Macc. VII, 11. οὐ προσέχον τοῖς λόγοις αὐτῶν. Quod vero ad *obtemperandi* notionem attinet, quam voci προσέχειν ex adiuncto tribuendam esse monui, et quam *Krebsius* in Obss. Flav. p. 209 sq. contra *Raphelium* in Obss. Polyb. p. 352 in nullo graeco Scriptore reperiri nimis audacter affirmavit, confirmatur ea satis superque multis Scriptorum veterum locis, v. c. loco *Iosephi* A. I. VIII, 10. 4. (quem ipse *Krebsius*, hanc notionem tamen impugnans, iam laudavit l. l.) ... προσέχειν τοῖς πατρῴοις ἔθεσι. *Aelian.* V. H. XII, 1. ... προσέχειν. Sirac. XXIII, 34. XXXII, 24. ὁ πιστεύων νόμῳ προσέχει ἐντολαῖς. ibid. XXXV, 1. *Suid.* προσέχουσιν· ... 5) *operam do, studeo, deditus sum alicui rei, occupatus sum in aliqua re, versor circa eam,* etiam ex adiuncto *delector aliqua re, sector, tractor,* ita, ut omissum sit ἑαυτόν. 1 Tim. I, 4. μηδὲ προσέχειν μύθοις neque operam dare fabulis. ibid. III,

III, 8. μὴ πάροινον, μὴ οἴνῳ πολλῷ προσέχοντας, non vinosos. Polyaeni Strategem. VIII, cap. 56. ὁρῶσα τὸν ἄνδρα τρυφῇ προσέχοντα καὶ μέθῃ. 1 Tim. IV, 13. πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ semper occupatus sis in praelegendis libris sacris, in consolandis et edocendis Christianis. Tit. I, 14. Huc etiam a nonnullis refertur locus Hebr. VII, 13. ἀφ᾽ ἧς οὐδεὶς προσέσχηκε τῷ θυσιαστηρίῳ ex qua tribu nemo altari operam dedit, h. e. nemo curam gessit altaris. Cf. Loesneri Obss. Philonn. p. 398. 6) diligentem curam gero et adhibeo, prospicio, provide et diligenti cura observo. Act. XX, 28. προσέχετε οὖν ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, h. e. observate vos et vitam vestram et providente diligenti cura prospicite saluti Christianorum, qui sunt curae vestrae demandati. 7) caute et provide ago, diligenter aliquid perpendo. Act. V, 35. προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις, τί μέλλετε πράσσειν bene perpendite, quomodo hos homines tractetis. 8) sedulo ac sollicite mihi caveo ab aliqua persona, aut re, i. q. ὁράω, φυλάσσομαι. Matth. VI, 1. προσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων cavete vobis, ne eleemosynas vestras erogetis spectantibus hominibus. ibid. VII, 15. προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν cavete vero vobis a falsis doctoribus. ibid. X, 17. προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων cavete vobis ab hominibus eiusmodi. ibid. XVI, 6. ὁρᾶτε καὶ προσέχετε diligenter cavete vobis. ibid. v. 11 et 12. Luc. XII, 1. XVII, 3. προσέχετε ἑαυτοῖς cavete vero etiam vobismet ipsis. ibid. XX, 46. XXI, 34. προσέχετε ἑαυτοῖς, μήποτε κ. τ. λ. Saepius in N. T. non legitur. In eadem vero cavendi notione reperitur apud Alexandrinos a Paral. XXV, 16. πρόσεχε, ἵνα μὴ μαστιγωθῇς. ib. XXXV, 21. πρόσεχε ἀπὸ θεοῦ. Levit. XXII, 2. Sirac. VI, 13. XI, 34. XVII, 11. Gloss. in Octateucho: πρόσεχε· ἀσφαλίζου.

ΠΡΟΣΗΛΟΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie: clavis affigo, clavis transfigo ac perforo, ex πρὸς et ἡλόω, quod idem notat, hocque ab ἧλος, ου, ὁ, clavus. Legitur sic aliquoties apud Demosthenem, v. c. p. 520, 19. et 549, 1. ed. Reisk. 2) metaphorice: clavis transfigendo ac perforando aboleo, ut chirographum, quod transfixione aboletur. Sic semel legitur in N. T. Coloss. II, 14. αὐτὸ (scil. τὸ χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν) ἦρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ et chirographum, seu legem Mosaicam scriptam, cum omnibus eius mandatis ac institutis prorsus removit, affigens nempe illam cruci, h. e. dum nempe illam morte sua abrogavit et irritam reddidit. Cf. Galat. III, 13.

ΠΡΟΣΗΛΥΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie notat advenam, eum, qui aliunde advenit, peregrinum, etiam adventitium, accessorium. Derivatur enim a 2 aoristo praet. pass. προσήλευται,

λυτος, vel a praet. med. προσεληλυθα, verbi προσέρχομαι accedo, advenio, pro quo apud Graecos etiam προσελεύθω ponitur. Sic προσήλυτος vel centies in versione Alex. reperitur, ubi hebraico גר peregrinus respondet, v. c. Exod. XII, 48. 49. XX, 10. XXII, 28. Ierem. VII, 6. Ezech. XIV, 7. Hesych. προσήλυτος· πάροικος, ἀλλοεθνής. Lex. Cyrilli MS. Brem. προσήλυτος· ξένος, πάροικος, [illegible]. Etym. M. προσήλυτος· ὁ μέτοικος καὶ φυγάς. Hinc προσηλυτεύω tanquam advena commoror apud Aquilam Ps. V, 9. et Alex. Ezech. XIV, 7. et προσηλύτευσις advenae commoratio apud Aquilam Genes. XLVII, 9. a) proselytus, h. e. qui a gentilium religione ad veram religionem iudaicam transierat eamque sive totam, sive aliquam eius partem tantum amplexus erat. Tria autem genera proselytorum apud Iudaeos fuisse dicuntur, nempe a) גרי צדק, vel גרי בני ברית, proselyti iustitiae, vel proselyti filiorum foederis, h. e. qui ita amplexi erant religionem iudaicam, ut tria illis adhibita fuerint initiamenta, circumcisio, baptismus et oblatio, et omnia Iudaeorum dogmata omnesque ritus observarent. b) גרי תושב, vel גרי שער, h. e. proselyti domicilii, vel portae, qui sine circumcisione et baptismo religionem iudaicam probabant et renuntiaverant gentilium superstitioni, seu secundum alios, qui tantum quaedam ritus Iudaicos et praecepta Noachica observabant, quae numero septem fuisse traduntur et reperiuntur in Gemara Babylonica ad Tit. Sanhedrin. c. 7. fol. 56. et Bereschit Rabba, Paraschah 34. c) proselyti mercenarii, qui tantum circumcisi, non vero baptizati erant. Vide Seldenum de Iure N. et G. Lib. II. c. 2. sq. Sed Buxtorf. in Lex. Talmud. et Rabbin. voce גר p. 409. duo tantum apud illos proselytorum genera statui testatur, nimirum iustitiae et domicilii. Legitur haec vox in N. T. tantum Matth. XXIII, 15. circumagitis mare et terram, seu omnes vires vestras intenditis ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον, ut vel unum proselytum faciatis. Conf. Lightfoot. in Hor. Hebr. et Talmud. ad h. l. De studio Iudaeorum multos e gentibus ad Iudaismum pertrahendi, exposuit Wetstenius N. T. T. I. p. 483 sq. Act. II, 11. Ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι, tum Iudaei tum proselyti. ibid. VI, 5. et XIII, 43. Suid. ex Theodoreto: προσήλυτοι, οἱ ἐξ ἐθνῶν προσεληλυθότες καὶ [illegible] [illegible] Δαβίδ (Ps. XCIII, 6.) καὶ προσήλυτον [illegible].

ΠΡΟΣΚΑΙΡΟΣ, ου, ὁ, ἡ, temporarius, momentaneus, ad tempus breve tantum durans, breve vel cito transiens, instantaneus, instabilis, mutabilis, ex πρὸς et καιρὸς tempus, occasio, opportunitas. Legitur in N. T. Matth. XIII, 21. non vero habet radicem in se ipso, ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστιν, sed temporarius,

πρόσκαιρος, instabilis ac mutabilis est, h. e. ad breve tempus religioni adhaeret; coll. Luc. VIII, 13. πρὸς καιρὸν πιστεύουσι. Eadem sententia, iisdem verbis expressa, legitur quoque Marc. IV, 17. ubi etiam in sequentibus explicatur verbis; orta calamitate ac persecutione ob professionem religionis christianae, statim ab ea deficiunt. 2 Cor. IV, 18. τὰ πρόσκαιρα opponuntur τοῖς αἰωνίοις. Hebr. XI, 25. ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν quam temporarium habere idololatriae fructum. Saepius in N. T. non legitur. Apud Herodian. I, 1. 6. πρόσκαιρος ἡ δυναστεία opponitur τῇ ἐκ μακρῶν χρόνων ἀρχῇ: et apud Sextum Empir. Lib. IX. p. 566. πρόσκαιροι φύσεις sunt exigui temporis naturae. Alia loca qui scire cupiat, is adeat Wetstenii N. T. T. I. p. 402.

ΠΡΟΣΚΑΛΕΩ, ῶ, fut. έσω, et in medio ΠΡΟΣΚΑΛΕΟΜΑΙ, ῦμαι, 1) proprie: *advoco, accerso, ad me venire iubeo*, ex πρὸς *ad* et καλέω *voco*. Matth. X, 1. καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ et advocatis duodecim discipulis. ib. XV, 32. XVIII, 2. 32. τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ tunc dominus servum accersitum ita obiurgat. ibid. XX, 25. Marc. III, 13. VI, 7. VIII, 1. 34. X, 42. XV, 44. προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα accersito centurione. Luc. VII, 19. XV, 26. XVI, 5. XVIII, 16. Act. V, 40. VI, 2. προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν itaque duodecim apostoli convocarunt totum Christianorum coetum. ibid. XIII, 7. XX, 1. XXIII, 17. 18. 23. Iacob. V, 14. προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. In versione Alex. respondet hebraico קָרָא *vocavit, advocavit, accersivit, convocavit*, Genes. XXVIII, 1. Esther. IV, 5. 2 Macc. XIV, 5. Loca Demosthenis, huc pertinentia, collegit *Reiske* in Indice Graecit. Demosthen. p. 660. Activum legitur apud *Xenoph.* de Rep. Laced. XIII, 5. ubi significat: *in consilium advocare.* Passivum reperitur apud Alex. Esther. VIII, 1. et 2 Macc. IV, 28. 2) metaphorice: *aggrego ad coetum quendam, in societatem aliquam recipio.* Act. II, 39. ad vos enim pertinet haec promissio et ad posteros vestros, ad omnes etiam remotissimos, ὅσους ἂν προσκαλέσηται κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν quoscunque in coetum Christi cultorum recepturus est dominus Deus vester, seu, ut etiam commode reddi potest, quoscunque destinaverit huic beneficio dominus Deus vester. Amos V, 8. IX, 6. 3) *alloquor aliquem, invoco.* Matth. XV, 10. καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον εἶπεν αὐτοῖς et oratione directa ad adstantem turbam, ita eam est allocutus. Marc. III, 23. καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς. ibid. VII, 14. et XII, 43. Prov. IX, 15. προσκαλουμένη τοὺς

τὰς παριόντας ὁδόν: 4) metaphorice: *destino aliquem alicui rei, designo ad aliquod munus, constituo, eligo.* Act. XIII, 2. εἰς τὸ ἔργον, ὃ προσκέκλημαι αὐτὰς, pro πρὸς ὃ κέκλημαι αὐτὰς, negotio, cui gerendo eos destinavi. ib. XVI, 10. ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς ὁ κύριος εὐαγγελίσασθαι αὐτὰς Deum iniunxisse nobis hoc munus tradendi illis religionem christianam. Alex. Ioel II, 32. καὶ εὐαγγελιζόμενος, ὃς ὁ κύριος προσκέκληται. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΣΚΑΡΤΕΡΕΩ, ῶ, fut. ήσω, quod in genere de omnis generis perduratione, continuatione ac perseverantia usurpatur in N. T. 1) cum dativo personae construitur et tunc significat: *semper alicui praesto et ad manum esse, comitari aliquem, a latere alicuius non discedere, adhaerere alicui, assidue cum aliquo esse,* ex πρὸς et καρτερέω *fortiter tolero, perduro,* hocque a κάρτος per metathesin pro κράτος *robur.* Sic legitur in N. T. Marc. III, 9. ubi Christus volebat ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ ut navigiolum semper sibi praesto esset. Act. VIII, 13. καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ et baptizatus adhaesit Philippo, h. e. semper enim comitatus est, nec discessit ab eius latere; ex more illorum temporum, ubi discipuli doctores suos ubique comitari solebant. ibid. X, 7. καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν προσκαρτερέντων αὐτῷ et milite quodam religioso ex numero eorum, qui ipsi apparebant, seu qui ipsi tum apparebat. *Demosthenes* p. 1386. 6. ed. *Reiske*: θεραπαίνας τὰς Νεαίρᾳ τότε προσκαρτερέσας. *Polyb.* Exc. Legat. 47. p. 1199. προσεκαρτέρει τῷ Τίτῳ. 2) *assidue alicui rei operam do et versor in aliquo negotio, perduro, persevero, incumbo, insisto, opus urgeo.* Act. I, 14. ἔτοι πάντες ἦσαν προσκαρτερῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει, hi omnes una precibus vacabant et meditationi rerum divinarum. ibid. II, 42. ἦσαν δὲ προσκαρτερῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων κ. τ. λ. assidue operam dabant apostolorum institutioni. ibid. v. 46. καθ᾽ ἡμέραν δὲ προσκαρτερῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, cotidie templum simul frequentarunt. Similis locus est in Hist. Susannae v. 7. ἔτοι προσεκαρτέρεν ἐν τῇ οἰκίᾳ Ἰωακείμ. Act. VI, 4. ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τῦ λόγε προσκαρτερήσομεν nos vero in preces et ministerium verbi incumbemus. Rom. XII, 12. XIII, 6. εἰς αὐτὸ τῦτο προσκαρτερῦντες qui hoc ipsum assidue curant. Coloss. IV, 2. Saepius in N. T. non legitur. *Polyb.* I, 55. προσκαρτερεῖν τῇ πολιορκίᾳ in obsidione perseverare. *Xenoph. Hist. Gr.* VII, 5. 14. *Ioseph.* A. I. V, c. 2. I. 6. τῇ καθέδρᾳ προσεκαρτέρεν. *Diodor. Sic.* Lib. III, p. 183. ταῖς δὲ πληγαῖς ἀναγκάζονται προσκαρτερεῖν τοῖς ἔργοις. Adde Alex. Num. XIII, 20.

ΠΡΟΣΚΑΡΤΕΡΗΣΙΣ, εως, attice εως, ἡ, *assiduum alicuius rei studium, perduratio, constantia, perseverantia in aliqua*

que et assidua, omni scilicet nullae aerumnae, nec labores nos a te aliqua avellere possunt, a προσκαρτερέω. Semel tantum legitur in N. T. Ephes. VI, 18. εἰς αὐτὸ τοῦτο ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων τῶν ἁγίων atque, ut hanc constantiam Deus non solum vobis, sed etiam aliis Christianis largiatur, assidui et sollioiti sitis in precando. Verba enim ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ δεήσει posita sunt, ut iam recte ad h. l. monuit *Koppius*, pro ἀγρυπνοῦντες καὶ προσκαρτεροῦντες ἐν πάσῃ δεήσει.

ΠΡΟΣΚΕΦΑΛΑΙΟΝ, ου, τὸ, *cervical*, *pulvinar*, s. *pulvinus*, *qui supponitur capiti decumbentis, aut etiam sedentis*, ex πρὸς et κεφαλὴ *caput*, quia in illud caput nostrum imponimus. Est vocabulum in N. T. ἅπαξ λεγόμενον, quod Marc. IV, 38. tantum reperitur: ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων in cervicali dormiens, seu cervicali indormiens. Alexandrini (apud quos etiam vox προσκεφαλὴ, idem significans, legitur, 1 Sam. XXVI, 11 et 12.) usi sunt hac voce pro כְּסָתוֹת, quod *pulvillos*, *cervicalia* denotat, Ezech. XIII, 18. 20. 3 Esr. III, 8. ἔθηκαν ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον Δαρείου. Adde *Theophrast*. Char. c. 2. *Aristoph*. Plut. v. 542 sq. ἀντὶ δὲ προσκεφαλαίου λίθον εὖ μεγάλην πρὸς τῇ κεφαλῇ. Conf. etiam *Pollucis* Onom. VI, 9. *Foësii* Oecon. Hippocr. p. 323. *Wetstenii* N. T. T. I. p. 571. et *Heinsium* ad *Ovid*. A. A. I, v. 160.

ΠΡΟΣΚΛΗΡΟΏΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie est: *sorte allego, sorte lectum alicui adiungo, sorte addico*, ex πρὸς et κληρόω *sortior, sortem mitto, sorte lego, vel accipio*, hocque a κλῆρος *sors*. Passivum προσκληρόομαι, οῦμαι, *sorte lectus adiungor*. 2) generatim: *adiungo, consocio*, et προσκληρόομαι *adhaereo, me alicui adiungo*. Tantum legitur in N. T. Act. XVII, 4. καί τινες ἐξ αὐτῶν ἐπείσθησαν καὶ προσεκληρώθησαν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλᾳ κ. τ. λ. e quibus quidam ad fidem adducti sunt et Paulo ac Silae se adiunxerunt, seu, et Pauli ac Silae perpetui sectatores facti sunt etc. Elegans haec verbi προσκληροῦσθαι significatio valde frequens est apud *Philonem*, ex quo loca multa et idonea collegit *Loesnerus* in Obss. Philonianis p. 209 sq. Conf. etiam *P. Wesselingii* Epistolam ad *H. Venemam* de Aquilae in Scriptis Philonis, Iudaei, Fragmentis (Trai. ad Rhen. 1748. 8.) p. 12. et *Wollium* ad *Küsterum* de Verbis Med. p. 48. Male itaque et audacter *Mangey* in Notis ad Philonem T. II, p. 689. pro προσεκληρώθησαν in hoc Lucae loco substituit προσεκολλήθησαν. *Plutarch*. T. VIII, p. 945. ed. *Reiske* ἡ δὲ ἑβδομὰς ὄψει τῆς Μούσης, ἡ δὲ ἑβδομὰς τῷ μουσηγέτῃ προσκεκλήρωται.

ΠΡΟΣΚΛΊΝΩ, fut. ινῶ, *inclino, acclino, propensum reddo*. Medium προσκλίνομαι *assentior alicui, transeo in alicuius partes, sequor partes alicuius*, ex πρὸς et κλίνω *reclino*. Semel legitur

legitur in N. T. Act. V, 36. de Theuda, ᾧ προσεκλίθη ἀριθμὸς ἀνδρῶν ὡσεὶ τετρακοσίων cui se adiunxerunt, seu, cuius partibus faverunt numerus fere quadringentorum hominum. Videtur autem mihi cum *Wetstenio* lectio προσεκλίθη, quam versionis Vulgatae (quae habet: *consensit*,) et codicum nonnullorum auctoritas tuetur, et e qua ex mala dictantis pronunciatione lectio προσεκλήθη (quae in nonnullis codicibus h. l. reperitur,) orta esse videtur, praeferenda lectioni receptae προσεκολλήθη, quum nihil sit usitatius hac voce in N. T. quam adeo nemo facile in προσεκλίθη, vocabulum perrarum ac difficilius, mutaverit. Vide vocem sequentem. *Plutarch.* T. VI, p. 131. ed. *Reiske* προσανοίγει καὶ προσκλίνει τὴν τοῦ νέου ψυχὴν τοῖς ἐν φιλοσοφίᾳ λόγοις. Προσκλίνειν τινὶ pro *propendere in alicuius partes* legitur apud *Polyb.* IV, 51, 5.

ΠΡΟΣΚΛΙΣΙΣ, εος, attice εως, ἡ, 1) proprie: *inclinatio ad aliquid, inclinatio in alteram partem.* Est enim verbale a secunda pers. perf. pass. προσκέκλισαι, verbi προσκλίνω *inclino, propensum reddo.* 2) metaphorice: *inclinatio et propensio animi, gratia, favor, studium partium, cupiditas, die Partheylichkeit,* metaphora desumta a libra, cuius lanx inclinatur in alteram partem. Semel tantum legitur in N. T. 1 Tim. V, 21. μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσκλισιν nihil faciens, partium studio commotus, aut ex favore, in gratiam aut eius, cuius causa agitur, aut alius commendantis. Exod. XXIII, 2. Quidam codices, editiones, una cum Patribus quibusdam, loco πρόσκλισιν habent πρόσκλησιν, (quas voces ob soni fortasse et litterarum similitudinem saepissime permutatas esse in codicibus, docuit *Casaubonus* ad *Diog. Laërt.* Lib. I, c. 20. et *Hemsterhusius* ad *Aristoph.* Plutum v. 1027. p. 372 sq. Confer etiam *Schweighaeuseri Commentarium* ad *Polyb.* V, 51, 8.) quam lectionem *Millius* in Prolegg. §. 749. hoc sensu, ut *factio* indicetur, quo sensu etiam προσεκλήθη in nonnullis codicibus Act. V, 36. obvium, occurrere existimat. Sed πρόσκλησιν hanc significationem habere, nullo Scriptorum veterum loco demonstrari potest, e quibus potius constat, πρόσκλησιν de *vocatione in ius*, vel *ad senatum per ministros publicos, quos* κλητῆρας *Graeci vocant*, (*Suid.* προσκλήσεις· πρὸς ἃς καλοῦσί τις εἰς δικαστήριον ἢ βουλὴν, κλητῆρας ἔχων.) vulgo (v. c. apud *Demosthenem* p. 1054. l. 21 et 25. ed. *Reiske.*) usurpari, ut adeo haec vox a loco nostro prorsus aliena sit. Vox πρόσκλισις autem, de *partium studio, animi propensione*, et *favore adhibita*, saepius reperitur in Graecorum libris, v. c. apud *Polyb.* Hist. V, c. 51, 8. et VI, 10, 10. *Clement. Rom.* in I. Epist. ad Corinthios c. 21. p. 110. et c. 47. p. 188. ubi videndus *Boisius* et *Cotelerius*, et *Iosephum* A. I. XIX, 5. 3. *Suid.* πρόσκλισις· ἑτεροῤῥέπεια. Μὴ διαπράξασθαί τι κατ᾽ ἔχθραν, ἢ

κατὰ

κατὰ προσκλισιν. Alberti Gloss. N. T. p. 158. κατὰ πρόσκλισιν (ita enim reponendum est loco impressi πρόσκλησιν) κατὰ χάριν καὶ προσπάθειαν, ubi vid. Alberti. Conf. etiam Suiceri Thesaur. Eccles. T. II. p. 856. et Wetstenii N. T. T. II. p. 344 sq.

ΠΡΟΣΚΟΛΛΑΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *agglutino, conglutino, glutinamentis adiungo.* Προσκολλάομαι *agglutinor, conglutinor*, ex πρὸς et κολλάω *glutino, conglutino*, hocque a κόλλα *gluten, quo res coniungi solent.* Respondet hebraico דָּבַק, quod, ut arabicum دبق, proprie *agglutinari* notat, a דֶּבֶק *glutinum, ferrumen, plumbatura, conglutinatio.* Deinde vero, quemadmodum προσκολλᾷν in universum *adiungere, coniungere* notat, (v. c. apud *Plutarch.* T. IV. p. 223. τὴν βασιλικὴν τῇ ἀγορᾷ προσεκόλλησεν) ita προσκολλᾶσθαι, ut hebraicum דָּבַק, metaphorice usurpatur, et 2) notat: *adhaerere alicui, adiungere se alicui, arctissimis vinculis esse cum aliquo coniunctum, constanter sequi aliquem.* Matth. XIX, 5. καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ et adhaerebit uxori suae, seu, nec se ab uxore sua divelli patietur. Marc. X, 7. Ephes. V, 31. Act. V, 36. ᾧ προσεκολλήθη ἀριθμὸς ἀνδρῶν ὡσεὶ τετρακοσίων cui se adiunxerunt fere quadringenti homines. Vide προσκλίνω. Saepius in N. T. non legitur. Eodem modo דָּבַק sumitur Genes. II, 24. Deut. XI, 22. Ios. XXIII, 8. Ruth. II, 21. 23. Iob. XLI, 8. Prov. XVIII, 25. Adde Sirac. VI, 36. XIII, 18 et *Platonem* Lib. V. de Legibus p. 839. E. — τοῖς δὲ προσκολλᾶσθαι, διώκοντα κατὰ τὰς ξυνουσίας. Cf. etiam *Palairet.* Obss. Philol. p. 288. et *Fesselii* Adverss. Sacr. Lib. II, c. 25. p. 167.

ΠΡΟΣΚΟΜΜΑ, τος, τὸ, 1) proprie, ut σκάνδαλον, *offendiculum, lapis, vel obstaculum aliquod, in via positum, in quod si quis impingit, cadere, aut caespitare debet.* Est verbale a προσκέκομμαι, prima pers. perf. pass. verbi προσκόπτω *offendo, impingo.* Cf. Alex. Ies. VIII, 14. et XXIX, 21. 2) metaphorice: *id, quod peccandi, vel errandi occasionem alicui praebet, sive per se, sive per accidens, causa sive propior, sive remotior infelicitatis et infortunii aliorum, omne, quod noxam et detrimentum alicui affert,* quo sensu etiam σκάνδαλον saepius usurpatur, ut infra s. h. v. docebitur. Sic v. c. Rom. IX, 32 et 33. Christus dicitur λίθος τοῦ προσκόμματος, quatenus multi Iudaei, eius vita et doctrina offensi et religioni divinae, ab eo traditae, fidem negantes, sibi ipsis poenas divinas gravissimas conciliabant, vimque divinam in perdendis contumacibus et impiis experiebantur. Rom. XIV, 13. τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον ne ad peccandum sollicitetis Christianos imbecilliores et ita miseros reddatis. ibid. v. 20. τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίον-

ἐσθίοντι οἱ, qui vescendo offendit ac ad peccandum seducit alterum. Διὰ προσκόμματος enim, ut v. 21 perspicue docet, et ut iam *Koppius* ad h. l. bene observavit, ad peritiorem et perfectiorem Christianum referendum et positum est pro *μετὰ προσκόμματος*, h. e. *πρόσκομμα διδὰς ἑτέρῳ*. 1 Cor. VIII, 9. *μήπως ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα γένηται τοῖς ἀσθενοῦσιν* ne haec libertas vestra christiana peccandi occasionem praebeat Christianis imbecillioribus. 1 Petr. II, 8. Saepius non legitur in N. T. In eadem tamen significatione metaphorica respondet apud Alexandrinos hebraico מוֹקֵשׁ *laqueus, decipula*, Exod. XXIII, 33. XXXIV, 12. Adde Iudith. VIII, 19. Sirac. XVII, 19. XXXI, 7. 35. XXXIV, 18. XXXIX, 29. *Suid.* *πρόσκομμα· ζημία, βλάβη, σκάνδαλον.* Idem *Hesychius* tradit.

ΠΡΟΣΚΟΠΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie: *offensio*, seu *ipsa actio offendendi, cum quis impingit in obiectam rem, ut casus, vel lapsus, seu laesio sequatur*, a *προσκόπτω*, quod vide. *Suid.* *προσκοπήν· πρόσκρουσιν.* 2) per metonymiam est i. q. *πρόσκομμα* et *σκάνδαλον*, *offendiculum, lapis*, vel *obstaculum aliquod, in via positum, in quod incurrens impingit, ut laedatur, corruat, aut cespitet.* *Hesych.* *προσκοπήν· σκάνδαλον.* Hinc 3) metaphorice, ut *πρόσκομμα* et *σκάνδαλον*, *omne id, quo alii offenduntur, quod alii improbant, quod aliis errorum et peccatorum ansam praebet, felicitatem eorum minuit*, et speciatim *propagationem religionis et virtutis christianae impedit*. Sic semel legitur in N. T. 2 Cor. VI, 3. *μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία* cavemus dilegenter, ne quis nostra culpa offendatur et in peccata ac errores incidat, ne iure munus nostrum apostolicum vituperari possit. *Syrus* bene priora verba ita reddidit: ܒܡܕܡ ܬܬܠܘܢ ܠܐܢܫ ܥܠܬܐ ܕܡܬܟܫܠܢܘܬܐ *ne ulla in re cuiquam detis occasionem offensionis.* De *indignatione* et *offensione* adhibetur apud *Polyb.* VI, 7, 8. XXVII, 6, 10.

ΠΡΟΣΚΟΠΤΩ, fut. όψω, 1) proprie: *offendo, impingo*, et de eo usurpatur, qui pedem in lapidem impingit, vel aliam in rem obiectam, ita, ut cespitet, cadat, laedatur, aut saltem a cursu prohibeatur, ex *πρὸς* et *κόπτω*, quod vide supra. Matth. IV, 6. *μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα* ne forte impingas ad lapidem pedem tuum, h. e. ne tibi quicquam mali accidat. Videtur fuisse dictio proverbialis. Conf. Ps. XCI, 12. et Luc. IV, 11. Ioh. XI, 9. *ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει*, sc. *τὸν πόδα*, si quis per diem ambulat, non facile offendit. ibid. v. 10. *ἐὰν δέ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτί, προσκόπτει* si quis contra noctu iter facit, facile offendit. *Xenoph.* de Re Equestri VII, 6. *σκληρὸν μὲν γὰρ ἔχων τὸ σκέλος.*

λος, εἰ προσκόψαι τῳ, προσκεκλασμένος ἂν ἔη. *Aristoph.* Vesp. v. 275. Vid. *Pollux* II, 199. Alex. Prov. III, 23. Ierem. XIII, 16. Tob. XI, 7. Sirac. XXXII, 21. *Suid.* προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου, ἀντὶ τοῦ προσπταίσῃς. τὸ σμικρότατον δὲ διὰ τὸ προσκόψαι τῷ λίθῳ δεδήλωκε. 2) *allido, irruo, impetum facio, impello*, i. q. προσπίπτω. Sic de *ventis et flatibus* usurpatur Matth. VII, 27. οἳ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσε qui irruebant in domum istam et collapsa est; ubi codices nonnulli pro προσέκοψαν habent προσέπεσον e v. 25. alii προσέῤῥηξαν, alii denique προσέκρουσαν. 3) metaphorice: *indignor, irascor, offendor alterius dictis et factis eorumque occasione in peccata, vel in errores prolabor, sive scandalum datum sit, sive acceptum.* Rom. IX, 32. προσέκοψαν γὰρ τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος offensi enim Messiae vita et doctrina, oblatam sibi ab eo doctrinam repudiarunt eumque contumaces reiecerunt. ibid. XIV, 21. μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει nec agere aliquid, quo alii offendantur, h. e. quod partim aliis vobis indignandi et irascendi ansam praebeat, partim quo peccandi libido in aliis excitetur. *Marc. Antonin.* VI, 20. 1 Petr. II, 8. οἳ προσκόπτουσι τῷ λόγῳ ἀπειθοῦντες qui, offensi hac doctrina, ei fidem negant. Etiam *Polybius* verbo προσκόπτειν saepius ita usus est, ut significet: *offendi aliqua re*, ut idoneis exemplis docuit *Raphelius* in Obss. Polyb. p. 701. et *Schweighaeuser.* in *Lexico Polybiano.* *Sext. Empir.* adv. Rhet. 74. προσκόπτουσι δὲ οἱ πολλοὶ τῇ τοῦ λόγου περιεργίᾳ. Conf. etiam *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* XIII, 80. *Hesych.* προσκόπτειν· ἁμαρτάνειν. Caeterum de varia huius vocis constructione cum dativo et praepositionibus πρὸς ac ἐν bene exposuit *Vorstius* de Hebraismis N. T. cap. 36. p. 666. ed. *Fischeri.*

ΠΡΟΣΚΥΛΙΩ, fut. ίσω, *advolvo*, ex πρὸς *ad* et κυλίω *volvo.* Bis tantum in N. T. legitur. Matth. XXVII, 60. καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου, ἀπῆλθεν et postquam advolverat lapidem magnum ad ostium monumenti, discessit. Marc. XV, 46. καὶ προσεκύλισε λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου et advolvit lapidem ad ostium monumenti.

ΠΡΟΣΚΥΝΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie et vi etymologiae: *more canis proiicio et provolvo me humi ad pedes alicuius, prosterno me in pulverem, in signum submissionis*, aut secundum alios, *more canis lambo et lambendo demulceo, osculor*, nam mos antiquus erat apud Persas osculando manus, os, seu genua demississima reverentia aliquem venerandi et quasi adorandi. Compositum enim est ex πρὸς et κυνέω, pro κύω, vel κυέω, per epenthesin τοῦ ν, *osculor*, (conf. *Eustath.* ad Odyss. ί, v. 522. ρ', v. 35. et *Phavorinum.*) vel secundum alios ex πρὸς et κυνέω, quod est a κύων *canis.* Iam, quia canes lambendo ac provolvendo se humi ad pedes dominorum

suorum abblandiuntur erga heros suos et olim servi, subditi ac victi sese in pulverem prosternere solebant, ad pedes dominorum, regum ac victorum suorum, in signum submississimae devotionis, factum est, ut προσκυνεῖν in N. T. libris non solum 2) generatim significaret: *corpus demittere, se incurvare et inclinare*, (ita ut subaudiatur, vel ἐπὶ γόνατα, quod addit *Theophr.* Char. c. 16. aut εἰς τὴν γῆν, ut habet *Xiphilinus* p. 773.) v. c. Hebr. XI, 21. καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ et inclinavit se (senectute scilicet depressus,) versus cuspidem baculi sui, coll. 1 Regg. I, 47. καὶ προσεκύνησεν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὴν κοίτην αὐτοῦ. Genes. XLVII, 31. sed etiam 3) speciatim notaret: *capite et corpore inflexo testari alicui reverentiam et cultum civilem exhibere; salutare aliquem ita, ut humi corpus prosternas terramque adeo mento contingas*, (cf. *Cornel. Nepotem* in Vita *Cononis* c. 3.) qui erat ritus salutandi, apud omnes fere Orientis populos receptus, interdum etiam *provolvi in genua, reverentiae et honoris, aut supplicandi causa*. Respondet in hac significatione hebraico הִשְׁתַּחֲוָה *incurvavit se, prostravit se ad alicuius pedes, honoris ac reverentiae causa*; pro quo etiam reperitur apud Alexandrinos Genes. XVIII, 2. XXIII, 7, 12. προσεκύνησεν ἐπὶ τὴν γῆν, sc. κύψας. XIX, 1. προσεκύνησε τῷ προσώπῳ ἐπὶ τὴν γῆν, sc. κύψας. Esther. III, 2, 5. etc. Construunt προσκυνεῖν N. T. Scriptores modo cum quarto casu, ut graeci Scriptores, (*Aristoph.* Plut. v. 771. *Herodot.* I, c. 134. *Herodianus Philetaer.* p. 445. *Piers.* τὸ προσκυνεῖν αἰτιατικῇ πτώσει συντάττουσιν, οἷον προσκυνῶ τοὺς θεούς, οὐδέποτε δὲ τῇ δοτικῇ, ὥσπερ οἴονταί τινες. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 242.) modo cum tertio casu componunt, ad imitationem hebraici הִשְׁתַּחֲוָה, quod cum particula לְ, dativi indice, fere construitur, Gen. XLIX, 8. Ps. XXIX, 2. interdum etiam cum ἐνώπιον, ut etiam Hebraei suum verbum, intercedente voce לִפְנֵי, cum nominibus construere solent, v. c. Genes. XXIII, 12. 2 Paral. XXV, 14. Cf. *Vorstium* de Hebraismis N. T. c. 36. p. 637. seq. edit. *Fischeri*. Matth. II, 2. καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ et venimus ad illum venerandum. ibid. v. 8. 11. καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ et in genua prolapsi venerati sunt eum. ibid. VIII, 2. ἐλθὼν προσεκύνει αὐτῷ supplex eum adiit. ibid. XI, 18. ἐλθὼν προσεκύνει αὐτῷ in genua provolutus eum rogavit, coll. Marc. V, 22. πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, et Luc. V, 12. πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον ἐδεήθη αὐτοῦ. Matth. XV, 25. XVIII, 26. πεσὼν οὖν ὁ δοῦλος προσεκύνει αὐτῷ. ibid. XX, 20. XXVIII, 9. ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. ibid. v. 17. Marc. V, 6. XV, 19. προσεκύνουν αὐτῷ nempe simulate et ludibrii causa. Ioh. IX, 38. Act. X, 25. In eadem significatione προσκυνεῖν aliquoties legitur apud *Xenophontem* in Cyrop. IV,

IV, 4. 3. V, 3. 10. VIII, 3. 7. *Athenaeum* IV, p. 152 seq. τὸν τιμωρησάμενον ὡς εὐεργέτην ἐπὶ τὸ ἔδαφος πρηνὴς προσπεσὼν προσκυνεῖ. *Hesych.* προσκυνεῖ· προσπίπτει. Pro *venerari* ponitur apud *Polyb.* Hist. V, c. 86 extr. τῇ γὰρ οἰκίᾳ ταύτῃ μᾶλλον ἀεί πως οἱ κατὰ Κοίλην Συρίαν ὄχλοι προσκυνοῦσι. Vide *Casauboniana* p. 88. et *Wolfii* notas ad h. l. p. 287. 4) *religiose colo, adoro, cultu religioso aliquem prosequor*, ita, ut de cultu divino interno aeque ac externo, et de veri Dei cultu pariter ac cultu idololatrico adhibeatur. Matth. IV, 9. 10. XIV, 33. Luc. IV, 7. ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιόν μου. ib. XXIV, 52. προσκυνήσαντες αὐτόν. Ioh. IV, 20—24. XII, 20. Act. VII, 43. VIII, 27. XXIV, 11. 1 Cor. XIV, 25. Hebr. I, 6. et sic in apocalypsi passim. Cf. *Symmachi* reliquias Ps. II, 12. Hos. XIII, 2. et Alex. Dan. III, 5. 6. 11. 15. Ps. XCVI, 7. Adde *Iosephi* A. I. VI, 7. 5. προσκυνεῖ τῷ θεῷ. ibid. IX, 13. s. 1 et 2. X, 4. 5. Caeterum vide *Ioh. Henr. Schulzii* D. de verbo προσκυνεῖν. Altorf. 1730. 4.

ΠΡΟΣΚΥΝΗΤΗΣ, οῦ, ὁ, *adorator, cultor Dei*, a προσκυνέω *adoro*. Semel tantum in N. T. legitur Ioh. IV, 23. ἀλλ' ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστιν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσι τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ futurum enim est tempus, immo vero iam adest, quo veri cultores Dei patrem colent animo sincero et integerrimo.

ΠΡΟΣΛΑΛΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *alloquor, colloquor cum aliquo, confabulor, sermones misceo*, ex πρὸς et λαλέω *loquor*. Bis tantum legitur in N. T. Act. XIII, 43. οἵτινες προσλαλοῦντες αὐτοῖς qui colloquentes cum illis. ibid. XXVIII, 20. διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλῆσαι, sc. ὑμῖν, propterea vos advocavi, ut vos viderem et vobiscum sermones familiares miscerem. In *alloquendi* notione reperitur apud Alexandrinos Exod. IV, 16. pro hebraico דִּבֶּר *locutus est*. Cf. etiam *Symmachi* reliquias Ps. XXVI, 8. et LIV, 5. *Apollon.* Syntax. IV, 8. προσλαλῶ Τρύφωνι, πρὸς Τρύφωνα, λαλῶ. *Plutarch.* T. VI, p. 541. et Tom. VIII, p. 837. ed. *Reiske*. Interdum autem προσλαλεῖν etiam significat: *precibus adire, rogare, implorare alicuius opem*, v. c. Sapient. XIII, 18. ubi cum ἐπικαλεῖσθαι in sequentibus permutatur.

ΠΡΟΣΛΑΜΒΑΝΩ, fut. λήψομαι, 1) proprie: *manu extensa prehendo, capio, accipio*, ex πρὸς et λαμβάνω *capio, accipio*. Matth. XVI, 22. καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος, ἤρξατο ἐπιτιμᾷν αὐτῷ et manu prehensum eum coepit obiurgare Petrus. Eadem sententia legitur quoque Marc. VIII, 32. *Plutarch.* T. VI, p. 375. ed. *Reiske*. 2) *sumo, accipio, percipio*. Construitur cum accusativo et genitivo. Huc pertinent loca N. T. ubi de iis accipitur, *qui cibum capiunt*, vel nude positum, ut nostrum *zu sich nehmen*, vel addita voce

 τροφῆς.

τροφῆς. Act. XXVII, 33. ἄσιτοι διατελεῖτε μηδὲν προσλαβόμενοι ieiuni mansistis nec cibo iusto usi estis. ib. v. 34. διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς προσλαβεῖν τροφῆς quapropter vos moneo, ut cibum capiatis: ubi lectio μεταλαβεῖν, quae in codicibus nonnullis loco προσλαβεῖν reperitur et quam *Griesbachius* in textum recipere non dubitavit, merum interpretamentum continere mihi quidem videtur. ibid. v. 36. καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο τροφῆς ipsi quoque cibum sumserunt. *Xenoph. Cyrop.* III, 3, 20. 3) *assumo aliquem, adiungo mihi socium.* Act. XVII, 5. προσλαβόμενοι δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τῶν ἀγοραίων τινὰς ἄνδρας πονηρὲς assumentes autem Iudaei circumforaneos quosdam homines improbos. ibid. XVIII, 26. προσελάβοντο αὐτὸν sibi eum adiunxerunt. *Xenoph. Cyrop.* I, 4, 16. *Anab.* VII, 6, 19. 2 Macc. VIII, 1. τὲς μεμενηκότας ἐν τῷ Ἰεδαϊσμῷ προσλαβόμενοι. *Ioseph.* B. I. II, 21, 1. Φροντὶς δ' ἦν αὐτῷ μηδένα προσλαμβάνειν εὐάλωτον, ἀλλὰ τὲς εὐεξίᾳ σώματος —— διαφέροντας ἐξελέγετο. 4) *benigne et humaniter excipio aliquem, amice recipio.* Act. XXVIII, 2. προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς nos omnes humaniter exceperunt. Philem. v. 12. σὺ δὲ αὐτὸν, τετέςι τὰ ἐμὰ σπλάγχνα, προσλαβε tu vero eum, tanquam hominem mihi carissimum, admodum benigne recipias. ibid. v. 17. προσλαβε αὐτὸν ὡς ἐμέ. 2 Macc. X, 15. τὲς φυγαδευθέντας ἀπὸ Ἱεροσολύμων προσλαβόμενοι. Hinc 5) generatim est: *benigne aliquem et humaniter tracto, favore meo dignor, beneficia alicui exhibeo, opem fero*, et speciatim de *beneficio receptionis in coetum Christianorum* usurpatur. Rom. XIV, 1. τὸν ἀσθενῦντα τῇ πίςει προσλαμβάνεσθε eum vero, qui est fide infirma et imbecilla, benigne et humaniter quoquo modo tractate, ita nempe, ut eum summa cum humanitate corrigatis et meliora doceatis, nec vestra magis certa ac perfecta cognitione et persuasione abutamini. Est fere idem, quod Gal. VI, 1. dicitur καταρτίζετε τὸν τοιῦτον ἐν πνεύματι πραότητος. ibid. v. 3. ὁ Θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο nam Deus eum amat eumque amore ductus in coetum Christianorum benigne recepit, seu brevius: Dei enim beneficio Christianus factus est. ibid. XV, 7. διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλες καθὼς καὶ ὁ Χριςὸς προσελάβετο ὑμᾶς εἰς δόξαν Χριςῦ igitur benigne vos invicem et humaniter tractate, quemadmodum etiam Christus vos benigne in coetum suorum cultorum recepit, ut verus Dei cultus in dies latius propagaretur. Saepius in N. T. non legitur. Conf. Alex. Ps. XXVII, 10. ὁ δὲ Κύριος προσελάβετό με. ibid. LXIV, 4. μακάριος ὃν ἐξελέξω καὶ προσελάβυ. ibid. LXXII, 24. μετὰ δόξης προσελάβυ με.

ΠΡΌΣΛΗΨΙΣ, εως, attice εως, ἡ, 1) proprie: *assumtio, receptio, ipsa actio assumendi.* Est nomen verbale a tertia perf. perf. pass. προσλέληψαι, verbi προσλαμβάνω *assumo*. 2) *favor*

favor, benignitas, beneficium, receptio in pristinum favorem. Sic semel legitur in N. T. Rom. XI, 15. τίς ἡ πρόσληψις (αὐτῶν) εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; nonne a receptione Iudaeorum in pristinum favorem Dei summa felicitas speranda erit? Sive enim ita interpreteris, sive πρόσληψις de receptione Iudaeorum in coetum Christianorum cum aliis explices, sive denique voci πρόσληψις notionem subiicias *benignitatis* (ut sit i. q. ἔλεος v. 31.) *divinae*, in futura Iudaeorum conversione ad religionem christianam, sensus tamen semper idem manet. Nec plane aliena est ab hoc loco nostro notio *adiunctionis et consociationis*, quam hoc vocabulum ex usu verbi προσλαμβάνεσθαι (1 Sam. XII, 2. προσελάβετο ὑμᾶς ἑαυτῷ εἰς λαόν.) habere potest. — *Alberti* Glossar. N. T. p. 107. Πρόσληψις· τὸ εἰληφθῆναι, τὸ προσληφθῆναι.

ΠΡΟΣΜΕ΄ΝΩ, fut. μενῶ, 1) *maneo, permaneo, apud aliquem commoror, versor in aliquo loco*, ex πρὸς et μένω *maneo*. Sic legitur in N. T. Matth. XV, 32. ὅτι ἤδη ἡμέρας τρεῖς προσμένουσί μοι qui iam triduum mecum sunt, seu mihi praesto sunt. Eadem sententia legitur quoque Marc. VIII, 2. Act. XVIII, 18. ὁ δὲ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ἱκανὰς Paulus autem commoratus adhuc ibi multos dies. Conf. *Abreschium* ad *Aeschylum* p. 616. 1 Tim. I, 3. καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ quemadmodum rogavi te, ut hoc consilio Ephesi remaneres. 2) metaphorice: *persevero, constans sum et maneo in aliqua re, adhaereo, deditus sum.* Act. XI, 23. προσμένειν τῷ κυρίῳ ut constanter manerent in religione christiana et tuenda et observanda. ibid. XIII, 43. ἔπειθον αὐτὰς προσμένειν τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ hortati sunt eos, ut in fide christiana constanter perseverarent. In plerisque quidem libris editis ἐπιμένειν loco προσμένειν reperitur, sed *Griesbachius*, idoneis caussis commotus, posteriorem vocem in textum recepit. 1 Tim. V, 5. καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσι et assidua est in precibus, cultu divino et meditatione rerum divinarum. Saepius in N. T. non legitur. Adde Sapient. III, 9. πιστοὶ ἐν ἀγάπῃ προσμενοῦσιν αὐτῷ. *Iosephus* A. I. XIV, 2. 1. μόνων τῶν ἱερέων Ἀριστοβούλῳ προσμενόντων cum soli sacerdotes Aristobulo fide constanti adhaererent.

ΠΡΟΣΟΡΜΙ΄ΖΩ, fut. ἴσω, *navem in stationem subduco et nave appello, portum teneo. Plutarch.* T. VII, p. 217. ed. *Reiske.* Medium προσορμίζομαι, fut. ίσομαι, perf. pass. προσώρμισμαι, aor. 1. προσωρμίσθην, *appello navem in portum, in portum venio, in stationem navem applico*, ex πρὸς et ὁρμίζω *navem in stationem subduco et appello*, hocque ab ὅρμος *statio navium* et ὁρμέω *stationem habeo.* Semel tantum legitur in N. T. Marc. VI, 53. καὶ προσωρμίσθησαν et appulerunt. Cf.

Aelian.

Aelian. V. H. VIII, 5. τῷ Νείλῳ δὲ προσορμίσασθαι ὀχθαις. *Dionys. Halic.* A. R. Lib. I, p. 43. *Arrian.* Exped. Alex. VI, v. 20 et 54. Conf. *Elsnerum* in Obss. Sacr. T. I, p. 146. *Wetstenii* N. T. T. I. p. 584. et *Heupelium* in Commentario ad Marcum p. 241. In eadem significatione apud GG. v. c. *Polyb.* X, 42. 7 etiam προσορμεῖν adhibetur.

ΠΡΟΣΟΧΘΙ΄ΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie eſt idem, quod προσκόπτω et προσκρέω, *impingo*, *offendo*, et ſpeciatim dicitur de *navibus*, *ad littus appellentibus*, ἀπὸ τȣ̃ τὰ ἐποχούμενα ταῖς ὄχθαις προσκρέεσθαι, ut *Suidas* iam obſervavit. Hinc etiam *appropinquare* interdum notat. Compoſitum enim eſt ex πρὸς et ὀχθίζω, quod eſt ab ὄχθη *ripa*, *littus*. 2) metaphorice: *indignor*, *infenſus ſum*, *indigne fero*, et ex adiuncto: *faſtidio*, *averſor*, *abominor et moleſtia victus eam tandem cum faſtidio abiicio*. Bis tantum legitur in N. T. Hebr. III, 10. διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ ideo indignatus illius aetatis hominibus dicebam, coll. Pſ. XCV, 10. ubi Hexapla *Origenis* videnda ſunt. ibid. v. 17. τίσι δὲ προσώχθισε τεσσαράκοντα ἔτη; quibus vero per quadraginta fere annos offenſus fuit? Videtur autem προσοχθίζειν in hac ſignificatione verbum mere helleniſticum eſſe, pro quo Graeci ſimplici voce ἀχθίζομαι, aut ὀχθέω (*Homer.* Iliad. ά, v. 570.) uſi reperiuntur. Reſpondet autem in verſione Alexandrinia hebraico קוּץ *faſtidire, abominari*, Geneſ. XXVII, 46. Num. XXI, 5. XXII, 3. גָּעַל *ſpuit, exſpuit, reſpuit, abominatus eſt*, Levit. XXVI, 15. 30. 43. 44. קוּט *faſtidire*, Pſ. XCV, 10. Ezech. XXXVI, 31. שִׁקֵּץ *abominatus, deteſtatus eſt*, Devt. VII, 26. Pſ. XXII, 25. מָאַס *reiecit, repulit, ſprevit*, Pſ. XXXVI, 4. denique קוּא *emovere*, Levit. XVIII, 25. 28. XX, 22. Adde Sirac. VI, 27. XXV, 3. XXXVIII, 4. L, 27. — *Heſych.* προσώχθισα· ἐμίσησα, προσέκοψα, προσεκάκησα, προσήγγισα. *Suid.* προσώχθισα· ἐβδελυξάμην, δυσηρεστήθην. Idem: προσώχθικε· προσκέκρουκε, προσκέκοφεν, ἀπὸ τȣ̃ τὰ ἐποχούμενα ταῖς ὄχθαις προσκρέεσθαι. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. προσώχθισα· ἐβδελυξάμην, ἐμυσάχθην.

ΠΡΟΣΟΦΕΙ΄ΛΩ, 1) proprie: *inſuper* ſeu *praeterea debeo*, ex πρὸς et ὀφείλω *debeo*. *Xenoph.* *Cyrop.* III, 2, 7. *Hiſt. Gr.* I, 5, 4. 2) idem quod ſimplex ὀφείλω *debeo*, *aere alieno teneor*, *obligatus ſum*. Semel legitur in N. T. Philem. v. 19. ne dicam tibi, ὅτι σεαυτόν μοι προσοφείλεις te admodum multa mihi accepta ferre. *Ariſtotel.* Ethic. IV, 8. *Polyb.* I, 66, 3. μέρος τι τῶν προσοφειλομένων ὀψωνίων. Vtriusque uſus loquendi exempla multa et idonea collegit *Reiske* in Indice Graecit. Demoſthen. p. 664.

ΠΡΟΣ-

ΠΡΟΣΠΕΙΝΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *famelicus, qui valde esurit*, ex πρὸς, quod interdum in compositis significationem auget, et πεινάω *esurio*, hocque a πεῖνα *fames*. Semel tantum in N. T. legitur Act. X, 10. ἐγένετο δὲ πρόσπεινος Petrus autem esuriens: et alibi non reperitur.

ΠΡΟΣΠΗΓΝΥΜΙ, vel ΠΡΟΣΠΗΓΝΥΩ, fut. ήξω, quod est a προσπήγω, aor. 1. προσέπηξα, 1) *affigo, appingo*, ex πρὸς et πηγνύω, vel πήγνυμι *compingo, figo*. 2) speciatim: *cruci affigo*. Sic semel tantum legitur in N. T. Act. II, 23. προσπήξαντες ἀνείλετε cruci affigentes interfecistis.

ΠΡΟΣΠΙΠΤΩ, fut. πεσοῦμαι, aor. 2. ἔπεσον, *impingo*, (*Xenoph. de re equ.* VII, 6. ἡ κνήμη, ἄν τι καὶ προσπίπτοι αὐτῇ, ἧττον ἂν.) 1) *in genua procido et provolvor, procido, provolvor*, ita ut subaudiendum sit: πρὸς τοὺς πόδας, aut τοῖς γόνασι, quod additur apud *Achill. Tat.* V, p. 319. et *Eurip.* Suppl. v. 43. ex πρὸς et πίπτω *cado*. Sic legitur in N. T. Marc. III, 11. προσέπιπτε αὐτῷ prostravit se ad pedes Iesu. ibid. V, 33. ἦλθε καὶ προσέπεσεν αὐτῷ accessit et ad pedes eius provoluta. ibid. VII, 25. ἐλθοῦσα προσέπεσε πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ accedens supplicavit flexis genibus. Luc. V, 8. προσέπεσεν τοῖς γόνασι τοῦ Ἰησοῦ prosternens se amplexatus est genua Iesu. ibid. VIII, 28. 47. Act. XVI, 29. Ps. XCV, 6. δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ, ubi in hebraico est כָּרַע *incurvavit se, procubuit in genua*. Conf. Ps. XXII, 30. Pro לְרַגְלָיו וַתַּגַּע Exod. IV, 25. habent Alex. καὶ προσέπεσε πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ. Conf. Esther VIII, 3. Adde *Herodian.* I, 16. 9. *Polyb.* Hist. X, c. 18. προσπεσούσης αὐτῷ καὶ δεομένης. *Xenoph.* Cyrop. IV, 6. 2. ἱκέτης προσπίπτων. *Aristoph.* Equit. v. 31. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 589. *Hesych.* προσπίπτω· λιπαρῶ, ἱκετεύω. 2) *irruo, impello, impetum facio, adorior aliquem*. Matth. VII, 25. ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέπεσον τῇ οἰκίᾳ ταύτῃ flaverunt venti et cum impetu irruerunt in domum illam. *Demosthen.* p. 1339. 8. edit. *Reiske*. *Xenoph. Cyrop.* V, 4, 20. Cf. *Pollux* V, 79. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΣΠΟΙΕΟΜΑΙ, οῦμαι, *simulo, prae me fero*, ex πρὸς et ποιέω *facio*. Tantum extat in N. T. Luc. XXIV, 28. καὶ αὐτὸς προσεποιεῖτο πορρωτέρω πορεύεσθαι et ipse se longius ire simulavit. Frequentissimum est hac notione verbum apud veteres, v. c. *Herodotum* II, 121. *Lysiam* Orat. I, p. 7. προστίθησι τὴν θύραν προσποιουμένη παίζειν. *Xenoph.* Cyrop. II, 2. 1. ἐγὼ μέν τοι προσποιούμενος ἔρχεσθαι. Eundem Anab. IV, c. 6. §. 10. *Aelian.* V. H. VIII, c. 5. et Alex. 1 Sam. XXI, 14. pro וַיִּתְהֹלֵל *insanum agere, insanum se simulare*, verbo προσποιεῖσθαι usi sunt. Conf. etiam *Incertum* 2 Sam. XIII,

XIII, 5. Activum vero προσποιέω proprie de eo dicitur, qui alteri aliquid acquirit et vindicat, uti e contrario medium προσποιεῖσθαι notat: ſumere, ſuum aliquid reddere, ſibi vindicare et ſuis rebus adiicere aliquid. Thucyd. I, c. 8 et 54. II, c. 85. III, c. 70. Ariſtoph. Eccleſ. v. 866. Iam, quia illi, qui ſimulant, aliquid ſibi aſſumunt, tribuunt, vel affingunt, hinc προσποιεῖσθαι interdum etiam ſimulare ſignificat. Heſych. προσποιεῖται· σχηματίζεται. Suid. προσεποιήσαντο· Ἴωνες ἀντὶ τοῦ ἀντεποιήσαντο. Thom. M. p. 753. προσποιοῦμαι· τὸ ὑποκρίνομαι κ. τ. λ. ubi vide interpretes.

ΠΡΟΣΠΟΡΕΥΌΜΑΙ, fut. εύσομαι, proficiſcor ad aliquem, accedo, vel venio ad aliquem, ex πρὸς et πορεύομαι proficiſcor. Conſtruitur cum dativo et tantum legitur in N. T. Marc. X, 35. προσεπορεύοντο αὐτῷ et accedebant ad ipſum Iacobus et Iohannes. In verſione Alexandrina reſpondet hebraico נִגַּשׁ acceſſit, appropinquavit, Exod. XXIV, 14. XXX, 20. Num. IV, 19. קָרַב appropinquavit, acceſſit, Exod. XXXVI, 2. Num. I, 51. XVIII, 7. et τῷ הָלַךְ, ſequente אֶל, acceſſit. Ioſ. VIII, 35. Apud graecos Scriptores vero προσπορεύεσθαι ſpeciatim et κατ᾽ ἐξοχὴν de iis uſurpatur, qui ſupplices adeunt, ut iam recte obſervavit Suid. (προσπορευομένων· προσερχομένων μεθ᾽ ἱκετηρίας.) ex Polybii IV, c. 3. προσπορευομένων δ᾽ αὐτῷ τῶν ἠδικημένων, τοὺς μὲν διέσυρε χλευάζων, τῶν δὲ κατανίστατο, τοὺς δὲ ἐξέπληττε λόγων· ex quo apparet, recte hac voce Marcum l. l. de Iohanne et Iacobo uſum eſſe, qui tunc Chriſtum eo conſilio adierunt, ut eum rogarent, velit ipſis ſummam apud ſe in futuro ſuo regno dignitatem concedere. Idem valet de verbo προσέρχεσθαι Matth. XX, 20.

ΠΡΟΣΡΉΣΣΩ, vel ΠΡΟΣΡΉΓΝΥΜΙ, vel ΠΡΟΣΡΗΓΝΎΩ, fut. ήξω, 1) proprie: allido, illido, alliſione frango, confringo, diſrumpo, ex πρὸς et ῥήγνυμι, vel ῥήσσω frango. Sic legitur in verſione Aquilae Pſ. II, 9. תְּנַפְּצֵם προσρήξεις αὐτούς. Alex. συντρίψεις αὐτούς. et Ieſ. XXVII, 9. προσερρωγμένους. Alex. κατακεκομμένους. 2) me allido, cum impetu irruo, impetum facio, ita, ut omiſſum ſit ἐμαυτόν. Sic bis tantum legitur in N. T. Luc. VI, 48. προσέρρηξεν ὁ ποταμὸς τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ impetum fecit fluvius in domum illam. ibid. v. 49. ᾗ προσέρρηξεν ὁ ποταμός. Eſſe vero προσρήσσειν verbum proprium de fluctibus, cum, littori, vel petrae, alliſi, franguntur, apparet e ſubſtantivo πρόσρηξις, quod de impetu aquarum et inundatione legitur apud Aquil. et Symmach. Habac. III, 9. coll. Ieſ. XLIII, 2. Suid. προσρῆξαν· προσκρούσαν. Conf. Wetſtenii N. T. T. I. p. 697.

ΠΡΟΣΤΆΤΙΣ, ιδος, ἡ, patrona, hoſpita, quae alios excipit hoſpitio, auxiliatrix, quae alicui praeſto eſt, adiutrix,

τάτις a προΐσταμαι, quod non solum *praeesse, antistitem esse, praesidere* notat, sed etiam *tueri, defendere* et *alicuius curam gerere benevolam* significat, unde apud *Harpocrationem* s. voce Προστάτου, προΐστασθαι et ἀντιποιεῖσθαι τοῦ ἀδικουμένου tanquam synonyma iunguntur. Semel legitur in N. T. Rom. XVI, 2. de Phoebe, diaconissa ecclesiae Cenchreensis, καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις πολλῶν ἐγενήθη καὶ αὐτοῦ ἐμοῦ ipsa enim fuit *patrona* multorum Christianorum, et mei adeo benigne curam gessit. *Theodoretus* ad h. l. προστασίαν, ὡς εἶμαι, τὴν φιλοξενίαν καὶ κηδεμονίαν καλεῖ. Egregie hunc locum illustravit *Elsnerus* in Obss. Sacr. T. II. p. 66. qui docuit, προστάτας apud Graecos non solum dictos esse *praesides, antistites, magistratus, praefectos populo, moderatores certaminum*, *Xenoph.* Hist. Gr. II, 3. 20. Anab. VII, 7. 19. (unde προστασία *praefectura* apud *Xenoph.* Mem. III, 6. 10.) sed etiam *omnes, qui causam alicuius agunt et aliquem tuentur*, maxime in *foro*, *patronos causarum*, (*Aelian.* V. H. XII, 43. προστάται τοῦ δήμου *demagogi*, qui causam populi agunt contra optimates. *Dionys. Halic.* VIII, 10.) et speciatim: *qui peregrinorum causam ac patrocinium in se suscipiunt eosque hospitio excipiunt*, teste *Suida* (οἱ τῶν μετοίκων ἀθήνησι προεστηκότες προστάται ἐκαλοῦντο. ἀναγκαῖον γὰρ ἦν ἕκαστον τῶν μετοίκων πολίτην τινὰ ἀθηναίων νέμειν προστάτην.) et *Harpocratione* in Lexico Rhetorico. *Lycurg.* Orat. in Theodor. c. 8 et 36. Conf. *Wesselingii* Obss. Lib. II, c. 6. *Meursium* in Glossario p. 415. et *Valesium* ad Excerpta Peiresciana p. 305.

ΠΡΟΣΤΑΤΤΩ, vel ΠΡΟΣΤΑΣΣΩ, fut. άξω, 1) proprie: *insuper impono, impero*, (*Xenoph. Oecon.* II, 6.) *praeficio aliquem, imperium ei aliquod et munus mandans*, ex πρὸς et τάσσω, attice τάττω, *ordino, statuo, constituo.* 2) generatim: *mando, praecipio, iniungo, iubeo*, etiam *suadeo, admoneo, hortor*, ita, ut non semper de imperatore, aut legislatore usurpetur. Construitur cum dativo. Matth. I, 24. ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος κυρίου fideliter haec mandata angeli exsequutus est. ibid. VIII, 4. προσένεγκε τὸ δῶρον, ὃ προσέταξε μωσῆς offer sacrificium, in legibus Mosaicis praescriptum. ibid. XXI, 6. Marc. I, 44. Luc. V, 14. Act. X, 33. ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ ut accipiamus omnia, tibi a Deo mandata. ibid. v. 48. προσέταξέ τε αὐτοὺς βαπτισθῆναι et iussit eos baptizari. *Aelian.* V. H. IX, 41. προσέταξε σαφῶν τι εἰπεῖν. *Xenoph.* Anab. I, c. 7. 10. οἷς προσετάχθη. *Eurip.* Phoen. v. 755. *Thom. M.* p. 754. προστάττω οὐ μόνον τὸ κελεύω, κ. τ. λ. In versione Alexandrina respondet hebraico צִוָּה *iussit, praecepit, mandavit.* Genes. L, 2. Exod. III, 6. Levit. X, 1. 3) *constituo,*

tuo, definio. Act. XVII, 26. προστεταγμένους καιροὺς tempus vitae a Deo constitutum et definitum, certum vitae spatium. Ita enim *Griesbachius* recte edidisse videtur loco προτεταγμένους, quod in vulgaribus editionibus repetitur. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΣΤΙΘΗΜΙ, fut. ήσω, *appono, adiicio, addo, adiungo, augeo, pergo, continuo, itero*, ex πρὸς et τίθημι *pono.* Legitur in N. T. Matth. VI, 27. τίς δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἕνα; quis autem vestrum potest addere staturae suae cubitum unum? ibid. v. 33. καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν et haec omnia appendicis quasi loco dabuntur. προστιθέναι enim apud Graecos notat super mensuram et iustum pondus et pretium adiicere aliquid, (Tob. V, 15. XII, 1.) unde πρόσθεμα *auctarium, mantissa*, de eo usurpatur, qui plura recipit, quam dedit. Marc. IV, 24. καὶ προστεθήσεται ὑμῖν τοῖς ἀκούουσι et vobis, quibus haec dico, maior adeo ac perfectior cognitio continget. Sed sunt suspecta haec verba et sine dubio spuria; desunt enim in plerisque codicibus. Luc. III, 20. προσέθηκε καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσι adiecit et hoc super omnia, seu, tot sceleribus et flagitiis addidit et hoc. (*Lucian.* de Calumn. 17. ἐβουλήθη προσθεῖναι καὶ τοῦτο τῇ λοιπῇ μεγαλαρχίᾳ. 1 Sam. XII, 19.) ibid. XII, 25. 31. XVII, 5. πρόσθες ἡμῖν τὴν πίστιν adauge nostram fidem et fiduciam. (Eadem formula reperitur quoque apud *Plutarchum* Gracch. p. 839. B. et Galb. p. 1054. C.) ibid. XIX, 11. προσθεὶς εἶπε παραβολὴν addidit hanc parabolam, aut, pergens in oratione, proposuit ipsis hanc parabolam. Saepe enim προστίθημι, si verbum dicendi sequitur, *pergere in oratione* significat, etiam apud graecos Scriptores, v. c. *Aelian.* V. H. III, 18. τὸ δὲ ἔτι θαυμασιώτερον προσετίθει. *Iosephum* A. I. VI, 11. 7. XVI, 8. 6. Sic etiam *adiicere* usurpatur apud *Livium* Lib. I, c. 7. Luc. XX, 11. καὶ προσέθετο πέμψαι ἕτερον δοῦλον iterum misit alium servum, coll. Marc. XII, 4. καὶ πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλον δοῦλον, unde etiam in codice Cantabrigiensi pro προσέθετο πέμψαι legitur καὶ ἔπεμψεν. Solent scilicet N. T. Scriptores verbum προστίθημι aliis verbis addere, ita, ut partim adverbialiter ponatur pro *iterum, deinde, porro, amplius, praeterea*, partim vero plane abundet, (*Polyb.* Exc. Legat. 104. p. 1294. καὶ προσθέμενος ἐξηγεῖτο) imitati hac in re Scriptores hebraicos, qui eadem ratione suum יסף aliis verbis addere solent, v. c. Genes. VIII, 10. Devt. III, 26. Dan. X, 18. καὶ προσέθετο καὶ ἥψατό μου. Genes. XXXVIII, 5. προσθεῖσα ἔτεκε υἱόν. Iob. XXIX, 1. προσθεὶς Ἰὼβ εἶπε, quae et alia multa loca diligenter collegit *Vorstius* de Hebraismis N. T. cap. 31. p. 590 seq. ed. *Fischeri.*

ascisci. Luc. XX, 11. 12. Act. II, 41. καὶ προσετέθησαν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχίλιαι et adiuncti sunt Christianorum coetui illo die ad tria millia hominum. ib. v. 47. προσετίθει ὁ κύριος τῇ ἐκκλησίᾳ adiunxit Deus Christianorum coetui. ib. V, 14. μᾶλλον δὲ προσετίθεντο πιστεύοντες τῷ κυρίῳ. ibid. XI, 24. *Herodian.* III, c. 2. f. 18. Νικομηδεῖς Σεβήρῳ προσέθεντο, sc. ἑαυτὰς, Nicomedenses Severo se adiunxerunt. Cf. *Hemsterhusium* ad *Aristophanis* Plutum p. 351. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 470. et *Munthe* Obss. Philol. e *Diodor. Sic.* p. 213. — Act. XII, 3. XIII, 36. καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ et appositum est eius cadaver cadaveribus maiorum suorum. Hebr. XII, 19. μὴ προστεθῆναι αὐτοῖς τὸν λόγον. Saepius in N. T. non legitur haec vox, de qua diligenter exposuit *Bielius* in Thesauro Philol. *Dresigius* de Verbis Mediis N. T. p. 444. *Schwarzius* in Commentariis Critt. Ling. Gr. p. 1172 seq. et p. 1186. et *Irmisch.* ad *Herodian.* T. II, p. 376. *Thom. M.* p. 755. προστίθεμαί σοι, ἀντὶ τοῦ μετὰ σοῦ γίνομαι, οἷον, προστίθεμαι τοῖς πολεμίοις. προστίθεμαι δὲ σὲ, ἀντὶ τοῦ μετ' ἐμοῦ σε παραλαμβάνω. Θουκυδίδης· ἵνα δεῦρο ἀντιβοηθῶσι, προσθέμεθα αὐτοὺς, τουτέστι, συμμάχους ἐποιησάμεθα.

ΠΡΟΣΤΡΈΧΩ, *accurro*, etiam *accedo*, ex πρὸς et τρέχω *curro.* Ter legitur in N. T. Marc. IX, 15. καὶ προστρέχοντες ἠσπάζοντο αὐτὸν et accurrentes salutabant eum. ibid. X, 17. προσδραμὼν εἷς accurrebat aliquis. Προσδραμὼν est part. aor. 2. anom. a προσδρέμω, verbo obsoleto, pro quo προστρέχω ponitur. Act. VIII, 30. προσδραμὼν δὲ ὁ Φίλιππος accedens autem Philippus; ubi codex unus e glossemate προσελθὼν habet. Respondet in versione Alexandrina hebraico רוּץ *currere, accurrere.* Gen. XVIII, 2. XXXIII, 4. Num. XI, 27. Prov. XVIII, 10. Adde Tob. XI, 6. 7. 1 Macc. XVI, 21. *Xenoph. Cyrop.* VII, 1. 18.

ΠΡΟΣΦΆΓΙΟΝ, ου, τὸ, i. q. ὄψον, ὀψάριον, ὀψώνιον, et προσόψημα, *edulium omne, quod praeter panem et una cum pane comedimus, obsonium,* et speciatim: *pisces,* ex πρὸς et φάγω *edo.* Semel legitur in N. T. Ioh. XXI, 5. μή τι προσφάγιον ἔχετε; num quid obsonii habetis? seu, num pisces habetis? *Vulgatus* reddidit: *num quid pulmentarium habetis? Moeris:* Ὄψον ἀττικῶς, προσφάγιον ἑλληνικῶς. Cf. *Thom. M.* Legitur praeterea hoc vocabulum in *Eustathii* Comment. ad *Homer.* Il. λ', p. 867. 54. ed. Roman. in Glossario *Suidae* et *Etym. M.* s. voce Ὄψον, etiam in schol. ad *Homer.* Il. λ', v. 629. Cf. *Cangii* Gloss. s. h. v. *Gloss. Vett.* προσφάγιον· *pulmentum, pulmentarium.*

ΠΡΟΣ-

† ΠΡΟΣΦΑΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie *recens dictus*, vel *interfectus*, ex πρὸς et φάω *dico*, vel *occido*, *interficio*. *Etym. M.* πρόσφατον· κυρίως ἐπὶ τῶ νεωστὶ πεφονευμένου εἴρηται, ἐκ τῶ φῶ, τὸ φονεύω. Sic πρόσφατος de *recens interfecto* legitur apud *Homerum* Iliad. ω', v. 757. Conf. etiam *Suidam*. 2) generatim *omne* notat, *quod est recens*, *novum et antea inusitatum*. *Etym. M.* πρόσφατον· καταχρηστικῶς δὲ ὁ πρὸς ὀλίγον νεωστὶ ἐληλυθὼς πρᾶγμα. *Hesych.* πρόσφατον· τὸ ἀρτίως γενόμενον, νέον, νεαρόν. *Alberti* Glossar. Gr. N. T. p. 176. πρόσφατον· νεαρόν. Sic semel legitur in N. T. Hebr. X, 20. ἣν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον quam consecravit nobis viam novam, h. e. nondum calcatam. Respondet in versione Alexandrina hebraico חָדָשׁ *novus*, *recens*. Cohel. I, 9. οὐκ ἔστι πᾶν πρόσφατον (*Aquila* et *Symmachus* habent καινόν) ὑπὸ τὸν ἥλιον. Adde Alex. Num. VI, 3. σταφυλὴν πρόσφατον. Deut. XXXII, 17. καινοὶ καὶ πρόσφατοι ἥκασιν. Sirac. IX, 12. de amico; ubi opponitur ἀρχαῖος. *Demosthen.* p. 551. 15. et 788. 22. ed. *Reiske*. *Polyb.* I, 31. 9. Copiose de hac pariter ac sequenti voce exposuit *Wetstenius* N. T. T. II. p. 420 sequ.

ΠΡΟΣΦΑΤΩΣ, *nuper*, *nuperrime*, *recenter*. Adverbium a πρόσφατος, quod vide. Tantum exstat in N. T. Act. XVIII, 2. προσφάτως ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας qui nuper ex Italia venerat. Deut. XXIV, 5. ἐὰν δέ τις λάβῃ γυναῖκα προσφάτως. In hebraico est אִשָּׁה חֲדָשָׁה. Ezech. XI, 3. Iudith. IV, 3. 4. 2 Macc. XIV, 36. *Dioscorides* Lib. III, 7. *Polyb.* III. 37. 11. et IV, 2. 9. *Suid.* προσφάτως· ἀντὶ τῶ νεωστί. Idem *Hesychius*. *Alberti* Gloss. N. T. p. 77. προσφάτως· ἐν τῷ παρόντι. Plura habet *Alberti* in Obss. Philol. p. 256.

ΠΡΟΣΦΕΡΩ, aor. 1. προσήνεγκα, 1) *affero*, *apporto*, *adduco*, ex πρὸς et φέρω *fero*. Matth. IV, 24. καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας et adduxerunt ei aegrotos omnis generis. ibid. VIII, 16. προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους πολλοὺς adduxerunt ei multos daemoniacos. ibid. IX, 2. προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον apportarunt ei paralyticum, in lecto decumbentem. ibid. v. 32. XII, 22. προσηνέχθη adductus est. ibid. XIV, 35. XVII, 16. XVIII, 24. XIX, 13. τότε προσηνέχθη αὐτῷ παιδία tunc apportabantur ad Christum infantes. Marc. X, 13. Luc. XVIII, 15. 2) *duco*, *traho*, *vi abduco*, *in ius rapio*. Luc. XII, 11. ὅταν δὲ προσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας quando vero rapient vos ad synagogas et magistratus et principes. ib. XXIII, 14. προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαὸν captivum adduxistis mihi hunc hominem, velut ad seditionem populum incitantem. 3) *promo*, *profero*. Matth. II, 11. ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν

προσ-

προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα e suis receptaculis depromserunt munera. ib. XXII, 19. προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον protulerunt ipsi denarium. ib. XXV, 20. προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα. 4) admoveo. Luc. XXIII, 36. ὄξος προσφέροντες αὐτῷ poscam ori eius admoventes. Ioh. XIX, 29. προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. Eurip. Phoen. v. 501. 5) offero, polliceor, ostendo, einem etwas anbieten. Act. VIII, 18. προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα obtulit ipsis pecuniam. 6) offero alicui aliquid, v. c. munus, sacrificium. Matth. V, 23. et 24. προσφέρειν τὸ δῶρον ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον offerre Deo munus aliquod in altari. ibid. VIII, 4. Ioh. XVI, 2. δόξῃ λατρείαν προσφέρειν τῷ θεῷ se Deo sacrificium offerre, seu, se Deo gratum facere credet. Act. VII. 42. μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι; ibid. XXI, 26. ἕως οὗ προσηνέχθη ὑπὲρ ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν ἡ προσφορά. Hebr. V, 1. 7. VIII, 3. 4. IX, 7. 9. X, 1. 2. 8. 12. XI, 4. Xenoph. Cyrop. I, 3. 7. Hinc 7) etiam nude positum significat: sacrificium Deo offerre, seu Deo aliquid consecrare, ad imitationem hebraici הִקְרִיב admovit, obtulit. Marc. I, 44. καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου, sc. δῶρα; coll. Luc. V, 14. Hebr. V, 3. προσφέρειν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν. ibid. IX, 14. ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ θεῷ seipsum Deo obtulit tanquam integram et immaculatam victimam piacularem. ibid. v. 25. 28. ἅπαξ προσενεχθείς. XI, 17. καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν. 8) Medium προσφέρομαι, sequente dativo personae, significat: se gerere erga aliquem, in utramque partem, agere cum aliquo, se exhibere, tractare aliquem. Sic legitur in N. T. Hebr. XII, 7. ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ θεὸς tanquam filios suos vos tractat Deus, seu, exhibet se vobis Deus patrem benignum. Est autem haec formula loquendi bene graeca. Sic v. c. apud Xenoph. Memor. III, c. 11. §. 11. legitur ὀρθῶς ἀνθρώπῳ προσφέρεσθαι, h. e. homine recte et ita uti, ut eum tibi amicum reddas. ibid. IV, 2. 1. ὡς προσεφέρετο αὐτοῖς. Idem de Re Equestri VI, 13. Aelian. V. H. XII. 27. ἡμερώτατα, φασὶ, τὸν ἡρακλῆν προσενεχθῆναι τοῖς ἑαυτοῦ πολεμίοις. Herodian. I, 13. 14. ubi videndus Irmischius. Plura vide apud L. Bos. in Exercitatt. Philol. in N. T. p. 254. Reitzium ad Lucianum T. II, Opp. p. 197. Wetstenii N. T. T. II. p. 435. et Wesselingium ad Diodor. Sic. IV, 53. 9) interdum in significatione offerendi omittitur, v. c. Matth. XXIII, 18. ἐν τῷ δώρῳ, τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, scil. προσφερομένῳ. ibid. v. 20. post τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ supplendum est προσφερομένοις. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΣΦΙΛΗΣ, έος, ὁ, ἡ, 1) gratus, acceptus, carus, amabilis, qui amatur ab aliis, a φίλος amicus. Sic legitur apud Xenoph. de Vectigal. V, 1. VI, 1. de Mag. Equit. I, 1.

Χ τῇ

τῇ πόλει προσφιλέςατα. *Thucyd.* I, 92. VII, 86. Sirac. IV, 7. XX, 12. ἑαυτὸν προσφιλῆ ποιήσει. Conf. *Valkenarius* ad *Eurip.* Hippolytum v. 1398. et *Ottii* Spicilegium ex *Iosepho* p. 414. Gloss. προσφιλής· *gratus, amans, amabilis.* 2) προσφιλὲς dicitur, *quod hominem gratum et acceptum ac amabilem aliis reddit, certe reddere valet.* Sic semel legitur in N. T. Phil. IV, 8. ὅσα προσφιλῆ quidquid gratiam moribus nostris affert et nos amabiles reddit. Adverbium προσφιλῶς reperitur apud *Xenoph.* in Hist. Gr. II, 3. 18. Conf. *Pollucis* Onom. III, 63.

ΠΡΟΣΦΟΡΑ', ᾶς, ἡ, 1) proprie: *oblatio, seu actus offerendi et sacrificandi.* Est nomen verbale a perf. med. προσπέφορα, verbi προσφέρω, quod vide. Sic legitur in N. T. Hebr. X, 10. διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος Ἰησοῦ Χριςοῦ oblatione corporis Iesu Christi, in cruce interfecti. Conf. Alex. 1 Regg. VII, 48. לֶחֶם הַפָּנִים ἄρτοι τῆς προσφορᾶς, h. e. προθέσεως. 2) per metonymiam: *ipsa res, quae offertur, omne, quod Deo muneris et sacrificii loco offertur,* sive sit sacrificium cruentum, sive non, *res, Deo devota.* Act. XXI, 26. XXIV, 17. προσφορὰς sacrificia, in legibus Mosaicis Nasiraeis, voto se solventibus, praescripta. Ephes. V, 2. ubi ante προσφορὰν supplendum est ὡς. Hebr. X, 5. θυσίαν καὶ προσφορὰν sacrificia cruenta et non cruenta. ibid. v. 8. 14. 18. In versione Alexandrina respondet hebraico מִנְחָה, quod *munus, donum, oblationem, sacrificium* notat. Ps. XL, 9. Adde Sirac. XIV, 11. XXXIV, 20. 21. L, 15. 16. 3) metaphorice: *consecratio hominum ad verum Dei cultum, receptio in numerum verorum Dei cultorum,* speciatim *Christianorum.* Rom. XV, 16. ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος ut conversio gentilium ad Christum esset sacrificium Deo acceptum. Sed potest προσφορὰ h. l. aeque commode, et eodem fere sensu, de *ipsis hominibus, Deo sese consecrantibus et dicantibus,* accipi, quod verba sequentia ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἁγίῳ postulare mihi videntur. 4) interdum omittitur, v. c. Rom. VIII, 3. post περὶ ἁμαρτίας. Hebr. X, 6. Saepius in N. T. non legitur. *Suid.* προσφορά· προσθήκη, πρόσοδος.

ΠΡΟΣΦΩΝΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *acclamo,* ex πρὸς *ad* et φωνέω *clamo.* Sic legitur in N. T. Matth. XI, 16. προσφωνοῦσι τοῖς ἑταίροις αὐτῶν acclamantibus sociis suis. Luc. VII, 32. 2) *advoco.* Luc. VI, 13. προσεφώνησε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ advocavit discipulos suos. ibid. XIII, 12. *Iosephus* A. I. VII, c. 7. §. 4. προσφωνήσας ἕνα τῶν οἰκετῶν. 3) *alloquor, loquor ad aliquem, orationem habeo.* Act. XXI, 40. προσεφώνησε τῇ ἑβραΐδι διαλέκτῳ allocutus eos est dialecto syro-chaldaica. ibid. XXII, 2. Conf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 172. et 331. 4) *compello aliquem, hortor.* Sic legitur in N. T. Luc.

XXIII,

XXIII, 20. πάλιν ἐν ὁ Πιλάτος προσεφώνησε, scil. αὐτοῖς, iterum igitur eos compellavit Pilatus, *er that ihnen neue Vorstellungen.* Saepius in N. T. non legitur. De aliis huius vocis notionibus confer a me dicta in Spicilegio Lexici *Bieliani* T. I. p. 97. et T. II, p. 157.

ΠΡΟ'ΣΧΥΣΙΣ, ιος, attice εως, ἡ, *affusio, aspersio*, a προσχύω *affundo, aspergo*, (quod adhibent Alexandrini pro hebraico זָרַק *sparsit, aspersit.* Exod. XXIV, 6. XXIX, 16. Levit. I, 5. 11. et alibi.) ex πρὸς et χύω *fundo.* Semel legitur in N. T. Hebr. XI, 28. καὶ τὴν πρόσχυσιν τῦ αἵματος, scil. πεποίηκε, foresque Israelitarum sanguine aspergi iussit.

ΠΡΟΣΨΑΥ'Ω, fut. αύσω, *attingo, attrecto, leviter et in superficie tantum tango*, ex πρὸς et ψαύω, quod idem notat ac ψάω *tango, contingo.* Construitur cum dativo, vi praepositionis. Semel legitur in N. T. Luc. XI, 46. καὶ αὐτοὶ ἑνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν ὁ προσψαύετε τοῖς φορτίοις sed ipsi ne uno quidem digitorum vestrorum attingitis illa onera, h. e. ne minimum quidem horum praeceptorum et legum severissimarum, quibus alios adstringitis, observatis.

ΠΡΟΣΩΠΟΛΗΠΤΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *faciem*, seu *personam respicio, personarum rationem et respectum habeo*, a πρόσωπον *facies* et λαμβάνω *capio, accipio.* Semel legitur in N. T. Iac. II, 9. εἰ δὲ προσωποληπτεῖτε, ἁμαρτίαν ἐργάζεσθε, ubi, in quo sit προσωποληπτεῖν, ex Iacobi sententia, satis ex exemplo apparet, v. 2 seq. ab apostolo proposito. Conf. infra προσωποληψία.

ΠΡΟΣΩΠΟΛΗ'ΠΤΗΣ, ϋ, ὁ, *personarum rationem habens*, seu *discrimen faciens, partium studiosus, qui movetur rebus externis, ut splendore familiae, divitiis, pulcritudine,* etc. a προσωποληπτέω. Tantum legitur in N. T. Act. X, 34. ὐκ ἔςι προσωπολήπτης ὁ Θεὸς, h. e. Deus in distribuendis beneficiis nec personarum, nec nationum rationem habet. Est vox hebraico-graeca, quippe apud alios auctores graecos plane non occurrens et ex formula πρόσωπον λαμβάνειν, (de qua infra dicetur,) mere hebraica, formata.

ΠΡΟΣΩΠΟΛΗΨΙ'Α, ας, ἡ, *personarum respectus, partium studium*, seu *vitium illud, dum huic magis favemus, quam illi, non idoneis caussis commoti et ob ipsius personae dignitatem et praestantiam internam, sed propter formae pulcritudinem, vestium et familiae splendorem, divitiarum multitudinem et omnino propter externam quandam dignitatem*, aut *amorem praeposterum et immodicum, quo eum complectimur, alterum vero, qui hisce destituitur, plane negligimus et vilipendimus*, a προσωποληπτέω. Legitur in N. T. Rom. II, 11. ὐ γάρ ἐςι προσωποληψία παρὰ τῷ Θεῷ in Deo nulla cupiditas

et

et personarum respectus locum habet. Quonam sensu omnis προσωποληψία a Deo removeatur h. l. apparet ex iis, quae apostolus v. 12. subiungit. Ephes. VI, 9. καὶ προσωποληψία οὐκ ἔστι παρ' αὐτῷ, h. e. qui, nulla externae dignitatis et conditionis ratione habita, et recte facta praemiis ornabit et poenas meritas infliget olim delictis. Conf. v. 8. et Coloss. III, 25. Speciatim Iacob. II, 1. προσωποληψία Christianis tribuitur, qui in conventibus suis privatis aeque ac sacris divites et nobiles ex gentilibus Christianis pauperibus et ignobilibus praeferre solebant. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟ'ΣΩΠΟΝ, ου, τὸ, generatim et proprie notat, ut recte observavit *Erasm. Schmidius*: πᾶν πρὸς τοῖς ὤψιν *omne, quod oculis et faciei admovetur*, seu *larva*, (*Demosthen.* p. 433. 22. ed. *Reiske.*) aut, *quod, ut anterius, est oculis et faciei alterius obversum*, a πρὸς et ὤψ *oculus, vultus*. Sed deinde per metonymiam significat 1) *faciem*, seu *partem anteriorem capitis, calvae subiectam, quae larva tegi consuevit et oculos, os et genas, frontem, nares, mentum et auriculas comprehendit, das Angesicht*. Matth. VI, 16. ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν deformant enim vultum suum. Opponitur enim huic formulae v. 17. νίψαι τὸ πρόσωπον faciem lavare. Potest tamen etiam per πρόσωπον intellegi *tota externa species*, quoniam fortasse Pharisaei hypocritae non solum illota facie et tristi vultu incesserunt, sed etiam impexis capillis et veste squalida. Marc. XIV, 65. περικαλύπτειν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Conf. supra a me dicta ad περικαλύπτω. Luc. XXII, 64. ἔτυπτον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ obtundebant faciem eius. Matth. XXVI, 67. ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Luc. XXIV, 5. κλινουσῶν τὸ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν vultum ad terram deflectentes. Act. VI, 15. τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου in eius vultu eminebat summa hilaritas. 2 Cor. III, 7, 13. XI, 20. 2) *facies tota hominis externa a capite usque ad pedes, tota persona, totum corpus*. Matth. XVII, 2. ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος fulsit facies eius solis ad instar. ibid. v. 2. ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν ceciderunt in faciem suam, metu scilicet perculsi. ib. XXVI, 39. Luc. V, 12. IX, 29. τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ facies eius externa. ib. XVII, 16. 1 Cor. XIV, 25. πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον corpore ad terram inclinato. Galat. I, 22. ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ. Coloss. II, 1. οὐχ ἑωράκασι τὸ πρόσωπόν μου. 1 Thess. II, 17. προσώπῳ, οὐ καρδίᾳ corpore, non vero animo. Iacob. I, 23. τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ. ubi videndus *Wetstenius*. Apoc. VII, 11. IX, 7. X, 1. XI, 16. 3) ut hebraicum פָּנִים pro *ipso homine*, pro *ipsa persona* ponitur. 2 Cor. I, 11. ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων ut a multis. Ita פָּנִים sumitur 2 Sam. XVII, 11. *Diogen. Laert.* II, §. 66. Ἀρίστιππος ἦν ἱκανὸς ἁρμόσασθαι καὶ τόπῳ καὶ χρόνῳ καὶ προσώπῳ Aristippi ingenium

genium facile se ad locum et tempus et homines accommodabat. *Polyb.* V, c. 107. ἐζήτει ἡγεμόνα καὶ πρόσωπον, ὡς ἱκανοὶ βοηθεῖν ὄντες αὐτοῖς. ibid. XII, 15. *Dionys. Halic.* Antiquitt. XI, p. 713. καὶ δι' ἑνὸς ὑπερετηθῆναι προσώπε δυνάμενοι. Plura exempla habet *Kypkius* in Obss. Sacr. T. II, p. 237 sq. et *Wetstenius* N. T. T. II, p. 178. Gloss. Vet. πρόσωπον· *persona, os, vultus.* 4) *externa forma, species et adspectus cuiusvis rei, externa figura et dispositio, schema,* i. q. σχῆμα. Matth. XVI, 3. τὸ μὲν πρόσωπον τῦ ἐρανῦ γινώσκετε διακρίνειν externam coeli speciem diiudicare valetis. Conf. *Gellium* XIII, 28. Luc. XII, 56. τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ τῦ ἐρανῦ οἴδατε δοκιμάζειν terrae et coeli faciem potestis quidem dignoscere. Iacob. I, 11. καὶ ἡ εὐπρέπεια τῦ προσώπε αὐτῦ ἀπώλετο et gratia formae eius periit: ubi sermo est de floribus marcescentibus, qui h. l. ad hominis faciei similitudinem revocantur. Apoc. IV, 7. καὶ τὸ τρίτον ζῶον ἔχον τὸ πρόσωπον ὡς ἄνθρωπος. Ibid. IX, 7. *Herodot.* II, c. 76. ἶβις σκέλεα καὶ πρόσωπον ἐμφερὴς τῇ ἑτέρῃ. Sic etiam פָּנִים, ut πρόσωπον, de *superficie* adhibetur Genes. II, 6. πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς. Ies. XLIX, 24. Conf. *Schwarzii* Spicileg. Observatt. ad *Olearium* de Stilo N. T. p. 469. 5) *omnis externa conditio, omnes res externae, ad corpus* et *praesentem rerum nostrarum in his terris statum tantum pertinentes,* v. c. *pulcritudo, robur corporis, divitiae, dignitas, nobilitas,* et quae sunt huius generis reliqua. Sic legitur in N. T. Matth. XXII, 16. ὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων non enim personarum, seu externae dignitatis et auctoritatis hominum rationem habes. Eadem formula legitur quoque Marc. XII, 14. coll. Luc. XX, 21. et Iob. XIII, 8. 2 Cor. V, 12. τὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένυς qui gloriantur rebus externis. Opponitur h. l. τῷ προσώπῳ ἡ καρδία, h. e. interna animi praestantia. 2 Cor. X, 7. τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε; num spectatis, seu respicitis externam tantum conditionem? Huc etiam pertinet formula πρόσωπον λαμβάνειν, quae est tota expressa ad hebraicam פָּנִים נָשָׂא, Levit. XIX, 15. Devt. X, 17. 2 Paral. XIX, 7. Iob. XXXIV, 19. et significat: *rebus externis ad partium studium delabi, respicere externam rei dignitatem et praestantiam, favere alicui ob dignitatem externam, curare auctoritatem et potentiam humanam,* unde προσωποληψία, προσωποληπτέω, προσωπολήπτης formata sunt, de quibus vide supra dicta. Conf. etiam dicta ad vocem λαμβάνω. Legitur in N. T. Luc. XX, 21. καὶ ὐ λαμβάνεις πρόσωπον non habita personarum ratione religionem divinam tradis. Galat. II, 6. πρόσωπον Θεὸς ἀνθρώπε ὐ λαμβάνει. Eundem sensum habet quoque formula θαυμάζειν πρόσωπον, quae Iud. v. 6. legitur, de qua supra iam ad vocem θαυμάζω exposui. Vide etiam *Wetstenii* N. T. T. I.

p. 472. 6) *animus, voluntas, beneplacitum, institutum.* Huc pertinet formula στηρίζειν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ *obfirmare faciem suam*, h. e. *animum inducere, constituere, firmiter sibi aliquid proponere*, i. q. δεδόχθαί τι, δεδογμένον εἶναί τι, κεκριμένον. Luc. IX, 51. καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐστήριξε τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλὴμ et ipse faciem suam obfirmavit ad proficiscendum Hierosolymas, h. e. decrevit, firmiter sibi proposuit proficisci Hierosolymas. Respondet autem haec formula in hac significatione hebraicae שׂוּם פָּנִיו, Ierem. XXI, 10. Ezech. VI, 2. 2 Regg. XII, 18. Ier. XLII, 15. et נָתַן פָּנִים, Ezech. XIV, 8. Luc. IX, 53. τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερουσαλὴμ decreverat Hierosolymas proficisci. *Syrus:* ܡܛܠ ܕܦܪܨܘܦܗ ܡܛܝܒ ܗܘܐ ܠܡܐܙܠ ܠܐܘܪܫܠܡ *quia disposita erat facies eius, ut proficisceretur Hierosolymam.* 2 Paral. XXXII, 2. פָּנָיו לַמִּלְחָמָה facies eius ad bellum, scil. erat, h. e. statuerat bellum gerere, cogitabat de bello gerendo. Huc etiam fortasse pertinet locus 2 Cor. III, 18. ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ, h. e. sine ullis cognitionis impedimentis, ita, ut non iaceat κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν, coll. v. 15 et 16. Conf. *Vorstii* Philol. Sacr. c. 39. p. 726 sq. ed. *Fischeri*, et infra ad στηρίζω dicta. 7) interdum abundat, et quidem maxime in notione *personae*, v. c. Matth. XI, 10. πρὸ προσώπου σου ante te. Marc. I, 2. Luc. I, 76. II, 31. ὃ ἡτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν quem destinasti salvatorem omnibus gentibus; quae verba vulgo male vertuntur: quod praeparasti in conspectu omnium populorum. Respondet autem κατὰ πρόσωπον h. l. hebraico לִפְנֵי Ps. XXIII, 5. Luc. VII, 27. IX, 52. X, 1. XXI, 35. ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς super omnes incolas universae terrae: Ἐπὶ πρόσωπον respondet h. l. hebraico עַל־פְּנֵי, 1 Sam. XIV, 25. Act. II, 28. μετὰ τοῦ προσώπου σου tecum. ibid. III, 20. ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου a Deo promissa. ibid. V, 41. ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου laeti e synedrio discesserunt. ibid. VII, 45. ὧν ἔξωσεν ὁ Θεὸς ἀπὸ προσώπου πατέρων ἡμῶν quos Deus exterminaverat maiorum causa. ibid. XIII, 24. πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ ante ingressum eius. ibid. XVII, 26. XX, 25. τὸ πρόσωπόν μου pro me. ibid. v. 38. ὅτι οὐκέτι μέλλουσι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν se posthac non visuros esse. 2 Cor. IV, 6. ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ, *Vulgatus: per Iesum.* 1 Thess. II, 17. τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν, pro ὑμᾶς ἰδεῖν. ib. III, 10. 2 Thess. I, 9. Hebr. IX, 24. 1 Petr. III, 12. πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακὰ, h. e. Deus punit improbos. Pertinet huc glossa *Suidae:* πρόσωπον ἐπὶ Θεοῦ· ἡ ἐπιφάνεια αὐτοῦ. Δαβίδ· (Ps. XXX, 21.) πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά. Καὶ ἡ λύσις τῶν πονηρῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν ἡ χορηγία. Apoc. VI, 16. XII, 14. XX, 11. XXII, 4. Eodem modo פָּנִים saepe pleonastice ponitur in

in codice facro, v. c. Genef. I, 2. 2 Sam. XVIII, 8. Ief. XIV, 21. Iudith. III, 9. 1 Macc. V, 37. Sirac. XVI, 30. XXXVIII, 8. *Eufeb.* H. E. VII, c. 30. ἐγχαράξαντες ἐπιςολὴν εἰς πρόσωπον τῦ τε Ρωμαίων ἐπισκόπε. Idem de Vita Conftant. M. Lib. II, c. 45. *Sophocl.* Oedip. Tyrann. v. 453. ἐ τὸ σὸν δείσας πρόσωπον. 8) Formula βλέπειν τὸ πρόσωπόν τινος generatim notat: *amicum alicuius effe et familiarem*, etiam *alicui operam dare et apparere*. Formula πρόσωπον βασιλέως βλέπειν adhibebatur de proceribus regni et amicis regis, quibus aditus ad regem patebat, unde generatim notat: *miniftrum regis effe*. Ier. LII, 25. Efther. I, 15. Hinc formula βλέπειν τὸ πρόσωπον Θεῦ fignificat: *apparere Deo*, *miniftrum Dei effe*. Matth. XVIII, 10. ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν ὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπυσι τὸ πρόσωπον τῦ πατρός μυ, τῦ ἐν ὐρανοῖς angelorum, Dei miniftrorum, tutelae vitam eorum et fata commiffa effe. 1 Regg. X, 8. coll. 2 Regg. XXV, 19. 9) εἰς πρόσωπον *coram, in confpectu*. 2 Cor. VIII, 24. εἰς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν coram aliis ecclefiis, feu, ut etiam pateflat aliis coetibus Chriftianorum. 10) ἐν προσώπῳ. 2 Cor. II, 10. ἐν προσώπῳ χριςῦ *Chriftum teftor, per Chriftum iuro, hoc ita effe*. Formulam iurandi, in his verbis latentem, agnoverunt omnes fere interpretes. 11) κατὰ πρόσωπον *palam, in confpectu*. Act. III, 13. κατὰ πρόσωπον Πιλάτυ coram Pilato. Galat. II, 11. κατὰ πρόσωπον palam, i. q. ἔμπροσθεν πάντων, v. 14. Refpondet hebraico לִפְנֵי in verfione Alex. 1 Regg. I, 23. Adde Pf. L, 21. *Euftathius* in Od. γ', p. 117. 17. ἐνυβρίσας τῇ Κασσάνδρᾳ κατὰ πρόσωπον Ἀθηνᾶς. *Appianus* B. C. II. p. 816. *Polybius* p. 1190. Alia exempla graecorum Scriptorum affert *Raphelius* in Obff. Polyb. p. 513. et *Elfnerus* Obff. Sacr. T. II, p. 179. Interdum κατὰ πρόσωπον rectius *praefens* vertitur, v. c. Act. XXV, 16. et 2 Cor. X, 1. ubi opponitur ἀπών. 12) πρόσωπον πρὸς πρόσωπον proprie fignificat: *coram, ita, ut os ori fit obverfum;* deinde vero metaphorice: *clariffime, maxime perfpicue, certiffime*. 1 Cor. XIII, 12. τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον tunc vero cognitio noftra erit certiffima et clariffima. Formata eft fine dubio haec formula ad hebraicam פָּנִים אֶל־פָּנִים, Exod. XXXIII, 11. Devt. V, 4. Genef. XXXII, 31. Iudd. VI, 22. Similes loquendi formulas, apud Graecos obvias, collegit *Schwarzius* in Comment. Critt. Ling. Gr. p. 1184. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΤΑ΄ΣΣΩ, vel ΠΡΟΤΑ΄ΤΤΩ, fut. άξω, 1) proprie: *praepono, colloco aliquem ante alium*, v. c. milites in acie prima, ex πρὸ et τάσσω, vel τάττω *colloco, ftatuo*. Sic legitur apud *Xenoph.* in Hift. Gr. II, 4, 10. VI, 4, 10. et *Iofephum* A. I, II, 16. 3. 2) i. q. fimplex τάσσω et προστάσσω, *conftituo, definio*, interdum etiam *praeftituo, praefinio, praeordino, ante definio*. Sic legitur in plerisque libris editis Act. XXVII, 26.

ubi προτεταγμένοι καιροὶ sunt certa et definita vitae spatia. Respondet in versione *Symmachi* Ps. LIX, 8. hebraico חֹקֵק. 2 Macc. VIII, 36. προτεταγμένοι νόμοι.

ΠΡΟΤΕΙ΄ΝΩ, fut. προτενῶ, 1) proprie est: *praetendo mihi aliquid*, ut clypeum, aut *prae me fero aliquid*, ut lumen, facem, ex πρὸ et τείνω *tendo*. *Xenoph.* de Re Equestri VI, 11. Idem de Venat. X, 16. 2) *extendo, expando, distendo.* 2 Macc. II, 30. VII, 10. XIV, 32. 45. XV, 12. 15. 21. προτείνας τὰς χεῖρας εἰς τὸν ὐρανόν. 3) *trado, porrigo, offero, admoveo, do.* Semel legitur in N. T. Act. XXII, 25. ὡς δὲ προέτεινε (alii legunt προέτειναν) αὐτὸν τοῖς ἱμᾶσιν ut vero tradiderat eum flagellis, seu flagellandum, seu, cum ipsi flagra intentarent. Vulgo vertunt: cum autem loris adstrinxisset caedendum. Male: nam nunquam προτείνειν *adstringere* notat. Cf. *Wolfii* Curas Philol. in N. T. Vol. I. p. 1327 sq. *Stephani* Schediasmata II, [illegible]. p. 85. et *Scaligeri, Filii*, Epistolas II. Epist. 146. Est vero hic loquendi modus Graecis plane inauditus, apud quos *flagris caedere aliquem* aliis formulis exprimitur. Sic v. c. *Lucian.* Timon. p. 147. πληγὰς ὁ γενναῖος προσενέτεινα. Idem Catapl. p. 431. πληγάς μοι πολλάκις ὐδὲν ἀδικῦντι ἐνέτεινας. *Polybius* Hist. XV, c. 26. τὰς μάστιγας παρέστησαν. *Hesych.* προτείνει· δίδωσι. Idem: προτείναται· δίδωσιν, ὑπισχνεῖται. *Suid.* προτείνειν· δωρεῖσθαι, χαρίζεσθαι. *Polyb.* Exc. Legat. 30. p. 597. T. II. ed. *Ernesti*, προὔτεινε τὸν σέφανον. Conf. etiam *Reiskii* indicem Graecit. Demosthencae p. 670 sq.

ΠΡΟ΄ΤΕΡΟΣ, έρα, ον, *prior, superior*. Neutrum τὸ πρότερον adverbialiter sumitur et significat nunc: *antea, olim, tempore praeterito;* nunc: *prius, citius, facilius*. Est comparativus a πρὸ *ante*. Πρότερος semel tantum legitur in N. T. Ephes. IV, 22. κατὰ τὴν προτέραν ἀναςροφὴν secundum priorem vitae rationem, nempe ante conversionem ad christianam religionem. Neutrum vero πρότερον reperitur Ioh. VI, 62. ὅπε ἦν τὸ πρότερον ubi erat antea, antequam nempe humanam induisset naturam. ibid. VII, 51. ἐὰν μὴ ἀκύσῃ παρ᾽ αὐτῦ πρότερον non prius auditum. ibid. IX, 8. θεωρῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον qui eum ante noverant. 2 Cor. I, 15. ἐβυλόμην πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν πρότερον volebam ad vos venire prius. Galat. IV, 13. τὸ πρότερον, pro πρῶτον, cum primum vos instituerem in religione christiana. 1 Tim. I, 13. Hebr. IV, 6. VII, 27. X, 32. 1 Petr. I, 14. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini adhibent pro רִאשׁוֹן, quod idem significat. Deut. IV, 32. Levit. IV, 21. Genes. XL, 13. Adde *Aeschin. Socr.* Dial. I, 7. II, 16. 31. III, 20. *Aelian.* V. H. III, c. 18. *Xenoph.* Mem. II, 7. 2. Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 1. 5. p. 23. qui recte monuit, τὸ πρότερον, adverbialiter sumtum, positum esse pro κατὰ τὸ πρότερον μέρος χρόνυ.

ΠΡΟ-

ΠΡΟΤΙ'ΘΗΜΙ et medium ΠΡΟΤΙ'ΘΕΜΑΙ, 1) proprie: *in publico loco spectandum colloco aliquid, ob oculos pono, palam aliquid spectandum propono*, eo maxime consilio, ut homines moveantur ad illud adeundum et appetendum, ex πρὸ et τίθημι. Sic v. c. apud Graecos adhibetur de *mercibus*, quae exponuntur, ut emantur, et de *praemiis certaminum*, (*Xenoph.* Cyrop. I, 2. 12. καὶ ἆθλα προτίθεται. *Thucyd.* II, c. 46.) *imaginibus, quae palam spectandae proponuntur*, (*Aelian.* V. H. XIV, 8.) etc. Huc refertur vulgo ab interpretibus locus, Rom. III, 25. Christum προέθετο ὁ θεὸς ἱλαστήριον, quem vertunt: proposuit Deus nobis propitiatorium. Conf. *Deylingii* Obss. Sacr. P. II. n. 41. et *Krebsium* in Obss. Flav. p. 275 sq. Cum vero προτίθεσθαι etiam *decernere, destinare, praefinire* et *ante constituere* apud Graecos notet, non mirum est, hanc notionem alteri illi praetulisse *Elsnerum* in Obss. Sacr. T. II, p. 20. et *Kypkium* in Obss. Sacr. T. II, p. 161. 2) metaphorice: *ante constituo, praefinio, decerno, propono mihi aliquid, destino.* Sic ter tantum in N. T. legitur. Rom. I, 13. προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς proposui mihi ad vos venire. ibid. III, 25. ὃν προέθετο ὁ θεὸς quem decrevit, seu destinavit Deus hominibus. Ephes. I, 9. κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ pro benigna sua et liberrima voluntate. In verbis ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ nihil amplius quaerendum esse, nisi, quod iam expressum erat pronomine αὐτοῦ, recte iam ad h. l. observavit *Koppius.* Caeterum etiam apud Graecos προτίθημι in notione *constituendi* (v. c. *Aelian.* V. H. II, c. 41. προὔθηκεν ἀγῶνα constituit certamen,) et *destinandi* (v. c. *Eurip.* Phoen. v. 820. θανάτῳ προτεθείς.) reperitur. In versione Alex. ubi pro עָרַךְ *disposuit, ordinavit*, Exod. XL, 4. legitur, propriam *proponendi* notionem habet, coll. 2 Macc. I, 8. de qua etiam *Reiske* conferri meretur in Indice Graecit. Demosthen. p. 671.

ΠΡΟΤΡΕ'ΠΩ, fut. ψω, 1) proprie: *ante me verto*, item *subsistentem et cunctantem urgeo, ut progrediatur, propello, impello*, ex πρὸ et τρέπω *verto*. 2) metaphorice: *impello, incito, instigo*, etiam *hortor, moneo, cohortor, adhortor, exhortor.* Eandem significationem habet etiam medium προτρέπομαι, quod semel legitur in N. T. Act. XVIII, 27. προτρεψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς litteris hortati sunt Christianos, ut scilicet reciperent ipsum. Videtur *Boisio* in Collat. Vet. Interpr. p. 434 hic quaedam traiectio esse, ut legitimus ordo sit: οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς προτρεψάμενοι (sc. αὐτοὺς) δέξασθαι αὐτὸν, sed vide, quae contra disputavit *Dresigius* de Verbis Mediis N. T. I, 119. p. 448 sq. Medium προτρέπεσθαι in *impellendi* notione legitur apud *Xenoph.* Mem. I, 2. 32. πολλοὺς δὲ προετρέποντο ἀδικεῖν. Sapient. XIV, 18. In *cohortandi* et *exhortandi* notione vero non solum medium, sed etiam

etiam activum huius verbi reperitur 2 Macc. XI, 7. *Aelian.* V. H. X, 16. *Diog. Laërt.* II. sect. 29. καὶ προτρέψαι καὶ ἀποτρέψαι. *Demosthen.* p. 309. 3. ed. *Reiske*: προτρέπειν εἰς ὁμόνοιαν καὶ φιλίαν. Interdum etiam huic voci *rogandi* et *orandi* notionem (a loco Act. XVIII, 27. minime alienam,) subiectam esse, *Suid.* observavit. Προτρέπω, inquit, ἀντιβολῶ, παρακαλῶ. Προτράπωμαι γὰρ οἱ ἱκέται. *Hesych.* προτρέπειν· τὸ προάγεσθαι, ἐνίοτε καὶ τὸ προβιβάζειν. Idem: προτρέπει· παρακαλεῖ. προτροπή· παράκλησις. Conf. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 578 sq.

ΠΡΟΤΡΕ'ΧΩ, pro quo etiam ΠΡΟΔΡΕ'ΜΩ dicitur, aor. 2. προέδραμον, particip. προδραμὼν, *praecurro*, *currendo aliquem anteverto*, etiam *curro*, i. q. simplex τρέχω, ex πρὸ et τρέχω *curro*. Bis tantum in N. T. legitur. Luc. XIX, 4. προδραμὼν ἔμπροσθεν praecurrens. Ioh. XX, 4. alter discipulus προέδραμε τάχιον τοῦ Πέτρου praecurrit citius Petro. In versione Alex. reperitur pro רוּץ *currere*, sequente לִפְנֵי, 1 Sam. VIII, 11. προτρέχοντας τῶν ἁρμάτων αὐτοῦ. Tob. XI, 2. προδράμωμεν ἔμπροσθεν τῆς γυναικός σου. *Xenoph. Anab.* I, 5, 2. et V, 2, 4.

ΠΡΟΫΠΑ'ΡΧΩ, fut. ξω, *ante sum*, *existo*, ex πρὸ et ὑπάρχω *sum*, *existo*. Bis tantum legitur in N. T. Luc. XXIII, 12. προϋπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτοὺς antea enim erant sibi invicem inimici. Act. VIII, 9 Σίμων προϋπῆρχεν ἐν τῇ πόλει μαγεύων Simon hucusque magicam artem in urbe exercuerat. In utroque loco προϋπάρχω adverbialiter reddendum est, per *ante*, *olim*. *Aeschin. Socr.* Dial. II. §. 37. εἰ μὴ ταῦτα προϋπάρχει. *Demosthen.* p. 12. 16. 314. 9. et 1191. 26. ed. *Reiske*: τῶν προϋπηργμένων ἐπήνει.

ΠΡΟ'ΦΑΣΙΣ, εως, ἡ, 1) proprie: *sermo*, *elocutio*, *praedictio*, a πρόφημι eloquor, praedico. 2) *occasio*, *die Veranlassung*, i. q. ἀφορμή, qua voce etiam ab *Hesychio* explicatur. Sic legitur apud *Herodian.* I, c. 8. §. 16. ὑπῆρξε δὲ καὶ Περεννίῳ πρόφασίς τε καὶ ὑπόθεσις αὐταρκὴς erat autem Perennio occasio atque materia sufficiens: vide ad h. l. *Irmischium* p. 323. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 11. πρόφασις λύπης caussa moeroris et aegritudinis. *Euseb.* H. E. VI, 12. Alex. Ps. CXL, 4. Prov. XVIII, 1. προφάσεις ζητεῖ ἀνὴρ βουλόμενος χωρίζεσθαι. Nescio, an huc etiam referenda sint loca Dan. VI, 4. 5. nam πρόφασις saepe tam ambigue usurpatur, ut vim eius definire difficile sit. Hinc προφασίζω *occasionem quaero* apud Alex. 2 Regg. V, 7. Ps. CXL, 4. 3) *causa*, *quam quis affert*, *sive falsa sit et ficta*, *sive vera*, *excusatio*, *praetextus*. Schol. *Eurip.* ad Hecub. v. 43. πρόφασις κυρίως ὁ προτεινόμενος εὐπρόσωπος λόγος ἐπὶ κατηγορίᾳ τινί,

τινὶ, ἀπὸ τῦτυ ἁπλῶς καὶ ἡ αἰτία. Sic legitur in N. T. Ioh. XV, 22. νῦν δὲ πρόφασιν ὐκ ἔχυσι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν iam vero incredulitatem ſuam nullo modo excuſare poſſunt. Act. XXVII, 30. προφάσει, ὡς ἐκ πρώρας μελλόντων ἀγκύρας ἐκτείνειν praetextu quaſi e prora ancoras demiſſuri. *Heſych.* πρόφασις· αἰτία. *Xenoph.* Anab. II, 3. 12. ἀλλὰ πολλὰς προφάσεις Κῦρος εὕρισκεν, ubi de *cauſa ficta, quam quis praetexit rei*, explicandum eſt. ibid. I, 2. 1. τὴν μὲν πρόφασιν ἐποιεῖτο, ὡς κ. τ. λ. Idem de Rep. Athen. II, 17. προφάσεις μυρίας ἐξεύρηκεν τῦ μὴ ποιεῖν. Alex. Hoſ. X, 4. Conf. *El. Palairet.* Obſſ. Philol. p. 71. *Wetſtenii* N. T. T. I. p. 938 et *D'Orville* ad *Chariton.* II, c. 7. p. 319. ed. Lipſ. Eodem modo et προφασίζομαι uſurpatur apud *Xenoph.* Anab. III, 1. 16. προφασίζεσθαι ἡλικίαν aetatis excuſatione uti. 4) *ſimulatio, ſpecies externa.* Sic v. c. de *ſimulata pietate* uſurpatur Matth. XXIII, 14. καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι et ſanctitatis ſpecie utimini longis orationibus. Marc. XII, 40. Luc. XX, 47. Philipp. I, 18. εἴτε προφάσει ſive ſpecie (ſimulate) tantum; ubi opponitur τῇ ἀληθείᾳ. Conf. quae de hac notione ſcripſit *Raphelius* in Obſſ. Polyb. p. 354. et *Wetſtenius* N. T. T. I. p. 483. et T. II. p. 264. 5) interdum plane abundat, v. c. 1 Theſſ. II, 5. ὔτε ἐν προφάσει πλεονεξίας, ſcil. ἐγενήθημεν, neque lucri cauſa inter vos verſati ſumus. Eſſe autem ἐν προφάσει πλεονεξίας dictum pro ἐν πλεονεξίᾳ, exinde potiſſimum fit probabile, quoniam in ſuperiori membro λόγος κολακείας eſt ipſa κολακεία. Conf. *Loesneri* Obſſ. Philonn. p. 376. Non prorſus tamen aliena eſt ab hoc loco *ſpeciei* notio, ut Paulus ſe a ſpecie adeo turpis lucri ſtudii maxime alienum ſemper fuiſſe his verbis profeſſus ſit. Sic certe reperitur apud *Philonem* de Vita Contemplativa p. 616. ubi Therapevtas dicit precantes manus ſuas in coelum ſuſtuliſſe ὑπ' ὐδεμιᾶς προφάσεως τῶν εἰς πορισμὸν μιαινομένας nulla turpis lucri ſpecie contaminatas. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΦΕ΄ΡΩ, *profero, promo, produco, depromo, in medium affero*, ex πρὸ et φέρω *fero.* Legitur in N. T. tantum Luc. VI, 45. ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τῦ ἀγαθῦ θησαυρῦ τῆς καρδίας αὐτῦ προφέρει τὸ ἀγαθὸν, καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τῦ πονηρῦ θησαυρῦ τῆς καρδίας αὐτῦ προφέρει τὸ πονηρὸν vir bonus e bono animo nonniſi bona profert et malus e malo animo nonniſi mala depromit. Alex. Prov. X, 14. ὃς ἐκ χειλέων προφέρει σοφίαν. *Aelian.* V. H. VIII, 12. *Heſych.* πρόφερε· ὀνείδιζε, (vide de hac *exprobrandi* et *obiiciendi* notione *Reiskium* in Indice Graecit. Demoſthen. p. 673.) πρόαγε, προκόμιζε.

ΠΡΟ-

ΠΡΟΦΗΤΕΙ'Α, ας, ἡ, in N. T. libris 1) significat et quidem proprie, ut videtur, *praedictionem futurorum, vaticinium, oraculum divinum de iis, quae futura sunt*, a προφημι *praedico*, hocque ex πρὸ *prae*, vel *ante* et φημὶ *dico*. Sic legitur in N. T. Matth. XIII, 14. καὶ ἀναπληροῦται αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαΐου, ἡ λέγουσα et eventum habuit in his effatum Iesaiae. 2 Petr. I, 20. πᾶσα προφητεία γραφῆς, pro ἐν γραφῇ, omnia vaticinia prophetarum, quae in libris Iudaeorum sacris reperiuntur. ibid. v. 21. οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη ποτὲ προφητεία non enim Scriptores sacri (οἱ ἅγιοι Θεοῦ ἄνθρωποι, ut in sequentibus vocantur,) seu prophetae proprio impulsu unquam vaticinia protulerunt, vel elocuti sunt. Apoc. I, 3. οἱ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς προφητείας, pro τοὺς λόγους τοὺς προφητείας; qui legunt dilegenter et relegunt hunc librum propheticum, | qui continet praedictionem futurorum fatorum ecclesiae christianae. ibid. XI, 6. XIX, 10. XXII, 7. 10. 18 et 19. Respondet in hac significatione προφητεία apud Alex. hebr. חָזוֹן *visio*, 2 Chron. XXXII, 32. et נְבוּאָה, Esr. VI, 14. Nehem. VI, 12. 2) *facultas rerum futurarum vaticinia edendi*, quam exstitisse inter dona extraordinaria Sp. S. in ecclesia apostolica, ex locis Act. XII, 27 sq. XXI, 10 sq. luculenter apparet et nemo unquam dubitavit. Sic vulgo sumitur haec vox ab interpretibus 1 Cor. XIII, 2 et 8. 3) *facultas extraordinaria, a Deo concessa, qua doctores christiani in ecclesia apostolica praediti, spiritus divini impulsu, ad docendum, cohortandum et consolandum in conventibus sacris assurgebant, libros Iudaeorum sacros et inprimis vaticinia V. T. de Messia explicabant eorumque eventum subtiliter et populari modo demonstrabant.* Sic sumi videtur Rom. XII, 6. εἴτε προφητείαν κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως qui habet facultatem ac officium populariter explicandi litteras sacras et speciatim vaticinia V. T. de Messia, fungatur hoc munere suo pro modo ac ratione facultatum et virium, a Deo concessarum. 1 Cor. XII, 10. coll. XIV, 3. ibid. XIII, 2 et 8. XIX, 6 et 22. Huc etiam pertinet locus 1 Thess. V, 20. προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε ne temere reiicite enuntiata et cohortationes doctorum vestrorum, divino spiritu insigniore quodam modo afflatorum. Sed in his omnibus a me laudatis locis προφητείας vocabulum latius patere, indicavit nuper *Koppius* in Excurs. III. in Epist. ad Ephes. ubi multus est in eo, ut demonstret, vocem προφητείαν de *certo quodam hominum christianorum, in ecclesiis publice loqui solitorum, genere* adhibitam, tribui *hominibus, qui, singulari ratione divino numine tacti, in ecclesia apostolica vaticinia proferebant, arcana hominum consilia retegebant, insigni* quodam

quodam cum mentis impetu et ardore precabantur, subito spiritus divini impulsu ad docendum, cohortandum et consolandum assurgebant carmenque, quod divinam originem prae se ferret, decantabant. Cf. etiam b. *Zachariae* Progr. Goett. de Doni Prophetici Variis Gradibus in Ecclesia Christiana (1767.) 4) *admonitio, monitum,* nam προφητεύειν etiam *docere, instituere, admonere et cohortari* notat. 1 Tim. I, 18. κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας secundum monita illa, quae iam olim tibi dedi. ibid. IV, 14. διὰ προφητείας non sine gravissimis admonitionibus. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΦΗΤΕΥΩ, fut. εύσω, in N. T. speciatim 1) et quidem proprie significat: *futura praescire et praedicere; oracula edere et vaticinari,* ex πρὸ et φημὶ, vel φάω, *dico,* Matth. XI, 13. προεφήτευσαν praedixerunt haec religionis christianae fata. ibid. XV, 7. καλῶς προεφήτευσε περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας λέγων recte de vobis vaticinatus est Iesaias. Marc. VII, 6. Ioh. XI, 51. προεφήτευσεν vaticinatus quasi est futuram Christi sortem. Sic enim necessario haec verba vertenda sunt. Casu enim quodam, quanquam dirigente ita numine divino, haec verba ipsi excidisse, mihi persuasum est, nec Caiphae facultatem vaticinandi vi muneris pontificii collatam fuisse, demonstrari potest. Act. XXI, 9. τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες παρθένοι τέσσαρες προφητεύουσαι huic erant quatuor filiae virgines, quae vaticinarentur. 1 Petr. I, 10. οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες qui de hac, quae vobis nunc contigit, felicitate, vaticinati sunt. Iud. v. 14. Apoc. X, 11. XI, 3. Alexandrini usi sunt hac voce pro נבא et התנבא *vaticinatus est, praedixit,* Ier. II, 18. V, 31. XI, 21. XIV, 13. 14. 15. *Plutarch.* T. VII, p. 624. ed. *Reiske.* 2) catachrestice: *divino aliquid, coniectura assequor, coniectando verum dico, etwas errathen.* Matth. XXVI, 68. προφήτευσον ἡμῖν χριστὲ, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε; divina, Christe, quis sit, qui te percusserit? Marc. XIV, 65. Luc. XXII, 64. 3) *per numinis divini afflatum divinas laudes cano Deumque hymnis celebro, carmen modulor.* Sic sumendum est Luc. I, 67. ubi Zacharias προεφήτευσε, h. e. numine afflatus laudes divinas carmine celebrasse, narratur. Praecipuum enim carminis argumentum non vaticinio, sed laudibus Dei celebrandis contineri, locus omnis docet. Sic התנבא sumitur 1 Regg. XVIII, 29. 1 Sam. X, 5 et 6. et προφητεία apud *Philonem* de Vita Mosis T. II. p. 173. 1. Canticum maris rubri τοῦτ' ἔστι τῆς κατ' ἐνθουσιασμὸν προφητείας Μωϋσέως ἀρχὴ καὶ προοίμιον. Conf. infra ad vocem προφήτης dicta et *I. D. Michaelis* Obss. ad *Lowthum* de Poesi Sacra Hebraeorum p. 347. 4) *doceo, trado religionem divinam.* Matth. VII, 22. οὐ τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν; nonne tua

tua auctoritate nixi docuimus? 5) generatim notat: *afflatu divino loqui, per numinis afflatum verba facere, sive hoc fiat vaticiniis proferendis, canendis laudibus divinis, recitandis cum ardore et mentis impetu precum formulis, sive hoc fiat explicandis libris Iudaeorum sacris*, et maxime *vaticiniis de Messia eorumque eventu populari modo demonstrando, potenter denique alios edocendo, cohortando et consolando*, ut adeo hoc verbum omnia complectatur, quae *dono prophetico, in ecclesia apostolica certo cuidam hominum christianorum generi tributo*, vere effecta esse, plerique viri docti nostrae aetatis statuunt. Atque huc pertinere mihi videntur loca sequentia: Act. II, 17. 18. ubi affertur vaticinium Ioelis hoc consilio, ut iam olim praedicta esse a prophetis dona Sp. S. extraordinaria largiter et conspicue apostolis die pentecostes data, quibus postea etiam alii Christiani in ecclesia apostolica copiose instruebantur, doceatur, atque adeo verba v. 18. *καὶ προφητεύσουσι* post verba *ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου* posita, et v. 17. verbis *ὁράσεις ὄψονται* et *ἐνυπνίοις ἐνυπνιασθήσονται* addita, de iis tantum intellegi possint, *qui se spiritu divino impulsos esse variis modis monstrabant.* Act. XIX, 6. *ἐλάλουν τε γλώσσαις καὶ προεφήτευον*, h. e. tum peregrina lingua loquendo, tum aliis modis monstrabant, se vim spiritus divini in se experiri. 1 Cor. XI, 4. *προφητεύειν*, quia *τῷ προσεύχεσθαι* additur, speciatim notare videtur: *carmen, divinam originem prae se ferens, subito impulsu quodam Spiritus divini in conventibus christianorum decantare.* Idem enim verbum v. 5. in eadem orationis serie etiam *mulieribus* tribuitur, quibus constat potestatem litteras sacras interpretandi et palam docendi nullam fuisse concessam ab apostolis. 1 Cor. XIII, 9. *ἐκ μέρους προφητεύομεν* imperfectum adeo est donum propheticum, quo instructi sumus a Deo. Huc etiam pertinent loca 1 Cor. XIV, 1. 3. ubi *τῷ προφητεύοντι* tribuitur *τὸ λαλεῖν ἀνθρώποις οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν, καὶ παραμυθίαν*, et v. 4. *τὸ οἰκοδομεῖν τὴν ἐκκλησίαν.* ibid. v. 5. 24. ubi effectus *τοῦ προφητεύειν* traduntur *ἐλέγχειν, ἀνακρίνειν, φανεροῦν τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας* et quae sunt reliqua. ibid. v. 31. *τῷ προφητεύειν* tribuitur *μανθάνειν, παρακαλεῖσθαι*: ib. v. 39. Saepius in N. T. non legitur. *Alberti* Glossar. N. T. p. 131. *προφητεύων· ἀναγινώσκων τὰ θεῖα.*

ΠΡΟΦΗΤΗΣ, ου, ὁ, apud Graecos proprie et antiquitus dicebatur tantum *interpres (ἐξηγητὴς) et elocutor divinationum (μαντείων) et oraculorum, in templis editorum, (χρησμῶν)* appellatus etiam *ὑποφήτης*. *Homo, divino impetu concitatus, atque in vaticinando extra se raptus, μάντις* olim vocabatur. Insignis hanc in rem locus est apud *Platonem* in Timaeo

maeo T. IX. ed. Bipont. p. 392. ὅθεν δὴ καὶ τὸ τῶν προφητῶν γένος ἐπὶ ταῖς ἐνθέοις μαντείαις κριτὰς ἐπικαθιστάναι νόμος. οὓς μάντεις ἐπονομάζουσί τινες, τὸ πᾶν ἠγνοηκότες, ὅτι τῆς δι' αἰνιγμῶν οὗτοι φήμης καὶ φαντάσεως ὑποκριταὶ, καὶ οὔτι μάντεις, προφῆται δὲ μαντευομένων δικαιότατα ὀνομάζοιντο ἄν. Confirmatur autem haec propria vocis προφήτης notio non solum etymologia (est enim a προφάω, quod est idem, quod προτίθημι et προφέρω *oratione propono, eloquor;* unde a *Diod. Sic.* I, 2. historia προφήτης τῆς ἀληθείας vocatur.) et analogia linguae hebraicae, (Sic Exod. VII, 1. Aaron dicitur נָבִיא מֹשֶׁה, quatenus Mosis, divinis mandatis instructi, *interpres* et quasi *loco oris* erat coram Pharaone. Conf. h. l. vers. chaldaicam et arabicam et cap. IV, 16. VII, 2.) sed etiam aliis Scriptorum veterum locis, e quibus satis apparet, non solum προφήτης, (Sic v. c. pontifices romani προφῆται τῶν θείων, h. e. interpretes cultus divini dicuntur a *Dionys. Halic.* II, c. 73. ubi iunguntur ἐξηγηταί. *Aristoph.* Aves v. 973. ἐπέων προφήτης est carminum *interpres. Themistius* Orat. XXIII. p. 290. Ἀριστοτέλες προφήτην Aristotelis *interpretem*, cui ibidem προφητεία, h. e. *interpretatio* tribuitur. Conf. *Valkenarium* ad *Herodotum* VII, 112. p. 555. ed. *Wesselingii. Bielii* Thesaurum Philol. s. h. v. et *Schwarzii* Comment. Ling. Gr. p. 1188.) sed etiam προφητεύειν (v. c. in notissimo illo *Pindari* dicto: μαντεύεο Μοῦσα, προφητεύσω δ' ἐγώ.) de iis usurpata esse, qui erant interpretes et elocutores, ἐξηγηταὶ, eorum, quae ab aliis obscure et aenigmatice dicta fuerant. Non semper vero discrimen, quod proprie inter μάντις et προφήτης intercedit, observatum esse a graecis Scriptoribus, sed haud raro utramque vocem de vatibus et in furorem, afflatu numinis, raptis, fuisse adhibitam, satis constat, et vel e loco *Platonis* in Charmide p. 150. (Vol. V. ed. Bipont.) apparet, ubi προφῆται τῶν μελλόντων commemorantur. Conf. *Wetstenii* N. T. T. I. p. 239. In N. T. libris, ubi προφήτης respondet hebraico נָבִיא, (quod, ut recte monuit *Koppius* in Excurs. III. in Epist. ad Ephes. p. m. 148. antiquitus *omnem* denotabat, *qui cum Deo singulari quodam modo erat coniunctus, eius amicus et familiaris, dignusque propterea, qui prae caeteris hominibus adire numen precibus, etiam aliorum hominum causa et loco, posset,* quo sensu Abraham dicitur נָבִיא Genes. XX, 8. et patriarchae omnes נְבִיאֵי יְהוָה, Ps. CV, 15.) latissime haec vox patet et *quemlibet interpretem voluntatis divinae omnemque* denotat, *cui numen retegit et revelat, quae antea ei parum cognita fuerunt, qui aliquid dicit et facit, quod singulari afflatui divino tribuendum est, aut quo se, spiritu divino afflatum, impulsum et adiutum esse,* monstrat.

ſtrat. Hinc προφήτης 1) dicitur *vates, propheta, cui numen revelabat arcana, aut parum adhuc cognita, aut ab humana intellegentia prorſus aliena,* et ſpeciatim *de rebus eventuris oracula, quique adeo divino numine tactus et expreſſo mandato divino futura praedicere et divina oracula tradere ſolebat.* Hoc ſenſu centies occurrit in V. T. vox נביא de Ieſaia caeterisque maxime illuſtribus Iſraelitarum vatibus. Matth. I, 22. II, 5. 15. 17. 23 III, 3. IV, 14. V, 12. οὕτω γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς πρὸ ὑμῶν ita vero et olim omnes doctores et legatos divinos perſecuti ſunt. ibid. VIII, 17. XI, 9. 13. XII, 17. 39. XIII, 17. 35. XVI, 4. XXI, 4. XXIII, 29. 30. 31. 34. 37. XXIV, 15. XXVI, 56. XXVII, 9. 35. Marc. XIII, 14. Luc. I, 70. III, 4. IV, 17. 27. VI, 23. X, 24. XI, 29. 47. 50. XIII, 28. etc. 2) *librorum V. T. Scriptor quilibet.* Matth. XIII, 35. διὰ τοῦ προφήτου per Aſſaphum, auctorem Pſalmi LXXVIII, 2. e quo locus, qui in ſequentibus laudatur, deſumtus eſt. Rom. III, 21. προφῆται ſunt omnes Scriptores V. T. Moſe excepto. 3) *ipſi libri prophetarum V. T. et reliquorum auctorum codicis ſacri Iudaeorum* προφῆται in N. T. per metonymiam dicuntur. Marc. I, 2. ὡς γέγραπται ἐν ἡσαΐᾳ τῷ προφήτῃ ut praedictum eſt in libro oraculorum Ieſaiae. Luc. XVI, 29. ἔχουσι μωσέα καὶ τοὺς προφήτας habent libros Moſis et reliquorum ſacrorum Scriptorum. ibid. v. 31. XXIV, 27. 44. Act. VIII, 28. ἀνεγίνωσκε τὸν προφήτην ἡσαΐαν. Eodem modo μωσῆς pro *libris Moſaicis* ponitur Act. XV, 21. 2 Cor. III, 15. 4) per metonymiam: *doctrina, in libris prophetarum et omnino ſcriptis Iudaeorum ſacris contenta.* Matth. V, 17. VII, 12. οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται haec eſt ſumma doctrinae legis ac prophetarum. ibid. XXII, 40. ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται his duobus praeceptis doctrina tota legis ac prophetarum continetur. Act. XXVI, 27. ubi tamen per προφήτας ſpeciatim *vaticinia de Meſſia, in V. T. contenta,* intellegenda ſunt, quemadmodum etiam προφῆται Rom. I, 2. κατ' ἐξοχὴν Scriptores ſacri Iudaeorum dicuntur, in quorum libris oracula de Chriſto exſtant. Idem valet de loco Act. XXVIII, 23. 5) *omnis doctor et legatus inſignis ac divinus, divina effata et oracula tradens et facultate miracula patrandi inſtructus.* Matth. X, 41. ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου λήψεται legatum Dei benigne recipiens, quia eſt a Deo miſſus, praemium eius accipiet. ibid. XIII, 57. οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ nuſpiam doctor divinus magis contemnitur, quam in patria ſua. ibid. XIV, 5. ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον quia eum ut interpretem voluntatis divinae reverebantur. ibid. XXI, 11. οὗτός ἐστιν ἰησοῦς ὁ προφήτης hic eſt Ieſus, propheta ille magnus, Devt. XVIII, 18. divinitus promiſſus populo Dei et quem Iudaei tanto deſiderio

rio exspectabant, qui Luc. VII, 16. dicitur προφήτης μέγας. (Cf. Act. III, 22. et 23. Ioh. VI, 14.) Matth. XXI, 26. et 46. Marc. VI, 4. XI, 32. Luc. IV, 24. VII, 26. 28. 39. XI, 49. ubi προφῆται omnes doctores religionis christianae, apostolis exceptis, ut Ephes. II, 20. III, 5. IV, 11. dicuntur. Luc. XIII, 33. XX, 6. XXIV, 19. Hebr. I, 1. per προφήτας omnes intelligendi sunt, qui mandata divina ad populum israeliticum pertulerunt. 6) κατ᾽ ἐξοχὴν *insignis ille doctor et legatus divinus, cuius adventum, seu resurrectionem ante tempora Messiae exspectabant Iudaei.* Scilicet Iudaei, Christi aetate, opinabantur, unum ex veteribus prophetis, nominatim Eliam et Ieremiam, (quos prae caeteris prophetis similes Christo iudicabant Iudaei) in vitam scilicet revocatum, praecursorem Messiae futurum esse. Matth. XVI, 14. ubi discipuli Christo, eos interroganti, quemnam se dicerent homines esse, respondent: alii te dicunt Iohannem, baptistam, alii Eliam, alii Ieremiam, ἢ ἕνα τῶν προφητῶν, h. e. ut Lucas IX, 19. explicavit, ἢ προφήτην τινὰ τῶν ἀρχαίων, ὃς ἀνέστη aut unum ex veteribus prophetis, ante adventum Messiae in vitam revocatum. Marc. VI, 15. VIII, 28. Luc. IX, 18. 19. Huc etiam referrem locum Ioh. I, 21. et Luc. I, 76. ubi Iohannes, baptista, praecursor Messiae, προφήτης ὑψίστου vocatur, hac addita ratione, προπορεύσῃ γὰρ πρὸ προσώπου κυρίου, ἑτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ. 7) *vates, propheta*, sensu vulgo recepto, h. e. *is, cui beneficio divino facultas, futura praedicendi et praesciendi, concessa erat,* Act. XI, 27. coll. v. 28. ibid. XIII, 1. XXI, 10. Ita נָבִיא legitur 2 Regg. XXII, 14. Apud *Anacreontem* Od. XLIII. cicada vocatur θέρεος γλυκὺς προφήτης. *Ioseph.* A. I. IV, 8. f. 14. VII, 7. f. 3. extr. 8) *vates fraudulentus, propheta falsus.* Sic legitur in N. T. 2 Petr. II, 16. de Bileamo. 9) *poeta, qui, in enthusiasmum abreptus, vel sua ipsius ingenii vi, carmina pangit et decantat.* Huc refer locum Tit. I, 12. ubi κρητῶν προφήτης est Epimenides, celeberrimus ille Cretensium poeta: quem tamen alii (v. c. *Schelhornius* in Bibl. Bremens. Class. V. p. 859.) apud Cretenses summum obiisse sacerdotium existimant, ideoque dictum esse prophetam. Etiam apud Hebraeos, ut recte observat *Koppius* l. l. omnis, qui, relicta sermonis vulgaris popularitate, in enthusiasmum abreptus, vel sua ipsius ingenii vi, vel per alios edoctus, carmina egregia, in laudem maxime Iehovae, magno cum mentis impetu, decantabat et conficiebat, ex communi omnium populorum veterum de divino in poetis afflatu opinione, נָבִיא et ipsum carmen eius נְבוּאָה dicebatur. Sic Exod. XV, 20. Miriam, saltantium virginum chorum ducens, hymnumque in Iovam decantans, נְבִיאָה, προφῆτις, vocatur. 1 Sam. X, 5 sq. הִתְנַבֵּא est carmina decantare, ut iam *Kimchi* ad h. l. observavit. 1 Paral. XXV, 2. 3.

2. 3. Etiam apud Latinos *poetas* vocatos esse *prophetas*, testatur *Varro* de Lingua Lat. VI, 3. 10) speciatim haec vox de *certo quodam hominum christianorum, in conventibus sacris publice loqui solitorum, genere* adhibetur, ut *eos* significet, *qui in ecclesia apostolica dono prophetico*, ut vulgo vocant, *instructi erant*, h. e. ut verbis *Koppii* utar, „qui singulari quadam ratione divino numine tacti erant, sive illi vaticinia proferrent, sive arcana aliorum hominum consilia retegerent, sive insigni quodam cum mentis impetu et ardore precarentur, sive libros Iudaeorum sacros, et speciatim vaticinia V. T. de Messia explicarent eorumque eventum subtiliter demonstrarent, sive subito spiritus divini impulsu ad docendum, cohortandum et consolandum assurgerent, sive denique carmen, quod vel novitate, vel fervore eo, quocum recitabatur, divinam originem prae se ferret, decantarent." Sic legitur in N. T. 1 Cor. XII, 28. et 29. ubi προφῆται ab apostolis et reliquis doctoribus christianis diserte distinguuntur. ibid. XIV, 29. coll. v. 30. ubi προφήτης et ᾧτινι ἀποκαλυφθῇ τι synonyma esse, sponte apparet. ibid. v. 32. καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται, h. e. plures, qui se subito afflatos numine sentiunt, sibi invicem cedere debent. ibid. v. 37. Huc etiam referuntur a nonnullis interpretibus loca Act. XIII, 1. Ephes. II, 20. III, 5. IV, 11. Conf. quae de hoc dono prophetico in ecclesia apostolica, et voce προφήτης generatim post *Witsium* de Prophetis et Prophetia in Diss. Miscell. T. I. et *Zachariae* in Progr. Goett. de Doni Prophetici Variis Gradibus in Ecclesia Christiana, disputavit *Koppius* in Excurs. III. in Epistolam ad Ephesios, ex quo me multa hausisse gratus profiteor. Extat etiam peculiaris Exercitatio Exeg. *Io. Laur. Moshemii* de illis, qui prophetae vocantur in N. T. cuius Ed. II. Helmst. 1732. 4. prodiit.

ΠΡΟΦΗΤΙΚΟ͂Σ, ή, όν, *propheticus, a prophetis profectus*, aut *ad prophetas pertinens*, a προφήτης, quod vide. Bis tantum in N. T. legitur. Rom. XVI, 26. διὰ γραφῶν προφητικῶν, h. e. vel per libros sacros Iudaeorum universos, vel, quod praefero, vaticiniis prophetarum de Messia. 2 Petr. I, 19. ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον habemus prophetarum de Messia vaticinia iam eventu comprobata.

ΠΡΟΦΗ͂ΤΙΣ, ιδος, ἡ, *prophetissa, mulier, cui contingebant interdum revelationes divinae extraordinariae, foemina, quae dono, futura praedicendi, instructa est.* Sic bis tantum legitur in N. T. Luc. II, 36. Ἄννα προφῆτις Anna prophetissa. *Koppius* in Excurs. III. in Epistolam ad Ephesios p. m. 152. nescio, quibus causis commotus, προφῆτις h. l. intellegit de *Deo sacra ac devota*, *eine Heilige.* Alii eam προφῆτιν dictam esse existimant, quia fuit uxor prophetae; quo sensu Ies. VIII,

VIII, 3. hebraicum נְבִיאָה legitur. Apoc. II, 20. τὴν λέγουσαν ἑαυτὴν προφῆτιν quae dicit, se prophetissam esse. Vocabulum hebraicum נְבִיאָה, cui προφῆτις in versione Alex. respondet, mox de foemina, carmen canente in laudes Iehovae, Exod. XV, 20. mox de foemina, quae ad populum sapienter fortiterque gubernandum singulari numinis afflatu fruebatur, (ut Iudd. IV, 4. de Debora,) mox vero de prophetissa, proprie sic dicta, de muliere vaticinante, v. c. 2 Regg. XXII, 14. 2 Paral. XXXIV, 22. adhibetur. *Plutarch.* T. VII. p. 562. et T. II. p. 794. ed. *Reiske.*

ΠΡΟΦΘΑΝΩ, fut. προφθάσω, aor. 1. προέφθασα, 1) proprie: *praevenio, anteverto,* relate ad locum, ex πρὸ et φθάνω venio. Sic legitur in versione Alex. 1 Sam. XX, 24. καὶ προέφθασαν τὸν ἰωνάθαν. *Eurip.* Phoen. v. 1406. 2) metaphorice: *occupo, anticipo,* et respondet plane nostro: *zuvorkommen.* Tantum legitur in N. T. Matth. XVII, 25. προέφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς praevenit eum Iesus sermone, seu, eum hac quaestione antevertit Iesus. *Aeschyl.* Agamemn. 1037. προφθάσασα καρδία γλῶσσαν, *mens praecurrens linguam.* Simili ratione קִדֵּם *praevenit, antevertit* metaphorice usurpatur 2 Sam. XXII, 6. 19. Iob. XXX, 27. Ps. LIX, 11. et προφθάνειν 1 Macc. X, 4. 23.

ΠΡΟΧΕΙΡΙΖΩ, fut. ίσω, et medium Προχειρίζομαι, fut. ίσομαι, 1) proprie: *facio, ut prae manibus et in promptu aliquid sit, ante trado aliquid,* seu *ante manum admoveo operi, antequam fiat, antea praeparo,* ex πρὸ et χεὶρ *manus. Demosthenes* p. 45. 10. ed. *Reiske:* προχειρίσασθαι δύναμιν. ibid. p. 85. 7. ὡς προκεχειρισμένων καὶ ἑτοίμων τῶν ἀγαθῶν. Adiectivum πρόχειρος enim proprie notat, *qui prae manibus est, promtum,* et de rebus aeque ac personis adhibetur. *Hesych.* πρόχειρος· ἕτοιμος, εὐχερής. 2) metaphorice: *decerno, eligo, destino,* speciatim: *aliquem ad aliquid agendum deligo delectumque muneri designo.* Sic legitur in N. T. Act. XXII, 14. Deus maiorum nostrorum προεχειρίσατό σε γνῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ te delegit, seu, te destinavit huic beneficio, ut cognosceres voluntatem eius. Act. III, 20. τὸν προκεχειρισμένον (ita enim edidit *Griesbachius* loco προκεκηρυγμένον, quod est in plerisque editionibus,) ὑμῖν Ἰησοῦν χριστὸν quem vobis ab aeterno destinaverat, Iesum Christum. Alii vertunt: Iesum Christum, quem vobis iam olim per prophetas praedixerat et notum fecerat; nam προχειρίζω est, teste *Suida:* πᾶσι γνώριμον ποιῶ. In *eligendi* vero et *designandi* notione legitur προχειρίζεσθαι in versione Alex. pro לָקַח, Ios. III, 12. προχειρίσασθε ὑμῖν δώδεκα ἄνδρας, et pro שָׁלַח *mitto,* Exod. IV, 13. προχείρισαι ἄλλον designa alium; et 2 Macc. III, 7. VIII, 9. *Dio Cassius* p. 274. et *Diod. Sic.* XVIII, c. 61. *Hesych.* προκεχειρι-

ρι-

ρισμένον· προβεβλημένον, ἡτοιμασμένον. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. προχείρισαι· πρόβαλε, ἐπίλεξαι. Conf. *Raphelii* Obss. Polyb. p. 387. *Valesium* ad *Eusebium* Lib. III. de Vita Constantini c. 62. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 474 sq. *Bielii* Thesaurum Philol. s. h. v. et *Fischerum* de Vitiis Lexicorum N. T. Prolus. XXVIII, p. 631 sq. 3) *constituo*. Act. XXVI, 16. εἰς τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι, προχειρίσασθαί σε ὑπηρέτην ideo enim apparui tibi, ut te constituerem ministrum ac testem. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΧΕΙΡΟΤΟΝΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *prius per suffragia eligo, prius designo, ante,* seu *prius creo,* ex πρὸ et χειροτονέω *manum protendo, praetensa manu eligo, per suffragia creo,* quia in suffragiis ferendis manus elevari solebant, hocque ex χεὶρ *manus* et τείνω *tendo*. Sic legitur apud *Demosthenem* p. 703. 18. ed. *Reiske*. 2) *eligo, designo absque suffragiis, destino*. Sic semel legitur in N. T. Act. X, 41. μάρτυσι τοῖς προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ Θεοῦ testibus, a Deo destinatis huic negotio.

ΠΡΌΧΟΡΟΣ, ου, ὁ, *Prochorus*, unus ex septem illis diaconis ecclesiae apostolicae. Act. VI, 5. Nomen viri, origine graecum, idem significans, quod *praeiens in choro*. Aliis idem est, quod *promptus*, quasi πρόχειρος.

ΠΡΥ'ΜΝΑ, ης, ἡ, *puppis, pars posterior navis,* (τὰ ὄπισθεν τοῦ πλοίου,) *quae a poetis graecis* οὐρὰ *vocatur et in qua* κυβερνήτης, *gubernator, sedebat, qui ideo* πρυμνήτης *dicitur*, a πρυμνὸς, ἡ, ὸν, *ultimus, extremus*. Ter tantum legitur in N. T. Marc. IV, 38. καὶ ἦν αὐτὸς ἐν τῇ πρύμνῃ et erat ille in puppi. Act. XXVII, 29. ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας iactis de puppi quatuor ancoris. ibid. v. 41. ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο ἀπὸ τῆς βίας τῶν κυμάτων puppis autem fluctuum vi solvebatur. *Hesych.* πρύμνα· τὰ ὄπισω ἢ τὸ τέλος τοῦ πλοίου. *Alberti* Glossar. Gr. p. 87. ἐκ πρύμνης· ἐξόπισθεν τοῦ πλοίου.

ΠΡΩΪ'. Adverbium, *mane, tempore matutino*. Matth. XVI, 3. καὶ πρωῒ σήμερον χειμὼν et mane dicere soletis: hodie tempestas erit. ibid. XX, 1. ἅμα πρωῒ primo mane. Marc. I, 35. καὶ πρωῒ ἔννυχον λίαν. Vide ἔννυχος. ibid. XI, 20. XV, 1. ἐπὶ τὸ πρωὶ, scil. τοῦ χρόνου μέρος ὂν, tempore matutino. ib. XVI, 2. λίαν πρωῒ primo mane. ibid. v. 9. Ioh. XX, 1. Act. XXVIII, 23. Speciatim vero in N. T. πρωῒ dicitur *trium horarum spatium, quod absolvebat quartam vigiliam noctis, quam diluculum excipiebat*. Sic legitur in N. T. Marc. XIII, 35. ὀψὲ, ἢ μεσονυκτίου, ἢ ἀλεκτοροφωνίας, ἢ πρωΐ. Vocatur haec vigilia quarta ab Hebraeis אַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר, Exod. XIV, 24. (Alex. ἡ φυλακὴ ἡ ἑωθινή. *Polyb.* I, 45.) et 1 Sam. XI, 11. ubi in *Ald.* et *Complut.* pro τῇ ἑωθινῇ legitur τῇ πρωϊνῇ. Caeterum respondet

dat πρωῒ in versione Alex. hebraico בֹּקֶר *mane*, *diluculum*, Genes. XX, 8. XXI, 14. XL, 6. שַׁחַר *aurora*, Genes. XXXII, 24. Iudd. XIX, 25. chaldaico שְׁפַרְפָּרָא idem. Dan. VI, 20. et נֶשֶׁף crepusculum matutinum, Iob. VII, 4. *Hesych.* πρωΐ· ἀντίστροφον τὸ ὀψέ. *Thom. M.* p. 762. πρωῒ καὶ ὀψέ. οὐ πρωΐας καὶ ὀψίας. Conf. etiam *Suidam*.

ΠΡΩΐΟΣ, ΐα, ΐον, *matutinus*, a πρωῒ *mane*. Πρωΐα, ας, ἡ, scilicet ὥρα, *tempus matutinum*, *mane*. Legitur in N. T. Matth. XXI, 18. πρωΐας (scil. οὔσης, seu γενομένης,) δὲ ἐπανάγων εἰς τὴν πόλιν mane autem in urbem reversus. ibid. XXVII, 1. πρωΐας δὲ γενομένης tempore matutino facto. Ioh. XVIII, 28. ἦν δὲ πρωΐα, ubi codices nonnulli habent πρωΐ. ibid. XXI, 4. πρωΐας δὲ ἤδη γενομένης. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini hanc vocem adhibuerunt pro בֹּקֶר *mane*, *diluculum*, 2 Sam. XXIII, 4. Thren. III, 23. Dan. VIII, 26. *Suid.* πρωΐα ἡ πρωϊνὴ κατάστασις. Apud Graecos πρώϊος de *omni* adhibetur, quod *celeriter fit*, v. c. de *fructibus*, *celeriter maturescentibus*, apud *Xenoph.* de Vectig. I, 3. Conf. etiam *Bielii* Thesaur. Philol. s. voce πρωΐ.

ΠΡΩΪΜΟΣ, η, ον, *matutinus*, item *maturus*, *tempestivus*, etiam *praecox* (Vid. *Pollux* VII, 152.) a πρωῒ *mane*. Tantum exstat in N. T. Iacob. V, 7. ἕως ἂν λάβῃ ὑετὸν πρώϊμον καὶ ὄψιμον usque dum accipiat pluviam matutinam et serotinam. Est autem ὑετὸς πρώϊμος pluvia auctumnalis, quae, sub finem mensis Marchesvan, seu Octobris, coelo demissa, semen, in terram iactum, turgescere facit, et ab Hebraeis vocatur מָטָר, seu גֶּשֶׁם יוֹרֶה, etiam יוֹרֶה et מוֹרֶה simpliciter. Deut. XI, 14. Ier. V, 24. Hos. VI, 3. a N. T. Scriptoribus vero et Alexandrinis ὑετὸς πρώϊμος ideo dicitur, quia Iudaei annum a mense Octobris incipiebant, adeoque auctumnus vere prior erat. Ab hac vero pluvia auctumnali aeque ac verna omnis in Palaestina atque Aegypto pendebat terrae fertilitas messisque ubertas. Conf. *Harmari Beobachtungen über den Orient.* T. I. p. 32. *Xenoph. Oecon.* XVII, 4. et 5.

ΠΡΩΪΝΟΣ, ῦ, ὁ, et ΠΡΩΪΝΟΣ, ή, όν, *matutinus*, a πρωῒ *mane*. Semel legitur in N. T. Apoc. II, 28. δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν πρωϊνὸν dabo ipsi stellam matutinam, h. e. dignitatem et praestantiam insignem, quemadmodum stella matutina prae reliquis stellis insignem fulgorem et splendorem habet. Sic etiam in V. T. *stellarum* nomine *viri illustres et praecipui* intelleguntur, Dan. VIII, 10. coll. v. 24. et Ies. XIV, 12. Babyloniorum rex, prae aliis regibus illustris, הֵילֵל, *lucifer*, Φωσφόρος appellatur. Conf. etiam Dan. XII, 3.

ΠΡΩ͂ΡΑ, ας, ἡ, *prora, anterior pars navis*, τὸ ἔμπροσθεν τῦ πλοίυ, interprete *Hesychio* et *Suida*, παρὰ τὸ προορᾷν a *praevidendo*, quasi πρόορα, ex πρὸ et ὁράω *video*. Bis tantum legitur in N. T., Act. XXVII, 30. προφάσει ὡς ἐκ πρώρας μελλόντων ἀγκύρας ἐκτείνειν hanc caussam praetexentes, quasi vellent ex prora ancoras demittere. ibid. v. 41. ἡ μὲν πρῶρα ἐρείσασα ἔμεινεν ἀσάλευτος prora quidem infixa manebat immota. *Xenoph. Hist. Gr.* I, 5. 7. *Polyb.* XVI, 4. 12. Hinc πρωρεύς (vel πρωράτης apud *Xenoph.* de Rep. Athen. I, 2.) *proreta, gubernator prorae, qui in prora navem gubernat*, respondet in versione Alex. hebraico חֹבֵל *nauclerus* et רַב הַחֹבֵל *qui praeest remigibus in prora*, Ion. I, 6. *Plutarch.* T. III, p. 247. ed. *Reiske*.

ΠΡΩΤΕΥΩ, fut. εύσω, *primus sum, primas partes teneo, principatum obtineo, excellentior et praestantior sum*, a πρῶτος *primus*. Tantum exstat in N. T. Coloss. I, 18. ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων ut ipse in omnibus primas partes teneret, seu, ut in omnibus princeps esset. Alexandrini pro וְאֵת אֲשֶׁר נִשְּׂאוֹ עַל־הַשָּׂרִים וְעַבְדֵי הַמֶּלֶךְ Esther. V, 11. habent: καὶ ὡς ἐποίησεν αὐτὸν πρωτεύειν καὶ ἡγεῖσθαι τῆς βασιλείας. 2 Macc. VI, 18. XIII, 15. καὶ τὸν πρωτεύοντα τῶν ἐλεφάντων. *Plutarch.* T. II. p. 420. et T. V. p. 446. ed. *Reiske*. *Xenoph.* Mem. I, 2. 24. Confer *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΠΡΩΤΟΚΑΘΕΔΡΙ͂Α, ίας, ἡ, *prima sessio, primus consessus, primus in consessu aliquo locus, sella honoratior*, (idem quod προεδρία, quae vox legitur apud *Polyaenum* I, 29. et *Lucian*. Catapl. 13.) ex πρῶτος *primus, princeps*, et καθέδρα *sedes*, q. ἡ πρώτη καθέδρα. Legitur in N. T. Matth. XXIII, 6. καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, sc. φιλῦσι, et primam in synagogis sedem occupare amant. Marc. XII, 39. Luc. XI, 43. XX, 46. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΩΤΟΚΛΙΣΙ͂Α, ας, ἡ, *primus accubitus, accubitus in primo loco, primus in consessu aliquo locus*, idem fere, quod πρωτοκαθεδρία, hoc tantum discrimine, ut illud de *prima in coenis sede*, ex ritu accumbendi veterum, hoc vero de *prima sede in synagogis, ubi sedilia posita erant*, usurpetur, ex πρῶτος *primus* et κλισία *locus, in quo accumbitur*, a κλίνω *reclino*. Matth. XXIII, 6. φιλῦσι τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις amant primum in conviviis locum. Praeterea legitur Marc. XII, 39. Luc. XIV, 7. (ubi *Vulgatus* reddidit: *primi accubitus*.) et 8. XX, 46. *Suid.* πρωτοκλισία· ἡ πρώτη καθέδρα. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 481.

ΠΡΩ͂ΤΟΝ. Adverbium, significans: 1) *primum, primo, primum ordine, primo loco, primum tempore, prima vice, initio.* Est neutrum a πρῶτος, quod adverbialiter plerumque sumitur.

Marc.

Marc. IV, 28. πρῶτον χόρτον, εἶτα στάχυν, εἶτα πλήρη σῖτον ἐν τῷ στάχυϊ. Marc. XVI, 19. ἐφάνη πρῶτον τῇ Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ apparuit primo Mariae Magdalenae. 1 Cor. XII, 28. πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα κ. τ. λ. 1 Thess. IV, 16. et mortui in Christo ἀναστήσονται πρῶτον. Act. VII, 12. XI, 26. Rom. III, 2. 1 Cor. XI, 18. 2 Cor. VIII, 5. 2) si prioritatem temporis indicat, saepe comparativi naturam et significationem induit, ut sit idem ac πρότερον *prius*, *antea*. Matth. V, 24. πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου antea reconciliare cum fratre tuo. Ioh. XV, 18. ὅτι ἐμὲ πρῶτον μεμίσηκεν quod me prius vobis odio habuerit. Sed πρῶτον h. l. potest etiam accusativus esse. 2 Thess. II, 3. ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον nisi antea venerit defectio. 1 Tim. III, 10. V, 4. Matth. XII, 29. Marc. IX, 11. 12. Ἠλίας μὲν ἐλθὼν πρῶτον Elias quidem ante tempora Messiae venturus est. Ioh. XIX, 39. etc. *Herodian.* III. c. 11. extr. ἵνα ὀφθῇ πρῶτον ἐν τοῖς βασιλείοις, ἢ ἀκουσθῇ τὴν βασιλείαν παραλαβών. *Aeschin. Socr.* Dial. II. §. 1. ἀλλὰ βούλεσθ', ἔφη, πρῶτον καθιζώμεθα. 3) *primum dignitate et necessitate, ante omnia, inprimis, praecipue.* Matth. VI, 33. ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ante omnia vero quaerite regnum Dei. Luc. XII, 1. πρῶτον προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων. Rom. I, 8. III, 2. 1 Tim. II, 1. etc. Etiam apud *Iosephum* τὸ πρῶτον saepe est particula intensionis, significans: *inprimis*, quo sensu est in Antiqq Iud. X, 10. 5. πρῶτον αὐτοῖς προστάξας. 4) interdum abundat, v. c. Matth. VIII, 21. ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν, ubi iam *Beza* monuit, illud πρῶτον videri posse expungi. Sic apud *Lysiam* Orat. XXXI, p. 490. πρῶτον μὲν ὧν τοὺς παλαιοὺς νομέας τῶν προγόνων δίειμι. *Achill. Tat.* Lib. VIII. p. 497. κατὰ ποίους νόμους, εἰπὲ, τοῦτον --- κατέκλεισας πρῶτον εἰς τὸ δεσμωτήριον; secundum quasnam leges, dic, hunc detrusisti in carcerem?

ΠΡΩΤΟΣ, η, ον, 1) *primus*, ordine et tempore. Est superlativus a praepositione πρὸ, pro πρότατος, unde ionice fit πρώατος et attice πρῶτος. Matth. X, 2. πρῶτος σίμων, ὁ λεγόμενος πέτρος primus Simon, qui Petrus dicitur. Sed videntur h. l. verba transposita esse et hoc ordine legenda: πέτρος, ὁ πρῶτος (pro πρῶτον) σίμων λεγόμενος Petrus, qui antea Simon dicebatur. Conf. *Hackspan.* in Notis Philol. Theol. P. III. p. 57 seq. Matth. XXVI, 17. τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων primo vero die azymorum. Marc. XIV, 12. Philipp. I, 5. 1 Cor. XV, 45. 46. Apoc. I, 11. 17. ἐγώ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος. ib. II, 8. XXII, 13. 2 Tim. IV, 16. etc. 2) pro comparativo πρότερος, *prior*, tempore et ordine. Ioh. I, 15. 30. ὅτι πρῶτός μου ἦν tam prior me fuit. Luc. II, 2. αὕτη ἡ ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο haec descriptio prior erat. Conf. *Iac. Perizo-*

nium de Augustea Orbis Descriptione p. 953. Hebr. VIII, 7. εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος si enim prior illa oeconomia perfecta fuisset etc. *Homer.* Iliad. II, 707. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 839. *Gatakerum* de Stilo N. T. cap. 25. et *Erasmum Schmidium* ad Luc. II, 2. 3) *pristinus.* Matth. XII, 45. καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων et ita fit postrema hominis illius conditio multo deterior, quam pristina. ib. XXVII, 64. καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης. 1 Tim. V, 12. τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν. 2 Petr. II, 20. Apoc. II, 4. 5. τὰ πρῶτα ἔργα ποίησον pristina opera fac. ibid. v. 19. τὰ ἔργα σου τὰ ἔσχατα πλείονα τῶν πρώτων. ibid. XXI, 4. ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθεν nam pristina praeterierunt. 4) adverbialiter sumitur: *olim, longe ante, primum, primo,* etiam pro comparativo πρότερον *prius.* Ioh. I, 42. εὑρίσκει οὗτος πρῶτος τὸν ἀδελφὸν invenit hic primum fratrem. ib. V, 4. ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς qui primus se illi iniecisset. ib. VIII, 7. πρῶτος τὸν λίθον ἐπ' αὐτῇ βαλέτω primus in eum iaciat lapidem. ibid. XX, 4. καὶ ἦλθε πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον et prior venit ad sepulcrum. ibid. v. 8. Act. XXVI, 23. XXVII, 43. Rom. X, 19. πρῶτος Μωσῆς λέγει primo Moses dicit. 1 Tim. II, 13. ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη. 1 Ioh. IV, 19. αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς ille primo nos amavit. 5) *primus,* qualitate, dignitate scilicet, conditione, sorte, etc. *primarius, praecipuus, princeps.* Πρῶτον *omne, quod in suo genere praestans est et insigne.* Matth. XX, 27. καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος et quicunque voluerit inter vos primarius esse. (Eadem formula reperitur quoque apud *Plutarch.* Lucull. p. 515. A. et *Thucyd.* II, 65.) ibid. XXII, 38. αὕτη ἐστὶ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολὴ hoc est praeceptum praestantissimum et gravissimum. Conf. Ephes. VI, 2. Matth. XIX, 30. πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ ἔσχατοι πρῶτοι, h. e. qui optimae conditionis esse videbuntur, infimae erunt, et qui infimae esse videbuntur, erunt optimae, ut recte haec verba, in N. T. saepius obvia, transtulit *Thalemannus* in Versione Latina Evangeliorum etc. (Berolin. 1781.) qua me saepius usum esse in hoc libro, ingenue fateor. Luc. XIII, 30. XV, 22. ἐξενέγκατε τὴν στολὴν τὴν πρώτην efferte pallium praestantissimum. Act. XVI, 12. ἡ πρώτη πόλις *metropolis, urbs primaria, caput provinciae.* Conf. *Aelian.* V. H. XII, 13. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 554. 1 Tim. I, 15. ὧν πρῶτός εἰμι ἐγὼ inter quos ego sum praecipuus. ibid. v. 16. ἐν ἐμοὶ πρώτῳ in me praecipue. Hinc ὁ πρῶτος *princeps, magistratus, praefectus.* Act. XXVIII, 7. τῷ πρώτῳ τῆς νήσου praefecto insulae: quo sensu haec formula saepissime in numis reperitur. Vide *Ian. Gruterum* p. 388. inscr. 4. *Thom. Reines.* Inscript. p. 357. et *Lud. Ant. Muratorium* in Thesauro Novo Inscript. p. 1058.

p. 1058. 4. Οἱ πρῶτοι *primores, primates.* Marc. VI, 21. καὶ τοῖς πρώτοις τῆς γαλιλαίας et primariis Galilaeae. Luc. XIX, 47. καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ. Act. XIII, 50. τοὺς πρώτους τῆς πόλεως proceres civitatis. Act. XVII, 4. γυναικῶν τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι et multae mulieres primariae. ibid. XXV, 2. οἱ πρῶτοι τῶν ἰουδαίων assessores synedrii magni, qui alias πρεσβύτεροι vocantur. Sic πρῶτος sumitur non solum in versione Alexandrina (1 Paral. XXVII, 33. πρῶτος φίλος τοῦ βασιλέως. 1 Sam. IX, 22. ἐν πρώτοις τῶν κεκλημένων. Nehem. XII, 45. πρῶτος τῶν ᾀδόντων. 2 Paral. XXVI, 20. ἱερεὺς ὁ πρῶτος summus sacerdos, i. q. ἀρχιερεύς. Ezech. XXVII, 22. μετὰ πρώτων ἡδυσμάτων cum aromatibus praestantissimis.) et apud *Iosephum*, (v. c. A. I. VII, 9. 8. et c. 11. 5. οἱ τῆς χώρας πρῶτοι, ibid. X, 4. 5. τῶν ἱερῶν οἱ πρῶτοι.) sed etiam apud reliquos Scriptores graecos, v. c. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 20. πῶς οὖν οὐ σοὶ πρώτῳ μέτεστι τῆς τιμῆς; quomodo igitur non tibi praecipue hic honor habeatur? *Lysiam* Orat. XIII. p. 250. πονηρίᾳ δὲ τῶν πολιτῶν πρῶτος ἦν. *Thucyd.* VIII. c. 89. πάντες γὰρ αὐθημερὸν ἀξιοῦσιν, οὐχ ὅπως ἴσοι, ἀλλὰ καὶ πολὺ πρῶτος αὐτὸς ἕκαστος εἶναι. *Sallustius* de Diis et Mundo cap. 8. princip. ψυχῆς δὲ πρώτη. Sic etiam *primus* pro *primarius* apud *Sallustium* Catilin. c. 36. et Iugurth. c. 76. occurrit. *Horat.* I. Sat. VI, 83. *Ovid. Heroid.* Ep. IV, 36. Conf. *Wetstenii* *N. T.* T. II. p. 540.

ΠΡΩΤΟΣΤΑΤΗΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *qui primus stat in acie, primos ordines ducens, primipilus, dux exercitus, antesignanus*, ex πρῶτος *primus* et ἵστημι *sisto*. Sic legitur apud *Polybium* Hist. XVII, 26. *Thucyd.* V, 71. *Xenoph.* de Republ. Laced. cap. XI, 4. et Alexandrinos Ioh. XV, 24. ὥσπερ στρατηγὸς πρωτοστάτης κίττων. *Hesych.* πρωτοστάτης· ὁ πρῶτος παρὰ τὸ κέρας τῆς παρατάξεως τεταγμένος. *Pollux* I, 127. Conf. *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II. p. 707. *Salmasium* de Re Militari Romanorum p. 199. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 620. 2) metaphorice: *primus, princeps, auctor alicuius rei.* Sic semel legitur in N. T. Act. XXIV, 5. πρωτοστάτην τε τῆς τῶν Ναζωραίων αἱρέσεως auctorem et principem Nazarenorum sectae. *Vulgatus* habet: *auctorem*. *Syrus*: ܪܫܐ *caput*, h. e. *principem*. Gloss. Vet. πρωτοστάτης· *princeps*. Eodem modo apud *Ciceronem* aliquoties usurpatur *dux* et *signifer*.

ΠΡΩΤΟΤΟΚΙΑ, ίων, τὰ, *ius et privilegia primogeniti, seu primogeniturae*, a πρωτότοκος *primogenitus*. Semel legitur in N. T. Hebr. XII, 16. ἡσαῦ ἀπέδοτο τὰ πρωτοτόκια αὐτοῦ Esavus vendidit iura primogeniturae suae. Usi sunt hac voce (pro qua interdum etiam τὰ πρωτοτόκεια reperitur,) Alexandrini

drini pro בְּכוֹרָה, quod *primogenituram*, seu *ius primogenitorum* significat. Gen. XXV, 31—34. XXVII, 36. Devt. XXI, 17. 1 Chron. V, 1.

ΠΡΩΤΟΤΟΚΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie: *primogenitus; qui ex parentibus primo loco genitus et natus est*, non tantum inter homines, sed etiam inter bruta, ex πρῶτος *primus* et τόκος, quod est a praeterito med. τέτοκα, verbi τίκτω *pario*. Matth. I, 25. et Luc. II, 7. καὶ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον peperitque filium suum primogenitum. Ex utroque loco satis apparet, vocem πρωτότοκος non semper et per se plures liberos insequentes inferre, ut e Patrum locis docuit *Suicerus* Thesaur. Eccles. T. I, p. 878. et *le Moyne* ad Varia Sacra p. 446. Hebr. XI, 28. τὰ πρωτότοκα primogenita tum hominum, tum brutorum, coll. Exod. XII, 29. Respondet apud Alexandrinos hebraico בְּכוֹר Genes. IV, 4. X, 15. XXII, 21. Exod. XI, 5. Iam, quia olim apud Hebraeos primogeniti fratribus suis variis praestabant iuribus et praerogativis, (praeerant enim fratribus, a quibus, domini vocabantur, et in familia patris personam referebant; Genes. XXVII, 29. 37. 1 Sam. XX, 29. ante institutum sacerdotium Leviticum erant sacrorum administri, duplam portionem bonorum paternorum obtinebant etc.) et fere semper a parentibus magis diligi solent et praeferri reliquis liberis, factum est, ut πρωτότοκος 2) metaphorice *omnem* significaret, *qui est inprimis carus et dilectus et prae aliis beneficiis ornatur*. Sic legitur in N. T. Hebr. XII, 23. ubi πρωτότοκοι sunt homines, Deo probati et dilecti. Ierem. XXXI, 9. 3) *in summa dignitate et auctoritate constitutum, principem et maxime insignem in aliqua re*, et *omne, quod in suo genere eximium, excellens et summum est*; etiam in deteriorem partem, ut docuit *Wetstenius* N. T. T. II, p. 63. Sic legitur in N. T. Rom. VIII, 29. εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς ut sit et maneat princeps et dominus Christianorum. Coloss. I, 15. Christus vocatur πρωτότοκος πάσης κτίσεως princeps et dominus omnium rerum creatarum. Sed h. l. cum *Isidoro Pelusiota* et *Erasmo* pro πρωτότοκος legendum esse πρωτοτόκος, ut sit *primus genitor*, contendit *I. D. Michaelis* in Annotatt. ad Paraphrasin l. c. ibid. v. 18. πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν dicitur, h. e. primus et princeps eorum, qui in vitam ita redierunt, ut nunquam mortem iterum subirent, (Conf. Act. XXVI, 23. et 1 Cor. XV, 24.) ὁ πρῶτος δι' αὐτοῦ λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου, ut explicat *Gregor. Nyssenus* Orat. II. contra Eunom. Hebr. I, 6. ubi Christus πρωτότοκος vocatur, ob summam et regiam (Ps. LXXXIX, 28.) dignitatem, ipsi a Deo concessam. Apoc. I, 5. ὁ πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν Saepius in N. T. non legitur. Apud Hebraeos בְּכוֹר *de eo, quod summum est in suo genere, et*

extensionem in utramque partem, interdum etiam de *principibus et regibus* usurpari, clarissime docent loca Devt. XXXIII, 17. ubi per בְּכוֹר שׁוֹרוֹ bovem primogenitum intellegunt bovem, admodum pinguem et robustum; Iob. XVIII, 13. ubi בְּכוֹר מָוֶת est idem, qui v. 14. מֶלֶךְ בַּלָּהוֹת vocatur, ὁ κράτος τῦ θανάτυ ἔχων; et Ies. XIV, 30. ubi בְּכוֹרֵי דַלִּים sunt homines, maxime miseri, tenuissimi et afflictissimi. — *Thom. M.* p. 765. ed. *Bernard.* πρωτότοκος· ὁ πρῶτος τεχθείς. πρωτοτόκος δὲ μήτηρ, ἡ πρώτως τέξασα. Hinc emendari potest *Hesychius*, qui, male utramque vocem confundens, et nulla accentuum ratione habita, scribit: πρωτότοκος· ἡ πρώτη τετοκυῖα, καὶ ὁ πρῶτος τεχθείς. Conf. etiam scholiasten *Homeri* ad Iliad. ρ', v. 5.

ΠΤΑΙΩ, fut. πταίσω, 1) proprie: *pedem lapidi aliique offendiculo inter ambulandum, aut currendum impingo, offendo*, et ex adiuncto: *vacillo, titubo, labor.* 2 Macc. XIV, 17. *Hesych.* πταίει· πίπτει, σφάλλει. Idem: ἐπταικώς· σφαλείς, ἢ πεπτωκώς. Idem: ἐπταικότα· πεσόντα. Conf. *Raphelii* Obss. Polyb. p. 439. 2) *a scopo aberro*, i. q. ἁμαρτάνω, et usurpatur v. c. de iaculatoribus et sagittariis, qui a scopo aberrant. *Herodian.* I, 15, 9. καὶ ὅτι ἔμελλεν αὐτῷ ἀκοντίζοντι καὶ τοξεύοντι μὴ πταίειν, ubi videndus *Irmischius.* Pertinet huc fortasse glossa *Hesychii:* πταίει· ἁμαρτάνει. Hinc 3) metaphorice: *pecco, aberro a virtutis tramite* designatque *peccata et lapsus*, tam maiores et graviores, quam minores et leviores. Iacob. II, 10. ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον τηρήσει, πταίσει δὲ ἐν ἑνὶ quicunque enim omnia religionis christianae praecepta observavit, et vel in unum praeceptum impegerit, h. e. vel unum praeceptum neglexerit. ibid. III, 2. πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες in multis enim labimur omnes: et paulo post: εἴ τις ἐν λόγῳ ὀ πταίει, h. e. εἴ τις ἐν γλώσσῃ ὀχ ἁμαρτάνει, ut legitur apud Alexandr. Ps. XXXIX, 1. Conf. Alex. Devt. VII, 25. Sirac. XXXVII, 16. *Marc. Antonin.* VII, c. 15. ἴδιον ἀνθρώπυ φιλεῖν καὶ τὺς πταίοντας. 4) ex adiuncto: *poenas peccatorum dare, miserum et infelicem fieri, deturbari de pristina fortuna*, metaphora a via deducta, cum qua vita humana in litteris sacris comparari solet. Sic legitur in N. T. Rom. XI. 11. μὴ ἔπταισαν, ἵνα πέσωσι; num impegerunt, ut caderent? h. e. num Deus eos punivit hoc consilio, ut sine spe salutis miseros eos redderet. Sermo autem ibi est de Iudaeis, quorum ex incredulitate oriunda miseria erat in eo, quod ad aliquod tempus remoti manerent a felicitate christiana. 2 Petr. I, 10. ὁ μὴ πταίσητέ ποτε nunquam infelices eritis. Etiam apud Graecos πταίειν metaphorice de eo usurpatur, qui de *pristina fortuna sua deturbatur et in calamitates incidit*, v. c. apud *Thucyd.* II, cap. 43. fin. ἤν τι πταίσωσιν. ibid. Lib. IV, c. 18. *Xenoph.* Cyrop. III, 1, 15. *Diogen. Laërt.* I, s. 46. πολλά-

κις τῶν ἀθηναίων ἐντυχόντων ἐν τοῖς πτώμασι. Hinc in versione Alexandrina de *cladibus* saepissime usurpatur, v. c. 1 Sam. IV, 2 et 3. VII, 10. etc. Conf. *Lexicon Polybianum* s. h. v. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΤΕ'ΡΝΑ, ης, ἡ, *calx pedis, calcaneum, calcis os, quod est omnium pedis ossium longe maximum.* Scribitur etiam πτέρνη. Conf. *Foesii* Oeconom. Hippocratis p. 326. Semel legitur in N. T. Ioh. XIII, 18. ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ τὴν πτέρναν sustulit contra me calcem; h. e. adversatur mihi, me opprimere et mihi nocere studet. Verba sunt desumta ex Ps. XLI, 10 ubi in hebraico textu legitur: אֹכֵל לַחְמִי הִגְדִּיל עָלַי עָקֵב. *Suidas* e *Theodoreti* Commentario ad locum Psalmi laudatum: πτέρνα· ὁ δόλος καὶ ἡ ἐπιβουλή. καὶ πτερνίζω· τὸ καταβάλλω. ἐκ μεταφορᾶς τῶν περὶ τάχους ἀγωνιζομένων. καὶ πτέρνη τοὺς ἀντιθέοντας προσπταίειν ἐμοὶ καὶ πίπτειν μηχανωμένων. (Genes. XXVII, 36.) ἐπτέρνικε γάρ με ἤδη δεύτερον τοῦτο. Conf. *Bielii* Thesaur. Philol. sub voce πτερνίζω et πτερνισμός.

ΠΤΕΡΥ'ΓΙΟΝ, ου, τὸ, 1) proprie: *parva ala, pinna,* etiam *ala* simpliciter, ut sit i. q. πτέρυξ, qua voce etiam ab *Hesychio* explicatur. Est enim deminutivum a πτέρυξ *ala.* Sic legitur de *pinnis piscium* apud Alexandrinos Levit. XI, 9. 10. 12. Deut. XIV, 9. 10. De *alis Cherubim* reperitur apud eosdem 1 Regg. VI, 24. 2) metaphorice: *summitas et extremitas cuiusque rei,* ut hebraicum כָּנָף *ala,* cui etiam in versione Alexandrina respondet. Sic v. c. usurpatur de *ora et extremitate pallii,* Num. XV, 38. κράσπεδα ἐπὶ τὰ πτερύγια τῶν ἱματίων αὐτῶν. 1 Sam. XV, 27. XXIV, 5. 6. 12. *Hesych.* πτερύγια: τὰ ἄκρα τῶν ἱματίων. Idem: πτερύγιον· ἀκρωτήριον. Conf. etiam *Suidam* et *Hesychium* in Θετταλικὰ πτερύγια. *Xenoph.* Anab. IV, 7. 10. et *Salmasium* ad *Tertullianum* de Pallio p. 111 seq. Adhibuerunt etiam Alexandrini hanc vocem pro קָצֶה *extremitas.* Exod. XXVIII, 26. In N. T. libris bis tantum legitur. Matth. IV, 5. et Luc. IV, 9. ubi commemoratur τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, de quo interpretes in diversas abeunt sententias. Plerique quidem, ut *Olearius* in Obss. ad Matth. p. 111 seq. *Deylingius* in Obss. Sacr. P. II, p. 268 seq. et *Wolfius* in Curis Philol. in N. T. Vol. I, p. 70. πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ de *porticibus* interpretati sunt, *quibus templum Hierosolymitanum circumseptum erat, et quae ingentibus lapidum molibus superstructae erant.* *Theodorus Hasaeus* in Biblioth. Bremensi Class. VI, p. 993. intellegit hic *fastigium regiae porticus, quae fuit in latere montis templi ea, quae ad partem urbis australem spectaret,* cui *Iosephus* (A. I. XV, 11, 5.) ὑπερμέγεθες ὕψος tribuit et ἀμέτρητον βυθὸν vallis ei subiectum fuisse testatur, ut, qui desuper in hanc vallem despiceret, eius oculi caligarent. Alii de *septo* hic cogitant, quo templi

tectum,

tectum, utrinque devexum, munitum fuerit. Sed rectius πτερύγιον τῦ ἱερῦ de *fastigio*, seu *superiori parte templi*, quod, teste *Iosepho*, in A. I. XV, 11. 5. totum, quemadmodum porticus regia, ἔνθεν καὶ ἔνθεν ταπεινότατον, ὑψηλότατον τὸ μεσαίτατον, ὡς περίοπτον ἐκ πολλῶν σαδίων εἶναι τοῖς τὴν χώραν νεμομένοις, h. e. *utraque parte depressius erat, medio vero editius*, adeo, ut a multis stadiis regionis incolis conspicuum esset. Conf. *Krebsii* Obss. Flav. p. 11 seq. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 271. et G. E. *Zeibichii* Observationes ex numis antiquis sacras p. 2 seq.

ΠΤΕΡΥΞ, υγος, ἡ, *ala*, a πτερὸν, quod idem notat et per syncopen τῦ ε est pro πετερὸν, hocque a πέτομαι *volo*. Matth. XXIII, 37. ὃν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις νοσσία ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας quemadmodum gallina colligit pullos suos sub alas. Conf. *Scharbau*. Obss. Sacr. p. 49 seq. Eadem sententia legitur Luc. XIII, 34. et apud *Eurip*. Heraclid. 10. *Plutarch*. de Philostorg. p. 494. E. *Anthol*. I, 87, 1. quae et alia loca excitavit *Wetstenius* N. T. T. I, p. 492. Hinc πτέρυξ metaphorice est symbolum *protectionis* et *curae*, similitudine ab avibus desumta, quae pullos suos alis fovent et protegunt. Ps. XVIII, 11. XXXV, 8. LVI, 2. LX, 4. etc. *Eurip*. Herc. Fur. 71. Androm. 440. *Aeschyl*. Eumenid. v. 1004. Conf. *Schultensium* in Commentar. ad Iob. XIX, 15. — Praeterea legitur in N. T. Apoc. IV, 8. IX, 9. XII, 14. πτέρυγες τῦ ἀετῦ τῦ μεγάλυ. Alexandrini adhibuerunt hanc vocem pro כָּנָף *ala*, Exod. XIX, 4. XXV, 20. et אֵבֶר idem, Ps. LV, 7.

ΠΤΗΝΟΝ, ῦ, τὸ, *volatile, avis, volucris*. Est neutrum a πτηνὸς, ἡ, ὸν, *volatilis, volucris*, a πτάω, vel πτῆμι *volo*. Semel in N. T. legitur. 1 Cor. XV, 39. ἄλλη δὲ πτηνῶν, scil. ἡ σὰρξ, alio vero corpore instructi sunt volucres. Πτηνὸς reperitur apud *Xenoph*. Cyrop. I, 4, 11.

ΠΤΟΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *terreo, perterrefacio, metu consterno, exterreo*, etiam *obstupefacio*. Passivum πτοέομαι, ῦμαι, *perterrefio, consternor, percellor, attonitus reddor, trepido, obstupefio*. Bis tantum in N. T. legitur. Luc. XXI, 9. μὴ πτοηθῆτε ne consternemini. ibid. XXIV, 37. πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι obstupefacti vero et pertimidi facti. Alex. Devt. XXXI, 6. μὴ φοβῦ μηδὲ πτοηθῇς, ubi in hebraico est עָרַץ *consternatus fuit, pavit*. Apud eosdem reperitur quoque pro חָתַת *perterritus fuit, trepidavit*, 1 Paral. XXII, 13. Iob. XXXII, 15. חָרַד, quod idem significat, Exod. XIX, 16. Amos III, 6. et נִבְהַל. Iob. XXIII, 15. Adde *Iosephum* de B. I. I, 30, 4. ἐπτόητο δὲ τῷ φόβῳ. *Plutarch*. Alcibiad. p. 195. E. et Publicola p. 104. A.

ΠΤΟΗΣΙΣ, εως, ἡ, *consternatio, pavor, vehementior timor et metus*, i. q. πτόη (quod legitur 3 Macc. III, 25. in Cod. Alex. et Complut.) et πτοία (apud *Polybium* Hist. IV, 58, 8. et XXXV, 4, 3. *Josephum* A. I. XIX, 1, 17. et 3, 1.) Est nomen verbale a secunda persona perf. pass. ἐπτόησαι, verbi πτοέω, quod vide. Semel tantum legitur in N. T. 1 Petr. III, 6. ubi iubentur uxores praestare officium, μὴ φοβέμεναι μηδεμίαν πτόησιν nullo timore perterritae, h. e. sponte et liberaliter nec metu coactae. In versione Alexandrina respondet hebraico פַּחַד, quae vox *pavorem* significat. Prov. III, 25. *Hesych.* πτόησις· δειλία. Adde *Plutarch.* T. VI, p. 145. et T. VIII, p. 151. ed. *Reiske*.

ΠΤΟΛΕΜΑΪΣ, ίδος, ἡ, *Ptolemais*. Est nomen urbis maritimae in Palaestina, sitae prope montem Carmelum, quae duabus partibus mari alluebatur et antea *Ace* (ἄκη) vel *Acon* appellata fuit, postea vero Ptolemais dicta est, a Ptolemaeo, ut quibusdam placet. Conf. *Josephum* de B. I. II, c. 10, 2. et *Strabonem* XVI, p. 1099. A. et 1100. A. Semel tantum commemoratur in N. T. Act. XXI, 7. ἀπὸ Τύρε κατηντήσαμεν εἰς Πτολεμαΐδα a Tyro pervenimus Ptolemaidem; ubi *Syrus* pro πτολεμαΐς habet ܥܟܘ, (עַכּוֹ Iudd. I, 31.) qua voce etiam *Arabs* usus est. Vide *Cellarii* Geograph. Plen. III, c. 13. §. 33. p. 405. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 602 seq.

ΠΤΥΟΝ, ε, τὸ, 1) proprie: *vannus, ventilabrum, seu pala lignea, qua frumenta expurgantur et grana separantur a pulveribus et paleis*, quae hebraice מִזְרֶה et a Graecis λικμητήριον dicitur, a πτύω *spuo, exspuo*. *Hesych.* λικμητήριον· πτύον. Idem: πτύον· θρίναξ, ξύλον, ἐν ᾧ διαχωρίζει τὸν σῖτον ἀπὸ τῶ ἀχύρε. Conf. etiam scholiasten ad *Homer.* Il. ν', v. 588. *Elsneri* Comment. in Matth. T. I, p. 88. et *Wetstenii N. T.* T. I, p. 267. 2) metaphorice adhibetur de Christo. Matth. III, 12. Luc. III, 17. ἕ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτῦ manu ille tenet ventilabrum, qua semina pura a pulveribus et paleis separabit, h. e. pro summa sua potentia veros suos cultores ab impiis et contumacibus segregabit. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΤΥΡΩ, fut. ρῶ, *terreo, terrefacio, consterno*. Passivum πτύρομαι, *terrefio, consternor, trepido, timeo, percellor*. Semel legitur in N. T. Philipp. I, 28. καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων nec commoveri vos patiamini minis et terroribus adversariorum religionis christianae. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 16. ἐκ ἄν ποτε πτύρειας τὸν θάνατον nequaquam timeres mortem. *Plutarch.* Fab. T. I, pag. 677. ed. *Reiske* ἐντρόμε τῦ ἵππε γενομένε καὶ πτυρέντος. Ibid. T. IX, p. 193. *Diodor. Sic.* XVII, 34. 57 et 58. *Hesych.* πτύρεται·

ραπτῃ· κλαδαλεύεται, σαλεύεται, φοβεῖται, φρίττει. Codex Coislin. XXVII. apud Albertum in Glossar. Gr. N. T. p. 217. πτυρόμενοι· τῶς ἐστ θορυβόμενοι.

ΠΤΥΣΜΑ, τος, τὸ, *sputum, id, quod spuitur.* Est verbale a prima perf. perf. pass. verbi πτύω *spuo, exspuo.* Tantum legitur in N. T. Ioh. IX, 6. ἐποίησε πηλὸν ἐκ τῦ πτύσματος fecit lutum ex sputo. Conf. *Foesii* Oeconom. Hippocrat. p. 327. et *Wetstenii N. T.* T. I, p. 903. Non πτύσμα, sed πτύαλον adhibent Alexandrini interpretes Iob. VII, 19. et XXX, 10. pro רֹק, quod idem significat.

ΠΤΥΣΣΩ, fut. πτύξω, *plico, complico, convolvo,* et opponitur τῷ ἀναπτύσσω. Legitur tantum in N. T. Luc. IV, 20. καὶ πτύξας τὸ βιβλίον et convolutum volumen. *Suid.* πτύσσω· ἀσφαλίζω. *Plutarch.* T. I. p. 104. ed. *Reiske* πτύσσειν τὴν ἀλεργίδα.

ΠΤΥΩ, fut. ύσω, *spuo, exspuo.* Ter tantum in N. T. legitur. Marc. VII, 33. καὶ πτύσας ἥψατο τῆς γλώσσης αὐτῦ et postquam exspuit, tetigit linguam eius. ibid. VIII, 23. καὶ πτύσας εἰς τὰ ὄμματα αὐτῦ et cum inspuisset in oculos eius, seu cum resperfisset oculos oris excremento, ut verbis *Taciti* (Annal. IV, 81.) utar. Ioh. IX, 6. ἔπτυσε χαμαὶ spuit in terram. Alexandrini usi sunt pro יָרַק *spuit, exspuit, inspuit.* Num. XII, 4. εἰ ὁ πατὴρ αὐτῆς πτύων ἐνέπτυσεν εἰς τὸ πρόσωπον. Sirac. XXVII, 13. Adde quoque *Xenoph. Cyrop.* VIII, 1, 14. et VIII, 8, 5.

ΠΤΩΜΑ, τος, τὸ, 1) proprie: *casus, lapsus, ruina,* i. q. πτῶσις. Est enim verbale a prima perf. perf. pass. πέπτωμαι, verbi πίπτω, vel potius πτόω *cado.* Sic v. c. de lapsu hominis legitur apud *Strabonem* Lib. IV, p. 313. et de ruina murorum apud *Diodor. Sic.* XI, p. 48. πολλὰ σώματα τοῖς πτώμασι τῶν τοίχων ἀπολαμβανόμενα διεφθάρη. In eadem significatione aliquoties etiam apud Alexandrinos interpretes reperitur, ita tamen, ut fere semper metaphorice de *exitio, pernicie* et *gravissimis calamitatibus* usurpetur, *in quas aliquis incidit.* Iob. XVIII, 12. XXXIII, 17. Prov. XVI, 19. Ies. VIII, 14. XXX, 13. etc. 2) significat *cadaver,* et de animalibus aeque ac de hominibus usurpatur. Sic vero dicitur, quod per mortem cadit, aut quia πίπτειν etiam *mori, interfici* apud graecos Scriptores significat, ut supra iam observatum est. Sic legitur in N. T. Matth. XXIV, 28. ὅπυ γὰρ ἐὰν ᾖ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοὶ ubicunque enim est cadaver, ibi aderunt etiam aquilae, h. e. nunquam deerunt, qui data opportunitate utantur. Videtur olim fuisse dictio proverbialis, ut colligere licet ex Iob. XXXIX, 33. Marc. VI, 29. et discipuli Iohan-

Iohannis, baptistae, capite truncati ἦραν τὸ πτῶμα αὐτοῦ sustulerunt corpus eius exanime. Ad hunc locum pertinere videtur glossa *Suidae:* πτῶμα· σῶμα ἄνευ τῆς κεφαλῆς. Apoc. XI, 8 et 9. Saepius in N. T. non legitur haec vox, quam, nude positam, nec addita voce νεκροῦ, aut νεκρῶν, pro more suo damnavit *Phrynichus* (πτῶμα· ἐπὶ νεκροῦ τιθέασιν οἱ νῦν. οἱ δὲ ἀρχαῖοι οὐχ οὕτως, ἀλλὰ πτώματα νεκρῶν (*Eurip.* Phoen. v. 1490. *Plutarch.* T. I, p. 684.) ἢ οἴκων.) et *Thom. M.* (p. 765. ed. *Bernhard.* πτώματα νεκρῶν καὶ πτώματα οἴκων, ἀρχαῖοι. οἱ δὲ ὕστερον, πτῶμα, ἤτοι νεκρὸν, ἄνευ τινὸς προσθήκης.) sed πτῶμα, nude positum, de cadavere adhibitum aeque ac πέσημα (*Eurip.* Phoen. v. 1728.) reperitur apud optimos Graecorum Scriptores, v. c. *Euripidem* Phoeniss. v. 1691. Orest. v. 1197. *Philostrat.* Heroic. c. 19. s. 11. *Apollon.* Ep. 37. *Herodian.* IV, 6. 1. *Arrian.* Diss. Epict. I, 9. extremo. Alia loca collegit *Munthe* in Obss. in N. T. e *Diodoro Sic.* p. 86. *Schwarzius* in Comment. Crit. Ling. Gr. p. 1192. Reperitur etiam in versione Alexandrina pro פֶּגֶר *cadaver,* Ezech. VI, 5. et apud *Incert.* Ezech. XLIII, 9.

ΠΤΩΣΙΣ, ιος, attice εως, ἡ, 1) *lapsus, ruina, casus.* Est verbale a secunda pers. perf. pass. πέπτωσαι, verbi πίπτω, vel potius πτόω *cado.* Sic usurpatur de domo, quae violento et gravissimo casu corruit. Matth. VII, 27. καὶ ἦν ἡ πτῶσις αὐτῆς μεγάλη et ruina eius fiebat ingenti cum strepitu et fragore; ubi videndus est *Wetstenius.* 2) metaphorice et per metonymiam: *causa et occasio infelicitatis et miseriae aliorum.* (nam πτῶσις in versione Alexandrina haud raro metaphorice de *exitio, pernicie, calamitatibus et poenis* usurpatur, v. c. Ezech. XXVI, 15. 18. XXVII, 27. Ies. LI, 17 et 22. Adde Baruch IV, 23. 24. Sirac. III, 30. XX, 18.) Sic legitur in N. T. de Christo Luc. II, 34. οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν, h. e. hic occasionem dabit perniciei ac poenarum improborum et contumacium, sua culpa pereuntium. Haec enim erat sors religionis christianae, ut multi Iudaeorum ex ea culpam sibi incredulitate sua et contumacia contraherent et poenas et infelicitatem. Eodem fere sensu legitur Sirac. XIII, 16. ubi περιπατεῖν μετὰ τῆς πτώσεως est, commercium habere cum auctore infortunii; ubi videndus *Syrus.* ibid. V, 15. καὶ γλῶσσα ἀνθρώπου πτῶσις αὐτῷ. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΤΩΧΕΙΑ, ας, ἡ, in N. T. non tam dicitur *paupertas et inopia, proprie sic dicta, cum quis est ad mendicitatem redactus,* quae est propria huius vocis notio, quam *omnis tenuitas rei familiaris, egestas, indigentia, et omnis status ac conditio deterior, quaecunque demum ea sit,* a πτω-

χὸς

χὸς *pauper*, quod vide. Ter tantum legitur haec vox in N. T. 2 Cor. VIII, 2. ἡ κατὰ βάθους πτωχεία αὐτῶν et quanquam in summa rei familiaris tenuitate constituti erant, tamen admodum liberales ac beneficos se exhibuerunt. ibid. v. 9. πτωχεία χριστοῦ dicitur omnis conditio et status deterior, quo Christus in his terris usus est. Apoc. II, 9. — *Suidas* e scholiaste *Aristophanis* ad Plutum p. 58. πτωχεία πενίας διενήνοχεν. ἡ μὲν γὰρ πενία μεμετρημένη ἐστὶν ἔνδεια πόνῳ τὰ χρειώδη θηρῶσα, ἡ δὲ πτωχεία παντελὴς τῆς κτήσεως ἔκπτωσις. Respondet in versione Alex. hebraico עֳנִי *afflictio, paupertas*, 1 Chron. XXII, 14. Iob. XXX, 27. Thren. III, 1. 19. et מִסְכֵּנֻת *penuria*. Deut. VIII, 9.

ΠΤΩΧΕΥ'Ω, fut. εύσω, 1) proprie: *pauper sum et fio, ad mendicitatem redactus sum, mendico*, a πτωχὸς, quod vide. *Homer.* Odyss. Δ, v. 308. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 7. *Plutarch.* Apophthegm. Lacon. p. 235. D. *Hesych.* πτωχεύειν, ἐπαιτεῖν. Alexandrini adhibent hanc vocem pro רוּשׁ *pauperem factum esse, indigere*, Ps. XXXIV, 11. נוֹרָשׁ idem, Prov. XXIII, 21. et דָּלַל *ad inopiam redactus est*. Iudd. VI, 6. Ps. LXXIX, 8. 2) *tenuitate rei familiaris laboro*, (cf. *Koppiersium* in Obss. Philol. c. 2. p. 20 seq.) et generatim: *in deteriori sum conditione*. Sic semel haec vox in N. T. de Christo usurpatur, ita, ut non tam ad tenuitatem rei familiaris, quam ad omnes miserias et calamitates huius vitae referatur, quas Christus hominum caussa in his terris pertulit. 2 Cor. VIII, 9. δι' ὑμᾶς ἐπτώχευσε vestrum caussa in deteriori conditione in his terris vixit et summas miserias, mortem adeo ipsam, subiit, i. q. Phil. II, 7. ἐκένωσεν ἑαυτὸν, coll. Hebr. XII, 2.

ΠΤΩΧΟ'Σ, ή, όν, et ΠΤΩΧΟ'Σ, οῦ, ὁ, 1) proprie apud Graecos notat *pauperem, ad mendicitatem redactum, qui caret omnibus rebus, ad vitam sustentandam necessariis, et hinc oberrare ac stipem ab aliis petere cogitur*, et ita differt a πένης *egenus, in deteriori conditione constitutus, qui labore manuum victum quaerit*. Sed interdum πτωχὸς etiam pro πένης ponitur et vice versa. Conf. supra πένης. Derivatur autem πτωχὸς a πτόω *cado*, quod omnibus se prosternat et ad genua accidat, qui stipem petit. Alii deducunt a πτώσσω *trepidare*, q. d. qui pavide oberrat et timide mendicat, quemadmodum etiam *pauper* a *pavere* dicatur. Matth. XIX, 21. καὶ δὸς πτωχοῖς, scil. τὰ ὑπάρχοντά σου. ibid. XXVI, 9. 11. Marc. X, 21. XII, 42. 43. χήρα πτωχὴ vidua egena. ibid. XIV, 5. 7. Luc. XIV, 13. 21. πτωχοὺς καὶ ἀναπήρους. ibid. XVI, 20. 22. XVIII, 22. XIX, 8. XXI, 3. Ioh. XII, 5. 6. 8. XIII, 29. Rom. XV, 26. 2 Cor. VI, 10. Galat. II, 10. Iacob. II, 2. πτωχὸς opponitur

tur

tur ἀνδρὶ χρυσοδακτυλίῳ ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ. ibid. v. 3. 5 et 6. Apoc. XIII, 16. Alexandrini usi sunt hac voce pro עָנִי *afflictus, tenuis, pauper*, Iob. XXIX, 12. Prov. XIV, 21. Ies. III, 14. XLI, 17. LVIII, 7. רָשׁ *pauper*, Prov. XIII, 8. XIV, 20. XVII, 5. אֶבְיוֹן *egenus*, Exod. XXIII, 11. 2 Sam. II, 8. et aliis. *Suid.* πτωχός· ὁ ἐπαιτητικῶς τοῦ ἔχειν, ἐπαίτης. παρὰ τὸ πτώσσειν πάντας, ὅ ἐστι ταπεινοῦσθαι. 2) metaphorice: *destitutus idonea religionis cognitione*, vel sua, vel aliorum culpa. Matth. XI, 5. πτωχοὶ εὐαγγελίζονται et destituti verae religionis cognitione salutari doctrina imbuuntur. Luc. IV, 18. εὐαγγελίζεσθαι πτωχοῖς. ibid. VII, 22. Apoc. III, 17. πτωχὸς καὶ τυφλός. 3) *homo, qui agnoscit et sentit, quam rudis sit doctrinae divinae nihilque boni et probi sibi insit, qui modeste de se iudicat et sentit, imbecillitatis suae bene conscius.* Matth. V, 3. οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι (pro quo Luc. VI, 20. legitur eodem sensu οἱ πτωχοὶ sine addito πνεύματι,) sunt homines submissi sibique non placentes, qui, tenuitatis et imperfectionis animi sui bene intellegentes et conscii, non solum nihil sibi arrogant, sed etiam ad veram et idoneam religionis verae cognitionem animique emendationem adspirant. Sic etiam apud Hebraeos עָנָו *modestus* dicitur. 2 Sam. XXII, 28. Ps. XVIII, 28. 4) *tenuis, ieiunus, imperfectus, parum utilis*, quo sensu et nostrum *dürftig* usurpari solet. Galat. IV, 9. ubi religio Mosaica et gentilis, rudior illa et imperfectior religione christiana, τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα vocatur. Cf. cap. III, 3. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΥΓΜΗ, ῆς, ἡ, *pugnus, manus, in pugnum contracta et complicata*, etiam *illa brachii pars, quae est a cubito ad compaginem eam, qua connectitur manus cum brachio, quae pars carpus dicitur*, (conf. *Iul. Pollucis* Onom. II, 4. sect. 147.) unde πυγμαῖοι *pygmaei*, q. d. *cubitales*, a πύξ *pugno*, vel *pugilatu*, perinde, ut γνὺξ *genibus*, aut, secundum *Eustathium*, a πτύσσω *plico, complico*, quia pugnus fit complicatis, seu clausis digitis. In versione Alexandrina respondet hebraico אֶגְרֹף *pugnus*, a גָּרַף *convolvit*. Exod. XXI, 18. et Ies. LVIII, 4. *Hesych.* πυγμή· γρόνθος, πύκτης, ἤγουν τὸ συγκλεῖσθαι τοὺς δακτύλους. *Phavor.* πυγμὴ ἐπὶ τῆς χειρὸς, ὅταν ἔχῃ τις συνεσταλμένους τοὺς δακτύλους. *Pollux* II, 4. s. 147. ἂν δὲ συγκλείσῃς τὴν χεῖρα, τὸ μὲν ἔξωθεν καλεῖται πυγμή. ὅθεν καὶ ὁ πύκτης καὶ τὸ πυκτεύειν. *Suid.* πυγμή· πάλη. (Sic de *certamine pugna, pugilatu et lucta* adhibetur πυγμὴ apud *Diogen. Laërt.* I, s. 72. 73. *Dionys. Halic.* VII, p. 476. et *Demosthenem* p. 1408. 16. ed. *Reiske.*) σύγκλεισις δακτύλων, γρόνθος. In N. T. semel tantum legitur Marc. VII, 3. ἐὰν μὴ πυγμῇ νίψωνται τὰς χεῖρας, οὐκ ἐσθίουσι. Non con-

convenit inter viros doctos, quo sit sensu vox πυγμῇ h. l. accipienda. Plerique interpretes, secuti *Vulgatum* (qui habet *crebro*, unde eum πυκνῇ legisse suspicatur *Erasmus*,) et *Syrum* (qui vertit ܒܛܝܠܘܬܐ *sedulo*, *multa cum diligentia*) vertunt *sedulo*, *crebro*, *frequenter*, et ex adiuncto *mixerci studio*. Secuti sunt hanc interpretandi rationem *Lutherus*, *Erasmus*, *Boisius* et *Hufaeus* in Bibl. Brem. Class. IV, p. 346. Reperitur autem πυγμῇ in hac notione apud *Epiphanium* Haeres. XV. init. ubi de scribis ait: πυγμῇ μὲν τὰς χεῖρας νιπτόμενοι, πυγμῇ δὲ καὶ καθαριότητάς τινας δι' ὕδατος καὶ λουτρῶν ἀπομυχόμενοι. Alii, *Theophylacto* (μέχρι ἀγκῶνος) duce, vertunt: *usque ad cubitum*. Alii exponunt *usque ad carpum*. Alii denique reddunt: *pugno*, *pugnotenus*. Satis autem constat, Iudaeos inter lavandum consuevisse alteram manum in pugnum componere eamque altera manu lavasse usque ad iuncturam lacerti. Conf. *Lightfootum* in Horis Hebr. et Talmud. ad Marc. VII, 3. *Rasochium* ad Portam Mosis cap. 9. p. 358 et 368. *Wetstenii* *N. T.* T. I. p. 583. et *Fischeri* Anim. ad *Welleri* Grammat. Graec. p. 268.

ΠΥΘΩΝ, ωνος, ὁ, 1) proprie apud Graecos dicebatur *Apollo ipse*, *qui vaticiniis praeerat et responsa dabat petentibus*, qui et *Pythius* cognominatus fuit, vel παρὰ τὸ πυνθάνεσθαι, seu πυθέσθαι *interrogare*, *percontari*, *consulere*, quia consultus responsa dabat interrogantibus et petentibus, vel a Pythone, dracone s. serpente Pythio, ab Apolline interemto, unde urbs Phocidis, *Delphi*, quae et ipsa πυθὼ dicitur ab *Hesiod.* Theogon. v. 499. cuius civibus valde molestus erat hic draco ingens, divinos honores Apollini decrevit. Conf. *Diog. Laërt.* I, 99. *Plato* Apol. 5. *Aesop*. Fab. 16. et *Aeschin.* *Socr.* Dial. III, 10. 2) Deinde πύθων non solum *omne daemonium* dicebatur, *cuius afflatu futura praedicebantur et quale pythones habere credebantur*, (*Hesych.* πύθων· δαιμόνιον μαντικόν. *Alberti* Glossar. Gr. p. 75. πύθωνος· δαιμονίου μαντικοῦ, τοῦ λεγομένου.) sed etiam de *ipsis hominibus fatidicis et vaticinandi dono instructis quibuscunque* adhibebatur, *quorum plerique non in templis edebant oracula*, *sed circumforanei et ἐγγαστρίμυθοι*, *seu ventriloqui* (*Plutarchus* de Defectu Oraculor. Lib. II. ὥσπερ τοὺς ἐγγαστριμύθους Εὐρυκλέας πάλαι, νυνὶ πύθωνας προσαγορευομένους. *Hesych.* πύθων· ἐγγαστρίμυθος, ἢ ἐγγαστρίμαντις.) erant et ab Hebraeis אובות, ab אוב *uter*, vocabantur. Conf. *Fessellii* Adverss. Sacr. V, 8. 2. Sic semel legitur in *N. T.* Act. XVI, 16. παιδίσκην τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα πύθωνος, vel πύθωνα (ut habent h. l. nonnulli codices) *servam fatidicam*, *fatidico daemone praeditam*, *pythonissam*, ubi conferendus est *Gratius*

et

et *Syrus* interpres, qui, pariter ac *Arabs*, habet: ܪܘܚܐ ܕܩܣܡܐ *ſpiritus diuinationis.* Fuit vero haec mulier fatidica ex earum numero, quae ventriloquae vocabantur, h. e. quae longa exercitatione habitum ſibi contraxerant, clauſis labiis, inflatis buccis, tumido ventre, vel humi iacentes, vel tripodi inſidentes, vel ſtantes, ita loquendi, ſeu potius ſonos obſcuros edendi, ut verba non ore proferrentur, ſed intus in pectore audirentur et homines creduli ac ſuperſtitioſi facile inducerentur, ut crederent, alium in pectore loqui. Conf. *van Dalen* in libro de Oraculis Veterum Ethnicorum cap. 5 ſeq. *Wolfium* in Curis Philol. Vol. I, p. 1241. et *Wetſtenii N. T.* T. II, p. 555. Multa etiam de hoc vatum genere ſcripſit *I. E. I. Walchius* in Diſſertationibus quatuor de ſervis veterum fatidicis ad Act. l. l. Ien. 1761. 4.

ΠΥΚΝΟΣ, ἡ, ὀν, 1) proprie: *denſus, ſpiſſus.* Poſitum enim eſt per ſyncopen pro πυκινὸς, quod idem ſignificat et quod eſt a πύκα *denſe.* *Xenoph. Anab.* IV, 7, 10. *Homer.* Iliad. λ', v. 118. διὰ δρυμὰ πυκνὰ καὶ ὕλην. Alex. Ezech. XXXI, 3. 2) *creber, frequens, continuus, diuturnus. Heſych.* πυκνά· συχνά. *Etym. M.* πυκνά· τὰ συνεχῆ. 1 Tim. V, 23. διὰ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας propter crebras tuas infirmitates. *Aelian.* V. H. X, 21. Neutrum πυκνὸν, vel πυκνὰ, adverbiaſcit, ſignificans: *crebro, frequenter,* pro πυκνῶς, (pro quo Attici θαμὰ et θαμινὰ adhibere ſolent.) Luc. V, 33. νηστεύουσι πυκνὰ ieiunant frequenter. *Aelian.* V. H. II, c. 21. *Xenoph.* de Rep. Laced. XII, 5. et de Venat. IV, 5. Conf. *Wetſtenii N. T.* T. I, p. 689. — Comparativus πυκνότερος *frequentior.* Neutrum πυκνότερον adverbiaſcit, notans: *ſaepius, crebrius, frequentius.* Act. XXIV, 26. καὶ πυκνότερον αὐτὸν μεταπεμπόμενος ὡμίλει αὐτῷ et ſaepius eum accerſens cum eo colloquebatur. Sic etiam πυκνότερον uſurpatur apud *Demoſthenem* p. 1035. 14. ed. *Reiske*, πυκνότερον ἐνταυθοῖ παρέρχεται. 2 Macc. VIII, 8. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΥΚΤΕΥΩ, fut. εύσω, 1) proprie: *pugil ſum, ceſtu pugno, pugilum certamen exerceo, pugnis certo,* a πύκτης *pugil,* hocque a πὺξ *pugna.* Hinc πυκτεῖον, τὸ, *palaeſtra, locus, pugilum exercitio frequentatus.* Sic legitur apud *Xenoph.* de Rep. Laced. IV, 6. *Demoſthen.* p. 51. 24. ed. *Reiske.* 2) metaphorice: *diligentem operam navo alicui rei, ſtudioſe in aliqua re laboro.* Sic ſemel legitur in N. T. 1 Cor. IX, 26. οὕτω πυκτεύω, ὡς οὐκ ἀέρα δέρων non fruſtra laboro et operam navo tradendae religioni chriſtianae.

ΠΥΛΗ, ης, ἡ, 1) proprie eſt *porta,* et quidem *per moenia in urbem ferens.* Ianuae enim aedium proprie θύραι vocaban-

cabantur a Graecis, observante scholiaste ad *Thucyd.* II, c. 4. θύραι· αἱ τοῦ οἴκου. πύλαι· αἱ τοῦ τείχους. *Thom. M.* p. 766. πύλαι· ἐπὶ τείχους, θύραι· ἐπὶ οἰκίας, Idem tradit *Eustathius* ad *Homer.* Il. X, p. 1353. 50. Luc. VII, 12. ὡς δὲ ἤγγισε τῇ πύλῃ τῆς πόλεως cum vero ad portam urbis veniret. Act. IX, 24. παρετήρουν τε τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς, coll. 2 Cor. XI, 32. Act. XII, 10. ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν, τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν. *Eurip.* Phoen. v. 114 et 755. ἑπτὰ πύλαι septem Thebarum portae. De portis urbium πύλη etiam legitur apud Alexandrinos 2 Paral. XIV, 7. Genes. XXXIV, 20. 24. etc. 2) etiam de *ianua aedium* usurpatur, v. c. *palatiorum*, *templorum*, nam semper πύλη aliquid augustius, vel latius significare videtur. Sic legitur in N. T. Act. III, 10. ἐπὶ τῇ ὡραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ ad ianuam templi, quae dicitur speciosa. *Eurip.* Androm. v. 952. δωμάτων πύλας. *Apollon.* Argon. I, 3. v. 219. εὐρείας δὲ πύλας, ubi sermo est de Aeetae palatio. Ier. XLIII, 9. ἐν πύλῃ τῆς οἰκίας Φαραώ. Exod. XXVII, 16. XXXVIII, 15. 18. 32. *Hesych.* πύλη· θύρα. 3) per synecdochen partis: *urbs*, in quam, vel ex qua portae per moenia ferunt. Hebr. XIII, 12. ἔξω τῆς πύλης ἔπαθεν extra urbem Hierosolymam passus est. Vnus Codex Romanus et *Theodoretus* habet h. l. ἔξω τῆς πόλεως, e glossemate, ut videtur. *Syrus* transtulit: ܒܪ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ ܚܫ *extra urbem passus est.* Hinc etiam in versione Alexandrina respondet hebraico עִיר *urbs.* Ier. XLIV, 6. καὶ ἐξεκαύθησαν ἐν πύλαις Ἰούδα, ubi alii habent πόλεσιν. Non solum autem apud Hebraeos שַׁעַר *porta* per synecdochen partim de ipsa urbe, partim de incolis loci et urbis, qui per portas introeunt et exeunt, adhibetur, v. c. Ruth. III, 11. Ies. XXX, 31. sed etiam apud Latinos *porta* pro *urbe* ponitur, v. c. *Iuvenal.* Sat. XI, 124. *Valer. Flacc.* Argonaut. lib. I, v. 677. 4) metaphorice: *aditus*, *introitus*, *via*, *ratio ad aliquid perveniendi*, seu *aliquid consequendi.* Matth. VII, 13. εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης intrate per angustam portam, h. e. ingredimini viam salutis. ibid. πλατεῖα ἡ πύλη καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, h. e. facilis et late patens est aditus ad miseriam, in vita futura subeundam. ibid v. 14. τί στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν; h. e. difficilis est et variis premitur difficultatibus ratio futuram felicitatem christianam consequendi et pauci eam consequentur. Luc. XIII, 24. coll. v. 23. 5) metaphorice: *potestas*, *potentia*, *imperium*, vel, quia portis urbs validissime munitur, vel tralatione petita a iudiciis, quae apud Orientis populos circa portas exercebantur.

Esther V, 1. Ruth. IV, 1. 2 Sam. XV, 2. Matth. XVI, 18. *καὶ πύλαι ᾅδε ἐ κατισχύσεσιν αὐτῆς* et omnis potentia inferni non praevalebit contra illam, seu tutam salvamque eam praestabo contra omnes adversariorum impetus et in praesentissimis ac summis periculis. Conf. ad h. l. *Grotium* et *Chrysostomum* ac *Ioh. Floderi* D. *πύλαι ᾅδε* Matth. XIV, 18. illustratae. Vpsal. 1764. 4. et *I. G. Altmanni* Diss. de *πύλαις ᾅδε* in *Museo Helvet.* T. I, p. 515. Sic שַׁעֲרֵי מָוֶת pro summis vitae periculis ponuntur Ps. IX, 14. CVII, 18. Ies. XXXVIII, 10. Sed alii interpretes in omnibus his locis allusionem latere existimant ad morem poetarum sacrorum de morte et inferno, tanquam de regno quodam, seu loco clauso et bene munito loquendi, cui mors quasi praesit. Cf. Iob. XXXVIII, 17. Sapient. XVI, 13. Frequentissima etiam est apud auctores veteres *τῶν πυλῶν ᾅδε* mentio, v. c. *Eurip.* Alcest. 124. *Aeschyl.* Agamemn. v. 1300. *Homer.* Iliad. *ί*, v. 646. *Theognid.* v. 427. *Lucret.* III, v. 67. (Vide *Elsneri* Obss. Sacr. T. I, p. 77. Ei. Commentar. in Matth. T. II. p. 60. *Wetstenii* N. T. T. 1. p. 430. *Schwarzii* Comment. Crit. Ling. Gr. p. 1193. et *Glassii* Philol. Sacr. p. 1204. ed. *Dathii*. 6) *πύλη* interdum omittitur, v. c. Ioh. V, 2. post *προβατικῇ*. coll. LXX. Nehem. III, 1.

ΠΥΛΩΝ, *ῶνος*, *ὁ*, 1) proprie: *vestibulum*, *atrium*, per quod a via aditus et accessus erat ad aedes amplas, magnificas et splendidas apud populos Orientis, a *πύλη porta*, *ianua*, quasi locus, ubi est porta, seu ianua. Matth. XXVI, 71. *ἐξελθόντα δὲ αὐτὸν εἰς τὸν πυλῶνα* exeuntem deinde in atrium. Luc. XVI, 20. *ὃς ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτῦ* qui iacebat ad vestibulum eius. Act. X, 17. *ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα* adstant foris. ibid. XII, 13. *κρέσαντος δὲ αὐτῦ τὴν θύραν τῦ πυλῶνος* cum autem pulsaret ianuam vestibuli. Cf. Alex. Iudd. XVIII, 16. 17. Ezech. XL, 12. *Polyb.* XV, 29. *τὸν χρηματιστικὸν πυλῶνα τῶν βασιλείων*. ibid. VIII, 23. et 24. *Oppian.* de *Venat.* III, 419. *Athenaeus* V, 205. B. Conf. *Kypke* Obss. Sacr. T. II, p. 59 seq. 2) *porta*, *ianua*, *fores*. *Gloss. Gr. L. πυλὼν* ianua. *Gloss. Lat. Gr. Ianua*, *πυλεὼν*, *πυλών*. Act. XII, 14. *ἐκ ἤνοιξε τὸν πυλῶνα* non aperuit ei ianuam vestibuli, coll. v. 13. ibid. XIV, 13. *ἐπὶ τὲς πυλῶνας* ad ianuam aedificii, in quo Paulus et Barnabas habitabant. Apoc. XXI, 12. 13. 15. 21. 25. *καὶ οἱ πυλῶνες αὐτῆς* (sc. *πόλεως*) *ἐ μὴ κλεισθῶσιν*. ibid. XXII, 14. *καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν*. Saepius in N. T. non legitur. In versione Alexandrina respondet hebraico פֶּתַח *ianua*. 1 Regg. XIV, 27. XVII, 10. 2 Paral. XIX, 9. *Philochorus* lib. V. Attidis

singul

παρὰ τὸν πυλῶνα τὸν Ἀττικὸν iuxta portam Atticam. *Lucian.* Hermot. 11. *Anthol.* II, 13. 4.

ΠΥΝΘΑ΄ΝΟΜΑΙ et ΠΕΥ΄ΘΟΜΑΙ, fut. πεύσομαι, 1) *percontor, sciscitor, interrogo, scire cupio, quaero, diligenter inquiro.* Matth. II, 4. ἐπυνθάνετο παρ᾽ αὐτῶν, ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται; ab iis quaesivit, ubinam Christus nasciturus esset? Luc. XV, 26. ἐπυνθάνετο τί εἴη ταῦτα; interrogabat, quid ea sibi vellent? ibid. XVIII, 36. Ioh. IV, 52. XIII, 24. Act. IV, 7. ἐπυνθάνοντο interrogabant. ibid. X, 18. 29. πυνθάνομαι οὖν scire igitur cupio. ibid. XXI, 33. XXIII, 19. Alexandrini eodem sensu hanc vocem adhibuerunt pro דָּרַשׁ *sciscitatus, scrutatus est, investigavit.* Genes. XXV, 22. πυθέσθαι παρὰ κυρίου. Adde Dan. II, 15. ἐπυνθάνετο αὐτοῦ interrogabat illum. *Suid.* πυνθάνομαι· γενικῇ, ἐρωτῶ. 2 Macc. III, 9. *Xenoph. Cyr.* I, 4, 7. 2) *cognosco sciscitando, relata accipio, audio, intellego, rescisco, certior fio.* Act. XXIII, 34. καὶ πυθόμενος, ὅτι ἀπὸ Κιλικίας et cum cognosceret, scil. percontando, quod esset e Cilicia. Sic legitur etiam apud *Aelian.* V. H. II, 4. et X, 13. οὐκ ἂν ἐπυθόμεθα ἡμεῖς, οὔτε ὅτι Ἐνιπῆς υἱὸς ἦν τῆς δούλης, οὔθ᾽ ὅτι — — οὔθ᾽ ὅτι, κ. τ. λ. *Xenoph. Anab.* VII, 6, 9. *Hesych.* ἐπύθετο· ἤκουσεν, ἠρώτα, ἐμάνθανεν. Idem; πυνθάνομαι· ἀκούω. *Suid.* πυνθάνεσθαι· ἀκούειν, (*Homer.* Iliad. β', v. 119. ubi vid. schol. et Odyss. ν', v. 256.) μανθάνειν, διδάσκεσθαι, ἱστορεῖν, ἢ ἐρωτᾷν. Idem tradit Auctor *Etymologici M.* 3) sensu forensi: *cognosco de aliquo, alicuius causam examino, eine gerichtliche Untersuchung anstellen.* Act. XXIII, 20. ὡς μέλλοντές τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ quasi diligentius de eo cogituri. Conf. v. 15. ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΥ͂Ρ, ός, τὸ, 1) proprie: *ignis, omnis materia ardens, flamma, strues lignorum accensorum.* Matth. III, 10. εἰς πῦρ βάλλεται in ignem coniicitur. ibid. V, 22. ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρὸς poena Gehennae dignus est. ibid. VII, 19. XIII, 40. πυρὶ καίεται, comburuntur. ibid. XVII, 15. Marc. IX, 22. Luc. III, 9. XXII, 55. ἁψάντων δὲ πῦρ ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς accendebant autem ignem in atrio; ubi tres codices habent loco πῦρ, πυρὰν. Ioh. XV, 6. Act. II, 3. γλῶσσαι ὡσεὶ πυρὸς, pro πυριναὶ, flammae igneae, linguarum quasi formam referentes. ib. VII, 30. ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου sub specie rubi ardentis. ib. XXVIII, 5. εἰς τὸ πῦρ in sarmenta ardentia, seu ligna incensa. Rom. XII, 20. ἄνθρακας πυρὸς carbones ardentes. Genitivus πυρὸς enim locum adiectivi saepius explet. Cf. supra ἄνθραξ. Hebr. XI, 34. ἔσβεσαν δύναμιν πυρός. Iacob. III, 5. 6. V,

3. 1 Petr. I, 7. διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου igne explorato. 2 Petr. III, 7. τεθησαυρισμένοι εἰσὶ πυρὶ igne olim cremabuntur. Apoc. I, 14. ὡς φλὸξ πυρός. ibid. II, 18. IV, 5. ἑπτὰ λαμπάδες πυρός. ibid. VIII, 5. πῦρ prunas ardentes significat. ibid. v. 8. IX, 17. 18. (ubi sermo est de generosis equis, ignem spirantibus. Vide *Virgil.* Georg. III, 85. *Ovid.* Metam. VII, 104.) X, 1. ὡς στύλοι πυρὸς tanquam columnae ignis. ibid. XI, 5. XIV, 18. XV, 2. XVII, 16. XVIII, 8. XIX, 12. Alexandrini usi sunt hac voce pro אוּר *ignis*, Ezech. V, 2. אֵשׁ et chald. אֶשָּׁא idem, Gen. XV, 17. XIX, 24. Dan. VII, 11. נוּר et chald. נוּרָא idem, Dan. III, 24. 25. 26. 27. VII, 9. 10. et pro רֶשֶׁף *pruna ignita, scintilla.* Ps. LXXVIII, 48. Apud graecos Scriptores non solum de *flamma et igne* (v. c. apud *Eurip.* Phoen. v. 235. 534 et 1172.), sed etiam de *lumine* (*Theocrit.* Idyll. XXIV, v. 48. Conf. *Munker.* ad *Antonini Liberal.* Metamorph. c. 34. p. 277.) adeoque de omni materia ardente usurpatur. 2) *incendium, combustio, conflagratio.* Act. II, 19. δώσω πῦρ excitabo incendia. 1 Cor. II, 13. ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται nam incendio exorto patefiet, seu apparebit, i. q. in sequentibus est: τὸ πῦρ δοκιμάσει, ὁποῖόν ἐστι ἑκάστου τὸ ἔργον. Sic πῦρ etiam legitur in *Eurip.* Phoen. v. 1583. In versione Alexandrina πῦρ respondet hebraico שְׂרֵפָה *incendium, conflagratio.* Genes. XI, 3. Amos IV, 11. 3) *aestus*, de sole. Apoc. XVI, 18. καὶ ἐδόθη αὐτῷ (scil. τῷ ἡλίῳ) καυματίσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρὶ et concessum fuit soli, urere homines aestu suo. 4) *fulmen*, πῦρ κεραύνιον. Luc. IX, 54. θέλεις εἴπωμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀναλῶσαι αὐτούς; visne iubeamus ignem de coelo delabi, seu, fulmina eos conficere? ib. XVII, 29. ἔβρεξε πῦρ καὶ θεῖον ἀπ᾽ οὐρανοῦ. 2 Thess. I, 8. ἐν πυρὶ φλογὸς inter fulmina et tonitrua. Hebr. I, 7. καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα et legatos suos ut fulmina tractat. ib. XII, 18. κεκαυμένῳ πυρὶ qui crebris fulminibus ardere videbatur. Apoc. VIII, 7. καὶ ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ. ibid. XIII, 13. XX, 9. καὶ κατέβη πῦρ ἀπὸ τοῦ θεοῦ. Ita usurpatur quoque non solum אֵשׁ *ignis*, Ps. XXIX, 7. CIV, 5. Ies. XXIX, 6. Ioel. II, 5. sed etiam πῦρ, vel nude positum, (v. c. in *Sophocl.* Antigon. v. 135. παλτῷ ῥίπτει πυρί. Scholiast. τῷ κεραυνῷ ἄνωθεν παλθέντι.) vel addita voce Διὸς (ut apud *Eurip.* in Phoen. v. 1192. Conf. *Valkenarium* ad *Eurip.* Phoen. p. 60.) et *ignis* apud Latinos, v. c. *Horatium* I, Od. 34. v. 5 seq. „namque Diespiter igni corusco nubila dividens.“ Conf. Obss. Miscell. Vol. I, T. III, p. 326. 5) *dissidium, discordia.* Luc. XII, 49. πῦρ ἦλθον βαλεῖν εἰς τὴν γῆν ignem missurus veni in terram, h. e. futurum est, ut per me meamque

que doctrinam dissidia oriantur inter homines, coll. v. 51 seq. 6) metaphorice: *omne, quod damnum et perniciem affert*, et speciatim: *supplicium, poena gravissima*: Matth. III, 11. βαπτίσει ὑμᾶς ἐν πυρὶ graviter puniet vos contemtores religionis suae. Conf. v. 12. Male nonnulli interpretes respici his verbis opinantur ad miraculosam effusionem Sp. S. die pentecostes sub specie ignis futuram. Idem valet de loco Luc. III, 16. coll. v. 17. Matth. XIII, 50. εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς in caminum ignis, h. e. in locum, ubi gravissimis poenis afficientur. ibid. XVIII, 8. 9. XXV, 41. εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον ad supplicia aeterna, coll. v. 46. Marc. IX, 43 — 49. Iud. v. 3. Apoc. XIV, 10. XIX, 20. XX, 10. 14. 15. XXI, 8. Sirac. VII, 19. ὅτι ἐκδίκησις ἀσεβοῦς πῦρ καὶ σκώληξ. Iudith. XVI, 17. Ies. LXVI, 24. ואשם לא תכבה poena eorum nunquam cessabit, seu, gravissimas poenas dabunt. Cf. *Glassii* Philol. Sacr. p. 1057 sq. ed. *Dathii*. Huc etiam referendus est locus Hebr. XII, 29. ubi Deus πῦρ καταναλίσκον dicitur, quatenus impios gravissime punit. Cf. Devt. IV, 24. IX, 3. Ies. X, 17. 7) aliis substantivis additur ad *summam vehementiam alicuius rei* indicandam. Hebr. X, 27. ζῆλος πυρὸς ira acerrima et ardentissima, seu poenae gravissimae. Conf. Devt. XXIX, 20. XXXII, 22. Zephan. I, 18. III, 8. 8) metaphorice: *summum periculum, vitae periculum*, ut vix, Ps. LXVI, 11. Ies. XLIII, 2. 2 Cor. III, 15. αὐτὸς δὲ σωθήσεται, οὕτως δὲ, ὡς διὰ πυρὸς ipse vero evadet, sed vix ac ne vix quidem, seu probe ambustus evadet, vel semiustus effugiet, ut *Livius* loquitur, XX, c. 35 et 40. Adde *Cic.* pro Dom. c. 43. et pro Milone c. 5. Est formula proverbialis, (etiam apud Graecos obvia, v. c. *Eurip.* in Electra v. 1182.) desumta, ut videtur, ex Amos. IV, 11. et Zach. III, 2. quae de omnibus usurpatur, qui magnum periculum vix ac ne vix quidem evaserunt. Conf. *Abreschium* in Animadverss. ad *Aeschylum* Lib. I. c. 3. Eadem formula occurrit quoque Iud. v. 23. ἐκ τοῦ πυρὸς ἁρπάζοντες. Adde *Xenoph.* Oecon. cap. 21. §. 7. ἀκολουθητέον ἄλλῳ καὶ διὰ πυρὸς καὶ διὰ πάντος κινδύνου. Idem in Sympos. IV, 16. ἐγὼ ἂν μετὰ Κλεινίου διὰ πυρὸς ἰοίην. Alia loca veterum, huc pertinentia, collegit *Wolfius* in Curis Philol. in N. T. Vol. II. p. 347 sq. et *Wakefield* in Silva Critica P. III. p. 49 sq. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΥΡΑ΄, ᾶς, ἡ, *pyra*, (*Virgil.* Aen. IV, 504. VI, 215. *Ovid.* Fast. II, 534.) *rogus, strues lignorum accensorum*, a πῦρ *ignis*. In N. T. bis tantum legitur. Act. XXVIII, 2. ἀνάψαντες γὰρ πυρὰν postquam accenderant pyram. ibid. v. 3. συστρέψαντος δὲ τοῦ Παύλου φρυγάνων πλῆθος, καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ τὴν πυρὰν Paulus autem cum stramenta multa collegisset atque imposuisset pyrae. Legitur praeterea Iudith. VII, 5. 2 Macc. I, 22. VII, 5. X, 36. Sirac. LI, 6. *Xenoph.* Anab. VI, 4, 6. *Hesych.*

Hesych. πυρά: πυρκαϊά. *Etym. M.* πυρά· πυρκαϊά, ἀπὸ τοῦ φύρω. *Phavor.* et Schol. *Euripidis* ad Hecubam v. 386. πυρὰ θηλυκῶς τὸ πῦρ, τὸ ἐπὶ νεκρῷ ἀπτόμενον, καὶ ὁ τόπος, ἐφ' ᾧ τὸ πῦρ ἅπτεται.

ΠΎΡΓΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *turris, munimentum, altius assurgens*, exstructum tum, ut contra impetus hostium asylum praebeat, tum, ut speculator, ibi positus, ex omnibus partibus prospicere queat. Deducitur a πῦρ *ignis*, vel, quia turris pyramidalem repraesentat figuram ignis, vel, quia ignes in turribus olim incendebantur et alebantur. In hac propria notione saepius legitur apud *Euripidem* in Phoen. v. c. v. 1040 et 1184. *Hesych.* πύργος· προμαχεὼν, τεῖχος. *Etym. M.* πύργος· τεῖχος. 2) *quodvis amplum et magnificum aedificium privatum, exstructum in locis editis, aut altius certe aedificatum, prospectus causa*, in vineis, hortis, villis, *domus hortensis, arx, castellum, palatium*. Sic legitur in N. T. Matth. XXI, 33. καὶ ᾠκοδόμησε πύργον, scil. ἐν τῷ ἀμπελῶνι, et exstruxit amplum et magnificum aedificium in vinea. *Turrium in villis* eodem sensu mentio etiam fit apud *Livium* XXXIII, 48. ubi videndus *Dukerus*. Marc. XII, 1. Luc. XIII, 4. ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωάμ aedificium, seu castellum, quod ad Siloam exstructum erat. ibid. XIV, 28. θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι qui velit aedificium magnificum exstruere. Saepius in N. T. non legitur. *Adde Tibull.* Eleg. I, 8. 19. *Horat.* Carm. I, Od. 4. *Liv.* XXXIII, 48. coll. *Iustin.*, XXXI, 2. 3. *Aristoph.* Plut. v. 180. *Lucianum* in Pseudologista c. 19. Cf. *Ernesti* ad *Sueton.* Ner. c. 38. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 466. et *Schwarzium* in Comment. Critt. Ling. Gr. p. 1195.

ΠΥΡΈΣΣΩ, vel ΠΥΡΈΤΤΩ, fut. ἔξω, *febricito, febri laboro*, a πυρετὸς *febris*. Bis tantum in N. T. legitur. Matth. VIII, 14. εἶδε τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν offendebat eius socrum febri decumbentem. Marc. I, 30. ἡ δὲ πενθερὰ Σίμωνος κατέκειτο πυρέσσουσα.

ΠΥΡΕΤΌΣ, οῦ, ὁ, *febris*, ἀπὸ τοῦ πυρὸς denominationem habet Graecis, ut *febris* a *fervore* Latinis, quia haec est febris natura, ut aestum et calorem igneum habeat, unde πῦρ quandoque *febrem vehementissimam* indicat. Conf. *Foesii* Oecon. Hippocr. p. 328. Hinc ἄπυρος is vocatur, qui est sine febre. Cf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 201. Matth. VIII, 15. Marc. I, 31. et Ioh. IV, 52. ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετὸς liberatus est a febri. Luc. IV, 38. συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ conflictabatur, aut laborabat febri vehementi. *Lucianus* Philopseudo p. 482. πυρετῷ ἐχόμενος. *Galen.* de Compos. Med. per gen. III. πυρετὸς μέγας. Idem de Different. Febr. I. τὸν μέγαν τε καὶ μικρὸν πυρετόν. *Celsus* II, 7. magnae febres. Luc. IV, 39. ἐπετίμησε τῷ πυρετῷ solo imperio febrem dispulit. Act. XXVIII, 8. πυρε-

πυρετοῖς καὶ ἀνεμοφθορίᾳ. Saepius in N. T. non legitur. Exprimitur hoc nomine ab Alexandrinis hebraicum דַּלֶּקֶת febris ardens. Deut. XXVIII, 22. Hesych. πυρετός· φλεγμονὴ, καῦμα.

ΠΥΡΙΝΟΣ, η, ον, vel ΠΥΡΙΝΟΣ, ο, ὁ, ἡ, igneus, a πῦρ ignis. Tantum exstat in N. T. Apoc. IX, 17. ἔχοντας θώρακας πυρίνους habentes thoraces igneos, i. e. politos, solis radios reverberantes, πυροειδεῖς, ut legitur apud Plutarch. in Sylla p. 461. Alexandrini adhibuerunt pro אֵשׁ ignis, Ezech. XXVIII, 14. 16. Plutarch. T. IX. p. 503. ed. Reiske.

ΠΥΡΟΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie: igne iniecto uro, accendo, incendo, comburo. Passivum πυρόομαι, οῦμαι, uror, calesco, ardeo, a πῦρ ignis. 2 Petr. III, 12. δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται propter quam coeli ardentes (accensi) solventur, seu igne consumentur. Sequuntur verba καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται. Aeschin. Socr. Dial. III, 21. καὶ λαμπάσιν ἐπιμόνως πυρούμενον Πελιῶν. Eurip. Phoen. v. 588. Θήβας πυρώσας. 2) igne repleo, igneum reddo. Ephes. VI, 16. ubi commemorantur βέλη πεπυρωμένα tela ignita, seu falaricas, malleoli, h. e. sagittae, in quarum alveis ignis cum aliquo alimento latet et quae, si haeserint usquam tenaciter, cremant. A Thucydide II, 75. vocantur πυρφόροι ὀϊστοί, ab Apollodoro (Bibl. II, 4.) vero, ut a Paulo, βέλη πεπυρωμένα. Conf. ad h. l. Wetstenium, Ammianum Marcellinum XXIII, 4. et Casaubonum ad Aeneae Tactica p. 584. ed. Ernesti, nec non Wakefield. Silvam Criticam P. III. p. 107 sq. 3) igne exploro, igne purgo. Apoc. I, 15. pedes eius similes orichalco, ὡς ἐν καμίνῳ πεπυρωμένῳ tanquam in fornace igne purgato et explorato. Sine dubio enim lectio πεπυρωμένῳ, quam Syri et Vulgati auctoritas tuetur, est vera et praeferenda lectioni receptae πεπυρωμένοι. ibid. III, 18. χρυσίον πεπυρωμένον aurum, igne exploratum et purgatum a scoriis, h. e. aurum purum, lectissimum. In hac significatione frequens est vox πυροῦσθαι apud Alexandrinos, v. c. Prov. X, 21. ἄργυρος πεπυρωμένος, hebr. כֶּסֶף נִבְחָר argentum selectum, lectissimum, Ps. XI, 7. LXV, 9. Zach. XIII, 9. ὡς πυροῦται τὸ ἀργύριον, ubi τῷ צָרַף conflavit, purgavit, defaecavit respondet. 4) incito, excito, instigo ad iram, vindictam, indignationem, libidinem, vel similem affectum, sive culpabilem, sive laudabilem. Hinc πυροῦσθαι in N. T. a) is dicitur, qui ardet studio alicuius rei, aut irascitur et indignatur. 2 Cor. XI, 29. τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι quis offenditur? quin ego quoque ardeam studio illum adiuvandi; aut si quis alius aegritudine afficitur, certe ego cogor quotidie irasci adversariis meis. Chrysostomus ad h. l. πυροῦσθαι per ὑπερβολὴν τῆς λύπης interpretatus est, quem secuti sunt alii Patres. Cf. Suicerum in Thesaur. Eccles. T. II. p. 896. et Gatakerum in Adversariis cap. XLIV. Adde 2 Macc. IV, 38. πυρωθεὶς τοῖς θυμοῖς.

θυμοῦσθαι. Ibid. X, 55. XIV, 45. b) *qui furore et stimulis libidinis agitur, aestu libidinis vexatur, libidine inflammatur.* 1 Cor. VII, 9. κρεῖσσον γαμῆσαι ἢ πυροῦσθαι melius est matrimonium inire, quam uri. *Virgil.* Aen. IV, 68. *Ovid.* Met. III, v. 426 et 431. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 126. Ita quoque sumitur חמד, Ies. I, 29. καίεσθαι apud *Callim.* Hymn. in Apoll. v. 49. et φλέγεσθαι apud *Dionys. Halic.* Antiqq. XI. p. 712. φλεγόμενος ὑπὸ τοῦ πάθους. Etiam πῦρ de *libidine venerea* adhibetur Sirac. XXIII, 23. ἄνθρωπος πόρνος . . . . οὐ μὴ παύσηται, ἕως ἐκκαύσῃ τὸ πῦρ. Conf. *Fesselii* Advers. Sacr. Lib. II. c. 22. p. 160. et *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II. p. 895. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΥΡΡΑΖΩ, fut. άσω, *rubeo, rutilo, instar ignis splendeo,* a πυῤῥός, quod vide. Bis tantum legitur in N. T. Matth. XVI, 2. πυῤῥάζει γὰρ ὁ οὐρανὸς rubent enim nubes. ibid. v. 3. πυῤῥάζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανὸς nam rubet triste coelum. Cf. de hac voce, qua praeter Matthaeum nullus alius scriptor usus est, *Fischeri* Prolusionem de Vitiis Lexicorum N. T. Prolus. XXIX, 2. p. 643 sq.

ΠΥΡΡΟΣ, ά, όν, *rufus, rubens, flavus, fulvus et velut ex flavo candicans,* quasi *colorem* τοῦ πυρὸς *ignis habens,* a πῦρ *ignis.* Bis legitur in N. T. Apoc. VI, 4. ἵππος πυῤῥὸς equus rufus, vel fulvus. ibid. XII, 3. δράκων μέγας πυῤῥὸς draco magnus rufus, (coll. *Homer.* Iliad. II, 308. et *Philostrat.* Vit. Apollon. III, 7.). Alexandrini habent pro אדם, quod idem notat. Genes. XXV, 30. Num. XIX, 2. Zach. I, 8. *Xenoph.* de Venat. IV, 7. Conf. etiam *Foesii* Oecon. Hippocr. p. 330 et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 772.

ΠΥΡΩΣΙΣ, ιος, attice εως, ἡ, 1) proprie: *incensio, incendium,* a πῦρ *ignis.* Apoc. XVIII, 9 et 18. βλέποντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς videntes fumum incendii ipsius. 2) *exploratio metallorum, quae fit per ignem, probatio, quae igne fit,* i. q. δοκιμασία, interprete *Hesychio.* Hinc in vers. Alex. respondet hebraico כור *catinus, fornax,* in qua aurum et argentum purgatur et exploratur. Prov. XXVII, 21. δοκίμιον ἀργυρίῳ καὶ χρυσῷ πύρωσις. Hinc 3) metaphorice: *calamitates, probandae virtutis et constantiae causa alicui immissae, res adversae, quibus homines, ut aurum igne, explorantur et explorati probantur.* Sic legitur in N. T. 1 Petr. IV, 12. μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένῃ ne novitate calamitatum, probandae constantiae et virtutis vestrae causa vobis immissarum, perturbari vos patiamini. Simili modo etiam verbum πυροῦν in versione Alex. de *exploratione virtutis humanae, quae fit per calamitates, a Deo immissas,* usurpatur Ps. LXV, 9. ὅτι ἐδοκίμασας ἡμᾶς ὁ θεὸς, ἐπύρωσας ἡμᾶς ὡς πυροῦται τὸ ἀργύριον. Zachar. XIII, 9. Conf. *Suiceri* Thesaur. Eccles.

Eclog. T. II. p. 894. *Doughtaei* Analecta V. T. Excurs. 142. p. 377 sq. et *Heinsii* Exercitatt. Sacr. p. 608. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΩ. Vox enclitica, *quodammodo, alicunde*. Vide μήπω, μηδέπω, οὔπω et οὐδέπω.

ΠΩΛΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *vendo*. Passivum πωλέομαι, οῦμαι, *vendor, veneo*. Matth. X, 29. οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; nonne duo passerculi asse minuto veneunt? ibid. XIII, 44. ὅσα ἔχει, πωλεῖ quaecunque habet, vendit. ibid. XIX, 21. πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα vende facultates tuas. ibid. XXI, 12. ἐξέβαλε πάντας τοὺς πωλοῦντας ejecit omnes vendentes. ibid. XXV, 9. πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας abite vero potius ad vendentes. Marc. X, 21. XI, 15. Luc. XII, 6. 33. XVII, 28. XVIII, 22. XIX, 45. XXII, 36. Ioh. II, 14. 16. Act. IV, 34. 37. V, 1. 1 Cor. X, 25. πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε omne, quod in macello venditur, comedite. Apoc. XIII, 17. ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι emere, aut vendere. — In versione Alex. respondet hebraico מָכַר *vendidit*, Ies. XXIV, 2. Ioel. III, 3. Nahum III, 4. et שָׁבַר idem, Genes. XLI, 56. XLII, 6. Conf. quae de hac voce scripsit *Casaubonus* ad *Aristoph.* Equit. v. 316. qui recte observavit, πωλεῖν proprie significasse *pullum equinum* (πῶλον) *cum aliis rebus commutare*, sed subsecuta emtione et venditione rerum permutationi, dici pro *vendere* coeptum esse.

ΠΩ͂ΛΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *pullus*, et quidem speciatim vel *equinus*, vel *asininus*. De pullo asinino legitur apud Matth. XXI, 2. 5. 7. ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον. Marc. XI, 2. 4. 5. 7. Luc. XIX, 30. 33. 35. Ioh. XII, 15. καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου insidens pullo asini. Conf. *Fischeri* Prolus. XXI. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 495 sq. De *pullo equino* legitur apud *Aelian.* V. H. VII, 13. *Xenoph.* de Re Equestr. I, 17. *Eurip.* Phoen. v. 184. et 809. et *Theocrit.* XXIV, 127. *Etym. M.* πῶλοι· οἱ νέοι ἵπποι. Schol. *Aristophanis* ad Pac. 74. πῶλοι δὲ κυρίως τὰ γεννήματα τῶν ἵππων, καὶ τῶν ἄλλων κτηνῶν, ὥσπερ ὄνων ἔχομεν ἐκλαμβάνειν. Alexandrini usi sunt hac voce pro עַיִר *pullus*, Genes. XXXII, 15. Iudic. X, 4. XII, 14. Zachar. IX, 9. et pro בֵּן *filius, pullus*, Genes. XLIX, 11.

ΠΩ'ΠΟΤΕ. Adverbium, significans *unquam*, et de tempore praeterito aeque ac futuro usurpatur, ex πω dictiuncula inseparabili et ποτέ idem. Legitur in N. T. Luc. XIX, 30. ἐφ' ὃν οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισε cui nemo unquam insedit. Ioh. I, 18. Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε Deum nemo unquam vidit. ibid. V, 37. VI, 35. οὐ μὴ διψήσῃ πώποτε nunquam sitiet. ibid. VIII, 33. 1 Ioh. IV, 12. Saepius in N. T. non legitur. Pro מִיָּמֶיךָ, vel *in diebus tuis*, 1 Sam. XXV, 28. habent Alexandrini solum πώποτε. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. πώποτε· ποτέ.

ΠΩΡΟ'Ω,

ΠΩΡΟΩ, ῶ, fut. ώσω, π) proprie: *callum obduco, obducto callo durum reddo, obduro, induro, facio occallescere.* Passivum πωρόομαι, ῦμαι, *callo obducor, pinguesco, pinguefio*, a πῶρος *callus*, seu *durities illa, quae ossa fracta coniungit. Dioscorides* I. cap. 90. τὰ ἀσυμπλήρωτα πληροῖ, καὶ τὰ ἐπιπόρωτα πωροῖ ὀστέα. *Aelian.* V. H. IX, 13. διὰ τῆς πεπωρωμένης σαρκὸς per carnem pinguefactam. *Erot.* Gloss. Hippocrat. πωρωθῆναι· παχυνθῆναι, παγῆναι. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 584. 2) πωρόω etiam significat *excaecare* et tunc descendit a πηρὸς *caecus*, ὁ τυφλὸς, interprete *Suida.* Iob. XVII, 7. πεπώρωνται γὰρ ἀπὸ ὀργῆς οἱ ὀφθαλμοί μου occaecati sunt ab ira oculi mei. *Suid.* πεπώρωται· τετύφλωται. *Hesych.* πεπωρωμένοι· ἐσκληρωμένοι, τετυφλωμένοι. Idem: ἐπωρώθησαν· ἐτυφλώθησαν. Hinc 3) πωροῦσθαι metaphorice de eo usurpatur, qui *est animo hebeti et ingenii stupore laborat;* partim vero de eo, *qui omni boni malique, honesti et inhonesti sensu destituitur, qui est impius et contumax.* Πωροῦν autem metaphorice is dicitur, *qui est causa ignorantiae aliorum et stupiditatis ac defectus sensus recti et honesti, certe permittit, ut aliquis stupore animi, inscitia, malignitate et pravitate animi laboret.* Sic legitur in N. T. Marc. VI, 52. ἦν γὰρ ἡ καρδία αὐτῶν πεπωρωμένη (coll. Matth. XIII, 15. ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου) erant enim animo hebeti. ibid. VIII, 17. οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ συνίετε, ἔτι πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν; Ioh. XII, 40. Rom. XI, 7. οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν caeteri autem hebetes et stupidi facti sunt. 2 Cor. III, 14. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΩΡΩΣΙΣ, ιος, attice εως, ἡ, 1) proprie: *obduratio, induratio, concretio in callum,* cum v. c. cuti manuum pedumque callus obducitur, eaque crassior et durior redditur. Est verbale a secunda persona perf. pass. πεπώρωσαι, verbi πωρόω *callum obduco, obduro. Hesych.* πώρωσις· ἐξ ὀστέων σύμφυσις καὶ σύνδεσμος. λέγεται δὲ ἐπὶ σαρκῶν, πῶρος καὶ ἀναισθησία. 2) *excaecatio. Suid.* πώρωσις· ἡ τύφλωσις. 3) ad animum translatum metaphorice significat *stuporem animi, ignorantiam et inscitiam rerum divinarum, malignitatem et pravitatem animi, pervicaciam et contumaciam. Alberti* Glossar. Gr. N. T. p. 108. πώρωσις· ἀμαθία, μωρία. Sic ter tantum in N. T. legitur. Marc. III, 5. συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας αὐτῶν. Rom. XI, 25. ubi πώρωσις est incredulitas Iudaeorum et contumacia, ἡ ἀπείθεια, coll. v. 23. Ephes. IV, 8. Conf. *Suiceri* Thesaurum Eccles. T. II. p. 897 sq.

ΠΩΣ Vox enclitica, indefinita: *quodammodo, aliquo modo.* Vide εἴπως, μήπως. Conf. *Henischius* Excurs. ad *Herodian.* I, 2. 8. p. 801 sq.

ΠΩΣ;

ΠΩΣ; interrogative et definite, significat: 1) *quomodo?* et *qua ratione?* connotans mox admirationem, mox vero expostulationem et increpationem. Matth. XXII, 43. 45. πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστι; quomodo filius eius est? ibid. XVI, 11. πῶς οὐ νοεῖτε; quomodo non intellegitis? Marc. IV, 40. πῶς οὐκ ἔχετε πίστιν; quomodo non habetis fidem? Potest tamen h. l. πῶς etiam *cur*, *quare* verti, vt sit i. q. διατί. Certe ita usurpatum legitur apud *Polyb.* VIII, 3. 5. et *Xenoph.* Sympos. II, 10. Matth. XXII, 12. ἑταῖρε, πῶς εἰσῆλθες ὧδε; amice, quo iure, seu qua fronte huc venisti? Luc. I, 34. πῶς οὗτος γράμματα οἶδε; quomodo hic novit litteras sacras? Matth. XII, 29. πῶς; quo successu? Rom. IV, 10. πῶς; in quo statu? in qua conditione? Alii vertunt: *quo tempore?* ex usu hebraici אֵיכָה, quod non de loco tantum, sed etiam de tempore usurpatur. ibid. VI, 2. πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ; 2) *quid?* pro τί; Luc. X, 26. πῶς ἀναγινώσκεις; quid legis? *Eurip.* Orest. v. 776. πῶς ἂν οὖν δρῴην; quid igitur faciam? Idem Phoen. v. 1675. Cf. *Kypke* Obss. Sacr. T. I. p. 263. 3) determinative usurpatur. Matth. VI, 28. considerate lilia agri; πῶς αὐξάνει quomodo crescant. ibid. X, 19. πῶς λαλήσετε qua methodo apologiam vestram habeatis. ibid. XII, 14. Marc. V, 16. XI, 18. et quaerebant, πῶς αὐτὸν ἀπολέσωσιν quomodo eum interficerent. Act. IV, 21. πῶς κολάσωνται αὐτούς qua specie, seu quo praetextu eos poena afficerent. Apoc. III, 3. 4) si nulla sequitur particula negativa, absolute negat. Matth. XII, 26. πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; minime stabit regnum eius. Sic quoque absolute negat Matth. XXIII, 33. Ioh. IX, 16. Rom. III, 6. VI, 2. X, 14. 15. 5) si sequitur particula negativa, fortius affirmat et latine reddi potest: *utique, omnino.* Rom. VIII, 32. πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται; h. e. utique cum ipso summa vobis beneficia exhibebit. 2 Cor. III, 8. — Conf. *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 431 sq. ed. *Zeunii.*

Ρ.

ῬΑΑΒ, vel ῬΑΧΑΒ, ἡ, *Rachab.* Nomen κύριον mulieris Hierichuntinae, quae exploratores Iosuae hospitio excepit. Ios. II, 1. Hebr. sonat רָחָב, a radice רָחַב *latus fuit*, significans *latitudinem.* *Alberti* Glossar. Gr. p. 31. Ῥαάβ· πλατύνθη. Cur ita nominata fuerit, latet. Bis memoratur in N. T. Hebr. XI, 31. ubi ἡ πόρνη vocatur, ut Ios. II, 1. זוֹנָה, h. e. hospita. Vide supra ad πόρνη dicta. Iacob. II, 25.

ῬΑΒΒΙ,

ῬΑΒΒΙ, hebr. רַבִּי, *rabbi*, *magister*, vel *magister meus*, ex affixo primae personae י et רַב *multus*, *amplus*, item *magister*; sic dictus, quod multa et insigni eruditione polleat, a radice רָבַב *multiplicatus fuit*. Videtur hic titulus primum ortus fuisse circa tempora Christi, ex schismate inter scholas Schammai et Hillelis. Nam ante tempora Hillelis nullus prophetarum hoc titulo unquam condecoratus fuit, immo nec ipse Hillel, cum e Babylone veniret. Inter רַב, רַבִּי et רַבָּן hanc agnoscunt differentiam Iudaei, ut statuant, רַבָּן esse praestantius nomen, quam רַבִּי, et רַבִּי quam רַב, utroque autem maiorem esse, qui nomine suo vocatur. Cf. plura apud *Lightfootum* Horis Hebr. et Talmud. ad Matth. XXIII, 6. et *Pfeifferum* in Dec. Exot. 23. Legitur haec vox Matth. XXIII, 7. 8. ubi sic appellari prohibet discipulos suos Christus. ibid. XXVI, 25. 49. Marc. IX, 5. XI, 21. XIV, 45. Ioh. I, 39. 50. III, 2. 26. IV, 31. VI, 25. IX, 2. XI, 8. *Alberti* Gloss. Gr. p. 22. ῥαββί, διδάσκαλε. Consuevisse Iudaeos vocem Rabbi in salutationibus bis exprimere, docuit *Wetstenius* N. T. T. I. p. 481.

ῬΑΒΒΟΝΙ, vel ῬΑΒΒΟΥΝΙ, *rabboni*, vel *rabbuni*, h. e. *domine*, vel *magister mi!* Est vocabulum syro-chaldaicum, compositum ex רִבּוֹן *dominus*, *magister*, et affixo primae personae י, nec differt a voce ῥαββί. Cf. *Cheitomaeum* in Graeco-barbar. N. T. p. 127 sq. Bis tantum legitur in N. T. Marc. X, 51. ῥαββονί, ἵνα ἀναβλέψω magister, ut visum recuperem. Ioh. XX, 16. Ῥαββουνί· ὃ λέγεται διδάσκαλε Rabbuni, quod dicitur magister.

ῬΑΒΔΙ'ΖΩ, fut. ίσω, *virgis caedo*, *virgis excutio*, a ῥάβδος *virga*, *baculus*. Act. XVI, 22. ἐκέλευον ῥαβδίζειν iusserunt eos virgis caedi. 2 Cor. XI, 25. τρὶς ἐῤῥαβδίσθην ter virgis caesus sum. Saepius non legitur in N. T. Reperitur etiam pro חָבַט *baculo*, vel *virga excussit frumenta*, Iudd. VI, 11. Ruth. II, 17. et Ies. XXVII, 12. in versione Alexandrina pariter ac in fragmentis *Aquilae*, *Symmachi* et *Theodotionis*. Antiquitus enim Hebraeos frumenta et inprimis legumina baculis et virgis extrivisse, vel excussisse, docuit *Schoettgenius* in Antiquitt. Triturae f. 18.

ῬΆΒΔΟΣ, ου, ἡ, 1) proprie: *virga*, *baculus*, *scipio*, *cui innitimur ac incumbimus*, ἀπὸ τοῦ ῥαπίζειν *percutere*, ut nonnullis placet, vel παρὰ τὸ ῥᾷον βαδίζειν, i. e. *facilius incedere*. De baculo, quo uti solent viatores, legitur in N. T. Matth. X, 10. ubi iubet Christus discipulos suos, ne comparent sibi ῥάβδον baculum, h. e. ne anxie solliciti sint de comparandis necessitatibus itineris. Marc. VI, 8. παρήγγειλεν αὐτοῖς, ἵνα μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδὸν, εἰ μὴ ῥάβδον μόνον. Luc. IX, 3. Hebr. XI, 21. Iacobus moriens προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ innixus

nixus est baculo suo, propter infirmitatem scilicet. In hebraico textu Genes. XLVII, 31. leguntur verba: et incurvavit se Iacob אֶל רֹאשׁ הַמִּטָּה ad summitatem lecti. Sed Alexandrini pro מִטָּה *lectus*, legerunt in suis codicibus מַטֶּה *baculus*, quam lectionem secutus quoque est pro more suo apostolus. Apoc. XI, 1. *ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ.* In versione Alex. respondet hebraico שֵׁבֶט *virga, baculus*. Exod. XXI, 20. 2 Sam. XXIII, 21. מַטֶּה idem, Genes. XXXVIII, 18. 25. Exod. IV, 2. 4. 17. 20. et מַקֵּל idem, Num. XXII, 27. 1 Sam. XVII, 43. Genes. XXXII, 10. 2) *ramus.* Hebr. IX, 4. *ἡ ῥάβδος ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα* ramus amygdali virens, quo Aaron et eius posteri ad sacerdotii munus eligebantur, et qui in arca foederis asservabatur. In eadem significatione reperitur מַטֶּה, Num. XVII, 2. 3. 5—10. Ezech. VII, 10. מַקֵּל, Genes. XXX, 37—40. et חֹטֶר, Ies. XI, 1. *καὶ ἐξελεύσεται ῥάβδος ἐκ τῆς ῥίζης Ἰεσσαί.* 3) *virga, qua castigantur pueri ob delicta, aut baculus, quo castigantur servi.* Alex. Exod. XXI, 20. *ἐὰν δέ τις πατάξῃ τὸν παῖδα αὐτοῦ ἐν ῥάβδῳ.* *Aeschin. Socr.* Dial. III, 8. Hinc 4) metaphorice: *supplicium, poena, obiurgatio, increpatio.* 1 Cor. IV, 21. *ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς;* num cum baculo veniam ad vos? h. e. num veniam ad vos ita, ut vos puniam et obiurgem, ut severus paedagogus? *Chrysostomus* ad h. l. bene: *ἐν ῥάβδῳ· ἐν κολάσει, ἐν τιμωρίᾳ.* *Alberti* Glossar. N. T. p. 124. *ῥάβδῳ· ἐπιτιμητικῷ λόγῳ.* Ies. X, 24. *ὅτι ἐν ῥάβδῳ πατάξει σε* quod te durius tractabit, ibid. XI, 4. *καὶ πατάξει γῆν τῷ λόγῳ* (alii *τῷ ῥάβδῳ*) *στόματος αὐτοῦ.* Adde Iob. XXI, 9. et Ps. LXXXVIII, 32. *ἐπισκέψομαι ἐν ῥάβδῳ τὰς ἀνομίας αὐτῶν.* 5) *sceptrum, regiae potestatis signum.* Respondet in versione Alex. hebraico שַׁרְבִיט *sceptrum.* Esther. IV, 10. *πλὴν ᾧ ἐὰν ἐκτείνῃ τὴν χρυσῆν ῥάβδον.* ibid. V, 2. VIII, 4. Hinc 6) metaphorice: *potestas, dominatio, imperium, administratio regni.* Sic legitur in N. T. Hebr. I, 8. *ῥάβδος εὐθύτητος ἡ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου* iusta est et aequa imperii tui administratio. Verba desumta sunt ex Ps. XLV, 8. ubi שֵׁבֶט eodem sensu usurpatur. Apoc. II, 27. XII, 5. et XIX, 15. *αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ* ille pascet illos virga ferrea, h. e. duro imperio in illos utetur, seu, pro summa sua potentia poenas ab omnibus adversariis religionis christianae sumet. Alex. Ps. II, 9. *ποιμανεῖς αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ.* Saepius in N. T. non legitur.

ῬΑΒΔΟΥ͂ΧΟΣ, ου, ὁ, *lictor, viator, minister publicus, qui magistratibus in provinciis fasces baculorum in ministerii sui signum et alia dignitatis insignia praeferre solebant et semper apparebant et praesto erant magistratibus colonicis,* ita, ut iis vel nunciandi, vel vocandi causa uterentur, vel ligandi, aut poenas sumendi et exigendi a reis. Vide *Coel. Rhodigini* Antiq. Lectt. VII, 29. *Iul. Caes. Scaligeri* Poetic. Lib. I, cap. 21. *Lipsium*

Lipsium Elect. I, 23. et *Ever. Ottonem* de Aedilibus Coloniarum cap. 12. p. 365 sq. Dicti vero sunt ῥαβδοῦχοι, παρὰ τὸ ἔχειν ῥάβδους, quia bacillos, vel fasces baculorum ante magistratum gestare et tenere consueverant et multum differunt a lictoribus cum fascibus, qui Romae erant consulum et praetorum administri. Bis tantum in N. T. legitur haec vox, nempe Act. XVI, 35. *ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους* praetores miserunt lictores: ibid. v. 38. *Thucyd.* Lib. V, c. 50. *ὑπὸ τῶν ῥαβδούχων πληγὰς ἔλαβεν.* *Aristoph.* Pac. 733. *Herodian.* VII, 8. 11. *Plutarch.* Q. Rom. p. 280. A. *διατί λικτώρεις τοὺς ῥαβδούχους ὀνομάζουσι, κ. τ. λ.* *Glossar.* *ῥαβδοῦχος, virgarius, lictor.*

ῬΑΓΑΥ̃, ὁ, *Ragau.* Nomen proprium viri hebraicum ἄκλιτον. Fuit filius Phalegi, 1 Chron. I, 25. Genes. XI, 18. Hebraice dicitur רְעוּ a רֵעַ, i. e. *amicus, socius, proximus.* ע vero olim per γ pronuntiabatur, ut עֲמֹרָה γομόῤῥα, עַזָּה γάζα, ut docuit *Graffmannus* in Comment. de Codicibus Hebraeo-Graecis Intt. Gr. V. T. p. 34. Semel tantum ῥαγαῦ memoratur in N. T. Luc. III, 35.

ῬΑΔΙΟΥΡΓΗΜΑ, τος, τὸ, *facinus, scelus, flagitium, veteratorium facinus, ab eo profectum, cuius animus ad omnem nequitiam occalluit;* a ῥᾳδιουργέω, quod proprie et secundum etymologiam (compositum enim est ex ῥᾴδιος *facilis, proclivis,* et ἔργον *opus.*) significat: *efficere aliquid facili negotio, ita, ut adhibeas parum laboris;* (*Hesych.* ῥᾳδιουργεῖ· ῥᾳδίως ποιεῖ.) deinde vero speciatim et in deteriorem partem de *eo* adhibetur, *qui facile ad scelus perpetrandum prorumpit.* (*Hesych.* ῥᾳδιουργεῖ· κακοποιεῖ, δεινοποιεῖ. *Xenoph.* de Rep. Laced. II, 2. IV, 4.) Sic semel legitur in N. T. Act. XVIII, 14. *ἢ ῥᾳδιούργημα πονηρὸν* aut aliud admodum grave scelus. Vide vocem sequentem.

ῬΑΔΙΟΥΡΓΊΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *facilitas agendi,* et generatim usurpatur de *rebus, in quibus comparandis parum, aut nihil laboris adhibendum est,* a ῥᾳδιουργὸς *qui aliquid efficit facili negotio.* *Xenoph.* Mem. II, 1. 20. *ἔτι δὲ αἱ μὲν ῥᾳδιουργίαι καὶ ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἡδοναὶ κ. τ. λ.* Iam, quia ῥᾳδιουργὸς etiam de eo adhibetur, qui ad scelus perpetrandum facile impellitur et cui religio non est, turpe aliquid patrare, etiam ῥᾳδιουργία in deteriorem partem adhibetur, ita, ut 2) *propensionem ad quodvis facinus patrandum, animum fraudulentum et dolosum* et *pravas artes* significet, *quibus quis utitur ad alios decipiendos et laedendos.* Sic semel in N. T. legitur Act. XIII, 10. *ὦ πλήρης παντὸς δόλου, καὶ πάσης ῥᾳδιουργίας.* Indicat haec loquendi formula *hominem, ex fraudibus et flagitiis quasi consutum, plenum omni fraude ac dolo.* Sic ῥᾳδιουργία de *improbitate* legitur quoque apud *Xenophontem* de Rep. Laced. XIV, 4. et verbo ῥᾳδιουργεῖν pro ἀπατᾶν usus est *Polybius* Hist. XVII, c. 50. *Etym. M.* ῥᾳδιουργεῖν· *σημαίνει τὸ μετὰ πανουργίας τι διαπράττεσθαι.*

ἔθνη. *Thom. M.* p. 769 sq. ῥᾳδιουργὸς· καὶ ὁ πλαστογράφος καὶ ὁ πανοῦργος ἐκλήθη· καὶ ῥᾳδιουργία· ἡ πλαστογραφία, καὶ ἡ θρασύτης, καὶ ἡ δολιότης. Λουκιανὸς ἐν δραπέταις· (Tom. II. p. 598. ed. *Graev.*) ἐμπέπλησται ἡ πόλις τῆς τοιαύτης ῥᾳδιουργίας. Ξενοφῶν δὲ καί τινες ἄλλοι ἐχρήσαντο τῇ λέξει καὶ ἐπὶ εὐκολίας. Vide ad h. l. interpretes. *Alberti* Glossar. Gr. N. T. p. 73. ῥᾳδιουργίας· ἐγχειρήσεως πονηρᾶς. Conf. etiam *Wesselingium* ad *Diodorum Sic.* XX, c. 68. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 534.

ῬΑΚᾺ, *raka*. Vox convicii, apud Iudaeos Christi aetate recepta, quam alii à רָקַק *spuit, conspuit, exspuit*, deducunt, ut significet κατάπτυστον, h. e. *hominem vilem et abiectum, contemptibilem, ad quem exspuitur*, alii vero, et, ut opinor, rectius, eandem esse putant cum chaldaicu רֵיקָא. (a רִיק, quod in Aphel significat *evacuavit*,) ut adeo ῥακὰ sit vox chaldaica, significans: *vanum, cerebro vacuum, mente et iudicio carentem, levem et temerarium*. Sic semel legitur in N. T. Matth. V, 22. ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, ῥακὰ quicunque dixerit fratri suo: tu vacuus mente es; seu, quicunque vel convicio alium laeserit. *Hesych.* et *Alberti* Glossar. Gr. p. 21. ῥακκά· κενός, ubi videndus *Alberti*. *Codex Coislin.* CXCV. τὸ ῥακὰ οὐ μέγα ἐστὶ ῥῆμα ὕβρεως, ἀλλὰ μᾶλλον καταφρονήσεως, ὥσπερ ἡμεῖς τινὶ ἐπιτάττοντες τῶν οἰκετῶν λέγομεν, Ἄπελθε σύ. οὕτως καὶ οἱ τῶν Σύρων κεχρημένοι γλώσσῃ Ῥακὰ λέγουσι τὸ Σύ. *Cod. Coislin.* XXI et XXIV. ῥακὰ σημαίνει κατάπτυστε. *Theophyl.* ad h. l. τινὲς δὲ τὸ ῥακὰ κυρίως κατάπτυστόν φασι σημαίνειν. Conf. *Lud. de Dieu* Crit. Sacr. p. 323. *Chittomanum* Dict. Graecobarb. p. 129 sq. et *Wetstenii* N. T. T. I. p. 298.

ῬΆΚΟΣ, εος, τὸ, *pars abscissa, pannus, particula panni, vestis detrita et lacera*, a ῥήσσω *frango, rumpo, lacero*, vel a ῥάσσω *abscindo, amputo*. Bis tantum legitur in N. T. Matth. IX, 16. ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου particula panni vestimenti rudis, seu impexi, h. e. novi. Conf. Luc. V, 36. ubi ἐπίβλημα ἱματίου καινοῦ vocatur. Marc. II, 21. Alexandrini usi sunt hac voce pro בֶּגֶד *vestimentum*, Ies. LXIV, 6. (5.) et pro סְחָבוֹת *extractas, abiectas et laceras vestes*. Ier. XXXVIII, 11. *Hesych.* ῥάκος· διεῤῥωγὸς ἱμάτιον. Idem: ῥάκη· ἀποσκοραπίσματα καὶ ἀποσπάσματα, ἱμάτια. *Suid.* ῥάκος· τὸ τριβώνιον. *Aristoph.* Plut. v. 540. ἀντὶ δ' ἱματίου μὲν ἔχειν ῥάκος: ubi Schol. *D'Orvill.* διεῤῥωγμένον χιτῶνα.

ῬΑΜᾺ, ἡ, *Rama*. Nomen proprium hebraicum indeclinabile urbis tribus Beniaminiticae, (Sic etiam dicta fuit urbs alia tribus Ephraimiticae. 1 Sam. XXV, 1.) prope Gibeonem, Bethlehem et Hierosolymam sita. Ios. XVIII, 25. Ier. XLX, 19. Hebraice dicitur רָמָה, i. e. *excelsa*, a רוּם *altum esse*, quod in colle, aut loco edito condita fuit. Semel memoratur in N. T. Matth. II, 18. φωνὴ ἐν ῥαμᾶ ἠκούσθη vox in Rama audita est.

Sed

Sed haud pauci interpretes ῥαμᾶ h. l. pro nomine appellativo montis, vel regionis montanae habent, quam interpretationem origo vocis pariter ac orationis series admittit. *Hesych.* ῥαμᾶ· ὑψηλή. *Alberti* Gloss. Gr. N. T. p. 20. ῥαμᾶ: ὑψώθη ἢ ἀρχή, et p. 46. ῥαμᾶ· ὑψηλή. *Eusebius* de Locis Hebr. ῥαμᾶ· Φυλῆς Βενιαμὶν πόλις Σαοὺλ ἀπὸ ϛ' σημείων εἰς βοῤῥᾶν ἀντικρὺ Βηθήλ. *Josephus* A. I. VIII, 12, 3. ῥαμᾶ πόλεως ἀπεχούσης Ἱεροσολύμων τεσσαράκοντα. Conf. *Cellarii* Geogr. Plen. III, c. 13. p. 446 sq. et *Wetstenii* N. T. T. I. p. 252.

ῬΑΝΤΙ'ΖΩ, fut. ίσω, aor. 1. ἐῤῥάντισα, 1) proprie: *adspergo et adspergendo purgo, lustro et expio*, et adhibetur de adspersione liquidi et fluidi, a ῥαίνω *perfundo*, unde ῥαντὸς *adspersus*. Sic usurpatur de sanguine taurorum et hircorum Hebr. IX, 13. ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινωμένους pollutos omnes, eo conspersos, purgat et expiat. ibid. v. 19. καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐῤῥάντισε et omnem adeo populum conspersit. ibid. v. 21. καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας τῷ αἵματι ὁμοίως ἐῤῥάντισε et omnia vasa cultus Levitici sanguine eodem modo conspergendo lustravit. Respondet in hac significatione apud Alexandrinos hebraico נזה *adspersus, inspersus fuit*, Levit. VI, 27. 2 Regg. IX, 33. *Suid.* ῥαντίζω· αἰτιατικῇ, ῥαίνω. 2) metaphorice: *purgo, libero*, i. q. καθαρίζω. Hebr. X, 22. ἐῤῥαντισμένοι (κατὰ) τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς puri quoad animum et liberati ab omni conscientia malefactorum. Simili ratione usurpatum reperitur Ps. LI, 9. ῥαντιεῖς με ὑσσώπῳ, καὶ καθαρισθήσομαι, ubi hebraico חטא *mundavit, purgavit a peccato, expiavit*, respondet. Saepius in N. T. non legitur.

ῬΑΝΤΙΣΜΟ'Σ, ῦ, ὁ, 1) proprie: *adspersio, conspersio, perfusio*, etiam *expiatio et lustratio, per adspersionem facta*. Est verbale a prima persona praet. pass. ἐῤῥάντισμαι, verbi ῥαντίζω *adspergo*, quod vide. Sic legitur apud Alexandrinos pro hebraico נִדָּה, quod *separationem* notat. Num. XIX, 9. 13. 21. 2) metaphorice: *liberatio a poenis peccatorum et vitiositatis imperio*. Hebr. XII, 24. αἷμα ῥαντισμοῦ sanguis adspersionis, h. e. mors Christi, quae vim habet homines expiandi et iis remissionem peccatorum conciliandi. 1 Petr. I, 2. εἰς ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, pro ἵνα ῥαντίζωνται αἵματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ut morte Christi peccatorum veniam impetrarent. Saepius in N. T. non legitur.

ῬΑΠΙ'ΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie et vi originis est: *virga et baculo caedo:* profectum enim est a ῥαπὶς *virga, baculus*, i. q. ῥάβδος, qua ipsa voce ab *Hesychio*, *Suida* et *Phavorino* explicatur, qui etiam observavit, inde ductum esse nomen χρυσόῤῥαπις, quod apud *Homerum* (Odyss. ε', v. 87. κ', v. 277.) et *Orpheum* (Argonaut. v. 135.) de Mercurio usurpatum extat, qui etiam a Latinis poetis *Caducifer* dicitur. *Hesych.* ῥαπίσαι (nisi

(nisi fortasse legendum est ῥαβδίσαι. Vide supra ῥαβδίζω.) ῥάβδῳ πλῆξαι, ἢ ἀλοῆσαι. Idem: ῥαπίζει· μαστιγοῖ. Sic autem legitur haec vox apud *Herodotum* VII, 35. coll. c. 54. VIII, 59. *Plutarchum* Themist. T. I. p. 117. ed. Vechel. et *Diog. Laërt.* IX, 1. 2) *os manus palma caedo et verbero, faciem plana palma contundo,* quod Glossaria vetera uno verbo *alapare, expalmare* et *depalmare* (*Gell.* N. A. XX, 1.) dicunt. *Suid.* ῥαπίσαι· πατάξαι τὴν γνάθον ἁπλῇ τῇ χειρί. Sic legitur non solum apud *Iosephum* A. I. VIII, 15. 4. coll. 1 Regg. XXII, 24. et Alexandrinos Hos. XI, 4. ὡς ῥαπίζων ἄνθρωπος ἐπὶ τὰς σιαγόνας αὐτοῦ, sed etiam in N. T. Matth. V, 39. ὅστις σε ῥαπίσει ἐπὶ τὴν δεξιάν σου σιαγόνα, et ibid. XXVI, 67. καὶ ἐκολάφισαν αὐτὸν, οἱ δὲ ἐῤῥάπισαν. Docte et eleganter de hac voce, quae saepius in N. T. non reperitur, disputavit *Fischerus* Prolus. III. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 63 sq. *Wetstenius* N. T. T. I. p. 309 sq. et *Krumbholzius* in Bibl. Brem. Class. VIII, p. 35 sq.

ῬΑΠΙΣΜΑ, τος, τὸ, 1) proprie: *ictus, qui virga, aut baculo incutitur,* a ῥαπίζω, quod vide. 2) *alapa,* vel *salapitta, quae impingitur palma,* seu *aperta manu.* Sic legitur in N. T. Marc. XIV, 65. καὶ οἱ ὑπηρέται ῥαπίσμασιν αὐτὸν ἔβαλλον sed etiam ministri os eius palmis caedebant. Ioh. XVIII, 22. ἔδωκε ῥάπισμα Ἰησοῦ palmas Iesu in faciem dedit. ib. XIX, 3. καὶ ἐδίδουν αὐτῷ ῥαπίσματα. Saepius in N. T. non legitur. Adde Iesi L, 6. ἔδωκα τὰς σιαγόνας μου εἰς ῥαπίσματα. *Alciphron* III. Ep. VI. p. 289. et Ep. LXX. p. 446. Vocabulum hoc non esse Atticum, sed vulgare et haud dubie Macedonicum et Alexandrinum, abunde probavit *Fischerus* in Prolus. III. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 61 sq. et 71 sq qui omnino huc conferri meretur. *Phrynichus* p. 72. τὸ ῥάπισμα οὐκ ἐν χρήσει κ. τ. λ.

ῬΑΦΙ͂Σ, ἴδος, ἡ, *acus, subula, instrumentum nendi et suendi,* a ῥάπτω *suo, consuo,* quod legitur apud *Xenoph.* de Re Equestri XII, 9. et Alexandrini adhibent Iob. XVI, 15. Cohel. III, 7. pro hebraico תפר *suit, consuit.* Vocabulum ῥαφὶς, inde deductum, ter tantum legitur in N. T. Matth. XIX, 24. εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τρυπήματος ῥαφίδος εἰσελθεῖν facilius est, camelum per foramen acus transire. Marc. X, 25. διὰ τῆς τρυμαλιᾶς τῆς ῥαφίδος. Luc. XVIII, 25. *Phrynichus* p. 32. βελόνη καὶ βελονοπώλης, ἀρχαῖα. ἡ δὲ ῥαφίς τί ἐστιν, οὐκ ἄν τις γνοίη. Sed vindicavit bonitatem huius vocis ex *Pollucis* Onom. VII, 12. et X, 31. *Schwarzius* in Notis ad *Olearium* de Stilo N. T. p. 286. Conf. et *Wetstenii* N. T. T. I. p. 451.

ῬΑΧΆΒ, ἡ, *Rahab.* Nomen mulieris, quae semel memoratur in N. T. Matth. I, 5. Vide supra ῬΑΆΒ.

ῬΑΧΗ͂Λ, ἡ, *Rachel,* Nomen proprium hebraicum indeclinabile filiae Labanis, uxoris Iacobi. Hebraicum sonat רחל i. e. *ovis.* Semel tantum legitur in N. T. Matth. II, 18. ubi

tamen proprie accipi non potest, sed per synecdochen ponitur pro *matribus tractus Bethlehemitici*, (in quo Rahel sepulta fuit,) *quarum filii interfecti fuerunt.* Verba graeca sunt ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς matres tractus Bethlehemitici ita lugent mortuos filios, ut ne consolationem quidem admittant.

'ΡΕΒΕ'ΚΚΑ, ης, ἡ, *Rebecca.* Nomen proprium uxoris Isaaci, filiae Bethuelis, filii Nachoris, fratris Abrahami. Genes. XXII, 23. et XXIV, 15. Hebraice vocatur רִבְקָה idem, quod *saginata*, a radice רָבַק *saginavit.* Hinc eam inde dictam putant, quod similis esset *iuvencae saginatae.* Sic Simson uxorem suam vocavit עֶגְלָה *vitulam.* Iudd. XIV, 18. Semel legitur hoc nomen in N. T. Rom. IX, 10. ἀλλὰ καὶ 'Ρεβέκκα sed etiam Rebeccam quod attinet.

'ΡΕ'ΔΑ, vel 'ΡΕ'ΔΗ, ης, ἡ, *rheda.* Fuit genus vehiculi quatuor rotarum, (*Isidor.* XX, 17.) pensilis mularis ad itinerum commoditatem accommodati, et a Gallis, ut videtur, inventi (teste *Quinctil.* I, 5.) quod Graeci ἀπήνην dicere solent, ita dicta a ῥέω *fluo*, a celeri motu, quo ferri solet. Vide *Cicer.* Orat. pro Mil. cap. 10. Semel legitur in N. T. Apoc. XVIII, 13. καὶ ἵππων, καὶ ῥεδῶν. *Gloss. MS. Cod. Coislin.* CCII. in Apoc. d. l. διὰ δὲ τῶ ῥεδῶν τὰ ὀχήματα εἰκὸς σημαίνεσθαι. 'Ρεδιὸμ γὰρ ῥωμαϊςὶ τὸ ὄχημα· ἡ δὲ τέτε γενικὴ πληθυντικὴ 'Ρεδιόρυμ, ἥτις κατὰ συγκοπὴν 'Ρέδων γέγονε. Conf. *Albertum* ad Glossar. Gr. N. T. p. 69. et qui ibi laudantur, *Meursium* et *Ducangium* in Glossariis. *Bochartum* Hierozoic. P. I. Lib. II. c. 19. p. 229. *Vossium* de Vitiis Sermonis Lib. I, c. 2. et *Suicerum* in Thesaur. Eccles. T. II. p. 899.

'ΡΕΜΦΑ'Ν, ὁ, *Remphan.* Nomen idoli indeclinabile, quod semel in N. T. commemoratur Act. VII, 43. τὸ ἄςρον τῶ θεῶ ὑμῶν 'Ρεμφὰν sidus Dei vestri Remphan. Varie scribitur haec vox in codicibus: ῥαιφὰν, (prout etiam habent Alexandrini Amos V, 26.) ῥήφαν et ῥεφαν, ut docuit *Wetstenius* ad h. l. Sine dubio vera et iusta vocis scriptio est ῥήφαν, qua voce, coptica, seu aegyptiaca, etiam Alexandrini interpretes Amos V, 26. usi esse videntur loco ignoti כִּיּוּן, quo nomine *Saturni stella* colebatur, quae etiam in lingua arabica et persica كيوان vocatur. Cf. *Golium* p. 2082. Ῥήφαν autem apud Coptos *Saturni stellam* significare, testis est *Kircherus* in Oedipo Aegyptiaco T. I. p. 386 sq. Adde *Pocockium* ad Portam Mosis c. 3. p. 39. *Steph. le Moyne* in Diss. de Iehova, Institia nostra p. 51. et *Braunium* in Selectis Sacris Lib. IV, cap. 9. *Paul. Ern. Iablonsky* in libro inscripto: Remphan, Aegyptiorum Deus, ab Israelitis in deserto cultus. Francof. ad Viadr. 1731. 8. fidem vocabularii Coptici, a *Kirchero* editi, minuere et

et *Remphan* Aegyptiis esse Solem probare conatus est. Conf. etiam *Olai Molleri* Epistolam Criticam de integritate vocis ῥέμφαν Act. VII, 43. in Bibl. Lubec. P. II. p. 469 sq.

ῬΕΩ, fut. ῥεύσω, *fluo*. Semel tantum in N. T. reperitur Ioh. VII, 38. ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος ex eius ventre fluent fluvii aquae viventis, seu perennis, h. e. is perpetuo felix erit. Alexandrini usi sunt hac voce pro זוב *fluxit, effluxit, diffluxit*, Exod. III, 8. 17. Ios. V, 6. Ierem. XI, 5. pro נזל idem, Cantic. IV, 16. Ierem. IX, 17. et pro נוב *abunde protulit*, Ps. LXII, 10. et non solum apud Alexandrinos, sed etiam apud graecos Scriptores de *omnis generis copia et abundantia* metaphorice usurpatur. Conf. *Eurip.* Bacch. v. 143 sq. et *Steph. le Moyne* Obss. ad Varia Sacra p. 602 sq.

ῬΕΩ, fut. ῥήσω, perf. ἔῤῥηκα et attice εἴρηκα. Passivum ῥέομαι, perf. ἔῤῥημαι et attice εἴρημαι, aor. 1. ἐῤῥήθην, et penultima correpta, ἐῤῥέθην. 1) *loquor, dico*, per metaphoram, ab antecedente voce desumtam. (Est enim oratio fluxus quidam verborum, unde *orationem fluere, orationis et verborum flumen* dixit *Cicero*. *Hesiod.* Theogon. 39 ῥέει αὐδὴ ἐκ στομάτων. *Homer.* Iliad. I, 249. ἀπὸ γλώσσης ῥέεν αὐδή.) Matth. XXII, 31. τὸ ῥηθὲν ὑμῖν ὑπὸ Θεοῦ quod vobis a Deo dictum est. Rom. IX, 26. Apoc. VI, 11. Alex. Genes. XLV, 27. 2) *praecipio, mando*. Matth. V, 21. 27. 33. ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις praeceptum est a maioribus. ibid. v. 31. 38. 43. Apoc. IX, 4. *Thucyd.* VIII, c. 11. εἴρητο γὰρ imperatum enim fuerat. *Philo* Legat. ad Caium p. 996. Conf. etiam LXX. 2 Regg. V, 6. et Ioh. III, 7. 3) *praedico, promitto*. Matth. I, 22. II, 15. 17. 23. III, 3. οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς κ. τ. λ. de hoc Iesaias propheta ita vaticinatus est. ibid. IV, 14. VIII, 17. XII, 17. XIII, 35. XXIV, 15. τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου. ibid. XXVII, 9. 35. Marc. XIII, 14. Rom. IX, 12. Galat. III, 16. ἐῤῥήθησαν αἱ ἐπαγγελίαι datae sunt promissiones. Saepius in N. T. non legitur.

ῬΗΓΙΟΝ, ου, τὸ, *Rhegium*. Nomen litoralis urbis Bruttiorum in Italia inferiore, in ipsis finibus regni Neapolitani versus Siciliam sitae. Nomen suum traxisse videtur a ῥήγνυσθαι *rumpi*, quia quondam per terrae motum a Sicilia, quae antea continenti Italiae annexa fuit, abrupta et avulsa est. Nunc *Reggio* vocatur. Semel tantum in N. T. commemoratur Act. XXVIII, 13. κατηντήσαμεν εἰς ῥήγιον. Conf. ad h. l. *Er. Schmidium* et *Cellarium* in Geogr. Plen. II, c. 9. f. 4. §. 641. p. 735. Scribitur haec urbs in libris antiquis etiam Ῥήγνιον.

ῬΗΓΜΑ, ατος, τὸ, *quod ruptum est, ruptio*, l. *ruptura, ruina, fractura*, a prima pers. perf. pass. ἔῤῥηγμαι, verbi ῥήσσω *frango, rumpo*. Semel legitur in N. T. Luc. VI, 49. καὶ ἐγέ-

νετο τὸ ῥῆγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα et erat ruina illius domus cum summo fragore coniuncta. Conf. Matth. VII, 26. Alexandrini usi sunt hac voce pro קְרָעִים fragmenta, 1 Regg. XI, 30. 31. 2 Regg. II, 12. et pro בְּקִיעִים fissurae, Amos VI, 11. Polyb. XIII, 6, 8. ῥήγματα ποιοῦντες ἐν τοῖς τοίχοις. Hesych. ῥήγματα· σχίσματα.

ῬΗΓΝΥΜΙ, vel ῬΗΓΝΥΩ et ῬΗΣΣΩ, fut. ῥήξω, 1) *frango, rumpo, disrumpo*, ut, quod continetur, effluat. Matth. IX, 17. ῥήγνυνται οἱ ἀσκοὶ καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται disrumpuntur utres et vinum effunditur. Marc. II, 22. ῥήσσει ὁ οἶνος ὁ νέος τοὺς ἀσκοὺς disrumpit mustum utres. Luc. V, 37. Respondet in hac significatione apud Alexandrinos hebraico בָּקַע *fidit, discidit, rupit, divulsit*, Num. XVI, 31. Ios. IX, 13. Iob. XXXII, 19. הָרַס *diruit*, Ezech. XXXVIII, 20. נָפַץ, Ies. XXXIII, 23. et קָרַע, Iob. II, 12. Cohel. III, 7. *Eurip.* Phoeniss. v. 1177. *Hesych.* ῥήγνυται· διαιρεῖται, κατακόπτεται. Idem: ἐρράγη· ἐσπάσθη, ἐσχίσθη, ἠνοίχθη. — Ἐρρώγασιν· ἐσχίσθησαν. 2) *lacero, dilacero, discerpo, dilanio*. Matth. VII, 6. μήποτε στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς ne conversi vos morsu dilacerent. Sermo enim est de canibus et porcis, de quibus etiam Latini vocem *lacerare* usurpare solent, v. c. *Phaedrus* II, 3. Alex. Iob. II, 12. κλαύσαντες, ῥήξαντες ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ στολήν. *Eurip.* Bacch. v. 1131. ῥηγνῦσι σάρκας. 3) *prosterno, deiicio, terrae allido, solo adfligo.* Marc. IX, 18. ῥήσσει αὐτόν, *Vulgatus* bene transtulit: *allidit eum.* Alii vertunt: *dilacerare eum conatur.* Luc. IX, 42. ἔρρηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον in terram eum deiecit genius malus. In versione Alex. respondet hebraico רִטֵּשׁ *proiecit, allisit*, Ies. XIII, 16. καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ῥήξουσιν ἐνώπιον αὐτῶν. *Hesych.* ῥῆξαι· καταβαλεῖν. Idem: ῥῆξε· κατέβαλε. Ita etiam προσρήσσειν legitur in fragmentis *Aquilae* Ps. II, 9. 4) respondet latinae formulae *rumpo vocem* (*Virgil.* Aen. II, 129. Conf. *Drakenborchium* ad *Silium Ital.* IV, v. 528.) et est *clamo, edo vocem*, ita, ut subintellegatur φωνήν. Galat. IV, 27. ῥῆξον καὶ βόησον persona iubilo, in iubila erumpe: nostrum *brich in Jubel-Lieder aus.* Cf. Ies. XLIX, 13. ῥηξάτωσαν τὰ ὄρη εὐφροσύνην resonent montes laetitia. ib. LII, 9. et LIV, 1. ῥῆξον καὶ βόησον. *Aristoph.* Nub. v. 963. ῥῆξον φωνήν, ὅτῳ χαίρεις, καὶ τὴν σαυτοῦ φύσιν εἰπέ. Sic et *Herodot.* V, 93. ῥήσσειν φωνήν. (conf. *Raphelii* Obss. Herodot. p. 520.) *Suid.* ῥῆξον φωνήν· διάτονον καὶ ἰσχυρὸν εἰπέ. *Hesych.* ῥηξάτω· κραξάτω. Idem: ῥῆξαι· κράξαι. Conf. etiam *Heinsii* Exercitt. Sacr. p. 452. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 230 sq. Saepius in N. T. non legitur.

ῬΗ͂ΜΑ, τος, τό, 1) proprie: *verbum, ore prolatum, dictum, sententia, sermo, oratio.* Est verbale a prima persona perf. pass. εἴρημαι, verbi ἐῶ dico. Matth. V, 11. καὶ εἴπωσι

πᾶν

πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ᾽ ὑμῶν et adverſus vos proferant criminationes omnis generis. *Chryſoſtomus* de Sacerdotio Lib. III, c. 11. omiſit ῥῆμα. Conf. Num. XIV, 36. Matth. XII, 36. πᾶν ῥῆμα ἀργὸν omnes ſermones pravi ac inutiles. ib. XXVII, 14. καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἓν ῥῆμα ſed ad nullum quicquam reſpondit. Marc. IX, 32. οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα illi vero ignorabant ſenſum huius ſermonis. Luc. II, 50. οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα, ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. ibid. v. 51. VII, 1. ἐπεὶ δὲ ἐπλήρωσε πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ finita hac ad populum oratione. ibid. IX, 45. XVIII, 34. XX, 26. καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ nec poterant ſermonem eius calumniari apud populum. Ioh. VIII, 20. X, 21. ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστι δαιμονιζομένου haec non eſt oratio inſanientis. Act. II, 14. ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου aures benevolas praebete orationi meae. ibid. VI, 11. ῥήματα βλάσφημα blaſphemias, impie dicta; coll. v. 13. ibid. X, 44. ἔτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα Petro adhuc haec verba faciente. ibid. XI, 16. XVI, 38. XXVI, 25. ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι vera et ſana verba loquor. ibid. XXVIII, 2. 2) *narratio*. Luc. II, 19. ἡ δὲ Μαριὰμ πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα ταῦτα Maria vero omnem hanc narrationem paſtorum (coll. v. 17 et 18.) dilegenter aſſervabat animo. ibid. XXIV, 11. καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα αὐτῶν ſed illis haec narratio deliramentum viſa eſt. Cf. v. 9 et 10. 3) *mandatum, praeceptum, iuſſum*. Luc. III, 2. ἐγένετο ῥῆμα Θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην factum eſt mandatum Dei ad Iohannem. ibid. V, 5. ἐπὶ τῷ ῥήματί σου te iubente, tua auctoritate. Act. X, 22. καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα ἀπὸ σοῦ et accipere omnia, tibi a Deo demandata. Alexandrini interpretes, qui ſaepius דְּבָרִים per ἐντολὰς tranſtulerunt, v. c. Devt. XVII, 19. Ier. XIX, 15. voce ῥῆμα quoque uſi ſunt pro hebraico מִצְוָה *praeceptum, mandatum*, Prov. III, 1. Cf. eosdem Num. XXXIII, 2. Devt. I, 26. et *Georgii* Vindicias N. T. p. 76. — — Huc etiam referendus eſt locus Hebr. XII, 19. ubi φωνὴ ῥημάτων eſt vox Dei, quae leges duarum tabularum Moſis promulgabat. Nam *leges decalogi*, ſeu decem praecepta etiam Devt. IV, 13. τὰ δέκα ῥήματα ab Alexandrinis vocantur. 4) *promiſſio*. Luc. I, 38. γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου eveniat mihi ſecundum promiſſa tua. ib. II, 29. κατὰ τὸ ῥῆμά σου ſecundum promiſſionem tuam. Ioh. XV, 7. καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνῃ etiam promiſſiones meae, vobis datae, certiſſimum eventum habebunt. Cf. ſequentia. 5) *praedictio rerum futurarum*. Matth. XXVI, 75. καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος Ἰησοῦ tunc Petrus recordatus eſt praedictionis Ieſu. Marc. XIV, 72. Luc. XXIV, 8. καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ et recordati ſunt eorum, quae Ieſus ipſis praedixerat. Conf. v. 6. 7 ſq. Iud. v. 17. coll. v. 18. Apoc. XVII, 17.

ἄχρι τελεσθήσονται τὰ ῥήματα (in ed. Griesbachii legitur οἱ λόγοι) τȣ͂ Θεȣ͂ usque dum impletae fuerint praedictiones et decreta Dei. 6) *doctrina*, et speciatim *doctrina christiana*. Ioh. III, 34. τὰ ῥήματα τȣ͂ Θεȣ͂ λαλεῖ doctrinam, vere divinam, tradit. ibid. V, 47. πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασι πιστεύσετε; quomodo meae doctrinae fidem habebitis? ibid. VI, 63. 68. ῥήματα ζωῆς αἰωνίȣ ἔχεις tradis doctrinam, cuius professio et observatio ad felicitatem aeternam ducit. ibid. VIII, 47. τὰ ῥήματα τȣ͂ Θεȣ͂ ἀκȣ́ει doctrinae divinae assensum suum praebet. ibid. XII, 47. 48. XIV, 10. XV, 7. καὶ τὰ ῥήματά μȣ ἐν ὑμῖν μείνῃ et constantes manseritis in doctrina mea. ibid. XVII, 8. Act. V, 20. πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης hanc doctrinam salutiferam, i. q. ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης, cap. XIII, 26. Act. V, 32. καὶ ἡμεῖς ἐσμεν αὐτȣ͂ μάρτυρες τῶν ῥημάτων τȣ́των et nos tradimus hominibus doctrinam de resurrectione et feliciore statu Christi. ibid. XI, 14. XIII, 42. Rom. X, 8. ἐγγύς σȣ τὸ ῥῆμά ἐστιν certissimis argumentis confirmata ubi est haec doctrina. et ibidem: τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως, ὃ κηρύσσομεν. ibid. v. 17 et 18. Ephes. V, 26. τῷ λȣτρῷ τȣ͂ ὕδατος ἐν ῥήματι baptismo, quo nos obstringimus religioni christianae observandae et tuendae. Hebr. VI, 5. καλὸν Θεȣ͂ ῥῆμα praestantiam doctrinae christianae. 7) *libri sacri Iudaeorum, qui continent doctrinam divinam.* Sic legitur in N. T. Ephes. VI, 17. ubi per ῥῆμα Θεȣ͂ speciatim intellegenda sunt exempla constantiae, in libris sacris Iudaeorum proposita: nam de ipsa doctrina christiana ob v. 15. explicari haec verba commode non possunt. 8) *res, negotium*, ad imitationem hebraici דָּבָר Genes. XV, 1. Esr. VII, 1. Devt. II, 7. XV, 10. Matth. IV, 4. ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεȣ͂ sed omni alia re, qua Deus pro summa sua potentia ad sustentationem hominum uti vult. Desumta sunt haec verba ex Devt. VIII, 3. ubi vox ῥῆμα quidem non habetur, additur tamen ab *Onkeloso*. Cf. Devt. XXXIV, 4. Ierem. XLIV, 17. Thren. III, 38. Matth. XVIII, 16. πᾶν ῥῆμα omnis res controversa, seu caussa. Luc. I, 37. ὅτι ȣ̓κ ἀδυνατήσει παρὰ τῷ Θεῷ πᾶν ῥῆμα nihil enim est, quod Deus efficere non valeat. Conf. Alex. Gen. XVIII, 14. μὴ ἀδυνατήσει παρὰ τῷ Θεῷ ῥῆμα. Luc. I, 65. πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα omnis haec res. ibid. II, 15. τὸ ῥῆμα τȣ͂το τὸ γεγονός. (Alex. 1 Sam. IV, 17.) ibid. IV, 4. Act. X, 37. ὑμεῖς οἴδατε τὸ γενόμενον ῥῆμα nostis, quod gestum est. 2 Cor. XII, 4. ἄῤῥητα ῥήματα res, quae verbis exprimi non possunt. ibid. XIII, 1. Etiam apud Graecos vocabula ῥῆμα, ἔπος et λόγος pro *re* et *facto* usurpari, observavit *Georgius* in Vindic. N. T. Lib. II, c. 1. §. 31. p. 76. et *Blackwallus* in Class. Sacr. p. 395. Vide supra ad λόγος dicta. 9) si Deo tribuitur, aut Christo, interdum *voluntatem efficacem* notat. Hebr. I, 3. φέ-

φων

ῥῶν τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτῦ qui regit et sustentat universum hoc voluntate sua efficacissima. ibid. XI, 3. κατηρτίσθαι τὺς αἰῶνας ῥήματι θεῦ mundum voluntate divina creatum esse. Ps. CXLVIII, 5. 6. Saepius in N. T. non legitur.

'ΡΗΣΑ', ὁ. *Resa*, vel *Rhesa*. Nomen proprium viri, qui commemoratur in genealogia Christi Luc. III, 27. syrum origine, ut nonnullis placet, notans *aspersum*, tanquam a רסס *aspersit*, *conspersit*.

'ΡΗ'ΣΣΩ, vide 'ΡΗ'ΓΝΥΜΙ.

'ΡΗ'ΤΩΡ, ορος, ὁ, *orator*, *rhetor*, *causidicus*, *patronus causarum*, *ein Sachwalter*, ita dictus, quia orationibus habendis vel reum accusabat, vel insontem defendebat. Est verbale a tertia pers. perf. pass. εἴῤῥηται, verbi ῥέω *dico*. Semel tantum in N. T. legitur Act. XXIV, 1. καὶ ῥήτορος τερτύλλυ τινὸς et oratore quodam Tertullo. *Thucyd.* VIII, c. 1. *Aelian.* V. H. IX, 19. ὅτι οἱ δημιυργοὶ καὶ οἱ ῥήτορες δῦλοι τῦ πλήθυς εἰσί. Vide *Valkenarii* Diatrib. in *Euripidis* Fragmenta p. 257. et *Reiskii* Indicem Graecit. Demosthen. p. 680. *Suid.* ῥήτωρ· συνήγορος, δικολόγος. *Etym. M.* ῥήτωρ· παρὰ τὸ ῥῶ, τὸ λέγω, ὁ τῷ δήμῳ συμβυλεύων τὰ συμφέροντα, καὶ ὁ ἐπὶ οἰκείοις λήμμασι σύμβυλος. *Hesych.* ῥήτωρ· ὁ τὴν ἰδίαν ἀποφαίνων γνώμην, ἢ κριτής. Idem: ῥήτορες· λέκται, ὐχ' οἱ συνήγοροι μόνον. *Thom. M.* p. 781. ῥήτωρ· τὸ παλαιὸν ἐκαλεῖτο ὁ δήμῳ συμβυλεύων, καὶ ὁ ἐν δήμῳ ἀγορεύων, ὕςερον δὲ καὶ ὁ παρ' ἑνός τινος καλύμενος ἐν δικαςηρίῳ λόγοις καὶ συνηγορίαις βοηθήσων· ἤγυν ὁ δυνάμενος ὑπεραπολογήσασθαί τινος ἐν ὑποθέσει, ὃς καὶ συνήγορος καὶ δικολόγος καλεῖται, κ. τ. λ.

'ΡΗΤΩ͂Σ. Adverbium, significans: *disertis verbis*, *diserte*, *expresse*, *palam*, *sine verborum involucris*, idem, quod alii graeci Scriptores διαῤῥήδην dicere solent, a ῥητὸς *dicendus*, *certus*, *ratus*. Semel legitur in N. T. 1 Tim. IV, 1. τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει spiritus autem diserte dicit. *Sext. Empir.* adv. Logic. I, 8. ὁ Ξενοφῶν — ῥητῶς φησίν. *Diogen. Laërt.* VIII, 81. VII, 88. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 334. *Gloss. Vet.* ῥητῶς· *aperte*. *Hesych.* ῥητῶς· φανερῶς.

'ΡΙ'ΖΑ, ης, ἡ, 1) proprie: *radix*, *plantae basis et accretionis principium*, *arboris truncus*, *unde rami excrescunt*: Matth. III, 10. ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται immo securis iam imminet arboris radicibus. ib. XIII, 6. διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη cum non radices satis agere possent, tandem exaruerunt. Ῥίζαν enim h. l. positum est pro βάθος ῥίζης, (conf. v. 5.) ut etiam legitur h. l. in uno codice. Marc. IV, 6. XI, 20. εἶδον τὴν συκῆν ἐξηραμμένην ἐκ ῥιζῶν et viderunt ficum radicibus exaruisse. Luc. III, 9. 2) meta-

metaphorice: *constantia, perseverantia in aliqua re*, quemadmodum etiam Latini *rem aliquam radices agere* dicunt, quae penitus in animum descendit. Sic aperte legitur Matth. XIII, 21. ubi verba οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ explicantur verbis ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστι, adeoque vertenda sunt: constantia animi destituitur, seu, quod eodem redit, hanc doctrinam radices in animo agere non patitur. Marc. IV, 17. οὐκ ἔχουσι ῥίζαν ἐν ἑαυτοῖς. Luc. VIII, 13. καὶ οὗτοι ῥίζαν οὐκ ἔχουσιν. Conf. infra ad vocem ῥιζόω dicta. 3) *origo, causa alicuius rei.* 1 Tim. VI, 10. ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστιν ἡ φιλαργυρία foecunda omnium malorum mater est nimius divitiarum amor. 4) *auctor et suasor alicuius rei.* Hebr. XII, 15. ῥίζα πικρίας qui alios seducit, suasor impietatis, seu defectionis a religione christiana. Deut. XXIX, 18. 5) *auctores gentis ac familiae, maiores.* Rom. XI, 16. εἰ ἡ ῥίζα ἁγία καὶ οἱ κλάδοι, h. e. cum stirps Iudaeorum (Abrahamus caeterique προπάτορες,) fuerit Deo sacra, sacri etiam sunt Iudaei ipsi, ex hac stirpe oriundi, ut iam recte h. l. interpretatus est *Koppius*, qui non solum affert locum *Menandri* Fragm. v. 710 seq. p. 278. ubi ῥίζα de *matre* usurpatur, sed etiam recte provocavit ad Ies. XI, 1. ubi שֹׁרֶשׁ eodem modo sumendum est. Rom. XI, 17. συγκοινωνὸς τῆς ῥίζης gentiles dicuntur, qui in societatem venerant promissae olim patriarchis et reliquis Iudaeorum maioribus felicitatis. ibid. v. 18. οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάζεις, h. e. non tibi debent maiores Iudaeorum quicquam, ἀλλ' ἡ ῥίζα σε, sed tu illis omnia debes. 6) per metonymiam: *id, quod ex radice propullulat et procrescit*, et metaphorice: *oriundus ex stirpe, soboles, proles, posteritas, posteri* et *unus ex posteris*. Rom. XV, 12. ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαὶ Christus dicitur, quia ex Isai et Davidis familia oriundus erat. Conf. Ies. XI, 10. Apoc. V, 5. ἡ ῥίζα Δαβὶδ Christus, e familia Davidis oriundus. ib. XXII, 16. ἐγώ εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος Δαβίδ. Conf. Ies. LIII, 2. Sirac. XL, 15. ἔκγονα ἀσεβῶν οὐ πληθύνει κλάδους, καὶ ῥίζαι ἀκάθαρτοι ἐπ' ἀκροτόμου πέτρας. ibid. XLVII, 26. καὶ τῷ Ἰακὼβ ἔδωκε κατάλειμμα, καὶ τῷ Δαβὶδ ἐξ αὐτοῦ ῥίζαν. 1 Macc. I, 11. καὶ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτῶν ῥίζα ἁμαρτωλὸς Ἀντίοχος Ἐπιφανής. 3 Esr. VIII, 89. ubi ῥίζα est idem, quod σπέρμα. Saepius in N. T. non legitur. Conf. *Glassii* Philologiam Sacr. p. 492. edit. *Dathii*.

ῬΙΖΟ͂Ω, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie: *radico, radicibus munio et firmo*, et est plantarum ac arborum, quae radices agunt, a ῥίζα *radix plantae*, aut *arboris*. 2) metaphorice: *stabilio, confirmo, corroboro, constantem et perseverantem reddo*, et ῥιζοῦσθαι is dicitur, *qui firmus et constans est et manet in aliqua re.* Sic bis tantum legitur in N. T. Ephes. III, 18. ἐν ἀγάπῃ ἐρριζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι ut sitis in benevolentia erga alios

alios exercenda constantes. Iunxit h. l. Paulus duo verba, idem significantia, metaphora in hoc desumta a fundamentis firmis, quibus aedes superstruuntur, in illo vero ab arboribus, quae altas radices agunt. Eodem modo Coloss. II, 7. *ἐῤῥιζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ* iunguntur, qui paulo post *βεβαιούμενοι ἐν τῇ πίστει* dicuntur. Ies. XL, 24. *οὐδὲ μὴ ῥιζωθῇ εἰς τὴν γῆν ἡ ῥίζα αὐτῶν.* Ierem. XII, 2. Sirac. III, 27. *Φυτὸν γὰρ πονηρίας ἐῤῥίζωκεν ἐν αὐτῷ.* ib. XXIV, 13. *Plutarch.* de Fort. Rom. p. 321. *ῥιζῶσαι καὶ καταστῆσαι τὴν πόλιν.* *Plutarch.* de liber. educ. p. 6. *ἀλλ' ὅταν τις ῥιζώσῃ τὴν δύναμιν.* *Libanius* D. XX, p. 514. D. *ῥιζωθῆναι τὴν ἀρετήν.* *Philo* de Opif. mundi p. 9, 7. *Lucian.* de Saltat. 34. *ῥίζαι καὶ θεμέλιοι.* *Simplicius* in Epictet. p. 152. Scholiastes *Homer.* ad Odyss. *ν*, 136. *ἐῤῥίζωσεν· ἀκίνητον ἐποίησε.* Conf. *Wolfii* Curas Philol. in N. T. P. III, p. 73.

'ΡΙΠΗ, ῆς, ἡ, *quicunque motus, impetus eius, quod proiicitur, ictus, seu iactus,* v. c. *teli missi, lapidis,* (*Homer.* Odyss. *θ'*, v. 21. *Oppiani* de Piscat. II, v. 505. 517 et 528.) *venti,* (*Apollon.* Argon. II, v. 1116. III, 969. *Sophocl.* Antigon. 140. *Plutarch.* de defect. Oracul. p. 426. C.) *undae* (*Oppian.* Piscat. III, v. 63.) et *aliarum rerum,* (*Apollon.* I, 1027. *ῥιπῇ πυρός.* *Sophocl.* Electra 104. *ἄστρων ῥιπάς.*) a praet. med. *ἔῤῥιπα*, verbi *ῥίπτω*, quod vide. *Etym. M.* *ῥιπὴ — τίθεται δὲ ἡ λέξις ἐπὶ βίας πνευμάτων — σημαίνει δὲ καὶ φοράν.* Hinc *ῥιπὴ ὀφθαλμοῦ iactus,* seu *ictus oculi,* est *momentum,* seu *punctum temporis,* quod Lucas IV, 5. *στιγμὴν χρόνου,* et Graeci *ἄτομον* et *ἀκαρὲς*, Hebraei רגע et N. T. Scriptores *ὥραν* vocant. Sic semel legitur in N. T. 1 Cor. XV, 52. *ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ* temporis puncto. *Hieronymus* ad *Minerium* iam observavit, in codicibus h. l. et *ῥιπῇ*, et *ῥοπῇ* inveniri. *Eustathius* in Il. *ό*, p. 1024, 24. *ἐν βραχυτάτῃ χρόνου ῥιπῇ.* *Nyssenus:* *ῥιπὴ δὲ ὀφθαλμῶν ἐπίμυσις βλεφάρων ἐστὶ, καὶ τοιαύτη ἐστὶ ταχὺς, ὡς οὐκ ἂν ἕτερον ὀξύτερον γένοιτο.* *Hesych.* *ῥιπή· ὁρμὴ, βολὴ, ῥοπή.* Conf. *Wakefield.* Silvam Criticam P. III. p. 69.

'ΡΙΠΙΖΩ, fut. *ίσω*, 1) proprie: *ignem folle,* seu *flabello, excito,* a *ῥιπὶς flabellum, quo ignis suscitatur.* *Aristoph.* Acharn. v. 888. *Hesych.* *ῥιπίζει· φυσᾷ, πνεῖ, πυρηνπέμπει, ἀνακαίει.* Idem: *ῥιπίζεται· ἀνακαίεται.* *Pollux* Onom. X, 94. *ῥιπὶς μὲν εἴρηται ἐπὶ τῆς ῥιπιζούσης τοὺς ἄνθρακας.* Hinc non solum *ῥιπίζειν* est quandoque *assare, ὀπτᾶν,* teste *Suida* T. II, p. 686. et *Scholiaste Aristophanis* ad Eccles. v. 837. quia ignem flabellis homines excitant, ut assent, sed etiam *ῥιπιστὸς* est: *perflatilis, ventis pervius, διαπνεόμενος,* interprete *Hesychio.* Conf. *Incert.* Ierem. XXII, 14. 2) *ventilo, iacto, huc et illuc moveo, agito.* *Hesych.* *ῥιπίζων· κινῶν,*

Passi-

Passivum *ῥιπίζομαι iactor, huc et illuc agitor*, tantum legitur in N. T. Iacob. I, 6. ἔοικε κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ similis est fluctibus marinis, qui tempestate ultro citroque iactantur. Vide, quae de hac voce habet *Tiber. Hemsterhusius* ad *Luciani* Opuscula p. 99. et *Solanus* ad Vitas *Plutarchi* T. IV, p. 583. edit. Londinensis; quibus addendus est *Heistnius* in Novis Hypothesibus ad Epistolam Iacobi p. 443 seq. et *Wetstenius N. T.* T. II, p. 660.

ῬΙΠΤΩ, fut. ῥίψω, aor. 1. ἔῤῥιψα, 1) *abiicio, proiicio, eiicio, deiicio.* Matth. XXVII, 5. καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια ἐν τῷ ναῷ ille autem proiecit siclos in templum. Luc. IV, 35. καὶ ῥίψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον εἰς τὸ μέσον tunc daemonium cum proiecisset illum in medium. ibid. XVII, 2. καὶ ἔῤῥιπται εἰς τὴν θάλασσαν et abiectus fuerit in mare. Act. XXVII, 19. τὴν σκευὴν τῦ πλοίυ ἐῤῥίψαμεν armamenta navis abiecimus. *Polyb.* I, 39. ἐκρίψαντες ἐκ τῶν πλοίων πάντα τὰ βάρη. Idem Hist. V, c. 48. ῥιπτῦντες ἑαυτὺς εἰς τὸν ποταμόν. *Xenoph.* de Venat. cap. IX, §. 20. ῥιπτῦσι δὲ καὶ εἰς τὴν θάλασσαν. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 11. In *deiiciendi, prosternendi* notione legitur apud *Homerum* Iliad. ά, v. 591. Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 13. 2. p. 529. In versione Alexandrina respondet hebraico הִשְׁלִיךְ *proiecit, abiecit*, Genes. XXI, 15. Exod. I, 22. IV, 5. Iudd. IX, 53. et τῷ הִפִּיל idem, Dan. IX, 18. 20. Iudd. IV, 12. et aliis verbis, idem significantibus. 2) *demitto.* Act. XXVII, 29. ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας, *Vulgatus* habet: *de puppi mittentes anchoras quatuor.* 3) *pono, colloco.* Matth. XV, 30. καὶ ἔῤῥιψαν αὐτὺς παρὰ τὺς πόδας τῦ Ἰησῦ et posuerunt eos (nempe aegrotos) ad pedes Iesu. *Aelian.* V. H. II, c. 7. ὐκ ἔξεστιν ἀνδρὶ Θηβαίῳ ἐκθεῖναι παιδίον, ὐδὲ εἰς ἐρημον αὐτὸ ῥίψαι. *Demosthenes* p. 413. 11. ed. *Reiske.* 4) *rumpo, divello, solvo.* Act. XXII, 23. καὶ ῥιπτέντων τὰ ἱμάτια et solventibus vestes. Ῥίπτειν τὰ ἱμάτια est i. q. διαῤῥήσσειν τὰ ἱμάτια, Matth. XXVI, 65. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 610 sequ. Sed alii interpretes, qui formulam ῥίπτειν τὰ ἱμάτια de *iactatione amiculorum* explicant, sumunt, iactata olim esse a tumultuantibus vestimenta, ut strepitus existeret et postulata extorquerentur. Vide *Stobaeum* Sermone XLIV, p. 317. 5) *cum contemtu abiicio, nullo pretio habeo, nullam curam habeo.* Matth. IX, 36. ἐῤῥιμμένοι dicuntur homines, qui a doctoribus suis plane negleguntur nec idonea doctrinae divinae scientia imbuuntur. *Aelian.* V. H. XIII, 8. τὰ Λυκύργυ νόμιμα ῥίψας. Saepius in N. T. non legitur.

ῬΟΒΟΑΜ, ὁ. *Roboam, Rehabeam.* Nomen proprium ἄκλιτον regis Israelitarum, filii Salomonis. 1 Regg. XI, 43. Hebrai-

Hebraice dicitur רְחַבְעָם, i. e. *dilatans populum*, a רחב *dilatari* et עַם *populus*. Legitur in N. T. Matth. I, 7. bis.

'ΡΟ'ΔΗ, ης, ἡ. *Rhode*. Nomen servae graecum, Act. XII, 13. idem notans, quod ῥόδον, ου, τὸ, *rosa*. Nomen appellativum ῥόδη significat etiam *fruticem, rosas producentem*. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 528.

'ΡΟ'ΔΟΣ, ου, ἡ. *Rhodus*. Cycladum insula nobilissima, sita in mari mediterraneo ex adverso Cariae et Lyciae, etiam Colosso Solis, qui septem mundi miraculis annumeratur, celebrata, *Pindaro* filia Veneris et sponsa Solis dicta, de qua peculiarem libellum edidit *Ioh. Meursius* Amstelod. 1675. quaternis. *Strabone* teste ea antiquitus Ὀφιοῦσα *Ophiusa*, q. *insula serpentum* dicta fuit, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ὄφεων. *Syri* hanc insulam, observante *Bocharto*, *Iarod* vocarunt et Phoenices per abbreviationem רוד *Rod*, יָרוֹד autem Chaldaeis idem est, ac *draco*, quod optime conveniret cum antiquo nomine *Ophiusa*. Nomen ῥόδος nonnulli a graeco ῥόδον *rosa* ortum volunt et insulam sic dictam putant a magna copia, aut praestantia rosarum, illic crescentium; alii vero a ῥόθος, mutata littera θ in δ, ut sic nuncupata fuerit ab *undarum strepitu*. Semel tantum in N. T. commemoratur Act. XXI, 1. Conf. *Cellarii* Geogr. Plen. III, c. 2. §. 35. p. 29. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 601.

'ΡΟΙΖΗΔΟ'Ν. Adverbium, significans: *cum stridore, cum strepitu, impetu et fragore, vehementer*, a ῥοιζέω *strido, stridorem edo*, Cant. IV, 15. quod est a ῥοῖζος *stridor, sibilus, impetus*, hocque a ῥέω *fluo*; est enim aquae, tempestate commotae, proprium, quamquam etiam interdum de stridore venti, vel sagittae dicitur. Semel legitur in N. T. 2 Petr. III, 10. ἐν ᾗ οἱ οὐρανοὶ ῥοιζηδὸν (h. e. μετὰ ῥοίζου) παρελεύσονται quo tempore coeli magno cum impetu, seu stridore, peribunt. Conf. ad h. l. *Wetstenium*. *Hesych.* ῥοιζηδόν· σφοδρῶς ἠχητικῶν. *Etym. M.* ῥοῖζος· κατεσφιγμένη φωνή, σημαίνει δὲ ψόφον, ὁρμήν, ἦχον. — ὅθεν καὶ ῥοιζηδὸν καὶ ῥοίζησαν.

'ΡΟΜΦΑΙ'Α, ας, ἡ, 1) proprie: *telum*, seu *iaculum oblongum nationis Thraciae*, item *genus gladii oblongi*, quo *aliquis vulneratur*, *aut occiditur*. Apoc. I, 6. ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομφαία δίστομος ὀξεῖα ἐκπορευομένη et ex ore eius gladius anceps acutus prodibat. Significatur hoc symbolo sine dubio aut verborum pondus, ad animos concutiendos apprime comparatum, coll. Ies. XI, 4. adeoque summa efficacia doctrinae christianae, aut summa potestas, Christo a Deo concessa, qua ecclesiam suam tuetur. (Vide *Eichhornii* Commentar. ad h. l. Vol. I, p. 49.) ib. II, 12. *Hesych.* ῥομφαία· Θρᾳκικὸν ἀμυντήριον, μάχαιρα, ξίφος ἢ ἀκόντιον μακρόν.

κρόν. 2) *gladius*, Deo aut Christo tributus, *irae et vindictae*, seu *summae potentiae*, *qua impios punit*, index et symbolum est. Apoc. II, 16. XIX, 15 et 21. Devt. XXXII, 41. Iudd. VII, 20. Ies. XXVII, 1. XXXIV, 5. 6. 3) per metonymiam signi: *bellum*. Apoc. VI, 8. ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ ἐν λιμῷ. Exod. V, 3. Levit. XXVI, 6. Ies. I, 20. 4) metaphorice est symbolum *gravissimorum et acerbissimorum dolorum*, *qui sentiuntur animo*. Luc. II, 35. καὶ σοῦ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία id quod animum tuum summo dolore afficiet. Sic etiam apud Hebraeos gladius de omnibus rebus nocentibus et doloribus acerbissimis metaphorice adhibetur, v. c. Ps. XXII, 21. LV, 22. LVII, 5. LIX, 8. Iob. V, 15. Simili ratione legitur apud *Homerum* Il. *l*, 3. πένθει δ᾽ ἀτλήτῳ βεβολήατο πάντες ἄριστοι. *Diodor. Sic.* XIII, 58. οἱονεὶ νυγμὰς εἰς τὴν ψυχὴν λαμβάνουσαι, ubi videndus *Wesselingius*, et *Virgilium* Aen. XII, v. 160. „et tristi turbatam vulnere mentis." Saepius in N. T. non legitur.

ΡΟΥΒΗΝ, ὁ, *Ruben*. Nomen proprium ἄκλιτον filii primogeniti Iacobi ex Lea, Genes. XXIX, 32. Hebr. ראובן h. e. *filius visionis*, aut *respectus*. Rationem enim hanc Rubeni impositi nominis reddit ipsa mater Lea, loco citato dicens: quia respexit Iehova afflictionem meam, nunc igitur diliget me maritus meus. Alii ראובן vertunt: *videte filium*, ut vox fuerit mulierum, puerperae assistentium. Semel legitur in N. T. Apoc. VII, 5. ἐκ φυλῆς Ῥουβὴν ex tribu Rubenitica. Pro Ῥουβὴν habent alii Ῥουβείμ. In Cod. *Coislin.* CXCIX. apud *Albertum* Append. Glossar. Gr. N. T. p. 221. exponitur per ὁρασία.

ΡΟΥΘ, ἡ, *Ruth*. Nomen proprium indeclinabile mulieris Moabitidis, quae fuit uxor Mahalonis, filii Elimelechi Bethlehemitae. Ruth. I, 4. Matth. I, 5. Dicunt esse quasi ראות *spectabilem*, *speciosam*, a radice ראה *vidit*, *aspexit*. Sed potius idem est ac רעות, prout et Syrus habet, *amica*, *proxima*. ע haud raro eliditur.

ΡΟΥΦΟΣ, ου, ὁ, *Rufus*. Nomen proprium viri latinum, qui bis in N. T. commemoratur, Marc. XV, 21. et Rom. XVI, 13. ἀσπάσασθε Ῥοῦφον, τὸν ἐκλεκτὸν ἐν κυρίῳ. Conf. *Wetstenii* *N. T.* T. I, p. 634.

ΡΥΜΗ, ης, ἡ, 1) proprie: *angiportus*, (*Vitruvius* Lib. I, c. 6.) *via angustior*, *ein enges Quergäßchen*, et ita differt proprie a πλατεῖα *platea*, quod *viam latiorem* significat. Luc. XIV, 21. ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως exi statim in urbis plateas atque angiportus. Alex. Ies. XV, 3. καὶ ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις αὐτῆς.

τῆς. 2) *platea, vicus, tractus viae in urbe, utrinque aedificiis septae.* Matth. VI, 2. ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις; ubi *Schoettgenius* per ῥύμας intellegit loca in templo et ſynagogis, per quae deambulari poteſt, quae non incommode quis cum plateis conferret. Act. IX, 11. XII, 10. Saepius in N. T. non legitur. Adde Tob. XIII, 17. Sirac. IX, 17. Conf. *Wetſtenii N. T.* T. I, p. 319. — Caeterum eadem vox interdum quoque *impetum* notat, v. c. apud *Thucyd.* Lib. II, cap. 76. ῥύμῃ ἐμπίπτουσα, et cap. 81. χωρήσαντες ῥύμῃ. *Ariſtoph.* Nub. v. 406. *Demoſthen.* p. 546. ult. edit. *Reiske,* ῥύμῃ τῆς ὀργῆς, ſed tunc rectius ῥυμῇ ſcribendum eſt.

Ῥυόμενος, ου, ὁ, *liberator.* Vide Ῥύω.

Ῥυπαρεύω. Vide Ῥυπόω.

Ῥυπαρία, ας, ἡ, 1) proprie: *ſordes, ſpurcitia,* etiam ſpeciatim: *genus quoddam ulceris ſordidi,* a ῥύπος, quod vide. 2) metaphorice de animo: *vitioſitas, qua quis infectus eſt, quaevis peccata,* quae ſaepe cum ſordibus et maculis comparari ſolent in litteris ſacris. Sic ſemel legitur in N. T. Iacob. I, 21. ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν deponentes omnem vitioſitatem. *Plutarch.* T. VI. p. 536. ed. *Reiske. Heſych.* ῥυπαρόν· αἰσχρόν. Idem: ῥυπαρός· περίψηφος, αἰσχροκερδής. Conf. *Wolfii* Curas Philol. in N. T. T. IV, p. 22. et *Wetſtenii* N. T. T. II. p. 663.

Ῥυπαρός, ὰ, όν, 1) *ſordidus, ſqualidus, variis foedus maculis,* a ῥύπος *ſordes. Artemidor.* II, 3. ῥυπαρὰ καὶ ἄπλυτα. *Ioſeph.* A. I. VII, 11. Conf. *Wetſtenii N. T.* T. II, p. 848. Hinc ῥυπαίνεσθαι apud Graecos ſpeciatim de *veſtibus* adhibetur, *quae ſordes contrahunt.* Sic μικρολόγος apud *Theophraſt.* Char. c. 10. fullonem monet, ὅπως τὸ ἱμάτιον ἔχει πολλὴν γῆν, ἵνα μὴ ῥυπαίνηται ταχύ. 2) *tritus, vilis.* Sic ſemel legitur in N. T. Iacob. II, 2. πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι, h. e. pauper, veſte vili et trita indutus: opponitur enim ibi χρυσοδακτυλίῳ ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, quemadmodum apud Zachariam III, 3. 4. ἱματίοις ῥυπαροῖς opponitur ὁ ποδήρης. 3) metaphorice: *qui ſe peccatis polluit ac contaminat, vitioſitate infectus.* Sic legitur Apoc. XXII, 11. ubi pro ὁ ῥυπῶν ῥυπωσάτω ἔτι in editione *Griesbachii* et variis codicibus reperitur: ὁ ῥυπαρὸς ῥυπαρευθήτω ἔτι; et ῥυπαρὸς opponitur τῷ ἁγίῳ ſeu τῷ δικαίῳ.

Ῥύπος, ου, ὁ, *ſordes, ſqualor, qui aqua eluitur.* Eſt enim verbale a praet. med. ἔῤῥυπα, verbi ῥύπτω *ſordes eluo.* Sic ſemel legitur in N. T. 1 Petr. III, 21. οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου, pro οὐκ ἀπόθεσις ῥύπου σαρκικοῦ, ſeu σωματικοῦ, non depoſitio ſordium corporis. *Schol. Ariſtoph.* ad *Acharn.* v. 17.

ῥύπος

ῥύπος· ὁ τῷ χρωτὶ ὄψιν σπίλος. Vide *Heisenii* Novas Hypotheses ad Epistolam Iacobi p. 616 sequ. et *Wetstenii N. T.* T. II, pag. 692. *Polyb.* XXXII, 7. 8. *Plutarch.* T. VI. p. 305. ed. *Reiske.*

ΡΥΠΟΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie: *sordesco, sordes contraho*, i. q. ῥυπαίνομαι, a ῥύπος *sordes*. Sic ῥυπᾷν aeque ac ῥυπᾶν legitur apud *Aristoph.* in Avibus v. 1281. Pluto v. 266. et Lysistrata 279. 2) metaphorice: *peccatis me polluo et contamino, vitiositate infectus sum.* Tantum legitur in N. T. Apoc. XXII, 11. ὁ ῥυπῶν, ῥυπωσάτω ἔτι infectus vitiositate pergat se peccatorum sordibus contaminare, i. q. in praeced. ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι. Priori formulae opponitur in sequentibus ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἔτι. Pro verbis ὁ ῥυπῶν ῥυπωσάτω ἔτι in editione *Griesbachii* et variis codicibus legitur ὁ ῥυπαρὸς ῥυπαρευθήτω ἔτι; sed verbo ῥυπαρεύω nullus alius Scriptor graecus usus est, ut iam *Wolfius* ad h. l. recte observavit. Caeterum non solum apud Alexandrinos ῥύπος metaphorice de *peccatorum sordibus* adhibetur, Iob. XIV, 4. Ies. IV, 4. sed etiam apud graecos Scriptores ῥυπαίνεσθαι et ῥυπαρὸν de vitiis, quibus aliquis infectus est, et hominibus, ad quaevis peccata committenda idoneis, usurpari, docuit *Elsnerus* in Obss. Sacr. T. II, p. 384. et *Salmasius* de Foenore Trapezitico p. 185.

ΡΥΣΙΣ, ιος, attice εως, ἡ, *fluxus, fluor, profluvium.* Est verbale a secunda pers. perf. pass. ἔῤῥευσαι, verbi ῥέω *fluo*, pro ῥεῦσις, penultima correpta, vel a ῥύω *fluo, stillo.* Prov. III, 20. Ter tantum legitur in N. T. Marc. V, 25. γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος mulier, quae profluvio sanguinis laborat, αἱμοῤῥοοῦσα, ut vocatur Matth. IX, 20. Luc. VIII, 43. 44. παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς illico sistebatur profluvium sanguinis eius. In versione Alexandrina respondet hebraico זוב *fluxus, profluvium*, Levit. XV, 2. 3. 13. 15. 19. 24. 25. etc. et מקור *scaturigo.* Levit. XX, 18. *Suid.* ῥύσις ὕδατος· ῥεῦσις. *Polyb.* II, 16. 6. ubi de *cursu fluvii* adhibetur et ib. III, 110. 9. ubi *ipsum fluvium* notat.

ΡΥΤΙΣ, ίδος, ἡ, 1) proprie: *ruga in corpore, inprimis in facie, ex senio orta; cutis, in senili corpore in plicas contracta*, a ῥύω *contraho.* *Aristoph.* Plut. v. 1092. ἐν τῷ προσώπῳ τῶν ῥυτίδων ὅσας ἔχει. *Diodor. Sic.* Lib. IV, p. 176. τὸ δὲ πρόσωπον καὶ τὸ σῶμα ῥυτίδων πλῆρες. *Eustathius* ad Iliad. I, p. 647. ῥυτίδες· αἱ ἐπὶ τοῦ προσώπου συστροφαὶ τοῦ δέρματος. *Etym. M.* ῥυτίς· ἡ συνελκυσμένη σάρξ. — — ῥυτίδες καλοῦνται αἱ ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ δέρματος συστροφαί. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II p. 256. Iam quia rugae faciem vitiare ac deturpare creduntur, hinc ῥυτὶς 2) metaphorice *vitium quodlibet, vitiositatem omnis generis* notat. Sic semel in N. T. de ecclesia christiana

ftiana legitur Ephef. V, 27. μὴ ἔχουσαν σπῖλον ἢ ῥυτίδα ut fit a quibusvis vitiorum fordibus libera, ut in fequentibus explicatur, verbis: ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ἄμωμος. *Hefychius*, hunc locum fine dubio refpiciens, habet: ῥυτίδα· σπῖλον.

ῬΥ΄Ω, vel potius ῬΥΌΜΑΙ, fut. ῥύσομαι, *libero, eximo, redimo, eripio, eruo, fervo, tueor, prohibeo ab aliquo infidias, impetum et vim alicuius*, et proprie *talem liberationem* denotat, *cum aliquem manu forti et vi trahimus et ita ex periculo liberamus;* nam ῥύειν in *trahendi* notione aliquoties apud exteros Scriptores legitur. Matth. VI, 13 ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τῦ πονηρῦ, prohibe a nobis infidias, vim et impetus Satanae; vel, libera nos a calamitatibus. Conftruitur ῥύεσθαι cum ἀπὸ, quia in verfione Alexandrina refpondet hebraico הִצִּיל, quod fere idem fignificat, quod verbum הוֹשִׁיעַ, atque conftruitur vel cum particula מִן, vel cum nomine מִיַּד, fequente genitivo et ablativo perfonae. Conf. Exod. II, 19. Matth. XXVII, 43. ῥυσάσθω νῦν αὐτὸν eripiat nunc ipfum. Luc. I, 74. ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν ῥυσθέντας poteftati hoftium noftrorum ereptos. Luc. XI, 4. Rom. VII, 24. τίς με ῥύσεται ἐκ τῦ σώματος τῦ θανάτυ τύτυ; ibid. XI, 26. ὁ ῥυόμενος *liberator, vindex, qui aliquem in libertatem vindicat*, qui hebraice גּוֹאֵל dicitur. Ief. LIX, 20. Rom. XV, 31. 2 Cor. I, 10. Coloff. I, 13. 1 Theff. I, 10. 2 Theff. III, 2. 2 Tim. III, 11. IV, 17. 18. 2 Petr. II, 7. 9. Saepius in N. T. non legitur. In verfione Alexandrina diverfa verba hebraica hoc graeco exprimuntur, v. c. הִצִּיל *eripuit, liberavit*, Exod. V, 23. VI, 6. XII. 27. Iud. VI, 9. IX, 17. גָּאַל *confanguinitatis iure rem*, aut *perfonam, redemit, liberavit, vindicavit*, Ief. XLVIII, 20. LI, 10. LII, 9. LXIII, 16. פִּלֵּט *evadere fecit, eripuit*, Iudd. XXII, 44. Pf. XVII, 13. et aliis, his fimilibus. Sic etiam legitur apud *Aelian.* V. H. II, 4. IV, 5. XIII, 12. Conf. *Ienfii* Fercul. Litterar. p. 35. *Wetftenii N. T.* T. II. p. 178. et *Palairet.* Obff. Philol. p. 418. *Hefych.* ῥῦσαι: φυλάξον. ἐῤῥύσατο· ἠλευθέρωσεν, ἐλυτρώσατο.

ῬΩΜΑΪΚΌΣ, ἡ, ὀν, *romanus, latinus*, a ῥώμη *Roma*. Tantum legitur in N. T. Luc. XXIII, 38. γράμμασιν ἑλληνικοῖς καὶ ῥωμαϊκοῖς καὶ ἑβραϊκοῖς graece, latine et hebraice. Conf. Ioh. XIX, 20.

ῬΩΜΑΐΟΣ, α, ὁ, *Romanus, Roma oriundus, civis romanus, civitate romana utens, Romanorum imperio fubiectus*, a ῥώμη *Roma*. Legitur in N. T. Ioh. XI, 8. καὶ ἐλεύσονται οἱ ῥωμαῖοι et venient Romani. Act. II, 10. οἱ ἐπιδημοῦντες ῥωμαῖοι peregrinantes Romani. ibid. XVI, 21. ῥωμαίοις ὖσι, qui Romanis addicti et fubditi fumus. Nam coloniae romanae Romanorum quoque cultum obfervabant. Vide *Everh. Otto* de Aedilibus Coloniarum et Municipiorum cap. I, p. 15. et *Norifius*

visus in Cenotaph. Pisan. Dissert. I, 5. p. 72. Act. XVI, 37. *ἀνθρώπους ῥωμαίους ὑπάρχοντας* cives romanos; ubi videndus *Wetstenius*. ibid. v. 38. XXII, 25. 26. 27. 29. XX, 27. XXV, 16. XXVIII, 17. Saepius non legitur in N. T.

ῬΩΜΑΪΣΤΊ. Adverbium, *romane, latine*, ab eodem themate. Legitur in N. T. tantum Ioh. XIX, 20.

ῬΏΜΗ, ης, ἡ. *Roma.* Nomen urbis, quae fuit quondam metropolis Italiae, bellicosissima, caput orbis terrarum, sita ad fluvium Tiberim, exstructa anno primo septimae olympiadis, seu anno 432. ab excidio Troiae, a Romulo et Remo, fratribus, filiis Rheae Silviae, aut Iuliae, filiae Numitoris, regis Albae, et a Romulo Roma dicta, ut testantur *Plinius, Plutarchus, Livius, Dionysius Halicarnassensis* aliique. Tradiderunt tamen nonnulli, hanc urbem diu ante Romulum conditam et primitus quidem appellatam *Valentiam*, hocque nomen postea ab *Evandro, Arcade*, rege, in graecum *ῥώμη*, quod idem significat, conversum fuisse. Commemoratur in N. T. Act. XVIII, 2. XIX, 21. XXIII, 11. XXVIII, 14. 16. Rom. I, 7. 15. et 2 Tim. I, 17.

ῬΏΝΝΥΜΙ, vel ῬΩΝΝΎΩ, fut. *ῥώσω*, perf. *ἔῤῥωκα*, Passiv. *ῥώννυμαι*, perf. *ἔῤῥωμαι*, imper. *ἔῤῥωσο*, plur. *ἔῤῥωσθε*, *roboro, corroboro, confirmo.* Ἔῤῥωμαι *valeo, prospera valetudine fruor.* Bis tantum in N. T. legitur. Act. XV, 29. *ἔῤῥωσθε valete.* ibid. XXIII, 30. *ἔῤῥωσο* vale. Apud *Xenoph. Cyrop.* IV, 5. 12. in fine epistolae Cyri ad Cyaxarem est *ἔῤῥωσο*, ab initio *χαίρειν*. *Hesych. ῥώννυσι· ὑγείαν παρέχει.* Idem: *ἔῤῥωμαι· ὑγιαίνω.* Baruch. V, 5. 2 Macc. IX, 20. XI, 21. 28.

Σ.

ΣΑΒΑΧΘΑΝΊ. Vox chaldaeo-syriaca שְׁבַקְתַּנִי, quae Ps. XXII, 1. pro hebraico עֲזַבְתָּנִי *reliquisti me, deseruisti me auxilio tuo*, in paraphrasi chaldaica legitur et idem significat. Componitur enim ex suffixo primae personae נִי-, quod ex אֲנִי *ego*, et שְׁבַקְתָּ 2 pers. masc. gen. praet. Kal, a rad. שְׁבַק, quae in lingua chaldaica et syriaca idem notat, quod hebraicum עָזַב *reliquit, dereliquit, deseruit auxilio suo.* Bis tantum legitur in N. T. Matth. XXVII, 46. Marc. XV, 34. In utroque loco explicatur verbis: *ἐγκατέλιπές με.* Conf. *Cheitomaeum* Graecobarb. N. T. p. 136 seq.

ΣΑΒΑΏΘ, vel ΣΑΒΒΑΏΘ, *exercitus.* Est vox hebraica ἄκλιτος צְבָאוֹת *exercitus* estque nomen plur. num. fem. generis a צָבָא *exercitus*, cuius radix est צָבָא *militavit.* Bis tantum legitur in N. T. Rom. IX, 29. et Iacob. V, 4. ubi Deus

κύριος

κύριος σαβαὼθ, Dominus exercituum vocatur, quatenus imperio eius omnia subiecta sunt, ut sit i. q. παντοκράτωρ. Exercitus Dei enim in V. T. modo angeli, modo astra, ob summam astrorum copiam ac ordinem, quo moventur, modo omnis rerum natura dicitur, ut adeo, quando Deus κύριος σαβαὼθ dicitur, summum ipsius imperium et summa potestas indicatur. Conf. Ps. XXIV, 10. Ies. I, 24. II, 12. V, 24. Ierem. VII, 3. 21. Male vero σαβαὼθ, unde positum, ab *Hieronymo* et *Origene* annumeratur nominibus divinis, ut iam *Drusius* observavit in Quaestiis per Epist. 25. *Phavor.* p. 1620. σαβαὼθ· δυνάμεων, στρατιῶν. Ἡσαΐας (cap. I, 9.) εἰ μὴ κύριος σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα· ἢ ὁ παντοκράτωρ. Et sic etiam *Hesychius* exponit hoc vocabulum. Conf. *Christmanni* Graecobarb. N. T. p. 196 seq. et *Bielii* Thesaur. Philol. s. h. v. [illegible]

ΣΑΒΒΑΣ, τος, τό. Vide **ΣΑΒΒΑΤΟΝ**.

ΣΑΒΒΑΤΙΣΜΟΣ, οῦ, ὁ, 1) proprie: *celebratio sabbati Iudaeorum*, a σαββατίζω, *sabbatum celebro et ago*, qua voce usi sunt Alexandrini pro שָׁבַת idem. Exod. XVI, 30. Levit. XXIII, 32. XXVI, 35. Adde 3 Esr. I, 58. 2 Macc. VI, 6. ἦν δὲ οὐδὲ σαββατίζειν. *Plutarch.* T. VI. p. 633. ed. *Reiske*. Simili modo ab ἑορτάζω *diem festum ago et celebro* formatur ἑορτασμὸς *celebratio dierum festorum*. Vide Thesaurum *Bielii* s. h. v. Iam, quia Iudaei sabbatis ab omnibus laboribus et operibus cessabant, seque totos otio et hilaritati dabant, hinc σαββατισμὸς, 2) est *requies*, *cessatio a laboribus*, *otium*, et metaphorice: *felicitas omnis generis*, ut ἑορτασμός. Hinc 2) metaphorice et κατ' ἐξοχὴν *aeterna felicitas Christianorum in coelis* in N. T. σαββατισμὸς vocatur. Sic semel legitur in N. T. Hebr. IV, 9. ἄρα ἀπολείπεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ. igitur futura manet adhuc promissa illa felicitas aeterna (κατάπαυσις v. 3.) omnes veros Dei cultores. Iudaei adeo vitam aeternam, quam quiete diei septimi praefigurari existimabant, haud raro שבת הגדול et יום שכולו שבת appellarunt, ut ad h. l. docuit *Schoettgenius* in Hor. Hebr. et Talmud.

ΣΑΒΒΑΤΟΝ, ου, τό, vel **ΣΑΒΒΑΣ**, τος, τό. Vox hebraica שַׁבָּת et שַׁבָּתָא, a radice שָׁבַת *cessavit*, *quievit ab opere*, quae 1) proprie *cessationem et requiem a laboribus* (*Suid.* σάββατον· ἀργία, κατάπαυσις) notat; 2) vero *sabbatum Iudaeorum*, *a Deo per Mosen praescriptum*, seu *septimum quemque diem*, quo Iudaei ab omnibus operibus cessare divinoque cultui tum publico, tum privato, vacare obstringebantur. (*Suid.* Σάββατον· ἑβδόμη ἡμέρα ἐτύγχανε τοῦ κυκλικοῦ διαστήματος τῆς ἑβδόμης, et paulo post subiungit: ἀργίαν δὲ εἶχε τὸ σάββατον, ἀλλὰ τὴν πνευματικὴν ἐργασίαν παρεκελεύετο ἐκτελεῖν.) Inter-

terdum vero idem hic dies festus Iudaeorum, in memoriam perfecti a Deo operis creationis a Deo institutus, (Genes. II, 2, 3. Exod. XVI, 13.) in plurali τὰ σάββατα appellatur, in quo N. T. Scriptores imitati sunt tum Scriptores hebraicos V. T. tum Alexandrinos interpretes, qui hebraicum שבת saepe per τὰ σάββατα expresserunt, v. c. Exod. XX, 10. Levit. XXIII, 32. Num. XXVIII, 9. 10. etc. Adde 1 Macc. II, 38. Iosephum A. I. I, 1, 1. ὅθεν καὶ ἡμεῖς σχολὴν ἀπὸ τῶν πόνων κατὰ ταύτην ἄγομεν τὴν ἡμέραν, προσαγορεύοντες αὐτὴν σάββατα. Δηλοῖ δὲ ἀνάπαυσιν κατὰ τὴν ἑβραίων διάλεκτον τὸ ὄνομα. Plutarchum Sympos. Lib. IV. c. ult. οἶμαι δὲ καὶ τὴν τῶν σαββάτων ἑορτὴν μὴ παντάπασιν ἀπροσδιόνυσον εἶναι. Horat. Satyr. I, 9. v. 69. hodie tricesima sabbata. Conf. Fischeri Prolusiones de Vitiis Lexicorum N. T. p. 161 seq. Matth. XII, 1. τοῖς σάββασι, pro τοῖς σαββάτοις. Conf. Ioseph. de Vita sua cap. 54. ibid. v. 2. 5. 8. 10. 12. XXIV, 20. μηδὲ σαββάτῳ, sabbatis enim Iudaeis non licebat iter facere. Conf. Iosephum in A. I. XIII, 8. 4. et loca laudata a Wetstenio N. T. T. I. p. 498 seq. Matth. XXVIII, 1. Marc. I, 21. II, 23. 24. 27. 28. III, 2. 4. VI, 1. καὶ γενομένου σαββάτου et sabbati die. ibid. XVI, 1. Luc. IV, 16. ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων. ibid. v. 31. VI, 1. 2. 5. 6. 7. 9. XIII, 10. 14. 15. 16. τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου. ibid. XIV, 1. 3. 5. XXIII, 54. καὶ σάββατον ἐπέφωσκε et sabbatum appetebat. ib. v. 56. Ioh. V, 9. ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, pro σάββατον ἦν, conf. v. 10. ibid. v. 16. 18. ἔλυε τὸ σάββατον sabbati religionem solvit. ibid. VII, 22. 23. IX, 14. 16. XIX, 31. Act. I, 12. σαββάτου ἔχον ὁδὸν intervallo viae sabbati, h. e. bis mille passuum. Syrus παραφραστικῶς transferens habet: ܐܝܟ ܫܒܥܐ ܐܣܛܕܘܬܐ Vide ad h. l. Renschii Syrum Interpretem cum textu N. T. Graeco collatum p. 143. Alberti Glossar. Gr. p. 62. σαββάτου ἔχον ὁδόν· τοῦτο τὸ διάστημα, ὅσον δυνατὸν καὶ ἐξὸν περιπατεῖν ἐν σαββάτῳ. Act. XIII, 14. 27. κατὰ πᾶν σάββατον singulis sabbatis. ibid. v. 42. 44. τῷ δὲ ἐχομένῳ σαββάτῳ insequenti sabbato. ib. XV, 21. XVI, 13. XVII, 2. ἐπὶ σάββατα τρία per tria sabbata. ibid. XVIII, 4. Coloss. II, 16. 3) per synecdochen: hebdomas, septimana, quae a sabbato incipit ac in sabbatum desinit. Matth. XXVIII, 1. τῇ ἐπιφωσκούσῃ (scil. ἡμέρᾳ) εἰς μίαν σαββάτων cum illucesceret prima dies hebdomadis. Bereschit. R. XI, 9. חד בשבתא תרי בשבתא. Vnus sabbati, h. e. primus hebdomadis dies. Vide Wetstenii N. T. T. I. p. 544. Syri hebdomadem ܫܒܐ appellant, et dicere solent v. c. ܚܕ ܒܫܒܐ ܬܪܝܢ ܒܫܒܐ etc. Marc. XVI, 2. 9. Luc. XVIII,

XVIII, 12. νηστεύω δὶς τοῦ σαββάτου ieiuno bis in hebdomade. ib. XXIV, 1. Ioh. XX, 1: 19. Act. XX, 7. ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, sc. ἡμέρᾳ, primo vero die septimanae, h. e. die dominica. 1 Cor. XVI, 2. Saepius in N. T. non legitur. Vide Levit. XXIII, 15 seq. ubi Alexandrini pro שַׁבָּת habent ἑβδομάς et ἑβδομάδες, sed alius interpres, fortasse *Aquila*, σάββατα et σάββατον et *Targum* Esther II, 9. Conf. *Ioh. Floderi* Diss. σάββατον in scriptis N. T. vocabulum ὁμώνυμον explicantem. Vpsal. 1767. 4.

ΣΑΓΉΝΗ, ης, ἡ, *jagena.* Vocabulum hoc, semel lectum in N. T. et in omnibus fere Lexicis sine auctoritate positum, significat *genus retis piscatorii, quicquid obvium est secum trahentis*, a σάττω *onero, refercio*, eo, quod oneretur piscibus, qui capiuntur. Latine dicitur, teste *Vlpiano*, *everriculum*, seu *verriculum*, a verrendo, quod, profunde sub aquas pertingens, ipsum fundum verrat. *Hesych.* et *Phavor.* σαγήνη· τὸ δίκτυον, πλέγμα τι ἐκ καλάμων εἰς θήραν ἰχθύων. Matth. XIII, 47. σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ verriculo in mare iacto, quo omnis generis pisces capiuntur. *Alciphron* l. I. Ep. 17. et 18. *Plutarch.* T. VI. p. 646. ed. *Reiske.* *Artemid.* Lib. II, c. 14. *Lucian.* Piscator. p. 618. *Aelian.* H. A. XI, c. 12. ἐκ ἔτι πλησιάζει τῇ σαγήνῃ. In versione Alexandrina respondet hebraico חֵרֶם *rete*; Ezech. XXVI, 5. 14. XLVII, 10. Habac. I, 16. מִכְמֶרֶת מִכְמֹרֶת et idem. Habac. I, 15. Ies. XIX, 8. *Glossar.* σαγήνη, *tragum.* Conf. Bibl. Brem. Nov. Cl. I. p. 259. et Cl. III. p. 209. Hinc σαγηνεύω, (quod, teste *Hesychio*, est θηρεύειν, αἰχμαλωτίζειν, ἢ ἁλιεύειν, legitur apud *Herodotum* Lib. III, c. 149. *Lucianum* Timon. p. 138. ed. Reitz. et *Philon.* de vita Mosis T. II, p. 95, 23.) σαγηνεία (*Plutarch.* T. VIII, p. 312. ed. *Reiske*) et σαγηνευτής apud *Plutarch.* T. X. p. 29.

ΣΑΔΔΟΥΚΑΙ͂ΟΣ, ου, ὁ. *Sadducaeus*, *Sadducaeorum sectae addictus.* Nomen vero accepit haec Sadducaeorum secta, (de qua lectu digna habet *Iac. Triglandius* de Tribus Iudaeorum sectis. Delphis 1703. et *Wetstenius N. T.* T. I, p. 261 seq.) vel ex nonnullorum recentiorum sententia (quam defendit Auctor *Coniecturarum Histor. Critic. Sadducaeorum inter Iudaeos sectae novam lucem accendentium* Hal. 1779. 8.) ab hebraea voce צַדִּיק, vel, teste *Theophylacto* (ἀπὸ αἱρεσιάρχου τινὸς ὀνομαζόμενοι.) et *Epiphanio*, a primo eius inventore, *Sadocko*, discipulo *Antigoni Sochaei*, synagogae magnae post defunctum Simonem Iustum successoris. Hic enim cum docuisset, Deo non instar mercenarii serviendum esse, sed eum potius absque spe ac exspectatione mercedis colendum esse, discipulus eius, Sadockus, haec male arri-

 piens,

piens, absolute negavit, nec poenas nec praemia in futura vita esse exspectanda. Conf. *Avoth* c. 1. Vnde sectatores eius, Sadducaei dicti, negabant futuram corporum instaurationem (Act. XXIII, 8.) et animi immortalitatem, (*ψυχῆς τε τὴν διαμονὴν, καὶ τὰς καθ' ᾅδου τιμωρίας καὶ τιμὰς ἀναιροῦσι. Ioseph.* de B. I. II. c. 8. §. 14.) male de providentia divina, omnes res humanas complectente et moderante, iudicabant, fatum, quod Pharisaei statuebant, prorsus tollentes, (*Iosephus* l. l. *τὴν μὲν εἱμαρμένην παντάπασιν ἀναιροῦσι, καὶ τὸν Θεὸν ἔξω τοῦ δρᾷν τι κακὸν, ἢ μὴ δρᾷν τίθενται. Φασὶ δὲ ἐπ' ἀνθρώπων ἐκλογῇ τό, τε καλὸν καὶ τὸ κακὸν προκεῖσθαι, καὶ τὸ κατὰ γνώμην ἑκάστῳ τούτων ἑκατέρῳ προσιέναι.*) nec angelum nec spiritum credebant, (Act. XXIII, 8.) omnes Iudaeorum traditiones reiiciebant, repudiatis reliquis libris Iudaeorum sacris, libros Mosis tantum recipiebant, (*Iosephus* A. I. XVIII, 1. 4. *Φυλακῆς δὲ οὐδαμῶν τινῶν μεταποίησις αὐτοῖς, ἢ τῶν νόμων.* Idem testatur quoque *Hieronymus* et *Tertullianus.*) et partim ob hanc doctrinae, quam profitebantur, rationem, partim ob mores feros erga se invicem aeque ac peregrinos (quos iis exprobrant *Iosephus* de B. I. II, c. 8. 14. *Eusebius* H. E. II, c. 23. et alii,) populo admodum invisi, grati tamen nobilioribus et ditioribus erant, teste *Iosepho* in A. I. XVIII, 1. 4. *εἰς ὀλίγους δὲ ἄνδρας οὗτος ὁ λόγος ἀφίκετο, τοὺς μέντοι πρώτους τοῖς ἀξιώμασι κ. τ. λ.* Adde A. I. XIII, 5. §. 9. et cap. 10. §. 6. *Tanchum* Fol. 3. 1. Commemorantur in N. T. Matth. III, 7. XVI, 1. 6. 11: 12. XXII, 23. 34. Marc. XII, 18. Luc. XX, 27. Act. IV, 1. V, 17. XXIII, 6. 7. 8.

ΣΑΔΩΚ, ὁ. *Sadoc.* Nomen viri ἄκλιτον, hebr. צָדוֹק, idem quod *iustus*, a צָדַק *iustus fuit.* Matth. I, 14.

ΣΑΙΝΩ, fut. σανῶ, 1) proprie et apud graecos Scriptores *adulor, blandior, pellicio,* i. q. *κολακεύω,* (ut explicatur in Lex. MS. Bibl. *Coislin.* p. 475.) et non solum de *canibus, caudam blande moventibus,* (*Aelian.* V. H. XIII, c. 42. *μελιταῖον κυνίδιον ἔσαινε. Hesiod.* Theogon. v. 771. ubi de *Cerbero* adhibetur. *Homer.* Odyss. π', v. 6. *σαίνοντάς τε κύνας.*) et *omnibus adeo animalibus, quae, cauda* (quae *σάννιον* dicitur,) *blande mota, adulantur,* (*Palaeph.* de Incredib. c. 3. Conf. *Valkenarium* ad *Euripidis* Hippolytum p. 256.) sed etiam de *hominibus blandientibus* adhibetur, ut docuit *Munkerus* ad *Anton. Lib.* Metam. c. 25. p. 285. In eadem significatione apud Graecos etiam ad alias res transfertur, v. c. ad *spem,* apud *Oppianum* in Halievt. Lib. I, v. 36. *ἐλπὶς σαίνει φρένα,* et ad *somnum,* apud *Philostrat.* Icon. I, c. 2. *σαίνοντος ἡμᾶς τοῦ ὕπνου.* — *Hesych. σαίνει· κολακεύει.* — *Phavor. σαίνειν καὶ θώπευειν*

ἐπὶ

τῶν κοινῶν κυρίως λέγονται κ. τ. λ. Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 275. Hinc 2) *quatio*, *concutio*, *moveo*, et metaphorice *commoveo*, *turbo*, *perturbo*. Sic semel legitur in N. T. 1 Thess. III, 3. τῷ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσι ταύταις ne quis vestrum perturbari (θορυβεῖσθαι, ut *Chrysostomus* ad h. l. interpretatus est, vel: averti a religione christiana,) se patiatur his calamitatibus meis. Mire argutatus est in hoc loco interpretando *Elsnerus* l. l. *Sophocl.* Antigon. v. 1228. ἡ φωνή με σαίνει vox me perturbat. *Diogen. Laërt.* VIII, c. 1. §. 21. οἱ δὲ σαινόμενοι τοῖς λεγομένοις ἐδάκρυον κ. τ. λ. Cf. *Wolfii* Curas Philol. in N. T. T. III, pag. 361. et *Wetstenii* N. T. T. II, p. 301. *Hesych.* σαίνεται: κινεῖται, σαλεύεται, ταράσσεται, et *Alberti* Glossar. Gr. p. 147. σαίνεσθαι· κινεῖσθαι, ταράττεσθαι: ubi vid. nota *Alberti*.

ΣΑΚΚΟΣ, ου, ὁ, *saccus*, hebraice שַׂק, 1) proprie est *receptaculum aut pecuniae, aut frumenti, aut alius rei aridae.* Sic apud Alexandrinos Micha VI, 11. τῷ כִּיס *marsupium*, *crumena* respondet, quod Prov. I, 14. μαρσίππιον, et Ies. XLVI, 6. μαρσύππιον transtulerunt. 2) *cilicium*, seu *genus vestis fortioris angustioris, e filis crassis textae*, qua fere lugentes uti solebant, (Vide *Wetstenii* N. T. T. I, p. 384 seq.) unde *Iosephus* pro hebr. שַׂק mox σχῆμα ταπεινόν, mox πενθικὴν ἐσθῆτα posuit. Gen. XXXVII, 34. 2 Sam. III, 31. Ies. L, 3. Matth. XI, 21. πάλαι ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν olim certe veste lugubri induti et cinere aspersi rediissent ad frugem. *Ioseph.* de B. I. II, c. 12. §. 5. σάκκους ἀμπεχόμενοι καὶ τέφραν τῶν κεφαλῶν καταχέοντες ἱκέτευον ἀναχωρεῖν. Idem A. I. VIII, 13. §. 4. V, 1. 12. VII, c. 7. 4. Legitur praeterea Luc. X, 13. Apoc. VI, 12. ubi videndus *Wetstenius*. XI, 3. 1 Regg. XXI, 27. Ies. XXXVII, 1. Conf. etiam *Wesselingium* ad *Diod. Sic.* XIX, c. 107. *Thomas Mag.* σάκος, Ἀττικοί, δι' ἑνὸς κ, Ἕλληνες δὲ διὰ δύο. Vide *Nunnes.* ad *Phrynich.* in v. σάκκος et *Polluc.* Onom. VII, 191.

ΣΑΛΑ, ὁ. *Sala.* Nomen proprium ἄκλιτον viri, qui fuit filius Arphachsadi. Genes. X, 24. Hebraice שֶׁלַח, i. e. *telum missile*, vel *emissio*, seu *effusio aquarum.* Luc. III, 35.

ΣΑΛΑΘΙΗΛ, ὁ. *Salathiel.* Nomen viri ἄκλιτον. Hebr. שְׁאַלְתִּיאֵל *postulatus Dei*, vel *rogavi*, *petii a Deo*, שָׁאַלְתִּי prima pers. praet. Kal verbi שָׁאַל *rogavit*, *petiit*, et אֵל *Deus.* Fuit hic filius naturalis Neri, Luc. III, 27. legalis vero Iechoniae, Matth. I, 12. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΑΛΑΜΙΣ, ῖνος, ἡ. *Salamis*, vel *Salamin* et *Salamina.* Urbs primaria insulae Cypri, ad orientem sita, quae post *Constantia* et tandem etiam *Famagusta* dicta fuit et a conditore suo Teucro Salaminio nomen sortita esse dicitur. Hanc Iudaei

daei funditus demoliti sunt *Traiani* temporibus, exstinctis omnibus accolis. Mentio eius fit Act. XIII, 5. Conf. *Cellarii* Geographiam Pleniorem II, c. 17. p. 229. *Hesych.* Σαλαμὶν νῆσος. Nam Salamis etiam dicitur insula maris Euboici adversus Athenas.

ΣΑΛΕΙΜ, ἡ. *Salim*, nomen loci, prope Iordanem, ad Aenon, ubi Iohannes baptizabat, et Scythopolin. Hebraice שַׁעֲלִים 1 Sam. IX, 4. Legitur in N. T. Ioh. III, 23. *Alberti* Glossar. Gr. p. 58. Σαλείμ· βρύοντα. Conf. *Cellarii* Geogr. Plen. III, p. 13. §. 91. p. 438 seq. *Reland.* in Palaestina T. II, p. 977. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 855. et *P. Zornii* Opuscula Sacra P. II, p. 74.

ΣΑΛΕΥΩ, fut. εύσω, 1) proprie: *agito, moveo, concutio, ita, ut venti et fluctus maris solent*, nam σαλεύεσθαι apud Graecos proprie dicitur navis, quae ventorum et fluctuum vi agitatur, etiam de mari, ventorum vi agitato, a σάλος *salum, mare*, etiam *commotio undarum in tempestate et procellis ventorum*, *Phavor.* σαλεύω· κυρίως ἐπὶ νεὼς λέγεται, ὅταν ἐπ' ἀγκύρας ἱσαμένη ὑπὸ τῶν κυμάτων ταράττηται. σάλος γὰρ ἡ ταραχὴ τῆς θαλάσσης. Idem tradit *Moschopulus. Diod. Sic.* XIII, c. 100. Sic legitur in N. T. Matth. XI, 7. κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον calamum, a vento agitatum. ibid. XXIV, 29. καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται et reliqua corpora coelestia loco suo movebuntur. Marc. XIII, 25. Luc. VI, 38. μέτρον σεσαλευμένον mensura, concutiendo repleta. ibid. v. 48. προσέρρηξεν ὁ ποταμὸς τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ καὶ οὐκ ἴσχυσε σαλεῦσαι αὐτὴν torrens in illam domum impingebat, nec tamen eam concutere valebat. ibid. VII, 24. XXI, 26. Act. IV, 31. ἐσαλεύθη ὁ τόπος, ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι concutiebatur (terrae motu) aedificium, in quo erant congregati. De terrae motu haec vox etiam adhibetur Act. XVI, 26. ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσμωτηρίου ut carceris fundamenta concuterentur, et Hebr. XII, 26. οὗ ἡ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσε, ubi cum voce σείειν permutatur. Conf. Ps. XVII, 9. XCV, 9. Ies. XXIV, 20. Adde Amos VIII, 12. σαλευθήσονται τὰ ὕδατα. Sapient. IV, 19. σαλεύσει αὐτοὺς ἐκ θεμελίων. *Hesych.* σαλεύειν· ῥιπτάζεσθαι. De instrumentis bellicis, quibus muri quassantur, legitur apud *Diod. Sic.* I, 47. et XVII, 22. Deinde vero, ut apud graecos Scriptores quandoque metaphorice de quacunque *perturbatione rerum* (vide Schol. *Sophocl.* ad Oedip. Tyrann. v. 22. *Pausaniam* Phoc. I. *Plutarch.* Dion. p. 961. C.) adhibetur, ita etiam in N. T. 2) metaphorice est: *concitio, excito, instigo*, et usurpatur inprimis in deteriorem partem de iis, qui alios ad indignationem, rebellionem, tumultum concitant et seditionem movent. Sic legitur in N. T. Act. XVII, 13. σαλεύοντες τοὺς ὄχλους ad tumultum concitantes turbam. Vide *Elsneri*

Elsneri Obss. Sacr. T. II. p. 445. et *Palairet.* Obss. Philol. p. 80. Hinc *fluctus* de bellis civilibus apud *Horatium* I. Od. 14. 2. 3) ad animum translatum: *de statu mentis deiicio ac deturbo, perturbo, falsis persuasionibus a veritate deflectere facio, animi tranquillitatem perturbo.* Act. II, 25. ἵνα μὴ σαλευθῶ ne animum abiiciam in miseriis et afflictionibus meis. 2 Thess. II, 2. εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοὸς ne statim vos perturbari patiamini, h. e. ne decipi et ad errores seduci vos patiamini; quo sensu ἀποσαλεύεσθαι διὰ σοφισμάτων apud *Arrian.* in Diss. Epictet. III, 26. reperitur. Eorum enim explicationem, qui σαλευθῆναι h. l. *animo cadere, perterrefieri* significare contendunt, verbum θροεῖσθαι, quod statim sequitur, admittere non videtur. Caeterum σαλεύεσθαι, de *animi agitatione et perturbatione quacunque* adhibitum, reperitur quoque apud *Plutarch.* T. VI, p. 253. ed. *Reiske* ὑπὸ τῆς τύχης φυσώμενοι καὶ σαλευόμενοι. Iudith. XII, 15. ἐσαλεύθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. 1 Macc. VI, 8. ἐθαμβήθη καὶ ἐσαλεύθη σφόδρα. Sirac. XLVIII, 22. et apud Alexandrinos Ps. XLVII, 5. ἐθαύμασαν, ἐταράχθησαν, ἐσαλεύθησαν. Eodem modo vox *iactari* usurpatur apud *Ovid.* Heroid. Ep. 21. v. 41. „ipsa velut navis iactor, quam certus in altum propellit Boreas, aestus et unda refert.“ 4) *removeo, prorsus immuto, abrogo.* Sic legitur in N. T. Hebr. XII, 27. ubi τὰ σαλευόμενα lex et oeconomia Mosaica dicitur, partim, quia sub terrae motu et concussione lata erat, partim, quia tempore Christi abroganda erat. ibid. τὰ μὴ σαλευόμενα religio et oeconomia christiana dicitur, perpetua illa et nunquam immutanda. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΑΛΗΜ, ἡ, *Salem.* Est nomen proprium *urbis*, quae postea, Iosuae aetate, ut videtur, (Ios. X, 1. 5.) Hierosolyma nominata est, et cuius dynasta, Abrahami aetate, Melchisedechus fuit. Hebraice שָׁלֵם *pacificus*, a שָׁלַם *pacem habere*, vel *colere*, ut adeo a pace denominationem sortita sit, ut etiam hanc vocem interpretatus est Paulus Hebr. VII, 1. 2. Esse autem urbem *Salem* eandem, quae successu temporis יְרוּשָׁלַיִם dicta est, partim e loco Ps. LXXVI, 3. partim e testimoniis *Iosephi*, (A. I. I, 10. 2. τὴν μέντοι Σόλυμα ὕστερον ἐκάλεσαν Ἱεροσόλυμα) *Hieronymi*, (Quaest. in Genesin T. II. p. 520. ed. *Martian.* ubi de Melchisedecho: „rex Ierusalem dicitur, quae prius Salem appellabatur.“) *Suidae* (Σαλήμ· ὄνομα πόλεως, ἡ Ἱερουσαλήμ.) et aliorum satis constat.

ΣΑΛΜΩΝ, ὁ, *Salmon.* Nomen proprium viri, qui fuit filius Naasson. Hebr. שַׂלְמוֹן, i. e. *pacificus*, vel *perfectus*, aut *retribuens*, a radice שָׁלַם *compleri, perfici, pacem habere*, in Piel *perficere*, item *rependere, retribuere.* Matth. I, 4. 5. Luc. III, 32.

ΣΑΛΜΩΝΗ, ης, ἡ, *Salmone, Salmonium.* Promontorium Cretae orientale et ex parte etiam boreale, Cnido et Rhodo obversum. Act. XXVII, 7. Vide *Cellarii* Geograph. Plen. II, c. 14 §. 81. p. 1030. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 639.

ΣΑΛΟΣ, ου, ὁ, *salum*, 1) proprie: *mare*, seu potius *ora maris, ubi naves, quae ad littus accedere nequeunt, stant ad anchoras.* q. σείαλος, a σείω *quatio* et ἅλς *mare*, in salo enim naves σαλεύονται. 2) per metonymiam: *vehemens commotio et iactatio maris, commotio undarum in tempestate et ventorum procellis, fluctus maris, mare fluctuans, turbidum et procellosum.* Sic semel tantum in N. T. legitur Luc. XXI, 25. ἠχούσης θαλάσσης καὶ σάλου mari procelloso tristi fragore resonante. Ion. I, 15. καὶ ἔστη ἡ θάλασσα ἐκ τοῦ σάλου αὐτῆς. Ps. LXXXVIII, 10. τὸν δὲ σάλον τῶν κυμάτων αὐτοῦ σὺ καταπραΰνεις. *Sophocl.* Philoctet. v. 271. *Lucian.* Hermotim. 28. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 800. *Hesych.* σάλος· φροντίς, ταραχή, κλύδων, καὶ ἡ τῆς θαλάσσης κλύδωνος κίνησις.

ΣΑΛΠΙΓΞ, γος, ἡ, 1) *tuba, buccina*, qua apud Hebraeos sacerdotes utebantur, maxime in convocationibus populi (*Suid.* σάλπιγξ· ἱερατικὸν τοῦτο ὄργανον. ἱερεῖς γὰρ ἐχρῶντο τῇ σάλπιγγι. Num. X, 8. 1 Paral. XV, 24. XVI, 6.) et signum pugnae dabatur; (1 Cor. XIV, 8.) apud reliquos vero populos, Romanos et Graecos, et praecones utebantur (*Polyb.* Exc. Legat. IX, p. 1108.) et ministri publici, quando reum ad iudicem citandi erant. 1 Cor. XIV, 8. καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον φωνὴν σάλπιγξ δῷ, τίς παρασκευάσεται εἰς πόλεμον; si non distinctum sonum tuba edit, (ut nempe quilibet intelligere possit, iam, ea classicum cani,) quis se ad proelium parabit? Respondet in versione Alex. hebraico [illegible] *tuba*, 2 Regg. XI, 15. XII, 13. 1 Paral. XIII, 8. קֶרֶן *cornu* et [illegible] *idem*, Ios. VI, 5. Dan. II, 5. 7. 10. 15. et שׁוֹפָר *buccina*, 1 Sam. XIII, 3. 2 Sam. II, 28. 2) metaphorice: *tonitru*, ob sonum vehementem, quem edit et qui similis est sono tubae. Matth. XXIV, 31. μετὰ σάλπιγγος φωνῆς μεγάλης inter magna tonitrua. 1 Cor. XV, 52. ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι quando tonitru instar tubae ultimum canet. 1 Thess. IV, 16. ἐν σάλπιγγι θεοῦ, i. q. Matth. XXIV, 31. ἐν σάλπιγγι φωνῆς μεγάλης. Conf. *Fischeri* Prolus. IX. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 240. Hebr. XII, 19. σάλπιγγος ἤχῳ, coll. Exod. XIX, 16. Apoc. I, 10. IV, 1. VIII, 2. 6. 13. IX, 14. Sic etiam apud Hebraeos usurpatur שׁוֹפָר Ps. XLVI, 5. Ies. XXVII, 13. Zach. IX, 14. Exod. XX, 18. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΑΛΠΙΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: *tuba cano et figurate buccino*, et transitive: *tuba cani facio*, vel *voco*, a σάλπιγξ *tuba, buccina*. Respondet in versione Alex. hebraico [illegible] quod, cum nomine *buccinae* constructum, indicat: *clangere classicum*

clangorem edidit, Num. X, 3-8. Iudd. III, 20. VI, 34. et [illegible] clanxit, Ies. XLIV, 23. Adde Xenoph. Anab. I, 2, 17. 2) metaphorice: facio aliquid cum strepitu magno et ostentatione, populum alicuius rei testem quaero. Sic legitur in N. T. Matth. VI, 2. ὅταν ἐν ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου, quandocunque igitur stipem erogas, ne tuba cani ante te curato, h. e. ne iubeas alios buccinatores esse liberalitatis tuae, neu ipse quaeras populum testem tuae benignitatis et instanter eam praedices. Malo enim formulam: σαλπίζειν ἔμπροσθεν αὐτοῦ metaphorice accipere, ut nihil aliud denotet, quam: sonitum dare, ut aliquid ad omnium aures perveniat, immodice et instanter se et sua praedicare, quo sensu etiam nostri [illegible] ausposaunen dicunt, et Cicero (Lib. XVI. Ep. ad Divers. 21) quasi pollicetis, te buccinatorem fore nostrae existimationis, [illegible] buccinatorem esse mavis, quam aut statuere, Pharisaeos olim, pauperibus quidquam largituros, liberalitatem suam aliis buccinarum ritu significare consuevisse, cuius ritus, [illegible] nullum in Hebraeorum libris vestigium reperitur, (vide Wetstenii N. T. Vol. I. p. 319.) aut interpretandi rationem amplecti, quam secutus est Steph. le Moyne in Notis ad Varia Sacra p. 73 sq. ubi ostendere conatus est, σαλπίζειν hic esse pecuniam in cistas, in quas pecuniae pro sanctuario et pauperibus immittebantur, (quae a forma sua tubae appellabantur, [illegible]. Vide Cod. Schekalim VI, 5. et Hadr. Relandi de Spoliis Templi Hierosolym. p. 126. ubi figura horum receptaculorum [illegible], quorum tredecim erant in atrio mulierum, [illegible] exhibetur) cum aliqua violentia immittere, ut numus tinnitum edat. 3) sonitum excito. 1 Cor. XV, 52. σαλπίσει γάρ, scil. ὁ [illegible], vel ὁ κήρυξ. Sermo autem ibi est de resurrectione mortuorum. Conf. Wetstenii N. T. T. II. p. 170 sq. Apoc. VIII, 6. 7. 8. 10. 12. 13. IX, 1. 13. X, 7. XI, 15. Saepius in N. T. non legitur. Conf. quae supra ad vocem σάλπιγξ dicta sunt.

ΣΑΛΠΙΣΤΗΣ, ȣ, ὁ, *tubicen, tuba canens*. Est verbale a tertia pers. perf. pass. σεσάλπισαι, verbi σαλπίζω *tuba cano*. Semel legitur in N. T. Apoc. XVIII, 22. καὶ φωνὴ κιθαρῳδῶν καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν καὶ σαλπιστῶν ȣ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι. Legitur praeterea haec vox apud *Theophrast*. Char. c. 25. καὶ τȣ σαλπιστȣ δὲ τὸ πολεμικὸν σημήναντος, et apud *Lucianum* T. I. p. 720. *Thom. M.* p. 789. σαλπίζω· σαλπίγξω, ȣ σαλπίσω. καὶ σαλπιγκτής· ȣ σαλπιστής. Θȣκυδίδης ἐν τῇ ἕκτῃ (cap. 69.) καὶ σαλπιγκταὶ ξύνοδον ἐπώτρυνον τοῖς ὁπλίταις. *Hesych.* σαλπιγκτής· ὁ τῆς σάλπιγγος φωνοβόλος.

ΣΑΛΩΜΗ, ης, ἡ, *Salome*. Nomen proprium mulieris hebraicum, significans *pacificans*, a [illegible] *compleri, pacem habere*

et

et valere. Fuit autem uxor Zebedaei, mater Iacobi et Iohannis apostolorum, quam quidam censent fuisse *Aggaei*, fratris Zachariae, patris Iohannis, baptistae, filiam, uti *Nicephorus* in H. E. Lib. II. cap. 3. ex *Hippolyto* annotat. *Lutherus* vero Iosephi, mariti Mariae, matris Iesu, sororem esse voluit. *Theophylactus* autem filiam Iosephi ex primo matrimonio fuisse statuit. Sed rectius illi iudicant, qui eam filiam Cleophae, neptem (neptes apud Iudaeos dicebantur etiam sorores,) Mariae, matris Iesu, fuisse dicunt. Marc. XV, 40. XVI, 1. ...

ΣΑΜΑΡΕΙΑ, ας, ἡ, *Samaria.* Proprie 1) est nomen montis in tribu Ephraimitica, 1. Regg. XVI, 24. quem *Amri*, rex Israelitarum, a quodam *Semer* (hebr. שמר) emit et in eius vertice urbem exstruxit, quam de nomine venditoris שמרון *Schomron*, aut *Samariam* vocavit. Vnde errat *Procopius Gazaeus*, qui in Comment. in Genes. X, 18. statuit, hanc urbem a *Samaraeo*, Canaanis filio, sic appellatam fuisse. 2) ita dicta est ipsa urbs in tribu Ephraimitica, ab Homria, Israelitarum rege, monti, a Semer emto, inaedificata, quae fuit totius regionis metropolis et sedes regum Israeliticorum. 2 Regg. VI, 29. Vrbs haec alias, teste Eusebio, [illegible] appellata fuit. Vrbem hanc occupavit, et decem tribus abduxit Salmanasser, Assyriorum rex, qui et territorium Samariae aliis coloniis instruxit. Diruta etiam est ab Hyrcano, Iudaeorum pontifice, sed, a Gabinio instaurata, Herodi ab Augusto reddita, qui eam munivit, et ab Herode in honorem Augusti *Sebaste*, h. e. *Augusta* nuncupata est, uti docent *Strabo* Lib. XVI. et *Iosephus* in A. I. XV, 7. 7. et cap. 8. §. 5. A Stephano *Neapolis* vocatur. Conf. *Lightfoot.* in Chorogr. Matthaeo praemissa cap. 5 et 6. Act. VIII, 5. Φίλιππος δὲ, κατελθὼν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας Philippus autem, postquam pervenit in ipsam urbem Samariam. Vide *Buxtorfii* Catalecta p. 7. *Cellarii* Geogr. Plen. III, c. 13. f. [illegible] et *Relandi* Palaestinam T. I. p. 344. et T. II. p. 979. 3) *regio, urbi Samariae circumiecta, cuius caput erat illa urbs.* Luc. XVII, 11. διὰ μέσου Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας per Samariam et Galilaeam. Ioh. IV, 4. διὰ τῆς σαμαρείας per agrum Samaritanum. Ibid. v. 5. εἰς πόλιν τῆς σαμαρείας. Ibid. v. 7. γυνὴ ἐκ τῆς σαμαρείας mulier Samaritana, i. q. γυνὴ σαμαρεῖτις, v. 9. Act. I, 8. VIII, 1. 9. IX, 31. XV, 3. 4) per metonymiam incolae et *cives urbis et regionis Samariae.* Act. VIII, 14. ὅτι δέδεκται ἡ σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ θεοῦ amplexos esse Samaritanos religionem christianam. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΑΜΑΡΕΙΤΗΣ, ου, ὁ, 1) *Samarita, Samaritanus, incola Samariae, sive urbis, sive regionis, religionis Samaritanorum addictus.* [illegible] quod vide. Samaritani erant Iudaeis admodum despecti, [illegible]

βασκα-

βασκάνως διακείμενοι vocantur Samaritani a *Iosepho* A. I. XI, 4. 9. init. Vide eundem ibid. XX, c. 6. 1.) et Iudaeis non solum consuetudinem cum Samaritanis habere, sed etiam cibis, a Samaritanis paratis, et potum aquae ab iisdem accipere illicitum erat. Samaritani legem Mosaicam quidem amplectebantur, sed reliquos libros Iudaeorum sacros reiiciebant, prout hos etiam reiiciunt eorum posteri, ut liquet ex ipsorum, ad *Iobum Ludolfum* litteris datis. Vide *Tanchum* fol. 17. *Witsii* Aegyptiaca p. 339 sq. *Hadrian. Reland.* Diss. Miscell. Diss. VII. *Leusdenii* Philol. Hebr. Diss. VIII. *Wetstenii* N. T. Tom. I. p. 366 sq. et 772. *C. Cellarii* D. de Gentis Samaritanae Historia et Ceremoniis in Ei. Diss. Acad. p. 108. et alios Scriptores, appellatos a *Wolfio* in Bibl. Hebr. P. II. p. 434. Matth. X, 5. ubi interdicit Christus duodecim discipulis, quos emittebat, ne ad gentiles abirent, nec ullam Samaritanorum urbem intrarent. Luc. IX, 52. narrantur Samaritani Christum hospitio excipere noluisse, quod petere Hierosolyma ipsis videretur. ibid. X, 33. XVII, 16. Ioh. IV, 9. οὐ γὰρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι σαμαρείταις. ibid. v. 39. 40. Act. VIII, 25. 2) *homo, inprimis scelestus, vilis et abiectus, infamis et omni odio dignus.* Ioh. VIII, 48. Saepius non legitur in N. T.

ΣΑΜΑΡΕΙΤΙΣ, *ίτιδος*, ἡ, *Samaritana, ex urbe, aut regione Samaria oriunda,* ab eodem nomine. Semel legitur in N. T. Ioh. IV, 9. ἡ γυνὴ ἡ σαμαρεῖτις, et paulo post: οὔσης γυναικὸς σαμαρείτιδος.

ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ, *ης*, ἡ, *Samothrace*, vel *Samothracia.* Est nomen insulae maris Aegaei, Lemno vicinae, e regione Troiae ad Thraciam sitae, ubi Hebrus se in mare exonerat. Celebrata olim fuit Cereris et Proserpinae mysteriis. Primitus *Dardania* dicta fuit, a Dardano, Troianorum rege, etiam *Leucania*, postea vero a Thracibus, eam occupantibus, *Thracia* appellata est. Cum vero Samii ex mari Icario, et sua extorres insula, post CXX. annos eam occuparent, auctore *Heraclide*, Σαμοθρᾴκη ab his dicta fuit, quia incolebatur a Samiis et Thracibus. Vide *Pompon. Mel.* Lib. II. *Plin.* H. N. V, c. 12. et *Cellarii* Geogr. Plen. II, c. 15. §. 92. p. 1086. Hodie *Samandrachi* vocatur. Semel commemoratur in N. T. Act. XVI, 11. Conf. *Suidas* Gloss. s. h. v. et *Wetstenii* N. T. T. I. p. 553 sq.

ΣΑΜΟΣ, *ου*, ἡ, *Samus.* Est nomen insulae in mari Aegaeo versus Ioniam, non procul ab Epheso, quae Asiae minoris metropolis fuit. Celebrata olim fuit ob lutum Samium, unde fecerunt fictilia, et ob feracitatem, unde olim *Anthemusa*, a quibusdam floribus, dicta. Appellata etiam fuit *Parthenia*, a fluvio Parthenio, ut ex Aristotele *Plinius* H. N. V, c. 31. docet. Dicta etiam est *Stephano* s. h. v. a corona, et *Dryusa*, a quer-

a quercuum, quae ibi erant, multitudine. Mentio eius in N. T. fit tantum Act. XX, 15. Vrbs eiusdem nominis in insula est una e praestantissimis. Cf. *Cellarii* Geogr. Plen. III, c. 2. §. 17. p. 17 sq. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 593.

ΣΑΜΟΥΗΛ, *Samuel.* Nomen proprium ἄκλιτον prophetae Iudaeorum, filii Elcanae, ex Anna, uxore altera. Hebraice dicitur שְׁמוּאֵל, h. e. *exauditus a Deo*, ex שָׁמוּעַ, quod est partic. Paul a שָׁמַע *audivit, exaudivit*, et אֵל *Deus*, littera ע εὐφωνίας caussa expuncta, quia Anna eum a Deo petiit, eiusque petitionem Deus exaudivit, prout ipsa hoc declarat 1 Sam. I, 20. ubi inquit: *a Iehova petii illum*, et v. 27. *pro puero isto supplicabam, praestititque mihi Iehova petitionem meam, quam petebam ab eo.* Act. III, 24. XIII, 20. Hebr. XI, 32. A Iudaeis magistrum ac eximium omnium prophetarum dictum esse, docuit *Wetstenius* N. T. T. II. p. 475 sq.

ΣΑΜΨΩΝ, ὁ, *Samson, Simson.* Est nomen proprium indeclinabile viri, filii Manoae (Iudd. XIII, 24.) et herois ac principis Israelitarum fortissimi. Hebraice dicitur שִׁמְשׁוֹן a שֶׁמֶשׁ *sol.* Ita dictus fortasse a splendore angeli, qui parentibus eius apparuerat eiusque conceptionem et nativitatem annuntiaverat. Alii hoc nomen compositum esse existimant ex שֶׁמֶשׁ *sol*, et metaphorice *summa praestantia*, et און *robur.* Semel commemoratur in N. T. Hebr. XI, 32.

ΣΑΝΔΑΛΙΟΝ, ἰυ, τὸ, *sandalium*, pro quo et σάνδαλον dicitur, v. c. apud *Aelian.* V. H. I, 18. Fuerunt autem *sandalia* genus calceamentorum, quibus non pedes induebantur, sed tantum plantae pedum muniebantur: soleae ligneae, vel coriaceae, habentes quasdam ansulas, aut funiculos, quibus superne pedibus alligabantur, quibus in regionibus calidis utebantur non tantum mulieres opulentiores, (quibus antiquis quidem temporibus imprimisque apud Graecos propria fuisse videntur, ut partim ex *Aelian.* V. H. VII, 11. Iudith. X, 4. apparet, partim ex *Hesychio* liquet, qui scribit: σανδάλια· σάνδαλα, γυναικεῖα ὑποδήματα.) sed et viri etiam plebeii, ut docuit *Perizonius* ad *Aelian.* V. H. I, 18. et *Hemsterhusius* ad *Iul. Pollucis* Onom. Lib. VII, c. 22. X, c. 11. p. 1203. Certe in N. T. libris σανδάλια passim pro vulgari calceamento ponuntur atque adeo tribuuntur apostolis, itinera facientibus. Marc. VI, 9. Adde Act. XII, 8. chaldaice סַנְדְּלָא dicebatur. Cf. *Buxtorf.* Lex. Rabbin. et Talmud. p. 1910. In versione Alex. respondet hebraico נַעַל, quod *calceum quemcunque* significat, Ios. IX, 5. et Ies. XX, 2. σανδάλιά σου ὑπόλυσαι ἀπὸ τῶν ποδῶν, cf. *Herodot.* II, c. 91. *Joseph.* A. I. IV, 8. §. 23. ὑπολύσασα δὲ αὐτὸν ἡ γυνὴ τὸ σάνδαλον καὶ πτύσασα αὐτοῦ εἰς τὸ πρόσωπον κ. τ. λ. Cf. *Bynaeum* de Calceis Hebraeorum Veterum, *Wetstenii*

stenii N. T. T. I. p. 577 sq. et quae infra ad vocem ὑπόδημα dicta sunt.

ΣΑΝΙ'Σ, ίδος, ἡ, *tabula*, *asser*, et usurpatur partim de *asseribus*, *quibus aliquid tegitur et firmatur*, partim vero de *tabulis*, *quibus aliquid inscribitur*. In priori notione semel legitur in N. T. Act. XXVII, 44. οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν quosdam super asseribus. Sermo ibi est de naufragium passis, qui partim in tabulis, (*Phaedrus* IV, 21. caeteri *tabulam* suam portant, rogantes victum.) partim in reliquis navis fragmentis in terram evadebant. In versione Alex. respondet hebraico לוּחַ *tabula*, Cant. VIII, 9. et דֶּלֶת *ianua*, 2 Regg. XII, 9. Anthol. I, 55, 13. Κλαυθείσης κατὰ νηὸς ἐν ὕδασι, δὴν ὑπ' ἔθεντο Δισσοὶ ὑπὲρ μικρῆς μαρνάμενοι σανίδος. *Galenus* de Rat. Med. V, 4. σανὶς fit σανιδωτὸς *tabulis textus*. Exod. XXVII, 8. *Etym. M.* σανίς· τὸ ἐπίμηκες ξύλον — σανίδες δὲ, ἐν αἷς ἐγγράφονται οἱ ὀφείλοντές τι καὶ οἱ ἠδικηκότες τι. *Hesych.* σανίς· θύρα, λεύκωμα, ἐν ᾧ αἱ γραφαὶ Ἀθήνησιν ἐγράφοντο πρὸς τὰς πανηγύρεις. Schol. *Apollonii*: Σανίδες· ἔτω λέγονται τὰ ὑπερμήκη ξύλα καὶ πλατέα. Conf. *Wichmannshausen* Diss. de Navi Tyria §. 3. p. 22.

ΣΑΟΥ'Λ, ὁ. Est 1) nomen proprium ἄκλιτον primi regis israelitici, hebraice שָׁאוּל *petitus*, *desideratus*, particip. Paul a radice שָׁאַל *petiit*, 1 Sam. IX, 4. Act. XIII, 21. et dedit ipsis Deus τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κίς. 2) nomen iudaicum Pauli, apostoli, qui et Σαῦλος dictus est, de quo vide infra. Act. IX, 4. 17. XXII, 7. 13. XXVI, 14.

ΣΑΠΡΟ'Σ, ά, όν, 1) proprie: *putridus*, *putredini obnoxius*, *foetidus*, *malum odorem et saporem habens*, *vetustate et putredine corruptus*, a σήπω *putrefacio*. Σήπομαι *putresco*, *putrefio*. Sic legitur v. c. apud *Theophr.* Char. XI. σαπρὸν ἔλαιον oleum rancidum. *Arrian.* Diss. Epictet. IV, 4. ὄξος σαπρὸν, μέλι σαπρόν. *Demosthen.* p. 615. 11. ed. *Reiske*: τὰς στεφάνας σαπρὰς εἶναι διὰ τὸν χρόνον, ὥσπερ ἴων ἢ ῥόδων ὄντας. *Alciphron* I. Ep. 26. p. 104. Conf. *Foësii* Oecon. Hippocr. p. 336. *Küsterum* ad *Aristoph.* Plut. v. 824. *Wetstenii* N. T. T. I. p. 344. et *Schwarzii* Comment. Ling. Gr. p. 1208. *Etym. M.* σαπρός· ὁ σεσηπὼς καὶ παλαιός. 2) per metonymiam: *quidquid est malae indolis nec usum praestare valet, ad quem est comparatum*, *inutile*, *non idoneum*, σαπρὸν dicitur et opponitur τῷ ἀγαθῷ et καλῷ. *Chrysostomus* Homil. IV. in Epistolam ad Timotheum: πᾶν, ὃ μὴ τὴν ἰδίαν χρείαν πληροῖ, σαπρὸν λέγομεν. Schol. *Aristoph.* ad Pacem v. 553. σαπρόν· ἄχρηστον. Sic legitur in N. T. Matth. VII, 17. 18. ubi σαπρὸν δένδρον est arbor malae indolis, quae καρποὺς πονηροὺς profert, et opponitur τῷ δένδρῳ ἀγαθῷ. Matth. XII, 33. ὁ καρπὸς σαπρὸς fructus acerbi et esui non idonei; qui cap. VII, 17. καρποὶ πονηροὶ vocan-

vocantur. ibid. XIII, 48. τὰ σαπρὰ pisces, esui non idonei. Luc. VI, 43. Sic σαπρὸς de nummo improbo et adulterino legitur apud *Arrian.* Diss. Epictet. IV, c. 5. ῥίψον ἔξω, ἀδόκιμόν ἐστι, σαπρὸν, sc. τὸ τετράσσαρον τοῦτο. ibid. II, 4. σκευάριον σαπρόν. ibid. III, 22. σαπρὰ δόγματα. *Diog. Laërt.* Lib. VI, cap. 5. ἐν ῥοιᾷ καὶ σαπρόν τινα κόκκον εἶναι. Cf. *Vorstii* Philol. Sacr. cap. 2. p. 22 sq. ed. *Fischeri.* 3) metaphorice: *impius, vitiosus, spurcus, obscoenus, futilis, malignus.* Sic legitur in N. T. Ephes. IV, 29. πᾶς λόγος σαπρὸς omnis sermo pravus, obscoenus, malignus et futilis. *Glossae Philoxeni:* σαπρός· *nugatorius, nugax, foetidus.* *Hesych.* σαπρόν· παλαιὸν, αἰσχρὸν, ἀκάθαρτον. *Antonin.* XI, c. 14. ὡς σαπρὸς καὶ κίβδηλος ὁ λέγων, ἐγὼ προῄρημαι ἁπλῶς σοι προσφέρεσθαι. Sic *putris* pro *lascivus* ponitur apud *Horat.* Lib. I. Od. 36. v. 17. „omnes in Damalin putres deponent oculos.“ Cf. *Alberti* Obss. Philol. p. 371 sq. *Kypke* Obss. Sacr. T. II. p. 297. et *Wolfii* Curas Philol. P. III. p. 112. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΑΠΦΕΊΡΗ, ης, ἡ, *Sapphira.* Nomen proprium mulieris, uxoris Ananiae, quod vulgo graecum esse censetur, ut sit idem, quod σάπφειρος *sapphirus*, *gemma*, sed sine dubio est syriacum ܫܦܝܪܐ (quo etiam *Syrus* usus est Act. V, 1.) *pulcra, formosa*, a ܫܦܪ *pulcher, formosus fuit.* Semel legitur tantum in N. T. Act. V, 1.

ΣΆΠΦΕΙΡΟΣ, ου, ἡ, *sapphirus*, lapis pretiosus, coloris coerulei, (a quo Graecis κύανος vocatur. Hodie *lapis Lazuli* dicitur.) aureis punctis interdum collucens, interdum tota pellucida et serenissimi coeli faciem referens, de quo *Plinius* habet in H. N. XXXVII, c. 9. Ita dictus est, vel ob formositatem suam, nam שַׁפִּיר *pulcher* dicitur Hebraeis, vel a *Sapphir*, insula arabici sinus, in qua eruebantur sapphiri. Semel commemoratur in N. T. Apoc. XXI, 19. ubi vid. *Wetstenius.* Legitur praeterea in versione Alex. pro סַפִּיר, quod idem notat. Exod. XXIV, 10. Cantic. V, 14. Thren. IV, 7. *Gloss. in Octat.* Σάπφειρος· λίθος τίμιος. Conf. *Braunium* de Vestitu Sacerdot. Hebr. Lib. II, c. 12. *Salmasium* ad *Epiphanium* de Gemmis cap. V, p. 97. *M. Hilleri* Tr. de Gemmis duodecim in pectorali Pontif. Hebr. p. 27 sq. et *Vitringae* Comment. in Ies. LIV, 11. p. 695.

ΣΑΡΓΆΝΗ, ης, ἡ. Vocabulum, ut videtur, hebraicum, a radice סָרַג *implicavit, complicavit, connexuit, involvit*, et generatim *omne* notat, *quod est contortum et ex funiculis textum*, speciatim vero *funem contortum, corbem, sportam, e funibus factam, rete, textum e funiculis ad capiendos pisces*

sporta. Alii deducunt à σάττω σάττειν, onus imponô, ut per epenthesin insitum sit ρ et sporta sic dicta sit, quod oneratur rebus, quae ei imponuntur. Semel tantum legitur in N. T. 2 Cor. XI, 33. ubi Paulus demissus esse legitur ἐν σαργάνῃ, h. e. σπυρίδι, coll. Act. IX, 25. *Etym. M.* σαργάνη· σάσσω ἐπὶ ῥῆμα. καὶ σαγάνη. καὶ πλεονασμῷ τοῦ ρ σαργάνη. ἔστι δὲ σαργάνη ἀπὸ σχοινίου πλεγμάτιον εἰς ὑποδοχὴν ἰχθύων. *Suid.* σαργάνη· οἱ μὲν σχοινίον τι, οἱ δὲ πλέγμα τι ἐκ σχοινίου. *Hesych.* σαργάναι· δεσμοὶ καὶ πλέγματα γυργαθώδη σχοινίου, ἀγυρέτωνα. *Lycophron* Cassandra v. 748. προσταυργανωμένην. Schol. συμπεπλεγμένην. ἡ γὰρ παρ' ἡμῖν σαργάνη, ἤτοι τὸ σπυρίδιον, παρὰ ἐνίοις ταργάνη λέγεται. Cf. *Gatakeri* Opera Critica p. 29 sq.

ΣΆΡΔΕΙΣ, εων, αἱ, *Sardes*, [illegible]. Est nomen plurale urbis Lydiae, Lydorum metropolis et Croesi regiae, sitae ad montem Tmolum et Pactolum, fluvium auriferum. Vrbs haec quondam maxime dives et voluptuosissima erat, in qua omnes ancillae prostabant et meretrices erant, teste *Strabone* Geogr. Lib. XIII. Mentio eius fit in N. T. Apoc. I, 11. III, 1. 4. καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας et episcopo ecclesiae, quae est Sardibus. ibid. v. 4. Saepius non legitur in N. T. Conf. *Cellarii* Geogr. Plen. III, c. 4. p. 110. *F. Stosch.* Syntagma Diss. VII. de totidem urbibus Asiae in Apocalypsi p. 120. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 760.

ΣΆΡΔΙΝΟΣ, ου, ὁ, idem, quod ΣΆΡΔΙΟΣ, ίυ, ὁ, subaudi λίθος, *sardius*. Genus lapidis pretiosi, colore rubro, propius ad ignis colorem accedentis, (*Epiphan.* de Gemmis c. 1. πυρωπὸς τῷ εἴδει καὶ αἱματώδης. *Orpheus* περὶ λίθων XVI, 5. σάρδιον αἱματόεν dicitur.) sed palloris aliquid admixtum habet, unde recentioribus carneolus vocatur, quia colore carneo rubet. Ita dictus est ab insula Sardinia, sita in mari Ligustico, ubi nasci dicitur. Vide *Plin.* H. N. XXXVII, c. 7. extr. Mentio eius fit in N. T. Apoc. IV, 3. Vide *Salmasium* ad *Solinum* p. 98. et ad *Epiphanium* de Gemmis p. 85. nec non *M. Hilleri* Tract. de Gemmis XII. in pectorali Pontificis Hebraeorum p. 1 sq.

ΣΆΡΔΙΟΣ, ίυ, ὁ, sc. λίθος, *sardius*. Nomen gemmae. Vide supra σάρδινος. Memoratur in N. T. Apoc. XXI, 20. In versione Alex. legitur pro אֹדֶם *pyropus*, *rubinus*, Exod. XXVIII, 17. XXXIX, 10. Ezech. XXVIII, 13. et pro שֹׁהַם *onyx*, Exod. XXV, 7. XXXV, 9. Cf. *Braunium* de Vestitu Sacerdot. Hebr. Lib. II, c. 8. §. 478. p. 504. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 845.

ΣΑΡΔΌΝΥΞ, υχος, ὁ, *sardonyx*. Nomen gemmae, ex Sarda ruborem et Onyche alborem habentis, quae etiam σαρδόνυχον (*Interpr.* Iob. XXVIII, 16.) dicitur, compositum ex

σάρδιος

[illegible]

σάρδιος, *sardius*; et ὄνυξ, *unguis*, etc. quod colore unguem humanum imitatur, et est colore inter rubrum et album medio, fere carneo. Vide *Plinii* H. N. XXXVII. c. 10. Commemoratur semel in N. T. Apoc. XXI, 20. Conf. praeter *Wetstenii*. N. T. T. II. p. 845. *Salmasium ad Epiphan.* de Gemmis cap. XII. p. 110. et *M. Hilleri* Tract. de Gemmis XII in pectorali Pontificis Hebraeorum p. 31 sq.

ΣΑΡΕΠΤΑ, των, τὰ, *Sarepta*. Est nomen proprium urbis, sitae in tribu Aseritica, inter Tyrum et Sidonem mediae, (*Iosephus* A. I. VIII, c. 13. 2. εἰς Σαρεφθὰ πόλιν οὐκ ἄπωθεν τῆς Σιδῶνος καὶ Τύρου) distantis duabus leucis ab Eleuthero flumine. Vide *Relandi* Palaestin. Illustr. Lib. III. p. 985. et *Cellarii* Geogr. Plen. III, c. 12. §. 93. p. 380. Hebraicé dicitur צָרְפַת, 1 Regg. XVII, 9. a צָרַף, *conflavit, purgavit*, fortasse, quia ibi fuerant officinae metallicae et fusoriae. *Alberti* Glossar. Gr. p. 47. Σάρεπτα· πυρωτή ἢ ϑλίψις ἄρτου, ubi vid. *Alberti*. Semel tantum commemoratur in N. T. Luc. IV, 26. ubi est magna lectionis varietas in hoc nomine.

ΣΑΡΚΙΚΟΣ, ή, όν, 1) proprie: *carneus*, ut referatur ad substantiam corporis molliorem in animali, quae proprie caro dicitur, a σάρξ, σαρκός, *caro*. Ita vero in N. T. non legitur, sed in exterorum tantum monumentis reperitur. 2) *omne, quod ad corpus externamque hominis conditionem pertinet*. Rom. XV, 27. εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔϑνη, ὀφείλουσι καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς. Sunt autem h. l. τὰ σαρκικὰ beneficia, ad corporis sustentationem et externam hominis conditionem pertinentia, eleemosynae, collectae ab ecclesiis Macedoniae et Achaiae, quibus sublevandi erant pauperes Christianorum Hierosolymitanorum, quibus opponuntur h. l. τὰ πνευματικά, h. e. beneficium religionis christianae et omnium partorum per eam hominibus bonorum, quod debebant Iudaeis ethnici, ex constanti apostolorum doctrina. 1 Cor. IX, 11. εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα, εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ ϑερίσομεν· ubi τὰ πνευματικὰ de institutione in religione christiana adeoque de beneficio, ad animum pertinente, τὰ σαρκικὰ vero de didactro, quod datur magistro pro docendi opera, adeoque de re, ad corporis sustentationem tantum pertinente, explicanda sunt postulante ita omni orationis serie. In utroque vero loco latet simul in voce σαρκικὸς vilitatis et levitatis notio, quam vocabulo σάρξ haud raro adiunctam esse, infra ad hanc vocem demonstrabitur. 3) *humanus*, *humanae naturae conveniens, humano studio et viribus naturalibus acquisitus, ingenio hominis accommodatus*. 2 Cor. I, 12. ἐν σοφίᾳ

σαρκι-

σαρκικῇ non in sapientia humana, quae humano studio ac ingenio comparatur, et ingeniis hominum vulgarium est maxime accommodata, quam 1 Cor. II, 6. σοφίαν τοῦ αἰῶνος τούτου, et ibid. v. 13. σοφίαν ἀνθρωπίνην appellat. Jam, quia omnia, quae sunt humana, imbecillitatis et infirmitatis humanae notas habent impressas, factum est, ut σαρκικός 4) significaret *vilis, infirmus, imbecillis, invalidus.* Sic legitur in N. T. 2 Cor. X, 4. ubi τὰ ὅπλα σαρκικὰ opponuntur τοῖς ὅπλοις δυνατοῖς τῷ θεῷ, h. e. armis validissimis ac efficacissimis, (vide dicta supra a me ad δυνατός et ὅπλον,) adeoque sunt *arma invalida, imbecilla.* 5) *vitiosus, peccato et pravis cupiditatibus subiectus, corruptus, pronus et proclivis ad peccandum.* Rom. VII, 14. ἐγὼ δὲ σαρκικός (ita enim legitur in omnibus fere editionibus N. T. excepta *Griesbachiana*, quae habet σάρκινος) εἰμι, ego vero sum ad peccandum proclivis, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν, ut statim in sequentibus explicatur. 1 Petr. II, 11. ἀπέχεσθε τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, abstinete ab omnibus pravis cupiditatibus, quibus olim, antequam formulam christianam amplexi essetis, abripi vos passi estis. 6) *rudis, indoctus, tiro in aliqua disciplina,* et speciatim: *qui imperfectam religionis christianae cognitionem habet, qui nondum tirocinia in religione christiana posuit.* Sic legitur in N. T. 1 Cor. III, 1. οὐκ ἠδυνήθην λαλῆσαι ὑμῖν ὡς πνευματικοῖς, ἀλλ' ὡς σαρκικοῖς, ubi σαρκικοί, quia opponuntur τοῖς πνευματικοῖς, h. e. perfectioribus Christianis, qui perfectiorem religionis christianae cognitionem habent, (conf. 1 Cor. II, 15. Galat. VI, 1.) seu τοῖς δυνατοῖς, ut Rom. XV, 1. vocantur, sunt *Christiani infirmi, nondum satis illustrati et emendati per religionem christianam, multis praeiudiciis et erroribus adhuc infecti, unaufgeklärte,* qui ibidem οἱ νήπιοι ἐν Χριστῷ dicuntur, et quibus, uti v. 2. addit, ut elementa religionis christianae iterum traderentur, adhuc opus erat. Sensus loci vero tunc ita constituendus erit: Non potui tradere vobis doctrinam christianam, tanquam provectis iam in eius cognitione, sed tanquam rudioribus adhuc et imperfectioribus Christianis. Nec alio sensu legitur hoc vocabulum ibid. v. 2. 3. et 4. 7) *transitorius, fluxus, non perennis ac perpetuus.* In hac vero significatione reperitur Hebr. VII, 16. ubi Christus dicitur a Deo constitutus esse summus sacerdos, οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκικῆς, h. e. vel, non secundum legem Mosaicam, quae sacerdotalem dignitatem e tribu Levitica oriundis ad tempus vitae, non in perpetuum decernebat; (conf. *Theodoretum* ad h. l.) vel quod aliis magis placet, secundum leges Mosaicas tenues et mox abrogandas; (coll. v. 18.) sed κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΑΡΚΙΝΟΣ, η, ον, 1) proprie: *carneus, ex carne constans*, etiam *corpulentus* (*Polyb.* XXXIX, 2, 7.) i. q. σαρκικὸς, cum quo etiam frequenter in codicibus N. T. permutatur, a σὰρξ, caro. 2) metaphorice, relate ad animum, si τῷ λιθίνῳ lapideo opponitur, significat *docilem*, *pronum ad amplectendam veritatem*, *qui facile se flecti*, *corrigi et emendari patitur*. Sic semel tantum legitur in N. T. 2 Cor. III, 9. οὐκ ἐν πλαξὶ λιθίναις, ἀλλ' ἐν πλαξὶ καρδίας σαρκίναις, ubi πλάκες καρδίας σαρκίναι tabulae cordis carneae sine dubio metaphorice *animum docilem et flexilem* significant, *animum mollem*, *tractabilem*, *qui facile movetur*, *ut obediat praeceptis divinis*, qui Sirac. XVII, 19. καρδία σαρκίνη, et Ezech. XI, 19. XXXVI, 26. לֵב בָּשָׂר vocatur, in quibus locis omnibus καρδία λιθίνη et לֵב הָאֶבֶן *cordi lapideo*, h. e. *animo contumaci*, *qui non movetur praeceptis divinis iisque obedientiam denegat*, opponitur.

ΣΑΡΞ, κὸς, ἡ, 1) proprie: *caro*, *seu substantia corporis mollior in animali*, i. q. κρέας. Sic legitur in N. T. Luc. XXIV, 39. πνεῦμα σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει mortuorum animae carne et ossibus carent. Conf. *Homer.* Odyss. λ', v. 218. coll. v. 220. οὐ γὰρ ἔτι σάρκας τε καὶ ὀστέα ἶνες ἔχουσι. Ephes. V, 30. ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ex carne eius et ex ossibus eius. Verba haec, quanquam respondent hebraicis עֶצֶם מֵעֲצָמַי Genes. II, 23. ubi de ipso corpore humano intelligenda sunt, cuius natura primi parentes generis humani arctissime invicem coniungebantur, (conf. etiam Genes. XXIX, 14. 2 Sam. V, 1.) loco tamen nostro metaphorice de *arctissima coniunctione*, *Christum eiusque cultores in hac pariter ac futura vita intercedente*, accipienda sunt. In hac propria *carnis* notione σὰρξ etiam quandoque in numero plurali adhibetur, v. c. Apoc. XVII, 16. καὶ τὰς σάρκας αὐτῆς φάγονται. ibid. XIX, 18. 21. καὶ πάντα τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν, in quibus locis tamen non minus commode per *cadavera* reddi possit, quam significationem σὰρξ, ut σῶμα, ad imitationem hebraici בָּשָׂר, habet in versione Alex. Ezech. XXXII, 5. καὶ δώσω τὰς σάρκας σου ἐπὶ τὰ ὄρη. 2) *totum corpus animale*, *carne et ossibus constans*, diversum hactenus a voce generaliore σώματος, quae etiam de corporibus, et substantia seminum (1 Cor. XV, 38 et 40.) adhibetur. Sic legitur in N. T. Act. II, 31. οὐδὲ ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδε διαφθορὰν neque corpus eius exanime in putredinem abiit. Rom. II, 28. ἡ ἐν τῷ φανερῷ, ἐν σαρκὶ, περιτομὴ circumcisio externa, ad corpus tantum pertinens, cui opponitur v. 29. περιτομὴ καρδίας, ἐν πνεύματι, [illegible]. Non opus enim esse videtur, ut σὰρξ h. l. de certa corporis humani parte, de

puden-

pudendis scilicet, explicetur, quanquam huic explicationi locus Levit. XV, 2. patrocinatur. ibid. XIII, 14. τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἐπιθυμίας curam quidem gerite corporis vestri, sustentate, alite et fovete corpus vestrum, sed temperanter, ne pravae et libidinosae cupiditates in eo alantur et excitentur. 1 Cor. V, 5. εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκὸς, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ. Sermo autem est h. l. de morbis gravioribus plagisque corporeis, quibus Paulus pro potestate sibi a Christo concessa, adfligere decreverat hominem illum incestuosum in ecclesia Corinthiaca. ibid. XV, 39. οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ σὰρξ, ἀλλὰ ἄλλη μὲν σὰρξ ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων, ἄλλη δὲ πτηνῶν neque vero corpora omnia eiusdem generis sunt, sed hominum alia, quadrupedum alia, piscium alia, alia rursus avium. 2 Cor. IV, 11. ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν, i. q. v. 10. ἐν τῷ σώματι ἡμῶν. ibid. VII, 1. μολυσμὸς σαρκὸς καὶ πνεύματος pollutio corporis et animi peccatorum sordibus. ibid. XII, 7. σκόλοψ τῇ σαρκί. Vide infra σκόλοψ. Ephes. II, 11. ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου. ibid. V, 29. οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλ᾽ ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτήν nemo enim facile corpus suum duriter tractare solet, potius alit illud et fovet. Coloss. II, 1. τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί. ibid. v. 5. εἰ γὰρ καὶ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμι quanquam enim corpore absens sum, tamen animo meo vobis adsum. ibid. v. 13 et 23. πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός. Hebr. IX, 10. δικαιώματα τῆς σαρκὸς rituum externorum, corpore peragendorum, praeceptiones. ibid. v. 13. πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα ad corporis, seu externam purgationem et lustrationem. ibid. XII, 9. τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας parentes nostros naturales, quibus hoc corpus nostrum animale debemus, qui in sequentibus opponuntur τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων, h. e. Deo, cui praeter corpus et animum etiam religionem christianam et omnia commoda, cum eius professione et observatione coniuncta, grati debemus. 1 Petr. III, 18. θανατωθεὶς μὲν σαρκὶ, pro κατὰ τὴν σάρκα, seu κατὰ τὸ σῶμα, interfectus quidem quoad corpus. ibid. v. 21. οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου non ablatio sordium corporis. ibid. IV, 1 et 6. Iud. v. 8. σάρκα μιαίνουσι corpus polluunt, h. e. foedam libidinem exercent. Ita בָּשָׂר quoque legitur Levit. XV, 16. XIX, 28. et σὰρξ usurpatur apud *Euripidem* in Phoen. v. 1604. φόνευσιν ἄλαν σαρκὸς ἔδαψεν, et in Electra v. 387. *Epictet.* III, 7. Conf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 276. Adde Alex. Genes. VI, 17. καταφθεῖραι πᾶσαν σάρκα, ἐν ᾗ ἐστι πνεῦμα ζωῆς. 2 Regg. IV, 34. διεθερμάνθη ἡ σὰρξ τοῦ παιδαρίου 3) *totum animans, corpore et animo constans, totum corpus humanum,* adiuncta

tamen haud raro *mortalitatis*, *infirmitatis* et *imperfectionis* notione. Rom. VIII, 3. *ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας* pro *ἐν σώματι ὁμοίῳ τῷ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν σώματος* vestitum corpore, quale est caeterorum hominum, i. q. Phil. II, 7. *ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος καὶ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος*. Cf. Hebr. II, 17. et IV, 15. Rom. VII, 18. 1 Cor. XV, 50. *σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν Θεοῦ κληρονομῆσαι οὐ δύνανται* corpus *ἐπίγειον*, quale in his terris gerimus, carne et sanguine constans, et variis infirmitatibus, etiam quoad animum, obnoxium, non admitti potest in societatem aeternae felicitatis, Christianis a Deo destinatae. 2 Cor. X, 3. *ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες* quanquam enim externo infirmi hominis habitu in his terris vivimus. Galat. II, 20. *ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί*. Phil. I, 22. *τὸ ζῆν ἐν σαρκί*. ibid. v. 24. *ἐπιμένειν ἐν τῇ σαρκί*. Coloss. I, 24. *τῶν θλίψεων τοῦ χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου* calamitatum, quas Christi causa et quoad corpus et quoad animum perfero. 1 Tim. III, 16. *ἐφανερώθη ἐν σαρκί* homo factus est, humanam induit naturam. 1 Petr. IV, 2. *τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιῶσαι χρόνον*. 1 Ioh. IV, 2. *ἐν σαρκί* corpore vere humano instructum. ibid. v. 3. 2 Ioh. v. 7. Cf. *Schwarzii* Comment. Philol. Ling. Gr. p. 1316. Causa vero, cur in haud paucis N. T. locis *σάρξ*, de hominibus et humano corpore usurpatum, *infirmitatis*, *imbecillitatis*, *imperfectionis* *et mortalitatis* notionem adiunctam habet, unice a Scriptoribus hebraicis repetenda videtur, qui, cum viderent, corpus animale, sive hominum, sive caeterorum animantium, nisi mente regatur, inertia et infirmitate laborare et mox in putredinem et corruptionem abire, ipsumque adeo hominem in hac vita caducum, mortalem ac variis infirmitatibus obnoxium esse, quicquid ut debile, infirmum et caducum describere volebant, בָּשָׂר dixerunt. Conf. Genes. VI, 3. בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר. Ps. LXXVIII, 39. כִּי בָשָׂר הֵמָּה. Ies. XXXI, 3. ubi Aegyptii בָּשָׂר vocantur, ob imbecille ac inconstans auxilium, quod praestabant. E contrario voci רוּחַ apud eosdem *vitae*, *constantiae*, *perennitatis*, *perfectionis ac roboris* notio adhaeret. 4) significatione a genere ad speciem translata: *homo ipse*, vel simpliciter, (*Porphyr.* de Abstinent. I. §. 49. p. 40.) vel adiuncta partim infirmitatis, partim mortalitatis notione. Matth. XVI, 17. *σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι* homines (qui h. l. ita dicuntur ob imbecillitatem et tenuitatem cognitionis) tibi hoc non revelarunt, seu, hoc non humana indagine cognovisti. ib. XIX, 5. *ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν* in unum hominem ambo coalescent, *sie beyde werden nur eine Person ausmachen*, arctissimis vinculis erunt invicem coniuncti. ibid. v. 6. XXIV, 22. *οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ* nemo facile salvus evaderet. Marc. X, 8. XIII,

XIII, 20. Luc. III, 6. καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ et videbunt omnes servatorem, a Deo missum. Ioh. I, 14. σὰρξ ἐγένετο homo factus est. ibid. III, 6. τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς, σάρξ ἐστι quicunque enim natus est ex hominibus, homo est, seu, natura et conditione humana quoque praeditus est. ibid. XVII, 2. Act. II, 17. Rom. III, 20. οὐ πᾶσα σάρξ nemo. 1 Cor. I, 26 et 29. VI, 16. 2 Cor. I, 17. κατὰ σάρκα βουλεύομαι consilia capio more hominum, qui fere sunt inconstantes et instabiles. 2 Cor. X, 2. κατὰ σάρκα περιπατεῖν agere, ut homines vulgo agere solent, qui, praesentes quidem, timidi tacent, sed absentes audacius increpant, adeoque sui dissimiles sunt. Galat. I, 16. οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι neminem in consilium adhibui. ibid. II, 16. IV, 23. 29. ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς qui natus est naturali modo, quo in his terris nasci solent homines. Opponitur ei ὁ κατὰ πνεῦμα γεννηθεὶς filius, qui ipsa vi divina, seu vi divinae promissionis (διὰ τῆς ἐπαγγελίας v. 23.) progenitus est. Ephes. VI, 12. πρὸς αἷμα καὶ σάρκα cum hominibus imbecillibus. Philem. v. 16. καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν Κυρίῳ et quia homo et quia Christianus est. Eandem significationem habet בשר Ies. XL, 6. Ier. XVII, 5. Genes. VI, 12. Sirac. XIV, 18. οὕτως γενεὰ σαρκὸς καὶ αἵματος, ἡ μὲν τελευτᾷ, ἡ δὲ γεννᾶται. 5) *natura humana*. In hac significatione de Christo adhibetur Act. II, 30. ubi τὸ κατὰ σάρκα est, quoad humanam naturam, et coniungendum cum verbis ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ. Rom. I, 3. τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος δαβὶδ κατὰ σάρκα. ibid. IX, 5. καὶ ἐξ ὧν ὁ χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα. 2 Cor. V, 16. Hebr. V, 14. κεκοινώνηκε σαρκὸς καὶ αἵματος. Huc etiam refer locum Ioh. I, 13. ubi θέλημα σαρκὸς est *instinctus naturalis ad procreandam sobolem*. 6) *externa hominis conditio, corpore in primis conspicua, res externae*. Ioh. VIII, 15. ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε vos iudicatis secundum externam dignitatem, i. q. alias dicitur κατὰ ὄψιν κρίνετε. 1 Cor. VII, 28. θλῖψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἕξουσιν οἱ τοιοῦτοι variis calamitatibus quoad externam conditionem, (v. c. paupertati, exilio, carceri, fugae etc.) tales obnoxii erunt. 2 Cor. XI, 18. ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ τὴν σάρκα quia multi de rebus externis gloriantur. Galat. IV, 13. δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς inter varias calamitates externas, quae pericula et incommoda externa, ob religionem christianam suscepta, v. 14. ὁ πειρασμὸς, ὁ ἐν τῇ σαρκὶ vocantur. ibid. VI, 12. ἐν σαρκὶ per res externas, leves, inanes et nullius pretii, in quibus dignitatem et gloriam quaerebant doctores iudaizantes. Ephes. VI, 5. τοῖς κυρίοις κατὰ σάρκα dominis vestris terrenis. Coloss. III, 22. 1 Petr. I, 24. πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος omnes res externae sunt fluxae ac caducae. 1 Ioh. II, 16. ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς nimia rerum externarum cupiditas. — Huc etiam referri potest locus

cus Rom. IX, 3. ubi Paulus Iudaeos, ſuos *συγγενεῖς κατὰ σάρκα*, h. e. populares, ſeu fratres ſuos ſecundum externam conditionem vocat; ſed rectius vocabulum *σάρξ* h. l. de *nativitate et ipſis natalibus* explicatur. 7) *nativitas, natales.* Rom. IX, 3. 8. *οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκὸς* non poſteri, qui ſunt per nativitatem, ſeu poſteri, proprie ſic dicti. 1 Cor. X, 18. *ὁ Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα* Iſraelitae qui ſunt per natales, ſine ullo reſpectu ad vitam, religioni iudaicae conſentaneam. Epheſ. II, 11. *τὰ ἔθνη ἐν σαρκί.* 8) *popularis, eiusdem gentis homo*, et *omnino omnis, qui eiusdem eſt cum aliquo originis et ſtirpis affinitate coniunctus.* Sic legitur in N. T. Rom. XI, 14. *εἴπως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα* ut populares meos ad aemulationem excitem. Ita etiam בָּשָׂר generatim *conſanguineum* notat, et mox de *fratre germano*, Geneſ. XXXVII, 27. et de *ſororis filio*, Geneſ. XXIX, 14. mox de *hominibus, communis ſtirpis affinitate invicem coniunctis*, Ieſ. LVIII, 7. adhibetur. 9) *foemina.* Conf. 2 Petr. II. 10. *τοὺς ὀπίσω σαρκὸς, ἐν ἐπιθυμίᾳ μιασμοῦ πορευομένους*, ubi *σάρξ* nec de voluptate illicita, nec de vitioſitate, nec denique de pudendis, quae eſt *Koppii* in libro, infra laudando, ſententia, explicari poteſt, ſed eſt i. q. *γυνή*, ut apparet e collatione loci Iud. v. 7. ubi *ἀπέρχεσθαι ὀπίσω σαρκὸς ἑτέρας* et *ἐκπορνεύεσθαι* tanquam formulae ſynonymae ponuntur. 10) *vita in his terris*, adiuncta notione *imbecillitatis et conditionis deterioris ac multis malis obnoxiae.* Hebr. V, 7. *ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ* quamdiu conditio vitae eius in his terris, vilis illa atque humilis, durabat. 11) *infirmitas, imbecillitas quaevis, deterior conditio quaecunque.* 2 Cor. X, 3. *ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα* quanquam enim ſumus in conditione infima, tamen nos bella gerimus ut fortes milites. Galat. VI, 13. *ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχήσωνται* ut habeant gloriandi materiam de animi veſtri levitate, inconſtantia et imbecillitate, qua vos ad ſuarum opinionum iudaicarum levitatem flectere ipſis contigit. 12) *religio Moſaica*, quippe *imperfectior illa et tenuior*, cum doctrina chriſtiana comparata. Galat. III, 3. *ἐναρξάμενοι πνεύματι νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε;* vos, qui iam praeſtantiam religionis chriſtianae uſu veſtro cognoviſtis, nunc ad religionem iudaicam, imperfectiorem illam, redibitis? 13) *obſervatio religionis Moſaicae et inprimis rituum, quos praeſcribunt leges Moſaicae ceremoniales.* Rom. IV, 1. *τί οὖν ἐροῦμεν; ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὑρηκέναι κατὰ σάρκα;* Quid enim? Num dicemus, Abrahamum, gentis noſtrae auctorem, per obſervationem legis Moſaicae ritualis obtinuiſſe favorem divinum? Exemplo enim Abrahami vult Paulus oſtendere, ut ipſis eius verbis utar, cap. III, 28. *πίστει δικαιοῦσθαι ἄνθρωπον χωρὶς ἔργων νόμου.* De ſtudio religionis Moſaicae, ritualis inprimis, vel obſervandae, vel commendandae,

dicendi, explicari etiam commode possunt loca, supra iam laudata: Galat. VI, 12. ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκὶ qui Iudaeis placere gestiunt suo religionis Mosaicae commendandae studio. et ibid. v. 13. ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχήσωνται ut de vestro religionis Mosaicae observandae studio gloriari possint. 14) *status et conditio eorum, qui lege Mosaica obstricti tenebantur.* Rom. VII, 5. ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκὶ cum enim olim lege Mosaica obstricti teneremur. Cf. v. 6. Bene *Theodoretus* ad h. l. ἐν τῇ σαρκί, τοῦτ' ἔστι τῇ κατὰ νόμον πολιτείᾳ. Philipp. III, 3. οὐκ ἐν σαρκὶ πεποιθότες. ibid. v. 4. 15) *homo, corpori deditus et inserviens, a corpore pendens, non immunis a pravitate; ad corpus omnia referendi.* Matth. XXVI, 41. τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενὴς animus vester quidem promtus est, sed vos, corporis imperio subiecti, ut toti quasi externi et corporei, admodum imbecilles estis et proni ad lapsum. Marc. XIV, 38. Hinc 16) transfertur ad *hominem, sibi relictum, qui est sine meliori ista, quae spiritus divini opus est, animi indole, rebus huius vitae externis intentus unice.* Ioh. VI, 63. ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν. 17) *pravitas, vitiositas humana, vita prava ac scelesta.* Ratio huius loquendi usus duplex videtur; una quidem, quod apostoli omnis vitiositatis in agendo origines ad corpus referre consueverant, ut etiam pluribus philosophis graecis, velut Platoni, solemne erat; altera vero haec, quod sensus animi, per religionem christianam emendatos, πνεῦμα nominare solebant apostoli, ut iam recte observavit *Koppius* in Excurs. IX. in Epistolam ad Galatas. Rom. VII, 25. τῇ σαρκί, h. e. κατὰ τὴν οἰκοῦσαν ἐν ἐμοὶ ἁμαρτίαν, v. 20. seu κατὰ τὸν ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσί μου, v. 22. ib. VIII, 1. κατὰ σάρκα περιπατεῖν vitiositati indulgere. ibid. v. 3. διὰ τῆς σαρκὸς ipsa hominum vitiositate, qui abutebantur lege, ita, ut non tantum se ea coërceri paterentur, sed occasionem adeo plus peccandi ab ea repetebant, ut *Koppii* verbis ad h. l. utar. ib. v. 4. 5. οἱ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσι. ib. v. 6. 7. 8. 9. 12. 13. Galat. V, 13. μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκὶ modo ne hac doctrina de libertate christiana ad peccandi licentiam abutamini. ibid. v. 16. ἐπιθυμίαν σαρκὸς cupiditates pravae. ibid. v. 17. 19. 24. τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν renunciarunt vitiositati. ibid. VI, 8. ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθορὰν qui pravis suis cupiditatibus indulget, eum hae ipsae cupiditates perversae infelicem reddent. Ephes. II, 3. Coloss. II, 11. ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῆς σαρκὸς in depositione corporis, quo homines ad peccata abutuntur et incitantur. ibid. v. 18. 2 Petr. II, 18. Iud. v. 23. Sic etiam apud Siracidem XXIII, 23. σῶμα σαρκὸς corpus, quod paret vitiositatis imperio, dicitur. 17) *corpus Christi, homines expiandi caussa morti traditum, mors Christi.* Sic legitur in N. T.

Ephes.

Ephes. II, 15. ubi Christus dicitur legem Mosaicam ritualem, qua Iudaei ac gentes invicem dirimebantur, sustulisse et abrogasse, *ἐν τῇ σαρκὶ αὐτȣ̃*, h. e. morte sua, quam in cruce pertulit. Conf. Coloss. II, 14. Hebr. X, 20. *διὰ τῆς σαρκὸς αὐτȣ̃*, h. e. *διὰ τȣ̃ αἵματος αὐτȣ̃*, ut v. 19. legitur. Ioh. VI, 51. *ἡ σάρξ μȣ, ἣν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τȣ̃ κόσμȣ ζωῆς*. ibid. v. 52. 53. *ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τȣ̃ υἱȣ̃ τȣ̃ ἀνθρώπȣ* nisi comederitis corpus filii hominis, h. e. nisi recte usi fueritis morte filii hominis. Plerique tamen interpretes, recte videntes, *σάρκα* h. l. nec de corpore Christi, proprie sic dicto, nec omnem formulam de usu s. Coenae intellegi posse, maluerunt *σάρκα Χριστȣ̃* metaphorice accipere de *doctrina et religione, quam Christus, humano corpore praeditus, hominibus tradidit et morte sua violentia in cruce confirmavit*, ut *φαγεῖν τὴν σάρκα τȣ̃ υἱȣ̃ τοῦ ἀνθρώπȣ* sit; *vera fide doctrinam christianam amplecti*. Confer, quae supra ad vocem *αἷμα* a me dicta sunt. ibid. v. 54. 55. *ἡ γὰρ σάρξ μȣ ἀληθῶς ἐστι βρῶσις*, h. e. vel, a morte mea fructus uberrimi ad genus humanum derivantur, vel, doctrina mea habet vim salutarem, homines ad veram felicitatem adducendi et desideriis animi humani omni ex parte satisfaciendi. ib. v. 56. 18) haud raro abundat. Act. II, 26. *ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μȣ* (h. e. *ἐγὼ*) *κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι* praeterea etiam ego habitabo securus, h. e. animo, fiducia pleno, in his terris vivam. Eodem modo בָּשָׂר, iunctis suffixis pronominum, ponitur loco pronominis ipsius, v. c. Ps. LXIII, 2. ubi בְּשָׂרִי aeque ac נַפְשִׁי pro אֲנִי *ego* ponitur. Cohel. IV, 4. Rom. VI, 19. *διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν*, pro *διὰ τὴν ἀσθένειαν ὑμῶν*, ob imbecillitatem vestram. 2 Cor. VII, 5. *οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ σάρξ ἡμῶν*. Coloss. I, 22. *ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτȣ̃*. Iacob. V, 3. *καὶ φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν*, pro *ὑμᾶς*. Saepius in N. T. non legitur. — Caeterum lectu digna de hac voce, in N. T. maximeque Pauli oratione frequentissima, habet *Koppius* in Excursu IX. in Epistolam ad Galatas p. m. 139 seq. *Sartorius* in Diss. Theol. de Notione Vocis *σάρξ* in scriptis N. T. Tubingae 1778. *G. A. Tellerus* in Vocabulario N. T. theotisce scripto, sub voce *Fleisch*, *Langius* in Symbolis ad promovendum rectum Vocabularii Telleriani usum. Vol. I, p. 292 seq. *Ioh. Phil. Storrii* Comment. de vocum carnis et spiritus, cum de Christo dicuntur, genuino sensu. Tubing. 1732. 4. *C. F. Schmidii* D. de potestate vocabulis *σαρκὸς* et *πνεύματος* de Christo dictis in N. T. subiecta. Viteb. 1775. 4. *G. G. Röller* de vocum *σὰρξ* et *πνεῦμα* in Pauli Ep. ad Galatas sensu. Zwiccav. 1778. 8. et Tract. Ueber die Bedeutungen der Ausdrücke Fleisch und Geist in verschiedenen Stellen des N. T. in Henke's Magazin für Religions-Philosophie und Exegese. Th. I. S. 459 — 584.

ΣΑΡΟΤΧ,

ΣΑΡΟΥ'Χ, ὁ, *Saruch.* Est nomen proprium viri indeclinabile hebraicum, quod semel tantum reperitur in N. T. Luc. III, 35. Scribitur etiam Ζαρὲχ, hebraice שְׂרוּג, idem notans, quod *ramus, propago.* Fuit filius Rahu. Genes. XI, 20.

ΣΑΡΟ'Ω, ῶ, fut. ώσω, *scopis purgo, verro, mundo,* a σαρὸς, vel σάρος, quod *scopas, virgulas purgatorias* notat et descendit a σαίρω, quod idem significat ac σαρόω, (Confer *Eurip.* Cyclop. v. 33. et *Wetstenii N. T.* T. I, p. 396.) fut. σαρῶ, perf. pass. σέσαρμαι, unde nomen σάρμα *sordes, verrendo collectas, purgamenta.* Sic ter tantum in N. T. legitur. Luc. XV, 8. οὐχὶ ἅπτει λύχνον καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν, καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς, ἕως ὅτου εὕρῃ; nonne accendet lucernam, everret totam domum, et sedulo quaereret, donec drachmam amissam invenerit? Matth. XII, 44. et Luc. XI, 25. οἶκον σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον domum mundatam et exornatam, h. e. hominem securum nec tale quid metuentem; metaphora desumta a domo vacua, dilegenter exornata et purgata, novumque hospitem exspectante. Damnavit hanc vocem *Thom. M.* p. 547. κόρημα χρὴ λέγειν, inquit, οὐχὶ σάρον, οὐδὲ σάρωτρον, καὶ κορεῖν καὶ παρακορεῖν, καὶ ἐκκορεῖν, ἀλλὰ μὴ σαροῦν. Idem tradit *Phrynichus* p. 38. Vocem σαίρειν in *verrendi* notione habet *Euripides* in Ion. v. 115. 121. Cyclop. v. 29. *Hesych.* σαρῶ· κοσμίζω. *Suid.* σαρῶν· κορῶν. καὶ σαρῶν· κοσμῶν, αἰτιατικῇ.

ΣΑ'ῤῬΑ, ας, ἡ, *Sara.* Est nomen proprium uxoris Abrahami, quae fuit filia non Haranis, fratris Abrahami, quae Genes. XI, 29. *Iisca* vocatur, sed *Tarachi,* patris Abrahami, adeoque Abrahami soror, eodem patre, sed non eadem matre genita, ut Genes. XX, 12. Abrahamus ipse dicit: *Vere soror mea est, filia patris mei, veruntamen non est filia matris meae.* Nomen hebraicum huic a parentibus inditum erat שָׂרַי, quod ipse Deus mutavit (Genes. XVII, 15.) in שָׂרָה, quod notat *principem,* quia ex ea exorituri erant tot reges et populi secundum promissionem, factam Genes. XVII, 16. *benedicam ei, ut mater sit multorum gentium, reges populorum ex ea futuri sunt.* Commemoratur in N. T. Rom. IV, 19. IX, 9. Hebr. XI, 11. 1 Petr. III, 6.

ΣΑ'ΡΩΝ, ωνος, ὁ, *Saron.* Regio campestris pascuis abundans et multis viculis repleta a Caesarea Palaestinae, seu turri Stratonis, usque ad Ioppen se extendens, nobilis quoque vino Saronitico et floribus amoenissimis. Hebraice dicitur שָׁרוֹן, vel a שָׁרָה *solvere, dimittere, emittere,* ut adeo nomen acceperit ab emittendo pecora et שָׁרוֹן significet *regionem campestrem pascuosam,* vel a שׁוּר *prospicere, contemplari,* quasi *regio lati prospectus,* ut placuit *Bocharto* in Hierozoico P. I, Lib. II, cap. 31 et 48. p. 306 et 553. In hac regione erat etiam

iam mons eiusdem nominis, cui inaedificata erat urbs, dicta *Lassaron.* Erat et alia regio, seu tractus alius eiusdem nominis inter Tabirinum montem et lacum Tiberiadis. Conf. *Cellarii* Geogr. Plen. III. c. 13. §. 97. p. 444. *Ludov. de Dieu* Crit. Sacr. p. 573. et *Lightfoot.* Cent. Chorogr. Matthaeo praemiss. cap. 17. Memoratur semel in N. T. Act. IX, 35. ad quem locum videndus est *Wetstenius.*

ΣΑΤᾶΝ, ὁ. *Satan.* Nomen hebraicum indeclinabile, et Σατανᾶς, ᾶ, ὁ, *Satanas*, ad imitationem syriacae vocis ܣܛܢܐ et chaldaici סָטָנָא, a radice hebraica שָׂטַן, quae ut chald. שְׂטַן et arab. شطن *odio habere, omni studio ac conatu adversari alicui*, ἀντικεῖσθαι, significat. Hinc Σατανᾶς et Σατᾶν 1) proprie *adversarium quemlibet*, (Ita σατὰν ponitur in vers. Alex. 1 Regg. XI, 14. 23. 25.) *ἀντικείμενον*, (Alex. Zachar. XIII, 1. לְשִׂטְנוֹ τοῦ ἀντικεῖσθαι αὐτῷ.) *maxime in iudicio*, (Zach. XIII, 1.) notat, observante *Origene* Lib. VI. contra *Celsum* p. 306. et mox de *calumniatoribus*, (unde Alexandrini voce διάβολος pro hebraico שָׂטָן usi sunt 1 Chron. XXI, 1. Iob. I, 6. 7. 9. 12. Ps. CIX, 6.) mox de *insidiatoribus*, (unde 1 Sam. XXIX, 4. et 1 Regg. V, 4. apud Alexandrinos pro שָׂטָן legitur ἐπίβουλος.) mox vero de *eo* usurpatur, *qui quomodocunque adversatur conatibus alicuius, qui alteri obstat et renititur, etiam probo animo.* Sic legitur in N. T. Matth. XVI, 23. ubi Iesus Petro dixisse narratur: ὕπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ facesse hinc, qui adversaris mihi. Significat σατανᾶς h. l. speciatim *malum consiliarium, qui alteri dat consilia mala, inutilia et perniciosa;* quo sensu שָׂטָן legitur quoque 2 Sam. XIX, 22. Marc. VIII, 33. Iam, quia Iudaei credebant, genios malos acerbissimo odio homines persequi et omni conatu et studio iis adversari et quocunque modo illis nocere laborare et adeo non solum homines variis artibus decipere et ad peccata sollicitare, sed etiam calumniari apud Deum et coram eo accusare illos conatos esse, factum est, ut σατανᾶς in N. T. 2) mox *principem geniorum malorum*, mox *universitatem geniorum malorum* significaret, ad quorum perversa studia N. T. scriptores morbos hominum et calamitates graviores, omnia propagationis religionis christianae impedimenta et ipsas peccatorum ac vitiositatis origines referre solent. *Suid.* Σατανᾶς· ὅτι σατανᾶς κατὰ τὴν ἑβραίων γλῶσσαν ὁ ἀποστάτης λέγεται, ὁ αὐτὸς καὶ ὁ διάβολος, ὡς τὸν θεὸν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους συκοφαντῶν καὶ αὐτοῖς γε τοῖς ἀνθρώποις ἔριν πρὸς ἀλλήλους ἐμβάλλων καὶ μάχην. *Alberti* Glossar. Gr. p. 50. Σατᾶν· ἀντικείμενος, ἢ ἀποστάτης. Matth. IV, 10. XII, 26. εἰ ὁ σατανᾶς τὸν σατανᾶν ἐκβάλλει si ego ope principis daemonum eiicio daemones. Marc. I, 13. III, 23. 26. IV, 15.

Luc.

Luc. IV, 8. X, 18. ἐθεώρουν τὸν σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα scio, per vos potestatem geniorum malorum in corpora humana derepente fractam esse. ibid. XI, 18. XIII, 16. ἣν ἔδησεν ὁ σατανᾶς ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη cui a daemone morbus inflictus est iam per octodecim annos. Conf. v. 11. ibid. XXII, 3. εἰσῆλθε δὲ ὁ σατανᾶς εἰς Ἰούδαν suggessit vero Satanas Iudae consilium. ib. v. 31. Rom. XVI, 20. συντρίψει τὸν σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν, h. e. ut *Koppius* recte transtulit: vos ab omni fraude et crudelitate hostium vestrorum, et a singulis malis, quibus oppressos vos sentitis, liberabit. Ioh. XIII, 27. Act. V, 3. Conf. supra ad πληρόω dicta. ib. XXVI, 18. ἀπὸ τῆς ἐξουσίας τοῦ σατανᾶ ἐπὶ τὸν θεὸν a pristina ignorantia et impietate ad verum Dei cultum. 1 Cor. V, 5. παραδοῦναι τῷ σατανᾷ miraculoso modo corpus alicuius morbo afficere gravi et insanabili. (Conf. *Ioh. Floderi* ῥῆσις Paulina: παραδοῦναι τῷ Σατανᾷ 1 Cor. V, 5. explicata. Vpsal. 1766. 4.) ibid. VII, 5. ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. 2 Cor. II, 11. XI, 14. XII, 17. 1 Thess. II, 18. ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ σατανᾶς variis modis impeditus sum, inprimis adversariis meis, quos Athenis habeo. 2 Thess. II, 9. κατ' ἐνέργειαν τοῦ σατανᾶ adiuvante eum Satana. 1 Tim. I, 20. V, 15. Apoc. II, 9. 13. ὅπου ὁ θρόνος Σατανᾶ ubi est Satanae imperium, h. e. ubi funestis contra Christianam civitatem excitatis bellis et idololatria facile ad defectionem a religione christiana sollicitari potest. Ibid. v. 24. III, 9. XII, 9. XX, 2. 7. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΑΤΟΝ, ου, τὸ, *satum*, genus mensurae aridorum, quae respondet sesquimodio et tertiam partem ephae, seu CXLIV ova continebat. Hebraice dicitur סְאָה et in statu constructo סְאַת, unde syriacum ܣܐܬܐ, e quo σάτον ortum videtur, quod in vers. *Aquilae* Gen. XVIII, 6. et 1 Sam. XXV, 18. pro סאה legitur. In N. T. bis legitur. Matth. XIII, 33. εἰς ἀλεύρου σάτα τρία in farinae sesquimodios duos. Luc. XIII, 21. *Hesych.* σάτον· σιτικὸν μέτρον. Idem: σάτον· μόδιος γέμων, ἤγουν, ἓν ἥμισυ μόδιον ἰταλικόν. *Suid.* σάτα· μέτρον ἑβραϊκόν. δηλοῖ δὲ μόδιον ὑπερπεπληρωμένον, ὡς εἶναι μόδιον ἕνα καὶ ἥμισυν. Cf. *Epiphanium* de Ponderibus et Mensuris apud *Steph. le Moyne* in Variis Sacris p. 473. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 405. et *Eisenschmid*, de Ponderibus et Mensuris p. 88 et 172.

ΣΑΥΛΟΣ, ου, ὁ. *Saulus*. Nomen Pauli, apostoli, eiusdem originis et significationis cum Σαοὺλ, quod vide supra. Legitur in N. T. Act. VII, 58. VIII, 1. 3. IX, 1. 8. 11. 19. 22. 24. 26. XI, 25. 30. XII, 25. XIII, 1. 2. 7. 9. Vide et supra Παῦλος.

ΣΑΥΤΟΥ, ῆς, ῦ, *tui ipsius*, per crasin pro ΣΕΑΥΤΟΥ, ῆς, ῦ, quod vide.

ΣΒΕΝΝΥΜΙ et ΣΒΕΝΝΥΩ, quod quaedam tempora petit ab inusitato σβέω, fut. σβέσω, 1) proprie est: *exstinguo, restinguo*, et de *igni et rebus ardentibus* usurpatur. Matth. XII, 20. λίνον τυφόμενον ὐ σβέσει ellychnium fumigans (in quo fumus aliquod flammae vestigium refert,) non exstinguet, h. e. non abiiciet homines imbecilles ac timidos. ib. XXV, 8. αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται nam lucernae nostrae exstinguuntur. Marc. IX, 44. τὸ πῦρ ὐ σβέννυται ignis, quo crucientur, non extinguitur, h. e. perpetuas poenas luent. ibid. v. 46 et 48. Ephes. VI, 16. πάντα τὰ βέλη τῦ πονηρῦ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι omnia tela ignita satanae exstinguere, h. e. efficietis, ut calamitates gravissimae vobis nulla ratione nocere possint. 2) metaphorice: *comprimo, supprimo, retundo, cohibeo, compesco*. Hebr. XI, 34. ἔσβεσαν δύναμιν πυρὸς vim ignis cohibuerunt. *Aelian.* V. H. VI, 1. ἔσβεσαν θυμόν. 3) *efficio, ut aliquid cesset et evanescat.* 1 Thess. V, 19. τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε nolite committere, ut bonorum, per Christum vobis partorum, iacturam faciatis. Alii vertunt: nolite negligere bona vestra, sensu fere eodem. *Xenoph.* Oeconom. V, 17. ἀποσβέννυνται καὶ αἱ ἄλλαι τέχναι. Similes loquendi formulas Graecorum larga manu suppeditat *Wetstenius N. T.* T. II, p. 306 seq. Saepius in N. T. non legitur. — *Hesych.* σβέννυται· κατασβέννυται. Idem: σβέσαι· παῦσαι, κατασβέσαι.

ΣΕΑΥΤΟΥ, ῆς, ῦ, et contracte ΣΑΥΤΟΥ, ῆς, ῦ, *tui ipsius*. Est pronomen compositum ex σέο pro σῦ et αὐτῦ, quod caret nominativo, et in genitivo, dativo et accusativo tantum reperitur, et mox pro reciproco, mox vero pro personali simplici ponitur. Matth. IV, 6. βάλε σεαυτὸν κάτω deiice te deorsum. ibid. VIII, 4. σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ ostende te sacerdoti. Ioh. VII, 4. φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ prodi in publicum. Matth. XXII, 39. amabis proximum tuum ὡς σεαυτὸν sicut te ipsum. Κατὰ σεαυτὸν *seorsim, solus*. Rom. XIV, 22. κατὰ σεαυτὸν ἔχε hanc certam animi persuasionem tibi habe.

ΣΕΒΑΖΟΜΑΙ, fut. άσομαι, *veneror, colo, adoro*, et dicitur plerumque de cultu religioso, a σέβομαι, quod idem notat. Semel tantum in N. T. legitur Rom. I, 25. καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα et venerati sunt ac coluerunt creaturam magis, quam creatorem. *Hesych.* ἐσεβάσθησαν· σεβάσμασι προσεκύνησαν.

ΣΕΒΑΣΜΑ, τος, τό. Latissime patet hoc vocabulum et generatim *omnem rem sacram, quae sancte et cum religione colitur*, significat, adeoque mox de *numine, quod veneramur et cultu religioso prosequimur*, mox vero per metonymiam de *cultu*

cultu religioso ipso et omnibus rebus, cultui sacro inservientibus, adhibetur, et *templa, aras, sacrificia, imagines Deorum*, aliaque his similia complectitur. Est enim verbale a prima perf. perf. pass. σεσέβασμαι, verbi σεβάζομαι *colo*, *veneror*. Bis tantum in N. T. legitur. Act. XVII, 23. ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν cum inspicerem res sacras vestras, sc. templa, simulacra, aras, statuas etc. *Syrus templa* tantum intellexit. Vertit enim: ܒܝܬ ܕܚܠܬܟܘܢ *domum formidinis seu cultus vestri*. *Arabs: numina*. *Vulgatus* transtulit *simulacra*. 2 Thess. II, 4. ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον θεὸν ἢ σέβασμα, h. e. Deorum omnium omnisque divini cultus superbus contemtor, ut *Koppius* recte transtulit; quem *Wetstenius N. T.* T. II, p. 310. Titum sive domum Flaviam, non autem, ut aliis visum est, Pontificem Romanum, aut Caium, aut Simonem Magum, esse arbitratur. *Dion. Halic. Ant.* I, c. 30. τῶν περὶ τὰ θεῖα σεβάσματα λειτουργιῶν. Ibid. l. V, c. 1. τῶν περὶ τὰ θεῖα σεβασμάτων. Histor. Drac. v. 32. ἴδε τὰ σεβάσματα ὑμῶν haec sunt numina vestra, quae religiose colitis. Sapient. XIV, 20. νῦν σέβασμα ἐλογίσαντο nunc pro numine habebant. ibid. XV, 17. τῶν σεβασμάτων αὐτοῦ idolorum simulacris, quae a se ipso efficta colit. Vide *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II, p. 942.

ΣΕΒΑΣΤΟΣ, ή, όν, et ΣΕΒΑΣΤΟΣ, ῦ, ὁ, 1) *venerabilis, venerandus, veneratione dignus, qui religiose colitur*. Est verbale a tertia perf. perf. pass. σεσέβασται, verbi σεβάζομαι *veneror, religiose colo*. *Hesych.* σεβαστός· προσκυνητός, τιμητός. 2) *Caesar Augustus, cognomen imperatoris romani, caesareus, augustalis*. Act. XXV, 21. τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ σεβαστοῦ διάγνωσιν ut asservaretur ad Caesaris cognitionem. ibid. v. 25. ἐπικαλεσαμένου τὸν σεβαστὸν cum provocasset ad Caesarem, Neronem nempe, qui tunc Romanorum imperator erat. ib. XXVII, 1. σπείρης σεβαστῆς cohortis e legione, quae Augusta dicitur: de qua vide *Wetstenii N. T.* T. II, p. 696. Saepius in N. T. non legitur. Caeterum constat, Graecos, cum vellent latinum *augustus* non tam vertere, quam interpretari, usos esse cognomine Σεβαστοῦ de imperatoribus romanis, qui latine *Augusti* et *Semper Augusti* appellabantur. Utroque autem vocabulo is significatur, qui cultum, humana conditione maiorem, meretur et propemodum divino cultu ornandus est. Cf. *Ezech. Spanhemium* de Vsu et Praestantia Numismatum p. 677 seq. et *Zornii* Biblioth. Antiquar. Exeget. T. I, p. 284 seq.

ΣΕΒΩ et ΣΕΒΟΜΑΙ, *veneror, colo, adoro, religiose colo*, et partim de cultu religioso interno, partim de cultu Dei externo, et pietate, quae ritibus tantum praestatur, et de cul-

tu

tu idolorum aeque ac veri Dei cultu adhibetur. Matth. XV, 9. *μάτην δὲ σέβονταί με* frustra autem mihi hunc cultum externum praestant. Marc. VII, 7. Act. XIII, 43. *τῶν σεβομένων προσηλύτων* religiosorum proselytorum. ibid. v. 50. *τὰς σεβομένας γυναῖκας* mulieres religiosas, seu mulieres, quae ad veri Dei cultum a superstitione ethnicorum transierant. ibid. XVI, 14. *σεβομένη τὸν Θεὸν* religiosa. ibid. XVII, 4. *τῶν σεβομένων Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος* multi Graecorum, qui ad religionem iudaicam transierant. ibid. v. 17. *τοῖς Ἰουδαίοις* opponuntur *οἱ σεβόμενοι*, h. e. proselyti Iudaeorum, qui alias *εὐλαβεῖς* et *Φοβούμενοι τὸν Θεὸν* dicuntur. De proselytis Iudaeorum usurpatur etiam formula *σέβεσθαι τὸν Θεὸν*, ibid. XVIII, 7. quae paullo post v. 13. de omni cultu divino adhibetur. ib. XIX, 27. Saepius in N. T. non legitur. In versione Alexandrina aliquoties reperitur pro יָרֵא *timuit*, *reveritus est*. Ios. IV, 24. Iob. I, 9. Ies. XXIX, 13. Ion. I, 9. Activum *σέβειν*, de cultu divino adhibitum, exstat apud *Eurip.* Phoen. v. 1342. *χθόνιον εὖ σέβειν θεόν*. *Hesych.* *σέβεσθαι· αἰδεῖσθαι, ἐντρέπεσθαι, προσκυνεῖν, αἰσχύνεσθαι.* Idem: *σέβηται· λατρεύηται ἢ αἰδῆται.*

ΣΕΙΡΑ', ᾶς, ἡ, 1) *catena*, *funis*, *ἅλυσις*, *δεσμὸς*, *Hesychio* interprete, et generatim *omne* notat, *quod nexum et complicatum est.* Descendit secundum quosdam a *σύρω traho*, eo quod catena trahuntur, quae ea vinciuntur; secundum alios vero ab *ἄρω necto.* Alexandrini habent pro חֶבֶל *funis*, *laqueus*, Prov. V, 22. et pro מַחְלְפוֹת *cincinni.* Iudd. XVI, 13. 19. *Etym. M.* *σειρὰ σημαίνει τὴν ἅλυσιν.* *Eustathius* in Il. ψ', p. 1401. 9. *σειραὶ δὲ πλέγματά τινα ἀπὸ σχοίνων ἢ σπάρτων, ἢ καννάβεως ἢ ἄλλοθεν.* Idem in Odyss. X, p. 780. 35. 2) metaphorice *necessitatem*, *gravitatem et diuturnitatem poenarum* indicat, *quibus aliquis affligitur.* Sic semel in N. T. legitur 2 Petr. II, 4. *σειραῖς ζόφου ταρταρώσας*, pro *σειραῖς ἐν ζόφῳ*, seu *ὑπὸ ζόφον ταρταρώσας*, ut *ζόφος* sit h. l. *carcer tenebricosus*, *tartarus*, et sensus sit: ad poenas gravissimas, quibus in tartaro adfligerentur, eos damnavit. Sed potest *ζόφος* h. l. ex adiuncto *miserrimam conditionem*, *supplicia gravissima* significare et tunc in voce *σειρὰ necessitatis*, *gravitatis et diuturnitatis* notio tantum remanet. Similis locus est Sapient. XVII, 18. *μιᾷ γὰρ ἁλύσει σκότους πάντες ἐδέθησαν.* Conf. v. 17.

ΣΕΙΣΜΟ'Σ, οῦ, ὁ, *motus*, *commotio*, *concussio quaecunque*, speciatim: *motus terrae.* *Xenoph.* *Hist.* *Gr.* III, 2. 17. IV, 7. 4. Est verbale a prima pers. perf. pass. *σέσεισμαι*, verbi *σείω commoveo*, *concutio.* Matth. VIII, 24. *σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσσῃ* exorta est in mari magna fluctuum commotio et agitatio. Respondet *σεισμὸς* h. l. hebraico [illegible], quod

quod Alexandrini interdum per συσσεισμὸν (v. c. Ierem. XXIII, 19. Nahum I, 3.) transtulerunt, mox vero, ut Ion. I, 4. per κλύδωνα (h. e. Hesychio teste, ἡ τοῦ ὕδατος φορά, ἢ σάλος ...) reddiderunt. Matth. XXIV, 7. καὶ ἔσονται σεισμοὶ κατὰ τόπους et erunt terrae motus in singulis locis: ita vulgo quidem hic locus explicatur; sed nihil impedit, quo minus σεισμὸς h. l. de turbis bellicis explicemus, quam significationem vocem interdum habere satis constat. Idem valet de locis Marc. XIII, 8. Luc. XXI, 11. Matth. XXVII, 54. σεισμὸν terrae motum. Ita vox quoque nude posita accipitur 1 Regg. XIX, 11. 12. Amos I, 1. et σεισμὸς Matth. XXVIII, 2. Act. XVI, 26. Apoc. VI, 12. VIII, 5. XI, 13. 19. XVI, 18. Hesych. σεισμός· τρόμος.

ΣΕΙΩ, 1) proprie: commoveo, agito, concutio, et speciatim: terrae motum excito. ταράττω, cum quo etiam coniunctim legitur apud *Aristoph.* Equit. v. 836. et LXX. 2 Regg. XXII, 8. Matth. XXVII, 51. καὶ ἡ γῆ ἐσείσθη et terra concutiebatur. Apoc. VI, 13. ὡς συκῆ βάλλει τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς ὑπὸ μεγάλου ἀνέμου σειομένη· ubi in nonnullis codicibus pro σειομένη legitur σαλευομένη. Conf. Iudd. V, 4. γῆ ἐσείσθη. Ies. XXXIII, 20. σκηναὶ αἳ οὐ μὴ σεισθῶσιν, οὐδὲ μὴ κινηθῶσιν. 2 Sam. XXII, 8. Xenoph. Hist. Gr. IV, 7. 4. 2) metaphorice: *efficacissimam rerum conversionem, eine grosse Revolution bewirken.* Hebr. XII, 26. ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείω οὐ μόνον τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν, h. e. adhuc semel ego summam rerum commutationem et conversionem efficiam. Sic Hagg. II, 7. et 22. legitur. Adde Ioel II, 10. III, 16. 3) per metaphoram, ut κινέω, *perturbo, percello, exterreo, commoveo.* Matth. XXI, 10. ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις commoti cives Hierosolymitani. ib. XXVIII, 4. ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες metu percellebantur custodes. Ezech. XXXI, 16. ἀπὸ τῆς φωνῆς τῆς πτώσεως ἐσείσθησαν τὰ ἔθνη. Iob IX, 28. σείομαι πᾶσι τοῖς μέλεσι. *Pindar.* Pyth. IV, v. 484. [illegible]. *Heliodor.* l. X. p. 484. ἐσείσθη πρὸς τὰ εἰρημένα. Eodem sensu ἀνασείειν adhibetur apud *Euripidem* Orest. v. 612. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΕΚΟΥΝΔΟΣ, ου, ὁ. *Secundus.* Nomen viri latinum, qui semel in N. T. commemoratur Act. XX, 4.

ΣΕΛΕΥΚΕΙΑ, ας, ἡ. *Seleucia.* Nomen proprium urbis. Huius autem nominis variae sunt urbes. Una in Mesopotamia, ad Tigrim fluvium, quae vulgo *Magna Seleucia* vocatur. Altera in Pisidia, inter Antiochiam et Pergam. Alia urbs Ciliciae, vel potius Syriae primaria, Antiochiae vicina et Cypro opposita, in Pieria, regiuncula Ciliciae, ad exitum fluvii Orontis in mare Issicum, sita, et a *Seleuco Nicanore*, ut nonnullis placet,

placet, condita et ab eo Seleucia dicta, cuius meminit Lucas Act. XIII, 4. et *Pomponius Mela* I, 12. 29. Cf. *Cellarii* Geogr. Plen. III, c. 12. f. 2. §. 25. p. 345. et *Ottii* Spicilegium ex Iosepho p. 293 sq. quibus addendus est *Wetstenius* N. T. T. II. p. 533.

ΣΕΛΗΝΗ, ης, ἡ, *luna*, quasi σέλας νέον *lumen novum*, quia subinde novas accipit phases, a σέλας *lumen*, *splendor*; aut a ἕλη. Vide *Ruhnken.* ad *Timaei Lex. Platon.* p. 96. *Eurip.* Phoen. v. 236. Matth. XXIV, 29. καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς luna non dabit splendorem suum. Marc. XIII, 24. Luc. XXI, 25. Act. II, 20. ἡ σελήνη εἰς αἷμα, sc. μεταστραφήσεται, luna obscurabitur. Conf. supra αἷμα. 1 Cor. XV, 41. Apoc. VI, 12. VIII, 12. XII, 1. XXI, 23. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini habent pro ירח *luna*, Deut. IV, 19. Ies. XIII, 10. et לבנה idem. Cant. VI, 10. Ies. XXX, 26.

ΣΕΛΗΝΙΑΖΟΜΑΙ, fut. ἀσομαι, *lunaticus sum*, *conflictor morbo*, *per certa lunae intervalla redeunte*, *morbo comitiali laboro*, σεληνιακός εἰμι, a σελήνη *luna*. Bis tantum legitur in N. T. Matth. IV, 24. ubi σεληνιαζόμενοι sunt epileptici, seu morbo comitiali laborantes, qui ita dicuntur, quia hunc morbum crescente luna redire, aut augmenta capere, ob certam quandam lunae pressionem, opinabantur olim Iudaei et alii. Cf. *Celsum* III, 25. *Isidorum* l. IV. *Origg.* c. 7. (ubi de epilepticis: *hos vulgus lunaticos vocat*, *quod per lunae cursum comitetur eos insania daemonum*.) *Lucianum* (in *Toxari* p. 72.) *Huetium* ad *Origenem* p. 72. *Wetstenii* N. T. T. I, p. 279 sq. et *Bartholinum* de Morbis Biblicis c. 8. Praeterea legitur ib. XVII, 15.

ΣΕΜΕΪ, ὁ. *Semei*, vel *Simei*. Nomen viri ἄκλιτον hebraicum שמעי, a radice שמע *audivit*. 1 Chron. II, 27. Memoratur in N. T. Luc. III, 26.

ΣΕΜΙΔΑΛΙΣ, ιος, attice εως, ἡ, *simila*, *similago*, *amydulla*, seu *flos farinae triticeae*. Semel legitur in N. T. Apoc. XVIII, 13. καὶ σεμίδαλιν καὶ σῖτον. Alexandrini saepius hac voce usi sunt pro סלת idem, Genes. XVIII, 6. Levit. II, 1. 2. Num. VI, 15. et pro קמח *farina*. 1 Sam. I, 24. Conf. *Wolfii* Curas Philol. in N. T. IV. p. 584.

ΣΕΜΝΟΣ, ἡ, ὸν, 1) proprie generatim: *venerabilis*, *venerandus quacunque de causa*, *qui dignitatem habet*, q. σεβνός, a σέβω *colo*, *veneror*. Hinc σεμνὸς et μεγαλοπρεπὴς tanquam synonyma iunguntur 2 Macc. VIII, 15. ἕνεκεν τοῦ σεμνοῦ καὶ μεγαλοπρεποῦς ὀνόματος. ibid. VI, 11. ἡ σεμνοτάτη ἡμέρα, et v. 28. τῶν σεμνῶν νόμων. *Aelian.* V. H. I, 15. ναοὺς σεμνούς τε καὶ ἁγίους. *Eurip.* Phoen. v. 1192. σεμνὸν πῦρ. Conf. *Irmisch.* Excurs. ad *Herodian.* I, 2. 6. T. I, p. 995. *Hesych.* σεμνή· σεμνά.

ςiliis. *Suid.* σεμνά· τὰ τίμια καὶ σεβάσμια. *Etym. M.* σεμνὸς παρὰ τὸ σέβω, τὸ σεβαστὸς ἄξιος, ὁ θαυμαστὸς καὶ ἄξιος ἐντροπῆς. 2) *honestus*, *decorus*, et usurpatur partim de personis gravibus, honesti et decori observantibus, partim de ipso decoro et honesto, inprimis relate ad habitum externum. Sic legitur tantum in N. T. Philipp. IV, 8. ὅσα σεμνὰ quaecunque sunt viro gravi et honesto digna, seu, quae honestatem et decorum in moribus, verbis ac omni habitu externo spirant. 1 Tim. III, 8. et 11. Tit. II, 2. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 12. οὐ γὰρ ἐφαίνετό μοι σεμνὸν ἐπιστάτε. *Herodian.* I, 2. 6. σεμνῷ ἤθει καὶ βίῳ σώφρονι. *Diogen. Laërt.* II, I. 24. de Socrate: αὐτάρκης δὲ ἦν καὶ σεμνός. *Lucian.* D. Mort. XII, 3. *Aristotel.* Rhetor. I, 9. *Hesych.* σεμνή· σώφρων.

ΣΕΜΝΟ'ΤΗΣ, ητος, ἡ, 1) proprie: *reverentia et veneratio*, a σεμνὸς *venerabilis*, *venerandus*. 2 Macc. III, 12. ἱερῦ σεμνότητι καὶ ἀσυλίᾳ. 2) per metonymiam: *quicquid reverentiam et venerationem alicui parit*, (*Aelian.* V. H. VI, 6. ἔχειν σεμνότητός τι) et specíatim: *gravitas*, quae inconstantiae et levitati opponitur, et *honestatis ac decori studium*. Sic legitur in N. T. 1 Tim. II, 2. ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. ib. III, 4. et Tit. II, 7. Saepius in N. T. non reperitur. *Herodian.* II, 1. 10. ἢ διὰ σεμνότητα αἰδέμενος. *Aelian.* V. H. II, 13. σεμνότης βίυ.

ΣΕ'ΡΓΙΟΣ, ἰυ, ὁ. *Sergius.* Nomen proprium proconsulis, seu propraetoris Paphi, urbis Cypri, insulae, cognomento Pauli, quem Paulus et Barnabas ad religionem christianam converterunt, a qua Elymas eum avertere conatus est. Cf. Act. XIII, 7 seq.

ΣΗ'Θ, ὁ. *Seth.* Nomen filii Adami (Genes. IV, 25.) ἄκλιτον hebraicum a שֵׁת, i. e. *positus*, *datus*, a radice שית *ponere*, *dare*, ita dictus, quod loco Abelis, a Caino trucidati, Deus ipsum Evae dederat; quae nominis ratio ab ipsa matre data est loco citato. Commemoratur in N. T. Luc. III, 36. *Cod. Coislin.* apud *Alberti* Append. Glossar. Gr. p. 208. Σήθ· ἐξανάστασις, ἢ φύτευμα, ἢ ποτισμός.

ΣΗ'Μ, ὁ. *Sem.* Nomen proprium filii Noachi natu maximi. Hebr. שֵׁם *nomen.* (Genes. V, 32.). Forte sic dictus est, quod futurus esset vir celeberrimus et nobilissimus, quem Hebraei אִישׁ הַשֵּׁם *virum nominis*, Graeci ὀνομαστὸν vocant, Luc. III, 36.

ΣΗΜΑΙ'ΝΩ, fut. ανῶ, 1) *aliquid futurum cum ambiguitate quadam et obscuritate innuo et significo*, *declaro per certa signa*, *aperio*, *vaticinor*, *praedico*, a σῆμα, *signum*, *nota*, quod legitur v. c. apud *Euripid.* in Phoen. v. 1274. et 1399. Verbum σημαίνειν reperitur Ioh. XII, 33. τῦτο δὲ ἔλεγεν, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν hoc vero dixit eo

consilio, ut innueret, quo mortis genere moriturus esset. ibid. XVIII, 32. XXI, 19. Act. XI, 28. *ἐσήμανε διὰ τοῦ πνεύματος λιμὸν μέγαν μέλλειν ἔσεσθαι* spiritu afflatus praedixit, magnam famem fore. Apoc. I, 1. Sic *σημαίνειν* in vaticinandi notione de augure legitur apud *Euripidem* in Phoeniss. v. 972. *Plutarch.* de Orac. Delphico p. 404. D. *οὔτε λέγει, οὔτε κρύπτει, ἀλλὰ σημαίνει.* *Porphyrius* apud Stob. Eclog. Eth. [illegible] Respondet in hac significatione latino *significare.* Vide *Cicer.* de Divin. II, 25. Conf. *Kypke* Obss. Sacr. Vol. I, p. 397. 2) *significo, indico.* Act. XXV, 27. *μὴ καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτίας σημᾶναι* nec simul significare, quae ei crimina obiiciantur. *Xenoph.* Cyrop. VI, 2. 11. *εἰ δέ τις τι καὶ ἄλλο δέον ἐνορᾷ, πρὸς ἐμὲ σημαινέτω.* Dan. II, 23. *καὶ νῦν ἐσήμανάς μοι, ὅσα ἠξίωσα.* *Hesych.* *σημαίνειν· προστάττειν.* (3 Esr. II, 4. *Xenoph.* Cyrop. I, 2. 8.) *ἄρχειν, ἡγεμονεύειν, ἐπάγειν, βουλεύεσθαι, σαλπίζειν.*

ΣΗΜΕΙ͂ΟΝ, ου, τὸ, 1) proprie: ut hebraicum אות, cui respondet Ios. II, 12. *signum, e quo aliqua res futura cognosci potest,* etiam *nota, qua plures res invicem discerni et dignosci possunt, documentum, argumentum, e quo veritas alicuius rei intellegi potest,* a *σημαίνω,* quod vide, vel *σῆμα nota, signum.* Matth. XVI, 3. *τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε,* sc. *γινώσκειν,* temporum vero signa cognoscere non potestis, h. e. non cognoscitis signa, e quibus facillimo negotio intellegere et vobis persuadere potestis, me esse verum Messiam, instituta nempe collatione oraculorum V. T. de Messia cum vita et factis Iesu in his terris. ibid. XXIV, 3. *τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας;* e quonam signo adventus tui praesentia cognoscenda est? (1 Sam. II, 34. XIV, 10.) ibid. XXVI, 48. *ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον* hoc signo eos instruxerat. (Iudic. VI, 17.) Marc. XIII, 4. Luc. II, 12. XXI, 7. Rom. IV, 11. *σημεῖον ἔλαβε περιτομῆς,* h. e. *ἔλαβε τὴν περιτομὴν εἰς,* vel *ὡς σημεῖον,* suscepit circumcisionem, ut in ipso corpore suo pignus gratiae divinae, seu signum haberet, unde se et posteros suos Deo caros esse intellegeret, ut recte transtulit *Koppius.* Nam verba, quae statim sequuntur, *σφραγῖδα τῆς δικαιοσύνης,* explicationis caussa addita sunt et *Hesychius,* hunc locum fortasse respiciens, habet: *σημεῖον· σφραγίς.* Adde Genes. XVII, 11. 1 Cor. XIV, 22. *εἰς σημεῖόν εἰσι* signum sunt, e quo satis intellegitur, doctrinam christianam esse vere divinam eiusque doctores spiritu divino adiuvari. 2 Cor. XII, 12. *τὰ σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη ἐν ὑμῖν* idonea muneris mei apostolici documenta inter vos edidi. 2 Thess. III, 17. *ὅ ἐστι σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ* quo signo omnes meas epistolas dignoscere potestis. Sic autem *σημεῖον* usurpatum reperitur apud graecos Scriptores, v. c. *Herodian.* I, 14. 11. *πολέμου σημεῖον.*

Thu-

Thucyd. I, c. 10. ἐκ ἀκριβὲς σημεῖον non idoneum signum. ib. IV, c. 111. σημεῖον τῦ πυρὸς signum ignis, de quo inter ipsos convenerat, quod c. 112. init. τὸ ξύνθημα vocatur. Conf. *Reiskii* Indicem Graecit. Demosthen. p. 683 sq. 2) *miraculum, prodigium, portentum, factum summae et immensae potentiae divinae, cui ipsa rerum natura cedere debeat, argumentum, quo veritas alicuius facti, aut dicti demonstretur*, ad imitationem hebraici אות, Ief. VIII, 18. Ierem. XXXII, 20. 21. et chaldaici את, Dan. III, 33. 34. VI, 27. Adde Sirac. XXXV, 5. Sic legitur in N. T. Matth. XII, 38. θέλομεν ἀπὸ σῦ σημεῖον ἰδεῖν cupimus a te aliquod miraculum extraordinarium edi, quo divina tua auctoritas demonstretur; nempe σημεῖον ἀπὸ τῦ ὀρανῦ, ut e collatione loci paralleli Marc. VIII, 11. apparet. ibid. v. 39. τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ miraculum, quo Ionas se legatum divinum comprobavit. ibid. XVI, 1. 3. τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν ἐ δύνασθε, h. e. ut a nonnullis non incommode explicatur: miracula autem, quae hoc vestro tempore a me eduntur, non diiudicare valetis. ib. v. 4. XXIV, 24. Marc. VIII, 12. XIII, 22. δώσεσι σημεῖα καὶ τέρατα. (*Aelian.* V. H. XII, 57. τὰ σημεῖα καὶ τέρατα.) ibid. XVI, 17. 20. Luc. XI, 16. 29. 30. XXI, 11. 25. XXIII, 8. Ioh. II, 11. 18. τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν; quonam miraculo demonstrare nobis potes, te vere hac auctoritate et potestate pollere? ibid. v. 23. etc. *Homer.* Il. β', 307. *Aristoph.* Nub. v. 368. *Herodot.* VI, 27. *Plutarch.* Pericl. p. 171. C. *Hesych.* σημεῖον· τέρας. 3) ut אות Hebraeorum Num. II, 2. Iob. XXI, 29. *omne, quod est in insigni et conspicuo loco positum*, veluti *signum militare, vexillum*, (unde in versione Alexandrina hebraico נס *vexillum, signum militare* respondet, v. c. Num. XXI, 8. 9. XXVI, 10. Ief. XI, 12. XIII, 2.) *Herodian.* IV, 4. 12.— *milliarium*, quod a *Tibullo* I, 8. 57. *monumentum viae* vocatur, in *Cebetis* Tab. p. 250. et apud *Herodian.* II, 13. 18. VIII, 4. 2. Hinc ad homines translatum metaphorice *hominem insignem* notat. Sic legitur in N. T. Luc. II, 34. ἔτος κεῖται εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον hic erit doctor insignis, contra quem multi rebellabunt, seu, quem multi repudiabunt ac reiicient. 3 b) *insolitum quid et mirabile.* Apoc. XII, 1. καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ ὀρανῷ et insolitum quid et mirabile cernebatur in aëre, nempe foeminae ex aëre imminentis imago. Ibid. XV, 1. Sic אות quoque sumitur Devt. XIII, 2. 4) pleonastice ponitur. Matth. XXIV, 30. καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τῦ υἱῦ τῦ ἀνθρώπυ et tunc conspiciendum se praebebit filius hominis, i. q. in seq. καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τῦ ἀνθρώπυ, ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τῦ ὀρανῦ. Conf. *Hombergium* in Parerg. Sacr. p. 72. et *Vechneri* Hellenolexiam Lib. II, c. 8. 5) interdum omittitur, v. c. Matth. XXI, 21. τὸ τῆς συκῆς, scil. σημεῖον, miraculum,

nunc in fieri editum. Luc. I, 18. κατὰ τί (scil. σημεῖον) γνώσομαι τοῦτο; ex quo signo hoc cognoscam? Conf. Genes. XV, 8. et *Lamb. Bos.* Exercitatt. p. 31. Caeterum de voce hebraica אות et graeca σημεῖον copiose disputavit *Fesselius* in Advers. SS. lib. V, c. 7.

ΣΗΜΕΙΟΩ, ῶ, fut. ώσω, et medium ΣΗΜΕΙΟΟΜΑΙ, ῦμαι, 1) proprie: *signo, notam et signum imprimo, insignio, noto, nota impressa ab aliis discerno*, a σημεῖον, vel σῆμα *signum, nota*. *Hesych.* ἐσημειώθη· ἐτυπώθη. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. ἐσημειώθη· ἐσφραγίσθη. Hinc σημείωσις *signum* in vers. *Aquil.* et *Theodot.* Ezech. IX, 4. 2) *indico, significo*. Sic semel legitur in N. T. 2 Thess. III, 14. εἰ δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε quod si vero quis non obedit sermoni nostro per epistolam, hunc indicate. Sic recte transtulit *Erasmus*. Confer *Wetstenii N. T.* T. II, p. 315.

ΣΗΜΕΡΟΝ, attice τήμερον, 1) proprie adverbialiter sumitur, ut significet *hodie*, et sit quasi τῇδε ἡμέρᾳ *hoc die*. Indicat autem non solum in hac significatione *tempus lucis*, *quod nocti opponitur* et *dies artificialis* dicitur, sed etiam *diem naturalem*, *tempus lucis et noctis*, et speciatim: *noctis tempus*. Matth. VI, 11. δὸς ἡμῖν σήμερον da nobis hodie: ubi tamen σήμερον a plerisque interpretibus *cotidie* redditur. ibid. v. 30. XVI, 3. XXI, 8. XXVII, 19. πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτὸν multum enim eius causa hac nocte perturbata sum in somnio. Marc. XIV, 30. σήμερον ἐν τῇ νυκτί. Luc. II, 11. V, 26. XII, 28. XIX, 5. 9. XXII, 34. XXIII, 43. XXIV, 21. Act. IV, 9. XXII, 3. XXIV, 21. XXVI, 21. XXVII, 33. 2) *in praesenti, nunc*. Luc. IV, 21. σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη nunc eventum habent haec oracula. Act. XIII, 33. ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε ego nunc te palam declaravi filium meum. Vulgo σήμερον h. l. vertitur *ab aeterno*; sed hanc significationem nec σήμερον, nec hebraicum היום, ad quod provocant, habet. Idem valet de locis Hebr. I, 5. III, 7. 15. IV, 7. V, 5. Huc etiam pertinet formula χθὲς καὶ σήμερον, Hebr. XIII, 8. de qua vide infra ad χθὲς a me dicta. Formula σήμερον καὶ αὔριον, quae proprie significat *hodie et cras*, seu *hodie, aut crastino die*, ut legitur Iacob. IV, 13. interdum proverbialiter sumta de *quovis exiguo temporis spatio* usurpatur, v. c. Luc. XIII, 32 et 33. Conf. *Fischeri* Prolus. XXVI. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 587. 3) praemisso articulo adiective sumitur et significat *hodiernus, praesens*, vel, subintellecta voce ἡμέρα, *hodiernum diem, praesens tempus*. Matth. XXVII, 18. ἕως τῆς σήμερον, scil. ἡμέρας, usque ad nostra tempora. ibid. XXVIII, 15. Act. XX, 26. ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ hodierno die. ibid. XIX, 40. Rom. XI, 8. 2 Cor. III, 14. 4) quandoque substantive sumitur de *hodierno die*,

die, aut tempore praesenti. 2 Cor. III, 15. ἕως σήμερον. Hebr. III, 13. ἄχρις ȣ͂ τὸ σήμερον καλεῖται quamdiu praesenti opportunitate utimini. ibid. IV, 7. ὁρίζει ἡμέραν, σήμερον. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΗΜΙΚΙΝΘΙΟΝ. Vide infra ΣΙΜΙΚΙΝΘΙΟΝ.

ΣΗΠΩ, fut. ἥψω, perf. σέσηφα, 1) proprie: putrefacio, putredine corrumpo. Medium σήπομαι, perf. σέσηπα, putresco, putredine corrumpor, i. q. σαπρίζω, (conf. interpp. gr. Cohel. X, 1. Iob. XXXIII, 21.) et speciatim de fructibus usurpatur, qui computrescunt, etiam de vulneribus. Ezech. XVII, 9. καὶ ὁ καρπὸς σαπήσεται. Ps. XXXVII, 5. ἐσάπησαν οἱ μώλωπές μȣ. Aeschin. Socr. Dial. III, 3. Aelian. V. H. XII, 40. ὕδωρ σεσηπός. Hesych. σαπρίασι· σήπουσι. Hinc σῆψις putredo, putrefactio apud Alex. pro רמה vermis, Ies. XIV, 11. et Aeschinem Dial. III, 4. 2) generatim: perdo, deleo, et medium σήπομαι pereo. Sic semel legitur in N. T. Iacob. V, 2. ὁ πλȣ͂τος ὑμῶν σέσηπε futurum est, ut divitiae vestrae pereant. Malo enim statuere, σήπειν h. l. esse commune vocabulum, ad omne divitiarum genus referendum, quam cum nonnullis interpretibus sumere, πλȣ͂τον hic synecdochice accipi pro specie divitiarum ea, quae putredini sunt obnoxiae, cuiusmodi sunt v. c. carnes, fruges etc. Adde Iob. XL, 7. ἀσεβεῖς δὲ παραχρῆμα σῆψον.

ΣΗΡΙΚΟΣ, ἡ, ὀν, sericus, a σὴρ vermiculus, qui net sericum, vel a gente Asiae, quae Seres olim appellabatur, a qua Serica ex Indiis afferebantur. (Virgil. Georg. II, 121.) Hinc substantivum Σηρικὸν, ȣ͂, τὸ, (scil. ἔνδυμα, vel ἱμάτιον,) vestis serica, merx olim ita pretiosa, ut, teste Vopisco et Aureliano 45. libra auri olim libra serici fuerint. Vide et Plinii H. N. VI, 17 et 20. ac Salmasium ad Solinum p. 663. Spartianus Heliog. primus Romanorum holoserica veste usus fertur, quum iam subsericae in usu essent. Conf. et Ioseph. B. Iu. VII, 5. 4. Semel tantum in N. T. legitur Apoc. XVIII, 12. Adde Plutarch. T. VI. p. 550. ed. Reiske.

ΣΗΣ, τὸς, ὁ, tinea, proprie significat genus vermiculi, qui in vestibus, maxime laneis, nascitur easque rodit ac perdit: (Theophr. H. P. I, 16. τȣ͂το καὶ πρὸς τὰς σῆτας ἐν τοῖς ἱματίοις ἀγαθόν.) deinde vero ad omnis generis vermes, etiam alias res, v. c. chartam, carnes etc. arrodentes, transfertur. Ortum videtur hoc vocabulum non, ut nonnullis placuit, a σήπω putrefacio, sed ab hebraico סס tinea, blatta, pro quo Alex. hoc graeco usi sunt, Ies. LI, 8. et pro quo usitatius est עש, cui apud eosdem respondet Iob. IV, 19. XXVII, 18. Ies. L, 9. Ter tantum legitur in N. T. Matth. VI, 19. μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυρȣ̀ς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπȣ σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει nolitum comparate vobis opes terrenas, quas a tinea, vel aerugine

gine consumuntur. ib. v. 20. ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει quae nec tineis nec aerugini obnoxiae sunt. Luc. XII, 33. οὐδὲ σὴς διαφθείρει. *Etym. M.* σής· ὁ σκώληξ, παρὰ τὸ σῶ, τὸ κινῶ. *Hesych.* σής· σκώληξ, ὁ ἐν τοῖς μελισσίοις γινόμενος καὶ ὑφάσμασι. Conf. *Wolfium* in Notis ad Fragmenta Sapphus N. 40. p. 238 seq.

ΣΗΤΟΒΡΩΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *a tineis corrosus, exesus, consumtus*, a σής, τός, ὁ, *tinea*, et βρωτός *corrosus, devoratus*, adiect. verbi βρώσκω *depasco, corrodo, devoro, exedo*. Tantum legitur in N. T. Iacob. V, 2. ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα γέγονεν vestes vestrae a tineis arrodentur et consumentur, seu *blattarum et tinearum epulae erunt*, ut verbis utar *Horatii* Sat. II, 3. 119 seq. Alex. Iob. XIII, 28. ὥσπερ ἱμάτιον σητόβρωτον. *Suid.* σητόβρωτος· σκωληκόβρωτος. *Hesych.* σητόβρωτα· ὑπὸ σκώληκος βεβρωμένα.

ΣΘΕΝΟΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) *roboro, robur corporis addo et augeo*, a σθένος *robur*, quo nomine ab Alexandrinis exponitur קרן *cornu*, metaphorice *robur*. Iob. XVI, 15. 2) metaphorice: *confirmo*. Sic semel legitur in N. T. 1 Petr. V, 10. αὐτὸς καταρτίσαι ὑμᾶς, στηρίξαι, σθενώσαι, (aor. 1. optat.) θεμελιώσαι ipse vos perfectos et satis confirmatos reddat in religione christiana. *Hesych.* σθενώσαι· ἐνισχύσαι, δυναμώσαι.

ΣΙΑΓΩΝ, όνος, ἡ, *mala, maxilla*. Bis tantum legitur in N. T. Matth. V, 39. ἀλλ' ὅστις σε ῥαπίσει ἐπὶ τὴν δεξιάν σου σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην potius ferienti unam maxillarum tuarum, alteram quoque caedendam obverte. Luc. VI, 29. Alexandrini saepius hac voce usi sunt pro לחי *gena, maxilla*. Deut. XVIII, 3. Thren. I, 2. III, 30. Hos. XI, 5. καὶ ἔσομαι αὐτοῖς ὡς ῥαπίζων ἄνθρωπος ἐπὶ τὰς σιαγόνας αὐτῶν. Micha V, 1. ἐν ῥάβδῳ πατάξουσιν ἐπὶ σιαγόνα. *Athenaeus* III, pag. 94. E. *Xenoph. de re equ.* I, 8. *Suidas*: σιαγών, ἡ παρειά.

ΣΙΓΑΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *silentium impono, tacere iubeo, compesco*, i. q. σιγάζω, quod legitur apud *Xenoph.* Anab. VI, 1. 22. *Suid.* σιγῶ· τὸ καταπαύω. 2) *sileo, taceo, reticeo, celo, silentio premo, non patefacio*. *Suid.* σιγῶ· τὸ καὶ σιωπῶ. Luc. IX, 36. καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν illi autem tacuerunt, nec cuiquam aliquid narrarunt, (ib. XX, 26.) καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ ἐσίγησαν et admirati eius responsa conticuerunt. Act. XII, 17. κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾶν indicto manu silentio. Rom. XVI, 25. χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου olim hominibus prorsus ignoti; ubi σεσιγημένον oppositum τῷ φανερωθέντι, est i. q. alias dicitur ἀποκεκρυμμένον. *Irenaeus* adv. Haeres. Lib. I, cap. 1. §. 3. de Aeonibus: εἶναι οἱ σεσιγημένοι καὶ μὴ γινωσκόμενοι. 1 Cor. XIV, 28. *Eurip.* Phoen. v. 995. 942 et 977. 3) *finem dicendi*

[illegible] facio, finio narrationem. Act. XV, 13. μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς postquam autem finem narrandi fecerant. τὸ σιγῆσαι repetitur etiam apud *Polyb.* IX, 13. 2. 4) [illegible] *dicta* [illegible] *verba facio*, et opponitur τῷ λαλεῖν, quod interdum notat *verba facere pro concione*. Sic legitur in N. T. 1 Cor. XIV, 34. αἱ γυναῖκες ὑμῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν feminis vestris doctoris personam in conventibus Christianorum sustinere non licet. Conf. 1 Tim. II, 11. 12. γυναικὶ δὲ διδάσκειν οὐκ ἐπιτρέπω. 5) *acquiesco*. Act. XV, 12. ἐσίγησε δὲ πᾶν τὸ πλῆθος hic acquievit omnis concio. Conf. cap. XI, 18. ἀκούσαντες δὲ ταῦτα, ἡσύχασαν. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΙΓΗ, ῆς, ἡ, *silentium*, a σιγάω *sileo*, *taceo*. Bis tantum in N. T. legitur. Act. XXI, 40. πολλῆς δὲ σιγῆς (Cod. Cantabr. habet ἡσυχίας) γενομένης et facto magno silentio. Apoc. VIII, 1. ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ fiebat silentium in coelo. Conf. *Thobit* lect. XXXVIII, 10. et Sapient. XVIII, 14. *Xenophon Cyrop.* VII, 1. 13.

ΣΙΔΗΡΟΣ, ου, ὁ, *ferrum*. Semel legitur in N. T. Apoc. XVIII, 12. σκεῦος ἐκ σιδήρου vasa, seu instrumenta ferrea. Hinc

ΣΙΔΗΡΕΟΣ, ἕα, ἔον, ᾶ, οῦν, οῦν, *ferreus*. Act. XII, 10. πύλην τὴν σιδηρᾶν portam ferream. Apoc. II, 27. IX, 9. XII, 5. XIX, 15. ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ baculo ferreo, h. e. imperio duro. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 24. III, 19. *Eurip.* Phoen. v. 26. Alexandrini usi sunt pro hebraico ברזל *ferrum*. Iudd. IV, 3. 13. 1 Regg. VI, 7.

ΣΙΔΩΝ, ῶνος, ἡ, *Sidon*. Vrbs littoralis Phoeniciae ad mare magnum, seu mediterraneum, in finibus Iudaeae, versus septentrionem sita, habens emporia, ut antiquissima, ita et opulentissima ac munitissima, quae ab Israelitis nunquam potuit subiugari. Secundum *Iosephum* in A. I. I, c. 6. 2. nomen sortita est a צידון *Sidone*, filio primogenito Chanaanis (Genes. X, 15.) et patre Sidoniorum; sed secundum *Iustinum* XVIII, cap. 3. a piscium ubertate et copia, cum Phoenicibus *piscis Sidon* vocetur, unde צידה Hebraeis quoque est *piscari*. Expugnata et diruta est haec urbe ab *Ocho*, Persarum rege, secundum *Diod. Sic.* Lib. XVI. Memoratur in N. T. Matth. XI, 21. 22. XV, 21. Marc. III, 8. VII, 24. 31. Luc. IV, 26. VI, 17. X, 13. 14. Act. XXVII, 3. Conf. *Cellarii* Geograph. Plen. III, cap. 12. §. 9. p. 379 seq.

ΣΙΔΩΝΙΟΣ, ία, ιον, *Sidonius*, Sidonis civis, seu accola, a Σιδών, quod vide. Legitur tantum in N. T. Act. XII, 20.

ΣΙΚΑΡΙΟΣ, ου, ὁ, *sicarius*, *qui sica*, seu *gladio breviori armatus*, *et sic ad occidendum paratus est*. Est enim vox originis latinae, orta a *sica*, h. e. *gladiolo*, aut, secundum alios, originis chaldaicae, a voce סכין, quae legitur Prov. XXIII, 2. et

et significat: *cultrum, cultellum.* Tantum extat in N. T. Act. XXI, 38. *τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων* quatuor millia sicariorum. *Hesych.* *σικάριοι· λῃστῶν γένος. τινὲς δὲ τὰ ἐγκαμπῆ ξίφη Ῥωμαῖοι καλοῦσιν, οἷς οἱ χρώμενοι λέγονται σικάριοι. Οὗτοι τοὺς παρατυγχάνοντας ἔκτεινον ἐπὶ Κλαυδίου τοῦ βασιλέως, ὡς Αἰγύπτιος λῃστὴς ἐπὶ τὴν ἔρημον ἐξήγαγεν, ὡς ἐτιμωρήσατο Φῆλιξ.* Conf. etiam *Ciceronem* pro Roscio Amerino c. 5. 32. 39. etc. Idem pro Milone c. 19. Plura habet *Wetstenius N. T.* T. II, p. 607 seq.

ΣΙ΄ΚΕΡΑ, τὸ, *sicera.* Vox *ἄκλιτος*, origine hebraea, שֵׁכָר (a radice שָׁכַר *inebriari, ebrium fieri,*) quae *quemlibet potum inebriantem, vino excepto*, significat; unde vox hebraica ab *Aquila* et *Symmacho* Ps. LXVIII, 13. et Ies. V, 11. XXVIII, 7. redditur *μέθυσμα*, h. e. *id, quod inebriat.* Semel tantum in N. T. legitur Luc. I, 15. *οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίῃ* a vino et omni potu inebriante abstinebit. Legitur haec vox etiam apud Alexandrinos Levit. X, 9. Num. VI, 3. Deut. XIV, 26. pro hebraico שֵׁכָר, quod Iudd. XIII, 4. 7. 14. et Micha II, 11. *μέθυσμα* transtulerunt. *Hesych.* *σίκερα· οἶνος συμμιγὴς ἡδύσμασιν, ἢ πᾶν πόμα ἐμποιοῦν μέθην, μὴ ἐξ ἀμπέλου δὲ σκευαστὸν συνθετόν.* *Suid.* *σίκερα· σκευαστὸν πόμα. καὶ παρ' Ἑβραίοις οὕτω λεγόμενον μέθυσμα. οἶνος συμμιγὴς ἡδύσμασιν. ἐκ τοῦ συγκεκρᾶσθαι.* *Scholion*, quod laudat *Wetstenius N. T.* T. I, p. 648. *σίκερα δέ ἐστι πᾶν τὸ μέθην μὲν ποιοῦν δυνάμενον, οὐκ ὂν δὲ ἐξ ἀμπέλου.* Conf. *Chr. Ben. Michaelis* Diss. Naturalia quaedam et artificialia Cod. S. ex Alcorano illustrantem p. 17 sq.

ΣΙ΄ΛΑΣ, ᾶ, ὁ. *Silas.* Nomen proprium viri, qui fuit comes Pauli, quod quidem a plerisque deducitur a latino verbo *fileo* et *taciturnus* explicatur; sed sine dubio per abbreviationem quandam syriacam positum est pro nomine Σιλουανὸς, quod sequitur. Act. XV, 22. XVI, 19. 25. 29. XVII, 4. 10. 14. 15. XVIII, 5. XXVII, 32. 34. 40.

ΣΙΛΟΥΑΝΟ΄Σ, ᾶ, ὁ. *Silvanus.* Nomen proprium viri, qui fuit comes itinerum Pauli per Asiam minorem et Graeciam inde ab itinere Hierosolymitano, et sine dubio ille ipse, qui in locis supra laudatis Σίλας vocatur, voce hic modice aucta et ad Graecorum et Latinorum morem formata. Plerique a *silva* derivant. Legitur in N. T. 2 Cor. I, 19. 1 Thess. I, 1. 2 Thess. I, 1. 1 Petr. V, 12.

ΣΙΛΩΑ΄Μ, ὁ, *Siloam.* Nomen indeclinabile *fontis*, qui et *Gihon* vocabatur, (v. c. 1 Regg. I, 33. ubi videndus *Chaldaeus* et *Kimchi.*) item *rivorum, ex hoc fonte emissorum ac piscinarum.* Fons enim hic Siloam, vel Gihon, ad partem Hierosolymae occidentalem in valle ad radicem montis Sion extra urbem situs erat. Ex eo duo rivi emanabant, qui se in duplex stagnum effundebant, superius scilicet, quod a Iosepho *stagnum*

guini *Salomonis* vocatur, (conf. *Lightfootum* in Chorograph. Matthaeo praemissa, c. 25. p. 52.) et inferius, ab occidente, quod *stagnum Siloam* dicebatur, unde aquaeductus in ipsam urbem Hierosolymam ferebantur. Hebraice vocatur שִׁלֹחַ a שָׁלַח *misit*, *emisit*, ob rivos scilicet, qui ab illo fonte emittebantur, Ies. VIII, 6. ad quem locum vide *Hieronymum*. Hinc recte legitur in *Alberti* Glossar. N. T. p. 59. Σιλωάμ· ἀπεσταλμένος. *Iosephus* de B. Iudaico V, 4. 1. hunc fontem vocat γλυκεῖαν καὶ πολλὴν πηγήν. In N. T. tantum bis memoratur. Luc. XIII, 4. et Ioh. IX, 7. Conf. *Drusii* Obss. V, 17. *Wetstenii* N. T. T. I. p. 742 et 903. et *Possini*. Spicil. Evang. c. 69.

ΣΙΜΙΚΙΝΘΙΟΝ, et, ut rectius fortasse scribitur, ΣΗΜΙΚΙΝΘΙΟΝ, ου, τὸ, *semicinctium*, h. e. *tegumentum*, *quo anterior corporis pars a cingulo et lumbis usque ad pedes praecingitur et quo opifices fere uti solent*, quod latine etiam *succinctorium* et *subligaculum*, et Graecis περίζωμα dicitur. Vox est origine latina ex *semi* ac *cingo* et ab aliis de *cingulo dimidio*, h. e. *dimidia parte angustiore*, *quam vulgo esse solet cingulum*, ab aliis vero (v. c. *Ludov. de Dieu* in Critica Sacra ad Act. l. l.) de *cingulo* explicatur, *quod in media corporis parte medium vestis accingit*; quod Graecis alias dicitur κοιλιόδεσμον, quia venter eo quasi ligatur et fibularum ope constringitur, et de quo *Braunius* de Vestitu Sacerdot. Hebr. II, c. 3. p. 386. est adeundus. Tantum legitur in N. T. Act. XIX, 12. σουδάρια ἢ σιμικίνθια, ubi *Syrus* voce ܦܣܘܣ usus est, quae significat *lacinias*, seu *extremas in vestimento partes eiusque segmenta quaedam*, *vestem dividentia*, *quorum in sudore abstergendo usus erat*. *Hesych.* σιμικίνθια· φακιόλια, ζωνάρια, ῥάρια τῶν ἱερέων. *Suid.* σιμικίνθιον· φακιόλιον ἢ σουδάριον. Φακιόλιον autem τὸ τῆς κεφαλῆς περιείλημα, ὃ παρ' ἀθηναίοις κρώβυλον, παρὰ δὲ πέρσαις κιδάριον καλεῖται, esse idem testatur. Conf. *Wolfii* Curas Philol. in N. T. Vol. I. p. 1288. Interpretes ad *Petronium* cap. 94. *Wetstenium* N. T. T. II. p. 581. et *du Fresne* in Gloss. s. h. v.

ΣΙΜΩΝ, ωνος, ὁ, *Simon*. Nomen proprium hebraicum שִׁמְעוֹן a radice שָׁמַע *audivit*, *obedivit*, aut שִׁימוֹן, prout legitur 1 Chron. IV, 20. a שָׁמַן *saginari*, *pinguem esse*. *Alberti* Glossar. Gr. p. 48. Σίμων· ἀκούων λύπην· et in *Cod. Coislin.* CXCIX. exponitur per ὑπακοή. *Oecumenius* Comment. in 2 Petr. I, 1. Σίμων γράφεται καὶ Συμεών· τοῦ γὰρ Συμεὼν τὸ Σίμων ὑποκορισμός ἐστι. Varii autem hoc nomine appellati sunt in N. T. ut 1) *Petrus*, *I. C. apostolus*, *filius Ionae*, *frater Andreae*, qui mox σίμων βὰρ ἰωνᾶ, Matth. XVI, 17. mox σίμων ὁ πέτρος, Matth. IV, 18. X, 2. XVI, 16. mox

nios vero simpliciter Σίμων, Matth. XVII, 25. Act. X, 5. vocatur. Conf. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 698. 2) *frater Iudae Lebbaei*, pariter apostolus, qui Matth. X, 4. *Simon Cananites* et Luc. VI, 15. Σίμων ζηλωτὴς *zelotes* vocatur. 3) *Simon, frater Iesu, consanguineus Christi.* Matth. XIII, 55. Marc. VI, 3. 4) *Simon, leprosus quidam*, cuius mentio fit Matth. XXVI, 6. 5) *Simon Cyrenaeus*, baiulator crucis Christi. Matth. XXVII, 32. 6) *Simon, pater Iudae Iscariotae*, Ioh. VI, 71. XII, 4. Ἰούδας Σίμωνος (scil. υἱὸς) Ἰσκαριώτης. ibid. XIII, 26. 7) *Simon, pharisaeus quidam.* Luc. VII, 40. 43. 44. 8) *Simon, coriarius Caesareae*, in cuius aedibus diversabatur Petrus. Act. X, 32. 9) *Simon magus.* Act. VIII, 9. 13 sq. de quo legi meretur *I. Laur. Moshemii* Diss. de uno Simone Mago. Helmst. 1734. 4. et in Ei. Diss. ad Hist. Eccles. pertinentibus, Vol. II, p. 60 sq.

ΣΙΝΑ͂, ὁ, *Sina*. Est nomen indeclinabile montis, in desertis Arabiae Petraeae siti, promulgatione legis Mosaicae celeberrimi. Mons hic, magnus, altus ac valde amoenus, teste *Iosepho* (a quo fere Σιναῖον ὄρος dicitur, v. c. in A. I. II, c. 12. 1. et III, 5. 1.) duplex cacumen habuisse traditur, unum, versus solis occasum, dictum fuit חֹרֵב (Deut. V, 2. a siccitate et vastitate, quia locus, in quo mons situs fuit, erat sterilis et incultus,) alterum *Sinai*, hebraice סִינַי, a סְנֶה *rubus, spina, senticetum*, a rubi copia, quod speciatim in V. T. *mons Dei* dicitur, (1 Regg. XIX, 8.) quia in hoc cacumine Deus olim Israelitis dedit decem praecepta et totam ceremonialem legem praescripsit. Commemoratur in N. T. tantum Act. VII, 38. 39. Galat. IV, 24. 25.

ΣΙΝΑΠΙ, et ΣΙΝΗΠΙ, ιος, attice εως, τὸ, *sinapi*, genus plantae, longe diversae ab ea, quae in nostris oris reperitur; nam post plures annos demum fructum profert et in arboris altitudinem excrescit, ut vel e loco Matth. XIII, 31. constat et multis librorum iudaicorum locis satis comprobatum est a *Buxtorfio* in Lexico Hebr. et Talmud. fol. 827. *Vorstio* in libro de Adagiis N. T. c. 2. p. 759. ed. *Fischeri*, et *Ioh. Gregorio* in Observat. c. 13. Matth. XVII, 20. ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως si habeatis fidem, ut granum sinapis, h. e. si habeatis vel minimam fidem. Hebraei enim, cum *rem, admodum exiguam*, denotare volunt, dicunt, eam esse כְּחַרְדָּל *sicut sinapi* et כְּגַרְגִּיר חַרְדָּל *ut granum sinapis*, ut *Vorstius* l. l. satis docuit. Legitur praeterea Marc. IV, 31. Luc. XIII, 19. XVII, 6. Conf. *Ol. Celsii* Hierobotan. T. II. p. 253. et *Wetstenii* N. T. T. I. p. 404.

ΣΙΝΔΩΝ, όνος, ἡ, *sindon, genus vestis talaris, e sindone, h. e. lino fere xylino, subtiliter texto, confectae, qua in Orien-*

Oriente et foeminae, maxime aestate et interdiu et noctis tempore uti solebant, et qua involvebantur ac induebantur quoque homines mortui, ita dictae, ex nonnullorum sententia, a *Sidoniis*, artis huiusmodi vestes texendi inventoribus; (Ita originem vocis tradidit *Etym. M.* Σινδών· ἀπὸ Σιδῶνος τῆς πόλεως. οἱ γὰρ σιδώνιοι ἐφεῦρον πρῶτον κάμνειν σινδόνας.) secundum alios vero ab hebraico סָדִין, *quo omnis generis linum, maximeque xylinum, subtiliter textum*, indicatur. Sed rectius origo vocabuli σινδὼν in lingua aegyptiaca quaeritur, in qua haec vox de linteo tenuissimo usurpatur, ex quo tunicae interiores conficiebantur, quibus involvebantur etiam corpora mortuorum. Conf. *Chr. Scholtz.* Exposit. Vocab. Copt. in Script. Hebr. et Graecis, in Repertorio *Eichhorniano* T. XIII. p. 14. *Braunium* de Vestitu Sacerdot. Hebr. I, 7. 103. p. 113 sq. *Munthe* in Obss. e *Diod. Sic.* p. 93. *Wetstenii* N. T. T. I. p. 542 et 631. et *Forsterum* de Bysso Antiquorum, s. 18. p. 85 sq. *Pollux* Onom. VII. 172. Σινδὼν· ἐστιν αἰγυπτία μὲν, περιβόλαιον δ' ἂν εἴη, τὸ νῦν ὀίκροσσον καλούμενον. In N. T. legitur Matth. XXVII, 59. καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσὴφ, ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι καθαρᾷ et Iosephus acceptum corpus exanime Christi involvit linteo mundo. De veste lintea, qua corpus mortui involvebatur, quae hebraice תַּכְרִיךְ vocabatur, legitur σινδὼν quoque apud *Herodotum* II, c. 86. Marc. XIV, 51. περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ indutus indumento, ex sindone confecto, quod super carnem induerat. Vide ad h. l. *Heupelium*. *Dav. Kimchi* in Libro Radicum; סדין גוא כסות הלילה מסמוך לבשר עשוי מפשתים *Sidon est vestis nocturna, quam induunt super carnem, facta ex lino.* Marc. XIV, 52. XV, 46. Luc. XXIII, 53. Saepius in N. T. non legitur. De variis Sindonum generibus vide *Chifletium* de Linteis Sepulcralibus Christi, c. 5. *Fischerum* in Prolus. III. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 74 sq. *Schroederum* de Vestitu Mulierum Hebraearum p. 341. et *Casauboni* Exercitatt. Antibaron. XVI, 65. p. 524. In versione Alexandrina σινδὼν legitur pro hebraico סָדִין, Iudd. XIV, 12. 13. Prov. XXXI, 34.

ΣΙΝΙΆΖΩ, fut. άσω, 1) proprie: *ventilo, cribro, cribro vel vanno frumenta agito et purgo*, i. q. λικμάω, a σίνιον *cribrum, vannus. Hesych.* σινιάσαι· σεῖσαι, κοσκινεῦσαι. καὶ τὸ κόσκινον δὲ σινιατήριον. Hinc 2) non solum generatim *concutere, agitare et separare* notat, sed etiam metaphorice de eo usurpatur, *qui aliquem perturbat, labefactat et amovere studet ab aliqua re.* Sic semel legitur in N. T. Luc. XXII, 31. ἰδοὺ ὁ Σατανᾶς ἐξῃτήσατο ὑμᾶς, τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον Satanas postulavit, vos sibi dedi, ut cribraret [illegible] triticum, h. e. cupit labefactare fidem vestram et vos amo-

amovere a constantia in religione christiana. *Suid.* σινιάσαι· σεῖσαι, κοσκινῆσαι, θορυβῆσαι, ταράξαι, πειρᾶσαι. ὁ χριστὸς πρὸς τὸν Πέτρον· ἐξῄτησέ σε ὁ Σατανᾶς τοῦ σινιάσαι σε ὡς τὸν σῖτον; κ. τ. λ. Conf. *Boissi* Collat. Vet. Int. p. 267. et *Suicerum* in Thesaur. Eccles. T. II. p. 691 sq.

ΣΙΤΕΥΤΟΣ, ἡ, ὀν, *saginatus, pinguefactus, altilis*, a σιτεύω, quod proprie est: *frumento*, seu *tritico aliquem alere et pinguefacere*, a σῖτος, quod *frumentum, triticum* notat, deinde vero *saginare aliquem frugibus et omni ciborum genere* significat. Ter tantum in N. T. legitur. Luc. XV, 23. τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν θύσατε· vitulum saginatum mactate. ibid. v. 27 et 30. Alexandrini usi sunt hac voce pro אבוס *saginatus*, 1 Regg. IV, 23. (V, 3.) et pro מרבק, quod *saginarium* significat Ier. XLIV, 21. Adde *Xenoph.* Anab. V, 4. 18. Alia Scriptorum graecorum loca vide apud *Athenaeum* Deipnosoph. IX, c. 8. p. 384. Probatur etiam hoc vocabulum *Thomae Magistro* p. 794.

ΣΙΤΙΣΤΟΣ, ἡ, ὀν, *altilis, bene saginatus, pinguefactus*, et dicitur speciatim de animalibus, quae aluntur, ut pinguefiant, τεθραμμένοις εἰς πολυσαρκίαν, ut loquitur *Xenoph.* Mem. II, 1. 22. Est verbale a tertia pers. perf. pass. σεσίτισαι, verbi σιτίζω alo, *frugibus sagino, pinguefacio.* Sic semel tantum legitur in N. T. Matth. XXII, 4. οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ μου τεθυμένα tauri mei et altilia mactata sunt. 2 Sam. VI, 13. שור ומריא. Ps. XXII, 13. pro hebr. אבירי בשן in fragmentis *Symmachi* legitur ταῦροι σιτιστοί, sed Alexandrini habent πίονες et *Aquila* λιπαροί. *Ioseph.* A. I. VIII, 2. 4. σιτιστοὺς βόας — ἄρνας. *Athenaeus* XIV. p. 656. E. σιτιστῶν ὀρνίθων. Pro σιτιστὸς Graeci vulgo uti solent voce σιτευτὸς *Polyaen.* p. 356. *Homer.* Od. β, 300. *Athenaeus* IX, p. 384. XIV, p. 657 B. *Plutarch.* Amator. p. 750 C. Hinc *Thom. M.* σιτευτὸς μέντοι, οὐ σιτιστὸν, σιτευτὸς ὄρνις, ubi vid. Interpretes.

ΣΙΤΟΜΕΤΡΙΟΝ, ου, τὸ, *certa quaedam mensura frumenti*, aut *alimentorum portio, quae sufficit illis, quibus distribuitur*, a σιτομετρέω *frumentum metior, frumenti dimensum distribuo.* quod apud Alexandrinos legitur Genes. XLVII, 12. pro hebraico כלכל, quod *sustentare, alere* significat, et a *Suida* τὸ σῖτον παρέχειν explicatur. Componitur enim ex σῖτος *frumentum* et μέτρον *mensura.* Semel tantum legitur in N. T. Luc. XII, 42. τοῦ δοῦναι ἐν καιρῷ τὸ σιτομέτριον ut det ipsis tempore opportuno et constituto frumenti et cibi demensum. *Syrus:* [illegible] *demensum. Arabs: cibum eorum. Gloss. Vet.* σιτομέτριον *cibarium, diarium. Suid.* σιτομέτριον· σιτοδοσία. Cf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. I. p. 236. et *Raphelium* in Obss. Polyb. p. 201. Synonymum vocabulum est σιτομετρία, quod aliquoties apud

Diod.

Diod. Sic. reperitur, v. c. Lib. II, c. 41. Vide *Wetstenii* N. T. T. I. p. 739.

ΣΙ͂ΤΟΝ, ου, τὸ, et ΣΙ͂ΤΟΣ, ου, ὁ, proprie notat *triticum*, aut *frumentum*, deinde vero etiam *hordeum* et *zeam*, et generali notione *cerealia omnia* comprehendit, ut recte observavit *Foësius* in Oeconomia Hippocr. p. 342. Descendit vel a *σῆα cribro*, quod cribro purgari soleat ante usum, vel a *σείω* pro *σαίω quatio*, quod frumentum ex aristis excuti soleat. Matth. III, 12. συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ κ. τ. λ. frumentum suum (h. e. grana extrita et a paleis et reliquis sordibus secreta) colliget in horreum. ibid. XIII, 25. 29. 30. Marc. IV, 28. εἶτα πλήρη σῖτον ἐν τῷ στάχυϊ denique plenum frumentum in arista. Luc. III, 17. XVI, 7. XXII, 31. Ioh. XII, 24. Act. VII, 12. ἀκούσας δὲ Ἰακὼβ ὄντα σῖτα ἐν Αἰγύπτῳ cum vero audivisset Iacobus, esse frumenta in Aegypto. 1 Cor. XV, 37. σίτου tritici. Apoc. VI, 6. XVIII, 13. et XXVII, 38. Alexandrini usi sunt hac voce pro דָּגָן *frumentum*, Devt. VII, 13. XI, 14. XII, 17. בַּר *frumentum, triticum*, Prov. XI, 26. Ier. XXIII, 28. Ioel II, 24. חִטָּה *triticum*, Iudd. VI, 11. 1 Chron. XXI, 23. שֶׁבֶר *annona*, Genes. XLII, 2. 26. XLIII, 2. גֹּרֶן *area*, Devt. XV, 14. XVIII, 4. et pro לֶחֶם *panis, cibus*, Iob. III, 24. XV, 23. Prov. IV, 17. *Hesych.* σῖτα· ἄρτοι, (*Homer.* Iliad. ε', v. 341. Odyss. α', v. 147. *Xenoph.* Cyrop. I, 2. 11. et IV, 5. 1.) βρώματα, τροφαί. *Suid.* σῖτος· πᾶς ὁ σιτικὸς καρπός, οὐχ ὁ πυρὸς μόνον, καὶ αὐτὰ τὰ σιτία. Idem: σίτου· τροφῆς. Conf. *Olai Celsii* Hierobot. T. II, p. 112. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 495.

ΣΙΧΑ'Ρ, ἡ, *Sichar*. Nomen proprium hebraicum indeclinabile oppidi in regione Samaritanorum, quod olim *Sichem* nuncupatum fuit et tempore Christi caput Samariae erat, cum urbs Samaria una cum templo dudum esset deleta. Semel tantum in N. T. memoratur Ioh. IV, 5. ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν λεγομένην Σιχάρ; ubi in editione *Griesbachiana* legitur Συχάρ, quod vide infra. Conf. Genes. XXXIII, 18. et *Relandi* Diss. III. §. 9.

ΣΙΩ'Ν, ὁ, *Sion*. Nomen proprium hebraicum indeclinabile montis, siti in parte australi urbis Hierosolymae, in quo exstructa erat *civitas* illa, *superior* dicta, quae in sacris litteris *civitas Davidis* vocatur, quia Davides eam cepit et in ea habitavit. 1 Chron. XI, 5. 7. Bifariam enim olim divisa erat urbs Hierosolyma, in superiorem et inferiorem; illa australem, haec aquilonarem partem urbis occupabat. Hebraice dicitur צִיּוֹן, quod vel pro צִהְיוֹן positum est, et significat *locum aridum*, a צָהָה *siccus fuit, aruit*, unde צִיָּה *siccitas*, vel *speculam* significat: erat enim mons Sion altissimus Hierosolymae, ex quo longe lateque circumspici poterat. Vide *Relandi* Palaestina

lectitia Lib. III. p. 840. In N. T. libris per metonymiam subiecti mox pro *ipsa urbe Hierosolyma*, cuius pars superior in monte Sion exstructa erat, ponitur, v. c. Matth. XXI, 5. εἴπατε τῇ θυγατρὶ Σιὼν nunciate incolis Hierosolymae. Ioh. XII, 15. — mox de *universa natione iudaica* adhibetur, v. c. Rom. IX, 33. τίθημι ἐν Σιὼν λίθον προσκόμματος. ib. XI, 26. 1 Petr. II, 6. — mox denique de *nova Hierosolyma* Hebr. XII, 22. Apoc. XIV, 1. metaphorice usurpatur.

ΣΙΩΠΑ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) *sileo*, *taceo*, r. a σιγάω *taceo* et ὄψ *vox*. Hinc σιωπὴ *silentium*. Matth. XX, 31. ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα σιωπήσωσιν populus vero illis silentium imperabat. ibid. XXVI, 63. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα Iesus vero nihil respondit. Marc. III, 4. IX, 34. X, 48. XIV, 61. ὁ δὲ ἐσιώπα καὶ οὐδὲν ἀπεκρίνατο. Luc. XVIII, 39. XIX, 40. Act. XVIII, 9. μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σιωπήσῃς. In versione Alex. respondet hebraico חָשָׁה *siluit*, *tacuit*, Iudd. III, 14. Neh. VIII, 11. חָשָׁה idem, Ies. XLII, 14. LXII, 1. 6. LXV, 6. et דָּמַם *siluit*, *conticuit*, Thren. II, 10. 18. III, 28. Amos V, 13. 2) *mutus fio*, *facultate loquendi privor*. Luc. I, 20. ἔσῃ σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι tu mutus futurus es et loquendi facultate privatus. Vide, quae ad hunc locum illustrandum proposuit *Palairet*. in Obss. Philol. p. 147 sq. 3) *sedor*, *tranquillus reddor*. Sic adhibetur Marc. IV, 39. de mari effervescente, cuius fluctus sedantur, de quo etiam eleganter apud Hebraeos נִשָּׂא Ps. LXIII, 4. et LXXXIX, 10. et apud Latinos *silere* usurpatur, v. c. apud *Valer. Flaccum* Lib. VIII, v. 542. „prius totum sileat mare.“ *Virgil.* Aen. I, 168. et Eclog. IX, 59. Eodem modo σιγᾷν adhibetur in Anthologia Gr. Lib. I. c. 56. E. 4. p. 110. σεσίγηκεν δὲ θάλασσα κύμασι καὶ τρηχεῖ πνεύματι βρυχομένη. et apud *Theocrit.* Idyll. II, 38. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΚΑΝΔΑΛΙ'ΖΩ, fut. ίσω, *scandalizo*, 1) proprie: *facio*, *ut quis offendat*, *offensaculum oppono pedibus alicuius*, *ut prolabatur*. Σκανδαλίζομαι *offendor*, *impingo*, *offendiculum*, *seu obstaculum obiectum mihi habeo*, i. q. προσκόπτω et προσκρούω, quae vulgari Graecorum usu satis trita sunt. Est a σκάνδαλον *offendiculum*, seu *omne*, *ad quod aliquis impingit*, *ut titubet et labatur*, quod vide. Alexandrini interpretes V. T. nunquam hoc verbo usi deprehenduntur, quod tantum in *Aquilae* reliquiis Ps. LXIII, 9. et Prov. IV, 12. reperitur. Nec in hac propria notione in N. T. libris reperitur, in quibus metaphorice tantum adhibetur et quidem ita, ut sit 2) *actionibus malis et sermonibus pravis aliquem corrumpere*, *et ut iisdem delectetur et utatur*, *efficere*, *ut aliquis peccet et delinquat*; et speciatim: *causam esse et occasionem suppeditare*, *ut quis deficiat a religione christiana*, etiam *impedire*, *quo minus recte aliquid indicet*.

indicat. Hinc σκανδαλίζεσθαι peccare, delinquere, in errores incidere, male iudicare, deſciſcere a diſciplina chriſtiana. Sic legitur in N. T. Matth. V, 29 et 30. εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε — — καὶ εἰ ἡ δεξιά σου χεὶρ σκανδαλίζει σε quod ſi tibi oculus dexter, aut dextra manus tua offenſioni eſt et ad peccandum te ſollicitat. ibid. XI, 6. beatus vero ille, ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοὶ qui in me non offenſus fuerit, h. e. qui non conditione mea externa, humili ſcilicet ac paupere, deceptus, male de me iudicaverit, aut imminentibus calamitatibus ſe ad defectionem a religione mea ſollicitari paſſus fuerit. ibid. XIII, 21. εὐθὺς σκανδαλίζεται ſtatim a doctrina mea deſciſcit; i. q. ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίσταται, coll. Luc. VIII, 13. Matth. XIII, 57. καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ et hoc (nempe humilitas generis et familiae Ieſu,) impedimento ipſis fuit, quominus eum pro vero Meſſia et legato divino agnoſcerent. ibid. XVII, 27. ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτοὺς ne autem cauſam iis male de nobis indicandi et nos criminandi ac calumniandi praebeamus. ibid. XVIII, 8. 9. XXIV, 10. καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοὶ et tunc permulti a profeſſione doctrinae meae deficient. ibid. XXVI, 31. πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ vos omnes me doctorem veſtrum deſeretis hac nocte. Eodem ſenſu legitur et v. 33. coll. v. 34 et 35. Marc. IV, 17. VI, 3. IX, 43. 45. 47. XIV, 27. 29. Luc. VII, 23. Ioh. XVI, 1. ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε ne, ſi acciderint vobis haec mala, a mea religione deſciſcatis. Adde Sirac. IX, 5. παρθένον μὴ καταμάνθανε, μήποτε σκανδαλισθῇς ἐν τοῖς ἐπιτιμίοις αὐτῆς ne contempleris virginem, ne eius venuſtate pravae cupiditates in te excitentur. Eodem modo מַכְשִׁיל de iis, qui efficiunt, ut aliquis peccet, et ſpeciatim ad idolorum cultum ſollicitant, uſurpatur Malach. II, 8. 2 Chron. XXVIII, 23. — Speciatim vero σκανδαλίζειν in N. T. ei tribuitur, qui aliquem male tractat, malis afficit et perſequitur, eo nempe conſilio, ut eum ad defectionem a religione chriſtiana ſollicitet. Sic ſumitur Matth. XVIII, 6. Marc. IX, 42. coll. v. 41. et Luc. XVII, 2. Conf. Norſſelt. Opuſcula ad Interpret. Sacr. T. I. p. 16 ſq. 4) ad iram et indignationem aliquem provoco; et σκανδαλίζομαι offendor, indignor. Matth. XV, 12. οἶδας, ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθησαν; noſtine, Phariſaeos, ſermonibus tuis offenſos, tibi indignari? Ioh. VI, 61. τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει; hicne ſermo vos offendit, ſeu blaſphemus vobis videtur? Rom. XIV, 21. 1 Cor. VIII, 13. 2 Cor. XI, 29. Saepius in N. T. non legitur. Cf. de hac voce Vorſtii Philol. Sacr. c. 5. p. 96 ſq. ed. Fiſcheri et Druſium in Fragmenta Vett. Interpp. Gr. p. 1098.

ΣΚΑ'ΝΔΑΛΟΝ, ου, τὸ, *ſcandalum*; 1) *offendiculum, obſtaculum, in via poſitum, ad quod quis pedes aliamve corporis partem offendit*, certe *offendere poteſt, ita, ut labatur*, certe *labi poſſit*, (i. q. πρόσκομμα) unde a nonnullis a σκάζω *claudico* derivatur. Speciatim: *obſtaculum, quod inſidioſe ponitur, ut, qui tranſeunt, pedem offendendo laedant*, etiam *rete, quod tenditur animalibus, decipula, muſcipula*, vel pars eius. (vide *Wetſtenii* N. T. T. I. p. 302.) ſeu potius *lignum incurvum, quo tendicula, ſeu decipula, ſuſtinetur et in quod impingens animal ipſam tendiculam in ſe ſubita ruina evertit*, quod alio nomine σκανδάληθρον, item σκῶλον dicitur et legitur apud Alexandrinos Deut. VII, 16. et Ieſ. LVII, 14. In hac propria notione hoc vocabulum, quod vix alibi, quam apud Scriptores N. T. et interpretes graecos V. T. legitur, aliquoties reperitur in verſione Alex. et libris apocryphis V. T. v. c. Levit. XIX, 14. ἀπέναντι τυφλοῦ οὐ προσθήσεις σκάνδαλον, ubi in hebraeo eſt מִכְשׁוֹל *offendiculum*, a כָּשַׁל *impingere, offendere ad aliquid*. Iudith. V, 1. ἔθηκαν ἐν τοῖς πεδίοις σκάνδαλα. In verſione Alex. reſpondet quoque hebraico מוֹקֵשׁ *laqueus, tendicula, decipula*. Ioſ. XXIII, 13. Iudd. II, 3. 1 Sam. XVIII, 21 etc. *Heſych.* σκάνδαλον· ἐμποδισμός. Conf. *Tob. Eckhardi* Technicam Sacram p. 124. Hinc metaphorice 2) *omne* notat, *quod alteri eſt periculoſum et noxium*, aut *perniciei praebet occaſionem*. Sic legitur in N. T. Rom. XI, 9. γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ εἰς θήραν καὶ εἰς σκάνδαλον, h. e. fortunatis ipſis calamitas ſumma, miſeria et pernicies eveniat. Verba ſunt deſumta e loco Pſ. LXIX, 23. Ita σκάνδαλον etiam ſumitur in verſione Alex. Ioſ. XXIII, 13. 3) *omne impedimentum*, ita, ut de rebus et de perſonis adhibeatur. Matth. XVI, 23. ubi Chriſtus Petro, qui eum deterrere ſtudebat, ne ſe interfici ſineret, dicit: σκάνδαλόν μου εἶ, h. e. tu mihi iam impedimento es, tu avocare me ſtudes a conſilio parendi voluntati divinae, ſeu, ut etiam verti poſſet: tu mihi das conſilia mala, inutilia et pernicioſa. 1 Cor. I, 23. doctrina de morte Chriſti cruenta in cruce dicitur eſſe ἰουδαίοις σκάνδαλον, h. e. impedimentum verae cognitionis et aſſenſus, cauſa, cur multi Iudaei repudient doctrinam chriſtianam. Galat. V, 11. τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ narratio de Chriſto, in crucem acto, quippe quae multos impediebat, quominus doctrinam de Ieſu amplecterentur. 4) *omne, quo quis in errorem*, vel *peccatum inducitur, omnia incitamenta ad impietatem, ſive ſint actiones, ſive ſermones, ſive ipſi homines, qui alios vitioſitate ſua corrumpunt*. Speciatim vero ita dicitur *omne, quod efficit et occaſionem praebet, ut aliquis deſciſcat a religione chriſtiana*, v. c. *calamitates, perſecutiones, denegatio humanitatis officiorum* etc. Matth. XIII, 41. συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα

ex

ex eius regno colligent omnes impios, qui aliis errandi et peccandi occasionem praebent; uti statim in sequentibus explicatur a Iesu, additis verbis: καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν, coll. v. 38. ibid. XVIII, 7. οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων κ. τ. λ. quem locum de calamitatibus et persecutionibus Christianorum et omnibus, quae Christianos ad defectionem a religione christiana tunc sollicitare poterant, explicandum esse, iam recte observavit *Noesseltus* in Opusculis ad Interpretationem Script. Sacr. T. I. p. 16 sq. Idem valet de loco Luc. XVII, 1. Rom. IX, 33. et 1 Petr. II, 7. coll. v. 8. Christus dicitur πέτρα σκανδάλου, quatenus multi Iudaei, inprimis humili Christi conditione in his terris decepti, et suis praeoccupatis opinionibus abrepti, doctrinam eius reiiciebant et ita sibimet ipsi miseriam contrahebant. Rom. XIV, 13. τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον ne ullam Christianis peccandi, aut errandi occasionem praebeatis. ibid. XVI, 17. τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα ποιοῦντας ab hominibus factiosis et alios doctrina sua pariter ac vita corrumpentibus. 1 Ioh. II, 10. καὶ σκάνδαλον ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστι et purus est ab omni scelere et vitiositate. Apoc. II, 14. σκάνδαλον βαλεῖν ad idolorum cultum sollicitare. Sic quoque מכשול accipitur Ezech. XLIV, 12. ubi sermo est de iis, qui, dum ipsi idolis suis immolarunt, occasionem praebuerunt, ut Israelitae idem facerent. ibid. XIV, 3. 4. XVIII, 30. Adde Iudd. II, 3. Saepius in N. T. non legitur. Conf. *Vorstii* Philol. Sacr. c. 3. p. 87 sq. ed. *Fischeri* et *Tob. Eckhard.* Techn. Sacr. p. 124.

ΣΚΑΠΤΩ, fut. άψω, 1) proprie: *fodio*, unde σκαφὴ *fossa* et σκαπτὴρ ac σκαφεὺς *fossor*. Luc. VI, 48. ὃς ἔσκαψε καὶ ἐβάθυνε qui, alte effodiens. ibid. XIII, 8. ἕως ὅτε σκάψω περὶ αὐτὴν donec fodiam circa illam, seu donec eam ablaqueavero; nam σκάπτειν περὶ τὸ δένδρον est Latinorum *ablaqueare* et significat: fodiendo circa radices arboris removere a terra omnia, quae eius fertilitatem impedire valeant. Vites non ablaqueatae ἄσκαφοι ἄμπελοι vocantur *Straboni* l. XI. p. 346. Alex. Ies. V, 6. καὶ οὐ μὴ τμηθῇ οὐδ᾽ οὐ μὴ σκαφῇ, ubi in hebraico est נעדר, quod metaphorice notat *fossus*, *sarritus*, *pastinatus fuit*. 2) *terram fodio*, *agriculturam exerceo*. Luc. XVI, 3. σκάπτειν οὐκ ἰσχύω agriculturam exercere nequeo. *Aristoph.* Aves v. 1430. τί γὰρ πάθω, σκάπτειν γὰρ οὐκ ἐπίσταμαι. Schol. ἀντὶ τοῦ, οὐ δύναμαι. *Xenoph.* Oecon. 23. *Athenaeus* IV. p. 184. F. *Lucian.* Timon. 7. Conf. *Schwarzii* Comment. Critt. Ling. Gr. p. 1221. et *Wetstenii* N. T. T. I. p. 762 sq. Saepius in N. T. non legitur. — *Hesych.* σκάπτει· ὀρύσσει.

ΣΚΑΦΗ, ης, ἡ, *scapha*, (*Cic.* ad Herenn. I. et de Invent. II, 51. *Petronius* 102.) *cymba*, *linter*, *genus naviculae levioris*,

 qua

qua nautae maxime uti solent ad littora exploranda, a σκάπτω *fodio, excavo*, quia cavatur ex una arbore, seu trabe, unde hae naves *trabariae* et μονόξυλα dicuntur. Vide *Schefferum* de Mil. Nav. I, 3. p. 23 sq. Ter tantum legitur in N. T. Act. XXVII, 16. μόλις ἰσχύσαμεν περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης aegre potuimus obtinere scapham. *Graecis*, inquit *Erasmus* ad h. l. σκάφη *duo significat: ligonem et navigii levioris genus, a verbo* σκάπτω *fodio: nam ligo fossorium est instrumentum, et scaphae fiunt e trunco excavato. Bullingerus* in Act. l. l. ait: *Scaphae dicuntur naviculae piscatoriae, atque illae etiam, quae navibus onerariis usui sunt in littore petendo, quoties vadosis locis prohibitae maiores appellere nequeunt, quod genus apud nos sunt lintres, e solido trunco cavatae, et ad celerrimam traiectionem accommodatae.* Praeterea legitur Act. XXVII, 30 et 32. *Plutarch.* T. VI. pag. 678. et T. VIII. pag. 39. ed. *Reiske.*

ΣΚΕ'ΛΟΣ, εος, τὸ, plur. σκέλεα, η, τὰ, *crus, pes, quicquid a coxendicis osse usque ad extremos pedis digitos pertinet,* (*Aristot. Hist. Anim.* I, 15.) *ita, ut*, auctore *Polluce, femur,* μηρὸν, *genu,* γόνυ, *tibiam,* κνήμην, *talum*, σφυρὸν *et* πόδα, *pedem cum digitis complectatur.* Ter tantum in N. T. legitur. Ioh. XIX, 31. ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη ut frangerentur crura eorum, ad accelerandam nempe mortem. ibid. v. 32 et 33. ὀ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη non confregerunt eius crura. Alexandrini usi sunt hac voce pro שׁוֹק *armus, crus,* Prov. XXVI, 7. כְּרָעַיִם *crura*, Levit. XI, 21. Amos III, 12. רֶגֶל *pes*, 1 Sam. XVII, 6. Ezech. I, 7. קַרְסֹל *talus, malleolus pedis*, 2 Sam. XXII, 37. et יָרֵךְ *femur*, Ezech. XXIV, 4. *Hesych.* σκελῶν· ποδῶν. Tribuitur σκέλος apud GG. non solum *animalibus* (v. c. *Xenoph. de re equ.* I, 4.) sed etiam *hominibus, Xenoph. Cyrop.* VIII, 3, 7. et *Polyb.* I, 80, 13.

ΣΚΕ'ΠΑΣΜΑ, τος, τό. Latissime patet haec vox et *omne omnino tegumentum* notat, *omne, quo corpus tegimus ac defendimus adversus tempestatis iniuriam*, e. g. velamen, amictus, domus, tectum (*Philo* de Vit. Contemplat. T. II. p. 477. 16.) etc. a σκεπάζω *tego, velo, operio.* Semel tantum in N. T. legitur 1 Tim. VI, 8. ἔχοντες διατροφὰς καὶ σκεπάσματα habentes nutrimenta et tegumenta. *Aristot.* Polit. VII, 17. et de Anim. Mot. c. 7. Cf. *Wakefield.* Silvam Criticam P. III. p. 142.

ΣΚΕΥΑ͂Σ, ᾶ, ὁ, *Sceva.* Nomen proprium cuiusdam Iudaei, principis sacerdotum, qui semel tantum memoratur in N. T. Act. XIX, 14. origine graecum, (vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 581.) idem significans, quod *instructus, paratus,* a σκευάζω *paro, instruo.*

ΣΚΕΥΗ', ῆς, ἡ, 1) proprie et generatim: *apparatus, quo aliquis instructus est, ornatus, habitus, cultusque corporis,* a

σκεῦος

σκευὴ *νεῶς*, quod vide. *Thucyd.* I, c. 6. *Suid.* *σκευή*· *ὅπλισις*, *ἢ στολή*. 2) speciatim: *armamenta navis*, seu *omne id*, *quo navis instrui*, *armari ac onerari solet*, quod alias *φορτίον* et *γόμος* dicitur. Semel tantum legitur in N. T. Act. XXVII, 19. *τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου ἐῤῥίψαμεν* apparatum, quo navis erat instructa, eiiciebamus. In versione Alex. Ion. I, 5. *τὰ σκεύη* vocatur: *καὶ ἐκβολὴν ἐποιήσαντο τῶν σκευῶν*, *τῶν ἐν τῷ πλοίῳ*; et a Latinis mox *arma*, (*Virgil.* Aen. V, 15.) mox vero *armamenta*, ut apud *Plautum* Mercat. Act. I. Sc. 2. v. 61 et 79. ad imitationem graeci *ὅπλα*, quod Scholiastes *Homeri* Odyss. β, v. 390: *τὴν σκευὴν τῆς νηὸς* explicavit. Sic *σκευὴν* usurpatur quoque apud *Demosthenem* de Falsa Legatione p. 212. *ὁ τριήραρχος τριακοσίας καὶ σκευὴ ταύτας καὶ κτήματ' ὑμῖν παρέχει.* Usitatius vero apud Graecos in hac re est vocabulum *σκεῦος*, v. c. apud *Aelian.* V. H. VI, 12. *σκεύη δὲ εἶχεν ἕτοιμα ναυσὶν ἄλλαις πεντακοσίαις.* Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 643.

ΣΚΕΥΟΣ, εος, τὸ, 1) proprie: *vas quodvis*, *in quo aliquid recipi potest*, *sive ligneum*, *sive lapideum*, *aut fictile*, *ein Gefäß*. *Suid.* *σκεῦος*· *χωρητικόν τινος εἶδος ἀγγεῖον*. Luc. VIII, 16. *καλύπτει αὐτὸν σκεύει* candelam operit vase, coll. Marc. IV, 21. *ὑπὸ τὸν μόδιον*. Ioh. XIX, 29. *σκεῦος οὖν ἔκειτο ὄξους μεστὸν* in promtu erat vasculum vini vilioris. Act. X, 11. *σκεῦός τι*, *ὡς ὀθόνην μεγάλην* vas aliquod, ut linteum magnum, ibid. v. 16. XI, 5. Rom. IX, 21. 2 Tim. II, 20. 21. Apoc. II, 27. *ὡς τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ* ut vasa fictilia. 2) per synecdochen: *quodvis utensile*, *omnis apparatus*, *unumquodque instrumentum*, *omnia*, *quibus aliquid instructum esse debet et ornatum*. Sic v. c. legitur in N. T. Matth. XII, 29. et Marc. III, 27. *καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι* et utensilia, seu supellectilem (seu, ut aliis placet, *belli apparatum*, *arma*,) eius diripere. Marc. XI, 16. *καὶ οὐκ ἤφιεν*, *ἵνα τις διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ* nec permittebat, ut aliquis perferret aliquod vas per templum. Luc. XVII, 31. *καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ.* Hebr. IX, 21. *πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας* omnia utensilia, quae ad cultum Dei publicum adhibebantur. Apoc. XVIII, 12. Aeque late patet haec vox in Scriptoribus graecis (conf. *Athen.* Deipnosoph. Lib. XIV, 17. et *Reiskii* Indicem Graecit. Demosthenean. p. 687.) et in versione Alex. in qua v. c. de *ligone*, (e. g. 1 Sam. XIII, 20. 21. ubi hebraico את *ligo* respondet.) de *pharetra et arcu*, (Genes. XXVII, 3.) *suppellectile domus*, (ibid. XXXI, 36.) *armis bellicis*; (Deut. I, 41.) *vestimentis* (Deut. XXII, 5. Sirac. XLV, 10.) et aliis, his similibus, adhibetur. Conf. *Georgii* Vindic. N. T. Lib. II, c. 1. §. 37. p. 84. — Quodsi autem *σκεῦος* de *navigio* usurpatur, vel generatim *vela navis cum rudentibus et antennis*, (*Xenoph.* Oecon. VIII, 13. Conf. *Steph. le Moyne* ad Varia Sacra p. 552 sq.) vel speciatim

 malum

malum navis significat. Sic legitur in N. T. Act. XXVII, 17. ubi verba χαλάσαντες τὸ σκεῦος vel verti possunt: demiserunt et laxarunt nautae vela navis cum rudentibus et antennis; vel: postquam demiserunt malum. Posteriorem explicationem suadent verba commatis 40. καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμωνα τῇ πνεούσῃ, et versionis syriacae auctoritas, in qua pro σκεῦος legitur vocabulum ܐܪܛܡܘܢ, corruptum ex graeco ἀρτέμων. *Kypke* in Obss. Sacr. T. II. p. 138. verba χαλάσαντες τὸ σκεῦος vertere mavult: *demittentes ancoram*, seu *ancoras*: nec negari potest, ad τὰ σκεύη etiam *ancoras* pertinuisse, quod etiam testatur *Iulius Pollux* in Onom. Lib. I, c. 9. p. 28. Cf. *Wolfii* Curas Criticas et Philol. in N. T. Vol. I. p. 1374. Hinc per metaphoram hoc nomine insignitur 3) *corpus humanum*, quatenus est instrumentum, ὄργανον, quo animus humanus agit. Sic legitur in N. T. 2 Cor. IV, 7. ὀστράκινα σκεύη vasa fictilia, h. e. corpus vile, caducum, multis miseriis et calamitatibus obnoxium. 1 Thess. IV, 4. τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ corpore suo honeste ac decenter uti. Eodem modo non solum hebraicum כְּלִי 1 Sam. XXI, 6. et σκεῦος apud Graecos usurpatur, ut idoneis exemplis docuit *Gatakerus* ad *M. Antoninum* III, 4. p. 289. sed etiam *vas* apud Latinos adhibetur, v. c. apud *Lucret.* III, 441. et *Cic.* Tuscul. Quaest. I, 5. Conf. *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II. p. 970. *Schotti* Adagialia Sacra N. T. p. 119. et *Steph. le Moyne* ad Varia Sacra p. 628 sq. 4) *ipse homo, vel hoc respectu, quia eius ministerio aliquid effici potest, aut eius opera utimur; vel quatenus alicui re dignus est, aut destinatus alicui rei.* Sic legitur in N. T. Act. IX, 15. σκεῦος ἐκλογῆς (h. e. ἐκλεκτὸν) μοι ἐστὶν οὗτος illum enim mihi instrumenti loco elegi, cuius ministerio et opera in convertendis ethnicis usurus sum. Simili modo apud Ies. XIII, 5. כְּלֵי זַעְמוֹ יְהוָה instrumenta vindictae divinae dicuntur. *Polyb.* Excurs. de Virtutt. et Vit. p. 1402. Δαμοκλῆς, ὁ μετὰ Πυθίωνος πεμφθεὶς κατάσκοπος πρὸς Ῥωμαίους, ὑπηρετικὸν ἦν σκεῦος, σοφὸς κ. τ. λ. Conf. *Vorstii* Philol. Sacr. c. 2. p. 33. ed. *Fischeri*. Rom. IX, 22. σκεύη ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν sunt homines, poena divina digni, qui sua culpa sibi perniciem consciscunt, et ibid. v. 23. σκεύη ἐλέους sunt homines, favore divino digni et quibus destinata sunt a Deo beneficia. Huc etiam a nonnullis refertur locus 1 Thess. IV, 4. ubi plerique interpretes, v. c. *Heinsius*, *Wetstenius*, *Kypkius*, σκεῦος de *uxore* interpretantur, quae comparanda sit, ut cum ea maritus honeste atque decenter vivere possit. Negari quidem non potest, Iudaeos *uxorem* כְּלִי (addito tamen semper mariti nomine) dicere consuevisse, ut vel e locis apparet, quae ex *Megilla* Fol. 12. 2. et *Sohar Levit.* Fol. 38. col. 38. *Wetstenius*

phius (*N. T. T.* II. p. 302.) et *Schoettgenius* attulit in Horis Hebr. et Talmud. Vol. I. p. 827. qui et ipse hanc interpretationem adoptat: sed quia praecesserant verba: *ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας*, et v. 5. additur: *μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας*, verosimile est, verba *εἰδέναι ἕκαστον - - - καὶ τιμῇ* tam ad coelibes, quam ad maritos pertinere, adeoque de recto et honesto corporis humani usu accipienda esse, ut iam recte vidit *Theodoretus* ad h. l. qui, *τινὲς*, inquit, *τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος τὴν ὁμόζυγα ἡρμήνευσαν. ἐγὼ δὲ νομίζω, τὸ ἑκάστου σῶμα - - - οὕτως αὐτὸν κεκληκέναι. Οὐ γὰρ τοῖς γεγαμηκόσι μόνοις τὴν νομοθεσίαν προσφέρει.* Conf. *Salmasium* de Foenore Trapezitico p. 156 sq. et *Vorstium* l. l. p. 31 sq. Magis huc pertinere videtur locus 1 Petr. III, 7. *ὡς ἀσθενεστέρῳ σκεύει τῷ γυναικείῳ*, pro *τῷ γυναικείῳ σκεύει, ὡς ἀσθενεστέρῳ σκεύει* mulieribus, quae infirmiorem generis humani partem constituunt. Multo enim magis verosimile est, *σκεῦος* h. l. de *persona* accipiendum esse, quam cum *Vorstio* (Philol. Sacr. cap. 2. p. 29 sq.) statuere, pro *χρῆμα*, seu *πρᾶγμα* abundanter positum esse. *Polyb.* XIII, 5, 7. et XV, 25, 2. (ubi vid. *Schweighaeuserus*) *σκεῦος ὑπηρετικὸν* de *ministro*, per contemtum. 5) interdum reticetur, v. c. Marc. XIV, 13. post *κεράμιον*. *Diog. Laërt.* VI, c. 2. et *Iuvenal.* Sat. X, v. 25. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΚΗΝΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie: *tentorium, tabernaculum*, sive ex frondibus, sive ex alia materia factum, ad avertendam pluviam, vel faciendam umbram, a *σκιὰ umbra*, aut, quod aliis magis placet, a שָׁכַן *habitavit*, unde מִשְׁכָּן *habitaculum, tabernaculum*. *Hesych. σκηνή· ἡ ἀπὸ ξύλων, ἢ περιβολαίων οἰκία.* Sic legitur in N. T. Matth. XVII, 4. *ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνὰς* figamus hic tria tabernacula. Eadem sententia legitur Marc. IX, 5. et Luc. IX, 33. Act. VII, 44. *ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου* tabernaculum legis, seu sacrum, quod Moses exstrui curaverat et quo Israelitae in deserto usi erant. Hebr. XI, 9. *ἐν σκηναῖς κατοικήσας μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ* vitam sceniticam agens cum Isaaco et Iacobo. Apoc. XV, 5. *ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου.* In versione Alex. respondet in hac significatione hebraico אֹהֶל *tentorium, tabernaculum*, Genes. IV, 19. XXVI, 25. Exod. XXXI, 7. XXXIII, 7. מִשְׁכָּן *habitaculum*, Exod. XXXVIII, 21. 31. XL, 2. et סֻכָּה *tugurium*, Genes. XXXIII, 17. Levit. XXIII, 34. 42. 43. 2) *κατ᾽ ἐξοχὴν tabernaculum foederis*. Hebr. VIII, 5. *μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνὴν* cum exstruere vellet tabernaculum foederis, ibid. IX, 21. Eodem modo אֹהֶל, nude positum, usurpatur Exod. XXX, 16. 18. 20. 26. XXXIII, 7. 2 Paral. V, 4. et מִשְׁכָּן Exod. XXVI, 1. 6. 7. 15. etc. 3) *templum Hierosolymitanum*, sine dubio ideo, quia primum templum Mosaicum tabernaculi, seu tentorii formam habebat, aut quia praecipua sedes Dei a Iudaeis habebatur. Etiam *singulae templi Hierosolymitani*

lymitani σκηναὶ מִשְׁכְּנוֹת, et ab Alexandrinis σκηνώματα Ps. XLIII, 3. vocabantur. Hebr. IX, 1. ἡ πρώτη σκηνὴ pars anterior templi Hierosolymitani, quae *Sanctum* vocabatur. ibid. v. 3. σκηνή, ἡ λεγομένη ἅγια ἁγίων pars templi, quae dicebatur Sanctum Sanctorum. ibid. v. 6. εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν in Sanctum. ibid. XIII, 10. οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες sacerdotes et Levitae. 4) *oeconomia Mosaica.* Hebr. IX, 1. εἶχε μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη σκηνὴ δικαιώματα λατρείας, τό, τε ἅγιον κοσμικόν. ib. v. 8. ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν quamdiu valeret oeconomia Mosaica. 5) *templum*, et ex adiuncto: *omnis locus, in quo Deus sancte et religiose colitur et praesentiam suam gratiose exserit.* Hinc metaphorice in N. T. *coelum*, tanquam habitaculum Dei et piorum, Hebr. VIII, 2. ἡ σκηνὴ ἡ ἀληθινὴ vocatur; ἣν ἔπηξεν ὁ κύριος καὶ οὐκ ἄνθρωπος; et Christus ibid. IX, 11. intrasse dicitur διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς, οὐ χειροποιήτου, κ. τ. λ. h. e. in coelum. 6) *templum portatile, sacellum, in quo statua Dei posita erat*, quod Graecis ναΐσκος dicitur. Act. VII, 43. ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολὸχ Molochi suscepistis sacella. Conf. quae ad hunc locum illustrandum prolata sunt a *Wesselingio* ad *Diod. Sic.* XX, c. 65. 7) *palatium*, et ex adiuncto: *imperium, respublica.* Act. XV, 16. ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν δαβὶδ τὴν πεπτωκυῖαν et instaurabo palatium Davidis collapsum, h. e. restituam rempublicam iudaicam pristino splendori. Verba desumta sunt ex Amos IX, 11. ubi verba hebraica: בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת־סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת eundem sensum habent. 8) *omnis habitatio, omne domicilium, omnis locus, ubi aliquis est et commoratur. Polyb.* XII, 9, 4. et XXXI, 22, 2. Luc. XVI, 9. ἵνα δέξωνταί ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνὰς ut recipiamini in aeterna habitacula, seu in sedes beatorum. De sedibus in his terris σκηνὰς αἰωνίους interpretatus est *I. Carol. Zeune* in Diatribe sub tit. σκηνὰς αἰωνίους Luc. XVI, 9. non in sedibus beatorum esse quaerendas, sed in his terris. Lips. 1768. 4. Apoc. XIII, 6. τὴν σκηνὴν θεοῦ domicilium Dei, h. e. coelum, nam sequitur: καὶ τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ κατοικοῦντας. ibid. XXI, 3. ἰδοὺ ἡ σκηνὴ τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων ecce Deus tentorium figet inter homines, h. e. Deus hominibus adesse benevole et perpetuo vult et ab iis sancte ac pie coletur. Saepius in N. T. non legitur. *Hesych.* σκηνάς· καταγωγάς, οἰκήματα.

ΣΚΗΝΟΠΗΓΙ͂Α, ας, ἡ, *scenopegia*, 1) proprie: *tabernaculorum*, seu *tentoriorum fixio*, ex σκῆνος *tabernaculum, tentorium*, et πηγνύω, vel πήγνυμι *figo.* 2) *festum tabernaculorum*, quod a Iudaeis quotannis admodum religiose inde a 15 die mensis Tisri agebatur (unde a *Iosepho* A. I. VIII, c. 4. §. 1. ἑορτὴ σφόδρα παρὰ τοῖς ἑβραίοις ἁγιωτάτη καὶ μεγίστη vocatur) et

et ita dicebatur a figendis tabernaculis, ex frondosis arborum ramis confectis, sub quibus Iudaei octiduum fere commorabantur et honestae hilaritati se dabant, partim in grati animi tesseram, pro larga frugum collectione, (unde etiam festum collectionis חַג הָאָסִף a Mose dicitur Exod. XXIII, 16. Conf. *Michaelis* libros de Iure Mosaico T. IV. §. 197. p. 142.) partim in memoriam commorationis ipsorum sub tentoriis in deserto per quadraginta fere annos, unde hebraice חַג הסכות, Deut. XVI, 16. XXXI, 10. Zachar. XIV, 16. 18. 19. et in libris apocryphis mox *ἡ τῆς σκηνοπηγίας ἑορτή*, (3 Esr. V, 75. 1 Macc. X, 21.) mox, ut in N. T. libris, *σκηνοπηγία*, (2 Macc. I, 9. 18.) vocatur. Conf. *Fabri* Archaeol. Hebr. p. 155 sq. Vltimus dies (qui *Hosanna* vocabatur) huius festi (cuius institutionem et ceremonias enarrat *Iosephus* A. I. III, c. 10. §. 4.) prae caeteris solemnis fuit, (Levit. XXIII, 36.) quo libatio aquae נסוך המים fiebat, quae ex fonte Siloa hausta, inter plausus populi praesentis festivos, a sacerdotibus in altare profundebatur, (conf. 1 Sam. VII, 6. et Ies. XII, 3.) de qua lectu digna habet *Wetstenius* ad Ioh. VII, 2. ubi semel tantum haec vox in N. T. reperitur. Conf. *I. B. Dachs* in Comment. ad Codicem Succa, seu de Tabernaculorum Festo. *Plutarchum* in Sympos. Lib. IV. *Ioh. Wilh. de Neue* de Festo Tabernaculorum, Berolin. 1714. et *Lakemacherum* in Obss. Philol. P. I. p. 17 sq.

ΣΚΗΝΟΠΟΙΌΣ, ȣ̃, ὁ, *fabricator tabernaculorum, qui conficit tentoria minora portatilia, ex corio, aut ex alia materia, quibus utebantur viatores in terris orientalibus, solis aestui maxime expositis, ob raritatem deversoriorum.* Compositum est est *σκηνὴ tentorium* et *ποιέω conficio*, unde *σκηνοποιέω tabernaculum conficio, fabricor.* Semel tantum in N. T. legitur Act. XVIII, 3. *ἦσαν σκηνοποιοὶ (κατὰ) τὴν τέχνην* erant tentoriorum confectores opificio. *Vulgatus* vertit: *erant autem scenofactoriae artis. Syrus* transtulit: ܒܐܘܡܢܘܬܗܘܢ ܕܝܢ ܥܒ̈ܕܝ ܡܫܟܢܐ ܗܘܘ *artificio autem suo conficientes tabernacula erant. Chrysostomus* Homil. V. de S. Paulo interpretatus est per *σκηνοῤῥάφον consutorem tentoriorum*, e pannis nimirum lineis, aut laneis, vel maxime e pellibus; qua voce etiam usus est *Aelian.* V. H. II, 1. Conf. *Saubertum* in Opp. Posthum. p. 143. *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II. p. 981. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 574. et *Coteleriuum* ad Constitutt. Apostol. II, 63. — *Lutherus* hanc vocem de *stragulario* interpretatus est, et alii *textorem* explicant. Substantivum *σκηνοποιΐα rationem ponendorum tentoriorum* notat apud *Polybium* VI, 28, 3.

ΣΚῆΝΟΣ, εος, τὸ, 1) proprie: *tentorium, tabernaculum, umbraculum*, a *σκηνὴ*, quod vide. 2) *habitaculum*

quod-

quodcunque, domicilium, ſedes. *Heſych.* σκῆνος· οἰκητήριον. 3) metaphorice *corpus humanum* ita vocatur, quia eſt habitaculum animi noſtri et quia caducum eſt et, ad breve tempus durans, maximam cum tentorio ſimilitudinem habet, quod mox figitur, mox vero refigitur. Sic bis tantum in N. T. legitur. 2 Cor. V, 1. ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τῦ σκήνους καταλυθῇ etſi corpus hocce terreſtre diſſolvitur. ibid. v. 4. οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνει qui adhuc hoc corpore veſtiti ſumus, ſeu, qui adhuc in his terris vivimus. Sapient. IX, 15. τὸ γεῶδες σκῆνος terrenum corpus. Similiter *Plato* corpus γήϊνον σκῆνος appellavit, teſte *Clemente Alex.* Strom. Lib. V, p. 593. *Maxim. Tyrius* Diſſ. XXXVIII. p. 396. ὁ δήπε εἰκὸς τὸ ὁμοιότατον αὐτῷ περιβαλεῖν τὸν θεὸν σκήνει ἀτοπωτάτῳ, ubi vid. *Daviſius.* *Aeſchin. Socr.* Dial. III, 5. τὸ δὲ σκῆνος τῦτο πρὸς κακὸν περιήρμοσεν ἡ φύσις, ubi conf. Indicem *Fiſcheri.* *Hippocrat.* Aphoriſm. VIII, 18. ἀπολείπεσα ἡ ψυχὴ τῦ σώματος σκῆνος. Conf. *Pearce* ad *Longinum* p. 102. n. 1. *Barneſium* ad *Eurip.* Heraclid. v. 690. *Foëſii* Oecon. Hippocr. p. 340. *I. H. Maii* Obſſ. Sacr. Lib. IV. p. 50 ſeq. *Wetſtenii* N. T. T. II. p. 188 ſq. et *Wolfii* Curas Philol. Vol. II. p. 601. Apud graecos Scriptores σκῆνος interdum quoque de *animalium corpore* uſurpatur, v. c. apud *Aelianum* Hiſt. Anim. V, c. 3. ἀχρεῖον δ᾽ ἐςὶ τὸ λοιπὸν τῦ ζώε σκῆνος. *Heſych.* σκῆνος· σῶμα. *Etym. M.* p. 716. ed. *Sylburgii*: σκῆνος· καὶ τὸ σῶμα, παρὰ τὸ σκήνωμα καὶ σκηνὴν εἶναι τῆς ψυχῆς, οἷον οἰκητήριον. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. σκῆνος· οἰκητήριον, σῶμα.

ΣΚΗΝΟΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie: *tentorium figo, tendo*, a σκηνή, quod vide ſupra. Sic legitur apud Alexandrinos Geneſ. XIII, 12. ubi pro verbis וַיֶּאֱהַל עַד־סְדֹם *et tentoria fixit*, ſeu *tetendit, usque ad Sodomam*, habent: καὶ ἐσκήνωσεν ἐν Σοδόμοις. אָהַל enim notat: *tentorium figere, tendere et movere.* 2) *in tabernaculo habito*, et in genere: *habito, inhabito, domicilium et ſedem habeo.* Hoc ſenſu uſurpatur ab Alexandrinis pro שָׁכַן *habitavit.* Iudd. V, 17. πέραν τῦ Ἰορδάνε κατεσκήνωσεν, et ibid. VIII, 11. σκηνέντων ἐν σκηναῖς. 3) *commoror, vivo, dego, maneo.* Ioh. I, 14. καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν et inter nos verſatus eſt. Apoc. XII, 12. οἱ ἐρανοὶ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνῦντες. ibid. XIII, 6. *Xenoph. Anab.* V, 5, 7. σκηνῦν ἐν ταῖς οἰκίαις. Id. *Cyrop.* VIII, 3, 4. 4) metaphorice: *Deus*, aut *Chriſtus* dicitur *inter homines commorari et tentorium ſuum figere, quatenus hominibus perpetuo et benevole adeſt eosque bonis omnis generis ornat, et ab hominibus ſancte ac pie colitur.* Sic legitur in N. T. Apoc. VII, 15. καὶ λατρεύσεσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτῦ, καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τῦ θρόνε σκηνώσει ἐπ᾽ αὐτές. ibid. XXI, 3. καὶ σκηνώσει μετ᾽ αὐτῶν, ſc. ὁ Θεός.

Sae.

Saepius in N. T. non reperitur hoc vocabulum. Conf. *Wetstenii* N. T. T. I. p. 839.

ΣΚΗ'ΝΩΜΑ, τος, τὸ, 1) proprie: *tabernaculum, tentorium, ex quacunque materia.* Est enim verbale a prima pers. perf. pass. ἐσκήνωμαι, verbi σκηνόω, quod vide. Sic legitur non solum in versione Alex. pro hebraico אֹהֶל *tentorium*, Genes. IX, 27. Devt. XXXIII, 18. sed etiam apud *Xenoph.* Anab. II, 2. 9. 2) *domicilium, habitaculum quodvis, habitatio, locus habitationis, locus, ubi tentorium figi potest. Hesych.* σκήνωμα· οἴκημα, οἶκος, τόπος. *Xenoph. Anabas.* VII, 4, 12. In hac significatione respondet apud Alexandrinos hebraico מִשְׁכָּן *habitaculum*, Iob. XXI, 28. καὶ ποῦ ἐστιν ἡ σκέπη τῶν σκηνωμάτων τῶν ἀσεβῶν, et אֹהֶל Ps. LI, 1. LXVIII, 30. Adde Iudith. XIV, 7. 3) metaphorice: *templum*, in quo Deus habitare et ibi praesentiam suam insigni modo exserere a Iudaeis credebatur. Sic legitur in N. T. Act. VII, 46. ᾐτήσατο εὑρεῖν σκήνωμα τῷ Θεῷ Ἰακὼβ volebat exstruere templum Deo Iacobi. Conf. v. 47. Ita מִשְׁכָּן quoque sumitur Ps. CXXXII, 5. *Suid.* σκῆνος· σκήνωμα. σκήνωμα τοῦ Θεοῦ· ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ. *Theodoretus* ad Ps. XIV, 1. σκήνωμα τὸν τοῦ Θεοῦ προσαγορεύει ναόν. 4) *corpus humanum.* Sic legitur in N. T. 2 Pet. I, 13. ἐφ' ὅσον εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι dum adhuc in his terris vivo. ibid. v. 14. εἰδὼς, ὅτι ταχινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματός μου scio enim, seu sentio, me brevi moriturum esse. Vide supra dicta ad σκῆνος. *Fischeri* Prolus. XXVII. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 615 seq. et *Walfii* Cur. Philol. et Crit. in N. T. T. IV, p. 109. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΚΙΑ', ᾶς, ἡ, 1) *umbra*, unde σκιάζω *obumbro.* Marc. IV, 32. ὥστε δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν ut sub umbra eius aves adeo commorari, aut nidificare possint. Act. V, 15. ἵνα ἐρχομένου Πέτρου κἂν ἡ σκιὰ ἐπισκιάσῃ τινὶ αὐτῶν ut venientis Petri vel umbra obumbraret aliquem eorum. Respondet hebraico צֵל *umbra* in versione Alexandrina Iudd. IX, 15. 36. Iob. III, 5. VII, 2. 2) *caligo, tenebrae.* Huc pertinet formula σκιὰ θανάτου *umbra mortis*, quae, respondens hebr. צַלְמָוֶת, (Alex. Iob. XVI, 16. *Symmach.* Iob. XXIV, 16. *Aquila* Ps. XLIII, 20.) proprie *noctem caliginosam, densissimas tenebras* significat, ex opinione Iudaeorum veterum, qui tartarum densissimis tenebris tegi fingebant, deinde vero ad *omnem statum, admodum miserum ac calamitosum*, speciatim vero in N. T. ad *statum miserrimum hominum ante conversionem ad religionem christianam* transfertur. Matth. IV, 16. τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου. Luc. I, 79. τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις. *Suid.* σκιὰ θανάτου· οἱ πρὸς θάνατον ἔχοντες κινδυνοι.

Aelian. V. H. IX, 14. ἵνα μὴ ἀνατρέπηται ὑπὸ τῶν ἀνέμων, ὅ ποτε σκληροὶ κατέπνεον. Idem apud *Suidam* v. Σκληροί· Οἱ ἄνεμοι οἱ σκληροί τε καὶ ἐχθροὶ παραχρῆμα ἐκόπασαν. *Herodot.* VIII, 12. βρονταὶ σκληραί. *Theophr.* de Cauſ. Plant. II, 4. *Arrian.* Exped. Alex. I, 26. 3. II, 6. 3. χειμὼν σκληρός. *Polyb.* IV, 21. 5. Conf. *Wetſtenii N. T.* T. II. p. 669. 4) *moleſtus, ingratus, qui alios offendit.* Ioh. VI, 60. σκληρός ἐστιν οὗτος ὁ λόγος oratio moleſta et odioſa haec eſt, qua animi audientium offenduntur. Alii interpretes de *oratione, difficili intellectu et quae repugnantia aſſerere videtur,* (conf. de hac notione, quam vocabulum σκληρὸς interdum habet, *Aquil.* et *Symmach.* Exod. XVIII, 26. Devt. I, 17. et XV, 18. et *Druſii* Miſcell. Cent. II. c. 41.) haec verba explicare malunt, ſed hanc explicationem comma 61 et 66. admittere non videtur. Σκληρὸν autem, cum de ſermone uſurpatur, ſignificare *moleſtum, durum,* vel, quia cum arrogantia et inſolentia profertur, vel, quod rei iniucundae denuntiationem habet, clare docent loca apud Alex. Gen. XXI, 11. XLII, 7. et in *Aquilae* Fragmentis Prov. XV, 1. Adde *Xenoph.* Mem. II, 1. 20. *Eurip.* Fragm. 75. πότερα θέλεις σοι μαλθακὰ ψευδῆ λέγω ἢ σκλήρ' ἀληθῆ. Eodem modo etiam *durus* et *duritas* uſurpatur apud *Ciceron.* Orator. 16. *Philipp.* VIII, 5. et pro *Murena* 29. 5) *noxius, detrimentum afferens.* Act. IX, 5. σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν male tibi conſules calcitrando contra ſtimulum. ibid. XXVI, 14. Conf. *Raphelii* Obſſ. Polyb. p. 894. 6) *impius, ſceleſtus, malus.* Iud. v. 15. περὶ πάντων τῶν σκληρῶν ὧν ἐλάλησαν de omnibus malis, quae locuti ſunt. Sirac. III, 28. καρδία σκληρά. In verſione Alexandrina reſpondet hebraico רָשָׁע *improbus.* Num. XVI, 26. Conf. Spicilegium I. Lex. Bieliani a me editum p. 102. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΚΛΗΡΟΤΗΣ, ητος, ἡ, 1) proprie: *durities, quae eſt corporis,* cuius ſuperficies *non cedit ad tactum,* a σκληρός, quod vide ſupra. 2) metaphorice: *pertinacia, contumacia, ſtupor animi, inopia ſenſus veri et falſi, turpis ac honeſti.* Sic ſemel legitur in N. T. Rom. II, 5. κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν, pro διὰ δὲ τῆς σκληρότητος τῆς καρδίας σου καὶ ἀμετ. καρδ. Reſpondet in hac ſignificatione hebraico קְשִׁי in verſione Alexandrina Devt. IX, 27. μὴ ἐπιβλέψῃς ἐπὶ τὴν σκληρότητα τοῦ λαοῦ.

ΣΚΛΗΡΟΤΡΑΧΗΛΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie: *durum cervicem habens, quae flecti facile nequit,* a σκληρὸς *durus* et τράχηλος *cervix, collum.* 2) *homo pertinax, contumax, refractarius, legum impatiens,* metaphora deſumta a iumentis refractariis et iugi impatientibus. Semel tantum legitur in

in N. T. Act. VII, 51. ubi adhibetur ad designandam Iudaeorum refractariam contumaciam. Hebraeis dicitur קְשֵׁה־עֹרֶף. Exod. XXXIII, 3. 5. XXXIV, 9. Devt. IX, 6. 13. vel מַקְשֶׁה־עֹרֶף. Prov. XXIX, 1. in quibus locis hoc vocabulum graecum adhibetur. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 502.

ΣΚΛΗΡΎΝΩ, fut. ῦ, 1) proprie: *induro, obduro, durum reddo*, et dicitur de corporibus, a *σκληρὸς*, quod vide supra. 2) metaphorice ad animum hominis transfertur, ut *σκληρύνεσθαι*, seu *σκληρύνειν τὴν καρδίαν ἑαυτοῦ* is dicatur, *qui contumax et refractarius est, qui obstinate veritatem repudiat, in peccatis perseverat et mandatis divinis resistit eaque contemnit.* Sic legitur in N. T. Act. XIX, 9. *ὡς δέ τινες ἐσκληρύνοντο καὶ ἠπείθουν* cum autem quidam obstinatis animis resisterent et fidem denegarent, doctrinae scilicet christianae, a Paulo traditae. Hebr. III, 8. *μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν* ne repugnate et obnitimini. ibid. v. 13. *ἵνα μὴ σκληρυνθῇ τις ἐξ ὑμῶν ἀπάτῃ τῆς ἁμαρτίας* ne quis vestrum, peccatorum fraudibus deceptus, obstinate repudiet doctrinam christianam, aut ab ea iterum deficiat. ibid. v. 15. et c. IV, 7. Alex. Exod. VII, 22. VIII, 19. *καὶ ἐσκληρύνθη ἡ καρδία Φαραώ.* Ps. XCIV, 8. *μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν.* Sirac. XXX, 12. *μήποτε σκληρυνθεὶς ἀπειθήσῃ σοι.* Conf. *Abresch. Annotatt. in Ep. ad Hebr.* p. 204 seq. 3) *duriter ac severe aliquem tracto, paucioribus neque tam magnis beneficiis alterum afficio.* Huc refero locum Rom. IX, 18. *ὃν δὲ θέλει, σκληρύνει*, ubi *σκληρύνειν*, de Deo usurpatum, vulgo quidem *θεοπρεπῶς* ac permissive explicatur, ut sit: *ferre animi obstinationem, homini, in peccatis persistenti, gratiam subtrahere eumque in sensum reprobum traditum relinquere*, (*Theophylactus* ad h. l. *οὕτω καὶ ὁ θεὸς τὴν πηλίνην καρδίαν τοῦ Φαραὼ λέγεται σκληρῦναι. πῶς; τῇ μακροθυμίᾳ· μακροθυμῶν γὰρ ἐπ' αὐτῷ, σκληρότερον αὐτὸν εἰργάζετο.* *Phavor.* ad h. l. respiciens, *σκληρύνει· σκληρὸν καὶ ἀπειθῆ εἶναι συγχωρεῖ.* Conf. etiam *Koppium* ad h. l.) non repugnante usu loquendi hebraico; nam ita *σκληρύνειν* de Deo usurpatum adhibetur in vers. Alex. Exod. IV, 21. VII, 3. IX, 12. X, 20. 27. XI, 10. XIV, 4. 8. 17. sed partim ob verba *ὃν θέλει*, partim, quia *σκληρύνειν* h. l. opponitur τῷ *ἐλεεῖν*, malo accedere *Ernestio*, qui in Prolusione de Vanitate Philosophantium in Interpr. Scr. S. *σκληρύνειν* h. l. nihil aliud significare putat, quam: *minus benigne tractare, paucioribus beneficiis aliquem afficere*, ut sensus loci huius sit: Deus pro libera sua voluntate alios benignius, durius alios tractat. Eodem sensu הִקְשִׁיחַ usurpatur Iob. XXXIX, 16. ubi de ciconia dicitur: *ἀπεσκλήρυνε τὰ τέκνα ἑαυτῆς* durius tractat pullos suos, ac facere solent aliae aves, non magnopere eos curat ac fovet, negligenter

genter habet. Adde 1 Sam. V, 7. 2 Paral. X, 4. Saepius non legitur in N. T.

ΣΚΟΛΙΟΣ, ά, όν, 1) proprie: *tortuosus, obliquus, curvus*, et opponitur τῷ ἴσος, seu εὐθύς. Sic legitur in N. T. Luc. III, 5. καὶ ἔσαι τὰ σκολιὰ εἰς εὐθεῖαν et quae sunt obliqua, fient recta, pro: καὶ ἔσαι τὰ σκολιὰ μέρη τῆ τόπε εἰς εὐθεῖαν ὁδόν. Verba sunt desumta ex Ies. XLII, 16. ubi in hebraico legitur מַעֲקַשִּׁים *pravitates*. ibid. XXVII, 1. XL, 4. ὄφιν σκολιόν. Sap. XIII, 13. ξύλον σκολιόν. *Heliodor*. I, 6. σκολιὰς γάρ τινας ἀτραπές. *Hesych*. σκολιά· καμπύλα, ἐκ ὀρθά, ἐπικαμπῆ, ἄνισα. 2) metaphorice: *pravus, iniquus, perversus, qui est animo depravato ac corrupto*. Act. II, 40. σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης liberari vos finite ab illa perversa natione. Phil. II, 15. ἐν μέσῳ γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης inter homines pravos ac perversos viventes. Alex. Ps. LXXVII, 10. γενεὰ σκολιὰ (hebr. סוֹרֵר *rebellis, refractarius*.) καὶ παραπικραίνεσα. Deut. XXXII, 5. γενεὰ σκολιὰ καὶ διεστραμμένη, ubi in hebraico עִקֵּשׁ *perversus* legitur. Prov. IV, 24. σκολιὸν στόμα καὶ ἄδικα χείλη. ibid. XVI, 28. ἀνὴρ σκολιὸς διαπέμπεται κακά, etc. *Hesych*. σκολιά· ἄδικα. *Etym. M.* σκολιός· ὁ μὴ εὐθεῖαν ὁδὸν πορευόμενος, ἀλλὰ διεστραμμένην. Cf. *Schol*. Iliad. π', v. 387. 3) *asper moribus, rigidus, saevus, morosus, difficilis*. Sic legitur in N. T. 1 Petr. II, 18. ubi servi iubentur prompto animo obedire dominis suis ἐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς non solum benignis ac mitibus, sed etiam difficilibus ac morosis. *Vulgatus* reddidit: *dyscolis*. Vide *Wetstenium* ad h. l. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΚΟΛΟΨ, ΣΚΩΛΟΨ et ΣΚΟΛΩΨ, οπος, ὁ, 1) proprie et generatim est *omne, quod est acutum, sudes, stimulus, aculeus, spina, palus acutus, qui sustinendis vitibus, claudendis hortis, muniendis castris et urbibus et arcendis hostium accessibus solo infigi solet*; unde ortum verbum σκολοπίζω *palum figo* et *crucifigo*, i. q. σταυρόω. Conf. *Lipsium* de Cruce Lib. I, c. 4. Sic in vers. Alexandrina respondet hebraico סִיר *spina*. Hos. II, 6. φράσσω τὴν ὁδὸν αὐτῆς ἐν σκόλοψιν, ubi *Gloss. MS. in Proph*. σκόλοψιν· ὀρθοῖς ξύλοις, ὡς ἐπιβολὴν κεκτημένοις. Sirac. XLIII, 29. πάγνη γίνεται σκολόπων ἄκρα. *Hesych*. σκόλοψ· ξύλον ὠξυμμένον ἢ ἄκανθα. Idem: σκόλοπες· ὀρθὰ καὶ ὀξέα ξύλα, σταυροί, χάρακες. *Etym. M.* σκόλοπες· ὀξέα ξύλα, ἅπερ ἐπήγνυον τῷ τείχει. *Lucian*. Ver. Hist. Lib. II. p. 682. διά τινος ἀκανθώδους καὶ σκολόπων μεστῆς ἀτραπῆ. *Dioscorides* II, c. 29. *Aelian*. Hist. Anim. X, c. 13. *Homer*. Iliad. ψ', v. 441. ubi scholiastes: σκόλοψ· τὸ διεσχισμένον καὶ ἀπεξυσμένον ξύλον. ibid. θ', v. 343. et ι', v. 350. Conf. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 211. 2) metaphorice: *omne, quod est nocivum et afflictio-*

flictionem ac impedimentum affert, afflictio, quae cum dolore acuto coniuncta est. Sic semel legitur in N. T. 2 Cor. XII, 7. ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκί, qui locus, num de *afflictione corporis et morbo graviori*, an de *hostium iniuriis et contumeliis*, (ut visum est *Ferd. Stoschio* in Obss. literariis ad Isaiam p. 41.) an denique generatim de *gravissimis afflictionibus cuiuscunque generis* explicandus sit, silente historia, certae interpretationis non est, et adeo explorati quid dici, definiri et constitui vix poterit. Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. II, p. 167. *Bibl. Bremens.* Class. VI, p. 634 seq. et 647 seq. et *Wolfii* Curae Philolog. in N. T. T. II, p. 677. Ezech. XXVIII, 24. de Sidoniis: καὶ οὐκ ἔσονται ἔτι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ σκόλοψ πικρίας. Num. XXXIII, 55. καὶ ἔσται — σκόλοπες ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑμῶν, ubi de Cananaeis sermo est.

ΣΚΟΠΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *speculor, intueor, contemplor, intento oculo aliquid specto, observo*, et usurpatur v. c. de *sagittariis*, qui intenta oculorum acie ad metam collineant et dirigunt tela, vel de *speculatoribus* et *exploratoribus*, qui etiam a *Philone* et *Luciano* σκοποὶ vocantur, a σκοπὸς *scopus, meta, signum, praefixum sagittariis*. Respondet hebraico רָאָה *vidit*, apud *Incertum* interpretem Ezech. XXI, 21. ἥπατι σκοπήσασθαι. *Hesych.* σκοπῶν· σκεπτόμενος. 2) metaphorice, ad animum translatum, significat: *diligenter aliquid observare, attento animo contemplari, sollicite considerare ac perpendere, curare, consequi cupere*, et ex adiuncto, cum dativo personae constructum: *exemplum sibi aliquem proponere, quem imitemur*. 2 Cor. IV, 18. μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα nobis, qui non curamus ea, quae in oculos incurrunt, sed invisibilia. Philipp. II, 4. μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστος σκοποῦντες nemo vestrum suum tantum commodum respiciat. (*Thucyd.* VI, 12. *Sophocl.* Aiace Flagellif. v. 124. et 1330. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 268. Caeterum praecipue de *eo*, *qui suum tantum commodum respicit*, utuntur quoque voce προσσκέπτεσθαι. Vide *Valkenar.* ad *Eurip.* Phoen. v. 476.) ibid. III, 17. σκοπεῖτε τοὺς οὕτω περιπατοῦντας, καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς componite vos ad exemplum eorum, qui se ad meum exemplum conformarunt. *Xenoph.* Mem. IV, c. 5. §. 11. ὅσῳ γὰρ τὰ μὲν κράτιστα μὴ σκοπεῖ, τὰ ἥδιστα δ' ἐκ παντὸς τρόπου ζητεῖ ποιεῖν. 2 Macc. IV, 5. τὸ δὲ συμφέρον κοινῇ κατ' ἰδίαν παντὶ τῷ πλήθει σκοπῶν. *Hesych.* σκοπῶν· ἐνθυμούμενος. *Suid.* σκοπῶν· ἀντὶ τοῦ ἀκριβῶς καὶ ἐπιμελῶς καταμερίζων, περὶ ἃ ἂν τὴν σκέψιν ποιῇ. 3) ut graecum βλέπω, sequente particula negandi, *caveo*. Luc. XI, 35. σκόπει οὖν, μὴ τὸ φῶς, τὸ ἐν σοί, σκότος ἐστί cave igitur, ne loco lucis, quae in te esse deberet, tenebrae sint. Galat. VI, 1. σκοπῶν σεαυτόν, μὴ καὶ σὺ πειρασθῇς diligenti modo

modo cave, ne tu quoque in peccata incidas. *Xenoph. de mag. equit.* VII, 15. 4) *vito.* Rom. XVI, 17. σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα ποιοῦντας devitare consuetudinem hominum factiosorum et alios corrumpentium; ubi σκοπεῖν τινὰ est i. q. in sequentibus ἐκκλίνειν ἀπό τινος, declinare familiarem cum aliquo convictum. Vide supra ad βλέπω dicta. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΚΟΠΟ'Σ, ȣ̃, ὁ, 1) proprie: *meta quo tendimus, scopus, signum praefixum, ad quod sagittarii collineant et tela sua dirigunt.* Est verbale a perf. med. ἔσκοπα, verbi σκέπτομαι *dispicio, circumspicio, attente considero.* Sic legitur in versione Alexandrina pro hebraico מַטָּרָה *meta.* Iob. XVI, 3. Thren. III, 12. Adde Sap. V, 13. 21. *Xenoph. Cyrop.* I, 6, 19. *Suid.* σκοπόν· τύπον, ᾧ στοιχεῖ καὶ ἀκολουθεῖ. 2) metaphorice: *omne, quod animo destinamus ac praefigimus, finis.* Sic semel legitur in N. T. Philipp. III, 14. κατὰ σκοπὸν διώκω metam versus persequor, h. e. omnibus viribus consequi studeo, quod animo destinavi ac praefixi, nempe τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τȣ̃ θεȣ̃ ἐν χριστῷ ἰησȣ̃. *Plato* Gorg. p. 306. οὗτος ἔμοιγε δοκεῖ ὁ σκοπὸς εἶναι πρὸς ὃν βλέποντα δεῖ ζῆν. De rebus, in quas omnium attentio directa est, legitur apud *Polybium* V, c. 105. ἀλλ᾽ ἤδη πάντες πρὸς τὰς ἐν Ἰταλίᾳ σκοποὺς ἀπέβλεπον. De *consilio, proposito* reperitur apud *Xenoph.* in *Symp.* II, 11.

ΣΚΟΡΠΙ'ΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: *spargo semina, dissemino*, pro quo σκεδάω dicitur. Conf. *Phrynichum* p. 94. et *Etym. M.* sub σκορπίος. 2) *dissipo, disiicio eos, qui coniuncti sunt, vel coniuncti esse debebant,* i. q. διασκορπίζω. Sic legitur in N. T. Ioh. X, 12. καὶ ὁ λύκος ἁρπάζει αὐτὰ καὶ σκορπίζει τὰ πρόβατα et lupus dilaniat oves ac dissipat. ibid. XVI, 32. ἵνα σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια quo alius alio dissipabimini. Cf. Alex. 2 Sam. XXII, 15. Ps. XVII, 16. CXLIII, 7. Sirac. XLVIII, 16. 1 Macc. VI, 54. 3) *dilapido, disperdo.* Matth. XII, 30. ὁ μὴ συνάγων μετ᾽ ἐμȣ̃, σκορπίζει qui non mecum colligit, ille mea dilapidat, h. e. qui non est a meis partibus, is adversarius mihi est. Eadem sententia legitur Luc. XI, 23. 4) *largiter distribuo,* et speciatim de eo usurpatur, *qui liberaliter erogat eleemosynas et largiter dat beneficia.* 2 Cor. IX, 9. ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν liberalis fuit erga pauperes. Verba desumta sunt e Ps. CXII, 9. ubi in hebraico textu legitur verbum פִּזַּר *sparsit, dispersit,* quod de *liberali ac benefico* adhibetur Prov. XI, 24. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΚΟΡΠΙ'ΟΣ, ȣ, ὁ, *scorpius,* vel *scorpio.* Est genus animalis noxii ac venenati, quod in locis calidioribus sub lapidibus inprimis parietum latet et cauda sua pungit lethaliter, de

quo

quo *Plinius* in Hist. Nat. XI, c. 25. refert: semper caudam in ictu esse, nulloque momento meditari cessare, ne quando desit occasioni. Sic dictum est, vel παρὰ τὸ σκορπίζειν τὸν ἰὸν *a spargendo venenum*, vel a σκορπίῳ *lapidum acervo*, quae nominis potestas apud scriptores agrimensorios viget. Legitur hoc vocabulum in N. T. Luc. X, 19. τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων calcandi super anguibus et scorpiis: ubi σκορπίος symbolum *rei cuiusque maxime noxiae* esse videtur. Ibid. XI, 12. ἢ καὶ ἐὰν αἰτήσῃ ὠὸν, μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον vel ovum roganti loco illius scorpionem dabit. Formula olim proverbialis de iis, qui pro utilibus noxia suppeditant aliorumque spem et exspectationem turpiter fallunt. Affine est illud proverbium ἀντὶ πέρκης σκορπίον pro perca scorpionem, ἐπὶ τῶν τὰ χείρονα αἱρουμένων ἀντὶ βελτιόνων. Vide *Zenobium* Proverb. Cent. I, 88. *Diogenianum* Cent. I, 76. Apoc. IX, 3. οἱ σκορπίοι τῆς γῆς. Ibid. v. 5 et 10. καὶ ἔχουσιν οὐρὰς ὁμοίας σκορπίοις καὶ κέντρα ἦν ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν. Saepius in N. T. non legitur. Legitur praeterea apud *Arrian*. Hist. Anim. X, c. 23. κατὰ δοκεῖ τοὺς σκορπίους ἀπαθεῖς διαμένουσι. Sirac. XXVI, 8. et apud Alexandrinos pro hebraico עַקְרָב *scorpio*. Deut. VIII, 15. Ezech. II, 6. Conf. *Wetstenii* N. T. T. II, p. 782.

ΣΚΟΤΕΙΝΟΣ, ἡ, ὀν, *tenebricosus, obscurus, qui luce destituitur, a σκότος tenebrae*. Matth. VI, 23. ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται si vero oculus tuus vitio laborat, totum quoque corpus tuum erit in tenebris, seu luce idonea destituetur. Luc. XI, 34. 36. μὴ ἔχον τι μέρος σκοτεινὸν non habens aliquam partem tenebricosam. Saepius in N. T. non legitur. In versione Alexandrina respondet hebraico אֲפֵלָה *caligo*, Prov. IV, 19. חֹשֶׁךְ *tenebrae*, Iob. X, 21. XV, 23. מַחְשָׁךְ idem. Ps. LXXXVIII, 6. CXLII, 4. *Xenoph. Memor.* III, 10. 1.

ΣΚΟΤΙ΄Α, ας, ἡ, 1) *tenebrae, caligo, defectus et privatio lucis naturalis*, a σκότος idem. Sic de tenebris nocturnis, seu de nocte legitur Ioh. VI, 17. καὶ σκοτία ἤδη ἐγεγόνει iamque tenebris nocturnis obortis. Ibid. XXI, 1. σκοτίας ἔτι οὔσης cum adhuc essent tenebrae. Alexandrini habent pro חֲשֵׁכָה idem, Micha III, 6. et אֹפֶל *caligo*. Iob. XXVIII, 3. *Eurip.* Phoeniss. v. 348. 2) *omnis locus occultus, abditus, privatus, in quo non multi homines versantur*. Hinc ἐν σκοτίᾳ *clam, in occulto, secreto, privatim, intra privatos parietes*. Matth. X, 27. ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ φωτὶ quae ego vos privatim doceo, ea palam tradite. Eadem fere sententia legitur quoque Luc. XII, 3. ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἴπατε, ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται quae iam privatim edixeritis, palam fient suo tempore; ubi ἐν τῇ σκοτίᾳ permutatur formula πρὸς τὸ οὖς.

Conf. v. 2. Ita בְּמַחְשָׁךְ sumitur Ies. XXIX, 15. בַּסֵּתֶר, Ies. XLV, 19. et בְּמִסְתָּרִים Ier. XIII, 17. Sic quoque ὑπὸ σκότους legitur apud *Sophoclem* Antigon. v. 707. ubi schol. habet λαθραίως. 3) *imperfectio, pravitas, perversitas, ignorantia,* metaphora desumta ab iis, qui, in tenebris versantes, facile impingunt et a recta via aberrant. Speciatim vero ita dicitur *omnis status ac conditio hominum ante conversionem ad religionem christianam,* relate ad ignorantiam verae ac salutaris religionis divinae, vitiositatem animi morumque pravitatem ac inde enascentem miseriam ac infelicitatem, quo sensu τῷ Φωτὶ opponitur. Sic legitur in N. T. Ioh. VIII, 12. ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ, οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ qui me sectatus fuerit, liberabitur ab omni miseria ac infelicitate, quae ignorantiam ac vitiositatem sequitur. ibid. XII, 35. ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ. καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ, οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει ne vos opprimant tenebrae, h. e. ne vobis eripiatur occasio et facultas cognoscendae et consequendae felicitatis christianae: nam, qui in tenebris est, incedit pedibus dubiis. ibid. v. 46. ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ ut, quisquis meam doctrinam vera fide amplexus fuerit, liberaretur a pristina sua ignorantia, vitiositate et inde enascente miseria. 1 Ioh. I, 5. καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία et nulla prorsus in eum cadit vitiositas et imperfectio. ibid. II, 9. ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι, adhuc alienus est a perfectione et felicitate christiana. ibid. v. 11. Conf. infra ad σκότος dicta, et *Xenoph. Cyrop.* VIII, 7. 13. 4) *tempus, quo homines adhuc alieni erant a cognitione et usu religionis christianae salutaris.* 1 Ioh. II, 8. ὅτι ἡ σκοτία παράγεται, i. q. Rom. XIII, 12. ἡ νὺξ προέκοψεν. 5) *homines ipsi, quales sunt, antequam religionem christianam amplectuntur.* Sic de Iudaeis legitur Ioh. I, 5. καὶ τὸ Φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ Φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν et illustris ille doctor voluit quidem vitiositatem et ignorantiam Iudaeorum doctrina sua removere, sed respuebant eam. Saepius in N. T. non legitur. — Caeterum vocabulum σκοτία, grammaticis antiquis auctoribus, ab Atticorum loquendi usu prorsus alienum fuit. *Moeris:* σκότος ἀρσενικῶς ἀττικῶς· σκοτία ἑλληνικῶς. *Thom. M.* ὁ σκότος καὶ τὸ σκότος· τὸ δὲ σκοτία οὐκ ἐν χρήσει. Conf. *Fischeri* Prolus. XXII. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 673. et *Wetstenii* N. T. T. I. p. 374.

ΣΚΟΤΙΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: *tenebras alicui offundo, obtenebro, obscuro.* Σκοτίζομαι *tenebris circumfundor, obscuror, obtenebror,* de privatione luminis et lucis naturalis, a σκότος *tenebrae.* Sic legitur in N. T. Matth. XXIV, 29. ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται sol obscurabitur. Marc. XIII, 24. Luc. XXIII, 45.

45. καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος. Apoc. VIII, 12. ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν, scil. τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης καὶ τῶν ἀστέρων. ib. IX, 2. καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος καὶ ἀήρ. In versione Alexandrina legitur pro חשך *tenebras offudit, obscuravit.* Iob. III, 9. Cohel. XII, 2. 2) metaphorice σκοτίζεσθαι dicuntur, *qui sunt vera intellegendi facultate privati, erroribus obnoxii, perverse ac impie viventes, et alieni a religionis christianae vera ac salutari cognitione,* metaphora desumta ab oculis, qui sunt videndi facultate privati, aut ab hominibus, qui in tenebris incedunt pedibus dubiis. Rom. I, 21. καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία et tenebris circumfusa est mens eorum stolida, h. e. vera intellegendi facultate privati sunt. Ita dicuntur h. l. *ethnici*, ob ignorantiam veri rectique et ob stuporem animi, qui vera cognoscere non patitur. Eodem modo *animi caligo* de erroribus atque inscitia ac animi vecordia occurrit apud *Iuvenalem* Sat. VI, 6. 12. Rom. XI 10. σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν. Ephes. IV, 18. ἐσκοτισμένοι τῇ διανοίᾳ mente et animo occoecati. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΚΟΤΟΣ, ου, ὁ, *tenebrae, caligo.* Tantum legitur in N. T. Hebr. XII, 18. γνόφῳ καὶ σκότῳ turbini et caligini. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 332.

ΣΚΟΤΟΣ, εος, ους, τὸ, 1) proprie: *defectus ac privatio lucis naturalis, tenebrae, caligo, tenebrae nocturnae.* Sic v. c. legitur de tenebris, Christo in cruce pendente, ortis. Matth. XXVII, 45. ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν. Marc. XV, 33. Luc. XXIII, 44. Act. II, 20. ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος sol obscurabitur. 2 Cor. IV, 6. ὁ Θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ σκότους φῶς λάμψαι Deus, qui iussit discussis tenebris lucem, seu solem, prodire. Iob. XXXVII, 15. φῶς ποιήσας ἐκ σκότους. Adde Genes. I, 2. 4. 5. 18. Deut. IV, 11. Exod. XIV, 20. Ioel. II, 31. ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος. 2) *locus tenebricosus*, simul et *ingratus, carcer tenebricosus*, et eo adiuncto, metaphorice: *infelicitas, miserrimus rerum status, locus remotissima a regionibus felicioribus beatorum in vita futura, ubi poenas luunt homines impii gravissimas.* Matth. VIII, 12. οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον. ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων Iudaei vero, quibus proprie destinata erat felicitas, expectanda in regno Messiae, inde expulsi detrudentur in locum tenebricosum et tristem, inviduorum fremitu ac eiulatu perstrepiturum, in quo longe remoti erunt a felicitate Abrahami. Conf. v. 11. ibid. XXII, 13. XXV, 30. καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον servum autem nullius frugi conicite in carcerem tenebricosum subterraneum, ad quem nullus solis atque luminis radius penetrat. 2 Petr. II, 17. οἷς ὁ ζόφος τοῦ

 σκότους

σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται quos supplicia, in tartaro olim sustinenda, manent certissime. Nondum autem mihi satis constat, num ζόφος h. l. *tartarum*, an potius *miseriam* significet, quae cum *tenebris* haud raro in literis sacris comparari solet. In priori notione vocem ζόφος acceperunt plerique interpretes, ut ζόφος τοῦ σκότους positum sit pro ζόφος σκοτεινὸς *orcus tenebricosus*, ζόφος ἠερόεις, ut apud poetas graecos dicitur, tum, quia in imo terrarum esse, nec solis radio tangi, tum, quia locus ingratissimus (χῶρος ἀτερπής, *Homer*. Odyss. λ', 93.) esse credebatur. Sed aeque commode σκότος de *ipso orco et tartaro* explicari potest, ut ζόφος τοῦ σκότους, pro ζόφος ἐν τῷ σκότει positum, sint supplicia, in tartaro olim sustinenda. Idem valet de loco Iud. v. 13. Sic σκότος usurpatur quoque apud Tob. XIV, 10. καὶ αὐτὸς (Ἀμὰν) κατέβη εἰς τὸ σκότος. Vt vero Graecis solemnis orci denominatio est ζόφος et σκότος, ita Hebraeorum poetis dicitur חֹשֶׁךְ Ps. LXXXVIII, 13. coll. v. 12. (ubi cum vocibus קֶבֶר et אֲבַדּוֹן permutatur,) et Ps. VI, 6. Iob. XVII, 13. שְׁאוֹל et חֹשֶׁךְ sunt synonyma. Apud eosdem חֹשֶׁךְ quoque et צַלְמָוֶת de *carcere* et *statu miserrimo quovis* usurpatur, v. c. Ps. CVII, 10. 14. Ies. XLII, 7. Sapient. XVIII, 4. Conf. *Fischeri* Prolus. IV. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 97 seq. *Hesych*. σκότος· ὄλεθρος, θάνατος. 3) *latebras, loca, ab hominum conspectu remota*. 1 Cor. IV, 5. τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους, pro τὰ κρυπτὰ, τὰ γενόμενα ἐν σκότει ea, quae clanculum, nemine spectante, facta sunt. Fortasse huc etiam referenda sunt loca Rom. XIII, 12. Ephes. V, 11. Conf. Iob. XXIV, 15. et *Aquilae* reliquias Ierem. XIII, 17. 4) *coecitas oculorum*, i. q. ἀχλὺς, effecti vocabulo pro caussa adhibito. Act. XIII, 11. παραχρῆμα δὲ ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος illico corripuit eum coecitas et nox oculorum. Sic σκότος pro *coecitate* legitur apud *Euripidem* Phoeniss. v. 390. et 1559. 5) transfertur ad animum, ita, ut *ignorantiam et errores, inde nascentes, impietatem ac perversitatem et, quae eam comitari solet, infelicitatem et miseriam*, et speciatim: *conditionem ac statum hominum, disciplina christiana carentium*, significet. Matth. IV, 16. ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει, εἶδε φῶς μέγα hominibus, in tenebris versantibus, h. e. alienis a notitia et cultu veri Dei, inscitiae ac erroribus obnoxiis, et prave viventibus affulsit lux magna. (Conf. *Pindar*. *Olymp*. *Od*. I, 132.) ibid. VI, 23. εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστὶ, τὸ σκότος πόσον; si vero mens tua errorum ac pravarum opinionum tenebris tecta est, quanto maioribus periculis eris obnoxius, seu, quanto maior erit tua miseria? Luc. I, 79. ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις. ibid. XI, 35. Ioh. III, 19. ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος ἢ τὸ φῶς maluerunt Iudaei erroribus et pra-

pravis suis opinionibus adhaerere, quam religionis luce collustrari. Act. XXVI, 18. τοῦ ἐπιστρέψαι ἀπὸ σκότους εἰς τὸ φῶς ut ab ignorantia atque impietate ad veram scientiam rerum divinarum et virtutis christianae studium convertantur. Rom. II, 19. φῶς τῶν ἐν σκότει, sc. ὄντων, doctorem inscitiae ac erroribus obnoxiorum, qui ibidem τυφλοὶ, ἄφρονες, νήπιοι vocantur. Rom. XIII, 12. τὰ ἔργα τοῦ σκότους flagitia ac prave facta, quorum olim, dum adhuc ignari erant doctrinae christianae, studiosi fuerant. 2 Cor. VI, 14. ubi φῶς est christiana disciplina ac mores, et σκότος paganismus et paganorum mores. Ephes. V, 11. τοῖς ἔργοις τοῦ σκότους impie ac prave factis. Coloss. I, 13. τὸ σκότος opponitur τῇ βασιλείᾳ τοῦ υἱοῦ θεοῦ. 1 Thess. V, 4. οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει renuntiate vitiositati. ib. v. 5. οὐκ ἐσμὲν νυκτὸς, οὐδὲ σκότους, scil. υἱοὶ, non sumus similes hominibus, nocte somnoque pressis. 1 Petr. II, 9. 1 Ioh. I, 6. καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατοῦμεν et tamen scelerste vivimus. Ps. LXXXII, 5. בַּחֲשֵׁכָה יִתְהַלָּכוּ in tenebris ambulant, h. e. impie et perverse agunt. Proverb. II, 13. דַּרְכֵי חֹשֶׁךְ opponuntur τοῖς אָרְחוֹת יֹשֶׁר. Adde Devt. XXVIII, 29. Iob. XXX, 26. ubi אֹפֶל miseriam, calamitatem significat, coll. v. 27. Ies. XXIX, 18. Lex. Cyrilli MS. Brem. ἐν σκότει· ἐν ἀγνωσίᾳ. Suid. σκότος· παρὰ τῇ θείᾳ γραφῇ ποτὲ μὲν ἡ ἄγνοια, ποτὲ δὲ αἱ συμφοραί. καὶ φῶς ὡσαύτως ἡ γνῶσις, καὶ ἡ τῶν κακῶν ἀπαλλαγή. 6) metonymice, abstracto posito pro concreto: *ipsi homines scelesti ac vitiosi, destituti religionis christianae cognitione, falsis opinionibus corrupti*, i. q. ἐσκοτισμένοι. Luc. XXII, 53. ἀλλ᾽ αὕτη ὑμῶν ἐστιν ἡ ὥρα καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους hoc est tempus vestrum, quo permittitur scelestis, ut potentia sua utantur et pro arbitrio agant: ubi male nonnulli interpretes σκότος de *diabolo* explicant. Ephes. V, 8. ἦτε γάρ ποτε σκότος eratis enim olim alieni a religione christiana. ibid. VI, 12. ubi Christianis certandum esse dicitur πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους contra cacodaemones, quorum imperio subsunt omnes gentes non Christianae. Verba τοῦ αἰῶνος τούτου glossae speciem prae se ferunt, qua librarius significare voluit, vocabulum σκότος de hominibus non Christianis illius aevi explicandum esse. Conf. ad h. l. *Koppium*. Saepius in N. T. non legitur. Caeterum peculiarem Commentarium de Vsu Vocabulorum Φῶς et Σκοτία in N. T. Celeberrimus *I. C. H. Krause*, Goetting. 1782. octon. edidit.

ΣΚΟΤΟΩ, ῶ, fut. ώσω, *obscuro, obtenebro, tenebras offundo*, vel *induco*. Praes. pass. σκοτόομαι, οῦμαι, *tenebricosus fio, tenebresco*, a σκότος. Semel tantum in N. T. legitur Apoc. XVI, 10. καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη et regnum eius erat tenebris circumfusum. Esse hunc locum metaphorice accipiendum, dubio omni caret. *Wetstenius* N. T. T. II, p. 816.

816. provocans ad loca *Sexti Empir.* adv. Log. I, 992. *Plutarch.* de frat. am. p. 489. E. et de fort. Alex. p. 314. D. imaginem desumtam esse arbitratur ab eo, qui plaga ictus aut saxis prostratus vertigine et visus hebetudine corripitur. Tunc βασιλεία de *civibus regni*, nempe bestiae, per metonymiam accipiendum esset. *Eichhornio* in Comment. ad h. l. Vol. II, p. 184. tenebrae sunt horrendae calamitatis publicae emblema, et sensus loci ita constituendus esse videtur: imperium belluae, tot calamitatibus concussum, fluctuabat. Alex. Ps. CIV, 27. Ier. XIV, 2. Sirac. XXV, 19.

ΣΚΥ΄ΒΑΛΟΝ, ȣ, τό. Latissime patet hoc vocabulum, et *quodvis vile reiectamentum* notat, v. c. *excrementa animantium, quisquilias, faeces, scoriam, deciduum, purgamentum, furfur*, etc. quasi κυσίβαλον, *quod canibus proiicitur*, *vel a canibus eiicitur et excernitur*, ἀπὸ τȣ̃ τοῖς κυσὶ βάλλεσθαι, ut monuit *Erasmus* ad Philipp. III, 8. *Hesych.* σκύβαλα· κόπρια. *Etym. M.* σκύβαλον· τὸ δι' ἐντέρων ἐκδιδόμενον. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. σκύβαλα· τὰ τῆς καλάμης γόνατα, ἃ παχύτερα πολλῶν τῶν ἀχύρων εἰσὶν καὶ παντελῶς ἄχρηστα. Omnium diligentissime de multiplici ac vario huius vocabuli apud Graecos usu egit *Gatakerus* in Adversar. Miscell. c. 43. in Opp. Critt. p. 868 seq. cum quo conferri merentur, quae de hac voce disputarunt *le Moyne* in Obss. ad Varia Sacra p. 581. *Schwarzius* in Notis ad *Olearium* de Stilo N. T. p. 172. et in Comment. Critt. Ling. Gr. p. 1218. *Wetstenius* N. T. T. II, p. 275 seq. et *Wolfius* in Curis Philolog. in N. T. Vol. III. p. 240. 2) metaphorice: *res vilis*, *nullius momenti*. Sic semel legitur in N. T. Phil. III, 8. καὶ ἡγȣ̃μαι σκύβαλα εἶναι et omnia commoda huius mundi nauci habeo. De eleganti χαριεντισμῷ Pauli in hac voce disputavit *P. Zorn.* in Opusculis Sacris T. II, p. 504. *Theodoretus* ad h. l. σκύβαλον· τὸ παχύτερον ἢ σκληρότερον ἄχυρον ὀνομάζεται. τȣ̃το δὲ φέρει τὸν σῖτον, ἀλλὰ μετὰ τὴν τȣ̃ σίτȣ συλλογὴν ἀποβάλλεται. *Polyb.* Exc. Legat. XCVII, p. 1288. Eodem modo σκυβαλίζειν usurpatur, ut sit: *vilipendere, reiicere, contemnere ut rem vilissimam.* Sirac. XXVI, 22. καὶ ἄνδρες συνετοὶ ἐὰν σκυβαλισθῶσιν. *Hesych.* σκυβαλίζεται· ἐξȣθενεῖται, παραρίπτεται, ἀποδοκιμάζεται. *Suid.* σκυβαλίζεται· ἀποδοκιμάζεται, ἀτιμάζεται ὡς σκύβαλον. κυρίως δὲ σκύβαλον, κυσίβαλον τὶ ὄν, τὸ τοῖς κυσὶ βαλλόμενον. ἐν ἐπιγράμματι·

Οὐδ' ἀπὸ δειπνιδίȣ γενόμενος σκύβαλα
Σπεύδων εἰς ἄλλȣς οἴκȣς ἴθι.

Legitur praeterea σκύβαλον, sed alia significatione, Sirac. XXVII, 4. Σκυβαλισμὸς *reiectio ignominiosa* legitur apud *Polyb.* XXX, 17, 12.

ΣΚΥΘΗΣ, ου, ὁ, *Scytha.* Est nomen gentile, significans incolam *Scythiae*, seu ex *Scythia oriundum.* Scythia autem latissima olim erat regio, magnam Europae Asiaeque partem, hodiernam nimirum Tartariam cum regionibus quibusdam finitimis complectens, unde in Europaeam et Asiaticam dividebatur. Iam, quia Scythae inter barbaros barbarissimi erant (Cicer. in Pisonem 8. de Nat. Deor. II, 34.) et ferme feri homines, ut *Grotii* verbis utar, factum est, ut Σκύθης generatim de *omni homine fero*, aut *qui maxime barbarus habetur*, adhiberetur. Hic autem semel tantum in N. T. legitur Coloss. III, 11. βάρβαρος, Σκύθης. Conf. *Kreuzium* ad *Lucianum* T. II, p. 514. Legitur praeterea in *Symmachi* reliquiis Genes. XIV, 1. Conf. *Bocharti* Phaleg. Lib. III, c. 13. *Wetstenii* N. T. T. II, p. 292. *Bibl. Brem.* Cl. V. Fasc. II, p. 253 et 270 seq. et *Cluveri* Geogr. Lib. IV, c. 17. et Lib. V, c. 2.

ΣΚΥΘΡΩΠΟΣ, οῦ, ὁ, proprie: *qui tristitiam vultu, data opera a sordibus non purgato, prae se fert*; deinde vero generatim: *qui est vultu tetrico, torvo et modesto, qui vultu moerorem significat*; ex σκυθρὸς *torvus, tetricus, moestus* et ὤψ *facies, vultus.* Bis tantum legitur in N. T. Matth. VI, 16. quando vero ieiunatis, μὴ γίνεσθε ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί, ne hypocritarum more tristem et tetricum vultum prae vobis ferte; ubi σκυθρωπὸν γίνεσθαι in sequentibus explicatur verbis ἀφανίζειν τὰ πρόσωπα. Luc. XXIV, 17. καί ἐστε σκυθρωποί; et estis moesti? Legitur praeterea haec vox apud Alex. Genes. XL, 7. τί ὅτι τὰ πρόσωπα ὑμῶν σκυθρωπὰ σήμερον; Dan. I, 10. μήποτε ἴδῃ τὰ πρόσωπα ὑμῶν σκυθρωπά, quibus ibidem v. 15. opponuntur ἰδέαι ἀγαθαὶ καὶ ἰσχυραί. Herodian. VII, c. 8. §. 1, σκυθρωπός τε ἦν καὶ ἐν μεγάλαις φροντίσι. Xenoph. Mem. II, 7. 12. Herodian. I, 6. 10. καὶ σκυθρωποὺς τὰς ὄψεσιν εἰς γῆν ἔνευσαν, ubi videndus *Irmischius.* *Demosthenes* p. 1122, 20. ed. *Reiske.* *Eurip.* Orest. v. 1319. *Aristoph.* Lysistr. v. 708. Alia loca dedit *I. H. Maius* in Obss. SS. lib. I, p. 93 sq. et *Wetstenius N. T.* T. I. p. 328. *Hesych.* σκυθρός· στυγνὸς τὰς ὄψεις, χαλεπός, ὠμός, σκυθρωπός. Hinc adverbium σκυθρωπῶς *tristi vultu, moeste.* 3 Macc. V, 34. *Interpr.* Ps. XXXIV, 17. et verbum σκυθρωπάζω *tristem vultum gero, tetrico sum vultu*, quod cum δακρύειν coniungitur apud *Theophrast.* Char. c. 15. cum ὀφρῦς συνάγειν, apud *Aristoph.* Plut. v. 756. et cum πενθεῖν Ps. XXXV, 14. Adde *Xenoph.* Cyrop. VI, 2. 8. et *Iosephum* A. I. XIX, c. 3. §. 3.

ΣΚΥΛΛΩ, *fatigo aliquem itinere longiore, vexo, molestiam alicui facio.* Medium σκύλλομαι *me ipsum, nulla cogente necessitate, itinere fatigo, molestiam mihi creo.* Passivum σκύλλομαι *molestia afficior, vexor.* Ter tantum legitur in N. T. Marc. V, 35. τί ἔτι σκύλλεις τὸν διδάσκαλον; quid adhuc longo

go itinere fatigas magiſtrum, ſeu, cur moleſtiam creas magiſtro? Luc. VII, 6. *μὴ σκύλλȣ* ne tibi moleſtus ſis. ibid. VIII, 49. *μὴ σκύλλε τὸν διδάσκαλον* ne arceſſas, ſeu, ne iubeas venire magiſtrum. Praeterea legitur Matth. IX, 36. ubi pro vulgato *ἐκλελυμένοι* in editione *Griesbachiana* legitur *ἐσκυλμένοι*; quam lectionem veram indicat quoque *Wakefield* in Silva Critica P. II, p. 23. cum librariis familiare ſit vocem rariorem pro ſaepius uſitata libenter repudiare, nec male adducit gloſſam *Heſychianam ἐσκύληνται· διεσκεδασμένοι εἰσί.* Vulgatus vertit: *vexati.* Sermo autem eſt de Iudaeis, quibus nimis gravia et onerosa praecepta a doctoribus pro lubitu imponebantur. *Herodian.* IV, 13. 8. *ἵνα δὲ μὴ πάντα τὸν ςρατὸν σκύλλῃ* ne vero totum exercitum longiore itinere vexaret. *Heſych. σκύλλει· ἐνόχλει. Gloſſ. σκύλλω· fatigo, vexo. σκυλμός·* (3 Macc. VII, 5.) *vexatio, fatigatio.* De verbi *σκύλλειν* vi ac poteſtate vide *Dreſigii* Diſſertationem, Lipſiae 1734. 4. editam, et *Wetſtenii N. T.* T. I, p. 364.

ΣΚΥ̃ΛΟΝ, ȣ, τὸ, 1) proprie *corium, pellem* ſignificat. *Heſych. σκῦλον· δέρμα, κώδιον.* Conf. *Küſterum* ad *Ariſtophanis* Plutum v. 514. Hinc *σκυλοδέψος cerdo, coriarius*, apud *Demoſthenem* p. 781. 18. ed. *Reiske.* 2) *praeda, ſpolium, exuviae hoſti (inprimis mortuo) detractae de corpore, et ſigna militaria capta. Gloſſ. MS. in Cant. Script. Σκῦλα· πραῖδα,* praeda. *Gloſſ. in Octatevch. Σκῦλα· λάφυρα, γύμνωσις ἐν πολέμῳ.* Lex. *Cyrilli* MS. Brem. *Σκῦλα· τὰ ἀπὸ τῶν ἐν πολέμῳ ἀνῃρημένων λαμβανόμενα. λάφυρα δὲ ἀπὸ τῶν ζώντων.* Similiter *Suid.* Conf. Alexandrinos Prov. I, 13. et Ieſ. X, 6. *Polyb.* II, 31, 3 et 6. 3) *omnis ſupellex, bona domeſtica, opes, quaecunque ad victum et amictum ſunt neceſſaria.* Sic ſemel tantum legitur in N. T. Luc. XI, 22. *καὶ τὰ σκῦλα αὐτȣ̃ διαδίδωσι* et ſupellectilem eius diripit. Conf. Matth. XII, 29. *καὶ τὰ σκεύη αὐτȣ̃ διαρπάσαι — — καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτȣ̃ διαρπάσει.* Recepit autem *σκῦλον* hanc ſignificationem ad exemplum hebraeae vocis שָׁלָל, quae proprie *praedam*, deinde vero etiam *ſupellectilem, bona domeſtica* notat, v. c. Eſth. III, 13. ubi pro וּשְׁלָלָם לָבוֹז *et ad diripiendum bona eorum*, Alexandrini habent: *καὶ διαρπάσαι τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν.* Zach. XIV, 1. Prov. XXXI, 11. *ἡ τοιαύτη καλῶν σκύλων ȣ̓κ ἀπορήσει.* quae loca debeo *Vorſtio* in Philologia S. cap. 3. p. 78. Vide tamen *Georgii* Vindic. N. T. ab Hebraiſm. L. II. c. 1. §. 38. p. 85.

ΣΚΩΛΗΚΌΒΡΩΤΟΣ, ȣ, ὁ, ἡ, is dicitur, *qui a vermiculis conſumitur et arroditur, qui morbo pediculari laborat, quem Graeci phthiriaſin vocant*, ex *σκώληξ vermis* et *βρωτὸς voratus*, quod eſt a *βρώσκω comedo, exedo, conſumo.* Semel tantum in N. T. haec vox reperitur Actor. XII, 23. *καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος* (nonnulli codices addunt *ἔτι ζῶν*) *ἐξέψυ-*

ξεν

ſov et vermiculis conſumtus exſpiravit. *Herodot.* lib. IV. circa finem p. 370. ed. *Weſſeling.* ubi vid. *Valckenar.* Conf. de hoc morbo *Bartholinum* de Morbis Biblicis c. 23. interpretes et inprimis *Kühnium* ad *Aelianum* V. H. IV, 28. *Elſneri* Obſſ. Sacr. T. I. p. 417. *Wetſtenii N. T.* T. II. p. 530 ſeq. et Claſſ. V. Bibl. Brem. Faſc. VI. p. 978.

ΣΚΩΛΗΞ, ηκος, ἡ, 1) proprie, *vermis*, et quidem ſpeciatim: *genus vermis, cadavera arrodentis ac conſumentis*, a σκάλλω *fodio*. Siracid. X, 13. ἐν γὰρ τῷ ἀποθανεῖν ἄνθρωπον κληρονομήσει ἑρπετὰ καὶ θηρία καὶ σκώληκας. ibid. XIX, 3. σῆτες καὶ σκώληκες κληρονομήσουσιν αὐτόν. Alexandrini uſi ſunt hac voce pro תּוֹלַעַת idem, Deut. XXVIII, 31. et רִמָּה idem, Iob. V, 7. Φύρεται δέ μου τὸ σῶμα ἐν σαπρίᾳ σκωλήκων. Adde 1 Macc. II, 62. 2 Macc. IX, 9. ἐκ τοῦ σώματος τοῦ δυσσεβοῦς σκώληκας ἀναζεῖν. 2) metaphorice et inprimis cum πῦρ coniunctum, *poenas, calamitates, dolores, cruciatus, afflictiones* notat et ſpeciatim de cruciatibus adhibetur, quibus impii in vita futura vexabuntur. Sic ter legitur in N. T. Marc. IX, 44. 46. 48. ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται ubi vermis, depaſcens ipſos, non moritur, et ignis ipſorum non exſtinguitur, h. e. ubi continuis et graviſſimis doloribus et cruciatibus vexabuntur. Verba deſumta ſunt ex Ieſ. LXVI, 24. כִּי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת. Iudith. XVI, 15. δοῦναι πῦρ καὶ σκώληκας εἰς τὰς σάρκας αὐτῶν. Siracid. VII, 18. ἐκδίκησις ἀσεβοῦς πῦρ καὶ σκώληξ.

ΣΜΑΡΑΓΔΙΝΟΣ, ίνη, ινον, et ΣΜΑΡΑΓΔΙΝΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *ſmaragdinus, e ſmaragdo factus*, a σμάραγδος *ſmaragdus*, quod vide. Legitur in N. T. tantum Apoc. IV, 3. ὅμοιος ὁράσει σμαραγδίνῳ. Sed ibi videtur σμαράγδινος, omiſſa voce λίθος, poſitum eſſe pro σμάραγδος.

ΣΜΑΡΑΓΔΟΣ, ου, ὁ, *ſmaragdus.* Eſt nomen gemmae pretioſiſſimae, tanto virore praeditae, ut omnia iuxta ſe poſita vireſcere faciat. Vide *Plinii* Hiſt. Nat. lib. XXXVII, c. 5. Legitur ſemel in N. T. Apoc. XXI, 19. ὁ τέταρτος, σμάραγδος. Alexandrini adhibuerunt hanc vocem pro בָּרֶקֶת idem, Exod. XXVIII, 17. בָּרֶקֶת. Ezech. XXVIII, 13. et pro שֹׁהַם Exod. XXVIII, 9. XXXV, 27. Conf. *Salmaſium* ad *Solinum* p. 182 ſq. et ad *Epiphanium* de Gemmis c. 3. p. 89. *M. Hilleri* tract. de Gemmis duodecim in pectorali Pontif. Hebr. p. 7. nec non *Wetſtenii N. T.* T. II, p. 844.

ΣΜΥΡΝΑ, ης, ἡ, *myrrha*, aeolice μύῤῥα, ας, ἡ, e quo σμύρνα deſcendit, et hebraice מֹר ob amaritudinem dicta. Eſt autem genus aromatis, lacryma, ſeu ſuccus arboris arabicae, ſpinae Aegyptiae non diſſimilis, de qua copioſe diſputarunt *Plinius* H. N. XII. c. 15 et 16. *Foeſius* in Oecon. Hippocr. p. 361. et *Olaus Celſius* in Hierobot. I. p. 520 ſq. *Dioſcorides*

I, 69.

I, 69. σμύρνα δάκρυον δένδρȣ γεννωμένȣ ἐν Ἀραβίᾳ, ȣ̔ ἐγκοπτομένȣ ἀποῤῥεῖ τὸ δάκρυον εἰς ὑπεστρωμένας ψιάθȣς. Adhibebatur olim hoc aromatis genus, teste *Herodoto*, Lib. II. in condiendis mortuorum corporibus, ad conservanda illa a putredine. Bis tantum legitur in N. T. Matth. II, 11. προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. Ioh. XIX, 39. narratur Nicodemus ad exanime Christi corpus condiendum praeter aloen attulisse σμύρναν. In versione Alex. legitur pro מר *myrrha*. Exod. XXX, 23. Ps. XLV, 9. Cantic. III, 6. IV, 6. 14. V, 1. 5. 13. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 249 et 950.

ΣΜΥ'ΡΝΑ, ης, ἡ, *Smyrna*. Nomen proprium urbis maritimae Aeolicae (ut *Velleius Paterc.* I, c. 4. tradit) postea a Stephano annumerata Ioniae, regioni Asiae minoris, quia in confinio utriusque regionis sita fuit, distantis ab Epheso, huius regionis metropoli, 320 stadiis. Aluit olim, ut nunc, magnum Iudaeorum numerum, ac commerciis ac navigatione floruit, luxu etiam mox ita diffluxit, ut mores *Smyrnaei* hoc etiam sensu in proverbium abirent. Sic dicta est a *Smyrna*, vel *Samorna*, Amazone, quae Ephesum condidit, unde et ipsa Ephesus aliquando Smyrna dicta est. *Stephanus*: ἐκαλεῖτο δὲ Σμύρνα ἀπὸ Σμύρνης Ἀμαζόνος. Alii vero tradunt, in memoriam Smyrnae, uxoris Thesei, Thessalii hanc urbem a Theseo conditam et nominatam fuisse. Conf. *Salmasium ad Solinum* p. 865. *Ferd. Stosch.* Antiquitatum Smyrnaearum Specimen de nominibus urbis. (Lingae 1751. 8.) Eiusd. Syntagma Diss. VII. de nominibus totidem urbium Asiae in Apocalypsi p. 34. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 754. et *Cellarii Geogr.* Plen. III, c. 3. p. 61 sq. Nomen ipsum proprie *myrrham* significat. Semel memoratum in N. T. Apoc. I, 11. εἰς Ἔφεσον καὶ εἰς σμύρναν.

ΣΜΥΡΝΑΙ͂ΟΣ, ȣ, ὁ, ἡ, *Smyrnaeus, Smyrnensis, Smyrnae incola*, a Σμύρνα, quod vide. Legitur tantum in N. T. Apoc. II, 8. καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐκκλησίας τῶν Σμυρναίων et episcopo ecclesiae Smyrnaeorum. Pro ἐκκλησίας τῶν Σμυρναίων habent nonnulli codices ἐν Σμύρνῃ ἐκκλησίας, quam lectionem etiam *Griesbachius* in textum recepit. *Hesych.* σμυρναῖος· ἀπὸ Σμύρνης.

ΣΜΥΡΝΙ'ΖΩ, fut. ίσω, *myrrha imbuo, myrrham redoleo, myrrha misceo et condio*. Σμυρνίζομαι, *myrrha imbuor et condior*, a σμύρνα, quod vide. Semel tantum in N. T. legitur Marc. XV, 23. ἐσμυρνισμένον οἶνον vinum myrrhatum, ut transtulit *Interpres Vetus*, alio nomine *myrrhina* dictum. *Festus*: *Murrina, genus potionis, quae graece dicitur nectar, hanc mulieres vocabant murriolam, quidam murratum vinum*. Cf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 635. *Hesych.* ἐσμυρνισμένον· ἀρώματα ἔχον σμύρνης, δεδευμένον, sc. σμύρνῃ, quod addi vult *Salmasius*.

ΣΟΔΟ-

ΣΟΔΟΜΑ, ων, τά, *Sodoma, ae*, et *Sodoma, orum*. Est nomen proprium urbis, quae fuit sita in finibus Palaestinae versus Orientem, non procul a Iordane, deleta vero una cum urbibus vicinis, igne coelitus immisso, unde eius loco nunc mare mortuum, seu lacus Asphaltites est. Hebraice dicitur סְדֹם; de cuius vocis origine varia traduntur a viris doctis. Composita est, ut quibusdam videtur, ex affixo ם et nomine radicali סוד, q. d. *secretum eorum*. Aliis orta videtur a שְׂדֵה *agri, campi*, mutata littera שׂ in ס, quia ante excidium circa hanc urbem fuerunt agri fertilissimi et amoenissimi. Tota enim planities huius urbis et Iordanis describitur a Mose Genes. XIII, 10. quod fuerit similis horto Iehovae. *Alberti* Glossar. Gr. p. 49. σόδομα· βόσκημα, ἢ πύρωσις. Vide *Relandi* Palaestinam Lib. I, c. 38. p. 252 sq. Legitur in N. T. Matth. X, 15. γῇ Σοδόμων καὶ Γομόῤῥων Sodomitis et Gomorrhitis. ibid. XI, 23. ἐν Σοδόμοις apud Sodomitas. ibid. v. 24. Marc. VI, 11. Luc. X, 12. XVII, 29. Rom. IX, 29. ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν, h. e. penitus periissemus. 2 Petr. II, 6. πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόῤῥας. Iud. v. 7. Apoc. XI, 8. καλεῖται πνευματικῶς Σόδομα. Saepius non reperitur in N. T.

ΣΟΛΟΜΩΝ et ΣΟΛΟΜΩΝ, ῶντος, ὁ, *Salomon*. Nomen regis Israelitarum celeberrimi et sapientissimi, filii Davidis ex Bathseba, uxore Vriae. 2 Sam. V, 15. et XII, 24. Hebraice שְׁלֹמֹה i. e. *pacificus*, a radice שָׁלַם *pacem coluit*. Memoratur in N. T. Matth. I, 6 et 7. VI, 29. XII, 42. Luc. XI, 31. XII, 27. Ioh. X, 23. Act. III, 11. V, 12. VII, 47. De scriptione varia huius nominis adeundus est *Wetstenius* in Notis Criticis ad N. T. T. I. p. 228.

ΣΟΡΟΣ, ῦ, ἡ, non plane est idem cum eo, quod vulgo apud nos *loculus, sandapila* vocatur, quo *arca clausa* significatur, *in qua corpus mortui effertur*, sed *lectulum* significat, *in quo mortui efferebantur, arcam retectam et apertam*. Sic semel legitur in N. T. Luc. VII, 14. ἥψατο τῆς σορῦ. Hebraice dicitur מִטָּה, 2 Sam. III, 31. Conf. *Geierum* de Luctu Hebraeorum cap. V. *Warnekros* Antiquitates Hebraeorum cap. LII. §. 5. p. 386. *Harmari* Observationes in Orientem T. II. p. 136. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 699 sq. In versione Alex. legitur pro אֲרוֹן; quod *arcam, loculum*, et *feretrum* significat. Genes. L, 26. *Hesych.* et *Suid.* σορός· μνῆμα, θήκη. *Augustinus* de Civitate Dei Lib. XVIII, cap. 5. arca, in qua mortuus ponitur, quod omnes iam σαρκοφάγον vocant, σορὸς dicitur graece.

ΣΟΣ, σή, σόν, *tuus*, a σὺ *tu*. Matth. VII, 3. 22. XIII, 27. ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ. ibid. XX, 14. τὸ σὸν, sc. ὂν, quod tuum est. ibid. XXIV, 3. XXV, 3. Marc. II, 18. οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ tui autem discipuli. ibid. V, 19. πρὸς τοὺς σοὺς, ad tuos, sc. cognatos

tos ac domesticos. (*Xenoph. Oecon.* XII, 7.) Luc. V, 33. VI, 30. XVI, 31. XXII, 42. Ioh. IV, 42. XVII, 6. *σοὶ ἦσαν* tui erant veri cultores. ibid. v. 9. 10. 17. XVIII, 35. Actor. V, 4. XXIV, 3. 4. 1 Cor. VIII, 11. XIV, 16. Philem. v. 14. *χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης.* Saepius non legitur in N. T. Alexandrini interpretes adhibuerunt partim pro affixo ךָ, Genes. XX, 27. Exod. V, 15. 2 Sam. IX, 4. partim pro לְךָ vel לָךְ, Genes. XIV, 23. XX, 7. 1 Chron. XXIX, 14. etc.

ΣΟΥΔΑΡΙΟΝ, *ου*, *τὸ*, *sudarium.* Vocabulum origine latinum, a *sudore* sic dictum, (conf. *Pollucis* Onomast. VII, c. 16.) ac proprie significans *linteum*, *quo sudor faciei detergitur et nares purgantur* (quod Graeci veteres *καψιδρώτιον*, *ἀπὸ τῦ κάπτειν ἱδρῶτα*, dixerunt, conf. *Pollucem* Onom. II, c. 16.), quod vero a Latinis transiit ad Graecos, Chaldaeos et Syros, modo hoc discrimine, ut latiori sensu usurparetur, et omne *linteum*, *quo aliquid tegitur ac absconditur*, significaret. Cf. *Schwarzium* ad *Olearium* de Stilo N. T. p. 129. Syriacum ܣܘܕܪܐ (quod in versione syriaca N. T. graeco *σουδάριον* respondet) legitur Ruth. III, 15. in versione syriaca pro hebraico מִטְפַּחַת, quod *velamen*, *peplum* significat. Chaldaicum סוּדָר emph. סוּדָרָא pro *velamine*, vel *linteo quocunque* ponitur, ut multis docuit *Buxtorfius* in Lexico Talmudico et Rabbinico col. 1442 sq. Graecum autem vocabulum *σουδάριον* quater tantum in N. T. legitur et quidem ita, ut a) de *linteo* adhibeatur, *in quo pecunia asservabatur.* Luc. XIX, 20. *ἰδοὺ ἡ μνᾶ σου, ἣν εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ* reddo tibi minam tuam, quam habui repositam in sudario. b) de *linteo*, *quo mortui caput involvebatur.* Ioh. XI, 44. *καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο* vultuque sudario obvelato. ibid. XX, 7. *τὸ σουδάριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ.* c) *capitis velamen.* Act. XIX, 12. Nam *Suid.* *σουδάριον* per *Φακιόλιον* (h. e. ut ipse explicat, *τὸ τῆς κεφαλῆς περιείλημα*) interpretari videtur sub voce *σιμικίνθιον.* Schol. in Cod. *Steph.* ad Act. l. l. *ἀμφότερα* (scil. *σουδάρια* et *σιμικίνθια*) *λινοειδῆ εἰσι· πλὴν τὰ μὲν σουδάρια, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐπιβάλλεται, τὰ δὲ σιμικίνθια ἐν ταῖς χερσὶν κατέχουσι πρὸς τὸ ἀπομάττεσθαι τὰς ὑγρότητας τοῦ προσώπου, οἷον ἱδρῶτα, δάκρυα, πτύελον καὶ τὰ ὅμοια.* — Caeterum conf. de hac voce *Nicolai* de Luctu Graecorum c. 3. §. 6. *Solerium* de Pileo, sect. 17. *Drusium* in Quaest. Hebr. I, c. 2. *Wetstenii* N. T. T. I. p. 786. et T. II. p. 581. et *Piersonum* ad *Moeridem* p. 348.

ΣΟΥΣΑΝΝΑ, *ας*, *ἡ*, *Susanna.* Nomen proprium mulieris hebraicum, quae semel tantum commemoratur in N. T. Luc. VIII, 3. Hebraice dicitur שׁוֹשַׁנָּה h. e. *lilium.*

ΣΟΦΙΑ, ας, ἡ, 1) generatim: *ſapientia, quae conſiſtit in cognitione rerum divinarum ac humanarum eiusque recto uſu, quum quis ſcit, quae bona ſint, quae mala, quae facienda ſint, quae omittenda et fugienda, et huic cognitioni convenienter agit.* Speciatim vero *prudentia, philoſophia vitae; prudens agendi ratio, ut ſemper id agas, quod eſt aptum perſonis, tempori et loco,* a σοφὸς *ſapiens, prudens.* Matth. XI, 19. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς et prudentia tantum a cultoribus ſuis recte aeſtimari poteſt. Luc. II, 40. πληρέμενον σοφίας omni ſapientia praeditum. ibid. v. 52. Ἰησᾶς προέκοπτε σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ profecit et aetate et ſapientia. ibid. VII, 35. et XXI, 15. ἐγὼ ὑμῖν δώσω σόμα καὶ σοφίαν ego enim vobis ſuppeditabo in loquendo ſapientiam. Act. VI, 3. σοφία eſt prudentia in diſtribuendis eleemoſynis. ibid. VII, 10. χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον Φαραὼ βασιλέως αἰγύπτε ut prudentia ſua favorem Pharaonis, regis Aegypti, conſequeretur. Coloſſ. II, 3. ἐν ᾧ εἰσι πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως ἀπόκρυφοι in qua theſauri omnis verae ſapientiae et cognitionis ſunt reconditi; ſeu, quae homines ad veram ſapientiam et ſalutarem cognitionem ducere valet. ibid. IV, 5. ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τὰς ἔξω prudenter vos gerite inter gentiles. Iacob. I, 5. εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας ſi vero quis veſtrum deſtituatur ſapientia, quae nempe cernitur in contemnendis rebus humanis atque adeo morte, in conſtanter perferendis, aut prudenter evitandis calamitatibus et afflictionibus ob religionem chriſtianam et iuſto earum pretio conſtituendo. Conf. *Aeſchin. Socr.* Dial. III, 2. et inprimis Sirac. I, 8 et 14. Iacob. III, 13. ἐν πραΰτητι σοφίας manſuetudine, verae ſapientiae documento. ibid. v. 15 et 17. ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία vera ſapientia, quam Deus poſtulat et quae Deo probatur. 2) *omnis peritia et facultas, eruditio, ſcientia, doctrina et ars humana. Heſych.* σοφία· πᾶσα τέχνη καὶ ἐπιςήμη. *Suid.* σοφίαν κοινῶς ἁπάντων μάθησιν καὶ τὴν τέχνην, καὶ τὴν φρόνησιν, καὶ ἐπιςήμην, ἢ τὸν νᾶν. ἅπαξ ἐχρήσατο Ὅμηρος σοφίᾳ, ὂ καθάπερ νῦν, τὴν διὰ λόγε καὶ πραγμάτων ἐπισκευὴν λέγων τᾶ ἤθες, ἀλλὰ τὴν τεκτονικὴν τέχνην. *Homer.* Iliad. ό, v. 412. Conf. et *Pollucem* in Onom. Lib. V, c. 46. ſ. 164. Matth. XII, 42. ἀκᾶσαι τὴν σοφίαν σολομῶντος ad audiendam ſapientiam Salomonis, in ſolvendis quaeſtionibus aenigmaticis conſpicuam. Conf. 1 Regg. X, 1. et *Ioſephum* A. I. VIII, 7. 5. Matth. XIII, 54. πόθεν τάτῳ ἡ σοφία αὕτη; unde huic illa facultas docendi et illa interpretandi litteras ſacras peritia? Marc. VI, 10. Luc. XI, 31. Act. VI, 10. καὶ ἐκ ἴσχυον ἀντιςῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι, ᾧ ἐλάλει et inſigni eius doctrinae et eloquentiae,

quentiae, quam Deus ipsi suppeditaverat, impares erant. ibid. VII, 10. ubi σοφία fortasse de peritia in somniis interpretandis, qua Iosephus Pharaonis favorem sibi conciliaverat, explicandum est. Sed aeque commode de prudentia in rebus gerendis explicari potest, ut sit i. q. φρόνησις. Conf. *Josephum* A. I. II, 5. 7. Act. VII, 22. ἐπαιδεύθη μωσῆς πάσῃ σοφίᾳ αἰγυπτίων imbutus fuit Moses omni doctrina Aegyptiorum, quae cernebatur inprimis, cum in somniorum interpretatione, tum rerum naturalium cognitione et prodigiorum effectione, ut e Iosephi libris docuit *Krebsius* in Obss. Flav. p. 195 sq. 1 Cor. I, 17. ἐν σοφίᾳ λόγου erudita institutio, institutio, quae plena est demonstrationibus subtilibus ad modum Philosophorum, cum graecorum, tum iudaicorum. Sic Socrates vocabulis σοφὸς et σοφία maxime de sophistis suae aetatis usus est, qui sequebantur in disserendo argutias meras, neglecta veritate, et specie doctrinae ac ingenii alios fallebant. ibid. v. 19 et 20. τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου philosophiam et theologiam Iudaeorum pariter ac Graecorum, quae tunc temporis maxime aestimari et tractari solebat. ibid. v. 21. διὰ τῆς σοφίας prae sapientia et eruditione humana. ibid. v. 22. II, 1. 4. 13. οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις. ibid. III, 19. ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ θεῷ ἐστι eruditio enim humana mera inscitia est, iudice Deo. 2 Cor. I, 12. ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ humana eruditione usus. Apoc. XVII, 9. ὁ ἔχων σοφίαν qui praeditus est facultate haec interpretandi et in verum eorum sensum inquirendi. Etiam apud Alexandrinos σοφία de *omni peritia rerum et facultate aliquid agendi et bene tractandi* usurpatur, v. c. Exod. XXXV, 31. ubi pro בְּכָל־מְלָאכָה מַחֲשָׁבָה habent ἐν παντὶ ἔργῳ σοφίας et 1 Regg. VII, 14. חָכְמָה ab iisdem exponitur τέχνη. Adde *Aristot.* Ethic. VI, c. 7. *Perizonium* ad *Aelian.* V. H. II, c. 31. et *Gatakeri* Opera Critica p. 92 sq. 3) *doctrina, quae praecepta saluberrima et fundamenta omnis verae sapientiae tradit.* Speciatim vero *ipsa doctrina christiana, sapienter praeceptis plena, in qua hominibus tradenda summam Deus demonstravit sapientiam suam.* 1 Cor. I, 21. ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ θεοῦ per religionem christianam, quam Deus volebat hominibus tradi. ibid. II, 6. σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις κ. τ. λ. et tamen tradimus doctrinam, omnis verae sapientiae magistram, quam verae sapientiae praecepta continere omnes quidem veri Christiani et intellegentes agnoscunt et fatentur, nullo vero modo agnoscere possunt etc. ibid. v. 7. σοφία θεοῦ ἐν μυστηρίῳ dicitur. Coloss. II, 23. ἅτινά ἐστι λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας quae omnia speciem quidem sapienter praeceptorum prae se ferunt. Ita חָכְמָה de *praeceptis sapientiae* usurpatur Prov. V, 1. 4)

n. 4) *cognitio religionis christianae, sapientia christiana.* Ephes. I, 8. ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρονήσει. ibid. v. 18. δώῃ ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως. Coloss. I, 9. ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ. ibid. v. 28. III, 16. ubi verba ἐν πάσῃ σοφίᾳ cum formula ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν πλουσίως coniungenda esse indico. 2 Petr. III, 15. κατὰ τὴν αὐτῷ δοθεῖσαν σοφίαν, pro pleniore ac perfectiore religionis christianae cognitione, qua pollet. Hinc lucem foeneratur quoque locus 1 Cor. XII, 28. ubi σοφία a γνῶσις ita distinguitur, ut σοφία esse videatur maior et perfectior religionis christianae cognitio, quae cernitur in subtiliore institutione in interpretandis oraculis V. T. de Messia iisque cum vita et fatis Iesu in his terris ingeniose et docte comparandis, in prudentia denique, se temporibus ac singulorum hominum opinionibus accommodandi, qualis fuit in apostolis; γνῶσις vero sit imperfectior et minus subtilis religionis christianae cognitio, quae circa elementa eius tantum versatur. Cf. ad h. l. *Chrysostomum.* 5) per metonymiam: *auctor verae cognitionis religionis divinae, doctor religionis.* Luc. XI, 49. διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ θεοῦ εἶπεν ideo ego, missus a Deo hominum doctor, vobis significo. 1 Cor. I, 24. θεοῦ σοφίαν, doctorem religionis, sapientiae plenissimae, a Deo missum. ibid. v. 30. ὃς ἐγενήθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ θεοῦ. 6) *res ardua, cuius cognitio et explicatio eget sapientia acuti ingenii, cum studio omnia perscrutantis.* Apoc. XIII, 8. ὧδε ἡ σοφία ἐστί. hic opus est ingenio acuto et subacto. Similis locus est v. 10. ὧδέ ἐστιν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων. 7) *Deo* tribuitur σοφία, quatenus omnium absolutissime intellegit rationem salutis rerum creatarum et iudicio, minime fallaci, cognoscit, quae conducunt ad illam felicitatem, ut verbis *Doederleinii* utar, seu, quatenus est Deus Optimus Maximus, et omnes creaturas et eventus maxime hominum benigna sua ac sapientissima providentia amplectitur. Sic legitur in N. T. Rom. XI, 33. ὦ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ o quam sublimis est et captum humanum longe superans est scientia ac sapientia divina! Ephes. III, 10. ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ θεοῦ. Apoc. VII, 12. ἡ σοφία τῷ θεῷ ἡμῶν summa et impervestigabilis sapientia Dei nostri ab omnibus agnoscatur et celebretur. Hinc lucem foeneratur locus Apoc. V, 12. ubi Christus pro salute humana mortuus dicitur ἄξιος λαβεῖν σοφίαν dignus, qui ob summam suam sapientiam ab omnibus celebretur et laudetur. Conf. *Schoettgenii* Hor. Hebr. et Talmud. p. 1111. et *Vitringae* Obss. Sacr. Lib. I. c. 10. p. 129. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΟΦΙΖΩ, fut. ίσω, 1) *sapientem reddo, trado praecepta verae sapientiae, erudio, instituo.* Σοφίζομαι *edoceor, sapiens reddor, intelligo, cognosco*, a σοφὸς, quod vide. 2 Tim. III, 15. τὰ δυνάμενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν, quae tibi viam monstrare possunt ad consequendam felicitatem, per Christum hominibus partam. In versione Alex. respondet σοφίζεσθαι hebraico הֵבִין *intelligentem, prudentem reddidit*, et intransitive: *intellexit, percepit.* 1 Sam. III, 8. καὶ ἐσοφίσατο (intellexit) Ἠλὶ, ὅτι κύριος κέκληκε τὸ παιδάριον: et חָכַם in Kal, Piel, Hiph. et Hithp. 1 Regg. IV, 31. καὶ ἐσοφίσατο ὑπὲρ πάντας ἀνθρώπους. Ps. XIX, 8. ἡ μαρτυρία κυρίου σοφίζουσα νήπια. ibid. CXIX, 98. ἐσόφισάς με τὴν ἐντολήν σου. *Thom. M.* σοφίζομαι ὑφ' ἑτέρου, ἀντὶ τοῦ διδάσκομαι. Hinc σοφισταὶ olim dicebantur σοφοὶ καὶ πάντες οἱ πεπαιδευμένοι, teste *Suid.* in v. Σοφιστής. Conf. Alex. Exod. VII, 11. etiam *doctores. Aristoph.* Nub. 330. Schol. σοφιστὰς τοὺς διδασκάλους νόει, ὡς τοὺς ἄλλους σοφίζοντας. 2) in deteriorem partem: *argutias sector, astute et argute aliquid comminiscor, artificiose compono, eo consilio, ut alios decipiam, callide decipio*, et speciatim de sophistis Graecorum, Socratis maxime aetate, usurpabatur, qui, argutias in disserendo tantum sectantes, neglecta veritate, specie exquisitae doctrinae et acuti ingenii alios fallebant: unde σόφισμα est *commentum*, σοφισματικὸς *fraudulentus* et σοφιστὴς *impostor, cavillator, sophista.* Sic legitur in N. T. 2 Petr. I, 16. οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες non enim secuti sumus fabulas, argute et more sophistico artificiose excogitatas atque exornatas, ad decipiendos hominum animos. *Iosephus* de B. I. I, 2. 3. τοιούτοις ἐσοφίζετο τὸν Τίτον eiusmodi sermonibus callide decipiebat Titum. *Polyb.* Hist. VI, c. 58. 12. τὸν σεσοφισμένον πρὸς τὸ λῦσαι τὸν ὅρκον δήσαντες ἀπεκατέστησαν πρὸς τοὺς πολεμίους. *Hesych.* ἐσοφισάμεθα· ἐτεχνασάμεθα. Idem: σοφίζεται· σοφόν τι λέγει, καὶ παρακρούεται λόγῳ. *Suid.* σοφιστής· ἀπατεών, παρὰ τὸ σοφίζεσθαι; ὅ ἐστι λόγοις ἀπατᾷν. Hinc σοφία *astutia, fraus*, apud *Iosephum* A. I. I, 19. 6. Cf. *Faber* in Agonistic. Lib. I, c. 14. *Reiskii* Indicem Graec. Demosthen. p. 690. et *Valesium* ad *Maussaci* Notas in Harpocrat. p. 122. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΟΦΟΣ, ὁ, ἡ, et ΣΟΦΟΣ, ἡ, όν, 1) *sapiens, prudens, solers, sagax, qui facultate praeditus est perspiciendi et cognoscendi rerum naturam et tractandi ac contemplandi res cognitione dignissimas, qui pollet scientia rerum expetendarum et fugiendarum.* Rom. I, 22. φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν cum sapientes haberi vellent, stultitiam suam prodiderunt. ibid. XVI, 19. θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθὸν velim vero, ut vestra sapientia et prudentia semper

sit

fit cum virtute coniuncta. 1 Cor. I, 25. τὸ μωρὸν τοῦ Θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστὶ in quibus institutis desipere Deus videtur, omnium hominum sapientiam longe vincit. *Hesych.* σοφός· φρόνιμος. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 7. *Eurip.* Phoen. v. 473 et 508. Adde Alex. Prov. XIII, 18. XIV, 7. XXIV, 5. 22. 2) Speciatim: *verus sapiens, quem postulat religio christiana, qui ea sapit, quae ad veram et aeternam felicitatem adducere valent, qui bene edoctus est religionem christianam.* 1 Cor. III, 18. ἵνα γένηται σοφὸς tunc vere sapiens evadet. Ephes. V, 15. ὡς σοφοί, i. q. v. 17. συνιέντες, τί τὸ θέλημα τοῦ κυρίου. Iacob. III, 13. τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; 3) *peritus alicuius rei vel artis.* *Hesych.* σοφός· φιλότεχνος καὶ ἐξυπηρετικός. 1 Cor. III, 10. ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων tanquam peritus artis aedificandi. ibid. VI, 5. σοφὸς peritus rerum, quae in foro tractari solent. Ies. III, 3. σοφὸν ἀρχιτέκτονα. *Aristoteles* Ethic. Lib. VI, c. 7. τὴν σοφίαν ἐν ταῖς τέχναις τοῖς ἀκριβεστάτοις τὰς τέχνας ἀποδίδομεν. *Aeschin. Socr.* Dial. I, 11. σοφοὶ μάγειροι, σοφοὶ τέκτονες. ibid. §. 4. σοφὸς ἰατρός. *Aristoph.* Ran. v. 778. τὴν τέχνην σοφώτερος. Conf. *Pollucis* Onomast. V, 164. *Eustathium* ad *Homer.* Iliad. ό. v. 411. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 110. et *Palairet.* Obss. Philol. p. 385. 4) *doctus, eruditus, litteris excultus;* speciatim: *philosophiae et theologiae iudaicae ac graecae peritus et studiosus.* Matth. XI, 25. ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν quod haec non manifestasti eruditis et doctis, qui sibi sapientiae et doctrinae humanae laude placent, ac multum sibi sapere videntur: ubi τοῖς σοφοῖς opponuntur νήπιοι, h. e. nulla exquisitae eruditionis laude insignes, quales erant apostoli. Luc. X, 21. Rom. I, 14. σοφοὶ sunt populi culti, qui sunt magnam sapientiae ac doctrinae famam consecuti. 1 Cor. I, 19. 20. ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεύς; ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου; *Suid.* s. v. Σοφός· — καί, ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεύς; οὐ γὰρ τοὺς ἀληθεῖς σοφοὺς ὀνομάζει, ἀλλὰ τοὺς τισὶν εἶναι δοκοῦντας. 1 Cor. I, 26. οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα. ibid. v. 27. III, 18. εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ si quis vestrum videatur habere eruditionem humanam. ibid. v. 19 et 20. *Aelian.* V. H. VIII, c. 6. ubi conf. *Perizonium.* 5) *doctor religionis christianae.* Matth. XXIII, 34. ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς ego mitto ad vos prophetas et doctores litterarum divinarum peritos. 6) speciatim *Deus* in N. T. σοφὸς dicitur, quatenus summam suam sapientiam idoneis argumentis demonstravit, inprimis legibus, gubernatione mundi et institutis salubribus et variis mutationibus religionis et ecclesiae christianae. Rom. XVI, 27. μόνῳ σοφῷ Θεῷ, coll. v. 25 et 26. 1 Tim. I, 17. ubi tamen σοφῷ ante vocem Θεῷ in plerisque codicibus omittitur. Iud. v. 25. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΠΑΝΊΑ, ας, ἡ, *Hispania*, pro *Iσπανία*, detracta syllaba prima. Est regio Europae latissima, quae terminos habet ab ortu ac meridie mare mediterraneum, fretum Gaditanum et oceanum Atlanticum; ab occasu eundem oceanum, a septentrione oceanum Cantabricum et Pyrenaea iuga, quibus a Gallia discernitur. Nomen accepit secundum Iustinum ab Hispano, rege, vel, ut aliis placet, ab urbe Hispali, quondam totius regionis capite. Eorum autem opinio, qui ab appellativo *σπανία raritas*, *penuria* derivant sicque regionem hanc dictam putant a sterilitate eius, aeque est improbabilis ac eorum sententia, qui vocem ab hebraico שָׁפָן quod *cuniculum* notat, deducendam iudicarunt. Pauli aetate Hispania erat provincia romana, Iudaeis magnopere frequentata, ideoque recipiendae etiam christianae religioni aptissima, ut iam recte observavit *Koppius* ad Rom. XV, 24. qui omnino huc conferendus est. Bis tantum in N. T. memoratur. Rom. XV, 24 et 28. *ἀπελεύσομαι δι᾽ ὑμῶν εἰς τὴν Σπανίαν.* De hoc Pauli in Hispaniam itinere conferendus est *C. F. Schmidius* in Hist. Ant. Canonis V. et N. T. p. 597. Conf. etiam *Cellarii* Geogr. Plen. Lib. II, c. 1. p. 50. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 95 sq.

ΣΠΑΡΆΣΣΩ, vel ΣΠΑΡΆΤΤΩ, fut. *άξω*, 1) proprie: *lacero, dilacero, discerpo, dilanio*, ex *σπάω traho* et *ἀράσσω seco*. *Plutarch.* T. VI. p. 292. ed. *Reiske*. 2) ex adiuncto: *commoveo, concutio, huc et illuc iacto*. Sic quater tantum in N. T. legitur. Marc. I, 26. *καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον* et totum eius corpus convulsit et distorsit. ibid. IX, 20. *εὐθέως τὸ πνεῦμα ἐσπάραξεν αὐτόν.* *Vulgatus* reddit: *conturbavit illum*. ibid. v. 26. Luc. IX, 39. *καὶ σπαράσσει αὐτὸν μετὰ ἀφροῦ* eumque ita distorquet, ut spumet. In omnibus vero his locis *σπαράσσειν* tantum de convulsione et commotione vehementiori corporis ac partium inprimis, e quibus spuma elicitur, intellegendum est, quam Graeci *σπαραγμὸν*, frequentius autem *σπασμὸν* dixerunt. In versione Alex. respondet hebraico רָעַשׁ *motus, commotus, concussus fuit*. 2 Sam. XXII, 8. et Ier. IV, 19. metaphorice de perturbatione et vehementiori animi commotione ibidem usurpatur. Alexandrini Dan. VIII, 7. secundum codicem Chisianum: *ἐσπάραξεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν*, ubi in textu hebraico יַשְׁלִיכֵהוּ legitur. *Aristoph.* Ran. 426. *Galen.* ad Glauc. 1. *Lucian.* Ind. Vocal. 11. *Hesych.* *σπαρασσόμεθα· ξεόμεθα, ταραττόμεθα.* Idem: *ἐσπάραξαν· διέφθειραν.* Vide *Wetstenii N. T.* T. I, p. 555.

ΣΠΑΡΓΑΝΌΩ, ῶ, fut. *ώσω*, *fasciis involvo*, a *σπάργανον fascia quaevis maxima, qua devinciuntur et colligantur infantes recens nati, ne corpus tenerum distorqueatur,* quae

quae etiam σπαργάνωμα dicitur, ut apparet ex *Photii* Lexico MS. ab *Alberti* ad *Hesychium* laudato, ubi legitur: σπαργανώματα· αἱ πρῶται φάσκιαι καὶ οἱ δεσμοὶ τῶν ἀρτιτόκων τέκνων. Bis tantum legitur in N. T. Luc. II, 7. καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν et fasciis eum involvit. ibid. v. 12. βρέφος ἐσπαργανωμένον infantem fasciis obvolutum. Alex. Ezech. XVI, 4. καὶ ἐν σπαργάνοις οὐκ ἐσπαργανώθης. Adde Sapient. VII, 3. 4. *Hesych.* ἐσπαργάνωσε· περιετύλιξεν, ἔδησεν, ἔσφιγξε πρὸς τὴν ζώνην. Idem: σπαργάνοις· δεσμοῖς, ῥάκεσι. Conf. etiam *Irmischium* in Excursu ad *Herodian.* I, 5. 14. p. 878 sq. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 660.

ΣΠΑΤΑΛΆΩ, ῶ, fut. ήσω, *lascivio, delicior, in deliciis vivo, prodigo, vitam voluptuosam ago,* a σπατάλη *luxus, deliciae, cibus delicatus,* item *ornamenta muliebria, qualia in brachiis et collo habent.* Sirac. XXVII, 13. quod a σπάτος *cutis* derivatur, ita, ut proprie de *cutis pruritu* diceretur. Bis tantum legitur in N. T. 1 Tim. V, 6. ἡ δὲ σπαταλῶσα vidua autem, quae delicias agit. Iacob. V, 5. ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐσπαταλήσατε vitam mollem et luxuriosam in his terris egistis. Sirac. XXI, 17. ἤχησεν ὁ σπαταλῶν. *Hesych.* σπαταλᾷ· τρυφᾷ. Idem tradit Schol. ad *Theocrit.* Idyll. III, 36. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. σπαταλᾷ· λίαν τρυφᾷ, ἀσώτως ζῇ. *Lex. Vet.* σπαταλῶ· delicias ago. Cf. *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II. p. 992. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 340. et *Alberti* Obss. Philol. p. 398. qui observat, veteres Graecos pro σπαταλᾷν voce σπαθᾷν usos fuisse, quae proprie notat: *texere,* tralate autem, *prodigum esse, luxuriari.* Vide etiam *Spanhemium* et *Kusterum* ad *Aristoph.* Nub. v. 55. p. 52 sq. Hinc vox σπάταλος *delicatus,* apud *Symmachum* Devt. XXVIII, 5. et κατασπαταλᾷν apud Alexandrinos Prov. XXIX, 21. Amos VI, 4.

ΣΠΆΩ, ῶ, fut. σπάσω, perf. ἔσπακα, aor. 1. ἔσπασα, *traho, attraho,* item *stringo, educo.* Eandem significationem habet quoque medium σπάομαι, quod bis tantum legitur in N. T. de gladio. Marc. XIV, 47. σπασάμενος τὴν μάχαιραν ἔπαισε τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως· educto gladio percussit servum summi sacerdotis. Act. XVI, 27. σπασάμενος μάχαιραν, ἔμελλεν ἑαυτὸν ἀναιρεῖν stricto gladio se ipsum interfecturus erat. Alexandrini Iudd. VIII, 10. ἀνδρῶν σπωμένων ῥομφαίαν, et v. 20. καὶ οὐκ ἔσπασε τὸ παιδάριον τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ, ubi in hebraico legitur שָׁלַף, quod *educere, extrahere, stringere* notat et proprie de gladiis dicitur. Usi etiam sunt hoc verbo pro פָּתַח, quod proprie *aperire,* metaphorice *solvere,* item *stringere,* si de gladio sumatur, significat. Ps. XXXVII, 14. Ezech. XXI, 28. 33. Adde *Apollodor.* Lib. I, c. 9. §. 19. et III, c. 13. §. 4. σπασάμενος ξί-

φος ἐδίωκε αὐτήν. *Herodot.* III, 29. *Aristoph.* Ran. 572. *Homer.* Iliad. τ', 387. Odyss. κ', 439. *Hesych.* ἐσπάσαντο· ἄλκυσαν. Idem: ἐσπασμένη· γεγυμνασμένη.

ΣΠΕΙ͂ΡΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *funis contortus et in orbem convolutus*, etiam *linea flexuosa, quae facit orbes, in se redeuntes; linea spiralis*. Conf. *Foësii* Oeconom. Hippocr. p. 348. et *Reitzium* ad *Lucian.* Opp. T. II. p. 528. 2) tralate: *militum caterva, cohors militaris romana, quae erat decima pars legionis et constabat quadringentis viginti quinque militibus, interdum quingentis, etiam sexcentis, si legiones maiores erant.* Vide *Lipsium* de Militia Rom. Lib. I, 4. dicta autem est militum caterva et cohors militaris romana σπεῖρα, quia haec confertae multitudinis indoles est, ut in circulum se stipet et in orbem conglobet. *Polyb.* VI, 22. XI, 21. τρεῖς σπείρας. τοῦτο δὲ καλεῖται τὸ σύνταγμα τῶν πεζῶν, παρὰ Ῥωμαίοις κοόρτις. *Plutarch.* Cim. p. 478. F. *Appian.* B. C. I. p. 677. II. p. 807. Vide *Salmasium* in Exercitatt. ad *Solinum* p. 310. Sic etiam hebraicum vocabulum חֶבֶל, quod legitur 1 Sam. X, 5. et alibi proprie *funem* notat, translatitie vero pro *coetu, cohorte, caterva*, usurpatur. Matth. XXVII, 27. συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν et adversus eum congregabant totam cohortem. Marc. XV, 16. συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν. Act. X, 1. ἑκατοντάρχης ἐκ σπείρης, τῆς καλουμένης ἰταλικῆς centurio cohortis, quae *Italica* vocatur. Fuit haec cohors italica cohors praetoria et praesidiaria, quam procurator romanus secum habebat securitatis causa, et italica haud dubie dicta, quia in ea meruerunt milites, ortu italici. Vide *Chr. Gottl. Schwarzii* Diatriben de Cohorte Italica et Augusta, Altorf. 1720. Act. XXI, 21. τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπείρης. ibid. XXVII, 1. σπεῖρα σεβαστὴ cohors augusta commemoratur. A *Luthero* dicitur, *eine Schaar*, quod vocabulum *I. G. Schottelius* in Opere de lingua Teutonica p. 450. ex antiquitate enodavit. Legitur praeterea 2 Macc. VIII, 23. XII, 20. 22. *Hesych.* σπεῖρα· πλῆθος, στράτευμα, τάγματα, ἡ συστροφαί. *Suid.* σπεῖρα· τάξις στρατιωτική. Idem: σπεῖραι· πλήθη στρατευμάτων, φάλαγγες, νούμερα, λεγεών. *Hesych.* ἐκ σπείρης· ἐκ τάγματος, ἐκ νουμέρου. Conf. Glossar. Gr. N. T. ab *Alberti* editum p. 71 et 193. *Raphelii* Obss. Polyb. p. 110. et *Salmasium* de Re Militari Romanorum T. X. Antiquitt. Rom. p. 1301. 3) per metonymiam dicitur pro *militum quavis multitudine ex cohorte.* Ioh. XVIII, 3. λαβὼν τὴν σπεῖραν acceptis militibus quibusdam cohortis. ibid. v. 12. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΠΕΙ͂ΡΩ, fut. σπερῶ, 1) proprie: *sero, semino, spargo, sementem facio.* Matth. VI, 26. οὐ σπείρουσιν. XIII, 3. ἐξῆλθεν

θεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν fator quidam abiit ad ferendum. ibid. v. 4 et 18. παραβολὴν τοῦ σπείροντος explicationem parabolae de fatore. ibid. v. 10. 20. 22—25. 27. 31. 37. 39. XXV, 24. 26. θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα, h. e. me esse hominem durum et avarum. Marc. IV, 3. 4. 16. 18. 20. 31. 32. Luc. VIII, 5. ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον αὐτοῦ exiit quidam, ut committeret femina fulcis. ibid. XII, 24. XIX, 21. 22. Ioh. IV, 37. ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων καὶ ἄλλος ὁ θερίζων alius feminat, alius metit. Formula proverbialis, dicta in eos, qui alienorum fructum laborum intercipiunt, de quibus Graeci et formulis proverbialibus τἀλλότριον ἀμᾶν θέρος· ἄλλοι κάμον, ἄλλοι ὄναντο· ἄλλοι μὲν σπείρουσ᾽, ἄλλοι δ᾽ αὖ ἀμήσονται uti folent. Conf. *A. Schotti* Adagialia Sacra p. 60. 1 Cor. XV, 36. σὺ ὃ σπείρεις, οὐ ζωοποιεῖται, ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ femen, quod terrae mandas, nonnisi putrefactum antea, revirefcit. ibid. v. 37. 2 Cor. IX, 10. Refpondet in verfione Alex. hebraico זָרָה *fparfit, difperfit,* Exod. XXXII, 19. זָרַע idem, Levit. XI, 37. Devt. XI, 10. et הֵפִיץ, Ief. XXVIII, 25. 2) metaphorice: *ftudium et operam in aliquid confero, vel ad certum finem dirigo tanquam ad fructus inde percipiendos, operam praefto quocunque modo, vivo, ago,* et ad omnem vitae morumque rationem refertur. Galat. IV, 7. ὃ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει ut quis fementem fecerit, ita metet, (*Cic.* de Orat. II, 65.) h. e. ut quisque fe gefferit in hac vita, ita olim a Deo, vel poenis, vel praemiis afficietur. Vide *Spanhem.* ad *Callimach.* Hymn. in Cerer. v. 138. et *Ariftotel.* Rhet. Lib. III, cap. 3. §. 18. ibid. v. 8. ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθορὰν qui vitiofitati et pravis cupiditatibus indulget, et impie agit, iuftas Deo ob hanc perverfitatem poenas dabit. Prov. XXII, 8. ὁ σπείρων φαῦλα θερίσει κακά. *Ariftoteles* Rhet. III, 3. σὺ δὲ ταῦτα αἰσχρῶς μὲν ἔσπειρας, κακῶς δὲ ἐθέρισας. Galat. VI, 8. ὁ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα qui convenienter vivit praeceptis religionis chriftianae. 3) *trado, doceo, inftituo, imbuo animum.* Matth. XIII, 19. ἁρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ et quod infitum erat animo, aufert, h. e. efficit, ut doctrina chriftiana, (ὁ λόγος τῆς βασιλείας, ut ibidem vocatur,) ei tradita, non radices in animo agat. Marc. IV, 14. ὁ σπείρων τὸν λόγον σπείρει cum fatore comparavi doctorem novae oeconomiae. ibid. v. 15. αἴρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν. Ioh. IV, 36. ὁ σπείρων qui primus tradidit praecepta religionis chriftianae, nempe Chriftus. E contrario ὁ θερίζων funt apoftoli, qui continuabant inftitutionem, a Chrifto inchoatam. 4) *diftribuo, erogo, communico;* et inprimis de eleemofynis et beneficiis ufurpatur. 1 Cor. IX, 11.

εἰ

εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν si nos vobiscum communicavimus beneficia, ad animum et religionem pertinentia, h. e. si vos instituimus in religione christiana. 2 Cor. IX, 6. ὁ σπείρων φειδομένως qui maligne dat pauperibus. ibid. ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις qui liberalis est erga pauperes. Etiam apud Arabes *spargere*, pro *copiose distribuere*, de eleemosynis et beneficiis usurpatur, v. c. in Historia Ioctanidarum ed. *Schultensii* p. 56. ubi narratur *Iasafin*, filius *Amron*, appellatus fuisse باشر النعم *sparsor beneficiorum*. 5) *praeparo mihi res futuras*, quemadmodum, qui serit, ad messem sibi necessaria praeparat. Iacob. III, 18. καρπὸς δὲ τῆς δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην. 6) *corpus in terram recondo*, *sepelio*. 1 Cor. XV, 42. σπείρεται ἐν φθορᾷ terrae mandatur, seu sepelitur corpus interiturum. ibid. v. 43 et 44. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΠΕΚΟΥΛΑΤΩΡ, ορος, ὁ, *spiculator*, seu, secundum alios, *speculator*. Vox, origine latina, sic dicta a *spiculo*, quod gestabat, unde Graecis quoque δορυφόρος dicitur. *Casaubonus* a *speculando* eam deducere mavult, ut *speculator* proprie eum significaverit, *cui in mandatis datum erat, ut aliorum dicta et facta clandestine indagaret vel referret, in hostium castris omnia accuratius inspiceret et ad militiae suae ducem referret, aut in turribus et locis editis constitutus hostilem vel exercitum, vel machinationem inde conspiceret et visa referret.* Dicebatur autem Σπεκουλάτωρ *miles, qui principi fuit a custodia corporis, satelles regius, corporis stipator*, (qui quasi in specula stat pro salute principis.) ὁ σωματοφύλαξ τοῦ βασιλέως, ut a *Iosepho* (A. I. VIII, 2. 2.) vocatur, qui ab Hebraeis טבח dicebatur Genes. XXXVII, 36. XXXIX, 1. etc. Horum stipatorum corporis regis inter caetera munus erat hoc, ut reos, capitis damnatos, inprimis autem eos, qui maiestatem regum graviter violassent, detruncandis gladio capitibus, interficerent, atque adeo carnificum munere fungerentur. Hinc lucem foeneratur locus Marc. VI, 27. καὶ εὐθέως ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σπεκουλάτωρα, ubi vix dubitandum est, quin speculator ille, qui h. l. traditur ab Herode Antipa iussus esse caput Iohannis baptistae amputare, fuerit unus de stipatoribus corporis tetrarchae. *Theophylactus* ad h. l. σπεκουλάτωρ ὁ δήμιος λέγεται, στρατιώτης, ὃς πρὸς τὸ φονεύειν τέτακται. *Gloss. Graecobarb.* apud *Du Fresne*: Σπεκουλάτωρ· ὁ δήμιος ἀποκεφαλιστής. *Gloss. Gr. Lat. Speculator*: κατάσκοπος, ὁ ἀποκεφαλίζων. *Suid.* σπεκουλάτορος, τοῦ δορυφόρου. *Seneca* de Ira Lib. I, c. 16. *Sueton.* Claud. c. 35. neque convivia inire ausus est, nisi, ut speculatores cum lanceis circumstarent. Idem in Caligula c. 32. *miles, decollandi artifex, quibuscunque e custodia capita amputabat.*

bat. *Tacitus* Annal. II, c. 12. §. 2. et Hist. I, 24. §. 3. II, 11, 6. Conf. *Spanhemium* de Vsu et Praestantia Numismatum Vol. II. Diss. X. p. 233 sq. *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II. p. 993. *Salmasium* ad Ael. Spartiani Hadrian. p. 106. interpretes ad *Vegetium* de Re Milit. I, 23. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 580. et *Gollingii* Diss. de Speculatoribus Vett. Roman. in *Ikenii* et *Hasaei* Thesauro Novo Philol. T. II. p. 407. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΠΕΝΔΩ, fut. σπείσω, 1) proprie est: *libo, libamentum offero*, h. e. *vinum, aut alium liquorem guttatim effundo victimas in honorem Dei.* *Hesych.* σπεῖσαι· ἐκχέαι. 2) *sacrifico, sacrificium Deo offero, immolo victimam.* *Hesych.* σπεῖσαι· προσενέγκαι, θῦσαι θεῷ. *Suid.* σπένδεται· ὁσιοῦ, θύεται. Idem: σπένδομαι· ὁσιοῦ, θύομαι, ἢ θεῷ ἀνατίθεμαι. καὶ σπένδοντας· θύοντας, προσφέροντας. 3) *foedus sancio, ineo, paciscor*, quia in foederibus sanciendis libationibus uti solebant. *Suid.* σπένδεται· φιλιοῦται. *Eurip.* Phoeniss. v. 1256. 4) metaphorice: *paulatim absumor.* Sic bis in N. T. legitur. Phil. II, 17. ἀλλ' εἰ καὶ σπένδομαι sed si vel vires meae omnes, vitam adeo ipsam impendam. 2 Tim. IV, 6. ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι iam enim omnes vires meae sensim minuuntur et absumuntur: ubi explicationis caussa additur: καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἐμῆς ἀναλύσεως ἐφέστηκε. Ita *libari* usurpatur quoque apud *Livium* XXI, 29. XXII, 33. XLIII, 30. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 272 sq.

ΣΠΕΡΜΑ, τος, τὸ, 1) *semen*, principium generationis, tam in plantis, quam animantibus et ipso homine. Est verbale a prima pers. perf. pass. ἔσπαρμαι, verbi σπείρω *sero, semino*, e futuri, quod in perfecto mutatum fuit, redeunte. De semine, quod in agro seritur, legitur Matth. XIII, 24. ἀνθρώπῳ σπείροντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ homini, spargenti bonum semen in agrum suum. ibid. v. 27. 32. πάντων τῶν σπερμάτων inter omnia grana, quae terrae immitti solent. ibid. v. 37. Marc. IV, 31. ubi σπέρμα cum κόκκος permutatur, aeque ac 1 Cor. XV, 38. coll. v. 37. 2 Cor. IX, 10. De semine virili legitur Hebr. XI, 1. de Sara, quae fide δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβε vim ad concipiendum semen nacta est. *Marc. Antonin.* IV, c. 31. σπέρματα τὰ εἰς γῆν ἢ μήτραν καταβαλλόμενα. Adde Alex. Genes. I, 11. 12. Num. V, 12. 28. 2) *herba virescens e semine, germen efflorescens.* Matth. XIII, 38. ubi triticum ita dicitur et lolio opponitur. 3) metaphorice per metonymiam caussae pro effectu: *soboles, posteri, proles, progenies*, ut hebraicum זֶרַע est *collectivum*, quanquam interdum quoque de *uno* tantum *ex posteris alicuius* dicitur. Matth. XXII, 24. καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ut fratri suo sobolem conciliaret. ibid. v. 25. μὴ ἔχων σπέρμα sine prole. Marc. XII, 19—22. Luc. I, 55. τῷ Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρ-

μα τι

ματι αὐτῶ Abrahamo eiusque posteris. ibid. XX, 28. Ioh. VII, 42. ἐκ τῶ σπέρματος δαβὶδ e familia Davidis. ibid. VIII, 33. 37. Act. IV, 25. ἐν τῷ σπέρματί σε uno ex posteris tuis. ibid. VIII, 5. 6. XIII, 23. Rom. I, 3. Christus dicitur ὁ γενόμενος ἐκ σπέρματος δαβὶδ κατὰ σάρκα. ibid. IV, 13. 18. IX, 7. XI, 1. 2 Cor. XI, 22. Galat. III, 16. καὶ τῷ σπέρματι αὐτῶ. ὁ λέγει· καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός· καὶ τῷ σπέρματί σε, ὅς ἐςι χριςός. ibid. v. 19. ἄχρις ὃ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται. 2 Tim. II, 8. Hebr. II, 16. ubi formula σπέρμα ἀβραὰμ latissime patet, ac de omnibus omnino hominibus accipienda est. ibid. XI, 18. ὅτι ἐν ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα Isaaco debetis numerosam posteritatem, seu posteri tui Isaacidae vocabuntur. Apoc. XII, 17. μετὰ τῶν λοιπῶν τῶ σπέρματος αὐτῆς. Eodem modo זֶרַע usurpatur in V. T. Genes. IV, 24. IX, 9. XII, 7. XXII, 17. et σπέρμα apud Scriptores graecos elegantissimos, v. c. *Sophoclem* (Electra 1510. ὦ σπέρμ' Ἀτρέως. Oedip. Tyrann. 1087.) et *Thucyd.* (V, 16. ubi Schol. notat, τὸ σπέρμα idem esse ac τὸ ἀπόγονον, vel rectius τὰς ἀπογόνους.) ut multis docuit *Georgius* in Vindiciis N. T. ab Hebraismis Lib. II. c. 1. §. 30. p. 87 sq. *Pfochenius* de Linguae Graecae N. T. Puritate, §. 109. 4) σπέρμα τινὸς metaphorice dicitur, *qui aliquem imitatur, se omnemque suam vivendi rationem ad alicuius exemplum componit.* Sic legitur in N. T. Rom. IV, 16. παντὶ τῷ σπέρματι, ὐ τῷ ἐκ τῶ νόμε μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίςεως ἀβραὰμ omnis generis posteris Abrahami, sive naturalibus, sive quorum fides similis est fidei Abrahami. ibid. IX, 7. ἐν ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα. ibid. v. 8. Galat. III, 29. si vero vos estis veri Christi sectatores, ἄρα τῶ ἀβραὰμ σπέρμα ἐςὲ tunc etiam veri et genuini Abrahami posteri estis. Cf. quae infra ad τέκνον et υἱὸς dicta sunt. 5) *reliquiae, pars exigua, pauci, superstites,* seminum instar, quae ad sementem servantur, unde nova messis exspectatur. Sic legitur in N. T. Rom. IX, 29. εἰ μὴ κύριος Σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα nisi Deus O. M. nobis paucos superstites fecisset: ubi σπέρμα est i. q. κατάλειμμα v. 27. Verba sunt desumta ex versione Alex. Ies. I, 9. ubi in hebraico textu pro σπέρμα legitur שָׂרִיד, quod est i. q. שְׁאֵרִית Deut. III, 3. Ier. XLIV, 14. et de exigua Israelitarum parte usurpatur. Sic etiam σπέρμα usurpatum reperitur apud *Iosephum* A. I. XI, c. 5. §. 3. edit. *Haverc.* παρεκάλει δὲ τὸν θεὸν σπέρματι καὶ λείψανον ἐκ τῆς τότε συμφορᾶς αὐτῶν καὶ αἰχμαλωσίας παρασχόντα, καὶ πάλιν εἰς ἱεροσόλυμα καὶ τὴν οἰκείαν γῆν ἀποκαταστήσαντα. et XII, 7. 3. Et apud *Platonem* in Timaeo p. 1044. ἐξ ὧν πᾶσα ἡ πόλις ἐςὶ τὰ νῦν ὑμῶν περιλειφθέντος ποτὲ σπέρματος βραχέος. Conf. *Wetstenium* ad Rom. IX, 29. et *Schwarzii* Comment. Crit. Ling. Gr. p. 1233. 6) *doctrina*, cuius semina quasi sparguntur

tur in auditorum animos. 1 Ioh. III, 9. ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει nam doctrina divina in eo manet, seu constanter observat doctrinam divinam, christianam nempe, quae 1 Petr. I, 23. σπορὰ ἄφθαρτος, et λόγος ζῶντος θεοῦ dicitur. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΠΕΡΜΟΛΟΓΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie notat eum, qui semina colligit, ὁ τὰ σπέρματα συλλέγων, ut Hesychius recte interpretatus est, a σπέρμα semen et λέγω colligo. Sic v. c. apud Graecos usurpatur de avibus, quae grana, in terra et agro sparsim relicta, dilegenter colligunt et seminibus collectis vitam tolerant. Plutarch. T. V, p. 50. ed. Reiske. Confer Foesii Oecon. Hippocr. p. 348. Transfertur etiam apud Graecos ad pauperes, spicas, a messe relictas, colligentes, et ad homines, qui, forum oberrantes, si quid excideret ementibus, aut vendentibus, id legere et vitam hoc modo sustentare solebant. Harpocration: Σπερμολόγος λέγεταί τι μικρὸν ὀρνιθάριον κολοιῶδες, σπερμολόγος ὀνομασμένον, ὡς ἔοικεν, ἀπὸ τοῦ σπέρματα ἀναλέγειν, ου μνημονεύει Ἀριστοφάνης ἐν Ὄρνισι. Hesych. σπερμολόγος· — καὶ ὁ τὰ σπέρματα συλλέγων, καὶ κολοιώδες ζῶον. Eustathius ad Homer. Odyss. ε, 241. σπερμολόγοι· οἱ περὶ τὰ ἐμπόρια καὶ ἀγορὰς διατρίβοντες, διὰ τὸ ἀναλέγεσθαι τὰ ἐκ τῶν φορτίων ἀποῤῥέοντα καὶ διαζῆν ἐκ τούτων. Hinc 2) generatim: homo vilis, contemtus et nullius pretii, homo circumforaneus: speciatim: loquax, (ut explicatur in Glossar. Gr. apud Labbaeum p. 171.) nugator, garrulus, blaterator, qui varios rumores colligit et spargit, qui, quicquid in buccam venit, sine ordine et delectu protrudit, in sermone suo admodum verbosus, in dicendorum ordine confusus, in argumentorum delectu exilis ac sterilis, in ratiociniorum vi ac pondere admodum ieiunus est, qui adeo verba haud secus ac semina copiose ac sine delectu spargit ac proiicit: ein fader Schwätzer. Onom. Vetus: λάλος· σπερμολόγος. Hesych. σπερμολόγος· φλύαρος. Suid. σπερμολόγον· εὐρυλόγον, ἀχριτόμυθον. Alberti Glossar. Gr. p. 76. σπερμολόγος· λεξίθηρος. Harpocration s. h. v. — — λέγεται δὲ ἀπὸ τούτου ὁ εὐτελὴς καὶ εὐκαταφρόνητος ἄνθρωπος κ. τ. λ. Conf. Kypke Obss. Sacr. T. II. p. 86. et interpretes ad Theophr. Char. c. 6. Sic semel tantum in N. T. legitur Act. XVII, 18. καί τινες ἔλεγον· τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν; alii vero dicebant: quid sibi vult ille nugator? Syrus: ܡܠܩܛ ܡܠܐ collector sermonum. Hinc vox σπερμολογέω de iis usurpatur, qui sunt vaniloqui et verba sine delectu ullo proferunt, v. c. apud Philostratum de Vita Apollonii V, c. 20. p. 203. καὶ μὴν καὶ σπερμολογοῦσι ἔνιοι τῶν ἀνθρώπων, ἐξαψάμενοί τι Δήμητρος ἢ Διονύσου ἄγαλμα, καὶ τρέφεσθαί φασιν ὑπὸ τῶν θεῶν, ὧν φέρουσι, ubi viden-

videndus *Olearius*. Conf. etiam *Wolfii* Curis Philol. in N. T. T. I. p. 1252. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 564. et *Wakefield.* Silvam Criticam P. II. p. 138. qui recte observavit, *σπείρειν λόγους*, pro *colloqui*, phrasin esse, graecis Scriptoribus admodum familiarem, quos adeo imitatus est *Virgilius* Aen. VI, 160. *multa inter sese vario sermone serebant.*

ΣΠΕΥΔΩ, fut. *σπεύσω*, aor. 1. *ἔσπευσα*, 1) proprie: *impello, urgeo, accelero, maturo aliquam rem*, et pronomine *σαυτὸν, αὐτὸν* etc. intellecto: *festino, propero, studeo aliquid consequi*, et inprimis de iis usurpatur, qui, missis aliis rebus, aliquo festinanter tendunt. Cum aliis verbis junctum haud raro locum adverbii explet, et *celeriter, festinanter* reddi debet. Luc. II, 16. *καὶ ἦλθον σπεύσαντες* itaque celeriter profecti. ibid. XIX, 5 et 6. *καὶ σπεύσας κατέβη* ille vero festinanter descendit. Act. XX, 16. *ἔσπευδε γὰρ, εἰ δυνατὸν ἦν αὐτῷ, τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα* quoniam properabat, si fieri posset, die pentecostes Hierosolymam venire. ibid. XXII, 18. *σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλὴμ* celeriter exi Hierosolyma. *Symmachus* Iob. IX, 26. *ναυσὶ σπευδούσαις*. Alex. Ies. XVI, 5. *σπεύδων δικαιοσύνην*. Prov. XIX, 2. *ὁ σπεύδων τοῖς ποσίν*. Esther. VIII, 14. *οἱ μὲν οὖν ἱππεῖς ἐξῆλθον σπεύδοντες*. 2 Paral. XXVI, 20. Ezech. XXX, 9. Sirac. XI, 12. *ἔστι κοπιῶν καὶ πονῶν καὶ σπεύδων*. ibid. XXXVI, 7. *σπεῦσον καιρὸν* accelera tempus. 2 Macc. XI, 37. *διὸ σπεύσατε καὶ πέμψατέ τινας*. *Herodot.* I, cap. 38. *τόν τε γάμον τοι τοῦτον ἔσπευσα*. *Eurip.* Phoen. v. 595. *Hesych.* *σπεύδων· σπουδάζων, ἐνεργῶν*. Idem: *ἔσπευσεν· ἐτάχυνεν*. 2) metaphorice: *summo cum desiderio exspecto, vehementer expeto, magnopere desidero*. Sic legitur in N. T. 2 Petr. III, 12. *προσδοκῶντας καὶ σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ Θεοῦ ἡμέρας* summo cum desiderio exspectantes adventum diei extremi iudicii. Alex. Prov. XXVIII, 22. *σπεύδει πλουτεῖν ἀνὴρ βάσκανος*. *Aelian.* V. H. XIII, c. 30. *οὐ μὲν οὐρανοῦ μετασχεῖν βουλόμενος, καὶ τοῦτο σπεύδων*. *Polyb.* III. c. 62. *εὔχοντο τοῖς θεοῖς, σπεύδων ἕκαστος αὐτὸς γενέσθαι τῶν λαχόντων*. *Eurip.* Hecuba v. 1175. *σπεύδων χέρα τὴν σήν*. ibid. v. 1012. Ion. v. 448. Eodem sensu *festinatio* legitur apud *Cic.* ad Famil. V, 12. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 712. et *Lexicon Polybianum* s. h. v. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΠΗΛΑΙΟΝ, ου, τὸ, *specus, spelunca, antrum*, a *σπέος specus, antrum*. Matth. XXI, 13. *ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον λῃστῶν* vos autem illud (templum) fecistis speluncam latronum. Scilicet cavernae haud raro in Iudaea erant latronum receptacula, teste *Iosepho* A. I. IV, 27. et XIV, 15. 5. Marc. XI, 17. Luc. XIX, 46. Ioh. XI, 38. *ἦν δὲ σπήλαιον* erat autem spelunca. Scilicet sepulcra apud Iudaeos ut plurimum in

in petris excidebantur. Vide *Salmasium* ad *Solinum* c. 52 p. 850 sq. et *Nicolai* de Luctu Graecorum c. 12. §. 2. Hebr. XI, 38. σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς. Apoc. X, 15. ἔκρυψαν ἑαυτὰς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini saepius usi sunt hac voce pro מְעָרָה *spelunca*. Genes. XIX, 30. XXIII, 9. 11. Ios. X, 16. Iudd. VI, 2. *Hesych.* σπήλαιον· ἄντρον, σπέος.

ΣΠΙΛΑΣ, ἄδος, ἡ, *scopulus marinus, in aqua latens, cui improviso navigantes alliduntur et naufragium faciunt. Polyb.* I, 37, 2. *Plutarch.* T. VI. p. 383. ed. *Reiske.* *Hesych.* σπιλάδες· αἱ περιεχόμεναι τῇ θαλάσσῃ πέτραι. *Suid.* σπιλάδες· αἱ ἐν ὕδατι κοῖλαι πέτραι, ὡς Ἀπίων. Ἡλιόδωρος δὲ τὰς παραθαλασσίας πέτρας καὶ ἀπειλημμένας ὑπὸ τῶν κυμάτων. Conf. Interpretes ad *Thomam Mag.* p. 804. ed. *Bernard.* et *Ezech. Spanhemii* Comment. ad *Callim.* Hymn. in Delum v. 242. p. 527. ed. *Ernesti.* Sic semel legitur in N. T. Iudae v. 12. οὗτοί εἰσιν ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες hi sunt in agapis vestris scopuli marini, h. e. homines periculosi et noxii, partim, quia, dum semper aliorum sumtibus edunt ac bibunt, rei familiari aliorum damnum inferunt, partim, quia et sermonibus suis et actionibus alios corrumpunt; unde statim additur: συνευωχούμενοι ἀφόβως, ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες. Sed haud pauci interpretes verba laudata vertere malunt: hi sunt in agapis vestris maculae, seu foedant vestras agapas, ut σπιλὰς sit idem, quod σπίλος *macula*, et provocant ad glossam *Hesychii*, σπιλάδες· μεμιασμένοι, qua ad hunc locum nostrum respexisse existimant. Conf. *Fesselii* Adversaria Sacr. Lib. I. c. 13. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 736.

ΣΠΙΛΟΣ, ου, ὁ, 1) *macula, labes, vitiligo*, et dicitur speciatim de *macula in veste*, quasi σπίλος *impurus* vel παρὰ τὸ σπᾶν ἰλὺν *a trahendo coeno*. *Plutarch.* Tom. VIII. p. 618. et T. IX. pag. 647. ed. *Reiske.* *Hesych.* σπίλος· ῥύπος ἱματίῳ. Idem: σπίλοι αἱ ἐν τοῖς ἱματίοις κηλῖδες. *Suid.* σπίλος· μιασμός, ῥύπος. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 256. 2) metaphorice: *vitia omnis generis, labes peccatorum, vitiositas moralis*, et per metonymiam: *homo scelestus, impius*. Sic bis tantum in N. T. legitur. Ephes. V, 27. de ecclesia christiana: μὴ ἔχουσαν σπίλον a quibusvis vitiorum sordibus liberam. 2 Petri II, 13. σπίλοι homines maculati h. e. impii et scelerati.

ΣΠΙΛΟΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie: *contamino, maculo, polluo, commaculo, inquino* et speciatim de vestibus commaculatis usurpatur, a σπίλος *macula*, quod vide. 2) metaphorice: *peccatorum sordibus inquino, ad peccata incito, vitiosum reddo.* Sic bis tantum legitur in N. T. Iacob. III, 6. γλῶσσα ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα, h. e. lingua peccatorum multorum fons est et mater. Iudae v. 23. μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον

γον χιτῶνα fugite omne commercium cum impiis omnemque vitiositatis speciem. Nihil vero usitatius est Scriptoribus sacris, quam vitiositatem et impuritatem omnis generis cum vestibus pollutis et contaminatis comparare. Sic v. c. Apoc. III, 4. οἳ οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν. Zachar. III, 3. 4. Ibi Iosua, pontifex, ostenditur Zachariae ἐνδεδυμένος ἱμάτια ῥυπαρά, quibus detractis Deus ait: ἰδοὺ, ἀφῄρηκα τὰς ἀνομίας σου. Coheleth IX, 8. formula בְּכָל־עֵת יִהְיוּ בְגָדֶיךָ לְבָנִים a Chaldaeo explicatur sic: בְּכָל עִדָּן יְהוֹן כְּסוּתָךְ חִוְּרִין מִן כָּל סוֹאֲבוּת חוֹבָא omni tempore sint vestes tuae albae ab omni contaminatione peccati.

ΣΠΛΑΓΧΝΟΝ, ου, τὸ, et in plurali σπλάγχνα, ων, τὰ, 1) proprie et generatim: viscera, omnes interiores partes ventris et pectoris animalis, ut cor, pulmo, hepar, lien et alia intestina, quae sunt vitalitatis praecipui fontes. Speciatim vero de corde usurpatur, quod est inter interiora vitalia praecipuum. Pollux Onom. II, 181. σπλάγχνα ἐγκοίλια καλεῖται. Hesych. σπλάγχνα· ἧπαρ, ἔγκατα, καὶ τὰ ἐντὸς τῶν ζώων. Eustathius ad Iliad. α, p. 101. σπλάγχνα· τὰ ἐντοσθίδια, σπλήνα, καρδίαν, ἧπαρ. Act. I, 18. ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ effusa sunt omnia viscera eius. 2 Macc. IX, 5. ἔλαβεν αὐτὸν ἀνήκεστος τῶν σπλάγχνων ἀλγηδών. Iam quia cor sedes amoris credebatur a veteribus, hinc σπλάγχνα 2) metaphorice misericordiam, commiserationem, amorem, benevolentiam sinceram, quasi ex ipsis visceribus et corde profectam, significat; substantivis autem iunctum, quibus amoris, misericordiae et benignitatis notio inest, vim superlativi habet. Luc. I, 78. διὰ σπλάγχνα ἐλέους θεοῦ ἡμῶν per summam Dei nostri misericordiam. Eodem modo Coloss. III, 12. σπλάγχνα οἰκτιρμῶν commiserans amor, h. e. summa misericordia. 2 Corinth. VI, 12. στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις με sed mei amorem vestrae sollicitudinis caussam esse, haud ignoro: ubi μου positum esse pro εἰς ἐμὲ, apparet e cap. VII, 15. καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστιν eo impensius vero vos amat. Philipp. I, 8. ἐν σπλάγχνοις Ἰησοῦ Χριστοῦ amore, quo Christus vos amplectitur, h. e. summo amore. ibid. II, 1. εἴ τινα σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί, ubi Syrus priora verba eleganter transtulit: ܪܘܚܡܐ ܐܘ. Significat autem ܪܘܚܡܐ (qua voce etiam Col. III, 12. usus est,) amorem impensum et tenerum, quem Graeci στοργὴν vocant, metaphora desumta ab avibus, pullis, vel ovis incubantibus, nam ܪܚܦ significat: incubuit, fovit. Cf. quoque Deut. XXXII, 11. Ierem. XXIII, 9. 1 Ioh. III, 17. καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ et claudat misericordiam suam ab ipso, h. e. nec

nec misericordem et benignum se ipsi praestat. Eodem modo רַחֲמִים usurpatur Pf. LI, 3. כְּרֹב רַחֲמֶיךָ, quod Alexandrini Zach. I, 16. VII, 9. et *Theodotion* Pf. CIII, 4. vocabulo οἰκτιρμὸς expresserunt. *Onkelosus* Genes. VI, 8. nomen hebraicum חֵן reddidit nomine רַחֲמִין. 3) *animus*. Sic legitur in N. T. Philem. v. 7. ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέπαυται διὰ σοῦ a te recreatos esse animos Christianorum, h. e. liberalis fuisti erga pauperes Christianos eosque sustentasti. ibid. v. 20. ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα fac mihi gratum. Sic quoque רַחֲמִים usurpatur Proverb. XII, 10. רַחֲמֵי רְשָׁעִים אַכְזָרִי. Genes. XLIII, 30. 1 Regg. III, 26. נִכְמְרוּ רַחֲמָיו. *Dionys. Halic.* Ant. Rom. XI. p. 716. ὁ δὲ Ἄππιος, εἰδὼν τε τὴν ψυχὴν καὶ ζέων τὰ σπλάγχνα διὰ τὸν ἔρωτα τῆς παιδὸς. 4) per metonymiam: *ille ipse, quem summo amoris affectu amplectimur.* Sic reperitur Philem. v. 12. tu vero illum, τουτέστι τὰ σπλάγχνα μου virum, quem ego impense amo, benigne excipe. Alii putant, τὰ σπλάγχνα h. l. denotare *filium*, (*Artemidor.* Oneirocrit. I, 46. p. 40. οἱ παῖδες σπλάγχνα λέγονται, ὡς καὶ ἔντεσθια. Ib. V, 57. *Aristoph.* Aves 652. *Philo* de *Ioseph*o T. II. p. 45. 36.) quemadmodum Latini quoque *viscera* de liberis dixerunt, quod *Barthius* ostendit ad *Statii* Sylvas p. 501. et ad Thebaid. Lib. VII, p. 630. Conf. etiam *Suicerum* in Thesaur. Eccles. T. II. p. 998. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 381. Sed aeque commode in omnibus his locis *viscera* de iis explicari possunt, qui summo loco amantur, ut est apud *Philostratum* Vit. Soph. II, c. 3. ἐκ ἐπαποδύσομαι τοῖς ἐμοῖς σπλάγχνοις, ubi videndus *Olearius*, et *Ovidium* Heroid. Epist. XI, v. 117. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΠΛΑΓΧΝΙΖΟΜΑΙ, fut. ἴσομαι, *misericordia commoveor et afficior, misereor*, i. q. ἐλεέω, a σπλάγχνον quod vide. Varie hoc verbum construitur in N. T. a) cum περὶ, Matth. IX, 36. ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν misertus eorum est. b) cum ἐπὶ, Matth. XIV, 14. ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοὺς. ibid. XV, 32. Marc. VI, 34. ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς. ibid. VIII, 2. Conf. *C. Schoettgenii* D. de emphasi verbi σπλαγχνίζομαι ad Marc. VIII, 3. Lips. 1712. 4. — ibid. IX, 22. Luc. VII, 13. c) cum genitivo, omissa praepositione περὶ, Matth. XVIII, 27. σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου. d) absolute, et sine casu ponitur Matth. XX, 34. σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς. Marc. I, 41. Luc. X, 33. ἰδὼν αὐτὸν ἐσπλαγχνίσθη. ibid. XV, 20. Saepius in N. T. non legitur. Reperitur praeterea apud *Symmachum* Devt. XIII, 8. et *Incertum* 1 Sam. XXIII, 21. Alexandrini hac voce nusquam usi sunt; semel tantum usurparunt compositum ἐπισπλαγχνίζομαι Prov. XVII, 5. ubi in hebraico ei nihil respondet. Activum σπλαγχνίζειν significat: *viscerare, carnes animalium sacrificatorum distribuere*, vel *sacrificare*, ut

ut legitur 2 Maccab. VI, v. 8. unde σπλαγχνισμὸς est *visceratio, carnium animalium sacrificatorum distributio*, vel *sacrificium* et *actus sacrificandi*. 2 Macc. VI, 7. 21. et VII, 42. ἄγεσθαι ἐπὶ σπλαγχνισμὸν μετὰ ἀνάγκης adigi per vim ad actum sacrificandi. item οἱ πρὸς τῷ παρανόμῳ σπλαγχνισμῷ τεταγμένοι sacrificiorum inspectores, seu sacrificiis praefecti. Conf. *Vorstii* Philol. S. cap. 2. p. 36 seq. ed. *Fischeri*.

ΣΠΌΓΓΟΣ, ου, ὁ, *spongia*, quasi ex σπάω *traho, attraho*, et ὑγρὸν, ου, τὸ, *humor*, quia humorem attrahit. Ter tantum legitur in N. T. Matth. XXVII, 48. καὶ λαβὼν σπόγγον, πλήσας τε ὄξους et spongiam vino replevit. Marc. XV, 36. γεμίσας σπόγγον ὄξους. Ioh. XIX, 29. *Plutarch.* T. VI, p. 374. ed. *Reiske*. *Hesych.* σπόγγος: σπογγίον. De variis spongiarum generibus earumque nascendi ratione exposuit *Plinius* in Hist. Nat. IX, c. 45. Vide etiam *Ol. Celsii* Hierobotan. T. II, p. 235. De *Spongia, ori Salvatoris admota*, prodiit peculiaris Dissertatio *Ioh. Floderi*. Vpsal. 1767. 4.

ΣΠΟΔΌΣ, οῦ, ὁ, *cinis, pulvis*. Ter tantum legitur in N. T. Matth. XI, 21. πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν olim in sacco et cinere resipuissent, h. e. cum maxima luctus contestatione mentem mutassent. Nam cineris aut pulveris in luctu sparsio communis omnium populorum ritus fuit, ut ad h. l. ostendit *Alex. Morus* in Notis, et *Wetstenius*. Conf. Ion. III, 6. Ies. XLVII, 1. Nehem. IX, 1. Esther IV, 2. Luc. X, 13. ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ καθήμεναι μετενόησαν. Hebr. IX, 13. σποδὸς δαμάλεως cinis vaccae rufae. Alexandrini usi sunt hac voce pro אֵפֶר idem, Num. XIX, 9. 10. Esther IV, 1. 3. et דֶּשֶׁן idem, Levit. I, 16. Ierem. XXXI, 40. Adde Siracid. X, 9. XVII, 26. 1 Macc. III, 48. IV, 39. *Hesych.* σποδός· κόνις, τέφρα, ἀφόδευμα.

ΣΠΟΡΆ, ᾶς, ἡ, 1) proprie: *satio*, seu *actus serendi*. Est verbale a perfect. med. ἔσπορα, verbi σπείρω, *sero, semino*. Sic legitur apud Alexandrinos 2 Regg. XIX, 29. καὶ ἔτει τῷ τρίτῳ σπορὰ (hebraice זִרְעוּ *serite*) καὶ ἄμητος. 2) *semen, fruges et omnia, quae seruntur*, et opponitur τοῖς γινομένοις seu φυτευομένοις. Sic reperitur 1 Maccab. X, 30. ἀντὶ τοῦ τρίτου τῆς σπορᾶς ἀφίημι tertias frugum partes vobis remitto. Vide *Krebsium* ad Decreta Romanorum p. 262 sq. 3) *doctrina, quae traditur aliis*. Semel legitur in N. T. 1 Petri I, 23. ubi Christiani dicuntur ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς, ἀλλὰ ἀφθάρτου regeniti, non ex semine corruptibili, sed incorruptibili, h. e. vos non naturali modo regenerati estis, ut herbae progerminare et homines procreari solent e semine, quod una cum fructu mox perit, sed emendati estis per religionem christianam, quae, uti semper valebit, ita etiam fructus profert,

fert, in aeternum duraturos: unde statim in sequentibus explicationis causa additur: *διὰ λόγου ζῶντος θεοῦ καὶ μένοντος εἰς τὸν αἰῶνα.*

ΣΠΟΡΙΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *qui seminari solet, sativus, sementitius.* Σπόριμα, ων, τὰ, *sationes, sata, segetes, agri, frugibus consiti,* etiam *agri, messibus vestiti,* h. e. *maturo hordeo laeti,* subintellecta voce *χωρία*, a *σπείρω sero, semino,* quod in perfecto med. habet *ἔσπορα.* Ter tantum legitur in N. T. Matth. XII, 1. *ἐπορεύθη ὁ ἰησοῦς τοῖς σάββασι διὰ τῶν σπορίμων* transiit Iesus die quodam sabbati agros, messibus vestitos. Eadem sententia legitur quoque Marc. II, 23. et Luc. VI, 1. Alexandrini adbibuerunt hanc vocem pro זֵרוּעַ *sativus, sativum,* Levit. XI, 27. et זֹרֵעַ *seminans.* Genes. I, 29. *Xenoph. Hist. Gr.* III, 2. 7. et 8.

ΣΠΟΡΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *satio, sementis, actus serendi.* Est enim verbale a perfecto med. *ἔσπορα*, verbi *σπείρω sero, semino.* Sic legitur apud *Xenophontem* Oeconom. VII, 20. Alex. Exod. XXXIV, 21. *τῷ σπόρῳ καὶ τῷ ἀμητῷ καταπαύσεις,* ubi in hebraico legitur חָרִישׁ *aratio.* 2) *semen et genitale,* (Cf. *Foësii* Oeconom. Hippocrat. p. 350.) et *quod terrae mandatur, aut in terram spargitur,* i. q. *σπέρμα.* Marc. IV, 26. *ὡς ἐὰν ἄνθρωπος βάλῃ τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς* ut si aliquis semina iaciat in terram. ibid. v. 27. *καὶ ὁ σπόρος βλαστάνῃ καὶ μηκύνηται.* Luc. VIII, 5. *ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον αὐτοῦ* egressus est sator quidam, ut faceret sementem suam. ibid. v. 11. *ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ* semen est doctrina divina. Alexandrini usi sunt voce *σπορος* pro זֶרַע semen. Lev. XXVI, 5. Devt. XI, 10. Iob. XXI, 8. Amos IX, 13. 3) metaphorice: *opes et facultates, unde eleemosynae erogari possunt,* etiam *eleemosynae, quae liberaliter erogantur in pauperes.* Sic legitur 2 Corinth. IX, 10. *χορηγήσαι καὶ πληθύναι τὸν σπόρον ὑμῶν* Deus reddet vos liberales ac beneficos et suppeditabit vobis facultates, ut multas eleemosynas erogare possitis. 4) interdum omittitur, v. c. Matth. XIII, 19. post verba *οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρείς.* ibid. v. 20 et 22. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΠΟΥΔΑΖΩ, fut. *άσω,* 1) proprie: *festino, propero,* de iis, qui, missis aliis rebus, aliquo festinanter tendunt, a *σπουδὴ festinatio,* quod est a *σπεύδω festino.* 2 Tim. IV, 9. *σπούδασον ἐλθεῖν πρός με ταχέως* festina, ut ad me quam celerrime venire possis. ibid. v. 21. *σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν.* Tit. III, 12. *σπούδασον ἐλθεῖν πρός με εἰς νικόπολιν.* Alex. Cohel. VIII, 3. *μὴ σπουδάσῃς.* Iudith. XIII, 14. *ἐσπούδασαν τοῦ καταβῆναι εἰς τὴν πύλην.* 2) *studeo, operam do, incumbo, sedulo ago, studium et operam sedulam in rem impendo, urgeo.* Galat. II, 10. *ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι* quod ut a me efficeretur,

omnem

omnem operam dedi. Ephes. IV, 3. σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος. 1 Thess. II, 17. περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν eo magis operam dedi. 2 Timoth. II, 15. σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον παραστῆσαι τῷ Θεῷ stude te ipsum probatum sistere Deo. Hebr. IV, 11. 2 Petri I, 10. 15. et III, 14. Conf. *Aelian.* V. H. XIV, c. 25. et IX, 22. *Xenoph.* Cyr. I, 3. 10. VI, 1. 26. et Memor. IV, 5. 10. Conf. etiam Interpretes ad *Thomam M.* s. h. v. p. 805 sq. ed. *Bernard.* Saepius in N. T. non legitur.

ΣΠΟΥΔΑΙ͂ΟΣ, *αία*, *αῖον*, *studiosus*, *dilegens*, *sedulus*, *industrius*, *officiosus*, *vir gravis et rei gerendae peritus*. a σπουδὴ *studium*, *dilegentia*, quod vide. Semel tantum in N. T. legitur. 2 Corinth. VIII, 22. ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλάκις σπουδαῖον ὄντα quem probavimus in multis rebus saepe officiosum et industrium esse. *Xenoph.* Memor. IV, 2. 2. *Aelian.* V. H. I, 17. *Zosimus* IV, p. 265. ἄνδρα — ἐν πᾶσι σπουδαῖον. *Diodor. Sic.* I, 51. καὶ καθόλου σπουδαῖον ἐν πᾶσι. Usurpatur etiam haec vox de rebus magni faciendis, bonis et idoneis, v. c. apud *Xenoph.* Mem. IV, 4. 14 et 23. ubi σπουδαῖον σπέρμα est bonum semen, e quo robusti et valentes liberi procreari possunt, et apud Alexandrinos Ezech. XLI, 25. σπουδαῖα ξύλα ligna densa.

ΣΠΟΥΔΑΙΟ͂ΤΕΡΟΣ, *ρα*, *ρον*, *dilegentior*, *studiosior*. Comparativus a σπουδαῖος, quod vide. Neutrum interdum adverbialiter sumitur. Ter tantum in N. T. legitur. 2 Corinth. VIII, 17. σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων studiosior vero existens. ibid. v. 22. νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον nunc vero multo officiosiorem. 2 Tim. I, 17. σπουδαιότερον ἐζήτησέ με, studiosissime me quaesivit. Comparativus enim h. l. pro superlativo positus est. Conf. *Wesselingium* ad *Diodorum Sic.* XIII, 30.

ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΕ΄ΡΩΣ, *festinantius*, *celerius*, etiam *diligentius*, *studiosius*. Adverbium comparativi gradus a σπουδαῖος *festinans*. etiam *dilegens*, *studiosus*, quod semel tantum legitur in N. T. Philipp. II, 28. σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐτὸν festinantius misi ipsum.

ΣΠΟΥΔΑΙ΄ΩΣ, *studiose*, *dilegenter*, *sedulo*, *enixe*. Adverbium a σπουδαῖος, quod vide. Bis tantum legitur in N. T. Luc. VII, 4. παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως enixe eum rogabant, seu, intensis precibus eum orabant. Tit. III, 13. σπουδαίως πρόπεμψον.

ΣΠΟΥΔΗ͂, ῆς, ἡ, 1) proprie: *festinatio*, *properatio*, cum quis, missis omnibus aliis rebus, festinanter aliquo tendit. Est verbale e praet. med. ἔσπουδα, verbi σπεύδω *festino*, *propero*, etiam *studeo*. Sic legitur in N. T. Marc. VI, 25. καὶ εἰσελθοῦσα εὐθέως μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα et illa statim celeriter ad regem accurrens. Luc. I, 39. ἐπορεύθη εἰς τὴν

ὀρεινὴν

ὀρεινὴν μετὰ σπουδῆς festinanter profecta est in regionem montanam. Alex. Esra IV, 23. ἐπορεύθησαν σπουδῇ εἰς ἱερουσαλὴμ, ubi in textu chaldaico est בְּהִילוּ celeritas. Dan. VI, 19. ἐν σπουδῇ pro chaldaico הִתְבְּהָלָה celeritas, cui etiam respondet ibid. II, 25. III, 24. Exod. XII, 11. μετὰ σπουδῆς ubi in hebraico est חִפָּזוֹן festinatio. Adde Devt. XVI, 3. Sirac. XXI, 6. Thucyd. III, 49. Isocr. Panegyr. p. 134. Polyb. I, 27. Euripid. Phoeniss. v. 866. τί με καλεῖς σπουδῇ; Eodem sensu σπουδὴν usurpari quoque Herodoto, docuit Raphelius in Obss. Herodott. p. 216. 2) metaphorice: intentio animi, industria, studium, cura, diligentia, desiderium, sedulitas, ardor. Pindar. Pyth. IV, 492. Rom. XII, 8. ὁ προϊστάμενος ἐν σπουδῇ praeses ecclesiae summam curam et diligentiam adhibeat in rebus ecclesiae administrandis, disciplinaque inprimis gubernanda. ibid. v. 11. τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροὶ, h. e. vel in officiis vestris explendis ne sitis segnes; vel: in studio religionis christianae tuendae et propagandae estote prompti. 2 Corinth. VII, 11. πόσην κατειργάσατο ὑμῖν σπουδὴν quantum in vobis effecit studium, removendi nempe omnia, quae mihi displicere cognoveratis. ibid. v. 12. ἕνεκεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ἡμῶν τὴν ὑπὲρ ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ideo, ut studium meum de vobis bene merendi et salutem vestram omnibus modis promovendi manifestum fieret. Ibid. VIII, 7. σπουδὴ est studium pietatis et virtutis christianae et v. 8. σπουδὴ speciatim de studio liberalitatis, benevolentia et beneficentia erga alios adhibetur. Conf. Kypke Obss. Sacr. T. II. p. 258. 2 Corinth. VIII, 16. τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν idem desiderium et studium vestris commodis inserviendi. Hebr. VI, 11. ἐπιθυμοῦμεν δὲ, ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους spero autem et opto, ut quilibet vestrum eodem studio (pietatis nempe et liberalitatis christianae,) feratur, ita, ut certissima sit spes vestra usque ad finem. 2 Petr. I, 5. πᾶσαν σπουδὴν παρεισενέγκαντες omne studium adhibentes. Pro formula παρεισφέρειν σπουδὴν curam ac diligentiam adhibere, studium impendere, quam illustravit exemplis Kypkius in Obss. Sacr. T. II, p. 439. et Wetstenius N. T. T. II, p. 700. interdum etiam eodemque sensu adhiberi apud Graecos (v. c. Ioseph. A. I. XX, 9. 2.) formulam εἰσφέρειν σπουδὴν, docuit Wesselingius ad Diod. Sic. I, c. 84. Tom. I. p. 95. Vide etiam Wetstenium ad h. l. Iud. v. 3. πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος omni studio hoc agens; cuius loci aliam explicationem tentavit Stosch. in Archaeol. Oecon. N. T. p. 84. Formula σπουδὴν ποιεῖσθαι, quae partim festinare, partim serio alicui rei operam dare, cum studio in aliquid incumbere notat, reperitur quoque in posteriori significatione apud Herodotum III, c. 4. μεταδιώκει ὁ Ἀμάσις σπουδὴν ποιεύμενος ἑλεῖν. et V, 30. Porphyr. de abstinent. II, 43.

II, 43. *Lucian.* Saltat. p. 784. et *Thucyd.* IV, c. 30. Conf. etiam *Kypke* Obff. Sacr. T. II, p. 452. et *Wetftenii N. T.* T. II, p. 732. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΠΥΡΊΣ, *ίδος, ἡ, fporta, corbis, fifcella, calathus vimineus, aut iunceus, ciborum maxime receptaculum. Hefych.* σπυρίς· τὸ τῶν πυρῶν ἄγγος. Idem tradit auctor *Etym. M.* et *Bifetus* ad *Ariftoph.* Pacem v. 1005. Tantum legitur in N. T. Matth. XV, 37. *ἑπτὰ σπυρίδας πλήρεις.* fc. *τῶν κλασμάτων.* XVI, 10. *πόσας σπυρίδας ἐλάβετε*; et quot caniftra fruftorum plena tunc fuperfuerunt? Marc. VIII, 8 et 20. Act. IX, 25. *χαλάσαντες ἐν σπυρίδι. Athenaeus* l. IV, p. 129. *σπυρίδας καὶ ἀρτοφόρα. Herodot.* V, 19. *Alciphron* III, 56. Apud *Ariftophanem* Acharn. 452 et 468. occurrit *σπυρίδιον.* Conf. *Wetftenii N. T.* T. I. p. 426.

ΣΤΆΔΙΟΣ, *ἰυ, ὁ,* et ΣΤΆΔΙΟΝ, *υ, τὸ,* 1) *ftadium, curriculum,* h. e. *locus,* vel *campus, in quo athletae certabant et equi ac homines ad curfum exercebantur,* et is, qui curfu alios anteverterat primusque metam occupaverat, praemio ornabatur: item *omnis locus, in quo folemnia certamina apud Graecos habebantur et certabatur non folum curfu, fed etiam lucta, ceftu, gladio, et praemia vincentibus proponebantur.* Sunt, qui putent, *ςάδιον* denominari *ἀπὸ τῆς ςάσεως,* vel quod curfores, meta apprehenfa, fubfifterent ad praemium acceptandum, vel, quod curfores, qui bis curriculum curvo curfu decurrebant, de novo currere volentes, ad metam parum fubfiftere et quiefcere folerent, ut eo melius curfum abfolvere poffent. Sic femel legitur in N. T. 1 Cor. IX, 24. *οὐκ οἴδατε, ὅτι οἱ ἐν ςαδίῳ τρέχοντες, πάντες μὲν τρέχυσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον*; noftis, omnes quidem, qui in ludis ifthmiis in ftadio curfu certant, (uno verbo *ςαδιοδρόμοι,*) currere, unum vero tantum praemio ornari. Hinc verbum *ςαδιοδρομεῖν,* quod legitur apud *Demofthenem* p. 1386. 10. ed. *Reiske.* Conf. *Laur. Ioubertum* de Gymnafiis Ant. cap. 3. *Lexicon Xenophonteum* f. h. v. et *Iac. Lydii* Agoniftica SS. cap. 22. Iam, quia curriculum certis abfolvebatur paffibus, hinc *ςάδιον* 2) notat *certam viae menfuram,* feu *fpatium et intervallum pedum fexcentorum,* feu *paffuum* CXXV, aut fecundum Talmudiftas (*Cod. Ioma* c. 6. §. 4.) CCLXVI. paffuum. Octo ftadia conficiunt miliare romanum, aut, fecundum aliorum computationem, triginti duo ftadia faciunt milliare germanicum, quod continet quater mille paffus. Scholiaftes ad *Luciani* Contemplant. c. 8. T. I, pag. 500. ed. *Reitzii,* *ςάδιον ὁ τόπος τῦ ἀγῶνος καὶ μέρος τι μιλίυ. ξ' γὰρ ςάδια ποιῦσι μίλιον. Phavor. ςάδιον· ὀργυιαὶ ἑκατὸν, ἢ ςάδιον· τὸ κατ' εὐθεῖαν εἰς μῆκος τεταμμένον, καὶ ὁ τόπος, ἐν ᾧ ἔτρεχον· ἦν δὲ φησι πηχῶν τριακοσίων διάςημα,* κ. τ. λ. Luc. XXIV, 13. *εἰς κώμην, ἀπέχυσαν*

χώμην σαδίυς ἑξήκοντα ἀπὸ Ἱερυσαλὴμ in vicum, quinquaginta stadiis ab Hierosolyma distantem. Ioh. VI, 19. ἐληλακότες ὖν ὡς σαδίυς εἰκοσιπέντε ἢ τριάκοντα profecti igitur stadia fere viginti quinque, aut triginta. ibid. XI, 18. ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων, ὡς ἀπὸ σαδίων δεκαπέντε prope Hierosolyma, intervallo quindecim stadiorum. Apoc. XIV, 20. et XXI, 16. Saepius in N. T. non legitur. Caeterum recte observarunt viri docti, σάδιος proprie adiectivum esse et subintellegendum esse τόπον, δρόμον, aut in neutro χωρίον, διάσημα cet. nam reperitur etiam σαδία μάχη. Apud Graecos autem utrumque legi, ὁ σάδιος (*Thucyd.* IV, c. 3.) et τὸ σάδιον, (*Aelian.* V. H. X, 4.) iam observavit *Eustathius* ad *Odyss.* α, p. 1390, 58. idoneis exemplis demonstravit *Reitzius* ad *Lucian.* Opp. T. II. p. 757. et *Wetstenius N. T.* T. I, p. 824.

ΣΤΑ΄ΜΝΟΣ, ϰ, ὁ, ἡ, generatim *omne vas, liquidorum receptaculum*, significat, speciatim vero indicat *vas liquidorum, utrinque ansatum, septem fere sextarios continens, diotam,* (ut vocatur ab *Horatio* I, Od. 9. v. 8.) *amphoram*. Nam ab antiquis grammaticis et scholiastis, qui hoc vocabulum vulgare neque satis elegans iudicarunt, diserte traditur, σάμνον idem significare, quod in Atticorum lingua nomen ἀμφορεύς. *Thom. M.* ἀμφορεὺς λέγε, μὴ σάμνος, μηδὲ μετρητὴς, εἰ καί τινες. *Moeris Atticista:* ἀμφορέα· τὸν δίωτον, σάμνον, Ἀττικῶς· σάμνον, ἑλληνικῶς. *Schol. min. Homer.* ad Odyss. β, v. 290. ἀμφιφορεῦσι. κεράμεοι ἦσαν, ἀμφοτέρωθεν φερόμενοι, ὅ ἐστιν ἄμφωτοι, δίωτοι. — Ἄλλως. ἀμφιφορεῦσιν· ἀμφορεῦσιν. ὁ δὲ ἀμφορεὺς εἶδος κεραμίυ ἀμφώτυ. *Pollux* Onom. VI, c. 2. et *Phavorinus* (σάμνυς τὺς ἀμφορεῖς τῦ οἴνυ φασίν.) σάμνον inter vasa vinaria referunt. *Hesych.* σάμνος· ὑδρία, κάλπη, κάλαθος. Conf. *Foesii* Oeconom. Hippocrat. p. 350. *Relandum* Diss. II. de Inscriptione Numorum quorundam Samaritanorum p. 3 — 48. *Epiphanium* de Mensuris et Ponderibus p. 183. T. II. ubi vid. *Petavius* p. 425. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 415. et *Waserum* de Antiquis Mensuris Hebraeorum 2. 3. 4. In N. T. semel tantum legitur Hebr. IX, 4. ἐν ᾗ (scil. κιβωτῷ τῆς διαθήκης) σάμνος χρυσῆ, ἔχυσα τὸ μάννα in qua (arca foederis) erat diota aurea, manna continens, h. e. in quam iusserat Deus Gomer, seu portionem diurnam mannae, condere, ut asservaretur in arca foederis, in perpetuam memoriam providae curae, qua Deus Israelitas in deserto amplexus fuerat. In versione Alexandrina respondet Exod. XVI, 33. hebraico צִנְצֶנֶת, quod significat vasculum, continens septem fere sextarios, a صون, vel صان *aliquid complexus est.* *Adde Ezech. Spanhemium* ad *Aristoph.* Ran. v. 22. et Plutum v. 545.

omnem operam dedi. Ephes. IV, 3. σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος. 1 Thess. II, 17. περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν eo magis operam dedi. 2 Timoth. II, 15. σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον παραστῆσαι τῷ Θεῷ stude te ipsum probatum sistere Deo. Hebr. IV, 11. 2 Petri I, 10. 15. et III, 14. Conf. *Aelian.* V. H. XIV, c. 25. et IX, 22. *Xenoph.* Cyr. I, 3. 10. VI, 1. 26. et Memor. IV, 5. 10. Conf. etiam Interpretes ad *Thomam M.* s. h. v. p. 805 sq. ed. *Bernard.* Saepius in N. T. non legitur.

ΣΠΟΥΔΑΙ͂ΟΣ, *αία, αῖον, studiosus, diligens, sedulus, industrius, officiosus, vir gravis et rei gerendae peritus,* a σπουδὴ *studium, diligentia,* quod vide. Semel tantum in N. T. legitur. 2 Corinth. VIII, 22. ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλάκις σπουδαῖον ὄντα quem probavimus in multis rebus saepe officiosum et industrium esse. *Xenoph.* Memor. IV, 2. 2. *Aelian.* V. H. I, 17. *Zosimus* IV, p. 265. ἄνδρα — ἐν πᾶσι σπουδαῖον. *Diodor. Sic.* I, 51. καὶ καθόλου σπουδαῖον ἐν πᾶσι. Vsurpatur etiam haec vox de rebus magni faciendis, bonis et idoneis, v. c. apud *Xenoph.* Mem. IV, 4. 14 et 23. ubi σπουδαῖον σπέρμα est bonum semen, e quo robusti et valentes liberi procreari possunt, et apud Alexandrinos Ezech. XLI, 25. σπουδαῖα ξύλα ligna densa.

ΣΠΟΥΔΑΙΟ΄ΤΕΡΟΣ, *ρα, ρον, diligentior, studiosior.* Comparativus a σπουδαῖος, quod vide. Neutrum interdum adverbialiter sumitur. Ter tantum in N. T. legitur. 2 Corinth. VIII, 17. σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων studiosior vero existens, ibid. v. 22. νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον nunc vero multo officiosiorem. 2 Tim. I, 17. σπουδαιότερον ἐζήτησέ με, studiosissime me quaesivit. Comparativus enim h. l. pro superlativo positus est. Conf. *Wesselingium* ad *Diodorum Sic.* XIII, 30.

ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΕ΄ΡΩΣ, *festinantius, celerius,* etiam *diligentius, studiosius.* Adverbium comparativi gradus a σπουδαῖος *festinans,* etiam *diligens, studiosus,* quod semel tantum legitur in N. T. Philipp. II, 28. σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐτὸν festinantius misi ipsum.

ΣΠΟΥΔΑΙ΄ΩΣ, *studiose, diligenter, sedulo, enixe.* Adverbium a σπουδαῖος, quod vide. Bis tantum legitur in N. T. Luc. VII, 4. παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως enixe eum rogabant, seu, intensis precibus eum orabant. Tit. III, 13. σπουδαίως πρόπεμψον.

ΣΠΟΥΔΗ΄, ῆς, ἡ, 1) proprie: *festinatio, properatio,* cum quis, missis omnibus aliis rebus, festinanter aliquo tendit. Est verbale a praet. med. ἔσπουδα, verbi σπεύδω *festino, propero,* etiam *studeo.* Sic legitur in N. T. Marc. VI, 25. καὶ εἰσελθοῦσα εὐθέως μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα et illa statim celeriter ad regem accurrens. Luc. I, 39. ἐπορεύθη εἰς τὴν ὀρεινὴν

ὀρεινὴν μετὰ σπουδῆς festinanter profecta est in regionem montanam. Alex. Esra IV, 23. ἐπορεύθησαν σπουδῇ εἰς Ἱερουσαλὴμ, ubi in textu chaldaico est בִּבְהִילוּ celeritas. Dan. VI, 19. ἐν σπουδῇ pro chaldaico הִתְבְּהָלָה celeritas, cui etiam respondet ibid. II, 25. III, 24. Exod. XII, 11. μετὰ σπουδῆς ubi in hebraico est בְּחִפָּזוֹן festinatio. Adde Devt. XVI, 3. Sirac. XXI, 6. Thucyd. III, 49. Isocr. Panegyr. p. 134. Polyb. I, 27. Euripid. Phoeniss. v. 866. τί με καλεῖς σπουδῇ; Eodem sensu σπουδὴν usurpari quoque Herodoto, docuit Raphelius in Obss. Herodott. p. 216. 2) metaphorice: intentio animi, industria, studium, cura, dilegentia, desiderium, sedulitas, ardor. Pindar. Pyth. IV, 492. Rom. XII, 8. ὁ προϊστάμενος ἐν σπουδῇ praeses ecclesiae summam curam et dilegentiam adhibeat in rebus ecclesiae administrandis, disciplinaque inprimis gubernanda. ibid. v. 11. τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροὶ, h. e. vel in officiis vestris explendis ne sitis segnes; vel: in studio religionis christianae tuendae et propagandae estote prompti. 2 Corinth. VII, 11. πόσην κατειργάσατο ὑμῖν σπουδὴν quantum in vobis effecit studium, removendi nempe omnia, quae mihi displicere cognoveratis. ibid. v. 12. ἕνεκεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ἡμῶν τὴν ὑπὲρ ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ideo, ut studium meum de vobis bene merendi et salutem vestram omnibus modis promovendi manifestum fieret. Ibid. VIII, 7. σπουδὴ est studium pietatis et virtutis christianae et v. 8. σπουδὴ speciatim de studio liberalitatis, benevolentia et beneficentia erga alios adhibetur. Conf. Kyphe Obss. Sacr. T. II. p. 258. 2 Corinth. VIII, 16. τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν idem desiderium et studium vestris commodis inserviendi. Hebr. VI, 11. ἐπιθυμοῦμεν δὲ, ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους spero autem et opto, ut quilibet vestrum eodem studio (pietatis nempe et liberalitatis christianae,) feratur, ita, ut certissima sit spes vestra usque ad finem. 2 Petr. I, 5. πᾶσαν σπουδὴν παρεισενέγκαντες omne studium adhibentes. Pro formula παρεισφέρειν σπουδὴν curam ac dilegentiam adhibere, studium impendere, quam illustravit exemplis Kypkius in Obss. Sacr. T. II, p. 439. et Wetstenius N. T. T. II, p. 700. interdum etiam eodemque sensu adhiberi apud Graecos (v. c. Ioseph. A. I. XX, 9. 2.) formulam εἰσφέρειν σπουδὴν, docuit Wesselingius ad Diod. Sic. I, c. 84. Tom. I. p. 95. Vide etiam Wetstenium ad h. l. Iud. v. 3. πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος omni studio hoc agens; cuius loci aliam explicationem tentavit Stosch. in Archaeol. Oecon. N. T. p. 84. Formula σπουδὴν ποιεῖσθαι, quae partim festinare, partim serio alicui rei operam dare, cum studio in aliquid incumbere notat, reperitur quoque in posteriori significatione apud Herodotum III, c. 4. μεταδιώκει ὁ Ἄμασις σπουδὴν ποιεύμενος ἑλεῖν. et V, 30. Porphyr. de abstinent.

II, 43. *Lucian.* Saltat. p. 784. et *Thucyd.* IV, c. 30. Conf. etiam *Kypke* Obff. Sacr. T. II, p. 452. et *Wetftenii N. T.* T. II, p. 732. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΠΥΡΊΣ, *ίδος*, *ἡ*, *ſporta*, *corbis*, *fiſcella*, *calathus vimineus*, *aut iunceus*, *ciborum maxime receptaculum.* *Heſych.* σπυρίς· τὸ τῶν πυρῶν ἄγγος. Idem tradit auctor *Etym. M.* et *Biſetus* ad *Ariſtoph.* Pacem v. 1005. Tantum legitur in N. T. Matth. XV, 37. ἑπτὰ σπυρίδας πλήρεις. fc. τῶν κλασμάτων. XVI, 10. πόσας σπυρίδας ἐλάβετε; et quot caniſtra fruſtorum plena tunc ſuperfuerunt? Marc. VIII, 8 et 20. Act. IX, 25. χαλάσαντες ἐν σπυρίδι. *Athenaeus* l. IV, p. 129. σπυρίδας καὶ ἀρτοφόρα. *Herodot.* V, 19. *Alciphron* III, 56. Apud *Ariſtophanem* Acharn. 452 et 468. occurrit σπυρίδιον. Conf. *Wetſtenii N. T.* T. I. p. 426.

ΣΤΆΔΙΟΣ, *ίου*, *ὁ*, et ΣΤΆΔΙΟΝ, *ου*, *τὸ*, 1) *ſtadium*, *curriculum*, h. e. *locus*, vel *campus*, *in quo athletae certabant et equi ac homines ad curſum exercebantur*, et is, qui curſu alios anteverterat primusque metam occupaverat, praemio ornabatur: item *omnis locus*, *in quo ſolemnia certamina apud Graecos habebantur et certabatur non ſolum curſu*, *ſed etiam lucta*, *ceſtu*, *gladio*, *et praemia vincentibus proponebantur.* Sunt, qui putent, στάδιον denominari ἀπὸ τῆς στάσεως, vel quod curſores, meta apprehenſa, ſubſiſterent ad praemium acceptandum, vel, quod curſores, qui bis curriculum curvo curſu decurrebant, de novo currere volentes, ad metam parum ſubſiſtere et quieſcere ſolerent, ut eo melius curſum abſolvere poſſent. Sic ſemel legitur in N. T. 1 Cor. IX, 24. οὐκ οἴδατε, ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες, πάντες μὲν τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; noſtis, omnes quidem, qui in ludis iſthmiis in ſtadio curſu certant, (uno verbo σταδιοδρόμοι,) currere, unum vero tantum praemio ornari. Hinc verbum σταδιοδρομεῖν, quod legitur apud *Demoſthenem* p. 1386. 10. ed. *Reiske.* Conf. *Laur. Ioubertum* de Gymnaſiis Ant. cap. 3. *Lexicon Xenophonteum* f. h. v. et *Iac. Lydii* Agoniſtica SS. cap. 22. Iam, quia curriculum certis abſolvebatur paſſibus, hinc στάδιον 2) notat *certam viae menſuram*, ſeu *ſpatium et intervallum pedum ſexcentorum*, ſeu *paſſuum* CXXV, aut ſecundum Talmudiſtas (*Cod. Ioma* c. 6. §. 4.) CCLXVI. paſſuum. Octo ſtadia conficiunt miliare romanum, aut, ſecundum aliorum computationem, triginti duo ſtadia faciunt milliare germanicum, quod continet quater mille paſſus. Scholiaſtes ad *Luciani* Contemplant. c. 8. T. I, pag. 500. ed. *Reitzii*, στάδιον ὁ τόπος τοῦ ἀγῶνος καὶ μέρος τι μιλίου. ξ΄ γὰρ στάδια ποιοῦσι μίλιον. *Phavor.* στάδιον· ὀργυιαὶ ἑκατὸν, ἢ στάδιον· τὸ κατ᾽ εὐθεῖαν εἰς μῆκος τεταμμένον, καὶ ὁ τόπος, ἐν ᾧ ἔτρεχον· ἦν δέ φησι πηχῶν τριακοσίων διάστημα, κ. τ. λ. Luc. XXIV, 13. εἰς κώμην, ἀπέχουσαν

χώμην σαδίους ἑξήκοντα ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ in vicum, quinquaginta stadiis ab Hierosolyma distantem. Ioh. VI, 19. ἐληλακότες οὖν ὡς σαδίους εἰκοσιπέντε ἢ τριάκοντα profecti igitur stadia fere viginti quinque, aut triginta. Ibid. XI, 18. ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων, ὡς ἀπὸ σαδίων δεκαπέντε prope Hierosolyma, intervallo quindecim stadiorum. Apoc. XIV, 20. et XXI, 16. Saepius in N. T. non legitur. Caeterum recte observarunt viri docti, σάδιος proprie adiectivum esse et subintellegendum esse τόπον, δρόμον, aut in neutro χωρίον, διάστημα cet. nam reperitur etiam σαδία μάχη. Apud Graecos autem utrumque legi, ὁ σάδιος (*Thucyd.* IV, c. 3.) et τὸ σάδιον, (*Aelian.* V. H. X, 4.) iam observavit *Eustathius* ad *Odyss.* α, p. 1390, 58. idoneis exemplis demonstravit *Reitzius* ad *Lucian.* Opp. T. II. p. 757. et *Wetstenius N. T.* T. I, p. 824.

ΣΤΑ'ΜΝΟΣ, ου, ὁ, ἡ, generatim *omne vas, liquidorum receptaculum*, significat, speciatim vero indicat *vas liquidorum, utrinque ansatum, septem fere sextarios continens, diotam*, (ut vocatur ab *Horatio* I, Od. 9. v. 8.) *amphoram*. Nam ab antiquis grammaticis et scholiastis, qui hoc vocabulum vulgare neque satis elegans iudicarunt, diserte traditur, σάμνον idem significare, quod in Atticorum lingua nomen ἀμφορεύς. *Thom. M.* ἀμφορεὺς λέγε, μὴ σάμνος, μηδὲ μετρητὴς, εἰ καί τινες. *Moeris Atticista:* ἀμφορέα· τὸν δίωτον, σάμνον, Ἀττικῶς· σάμνον, ἑλληνικῶς. *Schol. min. Homer.* ad Odyss. β, v. 290. ἀμφιφορεῦσι. κεράμεοι ἦσαν, ἀμφοτέρωθεν φερόμενοι, ὅ ἐστιν ἀμφωτοὶ, δίωτοι. — Ἄλλως. ἀμφιφορεῦσιν· ἀμφορεῦσιν. ὁ δὲ ἀμφορεὺς εἶδος κεραμίου ἀμφώτου. *Pollux* Onom. VI, c. 2. et *Phavorinus* (σάμνους τοὺς ἀμφορεῖς τοῦ οἴνου φασίν.) σάμνον inter vasa vinaria referunt. *Hesych.* σάμνος· ὑδρία, κάλπη, κάλαθος. Conf. *Foesii* Oeconom. Hippocrat. p. 350. *Relandum* Diss. II. de Inscriptione Numorum quorundam Samaritanorum p. 3 — 48. *Epiphanium* de Mensuris et Ponderibus p. 183. T. II. ubi vid. *Petavius* p. 425. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 415. et *Waserum* de Antiquis Mensuris Hebraeorum 2. 3. 4. In N. T. semel tantum legitur Hebr. IX, 4. ἐν ᾗ (scil. κιβωτῷ τῆς διαθήκης) σάμνος χρυσῆ, ἔχουσα τὸ μάννα in qua (arca foederis) erat diota aurea, manna continens, h. e. in quam iusserat Deus Gomer, seu portionem diurnam mannae, condere, ut asservaretur in arca foederis, in perpetuam memoriam providae curae, qua Deus Israelitas in deserto amplexus fuerat. In versione Alexandrina respondet Exod. XVI, 33. hebraico צִנְצֶנֶת, quod significat vasculum, continens septem fere sextarios, a صنص, vel صان *aliquid complexus est.* *Adde Ezech. Spanhemium* ad *Aristoph.* Ran. v. 22. et Plutum v. 545.

v. 545. nec non *L. Bos.* in Diss. de Etymol. Graeca p. 40. ab ἱςάμενος derivantem.

ΣΤΆΣΙΣ, ιος, attice εως, ἡ, 1) proprie: *statio, status, ipsa actio standi, collocatio, locus, ubi aliquis est et subsistit.* Est enim verbale a secunda perf. perf. pass. ἕςασαι, verbi ἵςημι, quod vide supra. Huc pertinet formula ἔχειν ςάσιν, quae proprie quidem notat: *stare, subsistere, locum aliquem occupare,* ut ἔχειν ζωὴν *vivere* significat, deinde vero metaphorice, ut formula latina *locum habere*, et nostrum: *statt finden*, de *eo* usurpatur, *quod valet et viget, vim et potestatem suam habet, et nondum abrogatum est.* Sic legitur in N. T. Hebr. IX, 8. ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης ςάσιν adhuc priori tabernaculo habente stationem, seu locum, h. e. quamdiu adhuc valeret oeconomia mosaica. *Theodoretus* ad h. l. ἔτι κρατούσης τῆς κατὰ νόμον λατρείας. Στάσις de *ipso loco, quo aliquis stat, aut est*, aliquoties usurpatum reperitur apud Alexandrinos 1 Paral. XXVIII, 2. οἰκοδομῆσαι ςάσιν ποδῶν κυρίȣ. Deut. XXVIII, 65. Nahum III, 11. (ubi hebraico מָעוֹז *arx* respondet,) 1 Regg. X, 5. 3 Macc. I, 23. ἐπὶ τὴν αὐτὴν τῆς δεήσεως ςάσιν, ubi ςάσις δεήσεως *locum* denotat, *ubi stantes preces faciebant.* Adde *Polyb.* V, c. 5. τῶν ἐτησίων ἤδη ςάσιν ἐχόντων. ibid. II, c. 28. τὴν ἐναντίαν μὲν ςάσιν ἔχοντας τοῖς προειρημένοις. Conf. *Kypke* Obss. Sacr. T. II, p. 397. et meum Spicilegium secundum Lex. Bieliani p. 164. 2) *seditio, factio, bellum intestinum. Suid.* ςάσις· ἡ ἐμφύλιος μάχη· πόλεμος δὲ, ὁ τῶν ἀλλοτρίων. *Pollux* VIII, 153. *Xenoph. Hist. Gr.* I, 1, 23. *Polyb.* I, 71, 7. Marc. XV, 7. οἵτινες ἐν τῇ ςάσει φόνον πεποιήκεισαν qui, seditione exorta, caedis rei facti erant. Luc. XXIII, 19. διὰ ςάσιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει ob seditionem aliquam, Hierosolymis excitatam. ibid. v. 25. Act. XIX, 40. XXIV, 5. κινȣ̃ντα ςάσιν ad seditionem sollicitantem. 3) *acris et vehemens disputatio, altercatio, contentio, lis et controversia.* Sic legitur in N. T. Act. XV, 2. γενομένης ȣ̃ν ςάσεως καὶ συζητήσεως exorta autem vehementi dissensione et disputatione. ibid. XXIII, 7 et 10. In versione Alexandrina respondet hebraico רִיב *contentio, lis.* Prov. XVII, 14. προηγεῖται δὲ τῆς ἐνδείας ςάσις καὶ μάχη. *Polyb.* IV, 87, 7. et VI, 44, 6.

ΣΤΑΤΗΡ, ῆρος, ὁ, *stater argenteus*, (nam *aureus stater* continebat viginti drachmas argenteas.) *nummus tetradrachmus*, i. e. *valens quatuor drachmas atticas*, vel *duas Alexandrinas*, eodemque pondere cum *siclo* Iudaeorum. Drachma enim est Romanorum denarius et nostro more octava pars imperialis, ut adeo *stater* valuerit dimidium imperialem. Descendit ἀπὸ τȣ̃ ἵςασθαι ab appendendo, quia antiquitus iusta moneta ex iusto pondere aestimabatur. Semel tantum in

N. T.

N. T. legitur Matth. XVII, 27. καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, εὑρήσεις στατῆρα. Praeterea legitur in vers. *Aquilae* et *Symmach.* Exod. XXXVIII, 24. Num. III, 47. Ios. VII, 21. *Aeschin.* *Socr.* Dial. II, 24. *Xenoph.* Hist. Gr. V, 2. 14. *Photius* Lex. MS. apud *Albertum* ad *Hesychium* T. II, p. 1258. στατήρ· βάρβαροι οἴονταί τινες τὸ ὄνομα. τὸ δὲ τέδραχμον καὶ τετράδραχμον ἐστιν. Conf. *Perizonius* ad *Aelian.* V. H. XII, 1. *Wetstenius* *N. T.* T. I, p. 440. et *Fischerus* Prolus. XXIV. de Vitiis Lexicorum N. T., p. 553 seq.

ΣΤΑΥΡΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *vallus, palus ligneus, stipes singularis et erectus, in summo praeacutus, qui sustinendis vitibus, claudendis hortis, muniendis castris et urbibus et arcendis hostium accessibus solo infigi solet,* aut *cui malefici infigebantur*, i. q. σκόλοψ. *Homer.* Iliad. ω', v. 452. Odyss. ξ', 11. ad quem locum *Didymus*: σταυρός· τὰ ὀρθὰ καὶ ἀπεξυσμένα ξύλα, et *Eustathius* p. 1748. σταυροὶ δὲ ὀρθὰ καὶ ἀπεξυσμένα ξύλα· τὰ καὶ σταύαρα παρὰ τοῖς μὴ λαλοῦσιν εὐγενῶς. Οἱ δ' αὐτοὶ καὶ σκόλοπες λέγονται· ἀφ' ὧν τὸ ἀνασκολοπίζεσθαι καὶ ἀνασταυροῦσθαι. *Hesych.* σταυροί· οἱ καταπεπηγότες σκόλοπες, χάρακες, καὶ πάντα τὰ ἑστῶτα ξύλα. Adde *Apollonii* Soph. Lexic. Homer. p. 732. ed. *Villoison.* Hinc σταύρωμα *circumvallatio, quae fit palis, aggeri infigendis, vallum infixis palis,* apud *Xenoph.* Hist. Gr. IV, 4. 8. et Anab. V, 2. 12. 14. 2) *crux, h. e. palus rectus, cui summo commissum est lignum transversum, cui affigebantur apud Romanos mortis afficiendi supplicio, quod proprie patibulum vocabatur et figuram literae graecae et latinae* T *referebat*, de cuius variis formis ac usibus videndus est *Iust. Lipsius* de Cruce. Amstelod. 1670. 12. et *Casaubonus* in Exercitatt. Antibaron. Excurs. XVI, f. 77. p. 437 seq. Fuit autem hoc crucis supplicium Iudaeis libera republica plane inusitatum, longe miserrimum et crudelissimum supplicium, quo apud Romanos servi tantum nequissimi et alii homines, insigniter scelerati et viles, afficiebantur, ita, ut, antequam affigerentur cruci, eam ferre cogerentur per plateas urbis ad supplicii locum et interdum manibus alligati flagellis et virgis caederentur, unde *Furciferi* dicebantur. Conf. *Ramiresii* Pentec. cap. 15. *Lipsium* de Cruce II, 5. *Kippingium* de Cruce et Cruciariis, Exerc. 8. et *Lydium* in Flor. Spars. ad passionem I. C. p. 194 seq. Matth. XXVII, 32. τοῦτον ἠγγάρευσαν, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ hunc coegerunt ad ferendam crucem Iesu. ibid. v. 40 et 42. καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ descendat nunc de cruce. Marc. XV, 21. 30. 32. Luc. XXIII, 26. ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρὸν, φέρειν ὄπισθεν τοῦ Ἰησοῦ. Ioh. XIX, 17. 19. 25. 31. Philipp. II, 8. θανάτου δὲ σταυροῦ usque ad mortem adeo crucis ignominiosissimam et crudelissimam. Coloss. I, 20. διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ per sanguinem suum in

in cruce effusum. 3) *crucis supplicium, mors in crucem acti,* et speciatim: *mors Christi cruenta in cruce.* 1 Cor. I, 18. ὁ λόγος ὁ τοῦ σταυροῦ doctrina de morte Christi in cruce cruenta. Ephes. II, 16. καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἑνὶ σώματι τῷ θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ. Hebr. XII, 2. ὑπέμεινε σταυρὸν subduxit se crucis supplicio. 4) *doctrina de morte Christi cruenta in cruce,* et interdum generatim: *doctrina christiana,* cuius praecipuum caput est doctrina de morte Christi salutifera. Sic legitur in N. T. 1 Cor. I, 17. ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ χριστοῦ ne vi et virtute sua privetur doctrina de morte Christi, ὁ λόγος ὁ τοῦ σταυροῦ, ut v. 18. vocatur. Galat. V, 11. ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ tunc removeretur illa ipsa doctrina de Iesu, in crucem acto, qua potissimum offenduntur Iudaei. ibid. VI, 12. μόνον ἵνα μὴ τῷ σταυρῷ τοῦ χριστοῦ διώκωνται modo ne ob doctrinam de morte Christi in cruce cruenta (qua abrogatae sunt leges Mosaicae,) persecutiones patiantur. ibid. v. 14. Philipp. III, 18. τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ χριστοῦ adversarios doctrinae de morte Christi, quales erant *doctores,* qui Iudaismum defendebant, et ita vim detrahebant doctrinae de morte Christi, qua abrogatae dicebantur a Paulo caeterisque Apostolis leges Mosaicae. Alii vero interpretes haec verba generatim de hominibus intellegere malunt, qui vita sua scelesta vim omnem mortis Christi tollunt et ita se adversarios Christi, in cruce mortui, praestant. 5) metaphorice: *calamitates, ob doctrinae christianae professionem inflictae,* non sine respectu ad mortem Christi, quam in cruce, veritatis defensor, subiit. Matth. X, 38. ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ qui non paratus est et promptus ad subeunda et perferenda summa supplicia et vitae pericula ob religionem christianam. ibid. XVI, 24. ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ nunquam recuset christianae doctrinae caussa gravissimas calamitates, mortem etiam tristissimam, subire. Marc. VIII, 34. X, 21. Luc. IX, 23. Cf. *Fischeri* Prolus. XV. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 372 seq. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΤΑΥΡΟΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie: *palo,* seu *cruci affigo mortis supplicio addictum, crucifigo, in crucem tollo et ago,* a σταυρὸς *crux,* quod vide. Matth. XX, 19. μαστιγῶσαι καὶ σταυρῶσαι. ibid. XXIII, 34. XXVI, 2. XXVII, 22. 23. 26. 31. 35. 38. XXVIII, 5. etc. Respondet in versione Alexandrina hebraico תלה *suspendit, appendit.* Esther. VII, 9. 2) metaphorice: *renuncio, valedico, plane exstirpo aliquid, omnem vim adimo alicui rei.* Galat. V, 24. οἱ δὲ τοῦ χριστοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις veri Christi sectatores renunciarunt vitiositati et omnibus pravis animi affectionibus ac perversis cupiditatibus. ibid. VI, 14.

δι' ὃ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται, κἀγὼ τῷ κόσμῳ qua effectum est, ut nulla amplius inter me et Iudaeos sit coniunctio, h. e. ut Iudaei mihi valedixerint, meque odio habeant ac persequantur et ego valedixerim religioni iudaicae. Eadem ratione vox ἀποθνήσκω in N. T. usurpatur.

ΣΤΑΦΥΛΗ', ῆς, ἡ, *uva*, sive *recens*, sive *matura*. Derivatur a ϛαφὶς *uva passa*, quam Hebraei צמוק vocant, a צמק *aruit*, *aresfactus fuit*. Vtrumque reperitur 1 Sam. XXV, 18. Ter tantum legitur in N. T. Matth. VII, 16. μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν ϛαφυλήν; num colliguntur a spinis uvae? Luc. VI, 44. οὐδὲ ἐκ βάτου τρυγῶσι ϛαφυλὴν neque de rubo vindemiant uvam. Apoc. XIV, 18. ὅτι ἤκμασαν αἱ ϛαφυλαὶ αὐτῆς. Alexandrini usi sunt pro ענב idem. Gen. XL, 10. 11. XLIX, 11. Num. VI, 3. Ies. V, 2. 3. *Athenaeus* XIV, p. 653. B. *Xenoph. Oecon.* XIX, 19.

ΣΤΑ'ΧΥΣ, υος, ὁ, *spica*, *quae calamo adhaeret*. Matth. XII, 1. τίλλειν ϛάχυας evellere spicas. Marc. II, 23. IV, 28. αὐτομάτη γὰρ ἡ γῆ καρποφορεῖ πρῶτον χόρτον, εἶτα ϛάχυν sponte enim terra fructum profert, primum herbam, deinde spicam, εἶτα πλήρη σῖτον ἐν τῷ ϛάχυϊ. Luc. VI, 1. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini usi sunt pro שבלת idem, Gen. XLI, 5. 6. 7. Iudd. XII, 6. Ies. XVII, 5. מלילות *spicas*, Devt. XXIII, 26. קמה *seges adhuc stans et in culmum erecta*. Exod. XXII, 6. Iudd. XV, 5. *Hesych.* ϛάχυς· τῆς σιτηρεσίας ἡ ἔκφυσις.

ΣΤΑ'ΧΥΣ, υος, ὁ. *Stachys*. Est nomen proprium viri, a voce praecedenti. Rom. XVI, 9. καὶ ϛάχυν, τὸν ἀγαπητόν μου et Stachyn, dilectum meum. Saepius in N. T. non reperitur.

ΣΤΕ'ΓΗ, ης, ἡ, generatim: *omne tegmen*, speciatim: *tectum domus*, a praet. med. ἔϛεγα, verbi ϛέγω *tego*, *operio*. Matth. VIII, 8. οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς, ἵνα μου ὑπὸ τὴν ϛέγην εἰσέλθῃς non dignus sum, cuius domum intres, seu apud quem devertas. Errare autem mihi videntur interpretes, qui ϛέγην h. l. *ipsam domum* significare contendunt, nam aliud est ὑπὸ τὴν ϛέγην εἰσελθεῖν, aliud εἰσελθεῖν εἰς ϛέγην τινός: quanquam non ignoro, ϛέγην (ut ϛέγος apud *Theocrit.* Idyll. II, 119.) interdum quoque significationem *domus*, *aedificii contignati et tecti*, (v. c. apud *Eurip.* Orest. v. 46. Androm. v. 657. *Xenoph.* Sympos. II, 18. *Aelian.* V. H. IV, 1. παρελθεῖν εἰς ϛέγην τινός.) ut latinum *tectum* (quod pro *tentorio* ponitur apud *Virgilium* Aen. III, v. 344.) obtinere. Marc. II, 4. ἀπεϛέγασαν τὴν ϛέγην, ὅπου ἦν detexerunt tectum aedificii, in quo erat. Luc. VII, 6. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini usi sunt hac voce pro מכסה *tegmen*, *operculum*, Genes. VIII, 13. et צל *umbra*, Genes. XIX, 8. Adde 3 Esr.

Eſr. VI, 4. *Eurip.* Phoen. v. 203. Eandem ſignificationem habet quoque vocabulum *στέγος*, quod legitur in Ep. Ier. v. 8. Conf. *Wetſtenii N. T.* T. I, p. 348.

ΣΤΕ´ΓΩ, 1) proprie: *tego, operio*, unde *στέγη tectum*, quod vide. *Xenoph. Cyrop.* VII, 1, 17. 2) *celo, occulto, nihil elabi ſino, reticeo.* Sic legitur in N. T. 1 Cor. XIII, 7. *πάντα στέγει*, h. e. vel celat ſibi commiſſa, vel tegere mavult aliorum errores et peccata, quam patefacere. Alii, ut *Elsnerus*, vertunt: *omnia ſuſtinet, patienter tolerat iniurias illatas:* ſed hoc paulo-poſt verbis *πάντα ὑπομένει* exprimitur, ut improbabile ſit, idem bis dici. Alias explicationes, aeque improbabiles, protulit *Kypkius* in Obſſ. Sacr. T. II, p. 224 ſeq. Noſtram explicationem tuetur uſus loquendi. Sic v. c. apud Sirac. VIII, 20. legitur: *μετὰ μωροῦ μὴ συμβουλεύου, οὐ γὰρ δυνήσεται λόγον στέξαι.* *Euripid.* Phoen. v. 1230. *καὶ στέγεις ὑπὸ σκότῳ.* 3) *perfero, tolero, ſuſtineo, ſuffero.* 1 Theſſ. III, 1. *διὸ μηκέτι στέγοντες* itaque non amplius ſuſtinentes deſiderium veſtri. Poſt *στέγοντες* enim verba *τὸν πόθον ὑμῶν* ex omni ſerie orationis ſupplenda eſſe, nemo facile infitias ibit. Idem valet de commate 5. *Themiſtius* Orat. XXII. *τὸν οὐ στέγοντα ὕβριν* iniuriarum impatientem. *Polyb.* III, 53, 2. *στέγειν τὴν ἐπιφορὰν τῶν βαρβάρων.* ib. XVIII, 8, 4. 4) *me contineo, abſtineo.* 1 Cor. IX, 12. *ἀλλὰ πάντα στέγομεν* ſed continemus nos, quae nempe alios offendere poſſint, *οὐ χρώμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ἡμῶν.* Cf. *Kypke* Obſſ. Sacr. T. II, p. 225. Alii aeque commode ſic vertunt: *ſed patienter perferimus omnia huius vitae incommoda*, v. c. paupertatem. Saepius in N. T. non legitur. — *Heſych.* *στέγει· κρύπτει, συνέχει, βαστάζει, ὑπομένει.* Conf. *Wetſtenii N. T.* T. II, p. 135.

ΣΤΕῙ͂ΡΑ, ας, ἡ, *ſterilis, et liberis orba et infoecunda*, a *στερέω privo, orbo*, quaſi ἡ τοῦ τίκτειν ἐστερημένη ſecundum *Etymologum*, aut ἡ τῶν τέκνων ἐστερημένη. Luc. I, 7. *καθότι ἡ Ἐλισάβετ ἦν στεῖρα* quoniam Eliſabetha erat infoecunda. ib. v. 36. *τῇ καλουμένῃ στείρᾳ* quae pro ſterili habebatur. ibid. XXIII, 29. *μακάριαι αἱ στεῖραι, καὶ κοιλίαι αἳ οὐκ ἐγέννησαν* beatae mulieres, liberis ſuis orbatae, et quae nunquam pepererunt. Galat. IV, 27. *εὐφράνθητι στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα.* Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini uſi ſunt hac voce pro עֲקָרָה et עֲקֶרֶת idem. Geneſ. XI, 30. Deut. VII, 14. 1 Sam. II, 5. Ieſ. LIV, 1. *Heſych.* et *Suid.* *στεῖρα· ἡ ἄτεκνος.* *Etym. M.* *καὶ τὴν μὴ τετοκυῖαν γυναῖκα στεῖραν λέγουσι.* Conf. etiam Schol. *Theocrit.* ad Idyll. IX, 3. et *Homer.* Odyſſ. κ', v. 522.

ΣΤΕ´ΛΛΩ, fut. στελῶ, 1) proprie: *inſtruo, adorno, paro, amicio*, unde *στολή* *veſtis, amictus.* *Eurip.* Troad. v. 168.

168. στεῖλαι' Ἀργείοι νέσον. *Achill. Tat.* Lib. III, p. 209. στεῖλαι δ' ὑμᾶς αὐτὰς δεήσει τὴν κόρην. Medium στέλλομαι me accingo et paro. *Achilles Tat.* Lib. V, p. 311. τῇ δὲ ἐπιέσῃ στελλόμεθα πρὸς ἀποδημίαν. *Eurip.* Troad. v. 181. στέλλονται κινεῖ κώπας. 2) *mitto, ablego.* Medium στέλλομαι *eo, proficiscor, venio, discedo, abeo,* et de itinere quocunque, speciatim vero de navali expeditione usurpatur. *Schol. antiqu.* ad *Sophocl.* Ai. Flagellif. v. 329. στέλλειν κυρίως ἐπὶ θαλάσσης. *Triclinius* ad eundem locum: καταχρηστικῶς τὸ ἐστάλην ἀντὶ τοῦ ἐπορεύθην εἴρηται. κυρίως γὰρ τὸ στέλλειν ἐπὶ θαλάσσης λέγεται, ἐὰν ἐστείλατό τις τόνδε τὸν πλοῦν. *Herodot.* III, 53. *Arrian.* Exped. Alex. IV, 1. στέλλονται εἰς ταῦτα μάχας. *Aelian.* V. H. XIV, 17. *Alberti* Glossar. Gr. p. 149. στέλλεσθαι verbis ἀφίστασθαι, ἀναχωρεῖν explicatur. Hinc στέλλομαι 3) *caveo mihi, vito, fugio,* et, sequente ἀπό, *subduco me, subtraho me alicuius consuetudini.* Sic bis tantum in N. T. legitur. 2 Cor. VIII, 20. στελλόμενοι τοῦτο, μή τις ὑμᾶς μωμήσηται dum hoc maxime caveo, seu caventes hoc, ne quis vos iure vituperare possit. *Hesych.* στέλλεται· φοβεῖται. *Polyb.* Hist. V, 17. οὐ δυνάμενοι καθόλε τὴν ἐκ τῆς συνηθείας καταξίωσιν στέλλεσθαι. 2 Thess. III, 6. στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος ut defugiatis omnem consuetudinem cum Christianis, inordinate ambulantibus. Conf. Alex. Mal. II, 5. *Kypke* Obss. Sacr. T. II, p. 344. *Elsneri* Obss. Sacr. T. II, p. 283. *Dresigium* de Verbis Mediis N. T. I, 121. p. 452. et *Küsterum* de Verbis Med. I, 35. — *Hesych.* ἐστείλατο· ἐπεμψεν. — ἐστείλαντο· συνέστειλαν, ἀνέστειλαν. — στέλλει· πέμπει, στολίζει, ὁρμᾷ. Scholiastes ad *Eurip.* Hecub. v. 117. τὸ στέλλω σημαίνει δ'. στέλλω τὸ πέμπω, ἀφ' οὗ ἡ στολή. στέλλω· τὸ κοσμῶ, ἀφ' οὗ καὶ ἀποστολή. στέλλω τὸ πλέω, ἀφ' οὗ καὶ ὁ στόλος, ὁ τῶν πολλῶν ἀπόπλους νηῶν. στέλλω· καὶ τὸ κρύπτω, ἀφ' οὗ καὶ περιστείλαντες, ἀντὶ τοῦ κατὰ γῆν κρύψαντες, ἤγουν θάψαντες. — Vide *Wetstenii* N. T. T. II. p. 198 seq.

ΣΤΕΜΜΑ, τος, τό, *velamentum, infula, sertum, corona,* speciatim: *vitta, qua victimae, illae mactandae, ornabantur.* Est verbale a prima pers. praet. pass. ἔστεμμαι, verbi στέφω *cingo, redimio, corono.* Sic semel tantum legitur in N. T. Act. XIV, 13. Sacerdos Iovis ταύρους καὶ στέμματα ἐνέγκας tauros vittatos et coronatos afferebat. De vittis, quibus hostiae, interdum etiam sacrificantes ipsi apud veteres ornabantur, vide *Dougtaeum* in Analectis Sacris N. T. Excurs. LIV. *Paschalium* de Coronis IV, 16. 17. *Buxtorfii* Catalecta cap. 175. *Lomeierum* de Lustrationibus p. 288. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 548. et quos laudavit *G. E. Zeibichius* in Observationibus ex nummis antiquis sacris p. 21 seq. *Hesych.* στέμμα· στεφάνωμα.

φάνωμα. Conf. etiam scholiasten *Homeri* ad Iliad. *ά*, 28. *et Polyb.* XVI, 33, 5.

ΣΤΕΝΑΓΜΟΣ, ῦ, ὁ, 1) *gemitus, suspirium valde afflictorum et liberationem ab aerumnis anhelantium.* Est verbale a prima perf. perf. pass. *ἐςέναγμαι*, verbi *ςενάζω gemo, ingemisco.* Act. VII, 34. *καὶ τῦ ςεναγμῦ αὐτῶν ἤκουσα* et gemitum eorum audivi. Alexandrini adhibuerunt hoc vocabulum pro אֲנָחָה *suspirium*, Iob. III, 24. XXIII, 2. Ies. LI, 11. נְאָקָה *gemitus*, Exod. II, 14. VI, 5. Iudd. II, 18. אֲנָקָה idem. Ps. XII, 7. Mal. II, 13. Adde *Aeschin. Socr.* Dial. III, 3. *Eurip.* Phoen. v. 1056. 2) *desiderium animi, votum.* Rom. VIII, 26. *ςεναγμοῖς ἀλαλήτοις* desideriis animi, seu votis, voce non prolatis. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΤΕΝΑΖΩ, fut. *άξω, gemo, suspiro, ingemisco,* sive *ex dolore proprio,* sive *ex commiseratione et indignatione,* sive *ex desiderio;* et ex adiuncto: *miser et multis malis obnoxius sum,* a *ςένω gemo,* quod a *ςενὸς angustus, arctus,* derivatur, quia ingemiscere est hominis, in angustias redacti, et gemitus fit angusto quasi et contracto corde. Sic legitur in N. T. Rom. VIII, 23. *καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ςενάζομεν* et nos adeo ipsi, calamitatibus ac aerumnis variis pressi, ingemiscimus. 2 Cor. V, 2. *καὶ γὰρ ἐν τούτῳ ςενάζομεν* in hoc enim praesenti corpore ingemiscimus, seu multis malis obnoxii sumus. ibid. v. 4. *καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνει ςενάζομεν βαρύμενοι.* Hebr. XIII, 17. *ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσι καὶ μὴ ςενάζοντες* ut munere suo cum gaudio fungantur nec animo tristi, h. e. ne iustam de vobis conquerendi habeant caussam. Varia verba hebraea hoc graeco exprimuntur ab Alexandrinis interpretibus, v. c. נֶאֱנַח *suspiravit, ingemuit*, Ies. XXIV, 7. Thren. I, 8. 21. נֶאֱנַק idem, Ezech. XXVI, 15. אָבַל *luxit, in luctu fuit*, Ies. XIX, 8. et אָנָה *moestus fuit*, Ies. XIX, 8. 2) *submissa voce loquor, clam verba facio.* Marc. VII, 34. *καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ἐςέναξε* et coelum intuens ac submissa voce precatus. Alii vero *ἐςέναξε* vertunt: *alta voce clamavit*, seu *erupit in haec verba*, et provocant ad loca Iob. XXIV, 12. et XXXI, 38. ubi *ςενάζειν* in versione Alexandrina hebraicis שִׁוַּע *vociferatus est* et זָעַק *clamavit* respondet. 3) ex adiuncto: *impatienter fero.* Iacob. V, 9. *μὴ ςενάζετε κατ' ἀλλήλων* nolite impatienter ferre iniurias, ab aliis illatas, vel, ut etiam commode haec verba explicari possunt: nolite clam de aliis sinistros rumores spargere. ubi vide *Wetstenium.* Saepius in N. T. non legitur.

ΣΤΕΝΟΣ, ή, όν, 1) proprie: *angustus, arctus quacunque ratione,* et speciatim de loco usurpatur, per quem non nisi cum difficultate transitus datur. Sic legitur apud Alexandrinos Prov. XXIII, 27. XXXI, 27. *Φρέαρ ςενὸν.* Ies. XLIX, 20.

20. στενός μοι ὁ τόπος. Hinc 2) metaphorice: *multis difficultatibus et impedimentis obnoxius.* Sic ter tantum in N. T. legitur. Matth. VII, 13. εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης intrate per anguſtam portam; ubi στενὴ πύλη aeque ac v. 14. eſt ratio perveniendi ad felicitatem Chriſtianorum, quae Chriſti inprimis et apoſtolorum aetate multis difficultatibus obſita erat. Praeterea legitur Luc. XIII, 24.

ΣΤΕΝΟΧΩΡΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *coarcto, coangusto, angustum reddo, in angustias redigo.* Paſſivum στενοχωρέομαι, οῦμαι, *coarctor, anguste habito, in angustias redigor,* a στενόχωρος *arctus, angustus, angustum spatium habens,* quod componitur ex στενὸς *angustus* et χῶρος *locus.* Sic v. c. apud Graecos στενοχωρεῖσθαι de iis uſurpatur, qui ſunt in tam anguſto ſpatio et loco conſtituti, ut difficulter ſe vertere poſſint, v. c. apud *Athenaeum* Lib. XIII. *Lucianum* in Dial. Nigrin. c. 13. καὶ στενοχωρῶν τοὺς ἀπαντῶντας, ubi vide *Hemsterhus.* T. I. Opp. p. 52. ibid. in Toxari p. 53. στενοχωρεῖσθαι de hominibus multis, in eundem carcerem concluſis, adhibetur. In verſ. Alex. legitur pro קָצַר *abbreviatus, decurtatus, angustatus fuit.* Ieſ. XXVIII, 20. et pro nomine צַר *arctus, angustus.* Ioſ. XVII, 15. Conf. *Krebsii* Obſſ. Flav. p. 299. qui e loco *Iosephi* de Maccabaeis §. 2. docuit, στενοχωρεῖσθαι interdum quoque de iis legi, quorum fauces et alia animae trahendae inſtrumenta ita coarctata ſunt et compreſſa, ut ſpiritus trahendi meatibus omnis fere aditus praecluſus ſit. 2) metaphorice στενοχωρεῖσθαι dicitur, *qui vehementer animo angitur et sollicitatur, qui ita omni calamitatum genere affligitur, ut animum despondeat, spemque, ex his tot ac tantis malis emergendi, prorsus abiiciat.* Sic bis tantum in N. T. legitur. 2 Cor. VI, 8. ἐν παντὶ (ſcil. τόπῳ, aut καιρῷ) θλιβόμενοι, ἀλλ᾽ οὐ στενοχωρούμενοι ſemper et ubique premimur afflictionibus, ſed animum non deſpondemus. *Krebsius* in Obſſ. Flav. ad h. l. nimis argute, ut mihi quidem videtur, utramque vocem a Paulo e palaeſtra veterum petitam eſſe affirmat, et demonſtrare conatus eſt, θλίβεσθαι dici athletam, cum eius corpus adverſarii lacertis implicatur et tam arcte comprimitur, ut ſpiritus coarctetur: στενοχωρεῖσθαι autem athletam dici, cum ab adverſario tam arcte comprimitur et conſtringitur, ut fauces elidantur et ſpiritus penitus intercludatur. 2 Cor. VI, 12. οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν rogo vos, ne de nobis anxii et ſolliciti ſitis, quanquam vos, noſtrum amore ductos, ſollicitos eſſe haud ignoro.

ΣΤΕΝΟΧΩΡΙ'Α, ας, ἡ, 1) proprie: *angustia loci, permeatu difficilis, spatium angustum, locus angustus,* ex στενὸς *angustus* et χώρα *regio.* Sic legitur apud *Thucyd.* Lib. IV. c. 26.

26. στενοχωρία τε ἐν ὀλίγῳ στρατοπεδευομένοις ἐχρῆτο. ibid. VII, c. 36. τὸ δὲ τὴν στενοχωρίαν κωλύσειν, ὥστε μὴ περιπλεῖν, ubi τῇ στενοχωρίᾳ in sequentibus opponitur εὐρυχωρία. Hinc apud Alexandrinos Devt. XXVIII, 53. 55. 57. de obsidione usurpatur et hebraico מָצוֹר obsidio respondet. 2) metaphorice, ut latinum *angustia: summa anxietas et sollicitudo animi, afflictio et calamitas, quae tanta est, ut homo, quo se vertat, ignoret et omnem spem abiiciat animumque prorsus despondeat*, etiam *poenae gravissimae, in quibus est summae miseriae et inopiae sensus.* Sic legitur in N. T. Rom. II, 9. θλίψις καὶ στενοχωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου κακόν atrocissimas poenas, cum vehementissimo animi angore coniunctas, luent omnes, qui sunt vitiositatis studiosi. Eodem modo θλίψις et στενοχωρία, ut hebraicum צָרָה et מְצוּקָה iunguntur apud Iesaiam VIII, 22. XXX, 16. et *Artemidorum* in Oneirocrit. I, 68. Rom. VIII, 35. θλίψις, ἢ στενοχωρία. 2 Cor. VI, 4. ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις. ibid. XII, 10. In omnibus his locis στενοχωρία, quia est verbum gravius et maiorem vim habet, quam θλίψις, ἀνάγκη et aliae voces, idem significantes, ultimum locum occupat. Saepius in N. T. non legitur. Adde Sapient. V, 3. διὰ στενοχωρίαν πνεύματος στενάζοντες. Sirac. X, 29. 1 Macc. II, 53. XIII, 3. καὶ τὰς στενοχωρίας, ἃς εἴδομεν. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 193 et 31. De *inopia* et *angustiis rei pecuniariae* legitur formula στενοχωρία τῆς πόλεως apud *Polybium Hist.* I, 67, 1.

ΣΤΕΡΕΟΣ, ά, όν, 1) proprie: *validus, firmus robore et viribus, robustus, durus*, et usurpatur de eo, quod non facile solvitur et corruit, sed immotum stat, a στάω *firmiter sto. Aelian.* V. H. XIII, 38. στερεὸς κόνδυλος. ibid. II, 14. *Homer.* Odyss. τ', 493. Alex. Devt. XXXII, 13. στερεὰ πέτρα. Ies. V, 28. et LI, 1. 2) *solidus, compactus* (*Xenoph. de Venat.* V, 30 et IX, 16.) et metaphorice: *perfectus, sublimis.* Hebr. V, 12 et 14. στερεὰ τροφὴ cibus solidus, ubi opponitur τῷ γάλακτι, adeoque metaphorice notat doctrinam sublimiorem et difficiliorem, quae veteranis et perfectioribus Christianis, non autem tirunculis, tradenda est. Eodem modo apud *Arrian.* Diss. in Epictet. II, 16. οὐ θέλεις ἤδη ὡς τὰ παιδία ἀπογαλακτισθῆναι, καὶ ἅπτεσθαι στερεᾶς τροφῆς. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 402 sq. 3) metaphorice: *idoneis argumentis comprobatus, cuius veritas nullo modo in dubium vocari potest.* Sic legitur in N. T. 2 Tim. II, 19. ὁ μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ θεοῦ ἕστηκεν fundamentum autem Dei stat immotum et inconcussum, h. e. tamen veritas religionis christianae, quia est vere divina, labefactari nullo modo potest. 4) per metaphoram: *firmus, qui habet certam animi persuasionem, constans.* 1 Petr. V, 9. στερεοὶ τῇ πίστει firmi fide, h. e. tanquam homines constantes et firmiter de veritate religionis christianae persuasi. Cf. 2 Petr. I, 12.

I, 12. Alii interpretes haec verba ita interpretari malunt, ut ςερεοὶ τῇ πίςει positum sit pro ςερεοὶ διὰ τῆς πίςεως, adeoque sensus sit: quia religio christiana fortes vos reddit ad calamitates ob religionem. *Aelian.* V. H. V, 8. γνώμη ςερεὰ firmus et constans animus. Simili ratione ab Alexandrinis Ezech. II, 4. (in Complut. Ald. Alex.) ςερεοκάρδιος dicitur *contumax*, qui alias σκληροκάρδιος, (Ezech. III, 7.) σκληρὸς τὴν καρδίαν (Prov. XXVIII, 14.) et σκληροτράχηλος (a *Symmacho* et *Theodot.* Exod. XXXII, 9.) vocatur. Saepius in N. T. non reperitur.

ΣΤΕΡΕΟΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie: *solidum reddo, roboro, corroboro, efficio, ut aliquid immotum et inconcussum fiet*, a ςερεὸς *solidus, firmus, durus*. Sic legitur in N. T. Act. III, 7. παραχρῆμα δὲ ἐςερεώθησαν αὐτȣ̃ αἱ βάσεις καὶ τὰ σφυρὰ protinus autem confirmata sunt et corroborata ipsius crura et tali. *Vulgatus* habet: *consolidatae sunt*. Ps. LXXIV, 3. ἐγὼ ἐςερέωσα τȣ̀ς ςύλȣς αὐτῆς. Ies. XLII, 5. XLIV, 24. ςερεȣ̃ν τὴν γῆν. Ier. X, 4. ἐν σφύραις καὶ ἥλοις ἐςερέωσαν αὐτά. *Xenoph. de re equestr.* IV, 3. et 5. Idem in *Cyrop.* VIII, 8. 5. 2) metaphorice: *confirmo, persuasum et constantem aliquem reddo, argumentis idoneis confirmo et probo aliquid*. Act. III, 16. ἐςερέωσε τὸ ὄνομα αὐτȣ̃ satis superque probavit vim et maiestatem suam divinam. ibid. XVI, 5. ἐςερεȣ̃ντο τῇ πίςει confirmabantur fide. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΤΕΡΕΩΜΑ, τος, τὸ, 1) proprie: *firmamentum, soliditas, robur*. Est enim verbale a prima pers. perf. pass. ἐςερέωμαι, verbi ςερεόω *roboro, firmo*. 2) metaphorice: *firmitas, constantia*. Tantum exstat in N. T. Coloss. II, 5. βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν, καὶ τὸ ςερέωμα τῆς εἰς χριςὸν πίςεως ὑμῶν cognoscens vestrum ordinem et constantiam ac firmitatem vestram in tuenda ac observanda religione christiana.

ΣΤΕΦΑΝΑΣ, ᾶ, ὁ, *Stephanas*. Est nomen proprium viri, origine graecum, idem quod ςέφανος *corona, sertum*. Commemoratur in N. T. 1 Cor. I, 16. ubi narratur ille cum tota eius familia a Paulo baptizatus. ib. XVI, 15. et 17. Nonnulli, ut *Guilliandus* in sua Collatione in Pauli Epistolas fol. 92. nomen mulieris esse male censuerunt.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ, ȣ, ὁ, *Stephanus*. Nomen proprium viri, qui fuit unus ex septem illis ecclesiae Hierosolymitanae diaconis, et primus, quem legimus, N. T. martyr, origine graecum, designans *coronam*. Act. VI, 5. 8. 9. VII, 59. VIII, 2. XI, 19. XXII, 20.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ, ȣ, ὁ, 1) proprie: *corona, regiae dignitatis insigne*, a ςέφω *corono*. Sic legitur in N. T. de corona illa spinea, quae ludibrii et ignominiae causa capiti Christi imponebatur a militibus romanis, quod se regem Iudaeorum iactaverit,

verit. Matth. XXVII, 29. καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Marc. XV, 17. Ioh. XIX, 2. 5. De hac corona Chriſti ſpinea variae ſunt virorum doctorum ſententiae. Vide *Sagittarii* Hiſtoriam Paſſionis Chriſti P. II. §. 284. p. 649. et *Wedelium* in Diſſ. Medico-Philol. Cent. I. Decad. 9. Exercit. 3. Apoc. IV, 4. ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς et capitibus impoſitas coronas aureas, h. e. in ſumma dignitate et honore conſtitutos, συμβασιλεύοντας τῷ χριστῷ. ibid. v. 10. βαλοῦσι τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου. h. e. ſe omnem dignitatem ac felicitatem ſuam unice Chriſto debere grati agnoſcent ipſumque ſupplices venerabuntur. ibid. VI, 2. καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, h. e. concedebatur ei maieſtas ac poteſtas regia. ibid. IX, 7. XIV, 14. In verſione Alex. reſpondet hebraico עֲטָרָה *corona.* Eſther. VIII, 15. Adde 2 Macc. XIV, 4. 2) *omne, quod eſt in formam coronae,* aut *in ſimilitudinem litterae O contortum et inflexum.* Apoc. XII, 1. καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα. Hinc 3) *ſertum, victoribus in ſolemnibus certaminibus praemii loco tribui ſolitum,* et *vel ex oleaſtro, vel ex lauro confectum.* 1 Cor. IX, 25. ἐκεῖνοι (ſcil. οἱ ἀγωνιζόμενοι) μὲν οὖν, ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν illi quidem certant, ut ſertum praemii loco obtineant, quod mox flacceſcit. 4) *quodcunque praemium honorificum,* reſpectu habitu ad morem Graecorum, qui victores in certaminibus Iſthmicis, Nemeis, Olympicis et aliis ſerto inſignire et donare ſolebant. Vide *Burettii* Diſſ. III. in Commentariis Literaturae Societatis Regiae Inſcriptionum et Bonarum Litterarum Tom. I. p. 348 ſq. 2 Tim. IV, 8. ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ubi ὁ στέφανος τῆς δικαιοσύνης eſt praemium virtutis et pietatis chriſtianae. Sic *praemia, virtuti chriſtianae in vita futura propoſita,* ὁ στέφανος τῆς ζωῆς vocantur Iacob. I, 12. 1 Petr. V, 12. ὁ ἀμάραντος τῆς δόξης στέφανος praemium virtutis veſtrae, felicitatem nempe, olim in regno Meſſiae obtinendam. Apoc. II, 10. καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, pro στέφανον, τοῦτ' ἔστι τὴν ζωήν. Τῆς ζωῆς enim eſt h. l. genitivus appoſitionis. Conf. ad h. l. *Eichhornium* in Commentario Vol. I. p. 90. ibid. III, 11. ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν σου ne quis eripiat tibi praemium felicitatis coeleſtis. 5) *omne ornamentum, quod alteri honorem affert, decus, de quo iure quis gloriari poteſt.* Sic legitur in N. T. Philipp. IV, 1. fratres mei dilecti, χαρὰ καὶ στέφανός μου deliciae et dulce decus meum, ut eſt apud *Horat.* I. Od. I, v. 2. 1 Theſſ. II, 19. τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς ἢ χαρά, ἢ στέφανος καυχήσεως; de quibus enim bene ſperare, ex animo gaudere, et iure meo gloriari poſſem? Eodem modo עֲטָרָה uſurpatur Prov. XII, 4. γυνὴ ἀνδρεία στέφανος τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. ibid. XIV, 26. στέφανος σοφῶν πλοῦτος αὐτῶν. ibid. XVI, 31. στέφανος καυχήσεως γῆρας. ibid.

XVII.

XVII, 6. Sic etiam pro *dignitate* legitur apud *Philostratum* in Vit. Soph. I, 21. 2. ὁ δὲ στέφανος ὗτος πολὺς maxima autem haec dignitas. Conf. *Olearium* ad I, 25. p. 530. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΤΕΦΑΝΟΏ, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie: *corona cingo et orno, corono*, a στέφανος *corona*. Interdum etiam, si substantivo στέφανος additur, *cingere, ornare, circumdare* simpliciter notat, v. c. apud Alexandrinos Cantic. III, 11. ἐν τῷ στεφάνῳ ᾧ ἐστεφάνωσεν αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτῦ. Conf. *Schraderum* ad *Musaeum* p. 17. Iam, quia στέφανος, ut supra demonstratum est, usurpatur etiam de *sertis*, (1 Macc. IV, 57.) et speciatim de sertis, ex floribus et foliis, ex olea, lauro, vel apio contextis, quae victoribus in certaminibus solemnibus praemiorum loco tribuebantur, στεφανῦν etiam 2) notat: *serto cingere et coronare praemii loco*. 2 Tim. II, 5. ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, ὐ στεφανῦται, ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ quod si certet etiam quis, non serto donatur, nisi legitime certaverit. Hinc 3) metaphorice: *honoro, orno, decoro, praemiis honorificis abunde aliquem afficio*. Sic legitur in N. T. Hebr. II, 7. δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτὸν abunde eum ornasti summa dignitate et honore. ibid. v. 9. βλέπομεν Ἰησῦν διὰ τὸ πάθημα τῦ θανάτυ δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον scimus Iesum ob et post exantlatam mortem summa dignitate ornatum esse. Ita quoque עִטֵּר *coronavit* sumitur Ps. V, 13. VIII, 6. δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν. ibid. CII, 4. τὸν στεφανῦντά σε ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς. Adde Sirac. XIX, 5. in ed. Complut. ὁ δὲ ἀντοφθαλμῶν ἡδοναῖς, στεφανοῖ τὴν ζωὴν αὐτῦ. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΤΗ͂ΘΟΣ, εος, τὸ, *pectus, anterior pars corporis*, q. a στῆναι *stare*, quia stat quasi immotum. Luc. XVIII, 13. ἔτυπτεν εἰς τὸ στῆθος αὐτῦ pectus suum percussit, ex more scilicet lugentium apud veteres, de quo vide *Arndium* in Miscellaneis Sacris p. 84. et *Wetstenii N. T.* T. I, p. 781. *Plautus* appellat *pectus ferrere* et *pectus pultare*. Luc. XXIII, 48. τύπτοντες ἑαυτῶν τὰ στήθη. *Ioseph.* A. I. IV, c. 8. s. 48. ὡς καὶ τὰς γυναῖκας στερνοτυπυμένας ἐμφανίζειν τὸ ἐπ' αὐτῷ τεθνηξομένῳ πάθος. Ioh. XIII, 25. ἐπιπεσὼν δὲ ἐκεῖνος ἐπὶ τὸ στῆθος τῦ Ἰησῦ ille vero, reclinato adversus pectus Iesu capite. Vide supra a me ad vocem κόλπος dicta. ibid. XXI, 20. ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτῦ et in coena pectori eius accumbens. Apoc. XV, 6. περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini usi sunt hac voce pro chaldaico חֲדִי et חֶדְוָה idem, Dan. II, 32. et pro hebraico לֵב *cor*. Exod. XXVIII, 29. 30. Adde Genes. III, 14. et Iob. XXXIX, 20. Apud graecos Scriptores στῆθος etiam de parte thoracis anteriore, iugulo subiecta, in quam costae copulantur,

lantur, usurpatur, observante *Foësio* in Oecorom. Hippocr. p. 353.

ΣΤΉΚΩ, pro ἑστήκω, per aphaeresin, et hoc formatur a praeterito ἕστηκα, verbi ἵστημι *sto*, 1) proprie: *sto*, de pedibus. Marc. XI, 25. ὅταν στήκητε προσευχόμενοι cum steteritis preces facientes. Respondet hebraico עָמַד Ios. X, 19. in fragmentis *Aquilae*. 2) metaphorice: *recte ago*. Rom. XIV, 4. τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει suo domino stat, aut cadit, h. e. an recte, aut male agat, domini sui est, diiudicare. 3) *persevero, constans et firmus sum in aliqua re*. 1 Cor. XVI, 13. στήκετε ἐν τῇ πίστει constantes manete in religione christiana et tuenda et observanda. Galat. V, 1. τῇ ἐλευθερίᾳ οὖν, ᾗ χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε, στήκετε libertatem, in quam nos Christus vindicavit, constanter tuemini. Philipp. I, 27. ὅτι στήκετε ἐν ἑνὶ πνεύματι vos semper concordes esse. ibid. IV, 1. οὕτω στήκετε ἐν κυρίῳ. 1 Thess. III, 8. 2 Thess. II, 15. στήκετε καὶ κρατεῖτε constanter et dilegenter observate. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΤΗΡΙΓΜΌΣ, οῦ, ὁ, 1) proprie: *ipsa actio stabiliendi et fulciendi*, deinde vero *firmitas*, *stabilitas*, i. q. στήριγμα. Est verbale a prima persona perf. pass. ἐστήριγμαι, verbi στηρίζω *stabilio, firmo, firmiter statuo*. Legitur pro hebraico מַשְׁעֵנָה apud *Symmachum* Ies. III, 1. 2) metaphorice: *firma persuasio de veritate alicuius doctrinae, constantia*. Sic semel in N. T. legitur 2 Petr. III, 17. ἵνα μὴ - - - ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ ne - - - excidatis firma vestra de religione christiana persuasione et constantia, quam hucusque probastis. *Suid.* στηριγμός· ἑδρασμός.

ΣΤΗΡΊΖΩ, fut. ίξω, 1) proprie: *firmiter statuo*, *firmo*, *stabilio illud, quod ad lapsum et ruinam inclinat, suffulcio, lapsum erigo*, a στερεὸς *firmus*. Sic legitur in N. T. Luc. XVI, 26. μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται inter nos et vos hiatus magnus firmatus et stabilitus est, h. e. vastum inter nos et vos constitutum est intervallum. *Hesiod.* Θεογον. v. 498. *Hesych.* στηριγμένον· ἱστάμενον. Idem: στηρίξαι· στῆσαι, ἀνερεῖσαι, ἁρμόσαι. 2) metaphorice: *confirmo*, *firmum, certum et constantem aliquem reddo*. Huc pertinet formula, Scriptoribus exteris plane ignota, στηρίζειν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ *obfirmare faciem suam*, quae de *eo* usurpatur, *qui decrevit aliquid facere*, ut sit idem, quod vulgares Graeci dicunt: δεδόχθαι τινὶ, δεδογμένον εἶναι τινὶ, κεκρικέναι, ἐλέσθαι. Luc. XIX, 51. καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐστήριξε τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλὴμ et ipse faciem suam obfirmavit ad proficiscendum Hierosolyma, h. e. decrevit proficisci Hierosolyma. Respondet autem haec formula in hac significatione formulis hebraicis שִׂים פָּנִים, (Ierem. XXI, 10. ἐστήρικα τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην. Ezech. VI, 2. στήρισον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὰ ὄρη.) נָתַן פָּנִים Ezech.

(Ezech. XIV, 8. 2 Regg. XII, 18. καὶ ἔταξεν Ἀζαὴλ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀναβῆναι ἐπὶ Ἱερουσαλήμ. Ierem. XLII, 15.) non vero formulae הֵצֵב פָּנִים, quae semper fere in vitio ponitur et de impudentibus ac contumacibus usurpatur. Conf. *Vorstii* Philol. Sacr. cap. 39. 6. p. 726 sq. ed. *Fischeri*. *Schwarzii* Comment. Critt. Ling. Gr. N. T. p. 1245. *Kypke* Obss. Sacr. T. I, p. 257. et *Wetstenii* N. T. T. I. p. 717. Adde etiam *Bohadin* in Vita Saladin. P. I. c. 3. p. 12. fin. Luc. XXII, 32. στήριξον τοὺς ἀδελφούς σου confirma fratres tuos, h. e. ad constantiam in religione christiana cohortare. Rom. I, 11 εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς ut confirmemini in religione christiana. ibid. XVI, 25. τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι Deo vero, qui vos constantes reddere valet. 1 Thess. III, 2. et 13. εἰς τὸ στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας. 2 Thess. II, 17. καὶ στηρίξαι ὑμᾶς ἐν παντὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ἀγαθῷ et firmet animum vestrum in religione christiana eiusque studio. Iacob. V, 8. στηρίξατε τὰς καρδίας ὑμῶν confirmate animum vestrum, seu, forti et constanti animo estote. Ps. XXXI, 25. חִזְקוּ וְיַאֲמֵץ לְבַבְכֶם. 1 Petr. V, 10. Θεὸς στηρίξαι ὑμᾶς Deus largiatur vobis perfectam et firmam de religione christiana persuasionem. 2 Petr. I, 12. ἐστηριγμένους ἐν τῇ παρούσῃ ἀληθείᾳ. Apoc. III, 2. στήριξον τὰ λοιπὰ ἃ μέλλει ἀποθανεῖν. Saepius in N. T. non legitur. *Alberti* Glossar. N. T. p. 91. στηριχθῆναι· βεβαιωθῆναι.

ΣΤΙΓΜΑ, τος, τὸ, *stigma*, 1) proprie et generatim *nota*, vel *signum*, *alicui inustum et impressum*. Est enim verbale a prima pers. praet. pass. ἔστιγμαι, verbi στίζω, fut. στίξω, *pungo*, *notis compungo*, *notas inuro*, *notis inustis aliquem signo*. Sic legitur in versione Alexandrina pro hebraico נְקֻדָּה *punctum*. Cant. I, 11. μετὰ στιγμάτων τοῦ ἀργυρίου, ubi *Symmachus* ποικίλματα habet. *Hesych.* στίγματα· ποικίλματα. Inurebantur etiam et imprimebantur notae, seu στίγματα, tum animalibus, tum hominibus, atque inter eos partim sacris gentilium initiandis, partim servis, militibus, facinorosis, aut certo cuidam officio destinatis, vel poenae et supplicii caussa, vel, ut facile ab aliis dignosci possent, ut multis docuit *Dresigius* in Diss. de Usu Stigmatum apud Veteres. (Lips. 1733. 4.) *Wetstenius* N. T. T. II, p. 237 sq. *Zornius* in Bibliotheca Antiquario-Exegetica T. I. p. 461. *Lydius* de Re Militari I, 6. et alii, quorum catalogum dedit *Wolfius* in Curis Philol. in N. T. T. II. p. 788. Verbum στίζειν pro *impungere*, seu *notare cutim maculis*, legitur apud *Xenoph.* in Anab. V, 4. 18. 2) *vibices*, *cicatrices*, *vulnera*, *signa et notae poenarum et calamitatum*, *quas quis perpessus est in corpore*. Sic semel tantum legitur in N. T. Galat. VI, 17. ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω notae vulnerum, ob religionem christianam mihi inflicto-

rum, adhuc in corpore meo conspicuae sunt, h. e. iam satis multas calamitates ob religionem christianam perpessus sum et adhuc perfero. *Herodotus* II, c. 113. p. 155. ed. *Wesseling*. commemorat *στίγματα ἱερά*. *Hesych.* *στίγματα· πληγαί, τραύματα.*

ΣΤΙΓΜΗ, ῆς, ἡ, *punctum*, *spatium angustissimum*, *momentum*, a *στίζω* *pungo*. Semel legitur in N. T. Luc. IV, 5. *ἐν στιγμῇ χρόνου* in puncto, seu momento temporis, i. q. *ἐν ἀκαρεῖ χρόνῳ* (apud *Aristoph.* Plut. v. 244.) et *ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ*. 1 Cor. XV, 52. Respondet apud Alexandrinos hebraico רֶגַע, quod *κατ' ἐξοχὴν* de *puncto temporis* dicitur. Ies. XXIX, 5. וְהָיָה לְפֶתַע פִּתְאֹם *καὶ ἔσαι ὡς στιγμὴ παραχρῆμα*. De *minima rei parte* *στιγμὴ* etiam legitur apud *Demosthenem* p. 552. 7. ed. *Reiske*: *εἴ γε εἶχε στιγμὴν, ἢ σκιὰν τούτων, ὧν κατασκευάζει.* *Diogen. Laërt.* VII, 135. *στιγμὴ δ' ἐσὶ γραμμῆς πέρας, ἥτις ἐσὶ σημεῖον ἐλάχισον.* *Plutarch.* de Educ. Puer. p. 13. B. *στιγμὴ χρόνου πᾶς ἐσιν ὁ βίος.* Idem Consol. ad Apollon. p. 104. B. *Punctum temporis, diei, horae* dixerunt etiam Latini, v. c. *Cicero* pro Flacco 25. pro Cluent. 14. *Horat.* Ep. II, 2. 172. *Lucret.* IV, 201. et alii.

ΣΤΙΛΒΩ, fut. ψω, *splendo, niteo, luceo, corusco, fulgeo*, i. q. *λάμπω*. Semel tantum in N. T. legitur Marc. IX, 3. *τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο σίλβοντα* et vestimenta eius facta sunt coruscantia, seu nitentia prae candore, coll. Luc. IX, 29. *καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἐξαστράπτων.* Alex: Esr. VIII, 27. et Dan. X, 6. *χαλκοῦ σίλβοντος.* Nah. III, 3. *σιλβούσης ῥομφαίας.* Ezech. XXI, 28. 3 Esr. VIII, 59. *σκεύη χάλκεα ἀπὸ χαλκοῦ σίλβοντα.* 1 Macc. VI, 39. *ὡς δὲ ἔσιλβεν ὁ ἥλιος ἐπὶ τὰς ἀσπίδας.* *Polyb.* XI, 9. 4. *Homer.* Iliad. γ, v. 392. *Aristoph.* Avib. v. 698. Cf. *Wetstenium N. T.* T. I. p. 595 sq. De veste splendidissima Herodis Agrippae voce *ἐπισίλβειν* usus est *Iosephus* A. I. XIX, cap. 8. p. 950. *Hesych.* *σίλβει· λάμπει.* Schol. *Euripid.* ad Orest. v. 480. *σίλβω· τὸ λαμπηδόνα πέμπω.* Caeterum a *σίλβω* derivatur *σιλβόω* *splendidum reddo, coruscare facio*, quod legitur apud Alexandrinos pro לָטַשׁ *acuit, polivit*. Ps. VII, 13. *τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ σιλβώσει.* *Hesych.* *σιλβῶσαι· ἀπαστράψαι.*

ΣΤΟΑ, ᾶς, ἡ, 1) *porticus*, h. e. *locus tectus et columnis instructus, sub quo a tempestate et solis aestu tuti homines stare et ambulare possunt, ein bedeckter Säulengang*, a *σάω*, pro quo usitatum est *ἵσημι sto*. Vide *Vitruvium* V, c. 9. Talis erat *σοὰ Σολομῶντος* porticus Salomonis, quae Ioh. X, 23. Act. III, 11. et V, 12. commemoratur; ubi autem non intellegenda est porticus templi Hierosolymitani, a Salomone circa extremitatem atrii versus orientem exstructa, sed porticus templi

secun-

secundi, a Serubabele aedificati, et in eodem loco exstructa, ubi porticus a Salomone exstructa fuerat, unde σοὰ Σολομῶντος vocatur. A Iosepho σοὰ ἀνατολικὴ vocatur. Conf. *Lightfootum* in Disquisit. Chorogr. Iohanni praemissa cap. VI, §. 2. *Wetstenii* N. T. T. I, p. 910. *C. B. Zeibichii* Diss. Philol. de porticu Salomonis in Novis Miscell. Lips. T. III, p. 576 sq. *Hottingerum* ad *Goodwini* Mosen et Aaron. II, 1. 13. et *Iosephum* A. I. XX, 9. 7. In versione Alex. σοὰ respondet hebraico אוּלָם, quod *peristylium* notat Ezech. XLII, 3. et τῷ רִצְפָה *pavimentum*, Ezech. XL, 18. 2) *omnis locus tectus, ubi commorari licet, conclave.* Sic Ioh. V, 2. πέντε σοαὶ dicuntur quinque conclavia, (οἶκοι) aut cellulae, ad lavacrum Bethesdae, in quibus delitescebant aegroti, commotionem aquarum exspectantes. Ita etiam balnea Romanorum varias cellulas habebant, in quas aquae ex κολυμβήθρα per canales derivari solebant, quae οἶκοι vocabantur, ut ex *Galeno* X. p. 149. constat. Conf. Bibliothecam Bremensem Class. I. p. 619. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΤΟΙΒΑΣ, άδος, ἡ. Est verbale a praet. med. ἔςοιβα, verbi σείβω *calco*, et proprie apud Graecos a σοίβη ita distinguitur, ut hoc sit *virgultum*, illud vero *virgultisternium*, seu *multitudo virgultorum, loco lecti*, seu *tori straturum*, seu *sternendorum*, i. q. σιβάς, ita dictum, quia conculcatur pedibus et comprimitur mole corporis. *Hesych.* σιβάς· ἀπὸ ῥάβδων, ἢ χλωρῶν χόρτων σρῶσις καὶ φύλλων. Hinc σιβαδοκοιτεῖν *iacere in stramento, ex frondibus, foliis, gramine et similibus confecto*, quod legitur apud *Polybium* Hist. II, 17. Sed saepe σιβὰς est i. q. σοίβη et *frondes, ramos, ramusculos frondentes, et omnia, quibus in exstruendis stibadiis utebantur veteres*, significat. Et sic semel tantum in N. T. legitur Marc. XI, 8. ἄλλοι δὲ σοιβάδας ἔκοπτον ἐκ τῶν δένδρων alii vero frondes caedebant ex arboribus, coll. Matth. XXI, 8. ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων. Conf. *Bodaei a Stapel* Obss. ad *Theophrasti* Hist. Plant. IV, 11. p. 463. et *Wetstenii* N. T. Tom. I. p. 609.

ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ, ου, τὸ, 1) generatim *elementum* notat, et proprie significat *materiam*, seu *corpus simplex, cum quo alia corpora componuntur, quae inde quasi* σοιχεσι, seu *procedunt*, seu *rem, quae ad universum quoddam constituendum primordia suppeditat. Hesych.* σοιχεῖον· πᾶν τὸ ἄτμητον καὶ ἀμερές. et σοιχεῖα· πῦρ, ὕδωρ, γῆ καὶ ἀὴρ, ἀφ' ὧν τὰ σώματα, ἢ γράμματα. Idem tradit Lex. *Cyrilli* MS. Brem. *Alberti* Glossar. Gr. p. 153. σοιχεῖα· γῆν, πῦρ, ὕδωρ, ἀέρα. Ita capitur 2 Petr. III, 10. σοιχεῖα δὲ καυσέμενα λυθήσονται, ubi in definienda notione vocis σοιχεῖα magnus interpretum dissensus reperitur.

Plerique, quia στοιχεῖα inter coelum et terram medio loco ponantur, et hebraico צְבָאִם respondeat, de sole cum planetis et fixis sideribus intellegunt. Conf. *Ernesti* Diss. de Difficultatt. Interpr. Grammaticae N. T. p. 21. et *Wolfii* Curas Philol. in N. T. T. IV. p. 234. Sed rectius στοιχεῖα h. l. et v. 12 de *elementis vulgo sic dictis totius universi, tam coeli, quam terrae*, accipiuntur. Conf. *Lakemacher.* Obss. Philol. P. IX. p. 85. *Schwarzii* Comment. Critt. Ling. Gr. p. 1246. et *Alberti* in Notis ad Glossar. Gr. N. T. p. 153. Στοιχεῖον vero apud Graecos tam late patere, ut *omnia, quae ad universum constituendum primordia suppeditant*, seu *cum quibus alia corpora componuntur*, significet, vel ex eo apparere arbitror, quod στοιχεῖα apud Graecos etiam de *litteris earumque characteribus*, (*Polyb.* X, 45. 7.) testibus *Hesychio* et *Cyrillo*, et de *partibus* usurpetur, *in quas ingenium humanum nocturna et diurna spatia divisit*, (*Aristoph.* Eccles. v. 648. *Lucian.* Gall. p. 166.) quas Graeci veteres etiam τὰ μέρη dixerunt. Vide *Herodot.* II, c. 109. Adde *Xenoph.* Mem. II, c. 1. §. 1. ubi nutrimenta τὰ στοιχεῖα hominis vocantur, ὅτι ἐδὲ ζώη γ' ἄν τις, εἰ μὴ τρέφοιτο. De elementis mundi usurpata haec vox reperitur Sapient. VII, 17. εἰδέναι σύστασιν κόσμε, καὶ ἐνέργειαν στοιχείων, et ibid. XIX, 17. Iam, quia *elementum* est principium et initium compositi, vel rei nascentis, hinc 2) metaphorice est *omne principium et initium alicuius rei*, speciatim *prima alicuius artis et disciplinae capita et rudimenta, quae traduntur tironibus, prima institutio*, quo sensu et *elementa* dicuntur *Horatio* I. Ep. 20. 17. et Serm. I, 1. 26. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 226. Sic legitur in N. T. Hebr. V, 12. vos rursus necesse est, ut tradat vobis aliquis τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τῦ Θεῦ prima doctrinae christianae elementa, olim iam vobis tradita. Hinc στοιχείωσις *primorum elementorum traditio*, ἡ πρώτη μάθησις, ut *Hesychius* interpretatus est. 3) *omne, quod est imperfectum et infirmum, doctrina rudior et imperfectior, quae prima tantum elementa cognitionis humanae tradit*; et speciatim in N. T. *religio, rudior illa et imperfecta, sensibus omnia subiiciens poenisque terrens, qua ad perfectiorem christianam praeparandi erant Iudaei aeque ac gentiles*, ut utar verbis *Koppii* ad Galat. III, 4. ubi Iudaei ante conversionem ad religionem christianam dicuntur fuisse δεδουλωμένοι ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τῦ κόσμε, h. e. obstricti vixisse religione iudaica, longe imperfectiore illa religione christiana. ibid. v. 9. religio Iudaeorum et ethnicorum τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα vocatur. Conf. v. 8. et 10. Coloss. II, 8. 20. Vide *Ioh. Aug. Noesselti* Pr. de perfectione Christianorum antiiudaica et στοιχείοις τῦ κόσμε: in Ei. Opusculis Fasc. II. p. 207. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΤΟΙ-

ΣΤΟΙΧΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *incedo, certo ordine incedo et procedo, ordinem servo,* et speciatim usurpatur de militibus, qui ordine incedunt, seriem exacte observant nec lineam transiliunt, a ϛοῖχος, ε, ὁ, *ordo, ordo militum in acie;* (*Xenoph.* Agesil. I, 25. ἐπὶ ϛοίχων ἰέναι. *Thucyd.* II, c. 102. παραλλὰξ καὶ ὀ κατὰ ϛοῖχον κείμεναι.) quod est a ϛείχω *ordine incedo, incedo.* Conf. *Salmasium* de Modo Vsurarum p. 518. 2) ut omnia fere verba eundi apud Hebraeos: *vivo, vitam meam instituo, vitae rationem eligo, mores induo,* i. q. περιπατέω, quod vide. Sic legitur in N. T. Act. XXI, 24. ἀλλὰ ϛοιχεῖς καὶ αὐτὸς τὸν νόμον φυλάσσων potius te vivere legi mosaicae convenienter. Rom. IV, 12. τοῖς ϛοιχοῦσι τοῖς ἴχνεσι τῆς ἐν τῇ ἀκροβυϛίᾳ πίϛεως qui imitantur fidem, quam Abrahamus, praeputiatus adhuc, probavit. Galat. V, 25. πνεύματι καὶ ϛοιχῶμεν etiam ad religionis christianae praecepta vitam nostram conformabimus. ibid. VI, 16. ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ ϛοιχήσουσι et quicunque hanc doctrinam in vita conformanda sequuntur. Alii sensu fere eodem vertunt: *quicunque hac regula utuntur.* Conf. *Koenium* ad *Gregorii* de Dialectis librum p. 170. Philipp. III, 16. εἰς ὃ ἐφθάσαμεν τῷ αὐτῷ ϛοιχεῖν κανόνι cognitioni, qua in praesenti gaudetis, convenienter vitam vestram instituite. *Polybius* Exc. Legat. 75. βελομένες ϛοιχεῖν τῇ τῶν συγκλήτε προθέσει. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 234. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΤΟΛΗ, ῆς, ἡ, *stola,* h. e. *vestis virorum exterior fimbriata, ad pedes usque demissa,* qua utebantur honoratiores et sacerdotes inprimis ornati erant, (qui 3 Esr. I, 1. V, 81. ἐϛολισμένοι dicuntur,) quaque, ut plebis venerationem sibi conciliarent, etiam scribae utebantur, teste Christo, Marc. XII, 38. Est autem verbale a praet. med. ἔϛολα, verbi ϛέλλω *orno, amicio.* Marc. XII, 38. βλέπετε ἀπὸ τῶν γραμματέων, τῶν θελόντων ἐν ϛολαῖς περιπατεῖν cavete vobis a scribis, qui delectantur stolati incedere. ibid. XVI, 5. περιβεβλημένον ϛολὴν λευκὴν amictum stola alba. Luc. XV, 22. ἐξενέγκατε τὴν ϛολὴν τὴν πρώτην efferte stolam pretiosissimam. ibid. XX, 46. Apoc. VI, 11. καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ϛολὴ λευκὴ, ubi ϛολὴ λευκὴ est symbolum *honoris* et *felicitatis aeternae.* Idem valet de loco VII, 9. et 13. Formula πλύνειν καὶ λευκαίνειν τὰς ϛολὰς, quae Apoc. VII, 14. legitur et ubi ϛολὴ de quovis *amictu* accipiendum est, metaphorice de *iis* adhibetur, *qui se purgarunt a peccatorum sordibus.* Conf. supra ad σπιλόω dicta. Saepius in N. T. non legitur. Reperitur praeterea apud *Xenoph.* Cyrop. I, 4. 26. et II, 4. 1. Anab. IV, 5. 23. VI, 1. 2. Conf. *Perizonium* ad *Aelian.* V. H. III, cap. 24. et *Wetstenii N. T.* Tom. I. p. 617. *Hesych.* ϛολή· ἔνδυμα, περιβόλαιον. *Thom. Mag.* ἐσθῆτα ἐπὶ τῶν ἁπλῶς ἀνθρώπων, τὴν δὲ ϛολὴν ἐπὶ τῶν διαφόρως

σχη-

σχημάτων τῶν ἐσθήτων, οἷον ἄλλη στολὴ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἄλλη τῶν Βαρβάρων.

ΣΤΟΜΑ, τος, τὸ, 1) *os, organon cibum capiendi et loquelae*, et de brutis aeque ac hominibus usurpatur. Matth. XII, 34. *ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ* quae enim sunt in animo, os eloquitur. ibid. XV, 11. *τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος* quod ex ore prodit, h. e. sermones. ib. v. 18. XVII, 27. *ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ*, sc. *ἰχθύος*, aperto ore eius. ibid. XXI, 16. Luc. IV, 22. *ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ* ob gratiam sermonum, quos proferebat. ibid. VI, 45. XXII, 71. *αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ* ipsi enim eum confitentem audivimus. Ioh. XIX, 29. *προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι* eius ori admoverunt. Act. XXII, 14. *ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ*. ib. XXIII, 2. *τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα* os eius ferire. Rom. III, 19. *ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ* ut omnes obmutescant. ibid. X, 8. *ἐν τῷ στόματί σου* ita, ut de ea loqui possis. (Exod. XIII, 9.) ibid. v. 9 et 10. XV, 6. *ἐν ἑνὶ στόματι* uno ore. Ephes. IV, 29. *πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω* nullos sermones impios et impudicos ore vestro proferatis. Coloss. III, 8. *ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν*, sc. *ἐκπορευομένην*. 2 Thess. II, 8. *τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ* halitu oris sui, h. e. voluntate sua efficacissima. Cf. supra ad *πνεῦμα* a me dicta. Iacob. III, 3. *τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στόματα βάλλομεν*, pro *τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στόματα τῶν ἵππων βάλλομεν*. Similis verborum transpositio deprehenditur Ioh. XII, 47. Iacob. III, 10. Iud. v. 16. *τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα* iactabunde et superbe loquuntur. Apoc. I, 16. II, 16. *ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός μου*, pro *ἐκ τοῦ στόματός μου ἐκπορευομένῃ*, coll. I, 16. ibid. III. 16. *μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου*. ibid. IX, 17. 18. 19. X, 9. 10. XI, 5. XII, 15. 16. XIII, 2. 5 et 6. XVI, 13. XIX, 15. 21. Alexandrini usi sunt pro פה et constr. פי Genes. VIII, 11. Exod. IV, 11. Num. XXII, 28. — Huc etiam pertinent formulae sequentes, de quibus separatim exponendum videtur. a) formula *εἰσέρχεσθαι*, vel *εἰσπορεύεσθαι εἰς τὸ στόμα*, quae de *cibis et nutrimentis* usurpatur, *quae ori ingeruntur et dentibus comminuuntur*. Matth. XV, 11. *οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον* quod ori ingeritur, impurum hominem reddere non potest. ibid. v. 17. *πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα, εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ*. Act. XI, 8. *οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου* nunquam comedi, i. q. *οὐδέποτε ἔφαγον*, coll. X, 14. Dan. X, 3. *κρέας καὶ οἶνος οὐκ εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου*. Ezech. IV, 14. b) *ἀνοίγειν τὸ στόμα aperire os*. De hac formula, saepius in N. T. libris obvia, haec tenenda sunt: α) eam idem esse, quod *λαλεῖν*, adeoque *loqui, inchoare sermonem* significare. Sic v. c. legitur in N. T. Matth. XIII, 35. *ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου* loquar per parabolas.

Verba

Verba desumta sunt ex Ps. LXXVIII, 2. ubi in hebraico legitur פִּי בְמָשָׁל אֶפְתְּחָה. Act. VIII, 32. οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ sic etiam ille omnibus querulis sermonibus abstinuit. Act. XVIII, 14. μέλλοντος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα αὐτοῦ ad haec cum Paulus vellet respondere, aut initium loquendi facere. Ita formula פָּצָה פֶה legitur quoque Iudd. XI, 35. οἴγειν στόμα, apud *Aeschylum* Prometh. Vinct. v. 610. et *aperire os* apud *Virgil.* Aen. II, v. 246. ב) eam interdum significare: *libere et aperte loqui, cum παῤῥησίᾳ verba facere.* Sic occurrit 2 Cor. VI, 11. τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέῳγε πρὸς ὑμᾶς liberrime sententiam meam vobis exposui. Ephes. VI, 19. ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου summa cum libertate in dicendo. Verba, quae sequuntur, ἐν παῤῥησίᾳ, vel sunt explicationis caussa addita, vel reddenda sunt: *palam, libere, non vinculis constrictus,* ut recte observavit *Koppius* ad h. l. Prov. XXXI, 9. Similis formula est פָּתַח שְׂפָתַיִם *aperire labia.* Iob. XXXII, 20. loquar, אֶפְתַּח שְׂפָתַי aperiam labia mea. Ipsa vero formula ἀνοίγειν τὸ στόμα sic legitur apud Sirac. XV, 5. ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ἀνοίξει στόμα αὐτοῦ. ibid. XXII, 20. et XXIX, 24. *Isocrat.* Panath. p. 598. ubi cum παῤῥησιάζεσθαι permutatur. ג) *facultatem loquendi alicui dare, seu reddere.* Luc. I, 64. ἀνεῴχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα statim vero recepit facultatem loquendi. Num. XXII, 28. וַיִּפְתַּח יְהוָה אֶת־פִּי הָאָתוֹן et Iehova facultatem loquendi asinae dedit. ד) praemittitur verbis dicendi, ita, ut ex Hebraismo plane redundet. Sic v. c. Matth. V, 2. καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτούς. Act. VIII, 35. X, 34. Sirac. LI, 20. ἤνοιξα τὸ στόμα μου καὶ ἐλάλησα. Iob. XXXIII, 2. Dan. X, 16. וָאֶפְתַּח פִּי וָאֲדַבְּרָה. c) στόμα πρὸς στόμα *os ad os,* h. e. *coram, praesens.* Sic legitur in N. T. 2 Ioh. v. 12. ἐλπίζω γὰρ — —, στόμα πρὸς στόμα λαλῆσαι spero enim, me coram vobiscum locuturum esse. 3 Ioh. v. 14. καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσομεν. Respondet formulae hebraicae פֶּה אֶל־פֶּה Num. XII, 7. Conf. *Vorstii* Philol. Sacr. cap. 40. p. 741 sq. ed. *Fischeri.* 3) per metonymiam: *verba, oratio, sermones, quos os profert.* Matth. XV, 8. ὁ λαὸς οὗτος ἐγγίζει μοι τῷ στόματι αὐτῶν populus hic verbis quidem et precibus honorem mihi praestat externum. Luc. XI, 54. ζητοῦντες θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ aucupantes eius dicta. ib. XIX, 22. ἐκ τοῦ στόματός σου κρινῶ σε tui te condemnant sermones. ibid. XXI, 15. ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν suppeditabo vobis dicendi prudentiam et artem. Rom. III, 14. ὧν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει. 1 Petr. II, 22. οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ. Apoc. XIV, 5. καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὑρέθη ψεῦδος nec impie locuti, aut mentiti sunt. Fortasse tamen ἐν στόματι αὐτῶν positum est pro ἐν αὐτοῖς. Sic אֵת sumitur 1 Sam. XV, 24. ubi cum דָּבָר permutatur, coll. v. 23. et ab Alexandrinis aeque ac 1 Chron. XII,

XII, 24. λόγος redditur. Adde Pſ. IX, 29. Conf. etiam *Musgrave* ad *Euripidis* Oreſtem v. 383. 3) ſpeciatim: *teſtimonium, profeſſio in iure apud iudicem, eine gerichtliche Ausſage.* Matth. XVIII, 16. ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα ut per teſtimonia duorum, vel trium teſtium de veritate rei conſtet. 2 Cor. XIII, 1. Ita פה uſurpatum reperitur Devt. XVII, 6. על־פי שנים עדים או שלשה עדים יומת המת. ib. XIX, 15. 4) per ἀνθρωποπάθειαν *Deo* tribuitur et tunc ſignificat *voluntatem Dei efficaciſſimam.* Matth. IV, 4. ἀλλ᾽ παντὶ ῥήματι τῷ ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ ſed omni alia re, qua Deus hominem vult ali et ſuſtentari. Conf. Devt. VIII, 3. 5) *poteſtas, vis nocendi,* metaphora deſumta a faucibus animalium rapacium. 2 Tim. IV, 17. καὶ ἐῤῥύσθην ἐκ στόματος λέοντος et liberatus ſum a poteſtate inimicorum meorum crudeliſſimorum. Hebr. XI, 33. ἔφραξαν στόματα λεόντων obturarunt ora leonum, h. e. effecerunt, ut a leonibus, aut a crudeliſſimis hoſtibus ſuis nihil mali paterentur. Dan. VI, 22. καὶ ἐνέφραξε στόματα λεόντων. 6) *omne, quod eſt extremum in aliqua re,* adeoque, ſi de *gladio* uſurpatur, *aciem, cuſpidem* ſignificat. Luc. XXI, 24. πεσοῦνται στόματι μαχαίρας cadent acie gladii, ſeu peribunt gladio: nam στόμα in tali orationis ſerie abundat. Hebr. XI. 34. ἔφυγον στόματα μαχαίρας fugerunt acies gladiorum, h. e. gladios, ſeu enſes effugerunt. Ita פה ſumitur Devt. XIII, 16. לפי־חרב. Iudic. XVIII, 27. XX, 37. 48. XXI, 10. 1 Sam. XXII, 19. 2 Sam. XV, 14. *Philoſtrat.* Heroic. c. 19. ſ. 4. τὸ δὲ στόμα τῆς αἰχμῆς ἀδάμαντός τε εἶναι καὶ παντὸς διαπαίειν. *Euſtathius* in Iliad. κ', p. 699. 3. Schol. *Sophocl.* in Aiacem v. 660. Conf. *Vorſtii* Philol. Sacr. cap. 13. p. 347. ed. *Fiſcheri.* *Wetſtenii N. T.* T. I. p. 799. et *Palairet.* Obſſ. Philol. p. 205. — Hinc quandoque *terrae* tribuitur. Apoc. XII, 16. καὶ ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καὶ κατέπιε τὸν ποταμὸν, qui locus de apertura et hiatu in ſuperficie terrae explicandus eſt. Num. XVI, 30. καὶ ἀνοίξασα ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς, καταπίεται αὐτούς. Devt. XI, 6. Geneſ. IV, 11. Eadem ratione στόμα quoque *puteo* tribuitur Geneſ. XXIX, 2. 3. 8. 10. et apud Graecos quoque uſurpatur de *ſumma parte turrium* et *aedificiorum, Eurip.* Phoen. v. 1183. de *fronte aciei, et primo agminis, Xenoph.* Hiſt. Gr. III, 1. 20. IV, 3. 4. de *aditu aedium, Xenoph.* Anab. IV, 5. 19. et de *oſtio fluvii.* ibid. VI, 2. 1. 7) interdum abundat, v. c. Luc. I, 70. καθὼς ἐλάλησε διὰ στόματος τῶν ἁγίων προφητῶν αὐτοῦ quemadmodum olim per ſanctos ſuos prophetas certiſſime promiſit. Act. I, 16. διὰ στόματος Δαβὶδ per Davidem. ibid. III, 18. 21. IV, 25. XV, 8. Sic פה quoque pleonaſtice ponitur Geneſ. XXIV, 57. ἐπερωτήσωμεν τὸ στόμα αὐτῆς interrogabimus ipſam. Adde Prov. XV, 15. στόμα δὲ ἀπαιδεύτων γνώσεται κακά. Saepius in N. T. non legitur. Conf.

quae

quae de hac voce habet *Bielius* in Thesauro Philol. s. h. v. et auctores ab eo excitatos.

ΣΤΟΜΑΧΟΣ, ου, ὁ, *stomachus, ventriculus.* Nonnulli derivant a *στόμα os* et *ἔχω*, quia duo *στόματα ἔχει*, superius scilicet et inferius; alii a *στόμα* et *χέω fundo*, quia nutrimenta per os ventri ingeruntur; alii vero a *στόμα* et *ἄγχω coarcto*, ob angustum ventriculi os. Semel tantum in N. T. legitur 1 Tim. V, 23. utere modice vino, *διὰ τὸν στόμαχόν σου* ob stomachi tui imbecillitatem.

ΣΤΡΑΤΕΙΑ, ας, ἡ, 1) *militia, exercitus,* etiam *munus, cui in militia aliquis praefectus est;* in qua significatione apud *Iosephum* aliquoties reperitur; a *στρατὸς exercitus.* Respondet in versione Alexandrina hebraico חַיִל *copiae, exercitus,* Exod. XIV, 4. 9. 17. 1 Paral. XXVIII, 1. et צָבָא, 1 Paral. XII, 14. 2) ut voces latinae *militia* et *militare* (in Codice Theodosiano. Conf. *Wolfii* Tract. de Latinitate Ecclesf. in Cod. Theodosiano p. 31.) et hebraicum צָבָא (quod de ministerio Levitarum usurpatur Num. IV, 3. VIII, 24.) ad *omnis fere generis munera, dignitates et negotia sacra et civilia* transfertur, et in N. T. speciatim de *munere docendi religionem christianam* et *officio auctoritatem huius muneris divini contra quosvis adversarios tuendi* adhibetur. Sic bis tantum in N. T. legitur. 2 Cor. X, 4. *τὰ γὰρ ὅπλα τῆς στρατείας ἡμῶν οὐ σαρκικά* praesidia enim, quibus utimur contra adversarios, aut quibus auctoritatem nostram munire possumus, non sunt humana. 1 Tim. I, 18. *ἵνα στρατεύῃ τὴν καλὴν στρατείαν* ut munere tibi demandato strenue fungaris. Conf. *Iosephum* de Maccab. c. 9. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 321.

ΣΤΡΑΤΕΥΜΑ, τος, τὸ, 1) *exercitus, copiae militares, agmen, manus militum, cohors.* Est verbale a prima pers. perf. pass. *ἐστράτευμαι*, verbi *στρατεύομαι milito.* Matth. XXII, 7. *καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ* et misit copias suas. Act. XXIII, 10. *ἐκέλευσε τὸ στράτευμα καταβὰν ἁρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν* iussit milites cohortis romanae ex arce Antonia descendere eumque illis eripere. ib. v. 27. Apoc. IX, 16. XIX, 14 et 19. Adde 1 Macc. IX, 34. 2 Macc. V, 24. VIII, 21. XII, 38. XIII, 13. De manu unius ducis legitur apud *Xenoph. Anab.* I, 5, 11 et 12. 2) *comitatus et satellites regis, satellitium.* Luc. XXIII, 11. *ὁ ἡρώδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ* Herodes cum suo comitatu ac satellitibus, qui eum e Galilaea secuti erant. *Syrus* bene: ܦܠܚܘܗܝ *et ministri eius.*

ΣΤΡΑΤΕΥΩ, fut. σω, et medium *στρατεύομαι*, 1) generatim *militare* significat, ita, ut, si de duce exercitus dicatur, sit: *exercitum in expeditionem educere, cum exercitu venire, bello invadere;* sin de ipso milite adhibeatur, notet: *militem esse*

esse, stipendia facere, seu mereri, militiam sequi, a στρατὸς exercitus, copiae militares, sive terrestres, sive navales. Luc. III, 14. ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι interrogabant eum etiam milites. *Syrus:* ܐܣܛܪܛܝܘܛܐ ܦܠܚܝ *operam dantes militiae.* 1 Cor. IX, 7. τίς στρατεύεται ἰδίοις ὀψωνίοις ποτέ; quis meretur, seu stipendia facit suis sumtibus? 2 Tim. II, 4. οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις, ubi στρατευόμενος opponitur τῷ στρατολογήσαντι. In versione Alex. respondet hebraico צָבָא *militavit, pugnavit, turmatim convenit ad militandum.* Ies. XXIX, 7. Adde Alex. Iudd. XIX, 8. 2 Sam. XV, 28. Prov. XXX, 27. *Aristotel.* Rhetor. II, 22. νεώτατος καὶ οὐκ ἔνοχος ὢν ἐστράτευσε. *Thucyd.* VIII, 65. *Herodian.* VIII, 7. 20. 2) *quocunque modo adversarium me gero, me causamque meam defendo, auctoritatem meam tueor.* 2 Cor. X, 3. οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα non desunt nobis idonea arma contra adversarios nostros, seu fortes nos et potentes adversarios praestabimus. 3) metaphorice: *adversor, repugno, contrarius sum.* Iacob. IV, 1. ἐκ τῶν ἡδονῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν ex cupiditatibus vestris pravis, quae sibi invicem sunt contrariae, et ita non solum animi tranquillitatem perturbant, sed etiam rixas, altercationes et dissidia pariunt. Sed fortasse post στρατευομένων omissa sunt verba κατὰ τοῦ πνεύματος, vel κατὰ τῆς ψυχῆς. Certe 1 Petr. I, 11. Christiani iubentur ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς abstinere ab omnibus pravis cupiditatibus, quae sunt ab animo, per religionem christianam emendato, prorsus alienae. 4) *strenue ago, operam do alicui rei, munere mihi demandato bene fungor.* 1 Tim. I, 18. ἵνα στρατεύῃ ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν ut strenue et convenienter his praeceptis et bonis votis munere doctoris christiani tibi demandato rite fungaris. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΤΡΑΤΗΓΟ͂Σ, οῦ, ὁ, 1) proprie: *dux militum, praefectus exercitui, praetor,* a στρατὸς *exercitus, copiae militares, sive terrestres, sive navales,* et ἄγω, vel ἡγέομαι *duco.* *Aeschin. Socr.* Dial. III, §. 12. 2) synecdochice *quemlibet praefectum et antistitem* significat. Hinc 3) speciatim στρατηγοὶ dicuntur *magistratus urbani et maxime coloniarum ac municipiorum, qui pacis tempore munere suo fungebantur, causarumque leviorum in provinciis arbitri erant;* nam graviores Romam denunciabantur. Causa vero huius appellationis sine dubio est in eo, quod olim apud Romanos magistratus summi civiles et duces belli erant, ut de praetoribus satis constat, et στρατὸς *populum et civium multitudinem,* aeque ac *exercitum* notat. Cf. *Spanhemii* Diss. de Usu et Praestantia Numismatum T. I. Diss. IX. p. 697. T. II. Diss. XIII. p. 601. *Casaubonum ad Athenaeum*

manum V, c. 14. *D'Orville* ad *Chariton.* p. 447. ed. Lips. *Munthe* Obss. Philol. e *Diod. Sic.* p. 255. *Krebsium* ad Decret. Athen. in honorem Hyrcani p. 327 sq. et *Everh. Otto* de Aedilibus Coloniarum c. II. p. 51. c. XII. p. 356 sq. Sic legitur in N. T. Act. XVI, 20. ubi *οἱ στρατηγοὶ* dicuntur, qui v. 19. *οἱ ἄρχοντες* appellati erant. ibid. v. 22. 35. *ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους.* ibid. v. 36 et 38. Versio *Vulgat. magistratibus.* Versio Cod. D. *praetoribus. Achill. Tat.* VII. p. 499. *Artemid.* IV, 51. V, 36. *Arrian.* Diss. Epictet. II, 1. Messinenses etiam nunc praetorem, seu praefectum urbis, *Stradigo* appellant, observante *Wetstenio N. T.* T. II. p. 556. 4) *στρατηγοὶ τοῦ ἱεροῦ*, etiam *στρατηγοὶ*, sine ullo addito vocabulo, in N. T. dicuntur *praefecti templi*, h. e. *duces et praefecti sacerdotum et Levitarum, qui in templo Hierosolymitano excubias agebant*. Talis praefectus a Talmudistis dictus est איש הר הבית aut ראש המשמר, ut observavit *Deylingius* in Obss. Sacr. P. III. p. 303. et *Lardnerus* Lib. I. de Fide Historica Evangelistarum cap. II. §. 15. Scilicet in tanta templi Hierosolymitani amplitudine et divitiarum, quae ibi asservabantur, copia, necessarium erat, in templo excubias agi et sedulo provideri, ne quid polluatur, aut ullo modo detrimentum capiat. Hae excubiae a sacerdotibus et Levitis agebantur, qui ob hoc ipsum munus suum שֹׁמְרֵי הַסַּף *custodes liminis* 2 Regg. XII, 9. XXV, 18. vocantur, quos *Iosephus τοὺς φυλάσσοντας τὸ ἱερὸν ἡγεμόνας* appellat. Conf. *Philonem* de Poenis p. 922. Constat porro e scriptis Rabbinorum, Levitarum sacerdotumque vicenas quaternas stationes excubias nocturnas circa aedem sacram et in ea egisse, ita, ut sacerdotes intus, Levitae vero foris custodirent et illorum quidem tres, horum vero stationes viginti et una essent. Omnes vero sacerdotes et Levitae, in templo excubias agentes, habebant plures praefectos, qui mox *στρατηγοὶ*, (*Ioseph.* A. I. XX, 6. 2. Luc. XXII, 4. ubi *Syrus* habet ܘܠܪ̈ܫܝ ܚܝܠܐ ܕܗܝܟܠܐ *et ducibus militiae templi*. Act. V, 26.) mox vero *στρατηγοὶ τοῦ ἱεροῦ*, (Luc. XXII, 52. Act. IV, 1. V, 24.) hebraice vero נְגִידִים בְּבֵית יְהוָה Ierem. XX, 1. vocantur: ut adeo erraverint *Hammondus* et *Er. Schmidius*, qui τὸν *στρατηγὸν τοῦ ἱεροῦ*, qui Act. IV, 1. commemoratur, putarunt fuisse ducem cohortis romanae, cuius milites nonnullos pro custodia templi Hierosolymitani obtinuerint Iudaei a Romanis, ne vis templo, sacris et sacra facientibus inferretur a militibus romanis. Conf. plura apud *Lightfootum* in Hor. Hebr. et Talmud. ad Luc. XXII, 4. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 803. *Bynaeum* de Morte Iesu Lib. I, c. 4. et *Krebsium* ad Decreta Romanorum pro Iudaeis p. 332 seq. Exstat etiam peculiaris dissertatio de *στρατηγῷ τοῦ ἱεροῦ* Act. IV, 1. quis fuerit? Aboae 1704. 4. auctore

auctore *Isaaco Pihlmann* Sueco. Saepius in N. T. non legitur. Confer *Lexicon Xenophonteum* et *Glossarium Polybianum* s. h. v.

ΣΤΡΑΤΙΑ, ᾶς, ἡ, 1) proprie: *exercitus totus, pedites equitesque complectens, omnis militum multitudo, quae unius ducis imperio paret*, a στρατὸς idem. *Suid.* στρατιά· τὸ τῶν στρατιωτῶν ὑπὸ ἕνα ἔπαρχον τάγμα. In hac significatione haec vox saepius quidem reperitur apud graecos Scriptores, ubi in codicibus cum σπεῖρα passim confunditur (v. c. *Thucyd.* I, c. 9.) et in versione Alexandrina, (v. c. Iudd. VIII, 6. 2 Sam. III, 23. VIII, 17. ubi hebraico צָבָא respondet,) non vero in N. T. libris, in quibus 2) generatim, *quicquid copiosum est et ordinis rationem habet*, significat. Conf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 293. Sic v. c. Luc. II, 13. πλῆθος στρατιᾶς οὐρανίου multitudinem angelorum notat, qui ita, ut videtur, non solum a multitudine et copia, sed etiam a munere dicuntur, quia sunt ministri et interpretes voluntatis divinae. Conf. 1 Regg. XXII, 19. Videbam Deum sedentem in throno suo וְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם עֹמֵד עָלָיו, coll. 2 Paral. XVIII, 18. Nehem. IX, 6. σοὶ προσκυνοῦσιν αἱ στρατιαὶ τῶν οὐρανῶν. Atque ista angelorum multitudo praecipue quoque intelligenda est ibi, ubi Deus verus dicitur יְהוָה צְבָאוֹת. Conf. *Vorstii* Philol. Sacr. c. 21. p. 431 seq. ed. *Fischeri*, et *Wetstenii* N. T. T. I. p. 663. *Etym. M.* στρατιὰ δὲ κοινῶς τὸ πλῆθος τῶν πολλῶν καὶ τῶν ἀγγέλων ὁμοίως. Praeterea legitur tantum Act. VII, 42. λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ servire exercitui coeli, h. e. colere lucida corpora coelestia, solem, lunam et stellas, quae partim ob multitudinem et immensam copiam, partim ob ordinem admirandum, quo moventur, etiam ab Hebraeis צְבָא הַשָּׁמַיִם, 2 Paral. XXXIII, 5. Ierem. XXXIII, 22. et ab Alexandrinis ἡ δύναμις τοῦ οὐρανοῦ dicuntur. *Suidas* sub Στρατιά· Ὅτε δὲ λέγει ἡ γραφὴ περὶ Μανασσῆ, ὅτι ἐλάτρευσε τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας λέγει. Cf. *Vorstium* l. l. p. 446 sq.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ, οῦ, ὁ, 1) proprie: *miles, et quidem gregarius*, a στρατιά, quod vide. Matth. VIII, 9. ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας militibus, quibus praesum. Ibid. XXVII, 27. οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος milites procuratoris. Ibid. XXVIII, 12. Marc. XV, 16. Luc. VII, 8. XXIII, 36. Ioh. XIX, 2. 23. 24. 32. 34. Act. X, 7. XII, 4. 6. 18. XXI, 32. 35. XXIII, 23. 31. XXVII, 31. 32. 42. XXVIII, 16. Adde Alex. 2 Sam. XXIII, 8. 2) metaphorice: *qui munere sibi demandato fungitur, aut qui alicuius caussam tuetur ac defendit.* Sic legitur in N. T. 2 Tim. II, 3. ὡς καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ Χριστοῦ tanquam bonus et idoneus doctor religionis christianae, qui religionem christianam omni modo defendit et tuetur.

Conf. *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II, p. 1041. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΤΡΑΤΟΛΟΓΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *exercitum conscribo et colligo, deligo, cogo et conscribo milites,* q. τὸν στρατὸν συλλέγω, ex στρατὸς *exercitus* et λέγω *lego*, i. e. *colligo*. Semel tantum in N. T. legitur 2 Tim. II, 4. ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ ut imperatori, seu duci placeat. Στρατολογήσας enim est idem, qui στρατολόγος dicitur, dux, seu imperator, qui conscribendo milites exercitum colligit. Vox haec paullo rarior est et ab *H. Stephano* in Thesauro Ling. Gr. T. III. p. 1064. sine ulla significatus auctoritate affertur. Reperitur autem apud *Iosephum* de B. I. V, 9. 4. ἀλλὰ ῥωμαῖος τις ἐστρατολόγησε κατὰ τῦ ἔθνυς; *Chariton.* Aphrod. I, 2. ubi videndus *D'Orville*. — *Hesych.* στρατολογήσαντι· στρατεύσαντι. Gloss. στρατολογία· *delectus.*

ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΑ'ΡΧΗΣ, ου, ὁ, 1) *imperator, belli dux et praefectus exercituum,* ex στρατόπεδον *exercitus* et ἄρχω *impero,* q. d. ἄρχων τῦ στρατοπέδυ. Iam, quia στρατόπεδον saepe praetorium imperatoris romani, seu custodiam corporis notat, (conf. *Perizonium* de Praetorio §. 73.) factum est, ut στρατοπεδάρχης etiam 2) *praefectum praetorio*, seu *custodiae corporis imperatoris* significaret. Sic semel legitur in N. T. Act. XXVIII, 16. ὁ ἑκατόνταρχος παρέδωκε τὺς δεσμίυς τῷ στρατοπεδάρχῃ centurio vinctos, seu captivos tradidit praefecto praetorio, seu cohortium praetorianarum, quae extra Romam castra sua habebant. Imperatorum enim temporibus mos obtinuit, ut ex provinciis Romam ad Caesarem missi vincti praefecto praetorio custodiendi committerentur, ut ex loco *Iosephi* A. I. XVIII, 6. 6. recte demonstravit *Krebsius* in Obss. Flav. p. 265. qui etiam recte monuit, στρατιώτην, qui ibidem commemoratur, *militem praetorianum* fuisse, coll. *Iosepho* A. I. XVIII, 6. 7. Conf. etiam Philipp. I, 13. Caeterum Paulum a *Iulio* centurione *Afranio Burrho* traditum ac commendatum fuisse, post alios luculenter demonstravit *C. G. F. Walchius* in Historia Afranii Burrhi, Actor. XXVIII, 16. commemorati, quae exstat in Actis Societ. Lat. Ienensis Vol. I. p. 156 seq.

ΣΤΡΑΤΟ'ΠΕΔΟΝ, ου, τὸ, 1) proprie: *castra, locus, ubi imperator*, seu *dux cum suis copiis militaribus commoratur,* ex στρατὸς *exercitus* et πέδον *campus, solum.* Sic legitur apud *Thucydidem* VI, c. 88. καὶ τὸ στρατόπεδον, ὃ κατεκαύθη ὑπὸ τῶν Συρακυσίων. ibid. VII, c. 44. ἐς τὸ στρατόπεδον διαφύγγανον. Hinc στρατοπεδεύω *castra pono, metor,* apud Alex. Prov. IV, 15. 2) per metonymiam: *exercitus, qui in castris cum duce commoratur.* Sic semel tantum in N. T. legitur Luc. XXI, 20. ὅταν δὲ ἴδητε κυκλυμένην ὑπὸ τῶν στρατο-

στρατοπέδων τὴν Ἱερουσαλὴμ quum autem videritis Hierosolymam cingi exercitibus. Sic legitur non solum apud Alexandrinos Ierem. XLI, 12. pro אֲנָשִׁים *homines*, Ierem. XXXIV, 1. pro חַיִל *exercitus*, *copiae militares*, et in libris apocryphis V. T. 2 Macc. VIII, 13. IX, 9. sed etiam apud optimos Scriptores graecos, v. c. *Thucyd.* Lib. IV, c. 94. VII, c. 71. *Polybius* Hist. II, c. 31. πληρώσας τὰς ὁρμὰς τῶν στρατοπέδων τῆς ἀσφαλείας. ibid. III, 60 et 66. et *Xenophontem* Hist. Gr. I, 1. 14. *Timaeus* Lex. Platon. p. 171. ed. *Ruhnken.* στρατόπεδον λέγεται καὶ τὸ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν. λέγεται δὲ καὶ τόπος, ἐν ᾧ ἀθροίζεσθαι αὐτοὺς ἐπιτήδειον. *Etym. M.* στρατόπεδον ἐποιήσατο; ἀντὶ τοῦ σκηνάς. δύο γὰρ σημαίνει ἡ λέξις, καὶ τὸ στράτευμα λέγουσι, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν στρατείαν. οὕτως Ἀριστοφάνης. Idem fere *Suidas* tradit, qui tamen observat, ex etymologiae ratione rectius de castris dici. Etiam στρατοπέδευμα *exercitum* significat apud *Diodorum Sic.* XV, 85. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 798.

ΣΤΡΕΒΛΟΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie: *torqueo, detorqueo, distorqueo, tortuosum et flexuosum reddo*, etiam *tormentis crucio* (*Polyb.* II, 59, 1.) a στρεβλὸς *tortuosus, flexuosus.* *Suid.* στρεβλούμενος: δεσμούμενος, μαστιζόμενος. *Hesych.* στρεβλοῦται· αἰκίζεται, βασανίζεται. *Aristoph.* Plut. v, 876. Hinc στρεβλωτήριον est *nervus*, seu *lignum in carcere*, *quo captivorum pedes constringebantur*, et στρέβλη *instrumentum ad torquendum.* 2) metaphorice: *perverto*, *corrumpo*, *depravo*, *in alienum sensum rapio.* Sic semel legitur in N. T. 2 Petr. III, 16. ubi sermo est de doctrina de exspectando domini ad iudicium adventu, (non vero, ut plerisque placet, de locis quibusdam in epistolis Pauli,) ἐν οἷς ἐστι δυσνόητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν in qua sunt quaedam difficilia explicatu, quae homines indocti nec satis firmi in vera religione pervertunt, in alienum sensum detorquent iisque abutuntur. In versione Alexandrina respondet hebraico פָּתַל, 2 Sam. XXII, 27. quemadmodum στρεβλὸς pro עִקֵּשׁ *perversus*, adhibetur ab Alex. 2 Sam. XXII, 27. et Ps. XVIII, 27.

ΣΤΡΕΦΩ, fut. έψω, 1) generatim: *verto, flecto, torqueo*, et speciatim de *versione locali* usurpatur, notans: *vertere, convertere.* Στρέφομαι *convertor*, *me converto*, *retro verto me ipsum.* Matth. VII, 6. καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς et postquam retro se verterunt, vos dilacerent. ibid. XVI, 23. ὁ δὲ στραφεὶς εἶπε τῷ Πέτρῳ Iesus vero, convertens se ad Petrum, ei dixit. Luc. VII, 9. 44. IX, 55. X, 21. 23. XIV, 25. XXII, 61. XXIII, 28. Ioh. I, 38. XX, 14. ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω ad tergum se vertit. ibid. v. 16. Act. XIII, 46. στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη convertimus nos ad gentes, ile-

que religionem christianam tradimus. *Eurip.* Phoeniss. v. 470. 2) *porrigo, obverto,* i. q. παρέχω. Matth. V, 39. στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην ei alteram quoque maxillam caedendam praebe, seu obverte. 3) *averto,* i. q. ἀποστρέφω. Act. VII, 42. ἔστρεψε δὲ ὁ Θεὸς avertit Deus, sc. faciem suam, h. e. indignatus est iis, nec eorum curam habuit. 4) *muto,* et metaphorice de animo: *emendo.* Matth. XVIII, 3. ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία nisi immutatis plane et emendatis animi vestri sensibus puerorum sensum indueritis. Act. XI, 6. στρέφειν τὰ ὕδατα εἰς αἷμα mutare aquas in sanguinem. Respondet in versione Alexandrina hebraico הפך *convertit, mutavit.* Exod. VII, 15. τὴν ῥάβδον τὴν στραφεῖσαν εἰς ὄφιν. 1 Sam. X, 6. καὶ στραφήσῃ εἰς ἄνδρα ἄλλον. Ps. XXIX, 14. ἔστρεψας τὸν κοπετόν μου εἰς χαρὰν ἐμοί. Ierem. XXXI, 13. Thren. V, 15. Adde Sirac. VI, 30. στραφήσεταί σοι εἰς εὐφροσύνην. 1 Macc. I, 41. 42. 5) Singulari plane ratione Act. VII, 39. de Israelitis, qui Mose duce in deserto iter faciebant, legitur ἐστράφησαν ταῖς καρδίαις αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον converterunt se retro cordibus ipsorum in Aegyptum, h. e. vel: *cupiebant in Aegyptum redire, sie wünschten sich nach Aegypten zurück;* vel: *redierunt ad mores et instituta Aegyptiorum,* ut ad idololatriam referatur, cum *Lactantio* Lib. VI, 10. Saepius in N. T. non legitur. *Hesych.* στρέφει· κάμπτει, λυγίζει, ἀποστρέφει, δινεῖ, ψηλοῖ.

ΣΤΡΗΝΙΑΏ, ῶ, fut. άσω, *luxurior, luxuriose vivo, lascivio, dissolute vivo. ferocio,* a στρῆνος, quod vide. Metaphora desumta est a iumentis, bene saginatis, quae cum pabulo ferociunt et ruptis, seu avulsis habenis quaqua versum vagantur. Bis tantum legitur in N. T. Apoc. XVIII, 7. ὅσα ἐδόξασεν ἑαυτὴν καὶ ἐστρηνίασεν quanta glorificavit se et lascivivit. ibid. v. 9. οἱ μετ' αὐτῆς πορνεύσαντες καὶ στρηνιάσαντες. Vide ad h. l. *Alberti* in Obss. Philol. Damnant verbum στρηνιᾷν aeque ac καταστρηνιᾷν Grammatici veteres (v. c. *Phrynichus* p. 70. Στρηνιᾷν· τούτῳ ἐχρήσαντο οἱ τῆς νέας κωμῳδίας ποιηταί, ᾧ οὐκ ἂν μὴ μανείς τις χρήσαιτο, παρὸν λέγειν τρυφᾷν, ubi videndus *Hoeschelius* et *Nunnesius.*) et cum iis *Salmasius* de Lingua Hellenistica p. 99. *Hesych.* στρηνιῶντες· πεπληθυσμένοι, (ita enim reponendum est loco impressi πεπλεγμένοι,) δηλοῖ δὲ καὶ τὸ διὰ πλοῦτον ὑβρίζειν καὶ βαρέως φέρειν.

ΣΤΡΗ̃ΝΟΣ, εος, contracte ους, τὸ, *luxus, deliciae,* et ex adiuncto: *asperitas morum, insolentia, ferocia,* a στρηνὴς *asper, indomitus, qui habenas excussit,* tanquam a στερέω *privo, aufero* et ἡνία *habena,* ut adeo metaphora desumta videatur a iumentis, quae bene saginata et prae nimia pabuli copia ferociunt et ruptis habenis quaqua versum vagantur. Semel

tantum

tantum in N. T. legitur Apoc. XVIII, 3. *ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνους αὐτῆς ἐπλούτησαν* ex nimio luxu ipsius divites facti sunt. In versione Alexandrini respondet hebraico שַׁאֲנָן *tumultuatio, tumultus, strepitus, quem edunt ferocientes et insolenter se gerentes.* 2 Regg. XIX, 23. *τὸ στρῆνός σου ἀνέβη ἐν τοῖς ὠσί μου* insolentia tua pervenit ad aures meas. Conf. dicta ad *στρηνιάω* et *καταστρηνιάω*.

ΣΤΡΟΥΘΙΌΝ, ου, τό. Vox, aeque ambigua ac indefinita apud Graecos, ac צִפּוֹר (cui in versione Alexandrina respondet Cohel. XII, 4. Thren. III, 52. Ps. XI, 1. CII, 8) apud Hebraeos. Est deminutivum a *στρουθός*, atque *omnes aves*, seu *aviculas, quae sunt minoris pretii*, *τὰ μικρὰ τῶν ὀρνίθων*, secundum *Moschopulum*, (unde Thren. IV, 3. pro יְעֵנִים *ὡς στρουθία* ab Alexandrinis ponitur,) significat, quanquam interdum de *passere* et *passerculo* accipiendum esse videtur. Conf. *Bocharti* Hierozoic. II. Lib. I, c. 21. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 345. Legitur in N. T. Matth. X, 29. *οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται;* nonne duo passerculi asse, seu minimo pretio venduntur? ibid. v. 31. *πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς* multis passerculis praestatis. Luc. XII, 6. 7. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΤΡΩΝΝΥΩ, vel ΣΤΡΩΝΝΥΜΙ, fut. *στρώσω*, 1) generatim: *sterno, substerno, expando*, a *στορέω* idem. Matth. XXI, 8. *ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ* vestimentis suis straverunt viam; seu, vestimenta sua expanderunt in viam. ibid. *ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων, καὶ ἐστρώννυον ἐν τῇ ὁδῷ* alii vero arborum frondibus viam straverunt. Marc. XI, 8. Sic legitur quoque Esther. IV, 3. *σάκκον καὶ σποδὸν ἔστρωσαν ἑαυτοῖς*, ubi hebraico הִצִּיעַ *stravit, substravit, stratum posuit*, respondet. Ezech. XXIII, 41. *καὶ ἐκάθου ἐπὶ κλίνης ἐστρωμένης*. Prov. XV, 20. *ὁδοὶ ἀεργῶν ἐστρωμέναι ἀκάνθαις*. Iob. XVII, 13. *ἐν δὲ γνόφῳ ἔστρωταί μου ἡ στρωμνή*. Hinc *στρωμνὴ* *stratum, lectus, κοίτη, ἡ κλίνη*, *Hesychio* et *Suida* interpretantibus, et *στρῶμα* *stratum, stragulum, stramentum* apud *Demosthenem* p. 762. 4. et 1191. 1. ed. *Reiske*. 2) *lectum sterno*. Act. IX, 34. *ἀνάστηθι καὶ στρῶσον σεαυτῷ* surge et sterne tibi lectum. Subintellegendum est *κλίνην*, vel *κοίτην*, vel *στρωμνήν*. 3) *στρῶσαι* est verbum proprium de *iis, qui triclinia* (h. e. *conclavia, in quibus discumbitur,*) *lectis, lectosque tricliniares ac mensas, circa quas lecti positi erant, peristromatis et pulvinis sternunt.* Sic legitur in N. T. Marc. XIV, 15. et Luc. XXII, 12. *καὶ αὐτὸς ὑμῖν δείξει ἀνώγεον μέγα ἐστρωμένον* et ipse vobis monstrabit coenaculum ingens, lectis tricliniaribus stratum, quod Auctor librorum ad *Herennium* IV, 51. *triclinium stratum*, et *Macrobius* Saturn. II, 9. *triclinium lectis stratum* dixit. Conf. *Fischeri*

Fischeri Prolus. I. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 13 sq. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 627.

ΣΤΥΓΗΤΟΣ, ή, όν, et active et passive usurpatur. Passive si sumitur, notat: *odiosum, exosum, odio dignum, exsecrabilem, qui odio et horrori est.* Active vero si adhibetur, eum significat, *qui odio est plenus et alios odio prosequitur, inimicus;* a στυγέω *odio prosequor, reformido, abominor,* (*Eurip.* Phoen. v. 619.) quod secundum nonnullos a στὺξ, στυγὸς (*styx, nomen fluvii infernalis, infernum,*) descendit, ut significet *tale odium,* vel *abominationem eiusmodi, qua infernum prosequimur.* Semel tantum in N. T. legitur Tit. III, 3. στυγητοὶ, μισοῦντες ἀλλήλους odiosi, odio habentes nos invicem. *Hesych.* στυγητοί· μισητοί, χαλεποί, φοβεροί. *Xiphilinus* in Caio pag. 125. *Heliodor.* V, 29. *Philo* de Decalogo p. 202. 20.

ΣΤΥΓΝΆΖΩ, fut. άσω, 1) proprie: *tristis, moestus sum, vel fio, tristor, moerore, vel molestia afficior,* et inprimis de tristitia usurpatur, quae se vultu prodit et frontem nubilam reddit, a στυγνὸς, quod partim active de eo usurpatur, *qui molestias alteri facessit seque odiosum et invisum aliis reddit,* i. q. στυγνοποιὸς, partim vero passive de *austero, triste, qui vultu prodit moestitiam animi. Eurip.* Hippolyt. v. 173. *Xenoph.* Anab. II, 6. §. 6 et 7. *Arrian.* Diss. Epictet. III, c. 5. Vide et *Schol. Aristoph.* Nub. v. 582. et *Eustathium* de Ismenia IV, p. 98. Sic autem legitur in N. T. Marc. X, 22. ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ, ἀπῆλθε λυπούμενος at ille, moestitia affectus ob hunc sermonem, abiit moestus. *Nicetas* in Andronic. Comnen. II, c. 2. p. 207. κατηφιῶντες οὖν οἱ ἄνθρωποι καὶ στυγνάζοντες ἐβίωσκον. Hinc στυγνότης *tristitia, quae se vultu in terram demisso et fronte nubila prodit.* 2) metaphorice hoc verbum usurpatur de *coelo nubilo, minus sereno et vaporibus turbido.* Matth. XVI, 3. πυῤῥάζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανὸς nam rubet triste coelum. Sic Sap. XVII, 5. νὺξ στυγνὴ noctem tenebricosam et atram notat. Ita quoque Latini *triste coelum* dicunt. Vide *Drakenborch.* ad Silium Ital. l. XII, v. 602. Facit huc etiam locus *Polybii* Hist. IV, c. 21. ἥτις (αὐστηρία) αὐτοῖς παρέπεται διὰ τὴν τοῦ περιέχοντος ψυχρότητα καὶ στυγνότητα, τὴν κατὰ τὸ πλεῖστον ἐν τοῖς τόποις ὑπάρχουσαν quae eorum austeritas ex aëris frigore et coeli tristitia oritur, quae in plerisque locis esse solet. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΤΎΛΟΣ, ου, ὁ, 1) generatim: *columna, quae in publico erecta stat loco,* (Alex. Ierem. XLIII, 13. τοὺς στύλους ἡλίου. Hebr. מַצֵּבָה *statua.*) et speciatim: *fulcrum, quod domum eiusque partes stabilit,* a στάω, unde ἵστημι *sto,* columna enim stat erecta. 2) *omne, quod rectum stat,* aut *instar columnae* ascen-

ascendit et sursum agitur. Sic legitur in N. T. Apoc. X, 1. ὡς στῦλοι πυρὸς tanquam flammae, columnarum instar ascendentes. Simili ratione apud Alexandrinos στῦλος de *ornamento capitis, columnarum formam referente,* legitur 1 Regg. VII, 40. ubi hebraico כֹּתֶרֶת *coronamentum,* respondet; — de *nube, columnae instar apparente,* Exod. XIX, 9. et de *igne.* Exod. XIII, 21. 22. XIV, 24. Iam, quia columnae sunt fulcra, sustentacula et fundamenta aedificiorum, aut tectorum, hinc στῦλος 3) metaphorice *omne, quo aliquid innititur, vel firmitatem, aut auctoritatem, aut securitatem accipit,* notat, et sic in N. T. partim ad *homines* transfertur, *qui sunt in aliqua re principes, auctoritate et dignitate prae caeteris insignes, aliisque praesidio et subsidio,* partim vero ad *res, quae sunt primariae ac praecipuae.* Sic legitur in N. T. Galat. II, 9. ubi apostoli, Iacobus, Petrus et Iohannes dicuntur οἱ δοκοῦντες στῦλοι εἶναι, h. e. qui apostoli principes erant et auctoritate prae caeteris insignes, qui v. 6. οἱ δοκοῦντες εἶναί τι et οἱ δοκοῦντες vocantur, quia eorum tunc summa erat auctoritas. *Maimonides* More Nevochim II, 23. *prophetae columina generis humani.* Apud *Euripid.* Iphig. v. 57. proles mascula στῦλοι οἴκων dicitur. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 220. Apoc. III, 12. ὁ νικῶν ποιήσω αὐτὸν στῦλον ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ μου vincenti, seu summam constantiam in religione christiana tuenda et observanda probanti, principem inter meos cultores et coeli cives locum assignabo. 1 Tim. III, 16. στῦλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας doctrina primaria ac praecipua religionis christianae. Conf. *Patric. Iunium* in Notis ad Clementis Ep. 1. ad Corinthios p. 8. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΤΩΪΚΟΣ, ἡ, ὸν, *stoicus.* Nomen sectae philosophicae, apud Graecos olim et Romanos celeberrimae, cuius auctor traditur *Zeno.* Dicuntur autem *Stoici* ἀπὸ τῆς στοᾶς a porticu, ubi Zeno et sectatores eius deambulando disputabant. Erat autem disciplina Stoicorum severissima ideoque magnae apud veteres auctoritatis. Summa eius capita ex libris *Epicteti, Arriani, Antonini, Ciceronis, Diogenis Laërtii* et recentiorum scriptis, v. c. *Lipsii* Manuductione ad Philosophiam Stoicam et Physiologiae Stoicorum Lib. III. Antwerp. 1604. 4. et *Tiedemanni* System. Philosoph. Stoicae, theotisce scripto, T. III. Lips. 1776. 8. cognosci possunt. In N. T. Stoici semel tantum commemorantur Act. XVII, 18. τινὲς δὲ τῶν Ἐπικουρείων, καὶ τῶν Στωϊκῶν φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ, sc. τῷ Παύλῳ, quidam autem ex Epicureis et Stoicis philosophis disputarunt cum eo.

ΣΥ, *tu.* Est pronomen personale omnis generis. Genitivus σοῦ, dat. σοὶ, accus. σὲ, ubi observandum est, in nominativo et vocativo semper accentum retinere, sed in genitivo, dativo et accusativo ἐγκλίνεσθαι, h. e. referri inter dictiones encliticas, quae accentum suum reiiciunt in praecedentem dictionem, et si praecedens dictio sit circumflexa, tum prorsus amittunt accentum suum nativum. Matth. II, 6. καὶ σὺ Βηθλεὲμ et tu Bethlehem. ibid. III, 14. καὶ σὺ ἔρχῃ πρός με. Ioh. XXI, 15. σὺ οἶδας, ὅτι φιλῶ σε. Act. XXII, 27. Rom. XIV, 10. σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων τὸν ἀδελφόν σε. — Σὺ saepe ponitur, *cum unusquisque, quisquis ille est, aliquid facere iubetur.* Matth. VI, 1. σὺ δὲ, ὅταν προσεύχῃ, εἴσελθε εἰς τὸ ταμεῖόν σε quisquis vult orare, ingrediatur in conclave suum, ubi sit solus. ib. v. 17. σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σε τὴν κεφαλήν. Interdum, ut recte observat *Schwarzius* in Comment. Critt. Ling. Gr. p. 1252. elegantiam quoque habet in rhetorum *apostrophe*, Matth. XI, 2. Luc. X, 15. — item in *antitheto*, Matth. XXVI, 39. Luc. XV, 31. XVI, 25. XXIII, 40. Ioh. II, 20. — in *interrogationibus*, Ioh. III, 10. VII, 52. VIII, 53. XII, 34. XIII, 6. — in *exprobrationibus*, Act. XXIII, 3. Rom. II, 17. IX, 20. XIV, 4. 10. — in *admonitionibus*, 1 Cor. XV, 36. Galat. II, 14. VI, 1. et in *blandiendo.* 1 Tim. VI, 11. 2 Tim. II, 1. Iacob. II, 3. — Genitivus σοῦ cum circumflexo tanquam pronomen personale adhibetur Matth. II, 6. III, 14. XVII, 27. Luc. II, 37. Sine circumflexo ut dictio enclitica adhibetur. Matth. I, 20. IV, 7. VI, 13. Luc. IV, 7. — Dativus σοὶ in utramque partem adhibetur. Matth. XXI, 5. rex tuus ἔρχεταί σοι venit tibi, h. e. in honorem et commodum tuum. Apoc. II, 16. μετανόησον, εἰ δὲ μὴ, ἔρχομαί σοι ταχὺ resipisce, alias vero veniam tibi, h. e. ad te puniendum. — Nominativus pluralis ὑμεῖς, gen. ὑμῶν, Matth. V, 13. Marc. VII, 6. etc. Ὑμῶν ponitur interdum adiective pro ὑμέτερος. Matth. V, 12. 16. 20. 1 Cor. III, 21. 22. — Dativus ὑμῖν ut σοὶ in utramque partem adhibetur. 2 Cor. V, 13. et XII, 20. Accusativus ὑμᾶς.

ΣΥΓΓΕΝΕΙΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *cognatio, affinitas, generis et sanguinis communio,* a σὺν, ν mutato in γ, et γένος genus, *prosapia.* Sic legitur, sed sensu metaphorico, ita, ut *quamlibet arctam coniunctionem* significet, Sapient. VIII, 18. ἔστιν ἀθανασία ἐν συγγενείᾳ τῆς σοφίας. Adde *Xenoph. Hist. Gr.* II, 4, 13. et *Anab.* VII, 3, 20. *Polyb.* VIII, 35, 9. 2) per metonymiam: *cognati, affines, familia,* i. q. συγγενεῖς. Sic ter tantum in N. T. legitur. Luc. I, 61. ὅτι οὐδείς ἐστιν ἐν τῇ συγγενείᾳ σε nemo est in omni familia tua. Act. VII, 3. ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σε καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σε linque patriam tuam

atque cognatos tuos. ibid. v. 14. καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν, scil. μετεκαλέσατο. *Eurip.* Phoen. v. 300. ὦ συγγένεια τῶν Ἀγήνορος τέκνων. *Polyb.* XV, 30, 7. *Demosthenes* p. 796. 17. ed. *Reiske*, ὥσπερ αἱ συγγένειαι τὰς ἰδίας οἰκίας εἰώθασιν. Ita etiam συγγένεια in versione Alexandrina aliquoties usurpatur, v. c. Levit. XX, 20. ubi hebraico דוד *patruus* respondet. Genes. L, 8. καὶ τὴν συγγένειαν καὶ τὰ πρόβατα ὑπελείποντο. ibid. XII, 1. et in aliis multis locis, ubi hebraico מִשְׁפָּחָה *familia* respondet, v. c. Iob. XXXII, 2. Ierem. XXXIII, 24. Adde 2 Macc. V, 9. et Sirac. XXII, 6. *Hesych.* συγγένεια: συγγενικός.

ΣΥΓΓΕΝΗΣ, έος, ὲς, ὁ, ἡ, 1) *cognatus, affinis, consanguineus*, ex iisdem. Marc. VI, 4. Luc. I, 36. ἡ Ἐλισάβετ ἡ συγγενής σου Elisabeth, cognata tua. In hac cognatione inter Mariam, ex tribu Iuda, et Elisabetham, ex tribu Levi oriundam, non est magna cum quibusdam interpretibus difficultas quaerenda: nam potuisse ex diversis tribubus connubia iungi, ostendit *Buxtorfius* in Catalectis 241. Ibid. v. 58. οἱ περίοικοι καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς vicini atque cognati eius. ibid. II, 44. ἐν τοῖς συγγενέσι καὶ τοῖς γνωστοῖς inter cognatos atque familiares. ib. XIV, 12. οἱ συγγενεῖς ab amicis et fratribus et vicinis distinguuntur. Ioh. XVIII, 26. Act. X, 24. συγκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους. In versione Alexandrina legitur in eadem significatione pro גאל, 1 Regg. XVI, 11. et דודה *amita*. Levit. XVIII, 14. XX, 20. Adde Tob. VI, 9. 1 Macc. X, 89. 2 Macc. XI, 1. 35. *Xenoph.* *Hist. Gr.* I, 4, 6. et 7, 5. Pro συγγενής apud graecos Scriptores, maxime poetas, reperitur etiam σύγγονος *cognatus, frater, soror*, v. c. *Euripidem* in Phoeniss. v. 1246. 1468 et 1524. 2) *popularis, eadem gente* (γένει 2 Cor. XI, 26.) *oriundus, gentilis*. *Polyb.* IV, 54, 6. Sic sumendum videtur Luc. XXI, 16. παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων καὶ ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ φίλων, ubi vox συγγενεῖς ob praecedens ἀδελφοὶ de cognatis non commode accipi potest. Rom. IX, 3. ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα, ubi intelligendi sunt Iudaei, qui secundum natales populares Pauli erant. Gentiles autem et omnino omnes, ad religionem christianam adducti, συγγενεῖς et ἀδελφοὶ Pauli erant κατὰ πνεῦμα. Rom. XVI, 3. 11 et 21. Saepius in N. T. non legitur. Conf. quae de hac voce disputavit *Schwarzius* in Notis ad *Theophrast.* Char. c. 19.

ΣΥΓΓΝΩΜΗ, ης, ἡ, *ignoscentia, venia, indulgentia, concessio, permissio*, a συγγινώσκω *ignosco, indulgeo, condono, consentio, eiusdem sum sententiae*. Semel tantum legitur in N. T. 1 Cor. VII, 6. τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συγγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγὴν hoc, quod dixi, suadere tantum volui, salvo iudicio

veſtro, non pronuſpere, es war bloß gein unmaßgeblicher *Rath.* Frequentius haec vox apud Graecos de *venia*, *indulgentia et ignoſcentia* uſurpatur, v. c. *Eurip.* Phoen. v. 1012. οὐκ συγγνώμην ἔχει ignoſci non poteſt. *Xenoph.* de Rep. Athen. II, 20. συγγνώμη ἐστὶν ignoſcendum eſt. *Thucyd.* I, 32. IV, 61. V, 88. VII, 15. *Anthol.* II, 50, 21. Sirac. III, 15. συγγνώμην ἔχε, *Lutherus: halte es ihm zu gute.* *Suid.* συγγνώμη· συγχώρησις.

ΣΥΓΚΑΘΗΜΑΙ, *una ſedeo, conſideo*, i. q. συγκαθέζομαι (quod legitur apud *Lucianum* de Gymnaſiis T. II. p. 281.) ex σὺν cum et κάθημαι *ſedeo.* Bis tantum legitur in N. T. Marc. XIV, 54. καὶ ἦν συγκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπηρετῶν et conſidebat cum miniſtris. Act. XXVI, 30. καὶ οἱ συγκαθήμενοι αὐτοῖς et omnes, qui aſſederant. *Lucian.* Pſeudologiſta T. II, p. 443. *Baſilii M.* Orat. Moral. XII, p. 334. *Xenoph.* *Anab.* V, 7, 13. et VII, 3, 5. In verſione Alexandrina legitur pro hebraico יָשַׁב *ſedit, conſedit, commoratus eſt.* Pſ. CI, 8. et Exod. XXIII, 33.

ΣΥΓΚΑΘΙΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie tranſitive: *una ſedere facio, una colloco, una cum aliquo habitare et commorari facio*, ex σὺν cum et καθίζω *ſedere facio, colloco.* Epheſ. II, 6. καὶ συνήγειρε καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ et una cum eo nos reſuſcitabit ſummaque in coelis felicitate donabit cum Chriſto, ſeu ad Chriſti ſimilitudinem. 2) intranſitive: *ſimul, una ſedeo, conſideo, una commoror*, ſubintellecto pronomine reciproco. Luc. XXII, 55. συγκαθισάντων αὐτῶν cum conſediſſent, ſcil. ad ignem. Neutraliter ſumitur quoque haec vox apud Alexandrinos Exod. XVIII, 13. Ierem. XVI, 8. pro hebraico יָשַׁב *aſſedit, conſedit, commoratus eſt.* Saepius in N. T. non legitur. Confer *Maii Obſſ. Sacr.* T. IV. p. 164.

ΣΥΓΚΑΚΟΠΑΘΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *communia cum aliquo perfero mala, ſum particeps afflictionum, ſimul malis afficior*, ex σὺν *una, cum* et κακοπαθέω *moleſtias, miſerias et mala aequo animo perfero*, hocque a κακὸς *malus* et πάσχω *patior.* Semel tantum in N. T. legitur 2 Tim. I, 8. συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν Θεοῦ auxilio divino adiutus perfer mecum tranquillo animo mala ac calamitates ob religionem chriſtianam. Vide ſupra ad κακοπαθέω a me dicta.

ΣΥΓΚΑΚΟΥΧΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *ſimul affligo, una cum aliis male vexo.* Paſſ. συγκακουχέομαι, οῦμαι, *una cum aliis malis ac calamitatibus premor, in ſocietatem alienorum malorum venio, una affligor*, ex σὺν et κακουχέω, ῶ, *male tracto*, quod vide ſupra. Semel tantum in N. T. legitur Hebr. XI, 25: μᾶλλον

λοὶ ἀλλόμενοι συγκινεῖν χεῖλεσιν τῷ λαῷ τούτῳ et mihi dabat miseram Ifraelitarum fortem dubire.

ΣΥΓΚΑΛΕΩ, ῶ, fut. ήσω, congrego, colligo, ex σὺν et καλέω voco. Eandem fignificationem habet quoque medium συγκαλέομαι, οῦμαι. Legitur in N. T. Marc. XV, 16. καὶ συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν et adverfus eum congregarunt totam cohortem. Conf. Matth. XXVII, 27. συνήγαγον ἐπ᾽ αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν. Luc. IX, 1. συγκαλεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ convocatis deinde duodecim difcipulis fuis. ibid. XV, 6. 9. XXIII, 13. Πιλάτος δὲ συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν Pilatus vero convocatis pontificibus, proceribus ac populo. Act. V, 21. συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ coacto concilio omnium fenatorum ifraeliticorum. ibid. X, 24. XXVIII, 13. Saepius in N. T. non legitur. *Demofthenes* p. 190. 12. ed. *Reiske. Ariftaenet.* I, 5. *Pollux* Onom. I, 8, 12. Conf. etiam *Irmifch.* in Excurfu ad *Herodian.* I, 2. 3. p. 785. Alexandrini ufi funt hac voce aliquoties pro קָרָא *advocavit, accerfivit, convocavit,* Exod. VII, 11. Iof. IX, 22. X, 24. Prov. IX, 3. Ierem. I, 15. Zach. III, 10.

ΣΥΓΚΑΛΥΠΤΩ, fut. ύψω, 1) *cooperio, contego, operio,* ex σὺν et καλύπτω *tego, operio, occulto.* Ita legitur apud Alexandrinos 1 Regg. XXI, 4. καὶ συνεκάλυψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Genef. IX, 23. Iudd. IV, 18. 19. 2 Paral. IV, 13. V, 17. *Plutarch.* Vit. Demofthen. p. 305. ἀπιόντος οἴκαδε συγκεκαλυμμένου καὶ βαρέως φέροντος. 2) metaphorice: *occulto, abfcondo.* Sic femel tantum in N. T. legitur Luc. XII, 2. οὐδὲν δὲ συγκεκαλυμμένον ἐστὶν, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται nihil enim tam occultum eft, quod non aliquando in notitiam hominum fit venturum. *Eurip.* Phoen. v. 889. *Aefchyl.* Prometh. Vinct. v. 513.

ΣΥΓΚΑΜΠΤΩ, fut. ψω, *inflecto, incurvo, flexuofe contraho,* ex σὺν et κάμπτω *flecto.* Semel tantum in N. T. legitur Rom. XI, 10. καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διαπαντὸς σύγκαμψον et dorfum eorum femper incurva, h. e. effice, ut, miferia preffi, femper incurvati incedant, feu, ftatum eorum miferrimum redde. Verba defumta funt ex Pf. LXIX, 24. וּמָתְנֵיהֶם תָּמִיד הַמְעַד et dorfum eorum femper nutare fac. Praeterea legitur apud Alexandrinos 2 Regg. IV, 35. pro גָּהַר *procubuit toto corpore, inclinavit fe, inclinatus fuit.* Adde *Theodotionem* Iudd. V, 27. et *Xenoph.* de Re Equeftri VII, 2. Hinc συγκαμπὴ de *curvatura cervicis* apud *Xenoph.* l. l. I, 8.

ΣΥΓΚΑΤΑΒΑΙΝΩ, fut. ήσομαι, 1) proprie: *una, vel fimul defcendo,* ex σὺν, κατὰ et βαίνω *eo.* Sic legitur Sapient. X, 14. συγκατέβη αὐτῷ εἰς λάκκον. Cantic. trium puerorum v. 25. συγκατέβη ἅμα τοῖς περὶ τὸν Ἀζαρίαν εἰς τὸν κάμινον.

Alex.

Alex. Psalm. XLIX, 18. οὐδὲ συγκαταβήσεται αὐτῷ ἡ δόξα αὐτοῦ. Thom. M. p. 815. edit. Bernard. συγκαταβαίνειν οὐκ ἐρεῖς, ἀλλὰ συγκατιέναι, καὶ συγκαθῆκεν εἰς τὸ παίζειν, ubi videndus Hemsterhusius. 2) una cum aliquo proficiscor et iter facio, et quidem e loco edito in regionem depressiorem et minus editam, quemadmodum etiam καταβαίνειν in N. T. haud raro notat: proficisci e loco edito in regionem minus editam, et τῷ ἀναβαίνειν opponitur, ut supra sub utraque voce pluribus a me expositum est. Sic autem semel tantum in N. T. legitur Act. XXV, 5. συγκαταβάντες una mecum Caesaream proficiscantur.

ΣΥΓΚΑΤΑΘΕΣΙΣ, εως, ἡ, 1) proprie: assensio, approbatio, a 2 pers. praet. indic. pass. verbi συγκατατίθημι, quod vide. Cic. Academ. Quaest. Lib. IV, c. 12. — — „nunc de assensione atque approbatione, quam Graeci συγκατάθεσιν vocant, pauca dicemus." Arrian. Diss. in Epictet. Lib. III, c. 26. Hinc ex adiuncto συγκατάθεσις 2) consensum, coniunctionem, consortium notat et est idem, quod συμφώνησις. Sic semel in N. T. legitur 2 Cor. VI, 16. τίς δὲ συγκατάθεσις ναῷ θεοῦ μετὰ εἰδώλων; qualis vero compositio templo Dei cum idolis? h. e. quaenam coniunctio Christianorum (qui saepe in N. T. comparantur cum templo, in honorem Dei exstructo,) cum idolis esse potest? Polybius Hist. IV, c. 17. μέλλοντες συγχέειν τῆς σωτηρίας διὰ τὴν τῶν Ἀχαιῶν συγκατάθεσιν. Hesych. et Lex. Cyrilli MS. Brem. συγκατάθεσις· συμφώνησις.

ΣΥΓΚΑΤΑΤΙΘΗΜΙ, fut. ήσω, 1) proprie: una depono, ex σὺν, κατὰ et τίθημι pono. Eandem significationem habet quoque medium συγκατατίθεμαι, quod, omissa voce ψῆφον, speciatim de iis usurpatur, qui una calculum in urnam demittunt et calculis appositis vel approbant sententiam, vel reprobant, v. c. de iudicibus, qui, ut mos erat antiquus, niveis atrisque lapillis, his damnare reos, illis absolvere (Ovid. Metam. L. XV, 40 seq.) solebant. Hinc factum est, ut συγκατατίθεμαι 2) metaphorice significaret: assentiri, adstipulari, probare, subscribere alicuius sententiae, suffragari, et interdum etiam de foedus pangentibus, conspirantibus et in societatem alicuius venientibus usurparetur. In N. T. semel tantum legitur Luc. XXIII, 51. οὗτος οὐκ ἦν συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν hic nec consilia, nec facta eorum assensu suo probaverat. Alex. Exod. XXIII, 1. οὐ συγκαταθήσῃ μετὰ τοῦ ἀδίκου ne conspires, aut societatem ineas cum iniustis. Exod. XXIII, 32. οὐ συγκαταθήσῃ αὐτοῖς καὶ τοῖς θεοῖς αὐτῶν διαθήκην ne foedus panges cum illis et Diis eorum. Hist. Susann. v. 20. συγκατάθου ἡμῖν consentias nobis. Etiam apud graecos Scriptores συγκατατίθεμαι haud raro de iis usurpatur, qui in eandem sententiam cum aliquo descendunt et alicui suffragantur, v. c. apud Diogenem Laërt. IV, c. 6. et VII, c. 121. συγ-

ἐϛι ψευδεῖ μὴ συγκαταθήσεσθαι μηδενί. *Polybium* Excerpt. Legat. 46. et Hist. I, c. 49. προχείρως αὐτῶν συγκατατιθέμενος. Ibid. V, c. 1. *Demosthen.* p. 283. 22. edit. *Reiske.* *Iosephum* A. I, XX, 1. 2. Conf. *Krebsii* Obss. Flavianas p. 139. et *Drusigium* de Verbis Mediis N. T. I, 122. p. 455. ed. *Fischeri*; nec non *Wetstenii* N. T. T. I, p. 821.

ΣΥΓΚΑΤΑΨΗΦΙ'ΖΩ, fut. ίσω, *communibus votis et suffragiis eligo, communi sortis datae approbatione adscisco et coopto*, etiam *annumero*, ut sit i. q. συναριθμέω, ex σὺν, κατὰ et ψηφίζω *calculis computo et numero, calculis eligo, decerno, statuo.* Semel legitur in N. T. Act. I, 26. καὶ συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἕνδεκα ἀποστόλων et annumeratus est undecim apostolis, seu, cooptatus est in numerum undecim apostolorum.

ΣΥΓΚΕΡΑ'ΝΝΥΜΙ, vel ΣΥΓΚΕΡΑΝΝΥ'Ω, fut. άσω, 1) proprie: *commisceo, contempero, misceo*, a σὺν et κεράννυμι, vel κεραννύω *misceo.* Verbo hoc, quod est pharmacopolis proprium, nuspiam usi sunt Alexandrini, sed derivato substantivo σύγκρασις *commixtio, commixtura*, Ezech. XXII, 20. pro סִיג *scoria.* Adde 2 Macc. XV, 40. ὃν δὲ τρόπον οἶνος ὕδατι συγκερασθεὶς ἡδύς. 2) *compono*, adiuncta *sapientiae et ordinis* notione. Sic legitur in N. T. 1 Cor. XII, 24. ὁ δὲ Θεὸς συνεκέρασε τὸ σῶμα sed Deus ita sapienter composuit corpus: ubi conf. sequentia. 3) metaphorice: *coniungo, adiungo*, in qua notione reperitur Hebr. IV, 2. ὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνυς, μὴ συγκεκραμένος τῇ πίϛει τοῖς ἀκούσασιν sed non profuit illis promissio ista, quam acceperant; nam non coniuncta erat cum fide eorum, ad quos directa erat, seu, quia Israelitae non fidem habebant illi promissioni divinae. *Demosthenes* p. 1414, 7. παιδείαν πρὸς ἅπαντα ταῦτα εὐκαίρως συγκεκραμένην. *Thucyd.* VI, 18. Conf. *Wetstenii* N. T. T. II, p. 397. et inprimis *Abreschii Annotatt. in Ep. ad Hebr.* p. 247. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΓΚΙΝΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *una vel simul moveo, una agito, commoveo, concieo, concito* (*Polyb.* II, 59, 8. et XV, 17, 1.) et speciatim in deteriorem partem de iis usurpatur, *qui iram alicuius et indignationem movent*, aut *ad seditionem alios concitant*, ex σὺν et κινέω *moveo.* Reperitur tantum in N. T. Act. VI, 12. συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν et commoverunt, seu concitarunt populum. Conf. supra ad κινέω dicta.

ΣΥΓΚΛΕΙ'Ω, fut. είσω, 1) proprie: *concludo, occludo, asservo*, ut incluso nullus detur exitus, ex σὺν et κλείω *claudo.* *Thucyd.* IV, 67. Sic in libris apocryphis V. T. saepius de iis usurpatur, qui alios carceri, seu urbi, includunt, aut aedes et alia loca observando muniunt, v. c. 1 Macc. V, 5. καὶ συνεκλείσθησαν ὑπ' αὐτῦ ἐν τοῖς πύργοις. Ibid. VI, 18. οἱ ἐκ τῆς

ἄκρας

ἔχθρας ἦσαν συγκλείοντες τὸν Ἰσραήλ. ibid. XI, 65. XV, 29. 2 Macc. I, 15. *συγκλείσαντες τὸ ἱερόν.* ibid. XII, 7. In eadem significatione respondet etiam apud Alexandrinos hebraico סָגַר et הִסְגִּיר *clausit, occlusit, conclusit.* Ios. VI, 1. *καὶ Ἱεριχὼ συγκεκλεισμένη καὶ ὠχυρωμένη.* Ies. XLV, 1. Ierem. XIII, 19. Amos I, 6. 9. Abd. v. 14. Malach. I, 10. 2) *capio*, de piscatoribus, qui pisces reti concludunt et ita eos capiunt. Luc. V, 6. *συνέκλεισαν ἰχθύων πλῆθος πολὺ* tantam piscium ceperunt copiam; ubi videndus *Wetstenius*. 3) metaphorice: *trado*, vel *subiicio alicuius potestati*, *obstringo*, *obstrictum et obligatum reddo*, *permitto*, *ut aliquis alterius potestati subiiciatur*, *aut obstringatur aliqua re*, etiam per metalepsin: *obstrictum et obnoxium*, *vel subiectum declaro.* Rom. XI, 32. *συνέκλεισε γὰρ ὁ Θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν.* permisit enim Deus omnes incredulitati, aut: demonstravit et declaravit, omnes esse sub incredulitate et vitiositate; quod placuisse video *Chrysostomo*, qui ita interpretatus est: *ἤλεγξεν, ἀπέδειξεν ἀπειθοῦντας.* Galat. III, 22. *ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν* sed in litteris sacris Deus omnes homines vitiositatis imperio subiectos poenisque peccatorum obnoxios declarat. ibid. v. 23. *ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα συγκεκλεισμένοι* legi Mosaicae obstricti tenebamur. Imitati sunt hac in re Scriptores N. T. librorum hebraicorum V. T. auctores, qui voce הִסְגִּיר, vel nude posita, Deut. XXXII, 30. Iob. XVI, 11. Ps. LXXVIII, 50. vel sequente vocabulo בְּיַד, Ps. XXXI, 9. usi sunt de iis, qui alios tradunt et subiiciunt aliorum potestati, unde etiam ab Alexandrinis voce *παραδιδόναι* redditum reperitur. Simili tamen ratione *συγκλείω* apud Graecos usurpatur, v. c. apud *Diod. Sic.* XX, 74. ubi videndus *Wesselingius*, et *Dionysium Halic.* Lib. VIII, p. 520. (cf. etiam *Ernesti* Glossar. Polybianum s. h. v.) et *κατακλείω* apud *Dionys. Halic.* III, 18. et *Demosthen.* I. *Philipp.* p. 118. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΓΚΛΗΡΟΝΟ΄ΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie: *cohaeres, consors haereditatis, a defuncto relictae*, ex *σὺν* et *κληρονόμος haeres.* Hinc verbum *συγκληρονομέω cohaeres sum*, *una haereditatem adeo.* Sirac. XXII, 26. *ἵνα ἐν τῇ κληρονομίᾳ αὐτοῦ συγκληρονομήσῃς.* Iam, quia *κληρονόμος* etiam generatim eum significat, qui quocunque modo aliquid consequitur ac particeps fit alicuius rei, (conf. supra ad vocem *κληρονόμος* a me dicta,) factum est, ut etiam *συγκληρονόμος* 2) generatim et metaphorice diceretur in N. T. *particeps alicuius rei una cum aliis*, *qui aliquid una cum aliis consecutus est.* Rom. VIII, 17. *συγκληρονόμοι Χριστοῦ* participes insignis felicitatis futurae, qua Christus in praesenti apud Deum fruitur; ubi *συγκληρονόμων Χριστοῦ* explicatur: *συνδοξάζεσθαι*. ibidem, *συζῆν*. 2 Tim. II, 11.

11. συμβασιλεύειν, ibid. v. 12. et σὺν Χριστῷ φανερωθῆναι ἐν δόξῃ, Coloss. III, 4. Ephes. III, 6. εἶναι τὰ ἔθνη συγκληρονόμα καὶ σύσσωμα καὶ συμμέτοχα τῆς ἐπαγγελίας αὐτοῦ ἐν τῷ Χριστῷ futurum scilicet esse, ut gentiles, cum Iudaeis arctissime iuncti, participes fiant felicitatis, Iudaeis per Messiam promissae. Hebr. XI, 9. μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ, τῶν συγκληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς cum Isaaco et Iacobo, quibus eadem promissio contigerat, seu, quibus etiam promissa erat possessio terrae Canaan. 1 Petr. III, 7. ὡς καὶ συγκληρονόμοι χάριτος ζωῆς quae non minus quam mariti olim participes erunt felicitatis aeternae. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *particeps fio, aut sum, in societatem venio, commercium habeo, communico*, i. q. simplex κοινωνέω, a quo descendit. Ter tantum in N. T. reperitur, Ephes. V, 11. καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους, pro τῶν ἐν τῷ σκότει, ne participes fiatis factorum pravorum et perniciosorum gentilium, partim approbando, partim iisdem sceleribus indulgendo. Philipp. IV, 14. συγκοινωνήσαντές μου τῇ θλίψει quod in societatem calamitatum (paupertatis maxime) mearum venistis, h. e. quod me, calamitatibus et inopia pressum, omnibus modis sublevastis. Apoc. XVIII, 4. ἵνα μὴ συγκοινωνήσητε ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῆς ne in societatem peccatorum eius abstrahamini, eadem faciendo, cooperando, adiuvando, approbando, connivendo, non prohibendo. *Demosthenes* p. 1299. 20. ed. *Reiske*, συγκοινωνεῖν τῆς δόξης.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΟΣ, οῦ, ὁ, ἡ, *consors, particeps, socius, adiutor*, i. q. κοινωνός. Rom. XI, 17. συγκοινωνὸς τῆς ῥίζης καὶ τῆς πιότητος τῆς ἐλαίας ἐγένου et particeps factus es radicis et pinguedinis, seu fertilitatis olivae, h. e. si a tropo recesseris, vos gentiles in societatem venistis felicitatis, Iudaeis tantum olim promissae, promissionum et beneficiorum, quae a patriarchis ad posteros, veluti a radice in ramos, profluxerunt. 1 Cor. IX, 23. τοῦτο δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι haec vero omnia religionis christianae caussa facio, ut nempe eius propagationem omnibus modis promoveam et ita particeps fiam praemiorum, quae Christus veris doctoribus religionis christianae promisit et destinavit. Cf. v. 17. et 2 Tim. IV, 7 et 8. Philipp. I, 7. συγκοινωνούς μου τῆς χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας. Vide infra ad χάρις dicta. Apoc. I, 9. συγκοινωνὸς ἐν τῇ θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΓΚΟΜΙΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: *colligo, comporto, congrego, una porto, simul fero, aut duco*, ex σὺν et κομίζω *fero*. Usurpatur maxime de frugibus, quae in cellas et horrea, aut in unum acervum congeruntur et colliguntur. Vide *Schol.*

Schol. Aeschyl. Sept. adv. Theb. v. 930. Sic legitur Iob V, 26. ubi pro verbis hebraicis: בְּעִתּוֹ גָּדִישׁ כַּעֲלוֹת *sicut ascendit acervus frugum tempore suo*, Alexandrini habent ὥσπερ θημωνία ἅλωνος, καθ' ὥραν συγκομισθεῖσα. *Xenoph.* de Venat. V, 15. ὅσα δὲ ἡ γῆ φέρει, τὰ μὲν ἤδη συγκεκόμισται, τὰ δὲ ἄγρια παρα διαλλάττει. Hinc συγκομιδὴ comportatio, collectio frugum apud *Symmachum* Exod. XXIII, 16. ἑορτὴν συγκομιδῆς *festum collectionis frugum*. (*Suid.* Συγκομιδή· ἡ ἀπὸ καρπῶν. Θουκυδίδης ἐν γ'· καὶ ἐν συγκομιδῇ καρπῶν ὄντων.) et συγκομιστήρια, h. e. sacrificia, quae Graeci tempore collectionis frugum offerebant, teste *Hesychio* in hac voce. Vide et *Meursii* Graec. Fer. p. 257. 2) speciatim: *compono et praeparo mortuum ad sepulturam*, ita, ut oculi claudantur, corpus aqua abluatur et aromatibus ungatur, fasciis sepulcralibus induatur, et quae sunt huius generis reliqua, *funus curo*, et ex adiuncto: *effero mortuum, sepelio*, et interdum: *una cum aliis mortuum ad sepulturae locum deduco*. Sic semel legitur in N. T. Act. VIII, 2. συνεκόμισαν δὲ τὸν Στέφανον ἄνδρες εὐλαβεῖς Stephani vero funus curarunt eumque extulerunt ac sepeliverunt homines religiosi. *Vulgatus* habet: *curaverunt*, scil. *funus*: *Syrus* transtulit: ܘܟܪܟܘܗܝ ܘܩܒܪܘܗܝ *et loculo incluserunt et sepeliverunt*. Scholiastes *Aeschyli* ad Sept. adv. Theb. v. 930. p. 212. ed. *Corn. de Pauw*, postquam docuerat, τὸ συγκομίζειν καὶ ἐκκομίζειν καὶ ἀνακομίζειν de mortuis usurpari, hanc vocum constituit differentiam, ut συγκομιδὴ (vox, apud *Herodianum* aliquoties obvia,) sit: ἡ πρὸ τοῦ τάφου πᾶσα ἐπιμέλεια, ἐκκομιδὴ autem ἡ πρὸς τὸν τάφον ἀπαγωγή, ἀνακομιδὴ denique ἡ ἐκ τοῦ τάφου εἰς τὸν τάφον μετάθεσις. Sed scholiastes *Sophoclis* ad Aiacem Flagellif. v. 1068. ex quo sua sumsit *Phavor.* συγκομίζειν, inquit, ἀντὶ τοῦ θάπτειν ἀπὸ τῶν συγκεκομισμένων καρπῶν εἰς τὰς ἀποθήκας. ἐπ' ἐκείνων γὰρ λέγεται κυρίως τὸ συγκομίζειν, καὶ ἡ συγκομιδή. ubi videndus *Stolbergius*. *Thucyd.* VI, 71. συγκομίσαντές τε τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς, καὶ ἐπὶ πυρὰν ἐπιθέντες ηὐλίσαντο αὐτοῦ. *Plutarch.* Agesil. p. 606. Conf. *Heinsii* Exercitatt. Sacr. ad Act. VIII, 2. p. 266. *Geierum* de Luctu Hebraeorum cap. 5. *Nicolai* de Luctu Graecorum c. 4. §. 3. *Elsneri* Obss. Sacr. T. I, p. 397. et *Sam. Bochartum* T. II, Opp. p. 1239.

ΣΥΓΚΡΙΝΩ, fut. νῶ, 1) proprie: *confundo, commisceo, admisceo, immisceo, coniungo*, et opponitur τῷ διακρίνω *discerno*, ex σὺν et κρίνω *secerno*. Vsurpatur autem in hac significatione apud Graecos de omnibus rebus, quae coagmentantur, aut concrescunt, natura vel arte, unde interdum in libris scriptis atque impressis σύγκρισις et σύμπηξις permutantur. Vide *Wesselingium* ad *Diod. Sic.* I, 7. Itaque σύγκρισις est *Hesychio* μίξις.

μίξις. *Hesych.* συγκρίνει· συνιστοῖ. *Thom. M.* in voce συνιστάζετε, συγκρίνεσθαι· ἐνθάδε, et apud *Phrynich.* p. 40. εἰς ἓν καὶ ταὐτὸν ἐλθεῖν, et in scholiis ad *Lucian.* Soloecist. c. 5. (T. III, p. 166. ed. *Reitzii*, ubi videndus est *Graevius.*) συνιστᾶσθαι explicatur. Adde *Platonis* Phaedon. c. 15. Sic autem legitur in N. T. 2 Cor. X, 12. οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρῖναι ἢ συγκρῖναι ἑαυτὸς τισὶ τῶν ἑαυτὸς συνιστανόντων non possum a me impetrare, ut me nonnullis accenseam admisceamve, qui de se multa praedicare solent. Conf. quae ad h. l. illustrandum scripsit S. Ven. *Morus* in Diss. de loco Paulino 2 Cor. X, 12 — 17. Lips. 1781. 4. 2) *comparo, confero, comparationem instituo*, i. q. παραβάλλω. 2 Cor. X, 12. καὶ συγκρίνοντες ἑαυτὸς ἑαυτοῖς et me comparo ac compono mecum ipse, h. e. iudicium fero de me ad normam mearum virium, factorum et meritorum, seu, *mecum habito*, ut *Persius* loquitur. Esse autem συγκρίνεσθαι apud Graecos haud raro idem, quod παραβάλλεσθαι, partim e testimoniis grammaticorum veterum, (v. c. *Thom. M.* qui in voce συνιστάζετε p. 821. ed. *Bernard.* haec habet: ἐπεὶ καὶ ὁ Φαβῶν ἐν τῇ συνηθείᾳ συγκρίνειν, ἀντὶ τῦ πρὸς τὸν δεῖνα τόνδε παρεξετάζειν, ὐχ εὕρηται παρὰ τοῖς δοκιμωτάτοις τῶν παλαιῶν· ἀλλ' ἀντὶ τότε, παραβάλλειν καὶ παρεξετάζειν καὶ παρατιθέναι. *Phrynichi* p. 120. ed. *Pauw.*) et *Lexicographorum*, (*Hesych.* συγκρινομένη· πρὸς ἰσότητα δοκιμαζομένη. Idem: συγκριθῶμεν· ὁμοιωθῶμεν.) partim ex ipsis exemplis constat, quae huius significationis plura exstant in Graecorum libris, v. c. *Alciphron.* Epp. I, 34. ubi vid. *Berglerus*, p. 149. *Arrian.* Diss. Epictet. III, c. 22. p. 316. πῶς συνέκρινε τὴν εὐδαιμονίαν τὴν αὐτῦ τῇ μεγάλυ βασιλέως. *Strabo* VIII, p. 536. συγκρίνειν πρὸς τὰ νῦν comparare cum praesenti rerum statu. *Diod. Sic.* III, p. 185. *Iosephus* A. I. V, 1. 21. συγκρινόμενα ἑτέρᾳ γῇ πανευδαίμονα νομισθησόμενα. Sapient. VII, 29. φωτὶ συγκρινομένη εὑρίσκεται προτέρα. ibid. XV, 28. 1 Macc. X, 71. Conf. etiam *Graevium* ad *Luciani* Soloec. cap. 5. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 107. 3) *explico, interpretor, expono, trado.* 1 Cor. II, 13. πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες exponimus et tradimus vobis praecepta religionis christianae eo, quo Deus vult, modo. In hac significatione saepius apud Alexandrinos reperitur, qui hac voce expresserunt chaldaicum פְּשַׁר *interpretatus est, explicavit*, Dan. V, 13. 17. συγκρίνειν ἐνύπνια, et hebraicum פָּתַר idem, Genes. XL, 8. ubi *Aquila* ἐπιλύειν, *Symmachus* autem διακρίνειν habet. ibid. v. 16. 22. XLI, 12. 15. Sic simplex κρίνω legitur apud *Theocritum* Idyll. XXI, 29. et *Iosephum* A. I. II, 2. 2. et κρίσις pro ἐξήγησις ponitur apud *Iosephum* A. I. II, 5. 4. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΓΚΥΠΤΩ, fut. ύψω, transitive: *incurvo, in curvitatem contraho*, et intransitive: *incurvor, incurvus, vel inflexus*

sum,

ſum, deorſum aſpicio, ex σὺν et κύπτω *pronus ſum, inclino me, demitto oculos, incurvo me deorſum.* In N. T. tantum legitur Luc. XIII, 11. de muliere, a Chriſto miraculoſo modo ſanata, quae erat συγκύπτουσα, h. e. μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελὲς, ut ſtatim in ſequentibus explicationis cauſa additur. Συγκύπτων Graecis dicitur, *qui eſt corpore curvus et in terram propenſus et adeo decrepitus, ut rectus ingredi non poſſit*, κυφὸς, (*Ariſtoph.* Plut. v. 266.) *et morbo* (qui non in collo tantum, ſed et in dorſo et nucha reſidere ſolet,) *laborat, quem medici graeci κύφωσιν et ξύμπτωσιν vocant, qui impedit, quo minus aliquis caput et tergum erigere et flectere poſſit.* Vide *Conr. Iohrenium* de Morbis Biblicis N. T. p. 8 ſq. Vox συγκύπτω legitur praeterea apud Alexandrinos Iob. IX, 27. συγκύψας (ſcil. ἐμαυτὸν) τῷ προσώπῳ. Sirac. XII, 12. XIX, 22. Conf. *Wetſtenii N. T.* T. I. p. 745.

ΣΥΓΚΥΡΙ´Α, ας, ἡ, *caſus, id, quod fortuito evenit, accidens*, i. q. συγκύρημα, (quod legitur apud *Symmachum* 1 Sam. XX, 25. Pſ. XC, 6. *Heſych.* συγκύρημα: συντύχημα.) a συγκυρέω *obvenio, accido, evenio*, in quo ſenſu reperitur apud *Symmachum* Cohel. IX, 11. Vocabulum συγκυρία, quod admodum raro reperitur in Scriptoribus graecis, (v. c. apud *Euſtathium* ad *Homer.* Iliad. ψ', v. 435. κατά τινα συγκυρίαν. Frequentius eſt verbum συγκυρέω, quod legitur apud *Dionyſ. Halic.* Ant. V, 56. *Polyb.* II, p. 209. *Herodot.* VIII, 87. et IX, 89.) ſemel tantum in N. T. legitur Luc. X, 31. κατὰ συγκυρίαν δὲ fortuito, vel, caſu vero. *Syrus* verbaliter: ܘܓܕܫ *et contigit.* *Heſych.* συγκυρία, vel συγκυρεία (alterutrum enim reponendum eſt loco impreſſi συγκυρεῖ) συντυχία. Sed *Chryſoſtomus* Opp. T. VII, p. 388. inter utrumque vocabulum ita diſtinguit: κατὰ συντυχίαν γάρ ἐστιν ἀπροόπτως καὶ ἀπροσδοκήτως, ὅταν ἐξ αὐτομάτου τις παραγένηται, κατὰ συγκυρίαν δέ ἐστιν, ὅταν τις κατὰ πρόνοιαν Θεοῦ τι ποιήσῃ. Conf. *Foëſii* Oeconom. Hippocr. p. 357.

ΣΥΓΧΑΙ´ΡΩ, fut. med. χαρήσομαι, 1) proprie: *una gaudeo, in ſocietatem gaudii venio, collaetor*, et opponitur τῷ συλλυπέω apud *Charitonem* Lib. V. p. 92. ex σὺν et χαίρω *gaudeo.* Conſtruitur cum dativo ob praepoſitionem σύν. Luc. XV, 6. συγχάρητέ μοι collaetamini mecum. ibid. v. 9. Philipp. II, 17. χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν. ib. v. 18. *Demoſthenes* p. 194. 23. et 579. 19. ed. *Reiske.* 2) *gratulor alicui, congratulor, me in ſocietatem gaudii alicuius venire declaro ac teſtor.* Luc. I, 58. καὶ συνέχαιρον αὐτῇ et congratulati illi ſunt. Ita etiam legitur apud Alexandrinos Geneſ. XXI, 6. ὃς γὰρ ἀκούσῃ, συγχαρεῖταί μοι. 3) i. q. ſimplex χαίρω *gaudeo, delector aliqua re,* 1 Cor. XIII, 6. συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ delectatur contra probita-

bitate et virtute. *Hesych.* συγχαίρειν· ἐπιχαίρειν. 4) generatim: *in societatem suavis sensus venio.* 1 Cor. XII, 26. συγχαίρει πάντα τὰ μέλη, ubi τῷ συγχαίρειν opponitur συμπάσχειν. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΓΧΕΩ, ῶ, vel ΣΥΓΧΕΥΩ, fut. εύσω, 1) propriet *confundo, permisceo, confundendo permisceo,* ex σὺν et χέω, vel χεύω, vel χεύω *fundo.* 2) metaphorice: *perturbo, concito, commoveo, efficio, ut turba tumultuose confluat.* Sic semel tantum in N. T. legitur Act. XXI, 27. συνέχεον πάντα τὸν ὄχλον et concitarunt omnes incolas Hierosolymitanos. In versione Alex. legitur haec vox pro בָּלַל *miscuit, commiscuit, confudit.* Genes. XI, 7. 9. Conf. etiam *Reiskii* Indicem Graecit. Demosthen. p. 699. et infra s. συγχύνω.

ΣΥΓΧΡΑΟΜΑΙ, ῶμαι, proprie: *una aliqua re utor,* aut *alicuius opera utor;* deinde vero *commercium et communionem cum aliquo habeo, familiariter aliquo utor, conversor,* ex σὺν et χράομαι *utor.* Semel tantum in N. T. legitur Ioh. IV, 9. οὐ γὰρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρείταις non enim utuntur Iudaei Samaritanis, h. e. Iudaei non habent commercium et familiaritatem cum Samaritanis. Sic enim etiam apud optimos latinos Scriptores *uti aliquo* pro *alicuius amicum et familiarem esse,* ponitur, v. c. apud *Ciceronem* pro Roscio Amerino c. 62. Adde *Plaut.* Trin. II, 1. 26. *Syrus* recte transtulit: ܠܐ ܓܝܪ ܡܬܚܫܚܝܢ ܝܗܘܕܝܐ ܥܡ ܫܡܪܝܐ *non enim commercium habent Iudaei cum Samaritanis.*

ΣΥΓΧΥΝΩ vel ΣΥΓΧΥΩ, fut. ύσω, 1) proprie: *confundo,* et de *liquoribus* usurpatur, *qui confunduntur et confundendo commiscentur,* ex σὺν et χύω *fundo.* 2) metaphorice: *perturbo aliquem, obstupefacio,* i. q. ἐξίστημι. Συγχύνομαι *vehementer perturbor, obstupesco.* Sic legitur in N. T. Act. II, 6. συνῆλθε τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη confluxit turba et perturbata est vehementer, h. e. obstupefacta est. *Vulgatus* vertit: *et mente confusa est.* Eandem significationem vox latina *confundi* habet, v. c. apud *Livium* I, 7. VI, 6. 34. *Curtium* VII, 7. 23. et *Suetonium* Caes. 7. Conf. etiam *Wetstenii* N. T. T. II. p. 463. 3) *perturbo,* h. e. *ad incitas redigo, argumentis adversarium confuto et disputando eo redigo, ut, quid dicat contra, non habeat.* Act. IX, 22. συνέχυνε τοὺς Ἰουδαίους et confutavit Iudaeos, seu disputando et demonstrando Iudaeos ad incitas redegit. Hac voce de oratoribus quoque Graecos uti, testis est *Iulius Pollux* Onom. IV, §. 35. p. 366. VI, 129. p. 644. ed. *Hemsterhus.* 4) συγχύνομαι *tumultuose concurro.* Act. XIX, 32. ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη erat enim coetus confusus, h. e. tumultuarius, *ein wild zusammengelaufener Haufe Volkes.* Opponitur v. 39. ἡ ἔννομος ἐκ-

κλη-

πλήθει. ibid. XXI, 31. ὅτι ὅλη συγκέχυται Ἱερουσαλὴμ, totam Hierosolymam tumultuari, seu tumultuose concurrere. Saepius in N. T. non legitur. Reperitur praeterea haec vox aliquoties in versione Alex. ubi de omnis generis *perturbatione et conturbatione* adhibetur, v. c. de *hostibus profligatis et tumultuose aufugientibus*, 1 Sam. VII, 10. de *vehementi ira commotis*, Iona IV, 1. (pro חָרָה *ira exarsit*. *Diod. Sic.* IV. p. 265. Ἱππόλυτος εἰς ἦμασε τὰ περὶ τῆς διαβολῆς, συνεχύθη τὴν ψυχήν.) de *tristitia affectis et moestis*, 1 Regg. XX, 43. XXI, 4. 1 Macc. IV, 27. 2 Macc. XIV, 28. de *contremiscentibus et timore plenis*, Ioel. II, 1. 10. (ubi hebraico רָגַז *contremisco* respondet) et de *perterritis et consternatis*. 2 Macc. X, 30. XIII, 23. Lexic. *Cyrilli* MS. Brem. συγκεχυμένος· διαστετραμμένος, ἠλλοιωμένος. *Hesych.* σύγχυτο· συνεχύθη, συνεταράχθη. Idem: συγκέχυται· συντετάρακται. *Suid.* συγχυθείς· συνταραχθείς.

ΣΥΓΧΥΣΙΣ, ιος, attice εως, ἡ, 1) proprie: *confusio*, de rebus liquidis. Est enim verbale a 2 pers. praet. pass. συγκέχυσαι, verbi συγχύνω, vel συγχέω *confundo*. Sic legitur in *Aquilae* fragmentis Iob. XXXVII, 18. pro מֻצָּק. *Hesych.* σύγχυσις· μῖξις. 2) metaphorice: *perturbatio*, *tumultus*, *concursus multitudinis tumultuarius*. Sic semel tantum in N. T. legitur Act. XIX, 29. καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις ὅλη συγχύσεως et impleta urbs tota perturbatione, seu, orto per totam urbem tumultu a multitudine concurrente. Conf. v. 32. et XXI, 31. Legitur praeterea haec vox in *Cinnam.* Hist. Lib. III. p. 104. σύγχυσις εἶχε πάντα. *Polyb.* XIV, 5. 8. σύγχυσις καὶ ταραχή. et in versione Alex. pro בָּבַל *confusio*, Gen. XI, 9. et pro מְהוּמָה *perturbatio*, *tumultuatio*, 1 Sam. V, 11. XIV, 20. *Hesych.* σύγχυσις· θόρυβος.

ΣΥΖΑΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *una cum aliquo vivo*, etiam *utor familiaritate alicuius*, ex σὺν, *cum*, littera ν ob sequens ζ elisa; quae tamen, si interseritur augmentum, redit, et ζάω *vivo*. Sic legitur in N. T. 2 Cor. VII, 3. εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συζῆν ita, ut vobiscum vivere velim et mori. Descriptio constantissimae amicitiae et tenerrimi amoris. *Horat.* Od. III, 9. v. 24. „tecum vivere amem, tecum obeam libens." *Athenaeus* VI. p. 249. B. *Demosthenes* p. 330. 2. et 963. 4. ed. *Reiske*: οἷς συζῆν τὸν λοιπὸν βίον ἀνάγκη. Iam quia ζάω etiam de *felicitate* haud raro metaphorice usurpatur, hinc etiam συζάω 2) per metaphoram notat: *una cum aliquo vel ad similitudinem alicuius felicem esse, vel fieri*. Sic legitur in N. T. Rom. VI, 8. εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν αὐτῷ quodsi enim, ut Christus mortuus est, ita etiam nos mortui sumus et renunciavimus vitiositati, speramus etiam, fore, ut una cum Christo felicitate aeterna frua-

frunntur. *Koppius* formulam συζῆν τῷ χριςῷ de vita sancta, nobis agenda ad imitationem Christi, interpretari mavult; sed hanc interpretationem et verbum πιςεύειν et praecedens formula ἀποθνήσκειν σὺν χριςῷ admittere vix videtur. Prior autem explicatio confirmatur loco 2 Tim. II, 11. εἰ γὰρ συναπεθάνομεν καὶ συζήσομεν, coll. v. 12. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 50. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΖΕΥΓΝΥΩ, vel ΣΥΖΕΥΓΝΥΜΙ, fut. 1. συζεύξω, aor. 1. συνέζευξα; ubi ν, quod ob sequentem litteram ζ extrusum fuit, redit. 1) Proprie: *coniungo, copulo quocunque modo*, et speciatim de animalibus usurpatur, quae *coniugantur*, vel *uni iugo subiiciuntur*, ex σὺν et ζευγνύω, vel ζεύγνυμι, *iungo, copulo*, unde ζεῦγος *par animalium, quae iugo coniunguntur*, et ζυγὸς *iugum*. *Polyb.* VIII, 6. 2. νῆας συνεζευγμένας πρὸς ἀλλήλας. *Xenoph. Cyrop.* II, 2. 15. ἵππων ἀδίκων συνεζευγμένων. 2) metaphorice: *arctissimo vinculo coniungo et copulo, consocio*, et speciatim *connubio iungo*. Sic bis tantum in N. T. legitur. Matth. XIX, 6. Marc. X, 9. ὃ ἂν ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω quos Deus tam arcto matrimonii vinculo coniunxit, homo ne seiungito. De coniugio usus etiam est *Herodian.* III, 10. *Apollod.* Bibl. III, 6. p. 172. *Porphyr.* antr. Nymph. p. 258. ὅθεν καὶ τὰς γαμουμένας ἔθος, ὡς ἂν εἰς γένεσιν συνεζευγμένας, νύμφας τε καλεῖν. κ. τ. λ. Alia exempla protulit *Wetstenius N. T.* T. I. p. 448. *Elsner.* in Obss. Sacr. T. I. p. 159. *Kypke* Obss. Sacr. T. I. p. 93. et *Palairet.* in Obss. Philol. p. 60. Hinc συζυγὴς est *coniux, maritus*, 3 Macc. IV, 8. et ὁμόζυγος de uxore adhibetur a *Themist.* Orat. XIX, p. 231. συμψήφου τῆς ὁμοζύγου ἔσης αὐτῷ. Sic etiam apud Latinos *iungi* unde ponitur pro *iungi matrimonio*. Vide *Iuvenal.* Sat. VI, v. 41. — Alexandrini hac voce usi sunt pro חָבַר *consociatus, iunctus, sociatus, coniunctus fuit.* Ezech. I, 11.

ΣΥΖΗΤΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *una cum alio quaero aliquid, simul cum aliis investigo*, ex σὺν et ζητέω *quaero*. Sic legitur apud *Apollodorum* Bibl. II, c. 6. ubi sermo est de Iphito, ab Hercule petente, ut secum simul boves quaerat. 2) metaphorice: *vicissim, vel mutuo quaero* seu *interrogo*. Marc. IX, 10. συζητοῦντες, τί ἐςι, τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναςῆναι ut mutuo inter se quaererent, quid sibi vellet formula, resuscitari e mortuis. ibid. I, 27. ὥςε συζητεῖν πρὸς αὐτούς. Luc. XXII, 23. καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο συζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς, τὸ τίς ἄρα εἴη ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων πράσσειν; illi vero inter se quaerebant, quisnam ex iis hoc scelus patraturus esset? 3) *una cum aliquo inquiro veritatem, una rationes ad rei alicuius indagationem conferendo disputo*, quia disputationes fieri solent per quaestiones et responsiones. Marc. VIII, 11. καὶ ἤρξαντο συζητεῖν αὐτῷ et disputa-

putabant Phariſaei cum Ieſu. ibid. XII, 28. ἀκούσας αὐτῶν συζητούντων. Luc. XXIV, 15. ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συζητεῖν illis autem ita colloquentibus ac diſputantibus. Act. VI, 9. συζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ qui cum Stephano diſputarent. ibid. IX, 29. ἐλάλει δὲ καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς. 4) altercor, diſcepto. Marc. IX, 14. 16. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΖΗΤΗΣΙΣ, ιος, attice εως, ἡ, 1) proprie: conquiſitio a συζητέω, quod vide. 2) diſquiſitio, diſputatio, diſceptatio, mutua quaeſtio, altercatio. Act. XV, 2. γενομένης οὖν στάσεως καὶ συζητήσεως (alii habent ζητήσεως) οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ πρὸς αὐτοὺς qua de re cum orta eſſet acris diſputatio et controverſia Paulo et Barnabae cum iſtis doctoribus. ib. v. 7. πολλῆς δὲ συζητήσεως γενομένης multa autem diſceptatione coorta. ib. XXVIII, 29. πολλὴν ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς συζήτησιν multam habentes inter ſe diſceptationem. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΖΗΤΗΤΗΣ, οῦ, ὁ, 1) proprie: conquiſitor, qui una cum aliis aliquid quaerit, a συζητέω, quod vide. 2) ſophiſta, diſputator, qui ſubtiliter et ad ſcholae leges de omni genere doctrinae diſputare poteſt. Sic ſemel tantum in N. T. legitur 1 Cor. I, 20. ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου; ubi eſt acutus et ſubtilis diſputator huius ſaeculi? ſeu, ubi eſt homo, inſtructus ſubtilitate ſapientiae humanae? qui ab Hebraeis דַּרְשָׁן dicitur, a דָּרַשׁ diſquirere, diſceptare, curioſius aliquam rem ſcrutari; unde commentaria myſtica et allegorica in ſcriptura ſacra dicuntur מִדְרָשִׁים et ſchola iudaica, ſeu academia בֵּית מִדְרָשׁ οἶκος συζητήσεως vocatur. Conf. Fulleri Miſcellanea Sacra III, 7. et Witſius in Miſcell. Sacr. Lib. II. Diſſ. VI. §. 11 ſq. Albertii Gloſſar. N. T. p. 118. συζητητής· συζητῶν περί τινος πρός τινας. Oecumenius ad 1 Cor. I, 20. ὁ λογισμοῖς καὶ ἐρεύναις τὰ πάντα ἐπιτρέπων. Adde Wolfii Curas Philol. in N. T. T. II. p. 311.

ΣΥΖΥΓΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie: iugalis, uni quaſi iugo iunctus et unitus, et ſpeciatim de bobus dicitur, qui ſunt ὁμόζυγοι, h. e. ſub idem iugum mittuntur, a συζευγνύω, vel συζεύγνυμι, quod vide. 2) metaphorice: omnis, qui eſt cum altero ullo aliquo modo coniunctus et unitus, ſocius. Sic verbi cauſa apud Graecos uſurpatur de hominibus, qui ſunt indole et moribus ſibi invicem ſimiles, aut eiusdem ſortis ac conditionis, aequales, matrimonio iuncti, (3 Macc. IV, 8.) conſortes muneris et ſocii etc. Etiam de rebus, quae ſunt coniunctae et connexae, adhibetur apud Plutarch. T. VI. p. 34. et 36. ed. Reiske. Semel tantum in N. T. legitur Philipp. IV, 3. σύζυγε γνήσιε collega coniunctiſſime; ubi Epaphroditum intellegit, quem cap. II, 25. συνεργὸν vocaverat. Per hunc σύζυγον

vero alii hominem, cui nomen fuerit Σύζυγος, alii vero (v. c. *Clemens Alex.* Stromat. II, p. 448. *Eusebius* H. E. III, 30.) *coniugem Pauli* intellegi volunt. Conf. *Zornii* Opuscula Sacr. T. II. p. 704 sq. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 278. et *Grabe* in Notis ad Tom. I. Spicilegii Patrum Saec. II. p. 230. Sed rectius vidit *Elsnerus* in Obss. Sacr. T. II. p. 255. qui σύζυγον h. l. de *muneris socio, collega*, ob additam vocem γνήσιε interpretatus est, cum vox σύζυγος etiam de socio usurpetur apud *Aristophanem* in Pluto v. 946. ἐὰν δὲ σύζυγον λάβω τινά. Caeterum συζυγεῖν apud Graecos etiam dicuntur milites, qui sunt in acie in una serie constituti et ita inter se coniuncti; et συζυγία apud *Ciceronem* in Topicis c. 3. verborum eiusdem generis coniugatio dicitur, quae in *Aristotelis* Topicis semper fere συστοιχία vocatur.

ΣΥΖΩΟΠΟΙΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *una cum altero in vitam revoco, una vel simul vivifico*, ex σὺν cum et ζωοποιέω *vivifico, vitam amissam restituo.* 2) metaphorice: *una cum aliquo emendo et felicem reddo.* Sic bis tantum in N. T. legitur. Ephes. II, 5. καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι συνεζωοποίησε τῷ χριστῷ et nos, qui quondam eramus vitiositate miserrimi, per christianam religionem emendatos felicissimos reddidit. Vide ad h. l. *Koppium*. Coloss. II, 13.

ΣΥΚΑΜΙΝΟΣ, ου, ἡ, *sycaminus, sycomorus*, arbor quaedam Aegyptia, inter ficum et morum media, similis moro quoad magnitudinem, colorem et folia, et fico quoad fructum, unde etiam συκομορέα dicta est. Hebraice vocatur שִׁקְמִים (unde fortasse graecum συκάμινος) 1 Regg. X, 27. 1 Chron. XXVII, 28. 2 Chron. I, 15. IX, 27. Amos VII, 14. etiam שִׁקְמוֹת, quod vocabulum tantum Ps. LXXVIII, 47. legitur. In N. T. semel tantum legitur Luc. XVII, 6. ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ diceretis sycomoro huic. *Dioscorides* I, c. 22. συκάμινα λεπίσμασι ἐοικός. *Strabo* Lib. XVII, p. 1178. καὶ ἡ συκάμινος, ἡ ἐκφέρουσα τὸν λεγόμενον καρπὸν συκόμορον· ἄτιμον δ' ἐστὶ κατὰ τὴν γεῦσιν, κ. τ. λ. *Athenaeus* II. p. 51. Adde *Plinii* H. N. Lib. XIII, c. 7. Historiam naturalem sycomori ex veterum Botanicorum monumentis et itinerariis conscripsit *H. E. Warnekros* in Repertorio Litteraturae Bibl. et Orientalis, ab *Eichhornio* edito, T. XI, p. 224. Adde *Bodaei a Stapel* Obss. ad *Theophrasti* Hist. Plant. IV, 2. *Salmasii* Exercitationes Plinianas p. 328 sq. *Hilleri* Hierophyticon P. I, c. 25. *Ol. Celsii* Hierobot. T. I. p. 288. *Wetstenii N. T.* Tom. I. p. 772 sq. et auctores laudatos *Wolfio* in Curis Philol. Tom. I. p. 709. *Hesych.* Συκάμινα· ἡ παρ' ἐνίοις μορέα, τὸ δένδρον, καὶ ὁ καρπός.

ΣΥΚΕΗ, ῆ, έα, ῆς, ἡ, *ficus*, arbor, nam ficus, fructus, σῦκον dicitur. Legitur in N. T. Matth. XXI, 19. καὶ ἰδὼν

συκῆν

συκῆν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ. ibid. v. 20. πῶς ὁ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε non solum idem cum ficu facietis. Τὸ τῆς συκῆς est, quod huic ficum attinet, seu quod ficui accidit, de qua eleganti articuli vi vide *Marklandi* Coniectur. Lysiac. p. 442. Sed potest etiam post τὸ τῆς συκῆς suppleri vocabulum σημεῖον. ibid. XXIV, 32. ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολὴν ficus sit vobis exemplo. Marc. XI, 13. 20. 21. ἡ συκῆ, ἣν κατηράσω, ἐξήρανθη. ibid. XIII, 28. Luc. XIII, 6. 7. XXI, 29. Ioh. I, 49. ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν cum esses sub ficu. ibid. v. 51. Iacob. III, 12. Apoc. VI, 13. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini usi sunt hac voce pro תְּאֵנָה *ficus, arbor et fructus*: Num. XIII, 24. XX, 5. Iudd. IX, 10. 11. Prov. XXVII, 18. Ierem. VIII, 13. etc.

ΣΥΚΟΜΩΡΑΙ´Α, ας, ἡ, *sycomorus*, arbor, inter ficum et morum media, quae eadem est cum sycamino, de qua vide supra sub Συκάμινος, ex συκέη, ῆ, ἡ, *ficus, arbor*, et μορέα vel μωρέα *morus*. Tantum legitur in N. T. Luc. XIX, 4. καὶ προδραμὼν ἔμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ συκομωραίαν et praecurrens conscendit sycomorum. Pro συκομωραίαν *Griesbachius* edidit συκομορέαν. Alii habent συκομωρέαν. Pro συκομωραία reperitur etiam συκόμωρος apud *Aquilam* Amos VII, 14. et *Incert*. Ps. LXXVII, 52. *Hesych.* συκομορέα· συκάμινος. Cf. *Wetstenii* N. T. T. I, p. 784.

ΣΥ´ΚΟΝ, ου, τὸ, *ficus*, fructus, a συκέη, ῆ, ἡ, *ficus, arbor*. Matth. VII, 16. μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ τριβόλων σῦκα neque possunt ex urticis ficus colligi. Marc. XI, 13. οὐ γὰρ ἦν καιρὸς σύκων non enim erat tempus ficuum. Luc. VI, 44. οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσι σῦκα non enim de spinis colligunt ficus. Iacob. III, 12. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini pro תְּאֵנָה posuerunt, quod idem notat. Nehem. XIII, 15. Ies. XXXVIII, 21. Ierem. VIII, 13. *Demosthenes* p. 314. 12. ed. *Reiske*: σῦκα καὶ βότρυς, καὶ ἐλαίας συλλέγων.

ΣΥΚΟΦΑΝΤΕ´Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *sycophantam ago, ad iudicem defero seu indico illos, qui ficus Athenis in aliam regionem exportabant, absque vectigali expenso*, a συκοφάντης *sycophanta*, quod est ex σῦκον *ficus* et φαίνω *in lucem profero, indico*. Scilicet ficus quodam tempore rariores et in magno pretio fuisse Athenis videntur, ut lege vetarentur extra Atticam exportari, et certi conducerentur homines, qui exportantes observarent et indicarent magistratui. Tales dicebantur *sycophantae*, ab indicatione ficuum exportatarum. Schol. *Aristoph.* ad Plutum v. 874. ὁ συκοφάντης· ὅτι καλοῦνται οἱ ἐπηρεάζοντες ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας· τὸ παλαιὸν ἀπειρημένον ἦν σῦκα ἐξάγειν ἐκ τῆς Ἀττικῆς, τοῦ φυτοῦ κατ᾽ ἀρχὰς θαυμαζομένου. τοὺς σμικροὺς δ᾽ ἂν διαφωνοῦντας τὸ τοιοῦτον, οὕτως ὀνομασθῆναι λέγουσιν ἀπὸ τῆς ἀπορίας. συμβαλῶν ἂν καὶ τοῖς ὁμοίοις μέτρω

ἐγκαλῶσι τὸν ὀνομάσαντα, ἅμα καὶ τοῦ φαίνειν τὰ ἐγκαλοῦν ἢ εἰς δίκην εἰσάγειν δηλοῦντες. Conf. etiam praeter Scholion ad v. 31. et *Suidam* s. h. v. *Athenaeum* Lib. III, c. 2. et *Perizonii* Commentar. ad *Aelian.* V. H. III, 36. XII, 52. 2) metaphorice et generatim: *falso aliquem defero ad iudicem, calumniosas criminationes comminiscor, inprimis ut emolumenti aliquid inde ad me redundet.* Nam sycophantae saepe innocentes falso deferebant. *Iulius Pollux* Onom. Lib. VIII, c. 6. τῶν δὲ ἐκ δικαστηρίου ὀνομάτων καὶ τὸ συκοφαντεῖν, ἐργολαβεῖν, ἀνεργολαβεῖν, ἐπηρεάζειν, ἀνεπηρεάζειν, καταψεύδεσθαι, καταψευδομαρτυρεῖν κ. τ. λ. Sic legitur Levit. XIX, 11. et apud *Aristoph.* in Avib. v. 1431. Acharn. v. 518. Vesp. v. 1091. *Suid.* συκοφαντεῖν· τὸ ψευδῶς τινὸς κατηγορεῖν. *Hesych.* συκοφάντης· ψευδοκατήγορος. Idem: συκοφάνται· οἱ ἐπηρεάζοντες. 3) *pravis et dolosis artibus alterius bona ad me rapio.* Sic bis tantum in N. T. legitur. Luc. XIX, 8. εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν si quid cuipiam per fraudes eripui, reddo quadruplum. ibid. III, 14. μηδὲ συκοφαντήσατε neque iniuria afficite, seu dolose circumvenite et spoliate. Respondet in hac significatione hebraico עָשַׁק *oppressit vi*, vel *fraude, iniuria affecit, defraudavit*, in versione Alex. Iob. XXXV, 9. Ps. CXIX, 121. Prov. XIV, 33. quemadmodum etiam συκοφάντης pro עָשׁוֹק Ps. LXXII, 4. et συκοφαντία pro עֹשֶׁק Ps. CXIX, 134. Cohel. V, 7. VII, 8. ibidem legitur. *Hesych.* συκοφάντης· κακοπράγμων malis artibus utens. Conf. *Wetstenii* *N. T.* T. I. p. 672 sq.

ΣΥΛΑΓΩΓΕ´Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *depraedor, praedam ago, tanquam praedam abduco, spolio*, et speciatim de militibus usurpatur, *qui praedam agunt et captivos in servitutem redigunt et abducunt*, a σύλη *praeda* et ἄγω *duco*. *Hesych.* et *Alberti* Glossar. N. T. p. 152. συλαγωγῶν· ἀπογυμνῶν. *Eustathius* in Iliad. *ι*, p. 393. 52. 2) metaphorice: *eripio alicui aliquid vel per vim, vel per fraudem.* Sic semel tantum in N. T. legitur Coloss. II, 8. βλέπετε, μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας cavete, ne quis vobis libertatem vestram (nempe a lege Mosaica ceremoniali) eripiat per fraudem doctrinae iudaizantis.

ΣΥΛΑ´Ω vel ΣΥΛΕ´Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *spolio, praedor, compilo, depraedor*, et usurpatur maxime de militibus, spolia detrahentibus post praelium, et praedonibus, a σύλη *praeda, spolium.* Sic legitur in Epistola Ieremiae v. 15. ὅπως ὑπὸ τῶν λῃστῶν μὴ συληθῶσιν. *Eurip.* Phoen. v. 1495. οἱ δ᾽ ἀσπίδας συλῶντες Ἀργείων νεκρῶν. Conf. etiam *Reiskii* Indicem Graecit. Demosthen. p. 701. *Thom. M.* p. 817. συλῶ· τὸ κλέπτω, ἀφ᾽ οὗ ἱερόσυλος. καὶ συλῶ· τὸ βλάπτω, ποιητικῶς, ὡς παρ᾽ Ὁμήρῳ ἐν Π. Ἰλιάδος (v. 558.) κεῖται ἀνὴρ, ὃς πρῶτος

ἐσύλα τεῖχος Ἀχαιῶν. *Hesych.* συλᾷ· ἐκδύει, συλεύει. Idem: συλᾶν· ἀφαιρεῖσθαι, γυμνοῦν, σκυλεύειν. 2) *accipio ab aliquo pecuniam, exigo, imminuo opes alicuius.* Sic semel in N. T. legitur 2 Cor. XI, 8. ἄλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα, λαβὼν ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν ab aliis coetibus Christianorum pecuniam exegi, accepto ab iis stipendio, ut vestris commodis inservirem. Conf. ad h. l. *Wolfium* p. 663.

ΣΥΛΛΑΛΕ´Ω, ῶ, fut. ήσω, *colloquor cum aliquo, tracto et delibero cum aliquo*, ex σὺν et λαλέω *loquor*. Construitur cum dativo, vel potius ablativo, vi praepositionis σὺν, in versione exprimendae, vel cum praepositione πρὸς aut μετά. Matth. XVII, 3. μετ᾽ αὐτοῦ συλλαλοῦντες cum ipso colloquentes. Marc. IX, 4. καὶ ἦσαν συλλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ. Luc. IV, 36. καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους et colloquebantur inter se. ib. IX, 30. XXII, 4. καὶ ἀπελθὼν συνελάλησε τοῖς ἀρχιερεῦσι — τὸ πῶς αὐτὸν παραδῷ αὐτοῖς et discedens tractavit cum pontificibus — de modo, quo Iesum traderet illorum manibus. Act. XXV, 12. τότε ὁ Φῆστος συλλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου, ἀπεκρίθη tum Festus, in consilium adhibitis assessoribus, pronuntiavit. Saepius in N. T. non legitur. *Dionys. Halic.* A. R. Lib. X. p. 637. διελογίζοντο δὲ καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους. *Polyb.* I, 43, 1. et IV, 22, 8. Alexandrini usi sunt hac voce pro דבר *locutus, elocutus, collocutus est*, Ezech. XXXIV, 35. Adde Ies. VII, 6. Prov. VI, 22.

ΣΥΛΛΑΜΒΑ´ΝΩ, fut. λήψομαι, 1) proprie: *mecum sumo* (*Xenoph. Cyrop.* III, 3, 1.) et ex adiuncto: *comprehendo manu, adhibita aliqua vi ac violentia. manus iniicio, violenter apprehendo, captivum facio, capio*, et de hominibus aeque ac animalibus usurpatur ex σὺν et λαμβάνω *capio*. Matth. XXVI, 55. ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με vos aggressi me estis, gladiis ac fustibus armati, tanquam latronem, ut me comprehenderetis. Permutatur h. l. συλλαμβάνειν cum κρατεῖν et ἐπιβάλλειν τὰς χεῖρας ἐπὶ τινὰ v. 50. Bene itaque *Moschopulus* monuit, συλλαμβάνειν λέγεσθαι καὶ ὅταν πολλοὶ ἕνα κρατήσωσι. Marc. XIV, 48. Luc. V, 9. ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων, ᾗ συνέλαβον ob tantam piscium copiam, quos ceperant, coll. *Eurip.* Orest. v. 1346. ibid. XXII, 54. συλλαβόντες δὲ αὐτὸν qui autem eum comprehenderant. Ioh. XVIII, 12. Act. I, 16. τοῖς συλλαβοῦσι τὸν Ἰησοῦν eorum, qui Christum comprehenderent. ibid. XII, 3. XXIII, 27. XXVI, 21. ἕνεκα τούτων με οἱ Ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι ἐν τῷ ἱερῷ. Ios. VIII, 23. τὸν βασιλέα τῆς Γαὶ συνέλαβον ζῶντα. 2 Regg. VII, 12. συλληψόμεθα αὐτοὺς ζῶντας. 1 Regg. XVIII, 40. XX, 8. Cantic. II, 15. Alexandrini πιάσετε, reliqui interpretes habent συλλάβετε. *Herodian.* IV, c. 4. §. 11. et VI, c. 9. §. 11. *Arrian.* Exped. Alex. III, 21. VI, 29. Indic. VII, 2. *Lucian.*

Dial. Mort. XII, 32. 2) *συλλαμβάνομαι* cum dativo, *manum admoveo, opitulor, adiuvo* et ex adiuncto metaphorice: *curam alicuius habeo, opem fero*; i. q. *συναντιλαμβάνομαι*. Luc. X, 40. et Rom. VIII, 26. Sic legitur Luc. V, 7. *καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις τοῖς ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ, τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς* et signo dato socios, qui erant in altera navi, advocarunt, ut secum manus admoverent reti, seu, ut sibi opem ferrent. Philipp. IV, 3. *συλλαμβάνου αὐταῖς* opitulare ipsis earumque curam habe omnibus modis. Ita etiam apud Graecos *συλλαμβάνειν* sumitur, v. c. apud *Xenophontem* Mem. Socr. II, c. 6. 28. *Philostratum* Vit. Apollon. II, 6. *ὡς καὶ ξυλλαμβάνοιεν ἀλλήλοις ἐν τῇ θήρᾳ*. *Xenoph.* de Rep. Laced. II, 6. Cyrop. III, 1. 16. VII, 5. 18. et apud *Demosthenem* aliquoties, ut multis exemplis docuit *Reiske* in Indice Graecit. Demosthen. p. 701. Medio *συλλαμβάνεσθαι* in eadem significatione usi sunt Alexandrini Genes. XXX, 7. *συνελάβετό μοι ὁ θεὸς*, (adde Exod. XVIII, 22. Ps. LXXXIX, 22.) *Herodot.* III, 49. et *Aelian.* V. H. II, 4. Graeci Scriptores *adiuvandi et opitulandi* notionem tribuerunt etiam verbo *συναντιλαμβάνεσθαι* (*Herodot.* III, 48.) et *συναίρεσθαι*. (vide *Eurip.* Orest. v. 765. *Xenoph.* de Rep. Athen. II, 2. Conf. *Albertii* ad *Hesychium* s. h. v.) *Hesych.* *συλλαμβάνει· βοηθεῖ*. Idem: *συλλήψεται· ὑπερασπιεῖ*. *Etym. M.* *συλλαμβάνειν· τὸ βοηθεῖν, κυρίως δὲ λέγεται ἐπὶ τῶν βασταζόντων βαρύ τι καὶ ἀλλήλοις βοηθούντων*. Vide etiam *Thom. M.* s. h. v. p. 816 sq. ed. *Bernard.* et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 686. 3) per synecdochen: *concipio sobolem, quae comprehenditur utero*. Luc. I, 24. *μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ* deinde concepit Elisabetha uxor eius. ibid. v. 31. *συλλήψῃ ἐν γαστρὶ* concipies in utero. ibid. v. 36. *καὶ αὐτὴ συνειληφυῖα υἱόν*. ibid. II, 21. *πρὸ τοῦ συλληφθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ*. In hac significatione respondet in versione Alex. hebraico הָרָה *concepit, uterum gessit*, Genes. IV, 1. 16. XXX, 4. 6. 17. 19. 23. חוּלַל *formatus est in utero*, Ps. LI, 6. et יָלַד *peperit*, Genes. XXX, 9. 11. *Hippocrat.* Aphorism. sect. V. §. 46. *μὴ ξυλλαμβάνουσιν ἐν γαστρί*, scil. *ἔμβρυον*, ut etiam *concipere* apud Latinos elliptice ponitur, pro *concipere foetum*, v. c. apud *Ovid.* Amor. II. Eleg. XIII, 5. coll. *Gellio* in N. Att. Lib. IV, c. 2. *Schwarzii* Comment. Critt. Ling. Gr. p. 1259. *Hesych.* *συλλήψεται· ἐν γαστρὶ ἕξει*. — Restat locus Iacob. I, 15. ubi *ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα* metaphorice est prava cupiditas, quae in animis hominum vim suam exserere incipit, ut hoc modo homo similis fiat mulieri, quae foetum concepit in utero. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΛΛΕΓΩ, fut. ἔξω, colligo, congrego, quae dispersa sunt, aut aliis mixta, decerpendo colligo, etiam colligendo aufero et exstirpo, ex σὺν et λέγω lego. Matth. VII, 16. μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὴν non enim colligi possunt e spinis uvae. ibid. XIII, 28. visne vero, ut ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐτά; (scil. τὰ ζιζάνια,) colligendo illud auferamus aut exstirpemus? ibid. v. 29. μήποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια, ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον ne exstirpando lolium una cum illo triticum eradicetis. ibid. v. 30. 40. 41. συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα ex eius regno colligent omnes perniciosos. Vide supra ad σκάνδαλον a me dicta. ibid. v. 48. συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἀγγεῖα bonos pisces collegerunt in vasa. Luc. VI, 44. Saepius in N. T. non legitur. In versione Alex. respondet hebraico לקט collegit, Genes. XXXI, 46. Ruth. II, 3. בצר fructus avulsit, decerpsit, vindemiavit, Devt. XXXIII, 25. et אסף Ps. XXXIV, 15. quod Alexandrini Genes. XXX, 23. voce ἀφαιρεῖν expresserunt. Hesych. συλλέγεται· συνάγεται. Confer Lexicon Xenophonteum s. h. v.

ΣΥΛΛΟΓΙΖΟΜΑΙ, fut. ίσομαι, proprie: ratiocinor, computo, deinde argumentis concludo, unum ex alio infero, colligo, ex σὺν et λογίζομαι rationem ineo. Hinc συλλογισμὸς computatio, (1 Chron. IX, 1.) conclusio, quae ratiocinando fit. Semel tantum in N. T. legitur Luc. XX, 5. οἱ δὲ συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτοὺς illi vero reputabant, seu ratiocinabantur apud se invicem. Polyb. I, 44, 1. Hesych. συλλογισάμενος· συναγαγὼν τὸν λογισμὸν καὶ θεωρήσας. In computandi, numerandi et annumerandi notione reperitur apud Alexandrinos Levit. XXV, 27. 50. et 52. Num. XXIII, 9. Conf. etiam Reiskii Indicem Graecit. Demosthen. p. 702.

ΣΥΛΛΥΠΕΟΜΑΙ, οῦμαι, fut. ηθήσομαι 1) proprie: condoleo, alterius dolore commoveor, in societatem doloris venio, ex σὺν et λυπέω dolore afficio, contristo. Passivum συλλυπέομαι, οῦμαι dolore afficior, contristor. Sic legitur apud Alexandrinos Ps. LXIX, 21. καὶ ὑπέμεινα συλλυπούμενον, καὶ οὐχ ὑπῆρξε ubi in hebraico legitur נוד moveri, agitari, metaphorice: dolere, condolere, commiserari. Ies. LI, 19. τίς συλλυπηθήσεταί σοι; Aelian. V. H. VII, 3. οὐχ ὡς συλλυπούμενοι ὑμῖν, ἀλλ' ἵνα παύσω ὑμᾶς λυπουμένους. Polyb. Hist. VII, 2, 2. Theophr. Char. c. 1. Pollux Onom. V, 129. 2) indignor, animo commoveor, contristor, i. q. simplex λυπέομαι. Sic semel legitur in N. T. Marc. III, 5. συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας αὐτῶν animo commotus ob indurationem cordis ipsorum. Conf. dicta supra ad λυπέω.

ΣΥΜΒΑΙΝΩ, fut. ήσομαι, 1) proprie: congredior, convenio, ex σὺν et βαίνω eo. 2) metaphorice: evenio, contingo,

go, accido, ita, ut non solum de rebus secundis, sed etiam de rebus adversis adhibeatur. Construitur cum dativo. Marc. X, 32. ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν praedixit iis, quae sibi erant eventura. Luc. XXIV, 14. colloquebantur invicem περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων de omnibus, quae acciderant, scilicet per istos dies. Act. III, 10. ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ ob miraculosam sanationem, quae ipsi contigerat. Conf. *Isocrat.* Evagor. c. 10. ubi συμβαίνειν etiam de rebus secundis adhibetur. Act. XX, 19. τῶν συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων quae mihi acciderunt Iudaeorum insidiis. 1 Cor. X, 11. ταῦτα δὲ πάντα τύποι συνέβαινον ἐκείνοις haec vero omnia acciderunt illis ideo, ut nos haberemus exempla, ad deterrendum proposita. 1 Petr. IV, 12. ὡς ξένου ὑμῖν συμβαίνοντος. 2 Petr. II, 22. συμβέβηκε δὲ αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας accidit vero illis id, quod verissimo illo proverbio dici solet. Alex. Exod. XXIV, 14. Iof. II, 23. Exod. III, 16. Ief. III, 10. κατὰ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ συμβήσεται αὐτῷ. Genes. XLII, 4. 29. 38. Adde Sirac. XXII, 29. XXXVII, 9. 1 Macc. IV, 26. V, 25. *Thucyd.* II, 15. *Plutarch.* Fab. p. 178. C. *Philo* in Vita Mosis T. II. p. 121, 11. 3) pleonastice ponitur. Act. XXI, 35. συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν, pro ἐβαστάζετο portabatur. 2 Macc. III, 2. συνέβαινε καὶ αὐτοὺς τοὺς βασιλεῖς τιμᾶν τὸν τόπον et ipsi reges locum honorabant. *Polyb.* II, c. 64. ὃ καὶ συνέβη γενέσθαι quod etiam factum est. *Apollod.* Bibl. Lib. II, c. 2. §. 2. extr. Alia multa exempla collegit *Schwarzius* in Notis ad *Olearium* de Stilo N. T. p. 302 sq. et in Commentariis Criticis Ling. Gr. N. T. p. 1260. et *Palairet.* Obss. Philol. p. 320. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΜΒΑΛΛΩ, fut. αλῶ, 1) proprie et qua etymologiam et qua notionem respondet latino verbo *coniicere*, ex σὺν et βάλλω iacio. 2) metaphorice: *saepius revolvo aliquid animo, saepius mecum cogito et perpendo.* Luc. II, 19. συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς saepius revolvebat animo; nempe narrationem pastorum. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 663. (Similis formula loquendi legitur apud *Homerum* Iliad. α', v. 297. σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσι. et in libro Sapient. IV, 14. μηδὲ θέντες ἐπὶ διανοίᾳ τὸ τοιοῦτο.) Alii interpretes verba Lucae ita interpretantur: *sensum et vim verborum probe assequebatur.* Συμβάλλω autem haud raro apud Graecos notare: *e certis signis aliquid colligere, coniectura aliquid assequi, intelligere*, satis apparet ex *Dionys. Halic.* I, 24. *Apollodor.* Bibl. Lib. I, c. 8. §. 16. *Arrian.* Exped. Alex. Lib. II, cap. 3. *Herodot.* I, c. 91. et *Philostrat.* Vit. Apollon. Lib. IV, c. 43. ξυμβαλεῖν τὰ εἰρημένα dictorum mentem assequi. Conf. *Perizonium* ad *Aelian.* V. H. II, 31. et *Krebsium* in Obser-

vatt. Flav. p. 103. 3) *συμβάλλω τινὶ*, scil. *λόγους*, *colloquor cum aliquo*, *disputo*, *differo*, quasi *sermones confero*. Act. XVII, 18. *τινὲς δὲ τῶν Ἐπικουρείων καὶ τῶν Στωϊκῶν φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ* quidam vero ex Epicureis et Stoicis philosophis disputabant cum eo. *Vulgatus* vertit: *disserebant cum eo.* Plena formula *συμβάλλειν λόγους* reperitur apud *Euripidem* in Iphigen. in Aul. v. 830. *αἰσχρὸν δέ μοι γυναιξὶ συμβάλλειν λόγους*. Συμβάλλειν nude positum in eadem significatione reperitur apud *Iamblichum* in Vita Pythagorae cap. 2. *τοῖς ἐν Μέμφει καὶ Διοσπόλει μάλιστα συμβαλεῖν ἱερεῦσι*. *Iosephum* A. I. I. cap. 12. f. 3. VII, 9. 7. Conf. etiam *Kypke* in Obss. Sacr. T. II. p. 85. qui docuit, hanc vocem Graecis maxime de colloquiis philosophorum solemnem fuisse. 4) *συμβάλλω πρός τινα*, sc. *βουλὰς*, *confero cum aliquo sententias et consilia*, *delibero*, *consulto*. Act. IV, 15. *συνέβαλλον πρὸς ἀλλήλους*, scil. *βουλὰς*, contulerunt inter se consilia huiusmodi. *Eurip*. Phoen. v. 710. *θέλω πρὸς αὐτὸν συμβαλεῖν βουλεύματα*, ubi Schol. *συμβαλεῖν· βουλεύσασθαι καὶ ἀνακοινώσασθαι βουλάς*. Vide *Wakefield*. Silvam Criticam P. II. p. 123 sq. 5) *convenio ad aliquem locum*, *coniungo me cum aliquo*, *occurro*, et de quibuscunque congressibus rerum gerendarum et contrahendarum causa usurpatur. Act. XX, 14. *ὡς δὲ συνέβαλεν ἡμῖν εἰς τὴν Ἄσσον* cum ad Assum convenissemus. *Vulgatus* reddidit: *cum autem convenissemus in Asson.* Sic, ut recte observavit *Krebsius* in Obss. Flav. p. 240. saepius *συμβάλλειν* in libris *Iosephi* repe[ritur], v. c. A. I. II, 7. 5. *καὶ καθ' Ἡρώων πόλιν αὐτῷ συνέβαλεν*. et IX, 6. 5. Adde *Homer*. Odyss. ω, v. 259. *ὅττις μοι νῦν δὴ ξυμβλήμενος ἐνθάδ' ἰόντι*. Adde Ios. XI, 5. 2 Macc. VIII, 23. et notata a *Wetstenio N. T.* T. II. p. 592. 6) *συμβάλλω*, scil. *ὅπλα*, *confligo cum altero armis*, *praelium cum aliquo committo*, *congredior cum aliquo pugnaturus*. Luc. XIV, 31. *ἢ τίς βασιλεὺς πορευόμενος συμβαλεῖν ἑτέρῳ βασιλεῖ εἰς πόλεμον*; aut quis rex paret expeditionem adversus alium regem? Verba *εἰς πόλεμον* sunt h. l. cum *πορευόμενος* iungenda. *Plato* Menexen. c. 13. *γενομένου πολέμου συνέβαλον ὑπὲρ τῶν Βοιωτῶν ἐλευθερίας*. *Aelian*. V. H. X, 4. *συμβαλὼν τοῖς πολεμίοις — — ἐκράτησε τῶν ἐχθρῶν*. *Polyb*. Hist. I. cap. 9. *Herodot*. II, 159. Interdum *εἰς μάχην*, vel *μάχῃ* additur, v. c. apud *Iosephum* A. I. VII, c. 1. f. 3. Conf. *Schwarzii* Comment. Philol. Ling. Gr. p. 1261. *Krebsii* Obss. Flav. p. 126. *Wetstenii N. T.* Tom. I. p. 754 sq. et *Palairet*. Obss. Philol. p. 192. Hinc *συμβολὴ* *conflictus*, *congressus*, *proelium*, *in quo aliqui committuntur*, v. c. apud *Xenoph*. Anab. VI, 5. 20. et Hist. Gr. VII, 5. 24. 7) *συμβάλλομαι τινὶ adiumentum alicui affero*, *confero aliquid*

quid in usus alterius, confero, ut res incrementa capiat. Sic legitur Act. XVIII, 27. ὃς παραγενόμενος συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσι qui cum advenisset, contulit multum docendo ad eos confirmandos in recepta religione christiana. *Vulgat.* vertit: *multum contulit. Syrus* transtulit: ܣܓܝ ܥܕܪ *multum iuvit. Philostrat.* Vit. Sophist. I, 9. 1. p. 490. εἰς πολλὰ τῇ τραγῳδίᾳ ξυνεβάλετο. *Xenoph.* Cyrop. I, 2. 8. μέγα δὲ καὶ εἰς τοῦτο συμβάλλεται. ib. II, 4. 16. *Symmachus* Iob. XXXV, 3. οὐδὲν συμβαλεῖταί σοι nihil proderit tibi. Conf. de hac notione *Dresigium* de Verbis Mediis N. T. I, 124. p. 458. ed. *Fischer.* et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 579. Saepius in N. T. non legitur. *Hesych.* συμβαλεῖν· συλλέξαι καὶ ἐνύπνια ἐπιγνῶναι καὶ εἰς μάχην συμβαλεῖν, συμμίσγειν, συνάψαι. Idem: συμβέβληται· ἀπαντᾷ, συνεψήνεκται, νενόηται, ὠφελεῖ, συμβεῖ. (forte συμφέρει.) *Suid.* συμβαλεῖν· διακρῖναι, νοῆσαι, συγκρῖναι — συμβάλλειν δὲ, μεταδιδόναι, κιχρᾶν.

ΣΥΜΒΑΣΙΛΕΥΏ, fut. εύσω, 1) proprie: *una regno, simul regno, praesum,* ex σὺν et βασιλεύω *regno.* 2) metaphorice: *in societatem felicitatis aliorum venio, omnigena ac perfectissima beatitudine una cum illo fruor.* Sic bis tantum legitur in N. T. 1 Cor. IV, 8. καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύσωμεν utinam essetis vere felicissimi, ut huius felicitatis aliqua ex parte et ego particeps fieri possem! 2 Tim. II, 12. εἰ ὑπομένομεν, καὶ συμβασιλεύσομεν si constanter perferimus calamitates ob religionem christianam, etiam cum Christo felicitatis aeternae participes reddemur. Conf. supra a me dicta ad vocem βασιλεύω. Caeterum verbo συμβασιλεύειν usus quoque est *Lucianus* in Dial. Deor. Tom. I. p. 213. μέγα, ὦ Ἥρα, φρονεῖς, ὅτι ξύνει τῷ Διῒ, καὶ συμβασιλεύεις αὐτῷ. *Polyb.* XXX, 2, 4. *Epictet.* Enchirid. c. 21. Conf. *I. H. Maii* Obss. Sacras Lib. IV. p. 158 sq.

ΣΥΜΒΙΒΆΖΩ, fut. άσω, 1) proprie: *una ascendere facio,* ex σὺν et βιβάζω *facio ascendere.* 2) *copulo, coagmento, compingo, facio, ut plures partes committantur et cohaereant.* Est verbum proprium de fabris lignariis, qui trabes, vel asseres ita compingunt et coniungunt, ut arctissime coeant ac cohaereant. Respondet nostro: *in einander fest zusammenfügen,* et est idem, quod συναρμολογέω, quod vide infra. 3) metaphorice de *animorum coniunctione* usurpatur et notat: *conciliare, coire in amicitiam, amicitiam facere, ad amicitiam ac foedus adducere, in unam societatem cogere.* Sic usurpatur in N. T. de ecclesia christiana, quae haud raro cum corpore comparatur, in

in quo omnia membra et partes omnes arctissimo connectuntur nexu. Ephes. IV, 16. ἐξ ὃ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συμβιβαζόμενον per quem, seu sub cuius imperio omnis Christianorum coetus arctissimis invicem amoris ac humanitatis vinculis coniunctus. Coloss. II, 2. συμβιβασθέντες ἐν ἀγάπῃ arctissime invicem coniuncti mutuo amore. ibid. v. 19. *Dio Cass.* XXXVII, p. 62. τούτων ἕνεκα καὶ συνεβίβασεν αὐτὰς καὶ προσεταιρίσατο. *Hesych.* συμβιβάζει· εἰς φιλίαν ἄγει, ἢ συλλέγει. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 285. 4) *idonea argumenta et testimonia colligo et ita coniungo, ut alii de rei veritate convincantur; demonstro aliquid certis argumentis, propositis et collatis argumentis efficio, ut aliquis mecum in eandem descendat sententiam.* Act. IX, 22. συμβιβάζων, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστὸς, collatis scripturae sacrae locis et aliis argumentis idoneis adductis probans, Iesum vere esse Messiam. *Syrus:* ܟܕ ܡܚܘܐ ܗܘܐ ܘܡܫܘܐ *cum ostenderet et demonstraret.* Alia exempla collegit *Schwarzius* in Comment. Critt. Ling. Gr. p. 1262 sq. 5) *doceo, instituo, instruo,* quia, qui alterum docet, instruit et informat, varias doctrinae partes apte ac subtiliter coniungit, earum nexum ostendit et omnia, quae possunt demonstrari, congrue demonstrat. Sic autem legitur in N. T. 1 Cor. II, 16. τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου, ὃς συμβιβάσει αὐτόν; quis enim cognovit mentem et consilia Dei, qui instructurus sit eum, aut, qui eum meliora docere possit? Verba sunt desumta ex Ies. XL, 13. ubi in codice Vaticano loco συμβιβάσει est forma futuri attica, συμβιβᾷ. Ab Alexandrinis autem συμβιβάζειν in *docendi ac instituendi* significatione aliquoties adhibetur, v. c. Exod. IV, 12. 15. Levit. X, 11. Iudd. XIII, 8. Ps. XXXII, 8. ubi hebraico הוֹרָה *docuit, instituit,* respondet. Apud eosdem legitur quoque pro הוֹדִיעַ *notum fecit, instruxit,* Exod. XVIII, 16. Deut. IV, 9. Ies. XL, 13. pro הֵבִין *intelligentem, prudentem reddidit, erudivit.* Ies. XL, 14. et pro הִשְׂכִּיל idem. Dan. IX, 22. *Hesych.* συμβιβῶ σε· συνάπτω σε, διδάσκω σε, συμπορεύομαί σε, quae glossa pertinet ad Ps. XXXII, 8. Idem: συμβιβασάτω· διδαξάτω. — συμβιβασθέντες· διαλεχθέντες. Idem: συμβίβασις· πεῖσις, διδαχὴ, πίστις. *Suidas. Photius* in Lex. Ined. et Lex. *Cyrilli* MS. Brem. συμβιβῶ· διδάξω, ἐπιστήσω, νοήμονα ποιήσω. *Alberti* Glossar. N. T. p. 70. συμβιβάζων· ἑρμηνεύων, διδάσκων. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 109. 6) *collatis argumentis et testimoniis colligo aliquid ac persuadeor, coniecturα assequor.* Act. XVI, 10. συμβιβάζοντες (sc. ἐκ τοῦ ὁράματος) ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς ὁ κύριος εὐαγγελίσασθαι αὐτοὺς persuasi, seu certiores facti illo viso, quod eo vocasset nos Dominus, ut illic praedicaremus doctrinam christianam. *Vulgatus* bene: *certi facti.* *Chrysostomus* ad h. l. συμβιβάζειν per

τοιχά-

ἀναχάζεσθαι interpretatur etc. Conf. *Wetstenii* N. T. T. II, p. 553. Saepius in N. T. non legitur. 7) interdum omitti ac supplendum esse videtur, v. c. Act. IX, 20. ubi ante ὅτι οὗτός ἐστι ὁ χριστὸς subaudiendum esse arbitror participium συμβιβάζων, ut sensus existat: collatis, seu conquisitis rerum testimoniis, demonstravit, eum esse filium Dei.

ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΏ, fut. εύσω, 1) proprie notat: *simul consultare, consilia inire et conferre, deliberare, consulere*, ex σὺν et βυλεύω *consulto, consulo*. Eandem significationem habet quoque medium συμβυλεύομαι. *Xenoph.* Anab. II, 1. 17. de Rep. Laced. XV, 5. *Herodot.* II, c. 107. τὸν δὲ μαθόντα τοῦτο αὐτίκα συμβυλεύσασθαι τῇ γυναικὶ re hac intellecta, extemplo cum uxore deliberasse. 2) *consilium capio, decerno.* Matth. XXVI, 4. καὶ συνεβυλεύσαντο, ἵνα τὸν Ἰησοῦν κρατήσωσι δόλῳ atque decreverunt Iesum dolose capere et occidere. Ioh. XI, 53. ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας συνεβυλεύσαντο, ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτὸν Iudaei eius interitum decreverant. 3) *suadeo, consilium do et suppedito.* Ioh. XVIII, 14. ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβυλεύσας τοῖς Ἰυδαίοις erat autem Caiphas is, qui consilium dederat Iudaeis. Apoc. III, 18. συμβυλεύω σοι ἀγοράσαι παρ' ἐμῦ χρυσίον suadeo tibi, ut a me aurum emas. *Aelian.* V. H. VIII, 1. *Herodot.* I, c. 19. II, 107. *Xenoph.* Mem. III, 6. 8. συμβυλεύειν ἐπιχειρεῖν τῷ πολέμῳ. *Plato* Phileb. p. 85. extr. Respondet quoque in versione Alex. hebraico יעץ *consilium dedit*, Exod. XVIII, 19. 2 Sam. XVII, 15. 1 Regg. I, 12. Ps. XVI, 7. Prov. VIII, 22. Adde Ies. XXXIII, 18. 3 Esr. VIII, 29. Saepius in N. T. non legitur. *Thom. M.* p. 819. συμβυλεύω ἐνεργητικῶς, ἀντὶ τῦ εἰς συμβυλὴν τρόπε καθίσαμαι. συμβυλεύομαι δὲ παθητικῶς, ἀντὶ τῦ σύμβυλῳ χρῶμαι, κ. τ. λ.

ΣΥΜΒΟΎΛΙΟΝ, ιυ, τό, 1) proprie: *consultatio, consilium, quale plures ineunt, consilium, quod datur, vel accipitur*, i. q. συμβυλὴ (Sirac. XXXVII, 18.) et συμβυλία, (quod adhibent Alexandrini pro עצה idem, 2 Chron. XXV, 16. Prov. XII, 15. Adde Tob. IV, 24. Sirac. VI, 25.) ex σὺν et βυλὴ *consilium*. Legitur in N. T. Matth. XII, 14. οἱ δὲ Φαρισαῖοι συμβύλιον ἔλαβον κατ' αὐτῦ ἐξελθόντες, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. Pharisaei autem egressi consilium de eo occidendo ceperunt. ibid. XXII, 15. συμβύλιον ἔλαβον, ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ. ibid. XXVII, 1. συμβύλιον ἔλαβον exsecuti sunt sententiam, coll. XXVI, 66. ibid. v. 7. συμβύλιον λαβόντες consenserunt igitur inter se. Marc. III, 6. συμβύλιον ἐποίυν κατ' αὐτῦ consilium contra eum ceperunt. ibid. XV, 1. 2) metonymice significat *concilium, ubi consilium capitur et initur, coetum, vel consessum consultantium, senatores, amicos et assessores in iudicio*, quos Latini *consilium* vocant, observante *Gronovio* ad *Livium* XLIV, 2. et Graeci συνέδριον appellare solent. Sic legitur

legitur in N. T. Act. XXV, 12. *τότε ὁ Φῆστος συλλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου* tunc Festus adhibito in eam rem consilio. Habebant enim sibi praesides et procuratores provinciarum suos assessores (quorum mentio iniicitur a *Cicerone* ad Famil. VIII, Ep. 8. et *Suetonio* Tiber. c. 33.) et consiliario in iudicio, (qui *πάρεδροι* vulgo vocabantur,) cum quibus, antequam sententiam pronuntiarent, deliberarent, ut multis docuit *Perizonius* in Diss. de Praetorio p. 718. *Waterus* in Miscellaneis Duisburgensibus T. II, Fasc. I, p. 51 sq. et *Casaubonus* in Exercitatt. Antibaronianis p. 137. Eodem modo *συμβουλίου* sumitur Ps. CXIX, 24. ubi pro אַנְשֵׁי עֲצָתִי *viri consilii mei*, h. e. *consiliarii mei*, Alexandrini habent: *αἱ συμβουλίαι μου*. Adde interpretes graecos Prov. XV, 23. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *consiliarius*, *qui est a consiliis, suasor*, i. q. *συμβουλευτὴς* (3 Esr. VIII, 12.) et *συμβουλευτικός*, (*Symmach.* Prov. XIV, 17.) ex *σὺν* et *βουλὴ consilium*. Semel tantum in N. T. legitur Rom. XI, 34. *ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο*; aut quis consiliarius eius fuit? Alexandrini habent pro יוֹעֵץ idem, 2 Sam. XV, 12. 1 Chron. XXVII, 32. 33. Esr. VII, 29. pro chaldaico יָעֲטוֹן *consiliarii*, Esr. VII, 14. 15. et אִישׁ עֵצָה *vir consilii*. Ies. XL, 13. *Herodot.* V, 24. *βασιλῆος σύμβουλος γενέσθαι*. *Aelian.* V. H. XII, 25. ubi videndus *Perizonius*. *Philo* de Cain et Abele T. I. p. 165. 23. Saepius etiam reperitur apud Demosthenem. Conf. *Reiskii* Indicem Graecit. Demosthen. p. 704.

ΣΥΜΕΩΝ et ΣΙΜΕΩΝ, ὁ. *Simeon*. Est nomen proprium, origine hebraicum, שִׁמְעוֹן, i. e. *audiens*, vel *exauditio*, aut *filius auditionis*, seu *exauditionis*, a שָׁמַע *audivit*, *exaudivit*. Sic dictus fuit a) *filius secundus Iacobi ex Lea*, quia, ut inquiebat Lea, audivit Iehova, quod odio haberer, ideoque dedit mihi hunc filium. Genes. XXIX, 32. Apoc. VII, 7. *ἐκ φυλῆς συμεὼν* ex tribu posterorum Simeonis. b) *quidam ex posteris Abrahami*. Luc. III, 30. c) *vir ille pius, qui Christum suscepit in ulnas*. Luc. II, 25-34. qui *Wetstenio* in *N. T.* T. I, p. 665. vix alius intellegi posse videtur, quam Simeon, pater Gamalielis, de quo Act. V, 34. filius vero Hillelis, quem *Iosephus Pollionem* appellat. d) *alius*, cognomine *Niger*. Act. XIII, 1. 2) *Petrus*, *apostolus*, Act. XV, 14. 2 Petr. I, 1. qui tamen saepius *Σίμων* dictus est, de quo vide supra. Saepius non reperitur in N. T.

ΣΥΜΜΑΘΗΤΗΣ, οῦ, ὁ, *condiscipulus*, ex *σὺν* et *μαθητὴς discipulus*. Legitur tantum in N. T. Ioh. XI, 16. *εἶπεν οὖν Θωμᾶς, ὁ λεγόμενος δίδυμος, τοῖς συμμαθηταῖς* tum Thomas, qui etiam dicitur didymus, ad condiscipulos. *Pollux* Onomastic. VI, 159.

ΣΥΜ-

ΣΥΜΜΑΡΤΥΡΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *una teſtor, conteſtor, una teſtimonium exhibeo, teſtimonio meo comprobo,* i. q. συμμαρτύρομαι, ex σὺν et μαρτυρέω *teſtor.* *Xenoph. Hiſt. Gr.* VII, 1, 24. *Pollux* VI, 117. *Plutarch.* T. VI. p. 296. ed. *Reiske.* 2) *certo alicui perſuadeo de veritate alicuius rei, confirmo alicui aliquid.* Rom. VIII, 16. αὐτὸ τὸ πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν, ὅτι ἐσμὲν τέκνα Θεοῦ hi vero ſenſus animi indubitato argumento nobis confirmant, nos eſſe Dei filios. ibid. IX, 1. συμμαρτυρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς μου et mihi certiſſime conſcius ſum. Apoc. XXI, 18. *Xenoph. Hiſt. Gr.* III, 3, 2. 3) i. q. ſimplex μαρτυρέω *edoceo, inſtituo.* Rom. II, 15. συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως edocente eos de officiis conſcientia. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΜΜΕΡΊΖΩ, fut. ίσω, *una divido inter alios.* Medium συμμερίζομαι *divido inter alios, ſed ita, ut ad me pars earum rerum, quas divido, redeat; partior, partem accipio, particeps fio,* i. q. μερίζομαι. Tantum legitur in N. T. 1 Cor. IX, 13. τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται accipiunt partem oblatarum victimarum. Hinc deductum eſt vocabulum συμμεριστὴς, quod eſt i. q. μερίτης. Conf. *Thom. M.* p. 609. ed. *Bernard.* et *Dionyſ. Halic.* T. V, p. 266. ed. *Reiske.*

ΣΥΜΜΈΤΟΧΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *conſors, una particeps,* ex σὺν et μέτοχος *conſors, ſocius, particeps.* Conſtruitur cum genitivo. Bis tantum legitur in N. T. Epheſ. III, 6. εἶναι τὰ ἔθνη — — συμμέτοχα τῆς ἐπαγγελίας αὐτοῦ ἐν χριστῷ ἰησοῦ ut gentiles — — participes fiant cum Iudaeis felicitatis, per Chriſtum a Deo promiſſae. ibid. V, 7. μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν ne igitur fiatis illorum conſortes, h. e. vel, ne componatis vos ad exemplum gentilium, vel, cavete, ne eadem cum gentilibus ſors vobis accidat, coll. v. 6. Nuſpiam hac voce uſi ſunt graeci V. T. interpretes. Verbum συμμετέχειν *conſortem eſſe, una participare* legitur 2 Macc. V, 20. *Plutarch.* T. II. p. 722. ed. *Reiske* et apud *Lucianum* in Philopatride T. II, p. 784.

ΣΥΜΜΙΜΗΤΉΣ, οῦ, ὁ, 1) proprie: *qui una cum aliis aliquem imitatur et ſe ad alicuius exemplum componit,* ex σὺν et μιμητὴς *imitator,* quod eſt a μιμέομαι *imitor.* 2) i. q. ſimplex μιμητὴς *imitator.* Sic ſemel in N. T. legitur Philipp. III, 17. συμμιμηταί μου γίνεσθε imitamini me. *Grotius,* temere emphaſin in hac voce quaerens, tranſtulit: *omnes pari ſtudio me imitamini.*

ΣΎΜΜΟΡΦΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie: *qui eandem formam habet et habitum externum,* ex σὺν, quod in compoſitis haud raro *convenientiam* et *ſimilitudinem* indicat, et μορφὴ *forma.* Sic legitur apud *Lucianum* de Amor. p. 901. γρᾶες δὲ καὶ θεραπαινίδων ὁ ξύμμορφος ὄχλος ἐν κύκλῳ παρεστᾶσι κ. τ. λ.

2) me-

2) metaphorice: *similis, non solum quoad formam habitumque externum, sed etiam quoad indolem et naturam.* Sic bis tantum in N. T. legitur. Rom. VIII, 29. καὶ προώρισε συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, scil. γενέσθαι, his etiam decrevit similitudinem cum Christo filio suo; similitudo autem haec imprimis referenda est ad felicitatem, cum Christo olim reportandam. Phil. III, 21. εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ (scil. τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν, ὃ μετασχηματίσει ὁ κύριος Ἰησοῦς χριστὸς) σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ ut simile sit glorioso et immortali corpori suo.

ΣΥΜΜΟΡΦΟΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie: *conformem reddo, conformo quoad formam et habitum externum*, ex σὺν et μορφόω *formo.* 2) metaphorice: *similem reddo*, et συμμορφόομαι, οῦμαι, *alicui similis reddor, aut sum.* Sic semel legitur in N. T. Philipp. III, 10. συμμορφούμενος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ Christo morienti similis factus.

ΣΥΜΠΑΘΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *condoleo, una patior, mali alieni sensu afficior et moveor*, et ex adiuncto: *periclitanti opem fero, miseris et afflictis succurro*, i. q. συμπάσχω, a συμπαθής, quod vide. Bis tantum in N. T. legitur. Hebr. IV, 15. οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα, μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν non enim habemus summum sacerdotem, qui non possit condolere infirmitatibus nostris iisque medelam afferre, ac succurrere. ibid. X, 34. δεσμοῖς μου συνεπαθήσατε me vinctum omnibus modis adiuvistis et sustentastis. In versione *Symmachi* Iob. II, 11. legitur pro hebraico נוּד *motus, agitatus, vagatus est*, metaphorice: *condoluit, compassus, commiseratus fuit*, cui in versione Alexandrina συλλυπεῖσθαι respondet. Ps. LXIX, 21. Ies. LI, 19. *Plutarch.* Tom. II. p. 440. ed. *Reiske.* Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 399.

ΣΥΜΠΑΘΗ'Σ, έος, ὁ, ἡ, *condolens, compatiens, mutuo, non solum dolorum et molestiarum, sed etiam bonorum et gaudii sensu affectus, qui simul cum alio afficitur et angitur, mitleidig, theilnehmend*, ex σὺν et πάσχω *patior.* Semel legitur in N. T. 1 Petr. III, 8. πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς omnes concordes et in societatem gaudii et doloris aliorum venientes. *Polyb.* X, 18, 8. et XV, 9, 3. Conf. ad h. l. *Raphelium* in Obss. Polybianis p. 819.

ΣΥΜΠΑΡΑΓΙ'ΝΟΜΑΙ, 1) proprie: *una accedo, simul adsum*, ex σὺν et παραγίνομαι *accedo, adsum.* Luc. XXIII, 48. καὶ πάντες οἱ συμπαραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην et omnis turba, quae convenerat, seu confluxerat ad hoc spectaculum. Alexandrini usi sunt hac voce pro נִלְוָה *adhaesit, adiunctus fuit.* Ps. LXXXIII, 9. καὶ Ἀσσοὺρ συμπαρεγένετο μετ' αὐτῶν. *Thucyd.* II, 82. συμπαραγενομένων κατὰ φιλίαν. 2) metaphorice: *patrocinor*, et de iis usurpatur, *qui in iudicio peri-*

periclitantibus adesse solent et ad defensionem alicujus tanquam advocati coram senatu, vel tribunali comparent. Sic legitur in N. T. 2 Tim. IV, 16. ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ οὐδείς μοι συμπαρεγένετο, ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον cum me primum Romae apud Caesarem defendi, nemo adfuit, qui mihi patrocinaretur, sed ad unum omnes me dereliquerunt. Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. II, p. 318 seq.

ΣΥΜΠΑΡΑΚΑΛΈΩ, ῶ, fut. ήσω, proprie *praeterea voco s. invito,* (*Xenoph. Cyrop.* VIII, 1, 13.) deinde: *una consolor, hortor.* Passivum συμπαρακαλέομαι, οῦμαι, *communem consolationem,* seu *exhortationem, percipio,* interdum etiam i. q. simplex παρακαλέομαι; *exhilaror, solatio erigor,* ex σὺν et παρακαλέω *rogo, precor, hortor, consolor.* Sic semel in N. T. legitur Rom. I, 12. τοῦτο δέ ἐστι συμπαρακληθῆναι ἐν ὑμῖν hoc est, vel: ut gaudium et voluptatem ex vobis percipiam; (*Chrysostomus* ad h. l. interpretatus est per εὐφροσύνην τὴν ἐπὶ τῆς πίστεως αὐτῶν ἐπίδοσιν.) vel: ut mutuo solatio invicem nos erigamus atque firmemus. *Polyb.* V, 83, 3. συμπαρακαλεῖν τινι τὰς δυνάμεις, *una cum aliquo hortari milites. Plutarch.* T. VII. p. 914. ed. *Reiske.*

ΣΥΜΠΑΡΑΛΑΜΒΆΝΩ, aor. 2. συμπαρέλαβον, *simul assumo,* etiam neglecta vi vulgari praepositionis σὺν, *assumo mihi aliquem socium, comitem adiungo,* ex σὺν et παραλαμβάνω, quod vide. Verbum hoc, omissum in plerisque Lexicis et Concordantiis N. T. legitur Act. XII, 25. συμπαραλαβόντες καὶ Ἰωάννην assumto etiam Iohanne. ibid. XV, 37 et 38. μὴ συμπαραλαβεῖν τοῦτον, scil. ἠξίου, nolebat eum assumere. Galat. II, 1. συμπαραλαβὼν καὶ Τίτον Titum praeterea comitem mihi adiungens. Saepius in N. T. non legitur. Reperitur praeterea in eadem notione semel tantum apud Alexandrinos Iob. I, 4. συμπαραλαμβάνοντες ἅμα καὶ τὰς τρεῖς ἀδελφὰς αὐτῶν. (Locus enim Genes. XIX, 17. ubi συμπαραλαμβάνεσθαι significat: *una cum reliquis comprehendi,* alienus est a re nostra.) et *Aelianum* V. H. VIII, c. 7. συμπαρέλαβεν δὲ εἰς τὸ συμπόσιον καὶ τοὺς ἰδιοξένους. *Polyb.* II, 10, 1.

ΣΥΜΠΑΡΑΜΈΝΩ, fut. ενῶ, 1) proprie: *simul maneo, una permaneo, semper adsum,* ex σὺν et παραμένω, quod vide. 2) *una cum aliis vivo, in vita maneo, conservor.* Sic semel legitur in N. T. Philipp. I, 25. συμπαραμενῶ πᾶσιν ὑμῖν. Alexandrini Ps. LXXII, 5. καὶ συμπαραμενεῖ τῷ ἡλίῳ καὶ πρὸ τῆς σελήνης.

ΣΥΜΠΆΡΕΙΜΙ, *una, vel simul adsum,* ex σὺν et πάρειμι *adsum.* Tantum legitur in N. T. Act. XXV, 24. πάντες οἱ συμπαρόντες ἡμῖν ἄνδρες omnes viri, qui una nobiscum adestis. Conf. v. 23. Alexandrini Prov. VIII, 27. pro אָנִי שָׁם *ibi eram,* habent

habent συμπαρήσειν αὐτῷ. Adde Symmachum Iob. XXXVII, 18. et Sapient. IX, 10. Polyb. V, 5, 8. et IX, 26, 5.

ΣΥΜΠΑΣΧΩ, *una dolores sentio, venio in societatem dolorum; doleo alicuius sortem, in consortium malorum, quae alter perfert, venio, easdem calamitates perfero, quas alter perfert*, i. q. συμπαθέω, ex σὺν et πάσχω *patior*. Bis tantum in N. T. legitur. Rom. VIII, 17. εἴπερ συμπάσχομεν, ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν dummodo in consortium malorum venerimus, quae Christus hominum causa pertulit, ut etiam aliquando ad eandem felicitatem cum eo perveniamus. 1 Cor. XII, 26. εἴτε πάσχει ἓν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη si unum corporis membrum male afficitur, simul afficiuntur omnia membra caetera. Conf. *Foesium* in Oeconom. Hippocr. p. 598. qui docuit, etiam apud medicos graecos συμπάσχειν de corpore humano tum usurpari, cum partes quaedam, vehementi passione laborantes, reliquas quoque in consensionem secum trahunt. Adde *Polyb.* IV, 7, 3. et XV, 9, 4.

ΣΥΜΠΕΜΠΩ, fut. πέμψω, *una*, vel *simul mitto*, ex σὺν et πέμπω *mitto*. Construitur vel cum dativo, vel cum genitivo, intercedente praepositione μετά. Bis tantum legitur in N. T. 2 Cor. VIII, 18. συνεπέμψαμεν δὲ μετ' αὐτοῦ misimus vero una cum ipso. ibid. v. 22. συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς una autem cum illis misimus. Legitur praeterea aliquoties apud *Demosthenem*, v. c. p. 80. 15. ed. *Reiske*, συμπέμπειν τοὺς συμπλευσομένους. ibid. p. 270. 17. et 1186. 27. ὃν συνέπεμψεν ἐπὶ τὴν πρᾶξιν. Confer et *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΩ, fut. ψομαι, proprie *simul comprehendo* (*Polyb.* VIII, 13, 4. *Plutarch.* T. VI. p. 48. ed. *Reiske.*) deinde generatim: *amplector*, *complector*, ex σὺν, περὶ et λαμβάνω *capio*. Semel tantum in N. T. legitur Act. XX, 10. Paulus imponebat se ipsi καὶ συμπεριλαβὼν εἶπε et complexus eum dixit. Vide ad h. l. *Wetstenium*. Legitur praeterea in notione *circumligandi et circumdandi, velut veste*, apud Alexandrinos Ezech. V, 3. καὶ συμπεριλήψῃ αὐτοὺς ἐν τῇ ἀναβολῇ σου. *Vulgatus* habet: *et ligabis eos in summitate pallii tui*. Cf. etiam *Reiskii* Indicem Graecit. Demosthenis p. 707.

ΣΥΜΠΙΝΩ, fut. πίομαι, *una*, vel *simul bibo cum aliquo*, ex σὺν et πίνω *bibo*. Construitur cum dativo vel potius ablativo. Tantum legitur in N. T. Act. X, 41. οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν qui cum eo post reditum a morte comedimus et bibimus. Sic Esther. VII, 1. εἰσῆλθε δὲ βασιλεὺς καὶ Ἀμὰν συμπιεῖν τῇ βασιλίσσῃ, hebr. לִשְׁתּוֹת עִם־אֶסְתֵּר. *Demosthenes* p. 1352. 27. ed. *Reiske*, συνέπινε καὶ συνεδείπνει ἐναντίον πολλῶν, ὡς ἑταίρα οὖσα. ibid. p. 1561. 15. *Aelian.* V. H. III, 1. *Xenoph. Cyrop.* V, 5, 13. Adde *Symmachum* Iudd. V, 11.

ΣΥΜΠΛΗΡΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) *compleo, impleo, simul oppleo, una obruo*, ex σὺν et πληρόω *compleo*. Sic legitur in N. T. Luc. VIII, 23. καὶ συνεπληροῦντο et obruebantur fluctibus, vel undae in navem irruebant, ut positum sit pro καὶ συνεπληροῦτο τὸ πλοῖον, ut in codice Colbert. e glossemate legitur. *Xenoph. Hist. Gr.* I, 1, 12. *Polyb.* I, 36, 9. 2) συμπληροῦσθαι, si de tempore adhibetur, notat: *adesse, imminere*, ac differt a simplici voce πληροῦσθαι. Sic reperitur in N. T. Luc. IX, 51. ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς ἀναλήψεως αὐτοῦ cum vero adesset tempus sui abitus ex his terris. Act. II, 1. καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς et cum advenisset dies pentecostes. Saepius in N. T. non legitur. Conf. *Vorstii* Philol. Sacr. cap. 6. p. 178 seq. ed. *Fischeri* et supra a me ad vocem πληρόω dicta. Hinc deducta est vox συμπλήρωσις, quae legitur apud Alexandrinos 2 Paral. XXXVI, 21. et Dan. IX. 2.

ΣΥΜΠΝΊΓΩ, fut. ίξω, 1) proprie: *una suffoco, praefoco, strangulo*, ex σὺν et πνίγω *fauces comprimendo neco*, quod vide supra. 2) *premo, coarcto*. Συμπνίγεσθαι etiam de eo usurpatur, *qui luctatur in turba et vix ex ea emergere valet*. Sic legitur in N. T. Luc. VIII, 42. οἱ ὄχλοι συνέπνιγον (codices nonnulli habent συνέθλιβον) αὐτὸν a turba urgebatur Iesus. 3) metaphorice: *incrementum et progressum alicuius rei impedio et inhibeo*, quo sensu etiam *suffocare* a Latinis adhibetur. Matth. XIII, 22. καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συμπνίγει τὸν λόγον et fallacium divitiarum curae doctrinam radices in animo agere non patiuntur. Marc. IV, 7. καὶ συνέπνιξαν αὐτὸ, scilicet τὸ σπέρμα, et enecarunt illud semen, h. e. impedierunt, quo minus pullulare et germinare possit, *sie verhinderten das Wachsthum des Saatkorns*. ibid. v. 19. συμπνίγουσι τὸν λόγον καὶ ἄκαρπος γίνεται. Luc. VIII, 14. ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλούτου καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι συμπνίγονται nimiis divitiarum ac voluptatum huius saeculi curis impediuntur, quo minus constantes in doctrina christiana maneant. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΜΠΟΛΊΤΗΣ, ου, ὁ, *concivis, popularis, qui in civitatem receptus et iure civitatis donatus est*, et metaphorice: *in quamcunque societatem receptus*, i. q. πολίτης, δημότης, ex σὺν et πολίτης *civis*. Semel tantum in N. T. legitur Ephes. II, 19. συμπολῖται τῶν ἁγίων iam in numerum et societatem Christianorum recepti. Damnarunt hanc vocem, tanquam minus graecam, grammatici veteres, s. v. c. *Iulius Pollux*, (Onomast. III, sect. 51.) *Phrynichus*, (p. 72. πολίτης λέγε, μὴ συμπολίτης, quae verba, ut alia *Phrynichi* complura, exscripsit *Phavorin*.) *Thom. M.* (sub Δημότης et Πολίτης, ibi vide interpretes p. 207 et 728 seq. ed. *Bernardi*.) et alii: sed im-

merito,

merito, quippe quam ab optimis Graecorum Scriptoribus adhibitam esse, satis docuit post *Graevium* ad *Luciani* Soloecistam p. 738. *Elsnerus* in Obss. Sacr. T. II, p. 209. Sic v. c. legitur apud *Aelian.* in V. H. III. c. 44. apud *Euripidem* in Theseo et Heraclidis, teste *Polluce* l. l. et Schol. *Aristoph.* in Pac. p. 692. Conf. Schol. *Pindar.* Olymp. IX, 120. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 245. Verbum συμπολιτεύομαι et συμπολιτεύω reperitur apud *Demosthenem* p. 1431. 82. ed. *Reiske*, *Thucyd.* VI, 4. VIII, 47. et *Philostratum* Vit. Soph. I, c. 22. Adde *Stolbergii* Exercitatt. Ling. Gr. p. 86.

ΣΥΜΠΟΡΕΥΟΜΑΙ, fut. εύσομαι, 1) proprie, *una eo, vel proficiscor, viae comitem me do et adiungo*, ex σὺν et πορεύομαι, *eo, proficiscor.* Construitur cum dativo. Luc. VII, 11. καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοὶ stipantibus eum sectatoribus multis. ib. XIV, 25. συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ingens autem eum prosequebatur turba hominum. ibid. XXIV, 15. αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς ipse Iesus accessit illisque se dedit comitem itineris. In versione Alexandrina saepius in eadem significatione reperitur et mox cum dativo, v. c. Iudd. XI, 8. (Tob. V, 7.) mox cum genitivo, intercedente praepositione μετὰ, Num. XVI, 25. XXII, 35. Genes. XIII, 15. XVIII, 16. construitur. 2) i. q. simplex πορεύομαι *eo, proficiscor, venio.* Marc. X, 1. καὶ συμπορεύονται πάλιν οἱ ὄχλοι πρὸς αὐτὸν et venit iterum ad eum turba hominum. Conf. *Raphelium* in Obss. Polyb. p. 139. qui docuit, *Polybium* hac voce interdum de uno etiam uti, qui ad alterum accedit. Sed aeque commode συμπορεύεσθαι in Marci l. l. in notione *confluendi*, et *catervatim conveniendi* cum *H. Stephano* in Thesauro Ling. Gr. accipi potest, ut legitur haec vox apud Alexandrinos Deut. XXXI, 11. Ezech. XXXIII, 31. et Iob. I, 4. ubi cum πρὸς construitur. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ, ου, τὸ, 1) proprie: *compotatio*, (conf. *Cic. ad Div.* IX, 24.) a συμπίνω *cum aliquo bibo.* Sirac. XXXI, 36. ἐν συμποσίῳ οἴνου. ib. XXXII, 6. XLIX, 2. *Xenoph. Cyrop.* VIII, 4. 7. et *Hier.* VI, 2. 2) *convivium.* Sic legitur Esther. VII, 7. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξανέστη ἐκ τοῦ συμποσίου εἰς τὸν κῆπον, ubi in hebraico מִשְׁתֵּה הַיַּיִן *compotatio vini* legitur, nam שָׁתָה עִם פְּלֹנִי notat: *convivari cum aliquo.* Esther. VII, 1. 1 Macc. XVI, 16. ἐπεισῆλθοσαν τῷ Σίμωνι εἰς τὸ συμπόσιον. 2 Macc. II, 28. τῷ παρασκευάζοντι τὸ συμπόσιον. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 20. *Cicero* de Senectute c. 13. Conf. *Fischeri* Prolus. XII. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 303 sqq. *Perizon.* ad *Aelian. V. H.* II, 18. et *Eschenbach.* Diss. de *symposiis sapientum*, quae inserta extat eius *dissertationibus academicis*, inprimis p. 332. sequ. 3) *ipse locus, ubi conviviantur homines et compotationibus*

nibus tempus terunt, ὁ τόπος εὐωχίας καὶ πόσεως, ut *Hesychius* recte interpretatus eſt. *Xenoph. Cyrop.* VIII, 8, 6. Vide etiam *Pollucis* Onom. I, 79. et VI, ſect. 7. 4) *ipſi convivantium ordines et coetus, ordo convivarum, diſcubitus, diſtincti per diſcubitus.* Sic ſemel in N. T. legitur Marc. VI, 39. ἀνακλῖναι πάντας (ſupple κατὰ) συμπόσια, συμπόσια, h. e. praecepit diſcipulis ſuis, curare, ut diſcumberet populus, per, ſeu ſecundum diſtinctos convivarum ordines, aut in certos diſcumbentium coetus diſtributus. Conf. *Vorſtii* Philol. Sacr. cap. 12. p. 302. et *Stephanum* in Theſauro Ling. Gr. T. III, pag. 309.

ΣΥΜΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ, ου, ὁ, *compreſbyter, una preſbyter, qui una cum aliis in munere preſbyteri conſtitutus eſt, officiique dignitate iis par eſt*, ex σὺν et πρεσβύτερος, quod vide ſupra. Semel tantum in N. T. legitur 1 Petr. V, 1. ubi Petrus ſe τὸν συμπρεσβύτερον vocat, quia aeque ac reliqui Chriſtianorum preſbyteri ea, quae ad inſtitutionem et ad externam Chriſtianorum diſciplinam ſpectabant, cura ſua dirigebat, quanquam nulli eccleſiae adſtrictus erat.

ΣΥΜΦΑΓΩ, aor. 2. συνέφαγον, infin. συμφαγεῖν *una comedo, convivor, comeſſo*, i. q. συνδειπνέω, συνεσθίω, ex σὺν et φάγω *edo*. Bis tantum in N. T. legitur. Act. X, 41. οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ qui cum eo comedimus et bibimus. ibid. XI, 3. καὶ συνέφαγες αὐτοῖς atque cum iis epulatus es. Alex. Exod. XVIII, 12. συμφαγεῖν ἄρτον μετὰ πενθεροῦ, ubi hebraico אֱכָל reſpondet. 2 Sam. XII, 17. καὶ οὐ συνέφαγεν αὐτοῖς ἄρτον, ubi *Symmachus* συνεδείπνησεν ἄρτον habet. Cf. etiam *Symmach.* Pſ. CXL, 5. *Euſtathium* ad Iliad. Φ', v. 76. p. 1307. 12. et *Fiſcheri* Proluſ. XII. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 304. et XIII, p. 322 ſeq.

ΣΥΜΦΕΡΩ, 1) proprie: *confero, congero, comporto ea, quae diſſipata ſunt*, ex σὺν et φέρω *fero*. Act. XIX, 19. συνενέγκαντες τὰς βίβλους poſtquam comportarunt libros. *Syrus*: ܟܢܫܘ ܟܬܒܝܗܘܢ ܘܐܝܬܝܘ *congregaverunt ſcripta ſua et afferentes*. Vide ſupra βίβλος. *Xenoph. Anab.* VI, 4, 6. et 5, 4. 2) metaphorice: *conduco, proſum, utilis ſum.* Hinc imperſonale συμφέρει *expedit, conducit*, etiam *melius, conſultius eſt*, et participium neutrum nominaſcens τὸ συμφέρον *commodum, utilitas.* Matth. V, 29. 30. συμφέρει γάρ σοι, ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ κ. τ. λ. expedit enim, ſeu, praeſtat enim tibi, ut unum corporis membrum perdatur, quam ut etc. De conſtructione verbi συμφέρει cum ἵνα vide, quae obſervavit *Fiſcherus* Prol. XVII. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 412 ſeq. Matth. XVIII, 6. συμ-

φέρει

φέρει αὐτῷ tolerabilius fuerit illi. *Syrus:* ܦܩܚ ܗܘܐ ܠܗ
Ibid. XIX, 10. οὐ συμφέρει γαμῆσαι satius erit abstinere a coniugio. Ioh. XI, 50. ὅτι συμφέρει ἡμῖν magis conducere nobis. ibid. XVI, 7. συμφέρει ὑμῖν, ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω expedit vobis, ut ego abeam. ibid. XVIII, 14. Act. XX, 20. τῶν συμφερόντων quae ad vestram utilitatem pertinerent, seu aliquid conferrent. 1 Cor. VI, 12. ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει sed non omnibus aliorum utilitas promovetur. ibid. VII, 35. τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν συμφέρον λέγω, i. q. v. 32. θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. ibid. X, 23. συμφέρειν et οἰκοδομεῖν tanquam synonyma permutantur. ibid. v. 33. μὴ ζητῶν τὸ ἐμαυτοῦ συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσι. ibid. XII, 7. πρὸς τὸ συμφέρον, scil. τῆς ἐκκλησίας, coll. cap. XIV, 3. 4. 5. Act. XIII, 10. In versione Alexandrina τὸ συμφέρον respondet hebraico טוב *bonum, utile.* Devt. XXIII, 6. Adde *Xenoph. Cyrop.* III, 2, 14. Baruch IV, 3. 2 Macc. IV, 5. XI, 15. Verbum συμφέρειν apud Alexandrinos ponitur pro טוב, Ierem. XXVI, 14. et שוה metaphorice *utilis, commodus fuit.* Esther. III, 8. Adde Sirac. XXX, 18. XXXVII, 31. *Diogen. Laërt.* II, f. 67. *Polyb.* I, 11. *Aristot.* ad *Nicom.* VIII, 12. Vide etiam *Reiskii* Indicem Graecit. Demosthenicae pag. 708. et interpretes ad *Thom. M.* pag. 820. *Suid.* συμφέρον· ἀγαθόν. λέγεται δὲ συμφέρον, ὅτι φέρει τὰ τοιαῦτα, ὧν συμβαινόντων ὠφελούμεθα. 3) συμφέρει *decet, decorum est.* 2 Cor. VIII, 10. XII, 1. καυχᾶσθαι δὴ οὐ συμφέρει μοι quanquam indignum mea persona gloriari de rebus externis videtur. Alex. Prov. XIX, 10. pro לא־נאוה לכסיל תענוג habent: οὐ συμφέρει ἄφρονι τρυφή. *Hesych.* συμφέρει· ἁρμόζει, ἀγαθόν ἐστι, συνάδει, συντυχεῖ, συντυγχάνει. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥ'ΜΦΗΜΙ, 1) proprie: *una loquor*, ex σὺν et φημὶ *dico.* 2) per metonymiam effecti; *assentior, adstipulor, consentio, assensum praebeo.* *Demosthenes* p. 668. 14. ed. *Reiske.* *Hesych.* σύμφημι· συναινῶ; συνομολογῶ. *Schol. Eurip. Hippolyt.* 266. ξυμφήσουσι, συγκαταθήσονται, μάρτυρες ἔσονται. *Schol. Sophocl. Ai.* 278. σύμφημι δή σοι, συνομολογῶ σοι. *Suidas:* σύμφημι, συναινῶ, συνομολογῶ. Cf. *Pollux* VI, 117. 3) *declaro, fateor, ita esse dico, idem dico eodem modo.* Sic semel legitur in N. T. Rom. VII, 16. σύμφημι τῷ νόμῳ, ὅτι καλὸς fateor *et declaro*, me utilitatem legis ac praestantiam agnoscere. *Xenoph.* Anab. V, 8. 4. VII, 2. 4. Cyrop. IV, 5. 12. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 57.

ΣΥΜΦΥΛΕ'ΤΗΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *contribulis, qui est ex eadem tribu*, ex σὺν et φυλέτης *tribulis*, quod est a φυλὴ *tribus.* Iam, quia non solum Palaestina antiquitus divisa erat in φυλὰς, sed etiam Romani, Athenienses aliique populi suas civita-

civitates distribuebant in varias tribus, factum est, ut *συμφυλέται* 2) non solum dicerentur *homines eiusdem civitatis, in tribus distributae*, sed etiam generatim *populares, qui sunt ex eadem gente, concives, ὁμόεθνοι, συμπολῖται*. Sic semel tantum legitur in N. T. 1 Thess. II, 14. ὅτι ταὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν nam a popularibus vestris (a Thessalonicensibus) iisdem malis affecti estis. Legitur haec vox, quam aeque ac *συμπολίτης* damnant grammatici veteres, apud *Isocratem* in Panathenaic. p. 790. προκριθέντας ὑπὸ τῶν συμφυλετῶν καὶ τῶν δημοτῶν. *Hesych.* συμφυλετῶν· ὁμοεθνῶν. *Suid.* συμφυλετῶν· ὁμοεθνῶν, συγγενῶν. Idem: συμφυλέτης ἐκ τῆς αὐτῆς φυλῆς, ὅ ἐστιν ὁμόφυλος. Vide *Wetstenii N. T.* T. II, p. 300.

ΣΥΜΦΥΤΟΣ, ε, ὁ, ἡ, 1) proprie: *una plantatus, congenitus, una natus*, et dicitur partim de plantis, arboribus, etc. quae uno eodemque loco satae ac plantatae sunt et una progerminant ac pullulant; partim de cognatis, ex σὺν et φύω *nascor*. Sic legitur apud Alexandrinos Zachar. XI, 2. ὅτι κατεσπάσθη ὁ δρυμὸς ὁ σύμφυτος. *Etym. M.* ξύμφυτος· ὁ συγγενής, ἀπὸ τῦ ξὺν καὶ φύω. Hinc σύμφυτος 2) metaphorice ad *omnia* transfertur, *quae in unum coaluerunt et sunt artissime invicem coniuncta*. Sic semel legitur in N. T. Rom. VI, 5. εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τῦ θανάτυ αὐτῦ si enim coniuncti sumus cum Christo per mortis similitudinem. *Ioseph. AA.* VI, 3, 2. σύμφυτον δικαιοσύνην *constans iustitiae studium*.

ΣΥΜΦΥΩ, fut. ύσω, *una nasci facio, una sero, seu planto*, et metaphorice: *coalescere facio, coagmento, coniungo*. Συμφύομαι *simul enascor, una seror, aut plantor, simul propullulo et progermino*, et metaphorice: *coniungor*, ex σὺν et φύω *nascor*. Semel tantum in N. T. legitur Luc. VIII, 7. συμφυεῖσαι (aor. 2. pass. partic.) αἱ ἄκανθαι spinae simul enatae. Praeterea legitur Sapient. XIII, 13. ξύλον σκολιὸν, καὶ ὄζοις συμπεφυκός. *Plutarch.* T. I. p. 552. ed. *Reiske.* *Theophrast.* Hist. Plant. IX, 2. et *M. Antoninus* VIII, 34. qui hoc verbo usus est de membro hominis, ante resciso, quod iterum reliquis iungitur et coalescit. Alia loca multa congessit *Wetstenius* in Obss. ad N. T. T. I, p. 706.

ΣΥΜΦΩΝΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *consono, concino, ex diversis vocibus unum facio concentum*. Vocabulum proprium musicorum, ex σὺν et φωνέω *vocem emitto*. Hinc συμφωνία *concentus musicus*, quod vide infra. Hinc 2) *congruo, similis sum, convenio, aptus sum*. Sic legitur in N. T. Luc. V, 36. τῷ παλαιῷ ὐ συμφωνεῖ ἐπίβλημα τὸ ἀπὸ τῦ καινῦ non enim veteri panno aptum est recens assumentum. *Aristoteles* Politic. VII, c. 15. ταῦτα γὰρ δεῖ πρὸς ἄλληλα συμφωνεῖν συμφωνίαν τὴν ἀρίστην. 3) *consentio, una testimonium perhibeo et acclamo*.

acclamo. Act. XV, 15. καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προ-
Φητῶν et cum hac narratione consentiunt prophetarum ora-
cula. 4) *convenio de aliquo, communi consensu aliquid paci-
scor, societatem ineo.* Matth. XVIII, 19. ἐὰν δύο ὑμῶν συμφω-
νήσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς si convenerit inter duos e vobis in his
terris, ib. XX, 2. συμφωνήσας δὲ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δη-
ναρίου τὴν ἡμέραν postquam pactus erat cum operariis denario
in diem. ibid. v. 13. Act. V, 9. τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν;
quid convenerat est inter vos? *Xenoph. Hist. Gr.* I, 3, 7.
Polyb. VII, 9, 11. Genes. XIV, 3. πάντες οὗτοι συνεφώνησαν
(*Aquila* συνέβαλον, *Symmachus* συνῆλθον,) ἐπὶ τὴν φάραγγα;
ubi in hebraico legitur חָבַר *consociatus fuit, convenit.* 2 Regg.
XII, 8. καὶ συνεφώνησαν οἱ ἱερεῖς τοῦ μὴ λαβεῖν κ. τ. λ. Iesa.
VII, 2. Saepius in N. T. non legitur. *Phavorinus:* συμφωνῶ,
συνάδω, συντίθεμαι.

ΣΥΜΦΩΝΗΣΙΣ, εως, ἡ, 1) proprie: *vocis, seu soni
concentus,* a συμφωνέω, quod vide. 2) metaphorice: *consen-
sus, concordia, convenientia, coniunctio, communio.* Sic se-
mel legitur in N. T. 2 Cor. VI, 15. τίς δὲ συμφώνησις Χρι-
στῷ πρὸς Βελίαλ; qualis vero consensus est Christo cum Belial?

ΣΥΜΦΩΝΙΑ, ας, ἡ, *symphonia, concentus musicus, con-
venientia vocum et sonorum, consonantia, harmonia,* a συμφω-
νέω, quod vide. Tantum exstat in N. T. Luc. XV, 25. ἤκουσε
συμφωνίας audivit concentum musicum. *Vulgatus* habet: *sym-
phoniam.* Vide ad h. l. *Wetstenium.* Reperitur praeterea haec
vox Dan. III, 5. 7. 10. 15. in versione Alexandrina pro chald.
סוּמְפֹּנְיָה, quod ex graeco factum est et idem significat. *Polyb.*
XXVI, 10, 5.

ΣΥΜΦΩΝΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie: *consonus, consonans
voce, seu sono, cum alio consentiens,* ex σὺν et φωνὴ vox.
Plutarch. T. VI. p. 442 et 527. ed. *Reiske.* 2) metaphorice:
consors, consentiens, conveniens. Sic semel legitur in N. T.
1 Cor. VII, 5. εἰ μή τι ἂν ἐκ συμφώνου nisi id fiat utrius-
que partis consensu. Reperitur praeterea in versione Ale-
xandrina Cohel. VII, 15. καί γε τοῦτο σύμφωνον τούτῳ ἐποίησεν
ὁ θεός. *Polyb.* VI, 36, 5. et XXX, 8, 7. *Hesych.* συμφώνων·
ὁμοίων. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. σύμφωνον· ὅμοιον, ἴσον.

ΣΥΜΨΗΦΙΖΩ, fut. ίσω, aor. 1. συνεψήφισα, *computo,
supputo,* ex σὺν et ψηφίζω *calculis computo,* a ψῆφος *calculus.*
Semel tantum in N. T. legitur Act. XIX, 19. συνεψήφισαν
τὰς τιμὰς αὐτῶν computarunt pretia ipsorum.

ΣΥΜΨΥΧΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *unanimis, consors, qui eiusdem
animi ac sententiae est, qui consentit, idem statuit,* i. q. ἰσόψυ-
χος, ex σὺν et ψυχὴ *animus.* Tantum reperitur in N. T.
Phil. II, 2. σύμψυχοι, τὸ ἓν φρονοῦντες unanimes, unum idem-
que

que sentientes. Vide ad h. l. *Wolfium* in Curis Philol. T. III, p. 196.

ΣΥΝ. Praepositio, quae semper dativum regit, vel potius ablativum, et extra compositionem notat: 1) *cum, una cum*, de *persona, re, forma, modo, usu*, connotans *societatem, auxilium, commercium, communionem, comitatum, favorem, sectionem*, etc. Matth. XXVI, 35. κἂν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν si vel tecum moriendum mihi esset, ibid. XXVII, 38. Marc. IV, 10. VIII, 33. Luc. V, 19. σὺν τῷ κλινιδίῳ. ibid. XXIV, 21. 1 Cor. V, 4. Matth. XXV, 27. σὺν τόκῳ cum foenore. Act. I, 14. σὺν γυναιξὶ una cum mulieribus. ibid. v. 17. 21. XVII, 4. οἱ μὲν ἦσαν σὺν τοῖς Ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν ἀποστόλοις alii stabant a partibus Iudaeorum, alii cum apostolis faciebant. ibid. IV, 13. V, 17. 21. XIX, 38. XXII, 9. XXVI, 13. *Xenoph.* de Rep. Laced. XIII, 1. οἱ σὺν αὐτῷ comites eius. Idem de Mag. Equit. V, 14. VI, 1. σὺν θεῷ auxilio divino. Conf. *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 621 seq. ed. *Zeunii*. 2) *apud*. Marc. II, 26. τοῖς σὺν αὐτῷ. Luc. I, 56. mansit vero Maria σὺν αὐτῇ apud illam. ibid. II, 13. VII, 9. VIII, 38. Act. IV, 13. Coloss. II, 5. 1 Thess. IV, 17. Philipp. I, 23. Sic עם apud Hebraeos usurpatur Genes. XXVII, 44. Levit. XXV, 36. 2 Sam. VI, 7. 1 Paral. XII, 39. 3) *praeter, super*. Luc. XXIV, 21. σὺν πᾶσι τούτοις praeterea, seu, et quod accedit. Ita עם Ps. LXXIII, 25. מִי לִי בַשָּׁמָיִם וְעִמְּךָ לֹא־חָפַצְתִּי בָאָרֶץ quia nemo praeter te mihi in coelis et praeter te nihil desidero in terra. 4) *inter*. Act. II, 14. σταθεὶς δὲ Πέτρος σὺν τοῖς ἕνδεκα ἐπῆρε τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς tum Petrus inter undecim surgens ita eos est allocutus. Eodem modo עם sumitur Ps. LXIX, 29. Ies. XXXVIII, 11. Genes. XXXI, 50. 5) *aeque ac, simili modo*. Rom. VIII, 32. Galat. III, 9. σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραὰμ pro ὥσπερ ὁ πιστὸς Ἀβραάμ. Eandem significationem habet quoque עם Cohel. II, 16. 1 Paral. XXV, 8. Ps. CVI, 6. et σὺν in verbis compositis συμπάσχειν, συνδοξάζεσθαι et aliis. 6) reticetur interdum, v. c. Apoc. VIII. 4. ante ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων, Matth. XXVI, 4. ante δόλῳ, Matth. V, 40. ante σοί, 1 Cor. XI, 5. ante τῇ ἐξυρημένῃ, et Apoc. VIII, 4. ante ταῖς προσευχαῖς, ubi videndus *Palairetus*. Exempla huius ellipseos in libris hebraicis V. T. collegit *Noldius* in Concordantiis Particularum V. T. p. 576 sq. Conf. etiam *Casaubonum* ad *Polyaeni* Strategem. I, c. 2. p. 14. et *Iensii* lectiones Lucianeas II, 20. p. 283 sq.

ΣΥΝΑΓΩ, fut. άξω, 1) generatim et vi etymologiae *conducere* significat, sive in unum locum, sive in unum coetum, ex σὺν et ἄγω *duco*. Hinc speciatim 2) *colligo, confero*, v. c. triticum et alias fruges terrae in horrea. Matth. III, 12.

12. συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην colliget frumentum suum in horrea. ibid. VI, 26. XII, 30. ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει qui non mecum colligit, (h. e. me non adiuvat,) is mea dissipat. ibid. XIII, 30. 47. ubi de reti adhibetur ἐκ παντὸς γένους (scil. ἰχθύων) συναγαγούσῃ omnis generis pisces colligente, seu capiente. ibid. XXV, 24. 26. ubi συνάγειν elliptice ponitur pro συνάγειν καρπούς: *fructus colligere, messem facere.* Luc. III, 17. XI, 23. XII, 17. 18. XV, 13. συναγαγὼν ἅπαντα collectis omnibus, quae scilicet possidebat. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 758. Ioh. IV, 36. καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον et colligit quasi sibi fructus in vitam aeternam. ibid. VI, 12. 13. XV, 6. Respondet in hac significatione apud Alexandrinos hebraico אָסַף *collegit*, Exod. XXIII, 10. Levit. XXV, 3. 20. et אָצַר *recondidit in thesaurum*. Ies. XXXIX, 6. Adde Deut. XIX, 5. Ps. XXXII, 7. Cohel. II, 8. ubi *Symmachus* ἀθροίζειν habet. 9) *congrego, convoco, convenire alios iubeo, cogo,* συνάγομαι *convenio, confluo,* i. q. συνέρχομαι. Matth. II, 4. καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ et coacto senatu summorum sacerdotum et legis peritorum. ibid. XIII, 2. συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν confluxerunt ad eum. ibid. XVIII, 20. συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα convenientes mea auctoritate. ibid. XXII, 10. 34. συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ coiverunt. ibid. v. 41. XXIV, 28. συναχθήσονται οἱ ἀετοὶ advolabunt aquilae. ibid. XXV, 32. συναχθήσονται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη sistentur tribunali eius omnes homines. ibid. XXVI, 3. συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς coiverunt pontifices. ibid. v. 57. XXVII, 17. 27. συνήγαγον convocarunt. ibid. v. 62. XXVIII, 12. Marc. II, 2. IV, 1. V, 21. VI, 30. VII, 1. Luc. XVII, 37. XXII, 66. Ioh. XI, 47. XVIII, 2. ὅτι πολλάκις συνήχθη ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ quod Iesus saepius illuc cum discipulis suis convenire solebat, seu convenerat. ibid. XX, 19. Act. IV, 5. 26. συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ κυρίου καὶ κατὰ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ. *conspirarunt* contra Deum et adversus eius Christum. ibid. v. 27. συνήχθησαν ἐπὶ τὸν ἅγιον παῖδά σου Ἰησοῦν *conspirarunt* contra sanctum tuum filium, Iesum. ibid. v. 31. XI, 26. ἐγένετο δὲ αὐτοὺς ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ cum ecclesia Antiochena per integrum annum versati sunt. ibid. XIII, 44. XIV, 27. XV, 6. 30. XX, 7. 8. 1 Cor. V, 4. συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος in conventu vestro, cui et ego, absens quidem corpore, animo saltem interero, coll. v. 3. et Coloss. II, 5. Apoc. XIII, 10. εἴ τις αἰχμαλωσίαν συνάγει si quis captivos cogit et abducit. ibid. XVI, 14. 16. XIX, 17. δεῦτε καὶ συνάγεσθε, s. συναχθῆτε, agite advolate. ibid. v. 19. XX, 8. Adde Nehem. VI, 2. συναχθῶμεν ἐπὶ τὸ αὐτό. 2 Paral. XI, 12. καὶ οἱ ἱερεῖς συν-

ήχθησαν

ἠχθησαν πρὸς αὐτόν. Ier. LI, 44. Ps. II, 2. 2 Paral. X, 6. καὶ συνήγαγεν ὁ βασιλεὺς τοὺς πρεσβυτέρους. 1 Macc. I, 4. III, 53. συνῆκται τὰ ἔθνη ἐφ' ἡμᾶς τοῦ ἐξᾶραι ὑμᾶς. Suid. συνάγω· αἰτιατικῇ, συναθροίζω. Conf. etiam *Dresigium* de Verbis Mediis N. T. I, 125. p. 459 seq. ed. *Fischeri*. 4) metaphorice: *coniungo, in unam societatem cogo.* Ioh. XI, 52. ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἓν, (Vulg. σῶμα,) seu ἔθνος, sed ut etiam dispersos Dei cultores in unum coetum coniungeret, seu ad unam fidem convocaret; ubi συνάγειν aperte non coniunctionem loci, sed societatem et animorum coniunctionem sub uno capite significat, ut idoneis veterum locis demonstravit *Kypkius* in Obss. Sacr. T. I, p. 392. et *Wetstenius N. T.* T. I, p. 920. 5) *hospitio excipio, excipio et suscipio aliquem benevole et humaniter*, quo sensu et *recolligere* legitur apud *Iustinum* XXXIII, 4. Matth. XXV, 35. ξένος ἤμην, καὶ συνηγάγετέ με hospitem me humaniter ac benevole excepistis. ibid. v. 38 et 43. Omissum est εἰς οἰκίαν, vel εἰς τὸν οἶκον, ut plene legitur in versione Alexandrina Iud. XIX, 15. οὐκ ἦν ἀνὴρ συνάγων αὐτοὺς εἰς οἰκίαν. Vide et v. 18. 2 Sam. XI, 29. συνήγαγεν αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. In omnibus his locis in hebraico legitur אסף collegit. Hospitalitas a Iudaeis vocatur הכנסת אורחים συναγωγὴ ξένων. Conf. etiam *Kypkii* Obss. Sacr. T. I. p. 128. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie: *collectio, congregatio, coacervatio*, (*Polyb.* I, 17, 9. et XXVII, 12, 2.) *contractio*, interdum adeo *ea ipsa, quae colliguntur vel collecta sunt*, (v. c. apud *Antigonum Carystium* Hist. Mirab. cap. 32. ἐκ τῆς τοῦ Ἀριστοτέλους συναγωγῆς ex Aristotelis collectaneis) a praet. med. συνῆγμαι, verbi συνάγω *congrego, colligo.* Alex. Iob. VIII, 17. ἐπὶ συναγωγῇ λίθων. Ies. XIX, 6. XXXVII, 25. συναγωγὴ ὑδάτων. *Strabo* II. p. 177. πολλὴ γὰρ συναγωγὴ τοῦ πλάτους πρὸς τοῖς ἄκροις εὑρίσκεται, et apud *Diogenem* II, f. 129. συναγωγή de congregatione philosophorum ad convivium usurpatur. De *convocatione populi* legitur apud *Polyb.* IV, 7, 6. 2) per metonymiam: *locus congregationis, locus, in quo conventus et consessus habetur*, et speciatim: *locus publicus, in quo Iudaei convenire solebant, ut instituerentur in lege Mosaica et preces peragerentur*, qui a Iudaeis בית הכנסת dictus est. Primitus aedificia haec, conventibus sacris apud Iudaeos destinata, in campis et agris exstruebantur, iuxta glossam ad *Babyl. Berachoth* f. 21. postea vero, cum in urbes introducerentur, ibi tamen in altioribus locis posita sunt, ut reliquas aedes eminerent. Hierosolymis CCCCLXXX synagogas fuisse, traditur a Rabbinis, v. c. in *Cod. Megilla* f. 73. et *Pesichta R. Menahem*. In synagogis, quae tanta

in

in reverentia Iudaeis erant, ut in illis nec edere nec garrire liceret, immo nec praeterire eas precum tempore permissum esset; ordinarie conveniebant Iudaei septimo, quinto et secundo singularum hebdomadum die. Conf. *Buxtorfii* librum de Synagoga Iudaica. *Lightfooti* Hor. Hebr. et Talmud. p. 72. 251. *Vitringam* de Synagoga Vetere. Franeck. 1696. 4. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 278. et alios Scriptores, quos laudat *Wolfius* in Bibl. Hebr. T. II. p. 924. IV, 446. et *Koecherus* in Nova Bibl. Hebr. P. II. p. 166 seq. Matth. IV, 23. διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν docens in synagogis iudaicis Galilaeae. ibid. VI, 2. 5. IX, 35. X, 17. ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς et in synagogis suis vos flagellabunt. In synagogis Iudaeorum fuisse sumtas poenas civiles et speciatim flagellandi poenam inflictam, partim ex h. l. partim ex Act. XXII, 19. satis constat. Vide *Seldenum* de Synedrio I, 7. p. 105. et *Vitringam* de Synagog. Vet. p. 774. et in Archi-Synagogo p. 351. Non opus itaque est, ut συναγωγὴ h. l. de *conventu civili et iuridico* cum *Grotio* accipiatur; nam diserte a συνεδρίῳ distinguitur. Matth. XII, 9. XIII, 54. ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν. ib. XXIII, 6. πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς primam in synagogis sedem. ibid. v. 34. μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν. Marc. I, 21. 23. 29. 39. III, 1. VI, 2. XII, 39. XIII, 9. Luc. IV, 15. 16. 20. 28. 33. 38. ἀναστὰς δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς discedens vero e synagoga. ibid. v. 44. VI, 6. VII, 5. VIII, 41. ἄρχων τῆς συναγωγῆς. Vide supra ἄρχων et ἀρχισυνάγωγος. ibid. XI, 43. XII, 11. XIII, 10. XX, 46. XXI, 12. Ioh. VI, 59. XVIII, 20. Act. VI, 9. IX, 2. 20. XIII, 5. 14. 42. XIV, 1. XV, 22. XVII, 1. 10. 17. XVIII, 4. 7. 19. 26. XIX, 8. XXII, 19. XXIV, 12. XXVI, 11. Iacob. II, 2. συναγωγὴ est locus, in quo conventus sacri Christianorum habebantur. 3) *coetus, in synagoga congregatus.* Act. III, 43. λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς dimissa synagoga. 4) *sectatores, qui ad coetum aliquem pertinent.* Apoc. II, 9. III, 9. συναγωγὴ τοῦ σατανᾶ homines impii, ad regnum satanae quasi pertinentes.

ΣΥΝΑΓΩΝΙΖΟΜΑΙ, fut. ίσομαι, 1) proprie: *una cum aliquo certo, concerto, certamen adiuvo, certaminis socius sum*, ex σὺν et ἀγωνίζομαι *certo, certamen ineo, in certamen venio.* *Thucyd.* III, c. 64. *Plutarch.* T. II. p. 214. *Aelian.* V. H. XII, 43. Conf. *Elsnerum* ad Rom. XV, 30. 2) metaphorice: *opem fero, adiuvo aliquem, in societatem alicuius rei venio.* Sic semel legitur in N. T. Rom. XV, 30. adhortor vero vos συναγωνίσασθαί μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ut mecum pro salute mea preces ad Deum fundatis, aut, ut me laborantem precibus studiose adiuvetis. Simili modo apud Graecos συναγωνίζεσθαι de iis usurpatur, *qui periclitanti in iudicii certamine adsunt et patrocinan-*

trocinantur, (ut docuit *Bisetus* ad *Aristophan.* Thesmophor. v. 1070. et e loco *Plutarch.* T. II. p. 212. ἔτι κρινομένοις πάλιν ὢν βοηθῶν καὶ συναγωνιζόμενος, οἰκείως ἐποιεῖτο satis apparet.) de *studiose et omni opera adiuvantibus laborantem*, (Cf. *Reitzium* ad *Lucian.* T. II, p. 646.) etiam de *auxilium ferentibus iniuria affectis*, (*Menander* p. 2. edit. *Clerici*: ἅπαρ τὸν ἀδικοῦντ' ἀσμένως ἠμύνετο ἕκαστος ἡμῶν, καὶ συνηγωνίσατο.) et omnino *omnibus, qui alicui quocunque modo prosunt.* Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 96. *Reiskii* Indicem Graecit. Demosthen. p. 708. et *Etym. M.* συναγωνίζεσθαι σημαίνει βοηθεῖν, ἀλλὰ κυρίως ἐν τῷ ἀγῶνι. Aeque late patet vox

ΣΥΝΑΘΛΕΩ, ῶ, fut. ήσω, quae 1) proprie quidem notat: *una, vel simul certare, socium et adiutorem certaminis esse, aut una cum aliis se exercere in gymnasio*, ex σὺν et ἀθλέω *certo, certamen ineo*, quod vide supra. 2) vero metaphorice significat: *una cum aliquo laborare, communem operam dare, studiose et omni opera adiuvare laborantem.* Sic bis tantum in N. T. legitur. Philipp. I, 27. μιᾷ ψυχῇ συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου unanimi consensu operam dantes observationi religionis christianae, seu propagationem religionis christianae adiuvantes. ibid. IV, 3. αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι quae me in doctrina christiana tradenda et propaganda omnibus modis adiuverunt.

ΣΥΝΑΘΡΟΙΖΩ, fut. οίσω, *congrego alios.* Medium συναθροίζομαι, fut. οίσομαι, *me congrego ipse*, h. e. *convenio*, ex σὺν et ἀθροίζω *colligo, congero, congrego.* Ter tantum in N. T. legitur. Luc. XXIV, 33. καὶ εὗρον συνηθροισμένους τοὺς ἕνδεκα repererunt congregatos undecim apostolos. Act. XII, 12. οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσευχόμενοι ubi erant multi precum caussa congregati. ibid. XIX, 25. οὓς συναθροίσας, καὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας his et aliis eiusmodi rerum opificibus convocatis. Alexandrini hac voce usi sunt pro הִקְהִיל *congregavit, convocavit coetum*, et נִקְהַל *convocatus est*, Exod. XXXV, 1. Num. XX, 2. Ios. XXII, 12. עוּשׁ *convenire*, Ioel. III, 11. נוֹעַד *congregatus fuit*, Num. XVI, 11. et קָבַץ *collegit, congregavit.* 1 Paral. XI, 1. 2 Sam. II, 25. 30. Adde 1 Macc. I, 55. 2 Macc. X, 24. ἵππους συναθροίσας οὐκ ὀλίγους. ibid. XI, 2. *Aelian.* Hist. Anim. VII, 7. ὄρνιθες δὲ ἀθροιζόμενοι περὶ τὰς λίμνας καὶ ποταμῶν ὄχθας. *Diodor. Sic.* XIII, p. 385. *Xenoph. Anab.* VI, 5. 19. et VII, 2. 5.

ΣΥΝΑΙΡΩ, fut. αρῶ, 1) proprie: *una cum alio tollo et aufero*, ex σὺν et αἴρω *sursum tollo, sumo, aufero, porto*, quod vide supra. *Plutarch.* T. VIII, p. 615. ed. *Reiske.* Hinc 2) *confero, opitulor, adiuvo, alicui rei operam navo et manus admoveo, socium me adiungo*, metaphora desumta ab onere, quod plures simul apprehensum in humeros attollunt,

lunt et sibi imponunt. *Demosthen.* p. 16. 5. ed. *Reiske*, ἑτοίμως συναίρεσθαι τὰ πράγματα. ibid. p. 1449. 14. *Thucyd.* IV, c. 10. οἱ ξυναράμενοι τοῦδε τοῦ κινδύνου. 3) συναίρειν λόγον *conferre rationem.* Sic ter tantum in N. T. legitur. Matth. XVIII, 23. ὃς ἠθέλησε συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ qui voluit conferre rationem cum servis suis. ibid. v. 24. ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν, scilicet λόγον, quod additur cap. XXV, 19. — *Etym. M.* ξυνάρασθαι· συναρμόσασθαι, συγκαταθέσθαι. Conf. *Mori* Indic. Graecit. in Xenoph. Anabasin s. h. v.

ΣΥΝΑΙΧΜΆΛΩΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *una captivus*, *captivitatis socius*, ex σὺν et αἰχμάλωτος *captivus.* Rom. XVI, 7. τοὺς συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου et generis propinquitate et vinculorum societate mecum coniuncti. Coloss. IV, 10. Philem. v. 23. ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν χριστῷ ἰησοῦ qui una mecum ob religionem christianam captivus est. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΝΑΚΟΛΟΥΘΕΏ, ῶ, fut. ήσω, *una sequor*, *comitor*, *itineris socius sum*, *etiam sector*, *imitor*, ex σὺν et ἀκολουθέω *sequor*, quod vide supra. Bis tantum in N. T. legitur. Marc. V, 37. καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα αὐτῷ συνακολουθῆσαι, εἰ μὴ Πέτρον, nec permisit, quenquam se comitari, nisi Petrum. Luc. XXIII, 49. αἱ συνακολουθήσασαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς γαλιλαίας quae e Galilaea cum eo venerant. Reperitur praeterea apud Alex. Numer. XXXII, 11. οὐ γὰρ συνηκολούθησαν ὀπίσω μου, et apud *Demosthenem* p. 1532. 10. et 25. ed. *Reiske.* Adde *Xenoph. Anab.* II, 5. 6. et *Plutarch.* T. V. p. 67. ed. *Reiske.*

ΣΥΝΑΛΊΖΩ, fut. ίσω, et medium συναλίζομαι, *colligo*, *in unum congrego*, *convoco*, *coacervo*, ex σὺν et ἁλίζω *congrego*, *colligo*, (*Suid.* ἁλίσας· συναθροίσας. — ἁλίσασα· συναθροίσασα.) quod est ab ἅλις *confertim*, *coacervatim*, *satis*, *abunde*, unde ἁλία *coacervatio*, *congregatio.* Semel tantum in N. T. legitur Act. I, 4. καὶ συναλιζόμενος (haec enim est unice vera lectio, et caeterae συναυλιζόμενος et συναλισκόμενος reiiciendae sunt) παρήγγειλεν αὐτοῖς et congregatis apostolis praecepit. *Vulgat.* habet *convescens.* Derivavit nempe, aeque ac *Syrus* et *Arabs*, quos etiam *Chrysostomus* secutus est, ab ἅλς, seu ἅλας, et ei tribuit notionem, in qua etiam apud *Athenaeum* Deipnos. II, 3. reperitur. Alii reddere malunt: *conveniens.* Cf. *Dresigius* de Verbis Mediis N. T. I, 128. p. 462 sq. ed. *Fischeri* et *Elsneri* Obss. Sacr. T. I. p. 355. Activum συναλίζειν in *congregandi* notione legitur apud *Eurip.* Heraclid. v. 404. χρησμῶν δ' ἀοιδοὺς πάντας εἰς ἓν συναλίσας. *Herodot.* I, c. 125. VII, 113. *Iosephum* A. I. VIII, c. 4. s. 1. *Iamblichum* Vit. Pythag. §. 253. p. 203. *Xenoph.* Cyrop. I, 4. 14. Συναλίζεσθαι *congregari*, *convenire* reperitur apud *Xenoph.* Anab. VII, 3. 28. *Iamblich.* Vit.

Vit. Pythagor. c. 58. p. 44. *Herodot.* I, 62. *Alberti* Glossar. N. T. p. 61. *συναλιζόμενος· συναθροιζόμενος καὶ συνὼν αὐτοῖς. Hesych. συναλιζόμενος· συναλισθεὶς, συναχθεὶς, συναθροισθείς. Etym. M. ξυναλιζόμενοι· συναθροιζόμενοι, ἢ συνεσθίοντες, κ. τ. λ.* Cf. *Krebs.* Obss. Flav. p. 161. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 456 sq. et *Wolfii* Curas Philol. in N. T. T. I. p. 1003.

ΣΥΝΑΝΑΒΑΙΝΩ, fut. *βήσομαι,* 1) proprie: *simul* vel *una cum aliquo ascendo,* ex *σὺν* et *ἀναβαίνω ascendo,* quod vide. *Lucian.* in Charidemo T. II. p. 792. *ἠξίε δ' αὐτὴν αὐτοῖς συναναβαίνειν τὸ ἅρμα. Plutarch.* T. VII. p. 552. ed. *Reiske.* 2) *una proficiscor ad regionem superiorem, una iter facio ad loca edita,* et speciatim de iis usurpatur, qui una cum aliis Hierosolymam, in monte sitam, petebant. Sic bis in N. T. legitur. Marc. XV, 41. *καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα* et aliae multae, quae una cum eo Hierosolymam profectae erant. Act. XIII, 31. *τοῖς συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἱερουσαλὴμ* qui simul cum eo e Galilaea Hierosolymam profecti erant. Respondet in hac significatione hebraico עָלָה apud Alexandrinos Genes. L, 9. 14. Exod. XII, 38. XXIX, 2. Num. XIII, 32. 2 Paral. XVIII, 2. Adde 3 Esr. V, 3. VIII, 5. 30. *Aelian.* V. H. III, c. 17. *Lucian.* in Charidemo T. II. p. 795. *τὸν εἰς Ἴλιον συνανάβάντα τοῖς Ἀχαιοῖς. Xenoph. Anab.* V, 4, 8.

ΣΥΝΑΝΑΚΕΙΜΑΙ, fut. *είσομαι, simul discumbo, una accumbo, coeno, conviva sum,* i. q. *συνδειπνέω* et *συνανακλίνομαι,* (quod legitur apud *Lucian.* in Asino T. II. p. 78.) ex *σὺν* et *ἀνάκειμαι accumbo, discumbo.* Matth. IX, 10. *συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ* una cum Iesu et discipulis eius aderant in isto convivio. ibid. XIV, 9. *διὰ τοὺς συνανακειμένους* ob convivas. Marc. II, 15. VI, 22. 26. Luc. VII, 49. *καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς* tunc convivae apud se cogitabant. ibid. XIV, 10. 15. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΝΑΝΑΜΙΓΝΥΜΙ, fut. *ξω,* 1) *simul,* vel *una commisceo,* et de *liquidis* usurpatur, ex *σὺν, ἀνὰ* et *μίγνυμι misceo. Herodot.* I, c. 202. p. 82. 2) metaphorice in medio *συναναμίγνυμαι: familiariter aliquo utor, commercium et rem cum aliquo habeo, consocior, conversor.* Sic ter tantum in N. T. legitur. 1 Cor. V, 9. *μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις* ne scortatoribus familiariter utamini, atque cum illis versemini. ibid. v. 11. 2 Thess. III, 14. *καὶ μὴ συναναμίγνυσθαι αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ* et ne commercium habeatis cum illo, ut pudore suffundatur. Praeterea legitur pro הִתְבּוֹלֵל in versione Alex. Hos. VII, 8. *Ἐφραὶμ τοῖς λαοῖς αὐτοῦ συνανεμί-*

συμμίγνυντο. Hinc substantivum συναναμιξις commixtio, consociatio, quod legitur ibidem Dan. XI, 23. pro הִתְחַבְּרוּת, consociatio, καὶ ἀπὸ τῶν συναναμίξεων πατρὸς αὐτοῦ. Nec aliter adhibentur composita συμμίσγεσθαι, (v. c. apud *Herodot.* I, c. 138. *Diogen. Laërt.* VII, sect. 7 et 8.) συμμίγνυσθαι, (quod de venerea consuetudine usurpatur apud *Herodot.* VI, c. 138. et *Plutarch.* T. II. p. 312.) ἀναμίσγεσθαι (*Herodot.* I, c. 199.) et simplicia μίσγεσθαι apud *Diod. Sic.* IV. p. 265. *Herodot.* II, c. 64 et 66. ac μίγνυσθαι apud *Plutarch.* T. II. p. 101. et *Diog. Laërt.* Prooem. sect. 5.

ΣΥΝΑΝΑΠΑΥΟΜΑΙ, fut. σομαι, 1) proprie: *una, vel simul cum alio quiesco, una recubo*, ex σὺν et ἀναπαύομαι *quiesco*; quod vide supra. Sic de corporis quiete usurpatur apud Alexandrinos pro hebr. רָבַץ *cubuit, accubuit, decubuit.* Hinc ad animum transfertur et 2) metaphorice notat: *una refocillari, simul vel una recreari et voluptatem percipere.* Sic semel in N. T. legitur Rom. XV, 32. ἵνα συναναπαύσωμαι ὑμῖν ut una vobiscum (ex mutua scilicet nostra constantia in religione christiana) voluptatem capiam. Alii reddere malunt: ut e vobis voluptatem capiam; ut συναναπαύεσθαι positum sit pro simplici ἀναπαύεσθαι. Adde *Plutarch.* T. I. p. 84. et T. V. p. 369. ed. *Reiske.*

ΣΥΝΑΝΤΑΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) *occurro, obviam eo, vel procedo alicui, obvius fio*, i. q. ἀπαντάω et ὑπαντάω, ex σὺν et ἀντάω *occurro, obviam eo*, quod est ab ἄντα, per syncopen pro ἀντίκα *coram.* Sic legitur in N. T. Luc. IX, 37. συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολὺς occurrit illi populus multus. ibid. XXII, 10. Act. X, 25. συναντήσας αὐτῷ ὁ Κορνήλιος obviam ipsi processit Cornelius. Hebr. VII, 1. 10. de Melchisedecho, qui Abrahamo, ex proelio feliciter revertenti, obviam ivit, ut ei reportatam victoriam gratularetur et optima quaevis appre-caretur. Saepius quoque hac voce usi sunt Alexandrini pro לִקְרַאת *obviam, in occursum*, Exod. VII, 15. Prov. VII, 10. קָרָה *occurrit, obviam factus est*, Num. XXIII, 16. פָּגַשׁ idem, Genes. XXXII, 17. Exod. IV, 24. 27. פָּגַע idem, Genes. XXXII, 1. Exod. V, 20. Adde 1 Macc. V, 25. VII, 39. 2) metaphorice: *evenio, accido, contingo*, quo sensu et nos voce *begegnen* utimur. et Hebraei verbis בּוֹא, (Iob. XXX, 26.) נִקְרָא, (Exod. V, 3.) פָּגַשׁ, (Ps. LXXXIV, 11.) et קָרָה, (Deut. XXXI, 29. Iob. IV, 14.) usi sunt. Sic reperitur Act. XX, 22. τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσαντά μοι μὴ εἰδώς ea, quae in illa contingent mihi, ignorans. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΝΑΝΤΗΣΙΣ, εως, attice εως, ἡ, *occursus*, a συναντάω *occurro*, quod vide. Semel tantum hoc vocabulum in N. T. reperi-

reperitur in formula ἐξέρχεσθαι εἰς συνάντησιν, quae ad imitationem hebraicae צאת לקראת פלוני (Genes. XIV, 17. Num. XXXI, 13. Deut. I, 44. II, 32. III, 1.) pro συναντᾷν ponitur et alicui obviam ire, seu procedere significat. Matth. VIII, 34 πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν τῷ Ἰησοῦ multi e civibus obviam iverunt Iesu. Respondet in versione Alexandrina τῷ קראת, quod idem notat. Genes. XVIII, 2. Ios. VIII, 5. 14 22. etc. Dion. Halic. Ant. IV. c. 66. προσαγορεύοντα κατὰ τὰς συναντήσεις οὐδένα τῶν προσαγορευομένων.

ΣΥΝΑΝΤΙΛΑΜΒΑ΄ΝΟΜΑΙ, fut. ήψομαι, 1) proprie: una invicem suscipio, una sublevo et sustineo, ac de iis usurpatur, qui illis, quorum vires solae oneri ferendo impares sunt, succurrunt, ex σὺν et ἀντὶ et λαμβάνω capio. 2) metaphorice: adiuvo, opem fero, auxilior, opitulor, i. q. ἀντιλαμβάνομαι, quod vide. Sic bis tantum in N. T. legitur. Luc. X, 40. εἰπὲ οὖν αὐτῇ, ἵνα μοι συναντιλάβηται iube igitur, ut me adiuvet, scilicet in cura domestica. Rom. VIII, 26. τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν hi ipsi animi sensus auxilio adsunt nobis, miseria et calamitatibus pressis. Theophylactus ad h. l. συναντιλαμβάνεται reddit per βοηθεῖ. Alexandrini Ps. LXXXVIII, 21. ἡ γὰρ χείρ μου συναντιλήψεται αὐτῷ. Exod. XVIII, 22. καὶ κουφιοῦσιν ἀπὸ σοῦ καὶ συναντιλήψονταί σοι. Symmach. et Aquila: συμβαστάσουσιν. Num. XI, 17. Genes. XXX, 7. συναντελάβετό μοι ὁ Θεός. Alberti Glossar. Gr. N. T. p. 104. συναντιλαμβάνεται· (ita enim reponendum est loco συναντιλαμβάνει) συνεπισχύει.

ΣΥΝΑΠΑ΄ΓΩ, fut. άξω, 1) proprie: una abduco, simul abripio, vel duco alios una mecum, ex σὺν et ἀπάγω abduco et abripio. Medium συναπάγομαι duco me ipsum una cum aliis, h. e. cum iis eo, eandem cum ipsis viam incedo, vel me ago (h. e. eo, proficiscor, quo sensu se agere legitur apud Virgil. Aen. VIII, v. 465. Terent. Andr. IV, 2. 25.) una cum aliis. Alex. Exod. XIV, 6. ἔζευξεν οὖν Φαραὼ τὰ ἅρματα αὐτοῦ καὶ πάντα τὸν λαὸν αὐτοῦ συναπήγαγε μεθ᾽ ἑαυτοῦ. Hesych. συναπάγεται· συμπορεύεται, συνέρχεται. 2) συναπάγομαι metaphorice: socium me alicui adiungo ac comitem, imitor, similem me gero; adiuvo, auxilio adsum. Sic legitur in N. T. Rom. XII, 16. μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες, ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι non alta sapientes, vel superbia elati subducite vos afflictorum sodalium vestrorum consortio, potius communem cum ipsis calamitatem sustinere parati sitis. Ita Koppius haec verba, in quibus explicandis admodum dissentiunt interpretes, (conf. Dresig. de Verbis Mediis N. T. I, 130. p. 468 sq. ed. Fischeri) et, ut videtur, recte interpretatus est. Alii vero interpretes per τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι, quia τοῖς ὑψηλὰ φρονοῦσιν opponuntur, vel homines, demisse de se sentientes

et

et humiliter se gerentes, (ut ταπεινοῖς a neutro ταπεινὰ deducatur et pro ταπεινοφροσύνη positum sit,) vel (ut ταπεινοῖς pro masculino sumatur) imitantes humiles et se similes iis gerentes intellegere malunt. 3) συναπάγομαι abripior, abducor alicuius exemplo, aut doctrina, aut fraudibus, et speciatim de iis usurpatur, qui, aliorum exemplis seducti et decepti, ad vitia se abripi patiuntur. Galat. II, 13. ὥστε καὶ βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν ὑποκρίσει ut adeo Barnabas eorum in dissimulando exemplum sequeretur. 2 Petr. III, 17. τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες impiorum fraude vel errore abrepti. Saepius in N. T. non legitur. Apud *Epiphanium* adv. Haereses Lib. I. p. 100. συναπαχθῆναι et δελεασθῆναι coniunguntur. Eodem modo συναρπάζεσθαι usurpatur apud *Epictet.* Enchirid. c. 22. 24 et 27. et ἀπάγεσθαι apud *Clement. Alex.* Protrept. p. 28. φαντασίαις ἀπαχθέντες, πεπλανημένοι.

ΣΥΝΑΠΟΘΝΗΣΚΩ, fut. 2. med. θανοῦμαι, aor. 2. συναπέθανον, 1) proprie: una morior, commorior, ex σὺν et ἀποθνήσκω morior. Construitur cum dativo, vi praepositionis σὺν, e qua compositum est. Marc. XIV, 31. ἐάν με δέῃ συναποθανεῖν σοι, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι etiamsi tecum mihi moriendum sit, non te abdicabo. Conf. Matth. XXVI, 35. κἂν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν κ. τ. λ. 2 Cor. VII, 3. εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συζῆν. Conf. supra ad συζάω a me dicta. *Aelian.* Hist. Anim. I, 18. 2) calamitates una cum aliquo et ad similitudinem alicuius perfero, paratus sum gravissimas calamitates, perpetua mortis pericula, mortem adeo ipsam cum aliquo subire. Sic legitur in N. T. 2 Tim. II, 11. εἰ γὰρ συναπεθάνομεν (scil. τῷ χριστῷ), καὶ συζήσομεν, coll. v. 9. 10 et 12. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΝΑΠΟΛΛΥΩ, vel ΣΥΝΑΠΟΛΛΥΜΙ, fut. λέσω, una perdo. Συναπόλλυμαι, aor. 2. συναπωλόμην, una pereo, ex σὺν et ἀπόλλυμι, vel ἀπολλύω perdo, quod vide supra. Legitur tantum in N. T. Hebr. XI, 31. de Rahab, quae ob fidem οὐ συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασι non una cum illis periit, qui immorigeri iussis divinis fuerant. Reperitur praeterea in versione Alex. pro ספה consumsit, absumsit, perdidit, Genes. XVIII, 23. μὴ συναπολέσῃς δίκαιον μετὰ ἀσεβοῦς. ibid. XIX, 15. Deut. XXIX, 19. Adde Num XVI, 26. Ps. XXVI, 9. Sapient. X, 3. Sirac. VIII, 19. *Demosthen.* p. 907. 14 ed. *Reiske.* *Zosim.* V, 8. p. 519. ibid. cap. 14. p. 535.

ΣΥΝΑΠΟΣΤΕΛΛΩ, fut. ελῶ, aor. 1. συναπέστειλα, una mitto, seu ablego, ex σὺν et ἀποστέλλω mitto, ablego, quod vide supra. Tantum exstat in N. T. 2 Cor. XII, 18. καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφὸν et una misi fratrem. Alexandrini usi sunt hac voce pro שלח misit, emisit. Exod. XXXIII, 2. καὶ συναποστελῶ πρὸ προσώπου σου τὸν ἄγγελόν μου, et v. 22. ὃν συναποστελεῖς μετ' ἐμοῦ.

Adde 3 Efr. V, 2. *ἱππεῖς συνακτέσαλε μετ' αὐτῶν ἱππεῖς.* *Demosthen.* p. 53. 5. ed. *Reiske.* *Xenoph. Cyrop.* III, 3, 4. Conf. *Maii Obſſ. SS.* lib. IV, p. 204.

ΣΥΝΑΡΜΟΛΟΓΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *congruenter coagmento, apte concinno et compingo, congruente proportione conſtruo, ordino, diſpono*, i. q. *συμβιβάζω* et *συναρμόζω*, ex *σὺν* et *ἁρμολογέω apte concinno, compingo, coagmento*, quod eſt ab *ἁρμὸς commiſſura, concinna compages*, (Sirac. XXVII, 2.) unde *ἁρμόζω*, quod vide ſupra, et *ἁρμολόγος coagmentarius*. Eſt verbum proprium de fabris lignariis, qui trabes vel aſſeres ita compingunt et coniungunt, ut arctiſſime coeant et cohaereant. Conf. *Wetſtenii N. T.* T. II, p. 246. Hinc 2) metaphorice: *arctiſſime invicem coniungo, in unam ſocietatem cogo, concilio*, et de *animorum ac ſtudiorum coniunctione* uſurpatur. Sic bis tantum in N. T. legitur. Ephef. II, 21. *ἐν ᾧ* (ſcil. *λίθῳ ἀκρογωνιαίῳ*) *πᾶσα οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη* quo lapide angulari (nempe Chriſto) omnes aedificii partes apte coagmentatae, h. e. Iudaei et ethnici in unam ſocietatem coacti. ibid. IV, 16. *ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον* quo gubernante omnis coetus Chriſtianorum arctiſſime invicem coniunctus, nempe mutuo animorum conſenſu et amore, doctrina communi etc. *Alberti* Gloſſar. N. T. p. 150. *συναρμολογουμένη: συγκολλωμένη.* Conf. *Wetſtenii N. T.* T. II. p. 250.

ΣΥΝΑΡΠΑ'ΖΩ, fut. άσω, *una abripio, ſubito corripio, violenter comprehendo et mecum aufero*, i. q. ſimplex *ἁρπάζω*, quod vide. Sic legitur de ſpiritu malo Luc. VIII, 29. *πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτὸν* qui iam inde a multo tempore eum corripuerat, h. e. in poteſtatem redegerat et diſcruciaverat. *Syrus* bene: ܣܓܝ ܗܘܐ ܓܝܪ ܙܒܢܐ ܗܘܐ ܡܢ ܕܫܒܐ ܗܘܐ ܠܗ *multum enim ipſi fuerat tempus, ex quo captivus tenebatur ab eo.* Act. VI, 12. *καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτὸν, καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον* et impetu in eum facto abreptum duxerunt in concilium. *Vulgatus* bene: *rapuerunt eum.* ibid. XIX, 29. *συναρπάσαντες γαΐον καὶ ἀρίσταρχον μακεδόνας* atque arripuerunt Caium et Ariſtarchum, Macedones. *Syrus* ܘܚܛܦܘ ܐܘܒܠܘ ܥܡܗܘܢ *et corripientes abduxerunt ſecum.* ibid. XXVII, 15. *συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου* circumacta et agitata navi procellarum vi ac ventorum impetu. De navigio, procellarum vi ac ventorum impetu abrepto, agitato ac circumacto, apud Graecos etiam uſurpantur voces *ἀναρπάζεσθαι* (*Thucyd.* VI, 104.) et *ἁρπάζεσθαι* (*Eurip.* Cyclop. 109.) monente *Wetſtenio N. T.* T. II. p. 641. Saepius in N. T. non legitur.

gitur. Alexandrini poſuerunt hanc vocem pro נָדַח. Prov. VI, 25: μηδὲ συναρπασθῇς ἀπὸ τῶν αὐτῆς βλεφάρων, ubi tamen metaphorice ſumitur pro *amore incendi*. 2 Macc. III, 27. IV, 41: συναρπάσαντες οἱ μὲν πέτρους, οἱ δὲ ξύλων πάχη. *Dionyſ. Halic.* A. R. Lib. XI. p. 704. καὶ ἀνθρώπους τινὰς συναρπάζοντας. *Xenoph. Cyrop.* II, 4, 14. IV, 2, 12.

ΣΥΝΑΥΛΙΖΟΜΑΙ, fut. ίσομαι, *una commoror, contubernalis ſum*, ex σὺν et αὐλίζομαι *diverſor, ſtabulor, pernocto, dormio, caſtra loco*, etiam *commoror*, inprimis in caſtris, quod eſt ab αὐλή, unde αὐλία *cohabitatio, contubernium*. Sic ſemel legitur in nonnullis codicibus, probantibus *H. Stephano* et *Wetſtenio*, Act. I, 4. pro *Vulgato* συναλιζόμενος. Sed vide ſupra ad συναλίζομαι dicta. *Xenoph. Hiſt. Gr.* I, 1, 21. ubi vide Interpretes.

ΣΥΝΑΥΞΑΝΩ, fut. ξήσω, *ſimul augeo, facio ſimul creſcere*. Συναυξάνομαι *ſimul augeor*, vel *ſimul creſco*, ex σὺν et αὐξάνω, quod vide. Legitur tantum in N. T. Matth. XIII, 30. ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφότερα μέχρι τοῦ θερισμοῦ ſinite ſimul creſcere utraque usque ad meſſem. Activum συναυξάνειν, ſed metaphorice adhibitum, legitur 2 Macc. IV, 4. συναύξοντα τὴν κακίαν. Συναυξάνεσθαι praeterea reperitur apud *Herodian.* I, c. 12. §. 8. (συναυξηθείς τε τῷ Κομμόδῳ, ubi *una adoleſcere et educari* notat. Vide ad h. l. *Irmiſchium* p. 488.) et *Demoſthen.* p. 107, 27. ed. *Reiske*: συναυξάνεσθαι δεῖ τὴν πόλιν ποῖς τῶν ἀγαθῶν πολιτῶν πολιτεύμασιν.

ΣΥΝΔΕΩ, fut. συνδήσω et συνδέσω, perf. συνδέδεκα, *colligo et vincio, colligo, connecto*. Συνδέομαι *una vincior, colligor et connector, una, vel ſimul in vincula coniectus ſum*, ex σὺν et δέω *ligo, vincio catenis*, vinculis, compedibus, funibus, laqueis. Tantum exſtat in N. T. Hebr. XIII, 3. μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων, ὡς συνδεδεμένοι curam habete in vincula coniectorum ob religionem chriſtianam, quaſi una cum iis aſſectis in vincula coniecti. Non tamen repugnarem, ſi quis hunc locum ita interpretari mallet, ut verba ὡς συνδεδεμένοι elliptice poſita eſſent pro ὡς συνδεδεμένοι τῇ ψυχῇ tanquam homines, qui animo ſunt cum illis coniunctiſſimi, coll. loco 1 Sam. XVIII, 1. ἡ ψυχὴ Ἰωνάθαν συνεδέθη τῇ ψυχῇ Δαβὶδ, h. e. Ionathan animo erat cum Davide coniunctiſſimus. Caeterum Alexandrini uſi ſunt hac voce pro קָשַׁשׁ *collegit*, Sophon. II, 1. et הִדְבִּיק *adhaereſcere fecit, conglutinavit, coniunxit*, Ezech. III, 26. et aliis ſimilibus verbis.

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie *vinculum, copula, compages, nexus, nodus*, et generatim *omne, quo aliquid cum altero vincitur et colligatur*, a συνδέω *una vincio, colligo*, quod vide ſupra. Sic aliquoties legitur in verſione Alexandrina, v. c. 1 Regg. VI, 10. συνέσχε τὸν σύνδεσμον ἐν ξύλοις κεδρίνοις.

Iob. XLI, 7. σύνδεσμος δὲ αὐτοῦ, ὥσπερ σμυρίτης λίθος. Dan. V, 6. οἱ σύνδεσμοι τῆς ὀσφύος αὐτοῦ διελύοντο. *Symmach.* Habac. II, 11. σύνδεσμος οἰκίας ξύλινος. *Thucyd.* II, c. 75. ξύνδεσμος δ' ἦν αὐτοῖς τὰ ξύλα. 2) metaphorice: *omne, quod vim habet animos hominum arctius invicem coniungendi*, in utramque partem. In bonam partem legitur Ephes. IV, 3. ubi σύνδεσμος τῆς εἰρήνης est studium concordiae, quod animos hominum iungit ἡ εἰρήνη, ἥ ἐστι σύνδεσμος τῶν ἀνθρώπων, καὶ κατεργάζεται τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος. Coloss. II, 19. ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα, διὰ τῶν ἁφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ συμβιβαζόμενον cuius provida cura omnis Christianorum coetus mutuorum charitatis officiorum vinculis arctissime iunctus est. ibid. III, 14. ἥτις ἐστὶ σύνδεσμος τῆς τελειότητος qui est vinculum perfectissimum mutuae concordiae. *Hesych.* σύνδεσμος· πλοκή, ὁμόνοια. In deteriorem partem adhibetur de *conspiratione et coniuratione*, apud Alexandrinos pro קֶשֶׁר *conspiratio*, 2 Regg. XI, 14. XII, 20. Ierem. XI, 9. 2 Paral. XXIII, 13. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 292 sq. 3) σύνδεσμος metaphorice dicitur *omnis res, cui aliquis est quam maxime obnoxius et qua aliquis obstrictus tenetur*, metaphora desumta a captivis, qui in vinculis detinentur et libertate sua privati sunt. Sic σύνδεσμος ἀδικίας est vitiositas, quae animum quasi vinculis constrictum tenet, h. e. cui aliquis se totum dicavit et mancipavit. Reperitur haec paulo rarior loquendi formula Act. VIII, 23. εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον ἀδικίας ὁρῶ σε ὄντα, pro ἐν γὰρ χολῇ πικρίας καὶ συνδέσμῳ ἀδικίας ὁρῶ σε ὄντα, ut legitur in Cod. Cantabr. e glossemate, h. e. video, te esse hominem ex omnium scelerum importunitate concretum, (*Cic.* Orat. in Pison. c. 9.) seu improbissimum, qui totus, quantus est, peccatis et vitiositate scatet, ὅλον γεννηθέντα ἐν ἁμαρτίαις, Ioh. IX, 34. Caeterum vox σύνδεσμος de eo, *qui vinctus et in vincula coniectus est*, usurpata legitur in versione Alexandrina Ies. LVIII, 6. ex quo loco an Lucae verba lucem foenerentur, videant alii. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΝΔΟΞΑΖΩ, fut. άσω, 1) proprie: *una glorifico, una gloriae participem reddo*, ex σὺν et δοξάζω *glorifico*, quod vide supra. 2) metaphorice: *participem reddo aliquem felicitatis alterius, aut qua ego fruor*. Sic semel legitur in N. T. Rom. VIII, 17. ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν ut insignis felicitatis futurae una cum Christo participes reddamur: ubi συνδοξάζεσθαι est i. q. συγκληρονόμον εἶναι Χριστοῦ, coll. v. 18. Vide supra a me de hac significatione dicta ad δόξα et δοξάζω.

ΣΥΝΔΟΥΛΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *conservus, qui eundem dominum habet, homo servilis conditionis, qui una cum aliis eidem domino labore suo et opera servit*, ex σὺν et δοῦλος *servus*. Matth. XVIII, 28. ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, εὗρεν ἕνα

ξνα τῶν συνδέλων αὐτῦ. dimissus vero ille servus offendit aliquem commilitonum suorum. ibid. v. 29. 31. 33. XXIV, 49. καὶ ἄρξηται τύπτειν τὰς συνδέλες αὐτῦ. *Hesych.* σύνδελος· ὁμόδελος. *Thom. M.* p. 649. ὁμόδελος ἀττικόν, ὁ σύνδελος, ubi vide *Oudendorpium*, qui recte observat, σύνδελον apud *Aristoph.* (Pace 744.) *Eurip.* (Medea 65. Ione 1109.) *Artemid.* (Oneirocrit. p. 75.) *Lucian.* (Asino p. 160.) et *Lysiam* saepius occurrere aliosque frustra distinguere ita, ut ὁμόδελος sit *eiusdem servilis conditionis*, σύνδελος autem *eiusdem domini servus*. *Moeris*: ὁμόδελος· ἀττικῶς. σύνδελος· ἑλληνικῶς. Adde *Suidam* in v. Συνδέλοις. *Pollucis* Onom. Lib. III. §. 82. et *Athenaeum* XI, 6. p. 741. A. 2) *muneris socius, collega.* Sic legitur in N. T. Coloss. I, 7. ἀπὸ Ἐπαφρᾶ τῦ ἀγαπητῦ συνδέλε ἡμῶν ab Epaphrodito, qui est carissimus meus collega in tradenda religione christiana. ibid. IV, 7. σύνδελος ἐν κυρίῳ. Hinc in versione Alex. respondet hebraico כְּנָת, quod *collegium et societatem* significat. Esr. IV, 7. 9. 17. 23. V, 3. 6. VI, 6. 13. 3) *qui una cum altero Deum colit, sectator unius eiusdemque religionis.* Apoc. VI, 11. οἱ σύνδελοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν ubi sermo est de Christianis, una cum reliquis martyrium patientibus. ibid. XIX, 10. σύνδελός σε εἰμὶ καὶ τῶν ἀδελφῶν σε τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν τῦ Ἰησῦ. ibid. XXII, 9. σύνδελός σε εἰμὶ καὶ τῶν ἀδελφῶν σε τῶν προφητῶν. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ, ῆς, ἡ, *concursus.* Est verbale a praet. med. συνδέδρομα, verbi συντρέχω *concurro.* Semel tantum in N. T. legitur Act. XXI, 30. καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τῦ λαῦ et facta est concursio populi. Reperitur praeterea Iudith. X, 19. ἐγένετο συνδρομὴ ἐν πάσῃ τῇ παρεμβολῇ. 3 Macc. III, 8. καὶ συνδρομὰς ἀπροσκότες γινομένας. *Athenaeus* V, 212. εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῦ ὄχλε συνδρομή. *Achilles Tat.* V, p. 339. θόρυβος πολὺς καὶ συνδρομή. *Aristotel.* Rhetor. III, 10. *Cyrilli* Lexic. MS. Brem. συνδρομή· συνέλευσις.

ΣΥΝΕΓΕΙ´ΡΩ, fut. ερῶ, aor. 1. συνήγειρα, 1) *simul excito, una suscito* vel *resuscito*, ex σὺν et ἐγείρω *excito*, quod vide. Alex. Exod. XXIII, 5. συνεγερεῖς αὐτό, sc. iumentum, quod cecidit sub onere. Ies. XIV, 9. συνηγέρθησάν σοι una surrexerunt tibi. *Iamblich.* de Mysteriis sect. V, c. 7. *Phocylid.* v. 132. 2) *una cum aliquo in vitam revoco, excito e mortuis.* Ephes. II, 6. καὶ συνήγειρε et ad similitudinem Christi olim nos in vitam revocabit. 3) metaphorice συνεγείρεσθαι in N. T. dicuntur *homines, qui se baptismo obstringunt, vitam novam et praeceptis religionis christianae consentaneam agere,* respectu habito ad immersionis ritum, in ecclesia apostolica receptum. Coloss. II, 12. ἐν ᾧ (scil. βαπτίσματι) καὶ συνηγέρθητε cuius baptismi ritu vos obstrinxistis vitam novam et emen-

emendatam agere ad similitudinem resurrectionis Christi, quam secuta est *δόξα*, seu conditio praestantior. In symbolica enim submersionis actione in baptismo, qua quis quasi sepeliebatur aquis, admonitio latebat de submergenda et enecanda vitiositate et sepeliendis quasi peccatis, ne reviviscerent. Emersionis vero ex aqua ritus admonebat homines de vitae ratione ad doctrinam et exemplum Christi mutanda. Conferri meretur locus Rom. VI, 6. *συνετάφημεν οὖν αὐτῷ, διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν*, qui hunc nostrum mirifice illustrat. Coloss. III, 1. *εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε.* Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ, *ου, τὸ, synedrium,* 1) generatim notat *omnem consessum, maxime iudicum, conventum, congregationem, coetum,* speciatim *consultantium collegium,* (*Polyb.* I, 31. III, 91.) etiam *curiam, locum, in quem conveniunt senatores et consultantes,* (*Polyb.* II, 39.) ex *σύν* et *ἕδρα sella.* *Aelian.* V. H. VIII, c. 10. *ὅτι κατεπλάγη τὸ ἀξίωμα τοῦ συνεδρίου.* Alex. Prov. XXII, 10. Ps. XXV, 4. Ier. XV, 17. Prov. XI, 13. XX, 19. vocem *συνέδριον* de *quovis conventu* usurparunt. De *consessu iudicum* usurpatum reperitur 2 Macc. XIV, 5. Adde *Reiskii* Indicem Graecit. Demosthen. p. 713. *Etym. M. συνέδριον· τὸ δικαστήριον, ἀπὸ τοῦ συνεδρεύειν.* Idem tradit *Hesychius,* qui *συνεδρεύσει* per *συνέρχονται εἰς βουλὴν συνάγονται* interpretatus est. *Συνεδρία* est *consessus.* Iudith. VI, 4. 19. XI, 19. Macedones senatores appellasse *synedros,* auctor est *Livius* XLV, cap. 32. In N. T. libris vero Συνέδριον speciatim 2) dicitur *synedrium Hierosolymitanum magnum,* quod a Iudaeis mox סַנְהֶדְרִין, *κατ' ἐξοχὴν,* mox vero סַנְהֶדְרִין גְּדוֹלָה vocatur. Cf. *Buxtorfii* Lexicon Talmudicum et Rabbinicum p. 1513. Erat hoc iudicium summum ecclesiasticum et politicum apud Iudaeos, caussas capitales et graviores (concernentes v. c. apostasiam integrarum civitatum et tribuum, blasphemias, falsos prophetas, etc.) tantum cognoscens et constabat ex LXXII. iudicibus, seu assessoribus, (qui erant ex viris generis pontificii, *γραμματεῦσι,* h. e. legis Mosaicae interpretibus et theologis Iudaeorum et senatoribus aliis, qui Πρεσβύτεροι dicebantur,) quorum praeses (nempe pontifex maximus, aut qui eius absentis locum occupabat, e genere pontificio,) נָשִׂיא *princeps* et רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה *caput synedrii* appellabatur, cui ex LXXII. adiungebatur secundarius, qui, a *R. Maimonide* (*Sanhedr.* c. 1.) אַב בֵּית דִּין *pater domus iudicii* dictus, sedebat praesidi a dextris. Hi duo soli sedebant, a caeteris synedrii magni assessoribus, (qui velut in area semicirculari assidebant) non nihil seiuncti, cum duobus scribis, tum condemnatorias, tum absolutorias sententias exci-

excipientibus, et in scriptum redigentibus. In synedrium magnum, iam ab ipso Mose institutum, Num. XI, 16 sq. et post reditum de exilio babylonico restitutum, cooptandi erant tantum viri perspectae pietatis, sapientia et intellegentia insignes, nullius personae respectum habentes, nec lucri cupidi. Conf. *Ioh. Seldenum* de Synedriis Veterum Hebr. Amstelod. 1679. Lips. 1695. 4. *Menschenii* N. T. ex Talmude Illustratum p. 1184 sq. ubi extat peculiaris tractatus de Praeside Synedrii M. et alios Scriptores, quos laudat *Fabricius* in Bibliographia Antiquar. c. XIV. §. 2. p. 690. ed. rec. Matth. V, 22. *ἔνοχος ἔσαι τῷ συνεδρίῳ*, h. e. tam atrox crimen perpetravit, ut in ius synedrii magni trahendus sit. ibid. XXVI, 59. *οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ τὸ συνέδριον ὅλον*. Marc. XIV, 55. *οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον*. ibid. XV, 1. *οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων καὶ ὅλον τὸ συνέδριον*. Ioh. XI, 47. *συνήγαγον ἂν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι συνέδριον*, Act. V, 21. 41. XXII, 30. XXIII, 1. XXIV, 20. 3) per metonymiam: *ipse conventus et consessus assessorum synedrii magni* et *locus, in quo conveniebant assessores synedrii magni*, *συνέδριον* in N. T. appellatur. Luc. XXII, 66. *καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν* qui eum in concilium suum duci iusserunt. Act. IV, 15. *κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν*, et postquam eos e concilio digredi iusserunt. ibid. V, 27. *ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ* adductos eos statuerunt in synedrio. ibid. VI, 12. 15. *οἱ καθεζόμενοι ἐν συνεδρίῳ* omnes synedrii assessores. ibid. XXIII, 6. *ἔκραξεν ἐν τῷ συνεδρίῳ*. ibid. v. 20. 28. *κατήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν*. Sic etiam apud *Herodian*. II, 12. 7. *συνέδριον* de curia, seu loco, ubi conveniunt iudices, usurpatur. 4) *synedrium*, seu *dicasterium minus in urbibus singulis Iudaeae*. Synedria minora erant duo, vel *vigintitriumviralia*, (בית דין של־עשרים ואחד) quae cognoscebant de criminibus capitalibus, de coitu, contra naturam commisso, de bove lapidando et domino eius occidendo etc. cuius generis duo perhibentur fuisse Hierosolymis, alterum ad introitum montis templi, alterum ad introitum atrii: vel *triumviralia*, (בית דין של־שלשה) quae iudicabant de debitis pecuniariis, de furtis, rapinis, damnis, iniuria datis, calumniis, diffamationibus, plagis etc. Vide *Mischna Cod. Sanhedr*. c. 11. Thes. 2. *Maimon. Hilc. Sanhedr*. c. 1. *Gemar. Babyl. Cod. Sanhedr*. Fol. 88. 2. et *R. Obad. de Bartenura* ad *Cod. Sanhedr*. Huc referuntur a plerisque interpretibus loca Matth. X, 17. *παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια*, et Marc. XIII, 9. 5) *assessores et consiliarii in iudicia*, qui etiam *πάρεδροι* et *σύμβουλοι* vocantur. Act. XXIII, 15. *νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ* nunc igitur adite tribunum militum cum senatu precibus: ubi *συνέδριον* non commode de assessoribus

tribus synedrii magni explicari potest; sed potius intellegendum est de assessoribus et consiliariis in iudicio, quos tribunus cohortis praesidiariae Hierosolymitanae aeque ac praeses Iudaeae, cuius vicarius erat, habuisse videtur. Conf. supra dicta a me ad vocem συμβάλλειν. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΝΕΙΔΕ'Ω, vel ΣΥΝΕΊΔΗΜΙ, vel ΣΥΝΕΊΔΩ, fut. εἴσω, praet. med. σύνοιδα, 1) proprie: *conscius sum alicuius rei, ich weiß mit um eine Sache*, ex σὺν et εἰδέω, vel εἴδημι, vel εἴδω *scio*. Act. V, 2. συνειδυίας (genit. part. perf. med.) καὶ τῆς γυναικὸς αὐτῦ conscia etiam uxore sua. *Thucyd.* IV, c. 68. καταγορεύει τὶς ξυνειδὼς τοῖς ἑτέροις τὸ ἐπιβούλευμα. ibid. V, cap. 82. ξυνήδεσαν δὲ τὸν τειχισμὸν καὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ τινὲς πόλεων. Alex. Levit. V, 1. 2) *conscius mihi sum alicuius rei in utramque partem, ich bin mir bewußt.* 1 Cor. IV, 4. ὐδὲν, (scil. κακὸν) γὰρ ἐμαυτῷ σύνοιδα nihil mali (nullius in munere meo gerendo neglegentiae) mihi conscius sum. Iob. XXVII, 6. ὁ γὰρ σύνοιδα ἐμαυτῷ ἄτοπα πράξας. *Polyb.* I, 84. συνειδότες σφίσι τὰ πεπραγμένα. *Demosthen.* p. 351. 27. ed. *Reiske:* τὸ μηδὲν αὑτῷ συνειδέναι δεινόν, εἰ σιγῶν πονηρῶν ἔργων δόξει κοινωνεῖν. *Epictet.* Enchiridion c. 56. *Aeschin.* contra Ctesiph. p. 306. in fin. Alia exempla habet *Reiske* in Indic. Graecit. Demosthen. p. 713. *Wetstenius N. T.* T. II, p. 112. et *Palairet.* in Obss. Philol. p. 386. 3) *cognosco, comperio, intellego.* Act. XIV, 6. συνιδόντες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας re comperta (animadversis eorum insidiis, seu cognito eorum consilio) confugerunt ad urbes Lycaoniae. 2 Macc. IV, 41. συνιδόντες δὲ τὴν ἐπίθεσιν τῦ Λυσιμάχυ. ibid. XIV, 26. 30. *Demosthen.* p. 1408. 10. ed. *Reiske.* Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 527. 5) *colligo me, rem bene delibero et cogito.* Act. XII, 12. συνιδών δὲ ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν Μαρίας re bene deliberata (seu *se colligens, ad se reversus.* Alii vertunt: sciens, ubi locorum esset.) petiit domum Mariae. Germanice ita veterem: *Nachdem er sich seiner wahren Lage bewüßt wurde, und sie überdacht hatte, beschloß er in die Wohnung der Maria zu gehen.* Saepius in N. T. non legitur. Cf. *Thom. M.* Eclogas sub Σύνοιδα p. 824. ed. *Bernardi.*

ΣΥΝΕΊΔΗΣΙΣ, εως, attice εως, ἡ, 1) proprie: *conscientia, seu sensus et iudicium recti pravique de moralitate actionum propriarum, Gewissen, moralisches Gefühl, Bewußtseyn,* a συνείδημι *conscius sum.* Sic legitur in N. T. Ioh. VIII, 9. ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι cum pungeret eos conscientia malefactorum. Similes loquendi formulas collegit *Wetstenius N. T.* T. I. p. 893 sq. Act. XXIII, 1. ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει

συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ θεῷ ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας ego ad hunc usque diem convenienter voluntati divinae vitam ita institui, ut nullius culpae mihi conscius sim, seu, ut nulla pars vitae meae sit, quae careat hac recte factorum conscientia. ibid. XXIV, 16. in eo enim elaboro, ut habeam perpetuo ἀπρόσκοπον συνείδησιν πρὸς τὸν θεὸν καὶ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους animum nullius culpae ac delicti erga Deum, vel homines sibi conscium. Rom. II, 15. συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως edocente eos de officiis honesti ac turpis sensu, quo praediti sunt. ibid. IX, 1. συμμαρτυρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ut ipse mihi conscius sum. 1 Cor. VIII, 7. καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν ἀσθενὴς οὖσα μολύνεται et conscientia eorum, quippe non satis confirmatorum, polluitur, seu, et animus eorum, nondum satis confirmatus, pravi conscientia perturbatur. ibid. v. 12. τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθενοῦσαν, h. e. exemplo vestro efficientes, ut homo infirmus conscientia malefactorum turbetur et angatur. ibid. X, 25. 27. διὰ τὴν συνείδησιν, ne conscientia vestra perturbetur. 2 Cor. I, 12. τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν conscientia et fiducia recte factorum, qua erigor. 1 Tim. I, 5. ἐκ συνειδήσεως ἀγαθῆς cum recte factorum conscientia, seu ita, ut ipse tibi amoris erga alios sinceri et non facti conscius sis. ibid. v. 19. ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν. Non tamen repugnarem, si quis in hoc pariter ac praecedente loco συνείδησιν ἀγαθὴν de *recte factis et ipso probitatis studio, quod sequitur recte factorum conscientiam*, interpretari mallet. Idem valet quoque de loco 1 Tim. III, 9. ἔχοντες τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ συνειδήσει coniungentes cum doctrinae christianae idonea cognitione virtutis christianae studium. ibid. IV, 2. κεκαυτηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν quorum conscientia notas turpis vitae inustas habet. Conf. supra a me dicta ad καυτηριάζω. 2 Tim. I, 3. ἐν καθαρᾷ συνειδήσει ita, ut nihil mihi consciam. Tit. I, 15. ἀλλὰ μεμίανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις sed conscientiae labes ac vulnera in animo habent, ut utar verbis *Cic.* de Offic. III, c. 21. Hebr. IX, 9. μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα quae non poterant sacrificia offerentem perfecte et ita expiare, ut nullius malefacti conscientia turbaretur. ibid. v. 14. καθαριεῖ τὴν συνείδησιν ὑμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων animum purgabit vestrum ab omni vitiositate. ibid. X, 2. διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας quia nullam amplius reminiscentiam et conscientiam peccatorum haberent sacrificantes. ibid. v. 22. ἐρραντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς. ibid. XIII, πονηρος
18. 1 Petr. III, 16. Adde Sapient. XVII, 11. 2) *religio*, *Gewissenhaftigkeit*. Rom. XIII, 5. ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδη-

σιν

ον sed etiam religione motus, quia Deus vult, ut officio tuo satisfacias, διὰ τὸ πληρῶν τὰ προσήκοντα, ut *Theodoretus* ad h. l. recte interpretatus est. Hinc lucem foeneratur locus 1 Petr. II, 19. ubi verba διὰ συνείδησιν Θεοῦ, quae variis modis ab interpretibus explicata sunt, commode ita reddi possunt: ob religionem, quam Deus postulat. 3) *opinio, sententia, iudicium, quod de aliquo, vel aliqua re ferimus et cui a teneris assueti sumus.* 1 Cor. VIII, 7. ἡ συνείδησις τῶν εἰδώλων opinio falsa de idolis, vere existentibus, quae animis multorum Christianorum e paganis adhuc ex institutione prima inhaerere solebat. In nonnullis codicibus loco συνειδήσει legitur συνηθείᾳ, quae lectio glossema sapit. ibid. X, 28. διὰ τὴν συνείδησιν propter opinionem eius falsam de idolorum existentia, coll. v. 29. συνείδησιν δὲ λέγω, οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου. 2 Cor. IV, 2. συνιστῶντες ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων commendamus nos ipsos ad bonam hominum opinionem, h. e. commendamus nos ita, ut bene de nobis sentiant et iudicent homines. ibid. V, 11. ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν, h. e. in vestro iudicio, nisi, quod eodem fere redit, συνείδησις h. l. plane abundat, et ἐν ταῖς συνειδήσεσι ὑμῶν pro ὑμῖν positum est, quod ob praecedens Θεῷ δὲ πεφανερώμεθα non plane improbabile est. 4) per metonymiam: *ille ipse, qui habet conscientiam honesti ac turpis, aut aliquam opinionem alit et sententiam et iudicium de aliqua re profert.* 1 Cor. VIII, 10. οὐχὶ ἡ συνείδησις αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος οἰκοδομήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν; nonne homo, qui nondum satis confirmatus est, incitabitur, et impelletur tuo exemplo, ut quoque carnem victimarum edat? ibid. X, 29. ἵνα τί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ἀπὸ ἄλλης συνειδήσεως; qui libertas mea christiana sinistre diiudicari ac coerceri possit ab aliis, aliter sentientibus? Saepius in N. T. non legitur. In versione Alex. semel tantum haec vox reperitur pro מַדָּע *scientia*, Cohel. X, 20. et *animum* significat, *conscium sibi*.

ΣΥΝΕΙΜΙ, *sum cum aliquo, comitor aliquem, socius alicuius sum*, ex σὺν et εἰμὶ *sum*. Bis tantum in N. T. legitur. Luc. IX, 18. συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ aderant cum ipso discipuli eius. Act. XXII, 11. ὑπὸ τῶν συνόντων μοι a comitibus meis et sociis itineris. In versione Alex. συνὼν ponitur pro רֵעַ *amicus, sodalis*, Ierem. III, 20. Adde 3 Esr. VI, 2. 2 Macc. IX, 4. *Demosthen.* p. 1360. 19. ed. *Reisk.* *Herodian.* VI, 7. 8.

ΣΥΝΕΙΜΙ, *congredior, coëo, convenio, simul eo*, ex σὺν et εἶμι *eo*. Particip. aor. 2. συνιὼν (οῦσα, ὀν) semel tantum legitur in N. T. Luc. VIII, 4. συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ quum vero convenisset ingens turba. *Dionys. Halic.* VI, 45. VII, 14.

Hero-

Herodot. I, 83. *Apollodor.* Bibl. III, 5. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 706.

ΣΥΝΕΙΣΕΡΧΟΜΑΙ, fut. *ελεύσομαι*, *simul cum altero ingredior*, *una introeo*, ex *σὺν* et *εἰσέρχομαι introeo*, quod vide. Bis tantum in N. T. legitur. Ioh. VI, 22. *καὶ ὅτι ὀ. συνεισῆλθε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοῖον* neque Iesum cum discipulis suis conscendisse navem. ibid. XVIII, 15. *καὶ συνεισῆλθε τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως* et una cum Iesu ingressus est atrium pontificis. Alexandrini usi sunt hac voce pro בוא, sequente עם, Esther. II, 13. Iob. XXII, 4. et הָלַךְ, Zachar. VIII, 22. *Xenoph. Anab.* IV, 5, 9.

ΣΥΝΕΚΔΗΜΟΣ, ε, ὁ, ἡ, *peregrinationis socius*, ex *σὺν* et *ἔκδημος peregrinus*, *absens a popularibus suis*. Bis tantum in N. T. legitur. Act. XIX, 29. *συνεκδήμους τοῦ Παύλου* comites Pauli. Ita *Vulgatus* quoque haec verba transtulit. *Gloss. Vet.* *συνέκδημος· comes*. 2 Cor. VIII, 19. in quo posteriori loco suspicari tamen aliquis posset, *συνέκδημον* Graecis nonnunquam idem valuisse ac *popularem*, h. e. hominem, qui eiusdem populi sit, sed peregre vitam degat. Vide *I. C. Schwarzii* Monumenta Ingeniorum T. I. p. 92. *Hesych.* *συνέκδημος· συνοδοιπόρος*. Idem tradit *Phavorinus*. Verbum *συνεκδημέω peregrinationis comes sum*, legitur apud *Marinum* in Vita Procli cap. IX. init. *συνεκδημεῖς ἑαυτῷ παρασκευάζειν τὴν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ἀποδημίαν*.

ΣΥΝΕΚΛΕΚΤΟΣ, ἡ, ὸν, 1) proprie: *una electus*, ex *σὺν* et *ἐκλεκτὸς electus*, quod est ab *ἐκλέγω eligo*. — 2) metaphorice: *qui una cum altero ecclesiam christianam profitetur*. Sic sumi videtur 1 Petr. V, 13. *ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι συνεκλεκτή*, h. e. salutat vos ecclesia christiana babylonica; ut post *συνεκλεκτὴ* vocabulum *ἐκκλησία* supplendum sit, quod addiderunt *Syrus*, *Arabs* et *Vulgatus* interpres, quos secuti sunt plerique interpretes. Vide supra ad *ἐκλέγω* et *ἐκλεκτὸς* a me dicta. Alii, ut *Wolfius*, *συνεκλεκτὴν* pro nomine proprio habent; alii uxorem Petri indicari existimant. Conf. *Wolfii* Curas Philol. in N. T. T. IV. p. 171.

ΣΥΝΕΛΑΥΝΩ et ΣΥΝΕΛΑΩ, fut. *άσω*, aor. 1. *συνήλασα*, *vi impello et adigo ad aliquid*, *compello*, *cogo*, etiam *moveo*, *hortor*, *incito monitis ac precibus*, ex *σὺν* et *ἐλαύνω vi agito ac impello*. Tantum extat in N. T. Act. VII, 26. *καὶ συνήλασεν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην* et pacem inter eos conciliare conabatur. *Syrus*: ܘܡܦܝܣ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܕܢܫܬܝܢܘܢ *et suadebat iis, ut pacarentur*, seu, *colerent pacem*. Reperitur praeterea 2 Macc. IV, 26. *φυγὰς εἰς τὴν Ἀμμανῖτιν χώραν συνήλασε*. ibid. v. 42. *πάντας*

πάντας δὲ εἰς φυγὴν συνήλασαν. ibid. V, 5. *Plutarch.* Caesar. p. 716. B. et 728. A. *Xenoph. Cyrop.* I, 4, 14.

ΣΥΝΕΠΙΜΑΡΤΥΡΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *una testimonium insuper perhibeo* ac *praebeo*, *confirmo*, *fidem facio*, ex σὺν *cum*, ἐπὶ *insuper* et μαρτυρέω *testimonium exhibeo.* Tantum legitur in N. T. Hebr. II, 4. συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ Θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασι cui religioni christianae Deus idoneam auctoritatem conciliavit miraculis et prodigiis. *Galenus* de Facult. Medic. Simpl. IV. extr. *Sext. Empir.* adv. Log. II, 324. συνεπιμαρτυροῦσαν τῷ λόγῳ. *Polyb.* XXVI, 9. 4.

ΣΥΝΕΠΙΤΙΘΗΜΙ, fut. ήσω, 1) proprie: *simul impono*, ex σὺν et ἐπιτίθημι *impono*, *super impono.* 2) συνεπιτίθεμαι *una aggredior aliquem*, *sive verbis hoc fiat*, *sive re ipsa.* Sic semel in N. T. legitur Act. XXIV, 9. συνεπέθεντο (ita enim mihi recte *Griesbachius* edidisse videtur loco vulgaris συνέθεντο) δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν Iudaei vero una cum Tertullo aggressi sunt Paulum, affirmantes, omnia sese ita habere. Sic etiam legitur non solum apud Alexandrinos, Devt. XXXII, 27. Ps. III, 6. Abd. v. 13. sed etiam apud graecos Scriptores eosque optimos, v. c. *Xenoph.* in Cyrop. IV, 2. 2. *Thucyd.* Lib. VI. cap. 10. *Polyb.* I, 31. 2.

ΣΥΝΕΠΟΜΑΙ, imperf. συνειπόμην, *comitor*, *socius itineris sum*, ex σὺν et ἕπομαι *sequor.* Construitur cum dativo et legitur tantum in N. T. Act. XX, 4. συνείπετο δὲ αὐτῷ adiunxerunt autem se ei comites itineris. 2 Macc. XV, 2. τῶν δὲ κατ' ἀνάγκην συνεπομένων αὐτῷ. *Thucyd.* I, c. 60. VII, c. 57. *Apollodor.* Bibl. III, 12. *Alberti* Glossar. N. T. p. 82. συνείπετο· συνηκολούθησε.

ΣΥΝΕΡΓΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *una operor*, *cooperor*, *operam meam cum aliquo coniungo*, *consors operis sum*, *etiam confero aliquid*, *tribuo qualitatem*, *ad agendum necessario requisitam*, item *adiuvo*, *opem et auxilium praesto*, item *medii*, *vel instrumenti vice sum et ad finem propositum obtinendum inservio*, ex σὺν et ἔργον *opus.* Marc. XVI, 20. τοῦ κυρίου συνεργοῦντος καὶ τὸν λόγον βεβαιοῦντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων auxilio Dei adiuti, qui, facultate miracula patrandi iis concessa, doctrinam eorum confirmabat. Rom. VIII, 28. ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθὸν omnia in utilitatem verorum Dei cultorum cedere. 1 Cor. XVI, 16. καὶ παντὶ τῷ συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι et omni, qui una nobiscum religionis christianae tradendae et propagandae operam navat. 2 Cor. VI, 1. συνεργοῦντες δὲ, scil. Θεῷ, (coll. V, 20.) nos vero, quorum opera ac ministerio Deus utitur in propaganda religione christiana. Conf. 1 Cor. III, 9. ubi apostoli et reliqui doctores christiani vocantur

cantur συνεργοὶ Θεοῦ. Iacob. II, 22. βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνήργει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ vides exinde, fiducia sua adiutum Abrahamum tam praeclara facta edidisse. Saepius in N. T. non legitur. Reperitur praeterea 3 Esr. VII, 2. συνεργοῦντες τοῖς πρεσβυτέροις τῶν ἱερέων. 1 Macc. XII, 1. ὅτι ὁ καιρὸς αὐτῷ συνεργεῖ. *Diogen. Laërt.* VII, 104. *Athenaeus* VIII, p. 356. E. *Marc. Antonin.* IX, cap. 35. οἱ δύνανται συνεργεῖν ἀνθρώποις, καὶ εἰς τοῦτο δύνανται συνεργεῖν. ibid. cap. 8. *Ioseph.* A. I. I, cap. 7. f. 11. *Hesych.* συνεργεῖ· βοηθεῖ. Idem: συνήργας· συνέλαβες.

ΣΥΝΕΡΓΟΣ, οῦ, ὁ, ἡ, *cooperator, socius operis, collega, muneris socius, consors et omnino is, qui aliquem adiuvat*, ex σὺν et ἔργον *opus*. Rom. XVI, 3. τοὺς συνεργούς μου ἐν χριστῷ Ἰησοῦ collegas meos in tradenda et propaganda religione christiana. ibid. v. 9 et 21. ὁ συνεργός μου; scil. ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. 1 Cor. III, 9. Θεοῦ γάρ ἐσμεν συνεργοὶ nostra enim opera ac ministerio utitur Deus in propaganda religione christiana. 2 Cor. I, 24. ἀλλὰ συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν conferre potius cupimus aliquid ad laetitiam vestram, seu, creare vobis gaudium. ibid. VIII, 23. εἰς ὑμᾶς συνεργὸς et cuius opera usus sum in vobis instituendis. Phil. II, 25. Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ συνεργὸν καὶ συστρατιώτην μου. ibid. IV, 3. 1 Thess. III, 2. συνεργὸν τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ χριστοῦ. Ita enim recte edidit *Griesbachius* loco καὶ διάκονον τοῦ Θεοῦ, καὶ συνεργὸν ἡμῶν ἐν τ. ε. τ. χ. Philem. v. 1 et 24. 3 Ioh. v. 8. ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ ut religionis christianae propagationem omnibus modis promoveamus. Saepius in N. T. non legitur. Adde 2 Macc. VIII, 7. μάλιστα τὰς νύκτας πρὸς τὰς τοιαύτας ἐπιβολὰς συνεργοὺς ἐλάμβανεν. ibid. XIV, 5. καιρὸν δὲ λαβὼν τῆς ἰδίας ἀνοίας συνεργόν. *Xenoph.* de Venat. III, 7. *Philostrat.* Vit. Sophist. I, c. 21. f. 5. συνεργὸν δὲ αὐτὴν (scil. νύκτα) ἐποιεῖτο τῶν ἑαυτοῦ φροντισμάτων. Conf. *Reiskii* Indicem Graecit. Demosthen. p. 715. *Thom. M.* p. 822. ed. *Bernard.* συνεργὸς μέν ἐστιν, ὁ περί τι ἔργον συμπονῶν, ὀξυτόνως. σύνεργος δὲ προπαροξυτόνως, ὁ τὸ αὐτὸ μετιὼν, οἱονεὶ σύντεχνος.

ΣΥΝΕΡΧΟΜΑΙ, fut. συνελεύσομαι, 1) proprie: *convenio, una venio, congregor, congredior*, ex σὺν et ἔρχομαι *venio*. Marc. III, 20. καὶ συνέρχεται πάλιν ὄχλος et iterum confluxit tanta hominum multitudo. Omissum est πρὸς αὐτοὺς, quod additur ibidem VI, 33. καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτόν. ibid. XIV, 53. καὶ συνέρχονται αὐτῷ πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι et convenerunt in eius palatio omnes summi sacerdotes et presbyteri. Luc. V, 15. καὶ συνήρχοντο ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν, Ioh. XI, 33. καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους

δαίους κλαίοντας et Iudaeos, qui Mariam convenerant, (τοὺς ἐλθόντας πρὸς τὴν Μαρίαν, coll. v. 45. Alii vertunt: *comitantes Mariam.*) plorantes. ibid. XVIII, 20. ὅπου πάντοτε οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται quo convenire solent undique Iudaei, seu, ubi omnes Iudaei conventus sacros instituere solent. Sic enim συνέρχεσθαι aliquoties in priore epistola ad Corinthios usurpatum reperitur. Act. I, 6. οἱ μὲν οὖν συνελθόντες hi autem cum convenissent, coll. v. 4. ibid. II, 6. συνῆλθε τὸ πλῆθος confluxit multitudo civium Hierosolymitanorum. ibid. V, 16. X, 17. καὶ εὑρίσκει συνεληλυθότας πολλούς. ibid. XVI, 13. XIX, 32. τίνος ἕνεκεν συνεληλύθεισαν; qua de causa concursum fecissent? ibid. XXI, 22. XXV, 17. XXVIII, 17. 1 Cor. XI, 17. vehementer improbo ὅτι οὐκ εἰς τὸ κρεῖττον ἀλλ' εἰς τὸ ἧττον συνέρχεσθε quod, coetus sacros agentes, non in pietate progressus facitis, sed ad peccata et vitia. Omissa scilicet est post συνέρχεσθε formula ἐν ἐκκλησίᾳ, quae additur ibid. v. 18. ibid. v. 20. de conventibus sacris Christianorum formula συνέρχεσθαι ἐπὶ τὸ αὐτὸ adhibetur. ib. v. 33. συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν convenientes eo consilio, ut eucharistiam celebretis. ibid. v. 34. ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε. ibid. XIV, 23. ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτό. ibid. v. 26. Apud Alex. Ios. IX, 2. καὶ συνῆλθον ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἰς τὸ πολεμῆσαι. Exod. XXXII, 26. συνῆλθον οὖν πρὸς αὐτὸν πάντες οἱ υἱοὶ Λευί. 2) *una cum aliquo proficiscor et iter facio*, i. q. συμπορεύομαι. Luc. XXIII, 55. αἵτινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας quae e Galilaea cum eo Hierosolymam profectae erant, i. q. αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα, Marc. XV, 41. et Act. XIII, 31. Act. IX, 39. ἀναστὰς δὲ Πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς et Petrus cum iis abiit. ibid. X, 23. συνῆλθον αὐτῷ se ei comites itineris dabant. ibid. v. 45. ὅσοι συνῆλθον τῷ Πέτρῳ qui cum Petro advenerant. ibid. XI, 12. XV, 38. καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον neque una cum illis propagandae religionis causa profectus esset. ibid. XXI, 16. συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισαρείας σὺν ἡμῖν comitantibus nos quibusdam Christianis Caesareensibus. Huc etiam referrem locum Act. I, 21. ubi verba τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν, quae vulgo redduntur: qui nobiscum versati sunt, ita vertere mallem: qui comites se nobis dederunt in itineribus cum Christo susceptis. 3) est verbum proprium *de sponso, qui sponsam domum deducit*, aut *de novis coniugibus, in unam domum convenientibus*. Vide *Xenoph.* Oecon. c. 10. §. 4 et 11. et *Dionys. Halic.* I, 76. ubi ἐλθεῖν εἰς τοῦ ἀνδρὸς pro *nubere alicui* ponitur. Hinc ex adiuncto: *coeo, concumbo cum uxore, coniugaliter consuesco.* Sic legitur in N. T. Matth. I, 18. πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτούς, quae verba, ut recte observavit *Kypkius* in

Obss.

Obs. Sacr. T. I. p. 2. ampliori sensu accipienda sunt, ita, ut non solum tori continuationem et coitum, sed etiam nuptiarum festivitatem et deductionem in domum mariti simul includant. 1 Cor. VII, 5. καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέρχεσθε et rursus ad torum redeatis. *Apollodor.* Bibl. I, c. 3. §. 3. συνελθοῦσα δὲ ἐγέννησεν ἐξ αὐτοῦ παῖδα Ὑάκινθον. *Iosephus* A. I. VII, c. 7. 1. *Zosimus* II, c. 5. *Xenoph.* Mem. II, c. 2. §. 4. εἰς συνελθόντας τεκνοποιησόμεθα. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 233. Ita quoque אוֹ usurpatur, ut docuit *Fesselius* in Adversariis Sacris Lib. II, c. 16. Nec aliter *convenire* sumitur apud Latinos; v. c. *Tacit.* Annal. XI, c. 27. vide *Burmannum* ad *Ovidii* A. A. I, 89. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΝΕΣΘΙΩ, fut. ἔδω, 1) proprie: *una cum alio edo, comedo, coeno*, i. q. συνδειπνέω et συμφάγω, ex σὺν et ἐσθίω *edo.* Sic legitur apud Alex. Genes. XLIII, 32. οὐ γὰρ ἐδύναντο οἱ Αἰγύπτιοι συνεσθίειν μετὰ τῶν Ἑβραίων ἄρτους, ubi cum συνδειπνεῖν permutatur, et *Lucian.* in Parasito T. II. p. 250. συμπίνοντα καὶ συνεσθίοντα. Iam, quia epulas communes habere inter amicitiae et familiaritatis signa refertur et Iudaei cum exclusis e coetu ne edere quidem solebant, factum est, ut συνεσθίειν τινὶ, vel μετὰ τινὸς, 2) generatim significaret *uti consuetudine alicuius, familiariter cum aliquo vivere*, et μὴ συνεσθίειν τινὶ *nihil cum aliquo commercii habere.* Sic ter tantum in N. T. legitur. Luc. XV, 2. ὅτι οὗτος ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται καὶ συνεσθίει αὐτοῖς hic homines impios ac sceleftos admittit et cum iis familiariter vivit. 1 Cor. V, 11. τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν, h. e. μὴ συναναμίγνυσθαι, ut ibidem exprimitur. Galat. II, 12. μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν familiariter cum paganis vixit. Eodem sensu reperitur quoque apud Alexandrinos Ps. CI, 5. τούτῳ οὐ συνήσθιον.

ΣΥΝΕΣΙΣ, ιος, attice εως, ἡ, 1) proprie et vi originis: *commissio, cum unus cum altero mittitur ad aliquid agendum, vel expediendum*, a συνίημι committo, una mitto. 2) *intellectus, intellegentia, prudens atque solida in iudicando perspicacia, qua res probe cognitae subtiliter ac dilegenter a se invicem discernuntur*, etiam *scientia, eruditio et sapientia humana.* Luc. II, 47. ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ propter eius sapienter dicta et responsa. 1 Cor. I, 19. καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω et eruditionem sapientiamque humanam doctorum et eruditorum huius saeculi inutilem reddam et declarabo. Ephes. III, 4. τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ χριστοῦ quanta in doctrina christiana intellegentia gaudeam. Coloss. I, 9. ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ summa scientia rerum, ad religionem christianam pertinentium. ibid. II, 2. 2 Tim. II, 7. ubi *Syrus* ܣܘܟܠܐ habet.

habet. *Hesych.* σύνεσις: νόησις. Alexandrini usi sunt hac voce pro בִּינָה *intelligentia, prudentia,* Deut. IV, 6. Iob. XX, 3. Prov. IX, 10. Ies. XI, 2. תְּבוּנָה idem, Exod. XXXI, 3. Prov. II, 2. 3. 6. XXIV, 3. שֵׂכֶל *intellectus, intelligentia, prudentia,* 1 Sam. XXV, 3. 2 Chron. XXX, 22. Prov. XIII, 15. חָכְמָה *sapientia,* Exod. XXXI, 6. Deut. XXXIV, 9. דַּעַת *cognitio, notitia, scientia,* Iob. XV, 2. XXI, 22. Ies. XLVII, 10. מַדָּע idem, 2 Chron. I, 10. 11. 12. Dan. I, 17. et טַעַם *ratio, consilium, iudicium.* Iob. XII, 20. 3) per metonymiam: *mens, animus humanus,* qui est subiectum intelligentiae. Marc. XII, 33. ubi τῆς ὅλης τῆς συνέσεως a formulis ἐξ ὅλης τῆς καρδίας et ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, quae ibidem reperiuntur, plane non differre videtur. Conf. v. 30. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΝΕΤΟ'Σ, ἡ, ὸν, 1) proprie et vi originis est *commissus, qui una cum alio mittitur,* a συνίημι, quod vide. 2) *intelligens, prudens, qui idonea scientia instructus est et perspicacia mentis pollet, ut possit de rebus etiam difficillimis probe iudicare, doctus, eruditus, sophistes,* etiam *sapiens, prudens,* item catachrestice, *qui sibi sapere ac prudenter agere videtur.* Sic legitur in N. T. Matth. XI, 25. ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν iis, qui sibi sapere ac insigni eruditione ac prudentia pollere sibi videntur. Luc. X, 21. Act. XIII, 7. ἀνδρὶ συνετῷ viro prudente. Fortasse tamen Sergius Paulus, proconsul, ἀνὴρ συνετὸς h. l. vocatur, quia vir probus et integer vitae erat. Certe Sirac. X, 28. συνετὸς *pium et verum Dei cultorem* notat, et vocabula חָכְמָה, דַּעַת et בִּינָה, de probitate, pietate et vitae integritate usurpata, centies in libris Salomonis usurpantur. 1 Cor. I, 19. Saepius in N. T. non reperitur. Alexandrini adhibuerunt hanc vocem pro מֵבִין *intelligens,* 1 Chron. V, 22. Prov. XXVIII, 7. נָבוֹן *intelligens, prudens,* Cohel. IX, 11. Ies. III, 3. Ierem. IV, 22. מַשְׂכִּיל idem, Prov. XV, 23. XVI, 20. Ierem. L, 9. חָכָם *sapiens, peritus,* Genes. XLI, 33. Ies. V, 21. XIX, 11. et עָרוּם *astutus,* Proverb. XII, 23. etc.

ΣΥΝΕΥΔΟΚΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *approbo assensu meo, consentio, assentior, comprobo, una obtestor, applaudo,* et ex adiuncto, *adiuvo, in societatem venio,* ex σὺν et εὐδοκέω, quod vide supra. Luc. XI, 48. συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν vos maiorum vestrorum facta probatis. Act. VIII, 1. Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ Saulus vero eius caede oblectabatur: seu, ut alii vertunt: Saulus in eius caedem consentiebat. Sed prior explicatio magis placet ob locum cap. XXII, 20. Rom. I, 32. ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσι τοῖς πράσσουσιν sed etiam delectantur aliis, eadem flagitia patrantibus, eosque probant, excusant, laudant et omni modo adiuvant ac in socie-

foeditatem flagitiorum veniunt. *Chrysostomus* ad h. l. συνευδοκεῖν per ξυμφερόντως ἐπαινεῖν interpretatus est. 1 Cor. VII, 12. καὶ αὐτὴ συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ et illa consentit, seu illi lubet habitare cum marito, ibid. v. 13. Saepius in N. T. non legitur. Reperitur praeterea 1 Macc. I, 60. εἴ τις συνευδοκεῖ τῷ νόμῳ. 2 Macc. XI, 24. μὴ συνευδοκοῦντας τῇ μεταθέσει, ibid. v. 35. *Stephanus* in Thesauro Ling. Graecae huius verbi varios significatus nonnisi ex sacris scriptoribus probavit; sed apud *Diodorum Siculum* quoque in notione *approbandi* aliquoties reperiri docuit *Munthe* in Obss. Philol. e *Diodoro Sic.* p. 256. *Hesych.* συνευδοκεῖν· συγκατανεύειν.

ΣΥΝΕΥΩΧΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *una convivio excipio alterum.* Medium συνευωχέομαι, οῦμαι, *una cum aliis epulor, una convivor, convivio intersum,* ex σὺν et εὐωχέω *convivio excipio,* praes. med. εὐωχέομαι *epulor, convivio excipior,* quod legitur v. c. apud *Diogen. Laërt.* VIII, c. 70. (Conf. *Stosch.* Archaeol. Oeconom. N. T. p. 69 seq.) unde εὐωχία *convivium,* παρὰ τὸ εὖ ἔχειν ἐν αὐτῇ, secundum *Iul. Pollucem* in Onomastico L. I, c. 80. p. 60. aut ab εὖ et ὀχὴ *cibus,* sed priorem derivationem praefert *Athenaeus* Lib. IX. scribens: τὰς δὲ εὐωχίας ἐκάλουν οὐκ ἀπὸ τῆς ὀχῆς, ὅ ἐστι τροφῆς, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ κατὰ ταύτας εὖ ἔχειν. Vide et *Xenoph.* Memor. III, 14. Bis tantum legitur in N. T. 2 Petr. II, 13. συνευωχούμενοι ὑμῖν epulantes vobiscum, sive in agapis, sive in aliis conviviis vestris. Iud. v. 12. συνευωχούμενοι ἀφόβως. In utroque loco συνευωχεῖσθαι non tam *una epulari,* quam *luxuriose epulari, luxuriosa convivia agitare* notat, quo sensu simplex εὐωχεῖσθαι Iudith. I, 16. de Nebucadnezare, luxuriosa convivia agitante, et apud *Aristophan.* in Pluto v. 613. legitur. Compositum συνευωχεῖσθαι de *una cum aliis epulantibus* adhibitum saepius habet *Lucianus,* e. g. Lib. II. Ver. Hist. p. 673. καὶ αὐτὸς δὲ παρεὶς καὶ συνευωχεῖται αὐτοῖς. Quid in Atheniensium lingua εὐωχεῖσθαι significet, tradit *Xenoph.* in Memor. Socr. III, 14. 7. Conf. etiam *Maii* Obss. Sacr. T. IV, p. 219 seq. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 706.

ΣΥΝΕΦΙ'ΣΤΗΜΙ, fut. συνεπιστήσω, *una praeficio, una constituo,* sed in aoristo 2. habet significationem neutralem *una insurgo* et, sequente praepositione κατὰ, vel ἐπὶ, *una insurgo contra aliquem, impetum facio, seditionem moveo,* ex σὺν, ἐπὶ et ἵστημι *sto, statuo.* Sic semel tantum in N. T. legitur Act. XVI, 22. καὶ συνεπέστη ὁ ὄχλος κατ' αὐτῶν et una insurrexit turba adversus ipsos. Adde Num. XVI, 3. συνεπέστησαν ἐπὶ Μωϋσῆν.

ΣΥΝΕ'ΧΩ, fut. ἕξω, 1) proprie et vi originis: *una habeo, cohibeo, contineo, ne quid elabatur,* ex σὺν et ἔχω *habeo.* Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 6. 13. p. 208. 2) *teneo,* quia

qui tenetur, cohibetur, ne elabatur, aut effugiat. Luc. XXII, 63. καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες τὸν Ἰησοῦν qui autem Iesum vinctum, vel captivum tenebant. 3) constringo, coarcto, angusto, comprimo, urgeo, obsidione cingo. Luc. VIII, 45. οἱ ὄχλοι συνέχουσί σε καὶ ἀποθλίβουσι turba te comprimit atque urget. ibid. XIX, 43. καὶ συνέξουσί σε πάντοθεν, ubi sermo est de urbe Hierosolyma, ab hostibus obsidione cingenda et undique claudenda, ut obsessis exitus pateat nullus. Eodem modo usurpatur hoc verbum 2 Macc. IX, 2. καὶ τὴν πόλιν συνέχειν, et in versione Alexandrina 1 Sam. XXIII, 8. de Davide, quem in urbe Keila obsidere Saulus in animo habebat συνέχειν τὸν Δαβὶδ (hebr. לָצוּר אֶל־דָּוִד) καὶ τοὺς ἄνδρας αὐτοῦ. 4) obtundo, obturo, de auribus, quae cohibentur, ne audiant, quae dicuntur. Act. VII, 57. συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν aures suas obturarunt. Vide Wetstenii N. T. T. II, p. 502. 5) affligo, male afficio. Passivum συνέχομαι afficior, seu affectus sum, affligor, laboro, et est verbum proprium de morbis, quibus aliquis tenetur ac laborat. Suidas et Lex. Cyrilli MS. Brem. συνεχόμενος· ἀῤῥωστῶν. Idem tradit Hesychius. Matth. IV, 24. ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους variis morbis laborantes. Luc. IV, 38. ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ gravi febri laborabat. Act. XXVIII, 8. πυρετοῖς καὶ δυσεντερίᾳ συνεχόμενον febribus ac dysenteria laborantem. Eodem modo συνέχεσθαι usurpatur apud Diodor. Sic. V, c. 63. Aristid. Serm. Sacr. II, p. 520. (Conf. Wetstenii N. T. T. I, p. 279.) ut apud Hebraeos (cf. Schultens. de Defectibus Ling. Hebr. p. 379. et Commentar. Philol. ad Prov. XXVI, 14.) et constringi ac colligari apud latinos Scriptores. In omnibus enim linguis morbi graviores et mala omnia, a quibus non tam facile aliquis liberatur, poetice cum funibus, vel vinculis eleganter comparantur, quibus aliquis constringitur et cohibetur, ne libere agere possit. Sic v. c. apud Lysiam Orat. I, c. 6. κακοῖς συνέχεσθαι mulier dicitur, quae, flagellis caesa, in pistrinum abire cogitur, nec e malis his unquam liberationem sperare potest. M. Antonin. IX, c. 29. extr. καταπλέκρισταί ὁ κόσμος ἐν ἀδιαλείπτοις κακοῖς συνέχεσθαι. 6) ad animum translatum συνέχεσθαι notat: angi, misere vexari, corripi, fluctuare, incertum et ancipitem ac dubium haerere. Luc. VIII, 37. ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο quoniam magno terrore correpti erant. ibid. XII, 50. καὶ πῶς συνέχομαι, ἕως οὗ τελεσθῇ et quam vehementer angor, dum absolvantur. Philipp. I, 23. συνέχομαι δὲ ἐκ τῶν δύο fluctuo, seu anceps haereo inter haec duo, i. q. v. 22. τί αἱρήσομαι, οὐ γνωρίζω. Alex. Iob. VII, 11. πικρίᾳ ψυχῆς μου συνεχόμενος. ibid. III, 24. συνεχόμενος φόβῳ. Sapient. XVII, 11. συνεχομένη τῇ συνειδήσει. 7) incito, impello, urgeo. Huc pertinet formula συνέχεσθαι τῷ πνεύματι,

quae

quae ex usu loquendi vulgari quidem notat: *angi*, sed Act. XVIII, 5. notat *incitari*, *impelli ad aliquid*, *vehementem impetum animi sentire*. Verba graeca sunt: *συνείχετο τῷ πνεύματι ὁ παῦλος κ. τ. λ.* Paulus, vehementiorem animi impetum sentiens, seu impulsu quodam divino demonstravit Iudaeis, Iesum esse Messiam. *Lutherus* bene reddidit: *es drang Paulum der Geist*. In nonnullis codicibus et versionibus pro *συνείχετο τῷ πνεύματι* legitur *συνείχετο τῷ λόγῳ* h. e. occupatus erat docendo Paulus. 2 Cor. V, 14. *ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς* amor enim, quo in Christum feror, urget me, seu, non sinit me quiescere, *οὐκ ἀφίησιν ἡσυχάζειν με*, ut *Chrysostomus* ad h. l. recte interpretatus est. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΝΗΔΟΜΑΙ, 1) proprie: *una delector et gaudeo*, *una laetor*, *collaetor*, ex *σὺν* et *ἥδομαι* *delector*, *laetor*, *gaudeo*. *Xenoph.* Anab. V, 5. 7. VII, 7. 24. *καὶ εὖ μὲν πράττων ἔχειν τοὺς συνησθησομένους*. *Herodian.* VIII, 6. 2. *ἀνάγκη τε ἦν συνήδεσθαι τοῖς πραχθεῖσιν ὑποκρινομένοις*. Huc etiam pertinet illa verbi notio, qua est *gratulari*, quod nihil aliud est, quam *una cum aliquo gaudere*, ut legitur apud *Herodot.* III, 36. *Hesych.* *συνήδεται*: *συγχαίρει*, *εὐφραίνεται*. 2) i. q. simplex *ἥδομαι* *delector*, *me oblecto aliqua re*, *gaudeo de aliqua re*. Sic semel tantum in N. T. legitur Rom. VII, 22. *συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον* delector enim legibus divinis secundum hominem internum. *Aelian.* V. H. IX, c. 21. *συνήδοντο ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τῇ παραδόξῳ*. *Euripid.* Medea v. 126. *ἀλλὰ συνήδομαι*, *γύναι*, *ἄλγεσι δώματος*. Activum *συνήδω* significat: *una cum alio voluptatem alicui afferre*, *una exhilarare et oblectare aliquem*, ab *ἥδω* *oblecto alterum*, quod legitur apud *Aeschin. Socr.* Dial. III, §. 5. Conf. *Wetstenii* *N. T.* T. II, pag. 58.

ΣΥΝΗΘΕΙΑ, ας, ἡ, *consuetudo*, a *συνήθης* *consuetus*, *familiaris*, (*Xenoph.* Memor. IV, 8. 2. *Thucyd.* VI, 55.) quod est compositum ex *σὺν* et *ἦθος* *mos*, *consuetudo*. Bis tantum legitur in N. T. Ioh. XVIII, 39. *ἔστι δὲ συνήθεια ὑμῖν* est autem consuetudo vobis. 1 Cor. XI, 16. *ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν* is sciat, nos eiusmodi consuetudinem non habere. Adde *Xenoph.* de Venat. XII, 4. *Demosthen.* p. 342. 10. ed. *Reiske*, *συνήθειαν τῶν ἀδικημάτων ὑμῖν ἐμποιήσῃ*. Apud eundem p. 1467. 19. *συνήθεια* quoque de *familiaritate* usurpatur, ut etiam legitur in *Symmachi* reliquiis Prov. XVII, 9. et *συνήθης* de *familiari* 2 Macc. III, 31. reperitur. — *Hesych.* *συνήθεια*: *ἦθος*.

ΣΥΝΗΛΙΚΙΩΤΗΣ, ου, ὁ, *aequalis*, (quo vocabulo in *Philoxeni* Glossario explicatur) *coaetaneus*, *coaevus*, *qui eodem tempore cum aliquo vivit*, i. q. *συνῆλιξ* (apud *Plutarch.* T. III,

 p. 344.

p. 344. ed. *Reiske.*) ex σὺν et ἡλικιώτης *coaetaneus*, *aequalis*, quod est ab ἡλικία *statura* et per metonymiam: *aetas*, quia aetatis incrementum statura sequitur. Semel tantum in N. T. legitur Galat. I, 14. καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλὰς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου et religionis iudaicae defendendae ac propagandae studio multos aequales meos inter Iudaeos superavi. Occurrit praeterea hoc vocabulum apud *Diodor. Sicul.* I, c. 53. *Alciphron.* I, Ep. 12. *Dion. Hal. Ant.* l. X. c. 49. Repudiarunt hanc vocem, tanquam atticis scriptoribus plane inusitatam, grammatici veteres, v. c. *Thom. M.* s. voce Δημότης, et atticos scriptores tantum simplici voce ἡλικιώτης usos fuisse contendunt; sed contrarium docuerunt interpretes ad *Thomam M.* p. 208. et *Graevius* ad *Luciani* Soloecistam T. II, p. 738. Adiectivum συνήλιξ *aequalis*, *coaetaneus* legitur apud Alexandrinos Dan. I, 10. et ἡλικιώτης reperitur apud *Aelian.* V. H. Lib. II, c. 34. et *Herodian.* I, 5. §. 11. ubi videndus *Irmischius.* — Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 217.

ΣΥΝΘΑ΄ΠΤΩ, fut. άψω, 1) proprie: *una, vel simul sepelio*, *corpus exanime una cum altero infero tumulo*, ex σὺν et θάπτω *sepelio.* *Aeschyl. Theb.* 1053. ad quem locum vid. *Abresch. Anim.* l. I. cap. 22. *Plutarch.* T. X. p. 544. ed. *Reiske.* 2) metaphorice συνθάπτεσθαι τῷ χριστῷ notat in N. T. *ad similitudinem et imitationem mortis ac sepulturae Christi renuntiare* (quasi *mori*) *vitiositati*, *et mortem adeo religionis christianae causa subire paratum esse.* Origo huius singularis et N. T. libris propriae loquendi rationis est a baptismo repetenda, qui in ecclesia apostolica immergendo fiebat. Submersio enim, in baptismo olim usitata, ob eius similitudinem cum sepultura, quia totum corpus baptizandi, aquae, vel flumini immersum, tanquam sepulcro condebatur, non solum hanc significationem habuit, ut mortem Christi repraesentaret, sed eodem ritu symbolico baptizandi profiteri quoque ac spondere videbantur, se velle in posterum ad similitudinem et imitationem mortis Christi omni vitiositati renuntiare mortemque adeo subire religionis christianae causa, ut Christus pro veritate vitam suam exhalavit. Quando vero corpus, aquis in baptismo immersum, iterum emergebat, aut extrahebatur, hoc ritu symbolico repraesentabatur resurrectio Christi, spes futurae resurrectionis mortuorum, et admonebantur homines de vitae ratione, ad doctrinam et exemplum Christi prorsus mutanda, ut supra ad vocem συνεγείρω iam observatum est. Sic autem bis tantum in N. T. legitur. Rom. VI, 4. συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ cum Christo veluti sepulti sumus per baptismum, in mortem eius susceptum, h. e. ritu immersionis in baptismo renun-

renunciavimus omni vitiositati: ubi conf. sequentia. Coloss. II, 12. συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπτίσματι.

ΣΥΝΘΛΑΏ, ῶ, fut. άσω, perf. συντέθλακα, perf. pass. συντέθλασμαι, aor. 1. συνεθλάσθην, fut. 1. συνθλασθήσομαι, confringo, conquasso, contero, contundo, collido, ex σὺν et θλάω idem. Bis tantum in N. T. legitur. Matth. XXI, 44. καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον συνθλασθήσεται et qui ceciderit in hunc lapidem, confringetur, h. e. tropo remoto, qui Christo offensus fuerit eumque repudiaverit, is gravissimas Deo poenas dabit. Eadem sententia legitur quoque Luc. XX, 18. Alexandrini hac voce saepius usi sunt pro רצץ confregit, Ps. LXXIV, 10: CVI, 46. Ies. XLV, 2. הרס diruit, Ps. LVIII, 6. et רצץ conquassavit. Ps. LXXIII, 14. Hesych. συνέθλασε· συνέτριψε. Plutarch. T. X. p. 482. ed. Reiske.

ΣΥΝΘΛΊΒΩ, fut. ίψω, comprimo, urgeo, premo, ex σὺν et θλίβω idem, quod vide supra. Bis tantum in N. T. legitur Marc. V, 24. καὶ συνέθλιβον αὐτὸν et urgebant eum. Ib. v. 31. βλέπεις τὸν ὄχλον συνθλίβοντά σε vides undique te urgere ac premere turbam hominum. In utroque loco est i. q. συμπνίγειν, Luc. VIII, 42. συνέχειν et ἀποθλίβειν, ibid. v. 45. et simplex θλίβειν, Marc. III, 9. Verbum συνθλίβειν legitur praeterea Sirac. XXXI, 16. Plutarch. T. VIII. pag. 761. ed. Reiske.

ΣΥΝΘΡΎΠΤΩ, fut. ύψω, 1) proprie: comminuo, confringo, contero, contundo, ex σὺν et θρύπτω frango, comminuo. Iam, quia contusione res durissimae molles evadunt, etiam συνθρύπτειν 2) metaphorice significat: emollire, et ex adiuncto: enervare, effoeminare, affligere. Sic semel legitur in N. T. Act. XXI, 13. τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; cur lacrymando frangitis ac movetis animum meum, h. e. tristitiam ac metum animo meo iniicere, meque a proposito revocare conamini? Formula συνθρύπτειν τὴν καρδίαν respondet in hac significatione nostro: einem das Herz weich machen, et illustratur formula simili לֵב־נִשְׁבָּר נִדְכֶּה, quae Ps. LI, 19. reperitur. Eodem sensu κατακλᾶν ψυχὴν occurrit apud Appianum Alexandr. de Bello Parthico p. 245. τοῦτο θαυμα... Ῥωμαίων τὰς ψυχὰς κατέκλασε καὶ παρέλυσε; et frangere animos apud Lucanum Pharsal. Lib. I, v. 354. et Valer. Flacc. Lib. VI, p. 283. „fregitque animos atque abstulit iras?“ Nec multo aliter Homerus Iliad. Ι, 608. μή μοι σύγχει θυμὸν, ὀδυρόμενος καὶ ἀχεύων. Conf. etiam Wetstenii N. T. T. II, p. 603.

ΣΥΝΊΗΜΙ, fut. ήσω, 1) proprie: simul mitto, una mitto ad aliquid agendum, vel expediendum, ex σὺν et ἵημι mitto, quod est ab ἵω idem. Hinc συνιέναι convenire, concurrere apud Thucyd. II, c. 8. V. c. 69. 2) metaphorice: animum adverto, ad aliquid attendo, perpendo, animo recolo et considero, et

et ex adiuncto: *intelligo, cognosco, disco, intelligens ac sapiens reddor, scio; cognitionem habeo.* Sic legitur in N. T. Matth. XIII, 13. 14. 15. *καὶ τῇ καρδίᾳ ὦ συνῶσι.* ibid. v. 19. *καὶ μὴ συνιέντος* nec doctrinam christianam animo suo recondit et pie apud se perpendit ac animo obsequioso considerat. Eundem sensum habet *συνιέναι* ibid. v. 23. ibid. v. 51. *συνήκατε ταῦτα πάντα;* num sensum horum a me dictorum recte percepistis? ibid. XV, 10. XVI, 12. XVII, 13. Marc. IV, 12. VI, 52. *οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις,* h. e. non intellegentiam erant consecuti miraculosa illa panum distributione, nec post illud miraculum recte de virtute Christi statuebant. ib. VII, 14. VIII, 17. *οὔπω νοεῖτε οὐδὲ συνίετε;* nondum intellegentiores facti estis? ibid. v. 21. *πῶς οὐ συνίετε;* quomodo ignorare potestis? Luc. II, 50. VIII, 10. XVIII, 34. XXIV, 45. *τοῦ συνιέναι τὰς γραφὰς* intellegere verum oraculorum V. T. de Messia sensum. Act. VII, 25. XXVIII, 26. 27. Rom. XV, 21. 2 Cor. X, 12. *οὐ συνιοῦσιν* non iis, qui se ipsi ostentant hominibus insipientibus. Ephes. V, 17. *ἀλλὰ συνιέντες τί τὸ θέλημα τοῦ κυρίου* gerite vos tanquam homines, qui, idoneam religionis christianae cognitionem habentes, quid Christo probetur, haud ignorant. Alexandrini adhibuerunt hanc vocem pro שָׂכַל *intellexit, prudens fuit, cognovit,* in Hiphil הִשְׂכִּיל *intellegentem reddidit,* Ios. I, 7. 8. 1 Sam. XVIII, 14. 15. Ps. II, 10. Prov. XXI, 12. בִּין *intelligere,* Prov. II, 5. XXVIII, 5. Ierem. IX, 12. יָדַע *scivit, cognovit, intellexit,* Exod. XXXVI, 1. רָאָה *vidit, observavit, percepit,* 2 Sam. XII, 19. Ierem. XX, 12. et aliis verbis, idem significantibus. Adde *Eurip.* Phoen. v. 435. *Hesych.* *συνιέντας· γνόντας.* *Gloss. Brem.* *συνιῶν· νοῶν, φρονῶν, ὁρῶν.* Conf. etiam *Bielii* Thesaurum Philol. s. h. v. 3) *Deum pie colo, verus Dei cultor sum.* Rom. III, 11. Conf. supra dicta ad *σύνεσις* et *συνετός.* Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΝΙΣΤΑ'ΝΩ, ΣΥΝΙΣΤΑ'Ω et ΣΥΝΙ'ΣΤΗΜΙ, f. στήσω, 1) proprie notat, vel transitive: *simul colloco, una statuo, aut constituo,* vel intransitive: (in perfecto, plusquamperfecto et aoristo secundo) *simul, vel una sto, adsto,* ex *σὺν* et *ἱστάω,* vel *ἱστάω,* vel *ἵστημι statuo, sto.* Sic legitur in N. T. Luc. IX, 32. *καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ* et duos viros ei adstantes. Alexandrini 1 Sam. XVII, 26. *εἶπε Δαβὶδ πρὸς τοὺς ἄνδρας συνεστηκότας μετ' αὐτοῦ,* vel, ut in nonnullis codicibus rectius legitur, *αὐτῷ,* ubi in hebraico est עָמַד *stetit.* Cantic. trium puerorum v. 1. 2) *adduco aliquem commendandi causa,* et ex adiuncto: *laudo, commendo, celebro, depraedico.* Rom. XVI, 1. *συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην* commendo vobis quam maxime Phoeben. 2 Cor. III, 1. *ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν;* num rursus incipimus nosmet ipsos commendare, vel vobis iactare?

jactare? ibid. V, 12. X, 12. τισὶ τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόντων quibusdam, qui se ipsos laudant et commendant. ibid. v. 18. οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συνιστῶν, ἐκεῖνός ἐστι δόκιμος, ἀλλ' ὃν ὁ κύριος συνίστησι non enim, qui se ipsum praedicat ac commendat, est verus atque probatus religionis christianae doctor, sed, qui Deo probatur. ibid. IV, 2. XII, 11. ἐγὼ γὰρ ὤφειλον ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι nam ego debueram a vobis laudari et commendari. 1 Macc. XII, 43. συνέστησεν αὐτὸν πᾶσι τοῖς φίλοις αὐτοῦ commendabat illum omnibus amicis suis. 2 Maccab. IV, 24. ὁ δὲ συσταθεὶς τῷ βασιλεῖ. *Xenoph.* Mem. I, 6. §. 14. καὶ ἐάν τι σχῶ ἀγαθὸν, διδάσκω, καὶ ἄλλοις συνίστημι. *Hesych.* συνιστάνειν· ἐπαινεῖν, παρατιθέναι. Id. συνέστησεν· ἐπῄνεσεν. *Alberti* Glossar. Gr. p. 116. συνίστημι· συνιστῶ, παρατίθημι. Conf. infra συστατικὸς, et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 96. 3) *declaro, manifesto, conspiciendum exhibeo, demonstro, certum et indubitatum reddo.* *Hesych.* συνιστάνειν· φανεροῦν, βεβαιοῦν. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. συνίστησιν· βεβαιοῖ, φανεροῖ, διαδείκνυσιν. Sic legitur in N. T. Rom. III, 5. εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν Θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησι si vero impietas nostra declarandae veracitatis (seu benignitatis) Dei occasionem dat. ibid. V, 8. συνίστησι δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεὸς demonstravit Deus suum erga nos amorem, dato certissimo pignore. *Syrus* h. l. usus est voce [illegible] *ostendit, exposuit, demonstravit.* 2 Cor. VI, 4. ἀλλ' ἐν παντὶ συνιστῶντες ἑαυτοὺς ὡς Θεοῦ διάκονοι sed semper et ubique praestamus nos, quales Dei ministros decet. ibid. VII, 11. ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς ἁγνοὺς εἶναι ἐν τῷ πράγματι quovis modo declarastis, vos esse puros ab hoc scelere. Galat. II, 18. παραβάτην ἐμαυτὸν συνίστημι declaro me violatorem legum divinarum. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 37. 4) *efficio, ut aliquid fit et existat, produco, creo, compono, orior, creor, producor.* 2 Petr. III, 5. καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ δι' ὕδατος συνεστῶσα τῷ τοῦ Θεοῦ λόγῳ et terram, quae ex aquis, quibus undique circumfusa erat, emersit, per aquam productam, aut formam, firmitatem et soliditatem suam consequutam esse sola voluntate ac potentia divina. Eadem fuit quoque opinio quorundam philosophorum veterum graecorum, v. c. *Thaletis*, qui ὕδωρ τὴν τῶν πάντων ἀρχὴν ὑπεστήσατο, teste *Diogene Laërtio* I, 27. Adde *Plutarchum* de Placitis Philos. I, 3. et *Senec.* Nat. Quaest. III, 13. Nec repugnat haec explicatio usui loquendi apud optimos quosque Scriptores Graecorum. Sic v. c. apud *Diodor. Sic.* I, c. 7 et 10. σύστασις τοῦ κόσμου est productio mundi. *Aristot.* de Mundo c. 5. princip. ἐκ τῶν ἐναντίων ἀρχῶν συνέστηκεν ὁ κόσμος. *Strabo* XVII, pag. 1164. ὧν ἕνεκα καὶ τὰ ἄλλα συνέστηκε. *Maxim. Tyr.* Diss. XXV, p. 253. τῷ Διὸς νεύματι γῆ ξυνέστη, καὶ ὅσα γῆς θρέμματα, καὶ θάλαττα

ξυνέστη

ξυνέστη καὶ ὅσα θαλάττης γεννήματα, καὶ ἀὴρ ξυνέστη — καὶ οὐρανὸς ξυνέστη. Conf. *Krebsii* Obss. Flav. p. 334. Idem verbum etiam de aliis similibus rebus adhibetur, v. c. de bello conflato, apud *Diogenem Laërtium* I, s. 117. *πολέμου συνεστῶτος*, et de urbibus conditis apud Alexandrinos, Ps. CVI, 36. *Diodor. Sic.* Lib. V, p. 322. *Τροίαν συστήσασθαι.* 5) *conservo, sustento, conservor, perduro.* Coloss. I, 17. *πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε* et omnia potentissime ab eo conservantur et reguntur. Alii vertunt: et omnia per eum creata sustentantur et conservantur: sed hanc interpretationem comma 16. admittere non videtur. In *conservandi* ac *perdurandi* notione etiam hebraicum עָמַד *stetit* reperitur Ps. XXXIII, 9. ubi וַיַּעֲמֹד a בְּרִיאָה ita mihi differre videtur, ut conservatio et gubernatio a creatione. Adde *Philon.* in libro: Quis rer. divin. sit haeres? p. 489. *συνέστηκε καὶ ζωπυρεῖται προνοίᾳ θεοῦ τὴν χεῖρα ὑπέχοντος καὶ ὑπερασπίζοντος*, et *Aristotelem* de Mundo cap. 6. p. 471. *ὡς ἐκ τοῦ θεοῦ τὰ πάντα καὶ διὰ θεοῦ ἡμῖν συνέστηκε.* Saepius in N. T. non legitur. — *Thom. M.* p. 823. ed. *Bernard. συνίσταται καὶ ἀντὶ τοῦ πέπηγεν, ᾧ ἐναντίον τὸ χαυνοῦται.* — — *καὶ συνίσταται ἀντὶ τοῦ ἀρχὴν λαμβάνει. Λιβάνιος ἐν ἐπιστολῇ τῇ, εἰ μὴ καὶ αὐτὸς ᾔδεις· καὶ συνέστη καὶ ηὐξήθη πρὸς τὸ χρηστὸν ἡμῖν Μακεδονίων φιλία. ὅθεν καὶ ἀσύστατον ζήτημα, τὸ μὴ ἀρχήν τινα καὶ λαβὴν δυνάμενον παρέχειν τοῖς μεταχειρίσασθαι βουλομένοις* — — *καὶ συνίσταται ἀντὶ τοῦ συνέρχεται* (*Philostrat.* Lib. I. Icon. cap. 9. p. 676.) — — *καὶ συνίσταταί τις τινί, ἀντὶ τοῦ γνώριμος γίνεται, οὗ τὸ ἐνεργητικὸν συνίστημι. Συνέσιος ἐν ἐπιστολῇ* (102.) *συνίστημί τῇ φιλίᾳ καὶ τῇ προστασίᾳ τῇ σῇ τὸν θαυμάσιον Σωσηνᾶν.*

ΣΥΝΟΔΕΥ´Ω, fut. *εύσω, una iter facio, itineris socius sum*, i. q. *συνοδοιπορέω* (quod legitur apud *Lucianum* in Hermotimo T. I, p. 524 et 526.) ex *σὺν* et *ὁδεύω iter facio*, quod est ab *ὁδὸς via*. Construitur cum dativo, vi praepositionis *σύν*. Semel tantum in N. T. legitur Act. IX, 7. *οἱ δὲ ἄνδρες οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ* viri vero, qui una cum illo iter faciebant. Reperitur praeterea in *Aquilae*, aut *Symmachi* fragmentis Genes. XXXIII, 12. Sapient. VI, 25. *οὔτε μὴν φθόνῳ τετηκότι συνοδεύσω.* *Herodian.* IV, 7, 11. *τά πλεῖστά τε αὐτοῖς συνοδοιπορῶν περιπατῶν.*

ΣΥΝΟΔΙ´Α, *ας, ἡ*, 1) proprie: *comitatus, comitatio in via, iter, a pluribus simul susceptum*, a *συνοδεύω*, quod est ex *σὺν* et *ὁδὸς via*. *Suid. συνοδεία* (ita enim rectius fortasse scribitur, quia est a *συνοδεύω*.) *τὸ μετά τινος συμπεριπατεῖν.* *Arrian.* Diss. in Epictet. III, c. 26. p. 362. *περιέμεινα συνοδίαν πρεσβευτοῦ* exspectat, dum idem iter faciat legatus. *Plutarch.* Galba p. 1062. *ἐν δὲ τῇ συνοδίᾳ καὶ ἡ συνήθεια.* Conf. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 667. 2) per metonymiam: *comites viae, itineris*

itineris socii, *comitatus*, ut in Gloss. *Stephan.* recte explicatur. Tantum exstat in N. T. Luc. II, 44. putabant ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶναι eum in comitatu esse, h. e. cum aliis itineris sociis, quorum alii praecedebant, alii subsequebantur, *bey der übrigen Reise-Gesellschaft.* Conf. ad h. l. *Heinsium* in Exercitationibus Sacris, qui ostendit, partim in Scriptoribus ecclesiasticis viae comites, ad synodum proficiscentibus episcopis additos, συνοδίαν passim vocari, partim apud Alexandrinos interpretes (Nehem. VII, 5. et 64.) συνοδίαν de *familia* et cognatis ideo usurpari, quia moris erat, ut, qui eiusdem familiae essent, iter simul facerent. *Strabo* IV, p. 314. edit. *Almeloven.* συνοδίαν ὅλην ἀπολαμβάνειν δυνάμεναι. *Iosephus* A. I. VI, c. 12. §. 1. Eodem modo σύνοδος, quod proprie *congressum*, *conventum*, *multorum praesentiam*, συναγωγὴν, συνέλευσιν, πολλῶν παρουσίαν (ut explicatur in Lex. *Cyrilli* MS. Brem. et *Hesych.*) significat, de *itineris socio* quoque adhibetur et est i. q. συνοδοιπόρος, teste *Hesychio.* Conf. *Raphelii* Obss. ex Arriano p. 188. *Lamb. Bos.* Obss. ad Scriptores Graecos p. 187. et *Wolfii* Curas Philol. T. I, p. 593.

ΣΥΝΟΙΚΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *cohabito*, *eadem cum aliquo domo utor*, ex σὺν et οἰκέω *habito*. Hinc substantivum συνοικία, quod v. c. apud Graecos adhibetur de *pluribus aedificiis coniunctis.* Vide *Reitz.* ad *Lucian.* Tox. c. 15. T. II, p. 522. *Polyb. Hist.* lib. VI, 2. 14. Sirac. XXV, 18. συνοικῆσαι λέοντι καὶ δράκοντι εὐδοκῶ. 2) metaphorice et ex adiuncto generatim: *cum aliquo familiariter versor*, ac speciatim: *connubio iunctus vivo*, ac *de toto vitae consortio*, *in quo iusto copulati matrimonio vitam transigunt*, usurpatur, non tantum de *Veneris consuetudine.* Sic semel in N. T. occurrit 1 Petr. III, 7. ubi iubentur mariti συνοικεῖν κατὰ γνῶσιν σκεύει τῷ γυναικείῳ prudenter et indulgenter vivere cum uxoribus suis, quippe imbecillioribus. Etiam apud Graecos in eadem re de maribus aeque ac foeminis adhibetur, v. c. apud *Aelian.* V. H. IV, 1. πρὸ τοῦ συνοικεῖν ἀνδράσιν antequam viris nupserint. Ibid. XII, 52. *Antonin. Liberal.* c. 11. πλεῖστον χρόνον ἐτέρποντο συνοικοῦντες ἀλλήλοις. *Herodian.* I, 6. 11. συνῴκει γὰρ τῇ πρεσβυτάτῃ τῶν ἀδελφῶν τοῦ Κομμόδου, ubi videndus *Irmischius* p. 205. Sirac. XXV, 11. μακάριος ὁ συνοικῶν γυναικὶ συνετῇ. ibid. v. 18. Conf. *I. H. Maii* Obss. SS. lib. II, p. 160 seq. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 689. Interdum vero tantum de *concubitu*, ut nostrum *beywohnen*, adhibetur, v. c. apud *Xenoph.* de Republ. Laced. I, 8. συνοικεῖν τῇ γυναικὶ cum uxore habere consuetudinem. Conf. *Schwarzii* Comment. Critt. Ling. Gr. p. 1285. *Kypkii* Obss. Sacr. T. II, p. 435. et *Bielii* Thesaur. Philolog. sub hac voce. Hinc συνοικίζειν *in matrimonium dare*

apud

apud *Aelian.* V. H. VIII, 9. et συνοικίζεσθαι *nubere.* Deut. XXII, 22.

ΣΥΝΟΙΚΟΔΟΜΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *una aedifico, coaedifico, aedificio iungo,* ex σὺν et οἰκοδομέω *aedifico.* Sic legitur 3 Esr. V, 88. λέγουσιν αὐτοῖς, συνοικοδομήσομεν ὑμῖν. 2) metaphorice: *una cum aliis recipio in coetum et numerum Christianorum, una instituo, eadem doctrina ac fide imbuo.* Sic semel in N. T. legitur Ephes. II, 22. ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε cuius (nempe Christi) beneficio etiam vos iuncti estis caeteris omnibus, seu recepti estis in Christianorum numerum. Coetus enim Christianorum in scriptis apostolorum et inprimis Pauli saepius cum aedificio, seu templo, in Dei honorem exstructo, comparatur et ibidem v. 21. ναὸς ἅγιος ἐν κυρίῳ, et paulo post κατοικητήριον τοῦ θεοῦ ἐν πνεύματι, seu πνευματικὸν vocatur.

ΣΥΝΟΜΙΛΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *colloquor, cum aliquo familiariter conversor,* ex σὺν et ὁμιλέω, quod vide supra. Construitur cum dativo et tantum in participio legitur Act. X, 27. καὶ συνομιλῶν αὐτῷ et colloquens cum eo.

ΣΥΝΟΜΟΡΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *coniungor, confinis sum, conterminus, contiguus sum,* a συνόμορος *una conterminus,* quod componitur ex σὺν et ὁμορὸς *confinis, conterminus,* hocque ab ὁμοῦ *una* et ὅρος *terminus.* Tantum legitur in N. T. in participio Act. XVIII, 7. ὃ ἡ οἰκία ἦν συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ cuius aedes contiguae erant synagogae, seu eam attingebant. *Alberti* Glossar. N. T. p. 79. συνομοροῦσα· γειτονοῦσα. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 575.

ΣΥΝΟΧΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie: *contractio, constrictio, coarctatio,* a συνέχω, quod vide supra. Hinc v. c. de obsidione, qua urbs in tantas ab hostibus cogitur angustias, ut exitus non pateat, usurpatur apud Alexandrinos Ier. LII, 5. et Mich. V, 1. ubi respondet hebraico מצור, quod *obsidionem* significat. De *ambitu, quo aliquid undique circumdatur,* et speciatim de *cellis, templum cingentibus,* legitur συνοχὴ apud *Iosephum* A. VIII, c. 3. §. 2. — *Symmach.* Prov. XXX, 16. συνοχὴ μήτρας. *Homer.* Il. ψ', v. 330. ubi videndus *Eustathius.* Hinc 2) metaphorice: *angustia et anxietas animi, qua animus quasi undique constringitur et coarctatur, aegritudo et sollicitudo, animi moeror et tristitia,* et generatim: *omnis status, quo, quid agat, aut, quo se vertat homo, ignorat.* Sic bis tantum in N. T. legitur. Luc. XXI, 25. καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ et summa erit Iudaeorum anxietas ob summam rerum desperationem. 2 Cor. II, 4. ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν non sine moeroris et anxietatis magnae sensu vobis scripsi. Iob. XXX, 3. συνοχὴν καὶ ταλαιπωρίαν. *Aquila* Ps. XXIV, 17. *Artemidor.* II, 3. τοῖς πένησι,

καὶ

[illegible] — καὶ τῶν νῦν ἐν συνοχῇ ὄντων. *He-* [illegible] συνοχή· [illegible], ἀδημονία, ταραχή. *Alberti* Glossar. [illegible] συνοχῆς· ταραχῆς, ἀδημονίας.

ΣΥΝΤΑ΄ΣΣΩ, vel ΣΥΝΤΑ΄ΤΤΩ, fut. άξω, 1) pro-prie [illegible] ordino, coordino, compono, et speciatim [illegible] usurpatur, qui ordines et aciem instruunt et agmina dis-ponunt, ex σὺν et τάσσω, vel τάττω, ordino, statuo. Sic [illegible] apud *Diod. Sic.* XV, 27. *Xenoph.* Cyrop. III, 3. 23. et [illegible] *Anab.* I, [illegible] IV, 2. 5. [illegible] Hinc σύνταξις instructio [illegible] apud *Xenoph.* in Hist. Gr. VII, 5. 22. 2) metaphorice: [illegible] praecipio, iubeo, mando, [illegible] quam [illegible] voce etiam in codicibus haud raro permutari solet. Sic [illegible] tantum in N. T. legitur. Matth. XXVI, 19. [illegible] fecerunt discipuli [illegible] ibid. XXVII, 10. [illegible] quemadmodum mihi praecepit Dominus. Exod. XII, [illegible] Mosis. [illegible] iussit, praece-[illegible] legitur Genes. XVIII, 19. [illegible] ibid. XXVI, 11. *Diod. Sic.* I, c. 70. [illegible] *Aelian.* V. H. [illegible], 13. Adde Graecorum loca collegit *Graevius* ad *Lucia-ni* Soloecistam p. [illegible] et *D'Orville* ad *Chariton.* Aphrod. lib. II, cap. 1. p. [illegible] ed. Lips. [illegible] *Cyrilli* MS. Brem. [illegible] [illegible] *Hesych.* [illegible]

ΣΥΝΤΕ΄ΛΕΙΑ, ας, ἡ, 1) proprie: confinium, seu medium, [illegible] duo extrema iungit, ex σὺν et τέλος, finis. Sic sumi vi-detur apud Alexandrinos Iob. XXVI, 10. μέχρι συντελείας φω-τὸς [illegible] usque ad confinium lucis et tenebrarum. 2) finis, consummatio, interitus, a συντελέω, perficio. Matth. XIII, 39. ὁ δὲ θερισμὸς συντέλεια τοῦ αἰῶνός ἐστι, messis erit post finem [illegible] mundi. ibid. v. 40. et 49. XXIV, 3. καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς [illegible] παρουσίας καὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος; et e quibus signis adventus tuus et interitus mundi cognoscendi sunt? ibid. XXVIII, 20. Hebr. IX, 26. ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων tempore [illegible] quo plane abrogatur oeconomia Mosaica. Alii, sensu [illegible] vertunt: in confinio saeculorum, cum nempe finis [illegible] et initium [illegible]. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini saepius adhibuerunt hanc vocem [illegible] pro כָּלָה consummatio, consumtio, Nehem. IX, 31. Ier. IV, 27. V, 10. 18. קֵץ finis, extremitas, Dan. XII, 4. 13. et אַחֲרִית finis, extremum. Devt. XI, 12 etc. *Diodor. Sic.* XIII, p. 557. [illegible] συντέλειαν. *Polyb.* Excerpt. Le-gat. p. 1152. [illegible] τὸ ἔργον συντέλειαν.

ΣΥΝΤΕΛΕ΄Ω, ῶ, fut. έσω, 1) proprie: una, vel simul cum altero ad finem perduco aliquid, una perficio, adiuvo ali-quem

quam laborantem, ex σὺν et τελέω *absolvo*, *finem facio*, *perficio*. Conf. *Reitzium* ad *Lucianum* T. II. p. 243. 2) *absolvo*, *finio*, *ad finem perduco*, i. q. simplex τελέω. Matth. VII, 28. καὶ ἐγένετο ὅτε συνετέλεσεν (nonnulli codices habent simplex ἐτέλεσεν) ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους et finita hac oratione, quam Iesus hucusque in monte habuerat. Conf. Devt. XXXI, 1. Luc. IV, 2. καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν ὕστερον ἐπείνασε et his diebus exactis tandem esuriit acerrime. ibid. v. 13. καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολος et peracta omni tentatione diabolus ab eo discessit. Act. XXI, 27. ὡς δὲ ἔμελλον αἱ ἑπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι his septem diebus fere absolutis. Adde Alexandrinos Iob. I, 5. ὡς ἂν συνετελέσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ πότου. Ruth. III, 18. ἕως ἂν συντελεσθῇ τὸ ῥῆμα σήμερον usque dum hoc negotium ad finem perducatur hodie. Thren. III, 22. ὅτι οὐ συνετελέσθησαν οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ. Devt. XXXIV, 8. *Gloss. Brem.* συνετελέσθησαν· ἀνεπληρώθησαν. 3) *destruo*, *vasto*, *perdo*, *deleo*. Marc. XIII, 4. καὶ τί τὸ σημεῖον, ὅταν μέλλῃ πάντα ταῦτα συντελεῖσθαι; et e quo signo de hac futura templi destructione constabit? Conf. v. 2. Saepissime vero in versione Alexandrina συντελεῖν ad imitationem hebraici כָּלָה de *destructione*, *vastatione* ac *interitu* usurpatur, v. c. Ezech. VII, 15. τοὺς δὲ ἐν τῇ πόλει λιμὸς καὶ θάνατος συντελέσει. Ierem. VI, 11. 1 Sam. XV, 18. Ierem. XVI, 4. Ezech. VI, 12. *Hesych.* συνετέλεσεν· ἀπώλεσεν. 4) *eventu comprobo*, i. e. *praedictionem*, *vaticinium*, *exsequor decretum*, *perficio*. Marc. XIII, 4. καὶ τί τὸ σημεῖον, ὅταν μέλλῃ πάντα ταῦτα συντελεῖσθαι; et e quo signo cognosci ac intellegi poterit, quando haec omnia ate praedicta sint eventura? Alia, eaque probabilis huius loci interpretatio, supra iam proposita est. Rom. IX, 28. λόγον γὰρ συντελῶν κ. τ. λ. his omnibus iam praedictis Deus certissimum eventum respondere iubebit. Thren. II, 17. συνετέλεσε ῥῆμα αὐτοῦ. Ps. LXXVII, 8. Dan. IV, 30. αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὁ λόγος συνετελέσθη. Ies. XLIV, 22. ὁ συντελῶν πάντα qui omnia praestat, quae promisit, aut minatus est. 5) *pango*, *facio*, si de foedere sermo est. Hebr. VIII, 8. καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινὴν et pangam cum Israelitis et Iudaeis novum foedus. Verba sunt desumta ex Ierem. XXXI, 31. ubi Alexandrini διαθήσομαι habent. Sed in aliis locis, v. c. Ierem. XXXIV, 8. 15. συντελεῖν posuerunt pro כָּרַת, quod est verbum de foederibus pangendis proprium. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΝΤΕ'ΜΝΩ, fut. εμῶ, 1) proprie: *concido*, *concido*, *praecido*, *decurto*, ex σὺν et τέμνω seco. Sic legitur apud *Thucydidem* VII, cap. 36. καὶ τὰς πρῴρας τῶν νεῶν ξυντεμόντες. 2) *definio*, *determino*, et ex adiuncto: *decerno*, *constituo*. Sic legi-

legitur in N. T. Rom. IX, 28. ὅτι λόγον συντετμημένον ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς decreta sua certissime exsequuturus est Iehova in his terris. Verba sunt desumta ex Ies. X, 23. ubi hebraica ita sonant: כִּי כָלָה וְנֶחֱרָצָה אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת עֹשֶׂה בְּקֶרֶב כָּל־הָאָרֶץ. De verbo חָרַץ, quod proprie est: *secare*, deinde: *subito decernere aliquid, decidere aliquid*, vide *Schultensium* in Comment. ad Prov. Salom. XXI, 5. Ies. XXVIII, 22. συντετελεσμένα καὶ συντετμημένα πράγματα ἤκουσα. Dan. IX, 26. πόλεμος συντετμημένος *bellum decisum*. ibid. v. 24. ἑβδομήκοντα ἑβδομάδες συνετμήθησαν ἐπὶ τὸν λαόν σου. 3) *exsequor decretum, perficio*, i. q. συντελέω. Huc pertinet formula συντέμνειν λόγον, quae apud graecos Scriptores quidem notat: *in compendio ac breviter aliquid dicere, paucis verbis multa complecti*; (*Euripid.* Hecub. v. 1180. ἅπαντα ταῦτα συντεμὼν ἐγὼ φράσω. Schol. *Aristoph.* Thesmophor. v. 185. συντέμνειν λόγον· βραχέως καὶ συντόμως ἀγορεύειν. *Philostrat.* Vit. Apoll. VII, 17. συντετμήσονται οἱ ἐν δικαστηρίῳ λόγοι.) sed in N. T. significat: *celeriter ac subito exsequi, aut perficere, quod decretum, aut promissum erat*, et est i. q. συντελεῖν λόγον. Rom. IX, 28. λόγον γὰρ συντελῶν καὶ συντέμνων ἐν δικαιοσύνῃ celerrime enim et certissime Deus pro veracitate sua exsequuturus est et perfecturus, quod promisit. *Hesych.* συντεμών· συντελέσας, qui fortasse respexit ad locum *Euripidis* in Rheso v. 451. (συντεμὼν τοὺς σοὺς πόνους) observante *Wakefield* in Silva Critica P. III. p. 18. qui copiose de hac voce exposuit. Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 49. *Noesselti* Opuscula ad interpretationem Script. Sacr. T. I. p. 183. et *Wetstenium* in Obss. ad N. T. T. II. p. 69. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΝΤΗΡΕ´Ω, ῶ, fut. ήσω. Generatim *omne studium intentum et curam circa aliquid* significat; speciatim vero notat: 1) *conservare aliquam rem, ne pereat*, ex σὺν et τηρέω *servo*. Sic legitur de utribus novis et musto repletis, quae conservantur, ne vinum pereat. Matth. IX, 17. καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται. Luc. V, 38. In utroque loco τῷ συντηροῦνται opponitur ἀπολοῦνται. 2) *tueor, sollicite custodio, video et curo, ne quis laedatur et violetur.* Sic legitur in N. T. Marc. VI, 20. de Herode, qui συνετήρει, h. e. tuebatur Iohannem, baptistam, ne a quoquam laederetur, quia Herodias ei insidias struebat. 3) *retineo, memoria teneo, memor sum, servo memoriam alicuius rei.* Sic legitur in N. T. Luc. II, 19. Maria vero συνετήρει πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα, scil. ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς, omnes istas res memori pectore condebat, i. q. v. 51. διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. Dan. VII, 28. καὶ τὸ ῥῆμα ἐν τῇ καρδίᾳ μου συνετήρησα. *Polybius* Leg. 104. 1293. ἐν ἐξέφαινε τὴν

ἑαυτῆς γνώμῃ, ἀλλὰ συντίθεται παρ' ἀμφοῖν. Saepius non legitur in N. T.

ΣΥΝΤΙΘΗΜΙ, fut. *θήσω,* 1) proprie: *compono, coniungo, quae disiuncta et dissociata fuerunt,* ex *σὺν* et *τίθημι pono. Antonin. Liberal.* c. 1. Hinc 2) metaphorice *συντίθεμαι constituo, decerno.* Ioh. IX, 22. *ἤδη γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα, ἐάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ χριστὸν, ἀποσυνάγωγος γένηται* iam enim unanimi consensu constituerant Iudaei, seu convenerat inter Iudaeos, ut, si quis Iesum confiteretur esse Christum, e synagoga eiiceretur. Act. XXIII, 20. *ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαί σε* convenit inter Iudaeos, te rogare. Dan. II, 9. *συνέθεσθε εἰπεῖν.* 3) *paciscor cum aliquo, pactum ineo cum aliquo, convenio cum aliquo.* Luc. XXII, 5. *καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι* et pacti sunt cum eo certa pecuniae summa. *Andocides* Orat. III. p. 280. *ἃ δὲ πρὸς τούτους μόνους ἐκεῖνοι συνέθεντο. Herodotus* I, c. 82. *συνθέμενοι ταῦτα ἀπηλλάσσοντο. Xenoph.* Hist. Gr. VI, 3. 5. *Lysias* Orat. p. 266. *ἃς συνθήκας συνεθέμεθα.* 1 Macc. IX, 70. XI, 9. XV, 27. Hinc interdum de *conspirantibus* adhibetur, v. c. apud Alexandrinos 1 Sam. XXII, 13. et *Herodian.* I, 17. Eodem modo *componere* legitur apud *Sallustium* in *Iugurth.* CXI. ubi videndus *Cortius.* 4) *assentior, consentio,* quasi *una cum altero calculum pono meum.* Act. XXIV, 9. *συνέθεντο* (si lectio sana est, nec potius legendum est *συνεπέθεντο,* ut *Griesbachius* edidit. Vide supra sub *συνεπιτίθημι.*) *δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι, φάσκοντες, ταῦτα οὕτως ἔχειν* assensi etiam sunt Iudaei, dicentes, haec omnia ita se habere. *Philostrat.* Heroic. c. 5. extr. p. 704. *ὀλίγοις τῶν βουλευμάτων ξυντίθεσθαι.* Alia loca, huc pertinentia, habet *Palairet.* in Obss. Philol. in N. T. p. 337. Saepius in N. T. non legitur. *Thom. M.* p. 825. ed. *Bernard.* *συντίθημι· τὸ συναρμόζω. καὶ συντίθεταί τις, ἀντὶ τοῦ συναρμόζεται. καὶ συντίθημι· τὸ συνάγω. ὡς τὸ, πάντα συνθεὶς χρήματα. συντίθεμαι δὲ, τὸ ὁμολογῶ. Λιβάνιος ἐν τῷ περὶ τῆς ἑαυτοῦ τύχης· συνθέμενος ἥξειν πρὸς τὴν ὑστεραίαν.* Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 803.

ΣΥΝΤΟΜΩΣ. Adverbium, quod proprie significat: *concise,* deinde metaphorice, ut latinum *concise: breviter, paucis, compendiose, succincte,* etiam, ut recte observat *Foësius* in Oecon. Hippocr. p. 361. *subito,* (Alex. Prov. XIII, 23. et XXIII, 28.) *brevi, continuo, sine mora,* a *σύντομος concisus, brevis, compendiarius,* (v. c. de *compendiis viae, Xenoph.* de Venat. V, 17. Hist. Gr. VII, 2. 13. Anab. II, 6. 11. *Polyaenus* Strateg. II, 10.) quod est a *συντέμνω,* quod vide supra. Semel tantum in N. T. legitur Act. XXIV, 4. *παρακαλῶ, ἀκοῦσαί σε ἡμῶν συντόμως* rogo te, ut nos audias paucis. *Hesych.*

μή. συντέμνε' ἐπὶ βραχέων. 2 Macc. II, 32. τὸ σύντομον τῆς λέξεως παρωδιώνεν. Sap. XIV, 14. 3 Macc. V, 25. Hinc συντομὴ compendium scribendi. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 619.

ΣΥΝΤΡΕΧΩ, aor. 2. ind. συνέδραμον, 1) proprie: una curro, concurro, confluo, convenio, ex σὺν et τρέχω curro. Sic legitur in N. T. Marc. VI, 33. καὶ πεζῇ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συνέδραμον et pedibus ab omnibus civitatibus confluxerunt. Act. III, 11. συνέδραμε πρὸς αὐτοὺς πᾶς ὁ λαὸς confluxit ad eos omnis populus. Judith. VI, 18. XIII, 14. XV, 15. 2 Maccab. III, 19. VI, 11. 2) metaphorice, et ad animum translatum: *studium meum una cum aliis in aliquid confero, coöperor, collaboro, eodem impetu feror.* Sic legitur 1 Petr. IV, 4. μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας ἀνάχυσιν non concurrentibus vobis in eandem cum iis luxuriae profusionem, h. e. vos non eandem cum iis vitam, in omnem turpitudinem proiectam, sectari. Eodem sensu רוץ, sequente עם, legitur Ps. L, 18. εἰ ἐθεώρεις κλέπτην, συνέτρεχες αὐτῷ. Adde *Demosthenem* p. 214. 7. ed. *Reiske.* Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΝΤΡΙΒΩ, fut. ψω, 1) proprie: *contero, contundo, comminuo, conquasso, confringo,* etiam *fracto foramine aperio*; ex σὺν et τρίβω *tero, tundo, comminuo.* Sic legitur in N. T. Marc. V, 4. καὶ τὰς πέδας συντετρίφθαι et compedes confringi. ibid. XIV, 3. καὶ συντρίψασα τὸ ἀλάβαστρον et fracto foramine aperiens alabastrum. Scilicet orificium vasis unguentarii obsignatum erat, quod signum erat genuini et foris advecti unguenti; qui itaque tali lagenula unguentaria utebantur, superiorem partem colli eius refringere necesse habebant. Recte itaque *Syrus* h. l. transtulit: ܘܦܬܚܬܗ *et illa aperuit illud.* Ioh. XIX, 36. ὀστοῦν οὐ συντριβήσεται αὐτῷ ossa eius non conterentur. Apoc. II, 27. ὡς τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ συντρίβεται ut vasa figulina conteruntur. *Hesych.* συντρίβει· συνθλᾷ. Alexandrini adhibuerunt hanc vocem pro שָׁבַר *fregit, confregit, disrupit.* Genes. XIX, 9. Exod. IX, 25. Num. IX, 12. chaldaico חבר idem, Daniel. II, 42. רָצַץ *collisit, conquassavit, contrivit,* Ps. LXXIV, 14. Cohel. XII, 6. et aliis similibus verbis. Adde *Thucyd.* IV, c. 11. *Aelian.* V. H. XII, 61. et interpretes ad *Thomam M.* s. v. Κατεαγὼς p. 500. ed. *Bernard.* Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 716. 2) *vulnero, violenter tracto, excrucio, misere vexo.* Sic legitur in N. T. Luc. IX, 39. de homine daemoniaco, ὃν πνεῦμα συντρίβει, h. e. vulnerat, vel excruciat, misere vexat, seu vires eius atterit et enervat. Alexandrini usi sunt hac voce pro פצע *vulneravit.* 1 Reg. XX, 37.

37. Notionem *vexandi et cruciandi* habet hebraicum רצץ *contudit, contrivit, comminuit*, (cui συντρίβειν Ies. LVII, 15. apud Alexandrinos respondet) Ies. III, 15. Vocem autem συντρίβεσθαι apud Graecos quoque de iis adhiberi, *quorum vires atteruntur et exhauriuntur*, observavit *Kypkius* in Obss. Sacr. T. I. p. 254 sq. 3) συντετριμμένος metaphorice is dicitur, *qui est imbecillis et exigua intelligendi facultate praeditus.* Matth. XII, 20. κάλαμον συντετριμμένον (קָנֶה רָצוּץ Ies. XLII, 3.) οὐ κατεάξει homines imbecilles non abiiciet, sed potius summa erga eos lenitate et humanitate utetur eosque confirmabit. 4) συντρίβεσθαι τὴν καρδίαν *dolere, tristitia affici, angi et affligi animo.* Luc. IV, 18. ἀπέσταλκέ με ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν misit me ad sanandos animo fractos, h. e. ad solatio erigendos homines tristitia affectos. Verba sunt desumta ex Ies. LXI, 1. Adde Ps. LI, 19. Ierem. XXII, 20. συνετρίβησαν (scil. ταῖς ψυχαῖς) πάντες οἱ ἐρασταί σου. *Suid.* συνετρίβησαν ταῖς ψυχαῖς· ἀντὶ τοῦ, ἐθορυβήθησαν, συνεχύθησαν. Eodem sensu legitur apud *Diod. Sic.* XI, c. 59. formula συντρίβειν τοῖς φρονήμασι, et ibidem XVI, c. 81. συντρίβειν ταῖς ψυχαῖς. *Polyb.* p. 1130. et 1298. *Plutarch.* Timol. p. 238. E. 5) formula: συντρίβειν τινὰ ὑπὸ τοὺς πόδας τινὸς metaphorice notat: *infringere alicuius potestatem eumque alicuius potestati subiicere.* Sic legitur in N. T. Rom. XVI, 20. ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει Deus vero benignissimus efficiet, ut vos mox omnibus ac singulis malis, quibus nunc oppressi estis, eripiamini omniumque hostium vestrorum potentia ac vis nocendi prorsus infringatur ac imminuatur. Conf. supra dicta ad πούς et σατανᾶς. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥ'ΝΤΡΙΜΜΑ, τος, τὸ, 1) proprie: *contusio, contritio, conquassatio, confractio.* Est enim verbale a 1 pers. praet. pass. συντέτριμμαι, verbi συντρίβω *contero.* Alexandrini adhibuerunt pro עַצֶּבֶת *dolor* et per metonymiam pro *omni, quod dolorem efficit*, Ps. CXLVI, 3. פֶּצַע *vulnus*, Iob. IX, 17. Prov. XX, 29. XXIII, 29. et שֶׁבֶר *fractio*. Levit. XXI, 19. XXIV, 20. Ies. XXX, 14. 2) metaphorice: *vastatio, ruina, pernicies, interitus, calamitas, miseria*, etiam *studium aliis nocendi.* Sic semel tantum in N. T. legitur Rom. III, 16. σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, h. e. quicquid agunt, agunt, ut alios perdant, seu nihil aliud agunt quam, ut aliis miserias, calamitates et aerumnas creent. Verba sunt desumta ex Ies. LIX, 7. ubi in hebraico שֹׁד *vastatio* legitur, cui voci etiam respondet apud Alexandrinos Ies. XXII, 4. et LX, 18. Adde Ies. XXX, 26. Ierem. VI, 1. VIII, 11. 21. Thren. II, 11. III, 47. IV, 10. Sapient. III, 3.

καὶ

καὶ ἡ ἀφ' ἡμῶν τεραία σύντριμμα. Sir. XL, 11. λιμὸς καὶ σύντριμμα καὶ μάστιξ. 1 Macc. II, 7. ἰδεῖν τὸ σύντριμμα τοῦ λαοῦ μου. *Hesych.* σύντριμμα· ταλαιπωρία, μοχθηρία.

ΣΥ'ΝΤΡΟΦΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie: *una enutritus cum altero, collactaneus*, (qua voce *Vulgatus* Act. XIII, 1. usus est.) a praet. med. συντέτροφα, verbi συντρέφω *simul nutrio et alo*, hocque ex σὺν et τρέφω *nutrio, alo*. Sic legitur haec vox apud *Xenoph.* Memor. II, 3. 4. ἐπεὶ καὶ τοῖς θηρίοις πόθος τις ἐγγίγνεται τῶν συντρόφων. 2) *qui una cum altero educatur*, et κατ' ἐξοχὴν olim σύντροφοι dicebantur, *qui colludendi causa pueris regum, principum et ditiorum apud veteres socii adiungebantur et eadem cum iis institutione et educatione fruebantur* (*Plutarch.* de Pueror. Educat. c. 6.) et a Latinis *sodales* dicebantur. Vide *I. E. I. Walchii* Diss. de συντρόφοις veterum, in Ei Diss. in Acta Apostolorum Vol. II. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 532. Sic semel in N. T. legitur Act. XIII, 1. Μαναήν τε Ἡρώδου τοῦ τετράρχου σύντροφος et Manaen, sodalis Herodis, tetrarchae, seu, qui a prima inde aetate cum Herode educatus erat. Legitur praeterea haec vox in eadem significatione 2 Macc. IX, 29. παρεκομίζετο δὲ τὸ σῶμα Φίλιππος ὁ σύντροφος αὐτοῦ, scil. Ἀντιόχου. *Aelian.* V. H. XII, 26. *Diod. Sic.* Lib. I, c. 53. *Hesych.* σύντροφον· συνανάτροφον. *Phavor.* σύντροφοι· συνανάτροφοι. Conf. *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II. p. 1188. *Sodales alicuius regis ac principis* etiam συνέκτροφοι dicebantur; quo nomine sodales Alexandri M. insigniuntur ab auctore primi libri Maccab. I, 7. Hinc substantivum συντροφία *sodalitium, communis educatio*, quod, omissum in *Bielii* Thesauro, legitur 3 Maccab. V, 32. nisi tibi parcerem διὰ τὴν τῆς συντροφίας στοργὴν ob intercedentem ex communi educatione amorem. Conf. etiam *Raphelii* Obss. Polyb. p. 340.

ΣΥΝΤΥΓΧΑ'ΝΩ, fut. τυχήσω, vel τεύξομαι, aor. 2. συνέτυχον, *convenio, aliquem adeo, colloquor cum aliquo, congredior, obviam fio, occurro, incido in aliquem*, ex σὺν et τυγχάνω *sum*, quod vide infra. Construitur cum dativo et legitur in N. T. tantum in infinitivo Luc. VIII, 19. καὶ οὐκ ἠδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον nec poterant eum convenire (*Vulgatus* habet: *adire*. *Syrus: et non poterant* ܠܡܡܠܠܘ ܥܡܗ *loqui cum eo.*) propter turbam; coll. Matth. XII; 46 et 47. λαλῆσαι αὐτῷ. *Herodot.* IV, 14. Hinc συντυχία et σύντευξις *colloquium, familiaris consuetudo cum aliquo*, ut legitur apud *Aelian.* V. H. IV, 9. Apud graecos Scriptores συντυγχάνειν quandoque notat *casu in aliquid incidere*, v. c. apud *Xenoph.* de Re Equestri in Procem. et

Aelian. V. H. IX, 11. unde apud eundem XII, 64. *casus fortuitus* συντυχία dicitur.

ΣΥΝΤΥΧΗ, ης, ἡ, *Syntyche.* Nomen mulieris graecum, idem notans, quod *colloquens*, *affabilis*, a συντυγχάνω, vel *confortunata*, a σὺν *cum* et τύχη *fortuna.* Semel tantum in N. T. commemoratur Philipp. IV, 2.

ΣΥΝΥΠΟΚΡΙΝΟΜΑΙ, fut. ἦμαι, *una simulo, exemplum alicuius in simulando*, vel *dissimulando sequor, abripior aliorum moribus contra rectius mentis meae dictamen*, ex σὺν et ὑποκρίνομαι *simulo, more fabularum, actoribus communi*, *ator*, quod vide infra. Semel tantum in N. T. legitur Galat. II, 13. καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι exemplum autem Petri in dissimulando sequebantur etiam reliqui Iudaei, nempe Christiani e Iudaeis; ubi συνυποκρίνεσθαί τινι est idem, quod in sequentibus συναπάγεσθαι τῇ ὑποκρίσει τινὸς et v. 12. traditur, in quo fuerit ὑπόκρισις Petri. *Plutarch.* Mario p. 415. B. εἴτε πλαττόμενος καὶ συνυποκρινόμενος. *Polyb.* III, 31. Conf. *Raphelii* Obss. Polyb. p. 514. et *Elsnerum* in Obss. Sacr. T. II. p. 179.

ΣΥΝΥΠΟΥΡΓΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *una operam confero, adiuvo, opem fero*, ex σὺν et ὑπουργέω *adiuvo*, quod est ab ὑπουργὸς *adiutor.* Legitur semel in N. T. in partic. 2 Cor. I, 11. συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει adiuvantibus me etiam vobis precibus vestris, pro me ad Deum fusis. *Lucian.* in Bis accusato T. II. p. 224. συναγωνιζομένης τῆς ἡδονῆς, ἥπερ αὐτῇ τὰ πολλὰ ξυνυπουργεῖ.

ΣΥΝΩΔΙΝΩ, fut. νῶ, 1) proprie: *una parturio, una parturientis doloris sentio*, ex σὺν et ὠδίνω *parturio*, quod est ab ὠδὶν *dolor partus.* 2) *in societatem dolorum et cruciatuum alicuius venio, mali alieni sensu afficior ac moveor*, i. q. συμπάσχω et συμπαθέω. *Porphyr.* de Abstinent. III, c. 10. p. 114. οἶδε δὲ ἐπὶ τῶν ζώων τὰς ὠδῖνας ὁ σύνοικος, καὶ συνωδίνει γε τὰ πολλὰ ὥσπερ καὶ ἀλεκτρυόνες. 3) *instar puerperae doloribus afficior, crucior, vehementer doleo et lugeo*, et est idem, quod simplex ὠδίνω, nulla praepositionis σὺν ratione habita. Sic semel tantum in N. T. legitur Rom. VIII, 22. οἴδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν constat enim inter omnes, Christianos fere omnes hoc tempore admodum dolere et variis calamitatibus vexari. Errarunt enim, qui illud σὺν in συστενάζειν et συνωδίνειν vel ad Christianos v. 21. vel ad πᾶσα κτίσις, etymologiae pressius inhaerentes, referrent. *Eurip.* Helen. v. 753. συνωδίνων τοῖς κακοῖς. *Alberti* Glossar. N. T. p. 103. συνωδίνει· ὀδυνᾶται, στενάζει.

ΣΥΝΩΜΟΣΙΑ, ας, ἡ, *coniuratio, conspiratio*, i. q. συνωμόσιον, (quod legitur apud *Longum* Lib. IV. p. 182.) a συνόμνυμι

[ὄ]μνυμι *coniuro*, quod est ex σὺν et ὄμνυμι, vel ὀμνύω *iuro*. Legitur in N. T. tantum Act. XXIII, 13. ἦσαν δὲ πλείους τεσσαράκοντα, οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν πεποιηκότες erant autem plus quadraginta, qui ita conspiraverant et (conf. v. 12.) diris exsecrationibus se obstrinxerant, ne nutrimenta caperent, priusquam Paulum occidissent. Adde *Apollodor*. Bibl. III, c. 14. §. 4. ἐπεποίηντο γὰρ συνωμοσίαν ἀλλήλοις συναποθανεῖν. *Thucyd*. VI, c. 66. VIII, c. 81. *Hesych*. συνωμοσία· ἡ μεθ' ὅρκων φιλία. Idem tradit *Suidas*. Hinc συνωμότης *coniuratus*, *confoederatus*, quod legitur apud Alexandrinos Genes. XIV, 13. pro בַּעַל בְּרִית *dominus foederis*, et *Thucyd*. Lib. VI, cap. 57.

ΣΥΡΑΚΟΥΣΑΙ et ΣΥΡΑΚΟΥΣΑΙ, ῶν, αἱ, *Syracusae*. Vrbs maritima Siciliae celeberrima, amplissima ac opportuno portu instructa, sub Pachyno monte sita, aedificata ab Archia, Corinthio, et a palude, vel loco quodam paludoso, *Syraco* dicta. Auctore *Strabone* Lib. VI. p. 413. B. ex quinque aliis urbibus coaluit; alii vero urbem universam quatuor tantum oppidis constitisse contendunt, nec minorem Athenis fuisse. Fuit patria Archimedis. Vide *Cellarii* Geogr. Plen. Lib. II, c. 12. p. 787. In N. T. semel tantum memoratur Act. XXVIII, 12. καὶ καταχθέντες εἰς Συρακούσας et Syracusas appulsi.

ΣΥΡΙ'Α, ας, ἡ, *Syria*. Regio amplissima Asiae maioris, quae quondam longe extensa, et sub ea comprehensa fuit 1) Syria, proprie dicta, quae terminos habet ab ortu Euphratem et Arabiam desertam, a meridie Phoeniciam et Galilaeam, ab occasu mare mediterraneum, a septentrione Ciliciam et Armeniam minorem. 2) Phoenicia. 3) Palaestina et 4) secundum *Plinium* H. N. Lib. V, c. 12. etiam Mesopotamia et Babylonia. Vide *Cellarii* Geogr. Plen. Lib. III, c. 12. p. 335 sq. Nomen ipsum quidam derivant a σύρειν *trahere*. *Hesych*. Συρία· διὰ τὸ σύρεσθαι ὑπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ. Alii factum putant ex *Assyria*, per aphaeresin. Forte ab hebraico צוּר, in plur. צוּרִים *rupes*. Legitur in N. T. Matth. IV, 24. καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν, coll. v. 25. et Marc. I, 26. καὶ ἐξῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας, ut adeo per Syriam in loco Matthaei Galilaea et omnes Palaestinae regiones, Galilaeae finitimae, intellegendae esse videantur. Conf. *Relandi* Palaestinam p. 45. Luc. II, 2. Act. XV, 23. 41. XVIII, 18. XX, 3. XXI, 3. Galat. I, 21. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥ'ΡΟΣ, ου, ὁ, *Syrus*. Est nomen gentile, significans *hominem ex Syria oriundum*, a Συρία, quod vide. Legitur in N. T. tantum Luc. IV, 27.

ΣΥΡΟΦΟΙ´ΝΙΣΣΑ, ης, ἡ, *Syrophoenissa*. Nomen mulieris, quae fuit non Syro-Graeca nec Syro-Macedonica, sed genere ac natione Syro-Phoenissa, h. e. ex Syro-Phoenicia vel Syria Phoenice, regiuncula, sita inter Syriam et Phoenicen, in partibus Tyri ac Sidonis, cuius incolae erant reliquiae Chananaeorum. Iudd. I, 31. 32. unde mulier, quae Marc. VII, 26. συροφοίνισσα dicitur, Matth. XV, 22. Chananaea vocatur. Phoenicia autem olim pars Syriae fuit, ut tradit *Plinius* in H. N. Lib. V. c. 12. Conf. *Relandi* Palaestinam p. 50. Masculinum est συροφοίνιξ, latine *Syrophoenix*, (quod legitur apud *Iuvenal.* Sat. VIII. v. 159.) Sic Cadmum appellat *Lucianus* in Concil. Deor. T. III. p. 529.

ΣΥ´ΡΤΙΣ, ιος, attice εως, ἡ, *Syrtis*. Ita dicitur *omnis locus, vel tractus maris arenosus et vadosus, qui naves, eo appulsas, veluti trahit ac retinet et denique absorbet*, a σύρω *traho, attraho*. Speciatim vero olim ita dicebatur *locus duplex arenosus in mari Africo, in quo naves defixae haerent et diffringuntur*. Conf. Cel. *Heynii* Excursum IV. ad Aen. Lib. I. Semel legitur in N. T. Act. XXVII, 17. μὴ εἰς τὴν Σύρτιν ἐκπέσωσιν ne in Syrtim inciderent; ubi intellegendus est eiusmodi tractus maris Libyci, in quem navis, qua Paulus vehebatur, relicta Creta, facillime ferri et incidere poterat. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 642 sq.

ΣΥ´ΡΩ, ρῶ, 1) proprie: *traho, protraho, extraho, ad me traho, attraho*. In perf. pass. σέσυρμαι, unde σύρμα *omne, quod trahitur*. Legitur in N. T. Ioh. XXI, 8. σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων trahentes rete piscium. Apoc. XII, 4. καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ. Quibus verbis allusisse Iohannes videtur ad σύρματα veterum, quae erant vestes caudatae matronarum nobilium, quarum caudae, seu extremae orae, per solum trahuntur. Adde Ies. III, 15. 2) *vi abduco aliquem, rapio aliquem in ius, ad iudicem, carcerem, poenas*, i. q. κατασύρω. Act. VIII, 3. σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας παρεδίδε εἰς φυλακὴν ad carcerem trahens viros ac foeminas. ibid. XIV, 19. ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως extraxerunt ex urbe. ibid. XVII, 6. ἔσυρον τὸν Ἰάσονα, καί τινας ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας traxerunt Iasonem et alios quosdam Christianos ad praefectos civitatis. *Arrian.* Diff. Epictet. I, 29. σύρῃ εἰς τὸ δεσμωτήριον. *Lucian.* Lexiph. 10. Δεινίαν σύρουσιν ἄγχην ἐπὶ τὴν ἀρχήν. Eodem modo *trahere* et *attrahere* apud Latinos adhiberi, docuit *Wetstenius N. T.* T. I. p. 504 sq. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΣΠΑΡΑΤΤΩ vel ΣΥΣΠΑΡΑ´ΣΣΩ, fut. άξω, *distorqueo, dilacero, dilanio*, et ex adiuncto: *concutio, huc et illuc iacto*, i. q. simplex σπαράσσω. Legitur in N. T. tantum Luc. IX, 42. ἔῤῥηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον καὶ συνεσπάραξεν

corri-

correptum eum daemon et totum eius corpus convulsit et distorsit. Vide supra ad *σπαράσσω* notata.

ΣΥΣΣΗΜΟΝ, ου, τὸ, *omne commune signum, quod e composito datur, signum, de quo inter duos pluresve convenit, tessera, symbolum*, a *σύσσημος una significans*, quod ex *σὺν* et *σῆμα signum*. Semel tantum in N. T. legitur Marc. XIV, 44. *δεδώκει δὲ ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν σύσσημον* (*Syrus* [illegible]) *αὐτοῖς, λέγων* dederat autem proditor illis hoc signum; pro quo apud Matthaeum cap. XXVI, 48. est: *ὁ δὲ παραδιδοὺς αὐτὸν, ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον λέγων.* Sic etiam Alexandrini hebraicum נס *signum, vexillum, quod in altum elevatur, seu erigitur*, mox *σημεῖον*, mox *σύσσημον* transtulerunt. Iudd. XX, 38. 40. Ies. V, 26. XLIX, 22. LXII, 10. *Strabo* VI. p. 428. *συνέθεντο ἄρα, σύσσημον ἐν τῇ ἀγορᾷ πῖλον Λακωνικόν.* *Diodor. Sic.* Lib. XIV. p. 398. Conf. *Casaubonus* ad *Aeneae* Poliorcet. cap. 4. p. 1721. ed. *Gronov.* *Wetstenii* N. T. T. I. p. 630. et *Ludov. de Dieu* Criticam Sacram p. 428. *Hesych. Suidas* et *Phavorinus*: *σύσσημον· σημεῖον.* *Suid.* *σύνθημα· σύσσημον.* De verbo *συσσημαίνεσθαι*, quod *signare, obsignare* notat, vide *Salmas.* de Modo Usurar. p. 449.

ΣΥΣΣΩΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie: *eiusdem corporis particeps, uno corpore coniunctus, pars corporis eiusdem*; ex *σὺν* et *σῶμα corpus*. 2) metaphorice: *qui ad eandem aliquam societatem pertinet, societatis vinculo cum aliquo iunctus*: et quia in N. T. libris *coetus Christianorum, e Iudaeis ac paganis constans*, saepissime *σῶμα* dicitur, etiam *σύσσωμος* speciatim in N. T. dicitur *in coetum et numerum Christianorum receptus*. Sic tantum legitur Ephes. III, 6. *εἶναι τὰ ἔθνη σύσσωμα*, ut gentiles arctissime cum Iudaeis coniungerentur receptione in coetum Christianorum. Bene *Theophyl.* ad h. l. *ἵνα δηλώσῃ τὴν πολλὴν ἐγγύτητα καὶ ἕνωσιν, σύσσωμα εἶπε τὰ ἔθνη. ἓν γὰρ σῶμα γεγόνασιν οἱ ἐθνικοὶ πρὸς τοὺς περιτμηθέντας, ὑπὸ μιᾶς κεφαλῆς ἐν Χριστῷ συγκροτούμενοι.*

ΣΥΣΤΑΣΙΑΣΤΗΣ, οῦ, ὁ, *socius seditionis, particeps coniurationis*, a *συστασιάζω seditionem una excito, conspiro*, hocque ex *σὺν* et *στασιάζω factionibus contendo*; quod a *στάσις seditio*. Legitur in N. T. tantum Marc. XV, 7. *μετὰ τῶν συστασιαστῶν δεδεμένος* qui una cum reliquis seditionis auctoribus erat in vincula coniectus. Vide *I. H. Maii* Obss. SS. Lib. IV. p. 232. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 634. Verbum *συστασιάζειν* legitur apud *Plutarch.* T. VIII. p. 175. ed. *Reiske*.

ΣΥΣΤΑΤΙΚΟΣ, ή, όν, *commendatitius*, a *συνίστημι*, vel *συνιστάω commendo*, quod vide supra. Legitur in N. T. tantum 2 Cor. III, 1. *ἢ μὴ χρῄζομεν, ὥς τινες, συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐξ ὑμῶν συστατικῶν*; aut num egemus,

sicut

ſicut alii, commendatitiis litteris ad vos, aut commendatitiis a vobis? Conf. *Lydii* Agoniſtica Sacra c. 31. *Arrian.* Diſſ. Epictet. II, 3. *γράμματα παρ' αὐτοῦ λαβεῖν συστατικά.*

ΣΥΣΤΑΥΡΟ'Ω, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie: *una crucifigo, una in crucem tollo mortis ſupplicio adiudicatum,* ex *σὺν* et *σταυρόω crucifigo,* quod vide ſupra. Sic legitur in N. T. Matth. XXVII, 44. *καὶ οἱ λῃσταὶ οἱ συσταυρωθέντες αὐτῷ* etiam latrones, cum eo crucifixi. Marc. XV, 32. *οἱ συνεσταυρωμένοι αὐτῷ.* Ioh. XIX, 32. 2) metaphorice: *συσταυροῦσθαι ad ſimilitudinem et imitationem mortis Chriſti mori,* h. e. *renunciare et valedicere vitioſitati.* Sic reperitur Rom. VI, 6. *ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη* nos renuntiaſſe priſtinae perverſae vivendi rationi. Galat. II, 20. *χριστῷ συνεσταύρωμαι* renuntiavi priſtinae vitae rationi, ut Chriſtus in cruce mortuus eſt. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΣΤΕ'ΛΛΩ, fut. ελῶ, 1) proprie: *committo, una mitto,* ex *σὺν* et *στέλλω mitto, ablego.* 2) *contraho, coarcto,* velati cauſa *veſtem, linteum* etc. *Theophraſt.* de Cauſis Plantarum I, c. 17. *ἀφελκόμενα γὰρ πόνον τε παρέχει καὶ καταψύχει, καὶ εἰς ὀλίγον συστέλλει.* Sirac. IV, 34. *χεὶρ ἐν τῷ ἀποδιδόναι συνεσταλμένη.* 3) metaphorice: *in anguſtias redigo, miſerum triſtemque reddo, facio, ut aliquis animum abiiciat et ſummo metu afficiatur,* ſi de hominibus adhibetur; de *tempore* vero, *moleſtum, turbulentum, luctuoſum reddo.* 1 Cor. VII, 29. *ὁ καιρὸς συνεσταλμένος τὸ λοιπόν ἐστι* tempora triſtia ac turbulenta futura ſunt. *Symmachus* Pſ. LXXII, 21. pro לְבָבִי יִתְחַמֵּץ habet: *συνεστέλλετο ἡ καρδία μου* contractum eſt cor meum, h. e. aegre fero. 1 Macc. III, 6. *συνεστάλησαν οἱ ἄνομοι ἀπὸ τοῦ φόβου αὐτοῦ.* 2 Macc. VI, 12. *μὴ συστέλλεσθαι διὰ τὰς συμφορὰς* animum non abiicere propter calamitates. 3 Macc. V, 33. *Heſych. συνεστάλη· κατέφοβηται, ἐδειλίασε.* Conf. *Iul. Pollucis* Onom. III, 136. et V, ſ. 123. et *Irmiſch.* ad *Herodian.* I, 6. 10, p. 202 ſq. Sic etiam apud Latinos *contractio animi de triſtitia,* vel *aegritudine animi* uſurpatur. Vide *Cic.* Tuſcul. Quaeſt. I, 37. et Laelium c. 13. Sed alii *καιρὸν συνεσταλμένον tempus contractum,* quod Paulus in loco ſupra laudato praedicit, de *tempore brevi* explicant, ut ſenſus verborum ſit: tempus breve adhuc ſupereſt, quemadmodum apud Latinos *contrahi* in formulis: *contractae noctes et contracti dies,* adhibetur: prior tamen explicatio praeferenda mihi quidem videtur. 4) *praeparo,* verbi cauſa in formula: *συστέλλειν πόλεμον, ſe ad pugnam parare,* ſaepius apud Graecos obvia. Hinc 5) ſpeciatim *compono cadaver ad ſepulturam, pollingo,* i. q. *συγκομίζω,* quod vide ſupra et *περιστέλλω.* Ezech. XXIX, 5. *Homer.* Odyſſ. ω. v. 292. *Hero-*

rodot. II, c. 90. *Alciphron* lib. I, Ep. 9. ed. *Bergler.* Sic igitur in N. T. Act. V, 6. συνέςειλαν αὐτὸν composuerunt ius cadaver. *Syrus* transtulit: ܘܟܢܫܘܗܝ *et collegerunt eum.* onf. *Nicolai* de Lucta Graecorum c. VI, §. 1. *Krebsii* Obss. lav. p. 176 sq. *Wakefield.* in Silva Critica P. II. p. 126. *Casaubonum* ad *Persium* Sat. III. p. 305. et alios scriptores, excitatos a *Wolfio* in Curis Philol. in N. T. T. I. p. 1074. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΣΤΕΝΑΖΩ, fut. άξω, 1) proprie: *congemisco, simul ingemisco, una suspiro, simul gemo*, ex σὺν et ςενάζω gemo. 2) *ingemisco, gemo, suspiro*, et ex adiuncto: *dolores sentio*, nulla plane ratione habita praepositionis σὺν, quam in compositis haud raro plane negligendam esse, iam aliquoties in hoc libro, v. c. ad συμμαρτυρέω, συνωδίνω etc. observatum est. Legitur in N. T. tantum Rom. VIII, 22. οἴδαμεν γὰρ, ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συςενάζει, h. e. nondum cessant, uti nos experientia docet, Christianorum persecutiones.

ΣΥΣΤΟΙΧΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *simul incedo, eodem ordine, eadem serie cum altero consisto et ambulo*, et usurpatur non solum de militibus, qui in certa serie sunt collocati et ordine ad nutum ducis incedunt, seriem exacte observantes, ne lineam transiliant, (οἱ ἐφ' ἑνὸς τεταγμένοι καὶ τῷ αὐτῷ ςοίχῳ ὄντες. Conf. *Polyb.* X, 21, 7. et *Stephani* Thesaurum L. Gr. T. III. p. 987.) sed etiam de quacunque serie rerum, bene inter se dispositarum, a σὺν et ςοιχέω *ordine procedo*, (quod vide supra) hocque a ςοῖχος *ordo, series*. 2) metaphorice: *similis sum, respondeo alicui*, et de omnibus rebus adhibetur, quae rationem, coniunctionem, cognationem et convenientiam aliquam inter se habent, quae sibi invicem respondent ideoque comparari invicem possunt. Sic semel legitur in N. T. Galat. IV, 25. συςοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλὴμ Hagar optimo iure comparari potest cum hodierna Hierosolyma, seu civitate iudaica. Eodem modo σύςοιχος usurpatur, ut sit idem, quod ὅμοιος, v. c. apud *Polyb.* de Virtut. 1402. καὶ τὰ ... ἦν τάξεις ὅμοια καὶ σύςοιχα. *Theophrast.* de Causis Plantar. VI, c. 4. p. 356. τὸν μὲν γλυκὺν καὶ λιπαρὸν, καὶ ὅσοι σύςοιχοι τούτοις, ἀρχὰς δεῖ λέγειν. ibid. VI, c. 6 et 7. Conf. *Raphelium* in Obss. Polyb. p. 527. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 229. et *Wolfium* in Curis Philol. in N. T. T. II. p. 761.

ΣΥΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *commilito, qui cum alio sub iisdem signis et vexillis militat*, ex σὺν et ςρατιώτης miles. *Herodian.* I, 5. §. 8. ubi vid. *Irmischius* in Excursu p. 90. *Xenoph. Anab.* I, 2, 26. *Plutarch. Fab. Max.* 13. 2) metaphorice, ut latinum *commilito: socius, collega, sodalis, adiutor*. Sic autem bis in N. T. legitur. Phil. II, 25. ubi

συςρα-

ſicut alii, commendatitiis litteris ad vos, aut commendatitiis a vobis? Conf. *Lydii* Agoniſtica Sacra c. 31. *Arrian.* Diſſ. Epictet. II, 3. *γράμματα παρ' αὐτῦ λαβεῖν συςατικά.*

ΣΥΣΤΑΥΡΟ΄Ω, ῶ, fut. *ώσω,* 1) proprie: *una crucifigo, una in crucem tollo mortis ſupplicio adiudicatum,* ex *σὺν* et *ςαυρόω crucifigo,* quod vide ſupra. Sic legitur in N. T. Matth. XXVII, 44. *καὶ οἱ λῃςαὶ οἱ συςαυρωθέντες αὐτῷ* etiam latrones, cum eo crucifixi. Marc. XV, 32. *οἱ συνεςαυρωμένοι αὐτῷ.* Ioh. XIX, 32. 2) metaphorice: *συςαυρῦσθαι ad ſimilitudinem et imitationem mortis Chriſti mori,* h. e. *renuntiare et valedicere vitioſitati.* Sic reperitur Rom. VI, 6. *ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεςαυρώθη* nos renuntiaſſe priſtinae perverſae vivendi rationi. Galat. II, 20. *χριςῷ συνεςαύρωμαι* renuntiavi priſtinae vitae rationi, ut Chriſtus in cruce mortuus eſt. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΣΤΕ΄ΛΛΩ, fut. *ελῶ,* 1) proprie: *committo, una mitto,* ex *σὺν* et *ςέλλω mitto, ablego.* 2) *contraho, coarcto,* verbi cauſa *veſtem, linteum* etc. *Theophraſt.* de Cauſſ. Plantarum I, c. 17. *ἀφελκόμενα γὰρ πόνον τε παρέχει καὶ* [illegible] *ψύχει, καὶ εἰς ὀλίγον συςέλλει.* Sirac. IV, 34. *χεὶρ ἐν τῷ ἀποδιδόναι συνεςαλμένη.* 3) metaphorice: *in anguſtias redigo, miſerum triſtemque reddo, facio, ut aliquis animum abiiciat et ſummo metu afficiatur,* ſi de hominibus adhibetur; de tempore vero, *moleſtum, turbulentum, ſollicitum reddo.* 1 Cor. VII, 29. *ὁ καιρὸς συνεςαλμένος τὸ λοιπόν* tempora triſtia et turbulenta futura ſunt. *Symmachus* Pſ. LXXIII, 21. pro לְבָבִי יִתְחַמֵּץ habet: *συνεςέλλετο ἡ καρδία μου* contracta eſt cor meum, h. e. aegre fero. 1 Macc. III, 6. *συνεςάλησαν οἱ ἄνομοι ἀπὸ τῦ φόβυ αὐτῦ.* 2 Macc. VI, 12. *μὴ συςέλλεσθαι διὰ τὰς συμφορὰς* animum non abiicere propter calamitates. 3 Macc. V, 33. *Heſych. συνεςάλη· ἐταπεινώθη, ἐφοβήθη, ἐμαλάχθη.* Conf. *Iul. Pollucis* Onom. III, 136. et V, ſ. 123. et *Irmiſch.* ad Herodian. I, 6. 10. p. 202 ſq. Sic etiam apud Latinos *contractio animi* de *triſtitia,* vel *aegritudine animi* uſurpatur. Vide *Cic.* Tuſcul. Quaeſt. I, 37. et Laelium c. 13. Sed alii *καιρὸν συνεςαλμένον tempus contractum,* quod Paulus in loco ſupra laudato praedicit, de *tempore brevi* explicant, ut ſenſus verborum ſit: tempus breve adhuc ſupereſt, quemadmodum apud Latinos *contrahi* in formulis: *contractae noctes contracti dies,* adhibetur: prior tamen explicatio praeferenda mihi quidem videtur. 4) *praeparare,* verbi cauſſa in exempla: *συςέλλειν πόλεμον, ſe ad pugnam parare,* ſaepius apud Graecos obvia. Hinc 5) ſpeciatim *componere cadaver ad ſepulturam, pollingo,* i. q. *περιςέλλω,* quod vide ſupra, et *περιςέλλω.* Ezech. XXIX, 5. *Homer.* Odyſſ. [illegible]

Hero-

Herodot. II, c. 90. *Alciphron* lib. I, Ep. 9. ed. *Bergler*. Sic legitur in N. T. Act. V, 6. συνέςειλαν αὐτὸν composuerunt ius cadaver. *Syrus* transtulit: ܘܟܢܫܘܗܝ *et collegerunt eum.* Conf. *Nicolai* de Lucta Graecorum c. VI, §. 1. *Krebsii* Obss. Flav. p. 176 sq. *Wakefield.* in Silva Critica P. II. p. 126. *Casaubonum* ad *Persium* Sat. III. p. 305. et alios scriptores, excitatos a *Wolfio* in Curis Philol. in N. T. T. I. p. 1074. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΣΤΕΝΑΖΩ, fut. άξω, 1) proprie: *congemisco, simul ingemisco, una suspiro, simul gemo*, ex σὺν et ςενάζω *gemo.* 2) *ingemisco, gemo, suspiro*, et ex adiuncto: *dolores sentio*, nulla plane ratione habita praepositionis σὺν, quam in compositis haud raro plane negligendam esse, iam aliquoties in hoc libro, v. c. ad συμμαρτυρέω, συνωδίνω etc. observatum est. Legitur in N. T. tantum Rom. VIII, 22. οἴδαμεν γὰρ, ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συςενάζει, h. e. nondum cessant, uti nos experientia docet, Christianorum persecutiones.

ΣΥΣΤΟΙΧΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *simul incedo, eodem ordine, eadem serie cum altero consisto et ambulo*, et usurpatur non solum de militibus, qui in certa serie sunt collocati et ordine ad nutum ducis incedunt, seriem exacte observantes, ne lineam transiliant, (οἱ ἐφ' ἑνὸς τεταγμένοι καὶ τῷ αὐτῷ ςοίχῳ ὄντες. Conf. *Polyb.* X, 21, 7. et *Stephani* Thesaurum L. Gr. T. III. p. 987.) sed etiam de quacunque serie rerum, bene inter se dispositarum, a σὺν et ςοιχέω *ordine procedo*, (quod vide supra) hocque a ςοῖχος *ordo, series*. 2) metaphorice: *similis sum, respondeo alicui*, et de omnibus rebus adhibetur, quae rationem, coniunctionem, cognationem et convenientiam aliquam inter se habent, quae sibi invicem respondent adeoque comparari invicem possunt. Sic semel legitur in N. T. Galat. IV, 25. συςοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλὴμ Hagar optimo iure comparari potest cum hodierna Hierosolyma, seu civitate iudaica. Eodem modo σύςοιχος usurpatur, ut sit idem, quod ὅμοιος, v. c. apud *Polyb.* de Virtut. 1402. καὶ τὰ λοιπὰ ἦν τούτοις ὅμοια καὶ σύςοιχα. *Theophrast.* de Causis Plant. VI, c. 4. p. 356. τὸν μὲν γλυκὺν καὶ λιπαρὸν, καὶ ὅσοι σύςοιχοι τούτοις, ἀρχὰς δεῖ λέγειν. ibid. VI, c. 6 et 7. Conf. *Raphelium* in Obss. Polyb. p. 527. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 229. et *Wolfium* in Curis Philol. in N. T. T. II. p. 761.

ΣΥΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *commilito, qui cum alio sub iisdem signis et vexillis militat*, ex σὺν et ςρατιώτης *miles*. *Herodian.* I, 5. §. 8. ubi vid. *Irmischius* in Excursu p. 870. *Xenoph. Anab.* I, 2, 26. *Plutarch. Fab. Max.* 13. 2) metaphorice, ut latinum *commilito*: *socius, collega, sodalis, condiscipulus*. Sic autem bis in N. T. legitur. Phil. II, 25. ubi

συςρα-

συστρατιώτης, quia συνεργὸς praecedit, non socium laboris tradendae religionis christianae, seu collegam, sed socium calamitatum ob religionem christianam significat; ergo συστρατιώτην μου in l. l. notat eum, qui mecum multa pericula et calamitates subiit ob religionem christianam. Cf. v. 30. Philem. v. 2. καὶ ἀρχίππῳ τῷ συστρατιώτῃ μου et Archippo, qui non multum in religione christiana tradenda et propaganda adiuvit, ubi est i. q. συνεργὸς v. 1.

ΣΥΣΤΡΕΦΩ, fut. έψω, 1) proprie: *converto*, ex σὺν et *στρέφω verto*, littera ν ob sequens σ elisa, ut evitetur cacophonia. *Xenoph. de rep. Laced.* 13, 6. 2) *colligo, congrego, convolvo in fascem.* Tantum legitur in N. T. Act. XXVIII, 3. συστρέψαντος δὲ τοῦ Παύλου φρυγάνων πλῆθος quum autem Paulus collegisset plura sarmenta, seu converrente vero Paulo sarmentorum multitudinem. *Vulgatus* voce *congregare* usus est et *Chrysostomus* ad h. l. συστρέφειν per συλλέγειν interpretatus est. Alexandrini hac voce usi sunt pro לקט *collegit*, Iud. XI, 3. et קבץ *collegit, congregavit*, Iud. XII, 4. Apud Graecos hanc vocem usurpari de globo, aut agmine facto, ad maiorem vim ac impetum, docuit *Taylor.* ad *Demosthenem* T. II. p. 625. Adde *Xenoph.* Anab. I, 10, 4.

ΣΥΣΤΡΟΦΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie: *conversio*, a συστρέφω *converto*. Iam quia συστρέφειν etiam *congregare, colligere* et speciatim στασιαστικῶς συνάγειν significat, etiam συστροφὴ 2) *coetum, congregationem, conventum* et κατ᾽ ἐξοχὴν *tumultuarium ac seditiosum populi concursum* notat. Sic legitur Act. XIX, 40. μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος, περὶ οὗ δυνησόμεθα ἀποδοῦναι λόγον τῆς συστροφῆς ταύτης cum nulla adsit causa idonea, qua tumultuarii huius concursus (qua voce h. l. *Vulgatus* quoque usus est.) rationem reddere possimus. Alexandrini hac voce usi sunt Iud. XIV, 8. ubi pro hebraicis עדת דבורים *examen apum*, habent συστροφὴν μελισσῶν. 1 Macc. XIV, 44. ἐπισυστρέψαι συστροφήν. *Polyb.* IV, 34, 6. Conf. *Wetstein* N. T. T. II. p. 592. 3) *coniuratio, conspiratio*, i. q. συνωμοσία. Act. XXIII, 12. ποιήσαντες συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι conspirarunt Iudaei. Alex. Amos VII, 10. συστροφὰς ποιεῖται κατὰ σοῦ Ἀμὼς pro verbis hebraicis: קשר עליך עמוס. Ps. LXIII, 2. 2 Regg. XV, 15. Suid. συστροφή· ἡ ὁμόνοια καὶ ἡ ἐπὶ κακῷ συμφωνία. Etiam verbum συστρέφειν de *coniuratione* et *conspiratione* aliquoties in versione Alex. usurpatum reperitur, v. c. 2 Sam. XV, 31. 2 Regg. X, 9. et XV, 30. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΣΧΗΜΑΤΙΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: *configuro, conformo.* Medium συσχηματίζομαι *me ipse configuro, conformo, eundem habitum corporis sumo, quem alter habet*, ex σὺν et σχηματίζω *effingo, assimilo*, quod a σχῆμα *figura*. 2) metaphorice συσχηματίζεσθαι notat: *se conformare, accommo-*

accommodare et componere ad mores aliorum et consuetudinem, alicui convenienter vivere, imitari aliquem. Sic bis tantum in N. T. legitur. Rom. XII, 2. καὶ μὴ συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ ne conformetis vos ad mores huius saeculi, seu improborum hominum. 1 Petr. I, 14. μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις ne pravis illis cupiditatibus convenienter iterum vivatis, quibus olim, cum adhuc alieni essetis a religione christiana, regi vos patiebamini. *Plutarch.* Numa 73. συσχηματιζόντων πρὸς αὐτόν. *Aesopus* in Fabula de Vespertilione et Mustela p. 246. οἱ τοῖς καιροῖς συμμετασχηματιζόμενοι, πολλάκις τοὺς κινδύνους ἐκφεύγουσι. Vide *Wetstenii* *N. T.* T. II. p. 77.

ΣΥΧΑΡ, ἡ, *Sychar.* Nomen urbis, quae et Συχὲμ *Sychem* et Σιχὰρ *Sichar* (quod vide supra) dicta fuit et postea appellata est (v. c. ab *Eusebio*) *Flavia Neapolis*, h. e. Neapolis, a Flavio condita. Sita fuit in finibus terrae tribus Ephraimiticae, in summo montis vertice, vicina monti Garizim, distans ab urbe Samaria, quae nunc *Sebaste* vocatur, duabus parasangis, ut testatur *R. Beniam.* in Itinerario suo. Christi ac apostolorum aetate caput totius Samariae fuit. De varia scriptione huius nominis conferri meretur, praeter *Wetstenium*, *Cellarius* in Geogr. Antiq. Lib. III, c. 13. p. 433. *Hieronymus* ad *Eustach.* Epist. 27. pro σιχὰρ legendum esse indicavit συχάρ. Semel in N. T. memoratur Ioh. IV, 5. Vide etiam *Lightfooti* Disquisitionem Chorographicam Iohanni praemissam cap. IV. *Alberti* Glossar. Gr. p. 59. συχάρ· συσκιασμός.

ΣΥΧΕΜ, ἡ, *Sychem*, vel *Sichem.* Est nomen proprium 1) *filii Hemoris*, qui ob stuprum, Dinae, Iacobi filiae, illatum, una cum patre et civibus a filiis Iacobi trucidatus fuit. Genes. XXXIV, 2. Hebraice שכם vocatur. Act. VII, 16. παρὰ τῶν υἱῶν ἐμμὸρ τοῦ συχέμ, scil. πατρὸς, a filiis Emmoris, patris Sichemis. 2) *urbis* non ignobilis Samariae, in finibus terrae tribus Ephraimiticae sitae, iuxta sepulcrum Iosephi, (Genes. XXXIII, 19. Ios. XXIV, 35.) quam subvertit Abimelechus et sale consevit; (Iudd. IX, 45.) postea vero instaurata est a Ieroboamo, qui ibi regiam constituit. 1 Regg. XII, 24. Cf. *Hieronymum* in Locis Hebraicis et *Casauboni* Exercitationes p. 255. Act. VII, 16. μετετέθησαν εἰς Συχέμ. Codex Coisl. I. apud *Albertum* in Append. Glossar. Gr. p. 212. Συχέμ· ὠμίασις. שכם enim *humerum* notat. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΦΑΓΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie notat *mactationem*, vel *iugulationem pecudis*. Est enim verbale a perf. med. ἔσφαγα, verbi σφάττω, vel σφάζω *macto, iugulo.* Rom. VIII, 36. ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς tractamur tanquam oves, ad mactandum

dum destinatae et a grege separatae, h. e. cotidie in praesentissimo vitae periculo versamur. Sententia haec est desumta ex Ps. XLIV, 23. ubi in hebraico legitur נֶחְשַׁבְנוּ כְּצֹאן טִבְחָה. Adde Prov. VII, 22. Ierem. XII, 3. 2) per metonymiam: *epulum*, cuius causa magnus pecudum numerus mactatur. Iacob. V, 5. ὡς ἐν ἡμέρᾳ (pro εἰς ἡμέραν) σφαγῆς quasi in diem laetorum conviviorum, quae apud Iudaeos post victimas *eucharisticas* celebrari solebant. Ita *Grotius, Beza* et alii haec verba interpretati sunt, quae tamen alii non incommode de *ipsa mactationis die* explicarunt, ut homines, in deliciis tantum viventes et otio ac luxu diffluentes quasi, eleganter a Iacobo h. l. comparentur cum animalibus, mactationi destinatis, quae saginantur, adeoque ipsis mala imminentia simul annuntientur. 3) metaphorice: *caedes violenta, occisio hominis*, et ex adiuncto: *interitus ac pernicies*. Act. VIII, 32. ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη tanquam ovis ad caedem (fortasse *ad lanienam*, seu *ad locum ultimi supplicii*. *Etym. M.* σφαγή· καὶ ὁ τόπος, ἐν ᾧ σφάζεταί τις, καὶ ἡ ἐνέργεια αὐτή.) ductus est. Verba sunt desumta ex Ies. LIII, 7. qui locus de morte Christi in cruce explicatur. Hinc apud Alexandrinos σφαγή ponitur pro הֲרוֹג *occidere*, Ierem. XV, 3. הֲרֵגָה *occisio*, Ierem. XII, 3. כִּיד *exitium*, Iob. XXI, 20. et קֶטֶל *occisio*, Abd. v. 9. Adde 2 Macc. V, 6. 13. XII, 16. Eodem modo etiam טֶבַח usurpatur Ies. XXXIV, 2. 6. LXV, 11. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΦΆΓΙΟΝ, ου, τὸ, *victima, hostia*, quia caedi et mactari solet, i. q. θυσία, a praet. med. ἔσφαγα, verbi σφάζω, vel σφάττω *macto, iugulo, caedo*. Legitur tantum in N. T. Act. VII, 42. μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι; num mihi soli victimas ac hostias obtulistis? Verba sunt desumta ex Amos V, 25. ubi pro σφάγιον in hebraico legitur זֶבַח *sacrificium, victima*. Alexandrini adhibuerunt quoque pro נְדָבָה *sacrificium, aut munus voluntarium*. Levit. XXII, 23. Legitur praeterea apud *Thucyd.* VI, 69. *Diog. Laërt.* VIII, 22. *Plutarch.* Solon. p. 83. A. et *Philonem* de Vita Mosis Tom. II p. 169, 20. *Hesych.* σφάγιον· πρόβατον, θῦμα.

ΣΦΆΖΩ, vel ΣΦΆΤΤΩ, fut. άξω, 1) proprie: *iugulo, macto pecudes*, maxime ad sacrificia destinatas, q. Φάζω, *sphacelo*. Sic legitur Ies. XXII, 13: σφάζοντες μόσχους. Genes. XLIII, 16. καὶ σφάξον θύματα. Exod. XXIX, 1. Deut. XXVIII, 31. Num. XI, 22. 2) metaphorice: *occido, neco, interficio*. *Etym. M.* σφάττεσθαι ἐπὶ τῶν διὰ ὕπτιον ἐν φάρυγι φονεύεσθαι — καὶ ἐπὶ ἀνθρώπων τάττεται. Sic legitur in N. T. 1 Ioh. III, 12. de Caino, ὃς ἔσφαξε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ qui trucidavit fratrem suum. De Christo, hominum causa in cruce interfecto, Apoc. V, 6.

, 6. 9. 12. ibid. VI, 4. ἴνα ἀλλήλες σφάξωσιν. ibid. v. 9. τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τῦ Θεῦ interfectorum ob professionem religionis christianae. ibid. XIII, 8. XVIII, 24. Eodem modo σφάζειν sumitur quoque apud Alexandrinos. Pf. XXXVI, 5. τῦ σφάξαι τὲς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. Ief. XIV, 21. 2 Regg. X, 14. Ier. XXXIX, 6. Adde 1 Macc. I, 2. 3) per hyperbolen: *lethaliter saucio et vulnero*. Apoc. XIII, 3. ὡς ἐσφαγμένην εἰς θάνατον. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΦΟΔΡΑ. Adverbium, significans: *valde, vehementer*, σφοδρὸς *vehemens, acer, alacer, violentus*. Adiectivis additum superlativi locum tenet Matth. II, 10. χαρὰν μεγάλην σφόδρα summum gaudium. Ita quoque מאד usurpatur Pf. CXLV, 3. Matth. XVII, 6 et 23. καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα maxime contristati sunt. ibid. XVIII, 31. XIX, 25. XXVI, 22. XXVII, 54. Marc. XVI, 4. ἦν γὰρ μέγας σφόδρα. Luc. XVIII, 23. ἦν γὰρ πλέσιος σφόδρα. Act. VI, 7. Apoc. XVI, 21. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini usi sunt hoc adverbio pro מאד, quod idem notat. Genef. VII, 18. 19. L, 9. 10. etc. *Hesych.* σφόδρα· πάνυ, πολὺ, ἄγαν, λίαν.

ΣΦΟΔΡΩΣ. Adverbium, notans: *valde, vehementer*, a σφοδρὸς *vehemens, validus*. Legitur in N. T. tantum Act. XXVII, 18. σφοδρῶς δὲ χειμαζομένων ἡμῶν quum vehementer tempestate iactaremur.

ΣΦΡΑΓΙΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: *obsigno, sigillum annulo imprimo, sigillo claudo, munio*, v. c. litteras etc. a σφραγὶς *sigillum*. Sic legitur in N. T. Matth. XXVII, 66. σφραγίζοντες τὸν λίθον obsignato etiam lapide. Cantic. IV, 12. πηγὴ ἐσφραγισμένη. Dan. VI, 17. καὶ ἐσφραγίσατο ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ δακτυλίῳ αὐτῦ, scil. τὸν λίθον, ὃν ἐπέθηκαν ἐπὶ τὸ σόμα τῦ λάκκυ. Hist. Drac. v. 14 et 18. *Arrian.* Epictet. Lib. VI. p. 273. *Diog. Laërt.* IV, 49. Apoc. XX, 3. καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτῦ, scil. ἀβύσσυ. Speciatim vero haec vox de scriptis et litteris usurpatur, quae obsignantur, v. c. Ief. XXIX, 11. ὡς οἱ λόγοι τῦ βιβλίυ τῦ ἐσφραγισμένυ τέτυ — καὶ ἐρεῖ, ὁ δύναμαι ἀναγνῶναι, ἐσφράγισαι γάρ. Ierem. XXXII, 10. 11. 14. 44. Dan. XII, 4. 9. Tob. VII, 16. ἔγραψε συγγραφὴν καὶ ἐσφραγίσατο. 3 Efr. III, 8. 2) *signo, signo aliquo noto, nota impressa insignio*. Apoc. VII, 3. ἄχρις ὗ σφραγίσωμεν τὲς δέλες τῦ Θεῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν usque dum signo, frontibus verorum Dei cultorum impresso, eos a reliquis hominibus separaverimus. ibid. v. 4—8. *Eurip.* Iphig. in Taur. v. 1372. δεινοῖς σημάντροισιν ἐσφραγισμένοι. Conf. *Lomeieri* Dier. Genial. Dec. II. Diff. 8. quae de Notis et Stigmatibus agit. *Etym. M.* σφραγίζω· σημαίνω, παρασημαίνομαι, ἀπὸ τῆς σφραγῖδος, ὅς ἐςιν ὁ ἐν τῷ δακτυλίῳ λίθος. Iam, quia litteras obsignare solemus,

ut

ut partim claudantur et muniantur, partim, ut iis maior fides addatur: hinc σφραγίζειν 3) metaphorice notat: *comprobare, confirmare, certitudinem dare, corroborare et tueri alicuius rei auctoritatem.* Sic legitur in N. T. Ioh. III, 33. ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν, ἐσφράγισεν, ὅτι ὁ θεὸς ἀληθής ἐστιν qui autem doctrinam eius admittit, is hoc facto etiam aliis comprobat, Deum esse veracem. ibid. VI, 27. τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν ὁ θεὸς hunc enim Deus idoneis argumentis comprobavit et declaravit Messiam. Conf. *Wolfii* Curas Philol. in N. T. Tom. I. p. 857. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 857. 4) *certiorem aliquem reddo, confirmo.* 2 Cor. I, 22. ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς qui etiam nos in dies certiores reddit et magis confirmat. 5) *trado alicui aliquid, adiuncta promissione perpetuae possessionis.* Ephes. I, 13. ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ cuius beneficio, ex quo Christiani facti estis, contigerunt vobis promissa et per Christum parta bona. Huc etiam pertinet formula σφραγίζεσθαι ἐν τινὶ εἰς τι, quae notat: *accipere aliquid certo argumento rei futurae.* Ephes. IV, 30. ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως quae bona accepistis certissimo argumento futurae summae felicitatis in regno Messiae. 6) *tutum praesto, in tutum loco, tuto depono, certo trado, etwas in Sicherheit bringen, sicher einhändigen, sicher an Ort und Stelle bringen.* Rom. XV, 28. καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον et ubi tuto penes ipsos deposuero, seu ipsis tradidero hanc collectam pecuniam. 4 Regg. XXII, 4. καὶ σφράγισον τὸ ἀργύριον τὸ εἰσενεχθὲν ἐν οἴκῳ κυρίου. 7) *abscondo, occulto, reticeo,* ortum quia, quae obsignantur, ab aspectu, vel lectione aliorum removentur. Apoc. X, 4. σφράγισον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί, καὶ μὴ ταῦτα γράψῃς nihil illorum commemora, quae locuta sunt septem tonitrua, nec ea litteris manda. ibid. XXII, 10. μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου, ubi causa additur, ὁ καιρὸς γὰρ ἐγγύς ἐστι. Adde Dan. IX, 24. καὶ τοῦ σφραγίσαι ἁμαρτίας καὶ ἀπαλεῖψαι. ibid. VIII, 26. καὶ σὺ σφράγισον τὴν ὅρασιν, ὅτι εἰς ἡμέρας πολλὰς κ. τ. λ. ibid. XII, 26. Conf. Spicilegium meum secundum Lexici Bieliani p. 101. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΦΡΑΓΙ'Σ, ῖδος, ἡ, 1) proprie: *obsignatio, sigillum, alicui rei impositum vel impressum, quo aliquid munimus et confirmamus vel maioris fidei et auctoritatis causa; etiam annulus signatorius, qui, litteris impressus, iis dat auctoritatem et fidem.* Est verbale ab aor. 2. ἐσφράγην, verbi σφράττω, vel φράττω munio. Apoc. V, 1. κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτά obsignatum septem sigillis. ibid. v. 2. λῦσαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ et removere sigilla eius; pro quo v. 5 et 9. ἀνοῖξαι τὰς σφραγῖδας legitur. ibid. VI, 1. 3. 5. 7. 9. 12. VIII, 1. In versione

ersione Alexandrina respondet in notione *sigilli* hebraico חותם. Regg. XXI, 8. καὶ ἔγραψε, καὶ ἐσφραγίσατο τῇ σφραγῖδι αὐτοῦ. Hist. Drac. v. 21. σῶοι αἱ σφραγῖδες δανιήλ. De *annulo signatorio* adhibetur ab Alexandrinis Cantic. VIII, 6. Ier. XXII, 24. *Herodot.* I, 195. *Sophocl.* Electra v. 1226. et *Aelian.* V. H. XII, 30. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 768. *Hesych.* σφραγίς· καὶ ὁ ἐν δακτυλίῳ λίθος, ἢ σήμαντρον. *Suid.* Σφραγίς· τὸ ἐπισημαῖνον διὰ χαρακτῆρος τὰ φυλαττόμενα. Ὁρῶσα ἡ Ταρκηΐα σφραγῖδας ἀπὸ χρυσοῦ καὶ ψέλλια ταῖς χερσὶν, ἐπεθύμησε τοῦ χρυσοῦ. καὶ σφραγιδονυχαργοκομήτας τοὺς κόμας καὶ περιττοῖς δακτυλίοις τὰς χεῖρας κοσμουμένους μέχρι τῶν ὀνύχων, ὡς ὑπὸ τῶν δακτυλίων σκέπεσθαι τοὺς δακτύλους. 2) *quaevis nota, signum, quo aliquid ab altero discernitur.* Sic sumitur 2 Tim. II, 19. ὁ μὲν τοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ θεοῦ ἕστηκεν, ἔχων τὴν σφραγῖδα ταύτην sed tamen firma stat et immota religio christiana, quae (instar aedificii, quod inscriptionem habet,) his signis dignoscitur, seu tradit haec dogmata, quibus observandis veri Christiani facile ab aliis discerni possunt. *Grotius* his verbis alludi putat ad morem veterum, sententias fundamentorum lapidibus inscribendi, boni ominis causa. Apoc. VII, 2. ἔχοντα σφραγῖδα θεοῦ ζῶντος. ibid. IX, 4. οἵτινες οὐκ ἔχουσι τὴν σφραγῖδα τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. *Hesych.* σφραγῖδες· αἱ ἐπὶ τῶν δακτυλίων, καὶ τὰ τῶν ἱματίων σημεῖα. Conf. *Zornii* Bibl. Antiq. Exeget. p. 372 sq. 3) *omne, quod alicui rei fidem facit, aut facere potest, documentum, pignus.* Sic legitur in N. T. Rom. IV, 11. σφραγῖδα τῆς δικαιοσύνης certissimum favoris divini pignus. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 43. 1 Cor. IX, 2. ἡ γὰρ σφραγὶς τῆς ἐμῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστε certissimum documentum muneris mei apostolici vos estis. Conf. *Krebsii* Obss. Flav. p. 293. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΦΡΑ'ΤΤΩ, vide infra ΦΡΑ'ΤΤΩ.

ΣΦΥΡΟ'Ν, οῦ, τὸ, *malleolus pedis, talus,* qui sic vocatur ob mallei similitudinem, a σφῦρα *malleus.* Semel tantum in N. T. legitur Act. III, 7. παραχρῆμα δὲ ἐστερεώθησαν αὐτοῦ αἱ βάσεις καὶ τὰ σφυρὰ illico vero confirmabantur eius crura atque tali. *Demosthen.* p. 442. 14. ed. *Reiske.* Conf. *Spanhemium* ad *Callimachi* Hymn in Dian. v. 128. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 473. *Hesych.* σφυρά· τὰ περὶ τοὺς ἀστραγάλους, αἱ περιφέρειαι τῶν ποδῶν. Idem tradit *Suid.* *Etym. M.* et Schol. *Homeri* ad Iliad. δ', 147.

ΣΧΕΔΟ'Ν. Adverbium, significans: *fere, propemodum, prope,* et cum dativo et genitivo iuxta, ab inusitato σχέω, h. e. ἔχομαι, *proximus sum.* Ter tantum in N. T. legitur. Act. XIII, 44. σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη propemodum omnes incolae urbis confluxerunt. ibid. XIX, 26. οὐ μόνον ἐφέσου, ἀλλὰ σχεδὸν πάσης τῆς ἀσίας. Hebr. IX, 22. Adde

Thu-

Thucyd. III, c. 68. et VII, 33. 2 Macc. V, 2. καθ' ὅλην τὴν πόλιν σχεδόν. *Etym. M.* σχεδὸν σημαίνει ἐγγὺς, πλησίον, πέλας ἢ ἐν χειρός.

ΣΧΗΜΑ, τος, τὸ, generatim *omnem habitum et statum alicuius rei externum* significat; speciatim vero dicitur de *habitu, cultu, gestu, incessu, forma ac conditione externa corporis humani*, a 1 pers. praet. pass. ἔσχημαι, verbi ἔχω *habeo*. In N. T. bis tantum legitur. 1 Cor. VII, 31. παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τῦ κόσμυ τέτυ brevi enim tempore mutabitur praesens rerum humanarum (seu Christianorum) status; seu, nihil est in his terris stabile. *Krebsius* in Obss. Flav. p. 291 sq. ostendere conatus est, σχῆμα, quod saepe apud graecos poetas (v. c. *Sophocl.* Philoctet. v. 952. *Eurip.* Hecub. v. 619. Alcest. v. 933.) redundat, etiam h. l. pleonastice positum esse, ut σχῆμα τῦ κόσμυ sit i. q. κόσμος *mundus*, h. e. *omnes res externae*, quam Viri doctissimi explicationem non solum locus 1 Ioh. II, 17. ὁ κόσμος παράγεται, sed etiam locus *Ioseph.* A. I. III, 12. 3. τῷ σχήματι τῆς δυλείας ἐκόλασε, mirifice confirmat; nam in posteriori loco σχῆμα τῆς δυλείας simpliciter est *servitus, conditio servilis*. *Ioseph. Ant.* lib. II, c. 4. §. 2. Conf. *Abreschii* Lectt. Aristaenet. I. p. 124. Nec plane aliena est a loco nostro notio *decoris* et *ornamenti*, quam vocabulo σχῆμα vindicavit *Valkenarius* ad *Euripidis* Hippolyt. v. 373. Conf. etiam *Wolfii* Curas Philol. T. II. p. 413. Philipp. II, 7. καὶ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος et universa conditione externa caeteris hominibus par repertus. Aeque late hanc vocem etiam apud graecos Scriptores patere, multis atque idoneis locis demonstrari potest. Sic v. c. apud *Xenoph.* Cyrop. VII, 1. §. 22. ὅτω δὲ ἀπολαβῦσι πάλιν τὸ ἑαυτῶν σχῆμα sic vero iterum redacti ad pristinam conditionem, vel locum, ἐν τοῖς σκευοφόροις διάγυσιν. Apud eundem in Mem. III, 10. 7. σχῆμα de habitu corporis, positura, gestu adhibetur, de quo etiam legitur apud *Aelian.* V. H. II, 44. IV, 3. et XIV, 22. *Herodian.* I, 9. 7. ἀνὴρ φιλοσόφυ φέρων σχῆμα quidam, philosophi gestans habitum. Vide ad h. l. *Irmischium* p. 348. Alia veterum Scriptorum loca collecta vide apud *Berglerum* ad *Alciphronis* Epp. I, 34. p. 140. *Schwarzium* in Comment. Critt. Ling. Gr. p. 1292 sq. *Wetstenium N. T.* T. II. p. 129. et 271. et *Krebsium* in Obss. Flav. p. 329. *Hesych.* σχῆμα· πλάσμα, ἱματισμὸς, διάθεσις, κόμπος. Vide etiam *Suidae* Glossarium sub hac voce. Caeterum translata est haec vox, ut plures aliae, etiam in linguam latinam. *Schema* pro *forma* et *habitu* legitur apud *Plautum* in Prolog. Amphitruonis v. 116. „quod ego huc processi sic cum *servili schema*," quem locum iam laudavit *Elsnerus* in Obss. Sacr. T. II. p. 246.

ΣΧΙΖΩ,

ΣΧΙΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: *findo, diffindo, scindo, disseco, divido.* Matth. XXVII, 51. τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν εἰς κάτω velum templi in duas partes, a summo ad imum, scissum est. ibidem: καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν rupesque fissae sunt. Marc. I, 10. εἶδε σχιζομένους τοὺς οὐρανοὺς vidit fulguribus scindi nubes. Vide *Harduin.* ad *Plinii* H. N. II, 26. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 552 sq. Marc. XV, 38. Luc. V, 36. καὶ τὸ καινὸν σχίζει et rudis pannus rupturam faciet. ibid. XXIII, 45. Ioh. XIX, 24. μὴ σχίσωμεν αὐτὸν ne discindamus illam. ibid. XXI, 11. οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον non ruptum est rete. Alexandrini adhibuerunt hanc vocem pro בָּקַע *scidit, discidit, diffidit, disrupit*, Genes. XXII, 3. καὶ σχίσας τὰ ξύλα. 1 Sam. VI, 14. Cohel. X, 9. Ies. XLVIII, 21. σχισθήσεται πέτρα. Zachar. XIV, 4. et קָרַע *laceravit, fidit,* Ies. XXXVII, 1. ἔσχισε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. 2) metaphorice: *divido consensionem, turbo concordiam, discordiam moveo.* Σχίζομαι *dissideo, in factiones et partes dividor.* Act. XIV, 4. ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως cives urbis in partes scissi erant, h. e. ut in sequentibus explicatur: alii stabant a Iudaeis, alii a partibus apostolorum. ibid. XXIII, 7. ἐγένετο στάσις τῶν Φαρισαίων καὶ τῶν Σαδδουκαίων καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος orta est altercatio inter Pharisaeos et Sadducaeos, et in partes divisum est synedrium. *Diod. Sic.* Lib. XII. p. 524. τοῦ πλήθους σχιζομένου κατὰ τὴν αἵρεσιν. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΧΙΣΜΑ, τος, τὸ, 1) proprie: *fissura, scissura, fissio.* Est verbale a prima pers. perf. pass. ἔσχισμαι, verbi σχίζω, quod vide supra. Matth. IX, 16. καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται atque ita peior ruptura exiitit. Marc. II, 21. Alexandrini usi sunt pro σχίσμα voce σχισμή. Ies. II, 21. εἰς τὰς σχισμὰς τῶν πετρῶν. Ion. II, 7. εἰς σχισμὰς ὀρέων κατέβην. 2) metaphorice: *dissidium, dissensus,* etiam *discrepantia, perturbatio.* Ioh. VII, 43. σχίσμα οὖν ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο δι' αὐτὸν dissensio igitur populi orta est propter eum. ib. IX, 16. καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς atque eius caussa dissensio inter eos orta est. ibid. X, 19. 1 Cor. I, 10. μὴ ᾖ ἐν ὑμῖν σχίσματα ne reperiantur inter vos dissidia. ibid. XI, 18. et XII, 25. ἵνα μὴ ᾖ σχίσμα ἐν τῷ σώματι ne sit discrepantia in corpore humano, seu, ut omnia membra amicissime inter se conspirent; (*Liv.* II, c. 32.) ut ipse in sequentibus explicat verbis: ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσι τὰ μέλη, sed ut omnia membra se invicem adiuvent. Conf. *Wolfii* Curas Philol. in N. T. T. II. p. 498. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΧΟΙΝΙΟΝ, ου, τὸ, *funiculus, funis, e iunco plexus,* a σχοῖνος, ου, ὁ, idem. Bis tantum legitur in N. T. Ioh. II, 15. ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων et fecit flagellum ex funiculis.

Act.

Act. XXVII, 32. ἀπέκοψαν τὰ σχοινία τῆς σκάφης abſciderunt funes ſcaphae. Saepius uſi ſunt hac voce Alexandrini pro חֶבֶל *funis, funiculus, laqueus*, 2 Sam. VIII, 2. XVII, 13. 1 Regg. XX, 31. 32. Eſther. I, 6.

ΣΧΟΛΑ'ΖΩ, fut. άσω, 1) proprie: *otioſus ſum, vacuus a labore ſum, vaco et ceſſo a laboribus et negotiis*, a σχολὴ *otium*, quod vide infra. Sic legitur apud Alexandrinos Exod. V, 8. σχολάζουσι γὰρ, pro hebraico כִּי נִרְפִּים. ibid. v. 17. נִרְפִּים אַתֶּם נִרְפִּים σχολάζετε, σχολασαί ἐστε. *Demoſthen.* p. 38. 20. ed. *Reiske*, ἀργεῖν καὶ σχολάζειν καὶ ἀπορεῖν. Schol. *Pindar.* Nem. V, 17. *Plutarch.* Graech. p. 840. B. 2) ſynecdochice: *vacuus ſum, vaco.* Sic legitur in N. T. Matth. XII, 44. εὑρίσκει σχολάζοντα, ſcil. τὸν οἶκον, quod additur in *Codice Cantabrigienſi*, invenit domicilium vacuum, h. e. aptum excipiendis adventantibus. 3) metaphorice: *vaco alicui rei, ſtudeo, incumbo, intentus ſum, operam do.* 1 Cor. VII, 5. ἵνα σχολάζητε τῇ νηστείᾳ καὶ τῇ προσευχῇ ut eo melius ieiunio ac precibus vacare poſſitis. *Demoſthenes* p. 594. 16. ed. *Reiske*: ἐσχόλακεν ἐπὶ τούτῳ πάντα τὸν βίον. *Herodian.* IV, 11. 16. VII, 9. 10. ἑορταῖς καὶ τρυφαῖς σχολάζοντας ἀεί. *Philo* de Vita Moſis T. II. p. 167. 13. *Xenoph.* Mem. III, 6. 6. ἀλλὰ πρὸς ταῦτά πω ἐσχόλακα. ibid. III, 9. 9. Conf. *Berglerum* ad *Alciphron.* Epp. I, 34. p. 146. et interpretes ad *Thom. M.* ſub σχολὴν ἄγω p. 829 ſq. ed. *Bernard.*

ΣΧΟΛΗ', ῆς, ἡ, 1) proprie: *otium, vacatio et ceſſatio a laboribus et negotiis.* Prov. XXVIII, 19. ὁ δὲ διώκων σχολὴν (alii ἀπραγίαν) πλησθήσεται πενίας. *Xenoph.* Cyrop. VIII, 3. 18. 2) *ſtudium, quod alicui rei impenditur, otium liberale.* *Thucyd.* I, c. 142. *Xenoph.* Mem. II, 6. 3. μηδὲ πρὸς ἓν ἄλλο σχολὴν ποιεῖται, ἢ ὁπόθεν αὐτὸς κερδανεῖ. 3) per metonymiam: *ſchola, ille ipſe locus, quo alicui rei opera impenditur*, et ſpeciatim: *locus, ubi liberalibus exercitiis opera datur et bonae artes docentur, muſeum in aedibus privatis, in quo viri docti et philoſophi convenire ſolebant, ut de rebus gravioribus ſubtiliter differerent*, οἶκος συζητήσεως καὶ διαλογισμῶν, hebraice בֵּית וַעַד vel בֵּית מִדְרָשׁ. Sic ſemel legitur in N. T. Act. XIX, 9. διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ Τυράννου τινὸς cotidie tradens religionem chriſtianam, ſeu differens in muſeo cuiusdam Tyranni. *Plutarch.* de aud. poet. p. 42. A. οὐκ εἰς θέατρον, οὔτε ᾠδεῖον, ἀλλ' εἰς σχολὴν καὶ διδασκαλεῖον. et p. 43. E. τῶν φιλοσόφων ἐν ταῖς σχολαῖς ἀκούειν. Idem *Arat.* p. 1040. E. *Pericl.* p. 171. D. *Heſych.* σχολή· οὐ μόνον τὸ μηδὲν δρᾷν, ἀλλὰ καὶ τὸ περί τι σχολάζειν, καὶ ἡ διατριβή. *Etym. M.* σχολή· οὐχ ὁ τόπος, ἐν ᾧ σχολάζουσι καὶ διατρίβουσι περὶ παιδείαν, ἀλλὰ αὐτὴ ἡ ἐν λόγοις συνουσία καὶ διατριβὴ, ἣν οἱ πολλοὶ ἀγνῶς καλοῦσιν συνουσίαν. *Thom. M.* p. 829. σχολὴν ἄγω, καὶ οὐ σχολὴν ἔχω, ὁ σχολάζω,

ῆν, τὸ δὲ εὐκαιρεῖν, πάντη ἀδόκιμον. Apud graecos Scriptores σχολὴ etiam de *coetu docentium et discentium et liberalibus artibus incumbentium*, etiam de *philosophorum secta* adhibetur.

ΣΩΖΩ, fut. σώσω, generatim notat: *salvum et incolumem aliquem praestare, mala vel avertendo, vel auferendo*, a σῶος, vel σόος *salvus, incolumis, sospes*, quod tantum apud exteros Scriptores legitur. Speciatim vero 1) *servo*, s. *conservo, libero ac eripio ex praesentissimo vitae periculo, calamitate et malo, vel instanti, vel praesenti.* Construitur cum praepositionibus ἀπὸ, ἐκ (2 Macc. I, 11. *Homer.* Od. δ', 753. *Aristid. Plat.* I, p. 90. II, p. 255.) et διὰ (*Strabo* III, pag. 265. C.) Matth. I, 21. αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ ἁμαρτιῶν αὐτῶν ipse liberabit populum suum a servitute et culpa peccatorum, qua nunc premuntur. ibid. VIII, 25. κύριε, σῶσον ἡμᾶς, ἀπολλύμεθα eripe nos tam praesenti periculo, alioquin peribimus. ibid. X, 22. οὗτος σωθήσεται hic tantum salvus et incolumis haec pericula evadet. ibid. XIV, 30. XVI, 25. ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι quicunque subterfugerit ob religionis meae professionem mortis pericula. ibid. XXIV, 13. 22. οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σὰρξ ad unum omnes perirent. ibid. XXVII, 40. σῶσον σεαυτὸν serva nunc te ipse. ibid. v. 42. 49. Marc. III, 4. ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀπολέσαι vitam conservare, aut perdere. ibid. VIII, 35. XIII, 13. 20. XV, 30. 31. ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι alios servavit, se ipsum servare non potest. Luc. VI, 9. IX, 24. XVII, 32. XXIII, 35. 37. 39. Ioh. XII, 27. σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης eripe me ex imminente malo tanto. Act. II, 21. 40. σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης liberare, vel separare vos sinite ab illa perversa natione. ibid. XVI, 30. τί με δεῖ ποιεῖν, ἵνα σωθῶ; quid mihi faciendum est, ut vitae meae consulam et poenas evadam? ibid. XXVII, 20. λοιπὸν περιῃρεῖτο πᾶσα ἐλπὶς τοῦ σώζεσθαι ἡμᾶς tandem omnis spes salutis sublata est. ib. v. 31. ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε vos non potestis servari. Rom. V, 9. σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. 1 Cor. III, 15. αὐτὸς δὲ σωθήσεται ipse vero poenas evadet. 2 Tim. IV, 18. καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον et salvum (h. e. ereptum omnibus periculis et calamitatibus huius vitae,) perducet in regnum suum coeleste. Hebr. V, 7. πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου. Iacob. V, 20. σώσει ψυχὴν ἐκ θανάτου. 1 Petr. IV, 18. εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται si enim pius aegre a malis atque miseriis liberatur. Iud. v. 5. ὁ κύριος λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας Deus, qui populum suum salvum et incolumem e terra Aegyptiorum eduxerat. Eandem significationem vox σώζειν vel centies apud Alexandrinos habet. Sic v. n. Ios. VIII, 23. σεσωσμένος dicitur, cui fortuna in bello pepercit. Iud. II,

16. 18. ἔσωσεν αὐτοὺς ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν αὐτῶν. Esther IV, 11. πλὴν ᾧ ἂν ἐκτείνῃ ὁ βασιλεὺς τὴν ῥάβδον, οὗτος σωθήσεται. Gen. XIX, 17. εἰς τὸ ὄρος σώζου fuga in montem salutem quaere. ib. v. 20. et 22. σπεῦσον τοῦ σωθῆναι festina, ut salvus pervenias. Ies. XLV, 20. LXVI, 19. 2 Par. XX, 24. σώζεσθαι ... Prov. XI, 31. 1 Macc. II, 44. 59. III, 18. ... 85. Adde Xenoph. Cyrop. V, 4. 8. οἱ Καδούσιοι ἀνεσώζοντο πρὸς τὸ στρατόπεδον ἀμφὶ δείλην οἱ πρῶτοι. Polyb. Hist. III, c. 117. εἰς τὰς πόλεις ἀνασώζεσθαι. Eurip. Iphig. in Taur. v. 1068. σῶσαί σ' ἐς Ἑλλάδ'. Idem in Helena v. 887. Herodot. VII, c. 230. σωθῆναι εἰς Σπάρτην. Ioseph. A. I. VI, 14. 3. — De iis, qui poenam effugiunt et liberantur a supplicio, legitur apud Lysiam Orat. V, c. 13. et 14. extr. Conf. etiam Reiskii Indicem Graecit. Demosthen. p. 736. 2) sano, sanitatem et valetudinem corporis alicui restituo. Matth. IX, 21. 22. καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης et convaluit mulier illa ipso tempore. Marc. V, 23. ὅπως σωθῇ καὶ ζήσεται. ibid. v. 34. ἡ πίστις σου σέσωκέ σε fiduciae tuae debes recuperatam valetudinem tuam. ibid. VI, 56. X, 52. Luc. VII, 50. VIII, 36. πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθείς. ibid. v. 48. 50. XVII, 19. XVIII, 42. Ioh. XI, 12. εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται si dormit, valetudinem recipiet. Act. IV, 9. ἐν τίνι οὗτος σέσωσται; qua ratione integritati ac valetudini corporis restitutus fuerit? ubi videndus Wetstenius. — ibid. XIV, 9. ὅτι πίστιν ἔχει τοῦ σωθῆναι in eo esse fiduciam, se posse sanari. Iacob. V, 15. σώσει τὸν κάμνοντα aegroto sanitatem restituet. Homer. Iliad. λ', v. 831. ἀλλὰ σὺ μὲν σὺ σάωσον, ubi vide sequentia. Eodem modo Graece sumitur Ies. XXXVIII, 20. Caeterum constat, medicos apud Graecos κατ' ἐξοχὴν σωτῆρας dictos esse et σῶστρα proprie esse pretium, quod medico pro restituta valetudine datur, quanquam deinde ad cuiuscunque rei conservatae praemium transfertur. Vide Xenoph. Mem. II, 10. 2. 3) metaphorice: felicem reddo, beo, confero aliquid ad utilitatem aliorum, et speciatim de iis adhibetur, qui alios adducunt ad religionem et felicitatem christianam, in hac pariter ac futura vita. Hinc σώζεσθαι notat: felicem esse, vel fieri, aeternam felicitatem consequi, amplecti religionem christianam et per eam emendari ac remissionem peccatorum et felicitatem aeternam obtinere. Matth. XVIII, 11. ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ ἀπολωλός venit enim filius hominis eo consilio, ut salutari suae doctrinae cognitione imbueret omnes, qui sunt idonea religionis scientia destituti, seu, ut emendaret ac feliciores redderet omnes, qui a veritatis ac virtutis tramite aberrarunt. ib. XIX, 25. τίς ἄρα δύναται σωθῆναι; quis potest religionem christianam amplecti? Cf. v. 24. ubi σωθῆναι pariter ac Marc. X, 26. coll. v. 25. cum formula εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ

per-

servantur. Marc. XVI, 16. ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται qui vera fide amplectitur religionem christianam eamque baptismo suscepto palam profitetur, etiam particeps erit felicitatis Christianorum in vita futura: opponitur in sequentibus ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται. Luc. VIII, 12. ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. ibid. XI, 56. XIII, 23. εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι; num pauci felicitatem Christianorum aeternam consequentur? ibid. XVIII, 26. XIX, 10. Ioh. III, 17. τῷ σώζεσθαι opponitur κρίνεσθαι. ibid. V, 34. ἀλλὰ ταῦτα λέγω, ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε sed haec dixi eo consilio, an fortasse testimonio illo adducti me Messiam agnoscere meamque doctrinam amplecti velitis. ibid. XII, 47. Act. II, 47. τοὺς σωζομένους adductos ad religionem christianam. ibid. IV, 12. XI, 14. ὃς λαλήσει ῥήματα πρός σε, ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου modum perveniendi ad religionem et felicitatem christianam tibi et omnibus tuis tradet atque exponet. ibid. XV, 1. 11. XVI, 31. Rom. VIII, 24. τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν hac spe freti inter tot mala tamen felices sumus. ibid. IX, 27. τὸ κατάλειμμα σωθήσεται pauci tantum religionem christianam amplectentur. ibid. X, 9. 13. XI, 14. καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. ibid. v. 26. 1 Cor. I, 18. τοῖς σωζομένοις veris Christianis, qui v. 21. οἱ πιστεύοντες dicuntur. ibid. V, 5. VII, 16. εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; annon ad christianam fidem sis adductura maritum tuum? Eodem modo sumenda quoque sunt verba sequentia εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις. ibid. IX, 22. σώζειν et κερδαίνειν sunt synonyma. ibid. X, 33. XV, 2. 2 Cor. II, 15. οἱ σωζόμενοι qui prompto animo religionem christianam amplectuntur; quibus opponuntur οἱ ἀπολλύμενοι, qui religionem christianam respuunt et repudiant, qui alias οἱ ἀπειθοῦντες dicuntur. Ephes. II, 5. χάριτί ἐστε σεσωσμένοι beneficio divino emendati estis per religionem christianam. ibid. v. 8. 1 Thess. II, 16. 2 Thess. II, 10. 1 Tim. I, 15. II, 4. ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. ibid. v. 15. σωθήσεται δὲ praemia autem reportabit, seu, eandem, quam viri, salutem et felicitatem consequetur; seu, ut alii vertere malunt, utilitatem publicam promovere valet ac debet. ibid. IV, 16. 2 Tim. I, 9. Tit. III, 5. Hebr. VII, 25. σώζειν remissionem peccatorum et felicitatem aeternam conciliare. Iacob. I, 21. II, 14. μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν; num sola religionis christianae cognitio felicitatem aeternam ei conciliare potest? ibid. IV, 12. 1 Petr. III, 21. σῶν σώζει causa felicitatis est, in regno Messiae obtinendae. Apoc. XXI, 24. καὶ ἔθνη τῶν σωζομένων multitudo Christianorum, qui ad felicitatem aeternam pervenerunt. Etiam apud graecos Scriptores σώζεσθαι saepe est: *felicem esse, secunda fortuna uti*, v. c. apud *Cebetem* cap. 23. ἐκεῖ δὲ διαμένουσι ἐν ἀγνοίᾳ σωθῶσιν. *Platon.* Hipp. Min. p. 232. ἐν δὲ τούτῳ

 Θαυ-

θαυμάσιον ἔχει ἰατρεῖον, ὅ με σώζει. Speciatim vero σώζεσθαι apud Graecos, inprimis *Cebetem* in Tabula sua, de iis quandoque adhiberi, *qui a vitiis liberantur et incommodis illis, quae vitam vitiis inquinatam sequuntur*, docuit *Clericus* in Silvis Philol. c. 9. p. 260. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΩ͂ΜΑ, τος, τὸ, 1) proprie et generatim: *corpus*, h. e. *omnis substantia materialis*, quatenus opponitur τῷ πνεύματι. Speciatim vero *corpus animatum*, *tam hominis*, *quam bruti*. Matth. VI, 22. ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμὸς corpori lucem praebet oculus. ibid. ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται totum corpus tuum luce hac fruetur. ibid. v. 23. ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται totum corpus in tenebris erit. ibid. v. 25. X, 28. XXVI, 12. 26. Marc. V, 29. XIV, 8. 22. Luc. XI, 34. 36. XII, 4. ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα qui corpus tantum interficere valent. ib. v. 22. 23. XXII, 19. Ioh. II, 21. ἐκεῖνος δὲ ἔλεγε περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ ille vero templum corporis sui innuebat. Rom. I, 24. τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ut foedentur adeo corpora ipsorum per semet ipsos. Fortasse tamen τὰ σώματα h. l. *partes corporis humani notat, quas pudor nominare vetat*, in qua significatione σῶμα legitur apud *Xenoph.* Mem. I. cap. 2. § 29. οἱ πρὸς τὰ ἀφροδίσια τῶν σωμάτων ἀπολαύοντες. Ad hanc significationem etiam referri posset locus Rom. IV, 19. τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἤδη νενεκρωμένον, quae verba vulgo sensu eodem vertuntur: *corpus suum, ad prolem procreandam ineptum*: sed quia in sequentibus τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάῤῥας commemorat, mallem σῶμα de *membris genitalibus* intelligere. Rom. VI, 6. τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας vitiositas, quae se per corpus exserit et corpore nutritur. ibid. v. 12. θνητὸν σῶμα vel est corpus mortale, caducum, vel corpus, miserum per vitiositatem. ibid. VII, 24. σῶμα τοῦ θανάτου corpus, quod, quia est sedes vitiositatis, hominem miserum et infelicem reddit. ibid. VIII, 10. 11. 23. τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν liberationem a corpore, quo in praesenti utimur. ibid. XII, 4. 1 Cor. V, 3. ὡς ἀπὼν τῷ σώματι tanquam absens corpore; opponitur παρὼν δὲ τῷ πνεύματι. ibid. VI, 13. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ corpus vero nobis non ideo datum est, ut eo ad scortationem abutamur; et paulo post: καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι ac Christus inservit utilitati corporis nostri, dum nempe aliquando efficiet, ut corpus nostrum in vitam redeat et in societatem futurae felicitatis veniat. ibid. v. 18. 19. ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύματός ἐστι nos etiam corpore nostro ita uti debere, ut et aliis patefiat, nos esse sensibus, vere christianis, instructos. ibid. VII, 4. IX, 27. X, 16. XI, 24. 27. 29. XII, 12. 14—20. 22—25. XIII, 3. XV, 35. 37. οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπεί-

ρεις

pere non corpus seminas, quod postea ex grano, terrae mandato, prodit. ibid. v. 38. *σῶμα* generatim *substantiam materialem* notat, quamvis habent semina, plantae, frutices, arbores, quibus in omnibus fere linguis et speciatim apud Graecos *τὰ σώματα*, et singulae corporis animati partes, v. c. *sanguis* (Sirac. XXXIX, 31. L, 16. 1 Maccab. VI, 34.) *nervi*, *venae*, *caro*, *cor* (*Theophr.* Hist. Plant. I, cap. IV.) eleganter tribuuntur. ibid. v. 40. *σώματα ἐπουράνια καὶ σώματα ἐπίγεια* corpora coelestia (sol, luna, stellae,) et terrestria, (hominum, animalium, plantarum, etc.) ibid. v. 44. 2 Cor. IV, 10. V, 6. *ἐν τῷ σώματι*, pro *ἐν τούτῳ*, seu *τῷ νῦν σώματι*. ibid. v. 8. X, 10. *ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος*, quae opponitur *ταῖς ἐπιστολαῖς*, seu *τῇ παρουσίᾳ τοῦ πνεύματος*, ut in aliis locis vocatur. ibid. XII, v. 3. Galat. VI, 17. Ephes. I, 23. *ἥτις ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ* quae quasi est corpus Christi, h. e. eodem modo imperio Christi subiecta, ut corpus regitur capite. Philipp. III, 21. Coloss. I, 22. *ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ* corpore suo humano et morti tradito. Hebr. בגווה של בשר. Conf. *Schoettgenium* in Hor. Hebr. et Talmud. ad h. l. Coloss. II, 11. *ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῆς σαρκὸς* depositione vitiositatis, quae se per corpus maxime exserit. ibid. v. 23. Hebr. X, 5. *σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι* corpus vero mihi formasti, seu dedisti, quod tibi sacrificii loco offerrem, coll. v. 10. ibid. v. 22. XIII, 3. *ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν σώματι*, h. e. perpendentes, nos etiam nondum ab calamitatibus et miseriis huius vitae liberos esse et immunes. Iacob. II, 16. *τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος* ea, quae sunt ad corpus sustentandum et fovendum necessaria. ibid. v. 26. III, 3. *ὅλον τὸ σῶμα*, sc. *τῶν ἵππων*. 1 Petr. II, 24. Huc etiam referri potest locus Rom. VII, 4. *διὰ τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ*, scil. *τοῦ θανατωθέντος ὑπὲρ ὑμῶν*, morte, quam Christus in cruce subiit. Alexandrini varia vocabula hebraica voce *σῶμα* expresserunt, v. c. בָּשָׂר *caro*, Levit. VI, 10. XIV, 10. 1 Regg. XXI, 27. גֵּו et גְּוִיָּה *corpus*, Nehem. IX, 26. Iob. XXXIII, 17. גְּוִיָּה Idem, Nahum. III, 3. Dan. X, 3. chald. גֶּשֶׁם *corpus*, Dan. II, 28. 29. IV, 30. עֹז *robur*, Iob. III, 17. שְׁאֵר *caro*, Prov. V, 11. XI, 17. et שֹׁר *umbilicus*. Prov. III, 8. Adde 3 Esr. II, 4. Sirac. XXIII, 21. *ἄνθρωπος πόρνος ἐν σώματι σαρκὸς αὐτοῦ*. 2) *corpus exanime*, *cadaver*, i. q. *πτῶμα*, cum quo etiam in codd. N. T. haud raro permutatur. Matth. XIV, 12. *ἦραν τὸ σῶμα* (codices nonnulli e loco parallelo Marc. VI, 29. habent *πτῶμα*,) *καὶ ἔθαψαν αὐτὸ* cadaver eius sublatum sepelierunt. ibid. XXVII, 52. *καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθη* et corpora multorum pie defunctorum resurrexerunt. ibid. v. 58. et 59. Marc. XV, 43. 45. Luc. XVII, 37. *ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί*, h. e. opportunitate oblata nec deerunt, qui ea utantur; de quo adagio vide *Rechen-*

chenbergii Exercitationes in N. T. p. 106 seq. ibid. XXIII, 52. 55. XXIV, 3. 23. Ioh. XIX, 31. 38. 40. XX, 12. Act. IX, 40. Hebr. XIII, 11. τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς horum cadavera extra castra comburi solent. Iud. v. 9. ad quem locum tamen aliam eamque ingeniosam coniecturam protulit *Stosch.* in Archaeol. Oeconom. N. T. p. 41. qui σῶμα Μωϋσέως reddit *servum Mosis*, ipsumque adeo pontificem maximum, *Iosuam*, intellegit, simulque monet, σῶμα in notione *mancipii*, *servi*, etiam honoratiori sensu adhiberi *de militibus cuiuscunque ordinis.* *Diod. Sic.* III, cap. 59. καὶ τὰ σώματα ἐκρίψαντες ἄταφα. *Euripid.* Phoen. v. 1524. τρισσὰ φέρουσά γε σώματα (scil. νεκρῶν, quod additur ibid. v. 1588.) σύγγονα. Eodem modo apud Hebraeos usurpatur גְּוִיָּה, 1 Sam. XXXI, 10. 12. et נְבֵלָה. 1 Paral. X, 12. In versione Alexandrina respondet hebraico נְבֵלָה *cadaver*, Deut. XXI, 23. Ios. VIII, 29. καὶ καθεῖλον τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου. 1 Regg. XIII, 22. 24. 28. 29. 30. et פֶּגֶר *cadaver*. Gen. XV, 11. 2 Regg. XIX, 35. Ies. XXXVII, 36. Adde Sirac. XXXVIII, 17. XLIV, 13. 2 Macc. XII, 39. *Xenoph. Cyrop.* VIII, 7, 3. *Hesych.* σῶμα· πτῶμα, δέμας. *Suid.* σῶμα· πᾶν τὸ τεθνηκὸς παρὰ τοῖς παλαιοῖς. 3) per metonymiam: *actiones corporis.* 1 Cor. VI, 20. δοξάσατε δὴ τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν colite Deum et verum Dei cultum promovere studete omnibus actionibus corporis vestri. ibid. VII, 34. ἵνα ᾖ ἁγία καὶ σώματι καὶ πνεύματι ut praeceptis religionis christianae convenienter et vivat et sentiat. 1 Thess. V, 23. ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ, καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τηρηθείη. Vide ad h. l. *Koppii* Observationes. Hebr. X, 22. puri quoad animum et λελουμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ alieni ab omnibus pravis actionibus. Iacob. III, 2. δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι ὅλον τὸ σῶμα is in omnibus actionibus modum servare valet. 4) *vita praesens.* 2 Cor. V, 10. ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος pro ἐν τῷ σώματι πεπραγμένα, ut quilibet accipiat mercedem huius vitae actae. Sic etiam *Lutherus* iam hunc locum recte explicavit. 5) per synecdochen: *homo, tota persona.* 1 Cor. VI, 16. ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ ἓν σῶμά ἐστι qui rem habet cum scorto, unam quasi cum eo personam constituit. Iacob. III, 6. ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα contaminans totum hominem, h. e. peccatorum multorum fomes est. *Xenoph.* Hist. Gr. II, 1, 12. σώματα ἐλεύθερα homines liberi. *Lycurg.* Orat. adv. Leocratem p. 30. ὑμεῖς δὲ τὸ τούτου σῶμα, τὸ προδεδωκὸς τὴν πόλιν, ζῶν καὶ ὑποχείριον ἔχοντες, τῇ ψήφῳ παράδειγμα ... ἐάσατε. *Aeschines* in Timarchum p. 173. lin. 28. Ita etiam *corpus* apud Latinos usurpatur, v. c. apud *Virgilium* Aen. V, v. 318. „longeque ante omnia corpora Nisus emicat."

ibid.

ibid. XI, v. 18. *Curtius* IV, 11. 6. Adde Exod. XXI, 3. 6) *servus, mancipium,* quo sensu etiam in libris iuris civilis Romanorum *corpora* haud raro reperiuntur, ut observavit *Is. Casaubonus* in Animadvv. ad *Athenaeum* V, c. 10. Sic legitur in N. T. Apoc. XVIII, 13. καὶ ἵππων καὶ ῥεδῶν καὶ σωμάτων et equorum et rhedarum et corporum, h. e. servorum, seu mancipiorum. Ita etiam σῶμα usurpatum reperitur non solum apud Alexandrinos, Genes. XXXIV, 18. ubi hebraico חַיִל *facultas* respondet, et ibid. XXXVI, 6. pro hebraico נֶפֶשׁ et in libris apocryphis, v. c. Tob. X, 11. et 2 Macc. VIII, 11. sed etiam apud optimos Scriptores Graecorum, (v. c. *Polybium* Hist. I, c. 19. extr. IV, c. 74. 75.) ut docuere viri, linguae graecae peritissimi, *Spanhemius* ad *Aristoph.* Plut. v. 6. *Casaubonus* ad *Aristoph.* Equit. v. 419. *Doutreinius* in Obss. Miscell. p. 85. *Elsnerus* in Obss. Sacr. T. II, p. 462. et interpretes ad *Iul. Pollucis* Onom. III, c. 8. p. 304. ed. *Hemsterhus.* *Epiphanius* Anocrat. cap. 59. ἡ συνήθεια τοὺς δούλους σώματα εἴωθε καλεῖν. *Iul. Pollux* III, 71. σώματα ἁπλῶς οὐκ ἂν εἴποις, ἀλλὰ σώματα δοῦλα. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 829. Eodem sensu *corpus* pro *servus* occurrit apud Latinos. Vide *Burmannum* ad *Ovidii* Heroid. Ep. III, 36. et *Torrenium* ad *Valer. Maxim.* Lib. VII, c. 6. §. 1. 7) *vitiositas humana,* cuius sedes est in corpore, ex apostolorum doctrina, i. q. σάρξ. Rom. VIII, 13. εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε si vero ope religionis christianae vim vitiositatis represseritis. Plurimi codices loco τοῦ σώματος habent τῆς σαρκός, e glossemate. *Theodoretus* ad h. l. τοῦτ' ἔστι τὸ φρόνημα τῆς σαρκός, τὰ τῶν παθημάτων σκιρτήματα. Huc etiam a nonnullis interpretibus refertur locus in eadem epistola c. VII, 24. Vide supra ad σάρξ dicta. 8) *societas, coetus, qui imperio alicuius subest,* et speciatim: *coetus Christianorum, cuius κεφαλὴ Christus est.* Rom. XII, 5. οὕτως πολλοὶ ἓν σῶμά ἐσμεν ἐν χριστῷ sic multi in unum coetum coacti sunt per religionem christianam. 1 Cor. X, 17. XII, 13. εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτίσθημεν baptismo suscepto unius eiusdemque societatis membra facti sumus. ibid. v. 27. ὑμεῖς δέ ἐστε σῶμα χριστοῦ vos vero estis coetus Christianorum. Ephes. II, 16. ἐν ἑνὶ σώματι una societate coniunctos. ibid. IV, 4. 12. 16. V, 23. αὐτὸς ἐστι σωτὴρ τοῦ σώματος ipse utilitatibus et commodis Christianorum suorum quovis modo prospicit. Coloss. I, 18. καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας. ibid. v. 24. ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὅ ἐστιν ἡ ἐκκλησία. ibid. II, 19. III, 15. Sic *corpus* de *omnibus, quae sunt invicem arctissime coniuncta,* adhibetur apud *Iustin.* XIV, 2. *Livium* XXXVIII, 34. et in aliis locis, quae collegit *Wetstenius N. T.* T. II, p. 79. 9) *res ipsa, ens verum et realiter existens,* et opponitur τῇ σκιᾷ. Coloss. II, 17. τὸ δὲ

σῶμα

σῶμα τῦ Χριςῦ res ipsa vero, quae hac adumbratione significatur, est religio et oeconomia christiana. *Theodoretus* ad h. l. ἡ εὐαγγελικὴ πολιτεία σώματος ἐπέχω τάξιν, ὁ δὲ νόμος σκιᾶς. Προλαμβάνει δὲ ἡ σκιὰ τὸ σῶμα, κ. τ. λ. Eodem sensu non solum *umbrae* voce usus est *Cicero* de Offic. III, 17. sed etiam apud Graecos σῶμα opponitur τῇ σκιᾷ apud *Lucianum* Hermotim. 79. *Iosephum* B. I. II, 2. 5. et *Philonem* de Confus. lingu. p. 434. 5. 10) pleonastice ponitur Matth. V, 29. 30. μὴ ὅλον τὸ σῶμά σε, pro μὴ σὺ ὅλος κ. τ. λ. Rom. XII. 1. τὰ σώματα ὑμῶν, pro ὑμᾶς. Conf. v. 2. 1 Cor. VI, 15. ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν (h. e. ὑμεῖς) μέλη χριςῦ ἐςὶ vos esse membra societatis Christianorum. Ephes. V, 28. ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα, pro ὡς ἑαυτὲς. ib. v. 30. ὅτι μέλη ἐσμὲν τῦ σώματος αὐτῦ nam sumus arctissime cum Christo coniuncti. Philipp. I, 20. ἐν τῷ σώματί μυ, pro ἐν ἐμοὶ, per me. Ita etiam גו pleonastice ponitur Nehem. IX, 26. Ezech. XXIII, 35. (καὶ ἀπέῤῥιψάς με ὀπίσω τῦ σώματός συ.) et גוה. Iob. XXXIII, 17. Adde Sirac. LI, 2. *Longi* Pastoral. Lib. IV, p. 111. ἀλλὰ τὰ αὐτῶν σώματα sed semet ipsos deflebant. Σῶμα ποταμῦ, ἀνέμυ σῶμα, σῶμα τῦ λόγυ pro *flumen*, *ventus*, *oratio* apud graecos Scriptores dici, docuit *Vechnerus* in Hellenolexia Lib. II, c. 8. Adde *Palairet.* Obss. Philol. p. 375. *Schwarzii* Comment. Crit. Ling. Gr. p. 1296. et *Maii* Obss. Sacr. T. IV, p. 99. seq. Similiter *corpus* apud Latinos quandoque πλεονάζει, v. c. *Virgil.* Aen. VI, v. 22. *Senec.* Oedip. v. 814. 11) interdum reticetur, v. c. Marc. XIV, 51. ἐπὶ γυμνῦ, scil. σώματος, super nudo corpore. 1 Cor. XV, 40. post τῶν ἐπυρανίων et τῶν ἐπιγείων. ib. v. 42. post σπείρεται, coll. v. 44. *Aeschyl. Pers.* v. 599. Αἴαντος περικλύςα νᾶσος ἔχει τὰ Περσῶν supple σώματα. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΩΜΑΤΙΚΟΣ, ή, όν, *corporeus*, *corporalis*, *ad corpus pertinens*, et generatim *omne*, *quod est aspectabile et in sensus cadit*, a σῶμα *corpus*. Bis tantum in N. T. legitur Luc. III, 22. σωματικῷ εἴδει forma aspectabili. 1 Tim. IV, 8. σωματικὴ γυμνασία exercitatio corporea. Conf. *Wolfii* Curas Philol. T. III, p. 462. *Polyb.* VI, 5, 7. XXXVII, 2, 4.

ΣΩΜΑΤΙΚΩΣ. Adverbium, significans: *corporaliter*, *quasi corpus*, *ita*, *ut quasi corpus efficiat*, h. e. *intime*, *arctissime*, a σωματικός. Sic semel legitur in N. T. Coloss. II, 9. σωματικῶς tanquam corpus, cuius caput est Christus. Alii interpretantur per *vere*, *realiter*, ὄντως, ut locus intellegatur non solum de unione hypostatica, sed etiam de intima communicatione idiomatum.

ΣΩΠΑΤΡΟΣ, ε, ὁ, *Sopater*. Nomen viri origine graecum, idem notans, quod *salvus pater*, ex σῶς pro σόος *salvus* et πατὴρ *pater*. Memoratur in N. T. tantum Act. XX, 4.

ΣΩΡΕΥΩ,

ΣΩΡΕΥΩ, fut. σωρεύσω, 1) proprie: construo, cumulo, in acervum colligo, de rebus, quae cumulatim aggregantur, ut magnam efficiant congeriem, a σωρὸς acervus, cumulus. Sic legitur in N. T. Rom. XII, 20. ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ carbones ignitos in caput eius coacervabis. Verba sunt desumta ex Prov. XXV, 22. De vero huius loci sensu vide dicta ad ἄνθραξ. — Herodian. IV, 15. 14. ἀπὸ τῶν σωρηδὸν κατασωρευμένων. ibid. VIII, 4. 15. χοῦν τε τῆς γῆς εἰς αὐτὸ σεσωρευκότες. 2) metaphorice: obruo. 2 Tim. III, 6. γυναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρτίαις mulieres cumulatas peccatis, h. e. gravissimis criminum obrutas oneribus, quae, scelera sceleribus addentes, turpem peccandi sibi comparaverunt habitum. Alberti Gloss. N. T. p. 162. σεσωρευμένα· βεβαρημένα. Idem Hesychius tradit. Lex. Cyrilli MS. Brem. σωρεύει· βαύζει, συνάγει. Herodian. IV, 8. 20. λιβάνῳ τοὺς βωμοὺς ἐσώρευσεν. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΩΣΘΕΝΗΣ, εος, ὁ. Sosthenes. Nomen viri proprium, origine graecum, ex σῶος salvus et σθένος robur, vis, potentia. Fuit Iudaeus et synagogae Corinthiacae praefectus; postea vero, ad religionem christianam adductus, Paulum in tradenda et propaganda religione adiuvit. Memoratur in N. T. tantum Act. XVIII, 17. 1 Cor. I, 1.

ΣΩΣΙΠΑΤΡΟΣ, ου, ὁ. Sosipater. Nomen proprium viri, origine graecum, ex σῶσις conservatio, quod a σώζω servo, et πατὴρ pater. Fuit quidam ex cognatis Pauli et fortasse idem, qui Act. XX, 4. Σώπατρος vocatur. Memoratur in N. T. tantum Rom. XVI, 21.

ΣΩΤΗΡ, ῆρος, ὁ, soter, servator, conservator, salvator, et generatim omnis, qui aliquem salvum et incolumem praestat et in feliciorem statum perducit, tuendo, beneficia conferendo, avertendo et auferendo mala, quae premunt etc. Est verbale a tertia pers. perf. pass. σέσωται, verbi σώω servo, salvo. Cic. Orat. in Verrem II, c. 63. „is est nimirum Soter, qui salutem dedit." Apud Graecos σωτὴρ aeque ac εὐεργέτης erat vocabulum honoris, quod tributum legitur omnibus, qui essent bene meriti de rebus civitatis alicuius et eam vel ornassent et auxissent, vel a periculis et incommodis defendissent ac liberassent; (Vide Aeschin. Socr. Dial. I, 12. Ab Alexandrinis iudices, seu praesides gentis iudaicae σωτῆρες vocantur Iudd. III, 9. 15. Philo adv. Flaccum Lib. II, p. 527. Augustum σωτῆρα appellat. Conf. Ernesti in Clav. Ciceron. sub voce Soter.) medicis, propter opem, quam ferunt aegrotantibus, (Cf. Spanhemium de Usu et Praestantia Numismatum. Diss. VII, p. 416. et Diss. XII, p. 500.) diis tutelaribus, v. c. Iovi, (Plinius Lib. N. XXXIV, c. 8.) Neptuno, Aesculapio, Dioscuris, (qui nautas tueri credebantur. Vide Perizonium ad Aelian. V. H. I, 30.

I, 30. et IV, 5.) Herculi etc. Conf. *Spanhemium ad Aristoph.* Plutum v. 1176. *Steph. le Moyne* ad Varia Sacra p. 127 et 134. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 662 seq. et *Deylingii Obss. Sacr.* P. II, p. 96. *I. C. Schläger C. de diis hominibusque servatoribus* (Helmst. 737. 4.) et *I. G. Hauptmann de soteribus antiquitatis*, Gerae 751. 4. In N. T. speciatim κατ' ἐξοχὴν σωτὴρ tribuitur *Deo ac Christo*, v. c. Luc. I, 47. ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτῆρί μου in Deo, servatore meo, qui, ut in sequentibus explicatur, benigne respexit miseram meam conditionem. ibid. II, 11. ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτὴρ natus enim vobis est hodie servator ille in V. T. promissus, qui Ioh. IV, 42. et 1 Ioh. IV, 14. ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου vocatur, h. e. is, qui saluti generis humani prospicit. Act. V, 31. XIII, 23. Ephes. V, 23. αὐτός ἐστι σωτὴρ τοῦ σώματος ipse (nempe Christus) est ac manet perpetua causa felicitatis Christianorum. Si vero αὐτὸς non ad χριστὸς, sed ad ἀνὴρ refertur, quod nonnullis placere video, tunc verborum sensus est ita constituendus: maritus vero est tutor corporis, h. e. uxoris, (Exod. XXI, 3.) qui eius vitae, utilitati ac commodis quovis modo prospicit eamque alit, tuetur et consiliis gubernat. Phil. III, 20. Christus σωτὴρ dicitur, quatenus Christiani ei debent futuram felicitatem aeternam. 1 Tim. I, 1. Deus σωτὴρ vocatur, quatenus homines per religionem christianam ad summam felicitatem adduxit. ibid. II, 3. coll. v. 4. IV, 10. ὅς ἐστι σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν qui est auctor felicitatis omnium hominum, maxime vero Christianorum. 2 Tim. I, 10. Tit. I, 3. 4. II, 10. 13. III, 4. 6. 2 Petr. I, 1. 11. II, 20. III, 2. 18. Iud. v. 25. Saepius in N. T. non legitur. Eodem modo Deus in V. T. vocatur ישׁע, Ps. XXIV, 5. XXV, 5. XXVII, 1. 15. מוֹשִׁיעַ, Deut. XXXII, 15. Ies. XII, 2. et מוֹשִׁיעַ Ies. XLV, 15. 21. Adde Sirac. LI, 1. 1 Macc. IV, 30. *Hesych.* σωτήρ· λυτρωτής.

ΣΩΤΗΡΊΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *conservatio, sospitatio*, cum aliquid conservatur in statu suo et incolume, a σώζω *servo*, quod vide supra. Act. XXVII, 34. τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει hoc enim ad vestrae vitae conservationem cedet. Hebr. XI, 7. de conservatione Noachi eiusque familiae tempore diluvii usurpatur. 2) *liberatio*, a malo et potestate alicuius. Luc. I, 69. κέρας σωτηρίας potentissimum liberatorem. ibid. v. 71. σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς ut liberaret nos ab hostibus nostris et vindicaret a potentia omnium adversariorum nostrorum. Act. VII, 25. ὅτι ὁ Θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν αὐτοῖς σωτηρίαν Deum scilicet eius manu liberaturum esse ipsos e servitute Aegyptiaca. Hebr. I, 14. τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν quos Deus periculo alicui eripere vult. Simili modo etiam *Iosephus* A. I. II, c. 9. §. 7. [illegible] Israelitarum

ex

ex Aegypto per Mosen σωτηρίαν appellat. 3) *felicitas omnis generis*, et speciatim: *felicitas omnis, quae Christianis contingit et promissa est, salus, per Christum hominibus parta*, ob quam ipse σωτὴρ in N. T. vocatur, ut supra iam ad σωτὴρ observatum est. Luc. I, 77. τᾶ δᾶναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτᾶ ut imbueret populum eius salutari doctrina, cuius observatione scilicet remissionem peccatorum consequatur. ibid. XIX, 9. ὅτι σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τέτῳ ἐγένετο magna hodie tibi et familiae tuae contigit felicitas. Act. IV, 12. καὶ ἐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ ἐδενὶ ἡ σωτηρία nec per ullum alium speranda est felicitas christiana. ibid. XIII, 26. ὑμῖν ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης ἀπεσάλη vobis doctrina haec salutifera prae caeteris traditur. ibid. XVI, 17. οἵτινες καταγγέλλεσιν ὑμῖν ὁδὸν σωτηρίας qui annunciant vobis doctrinam salutarem. Rom. I, 16. X, 1. 10. XIII, 11. νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία, ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν nunc enim perfectiorem religionis christianae cognitionem habemus, quam illo tempore, quo Christo nomen dedimus. 2 Cor. I, 6. VI, 2. VII, 10. Ephes. I, 13. τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν. Philipp. I, 19. 28. σωτηρίας felicitatis aeternae, quae etiam cap. II, 12. simpliciter ἡ σωτηρία dicitur. De felicitate futura, in regno Messiae speranda, etiam explicanda est haec vox 1 Thess. V, 8. 9. Sed 2 Thess. I, 13. σωτηρία omnem felicitatem Christianorum in hac pariter ac in futura vita significat. 2 Tim. II, 10. III, 15. Hebr. II, 10. Christus ὁ ἀρχηγὸς τῆς σωτηρίας, h. e. auctor et causa perpetua felicitatis humanae dicitur. ibid. V, 9. idem dicitur factus esse πᾶσιν τοῖς ὑπακέεσιν αὐτᾶ αἴτιος σωτηρίας αἰωνίε. ibid. IX, 28. 1 Petr. I, 5. 9. 10. 2 Petr. III, 15. Apoc. XII, 10. Alexandrini hac voce usi sunt pro יֶשַׁע *salus, auxilium, conservatio*, 2 Sam. XXII, 3. 36. 47. XXIII, 5. Ps. XVIII, 3. 38. 50. יְשׁוּעָה idem, Gen. XLIX, 18. Iob. XIII, 16. XXX, 15. Ps. LXXXVII, 1. מוֹשִׁיעַ *salvator*, Ies. XLVII, 15. LXIII, 8. et aliis multis, idem significantibus vocabulis. 4) *religio christiana salutifera*. Hebr. II, 3. τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας doctrinae christianae, tam salutaris, praecepta violantes. ibid. VI, 9. τὰ ἐχόμενα τῆς σωτηρίας constantia in religione christiana. Iud. v. 3. περὶ τοῖς κοινοῖς σωτηρίας de religione christiana, quam nos profitemur. Rom. XI, 11. ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, scil. ἐγένετο, doctrina christiana tradita est gentilibus. 5) pro σωτὴρ *servator, qui alios felices incolumesque reddit*. Ioh. IV, 22. ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ιεδαίων ἐςὶ nam inter Iudaeos exorietur Messias, hominum servator. Alii vertunt: vera Deum colendi ratio inter Iudaeos reperitur, coll. Ies. II, 3. Act. XIII, 47. τᾶ εἶναί σε εἰς σωτηρίαν ut doctrinam salutiferam tradas etiam remotissimis gentibus; ubi σωτηρία est i. q. Φῶς. Conf. Bibl. Brem. Class. IV, Fasc. V, p. 782.

Ita

Ita quoque *salus* pro *servator* legitur apud *Sil. Ital.* Lib. VII, v. 733. „Fabiumque decus, Fabiumque salutem certatim et magna memorabat voce parentem." 6) *laus e victoria et ob salutem praestitam et acceptam.* Apoc. VII, 10. (ubi tamen σωτηρία ad imitationem hebraici ישועה 2 Regg. V, 1. Ps. XX, 6. Ies. LIX, 17. *ipsam victoriam* significare potest) et XIX, 1. coll. Ion. II, 10. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΩΤΗΡΙΟΝ, ἰυ, τὸ, 1) proprie: *salus*, i. q. σωτηρία, ab eodem themate. Ies. XXXVIII, 11. οὐκέτι ἐ μὴ ἴδω τὸ σωτήριον τῦ Θεῦ. Ps. LXXXIV, 7. τὸ σωτήριόν συ δοίης ἡμῖν. Hinc in N. T. 2) est i. q. σωτὴρ, *servator*, *salvator*, *auctor felicitatis.* Luc. II, 30. ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μυ τὸ σωτήριόν συ viderunt oculi mei Christum, a Deo hominibus felicitatis caussa missum. ibid. III, 6. καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον Θεῦ. 3) *doctrina salutaris*, speciatim *christiana.* Act. XXVIII, 28. ὅτι τοῖς ἔθνεσι ἀπεςάλη τὸ σωτήριον τῦ Θεῦ, αὐτοὶ καὶ ἀκύσονται hanc doctrinam divinam salutarem gentilibus tradi, qui etiam eam admittent. 4) *futura Christianorum felicitas eiusque spes certissima.* Ephes. VI, 17. καὶ τὴν περικεφαλαίαν τῦ σωτηρίυ δέξασθε galeae instar sit vobis spes felicitatis futurae. Conf. 1 Thess. V, 8. περικεφαλαίαν ἐλπίδα σωτηρίας. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ, ε, ὁ, ἡ, *salutaris*, *salutifer*; ab eodem themate. Legitur in N. T. tantum Tit. II, 11. ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις tradita enim est doctrina christiana salutaris, quam beneficio divino debemus, omnibus hominibus. Legitur praeterea hoc adiectivum apud *Xenoph.* de Re Equestri III, 12. *Eurip.* Phoen. v. 935. et in aliis locis, quae collegit *Wetstenius* *N. T.* T. II, p. 374.

ΣΩΦΡΟΝΕΩ, ῶ, fut. ήσω, generatim: *mentis compos sum*, *sanae mentis sum*, *ad sanam mentem redeo post insaniam*, *ago ea*, *quae sunt hominis sanae mentis*, a σόος, contracte σῶς *sanus* et φρὴν *mens.* Hinc pro contextae orationis et subiectae materiae diversitate significat mox *recte iudicare*, mox *prudentem cautumque esse et omnia consulte facere*, mox *modeste de se sentire et statuere*, mox deinde *sobrium esse et continentem*, *temperanter se gerere*, *caste ac pudice vivere.* Marc. VII, 15. καὶ θεωρῦσι τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον καὶ ἱματισμένον καὶ σωφρονῦντα et admirabundi videbant hominem, qui antea fuerat daemoniacus, Iesu assidentem, vestitum et iam ad sanam mentem rediisse. Conf. Luc. VIII, 35. ubi eadem res narratur. (*Apollodor.* Bibl. III, c. 5. p. 162. de Lycurgo insaniente, ἀκρωτηριάσας ἑαυτὸν ἐσωφρόνησε. *Achill. Tat.* IV, p. 165. ubi *Clitophon* de *Leucippe*, insania antea correpta: ἐγὼ δὲ ἰδὼν σωφρονῦσαν.) Rom. XII, 3. ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν

sed ita statuere, ut modeste de se sentiat. 2 Cor. V, 13. εἴτε σωφρονοῦμεν ὑμῖν si modeste de me loquor, (*Chrysostomus* ad h.l. μέτριόν τι καὶ ταπεινὸν λαλοῦμεν,) vestrum causa hoc facio, ut exemplum scilicet modestiae vobis proponam. Tit. II, 6. τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν similiter iuniores quoque hortare, ut prudenter, modeste ac temperanter se gerant. 1 Petr. IV, 7. σωφρονήσατε οὖν prudenter vos gerite. Saepius in N. T. non legitur. Aeque late patet haec vox apud graecos Scriptores. Sic v. c. de *moderantia et temperantia* legitur apud *Xenoph.* Agesil. XI, 10. ἐν ταῖς εὐπραξίαις σωφρονεῖν ἐπιστάμενος. Idem Cyrop. III, 2. 2. hac voce ita usus est, ut significet: *nihil audere, moderate se gerere.* Apud eundem in Mem. Socr. I, 1. 20. legitur de recte iudicantibus et statuentibus; ibid. II, 7. 8. de modeste se gerentibus, et III, 5. 21. de militibus, sobrie se gerentibus, adhibetur. De *castitate* adhibetur ab *Aelian.* V. H. IV, 1. X, 2. XI, 3. et apud eundem III, 34. de *temperantia in victu* legitur. Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. I. p. 144. *Gatakerum* ad *M. Antonin.* Lib. III, §. 2. *Lamb. Bos.* in Exercitatt. p. 216. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 78. et *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II. p. 1226. *Alberti* Glossar. N. T. p. 142. σωφρονοῦμεν· σῶον τὸ φρόνημα ἔχομεν.

ΣΩΦΡΟΝΙΖΩ, fut. *ίσω, facio, ut quis sapiat, ad sanam mentem reduco, bonis moribus imbuo, emendo, corrigo, castigo, instruo, hortor, moneo*, a σώφρων, quod vide. Tantum legitur in N. T. Tit. II, 4. ἵνα σωφρονίζωσι τὰς νέας φιλάνδρους εἶναι, φιλοτέκνους, σώφρονας ut doceant et hortentur foeminas, in prima aetate constitutas. *Xenoph.* Hist. Gr. III, 2. 17. Anab. VII, 7. 24. et de Rep. Laced. XIII, 5. *Iustinus Mart.* Apolog. II, §. 2. de muliere, quae, ipsa intemperans, cum viro degebat intemperanti: ἐπεὶ δὲ τὰ τοῦ Χριστοῦ διδάγματα ἔγνω, αὐτὴ ἐσωφρονίσθη, καὶ τὸν ἄνδρα ὁμοίως σωφρονεῖν πείθειν ἐπειρᾶτο. Hinc σωφρονισταὶ dicebantur apud Athenienses, qui e singulis tribubus elegebantur et quorum munus versabatur in hoc, ut vitam moresque epheborum regerent et moderarentur. Vide *Etym. M.* s. h. v. et *Hemsterhusium* ad *Pollucem* p. 1123. n. 92.

ΣΩΦΡΟΝΙΣΜΟΣ, οῦ, ὁ, et active, et passive usurpatur apud Graecos. Active si sumitur, notat *institutionem, emendationem, cohortationem, admonitionem, castigationem et formationem animi ad virtutem.* Passive vero si adhibetur, notat *sanitatem mentis, prudentiam, modestiam, sobrietatem, temperantiam*, a perf. pass. σεσωφρόνισμαι, verbi σωφρονίζω, quod vide. Legitur tantum in N. T. 2 Tim. I, 7. ubi σωφρονισμὸς ab aliis de *animo tranquillo*, ab aliis de *institutione*, ab aliis

aliis vero, et, ut opinor, rectius, *de prudentia in munere doctoris christiani rite fungendo* explicatur.

ΣΩΦΡΟΝΩΣ. Adverbium, significans: *sana mente, prudenter, moderate, temperanter, sobrie, caste*, a σώφρων. Semel in N. T. legitur Tit. II, 12. σωφρόνως καὶ δικαίως, ubi σωφρόνως eam vivendi rationem significare videtur, quae omnia hominis erga se ipsum comprehendit officia, et se inprimis in nutrimentorum et voluptatum huius vitae moderato usu, affectuum moderatione et patientia in rebus adversis exserit. Conf. *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΣΩΦΡΟΣΥΝΗ, ης, ἡ, est *ea virtus, cum quis facit, quae fiunt ab hominibus, qui sunt sanae mentis, mentis sanitas, sobrietas, prudentia, sapientia, temperantia, modestia, castitas et pudicitia*, a σώφρων, quod vide. Ter tantum in N. T. legitur. Act. XXVI, 25. ἀλλ᾽ ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι sed vera et verba sanae mentis profero, *ich befinde mich in einem ruhigen, gewöhnlichen und vernünftigen Gemüthszustand*. Opponitur h. l. σωφροσύνη enthusiasmo. Vide supra μαίνομαι. 1 Tim. II, 9. μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν ἑαυτὰς, ubi σωφροσύνη est modestia et temperantia, maxime in cultu corporis. ibid. v. 15. *Plato* Phaedon. p. 380. σωφροσύνη τὸ περὶ τὰς ἐπιθυμίας μὴ ἐπτοῆσθαι, ἀλλ᾽ ὀλιγώρως ἔχειν καὶ κοσμίως. Id. de Republ. IV, p. 449. κόσμος πού τις ἡ σωφροσύνη ἐστὶ, καὶ ἡδονῶν τινῶν καὶ ἐπιθυμιῶν ἐγκράτεια. *Aelian.* V. H. XII, 1. σωφροσύνη γάμου coniugii castimonia. ib. VII, 9. de temperantia in vestitu adhibetur. De modestia in cultu corporis legitur quoque apud *Xenoph.* Mem. II, 1. 22. Idem Anab. I, 9. 2. hac voce de modestia usus esse videtur. *Hesych.* σωφροσύνη· σοφία, ἐπιστήμη. Conf. etiam *Wetstenii N. T.* T. II. p. 323 seq.

ΣΩΦΡΩΝ, ονος, ὁ, ἡ, *mentis compos, sana mente praeditus, sapiens, prudens, sobrius, temperans, modestus, castus*, ex σόος, contracte σῶς, *sanus* et φρὴν *mens*. Legitur tantum in N. T. 1 Tim. III, 2. Tit. I, 8. II, 2. 5. Apud *Arrian.* Diss. in Epictet. III, c. 2. σώφρων et ἀκόλαστος sibi invicem opponuntur. *Aelian.* V. H. III, 36. XI, 9. et XIV, 10. Conf. quae de hac voce disputavit *Irmischius* in Excursu ad *Herodian.* I, 2. 3. p. 789 seq. et *Wetstenius N. T.* T. II. p. 328.

ΣΩΩ. Vide ΣΩΖΩ.

ΤΑΒΕΡΝΗ, ης, ἡ, *taberna*. Nomen, origine latinum, per syncopen pro *tabulerna*, a *tabula*, quod ex tabulis olim fiebant tabernae. Semel legitur in N. T. Act. XXVIII, 15. ubi memorantur τρεῖς ταβέρναι. *Tres Tabernae* erat nomen proprium loci, aut oppiduli in Italia, haud procul a Roma remoti, in via Appia. Sine dubio nomen accepit ab usu, quod ibi essent tabernae, ubi vinum et esculenta venum proponebantur, ut hospites fessi et sitibundi sese reficerent. Vide *Grotium* ad h. l. *Alb.* Glossar. Gr. p. 86. ταβερνῶν· πανδοχείων.

ΤΑΒΙΘΑ, ἡ, *Tabida*, vel *Tabitha*. Nomen proprium mulieris christianae, origine syriacum ܛܒܝܬܐ, h. e. *caprea, dama*, et hebraico צביה idem, mutato Sade, ut fit, in Teth. Memoratur in N. T. Act. IX, 36. ἐν Ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια, ὀνόματι Ταβιθά, ἣ διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς. Ioppe autem erat quaedam Christiana, Tabida nomine, quae, si in graecam linguam nomen transferas, δορκάς, h. e. dama, seu caprea appellatur. ibid. v. 40. Ταβιθά, ἀνάστηθι Tabida, surge. Sine dubio haec mulier Tabitha appellata est ob formae venustatem. Hoc autem nomen tunc temporis inter Iudaeos familiare fuisse, docuit *Lightfootus* in Centur. Chorographica Matthaeo praemissa c. 18. et *Bochartus* in Hierozoic. I, 3. 26.

ΤΑΓΜΑ, τος, τό, 1) proprie: *agmen militare, acies militaris, ordine disposita et in manipulos distincta, legio, cohors.* Est enim verbale a perf. pass. τέταγμαι, verbi τάττω, vel τάσσω, quod vide infra. Sic aliquoties legitur apud Alexandrinos, v. c. 2 Sam. XXIII, 13. καὶ τάγμα τῶν ἀλλοφύλων παρενέβαλεν, ubi in hebraico legitur חַיַּת *coetus, caterva.* 1 Sam. IV, 10. XV, 4. *Arrian.* Tactic. p. 28. καὶ ὅσοι μεμερισμένοι ἐς τάγματα, ὧν ἑκάστῳ καὶ ὄνομα οἰκεῖον τέθειται. *Plutarch.* Othon. p. 1072. A. *Ioseph.* B. I. III, 4. 2. Vide *Valesium* ad *Eusebii* Hist. Eccles. p. 249. 2) *ordo.* Sic semel legitur in N. T. 1 Cor. XV, 23. ἕκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι, suo quisque ordine, a Deo resurrectioni mortuorum constituto, *ein jeder, wenn die Reihe an ihn kommen wird.*

ΤΑΚΤΟΣ, ἡ, όν, 1) proprie: *statutus, ordinatus, certo ordine procedens et dispositus.* Est verbale a tertia persona perf. pass. τέτακται, verbi τάσσω, vel τάττω *statuo, ordino.* 2) metaphorice: *constitutus, certus, definitus*, quo sensu etiam apud Latinos *statutus* et *status* (v. c. *Plautus* Curcul. I, 1, 5. *Ciceronem* de Officiis I, 12. *status dies cum hoste.*)

hoste.) saepius occurrit. Legitur in N. T. tantum Act. XII, 21. τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ, *Vulgatus* recte: *statuto autem die.* Eodem modo legitur apud Alexandrinos Iob. XII, 5. εἰς χρόνον τακτόν, quae formula hebraico מועד respondere videtur, quod descendit a יעד *tempus et locum indicere et constituere. Dionys. Halic.* A. R. Lib. II. p. 133. ἡμέρᾳ τακτῇ - - συνερχόμενοι. *Thucyd.* Hist. IV, cap. 16. σῖτον τακτόν. ibid. cap. 65. ἀργύριον τακτὸν certam pecuniae summam. *Polybius* III, 33. Exc. Legat. XCII. p. 1274. τακτῶν ἡμερῶν. Ib. CXXXIV. p. 1336. κατά τινας τακτὰς ἡμέρας.

ΤΑΛΑΙΠΩΡΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *graviter laboro, labore conficior, strenue aliquid ago,* a ταλαίπωρος, quod vide. Sic legitur apud *Xenoph.* in Mem. II, 1. 18. *Hippocrate* de Aer. c. 46. et de Diaeta in morbis acutis p. 387. ed. *Foësii.* Vide de hoc verbo *Taylor.* ad *Lysiam* p. 490 sq. 2) metaphorice: *miser sum, miserias et aerumnas perpetior, adfligor adversis,* item transitive: *miserum reddo, in aerumnas conicio. Thucyd.* I, c. 99. οὐκ εἰωθόσιν οὐδὲ βουλομένοις ταλαιπωρεῖν, et ibidem cap. 134. ἵνα μὴ ἐνταῦθα ταλαιπωροίη. Adde Alexandrinos Ps. XVI, 10. XXXVII, 9. ἀπὸ προσώπου τῶν ἀσεβῶν τῶν ταλαιπωρησάντων με. Ies. XXXIII, 1. Micha II, 4. 3) *sensu miseriae meae tangor, miseriae meae meditatione serio occupor.* Sic semel in N. T. legitur Iacob. IV, 9. ταλαιπωρήσατε miseros vos agnoscite. Alii: affligite vosmet ipsos ieiunio.

ΤΑΛΑΙΠΩΡΙΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *molestia, qua aliquis e multis laboribus et longis itineribus afficitur, labor improbus, iter longum atque molestum,* a ταλαίπωρος, quod vide. *Polyb.* Hist. III, c. 55. μετὰ ταῦτα δὲ παραστήσας τὰ πλήθη τὸν κρημνὸν ἐξῳκοδόμει μετὰ πολλῆς τῆς ταλαιπωρίας deinde opera militum usus labore improbo in ipso praecipitio viam munivit. Conf. *Munthe* in Obss. Philol. e Diodor. Sic. p. 301. *Hesych.* et Lex. *Cyrilli* MS. Brem. ταλαιπωρία· μοχθηρία. 2) *omnis miseria, aerumna ac molestia, quam aliquis perfert ac sustinet, miseria gravis et calamitas, qua aliquis alterum afficere conatur, aerumnae, in quas alios conicimus.* Sic bis legitur in N. T. Rom. III, 16. σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, h. e. quidquid agunt, agunt, ut alios perdant. Iacob. V, 1. κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς ταλαιπωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις flete et lugete ob calamitates vobis imminentes. Alexandrini usi sunt hac voce pro הֹוָה *aerumna,* Ies. XLVII, 11. שֹׁד *vastatio, vastitas,* Ierem. VI, 7. XX, 8. Hos. IX, 6. שֶׁבֶר *fractio, contritio,* Ies. LIX, 7. LX, 18. Ierem. IV, 20. מַחְשָׁךְ *tenebrae,* Ps. LXXXVIII, 19. et חָמָס *vis, violentia, iniuria,* Ierem. LI, 35.

35. Adde *Aelian.* V. H. XIII, 38. ἡ ἐκ τῶν νόμων ταλαιπωρία. *Thucyd.* II. cap. 49.

ΤΑΛΑΙΠΩΡΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie notat *eum, qui gravissimis laboribus frangitur ac fatigatur*, v. c. in lapidicinis laborat, vel ad metalla damnatus est, ex ταλάω, per syncopen τλάω vel τλῆμι, *suffero*, et πῶρος *saxum ingens*, item *callus*, item *luctus*. 2) *miser, aerumnosus, calamitosus, afflictus*. Sic bis tantum in N. T. legitur Rom. VII, 24. ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος o me miserum, nempe vitiositatis vi atque imperio eiusque sensu, ut ipse in sequentibus interpretatus est. Eodem modo ταλαίπωρος quoque sumitur Apoc. III, 17. Legitur praeterea apud *Eurip.* in Phoen. v. 1636. *Platonem* Euthydem. p. 280. *Lucian.* Tragopod. p. 804. et apud *Demosthenem* saepius. Cf. *Reiskii* Indicem Graecit. Demosthen. p. 729. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 59. et *Alberti* Obss. Philol. p. 305. *Hesych.* ταλαίπωρος· ἐπίπονος, τλητικός. Schol. ad *Aristoph.* Plutum v. 33. ταλαίπωρος δὲ παρὰ τὸ τλῆναι τὸν πῶρον, ὅ ἐστι πένθος. *Suid.* ταλαίπωρος· ὁ ἄθλιος. παρὰ τὸ τάλας, καὶ τὸν πῶρον, ὅ ἐστι πάθος. Ὅτι δὲ πῶρος πάθος τί ἐστιν, Ἀντίμαχός φησιν. Πῶρον τίν' ἀλόχοισι καὶ οἷς τεκέεσσιν ἔθεντο. καὶ πωρεῖν Ἠλεῖοι τὸ πενθεῖν φασι καὶ Ἀντίμαχος αὖθις κ. τ. λ. Alexandrini hac voce usi sunt pro שָׁדוּד *vastatus*, Ps. CXXXVII, 8. Ies. XXXIII, 1. Adde Tob. XIII, 11. Sap. III, 11. XIII, 10. 2 Macc. IV, 47.

ΤΑΛΑΝΤΙΑΙΟΣ, αία, αῖον, *talentarius, talentum suo pondere aequans*, (*Polyb.* IX, 34.) a τάλαντον *talentum*, quod vide infra. Legitur in N. T. tantum Apoc. XVI, 21. χάλαζα μεγάλη, ὡς ταλαντιαία grando magna, quasi talenti pondo, seu talenti pondus aequans. Dicuntur autem Graecis in universum ταλανταῖα et ταλαντιαῖα *quaecunque magna sunt et gravia*. *Iosephus* de Bello Iud. Lib. V, c. 6. §. 3. ταλαντιαῖοι μὲν ἦσαν οἱ βαλλόμενοι πέτροι. Cf. *Scaligerana posteriora* p. 141. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 819. et *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* XIX, 45. *Hesych.* Ταλαντιαῖον· βαρύ. Alio sensu ταλαντιαῖος legitur apud *Demosthenem* p. 833. 23. ed. *Reiske*, ubi ταλαντιαῖος οἶκος est domus, valens talentum.

ΤΑΛΑΝΤΟΝ, ου, τὸ, *talentum*, 1) proprie: *statera, libra*, vel *trutina, lanx*, ἀπὸ τοῦ τλῆναι τὸ βάρος. 2) *quod imponitur librae trutinandum et nominatim pondus* 125 *librarum*. 3) *certa pecuniae summa, quae illud pondus* 125 *librarum aequat*, talentum, proprie sic dictum. Sic legitur in N. T. Matth. XVIII, 24. ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων debitor decies mille talentorum. ibid. XXV, 15. 16. 20. 22. 24. 25. 28. Varias autem talentorum species fuisse apud vete-

res, docuit *Gronovius* in libro de Pecunia Vet. et *Leusdenius* Philol. Hebr. mixt. Diff. 29. *Talentum atticum* complexum est sex millia drachmarum, seu sexaginta minas atticas. Vide *Pollucis* Onom. IX, 85. Schol. *Aristoph.* ad Plutum v. 194. ἴδιον, inquit, ὅτι ἡ δραχμὴ ἓξ ὀβολοί εἰσιν, ἡ δὲ μνᾶ ἑκατὸν δραχμαὶ, τὸ δὲ τάλαντον ὀγδοήκοντα μναῖ. *Talentum babylonicum* valebat LX. minas babylonias, sed quae faciebant LXXII. atticas. Conf. *Perizonium* ad *Aelian.* V. H. I, c. 22. *Talentum syriacum argenteum* 281. thaleros; aureum vero 3935. thaleros valebat. Vide *Fabri* Archaeologiam Hebraeorum T. I. p. 397. Lex. MS. Bibl. Coislin. p. 493. τάλαντα· ζυγὰ, οἱ παλαιοί. τάσσεται καὶ ἐπὶ ὡρισμένα νομίσματος παρ᾽ ἀττικοῖς. δύναται δὲ τρεῖς χρυσοῦς ὁ Θυατειρηνός. ἄλλα δὲ παρ᾽ ἄλλοις κατὰ τὴν ὁλκὴν τάλαντα. Cf. *D'Orville* ad *Chariton.* I, 14. p. 286. ed. Lipf. — *Hesych.* τάλαντον· λίτραι ἑκατὸν εἴκοσι πέντε κατὰ τὸν μέγαν Ἐπιφάνιον. (apud *Steph. le Moyne* in Variis Sacris p. 485.) Lex. *Cyrilli* MS. Brem. τάλαντον· ζυγὸν, ὁλκὴν, σταθμόν. Etym. inedit. Τάλαντον σημαίνει δ΄· τὸ ζύγιον, τὸν σταθμὸν, τὸ βάρος, καὶ τὸ χάρισμα. Conf. *Ed. Bernardum* de Menf. et Ponder. Lib. II. p. 189. Alexandrini hac voce usi sunt pro כִּכָּר *talentum*, Exod. XXV, 39. 2 Sam. XII, 30. 1 Regg. IX, 14. 28. etc.

ΤΑΛΙΘΑ ΚΟΥΜΙ. Est vox syriaca ܛܠܝܬܐ, quae litteris hebraicis hoc modo scribitur טליתא et a Marco V, cap. 41. explicatur verbo; τὸ κοράσιον, et a *Suida* ἡ παῖς, h. e. *puella*. Significat autem ܛܠܝܬܐ, ut chaldaicum טליתא, *puellam*, a ܛܠܝ emph. ܛܠܝܐ *puer, iuvenis*. Saepius in N. T. non legitur. Conf. *Laur. Fabricii* Reliquias Syras p. 300. *Th. Crenii* Analectorum Philol. Crit. Hift. — Τάλις est *Hesychio* ἡ μελλόγαμος παρθένος. Vide etiam *Suidam*.

ΤΑΜΕΙ̃ΟΝ vel ΤΑΜΙΕΙ̃ΟΝ, ειου, τὸ, 1) proprie et generatim: *repositorium*, seu *omnis locus secretus, ubi aliquid reponitur et reconditur*. Speciatim: *cella penuaria*, seu *locus secretior, ubi quaestor, quae accepit, recondit, promtuarium, penuarium, horreum, aerarium*, a ταμίας, ου, ὁ, *promus condus, cellarius, dispensator, quaestor, aerario praefectus*, unde ταμιεύω et ταμιεύομαι *sum promus condus, quaestoris munus obeo, repono, recondo, asservo*. Sic legitur in N. T. Luc. XII, 24. de corvis, οἷς οὐκ ἔστι ταμιεῖον, οὐδὲ ἀποθήκη quae non habent cellas penuarias aut horrea. In versione Alex. legitur pro אָסָם *horreum*, Devt. XXVIII, 8. Prov. III, 10. ubi *Aquila* αἱ ἀποθῆκαι, *Symmachus* ταμιεῖα habet: et pro מְזָוִים *cellae, promtuaria, penuaria*, Pf. CXLIV,

CXLIV, 13. Pro *cella penuaria* ταμεῖον est in *Theophrast.* Charact. c. 4. et pro *aerario publico* eadem vox legitur apud *Herodian.* I, 6. 19. ταμεῖά τε χρημάτων βασιλικῶν ἐνταῦθα πάντα, ubi videndus *Irmischius.* ibid. VII, 4. 4. οἱ προεστῶτες τοῦ ταμείου praefecti aerario principis. *Iosephum* de Bello Iud. IV, c. 4. §. 3. Conf. *Dukerum* ad *Thucyd.* I, c. 96. T. I. Opp. ed. Bipont. p. 372. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 737. Lexicon Vet. ταμεῖον τὸ ἐλαιστικὸν *cellarium, cella proma, penuarium, penum, promptuarium. Hesych.* ταμίας· (conf. Alex. Ies. XXII, 15.) φύλαξ χρημάτων, προστάτης, δεσπότης, οἰκονόμος, διοικητής. *Suid.* ταμιεύεται· διοικεῖται, ἀποκρύπτει, φυλάττει. 2) per synecdochen speciei: *omnis locus secretus, privatus, abditus et occultus, quaevis intima et secretissima domus pars, conclave.* Sic legitur in N. T. Matth. VI, 6. σὺ δὲ ὅταν προσεύχῃ, εἴσελθε εἰς τὸ ταμεῖόν σου tu vero oraturus introito in conclave tuum, h. e. in oratorium privatum, in prosevcham domesticam, quae in superiori aedium parte erat et alias ὑπερῷον dicitur. Matth. XXIV, 26. ἰδοὺ ἐν τοῖς ταμείοις in obscuro latet. Luc. XII, 3. ὃ πρὸς τὸ οὖς ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμείοις, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωμάτων quae familiari sermone dissserueritis in conclavibus, olim palam praedicabuntur. Saepius in N. T. non legitur. In eadem tamen notione saepius reperitur apud Alexandrinos pro חֶדֶר vel חֲדַר *cubiculum, conclave,* Iudd. III, 24. XV, 1. XVI, 9. 12. Iob. IX, 9. Prov. VII, 27. Adde Cantic. VIII, 2. Tob. VII, 17. Sirac. XXIX, 15. *Hesych.* et Lex. *Cyrilli* MS. Brem. ταμεῖον· κοιτῶνα. Idem: ταμεῖα· ἀπόκρυφα οἰκήματα. Idem: ταμεῖον· θάλαμος. Cf. *Fulleri* Miscellan. Sacr. Lib. I. c. 16. p. 98.

ΤΑΝΥ͂Ν, *nunc.* Adverbium, compositum ex accusativo plur. neutr. artic. ὁ, ἡ, τὸ, et νῦν *nunc,* pro κατὰ τὰ νῦν ὄντα πράγματα *prout res se iam habet.* Quater tantum in N. T. legitur. Act. IV, 29. καὶ τανῦν, κύριε, ἔπιδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν iam vero, Domine, respice in comminationes eorum. ibid. XVII, 30. XX, 32. τανῦν παρατίθεμαι ὑμᾶς τῷ Θεῷ iam vero commendo vos Deo. ibid. XXVII, 22. *Herodot.* VII, 104. *Athenaeus* III. p. 107. B. *Sext. Empir.* Adv. Gramm. I, 7. 154. *Sophocl.* Electr. v. 423. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 480.

ΤΑ΄ΞΙΣ, εως, ἡ, 1) proprie: *dispositio, ordo collocandorum militum, ordo in acie, exercitus, secundum ordinem constitutus, acies, legio, cohors.* Est verbale a secunda pers. perf. pass. τέταξαι, verbi τάσσω, vel τάττω *ordino, statuo, constituo.* Sic legitur apud *Aelian.* V. H. XIV, c. 49. τὴν τάξιν ἐκλιπὼν agmine, vel ordine relicto. ibid. XIII, 14. *Xenoph.* de Mag. Equit. II, 6. et de Rep. Laced. XI, 5. Conf. *Irmisch.* ad *Herodianum* I, 10. 2. p. 381. Adde Iudd. V, 20. 2 Macc. X, 37.

XIII, 21. *Suid.* τάξις· ἡ τάξις διττή ἐστιν, ἡ μὲν ἐν τῷ στρατηγῷ· ἡ δὲ ἐν τοῖς στρατιώταις. καὶ ἐκ τῆς ἐν τῷ στρατηγῷ τάξεως γίνεται ἡ ἐν τοῖς στρατιώταις. Hinc ταξιόω *in acie colloco.* 2) *ordo, series, bonus ordo.* Luc. I, 8. ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ cum sacerdotio fungeretur ex ordine classis suae. 1 Cor. XIV, 40. πάντα δὲ εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω omnia vero fiant decore et bono ordine servato. Coloss. II, 5. βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν videns vestrum ordinem, nempe in dispositione et observatione rituum ecclesiasticorum. *Hesych.* κατὰ τάξιν· κατὰ κόσμον. 3) *persona, quam quis sustinet,* (*Callim.* Hymn. in Iovem v. 80. τῷ καὶ σφὶ τεὴν ἐκρίναο τάξιν.) *conditio, in qua quis est constitutus, similis conditio, similitudo,* i. q. ὁμοιότης. Sic legitur in N. T. Hebr. V, 6. σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν μελχισεδὲκ tu es aeternus sacerdos ad similitudinem Melchisedechi, coll. VII, 15. κατὰ τὴν ὁμοιότητα Μελχισεδέκ. *Syrus* h. l. bene transtulit: ܒܕܡܘܬܗ ܕܡܠܟܝܙܕܩ *secundum similitudinem Melchisedek.* Verba ipsa sunt desumta ex Ps. CX, 4. ubi in textu hebraico leguntur haec verba: עַל־דִּבְרָתִי מַלְכִּי־צֶדֶק, de quibus lectu digna habet *Boysenius* in Symbolis Criticis ad Interpretationem N. T. e versione syriaca P. III. p. 101. Hebr. V, 10. VI, 20. VII, 11. 17. 21. Adde 2 Macc. IX, 18. ἐπιστολὴν ἱκετηρίας τάξιν ἔχουσαν. *Polyb.* Hist. III, c. 33. πεζοὺς ὁμηρείας ἔχοντας καὶ βοηθείας ἅμα τάξιν. Idem IV, c. 3. κατασκόπου τάξιν ἔχων τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πραγμάτων. ibid. c. 9. et V, c. 8. *Arrian.* Diss. Epictet. III, c. 1. *Philostrat.* Vit. Sophistar. I, c. 21. §. 3. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΑΠΕΙΝΟΣ, ἡ, ὸν, 1) proprie: *humilis, depressus, non multum a terra assurgens, minime altus, humi repens,* et opponitur *procero, alto,* τῷ ὑψηλῷ, quasi ἐδαφεινὸς, ab ἔδαφος *solum, pavimentum,* sicut *humilis* ab *humo.* *Eustathio* est i. q. πατεινὸς, a πατέω *calco, conculco.* Alex. Ezech. XVII, 24. ξύλον ταπεινόν. *Strabo* VI. p. 426. ταπεινὸν δὲ καὶ τὸ τῆς πόλεως ἔδαφος. 2) metaphorice: *vilis, abiectus, qui deteriore fortuna utitur, qui est in vili et misera conditione constitutus, pauper, miser, afflictus.* Luc. I, 52. καὶ ὕψωσε ταπεινοὺς humiles (h. e. quia opponuntur τοῖς δυνάσταις, homines privatos, nullis honoribus in civitate ornatos, qui alias a Graecis ἰδιῶται vocantur.) contra elevat. 2 Cor. VII, 6. ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς qui miseros et afflictos solatio recreat. Iacob. I, 9. ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς Christianus pauper: opponitur enim v. 10. ὁ πλούσιος. Sic etiam apud *Isocratem* Orat. ad Phil. p. 238. init. ταπεινοὶ opponuntur τοῖς πολλῆς χώρας καὶ πόλεων δεσπόταις. *Aelian.* V. H. III, 18. ταπεινοὺς κρείττονας humili

humili fortunae utentes. ibid. VI, 12. *μεταβολὴ τοῦ Διονυσίου τηλικούτων εἰς οὕτω ταπεινά. Xenoph.* Hist. Gr. II, 4. 14. *Eurip.* Androm. v. 979. Conf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 498. et *Schwarzii* Comment. Philol. Ling. Gr. p. 1301. Alexandrini adhibuerunt hanc vocem pro אֶבְיוֹן *egenus, inops,* Ies. XXXII, 7. אָבֵל *lugens,* Iob. XXIX, 25. דַּךְ *attritus, exhaustus viribus et facultatibus,* Ps. IX, 42. דַּל *tenuis,* Ies. XI, 4. XXV, 4. XXVI, 6. עָנִי *afflictus,* Ps. XVII, 30. LXXXI, 3. Ierem. XXII, 16. עַרְעָר *nudatus, omni ope destitutus,* Ps. CI, 18. רָשׁ *pauper,* 1 Sam. XVIII, 23. *κἀγὼ ἀνὴρ ταπεινὸς, καὶ οὐχὶ ἔνδοξος,* et שָׁפָל *humilis,* Iob. V, 11. Ezech. XXI, 25. Adde Sirac. XII, 4. XIII, 23. 25. XXIX, 11. XXXV, 17. 3) *modeste de se indicans, modestus, submissus animo,* qui alias *ταπεινόφρων* dicitur. Matth. XI, 29. *ὅτι πρᾶός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ* nam clemens sum et animo demisso. Rom. XII, 16. *ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι.* Vide supra ad *συναπάγω* dicta. Iacob. IV, 6. et 1 Petr. V, 5. *ταπεινοὶ* opponuntur *τοῖς ὑπερηφάνοις.*) Ps. XXXIII, 18. *καὶ τοὺς ταπεινοὺς τῷ πνεύματι σώσει.* Prov. III, 24. *ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν.* ibid. XI, 2. *στόμα δὲ ταπεινῶν* (צְנוּעִים *modestorum*) *μελετᾷ σοφίαν.* Adde Prov. XXIX, 23. Ies. LVII, 15. 4) *timidus, meticulosus, humilis, kriechend, furchtsam.* 2 Cor. X, 1. *ὃς κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν* qui praesens apud vos meticulosus esse et lenius agere videor obtrectatoribus. *Chrysostomus εὐκαταφρόνητος.* Sic etiam *ταπεινότης* de *timiditate* et *animo pusillo* adhibetur apud *Xenoph.* in Hist. Gr. III, 5, 14. *καὶ πολλὴν ἔφασαν σιωπήν τε καὶ ταπεινότητα ἐν τῷ στρατεύματι εἶναι αὐτῶν.* Saepius in N. T. non legitur.

ΤΑΠΕΙΝΟΦΡΟΣΥ'ΝΗ, ης, ἡ, 1) proprie: *animi demissio, modestia,* sive ea vera sit et sincera, sive simulata et ficta, a *ταπεινόφρων qui modeste de se indicat et sentit, qui est submisso animo,* (hebr. שְׁפַל רוּחַ Prov. XXIX, 23.) hocque ex *ταπεινὸς humilis, modestus,* et *φρὴν mens,* unde *ταπεινοφρονέω modeste sentio,* quod apud Alexandrinos Ps. CXXX, 3. reperitur. Act. XX, 19. *δουλεύων τῷ κυρίῳ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης* munere meo functus sum cum summa modestia; aut: ita, ut nullas molestias declinarem et subterfugerem, ut *ταπεινοφροσύνη* sit tolerantia malorum et molestiarum. Sed exemplum huius loquendi usus adhuc desidero. Ephes. IV, 2. *μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πρᾳότητος* cum summa modestia et mansuetudine. Philipp. II, 3. *ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν* potius modestia vos invicem vincere studete. Coloss. II, 18. *θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ* modestiam affectans. ibid. v. 23. III, 12. 1 Petr. V, 5. *τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε* modestiae vos adsuefacite. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΑΠΕΙΝΟ'Ω, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie: *humillo, humilem reddo, deprimo, demolior, destruo*, a ταπεινὸς, quod vide. Sic legitur in N. T. Luc. III, 5. καὶ πᾶν ὄρος καὶ βυνὸς ταπεινωθήσεται et omnes montes et iuga deprimentur. *Strabo* V, p. 347. ταπεινοῦται γὰρ ἐνταῦθα ἱκανῶς τὰ ὄρη. *Pollux* Onom. I, 213. de equo: ἐγκαθίζειν τε καὶ ταπεινοῦν ἑαυτὸν, ὥστε εὐπετῶς ἀναβαίνειν τὸν ἱππέα. 2) metaphorice de statu et conditione usurpatur, ita, ut sit: *in humilem, vilem et abiectam conditionem aliquem coniicio, miserum reddo aliquem*, speciatim: *pauperem reddo et egenum*. Ταπεινόομαι, οῦμαι, *tenui conditione vivo, vili habitu vultuque incedo, pauper sum*. 2 Cor. XI, 7. ἢ ἁμαρτίαν ἐποίησα ἐμαυτὸν ταπεινῶν; num male egi, quod sponte mea paupertatem subii? *Chrysostomus*: ἐν πενοχρίᾳ διαγαγών. Opponitur ibi τῷ ὑψωθῆναι, h. e. *locupletari*. Philipp. II, 8. ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν deposuit maiestatis divinae usum, seu depressit se in statum humilem et tenuem; ubi vid. *Wetstenius*. ibid. IV, 12. οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι didici inopia, seu rebus angustis animosus atque fortis apparere: ubi ταπεινοῦσθαι opponitur τῷ περισσεύειν, quo sensu haec vox quoque sumitur apud Alexandrinos Levit. XXV, 39. ἐὰν δὲ ταπεινωθῇ ὁ ἀδελφός σε παρὰ σοὶ si autem ad inopiam redigatur frater tuus apud te. Ies. LVIII, 10. ψυχὴν τεταπεινωμένην ἐμπλήσῃς. Prov. XIII, 7. καὶ εἰσὶν οἱ ταπεινοῦντες ἑαυτὺς (*Symmach.* πτωχευόμενοι) ἐν πολλῷ πλέτῳ. Sirac. XIII, 11. Conf. *Raphelii* Obss. ex *Arriano* p. 567. De *humili* vero *ac tenui conditione, in quam aliquis deprimitur, de quovis statu misero et afflicto* ταπεινοῦσθαι usurpatum reperitur non solum apud Alexandrinos, Ps. XCIII, 15. (τὸν λαόν σε, κύριε, ἐταπείνωσαν.) CXLI, 8. Iob. XXIV, 9. Ies. LI, 21. Prov. XVIII, 12. (Sirac. VI, 13. VII, 12.) sed etiam apud graecos Scriptores, v. c. *Diogen. Laërt.* I, s. 69. τὰ μὲν ὑψηλὰ ταπεινοῦν, τὰ δὲ ταπεινὰ ὑψοῦν. *Strabon.* V, p. 349. πόλεις ὀλίγας καὶ τεταπεινωμένας διὰ τὰς συνεχεῖς πολέμους. ibid. VII, p. 485. οἱ γὰρ πλεῖστον δυνάμενοι πρότερον τελέως ἐταπεινώθησαν καὶ ἐξέλιπον. *Xenoph.* Mem. III, 5. 4. *Polyb.* IX, 23. τὴν ὑμετέραν ὑπεροχὴν ταπεινώσειν. 3) *moerore afficio, animum alicuius frango*. 2 Cor. XII, 21. μὴ πάλιν ἐλθόντα με ταπεινώσῃ ὁ θεὸς πρὸς ὑμᾶς timeo, ne, ubi ad vos rediero, Deus me moerore afficiat vestrum caussa, h. e. ne mihi imponatur dura necessitas vos durius tractandi. In eadem significatione respondet apud Alexandrinos hebraico הגה *moerore, tristitia affecit, afflixit*. Thren. I, 6. III, 32. 33. Adde Prov. X, 4. πενία ἄνδρα ταπεινοῖ inopia animum hominis frangit, et *Arrian.* Diss. Epictet. Lib. III, c. 26. μήτι ἐταπείνωσεν αὐτὸν ἡ ἀπορία; ubi sermo est de Vlysse, cum naufragus eiectus esset. 4) ταπεινοῦν ἑαυτὸν *deprimere se, modestum et demisso animo esse*. Matth. XVIII, 4. ὅστις οὖν ταπεινώσῃ ἑαυτὸν,

ὡς

ὡς τὸ παιδίον τοῦτο quisquis igitur se tam submisso animo gesserit, ut hic puer. ibid. XXIII, 12. ὅστις ταπεινώσει ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται quisquis se ipsum depresserit, extolletur. Luc. XIV, 11. XVIII, 14. ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν qui vero se peccatorem agnoscit vitamque suam emendare studet. Ps. L, 18. καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην. Sirac. II, 18. ἐνώπιον αὐτοῦ ταπεινώσουσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν. ibid. III, 18. ὅσῳ μέγας εἶ, τοσούτῳ ταπείνου σεαυτόν. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 482. 5) *fastum alicuius deprimo:* ταπεινοῦσθαι *deprimi, Erniedrigung erdulden.* Matth. XXIII, 12. ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν, ταπεινωθήσεται quisquis vero se ipsum extulerit, deprimetur. Luc. XIV, 11. coll. v. 8. et 9. XVIII, 14. ταπεινωθήσεται ei peccata non remittentur. Cf. Alex. Ies. X, 33. XIII, 11. XXV, 11. Dan. IV, 34. 6) ταπεινοῦσθαι ἐνώπιόν τινος *se alicui subiicere et submittere, subiicere se alicuius potestati ac regimini.* Huc pertinet formula ταπεινοῦσθαι (seu ταπεινῶν ἑαυτὸν) ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, vel κυρίου, quae Iacob. IV, 10. et 1 Petr. V, 6. legitur et usurpatur de homine, qui se totum a Deo pendere intellegit ac sentit et hoc sensu commotus non solum se suaque omnia voluntati ac regimini Dei permittit, sed etiam partim animum vitamque suam ad legum divinarum normam conformat, partim peccata sua poenitentia tactus agnoscit et confitetur. Conf. S. Ven. *Mori* Dissertationes tres de homine, submittente se Deo. Lips. 1788. et 1789. 4. editas. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΑΠΕΙΝΩΣΙΣ, εως, ἡ, 1) proprie: *humiliatio, humilitas, deiectio, depressio,* ratione situs localis, qua, quae altitudine sua eminuerunt, deprimuntur. Est verbale a secunda pers. perf. pass. τεταπείνωσαι, verbi ταπεινόω, quod vide. 2) metaphorice: *omnis conditio alicuius rei vilis et abiecta, tenuis ac miser status, ignobilis humilitas.* Sic legitur in N. T. Luc. I, 48. ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ qui benigne respexit miseram conditionem, aut potius ignobilem humilitatem meam. Act. VIII, 33. ἐν τῇ ταπεινώσει postquam omnia mala perpessus fuerat hominum caussa. Ταπείνωσις enim h. l. quia de Christo adhibetur, non commode aliud quid, quam omnia mala, miserias, quas Christus hominum causa in his terris pertulit, significare potest. Philipp. III, 21. τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν corpus hoc nostrum fragile, corruptibile, mortale, cui opponitur in sequentibus τὸ σῶμα τῆς δόξης. *Chrysostomus* ad h. l. ὅτι τῇ φθορᾷ ἐστι ὑπεύθυνον τῇ ἀλγηδόνι, ὅτι δοκεῖ εὐτελὲς εἶναι καὶ οὐδὲν τῶν λοιπῶν ἔχειν τι πλέον. Iac. I, 10. ὁ δὲ πλούσιος, ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ, scil. καυχάσθω, dives vero cogitet de paupertate, sibi imminente, seu sortis consideret instabilitatem. Saepius in N. T. non legitur. *Diod.* Sic.

Sic. II, p. 128. regina Amazonum dicitur leges promulgasse, quibus foeminas ad certamina bellica promoveret, τοῖς δὲ ἀνδράσι ταπείνωσιν καὶ δουλείαν περιάπτειν viros autem sub humili conditione ac servili opere contineret. Alexandrini hac voce usi sunt pro עֳנִי *afflictio*, Genes. XVI, 11. XXIX, 31. XXXI, 42. XLI, 52. Thren. I, 4. 8. 10. עֹצֶר *coarctatio*, Ies. LIII, 8. et שֵׁפֶל *humilitas*, Ps. CXXXV, 23. Adde Sirac. II, 4. 4. XI, 13. XX, 10.

ΤΑ ΠΟΛΛΑ, *plerumque, saepe.* Vide in ΠΟΛΥΣ.

ΤΑΡΑΣΣΩ vel ΤΑΡΑΤΤΩ, fut. άξω, 1) proprie: *crebro huc illuc iactando concutio, agito, huc et illuc moveo, turbo, turbidum reddo, commoveo,* et speciatim adhibetur de aqua, quae commovetur et exagitatur, et, quando limus in ea excitatur, turbida redditur. Sic legitur in N. T. Ioh. V, 4. καὶ ἐτάρασσε τὸ ὕδωρ et commovebat istam piscinae aquam. ibid. v. 7. ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ. Ezech. XXXII, 2. ἐτάρασσες ὕδωρ τοῖς ποσί σε. ibid. XXXIV, 18. Hos. VI, 8. ταράσσουσα ὕδωρ. Ies. XXIV, 14. ταραχθήσεται τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης. ibid. LI, 15. Adde *Dioscorid.* II, c. 83. et 84. *Lucian.* Lexiph. 4. *Athenaeum* VII, p. 298. C. et *Polybii* Excerpt. Legat. 28. p. 1155. 2) metaphorice ad *omnem vehementiorem animi commotionem et perturbationem* transfertur, ita, ut mox sit *turbare animum metu, perterrere, metu et timore percellere ac perfundere,* mox *perturbare tristitia ac moerore, contristare,* mox *obstupefacere, in stuporem et admirationem dare et conicere,* mox *ad iram et indignationem commovere et concitare aliquem,* mox denique *in errorem et dubitationem inducere aliquem, incertum, dubium ac ancipitem aliquem reddere.* Matth. II, 3. ἀκούσας δὲ ὁ ἡρώδης ὁ βασιλεὺς ἐταράχθη καὶ πᾶσα ἱεροσόλυμα μετ' αὐτῦ hoc vero audito rex Herodes conterritus est et omnes cives Hierosolymitani obstupefacti sunt. (Esther. III, 15. Dan. V, 9.) ibid. XIV, 26. ἐταράχθησαν λέγοντες, ὅτι φάντασμά ἐστιν καὶ ἀπὸ τῦ φόβυ ἔκραξαν conterriti sunt, opinantes, spectrum aliquod esse, et prae timore clamitabant. Marc. VI, 50. τῷ ταράσσεσθαι opponitur θαρσεῖν et μὴ φοβεῖσθαι. Luc. I, 12. ἐταράχθη ζαχαρίας ἰδὼν καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸν hoc viso perturbatus Zacharias vehementi timore ac metu percellebatur. ibid. XXIV, 38. τί τεταραγμένοι ἐστέ; h. e. τί πτοηθέντες καὶ ἔμφοβοι ἐστέ; coll. v. 37. Ioh. XI, 33. καὶ ἐτάραξεν ἑαυτὸν, pro καὶ ἐταράχθη τῷ πνεύματι (ut legitur cap. XIII, 21.) perturbatus est tristitia et moerore. Alii vertunt: et Iesus ad misericordiam commotus est: et conferunt locum Gen. XLIII, 40. ἐταράχθη δὲ ἰωσὴφ Iosephus misericordia tactus est. Ioh. XII, 27. νῦν ἡ ψυχή μυ τετάρακται iam vehementer tristitia affectus est animus meus. ibid. XIII, 21. XIV, 1. μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία ne solliciti sitis de futura vestra sorte. ibid.

bid. v. 27. Act. XV, 24. ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις perturbarunt h. e. in errores ac dubitationes induxerunt) vos doctrina sua. Ibid. XVII, 8. ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκούοντας ταῦτα hac vero accusatione commoverunt populum et magistratum, h. e. ad iram, indignationem et tumultum concitarunt. (*Dionys. Halic.* VII, 15. τοῖς δὲ ταράττουσι τὸν δῆμον ἐπιτιμᾷν. ibid. cap. 25. ὑμεῖς ταράσσοντες τὴν πόλιν.) Galat. I, 7. οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς falsi doctores, qui errores noxios inter vos spargunt. Eodem sensu legitur ibid. v. 10. 1 Petr. III, 14. τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε καὶ μὴ ταραχθῆτε terriculamentis vero eorum metum vobis iniici ac perturbari vos ne patiamini. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini usi sunt hac voce pro בהל et נִבְהַל *perturbavit, terruit* et *perturbatus, conterritus fuit*, Genes. XLV, 3. Ps. II, 5. VI, 2. 3. 10. Ies. XIII, 8. XXVI, 18. הָמָה *tumultuatus est*, Ps. XXXVIII, 9. XLV, 6. הֶעֱרִיץ *formidavit*, Ies. VIII, 12. הִשְׁתּוֹמֵם *obstupuit*, Ps. CXLII, 4. et זָעַף *turbatus est*, Genes. XL, 6. etc. Adde *Xenoph.* Mem. II, 6. 17. ἢ ταράττει σε; num hoc tibi scrupulum iniicit? *Diog. Laërt.* II, s. 94. τὴν δὲ ψυχὴν συμπαθεῖν τῷ σώματι καὶ ταράττεσθαι. Apud *Epictet.* Enchir. cap. 16. ἄλυπος et ἄφοβος opponitur τῷ ταρασσομένῳ. *Arrian.* in Diss. Epictet. II, 2. quod de ἀταραξίᾳ agit, per quam Stoici intellexerunt γαληνότητα τῆς ψυχῆς, h. e. animum tranquillum, motuumque, seu perturbationum vehementiorum exsortem. Conf. *Reiskii* Indicem Graecit. Demosthen. p. 731.

ΤΑΡΑΧΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie: *commotio, turbatio, perturbatio*, v. c. aquae etc. Est verbale a perf. med. τετάραχα, verbi ταράσσω, quod vide. Ioh. V, 4. μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος post commotionem aquae. 2) metaphorice: *quaevis perturbatio*, speciatim *tumultus, turba bellica, perturbationes rerum omnium, cum omnia miscentur*. Sic legitur in N. T. Marc. XIII, 8. ἔσονται λιμοὶ καὶ ταραχαὶ erunt fames et tumultus, seu turbae bellicae. *Xenoph. Hist. Gr.* VII, 5. 27. *Polyb.* III, 9. 9. et 10. 1. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΑΡΑΧΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *commotio, perturbatio, agitatio*, a perf. med. τετάραχα, verbi ταράσσω. 2) metaphorice: *perturbatio et commotio animi*. Act. XII, 18. καὶ ἦν τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις et erat haud exigua perturbatio inter milites. *Xenoph. Anab.* I, 8. 2. 3) *tumultus, seditio*. Act. XIX, 23. ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τάραχος οὐκ ὀλίγος περὶ τῆς ὁδοῦ exorta autem est tunc temporis gravis seditio ob religionem christianam. Sapient. XIV, 25. *Xenoph. Cyrop.* VII, 1. 16. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΑΡΣΕΥΣ, έως, ὁ, *Tarsensis, incola Tarsi*, vel *ex Tarso oriundus*, a Ταρσὸς *Tarsus*, quod vide. Bis tantum in N. T. legi.

legitur. Act. IX, 11. Σαῦλον ὀνόματι, Ταρσέα Saulum nomine, Tarsensem. ibid. XXI, 39.

ΤΑΡΣΟΣ, ου, ἡ, *Tarsus.* Vrbs maritima celeberrima et fere totius Ciliciae caput, (*ἀνέχουσα τὴν τῆς μητροπόλεως τάξιν*, ut *Strabo* Lib. XIV. p. 991. loquitur,) unde Paulus eam Act. XXI, 39. *τῆς Κιλικίας οὐκ ἀσήμου πόλιν* vocat. Non erat colonia Romanorum, sed urbs libera, (Act. XXII, 28.) iure municipali ab Antonio donata, quod in bello civili Iulio primum, deinde Octavio et Antonio omnino studuisset. Fuit patria Pauli, apostoli, et nomen huic urbi sine dubio dedit secundum Iosephum תרשיש, filius Iavanis, Iapheti nepos, Genes. X, 4. qui eam vel condidit, vel forte eius posteri primitus eam incoluerunt. Ab eo etiam nomen accepit regio *Θαρσὶς Tharsis*, quam huius posteri inhabitarunt, quae eadem est cum Hispania, vel saltem pars eius, de qua legitur Ezech. XXVII, 12. Conf. *Bocharti* Phaleg. Lib. I, c. 5. p. 189 sq. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 511. et 608. et *Cellarii* Geogr. Plen. Lib. III, c. 6. p. 214 sq. Memoratur in N. T. Act. IX, 30. XI, 25. XXII, 3.

ΤΑΡΤΑΡΟΩ, ῶ, fut. *ώσω*, *in tartarum conicio et detrudo*, i. q. *καταταρταρόω*, (*Sext. Empir.* Pyrrh. Hypotyp. III, 24. *ὁ δὲ Ζεὺς τὸν Κρόνον κατεταρτάρωσε.* *Apollodor.* Bibl. I, 1. et 2.) *κατακλείω ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τοῦ ταρτάρου*, (*Dionys. Halic.* Ant. II. p. 122.) et *εἰς τάρταρον ῥίπτω in tartarum proiicio*, qua formula utitur *Homer.* Iliad. Θ', v. 13. ubi Iupiter minatur caeteris Diis, si quis ausit decretum ipsius rescindere, atque inter alia: *ἤ μιν ἑλὼν ῥίψω ἐς τάρταρον ἠερόεντα, κ. τ. λ.* Descendit a *τάρταρος tartarus*, seu *tartara*, h. e. profundissimus inferorum locus, (*ὁ κατώτερος τοῦ ᾅδου τόπος*, interprete auctore *Etym. M.* *Hesych.* *ὁ ὑπὸ τὴν γῆν κατώτατος τόπος.*) tenebrosus (*ἠερόεις*, ut vocatur ab *Homero* l. l. *ἐρεβώδης*, *Apollodor.* Bibl. I, c. 1. §. 2. extr.) tantum a terra distans, quantum terra a coelo, (*Homer.* Iliad. Θ', v. 16. *τόσσον ἔνερθ' ἀΐδεω, ὅσον οὐρανός ἐστ' ἀπὸ γαίης.* *Apollodor.* l. l. *τοσοῦτον ἀπὸ γῆς ἔχων διάστημα, ὅσον ἀπ' οὐρανοῦ γῆ.*) ubi ferreae portae et aereum limen, (*Homer.* l. l. v. 15. *ἔνθα σιδήρειαί τε πύλαι καὶ χάλκεος οὐδός.*) per quem (secundum *Aeschin. Socr.* Dial. III, 21. Adde *Hesiod.* Theogon. v. 721 sqq.) homines scelerati post mortem ducuntur a Furiis ad Erebum et Chaos, et quo (secundum *Platonem* Phaedon. p. 399.) omnia flumina corruunt et exeunt, unde deinde aeque ac *ᾅδης* ad *conditionem miserrimam sceleratorum post mortem* eleganter transfertur. Τάρταρος vero secundum alios a *ταράττω turbo, terreo* derivatur, secundum alios vero a chaldaico דרדר, quod *cadere, procidere* et interdum *dispergi* notat. Cf. *Buxtorfii* Lex. s. h. v. et *L. Bos* Diss. de Etym. Gr. p. 41 sq. Verbum *ταρταρόω* in N. T. semel tantum legitur 2 Petr.

Petr. II, 4. *σειραῖς ζόφου ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν τετηρημένους* sed catenis caliginis vinctos et in tartarum detrusos radidit damnationi asservandos. Legitur praeterea haec vox pud *Theonem*, Scholiasten *Arati* ad Phaenomena v. 16.

ΤΆΣΣΩ vel attice ΤΆΤΤΩ, fut. *τάξω*, 1) proprie: *statuo, ordino, colloco, certo ordine colloco ac dispono*, et est vox, re militari ducta, ubi milites *τεταγμένοι* dicuntur, qui loco uo et ordine ducis iussu collocati et dispositi sunt. *Thucyd.* I, . 48. *οὕτω μὲν Κερκυραῖοι ἐτάξαντο* sic quidem Corcyraei aciem uam instruxerunt. *Aelian.* V. H. III, 9. *Philo* in Lib. de Gigant. p. 290. *Lysias* p. 278. *Diog. Laërt.* II, f. 54. 2 Macc. XV, 20. *τῆς τε ἵππου κατὰ κέρας τεταγμένης*. 2) metaphorice: *praescribo, praecipio, mando, iubeo*, i. q. *προστάσσω*, et ex adiuncto: *definio, constituo.* Matth. XXVIII, 16. *εἰς τὸ ὄρος, οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς* ad illum montem, quem ipsis Iesus constituerat et definiverat, seu ad quem eos amandaverat Iesus. Act. XXII, 10. *ὧν τέτακταί σοι ποιῆσαι* quae tibi facere praescripta sunt, coll. IX, 6. *τί δὲ δεῖ ποιεῖν;* ibid. XXVIII, 23. *ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν* diem vero illi constituentes, seu definientes. *Xenoph.* Cyrop. VIII, 4. 3. *τὴν ταχθεῖσαν ἕδραν.* ibid. IV, 5. 6. *ὁ δὲ τασσόμενος πορεύεσθαι.* Idem Hist. Graec. IV, c. 3. 1. *Aelian.* V. H. XIV, 22. et XIII, 24. ubi videndus *Perizonius*. Speciatim vero apud Graecos *τάσσειν* de iis usurpatur, qui tributa aliis imperant, vel imponunt, v. c. apud *Aelian.* V. H. XI, 9. *Thucyd.* I, 19. III, 50. Adde 2 Sam. XX, 5. Ies. XXXVIII, 1. Dan. VI, 12. Ioh. XIV, 13. *Hesych. ταξάμενοι· ὁρίσαντες.* 3) *destino.* Act. XIII, 48. *ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον* quotquot destinati erant a Deo felicitati Christianorum aeternae. Conf. Rom. IX, 22. 23. et Matth. XXV, 41. *Polyb.* Hist. XVII, 7. 9. *Epictet.* Enchirid. cap. 21. *Eurip.* Alcest. v. 50. Conf. etiam *Krebsii* Obss. Flav. p. 222. 4) *constituo, instituo.* Rom. XIII, 1. *αἱ δὲ οὖσαι ἐξουσίαι, ὑπὸ θεοῦ τεταγμέναι εἰσὶ* qui vero sunt magistratus, a Deo sunt constituti. 2 Sam. VII, 11. *ἀπὸ τῶν ἡμερῶν, ὧν ἔταξα κριτάς.* 1 Sam. XXII, 7. *ὑμᾶς τάξει ἑκατοντάρχους καὶ χιλιάρχους.* 5) *decerno, consilium capio.* Act. XV, 2. *ἔταξαν ἀναβαίνειν* placuit tandem ipsis mittere Paulum et Barnabam. 6) *τάσσομαι ὑπό τινα subiicior*, vel *subiectus sum alicuius potestati ac imperio.* Luc. VII, 8. *καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος* etenim et ego, quanquam sum praefectorum potestati subiectus. *Lucian.* in Iove confutat. p. 121. *θεοὺς ὁμοδούλους τῶν ἀνθρώπων ὄντας καὶ ὑπὸ ταῖς αὐταῖς δεσποίναις ταῖς μοίραις τεταγμένους.* 7) *τάττειν ἑαυτὸν εἰς τι addicere se, consecrare se alicui rei.* 1 Cor. XVI, 15. *εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτοὺς* in ministerium Christianis se addixerunt, seu Christianorum commodis inserviendi studio se addixerunt.

Plato

Plato de Rep. II. p. 427. ἀλλ' εἰσὶν οἱ τῦτο δρῶντες ἑαυτὺς ἐπὶ τὴν διακονίαν τάττεσι ταύτην. Alia exempla habet *Kypkius* in Obſſ. Sacr. T. II. p. 234. 8) interdum omittitur, v. c. Matth. VIII, 9. ὑπὸ ἐξυσίαν, nempe τασσόμενος, quod additur a Luca VII, 8. Act. XII, 20. τὸν ἐπὶ τῦ κοιτῶνος τῦ βασιλέως, ſcil. τεταγμένον. Cf. *Polyb.* V, c. 65. VIII, 24. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΑΥΡΟΣ, ȣ, ὁ, *taurus*, a chaldaico תור *bos*, quod eſt ab hebraico שור idem, ש in ת mutato, more Chaldaeorum et Atticorum. Legitur in N. T. Matth. XXII, 4. οἱ ταῦροί μȣ καὶ τὰ σιτιςὰ τεθυμένα boves mei et altilia mea ſunt mactata. Act. XIV, 13. ταύρȣς καὶ ςέμματα tauros coronatos, ſeu vittatos. Hebr. IX, 13. X, 4. αἷμα ταύρων καὶ τράγων ſanguis taurorum et hircorum. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini ſaepius uſi ſunt pro שור *bos*, *taurus*, Geneſ. XLIX, 16. Devt. XXXIII, 17. Iudd. VI, 25. אביר *robuſtus*, *fortis*, ſynecdochice: *taurus*, *iuvencus*, Pſ. XXII, 13. L, 13. Ieſ. L, 11. פר *iuvencus*, Geneſ. XXXII, 15. Ieſ. I, 11. et מריא *ſaginatum*, *pingue*, Ieſ. XI, 6.

ΤΑΥΤΑ, *eadem illa*, ex τὰ et αὐτὰ, quae ſunt neutra plur. Luc. VI, 23 et 26. κατὰ ταὐτὰ (alii habent κατὰ ταῦτα) γὰρ ἐποίȣν eodem enim modo tractarunt. ibid. XVII, 30. κατὰ ταὐτὰ ἔςαι idem fiet. 1 Theſſ. II, 14. ὅτι ταὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς quod ſimilia mala etiam vos perpeſſi eſtis. *Heſych.* ταὐτά· τὰ ἴσα, τὰ ὅμοια.

ΤΑΦΗ, ῆς, ἡ, *ſepultura*, ab aor. 2. ἔταφον, verbi θάπτω *ſepelio*. Legitur in N. T. tantum Matth. XXVII, 7. εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις in ſepulturam peregrinis. *Syrus*: ܠܒܝܬ ܩܒܘܪܐ *ad domum*, ſeu *locum ſepulturae*. Alexandrini habent pro קבורה idem, Devt. XXXIV, 6. Cohel. VI, 3. Ier. XXII, 19. קבר *ſepulcrum*, Iob. XVII, 1. Ieſ. LIII, 9. Nahum I, 14. et pro infinitivo קבור, Devt. XXI, 23.

ΤΑΦΟΣ, ȣ, ὁ. Nomen verbale eiusdem cum praecedente originis, notans 1) proprie: *ſepulcrum*, ſeu locum, cui corpus exanime infertur, ut ibi computreſcat ac in cineres et pulveres redigatur. Sic legitur in N. T. Matth. XXIII, 27. ὅτι παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις quoniam ſimiles eſtis ſepulcris dealbatis, quae ſunt exterius ſpecioſa, intus vero plena oſſibus et foeditate. ibid. v. 29. ὅτι οἰκοδομεῖτε τὺς τάφȣς τῶν προφητῶν nam exſtruitis, ſeu inſtauratis prophetarum ſepulcra. Sepulcra enim veterum Hebraeorum, Graecorum, etiam Italorum ſaepe inſtar domiciliorum exſtructa et ornata fuerunt. Conf. *Montefalconii* Antiq. Illuſtr. T. V. P. I. p. 170. et P. II. p. 195. *Ioſephi* A. I. VII, cap. 15. 3. et *Petron.* Sat. p. 111. Matth. XXVII, 61. 64 et 66. ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον munive-

nuniverunt sepulcrum. ibid. XXVIII, 1. Alexandrini habent pro קבורה *sepultura, sepulcrum*, Genes. XLVII, 30. 2 Regg. X, 28. XXI, 25. et קבר *sepulcrum*, Genes. XXIII, 4. 20. Iudd. VIII, 32. Iob. V, 26. XXI, 32. *Eurip.* Phoen. v. 163. sed ibid. v. 1611. τάφος de *sepultura ipsa* occurrit. 2) metaphorice est symbolum *omnium rerum, quae sunt aliis molestae, noxiae et abominationi.* Sic legitur in N. T. Rom. III, 13. τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν lingua eorum similis est sepulcro aperto, h. e. calumniando et obtrectando alios laedunt: sequitur ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν. Verba sunt desumta ex Ps. V, 10. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 38. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΆΧΑ. Adverbium, significans: 1) *brevi, cito, velociter, properanter.* Haec est prima et antiquissima vis huius particulae, atque a ταχὺ, seu ταχέα eodem modo formata est, quo σάφα a σαφέα, ἄντα ab ἀντία et ὦκα ab ὠκέα. *Homer.* Od. ά, v. 251. τάχα δή με διαρραίσουσι καὶ αὐτόν. *Polyb.* Exc. Legat. 6. τάχα γὰρ αὐτοὺς πεῖραν λήψεσθαι τῆς Θρᾳκῶν καὶ Γαλατῶν παρανομίας. 2) *fortasse, forte, forsitan, utique*, i. q. ἴσως, quae duo vocabula in libris Atticis passim coniuncta leguntur, ut apud *Platonem* Apol. 18. et *Demosthen.* de Falsa Legat. T. II. p. 590. In N. T. bis tantum legitur. Rom. V, 7. ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν pro viro bono fortasse aliquis mortis supplicium perferre sustineret. Philem. v. 15. τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν fortasse, seu utique adeo a te ad aliquod tempus separatus est. *Xenoph.* Anab. V, 2. 13. *Aeschin. Socr.* Dial. I, 2. Alia loca habet *Vigerus* de Idiotismis Ling. Gr. p. 434. ed. *Zeunii. Hesych.* et *Photius* Lex. MS. apud *Albertium* ad *Hesych.* τάχα· ἴσως. *Suid.* τάχα· ἴσως, ἢ ταχέως, ἢ τυχόν. *Thom. M.* p. 835. τάχα ἀντὶ τοῦ ταχέως, ποιηταί· οἱ δὲ ῥήτορες, ταχέως καὶ τάχιστα καὶ ἐν τάχει. Τὸ δὲ τάχα ἀντὶ τοῦ ἴσως καὶ ἀμφότεροι· ὑπερ καὶ μόνον τίθεται καὶ μετὰ τοῦ ἴσως. ποτὲ δὲ καὶ μετὰ τοῦ πυ, τοῦ δηλοῦντος τὸ ἴσως, ἐκ παραλλήλυ, οἷον, τάχ' ἂν γέγονε, καὶ τάχ' ἴσως, καὶ τάχα πυ, καὶ ἴσως πυ.

ΤΑΧΈΩΣ. Adverbium, significans: *celeriter, confestim, cito, sine mora*, a ταχὺς *celer, velox, citus.* Luc. XIV, 21. ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας statim exi in plateas urbis. ibid. XVI, 6. καθίσας ταχέως γράψον πεντήκοντα et scribe mox quinquaginta. Ioh. XI, 31. 1 Cor. IV, 19. ἐλεύσομαι ταχέως πρὸς ὑμᾶς. Galat. I, 6. Philipp. II, 19. 24. 2 Thess. II, 2. 1 Tim. V, 22. 2 Tim. IV, 9. Alexandrini habent pro מְהֵרָה adverbialiter *cito, celeriter*, interdum cum praefixo בִּמְהֵרָה, 2 Sam. XVII, 18. 21. 2 Regg. I, 11. Ioel. III, 4. et pro מַהֵר, Prov. XXV, 8. Ies. VIII, 2.

ΤΑΧΙΝΟΣ, ἡ, ὸν, *celer, velox, citus, repentinus*, a ταχὺς idem. Bis tantum legitur in N. T. 2 Petr. I, 14. εἰδὼς ὅτι ταχινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματός μου quum sciam, brevi instare depositionem tabernaculi mei, h. e. me brevi moriturum esse. ibid. II, 1. ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν conciliantes sibi ipsis repentinum interitum. Adde Alex. Ies. LIX, 7. ταχινοὶ ἐκχέαι αἷμα. Habac. I, 6. τὸ ἔθνος τὸ πικρὸν καὶ τὸ ταχινόν. *Callim.* Hymn. in Delum v. 95.

ΤΑΧΙΟΝ. Adverbium comparativi gradus, significans: 1) *citius, velocius, celerius*, a ταχίων, quod est a ταχὺς *celer, velox, citus.* Sic legitur in N. T. Ioh. XX, 4. καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς προέδραμε τάχιον τοῦ Πέτρου et alter discipulus praecurrit celerius Petro. Sapient. XIII, 9. τὸν τούτων δεσπότην πῶς τάχιον οὐχ εὗρον. 2) pro positivo ponitur (sicut θᾶσσον pro ταχὺ dixit *Theocrit.* Idyll. XIV, 36.) et *cito, celeriter* significat. Ioh. XIII, 27. ὃ ποιεῖς, ποίησον τάχιον quae facturus es, mox perage. 1 Tim. III, 14. ἐλπίζων ἐλθεῖν πρός σε τάχιον sperans, me ad te quam citissime venturum esse. Codices nonnulli habent h. l. ἐν τάχει, e glossemate. Hebr. XIII, 19. ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν ut quam celerrime vobis reddar. ibid. v. 23. ἐὰν τάχιον ἔρχηται. Saepius in N. T. non legitur. Adde 1 Macc. II, 40. νῦν τάχιον ἡμᾶς ἐξολοθρεύσουσιν ἀπὸ τῆς γῆς. Attici, *Phrynicho, Moeride* aliisque grammaticis auctoribus, ab usu vocabuli neutrius comparativi τάχιον plane abstinuerunt et pro hac illius forma usurparunt formam θᾶττον, quae etiam in Glossario Hesychiano illa altera explicata reperitur. Conf. *Graevium* ad *Luciani* Soloecistam p. 751. et interpretes ad *Thom. M.* s. v. Θᾶττον p. 436. ed. *Bernardi.* Etiam apud *Senecam* Agamemn. 965. *citius* pro *quam citissime, statim* ponitur.

ΤΑΧΙΣΤΑ, *citissime, celerrime, velocissime.* Adverbium superlativi gradus a superlativo τάχιστος, qui est a positivo ταχὺς *celer, citus, velox.* Semel tantum in N. T. legitur Act. XVII, 15. ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσιν ut quam celerrime veniant.

ΤΑΧΟΣ, εος, τὸ, *celeritas, festinatio*, a ταχὺς *celer, citus, festinans, velox.* Hinc ἐν τάχει *cito, celeriter.* Luc. XVIII, 8. ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει eos vindicaturum esse quam citissime. Act. XII, 7. ἀνάστα ἐν τάχει surge celeriter. ibid. XXII, 18. σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλὴμ celeriter exi Hierosolyma. ibid. XXV, 4. ἑαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι se autem propediem Caesaream profecturum. Rom. XVI, 20. ἐν τάχει opinione citius. Apoc. I, 1. ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει quae mox eventura sunt. ibid. XXII, 6. Saepius in N. T. non legitur. Eodem modo ἐν τάχει usurpatur quoque apud Alexandrinos Exech. XXIX, 5.

Devt. IX, 3. XI, 17. XXVIII, 20. Ios. VIII, 19. Ps. II, 13. et Sirac. XXVII, 3. (*Hippocrates* de Natur. Pueri cap. 26. *Thucyd.* VI, cap. 92. Vide *Wetsteinii N. T.* T. I. p. 780.) in aliis vero locis pro ἐν τάχει ponunt τὸ τάχος, v. c. Ies. V, 19. Devt. VII, 4. 22. IX, 12. Iudd. II, 23. διὰ τάχους, Ps. VI, 10. (Sirac. XI, 21.) et ἕως τάχους, Ps. CXLVII, 4.

ΤΑΧΥ. Adverbium, *properanter, cito, celeriter, velociter, statim, illico, brevi post.* Est neutrum a ταχὺς citus, *velox, celer*, elliptice positum pro κατὰ τὸ ταχύ. Legitur in N. T. Matth. V, 25. ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχὺ mature res tuas cum adversario tuo componere stude. ib. XXVIII, 7. καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι et statim celeriter abite. ibid. v. 8. Marc. IX, 39. καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαί με et possit statim male de me loqui. ibid. XVI, 8. ubi tamen ταχὺ deest in nonnullis codicibus. Ioh. XI, 29. ἐκείνη, ὡς ἤκουσεν, ἐγείρεται ταχὺ, καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν illa vero, hoc audito, celeriter ad eum pergit. Apoc. II, 5. ἔρχομαί σοι ταχὺ te, nihil tale opinantem, opprimam. ibid. v. 16. III, 11. XI, 14. XXII, 7. 12. 20. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini usi sunt hoc adverbio pro הִרְגִּיעַ *momentum transigit*, Ies. LI, 5. Ier. XLIX, 18. מַהֵר adverbialiter: *cito, celeriter, festinanter*, Exod. XXXII, 8. Devt. IX, 12. 16. Iudd. II, 17. et מְהֵרָה idem, Cohel. VIII, 11. Ies. V, 26. LVIII, 8. Adde Sirac. XIX, 4. XLVIII, 23. 2 Macc. III, 31. VII, 37. Conf. *Reiskii* Indicem Graecitatis Demosthen. p. 733.

ΤΑΧΥΣ, έος, ὁ, in foeminino ταχεῖα, είας, ἡ, in neutro gen. ταχὺ, έος, τὸ, *celer, velox, citus, festinans*, et ex adiuncto: *promptus, paratus.* Tantum in N. T. occurrit Iacob. I, 19. ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι celer, seu promptus ad audiendum, tardus autem ad loquendum. Exprimitur hoc nomine ab Alexandrinis interpretibus hebr. מָהִיר *promptus, festinus*, Esr. VII, 6. מַהֵר *festinus*, Zephan. I, 14. מְמַהֵר *festinans*, Malach. III, 5. et אָץ *praeceps, festinus*, Prov. XXIX, 20. Adde Sirac. IV, 32. secundum Cod. Alex. μὴ γίνου ταχὺς ἐν τῇ γλώσσῃ σου, et V, 13. γίνου ταχὺς ἐν ἀκροάσει σου ἀγαθῇ.

ΤΕ. Coniunctio copulativa, quae 1) valet idem, quod Latinorum *que, et, atque*, estque dictio enclitica et semper postponi solet. Matth. XXVII, 48. πλήσας τε ὄξους et replens vino. ibid. XXVIII, 12. καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων, συμβούλιόν τε λαβόντες congregati autem cum presbyteris consilioque habito. Luc. XXIV, 20. ὅπως τε παρέδωκαν αὐτὸν κ. τ. λ. et qua ratione tradiderint ipsum. Act. II, 3. 33. 37. 46. XXI, 28. ἔτι τε καὶ Ἕλληνας εἰσήγαγεν et insuper etiam Graecos introduxit etc. 2) ante καὶ *pariter, et, cum — tum.* Luc. XII, 45. ἐσθίειν τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι cum edere, tum

tum bibere ad satietatem usque. ibid. XXII, 66. ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμματεῖς pontifices pariter ac scribas. Act. I, 1. ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν cum agere, tum docere. ibid. IX, 24. ἡμέρας τε καὶ νυκτός. ibid. XX, 21. Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι Iudaeis pariter ac Graecis. 3) *autem, vero*. Act. I, 15. ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ una autem erat multitudo hominum. ibid. V, 42. πᾶσάν τε ἡμέραν cotidie vero. ibid. VIII, 28. IX, 24 X, 33. XVIII, 26. 4) ante καὶ abundat, v. c. Rom. I, 27. ὁμοίως τε καὶ οἱ ἄῤῥενες simili modo etiam mares. Act. V, 24 ὅ τε ἱερεὺς, καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ. ibid. XIII, 1. XXVI, 22. οὐδὲν ἐκτὸς λέγων, ὧν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν καὶ Μωσῆς nihil praeter ea docens, quae in scriptis prophetarum et Mosis tradita sunt. 5) τε — τε *tum — tum*. Act. XXVI, 16. ὧν τε εἶδες, ὧν τε ὀφθήσομαί σοι tum quae vidisti, tum quae tibi ostendam.

ΤΕΙ͂ΧΟΣ, εος, τὸ, *murus, moenia*, a τεύχω *struo*, unde τειχίζω *murum aedifico*, et differt a τειχίον hoc modo, ut hoc de muris aedificiorum, illud vero de muris urbium tantum dicatur. *Moeris:* τειχίον· τὸ τῆς οἰκίας. τεῖχος· τὸ τῆς πόλεως. Idem tradit *Ammon*. et *Hesychius*. Legitur in N. T. Act. IX, 25. καθῆκαν διὰ τοῦ τείχους demiserunt per murum. 2 Cor. XI, 33. ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους. Hebr. XI, 30. πίστει τὰ τείχη Ἱεριχὼ ἔπεσε fide moenia Hierichuntis collapsa sunt. Apoc. XXI, 12. 15. 17. 18. 19. οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως fundamenta moenium urbis. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini usi sunt hac voce pro חוֹמָה idem, Devt. III, 5. Ios. VI, 5. 20. 1 Sam. XV, 16. קִיר *paries, murus*, Num. XXXV, 4. Ies. XV, 1. et מְצוּרָה *munitio*, 2 Paral. XI, 10. Vide *Spanhem*. ad *Iulian*. p. 177. Apud eosdem aeque ac graecos Scriptores τεῖχος interdum quoque de *urbe, muris ac munitionibus inclusa*, usurpatur, v. c. 2 Regg. XX, 16. ubi hebraico עִיר *urbs* respondet, apud *Xenoph*. Hist. Gr. VII, 5. 8. ubi ἐν τῷ τείχει et ἐν τῇ πόλει permutantur invicem. *Eurip*. Phoen. v. 71 et 826. Cf. Spicilegium meum I. Lexici Bieliani p. 108.

ΤΕΚΜΗ͂ΡΙΟΝ, ου, τὸ, *omne certum, infallibile et indubitatum signum ac argumentum, e quo aliquid iam certissime colligi et cognosci potest*, a τέκμαρ, τὸ, *finis, exitus rei*, item *signum*, unde τεκμαίρω, *certis signis ostendo, probo, coniicio*. Tantum legitur in N. T. Act. I, 3. οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα, μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν, ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις quibus etiam se praebuit vivum post mortem suam et multis argumentis (miraculis) veritatem resurrectionis suae comprobavit. Legitur praeterea in eadem significatione in libro Sapient. V, 11. XIX, 13. et apud *Xenoph*. Mem. I, 1. 2. πρῶτον μὲν οὖν ὡς οὐκ ἐνόμιζεν, οὓς ἡ πόλις νομίζει θεοὺς, ποίῳ ποτ' ἐχρήσαντο τεκμηρίῳ. Idem de Re Equestri V, 8. X, 14. *Philostrat*. Vit. Soph.

Soph. II, c. 14. f. 2. καὶ μὴ τεκμήριον τόδε τεθέμενοι τῆς κατηγορίας ταύτης. *Lysias* Orat. III, c. 4. p. 48. ἐκ τούτων τεκμηρίων καὶ μαρτυριῶν ὑμῖν ἐπιδέδεικται. *Aristotel.* Rhet. I, 2. 40. *Quinctil.* II, 9. *Hesych.* τεκμήριον· σημεῖον ἀληθές. *Suid.* τεκμήριον· ἀληθινὸν σημεῖον, ἢ τὸ ἄλυτον. Schol *Aristoph.* ad Equites v. 33. τεκμηρίῳ· παραδείγματι, μαρτυρίῳ. A voce τεκμήριον derivatur τεκμηριόω, quod de eo usurpatur, *qui rem testimonio suo confirmat.* Conf. *Morum* ad *Longinum* de Sublim. p. 42. et *Aelian.* in V. H. II, 41.

ΤΕΚΝΙ'ΟΝ, ου, τὸ, 1) proprie: *filiolus, filius, filia, puer, puella.* Est enim deminutivum a τέκνον *filius, filia.* 1 Ioh. II, 12. γράφω ὑμῖν, τεκνία scribo vobis, parvuli: ubi pro τεκνία, quibus v. 13. πατέρες opponuntur, in nonnullis codicibus legitur παιδία. 2) est *nomen blandientis et amoris plenum, quo olim non solum discipuli, sed etiam omnes compellabantur, quos paterno amore aliquis prosequebatur.* Hinc usus est hac voce Christus, suos compellans discipulos. Ioh. XIII, 33. Galat. IV, 19. Paulus Galatas τεκνία appellat, et 1 Ioh. II, 1. 28. III, 7. 18. IV, 4. V, 21. Christiani, ad quos scripserat epistolam suam Iohannes, τεκνία vocantur. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΕΚΝΟΓΟΝΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, proprie quidem notat: *liberos procreare, gignere, generare,* et est idem, quod τεκνοποιέω, quo verbo pro יָלַד *genuit, generavit,* usi sunt Alexandrini Ies. LXV, 23. Ierem. XII, 2. XXIX, 6. sed in N. T. libris notionem *educationis liberorum* adiunctam habet. Sic semel legitur in N. T. 1 Timoth. V, 14. volo, iuniores viduas γαμεῖν, τεκνογονεῖν matrimonium contrahere, liberos procreare et bene educare. Eodem modo inde derivatum substantivum

ΤΕΚΝΟΓΟΝΙ'Α, ας, ἡ, non tam *liberorum procreationem et generationem,* quam *liberorum educationem* significat. 1 Tim. II, 15. σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας. h. e. vel eandem, quam maritus, felicitatem coelestem consequitur, vel eodem, quo maritus, modo, conferet aliquid ad utilitatem publicam, liberorum procreatione eorumque sapienti educatione. *Chrysostomus* ad h. l. τεκνογονίαν φησί, τὸ μὴ μόνον τεκεῖν, ἀλλὰ καὶ κατὰ θεὸν αἰγαγεῖν. Idem tradit *Theophylactus.* Conf. *Schoettgenii* Hor. Hebr. et Talmud. T. I, p. 868. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΕ'ΚΝΟΝ, ου, τὸ, 1) *foetus, proles, soboles, filius,* sive *filia,* et generatim de *liberis, nulla ratione sexus habita,* nec tantum de *hominibus,* sed etiam de *animalibus* adhibetur, a *τίκτω pario.* Matth. II, 18. κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς lugens mortuos filios suos. Ibid. VII, 11. X, 21. καὶ πατὴρ τέκνον,

 et

et paulo post: τέκνα ἐπὶ γονεῖς. ibid. XV, 26. ἐκ ἔςι καλὸ λαβεῖν τὸν ἄρτον τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις non decet liberis panem adimere et canibus proiicere. Formula proverbialis apud Iudaeos, ut videtur, significans proprie: nos debere inprimis respicere nostros, alienis postpositis, et qualis sus h. l. eodem sensu usus est, quo v. 24. dixerat, se tantum missum esse ad oves perditas Israelis. Credibile autem est consuevisse Iudaeos omnes alias gentes canes appellare per contemtum. Conf. *A. Schotti* Adagialia Sacra N. T. p. 40 Matth. XVIII, 25. XIX, 29. XXI, 28. XXII, 24. *Marc.* VII, 27. X, 29. 30. XII, 19. XIII, 12. Luc. I, 7. 17. ἐπιςρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τὰ τέκνα. Vide supra ad ἐπιςρέφω et καρδία dicta. ibid. II, 48. XI, 13. XIV, 26. XV, 31. XVIII, 29. XX, 31. ἐ κατέλιπον τέκνα nullos liberos reliquerunt. Act. VII, 5. ἐκ ὄντος αὐτῷ τέκνε cum sobolem non haberet. ibid. XXI, 5 et 21. Rom. IX, 8. τὰ τέκνα τῆς σαρκὸς filii naturales, i. q. σπέρμα, v. 7. 1 Corinth. VII, 14. ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐςιν alioquin etiam liberi vestri ad coetum Christianorum non pertinerent. 2 Corinth. VI, 13. ὡς τέκνοις λέγω tanquam filios meos vos compello. ibid. XII, 14. Galat. IV, 27. Ephes. VI, 1. 4. Philipp. II, 22. Coloss. III, 20. 21. 1 Thess. II, 7. ὡς ἂν τροφὸς θάλπῃ τὰ ἑαυτῆς τέκνα quemadmodum nutrix, seu mater, fovet liberos suos. ibid. v. 11. ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτῦ, h. e. tenerrimo amore. 1 Timoth. III, 4. 12. V, 4. Tit. I, 6. 2 Ioh. I, 4 et 13. Apoc. XII, 4. 5. Alexandrini adhibuerant pro בֵּן, quod aeque late patet, ac vocabulum τέκνον, et non solum de liberis utriusque sexus, sed etiam de brutis animantibus adhibetur, v. c. 1 Sam. XIV, 32. Genes. III, 16. Devt. V, 9. XI, 19. Chald. בַּר *filius*, Prov. XXXI, 2. יֶלֶד *puer, puerulus, natus*, Genes. XXXIII, 6. 7. Ies. II, 6. טַף *parvulus*, Devt. II, 34. III, 19. Iudd. XVIII, 21. et עוּל *parvulus, puerulus*. Ies. XIII, 16. Conf. quoque *Stolbergii* Exercitationes L. Graecae p. 354. et *Vorstii* Philol. S. cap. XV, p. 386. edit. *Fischeri*. 2) *unus ex posteris*, τὰ τέκνα *posteri*. Matth. III, 9. δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τέτων ἐγεῖραι τέκνα ἀβραὰμ potest Deus vel ex his lapidibus Abrahamo excitare posteros. ibid. XXVII, 25. καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν et nostri posteri. Luc. III, 8. XXIII, 28. πλὴν ἐφ' ἑαυτὰς κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν potius vestram et posterorum vestrorum sortem deplorate. Act. II, 39. ὑμῖν γάρ ἐςιν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν vobis enim et posteris vestris data est haec promissio. ibid. XIII, 33. Galat. IV, 31. 3) nominibus locorum additum, *civem, incolam alicuius loci, aut regionis* notat, quem etiam Hebraei בֵּן vocare solent, v. c. Esra II, 1. Ps. CXLIX, 2. בְּנֵי צִיּוֹן Ies. XI, 14. Ierem. II, 16. etc. Sic legitur in N. T. Matth. XXIII, 37. τεκνίως ἐθέλησα ἐπισυναγαγεῖν

ιῶν τὰ τέκνα σε;. quoties volui congregare incolas tuos? Luc. XIII, 34. XIX, 44. καὶ ἐδαφιῦσί σε καὶ τὰ τέκνα σε ἐν σοὶ et te solo aequabunt civesque tuos, terrae allisos, trucidabunt. Galat. IV, 25. ἡ νῦν Ἱερυσαλὴμ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς Hierosolyma, quae nunc est, cum incolis suis. Adde Ioel II, 23. Zach. IX, 13. *Aristoph.* Vesp. v. 1510. τέκνα τῆ θαλασσίε pisces, qui sunt in mari. 3) *carissimus et filii loco habendus, quem paterno amore complectimur;* unde interdum, ut hebraicum בן, est vocabulum amoris et benevolentiae, quo omnes, etiam ignoti, compellantur, i. q. Graecorum ὦ ἀγαθὲ, φίλε, ἑταῖρε, et latine reddendum est: *carissime, carissime rerum.* Matth. IX, 2. θάρσει τέκνον sis bono animo, mi carissime! Marc. II, 5. τέκνον, ἀφέωνταί σε αἱ ἁμαρτίαι. ib. X, 23. Christus discipulos suos τέκνα appellat, quos Ioh. XIII, 33. τεκνία vocat. 1 Tim. I, 18. τέκνον Τιμόθεε carissime Timothee! 2 Tim. II, 1. Adde Ios. VII, 19. ubi בני est merum blandientis, aut excitantis vocabulum. *Achill. Tat.* Lib. VIII. p. 469. λέγε τέκνον Κλειτοφῶν. *Dionys. Halic.* A. R. Lib. XI. p. 695. ἀναχώρει δὲ πάλιν εἰς τὴν ἑαυτῆ φύσιν, Ἄττικε τέκνον. *Callimach.* Hymn. in Cerer. v. 47 seq. 4) *omnis, ad quem aliquid pertinet, qui dignus est aliqua re, obnoxius.* Rom. IX, 8. τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας qui digni sunt promissis bonis, seu, ad quos proprie pertinet promissio. Ephes. II, 3. καὶ ἦμεν τέκνα ὀργῆς, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ et eramus homines, poenis divinis digni, sicut et caeteri. 2 Petr. II, 14. κατάρας τέκνα poenis divinis digni. Alex. Ies. LVII, 4. ἐχ' ὑμεῖς ἐστὲ τέκνα ἀπωλείας; nonne vos estis pernicie et exitio digni? 5) *similis, qui se ad alicuius exemplum componit et conformat.* Ioh. VIII, 39. εἰ τέκνα τῆ Ἀβραὰμ ἦτε si veri essetis Abrahami posteri. 1 Petr. III, 6. ἧς ἐγενήθητε τέκνα ἀγαθοποιῦσαι quam imitabimini virtutis studio. 1 Ioh. III, 10. τὰ τέκνα τῆ διαβόλε homines scelesti, diabolo similes. Apoc. II, 23. καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ et omnes, qui se ad ipsius exemplum composuerunt, interficiam. 6) *praeditus, instructus aliqua re.* 1 Petr. I, 14. εἰς τέκνα ὑπακοῆς tanquam homines, qui praeceptis religionis christianae obedientiam praestant, i. q. ὡς ἄνθρωποι ὑπήκοοι τῷ λόγῳ τῆ θεῆ. Ephes. V, 8. τέκνα φωτὸς homines, scientia religionis et sensibus animi, vere christianis, praediti et instructi. Conf. *Vorstii* Philol. Sacr. cap. 24. p. 169 seq. ed. *Fischeri.* 7) *cultor, sectator, studiosus alicuius rei.* Matth. XI, 19. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς sapientia vero collaudatur tantum a cultoribus suis, qui eam usu suo cognoverunt. Ita quoque iam transtulit *Syrus,* qui pro ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς habet: ܡܢ ܒܢܝ̈ܗ

a cultoribus suis. Luc. VII, 35. Ephes. V, 8. τέκνα φωτὸς sectatores religionis christianae. Apoc. II, 23. τὰ τέκνα αὐτῆς et omnes, qui eam sectantur. Adde Alex. Hos. X, 9. τὰ τέκνα ἀδικίας inquitatis studiosos, iniquos, pravos. 8) *discipulus*, nam apud Iudaeos doctores haud raro cum parentibus comparari solent, ut supra ad γεννάω et πατὴρ iam observatum est, et infra ad υἱὸς pluribus docebitur. 1 Cor. IV, 14. ὡς τέκνα μου ἀγαπητὰ tanquam discipulos meos carissimos. ibid. v. 17. Timotheus τέκνον ἀγαπητὸν Pauli vocatur. 1 Tim. I, 2. τιμοθέῳ γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει. 2 Tim. I, 2. Tit. I, 4. τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ. Philem. v. 10. περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς μου. 3 Ioh. v. 4. τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν ἀληθείᾳ περιπατοῦντα discipulos meos religioni christianae convenienter vivere. 9) τέκνα θεοῦ, et interdum etiam τέκνα, subintellegenda voce θεοῦ, in N. T. dicuntur, *qui sunt Deo prae caeteris cari ac probati et ab eo beneficiis in hac pariter ac futura vita ornantur, — qui pertinent ad Dei populum, Iudaei, — omnes, quos Deus Christo sectatores destinaverat, veri Christiani.* Marc. VII, 27. τέκνα sunt *Iudaei* et opponuntur τοῖς κυναρίοις, h. e. gentilibus. Luc. XVI, 25. Ioh. I, 12. τέκνα θεοῦ γενέσθαι ut essent filii Dei, h. e. Deo cari et participes felicitatis Christianorum. ibid. XI, 52. τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ omnes veros Dei cultores, quos Deus Christo sectatores destinaverat. Rom. VIII, 16. 17. 21. IX, 7 et 8. Galat. IV, 28. ἡμεῖς δὲ, ἀδελφοὶ, κατὰ Ἰσαὰκ ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμὲν nos vero, carissimi, ad similitudinem Isaaci, vi promissionis divinae, non natalibus, filii Dei sumus. Ephes. V, 1. ὡς τέκνα (scil. θεοῦ) ἀγαπητά. Phil. II, 15. τέκνα θεοῦ ἀμώμητα. 1 Ioh. II, 1. 2. 10. V, 2. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΕΚΝΟΤΡΟΦΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *liberos nutrio*, ex τέκνον *filius* et τρέφω *nutrio*. 2) ex adiuncto: *liberos sapienter educo.* Sic semel legitur in N. T. 1 Tim. V, 10. εἰ ἐτεκνοτρόφησεν si liberos sapienter in pietate vera et omnis generis virtutum studio educaverit. *Theodoretus* ad h. l. οὐ τὸ θρέψαι μόνον ἀπαιτεῖ, ἀλλὰ καὶ τὸ εὐσεβῶς θρέψαι. Cf. *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II. p. 1254. Aeque late patet in N. T. τεκνογονέω et τεκνογονία, de quibus vide supra iam dicta.

ΤΕ'ΚΤΩΝ, ονος, ὁ, proprie et generatim, ut latinum *faber*, dicitur *artifex et opifex quicunque, qui aliquid struit et fabricatur*, ita, ut semper addatur vocabulum materiae, quam tractat, q. τεύχων, a τεύχω *fabricor*, *struo*, *paro*. Speciatim vero ita dicitur *faber lignarius, qui ligna operi aptare novit.* Confer *Lexicon Xenophonteum* s. h. v. Sic bis tantum in N. T. legitur. Matth. XIII, 55. οὐχ οὗτος

ςιν ὁ τῦ τέκτονος υἱὸς; nonne hic est filius fabri lignarii, nempe Iosephi, nutricii Christi, quem fabrum lignarium fuisse communi Scriptorum ecclesiae veteris christianae consensu traditur. Marc. VI, 3. ἐχ᾽ ὗτός ἐςιν ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς Μαρίας; nonne hic est faber lignarius, Mariae filius. Plerisque interpretibus τέκτων h. l. per metonymiam positum videtur pro τῦ τέκτονος υἱὸς, ut etiam h. l. in haud paucis codicibus legitur. Alii vero provocant ad morem Iudaeorum, qui sic ferebat, ut etiam Rabbini simul artem aliquam addiscerent. Conf. *Wolfii* Curas Philol. in N. T. T. I. p. 461. In versione Alexandrina respondet hebraico חָרָשׁ *faber* et חֹרֵשׁ particip. *fabricans*. 1 Sam. XIII, 19. τέκτων σιδήρυ. 2 Sam. V, 11. τέκτων ξύλων. (2 Regg. XII, 11. 1 Paral. XIV, 1. XXII, 15.) 1 Regg. VII, 14. τέκτων χαλκῦ. Etiam apud Hebraeos חָרָשׁ κατ᾽ ἐξοχὴν *fabrum lignarium* notat. 2 Regg. XXII, 6. coll. XII, 11. *Hesych.* τέκτων· πᾶς τεχνίτης. *Suid.* τέκτων· κοινὸς τεχνίτης. ὁ λαοξόος καὶ ὁ τῶν ξύλων εἰδήμων.

ΤΕΛΕΙΟΣ, τελεία, ον, 1) proprie et generatim: *perfectus, absolutus et consummatus, integer, iustus*, quia, quod absolutum est et consummatum, ad finem perductum est ac pervenit, *dem nichts an Vollständigkeit und gehöriger Güte fehlt*, a τέλος *finis*. Sic v. c. legitur in *Aquilae* fragmentis Prov. XI, 1. ςάθμιον τέλειον pondus iustum et apud Alexandrinos Exod. XII, 5. pro hebraico תָּמִים, de victimis, quales Deo offerri debebant ex praescripto Mosis, nec morbidis, nec caesis, nec debilibus, aut ullo vitio laborantibus. Conf. *Theod.* Malach. I, 18. Iacob. I, 4. ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω patientia vero sit perfecta. ibid. v. 25. νόμος τέλειος doctrina perfecta, quae ita est, uti esse debet. 1 Ioh. IV, 18. ἡ τελεία ἀγάπη amor integerrimus. 2) sensu morali: *perfectus, ab omni vitiositate alienus, omni vitio carens*, et usurpatur partim de perfectione absoluta, qualis Deo unice tribuenda est, partim de perfectione humana. Matth. V, 48. ἔσεσθε ὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς ὀρανοῖς τέλειός ἐςι estis igitur vos perfecti, (scil. in amore integro ac sincero erga alios animo,) quemadmodum etiam pater vester coelestis perfectus (seu erga vos integerrimus) est. ib. XIX, 21. εἰ θέλεις τέλειος εἶναι si integerrimus, seu perfectissimus esse cupis, aut si capis te maxime idoneum reddere felicitati aeternae. Rom. XII, 2. τί τὸ τέλειον quid sit perfectum, h. e. dignum homine, ad perfectionem christianam adspirante. Phil. III, 15. Coloss. I, 28. ἵνα παραςήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν χριςῷ ut omnes perfectos Christianos reddamus. ibid. IV, 12. Iac. III, 2. ὗτος τέλειος ἀνήρ. In eadem significatione respondet apud Alexandrinos hebraico

שָׁלֵם

שָׁלֵם *integer, perfectus, completus,* 1 Regg. VIII, 61. *καὶ ἔστωσαν αἱ καρδίαι ἡμῶν τέλειαι πρὸς κύριον.* ibid. XI, 4. XV, 3. 14. 1 Paral. XXVIII, 9. *καὶ δούλευεν αὐτῷ ἐν καρδίᾳ τελείᾳ.* et תָּמִים *perfectus.* Genes. VI, 9. *Νῶε ἄνθρωπος δίκαιος τέλειος ὢν ἐν τῇ γενεᾷ αὐτοῦ.* Deut. XVIII, 13. 2 Regg. XXII, 26. Adde Sapient. IX, 6. et Sirac. XLIV, 16. *Νῶε εὑρέθη τέλειος, δίκαιος κ. τ. λ.* 3) transitive: *perfectum reddens, omne, quod ad ueram felicitatem et perfectionem alicuius confert.* Iacob. I, 17. *πᾶν δώρημα τέλειον.* omne beneficium, veram nostram augens felicitatem et perfectionem. ibid. v. 25. *νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας* doctrinam, quae nos perfectos felicissimosque reddere et ad veram libertatem adducere valet. 4) Neutrum *τὸ τέλειον* substantive ponitur pro *ἡ τελειότης* et *perfectiorem rerum statum quemcunque* denotat. 1 Cor. XIII, 10. *ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον* quando autem aderit perfectior ille ecclesiae christianae status. Τὸ *τέλειον* enim h. l. non de statu et conditione feliciori post mortem explicandum esse, docuit S. V. *Noesseltus* in Diss. de Donorum Spiritus Sancti Perennitate in Ecclesia p. 6. 5) *adultus, qui est matura aetate, qui ad virilem aetatem pervenit, qui est adultae aetatis,* et opponitur *τοῖς παισὶ,* vel *νηπίοις,* et ex adiuncto: *qui ita agit, loquitur, sentit et iudicat, ut decet virum.* 1 Cor. XIV, 20. *ταῖς δὲ φρεσὶ τέλειοι γίνεσθε,* h. e. graviter et severe iudicate, prout viros decet. Ephes. IV, 13. *μέχρι καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς ἄνδρα τέλειον,* pro *εἰς τελειότητα ἀνδρὸς,* donec omnes ad maturam viri aetatem veniamus, h. e. perfecti Christiani fiamus et quoad cognitionem religionis christianae, et quoad observationem praeceptorum eius. *Theophylactus* ad h. l. *εἰς τὴν τελειοτέραν τῶν δογμάτων γνῶσιν.* *Polyb.* Hist. IV, c. 29. *ἐλπίσαντες ὡς παιδίῳ νηπίῳ χρήσασθαι τῷ Φιλίππῳ, εὗρον αὐτὸν τέλειον ἄνδρα.* *Xenoph.* Cyrop. VIII, cap. 7. §. 3. *Apollodor.* Bibl. I, c. 2. §. 1. *ἐπειδὴ δὲ Ζεὺς ἐγενήθη τέλειος, λαμβάνει Μῆτιν τὴν Ὠκεανοῦ συνεργόν.* ibid. III, c. 7. §. 6. et cap. 15. §. 1. *Aelian.* V. H. XIII, 1. Conf. interpretes ad *Callimachi* Hymn. in Iovem v. 57. et *Perizonium* ad *Aelian.* V. H. IV, 3. nec non *Wetstenii* *N. T.* T. I. p. 316 seq. et *Heisenii* Novas Hypotheses ad Epistolam Iacobi p. 316 seq. Eandem significationem habet quoque *τελειωθῆναι* apud *Apollodorum* Bibl. I, c. 9. §. 8. III, c. 1. §. 2. *οἱ δὲ παῖδες ὡς ἐτελειώθησαν, πρὸς ἀλλήλους ἐστασίασαν* pueri autem, ubi adoleverunt, inter se tumultuari coeperunt. 6) *qui tirocinium posuit in aliqua arte, aut disciplina.* Sic legitur in N. T. 1 Cor. II, 6 *σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις.* et tamen tradimus doctrinam, quae sapientissima videtur Christianis perfectis, h. e. qui

s. qui iam idoneam religionis christianae cognitionem sibi compararunt, eiusque praestantiam usu suo cognoverunt. Alii vertunt: et tamen tradimus doctrinam, quae animos hominum cognitione rerum perfectissimarum imbuit, ut σοφία ἐν τοῖς τελείοις positum sit pro σοφία τῶν τελείων, ut v. 7. σοφία ἐν μυστηρίῳ positum est pro σοφία τοῦ μυστηρίου. Hebr. V, 14. τέλειοι sunt Christiani, qui perfectiorem cognitionem habent, nec in primis doctrinae christianae elementis versantur. Simili ratione apud Alexandrinos 1 Paral. XXV, 8. τοῖς τελείοις opponuntur οἱ μανθάνοντες, ubi *Vulgatus* illud per *doctos*, hoc autem per *indoctos* expressit. Conf. *Wolfii* Curas Philol. T. II. p. 322 seq. et T. III. p. 95 sq. *Herm. Reimers.* Diss. de τοῖς τελείοις ad illustranda varia N. T. loca in Bibl. Brem. Cl. IV. p. 949. et *Ott. Lud. Koenigsmanni* D. de vera notione vocis τέλειος, eiusque et derivatarum vocum in Epistola ad Hebraeos usu. Ienae 1759. 4. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΟΣ, έρα, ρον, *perfectior, praestantior.* Comparativus a τέλειος *perfectus*, quod vide. Legitur in N. T. tantum Hebr. IX, 11. διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς per templum maius et praestantius.

ΤΕΛΕΙΟΤΗΣ, ητος, ἡ, 1) *perfectio*, a τέλειος, quod vide. Coloss. III, 14. τὴν ἀγάπην ἥτις ἐστὶ σύνδεσμος τῆς τελειότητος amorem et mutuam benevolentiam, quae est perfectissimum mutuae concordiae, (τῆς ἑνότητος, ut in codicibus nonnullis loco τῆς τελειότητος legitur,) seu societatis Christianorum vinculum, h. e. quod arctissime homines invicem coniungit. Sapient. XII, 17. ἀπιστούμενος ἐπὶ δυνάμεως τελειότητι. Iudd. IX, 16. 19. εἰ ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐν τελειότητι ἐποιήσατε. 2) *doctrina sublimior et perfectior, tradenda* τοῖς τελείοις, h. e. iis, qui iam tirocinia posuerunt et sunt ingenio exercitato et subacto. Sic legitur in N. T. Hebr. VI, 1. ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα progrediamur ad illam sublimiorem doctrinam, quae cap. V, 13. λόγος δικαιοσύνης, et ibid. v. 12 et 14. ἡ στερεὰ τροφὴ vocatur, et opponitur a Paulo τῷ τῆς ἀρχῆς τοῦ χριστοῦ λόγῳ, (cap. VI, 1.) γάλακτι et τοῖς στοιχείοις τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ θεοῦ. ib. V, 12. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΕΛΕΙΟΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie et generatim: *perficio, finio, ad finem perduco, absolvo, consummo; opus perago, perfectum reddo*, a τέλος *finis*. Luc. II, 43. καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας et exactis diebus legitimis. Act. XX, 24. ὡς τελειῶσαι τὸν δρόμον μου μετὰ χαρᾶς ut absolvam cursum meum (seu vitae meae) hilari animo. Philipp. III, 12. οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον, ἢ ἤδη τετελείωμαι non quod iam acceperim

 prae-

V. H. XIV, c. 32. τελευτήσαντα δὲ κατακομισθῆναι ... Conf. *Reiskii* Indicem Gr. Demostheneae p. 735. et *Arntzenium* ad Catonis Disticha p. 96. edit. 1754. 8. 3) *morti proximus sum, in agone mortis,* seu *in summo vitae discrimine versor.* Matth. IX, 18. ὅτι ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν filia mea iam in agone mortis versatur, coll. Marc. V, 23. ὅτι τὸ θυγάτριόν μου ἐσχάτως ἔχει. Hebr. XI, 22. Ἰωσὴφ τελευτῶν Iosephus morti proximus, μέλλων τελευτᾶν, ut legitur Luc. VII, 2. Sic מות quoque usurpatur, v. c. Genes. L, 24. et dixit Iosephus ad fratres suos: אנכי מת mox mihi moriendum erit: et ἀποθνήσκω, quod vide supra. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΕΛΕΥΤΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie et generatim: *finis, exitus cuiuscunque rei,* i. q. τελετή per epenthesin τοῦ υ ψιλοῦ, a τέλος *finis.* *Eustathius* ad *Homer.* Odyss. α', p. 52. τελευτὴ δὲ παρὰ τοῖς παλαιοῖς τὸ τέλος τοῦ ἔργου, τελευτᾶν δὲ εἰς τέλος ἄγειν. οἱ δέ γε μεθ' Ὅμηρον πρῶτα μὲν καὶ τὸν θάνατον τελευτὴν ζωῆς ἔλεγον κ. τ. λ. *Demosthen.* p. 658. 7. ed. *Reiske,* οὐκ ἔχει τελευτὴν τῆς τοῦ πλεονεκτεῖν ἐπιθυμίας. ibid. p. 19. 19 ἥκει πρὸς αὐτὴν τὴν τελευτὴν τὰ πράγματα αὐτοῦ. 2) *obitus, mors, tam violenta, quam naturalis,* ita, ut subintellegatur τῆς ζωῆς (quod addit Anonymus in *Anthol.* I, 90. 2.) aut τοῦ βίου, ut plene legitur apud *Herodotum* I, cap. 31. et apud *Demosthenem* p. 481. 14. τελευτὴν τοῦ βίου πεποιημένος. *Homer.* Il. VII, 104. XVI, 787. τελευτὴ βιότοιο. Legitur tantum in N. T. Matth. II, 15. ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρώδου usque ad obitum Herodis. Alexandrini saepius adhibuerunt hoc vocabulum pro מות *mors.* Genes. XXVII, 2. Deut. XXXI, 29. Ios. I, 1. Iudd. I, 1. Adde 1 Macc. IX, 23. Sirac. XI, 26. 28. *Lucian.* Macrob. 12. *Herodian.* VII, 10. 1. Vide *Wetstenii N. T.* T. I, p. 250.

ΤΕΛΕ΄Ω, ῶ, fut. ἔσω, 1) proprie: *finio, finem facio, ad finem perduco, absolvo, perficio, consummo, conficio,* a τέλος *finis.* Matth. X, 23. οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραήλ, pro οὐ μὴ τελέσητε ὁδὸν διὰ τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ non conficietis iter per varias terrae israeliticae urbes. *Vulgatus* h. l. voce *consummare* eodem sensu usus est, quo *Florus* I, cap. 18. consummare Italiam, h. e. *obire, peragrare Italiam* dixit. Simili modo תמם usurpatur Ios. III, 17. et IV, 1. Conf. *Krebs.* ad Decretum Atheniens. p. 65. Nonnulli interpretes, v. c. *Raphelius* in Obss. Polyb. ad h. l. et *Wakefield* in Silva Critica Part. II, p. 2. τῷ τελεῖν notionem *obeundi, peragrandi, circumeundi,* et *proficiscendi* tribuunt; quo sensu διατελεῖν legitur apud *Xenoph.* Anab. I, 5. 7. simplex τελεῖν apud *Thucyd.* IV, cap. 78. *Lucian.* Toxar. 50. et διανύειν apud *Iosephum* de B. I. VII, 5. §. 3. sed prior explicatio vero magis accedere videtur. Cf.

Wolfii Curas Philol. in N. T. T. I, p. 183. Alii, v. c. *Krumbholzius* in Anim. Sacris in N. T. p. 185. in his verbis latere aliquam ellipsin statuerunt, ut *ὠ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τῦ ἰσραὴλ* positum sit pro: *ὠ μὴ τελέσητε (κηρύσσειν διὰ) τὰς πόλεις τῦ ἰσραὴλ* non finem facietis sive non definetis (docere Evangelium per) urbes Israelis. Matth. X, 1. *ὅτε ἐτέλεσεν ὁ ἰησῦς διατάσσων τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτῦ* postquam haec mandata duodecim discipulis suis edixerat Iesus. ibid. XIII, 53. *ὅτε ἐτέλεσεν ὁ ἰησῦς τὰς παραβολὰς ταύτας* cum finem fecisset Iesus huius institutionis per parabolas. ibid. XIX, 1. *ὅτε ἐτέλεσεν ὁ ἰησῦς τὰς λόγυς τύτυς* cum finivisset Iesus sermones istos. ibid. XXVI, 1. Luc. II, 39. *καὶ ὡς ἐτέλεσαν ἅπαντα τὰ κατὰ τὸν νόμον κυρίυ* et omnibus ex praescriptis legis Mosaicae peractis. ibid. XII, 50. *ἕως ὗ τελεσθῇ* dum absolvantur. Ioh. XIX, 28. *εἰδὼς ὁ ἰησῦς, ὅτι πάντα ἤδη τετέλεσαι* intellegens Iesus, iam omnia esse consummata, scilicet mala, quae perferre in mandatis divinis habebat. ibid. v. 30. *τετέλεσαι* peractum est. Act. XIII, 29. *ὡς δὲ ἐτέλεσαν ἅπαντα τὰ περὶ αὐτῦ γεγραμμένα* et postquam omnibus malis, a prophetis praedictis, eum affecerant. 2 Tim. IV, 7. *τὸν δρόμον τετέλεκα* stadium emensus sum, h. e. satisfeci muneri meo apostolico. Est autem *τελεῖν* verbum proprium de cursoribus in stadio, qui pervenerant ad terminum agonisticum. Conf. *Iul. Pollucis* Onomast. Lib. III, c. 30. Apoc. XI, 7. *καὶ ὅταν τελέσωσι τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν.* ibid. XV, 1. *ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τῦ θεῦ.* ibid. v. 8. *ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων.* ibid. XX, 3. *ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη.* ibid. v. 5 et 7. In versione Alexandrina respondet hebraico כָּלָה *absolutus, perfectus, consummatus fuit;* et in Piel *perfecit, consummavit, finivit*, Ruth. II, 21. *ἕως ἂν τελέσωσιν ὅλον τὸν ἀμητόν.* Esr. IX, 1. *καὶ ὡς ἐτελέσθη ταῦτα.* עָשָׂה *fecit, perfecit*, Ies. LV, 11. שָׁלַם et chald. שְׁלֵם *perfecit, complevit*, Nehem. VI, 15. Esr. V. 16. et chald. שֵׁיצִיא idem. Esr. VI, 15. Adde Sirac. VII, 26. 1 Macc. XIII, 10. 2) *eventu comprobo, impleo*, i. q. *πληρόω.* Luc. XVIII, 31. *καὶ τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν τῷ υἱῷ τῦ ἀνθρώπυ* et eventum habebunt omnia, a prophetis de filio hominis praedicta. ibid. XXII, 37. *ὅτι ἔτι τῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἐμοὶ* praeterea etiam hoc ex vaticiniis in me debet eventum habere. Act. XIII, 29. *ὡς δὲ ἐτέλεσαν ἅπαντα τὰ περὶ αὐτῦ γεγραμμένα* cum autem nullum prophetarum vaticinium de eo superesset, cui non respondisset eventus. Apoc. X, 7. *καὶ ἐτελέσθη τὸ μυστήριον τῦ θεῦ.* ibid. XVII, 17. *ἄχρι τελεσθήσονται οἱ λόγοι τῦ θεῦ.* *Diod. Sic.* Lib. II, p. 40. XX, p. 765. *ἕκαστος ὑπελάμβανε τετελέσθαι τὸν χρησμόν.* *Apollodor.* Bibl. II, c. 4.

c. 4. §. 4. αἰσθόμενος δὲ τὸν χρησμὸν τετελεσμένον τὸν Ἀκρίσιον ἔξω τῆς πόλεως ἔθαψε. *Pausanias* Corinth. cap. VII, pag. 126. ὡς καὶ τὸ λόγιον τετελέσθαι Σιβύλλῃ ἐς τὴν Ῥόδον ἔδοξεν. Eodem modo etiam כָּלָה sumitur Esdr. I, 1. τοῦ τελεσθῆναι λόγον κυρίου ἀπὸ στόματος Ἱερεμίου. 3) *exactè observo, exsequor alicuius voluntatem, obsequium praesto, obedio.* Sic legitur in N. T. Rom. II, 27. ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία τὸν νόμον τελοῦσα nati ethnici praecepta legis observantes. Galat. V, 16. ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε perversis cupiditatibus ne obsequamini. Iacob. II, 8. εἰ μέν τοι νόμον τελεῖτε βασιλικὸν si primariam illam religionis christianae legem observaveritis. *Achilles Tat.* Lib. II. p. 91. τὴν ἐπιθυμίαν τελέσαι. 4) *solvo, pendo.* Matth. XVII, 24. ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραχμα; num et magister vester censum pendit? Rom. XIII, 6. φόρους τελεῖτε solvite ipsi tributa annua. *Plato* Alcibiad. I, p. 31. ὧν ἑκάτερος Ζήνωνι ἑκατὸν μνᾶς τελέσας σοφός τε καὶ ἐλλόγιμος γέγονεν. *Xenoph.* Mem. II, 9. 1. ἀργύριον τελέσαι. ibid. cap. 10. 6. *Demosthenes* p. 1067. 27. ed. *Reiske*, τῶν ἐπικλήρων ὅσαι τὸ θητικὸν (sc. τέλος) τελοῦσι. ibid. p. 1309. 5. et 1461. 15. Conf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 376. Saepius in N. T. non legitur. — — *Hesych.* ἐτελέσθη· ἐγένετο. Idem: ἐτέλεσεν· ἔλαβεν, ἐπλήρωσεν. Idem: τετελεσμένον· τὸ οἷον πρᾶγμα τελεσθῆναι, ἤγουν πληρωθῆναι. *Suid.* τελεῖν· ἐπιτελεῖν, ποιεῖν, ἢ τὸ δαπανᾶν. *Alberti* Glossar. N. T. p. 109. τελεῖτε· συντελεῖτε, καταβάλλετε.

ΤΕΛΟΣ, εος, τὸ, 1) proprie: *finis et terminus alicuius rei.* Matth. X, 22. ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος qui vero constans manet usque ad finem. ibid. XXIV, 6. ἀλλ' οὔπω ἐστὶ τὸ τέλος sed nondum finis harum calamitatum adest. (*Manilius* I, 912. *nec dum finis erat: restabant Actia bella. Herodot.* VII, 51. *Anthol.* IV, 9. 5. καὶ μόχθων οὔπω τόδε τὸ τέλος. *Homer.* Il. β, 121.) ibid. v. 13. Marc. III, 26. ἀλλὰ τέλος ἔχει, scil. ἡ βασιλεία αὐτοῦ, sed finem habebit eius regnum, seu actum esset de eius potentia. ibid. XIII, 13. Luc. I, 33. καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος et regnum eius erit perpetuum, seu aeternum. ibid. XXI, 9. XXII, 37. καὶ γὰρ τὰ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει etenim res meae finem habent. 1 Cor. XV, 24. εἶτα τὸ τέλος tunc finis regni Christi in his terris erit, ut e sequentibus apparet. Hebr. VI, 8. ἧς (pro ὧν) τὸ τέλος εἰς καῦσιν quae spinae et sentes tandem igne comburi solent. ibid. VII, 3. μήτε ζωῆς τέλος ἔχων neque finem vitae habens, h. e. non constat, quando mortuus sit, aut quemnam in dignitate sacerdotali habuerit successorem. Conf. ad h. l. *Theodoretum.* Alexandrini usi sunt hac voce pro קֵץ *finis.* 2 Regg. XIX, 23. Ies. IX, 17. Adde Sirac. XLIII, 31. 2) *abrogatio, abolitio,* et

it per metonymiam: *ille ipse, qui aliquid abrogat.* 1 Cor. X, 11. *εἰς ὃς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησεν* ad quos abrogatio legis et oeconomiae Mosaicae pervenit, h. e. qui vivimus tempore N. T. quo oeconomia Mosaica plane est abrogata. Rom. X, 4. *τέλος γὰρ νόμȣ χριςὸς* Christus enim finem fecit oeconomiae Mosaicae, h. e. abrogavit eam et inutilem declaravit ac reddidit doctrina sua. Simili ratione apud *Demosthenem* p. 1306. 25. ed. *Reiske* legitur: *τέλος τȣ̃ βίȣ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐςὶν ὁ θάνατος*, h. e. eventis fortunisque omnium hominum mors finem imponit. 3) *finis vitae*, omisso vocabulo *βίȣ*, quod additur apud *Herodian.* II, c. 1. f. 16. IV, c. 12. f. 8. Ioh. XIII, 1. *εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτὰς* usque ad finem vitae eos dilexit. 1 Cor. I, 8. *ἕως τέλȣς* per omnem vitam vestram in his terris. 2 Cor. I, 13. *ἐλπίζω δὲ, ὅτι καὶ ἕως τέλȣς ἐπιγνώσεσθε* spero autem, vos me semper ita habituros esse. ibid. III, 13. *πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τὰς υἱὰς Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος* adeo, ut Israelitae usque ad obitum Mosis non aspicere possent. Hebr. III, 6 et 14. VI, 11. Iacob. V, 11. ubi formula *τὸ τέλος κυρίȣ* a plerisque interpretibus de *morte Christi* intellegitur. Apoc. II, 27. *ὁ τηρῶν ἄχρι τέλȣς τὰ ἔργα μȣ.* Sapient. III, 19. *γενεᾶς γὰρ ἀδίκȣ χαλεπὰ τὰ τέλη.* *Aelian.* V. H. III, 25. *τέλος εὐκλεὲς mors gloriosa.* *Plutarch.* Artaxerx. p. 1018. *Herodot.* III, 65. *Ioseph.* A. I. VIII, 15. 4. B. I. I, 32. 2. 4) *interitus, eversio.* Matth. XXIV, 6. *ἀλλ' ὄπω ἐςὶ τὸ τέλος* sed nondum adest interitus reipublicae iudaicae. ibid. v. 13. *ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος* qui vero usque ad eversionem Hierosolymorum constans manserit. ibid. v. 14. X, 22. Marc. XIII, 7. 13. Luc. XXI, 9. 1 Petr. IV, 7. *πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικε* omnium enim rerum interitus adest. Conf. *Krebsii* Obss. Flav. pag. 51 seq. Huc etiam pertinet formula *εἰς τέλος ad internecionem usque, ad interitum*, quae legitur 1 Thess. II, 16. *ἔφθασε δὲ ἐπ' αὐτὰς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος*, h. e. mox evenient iis poenae gravissimae, nec nisi cum ipso hominum interitu cessaturae. Respondet autem *εἰς τέλος* in hac significatione hebr. עַד תֻּמָּם *donec consumerentur illi*, Ios. VIII, 24. X, 20. עַד לְכַלֵּה, 2 Paral. XXXI, 1. et הַשְׁמִיד, Inf. Hiph. *perdendo.* Amos IX, 6. Adde Num. XVII, 13. 5) *eventus, exitus alicuius rei, der Ausgang einer Sache.* Matth. XXVI, 58. *ἰδεῖν τὸ τέλος* ut, quemnam haec omnia exitum sint habitura, ipse videret. Iacob. V, 11. *τὸ τέλος κυρίȣ*, h. e. vel exitus, seu eventus rerum et fatorum felix, quem Deus Iobo concessit, vel exitus felix, quem calamitates habuerunt, quas Christus hominum causa in his terris perpessus est. Posterior explicatio mihi praeferenda videtur. *Iosephus* A. I. IX, c. 4. f. 4. *ὄψει ταῦτα λαμβάνοντα τὸ τέλος* videbis hunc exitum hanc rem habituram esse. *Pindar.* Olymp. XIII, 146. *ἐν θεῷ γε μὰν τέλος* exitus utique

utique est in Dei manu. Cohel. VII, 3. καθότι τοῦτο τέλος (*das endliche Schicksal,*) παντὸς ἀνθρώπου. Ita etiam אחרית sumitur Ies. XLI, 22. 6) *eventus vaticiniorum, impletio.* Hinc τέλος ἔχειν *evenire, eventum habere.* Luc. XXII, 37. καὶ γὰρ τὰ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει ita omnia, de me praedicta a prophetis, eventum habebunt. *Syrus:* ܫܘܡܠܝܐ *complementum accipient.* Ita τέλος etiam legitur apud *Dionys. Halicarn.* A. R. I, 19. *Iosephus* A. I. II, 5. 3. ταῦτα τέλος ὅμοιον, οἷς ὁ Ἰώσηπος εἶπεν, ἀμφοτέροις ἔλαβε. ibid. IV, c. 6. §. 5. ὧν πάντων τέλος λαβόντων, ὁποῖον ἐκεῖνος προεῖπε. ibid. X, c. 2. §. 2. ἅπανθ᾽ ὅσα προεφήτευσεν ἐγγράψας βίβλοις κατέλιπεν, ὡς τὸ τέλος γνωρισθησόμενα τοῖς αὖθις ἀνθρώποις. Eodem sensu τελευτὴ usurpatur apud *Iosephum* A. I. II, c. 6. §. 6. et τελεῖσθαι apud *Homerum* Odyss. β', v. 176. Conf. *Kypke* Obss. Sacr. Tom. I, p. 327. et *Wetstenii N. T.* T. I, p. 806. 7) *ultimus.* Apoc. I, 8. XXI, 6. XXII, 13. ubi Christus dicitur ἀρχὴ καὶ τέλος, h. e. ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ut v. 11. a Iohanne explicatur. Vide supra a me ad A dicta. 8) metaphorice: *omnis eventus,* seu *effectus, qui aliquam actionem, tanquam causam sequitur, die natürlichen und unvermeidlichen Folgen unserer moralischen Handlungen,* hebr. אחרית; (*Theocrit.* Idyll. IV, 47.) unde mox de *praemiis,* mox vero de *poenis* in N. T. dicitur. De praemiis legitur Rom. VI, 22. τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον praemii loco felicitatem aeternam reportabitis. 1 Petr. I, 9. κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως ὑμῶν, σωτηρίαν ψυχῶν mercedem fidei vestrae reportantes, felicitatem nempe olim reportandam. Conf. ad h. l. Vers. syriacam. Ita אחרית sumitur Prov. XXIII, 18. coll. v. 17. Ier. XXIX, 11. et עקב, Ps. XIX, 12. Adde *Pindar.* Olymp. I, v. 81. Δώρυκλος δὲ τέλος πυγμᾶς φέρε Dotyclus mercedem pugilatus tulit. De *poenis* vero adhibetur Rom. VI, 21. τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων θάνατος horum enim poena est miseria summa. 2 Cor. XI, 15. ὧν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν qui iustas malefactorum suorum poenas luent. Philipp. III, 19. ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια quorum poena pernicies erit. 1 Petr. IV, 17. τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούντων τῷ τοῦ θεοῦ εὐαγγελίῳ. Ita non solum קץ in Rabbinorum scriptis, sed etiam אחרית usurpatur Num. XXIV, 20. Adde *Iosephi* A. I. VI, 1. 2. et *Philonem* de Charitate p. 717. ὧν τὰ τέλη βαρύτατα ζημίαι σώματός τε καὶ ψυχῆς εἰσι. 9) *pensio, magistratui debita, tributum, vectigal pro importandis et exportandis mercibus.* Matth. XVII, 25. οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη ἢ κῆνσον; a quibusnam reges huius terrae vectigalia, aut censum exigere solent? Rom. XIII, 7. τῷ τὸ τέλος, τέλος, ubi *Theodoretus,* quem *Phavorinus* compilavit, τέλος per τὴν ὑπὲρ τῆς ἐμπορίας συντέλειαν re-

cte

sse interpretatus est. Adde 1 Macc. X, 31. τῇ δεκάτῃ καὶ τὰ τέλη. ibid. XI, 35. καὶ τῶν τελῶν τῶν ἀνηκόντων ἡμῖν. *Xenoph.* de Vectig. IV, 19. 20. τέλη ὠνεῖσθαι *vectigalia redimere, publicanum esse.* Conf. *Reiskii* Indicem Graecit. Demosthenene p. 736. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 439. et *Budaei* Comment. Ling. Gr. p. 282. Hinc sine dubio apud Graecos *ipsi magistratus, quibus tributa et vectigalia penduntur,* τὰ τέλη vocantur, v. c. apud *Xenoph.* Cyrop. VIII, 5. 13. et in Hist. Gr. V, 3. 23. VI, 4. 1. Conf. *Dukerum* ad *Thucyd.* I, cap. 58. Tom. I. edit. Bipontin. p. 348. 10) *summum et praecipuum in aliqua re, ad quod omnia referri debent, summa, caput rei.* 1 Timoth. I, 5. τὸ δὲ τέλος τῆς ἐπαγγελίας praeceptorum autem christianorum omnium summa, praeceptum, omnes caeteras doctrinae christianae leges complectens. 1 Petr. III, 8. τὸ δὲ τέλος summa vero cohortationum mearum huc redit. Ita סוף sumitur Cohel. XII, 13. τέλος λόγου τὸ πᾶν ἄκουε, τὸν Θεὸν φοβοῦ. *Polyb.* Hist. I, c. 1. ἀρχῇ καὶ τέλει κέχρηνται τούτῳ hoc principio ac fine usi sunt, h. e. hoc praecipue spectarunt. *Diog. Laërt.* II, 87. et VII, sect. 87. διόπερ πρῶτος ὁ Ζήνων τέλος εἶπε τὸ ὁμολογουμένως τῇ φύσει ζῆν. *Arrianus* Diss. Epictet. I, c. 20. τέλος ἐστὶ τὸ ἕπεσθαι θεοῖς. Ita quoque *finis* usurpatur apud *Ciceronem* ad Attic. XII, 6. de Fin. I, 13. III, 7. et de Offic. III, c. 3. Conf. *Schoettgenii* Hor. Hebr. et Talmud. p. 858. Apud Alexandrinos interpretes τέλος quoque ponitur pro מֶכֶס *numerus, portio numerata, summa,* Num. XXXI, 28. 37—41. et pro מִכְסָה *summa, numeratum,* Levit. XXVII, 23. 11) Restat formula εἰς τέλος *perpetuo, indesinenter, continuo, semper,* quae legitur Luc. XVIII, 5. ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑπωπιάζῃ με, h. e. ne me assidue obtundat precibus, seu, ne me indesinenter interpellando excruciet et pergat mihi esse molesta. Respondet autem εἰς τέλος in hac significatione apud Alexandrinos hebraico לָנֶצַח, Ps. IX, 19. XIII, 1. LXXIX, 5. CIII, 9. Adde *Polyb.* Hist. I, c. 20. extr. III, c. 79. Eodem modo διὰ τέλους usurpatur apud Alex. Ies. LXII, 10. *Aelian.* V. H. XII, c. 20. XIII, 1. *Hesych.* διὰ τέλους· διὰ παντός. Fortasse tamen εἰς τέλος in loco Lucae laudato aeque commode *tandem, ad extremum* reddi posset, quo sensu τέλος legitur apud *Aelian.* V. H. X, 16. XII, 22. *Xenoph.* Mem. II, 7. 13. et apud *Thucyd.* aliquoties. Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, cap. 13. 11. p. 558. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 779. Saepius in N. T. non reperitur. — Lexic. *Cyrilli* MS. Brem. τέλος· πέρας, τελευταῖον. Idem: τέλος· σκοπός. *Hesych.* τέλος· τάγμα, πέρας, καὶ τὸ καταβαλλόμενον τοῖς τελώναις. *Suid.* τέλος· καὶ τὸ διδόμενον τοῖς βασιλεῦσι. *Etym. M.* τέλος σημαίνει ἕξ, τὸ τάγμα, (*Homer.* Iliad. κ', v. 470.) τὸ πέρας, ἤγουν τὸ πλήρωμα, (*Homer.* Iliad. ε', v. 378.) τὸ πρᾶγμα, (*Homer.* Odyss. I, v. 51) καὶ τὴν

ἑορτήν, (conf. *Valkenarium* ad *Eurip.* Hippolyt. v. 163.) τέλος καὶ τὸ διδόμενον τοῖς βασιλεῦσιν, ἤγουν τὸ δημόσιον τέλος, καὶ τὸ δαπάνημα, (*Thucyd.* IV, cap. 60. τέλεσι τοῖς οἰκείοις.) ὅθεν καὶ πολυτελὴς τράπεζα. — *Alberti* Glossar. Gr. p. 110. τέλος· ἡ λειτουργία.

ΤΕΛΩΝΗΣ, ου, ὁ, *portitor, vectigalium exactor, publicanorum opera, qui portitorium exigit,* a τέλος *vectigal,* aut a τελωνέω, quod, teste *Polluce* in Onom. IX, c. 31. τέλη ἐκπράττειν καὶ ἀπαιτεῖν significat. Recte enim Viri, graece et latine doctissimi, v. c. *Burmannus,* (in singulari libro de Vectigalibus Populi Romani.) *Casaubonus,* (ad *Theophrasti* Char. c. 6.) *Salmasius,* (de Foen. Trapezit. p. 253 sq.) *Wetstenius* (*N. T.* T. I. p. 314 sq.) *Fischerus* (in Prolus. I. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 22 sq.) et alii observarunt et docuerunt, τελώνας, quorum in N. T. fit mentio, non fuisse *publicanos,* sed *portitores,* quanquam antiquissimis temporibus τελώνας etiam *publicanos* dictos fuisse ex ipsa vocis origine certo colligi potest. Descendit enim τελώνης ἀπὸ τοῦ τέλους, a vectigali, et ὠνέομαι *emo,* q. *οἱ τέλος ὠνησάμενοι.* Apud Romanos vero inter *portitores* et *publicanos* hoc discrimen fere erat, ut *publicani* (qui graece δημοσιῶναι vocabantur,) dicerentur, qui publica vectigalia, soluta certa pecuniae summa, conduxerant et ex ordine Romanorum Equitum ac flore nobilitatis erant; *portitores* autem vocarentur homines humiles, viles et abiecti, quorum opera publicani in excutiendis mercibus et exigendo portitorio utebantur et vel oppidatim tributa colligebant, vel in portubus ac pontibus, a Romanis exstructis, vectigalia a praetereuntibus exigebant. Iam, quia portitores (τελῶναι, dicti alias δεκατηλόγοι et εἰκοστηλόγοι, hebraice מוכסים, vide *Buxtorf.* Lex. Talmud. ad vocem מכס. *Syrus* interpres N. T. eos denotat voce ܡܟܣܐ.) Romanorum erant ministri, quorum imperium impatientissime ferebant Iudaei et saepe erant homines acerbi et iniqui, nimium pro arbitrio exigentes, non solum Iudaeis admodum exosi erant, sed etiam factum est, ut, si homines, insigniter improbi, iniuriosi et detestabiles nominandi essent, nominarentur nominatim τελῶναι et a *Maimonide* et *Talmudistis* cum scortatoribus, furibus, latronibus, sicariis, praedonibus aliisque huius farinae hominibus iungerentur, ut docuit *Carpzovius* in Notis ad *Schickard.* Ius Reg. p. 277. et *Goodwin.* Mos. et Aaron. Lib. I, cap. 2. p. 12. Adde *Schurzfleischii* Diss. de Ordine Publicanorum. Lips. 1700. Matth. V, 46. *οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι;* nonne etiam portitores idem faciunt? coll. Luc. VI, 32. *καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσι.* ibid. v. 47. ubi tamen pro τελῶναι *Griesbachius* rectius edidit ἐθνικοί. ibid. IX, 10. 11. *μετὰ τῶν*

τελω-

τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν. ibid. X, 3. ὁ τελώνης qui quondam publicanum egerat. ibid. XI, 19. XVIII, 17. ἔστω σοι ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης habeas eum pro ethnico et portitore, i. e. nullum commercium cum eo habeas. ibid. XXI, 31. 32. οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι. Marc. II, 15. 16. Luc. III, 12. V, 27. 29. 30. VII, 29. 34. XV, 1. XVIII, 10. 11. 12. ἅρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης. *Lucian.* T. I. p. 332. ed. *Graev.* Alexandrini interpretes nuſpiam hac voce uſi ſunt. Verbum τελωνέομαι *tributarius ſum, vectigal a me exigitur,* extat 1 Macc. XIII, 39. Subſtantivo τελωνία *redemtio vectigalium* uſus eſt *Demoſthenes* p. 568. 7. ed. *Reiske,* apud quem etiam p. 732. 1. adiectivum τελωνικὸς reperitur. Conf. *Ioh. Struckmanni* Comm. de Portitoribus, ſeu Publicanis, in N. T. obviis, ad illuſtranda nonnulla N. T. loca. Lemgov. 1750. 4. et *C. G. Mülleri* Tract. de τελώναις et ἁμαρτωλοῖς a Scriptoribus N. T. ſaepe coniunctis. Gerae 1779. 4.

ΤΕΛΩΝΙΟΝ, ου, τὸ, *telonium,* non ſolum *functionem et munus* ſignificat, *quo mancipes fungebantur,* teſte *Briſſonio* de Verbor. Significat. ſed etiam *portitorium, locum, ubi portitores ſedentes obſervabant huc illuc commeantes, ut exigerent ab iis vectigalia, das Zollhaus,* a τελώνης *portitor,* aut a τελωνέω *vectigal exigo.* Scribitur etiam τελωνεῖον, et hebraice vocatur בית המכס. Conf. *Buxtorfii* Lex. Talmud. et Rabbin. p. 1065. Ter tantum legitur in N. T. Matth. IX, 9. εἶδεν ἄνθρωπον καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον vidit aliquem ſedentem ad portitorium, ſeu vectigalarium, ſeu, ut aliis interpretibus viſum eſt: ſedentem ad vectigalia exigenda et recipienda, coll. Act. III, 10. *Syrus* reddidit: ܒܝܬ ܡܟܣܐ *domus telonii.* Marc. II, 14. Luc. V, 27. *Suid.* τελώνιον· προπαρισπωμένως ὁ τόπος, ἐν ᾧ καθέζεται ὁ τελώνης. Etiam *Pollux* Onom. IX, cap. 5. ſ. 28. inter partes urbis maritimas portum, navium ſtationem, numerat καὶ δὴ καὶ τελώνια.

ΤΕΡΑΣ, τος, τὸ, *prodigium, portentum, oſtentum, miraculum,* quaſi τρέας, ἀπὸ τοῦ τρεῖν *tremere, pavere, terrefieri,* quod prodigium fere hominibus terrorem incutiat. Differt autem τέρας a σημείῳ, hoc enim generatim ſumitur pro quolibet ſigno ordinario, etiam extra miraculum, illud vero ſemper ſumitur pro portento, vel prodigio, qualia miracula dicuntur. In N. T. libris fere ſemper τέρατα cum σημείοις coniunguntur ad imitationem Scriptorum hebraicorum V. T. apud quos vocabula מפתים et אתות paſſim coniuncta reperiuntur, v. c. Deut. VI, 22. XIII, 1. Ieſ. VIII, 18. XX, 3. Ier. XXXII, 20. 21. Matth. XXIV, 24. καὶ δώσουσι σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα qui ſe inſignia miracula et prodigia edituros eſſe promittent, ſeu iactabunt. Marc. XIII, 22. Ioh. IV, 48. Act. II, 19.

τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω prodigia sursum in coelo. ibid. v. 22. δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ σημείοις miraculis et prodigiis omnis generis. ibid. v. 43. IV, 30. V, 12. VI, 8. VII, 36. XIV, 3. XV, 12. Rom. XV, 19. ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων facultate varia miracula patrandi. 2 Cor. XII, 12. ἐν σημείοις καὶ τέρασι καὶ δυνάμεσι. 2 Theſſ. II, 9. Hebr. II, 4. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini uſi ſunt hoc vocabulo pro מופת idem, Exod. IV, 21. VII, 3. 9. Devt. IV, 34. Ioel. II, 30. פֶּלֶא *mirum, mirabile, miraculum*, Exod. XV, 11. שַׁמָּה *res ſtupenda, ſtupor*, Pſ. XLVI, 9. et chaldaico תְּמָהִין, הַמְּהִין *mirabilia, miracula*, Dan. IV, 2. VI, 27. Praeterea legitur quoque apud *Polyb.* Hiſt. III, 10. *Aelian.* V. H. XII, 57. *Xenoph.* Mem. I, 4. 15. *Herodot.* II, 82. *Ariſtoph.* Ran. v. 1382. *Homer.* Odyſſ. μ', 394. *Suid.* τέρας· παράπλασμα, παρὰ φύσιν τεχθὲν, ἢ σημεῖον. *Vett. Gloſſ. Gr. Lat.* τέρας· *monſtrum, portentum, prodigium, oſtentum. Alberti* Gloſſar. Gr. p. 114. τεράτων· θαυμασίων πράξεων. De differentia inter σημεῖον et τέρας ex mente grammaticorum veterum vide, quae habet *Bielius* in Theſauro Philol. T. III. p. 437. Pro τέρατα et τεράτων Atticos Scriptores formis τέρα, vel τέρεα et τερῶν uſos eſſe, *Moeris Atticiſta* et *Thom. M.* tradunt, quorum auctoritate commotus *Fiſcherus* in Proluſ. XXX. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 665 ſq. evangeliſtas et Paulum, quos ſemper τέρατα et τεράτων ſcripſiſſe conſtat, dialecti Macedonicae et Alexandrinae conſuetudinem ſecutos eſſe indicavit.

ΤΕ'ΡΤΙΟΣ, ἰε, ὁ, *Tertius.* Nomen amanuenſis Pauli latinum. Legitur in N. T. tantum Rom. XVI, 22.

ΤΕ'ΡΤΥΛΛΟΣ, ε, ὁ, *Tertullus.* Nomen proprium oratoris cuiusdam romani, accuſantis Paulum. Act. XXIV, 1. 2. ubi vid. *Wetſtenius.*

ΤΕΣΣΑΡΆΚΟΝΤΑ, οἱ, αἱ, τὰ, *quadraginta.* Eſt numerale indeclinabile a τέσσαρες *quatuor.* Matth. IV, 2. ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα dies quadraginta et noctes quadraginta. Marc. I, 13. Luc. IV, 2. Ioh. II, 20. Act. I, 3. IV, 22. ἐτῶν ἦν πλειόνων τεσσαράκοντα ὁ ἄνθρωπος annorum erat plurium quam quadraginta homo. ibid. VII, 30. 36. 42. XIII, 21. XXIII, 13. 21. 2 Cor. XI, 24. πεντάκις τεσσαράκοντα quinque et quadraginta. Hebr. III, 9. 17. Apoc. XI, 2. XIII, 5. XIV, 1. 3. XXI, 17. Alexandrini adhibuerunt pro אַרְבָּעִים idem, Geneſ. V, 13. VII, 4. 12. 17. VIII, 6. etc.

ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΝΤΑΕΤΗ'Σ, έος, ὁ, ἡ, *quadragenarius, qui quadraginta annorum eſt*, ex τεσσαράκοντα *quadraginta* et ἔτος, εος, τὸ, *annus.* Bis tantum in N. T. legitur. Act. VII, 23. ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσσαρακονταετὴς χρόνος expletum fuit ei tempus quadraginta annorum, h. e. anno aetatis eius quadrage-

dragefimo. ibid. XIII, 18. τεσσαρακονταετῆ χρόνον per quadraginta annos.

ΤΕΣΣΑΡΕΣ, attice ΤΕΤΤΑΡΕΣ, ων, οἱ, αἱ, et ΤΑ ΤΕΣΣΑΡΑ, feu ΤΕΤΤΑΡΑ, ων, quatuor, hebr. אַרְבַּע, אַרְבָּעָה Genef. II, 10. XI, 16. Dan. III, 25. Legitur in N. T. Matth. XXIV, 31. ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ex quatuor terrae plagis. Marc. II, 3. XIII, 27. Luc. II, 37. ἐτῶν ὀγδοήκοντα τεσσάρων annorum octoginta quatuor. Ioh. XI, 17. Act. X, 11. XI, 5. XII, 4. XXI, 9. 23. XXVII, 29. Apoc. IV, 4. 6. 8. 10. V, 6. 8. τέσσαρα ζῶα καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι. ibid. v. 14. VI, 1. 6. VII, 1. 2. 11. IX, 13. 14. 15. XI, 16. XIV, 1. 3. XV, 7. XIX, 4. XX, 8. XXI, 17.

ΤΕΣΣΑΡΕΣΚΑΙΔΕΚΑΤΟΣ, η, ον, decimus quartus, ex τέσσαρες quatuor, καὶ et, ac δέκατος decimus, quod a δέκα decem. Bis tantum in N. T. legitur. Act. XXVII, 27. τεσσαρεσκαιδεκάτη νὺξ decima quarta nox. ibid. v. 33. τεσσαρεσκαιδεκάτην σήμερον ἡμέραν iam dies hic decimus quartus eft. Alexandrini habent partim pro אַרְבַּע עָשָׂר idem, Genef. XIV, 5. 2 Regg. XVIII, 13. Ief. XXXVI, 1. partim pro אַרְבָּעָה עָשָׂר idem, Exod. XII, 6. 18. Num. IX, 3. 5. 11. Ezech. XLV, 21. etc.

ΤΕΤΑΡΤΑΙΟΣ, αία, αῖον, quatriduanus, qui quarto die, feu per quatuor dies aliquid agit, aut patitur, a τέταρτος quartus. Semel tantum in N. T. legitur Ioh. XI, 39. τεταρταῖος γάρ ἐστι quatriduanus enim eft in fepulcro, h. e. quatuor dies iam in fepulcro agit, i. q. v. 17. τέσσαρας ἡμέρας ἤδη ἔχων ἐν τῷ μνημείῳ. *Diod. Sic.* III, c. 34. τεταρταῖοι κατηντήκασι quatriduo poft delati funt. *Xenoph.* Cyrop. V, 3. 1. τεταρταῖος ἀφίκετο quarto die venit. *Polyb.* Hift. III, c. 52. ἤδη δὲ τεταρταῖος ὢν quum quatuor dies iam profectus effet. Simili modo τριταῖος, πεμπταῖος, ἑνδεκαταῖος et δωδεκαταῖος dixere veteres. *Thucyd.* III, cap. 3. καὶ τριταῖος ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἐς Μυτιλήνην ἀφικόμενος et triduo poftquam Athenis difceffit, Mitylenen delatus; ubi Scholiaftes: καὶ τριταῖος· δι' ἡμερῶν τριῶν. *Homer.* Odyff. ξ, v. 266. πεμπταῖοι δ' Αἴγυπτον — — ἱκόμεσθα quinto autem die Aegyptum venimus. *Thucyd.* II, cap. 97. ἑνδεκαταῖος τελεῖ quatuor dierum et totidem noctium fpatio. *Theocriti* Idyll. II, v. 4. ὅς μοι δωδεκαταῖος ἀφ' ὧ τάλας οὐδέποθ' ἥκει. ibid. v. 119 et 157. *Homer.* Iliad. I, 424. χθιζὸς hefternus, pro heri. ibid. v. 493 et 497. Cf. *Fifcheri* Animadverff. ad *Welleri* Grammaticam Gr. p. 160. et *Wetftenii N. T.* T. I, pag. 917.

ΤΕΤΑΡΤΟΣ, η, ον, quartus, a τέσσαρες, vel τέτταρες quatuor. Legitur in N. T. tantum Matth. XIV, 25. τετάρτῃ δὲ φυλακῇ quarta autem vigilia. Marc. VI, 48. Act. X, 30. Apoc. IV, 7. τὸ τέταρτον ζῶον quartum animal. ibid. VI, 7. 8.

ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς scil. μέρος super quartam terrae partem. ibid. VIII, 12. XVI, 8. ὁ τέταρτος ἄγγελος quartus angelus. ibid. XXI, 19. Alexandrini adhibuerunt pro רביעי, in foemin. רביעית, quartus, Genes. I, 19. II, 14. Exod. XXIX, 40. Levit. XIX, 24. pro chaldaico רביעיא et רביעאה quarta, Dan. II, 40. III, 25. VII, 7. 19. רבעים quartae, quartae generationis, Exod. XX, 5. XXXIV, 7. רבע quarta pars, Exod. XXIX, 40. 1 Sam. IX, 8. et ארבע, ארבעה quatuor, Prov. XXX, 15. 18. 21. 29.

ΤΕΤΡΑΓΩΝΟΣ, ον, ὁ, ἡ, *quadrangulus, quadrangularis, quadratus*, ex τέτρας, άδος, ἡ, *numerus quaternarius*, aut ex τέτρα, quod in compositione est idem, quod τέσσαρες, τέσσαρα, et γωνία, ας, ἡ, *angulus*. Semel tantum in N. T. legitur. Apoc. XXI, 16. ἡ πόλις τετράγωνος κεῖται urbs quadrangularis iacet, seu quadrangula sita est. Exprimitur hoc nomine ab Alexandrinis hebraicum רבוע *quadratum*, in plur. רבועים, in foemin. רבועה *quadrata*, particip. Paul a רבע *quadratum esse, vel fieri*, Exod. XXVII, 1. XXX, 2. 1 Reg. VII, 5. Ezech. XLIII, 16. מרבע *quadratum*, partic. Pyhal, Ezech. XLV, 2. et רביעית *quarta pars*, Ezech. XLVIII, 20. *Xenoph.* de Rep. Laced. XII, 1. τετράγωνον, scil. στρατόπεδον, castra formae quadratae. *Herodot.* I, 178. Caeterum ex *Ennio* apud *Festum* et *Solino* cap. 1. constat, dictam esse primum Romam quadratam, quod ad aequilibrium erat posita. *Suid.* τετράγωνος· αὐτάρκης, ἑδραῖος.

ΤΕΤΡΑΔΙΟΝ, ου, τὸ, *quaternio, numerus quaternarius*, vel secundum *Erasm. Schmidium*, *pars, in quatuor membra distributa*. Est deminutivum ab ἡ τετρὰς, άδος, *numerus quaternarius*. Semel tantum in N. T. legitur Act. XII, 4. ubi Agrippa, tetrarcha, legitur Petrum, apostolum, custodiendum tradidisse τέσσαρσι τετραδίοις στρατιωτῶν quatuor quaternionibus militum, h. e. militibus sex et decem. Scilicet, ut verbis Cel. *Fischeri* (Prolus. XIX. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 452.) utar, „apud Romanos (auctore *Vegetio* III, 8.) quaterni milites, sive equites, sive pedites, excubitum noctibus ita facere solebant, ut, vigiliis in quatuor partes ad clepsydram distributis, singuli deinceps ternis horis vigilarent. Quia igitur Herodes Petrum custodiri volebat a quatuor militibus, quorum duo eum in ipso carcere observarent, totidem ante fores excubarent, (Act. XII, 6. *Polyb.* Hist. VI, c. 33.) necesse fuisse facile intellegitur, ut quatuor militum quaterniones delegerentur, qui custodiae hominis praeficerentur. *Philo* in Flaccum p. 981. στρατιώτην δέ τινα τῶν ἐν τοῖς τετραδίοις φυλακῶν καθ' ὁδὸν ἰδών. *Suid.* τετραδεῖον· τὸ ἐκ τεσσάρων συνεστός. *Gloss. Vett.* τετράδιον· quaternio.

ΤΕΤΡΑ-

ΤΕΤΡΑΚΙΣΧΙΛΙΟΙ, αι, α, *quater mille, quatuor millia*, ex τετράκις *quater*, quod a τέσσαρες *quatuor*, et χίλιοι *mille*. Legitur tantum in N. T. Matth. XV, 38. qui vero comederant ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες erant quater mille viri. ibid. XVI, 10. Marc. VIII, 9. 20. Act. XXI, 38. Alexandrini habent pro אַרְבַּעַת אֲלָפִים idem, 1 Chron. XII, 26. Ezech. XLVIII, 16. 30. 33. 34.

ΤΕΤΡΑΚΟΣΙΟΙ, αι, α, *quadringenti*, ex τέτρα, vel τετράκις *quatuor*, *quater*, et κόσιοι, αι, α, quod est finis numeri post centum usque ad mille. Legitur in N. T. tantum Act. V, 36. ἀνδρῶν ὡσεὶ τετρακοσίων virorum fere quadringentorum. ibid. VII, 6. XIII, 20. Galat. III, 17. μετὰ ἔτη τετρακόσια καὶ τριάκοντα post annos quadringentos et triginta. Alexandrini adhibuerunt pro אַרְבַּע מֵאוֹת idem, Genes. XXIII, 15. 16. Num. I, 29. 31. Iudd. XX, 17.

ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΣ, ε, ὁ, ἡ, *quadrimestris*, *qui est quatuor mensium*, ex τετρὰς *quaternarius numerus*, et μὴν, μηνὸς, ὁ, *mensis*. Hinc τετράμηνον, ε, τὸ, sc. μέρος τε χρόνε, *quadrimestre spatium*, *tempus quatuor mensium*. Sic semel legitur in N. T. Ioh. IV, 35. εχ' ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἔτι τετράμηνόν (seu τετράμηνος, ut legitur in *Griesbachii* editione N. T.) ἐστι, καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται quatuor abhinc mensibus dicebatis, post quatuor menses instare messem; ubi vid. *Wetstenius*. Alexandrini usi sunt hac voce pro אַרְבָּעָה חֳדָשִׁים *quatuor menses*, *quadrimestre*. Iudd. XIX, 2. καὶ ἐγένετο ἐκεῖ ἡμέρας τετράμηνον (μηνῶν τεσσάρων alii). ibid. XX, 47. ἐκάθισαν ἐν τῇ πέτρᾳ Ῥεμμὼν τετράμηνον, ubi alii habent τέσσαρας μῆνας. *Polyb.* XVIII, 32, 5. τετράμηνοι ἀνοχαί. Similiter Alexandrini ἑξάμηνον, ἑπτάμηνον et τρίμηνον dicunt, quas voces vide suo loco in *Bielii* Thesauro Philologico.

ΤΕΤΡΑΠΛΟΟΣ, όη, όον, contracte τετραπλες, ῆ, εν, *quadruplus*, *quadruplex*, ex τετρὰς *numerus quaternarius*, et ἁπλόος, ες, *simplex*. Legitur tantum in N. T. Luc. XIX, 8. εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλεν, pro κατὰ τετραπλεν μέρος, et si quid cuipiam per fraudes eripui, aut a quoquam plus iusto exegi, reddo quadruplum. Non vero nimis vox τετραπλεν in hoc loco urgenda videtur; sed numerus certus pro indefinito positus est, ex usu loquendi Hebraeorum satis noto, et statuendum est, Zachaeum his verbis nihil aliud significare voluisse, nisi hoc, se semper paratissimum esse, damna, aliis illata, resarciendi et multo plura reddendi, quam aliis fraude eripuerit. Conf. 2 Sam. XII, 6. וְאֶת־הַכִּבְשָׂה יְשַׁלֵּם אַרְבַּעְתָּיִם, ubi Alexandrini habent: τὴν ἀμνάδα ἀποτίσαι ἑπταπλασίονα. (sec. Cod. Vatic.

tic. Sed in Codice Alexandrino legitur [τετραπλάσιον.] *Aquila* vero et *Symmachus* vertunt τετραπλασίως. Adiectivo τετραπλοῦς nuspiam usi sunt Alexandrini. Adverbium autem τετραπλῶς *quadruplicitur* posuerunt pro רְבִיעִית *quarta pars*, 1 Regg. VI, 32.

ΤΕΤΡΑ'ΠΟΥΣ, ποδος, ὁ, ἡ, Neutrum τετράπουν, τὸ, scil. ζῶον, vel θηρίον, et in plurali τετράποδα, absolute positum, *quadrupedes bestias et cicures et feras omnes* notat et opponitur τοῖς ἑρπετοῖς et πετεινοῖς, sed si iungitur θηρίοις, *cicures bestias solas* significat, ex τετρὰς *numerus quaternarius*, et ποῦς, ποδὸς *pes*. Legitur in N. T. Act. X, 12. ἐν ᾧ ὑπῆρχε πάντα τὰ τετράποδα τῆς γῆς, καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ in quo erant omnis generis quadrupedes cicures, et ferae, reptilia et volucres. ibid. XI, 6. Rom. I, 23. καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἑρπετῶν et volucrium et quadrupedum (et mansuetarum et ferarum) et reptilium. Saepius in N. T. non legitur. In versione Alex. respondet hebraico vocabulo בְּהֵמָה. (quo significantur *bestiae praeter repentes et volatiles omnes*, et quod ab Hebraeis primo nunc nude ponitur et simpliciter, v. c. Genes. I, 26. nunc ita, ut ei addatur nomen הָאָרֶץ, Ies. XVIII, 6. deinde adiungitur piscibus, volucribus, reptilibus, ita, ut modo bestias, et feras et mansuetas, Genes. I, 26. modo tantum feras bestias significet, Genes. VII, 21.) Genes. XXXIV, 21. Exod. IX, 9. 10. Levit. VII, 21. Iob. XII, 7. et חַיָּה *animal*, *bestia*, *fera*, Iob. XL, 20. Ies. XL, 16.

ΤΕΤΡΑΡΧΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *sum tetrarcha*, a τετράρχης *tetrarcha*, quod vide. Semel tantum in N. T. legitur Luc. III, 1. καὶ τετραρχοῦντος τῆς Γαλιλαίας Ἡρώδου cum Herodes tetrarcha esset Galilaeae. Pro τετραρχεῖν legitur apud Graecos etiam τετραδαρχεῖν, v. c. apud *Demosthenem* p. 268. 22. ed. *Reiske*: ὑπὸ Θετταλῶν τετραδαρχουμένων, et ibid. p. 117. 26. pro τετραρχία legitur τετραδαρχία.

ΤΕΤΡΑ'ΡΧΗΣ, ου, ὁ, *tetrarcha*, proprie: *qui quartae alicuius regni parti*, τετράδι, *cum imperio infinito et potestate regia praeest, etsi nomine regis non utitur*; ex τετρὰς *quaternarius numerus*, a τέσσαρες *quatuor*, et ἀρχὴ *imperium*. Deinde vero *tetrarcha* quandoque etiam dictus est, *qui tertiae dimidiaeve alicuius terrae parti imperat atque adeo totam aliquam civitatem unus sub imperio habet, ita, ut tetrarchae nomen non minus quam potestas nomini et potestati regiae propemodum par fuerit*, ut recte observavit *Fischerus* in Prolus. XVIII. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 438 sq. Sic legitur in N. T. Matth. XIV, 1. ἡρώδης ὁ τετράρχης Herodes Antipas, tetrarcha. Scilicet post mortem Herodis Magni imperator Augustus regnum eius inter ipsius tres filios distri-

distribuit, ita, ut duas partes regni paterni, nempe Iudaeam, Idumaeam et Samariam, *Archelaus* obtineret et ἐθνάρχης, non vero βασιλεὺς appellaretur; *Antipas*, Archelai frater, Galilaeam et Peraeam acciperet et tetrarchae nomine et titulo esset insignis; (unde Luc. III, 1. eum τετραρχοῦντα τῆς Γαλιλαίας, et ibid. III, 19. IX, 7. coll. Matth. XIV, 1. τὸν τετράρχην appellavit. Sed Marcus VI, 14. 22. eum βασιλέα vocavit.) *Philippo* autem, Antipae et Archelai fratri, Batanaeam, Auranitidem (quam utramque regionem Lucas III, 1. Itureae nomine complexus est.) et Trachonitidem ita attribueret, ut ipse quoque τετράρχης diceretur. Philippo mortuo tetrarchia eius Syriae ab imperatore Tiberio adiecta est. Herodis Antipae (qui, quia regnum affectare videretur, in Galliam primo, deinde in Hispaniam in exilium abire cogebatur,) tetrarchia et Trachonitide Caius Caesar, Germanici, fratris Tiberii, filius, Agrippam, Aristobuli filium, fratrem Herodiadis, donavit, quum ei iam antea Abilenam concessisset. Hic Herodes Agrippa, quem postea Claudius, successor Caligulae, Iudaeae quoque et Samariae praeesse iussit, a Luca vel simpliciter Ἡρώδης, (Act. XII, 6. 11. 19. 20. 21.) vel Ἡρώδης, ὁ τετράρχης, (Act. XIII, 1.) et ὁ βασιλεὺς Act. XII, 1. appellatur. *Grotius* in Notis ad Matth. XIV, 1. originem vocis τετράρχης ex Galatia, vel Gallograecia petendam existimat, quae divisa erat olim in tres partes maiores, quarum quaeque in partes quaternas minores, τετραρχίας, distribuebatur, quae habebant suos singulos τετράρχας. Vide *Strabonem* XII. p. 567. qui refert, sua aetate eidem regioni primo tres, mox duo praefuisse, et tandem totam cessisse uni Deiotaro, ita scilicet, ut pristina nomina, τετραρχία et τετράρχης, servarentur, unde Deiotarus ab *Hirtio* B. Alex. 67. 1. Gallograeciae tetrarches paene totius vocatur et a *Cicerone* ad Div. I, 15. tetrarchia ei tribuitur; sed in posteriori loco Deiotarus etiam rex vocatur, ut ab *Appiano* B. S. T. I. p. 221. Toll. ὁ βασιλεύς. Vox autem τετράρχης ipso Gallorum in Asiam transitu antiquior est. Nam Thessalia ante Philippi Macedonis tempora in quatuor provincias divisa erat, quarum singulae tetrarchiae vocabantur. Conf. *Strabo* IX. p. 430. ed. *Casaub.* *Eurip.* Alcest. v. 1154. et *Harpocratio* v. Τετραρχία. *Hesych.* τετράρχαι· βασιλεῖς. Saepius in N. T. non legitur. Conf. *Wetstenii* *N. T.* T. I. p. 409. sq.

ΤΕΥ'ΧΩ, fut. τεύξω, 1) proprie: *fabricor, struo, paro.* *Hesych.* τεύχω· κατασκευάζω. 2) i. q. τυγχάνω *consequor, obtineo.* Semel legitur in N. T. Hebr. VIII, 6. νυνὶ δὲ διαφορωτέρας τέτευχε λειτουργίας iam vero eo praestantius sacerdotium consequutus est; ubi in codicibus nonnullis pro τέ-

τευχε

τεύχε legitur e glossemate τέτυχε et τετύχηκα. 3 Macc. V, 32. βοηθείας τετευχότες. Iob. VII, 2. τετευχὼς σκιᾶς, ubi Codex Alex. habet τετυχηκώς. *Phrynichus* p. 174. τέτευχε τιμῆς, τέτευχε τοῦ σκοποῦ, μὴ λέγε, ἀλλ' ἀντ' αὐτοῦ τῷ δοκίμῳ χρῶ, τετύχηκε. *Thom. M.* τέτευχε τιμῆς ἀδόκιμον λέγειν. τὸ δὲ τετύχηκεν δόκιμον. quam observationem repetens *Phavorinus* in Lexico suo addit: τὸ γὰρ τέτευχεν ἀντὶ τοῦ κατεσκεύασεν ἐστιν. Cf. *Fischeri* Prolus. XXX. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 680 sq. et *Matthaei* Glossaria Graeca minora T. I. p. 1.

ΤΕΦΡΑ, ας, ἡ, *cinis*. Semel tantum legitur haec vox in N. T. Iud. v. 7. τέφρας πρόκειται δεῖγμα, coll. 2 Petr. II, 6. τεφρώσας καταστροφῇ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβεῖν τεθεικώς. Legitur praeterea Tob. VI, 17. VIII, 2. Hist. Drac. v. 7. *Hesych.* τέφρα· σποδός. *Etym. M.* τέφρα· παρὰ τὸ τύφω, τὸ καίω, ἡ κεκαυμένη σποδιά. *Suid.* τέφρα· ἡ κόνις. Conf. Sapient. II, 3.

ΤΕΦΡΟΩ, ῶ, fut. ώσω, perf. τετέφρωκα, aor. 1. ἐτέφρωσα, particip. τεφρώσας, *in cineres redigo*, a τέφρα *cinis, pulvis*. Legitur tantum in N. T. 2 Petr. II, 6. τεφρώσας καταστροφῇ κατέκρινεν in cineres redigens damnavit ad eversionem. Ad hunc locum spectat sine dubio glossa *Hesychii*: τεφρώσας· σποδώσας.

ΤΕΧΝΗ, ης, ἡ, aeque late patet haec vox, ac Latinorum *ars*. Mox enim 1) *artem* significat, *qua aliquid efficitur et elaboratur, aut quae impenditur alicui rei, agendi peritiam*, quasi τευχάνη, a τεύχω *fabricor, struo*. *Hesych.* τέχνη· ἐπιστήμη. 1 Regg. VII, 14. καὶ πεπληρωμένος τῆς τέχνης (hebr. חָכְמָה) καὶ σοφίας. Sic legitur in N. T. Act. XVII, 29. χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου manu, seu arte et ingenio hominum sculpto. Adde Sapient. XIII, 10. XIV, 4. 19. XVII, 7. mox 2) *artem manuariam* notat, *quam aliquis tractat et exercet*, v. c. Act. XVIII, 3. ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ τὴν τέχνην artem enim concinnandorum tentoriorum tractabant. Apoc. XVIII, 22. καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης. Saepius in N. T. non legitur. Hinc pro עֲבוֹדָה *opificium, ministerium* legitur apud Alexandrinos 1 Paral. XXVIII, 21. Sirac. XXXIX, 39. ἐν ἐργασίᾳ τέχνης. Interdum quoque apud Graecos de *fraude et dolo* adhibetur. *Hesych.* τέχνη· δόλος. Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 10. 10. p. 400. *Thom. M.* p. 843. τέχνη κυρίως, ἡ ἄνευ λόγου μὴ δυναμένη εἶναι. οἷον γραμματική, ῥητορική. ἐπιστήμη, ἡ μετὰ ἀποδείξεων. οἷον τὰ τέσσαρα μαθήματα. ἐπιτήδευμα δὲ, τὸ λόγου χωρίς. οἷον χαλκευτική, τεκτονική. λέγονται δὲ καὶ αὗται καταχρηστικῶς τέχναι: ubi conf. interpretes. Vide etiam *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 143 et 378 ed. *Zeunii*.

ΤΕΧΝΙΤΗΣ, ου, ὁ, *artifex, qui artem manuariam exerceat, opifex, architectus*, a τέχνη, *ars, artificium*. Legitur in N. T. Act. XIX, 24. παρείχετο τοῖς τεχνίταις ἐργασίαν οὐκ ὀλίγην praestabat artificibus multum quaestum. Ibid. v. 38. καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖται et eius socii artifices. Hebr. XI, 10. ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ Θεὸς cuius artifex, et opifex, seu architectus (h. e. *creator et conditor*) ipse Deus est. (*Cic.* de Nat. Deor. I, 8.) Apoc. XVIII, 22. καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης et quivis artifex omnis artis. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini usi sunt hac voce pro hebraico חָרָשׁ *artifex, faber*, Deut. XXVII, 15. 1 Chron. XXIII, 15. Ier. X, 9. XXIV, 1. Adde *Aelian*. V. H. VII, 5. *Maxim. Tyr.* Diss. III. p. 30. καλεῖ τοίνυν τεχνίτην τὸν Θεόν. et *Lucianum* Hippia 8. τὸν τεχνίτην καὶ δημιουργόν. Vide *Wetstenius N. T.* T. II. p. 425.

ΤΗΚΩ, fut. 1. τήξω, perf. τέτηχα, 1) proprie: *liquo, liquefacio, mollio*. Τήκομαι *liquesco, colliquesco, liquefio, sive igne, sive aqua. Diod. Sic.* I, 38. τὴν τηκομένην χιόνα. *Xenoph.* Mem. III, 1. 7. τὰ μήτε σηπόμενα, μήτε τηκόμενα. *Asclepiades* in Anthol. Gr. Lib. VII. Epigr. 26. p. 587. τήκομαι ὡς κηρὸς παρὰ πυρί, scil. τήκεται. Adde Alexandrinos Ies. LXIV, 2. Micha I, 4. Exod. XVI, 21. Ps. LVIII, 8. *Schol. Eurip. Hecub.* 433. κηρῷ τὸ τήκεσθαι ἐπὶ χιόνος λέγεται καὶ κηροῦ καὶ τῶν κατ᾽ ὀλίγον ἀναλισκομένων. Eadem tradit *Schol. Theocrit.* II, 28. et *Phavorinus*. 2) generatim et metaphorice: *consumo, dissolvo, destruo*. Sic legitur in N. T. tantum 2 Petr. III, 12. καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται et elementa igne dissolventur. Praesens enim τήκεται positum est h. l. pro futuro τακήσεται, quod etiam in quibusdam codicibus e glossemate reperitur. *Hesych.* τηκόμενος· φθειρόμενος, λεπτυνόμενος, δαπανώμενος. Idem: τήκει· φθείρει, δαπανᾷ, λεπτύνει. Conf. *Bielii* Thesaurum Philol. s. h. v.

ΤΗΛΑΥΓΩΣ, Adverbium, significans: *clare, dilucide, distincte, perspicue, splendide*, et proprie de rebus usurpatur, *quae procul et longe splendorem suum spargunt*, a τηλαυγής, έος, ὁ, ἡ, *eminus et procul splendens, splendidus*. (Alex. Ps. XVIII, 9. Iob XXXVII, 21. Levit. XIII, 2. 4. 19. *Pindar.* Olymp. VI, 4. *Gloss.* τηλαυγής: *lucidus, praecellens*. *Suid.* τηλαυγές· λίαν λαμπρόν, πόῤῥωθεν φαῖνον. *Hesych.* τηλαυγές· τηλεφανές, καθαρόν.) hocque ex τῆλε pro τηλοῦ, *procul, longe*, et αὐγή *splendor*. Semel legitur in N. T. Marc. VIII, 25. καὶ ἐνέβλεψε τηλαυγῶς ἅπαντας et vidit procul dilucide omnes, h. e. clare et distincte eminus cernebat, ut unum posset discernere ab altero. *Diodor. Sic.* I. p. 59. τηλαυγέστερον ὁρᾶν. *Hesych.* τηλαυγῶς· λαμπρῶς. In versione Alex. legitur etiam substan-

substantiva τηλαύγημα et τηλαύγησις candor, seu splendor, cutis apparens. Ps. XVII, 14. Levit. XIII, 23. Hesych. τηλαυγήσεως · λαμπρότητος.

ΤΗΛΙΚΟΥΤΟΣ, τηλικαύτη, τηλικοῦτο, tantus, ex τηλίκος idem, quod ab ἡλίκος quantus, et οὗτος, αὕτη, τοῦτο, hic, haec, hoc. Legitur tantum in N. T. 2 Cor. I, 10. ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐῤῥύσατο ἡμᾶς καὶ ῥύεται qui in tot ac tantis mortis periculis nos salvos ac incolumes praestitit et adhuc praestat. Hebr. II, 3. τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας tam salutarem doctrinam si neglexerimus. Iacob. III, 4. τὰ πλοῖα, τηλικαῦτα ὄντα naves, quae tantae molis sunt. Apoc. XVI, 18. τηλικοῦτος σεισμὸς tantus terrae motus. Dio LII. p. 533. τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα, ἡλίκα καὶ οἷα.

ΤΗΡΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: servo, adservo, conservo, reservo, retineo in certum usum et tempus, custodio aliquid sollicite, ne elabatur, aut surripiatur, aut laedatur et detrimenti aliquid capiat. (Aeschin. Socr. Dial. III, 19.) Matth. XXVII, 36. καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ et milites, sedentes ad crucem, eum custodiebant; ubi vid. Wetstenius. ibid. v. 54. τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν qui custodirent Iesum. ibid. XXVIII, 4. οἱ τηροῦντες custodes sepulcri Christi, qui cap XXVII, 65. et 66. κουστωδία vocantur. Ioh. II, 10. σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι tu servasti hucusque praestantius vinum. ibid. XII, 7. εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τετήρηκεν αὐτὸ ad tempus pollincturae meae hoc unguentum quasi reservavit. Act. XII, 5. ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ Petrus autem in carcere asservabatur. Eodem modo etiam τηρεῖσθαι apud Graecos (v. c. Polyb. Exc. Virt. et Vit. p. 1450.) usurpatur, ut docuit Kühnius ad Diog. Laërt. III, 19. Act. XII, 6. φύλακές δὲ πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακήν et custodes foris carcerem observabant. (Polyb. III, 50. τηρεῖν τοὺς τόπους.) ibid. XVI, 23. ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐτοὺς ut diligenter eos servaret. ibid. XXIV, 23. XXV, 4. 21. 1 Cor. VII, 37. τοῦ τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον servare filiam suam innuptam. 2 Petr. II, 4. εἰς κρίσιν τηρουμένους ut vinculis constricti in tartaro detineantur ad tempus iudicii extremi. ibid. v. 9. ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν. ibid. III, 7. τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως conservantur, vel asservantur ad diem extremi iudicii, quo nempe interibunt et dissolventur. Iud. v. 6. δεσμοῖς ἀϊδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν. Apoc. XVI, 15. καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ sed custodit vestes suas. (Aristoph. Pace v. 200. τηρῶ σκευάρια.) In eadem significatione respondet τηρεῖν apud Alexandrinos hebraico נצר custodivit, servavit, conservavit, Cantic. VIII, 11. 12. צפן abscondidit, recondidit, custodivit, Cantic. VII, 13. et שמר custodivit. Cantic. III, 3. οἱ τηροῦντες. Symmach. φυλάξει. Aquila: φυλάσσοντες. Adde 1 Macc. IV, 61. VI, 50. Ioseph. A. I.

ι. I. I, 3. 7. τηρηθεῖεν δ' ἑτέρῳ κατακλυσμῷ. *Hesych.* τηρεῖ
ϕυλάσσει, Φρερεῖ. 2) metaphorice; *reservo, asservo,* et dici-
ur de *rebus futuris, quae alicui certissime contingent et desti-
natae sunt.* Τηρέομαι *immineo, destinatus sum, maneo.* Sic
. c. 1 Petr. I, 4. legitur de felicitate aeterna, τετηρημένην ἡμῖν
ν ὐρανοῖς, quae nobis in coelo quasi asservata atque reposita
ſt, h. e. quam Deus nobis aliquando impertietur. 2 Petr. II,
7. οἷς ὁ ζόϕος τῦ σκότυς εἰς αἰῶνα τετήρηται, quos manent gra-
issima supplicia, aeternum duratura. Eadem verba leguntur
noque Iud. v. 13. Conf. *Schoettgenii* Hor. Hebr. et Talmud.
. 1036. 3) *constanter et dilegenter observo et praesto aliquid.*
Matth. XIX, 17. τήρησον τὰς ἐντολὰς dilegenter observa decem
raecepta. ibid. XXIII, 3. πάντα ὖν, ὅσα ἂν εἴπωσιν ὑμῖν τη-
εῖν, τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε omnia igitur, quae nos iusserint ob-
ervare, observate et exsequimini. ibid. XXVIII, 20. διδάσκον-
ας αὐτὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν iniungite iis, ut
omnia dilegenter observent, quae vobis praecepi. Marc. VII,
). ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν τηρήσητε ut traditiones vestras obser-
vare possitis. Ioh. VIII, 51. et 52. ἐάν τις τὸν λόγον μυ τηρήσῃ
loctrinam meam vita exprimens. ibid. v. 55. καὶ τὸν λόγον
αὐτῦ τηρῶ et mandata eius exsequor. ibid. XIV, 15. 21. 23. 24.
τὺς λόγυς μυ ὐ τηρεῖ. ibid. XV, 10. XVII, 6. καὶ τὸν λόγον συ
τετηρήκασι et constantes manserunt in tua doctrina. Act. XV,
. τηρεῖν τὸν νόμον μωϋσέως. ibid. XXI, 25. 1 Tim. VI, 14.
Iacob. II, 10. 1 Ioh. II, 3. 4. 5. III, 22. 24. V, 2. 3. Apoc.
II, 26. ὁ τηρῶν ἄχρι τέλυς τὰ ἔργα μυ qui totus se ad exemplum
meum conformat. ibid. III, 3. τήρει, sc. ἃ εἴληϕας καὶ ἤκυσας.
ibid. v. 8. 10. ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μυ. ibid. XII,
17. XIV, 12. *Polyb.* Hist. I, 83. *Herodian.* VI, 6. 2. et VII, 9.
7. *Achilles Tat.* VIII. p. 517. ed. *Salmas.* Eodem modo τηρεῖν
usurpatum legitur apud Alexandrinos 1 Sam. XV, 11. καὶ τὺς
λόγυς μυ ὐκ ἐτήρησεν. Prov. XVI, 3. ubi hebraico שמע *obedi-
vit, morem gessit,* respondet. Prov. VIII, 34. Exod. XXIV, 7.
(Adde Sirac. XXIX, 1.) et נצר *servavit, conservavit, custodi-
vit,* Ps. CXIX, 34. Prov. XXVIII, 7. Conf. etiam *Gatakerum*
de Stilo N. T. p. 110. *Vorstii* Philol. Sacr. c. 6. p. 192 sq. ed.
Fischeri et *Elsneri* Obss. Sacr. T. I. p. 88. 3) *religiose et
sancte celebro.* Ioh. IX, 16. ὅτι τὸ σάββατον ὐ τηρεῖ quoniam
sabbatum non religiose celebrat, aut: quia leges iudaicas de
sabbato, sancte celebrando, violat. 4) *tueor, efficio, ut ali-
quis constans sit ac perseveret in aliqua re,* et τηρῶ ἐμαυτὸν *me
semper constantem praesto.* Ioh. XVII, 12. ἐγὼ ἐτήρυν αὐτὺς
ἐν τῷ ὀνόματί συ ego eos constantes reddidi in doctrina tua,
seu, effeci, ut a tua religione non deficerent. ibid. v. 11.
et 15. ἵνα τηρήσῃς αὐτὺς ἐκ τῦ πονηρῦ ne patiaris, ut his calami-
tatibus adducti a me deficiant. 2 Cor. XI, 9. ἐν παντὶ ἀβαρῆ

ὑμῖν

ὑμῖν ἐμαυτὸν ἐτήρησα καὶ τηρήσω nullo unquam tempore ca fam vobis praebui fumtum et impenfarum faciendarum, n unquam praebebo. Ephef. IV, 3. σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἑν τητα τῦ πνεύματος ftudete tueri inter vos animi ftudiorumq confenfum. 1 Theff. V, 23. 1 Tim. V, 22. σεαυτὸν ἁγνὸν τ ρεῖν femper te integrum vitae fceleriisque purum praeſ 2 Tim. IV, 17. τὴν πίστιν τετήρηκα. Vide fupra πίστις et qu de hac formula notavit *Wetftenius* N. T. T. II. p. 366. Iac I, 27. ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τῦ κόσμυ purum fe conferv ab omni vitiofitate. Iud. v. 1. τοῖς τετηρημένοις κλητοῖς Chr ftianis, qui conftantes manferunt in religione chriftiana. Al vertunt: quibus deftinata eft a Deo felicitas aeterna. ib. v. 6 ἀγγέλυς τε τὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχήν. Vide fupr dicta ad v. ἀρχή. ibid. v. 21. ἑαυτὺς ἐν ἀγάπῃ Θεῦ τηρήσατ vos femper amore Dei dignos praeftate. *Marc. Antonin.* ad f ipfum VI. c. 23. τήρησον ὖν σεαυτὸν ἁπλῦν, ἀγαθὸν, ἀκέραιο Sapient. X, 5. ἐτήρησεν αὐτὸν ἄμεμπτον τῷ Θεῷ. 5) *liber eruo, falvum et incolumem praefto*, fequente praepofitione ἐκ Ioh. XVII, 15. ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτὺς ἐκ τῦ πονηρῦ fed ut eo eripias illis calamitatibus. Apoc. III, 10. κἀγώ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τῦ πειρασμῦ τῆς μελλύσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκυμένη ὅλης. Alex. Prov. VII, 5. XVI, 18. 6) *attendo ad aliquam rem, dilegenter animadverto, obfervo.* 1 Ioh. V, 18. ἀλλ' ὁ γεννηθεὶς ἐκ τῦ Θεῦ τηρεῖ ἑαυτὸν fed verus Dei filius fe ipfum obfervat, h. e. vigilans et circumfpectus eft, caute agit, fol licite cavet fibi a peccato. Apoc. I, 3. οἱ τηρῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα qui animum advertunt ad ea, quae funt in hoc libro fcripta. ibid. XXII, 7. 9. *Menander* apud *Nonium Marcellum* IV, 411. τηρῶ τὸν ἥλιον, τά τ' ἄστρα. *Lyfias* Orat. II, c. 9. ὃν ἐτήρησα αὐτὸν, ὃ μόνον οἷόν τε ἦν λαβεῖν. *Strabo* III, p. 211. τὰς δὲ βῦς φασι καὶ τετηρηκυίας τὸ συμβαῖνον, περιμένειν τὴν ἀναχώρησιν τῆς θαλάττης. *Diod. Sic.* XVIII, p. 652. καὶ τὺς τηρήσαντας, ἵνα τελευτήσῃ, παρακατέστησε. Conf. *Reiskii* Indicem Graecit. Demofthen. p. 738. *Etym. M.* f. v. λατρεία· τηρῶ· τὸ βλέπω. Adde *Euftath.* ad *Homeri* Iliad. β', 829. p. 359. ed. Rom. Eodem modo etiam *fervare* ufurpatur apud *Plautum* Rud. IV, 1. 4. et *Lucanum* V, 395. et hebraica נצר Prov. XXIII, 26. ac שׁמר. Cohel. XI, 4. 7) *infidiofe obfervo, obfervo malo animo, callide capto, aucupor, infidior.* Ioh. XV, 20. εἰ τὸν λόγον μυ ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσυσι fi meam doctrinam infidiofe obfervarunt, (aut fi meos fermones aucupati funt, aut fi mihi docenti infidias ftruxerunt) etiam veftram, infidiandi vobis caufa, captabunt. Ita enim haec verba vertenda effe, non folum locus Luc. XI, 53. 54. fed etiam antecedentia et confequentia fuadent. *Ariftot.* Rhet. II, cap. 5. Alexandrini Genef. III, 15. αὐτός σε τηρήσει κεφαλὴν

φαλὴν καὶ σὺ τηρήσεις αὐτοῦ τὴν πτέρναν. Conf. quoque Ps. LVI, 7. *Th. Gatakeri* Opera Critica p. 107 sq. et *Schwarzii* Comment. Critt. Ling. Gr. p. 1319. Saepius in N. T. non legitur. — *Phavor.* τηρῶ σημαίνει δύο· τὸ παραφυλάττω, ἤτοι τὸ κοινῶς λεγόμενον παρακάθημαι· ὡς καὶ Λιβάνιος· καὶ τηρήσας ἀφιέντα δίσκον, ἀντὶ τοῦ παραφυλάξας· καὶ τηρῶ νύκτὸς φυλακὴν, ἀντὶ τοῦ φοβέμενος φυλάττω. καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Νεφέλαις, αἵτινες τηρῦμεν ὑμᾶς, ἤγουν φυλάττομεν.

ΤΗΡΗΣΙΣ, ιος, attice εως, ἡ, 1) proprie: *servatio, conservatio, asservatio.* Est enim verbale a secunda pers. perf. pass. τετήρησαι, verbi τηρέω *servo, asservo, conservo.* 2) *servatio, observatio,* quatenus in eos cadit, qui oculos in aliquem, aut rem aliquam intendunt, vel bono animo, ut ei prosint, sibi caveant et consulant, vel animo malo, ut ei noceant et obsint. Conf. *Stephani* Thesaur. Ling. Gr. T. III. p. 1464. 3) metaphorice *observationem* significat, ita, ut *violationi* opponatur et de iis usurpetur, *qui leges ac praecepta, pacta et foedera observant.* 1 Cor. VII, 19. ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν Θεοῦ, sc. ἐστί τι, sed observatio praeceptorum divinorum momentum habet maximum. Sapient. VI, 18. τήρησις νόμων. Sirac. XXXV, 23. τήρησις ἐντολῶν. 4) *custodia, et qualis tribui solet iis, qui tuentur aliquid et conservant, ut intactum et integrum maneat,* (2 Macc. III, 14.) *qui regioni alicui atque provinciae ita praesunt, ut eam tutam salvamque praestent,* (1 Macc. V, 18. coll. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 19.) *et qualis in eos cadit, qui custodiunt in carcerem coniectos, ne elabantur inde atque effugiant,* et ex adiuncto, per metonymiam: *carcer,* qui etiam φυλακή, οἴκημα et ab Hebraeis mox בֵּית כֶּלֶא, (2 Regg. XVII, 4. Ies. XLII, 7.) בֵּית מִשְׁמָר, (Genes. XLII, 19.) בֵּית מִשְׁמֶרֶת, (2 Sam. XX, 3.) mox vero מִשְׁמָר (Genes. XL, 4. XLII, 17. Num. XV, 34.) et מַטָּרָה (Ierem. XXXII, 2. Nehem. III, 25. XII, 39.) vocatur. Act. IV, 3. καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον et dederunt eos in custodiam in posterum diem. *Syrus* h. l. usus est voce ܢܛܪܘ, nam *carcer* in lingua syriaca ܒܝܬ ܢܛܘܪܬܐ appellatur. Vide Apoc. II, 10. XX, 7. Act. V, 18. καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ et publicae eos tradiderunt custodiae, coll. v. 19. ubi φυλακή legitur. *Syrus:* ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ, quibus verbis de carcere usus quoque est *Onquelosus* Genes. XL, 3. et *Ionathan* 2 Regg. XVII, 4. *Thucyd.* VII, cap. 86. κατεβίβασαν εἰς τὰς λιθοτομίας, ἀσφαλεστάτην εἶναι νομίσαντες τὴν τήρησιν. Schol. ἤγουν φυλακήν. *Polyb.* VI, 59. 5. Saepius in N. T. non legitur. Copiose de hac voce exposuit Cel. *Fischerus* in Specim. I. Supplementorum Commen-

mentarii *Vorstii* de Hebraismis N. T. p. 11 sq. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 485.

TIBEPIAΣ, *άδος*, ἡ, *Tiberias*, oppidum Iudaeae, seu potius Galilaeae, situm ad effluxum Iordanis e lacu Gennesareth, qui exinde etiam lacus Tiberiadis appellari solet, ad littus scilicet lacus meridionale, ubi iam se iterum intra alveum suum recepit Iordanes. Sic dictum est ab Herode, tetrarcha qui eam in gratiam et memoriam *Tiberii* Caesaris condidit. Conf. *Iosephi* A. I. XVIII, 3. 3. Commemoratur haec urbs in N. T. tantum Ioh. VI, 1. πέραν τῆς θαλάσσης τῆς γαλιλαίας τῆς τιβεριάδος trans lacum Galilaeae prope Tiberiada. ibid. v. 23. ἄλλα δὲ ἦλθε πλοιάρια ἐκ τιβεριάδος alia vero navigia venerunt a Tiberiade. ibid. XXI, 1. ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς τιβεριάδος ad mare Tiberiadis, quod olim dictum fuit יָם כִּנֶּרֶת, Num. XXXIV, 11. vel prout Iof. XII, 3. legitur, יָם כִּנְּרוֹת, postea autem, teste *Iosepho*, lacus Gennesar fuit appellatum, a regione vicina, γεννησὰρ dicta. Sunt, qui exinde concludunt, ipsam urbem Tiberiadem antiquitus כִּנֶּרֶת nominatam fuisse; at hoc vel inde refutari potest, quod כִּנֶּרֶת urbs erat tribus Naphthaliticae. Iof. XIX, 35. Conf. *Hadr. Relandi* Palaestina Lib. III. p. 1036 sq. et *Cellarii* Geogr. Plen. Lib. III. cap. 13. p. 417. *Stephan.* τιβεριάς· πόλις τῆς ἰουδαίας πρὸς τῇ Γεννησαρίτιδι λίμνῃ.

TIBEPIOΣ, *ίου*, ὁ, *Tiberius*, tertius Romanorum imperator, Tiberii Neronis ex Livia filius, sic dictus, ut quibusdam videtur, a Tiberi, fluvio, quod iuxta Tiberim natus esset. Sub eo Christus est crucifixus, et anno imperii eius decimo quinto Iohannes, baptista, munus suum auspicatus est, teste Luca III, 1. Qualis fuerit, optime e *Suetonio* in eius vita, *Tacito* Annal. Lib. I, c. 3 sq. et *Dione Cassio* Lib. XV. p. 636. et LVII. p. 689. cognosci potest. *Alberti* Glossar. Gr. p. 52. τιβερίυ, ὁράσεως αὐτῶν.

TÍΘΗΜΙ, fut. θήσω, perf. τέθεικα, boeotice pro τέθηκα, aor. 1. ἔθηκα, pro ἔθησα, 1) proprie: *colloco, pono aliquid in aliquo loco, ut ibi sit, repono, condo*, a θέω inusitato, idem. Matth. V, 15. καὶ τιθέασιν (quod ionice ponitur pro τιθεῖσι, quanquam haec forma etiam apud atticos Scriptores reperitur. Vide *Aristot.* Metaphys. XI, c. 1. *Theophrast.* de Causis Plantar. II, c. 6. *Themist.* Orat. XXVIII, p. 347. *Diog. Laërt.* I, I. 30.) αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον et ponunt illud subter modium. ibid. XXVII, 60. καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ et condidit illud in novo suo sepulcro, coll. Marc. XV, 46. καὶ κατέθηκεν αὐτὸν ἐν μνημείῳ. Conf. etiam 1 Regg. XIII, 31. *Dionys. Halic.* A. R. Lib. III, p. 151. et *Palairet.* Obss. Philol. p. 142. Marc. IV, 21. ἵνα ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῇ, ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην. ibid. VI, 29. καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν τῷ μνημείῳ. ib. v. 56. ἐν ταῖς

ἀγο-

ἐγόρασε. ἐτίθουν (pro ἐτίθεσαν) τοὺς ἀσθενοῦντας, coll. Matth. XIV, 35. Marc. XV, 47. ποῦ τίθεται ubi corpus eius conderetur. Ponitur praesens pro imperfecto, per heterosin. Pro τίθεται codices nonnulli habent τέθειται. ibid. XVI, 6. ἴδε ὁ τόπος, ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. Luc. V, 18. καὶ θεῖναι ἐνώπιον αὐτοῦ atque illi proponere. ibid. VI, 48. καὶ ἔθηκε θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν et ponit fundamentum in rupe. *Dionys. Halic.* A. R. Lib. III, p. 203. τοὺς δὲ θεμελίους ἔφθασε θεῖναι τοῦ νεώ. Luc. VIII, 16. ὑποκάτω κλίνης τίθησιν. ibid. XI, 33. εἰς κρυπτὴν τίθησιν in occulto ponit. ibid. XIV, 29. θέντος αὐτοῦ θεμέλιον. ibid. XXIII, 53. 55. Ioh. XI, 34. ποῦ τεθείκατε αὐτόν; ubinam eum condidistis? ibid. XIX, 41. 42. XX, 2. 13. 15. Act. III, 2. ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν πρὸς τὴν θύραν quem cotidie ponebant ad templi portam. ibid. V, 15. τιθέναι ἐπὶ κλινῶν καὶ κραββάτων. ibid. VII, 16. IX, 37. XIII, 29. Rom. IX, 33. XIV, 13. τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον. Vide supra πρόσκομμα et σκάνδαλον. 1 Cor. III, 10. θεμέλιον τέθεικα. Vide supra θεμέλιον. ibid. v. 11. XII, 18. νυνὶ δὲ ὁ θεὸς ἔθετο τὰ μέλη ἓν ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι, καθὼς ἠθέλησεν nunc vero Deus cuique membro pro sapientia sua in corpore humano locum suum assignavit. 1 Petr. II, 6. Apoc. XI, 9. καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ ἀφήσουσι τεθῆναι εἰς μνῆμα. Adde Alex. Genes. XXIV, 9. ἔθηκε ὁ παῖς τὴν χεῖρα αὐτοῦ ὑπὸ τὸν μηρόν. 1 Regg. XIII, 30. ἔθηκε τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ τάφῳ αὐτοῦ. Prov. XXII, 28. ὅρια ἃ ἔθεντο οἱ πατέρες σου. Esr. VI, 9. Ezech. XIII, 14. καὶ θήσω αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν. Ios. VII, 23. καὶ ἔθηκαν αὐτὰ ἔναντι κυρίου. Ies. XIV, 13. Dan. VII, 9. Ps. XVIII, 5. CIII, 10. 1 Paral. X, 10. 2) *depono aliquid, levo me aliqua re.* Ioh. XIII, 4. καὶ τίθησι τὰ ἱμάτια et deposuit pallium. 3) *coniicio.* Matth. XIV, 3. καὶ ἔθεντο ἐν φυλακῇ et coniiciebant in custodiam. Act. IV, 3. καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον in carcerem ad posterum diem coniecerunt. ibid. V, 18. καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ publicae tradiderunt custodiae. ibid. v. 25. οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ quos in carcerem coniecistis. ibid. XII, 4. ἔθετο εἰς φυλακήν. Alexandrini Genes. XLII, 17. ἔθετο αὐτοὺς ἐν φυλακῇ ἡμέρας τρεῖς. ibid. XL, 3. XLI, 10. XLII, 30. 4) *depono*, respondens nostro: *niederlegen*, verbum proprium in re pecuniaria. Luc. XIX, 21. αἴρεις ὃ οὐκ ἔθηκας exigis, quae non deposuisti. ibid. v. 22. 5) *appono, propono*, maxime de cibo et potu. Ioh. II, 10. πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησι omnes quidem solent primo loco praestantius vinum apponere. Hist. Dracon. v. 14. τὸν οἶνον κεράσας θὲς vinum miscens appone. *Xenoph. Anab.* VII, 3. 21. Sic Latini: ponere cibum, mensam. 6) *deflecto in terram, incurvo, flecto.* Marc. XV, 19. καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ et flexis genubus adorarunt eum.

eum. Luc. XXII, 41. καὶ θεὶς τὰ γόνατα προσηύχετο et f[lexis] genubus precatus eſt ita. Act. VII, 60. IX, 40. X[X,] 36. XXI, 5. καὶ θέντες τὰ γόνατα, ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν πρ[οσ]ηυξάμεθα et cum, flexis genibus, ad littus una oraſſem[us.] 7) ſepono aliquid, certis uſibus deſtinatum, repono, i. q. ἀπ[ο]τίθημι. 1 Cor. XVI, 2. κατὰ μίαν σαββάτων ἕκαστος ὑμ[ῶν] παρ᾽ ἑαυτῷ τιθέτω quovis primo hebdomadis die quiſ[que] veſtrum in domo ſua aliquid ſeponat. Conf. Krebſii Ob[ſer]vatt. Flavian. p. 296. 8) τίθημι, ſequente praepoſitione ἐπ[ὶ] impono. Marc. X, 16. τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ᾽ αὐτὰ et impo[ſ]itis manibus bene ipſis precatus eſt. Ioh. XIX, 19. καὶ ἔθ[η]κεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ et cruci hunc titulum imponi iuſſit. 2 Co[r.] III, 13. καθάπερ Μωσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον ἑαυ[τοῦ] quemadmodum Moſes imponebat velamen faciei ſuae: ubi ἐτί[θ]ει poſitum eſt pro ἐτίθη, factum per contractionem ex io[]nico ἐτίθεε. Apoc. X, 2. καὶ ἔθηκε τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξ[ιὸν] ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ τῆς γῆς. Conf. Ale[x.] 1 Regg. II, 24. ἔθετό με ἐπὶ τὸν θρόνον Δαβίδ. 9) τίθημι πα[]ρὰ τοὺς πόδας τινὸς trado alicui aliquid, demando alicuius cur[ae] et adminiſtrationi. Act. IV, 35. καὶ ἐτίθουν (pro ἐτίθεσαν) παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων et tradebant apoſtolis. ibid. v. 37. et V, 2. Conf. quae ſupra ad ποῦς dicta ſunt. 10) conſti[]tuo. Act. XIII, 47. τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν conſtitui te do[]ctorem gentium. ibid. XX, 28. ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα ἅγιο[ν] ἔθετο ἐπισκόπους cuius vos Spiritus Sanctus conſtituit antiſtite[s.] 1 Cor. XII, 28. καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτο[ν] ἀποστόλους, κ. τ. λ. 1 Timoth. I, 12. θέμενος εἰς διακονίαν, pro θέμενός διάκονον, ut me apoſtolum conſtitueret. ibid. II, 7. εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστολος cuius tradendae ac propa[]gandae cauſa conſtitutus ego ſum doctor et apoſtolus. 2 Tim. I, 11. Hebr. I, 2. ὃν ἔθηκε κληρονόμον πάντων quem conſtituit dominum univerſi. Reſpondet τίθημι in hac ſignificatione hebraico שׂוּם, quod Alexandrini mox per καθίστημι, 1 Sam. X, 19. mox vero per ποιέω Geneſ. XLV, 9. reddiderunt. 11) decerno, deſtino, conſtituo. Act. I, 7. tempus illud certum et definitum, οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ quod pater con[]ſtituit pro poteſtate ſua. Rom. IV, 17. ὅτι πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε deſtinavi te patrem multarum gentium. Act. XIII, 47. τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν deſtinavi te doctorem gen[]tium. 1 Theſſal. V, 9. ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς ὀργὴν, κ. τ. λ. non enim Deus vult, ut nos miſeri reddamur, ſed ut participes ſiamus felicitatis. 1 Petr. II, 8. εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν, ſcil. παρὰ τοῦ θεοῦ, i. q. εἰς ὃ καὶ ὡρισμένοι, vel προωρισμένοι εἰσὶ, quae quidem ſors ipſis a Deo deſtinata eſt. In hac ſigni[]ficatione τίθημι reſpondet apud Alexandrinos hebraico נָתַן. Gen. XVII, 5. et Ierem. I, 5. 12) do, tribuo, aſſigno, in[]ſtruo.

θήσω. Matth. XII, 18. θήσω τὸ πνεῦμά με ἐπ' αὐτὸν instruam eum facultatibus docendi idoneis. Verba sunt desumta ex Ies. XLII, 1. ubi in textu hebraico leguntur verba haec: נָתַתִּי רוּחִי עָלָיו. Matth. XXIV, 51. καὶ τὸ μέρος αὐτῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει, h. e. et poena ipsum afficiet gravissima; eodem modo tractabit, quo hypocritas. Luc. XII, 46. Alex. Iob. X, 12. ζωὴν δὲ καὶ ἔλεος ἔθε παρ' ἐμῦ. *Euripid.* Phoen. v. 29. 13) ut lat. *pono* (*Persius* Sat. I, 70. et 86. *Horat.* IV, Od. 8. v. 8.) *efficio*, *reddo*, i. q. ποιέω. *Suid.* τίθησι· ποιεῖ. *Hesych.* ἔθηκεν· ἐποίησεν. Matth. XXII, 44. ἕως ἂν θῶ τὺς ἐχθρύς σε ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σε donec fecero inimicos tuos scabellum pedum tuorum, h. e. donec fecero omnes hostes tibi subiectos. Eadem verba leguntur quoque Marc. XII, 36. Luc. XX, 43. Act. II, 35. 1 Cor. XV, 25. Hebr. I, 13. et X, 13. 1 Cor. IX, 18. ἵνα ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον quod nempe efficio, ut evangelium gratis disci possit. Adde Iob. XI, 13. εἰ γὰρ σὺ καθαρὰν ἔθε τὴν καρδίαν σε. Ps. XXXV, 13. ἐτίθην τὸ ἔνδυμά με σάκκον. 2 Sam. XXII, 34. τιθεὶς τὺς πόδας με ὡσεὶ ἐλάφων. Genes. XXXII, 12. θήσω τὸ σπέρμα σε ὡς τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης. Adde Iob. XXXIX, 6. Ps. LI, 6. CVIII, 4. Ies. V, 20. et Genes. XIII, 16. ubi Alexandrini pro שׂוּם ποιεῖν posuerunt. Etiam graecos Scriptores θεῖναι pro ποιεῖν posuisse, observavit iam *Athenaeus* in Deipnosoph. XI, 14. p. 501. edit. *Casaub.* et multis exemplis probari potest. Sic v. c. *Aelian.* V. H. XIII, 6. ὁ οἶνος τίθησι τὰς γυναῖκας τολμηράς. *Xenoph.* Cyrop. IV, 6. 2. ὥσπερ ἂν εὐδαίμονα πατέρα παῖς τιμῶν τιθείη. ibid. VIII, 7. 3. *Schol. Homer.* Il. I, 2. ἔθηκε· ἐποίησε. Conf. *Schwarzii* Commentt. Critt. L. Gr. p. 1321. et *Palairet.* Observv. Philol. p. 395. Sic etiam *ponere* apud Latinos pro *facere* adhibetur, observante *Servio* ad *Virgil.* Aeneid. X, 623. et *Vechnero* in Hellenolexia II, 2. p. 398. 14) *propono*, *expono*, *palam exhibeo.* 2 Pet. II, 6. ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβεῖν τεθεικὼς exempla ad deterrendos omnes futuros peccatores proposuit. Sic τίθημι quoque sumi videtur apud Alexandrinos Iob. XVII, 6. ἔθε δέ με θρύλλημα ἐν ἔθνεσι. Ezech. XIV, 8. θήσομαι αὐτὸν εἰς σημεῖον. 15) *idoneum reddo.* Ioh. XV, 16. καὶ ἔθηκα ὑμᾶς et idoneos vos reddidi. 16) τίθημι τὴν ψυχὴν *pono* vel *depono animam*, h. e. *morior*, *mortem subire paratus sum.* Ioh. X, 11. ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων verus pastor ovium causa mortem adeo non declinat. ibid. v. 15. et 17. ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχήν με quoniam vitam adeo meam impendo pro salute cultorum meorum. ibid. v. 18. ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτῦ sed sponte mortem subeo. ibid. XIII, 37. 38. XV, 13. ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτῦ quam si vitam pro amicis profundere paratus est. 1 Ioh. III, 16. Sic

etiam *animam ponere*, pro *deponere animam* legitur apud *pertium* Lib. I. Eleg. XIII, v. 15. et Lib. II. Eleg. XIII, v. 17) τίθημι ἐν τινὶ τὶ *alicui aliquid demando.* 2 Cor. V, καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς et demand nobis doctrinam de reconciliatione hominum cum Deo dendam et explicandam, seu, iniunxit nobis munus edo di homines de illa coniunctione hominum cum Deo, Christum restituenda. Similis formula loquendi est apud braeos, *ponere verba in ore alicuius*, h. e. mandata alicui re dicendi aliquid. 18) τίθημι ἐν τῷ πνεύματί *consilium capio.* Act. XIX, 21. ἔθετο ὁ παῦλος ἐν τῷ πνεύ propofuit sibi Paulus apud animum. Eandem significatio habet quoque formula θεῖναι ἐν τῇ καρδίᾳ, quae legitur A V, 4. τί ὅτι ἔθȣ (ponitur contracte pro ἔθεσο, littera σ p syncopen elisa.) ἐν τῇ καρδίᾳ σȣ τὸ πρᾶγμα τȣ̃το; quare ind sti animum, hoc facinus patrare? 19) τίθημι ἐν τῇ καρ seu εἰς τὴν καρδίαν, *animo infigo, repono hoc in animo, memori mente teneo.* Luc. I, 66. καὶ ἔθεντο πάντες οἱ ἀκούσ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν et omnes hoc audientes animo infixum nebant. ibid. XXI, 14. θέσθε ȣ̃ν εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν ve igitur animo infigite. Alex. 2 Sam. XIII, 20. μὴ θῇς τ καρδίαν σȣ etc. Ier. XII, 11. Hagg. II, 19. Sirac. L, 30. 2 τίθημι εἰς τὰ ὦτα *studiose et dilegenter attendo, animo infi* Luc. IX, 44. θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν τȣ̀ς λόγȣς τȣ́τȣς h animo vestro infigite. 21) τίθημι βȣλὴν *do consilium.* Ac XXVII, 12. οἱ πλείȣς ἔθεντο βȣλὴν plurimi dederunt consiliu Saepius in N. T. non legitur.

ΤΊΚΤΩ, fut. τέξω, vel τέξομαι, 1) proprie: *pario, gigno, genero, procreo,* interdum etiam *concipio*, et de maribus aeque ac foeminis, et de hominibus non solum, sed etiam animalibus usurpatur, a τέκω, ε in ι mutato. Matth. I, 21. τέξεται δὲ υἱὸν pariet vero filium. ibid. v. 23. 25. ἕως ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον. ibid. II, 2. πȣ̃ ἐστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν ἰȣδαίων; ubi est recens natus rex Iudaeorum? Luc. I, 31. 57. τῇ δὲ ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τȣ̃ τεκεῖν αὐτὴν iam vero aderat Elisabethae tempus pariendi, coll. lat. Gen. XXV, 24. ibid. II, 6. 7. 11. Ioh. XVI, 21. Gal. IV, 27. στεῖρα, ἡ ȣ̓ τίκτȣσα sterilis, quae nunquam peperi Hebr. XI, 11. Apoc. XII, 2. 4. 5. 15. Alexandrini usi sun pro ילד *genuit, generavit, procreavit*, Gen. III, 16. IV, 12. XVI, 1. 2. Exod. I, 19. et הרה *concepit, uterum ge* Hos. II, 5. Adde Genes. XXX, 43. ἡνίκα δ' ἂν ἔτεκε τὰ πρόβατα, ubi respondet hebraico יחם *coivit.* *Hesych.* τίκτει καὶ ἐπὶ ἀῤῥένων, τίκτει μ' ἀνὴρ ἀνάσσων Μυρμιδόνεσσι. Homer. Il. Φ', v. 188. ibid. ε', v. 546 seq. Od. ξ', v. 174. et ο', v. 24 *Eurip.* Phoen. v. 53. 55. et 1637. *Thomas M.* p. 851. τίκτει

χρ...

κυρίως ἐπὶ γυναικῶν, τὸ δὲ γεννᾷν ἐπὶ ἀνδρῶν, ὅθεν καὶ γεννήτωρ καὶ γενέτης ὁ πατήρ. Ὅμηρος δὲ καὶ ἐπὶ ἀνδρὸς τῷ τίκτειν ἐνίοτε χρῆται· ὡς ἔχει τὸ, ὃν ἀθάνατος τέκετο Ζεύς. καὶ τέκτει μ' ἀνὴρ πολλοῖσιν ἀνάσσων. Conf. *Foësii* Oeconomiam Hippocratis p. 371. et *Barnesium* ad *Eurip.* Iphig. in Aul. v. 939. Et sic quoque latinum *parere* de maribus usurpatur. Vide *Burmannum* ad *Quinctilianum* VIII, 6. 2) metaphorice: *profero*, *produco*, et terrae tribuitur Hebr. VI, 7. γῆ — τίκτουσα βοτάνην terra, proferens herbam. Incertus Auctor in Poet. Gnom. p. 203. γῆ πάντα τίκτει καὶ πάντα κομίζεται. *Lucret.* Lib. II, v. 896 sq. „Humorum guttas mater cum terra recepit, foeta parit nitidas fruges.“ Conf. interpretes ad *Ovidii* Metam. XV, v. 92. 3) metaphorice: *efficio*, *creo*. Iac. I, 15. ἡ ἐπιθυμία τίκτει ἁμαρτίαν prava cupiditas parit peccatum. *Zenobius* Centur. III, §. 28. δίκη δίκην ἔτικτε καὶ βλάβην βλάβη. *Theodorides* in Anthol. Gr. L. IV, c. 9. Epigr. 4. p. 456. ἁ ἀχάλινος ἀφροσύνη τίκτει πολλάκι δυστυχίαν. Simili ratione τίκτειν usurpatur Iob. XXXVIII, 28. τίς δέ ἐστιν ὁ τετοκὼς βόλας δρόσου. ibid. v. 29. πάχνην δὲ ἐν οὐρανῷ τίς τέτοκεν; Saepius in N. T. non legitur.

ΤΙΛΛΩ, *vello*, *evello*, *vellico*. Ter tantum in N. T. legitur. Matth. XII, 1. τίλλειν στάχυας vellere aristas. Marc. II, 23. τίλλοντες τοὺς στάχυας. Luc. VI, 1. καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τοὺς στάχυας. Alexandrini usi sunt pro מָרַט, chald. מְרַט *radicitus evulsit pilos*, *depilavit*, *decalvavit*, *excoriavit*, *deplumavit*. Esra IX, 3. Ies. XVIII, 7. *Diod. Sic.* V, 21. τοὺς παλαιοὺς στάχυς καθ' ἡμέραν τίλλειν. *Aristoph.* Av. v. 286. Vide *Munckerum* ad *Hyginum* p. 21. *Suid.* τίλλοντες· αἰτιατικῇ, ἀνασπῶντες τοὺς στάχυας. *Hesych.* τίλλει· ἀνασπᾷ, κ. τ. λ. *Thomas M.* p. 851. τίλλω· ἐνεργητικῶς, τὸ ἀνασπῶ. τίλλομαι δὲ παθητικῶς, καὶ τὸ ἀνασπῶ, καὶ τὸ ἀνασπῶμαι, κ. τ. λ. ubi vide interpretes.

ΤΙΜΑΙ͂ΟΣ, ου, ὁ, *Timaeus*. Nomen proprium viri, qui fuit pater cuiusdam coeci, et semel tantum commemoratur in N. T. Marc. X, 46. υἱὸς Τιμαίου Βαρτίμαιος ὁ τυφλός. Syriace טְמֵא, i. e. *contaminatus* a radice טְמָא *polluit*.

ΤΙΜΑ´Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *aestimo*, *pretium alicuod constituo*, et usurpatur partim de rebus, quae aestimantur, partim de hominibus, quorum certum pretium constituitur, etiam per metalepsin: *aestimatum emo*, *emo certo pretio olutum*, a τίω *honoro*, vel τιμὴ *pretium*, *quo res aliqua aestimatur*. Sic legitur in N. T. Matth. XXVII, 9. καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραὴλ et acceperunt triginta siclos, qui fuerunt pretium aestimati, quem emerant ab Israelitis. *Ioseph.* A. I. V, c. 1.

c. 21. τιμησάμενοι τὴν γῆν quum terram aestimassent. Al
Ies. LV, 2. ἵνατί τιμᾶσθε ἀργυρίῳ ἐν οὐκ ἄρτοις; Levit. XXV
8. 12, 14. Zach. XI, 13. *Demosthenes* p. 183. 19. ed. *Rei*
τὰ νῦν ὀφειλόμενα σκεύη ἐπὶ τὰς τριήρεις τιμήσαντες. ibid.
1256. 15. 2) metaphorice: *magnifacio et aestimo*, hon
in honore habeo, *diligo*, *carum habeo*, *colo*, *veneror*, et n
solum benevolentiam et reverentiam, quae pectore prem
complectitur, sed etiam quae se prodit et declaratur vel or
tione et verbis, vel factis et re ipsa, ut adeo interdum g
neratim de eo usurpetur, *qui debita officia alicui praestat*, i
terdum autem et speciatim significet *alere*, *sustentare*, *ben*
ciis afficere, *praemium*, *honorarium*, *stipendium dare*, et
colere Deum ritibus externis. Matth. XV, 4. τίμα τὸν πατέ
καὶ τὴν μητέρα σου praesta parentibus tuis debita pietatis, ob
quii et grati animi officia. ibid. v. 5 et 8. ὁ λαὸς οὗτος τοῖς χ
λεσί με τιμᾷ hic populus me verbis tantum, oratione et ri
bus externis colit. ibid. XIX, 19. Marc. VII, 6. 10. X, 19
Luc. XVIII, 20. Ioh. V, 23. ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱὸν, καθὼ
τιμῶσι τὸν πατέρα. ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν, οὐ τιμᾷ τὸν πατέ
ρα, τὸν πέμψαντα αὐτὸν ut omnes doctrinam, a filio tra
tam, eadem religione amplectantur et habeant, qua divin
illam enim qui respuit, impius est in Deum, auctorem ei
ibid. VIII, 49. ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου sed ego honoro p
trem meum, h. e. exsequor dilegenter eius mandata, omnia
quae ago, tendunt ad propagationem veri cultus divini. ib
XII, 26. ἐάν τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ πατὴρ et talem ve
rum discipulum meum Deus felicitate aeterna *ornabit*. Act
XXVIII, 10. οἳ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς qui etiam nos
multis honorariis et praemiis affecerunt. Cf. Sirac. XXXVIII,
1. *Erasmus:* plurimum officiorum in nos contulerunt. Ephes.
VI, 2. 1 Tim. V, 3. χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας viduas, quae
vere sunt, ale, sustenta et beneficiis affice. 1 Petr. II, 17.
πάντας τιμήσατε omnibus debita officia praestate. ibid. τὸν
βασιλέα τιμᾶτε obsequium praestate imperatori et legibus ab
eo latis. Saepius in N. T. non legitur. Alex. Levit. XIX,
32. καὶ τιμήσῃς πρόσωπον πρεσβυτέρου. 1 Sam. XVIII, 30. ἐτι-
μήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ σφόδρα. Exod. XX, 12. et Devt. V, 16.
τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου. Prov. III, 9. τίμα τὸν
κύριον ἀπὸ σῶν δικαίων πόνων. ibid. XIV, 33. ὁ δὲ τιμῶν αὐτὸν
ἐλεεῖ πτωχόν. ibid. XXVII, 18. ὃς δὲ φυλάσσει τὸν ἑαυτοῦ κύ-
ριον τιμηθήσεται. Num. XXII, 17. 37. coll. v. 7. et c. XXIV,
13. Aeque late haec vox patet non solum in libris apocry-
phis V. T. Sapient. VI, 21. XIV, 15. 17. 20. Sirac. III, 3. 4
6. 7. 2 Macc. III, 2. 12. XIII, 23. sed etiam apud graecos
Scriptores, v. c. *Eurip.* Phoen. v. 563. *Artemidor.* V, 20.
Aelian. V. H. I, 32. et IV, 19. *Xenoph.* de Venat. I, 1. 2. 8.
Cyrop.

yrop. II, 4. 8. Anab. V, 8. 11. ubi τιμᾶν ornare praemio otat. Eundem Cyrop. VIII, 3. 5. τετιμημένοι honorati, pro- wes. Callim. Hymn. in Apollin. v. 29. Philostrat. Heroic. c. μὴ τιμῶν ἀλήθειαν. Thucyd. II, cap. 44. Sic etiam honorare, pro praemiis ornare et beneficiis adiuvare usurpatur, v. apud Suetonium in Augusto c. 45. ubi vide interpretes: cui opponitur inhonorare apud Livium XXXVIII, 54. inhonoratum dimittere. Vide et Virgilium Aen. V, 365. Conf. Fischeri Prolus. XI. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 291 seq. et Fesselii Adversaria Sacr. Lib. III, c. 3. p. 237. Vide etiam Thom. M. sub τιμῶ p. 853 seq. ed. Bernardi.

ΤΙΜΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie: *pretium, quo aliqua res aestimatur, seu, quod solvitur pro aliqua re, merces, der Kaufpreis, der bedingte Lohn für eine Sache.* Est verbale a prima persona praet. pass. τέτιμαι, verbi τίω aestimo, pendo, quod vide infra. Sic legitur in N. T. Matth. XXVII, 6. ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστι quia sanguinis pretium est, seu merces, pro necando homine accepta. ibid. v. 9. τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου pretium aestimati. Act. IV, 34. πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων venditis iis, pretia eorum afferebant. ib. V, 2. καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς et subduxit aliquid de pretio venditi agri, seu praedii. ibid. v. 3. νοσφίσασθαι ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου. ibid. VII, 16. ὃ ὠνήσατο Ἀβραὰμ τιμῆς ἀργυρίου quod coëmerat Abrahamus argenti pretio. ibid. XIX, 19. καὶ συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν et computato pretio librorum. 1 Cor. VI, 20. ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς pretio enim insigni redemti estis. Nonnullis interpretibus τιμῆς h. l. otiosum esse videtur. Vide 1 Chron. XXI, 24. 1 Cor. VII, 23. Xenoph. de Vectigal. IV, 18. τιμὴ ἀνθρώπων pretium pro servis. Idem de Mag. Equit. IX, 5. τιμὴ τῶν ἵππων. Demosthenes p. 563. 8. ed. Reiske, πρίασθαι τῆς ἴσης τιμῆς. ibid. p. 1194. 20. τιμὴν τῶν πωλουμένων ξύλων λαμβάνειν. ibid. p. 1285. 22. αἱ τιμαὶ τοῦ σίτου. Eodem sensu legitur quoque apud Alexandrinos Ies. LV, 1. καὶ ἀγοράσατε ἄνευ ἀργυρίου καὶ τιμῆς (hebr. מְחִיר *pretium.*) οἶνον. Num. XX, 19. ubi hebraico מֶכֶר respondet, quod *venditionem, rem venalem*, et per metonymiam: *pretium venditionis* significat. Levit. XXVII, 2. 3. 5. 6. 7. 8. etc. Exod. XXXIV, 20. Ps. XLIV, 13. XLVIII, 8. Confer *Wetstenii N. T.* T. I. p. 529. 2) metaphorice: *pretium, aestimatio, necessitas, der Werth.* 1 Cor. XII, 24. τῷ ὑστεροῦντι περισσοτέραν δοὺς τιμὴν ut daret viliori membro eo maius pretium, eo maiorem utilitatem et necessitatem. 3) *praemium, honorarium, stipendium*, et speciatim: *salarium.* Act. XXVIII, 10. οἳ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς qui etiam nos multis honorariis et praemiis affecerunt. 1 Tim. V, 17. οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν presbyteri et prae-

praefecti ecclesiarum, qui bene et fideliter munere suo [funguntur], duplici honorario fruantur. Vide *Ioh. Floderi* [diss.] explicantem genuinam notionem vocabuli τιμῆς 1 Tim. V, [17.] Vpsal. 1769. 4. Siracid. XXXVIII, 1. τίμα ἰατρὸν πρὸς [τὰς] χρείας τιμαῖς αὐτῦ. Conf. *Wolfii* Curas Philol. in N. T. [T. IV,] p. 476. 4) *usus honestus*. Rom. IX, 21. εἰς τιμὴν σκεῦος [vas] usui honestiori destinata, τὰ τῶν καθαρῶν ἔργων δῦλα σκ[εύη] ut loquitur auctor Sapient. XV, 7. 2 Tim. II, 20. 21. 5) [hon]or, *cultus, veneratio, reverentia, observantia, quae* [declaratur], *vel oratione et verbis, vel factis et re ipsa*: et gene[ra]tim: *omnia omnino humanitatis et honestatis officia, quae* [aliis] *debemus*. Rom. XII, 10. τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγέμενοι. Co[nf.] supra dicta et προηγέω. ibid. XIII, 7. τῷ τὴν τιμὴν, τιμὴν pr[ae]state superioribus observantiam, quam ipsis debetis. 1 Co[r.] XII, 24. τύτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν his eo maiore[m] honorem exhibemus, vestibus nempe splendidis, quibus e[os] tegimus. Conf. Alex. Esther. I, 20. et quae notavit *Kypkius* in Obss. Sacr. T. II, p. 223. Posset tamen τιμὴ in loco Pauli laudato de *ipsis vestimentis splendidis et pretiosis* explicari, [ut] legitur apud Alexandrinos Ps. XLV, 10. Prov. XII, 9. Gen. XX, 16. Coloss. II, 23. ὐκ ἐν τιμῇ τινὶ, scil. τῦ σώματος, ita, ut nulla corporis cura habeatur. Τιμὴ τῦ σώματος necessario h. l. est cura corporis, cum omnis, tum inprimis ea, quae est in alendo corpore, ut partim verba addita πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκὸς docent, partim vero ex opposita formula ἡ ἀφειδία σώματος apparet, quae est in eo, quando corpus male habetur. Conf. S. Ven. *Tittmannum* de Vestigiis Gnosticorum in N. T. frustra quaesitis p. 127 seq. 1 Thess. IV, 4. ἐν τιμῇ ita, ut reverenter corpus suum tractet, h. e. ut honeste eo utatur. 1 Tim. VI, 1. τὰς ἰδίας δεσπότας πάσης τιμῆς ἀξίους ἡγείσθωσαν dominis suis reverentiam et obedientiam debitam praestent. 1 Petr. III, 7. ὡς ἀσθενεστέρῳ σκεύει τῷ γυναικείῳ ἀπονέμοντες τιμὴν uxoribus vestris, quippe imbecillioribus, debita humanitatis et amoris officia praestate. Conf. *Palairet*. Obss. Philol. p. 507. Adde 2 Macc. IX, 21. 6) *auctoritas, dignitas, quam aliquis habet, aut in qua est constitutus, munus publicum, idque honorificum*. Ioh. IV, 44. ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν ὐκ ἔχει doctor divinus in patria sua contemtissimus esse solet. Hebr. II, 7. δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτὸν summo honore et dignitate eum ornasti. (Ps. VIII, 6.) ibid. v. 9. τιμὴ de summa dignitate usurpatur, qua Deus Christum post resurrectionem ornavit, summo rerum humanarum tradito imperio, quae alias δόξα in N. T. vocatur. ibid. III, 3. καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει quanto maiorem dignitatem habet. ibid. V, 4. καὶ ὐχ ἑαυτῷ λαμβάνει τις τιμὴν et nemo sibi munus et dignitatem pontificis arrogare potest. Adde Exod. XXVIII,

XXVIII, 2. 36. Dan. II, 6. V, 20. 22. *Herodian.* III, 15. 9. *τῶν ἐν τιμῇ γενομένων*, ubi videndus *Irmischius* T. II, p. 780. Eodem modo *δόξα* sumitur Sirac. XLV, 23. 7) *celebratio, laus, cultus, qui alicui praestatur ob summam auctoritatem, dignitatem et praestantiam.* 1 Tim. I, 17. *τῷ θεῷ τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων* Deus semper ab hominibus religiose colatur et celebretur. ib. VI, 16. Apoc. IV, 9. *καὶ ὅταν δώσουσι τὰ ζῶα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εὐχαριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου.* ibid. v. 11. *ἄξιος εἶ λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν.* ibid. V, 12 et 13. VII, 12. XIX, 1. Alex. Ps. XXVIII, 2. et XCV, 7. *ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν καὶ τιμήν.* Vide supra notata ad *δόξα* et *δύναμις.* 8) *munus, quod cultus et reverentiae testandae causa offertur.* Apoc. XXI, 24 et 26. *καὶ οἴσουσι τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν.* Simili modo apud *Xenoph.* in Mem. I, 3. 3. *τιμαὶ* sacrificia dicuntur, quae Diis cultus religiosi praestandi causa offeruntur. Vide *Cuperi* Obss. I, 11. c. 3. 9) *felicitas aeterna, quae veros Dei cultores praemii loco post mortem manet.* Rom. II, 7. *δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσι* qui virtutis praemia, felicitatem nempe aeternam, in regno Messiae quaerunt. ibid. v. 10. 1 Petr. I, 7. De praemiis recte factorum usus quoque est hac voce *Plato* Phaedon. p. 400. *τῶν δὲ εὐεργεσιῶν τιμὰς φέρονται κατὰ τὴν ἀξίαν ἕκαστος.* 10) *auctor et causa felicitatis.* 1 Petr. II, 7. ubi *τιμὴ* opponitur *τῷ λίθῳ προσκόμματος καὶ πέτρᾳ σκανδάλου.* Alii vero interpretes *τιμὴ* pro *τίμιος*, vel *ἔντιμος* positum esse existimant, hoc sensu: vobis hic lapis pretiosus est; sed sensus parum mutatur. Saepius in N. T. non legitur. Confer *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΤΙ΄ΜΙΟΣ, *α*, *ον*, 1) proprie: *aestimabilis, pretiosus*, a *τιμὴ pretium.* Sic legitur in N. T. 1 Cor. III, 12. ubi *λίθος τίμιος* non *gemmas* notat, sed *lapides pretiosos et exquisitos*: et speciatim *marmora*, e quibus vel columnae eriguntur, vel pavimenta tessellata obducuntur. Certe 2 Chron. III, 6. marmor, quo parietes et pavimenta templi obduxerat Salomo, אֶבֶן יְקָרָה nominatur. Apoc. XVII, 4. *λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις* gemmis et margaritis. ibid. XVIII, 12. 16. XXI, 19. Eandem significationem habet quoque superlativus *τιμιώτατος pretiosissimus*, qui legitur bis tantum in N. T. Apoc. XVIII, 12. *πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου τιμιωτάτου* et vasa varii generis, ex ligno pretiosissimo confecta, et ibid. XXI, 11. *ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ* similis lapidi pretiosissimo. Adde Alex. Prov. III, 15. VIII, 11. *πᾶν δὲ τίμιον οὐκ ἄξιον αὐτῆς ἐστι.* 2 Sam. XII, 30. *χρυσίου καὶ λίθου τιμίου.* 1 Regg. V, 17. *καὶ αἴρουσι λίθους μεγάλους τιμίους εἰς τὸν θεμέλιον.* ibid. VII, 9. 10. 11. 1 Macc. XI, 27. *Xenoph.* de Vectigal. IV, 36. 2) metaphorice: *qui est in magno pretio, praecipue carus, praestans, insignis.* Act. XX,

XX, 24. ἐδὲ ἔχω τὴν ψυχήν μα τιμίαν ἐμαυτῷ nec ego vitam meam tanti aestimo. Iacob. V, 7. ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆς γῆς agricola exspectat pretiosum terrae proventum. 1 Petr. I, 19. ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι Χριςῦ sed pretioso sanguine Christi. 2 Petr. I, 4. τὰ τίμια καὶ μέγιςα ἐπαγγέλματα praestantissimae et summae promissiones. Eandem significationem habet quoque comparativus τιμιώτερος, qui legitur tantum in N. T. 1 Petr. I, 7. τὸ δοκίμιον τῆς πίςεως ὑμῶν πολὺ τιμιώτερον χρυσίῳ τῷ ἀπολλυμένω exploratum obsequium vestrum erga religionem christianam multo praestantius auro perituro. *Aelian.* V. H. VII, c. 8. ἐσθῆτα τὴν μέγα τιμίαν ἐν Πέρσαις, ubi videndus *Perizonius*. *Eurip.* Phoen. v. 452. τὰ χρήματ' ἀνθρώποισι τιμιώτατα. Alex. 1 Sam. III, 1. καὶ ῥῆμα κυρίε ἦν τίμιον ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις. Prov. III, 15. τιμιωτέρα δέ ἐςι λίθων πολυτελῶν. ibid. XXXI, 10. *Herodian.* I. c. 16. 9. ἣν εἶχε τῶν παλλακίδων τιμιωτάτην, ubi videndus *Irmischius*. 3) *honoratus, honorabilis, venerabilis, sanctus, qui est in magna auctoritate et dignitate constitutus.* Act. V, 34. τίμιος παντὶ τῷ λαῷ venerabilis toti populo. *Dionys. Hal.* A. V, 11. *Ioseph.* B. I. VI, 13. *Homer.* Odyss. κ', v. 38. ὡς ὅδε πᾶσι φίλος καὶ τίμιός ἐςιν ἀνθρώποις. Similiter *Hesiodus* in fragmento apud scholiasten *Sophoclis* Trachin. v. 1174 et Alexandrini Esr. IV, 10. Conf. *Alberti* Obss. Philol. p. 231. et *Casaubonum* ad *Theophrast.* Char. p. 252. *Hesych.* τίμιος· ἔντιμος, ἔνδοξος. Hebr. XIII, 4. τίμιος ὁ γάμος sanctae sint vobis et inviolabiles matrimonii leges. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΙΜΙΟΤΗΣ, ητος, ἡ, 1) proprie: *pretiositas, honorabilitas*, a τίμιος, quod vide. 2) *opulentia, divitiae.* Sic semel in N. T. legitur Apoc. XVIII, 19. ἐν ᾗ ἐπλέτησαν πάντες — ἐκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς in qua divites facti sunt omnes ex opulentia eius. *Libanius* Ep. 1557. καὶ προσαγορεύω τὴν τιμιότητά σε, καὶ εὔχομαί σοι τ' ἀγαθά.

ΤΙΜΟΘΕΟΣ, ε, ὁ. *Timotheus.* Est nomen proprium viri, origine graecum, ex τιμάω *honoro, colo*, et Θεὸς *Deus* q. d. *colens Deum, verus cultor Dei.* Hic Timotheus non fuit Lystrensis, (Lystra urbs Lycaoniae est,) ut quidam ferunt, sed potius *Derbaeus*, aeque ac Gaius, ut patet ex Act. XX, 4. patre graeco ac gentili, sed matre Iudaea ac fideli et professione Christiana, natus, (Act. XVI, 1, 3.) Pauli comes et συνεργὸς fidelissimus. Commemoratur in N. T. Act. XVI, 1. XVII, 14. 15. XVIII, 5. XIX, 22. XX, 4. Rom. XVI, 21. τιμόθεος ὁ συνεργός με. 1 Cor. IV, 17. XVI, 10. 2 Cor. I, 1. 19. Phil. I, 1. II, 19. Coloss. I, 1. καὶ τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς. 1 Thess. I, 1. III, 2. 6. 2 Thess. I, 1. 1 Tim. I, 2. τιμοθέῳ γνησίῳ

γνησίῳ τέκνῳ. ibid. v. 18. VI, 20. 2 Tim. I, 2. τιμοθέῳ ἀγαπητῷ τέκνῳ. Philem. v. 1. Hebr. XIII, 23. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΙ΄ΜΩΝ, ωνος, ὁ, *Timon*. Nomen cuiusdam ex septem illis diaconis mensae, origine graecum, idem quod *honorans*, a τιμάω *honoro*. Semel tantum commemoratur in N. T. Act. VI, 5.

ΤΙΜΩΡΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, passivum τιμωρέομαι, οῦμαι, *punio, poenas exigo, ad supplicium rapio*, speciatim: *castigo, flagris caedo*, vel *caedi iubeo*, a τιμωρὸς, ῦ, ὁ, contracte ex τιμήορος, ου, ὁ, ἡ, *vindex, ultor*, hocque a τιμὴ *vindicta, ultio*, et ὁράω *video, observo*, παρὰ τὸ ὁρᾷν καιρὸν τῆς τιμῆς ab observato vindictae tempore, vel iuxta alios, παρὰ τὸ αἴρειν τιμὴν a sumendo poenam a maleficis, vel, ut alii malunt, παρὰ τὸ ὠρεῖν τὴν τιμὴν a cura poenae, reis infligendae. Bis tantum in N. T. legitur Act. XXII, 5. ἵνα τιμωρηθῶσιν ut supplicio afficerentur. ibid. XXVI, 11. πολλάκις τιμωρῶν saepe eos flagris caedi iubens, seu, frequenter ad supplicium rapiens. Legitur praeterea in eadem significatione non solum apud Alexandrinos Ezech. V, 17. XIV, 15. Iudd. V, 14. Sapient. XVIII, 8. 2 Macc. VII, 7. sed etiam apud Graecos Scriptores, v. c. *Xenoph*. Cyrop. I, 4. 9. et de Rep. Laced. II, 2. 9. et apud *Thucydidem* aliquoties. *Hesych*. τιμωρεῖσθαι· κολάζεσθαι. *Suid*. τιμωρῶ σοι· βοηθῶ σοι, (conf. *Foësii* Oeconom. Hippocr. p. 372. et *Alex*. Dan. II, 18. secundum Codicem *Chisianum*.) τιμωρῶ σε δὲ ἀντὶ τῦ βασανίζω. Idem: τιμωρῦντος· βοηθῦντες, ἐκδικῦντες. Conf. etiam *Thom. M*. p. 854 seq. et ibi interpretes, ac *Wetstenii N. T.* T. II, p. 609.

ΤΙΜΩΡΙ΄Α, ας, ἡ, *poena, supplicium*, (*Gell*. VI, 14. explicat: *caussam animadvertendi, quum dignitas auctoritasque eius, in quem est peccatum, tuenda est, ne praetermissa animadversio contemtum eius pariat et honorem levet*.) a τιμωρέω, quod vide. Legitur in N. T. tantum Hebr. X, 29. ἀξιωθήσεται τιμωρίας supplicio dignus habebitur, seu, afficietur. Alex. Prov. XIX, 29. XXIV, 22. *Xenoph. Cyr*. III, 1, 9. *Memor*. IV, 4, 24. *Hesych*. τιμωρία· κόλασις.

ΤΙ΄Σ, τινὸς, ὁ, ἡ, et τὶ, τό. Pronomen indefinitum significans: 1) *aliquis, quis, quidam, quispiam, quisquam*, post *si, num*, etc. et in hac significatione partim nominibus propriis obscurioribus apponitur, partim de hominibus obscurioribus et ignotis, quorum nomina reticentur, adhibetur et tunc respondet vernaculo, *jemand, ein gewisser*. Matth. XI, 27. οὐδὲ τὸν πατέρα τις ἐπιγινώσκει neque patrem quisquam cognitum habet. ibid. XII, 19. οὐδὲ ἀκούσει τις nec audietur. ib. v. 47. εἶπε δέ τις αὐτῷ dixit autem aliquis ipsi. ibid. v. 29.

ἢ πῶς

ἢ πῶς δύναταί τις; aut quomodo aliquis valebit? ibid. XXI, 3. καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τι si quis vobis dixerit quid. ibid. v. 33. ἄνθρωπός τις ἦν οἰκοδεσπότης. ibid. XXII, 46. οὐδὲ ἐτόλμησέ τις. Marc. VIII, 26. μηδὲ εἴπῃς τινὶ ἐν τῇ κώμῃ nec cum ullo aliquo ex vico loquaris, seu, nec ulli ex vico hanc rem narres. ibid. V, 25. γυνή τις mulier quaedam. Act. XXI, 16. Μνάσωνί τινι (*Xenoph. Hist. Gr.* V, 4, 3. παρὰ Χάρωνί τινι). Ib. XXVII, 8. ἤλθομεν εἰς τόπον τινά. Hebr. II, 6. διεμαρτύρατο δέ πού τις. Luc. XXII, 35. μή τινος (sc. πράγματος) ὑστερήσατε; num ulla re caruistis? 1 Cor. VI, 12. οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπό τινος non ego sub potestatem alicuius rei redigar. 2) Pluralis τινὲς *quidam, nonnulli, aliquot*. Matth. IX, 3. τινὲς τῶν γραμματέων quidam e legis peritis. Act. IX, 2 et 19. ἡμέρας τινὰς per aliquot dies. ibid. X, 48. XV, 36. XVI, 12. XXIV, 24. XXV, 13. ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν. 1 Cor. IX, 22. ἵνα πάντως τινὰς σώσω ut certe quosdam ad religionem christianam adducam. Eodem modo et neutrum τινὰ usurpatur. Act. XVII, 20. ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν nam inaudita quaedam affers. ibid. XXVIII, 44. οὓς δὲ ἐπί τινων τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου, scil. ὄντων μερῶν, alii vero in nonnullis ex navis fragmentis. 2 Petr. III, 16. δυσνόητά τινα intellectu difficilia quaedam. Interdum autem τινὲς non *quosdam*, sed *multos, plures* notat, v. c. Rom. III, 3. εἰ ἠπίστησάν τινες quoniam haud pauci Iudaeorum religionem christianam repudiarunt. ibid. XI, 17. εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, coll. IX, 27. 3) τὶ, pro κατά τι, 1 Cor. VII, 5. εἰ μή τι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν nisi aliquantulum ex consensu ad certum tempus. 2 Cor. XIII, 5. εἰ μή τι ἀδόκιμοί ἐστε. Hebr. II, 7 et 9. βραχύ τι, pro κατὰ βραχύ τι. 4) de tempore: *aliquantus*. Act. XVIII, 23. καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ per aliquod tempus commoratus. 1 Cor. XVI, 7. ἐλπίζω δὲ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς. 5) τὶς, vel τὶ, ut latinum *quidam*, additur nominibus, magnam quandam vim habentibus, ita, ut hanc vim augere videatur, v. g. Hebr. X, 27. φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως admodum terribilis exspectatio iudicii. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 34. ἄπειρόν τι πλῆθος. ibid. III, 12. δέος τι timor ingens. ibid. §. 5. κακόν τι malum magnum. ibid. §. 17. γαληνός τις βίος tranquilla maxime vita. 6) τὶς et τὶ, ut apud Latinos *quidam*, opponitur nominibus tralatis, v. c. Iacob. I, 18. εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχήν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων ut nos essemus primitiae quasi (Deo offerri solitae) creaturarum eius. 7) τὶς pro εἴ τις vel ἐάν τις, *si quis*. Iacob. V, 13. κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω, εὐθυμεῖ τις; ψαλλέτω si quis vestrum moestus et calamitatibus pressus fuerit, auxilium divinum imploret; si

si quis hilari animo fuerit, gratias agat Deo. ibid. v. 14. ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν si quis vestrum aegrotus fuerit. Eodem modo etiam interrogativum τίς sumitur, ut infra pluribus docebitur. 8) εἴ τις a) *si quis, qui.* 2 Cor. XI, 20. ἀνέχεσθε γὰρ εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις ὑμᾶς εἰς πρόσωπον δέρει patienter perfertis doctores, qui impotenter in vos exercent imperium, qui vos moerore afficiunt, qui vobis bona vestra eripiunt, qui vos insolenter et contumeliose tractant. b) *quisquis.* Phil. IV, 8. εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος quaecunque sunt praeceptis virtutis consentanea, quaecunque sunt laudabilia. 1 Tim. III, 1. 5. V, 8. Apoc. XIII, 9. εἴ τις ἔχει οὖς, ἀκουσάτω quicunque est facultate intellegendi praeditus, animum ad haec advertat suum. *Lysias* Orat. XI, c. 7. p. 153. ἀπέκρινας εἴ τι ἂν σε ἐρωτῶ. *Herodian.* IV, c. 6. §. 7. καὶ εἴ τι γένος ἦν βασιλικὸν, ἢ ἐν συγκλήτῳ ἐξ εὐπατριδῶν καταβαῖνον, πᾶν ἐξέκοψεν. *Aelian.* V. H. V, 17. εἴ τις πρινίδιον ἐξέκοψεν ἐξ ἡρῴου, ἀπέκτειναν αὐτόν. 9) τινὲς μὲν — τινὲς δὲ *quidam — quidam.* Phil. I, 15. Interdum vero, omisso μὲν, ponitur τινὲς — τινὲς δὲ, v. c. Luc. IX, 7. 8. 10) τὶ interdum etiam *crimen* notat. Act. XXV, 5. εἴ τι ἐστιν ἐν τῷ ἀνδρὶ τούτῳ, κατηγορείτωσαν αὐτοῦ si quid est in isto homine criminis, accusent. Vocabulum enim ἄτοπον, quod h. l. in codicibus nonnullis partim loco τούτῳ legitur, partim post τούτῳ, aut ἐστιν, additur, interpretamentum sapit. Conf. *Marklandum* ad *Lysiae* Orat. XIX. p. 582. 11) τὶ, neutrum, significat: *molesti quid, ingratum quiddam, iniucundi quiddam, materiam conquerendi, expostulandi, accusandi, vituperandi* etc. plane ut vernaculum *etwas*, in formis receptis, *etwas auf, wider jemanden haben, bringen, sagen.* Matth. V, 23. ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ quod frater tuus habeat aliquid adversus te, h. e. quod frater tuus habeat de te conquerendi, aut te accusandi materiam. ibid. XXI, 3. καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τι si quis autem vobiscum expostulaverit. Marc. XI, 25. εἴ τι ἔχετε κατά τινος si quid habetis adversus aliquem. 12) τὶς, i. q. μέγας, *magnus quis, qui est eximiae dignitatis, qui caeteris praestat, eximius, insignis quis.* Neutrum τὶ *magnum quid, eximium quid.* Opponitur τῷ οὐδείς, h. e. *vilis, abiectus.* Act. V, 36. λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν qui se virum magnum et eximium esse iactabat: ubi in codicibus haud paucis μέγαν additur, vel e glossa, vel e loco parallelo cap. VIII, 9. λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν μέγαν. 1 Cor. II, 2. εἰδέναι τι habere insignem eruditionem, coll. v. 1. ibid. III, 7. ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων ἐστί τι, οὔτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων θεὸς, sc. ἐστί τι, neque qui plantat, neque qui irrigat, eximiae est dignitatis, sed omnia

omnia debentur Deo, qui incrementum dat, vel dedit. Galat. II, 6. οἱ δοκοῦντες εἶναί τι quorum summa est auctoritas. ibid. VI, 3. εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναί τι, μηδὲν ὤν quicunque enim magnam de se alit opinionem, h. e. quicunque se ab omni errore ac vitio immunem esse opinatur, cum tamen sit erroribus ac vitiositati obnoxius. Iacob. I, 7. Galat. V, 6. VI, 15. οὔτε περιτομή ἰσχύει τι neque circumcisioni magnum pretium statuendum est. *Plato* Apolog. Socr. c. 33. καὶ ἐὰν δοκῶσί τι εἶναι, μηδὲν ὄντες. *Xenoph.* Mem. Socr. I, c. 4. §. 14. ἀλλ' ὅταν τι ποιήσωσι, h. e. si quid Dii insigne fecerint, ex quo intellegi possit, Deos esse. Vide ad h. l. *Hindenburgium* in Obss. *Menander* in ἐπαγγελλομένῳ apud *Stobaeum*: ἐφ' ᾧ φρονεῖς μέγιστον, ἀπολεῖ τοῦτό σε τὸ δοκεῖν τιν' εἶναι. *Lucianus* Timon. p. 78. μηδὲ ὅλως εἶναί τινας ὑμᾶς τοὺς θεούς. Sic etiam *aliquis* apud *Ovidium* Trist. I, 2. 53. 55. 13) interdum τὶς abundat, maxime numeris et verbis multitudinis adhaerens. Luc. VII, 19. καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης et advocavit Iohannes duos ex discipulis suis. 2 Cor. XIII, 5. εἰ μή τι ἀδόκιμοί ἐστε. Hebr. II, 7. 9. *Xenoph.* Anab. IV, 1. 7. ὀλίγοι τινές. *Thucyd.* VIII, c. 73. τριάκοντα μέν τινας. 14) saepe reticetur. Matth. XXIII, 34. καὶ ἐξ αὐτῶν (sc. τινὰς) ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε. Ib. XXVII, 9. ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραήλ, intell. τινὲς, nempe septuaginta viri Hierosolymitani, quos vulgo Assessores Synedrii Magni vocant. Luc. XI, 49. ibid. XXI, 16. καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν, scil. τινάς. Act. XXI, 16. συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν, scil. τινές. ibid. post ἄγοντες, supple τινά. Apoc. II, 10. post ἐξ ὑμῶν, supple τινάς. Alex. Gen. XXVIII, 11. καὶ ἔλαβε (τινὰς) ἀπὸ τῶν λίθων τοῦ τόπου. ibid. XXXIII, 15. 2 Regg. X, 23. Dan. VIII, 10. Malach. I, 9. *Lysias* Orat. III. p. 57. ἕνδεκα τῶν ἑαυτοῦ, scil. τί, ubi videndus *Marklandus*. *Aelian.* V. H. X, 21. ubi videndus *Perizonius*. ibid. XII, 9. ἦν γὰρ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, sc. τίς. *Plato* Protagor. p. 197. καὶ πάνυ καλὸς ἢ καὶ πλούσιος καὶ τῶν γενναίων, scil. τίς. Idem de *republ.* IV, p. 447. καὶ ἐμὲ τοίνυν θὲς τῶν πεπεισμένων, sc. τινά. Conf. *Wesselingium* ad *Diod. Sic.* I, 1. T, I. p. 17. et cap. 13. 83. *Georgii* Vindiciae N. T. p. 185. *Palairet.* Obss. Philol. p. 105 et 136. et *Schwarzii* Comment. Crit. Ling. Gr. p. 1328.

Τίς, τίνος, ὁ, ἡ, neutrum τί. Pronomen interrogativum, significans 1) *quis? quae? quid?* et usurpatur tam pronominaliter, quam adiective, et quidem a) sequente particula negativa universaliter affirmat. 1 Ioh. II, 22. τίς ἐστιν ὁ ψεύστης, εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος; quis autem est falsus doctor, nisi qui negat, Iesum esse Christum? h. e. omnis est falsus doctor,

doctor, qui negat, Iesum esse Messiam. 1 Ioh. V, 5. τίς ἐστιν ὁ νικῶν τὸν κόσμον, εἰ μὴ ὁ πιστεύων, ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ; qui autem credit, Iesum esse Dei filium, hic vincit mundum. Apoc. XV, 4. τίς οὐ μὴ φοβηθῇ σε, κύριε, καὶ δοξάσῃ τὸ ὄνομά σου. b) absque negatione et sequente particula negativa universaliter negat. Marc. II, 7. τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας εἰ μὴ εἷς ὁ Θεός; nemo praeter Deum unicum potest peccata remittere. Luc. V, 21. Ioh. VIII, 46. τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας; nemo vestrum me imposturae convincere potest. Act. VIII, 33. τὴν δὲ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται; nemo aetatem eius eloqui valet. Rom. IX, 19. τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκε; nemo enim voluntati eius resistere valet. ibid. XI, 34. Matth. V, 13. ἐν τίνι ἁλισθήσεται; nulla res alia loco salis adhiberi poterit. ibid. v. 46. τίνα μισθὸν ἔχετε; nullam mercedem sperare potestis. ibid. VI, 27. τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν; nullus vero ex vobis, vel anxie curans. 1 Cor. II, 11. τίς γὰρ οἶδεν ἄνθρωπος; nemo enim scit. c) simpliciter interrogat. Matth. III, 7. τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν; quis vos docuit? ib. XXII, 20. τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη; cuiusnam est haec effigies? ib. v. 42. τίνος υἱός ἐστι; cuius filius est? ibid. XXIII, 3. καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς παρουσίας σου; et quodnam est signum adventus tui? Marc. V, 9. τί σοι ὄνομα; quodnam tibi est nomen? Ioh. III, 7. σὺ τίς εἶ; tu quis es? Act. X, 21. τίς ἡ αἰτία, δι' ἣν πάρεστε; quae est causa, ob quam adestis? ibid. XIX, 15. ὑμεῖς δὲ, τίνες ἐστέ; vos vero quinam estis? d) paucitatem indicat. Ioh. XII, 30. κύριε, τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; domine, pauci tantum doctrinae nostrae fidem habent. Rom. X, 16. e) difficultatem. Matth. XIX, 25. τίς ἄρα δύναται σωθῆναι; quis ergo potest salvari? h. e. quam difficile est, ut homo salvetur! f) votum. Rom. VII, 24. ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος, τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου, o me miserum, utinam quis me liberaret a corpore hoc, vitiositati et miseriae obnoxio! Ita מי Ps. XIII, 8. Ierem. IX, 1. coll. Iob. XXIII, 3. et Sirac. XXII, 30. 2) *qualis? quantus? quam admirabilis? quam insignis, praestans et eximiae dignitatis?* i. q. ποῖος et ποταπός; Ephes. I, 18. τίς ἐστιν ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως αὐτοῦ καὶ τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ; quam praestans sit spes felicitatis, quae nobis oblata est, et quanta sit vis et dignitas felicitatis, Christianis paratae. Matth. XII, 48. τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου; quamnam praecipuam dignitatem habet mater mea et quomodo aliis praestant affines mei? ibid. XXI, 10. τίς ἐστιν οὗτος; quis est hic, quem scilicet tam magnifice et solemni pompa deducitis? Marc. I, 27. IV, 41. τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα

ὑπακού-

ὑπακούουσιν αὐτῷ; insignis profecto hic est propheta, qui ventos et mare potest solo nutu regere. Cf. Matth. VIII, 27. 1 Cor. III, 5. τίς οὖν ἐστι Παῦλος, τίς δὲ Ἀπολλώς; quamnam enim praecipuam dignitatem habet Paulus et Apollo? Hebr. II, 6. τί ἐστι ἄνθρωπος; qualem dignitatem et praestantiam habet homo? Luc. IV, 36. τίς ὁ λόγος οὗτος; qualis est haec oratio? ibid. VII, 49. τίς οὗτός ἐστιν; quamnam sibi auctoritatem ille vindicat? coll. Marc. II, 7. Luc. V, 21. VIII, 25. Galat. IV, 15. τίς οὖν ἦν ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; quam felices vos tunc temporis praedicabatis! Ioh. I, 19. σὺ τίς εἶ; tu quis es? h. e. quamnam dignitatem et auctoritatem tibi vindicas? Conf. v. 20. 21. 22. Apoc. VII, 13. τίνες εἰσὶ καὶ πόθεν ἦλθον; ubi τίνες εἰσὶ est formula communis iis, qui genus, vitae ortum, dignitatem, conditionem et personam ignotorum exquirunt. Conf. Ios. IX, 8. Ion. I, 8. Homer. Odyss. γ, v. 71. ὦ ξεῖνοι, τίνες ἐστέ; ibid. τ, v. 104 et 105. Arrian. Diss. III, cap. 1. p. 262. μὴ δὴ λέγε τῷ ἐξαιρέτῳ, σὺ οὖν τίς εἶ; Lucian. Imag. p. 2. τίς ἡ λιθοποιὸς αὕτη ἐστὶ καὶ πόθεν; Nec aliter Latini, v. c. Cicero VII, ep. 16. f. 3. „oro te, quis es?" Lael. c. 17. Terent. Andr. IV, 2. 19. quis videor? Flor. I, 18. Conf. Vigerum de Idiotismis Ling. Gr. p. 144. ed. Zeunii et Palairet. Obss. Philol. p. 433. 3) uter? i. q. πότερος. Matth. IX, 5. τί γάρ ἐστιν εὐκοπώτερον; utrum enim facilius est? ib. XXI, 31. τίς ἐκ τῶν δύο; uter ex his duobus? ibid. XXIII, 17. XXVII, 17 et 21. Luc. XXII, 27. τίς γὰρ μείζων; ὁ ἀνακείμενος, ἢ ὁ διακονῶν; quis enim est maior? qui accumbit, an qui ministrat? 4) unusquisque, i. q. ἕκαστος. Marc. XV, 24. ut viderent, τίς τί ἄρῃ; quid quisque acciperet? Philostrat. Vit. Apollon. Lib. III, p. 114. ubi dicuntur piratae obiisse civitates, attendentes τί τί ἄγοι; quid quisque veheret. Eandem significationem habet quoque pronomen indefinitum τίς. Schol. ad Aeschyl. Choëph. v. 56. τίς ἀντὶ τοῦ ἕκαστος. Homer. Odyss. γ, v. 224. τῶ κεν τίς κείνων γε καὶ ἐκλελάθοιτο γάμοιο; ubi Eustathius: ἰστέον δὲ, ὅτι τὸ τὶς πολλάκις οὐχ ἕνα δηλοῖ ἁπλῶς, ἀλλὰ πάντας, ληφθὲν ἀντὶ τοῦ εἷς ἕκαστος. Apud Pindarum Nem. 8. v. 85. τίς ἕκαστος legitur. 5) τίς, pro ὅς, ἥ, ὅ, qui, quae, quod. Matth. XV, 32. καὶ οὐκ ἔχουσι, τί φάγωσι. nec habent, quod comedant. ibid. XXI, 16. ἀκούεις, τί οὗτοι λέγουσι; num audis, quae illi dicunt? Marc. VI, 36. Luc. XVII, 8. ἑτοίμασον τί δειπνήσω; para, quod coenem. Ioh. X, 6. ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν, τίνα ἦν, ἃ ἐλάλει αὐτοῖς illi vero non cognoverunt, quemnam sensum haberet parabola, quam ipsis proposuerat. ibid. XIX, 24. sortiamur de illo, τίνος ἔσται; cuius futurus sit. Act. XIII, 25. τίνα με ὑπονοεῖτε, οὐκ εἰμὶ ἐγώ; quem me arbitramini esse, non sum ego. Rectissime enim

Nitebo-

Jeubeurius in Bibl. Brem. Claff. I. p. 250. et *Raphelius* in Obff. Herodoteis ad h. l. notarunt, punctum interrogationis post ὑπονοεῖτε tollendum et τίς pro ὅς, vel ὅστις accipiendum esse. 1 Tim. I, 7. μὴ νοοῦντες, μήτε ἃ λέγουσι, μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται. Conf. *Storrii* Obff. ad Syntax. et Analog. Hebr. p. 447. Similiter *Callimachus* Ep. XXX. p. m. 204. ὅτε κελεύθῳ χαίρω, τίς πολλὺς ὧδε καὶ ὧδε φέρει neque via delector, quae huc et illuc ducit. 6) τίς, pro εἴ τις, *si quis*. Matth. VII, 9. τίς ἐστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν ἐὰν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; si quis vestrum sit, a quo filius suus panem petat, an is lapidem ei dabit? ibid. XII, 11. τίς ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃς ἕξει πρόβατον ἕν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ; si quis inter vos homo esset, qui unam oviculam haberet, sique eaeo sabbato incideret in foveam, annon apprehenderet eam et extraheret? ibid. XXIV, 45. τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος - - μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος κ. τ. λ. si quis servus fidelis et prudens sit - - - beatus servus iste etc. Luc. XI, 5 seq. et 11. XII, 45. τίνα ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσει ὁ υἱὸς ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; si a patre quodam petat filius suus panem, an pater iste lapidem dabit? Iacob. III, 13. τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δειξάτω κ. τ. λ. h. e. si quis vestrum ad verae sapientiae et prudentiae laudem adspirat, is ostendat etc. ubi codices nonnulli pro τίς habent εἴ τις ex interpretamento. Sir. VI, 34. καὶ τίς σοφός; αὐτῷ προσκολλήθητι, pro εἴ τις σοφός. Caeterum usurpatum est interrogativum pronomen Graecorum τίς pro εἴ τις *si quis*, ad exemplum hebraei pronominis מִי, cum quo alias in interrogationibus congruere solet. Exod. XXIV, 14. XXXII, 33. Deut. XX, 5. Iudd. VII, 3. מִי יָרֵא וְחָרֵד si quis timidus est, recedat et maturet de monte Gilead. Pf. CVII, 43. מִי־חָכָם וְיִשְׁמָר־אֵלֶּה si quis sapiens est, observabit haec. Ief. L, 10. Conf. etiam *Georgii* Vindicias N. T. p. 184. et *Vorstium* de Hebraismis N. T. cap. VII. p. 211 seq. ed. *Fischeri*. 7) τί; *quam valde!* Luc. XII, 49. καὶ τί θέλω, εἰ ἤδη ἀνήφθη; et quam valde opto, ut iam accensus sit! Alii vertunt: sed quid dico, cum iam accensus sit? Cf. *Palairet* Obff. Philol. p. 188. 8) τί pro τίς *quis? quam insignis, eximius, praestans?* Luc. I, 66. τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; *Vulgatus* vertit: *quis, putas, puer iste erit?* Cf. versionem syriacam, aethiopicam et persicam. Act. XII, 18. τί ἄρα ὁ Πέτρος ἐγένετο; Ita *quid?* pro *quis?* apud *Ovidium* Epist. XII, 31. Conf. etiam *Dukerum* ad *Florum* IV, 2. 79. *Philostrat.* Vit. Apollon. Lib. I. p. 6. Matri vero ipsius, uterum ferenti, apparuit spectrum Dei Aegyptii Protei: ἡ δὲ οὐδὲν δείσασα

ἀδόκουν ἤρετο αὐτὸν, τί ἀκηκόεσαι; ὁ δὲ, ἐμὲ, εἶπε. Aristippus Epp. Socratic. p. 47. 9) τί; qua ratione? quomodo? Luc. VI, 11. διελάλουν πρὸς ἀλλήλους, τί ἂν ποιήσειαν τῷ Ἰησοῦ deliberabant invicem, quomodo se erga Iesum gererent. ibid. XIX, 48. καὶ οὐχ εὕρισκον τὸ τί ποιήσωσιν et modum eum interficiendi non reperiebant. Matth. XXVII, 22. τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν; Conf. Palairet. Obss. Philol. p. 99. 10) τί; qua causa? cur? quo consilio? quare? etiam qua iure? qua auctoritate? pro διατί et εἰς τί; Matth. VI, 28. καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; et de vestimentis, cur tam anxie solliciti estis? ibid. XI, 7. τί ἐξήλθετε; cur exiistis? ibid. XIX, 17. τί με λέγεις ἀγαθόν; cur me optimum appellas? ib. XX, 6. XXII, 18. XXVI, 10. τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; cur molestias facessitis huic mulieri? Marc. VIII, 12. ubi videndus est Haupelius. ibid. XI, 3. τί ποιεῖτε τοῦτο; qua auctoritate, seu cuius iussu hoc facitis? ibid. II, 24. Luc. II, 48. τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; cur tanta nos aegritudine affecisti? Ioh. I, 25. τί οὖν βαπτίζεις; quo igitur nomine tu baptizas? ib. XIII, 12. γινώσκετε, τί πεποίηκα ὑμῖν; num intelligitis, quonam consilio me ita erga vos gesserim? Act. XIV, 15. ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; viri, cur haec facitis? ubi τί est improbantis. ibid. XXI, 13. Rom. III, 7. τί ἔτι κἀγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι; quo itaque iure ego ob peccata puniar? ibid. IX, 19. 1 Cor. XV, 29. In eadem significatione τί est interdum exprobrantis et expostulantis. Ioh. XVIII, 23. Matth. VIII, 26. Rom. IX, 20. Adde Aristoph. Nubes v. 773. Theocrit. Idyll. II, 55. Eurip. Phoen. v. 916. τί με καλεῖς σπουδῇ, Κρέον; ubi scholiastes τί per διατί interpretatus est. Anacreon Od. XXIII, v. 8 et 9. Philo Leg. Alleg. p. 69. 39. τὸ τί πολλάκις τίθεμεν ἀντὶ τοῦ, διὰ τί; οἷον· τί λέλυσαι; τί περιπατεῖς; τί διαλέγῃ; ἀντὶ τοῦ διὰ τί; Sext. Empir. Hypot. I, 19. Ita et quid? apud Latinos pro cur? ponitur, ut idoneis exemplis docuit Tursellinus de Particulis Lat. Orat. p. 269. et מָה, Exod. XIV, 15. 11) τί τί; quidnam? quomodo? quare? Luc. I, 62. τὸ τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτὸν quomodo vellet ipsum vocare. Rom. VIII, 26. τὸ γὰρ τί προσευξώμεθα, καθὸ δεῖ, οὐκ οἴδαμεν quid enim oremus, ut oportet, non novimus. Aristoph. in Avib. v. 1039. et in Nubib. v. 773. Conf. Wetstenii N. T. T. I. p. 655. Alias τὸ τί apud Graecos essentiam rei significat, v. c. apud Aristotelem Ethic. Lib. I, c. 6. 12) τί ἐστι; quare? quam ob causam? pro τί γέγονεν, ὅτι; quid causae subest, quod? uti plene legitur Ioh. XIV, 22. τί γέγονεν, ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ; cur nobis tantum te manifestaturus es, nec reliquis hominibus? Sic legitur Marc. II, 16. τί ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν

καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει καὶ πίνει; cur cum portitoribus et flagitiosis edit et bibit? ubi pro τί ὅτι Codex Cantabrig. habet διατί, e glossa. Luc. II, 49. τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; cur me tam sollicite quaesivistis? Act. V, 4. τί ὅτι ἔθȣ ἐν τῇ καρδίᾳ σȣ τὸ πρᾶγμα τȣ̃το; quare induxisti animum hoc facinus patrare? ibid. v. 9. τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν; κ. τ. λ. cur vero consensistis? 13) τί μοι, scil. μέλει; *quid mea refert?* 1 Cor. V, 12. τί γάρ μοι καὶ τὰς ἔξω κρίνειν; quid enim mea refert, illos, qui foris sunt, iudicare? *Meleager* in Anthol. Gr. Lib. VII, Epigr. 17. p. 585. τί δέ μοι τὸ θρασὺ τȣ̃το τρέφειν; sed ibid. Epigr. 169. p. 625. plenius legitur: τί μοι μέλει; 14) τί πρὸς σέ; *quid ad te?* Ioh. XXI, 22. Eadem formula reperitur quoque in Anthol. graeca Lib. VII, Epigr. 182. 15) τί ἐμοὶ καὶ σοί; scil. κοινὸν, vel ξυνόν; ut plene legitur apud *Achillem Tat.* Lib. VI, p. 387. et in Anthol. Gr. Lib. IV, c. 12. Epigr. 31.) *quid mihi tecum rei, vel negotii est?* Matth. VIII, 29. τί ἡμῖν καὶ σοί; quid nunc commisimus? quibusnam te iniuriis affecimus? aut cur nobis molestiam creas? cur nos excrucias? Marc. I, 24. Luc. IV, 34. 2 Sam. XVI, 10. מַה־לִּי וְלָכֶם quid mihi molestiam consilio vestro intempestivo facessitis? seu, quid ea res ad vos pertinet? ibid. XIX, 22. Ioh. II, 4. τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; h. e. non opus est admonitione tua, sponte mea hoc factum est. Alii vertunt: noli, mater, res alienas et ad te minime pertinentes curare. Conf. *Schwarzii* Obss. ad *Olearium* de Stilo N. T. p. 261. et Comment. Critt. Ling. Gr. p. 1327. et *Fischeri* Animadversiones ad *Welleri* Grammat. Gr. p. 325. 16) τί ȣ̃ν; *quid igitur?* ita, ut subaudiatur γίνεται, vel ἐστι, et est formula concludentis in disputationibus solemnis, quae etiam apud *Arrianum* in Diss. Epictet. I, 8. p. 60. reperitur. Rom. III, 9. VI, 15. coll. 1 Cor. XIV, 15. 26. ubi plene legitur τί ȣ̃ν ἐστιν; Conf. *Wetstenii* *N. T.* T. II, p. 37. 17) τί γάρ; *quid vero?* Rom. III, 3. Eandem significationem habet τί; Act. XXVI, 8. Phil. I, 18. 18) διατί; *quare? quamobrem?* Matth. XI, 11. 14. et XIII, 10. διατί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς; cur apud eos parabolico docendi genere uteris? Ioh. XIII, 37. 19) εἰς τί; *quare? quem in finem?* et est fere exprobrantis, vel querentis. Matth. XIV, 31. εἰς τί ἐδίστασας; cur dubitasti? ibid. XXVI, 8. εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη; coll. Marc. XIV, 4. ubi plene legitur εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τȣ̃ μύρȣ γέγονεν; Marc. XV, 34. εἰς τί με ἐγκατέλιπες; quare tu me auxilio tuo deseruisti? Aliter εἰς τί; legitur Act. XIX, 3. εἰς τί ȣ̃ν ἐβαπτίσθητε; qua formula igitur vos baptizati estis? 20) ἵνα τί; *cur? quare?* pro τί γένηται, ἵνα; 1 Cor. X, 29. ἵνα τί ἡ ἐλευθερία μȣ κρίνεται; cur ob usum libertatis meae

vituperor et condemnor? 21) πρὸς τί; *cur? quem in finem*: i. q. εἰς τί, διὰ τί et ἵνα τί; Ioh. XIII, 28. πρὸς τί εἶπε αὐτῷ; quem in finem dixerit ipsi?

ΤΙΤΛΟΣ, ϗ, ὁ, *titulus, inscriptio, elogium*, i. q. ἐπιγραφή. Speciatim: *inscriptio, quae caussas supplicii et crimina damnatorum continet*, etiam *ipsa tabula alba, nigris litteris inscripta, quae palam proponebatur et appendebatur et in qua sententiae, a iudice pronuntiatae, caussa reddebatur*. Vox, origine latina, ex vocabulo *titulus*, (de quo vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 954.) per syncopen litterae u. Semel tantum in N. T. legitur Ioh. XIX, 19. ἔγραψε δὲ καὶ τίτλον ὁ πιλάτος καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τϗ σαυρϗ imposuit quoque Pilatus cruci titulum, quem ipse praescripserat. ibid. v. 20. τϗτον ϗν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν ἰϗδαίων hanc igitur inscriptionem multi Iudaeorum legebant. Pro τίτλος caeteri evangelistae, Matthaeus XXVII, 37. Marcus XV, 26. et Lucas XXIII, 38. et exteri quoque Scriptores adhibent formulas τὴν αἰτίαν αὐτϗ γεγραμμένην, τὴν ἐπιγραφὴν τῆς αἰτίας ἐπιγεγραμμένην et τὴν ἐπιγραφὴν γεγραμμένην. Vide *Fabri* Semestria II. p. 101 sq. *Niquetum* de Titulo S. Crucis p. 15 sq. et *Lipsium* de Cruce p. 101. Eodem sensu *titulus* etiam apud Latinos usurpatur, v. c. apud *Suetonium* Calig. c. 32. „praecedente titulo, qui caussam poenae indicaret." Idem in Vita Domitiani c. 10. „canibus obiecit cum hoc titulo: *Impie locutus parmularius*." *Hesych.* τίτλος· πτυχίον, ἐπίγραμμα ἔχον. Vide etiam *Cangii* Glossar. Gr. s. h. v. *Casauboni* Exercitatt. XVI, 86. p. 562 sq. et *Salmasium* de Modo Vsurarum p. 678.

ΤΙΤΟΣ, ϗ, ὁ, *Titus*. Nomen proprium viri, origine graecum, significans: *honorabilem*, seu *honoratum*, a τίω *honoro*, perf. pass. τέτιμαι, τέτισαι, τέτιται. Fuit hic Graecus, Galat. II, 3. cuius patria et parentes non recensentur. Sunt, qui coniectent, eum Corinthium fuisse, quia Act. XVIII, 7. in quibusdam codicibus pro ἰϗστϗ legitur Τίτϗ, quomodo et *Syrus* legit. Fuit comes et συνεργός Pauli et episcopus insulae Cretae, in qua etiam anno aetatis suae 94 mortuus et sepultus est, ut testatur *Hieronymus* in Catalogo Scriptt. Eccles. In N. T. commemoratur 2 Cor. II, 13. τίτον τὸν ἀδελφόν μϗ. ibid. VII, 6. 13. 14. VIII, 6. 16. 23. εἴτε ὑπὲρ τίτϗ, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός. ibid. XII, 18. Galat. II, 1. 3. τίτος ὁ σὺν ἐμοὶ ἕλλην ὤν. 2 Tim. IV, 10. Tit. I, 4. τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν.

ΤΙΩ, fut. τίσω, perf. τέτικα, perf. pass. τέτιμαι, proprie: *aestimo, honoro*, item *pendo, solvo, persolvo, luo*, et in medio: *exigo, repeto, punio, mulcto*. Semel tantum in N. T. legitur 2 Thess. I, 9. οἵτινες δίκην τίσϗσιν qui poenam

lueant,

ꝛent, ſeu dabunt. Alex. Prov. XXVII, 12. ἄφρονες δὲ παλθόντες ζημίαν τίσεσιν. Aelian. V. H. I, 24. ἔτισε δίκας πὲρ τῶν παρ' Αὐγίᾳ. ibid. XIII, 2. ἔτισεν ἂν ὁ Μακαρεὺς ἐ ιεμπτὴν τὴν δίκην. In ſolvendi ac perſolvendi notione le- ;itur apud Alex. 1 Regg. XX, 39. τάλαντον ἀργυρίε τίσεις Medium τίσασθαι, quod proprie quidem ſignificat: repetere :c exigere ab altero aliquid, quod nobis debitum eſt, legi- ur apud Homer. Odyſſ. ν', v. 16. ubi Scholiaſtes τὸ τισόμε- θα recte exponit εἰσπραξόμεθα ἢ ἀποληψόμεθα, ſaepius ta- nen ita legitur, ut notet: ſumere poenas ab aliquo, puni- e, rependere, ulciſci, v. c. apud Alexandrinos Prov. XX, 2. μὴ εἴπῃς, τίσομαι τὸν ἐχθρόν. ibid. XXIV, 22. ἐξαίφνης ὰρ τίσονται τὰς ἀσεβεῖς. et v. 29. τίσομαι δὲ αὐτὸν ἅ με δίκησαν. Suid. τίσομαι· τιμωρήσομαι, ἀπαιτήσω. Ita enim oco impreſſi ἀποτίσω ex Lexico Cyrilli MS. Brem. reponen- lum videtur. Conf. Küſterum de Verbis Mediis II, 12. p. 1. ed. Fiſcher. et Wetſtenii N. T. T. II. p. 309.

ΤΟΙΓΑΡΟΥ͂Ν, proinde, igitur, itaque, ergo, atqui. Coniunctio ex τοι, particula enclitica, γὰρ et ἂν ergo. Bis antum in N. T. legitur. 1 Theſſ. IV, 8. ubi tamen deſidera- ur in quibusdam codicibus; et Hebr. XII, 1. Apud Alexan- lrinos legitur pro עַל־כֵּן propterea, idcirco, ideo, Iob. XXII, 10. et pro וְ, Prov. I, 31. Ieſ. V, 26. Pro particula hebr. גַּם eſt Iob. VII, 11. in Aquilae ac Theodot. fragmentis. Etiam ipud Graecos τοιγαρῦν haud raro in principio periodo- um ponitur, v. c. apud Platonem Alcibiad. II. princip. in Sophiſt. p. 155. Diod. Sic. I. p. 84. et Sophocl. Aiac. Fla- gell. v. 486.

ΤΟΊΓΕ, quanquam, quamvis, cum καί. Tantum extat in N. T. Ioh. IV, 2. Vide καίτοιγε.

ΤΟΊΝΥΝ, igitur, quare. Coniunctio ex τοι et νῦν nunc. Occurrit in N. T. tantum Luc. XX, 25. ἀπόδοτε τοίνυν τὰ καίσαρος καίσαρι ergo reddite Caeſari, quod Caeſari debetis. 1 Cor. IX, 26. ἐγὼ τοίνυν ὕτω τρέχω ego igitur, ſpe nempe felicitatis aeternae excitatus, curro ita. Hebr. XIII, 13. τοί- νυν ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς. Iacob. II, 24. ὁρᾶτε τοίνυν. Alexandrini habent pro כִּי, Ieſ. III, 10. et לָכֵן, Ieſ. V, 13. Etiam apud Graecos τοίνυν ab initio ſen- tentiae collocatur, v. c. apud Apollon. Epiſt. 57. Ioſeph. A. I. XI, c. 13. ſ. 4. Vide Stolbergium in Exercitatt. Ling. Gr. p. 73. et Salmaſium de Lingua Helleniſtica p. 108. He- ſych. τοίνυν· διὰ τῦτο.

ΤΟΙΌΣΔΕ, τοιάδε, τοιόνδε, talis, huiusmodi, eiusmodi, ex τοῖος talis et δε, dictione enclitica. Semel tantum in N. T. legitur 2 Petr. I, 17. φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιᾶσδε cum vox talis

talis ad declarandum divinum eius honorem audiretur. Alexandrini adhibuerunt Esr. V, 3. pro כן *rectum, recte, sic, ita* Herodian. I, c. 5. §. 4. ἔλεξε τοιάδε, ubi vid. *Irmischius.*

ΤΟΙΟΥ͂ΤΟΣ, τοιαύτη, τοιοῦτο, attice τοιοῦτον, (vide Fischeri Animadverss. ad *Welleri* Grammaticam Gr. p. 64 et 136) *talis*, ex τοι, vel τοῖος *talis* et οὗτος. Innuit qualitatem re. Matth. IX, 8. XVIII, 5. ὃς ἐὰν δέξηται παιδίον τοιοῦτον ἓν quicunque exceperit puerum talem unum. ibid. XIX, 14. τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν talium enim est regnum coelorum. Marc. IV, 33. καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς Ioh. IV, 23. ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν. ibid. IX, 16. τοιαῦτα σημεῖα talia miracula. Act. XXI, 25. κρίναντες μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐτούς. ibid. XXVI, 29. γενέσθαι τοιούτους ὁποῖος κἀγώ εἰμι fieri tales, qualis ego sum. Rom. I, 32. οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες qui talia patrant, etc. Interdum τοιοῦτος abundat, v. c. post οἷος. Marc. XIII, 19. οἵα οὐ γέγονε τοιαύτη ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως qualis non fuit ab initio rerum conditarum. 2 Cor. XII, 2. ἁρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ pro ἁρπαγέντα ἕως τρίτου οὐρανοῦ. Exempla huius pleonasmi ex *Herodoto* dedit *Raphelius* in Obss. Herodoteis p. 503. Alexandrini adhibuerunt pro אֵלֶּה *illi, isti, hi,* Num. XV, 13. אֵלֶּה *huiusmodi*, Levit. X, 19. זֶה *hic, iste,* Ies. LVIII, 6. et כָּזֹאת *eiusmodi,* Exod. XI, 6. Devt. IV, 32. Ierem. XXX, 7.

ΤΟΙ͂ΧΟΣ, ου, ὁ, *paries, murus*, quasi a τεύχω *fabrico, struo.* Semel tantum legitur in N. T. Act. XXIII, 3. τοῖχε κεκονιαμένε paries dealbate, h. e. hypocrita. Vide supra sub κονιάω. Alexandrini usi sunt pro קִיר idem, Exod. XXX, 3. Levit. V, 9. Ies. XXXVIII, 2. כְּתַל *paries*, Cantic. II, 9. כְּתַל chald. idem, Esr. V, 8. Dan. V, 5. גָּדֵר *murus, paries, sepes, septum,* Ies. V, 5. et חַיִץ *paries luteus,* Ezech. XIII, 10. Adde *Aelian.* V. H. XIV, 19.

ΤΟ ΚΑΘΗΜΕΡΑΝ, vide ἡμέρα et κατά.

ΤΟΚΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *partus, foetus.* Est enim verbale a perf. med. τέτοκα, verbi τίκτω *pario. Hesych.* τόκος, γένεσις. *Artemidorus* IV, 82. p. 248. τόκος δὲ καλεῖται καὶ ὁ γεννώμενος παῖς. *Xenoph.* de Rep. Laced. XV, 5. Alex. Hol. IX, 13. 2) metaphorice: *foenus, usura,* quia haec parit, h. e. multiplicat pecuniam, quemadmodum et *foenus Varro, Festus* et *Aulus Gellius* (Noctt. Att. Lib. XVI, cap. 22.) derivant a foetu, quod sit quaedam foetura pecuniae parturientis. Bis tantum legitur in N. T. Matth. XXV, 27. καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ et redux factus recepissem pecuniam meam cum foenore. Luc. XIX, 23. καὶ ἐγὼ ἐλθὼν σὺν τόκῳ ἂν ἔπραξα αὐτό et reversus cum foenore illud exegissem. Alexandrini usi sunt hac voce pro תֹּךְ *fraus, dolus, usura,* (a qua voce hebraica graecum vocabulum τόκος a nonnullis derivatur.)

latur.) Ps. LV, 12. LXXII, 14. et pro נשך *foenus*, *usura*, Exod. XXII, 25. Levit. XXV, 36. 37. Prov. XXVIII, 8. Adde *Appian. Alexandr.* de Bello Civil. Lib. I. p. 645. οἱ μὲν (scil. χρῆσαι) πράττοντες τὰ χρέα σὺν τόκοις. Conf. *Reiskii* Indicem Graecit. Demosthen. p. 647. et *Spanhemii* Obss. ad *Aristoph.* Nub. v. 18 et 1291.

ΤΟΛΜΑ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *audeo*, *audax sum*, *audacia utor*, *quidpiam grave in animum induco et mihi impero*, a τόλμα, ης, ἡ, *audacia*, *fiducia*, quasi ταλάομαι, a ταλάω *suffero*, *perpetior*, *sustineo*, *audeo*. Matth. XXII, 46. οὐδὲ ἐτόλμησέ τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι neque ausus fuit quispiam ab illo tempore quaestionem captiosam ei amplius proponere. Marc. XII, 34. καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι. ibid. XV, 43. τολμήσας εἰσῆλθε πρὸς Πιλάτον ausus est adire Pilatum. Luc. XX, 40. Act. V, 13. τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς neque procerum aliquis ausus est se palam iis adiungere. ibid. VII, 32. ἔντρομος δὲ γενόμενος οὐκ ἐτόλμα κατανοῆσαι perterritus vero Moses non audebat accuratius considerare. Rom. XV, 18. οὐ γὰρ τολμήσω λαλεῖν τι. Phil. I, 14. περισσοτέρως τολμᾷν ἀφόβως τὸν λόγον λαλεῖν. Iud. v. 9. οὐκ ἐτόλμησε κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας. Alex. Esther. VII, 5. τίς οὗτος, ὃς ἐτόλμησε ποιῆσαι τὸ πρᾶγμα τοῦτο; Iudith. XIV, 13. ἐτόλμησαν οἱ δοῦλοι καταβαίνειν ἐφ' ἡμᾶς. 2 Macc. IV, 2. *Aelian.* V. H. I, 34. ὅσα αὐτῷ τετόλμηται quaecunque ab illo audacius perpetrata essent. ib. III, 12. et VIII, 6. καὶ τολμῶσι λέγειν et adfirmare non verentur. ibid. XIII, 2. τετολμηθέντα ausa impia. Cf. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 56. 2) *sustineo*, *conor*; *in animum induco*, et respondet formulis theotiscis: *etwas über das Herz bringen*, *sich etwas vornehmen oder einkommen lassen*. Sic legitur in N. T. Rom. V, 7. ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν pro viro benefico enim mortem subire fortasse aliquis sustineat. 1 Cor. VI, 1. τολμᾷ τις ὑμῶν; sustinetne aliquis vestrum? 2 Cor. X, 12. οὐ γὰρ τολμῶμεν non possum enim a me impetrare. *Eurip.* Alcest. v. 644. *Aelian.* V. H. I, c. 34. τολμήσεις τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῖς ἑαυτοῦ τὸν υἱὸν ἀποθνήσκοντα ὑπομεῖναι. *Demosthen.* p. 1377. 12. ed. *Reiske*: οὐκ ἐτόλμησαν ἀποστῆναι τῆς ἑταιρίας φιλίας. Cf. *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II. p. 1276. 3) *confido*, *spem et fiduciam pono*, *glorior*. 2 Cor. XI, 21. ἐν ᾧ δ' ἄν τις τολμᾷ, τολμῶ κἀγὼ qua enim re aliquis fretus est, huic et ego audacter confidere possum. Iob. XV, 12. τί ἐτόλμησεν ἡ καρδία σου. Huc etiam a nonnullis refertur locus Marc. XV, 43. τολμήσας εἰσῆλθε πρὸς Πιλάτον confidenter adiit Pilatum. Conf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 142. 4) τολμᾷν ἐπί τινα *audere quid adversus aliquem*, h. e. *duriter tractare*, *castigare aliquem*, *severitate uti contra aliquem*. 2 Cor. X, 2. ᾗ λογίζομαι

ζομαι τολμῆσαι ἐπί τινας qua decrevi feveritate uti contra q dam. 5) interdum pleonaftice ponitur. Ioh. XXI, 12. ἐ δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτὸν κ. τ. λ. nullus a difcipulorum interrogavit eum, quis effet. Statim autem quitur: fciebant autem, eum effe dominum. *Lyfias* Ora p. 53. οὐδένα ἐτόλμησαν μεταπέμψαι neminem arceffebant. p. 128 et 192. *Plato* Conviv. p. 317. ἔρωτα δὲ μηδένα ἀνθρώπων τετολμηκέναι εἰς ταύτην τὴν ἡμέραν ἀξίως ὑμν Idem *Phaedon*. p. 395. ἐκεῖνο δὲ ὁ τετόλμηκε μέγα ὂν εἶναι. Conf. *Markland*. ad *Lyfiae* Orat. XII. p. 559. et El Exercit. Sacr. p. 559. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΟΛΜΗΡΟΣ, ά, όν, in utramque partem adhibetur; in malam, de *audace*, et in bonam partem, de *eo*, *qui* *praefentia ac confidentia, nullis periculis territa*, *praeditus*, aut *qui libertate dicendi utitur*, a τόλμα *audacia*, *fortit* *animi*. Comparativus τολμηρότερος, α, ον, *audacior*, *liberi* Neutrum τολμηρότερον aliquando adverbiafcit et legitur tan Rom. XV, 15. τολμηρότερον δὲ ἔγραψα ὑμῖν paulo liberius confidentius vobis fcripfi. *Hermogen*. *Meth*. 6. περὶ αὐθ καὶ τολμηρῶν διανοημάτων. *Dionyf*. *Hal*. Ant. IV, 28. τολ καὶ αὐθάδει. *Eunapius* de Legat. p. 217. *Suid*. fub voce Τ μηρός, τὸν τολμηρὸν εἰς τὸν ἀνδρεῖον μεταλαμβάνουσιν.

ΤΟΛΜΗΤΗΣ, ού, ὁ, *audax*, etiam *homo fcelestus*, *pius*, *nequam*, i. q. τολμηρὸς, et ab eodem themate. Leg tantum in N. T. 2 Petr. II, 10. τολμηταὶ homines audaces. quidem vulgo vertitur haec vox ab interpretibus, quam de *impiis*, *fcelestis* explicare mallem. Certe adiectivum τολμ ρὸς *fcelestum*, *hominem nequam* notat Sirac. XIX, 3. καὶ ὁ κ λώμενος πόρναις τολμηρὸς ἔσαι homo, fcortationi deditus, ad omnia fcelera pronus fit; ubi in exemplo *Camerarii*, quod *Oporinus* excudit, loco τολμηρὸς ἔσαι extat πονηρότερος [illegible] gloffemate. Simili modo θρασὺς Sirac. XXII, 5. et vox chal daica אַלְבִּיד, feu אֲזַלְבִּיד Prov. VI, 12. ufurpatur. *Thom*. *M*. p. 856. τολμητής· οὐ τολμητίας. ἀνάττικον γὰρ τοῦτο. *Thucy* *dides* (Lib. I, c. 70.) καὶ παρὰ δύναμιν τολμηταὶ καὶ παρὰ γνώμ κινδυνευταί.

ΤΟΜΟΣ, οῦ, ὁ, 1) proprie: *fecans*, *acutus*, *penetrans*, *fcindens*. Comparativus τομώτερος, α, ον, *fecantior*, *pene* *trantior*, a praeter. med. τέτομα, verbi τέμνω *fcindo*, *fe*. *Suid*. τομόν· τὸ τμητικόν. *Hefych*. τομός· ὁ τέμνων. τομώτερος ὀξύτερος, δυνάμενος τέμνειν. *Lucian*. Toxar. cap. XI. p. καὶ αἱ τομώτεραι φαίνοιντο αἱ σαὶ τῶν ἐμῶν. *Callim*. Hymn. in Delum v. 94. Etiam τομώτατος eft apud *Sophoclem* in *Ajace* Flagell. v. 813. Conf. *Wetftenii* *N. T.* T. II. p. 398. et *Wa* *kefield*. Silvam Criticam P. I. p. 8. 2) metaphorice: *efficax*, *acerbus*, *gravis*, *ad movendum animum compofitus*, *vindicans*

ic semel legitur in N. T. Hebr. IV, 12. ubi λόγος τοῦ θεοῦ (h. e. comminationes divinae) dicitur esse ἐνεργὴς καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον efficax et secantius omni gladio anciiti, h. e. alte descendit in animum et ad movendum animum naxime est compositum. Simili ratione hac voce usus est *Phocylides* v. 118. ὅπλον τοι λόγος ἀνδρὶ τομώτερόν ἐστι σιδήρου. *Alberti* Glossar. Gr. N. T. p. 171. τομώτερος· τμητικώτερος.

ΤΟ'ΞΟΝ, ου, τὸ, *arcus*, q. a τάζω *tendo*. Tantum legitur in N. T. Apoc. VI, 1. ἔχων τόξον *habens arcum*. Alexandrini saepius usi sunt pro קֶשֶׁת idem, Genes. IX, 13. 14. 16. Jos. XXIV, 12. 1 Sam. XXII, 4. *Hesych.* τόξον· κυρίως, αὐτὸ τὸ τόξον. δηλοῖ δὲ καὶ τὴν τοξικὴν ἐμπειρίαν, καὶ αὐτὰ τὰ βέλη. Hinc etiam pro חֵץ *sagitta* ponitur apud Alexandrinos 2 Regg. XIII, 18. Ps. LVIII, 8. LXIV, 4. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. pag. 771.

ΤΟΠΑ'ΖΙΟΝ, ου, τὸ, *topazius*, vel *topazium*. Est nomen lapidis pretiosissimi, seu gemmae viridis et pellucidae, vitro similis, aurique colore renitentis. Sunt, qui a τοπάζω *quaero, investigo* derivent; alii vero hoc nomen suum traxisse existimant a Topazio, insula maris rubri, in qua, ut nonnulli tradunt, hic lapis, prae aliis nobilis et mire splendens, reperitur. Vide *Plinii* H. Nat. Lib. XXXVII, c. 8. Fuse de hoc lapide egit *Diod. Sic.* Lib. III, c. 39. qui eius patriam, insulam Serpentariam, littoribus Troglodyticae adiacentem, facit, eumque vocat λίθον διαφαινόμενον, ἐπιτερπῆ, ὑάλῳ παρεμφερῆ, καὶ θαυμαστὴν ἔγχρυσον πρόσοψιν παρεχόμενον. In N. T. libris tantum commemoratur Apoc. XXI, 20. ὁ ἔννατος, τοπάζιον nonus topazius lapis. Apud Alexandrinos legitur pro פִּטְדָה, Exod. XXVIII, 17. Iob. XXVIII, 19. Ezech. XXVIII, 13. et pro פָּז *aurum solidum*, Ps. CXIX, 127. ad quem locum *Theodoret.* τῶν γὰρ τιμίων λίθων τοπάζιος· εἰκὸς δὲ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν τοῦτον προτιμᾶσθαι τῶν ἄλλων, ex quo hausit sua *Suidas*, qui ita: τοπάζιος, inquit, λίθος πολυτελὴς κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς τιμώμενος. Caeterum de hoc lapide lectu dignissima habent *Braunius* de Vestitu Sacerdot. Hebr. Lib. II, cap. 9. p. 508 sq. *Ioh. de Laet* de Gemmis et Lapidibus Lib. I, c. 11. *Salmasius* ad *Solinum* p. 169. et ad *Epiphanium* de Gemmis c. II. p. 87. *Hillerus* de Gemmis XII. in pectorali Pontif. Hebr. p. 39. et *Wetstenius N. T.* T. II. p. 845.

ΤΟ'ΠΟΣ, ου, ὁ, 1) *locus*, *spatium quodvis*, *in quo est vel detinetur aliquid*, adeoque pro contextus diversitate *terra*, *regio*, *domus*, *domicilium*, *urbs*, *templum* etc. Matth. XII, 43. διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων peragrat siticulosa loca. ibid. XIV, 13. εἰς ἔρημον τόπον in locum desertum. ibid. v. 15 et 35. οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου incolae eius tractus. ibid. XXIV, 7. καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους et erunt terrae motus singulis in locis. ib.

v. 15. ubi ὁ τόπος ἅγιος non solum *templum Hierosolymitanum* sed etiam *ipsam urbem Hierosolymam* et *solum circa urbem* (quod uni Deo, quemadmodum urbem ipsam, sacrum esse oportebat,) notat et ἑςὼς cum verbis τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως coniungendum videtur. Vide supra ad βδέλυγμα dicta. ibid. XXVII, 33. καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον γολγοθᾶ, ὅ ἐςι λεγόμενος κρανίȣ τόπος et ubi venerunt Golgotham, qui appellatur calvariae locus. Matth. I, 35. 45. VI, 31. 32. 35. XIII, 8. XV, 22. Luc. II, 7. διότι ὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι quia alius in hospitio locus ipsis non suppetebat. ibid. IV, 37. εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρȣ omnia loca finitima. ibid. v. 43. VI, 17. τόπος πεδινὸς locus campestris. ibid. IX, 10. 12. X, 1. 32. γενόμενος κατὰ τὸν τόπον ad illum locum delatus. ibid. XI, 1. 24. XIV, 9. δὸς τȣτῳ τόπον cede illi primum locum, τὴν πρωτοκλισίαν, ut v. 8. vocatur; et paulo post: τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν ultimam sedem occupare. (*Plutarch*. C. Gracch. p. 840. E. δότε τόπον ἀγαθοῖς κακοὶ πολῖται. *Arrian*. Epictet. III, 26. ἔξελθε, δὸς ἄλλοις τόπον. Sic *dare locum* pro *cedere* legitur apud *Cicer*. ad Famil. Ep. XI, 1. de Nat. Deor. II, 33. *Ovid*. de Ponto I, 1. Fast. IV, 390. *Terent*. Heavt. III, 3. 25.) ibid. v. 10. 22. καὶ ἔτι τόπος ἐςὶ sed superest locus. ibid. XVI, 28. εἰς τὸν τόπον τȣτον τῆς βασάνȣ in locum hunc cruciatus. ibid. XIX, 5. XXI, 11. XXII, 40. γενόμενος δὲ ἐπὶ τȣ τόπȣ ubi venit ad illum locum. ib. XXIII, 33. Ioh. IV, 20. ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐςὶν ὁ τόπος, ὅπȣ προσκυνεῖν δεῖ Hierosolymis esse locum legitimum, ubi Deus sit adorandus. ibid. V, 13. VI, 10. 23. X, 40. XI, 6. 30. XIV, 2 et 3. ἑτοιμάσω ὑμῖν τόπον parabo vobis sedem, seu domicilium; ubi tamen τόπος aeque ac μονὴ v. 2. cum quo h. l. permutatur, metaphorice accipiendum est. Vide supra μονή. Ioh. XVIII, 2. XIX, 13. 17. 20. 41. Act. IV, 31. ἐσαλεύθη ὁ τόπος, ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι concutiebatur aedificium, in quo erant congregati. ib. VI, 13. Vide supra ad Matth. XXIV, 15. notata in h. v. ibid. VII, 7. 33. 49. ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς με; aut quis locus erit habitationis meae? ibid. XII, 17. XVI, 3. XXI, 28. τὸν ἅγιον τόπον τȣτον templum Hierosolymitanum, aut potius illam templi Hierosolymitani partem, quae *Sanctum* vocatur et quam Lucas in antecedentibus τὸ ἱερὸν appellaverat. ibid. XXVII, 2. μέλλοντες πλεῖν τȣς κατὰ τὴν ἀσίαν τόπȣς Asiae oras navigando obituri. (*Polyb*. p. 4. εἰς τȣς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπȣς. ibid. p. 91. *Strabo* III. p. 230. B.) ibid. v. 8. 29. 41. XXVIII, 7. ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον in illis autem locis. 1 Cor. I, 2. 2 Cor. II, 14. 1 Thess. I, 8. ἐν παντὶ τόπῳ ubique fere. 1 Tim. II, 8. Hebr. XI, 8. εἰς τὸν τόπον in terram. 2 Petr. I, 19. Apoc. II, 5. VI, 14. XII, 6. ὅπȣ ἔχει τόπον ἡτοιμασμένον ἀπὸ τȣ θεȣ ubi domicilium a Deo paratum habebat. ibid. v. 8. 14. XVI, 16.

16. XX, 11. Alexandrini usi sunt hac voce pro אהל *tentorium*, Ier. XXXVII, 10. chald. אתר *locus*, Esr. V, 15. Dan. II, 35. בית *domus*, *domicilium*, 1 Sam. X, 25. XXIV, 23. Ps. CXIX, 54. מעון *habitaculum*, Ps. LXVII, 6. LXX, 3. מקום *locus*, Genes. XII, 6. Ruth. I, 7. III, 4. IV, 10. et נוה *habitaculum*, Ier. XXV, 30. XLIX, 18. etc. 2) speciatim, si de gladio usurpatur, *vaginam* notat, quae alias κολεὸς dicitur, apud Alexandrinos v. c. 1 Chron. XXI, 27. Ezech. XXI, 30. et κολεὸς Ier. XLVII, 6. Matth. XXVI, 52. ἀπόστρεψόν σε τὴν μάχαιραν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς conde gladium tuum vagina; coll. Ioh. XVIII, 11. βάλε τὴν μάχαιράν σε εἰς τὴν θήκην. 3) *sepulcrum*, i. q. τάφος, cum quo etiam interdum in codicibus permutatur. Matth. XXVIII, 6. ἴδετε τὸν τόπον, ὅπε ἔκειτο ὁ κύριος spectate sepulcrum, ubi iacebat Dominus. Marc. XVI, 6. ἴδε, ὁ τόπος, ὅπε ἔθηκαν αὐτόν. Huc etiam refertur a nonnullis interpretibus locus Act. I, 25. ut πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον significet: *mori* et *sepeliri*. Nec negari potest, τόπον (Sirac. XLVI, 15. XLIX, 11.) aeque ac *locum* apud Latinos de *sepulcro* dici. Conf. praeter commentatores ad locum Act. laudatum, *D'Orville* ad *Chariton*. Aphrod. Lib. III, cap. 3. p. 354. ed. Lips. et *Salmasium* ad Inscript. Herod. p. 50. 67 et 209. 4) ὁ τόπος, pro ὁ τόπος ἅγιος, *templum Hierosolymitanum et ipsa urbs Hierosolyma, terra iudaica*. Ioh. XI, 48. καὶ ἀρῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος et penitus vastabunt templum Hierosolymitanum et omnem terram iudaicam eiusque incolas in captivitatem abducent. Vide supra ad αἴρω notata. Act. VI, 14. καταλύσει τὸν τόπον τῦτον destruet hoc templum. ibid. XXI, 28. καὶ τῦ τόπυ τύτυ et hoc templum Hierosolymitanum. Eodem modo apud Alexandrinos et in libris apocryphis V. T. templum Hierosolymitanum et terra iudaica mox τόπος ἁγιάσματος, Esdra IX, 8. mox τόπος ἅγιος, Ps. XXIII, 3. Ies. LX, 13. mox ὁ τόπος ἅγιος, Hagg. II, 10. 2 Macc. II, 19. III, 12. V, 19. 20. vocatur. *Hierocles* in *Aur. Carm.* p. 24. ed. *Needham*. ψυχῆς καθαρᾶς τόπον οἰκειότερον ἐπὶ γῆς θεὸς ἐκ ἔχει. Conf. *Steph. le Moyne* ad Varia Sacra p. 522. 5) *locus scriptoris*, s. *libri*, quem etiam nos *eine Stelle* vocamus et Graeci ῥητὸν et χωρίον γραφικὸν dicunt. Sic legitur in N. T. Luc. IV, 17. καὶ ἀναπτύξας τὸ βιβλίον εὗρε τὸν τόπον, ὃ ἦν γεγραμμένον et replicans volumen, invenit locum, in quo scriptum est. *Xenoph.* Mem. II, 1. 20. καὶ ἐν ἄλλῳ δὲ τόπῳ φησίν. Conf. *Valkenarium* et *Wesseling.* ad *Herodot.* II, 117. p. 157. *Suid.* τόπος· ἡ ὁμάδα λόγυ περίοδος. 6) metaphorice: *facultas, potestas, occasio, opportunitas, concessio, aditus*. Act. XXV, 16. τόπον τε ἀπολογίας λάβοι περὶ ἐγκλήματος et opportunitatem seu concessionem se defendendi contra criminationem accipiat. Rom. XV, 23. νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι

κλίμασι τόποις nunc vero, cum mihi non amplius datur opportunitas tradendi religionem christianam in his regionibus. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 95. Ephes. IV, 27. μήτε δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ neque suppeditate occasionem et materiam calumnandi calumniatoribus vestris, qui scilicet omnem occasionem vos carpendi vobisque detrahendi captant. Hebr. XII, μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ᾽ εὗρεν patris enim sententiam et decretum immutare non potuit. Sirac. IV, 5. μὴ δῷς τόπον ἀνθρώπῳ καταράσασθαί σε. *Polyb.* I, 88. διὰ τὸ μὴ καταλείπειν σφίσι τόπον ἐλέους μηδὲ συγγνώμης. *Cicero* III, Ep. 6. f. „de tuo in me animo iniquis secus existimandi videris nihil *loci* dedisse.“ Idem de Oratore c. 42. „quem habebis instituendi, aut docendi locum?“ 7) *status*, *conditio*, χώρα et τάξις. Sic legitur in N. T. 1 Cor. XIV, 16. ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου qui est idiota, seu indoctus. Formula enim ἀναπληροῦν τὸν τόπον τινὸς non significat: *explere vicem alicuius*, ut vulgo male vertitur, sed: *esse in statu conditione alicuius*, ad imitationem formulae hebraicae מָקוֹם, quam comparavit *Buxtorfius* in Lexico Talm. p. 20 et *Hottingerus* de Vsu Scriptt. Hebr. in N. T. in Syntagmate Rhenferdiano p. 399. Eodem sensu accipitur quoque πληροῦν χώραν apud *Hieroclem* in Aur. Carmin. p. 32. ἀποπληροῦν χώραν et ἔχειν τόπον apud *Arrian.* Diss. Epictet. Lib. II, c. 4. p. 177 et ἀποπληροῦν τάξιν apud *Ioseph.* de B. I. V, 2. 5. Huc etiam commode trahi potest locus Act. I, 25. ubi suspicor, formulam πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον, quae admodum exercuit interpretum ingenia, nihil aliud significare, quam: *venire in eam conditionem, quam quis meruit*, adeoque h. l. commode de morte violenta Iudae, proditoris Christi, a Luca adhibitam fuisse. Eodem modo *locus* adhibetur apud optimos Scriptores, v. c. *Cic.* in Epp. ad Famil. IV, Ep. 2. f. 6. „quem in locum res deducta sit, vides.“ Idem de Claris Oratt. c. 81. *Cornel. Nepos* in Eumene c. 1. Sirac. XII, 14. Adde etiam *Ittigii* H. E. Saec. II. cap. 3. f. 3. §. 11. p. 203. (qui laudavit loca *Ignatii*, *Clementis Romani* et *Polycarpi*, ubi de damnatis pariter ac felicitati aeternae destinatis dicitur, eos abiisse εἰς τόπον ἴδιον.) et *Zornii* Bibl. Antiq. Exeg. T. I. p. 109. 8) *munus*, *dignitas*, *officium*, ut latinum *locus* apud *Gellium* N. A. XII, 1. *Tacit.* Hist. III, 58. 5. *Iuvenal.* Sat. X, 110. Hanc notionem vocabulo τόπος in formula πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον, Act. I, 25. obvia, tribuunt *Didymus*, *Theophylactus*, *Oecumenius*, *Knatchbullus*, *Hammondus*, *Hombergius* et alii, ita, ut verba πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον non cum παρέβη, sed λαβεῖν construantur. 9) *locus*, h. e. *admissio*, nostrum: *Statt*. Hebr. VIII, 7. οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος posterior oeconomia non locum habuisset, h. e. non opus

ipsus fuisset alia oeconomia. Sirac. XIII, 25. XXXVIII, 12. 10) Formula *διδόναι τόπον τινί*, h. e. *permittere alicui aliquid*, semel tantum legitur in N. T. Rom. XII, 19. *δότε τόπον τῇ ὀργῇ*, quae verba optime ob sequentia reddideris: *permittite vindictam Deo*, locum date vindictae divinae, et vos ipsi ulcisci nolite. *Theophylactus* bene: *συγχωρήσατε τῷ Θεῷ ἐπεξελθεῖν.* De hac formula, quam alii vertunt: *differte iram*, (collato Latinorum: *Spatium dare irae*. *Liv.* II, 50. VIII, 32. *Seneca* de Ira III, 39.) alii vero: *fugite iram*; alii denique: *cedite*, i. e. *ne resistite iniuriis aliorum*, ut *ὀργή* ad hostem referatur, vide, quae copiose et docte disputavit *Casaubonus* ad *Athenaeum* p. 652. *Gatakerus* ad *Marc. Antonin.* p. 104. et *Wetstenius N. T.* T. II. p. 82. 11) *ἐν τῷ τόπῳ οὗ*, pro eo, *quod*, loco eius, *quod*, *anstatt dass*, ad imitationem hebraicae formulae אֲשֶׁר בִּמְקוֹם, Hos. I, 10. Rom. IX, 26. *καὶ ἔσται ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐῤῥέθη αὐτοῖς* et pro eo, quod olim ipsis dixi. 12) interdum omittitur, v. c. Matth. II, 9. *ἐπάνω (τοῦ τόπου) οὗ ἦν τὸ παιδίον* supra locum, in quo puer erat. Luc. II, 14. XII, 7. post *ἔχειν*. Hebr. IV, 5. post *ἐν τούτῳ*. ibid. V, 6. post *ἐν ἑτέρῳ*. Act. IX, 32. *διερχόμενον διὰ πάντων*, scil. *τόπων* [illegible] loca peragrantem. Phil. IV, 12. *ἐν παντί*, scil. *τόπῳ*, vel [illegible] Nec desunt exempla huius ellipseos apud Graecos, vid. *Alciphron.* Epp. p. 142. ubi post *εἰς τ' αὐτὸν* supple *τόπον*. *Aelian.* V. H. XIII, 42. *Herodian.* VI, 5. 22. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΟΣΟΥΤΟΣ, *τοσαύτη*, *τοσοῦτο*, (pro quo etiam *τοσοῦτον* occurrit, non solum in N. T. libris, sed etiam apud Graecos. Vide *Fischeri* Animadverss. ad *Welleri* Grammat. Gr. p. 64. et 138.) 1) proprie: *tantus*, *tam magnus*, ut denotet quantitatem continuam seu magnitudinem, ex *τόσος tantus* et *οὗτος hic*. Sic legitur in N. T. Matth. VIII, 10. *οὐδὲ ἐν τῷ ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον* ne inter Israelitas quidem tantam fiduciam reperi. Luc. VII, 9. Act. V, 8. *εἰ τοσούτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε*; *ἡ δὲ εἶπε· ναί, τοσούτου* num tanti praedium vendidistis? respondit: recte, tanti. Hebr. I, 4. *τοσούτῳ κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων* tanto praestantior factus angelis. Alex. Exod. I, 12. *καθότι δὲ αὐτοὺς ἐταπείνουν, τοσούτῳ πλείους ἐγένοντο*. Hebr. VII, 22. *κατὰ τοσοῦτον κρείττονος διαθήκης* tanto praestantioris foederis: ubi *κατὰ τοσοῦτον* pendet a *καθ' ὅσον* quanto, v. 20. ibid. X, 25. *τοσούτῳ μᾶλλον* tanto magis. Apoc. XVIII, 7. et 17. ibid. XXI, 16. *τοσοῦτον* de longitudine usurpatur: *τὸ μῆκος αὐτῆς τοσοῦτόν ἐστιν, ὅσον καὶ τὸ πλάτος* longitudo eius tanta est, quanta et latitudo. 2 Macc. IV, 3. *τῆς δὲ ἔχθρας ἐπὶ τοσοῦτον προβαινούσης*. *Aelian.* V. H. XII, 1. 2) quantitatem discretam, seu numerum significat, ubi idem est ac: *tam multus*, et in plurali: *tot*. Matth. XV, 33. *ἄρτοι τοσοῦτοι* tot panes, et ibidem *ὄχλον τοσοῦτον* tantam, h. e. tam numerosam multitudinem.

nem. Luc. XV, 29. τοσαῦτα ἔτη tot annos. Ioh. VI, 9. ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν εἰς τοσούτους; sed quid tantulum ad tantam multitudinem? 1 Cor. XIV, 10. τοσαῦτα γένη φωνῶν ἐστιν ἐν κόσμῳ tot genera linguarum reperiuntur in mundo. Hebr. IV, 7. μετὰ τοσοῦτον χρόνον post tantum temporis intervallum. 3) quantitatem continuam, seu magnitudinem et quantitatem discretam, seu multitudinem simul denotat, ut idem sit ac: *tantus et tam multus*, seu *tot*. Ioh. XII, 37. τοσαῦτα σημεῖα tot et tam insignia miracula. ibid. XXI, 11. τοσούτων ὄντων, sc. τῶν ἰχθύων, et quamvis tam multi et tam magni pisces essent. Galat. III, 4. τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῇ; num tot ac tanta mala frustra pertulistis? Hebr. XII, 1. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΟΤΕ. Proprie non videtur adverbium esse, sed accusativus neutrius generis, elliptice positus, ut plene dicatur κατὰ τότε τὸ μέρος χρόνου, id quod colligi potest ex loco *Lysiae* Orat. VI. cap. 2. ὃ θαυμαστὸν, εἰ τότε τὰς μορίας ἀξιοῦντες, ἐν ᾧ οὐδὲ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν φυλάττειν ἠδυνάμεθα. Sed in N. T. libris fere adverbialiter sumitur, significans: 1) *tunc, eo tempore, damals*, de tempore praeterito. Matth. II, 17. τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν tunc eventu comprobatum est praedictum a Ieremia propheta. ibid. XI, 20. τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν. (Est tamen h. l. τότε verbi *hoc ipso tempore*, ut legitur apud *Xenoph. Anab.* I, 1, 6.) ibid. XII, 22. XIII, 26. XXIV, 10. XXVII, 16. Rom. VI, 21. τίνα καρπὸν εἴχετε τότε; 2) *tum, postea, deinde, darauf, alsdann*. Matth. III, 5. ubi tamen τότε ita ponitur, ut videri possit vel valere idem, quod *quare, quocirca*, vel pro καὶ adhibitum esse. Matth. III, 15. τότε ἀφίησιν αὐτόν tum illi morem gessit. ibid. IV, 1. 5. V, 24. καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου et tum veniens offer donum tuum. ibid. VIII, 26. XV, 28. Act. XV, 22. ubi tamen τότε aeque commode *quare, quocirca* reddi potest. Idem valet de loco Act. XXI, 26. coll. Dan. II, 12. 3) *olim, aliquando, vormals*. Galat. IV, 29. τότε temporibus Abrahami. 2 Petr. III, 6. τότε temporibus Noachi. *Xenoph. Cyrop.* IV, 5. 10. Confer *Abresch. Dilucidatt. Thucyd.* IV, 46. 4) *in sequentibus, paulo post.* Hebr. X, 9. ubi τότε respondet τῷ ἀνώτερον, v. 8. 5) cum praepositione constructum nominascit, significans: *illud, istud tempus*. Matth. IV, 17. ἀπὸ τότε ab isto tempore. ibid. XVI, 21. XXVI, 16. Adde Sirac. VIII, 10. *Herodian. Grammaticus* Fragm. p. 206. ad calcem Eclogarum *Phrynichi* a *Pauw* editarum: ἀπὸ τότε καὶ ἐκ τότε μὴ λέγε, ἀλλ' ἐξ ἐκείνου καὶ ἀπ' ἐκείνου· δεῖ τοῖς χρονικοῖς ἐπιῤῥήμασιν οὐ συντάττειν τὰς προθέσεις. 6) interdum abundat, v. c. Ioh. XIII, 27. μετὰ τὸ ψωμίον, τότε κ. τ. λ. 7) πρῶτον — καὶ τότε primum, vel prius — deinde,

deinde, vel *postea*. Matth. V, 24. XIII, 29. Marc. III, 27. Luc. VI, 42. 8) ὅτε — τότε *cum — tum*. Matth. XIII, 26. XXI, 1. Ioh. XII, 16. 9) ὅταν — τότε *cum — tum*. Matth. XXV, 31. Marc. XIII, 14. Luc. XXI, 20. Ioh. II, 10. VIII, 28. 1 Cor. XIII, 10. XV, 28. 10) ὡς — τότε καὶ *postquam — tum etiam*. Ioh. VII, 10. 11) ὡς τότε μὲν — ἔπειτα μετὰ τοῦτο *ut — quidem — deinde autem*. Ioh. XI, 6. et 7. 12) post genitivos, consequentiam designantes, ponitur. Act. XXVII, 21. πολλῆς δὲ ἀσιτίας ὑπαρχούσης, τότε σταθεὶς κ. τ. λ. item post participia aoristorum. Act. XXVIII, 1. καὶ διασωθέντες τότε ἐπέγνωσαν. 13) ἄρτι — τότε *nunc — in altera vita*. 1 Cor. XIII, 12. 14) τότε μὲν — νῦν δὲ *tunc quidem — nunc vero*. Galat. IV, 8. 9. Hebr. XII, 26. Alexandrini adhibuerunt pro אז *tunc, tum*, Genes. XII, 6. XIII, 7. Exod. XII, 44. 48. chald. אֱדַיִן idem, Esra IV, 23. 24. Dan. II, 14. אחר *post, postea*, Levit. XXII, 7. רק *tantum, tantummodo, duntaxat*, Deut. XXVIII, 13. et אך idem, Deut. XXVIII, 29.

ΤΟΥ̃, poetice pro τούτου, vel αὐτοῦ. Act. XVII, 28. τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμὲν eius enim progenies sumus. Apoc. I, 4. ἀπὸ τοῦ ὁ ὢν κ. τ. λ. ab eo, qui est. Polyb. Hist. V, c. 49. κελεύσαντος λέγειν τοῦ βασιλέως ὑπὲρ τοῦ πῶς δεῖ χρῆσθαι ταῖς ἐπὶ τὸν Μόλωνα παρασκευαῖς. Thucyd. I, cap. 4. Conf. Schwarz. de Soloecismis Discipul. Christi Antiquatis cap. 8. p. 42. et c. 14. p. 101.

ΤΟΥΝΑΝΤΊΟΝ. Adverbium, significans: *contra, e contrario*, pro τὸ ἐναντίον, per concretionem atticam. Occurrit in N. T. tantum 2 Cor. II, 7. ὥστε τοὐναντίον μᾶλλον χαρίσασθαι ut contra potius vos ei condonetis. Galat. II, 7. ἀλλὰ τοὐναντίον ἰδόντες sed e contrario cum cognoscerent. 1 Petr. III, 9. τοὐναντίον δὲ εὐλογοῦντες sed e contrario potius bene iis precamini et beneficiis eos ornate. Vide *Lexicon Xenophonteum* s. v. ἐναντίος.

ΤΟΥ̃ΝΟΜΑ, *nomine*, seu *nominis tenus*. Vocabulum indeclinabile, compositum ex τὸ et ὄνομα, per concretionem atticam, quod tantum legitur in N. T. Matth. XXVII, 57. τοὔνομα Ἰωσὴφ pro κατὰ τὸ ὄνομα Ἰωσὴφ nomine Iosephus, h. e. qui nominabatur Iosephus. *Xenoph. Cyrop.* VIII, 6. 2. et *Anab.* II, 5. 2. V, 3. 1.

ΤΟΥΤΈΣΤΙ, vel ΤΟΥ̃Τ' ἘΣΤΙ, *hoc est, hoc significat*; ex τοῦτο *hoc* et ἐστὶ *est*. Formula explanandi et explicandi, veteribus frequentissima, quae legitur in N. T. Matth. XXVII, 46. Marc. VII, 2. κοιναῖς χερσὶ, τοῦτ' ἔστιν ἀνίπτοις communibus manibus, h. e. illotis. Act. I, 19. ἀκελδαμὰ, τουτέστι χωρίον αἵματος, hakeldama, h. e. ager sanguinis. ibid. XIX, 4. Rom. VII,

VII, 18. οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοὶ, τουτέστιν ἐν τῇ σαρκί μου, τὸ ἀγαθὸν non habitat in me, h. e. in corpore meo, bonum. ibid. IX, 8. Philem. v. 12. Hebr. II, 14. VII, 5. IX, 11. X, 20. XI, 16. XIII, 15. 1 Petr. III, 20. Alexandrini adhibuerunt pro זה, Iob. XL, 19. Adde *Iamblich.* c. 17. p. 59. et *Heraclid. Pontic.* Allegor. Homer. p. 430.

ΤΡΆΓΟΣ, ου, ὁ, *hircus, caper*, a τραγεῖν, aor. 2. infin. act. verbi τρώγω *rodo, comedo*, quod arbores rodere soleat, vel παρὰ τὸ τραχὺ τοῦ δέρματος ab aspera et hirsuta pelle. Legitur in N. T. tantum Hebr. IX, 12. 13. αἷμα ταύρων καὶ τράγων sanguis taurorum et hircorum. ibid. v. 19. et X, 4. Alexandrini adhibuerunt pro תיש *hircus, aries, caper*, Genes. XXX, 35. XXXII, 14. Prov. XXX, 31. צפיר *hircus*, Dan. VIII, 5. 8. 21. et עתודים *hirci*, Genes. XXXI, 10. 12. Ies. I, 11. XXXIV, 6. Ezech. XXXIX, 18.

ΤΡΆΠΕΖΑ, ης, ἡ, 1) proprie; *mensa, quaecunque, cui aliquid imponitur*, v. c. cui cibi imponuntur et ad quam sedent coenantes et convivantes, abacus mensarii, ad quem sedens nummos computat, mensa nummulariorum et foeneratorum, mensa, ad usus sacros, sive ad alios usus destinata, quasi τετράπεζα, per aphaeresin, ut nonnullis placet, ex τετρὰς, άδος, ἡ, *numerus quaternarius*, et πέζα, ης, ἡ, *pes*, quod mensae quatuor initio haberent pedes. Matth. XV, 27. καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν sed tamen canes saturantur de micis, decidentibus a mensa dominorum suorum. ibid. XXI, 12. καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν κατέστρεψε et mensas nummulariorum evertit. Marc. VII, 28. ὑποκάτω τῆς τραπέζης. ibid. XI, 15. Luc. XVI, 21. XXII, 21. 30. Ioh. II, 15. Hebr. IX, 2. ἡ τράπεζα dicitur κατ' ἐξοχὴν mensa in sancto templi Hierosolymitani, seu tabernaculi foederis, cui imponebantur panes sacri, οἱ ἄρτοι τῆς προθέσεως, de quibus vide dicta supra ad vocem πρόθεσις. Facta erat e lignis Sittinis, auro purissimo undique obducta, pondo plurium talentorum. Longitudo mensae erat duorum cubitorum, latitudo unius, altitudo unius cum dimidio. Hebraice vocabatur שלחן הפנים, Num. IV, 7. h. e. ἡ τράπεζα ἡ προκειμένη, ut ab Alexandrinis redditur. Adde Exod. XXV, 23. 27. 28. 30. 1 Macc. I, 23. καὶ τὴν τράπεζαν τῆς προθέσεως. 2) per metonymiam: *cibi, qui in mensa apponi solent, convivium, quod in mensa instrui solet*, quemadmodum etiam ἀγορὰ haud raro pro *rebus, in foro venalibus*, ponitur. Ita capitur in N. T. Act. XVI, 34. παρέθηκε τράπεζαν apposuit mensam, h. e. coenam paravit, cibos ipsis apposuit, convivium paravit. 1 Cor. X, 21. τράπεζα κυρίου, h. e. convivium sacrum, coena Domini, opponitur τῇ τραπέζῃ δαιμονίων, h. e. coenae sacrificiali gentilium, seu cibis, Diis ethnicorum sacris.

Vide

Vide Zornii Observationes ex Nummis Sacris, p. 67. Hinc apud Alexandrinos quoque τράπεζα legitur pro פַּתְבַּג portio cibi, Dan. I, 5. 8. 13. 15. ὑπὲρ τὰ παιδάρια τὰ ἐσθίοντα τὴν τράπεζαν τοῦ βασιλέως: et pro שְׁאֵר carne, alimentum, Ps. LXXVIII, 20. ἢ ἑτοιμάσαι τράπεζαν τῷ λαῷ αὐτοῦ. Eodem modo שֻׁלְחָן usurpatur Ps. LXXVII, 22. Ies. XXI, 5. LXV, 11. οἱ ἑτοιμάζοντες τῷ δαίμονι τράπεζαν. Nec graeci et latini scriptores hunc usum loquendi ignorant. Sic v. c. apud Aelianum V. H. I, 19. ἀσωτίας τραπέζης est victus intemperantia. ib. I, 17. τράπεζα παρατεθεῖσα sibi appositi. ibid. IV, 22. τράπεζα ἁβροτέρα victus lautior. Plato Ep. VII. Vide Reiskium ad Diod. Sic. p. 89. Horat. de Arte Poetica v. 198. Idem Serm. II, 4. 87. Virgil. Aen. I, v. 690. et VII, 176. 3) metaphorice: omnia commoda, quibus aliquis fruitur. Rom. XI, 9. γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα inter convivia laeta, seu fortunatos ipsos opprimat calamitas et miseria. Verba sunt desumta ex Ps. LXIX, 27. Cf. quoque Ps. XXIII, 5. 4) mensarius, argentarius, ad quem pecuniam, ne vacet, deferunt et pro ea usuras legitimas accipiunt, mensa publica, aerarium negotiatorum, die Bank. Sic legitur in N. T. Luc. XIX, 23. καὶ διατί οὐκ ἔδωκας τὸ ἀργύριόν μου ἐπὶ τὴν τράπεζαν; cur pecuniam meam non tradidisti mensariis? ubi partim sequuntur verba: καὶ ἐγὼ ἐλθὼν σὺν τόκῳ ἂν ἔπραξα αὐτό, partim pro ἐπὶ τὴν τράπεζαν legunt alii τοῖς τραπεζίταις. Philostrat. Vit. Soph. II, 1. 3. p. 549. ed. Olear. Exempla alia huius usus loquendi collegit Kypkius in Obss. Sacr. T. I. p. 308. et Reiske in Indice Graecit. Demosthen. p. 748. 5) pecunia, eleemosyna colligenda et in pauperes distribuenda. Act. VI, 2. διακονεῖν τραπέζαις rem pecuniariam tractare, seu operam dare eleemosynae colligendae et distribuendae. Ioseph. A. I. XII, 2. 3. οἱ δὲ λοιποὶ ἀπὸ τῆς βασιλικῆς τραπέζης κομιζόμενοι τὰ λύτρα. Cf. Krebsii Obss. Flav. p. 182. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΡΑΠΕΖΙ'ΤΗΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *mensarius, qui, ad abacum sedens, numos numerat et computat*, a τράπεζα *mensa*, et speciatim abacus, ad quem mensarius sedens numos numerat et computat. 2) *argentarius, numularius, collybista, foenerator publicus, qui non solum ab aliis pecuniam accipit mutuo, ita, ut certo cum lucro restituat, interim maius foenus ab aliis exigens, sed etiam numos cum lucro permutat et spectat, ein Banquieur, Wechsler*, qui etiam ἀργυραμοιβός, κολλυβιστής, κερματιστής et ἀργυρογνώμων appellatur. Legitur in N. T. tantum Matth. XXV, 27. ἔδει οὖν σε βαλεῖν τὸ ἀργύριόν μου τοῖς τραπεζίταις oportebat igitur te pecuniam meam tradere argentariis, h. e. foeneratoribus publicis, apud quos pecuniam foenore ponebant, qui eam otiosam esse nollent. Demosthen. p. 1186.

p. 1186. 7. ed. *Reiske*: ὑπομνήματα γράφεσθαι εἰώθασιν οἱ τρ απεζῖται. Hinc τραπεζιτεύειν *nummularium*, *cambiatorem* ag apud *Demosthenem* p. 953. 15. et p. 1121. 10. et 27. Co *Suiceri* Obss. Sacr. c. V, p. 139. et *Salmas*. de Foenore Tr pezitico p. 549 sq. et 564. *Hesych*. τραπεζίτης· κόλλυβισ κερματιστής, δανειστής.

ΤΡΑΥ͂ΜΑ, τος, τὸ, 1) *vulnus*, pro τρῶμα, a 1. perf. pa pass. τέτρωμαι, verbi τιτρώσκω *vulnero*, *saucio*, *cutem pertun perfodio*. Tantum legitur in N. T. Luc. X, 34. κατέδησε τ τραύματα αὐτῦ obligavit vulnera eius. Alexandrini adhibu runt hanc vocem pro פצע, quod idem notat. Genes. IV, 23 Prov. XXVII, 6. Ies. I, 6. *Hesych*. τραῦμα· πληγή, βλα μώλωψ. *Eurip*. Phoeniss. v. 1600. et 1696. *Demosthenes* p 314. 14. et 1018. 9. ed. *Reiske*. 2) interdum omittitur, v. c Act. XVI, 33. ἔλυσεν (scil. τραύματα) ἀπὸ τῶν πληγῶν eluit plagarum vulnera.

ΤΡΑΥΜΑΤΙ΄ΖΩ, fut. ίσω, *vulnero*, *saucio*, *cutem pertun do*, *perfodio*, a τραῦμα *vulnus*. Bis tantum in N. T. legitur Luc. XX, 12. οἱ δὲ καὶ τῦτον τραυματίσαντες ἐξέβαλον sed co loni illum quoque vulneratum eiecerunt. Act. XIX, 16. ὥσ γυμνὺς καὶ τετραυματισμένυς ἐκφυγεῖν ἐκ τῦ οἴκυ ἐκείνυ ut nud et saucii profugerent ex aedibus illis. In versione Alexandrin legitur haec vox pro חלל *saucius*, *vulneratus*, *caesus*, *occisu fuit*, Ier. IX, 1. Ezech. XXVIII, 16. 23. XXX, 4. XXXII 27. XXXV, 8. פצע *transfixit*, *vulneravit*, *percussit*, Cantic V, 7. Adde 1 Macc. XVI, 9. *Thucyd*. IV, c. 35. *Demosthen* p. 279. 6. ed. *Reiske*. *Xenoph*. *Hist*. *Gr*. IV, 3. 16.

ΤΡΑΧΗΛΙ΄ΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: *in collum*, *seu cer vicem resupino*, *collum alicuius prehendo et retro flecto*, *obtor queo collum*, *obtorto collo traho*, a τράχηλος *collum*, *cervix* Est autem verbum proprium de luctatoribus et vim inferenti bus, colla adversariorum apprehendentibus et obtorquentibus Vide *Gisb*. *Cuperi* Obss. Lib. I, c. 12. p. 85 sq. et *Lydii Ago nistica Sacra* cap. 17. p. 63. *Diog*. *Laërt*. Lib. VI, c. 61. ὥσ κριὸν ἀρεμμένιον, ὡς ὑπὸ τῦ τυχόντος κέρασιν τραχηλίζεσθ Quia vero facies eorum, quorum collum resupinatum est, con spectui exponitur, hinc τραχηλίζω 2) metaphorice idem valet, quod: *nudo*, *aperio*, *retego*, *patefacio*, *manifesto*. Sic semel tantum in N. T. legitur Hebr. IV, 13. πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τε τραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῦ omnia vero sunt nuda et aperta oculis eius, h. e. Deus scit omnia nec est quidquam di vinis eius oculis septum. *Vulg*. τετραχηλισμένα interpretatus est verbo proprio *aperta*: *Syrus* autem vocabulo [illegible] *Hesych*. hunc locum sine dubio respiciens, habet τετραχηλισμένα· πεφανερωμένα. *Phavor*. τετραχηλισμένα· φανερὰ καὶ ανα

κεκαλυμμένοι. A *Cyrillo* aliisque τραχηλίζω declaratur per φανεροποιῶ. Conf. *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II. p. 1285. *Gataker*. ad *M. Antonin.* XII, 2. p. 346. *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. XII, 58. (qui metaphoram ductam existimat ab iis, qui ad supplicia ducebantur et quorum capita resupinabantur in cervices, ne intuentium oculos effugerent et laterent. *Plinii* Panegyr. 34. *Sueton.* Vitell. 17. Eandem sententiam adstruit *Alberti* in Observatt Sacr. p. 422. et *Elsnerus* T. II, 342.) et *Schwarzii* Obss. ad *Olear.* de Stilo N. T. p. 245. et 356. eiusdemque Commentarios Critt. Ling. Gr. p. 1335. Alii, v. c. *Chrysostomus* et *Theophylactus* existimarunt, metaphoram deductam esse ab excoriatione victimarum aliorumve animalium, cuius initium factum fuerit a cervice, quaque efficiatur, ut musculi, nervi, viscera, partesque interiores inspici et perspici possent. *Guil. ab Irhoven* (qui scripsit Dissertationes duas ad Hebr. IV, 13. quibus in genuinum sensum dicti Apostolici, qua omnia dicuntur τετραχηλισμένα καὶ γυμνὰ oculis eius, apud quem nobis ratio reddenda est, inquiritur. Tr. ad Rhen. 1738. 4.) τετραχηλισμένα sunt *evidentissime et apertissime prostantia*, similitudine ducta ab iis, qui ictus graviores, plagas et vulnera passi sunt, et inde cicatricibus obsitam cervicem habent. Τραχηλίζεσθαι autem notare: *cervicem praebere ictibus*, et τραχηλίζειν esse: τράχηλον παίειν καὶ τύπτειν *cervicem caedere et ferire*, ut solent pancratiastae et pugiles, exemplis docere conatus est ibid. P. I. p. 15 sq. Alias veterum ac recentiorum interpretum de h. l. sententias praeter *Wolfium* in Curis Philol. in N. T. T. III. p. 647. collegit *Carpzovius* in Exercitationibus Philonianis ad h. l. Caeterum nuspiam hoc verbo usi sunt Alexandrini interpretes, sed adhibent verbum τραχηλιάω *extollo cervicem*, h. e. *superbio, gloriosus sum*, Iob. XV, 20. quo pertinet glossa *Hesych.* τραχηλιῶ· ὑψῶ αὐχένα. Loca Scriptorum veterum, in quibus vox τραχηλίζειν, eiusque compositae occurrunt, collegit *Wetstenius* N. T. T. II. p. 398 sq.

ΤΡΑΧΗΛΟΣ, ου, ὁ, *collum*, *cervix*, ex τραχὺς *asper* et ἧλος *clavus*. Matth. XVIII, 6. ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ ut in collo eius mola asinaria suspendatur. Marc. IX, 42. εἰ περίκειται λίθος μυλικὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ. Luc. XV, 22. ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ collum eius amplexus est. ibid. XVII, 2. Act. XV, 10. ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν iugum imponere cervicibus Christianorum, h. e. Christianis imponere duram necessitatem observandi legem Mosaicam ritualem. Metaphora desumta est a iumentis, quibus iugum imponitur. Conf. supra s. v. ζυγός. ibid. XX, 37. καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ Παύλου, κατεφίλουν αὐτὸν et effusi in collum Pauli deosculabantur eum.

Rom. XVI, 4. οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν qui pro vita mea suam ipsorum cervicem subiecerunt, scil. securi, h. e. qui promto animo pro mea incolumitate praesentissimum vitae periculum subierunt. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini adhibuerunt hanc vocem pro צַוָּאר collum, cervix, Gen. XXVII, 16. 40. XLI, 42. Iudd. V, 30. עֹרֶף idem, Devt. X, 16. Nehem. IX, 16. 17. 29. et גָּרוֹן guttur, Ies. III, 16. Ezech. XVI, 11. etc. *Hesych.* τράχηλος· αὐχήν.

ΤΡΑΧΥΣ, εῖα, ύ, *asper*, *salebrosus*, *durus*. Plur. τραχέες, εῖς, εῖαι, έα. Bis tantum legitur in N. T. Luc. III, 5. καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας et vias asperas reddite planas. Verba sunt desumta ex Ies. XL, 4. ubi in hebraico legitur רְכָסִים, h. e. *perversitates*, *salebrosa*, *salebrae*. Act. XXVII, 29. φοβούμενοί τε, μήπως εἰς τραχεῖς τόπους ἐκπέσωμεν et timentes, ne forte in loca aspera (saxosa, scopulosa) incideremus. Formula τραχεῖς τόποι occurrit quoque apud *Diod. Sic.* XII, 72. *Polyb.* I, 54. et *Eustathium* in Odyss. υ', p. 520. 52. Adde Alex. Ierem. II, 25. ἀπόστρεψον τὸν πόδα σου ἀπὸ ὁδοῦ τραχείας. Baruch. IV, 19. *Aristotel.* H. N. IX, 37. ubi etiam τραχὺ τῷ λείῳ opponitur. *Demosthen.* p. 423. 1. ed. *Reiske*: τραχὺς λεαίνει. *Hesych.* τραχύς· σκληρός.

ΤΡΑΧΩΝΙΤΙΣ, ιδος, ἡ. *Trachonitis*, regio quaedam, sita in ultimis trans Iordanem regionibus versus orientem, inter Palaestinam et Coelesyriam, iuxta desertum Arabiae ad latus orientale regionis Batanaeae, ubi quondam regnum Basaniticum situm fuit. Vide *Hadr. Relandi* Palaestinam Lib. I. c. 23. p. 108 seq. et *Cellarii* Geogr. Plen. Lib. III. c. 13. p. 523 seq. *Ptolemaeus* c. XV. prope finem ait: *Batanaeae provinciae, a cuius orientali parte est Saccaea, et huius sub Alsadamum montem sunt Trachonitae Arabes. Iosephus* (A. I. I, c. 6. 4. XV, 10. 1.) testatur, eam ab Vse, filio Aram, olim inhabitatam fuisse; postmodum vero receptaculis latronum summopere fuisse refertam. Sic dicta fuit secundum *Hadr. Relandum* l. l. a Trachonibus; secundum *Lightfootum* vero, *Strabonem* Lib. XVI. et *Plinii* H. N. V, c. 18. a duobus montibus, sive scopulis, qui Trachiones dicti fuerunt, ex hebraico טָרַח *labor*, *molestia*, quia eorum adscensus maxime fuit difficilis. Huius regionis et Ituraeae tetrarcha fuit Philippus, frater Herodis Antipae. Luc. III, 1. Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετραρχοῦντος τῆς Ἰτουραίας καὶ Τραχωνίτιδος χώρας. Conf. *Iosephi* A. I. XVIII, c. 4. §. 6. *Alberti* Glossar. Graec. p. 52. τραχωνίτιδος· ἐμπορίας λύπη.

ΤΡΕΙΣ, οἱ, αἱ, et τὰ τρία, *tres*, *tria*. Genitivus τριῶν. Matth. XII, 40. τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας tres dies et tres noctes. ibid. XIII, 33. εἰς ἀλεύρου σάτα τρία cum satis tribus farinae.

farinae. ibid. XVIII, 20. ὖ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς ubi sunt duo, aut tres. ibid. XXVI, 61. διὰ τριῶν ἡμερῶν. ibid. XXVII, 40. ἐν τρισὶν ἡμέραις post tres dies. Act. V, 7. ὡρῶν τριῶν διάστημα trium horarum intervallum. Galat. I, 18. μετὰ ἔτη τρία post tres annos. 1 Cor. X, 8. εἴκοσι τρεῖς χιλιάδες viginti tria millia. Apoc. XVI, 13. etc. Alexandrini adhibuerunt pro שָׁלֹשׁ et שְׁלֹשָׁה idem, Genes. VI, 10. VII, 13. IX, 19. XLII, 17. et pro chaldaico תְּלָת, תְּלָתָה, תְּלָתָא idem. Dan. III, 23. 24. VI, 2. 10. 13. VII, 5.

ΤΡΕῖΣ ΤΑΒΕΡΝΑΙ, ῶν, αἱ. *Tres Tabernae.* Nomen loci, aut oppiduli prope Romam, in via Appia. Vide supra ταβέρνη, et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 654.

ΤΡΕΜΩ, fut. μῶ, 1) *tremo, contremisco, prae metu trepido, horreo,* a τρέω idem. Marc. V, 33. φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα timens ac tremens. Luc. VIII, 47. mulier τρέμουσα ἦλθε prae metu trepidans accessit. Act. IX, 6. τρέμων δὲ καὶ θαμβῶν εἶπε at ille tremens et obstupefactus inquit. Dan. V, 21. VI, 26. τρέμοντας καὶ φοβουμένους. Gen. IV, 11. et 13. στένων καὶ τρέμων. *Demosthen.* p. 314. 24. ed. *Reiske:* δεδιὼς καὶ τρέμων, καὶ ἀεὶ πληγήσεσθαι προσδοκῶν. 2) *vereor, dubito aliquid facere.* 2 Petr. II, 10. δόξας ὐ τρέμουσι βλασφημοῦντες, pro βλασφημεῖν, angelos blasphemare, vel conviciis incessere non dubitant, s. verentur. Aeque commode tamen τρέμειν h. l. in notione *venerandi* accipi potest, ut post ὐ τρέμουσιν ponatur comma et post βλασφημοῦντες omissum sit αὐτάς. Conf. Ies. LXVI, 2. et 5. ubi τρέμειν *venerari, veneratione prosequi* notat. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΡΕΦΩ, (pro θρέφω, ne duae aspiratae concurrant, priori aspirata est littera tenuis.) fut. 1. θρέψω, (ubi tenuis mutatur in suam aspiratam,) aor. 1. ἔθρεψα, 1) *alo, nutrio, alimenta ad vitae sustentationem praebeo et subministro, de necessariis prospicio.* Passivum τρέφομαι *alor, nutrior, alimenta et victum accipio.* Matth. VI, 26. καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτὰ et tamen a patre vestro coelesti aluntur. ib. XXV, 37. πότε σε εἴδομεν πεινῶντα, καὶ ἐθρέψαμεν; quando vidimus te esurientem et cibum tibi suppeditavimus? Conf. v. 35. ἐπείνασα γὰρ καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν. Luc. XII, 24. Act. XII, 20. διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς propterea quod alebatur ipsorum regio e territorio regio, h. propterea, quod frumenta ex territorio regio (scil. Iudaea) eorum regioni subvehebantur. Apoc. XII, 6. 14. Alexandrini usi sunt hac voce pro יִתְּזִין *chald. Ithpeh.* a זון *cibare, alere, nutrire, sustentare,* Daniel IV, 9. הֶאֱכִיל *edere fecit,* Prov. XV, 22. חִיָּה *in vita conservare,* Gen. VI, 19. 20. Ies. VII, 21. et כִּלְכֵּל, Piel a כּוּל, *sustentavit.* 1 Regg. XVIII, 13. Ad. Gen. XLVIII, 15. ὁ θεὸς ὁ τρέφων με ἐκ νεότητός μου.

Devt.

Devt. XXXII, 18. *καὶ ἐπελάθου θεοῦ τοῦ τρέφοντός σε.* Sapient. XVI, 26. *Aelian.* V. H. III, 18. *Eurip.* Phoen. v. 779. et 820. *Demosthen.* pag. 1358. ed. *Reiske*: *τὰ ἐπιτήδεια ταύτῃ ἐργασαμένην καὶ θρέψασαν τὴν οἰκίαν.* *Xenoph.* de Rep. Laced. I, 3. 2) per metonymiam, *educo*. Luc. IV, 16. *οὗ ἦν τεθραμμένος* ubi erat educatus. 1 Macc. I, 33. XI, 39. *ὃς ἔτρεφε τὸν ἀντίοχον τὸ παιδάριον* qui educabat Antiochum puerum. *Herodian.* I, 7. 5. *Aelian.* V. H. XII, 1. *Xenoph.* Cyrop. I, 4. *Eurip.* Phoen. v. 289. *πατρὶς ἡ θρέψασα* patria, in qua quis educatus est. ibid. v. 509 et 639. 3) *sagino*, i. q. *σιτεύω* et *σιτίζω.* Iacob. V, 5. *ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς* saginastis vos (h. e. ventri et gulae indulsistis) quasi in diem mactationis. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΡΈΧΩ, fut. *θρέξω*, vel *δραμῶ*, 1) *curro, accurro, festino, propero*, et speciatim de iis usurpatur, qui in ludis Graecorum publicis cursu certabant. Matth. XXVII, 48. *καὶ εὐθέως δραμὼν εἷς ἐξ αὐτῶν* protinus accurrit eorum aliquis. ibid. XXVIII, 8. *ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ* cucurrerunt renunciatum discipulis. Conf. v. 7. *ταχὺ πορευθεῖσαι.* Marc. V, 6. *ἔδραμε* accurrit. ibid. XV, 36. Luc. XV, 20. *καὶ δραμὼν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ κατεφίλησεν αὐτὸν* et accurrens eum amplexibus et osculis excepit. ibid. XXIV, 12. *ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνημεῖον* ad sepulcrum cucurrit. Ioh. XX, 2. *τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον* currit igitur ad Petrum. ibid. v. 4. *ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ* ambo vero simul currebant. 1 Cor. IX, 24. *οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες, πάντες μὲν τρέχουσι* qui in stadio cursu certant, omnes quidem certant. Hebr. XII, 1. *δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα* constanter percurramus, seu emetiamur stadium, (seu curriculum,) nobis propositum, h. e. per totam vitam nostram constantes maneamus in religionis christianae studio. *Dionys. Hal.* A. R. Lib. VII, p. 454. *ὃς δὲ ἕτερον νυνὶ τὸν ὑπὲρ ψυχῆς ἀγῶνα τρέχει.* *Statius* Theb. III, v. 116. „ad lacrymas miserabile currunt certamen." *Hesych.* *τρέχειν· ἀγωνίζεσθαι.* Apoc. IX, 9. *ἵππων πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον.* Alexandrini usi sunt hac voce pro רוּץ *currere, accurrere.* Gen. XVIII, 7. XXIV, 20. 28. 29. XXIX, 12. 13. Zach. II, 4. Adde 1 Macc. II, 24. 32. 2 Macc. V, 2. 2) metaphorice: *subito procedo, celeriter incrementa capio, cito longe lateque propagor.* Sic legitur in N. T. 2 Thess. III, 1. *ἵνα ὁ λόγος τοῦ κυρίου τρέχῃ* ut doctrina christiana quam celerrime propagetur. Conf. 2 Tim. II, 9. et Alex. Ps. CXLVI, 15. *ἕως τάχους δραμεῖται ὁ λόγος αὐτοῦ.* 3) metaphorice: *omnes vires intendo, summo studio in aliquid feror, enixe laboro, studeo, summopere enitor, operam navo, assiduus sum, versor in aliqua re et negotio, fungor munere meo.* Rom. IX, 16. *ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος*

ντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ ἐλεοῦντος θεοῦ. igitur hominum studiis ne intensissimis quidem efficitur quidquam, sed omnia pendent a benignitate divina. 1 Cor. IX, 24. οὕτω τρέχετε, ἵνα καταλάβητε multum et recte laborate, ut assequamini. ibid. v. 26. ἐγὼ τοίνυν οὕτω τρέχω, ὡς οὐκ ἀδήλως ego vero munere mihi demandato fungor (operam navo doctrinae christianae propagandae) non incerto eventu. Galat. II, 2. μήπως εἰς κενὸν τρέχω, ἢ ἔδραμον ut appareret, num bene, an male hucusque versatus fuerim in munere meo gerendo; aut: ne frustra religioni christianae tradendae laborem impenderim, ut in posterum operam navem. Vide supra sub voce κενός. ibid. V, 7. ἐτρέχετε καλῶς bene et feliciter hucusque versati estis in religione christiana cognoscenda et observanda. Phil. II, 16. ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον, οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα ne non frustra religioni christianae propagandae impendisse operam. Auctor incertus in Anthol. Graeca Lib. II, c. 47. Epigr. 21. p. 256. πῖνε καὶ εὐφραίνε. τί γὰρ αὔριον, ἢ τί τὸ μέλλον, οὐδεὶς γιγνώσκει. μὴ τρέχε, μὴ κοπία. Adde Alex. Ps. XIX, 32. Prov. I, 16. et IV, 12. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΡΙΑΚΟΝΤΑ, οἱ, αἱ, τὰ, *triginta*. Est numerale cardinale indeclinabile, a τρεῖς, τρία, *tres*, *tria*. Legitur in N. T. tantum Matth. XIII, 8. καὶ ἐδίδου καρπὸν, ὃ μὲν ἑκατὸν, ὃ δὲ ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα, et fructum ediderunt, vel centesimum, vel sexagesimum, vel trigesimum. ibid. v. 23. XXVI, 15. illi vero constituerunt ipsi τριάκοντα ἀργύρια triginta argenteos. Hoc erat pretium servorum ordinarium apud Hebraeos. Conf. Tractat. Talmud. Erachin fol. 14. 2. ib. XXVII, 3. 9. Marc. IV, 8. 20. Luc. III, 23. καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος Iesus autem fere trigesimum annum incipiebat agere. Ioh. V, 5. τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ per triginta et octo annos morbo vexatus. ibid. VI, 19. Galat. III, 17. Alexandrini adhibuerunt pro שְׁלֹשִׁים idem, Gen. V, 3. 5. 16. VI, 15. Exod. XII, 40. 41. et pro chaldaico תְּלָתִין idem. Dan. VI, 8. 13.

ΤΡΙΑΚΟΣΙΟΙ, αι, α, *trecenti*, *ae*, *a*, a τρεῖς et ἑκατὸν *centum*. Bis tantum in N. T. legitur. Marc. XIV, 5. poterat hoc πραθῆναι ἐπάνω τριακοσίων δηναρίων vendi plus quam trecentis denariis. Ioh. XII, 5. In versione Alexandrina respondet hebraico מֵאוֹת שְׁלֹשׁ idem. Gen. VI, 15. IX, 28. XIV, 14. Num. I, 23. et alibi.

ΤΡΙΒΟΛΟΣ, ου, ὁ, est Latinorum *tribulus*. (*Ovid.* Metam. XIII, 804. *Plin.* H. N. XXII, 10. et *Virgil.* Georg. I, 158. ubi videndus *Servius*.) Genus herbae terrestris spinosae et aculeatae et frugibus inimicae, quae a Plinio inter terrae pestes numeratur, ex τρεῖς et βολὴ *cuspis*, sic dicta, vel a tri-

plici

ΤΡΙ΄ΤΟΣ, η, ον, *tertius*, a τρεῖς *tres*. Matth. XVI, 21. καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται et tertio die resurget. ib. XX, 3. περὶ τὴν τρίτην ὥραν circa tertiam horam. ibid. XXVI, 44 προσηύξατο ἐκ τρίτου orauit tertia vice. ibid. XXVII, 64. ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας usque ad tertium diem. Apoc. IV, 7. τὸ τρίτον ζῶον. Neutrum τὸ τρίτον significat interdum *tertiam partem*, ita, ut subintellegatur μέρος, v. c. Apoc. VIII, 7. τὸ τρίτον τῶν δένδρων tertia pars arborum. ibid. v. 8. τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης tertia pars maris. ibid. v. 9 — 12. IX, 15. 18. XII, 4. Neutrum τρίτον quandoque adverbiascit, v. c. Marc. XIV, 41. καὶ ἔρχεται τρίτον et venit tertio, seu tertia vice. Luc. XX, 12. XXIII, 22. Ioh. XXI, 14. 1 Cor. XII, 28. 2 Cor. XII, 14. XIII, 1. Num. XXII, 28. πέπαικάς με τρίτον τοῦτο verberasti me tertia vice. Iudd. XVI, 16. τοῦτο τρίτον ἐκλόνησάς με. Conf. *Raphelii* Obss. in N. T. ex Herodoto p. 319.

ΤΡΙ΄ΧΙΝΟΣ, η, ον, *cilicinus*, *ex pilis*, seu *crinibus confectus*, a θρίξ, τριχὸς, ἡ, *pilus*, *crinis*. Tantum legitur in N. T. Apoc. VI, 12. ὡς σάκκος τρίχινος ut saccus cilicinus, quod ornat nigredinem. Vestis enim cilicina est et atra. Vide Schol. *Eurip.* ad *Phoen.* v. 398. Alex. Exod. XXVI, 7. ποιήσεις δέῤῥεις τριχίνας (sic) σκέπην, ubi in hebraico legitur עִזִּים יְרִיעֹת *aulaea caprarum*, i. e. *e lana caprina*. Zachar. XIII, 4. ἐνδύσονται δέῤῥιν τριχίνην, pro שֵׂעָר *pilus*, *capillus*. *Xenoph.* Anab. IV, 8. 2. τρίχινος χιτών. Conf. *Wetstenii* N. T. T. II, p. 775.

ΤΡΟ΄ΜΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *tremor corporis*, *qui ex pavore et metu nascitur*, et ex adiuncto: *metus*, *pavor*, *ingens sollicitudo animi*, a praet. med. τέτρομα, verbi τρέμω *tremo*, aut a τρομέω, quod idem notat et legitur 1 Macc. II, 24. 1 Cor. II, 3. καὶ ἐγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς ego vero inter vos versatus sum multis calamitatibus pressus et metu ac timore captus. Alexandrini usi sunt hac voce pro חַת *terror*, Genes. IX, 2. מוֹרָא *timor*, Devt. XI, 25. חִתָּה *consternatio*, Ies. LIV, 14. פַּחַד *pavor*, Exod. XV, 16. Devt. II, 25. Ies. XIX, 16. רֶטֶט *tremor*, *horror*, Ierem. XLIX, 23. רַעַד idem, Exod. XV, 15. Ps. LIV, 5. et רְעָדָה idem. Iob. IV, 14. Ps. XLVII, 5. Ies. XXXIII, 14. Adde 1 Macc. VII, 18. 2 Macc. XV, 23. *Achilles Tat.* VII, p. 517. *Homer.* Iliad. ζ, v. 137. et σ', 247. 2) *obstupefactio*, *admiratio*. Marc. XVI, 8. εἶχε δὲ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις occupaverat enim animos eorum obstupefactio et admiratio, coll. v. 7. Conf. quae infra ad vocem φόβος dicentur. 3) *reverentia*, *provida cura*, *diligentia*. 1 Cor. II, 3. ubi verba ἐν τρόμῳ καὶ ἐν φόβῳ πολλῷ commode quoque reddi possunt: *caute et provide*, h. e. cavens mihi, ne laudem et gloriam doctrinae affectare viderer. 2 Cor. VII, 15. ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου

τρόμῳ ἐδέξασθε αὐτὸν quod summa cum reverentia eum exceperitis. Ephes. VI, 5. servi iubentur obedientiam praestare dominis suis μετὰ φόβου καὶ τρόμου summa cum reverentia et diligentia. Philipp. II, 12. μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε. Ps. II, 11. Saepius in N. T. non legitur. *Hesych.* τρόμος· εὐλάβεια, δέος, φυγή.

ΤΡΟΠΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie: *versio*, *conversio*, a praet. med. τέτροπα, verbi τρέπω *verto*. Sic v. c. de *versione in fugam*, et *fugatione* usurpatur apud Alexandrinos Ierem. XLIX, 31. Ios. XIII, 22. et in libris apocryphis V. T. 1 Macc. IV, 35. V, 16. 2 Macc. XII, 27. 37. Adde *Herodot.* Lib. I, c. 30. *Suid.* τροπή· ἡ δίωξις. 2) metaphorice: *quaevis mutatio et vicissitudo rerum*, i. q. μεταβολή et παραλλαγή. Sic semel legitur in N. T. Iacob. I, 17. ubi negatur apud Deum esse τροπῆς ἀποσκίασμα umbram mutationis, cum sit immutabilis. *Hesych.* τροπή· ἀλλοίωσις. Idem: τροπῆς ἀποσκίασμα· ἀλλοιώσεως καὶ φαντασίας ὁμοίωμα. *Etym. M.* τροπῆς ἀποσκίασμα· μεταβολῆς ἴχνος. *Suid.* τροπῆς ἀποσκίασμα· ἀντὶ τοῦ ἀλλοιώσεως καὶ μεταβολῆς ἴχνος καὶ ὁμοίωμα φαντασίας. Alex. Iob. XXXVIII, 33. ἐπίστασαι δὲ τροπὰς οὐρανοῦ. Deut. XXXIII, 14. ἡλίου τροπῶν. *Marc. Antoninus* VI, 23. ἥτε γὰρ οὐσία, οἷον ποταμὸς ἐν διηνεκεῖ ῥύσει, καὶ αἱ ἐνέργειαι ἐν συνεχέσι μεταβολαῖς, καὶ τὰ αἴτια ἐν μυρίαις τροπαῖς, καὶ σχεδὸν οὐδὲν ἑστώς. Conf. etiam *Hombergii* Parerga Sacra p. 355. et *Wetstenii* N. T. T. I, p. 662.

ΤΡΟΠΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *versio*, *conversio*, etiam *mutatio*, *vicissitudo*, i. q. τροπή, a praet. med. τέτροπα, verbi τρέπω *verto*. 2) *modus*, *ratio*, quia modo et rationi mutatio accidit. Matth. XXIII, 37. (καθ') ὃν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις τὰ νοσσία ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας quemadmodum gallina suos pullos sub alas congregat. Eadem sententia legitur quoque Luc. XIII, 34. Act. I, 11. οὕτως ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανὸν aliquando eodem modo redibit, quo eum nunc in coelum abeuntem vidistis. Ibid. VII, 28. XV, 11. ubi plene legitur καθ' ὃν τρόπον. Ibid. XXVII, 25. Rom. III, 2. πολὺ κατὰ πάντα τρόπον multum sane, seu omnino. Philipp. I, 18. παντὶ τρόπῳ quacunque ratione, seu potius quocunque consilio hoc fiat. 1 Macc. XIV, 35. *Eurip.* Phoeniss. v. 421. 2 Thess. II, 3. μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ μηδένα τρόπον ne quis vos seducat ullo modo. Ibid. III, 16. ἐν παντὶ τρόπῳ omnimodam. 2 Tim. III, 8. ὃν τρόπον — οὕτως quemadmodum — ita. Iud. v. 7. (κατὰ) τὸν ὅμοιον τούτοις τρόπον ἐκπορνεύσασαι. Eodem modo τρόπος usurpatum legitur apud Alexandrinos Iob. IV, 19. 2 Macc. XI, 31. *Eurip.* Phoen. v. 403. Ὃν τρόπον pro καθ' ὃν τρόπον reperitur aliquoties non solum apud Alexandrinos ubi [illegible] *quemadmodum*, *sicut*,

ficut, Gen. XXVI, 29. Exod. II, 24. XIV, 13. XVI, 34. Levit. IV, 10. sed etiam in *Aquilae* reliquiis Iudd. XVI, 9. pro eadem particula. *Hesych.* ὃν τρόπον· καθάπερ, ὥσπερ, καὶ ὃν τόπον. Adde 2 Macc. XV, 40. *Aelian.* V. H. XIII, 16. XIV, 23. 3) *mores, vitae ratio et instituta, animi indoles, ingenium.* Sic legitur in N. T. Hebr. XIII, 5. ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος. fcil. ἔστω, mores vestri sint alieni ab avaritia, h. e. fugite avaritiam. *Aelian.* V. H. XII, 1. καπηλικῶς ἔχειν τρόπους mores meretricios habere. *Xenoph.* Anab. VII, 4, 5. *Herodian.* I, 2. 3. κοσμίους τὸν τρόπον καὶ σώφρονας τὸν βίον. Conf. *Irmischii* Excurs. ad *Herodian.* T. I. p. 787 seq. *Hesych.* τρόπος· ἦθος, γνώμη, προαίρεσις.

ΤΡΟΠΟΦΟΡΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *mores alicuius et animi indolem fero*, seu *tolero, indulgenter tracto*, ex τρόπος *mores* et φορέω *fero*. Tantum in N. T. exstat Act. XIII, 18. καὶ ὡς τεσσαρακονταετῆ χρόνον ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ et postquam per quadraginta annos perversos mores eorum tulerat in deserto. Desumta est haec vox ex versione Alexandrina Devt. I, 31. ubi Codex Alexandrinus Oxon. et Compl. habet ἐτροποφόρησε et τροποφορῆσαι pro hebraico נָשָׂא *tulit*. Ita etiam legit *Origenes*, cuius verba reperiuntur in Catena *Ghislerii* ad Ierem. XVIII. p. 473. ἐτροποφόρησέ σε Κύριος ὁ θεός σου, τοῦτ᾽ ἔστι τοὺς τρόπους σου ἐφόρησεν, ὡς εἴ τις τροποφορήσῃ ἄνθρωπος κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ, εἴρηκα, τὸν υἱὸν αὐτοῦ. Legitur etiam haec vox in *Constitutionibus Apostolicis* VII, 36. apud *Ciceronem* ad Atticum Lib. XIII. Epist. 29. et apud *Suidam*, sed sine addita explicatione. Conf. *Boisii* Collationem Interpr. Vett. p. 401. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 536. et *Wolfii* Curas Philol. in N. T. T. I. p. 1185 seq. Vide etiam, quae infra ad vocem τροφοφορέω dicta sunt.

ΤΡΟΦΗ, ῆς, ἡ, 1) generatim: *alimentum, commeatus, victus, omnia, quae sunt ad vitam sustentandam necessaria.* Speciatim autem per synecdochen: *esca, cibus*, a praet. med. τέτροφα, verbi τρέφω *alo, nutrio.* Matth. III, 4. ἡ δὲ τροφὴ αὐτοῦ ἦν ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον cibi loco utebatur locustis et melle agresti. ibid. VI, 25. οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς; nonne vita pluris est quam victus? ibid. X, 10. ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστι dignus enim est victu operarius omnis. ibid. XXIV, 45. τοῦ διδόναι αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ ut victum ipsis stato tempore distribuat. Luc. XII, 23. Ioh. IV, 8. ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσι ad coëmendum cibum. Act. II, 46. IX, 19. XIV, 17. XXVII, 33. 34. 36. 38. Iacob. II, 15. Alexandrini usi sunt pro צֵידָה *victus, esca, cibus*, Ps. CXI, 5. מָזוֹן *alimentum, commeatus, esca, cibus*, 2 Chron. XI, 23. Dan. IV, 12. 21. אֹכֶל idem, Iob. XXXVI, 31.

r. Pf. CIV, 27. CXLV, 15. et לֶחֶם *panis, cibus, nutrimentum*. Prov. VI, 8. XXX, 25. Pf. CXLVI, 7. 2) metaphorice: *doctrina*, quae est nutrimentum quasi animi. Hebr. V, 12. 14. ἡ στερεὰ τροφὴ est doctrina sublimior. Vide supra d στερεὸς dicta. 3) interdum omittitur, v. c. Act. XXVII, 3. coll. v. 36. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΡΌΦΙΜΟΣ, ε, ὁ. *Trophimus*. Nomen proprium viri graecum, idem quod *alumnus, nutritius*, (*Thom. Mag.* p. 135. τρόφιμος, ὁ τρεφόμενος ὑπό τινος. *Xenoph.* Hist. Gr. I, 3. 9.) aut *alimentum praebens, alens, herus, qui famulitium alit*. (*Hesych.* τρόφιμον, ὃν ἡμεῖς δεσπόσυνον.) a τροφὸς, quod vide. Fuit vir Ephesius, qui ter tantum in N. T. commemoratur. Act. XX, 4. XXI, 29. 2 Tim. IV, 20.

ΤΡΟΦΌΣ, ε, ὁ, *alimentum praebens, nutriens, alens*, q. τροφεὺς, (*Eurip.* Phoen. v. 45.) a praet. med. τέτροφα, verbi τρέφω *alo, nutrio*. *Eurip.* Phoen. v. 703. τροφὸς πάντων γᾶ alma tellus omnium nutrix. *Aquil.* Devt. I, 31. Foemininum τροφὸς, ε, ἡ, *nutrix, altrix*, et speciatim de *mulieribus* adhibetur, *quae infantibus, tam suis, quam alienis mammas ac nutrimenta praebent eosque ad firmiorem et robustiorem aetatem perducunt et educant*. Sic semel in N. T. legitur 1 Thess. II, 7. ὡς ἂν τροφὸς θάλπῃ τὰ ἑαυτῆς τέκνα quemadmodum nutrix eademque mater liberos suos fovet et tenerrimo amore prosequitur. In versione Alexandrina respondet hebraico מֵינֶקֶת *nutrix, lactatrix*. Genes. XXXV, 8. 2 Regg. XI, 2. 2 Chron. XXII, 11. *Hesych.* τροφός· μήτηρ. Idem: τίτθη· τροφός. *Ammonius* τροφὸν a τίτθη ita differre existimat, ut hoc eam significet, quae ipsa mammam praebeat infanti, τροφὸς vero et τιθηνὸς dicatur ἡ τὴν ἄλλην ἐπιμέλειαν ποιοῦσα καὶ μετὰ τὸν ἀπογαλακτισμόν. Sed in versionibus graecis V. T. τροφὸς et τίτθη haud raro permutari solent. Conf. *Aquilae* et *Symmachi* fragmenta Genes. XXIV, 59. et Ruth. IV, 16. *Valkenar.* Animadvv. ad Ammonium, et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 298 sequ. Specialem *diatriben de nutricibus et paedagogis* edidit *I. I. Claudius* adiectam Ei. *Diss. de salutationibus Vett. Vltrai*, 1702. 8.

ΤΡΟΦΟΦΟΡΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *nutricis et matris instar fero, vel alimenta praebeo et educo, educationis et nutricationis labores molestiasque perfero, alo, nutrio, foveo, benignitate et tenerrimo amore aliquem prosequor eiusque curam diligentissime gero*, a τροφὸς *nutrix* et φορέω *fero, gesto*. Legitur in N. T. tantum Act. XIII, 18. καὶ ὡς τεσσαρακονταετῆ χρόνον ἐτροφοφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ et postquam per quadraginta annos in deserto eos aluerat eorumque curam dilegen-

gentissime gesserat patris, aut nutricis instar. *Syrus*: ܘܬܪܣܝ *et nutrivit eos.* Eodem modo quoque transtulit *Aethiops. Arabs* vertit: وطعمهم وعالهم *et beavit eos et nutrivit illos.* *Vulgatus*, qui habet: *mores eorum sustinuit*, legit ἐτροποφόρησεν, quam lectionem etiam *Griesbachius* in textum recipere non dubitavit. Sed admodum incertum ac anceps est iudicium, utra lectio sit praeferenda, cum utramque et usus loquendi admittat et series orationis suadeat ac commendet. Verbum enim τροφοφορέω in eadem significatione adhibuerunt Alexandrini Devt. I, 31. ἐτροφοφόρησέ σε κύριος, ὡς εἴ τις τροφοφορήσαι ἄνθρωπος τὸν υἱὸν αὐτοῦ. Conf. ad h. l. *Grabii* Prolegomena in LXX. Interpp. T. I. c. 3. §. 8. 2 Macc. VII, 27. ubi mater ad filium: ἐλέησόν με τὴν ἐν γαστρὶ περιενέγκασάν σε μῆνας ἐννέα, καὶ θηλάσασάν σε ἔτη τρία, καὶ ἀγαγοῦσαν εἰς ἡλικίαν ταύτην καὶ τροφοφορήσασαν. *Macarius* Homil. 46. ubi de infantis matre: ἀναλαμβάνει καὶ περιθάλπει καὶ τροφοφορεῖ ἐν πολλῇ στοργῇ. *Hesych.* et Lex. *Cyrilli* MS. Brem. ἐτροφοφόρησεν· ἔθρεψεν. Conf. *Boisii* Collat. Interpp. Vett. p. 399. *Wolfii* Curas Philol. in N. T. Tom. I. p. 1185 seq. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 536. et *Deylingii* Obss. SS. P. II. p. 459.

ΤΡΟΧΙΑ', ᾶς, ἡ, *orbita, rotae vestigium, das Gleis*, etiam *via, semita, cursus*, a τροχὸς *rota*. Legitur in N. T. tantum Hebr. XII, 13. καὶ τροχιὰς ὀρθὰς ποιήσατε τοῖς ποσὶν ὑμῶν et orbitas rectas facite pedibus vestris, h. e. recta via incedite, ne deflectite a recto tramite, seu, tropo remoto, ne deficite et deflectite a praeceptis religionis christianae. Prov. IV, 26. ὀρθὰς τροχιὰς ποίει σοῖς ποσὶ, ubi in hebraico legitur מַעְגָּל, (quod notat *plaustrorum ambitum ad munienda castra*, item *orbitam*, *viam plaustralem*, *habentem orbitas*, seu *rotarum vestigia*, ab עָגַל *rotundum esse*) cui voci hebraicae etiam respondet apud Alexandrinos Prov. II, 15. IV, 11. V, 6. 21. *Hesych.* τροχιαί· αἱ τῶν τροχῶν χαράξεις. Idem: τροχιάς· πορείας. Et sic etiam explicatur in *Alberti* Glossar. Gr. p. 185. *Suid.* τροχιάς· πορείας, τρίβας, ἐργασίας.

ΤΡΟΧΟ'Σ, οῦ, ὁ, 1) proprie: *rota currus et quicquid in orbem redit*, si est nomen ὀξύτονον, sed si est παροξύτονον, τρόχος, ου, ὁ, significat *cursum*, vel *cursorem*, (*Demosthen.* p. 856. 13. ed. *Reiske.*) a praet. med. τέτροχα, verbi τρέχω *curro*. Sed τρόχον et τροχὸν aliquando idem esse, multis exemplis docuit *Heisenius* in Novis Hypothesibus ad Ep. Iacobi p. 481. Hinc in versione Alexandrina respondet hebraico אוֹפַן *rota*, Ies. XXVIII, 27. Ezech. I, 15. 16. 19. 20. 21. III,

II, 13. X, 6. 9. 10. etc. גַּלְגַּל *orbis, rota, sphaera*, Ies. V, 28. XVII, 13. Ezech. X, 2. 6. XXIII, 24. XXVI, 10. et מֹרַג *tribula, traha; vel vehiculi species, qua olim frumenta excutiebantur.* 2 Sam. XXIV, 21. Ies. XLI, 15. Adde Sirac. XXXIII, 5. XXXVIII, 37. *Xenoph.* Sympos. II, 8. ubi de orbe saltatorio usurpatur. Eundem de Re Equestri X, 6. *Eurip.* Phoeniss. v. 1211. ubi *currum* significat. *Hesych.* τροχός· περιβόλαιον, τεῖχος, ἢ κύκλος, ἢ δρόμος. 2) metaphorice: *universus alicuius rei ambitus, quicquid sub re quadam comprehenditur et ad eam pertinet.* Sic semel tantum in N. T. legitur Iacob. III, 6. ubi lingua dicitur φλογίζειν τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως incendere totius vitae decursum a prima eius origine usque ad mortem, h. e. ubi ab imagine recesseris, omnem vitam humanam miserrimam reddere. Conf. supra dicta ad vocem γένεσις. Alias huius difficillimi loci explicationes collegit *Kypkius* in Obss. Sacr. T. II. p. 423 seq. et *Wolfius* in Curis Philol. in N. T. T. IV. p. 48 seq. Vide etiam *Wetstenii N. T.* T. II. pag. 670.

ΤΡΥΒΛΙΟΝ, seu ΤΡΥΒΛΙΟΝ, ου, τὸ, *catinus, paropsis, patina*, et generatim: *omne vas escarium, in quo cibus reponitur et in mensa escaria apponitur*, etiam *vas, quo hauritur aliquid, ut ad esum apponatur*, v. c. *trulla:* speciatim vero *vas, quod servit continendis condimentis liquidis, embammatibus, pulti et iusculis.* Bis tantum in N. T. legitur. Matth. XXVI, 23. ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα qui mecum manum in catino intingit, h. e. qui mecum iam convivatur. *Pfaffius* in Notis Exegeticis in Matthaeum l. l. τρύβλιον vocari h. l. existimat *vas escarium, in quo erat illud ἔμβαμμα*, quod Iudaei vocabant חרוסת, sive *herbam amaram, aceto tinctam.* Conf. *Salmasium* ad *Solinum* p. 265. Marc. XIV, 20. εἷς ἐκ τῶν δώδεκα ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ τρυβλίον. Apud Alexandrinos legitur pro hebraico קְעָרָה *scutula, scutella*, Exod. XXV, 29. Num. IV, 7. VII, 13. 19. etc. et pro כַּף *acerra.* 1 Regg. VII, 50. Adde Sirac. XXXI, 16. *Aelian.* V. H. IX, 37. *Hesych.* τρυβλίον· ὀξυβάφιον, ἢ ποτήριον μύστρων τριῶν, ad quem locum conf. interpretes. *Suid.* τρυβλίον· ὀξυβάφιον, πινάκιον, ποτήριον, ὀρθομίλιον. *Cod. Coislin.* CXCV. apud *Albertum* Append. Glossar. Gr. N. T. p. 206. τρυβλίον· ἐστι τὸ ἐν τῇ συνηθείᾳ διστκάριον καλούμενον. *Epiphanius* de Mensur. et Ponderibus p. 542. edit. Basil. τρυβλίον· ὀψόβαφόν ἐστι τὴν πλάσιν, ἤτοι παροψὶς, ἥμισυ δὲ ξέστου τὸ μέτρον ἔχει. In Gloss. Vett. apud *Labbaeum* p. 190. vertitur *catinus*. Conf. *Is. Casaubon.* Notas ad *Aristoph.* Equites v. 647. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 517. et *Wolfii* Curas Philol. in N. T. T. I. p. 373.

ΤΡΥ-

ΤΡΥΓΑ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: meto, fruges cereales collige, a τρύγη, ης, ἡ, triticum, hordeum, frumentum, fruges cereales. Apud Alexandrinos respondet hebraico קָצַר, messuit, demessuit. Hos. X, 12. 14. Hinc τρυγητὸς messis, hebr. קָצִיר, pro quo legitur in versione Alexandrina Ies. XVI, 9. Ioel. I, 11. III, 22. Iam, quia τρύγη non solum fruges cereales, sed etiam vindemiam notat, hinc etiam τρυγάω 2) notat vindemio, uvas decerpo, seu amputo. Sic autem ter tantum legitur in N. T. Luc. VI, 44. οὐδὲ ἐκ βάτου τρυγῶσι σταφυλήν nec ex rubo videmiatur uva. Apoc. XIV, 18. τρύγησον τοὺς βότρυας τῆς γῆς vindemia botros terrae. ibid. v. 19. ἐτρύγησε τὴν ἄμπελον vindemiavit vineam. Alex. Devt. XXIV, 22. ἐὰν δὲ τρυγήσῃς τὸν ἀμπελῶνά σου. ibid. XXVIII, 30. ἀμπελῶνα φυτεύσεις καὶ οὐ μὴ τρυγήσεις αὐτόν. ibid. XV, 33. τρυγηθείη δὲ ὥσπερ ὄμφαξ πρὸ ὥρας. Sirac. XXXIII, 20. καὶ ὡς τρυγῶν ἐπλήρωσα ληνόν. Hesiod. Scut. 292. οἱ δ' ἐτρύγων οἴνας, δρεπάνας ἐν χερσὶν ἔχοντες. Dioscor. V, 29. τρυγηθῆναι τὴν σταφυλήν. Plutarch. Sympos. VI, 7. τρυγᾶν λέγομεν τὰς δρεπομένας τὴν ἀμπελινὴν χώραν. Conf. Wetstenii N. T. T. II. p. 812. Eodem modo τρυγητὸς de vindemia usurpatur apud Alexandrinos Levit. XXVI, 5. Ies. XXIV, 13. Amos IX, 13.

ΤΡΥΓΩ΄Ν, όνος, ἡ, columba turtur (Linn.). Nomen onomatopoiēmenon, deductum a sono gementis turturis, a τρύζω, idem quod τρίζω strido, murmuro, susurro. Legitur in N. T. tantum Luc. II, 24. ζεῦγος τρυγόνων par turturum. Hebraice dicitur תּוֹר, pro quo etiam Alexandrini hoc graeco vocabulo usi sunt. Gen. XV, 9. Levit. I, 14. Num. VI, 10. Cant. I, 10. II, 12. Etiam pro דְּרוֹר columba sylvestris, turtur. Al. hirundo legitur apud eosdem. Ps. LXXXIV, 4. Adde Aelian. V. H. I, 15. Suid. τρύζει· ψιθυρίζει, γογγύζει, ἀσήμως λαλεῖ. παρὰ καὶ ἡ τρυγὼν, ἐπεὶ ἀσήμως φθέγγεται καὶ γογγυσικῶς. Conf. Bekmanum ad Antigoni Carystii Histor. Mirab. cap. 44. pag. 75.

ΤΡΥΜΑΛΙΑ, ᾶς, ἡ, (Ionice dicitur τρυμαλιή, Plutarch. de Educat. Puer. II, 16. 17.) foramen quodcunque, i. q. τρύπημα, a τρῦμα, foramen, quod est a perf. pass. τέτρυμαι, verbi τρύω tero, attero. Bis tantum legitur in N. T. Marc. X, 25. διὰ τῆς τρυμαλιᾶς τῆς ῥαφίδος per foramen acus. Luc. XVIII, 25. coll. Matth. XIX, 24. Apud Alexandrinos de fissuris petrarum usurpatur, et respondet hebraico נָקִיק, Ier. XIII, 4. XVI, 16. סְעִיף, Iudd. XV, 8. 11. חֲגוִים fissurae. Ier. XLIX, 16. et מִנְהָרוֹת specus. Iudd. VI, 2. Hesych. τρυμαλιαί· τρῶπαι.

ΤΡΥ΄ΠΗΜΑ, τος, τὸ, foramen, terebrando, vel pertundendo factum, a τρύπα foramen, quod est a prima pers. praet. pass.

... τετρύπημαι, verbi τρυπάω, ῶ, terebro, perforo, pertundo, quod adhibuerunt Alexandrini Iob. XLI, 2. Hagg. I, 6. pro נקב perforavit. Legitur in N. T. tantum Matth. XIX, 24. διὰ τρυπήματος ῥαφίδος per foramen acus. Conf. Marc. X, 25. διὰ τῆς τρυμαλιᾶς τῆς ῥαφίδος. Moeris: ὀπὴν· ἀττικῶς. τρύπημα ἑλληνικῶς. ubi vide Interpretes.

ΤΡΥΦΑΙΝΑ, ης, ἡ, Tryphaena. Nomen mulieris graecum, significans: deliciosa, delicatula, a τρυφὴ deliciae, luxus. Semel tantum commemoratur in N. T. Rom. XVI, 12.

ΤΡΥΦΑΩ, ῶ, fut. ήσω, in deliciis vivo, delicate vivo, vitam mollem et delicatam ago, i. q. σπαταλάω, a τρυφὴ deliciae, luxus, quod vide. Legitur in N. T. tantum Iacob. V, 5. ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐσπαταλήσατε vitam mollem et luxuriosam egistis his in terris. Apud Alexandrinos legitur pro hebr. התעדן oblectatus, voluptate affectus fuit, delicate vixit, Nehem. IX, 25. et pro התענג idem. Ies. LXVI, 11. Adde Sirac. XIV, 4. Apud Xenoph. de Rep. Athen. I, 11. τρυφᾶν de iis usurpatur, qui lautiore vestitu utuntur. Eadem voce de voluptate venerea usus est Iosephus A. I. VII, c. 7. sect. 1. et Xenoph. Mem. II, 1, 10. de iis, qui insolenter se gerunt et alios ludibrio habent.

ΤΡΥΦΗ, ῆς, ἡ, luxus, deliciae, mollities, vita delicata, i. q. σπατάλη, a θρύπτω frango: nihil enim animum hominis ita frangit ac effoeminat, ut luxus et deliciae vitae. Bis tantum in N. T. legitur. Luc. VII, 25. ἰδοὺ οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες, ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσὶν qui vestimentis splendidis utuntur et vitam mollem agunt, in regiis palatiis sunt. 2 Petr. II, 13. ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφὴν quotidianam vitam mollem et luxuriosam voluptati ducentes. Alexandrini adhibuerunt pro עֵדֶן voluptas, oblectatio, deliciae, Gen. II, 15. Ier. LI, 34. Ezech. XXXI, 9. 16. 18. Ioel. II, 3. תַּעֲנוּג oblectatio, Prov. XIX, 10. Cant. VII, 6. Mich. II, 9. et מַעֲדַנִּים deliciae, voluptas, Gen. XLIX, 20. Thren. IV, 5. Adde Aelian. V. H. I, 19. Herodianum I, cap. 6. 3. ubi videndus Irmischius p. 188. Ibid. Lib. I, cap. 12. §. 9. p. 491. ed. Irmischii. Eurip. Phoen. v. 1512. Suid. τρυφή· ἡ σπατάλη.

ΤΡΥΦΩΣΑ, ης, ἡ, Tryphosa. Nomen proprium mulieris, origine graecum, idem quod delicate vivens, a τρυφάω in deliciis vivo. Semel tantum in N. T. commemoratur Rom. XVI, 12.

ΤΡΩΑΣ, άδος, ἡ, Troas. Est urbs maritima Asiae minoris, seu potius Phrygiae minoris, regionis Asiae minoris,

 haud

haud procul Troia, quae et Antigonia dicta est, teste *Plin.* H. N. Lib. V, cap. 30. Est etiam nomen regionis Phrygiae minoris, Ilio urbi circumiectae, inter Mysiam maiorem et minorem. Conf. *Cellarii* Geogr. Plen. Lib. III, c. 8. p. 42 sq. et *Cluverii* Introd. ad Geograph. Lib. V, c. 18. Commemoratur in N. T. Act. XVI, 8. 11. XX, 5. 6. 2 Cor. II, 12. 2 Tim. IV, 13.

ΤΡΩΓΥΛΛΙΟΝ, ου, τό, *Trogyllium.* Nomen urbis et promontorii Ioniae, non procul ab insula Samo distantis, inter Ephesum et Maeandri ostia, testibus *Strabone* et *Ptolemaeo.* Conf. *Cellarii* Geogr. Lib. III, cap. 3. p. 19 et 71. Commemoratur in N. T. tantum Act. XX, 15.

ΤΡΩΓΩ, fut. 1. *τρώξω*, perf. *τέτρωχα*, aor. 2. *ἔτραγον*, 1) *edo, comedo*, et proprie de bestiis dicitur, quemadmodum contra *ἐσθίω* proprie de hominibus adhibetur; (*Etym. M.* *τρώγω σημαίνει τὸ κατεργάζεσθαι τὰ βαλλόμενα, καὶ μὴ ἐᾶν ὑγιῆ, ἅτινα ἂν τρώγῃ τις.* *Eustath.* in Od. ζ. pag. 249, 45. *ὀνοματοπεποιῆσθαι ἐπὶ ἀλόγων, τραχύτητα ἔχον καὶ ἑτερότητα πολλὴν πρὸς τὸ ἐσθίειν, ὅπερ ἐπὶ λογικῶν μάλιστα λέγεται.*) usurpatur tamen in N. T. etiam de hominibus, v. c. Matth. XXIV, 38. *τρώγοντες καὶ πίνοντες* edentes ac bibentes. Ioh. XIII, 18. *ὁ τρώγων μετ' ἐμοῦ τὸν ἄρτον* qui mecum convivatur, h. e. qui mecum familiariter vivit, alumnus meus, quem ego insignibus beneficiis affeci. Conf. Ps. XLI, 10. et *Fischeri* Prolus. XII. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 299. et Prolus. XIII. p. 320 seq. 2) metaphorice: *fruor, particeps fio.* Ioh. VI, 54. *ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα.* ibid. v. 56. 57 et 58. Vide supra ad *σάρξ* a me dicta. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΥΓΧΑΝΩ, fut. *τεύξομαι*, vel *τυχήσω*, aor. 2. *ἔτυχον*, particip. *τυγχάνων*, vel *τυχών*, 1) proprie de *iis* usurpatur, *qui non aberrant a scopo, sed propositum tenent et collineant*, et opponitur *τῷ ἁμαρτάνειν*, quod proprie valet: *aberrare a proposito, scopum non assequi et obtingere.* Sic legitur de telo apud *Xenoph.* de Venat. cap. X, §. 14. *μὴ τύχῃ τοῦ παρτιονόντος*, et apud *Herodotum* Lib. I. p. 8. ed. *Camerar.* ubi de Adrasto dicitur: *ἀκοντίζων τὸν σῦν, τοῦ μὲν ἁμαρτάνει, τυγχάνει δὲ τοῦ Κροίσου παιδός.* *Aelian.* V. H. XIII, 1. *ἀφῆκε δὲ τὸ βέλος, καὶ ἔτυχε τοῦ πρώτου.* Hinc 2) metaphorice: *compos fio, assequor, consequor, sortior, potior, adipiscor.* Luc. XX, 35. *οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν* sed quibus beatitudo futura contigit: ubi tamen aut *τυχεῖν*, (ut apud *Sophoclem* in Antig. v. 710. et *Aeschin.* *Socr.* Dial. II, 1. III, 7. 8.) aut *καταξιωθέντες* pleonastice positum est. Act. XXIV, 3. *πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ σοῦ* quod multa pace per te fruimur. ibid. XXVI, 22. *ἐπικουρίας*

οὖν

ν τυχὼν τῆς παρὰ τῦ Θεῦ sed divino praesidio adiutus. ibid. XXVII, 3. πρὸς τὰς φίλας πορευθέντα ἐπιμελείας τυχεῖν adire amicos, quorum officiis et provida cura uteretur. 2 Tim. II, 10. ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσι τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησῦ ut consequantur felicitatem, per I. C. partam. (Diod. Sic. IV, 33. παραδόξυ σωτηρίας ἔτυχεν. Aelian. H. A. VII, 18. et Schol. Aristoph. ad Acharn. 331.) Hebr. XI, 35. ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν. Alex. Iob. III, 21. οἳ ἱμείρονται τῦ θανάτυ καὶ ὐ τυγχάνυσιν. ibid. XVII, 1. δέομαι δὲ ταφῆς καὶ ὐ τυγχάνω. Prov. XXX, 23. ἐὰν τύχῃ ἀνδρός. 1 Macc. XI, 42. 2 Macc. V, 8. 9. τευξόμενος σκέπης. Adde Xenoph. Anab. VI, 6. 17. ταῦτα δέ σε τυχόντες his precibus a te impetratis. Idem Mem. I, 7. 4. συγγνώμης ὐκ ἂν τυγχάνειν. Eurip. Phoen. v. 400 et 1471. 3) sum, existo, i. q. εἰμί. 2 Macc. VI, 2. Sic legitur in N. T. Luc. X, 30. ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα relinquentes eum semimortuum. Τυγχάνειν enim in hac significatione haud raro πλεονάζει. Vide 2 Macc. III, 9. εἰ ταῖς ἀληθείαις ταῦτα ὕτως ἔχοντα τυγχάνει; num revera haec ita sese haberent? ibid. IV, 32. ἕτερα ἐτύγχανε πεπρακὼς εἰς τα Τύρον κ. τ. λ. alia vendidit Tyro. 4) contingo, accido, evenio, de rebus fortuitis, quae casu fiunt, non necessario. Eurip. Phoen. v. 251. 49 et 107. Hinc τυχὸν, partic. neutr. aor. 2. fortuitum, notat omne, quod casu accidit, et, adverbialiter sumtum, est: forte, fortasse, si res ita ferat, ita, ut elliptice ponatur pro κατὰ τὸ τυχὸν χρῆμα, vel πρᾶγμα, et sit idem, quod alias dicitur εἰ τύχοι. 1 Cor. XVI, 6. πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν παραμενῶ apud vos enim fortasse permanebo. Xenoph. Anab. VI, 1, 12. Hesych. τυχὸν· ὡς φθάσει, ὡς λάχοι, ἢ πολλάκις. Conf. Vigerum de Idiotismis Ling. Gr. p. 355. ed. Zeunii. 5) τυχὼν vulgaris, ubivis obvius, et e contrario ὐ τυχὼν insignis, haud vulgaris. Act. XIX, 11. δυνάμεις δὲ ὐ τὰς τυχύσας ἐποίει ὁ Θεὸς miracula insignia patravit Deus. ibid. XXVIII, 2. ὐ τὴν τυχῦσαν φιλανθρωπίαν haud vulgarem humanitatem. Sic apud Longinum de Sublimitae s. 9. Moses fuisse dicitur ἀνὴρ ὐχ ὁ τυχών. Plato Apol. Socr. ab initio. Aelian. V. H. VI, 12. καὶ ἦν δεῖγμα ὐ τὸ τυχὸν τοῖς ἀνθρώποις. Xenoph. Mem. I, 1. 14. ibid. 5. 6. et III, 9. 10. ὑπὸ τῶν τυχόντων a plebe. Polyb. I, 42. ὐ τὴν τυχῦσαν ἀπορίαν παρεῖχε τοῖς ὑπεναντίοις. 3 Macc. III, 4. καὶ ὐ τῷ τυχόντι περιῆψαν ψόγῳ et non mediocriter eos vituperabant. Conf. etiam Vigerum de Idiotismis Ling. Gr. p. 296 et 355. ed. Zeunii, Wetstenii N. T. T. II. p. 580 seq. et Irmischium ad Herodianum I, cap. 3. 15. p. 86. 6) εἰ τύχοι, quod alias notat forte, fortasse, si res ita ferat, et est i. q. τυχὸν, in N. T. libris significat: exempli gratia, verbi caussa. 1 Cor. XIV, 10.

et XV, 37. Vide ad h. l. *Wetstenium*, qui multa loca collegit, et *Longinum* de Sublimitate p. 90. ed. *Mori*. Saepius in N. T. non legitur. Copiose de voce τυγχάνειν exposuit *Vigerus* de Idiotismis Dict. Gr. p. 293 — 298. ed. *Zeunii*.

ΤΥΜΠΑΝΟΝ, vel ΤΥΠΑΝΟΝ, ου, τὸ, non solum dicitur *instrumentum musicum, quod tympani nomine venit, quo pulsato sonus cietur*, (Hebraice תֹּף vocatur. Conf. Alexandrinos Genes. XXXI, 27. Exod. XV, 20. Iudd. XI, 35. *Hesych.* τύμπανον, ᾧ αἱ Βάκχαι κρούουσιν. Vide quoque *Perizonium* ad *Aelian.* V. H. Lib. IX, cap. 8.) et *baculus, quo tympanum pulsatur*, sed etiam *palus, patibulum*, seu *machina illa lignea convexa et incurva, ad quam devincti virgis, vel fustibus, caedebantur, et saepe usque ad necem*, et interdum *illud ipsum instrumentum, quo ad plagas inferendas utebantur*. *Hesych.* τύμπανον· — — ἢ εἶδος τιμωρίας. *Photius* in Lex. MS. τύμπανον· τὸ τοῦ δημίου ξύλον, ᾧ τοὺς παραδιδομένους διεχειρίζετο, καὶ τὸ ἀποτυμπανίζειν ἐντεῦθεν. 2 Macc. VI, 19. αὐθαιρέτως ἐπὶ τὸ τύμπανον προσῆγε. ibid. v. 28. Conf. *Gatakeri* Opera Critica p. 908. et *Hemsterhusium* ad *Pollucis* Onom. T. II. p. 892. Schol. *Aristoph.* ad Plutum v. 476. τύμπανα· ξύλα, ἐφ' οἷς ἐτυμπάνιζον· ἐχρῶντο γὰρ ταύτῃ τῇ τιμωρίᾳ· ἢ βάκλα· παρὰ τὸ τύπτειν· ἤγουν ξύλα, οἷς τύπτονται ἐν τοῖς δικαστηρίοις οἱ τιμωρούμενοι. Inde est

ΤΥΜΠΑΝΙΖΩ, fut. ίσω, quod 1) proprie significat: *tympanum pulso*. 1 Sam. XXI, 13. 2) *machinae ligneae incurvae adstrictum et distensum fustibus, vel baculis, vel plumbatis, caedo*, quod erat tormenti pariter ac poenae genus. Sic semel legitur in N. T. Hebr. XI, 34. ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν. Vide ad h. l. *Carpzovium* in Exercitatt. Philonn. *Lucian.* Iov. Tragoed. p. 139. ἀνασκολοπιζομένους δὲ καὶ τυμπανιζομένους ἐνίοτε τοὺς οὐδὲν ἀδικοῦντας. *Alberti* Glossar. Gr. p. 178. ἐτυμπανίσθησαν· ἀνῃρέθησαν, ἐκρεμάσθησαν, ubi videndus *Alberti*. *Hesych.* τυμπανίζεται· ἐκδέρεται. Idem: ἐτυμπανίσθησαν· ἐκρεμάσθησαν, ἐσφαιρώθησαν, h. e. globulis plumbeis, innexis flagellorum extremis loris, caesi sunt. *Photius* in Lex. MS. τυμπανίζεται· ξύλῳ πλήσσεται, ἐκδέρεται καὶ κρεμᾶται. Conf. *P. Zornii* Opuscula Sacra P. II. p. 307. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 430 seq. *Krebsii* Obss. Flav. p. 389. et *Wolfii* Curas Philol. in N. T. T. III. p. 768.

ΤΥΠΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie et generatim: *omnis nota insculpta, aut impressa, signum incisum, aut percussum factum, vestigium*, a praet. med. τέτυπα, verbi τύπτω percutio.

:ustio. Sic legitur in N. T. Ioh. XX, 25. ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς
χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν
μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων nisi videro in manibus eius
clavorum vestigia meumque digitum immisero illis vesti-
giis: ubi codices nonnulli pro τύπον habent τόπον ex in-
terpretamento. Conf. *Boisium* in Collatione ad h. l. p. 341.
Athen. XIII, p. 585. C. τοὺς τύπους τῶν πληγῶν ἰδοῦσα. Vi-
de *Wetstenii N. T.* T. I. p. 960. *Hesych.* τύπος· χαρα-
κτήρ. 2) *effigies, quae ex impressione effingitur, simulacrum
ad exemplum aliquod πρωτότυπον efformatum, ein Ab-
druck, eine Copie,* et deinde *simulacrum quodcunque, ima-
go, effigies.* Act. VII, 43. τοὺς τύπους, οὓς ἐποιήσατε προσ-
κυνεῖν αὐτοῖς simulacra Deorum, quae vobis fecistis ado-
randa. Conf. Amos V, 26. ubi τύπος apud Alexandrinos
hebraico צֶלֶם *imago* respondet. Apud *Iosephum* A. I. I,
19. 11. simulacra Deorum, quae Rahel patri suo Labano
eripuerat, τύποι vocantur. Alexandrinis dicuntur τὰ εἴδω-
λα, *Aquilae* μορφώματα: et apud Eundem XV, 9. 5. ἀγάλ-
ματα et τύποι coniunguntur. Conf. etiam *Wesseling.* ad
Diod. Sic. I, c. 21. *Hesych.* τύπος· εἰκών. 3) *exemplum,
protoplasma, formula, designatio, rudis operis adumbratio et
delineatio, a qua ordiuntur artifices, ein Modell.* Sic le-
gitur in N. T. Act. VII, 44. ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον,
ὃν ἑωράκει illud condere secundum exemplar, ab eo visum.
Hebr. VIII, 5. κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ
ὄρει secundum exemplum templi exstruendi, quod tibi
monstratum est in monte. Conf. Exod. XXV, 40. ubi in
hebraico textu pro voce τύπος, qua Alexandrini usi sunt,
legitur תַּבְנִית *exemplar, forma,* quod Alexandrini ibid. v.
9. παράδειγμα transtulerunt. 4) *brevis summa et argumen-
tum alicuius scripti.* Act. XXIII, 25. γράψας ἐπιστολὴν πε-
ριέχουσαν τὸν τύπον τοῦτον scripsit epistolam huius argumen-
ti, seu in hanc sententiam. *Vulgatus* habet: *scribens episto-
lam, continentem haec.* Eodem fere modo quoque *Syrus* trans-
tulit. Τύπος enim dicitur apud Graecos, *quicquid est in-
sculptum tabulae, nummo, statuae,* adeoque, si de epistola ser-
mo est, quae tunc erat tabula cerea, est *scriptura ipsa,
stilo insculpta tabulae cereae.* 3 Macc. III, 30. καὶ ὁ μὲν
τῆς ἐπιστολῆς τύπος οὕτως ἐγέγραπτο. Eodem modo *exemplum*
adhibetur apud *Ciceronem* Lib. X. Epp. ad Famil. c. 5.
Conf. *Raphelii* Obss. Xenoph. p. 183. et *Kypkii* Obss. Sacr.
T. II. p. 118 sq. 5) metaphorice: *norma, tenor, ratio,
institutum,* et ut Latinorum *forma* (apud *Ciceron.* de Offi-
ciis I, 4.) et Graecorum μόρφωσις et ὑποτύπωσις interdum
pleonastice ponitur. Rom. VI, 17. τύπος διδαχῆς, h. e. doctri-
na ipsa, seu religio christiana. Sic etiam apud *Euripid.* in
Phoeniss.

Phoeniff. v. 1147. τύποι σιδηρόνωτοι ἀσπίδος pro ipso clypei laminis tecto et caelato, ponuntur. Cf. *Koppium* ad Rom. l. et *Kypke* Obff. Sacr. T. II. p. 167. 6) *quaelibet rei similitu-is, qui similitudinem cum aliquo habet.* Rom. V, 14. ὅς ἐστι τύπ- τῦ μέλλοντος cuius et Christi est similitudo quaedam. Alii ver- tunt: *qui erat typus futuri Adami*, seu, *repraesentabat fu-rum Adamum.* 7) metaphorice: *exemplum, vel ad imitandum vel ad deterrendum propositum, ein belehrendes*, ermunterndes *und warnendes Beyspiel.* 1 Cor. X, 6. ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγε- νήθησαν haec vero sunt exempla severitatis divinae nobis pro- posita. ibid. v. 11. ταῦτα δὲ πάντα τύποι συνέβαινον ἐκεί- haec vero omnia evenerant illis, ut nobis fierent exempla ad deterrendum proposita: ubi pro τύποι in codicibus nonnul- lis haud male legitur τυπικῶς. Philipp. III, 17. καθὼς ἔχε- τύπον ἡμᾶς sicut habetis nos exemplum. 1 Thess. I, 7. ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς τύπους κ. τ. λ. h. e. et exemplum vestrum secuti Achaeorum et Macedonum plures doctrinam christianam am- plexi sunt. 2 Thess. III, 9. ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δῶμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς sed ut nos vobis exhiberemus exemplum, quod imitaremini. 1 Tim. IV, 12. ἀλλὰ τύπος γίνε sed exem- plum te propone, imitatione dignum. Tit. II, 7. 1 Petr. V, 3. ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τῦ ποιμνίυ potius sitis exempla, ad imi- tandum proponenda Christianis, curae vestrae demandatis. Conf. *Raphelii* Obff. Polyb. p. 468. *Suiceri* Thesaur. Eccl. T. II. p. 1340 sq. Saepius in N. T. non legitur. De variis huius vocis significationibus dilegenter exposuit *Gatakerus* in Adversariis Sacris c. IV. et *Schwarzius* in Comment. Crit. Ling. Gr. p. 1341.

ΤΥΠΤΩ, fut. τύψω, 1) proprie: *verbero, ferio, percutio aliquem pugno, fuste, vel alio instrumento.* Praes. pass. τύπτο- μαι *caedor, vapulo, verberor, percutior.* Matth. XXIV, 49. καὶ ἄρξηται τύπτειν τὰς συνδόλες et verberavit commilitones suos. ibid. XXVII, 30. ἔλαβον τὸν κάλαμον καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτῦ et baculo caput eius feriunt. Marc. XV, 19. Luc. VI, 29. τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα ferienti tibi malam. ib. XII, 45. XXII, 64. ἔτυπτον αὐτῦ τὸ πρόσωπον. Act. XVIII, 17. ἔτυπτον ἔμπροσθεν τῦ βήματος verberarunt eum coram tribu- nali. ibid. XXI, 32. ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν Παῦλον desierunt Paulum verberare. ibid. XXIII, 2. τύπτειν αὐτῦ τὸ στόμα ut os eius ferirent. ib. v. 3. Saepius hanc vocem adhibuerunt Ale- xandrini pro הִכָּה *percussit, feriit, verberavit, occidit*, Exod. II, 11. 13. Num. XXII, 23. 27. Deut. XXV, 11. Adde *Homer.* Odyss. μ', v. 215. et *Xenoph.* Hist. Gr. IV, 4. 3. 2) *tundo, pulso.* Luc. XVIII, 13. ἀλλ' ἔτυπτεν εἰς τὸ στῆθος αὐτῦ in pectus percutiens, seu tundens: quod erat signum luctus ac moestitiae apud Hebraeos. Conf. *Geierum* de Luctu Hebraeo- rum

m p. 199. Luc. XXIII, 48. τύπτοντες ἑαυτῶν τὰ στήθη tundentes pectora sua. (Pro hoc πλήσσειν στήθεα dixit Homerus Il. XVIII, 31. 51. et πλαταγεῖν στήθεα Bion Idyll. I. Conf. f. Arnadii Miscell. S. p. 84 et Wetstenii N. T. T. I. p. 781.) Iosephus A. I. VII, c. 10. §. 5. ἀνεκλαίετο τὸν υἱὸν, τυπτόμενος τὰ στέρνα. 3) punio, vindictam ab aliquo sumo. Act. XXIII, 3. τύπτειν σε μέλλει ὁ Θεὸς puniat te Deus! Ezech. VII, 9. καὶ ἐπιγνώσεσθε, διότι ἐγὼ κύριός εἰμι ὁ τύπτων. Adde Exod. VIII, 2. τύπτειν τὴν συνείδησιν τινὸς verberare, aut vulnerare alicuius conscientiam, h. e. efficere, ut aliquem conscientia mordeat, aut, ut aliquis conscientia turbetur, laedatur et offendatur, i. q. μολύνειν τὴν συνείδησίν τινος. 1 Cor. VIII, 12. coll. v. 7 et 9. Eodem modo apud Alexandrinos et Graecos τύπτειν de re usurpatur, quae animum alicuius vehementer commovet et perturbat, v. c. Prov. XXVI, 22. ἔτοι δὲ τύπτεσιν εἰς ταμιεῖα σπλάγχνων. 1 Sam. I, 8. ἱνατί τύπτει σε ἡ καρδία σε; Herodot. lib. I. p. 212. ἐνταῦθα ἀκέσαντα Καμβύσεα τὸ Σμέρδιος ὄνομα, ἔτυψε ἡ ἀληθηίη τῶν τε λόγων καὶ τῦ ἐνυπνίε. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΥΡΑΝΝΟΣ, ε, ὁ, *Tyrannus*, seu *Turnus*. Nomen proprium viri, origine graecum, (vide *Wetstenii N. T. T.* II. p. 80.) quod proprie et antiquitus *regem*, vel *principem* significabat; (cf. Alexandrinos Hos. I, 10. Prov. VIII, 16.) deinde vero in deteriorem partem, partim de eo usurpatur, *qui in civitate, ante libera, summam rerum solus obtinet*, partim *severius imperat atque crudelius*. Vide *Xenoph.* de Vectig. III, 11. Cyrop. I, 3. 15. Mem. IV, 6. 12. *Cornel.* Miltiad. cap. 8. §. 3. *Cicero* de Offic. II, c. 7. Conf. etiam *Irmischii* Excursum ad *Herodian.* I, 1. 3. p. 758. et *Th. Gatakeri Adversar. Miscell.* lib. I. cap. 1. Fuit autem *Tyrannus*, seu *Turnus*, qui in N. T. Act. XIX, 9. tantum commemoratur, sophista scholae Ephesinae et fortasse idem ille, de quo *Suidas* tradit: Τύραννος· σοφιςὴς, περὶ στάσεων καὶ διαιρέσεως λόγε βιβλία δέκα. Variorum interpretum de schola Tyranni sententias collegit et examinavit *Ioh. Henr. a Seelen* Meditatt. Exeget. P. II. p. 613 sq.

ΤΥΡΒΑΖΩ, fut. άσω, 1) proprie: *turbo*, *commoveo*, i. q. ταράσσω, a τύρβη, attice pro σύρβη, *tumultus*, *turba*, *commotio*, θόρυβος, ταραχὴ, interprete *Suida*. Propriam huius verbi notionem esse *turbare lutum*, aut *aquam*, tradit Scholiastes *Aristoph.* ad Equit. v. 311. τυρβάσαι κυρίως λέγεται τὸν πηλὸν ταράξαι. Atque hoc sensu habet *Aristoph.* Vesp. v. 257. τὸν πηλὸν ὥσπερ ἀτταγᾶς τυρβάσεις βαδίζων. Conf. *Lamb. Bos.* Exercitt. Philol. p. 39. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 725. 2) metaphorice: *perturbo*, *inquieto*, *tumultum excito*. *Athenaeus* Deipnosoph. VIII, c. 3. p. 336. χαίρωμεν, ἕως ἔνεστιν τὴν ψυχὴν

τρέφειν,

τρίβειν, τύρβαζε μάνην, γαστρὸς οὐδὲν ἥδιον. *Plutarch.* T. II p. 23. *Aristoph.* Equit. v. 311. Medium τυρβάζομαι *mihi ipsi turbas excito*, (*Aristoph.* Pace v. 1007 sq.) *me ipsum perturbo et inquieto, de rei conficiendae difficultate me anxie torqueo, satago*, (*Quinctil.* Institutt. VI, 4.) *sollicitus sum*, et speciatim de iis usurpatur, *qui distrahuntur multis negotiis et curis et nimis seduli sunt*, de quibus etiam apud Graecos verbum περισπᾶσθαι adhibetur. Sic semel legitur in N. T. apud Lucam X, 41. μεριμνᾷς καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλά tu nimis sollicita es distraherisque multis negotiis. *Suidas*, hunc locum sine dubio respiciens, τυρβάζῃ· ἑτοιμάζῃ. οἱ δὲ φροντίζεις. *Eustathius* p. 1626. lin. 29. ἀπὸ δέ γε τοῦ τυρῶ, τυρεύειν τε τὸ ἀνακυκᾶν πράγματα, καὶ τυρβάζειν δὲ τὸ ὑπὲρ τούτων μεριμνᾷν. Cf. *Wolfii* Curas Philol. in N. T. Tom. I. p. 654.

ΤΥ΄ΡΙΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *Tyrius, civis et incola Tyri*, a Τύρος *Tyrus*, quod vide infra. Legitur in N. T. tantum Act. XII, 20.

ΤΥ΄ΡΟΣ, ου, ἡ, *Tyrus.* Metropolis Phoeniciae, ad mare mediterraneum sita, quae hebraice dicitur צור, i. e. *rupes, petra*, pro quo Syri dicunt צר, et ita vocata fuit, quod in petra exstructa esset, instar promontorii mari opposita. A Latinis olim *Sarra* vocabatur, non a pisce quodam, qui illic abundabat, quem lingua sua *Sar* Tyrii appellabant, ut placuit Vet. Schol. in *Virgilii* Georg. II. v. 506. sed quia litteram Tsade, quae medii est soni inter T et S, Romani in S, uti Graeci in T mutarunt, observante *Bocharto* Chanaan Lib. II, cap. 10. Fuit urbs olim magna, opulenta, mercatura longe celeberrima, terra marique potens et proprios aliquando reges habuit, quorum ille, qui Davidis et Salomonis tempore ei praeerat, *Hiramus* vocabatur, qui non solum saxa et cedros e Libano, sed etiam artifices peritissimos misit, qui templum Hierosolymitanum et palatium Salomonis exstruerent. Expugnata postea fuit a Nebucadnezare, rege Chaldaeorum, et rursus ab Alexandro Magno, Macedone, qui eam funditus evertit. Ob portus tamen situsque sui commoditatem e ruinis iterum emersit, licet priorem splendorem posthac nunquam attigerit. Vide *Bocharti* Phaleg. p. 343. *Hadr. Relandi* Palaest. Lib. III. p. 1046 sq. *Cellarii* Geogr. Plen. III, cap. 12. p. 452 sq. et *Nic. Sanson.* Geogr. Sacra p. 108. Adde Ezech. XXVII, 2. *Curtium* IV, cap. 2. et *Nonni* Dionysiac. XL, v. 311 et 360 sq. Matth. XI, 21. XV, 21. εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος in tractum Tyri et Sidonis. Marc. III, 8. VII, 24. 31. Luc. VI, 17. X, 13. Act. XXI, 3. 7. Interdum per metonymiam pro *incolis Tyri* ponitur, v. c. Matth. XI, 22. et Luc. X, 14. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΥΦΛΟΣ, ή, όν, 1) proprie: *coecus, oculis captus*, vel *orbus, facultate videndi privatus.* Matth. IX, 27. 28. XI, 5. τυφλοὶ ἀναβλέπουσι coeci visum recipiunt. ibid. XII, 22. τυφλὸς καὶ κωφὸς coecus, qui simul mutus erat. Huc pertinet fortasse glossa *Hesychii*: τυφλὸς τίθεται καὶ ἀντὶ τοῦ κωφοῦ. ibid. XV, 14. 30. 31. XX, 30. XXI, 14. Marc. VIII, 22. 23. X, 46. 49. 51. Luc. VI, 39. μήτι δύναται τυφλὸς τυφλὸν ὁδηγεῖν; potestne coecus coecum ducere? ibid. VII, 21. 22. XIV, 13. 21. XVIII, 35. Ioh. V, 3. IX, 1. τυφλὸν ἐκ γενετῆς coecum a nativitate. ibid. v. 2. 6. 8. 13. 17. 18. 19. 20. 24. 25. 32. X, 21. XI, 37. Act. XIII, 11. καὶ ἔσῃ τυφλὸς μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ. In versione Alex. respondet hebraico עִוֵּר coecus, in foeminino עִוֶּרֶת Exod. IV, 11. Levit. XIX, 14. XXI, 18. Deut. XV, 21. 2 Sam. V, 6. 8. etc. 2) metaphorice: *stupidus, homo inscius et ignarus, cuius intellectus est tenebris et caligine oppletus, carens vera Dei rerumque divinarum cognitione, sive talem se esse agnoscat, sive neget.* Sic v. c. Matth. XV, 14. Pharisaei a Christo vocantur ὁδηγοὶ τυφλοὶ τυφλῶν, h. e. ignari doctores ignarorum, et ibid. XXIII, 16 et 24. ὁδηγοὶ τυφλοί. ibid. v. 17 et 19. μωροὶ καὶ τυφλοὶ stulti et occoecati. ibid. v. 26. Φαρισαῖε τυφλέ. Luc. IV, 19. κηρύξαι τυφλοῖς ἀνάβλεψιν ad annunciandum coecis visum, h. e. ad imbuendos idonea verae religionis cognitione insciorum animos. Ioh. IX, 39. ἵνα οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται ut, qui sibi sapere et intellegere videantur, non perveniant ad religionis christianae cognitionem. ibid. v. 40. μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοί ἐσμεν; num etiam nos rudes verae religionis habes? ibid. v. 41. εἰ τυφλοὶ ἦτε si inscitiam vestram agnosceretis et modesti ad veram ac idoneam cognitionem adspiraretis. Rom. II, 19. πέποιθάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν tibi esse te persuades doctorem ignarorum. 2 Petr. I, 9. τυφλός ἐστι destituitur adhuc vera ac idonea religionis christianae cognitione. Apoc. III, 17. Eodem modo usurpatur quoque עִוֵּר Ies. XXIX, 18. XXXV, 5. XLII, 7. 16. 18. 19. XLIII, 8. *Aristoph.* Plut. 48. *Lucian.* Vit. Auct. 18. τυφλὸς γὰρ εἶ τῆς ψυχῆς τὸν ὀφθαλμόν. *Suid.* τυφλὸς τά τ' ὦτα, τόν τε νοῦν, τά τ' ὄμματα. quae verba ex *Sophocl.* Oedip. Tyr. v. 378. desumta esse videntur. *Alberti* Glossar. Gr. p. 95. τυφλῶν, τῶν διανοίας ἐσφαλμένων. Conf. etiam *Gatakerum* ad *Marc. Antonin.* IV, 29. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΥΦΛΟΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie: *excoeco, obcoeco, oculis, vel oculorum usu privo*, a τυφλὸς *coecus.* Sic legitur apud *Aelian.* V. H. XII, 24. ἵνα μὴ ὁ νεανίσκος τυφλωθῇ τελέως ne iuvenis prorsus excoecaretur. *Sext. Empir.* adv. Gramm. I, 262. 2) metaphorice: *efficio, aut permitto, ut alter vera scientia et cognitione destituatur, intellectum corrumpo, mentis aciem hebeto, impudentem, vel stupidum reddo.* Sic ter tantum

legitur

legitur in N. T. Ioh. XII, 40. τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς excoecavit Deus eorum oculos, h. e. permisit Deus, ut coecitate mentis laborent et inscitia premantur, tanquam caligine. 2 Cor. IV, 4. ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσε τὰ νοήματα quibus Deus huius saeculi intellectum mentemque excoecavit et hebetavit. 1 Ioh. II, 11. ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. Vide supra dicta ad σκοτία. Adde Alex. Ies. XLII, 19. καὶ ἐτυφλώθησαν οἱ δοῦλοι τοῦ θεοῦ. *Arrian.* Diss. in Epictet. I, cap. 6. extr. οἱ μὲν πρὸς αὐτὸν τὸν δόντα ἀποτετυφλωμένοι μηδ᾽ ἐπιγινώσκοντες τὸν εὐεργέτην. *Plato* Phaed. p. 394. ἔδεισα, μὴ παντάπασι τὴν ψυχὴν τυφλωθείην. Conf. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 186.

ΤΥΦΟΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie: *fumo, fumum excito, fumo infesto*, i. q. τύφω, a τῦφος, ου, ὁ, *fumus*. Iam, quia τῦφος etiam *superbiam fastumque* (3 Macc. III, 18.) apud Graecos et interdum quoque *ignorantiam* et *inscitiam, quae fastum fere comitari solet*, notat, hinc 2) τυφόω metaphorice non solum significat: *mentis aciem hebetare, imprudentem, vel stupidum reddere*, sed etiam *insolentem et fastuosum reddere, efferre, ad superbiam excitare alterum*, et τυφοῦσθαι partim de eo usurpatur, *qui coecitate mentis laborat et inscitia premitur, tanquam caligine*, partim vero de eo adhibetur, *qui vel singulari quadam, quam crepat, prudentia et sapientia ultra vulgus sibi sapere videtur*, vel *secunda, quae ipsi arridet, fortuna elatus, cristam erigit aliosque contemnit et insolenter tractat*. Sic ter tantum in N. T. legitur. 1 Tim. III, 6. ἵνα μὴ τυφωθεὶς εἰς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου, h. e. vel: ne superbia inflatus et insolenter se gerens (*Theodoretus* ad h. l. τῆς ἀλαζονείας τὸ πάθος δεξάμενος. *Theophylactus*: φυσιώμενος.) in adversariorum criminationes incurrat, vel: ne ignorantia sua adversariis criminandi et vituperandi materiam suppeditet. Vtramque enim explicationem admittit h. l. series orationis et loquendi usus, ut exempla infra allata quemque docere possunt. Aeque ambigua sunt verba, quae ibid. VI, 4. leguntur, τετύφωται μηδὲν ἐπιστάμενος, quae alii vertunt: inflatus est, nihil sciens; alii vero ita transferre malunt: coecitate mentis laborat et inscitia premitur. Pro τετύφωται in Codice Montfalconii legitur h. l. ex interpretamento τετύφλωται. 2 Tim. III, 4. τετυφωμένοι, fastu inflati, ubi tamen conf. varietatem lectionis, in editione *Griesbachiana* notatam. Etiam apud graecos Scriptores τυφοῦσθαι mox de *inscitia et mentis coecitate*, mox vero de *fastu, superbia, qua aliquis inflatus insolenter se gerit*, usurpatur. Sic v. c. *Polyb.* Hist. II, c. 81. si quis, inquit, inter imperatorias virtutes ullam potiorem duxit cura explorandi ingenium ac naturam ducis hostium, ἀγνοεῖ καὶ τετύφωται errat et coeca mentis caligine laborat. *Philo* de Creat. Mundi T. I

-1. ed. *Maug.* ἐξετύφωσαν (al. codd. ἐξετύφλωσαν) τὰ πλήθη vulgus in errorem deduxerunt. Eodem modo τυφῶσθαι legitur quoque apud *Ciceronem* XII. Ep. 23. *Herodian.* VI, 5. 23. όν τε πέρσην - - - ἐτύφωσε τηλικούτων ἔργων εὐπραγία Persam vero - - - fastu inflavit tantarum rerum successus. *Aelian.* V. H. IX, 17. *Diog. Laërt.* V, sect. 82. τῶν τετυφωμένων ἀνδρῶν ἔφη τὸ μὲν ὕψος δεῖν περιαιρεῖν, τὸ δὲ φρόνημα καταλείπειν. *Joseph.* c. Apion. I, 3. πῶς οὖν οὐκ ἄλογον τετυφῶσθαι τοὺς Ἕλληνας, ὡς μόνους ἐπισταμένους τὰ ἀρχαῖα. Alia loca veterum, *superbiendi* notionem voci τυφοῦσθαι vindicantia, collegit *Dresig.* de Verbis Mediis N. T. I, 136. p. 479 sq. ed. *Fischeri* et *Elsnerus* Obss. Sacr. T. II. p. 307. *Alberti* Glossar. N. T. p. 157. τυφωθείς· ἐπαρθείς, ὑπερηφανευθείς. Et sic etiam in *Hesychio* explicatur, nisi quod ibi ὑπερηφανεύσας legitur. *Hesych.* τῦφος· ἀλαζονεία, ἔπαρσις, κενοδοξία. Idem tradit quoque *Suidas*. Cf. quoque *Wetstenii N. T.* T. II. p. 329.

ΤΥ'ΦΩ, fut. θύψω, (littera aspirata θ, quae ob sequentem aspiratam φ in tenuem τ mutata fuit, redeunte,) perf. τέτυφα, *fumum excito*. Praes. pass. τύφομαι *fumo, fumigo, fumum edo*, i. q. καπνίζομαι, a τῦφος *fumus*. Semel tantum in N. T. legitur Matth. XII, 20. λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει linum fumigans (quod prope est, ut exstinguatur,) non exstinguet. Verba sunt desumta ex Ies. XLII, 3. ubi in hebraico textu legitur כֵּהָה. Vide supra ad λίνον a me observata. *Chariton* Aphrod. Lib. VI, c. 3. p. 135. ed. Lips. τυφομένου πυρὸς ignis adhuc tepescentis, seu incipientis gliscere, ubi vid. *D'Orville* p. 522. *Hesych.* τύφεται· καίεται, καπνίζεται, φλέγεται. Idem: τύφεσθαι· μαραίνεσθαι, ἡσυχῆ ἐκκαίεσθαι, χωρὶς φλογὸς καπνὸν ἱέναι. Idem: ἐτύφωσεν· ἐνέπρησεν. *Suid.* τυφομένης· καπνιζομένης, καιομένης. Conf. etiam Schol. *Sophocl.* Antigon. v. 1012. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 391.

ΤΥΦΩ'Ν, ῶνος, ὁ, proprie dicitur: *nubes, quae sensim descendit ex aëre et ubi attingit vi arborem aliquam, aut domum, cum incredibili fragore rumpitur et rapida vertigine non solum domos et homines opprimit, sed etiam arbores eradicat, et antennas, ac ipsa navigia contorta frangit, eine Windsbraut, Kreiselwind;* (conf. *Plinii* H. N. II, c. 49. et *Gellii* Noct. Att. XIX, 1.) deinde vero *quilibet ventus procellosus et turbulentus*, (רוּחַ סְעָרָה, Ps. CXLVIII, 8. qui etiam τυφὼς dicitur Graecis, v. c. *Aristoph.* Ran. v. 872. et *Sophocl.* Antigon. v. 424. ubi Scholiastes interpretatus est per καταιγιδώδης ἄνεμος. Vide etiam Schol. ad *Eurip.* Phoen. (v. 1171.) a τύφω, quod vide supra. *Etym. M.* τυφὼν παρὰ τὸ τύφω, τὸ καίω. τυφὼν γάρ ἐστιν ἡ τοῦ ἀνέμου σφοδρὰ πνοή, ὃν καὶ εὐρυκλύδων καλοῦσι, ὅτι ἡ φλόξ, ἡ ἐκ τοῦ ἀέρος, ἀλλ' ἡ ἐκ τῆς ἀναθυμιάσεως συστροφὴ πρὸ τοῦ ἐκπυρωθῆναι. Idem: τυφὼς· ὁ κατὰ θάλασσαν, ὑφ' οὗ τὰ

πλοῖα

πλοῖα φθείρεται. *Hesych.* τυφών· ὁ μέγας ἄνεμος. *Suid.* τυφών· οὐχ ἡ φλὸξ ἐκ τοῦ ἀέρος, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀναθυμιάσεως συστροφὴ πρὸ τοῦ ἐκπυρωθῆναι, ὡς Πλάτων ἐν Φαίδρῳ. Idem: τυφὼν κεραυνὸς βίαιος πολὺς καὶ πνευματώδης. ἢ πνεῦμα καπνῶδες, ἐῤῥωγὸς ἀπὸ νέφους. (Fortasse legendum est ἐῤῥωγότος νέφους ex *Diogene Laërt.* in Zenone f. 154.) λέγεται καὶ διὰ τοῦ ε τυφεύς· τοὺς γὰρ καταιγιδώδεις ἀνέμους τυφῶς καλοῦσι. τούτῳ ἐνόμιζον μέλανα ἄρνα σφαγιάζειν, ὅπως λήξῃ τὸ πνεῦμα. Vide et *Suid.* in v. τυφῶς, et *Thom. M.* p. 861. edit. *Bernard.* Inde est Adiectivum

ΤΥΦΩΝΙΚΟ͂Σ, ἡ, ὀν, *turbulentus, procellosus, tempestuosus*, quod semel tantum legitur in N. T. Act. XXVII, 14 ἄνεμος τυφωνικὸς *ventus quidam repentinus et procellosus.* Conf. *Gyraldum* de Navigat. c. IX. p. 619. et *Wetstenii N. T.* T. II p. 641.

ΤΥΧΙΚΟ͂Σ, οῦ, ὁ, *Tychicus.* Nomen proprium viri, origine graecum, idem, quod *Fortunatus*, a τύχη *fortuna.* Hic ex Asia erat, ut coniicitur ex Act. XX, 4. Christianus, comes Pauli et deinde, ut nonnullis placet, episcopus Colophonis, urbis Ioniae, non procul ab Epheso sitae. Vide *Petr.* de Natalibus Lib. VI, c. 100. Commemoratur in N. T. Act. XX, 4. Ephes. VI, 21. Coloss. IV, 7. 2 Tim. IV, 12. Tit. III, 12.

ΤΥΧΟ͂Ν, *forte, forsitan, fortasse.* Est adverbium ab aor. 2. part. neutrius gen. verbi τυγχάνω, tantum occurrens 1 Cor. XVI, 6. ubi est sperantis. *Xenoph. Anab.* VI, 1. 12. Vide supra dicta ad τυγχάνω.

Υ.

ΥΑΚΙ͂ΝΘΙΝΟΣ, η, ον, *hyacinthinus, colorem hyacinthi floris, aut gemmae, habens*, ab ὑάκινθος *hyacinthus*, quod vide. Legitur in N. T. tantum Apoc. IX, 17. ἵππους ὑακινθίνους equos hyacinthinos, h. e. subnigros, nigricantes. *Suidas*, *Hesychius* et Lexicon *Cyrilli* MS. ὑακίνθινον· ὑπομελανίζον, πορφυρίζον. *Phavor.* ὑακίνθινον· τῷ ὑακίνθῳ, ἔστι δὲ ἄνθος μέλαν καὶ μελανόν. Alexandrini usi sunt hac voce pro תְּכֵלֶת *hyacinthus*, Exod. XXVI, 4. XXVIII, 31. Num. IV, 6. 9. 11. et pro תַּחַשׁ *taxus, melis*, Exod. XXV, 5. XXXV, 7. Num. IV, 8. 10. etc. Conf. *Salmas.* in *Solinum* p. 860. et *Bocharti* Hierozoic. Part. II. Lib. V, c. 10. p. 729 sq.

ΥΑ΄ΚΙΝΘΟΣ, ου, ὁ, *hyacinthus.* Nomen floris, item gemmae, eiusdem coloris, nempe caerulei, quae secundum *Plin.* H. N. XXXVII, cap. 9. aureo colore lucet et tanquam amuletum contra pestem commendatur. Semel tantum in N. T. legitur Apoc. XXI, 20. ὁ ἐνδέκατος, ὑάκινθος. In versione

Alex.

lex. legitur haec vox pro תְּכֵלֶת *hyacinthus*, Exod. XXV, 4. Chron. II, 7. 14. III, 14. et pro תַּחַשׁ *taxus*, *melis*, Ezech. XVI, 10. Cf. *Braunium* de Vestitu Sacerdotum Hebr. II, 14. p. 553. *Salmasium ad Epiphan.* de Gemmis cap. VII. p. 103. *I. Hilleri* Tr. de Gemmis XII. in pectorali Pontif. Hebr. p. 0. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 845.

ΥΆΛΙΝΟΣ, vel ὙΈΛΙΝΟΣ, η, ον, *vitreus*, *ex vitro confectus*, *vitro similis*, *pellucidus instar vitri*, ab ὕαλος *vitrum*. Bis tantum legitur in N. T. Apoc. IV, 6. θάλασσα ὑαλίνη mare pellucidum instar vitri eiusque colorem referens: unde explicationis causa additur ὁμοία κρυστάλλῳ. ibid. XV, 2. καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμένην πυρί. *Ovid.* Heroid. XV, 185. *vitreoque magis pellucidus amne.* *Horat.* IV. Od. II. v. 3. et 4. „*vitreo* daturus nomina *ponto*." *Hesych.* ὑαλόεν· διαφανὲς, λαμπρόν. *Phavor.* ὑαλόν· λαμπρὸν, ὑαλίζον. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 765.

ΥΆΛΟΣ, seu ὝΕΛΟΣ, ου, ὁ, *vitrum* et *crystallus*, q. ab ἅλη *splendor*. Bis tantum legitur in N. T. Apoc. XXI, 18. ὁμοία ὑάλῳ καθαρῷ similis vitro, seu crystallo puro. ib. v. 21. ὡς ὕαλος διαφανὴς tanquam vitrum, seu vitri crystallini ad instar pellucidum. In versione Alex. legitur pro זְכוּכִית, quod lapidem *crystallinum*, *gemmam nitidissimam* et *vitrum* secundum Rabbinos significat. Iob. XXVIII, 17. οὐκ ἰσωθήσεται αὐτῇ χρυσίον καὶ ὕαλος, ubi Alex. habent κρύσταλλος. Schol. ad *Aristoph.* Nub. v. 764 sq. ὕαλον ἡμεῖς μὲν ἀρτίως τὸ ἐκ βοτάνης τινὸς καυμένης καὶ διὰ πυρὸς τηκόμενον εἰς κατασκευὴν ἀγγείων τινῶν λέγομεν· οἱ παλαιοὶ δὲ τὸν διαφανῆ λίθον αὐτὸν ἰδιωτικῶς λεγόμενον κρύον, ἐοικότα δὲ ὑάλῳ. Vide ad h. l. *Küsterum* et *Spanhemium*, qui recte monuit, apud *Hesychium* pro ὕαλον λαμπρὸν, [illegible]ρᾶον, ἠλίθιον, τίμιον reponendum esse: ὕαλον λαμπρὸν κρύον λίθον τίμιον. *Phavor.* ὕαλος· παρ' Ἀττικοῖς, ὃς ὕαλος λέγεται παρὰ τοῖς κοινοῖς. — — Ὅμηρος δὲ οὐκ οἶδε τὸ ὄνομα, ἀλλὰ παρ' αὐτῷ καὶ τοῖς ἀρχαίοις ἤλεκτρος μὲν ἐστιν, ὕαλος δὲ οὔ. Conf. Interpretes ad *Thom. M.* p. 862 sq. ed. *Bernard.* *Wolfii* Curas Philol. in N. T. T. IV. p. 608. et *Bielii* Thesaurum Philol. T. III. p. 480.

ὙΒΡΊΖΩ, fut. ίσω, *contumelia afficio*, *iniuria afficio*, *conviciis incesso*, seu *convicior*, ab ὕβρις *contumelia*, *iniuria*. Matth. XXII, 6. ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν ignominiose tractarunt ac interfecerunt. Luc. XI, 45. ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις his dictis etiam nos contumelia afficis. ibid. XVIII, 32. καὶ ὑβρισθήσεται et ignominiose tractabitur. Act. XIV, 5. ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι αὐτούς. 1 Thess. II, 2. προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες. Saepius in N. T. non legitur. Adde Alex. 2 Sam. XIX, 43. Ies. XIII, 3. XXIII, 12. Ier. XLVIII, 29. 2 Macc. XIV, 42. *Xenoph.* Mem. II, 11. 5. III, 5. 12. *Eurip.* Phoen. v. 633. et 1671.

1671. *Moschopulus:* ὑβρίζω σε καὶ ἀντὶ τοῦ κατὰ πάντα τρόπον ἀτιμάζω σε. δηλονότι δι' ὕβρεως καὶ πληγῶν, καὶ ἄλλης τινὸς ἐπηρείας. Verbum ὑβρίζειν proprie de iis usurpari, qui nimia fortuna insolescunt, pristinae conditionis immemores, et hinc alios superbe et contumeliose tractant, tanquam se inferiores, luculenter apparet ex *Aristoph.* Pluto v. 564. τοῦ πλούτου δ' ἐστὶν ὑβρίζειν, et *Theognid.* Sentent. v. 749. ὑβρίζει πλούτῳ χειρούμενος. Adde *Aelian.* V. H. VIII, 15. Interdum idem verbum notat quoque: *vitam turpem et flagitiosam agere*, teste *Suida:* ὑβρίζειν· ἐπὶ τοῦ αἰσχρῶς διαιτᾶσθαι. *Xenoph.* Mem. II. 1. 30.

ΥΒΡΙΣ, εως, ἡ, 1) proprie: *insolentia*, *superbia*, *quam omnium rerum abundantia et nimia fortuna parturire solet*, unde ab Alexandrinis adhibetur pro גאה *superbia*, Prov. VIII, 13. גאוה idem, Prov. XXIX, 23. Ies. IX, 9. XIII, 11. XXV, 11. et גאים idem, Prov. XVI, 19. et aliis his similibus vocabulis. Hinc 2) per metonymiam: *iniuria ex insolentia*, *ignominia*, *contumelia*, *qua aliquis afficitur*, et speciatim: *iniuria cum petulantia coniuncta*, *quae alteri infertur*, *ut rideatur et contemnatur*, *convicium*, *quo aliquis proscinditur*. Sic legitur in N. T. 2 Cor. XII, 10. ἐν ὕβρεσιν. *Xenoph.* de Rep. Laced. V, 6. *Eurip.* Phoen. v. 1619. Sirac. X, 8. XXI, 5. *Suid.* ὕβρις· ἡ μετὰ προπηλακισμοῦ καὶ ἐπηρείας iniuria, cum contumelia et petulantia coniuncta. *Hesych.* ὕβρεις· τραύματα, ὀνείδη. *Thom. M.* p. 803. ed. *Bernard.* ὕβριν λέγε καὶ μὴ ὑβρισμόν. Conf. *Schwarzii* Comment. Critt. Ling. Gr. N. T. p. 1341. 3) metonymice: *damnum*, *incommodum*, *quaevis afflictio*, *clades*, *iactura*. Act. XXVII, 10. ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ πολλῆς ζημίας οὐ μόνον τοῦ φορτίου καὶ τοῦ πλοίου, ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν cum magno incommodo et iactura non modo oneris et navis, sed etiam nostrae vitae. Conf. ad h. l. *Erasm. Schmidium*, qui recte monuit, vocabulum ὕβρις etiam a *Pindaro* (Nem. Od. I, v. 140.) de *naufragio et hinc orto damno* usurpari. ibid. v. 21. κερδῆσαί τε τὴν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν ut adeo hoc damnum et iactura vitaretur. *Kypkius* in Obss. Sacr. T. II. p. 140. ὕβριν h. l. de *iniuriis coeli et tempestatis* intellegere mavult. Saepius in N. T. non legitur.

ΥΒΡΙΣΤΗΣ, οῦ, ὁ, *superbus*, *fastuosus*, *qui nimia fortuna et omnium rerum abundantia insolescit et omne ius ac fas audacter violat*, *ferociens*, *homo nefarius*. Speciatim vero: *contumeliosus*, *iniuriosus*, *sive verbis*, *sive factis iniuriam inferens*, ab ὕβρις, quod vide supra. In N. T. bis tantum legitur. Rom. I, 30. ὑβριστὰς iniuriosos, seu homines scelestos, nefarios, qui ius et fas audacter violant. Conf. Sirac. XXXV, 23. *Phavor.* ὑβρισταὶ δὲ ὡς μάλιστα καὶ αἰσχρουργοῦντες. 1 Tim. I, 13. *Xenoph.* Mem. I, 2. 12. Alexandrini usi sunt pro גאה *elatus*, *super-*

superbus, fastidiosus, Iob. XL, 11. Prov. XV, 27. Ies. II, 12. XVI, 6. et pro גאה idem, Prov. VI, 14. *Hesych.* ὑβριστής· ὑπερήφανος, ἀγνώμων. *Suid.* ὑβριστάς· τοὺς θρασεῖς καὶ λοιδόρους. Apud graecos Scriptores ὑβριστὴς κατ' ἐξοχὴν de eo dicitur, *qui intemperanter libidinosus est, et in rem veneream praeceps.* Conf. *Küsterum* ad *Aristoph.* Nubes v. 1064. *Maxim. Tyrius* Diss. X. amorem intemperantem et effrenatum ὑβριστὴν ἔρωτα vocat; et apud *Xenoph.* Cyrop. VII, 5. 22. equus ferociens ὑβριστὴς ἵππος dicitur. Caeterum dignus est, qui de hac voce consulatur *Perizonius* ad *Aelian.* V. H. IV, 15. et *Wetstenius* N. T. T. II, p. 28.

ὙΓΙΑΙΝΩ, fut. ανῶ, 1) proprie: *sanus sum, valeo, prospera valetudine utor*, ab ὑγιὴς *sanus*: Luc. V, 31. οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες τοῦ ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες sani non opus habent medico, sed aegroti. Cf. Matth. V, 12. οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες τοῦ ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. Luc. VII, 10. εὗρον τὸν ἀσθενοῦντα δοῦλον ὑγιαίνοντα aegrotum servum reperere salvum. Luc. XV, 27. ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν quod salvum illum recepit. 3 Ioh. v. 2. εὔχομαί σε ὑγιαίνειν opto te valere. Genes. XXIX, 6. XXXVII, 13. XLIII, 27. 28. Exod. IV, 28. Tob. V, 13. 17. 26. 2 Macc. I, 10. χαίρειν καὶ ὑγιαίνειν. ibid. IX, 19. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 4. οἱ ὑγιαίνοντες τῶν καμνόντων πλουσιώτεροι ἂν εἶησαν. ibid. §. 39. πότερον ὅταν τύχῃ νοσῶν, ἢ ὅταν ὑγιαίνων. 2) metaphorice: *sapio, recte sentio et ago, integris animi viribus gaudeo, sanae mentis sum, sobrie et continenter vivo.* Tit. I, 13. ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίστει ut vitam doctrinae christianae convenientem agant. Alii vertunt: ut doctrinam veram profiteantur et tradant. Eadem verba leguntur quoque ibidem II, 2. Huc etiam referri potest locus Luc. XV, 27. ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν quod eum sanum (nempe respectu mentis, emendata scilicet turpissima vitae ante actae ratione) recepit. *Aristoph.* Plut. v. 364. οὐ τοι μὰ τὴν Δήμητρ' ὑγιαίνειν σοι δοκεῖς. *Philostrat.* Vit. Soph. Lib. II. p. 578. ἀπέχου τοίνυν, ἔφη, τῶν ἐμῶν ἀκροάσεων, οὐ γάρ μοι δοκεῖς ὑγιαίνειν. *Stobaeus* Serm. CLXXXVII, p. 639. Conf. *Raphelii* Obss. Herodot. p. 594. 3) metaphorice: *incolumis, incorruptus, integer sum, verus sum et nihil falsi admixtum habeo, nullo vitio laboro*; etiam *ad sanitatem et sobrietatem mentis conduco, incolumitatem pristinam atque conservo, salutaris sum.* Sic sumitur in omnibus N. T. locis, ubi doctrina christiana διδασκαλία ἡ ὑγιαίνουσα, (1 Tim. I, 10. 2 Tim. IV, 3. Tit. I, 9. II, 1.) ὑγιαίνοντες λόγοι οἱ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, (1 Tim. VI, 3.) et ὑγιαίνοντες λόγοι (2 Tim. I, 13.) vocatur, partim, quia verissima est, et falsi nihil admixtum habet, partim vero ob salutares effectus, quia nempe efficit, ut

ut homines recte de Deo rebusque divinis sentiant et recte agendo felicitatem christianam consequantur. Ita quoque *Plutarch.* de Audiendis Poet. p. 20. δόξας περὶ θεῶν ὑγιαινούσας καὶ ἀληθεῖς coniungit. *Philo* de Abrah. p. 32, 29. τοὺς ὑγιαίνοντας λόγους. Vide *Lamb. Bos.* Exercitatt. Ling. Gr. p. 230. *Kirchmaieri* Parallelismum N. T. et Polybii p. 52 et *Alberti* Obss. Philol. p. 409. Saepius in N. T. non legitur.

ΥΓΙΗΣ, έος, ὁ, ἡ, neutrum ὑγιὲς, τὸ, 1) proprie: *sanus corpore, bona valetudine utens, incolumis, integer, non vitiatus, incorruptus.* Matth. XII, 13. καὶ ἀπεκατεστάθη ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη, scil. χεὶρ, et tam sana reddita est, ut altera manus. ibid. XV, 31. κυλλοὺς ὑγιεῖς mutilos iam integros, seu non vitiatos. Marc. III, 5. V, 34. καὶ ἴσθι ὑγιὴς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου. Vide supra μάστιξ. Luc. VI, 10. Ioh. V, 4. 6. 9. 11. ποιήσας με ὑγιῆ qui me sanavit. ibid. v. 14. 15. VII, 23. Act. IV, 10. coll. cap. III, 2. 6. et 7. Adde Alex. Levit. XIII, 9. 15. 16. Ios. X, 21. Ies. XXXVIII, 21. Tob. XII, 3. Sirac. XVII, 22. XXX, 13. ὑγιὴς καὶ ἰσχύων τῇ ἕξει. Apud *Xenoph.* de Mag. Equit. VIII, 3. ὑγιὴς est *pedibus valens* et opponitur τῷ χωλῷ. *Hesych.* ὑγιής· τέλειος, σῶος. 2) metaphorice: *verus, sincerus, incorruptus, cui nihil falsi admixtum est, ab errore immunis.* Sic legitur in N. T. Tit. II, 7. λόγος ὑγιὴς *sermo sanus*, h. e. *doctrina vera et incorrupta.* *Appian.* *B. Civ.* IV, p. 1035. πίστις ὑγιής. Anthol. Gr. Lib. II, c. 47. Epigr. 42. p. 264. περὶ ἧς λόγος ἔσχεν οὐχ ὑγιής. *M. Antonin.* VIII, 29. *Eurip.* Phoen. v. 211. Conf. *Raphelii* Obss. Polyb. p. 630. et Herodot. p. 595. nec non *Wetstenii* *N. T.* T. II. p. 374. Saepius in N. T. non legitur.

ΥΓΡΟΣ, ὰ, ὸν, 1) proprie: *humidus, madidus*, a *ὕω pluo.* Sic legitur apud *Aelian.* V. H. IX, 2. ὑγροὶ νεοττοὶ pulli madidi, recens quippe nati. *Eurip.* Phoen. v. 1460. ὑγρὰν χέρα. Scholiastes: ὑγρὰν ὑπὸ τοῦ αἵματος. ibid. v. 1696. ὑγρὰν κόνιν. Hinc ὑγρότης *liquor*, apud *Eurip.* Phoen. v. 1272. Vide *C. D. Beckii* Comment. I. de Interpretatione Vet. Scriptorum. p. 18 sq. 2) *virens, viridis succi plenus, tener, mollis.* Sic semel legitur in N. T. Luc. XXIII, 31. εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται; si in viridi ligno haec faciunt, quid fiet in arido? Formula proverbialis, cuius sensus est: Si haec sors piorum erit, quid flagitiosis accidet? Solent enim Hebraei viros bonos ac integros ligna viridia, et flagitiosos contra *ligna arida* vocare. Conf. *Vorstium* de Adagiis N. T. cap. 11. p. 819. ed. *Fischeri* et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 816. In versione Alex. ὑγρὸς respondet hebraico לַח *viridis, recens,* Iudd. XVI, 7. 8. et רָטֹב *succosus,* Iob. VIII, 16. *Theophr.* H. P. V, 10. λέγω δὲ ὑγρὰ τὰ ἔλαια. *Galen.* de Virib. Medi-

icam. Simplic. III. καὶ τῶν ὑγρῶν τε καὶ σκληρῶν ξύλων. d graecos Scriptores haud raro de eo usurpatur, *quod molle, agile est et facile movetur*, et opponitur τῷ σκληρὸς, v. c. d *Xenoph.* de Re Equestri I, 6. X, 8. et 15. et de Venat. 1.

ὙΔΡΊΑ, ας, ἡ, *hydria, vas, ad aquam recipiendam* um, *cadus, urna*, ab ὕδωρ *aqua*. Ter tantum in N. T. tur. Ioh. II, 6. ἦσαν δὲ ἐκεῖ ὑδρίαι λίθιναι ἓξ κείμεναι κατὰ καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων, χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς nt autem ibi sex vasa aqualia posita, pro more Iudaeorum andi recepto, quorum singula caperent duos vel tres cados. nf. de hoc ritu *Ligtfootum* in Horis Hebr. et Talmudicis h. l. ibid. v. 7. γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος replete has hy-as aqua. ibid. IV, 28. ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνὴ icta vero hydria mulier etc. Alexandrini adhibuerunt hanc cem pro כַּד idem, Iudd. VII, 16. 19. 20. Cohel. XII, 6. et צַלַּחַת, 2 Regg. II, 20. *Athenaeus* XIII, p. 589. B. τάφω ντα ὑδρίαν λιθίνην. *Etym. M.* ὑδρία· κυρίως τὸ εἰς ὕδωρ τον ἀγγεῖον. *Suid.* ὑδρεία· τὸ ὑδρεύεσθαι. Ὑδρία δὲ τὸ γεῖον. *Cyrilli* Lex. MS. Brem. ὑδρεία· ἡ ὑδροφορία. τὸ δὲ ῦος, ὑδρία. *Epiphan.* de Mensur. et Ponder. extr. ἡ δὲ ὑδρία τοῖς (Ποντικοῖς) δέκα ξεστῶν ἐστίν.

ὙΔΡΟΠΟΤΈΩ, (Scribitur etiam ὑδροποτέω. Cf. *Pierson. Moerid.* p. 380.) ῶ, fut. ήσω, *aquam bibo*, ab ὑδροπότης, o ὑδατοπότης, ου, ὁ, *aquae potor*. Hoc ab ὕδωρ *aqua* et πίνω o. Tantum legitur in N. T. 1 Tim. V, 23. μηκέτι ὑδροπότει, scil. μόνον, (conf. *L. Bos.* de Ellipsi Gr. Linguae p. 376. . *Schoettgen.*) noli amplius aquam tantum bibere et ab omni no abstinere. Praeterea reperitur haec vox apud *Aelian.* . H. Lib. II. cap. 38. νόμος καὶ οὗτος μασσαλιωτικὸς, γυναῖκας ὁμιλεῖν οἴνῳ, ἀλλ' ὑδροποτεῖν πᾶσαν γυναικῶν ἡλικίαν. *Stob.* erm. LIII. p. 215. τοκίσας τόκον, ὑδροποτήσας. *Xenoph. Cyrop.* VI, 2. 10. Cf. *Raphelii* Obss. Herodot. p. 579. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 345 sq.

ὙΔΡΩΠΙΚΌΣ, ἡ, όν, *hydropicus, hydrope*, seu *aqua intercute laborans*, ab ὕδρωψ, ωπος, ὁ, *hydrops, aqua intercus*, quod ab ὕδωρ *aqua*, et ὤψ, ωπός, ὁ, *facies*. Semel tantum in N. T. legitur Luc. XIV, 2. ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Cf. *Wedelii* Exercitt. Medico-Philol. Cent. II. Decad. V. p. 52 sq.

ὝΔΩΡ, ατος, τὸ, 1) proprie: *pluvia*, (Conf. *Casaub.* ad *Theophr. Char.* III, 2. *Xenoph.* Anab. IV, 2. 2. Hist. Gr. I, 6. 20. IV, 5. 4. *Aristoph.* Vesp. v. 261.) ab ὕω *pluo*, deinde vero *aqua omnis generis, omne, quod est fluidum, liquidum et humidum, fluvius, fons*, (*Eurip.* Phoen. v. 231. et 526.) *stagnum*, (*Eurip.* Phoen. v. 387.) *mare*. Matth. III,

II. 16. ἀπὸ τοῦ ὕδατος e fluvio, scilicet Iordane, coll. v. ibid. VIII, 32. καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν et suffocati sunt in mari: ubi τὰ ὕδατα cum ἡ θάλασσα permutatur. ibid. XIV, 29. coll. v. 24. et 25. ibid. VII, 15. XXVII, 24. λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψατο aquam postulat et lavat manus. Marc. I, 8. 10. IX, 22. 41. XIV, 13. κεράμιον ὕδατος vas aquarium, seu hydria. Luc. III, 16. VII, 44. VIII, 24. 25. XVI, 24. ὕδατος, pro ἀφ' ὕδατος, ut supplet *L. Bos.* de Ellipf. Ling. Gr. vel ἀφ' ὕδατος, ut mavult *I. C. Biel* in Specim. Thes. Philol. coll. LXX. Dan. IV, 30. ibid. XXII, 10. Ioh. I, 26. 31. 33. II, 7. 9. III, 5. 23. IV, 7. ἀντλῆσαι ὕδωρ. ibid. v. 11. ὕδωρ ζῶν aquam fontanam. ibid. v. 15. 46. V, 3. τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν aquae piscinae commotionem. ibid. v. 4. et 7. XIII, 5. XIX, 34. ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ, ubi ὕδωρ significat *liquorem aquae similem*, *qui in pericardio reperitur*. Act. I, 5. VIII, 36. 38. 39. X, 47. XI, 16. Hebr. IX, 19. Iacob. III, 12. 1 Petr. III, 20. διεσώθησαν δι' ὕδατος ex inundatione, seu diluvio, servati sunt. 2 Petr. III, 5. 6. Apoc. I, 15. ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν ut strepitus aquarum multarum, h. e. vox valde sonora, coll. Dan. X, 6. ibid. VIII, 10. ἐπὶ τὰς πηγὰς ὑδάτων. ibid. v. 11. XI, 6. XII, 15. XIV, 2. 7. XVI, 4. 5. 12. XVII, 1. 15. XIX, 6. Alexandrini adhibuerunt hanc vocem pro זרם *inundatio*, Ies. XXX, 30. ים *mare*, Exod. XIV, 27. Nahum III, 8. Zachar. IX, 10. מים *aqua*, Devt. II, 6. 28. 2 Regg. II, 8. 14. 19. Esdra X, 6. et נזלים *fluenta*, Exod. XV, 8. Ps. LXXVII, 19. 2) κατ' ἐξοχὴν *aqua baptismalis*, et ex adiuncto: *baptismus ipse*. Ioh. III, 5. ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος nisi quis baptismo suscepto, seu interveniente, prorsus immutetur et emendetur. Ephes. V, 26. καθαρίσας ἡμᾶς τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος. Hebr. X, 22. λελουμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ. 1 Ioh. V, 6. 8. 3) metaphorice: *doctrina, qua animi hominum imbuuntur*, et speciatim: *doctrina christiana et omnia bona ac beneficia, cum ea coniuncta*. Ioh. IV, 10. ὕδωρ ζῶν doctrina christiana et omnia bona, quae sunt cum cognitione et observatione religionis christianae arctissime coniuncta. ibid. v. 14. VII, 38. ὕδατος ζῶντος felicitatis Christianorum perennis. Apoc. VII, 17. ἐπὶ ζωῆς (alii ζώσας) πηγὰς ὑδάτων ad felicitatem aeternam. ibid. XXI, 6. XXII, 1. 17. Conf. *Glassii* Philol. Sacr. p. 1001. ed. *Dathii*. Saepius in N. T. non legitur.

ΥΕΤΟΣ, οῦ, ὁ, *pluvia*, ab ὕω *pluo*. Act. XIV, 17. οὐρανόθεν ἡμῖν ὑετοὺς διδοὺς coelitus dans nobis pluvias. Levit. XXVI, 4. 1 Regg. XVII, 14. Ier. V, 24. ibid. XXVIII, 2. διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφεστῶτα ob instantem pluviam. Hebr. VI, 7. γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς πολλάκις ἐρχόμενον ὑετόν. Iac. V, 7. ἕως ἂν λάβῃ ὑετὸν πρώϊμον καὶ ὄψιμον. ibid. v. 18. καὶ ὁ οὐρανὸς ὑετὸν ἔδωκε. Apoc. XI, 6. ἵνα μὴ βρέχῃ ὑετός. (Ioel. II, 23. Ies.

Ief. V, 6. Saepius in N. T. non legitur. In versione Alex. respondet hebraico גֶּשֶׁם *imber, pluvia*, Gen. VII, 12. VIII, 2. Cant. II, 11. et מָטָר *pluvia*, Exod. IX, 34. 35. Devt. XI, 11. 14. 17. *Hesych.* ὑετός· ὄμβρος, δρόσος, ὕδωρ.

ΥΙΟΘΕΣΙΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *adoptio, adoptatio in filium, filiatio, die Aufnahme an Kindesstatt*; ad verbum: *positio filii*, vel *positio in filios sui iuris*, ab υἱὸς *filius* et θέσις *positio*, a τίθημι *pono*. Adoptati autem Graecis υἱοὶ θετοὶ dicebantur, monente Schol. ad *Pind.* Ol. IX, 95. *Hesych.* υἱοθεσία: ὅταν τις θετὸν υἱὸν λαμβάνει. 2) metaphorice: *universa conditio filiorum, ius filiorum, sensus animi, filiis dignus.* Hinc υἱοθεσία θεοῦ est *ius et conditio universa filiorum Dei* et tribuitur in N. T. partim *Iudaeis*, ob dignitatem eximiam et insignem favorem divinum, quo prae caeteris gentibus se frui existimabant, partim vero *Christianis*, quatenus Deum sensibus animi, filiis Dei dignis, colentes, et impetrata peccatorum venia de Dei favore certissime persuasi, non solum optima quaevis ab eo sperant, sed etiam felicitatis, Christianis in hac pariter ac futura vita a I. C. promissae et partae, participes redduntur. Sic legitur in N. T. Rom. VIII, 15. ubi formula πνεῦμα υἱοθεσίας, per se spectata, significat sensus, quales filii habent, qui, de parentum favore certissime persuasi, optima quaevis ab iis sperant, et animo, fiducia erecto, eos adeunt, nam opponitur ibi τῷ πνεύματι δουλείας, h. e. sensibus, quales servi habent, qui non dominorum amore, sed metu poenarum agi et duci se patiuntur. Bene itaque a Paulo in l. l. πνεῦμα δουλείας Iudaeis tribuitur, qui servili poenarum divinarum metu tenebantur, et πνεῦμα υἱοθεσίας, h. e. sensus, filiis Dei dignus, inter beneficia refertur, quae religioni christianae debemus. ibid. v. 23. υἱοθεσία est futura eaque aeterna felicitas Christianorum, quae v. 19. ἡ ἀποκάλυψις τῶν υἱῶν τοῦ θεοῦ, et v. 21. ἡ δόξα τῶν τέκνων τοῦ θεοῦ, coll. Luc. XX, 26. dicitur. ib. IX, 4. οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλῖται, ὧν ἡ υἱοθεσία qui sunt Israelitae et semper inde ab antiquissima aetate tantis iuribus, privilegiis et beneficiis ornati fuerunt. Cf. Exod. IV, 22. Devt. XIV, 1. Ier. XXXI, 9. Hos. XI, 1. et *Philonem* de Confus. Linguarum p. 348. Galat. IV, 5. ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν, h. e. ἵνα υἱοὶ θεοῦ γενώμεθα. Sensus est: ut iam in libertatem a duro legis Mosaicae imperio vindicati Deum sensibus, filiis dignis, colamus et favoris divini omniumque per Christum partorum beneficiorum in hac pariter ac futura vita participes reddamur. Aeque late haec vox patet quoque Ephes. I, 5. Saepius in N. T. non legitur.

ΥΙΟΣ, οῦ, ὁ, 1) proprie: *filius naturalis*, de nato homine, quasi κυὸς, a κυέω *pario, nascor*, vel a φύω *gigno, produco, pario, nascor.* Matth. I, 21. τέξεται δὲ υἱὸν pariet autem

filium. ibid. v. 25. VII, 9. X, 37. καὶ ὁ Φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ et qui filium, aut filiam pluris fecerit, quam me. ibid. XIII, 55. XX, 20. ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου. ibid. v. 20. 21. XXI, 37. 38. XXII, 2. XXIII, 35. XXVI, 37. XXVII, 56. Marc. VI, 3. IX, 17. X, 35. 46. XII, 6. Luc. I, 13. 31. 36. 57. II, 7. III, 2. 23. ὡς ἐνομίζετο υἱὸς Ἰωσὴφ Iosephi, ut putabatur, filius. ibid. IV, 22. V, 10. VII, 12. υἱὸς μονογενὴς τῇ μητρὶ αὐτοῦ unicus matris filius. ibid. IX, 38. 41. XI, 11. XII, 53. XV, 11. 13. 19. 21. 24. 25. 30. XX, 13. Ioh. I, 43. 46. IV, 5. 46. 47. 50. 53. VI, 42. IX, 19. 20. XXI, 2. Act. VII, 16 29. XIII, 21. XV, 1. XIX, 14. XXIII, 6. 16. Rom. IX, 9. Gal. IV, 22. 30. Hebr. XI, 21. XII, 7. τίς γάρ ἐστιν υἱὸς, ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; Iacob. II, 21. 2) *soboles, proles utriusque sexus*. Matth. XVII, 25. 26. coll. Genes. XLV, 11. Ioh. IV, 12. καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ et liberi eius. Apoc. XII, 5. καὶ ἔτεκεν υἱὸν ἄρσενα. Hinc 3) οἱ υἱοὶ in N. T. *posteri, descendentes* dicuntur, et *unus ex nepotibus et posteris*. Matth. I, 1. υἱοῦ Δαβὶδ, υἱοῦ Ἀβραὰμ unius ex Davidis et Abrahami posteris. ibid. v. 20. Ἰωσὴφ υἱὸς Δαβὶδ Iosephus, Davidis nepos. ibid. IX, 27. XII, 23. XV, 22. XX, 30. 31. XXI, 9. 15. XXII, 42. τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ χριστοῦ; τίνος υἱός ἐστι; λέγουσιν αὐτῷ· τοῦ Δαβὶδ, quid vobis videtur de Messia? cuiusnam nepos est? Responderunt, Davidis. ibid. v. 45. XXIII, 31. coll. v. 30. et 32. XXVII, 9. ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραὴλ quem emerant ab Israelitis. Marc. X, 47. 48. XII, 35. et 37. Luc. I, 16. XVIII, 38. 39. XIX, 9. καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἐστι quia et ipse unus ex posteris Abrahami est. ibid. XX, 41. 44. Act. II, 17. V, 21. VII, 23. 37. IX, 15. X, 36. XIII, 26. ἄνδρες ἀδελφοί, υἱοὶ γένους Ἀβραὰμ o fratres, ex Abrahami genere oriundi. Rom. IX, 27. 2 Cor. III, 7. 13. Hebr. VII, 5. οἱ ἐκ τῶν υἱῶν Λευὶ posteri Levi, Levitae. ibid. XI, 22. Apoc. II, 14. VII, 4. XXI, 12. *Lucian.* in Dial. Mort. p. 206. vocem υἱὸς de *nepote* adhibuit. 4) *filius adoptivus*. Act. VII, 21. ἐκτεθέντα δὲ αὐτὸν ἀνείλετο αὐτὸν ἡ θυγάτηρ Φαραὼ καὶ ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς υἱὸν quem expositum filia Pharaonis sustulit et tanquam filium adoptivum educavit. Hebr. XI, 24. Μωσῆς μέγας γενόμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραώ. 5) *qui filii amorem ac fidem praestat, instar filii amandus, persona aeque iucunda et amata ac parentibus est filius*. Ioh. XIX, 26. γύναι, ἰδοὺ ὁ υἱός σου, en filium tuum! Conf. quae supra ad vocem μήτηρ dicta sunt. 6) *proles bruti, pullus*, i. q. πῶλος. Matth. XXI, 5. πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου pullum asininum; ubi τὸν πῶλον ad imitationem hebraici עַיִר, Zach. IX, 9. abundat. Graeci Scriptores nusquam, quantum equidem scio, vocem υἱὸς de pullis animantium, ratione carentium, adhibuerunt. Imitatus itaque est Matthaeus Scriptores V. T. qui haud raro voce בֵּן de sobole animantium bru-

utorum usu esse reperiuntur. Sic Genes. XLIX, 11. בְּנִי אֲתֹנוֹ
t i. q. עַיִר, v. eod. Levit. IV, 3. 14. IX, 2. בֶּן־בָּקָר, 2 Paral.
XXV, 7. בְּנֵי־עִזִּים, Ps. CXIV, 4. בְּנֵי צֹאן filii ovium pro
כְּבָשִׂים agni. Adde Targum Genes. XXVII, 9. et alia V. T.
ca, quae collegit Vorstius in Philol. Sacr. c. 15. p. 381 sq.
. Fischeri. Graecos vulgares, si brutorum animantium pul-
s designare velint, vocibus τέκος et τέκνον (sicut v. c. Theo-
it. Idyll. XXV, 104. vocem τέκνα de vaccarum pullis adhi-
uit.) uti solere, compluribus exemplis demonstravit Gatake-
s de Stilo N. T. cap. 16. 7) metaphorice υἱός τινός is dici-
r, cui aliquid promissum et destinatum est, ad quem proprie
iquid pertinet. Matth. VIII, 12. οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας Iudaei,
uibus vi promissionis divinae religio et felicitas christiana
primis oblata et destinata erat. ibid. XIII, 38. οἱ υἱοὶ τῆς
ισιλείας sunt veri Christiani, quibus proprie destinata sunt
ona, per Christum parta. Act. III, 25. ὑμεῖς ἐστε οἱ υἱοὶ τῶν
οφητῶν καὶ τῆς διαθήκης κ. τ. λ. ad vos inprimis pertinent
ticinia prophetarum, atque illud promissum. Conf. Ps. CII,
. et Vorstii Philol. Sacr. cap. 24. p. 493 sq. ed. Fischeri.
nominibus locorum iunctum significat υἱός eum, qui est et
rsatur in aliquo loco. Matth. IX, 15. Marc. II, 19. Luc. V,
. οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος filii conclavis nuptialis, h. e. qui in
nclavi sponsi versantur, amici, cognati et agnati sponsi
onsaeque. Conf. quae supra ad vocem νυμφών dicta sunt.
ıc. XX, 34. οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου filii huius mundi, h. e. qui
hoc mundo degunt et versantur. Eodem modo בֵּן usurpatur,
c. Esra II, 1. ubi בְּנֵי הַמְּדִינָה filii provinciae dicuntur, qui in
ovincia habitant. 2 Regg. XIX, 12. Ier. II, 16. Ioel. III, 6.
. Vorstii Philol. Sacr. c. 24. p. 491. ed. recent. 9) qui ali-
ius partes tenet, ei adhaeret, vel deditus est, eumque sectatur
imitatur, discipulus, (2 Regg. VI, 1. Ies. VIII, 18.) amicus,
dalis, socius. Matth. XII, 27. οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν.
iusnam ope sectatores et discipuli (alii populares) vestri eos-
em eiiciunt.? ibid. XIII, 38. εἰσὶν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ sunt homi-
es improbi, sectatores quasi et imitatores diaboli. Luc. XI,
. Act. XIII, 10. υἱὲ διαβόλου o pessime, qui refers ingenium
aboli! Cf. Ioh. VIII, 44. Galat. III, 7. οὗτοι εἰσιν υἱοὶ Ἀβραάμ
sunt imitatores Abrahami adeoque veri eius posteri. Conf.
h. VIII, 39. Hebr. XII, 5. et II, 10. 1 Petr. V, 3. καὶ Μάρ-
ς ὁ υἱός μου et Marcus discipulus meus. 10) studiosus alicuius
, qui aliquid curat, aut operam impendit alicui rei, aut qui
certa quadam affectione praeditus. Marc. III, 17. Luc. XVI,
οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου qui res mundanas tantum curant. Op-
onuntur οἱ υἱοὶ τοῦ φωτός religionis christianae studiosi. Ioh.
II, 36. Ephes. II, 2. ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας in incredulis et
ontumacibus. ibid. V, 6. Coloss. III, 6. 1 Thess. V, 5. 2 Sam.
XIII,

XIII, 28. υἱοὶ δυνάμεως. 1 Regg. I, 52. Cf. *Vorstii* Philol. S. c. 24. 11) *nominibus, praemium, vel poenam significantibus iunctum*, significat *dignum, participem, reum, obnoxium.* Matth. XXIII, 15. υἱὸς γεέννης gehenna et poenis infernalibus dignus. Luc. X, 6. υἱὸς εἰρήνης dignus faustis nostris apprecationibus. ibid. XX, 36. τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες quibus beatitudo futura contigit. Ioh. XVII, 12. ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας homo, exitio atque interitu dignus. 2 Thess. II, 3. Conf. 1 Sam. XX, 30. 2 Sam. XII, 5. et *Vorstii* Philol. S. l. l. 11) υἱὸς ἀνθρώπου *homo*, i. q. ἄνθρωπος, et υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων *homines*, quemadmodum Ioel. III, 6. οἱ υἱοὶ τῶν Ἑλλήνων *Graeci*, et apud *Homerum* passim υἷας Ἀχαιῶν Achivi dicuntur. Vide *Pfochenii* de Ling. Gr. N. T. Puritate §. 55. et *Georgii* Vindic. N. T. Lib. III, c. 3. p. 273. Marc. III, 28. ὅτι πάντα ἀφεθήσεται τὰ ἁμαρτήματα τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων omnis generis peccata hominibus remitti possunt. Conf. Matth. XII, 31. Eph. III, 5. ὃ ἑτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων quae alio tempore non innotuit hominibus. Hebr. II, 6. Apoc. I, 13. ὅμοιον υἱῷ ἀνθρώπου. ibid. XIV, 14. Conf. Gen. XI, 5. 1 Regg. VIII, 39. Ps. VIII, 4. ubi אֱנוֹשׁ et בֶּן־אָדָם tanquam synonyma iunguntur. Ps. LXXIX, 18. Ezech. II, 1. Dan. VII, 13. Conf. *Vorstii* Phil. Sacr. cap. XIII. p. 333 sq. ed. *Fischeri.* Hinc κατ' ἐξοχὴν in N. T. *Christus* ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου vocatur, ratione scilicet humanae naturae, quam interventu divinae virtutis induit. Matth. VIII, 20. IX, 6. X, 23. XI, 19. XII, 8. 32. 40. XIII, 37. 41. XVI, 13. 17. 28. XVII, 9. 12. 22. XVIII, 11. XIX, 28. XX, 18. 28. XXIV, 27. 30. 37. 39. 44. XXV, 13. 31. XXVI, 2. 24. 45. 64. Marc. II, 10. 28. VIII, 31. 38. IX, 9. 12. 31. X, 33. 45. XIII, 26. XIV, 21. 41. 62. Luc. V, 24. VI, 5. 22. VII, 34. IX, 22. 26. 44. 56. 58. XI, 30. XII, 8. 10. 40. XVII, 22. 24. 26. 30. XVIII, 8. 31. XIX, 10. XXI, 27. 36. XXII, 22. 48. 69. XXIV, 7. Ioh. I, 52. III, 13. 14. V, 27. VI, 27. 53. 62. VIII, 28. XII, 23. 34. XIII, 31. Act. VII, 56. Conf. quae supra ad vocem ἄνθρωπος de hac formula, in N. T. solemni, dicta sunt, de qua etiam bene et ex professo egerunt: *Chr. Cellarius* de sensu appellationis υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου in Ei. Programm. Pr. XXI. p. 129. *Iac. Guillardus* in Specimine quaestionum in novum instrumentum de filio hominis. Lugd. Bat. 1684. 4. *I. H. Messerschmidt* Comment. philol. de sacra formula et dictione ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, qua simul sermonis graeci, quo N. T. est conscriptum, castitatem asserit. Viteb. 1739. 4. — *G. Less.* Pr. de filio hominis Goett. 1776. 4. *G. W. Rullmanns* Progr. über die Benennung Iesu des Menschen Sohn. Rinteln 1785. et in Selectis histor. philos. theol. T.

I. p.

I. p. 271. — Verſuch über die Stellen im N. T. die vom Sohne Gottes und vom Sohne des Menſchen Ieſus reden; in *Henke's* Magazin für Rel. Philoſophie und Exegeſe, B. V. St. 1. S. 129 — 208. 12) υἱὸς θεοῦ dicitur in N. T. *omnis, qui Deo eſt ſimilis et maxime carus, et a Deo maximis beneficiis ornatur, qui Deum ſancte et pie colit et demandatum ſibi a Deo negotium fideliter exſequitur*, et υἱοὶ θεοῦ ſpeciatim *Chriſtiani, hoc nomine digni*, in N. T. dicuntur, *ob ſummam* ſcilicet *eorum dignitatem atque felicitatem, quam debent religioni et merito Chriſti*, ob quam etiam iisdem υἱοθεσία θεοῦ, ſublimiori ſenſu, quam Iudaeis, tribuitur. Matth. V, 19. ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ θεοῦ κληθήσονται nam ſunt Deo ſimillimi atque adeo dilectiſſimi. ibid. v. 45. ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν, τοῦ ἐν οὐρανοῖς: ubi in Codicibus et Patribus nonnullis pro υἱοὶ legitur ὅμοιοι, ex interpretamento. Luc. VI, 35. XX, 36. υἱοί εἰσι θεοῦ ſimiles Deo erunt, ratione nempe immortalitatis habita. Rom. VIII, 14. 19. IX, 26. 2 Cor. VI, 18. Galat. III, 26. πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ ἐστε, h. e. vos enim omnes, quotquot Chriſtiani facti eſtis, exemti eſtis duro moderamine legis Moſaicae et in libertatem ac felicitatem chriſtianam vindicati eſtis. Formulae enim υἱὸν θεοῦ εἶναι opponitur v. 25. formula ὑπὸ παιδαγωγὸν εἶναι, et υἱὸς ſaepe ſervo ita opponitur, ut eum ſignificet, qui ſui iuris eſt. Conf. Galat. IV, 7. ibid. v. 6. 7. Hebr. XII, 5 — 8. Apoc. XXI, 7. Sirac. IV, 11. Conf. *Noeſſelti* Diſſert. de Vera Vi Nominis Filiorum Dei, Halae editam. (In Ei. Opuſc. Faſc. II. p. 333.) et quae ſupra notata ſunt ad vocem υἱοθεσία. — — Κατ' ἐξοχὴν vero et longe ſublimiore ſenſu, quam qui in ullam creaturam cadat, *Chriſtus, quem Deus cauſſam felicitatis humanae eſſe decreto libero ac aeterno voluit et ſub Meſſiae, h. e. regis nomine ſignificavit Iudaeis*, ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ in N. T. vocatur ad rationem eius erga Deum et ſublimiorem illam naturam, quae ante Ieſum natum iam exſtitit, ſignificandam. Origo vero huius nominis, ita proprie de Chriſto in N. T. adhibiti et mente oreque Iudaeorum iam ante Chriſti nativitatem admodum vulgati ac ſollennis, haud dubie repetenda eſt tum ex locis V. T. Pſ. II, 7. et 2 Sam. VII, 14. quae ſaltem Ieſu et Apoſtolorum tempore de Meſſia intellegi et explicari ſolebant, ut ex Act. IV, 25. XIII, 33. Hebr. I, 5. luculenter apparet, tum vero etiam ex conſuetudine Scriptorum V. T. *reges, magiſtratus, et omnino omnes, qui locum Dei inter homines tenere credebantur*, nomine *Filiorum Dei* (Pſ. LXXXII, 6. Ierem. XXXI, 20. coll. Ioh. X, 34 — 37.) inſigniendi. Conf. *Koppii* Excurſ. II. in Epiſt. ad Galatas p. 105 ſeq. ed. recent. Reperitur autem ſublime hoc, illuſtre

et

et maxime honorificum, Christo, servatori nostro O. M. κατ' ἐξοχὴν tributum nomen in locis sequentibus N. T. Matth. II, 15. III, 17. IV, 3. 6. VIII, 29. XIV, 33. XVI, 16. XVII, 5. XXVI, 63. XXVII, 40. 43. 54. Marc. I, 1. 11. III, 11. V, 7. IX, 7. XIV, 61. XV, 39. Luc. I, 32. 35. III, 22. IV, 3. 9. 41. VIII, 28. IX, 35. XXII, 70. Ioh. I, 18. 34. 50. III, 16. 17. 18. V, 25. VI, 69. IX, 35. X, 36. XI, 4. 27. XVII, 1. XIX, 7. XX, 31. Act. VIII, 37. IX, 20. XIII, 33. Rom. I, 3. 4. 9. V, 10. VIII, 3. 29. 32. 1 Cor. I, 9. 2 Cor. I, 19. Galat. I, 16. II, 20. IV, 4. 6. Ephes. IV, 13. Coloss. I, 13. 1 Thessal. I, 10. Hebr. I, 5. IV, 14. V, 5. VI, 6. VII, 3. X, 29. 2 Petr. I, 17. 1 Ioh. I, 3. 7. III, 8. 23. IV, 9. 10. 14. 15. V, 5. 9. 10. 11. 12. 13. 20. 2 Ioh. v. 3. Apoc. II, 18. Conf. *G. T. Zachariae* D. de usu dogmatico nominis filii Dei. Goett. 1768. 4. et *Fr. Herm. Romershausen* D. exeg. de nomine υἱῦ Θεῦ non regium Christi munus, sed praestantiorem eius naturam indicante. Marb. 1768. 4. — Interdum *Christus*, seu *Messias*, sine ullo additamento ὁ υἱὸς in N. T. vocatur, ad imitationem hebraici בּן. Ps. II, 12. Matth. XXVIII, 19. Marc. XIII, 32. Luc. X, 22. Ioh. III, 35. 36. V, 19. 20. 21. 22. 23. 26. 40. VIII, 35. 36. XIV, 13. 1 Cor. XV, 28. Hebr. I, 2. 8. III, 6. V, 8. καίπερ ὢν υἱὸς quanquam Messiae dignitate gaudebat. ibid. VII, 28. 1 Ioh. II, 22. 23. 24. V, 12. 2 Ioh. v. 9. 11) Interdum omittitur, v. c. Matth. IV, 21. τὸν τῦ ζεβεδαίε, scil. υἱὸν, Zebedaei filium. Matth. X, 2. Ioh. XXI, 15. coll. Matth. XVI, 17. *Aelian.* V. H. II, 25. III, 26. Tob. V, 19. 1 Macc. II, 1. Saepius in N. T. non legitur.

Ὕλη, ης, ἡ. Est in genere *materia quaecunque, quae a forma informatur*, teste *Suida* Tom. III. p. 539. *Aristoteles* lib. I. *Physic.* ὕλη ἐςὶ τὸ ὑποκείμενον, ἐξ ὗ τι κατεργάζεται ἔργον. Deinde autem est *omnis materia, igni alendo apta*, speciatim: *materia in sylvis caedua, sylva, ligna*, unde ὑλοτόμος, *qui in sylvis ligna caedit*, (Sapient. XIII, 11.) ζῶα ὑλόνομα *animalia* dicuntur, *quae in sylvis degunt indeque victum trahunt*, et ὑλάζομαι *ligna colligo*. Semel tantum in N. T. legitur Iacob. III, 5. ὀλίγον πῦρ ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει; exiguus ignis quantam materiam incendere valet? Nonnulli interpretes cum *Vulg.* ὕλην h. l. de *sylva* interpretantur, nec desunt in scriptoribus antiquis exempla sylvarum, incendio correptarum et deletarum. Alex. Iob. XXXVIII, 40. κάθηνται δὲ ἐν ὕλαις ἐνεδρεύοντες. Ies. X, 17. καὶ φάγεται ὡσεὶ χόρτον τὴν ὕλην τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Sirac. XXVIII, 10. κατὰ τὴν ὕλην τῦ πυρὸς ὅτως ἐκκαυθήσεται. *Homer.* Iliad. β'. v. 455. ἠΰτε πῦρ ἀΐδηλον ἐπιφλέγει ἄσπετον ὕλην. ibid. λ'. v. 155. ὡς δ' ὅτε πῦρ ἀΐδηλον ἐν ἀξύλῳ ἐμπέσῃ

ἴσαν ὕλην. *Pindar.* Pyth. III, 67. *Demosthen.* pag. 1040. ...n. et 1048. 16. ed. *Reiske*: τὴν ὕλην τὴν τετμημένην. ...tym. *M.* ὕλη σημαίνει τὰ ξύλα, ὡς τό· ὕλην τεμεῖν, καὶ ...ν σύνδενδρον τόπον. *Suid.* ὕλη· ὁ σύνδενδρος τόπος. Conf. ...aesneri Obss. Philon. p. 463. et *Wetstenii N. T.* T. II. ...ag. 670.

Ὑμᾶς, ὑμεῖς, ὑμῖν et ὑμῶν. Vide σύ.

Ὑμέναιος, ου, ὁ. *Hymenaeus.* Nomen proprium ...nius ex adversariis Pauli, apostoli, qui resurrectionem car... ...is negavit, origine graecum, idem notans, quod *nuptia*... ...s, ab ὑμὴν, ένος, ὁ, *Hymen*, Deus gentilium, nuptiarum ...raeses. Bis tantum in N. T. commemoratur. 1 Tim. I, ...o. et 2 Tim. II, 17.

Ὑμέτερος, α, ον, *vester*, ab ὑμεῖς *vos*. Luc. VI, 20. ...ετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ad vos enim salus christia... ...a pertinet. ibid. XVI, 12. τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῖν δώσει; bo... ...a, quae vere vestra vocari possunt, seu vera bona, quis ...obis committet? Opponitur enim h. l. τὸ ὑμέτερον τῷ ἀλ... ...οτρίῳ, h. e. bonis terrestribus. Ioh. VII, 6. ὁ δὲ καιρὸς ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν ἕτοιμος. vobis semper adest tempus ...pportunum, h. e. vobis semper sine periculo Hierosoly... ...am proficisci licet. ibid. VIII, 17. ἐν τῷ νόμῳ τῷ ὑμετέρ... ...ῳ in lege, qua vos utimini. ibid. XV, 20. τὸν ὑμέτερον ...όγον doctrinam, quam vos tradetis. Act. XXVII, 34. τοῦτο ...ὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει hoc enim ad salu... ...em vestram cedet. Rom. XI, 31. τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει benefi... ...io, quod vobis contigit. 1 Cor. XV, 31. νὴ τὴν ὑμετέ... ...αν καύχησιν per gaudium, quod ex vobis percipio, seu, ...er gloriationem meam de vobis. 2 Cor. VIII, 8. τὸ ...ῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων. Galat. VI, 13. ...aepius in N. T. non legitur. Alexandrini usi sunt pro ...ffixo כֶם *vester*, ex אַתֶּם *vos*. Gen. IX, 5. Prov. I, 26. Amos VI, 2.

Ὑμνέω, ῶ, fut. ήσω, pr. *hymenaeum cano in nuptiis* (Vid. *Dorville* ad *Charit.* p. 28. *Xenoph.* de *venat.* I, 8.) deinde in universum: *hymnum dico, carmen cano, celebro, laudo, gratias ago*, sive *cantico et hymno*, sive *alio modo*, ab ὕμνος *hymnus*, quod vide. Matth. XXVI, 30. καὶ ὑμνήσαν... ...τες et postquam hymnos cecinissent. Scilicet Iudaei sole... ...bant nocte paschali Psalmos quosdam (Ps. CXIII — CXVIII. et Ps. CXXXVI.) et ante accubitum, et post finitam coenam paschalem decantare, quos Iudaei *Hallel Magnum* vocant. Conf. *G. E. Edzardum* ad *Berachot.* cap. I. p. 250. Marc. XVI, 26. Act. XVI, 25. προσευχόμενοι ὕμνουν τὸν Θεὸν preca... ...bantur et laudabant Deum. Hebr. II, 12. ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε in conventibus publicis te celebrabo. Saepius in

N. T.

N. T. non legitur. In versione Alexandrina legitur pro הודה *confessus est, laudavit, celebravit, gratias egit.* Nehem. XII, 24. Ies. XII, 4. XXV, 1. pro הלל *laudavit, praedicavit, celebravit,* 2 Paral. XXIII, 13. XXIX, 30. Ps. XXI, 23. השיר *cecinit,* Ps. LXIV, 14. Ies. XLII, 10. זמר *cecinit, carmine celebravit, decantavit,* Ies. XII, 5. 1 Paral. XVI, 9. et רָנַן *cantavit, acclamavit, vociferatus est.* Prov. I, 20. VIII, 3. Adde *Xenoph.* Mem. II, 1. 33. ἀλλὰ μετὰ μνήμης τὸν ἀεὶ χρόνον ὑμνούμενοι θάλλουσι. ibid. IV, 2. 33. *Aelian.* V. H. II, 4. Conf. de hac voce *Ezech. Spanhemium* ad *Iuliani* Orat. I. p. 9 seq. et *Rhodig.* Antiqu. Lectt. VII, 5. *Hesych.* ὑμνεῖ· αὐλεῖ, ᾄδει.

Ὕμνος, ου, ὁ, proprie est *hymnus,* seu *carmen, quo laudes Dei decantantur eiusque in homines beneficia in ipsius gloriam celebrantur,* et ita differt ab ἐγκώμιον, sed deinde etiam de *carmine, quo hominum laudes canuntur,* adhibetur, (v. c. de *carmine nuptiali* apud *Athenaeum* in Deipnosoph. Lib. IV. aut de *carmine, ob reportatam victoriam,* apud *Philostratum* Vit. Soph. I. cap. 9. pag. 494. τὰ μὲν κατὰ τῶν βαρβάρων τροπαῖα ὕμνους ἀπαιτεῖ, τὰ δὲ κατὰ Ἑλλήνων θρήνους. Conf. *Paganinum Gaudentium* de Funere Heroum et Caesarum cap. 4. p. 130.) ab ὕδω *celebro.* Bis tantum in N. T. legitur. Ephes. V, 19. λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς. Eadem fere verba leguntur quoque Coloss. III, 16. In utroque loco sermo est de carminibus sacris, quibus Deus pie laudatur. Alexandrini usi sunt hac voce pro שִׁיר *canticum,* Nehem. XII, 46. Ies. XLII, 10. תְהִלָּה *laus, laudatio,* Ps. XL, 4. LXV, 2. C, 4. נְגִינָה *pulsatio fidium, modulatio,* Ps. VI, 1. LIV, 1. LV, 1. et תְפִלָּה *precatio, oratio.* Ps. LXXII, 20. *Phavorinus:* ὕμνος· ἡ πρὸς θεὸν ᾠδή. Idem: ὕμνος ἐστιν αἶνος ἐμμελής. *Ammonius* de Different. Vocabb. ὕμνος ἐγκωμίου διαφέρει. ὁ μὲν γὰρ ὕμνος ἐστὶ θεῶν· τὸ δὲ ἐγκώμιον τῶν ἀνθρώπων. Idem fere tradit *Arrianus* in Expedit. Alexandri Lib. IV. ὕμνους μὲν ἐς τοὺς θεοὺς ποιοῦνται, ἐπαίνους δὲ ἐς ἀνθρώπους.

Ὑπάγω, 1) proprie et active usurpatur ac notat: *subduco alterum,* (Exod. XIV, 21. *Thom. M.* τὸ ὑπάγω μὴ ἁπλῶς ἀντὶ τοῦ ἀπέρχομαι, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ὑπὸ ζυγὸν ἄγω. Ὅμηρος (Iliad. π', v. 148.) ὕπαγε ζυγὸν ὠκέας ἵππους κ. τ. λ.) et intransitive: *subduco me, abeo, discedo,* ex ὑπὸ et ἄγω *duco.* In N. T. tantum intransitive usurpatur, v. c. Matth. V, 24. καὶ ὕπαγε et discede. ibid. VIII, 4. 13. ὕπαγε domum redi. ibid. v. 32. IX, 6. ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. ibid. XIII, 44. XX, 14. ἆρον τὸ σὸν καὶ ὕπαγε. ibid. XXVII, 65. XXVIII, 10. Marc. I, 44. II, 11. V, 19. VI, 31. ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί. ibid. v. 33. 38. VII, 29. X, 52. XVI, 7. Luc. X, 3.

XVII,

/II, 14. ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτὰς et postquam abierant. Ioh. III, καὶ πῦ ὑπάγει et quo abeat, scilicet ventus. ibid. IV, 16. , 67. μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; num etiam vos me de-etis? ibid. VII, 33. καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με et dibo ad Deum, qui me misit. ibid. VIII, 14. ὅτι οἶδα, πό-ιν ἦλθον καὶ πῦ ὑπάγω nam ego scio, unde veni et quo dis-dam. ibid. v. 21. 22. IX, 7. XIII, 3. καὶ ὅτι ἀπὸ Θεῦ ἐξῆλ-ε, καὶ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπάγει seque a Deo exiisse et ad eum diturum esse. ibid. v. 33. XIV, 5. XVI, 5. 10. 16. 17. VIII, 8. XXI, 3. 1 Ioh. II, 11. Apoc. X, 8. XIII, 10. εἰς χμαλωσίαν ὑπάγει captivus abducetur. ibid. XIV, 4. XVI, XVII, 8. 11. 2) eo, proficiscor, iter facio, et si de navi-io sermo est, tendo. Matth. V, 41. ὕπαγε μετ' αὐτῦ δύο cum to eas vel duo. ibid. XX, 4. ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμ-ελῶνα. ibid. v. 7. XXI, 28. XXVI, 18. ὑπάγετε εἰς τὴν πό-ιν, κ. τ. λ. Marc. XI, 2. XIV, 13. Luc. VIII, 42. ἐν δὲ τῷ πάγειν αὐτόν. *Syrus:* ܘܟܕ ܐܙܠ ܥܡܗ *et cum iret cum illo.* .II, 58. XIX, 39. Ioh. VII, 3. IX, 11. XI, 8. 31. 44. XII, 35. [V, 17. ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε ut per omnes terras proficiscamini, q. πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα. Marc. XVI, 15. Ioh. /I, 21. εἰς ἣν ὑπῆγον ad quam cursum navigii direxerant, col. it. v, 17. 3) ὑπάγω pleonastice interdum ponitur. Matth. XVIII, 15. XIX, 21. Marc. X, 21. Ioh. XII, 11. ubi tamen ὑπῆγον etiam commode reddi potest: partes Pharisaeorum et eliquorum adversariorum I. C. deserebant. 4) ὕπαγε ὀπίσω ιυ est *formula solemnis aut aversantium, qui aliquem iubent ibire e conspectu, apage te a me,* aut *eorum, qui alios monent, ne sibi molesti sint.* Matth. IV, 10. XVI, 23. Marc. VIII, 33. Luc. IV, 8. Conf. *Fischeri* Prol. XV. de Vitiis Lexicorum N. T. sect. 3. p. 377 seq. 5) ὕπαγε εἰς εἰρήνην, seu ἐν εἰρήνῃ, *abi salvus et incolumis, contingat tibi prosperitas,* formula bene precandi abeuntibus, sollennis apud Iudaeos, quae etiam interdum concedentis est, et ei dicitur, cui, quod petierat, conceditur. Marc. V, 34. ὕπαγε εἰς εἰρήνην contingat tibi, quod petiisti. Eodem modo sumitur quoque formula לְכִי לְשָׁלוֹם, 1 Sam. I, 17. XX, 42. Iac. II, 16. ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ feliciter res vestras agite. 6) ὑπάγω, scil. ἐκ τῦ βίυ, vel ἐκ τῦ ζῆν, *morior, e vita discedo.* Matth. XXVI, 24. ὁ μὲν υἱὸς τῦ ἀνθρώπυ ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτῦ filius quidem hominis mox morietur, uti praedictum est de eo. Marc. XIV, 21. Ioh. VIII, 21. ἐγὼ ὑπάγω mox moriendum mihi erit et secedendum ad Deum. ibid. XIV, 28. Conf. Gen. XXV, 32. 1 Regg. II, 2. Coheleth XII, 5. Eodem modo ἀπέρχεσθαι et πορεύεσθαι usurpatur, ut multis exemplis docuit *Palairet.* in Obss. Philol. p. 88 seq. *Elsner.* Comment. in Matth. T. II, p. 251.

p. 151. et *Casaubon. ad Diogen. Laërt.* III, f. 6. Saepius in N. T. non legitur.

'ΥΠΑΚΟΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie: *auscultatio*, a praet. med. ὑπήκοα, attice ὑπακήκοα, verbi ὑπακούω *aures praebeo ad audiendum.* 2) *obeditentia*, *obsequium*, et speciatim: *obedientia erga Deum, obsequium, quod Dei voluntati eiusque legibus praestatur*, nam ὑπακούειν etiam *obtemperare*, *obedire* notat. Rom. I, 5. εἰς ὑπακοὴν πίστεως, pro ἵνα ὑπακούωσι τῇ πίστει, ut doctrinae christianae obsequium praestent. ibid. V, 19. ὑπακοὴ significat obsequium, quod Christus patri ad mortem usque praestitit, et munus sibi a Deo demandatum fideliter exsecutus est. ibid. VI, 16. ubi ὑπακοὴ de obedientia erga Deum, de obsequio, quod praestatur legibus divinis, intelligendum est. ibid. XV, 18. εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν, pro εἰς τὸ ὑπακούειν τὰ ἔθνη τῷ εὐαγγελίῳ. ibid. XVI, 19. ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντας ἀφίκετο; h. e. vel: constat enim inter omnes, vos obsequiosos homines esse adeoque facile ab aliis decipi posse; vel: obsequium, a vobis doctrinae christianae hucusque praestitum, omnibus innotuit. ibid. v. 26. ubi εἰς ὑπακοὴν πίστεως positum est pro εἰς τὸ ὑπακούειν τῇ πίστει, h. e. εἰς τὸ πιστεύειν. 2 Cor. VII, 15. X, 5. εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ ut Christo se submittant eiusque religionis propagationem impedire desinant. ibid. v. 6. ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοὴ si vos perfecte Christo obedientes reddiderim. Philem. v. 21. Hebr. V, 8. ἔμαθεν τὴν ὑπακοὴν assuefecit se obedientiae erga Deum. 1 Petr. I, 2. εἰς ὑπακοὴν ad obsequium praeceptis religionis christianae praestandum. ibid. v. 14. τέκνα ὑπακοῆς filii, Deo eiusque praeceptis morigeri. ibid. v. 22. ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας, pro εἰς τὴν ἀλήθειαν, in obsequio verae doctrinae christianae praestando. Saepius in N. T. non legitur.

'ΥΠΑΚΟΥΩ, fut. ούσω, 1) proprie; *aures praebeo ad audiendum, ausculto, exausculto*, et est verbum proprium de ianitoribus, qui, ad fores clausas stantes, pulsato ostio, sciscitando quis adsit, auscultant, nomina pulsantium quaerunt, et dominis nuntiant et iussu dominorum pulsantibus fores aperiunt eosque intromittunt, ex ὑπὸ et ἀκούω *audio, ausculto*. Sic legitur in N. T. Act. XII, 13. προσῆλθε παιδίσκη (εἰς τὸ) ὑπακοῦσαι prodiit ad auscultandum serva. *Vulgatus* habet: *processit puella ad videndum.* *Syrus:* ܢܦܩܬ ܕܬܥܢܝܘܗܝ *egressa est, ut responderet ei, seu responsaret*, coll. *Plaut. Mostell.* II, 1, 56. *Demosthenes* p. 1149. 27. ed. *Reiske*, τὴν ἄνθρωπον τὴν ὑπακούουσαν. *Aristoph.* Vesp. 274 et 316. διὰ τῆς ὀπῆς ὑμῶν ὑπακούειν. Schol. *Aristoph.* Acharn. 394. *Lucian.* Icaromenippo 22. *Plutarch.* de genio Socratis p. 597. D. Conf. *Bachium* ad *Xenoph.* Sympos. I, 11. *Schwarzium* ad

Theophr.

Theophr. Char. c. 4. f. 12. *Elsneri* Obss. Sacr. T. I, p. 411. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 747. *Alberti* Gloss. Philol. p. 246. et *Raphelium* in Obss. Xenoph. p. 159. Hinc ὑπακούειν apud Graecos interdum quoque *intromittere* notat, v. c. *Platon.* Crit. I. et Phaed. III. 2) *obedio, obtempero, assentior, pareo.* Matth. VIII, 27. ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ qui et ventis et mari potest imperare. Marc. I, 27. IV, 41. Luc. VIII, 25. XVII, 6. καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν. Act. VI, 7. ὑπήκουον τῇ πίστει amplexi sunt religionem christianam. Rom. VI, 12. εἰς τὸ ὑπακούειν αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ ut ei et cupiditatibus vestris perversis obedientiam praestetis. ibid. v. 16. δοῦλοί ἐστε, ᾧ ὑπακούετε, ubi ᾧ ὑπακούετε prorsus redundat. ibid. v. 17. X, 16. ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ sed non omnes amplexi sunt religionem christianam: ubi ὑπακούειν est i. q. πιστεύειν. Ephes. VI, 1. τὰ τέκνα ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν, et v. 5. οἱ δοῦλοι ὑπακούετε τοῖς κυρίοις κατὰ σάρκα. Phil. II, 12. Coloss. III, 20. 22. 2 Thess. I, 8. III, 14. Hebr. V, 9. τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ omnibus veris suis cultoribus et sectatoribus. ibid. XI, 8. 1 Petr. III, 6. Saepius in N. T. non legitur. *Xenoph.* Oecon. XIV, 3. ὑπακούοντας τῆς διδασκαλίας ταύτης. Idem Mem. II, 7. 10. *Thucyd.* V, c. 98. VII, cap. 73. Adde Alex. Devt. XX, 12. XXI, 18. Genes. XVI, 3. XLI, 40. Dan. III, 12.

ΥΠΑΝΔΡΟΣ, ου, ὁ, *qui sub viri potestate est*, et in foeminino: *maritata, nupta, mariti imperio subiecta*, q. d. ὑπὸ τὸν ἄνδρα οὖσα. Sic semel tantum in N. T. legitur Rom. VII, 2. ἡ γὰρ ὕπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ sic verbi causa foemina maritata devincta est lege marito, quamdiu vivit. In versione Alexandrina respondet hebraico תחת איש *quae sub viro est.* Num. V, 20. 29. Adde Prov. VI, 24. 29. Sirac. IX, 10. μετὰ ὑπάνδρου γυναικὸς μὴ κάθου τὸ σύνολον. *Diodor. Sic.* XXXII, 1. *Artemidor.* I, 80. *Eustath.* in Od. γ', 126, 46. et κ', p. 386, 30. *Polybius* X, 26, 3. ὁ γὰρ ἔτι τὰς χήρας ἑτέρα γυναῖκας, οὐδὲ τὰς ὑπάνδρους ἠρκεῖτο μοιχεύων. *Athenaeus* Lib. IX, p. 388. τὰς ὑπάνδρους τῶν γυναικῶν τηρεῖν πικρῶς. Conf. *Ezech. Spanhemii* Comment. in *Callimach.* Hymn. in Apollin. v. 53. p. 111. ed. *Ernesti.* *Alberti* in Periculo Critico p. 92. *Elsnerus* in Obss. Sacr. T. II, p. 34. et *L. Bos.* Exercitationes pag. 106.

ΥΠΑΝΤΑΩ, ῶ, fut. ήσω, *occurro, obviam eo, vel procedo alicui*, ex ὑπὸ et ἀντάω *occurro*, quod ab ἄντα *coram*, per syncopen pro ἀντία. Legitur in N. T. tantum Matth. VIII, 28. ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι obviam venerunt ei duo daemoniaci. Luc. VIII, 27. Ioh. XI, 20. 30. ὅπου ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ μάρθα ubi occurrerat ei Martha. ibid. XII, 18. Adde Tob. VII, 1. *Xenoph. Cyrop.* V, 3, 21.

ΥΠΑΝ-

ΥΠΑΝΤΗΣΙΣ, εως, attice εως, ἡ, *occursus*, *obviatio.* Est verbale a 2 perf. praet. pass. ὑπήντησαι, verbi ὑπαντάω *occurro.* Tantum legitur in N. T. Ioh. XII, 13. καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ et obviam ei processerunt. Iudd. XI, 34. הִנֵּה בִתּוֹ יֹצֵאת לִקְרָאתוֹ, Alexandrini: καὶ ἰδοὺ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ ἐξεπορεύετο εἰς ὑπάντησιν· ubi codex Alex. Ald. et Compl. ἀπάντησιν habent.

ΥΠΑΡΞΙΣ, εως, attice εως, ἡ, 1) proprie: *existentia*, ab ὑπάρχω *sum, existo.* 2) *omne, quod aliquis habet ac possidet, facultates, opes, supellex.* Sic bis tantum in N. T. legitur. Act. II, 45. τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον omnes possessiones suas ac facultates vendebant: ubi ὑπάρξεις, quia a τοῖς κτήμασι diserte distinguitur, supellectilem et omnia bona mobilia, ut vulgo vocantur, significare videtur. Metaphorice de bonis coelestibus usurpatur Hebr. X, 34. ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς κρείττονα ὕπαρξιν ἐν οὐρανοῖς vos manere praestantiora bona in coelis. Alexandrini saepius hac voce usi sunt pro רְכוּשׁ *substantia, facultates,* 2 Chron. XXXV, 7. Esr. X, 8. Dan. XI, 13. 24. 28. הוֹן *substantia, opes,* Prov. XIII, 11. XVIII, 11. XIX, 14. מִקְנֶה *pecus, possessio,* Ps. LXXVIII, 48. Ierem. IX, 9. et יֵשׁ, Prov. VIII, 21. *Polyb.* Exc. XV, 18. Artemid. II, 8. 24. ἀπολέσας τὴν ὕπαρξιν. ib. III, 23. *Hesych.* ὕπαρξις· προγένεσις, ἡ οὐσία.

ΥΠΑΡΧΩ, fut. ξω, 1) proprie: *incipio esse, rei initium do, auctor sum,* ex ὑπὸ et ἄρχω. Ita quidem in N. T. non legitur; occurrit tamen saepius apud exteros Scriptores, v. c. *Euripid.* Phoen. v. 1619. πολλῶν ὑπῆρξεν Οἰδίπου κακῶν δόμοις τόδ' ἦμαρ. ibid. v. 1239. ubi scholiastes ὑπῆρξε interpretatus est: προήρξατο· κατήρξατο. *Aelian.* V. H. II, 12. XI, 13. Conf. quoque *Reiskii* Indicem Graecit. Demosthenéae p. 758 seq. et *Wetstenii N. T.* T. I, p. 701. 2) *sum, existo,* i. q. εἰμί. Luc. VIII, 41. καὶ αὐτὸς ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχε (alii habent ἦν) qui fuit archisynagogus. ibid. XI, 13. πονηροὶ ὑπάρχοντες. ibid. XVI, 14. Φιλάργυροι ὑπάρχοντες. ibid. XXIII, 50. Act. II, 30. III, 2. IV, 34. V, 4. οὐχὶ πραθὲν ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχε; nonne pecuniae usus tuo arbitrio relictus erat? ibid. VII, 55. VIII, 16. X, 12. XIV, 8. XVI, 3. 20. 37. XVII, 24. 27. 29. XIX, 36. 40. μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος cum nullam afferre possimus causam idoneam. ibid. XXI, 20. XXII, 3. XXVII, 12. 21. XXVIII, 18. διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοὶ quia nihil capitalis criminis in me erat. Rom. IV, 19. 1 Cor. VII, 26. XI, 7. 18. XII, 22. 2 Cor. VIII, 17. XII, 16. Galat. I, 14. II, 14. Phil. III, 20. Iacob. II, 15. 2 Petr. I, 8. ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα si animis vestris abunde insint; ubi videndus *Wetstenius.* ib. II, 19. III, 11. Adde Alex. Ps. LIV, 21. CXLV, 1.

Sirac.

Sirac. XLIV, 9. *Hesych.* ὑπάρχων· πεφυκώς, ὤν. *Suid.* καὶ τὸ ὑπάρχειν οὐχ' ἁπλῶς τὸ εἶναι σημαίνει, ἀλλὰ τὸ πάλαι εἶναι, καὶ προεῖναι, φθάνειν. 3) *pertineo ad aliquem, vel aliquorum, proprius, peculiaris sum.* Construitur cum dativo. Act. V, 37. ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγρῦ quem habebat fundum. ibid. XXVIII, 7. ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον ὑπῆρχε χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσε in illis autem locis erant praedia primario insulae. Huc pertinet etiam formula ὑπάρχει μοι est mihi, h. e. habeo. Act. III, 6. ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ' ὑπάρχει μοι nec aurum nec argentum mihi suppetit. Esther. VIII, 1. ὅσα ὑπάρχει Ἀμὰν quaecunque sunt Aman, h. e. omnes facultates Aman. Iob. II, 4. Sirac. XX, 16. οὐχ' ὑπάρχει μοι φίλος non habeo amicum. — Participium plurale τὰ ὑπάρχοντα substantive adhibetur et denotat *opes, facultates, omnia bona et vitae commoda, quae aliquis habet*, ita, ut subaudiatur χρήματα. Matth. XIX, 21. XXIV, 47. XXV, 14. Luc. VIII, 3. XI, 21. XII, 15. 33. 44. XIV, 33. XVI, 1. XIX, 8. Act. IV, 32. 1 Cor. XIII, 3. Hebr. X, 34. Adde Iob. XVIII, 7. Genes. XIV, 11. Prov. VI, 31. XI, 4. Cohel. V, 18. VI, 2. *Thucyd.* VII, 76. VIII, 1. *Porphyr.* de abstin. II, 16. *Polyb.* IV, . Conf. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 705. 4) *versor, constitutus sum, utor aliqua re.* Construitur cum praepositione ἐν. Luc. VII, 25. οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες qui vestibus splendidis et deliciis utuntur. ibid. XVI, 23. ὑπάρχων ἐν βασάνοις qui cum in inferno esset. Philipp. II, 6. ὃς ἐν μορφῇ θεῦ ὑπάρχων. Vide supra dicta ad μορφή. 5) sequente praepositione πρὸς, aut εἰς: (*Xenoph.* de Mag. Equit. IX, 5.) *facio, specto, conduco, cedo.* Act. XXVII, 34. τῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει hoc enim ad salutem vestram cedit. 6) *me gero, praebeo, exhibeo.* Luc. IX, 48. ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων qui enim vestrum vera modestia minimum se gesserit. Saepius in N. T. non legitur.

ὙΠΕΙ'ΚΩ, fut. ξω, 1) proprie: *succumbo, cedere cogor*, ex ὑπὸ et εἴκω cedo. Vide *Lexicon Xenophonteum* s. h. v. 2) *obedio, obsequor, obsecundo, mandatis et monitis libenter cedo.* Tantum in N. T. legitur Hebr. XIII, 17. πείθεσθε τοῖς ἡγεμένοις ὑμῶν καὶ ὑπείκετε obedite doctoribus vestris et diligenter, promte et intense obsequimini: ubi ὑπείκειν a πείθεσθαι ita differre videtur, ut illud obsequium promptum et intensum significet. *Oecumenius* ad h. l. τὴν ἐπιτεταμένην πειθὼ διὰ τῦ ὑπείκετε δηλοῖ. *Hesych.* ὑπείκει· ὑπακύει, ὑποχωρεῖ, ὑποτάσσεται.

ὙΠΕΝΑΝΤΙ'ΟΣ, ία, ίον, 1) *adversarius, contrarius alteri quocunque modo et ratione, hostis, inimicus*, i. q. simplex ἐναντίος, (quemadmodum ὑπόλοιποι i. q. λοιποὶ apud *Polyaenum* p. 97.) quod contra eos tenendum est, qui in praepositione

tione ὑπὸ emphasin aliquam quaerunt, ut ὑπεναντίος sit *sub contrarius, aliquo modo contrarius*, aut *occulte contrarius* quod refutavit iam *Alberti* in Obss. Philol. p. 381 et 431. Sic autem legitur in N. T. Hebr. X, 27. ubi per τὰς ὑπεναντίους omnes adversarii religionis christianae intellegendi sunt. Alexandrini usi sunt hac voce pro אֹיֵב *inimicus*. Gen. XXII, 17. Esther. VIII, 13. צַר *hostis*, Num. X, 9. Ios. V, 13. Iob. I, 24. Thren. II, 4. קָם *adversarius, qui in, vel contra aliquem insurgit*, Exod. XV, 7. XXXII, 25. et שֹׂנֵא *osor, inimicus*. Genes. XXIV, 60. Exod. I, 10. Adde *Aeschinem* contra Ctesiphontem T. II, p. 379. νόμον ἐναντίον τούτῳ — ὑπεναντίως ἀλλήλοις. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 4. σεαυτῷ ὑπεναντία καὶ ποιεῖς καὶ λέγεις. *Aelian.* V. H. XIII, 40. *Hesych.* ὑπεναντίος· ἐχθρός, ubi videndus *Alberti*. Conf. *Wetstenii* N. T. T. II, p. 287. 2) *causa et auctor discordiae et inimicitiae*. Sic reperitur in N. T. Coloss. II, 14. ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν quae lex causa dissidii inter Iudaeos et gentiles fuit, coll. Ephes. II, 15. Alii minus commode reddunt: cuius observatio nobis molesta erat. Saepius in N. T. non legitur.

Ὑπέρ. Praepositio, quae extra compositionem construitur

I. cum *Genitivo* et denotat:

1) *ad*, innuens *causam finalem*. Ioh. XI, 4. hic morbus οὐκ ἔστι πρὸς θάνατον, ἀλλ᾽ ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ hic morbus non est lethalis, sed ad gloriam Dei tendit, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ δι᾽ αὐτῆς, ut in sequentibus explicatur. 2 Cor. I, 6. ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας. ibid. XII, 19. ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς ad utilitatem vestram. 2) *de*, nempe obiective et *materialiter*, ut sit i. q. περί. Rom. IX, 27. Ἡσαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ Iesaias autem palam professus est de Israelitis. 2 Cor. VII, 4. πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν multa mihi est de vobis gloriandi et laetandi materia. ibid. VIII, 23. 24. ibid. I, 7. V, 12. IX, 2. καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν et spes nostra de vobis est certissima. ibid. v. 8. ubi loco ὑπὲρ in haud paucis codicibus legitur περί. 2 Thess. II, 1. Tob. VI, 16. ὑπὲρ τοῦ λαβεῖν. *Polybius* Hist. II, cap. 37. ὑπὲρ ὧν σαφέστερον ἐν ἑτέροις δηλώσομεν de quibus sigillatim alibi docemus. Ita עַל quoque sumitur Genes. XVIII, 19. Num. VIII, 22. Esther. IV, 5. et Ioel. I, 3. et *super* apud *Virgil.* Aen. I, 754. *Horat.* Od. III, 8, 17. 3) *pro, vice, loco, nomine* alicuius. 2 Cor. V, 20. ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν, ὡς τοῦ θεοῦ παρακαλοῦντος δι᾽ ἡμῶν, δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ. Philem. v. 13. ὑπὲρ σοῦ διακονῇ μοι ut tuum locum in officiis humanitatis mihi praestandis expleat. 4) *pro, in commodum, in favorem* alicuius, aut quando quis *a partibus alterius stat*. Marc. IX, 40. qui non contra nos est, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστι a partibus nostris stare censendus est. Rom. VIII, 31. εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ᾽ ἡμῶν; si Deus

i Deus est a partibus nostris, quis nobis nocere valet? Luc. X, 50. Matth. V, 44. προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ..... pro illis, qui vos laedunt. 1 Tim. II, 1. 2. 6. Luc. XXII, 19. corpus Christi τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον quod pro vobis morti tradetur. ibid. v. 20. Rom. V, 8. VIII, 26. χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε, et alibi. *Aeschin. Socr.* Dial. I, 8. ὑπὲρ ὧν σὺ ὐκ ἂν ἔχοις εἰπεῖν, ὥσπερ ὑπὲρ τῶν Περικλέους υἱῶν. *Polyb.* Hist. VIII, c. 26. παρεκάλυν θαῤῥεῖν, ὡς ὑπὲρ ἐκείνων παρόντας τὺς Καρχηδονίυς. *Euripid.* Phoeniss. v. 930 et 1244. Eodem modo על usurpatur 1 Regg. II, 18. 2 Regg. X, 3. Iob. XLII, 8. Dan. XII, 1. 5) *pro, ob, propter, causa.* Rom. I, 5. ὑπὲρ ὀνόματος αὐτῦ eius doctrinae propagandae causa. ib. XV, 9. τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέυς δοξάσαι τὸν θεὸν gentiles autem ob beneficium divinum, ipsis exhibitum, celebrare laudes divinas. 1 Cor. X, 30. τί βλασφημῦμαι, ὑπὲρ ὃ εὐχαριστῶ; 2 Thess. I, 5. Sic על sumitur Esr. X, 9. 2 Paral. VII, 10. Amos VI, 6. Ruth. I, 19. Thren. V, 17. 6) *secundum, iuxta.* Phil. II, 13. ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας secundum benignam suam voluntatem, i. q. κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτῦ. Ephes. I, 15. Ita על accipitur Ios. XXII, 9. Ies. LIX, 18. 7) interdum deficit, v. c. Act. I, 18. ἐκ τῦ μισθῦ (ὑπὲρ) τῆς ἀδικίας. Conf. *Aelian.* V. H. I, c. 24. ...ει τὸν ὑπὲρ τῦ ἄθλυ μισθόν.

II. construitur cum *Accusativo*, notans:

1) *sub*, vel *infra*, i. q. ὑπό. 2 Cor. XII, 13. τί γάρ ἐςιν ὃ ἡττήθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας; nam quid est, in quo inferiores fuistis reliquis Christianorum coetibus? *Herodot.* Lib. I, cap. 57. τῶν ὑπὲρ Τυρσηνῶν Κρηςῶνα πόλιν οἰκεόντων. Eodem modo על legitur Num. II, 2. Ezech. XIII, 18. Malach. II, 16. 2) *supra, super, prae, plus quam, magis quam.* Matth. X, 37. ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ qui parentes suos amat magis, quam me. Philipp. II, 9. ὄνομα ὑπὲρ πᾶν ὄνομα. Matth. X, 24. ὐκ ἔςι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον non est discipulus super magistrum suum. Luc. VI, 40. 3) *ultra*, ita, ut excessum significet. Act. XXVI, 13. ὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τῦ ἡλίυ περιλάμψαν με φῶς lumen, maius solis splendore, quod me circumfulsit. 2 Cor. I, 8. ὑπὲρ δύναμιν plus quam vires patiebantur. ibid. VIII, 3. ὑπὲρ δύναμιν plus quam facultates eorum permittebant. Vide *Wesselingium* ad *Diod. Sic.* XIII, 21. 4) ad imitationem hebraicae particulae על (Exod. XII, 7. Neh. VII, 2.) redundat, seu excedit genitivum. Luc. XVI, 8. filii huius mundi φρονιμώτεροι ὑπὲρ τὺς υἱὺς τῦ φωτός εἰσιν, pro τῶν υἱῶν κ. τ. λ. — 5) sine casu adverbiascit et est i. q. πλέον, seu μᾶλλον. Sic legitur in N. T. 2 Cor. XI, 23. διάκονοι χριςῦ εἰσί, παραφρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ ἐγώ ministri Christi sunt, desipiens loquor, plus ego, seu maior ego sum. *Suid.* ὑπέρ· πλέον, καὶ ὁ Ἀπόςολος ὑπὲρ

ἐγώ, ἀντὶ τῦ πλέον ἐγώ. *Hesych.* ὑπὲρ· πρόθεσις, πολὺ, πλέον. Eodem modo praepositiones μετὰ et πρὸς adverbialiter sumuntur, quando casus eorum supprimitur. Sic μετὰ pro *postea* legitur apud *Polybium* Hist. V, c. 15. et *Appianum* Bell. Civil. Lib. V, p. 1168. μετὰ δὲ αἱ νῆες αὐταὶ συνηνέχθησαν τε ἀλλήλαις, et πρὸς notat: *insuper, amplius, praeterea*, apud *Polybium* Hist. IV, cap. 56. *Herodot.* I, c. 51. extr. et cap. 71 et *Philostrat.* Vit. Apollon. VI, cap. 9. Adde *Alberti* Obs. Philol. p. 360.

ΥΠΕΡΑΙ΄ΡΩ, fut. αρῶ, 1) proprie localiter: *extollo, effero supra modum*, etiam *supergredior, transscendo, sum altior.* Passivum ὑπεραίρομαι *supra extollor, efferor, sum altior, emineo*, ex ὑπὲρ et αἴρω *tollo.* Ps. LXXII, 16. ὑπεραρθήσεται ὑπὲρ τὸν Λίβανον ὁ καρπὸς αὐτῦ. ibid. XXXVII, 4. αἱ ἀνομίαι μυ ὑπερῆραν τὴν κεφαλήν μυ. *Demosthenes* p. 1274. 20. ed. *Reiske* eadem voce de aqua, torrente exundante, usus est. 2) Medium ὑπεραίρομαι metaphorice sumitur et ad animum translatum notat: *se efferre supra modum, superbire*, et ex adiuncto: *contemnere, contumeliose spernere, insolenter se gerere.* Sic ter tantum in N. T. legitur. 2 Cor. XII, 7. καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι ne autem me ob has insignes revelationes, quae mihi contigerant, efferrem; et paulo post: ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι ut omnis fastus et elatio animi mei reprimeretur. 2 Thess. II, 4. ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον θεὸν qui est adversarius et deorum omnium omnisque divini cultus superbus contemtor. 2 Macc. V, 23. ὃς χείριςα τῶν ἄλλων ὑπερῄρετο τοῖς πολίταις. — *Hesych.* ὑπεραίρεται· ὑψῦται.

ΥΠΕ΄ΡΑΚΜΟΣ, ε, ὁ, ἡ, *qui*, vel *quae excessit florem aetatis, exoletus, supra maturitatem existens*, ex ὑπὲρ *supra*, et ἀκμὴ, proprie: *cuspis, acies cultri*, vel *gladii*, item *flos et vigor aetatis, robur ac maturitas corporis*, et κατ' ἐξοχὴν *robur et maturitas corporis ad nuptias.* Legitur in N. T. tantum 1 Cor. VII, 36. de virgine, εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτῦ νομίζει, ἐὰν ᾖ ὑπέρακμος sin vero aliquis existimat, se subiturum aliquid dedecoris propter filiam suam virginem, si supertatis annos superaverit, seu, si fuerit exoleta et ad senectutem progressa. Talis virgo, quae ultra annos nubiles innupta manet, et de qua etiam nos voce *überreif* uti solemus, a Iudaeis בוגרה et a Graecis ὑπέρωρος dicitur. *Hesych.* ὑπέρακμος· μέγας. Lexicon *Cyrilli* MS. Brem. quod *Alberti* ad *Hesychium* T. II, p. 1456. laudat: ὑπέρακμος· ὑπερακμάσας, ὑπερδραμὼν τὴν ὥραν. *Suid.* ὑπέρακμος· ὑπερβαίνων τὴν ὥραν. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 131.

ΥΠΕΡΑ΄ΝΩ, *supra, longe supra*, non modo ratione loci, sed etiam ratione dignitatis, i. q. ὑπὲρ, ex quo et ἄνω *supra*

-a compositum est. Construitur cum genitivo. Ephes. I, 21. Christus sedet ad dextram Dei ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας super omnes principes ac potentes, h. e. ut omne potestatis genus subiectum sit eius imperio. ibid. IV, 10. ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων οὐρανῶν qui ascendit in coelum, coll. Hebr. VII, 26. Hebr. IX, 5. ὑπεράνω δὲ τῆς κιβωτοῦ χερουβὶμ δόξης κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον erant autem supra arcam foederis Cherubim gloriae, obumbrantes operculum. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini adhibuerunt pro עַל super, supra, . VIII, 2. מַעְלָה idem, Hagg. II, 16. ubi de tempore usurpatur, לְמַעְלָה supra, sursum versus, Ps. LXXIV, 5. Ezech. VIII, XLIII, 15. מִלְמַעְלָה superne, Genes. VII, 20. Ezech. X,). XI, 22. et pro עֶלְיוֹן sublimis. Devt. XXVI, 19. καὶ εἶναί ὑπεράνω πάντων τῶν ἐθνῶν. ibid. XXVIII, 1. καὶ δώσει σε κύριος ὑπεράνω πάντων τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς. Aelian. V. H. IX, ap. 7. λύπης ὑπεράνω πάσης ὤν. Polyb. XII, 24. 1.

ΥΠΕΡΑΥΞΑΝΩ, fut. ξήσω, valde cresco, vehementer augeor, in dies maiora incrementa capio, ex praepositione ὑπὲρ, quae in compositis interdum auget et intendit notionem simplicis, et αὐξάνω, quod vide supra. Semel tantum in N. T. legitur 2 Thess. I, 3. εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν gratias agere debemus Deo semper de vobis, fratres, ut par est, quod fides vestra in dies maiora incrementa capiat.

ΥΠΕΡΒΑΙΝΩ, fut. ήσομαι, 1) proprie: transgredior terminos et limites supergredior, ex ὑπὲρ super et βαίνω eo, vado. Sic legitur non solum apud Alexandrinos, 2 Sam. XXII, 30. Ps. XVIII, 32. καὶ ἐν τῷ θεῷ μου ὑπερβήσομαι τεῖχος. Iob. XIV, 2. XXXVIII, 11. sed etiam apud exteros Scriptores, c. Polyb. Lib. I, cap. 2. ὁσάκις ἐτόλμησαν ὑπερβῆναι τοὺς τῆς ...σίας ὅρους. Eurip. in Phoeniss. v. 1197. Demosthenem p. 1380. ed. Reiske, τὸ περιτείχισμα ὑπερβάντες. 2) metaphorice: modum excedo, limites constitutos transilio, (Eurip. Alcest. v. 1077. μὴ νῦν ὑπέρβαιν', ἀλλ' ἐναισίμως φέρε ne nunc in luctu modum excedas, sed feras moderate.) item violo, transgredior leges, pacta, etc. Demosthenes p. 153. 4. ὑπερβαίνειν τὰς πίστεις. Aquil. Symm. Theod. Prov. XX, 2. ὁ ὑπερβαίνων qui peccat contra regem eiusque mandata negligit. Hinc ὑπερβαίνω 3) speciatim et κατ' ἐξοχὴν notat: leges iustitiae, aequitatis et fidei violare, iniuriam alteri facere, decipere. Hic semel tantum in N. T. legitur 1 Thess. IV, 6. τὸ μὴ ὑπερβαίνειν (scil. τὸ δίκαιον) καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ne quis vestrum, turpis lucri studio adductus, iniuriam alteri faciat eumque decipiat in ullo negotio. Cf. ad h. l. Wolfii Curas Philol. in N. T. T. III, p. 365 seq. et

Wetstenii N. T. T. II, p. 302 seq. Hinc ortum est substantivum ὑπέρβασις, quod *Hesychius* vocabulis ὕβρις et ἀδικία interpretatus est, et nomen ὑπερβασία, quod generatim *omnem transgressionem terminorum et limitum in re quacunque*, et speciatim *iniuriam, aliis illatam* notat. Vide *Hesiod.* Ἐργ. καὶ Ἡμέρ. v. 828. *Phocylid.* v. 33. et *Homer.* Odyss. γ', v. 206. τίσασθαι μνηστῆρας ὑπερβασίης ἀλεγεινῆς.

Ὑπερβαλλόντως. Adverbium, significans: *supra modum, superabundanter, vehementer, excellenter*, ab ὑπερβάλλω *excello*. Legitur in N. T. tantum 2 Cor. XI, 23. ubi Paulus narrat, se fuisse ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, h. e. verberibus caesum esse ultra modum. Adde Alex. Iob. XV, 11. *Xenoph. Ages.* I, 36.

Ὑπερβάλλω, fut. αλῶ, 1) proprie: *superiicio, metam iaciendo supero*, etiam *transgredior, transeo, transcendo, modum excedo*, ex ὑπὲρ et βάλλω *iacio*. *Xenoph.* Anab. IV, 6. 5. εἴ τε αὔριον δοκεῖ ὑπερβάλλειν τὸ ὄρος. ibid. c. 1. 5. Eodem modo ὑπερβολὴ sumitur, v. c. in formula ὑπερβολὴ τοῦ ὄρους *traiectus montis*, apud *Xenoph.* Anab. III, 5. 12. IV, 1. 15. *Eustathius* ad Odyss. ά, p. 1406. 45. et ex eo *Phavorinus*, ὑπερβάλλειν δὲ καὶ ὑπερβολὴ, κυρίως μὲν ἐπὶ τοῦ ὑπερακοντίζειν, ἢ ὑπεροιστεύειν, ἢ ὑπὲρ μέτρον δισκεύειν. μεταφορικῶς δὲ καὶ ἐπὶ ἑτέρων ὑπεροχῶν ἢ καὶ ἐπὶ ἀσυμμετριῶν. 2) metaphorice: *vinco*, (*Aristoph.* Plut. v. 109. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 17.) *supero, excello, praestantior sum, supereminee, exubero*. Sic legitur in N. T. 2 Cor. III, 10. ἕνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης propter maiorem internam praestantiam. ibid. IX, 14. διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ θεοῦ ἐφ' ὑμῖν. Vide infra sub Χάρις. Ephes. I, 19. καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ et quae sit summa magnitudo vis divinae. ibid. II, 7. et III, 19. τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην amorem, qui est omni cogitatione humana superior, seu captum humanum excedit. *Aelian.* V. H. II, 27. ὑπερβάλλουσα σπουδὴ summa et modum excedens dilegentia. *Xenoph.* Mem. IV, cap. 3. §. 7. ὑπερβάλλειν καὶ τοῦτο φιλανθρωπίᾳ. Idem de Venat. I, 12. ὑπερβάλλειν φιλοπονίᾳ industria excellere. *Theophr.* de Caus. Plantarum V, cap. 16. princip. ἂν μή τις αὐχμὸς ὑπερβάλλων γένηται. Conf. *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* XV, c. 88. T. II. p. 73. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 184 et 248. *Bielii* Thesaur. Philol. s. h. v. et *Gronovium* ad *Senec.* de Benefic. III, 32. *Hesych.* ὑπερβάλλει· ὑπερνικᾷ, ὑπερτίθεται, παραβαίνει.

Ὑπερβολή, ῆς, ἡ, 1) proprie *ei* tribuitur, *qui superiicit, metam iaciendo superat*, aut *limites ac terminos transit ac transgreditur*. Est enim verbale a praet. med. ὑπερβέβολα, verbi ὑπερβάλλω, quod vide supra. 2) metaphorice: *summa rei vis, perfectio ac praestantia, magnitudo, vehementia, impetus*.

μεν. Hinc καθ' ὑπερβολὴν adverbialiter ponitur pro ὑπερβαλλόντως valde, maxime, i. q. σφόδρα, μάλιστα. Rom. VII, 13. ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς ut per legem summa vitiositatis vis ac turpitudo appareret, ubi videndus Wetstenius. 1 Cor. XII, 31. καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι et viam tutissimam ac certissimam vobis monstrabo. Ante καθ' ὑπερβολὴν est articulus τὴν omissus, ut apud Thucyd. I, cap. 122. 2 Cor. I, 8. καθ' ὑπερβολὴν ἐβαρήθημεν supra quam dici potest, vehementissime. ib. V, 7. ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ᾖ τοῦ Θεοῦ καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν ut summa illa vis et efficacia, quam exserit religio christiana, Deo repetatur, non autem ab hominibus. Formula ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως posita est pro ἡ ὑπερβάλλουσα δύναμις, quemadmodum apud Iosephum A. I. I, 13. 4. ἡ ὑπερβολὴ τῆς θρησκείας est summa pietas ac religio. ibid. II, 2. 1. 2 Cor. IV, 17. καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν excellentissime, ut hebraicum מְאֹד מְאֹד. Apud graecos Scriptores nullus locus reperitur, ubi haec duo iuncta sunt. 2 Cor. XII, 7. καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι ne autem me ob has insignes revelationes, quae mihi contigerant, efferrem. Galat. I, 13. καθ' ὑπερβολὴν vehementer, summo cum studio ac impetu persecutus sum Christianos. Saepius in N. T. non legitur. Adde Aelian. V. H. XII, 1. εἰς ὑπερβολὴν maximopere. Philostrat. Vit. Soph. I, cap. 21. §. 4. p. 517. μισθέμενος ὑπερβολαῖς χρημάτων γλώσσας ὁμοῦ πάσας, καὶ δικαστῶν ψήφους. Alia exempla dedit Reiskius in Indice Graecit. Demostheneae p. 762. et Raphelius in Obss. Polyb. p. 338 et 484 seq.

ΥΠΕΡΕΙΔΩ, proprie: supervideo, ich übersehe etwas, i. q. παρείδω, Aelian. V. H. V, 17. et pervideo apud Horatium Serm. I, 3. 25.) deinde: ita me gero, quasi non videam, ac animadvertam, h. e. vel: aequo animo fero ac perfero aliquid, patior, ut aliqua res fiat, connivendo dissimulo, vel: contemno, despicio cum indignatione et detestatione, negligo, (Plato in Phaedro p. 1229. Aelian. V. H. XII, 22.) ex ὑπὲρ et εἴδω video, a qua voce bene distinguenda est alia, eodem modo scripta, ὑπερείδω suffulcio, firmo, ex ὑπὸ et ἐρείδω firmiter fulcio, figo, innitor. In N. T. semel tantum legitur Act. XVII, 30. τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδὼν (duo codd. habent παριδὼν) ὁ Θεὸς haec ignorantiae tempora aegre ferens Deus. Vulgatus vertit: despiciens. Syrus vertit [Syriac] transire fecit. Alii vertunt: condonans, remittens. Vide Krebsii Obss. Flav. p. 233. Priorem vero explicationem suadet et commendat non solum series orationis, sed etiam usus loquendi apud Alexandrinos interpretes, apud quos hebraico הִתְעַבֵּר excanduit, indignatus est, aegre tulit respondet. Deut. III,

III, 26. Pf. LXXVII, 65. 68. et idem. Zach. I, 12. Possunt tamen haec verba etiam ita explicari: connivendo dissimulavit, vel filentio transmisit tempora ignorantiae, coll. Act. XIV, 16. Interdum etiam ὑπερείδω, ut ὑπερόπτομαι (Iob. I, 5. Ief. LVIII, 7.) et παρείδω, (apud *Symmachum* Iob. XXVI, 2. Sirac, VII, 11. XXVIII, 7.) etiam fimpliciter *contemnere, despicere, negligere, non respicere* notat, non solum apud Alexandrinos, Levit. XXVI, 40. Num. XXXI, 16. Devt. XXI, 16. Pfl. LIV, 1. Iob. VI, 14. fed etiam apud exteros Scriptores v. c. *Aelian.* V. H. II, 30. III, 22. XII, 17. *Marc. Anton.* V, 31. πόνων ἡδονῶν καὶ πόνων ὑπερείδεις. *Suid.* ὑπεριδεῖν· τὸ καταφρονῆσαι. *Hesych.* ὑπερεῖδε· καταφρονεῖ. Conf. *Gatakerus* in Adverfariis Sacris p. 331. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 57.

ὙΠΕΡΈΚΕΙΝΑ. Adverbium, quod cum genitivo construitur et notat: *trans, ultra.* Vox est composita ex ὑπὲρ *super* et ἐκεῖνα *illa.* Semel tantum in N. T. legitur. 2 Cor. X, 16. εἰς τὰ ὑπερέκεινα ὑμῶν (fcil. μέρη) εὐαγγελίσασθαι ut etiam ultra fines agri Corinthii doctrinam christianam profer. Simile quid habes fupra in ἐπέκεινα, quod vide.

ὙΠΕΡΕΚΠΕΡΙΣΣΟΥ̃, *valde et fere ultra modum, quam vehementissime, magis ac magis, maiorem in modum,* ex ὑπὲρ, ἐκ et περισσὸς *excellens.* Ter tantum in N. T. legitur. 1 Thess. III, 10. νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι indefinenter maximopere (ardentissimis precibus) rogo oroque. ibid. V, 13. ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ὑπερεκπερισσοῦ honore insigni eos profequi. Ephef. III, 20. τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπερεκπερισσοῦ ὧν αἰτούμεθα, ἢ νοοῦμεν Deo vero, qui precibus, spe et opinione nostra maiora facere potest. Reperitur praeterea haec vox αὐξητικὴ apud Alexandrinos Dan. III, 23. ἡ κάμινος ἐξεκαύθη ὑπερεκπερισσῶς. Conf. etiam *L. Bos.* Exercitt. p. 213.

ὙΠΕΡΕΚΤΕΊΝΩ, fut. ενῶ, *ultra et fupra modum extendo.* Ὑπερεκτείνω ἐμαυτὸν *ultra, quam decet, me extendo, transgredior limites, terminos transilio, modum excedo,* h. e. *vel nimium facio, vel parum facio,* i. q. ὑπερπηδάω τὰ ὅρια, feu ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα πηδάω, (conf. *Iul. Pollucis* Onom. III, 151.) ex ὑπὲρ et ἐκτείνω *extendo.* Semel tantum in N. T. legitur 2 Cor. X, 14. οὐ γὰρ, ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς ὑπερεκτείνομεν ἑαυτοὺς neque enim, quasi non ad vos usque progressi fim doctrina mea, terminos transilio, (modum excedo) et arrogo mihi plus quam debeo. Conf. ad h. l. *Wolfii* Curae Philol. in N. T. T. II, pag. 653. *Wetstenius* vertere mavult: limites provinciae nostrae, a Deo nobis assignatae, non excessimus, cum ad vos perveniremus. *Lucian.* Eunucho 2. κεκραγότος καὶ ὑπερεκτεινομένου. Schol. ὑπερφιλονεικοῦντος.

ὙΠΕΡ-

ΥΠΕΡΕΚΧΥΝΩ, et ΥΠΕΡΕΚΧΥΩ, fut. ύσω, *supra modum effundo, nimium et abundanter effundo.* Passivum ὑπερεκχύνομαι *superfluo, effluo, exundo, abundo,* ex ὑπὲρ *super* et χύω, vel ἐκχύνω *effundo.* Legitur in N. T. tantum Luc. VI, 38. μέτρον ὑπερεκχυνόμενον mensura superfluens, seu abundantissima. Alex. Ioel. II, 24. καὶ ὑπερεκχυθήσονται αἱ ληνοὶ οἴνου καὶ ἐλαίου. Verbo ὑπερεκχέω usi sunt Alexandrini Prov. V, 16. pro יָפוּצוּ *dispersit.*

ΥΠΕΡΕΝΤΥΓΧΑΝΩ, *convenio aliquem super alterius negotio, vel negotio, alicuius causam ago, interpello, intercedo, postulo pro aliquo,* et ex adiuncto: *adiuvo, auxilium fero,* ex ὑπὲρ et ἐντυγχάνω *occurro alicui, adeo aliquem precandi causa, interpello,* quod vide supra. Construitur cum praepositione ὑπὲρ et semel tantum legitur in N. T. Rom. VIII, 26. αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν sed ille ipse animi sensus auxilium nobis fert in precibus, i. q. συναντιλαμβάνεται. Vide supra ad ἐντυγχάνω dicta.

ΥΠΕΡΕΧΩ, fut. ἕξω, 1) proprie: *teneo supra, vel super, manum tendo super aliquem, impono, superiniicio,* ex ὑπὲρ *super* et ἔχω *habeo.* Sic legitur apud *Lucian.* in Timon. §. 10. in formula ὑπερέχειν τινὸς τὴν χεῖρα, ubi vid. *Hemsterhusius,* et apud *Polyb.* XV, 29. ὑπερέχειν τὰς χεῖρας τινι *defendere aliquem. Hesych.* ὑπερέχει· ἄνωθεν ἐπιβάλλει, βοηθεῖ, ὑπεράνω ἔχει. 2) *emineo. Aelian.* V. H. IX, 13. τὸ δὲ πρόσωπον μόνον ὑπερέχων. *Eurip.* Phoen. v. 1405. *Xenoph.* de Re Equestri XII, 10. *Hesych.* ὑπερέξουσι· μείζονες ἔσονται. 3) metaphorice: *praestantior sum,* vel *reputor, praesto, antecello, supero magnitudine et praestantia.* Praes. part. neutr. gener. τὸ ὑπερέχον *substant. eminentia, summa praestantia, excellentia. Hesych.* ὑπερέχει· διαφέρει, ὑπερβάλλει. Sic legitur in N. T. Philipp. II, 3. ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν modeste potius quisque alios se superiores esse existimet. ibid. III, 8. διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως χριστοῦ ἰησοῦ τοῦ κυρίου μου, pro διὰ τὴν ὑπερέχουσαν γνῶσιν κ. τ. λ. propter cognitionem praestantissimae religionis domini mei I. C. ibid. IV, 7. ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν quae omnem humanam intellegendi facultatem superat. Dan. VII, 23. ὑπερέξει πάσας τὰς βασιλείας. Sirac. XXXIII, 7. διὰ τί ἡμέρα ἡμέρας ὑπερέχει; quare dies die praestantior est? ibid. XLIII, 35. *Xenoph.* de Venat. I, 7. Μιλανίων δὲ τοσοῦτον ὑπερέσχε φιλοπονίᾳ. ibid. §. 11. ὑπερέσχε σοφίᾳ. *Demosthenes* p. 128. 25. et 689. 10. 4) *praesum, praefectus sum, dominor, potentia valeo.* Rom. XIII, 1. ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις magistratibus quibusvis praefectis, seu, quorum est imperium in alios, quos *Ammianus Marcellinus* XIV, 1. *celsas potestates* et XVI, 12. *sublimes potestates* vocat. 1 Petr. II, 13. εἴτε βασιλεῖ, ὡς ὑπερέχοντι sive imperatori Romano.

manorum, qui summo imperio gaudet. Sapient. VI, 5. ἐν τοῖς περιέχουσι in illis, qui praesunt et dominantur. Hesych. ὑπερέχοντι· ἐξουσιάζοντι. Saepius in N. T. non legitur. Cf. Wolfii N. T. T. II, p. 83.

Ὑπερηφανία, ας, ἡ, 1) proprie: supereminentia, tribuitur rebus, quae supra alias assurgunt et eminent seque conspiciendas praebent, ab ὑπερήφανος, quod vide infra. 2) metaphorice: superbia, arrogantia, vana de sua praestantia opinio, coniuncta cum contumelia ac despectu aliorum. ἡ τῶν ἄλλων πλὴν αὑτοῦ καταφρόνησις, ut describitur a Theophrasto in Char. Ethic. cap. 24. ad quem locum vide Casauboni Comment. p. 228. ed. Fischeri. Sic semel tantum in N. T. legitur Marc. VII, 22. βλασφημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη. Alexandrini saepius hac voce usi sunt, v. c. pro זָדוֹן superbia Devt. XVII, 12. Abd. v. 3. גָּאוֹן idem, Prov. VIII, 13. Amos VIII, 7. גֵּוָה idem, Dan. IV, 37. et aliis similibus vocabulis hebraicis.

Ὑπερήφανος, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie: supereminens, eminenter apparens, de rebus, quae supra alias assurgunt et se conspiciendas praebent, i. q. ὑπερφανής apud Xenoph. de Mag. Equit. V, 7. ab ὑπερφαίνομαι super alios emineo, vel conspicuus sum, ex ὑπὲρ et φαίνω ostendo. Eustathius ad Iliad. β, p. 238, 27. τοῦ ὑπερφαινομένου καὶ ὑπερφανοῦς, ἐξ οὗ πλεονασμῷ τοῦ η ὑπερήφανος. 2) metaphorice: superbus, fastuosus, qui alios alto supercilio contemnit et despicit, et proprie differt ab ἀλαζών, ita, ut eum significet, qui ea, quae habet et quibus est ceteris vere superior, se effert et insolenter gerit adversus eum, qui non habet, quanquam interdum etiam arrogantem, insolentem, qui plus sibi assumit, quam res patitur, significat. Opponitur τῷ ταπεινῷ apud Alexandrinos pariter ac in N. T. libris. Luc. I, 51. διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν disiicit ac frangit animi fastu insolescentes. Rom. I, 30. ὑβριστὰς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας. Theodoretus ad h. l. ὑπερηφάνους· τοὺς ἐφ' οἷς ἔχουσι πλεονεκτήμασι μεγάλα φρονοῦντας. 2 Tim. III, 2. ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι. Iacob. IV, 6. ὑπερήφανοι opponuntur τοῖς ταπεινοῖς. 1 Petr. V, 5. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini usi sunt hac voce pro זֵד elatus, fastuosus, superbus, Ps. CXIX, 21. 51. 69. גַּאֲוָה idem, Iob. XL, 12. Ps. CXL, 6. et aliis his similibus. Adde Xenoph. Mem. I, c. 2. §. 25. Aelian. V. H. XII, c. 62. Diog. Laërt. I, sect. 93. νικῶν μὴ ἴσθι ὑπερήφανος· ἀπορήσας μὴ ταπεινοῦ. Thom. M. p. 869. ὑπερήφανος ἄνθρωπος· ὁ ὑπέρφρων καὶ ἀλαζών. ὑπερήφανος δὲ παρασκευή· ἡ μεγάλη καὶ θαυμαστὴ κ. τ. λ. Hesych. ὑπερήφανος· ὑπεράφρων, ἀγνώμων.

Ὑπερλίαν. Adverbium, compositum ex ὑπὲρ supra et λίαν valde, significans: supra quam valde, ultra valde, plus quam

nam valde. Bis tantum legitur in N. T. 2 Cor. XI, 5. λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων existimo enim, me nullo modo inferiorem esse summis et auctoritate prae ceteris insignibus apostolis, coll. Galat. II, 7. et 9. ibid. XII, 11. Divisim eodem modo legitur apud *Eustathium* in Odyss. α', p. 17. 35. ἔτι γὰρ ποτε καὶ τῷ λίαν κατὰ τὴν τραγῳδίαν χρῆσθαι καλῶς, καθ' ὃ σημαινόμενον λέγομέν τινα ὑπὲρ λίαν σοφόν. Simile adverbium est ὑπερεῦ egregie, quod legitur apud *Platon.* in Theaetet. p. 132. ὑπερεῦ ἀπολωλεκ.

ΥΠΕΡΝΙΚΑΩ, ῶ, fut. ήσω, proprie: *plus quam victor sum, plenissime ac perfectissime vinco et supero, fortius vinco hostes, quam ad victoriam iustam reportandam opus est,* interdum vero sine ulla emphasi ac vi praepositionis ὑπὲρ, *vinco, supero, triumpho*, ex ὑπὲρ et νικάω *vinco.* Semel tantum in N. T. legitur Rom. VIII, 37. ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς sed nihilominus non succumbimus his malis divino auxilio sublevati ac muniti. Alii interpretes, vim praepositionis ὑπὲρ urgentes, sensum huius loci ita constituunt: divino auxilio sublevati ac muniti plus virium habemus, quam requiruntur ad istos varii generis hostes superandos, ut ὑπερνικᾷν sit i. q. νικᾷν παρὰ πολύ, (*Ioseph.* A. I. V, 7. 10.) quo sensu legitur apud *Leonem* in Tactic. XIV, 25. νικᾷ καὶ μὴ ὑπερνικᾷ — ἀλλὰ δεῖ τῇ τοῦ ἐχθροῦ τελείᾳ καταλύσει ἐπιμένειν.) et *Socrat.* H. E. III, 21. νικᾷν καλὸν, ὑπερνικᾷν δὲ ἐπίφθονον. Eodem modo ὑπεραγαπᾷν *supra modum diligere* apud *Iosephum* A. I. I, 13. 1. et II, 9. 5. ὑπερισχύειν et ὑπερκρατεῖν, ibid. XI, 9. 2. et ὑπερπλουτεῖν usurpatur, quod apud *Lucianum* in Timone §. 10. notat: *ampliores divitias possidere, quam requiruntur, ut quis dives sit et censeatur.* Conf. *Wolfii* Curas Philol. in N. T. T. II. p. 159 sq. Sed haud raro etiam compositum ὑπερνικᾷν pro simplici νικᾷν ponitur, ut partim iam observavit *Ioh. Alberti* in Obss. Sacr. p. 314. partim vero ex glossa *Hesychii*: ὑπερνικᾷ· ἀντιμάχεται apparet. *Hippocrat.* Sect. VIII. Aphor. 8. ὑπερνικᾷ γὰρ τὸ φυσικόν. Neque desunt alia verba composita, in quibus ὑπὲρ nullam augendi vim habet, v. c. ὑπεραγανακτεῖν *indignari* apud *Aelian.* V. H. VIII, c. 9. Conf. infra ὑπερπερισσεύω et ὑπερπλεονάζω, et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 63.

ΥΠΕΡΟΓΚΟΣ, ου, ὁ, ἡ, καὶ τὸ ὑπέρογκον, 1) proprie: *praetumidus, super modum gravis ac molestus, qui, vel quod mole ac onere suo magnitudinem et modum excedit,* ex ὑπὲρ *super,* h. e. *nimis,* et ὄγκος *tumor, onus.* Sic legitur apud *Xenoph.* in Hist. Gr. V. cap. 4. §. 58. γενομένης δὲ τῆς κνήμης ὑπερόγκου. *Aelian.* V. H. XIII, 1. τὸ ὑπέρογκον τοῦ σώματος. 2) metaphorice ὑπέρογκον dicitur *omne, quod ulla aliqua ratione modum excedit,* ita, ut mox *de re, supra modum ardua ac difficili,* (Alex.

(Alex. Deut. XXX, 11. 2 Sam. XIII, 2.) mox vero de *fastuoso, superbo* et *inflato* usurpetur, in qua posteriore significatione bis tantum legitur in N. T. 2 Petr. II, 18. *ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι* verba enim fastu plena, sed vana et inania loquuntur, seu ore suo talia proferunt, quae vanam superbiam indicant. Iud. v. 16. *τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα* (sc. *ῥήματα*) os ipsorum loquitur tumida ac superba. Exod. XVIII, 22. *τὸ δὲ ῥῆμα τὸ ὑπέρογκον ἀνοίσουσιν ἐπί σε*. ibid. v. 26. *τὸ δὲ ῥῆμα ὑπέρογκον* (*Aquila* et *Symmachus* habent *σκληρὸν* et *Theodotion* *δυσχερὲς*) *ἀνέφερον πρὸς Μωϋσῆν*. Dan. XI, 36. *καὶ ἐπὶ τὸν θεὸν τῶν θεῶν λαλήσει ὑπέρογκα*. Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. II p. 430. qui exempla ex profanis habet. *Hesych.* *ὑπέρογκον μέγα, ὑψηλὸν, ὑπέρμετρον*. In *Gloss. Vett.* apud *Labbaeum* p. 193. exponitur: *superbus, superfacundus, turgidus.* Vide *Hemsterhusium* ad *Lucian.* Dial. Mort. p. 427. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 708.

ΥΠΕΡΟΧΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie: *eminentia*, i. q. *ὑπερέχουσις*, (*Symmach.* Ezech. XL, 21.) ab *ὑπερέχω emineo*, quod vide supra. *Polyb.* III, 104. 3. 2) metaphorice: *excellentia, praestantia.* Sic legitur in N. T. 1 Cor. II, 1. *ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας*, pro *οὐκ ἦλθον ἐν λόγῳ καθ' ὑπεροχὴν σοφῷ*, h. e. non usus sum exquisita et subtili institutione, seu, non usus sum subtilitate sapientiae humanae in docendo. 2 Macc. XIII, 6. *Polyb.* V, 45. 1. 3) *praecipua dignitas, in qua aliquis est constitutus, potentia et auctoritas, qua aliquis valet.* Sic sumitur 1 Tim. II, 2. *καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων* et pro omnibus, qui sunt in summa dignitate ac potestate constituti, principes ac magistratus. 2 Macc. III, 11. *ἀνδρὸς ἐν ὑπεροχῇ κειμένου*. *Polyb.* V, 41. *οἱ ἐν ὑπεροχῇ ὄντες*. Saepius in N. T. non legitur. *Hesych.* *ὑπεροχή· ἐξοχὴ, ὑπερβολή*. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. *ὑπεροχὴν· ἐξοχὴν, μεγαλειότητα*. Confer *Lexicon Polybianum* s. h. v.

ΥΠΕΡΠΕΡΙΣΣΕΥΩ, fut. *εύσω*, proprie: *superabundo supra modum*, vel *vehementer exubero*, interdum etiam i. q. simplex *περισσεύω abundo, eximie appareo, admodum excello*, ex *ὑπὲρ* et *περισσεύω*, quod vide supra. Bis tantum in N. T. legitur Rom. V, 20. ubi abundavit peccatum, *ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις* longe abundantior fuit gratia, h. e. multo illustrior apparuit Dei erga peccatores gratia ac misericordia. 2 Cor. VII, 4. *ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρᾷ* abundo laetitia in omnibus miseriis meis, ita, ut gaudium illud summum, quo me affectum sentio, omnem tristitiam et dolorum sensum removeat.

ΥΠΕΡΠΕΡΙΣΣΩΣ, *superabundanter, supra modum, maxime, vehementer.* Adverbium, compositum ex *ὑπὲρ* et *περισσῶς*

[illegible] abundanter, intense, quod semel tantum legitur in N. T. Marc. VII, 37. καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσσοντο et vehementer obstupuerunt, seu, ut admodum eum venerati sunt.

ΥΠΕΡΠΛΕΟΝΑΖΩ, fut. άσω, proprie: *superabundo*, deinde etiam i. q. simplex πλεονάζω *abundo, insignis, copiosus, eximius sum*, ex ὑπὲρ et πλεονάζω, quod vide supra. Semel tantum in N. T. legitur 1 Tim. I, 14. ὑπερεπλεόνασε δὲ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν abundavit vero gratia domini nostri, i. e. abunde et insigni modo declaravit mihi Deus benignitatem suam.

ΥΠΕΡΥΨΟΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie: *superexalto, in summam effero sublimitatem*, ex ὑπὲρ *super* et ὑψόω *in altum tollo*, ab ὕψος *altitudo*. 2) metaphorice: *in beatissimum et eminentissimum statum eveho aliquem, in summa dignitate ac felicissima conditione constituo aliquem.* Sic semel tantum legitur in N. T. Philipp. II, 9. διὸ καὶ θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσε propterea etiam Deus summa eum dignitate ac felicitate ornavit, summo scilicet rerum humanarum tradito imperio; unde statim explicationis caussa additur: καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα. Ps. XCVI, 10. σφόδρα ὑπερυψώθης ὑπὲρ πάντας τοὺς θεούς.

ΥΠΕΡΦΡΟΝΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *ultra sapio, quam par est, immodeste de me sentio et statuo, arrogans sum, insolesco*, q. d. φρονέω, παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, aut φρονέω ὑπερηφάνως, ut legitur 2 Macc. IX, 12. ex ὑπὲρ *super, supra*, et φρονέω *sapio*. Semel tantum in N. T. legitur Rom. XII, 3. μὴ ὑπερφρονεῖν, παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν ne sapiat supra, quam oportet sapere, h. e. ne supra modum de se sentiat, neque plus, quam par est, sibi tribuat. Legitur praeterea haec vox in eadem significatione apud *Polyb.* VI, 18. 7. et X, 40. 8. *Iosephum* A. I. I, cap. 11. sect. 1. οἱ Σοδομῖται πλήθει καὶ μεγέθει χρημάτων ὑπερφρονοῦντες. ibid. sect. 4. et in *Symmachi* reliquiis Iob. XXXI, 13. XLI, 6. *Hesych.* ὑπέρφρονα· ὑπερήφανον, ἀγνώμονα, ὑψηλόφρονα. *Phavor.* ὑπερφρονῶ, καταφρονῶ, αὐτιάζομαι καὶ γενικῇ. V. *Pollux* IX, 149.

ΥΠΕΡΩΟΝ, ου, τὸ, contracte pro ὑπερώϊον, ut πατρῷον pro πατρώϊον, (conf. *Lamb. Bos.* in Exercitatt. Philol. ad N. T. p. 64.) scil. οἴκημα, (ut plene legitur apud *Lucianum* in Asino p. 107. et *Pollucem* Onom. Lib. I. cap. 8. sect. 81.) generatim notat *superiorem partem aedium, summum tabulatum*, et speciatim *conclave secretius in superiore domus parte*, (*Homer.* Iliad. β', 514. π', 184. Odyss. ο', v. 515. *Athen.* Deipn. II, 16.) in quo veteres cum amicis confabulari ac coenare, preces facere, interdum etiam mortuorum cadavera proponere solebant. Est autem neutrum, substantive adhibitum, adiectivi ὑπερῷος *superus, superior*, (quod legitur Ezech. XLII, 5. οἱ περίπατοι

οἱ

οἱ ὑπερῷοι. *Plutarch.* Pelop. p. 297. *θάλαμος ὑπερῷος. Dion. Halic.* Lib. III. p. 201. ὑπερῴαν στοάν.) *qui est in superiore parte domus.* Componitur ex ὑπὲρ *super* et ὄον, *ε*, τὸ, *superior domus pars*, aut secundum *Doughtaeum* in Analectis T. p. 66. ex ὑπὲρ et ὤὸν *ovum avium*, quasi locus, in quo columbae ova sua ponere consueverunt, aut denique secundum alios ex ὑπὲρ et ὤιον, quod *fimbriam* significat et *extremitatem*, ut adeo generatim de quacunque extremitate ima, summa, aut alia quavis accipiatur. Act. I, 13. ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῷον ascenderunt in superiorem et secretiorem domus partem, nempe precandi causa, ut v. 14. diserte traditur. *Krebsius* in Obss. Flav. ad h. l. p. 162 sq. ostendere conatus est, per ὑπερῷον h. l. non oecum in superiore aedium privatarum parte, sed cellam superiorem in templo Hierosolymitano, precibus destinatam, intellegendam esse. Act. IX, 37. λούσαντες δὲ αὐτὴν ἔθηκαν ἐν τῷ ὑπερῴῳ et ablutam illam proposuerunt in conclavi superioris aedium partis. it. v. 39. ibid. XX, 8. ὑπερῷον dicitur conclave, maioribus Christianorum conventibus sacris destinatum. Saepius in N. T. non legitur. Hebraice vocatur עֲלִיָּה (arab. علية), cui voci ὑπερῷον quoque respondet apud Alex. Iudd. III, 20. 23. 24. 25. 1 Regg. XVII, 19. 22. 2 Regg. I, 2. 1 Paral. XXVIII, 11. 2 Paral. III, 9. et chald. עִלִּית, Dan. VI, 10. Adde Tob. III, 88. *Zosim.* I, c. 65. Atticis ὑπερῷον dicebatur διῆρες, scil. οἴκημα, vel δωμάτιον. (quod subaudiendum esse in hac voce tradit *Pollux* in Onom. Lib. IV. segm. 129.) *Moeris:* διῆρες· ἀττικῶς. ὑπερῷον· κοινόν. *Etym. M.* διῆρες· ὁ ὑπερῷος οἶκος. Schol. *Eurip.* in Phoeniss. v. 90. διῆρες ἔσχατον interpretatur ὑπερῷον ἔσχατον. Apud *Homerum* frequenter ὑπερώϊον reperitur, v. c. Iliad. β'. v. 514. ὑπερώϊον εἰσαναβᾶσα. Odyss. σ', v. 205. κατέβαιν' ὑπερώϊα σιγαλόεντα. *Hesych.* ὑπερώϊον· ὑπερῷον, ἀνώγαιον, οἴκημα. Plura de hac voce vide apud *Wolfium* in Curis Philol. et Critt. T. I. p. 1008. *Wetstenium* N. T. T. II. p. 458. *Vitringam* de Synagoga Vet. I, cap. 6. et *Hemsterhusium* ad *Aristophanis* Plutum v. 812. p. 276.

ΥΠΕΧΩ, fut. ὑφέξω, vel ὑποσχήσω, *sustineo, perfero, tolero, luo*, ex ὑπὸ et ἔχω *habeo.* Semel tantum in N. T. legitur Iud. v. 7. πυρὸς αἰωνίου δίκην ὑπέχουσαι ignis aeterni poenam sustinentes, vel luentes. 2 Macc. IV, 48. ταχέως οὖν τὴν ἄδικον ζημίαν ὑπέσχον. *Aelian.* V. H. IV, c. 1. ὑπέχειν δίκας τῆς κακοξενίας. *Xenoph.* Mem. II, 1. 8. τοῦτο ἤδη ὑπέχειν. Idem Anab. VI, 6. 9. *Herodian.* I. 8. 12. (ubi videndus *Irmischius* p. 316.) Alia loca dedit *Wetstenius* N. T. T. II. p. 734 sq. *Hesych.* ὑπέχει· ὑπομένει, ὑφίσταται, δίδωσι. *Thom. M.* p. 870. ὑπέχω· τὸ ὑποτίθημι, ὡς τό· ὑποσχεῖν τὴν χεῖρα,

ἄρχει, παρὰ τῷ Θαλάσσῃ. καὶ ὑπέχει τὰ ὦτα τοῖς λεγομένοις. καὶ τὸ δίδωμι, ὡς τὸ ὑπέχω δίκην.

ΥΠΗΚΟΟΣ, ε, ὁ, ἡ, *obediens, dicto audiens, obsequiosus, moriger, obtemperans*, ab ὑπακούω *obedio*. Ter tantum legitur in N. T. Act. VII, 39. ᾧ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν cui maiores nostri obedientiam praestare noluerunt. 2 Cor. II, 9. εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε an ad omnia obedientes sitis. Philipp. II, 8. Christus dicitur fuisse Deo ὑπήκοος μέχρι θανάτου, h. e. negotia, sibi a Deo demandata, exsequutus esse usque ad mortem crucis et hactenus patri obedivisse. Aliquoties etiam hoc adiectivum in versione Alex. reperitur partim de filiis, dictis parentum audientibus, aut de hominibus, praeceptis sapientiae ac virtutis obtemperantibus, v. c. Prov. IV, 3. XIII, 1. XXI, 28. partim vero de populis, qui alicuius imperio subiiciuntur et tributarii fiunt, v. c. Devt. XX, 11. et Ios. XVII, 13. Adde *Thucyd.* VI, c. 69. VII, c. 57. καὶ τῶν μὲν ὑπηκόων καὶ φόρου τετελῶν. *Xenoph.* de Rep. Athen. c. II, 3. Conf. *Irmischii* Excurs. ad *Herodian.* I, 2. 8. p. 802.

ΥΠΗΡΕΤΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *subremigo, submex sum, operam laboremque praesto gubernatori*, seu *domino navis, ut ea progrediatur* atque *provehatur*, ab ὑπηρέτης, quod vide. Sic sumi videtur a *Xenophonte* in Oecon. VIII, 16. ubi de tempestate maris, a Deo excitata, sermo est, ἂν δὲ καὶ πάνυ καλῶς ὑπηρετοῦντας σώζῃ, κ. τ. λ. 2) *minister sum, ministro, famulor*, vel absolute, apud *Lucian.* II, 140. ed. *Reitzii*, ἄλλη τῶν ὑπηρετικῶν, vel cum dativo personae, apud *Plutarchum* de Puerorum Educat. VI, 1. ed. *Heusing.* Hinc 3) *pareo, obsequor, obediens sum. Aristoph.* Vesp. v. 516. *Xenoph.* Mem. III, 5. 18. *Diod. Sic.* I, 119. 4) *inservio alicuius usui et commodo, satisfacio alicuius desideriis, suppedito alicui necessaria, gratum facio.* Sic ter tantum legitur in N. T. Act. XIII, 36. Δαβὶδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας Davides quidem, postquam inserviit commodis hominum aetatis suae. ibid. XX, 34. ὅτι ταῖς χρείαις μου καὶ τοῖς οὖσι μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὗται mihi meisque has manus meas suppeditasse necessaria. ibid. XXIV, 23. καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὑπηρετεῖν αὐτῷ nec quenquam suorum prohiberet, ipsi subministrare necessaria et gratum facere. Eandem significationem habet quoque ὑπηρετεῖν apud *Euripid.* in Phoeniss. v. 1735. *Xenoph.* in Cyrop. IV, 6. 2 et 3. οὐ ἡμῖν τί ἀντὶ τούτων ὑπηρετήσεις; et in Mem. II, cap. 4. 7. ἃ δὲ αἵ τε χεῖρες ἑκάστῳ ὑπηρετοῦσι, καὶ ὀφθαλμοὶ προορῶσι. Alia veterum Scriptorum loca, huc pertinentia, collegit *Irmischius* in Excursu ad *Herodian.* I, 4. 13. T. I. p. 855 sq. et *Wetstenius N. T.* T. II. p. 538 sq.

Phavor.

Phavor. ὑπηρετῶ καὶ ὑπηρετῶμαι, ἐπὶ τῦ αὐτῦ. ἐν τι λέγεται κοινῶς· τὸ δὲ ὑπηρετῶμαι, παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς. ἐ δὲ τὸ διακονῶ.

ʽΥΠΗΡΕ'ΤΗΣ, ε, ὁ, 1) proprie: *remex, qui alius est*, seu *subremex, qui operam laboremque praestat gubernatori*, seu *domino navis, ut ea progrediatur et promoveatur*, ab ὑπὸ et ἐρέτης, ε, ὁ, *remex*, hocque a 3 pers. perf. pass. ἤρεται, verbi ἐρέσσω, vel ἐρέττω *remigo*. Sic legitur apud *Demosthenem* p. 1209. 11. ed. *Reiske*, ubi ὑπηρέται, ἐπιβάται et ναῦται, ut diversi, copulantur. Apud Eundem c. p. 1208. 20. 1214. 23. 1216. 13. et 1217. 2. ὑπηρέται ministros navales significat, diversos a nautis et a militibus classiariis. 2) *minister quilibet, servus, apparitor*; speciatim vero: *minister publicus*, seu *apparitor magistratus, qui iudicis sententiam in reos exsequitur, qui alias πράκτωρ et εἰσπρακτὴς*, et hebraice חזן (vide *Vitringam* de Synagoga Vet. III, c. 2. p. 1019. et *Rhenferdium* p. 326.) latine *lictor dici solebat*; (*Dionys. Hal.* II. p. 83. *Maxim. Tyr.* Diss. XXXIX. p. 406.) etiam *minister synagogae, qui minora munera in synagoga, ex decreto archisynagogi et presbyterorum, obibat, et cuius munus inter caetera erat librum legis custodire et, si opus esset, ex eo praelegere*, item, si regibus tribuitur, *omnis comitatus regis, ministri ac milites*. Matth. V, 25. καὶ ὁ κριτής σε παραδῷ τῷ ὑπηρέτῃ (τῷ πράκτορι, ut legitur in loco parallelo apud Lucam XII, v. 58 coll. *Aristoph. Acharn.* v. 89.) καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ et iudex te tradat ministro publico atque adeo in carcerem coniiciaris. Conf. *Fesselii* Adversaria Sacr. T. I. p. 14. ibid. XXVI, 58. καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν ingressus consedit cum administris, scil. pontificis. Marc. XIV, 54 et 65. Luc. IV, 20. ἀποδὺς τῷ ὑπηρέτῃ reddidit (scil. τὸ βιβλίον) ministro synagogae, de quo conf. quae habet *Vitringa* de Synagoga Vet. p. 898. et in Archisynagogo p. [illegible] et 177. Ioh. VII, 32. καὶ ἀπέστειλαν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ὑπηρέτας, ἵνα πιάσωσιν αὐτὸν et emiserunt Pharisaei et summi sacerdotes apparitores, qui Iesum prehenderent. ibid. v. 45 et 46. XVIII, 3. 12. 18. οἱ δῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται. ibid. v. 22. et 36. οἱ ὑπηρέται ἂν οἱ ἐμοὶ milites mei. ibid. XIX, 6. Act. V, 22. οἱ ὑπηρέται ministri civitatis publici, apparitores, *die Stadt-Diener*. ibid. v. 26. *Hesych.* ὑπηρέτης· δῦλος. 3) *omnis, cuius opera et ministerio utimur in aliqua re*. Luc. I, 2. ὑπηρέται λόγυ per quos doctrinae christianae cognitio propagatur, apostoli et reliqui ex intimis amicis ac discipulis Christi. Act. XIII, 5. εἶχον δὲ καὶ Ἰωάννην ὑπηρέτην utebantur autem Iohannis opera et ministerio. Alii, ut *Thalemannus*, fortasse rectius vertunt: habebant autem

ntem secum Iohannem diaconum. ibid. XXVI, 16. προχειρίσασθαί σε ὑπηρέτην ut te constituerem doctorem religionis hristianae ac apostolum. 1 Cor. IV, 1. ὡς ὑπηρέτας χριστοῦ. aepius in N. T. non legitur. Adde Alexandrinos Prov. XIV, 37. Sapient. VI, 4. ubi reges, iudices ac principes (v. et 3.) dicuntur esse ὑπηρέται τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. Apud Xenoph. in Mem. Socr. Lib. IV, cap. 3. §. 14. venti et ulmina ὑπηρέται τῶν θεῶν dicuntur. Cf. etiam *Suiceri* Thesaurum Eccles. T. II. p. 1361. et *Wetstenii* N. T. T. I. p. 300.

ΥΠΝΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *somnus naturalis*. Matth. I, 24. διεγερθεὶς δὲ ὁ ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου excitatus vero a somno Iosephus. Luc. IX, 32. ὁ δὲ πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὕπνῳ Petrus autem et comites eius somno gravati erant. Ioh. XI, 13. ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν, ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέγει illi vero putabant, eum de somni sopore loqui. Act. XX, 9. ὕπνῳ βαθεῖ somno gravi. Genes. XXVIII, 16. καὶ ἐξηγέρθη ἰακὼβ ἐκ τοῦ ὕπνου αὐτοῦ. Iudd. XVI, 15. 21. Prov. IV, 16. VI, 4. 9. Zachar. IV, 1. Sirac. XXII, 7. ἐξεγείρων καθεύδοντα ἐκ βαθέως ὕπνου. 2) metaphorice: *ignorantia ac improbitas quaevis*, speciatim: *improbitas et ignorantia, quae erat inter homines ante Messiae tempora*, et quae alias τὸ σκότος appellatur. Sic legitur in N. T. Rom. XIII, 11. ὅτι ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι nunc pristinae vitae flagitiosae emendandae opportunitas datur. Haud raro autem et eleganter in S. S. *vita flagitiosa et in effrenatam libidinem proiecta, somnolentiae* comparari solet, quia mens in somno abest et occultatur, motus corporis non dirigens. Conf. Ephes. V, 14. 1 Thess. V, 6. 7. et *Glassii* Philol. sacr. p. 1174. ed. *Dathii*. 3) interdum omittitur, v. c. Matth. XXVI, 43. ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι, scil. ὕπνῳ, quod restituit *Cod. Colbertinus*, et Lucas IX, 32. Conf. Anthol. Gr. Lib. IV, cap. 8. Epigr. 12. Simili modo *graves oculos*, scil. *somno*, dixit *Statius* Theb. Lib. V, v. 501. Saepius in N. T. non legitur.

ΥΠΟ. Praepositio, regens:

I. *Genitivum* et notat:

1) *a, ab*, innuens *causam efficientem*, vel *principalem*, vel *instrumentalem*. Matth. I, 22. et II, 15. ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου ut impleatur praedictum a Deo per prophetam. ibid. v. 16. ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων se a magis esse delusum. ibid. v. 17. III, 3. 6. 13. 14. IV, 1. πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου κ. τ. λ. Rom. XIII, 1. αἱ δὲ οὖσαι ἐξουσίαι, ὑπὸ τοῦ θεοῦ τεταγμέναι εἰσὶν qui vero sunt magistratus (legitimi) a Deo sunt constituti. Marc. XIII, 14. τὸ ῥηθὲν ὑπὸ δανιὴλ τοῦ προφήτου: *Euripid*. Phoen. v. 832.

τᾶς

τᾶς Ἀμφιονίας τε λύρας ὑπὸ πύργος ἀνέστα. ibid. v. 301. ἐν ὑπεσάλπιγγι ὑπό. *Xenoph.* Cyrop. I, cap. 6. §. 19. p. 53. ed. *Mori:* ὑφ᾽ ὧν οἱ πεισθέντες ἐπιθέσθαι ἀπώλοντο. *Thucyd.* VIII, cap. 13. κοπῆσαι ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν. 2) *per.* Apoc. VI, 8. ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς per bestias terrae. Huc etiam quodammodo transferri posset locus Rom. III, 13. Sic etiam apud Hebraeos תחת usurpatur. Ps. X, 7. et CXL, 4.

II. *Accusativum* et notat:

1) *sub*, *subter*, cum *locum* significat. Matth. V, 15. καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον ut ponatur sub modio (Marc. IV, 21. Luc. XI, 33. ibid. VIII, 8. ἵνα με ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς cuius domum intres. Luc. VII, 6.) ibid. XXIII, 37. quemadmodum gallina pullos suos colligit ὑπὸ τὰς πτέρυγας sub alas. (Luc. XIII, 34.) Marc. IV, 32. ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτῆ τὰ πετεινὰ τῆ ὀρανῆ κατασκηνῆν. Luc. XVII, 24. ὥσπερ ἀστραπὴ, ἡ ἀστράπτουσα ἐκ τῆς (χώρας) ὑπ᾽ ὀρανὸν εἰς τὴν (χώραν) ὑπ᾽ ὀρανὸν quemadmodum fulgur ex altera coeli parte ad alteram refulget. Ioh. I, 48. ὑπὸ τὴν συκῆν subter ficum. Act. II, 5. ἀπὸ παντὸς ἔθνες τῶν ὑπὸ τὸν ὀρανόν. (ibid. IV, 12. Coloss. I, 23.) 1 Cor. X, 1. ὑπὸ τὴν νεφέλην. Adde Alex. 1 Regg. XIX, 13. Exod. XIV, 27. XIX, 17. et Ies. XXX, 2. *Eurip.* Phoen. v. 1144 et 1195. In eadem significatione praepositio ὑπὸ apud Graecos quandoque cum *dativo* construitur, v. c. apud *Thucyd.* VII, cap. 75. ὑπὸ τοῖς ὅπλοις, et *Eurip.* in Phoen. v. 218 et 1230. 2) *sub*, de *tempore*. Act. V, 21. εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερὸν ingressi sunt tempore matutino in templum. Alex. Ion. IV, 11. ἐγενήθη ὑπὸ νύκτα, καὶ ὑπὸ νύκτα ἀπώλετο. *Aelian.* V. H. XIV, c. 27. ὑπὸ τὴν τῶν Θηβαίων εἰσβολήν. *Thucyd.* IV, cap. 67. ὑπὸ νύκτα πλεύσαντες. Exempla alia habet *Ioh. Alberti* in Obs. Philol. p. 224 et 275. 3) *sub*, quando *potestatem ac subiectionem*, aut *conditionem* et *statum* denotat. Matth. VIII, 9. καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπ᾽ ἐξεσίαν nam et ego sum alienae potestati subiectus. Luc. VII, 8. Rom. III, 9. ὑφ᾽ ἁμαρτίαν εἶναι ob peccata poenis divinis obnoxius esse. ibid. VI, 14. ὐ γάρ ἐςι ὑπὸ νόμον, ἀλλ᾽ ὑπὸ χάριν non enim subiecti estis legi Mosaicae, sed doctrinam christianam profitemini. ib. VII, 14. πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν instar mancipii venundatus sub potestatem peccati. Galat. III, 10. ὑπὸ κατάραν εἰσί. ibid. IV, 2. ὑπὸ ἐπιτρόπες ἐςί. 1 Tim. VI, 1. ὑπὸ ζυγὸν δῦλοι. Adde 3 Esdra III, 1. *Aelian.* V. H. III, cap. 26. ἀξιῶν ἐλευθερίας ὑπ᾽ αὐτῷ γενέσθαι. ibid. VI, 12. ὑφ᾽ ἑαυτὸν τὴν Σικελίαν ἐποιήσατο. *Thucyd.* IV, cap. 60. τά τε πάντα πειράσεσθαι ὑπὸ σφᾶς ποιήσασθαι. 4) interdum omittitur, v. c. Matth. XXV, 34. οἱ εὐλογημένοι (ὑπὸ) τῦ πατρός μυ. Luc. VII, 28. ἐν γεννητοῖς (ὑπὸ) γυναικῶν. Ioh. VI,

15. ἀδύνατοι (ὑπὸ) θεοῦ. Eodem modo מ reticetur. Ps. XXII, 7. et Ies. LIII, 4.

ΥΠΟΒΑΛΛΩ, fut. αλῶ. 1) proprie: *subiicio, suppono, submitto*, ex ὑπὸ et βάλλω *iacio*. Sic legitur apud *Xenophontem* de Venat. VII, 3. de catulis, καὶ μὴ ὑποβάλλειν ὑφ' ἑτέραν κύνα. *Demosthen*. p. 1405. ult. ed. *Reiske*: πῶς γὰρ ἄν τις ὑποβάλοι τὴν σὴν ὄψιν. Speciatim vero apud Graecos de foetibus hominum, alienae matri subiiciendis, v. c. apud *Demosth*. p. 563. 5. et *Dionys. Hal*. Antiqq. Rom. XI. p. 711. metaphora desumta ab ovis, gallinae subiiciendis, ut iis incubet. Hinc 2) metaphorice: *suggero, subiicio alicui aliquid*, vel sensu bono, de iis, qui alicui consilia suppeditant salubria, aut commonefaciunt aliquem, ut legitur apud *Xenoph*. Cyrop. III, c. 3. §. 24. (καὶ ὑποβάλλειν δυνήσεσθε, ἤν τι ἐπιλανθάνωνται) vel sensu malo, ut sit: *suborno aliquem, ad male agendum perduco, einen anstiften*, quod Latini dicunt, *comparare in aliquem atque immittere*, ut apparet ex *Gellii* N. A. IV, 18. Sic semel tantum in N. T. legitur Act. VI, 11. τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας tunc subornarunt quosdam viros, qui dicerent: ad quem locum fortasse respexit *Pollux* in Onom. VI, 49. Bene *Syrus* transtulit hoc modo: ܗܝܕܝܢ ܫܕܪܘ ܓܒܪܐ ܘܐܠܦܘ ܐܢܘܢ ܕܢܐܡܪܘܢ *tunc miserunt viros et instruxerunt eos, ut dicerent. Vulgatus* ita: *tunc submiserunt viros. Aristides* de Paraphthegm. p. 618. ἑτέρους διακόνους ὑποβαλλόμενος τῆς συμβουλῆς ὡς ἀληθῶς συμπαρέχειν ἀναγκάζουσι. *Appian. B. Civ*. I. p. 663. ὑπεβλήθησαν κατήγοροι. Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. I. p. 390. De subdola delatione legitur apud *Lysiam* p. 241. Eodem quoque modo ὑπόβλητος sumitur apud *Iosephum* A. I. VII, 8. 4. et de B. I. V, 10. 4. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 492 sq.

ΥΠΟΓΡΑΜΜΟΣ, οῦ, ὁ. 1) proprie: *exemplar, typus, quem artis scriptoriae magistri discipulis, quos informant, et pictores novitiis, quos imbuunt, proponunt et ante oculos ponunt, ut ad illud in pingendis litteris et imaginibus respiciant, eine Vorschrift, Vorzeichnung*. Est enim verbale a perf. pass. ὑπογέγραμμαι, verbi ὑπογράφω, *pueris, quos doceo, praescribo, delineo, lineamenta duco*. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 688. 2) metaphorice: *exemplum, ad imitandum propositum*. Sic semel legitur in N. T. 1 Petr. II, 21. ὅτι καὶ χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ὑμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν, ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ nam etiam Christus acerbissima quaeque pro vobis passus est, vobisque reliquit exemplum, ut illud imitemini et sanctissima eius premátis vestigia. Eadem voce in eodem sensu usus est *Po-*

lycarpus in Epistola ad Philippenses p. 10. apud Steph. le Moyne in Variis Sacr. μιμηταὶ ἐν γινώμεθα τῆς ὑπομονῆς αὐτοῦ, καὶ ἐὰν πάσχωμεν διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, δοξάζωμεν αὐτόν· τοῦτον γὰρ ἡμῖν τὸν ὑπογραμμὸν ἔθηκε δι' ἑαυτοῦ, καὶ ἡμεῖς τοῦτο ἐπιστεύσαμεν· ubi vide Observationes le Moyne T. II. p. 510. et Clemens in Epist. I. ad Corinthios p. 40. ed. Lond. Paulum fuisse ait: ὑπομονῆς μέγιστον ὑπογραμμόν. Adde 2 Macc. II, 29. — Hesych. et Cyrilli Lexicon MS. Brem. ὑπογραμμός· τύπος, μίμημα.

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ, τος, τό, 1) proprie et generatim: omne, quod oculis subiicitur, seu id, quod aliquid ostendit et subiicit oculis, et ut δεῖγμα speciatim de specimine rerum venalium usurpatur. Est enim verbale a perf. pass. ὑποδέδειγμαι, verbi ὑποδεικνύω ostendo, monstro. Hinc 2) imago, simulacrum, adumbratio, similitudo alicuius rei. Sic v. c. Hebr. VIII, 5. templum Hierosolymitanum dicitur ὑπόδειγμα τῶν ἐπουρανίων quatenus adumbrabat templum coeleste, et ad eius exemplum exstructum erat. ibid. IX, 23. In Aquilae reliquiis Deut. IV, 17. respondet hebraico תַּבְנִית. 3) metaphorice: exemplum, vel ad imitandum, vel ad deterrendum propositum. Ioh. XIII, 15. ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν, ἵνα, καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ποιῆτε exemplum enim proposui vobis, ut, quod ego feci vobis, idem praestetis et aliis. Hebr. IV, 11. ὑπόδειγμα significat horrendum inobedientiae humanae ac poenarum divinarum exemplum. Conf. III, 18. 19. Iacob. V, 10. ὑπόδειγμα λάβετε τῆς κακοπαθείας καὶ τῆς μακροθυμίας κ. τ. λ. 2 Petr. II, 6. ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβεῖν τεθεικώς. Saepius in N. T. non legitur. Adde 2 Macc. VI, 28. τοῖς δὲ νέοις ὑπόδειγμα γενναῖον καταλελοιπώς. ibid. v. 31. τὸν ἑαυτοῦ θάνατον ὑπόδειγμα γενναιότητος. Sirac. XLIV, 15. ὑπόδειγμα μετανοίας. Clemens Epist. I. ad Corinth. p. 38 et 40. ed. Lond. Vocem ὑπόδειγμα ut minus probam, cum altera παράδειγμα permutari iubet Phrynich. p. 6. sed reperitur apud Xenophontem, (v. c. de Re Equestri II, 2. ubi praescriptionem, seu demonstrationem, qua, et quomodo fieri debeat, significat,) Polybium et alios, ut docuit post Raphelium Alberti in Obss. Philol. p. 463. Cf. etiam interpretes ad Thom. M. p. 681. ed. Bernard. Wetstenii N. T. T. I. p. 930. et T. II. p. 704. et Salmas. de Lingua Hellenistica p. 103. Hesych. ὑπόδειγμα· σημεῖον. Cyrilli Lexicon MS. Brem. ὑπόδειγμα· σημεῖον, παράδειγμα.

ΥΠΟΔΕΙΚΝΥΜΙ, vel ΥΠΟΔΕΙΚΝΥΩ, fut. ὑποδείξω, perf. ὑποδέδειχα, 1) proprie: ostendo, monstro, ex ὑπὸ et δείκνυμι, vel δεικνύω ostendo. Sic legitur apud Diodor. Sic. III. cap. 12. et Sirac. XLIX, 9. ὅρασιν δόξης, ἣν ὑπέδειξεν αὐτῷ. 2) metaphorice: doceo, explico, i. q. διδάσκω. Matth.

III,

III, 7. τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν; quis docuit vos? h. e. nemo, huc usque vos docuit. Luc. III, 7. VI, 47. ὑποδείξω ὑμῖν, τίνι ἐστὶν ὅμοιος cui similis sit, vobis explicabo. ibid. XII, 5. ὑποδείξω δὲ ὑμῖν, τίνα φοβηθῆτε docebo vero vos, qui metuendus sit vobis. Sic etiam legitur apud Alexandrinos 2. Paral. XV, 3. (pro מוֹרֶה, quod alias, v. c. Iob. VI, 24. Prov. IV, 4. διδάσκειν vertunt. Cf. etiam *Symmachum* Exod. XV, 12. et XXIV, 12.) et Sirac. XLVIII, 28. ὑπέδειξε τὰ ἐσόμενα. 3) *ex ipsa ostendo, efficio, ut aliquis usu suo aliquid cognoscat et certior fiat.* Act. IX, 16. ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου παθεῖν nam illi ostendam, quanta sint ei meae doctrinae causa sustinenda mala. 4) *exemplum propono ad imitandum, exemplo proposito, quid et quomodo aliquid fieri debeat, doceo ac demonstro.* Sic legitur in N. T. Act. XX, 35. πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν semper equidem vos exemplo meo edocere conatus sum. Saepius in N. T. non legitur. Conf. *Wetstenii N. T.* Tom. I, p. 263.

ὙΠΟΔΈΧΟΜΑΙ, fut. ἔξομαι, *excipio, recipio, hospitaliter, humaniter ac amanter suscipio,* i. q. ἀποδέχομαι, ex ὑπὸ et δέχομαι *capio.* Luc. X, 38. γυνὴ δέ τις ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς mulier autem quaedam, Martha, eum excepit hospitio. ibid. XIX, 6. et festinans descendit καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων et excepit illum hospitio laetus. Act. XVII, 7. οὓς ὑποδέδεκται Ἰάσων quos hospitaliter excepit Iason; ubi observandum est, perfectum passivum ὑποδέδεγμαι habere h. l. significationem activam. Vide infra sub χαρίζω. Iac. II, 25. ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους humaniter excipiens exploratores. Saepius in N. T. non legitur. Adde Tob. VII, 9. 1 Macc. XVI, 15. *Palaephat.* de Incred. c. 5. *Xenoph.* Mem. II, 3. 13. *Aelian.* V. H. IV, 9. XIII, 5. ubi significat: *convivio excipio aliquem.* Conf. etiam *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 5. 3. p. 140.

ὙΠΟΔΈΩ, fut. ήσω, 1) proprie et generatim: *subligo, vel subtus ligo aliquid.* Medium ὑποδέομαι, fut. ήσομαι, *subligo me,* ex ὑπὸ et δέω *ligo.* 2) speciatim: ὑποδέομαι, *subligo mihi calceos, induo calceos, vel subligacula, calceo me.* Marc. VI, 9. ἀλλ' ὑποδεδεμένους σανδάλια sed calceatos sandaliis, scil. iussit eos incedere. Act. XII, 8. ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου indue calceamenta tua. Ephes. VI, 15. ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας quod ad pedes attinet, induti seu muniti calceis militaribus, quae τρεχυνημάδες Graecis dicuntur et Latinis *Caligae.* Cf. *Balduinum* de Calceo Antiquo c. XIII. p. 114. et *Iul. Nigronium* de Caliga Veterum c. IV, §. 8. p. 31. Saepius in N. T. non legitur. *Xenoph.* Anab. IV, 5. 14. ὑποδεδεμένος qui subligatos subligaculis pedes habet. Idem,

de Rep. Laced. II, 3. *Aelian.* V. H. I, 18. τὰς δὲ πόδας σανδάλοις ὑπεδοῦντο. *Diog. Laërt.* VIII, 69. *Plutarch.* T. II. p. 99. τὰς δὲ παῖδας καὶ ὑποδεῖσθαι καὶ περιβάλλεσθαι διδάσκειν. *Herodian.* IV, 8. 5. *Thucyd.* III, 22. Hinc ὑπόδεσις de ipsis calceamentis, seu potius subligaribus usurpatur, quibus plantae pedum tantum muniebantur, v. c. apud *Xenoph.* Mem. I, 2. 5. *Aelian.* V. H. III, 19.

ὙΠΌΔΗΜΑ, τος, τό, 1) proprie, generatim et vi vocis: *subligaculum*, seu *omne id, quod alteri subligatur*, ab ὑποδέω *subligo*. 2) speciatim et antiquitus: *solea et crepida, vel lignea, vel coriacea, vel ex alia materia confecta, quae subligatur pedibus, ne plantae, ea tantum obtectae et munitae, inter eundum laederentur.* Seriori vero aetate et usu calceorum, quibus totus pes includitur, introducto, *ad calceos, qui totum pedem tegunt*, denotandos, speciatim vox ὑπόδημα est adhibita, σανδάλιον vero *soleis, quae corrigiis supra pedem firmatae fuerunt*, significandis destinatum fuit. Sed in N. T. libris non differt ὑπόδημα a voce σανδάλιον: nam Alexandrini hebraicum נַעַל, quod *calceos* et *calceamenta omnis generis* denotat, mox ὑπόδημα, v. c. Genes. XIV, 23. Exod. III, 15. XII, 11. Ruth. IV, 7. 8. Ezech. XXIV, 17. 23. Amos II, 6. VIII, 6. mox vero σανδάλιον, v. c. Ios. IX, 5. et Ies. XX, 2. transtulerunt. Conf. *Segaar* Obss. ad Lucam p. 245. *Bynaei* Tractatum de Calceis Veterum Hebraeorum, et *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. IX, cap. 11. et quae supra a me dicta sunt ad vocem σανδάλιον. Matth. III, 11. οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι non sum dignus, qui calceamenta eius portem, h. e. qui servilia ministeria ei praestem. Conf. *Vorstium* de Adagiis N. T. cap. 11. 815. ed. *Fischeri* et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 266. Eundem quoque sensum habet formula οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ non dignus sum, qui incurvans me solvam corrigia calceamentorum eius, quae legitur Marc. I, 7. (Luc. III, 16. Ioh. I, 27.) Matth. X, 10. μηδὲ ὑποδήματα, scil. Marc. VI, 9. Luc. X, 4. XV, 22. ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας calceos ad pedes. ibid. XXII, 35. Act. VII, 33. λῦσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου solve corrigia, quibus calcei pedibus adstricti sunt, h. e. exue calceos. ibid. XIII, 25. Saepius in N. T. non legitur. Vide *Salmas.* ad *Tertullianum* de Pallio cap. 5. p. 385 sq.

ὙΠΌΔΙΚΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *reus, qui causa cadit, qui iure inferior est et alteri satisfacere debet, obnoxius poenae, vel etiam condemnationi, sententiae subiacens*, quasi ὁ ὑπὸ δίκην ὤν. Sic semel legitur in N. T. Rom. III, 19. ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ Θεῷ ut omnium ora obturentur omnesque homines agnoscant et fateantur

-bantur, se reos poenisque divinis dignos esse. Verba enim, quae *esse*, *fieri*, vel *agere* significant, quandoque pro *rei cognitione* poni solent. Saepius haec vox apud *Demosthenem* reperitur, v. c. p. 518. 3. ed. *Reiske*; ὑπόδικος ἔσω τῷ παθόντι tenetor ei, quem laeserit, coram iudice de iniuria satisfacere. ibid. p. 902. 2. ὑπόδικος τῆς ἐγγύης. ibid. p. 1264. 9. Φόνε καὶ τῶν δεινοτάτων ὑπόδικος, et p. 840. 20. ψευδομαρτυριῶν ὑπόδικος, quae, et alia loca multa congessit *Reiske* in Indice Graecit. Demosthen. p. 769. *Hesych.* ὑπόδικος· πεύθυνος, χρεώσης, ἔνοχος δίκης. *Alberti* Glossar. Gr. p. 56. ὑπόδικος· τιμωρίας ὑποκείμενος.

ΥΠΟΖΥΓΙΟΣ, ε, ὁ, ἡ, *subiugis*, *subiugalis*, *omnis, qui sub iugo est*, seu, *cui iugum imponitur*, ex ὑπὸ et ζυγὸς *iugum*. Neutrum τὸ ὑποζύγιον, subintellecto κτῆνος, vel ζῶον, vel θρέμμα, substantive adhibetur et generatim *omne iumentum*, *ad portandum*, *vel ad vehendum*, *adhibendum*, significat, ut *boves*, *equos*, *camelos*, *mulos*, *asinos*, interdum etiam *universa animalia bruta*, *sed mansueta*, quando *hominibus* opponuntur, ut apud *Herodian.* I, 12. §. 2. πολλή δέ τις Φθορὰ ἐγένετο ὑποζυγίων ἅμα καὶ ἀνθρώπων. ibid. VIII, 1. 9. coll. *Liv.* III, 6. *Suid.* οἱ ὑπὸ ζυγὸν βόες λέγονται ὑποζύγια, καὶ τὰ ἄλλα τῶν ἀχθοφόρων ζώων, οἷον ἵπποι τε καὶ ἡμίονοι καὶ ὄνοι. *Hesych.* ὑποζύγια· κτήνη τὰ ὑπὸ τὸν ζυγόν. *Aelian.* V. H. IX, c. 3. XII, 37. τῶν καμήλων καὶ ὑποζυγίων ἄλλων. *Theophrastus* de Causis Plant. II, c. 23. p. 260. καὶ τὰς βὖς καὶ τὰ ὑποζύγια χιλεύουσι. *Plato* de Rep. p. 426. εἰ τὰ οἰκοδόμοι πρὸς τὰς ἀγωγὰς μετὰ τῶν γεωργῶν χρῆσθαι ὑποζυγίοις. Speciatim vero et κατ' ἐξοχὴν τὰ ὑποζύγια *asini* dicuntur, quibus in itineribus faciendis uti solebant Orientales veteres. Sic autem bis tantum in N. T. legitur. Matth. XXI, 5. ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον καὶ πῶλον, υἱὸν ὑποζυγίε insidens asinae ac pullo, foetui asinae. 2 Petr. II, 6. asina Bileami ὑποζύγιον ἄφωνον vocatur. Apud Alexandrinos semper vocabulum ὑποζύγιον, vel pro hebraico אתון, ut Iudd. V, 10. vel pro חמור, v. c. Genes. XXXVI, 24. Exod. IX, 3. XX, 17. Ios. VI, 21. VII, 24. etc. usurpatur. Conf. *Munthe* Obss. Philol. in N. T. e *Diod. Sic.* p. 77.

ΥΠΟΖΩΝΝΥΩ, vel ΥΠΟΖΩΝΝΥΜΙ, fut. ζώσω, *succingo*, ex ὑπὸ et ζωννύω, vel ζώννυμι *cingo*. Semel tantum in N. T. legitur Act. XXVII, 17. ὑποζωννύντες τὸ πλοῖον succingentes navem, h. e. cum nautae navem, seu carinam dissilientem vincirent funibus, ne facile diffringi posset. Scio quidem, *Erasmum Schmidium* et alios formulam ὑποζωννύειν τὸ πλοῖον in significatione, nautis peculiari, accipere, ut idem sit ac: *scapham fundo navis alligare*; sed alii, et, ut videtur, rectius, de funibus interpretantur, quibus navis constringitur,

tur, ut durare possit imperiosius aequor, (*Horat.* I. Od. XIV, 6.) ut simul omne auxilium complectatur, quod navi periclitanti ferri potest. *Polyb.* Legat. 64. μ. ναῦς συμβυλεύσας τοῖς Ῥοδίοις ὑποζωννύειν. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 642. De gladio, quo aliquis accinctus est, legitur hoc verbum apud *Aelian.* V. H. X, 22.

ὙΠΟΚΆΤΩ. Adverbium, significans: 1) *sub*, *subter*, de *loco*, ex ὑπὸ *sub*, et κάτω *deorsum*. Construitur cum genitivo. Marc. VI, 11. ἐκτινάξατε τὸν χῦν τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν excutite pulverem, qui est sub pedibus vestris. ibid. VII, 28. ὑποκάτω τῆς τραπέζης sub mensa. Luc. VIII, 16. ὑποκάτω κλίνης. Ioh. I, 51. ὑποκάτω τῆς συκῆς sub ficu, i. q. ὑπὸ τὴν συκῆν, coll. v. 49. Apoc. V, 3. et 13. ὑποκάτω τῆς γῆς subter terram. ibid. VI, 9. ὑποκάτω τῦ θυσιαςηρίυ. ibid. XII, 1. In versione Alexandrina legitur pro לְמַטָּה *infra*, *inferne*, *infime*, Devt. XXVIII, 13. תַּחַת *sub*; Ezech. XXIV, 5. תַּחְתּוֹן *inferior*, 1 Regg. VI, 6. Ezech. XL, 19. מִתַּחַת *desubter*, Genes. I, 7. 9. VI, 17. Exod. XX, 4. et chald. תְּחוֹת *sub*. Dan. IV, 9. 11. 14. 21. VII, 27. 2) *sub*, ita, ut denotet *subiectionem*. Hebr. II, 8. Saepius in N. T. non legitur.

ὙΠΟΚΡΊΝΟΜΑΙ, fut. οῦμαι, 1) proprie: *histrionem ago*, *alienam personam repraesento et fingo in theatro*, ex ὑπὸ et κρίνω. *Aristot.* Ethic. VII, 3. *Plutarch.* in Vita Demosthenis p. 314. τῦτον λόγος ἔχει τραγῳδίας ὑποκρίνασθαί ποτε hunc aiunt aliquando tragoedias actitasse. *Demosthen.* p. 230. 17. ed. *Reiske.* *Aelian.* V. H. XIV, cap. 40. Θεοδώρυ δὲ τῦ τῆς τραγῳδίας ποιητῦ ὑποκρινομένυ τὴν Ἀερόπην σφόδρα ἐμπαθῶς, ubi videndus *Perizonius.* Conf. *Pollucis* Onomast. IV. cap. 11. et 17. Hinc 2) *simulo*, *fingo*, *mentior.* Sic semel tantum in N. T. legitur Luc. XX, 20. ἐγκαθέτυς ἀπέςειλαν, ὑποκρινομένυς ἑαυτὺς δικαίυς εἶναι insidiatores emiserunt, qui se probos esse simularent. Sirac. XXXII, 17. XXXIII, 2. 2 Macc. V, 25. τὸ εἰρηνικὸν ὑποκριθείς. ibid. VI, 21. 24. *Aelian.* V. H. XIII, 12 ὑπεκρίνατο μανίαν. Conf. etiam *Reiskii* Indic. Graec. cit. Demosthen. p. 771. *Thomas M.* p. 874. ὑποκρίνομαι· τὸ μετὰ προσποιήσεως καὶ σχηματισμῦ τι ποιῶ. καὶ ὑπόκρισις· αὐτὸ τὸ ἐπίπλαςον ἔργον. ὑποκρίνομαι· καὶ τὸ ἀποκρίνομαι. καὶ ὑπόκρισις τὸ αὐτό. Ἡρόδοτος ἐν τῇ πρώτῃ· (cap. 78.) Τελμησσέες μὲν ταῦτα ὑπεκρίναντο Κροίσῳ. καὶ αὖθις ἐν τῇ αὐτῇ· (cap. 91.) ταῦτα μὲν ἡ Πυθίη ὑπεκρίνατο τοῖσι Λυδοῖσι. καὶ πάλιν ἐν τῇ αὐτῇ· (cap. 90.) καὶ τῶν χρηςηρίων τὰς ὑποκρίσιας. Vocem ὑποκρίνεσθαι antiquitus etiam pro ἀποκρίνεσθαι *respondere* usurpatam fuisse, tradit etiam *Suid.* (ὑποκρίνεσθαι· τὸ ἀποκρίνεσθαι οἱ παλαιοί. καὶ ὑποκριτὴς ἐντεῦθεν, ὁ ἀποκρινόμενος τῷ χορῷ κ. τ. λ.) et *Hesych.* ὑποκριθῆναι· ἀποκριθῆναι.

Conf.

onf. Alexandrinos Ies. III, 6. et *Foësii* Oeconom. Hippocr. p. 384.

ΥΠΟΚΡΙΣΙΣ, ιος, attice, εως, ἡ, 1) proprie est: *simulatio histrionum, alienam personam in theatro repraesentantium et agentium.* Est enim verbale a sec. pers. perf. pass. ὑποκέκρισαι, verbi ὑποκρίνομαι, abiecto augmento κε et mutata terminatione αι in ις. Vid. ὑποκρίνομαι et ὑποκριτής. 2) *hypocrisis, simulatio, dissimulatio,* quum quis se alium externa specie praebet, quam vere est, et speciatim de eo usurpatur, qui externa specie probitatem simulat, cum tamen sit revera improbus. Sic legitur in N. T. Matth. XXIII, 28. μεσοί ἐστε ὑποκρίσεως simulationis pleni estis. Marc. XII, 15. ὁ δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν ille vero intellegens eorum simulationem, *Syrus:* ܢܟܠܗܘܢ *eorum dolum* seu *insidias.* Luc. XII, 1. ὑπόκρισις fermentum Pharisaeorum vocatur. Galat. II, 13. ὥστε καὶ Βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει ut adeo Barnabas eorum in dissimulando exemplum sequeretur. 1 Tim. IV, 2. ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων. 1 Petri II, 1. Saepius in N. T. non legitur. Conf. Incert. Ps. XXXIV, 19. 2 Macc. VI, 25. *Themistius* Orat. XXII, p. 267. *Hesych.* ὑπόκρισις· εἰρωνεία, ὑπουλότης, δόλος. Conf. *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II, p. 1389.

ΥΠΟΚΡΙΤΗΣ, ου, ὁ, 1) proprie et generatim: *qui partes et personas agit alienas, ut non sit is, qui esse videatur,* unde olim *carminum alienorum cantores,* ῥαψῳδοί, teste *Hesychio* et *Timaeo,* et *histriones scenici, in theatro alienam personam repraesentantes,* ὑποκριταί, etiam latine *hypocritae* (*Sueton.* Ner. c. 24.) dicebantur, et ὑποκριτική (scil. τέχνη) apud *Diogenem Laërt.* in Vita Platonis III, §. 101. est *ars histrionica.* *Diogen. Laërt.* II, §. 137. ὥστε λέγεσθαι ποιητὴν μὲν αὐτὸν εἶναι, ὑποκριτὴν δὲ Μενέδημον. *Aelian.* V. H. VIII, 7. et *Arrian.* Diss. Epictet. IV. cap. 6. p. 401. γνώσῃ τί ἐστι πενίαν ἔχουσα καλοῦ ὑποκριτοῦ. *Hesych.* ὑποκριτής· ὁ ἐν τῇ σκηνῇ ὑποκρινόμενος. *Basilius Caesar.* Orat. I, p. 322. ὑποκριτὴς ὁ ἐν θεάτρῳ ἀλλότριον πρόσωπον ὑπελθὼν, δοῦλος ὢν πολλάκις τὸ τοῦ δεσπότου, καὶ ἰδιώτης τὸ τοῦ βασιλέως. Conf. etiam scholiasten ad *Epicteti* Enchiridion cap. 17. p. 202. edit. *Heynii,* et *Gatakeri* ad *Marc. Antonin.* IX, cap. 29. pag. 277. 2) *simulator,* et speciatim: *simulator virtutis vel pietatis,* et ex adiuncto: *scelestus, impius,* qui hebraice חָנֵף vocatur, a חָנֵף *simulavit, dolose, fraudulenter, inique egit,* cui voci etiam ὑποκριτής in versione Alexandrina respondet. Iob. XXXIV, 30. XXXVI, 13. Sic legitur in N. T. Matth. VI, 2. 5. 16. VII, 5. XV, 7. XVI, 3. XXII, 18. XXIII, 13. 14. 15. 23. 25. 27. 29. XXIV, 51. καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει sortem

fortem ipsi dabit, infideli servo dignam: coll. Luc. XII, 46. Marc. VII, 6. Luc. VI, 42. XI, 44. XII, 56. XIII, 15. Praeterea legitur apud *Aquilam* Iob. XV, 34. XX, 5. *Aquil. Symmach.* et *Theodot.* Prov. XI, 9. et *Symmach.* Hosea VI, 9. Apud graecos Scriptores ὑποκριτὴς hac notione non nude ponitur; sed tum fere addi solet aliquid, v. c. σωφροσύνης, φιλοσοφίας, ἀρετῆς κ. τ. λ. *Eustathius* in Il. η', p. 564. 8. ὑποκριτὴς παρὰ τοῖς ὑστερογενέσι ῥήτορσιν ὃ μὴ ἐκ ψυχῆς λέγων ἢ πράττων, μηδὲ ὅπερ φρονεῖ, ὁποίως πρώτως μάλιστα οἱ ἐκ θυμέλης, οἱ σκηνικοί.

ΥΠΟΛΑΜΒΑΝΩ, fut. λήψομαι, 1) proprie: *suscipio, excipio*, ex ὑπὸ et λαμβάνω *capio*. Sic legitur in N. T. Act. I, 9. καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν et nubes eum susceptum subduxit eorum oculis. Est enim, ut praepositio ἀπὸ clarissime docet, verbum ὑπολαμβάνειν h. l. in notione praegnante, ita, ut non solum *suscipere*, *excipere*, sed etiam *subducere*, *abripere* significet. *Herodot.* I, 24. τὸν δὲ δελφῖνα λέγουσι ὑπολαβόντα ἐξενεῖκαι ἐπὶ Ταίναρον. *Hesych.* ὑπέλαβεν· ὑπεδέξατο. 2) *excipio alicuius verba*, *respondeo*, quod graeci Scriptores alias παραλαμβάνειν τὸν λόγον τινὸς dicunt. Sic legitur in N. T. Luc. X, 30. ὑπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν tunc Iesus respondens dixit. In versione Alexandrina respondet hebraico עָנָה *respondit*. Iob. II, 4. IV, 1. VI, 1. XXXIX, 33. Dan. III, 9. etc. Nec graecis Scriptoribus haec verbi ὑπολαμβάνειν significatio ignota fuit. *Aelian.* V. H. I, 34. ὑπολαβὼν ὁ βασιλεὺς ἔφη. ibid. II, 1. et 34. XII, 1. ὑπολαβοῦσα δὲ ἡ Γυναῖκα — — εἶπεν. ibid. XIV, 8. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 7. ἀλλ', ἔφη ὑπολαβὼν ὁ Ἐρασίστρατος. ibid. §. 9. 17. et 25. *Xenoph.* Anab. III, 1. 21. et Cyrop. V, 5. 11. *Polyb.* Hist. XV, 8. Scholiastes *Thucyd.* V, 49. ὑπελάμβανον· ἀντὶ τοῦ ἀντέλεγον, ἐκ διαδοχῆς ἀπεκρίνοντο. Conf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 184. et *Wetstenius N. T.* T. I, p. 722. Sic *suscipere* quoque apud Latinos usurpatur, v. c. apud *Virgil.* Aen. VI. v. 723. et *excipere* apud eundem Aen. IX, 258. 3) *iudico*, *statuo*, *puto*, i. q. κρίνω. Luc. VII, 43. ὑπολαμβάνω ex mea quidem sententia; ubi cum verbo κρίνειν in sequentibus permutatur. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 40. πάνυ μὲν οὖν ἔγωγε, καὶ σφόδρα μοχθηροὺς τοὺς τοιούτους ὑπολαμβάνω εἶναι. 4) *opinor*, *suspicor*, *in opinione aut errore versor*. Act. II, 15. οὐ γὰρ, ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, οὗτοι μεθύουσιν non enim, ut vos suspicamini, seu opinamini, illi ebrii sunt. *Aelian.* V. H. XII, 9. ὑπολαβὼν ἀκρατῶς ἔχειν τοῦ φθόνου. *Xenoph.* de Republ. Lacedaem. XI, 5. et de Venat. III, 6. *Thucyd.* VI, 28. ubi vid. Schol. Adde Alexandr. Ps. L, 22. ὑπέλαβες, ὅτι ἔσομαι σοι ὅμοιος. Ier. XXXVII, 8. μὴ ὑπολάβητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. Sapient. XII, 24. XVII, 2. Saepius in N. T. non legitur. —

Suid.

Suid. ὑπολαβών· ὑπονοήσας, ἢ ἀποκριθεὶς, ἢ ἀντειπὼν, ἀντιφράσας. Idem: ὑπολαμβάνοντας· ἀνέχοντας, ἀναβαστάζοντας. Idem: ὑπολαμβάνω· αἰτιατικῇ, δοξάζω, ἡγοῦμαι, οἶμαι. Hesych. ὑπολαβών· ὑπονοήσας, νομίσας, ἀποκριθείς. Thom. M. p. 874 seq. edit. Bernard. ὑπολαμβάνω· τὸ ὑποπτεύω, καὶ τὸ προλαμβάνω, ὡς ἔφαμεν. καὶ ὑπολαμβάνω· τὸ ἀποκρίνομαι. Θουκυδίδης (Lib. V, cap. 49.) ὑπελάμβανον οὐ χρεὼν εἶναι αὐτοὺς ἐπαγγεῖλαι. καὶ ὑπολαμβάνω· τὸ ὑποδέχομαι. Ἡρόδοτος ἐν τῇ πρώτῃ (cap. 212.) νῦν ὦν μευ εὖ παραινέσαντος ὑπόλαβε τὸν λόγον. καὶ αὖθις ἐν τῇ τρίτῃ (cap. 145.) Μαιάνδριος δὲ ὑπέλαβε τὸν λόγον.

ʽΥΠΟΛΕΙΠΩ, fut. ψω, perf. ὑπολέλειφα, *relinquo, reliquum facio, superstitem relinquo.* Passivum ὑπολείπομαι *relinquor, reliquus sum, residuus sum,* ex ὑπὸ et λείπω *linquo.* Semel tantum in N. T. legitur Rom. XI, 3. κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος et ego relictus sum solus. Alexandrini usi sunt pro הוֹתִיר *reliquit, reliquum, residuum esse fecit,* Gen. XXX, 36. XLIV, 20. Iudic. XXI, 7. Habac. II, 8. שָׁאַר *remansit, superfuit, residuus fuit,* in Hiphil הִשְׁאִיר *reliquit, reliquum fecit.* Iof. XIII, 1. Iudd. VII, 3. 1 Sam. V, 4. Ioel. II, 14. Amos V, 3. et aliis his similibus verbis. Adde *Aeschin. Socr.* Dial. III, 3. τὸ ὑπολειφθὲν σῶμα. *Xenoph.* Cyrop. I, 5. 27. *Herodot.* I, 9. Ὑπολείπεσθαι esse Graecis *postremum ire, post tergum relinqui, adeoque serius venire,* docuit *Kühnius* ad *Iul. Pollucis* Onomast. VI, 8. p. 588. ed. *Hemsterhus.* Conf. etiam *Bielii* Thesaurum Philologicum T. III, p. 509.

ʽΥΠΟΛΗΝΙΟΝ, ου, τὸ, *vas, torculari subiacens, in quod uvarum liquor expressus, e torculari, seu prelo defluens, excipitur,* quod a Latinis *lacus torcularis* vocatur, et olim terrae infodi consuevit, ex ὑπὸ *sub,* et ληνὸς *torcular.* Semel tantum in N. T. legitur Marc. XII, 1. καὶ ὤρυξεν ὑπολήνιον, ubi tamen haud pauci interpretes ὑπολήνιον de *ipso torculari* accipiunt, *in quo calcantur uvae, aut olivae.* In versione Alexandrina respondet hebraico יֶקֶב, *torcular, lacus torcularis, fossa ante prelum, quae vinum, ex torculari defluens, excipit.* (Vide *Ol. Celsii* Hierobotanicon T. II, p. 426.) Ies. XVI, 10. Ioel. III, 13. Hagg. II, 16. Zach. XIV, 10. pro quo Ies. V, 2. προλήνιον, et Num. XVIII, 27. 30. Deut. XVI, 13. Prov. III, 10. Hos. IX, 2. ληνὸς habent.

ʽΥΠΟΛΙΜΠΑΝΩ, fut. νῶ, *relinquo,* ex ὑπὸ et λιμπάνω, pro λείπω *linquo.* Tantum legitur in N. T. 1 Petri II, 21. ἡμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν relinquens nobis exemplum. Alio sensu legitur apud *Dion. Halic.* I, c. 23.

ʽΥΠΟΜΕΝΩ, fut. ενῶ, 1) *remaneo, maneo,* proprie; *subtus maneo,* ex ὑπὸ et μένω *maneo.* Luc. II, 43. ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν τῷ ἱερῷ remansit Iesus puer in templo. Act. XVII, 14.

14. ὑπέμενον δὲ ὅ, τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ Silas autem et Timotheus ibi remanserunt. Alex. Num. XXII, 19. καὶ νῦν ὑπομείνατε αὐτοῦ τὴν νύκτα ταύτην. *Aelian.* V. H. V, 5. αὐτοῖς ὑπέμενεν οἴκοι. 2) *sustineo, perfero, tolero.* 1 Cor. XIII, 7. πάντα ὑπομένει omnia perfert. 2 Tim. II, 10. διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς propterea omnia tolero Christianorum causa. Hebr. X, 32. πολλὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων cum multis et gravibus calamitatibus vobis conflictandum fuit. ibid. XII, 2. ὑπέμεινε σταυρὸν mortem in cruce subiit. ibid. v. 3. et 7. εἰ παιδείαν ὑπομένετε si calamitatibus ac poenis, quae vobis a Deo immittuntur, recte utimini. Iacob. I, 12. μακάριος ἀνὴρ, ὃς ὑπομένει πειρασμὸν beatus, qui patienter et firmo animo perfert calamitates. 1 Petri II, 20. ubi post ὑπομενεῖτε, quod bis in hoc commate legitur, supplendum est λύπας, e commate 19. Alex. Malach. III, 10. τίς ὑπομενεῖ ἡμέραν εἰσόδου αὐτοῦ. *Aelian.* V. H. I, 34. τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑπομεῖναι τὸν υἱὸν τὸν ἀποθνήσκοντα mortem filii oculis sustinere suis. ibid. XII, 23. τὴν θάλατταν ὑπομένουσι ἐπικλύζουσαν. Conf. etiam *Reiskii* Indic. Graecit. Demosthen. p. 772. 3) *persevero, constans maneo,* et speciatim de eo usurpatur, qui se malis et calamitatibus, etiam gravissimis, ad religionem christianam deserendam seduci haud patitur. Matth. X, 22. ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος qui vero has calamitates constanti ac firmo animo sustinuerit. ibid. XXIV, 13. ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος qui vero non defecerit a religione christiana. Marc. XIII, 13. Rom. XII, 12. τῇ θλίψει ὑπομένοντες. 2 Tim. II, 12. εἰ ὑπομένομεν, καὶ συμβασιλεύσομεν: ubi ὑπομένειν opponitur τῷ ἀρνεῖσθαι deficere a religione christiana. Iacob. V, 11. μακαρίζομεν τοὺς ὑπομένοντας, seu ὑπομείναντας, beatos praedicamus, qui res adversas aequo animo tulerunt, coll. v. 10. Dan. XII, 12. μακάριος ὁ ὑπομένων. Saepius in N. T. non legitur. Conf. infra ad vocem ὑπομονὴ dicta.

ΥΠΟΜΙΜΝΗΣΚΩ, fut. ὑπομνήσω, aor. 1. ὑπέμνησα, 1) *in memoriam et mentem revoco alicui aliquid, commonefacio,* i. q. ἀναμιμνήσκω. Medium ὑπομιμνήσκομαι *mihi ipse in memoriam revoco,* h. e. *recordor,* ex ὑπὸ et μιμνήσκω, a μνάομαι *recordor, commemoro.* Luc. XXII, 61. καὶ ὑπεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ λόγου τοῦ κυρίου et recordatus est Petrus sermonis Domini. Ioh. XIV, 26. καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα, ἃ εἶπον ὑμῖν et suggeret vobis omnia, quaecunque vobis dixi. 2 Petri I, 12. διὸ οὐκ ἀμελήσω ὑμᾶς ἀεὶ ὑπομιμνήσκειν περὶ τούτων quare nunquam desinam vobis haec in memoriam revocare. Iud. v. 5. ὑπομνῆσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, εἰδότας ὑμᾶς ἅπαξ τοῦτο. *Herodian.* III, 13. 8. μύθων τε ἀρχαίων καὶ δραμάτων ὑπεμίμνησκεν ἀεί. *Aelian.* V. H. IV, 17. V, 19. VIII, 15. 2) synecdochice: *suggero*

vero aliquid, *sive*, *quod suggeritur*, *antea auditum fuerit*, *sive* ion, *doceo*, *trado*, *admoneo*, *hortor*, etiam: *reprehendo*, vitupero, *castigo*. 2 Tim. II, 14. ταῦτα ὑπομίμνησκε haec trade ac hortare. Tit. III, 1. ὑπομίμνησκε αὐτοὺς ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι mone ac hortare eos, ut principibus ac magistratibus obedientiam praestent. 3 Ioh. v. 10. διὰ τοῦτο ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα, ἃ ποιεῖ propterea castigabo eum ob ea, quae perpetravit. Saepius in N. T. non legitur.

ΥΠΟΜΝΗΣΙΣ, ιος, attice εως, ἡ, *recordatio*, *reminiscentia*, *commonefactio*, etiam *admonitio*, *cohortatio*, ab ὑπομιμνήσκω *in memoriam revoco*. 2 Tim. I, 5. ὑπόμνησιν λαμβάνων τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως recordatus haud fucatae fidei, quae in te est. 2 Petr. I, 13. διεγείρειν ὑμᾶς ἐν ὑπομνήσει excitare vos (scilicet ad observanda religionis christianae praecepta) cohortando et commonefaciendo. ibid. III, 1. ἐν αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν. Saepius in N. T. non legitur. Sapient. XVI, 11. 2 Macc. VI, 16. *Aelian*. V. H. II, cap. 28. εἰς τὰ ὅμοια ἔργα ὑπόμνησιν quod vim habet ad similia facta cohortandi. Conf. *Raphel*. in Obss. Polybianis p. 704. qui adducit locum *Polybii* I, 1, 2. et III, 31, 6. ὑπομνήσεως μόνον, παρακλήσεως δ' οὐ προσδεῖ.

ΥΠΟΜΟΝΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie ei tribuitur, *qui manet et remanet in aliquo loco*, *qui relinquitur*, *mora*. Est enim verbale a praet. med. ὑπομέμονα, verbi ὑπομένω *maneo*, *remaneo*. 1 Paral. XXIX, 15. οὐκ ἔστιν ὑπομονή non est mora. 2) *constantia*, *perseverantia*, *patientia*, *tolerantia malorum*. Luc. VIII, 15. καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ fructus edunt ita, ut nullo modo a pietatis virtutisque christianae studio dimoveri possint. ibid. XXI, 19. ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν constantia vero saluti vestrae consulite, seu consuletis. Rom. II, 7. ὑπομονὴ ἔργου ἀγαθοῦ constans virtutis studium. οἱ καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ qui a constanti virtutis studio dimoveri se non patiuntur. ibid. V, 3. 4. VII, 25. δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα constanter, h. e. inconcussa spe ac fiducia exspectabimus. ibid. XV, 4. διὰ τῆς ὑπομονῆς τῶν γραφῶν per constantiam, quam litterae sacrae praecipiunt et exemplis commendant. ibid. v. 5. ὁ θεὸς τῆς ὑπομονῆς Deus, qui constantiam fidei ac virtutis christianae postulat et in animis hominum efficere valet. Coloss. I, 11. εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν ad summam constantiam. 1 Thess. I, 3. τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος spei certae ac inconcussae. 2 Thess. I, 4. ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν ἐν πᾶσιν τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν. ibid. III, 5. ὑπομονὴ Χριστοῦ Christi in calamitatibus perferendis constantia et patientia. 1 Tim. VI, 11. 2 Tim. III, 10. Tit. II, 2. Hebr. X, 36. ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν patientia et constantia vobis opus est. ibid. XII, 1. δι' ὑπομονῆς perseveranter, seu summa cum contentione. Iacob.

cob. I, 3. 4. Iacob. V, 11. 2 Petr. I, 6. Apoc. I, 9. II, 2 et 3 19. III, 10. ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου, pro τὸν λόγον μου ἐν ὑπομονῇ. ibid. XIII, 10. XIV, 12. ubi tamen *Eichhornius* in Commentario ad h. l. Vol. II. p. 150. praemia constantiae et patientiae intellegere, et verba: ὧδε ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἐςὶ vertere mavult: hic cernitur, quibus praemiis cumulati sint constanter Dei cultores. *Hesych.* ὑπομονή· καρτερία. 3) *toleratio.* 2 Cor. I, 6. ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων quando eadem mala perferenda vobis sunt, quae ego sustinui. ibid. VI, 4. ἐν ὑπομονῇ πολλῇ in perferendis multis et gravissimis calamitatibus ac malis. ibid. XII, 12. 4) *exspectatio patiens.* 2 Thess. III, 5. εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ χριστοῦ ad patientem exspectationem adventus Christi ad iudicium. Sic enim non incommode a nonnullis interpretibus explicatur hic locus, nec negari potest, apud Alexandrinos interpretes non solum ὑπομένειν haud raro *sperare*, *exspectare* significare, v. c. Iob. XXXII, 4. Thren. III, 24. Nahum. I, 7. Ps. CXIX, 95. (*Suid.* ὑπέμειναν· προσεδόκησαν,) sed etiam substantivum ὑπομονὴ in *spei* ac *exspectationis* significatione pro עִקְוָה, Esra X, 2. Ier. XIV, 8. XVII, 3. et תִּקְוָה, Iob. XIV, 19. Ps. IX, 19. LXII. 6. reperiri. Saepius in N. T. non legitur.

ΥΠΟΝΟΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *suspicor*, *ex indiciis quibusdam colligo*, *arbitror*, *puto*, *existimo*, ex ὑπὸ et νοέω *cogito*, *intellego.* Ter tantum in N. T. legitur. Act. XIII, 25. τίνα με ὑπονοεῖτε εἶναι, οὐκ εἰμὶ ἐγὼ quem me esse existimatis, non sum. ibid. XXV, 18. οὐδεμίαν αἰτίαν ἐπέφερον, ὧν ὑπενόουν ἐγὼ non poterant afferre eiusmodi crimen, quale ego suspicabar, h. e. quale ad meam cognitionem spectaret. ibid. XXVII, 27. ὑπενόουν οἱ ναῦται προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν colligebant nautae (ex indiciis quibusdam nauticis) se appropinquare terrae cuidam continenti. In versione Alexandrina semel tantum legitur pro chaldaico סְבַר *intellexit*, *cogitavit*, *putavit*, *existimavit.* Dan. VII, 25. ubi tamen *audere*, *animo praesumere* significat. Adde Tob. VIII, 12. οὐκ ἐγένετο μοι καθὼς ὑπενόουν. Iudith. XIV, 14. ὑπενόει γὰρ καθεύδειν αὐτὸν μετὰ Ἰουδὶθ. Sirac. XXIII, 28. καὶ οὐχ ὑπενόησε τιμωρηθήσεται. *Thucyd.* VII, 73. ὑπονοήσας αὐτῶν τὴν διάνοιαν. Apud *Plutarchum* de Garrulit. p. 509. E. ὑπονοεῖν opponitur τῷ εἰδέναι; uti apud *Themistium* p. 128. D. τῷ γινώσκειν. *Aristoph.* Plut. 761. σὺ μηδὲν εἰς ἐμὲ ὑπονόει τοιοῦτο. *Etym. M.* ὑπόνοια καὶ ὑπονοεῖν. ἡ ὑπὸ πρόθεσις ἀτελοῦς διανοίας ἔμφασιν δηλοῖ· ὑπονοεῖν οὖν τὸ μὴ τελέως νοεῖν τὸ πραττόμενον. *Hesych.* ὑπονοεῖ· ὑποπτεύει. Vide *Irmisch.* ad *Herodian.* I. c. 3. 2. pag. 59.

ΥΠΟΝΟΙΑ, ας, ἡ, *cogitatio*, *suspicio*, *coniectura*, *opinio*, ab ὑπονοέω, quod vide supra. Semel tantum in N. T. legitur

gitur 1 Tim. VI, 4. ὑπόνοιαι πονηραὶ cogitationes, seu opiniones, seu suspiciones pravae, quae ipsa formula legitur quoque apud Aristotelem Rhetor. II, 3. In versione Alexandrina codicis Chisiani Dan. IV, 16. respondet chaldaico רַעְיוֹן cogitationes, καὶ ὑπόνοια κατέσπευδεν αὐτὸν, ubi Theodotion διαλογισμὸν habet. ibid. V, 6. καὶ ὑπόνοιαι αὐτὸν κατέσπευδον. Eurip. Phoen. v. 1150. ubi videndus scholiastes. Demosthen. p. 1178. 2. edit. Reiske: ὑπόνοιαι πλασαὶ καὶ προφάσεις ἄδικοι. Interdum etiam ὑπόνοια arrogantiam, nimiam de se opinionem notat, v. c. Siracid. III, 26. ad quem locum fortasse respexit Hesychius glossa: ὑπόνοια· ὑπερηφανία, θράσος.

ΥΠΟΠΛΕ'Ω, fut. εύσω, subtus navigo, sublego, oras continuus lego. Verbum proprium de nautis, qui rem, in mari obiectam, praeternavigaturi, circuitu uti coguntur, cum contra ὑπερπλεῖν nautae dicantur, quum recta via praetervehuntur; ex ὑπὸ et πλέω navigo. Bis tantum in N. T. legitur. Act. XXVII, 4. κἀκεῖθεν ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον hinc ubi solvimus, praeterleglmus Cyprum. Vulg. h. l. voce subnavigare usus est. ibid. v. 7. ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώνην subter Cretam iuxta Salmonem navigavimus.

ΥΠΟΠΝΕ'Ω, ῶ, fut. εύσω, parumper flo, aliquantulum spiro, adspiro, ex ὑπὸ et πνέω spiro, flo. Legitur in N. T. tantum Actor. XXVII, 13. ὑποπνεύσαντος δὲ νότου austro vero adspirante.

ΥΠΟΠΟ'ΔΙΟΝ, ἰϰ, τὸ, 1) proprie: scabellum, quod pedibus subiicitur, ad illos sustentandos, suppedaneum, q. d. τὸ ὑπὸ τὰς πόδας ὂν, quod sub pedibus est. Iacob. II, 3. ἢ κάθου ὧδε ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν μου aut sede hic in scabello meo, vel infra scabellum meum humi. Sensus est: si ei loca inferiora ac minus honesta assignaretis. 2 Paral. IX, 18. καὶ ὑποπόδιον ὑποδεδεμένον ἐν χρυσῷ τῷ θρόνῳ. Pausan. Lib. VIII, cap. 37. p. 675. tale ὑποπόδιον vocat ὑπόθημα, τὸ ὑπὸ τοῖς ποσίν. Apud poetas scabellum, in thronis suppositum, θρῆνυς vocatur. Vide Feithii Antiqu. Homer. Lib. III, p. 220. 2) metaphorice dicitur is, qui alterius potestati subiectus est, et vel vi, vel sponte paret, imagine desumta, ut videtur, a victoribus, qui pedem cervici victi imponere consueverant. Conf. quae supra ad vocem πὰς notata sunt. Sic terra Matth. V, 35. et Act. VII, 49. ὑποπόδιον τῶν ποδῶν τοῦ Θεοῦ dicitur, quatenus tota a Deo eiusque imperio ac voluntate pendet. ibid. XXII, 44. ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου usque dum adversarios tuos tuae potestati subiecero ad unum omnes. Eadem verba reperiuntur quoque Marc. XII, 36. Luc. XX, 43. Act. II, 35. Hebr. I, 13. X, 13. Saepius in N. T. non legitur. Adde Ps. CX, 2. ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. Ies. LXVI, 1. ὁ οὐρανός μοι θρόνος, καὶ ἡ γῆ ὑποπό-

διον

διον τῶν ποδῶν μs. Conf. etiam *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. I. pag. 670.

ΥΠΟΣΤΑΣΙΣ, εως, attice εως, ἡ, 1) proprie: *fundamentum, fulcrum, res, cui alia quaedam innititur, basis, qua aliquid firmatur, ut ne dimoveatur et cedat, sed immobile persistat*, etiam *insistentia, persistentia*, ab ὑφίςημι *suppono, substerno, substituo pro fundamento*; ὑφίςαμαι *subsisto, persisto, firmiter sto, dimoveri me non patior*, quod est compositum ex ὑπὸ *sub*, et ἵςημι *statuo, colloco*. Sic legitur apud *Diodor. Sic.* XIII, p. 203. κατὰ τὸ μέγεθος τῆς ὑποςάσεως propter fundamenti magnitudinem: ubi sermo est de templo Iovis Agrigentino maximo in Sicilia. Alex. Ezech. XLIII, 11. διαγράψεις τὸν οἶκον, καὶ τὰς ἐξόδες αὐτῦ καὶ τὴν ὑπόςασιν αὐτῦ. Ps. LXIX, 2. ἐνεπάγην εἰς ἰλὺν βυθῦ, καὶ ὐκ ἔςιν ὑπόςασις. Hinc 2) metaphorice est *firma fiducia, certa ac inconcussa spes, confidentia, certa rei exspectatio*, qua animus humanus tanquam fundamento insistit ac innititur, et ὑφίςασθαι partim apud Graecos significat: *certissime persuasum sibi aliquid habere*, quo sensu apud *Diodor. Sic.* I, 6. 11. 12. et alibi legitur; partim speciatim de *militibus* usurpatur, *qui non trepidant, commoventur, aut irruenti cedunt hosti, sed statu plane immoto ac inconcusso impetum hostilem excipiunt et sustinent.* 1 Macc. III, 53. V, 40. 44. VII, 25. X, 73. Sic legitur in N. T. 2 Cor. IX, 4. ἐν τῇ ὑποςάσει ταύτῃ τῆς καυχήσεως ob hanc fiduciam, qua in vobis laudandis usi sumus. Eadem verba leguntur quoque ibid. XI, 17. Hebr. III, 14. ἐάν περ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποςάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν si nempe constantes manebimus in religione christiana. Ὑπόςασις enim h. l. aeque late sumitur ac vocabulum πίςις, toties in N. T. obvium. ib. XI, 1. ὑπόςασις ἐλπιζομένων certissima ac fiducia plena exspectatio rerum, quas tantum speramus et nondum videmus. Alexandrini Ps. XXXVIII, 11. καὶ ἡ ὑπόςασίς μυ παρὰ σῦ ἐςι, ubi in hebraico est תּוֹחַלְתִּי *spes*, et *Aquila* habet καραδοκίαν, *Symmachus* autem ἀναμονήν. Ruth. I, 12. ἔςι μοι ὑπόςασις τῦ γεννηθῆναί με ἀνδρί. Ezech. XIX, 5. ἀπώλετο ἡ ὑπόςασις αὐτῆς. In utroque loco respondet hebraico תִּקְוָה *exspectatio*. Apud *Diodor. Sic.* XX, c. 78. ὑποςατικὸς is dicitur, *qui firmiter spem tenet*, et opponitur τῷ ἐκπεπληγμένῳ. De *animi firmitate ac robore, constantia ac fiducia invicta ac perseverantia in aliqua re, quae nullis periculis cedere novit*, usus est voce ὑπόςασις *Polybius* quoque Hist. IV, c. 50. οἱ δὲ Ῥόδιοι, θεωρῦντες τὴν τῶν Βυζαντίων ὑπόςασιν, κ. τ. λ. ibid. VI, c. 53. de *Horatio Coclite*, εἰς τὴν ὑπόςασιν αὐτῦ καὶ τόλμαν καταπεπληγμένων τῶν ὑπεναντίων. Conf. *Carpzovii* Exercitt. Philonn. ad Hebr. XI, 1. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 200. *Abresch.* Annotatt. in *Ep. ad Hebr.* p. 18. et *Suiceri* Thesaur. Eccles. Tom. II, pag. 1398.

398. 3) *suppositum, res existens, persona, natura, substantia, essentia.* Sic legitur in N. T. Hebr. I, 3. ubi Christus dicitur fuisse χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως Θεοῦ imago expressa essentiae, seu naturae divinae eiusque maiestatis immutabilis. Vide *C. G. Molleri* D. de genuina vocum χαρακτὴρ et ὑπόστασις notione ad illustrandum locum Hebr. I, 3. Lips. 1738. 4. *Hesych.* ὑπόστασις· πρόσωπον. Saepius in N. T. non legitur.

ΥΠΟΣΤΕΛΛΩ, fut. ελῶ, aor. 1. ὑπέστειλα, 1) *subduco, subtraho.* Medium ὑποστέλλομαι *clam abeo, discedo, me subduco, subterfugio*, et partim de iis usurpatur, *qui se aliorum consortio et consuetudini subducunt*, partim de iis, *qui subterfugiunt aliquid ex socordia aut metu periculi*, ex ὑπὸ et στέλλω *mitto*; in medio: *eo, proficiscor.* Sic legitur in N. T. Act. XX, 27. οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ non enim subterfugi, quo minus vos de omni voluntate divina edocerem. Galat. II, 12. ὑπέστελλεν (scil. ἑαυτὸν) καὶ ἀφώριζεν ἑαυτὸν prae timore se subduxit eorum consortio et separavit. Adde *Polyb.* I, 16. 2) ὑποστέλλομαι *metu compulsus, aut verecundia commotus aliquid celo, reticeo, dissimulo*, et opponitur τῷ παῤῥησιάζεσθαι. Actor. XX, 20. ὡς οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων, τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν me nihil metu abreptum, aut alia caussa commotum reticuisse vobis eorum, quae ad vestram utilitatem pertinerent. In hac significatione saepius haec vox apud *Iosephum* repetitur. Sic c. in Vita sua §. 54. μηδὲν ὑποστειλάμενος, ἀναφανδὸν εἶπε nihil dissimulans aperte dicebat. Idem de B. Iud. I, 26. 1. μηδὲν τῆς ἀληθείας ὑποστειλάμενος ἀντικρὺς εἶπεν. ibid. c. 23. τὰ μὲν ἁμαρτήματα τοῦ πατρὸς αἰδημόνως ὑπεστείλατο. l. ib. X, cp. 26. 2. μηδὲν ὑποστελλόμενος Ἀλέξανδρος, τά τε κατὰ Ἀντίπατρον ἀπεδύρετο πρὸς αὐτόν. Cf. *Spanhem.* ad *Iuliani* Oratt. 10. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 594. et *Elsneri* Obss. Sacr. T. I, 463. 3) *metuo, timeo, animo timido sum et meticuloso*, ita, ut omissum sit substantivum φόβῳ, quod diserte addit *Iosephus* . I. II, 5. 5. et VI, 5. 5. Sic legitur in N. T. Hebr. X, 38. καὶ ἐὰν ὑποστείληται et si cui defuerit fiducia, aut si quis animum abiecerit tempore persecutionis metuque abreptus subterfugerit calamitates: ubi πίστις opponitur τῷ ὑποστέλλεσθαι. Verba desumta sunt ex Habac. II, 4. Pro גור *metuere, formidare*; legitur ὑποστέλλεσθαι apud Alexandrinos Deut. I, 17. Adde Iob. XIII, 8. Exod. XXIII, 21. et Sapient. VI, 7. Saepius in N. T. non legitur. — *Hesych.* ὑποστειλάμενος· ἀποκρυψάμενος, φοβηθείς. Idem: ὑποστέλλεται· φοβεῖται. Idem: ὑπεστειλάμην· παρῃτησάμην, ἀπεκρυψάμην. *Suid.* ὑποστέλλεται· καταδύεται, ὑποκρίνεται, φεύγει, δολιεύεται. Idem: ὑποστειλάμενος· ὑποκρυψάμενος, φοβηθείς. Conf. etiam, quae de hac voce

voce disputavit *Vigerus* de Idiotismis L. g. Gr. p. 302 seq. ed. *Zeunii*.

ΥΠΟΣΤΟΛΗ, ῆς, ἡ, *subductio*, *subtractio*, *timor*, *metus*, *fuga clancularia*. Est verbale a perf. med. ὑπέσολα, verbi ὑποσέλλω, quod vide. Legitur in N. T. tantum Hebr. X, 39. ἐκ ἐσμὲν ὑποςολῆς, scil. υἱοὶ, nos vero ne abiiciamus animum, nec subterfugiamus meticulosi mala et calamitates ob religionem christianam. Metaphora desumta videtur a militibus, qui, ignavia ac timiditate abrepti, stationem suam deserunt, ex acie se subducunt et fugam capessunt. *Theodoretus* explicat ἀμφιβολίαν, *Chrysostomus* ῥᾳθυμίαν. *Theophylactus* ad h. l. ἡμεῖς ἐκ ἐσμεν των ἀπολλυμένων διὰ τὸ ὑποσέλλεσθαι καὶ ἀποῤῥᾳθυμεῖν ἢ διςάζειν. κ. τ. λ. Vox ὑποςολὴ apud *Iosephus* aliquoties pro *metu* ponitur, ut docuit *Krebsius* in Obss. Flav. p. 382. *Hesych.* ὑποςολή· δειλία, φυγή.

ΥΠΟΣΤΡΕΦΩ, fut. ψω, *redeo*, *revertor*, ex ὑπὸ et σρέφω *verto*. Marc. XIV, 40. καὶ ὑποςρέψας εὗρεν αὐτὰς πάλιν καθεύδοντας reversus autem invenit eos iterum dormientes. Luc. I, 56. ὑπέςρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς domum rediit. ibid. II, 39. 43. 45. IV, 1. 14. VII, 10. VIII, 37. 39. 40. IX, 10. X, 17. XI, 24. XVII, 15. 18. XIX, 12. XXIII, 48. 56. XXIV, 9. 33. 52. Act. I, 12. VIII, 25. 28. ἦν δὲ ὑποςρέφων revertebatur. ibid. XII, 25. XIII, 13. ὑπέςρεψαν εἰς ἱεροσόλυμα reversus est Hierosolymam. ibid. v. 34. XIV, 21. XX, 3. XXI, 6. ὑπέςρεψαν εἰς τὰ ἴδια, sc. οἰκήματα. Alex. Esther. VI, 12. Ἀμὰν δὲ ὑπέςρεψε εἰς τὰ ἴδια, hebr. [illegible] XXII, 17. XXIII, 32. Galat. I, 17. Hebr. VII, 1. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini adhibuerunt hanc vocem pro שׁוּב *redire*, *reverti*. Genes. XIV, 17. Lev. [illegible] 19. VII, 15.

ΥΠΟΣΤΡΩΝΝΥΩ, vel ΥΠΟΣΤΡΩΝΝΥΜΙ, fut. ωσω, *substerno*, ex ὑπὸ *sub* et σρωννύω, vel σρώννυμι [illegible]. Tantum extat in N. T. Luc. XIX, 36. ὑπεςρώννυον τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ substernebant vestimenta sua in via. Alexandrini usi sunt hac voce pro יָצַע *stravit*, *substravit*, [illegible] *posuit*. Ies. LVIII, 5. σάκκον καὶ σποδὸν ὑποςρώσῃ. Cyrop. VIII, 8, 8.

ΥΠΟΤΑΓΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie: *subordinatio*, *certo loco ac ordine positio ac subiectio*, quasi *subcollocatio*. Est verbale a praet. med. ὑποτέταγα, verbi ὑποτάσσω, quod vide infra. 2) metaphorice: *obedientia*. Sic quater tantum in N. T. legitur. 2 Cor. IX, 13. ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριςοῦ ob obedientiam vestram, qua praestatis religioni christianae, quam profitemini. Galat. II, 5. οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ quorum desiderio ne momentum.

nunquam accommodavi. 1 Tim. II, 11. ἐν πάσῃ ὑποταγῇ. Ibid. III, 4.

ὙΠΟΤΆΣΣΩ, vel ὙΠΟΤΆΤΤΩ, fut. άξω, 1) proprie: *subordino, suo loco ac ordine dispono, certo ordini subiicio ac subdo;* ex ὑπὸ et τάσσω, vel τάττω *ordino, colloco, statuo.* Huc referri commode possunt loca 1 Cor. XIV, 32. καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται et qui spiritu divino afflati loquuntur, sibi invicem cedere seque ipsos certo ordini adstringere debent. Conf. v. 33. ubi subiungitur ὁ γάρ ἐστιν ἀκαταστασίας ὁ Θεὸς, et v. 29. 30. 31. ibid. v. 34. ἀλλ' ὑποτάσσεσθαι, scil. δεῖ, sed subiicere se debent ordini, in legibus constituto, h. e. viris cedere debent honorem loquendi et docendi in conventibus publicis. 2) metaphorice: *subiicio aliquem alicuius potestati, efficio, ut aliquis alteri obedientiam et reverentiam debitam praestet.* Medium ὑποτάσσομαι *me subiicio ipse*, h. e. *pareo, obedio, cultum, reverentiam et obedientiam debitam alicui praesto:* interdum etiam *debita officia alicui praesto.* Sic legitur in N. T. Luc. II, 51. καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς et debita officia ipsis praestabat. ibid. X, 17 et 20. ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται quod daemones imperio vestro parent, seu, quod habetis facultatem sanandi daemoniacos, vobis concessam. Rom. VIII, 7. τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται legibus enim divinis non obedit. ibid. v. 20. τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη multis enim et variis calamitatibus ac malis premuntur Christiani his in terris; et paulo post: διὰ τὸν ὑποτάξαντα per Deum, qui eos his calamitatibus et malis obnoxios reddidit. ibid. X, 3. τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν rationem perveniendi ad favorem Dei ac remissionem peccatorum, a Deo praescriptam, non sequuti sunt. ibid. XIII, 1. πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω unusquisque vestrum magistratibus, imperii instructis, obedientiam praestet debitam. ibid. v. 5. 1 Cor. XV, 27 et 28. XVI, 16. ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις ut vos etiam tales in honore habeatis. Ephes. I, 22. formula πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ ab ea, quae statim sequitur, αὐτὸν ἔδωκε κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ, minime differt. Ibid. V, 21. ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις debita vobis invicem officia praestate. ibid. v. 22. Philipp. III, 21. κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα pro vi et potestate sua, qua omnes hostes sibi subiiciet. Conf. v. 18. Tit. II, 5. 9. III, 1. Hebr. II, 5. 8. XII, 9. ubi ὑποτάσσεσθαι τῷ Θεῷ est: calamitates ac poenas, a Deo immissas, non recusare, sed lubenter subire ac bene et sapienter iis uti, i. q. v. 7. est: ὑπομένειν παιδείαν. Iacob. IV, 7. ὑποτάγητε οὖν τῷ Θεῷ subiicite igitur vos ipsi regimini ac voluntati Dei, i. q. 1 Petr. V, 6. ταπεινώθητε ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ Θεοῦ. Conf. quae

supra ad vocem ταπεινόω dicta sunt. 1 Petr. II, 13. 18. III, 1. 5. 22. ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων imperio eius subiectis angelis. ibid. V, 5. Saepius in N. T. non legitur. Adde Ps. LXI, 1. ὐχὶ τῷ Θεῷ ὑποταγήσεται ἡ ψυχή μυ. ibid. v. 5. XXXVI, 7. ὑποτάγηθι τῷ κυρίῳ καὶ ἱκέτευσον αὐτόν. ibid. XLVI, 3. ὑπέταξε λαὺς ἡμῖν καὶ ἔθνη ὑπὸ τὺς πόδας ἡμῶν. 1 Paral. XXIX, 24. Dan. VI, 13. δανιὴλ ὐχ ὑπετάγη τῷ δόγματί συ. Ps. VIII, 7. πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῦ. 2 Macc. VIII, 9. 22. IX, 12. δίκαιον ὑποτάσσεσθαι τῷ Θεῷ. *Arrianus* Diss. Epict. III, 24. p. 337. et 26. p. 357. *Herodian.* II, 2. 19. III, 6. 14. *Aelian.* V. H. II, c. 41. *Ioseph.* A. I. I, c. 19. s. 8. V, c. 4. sect. 1. VIII, c. 5. sect. 3. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 668.

ὙΠΟΤΊΘΗΜΙ, fut. ήσω, aor. 1. ὑπέθηκα, 1) proprie: *suppono*, *subdo*, *subiicio*, *praebeo*, ex ὑπὸ et τίθημι pono. Rom. XVI, 4. ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μυ τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν qui pro vita mea suam ipsorum cervicem subiecerunt, scil. securi, h. e. qui promto animo pro mea incolumitate et salute praesentissima vitae pericula subierunt. *Arrianus* Diss. Epictet. III, cap. 26. p. 359. παρέδωκας σαυτὸν δῦλον, ὑπέθηκας τὸν τράχηλον tradidisti te servum, subiecisti collum iugo. *Aelian.* V. H. X, c. 16. ἐγὼ δὲ ὑποθήσω τὴν κεφαλήν. In eadem notione legitur quoque apud Alexandrinos Genes. XLIX, 15. ὑπέθηκε τὸν ὦμον αὐτῦ. 2 Paral. IX, 18. ὑποπόδιον ὑπέθηκαν. et in libris apocryphis V. T. Sirac. VI, 27. ὑπόθες τὸν ὦμόν συ, et LI, 34. τὸν τράχηλον ὑμῶν ὑπόθετε ὑπὸ ζυγόν. 2 Macc. XIV, 41. 2) metaphorice: *suppedito*, *suggero aliquid*, *propono*, *consilium do*, *admoneo*, *edoceo*, *praecipio*, *sedulo inculco*, *instituo*, quasi *menti aliquid probe perpendendum et observandum subiicio*. Sic legitur in N. T. 1 Tim. IV, 6. ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς quae si tradideris ac praeceperis Christianis, idoneum te praestabis doctorem religionis christianae. Saepius in N. T. non reperitur. *Ioseph.* A. I. I, 1. 4. ὁ Θεὸς τὸν ὄφιν πολέμιον ἀποδείξας ἀνθρώποις καὶ ὑποθέμενος κατὰ τῆς κεφαλῆς φέρειν τὰς πληγάς. ibid. cap. 3. 2. Νῶεος σώζεται μόνος, ὑποθεμένυ μηχανὴν αὐτῷ καὶ πόρον πρὸς σωτηρίαν τῦ Θεῦ τοιαύτην. ibid. VIII, 5. 8. VI, 6. 2. XII, 2. 1. ubi ὑποτίθεσθαι est *consilium dare*; unde ὑποθῆκαι sunt *consilia*, apud Eundem A. I. III, 4. 1. et in Vita sua §. 56. Apud *Iosephum* ὑποτίθεσθαι etiam significat: *praescribere*, *praecipere*, v. c. de B. Iud. II, 8. 7. τὴν αὐτὴν ὑποτίθενται δίαιταν, unde ὑποθῆκαι sunt *praecepta*, apud Eundem A. I. V, 6. 3. VIII, 4. 6. Conf. praeter *Krebsium* in Obss. Flav. p. 355. et *Wetstenium N. T.* T. II, p. 336. *Menagium* ad *Diog. Laërt.* p. 37. et *Salmasium* ad *Simplicium* p. 13. Ὑποτίθεσθαι etiam apud Graecos non solum de *suppeditatione argumentorum*

ad

ad orationem adhibetur, v. c. in *Philostrati* Prooem. ad Vitas Sophistarum p. 481. sed etiam de eo dicitur, *qui subiectum aliquod in oratione coram populo proponit, argumentum aliquod tractandum suscipit*, seu *de materia aliqua pro concione disserit.* Conf. *Vitringam* de Synagoga Vetere Lib. III, Part. I, p. 721. *Thom. M.* p. 876. ὑποτίθησι μὲν τὰ ἐνέχυρα ὁ δανειζόμενος· ὑποτίθεται δὲ ὁ λαμβάνων ταῦτα, ἤγουν ὁ δανείζων. καὶ ὑποτίθημι· τὸ ὑποβάλλω, καὶ τὸ συμβουλεύω, κ. τ. λ. ubi conf. interpretes.

ὙΠΟΤΡΈΧΩ, aor. 2. ὑπέδραμον, ab inusitato ὑποδρέμω, *infra cursu deferor, praetercurro, infra, vel subtus curro*, etiam *cursu deferor in aliquem locum*, ex ὑπὸ et τρέχω *curro.* Tantum extat in N. T. Act. XXVII, 16. νησίον δέ τι ὑποδραμόντες ad insulam vero quandam delati. Alii, nimis, ut videtur, etymologiam prementes, vertunt: *prope*, vel *infra parvam insulam currentes.* Conf. *Alberti* in Obss. Philol. ad h. l. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 642. et *Scaliger.* ad *Eusebium* p. 40. *Hesych.* ὑποτρέχοντες· ὑπεισερχόμενοι, σπεύδοντες.

ὙΠΟΤΎΠΩΣΙΣ, ιος, attice εως, ἡ, 1) proprie: *delineatio, brevis ac rudis designatio et adumbratio operis, a qua ordiuntur artifices, prima picturarum, vel operum lineamenta, praeformatio*, ab ὑποτυπόω, quod *primis lineis aliquid exarare* notat, et τῷ ἀναγράφειν opponitur, ex ὑπὸ et τυπόω *formo, figuro*, quod a τύπος *typus, exemplar. Aristoteles* Ethic. I, c. 7. ὑποτυπῶσαι πρῶτον, εἶθ' ὕστερον ἀναγράψαι. Conf. *Fabricium* ad *Sextum Empiricum* p. 1 seq. Sic *forma* apud *Cicer.* ad Div. II, 8. III, 11. Orat. I, 35. extr. 2) *exemplar, in animo infixum, quod ἰδέαν Platonici vocant, species rei, in animo expressa et comprehensa*, quam significationem etiam *forma* apud Latinos habet, v. c. *Ciceronem* Orat. 5. 2 Tim. I, 13. ὑποτύπωσιν ἔχε τῶν ὑγιαινόντων λόγων formam doctrinae verae ac salutaris, a me tibi traditae, in animo tuo expressam habe. Conf. quae supra ad vocem μόρφωσις dicta sunt. Aliis interpretibus vocabulum ὑποτύπωσις h. l. ut τύπος plane abundare videtur. 3) *exemplum, ad quod se alii conformant, exemplum, vel ad imitandum, vel ad deterrendum, ad edocendos et ad consolandos alios propositum.* 1 Tim. I, 16. εἰς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ ut exemplum extaret omnibus, amplexuris eius religionem. *Oecumenius:* εἰς ὑποτύπωσιν· πρὸς ὑπόδειγμα, πρὸς ἀπόδειξιν, πρὸς παράκλησιν. Eodem fere modo *Theophylactus* explicavit. *Hesychius*, sine dubio hunc locum respiciens, habet: πρὸς ὑποτύπωσιν· πρὸς σημεῖον. Conf. *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II, p. 398. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 320 seq. et *Valesium* ad *Eusebium* p. 95. qui ostendit, vocem ὑποτύπωσις interdum etiam

institutionem et *instructionem* notare. Saepius in N. T. non legitur.

ΥΠΟΦΕΡΩ, aor. 1. ὑπήνεγκα, infinit. aor. 2. ὑπενεγκεῖν 1) proprie: *fero post aliquem*, *suffero*, *porto*. ex ὑπὸ et φέρω *fero*. *Aelian.* V. H. IV, 22. οἱ παῖδες ὑπέφερον αὐτοῖς δίφρους servi post dominos portabant sellulas. Alex. Iob. XV, 37. ἡ δὲ κοιλία αὐτῦ ὑποίσει δόλον. Sirac. XXII, 18. ἄμμον καὶ ἅλα καὶ βῶλον σιδήρυ εὔκοπον ὑπενεγκεῖν ἢ ἄνδρα ἀσύνετον. 2) *perfero*, *sustineo*, *tolero*, *patior*. Sic autem ter tantum in N. T. legitur. 1 Cor. X, 13 ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν, τῦ δύνασθαι ὑμᾶς ὑπενεγκεῖν sed calamitatibus ac afflictionibus vestris talem exitum dabit, ut possitis perferre h. e. ne iis opprimamini et succumbatis. 2 Tim. III, 11. οἵους διωγμὺς ὑπήνεγκα quales persecutiones sustinui. 1 Petr. II, 19. ὑποφέρει τὶς λύπας adversa ac tristia quis patitur; ubi ὑποφέρειν cum πάσχειν permutatur. Alex. Prov. VI, 33. ὀδύνας δὲ καὶ ἀτιμίας ὑποφέρει. ibid. XVIII, 14. Iob. II, 10. εἰ τὰ ἀγαθὰ ἐδεξάμεθα, τὰ κακὰ ὐχ ὑποίσομεν; ib. IV, 2. XXXI, 23. Ps. LIV, 12. et LXIX, 10. ὅτι ἕνεκά σε ὑπήνεγκα ὀνειδισμόν. Amos VII, 10. Micha VII, 9. 2 Macc. II, 28. ἡδέως τὴν κακοπάθειαν ὑποίσομεν. ibid. VI, 3. σκληρὰς ὑποφέρω κατὰ τὸ σῶμα ἀλγηδόνας. *Hesych.* ὑποφέρει· ὑπομένει. Idem: ὑποίσει· ὑφέξει, βαςάσει. Idem: ὐχ ὑποίσω· ὐχ ὑπενέγκω, ὐ βαςάσω. Lex *Cyrilli* MS. Brem. ὑποίσει· ὑφέξει, ὑπομενεῖ, βαςάσει. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 141 seq.

ΥΠΟΧΩΡΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *secedo*, *clam me subduco*, *in alium locum me confero*, ex ὑπὸ et χωρέω *abeo*, *redeo*, *venio*, *accedo*, quod a χώρα *locus*, *regio*. Bis tantum legitur in N. T. Luc. V, 16. αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις καὶ προσευχόμενος ipse vero in deserta loca secessit precandi causa. Versio *Vulg. secedebat*. Versio lat. Cod. D. *erat subtrahens se*. ibid. IX, 10. ὑπεχώρησε εἰς τόπον ἔρημον secessit in locum desertum. Praeterea legitur in versione Alexandrina Iud. XX, 37. in *Symmachi* reliquiis Ps. CXXXVI, 24. et Sirac. XIII, 12. *Homer.* Il. χ', 96. *Lucian.* V. Hist. II, 32. ὑπεχώρει γὰρ προσιῦσιν ἡμῖν καὶ ὑπέφευγε. Alia loca dedit *Wetstenius N. T.* T. I, p. 687.

ΥΠΩΠΙΟΝ, ϰ, τὸ, 1) proprie: *ea pars faciei*, *quae oculis subiecta est*, *suboculare*, ex ὑπὸ et ὤψ, ὠπὸς, ὁ, *oculus*. *Galenus* ὑπώπιον τὸ ὑποφθάλμιον vocat. *Hypatus* de Corporis Partibus apud *Stephanum le Moyne* in Variis Sacris p. 514. ὑπώπια· τὰ μῆλα τῶν μαγύλων, δηλονότι τὰ ὑποκάτω τῶν ὀφθ. *Eustathius* ad *Homerum* Iliad. μ', in fine: ὑπώπιον· τὰ ὑπὸ τοῖς ὀφθαλμοῖς μέρη. 2) *sugillatio*, seu *lividus tumor sub oculo*, *ortus ex ictu*, *inprimis quem caestu dedit antagonista pugil*, et deinde *quodcunque vulnus*, *plaga*, vel *contusio in alia aliqua*

sua corporis parte. *Eustathius* l. l. ὑπώπια — — τὰς ὑπὸ τὰς ὀφθαλμὰς πληγάς. *Hesych.* ὑπώπια τὰ ὑπὸ τὰς ὀφθαλμὰς οἰδήματα, ἀπὸ μέρας δὲ ὅλην τὴν ὄψιν δηλοῖ, καὶ τὰ πελιώματα. *Pollux* Onom. Lib. II. c. 4 sect. 52. ὑπώπια τὰ ὑπὸ τὰς ὦπας τῶν πληγῶν ἴχνη. Schol. *Aristoph.* ad Acharn. v. 550. ὑπώπιον τῶν τύλων, τῶν γενομένων ἐν ταῖς χερσὶν ἀπὸ τῆς σιδήρα ἐργασίας. λέγεται δὲ καὶ ὑπώπια, καὶ τὰ ἀφ' οἱασδηποτεν πληγῆς τραύματα. Adde *Aristoph.* Vesp. v. 528. et Alex. Prov. XX, 29. ubi ὑπώπια (pro hebraico חַבּוּרוֹת *vibices*. *Aquila* et *Theodotion* μώλωπας habent.) et συντρίμματα et πληγαὶ ut synonyma iunguntur. Conf. *Nunnesii* Notas ad *Herodiani* Fragmenta in ὦπας. *P. Fabri* Agon. c. 14. *Lydii* Agon. Sacr. c. 14. *L. Bos.* Exercitationes in N. T. p. 140 sq. et *Schwarzium* in Comment. Critt. Ling. Gr. p. 1368. Inde est

ΥΠΩΠΙΑΖΩ, fut. άσω, quod 1) proprie notat: *sugillare, ut sub oculis existant vibices et maculae lividae; faciem et partes, quae sunt sub oculis, ita contundere, ut aut vulnus oriatur, aut certe eae partes lividae reddantur*, et speciatim de pugilibus adhibetur, cum pugnis, aut caestibus antagonistae faciem ita obtundunt, ut livida reddatur, quo sensu etiam Latini voce *obtundere* utuntur. Conf. *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II. p. 1400. et *Wetstenii* N. T. T. I. p. 779 seq. 2) per synecdochen generatim *aliquem vel vulnerare, vel lividum reddere* notat. *Gloss. Stephani Lat. Graec.* Sugillat, πλήσσει, ὑπώπια ποιεῖ. Sugillatus, ὑπωπιασθείς. 3) metaphorice: *admodum molestus sum, negotium facesso, vexo*, et speciatim de ea molestia adhibetur, quam quis sustinet, cuius aures ab importuno aliquo flagitatore, aut garrulo, quasi verberantur, ut adeo respondeat formulis latinis *aures alicuius obtundere, ad fastidium aliquid repetere, onerare aliquem precibus*. Sic legitur in N. T. Luc. XVIII, 5. ἵνα μὴ ὑπωπιάζῃ με, ne me nimium vexet et aures mihi obtundat; seu, ne me precibus suis fatiget. 4) *domo, subiicio reluctantem, male et duriter tracto ac habeo*. Sic reperitur in N. T. 1 Cor. IX, 27. ubi formula ὑπωπιάζειν τὸ σῶμα vel significat: cupiditates pravas et vitiositatis vim compescere ac reprimere et animi, per religionem christianam emendati, imperio subiicere; vel notat: affligere et vexare corpus, v. c. fame, siti, laboribus molestis et itineribus. *Oecumenius* ad h. l. ὃν ἀφίημι, φησὶ, τῇ γαστρὶ καὶ τῷ σώματι τὰς ἡνίας, ἀλλὰ περισφίγγω αὐτὸ, καὶ ὑποτάσσω. τῦτο γὰρ λέγει τὸ ὑπωπιάζω καὶ δυλαγωγῶ, τετέσι, δαμάζω, καὶ ὡς δῦλον ἄγω. Idem fere reperitur in *Alberti* Glossar. Gr. N. T. p. 216. Saepius in N. T. non reperitur.

ΥΣ, ὑός, ὁ, ἡ, *sus, porcus, porca*, i. q. σῦς. In N. T. tantum extat 2 Petr. II, 22. ὗς λυσαμένη εἰς κύλισμα βορβόρυ sus lota reverti solet ad volutabrum coeni. Adagium, quod in

eos convenit, qui in pristina flagitia relabuntur; de quo lectu digna habet *Vorstius* de Adagiis N. T. cap. IV. p. 776 sq. ed. *Fischeri.* Alexandrini Levit. XI, 7. Deut. XIV, 18. Prov. XI, 22. hac voce usi sunt pro hebraico חֲזִיר idem, pro quo Psalm. LXXX, 13. vocem σῦς adhibuerunt.

ΥΣΣΩΠΟΣ, ου, ἡ, *hyssopus*, *genus fruticis lignosi et arborescentis.* Hyssopus enim, quae apud nos herba est humilis, in orientis calidioribus terris inter frutices et arbusculas numeratur; unde etiam in Iudaeorum libris אזוב, proprie sic dicta, ab אזוב יון *hyssopo graecanica* distinguitur. Bis tantum in N. T. commemoratur. Ioh. XIX, 29. οἱ δὲ, πλήσαντες σπόγγον ὄξους, καὶ ὑσσώπῳ περιθέντες, προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι, h. e. quidam vero spongiam, vino viliori repletam et hyssopi calamo affixam, ori Iesu admoverunt. Recte enim monuerunt doctissimi interpretes, ὑσσώπῳ h. l. positum esse pro καλάμῳ ὑσσώπου, collatis locis parallelis Matth. XXVII, 48. et Marc. XV, 36. Calamus autem, seu caulis hyssopi tantae est in oriente altitudinis, ut spongia, ei imposita, Christo, e cruce mediocri pendenti, facile porrigi potuerit. Conf. *Sagittarii* Hist. Pass. P. II. p. 950 sq. *Salmasium* de Cruce p. 288. 311. 317 et 582. et de Homonymis hyles iatricae c. 19. *Lud. de Dieu* Criticam Sacram p. 527 et *Wedelii* Cent. I. Dec. VII. Exc. 1. 2. 3. *Hyssopi fasciculum aspergilli loco in sacris leviticis fuisse*, ex loco Hebr. IX, 19. apparet. In versione Alex. legitur pro אזוב, Exod. XII, 22. Num. XIX, 6. 18. 1 Regg. IV, 33. Ps. LI, 9. *Hesych.* ὕσσωπος· βοτάνη σμήχουσα. *Suid.* ὕσσωπος· βοτάνη ῥυπτική, κ. τ. λ. Varias de hac herba sententias collegit *Fesselius* in Adversariis Sacris V, cap. 10. qui *Rosmarinum* esse contendit. Vide et *Wetstenii N. T.* T. I p. 965 seq.

ΥΣΤΕΡΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *sum posterior tempore vel adventu, remaneo, a tergo relinquor, tardius venio, moror, differo accessum*, ab ὕστερος, *posterior.* *Polyb.* Hist. IX, c. 13. κατὰ μὲν ὑστερεῖν, κατὰ δὲ προτερεῖν ἀνάγκη. *Apollodor.* Bibl. I, c. 9. § 25. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 10. *Xenoph.* Anab. I, 7, 10. Idem Hist. Gr. III, 5, 18. V, 1, 13. *Eurip.* Phoen. v. 998. Eandem quoque significationem verbum ὑστερίζειν apud *Xenoph.* Anab. VI, 1, 11. et καθυστερεῖν apud *Polyb.* Hist. III, p. 96. habet. 2) *inferior sum dignitate, deteriori conditione sum, vilis et contemtus sum.* 1 Cor. VIII, 8. οὔτε, ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα, neque, si abstinemus a quibusdam ciborum generibus, ideo deteriores sumus Christiani. ibid. XII, 24. τῷ ὑστεροῦντι membris corporis, quae vilissima vulgo et maxime contemta habentur. 2 Cor. XI, 5. λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων, nulla enim in re me inferiorem esse summis illis apostolis existimo. ibid. XII, 11. 3) *careo, egeo,*

ιγέω, *destituor, priver aliqua re, deficio, desum; speciatim: penuria laboro, destituor rebus, ad vitam sustentandam necessariis.* Matth. XIX, 20. τί ἔτι ὑστερῶ; quid adhuc mihi deest? Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 450. Marc. X, 21. ἕν σοι ὑστερεῖ unum adhuc tibi deest, scil. ad perfectionem. Luc. XV, 14. καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι tunc ipse victu destituebatur. ibid. XXII, 35. μή τινος ὑστερήσατε; num unquam inopia laborastis? Ioh. II, 3. ὑστερήσαντος οἴνου cum vinum deficere inciperet. Rom. III, 23. πάντες γὰρ ἥμαρτον, καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ θεοῦ omnes enim peccarunt, caruerunt favore divino et alieni fuerunt a felicitate, olim a Deo speranda. Multa ad h. l. collegit *Wakefield* in Silva Critica P. III. p. 13 sq. 1 Cor. I, 7. ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι ut iam nullo beneficio divino careatis. 2 Cor. XI, 9. καὶ ὑστερηθεὶς et destitutus rebus, ad vitam sustentandam necessariis. Phil. IV, 12. ὑστερεῖσθαι opponitur τῷ περισσεύειν. Hebr. IV, 1. μήποτε — — δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκέναι ne quis vestrum ea destituatur. ib. XI, 37. ὑστερούμενοι penuria laborantes. ibid. XII, 15. μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ ne quis vestrum favore divino iterum privetur, aut a religione christiana deficiat. Videtur h. l. et cap. IV, 1. imago desumta esse a stadiis veterum, in quibus alii alios a tergo relinquebant, aut impediebant, ne metam primi contingerent. Certe apud *Herodot.* I, 70. ὑστερεῖν est *nimis sero venire.* Saepius in N. T. non legitur. Adde Ps. XXXVIII, 6. ἵνα γνῶ, τί ὑστερῶ ἐγὼ ut sciam, quid desit mihi. Nehem. IX, 21. οὐχ ὑστέρησεν αὐτοῖς οὐδέν. Ps. XXIII, 1. οὐδέν με ὑστερήσει. Ies. LI, 14. οὐ μὴ ὑστερήσῃ ἄρτος αὐτοῦ. Sirac. XI, 12. 13. XIII, 6. ἐὰν ὑστερήσῃς si inopia laboraveris. *Alberti* Glossar. N. T. p. 97. ὑστεροῦνται· ἐκπεπτώκασι, λείπονται.

ΥΣΤΕ'ΡΗΜΑ, τος, τὸ, 1) *penuria, inopia, paupertas, opum defectus,* i. q. ὑστέρησις, ab ὑστερέω, quod vide. Sic legitur in N. T. Luc. XXI, 4. αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς ἅπαντα τὸν βίον, ὃν εἶχεν, ἔβαλε haec autem e sua penuria omnes facultates, quas habebat, contulit. Formulae ἐκ τοῦ ὑστερήματος opponitur h. l. ἐκ τοῦ περισσεύοντος. Interpretes nonnulli per ὑστέρημα hic intellegi putant illud, quod adhuc ei reliquum erat ex demensa portione bonorum, quae possidebat. Vide Bibl. Brem. Class. III. p. 227. 2 Cor. VIII, 14. ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα nunc quidem vos, opibus ac facultatibus abundantes, illorum penuriae succurrere debetis. ibid. ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα ut et illorum abundantia aliquando vestrae inopiae inserviat. ibid. IX, 12. XI, 9. Ps. XXXIII, 9. οὐκ ἔστιν ὑστέρημα τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. Iudd. XVIII, 10. τόπος ὅπου οὐκ ἔστιν ὑστέρημα παντὸς πράγματος.

ibid.

ibid. XIX, 19. 20. Prov. XXI, 5. 2) *id, quod deest in aliqua re, ut tanta non sit, quanta esse debeat, defectus.* Coloss. I, 24. καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου et suppleo id, quod reliquum est calamitatum et afflictionum (calamitates, quae adhuc perferendae mihi sunt ex decreto divino,) ob religionem christianam in corpore meo. Conf. de h. l. *Photii* Amphiloch. Quaest. CXLIII. in *Wolfii* Curis Philol. in N. T. Tom. IV. p. 719 sq. 1 Thess. III, 10. τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ea, quae vobis adhuc desunt ad perfectionem in religione christiana. Esdr. VI, 9. καὶ ὃ ἂν ὑστέρημα et si quid desit. Cohel. I, 15. καὶ ὑστέρημα οὐ δυνήσεται ἀριθμηθῆναι. 3) *absentia.* 1 Cor. XVI, 17. ὅτι τὸ ὑμῶν ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν quoniam absentiam vestram hi expleverunt, h. e. praestiterunt mihi, quod vos absentes mihi praestare non poteratis. Phil. II, 30. ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα ut vestrum absentium partes ageret. Saepius in N. T. non legitur. Caeterum hanc vocem nonnisi e LXX. laudari, et in nullo Scriptorum exterorum reperiri, esse tamen secundum analogiam factam, observat *Wetstenius* *N. T.* T. I. p. 796.

ΥΣΤΕΡΗΣΙΣ, εως, attice εως, ἡ, *defectus rerum, ad vitam sustentandam necessariarum, penuria, inopia, egestas,* i. q. ὑστέρημα. Est verbale a secunda persona perf. pass. ὑστέρησαι, verbi ὑστερέω, quod vide supra. Bis tantum legitur in N. T. Marc. XII, 44. αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν, ἔβαλεν haec autem e sua penuria omnia, quae habebat, contulit. Conf. locum parallelum Luc. XXI, 4. ubi loco ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς legitur ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς. Phil. IV, 11. οὐχ ὅτι καθ' ὑστέρησιν λέγω, h. e. haec ego non scripsi eo consilio, ut egestatem meam aegre ferens vos ad nova beneficia incitem.

ΥΣΤΕΡΟΝ. Adverbium, significans: *postea, post, paulo post, postremo, tandem, deinceps.* Matth. IV, 2. ὕστερον ἐπείνασε tandem esurivit. ibid. XXI, 29. ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς paulo post vero resipiscens. ibid. 32 et 37. ὕστερον δὲ ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ tandem ablegavit ad eos filium suum. ib. XXII, 27. ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνὴ post omnes vero mortua est etiam mulier. Cf. *Alberti* Obss. Philol. p. 127. ibid. XXV, 11. XXVI, 60. Marc. XVI, 14. ὕστερον paulo post, i. q. ὀλίγον ὕστερον, ut legitur apud *Aelian.* V. H. I, 16. et VIII, c. 16. Sic etiam *post* apud Latinos ponitur pro *paulo post*, v. c. apud *Terentium* Hecyra IV, 4. 78. Luc. IV, 2. XX, 32. Ioh. XIII, 36. ὕστερον δὲ ἀκολουθήσεις μοι sed tandem, seu aliquando sequeris me. Hebr. XII, 11. ubi τῷ ὕστερον opponitur τὸ πρὸς τὸ παρόν. Saepius in N. T. non legitur. Apud Alexandrinos Prov. XXIV, 32.

ὕστερον

ςερον ἐγὼ μετενόησα. Ier. XXIX, 2. XXXI, 19. ὅτι ὕςερον ἰχμαλωσίας μου μετενόησα: ubi in textu hebraico legitur אחר. Prov. V, 4. ὕςερον μέν τοι πικρότερον χολῆς εὑρήσεις.

ΥΣΤΕΡΟΣ, ου, ὁ, *posterus*, *postremus*, *ultimus*, etiam *sequens*, *futurus*. Semel tantum in N. T. legitur 1 Tim. IV, 1. ὅτι ἐν ὑςέροις καιροῖς ἀποςήσονταί τινες τῆς πίςεως aliquando, seu posthac quosdam esse defecturos a religione christiana. Conf. supra ad vocem ἔσχατος dicta. Alexandrini habent pro אחרון *posterior*, *posterius*, *postremum*, 1 Paral. XXIX, 29. *Demosthenes* p. 836. 6. ed. *Reiske:* ὑπελίπετο ταύτην εἰς τὸν ὕςερον λόγον. *Plutarch.* Narrat. Amat. p. 774. B. ὑςέρῳ γε μὴν χρόνῳ δίκας ἔδοσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι. *Hesych.* ὕςερον· ἔσχατον.

ΥΦΑΝΤΟΣ, ἡ, ὸν, *textus*, *contextus*. Est verbale a tertia pers. perf. pass. ὕφανται, verbi ὑφαίνω *texo*, quod legitur apud *Xenoph.* Mem. III, c. 11. §. 6. ἀράχνια γὰρ δήπου λεπτὰ ὑφηνάμεναι. *Herodot.* II, 35. Tantum in N. T. legitur Ioh. XIX, 23. χιτὼν ἄρραφος, ὑφαντὸς δι' ὅλου tunica inconsuta, a summo tota contexta. Talem tunicam talarem, una tela constantem, et nihil habentem suturae, aut commissurae in lateribus, aut humeris *Iosephus* A. I. III, 7. 4. fuisse tradit stolam pontificis maximi. *Homer.* Odyss. ν'. v. 218. ὑφαντά τε εἵματα καλά. *Thucyd.* II, c. 97. ὅσα ὑφαντά τε καὶ λεῖα. Alexandrini interpp. usi sunt hac voce pro ארג, Exod. XXXIX, 21. 26. et חשב, Exod. XXVI, 31. XXVIII, 6. etc. Hinc ὑφαντική, ἡ, scil. τέχνη, *ars textoria*, *qua conficiuntur panni e lana et serico;* ὑφάντης *textor*, apud Alex. Exod. XXVIII, 28. et XXXVI, 7. ὕφασμα *textura* apud *Aelian.* V. H. I, 2. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 954 sq.

ΥΨΗΛΟΣ, ἡ, ὸν, 1) proprie; *altus*, ratione loci, *excelsus*, *sublimis*, ab ὕψος *altitudo*. Matth. IV, 8. ὄρος ὑψηλὸν mons altus. ibid. XVII, 1. Marc. IX, 2. Luc. IV, 5. Apoc. XXI, 10. 12. τεῖχος μέγα καὶ ὑψηλὸν murus magnus et excelsus. 2) *coelestis*. Hebr. I, 3. ubi Christus dicitur consedisse ad dextram Dei ἐν ὑψηλοῖς, scil. τόποις, vel μέρεσι, h. e. in coelo, coll. c. VIII, 1. ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Alex. Ps. XCII, 4. θαυμαςὸς ἐν ὑψηλοῖς ὁ κύριος. Ies. XXXIII, 5. ἅγιος ὁ θεὸς ὁ κατοικῶν ἐν ὑψηλῷ. ibid. XXXII, 15. Ierem. XXV, 30. 3) metaphorice: *excellens*, *magnificus*, *eximius*, *insignis*, *admirabilis*, etiam *potens*, *robustus*, *fortis*. Act. XIII, 17. καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς et summa potentia, seu vi miraculosa eduxit eos ex Aegypto. Exod. VI, 1 et 6. ἐν βραχίονι ὑψηλῷ ἐκβαλεῖ αὐτούς. ibid. XXXII, 10. Devt. IV, 34. Num. XXXIII, 3. Hebr. VII. 26. ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος ad summam dignitatem ac maiestatem pervenit. Adde Ies. XII, 5. *Hesych.* ὑψηλόν· μέγα.

4) *su-*

4) *superbus, fastuosus*, i. q. ὑψηλόφρων. Luc. XVI, 15. τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ homines, qui superbiunt de pietate sua, displicent Deo. Rom. XII, 16. μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες non alta sapientes, seu non fastu elati. Alex. 1 Sam. II, 3. μὴ λαλεῖτε ὑψηλά. Iei. IX, 9. ἐν ὕβρει καὶ ὑψηλῇ καρδίᾳ καθήμενοι. *Ovid.* Ep. IV, 150. *alta verba* h. e. confidentiae et arrogantiae plena. Saepius in N. T. non legitur.

ΥΨΗΛΟΦΡΟΝΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *efferor animo, alta spiritus gero, superbio*, et ex adiuncto: *contemno et despicio alios*, q. τὰ ὑψηλὰ φρονέω, ex ὑψηλὸς *altus* et φρονέω *sapio*. Bis tantum legitur in N. T. Rom. XI, 20. μὴ ὑψηλοφρόνει ne contemnas Iudaeos, i. q. v. 18. μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων. 1 Tim. VI, 17. μὴ ὑψηλοφρονεῖν, scil. ἐπὶ. Conf. de hac voce *Laur. Ramirez de Prado* in Pentecontarcho p. 2.

ΥΨΙΣΤΟΣ, η, ον, *altissimus, summus, summa maiestate praeditus, praestantissimus.* Superlativus ab ὑψηλὸς *altus*. Marc. V, 7. υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου filii Dei O. M. Luc. VIII, 28. Act. XVI, 17. Hebr. VII, 1. Adde Alex. Ioh. XXV, 28. Ps. XCI, 8. Micha VI, 6. Τὰ ὕψιστα, scil. μέρη, coelum. Matth. XXI, 9. ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις laus sit Deo in coelis, seu inter coelites. Marc. XI, 10. Luc. II, 14. δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ laudetur Deus in coelo. ibid. XIX, 38. Ioh. XVI, 19. ὁ δὲ ἀντιλήπτωρ μου ἐν ὑψίστοις. Sirac. XLIII, 11. Ὁ ὕψιστος *Deus Optimus Maximus, summus numine*. Luc. I, 32. υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται erit filius Dei, summa maiestate praediti. v. 35 et 76. VI, 35. Act. VII, 48. Sic etiam in V. T. Deus κατ᾽ ἐξοχὴν mox מָרוֹם, v. c. Ies. LVII, 15. chald. מרום vel עִלָּאָה, Dan. IV, 21. 22. 29. 31. VII, 25. mox עֶלְיוֹן, Num. XXIV, 16. Devt. XXXII, 8. 2 Sam. XXII, 14. Ps. LVII, 15. et chald. עֶלְיוֹנִין, Dan. VII, 18. 22. 25. 27. vocatur. Vide *Bocharti* Canaan Lib. II, cap. 2. Adde ex libris apocryphis Sirac. XVII, 20. 21. XLI, 7. 2 Macc. III, 31. Etiam apud *Diog. Laert.* Lib. VIII, cap. 1. Iupiter ὕψιστος vocatur et apud *Pindarum* Nem. Od. I, 90. Vide *Wolfii* N. T. T. I. p. 573. Saepius in N. T. non legitur.

ΥΨΟΣ, εος, ους, τὸ, 1) proprie: *altitudo, sublimitas, celsitudo*, certa dimensionis species, quae opponitur profunditati. Sic legitur in N. T. Apoc. XXI, 16. καὶ τὸ ὕψος τῆς ἴσα. Alex. 2 Paral. III, 14. Ezech. XLIII, 14. 2) altum, *sublime*, κατ᾽ ἐξοχὴν *coelum*, et per metonymiam incolas coeli, (*Alberti* Glossar. N. T. ὕψος· οὐρανὸς, ἢ ὁ Θεὸς αὐτῷ.) speciatim vero: *ipse Deus O. M.* auctor et conditor coeli ac terrae et omnis rerum universitatis, quem in coelo maxime sedem suam habere et inde infinitam maiestatem conspicuam reddere Iudaei opinabantur. Luc. I, 78.

ὕψȣς. Ita Christus vocatur, quatenus de coelo venit in terras, insigni beneficio divino hominibus concessus. id. XXIV, 49. δύναμις ἐξ ὕψȣς virtus divina. Ephes. IV, ἀναβὰς εἰς ὕψος ascendit in coelum. Sic etiam Davides LXVIII, 19. CXLIII, 8. coelum et Ps. LXXII, 8. LXXIV, *Deum ipsum* המרום nominavit. Conf. supra ad ȣ̓ρανὸς a e dicta. 3) metaphorice: *conditio et status excellens, summum felicitatis ac dignitatis fastigium.* Iacob. I, 9. καυχάσθω ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτȣ̃ qui nunc miser et contemptus est, laetetur de futura sua feliciore conditione. Ezech. XXXI, 2. τίνι ὡμοίωσας σεαυτὸν ἐν τῷ ὕψει σȣ. Iob. V, 11. ὸν ποιȣ̃ντα ταπεινὰς εἰς ὕψος. Iudith. IX, 20. 1 Macc. I, 42.) Ephes. III, 18. quatuor rerum corporearum dimensionis species τὸ πλάτος καὶ μῆκος καὶ βάθος καὶ ὕψος pro immenso ambitu Christi erga homines benevolentiae ponuntur. aepius in N. T. non legitur.

ΥΨΟΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie: *exalto, extollo, sustollo; in altum tollo, erigo,* speciatim: *cruci affigo, suspendo,* ab ὕψος *altitudo.* Ioh. III, 14. καὶ καθὼς μωσῆς ὕψωσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τȣ̃ ἀνθρώπȣ et quemadmodum Moses extulit aeneam serpentis imaginem in deserto, ita oportet exaltari (seu cruci affigi) filium hominis. Eodem modo in versione Alexandrina usurpatur syriacum ܙܩܦ, quod proprie significat: *levavit, elevavit, sustulit, erexit, extulit;* 2 Tim. IV, 15. deinde vero: *suspendit, crucifixit.* Conf. Vers. syr. N. T. Matth. XX, 19. XXIII, 34. XXVI, 2. XXVII, 22. ubi hebraico ςαυρόω respondet. 2) *aufero, tollo, e medio tollo,* etiam *interficio,* ut subintellegenda sit formula ἐκ τῆς γῆς, quae diserte additur Ioh. XII, 32. ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς cum mortuus fuero. ibid. v. 34. πῶς σὺ λέγεις, ὅτι δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τȣ̃ ἀνθρώπȣ; quomodo tu dicis, filium hominis esse moriturum? ibid. VIII, 28. ὅταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τȣ̃ ἀνθρώπȣ quando interfeceritis (alii, in crucem egeritis,) filium hominis. Videtur autem ὑψȣ̃ν hanc notionem habere ad imitationem hebraici הרים, quod in *auferendi* significatione aliquoties in V. T. reperitur, v. c. Ies. LVII, 14. הָרִימוּ מִכְשׁוֹל מִדֶּרֶךְ עַמִּי Ezech. XXI, 6. ubi הסיר et הרים permutantur. Caeterum formula ὑψωθῆναι ἐκ τῆς γῆς respondere videtur hebraicae הִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם. 3) metaphorice: *ex statu misero, humili et abiecto in statum felicem, beatum et gloriosum transfero, in conditionem meliorem et eminentiorem eveho, in summa dignitate ac felicitate constituo.* Matth. XI, 23. καὶ σὺ καπερναȣ̀μ, ἡ ἕως τȣ̃ ȣ̓ρανȣ̃ ὑψωθεῖσα tu autem Capernaum, quae es ad astra sublata, h. e. urbs florentissima, ad summam digni-

dignitatem evecta. ibid. XXIII, 12. ὑψωθήσεται evehetur [illegible] maiorem dignitatem. Luc. I, 52. καὶ ὕψωσε ταπεινοὺς miseros autem et contemtos felices reddit et ad dignitatem evehit. ibid. X, 15. XIV, 11. XVIII, 14 ὑψωθήσεται, h. e. ei peccata remittentur. Act. II, 33. τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ Θεοῦ ὑψωθείς. Vide supra ad vocem δεξιὸς dicta. ibid. V, 31. XIII, 17. καὶ τὸν λαὸν ὕψωσεν ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῇ Αἰγύπτῳ et hunc populum numerosum ac potentem reddidit, quo tempore peregrinatus est apud Aegyptios. Sic ὑψοῦσθαι de iis, quorum ingens fit numerus et qui viribus crescunt, usurpatur ab Alexandrinis Genes. XLVIII, 19. ut bene observavit ad h. l. Kypkius in Obs. Sacr. T. II. p. 66. Alii interpretes formulam τὸν λαὸν ὕψωσε non minus commode vertunt: populum hunc multis beneficiis affecit; alii vero: liberavit hunc populum e servitute, qua, quum in Aegypto habitaret, premebatur. Posteriorem explicationem et verba ἐν τῇ παροικίᾳ et formula, quae paulo post sequitur, καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς, non admittere mihi quidem videntur, quanquam negari non potest, ὑψοῦν notionem eripiendi, liberandi, vindicandi, ad imitationem hebraici הֵרִים Ps. IX, 14. XVIII, 49. (Ies. LXIII, [illegible]) habere posse. Adde Iudith. X, 8. XIII, 5. 2 Cor. XI, 7. [illegible] ὑμεῖς ὑψωθῆτε ut vos opibus abundaretis. De iis, qui [illegible] abundant, ὑψοῦσθαι etiam legitur apud Alexandrinos [illegible] XXIV, 25. de Abrahamo. Iacob. IV, 10. καὶ ὑψώσει [illegible] vos felicissimos reddet. 1 Petr. V, 6. Adde 1 Paral. XVII, [illegible] 1 Regg. XIV, 7. Sirac. XV, 5. Polybius Lib. V, c. [illegible] [illegible] δὴ πάνυ καιροί. πάντας ἀνθρώπους εἰς [illegible] πάλιν ταπεινοῦσι. Apud Diog. Laërt. I, cap. 3. §. [illegible] dixisse fertur Aesopus: τὰ μὲν ὑψηλὰ ταπεινῶν, τὰ [illegible] ὑψῶν. Eurip. Phoen. v. 417. αἱρεῖσθαι εἰς ὕψος μέγα [illegible] τῷ δυστυχεῖν. Conf. quoque Palairet. Obss. Philol. p. [illegible] ὑψοῦν ἑαυτὸν se ipsum evehere; h. e. efferre se, [illegible] arrogare aliquid. Sic legitur in N. T. Luc. XIV, 11. [illegible] ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται quicunque enim se ipsum [illegible] deprimetur. ibid. XVIII, 14. ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν qui se [illegible] pietatem. Matth. XXIII, 12. Ὑψοῦσθαι pro superbire [illegible] ties legitur in versione Alex. v. c. 2 Paral. XXVI, 16. [illegible] ἡ καρδία αὐτῆς. Deut. VIII, 14. XVII, 20. Scriptis [illegible] non legitur.

ΥΨΩΜΑ, τος, τὸ, 1) proprie: altitudo, [illegible] tudo. Est verbale a prima pers. perf. pass. [illegible] quod vide supra. 2) id, quod altum et excelsum [illegible] coelum. Sic reperitur in N. T. Rom. VIII, 39. [illegible] βάθος neque coelum, neque terra. Conf. Ephes. IV, [illegible] quae supra ad ὕψος a me notata sunt. Alberti Gloss. [illegible] 104. ὕψωμα· οὐρανός, ἢ οἱ ἐν αὐτῷ. 3) [illegible] super-

uperbia. 2 Cor. X, 5. καθαιροῦντες πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως Θεοῦ deprimentes fastum eorum, qui se opponunt propagationi religionis christianae. Saepius in N. T. non legitur.

Φ.

ΦΑΓΟΣ, ου, ὁ, *comedo*, *edax*, *comessator*, *qui multum gulae indulget*, et hebraice זולל dicitur, a φάγω *edo*. Tantum bis in N. T. legitur. Matth. XI, 19. ἰδοὺ ἄνθρωπος, φάγος καὶ οἰνοπότης en hominem edacem et vini appetentem! Luc. VII, 34.

ΦΑΓΩ, 1) proprie: *edo*, *comedo*, *vescor*, *devoro*. Matth. VI, 25. 31. τί φάγωμεν, ἢ τί πίωμεν; quid edamus, aut bibamus? ibid. XII, 4. XIV, 16. δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν date illis ipsi cibum. (2 Paral. XXVIII, 15.) ibid. XIV, 20. XV, 20. 32. 37. XXV, 35. 42. XXVI, 17. 26. Marc. II, 26. III, 20. ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μήτε ἄρτον φαγεῖν ut ne possent quidem cibum capere, i. q. cap. VI, 31. οὐδὲ φαγεῖν ηὐκαίρουν. ibid. V, 43. VI, 36. 37. 42. 44. VIII, 1. 2. 8. 9. XI, 14. XIV, 12. 14. 22. Luc. IV, 2. VI, 4. VII, 36. ἵνα φάγῃ μετ' αὐτοῦ ut secum epularetur. ibid. VIII, 55. IX, 13. 17. XII, 19. φάγε, πίε καὶ εὐφραίνου ede, bibe et sis bono animo. ibid. v. 22. et 29. XIII, 26. ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν, h. e. familiariter tecum viximus. ibid. XIV, 1. φαγεῖν ἄρτον coenare, epulari. Conf. *Fischeri* Prolus. XII. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 304. et Prolus. XIII. p. 322 sq. Luc. XV, 23. XVII, 8. XXII. 8. 11. 15. 16. XXIV, 43. καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν quod illis spectantibus comedit. Ioh. IV, 31. 32. 33. VI, 5. 23. 26. 31. 49. 58. XVIII, 28. Act. IX, 9. οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν ieiunavit. ibid. X, 13. 14. XI, 7. XXIII, 12. 21. μήτε φαγεῖν, μήτε πιεῖν ne quid ederent, aut biberent. Rom. XIV, 2. πιστεύειν φαγεῖν πάντα iudicat, sibi licere cibis promiscue uti. ibid. XIV, 21. 23. 1 Cor. VIII, 8. 13. IX, 4. μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πιεῖν; nonne possemus sumtibus ecclesiae lautius edere et bibere et hilarius vivere? ibid. X, 3. 7. φαγεῖν καὶ πιεῖν coenam sacrificialem celebrare. ibid. XI, 20. κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν coenam dominicam celebrare, pro quo ibid. v. 21. et 33. φαγεῖν nude ponitur. ibid. v. 24. et 32. 2 Thess. III, 8. Hebr. XIII, 10. ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν. Apoc. II, 14. 20. X, 10. φάγειν est i. q. καταφαγεῖν. ibid. XVII, 16. XIX, 18. 2) metaphorice: *fruor*, *percipio*, *particeps fio*. Luc. XIV, 15. μακάριος, ὃς φάγεται ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ beatus ille, qui in regno Dei convivatur, h. e. particeps futurus est felicitatis aeternae in regno Messiae, quam Iudaei סעודה

con-

convivium vocare consueverant. Ioh. VI, 50. ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγῃ, καὶ μὴ ἀποθάνῃ ita, ut, qui huius panis (nempe ἐκ τοῦ ἐρανοῦ καταβαίνοντος,) particeps fiat, vivat in aeternum. Ibid. v. 51. 52. 53. ubi vide, quae supra ad σὰρξ dicta sunt. Ibid. IV, 32. ἐγὼ βρῶσιν ἔχω φαγεῖν, ἣν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε aliam occupationem in praesenti habeo, quam vos ignoratis. Apoc. II, 7. et 17. 3) *exedo, consumo, perdo, destruo.* Iob. V, 3. φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν et summo moerore vos afficiet. Cf. supra ad σὰρξ notata. Ies. LX, 16. πλοῦτον βασιλέων φάγεσαι. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΑΙΛΟΝΗΣ, (Scribitur etiam φαιλόνης, φελώνης, φαιλόνης, φαιλώνης et φαινόλης,) ὁ, ὁ, respondet latino *paenula*, vel *penula*, et generatim *omne integumentum et involucrum alicuius rei* significat; speciatim vero partim de *pallio, itineribus faciendis maxime accommodato et a tempestatis iniuriis totum corpus praestante*, partim vero de *theca, libris et schedulis recipiendis apta*, seu *involucro librorum membranaceo* usurpatur. Deducitur vulgo a φελλὸς *pellis, cortex arboris, ex quo tegmina olim fiebant*, et *superficies cuiuslibet rei*, ut adeo proprie vocabulum, inde deductum, φελώνης, seu φελόνης scribendum esset. Semel tantum in N. T. legitur 2 Tim. IV, 13. τὸν φαιλόνην, ὃν ἀπέλιπον ἐν τρωάδι, φέρε paenulam, quam Troade reliqui, affer. Quid per φαιλόνην h. l. intelligendum sit, de eo in duas partes abeunt interpretes. Alii (v. c. *Barthol. Bartholinus* in Comment. de Paenula T. VI. p. [illegible] Antiquitatt. Romanar. p. 1167 sq. *Ferrarius* de Re Vestiaria Lib. I. cap. 36. *A. C. Stosch.* in Diss. de Pallio Pauli. [illegible] 1709. 4. *Grotius, Lutherus, Chrysostomus, Hieronymus, Theophylactus* et alii,) intellegunt *vestimenti*, seu *pallii genus*, [illegible] *ab hiemis, pluviae aliisque iniuriis corpus tutum praestans*, [illegible] *quo servi et itinera facientes fere uti solebant*, quod etiam Latini *paenulam* vocare solebant. Cf. *Ciceronis* Orat. pro [illegible] c. 10. et 20. et *Quinctilianum* de Causis Corruptae Eloquentiae c. 39. Iudaeos quoque tale pallium פליון appellasse, [illegible] *genius* tradit in Horis Hebraicis p. 898. Alii vero, (v. c. *Hect. Godofr. Masius* in peculiari tractatu de Pallio [illegible] Hafn. 1690. 4.) quorum interpretationi ego non [illegible] subscribo, φαιλόνην de *theca libraria*, seu *capsula* [illegible] interpretantur. *Syrus* bene transtulit: [illegible] *libris recipiendis apta*. Conf. *Buckeri* Antiquitates [illegible] N. T. selectas p. 947. qui recte observavit, Iudaeos [illegible] quo codex sacer circumdabatur, פלבנא appellasse. *Alberti* [illegible] sar. Gr. N. T. p. 164. τὸν φελώνην· ἠλιτάριον, ἔχον τὰ [illegible] ubi vid. *Alberti*. *Hesych.* φαιλόνης· εἰλητάριον μεμβράινον, γλωσσόκομον. *Glossae MSS. in Codd. N. T. Coisl.* XXVII.

φαιλ

φελόνην ἱμάτιον λέγει· οἱ δὲ, γλωσσόκομον, ἐν ᾧ ἔκειτο τὰ βιβλία, ἃ ἔδει ἀποδημοῦντα αὐτὸν πιστοῖς παραθέσθαι, ἵν' ἔχοιεν εἰς διδασκαλίαν ἀντ' αὐτοῦ. E recentioribus de hoc vocabulo conferri poterunt *Suicerus* in Thesaur. Eccles. T. II. p. 1422. *Ducangius* et *Meursius* in Glossariis, Interpretes ad *Pollucis* Onomast. p. 729. et *Rigaltius* ad *Artemidorum* II, 3. p. 85. De varia huius vocis scriptione vide *Salmasium* et *Casaubonum* ad *Spartianum* inter Scriptores Historiae Augustae Tom. I. p. 26 sq. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 366.

ΦΑΙ'ΝΩ, fut. φανῶ, 1) proprie transitive: *in lucem profero, edo, ostendo, apparere facio alterum*. Medium φαίνομαι *apparere facio me, appareo, luceo*. Matth. I, 20. angelus κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ in somnio ipsi apparuit, seu visus est. ibid. II, 7. τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος quando et quamdiu iam stella iis esset visa. (De stellis φαίνεσθαι κατ' ἐξοχὴν dici, docent loca *Aristotelis* de Coelo III. et poster. Analyt. I, 13. 13. *Plutarchi* de Placitis Philos. p. 880. A. et Demetr. p. 919. A.) Ib. v. 19. VI, 5. 16. ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες ut ieiunium suum aliis ostentent. ibid. v. 18. IX, 33. οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραὴλ nunquam tale quicquam inter Iudaeos factum est. ibid. XIII, 26. τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια tunc lolium quoque conspectum est. ibid. XXIII, 28. φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι probi videmini hominibus. ibid. XXIV, 27. καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν et ad occidentem splendet, seu penetrat. ibid. v. 30. καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ et tunc conspiciendum se praebebit filius hominis in coelo. Marc. XVI, 9. ἐφάνη πρῶτον Μαρίᾳ primum se conspiciendum praebuit Mariae. Iacob. IV, 14. ἀτμὶς γάρ ἐστιν, ἡ πρὸς ὀλίγον φαινομένη vapori similis est, qui ad breve tantum tempus conspicitur. Apoc. XVIII, 23. καὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ φανῇ ἐν σοὶ ἔτι. *Homer*. Iliad. δ', v. 381. ἀλλὰ Ζεὺς ἔτρεψε, παραίσια σήματα φαίνων. *Achilles Tat*. Lib. V, p. 279. ὦ Ζεῦ, τί τοῦτο φαίνεις ἡμῖν τέρας; *Eustathius* p. 1593. lin. 58. φαίνειν δὲ τὸ φανερὸν, καὶ ἐμφανῆ ποιεῖν. *Suid*. φαίνειν· δεικνύειν, φανεροποιεῖν. *Hesych*. φαίνων· δεικνύων, δηλῶν. 2) *luceo, late lucem spargo*, et metaphorice: *emineo, excello, animum illustro et emendo, trado doctrinam salutarem*. Ioh. I, 5. καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει et lux illa in tenebris lucebat, i. e. et doctor ille divinus voluit quidem homines ignorantes ac perversos imbuere doctrina salutari. ibid. V, 35. ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων ille quidem similis erat faci ardenti ac late lucem spargenti. Phil. II, 15. ἐν οἷς φαίνεσθε inter quos eminetis, vel excellere debetis. 2 Petr. I, 19. ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ tanquam lucernae, in loco tenebricoso lucem spargenti. 1 Ioh. II, 8. καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει. Vide infra sub φῶς. Apoc. I, 16. ὡς ὁ ἥλιος φαίνει

φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτῦ. ibid. VIII, 12. XXI, 23. ἵνα φαίνωσιν ἐν αὐτῇ. Suid. φαίνειν· καὶ ἐπὶ λύχνων. 3) φαίνομαι, adsum. Matth. XXIII, 27. οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὡραῖοι quae extrinsecus quidem sunt speciosa. 2 Cor. XIII, 7. ὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, h. e. ὦμεν. Hebr. XI, 3. τὰ μὴ φαινόμενα quae olim non erant, i. q. τὰ μὴ ὄντα, coll. Rom. IV, 17. et 2 Macc. VII, 28. Chrysostomus ad h. l. δῆλον ἐστιν, ὅτι ἐκ ὄντων τὰ ὄντα ἐποίησεν ὁ θεὸς, ἐκ τῶν μὴ φαινομένων τὰ φαινόμενα, ἐκ τῶν ὐχ ὑφεστώτων τὰ ὑφεστῶτα. Cf. quoque Wolfii Curas Philol. in N. T. T. III. p. 741 sq. Xenoph. de Rep. Laced. I, 1. δυνατωτάτη καὶ ὀνομαστοτάτη ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐφάνη. Idem Mem. Socr. IV, c. 2. §. 7. [illegible] φαίνεται. 4) φαίνομαι venio, i. q. ἔρχομαι. Luc. IX, 8. ὅτι ἠλίας ἐφάνη, h. e. ἦλθε, Eliam venisse. 2 Macc. VI, 22. ἐκ οἶδ' ὅπως εἰς τὴν ἐμὴν ἐφάνητε κοιλίαν. Conf. [illegible] Collat. p. 211. Xenoph. Anab. III, 1. 16. φάνητε τῶν [illegible] ἄριστοι. Idem Mem. II, 8. 1. πόθεν φαίνῃ; unde [illegible] 5) φαίνομαι compareo, sto in iudicio. 1 Petr. IV, 18. ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς πῦ φανεῖται; impius et peccator quomodo stabit, scilicet in iudicio Dei? Alii non minus commode verba πῦ φανεῖται; vertunt: ubi erit? h. e. nusquam [illegible] prorsus peribit. 6) φαίνομαι videor, iudicor, diiudicor, [illegible] legor. Sic legitur in N. T. Marc. XIV, 64. τί ὑμῖν φαίνεται; quid vobis videtur? qualem sententiam fertis? Luc. XXIV, 11. ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα αὐτῶν [illegible] illis haec deliramenta visa sunt. Conf. Alexandrinos G[illegible] XLII, 15. Prov. XXI, 2. πᾶς ἀνὴρ φαίνεται ἑαυτῷ δίκαιος. [illegible] stoph. Plut. 198. Eccles. 870. Homer. Odyss. I, 318. 7) [illegible] μαι, participiis et infinitivis iunctum, quandoque abundat [illegible] c. Rom. VII, 13. ubi φανῇ κατεργαζομένη positum est [illegible] τεργάζηται. Sic apud Xenoph. Mem. IV, cap. 2. §. 26. [illegible] μαι, scil. φάναι, positum est pro φημί. Idem de [illegible] VI, 4. φαίνομαι ποιῶν facio. Idem de Rep. Laced. II, [illegible] νομαι ὀρεγόμενος, pro ὀρέγομαι. Saepius in N. T. [illegible] gitur.

ΦΑΛΕΚ, ὁ, Phaleg. Nomen proprium viri [illegible] origine hebraicum, פֶּלֶג, designans: divisionem, [illegible] nem, a radice פָּלַג divisit, dispersit. Fuit filius Heber [illegible] dictus fuit, quia illo tempore gentes a se invicem [illegible] sae sunt. Genes. X, 25. Memoratur tantum in N. T. [illegible] III, 35.

ΦΑΝΕΡΟΣ, ἁ, ὀν, 1) manifestus, apparens a[illegible] qui in cognitionem aliorum venit et innotescit, a φ[illegible] cem profero, φαίνομαι appareo. Matth. VI, 4. 6. [illegible] σει σοι ἐν τῷ φανερῷ tibi palam remunerabitur. ibi[illegible] μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν ne se proderent. Ma[illegible]

V, 22. ἀλλ' ἵνα εἰς φανερὸν ἔλθῃ quod non aliquando ad omnium notitiam perducetur. ibid. VI, 14. φανερὸν γὰρ ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ iam enim fama eius dimanaverat. Luc. VIII, 17. Act. IV, 16. σημεῖον πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ φανερὸν miraculum, quod omnibus incolis Hierosolymorum innotuit. ib. VII, 13. φανερὸν ἐγένετο τῷ Φαραὼ τὸ γένος τοῦ Ἰωσὴφ et genus Iosephi manifestatum est Pharaoni. Rom. I, 19. διότι τὸ γνωστὸν τοῦ θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς non autem defuit ipsis occasio Dei veri cognoscendi. 1 Cor. III, 13. XI, 19. XIV, 25. Galat. V, 19. φανερὰ δέ ἐστι τὰ ἔργα τῆς σαρκὸς caeterum satis constat, qualia facinora ad ἔργα τῆς σαρκὸς sint referenda. Philipp. I, 13. ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν Χριστῷ γενέσθαι ut iam omnibus innotuerit, me ob religionis christianae professionem in vincula coniectum esse. 1 Tim. IV, 15. 1 Ioh. III, 10. ἐν τούτῳ φανερά ἐστι τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ κ. τ. λ. exinde apparet et dignosci potest, quinam sint filii Dei. Alexandrini usi sunt hac voce pro נִגְלֹת revelatis, Devt. XXIX, 29. (28.) pro נֶגֶד coram, Prov. XV, 11. et יָד, Prov. XVI, 5. Adde Genes. XLII, 16. ἕως τοῦ φανερὰ γενέσθαι τὰ ῥήματα ὑμῶν, εἰ ἀληθεύετε. Ies. VIII, 16. ὅτι φανεροὶ ἔσονται οἱ σφραγιζόμενοι τὸν νόμον, τοῦ μὴ μαθεῖν. 1 Macc. XV, 9. 2 Macc. I, 33. XII, 44. 2) *extrinsecus, externus, ad corpus pertinens.* Rom. II, 28. ὁ ἐν τῷ φανερῷ Ἰουδαῖος qui est Iudaeus habitu externo tantum, v. c. natalibus, lingua, ritibus etc. Opponitur τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαίῳ. ibid. ἡ ἐν τῷ φανερῷ περιτομὴ externa corporis (ἐν σαρκὶ, ut statim explicationis caussa additur) circumcisio, quae opponitur τῇ περιτομῇ τῆς καρδίας. v. 29. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΑΝΕΡΟΩ, ῶ, fut. ώσω, *manifesto, manifestum reddo, conspiciendum praebeo, patefacio, ad omnium notitiam perduco, publice declaro, demonstro, revelo.* φανερόομαι, οῦμαι *patefio, conspicior, compareo, sisto me, advenio* etc. a φανερὸς *manifestus.* Marc. IV, 22. ὃ ἐὰν μὴ φανερωθῇ quod non sit per vos in omnium notitiam proferendum. ibid. XVI, 12. ἐφανερώθη ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ alia forma sumta se conspiciendum praebuit. ibid. v. 14. Ioh. I, 31. ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ ut Israelitae de eius persona, dignitate et muneris ac officii ratione satis edocerentur. ibid. II, 11. ἐφανέρωσε τὴν δόξαν αὐτοῦ declaravit idoneo argumento maiestatem suam. ibid. III, 21. ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα ut conspicua fiant eius opera. ibid. VII, 4. εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ si facultate miracula patrandi gaudes, ostende te multitudini, seu, prodi in publicum, versare in conspectu hominum. ibid. IX, 3. ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ ut demonstraretur per eius sanationem potentia divina.

vina. ibid. XVII, 6. ἐφανέρωσά σε τὸ ὄνομα ego te in terra illustravi, aut doctrinam tuam hominibus tradidi. ibid. XXI, 1. ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς iterum conspiciendum se praebuit Iesus discipulis. ibid. v. 14 Rom. I, 19. ὁ θεὸς γὰρ αὐτοῖς ἐφανέρωσε Deus enim ipse eos edocuit. ibid. III, 21. δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται a peccatorum poenis immunitas divinitus nobis declarata est. ibid. XVI, 26. 1 Cor. IV, 5. καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν qui in lucem protrahet sensa et consilia hominum. 2 Cor. II, 14. III, 3. φανερούμενοι de quibus satis constat. ibid. IV, 10 ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ in nobis se exserat. ibid. V, 10 τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ χριστοῦ nos omnes enim comparere oportet coram tribunali Christi. ibid. v. 11. θεῷ δὲ πεφανερώμεθα. ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι Deo vero cognita est fidelitas nostra in munere nostro gerendo; spero autem, eandem nec vobis ignotam fore. ibid. VII, 12. XI, 6. ἀλλ' ἐν παντὶ φανερωθέντες ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς semper et ubique idonea vobis huius rei documenta dedimus. [illegible] V, 13. Coloss. I, 26. III, 4. φανερῶσθαι de adventu Christi ad iudicium explicandum est. ibid. τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ tunc etiam vos perfectiorem felicitatis vestrae, cum Christo percipiendae, cognitionem habebitis. ibid. IV, 4. ἵνα φανερώσω αὐτὸ ut tradam illud. 1 Tim. III, 16. ὃς ἐφανερώθη ἐν σαρκὶ qui per humanam naturam apparuit, seu conspiciendum se praebuit hominibus. 2 Tim. I, 10. Tit. I, 3. Hebr. IX, 8. ὁ μήπω πεφανερῶσθαι τῶν ἁγίων ὁδὸν nondum patere introitum in sanctum sanctorum. ibid. v. 26. 1 Petr. I, 20. φανερῶσθαι de adventu Christi in mundum; sed ibid. V, 4. de adventu eius ad iudicium adhibetur. 1 Ioh. I, 2. καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη et auctor felicitatis humanae homo factus est. ib. II, 19. ἵνα φανερωθῶσιν, pro ἵνα φανερὸν γένηται, ut appareret. ibid. ὅταν φανερωθῇ quando ad iudicium extremum redibit. III, 2. οὔπω ἐφανερώθη nondum perfectam cognitionem habemus. ibid. v. 5. ὅτι ἐκεῖνος ἐφανερώθη Christum idem humanam naturam induisse. Eodem modo φανεροῦσθαι sumitur quoque ibid. v. 8. IV, 9. ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐν ἡμῖν hoc vero modo declaravit Deus suum erga nos amorem. Apoc. II, 18. et XV, 4. Saepius in N. T. non legitur. In versione Alex. respondet hebraico גלה [illegible] Ier. XXXIII, 6. *Suid.* φανερῶν· εἰς φῶς ἄγειν. Constructionem verbi φανεροῦσθαι cum praepositione εἰς, loco [illegible] Rom. III, 21. 22. nec Graecis insolentem esse, docuit [illegible] in Dilucidatt. Thucyd. p. 94.

ΦΑΝΕΡΩΣ. Adverbium, significans: 1) *manifeste, perspicue, distincte*, a φανερὸς *manifestus, apparens*. Sic legitur in N. T. Act. X, 3. εἶδεν ἐν ὁράματι φανερῶς per visum conspexit manifeste et distincte, ita, ut dubitationi nullus locus relictus esset. 2) *palam, coram populo, in concione*. Marc. I, 45. ὥστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι φανερῶς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν ut non amplius posset palam urbem intrare. Ioh. VII, 10. οὐ φανερῶς, ἀλλ' ὡς ἐν τῷ κρυπτῷ non palam, sed velut in abscondito, seu occulto, h. e. sine magno comitatu. *Thucyd.* Lib. I, c. 87. ἀλλὰ βουλόμενος αὐτοὺς φανερῶς (h. e. ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ) ἀποδεικνυμένους τὴν γνώμην. *Demosthen.* p. 479. 9. ed. *Reiske*: ἴσως τὸ φανερῶς (scil. τι ποιεῖν) τοῦ λάθρα κρεῖττον. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΑΝΕΡΩΣΙΣ, εως, ἡ, 1) *manifestatio, declaratio*. Est verbale a secunda persona perf. pass. πεφανέρωσαι, verbi φανερόω *manifesto, patefacio, declaro*. Sic legitur in N. T. 2 Cor. IV, 2. τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας συνιστῶντες ἑαυτοὺς tradenda vera doctrina christiana nos commendantes. 2) *vis et facultas manifestandi, declarandi et patefaciendi aliquid*. 1 Cor. XII, 7. ἑκάστῳ δὲ δίδοται ἡ φανέρωσις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον cuilibet data est facultas, factis ac re ipsa declarandi, se habere spiritum divinum, seu dona miraculosa, ideo, ut conferat aliquid ad communem utilitatem. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΑΝΟΣ, ὁ, *lucerna, fax, taeda, laterna, lampas*. Est verbale ab aor. 2. ἔφανον, verbi φαίνω *lucem emitto, luceo*. Semel tantum in N. T. legitur Ioh. XVIII, 3. ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων venit eo cum facibus et funalibus. *Dionys. Hal.* Lib. IX. p. 590. ἐξέτρεχον ἅπαντες ἐκ τῶν σκηνῶν ξίφη, φανοὺς ἔχοντες καὶ λαμπάδας. *Aeschyl.* Agamemn. v. 290. *Aristoph.* Lysistr. v. 308. De vario vocis φανὸς usu vide *Casaubon.* ad *Athenaeum* Lib. XV, c. 18. p. 699 sq. *Wetstenius* N. T. T. I. p. 946 sq. et *Valckenaer.* ad *Ammonium* Lib. II. c. 16. Laternam, quam veteres λαμπτῆρα et λυχνοῦχον vocabant, recentiores φανὸν nuncupasse, praeter *Ammonium* auctor est *Hesych.* ἀττικοὶ δὲ λυχνοῦχον ἐκάλουν, ὃν ἡμεῖς νῦν φανόν. *Thom. M.* φανὸς ἐπὶ λαμπάδος, ἀλλὰ μὴ ἐπὶ κερατίνου λέγε, τοῦτο δὲ λυχνοῦχον. Idem tradit *Phrynichus* p. 12. ed. *Nunn.* Vide etiam *Spanhem.* ad *Aristoph.* Plut. v. 639. Adiectivum φανὸς *lucidus* legitur apud *Xenoph.* de Venat. V, 18. X, 7.

ΦΑΝΟΥΗΛ, ὁ, *Phanuel*, hebraice פְּנוּאֵל, compositum ex פָּנָה *aspexit* et אֵל *Deus*, unde in *Alberti* Glossar. Gr. p. 53. explicatur per προσώπου θεοῦ. Est autem nomen proprium patris Annae, prophetissae, qui commemoratur in N. T. Luc. II, 36.

ΦΑΝΤΑΖΩ, fut. άσω, *apparere facio*, *ostendo*, *repraesento*, speciatim: *phantasiam*, *seu visa imaginationis aliquid propono*. Pass. φαντάζομαι, *appareo*, *videor*, *ostendor*, *repraesentor*, *imaginor*, et de quavis oblata rei *specie et imagine*, *sive falsa sive vera*, usurpatur, a φαίνω *ostendo*. In N. T. semel tantum legitur Hebr. XII, 21. οὕτω γὰρ φοβερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον adeo enim terribile erat, quod Israelitis tunc conspiciendum praebebatur: nempe tonitru, ignis, tempestas, caligo [illegible] τὸ φανταζόμενον non fictitiam rei speciem, Israelitis [illegible] sed veram, visum, spectaculum significat, teste ipsa historia. Legitur praeterea haec vox Sapient. VI, 16. ἐν ταῖς τρίβοις φαντάζεται αὐτοῖς: ubi φαντάζεσθαι per ὑπαντᾶν in sequentibus explicatur. Sirac. XXXIV, 5. ὡς ὠδινούσης φαντάζεται [illegible] et apud *Aquilam* et *Theodotionem* Iob. LVI, 10. [illegible] voce φαντάζομαι. Οἱ πάλαιοὶ τὸ φαντάζεσθαι ἐπὶ τοῦ [illegible] ἔλεγον. Adde *Euripid.* Androm. v. 876. μήτε φαντάζου [illegible] μὴν πάροιθε τῶνδε neque ante has aedes conspiciendam te praebeas.

ΦΑΝΤΑΣΙ´Α, ας, ἡ, *visio*, *conspectus*, *imaginatio*, *cogitatio*, *rei species animo repraesentata*, *id quod in oculos incurrit*, *species externa*, et speciatim pompa [illegible] *admodum et splendidissimus apparatus*; a φαντάζω, quod vide supra. Semel tantum in N. T. legitur Act. XXV, 23. ubi Agrippa et Berenice venisse dicuntur μετὰ πολλῆς φαντασίας, h. e. cum pompa insigni et splendidissimo apparatu. (Polyb. V, 48. τὰ φρόνημα τὴν φαντασίαν. [illegible] X, 37. [illegible] τοιαύτην ἐποιήσατο φαντασίαν. Vide *Wetstenii* N. T. [illegible] p. 629.) Alii vertunt: *cum multa ostentatione et [illegible]* quae vocis φαντασίας notio, quanquam ab h. l. aliena [illegible] comprobatur tamen loco *Polybii* de Virtut. p. 1409. [illegible] καὶ ταῦτα ἔπραττε μετὰ τῆς ἐπαχθεστάτης φαντασίας [illegible] de hac voce copiose disseruerunt *Schmidt* in Comment. [illegible] Ling. Gr. p. 1377. *Th. Gatakerus* ad *M. Antonin.* L. I, 7. p. [illegible] *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* XII, c. 83. [illegible]

ΦΑ´ΝΤΑΣΜΑ, ατος, (pro quo etiam φάσμα legitur apud [illegible] eos, v. c. apud *Aelian.* V. H. IX, 3. XII, 1.) τος, τὸ, *phantasma*, (qua voce etiam *Plinius* usus est Lib. VII. [illegible] 51.) *visum*, *spectrum*, *imago aliqua*, *quam dumtaxat [illegible] quasi vigilantes, vel dormientes conspicere videmur*, et speciatim: *species vana*, *qua quis decipitur*, *a daemone [illegible]* Est verbale a prima pers. praet. pass. πεφάντασμαι, verbi φαντάζω *apparere facio*. Bis tantum legitur in N. T. Matth. XIV, 26. λέγοντες, ὅτι φάντασμά ἐστιν pro spectro aliquo habuerunt. Marc. VI, 49. ἔδοξαν φάντασμα (*Codex Ephesius* habet h. l. φαντασίαν. *Hesych.* φαντασία· τὸ μὴ ὂν ἀληθὲς, ἀλλὰ σχῆμα. In codice *Byzantino* φάσμα legitur. *Hesych.* φάσμα· φάντα-

σμα)

μα.) εἶναι. In utroque loco Φάντασμα ipsam Iesu, quem mortuum esse credebant, animam significare arbitror, ut idem it, quod πνεῦμα, Luc. XXIV, 36. et Φάσμα νεκροῦ apud *Aelian.* V. H. XII, 64. Legitur praeterea Sapient. XVII, 15. τὰ μὲν ... ἠλαύνοντο Φαντασμάτων: apud *Platonem* Sophist. p. 156. ... ἐπείπερ Φαίνεται μὲν, ἔοικε δὲ οὔ, Φάντασμα. Idem de Republ. II. p. 431. Τί δέ; (ἦν δ᾽ ἐγώ) ψεύδεσθαι θεὸς ἐθέλοι ἄν, ἢ λόγῳ, ἢ ἔργῳ Φάντασμα προτείνων. De angelis, qui se forma visibili hominibus conspiciendos praebent, legitur haec vox aliquoties apud *Iosephum* A. I. I. c. 20. §. 2. V, c. 6. §. 1. Conf. *Bielii* Thesaurum Philol. s. v. Φάσμα et *Wetstenii* N. T. T. I. p. 418.

ΦΆΡΑΓΞ, γγος, ἡ, *vallis, convallis depressa, via excavata, labes et hiatus terrae, barathrum, praecipitium*. Tantum in N. T. exstat Luc. V, 3. πᾶσα Φάραγξ πληρωθήσεται exaltate, seu implendo complanate omnes vias excavatas. Legitur praeterea apud *Xenoph.* de Venat. c. V. §. 16. de leporibus, καὶ καταδύονται εἰς Φάραγγας, καὶ σπήλαια. *Aelian.* V. H. XIII, 1. ubi *vallem* significat. *Hesych.* Φάραγξ: τάφρος, κοίλωμα. Idem: Φάραγξι: κοιλάσι. *Suid.* Φάραγξ: ἡ κοιλότης τῆς γῆς. *Cyrilli* Lexic. MS. Brem. Φάραγξι: κοιλάσι μεταξὺ ὀρέων, χάσμασι. Cf. quoque Schol. ad *Aristoph.* Equit. v. 248. Ab Alexandrinis interpretibus varia nomina hebraica hoc graeco exprimuntur, v. c. [illegible] *praecipitium*, Ezech. XXXVIII, 20. נַחַל *vallis, torrens*, Genes. XXVI, 17. 19. Ios. XII, 1. 2. Prov. XXX, 17. עֵמֶק *vallis*, Ios. XV, 7. Genes. XIV, 3. et גַּיְא *vallis*, Ies. XL, 4. etc.

ΦΑΡΑῺ, ὁ, *Pharao*. Est nomen indeclinabile communeque et appellativum omnium regum Aegypti, inde ab anno mundi 2337. usque ad Alexandrum Magnum. Nomen hoc nonnulli hebraicum esse censent et a פָּרַע *nudavit* derivant, eo quod Pharao divino auxilio nudatus et dissipatus fuerit. Sed *Ioseph.* in Arch. Iud. VIII, c. 6. §. 2. (ὁ Φαραὼν κατ᾽ Αἰγυπτίους βασιλέα σημαίνει.) aegyptiacum esse regemque significare dicit, quod etiam plerisque interpretibus arridet. Certe Arabibus فرع notat tum *summam rei*, tum *caput ac principem familiae, vel populi*, a فرع *summum esse, alios virtute, vel nobilitate superare*. Legitur in N. T. tantum Act. VII, 10. ἐναντίον Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου coram Pharaone, h. e. rege Aegypti, (*Augustin.* de Civit. Dei X, 8.) Ita necessario vertenda sunt haec verba, quae, ut recte monuit *Fischerus* Prolus. IX. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 249. nullo alio consilio a Luca addita sunt, quam, ut ostenderet, quae vis et sententia esset vocabulo barbaro Φαραὼ subiecta, adeoque posita sunt pro

Φαραὼ,

Φάραώ, [illegible] αἰγύπτε, plane ut Luc. XXIII, 2. [illegible] τὸν βασιλέα dictum est, pro χριστὸν, τετέστι βασιλέα. [illegible] Alexandrinos Exod. III, 10. et alibi. Act. VII, 13. 21. Rom. IX, 17. Hebr. XI, 24.

ΦΑΡΕΣ, ὁ, Phares. Est nomen proprium filii Iudae, ex Thamare, nuru sua, suscepti, Hebraice sonat פֶּרֶץ, i. e. fissio, ruptura, a radice פָּרַץ rupit, fregit; fratrem enim Seracham intervertens prior erupit ex utero materno, ut etymi ratio traditur a Mose Genes. XXXVIII, 29. In N. T. commemoratur tantum Matth. I, 3. et Luc. III, 33. Ad priorem locum conferendus est Wetstenius.

ΦΑΡΙΣΑΙ͂ΟΣ, ε, ὁ, Pharisaeus, qui ad sectam Pharisaeorum, inter Iudaeos post prophetarum tempora ortam, (conf. Cunaei librum de Republ. Hebr. Lib. II. c. 17.) pertinens, [illegible] affectata diligentiori legum mosaicarum rituali observantia, peculiari vitae sanctitate, quam affectabant, vestitu adeo et [illegible] habitu externo se a vulgo Iudaeorum distinguere studebant. Nomen huius sectae, quam Sadducaeorum secta recentiorem esse iudicavit Casaubonus in Exercitt. Antibar. p. 56. quidam derivant a פָּרַשׁ expandere, quod dilatarent phylacteria, alii a פָּרַשׁ exponere, explanare, quod legis subtilissimi interpretes crederentur; sed rectius deducitur a פָּרַשׁ separavit, secrevit; nam in permultis se separabant a communi hominum consuetudine. Alberti Glossar. Gr. p. 38. Φαρισαῖος: [illegible] Suid. Φαρισαῖοι· οἱ ἑρμηνευόμενοι ἀφωρισμένοι, παρὰ τὸ μερίζειν καὶ ἀφορίζειν ἑαυτοὺς τῶν ἄλλων [illegible] εἰς τε τὸ καθαρώτατον τοῦ βίου, καὶ ἀκριβέστατον, καὶ εἰς τὰ τοῦ νόμου ἐντάλματα. Quod ad Pharisaeorum vivendi rationem et mores attinet, ex [illegible] et N. T. libris satis constat, eos admodum tenuiter vixisse, nihil plane deliciis tribuentes, (Ioseph. A. I. XVIII, 1. 3. τόν τε γὰρ Φαρισαῖοι τὴν δίαιταν ἐξευτελίζουσιν, οὐδὲν ἐς τὸ μαλακώτερον ἐνδιδόντες) bis hebdomadibus singulis ieiunasse, (Luc. XVIII, 12.) frequentius se lavasse, (Marc. VII, 4.) nec illotis manibus cibum sumsisse, (Marc. XV, 2.) phylacteria sua dilatasse et vestium fimbrias admodum amplificasse, (Matth. XXIII, 5.) nullum plane cum portitoribus et peccatoribus commercium habuisse, (Matth. IX, 11. Luc. XVIII, 11.) in circulis et compitis libenter orasse et longis orationibus usos esse, (Matth. VI, 5. XXIII, 14. Conf. Lackemacher Obss. Philol. P. VIII. p. 100.) etc. Dogmata vero et placita eorum praecipua quod attinet, pleraque eorum, quae in hoc mundo fieri animadvertimus, fato tribuere solebant, ita tamen, ut voluntas humana non omni impetu a se ipsa pendente privaretur; (Ioseph. A. I. XVIII, c. 1. §. 3. πράσσεσθαί τε εἱμαρμένῃ τὰ πάντα ἀξιοῦντες, οὐδὲ τοῦ ἀνθρωπείου τὸ βουλόμενον τῆς ἐπ' αὐτοῖς ὁρμῆς ἀφαιροῦνται) statuebant quidem resurrectionem mortuorum, sed dicebant

piorum

forum animas statim ab excessu Pythagorica μετεμψυχώσει x uno corpore in aliud migrare; (*Ioseph.* l. l.) observatione gis ceremonialis hominem iustificari docebant et traditiones, παραδόσεις,) a maioribus acceptas, tenebant et tradebant. *Ioseph.* A. I. XIII, c. 10. §. 6.) Iudaicam plebem totam a partibus Pharisaeorum stetisse, diserte tradit *Iosephus* l. l. verbis: ῶν δὲ Φαρισαίων τὸ πλῆθος σύμμαχον ἐχόντων, et ibid. XVII, . 2. 4. et de Bello Iud. I, c. 5. §. 2. testatur, summam eorum uisse potentiam et existimationem ob pietatem singularem, uam affectabant, legemque interpretandi peritiam. De se-ptem Pharisaeorum generibus conf. *Talmud. Tract. Sota* c. 3. t *Lightfooti* Horas Hebraicas et Talmudicas in Matth. III, 7. Catalogum eorum, qui de origine, ritibus et placitis sectae Pharisaeorum copiosius exposuerunt, *Wolfius* exhibet in Bibl. Hebr. P. II, p. 816. et IV, 331. Vide etiam *Koecheri* Nov. Bibl. Hebr. P. II. p. 161. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 262 seq. et *Michaelis* P. IV. Iuris Mosaici, §. 301. p. 142 seq. In N. T. saepius commemorantur, maxime in sermonibus Christi, ubi eorum mores gravissime perstringuntur, v. c. apud Matth. c. XXIII, 2. 13. 14. 15. 23. 25. 26. 27. 29. Luc. XI, 42. 43. 44. etc. Ioh. IX, 13. Φαρισαῖοι dicuntur *assessores synedrii magni*, n quo plurimos sectae Pharisaeorum addictos fuisse, ex Actis Vide cap. V, 34. XXIII, 6. 7. etc.) satis constat.

ΦΑΡΜΑΚΕΊΑ, ας, ἡ, 1) proprie est vox mediae significationis, et in bonam aeque ac malam partem sumitur, ita, at et *medicationem, medelam*, (Vid. *Poll.* IV, 178. *Xenoph. Mem.* IV, 2, 17.) et *veneficium* (*Polyb.* VI, 13, 4. et XL, 3, 7.) significet, a Φάρμακον *medicamentum, venenum*, unde Φαρμακόω *medicamentum misceo*, Φαρμακάω *medicinam desidero*, et Φαρμακεύω *medicamenta conficio*, item *veneno*, aut *veneficio utor*. Conf. *I. I. Bosii* D. de potionibus mortiferis ad illustrandos varios SS. locos (Lips. 1736. 4.) Sect. I. Iam quia Φάρμακον apud Graecos etiam de herbis magicis et philtris, quibus incantari homines ac transformari posse olim credebatur (*Aristoph.* Plut. 302. et Thesmoph. 576.) adhibetur, factum est, ut Φαρμακεία etiam dicerentur 2) *artes magicae, incantationes, praestigiae et fraudes malae, quibus opinato daemonum auxilio alii circumveniuntur et laeduntur*; et ex adiuncto: *omnes artes malae, quibus homines utuntur ad alios decipiendos et conciliandum sibi hoc, vel illud commodum.* Sic legitur in N. T. Apoc. IX, 21. et XVIII, 23. ubi intellegendae sunt callidae artes ac fraudes, quibus homines a vera religione in errores perducuntur. Galat. V, 20. Φαρμακείαν omnium optime de praestigiis fraudibusque malis intellegi, quibus daemonum sive vero, sive opinato auxilio alii circumveniuntur et laeduntur, cum iuncta sit τῇ εἰδωλολατρείᾳ, iam

Koppius

Koppius ad h. l. recte observavit. Saepius in N. T. non occurritur. Alexandrini usi sunt hac voce Exod. VII, 11. 22. VIII, 7. 18. pro לְהָטִים *incantationes*, et Ies. XLVII, 9. 12. pro כְּשָׁפִים *praestigias*, a rad. כִּשֵּׁף *praestigiis usus est*. Vide *Wetstenii N. T.* T. II, p. 233 et 788.

ΦΑΡΜΑΚΕΥΣ, *έως*, *ὁ*, *veneficus*, *medicamenta conficiens*, *incantator*, *magus*, a φαρμακεύω, et φαρμακεύομαι *medicamenta conficio*, item *veneno*, aut *veneficio utor*, *incanto*. Ps. LVII, 5. 2 Paral. XXXIII, 6. 2 Macc. X, 13. *Herodot.* VII, c. 114. In N. T. semel tantum legitur Apoc. XXI, 8. ubi φαρμακεῦσι, cum iuncti sint τοῖς εἰδωλολάτραις, sine dubio sunt, qui praestigiis et magicis artibus alios decipiunt et laedunt.

ΦΑΡΜΑΚΟΣ, οῦ, ὁ, idem, quod φαρμακεύς, cum quo etiam permutatur in codicibus N. T. Apoc. XXI, 8. Legitur in N. T. tantum Apoc. XXII, 15. οἱ φαρμακοὶ homines, qui pravis et clandestinis artibus, veneficorum more, noxam et interitum aliis parant. Conf. ad h. l. *Wolfium* in Curis Philol. T. IV, p. 643 seq. Exprimitur hac nomine ab Alexandrinis interpretibus hebraicum מְכַשֵּׁף *praestigiis utens*, Exod. VII, 11. XXII, 18. Dan. II, 2. חֹבֵר *incantator*, Deut. XVIII, 11. כַּשָּׁפִים *praestigiatores*, Ier. XXVII, 9. et chald. [illegible] *magus*. Exod. IX, 11. Conf. interpretes ad *Thomam M.* in vocibus φάρμακα et φαρμακός.

ΦΑΣΙΣ, εως, attice εως, ἡ, *dictio*, *fama*, *rumor*, *indicatio*, *delatio*, ab inusitato φάω *dico*, *aio*. Semel tantum in N. T. legitur Act. XXI, 31. ἀνέβη ἡ φάσις τῷ χιλιάρχῳ pervenit rumor ad tribunum cohortis. *Vulg.* habet: *nuntiatum est*. De delatione nominis alicuius apud magistratum legitur apud *Demosthen.* p. 793. 16. edit. *Reiske*. *Cyrillus Alex.* (in Gloss. Gr. minoribus ed. Matthaei T. I, p. 12.) φάσις· φανερὸς λόγος, ubi videndus *Matthaei*. *Hesych.* φάσεις· ἑρμηνεῖαι, συκοφαντίαι, ἢ ἐνυπνίων ὄψεις, λόγοι, φῆμαι. *Pollux* Lib. VIII, c. 6. sect. 47. κοινῶς δὲ φάσεις ἐκαλοῦντο πᾶσαι αἱ μηνύσεις τῶν λανθανόντων ἀδικημάτων. Et est φάσις *apparitio*, a φαίνω *appareo*. Sic luna multas habet phases, seu apparitiones, modo apparet falcata, modo gibbosa. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 606 seq.

ΦΑΣΚΩ, 1) *dico*, *aio*, *dictito*, *assero*, *quod verum*, poetice pro φημὶ *dico*, quod a φάω idem. Sic legitur in N. T. Act. XXIV, 9. φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν asseverantes, quod res ita revera se haberet. ibid. XXV, 19. ὃν ἔφασκεν ὁ Παῦλος ζῆν quem Paulus iam vivere dicebat. Alexandrini Genes. XXVI, 20. οἱ ποιμένες φάσκοντες αὐτῶν εἶναι τὸ ὕδωρ. 2 Macc. XIV, 27. 32. *Hesych.* φάσκει· λέγει. φάσκειν interdum etiam apud Graecos *promittere* significare, testatur Scholiastes *Aristoph.*

stophanis ad Plutum v. 1027. 2) *iactito, glorior, prae me fero, me vendito, haberi volo.* Rom. I, 22. φάσκοντες εἶναι σοφοὶ praecipuam sapientiam iactitantes. *Xenoph.* de Rep. Laced. II, 1. οἱ φάσκοντες κάλλιστα τοὺς υἱοὺς παιδεύειν. Alia loca veterum, quae huc pertinent, dedit *Kypkius* in Obss. Sacr. T. II, p. 153. *Wetstenius N. T.* T. II, p. 23. et *Wolfius* in Curis Philol. T. II, p. 27. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΆΤΝΗ, ης, ἡ, non tam *praesepe*, quam generatim *quodvis septum* notat, v. c. *horreum*, ad imitationem hebraici אבוס quod Prov. XIV, 4. *Targum* reddidit per אורוותא *horreum*. Specialtim vero ita dicebatur *vestibulum aedium, in quo domini pecora stabant, et supellex rustica*, quod etiam latine *stabulum* vocatur, eratque cinctum non parietibus et tecto, ut apud nos usu receptum est, sed septo, e cratibus ligneis, quo fures arcerentur. De area illa, seu loco patente, et subdivali ante aedes Orientalium, qui latine *cohors* et a Graecis αὐλὴ (Ioh. X, 1 seq. Vide *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. III, 42.) vocabatur, vox φάτνη explicanda esse videtur in loco Luc. II, 7. ubi Maria, mater Iesu, hunc filium suum, recens natum, reclinasse narratur ἐν τῇ φάτνῃ. Conf. *Walaei* N. T. p. 440. et *Salmas.* de Usuris p. 352. Praeterea legitur haec vox Luc. II, 12. 16. et XIII, 15. in quo posteriori loco *praesepe* proprie sic dictum significat, in qua significatione etiam reperitur apud *Xenoph.* de Re Equestr. IV, 1. Alexandrini usi sunt hoc vocabulo pro אבוס *praesepe*, Iob. XXXIX, 9. Prov. XIV, 4. Ies. I, 3. ארוה *stabulum*, 2 Chron. XXXII, 28. et רפת *bovile*. Habac. III, 17. *Hesych.* φάτνη· καὶ ἡ τράπεζα, καὶ ἡ τῶν ἀγρῶν, καὶ ἄ τι τῶν τοιούτων. Copiose de hac voce egit *Wetstenius N. T.* T. I, p. 660. et *Horreus* in Miscell. Crit. lib. II. tot.

ΦΑΥ͂ΛΟΣ, η, ον, 1) proprie et generatim: *quicquid in suo genere est vile, leve, contemtum et ignobile,* φαῦλον apud Graecos dicitur, unde φαυλίζω *pro vili habeo, parvi pendo,* quod adhibent Alexandrini Ies. XXXVII, 22. pro בוז *spernere, contemnere*, 2 Sam. XII, 9. Ies. XLIX, 7. Mal. I, 6. pro בָּזָה idem, et Iob. XXXI, 13. XLII, 6. pro מָאַס *sprevit, aspernatus est, reprobavit.* Sic legitur φαῦλος apud *Aeschin. Socr.* Dial. I, 9. II, 13 et 28. *Aelian.* V. H. III, 18. φαῦλοι καὶ ταπεινῶς πράττοντες. ibid. IX, 34. φαύλως καὶ ῥυπῶσαν ἐξημφιέσθαι. De *tenuitate in cultu* φαυλότης legitur apud *Xenoph.* in Histor. Gr. IV, 1. 13. 2) *malus, pravus, vitiosus, perversus.* Ioh. III, 20. πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων quisquis enim mala patrat. ibid. V, 29. οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες qui vero male egerunt. Tit. II, 8. μηδὲν ἔχων περὶ ὑμῶν λέγειν φαῦλον non habens, quod de vobis mali dicat. Iac. III, 16. πᾶν φαῦλον πρᾶγμα. Saepius in N. T. non legitur. Adde Alex. Prov. XXII, 8. Iob. IX,

IX, 23. Sirac. XX, 16. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 19. τοῖς φαύλοις opponuntur οἱ καλοὶ κἀγαθοί. *Euripid.* Phoen. v. 94. — *Hesych.* Φαῦλος · κακὸς, δόλιος, χαλεπὸς, εὐτελὴς, ἁπλοῦς, καταγέλαστος. *Timaeus* Gloss. Platon. Φαῦλον · — εὐτελής. Lexic. MS. Bibl. Coislin. p. 490. Φαῦλον · τὸ κακὸν καὶ τὸ εὐτελές · τάσσεται δὲ καὶ ἐπὶ πένητος, καὶ ἀδόξου, καὶ ἀνοήτου, καὶ ἁπλοῦ. Conf. etiam interpretes ad *Thomam M.* p. 889.

ΦΕΓΓΟΣ, εος, ες, τὸ, *splendor, lux, lumen.* Ter tantum legitur in N. T. Matth. XXIV, 29. σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς luna non dabit splendorem suum. Marc. XIII, 24. ubi eadem sententia legitur. Luc. XI, 33. ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ φέγγος (codices haud pauci habent φῶς) βλέπωσιν ut intrantes lucem videant. Alexandrini adhibuerunt hanc vocem pro נֹגַהּ *splendor*, 2 Sam. XXII, 12. Ezech. I, 4. 13. Ioel. II, 10. III, 15. נְגֹהָה idem, Iob. III, 4. אוֹר *lux, lumen*, Iob. XXII, 28. XLI, 8. et לֶהָבָה *flamma.* Hos. VII, 6. Speciatim vero φέγγος apud Graecos de *lumine, quod luna spargit*, usurpari, partim ex *Hesychii* testimonio, (φῶς ἡμέρας, φέγγος σελήνης.) partim ex multis Scriptorum veterum locis (v. c. *Xenoph.* de Venat. cap. V. §. 4. *Euripid.* Phoeniss. v. 183.) satis constat.

ΦΕΙΔΟΜΑΙ, 1) *parco, ignosco, removeo ab aliquo mala, tutum praesto a calamitatibus, alterius miseria tangor.* Construitur cum genitivo. Sic legitur in N. T. Act. XX, 29. μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου non parcentes gregi. Rom. VIII, 32. ὅς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, qui nec filio suo unigenito pepercit. ibid. XI, 21. εἰ γὰρ ὁ Θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφείσατο, μήπως οὐδὲ σοῦ φείσεται (pro φείσηται. Conf. *Blackwal* Class. Sacr. p. 432. edit. *Wollii.*) *Dionys. Hal.* V, 10. ὅταν ἐγὼ τῶν ἐμῶν οὐ φεισάμενος τέκνων, σοῦ φείσωμαι. *Anthol.* I, 87. 4. et III, 17. 1. 1 Cor. VII, 28 ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι ego vero vos lubentissime tutos ac immunes praestarem ab his calamitatibus. Conf. v. 32. 2 Cor. I, 23. XIII, 2. οὐ φείσομαι admodum severe vos tractabo. 2 Petr. II, 4 et 5. οὐκ ἐφείσατο severe punivit. Alexandrini utuntur hac voce pro חָמַל *pepercit, condonavit, misertus fuit.* Gen. XIX, 16. 1 Sam. XV, 3. Hab. I, 17 Zach. XI, 16. חוּס idem, Devt. VII, 16. Neh. XIII, 22. Ioel. II, 17. Ion. IV, 10. et חָשַׂךְ, Ies. XIV, 6. LIV, 2. Ierem. XIV, 10. *Hesych.* Φείδεσθαι · ἐλεεῖν. (Ion. IV, 11. Ies. LXIII, 9. Ezech. XXIV, 21.) Idem: Φείσεται · σώσει, οἰκτ. (Nehem. XIII, 12. Iob. XXXIII, 18. Ps. XVIII, 13.) 2) cum genitivo: *parce utor, abstineo.* 2 Cor. XII, 6. φείδομαι δὲ sc. τοῦ καυχήσασθαι, sed abstineo ab illarum rerum commemoratione, seu, gloriari de hac re nolo. Sic *parcere* quoque usurpatur apud *Ovid.* Trist. III, 3. 51. *Virgil.* Aen. I, v. 261. *Horat.* Od. III, 8. 26. Conf. *Vechneri* Hellenolex. II, 2. p. 409. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΕΙΔΟ-

ΦΕΙΔΟΜΕ'ΝΩΣ, *parce, illiberaliter, sordide, avare.* Adverbium, a *φείδομαι parco.* Bis tantum in N. T. legitur. 2 Cor. IX, 6. *ὁ σπείρων φειδομένως, φειδομένως καὶ θερίσει* qui serit parce, parce etiam metet, h. e. qui parce eleemosynas erogat, parum a Deo recipiet.

ΦΕΛΟ'ΝΗΣ, ου, ὁ. Vide *φαιλόνης.*

ΦΕ'ΡΩ, anomalon, fut. *οἴσομαι*, aor. 1. *ἤνεγκα*, aor. 2. *ἤνεγκον*, 1) proprie: *fero, porto*, etiam: *affero, apporto*, et per synecdochen: *duco, adduco*, ut sit i. q. *προσφέρω.* Matth. XIV, 11. *ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι* afferebatur caput eius in patina: et paulo post *ἤνεγκε τῇ μητρὶ αὐτῆς* ad matrem detulit. ibid. v. 18. *φέρετέ μοι αὐτοὺς ὧδε* eos mihi afferte. ibid. XVII, 17. *φέρετέ μοι αὐτὸν ὧδε* huc eum accersite. Marc. I, 32. *ἔφερον πρὸς αὐτόν.* ibid. II, 3. VI, 27. 28. VII, 32. *φέρουσιν αὐτῷ κωφόν.* ibid. VIII, 22. IX, 17. 19. 20. XV, 22. *καὶ φέρουσιν αὐτὸν* et ducebant eum. Luc. V, 18. *ἄνδρες φέροντες ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον, ὃς ἦν παραλελυμένος* quidam portantes in lecto hominem paralyticum. ibid. XV, 23. XXIII, 26. *φέρειν ὄπισθεν τοῦ Ἰησοῦ* ut post tergum Iesu ferret. ibid. XXIV, 1. Ioh. II, 8. IV, 33. XIX, 39. XXI, 10. 18. *καὶ οἴσει, ὅπου οὐ θέλεις*, sc. *φέρεσθαι*, ducetque te, quo duci noles. Act. IV, 34. *ἔφερον τὰς τιμὰς* afferebant pretia. ibid. v. 37. V, 2. 16. XIV, 13. 2 Tim. IV, 13. Adde Alexandrinos Gen. XXVII, 7. XXXI, 38. Levit. II, 2. Ps. LXVIII, 32. *Longi* Pastoral. III, p. 125. ed. *Iungerm. Hesych. φέρειν· βαστάζειν.* 2) *admoveo, porrigo.* Ioh. XX, 27. *φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε* admove huc digitum tuum, et ibid. *φέρε τὴν χεῖρά σου* admove manum tuam. 3) sequente praepositione *εἰς, infero, importo.* Apoc. XXI, 24. *καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσι τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν αὐτῶν εἰς αὐτήν.* ibid. v. 26. 4) *profero, produco.* Marc. XII, 15. *φέρετέ μοι δηνάριον* proferte mihi denarium. ibid. v. 16. *οἱ δὲ ἤνεγκαν* illi vero produxerunt. 5) *profero, fero, edo, de fructu et proventu terrae*, i. q. *ἐκφέρω.* Marc. IV, 8. *καὶ ἔφερεν ἓν τριάκοντα κ. τ. λ.* et edidit fructum tricesimum. Conf. Matth. XIII, 8. ubi pro *ἔφερεν* legitur *ἐδίδου καρπόν.* Ioh. XII, 24. *πολὺν καρπὸν φέρει* multum fructum edet. ibid. XV, 2. *πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπὸν* omnem palmitem in me, fructum non ferentem. ibid. v. 4. 5. 8. 16. Eodem modo *φέρειν* usurpatur quoque apud Alexandrinos Ezech. XVII, 8. Ioel. II, 22. Hagg. II, 20. *Philostrat.* Apoll. Epist. LVI. p. 400. *ἡ γῆ φέρει καρπὸν ἡμῖν.* *Aelian.* V. H. III, 18. *δένδρα — — φέρειν καρπούς.* 6) *duco, deduco.* Act. XII, 10. *ἦλθον ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν* venerunt ad portam ferream, quae in urbem ducit. *Aelian.* V. H. III, c. 1. *ἡ ὁδὸς φέρει διὰ Θετταλίας.* Ita etiam

ferre

ferre apud Latinos usurpatur, uti multis exemplis docuit *Burmannus* ad *Vellei. Paterc.* II, 27. Conf. etiam *Palairet.* Obss. Philol. p. 301. 7) *huc et illuc fero, agito, iacto*, et nav δέξασθαι usurpatur de navigio, quod, vento et procellis agitatum, cursu incerto fertur, i. q. περιφέρομαι apud *Moerim.* Tyr. I. 3. 7. Sic legitur in N. T. Act. XXVII, 15. ἐπιδόντες ἐφερόμεθα navi tempestati et fluctibus permissa, ferebamur. ib. v. 17. οὕτως ἐφέροντο ita ferebantur. *Theognis* v. 671. ὄντες νῦν φερόμεσθα. *Homer.* Odyss. η', v. 252 seq. αὐτὰρ ἐγὼ, τρόπιν ἀγκὰς ἑλὼν νεὸς ἀμφιελίσσης, ἐννῆμαρ φερόμην. *Herodot.* III, c. 110. ἐφέροντο κατὰ κῦμα καὶ ἄνεμον. Vide *Bergler.* ad *Alciphr.* I, 10. Adde Alexandr. Ierem. XVIII, 14. ὕδωρ βιαίως ἀνέμῳ φερόμενον. Ies. XXVIII, 18. καταιγὶς φερομένη. Ies. XIII, 24. ὡς φρύγανον φερόμενον ὑπὸ ἀνέμου. Conf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 344. *Ovid. Heroid.* Ep. XVIII, 79. ferebar per aquas. 8) φέρομαι ruo, irruo, cum impetu feror. Act. II, 2. ἦχος ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας sonitus, tanquam ruentis vehementis venti. *Diogen. Laërt.* X, c. 104. §. 25. ἐκ τοῦ πνεύματος πολλοῦ φερομένου. *Xenoph.* de Venat. X, 21. Apud *Aelianum* in Hist. Anim. V, 24. ἐκφέρεσθαι eodem sensu usurpatur. 9) *perfero, tolero, sustineo, patienter fero.* Rom. IX, 22. Θεὸς ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ τὰ σκεύη τῆς ὀργῆς Deus cum multa longanimitate patienter tulit homines, poenis divinis dignos. Hebr. XII, 20. οὐκ ἔφερον τὸ διαστελλόμενον non poterant ferre illud interdictum. ibid. XIII, 13. τὸν ὀνειδισμὸν αὐτοῦ φέροντες contumeliam ipsius caussa tolerantes. Alex. Deut. I, 12. πῶς δυνήσομαι μόνος φέρειν τὸν κόπον. Prov. XXX, 21. τὸ δὲ τέταρτον οὐ δύναται φέρειν. Ezech. XXXIV, 29. ὀνειδισμὸν ἐθνῶν οὐ μὴ ἐνέγκωσιν ἔτι. Conf. etiam *Aelian.* V. H. IX, c. 33. *Hesych.* φέρειν· ὑπομένειν. 10) *profero ore, propono, dico, eloquor*, specatim: *iudicialiter aliquid profero.* Ioh. XVIII, 29. τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; quodnam crimen affertis contra hunc hominem? Act. XXV, 7. πολλὰ καὶ βαρέα αἰτιάματα φέροντες κατὰ τοῦ Παύλου multas et graves criminationes contra Paulum proferentes. 2 Petr. I, 17. φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ cum vox in honorem eius proferretur, seu audiretur. (*Plutarch.* Caes. p. 707. E. τινὰς τῆς φωνῆς ἐνεχθείσης πρὸς Καίσαρα.) ibid. v. 18 et 21. οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη ποτὲ προφητεία nullus prophetarum unquam proprio impulsu vaticinia protulit, vel eloquutus est. ibid. II, 11. οὐ φέρουσι κατ' αὐτῶν παρὰ Κυρίῳ βλάσφημον κρίσιν non audent contra eos coram Deo proferre convicia. *Aelian.* V. H. III, 14. Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 361. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 703. 11) *probo, comprobo.* Hebr. IX, 16. ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου ut testamentum ratum fiat, necesse est, ut mors testatoris pro-

probetur iudicibus. (Alii vertunt: si mors testatoris intercedere debet, ut φέρεσθαι h. l. sit i. q. γίνεσθαι, v. 15.) Sic proferre, ut sit probare coram iudice, legitur apud Cic. pro Roscio Amer. c. 24. c. 12) doceo, trado, annuncio. 2 Ioh. v. 10. καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει et hanc doctrinam non tradit. Eurip. Heraclid. v. 697. ὅμως γε μέντοι χάριν σοι φέρων λέγω. Idem Iphig. in Aul. v. 1496. Haec et alia multa loca huc pertinentia, habet Kypkius in Obss. Sacr. T. II. p. 398 sq. 13) affero. 1 Petr. I, 13. ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν felicitatem futuram, quae vobis offertur. 14) ago, impello, ad aliquid faciendum commoveo. 2 Petr. I, 21. ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι spiritu divino impulsi et quasi abrepti. Macrob. I, 23. feruntur divino spiritu, non suo arbitratu, sed quo Deus propellit. Herod. VIII, 13. 15) curo, conservo, rego, moderor, guberno. Hebr. I, 3. φέρων τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ qui universum sustentat et regit voluntate sua efficacissima. Chrysostomus ad h. l. φέρων· κυβερνῶν, ἀνέχων, συγκρατῶν. Ita נשׂא quoque sumitur Ies. XLVI, 3. LXIII, 9. et סבל apud Iudaeos, ut Schoettgen. in Hor. Hebr. et Talmud. ad h. l. docuit. 16) φέρομαι, pergo, progredior, me converto, festino ad aliquid proponendum. Hebr. VI, 1. ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα ad perfectiorem doctrinam progrediamur. Saepius in N. T. non legitur. Conf. quae de hac voce copiose disputavit Irmisch. in Excursu ad Herodian. I, 5, 9. T. I. Opp. p. 872 seq.

ΦΕΥΓΩ, fut. ξομαι, 1) fugio, confugio, me recipio, celeriter abeo. Matth. II, 13. καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον et recipe te in Aegyptum. ibid. VIII, 33. X, 23. XXIV, 16. φευγέτωσαν ἐπὶ τὰ ὄρη in montanas regiones se recipiant. ibid. XXVI, 56. Marc. V, 14. XIII, 14. XIV, 50. 52. XVI, 8. καὶ ἐξελθοῦσαι ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου et relinquentes sepulcrum celeriter discesserunt. Conf. Matth. XXVIII, 8. καὶ ἐξελθοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου κ. τ. λ. Sic etiam φεύγειν apud Graecos haud raro reperitur, ut sit: celeriter ire, abire, proficisci. (Vide Aelian. V. H. XII, 29.) ut fugere apud Latinos, v. c. Cic. Famil. VII, Ep. 10. § 1. Luc. VIII, 34. XXI, 21. Ioh. X, 5. 12. 13. Act. VII, 29. XXVII, 30. Apoc. XII, 6. 2) effugio, evito, aberro a malo. Matth. III, 7. φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς ut avertatis a vobis imminentes poenas. ibid. XXIII, 33. πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης; quomodo supplicium gehennae effugietis? Ioan. III, 7. Hebr. XI, 34. ἔφυγον στόματα μαχαίρας aciem gladii effugerunt. ibid. XII, 25. εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἔφυγον, scil. τὴν ὀργὴν τοῦ θεοῦ, quodsi enim illi non potuerunt effugere poenas divinas. Adde Alex. Iob. XXX, 3. Obadia v. 14. 3) caveo, sollicite vito, evito. 1 Cor. VI, 18. φεύγετε τὴν πορνείαν. ibid. X, 14. φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολα-

λολατρείας diligenter et sedulo cavete vobis ab omni idololatria. 1 Tim. VI, 11. ταῦτα φεῦγε. 2 Tim. II, 22. τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε. 4) metaphorice φεύγειν is dicitur, cuius vis ac potestas infracta et imminuta est, metaphora desumta ab hoste profligato. Iacob. IV, 7. ἀντίστητε τῷ διαβόλῳ καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν resistite diabolo, nec amplius vos ad peccata sollicitare ac seducere valebit. 5) fugere ab aliquo metaphorice res dicitur, cuius aliquis non potest compos fieri. Apoc. IX, 6. καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν καὶ φεύξεται ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν. 6) interco, evanesco. Apoc. XVI, 20. καὶ πᾶσα νῆσος ἔφυγε, καὶ ὄρη οὐχ εὑρέθησαν. ibid. XX, 11. ἧς ἀπὸ προσώπου ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανὸς, καὶ τόπος οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΗΛΙΞ, κος, ὁ. Felix. Est nomen undecimi Iudaeae procuratoris, qui fuit Claudii, imperatoris, et matris eius, Antoniae, libertus, frater Pallantis, et in praesidio antecessorem habuit Cumanum, successorem vero Porcium Festum. Tacit. Hist. V, c. 9. §. 6. Claudius, inquit, defunctis regibus, aut ad modicum redactis, Iudaeam provinciam equitibus romanis; aut libertis permisit, e quibus Antonius Felix per omnem saevitiam ac libidinem ius regium servili ingenio exercuit Drusilla, Cleopatrae et Antonii nepte, in matrimonium accepta: ut eiusdem Antonii Felix progener, Claudius nepos esset. Ioseph. A. I. XX, c. 7. §. 1. πέμπει καὶ Κλαύδιος Φήλικα, Πάλλαντος ἀδελφὸν, τῶν κατὰ τὴν Ἰουδαίαν προσηγόμενον πραγμάτων. Idem de B. Iud. II, c. 13. §. 2. In N. T. commemoratur tantum Act. XXIII, 24. 26. XXIV, 3. 22. 24. 25. 27. XXV, 14.

ΦΗΜΗ, ης, ἡ, rumor, fama, a φημὶ dico. Bis tantum in N. T. legitur Matth. IX, 26. καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην et fama huius rei totam illam regionem pervasit, seu sparsa est per totam illam regionem. Conf. Schwarzii Obss. ad Olearium de Stilo N. T. p. 202 seq. et Eiusdem Comment. Critt. L. Gr. p. 1382. Luc. IV, 14. In versione Alexandrina respondet hebraico [illegible] Idem. Prov. XVI, 1. Hesych. φήμη· φωνή, ὀνομασία. Apud graecos Scriptores φήμη quandoque de nuntio, narratione, (Eurip. Phoen. v. 1235.) etiam de oraculis adhibetur. Conf. Ernesti Ind. ad Xenoph. Memorabilia.

ΦΗΜΙ, aor. 2. ἔφην, 1) aio, dico, ab inusitato φάω dico. Matth. VIII, 8. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἑκατόνταρχος ἔφη respondit centurio. ibid. XIV, 8. XXV, 21. et 23. ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ tunc dominus eius eum ita est allocutus. ibid. XXVI, 61. Luc. VII, 44. XXII, 58. XXIII, 3. Act. VIII, 36. X, 28. 31. XVII, 22. ἔφη hanc orationem ad eos habuit. ibid. XIX, 35. XXII, 2. XXIII, 17. 18. 35. XXV, 5. 22. 24. XXVI, 1. 24. 32.

a. Rom. III, 8. καθώς φασί τινες sicut aliqui dicunt. 1 Cor. VI, 16. VII, 29. τοῦτο δέ φημι haec vero est mea mens, seu hoc dico et suadeo vobis eo consilio. ibid. X, 15. κρίνατε ὑμεῖς ὅ φημι vos ipsi diiudicate, annon probanda sint, quae iam dicturus sum. ibid v. 19. τί οὖν φημί; quorsum haec dico? ibid. XV, 50. τοῦτο δέ φημι hoc vero vobis certissime affirmo. 2 Cor. X, 10. φησί criminantur adversarii mei. Graeci τῷ φησί utuntur de omnibus personis et utroque numero, uti Latini verbo *inquit*. Vide *Gronov.* et *Drakenborch.* ad *Liv.* XXXIV, 3. et *Storrii* Obss. ad Syntaxin et Analog. Hebr. p. 413. Hebr. VIII, 5. *Hesych.* φησί· λέγει. 2) *respondeo.* Matth. IV, 7. ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς respondit ei Iesus. ibid. XIII, 29. XVII, 26. XIX, 21. XXI, 27. XXVI, 34. XXVII, 11. 65. Marc. XIV, 29. Luc. VII, 40. XXII, 70. Ioh. I, 23. IX, 38. Act. II, 38. VII, 2. X, 30. XVI, 37. XXII, 27. 28. XXIII, 5. XXVI, 25. 28. 3) *interrogo.* Matth. XXVII, 23. Act. XVI, 30. XXI, 37. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΗΣΤΟΣ, ου, ὁ. (*Porcius*) *Festus.* Nomen procuratoris Iudaeae, qui successit Felici, origine latinum. Commemoratur in N. T. Act. XXIV, 27. XXV, 1. 4. 9. 12. 13. 14. 22. 23. 24. XXVI, 24. 25. 32. Vide *Iosephi* A. I. XX, 8. 9. et B. I. II, 13. 7.

ΦΘΑΝΩ, fut. φθάσω, aor. 1. ἔφθασα, 1) *pervenio*, de motu locali, quo aliquo ferimur, i. q. ἐφικνέομαι, cum qua voce etiam permutatur 2 Cor. X, 14. ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ χριστοῦ ad vos etiam pervenimus tradendo doctrinam christianam, seu, nam vestrae quoque urbi doctrinam christianam importavimus. 2) φθάνειν εἰς τι, vel ἐπί τινα metaphorice aut *res* dicitur, *quae alicui contingit et evenit*, aut *homo, qui aliquid consequitur, et particeps redditur alicuius rei.* *Hesych.* φθάνει· καταλαμβάνει. Matth. XII, 28. ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ hoc sane argumento est, vobis iam copiam factam esse felicitatis in regno Messiae consequendae; ubi videndus *Wetstenius*. Luc. XI, 20. Rom. IX, 31. εἰς νόμον δικαιοσύνης οὐκ ἔφθασε ad religionem christianam, quae vere hominibus offert τὴν δικαιοσύνην, non accedit. Phil. III, 16. εἰς ὃ ἐφθάσαμεν ad quam religionis cognitionem pervenimus. 1 Thess. II, 16. ἔφθασε δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος, evenient autem ipsis aliquando poenae gravissimae. Adde Alex. Coheleth VIII, 14. Dan. IV, 25. *Homer.* Iliad. λ', v. 451. Conf. etiam *Meibom.* ad *Cebetis* Tabulam p. 28. et *Wetstenii* N. T. T. II, p. 300. 3) cum accusativo: *praevenio, antevertο*, et ex adiuncto: *praesto, antecello.* 1 Thess. IV, 15. οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας, h. e. vel, non praeveniemus in resurrectione eos, qui iam obdormiverant, vel mortui sunt, vel non praestantioris conditio-

nis

nis aestimat prae iis, quos non superstites [illegible] vita [illegible] sit dies iste sollennis. Adde Sapient. VI, 13. XXVI, [illegible] Sirac. XXXIII, 20. *Xenoph.* Mem. II, 6. 14. [illegible] φιλοις [illegible]. Idem Anab. I, 3. 14. [illegible]: φθάνει [illegible] προλαμβάνει. *Hesych.* et *Etym. M.* φθ[illegible] · [illegible] βάνειν. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. φ[illegible] · [illegible] ταλαμβάνει. Conf. etiam *Thomam M.* p. 893. et ibi interpretes ac *Wetstenii N. T.* T. II. p. 304. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΘΑΡΤΟΣ, ή, όν, *corruptibilis, [illegible], caducus, mortalis, corruptus, vilis, nullius pretii.* Est verbale a tertia persona perf. pass. ἔφθαρται, verbi φθείρω *corrumpo, [illegible], perdo, destruo.* Rom. I, 23. φθαρτοῦ ἀνθρώπου hominis mortalis. 1 Cor. IX, 25. φθαρτὸν στέφανον coronam, quae mox flaccescit. ibid. XV, 53. δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν nam corpus hoc interiturum debet fieri expers interitus: ubi φθαρτὸν cum θνητὸν permutatur. ibid. v. 54. 1 Petr. I, 18. τὰ φθαρτὰ, h. e. res viles, fluxae et caducae, v. c. aurum et argentum, opponuntur τῷ τιμίῳ αἵματι, quo, tanquam pretio redemtionis, Christus homines liberavit a suppliciis peccatorum. ibid. v. 23. σπορὰ φθαρτὴ [illegible] quod una cum fructibus mox perit. Saepius in N. T. non legitur. Adde Sapient. IX, 15. φθαρτὸν γὰρ σῶμα βαρύνει ψυχήν. ibid. XIV, 8. XIX, 20. 2 Macc. VII, 16. *Hesych.* φθαρτόν · θνητόν. *Cyrilli* Lex. MS. Brem. φθαρτόν · [illegible] μενον ἀλλοίωσιν, ἢ διάλυσιν.

ΦΘΕΓΓΟΜΑΙ, fut. φθέγξομαι, 1) proprie: *sonum edo.* Sic legitur v. c. apud *Xenoph.* Anab. VI, 1. 15 [illegible] la clangente, et ibid. IV, 2. 5. V, 2. 41. de [illegible] *vocem emitto, loquor, clamo.* 2 Petr. II, 16. ὑποζύγιον [illegible] ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμενον asina muta humana [illegible] usa est. ibid. v. 18. ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγ[illegible] superba enim et summae vanitatis plena loquentes. [illegible] -σθαι h. l. plus esse, quam λαλεῖν nempe [illegible] [illegible] quit *Kypkius* in Obss. Sacr. T. II. p. 447. [illegible] sunt hac voce pro [illegible] [illegible] [illegible] Job [illegible] Prov. XVIII, 4. [illegible] *eructavit verba* [illegible] LXXVIII, 2. XCIII, 4. et [illegible] *rugitus* [illegible] [illegible] Amos I, 2. etc. Adde ex libris apocryph. [illegible] VIII, 13. Sirac. XIII, 26. *Thucyd.* VII, cap. 71 [illegible] Phoen. v. 488. *Philostrati* Vit. Soph. I, c. 16. [illegible] [illegible] δεξόμεν φθέγγεσθαι. Hinc φθέγμα [illegible] *sermo.* Sapient. I, 11. [illegible] [illegible] IV, [illegible] -θαι notare videtur *privatim loqui,* quia [illegible] [illegible] quod est *palam [illegible]* [illegible] non legitur.

ΦΘΕΙΡΩ, fut. φθερῶ, 1) proprie: *corrumpo*, physice, *perdo et destruo aliquid*, *ex pristino statu in deteriorem transfero*, *depravo*, a φθέω *corrumpo*. Sic haud infrequenter in graecorum Scriptorum monumentis legitur, v. c. apud *Aelian*. V. H. II, c. 25. ubi *interficere* notat. ibid. VIII, 11. ubi φθείρεσθαι est *interire*, et apud Alexandrinos, v. c. Ies. XIV, 3. φθορᾷ φθαρήσεται ἡ γῆ καὶ προνομῇ προνομευθήσεται. ibid. v. 4. Exod. X, 15. Deut. XXXIV, 7. Sap. XVI, 27. τὸ γὰρ ὑπὸ πυρὸς μὴ φθειρόμενον. *Hesych*. φθείρεται· πόλλυται. 2) *laedo*, *noceo*, *iniuria afficio*. 2 Cor. VII, 2. οὐδένα ἐφθείραμεν neminem vestrum iniuria affecimus, aut postulanda mercede ad incitas redegimus. Vide *Abreschii* Illucidatt. Thucyd. p. 267. 3) *in omnis generis mala praecipito*, *miserum reddo*, *punio*. 1 Cor. III, 17. φθερεῖ τοῦτον ὁ θεὸς hunc Deus gravissime puniet. Iud. v. 10. ἐν τούτοις φθείρονται per ea pereunt, h. e. perniciem sibi et gravissima mala conciliant. Conf. 2 Petri II, 12. 4) metaphorice: *quoad doctrinam et mores perverto et corrumpo*, *seduco*, *peccatis immergo*, *vel foedo*. Sic legitur in N. T. 1 Cor. III, 17. εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθείρει si quis hunc templum, Deo sacrum, doctrina pariter ac exemplo depravat. ibid. XV, 33. φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι κακαὶ prava consortia et colloquia corrumpunt bonos mores. 2 Cor. XI, 3. μήπως φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἁπλότητος τῆς εἰς τὸν Χριστὸν ita etiam animi vestri corrumpantur, ut declinent ac deflectant a sinceritate et puritate doctrinae ac morum, quam postulat religio christiana. Eph. IV, 22. τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης qui se corrumpit ipse, dum pravis cupiditatibus se regi patitur. Apoc. XIX, 2. ἥτις ἔφθειρε τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς. Saepius in N. T. non legitur. *Hesych*. φθείρεται· πλανᾶται. Conf. etiam *Perizon*. ad *Aelian*. V. H. XIV, cap. 27.

ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΟΣ, ἡ, ὸν, *autumnalis*, *in autumnum vergens*, deinde: *emarcidus*, *fructus perdens*, a φθινόπωρον *autumnus*, seu proprie *ultimum eius tempus*, *in quo arbores fructibus sunt spoliatae*, *folia ex illis decidunt*, et *ad tempus marcescunt*, *nullum fructum proferentes*, ex φθίνω *deficio*, *ad finem vergo*, (Iob. XXXI, 26) etiam *corrumpo*, *perdo*, *interimo*, et ὀπώρα *autumnus*, item *fructus autumnalis*. *Hesych*. φθινόπωρον· ὁ ἀπὸ τῆς πεντεκαιδεκάτης αὐγούστου μηνὸς ἕως τῆς πεντεκαιδεκάτης δεκεμβρίου. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς εἰκοστῆς δευτέρας αὐγούστου ἕως πάλιν εἰκοστῆς δευτέρας δεκεμβρίου. *Etym. M*. p. 895. φθινόπωρον κάλλιον, ἢ μετόπωρον; ubi vide Oudendorpius. Sic legitur semel tantum in N. T. Iud. v. 12. δένδρα φθινοπωρινὰ arbores, quales sunt vertente autumno, aridae, sine foliis et fructibus, (ἄκαρπα, ut

in sequentibus explicationis causa additur,) cum quibus eleganter h. l. comparantur *falsi doctores*, a quibus nulla ad ecclesiam christianam redundat utilitas. *Vulgatus* vertit, *arbores autumnales*. *Syrus*: ܐܝܠܢܐ ܕܥܒܕܘ ܦܐܪܝܗܘܢ *arbores, quarum fructus amaruit*. Similis vox est φθινόκαρπος apud *Pindarum* Pyth. IV. v. 471. δρῦς φθινόκαρπος quercus, quae fructus amisit. *Phavorino* φθινόπωρον est νόσος, sc. φθίνουσα ὀπώρας, *morbus corrumpens fructus*, quo fit, ut ad maturitatem pervenire nequeant, sed potius arescant, putrescant et tempestive decidant. Commode itaque δένδρα φθινοπωρινὰ explicari possunt de *arboribus, morbo, fructus corrumpente, affectis*, quae sunt symbolum hominum, qui nihil boni proferre possunt. *Pindar*. Pyth. ς, v. 161. μή φθινοπωρίς ἀνέμων χειμερία κατάπνοα δαμαλίζοι χρόνον ne fructibus exitialis ventorum hibernus flatus profliget ei tempus. Conf. *Schotti* Adagialia Sacra N. T. p. 159. et *Wolfenius* N. T. T. II. p. 736 seq.

ΦΘΟΓΓΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *sonus, tonus*, v. c. quem instrumenta musica edunt. Est verbale a praet. med. insueto ἔφθογγα, verbi φθέγγομαι *sono*, *sonum emitto*. Sic legitur in N. T. 1 Cor. XIV, 7. ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ δῷ nisi distinctum sonum edant. *Arrian*. III, 6. φθόγγος est sonus musicus, sive in vocum, sive in nervorum contentione. Sap. XIX, 17. ὥσπερ ἐν ψαλτηρίῳ φθόγγος τοῦ ῥυθμοῦ. *Philostratus* in Vita Apollonii Lib. V, cap. 21. p. 205. [illegible] na adeo sonorum in tibiis φθόγγους appellat. Conf. *Raphel* Obss. Polyb. p. 473. et *Stephani* Thesaur. Ling. Gr. T. [illegible] 1791. 2) *vox*. Rom. X, 18. εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν in omnem terrarum orbem exivit vox [illegible] rum, h. e. ubique per eos traditur doctrina chr[illegible] XIX, 4. Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 52. et [illegible] Curas Philol. T. II. p. 218 seq. Saepius in N. T. non [illegible] tur. *Hesych*. φθόγγος· φθογγή, φωνὴ καὶ τὰ ὅμοια. φθογγή· φθέγμα ἢ φωνή. Lex. *Cyrilli* MS. [illegible] γος· ἦχος.

ΦΘΟΝΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *invideo, aemulor*, a φθόνος *invidia*. Semel tantum in N. T. legitur Galat. V, 26. [illegible] φθονοῦντες vobis invicem invidentes. Iacob. IV, 2. [illegible] et alii loco φονεύετε legere iubent φθονεῖτε, sed [illegible] ctio non sollicitanda videtur.

ΦΘΟΝΟΣ, ου, ὁ, *invidia*, seu *ille animi affectus, quo moleste ferimus, bonum aliquod obtingere alicui*, πάθος (λύπης, quod h. l. ex *Etym. M.* supplendum est.) ἐπὶ τῇ τοῦ πέλας εὐπραγίᾳ. interprete *Hesychio*, *aemulatio, invida superbia*. Rom. I, 29. μεστοὺς φθόνου, φόνου. Galat. V, 21. φθόνοι

φόνον, Philipp. I, 15. διὰ φθόνον invidentes mihi muneris apostolici dignitatem. 1 Tim. VI, 4. φθόνος, ἔρις. Tit. III, 3. ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες. Iacob. IV, 5. πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα invidiae resistit spiritus. Alii vertunt: contra invidiam concupiscere facit spiritus; ut ἐπιποθεῖν sumatur h. l. in significatione hebraica coniugationis Hiphil. 1 Petr. II, 1. Adde *Xenoph.* Memor. III, c. 9. §. 8. 2) per metonymiam effectus denotat *odium acerbissimum*, quod sequitur invidiam, et unde pascitur *invidia*. Ita accipiendum est, quando Iudaei Matth. XXVII, 18. et Marc. XV, 10. dicuntur Christum διὰ φθόνον tradidisse Pilato. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΘΟΡΑ, ᾶς, ἡ, 1) proprie: *corruptio, putrefactio, exitium, perditio, mors*. Est verbale a perf. med. ἔφθορα, verbi φθείρω *corrumpo, perdo*. Sic legitur in N. T. 1 Cor. XV, 42. σπείρεται (scil. σῶμα) ἐν φθορᾷ conditur corpus interiturum et putrefactioni obnoxium, i. q. σπείρεται σῶμα φθαρτόν. 2 Petr. II, 12. ὡς ἄλογα ζῶα — — γεγεννημένα εἰς ἅλωσιν καὶ φθορὰν tanquam animalia, rationis expertia — quae destinata sunt, ut ab hominibus capiantur et interficiantur: ubi φθορὰ pro σφαγὴ positum est. Adde Ies. XXIV, 3. Ion. II, 7. καὶ ἀναβήτω ἐκ φθορᾶς ἡ ζωή μου. Sapient. XIV, 12. 25. *Artemidor.* I, 81. *Hesych.* φθορά· ὄλεθρος. *Cyrillus Alex.* in Glossar. Gr. min. ed. Matthaei Tom. I. p. 5. φθορά· ἡ διάζευξις τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος. 2) per metonymiam: *res corruptibilis et putrefactioni ac morti obnoxia*, speciatim vero *corpus humanum, quatenus est corruptibile*. Sic legitur in N. T. 1 Cor. XV, 50. οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ corpus hoc corruptibile non potest fieri incorruptibile, seu, non pervenire potest ad statum futurae felicitatis in coelo immutabilem: ubi ἡ φθορὰ est i. q. σὰρξ καὶ αἷμα in eodem commate. 3) *mala, calamitates, miser ac vilis status*. Sic legitur in N. T. Rom. VIII, 21. ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς fore, ut Christiani aliquando liberentur a calamitatibus et malis, quibus in praesenti sunt obnoxii. Opponitur ibi τῇ δουλείᾳ τῆς φθορᾶς, ἡ ἐλευθερία τῆς δόξης. Ita quoque שחת usurpatur Ps. CIII, 4. τὸν λυτρούμενον ἐκ φθορᾶς τὴν ζωήν σου. Κατ' ἐξοχὴν vero φθορὰ in N. T. 4) dicitur *miseria, quae est vitiositatis ac peccatorum poena*. Galat. VI, 8. ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν, h. e. vitiositatis huius poenas dabit in futura vita: nam τῇ φθορᾷ opponitur ibidem ζωὴ αἰώνιος. Coloss. II, 22. ἅ ἐστι πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει quarum rerum omnium usus poenas affert. Eodem modo usurpatur quoque haec vox apud Alexandrinos Micha II, 10. ἕνεκεν ἀκαθαρσίας διεφθάρητε φθορᾷ.

5) metaphorice: *depravatio per peccatum et varia vitia, impietas, vitiositas.* 2 Petr. I, 4. ἀποφυγόντες τῆς ἐν κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς fugientes huius saeculi vitiositatem, e prava concupiscentia oriundam. ibid. II, 12. ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν. per impietatem ipsorum. Alii interpretes vertunt: per miseriam, quam propria culpa sibi contraxerunt; sed prior explicatio ob sequens καταφθαρήσονται praeferenda videtur. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΙΑ΄ΛΗ, ης, ἡ, *phiala, vas planum ac repandum vini, vel aquae, pretiosum praesertim, crater*, et per metonymiam: *res phiala contenta.* Legitur in N. T. tantum Apoc. V, 8. καὶ φιάλας χρυσᾶς et phialas aureas. ibid. XV, 7. XVI, 1 — 4. 8. 10. 12. 17. XVII, 1. XXI, 9. Alexandrini usi sunt hac voce pro מִזְרָק *crater.* Exod. XXVII, 13. Num. IV, 14. Nehem. VII, 70. Pro hebraico גָּבִיעַ est in fragmentis *Symmachi* Genes. XLIV, 2. *Xenoph. Cyrop.* I, 3, 7. *Anab.* IV, 7, 19. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. φιάλαι· — — ἢ καὶ ποτήρια. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 769.

ΦΙΛΑ΄ΓΑΘΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *amans et studiosus boni, recti ac honesti*, aut *amans probos, recti et honesti studiosos.* Compositum enim est ex φίλος *amicus* et ἀγαθὸς *bonus.* Tantum legitur in N. T. Tit. I, 8. ἀλλὰ φιλόξενον, φιλάγαθον, κ. τ. λ. ubi tam hominum bonorum, quam virtutis amorem exprimere videtur. Opponitur ei ἀφιλάγαθος. 2 Tim. III, 3. Conf. *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II. p. 1426. Praeterea legitur haec vox Sapient. VII, 22. ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ πνεῦμα φιλάγαθον.

ΦΙΛΑΔΕ΄ΛΦΕΙΑ, ας, ἡ, *Philadelphia.* Nomen urbis. Huius nominis tres urbes erant, una in Aegypto, alia in Syria et tertia in Lydia. In N. T. locis (Apoc. I, 11. III, 7.) in quibus tantum commemoratur, intellegenda est urbs Lydiae, provinciae Asiae minoris, ad Tmoli, montis, radices et Caystrum fluvium sita, in loco, ob frequentes terrae motus ita periculoso, ut, quum maxime floreret, tamen civibus infrequens esset, qui sparsim in agris habitabant, crebrum urbis tremorem metuentes. Nomen accepit a rege, Attalo Philadelpho, Eumenis fratre, suo conditore. Designat autem proprie *dilectionem fratrum*: composita enim ex φίλος *amicus* et ἀδελφὸς *frater.* Ludi ibi solemnes olim fuerunt. Vide *Cellarii* Geogr. Plen. Lib. III, c. 4. §. 17. p. 117. *F. Stosch.* Syntagma Diss. VII. de totidem urbibus Asiae in Apocalypsi p. 154 seq. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 750.

ΦΙΛΑΔΕΛΦΙ΄Α, ας, ἡ. Apud graecos scriptores *amorem erga fratres* et omnino *consanguineos* significat. (*Themistius*

mistius VI. p. 76. C. σημεῖον ἐςι φιλαδελφία φιλανθρωπίας, καὶ ὥσπερ ἀρχὴ καὶ ςοιχεῖον τῆς πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους εὐνοίας, ἡ πρὸς συγγόνους καὶ ὁμοσπόρους, κ. τ. λ.) in N. T. autem est amor et benevolentia erga fratres, h. e. (Christianos, (qui in N. T. κατ' ἐξοχὴν ἀδελφοὶ appellantur. Vide supra ad ἀδελφὸς dicta.) speciatim: benevolentia, quae cernitur in sublevanda Christianorum inopia ac miseria, adeoque non tam late patet ac vocabulum φιλανθρωπία, quod de humanitate, h. e. omnium hominum amore adhibetur. Compositum est ex φίλος amicus et ἀδελφὸς frater. Legitur tantum in N. T. Rom. XII, 10. τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόςοργοι tenerrimo amore vos invicem, velut fratres, prosequimini. 1 Thess. IV, 9. περὶ τῆς φιλαδελφίας de liberalitate ac beneficentia erga Christianos. Hebr. XIII, 1. ἡ φιλαδελφία μενέτω. Conf. v. 2. 1 Petr. I, 22. 2 Petr. I, 7. ubi ἡ φιλαδελφία diserte distinguitur ab ἀγάπῃ, h. e. amore eo, quem omnibus hominibus praestare tenemur. Conf. Rom. XII, 9 et 10.

ΦΙΛΑ'ΔΕΛΦΟΣ, ου, ὁ, ἡ, amans fratrum, h. e. Christianorum, fraterna praeditus charitate erga Christianos. Cf. φιλαδελφία. Legitur tantum in N. T. 1 Petr. III, 8. φιλάδελφοι amore fraterno invicem vos amplectamini. Praeterea legitur 2 Macc. XV, 14. Xenoph. Mem. II, 3, 17.

ΦΙΛΑΝΔΡΟΣ, ου, ἡ, amans mariti, debita officia marito praestans, ex φίλη amica et ἀνὴρ vir, maritus. Legitur tantum in N. T. Tit. II, 4. φιλάνδρους εἶναι ut maritis suis debita officia praestent. Aliquoties hanc vocem quoque apud Plutarchum occurrere, observavit Elsnerus in Obss. Sacr. T. I. p. 323. et Wetstenii N. T. T. II. p. 372.

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙ'Α, ας, ἡ, amor erga homines, humanitas, a φιλάνθρωπος, ου, ὁ, ἡ, hominum amans, humanus, (Xenoph. de Re Equestr. II, 3. Sapient. VII, 23. XII, 19. 2 Macc. IV, 11.) ex φίλος amicus, amans et ἄνθρωπος homo. Bis tantum in N. T. legitur. Act. XXVIII, 2. παρεῖχον οὐ τὴν τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν non exiguam humanitatem nobis exhibuerunt. 2 Macc. VI, 22. et XIV, 9. ἔχεις πρὸς ἅπαντας εὐαπάντητον φιλανθρωπίαν. Aelian. V. H. II, 4. Tit. III, 4. ἡ φιλανθρωπία τοῦ θεοῦ ἐπεφάνη amor Dei erga homines se exseruit. Thom. M. p. 896. φιλανθρωπία, οὐ μόνον ἡ ἀπὸ τῶν ὑπερεχόντων εἰς τοὺς ἐλάττους εὐμένεια, ὡς ἡ τοῦ θεοῦ φιλανθρωπία περὶ ἡμᾶς καὶ τοῦ βασιλέως περὶ τὸν ὑπήκοον, καὶ τῶν ἀρχόντων πρὸς τοὺς ὑπὸ χεῖρα, ἀλλὰ καὶ ἡ τινὸς ἁπλῶς πρὸς ὁντινοῦν φιλία καὶ διάθεσις ἀγαπητική, κ. τ. λ. Conf. Raphelii Annotatt. Xenophont. p. 302. et Wetstenii N. T. T. II. p. 377.

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΩΣ, *humane, humaniter.* Adverbium a *φιλάνθρωπος humanus, hominum amans,* quod semel tantum in N. T. legitur Act. XXVII, 3. *φιλανθρώπως τε ὁ Ἰούλιος τῷ Παύλῳ χρησάμενος* Iulius humaniter tractans Paulum. 2 Macc. IX, 27. *ἐπιεικῶς καὶ φιλανθρώπως.* *Demosthenes* p. 411. 10. ed. *Reiske*, *φιλανθρώπως πάνυ τούτῳ ἐκεχρήμην.*

ΦΙΛΑΡΓΥΡΙΑ, *ας, ἡ, amor argenti,* seu *pecuniae, auri sacra fames, immoderata opum appetitio earumque corradendarum nimium studium, avaritia,* a *φιλάργυρος,* quod vide. Legitur tantum in N. T. 1 Tim. VI, 10. *ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστιν ἡ φιλαργυρία* mater omnium malorum est nimia opum aviditas. Alex. Ierem. VIII, 10. *ὅτι πάντες φιλαργυρίαν* (hebr. בצע) *ἀποδιώκουσι.* *Polyb.* IX, 25, 4. *Hesych.* *Φιλαργυρία· φιλοχρηματία.* Vide *Wetstenii N. T.* T. II, p. 349.

ΦΙΛΑΡΓΥΡΟΣ, *ου, ὁ, ἡ, amans argenti, pecuniae ac opum cupidus, avarus,* ex *φίλος amicus, amans* et *ἄργυρος, ου, ὁ, argentum, pecunia.* Bis tantum in N. T. legitur. Luc. XVI, 14. *ἤκουον δὲ ταῦτα πάντα καὶ οἱ Φαρισαῖοι, φιλάργυροι ὑπάρχοντες* audiverunt vero haec omnia Pharisaei, quos divitiarum amor ac studium tenebat. 2 Tim. III, 2. *Aelian.* V. H. IX, 1. *ἦν μὲν γὰρ καὶ φύσει φιλάργυρος ὁ Κεῖος.* *Xenoph. Mem.* III, 1, 10. *Pollux* III, 112. Hinc *φιλαργυρέω amo pecuniam, avarus sum,* quod legitur 2 Macc. X, 20. Vide *Wetstenii N. T.* T. II, p. 766.

ΦΙΛΑΥΤΟΣ, *ου, ὁ, ἡ,* proprie in bonam partem [illegible] est olim, *qui se ipsum amat suaeque utilitati prospicit;* sed usu loquendi tracta est haec vox in partem peiorem, ita ut de *eo* adhiberetur, *qui omnia ad propria revocat commoda, et nimio sui amore ductus, sibi in omnibus nimis placet, ita ut omnes praeter se contemnat ac negligat,* ex *φίλος* [illegible] *amans* et *αὐτός ipse.* Legitur tantum in N. T. 2 Tim. [illegible] *φίλαυτοι* perverso ac nimio sui amore ducti et [illegible] *Hesych.* *Φίλαυτοι· οἱ ἑαυτοὺς φιλοῦντες.* Hinc *φιλαυτία* [illegible] *perversus sui ipsius amor.* *Hesych.* *Φιλαυτία·* [illegible] *τὰ ἑαυτῷ ἀρέσκοντα πράττειν.* Legitur praeterea vox [illegible] *τος* apud *Aristotel.* de rep. II, 5. ad Nicomach. IX, [illegible] *lonem* de Alleg. T. I. p. 53. 3.

ΦΙΛΕΩ, *ῶ,* fut. *ήσω,* 1) *amo, amore complector, prosequor, diligo,* a *φίλος amicus, amans.* Matth. X, 37. *ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ* quicunque parentes suos plure mihi praetulerit: et paulo post: *ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ* qui filium aut filiam pluris fecerit, quam me. Ioh. V, 20. *ὁ γὰρ πατὴρ φιλεῖ τὸν υἱὸν* pater enim, quia diligit filium. ibid. XI, 3. *ὃν φιλεῖς* quem tantopere amas. ibid. v. 36. *πῶς ἐφίλει αὐτόν;* quam tenero amore eum est prosequutus! ibid. XV, 19. XVI, 27. *αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς*

ἐμὲ

[illegible] πεφιλήκατε pater enim sua sponte vos amat, quia me ama-
is et mei veri sectatores estis. ibid. XX, 2. ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς
quem prae caeteris Iesus amabat. ibid. XXI, 15. 16. 17. 1 Cor.
XVI, 22. ubi φιλεῖν Ἰησοῦν generatim significat: verum Christi
cultorem et sectatorem esse. Prov. VIII, 17. Tit. III, 15.
Apoc. III, 19. Alexandrini saepius hanc vocem adhibuerunt
pro אָהַב amavit, dilexit, v. c. Genes. XXXVII, 3. Hos. III,
1. etc. Hesych. φιλεῖ· [illegible] κατὰ ψυχὴν [illegible]. 2), in de-
teriorem partem: [illegible] cupide amo. Ioh. XII, 25. ὁ φι-
λῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ qui conservandae vitae suae nimium cu-
pidus est. Hoc Graeci uno verbo φιλοψυχεῖν exprimere so-
lent. Vide Euripid. Heraclid. v. 519. 3) delector, desiderio
alicuius rei flagro, libenter habeo, affecto. Matth. XXIII, 6.
φιλοῦσί τε τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις amant primam in
conviviis sedem. Conf. Marc. XII, 38 et 39. et Luc. XX, 46.
ubi ἀγαπᾶν cum voce θέλειν permutatur. Apoc. XXII, 15.
πᾶς ὁ φιλῶν ψεῦδος omnis, qui delectatur mendacio. Eodem
modo אָהַב usurpatur Genes. XXVII, 4. 9. 14. Prov. VIII, 17.
XXIX, 3. ἀνδρὸς φιλοῦντος σοφίαν, et Ps. XXXIV, 13. ubi cum
voce חָפֵץ permutatur. Adde ex libris apocryphis Sap. VIII,
2. 4) soleo, libenter soleo. Matth. VI, 5. φιλοῦσιν ἐν ταῖς συν-
αγωγαῖς προσεύχεσθαι lubenter solent in synagogis preces fa-
cere. Ies. LVI, 10. אֹהֲבֵי לָנוּם, Alex. φιλοῦντες νυστάξαι. Ae-
lian. V. H. XIV, 37. φιλῶ δὲ μηδὲ τὰ ἀγάλματα, μηδὲ τὰς εἰκό-
νας ἀργῶς ὁρᾷν. Xenoph. de Mag. Equit. cap. 7. §. 9. φιλοῦσι
δὲ πως στρατιῶται, ὅσῳ ἂν πλείους ὦσι, τοσούτῳ πλείω ἁμαρτάνειν.
Eurip. Phoen. v. 864. Herodian. I, 2. 8. ubi videndus Irmisch.
in Excursu ad h. l. p. 800. Conf. Gatakerum ad Marc. An-
tonin. X, 21. p. 303. Wetstenii N. T. T. I. p. 321. et Palai-
ret. Obss. Philol. p. 24 seq. Hesych. φιλεῖ· εἴωθεν. Eodem
modo usurpatur quoque apud Graecos ἐρᾷν (v. c. Herodian. I,
3. 11. ἐρᾷ γὰρ τὸ βάρβαρον καὶ ἐπὶ ταῖς τυχούσαις ἀφορμαῖς ῥᾳ-
δίως κινεῖσθαι.) et amare apud Latinos, v. c. Horat. III, Od.
XVI, v. 10. „et perrumpere amat saxa.“ Ib. II. Od. III, 10.
Epod. VIII, 15. Tacit. Annal. IV, 9. 3. Conf. Dan. Vechne-
ri Hellenolexiam II, c. 2. p. m. 402. 5) osculor, deosculor,
ita, ut omissum sit τῷ στόματι, i. q. καταφιλέω. Matth. XXVI,
48. ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστι quem osculatus fuero, ille est.
Marc. XIV, 44. Luc. XXII, 47. Aelian. V. H. I, 15. Arria-
nus de Venat. V, 5. καὶ τὸ στόμα ἐφαρμόζει τῷ στόματι ὡς φιλή-
σων. Theocrit. Idyll. II, v. 127. Hist. Esther. XIII, 8. ὅτι ηὐ-
δόκουν φιλεῖν πέλματα ποδῶν αὐτοῦ, κ. τ. λ. Vulgatus vertit:
libenter enim pro salute Israelis etiam vestigia pedum eius de-
osculari paratus essem. Tob. VI, 25. ὡς ἤκουσε Τωβίας ταῦτα,
ἐφίλησεν αὐτήν. Aliquoties etiam φιλεῖν in versione Alexan-
drina pro נָשַׁק osculatus, deosculatus est usurpatum reperitur,
[illegible] v. c.

τ. ε. Gen. XXVII, 26. 27. Iob. XXXI, 27. Cant. I, 2. VIII, 1. Conf. *Wetstenii* N. T. T. I, p. 523. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΙΛΗ, ης, ἡ, *amica*, a φίλος *amicus*. Semel tantum in N. T. legitur Luc. XV, 9. συγκαλεῖται τὰς φίλας convocat amicas. Praeterea quoque reperitur in fragmentis *Aquilae* Cantic. I, 14. *Xenoph. Mem.* III, 11, 16. et II, 1, 23.

ΦΙΛΗΔΟΝΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *voluptatibus deditus*, *amans voluptatum*, *voluptuosus*, ex φίλος amans et ἡδονὴ voluptas. Semel tantum legitur in N. T. 2 Tim. III, 4. ubi φιλήδονοι sunt qui voluptatibus suis tantum indulgent et omnes cogitationes suas in iis, quae carnem delectant et effrenatis cupiditatibus satisfaciunt, defigere solent, ita, ut cultum [illegible] [illegible] prorsus negligant. *Philo* de agricult. T. I, p. 318. 49. *Plutarch.* de liber. educ. p. 6. B. *Polyb.* XL, 6, 11. *Cicero* ad Famil. XV, 19. *Suid.* φιλήδονοι· τοῖς ἡδοναῖς, [illegible].

ΦΙΛΗΜΑ, τος, τὸ, *osculum*. Est verbale a prima pers. perf. pass. πεφίλημαι, verbi φιλέω, quod inter alia quoque notat: *suaviare*, *basiare*, quia osculum est amoris signum vel effectus. Luc. VII, 45. φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας osculum mihi non dedisti, quo scilicet hospes convivas blande ac amice excipiebat, ut mos erat populis orientalibus. ibid. [illegible] Rom. XVI, 16. ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ salutate vos invicem osculo sancto. De hoc osculo sancto, quod Christiani, in sacris suis convenientes ac recedentes, [illegible] plebant ac dimittebant, quod a *Tertulliano* dicitur [illegible] *orationis*, conf. *Cotelerium* ad Constitutt. Apostol. Lib. II. [illegible] p. 267. et alios, quos laudat *Fesselius* in Advers. Sacr. [illegible] cap. 7. p. 283. 1 Cor. XVI, 20. 2 Cor. XIII, 12. 1 Thess. [illegible] 26. 1 Petr. V, 14. φίλημα ἀγάπης, h. e. osculum [illegible] [illegible] Christiani mutuum amorem sibi invicem testabantur. [illegible] in N. T. non legitur. Alexandrini hac voce usi sunt [illegible] *oscula*, Prov. XXVII, 6. Cant. I, 2. Adde [illegible] καὶ γὰρ φιλήμασιν ἠσπάζοντο ἀλλήλους.

ΦΙΛΗΜΩΝ, ονος, ὁ, *Philemon*, i. e. *deosculans*, [illegible] *osculor*. Est nomen proprium viri, quem, natione Phrygem, ecclesiae Colossensium antistitem fuisse, veteres tradiderunt, ad quem Paulus, ut fugitivum Onesimum ei reconciliaret, exaravit epistolam. Legitur tantum in N. T. Philem. v. 1.

ΦΙΛΗΤΟΣ, ου, ὁ, *Philetus*, idem, quod *dilectus*, a tertia pers. perf. pass. πεφίληται, verbi φιλέω *diligo*. Nomen cujusdam haeretici et unius ex adversariis Pauli, qui tantum commemoratur in N. T. 2 Tim. II, 17.

ΦΙΛΙΑ, ας, ἡ, *amicitia*, *familiaritas*, *propensio*, *inclinatio*, [illegible] *perversa cupiditas*, a φίλος *amicus*. Semel [illegible]

tantum in N. T. legitur Iacob. IV, 4. ἡ φιλία τοῦ κόσμου nimius ac perversus rerum terrenarum amor. Alexandrini usi sunt hac voce pro אַהֲבָה *amor*, *dilectio*, Prov. X, 12. XV, 17. אֲהָבִים *amores*, Prov. V, 19. דּוֹדִים *amores*, Prov. VII, 18. et רֵעַ *amicus*, *socius*, Prov. XIX, 7.

ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΣ, ου, ὁ, *Philippensis*, a Φίλιπποι *Philippi*. Legitur in N. T. tantum Philipp. IV, 15.

ΦΙΛΙΠΠΟΙ, ων, οἱ, *Philippi*. Vrbs primaria provinciae Macedoniae proconsularis, in finibus Thraciae, inter Apolloniam et Amphipolim, cis Strymonem, fluvium, sita, qui Macedoniam a Thracia dividebat. Nomen accepit a Philippo, Macedone, patre Alexandrini M. qui eam condidit. Olim secundum *Appianum Alexandrinum* Lib. IV. de Bell. Civil. *Crenides*, seu *Crenida* et *Datos* vocata fuit. Commemoratur haec urbs in N. T. Act. XVI, 12. ἐκεῖθεν δὲ εἰς Φιλίππους, ἥτις ἐστὶ πρώτη τῆς μερίδος Μακεδονίας πόλις, κολωνία hinc vero Philippos, quae est metropolis provinciae Macedoniae, et quidem colonia. ibid. XX, 6. ἀπὸ Φιλίππων. Philipp. I, 1. 1 Thess. II, 2. Cf. *Cellarii* Geogr. Ant. Lib. II, c. 13. §. 81. p. 848 sq. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 262.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ, ου, ὁ, *Philippus*, i. q. *amans equorum*, ex φίλος *amans* et ἵππος *equus*. Est nomen proprium viri, quod in N. T. tribuitur 1) fratri Herodis Antipae, marito Herodiadis, (Matth. XIV, 3.) qui per XXXV. annos praefuit Ituraeae et Trachonitidi, Caesaris beneficio, et a. p. C. N. XXXIV. sine liberis mortuus est. Marc. VI, 17. Ab eo Caesarea Philippi cognominatur, quam in honorem Tiberii instauravit. Matth. XVI, 13. Conf. *Iosephi* A. I. XVIII, c. 2. §. 1. et c. 4. §. 6. 2) *apostolo I. C.* Matth. X, 3. Marc. III, 18. 3) *diacono cuidam ecclesiae apostolicae*. Act. VI, 5. 4) *evangelistae*. Act. XXI, 8.

ΦΙΛΟΘΕΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *Dei amans*, *verus Dei cultor*, ex φίλος *amicus*, *amans*, et θεὸς *Deus*. Semel tantum in N. T. legitur 2 Tim. III, 4. φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι.

ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ, ου, ὁ, *Philologus*. Nomen proprium viri, qui semel in N. T. commemoratur Rom. XVI, 15.

ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *amor rixarum ac contentionis*, *altercandi studium*, ex φίλος et νεῖκος, εος, τὸ, *lis*, *bellum*, *iurgium*, *rixa*, *altercatio*, *contentio*, διαφορὰ, μάχη, interprete *Hesychio*. *Homer.* Iliad. ξ', v. 87. *Hesiod.* Opp. v. 25. Sic legitur apud *Xenoph.* de Rep. Laced. IV, 2. et de Mag. Equit. I, 26. 2) *contentio*, *altercatio*. In hac significatione legitur in N. T. Luc. XXII, 24. ἐγένετο δὲ καὶ φιλονεικία ἐν αὐτοῖς orta etiam erat inter eos altercatio, seu contentio. 2 Macc. IV, 4. *Thucyd.* Lib. VIII, c. 76. *Hesych.* φιλονεικία· ἔρις ἢ μάχη. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 804.

ΦΙΛΟ-

ΦΙΛΟΝΕΙΚΟΣ, ε, ὁ, ἡ, *contentiosus, rixosus, altercationis ac contentionis amans*. Ab eodem themate. Sic semel tantum in N. T. legitur 1 Cor. XI, 16. εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι si vero quis contrarium sententiam tueri ac defendere velit, rixandi studio abreptus. *Hesych.* φιλόνεικος· μάχιμος. φίλερις. Hinc φιλονεικέω *rixor, contendo*. Apud graecos Scriptores φιλόνεικος interdum quoque in bonam partem adhibetur, partim vero de eo, qui agit summo cum studio et contentione maxima. Vide *Xenoph.* Mem. II, 3. 17. Cyrop. VIII, 2. 8. et 4. 2.

ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ, ας, ἡ, *amor erga peregrinos, hospitalitas*, qua peregre advenientes benevole et amice hospitio excipiuntur iisque humanitatis officia praestantur, a φιλόξενος, quod vide. In N. T. bis tantum legitur. Rom. XII, 13. et Hebr. XIII, 2. ubi tamen speciatim commendatur *hospitalitas*, qua Christiani peregrini et advenae, maxime vero exules, ob religionis christianae professionem amice excipiuntur hospitio. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 442.

ΦΙΛΟΞΕΝΟΣ, ε, ὁ, ἡ, *hospitalis, amans peregrinorum, qui peregrinos et advenas, maxime exules, ob religionis christianae professionem lubenter et benigne hospitio excipit, et omnia iis praestat officia humanitatis*, a φίλος amicus et ξένος, ε, ὁ, *hospes, qui alios hospitio excipit, vel ab aliis excipitur.* Ter tantum in N. T. legitur. 1 Tim. III, 2. Tit. I, 8. 1 Petr. IV, 9. φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους, ἄνευ γογγυσμῶν. Vide *Pollux.* Onom. VI, 167.

ΦΙΛΟΠΡΩΤΕΥΩ, fut. εσω, *primus esse cupio, primatum ambio, primas partes affecto, vel mihi arrogo*, a φιλόπρωτος *cupiens esse primus*, ex φίλος et πρῶτος *primus*. Semel tantum in N. T. legitur 3 Ioh. v. 9. ἀλλ' ὁ φιλοπρωτεύων αὐτῶν Διοτρεφὴς οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς sed Diotrephes, homo ambitiosissimus, nihil, quod meum sit, vult admittere. Eodem sensu φιλόπρωτος legitur apud *Artemid.* II, 33. *Plutarch.* Solon. p. 95. B. Alcibiad. p. 192. C. pro quo apud eundem Agesil. p. [illegible] D. formula πάντα πρωτεύειν βουλόμενος reperitur.

ΦΙΛΟΣ, ε, ὁ, 1) proprie: *amicus, qui alterum ex animo et sincere diligit, aut ab altero amatur, certe, qui* [illegible] *aut a partibus alicuius est*, et ex adiuncto: *sodalis, familiaris*. Matth. XI, 19. τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν portitorum et flagitiosorum amicus et sodalis est. Luc. VII, 6. [illegible] neque ac v. 6 et 8. φίλος eum significare videtur, qui [illegible] vinculis ac iure cum altero coniunctus est. [illegible] XV, 6. τὰς φίλας καὶ τὰς γείτονας. ibid. v. 9. XVI, 9. ποιήσατε ἑαυτοῖς φίλους ἐκ τοῦ μαμμωνᾶ τῆς ἀδικίας conciliate vobis Dei favorem recto bonorum huius saeculi [illegible]

torum,

torum, usu. ibid. XXI, 16. XXIII, 12. ἐγένοντο δὲ φίλοι in gratiam rediere. Ioh. III, 29. ὁ φίλος τοῦ νυμφίου *paranymphus*, qui sponso adest, sponsam ad thalamum nuptialem deducendi causa, et ab Hebraeis שׁוֹשְׁבִין dicitur. (Conf. *Seldeni* Vxor. Hebr. II, 16. p. 141. *Lightfoot.* Opp. T. II. p. 605. *Schoettgenii* Horas Hebr. et Talmud. T. I. p. 335. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 855.) ibid. XI, 11. XV, 13. XIX, 12. οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος non es Caesaris amicus, h. e. non a partibus Caesaris stas. Act. X, 24. καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους. ibid. XIX, 31. ὄντες αὐτῷ φίλοι qui ei favebant. ibid. XXVII, 3. Iacob. II, 23. φίλος θεοῦ quem Deus amat et beneficiis ornat. Vide *I. H. Maii* Obs. Sacr. Lib. I. p. 127 sq. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 668. ibid. IV, 4. φίλος τοῦ κόσμου qui nimio rerum terrenarum amore tenetur. 3 Ioh. v. 15. Alexandrini usi sunt hac voce pro רֵעַ *amicus, socius, proximus*, Exod. XXXIII, 11. Iob. II, 11. Micha VII, 5. מֵרֵעַ *amicus, socius, sodalis*, Iudd. XIV, 20. XV, 2. 6. אֹהֵב *amans*, Esther. V, 10. 14. VI, 13. Prov. XIV, 20. Ier. XX, 4. 6. מְאַהֵב idem, Prov. XXX, 14. et aliis his similibus vocabulis. 2) *amicus*, non tam sensu proprio, sed eo, quo in vita communi etiam ignotos hoc vocabulo compellare solemus. Luc. XIV, 10. φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον amice, ascende superius. Eodem modo etiam ἑταῖρος in N. T. usurpatur. 3) relate ad *doctorem* et *magistrum* φίλος videtur quoque significare *discipulum*, *inprimis familiarem et interioribus disciplinae alicuius arcanis initiatum*, quem veteres philosophi, et inter hos Pythagoras maxime, *esotericum* vocare solebant. Sic sumenda videtur haec vox Ioh. XV, 14. 15. ὑμᾶς δὲ εἴρηκα φίλους, ὅτι πάντα, ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου, ἐγνώρισα ὑμῖν vos discipulos mihi admodum familiares ac caros voco, quia omnia, quae a patre accepi, vobiscum communicavi. Huc etiam referri commode potest locus Luc. XII, 4. Conf. supra ad ἑταῖρος a me dicta. 4) ut latinum *amicus*: (*Sueton.* Tib. c. 55. *Iustin.* I, 9.) *administer, principis consiliarius.* *Philostrat.* Vit. Apoll. Lib. II. cap. 1. p. 49. ed. *Olear.* ὡς πάνυ τιμῶν ὁ βασιλεὺς τῶν ἑαυτοῦ φίλων. Alex. Esther. I, 3. ubi hebraico שַׂר *princeps* respondet. ibid. I, 13. II, 18. et VI, 13. Huc refertur quoque a nonnullis interpretibus locus Ioh. XIX, 12. Cf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 855. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΙΛΟΣΟΦΙ΄Α, ας, ἡ, *philosophia*, 1) proprie: *amor et studium sapientiae*, aut *doctrinae*, *quae sapientiam tradit*, ex φίλος et σοφία *sapientia*. 2) *omnis scientia erudita et subtilior.* Sic v. c. apud *Aeschin. Socr.* Dial. II, 22. *scientia subtilior et accuratior naturae rerum* φιλοσοφία dicitur, et ibid. III, 17 et 20. *qui subtiliter de natura rerum quaerunt et disserunt*, φιλοσοφεῖν et φιλόσοφοι dicuntur. *Isocrati* solenne est, φιλοσοφίαν vocare

vocare *eloquentiam*, in rebus, publice inprimis utilibus, expli-
candis, suadendis vel dissuadendis collocatam, et qui ei stu-
deant, eos λόγους φιλοσοφεῖν ait, ut in Panegyrici initio (c. 1
p. 6. et 9. ubi videndus S. V. *Morus*, qui φιλοσοφεῖν omnino
in cogitatione et tractatione alicuius rei versari, interdum no-
tare observavit) et περὶ τὴν φιλοσοφίαν εἶναι in *Evagorae* prin-
cipio. Conf. *Ernesti* Prolusionem de Philosophia Vitae, in
Opusculis Oratoriis p. 160 sq. editionis, quae Lugduni Bat.
1762. prodiit. Hinc φιλοσοφία quoque 3) dicitur *religionis*
divinitus traditae, disciplina, quam nos *Theologiam* vocamus,
quaevis scientia subtilior rerum divinarum, et speciatim in N. T.
theologia iudaica, quae apostolorum temporibus paene for-
mam philosophiae induerat et maxime in sacrarum litterarum
earumque recte interpretandarum scientia (*Ioseph.* A. I. XX.
11. 2. μόνοις σοφίαν μαρτυροῦσι τοῖς τὰ νόμιμα σαφῶς ἐπισταμέ-
νοις.) posita erat. Sic v. c. *Iosephus* A. I. XVIII. 3. 1. Essae-
rum totam doctrinam sacram φιλοσοφίαν vocat, et de Bello
Iud. II, 8. 2. scribit: τρία παρὰ ἰουδαίοις εἴδη φιλοσοφεῖται. Adde
Philonem de Vita Mosis Lib. III. p. 685. Et sic etiam acci-
pienda est haec vox in loco Coloss. II, 8. ubi φιλοσοφία, a
cuius fraude sibi cavere vult Christianos apostolus, est theo-
logia iudaica, scientia subtilior legis Mosaicae, maxime
lis, qua cum doctores iudaici, tum vero etiam ipsorum Chri-
stianorum quidam ad conturbandas imbecilliorum Christiano-
rum animos abutebantur, et quae recte ab apostolo κενὴ ἀπά-
τη, fallax atque inanis dicitur. Conf. *Tittmanni* Tract. de
Vestigiis Gnosticorum in N. T. frustra quaesitis p. 86
Scriptores, quos excitavit *Wolfius* in Curis Philol. in
T. III. p. 307. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΙΛΟ΄ΣΟΦΟΣ, ὁ, *philosophus, studio sapientiae deditus,*
qui subtilem et eruditam rerum divinarum ac humanarum
cognitionem habet, et de rebus, ad subtiliorem eruditionem
pertinentibus, subtiliter dicere et disputare valet, ex φίλος et
σοφός. Semel tantum in N. T. legitur Act. XVII, 18. τινὲς
τῶν ἐπικουρείων καὶ τῶν στωϊκῶν φιλοσόφων quidam vero ex Epi-
cureis et Stoicis philosophis.

ΦΙΛΟ΄ΣΤΟΡΓΟΣ, ε, ὁ, ἡ, *plenus humanitatis sensu, cui*
natura ipsa indidit affectum quendam amoris, qui est amore
erga alios tenerrimo praeditus, ad mutuo amandum propensus,
ex φίλος et στοργὴ *amor inter parentes ac liberos reciprocus,*
quod est a praet. med. ἔστοργα verbi στέργω *amore naturali com-*
plector, instinctu naturae diligo. In N. T. semel tantum legitur
Rom. XII, 10. τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι tenerrimo
amore vos invicem velut fratres prosequimini. *M. Antonin.*
I, 9. *Polyb.* V. p. 582. *Athenaeus* XIII. p. 555. D. *Cicero* ad
Att.

Attic. XIII, 9. XV, 17. *Alberti* Gloss. N. T. p. 108. *φιλόστοργοι· ἀγαπητικοί. Cyrillus Alex.* φιλόστοργος· ἀγαπητικὸς φίλων τηρῶν. Hinc adverbium φιλοστόργως *benevole et amanter*, 2 Macc. IX, 21. et substantivum φιλοστοργία *amor naturalis, benevolentia*, quod legitur 2 Macc. VI, 20.

ΦΙΛΟΤΕΚΝΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *liberorum amans et providam curam habens*, ex φίλος, ου, ὁ, *amans, amicus*, et τέκνον *soboles, filius*. Tantum legitur in N. T. Tit. II, 4. ἵνα σωφρονίζωσι τὰς νέας — φιλοτέκνους εἶναι. *Plutarch.* T. III. Opp. p. 673. ed. *Reiske.*

ΦΙΛΟΤΙΜΕΟΜΑΙ, οῦμαι, fut. ήσομαι, 1) proprie: *amans sum et studiosus honoris, ambio honores*, (*Plutarch.* T. II. p. 95. Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 64. et *Alberti* Obss. Philol. p. 388.) *ambitiosus sum, facio aliquid honoris causa, honorem et gloriam specto, glorior, honori mihi duco*, (*Liban.* Epist. 888. p. 415. *Aeschin.* de Fals. Legat. p. 255. ubi τῷ αἰσχύνεσθαι opponitur. *Lysias* Orat. XIII, c. 10. extr.) a φιλότιμος *honoris cupidus*. Iam, quia, quae honoris et ambitionis causa fiunt, studiose solent agi, hinc φιλοτιμέομαι 2) notat: *summo studio et contentione aliquid agere, multum in aliqua re laborare*. Sic ter tantum in N. T. legitur. Rom. XV, 20. οὕτω δὲ φιλοτιμούμενον εὐαγγελίζεσθαι ita vero ego annitens tradere religionem christianam. *Kypkius* in Obss. Sacr. T. II. p. 188. (quem etiam *Koppius* sequitur) φιλοτιμεῖσθαι h. l. significare vult: *laudi, seu honori sibi aliquid ducere, gloriari*, ut sensus sit: et ita quidem fungor hoc munere meo, ut honori mihi ducam. 2 Cor. V, 9. φιλοτιμούμεθα εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι in eo elaboramus omnibus viribus nostris, ut Christo semper et ubique placeamus. 1 Thess. IV, 11. καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν et ut studiosissimi sitis vitae modestae et quietae. Sic etiam exteri Scriptores saepius hac voce usi sunt. *Diodor. Sic.* I. p. 83. τοῖς ἀνθρώποις ἐνοικεῖν ἐφιλοτιμήθησαν. *Hippocrat.* de Arte c. 1. n. 1. φιλοτιμεομένων μὲν, οὐδαμᾶ δὲ δυναμένων καλῆς ὑπεργέειν. *Herodian.* I, c. 13. §. 12. φιλοτιμησαμένης, ὡς ἄν τις εὔχοι, τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως: ubi vid. *Irmischius* p. 562. *Demosthen.* de Corona c. 23. p. 59. ed. *Stübelii.* Cf. *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. III, 1. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 94 sq. et *Dresig.* de Verbis Mediis N. T. I, 144. p. 493 sq. ed. *Fischeri.* Eodem modo φιλοτιμία, quod proprie *studium consequendi honorem et gloriam* (*Demosthen.* p. 23, 8. ed. *Reiske*) significat, de *quocunque studio ac contentione paulo acriori ac intensiori* adhibetur, et cum voce σπουδὴ coniungitur apud *Iosephum* in A. I. XIV, 8. cap. 5. Idem valet de adiectivo φιλότιμος, quod de eo usurpatur, *qui magno studio ac contentione aliquid agit et omnibus viribus ad aliquam rem contendit*, 3 Macc. IV, 15. et de adverbio φιλοτίμως, quod *fortiter* (conf. *Vulg.* 2 Macc. II, 21.)

omni

omni cum studio, diligenter, (vide *Polyb.* IX, 19. *Aelian.* V. H. III, c. 42.) haud raro significat. — *Hesych.* Φιλοτιμεῖται· μεγάλα φρονεῖ, ἐπαίρεται, πλουτεῖ. *Suid.* Φιλοτιμεῖται, ἐπιδαψιλεύεται, μεγαλοφρονεῖ, σπουδάζει, ἀγαπᾷ. Idem tradit *Etymol. M.*

ΦΙΛΟΦΡΌΝΩΣ, *benigne, lubenter, peramice, benevole, benevola mente.* Adverbium a φιλόφρων, quod vide infra. Semel tantum in N. T. legitur Act. XXVIII, 7. ἀποδεξάμενος ἡμᾶς τρεῖς ἡμέρας φιλοφρόνως ἐξένισεν per triduum admodum hospitaliter nos excepit. *Aelian.* V. H. IV, 9. φιλοφρόνως ὑπεδέξατο αὐτούς. ibid. XII, 17. *Apollodor.* Bibl. I. cap. 9. §. 18. 2 Macc. III, 9. καὶ φιλοφρόνως ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως ὑποδεχθείς. Alia loca collegit *Wetstenius N. T.* T. II. p. 652. *Suid.* Φιλοφρόνως· σπουδαίως, προθύμως.

ΦΙΛΌΦΡΩΝ, ονος, ὁ, ἡ, *amica ac benevola mente erga alios praeditus, comis, benignus, hospitalis, qui studet facere ea, quae alteri sunt grata et iucunda,* quasi ὁ τὰ φίλα φρονῶν, ex φίλος et φρὴν *mens.* Legitur tantum in N. T. 1 Petr. III, 8. ubi tamen pro φιλόφρονες in haud paucis codicibus reperitur ταπεινόφρονες, quam vocem multi pro genuina lectione habent. *Xenoph.* Mem. III, 1. 6. Hinc φιλοφροσύνη *benevolentia*, (*Aelian.* V. H. XIV, 39.) *hospitalitas*, (*Palaephatus* de Incredib. c. 5.) et φιλοφρονέω *benevolus sum, comiter ago.* *Aelian.* V. H. XII, 1. 2 Macc. II, 8. *Hesych.* Φιλοφρονοῦμαι· δεξιῶς καὶ προθύμως εἰσδέχομαι ἢ ἀποδέχομαι. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 690.

ΦΙΜΌΩ, ῶ, fut. ώσω; 1) proprie: *capistro os obturo, incapistro, fiscella capistro,* i. q. κημόω, a φιμὸς *capistrum*, quo ferarum ora obstruuntur et obligantur, ne edant, aut mordeant. *Hesych.* Φιμός· δεσμός, κημός, ἐπιστόμιον. Prov. XXVI, 3. ubi pro מֶתֶג *Aquila* et *Theodotion* κημὸς habent, sed *Symmachus* voce φιμὸς usus est; quae etiam reperitur apud *Lucianum* Vit. Auct. 22. p. 562. καὶ σιωπᾷν ποιεῖ, φιμὸν αὐτοῖς περιθείς. Sic legitur in N. T. 1 Cor. IX, 9. et 2 Tim. V, 18. ubi repetitur ab apostolo lex Mosaica, quae boves, messem pedibus exterentes, fiscellis capistrare vetat: οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα. Vtroque in loco pro φιμώσεις legitur in nonnullis codicibus κημώσεις, e glossemate. *Alberti* Glossar. N. T. p. 127. κημώσεις· φιμώσεις. Conf. *Fischeri* Prolus. XXVIII. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 633. ed. rec. In versione Alex. respondet hebraico חָסַם *obturavit, capistravit*, Devt. XXV, 4. Adde Incert. Prov. XVII, 29. et *Theodot.* Prov. XXVI, 10. *Hesych.* Φιμοῖ· δεσμεύει, (*Aristoph.* Nub. 592.) ἐμφράττει, ἄγχει, ἐπιστομίζει. Schol. in Anthol. I, 33. 28. Φιμὰ σημαίνει τὸν κημὸν, τὸν τῷ τοῦ ἵππου στόματι περιτιθέμενον. 2) metaphorice: *ad silentium redigo, silentium impono.* Φιμόομαι, οῦμαι, *obmutesco, sileo.*

leo. Matth. XXII, 12. ὁ δὲ ἐφιμώθη at ille obmutuit. ibid. 34. ἐφίμωσε τὰς σαδδυκαίους ad silentium redegit (h. e. idoneis argumentis confutavit) Sadducaeos. *Syrus:* ܕܐܣܟܪ quod *silentium imposuisset.* Marc. I, 25. φιμώθητι tace. Luc. I, 35. *Ioseph.* de Bello Iud. Lib. I. Prooem. §. 5. πρὸς τὴν ὀργὴν — — πεφίμωνται. ibid. c. 22. §. 3. ἀλλ' ὁ μὲν πεφίμωτο τοῖς ἱμέροις. *Lucian.* de Morte Peregrini 15. οἱ δὲ ἐχθροὶ πεφιμῶντο. *Sext. Empir.* adv. Logic. II, 275. 3) *compesco, coerceo, cohibeo, reprimo.* Φιμόομαι, ῦμαι, *quiesco, compescor, tranquillitate componor, saevire cesso.* Sic usurpatur de vento et fluctibus marinis Marc. IV, 39. et 1 Petr. II, 15. φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν est: compescere et coercere homines paganos, qui ex ignorantia religionem christianam calumniabantur. *Iosephus* de Maccabaeis cap. 2. καὶ φιμοῦται πάντα τὰ τοῦ σώματος κινήματα ὑπὸ τοῦ λογισμοῦ. Idem de B. I. V, 1. 5. Saepius in N. T. non legitur. Cf. de hac voce *Gerh. Outhovium* in Bibl. Brem. Class. I. Fasc. p. 67 sq.

ΦΛΕΓΩΝ, οντος, ὁ, *Phlegon.* Nomen proprium viri, notans idem, quod *ardens, urens,* a φλέγω *ardeo, uro, incendo.* Semel tantum in N. T. commemoratur Rom. XVI, 14.

ΦΛΟΓΙΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: *inflammo, incendo,* a φλὸξ *flamma.* Sic Alexandrini hac voce usi sunt pro להט *inflammavit, accendit, incendit,* Ps. XCVII, 3. et chald. חרך *cremavit, ussit, combussit,* Dan. III, 27. Adde Exod. IX, 24. Num. XXI, 14. Sirac. III, 29. *Hesychius:* φλογίσαι· καῦσαι. 2) metaphorice: *noceo, cladem infero, perdo, malorum auctor sum, punio.* Φλογίζομαι *pereo, miser reddor, poenas luo.* Sic semel tantum in N. T. usurpatur Iacob. III, 6. de lingua, quae, polluens totum hominem, φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως summum ei pariter ac aliis hominibus detrimentum ac perniciem affert: καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης et efficit, ut homo, qui lingua sua abutitur, ipse misere pereat et gravissimas in gehenna poenas luat. Simili ratione haec vox adhibita esse videtur ab auctore primi libri Maccab. c. III, 5. ταράσσοντας τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐφλόγισεν. Cf. *Wetstenii* N. T. II. p. 670 sq.

ΦΛΟΞ, φλογὸς, ἡ, 1) *flamma.* Est verbale a perf. med. πέφλογα, verbi φλέγω *uro, incendo.* Luc. XVI, 24. ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ discrucior enim in hac flamma. Act. VII, 30. ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου sub specie rubi ardentis. Φλὸξ πυρὸς, seu, ut etiam et rectius dicitur, πῦρ φλογὸς (unde etiam in loco Actorum laudato pro ἐν φλογὶ πυρὸς codices nonnulli habent ἐν πυρὶ φλογὸς) est *ignis, in flammam exardescens,* qui etiam hebraice אש להב dicitur Ies. XXIX, 6. LXVI, 15. et

et chaldaice שְׁבִיבִין דִּי־נוּר, Dan. VII, 9. 2 Theff. I, 8. ἐν πυρὶ φλογὸς in igne flammae, i. e. in flammam exardefcente. Sic Sirac. VIII, 13. μὴ ἐμπυρισθῇς ἐν πυρὶ φλογὸς αὐτοῦ, et cap. XLV, 26. καταναλῶσαι ἐν πυρὶ φλογὸς αὐτοῦ. Apoc. I, 14 καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλὸξ πυρὸς oculi eius flammabant, (עֵינָיו כְּלַפִּידֵי אֵשׁ Dan. X, 6.) h. e. vigorem mentis et ingenii vim tanquam in fpeculo repraefentabant. ibid. II, 18. XIX, 12. 2) *fulgur*. Hebr. I, 7. καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα et legatis fuis tanquam fulguribus utitur. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΛΥΑΡΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *nugor, garrio, nugas ago, nugis decipio, ea dico, quae vana funt et falfa, inconfiderate loquor*, a φλύαρος, quod vide. Legitur in N. T. tantum 3 Ioh. v. 10. λόγοις πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς improbis verbis loquitur inconfiderate adverfus nos et famam laedit noftram. Φλυαρεῖν, quod proprie neutrum eft, tamen h. l. activa fignificatione pollet et pofitum eft pro καταφλυαρεῖν, idemque eft, quod λόγους ἀπροβούλευτους διηγεῖσθαι, malitiofa et inconfiderata temere effutire; metaphora defumta ab ollis bullientibus, quae φλύειν dicuntur. Repetitur praeterea apud *Xenoph.* in Cyrop. I. c. 4. §. 11. et *Aefchin. Socr.* Dial. II, 16. *Hefych.* ἐφλυάρει· ἐλήρει, ἐμωρολόγει. Cf. *Raphelii* Annott. Herodoteas p. 644. et *Wetftenii N. T.* T. II. p. 342 fq.

ΦΛΥΑΡΟΣ, ου, ὁ, *nugator, qui nugas agit et res, a fua perfona alienas, ineptus, ftultus, garrulus*, a φλύος, ου, ὁ, *nugae*, quod a φλύω, vel φλέω *ebullio, nugor*. In N. T. tantum legitur 1 Tim. V, 13. ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα fed etiam garrulae funt et curiofae, loquentes ea, quae funt ab ipfarum perfona aliena. *Aefchin. Socr.* Dial. III, 13. *Hefych.* Φλύαρος· φαῦλος, εὐήθης. Cf. *Raphelii* Obff. Herodott. p. 577. et *Suiceri* Thefaur. Ecclef. T. II. p. 1446.

ΦΟΒΕΡΟΣ, ά, όν, *formidabilis, terribilis*, (*Aefchyl.* Prometh. v. 127. et 144. ubi vid. Schol.) *tremendus, horribilis, horrendus, metuendus*; interdum etiam active: *trepidus, pavidus, perterrefactus, timens, timidus*, (*Xenoph.* Cyrop. III, 3. 10. Conf. *Foëfii* Oeconom. Hippocr. p. 399.) a φόβος timor. Ter tantum in N. T. legitur Hebr. X, 27. φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως immo potius metuendae funt poenae divinae. ibid. v. 31. φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος horribile eft, incidere in manus Dei viventis. ibid. XII, 21. οὕτω φοβερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον adeo terribilis erat omnis haec apparitio. Alexandrini ufi funt hac voce pro נוֹרָא *timendus, reverendus, terribilis, formidabilis*, Devt. I, 19. VIII, 15. X, 17. אָיֹם *formidabilis, terribilis*, Habac. I, 7. et דְּחִיל idem, Dan. II, 31. VI, 7. 19. Adde e libris apocryphis Sirac.

IX.

X, 23. XLIII, 34. 2 Macc. I, 24. III, 25. *Hesych.* Φοβερόν· αἰλόν, ἔμφοβον. *Suid.* Φοβερός· ὁ Φοβούμενος — — καὶ ὁ καταπληκτικός. *Thom. M.* p. 898. Φοβερόν· τὸ Φόβον ἐμποιοῦν κ. τ. λ.

ΦΟΒΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) *terreo, timorem iniicio, metum incutio, perterrefacio*, etiam *in fugam verto*, quia fugae caussa fit metus, a Φόβος *metus*. Sic legitur apud *Aelian.* in V. H. III, c. 23. ἀπειρῶν ἢ Φοβῆσαι δυνάμενοι, ἢ τρῶσαι. Ib. XIII, 1. *Thucyd.* Lib. VIII, c. 82. τοὺς ἀθηναίους Φοβεῖν. *Iulius Pollux* Onom. IV, sect. 29. p. 363. ed. Amstelod. Φοβῆσαι τοὺς πολεμίους. Conf. de hac activi notione *Dresig.* de Verbis Mediis I. T. I, 145. p. 497. ed. *Fischeri.* Φοβέομαι, οῦμαι, *metuo, timeo, reformido, metu percellor*, etiam *fugio*, et vel fine, vel cum casu reperitur. Matth. X, 26. μὴ οὖν Φοβηθῆτε αὐτούς ne igitur eos formidetis. ibid. v. 28. καὶ μὴ Φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων τὸ σῶμα neque eos timete, qui corpus vestrum tantum interimere possunt. Construitur Φοβεῖσθαι cum praepositione ἀπὸ, ad imitationem hebraici ירא, quod cum מ construitur. Ier. I, 8. Levit. XXVI, 2. ubi conferendi sunt interpretes Alexandrini. Adde Alex. Deut. VII, 19. Ierem. L, 17. Dan. V, 21. Ps. XXI, 25. Num. XXII, 3. Cf. *Fischeri* Prolus. VII. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 411. Matth. X, 28. et 31. μὴ οὖν Φοβηθῆτε ne igitur meticulosi sitis. ibid. XIV, 5. 27. 30. μὴ Φοβεῖσθε omnem metum deponatis, bono sitis animo, i. q. θαρσεῖτε, cum qua voce etiam h. l. permutatur. Conf. Alex. Genes. XV, 1. XXI, 17. L, 19. 21. Matth. XVII, 6. 7. XXI, 26. 46. XXV, 25. Φοβηθεὶς id veritus. ibid. XXVII, 54. XXVIII, 5. 10. Marc. V, 33. Φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα. ibid. 36. VI, 50. X, 32. XI, 18. 32. ἐφοβοῦντο τὸν λαὸν metuebant seditionem populi. ibid. XII, 12. XVI, 8. Luc. I, 13. 30. II, 9. καὶ ἐφοβήθησαν Φόβον μέγαν, pro καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα, ut legitur Matth. XXVII, 54.) et magno terrore percellebantur. Est formula dicendi hebraica. Ion. I, 10. וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים יִרְאָה גְדוֹלָה. Alex. καὶ ἐφοβήθησαν οἱ ἄνδρωποι Φόβον μέγαν et 16. Φόβῳ μεγάλῳ. Luc. II, 10. VIII, 25. 50. IX, 34. XII, 5. 7. 32. μὴ Φοβοῦ ne sollicito sitis animo. (Alex. Deut. XX, 8. τίς ὁ ἄνθρωπος ὁ Φοβούμενος καὶ δειλὸς τῇ καρδίᾳ;) ibid. XIX, 21. XXII, 2. Ioh. VI, 19. 20. IX, 22. XII, 15. μὴ Φοβοῦ bono esto animo. ibid. XIX, 8. Act. V, 26. IX, 26. καὶ πάντες αὐτὸν ἐφοβοῦντο et omnes eum reformidarunt. ibid. XVI, 38. XXIII, 9. XXII, 29. XXVII, 17. Φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν σύρτιν ἐκπέσωσι metuentes deinde, ne in Syrtin inciderent. ibid. 24. et 29. Φοβούμενοί τε μήπως — — ἐκπέσωμεν. Rom. XIII, 4. 2 Cor. XI, 3. XII, 20. Galat. II, 12. IV, 11. Φοβοῦμαι ὑμᾶς, pro δι' ὑμᾶς, vestrum caussa in timore sum. Hebr. XI, 23. 27. XIII, 6. 1 Petr. III, 6. καὶ μὴ Φοβούμεναι μηδεμίαν πτόη-

 σιν,

σιν, h. e. vel ita, ut nihil vobis metuendum fit, vel sponte et ultro. ibid. v. 14. τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε terriculamenta eorum ne metuite. 1 Ioh. IV, 18. ὁ δὲ φοβέμενος cui vero metuendae sunt poenae divinae. Apoc. I, 17. II, 10. μηδὲν φοβῦ, ἃ μέλλεις πάσχειν. Adde Herodian. III, 13. 6 ᾐδεῖτο δὲ καὶ ἐφοβεῖτο τὸν πατέρα πρᾶξαί τι ἀνήκεστον. Thucyd. I, c. 36. φοβεῖται δὲ, μὴ δι' αὐτὰ πειθόμενος τὰς σπονδὰς λύσῃ. Thom. M. p. 898. τὸ φοβῦμαι καὶ πρὸς ἀπαρέμφατον συντάσσεται καὶ πρὸς ὄνομα. οἷον, φοβῦμαι τεθνήξεσθαι, καὶ φοβῦμαι θάνατον. 2) vereor aliquid facere, dubito, ich trage Bedenken, ich scheue mich. Matth. I, 20. μὴ φοβηθῇς παραλαβεῖν μαριὰμ τὴν γυναῖκά σε ne dubites, Mariam, sponsam tuam, uxorem ducere. ibid. II, 22. ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν veritus est illo concedere. Marc. IX, 22. καὶ ἐφοβῦντο αὐτὸν ἐπερωτῆσαι et verebantur eum interrogare. Luc. IX, 45. 3) veneror, colo, reverentiam et cultum praesto superioribus, et qui mihi dignitate antecedunt et potestate. Marc. VI, 20. ὁ γὰρ ἡρώδης ἐφοβεῖτο τὸν ἰωάννην Herodes enim reverebatur Iohannem, sc. Iohannes summa apud Herodem valebat auctoritate. Ephes. V, 33. ἡ δὲ γυνὴ, ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα uxor autem, ut revereatur maritum ac debita ei officia praestet. Plutarch. Galba p. 1061. καὶ τὴν μητέρα φοβύμενος. ibid. p. 1054. ἔσω ἀδ... φοβεῖσθαι τὰς ἐν ἀξιώμασι μεγάλες τῶν πολιτῶν. Hinc formula φοβεῖσθαι τὸν θεὸν venerari Deum, verum Dei cultorem esse significat, et οἱ φοβύμενοι τὸν θεὸν, cum ab iis distinguuntur ἰσραηλῖται, proselyti portae dicuntur, qui, etsi natione non sunt Iudaei, eorum tamen religionem amplexi, verum Deum colunt. Luc. I, 50. τοῖς φοβυμένοις αὐτὸν erga spontae cultores. ibid. XVIII, 2. 4. εἰ καὶ τὸν θεὸν ὐ φοβῦμαι καὶ ἄνθρωπον ὐκ ἐντρέπομαι etiamsi nec Deum, nec ullum hominem revereor. ibid. XXIII, 40. ὐδὲ φοβῇ σὺ τὸν θεόν; ergone in ultimo adeo vitae halitu impie agis? Act. X, 2. φοβύμενος τὸν θεὸν colens Deum. ibid. v. 22. et 35. XIII, 16. ἄνδρες ἰσραηλῖται, καὶ οἱ φοβύμενοι τὸν θεὸν Iudaei et proselyti. ibid. v. 43. πολλοὶ τῶν ἰυδαίων καὶ τῶν σεβομένων προσηλύτων. ibid. XIII, 26. ἄνδρες ἀδελφοὶ, υἱοὶ γένες ἀβραὰμ, καὶ οἱ ἐν ὑμῖν φοβύμενοι τὸν θεόν. Eodem modo σέβεσθαι de proselytis Iudaeorum adhibetur apud Iosephum A. I. XIV, 7. 2. τῶν κατὰ τὴν οἰκυμένην ἰυδαίων καὶ σεβομένων. Conf. Zornium ad Hecataei Abderit. Fragmenta p. 46. Coloss. III, 22. 1 Petr. II, 17. τὸν θεὸν φοβεῖσθε· τὸν βασιλέα τιμᾶτε pie veneramini Deum et obsequium praestate Caesari. Apoc. XI, 18. καὶ τοῖς φοβεμένοις τὸ ὄνομά σε et Christianis, veris tuis cultoribus. ibid. XIV, 7. φοβήθητε τὸν θεὸν cultum praestate Deo. ibid. XV, 4. Adde Alex. Ies. XXIX, 23. τὸν θεὸν τῦ ἰσραὴλ φοβηθήσονται. Exod. I, 17. Prov. XXIV, 21. Ies. LXVI, 14.

4) ...

4) *obstupesco, miror, in stuporem conjicior*, i. q. *θαυμάζω*. Marc. IV, 41. *καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν* et admodum obstupuerunt. ibid. V, 15. Luc. V, 10. *μὴ φοβοῦ* noli mirari. ibid. VIII, 35. *καὶ ἐφοβήθησαν* et hoc vehementer admirati sunt. Eodem modo in V. T. usurpatur יָרֵא, 1 Regg. III, 28. et פָּחַד, Ier. XXXIII, 9. 5) *caveo mihi, caute et provide ago*. Rom. XI, 20. *μὴ ὑψηλοφρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ* ne superbias, sed cave potius dilegenter, ne eadem tibi accidant. *Fesselius* in Adversariis Sacris Lib. IV. c. 19. p. 410. φοβεῖσθαι, quia τῷ ὑψηλοφρονεῖν opponitur h. l. idem esse vult, quod *demisse ac modeste de se sentire*. Hebr. IV, 1. *φοβηθῶμεν* ἐν omni itaque studio caveamus. Ita quoque legitur יָרֵא, Prov. XIV, 16. et פָּחַד, Prov. XXVIII, 14. 6) interdum omittitur, inprimis ante μὴ, μήποτε, μήπως. Sic v. c. Matth. XXV, 9. (*φοβέμεθα*) *μήποτε οὐκ ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν* ne nobis aeque ac vobis deficiat, timendum est. Rom. XI, 21. ante *μήπως* supple *φοβοῦμαι*. 1 Thess. III, 5. (*φοβούμενος*) *μήπως ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων*. Eodem modo *μὴ οὐ* apud *Platonem* in Apol. Socrat. c. 29. *μὴ οὐχὶ* apud Eundem in Phaedone c. 13. et *μήπως* apud *Homerum* Odyss. IV, v. 775. elliptice dicitur, ita, ut intelegi debeat *φοβοῦμαι, δέδοικα*, aut simile quid. Etiam apud Hebraeos פֶּן elliptice prostat pro פֶּן יָרֵא, v. c. Genes. III, 22. XIX, 19. 2 Regg. II, 16. coll. Genes. XXVI, 5. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΟΒΗΤΡΟΝ, ου, τὸ, *terriculamentum, res, metum et timorem iniiciens.* Est enim verbale a tertia persona perf. pass. *πεφόβηται*, verbi *φοβέω terreo, metum vel terrorem iniicio.* Legitur tantum in N. T. Luc. XXI, 11. *φόβητρά τε καὶ σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ μεγάλα ἔσται* terriculamenta ac prodigia de coelo magna erunt. Alexandrini usi sunt hac voce pro חָגָּא *trepidatio, terriculamentum.* Ies. XIX, 17. *καὶ ἔσται ἡ χώρα τῶν Ἰουδαίων τοῖς αἰγυπτίοις εἰς φόβητρον*, h. e. *φοβερά.* Anthol. II, 24. 4. *Τισιφόνης τὰ φόβητρα.* *Eurip.* Phoen. 1266. Schol. *μίσητρον· τὸ ἐμποιοῦν μῖσος, καὶ φόβητρον· τὸ φόβου ποιητικόν.*

ΦΟΒΟΣ, ου, ὁ, 1) *metus, timor, terror*, a praet. med. *πέφοβα*, verbi *φοβέω metum ac terrorem iniicio, terreo.* Matth. XIV, 26. *καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν* et prae pavore clamitabant. ibid. XXVIII, 4. *ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες* eius metu perculsi custodes. Luc. I, 12. *καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸν* et vehementi terrore percellebatur. ibid. II, 9. *καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν* et magno terrore percutiebantur. Conf. quae de hac formula partim supra ad vocem *φοβέω* dicta sunt, partim *Georgius* observavit in Vindiciis N. T. ab Hebraismis Lib. III, c. 1. p. 200. Luc. VIII, 37. *ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο* quoniam magno terrore erant correpti. ibid. XXI, 26.

 Ioh.

Ioh. VII, 13. διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων metuentes quippe Iudaeos. ibid. XIX, 38. XX, 19. Rom. VIII, 15. εἰς φόβον ita, ut servili metu poenarum divinarum terreamini. 2 Cor. VII, 5. 11. φόβον metum, me scilicet a vobis laesum et offensum esse. 1 Tim. V, 20. ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσι ut etiam aliis metus pudorque incutiatur. Hebr. II, 15. φόβῳ θανάτου anxio mortis metu. 1 Ioh. IV, 18. φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ qui vere alios amat, ei poenae divinae non sunt metuendae: ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον sed perfectus amor omnem animo adimit metum poenarum divinarum: ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει nam metus poenarum divinarum vere est poena, seu cruciat animos nostros. Apoc. XVIII, 10. διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς. ibid. v. 15. Alexandrini usi sunt hac voce pro אֵימָה terror, Genes. XV, 12: אֵימָה terror maximus, Exod. XV, 16. Ios. II, 9. חַת et חִתִּית terror, Genes. XXXV, 5. Ezech. XXVI, 17. XXXII, 23 sq. יִרְאָה, Genes. IX, 2. Ion. I, 10. 16. מוֹרָא idem, Genes. IX, 2. et פַּחַד pavor, Deut. XI, 25. XXVIII, 67. Thren. III, 46. 3) per metonymiam effectus pro causa denotat id, quod timorem ac terrorem incutit, personam, vel rem terribilem, terriculamentum, i. q. φόβητρον et φοβερός. Rom. XIII, 3. οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶ φόβος τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν magistratus enim non sunt terribiles recte agentibus, sed delinquentibus. 1 Petr. III, 14. τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε: ubi φόβος varii generis mala significat, quae adversarii religionis christianae meditabantur et comminabantur Christianis, terriculamenta, minae, quibus in iudicio maxime utebantur. Iud. v. 23. φόβος de gravibus monitis adhibetur, quibus peccatores terrentur, et a vitiositatis studio avocantur. Alex. Ies. VIII, 12. τὸν δὲ φόβον αὐτοῦ οὐ μὴ φοβηθῆτε. ibid. XXXIII, 3. διὰ φωνὴν τοῦ φόβου σου. Ibid. XXXIII, 16. et XXXIX, 19. *Sophocl.* Philoctet. 1244. Eurip. Troad. 1165. Sic etiam *terror* usurpatur apud Latinos, ut *Iustinum* III, 1. 1. „Xerxes, terror antea gentium." Plaut. I, 17. et III, 10. 3) *admiratio, obstupefactio.* Matth. XXVIII, 8. μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης valde mirabundae et laetabundae. Marc. IV, 41. καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν et admodum obstupefacti sunt. Luc. I, 65. καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τοὺς περιοικοῦντας αὐτοὺς magna vero admiratio huius rei fuit apud omnes vicinos. ibid. V, 26. καὶ ἐπλήσθησαν φόβου et stupuerunt, i. q. in antecedentibus: ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας. ibid. VII, 16. ἔλαβε δὲ φόβος ἅπαντας omnes vero admiratione magna commovebantur. (*Homer.* Iliad. λ', v. 402. ... ἔλλαβε πάντας.) Act. II, 43. V, 5. et 11. XIX, 17. Apoc. XI, 11. Ita quoque פַּחַד usurpatur Ies. LX, 5. Conf. quae supra ad φοβέω dicta. 4) *reverentia, maxime quae superiori praestatur*, v. c. Deo, *cultus, pietas*. Act. IX, 31. καὶ πορευόμενα

ιαι τῷ Φόβῳ τῦ κυρίȣ confirmati pietate in Deum. Rom. III, 18. ȣκ ἔςι Φόβος Θεȣ̃ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν summa inter eos regnat impietas ac morum perversitas. ibid. XIII, 7. τῷ τὸν Φόβον, τὸν Φόβον, pro ᾧ τὸν Φόβον ὀφείλετε, τὸν Φόβον ἀπόδοτε, praestate reverentiam ac pietatem omnibus, quibus eam debetis. 2 Cor. V, 11. εἰδότες ȣ̃ν τὸν Φόβον κυρίȣ cum igitur sciamus, quam reverentiam debeamus Deo, futuro hominum iudici. Conf. v. 10. Aliis interpretibus Φόβος κυρίȣ est ipsum terribile Dei iudicium, poena, a Deo incredulis proposita. ibid. VII, 1. ἐν Φόβῳ Θεȣ̃ pietate erga Deum ducti. ib. v. 15. Ephes. V, 21. ἐν Φόβῳ χριςȣ̃ reverentia Christi ducti. 1 Petr. II, 18. ἐν παντὶ Φόβῳ summa cum reverentia. ibid. III, 2. τὴν ἐν Φόβῳ (scil. Θεȣ̃) ἁγνὴν ἀναςροφὴν ὑμῶν piam ac castam vestram vitae rationem. Adde Alex. Ps. V, 8. προσκυνήσω πρὸς ναὸν ἐν Φόβῳ σȣ. ibid. CXI, 9. ἀρχὴ σοφίας, Φόβος κυρίȣ. Prov. I, 7. IX, 10. XVI, 4. XXII, 4. Conf. etiam *Suid.* sub voce Φόβος. 5) *cautio, dilegentia, studium.* Ephes. VI, 5. μετὰ Φόβȣ καὶ τρόμȣ summa cum dilegentia ac cautione. Philipp. II, 12. μετὰ Φόβȣ καὶ τρόμȣ τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε. 1 Petr. I, 17. ἐν Φόβῳ caute ac provide. Fortasse tamen omissum est h. l. Θεȣ̃, coll. III, 2. Adde Ps. II, 11. 6) *modestia, submissio animi*, i. q. ταπεινοφροσύνη. 1 Cor. II, 3. ἐν Φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς magna cum modestia et submissione animi inter vos versatus sum. 1 Petr. III, 15. μετὰ πραΰτητος καὶ Φόβȣ cum mansuetudine et modestia. Conf. *Fjellii* Adversaria Sacra Lib. IV. c. 19. p. 410. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΟΙΒΗ, ης, ἡ, *Phoebe.* Nomen proprium mulieris christianae, origine graecum, quod deducitur a masculino Φοῖβος, ȣ, ὁ, *Phoebus*, quod *solem* significat, unde Φοίβη *lunam, lucidam* notat. Fuit haec diaconissa ecclesiae Cenchreensis et semel tantum in N. T. commemoratur. Rom. XVI, 1.

ΦΟΙΝΙΚΗ, ης, ἡ, *Phoenice, Phoenicia.* Est nomen provinciae Syriae, quae, Palaestinae contermina et in ora maris mediterranei sita, olim divisa fuit in duas partes, quarum prima *Phoenicia* simpliciter, vel *Phoenicia prima et consularis*, etiam *maritima*, a situ dicebatur. Vrbes in hac erant *Acco, Tyrus, Sidon, Berytus, Tripolis.* Altera, *Libani*, seu *Damascena* dicta, sita erat inter *Libanum* et *Antilibanum* montes, in qua *Heliopolis, Damascus* aliaeque urbes erant. Cf. *Relandi* Palaestinam Lib. I. p. 49 sq. Nomen nonnulli derivant a Φοῖνιξ *palma, arbor*, ut adeo a copia palmarum, illic crescentium, dicta sit Phoenicia. Alii a *Phoenice* deducunt, qui erat filius Neptuni et Libyae. Alii nomen repetunt a Φονίξαι, quod lingua Perraeborum significat *trucidare*, quia Phoenices, primi

maria

maris navigantes, quicunque navem appellerent, homines necarent. Alii denique a Φοῖνιξ *rufus*, quod est nomen *Esavi*, qui propterea etiam a Graecis *Erythras* nuncupatur, sic dictam putant, eo quod hic cum suis posteris in hac et propinquis regionibus regnaverit. In N. T. ter tantum commemoratur. Act. XI, 19. XV, 3. et XXI, 2. Vide etiam *Cellarii* Geogr. III, c. 12, p. 374.

ΦΟΙ̃ΝΙΞ, ικος, ὁ, *palma, arbor*, (quae sic dicta videtur a purpureo colore fructus, quem profert.) it. *ramus palmae*, it. *fructus palmae*. Bis tantum legitur in N. T. Ioh. XII, 13. *ἔλαβον τὰ βαΐα τῶν φοινίκων* sumserunt ramos palmarum. De palma, arbore, lege *Theophrastum* Hist. Plant. Lib. II, cap. 8. et de Causis Plantarum III, cap. 22. et *Plin.* H. N. XIII, c. 4. Apoc. VII, 9. *καὶ φοίνικες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν* et rami palmarum in manibus eorum. De *ramis palmarum* vox φοῖνιξ usurpata reperitur quoque 2 Macc. X, 7. et XIV, 4. *προσάγων αὐτῷ στέφανον χρυσοῦν καὶ φοίνικα*. *Pollux* Onomast. Lib. IV. sect. 244. *τῦ μέν τοι φοίνικος καὶ ὁ κλάδος ὁμωνύμως φοῖνιξ καλεῖται*. In versione Alexandrina respondet hebraico תָּמָר *palma*, Iudd. I, 16. III, 13. Nehem. VIII, 17. תֹּמֶר idem, Iudd. IV, 5. תִּמֹּרָה idem, 1 Reg. VI, 29. 35. VII, 36. 2 Chron. III, 5. et קַיִץ *aestas*, *aestivi fructus*. 2 Sam. XVI, 1 et 2. *οἱ φοίνικες εἰς βρῶσιν*, ubi φοῖνιξ *fructum palmae* significat, quo sensu etiam legitur apud *Aelian.* in V. H. Lib. I, c. 3. et III, c. 39. *Hesych.* φοῖνιξ τὸ δένδρον, φοίνικος νέον ἔρνος, καὶ ὁ καρπὸς, καὶ ὁ πυῤῥὸς τῷ χρώματι. Vide et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 177.

ΦΟΙ̃ΝΙΞ, ικος, ὁ, *Phoenix*. Ita portus dicebatur, in australi Cretae littore situs, quem *Ptolemaeus* Φοινικοῦντα vocat, et cuius situm describit *Lucas* in Actis Apost. XXVII, 12. verbis: *εἴπως δύναιντο καταντήσαντες εἰς Φοίνικα παραχειμάσαι, λιμένα τῆς Κρήτης, βλέποντα κατὰ λίβα καὶ κατὰ χῶρον*. Cf. *Cellarii* Geographiam Ant. II, c. 14. p. [illegible] Vrbs ipsa insulae Cretae, ei adiacens, ἡ Φοῖνιξ nominatur. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 640.

ΦΟΝΕΥ͂Σ, έως, ὁ, *homicida, auctor et causa mortis alicuius*, i. q. *ἀνδροφόνος*, ut explicatur haec vox a *Moeride*, Etym. Mag. (pag. 809. φονεύς· ἀττικοί. ἀνδροφόνος· Ἕλληνες) et *Polluce* in Onom. VI, 44. a φόνος *homicidium*. Matth. XXII, 7. *ἀπώλεσε τοὺς φονεῖς ἐκείνους* peremit homicidas illos. Act. III, 14. vos petiistis, *ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι* condonari vobis homicidam, sc. Barrabam. ibid. VII, 52. *οὗ νῦν ὑμεῖς προδόται καὶ φονεῖς γεγένησθε* cuius nunc quasi traditores et occisores facti estis. ibid. XXVIII, 4. πάντως φονεύς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος οὗτος profecto hic homo est homicida; vel, sine dubio hic homo gravissimum delictum commisit. 1 Petr.

Petr. IV, 15. Apoc. XXI, 8. XXII, 15. Saepius in N. T. non legitur. Reperitur tamen praeterea in versione Alex. 2 Regg. IX, 31. in ed. Complutensi, et Sapient. XII, 5. Frequentius usurpatur ab Alexandrinis interprr. vocabulum φονευτής. Num. XXXV, 11. 16. 17. Devt. XIX, 3. 4. Ies. I, 21.

ΦΟΝΕΥ΄Ω, fut. εύσω, 1) *occido, interficio, homicida sum, homicidium facio,* etiam *caussa sum* et *auctor mortis alicuius quocunque modo,* a φόνος *caedes.* Matth. V, 21. ὀ φονεύσεις ne occidas. ibid. XIX, 18. XXIII, 31. ὅτι υἱοί ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας vos esse posteros eorum, qui prophetas occiderunt, vel interfici curarunt. ibid. v. 35. ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου quem necastis inter aedem et aram. *Krebsius* in Obss. Flav. p. 56 sq. aoristum ἐφονεύσατε loco futuri sumendum ita existimat, ut Christus h. l. praedixerit caedem Zachariae, Baruchi filii, qui paullo ante excidium Hierosolymitanum in medio templo interfectus est, teste *Iosepho* de B. Iud. I, cap. 5. §. 4. Graecos autem aoristum quandoque pro futuro ponere, docuit *Casaubon.* ad *Polyb.* p. 222. ed. *Gronovii.* Marc. X, 19. καὶ φονεύσῃς. Luc. XVIII, 20. Rom. XIII, 9. Iacob. II, 11. Alexandrini usi sunt hac voce pro רָצַח *occidit, interfecit,* Num. XXXV, 6. 12. etc. Devt. IV, 42. הָרַג idem, Iudd. XVI, 2. XX, 5. Nehem. VI, 10. הִכָּה *percussit, feriit, occidit, perdidit,* Ios. X, 28. 30. 32. 2 Chron. XXV, 3. et הֶחֱרִים *anathematizavit, perditioni devovit, disperdidit,* Ios. X, 35. Adde *Eurip.* Phoeniss. v. 1529. ubi φονεύειν est *mortis alicui caussam esse, ad mortem adigere,* teste Scholiaste ad h. l. φονεύσας: ἀντὶ τοῦ φόνου καὶ ἀναιρέσεως γενόμενος αὐτῇ αἴτιος. 2) *opprimo, iniuriose et crudeliter aliquem tracto.* Iac. IV, 2. φονεύετε καὶ ζηλοῦτε opprimitis alios invidia ducti. ibid. V, 6. ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον summa iniuria affecistis insontes. Conf. Sirac. XXXIV, 25 et 26. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΟ΄ΝΟΣ, ου, ὁ. 1) *caedes,* speciatim *homicidium,* a praet. med. πέφονα, verbi φένομαι vel φένω *occido, interficio, neco.* Matth. XV, 19. Marc. VII, 21. XV, 7. οἵτινες ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκεισαν qui in seditione homicidia fecerant. Alex. Devt. XXII, 8. ὀ ποιήσεις φόνον ἐν τῇ οἰκίᾳ σου, ubi formula ποιεῖν φόνον respondet hebraicis הָשִׂים דָּמִים. Luc. XXIII, 19. 25. διὰ στάσιν καὶ φόνον ob caedem in seditione commissam. Act. IX, 1. ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ κυρίου minas et caedem spirans in sectatores Christi. Galat. V, 21. φθόνοι, φόνοι. Hebr. XI, 37. ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον gladio interfecti sunt. In versione Alex. respondet ἐν φόνῳ μαχαίρας hebraico לְפִי חֶרֶב, Exod. XVII, 13. Num. XXI, 24. καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν Ἰσραὴλ φόνῳ μαχαίρας,

ρυς, Deut. XIII, 15. XX, 13. Apoc. IX, 21. *Homer.* Iliad. γ' v. 6. *Hesych.* Φόνος· ὁ διὰ σφαγῆς θάνατος, καὶ αὐτὸ τὸ φονεύειν, ἢ αἷμα. 2) *sanguinolentia, crudelitas, gaudium de aliorum miseria.* Rom. I, 29. μεστὰς φόνυ. Ad hunc locum fine dubio pertinet glossa *Suidae:* Φόνος· ἡ μέχρι ἀναιρέσεως κίνησις παρὰ τῷ ἀποστόλῳ. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΟΡΕΩ, ῶ, fut. έσω, 1) *fero, porto, gesto,* a φορὸς, ᾶ, ὁ, *ferens,* hoc a praet. med. πέφορα, verbi φέρω *fero.* Matth. XI, 8. οἱ τὰ μαλακὰ φορᾶντες homines, mollibus vestibus induti. Ioh. XIX, 5. φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον gestans coronam spineam. Rom. XIII, 4. ὃ γὰρ εἰκῆ τὴν μάχαιραν φορεῖ non enim frustra gladium gestat, h. e. vitae necisque ius habet. Iacob. II, 3. ἐπὶ τὸν φορᾶντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπράν. Sirac. XI, 5. ἐφόρεσε διάδημα. ibid. XL, 5. ἀπὸ φορᾶντος ὑάκινθον καὶ στέφανον. *Homer.* Iliad. IV, 137. μίτρης δ', ἣν ἐφόρει, ἔρυμα χροός. *Sophocl.* Electr. v. 270. ἐσθήματα φορᾶντ' ἐκείνῳ ταὐτά. 2) metaphorice: *habeo, praeditus, instructus sum.* I Cor. XV, 49. καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τᾶ χοϊκᾶ (scil. ἀνθρώπε), φορέσομεν καὶ τὴν εἰκόνα τᾶ ἐπουρανίε (scil. ἀνθρώπε) et quemadmodum hominis terreni imaginem retulimus, ita etiam coelestis hominis imaginem referemus. Φορεῖν τὴν εἰκόνα τινὸς *imaginem alicuius ferre,* significare *similem alicui esse, ad similitudinem alicuius veluti effictum esse,* et de statuis, picturis, aliisve rebus adhiberi, quae, ad archetypon aliquod formatae, illud repraesentant, exemplis probavit idoneis *Kypkius* in Obss. Sacr. T. II. p. 232. Adde *Raphelii* Animadvv. Herodot. p. 483. qui adduxit locum *Herodoti* Lib. III. p. 229. ubi de Indis: τὸ χρῶμα φορέοσι ὅμοιον πάντες καὶ παραπλήσιον Αἰθίοψι.

ΦΟΡΟΝ, ε, τὸ, *forum,* παρὰ τὸ φέρεσθαι, *ferri, deferri,* quod eo omnia ferantur venalia. Φόρον Ἀππίε *Forum Appii.* Nomen oppidi in Italia, longius a Roma, quam Aricia, distantis. Tantum legitur in N. T. Act. XXVIII, 15. Conf. *Interpretes* ad *Antonini Itinerar.* p. 107.

ΦΟΡΟΣ, ε, ὁ, *tributum,* speciatim *annuum, pro capite solvendum, seu, quod fundis et agris imponitur,* (et ita differt a τέλος, quod speciatim *vectigal* notat, *quod pro mercium transportatione solvitur,*) παρὰ τὸ φέρειν, seu εἰσφέρειν, ut loquitur *Demosthenes,* i. e. *contribuendo,* aut quod fisco principis infertur pro agris et capitibus. Luc. XX, 22. ἔξεστιν ἡμῖν Καίσαρι φόρον δᾶναι ἢ ὔ; licetne nobis Caesari tributum dare, an non? ibid. XXIII, 2. καὶ κωλύοντα Καίσαρι φόρες διδόναι eo quod vetuit Caesari tributa pendi. Rom. XIII, 6. διὰ τᾶτο γὰρ καὶ φόρες τελεῖτε propterea etiam tributa annua penditis. ibid. v. 7. τῷ τὸν φόρον, τὸν φόρον, pro ᾧ τὸν φόρον ὀφείλετε, τὸν φόρον ἀπόδοτε cui debe-

debetis tributum, reddite tributum. *Syrus* ܟܣܦ ܪܫܐ *argentum capitis, census capitalis.* Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini usi sunt hoc vocabulo pro מס *tributum*, Iudd. I, 28. 30. 2 Sam. XX, 24. 2 Chron. VIII, 8. pro מִנְדָּה et chaldaico מִנְדָּה idem. Esdra IV, 20. 13. VI. 8. VII, 23. Nehem. V, 4. Adde *Aelian.* V. H. II, 10. *Phavor.* φόρος· τὸ ὑπὲρ τῆς ἰδίας εἰσφερόμενον γῆς. *Hesych.* φόροι· δημόσιαι ἀπαιτήσεις. *Alberti* Glossar. Gr. p. 109. φόρους· λειτουργίας. *Thomas Mag.* p. 900. φόρος· κυρίως τὸ ὑπὲρ τῆς ἰδίας εἰσφερόμενον γῆς. τέλος δέ· ἡ ὑπὲρ τῆς ἐμπορίας συντέλεια: ubi videndi interpretes. Conf. etiam *Wolfii* Curas Philol. in N. T. Tom. II. p. 259. et *Palairet.* Obss. Philol. p. 376.

ΦΟΡΤΙΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: *onero, onus alicui ferendum et gestandum impono*, a φόρτος, ου, ὁ, *onus.* 2) metaphorice: *affligo, molestia afficio, miseriis et calamitatibus expono, molestum et difficile quid iniungo et praecipio.* Sic bis tantum in N. T. legitur. Matth. XI, 28. δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι venite ad me omnes fessi et onusti: ubi πεφορτισμένοι dicuntur metaphorice non solum *afflicti, miseriis et calamitatibus oppressi*, sed etiam *ii, qui legum Mosaicarum et peccatorum onere pressos se sentiunt.* Luc. XI, 46. ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα nam oneratis homines gravissimis oneribus, h. e. admodum molesta ac difficilia praestanda hominibus iniungitis. Sermo autem est ibi de legibus Mosaicis ritualibus ac traditionibus iudaicorum doctorum.

ΦΟΡΤΙΟΝ, ου, τὸ, 1) proprie: *onus, quod alicui ferendum et gestandum imponitur.* Est deminutivum a φόρτος, ου, ὁ, *onus*, quod ita dicitur παρὰ τὸ φέρεσθαι. Sic legitur in N. T. Actor. XXVII, 10. μετὰ πολλῆς ζημίας οὐ μόνον τοῦ φορτίου (ita enim impressum legitur in editione Griesbachiana: in aliis editionibus et codicibus reperitur φόρτου,) κ. τ. λ. cum magna iactura non modo oneris (*Schiffsladung*) etc. Adde Alex. Iudd. IX, 48. 49. Sirac. XXI, 18. XXXIII, 19. *Aelian.* V. H. IX, 14. *Suid.* φορτία· τὰ ἀγώγιμα. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 387. et Tom. II. p. 639. 2) metaphorice et generatim: *omnis res molesta ac difficilis*, speciatim: *peccatum*, vel *peccati poena*, (*Coran. Sur.* VI, 30. XCIV, 2.) *calamitates, afflictiones*, item *leges et mandata, quae non sine molestia et difficultate observari queunt.* Matth. XXIII, 4. δεσμεύουσι γὰρ φορτία βαρέα καὶ δυσβάστακτα onerant enim homines gravissimis oneribus et quibus ferendis impares sunt, h. e. dictant aliis praecepta, quae non sine summa molestia ac difficultate observari queunt.

Luc.

Luc. XI, 46: *φορτία δυσβάστακτα* dicuntur leges Mosaicae ac traditiones doctorum iudaicorum, quarum observatione Christi aetate Iudaei obstringebantur. Galat. VI, 5. *ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει* quilibet enim suis vitiis et erroribus laborat. Eodem modo non solum *βάρος* ibid. v. 2 adhibetur, sed etiam in V. T. *errores, vitia ac peccata, quibus oneratur quasi conscientia humana*, cum oneribus gravibus comparantur, v. c. Ps. XXXVIII, 1. Ies. I, 4. 3) *quodlibet praeceptum et praescriptum religionis ab hominibus observandum*, sine notione molestiae, *ob vim obstringentem, quam habet*. Sic legitur in N. T. Matth. XI, 30. *καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν* nam doctrina mea est facilis. Conf. supra ad vocem *ζυγὸς* dicta. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΟΡΤΟΣ, ου, ὁ, *onus*, speciatim navis, quod ita dicitur *παρὰ τὸ φέρεσθαι* a *ferendo*. Sic semel tantum in N. T. legitur Act. XXVII, 10. ubi de onere navis adhibetur; sed pro *φόρτου* in haud paucis codicibus et editione N. T. Griesbachiana repetitur *φορτίου*. Differt autem *φόρτος* et *φορτίον* proprie ita a *ῥῶπος*, ut hoc *res minutiores significet, quae oneris tantum causa navi iniiciuntur, saburram, Ballast*, illud vero *de omni mercium genere* adhibeatur, *quod navi ad transportandum committitur*, et a Graecis alias *ἐμβολὴ* vocatur. Haud raro tamen *φόρτος* et onus et saburram complectitur. Conf. *Salmasium* ad *Vopisci* Aurelianum cap. 45. — *Hesych. φόρτος· φορτίον.*

ΦΟΡΤΟΥΝΑΤΟΣ, ου, ὁ. *Fortunatus*. Nomen viri, amici Pauli, et confessoris veritatis christianae, origine latinum, a fortuna sic dicti. Semel tantum in N. T. commemoratur 1 Cor. XVI, 17. ubi pro *Φορτουνάτου* in codicibus nonnullis et editione Griesbachiana legitur *Φουρτουνάτου*.

ΦΡΑΓΕΛΛΙΟΝ, (seu, ut etiam scribitur, *φραγγέλιον*. Cf. *Suidam* voce Ἀγορανομίας et *Küsterum* ad *Aristophan.* Acharn. v. 720.) ου, τὸ, *flagellum, scutica*. Est nomen, origine latinum, sed a Iudaeis parumper immutatum, qui פרגל dicere solebant. In N. T. semel tantum legitur Ioh. II, 15. *καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων* et fecit ex loris scuticam. *Etym. M.* et *Phavor.* Φραγγελῶ· ἐκ τοῦ φραγγέλιον, ὃ σημαίνει σειρὰν, ἐκ σχοίνου πεπλεγμένην, ἣ καλεῖται μάστιξ. *Cyrilli* Lex. MS. Φραγέλλιον· σειρὰ, ἐκ σχοίνου πεπλεγμένη, ἣ καλεῖται μάστιξ. *Eudemius MS.* Φραγγέλιον· Ῥωμαϊκόν ἐστι· ἔστι δὲ μάστιξ, ἡ νῦν καλουμένη βίτζα. Vide etiam *Ducangium* et *Meursium* in Glossariis, *Menagium* ad *Diog. Laërt.* VI, 90. et scholiasten *Aristoph.* ad Acharn. v. 760. ubi vox *ἱμάντας* exponitur per λώρους et φραγγέλια.

ΦΡΑΓΕΛ-

ΦΡΑΓΕΛΛΟΩ, ῶ, fut. ώσω, *flagello, flagellis caedo*, vel *caedi iubeo*, i. q. μαστιγόω. Vox est origine latina, flagello, quam, ut alias multas, mutata tantum unica littera, Graeci iure civitatis donarunt. In N. T. bis tantum legitur, Matth. XXVII, 26. τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώσας παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ Iesum autem flagris caedi iussit et crucifigendum tradidit. Conf. Ioh. XIX, 1. et *Lipsium* de Cruce p. 72. Marc. XV, 15. *Glossar MS. Colbertinum* apud *Ducangium* in Glossario: Φραγγελλωθεὶς· μαστιχθείς. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I, pag. 531 sequ.

ΦΡΑΓΜΟΣ, ȣ, ὁ, 1) proprie: *sepes, sepimentum, septum, murus, quo ager, hortus, vinea etc. cingitur, quicquid locum includit et munit.* Est enim verbale a prima pers. perf. pass. πέφραγμαι, verbi φράσσω, vel φράττω *sepio, munio.* Matth. XXI, 33. καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκεν et septo, vel muro eam circumdedit. Marc. XII, 1. In versione Alexandrina respondet hebraico גָּדֵר *maceria, murus, paries, sepes, septum*, Num. XXII, 24. Ps. LXI, 3. LXXIX, 13. Cohel. X, 8. גֶּדֶר idem, Prov. XXIV, 31. (καὶ οἱ φραγμοὶ τῶν λίθων αὐτοῦ) et מְשׂוּכָה *sepimentum*, Ies. V, 5. etc. Adde *Xenoph.* de Venat. XI, 4. et loca laudata a *Wetstenio N. T.* Tom. I, pag. 467. *Hesych.* Φραγμός· θριγκός, ἢ ὁ νόμος. Posteriora verba *Hesychii* dubium non est, quin pertineant ad loca Matthaei et Marci supra laudata, in quibus explicandis nonnulli interpretes ita versati sunt, ut partes parabolae, a Christo propositae, ad unam omnes, etiam adventitias et ad exornationem tantum necessarias, allegorice interpretarentur adeoque φραγμὸν legis mosaicae, qua cautum esset, ne Iudaei atque barbari commerciis miscerentur, indicem esse statuerent. In hac sententia fuisse *Chrysostomum* Homil. LXIX. in Matthaeum p. 734. Tom. I. ed. Francof. et *Theophylactum* p. 90. ed. Rom. docuit *Fischerus* in Prolus. XXVIII. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 629 seq. 2) per metonymiam continentis pro contento: *ipse locus, qui septis, muris et parietibus cinctus ac munitus est*, v. c. hortus, ager, vinea etc. Sic sumi videtur Luc. XIV, 23. ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς exi in vias et loca septis munita. 3) metaphorice: *omne, quod vim separandi ac dirimendi habet, quod causa est discordiarum.* Sic Ephes. II, 14. φραγμὸς dicitur lex Mosaica, quae causa discordiarum inter Iudaeos ac paganos erat, et qua cavebatur, ne utrique commerciis miscerentur. Vide supra μεσότοιχον. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΡΑΖΩ, fut. άσω, 1) proprie: *dico, loquor, verba facio*, etiam *memoro, commemoro, narro.* In hac significatione legitur non solum apud Alexandrinos interpretes, Iob. VI, 24. et XII, 8. sed etiam apud *Euripid.* v. 95. et 723. 3) per synecdochen:

endochen: *edissero, expono, declaro, explico, interpretor.* Sic bis tantum legitur in N. T. Matth. XIII, 36. Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ da nobis explicationem parabolae de zizaniis agri. Pro Φράσον in uno codice legitur glossema διασάφησον ex *Origene* ad Ioh. IV, 36. T. II, p. 235. edit. Colon. ibid. XV, 15. Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην explica nobis hanc similitudinem. *Heliodorus* Lib. p. 37. τὸ μὲν ὄναρ τοῦτον ἔφρασε τὸν τρόπον. Plura de hac significatione habet *Fischerus* in Prol. XXVIII. de Vitiis Lexicorum N. T. pag. 622. — *Hesych.* Φράσον· εἰπέ, λέξον, ἢ μήνυσον. Idem: Φράζει· δεικνύει, σημαίνει, λέγει, [illegible] ὑπέρχεται, διανοεῖται. *Thom. M.* pag. 901. Φράσον· ἀντὶ τοῦ εἰπέ· Φράσαι δὲ ἀντὶ τοῦ διανοηθῆναι, Ὅμηρος ἐν α΄ Ἰλιάδος (v. 83.) — σὺ δὲ φράσαι, εἴ με σαώσεις. Conf. *Wetsten.* N. T. T. I. p. 406.

ΦΡΑΣΣΩ, vel attice ΦΡΑΤΤΩ, fut. ἄξω, 1) proprie: *sepio, munio,* unde φραγμὸς *sepes, sepimentum, septum,* quod vide supra. *Xenoph.* Cyrop. II, 4. 17. ὅτι φθάνειν δεῖ πεφραγμένους τὰς πόρας. Idem de Venat. II, 10. Alexandrini Iob XXXVIII, 8. ἔφραξα δὲ θάλασσαν πύλαις. Cantic. VII, 2. Prov. XXV, 27. ὥσπερ ἄν τις πηγὴν φράσσοι. Hosea II, 6. ἐγὼ φράσσω τὴν ὁδὸν αὐτῆς ἐν σκόλοψι. 2) *obturo, occludo, obstruo.* Iudith XVI, 3. ὧν τὸ πλῆθος αὐτῶν ἔφραξε χειμάρρους. Huc pertinet e N. T. libris formula φράσσειν τὸ στόμα τινός, quae a) notat, translata significatione: *ad silentium aliquem redigere.* Rom. III, 19. ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ ut omne occludatur, h. e. ut omnes ad silentium redigantur et nemo possit suis meritis gloriari, omnes potius improbitatis se [illegible] arguere debeant. Conf. ad h. l. *Wetstenium.* 2 Macc. XIV, 36. φράξεις δὲ πᾶν στόμα ἀδίκου. b) *coercere, alicuius impetum:* Hebr. XI, 33. ἔφραξαν στόματα λεόντων obturarunt ora leonum, h. e. cohibuerunt furorem leonum. Dan. VI, 22. Θεὸς ἐνέφραξε στόματα λεόντων, coll. 1 Maccab. II, 60. Proprio sensu adhibita reperitur haec formula apud [illegible] XII, 1. ὁ δὲ Φύλακος περιβαλὼν τὸν βραχίονα τῇ [illegible] [illegible], ἔφραξέ τε τὸ στόμα τοῦ λέοντος. 3) *eripio, adimo aliquid.* 2 Cor. XI, 10. ἡ καύχησις αὕτη οὐ φραγήσεται εἰς ἐμέ haec laus mea non eripietur mihi. Alii, v. c. *Schoettgenius* in Lexico suo, sensum horum verborum ita constituunt: [illegible] res, gloria praedicationeque digna, in me non occultabitur, h. e. eam non tacebo; ut φραγήσεται εἰς ἐμὲ idem sit quod κρυφθήσεται ἐν ἐμοί. Sed male provocant ad usum vocis hebraicae [illegible] *occultavit*, quam Alexandrini nunquam [illegible] [illegible] expresserunt. — Saepius in N. T. non legitur.

ΦΡΕΑΡ, ατος, τό, *puteus, qui foditur, fons, cisterna, sive aqua desitutus,* q. a. φρέω *emitto.* Luc. XIV, 5. [illegible]

ὄνος ὑμῶν ἢ βοῦς εἰς φρέαρ ἐμπεσεῖται; cuius asinus aut bos in puteum cadat? ubi videndus *Wetstenius*. Ioh. IV, 11. καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶ βαθὺ et puteus est profundus. ibid. v. 12. ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιε κ. τ. λ. qui nobis dedit hunc puteum et ipse ex eo bibit etc. Apoc. IX, 1. et 2. τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου puteus seu fons abyssi; nisi φρέαρ in notione *carceris* h. l. accipere quis malit. Certe בְּאֵר, quod proprie *puteum* (2 Regg. XVIII, 31. Ies. XXXVI, 16.) significat, etiam de *carcere* adhibetur, v. c. Genes. XL, 15. Ierem. XXXVIII, 6. et XXXVII, 16. Ps. LIV, 26. φρέαρ τῆς διαφθορᾶς. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini adhibuerunt hanc vocem pro בְּאֵר idem, Genes. XIV, 10. XVI, 14. Exod. II, 15. Prov. V, 15. בּוֹר *fovea*, *cisterna*, 1 Sam. XIX, 22. 2 Sam. III, 26. Ier. XLI, 7. 9. et גֵּבִים *fossae*, *foveae*. Ier. XIV, 3. Adde *Marc. Antonin.* VIII, c. 43. *Athenaeum* Lib. V, p. 214. *Hesych.* φρέαρ· πηγή, λάκκος. Conf. etiam *Schwarzii* Notas ad *Olearium* de Stilo N. T. p. 335.

ΦΡΕΝΑΠΑΤΑ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *mentem*, vel *mentes decipio*, seu *me ipsum in mente mea decipio*. Compositum enim est ex φρὴν, φρενὸς, ἡ, *mens*, et ἀπατάω *decipio*. 2) i. q. simplex ἀπατάω *decipio*, *in errorem induco*. Sic semel tantum in N. T. legitur Galat. VI, 3. ἑαυτὸν φρεναπατᾷ is sibi fumum facit, se ipse decipit, fallitur opinione sua, non vere de se ipse iudicat. *Hesych.* φρεναπατᾷ· χλευάζει, καὶ διαπαίζει, quod addit *Cyrillus Alex.*)

ΦΡΕΝΑΠΑ΄ΤΗΣ, ου, ὁ, *mentium deceptor*, *fraudator*, *qui alios decipit et fallit*, aut *qui suam ipsius mentem decipit*, ex φρὴν, φρενὸς, ἡ, *mens*, et ἀπατάω *decipio*. Tantum in N. T. legitur in plurali. Tit. I, 10. φρεναπάται qui semet ipsos neque ac alios decipiunt.

ΦΡΗ΄Ν, φρενὸς, ἡ, *mens*, *animus*, *intellectus*. Pluralis φρένες, ῶν, idem. Bis tantum in N. T. legitur. 1 Cor. XIV, 20. μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσὶν, ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσὶ τέλειοι γίνεσθε ne pueris similes estote quoad mentem, immo improbitate sitis infantes, intellectu vero similes fiatis viris adultis. Alexandrini usi sunt hac voce pro לֵב *cor*, *animus*, Prov. VII, 7. IX, 4. 16. XI, 12. et pro מַנְדַּע *cognitio*, *scientia*, *mens*, *animus*. Dan. IV, 31. 33. *Demosthen.* p. 780. 21. edit. *Reiske*: νοῦ καὶ φρενῶν ἀγαθῶν καὶ προνοίας πολλῆς. *Hesych.* φρὴν· διάνοια, γνώμη. Idem: φρένες· ἔννοιαι, φρονήσεις. — φρεσί· διανοίαις.

ΦΡΙ΄ΣΣΩ et attice ΦΡΙ΄ΤΤΩ, fut. ίξω, 1) proprie: *erectus sto*, *erigor*, et speciatim adhibetur de pilis et setis, quae prae timore eriguntur. *Hesychius*: φρίσσει· διεγείρεται, ἐξορθοῦται. *Etym. M.* φρίσσειν· κυρίως τὸ ἐξορθοῦν τὰς τρίχας. *Eustath.* ad Odyss. τ, p. 706. 2. τὸ δὲ φρίσσειν κυρίως τριχῶν δηλοῖ

ψιλοῖ ὀρθοῦσιν. Adde Homer. Iliad. ν', v. 473. Hesiod. Sc. 391. ὀρθαὶς δ' ἐν λοφιῇ φρίσσει τρίχας. et Alexandr. Iob. IV, 15. ἔφριξαν δέ μου τρίχες. Conf. Wetstenii N. T. T. II, p. 667. Hinc ex adiuncto: 2) *horreo, horresco, timore et horrore perfundor*, item *cum horrore reformido*, a φρὶξ, ικός, ἡ, *maris*, vel *fluctuum fremitus*, item *horror frigoris* (Hesiod. Opp. v. 510 et 538.) *et febrilis*. Sic semel tantum in N. T. legitur Iacob. II, 19. καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσι καὶ φρίσσουσι eandem cognitionem ac persuasionem etiam genii mali habent et contremiscunt, supplicia nempe ab uno hoc Deo timentes. Alexandrini usi sunt hac voce pro chaldaico אתכרית *transfixus est*, Dan. VII, 15. ἔφριξε τὸ πνεῦμά μου, et hebraico שָׂעַר *horruit, exhorruit*. Ierem. II, 12. Adde ex libris apocryphis V. T. Iudith XVI, 8. *Demosthenes* p. 332. 11. 559. 8. et 1230. 24. edit. *Reiske*. *Plutarch.* de puer. educ. cap. XII, §. 3. *Euripid.* Phoen. v. 1122 et 1138. *Hesychius*: Φρίσσει· δέδοικε, τρέμει. Conf. *Alberti* Obss. Philol. p. 443. *Cotelerium* ad Patres Apostolicos Tom. I, p. 651. et *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II, p. 719.

ΦΡΟΝΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *sapio*, h. e. *intelligo, scio et video, quae bona sint et appetenda, quaeque fugienda et mala, mente ac ratione praeditus ac mentis compos sum*, a φρὴν, φρενὸς, ἡ, *mens, animus, intellectus*. Sic usurpatur ab exteris Scriptoribus, v. c. *Diogenes Laërt.* Lib. I sect. 91. ἔφη δὲ δεῖν συνοικίζειν τὰς θυγατέρας παρθένους τὴν ἡλικίαν, τῷ δὲ φρονεῖν γυναῖκας. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 13. et ab Alexandrinis interpretibus Ies. XLIV, 18. τοῦ νοῆσαι φρονῆσαι, ubi hebraico הָבִין *intellexit*, respondet. Ps. XCIII, 8. ποτὲ φρονήσατε. Conf. *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. Lib. XIV, c. 29. Deinde vero per metonymiam de singulis operationibus mentis humanae adhibetur, sive sint intellectus, sive voluntatis, et 2) notat: *intelligere, aestimare, existimare, iudicare*. Matth. XVI, 23. ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων tu enim non res diiudicas et aestimas ex sensu divino, sed humano, seu, non Dei consilia intelligis et sapis, externa tantum spectans. Vide *Wetsten.* N. T. T. I, p. 433. Marc. VIII, 33. Act. XXVIII, 22. ἀξιοῦμεν δὲ παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι ἃ φρονεῖς volumus audire, quae mens et sententia tua sit. Rom. XII, 3. μὴ ὑπερφρονεῖν (ἑαυτὸν) παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν non debere quemquam altius, quam par est, de se statuere, sed ad modestiam et sobrietatem se componere: ubi videndus *Wetstenius*. XIV, 6. ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, κυρίῳ φρονεῖ· καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν, κυρίῳ οὐ φρονεῖ qui diem alterum sanctiorem habet altero (qui diem diei praefert, ὃ κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, v. 5. ὁ ἡμέρας παρατηρούμενος, Galat. IV, 10.) Deo hanc suam senten-

senten-

ententiam probari existimat; et rursus alter, qui diem diei non praefert, sed singulos dies pares invicem habet, pie se d facere sibi quoque videtur. 1 Cor. IV, 6. ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ ὑπὲρ ὃ γέγραπται φρονεῖν ut nostro exemplo discatis non sapere ultra normam praescriptam, h. e. non nimis astuosi ac arrogantes esse. ibid. XIII, 11. ὡς νήπιος ἐφρόνουν instar pueri intellegebam et indicabam, h. e. idonea cognitione destitutus parum sapienter de rebus iudicabam et entiebam. Galat. V, 10. ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε vos nulla n re defecturos esse a doctrina, quam vobis tradidi. Philipp. III, 15. ὅσοι οὖν τέλειοι τοῦτο φρονῶμεν ita (nempe legem nosaicam abrogatam esse religione christiana) mecum statunt, quotquot sunt perfectiores Christiani. ibid. καὶ εἴ τι ἑτέρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει eos vero, qui adhuc inter vos Iudaismum defendunt et tuentur, Deus neliora edocebit. Sapient. XIV, 30. κακῶς ἐφρόνησαν περὶ θεοῦ. 2 Macc. IX, 12. δίκαιον ὑποτάσσεσθαι τῷ θεῷ, καὶ μὴ θνητὸν ὄντα ἰσόθεα φρονεῖν ὑπερηφάνως. *Philostrat.* Vit. Apollon. Lib. VIII, pag. 329. τὸ δὲ ὅτῳ τι ὑπὲρ τοὺς ἀνθρώπους φρονεῖν — — ἐγὼ μὲν οὔτ' ἐπαινῶ. Idem Epist. LXXI, p. 919. τὴν σωφροσύνην, ἐφ' ᾗ μέγα δὴ φρονεῖς, οὐκ οἶδα τί εἴπω. Idem de Vit. Soph. I. cap. 15. sect. 3. *Polyb.* Exc. Legat. 113, pag. 1306. μὴ μεῖζον φρονῇ τοῦ καθήκοντος. Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 85. et *Reiskii* Indic. Graecitatis Demosthen. p. 789. 3) *sentio, sensus habeo, sensibus affectus sum, animatus sum.* Philipp. I, 7. καθώς ἐστι δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν quemadmodum par ac aequum est, me nos erga vos habere sensus, seu, me ita in vos animatum esse. ibid. II, 5. τοῦτο γὰρ φρονείσθω ἐν ὑμῖν, ὃ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ estote vos iisdem animi sensibus affecti, quibus etiam Christus erat. ibid. III, 15. τοῦτο φρονῶμεν tales habeamus ensus. Huc etiam pertinet formula τὸ αὐτὸ φρονεῖν et τὸ ἓν φρονεῖν, quae significat: *concordem esse.* Rom. XII, 16. XV, 5. 2 Cor. XIII, 11. Philipp. II, 2. III, 16. IV, 2. *Dionys. Halicarn.* A. R. Lib. IV, p. 224. ἕτοι, εἰ τὸ αὐτὸ φρονήσειαν, κρατῶν τῶν ἑτέρων. 3) *studeo alicui rei, cupio, appeto, desidero, curo.* Rom. VIII, 5. τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσι student malefactis, et: τὰ τοῦ πνεύματος, scil. φρονοῦσι, student virtuti fere christianae. Formula φρονεῖν τά τινος (pro qua interdum quoque φρονεῖν τὰ πρός τινα legitur, v. c. apud *Xenoph.* Anab. VII, 7, 18.) Graecis eleganter notat: *stare a partibus alicuius, cum aliquo facere, alicui bene cupere, facere, quae alteri grata sunt.* Sic v. e. apud *Diodor. Sic.* XX, 35. οἱ τὰ Ῥωμαίων φρονοῦντες. *Herodot.* II, cap. 162. οἳ ἔτι τὰ ἐκείνου ἐφρόνεον qui adhuc partes eius tuebantur. Conf. *Irmisch* ad *Herodian.* II, 12. 4. p. 266. Rom. XII, 16. τὰ ὑψηλὰ

φρονεῖν

φρονεῖν ἄλλα *spirare*, respondet formulae vernaculae: *nach hohen Dingen streben*. Philipp. III, 19. οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες qui rerum terrenarum tantum studiosi sunt. Coloss. III, 2. τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς res coelestes curate non terrenas. Huc etiam pertinet formula φρονεῖν ὑπέρ τινος, *curam alicuius gerere, adiuvare ac sublevare aliquem*, quae legitur Philipp. IV, 10. τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν, ἐφ᾽ ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε ut iam mei curam habere, neque sublevare ac sustentare possitis; quanquam nunquam mei curam abiecistis. Esther. XVI, 1. τοῖς τὰ ἡμέτερα φρονοῦσιν. 1 Macc. X, 20. καὶ φρονεῖν τὰ ὑμῶν, καὶ συντηρεῖν φιλίαν. 2 Macc. XIV, 8 et 26. τὸν Νικάνορα ἀλλότρια φρονεῖν τῶν πραγμάτων. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΡΟΝΗΜΑ, τος, τὸ, *quod quis sentit et sapit, sensus, cogitatio, animus*, item *desiderium, studium, affectus, cupiditas, voluntas*. Est verbale a perf. passiv. πεφρόνημαι, verbi φρονέω *sapio*, quod vide supra. In N. T. quater tantum legitur. Rom. VIII, 6. τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς, θάνατος· τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ζωὴ καὶ εἰρήνη vitiositatis studium mortem (h. e. infelicitatem) efficit, studium vero religionis christianae felicitatem omnigenam. ibid. v. 7. τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα εἰς θεὸν studium pravis cupiditatibus indulgendi est inimicitia adversus Deum, seu, qui pravis cupiditatibus indulget, adversarium se praebet Deo. Sunt enim, ut recte ad h. l. *Koppius* monuit, abstracta pro concretis posita, pro ὁ φρονῶν τὰ τῆς σαρκὸς, ἐχθρὸν ἀποδείκνυσι ἑαυτὸν εἰς θεόν. ibid. v. 27. ὁ δὲ ἐρευνῶν τὰς καρδίας, οἶδε, τί τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος Deus vero, qui omnem animum nostrum cognitum ac perspectum habet, novit etiam desideria et vota spiritus divini, seu sensus animi nostri. De *sensibus animi* legitur haec vox 2 Macc. VII, 21. γενναίῳ πεπληρωμένη φρονήματι. ibid. XIII, 9. τοῖς δὲ φρονήμασι βεβαρβαρωμένος ὁ βασιλεὺς ἤρχετο. De *cogitationibus ac opinionibus*, speciatim *eorum, qui sunt fastuosi et elati animo*, usurpatur apud *Ioseph.* A. I. VI, c. 2. §. 3. καὶ τὰ φρονήματα αὐτῶν εἰς τὸ παντελὲς ταπεινοῖ. *Polyb.* Hist. IV, cap. 64. [illegible] Lib. V, c. 10. *Aelian.* V. H. IX, c. 3. (*Suid.* φρόνημα· ἡ ἔπαρσις καὶ ἡ ἀλαζονεία. Conf. *Schwarzii* Comment. crit. L. Gr. p. 1395 seq.) In notione *studii, desiderii, cupiditatis et voluntatis* reperitur apud *Dionysium Halicarn.* A. R. lib. XI, p. 721. ὡς ἀναληψόμενοι τὸ φρόνημα τῆς πατρίδος. *Hesych.* φρόνημα· βούλημα, θέλημα. Conf. *Alberti* Obs. Philol. p. 306. et *Ernesti* Opuscula Theologica p. 241 seq.

ΦΡΟΝΗΣΙΣ, εος, attice εως, ἡ, 1) proprie: *sapientia, prudentia, intellegentia, scientia, cognitio rerum* [illegible] *vitandarum, vel fugiendarum*. Est verbale a [illegible]

pass.

... part. pass. πεφρόνηκα, verbi Φρονέω *sentio*, *sapio*. Sic legitur in N. T. Ephes. I, 8. ἧς (pro ᾗ, vel ἣν) ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς, ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ Φρονήσει quam liberalissime nobis exhibuit eo, quod nos ad idoneam religionis christianae scientiam ac prudentiam, vere christianam, adduxit. In versione Alexandrina respondet vocabulis hebraicis חָכְמָה *sapientia*, 1 Regg. III, 28. X, 4. 6. 8. שֵׂכֶל *intellectus*, *intellegentia*, *prudentia*. Iob. XVII, 4. בִּינָה *intellegentia*, *prudentia*, Prov. I, 2. VII, 4. VIII, 14. XVI, 16. תְּבוּנָה idem, Prov. III, 19. ... VIII, 1. X, 24. דַּעַת *scientia*, *cognitio*, Prov. XXIV, 5. Chald. טְעֵם et מַנְדַּע idem, Dan. II, 21. V, 13. לֵב *cor*, *mens*, animus, *sapientia*, *intellegentia*, Prov. IX, 16. XIX, 8. et רוּחַ *sapientia*. Iof. V, 1. Adde *Xenoph.* Mem. I, 2. 10. Eur. ... de Mag. Equit. VII, 4. *Ioseph.* A. I. II, 5. 7. VIII, 7. 5. Suid. Φρόνησίς ἐστιν ἐπιστήμη κακῶν καὶ ἀγαθῶν, καὶ οὐδετέρων. Conf. *Krebsii* Obss. Flavianas p. 324 seq. 2) *omnis sentiendi ratio*, *sensus animi*. Luc. I, 17. καὶ ἀπειθεῖς ἐν Φρονήσει (pro εἰς Φρόνησιν) δικαίων, scilicet ἐπιστρέψαι et inobedientes (h. e. impios) ad sensus animi pios veraeque integritatem revocabit, ubi videndus *Wetstenius*. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΡΟ΄ΝΙΜΟΣ, ὁ, ὁ, ἡ, *prudens*, *sapiens*, *intellegens*, *qui idoneam cognitionem habet*, *eruditus*, *providus*, *cautus*. Φρονέω, quod vide supra. Matth. VII, 24. ὁμοιώσω αὐτὸν ἀνδρὶ Φρονίμῳ κ. τ. λ. comparandus est cum viro prudenti, qui supi domum imposuit. ibid. X, 16. γίνεσθε οὖν Φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις estote igitur prudentes (circumspecti, in declinandis insidiis) more serpentum. ibid. XXIV, 45. ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος servus fidelis ac prudens. ibid. XXV, 2. πέντε δὲ ... ἐξ αὐτῶν Φρόνιμοι quinque autem harum, sc. παρθένων, ... erant stultae. (*Aristoph.* Lysistr. 548. ἀρετὴ Φρόνιμος. Schol. ἀντὶ τοῦ Φρονίμη.) ibid. 4. 8. 9. Luc. XII, 42. XVI, 8. Filii ... mundi Φρονιμώτεροι εἰσι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ Φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν prudentiores sunt in suo genere religiosis cultoribus. Rom. XI, 25. ἵνα μὴ ἦτε παρ' ἑαυτοῖς Φρόνιμοι ne sitis prudentes apud vosmet ipsos, h. e. ne superbiatis et elato animo sitis. Prov. III, 7. μὴ ἴσθι Φρόνιμος παρὰ σεαυτῷ. Ies. V, 21. καὶ οἱ συνετοὶ ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐνώπιον αὐτῶν ἐπιστήμονες. Rom. XII, 16. formula μὴ γίνεσθε Φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς opponitur τῷ τὰ ὑψηλὰ Φρονεῖν, ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπάγεσθαι. 1 Cor. IV, 10. ὑμεῖς δὲ Φρόνιμοι ἐν Χριστῷ vos vero sapientes ac prudentes Christiani estis, seu, vos autem celebramini ob eruditionem vestram christianam. ib. X, 15. ὡς Φρονίμοις λέγω scribo haec intellegentibus. 2 Cor. XI, 19. Saepius in N. T. non legitur. In versione Alexandrina reperitur haec vox pro נָבוֹן intellegens, prudens, Prov. XIV,

XIV, 16. XVII, 28. XIX, 25. מֵבִין *intelligens*, Prov. XVII 10. et חָכָם *sapiens, peritus*, 1 Regg. III, 12. V, 7. Ies. XLIV 25. et aliis similibus vocabulis. *Hesych.* Φρόνιμος· σοφὸς διανοητής.

ΦΡΟΝΙ'ΜΩΣ, *prudenter, circumspecte, caute, callide.* Adverbium, ab adiectivo φρόνιμος, quod semel tantum in N. T. legitur Luc. XVI, 8. de oeconomo illo versuto et sui commodis intento, quem laudavit herus, ὅτι φρονίμως ἐποίησεν quod prudenter et callide egisset.

ΦΡΟΝΤΙ'ΖΩ, fut. ίσω, *curo, sollicitus sum, sollicite studeo,* a φροντὶς, ίδος, ἡ, *cura, sollicitudo, cogitatio.* Legitur in N. T. tantum Tit. III, v. 8. ἵνα φροντίζωσι καλῶν ἔργων προΐστασθαι οἱ πεπιστευκότες τῷ θεῷ ut omni studio operam dent recte factis, qui christianae religioni operam dederunt. Adde Alex. 2 Sam. IX, 5. φροντίζω τὰ περὶ ἡμῶν. Prov. XXXI, 21. Sapient. VIII, 18. *Xenoph.* Mem. III, 11. 12. et Anab. II, 4. 13. *Hesych.* φροντίζει· μεριμνᾷ. Hinc φροντιστὴς *indagator rerum, qui studium suum in aliqua re ponit*; speciatim: *philosophus, sophista*, cuius domus φροντιστήριον dicitur. Vide *Aristophan.* Nub. v. 94. 128. 142. et *Pollucis* Onom. IV, 41. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 378.

ΦΡΟΥΡΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *praesidio militari munio, ut hostium invasiones impediantur*; vel, *praesidio militari conclusum aliquo loco teneo et custodio, ut claustris fuga prohibeantur, custodio*, a φρουρὰ *custodia* (*Aelian.* V. H. VI, 6. et VIII, 16.) *it. omnis locus, quo aliquid conclusum tenetur,* (*Aelian.* V. H. IX, 13.) *castra*, (*Xenoph.* de Republ. Lac. XIII, 1. 11. et de Mag. Equit. VI, 3.) etiam, ut Latinorum *praesidium*, et Graecorum φυλακὴ, (*Xenoph.* Memor. 3. 1. 6. 10.) *ipsi milites, exercitus*: (*Xenoph.* Hist. Gr. III, 2. et et V, 4. 49. ubi φρουρὰ et στράτευμα sunt synonyma.) vel a φρουρὸς, ῦ, ὁ, *custos, miles praesidiarius*, (*Xenoph.* Hist. Gr. I, 6. 10. II, 2. 1. Idem Mem. III, 6. 10. *Aelian.* V. H. 14. φρουρὸς καὶ φύλαξ τῆς ἐρημίας.) hocque a πρὸ et ὁράω, *custos.* Sic legitur in N. T. 2 Cor. XI, 32. ubi de ethnarcho Aretae regis sermo est, qui ἐφρούρει τὴν Δαμασκηνῶν πόλιν, h. e. praesidio militari cinxit Damascenorum urbem, ne Paulus fuga elaberetur. Iudith. III, 7. καὶ ἐφρούρησαν τὰς πόλεις τὰς ὑψηλάς. 3 Esdra IV, 56. καὶ πᾶσι τοῖς φρουροῦσι τὴν πόλιν. Sapient. XVII, 16. ἐφρουρεῖτο εἰς τὴν ἀσίδηρον εἱρκτὴν κατακλεισθείς. *Xenoph.* de Vectigal. cap. IV, 52. ... τοῖς φρουρίοις. *Herodian.* VIII, 3. 1. φρουρουμένη καὶ ... ἡ πόλις. *Hesych.* Φρουρεῖ· φυλάττει, ἢ προφυλάσσει. 2) metaphorice: *conservo, servo, efficio, ut aliquis constans sit.* Philipp. IV, 7. φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν omnes ... animi vestri religioni christianae consentaneos servet. Eodem modo

modo etiam φυλάσσειν usurpatur, de quo vide infra observata. 1 Petr. I, 7. τὰς ἐν δυνάμει Θεῦ φρυρεμένες διὰ πίστεως, h. e. ut nonnulli hunc locum interpretari solent: qui adiuvante Deo constanter manserunt in profitenda ac observanda religione christiana. 3) φρυρεῖσθαι metaphorice *is* dicitur, *cui aliquid asservatur et destinatum est.* Galat. III, 23. ὑπὸ νόμον ἐφρυρῦμεθα συγκεκλεισμένοι εἰς τὴν μέλλυσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι, pro ὑπὸ νόμον συγκεκλεισμένοι ἐφρυρῦμεθα εἰς τὴν πίστιν μέλλυσαν ἀποκαλυφθῆναι, legibus Mosaicis subiecti reservati sumus in tempus, quo revelanda erat doctrina christiana. *Koppio* in voce φρυρεῖσθαι h. l. tantum notionem *temporis longi*, quo durante Iudaei his legibus subiecti manserant, inesse videtur. Aliis interpretibus φρυρεῖσθαι h. l. significat metaphorice: *obstringi*, *subiectum esse*, ut a συγκλείεσθαι haud differat, sed ei eodem modo otiose addatur, ac *teneri* in formula *subiectum teneri*, et aliis similibus saepius adhiberi satis constet. 1 Petr. I, 4. τὰς ἐν δυνάμει Θεῦ φρυρεμένες διὰ πίστεως, εἰς σωτηρίαν ἑτοίμην ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ qui per omnipotentiam Dei sub conditione obsequii erga doctrinam christianam servantur ad felicitatem illam, quae tempore adventus Christi ad iudicium extremum certissime innotescet. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΡΥΑΣΣΩ, vel ΦΡΥΑΤΤΩ, fut. άξω, 1) proprie: *fremo*, et de *equis* adhibetur, *qui hinniunt, fremunt ac ferociunt.* Sic legitur apud *Callimachum* Hymn. in Lavacr. Pallad. v. 2. Hinc φρύαγμα *fremitus*, *hinnitus equorum*, (*Etym. M.* φρύαγμα ἡ τῶν ἵππων καὶ ἡμιόνων διὰ μυκτήρων ἠχὴ ἀγρίω φυσήματι ἐκπίπτυσα. Schol. *Sophocl.* ad Electr. v. 718.) item *cachinnus*, *risus effusus*, (*Etym. M.* — — λέγεται δὲ καὶ ἐπὶ τῆς γελάσεως.) et *strepitus quicunque.* Conf. *Wetstenii N. T.* II, p. 479. 2) metaphorice: *inflatus sum*, *altos spiritus sumo*, *insolenter et elate me gero*, *insolesco*, et ex adiuncto: *rebello*, *detrecto alicuius imperium.* Sic semel tantum in N. T. legitur Act. IV, 25. ἵνα τί ἐφρύαξαν ἔθνη; cur tam insolenter se gesserunt gentes et detrectarunt imperium Messiae? Verba sunt desumta ex Ps. II, 1. ubi in textu hebraico leguntur haec verba: לָמָּה רָגְשׁוּ גוֹיִם, coll. v. 2. Adde 2 Macc. VII, 34. μὴ μάτην μετεωρίζυ φρυαττόμενος ἀδήλοις ἐλπίσιν. 3 Macc. II, 2. πρόσχες ἡμῖν καταπονυμένοις ὑπὸ ἀνοσίυ καὶ βεβήλυ, θράσει καὶ σθένει πεφρυαγμένυ. Marc. Antonin. X, 13. p. 300. *Hesych.* ἐφρύαξαν· ἐκινήθησαν, ἐπήρθησαν, συνήχθησαν. Idem: φρυάσσεται· ἐπεγείρεται, μεγαλοφρονεῖ, γαυριᾷ. Idem: φρυάττεται· ἐπαίρεται. *Etym. M.* φρυαττόμενος· ἐπαιρόμενος. Conf. *Wessling.* ad *Diodor. Sic.* IV, c. 74. et *Kypke* Observatt. in N. T. e Diodor. Sic. p. 216. Eodem modo quoque substantivum φρύαγμα de *superbia*, *arrogan-*

tia et insolentia metaphorice adhibetur ab Alexandrinis Ezech. VII, 24. XXIV, 21. et ab *Hesychio* per ἔπαρσις, ὑπερηφανία explicatur.

ΦΡΥΓΑΝΟΝ, ε, τὸ, *sarmentum, virgultum aridum, lignum sarmentosum et crematu facile, omne, quod est ad ignem et excitandum et alendum aptum, cremia*, idem quod φρύγιον, Ps. CI, 4. a φρύγω, φρύσσω vel φρύττω *torreo, torrefacio.* Semel tantum in N. T. legitur Act. XXVIII, 3 συστρέψαντος δὲ τε παύλε φρυγάνων πλῆθος cum autem Paulus cremia multa collegisset. *Vulg.* habet h. l. *sarmentia.* In versione Alexandrina respondet hebraico קַשׁ *stipula, stramen.* Ies. XL, 24. XLI, 2. XLVII, 14. et חָרוּל *spinus, urtica.* Iob. XXX, 7. *Theophr.* Hist. Plant. I, 5. 15. 16. *Hesych.* φρύγανον· ὕλη λεπτὴ καὶ ξηρά. *Etym. M.* φρύγανα· τὰ εἰς τὸ καίειν καὶ φρύγειν ἐπιτήδεια. Conf. *Foesii* Oeconom. Hippocr. pag. 401. A φρύγανον descendit φρυγανισμὸς *lignatio, sarmentorum lectio*, quod vocabulum legitur apud *Thucyd.* VII, 4. et 13. et apud *Iosephum* aliquoties. Conf. *Wetstenii* N. T. T. II, p. 650.

ΦΡΥΓΙΑ, ας, ἡ. *Phrygia.* Regio Asiae minoris, cuius caput olim Troia fuit. Dividitur in maiorem et minorem, ut *Curtius* Lib. III. cap. 1. refert, pluribus vicissitudinibus frequens extitit. *Phrygia maior*, hodie dicta [illegible] olim *Pacatiana*, sita est versus orientem ad Sangarium fluvium, inter *Bithyniam, Galatiam, Lydiam* et *Mysiam*. *Phrygia minor*, quae occidentalior fuit, ad Hellespontum sub Ida monte, hodie *Sareum*, olim *Troada* appellata. Nomen ἀπὸ τε φρύγειν, *a torrendo*, est sortita. Vide [illegible] φρυγία· ἡ φρύγεσα *Phrygia*, h. e. *torrefaciens.* Regio [illegible] torrida ac arida est. In N. T. ubi ter tantum commemoratur Actor. II, 10. XVI, 6. XVIII, 23. *Phrygia maior* [illegible] videtur. Vide *Plinii* H. N. Lib. V. c. 32. et *Cellarii* Geograph. Plen. L. III, cap. 4. pag. 123 seq. nec non [illegible] N. T. T. II, p. 465. 552 et 578.

ΦΥΓΕΛΛΟΣ, ε, ὁ. *Phygellus.* Nomen proprium viri, qui semel tantum in N. T. 2 Tim. I, 15 commemoratur, origine graecum, significans: *fugitivum, hominem* [illegible] *gientem.* Componitur enim, ut videtur, ex φεύγω, [illegible] et ἴλλος, ε, ὁ, *oculus.*

ΦΥΓΗ, ῆς, ἡ, *fuga*, etiam ex usu Graecorum [illegible] *exilium*, (ut docuit *Potterus* in Archaeol. Gr. T. [illegible] cap. 25. p. 130. ed. *Venetae*, cum quo conferendus [illegible] Onom. VIII, c. 7. p. 896. ed. *Lederlin.* qui inter [illegible] graviores Graecorum poenas φυγὴ recenset. [illegible] libellum περὶ φυγῆς scripsisse, quis ignorat?) [illegible]

parte-

praeterito medio πέφυγα, verbi φεύγω *fugio.* In N. T. bis tantum legitur. Matth. XXIV, 20. προσεύχεσθε δὲ, ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος, μηδὲ σαββάτῳ rogate vero Deum, ne illa fuga (seu, ut alii vertere malunt: perpetuum vestrum e patria exilium) accidat hiemis, vel sabbati tempore. Marc. XIII, 18. Alexandrini adhibuerunt hanc vocem pro מָנוֹס, vel מְנוּסָה *fuga, effugium,* Ies. LII, 12. Ier. XXV, 35. Amos II, 14. et pro ipso verbo נוס *fugere, aufugere.* Ier. XLIX, 24. *Hesych.* φυγάς· ἐξορίας.

ΦΥΛΑΚΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie: *custodia,* actio custodiendi, qua excubiae aguntur, ne res aliqua surripiatur, aut aliquis evadat, a φυλάσσω *custodio,* aut potius a φύλαξ, ακος, ὁ, ἡ, *custos, excubitor, vigil.* Sic sumitur in N. T. Luc. II, 8. καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν et noctu gregem suum observantes, seu, noctu excubias agentes pro grege suo. Eodem quoque sensu adhibetur a *Xenophonte* de Magistro Equit. IV, 10. *Thucyd.* VIII, c. 51. *Herodot.* II, cap. 99. *Arrian.* de Expedit. IV, 16. 7. et ab Alexandrinis Num. I, 53. φυλάξουσι οἱ Λευῖται αὐτοὶ τὴν φυλακὴν τῆς σκηνῆς. ibid. XVIII, 3. 4. 5. XXXI, 30. 47. 1 Paral. IX, 19. φυλάσσοντες τὰς φυλακὰς σκηνῆς. Vide *Wetstenii N. T.* T. I, p. 661. 2) per metonymiam et *locum, ubi excubiae aguntur, et statio habetur,* notat, et *ipsos excubitores, custodes,* seu *turmam custodum, die Schaarwache.* Act. XII, 10. διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν καὶ δευτέραν transeuntes autem primam et secundam stationem. *Dionys. Halicarn.* A. R. Lib. I, p. 15. φυλακὴν ἐπ' αὐτὰς καταστήσαντες. *Xenoph.* de Mag. Equit. VII, 14. Idem in Memor. III, c. 6. §. 10. Sic etiam *custodia* apud Latinos adhibetur, v. c. apud *Florum* Lib. IV, c. 11. „incautiorem nacta custodiam." 3) *carcer,* in quo custodiuntur et asservantur sontes, ne elabantur et aufugiant. Matth. V, 25. καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ atque adeo in carcerem coniiciaris. ibid. XIV, 3. καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ et eum carceri iniecit. ibid. v. 10. XVIII, 30. ἀλλὰ ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν sed carceri eum tradi curavit. ibid. XXV, 36. ἐν φυλακῇ ἤμην, καὶ ἤλθετε πρός με in carcere detentum me visitastis. ibid. v. 39. 43. 44. ἢ ἐν φυλακῇ, scil. ὄντα. Marc. VI, 17. καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν φυλακῇ et vinctum eum in carcerem coniecit. ibid. v. 28. Luc. III, 20. καὶ κατέκλεισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ et Iohannem carceri tradidit. ibid. XII, 58. XXI, 12. παραδιδόντες εἰς συναγωγὰς καὶ φυλακὰς tradentes vos synagogis ac custodiis. ib. XXII, 33. μετὰ σοῦ ἕτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι tecum et carcerem et mortem adire paratus sum. ibid. XXIII, 19. 25. Ioh. III, 24. Act. V, 19. 22. 25. VIII, 3. παρεδίδου εἰς φυλακὴν ad carceres traxit. ibid. XII, 4. 5. ὁ μὲν

μὲν οὖν πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ Petrus igitur in carcere asservabatur. ibid. v. 6. φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακὴν custodes autem foris carcerem observabant. Fortasse tamen τηρεῖν τὴν φυλακὴν h. l. est idem, quod φυλάσσειν τὴν φυλακὴν, Luc. II, 8. et notat: excubias agere, quo sensu legitur apud Polybium Lib. VI, cap. 33. ibid. v. 17. XVI, 23. 24. ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν detrusit illos in carcerem interiorem. Syrus bene: ܠܒܝܬܐ ܓܘܝܐ ܕܒܝܬ ܐܣܝܪ̈ܐ in domum interiorem domus vinctorum. Ib. v. 27. 37. 40. XXII, 4. XXVI, 10. κατέκλεισα ἐν φυλακαῖς carceribus tradidi. 2 Cor. VI, 5. XI, 23. Hebr. XI, 36. Apoc. II, 10 diabolus coniecturus est vos εἰς φυλακὴν in carcerem, ut tentemini. In hac significatione φυλακὴ (pro quo interdum etiam οἰκία φυλακῆς, Ierem. XXXVII, 14. 17. et οἶκος φυλακῆς, Iudd. XVI, 22. 26. 2 Regg. XVII, 2. 2 Paral. XVIII, 26. ponitur,) ab Alexandrinis adhibetur pro בֵּית כֶּלֶא domus coercitionis, 1 Regg. XXII, 27. מַטָּרָה custodia, carcer, Ier. XXXII, 2. 8. 12. XXXIX, 14. 15. מִשְׁמָר idem, Genes. XL, 4. 7. XLI, 10. XLII, 17. et aliis similibus vocabulis. Adde Arrian. Diss. in Epictet. I, c. 29. εἰς φυλακήν σε βαλῶ. et Cornel. Nepotis Vit. Eumen. c. 11, 1. ubi custodia pro carcere ponitur. 4) omnis locus, in quo aliquis velut captivus et invitus conclusus tenetur, speciatim: infernus, tartarus. Sic legitur in N. T. 1 Petr. III, 19. τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασι, scil. οὖσι, vel κατακεκλεισμένοις, animis corpore exutis, quae sunt in tartaro (quem poetae veteres ferreas portas habere fingebant. Vide Homer. Iliad. θ, v. 15. Virgil. Aen. VI, v. 548 seq.) conclusae tenentur. Syrus recte h. l. interpretatus est ܒܫܝܘܠ in inferno. Apoc. XX, 7. λυθήσεται ὁ σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ. 5) quaelibet habitatio, mansio, domicilium, i. q. κατοικητήριον, cum qua voce etiam permutatur. Apoc. XVIII, 2. ubi Babylon dicitur facta esse φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου καὶ φυλακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου domicilium omnis spiritus impuri et omnium avium immundarum. 6) per metonymiam: vigilia, seu pars noctis, qua excubiae aguntur. Iudaei veteres (ut Kimchi, Drusius, Buxtorfius in Lexico Talmudico ad vocem אַשְׁמוּרָה, aliique satis docuerunt,) noctes non in quatuor partes, seu vigilias, sed in tres diviserunt et cuique quatuor horas attribuerunt; unde ortum est illud Hebraeorum: אשמורה שליש הא של לילה vigilia est tertia pars noctis. Harum vigiliarum prima a Ieremia Thren. II, 19. ראש אשמרות principium vigiliarum vocatur. Secundam auctor libri Iudicum VII, 19. אַשְׁמֹרֶת הַתִּיכוֹנָה vigiliam mediam nominat.

nominat. Tertia vero et ultima a Mose Exod. XIV, 24. et Scriptore Commentariorum Samuelis Lib. I, cap. XI, v. 11. אַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר vigilia matutina appellatur. Etiam Iulius Pollux Onom. I, 7. 8. non plures Φυλακὰς recenset, quam primam (quam Graeci ἀρχὴν νυκτὸς, καὶ περὶ πρώτην νύκτα, καὶ νυκτὸς ἀρχομένης dixerunt,) secundam (μεσούσης νυκτὸς, μέσαι νυκτῶν) et tertiam (quam Homerus Iliad. VII, 433. eleganter his verbis descripsit: ἦμος δ' ἔτ' ἄρ πω ἠὼς, ἔτι δ' ἀμφιλύκη νύξ.) Quum vero Iudaei a Pompeio subiugati et provinciales facti essent, ab hoc tempore, more Romanorum et Graecorum, noctem in quatuor partes, seu vigilias, ita diviserant, ut unaquaeque ternas horas complecteretur, quarum prima (ὀψὲ Marc. XIII, 35.) incipiebat ab hora nostra pomeridiana sexta et durabat usque ad nostram nonam; secunda (μεσονύκτιον, ibid.) ab hora nostra nona usque ad duodecimam, seu mediam noctem; tertia (ἀλεκτοροφωνία, ibid.) a media nocte ad horam nostram tertiam nocturnam; quarta (πρωῒ, ibid.) a tertia ad nostram sextam. Conf. Lipsium de Milit. Rom. p. 123. et Krebsii Observatt. Flav. p. 39. Matth. XIV, 25. τετάρτῃ δὲ Φυλακῇ τῆς νυκτὸς quarta autem vigilia noctis. Quartae huius vigiliae mentionem quoque facit Iosephus aliquoties in libris suis, v. c. in A. I. V, cap. VI, §. 5. et XVIII, cap. IX, §. 6. etiam Arrianus Exped. Alex. V, 24. Matth. XXIV, 43. ποίᾳ Φυλακῇ ὁ κλέπτης ἔρχεται qua vigilia venturus esset fur. Marc. VI, 48. Luc. XII, 38. Adde Herodot. IX, 51. τῆς νυκτὸς δευτέρα Φυλακή. Polyb. Hist. I, c. 45. Polyaen. II, 35. Conf. Cellarii D. de vigiliis et lucubrationibus veterum in Ei. Diff. Academ. p. 392. et Wetstenii N. T. T. I. p. 416 seq. Saepius in N. T. non legitur. — Hesych. Φυλακή· Φρουρὰ, εἱρκτὴ, τήρησις ἐντόνων, παροξυτόνως. ὀξυτόνως δὲ ἀγρυπνία. Etym. M. Φυλακὴ σημαίνει τὸ αὐστηρὸν καὶ ἀφεγγὲς οἴκημα — καὶ τὴν τετάρτην μοῖραν τῆς νυκτὸς, σημαίνει καὶ αὐτὸ τὸ Φυλάσσειν. (Homer. Iliad. IX, 1.) Suid. Φυλακή· τὸ τέταρτον μέρος τῆς νυκτός. (Quarta noctis pars a Xenophonte Memor. IV, 7. 4. ὥρα τῆς νυκτὸς vocatur.) τετραχῆ γὰρ διῄρητο. καὶ Φυλακαὶ τῆς νυκτὸς αἱ διαιρέσεις, καθ' ἃς οἱ Φύλακες τὰς Φυλακὰς ἀλλήλοις ἐγχειρίζουσι.

ΦΥΛΑΚΙΖΩ, fut. ίσω, in custodiam, vel carcerem conicio, in carcere custodio, a Φυλακὴ custodia, carcer. Tantum extat in N. T. Act. XXII, 19. ἐγὼ ἤμην Φυλακίζων ego in carceres tradebam. Sapient. XVIII, 4. ἄξιοι μὲν γὰρ ἐκεῖνοι στερηθῆναι Φωτὸς, καὶ Φυλακισθῆναι ἐν σκότει. A Φυλακίζω descendit Φυλακίτης, ου, ὁ, carcerarius.

ΦΥΛΑΚΤΗΡΙΟΝ, ίου, τὸ, Graecis dicitur omne munimentum et praesidium, omnis tutela, quicquid nos custodit ac tutos

tutos praestat, speciatim: *arx*, *statio excubitorum et vigilum*, *antidotum contra venena et amuleta*, *quae gentiles collo suspendere solebant*, *ut mala a se amolirentur*, a φυλάσσω *custodio*, quod vide infra. *Plutarch.* de Iside et Osirid. pag. 377. τὴν ἰσιν αἰσθομένην, ὅτι κύει, περιάπτεσθαι φυλακτήριον. *Themist.* Orat. XIII. in *Gratianum* p. 178 religionem τὴν ἀγνείαν dicit esse ἄμεινον φυλακτήριον, quam arma. Idem Orat. XIX. p. 231. *Demosthen.* p. 71. 24. edit. *Reiske*: ἓν δέ τι κοινὸν ἡ φύσις τῶν εὖ φρονούντων ἐν αὑτῇ κέκτηται φυλακτήριον. *Etym. M.* φυλακτήριον· τεῖχος, ἔνθα οἱ φύλακες οἰκοῦσι. Hinc φυλακτήρια, ων, τὰ, *phylacteria* κατ' ἐξοχὴν in N. T. dicuntur *laminae*, seu *schedae membraneae*, *quibus inscriptae erant variae legis Mosaicae sententiae* (v. c. Exod. XIII, 1 — 10. et 11 — 16. Devt. VI, 4 — 9. XV, 13 — 21.) *et quas illecis insertas Iudaei* (litterali explicatione loci Devt. VI, 8. decepti,) *fronti et brachio sinistro aptare*, *luctus tamen tempore deponere solebant*. Hebraice vocantur תְּפִלִּין, a תְּפִלָּה *preces*, quod eorum praecipuus usus esset in oratione. Conf. *Buxtorfii* Lexicon Talmudicum pag. 1734. Graece autem φυλακτήρια dicebantur, quia non solum commonitoria erant observationis praeceptorum divinorum (Devt. VI, 8 sq.) et precum faciendarum, sed etiam, quia Iudaei credebant, inesse his ligamentis precatoriis vim ad avertenda quaevis mala, maxime ad daemones fugandos, ut apparet ex *Targum* ad Cantic. VIII, 3. Multa de phylacteriis Iudaeorum habet *Surenhusius* ad Mischnae librum de precationibus T. I. p. 9. cui adde *Bartoloccium* in Bibliotheca Magna Rabbinica Tom. I. p. 576. *Possinum* Spicil. Evang. cap. 56. et *Sam. Petitum* Varr. Lectt. c. 2. et quos laudat *Elsnerus* Comment. in Matthaeum T. II. pag. 165 seq. In N. T. semel tantum legitur Matth. XXIII, 5. πλατύνουσι τὰ φυλακτήρια αὐτῶν dilatant autem phylacteria (*Syrus* habet ܬܦܠܝܢ) sua. Sermo autem ibi est de Pharisaeis, qui קְצִיצוֹת, h. e. nodos et vascula, in quibus membranae inclusae erant, (Vide *Relandi* Antiquitatt. Iudaic. p. 269. et *Wagenseilium* ad Sota p. 405.) dilatabant et extendebant, et in talibus magnam sanctitatem aucupabantur. Legitur praeterea haec vox apud *Iustinum Mart.* in Dial. c. Tryphone Iudaeo p. 205. qui dicit, Iudaeos iussu divino gestasse φυλακτήριον ἐν ὑμέσι λεπτοτάτοις γεγραμμένων χαρακτήρων phylacterium ex litteris quibusdam, in tenuissimis membranis descriptis, et per haec religionem illis incussam esse, ἀεὶ μνήμην ἔχειν τοῦ θεοῦ.

ΦΥΛΑΞ, ακος, ὁ, *custos*, *carceris praecipue*, *satelles*, *vigil*, a φυλάσσω *custodio*, *excubias ago*. Act. V, 23. ubi de

οἱ φύλακες ἑστῶτες πρὸ τῶν θυρῶν custodes carceris, foris stantes. ibid. XII, 6. φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακὴν custodes vero foris carcerem observabant. ibid. v. 19. ἀνακρίνας τοὺς φύλακας, scil. τῆς φυλακῆς. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini usi sunt hac voce pro שֹׁמֵר custodiens. Genes. IV, 19. 1 Sam. XVII, 20. Ies. XXI, 6. Hesych. φύλαξ· φυλακτήρ.

ΦΥΛΑ'ΣΣΩ, attice ΦΥΛΑ'ΤΤΩ, fut. άξω, 1) custodio aliquid sollicite, ne surripiatur, aut fuga elabatur, praesidio teneo ac munio, excubias ago, observo, asservo. Luc. II, 8. φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν noctu observantes greges suos. (Formulae φυλάσσειν φυλακὰς respondet latina servare vigilias apud Livium XXXIV, 9.) ibid. VIII, 29. καὶ ἐδεσμεῖτο ἁλύσεσι καὶ πέδαις φυλασσόμενος et catenis ac compedibus vinctus et constrictus observabatur. ibid. XI, 21: ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλισμένος φυλάσσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλὴν cum quis fortis armatus custodit, h. e. praesidio munit, arcem suam. Xenoph. Anab. I c. 2. §. 18. ἐλέγετο δὲ καὶ Συέννεσιν εἶναι ἐπὶ τῶν ἄκρων, φυλάττοντα τὴν εἰσβολήν. ibid. §. 1. πλὴν ὁπόσοι ἱκανοὶ ἐδόκουν τὰς ἀκροπόλεις φυλάττειν. Hinc φυλακὴ praesidium. ibid. I, 4. 4. Act. XII, 4. παραδοὺς τέσσαρσι τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτὸν tradidit quatuor quaternionibus militum custodiendum. ibid. XXII, 20. καὶ φυλάσσων τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτὸν et asservari vestes eorum, qui eum interficiebant. ibid. XXIII, 35. ἐκέλευσέ τε αὐτὸν ἐν τῷ πραιτωρίῳ τοῦ Ἡρώδου φυλάσσεσθαι et iussit eum in palatio Herodis asservari. ibid. XXVIII, 16. σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ cum milite, custode suo. Adde Alexandrinos Ier. XXXII, 2. καὶ Ἱερεμίας ἐφυλάσσετο ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς. ibid. LII, 15. 2 Regg. XVII, 9. XVIII, 18. 2) metaphorice: conservo, providam curam alicuius ago, protego, tueor, defendo, et, sequente ἀπὸ, tutum ab aliqua re praesto. 2 Tim. I, 12. ὅτι δυνατός ἐστι τὴν παραθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν potest enim doctrinam, mihi concreditam, tueri usque ad finem mundi. ibid. v. 14. τὴν καλὴν παραθήκην φύλαξον διὰ πνεύματος ἁγίου tuere omnibus modis praestantissimam illam religionem, tibi concreditam, adiutus auxilio divino, quod nobis semper adest. 2 Thess. III, 3. ὃς στηρίξει ὑμᾶς καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ qui etiam vos constantes reddet, tutosque praestabit ab omnibus, vestrae virtuti et felicitati insidias struentibus. 2 Petr. II, 5. ἀλλ' ὄγδοον Νῶε — — ἐφύλαξε sed Noachum una cum septem aliis servavit e diluvii periculo. Cf. 1 Petr. III, 20. Ioh. XVII, 12. οὓς δέδωκάς μοι ἐφύλαξα cultores et sectatores, quos mihi dedisti, tuitus sum, h. e. non passus sum deficere a religione

gione tua, i. q. ibid. ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου. Iud. v. 24. τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι ὑμᾶς ἀπταίστους. Adde *Eurip.* Phoeniss. v. 855. *Aeschin. Socr.* Dial. I. §. 10. 3) *observo obedientiam praesto, menti alte infigo et sollicite exsequor.* Matth. XIX, 20. πάντα ταῦτα ἐφυλαξάμην (al. ἐφύλαξα) ἐκ νεότητός μου omnia haec praecepta inde a tenera mea aetate dilegenter observavi. Marc. X, 20. Luc. XI, 28. μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ φυλάσσοντες (αὐτὸν) beati, qui doctrinam divinam audiunt et observant. ibid. XVIII, 21. Act. VII, 53. ubi formula φυλάσσειν νόμον, quae, ut recte monuit *Krebsius* ad Decret. Athen. p. 93. apud exteros Scriptores notat: *curam gerere legum et cavere, ne irritae fiant et aboleantur*, significat: *praestare, quae leges iubent et a nobis exigunt, nihil contra leges committere.* ibid. XVI, 4. παρεδίδουν αὐτοῖς φυλάξαι τὰ δόγματα tradiderunt iis observanda decreta. ibid. XXI, 24. Rom. II, 26. ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσσῃ quodsi igitur gentiles praecepta legis observant. Galat. VI, 13. 1 Tim. V, 21. VI, 20. τὴν παραθήκην φύλαξον munere tibi demandato strenue fungere. Alex. Prov. VI, 20. φύλασσε νόμους πατρός σου. Genes. XXVI, 5. Exod. XII, 17. XV, 26. καὶ φυλάξῃς πάντα τὰ δικαιώματα αὐτοῦ. ibid. XX, 6. Sirac. XXI, 12. *Aelian.* V. H. II, cap. 31. καὶ ὀργίων φυλάττουσι νόμους. Idem in Hist. Anim. Lib. XI, c. 14. ὅτι ἐντολὰς φυλάξαι οἶδε. Eodem modo usurpatur quoque διαφυλάττειν apud Graecos, v. c. *Isocrat.* Orat. II. ad Nicoclem 17. 6. Conf. *Georgii* Vindic. N. T. ab Hebr. Lib. II, cap. 2. p. 146. *Vorstium* in Philol. Sacr. cap. 6. p. 188. ed. *Fischeri*, *Wetstenii N. T.* T. I. p. 450. et *Schwarzium* ad *Olearium* de Stilo N. T. p. 113. 4) Medium φυλάσσομαι et φυλάσσω ἐμαυτὸν *me custodio, h. e. caveo, prospicio mihi, abstineo.* Luc. XII, 15. ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ τῆς πλεονεξίας cavete vobis dilegenter ab avaritia. Act. XXI, 25. φυλάσσεσθαι αὐτοὺς τό τε εἰδωλόθυτον ut abstinerent a residuo carnium, quae idolis immolantur, coll. XV, 20. ἀπέχεσθαι ἀπὸ τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων, et v. 29. ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων. 2 Tim. IV, 15. ὃν καὶ σὺ φυλάσσου quem et tu cave. 2 Petr. III, 17. φυλάσσεσθε, ἵνα μὴ κ. τ. λ. cavete, ne etc. de qua huius verbi constructione cum ἵνα μὴ videndus est *Wetstenius N. T.* T. II. p. 712. 1 Ioh. V, 21. τεκνία, φυλάξατε ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν εἰδώλων carissimi, cavete vobis ab omni idololatria. Adde Alex. Cohel. XII, 11. φυλάσσου τὰ βιβλία ποιῆσαι πολλά. 1 Sam. XXI, 4. εἰ πεφυλαγμένα τὰ παιδάριά εἰσι πλὴν ἀπὸ γυναικός. Sirac. XII, 11. καὶ φύλαξαι ἀπ' αὐτοῦ. ibid. XXII, 13 et 29. *Lysias* Orat. III. p. 75. ὅτω σφόδρα αὐτοὺς ἐφυλαττόμην. *Xenoph.* Mem. II, 2. 14. Idem Hist. Gr. VII, 2. 10.

10. ὥσπερ ἀπὸ Φυλῆς καρπῶ τῶ ἐν τῷ πεδίῳ Φυλαττομένυς. ibid. VII, 5. 9. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 12. *Diogen. Laërt.* I. I. 91. Conf. *Dresig.* de Verbis Mediis N. T. I, 146. p. 499. ed. *Fischeri.* *Custodire* pro *cavere* legitur apud *Sueton.* Tib. c. 7. etiam *servare*. Vide *Burmann.* ad *Propert.* p. 196. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΥΛΗ', ῆς, ἡ, *tribus, familia, gens, natio, multitudo hominum eiusdem stirpis*, q. a Φύω *gigno*. Matth. XIX, 28. κρίνοντες τὰς δώδεκα Φυλὰς τῶ ἰσραὴλ iudicabitis duodecim tribus israeliticas. ibid. XXIV, 30. καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ Φυλαὶ τῆς γῆς et tunc plangent omnes terrarum nationes. Sed fortasse per Φυλὰς τῆς γῆς natio iudaica tantum intellegenda est, quae ita dicitur, quia olim in duodecim tribus divisa erat. Qui *omnes homines* simpliciter intellegunt, provocant ad locum *Hesiodi* in Scuto Herc. v. 168. ubi legitur: ἐπὶ χθονὶ Φυλαὶ ἀνθρώπων. Luc. II, 36. ἐκ Φυλῆς ἀσὴρ e tribu Aseritica. ibid. XXII, 30. Act. XIII, 21. Rom. XI, 1. Philipp. III, 5. Hebr. VII, 13. Φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν ex alia tribu oriundus erat. ibid. v. 14. Iacob. I, 1. ταῖς δώδεκα Φυλαῖς ἐν τῇ διασπορᾷ omnibus Iudaeis, (seu potius Christianis, e Iudaeis conversis,) extra Palaestinam viventibus. Apoc. I, 7. πᾶσαι αἱ Φυλαὶ τῆς γῆς omnis israelitica natio. ibid. V, 5. 9. ἐκ πάσης Φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαῶ καὶ ἔθνυς. ibid. VII, 4 — 9. XI, 9. XIII, 7. XIV, 6. XXI, 12. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini usi sunt hac voce pro שֵׁבֶט *virga, baculus. sceptrum, tribus*, Genes. XLIX, 16. Deut. I, 13. III, 3. מִשְׁפָּחָה *familia, genus*, Genes. XII, 3. Levit. XXV, 49. Num. XXXIII, 54. מַטֶּה *virga, baculus, tribus*, Exod. XXXI, 2. 6. Micha VI, 19. בַּיִת *domus, familia*, Exod. II, 1. לְאֹם *natio, populus*, Prov. XIV, 34. et chald. אֻמָּה *natio*, Dan. III, 4. 7. 29. *Etym. M.* sub Φυλακή· Φυλὴ σημαίνει τὸ γένος. Cf. etiam *Schwarzii* Comment. Critt. Ling. Gr. p. 1400.

ΦΥ'ΛΛΟΝ, ε, τὸ, *folium, frons*, q. a Φύω *nascor*. Matth. XXI, 19. καὶ ὐδὲν εὗρεν ἐν αὐτῇ, εἰ μὴ Φύλλα μόνον et nihil in ea invenit, nisi folia nuda. ibid. XXIV, 32. ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἁπαλὸς, καὶ τὰ Φύλλα ἐκΦύῃ quum iam ramus eius succulentus fit et folia producit. Marc. I, 13. XIII, 28. Apoc. XXII, 2. Saepius in N. T. non legitur. In versione Alex. respondet hebraico עָלֶה *folium*, Nehem. VIII, 15. Ier. VIII, 13. Iob. XIII, 25. et chald. עָפְיֵהּ *rami, frondes, folia*, Dan. IV, 9. 11. 18.

ΦΥ'ΡΑΜΑ, τος, τὸ, generatim notat *massam, cuiuscunque illa sit generis, omne, quod subigendo miscetur et humore maceratur*. Est verbale a πεΦύραμαι, perf. pass. verbi Φυράω *misceo, subigo, macero*, quod in versione Alex. hebraico בָּלַל *miscuit*,

miscuit, Exod. XXIX, 2. (καὶ) ἄρτους ἀζύμους πεφυραμένους ἐν ἐλαίῳ) 40. et Levit. II, 4. 5. respondet. *Hesych.* πεφυραμένας μεμιγμένας. Iam quemadmodum φυρᾷν κατ' ἐξοχὴν notat: *farinam aqua subigere, miscere, depsere,* (*Hesych.* φυρᾷν· ζυμῶν, τυρεύσαι τὰ ἄλευρα.) ita etiam substantivum φύραμα 2) speciatim notat *farinam, aqua subactam ad panificium, massam farinaceam,* et apud Alexandrinos legitur pro בָּצֵק *massa farinacea,* Exod. XII, 34. מִשְׁאֲרֹתָם *massae farinae,* scil. *aqua conspersae,* Num. XV, 19. 21. et מִשְׁאֶרֶת *mactra,* Exod. VIII, 3. XII, 34. Sic legitur in N. T. Rom. XI, 16. εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα si enim primitiae frugum (Deo apud Iudaeos offerendarum) sanctae sunt, ipsa quoque massa, ex primitiis frugum subacta, sancta erit, h. e. si a similitudine recesseris: si patriarchae et maiores Iudaeorum sancti fuerunt, etiam posteri eorum ipsi sancti erunt. *Hesych.* φύραμα· ζύμη, σπέρμα. *Alberti* Glossar. N. T. p. 107. φύραμα· ζύμη: ubi vid. *Alberti*, qui ex ipsa notione vocabuli σπέρμα ostendit, *Hesychium* respexisse ad illum ipsum Pauli locum. 1 Cor. V, 6. οὐκ οἴδατε, ὅτι μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ; num ignoratis, exiguum fermentum totam massam fermentare? Formula proverbialis, ut videtur, quae eleganter h. l. transfertur ad hominem scelestum et incestuosum illum, inter Corinthios versantem, qui facile totum coetum corrumpere poterat; unde ib. v. 7. *coetus purus, in quo nullus scelestus reperitur*, metaphorice νέον φύραμα massa farinacea recens nulloque fermento corrupta dicitur. Galat. V, 9. Conf. Interpretes ad *Thom. M.* p. 903. et *Casaubonum* ad *Athenaeum* Lib. III, cap. 29. 3) *massa argillacea, qua figuli utuntur,* τῷ ὑγρῷ φυραθεῖσα, i. q. πηλός, cum quo vocabulo etiam permutatur Rom. IX, 21. ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν; annon figulus potest tractare lutum, prout vult, et ex eadem massa argillacea parare vasa, tum usui honestiori, tum minus honesto, destinata? Conf. *Gatakerum* ad *Marc. Antonin.* VII, 68. p. 233. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΥΣΙΚΟΣ, ἡ, ὸν, *naturalis, naturae conveniens, ad naturam pertinens,* vel *ex natura proveniens,* a φύσις *natura.* Ter tantum in N. T. legitur. Rom. I, 26. αἵ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν et foeminae illorum concubitum, qualem natura ordinaria requirit, transmutarunt in consuetudinem, naturae repugnantem, in sexum nempe suum libidinem exercentes. ib. v. 27. ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας neglecto naturali mulierum usu. 2 Petr. II, 12. ὡς ἄλογα ζῷα φυσικὰ, h. e. uti tanquam animalia, quae sunt natura sua [illegible] vel

ul: tanquam animalia irrationalia et instinctum tantum natu-
ae sequentia.

ΦΥΣΙΚῶΣ, *naturaliter, naturae convenienter, per natu-
ram et instinctum naturae.* Adverbium, ab adiectivo Φυσικὸς,
quod vide supra. Legitur tantum in N. T. Iud. v. 10. ὅσα δὲ
φυσικῶς, ὡς τὰ ἄλογα ζῶα, ἐπίσανται, ἐν τούτοις φθείρονται per
a vero, quae, naturalem tantum instinctum, tanquam bruta,
sequentes, faciunt, pereunt et semet ipsos infelices reddunt.
Conf. 2 Petr. II, 12. *Diog. Laërt.* X, 137. φυσικῶς καὶ χω-
ρὶς λόγου.

ΦΥΣΙΟΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie: *vento aëre aut vento
inflo, ut eo distenta turgeat*, v. c. vesicam, follem, etc. *utiis*
naribus, ad modum equorum spumantium. Praes. pass. φυσιοῦ-
μαι, ὦμαι, *inflor, inflando attollor et intumesco, tanquam instar*
follis, vento distenti, a φύσα, vel φῦσα, ης, *follis*, (conf.
Theodot. Levit. I, 16. *Theogn.* IV, c. 100.) quod est a φυσάω
inflo, (Ies. LIV, 16. *Aquila* et *Theodot.* Iob. XX, 26.) unde
φυσητὴρ *follis*. Ier. VI, 29. 2) metaphorice, ut Latinorum
inflo: *effero alterum, superbum et fastuosum reddo*; et medium
φυσιόομαι, ῦμαι, *me effero, sum animo elato, superbio, arro-
gans sum*, et ex adiuncto: *insolenter me gero*. Sic legitur in
N. T. 1 Cor. IV, 6. ἵνα μὴ εἷς ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ
ἑτέρου ne alter super alterum se efferat, seu, ne unus altero se
maiorem existimet, pugnans nempe pro auctoritate alicuius
doctoris. Ibid. v. 18. ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς, ἐφυ-
σιώθησάν τινες quasi non sim venturus ad vos, vel opinantes,
me non ad vos venturum esse, quidam se insolenter gerunt.
Ibid. v. 19. γνώσομαι οὐ τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων, ἀλλὰ τὴν
δύναμιν cognoscam non dicta eorum superba, sed facta. Ibid.
V, 2. καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστέ; et vos adhuc animo elato
estis? Ibid. VIII, 1. ἡ γνῶσις φυσιοῖ sed scientia illa sola ad
superbiam facile ducere solet. Conf. dicta supra ad γνῶσις.
Ibid. XIII, 4. ἡ ἀγάπη οὐ φυσιοῦται qui vere alios amat, non in-
flatus alios contemnit et insolenter se gerit. Coloss. II, 18.
εἰκῇ φυσιούμενος. Saepius in N. T. non legitur. Adde *Arrian.*
Diss. Epictet. I, 19. p. 134. et *Philonem* de Charit. p. 714. et
716. Conf. etiam *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 86. *Fabricium*
ad *Sextum Empir.* p. 29. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 113 sq.
Hesych. φυσιούμεθα· ὑπεραιρόμεθα, τυφούμεθα. et πεφυσιωμένους·
ὀγκωμένους, κενοδοξοῦντας; ἐπηρμένους.

ΦΥΣΙΣ, ιος, attice εως, ἡ, 1) proprie: *ortus, origo, ge-
neratio, nativitas*, a φύω *nascor*. Sic legitur in N. T. Galat.
II, 15. ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι nos nati Iudaei sumus. *Plato* Mene-
xen. p. 407. φύσει μὲν βάρβαροι ὄντες, νόμῳ δὲ Ἕλληνες. *Lu-
cian.* de Merced. Conduct. p. 464. εἰ φύσει δοῦλος ἐγένου, παρέ-
ξῃ πρὸς ἐλευθερίαν λόγῳ ἐμοί. *Hesych.* φύσις· γένος. 2) per
meto-

[illegible]: *sive id, quod rei, inde ab ima origine, generatione et nativitate inest, ipsa rei natura et essentia, vis naturae, proprietas insita, indoles,* (vide *Clerici* Art. Crit. Vol. I. p. 211.) *mores, instinctus naturalis.* Rom. I, 26. ubi ἡ παρὰ φύσιν χρῆσις consuetudo, naturae repugnans, opponitur τῇ φυσικῇ χρήσει, h. e. consuetudini, qualem natura ostendit et requirit. (*Athenaeus* XIII. p. 605. οἱ παρὰ φύσιν τῇ Ἀφροδίτῃ χρώμενοι. *Philo* Legg. Spec. T. II. p. 306. 17. τὴν παρὰ φύσιν ἡδονὴν διώκει. Vide *Wetstenii* N. T. T. II. p. 24.) ibid. XI, 21. οἱ κατὰ φύσιν κλάδοι rami naturales olivae, h. e. Iudaei, qui opponuntur ramis insititiis, h. e. ethnicis. ibid. v. 24. ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἀγριελαίου naturalis oleaster, cum qua h. l. iterum comparantur gentiles. ibid. παρὰ φύσιν contra naturae ordinem; et paullo post: πόσῳ μᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ φύσιν κ. τ. λ., quanto facilius illi, qui sunt rami naturales olivae etc. 2 Petr. I, 4. ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας κοινωνοὶ φύσεως ut hisce promissionibus commoti participes fiatis divinae naturae et indolis, h. e. similes Deo fiatis; ad quem locum videndus *Wetstenius* N. T. T. II. p. 699. Adde Sapient. VII, 20. φύσεις ζώων καὶ θυμοὺς θηρίων. *Xenoph.* Mem. III, cap. 11. 12. κατὰ φύσιν. *Aeschin.* Socr. Dial. I, 4. 10. 11. 12. *Polyb.* Hist. XI, [illegible] *Philostrat.* Vit. Soph. II, c. 33. § 1. et *Ioseph.* A. I. XII, [illegible] f. 5. *Hesych.* et Lexic. *Cyrilli* MS. Brem. φύσις· [illegible] Schol. *Sophocl.* in Aiacem Flagell. v. 772. Huc etiam [illegible] commode possunt sequentia N. T. loca: Galat. IV, 8. [illegible] τοῖς μὴ φύσει οὖσι θεοῖς coluistis Deos fictos, qui [illegible] habebantur: ubi φύσει per *naturam* est, i. q. ὄντως, [illegible] *vere.* Similiter *Plato* de Legibus lib. X. p. 76. Vol. IX. ed. Bipont. θεοὺς εἶναι πρῶτον φασὶν οὗτοι τέχνῃ, οὐ φύσει, ἀλλά τισι νόμοις κ. τ. λ. *Hierocl.* in Aur. Carm. p. 170. [illegible] *Conf. Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 189. et *Fabricius* ad *Sextum Empir.* p. 9. — Ephes. II, 3. καὶ ἦμεν τέκνα φύσει ὀργῆς et eramus ob hanc naturalem nostram indolem, [illegible] pristinam illam vivendi rationem, homines, poenis [illegible] maxime digni. (Vide ad h. l. *Wetstenium.*) Significat autem φύσις h. l. ut omnis orationis series [illegible] *statum et conditionem eorum, qui nondum [illegible] [illegible] sunt, per religionem christianam.* *Lysias* Orat. [illegible] ed. *Taylor*, ἄξιοι ἐνθυμηθῆναι, [illegible] φύσιν [illegible] Patribus nonnullis apud *Suicerum* Thesaur. Eccles. T. [illegible] p. 1475. τὸ φύσει in loco Paulino, statim laudato, [illegible] ditur, quod latine dixeris *vere.* Conf. *Koppii* [illegible] Epistolam ad Ephesios p. [illegible] ed. recentt. *Suid.* φύσει [illegible] [illegible] Ἀπόστολος· καὶ ἦμεν τέκνα φύσει ὀργῆς [illegible]

πολλῶν ἐνόδιων, χρονίων καὶ πονηρῶν συνθέσεως. 3) cognitio naturalis de Deo et officiis. Rom. II, 14. Φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῇ sana ratione et ipsa natura duce officia, lege praescripta, praestant. Conf. v. 15. et Koppium ad h. l. Ibid. v. 27. ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία τὸν νόμον τελοῦσα gentiles, qui, sibi relicti et rationem tantum sequentes, multa faciunt, quae etiam legibus iudaicis praecipiuntur. Vulgo quidem ἐκ φύσεως ad ἀκροβυστία refertur, ut ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία gentes, natalibus praeputium habentes, significet; sed partim, quia τῇ ἐκ φύσεως in sequentibus opponitur διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς, partim vero ob comma illa verba ἐκ φύσεως ad νόμον τελοῦσα referenda esse, dubitari vix potest. Conf. Wetstenii N. T. T. II. p. 32. 4) Φύσις etiam res dicuntur, quae sic abierunt in consuetudinem, ut propemodum factae sint altera natura, consuetudines, quae inde a longo tempore et apud plerosque ita sunt receptae et valuerunt, ut naturae maxime consentaneae et ab instinctu quodam naturali profectae videantur. Sic sumenda est haec vox 1 Cor. XI, 14. οὐδὲ αὐτὴ ἡ φύσις διδάσκει ὑμᾶς, ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστι; nonne ex recepta apud nos consuetudine dedecori viro est, comam alere? Sic monente Grotio de Iure Belli et Pacis Lib. II. c. 12. §. 28. ius gentium saepe a ICtis ius naturale vocatur, quod constat maxime ex constitutionibus Apostolorum. Cf. Hackspan. Obss. Miscell. p. 154. et Ernesti Disp. de Fontibus Ἀρχαιολογίας Iosephi, nec non Wetstenii N. T. T. II. p. 147. 5) aliis substantivis iunctum interdum pleonastice ponitur. Iacob. III, 7. πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν κ. τ. λ. omnes enim bestiae, volucres etc. et paulo post ἡ φύσις ἡ ἀνθρωπίνη homines. Similiter apud Aelian. V. H. II, 23. φύσις ποταμῶν pro ποταμοὶ ponitur. Epictet. Enchirid. cap. 7. φύσις κακοῦ est ipsum κακόν, adversa fortuna. Alia veterum loca collecta vide apud Schwarzium in Comment. Critt. Ling. Gr. p. 1402 sq. El. Palairet. Obss. Philol. p. 501. Wetstenium N. T. T. II. p. 671. et Wolfium in Curis Criticis et Philol. in N. T. Vol. IV. p. 50. Saepius in N. T. non legitur. — Thom. M. p. 904. φύσις διαφέρει ἐπιφανεία μὲν γάρ ἐστιν ἡ ἑκάστου ὕπαρξις· φύσις δὲ, ἡ ἑκάστου δύναμις· οἷον, φύσις τῆς γῆς, τὸ βλαστάνειν βοτάνας, καὶ φύσις τοῦ πυρὸς, τὸ θερμαίνειν, κ. τ. λ. Ἴσθι δὲ, ὡς οὐ μόνον τὰ ἀνθρώπινα ταῦτα λέγεται, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ φυτῶν καὶ ... ῆς γῆς. [illegible]

ΦΥΣΙΩΣΙΣ, εως, attice εως, ἡ, 1) proprie: inflatio. Est verbale a sec. pers. perf. pass. πεφυσίωσαι, verbi φυσιόω inflo, quod vide supra. 2) metaphorice: elatio animi, superbia, arrogantia, fastus. Legitur tantum 2 Cor.

Cor. XII, 20. Φυσιώσεις. Hesych. Φυσίωσις· [illegible], [illegible]φροσύνη.

ΦΥΤΕΙΆ, ας, ἡ, 1) proprie: *plantatio*, seu actus *plantandi*, a φυτὸν, ῦ, τὸ, *planta*, quod a φυτὸς, ἡ, ὸν, *satus*, *plantatus*, hocque a φύω gigno, nascor. Sic legitur apud Alexandrinos 2 Regg. XIX, 29. καὶ ἔτει τρίτῳ σπορὰ καὶ ἄμητος καὶ φυτεία ἀμπελώνων. Ezech. XVII, 7. [illegible] τῷ βώλῳ τῆς φυτείας αὐτῆς. Micha I, 6. et in reliquiis versionum *Aquilae* et *Symmachi* Genes. XXI, 33. Adde *Aelian.* V. H. III, 4. 2) per metonymiam: *ipsa planta*, i. q. φύτευμα apud Alexandrinos Ies. LX, 21. LXI, 3. 3) metaphorice: *doctrina*, *quae traditur*. Tantum in N. T. legitur Matth. XV, 13. πᾶσα φυτεία, ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου, ἐκριζωθήσεται omnis planta a Deo non plantata, eradicabitur, h. e. omnis doctrina, quae non ab ipso Deo originem habet, sed ab hominibus inventa et excogitata est, abroganda et confutanda est. Explicationem hanc, quae satis aperte serie orationis comprobatur, confirmat quoque usus vocis נטיעה apud Rabbinos veteres. Sic v. c. in *Sohar Genes.* fol. 37. col. 147. formula בנטיעין קצץ [illegible] explicatur in sequentibus formula כתר בעיקר [illegible]. Quin etiam et latini Scriptores praecepta, quibus animus imbuitur, cum seminibus ac plantis, et animum ipsum cum agro diligenter comparare solent, ut idoneis exemplis docuit *Krebsius* Obss. Sacr. T. I. p. 76.

ΦΥΤΕΎΩ, fut. εύσω, 1) *planto*, ab iisdem. Matth. XXI, 33. ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα qui vineam conserebat. Marc. XII, 1. Luc. XIII, 6. συκῆν εἶχέ τις ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ πεφυτευμένην ficum habebat quidam in vinea sua plantatam. Luc. XVII, 6. ἐκριζώθητι, καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσσῃ [illegible] et transplantator in mare... ibid. v. 28. XX, 9. 1 Cor. [illegible] In versione Alex. respondet τῷ נטע *plantavit*, [illegible] Genes. II, 8. IX, 20. Cohel. II, 4. 5. et שתל *plantavit*, Psalm. XCII, 14. Ezech. XIX, 10. 13. 2) metaphorice: [illegible] *alicuius rei*, *efficio aliquid*, *initium facio alicuius rei*, et [illegible] de eo usurpatur, *qui doctrinam tradit et propagat*, [illegible] *docendi facit*. Matth. XV, 13. πᾶσα φυτεία, ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου, ἐκριζωθήσεται omnis doctrina, quae non ab ipso Deo originem suam repetit, sed ab hominibus inventa et excogitata est, abroganda et confutanda est. Conf. [illegible] ad vocem φυτεία a me dicta. 1 Cor. III, 6. ἐγὼ ἐφύτευσα [illegible] initia docendi feci. ibid. v. 7. et 8. ὁ φυτεύων qui primus doctrinam christianam proponit. Saepius in N. T. non legitur. *Hesych.* φυτεύει· κατασκευάζει, (Sirac. XLIII, 18.) [illegible]. *Etym. M.* sub φυτεύω in fine: κακὸν μέγα πᾶσι φυτεῦσαι, Ἰλιάδος ο', (v. 134.) κατασκευάσαι, ἐμβαλεῖν. Conf. Schol. Sophocl. ad Aiac. Flagellif. v. 962. et 1304. et *Barnesium* ad Euripidis Alcest.

Medea. v. 1137. *Thom. M.* p. 905. τὸ φυτεύειν ἐπὶ φυτῶν λέγεται, ἤγουν τὸ τὴν ῥίζαν αὐτῶν καταβάλλειν εἰς γῆν. ἀπὸ τούτου παρὰ τοῖς ποιηταῖς καὶ ἐπ' ἀνθρώπων, ὡς παρ' Εὐριπίδῃ ἐν Ὀρέστῃ (v. 10.)· ἔτος φυτεύει Πέλοπα. καὶ ἁπλῶς ἐπὶ τοῦ καταβάλλεσθαι ἀρχὴν ἐν πράγμασιν κ. τ. λ. ubi conf. interpretes.

ΦΥ΄Ω, fut. φύσω, 1) proprie transitive: *gigno, produco, edo, pario.* Pass. φύομαι *nascor, enascor, propullulo.* Luc. VIII, 6. καὶ φυὲν ἐξηράνθη et enatum exaruit. ibid. v. 8. καὶ φυὲν, ἐποίησε καρπὸν ἑκατονταπλασίονα et cum enatum esset, edidit fructum centuplum. Sic etiam legitur apud Alexandrinos Cantic. V, 14. φύσουσαι μυρεψικά. Prov. XXVI, 9. ἄκανθαι φύονται. Ezech. XXXVII, 8. ubi φύεσθαι hebraico עָלָה *ascendit* respondet, et pro hebraico צָמַח *germinavit, pullulavit, crevit, ortus est.* Genes. XLI, 23. Exod. X, 5. Adde Sirac. XXXIX, 16. et *Euripid.* Phoen. v. 34. 886. et 622. 2) intransitive et neutraliter: *nascor, enascor, pullulo, suppullulo.* Sic sumenda est haec vox Hebr. XII, 15. ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα radix amaritudinis, i. e. amara progerminascens. Verba sunt desumta ex Devt. XXIX, 18. ubi in textu hebraico legitur: שֹׁרֶשׁ פֹּרֶה רֹאשׁ וְלַעֲנָה. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΩΛΕΌΣ, ῦ, ὁ, *fovea, antrum, omnis locus subterraneus et tenebricosus*, speciatim: *lustrum, latibulum ferarum*, a φωλεύω, quod de *feris, in lustris cubantibus*, apud Graecos v. c. *Aesop.* Fab. 141. Conf. *Pollucis* Onom. V. cap. 2. f. 15.) adhibetur, descendens a φῶς *lumen*, et ὀλέω *perdo*, quia lux ibi perit, quemadmodum *lustrum* dicitur apud Latinos a non lucendo. Bis tantum in N. T. legitur. Matth. VIII, 20. ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι vulpes lustra habent. (Vide *Bochart.* Hierozoic. Lib. III, c. 13.) Luc. IX, 58. Adde *Pausan.* VIII, 16. p. 632. ed. *Kühn. Apollodor.* Bibl. I, 9. 11. *Aelian.* Hist. Anim. VI, 3. *Hesych.* φωλεόν· ὃ τὰ θηρία κοιμᾶται. *Ammonius* de Differentiis Vocabb. φωλεὸς καὶ κοίτη διαφέρει· φωλεὸς μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν ἑρπετῶν τάσσεται — — ὅθεν ἐπὶ μὲν τῶν ἑρπετῶν λέγουσι τὸ φωλεύειν. *Etym. M.* φωλεὸς· ὁ σκοτεινὸς τόπος. *Gloss. Vett.* φωλεός· *lustrum, latebra, latibulum, cubile.* Cf. *Fischeri* Prolus. XI. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 287. ed. recent. et *Wetstenii* N. T. T. I. p. 351.

ΦΩΝΈΩ, ῶ, fut. ήσω, generatim notat: *vocem edere quacunque ratione*, speciatim vero 1) *vocare, advocare, arcessere, invitare*, maxime *ad coenam, evocare, convocare.* Matth. XX, 32. καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς, καὶ εἶπε tum Iesus sistens gressum, ad se vocatos interrogavit. ibid. XXVII, 47. ὅτι Ἠλίαν φωνεῖ οὗτος Eliam advocat, ut nempe ipsi auxilium ferat. Marc. III, 31. ubi φωνεῖν latino *evocare, accire* respondet. ib.

IX, 35. καὶ καθίσας ἐφώνησε τοὺς δώδεκα et postquam consedisset, ad se vocavit duodecim apostolos. ibid. X, 49. ubi ... legitur. ibid. XV, 35. Luc. XIV, 12. μὴ φώνει τοὺς φίλους non tantum invita amicos tuos, coll. v. 13. ubi φωνεῖν cum καλεῖν permutatur, quod, ut supra docui, est verbum proprium apud Graecos de invitantibus ad coenam. Conf. Fesselii Adversaria Sacra T. I. p. 323. Luc. XVI, 2. καὶ φωνήσας αὐτὸν et arcessitum eum. ibid. XIX, 15. καὶ εἶπε φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους et iussit arcessi servos illos. Ioh. I, 49. II, 9. (... tamen Palairetus in Obss. ad h. l. φωνεῖν per compellare reddere mavult, ut legitur apud Homer. Odyss. IV, 77.) IV, 16. IX, 18. ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ donec arcesserent parentes eius. ibid. v. 24. XI, 28. καὶ φωνεῖ σε et vocat te. ibid. XII, 17. ὅτι τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου cum Lazarum evocaret e sepulcro. ibid. XVIII, 33. Act. IX, 41. φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους καὶ τὰς χήρας convocatis Christianis et viduis. ibid. X, 7. Sic etiam φωνέω usurpatur apud Sophoclem in Aiace Flagellifero v. 73. coll. v. 72. ubi cum καλεῖν permutatur, et Tob. IV, 11. φώνησον αὐτὸν πρός με. Simili ratione clamare apud Latinos pro vocare ponitur, v. c. Virgilium, Aen. IV, v. 674. „ac morientem nomine clamat;“ et Plautum in Asinaria II, 3. 10. „extemplo ianitorem clamat.“ Cf. Vechneri Hellenolexiam I, 13. Didymus ad Homer. Iliad. ε', v. 801. φωνήσας· προσειπών, (ibid. Lib. IV, v. 312.) καλέσας. 2) voco, nomino, appello. Ioh. XIII, 13. ὑμεῖς φωνεῖτέ με ῥαββὶ καὶ διδάσκαλε vos appellatis me magistrum et doctorem vestrum. 3) clamo, exclamo, acclamo. Luc. VIII, 8. ταῦτα λέγων ἐφώνει his dictis exclamavit, vel acclamavit iis. ibid. v. 54. ἐφώνησε λέγων clamavit. ibid. XVI, 24. XXIII, 46. καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς Iesus autem alta voce clamavit. Eadem formula legitur quoque Act. XVI, 28. pro qua Apoc. XIV, 18. φωνεῖν κραυγῇ μεγάλῃ reperitur. Adde Alexandrinos 1 Paral. XV, 16. Dan. IV, 11. καὶ ἐφώνησεν ἐν ἰσχύϊ. 4) cano, de cantu avium, speciatim galli. Matth. XXVI, 34. 74. 75. Marc. XIV, 30. πρὶν ἢ δὶς ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρίς ἀπαρνήσῃ με priusquam gallus bis cecinerit, ter me abnegabis. ibid. v. 68. καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησε et galli cantus audiebatur. ibid. v. 72. Luc. XXII, 34. 60. 61. Ioh. XIII, 38. XVIII, 27. Ita etiam ... de voce et cantu avium usurpatur Ier. XVII, 11. Scholiastes Theocriti ad Idyll. II, v. 109. ὁμοίως τὸ φωνεῦντα ἀντὶ τοῦ φωνοῦντα, inquit, κυρίως ἐπὶ τῶν ὀρνέων λέγεται. Aesop. Fab. 36. 66. Sic etiam φωνὴ de luscinia adhibetur apud Aristotel. Hist. Anim. IX, 49. de hirundine apud Anacreontem Od. XII extr. de corvo apud Artemidorum II, 20. de cicadis apud Pausaniam VI, 6. et apud Athenaeum IX, 4. gallus ... vocatur. Cf. Horrei Observatt. Critt. c. 24. 30. et 31. ...

lenii N. T. T. I. p. 519 sq. et Fischeri Prolus. de Linguae Graecae Interioris Scientia etc. p. 17 sq. 5) interdum abundat, v. c. Act. X, 18. καὶ φωνήσαντες ἐπυνθάνοντο et percontabantur. Saepius in N. T. non legitur. — Hesych. Φωνεῖ· λέγει, λαλεῖ.

ΦΩΝΗ, ῆς, ἡ, 1) vox, quae ore formatur et editur, eaque fere intenta, clamor, et apud Graecos non solum de hominibus, sed etiam de animalibus brutis, ut vox apud Latinos, usurpatur. Matth. XXVII, 46. ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ exclamavit Iesus alta voce. ibid. v. 50. κράξας φωνῇ μεγάλῃ. Marc. I, 26. V, 7. XII, 19. οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ in plateis non clamabit, h. e. summa modestia utetur. ibid. XV, 34. 37. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀφεὶς φωνὴν μεγάλην ἐξέπνευσε et Iesus, magno clamore edito, exspiravit. Luc. I, 42. καὶ ἀνεφώνησε φωνῇ μεγάλῃ et ita exclamavit. ibid. IV, 33. καὶ ἀνέκραξε φωνῇ μεγάλῃ. ibid. VIII, 28. φωνῇ μεγάλῃ εἶπε. ibid. XI, 27. ἐπάρασά τις γυνὴ φωνὴν ἐκ τοῦ ὄχλου, εἶπεν αὐτῷ mulier quaedam e turba exclamavit. ibid. XVII, 13. καὶ αὐτοὶ ἦραν φωνὴν, λέγοντες et exclamarunt. ibid. v. 15. μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν Θεὸν laeto clamore Deum celebrarunt. ibid. XIX, 37. αἰνεῖν τὸν Θεὸν φωνῇ μεγάλῃ alta voce celebrare Deum. ibid. XXIII, 23. οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις at illi magnis clamoribus instabant. Paulo post κατίσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν invalescebant clamores eorum, h. e. vehementer clamabant; et v. 46. καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς, εἶπε. Ioh. V, 37. οὔτε φωνὴν αὐτοῦ ἀκηκόατε πώποτε cuius tamen vocem nunquam audivistis. ibid. X, 3. καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει et oves eius vocem agnoscunt et sequuntur. ibid. v. 4. ὅτι οἴδασι τὴν φωνὴν αὐτοῦ nam vocem eius agnoscunt. ib. v. 5. XI, 43. φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασε alta voce clamavit. Act. II, 14. ἐπῆρε τὴν φωνὴν αὐτοῦ, καὶ ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς ita est eos allocutus. Ita enim vertenda sunt haec verba; nam formula ἐπαίρειν τὴν φωνὴν tollere vocem, praemissa verbis dicendi, interdum abundat in N. T. (v. c. Act. XIV, 11.) ad imitationem Scriptorum hebraicorum, apud quos formula קוֹל נָשָׂא ante קָרָא, אָמַר et alia dicendi verba etiam quandoque superfluum, v. c. Iudd. IX, 7. XXI, 2. Ruth. I, 9. 14. 1 Sam. XXX, 4. 2 Sam. XIII, 36. Conf. Vorstii Philol. Sacr. cap. 38. p. 708. ed. Fischeri. Act. IV, 24. ὁμοθυμαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν Θεὸν omnes una ad Deum precati sunt ita. ibid. VII, 31. ἐγένετο φωνὴ κυρίου πρὸς αὐτὸν Dominus ita eum est allocutus. ibid. v. 57. 60. VIII, 7. IX, 4. ἤκουσε φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ audivit hanc ad se vocem. ibid. v. 7. X, 13. 15. XI, 7. 9. ἀπεκρίθη δέ μοι φωνὴ ἐκ δευτέρου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ iterum audivi vocem divinam, qua monebar. ibid. XII, 14. ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου agnita Petri voce. Nonnulli tamen interpretes vult φωνή subiicere

h. l. induit notionem [illegible], quam habet apud *Homerum* et *Hesiodum* Opp. et DD. v. 79 sq. ut docuit *Graevius* in Lect. Hesiod. p. 13. ibid. XIV, 10. XVI, 28. XIX, 34. φωνὴ δὲ ἐγένετο μία ἐκ πάντων una quasi voce clamarunt omnes. ibid. XXII, 7. 22. coll. v. 23. XXVI, 14. 24. 2 Petr. I, 17. 18. II, 16. ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμενον voce humana eum alloquens. Apoc. I, 10. 15. III, 20. ἐάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου. ibid. IV, 1. V, 2. 11. 12. VI, 6. 7. 10. VII, 2. 10. VIII, 5. 13. IX, 13. X, 3. 4. 7. 8. XI, 12. 15. XII, 10. XIV, 2. 7. 9. 13. 15. XVI, 1. 17. XVIII, 2. 4. XIX, 1. 5. 6. 17. XXI, 3. Adde Alexandrinos Ies. XXX, 17. χίλιοι διὰ φωνὴν (clamorem) ἑνὸς φεύξονται. Genes. XV, 4. καὶ εὐθὺς φωνὴ κυρίου ἐγένετο πρὸς αὐτόν. ibid. XXVII, 34. ἀνεβόησε φωνὴν μεγάλην. ibid. XXXIX, 15. καὶ ἐβόησα φωνῇ μεγάλῃ. ibid. XLV, 2. καὶ ἀφῆκε φωνὴν μετὰ κλαυθμοῦ. Exod. XXIV, 3. φωνῇ μιᾷ λέγοντες. 2 Sam. XIX, 4. καὶ ἔκραξεν ὁ βασιλεὺς ἐν φωνῇ μεγάλῃ. 2 Paral. XX, 19. αἰνεῖν τῷ κυρίῳ ἐν φωνῇ μεγάλῃ etc. 2) per metonymiam: dictum, sive sit ore prolatum, sive litteris traditum, pronunciatum, oratio, sermo; et speciatim pro contextus orationis diversitate doctrina, vaticinium, eiulatio, lamentatio, [illegible] vocis. Matth. II, 18. φωνὴ ἐν Ῥαμᾷ ἠκούσθη magna lamentatio apud Ramam auditur. Ioh. III, 29. χαρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου gaudet sermonibus, quos cum sponso miscet. ibid. X, 16. καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσι et doctrinam meam amplectentur. ibid. v. 27. XVIII, 37. πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς quicunque veri studiosus est, meam doctrinam amplectitur. Act. XII, 22. θεοῦ φωνὴ, καὶ οὐκ ἀνθρώπου divina haec est oratio, non humana. ibid. XIII, 27. ἀγνοήσαντες τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας ignorantes verum sensum prophetiarum Messianarum, quae tamen singulis sabbatis praelegi solent. *Syrus*, uti [illegible] bene h. l. per ܟܬܒܐ *scripta* expressit. ibid. XXII, 9. τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι sermonem autem mecum loquentis non intellexerunt. (cf. c. IX, 7.) ibid. v. 14. XXIV, 21. ἢ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς, ἧς ἔκραξα ἑστὼς ἐν αὐτοῖς nisi hoc unum, quod palam inter eos professus sum. Hebr. [illegible] ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε cum iam traditur vobis [illegible] los doctrina christiana. ibid. v. 15. IV, 7. Galat. IV, 20. ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου et oratione erga vos uti [illegible] modo asperiori, modo leniori. Apoc. XVIII, 23. φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης laetae voces sponsi sponsaeque. Adde Alexandrinos Deut. XXVIII, 9. ἐὰν εἰσακούσῃς τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ σου, ubi in textu hebraico est מצוה *praeceptum*. Genes. XVI, 3. ὑπήκουσε δὲ Ἀβραὰμ τῆς φωνῆς (קול) Σάρας. ibid. III, 17. Ier. IX, 12. 18. XXXIII, 10. φωνὴ νυμφίου καὶ φωνὴ νύμφης. Polyb. Hist.

Hist. V, c. 33. *Cinnam.* Hist. Lib. IV. p. 191. *ἀνεπαύσαντο τοῖς πολλοῖς τὰς θείας φωνάς.* Conf. etiam *Reiskii* Indicem Graecitatis Demosthen. p. 794 sq. Eodem quoque modo vox apud Latinos usurpatur, v. c. *Ciceronem* pro Archia c. 9. Verr. V, 162. cap. 62. 3) per metonymiam: *auctor vocis, vel homo, vocem edens.* Apoc. I, 12. *καὶ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν, ἥτις ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ* et converti me, ut viderem vocem, quae mecum locuta erat, h. e. eum, cuius vocem audieram. Eodem modo קוֹל usurpatur Ies. LIV, 17. ubi Alexandrini habent: *καὶ πᾶσα φωνὴ ἀναστήσεται.* Huc etiam referri possunt loca Matth. III, 3. Marc. I, 3. Luc. III, 4. *φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ* doctor in deserto vocem edit, coll. Ioh. I, 23. *ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ*, nisi dicere velis, φωνὴ in omnibus his laudatis locis prorsus abundare. 4) *lingua.* 1 Cor. XIV, 10. *τοσαῦτα, εἰ τύχοι, γένη φωνῶν ἐστιν ἐν κόσμῳ* tot verbi caussa genera linguarum sunt in mundo. Ita vertit etiam *Vulgatus* et *Syrus*, quos sequuntur *Chrysostomus* et *Theophylactus.* Alex. Genes. XI, 1. *ἦν πᾶσα ἡ γῆ χεῖλος ἓν, καὶ φωνὴ μία πᾶσι.* Deut. XXVIII, 49. *ἔθνος, ὃ οὐκ ἀκούσῃ τῆς φωνῆς αὐτοῦ.* Nec alio sensu hanc vox apud graecos Scriptores usurpata quandoque reperitur, v. c. apud *Diog. Laërt.* VIII, 3. *ἐξέμαθε τὴν φωνὴν αὐτῶν. Aelian.* V. H. XII, cap. 48. *ὅτι Ἰνδοὶ τῇ παρά σφίσιν ἐπιχωρίῳ φωνῇ τὰ Ὁμήρου μεταγράψαντες* x. τ. λ. *Maxim. Tyr.* Diss. XVI. p. 155. *τέχνας ποικιλίας, φωνὰς παμβόλους.* Similiter voces pro *linguis* dixit *Claudianus* de Laud. Stilic. Lib. I, v. 181. Conf. *L. Bos.* Exercitatt. Philol. p. 190. et *Raphelii* Annotatt. Polybianas p. 476. 5) per *ἀνθρωποπάθειαν* Deo et Christo tribuitur ita, ut *voluntatem efficacissimam, omnipotentiam* significet. Ioh. V, 25. *ὅτι οἱ νεκροὶ ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ* quo mortui vocem filii Dei audient, h. e. quo omnes, qui sunt in sepulcris, vi Christi divina excitentur. ibid. v. 28. Conf. Genes. I, 3. 6. 9. 6) per synecdochen generatim: *quivis sonus vehementior, sonitus, quem etiam inanimata edunt*, speciatim vero *tonitru*, quod etiam ab Hebraeis κατ' ἐξοχὴν קוֹל, et קוֹל יְהוָה dicitur, v. c. Genes. III, 8. 1 Sam. XII, 18. Ps. XXIX, 3. 4. etc. Matth. III, 17. *καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν* et e nubibus tonitru audiebatur. ibid. XVII, 5. XXIV, 31. *μετὰ σάλπιγγος φωνῆς μεγάλης* cum tubae sonorae sono, h. e. inter magna tonitrua. Marc. I, 11. IX, 7. Luc. III, 22. IX, 35. 36. Ioh. III, 8. *καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις* et flatum eius (scil. venti) audis. ibid. XII, 28. *ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐδόξασα καὶ πάλιν δοξάσω* auditum est coelitus tonitru, quo significabatur, Deum et porro illustraturum esse maiestatem suam, seu ratas esse eius preces. ibid. v. 30. Act. II, 6. *γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύ-*

της cum audiretur ille sonus, h. e. tonitru. Alii, v. c. Beza et Erasmus, vertunt: *rumor huius rei cum increbuisset;* quam explicationem, quamvis h. l. non necessariam, admittit tamen usus loquendi, nam φωνὴ, ad imitationem hebraici קול, haud raro *famam, rumorem* apud Alexandrinos significat, v. c. Genes. XLV, 16. διεβοήθη ἡ φωνὴ εἰς τὸν οἶκον Φαραώ. Ierem. IV, 15. L, 46. ἀπὸ φωνῆς ἁλώσεως. Conf. *Gatakerum* de Stilo N. T. cap. XIV. p. 144. 1 Cor. XIV, 7. φωνὴ sonum notat, quem instrumenta musica edunt. ibid. v. 8. ἄδηλος φωνὴ sonus incertus. (*Pollux* Onom. IV, c. 11. p. 997. [illegible] τὸ φθέγμα τῆς σάλπιγγος φωνήν.) 1 Thess. IV, 16. ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου. Ita vocatur h. l. σάλπιγξ θεοῦ, h. e. tonitru. Hebr. XII, 19. φωνῇ ῥημάτων ad vocem tonitruum, quale in monte Sinai audiebatur. Cf. Exod. XX, 18. et Deut. IV, 12. ibid. v. 26. 2 Petr. I, 17. Apoc. I, 15. φωνὴ ὑδάτων πολλῶν sonitus, quem aquae multae edunt. ibid. IV, 5. ἀστραπαὶ καὶ βρονταὶ καὶ φωναί. ibid. VI, 1. ὡς φωνὴ βροντῆς. ibid. IX, 9. καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύγων αὐτῶν ὡς φωνὴ ἁρμάτων ἵππων πολλῶν κ. τ. λ. coll. Ioel. II, 5. et *Plin.* H. N. XI, [illegible] qui tradit tanto volare locustas pennarum stridore, ut aliae alites credantur. ibid. XI, 19. XIV, 2. XVI, 18. XVIII, 22. φωνὴ κιθαρῳδῶν καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν. ibid. XIX, [illegible] φωνὴν ὄχλου πολλοῦ κ. τ. λ. Adde Alexandrinos Ies. [illegible] σάλπιγγος φωνὴ [illegible] ibid. V, 30. [illegible] 2 Regg. VI, 32. [illegible] φωνὴ τῶν ποδῶν τοῦ Κυρίου [illegible] VII, 6. φωνὴν ἁρμάτων. Levit. XXV, 9. σάλπιγγος φωνῇ. [illegible] III, 5. 7. 10. 15. Sirac. XLIII, 19. L, 21. 7) Interp[illegible] dat, v. c. Luc. I, 44. ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου [illegible] Alex. Genes. IV, 10. ubi φωνὴ αἵματος pro [illegible] peritur. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΩΣ, φωτός, τὸ, 1) proprie: *lux* [illegible] *tilissima, qua ad res visu percipiendas,* [illegible] contractum est ex φάος, εος, τὸ, quod a φάω [illegible] *spargo*. Sic Luc. VIII, 16. φῶς est lux, quam [illegible] Ioh. XI, 9. ὅτι τὸ φῶς [illegible] βλέπει quia [illegible] ibid. v. 10. ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ [illegible] 2 Cor. IV, 6. ὁ θεὸς ὁ εἰπὼν [illegible] qui olim voluntate sua omnipotente effecit, ut [illegible] lux illucesceret, aut, ut luce tenebrae dissiparentur [illegible] dit sic Paulus [illegible] ad historiam creationis [illegible] 3.) et cum illa lucis [illegible] Dei actionem, qua [illegible] humanis tenebris dissipavit. Ephes. V, 13. τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦται omnia enim [illegible] suo in lucem protrahit. Apoc. XVIII, 23. καὶ φῶς [illegible] φανῇ ἐν σοὶ ἔτι. ibid. XXI, 24. καὶ [illegible]

... Φωτὸς αὐτῆς, ubi Φῶς est lux, quam spargit ἡ δόξα τῦ Θεῦ, v. 23.) quae ipsis solis lunaeque loco erit. ibid. XXII, 5. καὶ χρεία λύχνυ καὶ Φωτὸς λυχνίε. *Hesych.* Φωτός· ἡμέρας. 2) fulgor, *splendor quivis.* Act. XII, 7. καὶ Φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκήματι et splendor coelestis in carcere videbatur, seu, clarum dispergebat carcer fulgorem. 3) per metonymiam effecti pro caussa *in omnes res* transfertur, *quae lucem seu fulgorem emittunt et spargunt*, ut adeo speciatim a) *ignem* significet. Sic legitur in N. T. Marc. XIV, 54. καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ Φῶς et calefaciebat se ad ignem, in atrio nempe accensum. Luc. XXII, 56. coll. v. 55. ubi Φῶς cum πῦρ permutatur. Huc etiam a nonnullis interpretibus refertur locus 1 Tim. VI, 16. ubi Deus dicitur οἰκῶν Φῶς ἀπρόσιτον, ut summa eius maiestas describatur. Iudaeos scilicet Deum, summa maiestate praeditum et insignem, igne quasi indutum sibi cogitasse, partim ex ipsa ignis natura, quae augustum quid habet et magnificum, partim ex eo verosimile est, quod ignis symbolum praesentiae divinae in V. T. erat. Conf. Exod. IX, 18—24. XX, 18. Sed admittit hic locus etiam alias, non minus verosimiles explicationes, quas infra suis locis dabimus. In fragmentis *Theodotionis* Iob. XVIII, 5. Φῶς pro hebraico אש reperitur. Alexandrini Ezech. V, 2. pro אור πῦρ posuerunt. Adde Dan. III, 6. 17. 20. 21. 25. 26. 28. 1 Macc. XII, 29. Φῶς *ignem* notat, *quem in castris alunt milites;* quo sensu etiam legitur apud *Xenoph.* in Hist. Gr. VI, 2. 17. πρὸ δὲ τῦ στρατεύματος Φῶς ἐποίει, ἵνα μηδεὶς λάθῃ προσιών. Conf. etiam Eundem in Cyrop. VII, cap. 5. §. 10. *Hesych.* Φῶς· καὶ τὸ πῦρ. b) *fulgur, fulmen*, vel simpliciter positum, vel addito ἀπ᾽ ὀρανῦ. Act. IX, 3. καὶ ἐξαίφνης περιήστραψεν αὐτὸν Φῶς ἀπ᾽ ὀρανῦ et repente eum fulmen circumfulsit. ibid. XXII, 6. 9. 11. XXVI, 13. περιλάμψαν με Φῶς καὶ τὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους. Ita quoque אור usurpatur Iob. XXXVI, 30. 32. XXXVII, 3. τὸ Φῶς αὐτῦ ἐπὶ πτερύγων τῆς γῆς. Habac. III, 10. c) *sol.* Matth. XVII, 2. τὰ δὲ ἱμάτια αὐτῦ ἐγένετο λευκὰ, ὡς τὸ Φῶς et vestimenta eius ad instar solis nitebant. Hebraicum אור de *sole* usurpatum reperitur XXXI, 26. ubi Alexandrini ἥλιος habent. ibid. XXXVII, 21. Ier. IV, 23. Adde *Homer.* Iliad. κ', v. 547. d) *omnis materia ardens*, speciatim: *candela, cereus.* Act. XVI, 29. αἰτήσας δὲ Φῶτα. *Vulgat.* vertit: *petito lumine.* Similiter apud *Xenoph.* in Hist. Gr. V, 1. 8. Φῶς *facem* notat. 4) *publicum, hominum conspectus, locus, qui est oculis hominum expositus;* et ἐν Φωτὶ γίνεσθαι dicuntur *ea, quae palam fiunt et in omnium conspectu posita sunt*, cui opponitur γίνεσθαι ἐν σκοτίᾳ, h. e. *esse*, vel *fieri inter privatos parietes et procul ab aliorum conspectu.* Matth. X, 27. ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ Φωτὶ quae vobis

bis privatim trado, palam docete alios. In sequentibus ἐν τῷ Φωτὶ explicatur verbis: ἐπὶ τῶν δωμάτων. Luc. XII, 3. Ioh. III, 20. πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων, μισεῖ τὸ Φῶς, καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ Φῶς omnis enim, qui male agit, hominum conspectum evitat, nec palam agit. *Origenes* in Catena ad Iohannem p. 102. ὁ φαῦλος ἐνεργῶν τὴν κακίαν [illegible] Φωτὶ συνεῖναι. Similes veterum sententias collegit *Lampe* in Commentario ad Iohannem T. I. p. 647. Adde Ioh. III, 21. In eadem vero significatione non [illegible] in libris V. T. reperitur, v. c. Iob. XII, 22. Sophon. III, 5. Sic etiam Φῶς legitur in Scriptoribus graecis exteris, v. c. apud *Sophoclem* Philoctet. v. 581. Electr. v. 641. *Herodot.* II, 133. 10. ubi ἐκφέρειν ἐς τὸ Φῶς est: publici iuris facere; et Lib. III, cap. 79. ἐν τῇ ἡμέρῃ ταύτῃ [illegible] φανῆναι ἐς τὸ Φῶς, ἀλλὰ κατ' οἴκους ἑωυτοὺς οἱ μάγοι ἔχουσι τὴν ἡμέραν [illegible]. Nec aliter *lux* apud Latinos usurpatur, v. c. apud *Ciceronem* de Senectute cap. 4. ubi de Fabio Maximo ita: „Nec vero ille *in luce* modo atque *in oculis* magnus, sed *intus domique* praestantior.“ 5) Hinc *omne, quod manifestum est, patet, et ab omnibus cognoscitur*, Φῶς dicitur in N. T. Ephes. V, 13. πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον Φῶς ἐστι omne verum, quod hoc modo est in lucem protractum, omnium oculis patet. 6) metaphorice: *mens, ratio*. Matth. VI, 23. εἰ οὖν τὸ Φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος (σκοτεινὸν) ἐστὶ, τὸ σκότος πόσον; [illegible] tuus ignorantiae errorumque tenebris obvolutus [illegible] te maioribus erroribus et pravis opinionibus [illegible] Luc. XI, 35. σκόπει οὖν, μὴ τὸ Φῶς τὸ ἐν σοὶ [illegible] videas igitur, ut mens tua sana sit, nec pravis [illegible] inscitia corruptus. Iam cum lucis sit, tenebras [illegible] fit inde, ut Φῶς in N. T. 7) *doctrinam quamcunque [illegible] quae errores dispellit, et homines sapientes reddit*, [illegible] vero *doctrinam et religionem christianam, a [illegible] traditam*. Luc. XVI, 8. οἱ υἱοὶ τοῦ Φωτὸς qui [illegible] christianae cognitione imbuti; seu, qui Christo [illegible] tant. Ioh. V, 35. ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε ἀγαλλιασθῆναι πρὸς ὥραν ἐν τῷ Φωτὶ αὐτοῦ et vobis doctrina eius [illegible] tempus admodum probata erat; seu, disciplina eius [illegible] quod tempus libenter usi estis. Sermo autem [illegible] hanne, baptista, qui ibidem vocatur ὁ λύχνος ὁ [illegible] φαίνων lux magna lateque lumen spargens, h. e. [illegible] clarus et insignis. ibid. III, 19. καὶ ἠγάπησαν οἱ [illegible] μᾶλλον τὸ σκότος, ἢ τὸ Φῶς et praetulerunt homines [illegible] rum tenebras et veri rectique ignorantiam (seu [illegible] lam depravatam, quae tum inter Iudaeos tradi [illegible] ctrinae puriori christianae. ibid. VIII, 12. τὸ Φῶς [illegible] doctrina salutaris. Act. XXVI, 23. Φῶς μέλλει [illegible]

ῷ λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσι doctrinam salutarem tradendam curare Iudaeis pariter ac gentilibus. Rom. XIII, 12. ὅπλα τῦ Φωτὸς sensus animi ac mores, qui disciplinae christianae conveniunt et christianum hominem decent. *Suidas*, ad h. l. respiciens, ὅπλα Φωτὸς, inquit, αἱ τῶν ἀρετῶν ἐργασίαι. *Theophylactus* ad h. l. τὰς τῶν ἀρετῶν πράξεις. *Theodoret.* τῶν ἀγαθῶν τὴν ἐνέργειαν. Coloss. I, 12. τῷ ἱκανώσαντι ὑμᾶς εἰς τὴν μερίδα τῦ κλήρυ τῶν ἁγίων ἐν τῷ Φωτὶ qui vos aptos atque idoneos reddidit ad felicitatem christianam obtinendam, tradita scilicet vobis religione christiana. Inter varias, quas hic locus admittit interpretationes, semper mihi quidem praeferenda visa est eorum opinio, qui verba ἐν τῷ Φωτὶ cum ἱκανώσαντι iungenda esse statuunt. Ex eorum enim sententia, qui ἐν τῷ Φωτὶ (scil. ὄντων) cum proxime antecedenti ἁγίων iungunt et vertunt: *Christianorum, doctrina christiana imbutorum*, oratio pleonasmo languida existit: aliorum vero interpretandi ratio, qui Φῶς significatione *felicitatis* sumunt et ad κλήρυ referunt, dura est, et consilio apostoli minus accommodata. Adde Ps. CXIX, 105. Sapient. XVIII, 4. 8) *omnis status et conditio hominum, qui vera fide amplexi sunt religionem christianam, perfectior Dei rerumque divinarum cognitio et perfectius virtutis christianae studium.* Act. XXVI, 18. τῦ ἐπιστρέψαι ἀπὸ σκότυς εἰς Φῶς ut illos a pristina ignorantia et impietate ad veram rerum divinarum cognitionem ac pietatem convertas. 2 Cor. VI, 14. τίς δὲ κοινωνία Φωτὶ πρὸς σκότος; quisnam est consensus vitae ac conditionis Christianorum cum eorum moribus ac statu, qui sunt a religione christiana alieni? Ephes. V, 8. 1 Thess. V, 5. πάντες ὑμεῖς υἱοὶ Φωτός ἐστε vos omnes in societatem Christianorum recepti estis. 1 Petr. II, 9. 1 Ioh. I, 7. II, 8. 9. 10. 9) per metonymiam abstracti pro concreto Φῶς est, i. q. πεφωτισμένος, *meliora edoctus et emendatus per religionem christianam, doctrina I. C. illuminatus ac imbutus;* quemadmodum contra *homines, disciplina christiana carentes,* σκότος dicuntur in N. T. libris. Ephes. V, 8. ἦτε γάρ ποτε σκότος, νῦν δὲ Φῶς ἐν κυρίῳ eratis enim olim inscii ac scelesti, nunc vero meliora edocti ac emendati, Christi, magistri vestri beneficio. ibid. v. 13. τὰ δὲ πάντα, ἐλεγχόμενα ὑπὸ τῦ Φωτὸς, Φανερῦται, quae verba *Koppio*, nescio quam recte, posita videntur pro τὰ δὲ πάντα ὑπὸ τῶν ἐν Φωτὶ ὄντων ἐλεγχόμενα Φανερῦται, hoc sensu: omnia facinora, quae a doctrina christiana illustratis reteguntur, commonefaciendo corriguntur. 10) *doctor, corrector, auctor felicitatis.* Matth. V, 14. ὑμεῖς ἐστε τὸ Φῶς τῦ κόσμυ vos estis, vel esse debetis doctores generis humani. Luc. II, 32. Φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν gentium doctor. Ioh. I, 4. 5. καὶ τὸ Φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ.

τία· Φῶτα voluit quidem doctor ille insignis imbuere doctrina salutari homines inscios ac perversos. ibid. v. 7. 8. 9. III, 19. τὸ Φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθεν. ibid. VIII, 12. ἐγώ εἰμι τὸ Φῶς τοῦ κόσμου ego sum promissus ille doctor et restaurator felicitatis generis humani. ibid. IX, 5. Φῶς εἰμι τοῦ κόσμου saluti humanae omni modo doctrina mea consulam. ibid. XII, 35. ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ Φῶς ἐν ὑμῖν ἐστι. per breve adhuc tempus ego inter vos versabor, et vos doctrina mea fruituri imbuamini; et ibidem: περιπατεῖτε, ἕως τὸ Φῶς ἔχετε utamini institutione mea, qua adhuc fruimini. ibid. v. 36 et 46. Act. XIII, 47. τέθεικά σε εἰς Φῶς ἐθνῶν doctorem gentium te destinavi. Rom. II, 19. Eodem quoque modo אור sumitur Ies. XLIX, 6. LX, 1. et apud Rabbinos, qui vocantur *lumina mundi*. Vide *Wetstenium* ad Matthaeum V, 14. *Schoettgen.* Hor. Hebr. T. I, p. 25. Apud exteros graecos Scriptores et latinos *magni et conspicui viri*, qui aliis *emolumento et saluti sunt*, *Lumina* vocantur. Sic *Hippocrates* a Nicomede in Anthologia Graeca Lib. I, cap. 39. Ep. I. Ἱπποκράτης Φῶς ἦν μερόπων, [illegible] *Aesculapius* ab *Aristoph.* Plut. v. 640. μέγα βροτοῖσι Φέγγος vocatur. Itemque Hector ab *Ennio* in Corp. Poet. Latin. T. II. p. 1467. „o *Lux Troiae*, germane Hector." Adde *Homer.* Iliad. Θ, v. 282. et *Virgil.* Aen. II, v. 281. Conf. *Stanleium ad Aeschyl.* Persas v. 300. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 836. 11) *virtus et [illegible]* Denominationis ratio est in puritate, quae utrique [illegible] convenit. Matth. V, 16. οὕτω λαμψάτω τὸ Φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων eodem modo inclarescat vestra virtus, ut ab aliis satis perspiciatur et cognoscatur. 2 Cor. XI, 14. Satanas dicitur induere personam [illegible] angeli naturae bonae atque indolis probae, [illegible] mortales decipere et in fraudes inducere [illegible] Ioh. I, 5. ὅτι ὁ Θεὸς Φῶς ἐστι, καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ [illegible] Deus est sanctissimus, omnisque vitii [illegible] expers. Vocabulum Φῶς *Zoroastri*, *Gnosticis*, [illegible] et multis *Patribus* adhibitum esse ad naturam Dei [illegible] bendam, docuit post alios Celeb. *Krause* in Comm. [illegible] Usu Vocabulorum Φῶς, et Σκοτία in N. T. (Goett. 1782. octon.) p. 41 sq. e quo me multa [illegible] profiteor. Adde Ies. V, 20. οἱ τιθέντες τὸ σκότος [illegible] καὶ τὸ Φῶς σκότος. 12) *beata et felix conditio*, [illegible] *quodcunque salutis genus.* Matth. IV, 16. [illegible] et Φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς. h. e. summa felicitas [illegible] git per Messiam. Verba sunt desumta ex Ies. [illegible] et IX, 1. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 295. [illegible] 17. Deus vocatur ὁ πατὴρ τῶν Φώτων, h. e. parens, [illegible] omnis

omnium bonorum et felicitatis cuiuscunque auctor. Alii verunt: Deus, qui creavit sidera, seu, a quo omnia pendent, et per τὰ Φῶτα h. l. intelleguntur sidera, corpora coelestia, ut legitur apud Alexandrinos Ier. IV, 23. 1 Tim. VI, 16. Φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον qui summa beatitudine fruitur. Alii Φῶς de omni maiestate et virtute divina interpretantur, quam ratio humana assequi et pervestigare nequit. Alii vero Φῶς de summo illo coelo intellegunt, in quo Deus esse credebatur a Iudaeis et quod lucem sub solio gloriae appellabant. Felicitatis, salutis et beatae conditionis notio subest quoque latinae luci (Cicer. pro Domo cap. 28. Liv. VII, cap. 30.) hebraico אור, Iob. XVIII, 5. 19. XXXVIII, 15. Ies. XLV, 7. LVIII, 8, 10. LIX, 9. et τῷ Φάος apud *Homerum*, v. c. Iliad. ζ', v. 6, (ubi Scholiastes Φάος interpretatur χαρὰν, σωτηρίαν,) ό, v. 741. π', v. 95. ρ', v. 615. *Euripidem* (in *Oreste* v. 243. ubi vid. Schol.) et *Aeschylum* (in *Agamemn.* v. 531. et in *Persis* v. 300.) Conf. etiam *Krause* in libro laudato p. 9. — Saepius in N. T. non legitur haec vox, de cuius significationibus variis copiose et docte exposuit *Fesselius* in Adverss. SS. VII, c. 2. et *G. R. Kieslingius* in Comm. in voces Φῶς, λύχνος et Φωστῆρες ad effata Ioh. V, 35. VIII, 12. Philipp. II, 15. in Novis Miscell. Lips. Vol. IX, p. 32.

ΦΩΣΤΗΡ, ῆρος, ὁ, 1) proprie et generatim: *luminare, id, quod lumen habet et spargit*, ex Φῶς *lumen* et τηρέω *servo*, aut secundum alios, a Φάω, quod est idem, quod Φάω *luceo*. Speciatim vero 2) notat *corpora coelestia, solem, lunam, stellas, quae lucem emittunt et spargunt.* In hac significatione respondet apud Alexandrinos hebraico מאור *luminare*. Genes. I, 14. 16. καὶ ἐποίησεν ὁ θεὸς τοὺς δύο Φωστῆρας τοὺς μεγάλους, τὸν Φωστῆρα τὸν μέγαν εἰς ἀρχὰς τῆς ἡμέρας καὶ τὸν Φωστῆρα τὸν ἐλάσσω εἰς ἀρχὰς τῆς νυκτός. Adde Sapient. XIII, 2. Φωστῆρας οὐρανοῦ. Sirac. XLIII, 7. luna Φωστὴρ vocatur. Huc etiam pertinet locus Philipp. II, 15. ἐν οἷς Φαίνεσθε, ὡς Φωστῆρες ἐν κόσμῳ inter quos (scil. homines perversos) apparetis tanquam luminaria coelestia, in mundo: ubi metaphorice Φωστῆρες dicuntur homines, qui prae reliquis virtutibus suis excellunt ac eminent. Stellarum autem nomine ac imagine viros illustres ac praecipuos quandoque intellegi, satis docent loca Dan. VIII, 10. et 1 Macc. I, 24. 3) *splendor*. Apoc. XXI, 11. καὶ ὁ Φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ et splendor eius (scil. Hierosolymae coelestis) similis erat lapidi pretiosissimo. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΩΣΦΟΡΟΣ, ου, ὁ, *phosphorus*, 1) generatim et vi etymologiae de *omni* adhibetur, *quod lucem spargit ac emittit*; descendit enim a Φορὸς, ῦ, ὁ, *ferens*, et Φῶς *lumen*; speciatim

tim vero de corporibus ac luminibus coelestibus ita usurpatur, ut κατ' ἐξοχὴν mox, teste Suida, solem notet, mox stellam, quae mane ante solis ortum apparet, et, quando solem sequitur, ἕσπερος dicitur. Hesychius: Φωσφόρος· ἑωσφόρος, ἀστὴρ, λαμπρὸς ἀστήρ. Subaudienda autem tunc est vox ἀστὴρ, quam addit Aristophanes in Ranis v. 346. Vide Wetstenii N. T. T. II, p. 702. 2) metaphorice: perfectior, uberior ac clarior cognitio. Sic semel legitur in N. T. 2 Petr. I, 19. ἕως οὗ ἡμέρα διαυγάσῃ καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν donec dies illucescat et stella matutina exoriatur in animis vestris, h. e. usque dum ad perfectiorem doctrinae christianae cognitionem perveneritis. Conf. ad h. l. S. Rev. Pottium.

ΦΩΤΕΙΝΟΣ, ἡ, ὄν, 1) proprie: lucidus, lucens, lucem in se habens et lucis radios diffundens, a φῶς, φωτός, τό, lux, lumen. Matth. XVII, 5. νεφέλη φωτεινὴ (in Ed. Griesbachiana legitur φωτὸς) ἐπεσκίασεν αὐτοὺς lucida nubes eos obumbravit. Xenoph. Mem. IV, 3. 4. ἐπειδὰν καὶ ἀνατείλῃ ἥλιος φωτεινὸς ὢν κ. τ. λ. Sirac. XVII, 31. τί φωτεινότερον ἡλίου; ib. XXIII, 28. 2) illuminatus, luce collustratus, lucidus, luce aliunde accepta. Matth. VI, 22. ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται totum corpus tuum in luce versabitur, seu lucidum erit. Luc. XI, 34. 3) metaphorice: verioris cognitionis luce illustratus, virtutem sectans et peccata evitantia studens. Luc. XI, 36. εἰ οὖν τὸ σῶμά (seu ὄμμα, ut legendum esse Bentlejus coniecit) σου ὅλον φωτεινὸν, μὴ ἔχον τι μέρος σκοτεινὸν, ἔσται φωτεινὸν ὅλον quodsi igitur animus tuus totus fuerit emendatus, et religionis luce collustratus, ita, ut ab omni vitiositate prorsus sis alienus, semper etiam ac ubique virtute, et etiam alii te religionis beneficio emendatum esse intelligent, aut perfectus eris in omnibus actionibus tuis. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΩΤΙΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: lucem emitto, luceo, fulgeo et praesto, illustro, in luce pono, a φῶς lux. Luc. XI, 36. ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζῃ σε ut si lucerna fulgore te collustraret. Apoc. XXII, 5. ὅτι κύριος ὁ Θεὸς φωτιεῖ ἐπ' αὐτοὺς nam dominus Deus ipsis lucem praestabit. ibid. XVIII, 1. καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ et terra illuminata est splendore eius. ibid. XXI, 23. ἡ γὰρ δόξα τοῦ Θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν. Alexandrini usi sunt hac voce pro הֵאִיר lucere fecit, lucidum reddidit, illustravit, illuminavit. Exod. XIV, 20. Num. VIII, 3. φωτίσαι οἱ ἑπτὰ λύχνοι. Nehem. IX, 12. 19. Adde Num. IV, 9. Sirac. XLII, 22. L, 7. 2) cum casu quarto: in lucem profero ac protraho, manifesto, notum reddo, publico, publici iuris facio, i. q. φανερόω. Sic legitur in N. T. 1 Cor. IV, 5. de Deo, seu Christo, futuro homi-

...um indice, ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους, καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν qui etiam in lucem proferet, quae in tenebris facta sunt, et consilia ac cogitationes hominum patefaciet. 2 Tim. I, 10. φωτίσαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου qui doctrinam de futura hominum resurrectione ac immortalitate per religionem christianam patefecit et manifestavit. *Oecumenius*: φωτίσαντος· φανερώσαντος. *Diog. Laërt.* I, 57. μᾶλλον οὖν Σόλων Ὅμηρον ἐφώτισεν ἢ Πεισίστρατος. ibid. IV, 67. διεδέξατο (Κλειτόμαχος) τὸν Καρνεάδην, καὶ τὰ αὐτοῦ μάλιστα διὰ τῶν συγγραμμάτων ἐφώτισεν. Conf. *El. Palairet.* Obss. Philol. p. 387. *Raphelii* Obss. Polyb. p. 158. et *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II. p. 1490. *Suid.* φωτίζειν· αὐγάζειν, ὡς φῶς ἔχειν, ἐξαγγέλλειν. Hinc 3) *doceo, erudio, instituo, augeo alicuius cognitionem quocunque modo,* et ex adiuncto etiam: *emendo, corrigo, felicem reddo.* Sic legitur de Christo Ioh. I, 9. qui ex consilio a Deo missus erat, ut φωτίζῃ πάντα ἄνθρωπον omnes homines religionis suae scientia imbueret et hoc modo emendaret et ad veram felicitatem perduceret. Ephes. I, 18. πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας (alii habent καρδίας) ὑμῶν, scil. δώῃ ὑμῖν det vobis Deus oculos mentis illuminatos, h. e. augeat in dies et perfectiorem reddat vestram cognitionem religionis christianae, viresque mentis vestrae acuat. ibid. III, 9. καὶ φωτίσαι πάντας et edocere omnes. Hebr. VI, 4. τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας qui perfectam et accuratam religionis christianae cognitionem sunt consecuti. ibid. X, 32. φωτισθέντες instituti in religione christiana. Sic legitur etiam φωτίζειν in *Aquilae* fragmentis Exod. IV, 12. pro הורה *docuit, instituit,* ubi *Symmachus* vertit ὑποδεικνύειν, Alex. συμβιβάζειν, et Ps. CXLV, 8. ubi Alexandrini habent κύριος σοφοῖ τυφλούς, sed alius sine dubio *Aquila*, reddidit: κύριος φωτίζει τυφλούς. Aliquoties etiam Alexandrini interpretes verbo φωτίζειν usi sunt pro הורה. Iudd. XIII, 8. 2 Regg. XII, 2. XVII, 27. 28. Adde eosdem Hos. X, 12. Ps. XII, 4. φώτισον τοὺς ὀφθαλμούς μου. ibid. XVIII, 9. *Hesych.* ἐφώτισεν· ἐδίδαξεν. Conf. *Fesselii* Advers. Sacr. Lib. VII, cap. 1. §. 9. p. 108. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΩΤΙΣΜΟΣ, οῦ, ὁ, 1) proprie: *illuminatio, lucendi actus et lucis effectus.* Est enim verbale a praet. pass. πεφώτισμαι, verbi φωτίζω *illumino.* Sic legitur apud Alexandrinos Psalm. LXXVIII, 14. καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν φωτισμῷ πυρός. Iob. III, 9. Hinc 2) metaphorice *institutio.* 2 Cor. IV, 6. πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ ut alios imbueremus cognitione maiestatis divinae, quae est in Iesu Christo conspicua. 3) *lumen, splendor,* et metaphorice: *magnificentia.* 2 Cor. IV, 4. εἰς τὸ μὴ αὐγάσαι αὐτοῖς τὸν φωτι-

σμὸν

σμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ χριστοῦ ne videant lumen, splendorem doctrinae Christi, summa maiestate praediti, i. e. ne praestantiam doctrinae christianae cognoscant. Saepius in N. T. non legitur. — *Hesych.* Φωτισμός· αὐγή, τηλ[illegible] καταυγάζων.

X

ΧΑΊΡΩ, fut. med. χαρήσομαι, aor. 1. ἐχάρην, et p[illegible] χαίρομαι, q. d. *gaudeus* seu *laetus fio*; qua forma passiva [illegible] que usus est *Euripides* in Oreste v. 1122. 1) *gaudeo, laetor, delector, oblector, hilari et laeto animo sum.* Construitur [illegible] terecedentibus praepositionibus ἀπὸ, ἐν, διὰ, ἐπὶ etc. Matth. II, 10. ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα. h. e. admodum [illegible] visi sunt, vehementissime laetati sunt, seu: *gavisi sunt gaudia magna solide*, ut loquitur *Terentius* Andr. Act. V, Sc. [illegible] 8. Formula enim χαρῆναι χαρὰν μεγάλην σφόδρα, quae [illegible] significat, ac χαρῆναι μέγα (apud *Homer.* Iliad. [illegible], v. 76.) et εὐφραίνεσθαι μεγάλως apud Alexandrinos 1 Paral. XXIX, [illegible] respondet formulae hebraicae: שָׂמְחָה גְדוֹלָה שִׂמְחָה, quae [illegible] IV, 6. et Regg. I, 40. reperitur, et de qua bene disputat Cel. *Fischerus* in Prol. IX. de Vitiis Lexicorum N. T. p. [illegible] seq. Conf. etiam *Vorstium* in Philologia Sacra cap. XVIII. p. 628. edit. *Fischeri*, qui recte refutavit *Salmasium* (de Lingua Hellenistica p. 139.) et *Pfochenium*, (in Diatribe de puritate L. Gr. N. T. Sect. 25.) hanc formulam ab [illegible] suspicione liberare conatos. Matth. V, 12. χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε gaudete et exultate. ibid. XVIII, 13. χαίρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλλον magis de ea gaudebit. Marc. XIV, 11. Luc. I, [illegible] VI, 23. X, 20. πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε sed non [illegible] gaudete. ibid. XIII, 17. XV, 5. 32. XIX, 6. 37. XXII, [illegible] XXIII, 8. ἐχάρη λίαν admodum gavisus est. Ioh. [illegible] IV, 36. VIII, 50. XI, 15. καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς et gaudeo [illegible] causa. ibid. XIV, 28. XVI, 20. 22. XX, 20. Act. V, [illegible] VIII, 39. XI, 23. XIII, 48. XV, 31. Rom. XII, 12. τῇ ἐλπίδι χαίροντες exhilarate vos spe futurae felicitatis, vobis de[illegible] natae. ibid. v. 15. χαίρειν μετὰ χαιρόντων de aliorum prospera fortuna gaudere. ibid. XVI, 19. χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν [illegible] beo igitur, quod de vobis laeter. 1 Cor. VII, 30. οἱ χαίροντες ὡς μὴ χαίροντες. ibid. XIII, 6. οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ non delectatur vitiositate. ibid. XVI, 17. 2 Cor. II, 3. VI, 10. VII, 7. 9. 13. 16. XIII, 9. 11. Philipp. I, 18. II, 17. 18. 28. III, 1. IV, 4. 10. Coloss. I, 24. νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν nunc hilari ac forti animo sum in calamitatibus meis. ibid. II, 5. χαίρων καὶ βλέπων gaudens, cum video. De hac constructione verbi χαίρειν cum participio vide *Irmisch.* Exc. ad Herodian.

...nus. I, §. 8. p. 866. et *Vigerius* de Idiotismis L. Gr. p. 313 seq. edit. *Zeunii*. 1 Thess. III, 9. V, 16. πάντοτε χαίρετε seruate semper hilaritatem animi. 1 Petr. IV, 13. 2 Ioh. v. 4. 3 Ioh. v. 3. Apoc. XI, 10. XIX, 7. Adde Alex. Prov. XVII, 20. χαίρει μάχαις delectatur rixis. ibid. II, 14. χαίροντες ἐπὶ διαστροφῇ κακῇ. Habac. I, 15. χαρήσεται ἡ καρδία αὐτοῦ. Zach. X, 7. etc. *Philostrat.* Heroic. cap. XIX. §. 9. p. 736. χαίρειν τε γὰρ, ὁπότε ὁ Ἀχιλλεὺς ἔχαιρε, λυπεῖσθαί τε τὸν αὐτὸν τρόπον. *Hesych.* χαίρετε· θαῤῥεῖτε. 2) per metonymiam: *bene, de quo laetor et gaudeam, saluus et incolumis sum, felici conditione ac prospera fortuna utor.* Sic adhibetur maxime in salutationibus (Conf. *Claudii Diss. de salutationibus Vett.* Vltrai. 702. 8.) et apprecationibus, partim in imperativo modo, χαῖρε *salve, ave*, Matth. XXVI, 49. XXVII, 29. XXVIII, 9. Marc. XV, 18. Luc. I, 28. Ioh. XIX, 3. (Vide *Wetstenii N. T.* T. I, p. 534.) partim in infinitivo, ubi subintellegendum est λέγω *dico*, vel εὔχομαι *opto, precor*, ut adeo χαίρειν sit: *salutem et incolumitatem alicui apprecari.* Act. XV, 23. XXIII, 26. Iacob. I, 1. Interdum additur λέγειν, v. c. 2 Ioh. v. 10 et 11. ὁ γὰρ λέγων αὐτῷ χαίρειν qui enim eum salutat, h. e. qui comiter cum eo agit. Sic etiam Graeci χαίρειν praemittere solent litteris suis, teste *Suida* in voce Χαίρειν· Ἀρχαῖον ἔθος τὸ ἐπιστολαῖς προστιθέναι τὸ χαίρειν.) *Hesychio* et scholiaste *Aristophanis* ad Plutum v. 322. et Nubes v. 609. Conf. etiam 3 Esdr. VIII, 10. 2 Macc. IX, 19. interpretes ad *Thom. M.* p. 908. *Menagium* ad *Diogen. Laërt.* III, 61. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 549. et prae caeteris *Hessenius* in Novis Hypothesibus ad Epistolam Iacobi p. 95. qui vocem hanc peculiari dissertatione illustravit. Caeterum Alexandrini τῷ χαίρειν Ies. XLVIII, 22. et LVII, 21. usi sunt pro hebraico שָׁלוֹם *salus*. Saepius in N. T. non legitur. 3) interdum omittitur, v. c. Apoc. I, 4. post ἐν τῇ Ἀσίᾳ.

ΧΑΛΑΖΑ, ης, ἡ, *grando*, sine dubio a χαλάω *demitto*. Legitur tantum in N. T. Apoc. VIII, 7. ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ. ibid. XI, 19. καὶ χάλαζα μεγάλη. ibid. XVI, 21. καὶ χάλαζα μεγάλη ὡς ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης. In omnibus his locis est χάλαζα metaphorice symbolum poenarum divinarum. Alexandrini usi sunt hac voce pro אֶלְגָּבִישׁ *grando immanis*, Ezech. XXXVIII, 22. בָּרָד *grando*, Exod. IX, 18. 19. Ios. X, 11. Hagg. II, 17. et אֶבֶן בָּרָד *lapis grandinis*. Ies. XXX, 30. *Cyrillus Alex.* χάλαζα· ἀθρόα ἐκ νεφῶν εἰς ὕδωρ μεταβολή.

ΧΑΛΑΩ, ῶ, vel ΧΑΛΑΖΩ, fut. άσω, *laxo, remitto*, et ex adiuncto: *demitto catenulis*, aut *funibus, deiicio, expando*. Legitur tantum in N. T. Marc. II, 4. χαλῶσι τὸν κράββατον demit-

demittunt grabbatum. Luc. V, 4. χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν demittite retia vestra ad capturam. ibid. v. 5. ἐπὶ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὸ δίκτυον tuo tamen fretus imperio rete demittam. Act. IX, 25. χαλάσαντες ἐν σπυρίδι demittentes in corbe. ibid. XXVII, 17. χαλάσαντες τὸ σκεῦος demissis vasis. ibid. v. 30. 2 Cor. XI, 33. ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους in corbe demissus sum per murum. Alexandrini sunt pro פָּרַשׂ expandit, Ies. XXXIII, 23. et pro שִׁלַּח emisit, demisit. Ierem. XXXVIII, 6. καὶ ἐχάλασαν αὐτὸν εἰς τὸν λάκκον. Adde Alciphron. Epp. I, 1. pag. 6. edit. Bergl. Hesych. ἐχάλασεν· ἀνῆκεν, ἀφῆκεν.

ΧΑΛΔΑΙ͂ΟΣ, ου, ὁ. Chaldaeus, ex Chaldaea oriundus. Nomen gentile incolarum regionis Asiae maioris, quae hebr. Chaldaea dicitur, et cuius metropolis olim Babel erat. Sita est ad orientem Iudaeae inter Babyloniam et Arabiam desertam, Tigrim et Euphratem, olim eam Mesopotamiae partem complexa, quae Assyriae propior est. Conf. Plinii H. N. VI. cap. 28. Strabonem Lib. XVI. et Cellarii Geographiam Lib. III. cap. 16. p. 636. In N. T. semel tantum legitur Act. VII, 4. ἐκ γῆς Χαλδαίων ex terra Chaldaeorum. Chaldaei hebraice dicuntur כַּשְׂדִּים a כֶּשֶׂד, filio Nachoris, patre Chaldaeorum; Genes. XXII, 22. a כַּשְׂדִּים autem, mutata littera ש in λ, fit Χαλδαῖος.

ΧΑΛΕΠΟ´Σ, ή, όν. Vocabulum hoc apud Graecos non tantum de eo, quod est difficile dictu, explicatu, factu (Vide Xenoph. Mem. I, 2. 42. ἀλλ' ἐάν τι χαλεπὸν πράγματος ... Idem de Vectigal. VI, 1.) usurpatur, sed etiam de eo adhibetur, quod est molestum et periculosum ac detrimentum affert, et de inanimatis aeque ac animatis ita dicitur, ut nostris vocabulis noxius, gravis, durus, periculosus, mox vero periculosus, saevus, crudelis, furens, terribilis sit reddendum. Descendit a χαλέπτω (fut. 1. χαλέψω, perf. κεχάλεφα) damno afficio, laedo, labefacto, everto. In N. T. bis tantum legitur. Matth. VIII, 28. de duobus daemoniacis, qui erant χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης h. e. adeo ferocitate sua terribiles, ut nemo posset illac transire. Conf. Alexandrinos Ies. XVIII, 2. καὶ ξένον λαὸν καὶ χαλεπόν, ubi in textu hebraico legitur נוֹרָא timendus, terribilis, formidabilis. Aeschin. Socr. Dial. II, 1. Vide etiam Palairet. Obss. Philol. p. 32. 2 Tim. III, 1. ἐνστήσονται καιροὶ instabunt tempora periculosa. Homer. Iliad. β', v. 245. χαλεπὸς μῦθος. Theocrit. Idyll. X, v. 11. χαλεπὸν χοίρῳ ... γεῦσαι. Aeschin. Socr. Dial. III, 13. χαλεπώτερον ... μοι τῆς πολιτείας. Xenoph. de Vectigalibus IV, 47. Themistius Orat. XXII, pag. 279. δράκοντας τοὺς χαλεποὺς καὶ ... ρὰς ἐφέρποντας. Hinc τὰ χαλεπὰ pericula, (Xenoph. de Re Equestri

;questri III, 9.) *molestiae*, *aerumnae* apud *Aeschin. Socr.* Dial. II, 8. et *Xenoph.* Memor. II, 1. 23. ubi iis opponuntur τὰ ἐρατεινά. Conf. *Graevii* Lectiones Hesiodeas cap. 13. *Wetstenii N. T.* T. I, pag. 354 seq. et *Bielii* Thesaurum Philol. h. v.

ΧΑΛΙΝΑΓΩΓΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *fraeno, fraeno iniecto duro coerceo, moderor, rego*, ac speciatim de *equis* adhibetur; ex χαλινὸς *fraenum*, et ἀγωγὸς *dux viae*, quod ab ἄγω *duco*. 2) metaphorice: *cohibeo, compesco, coerceo, decenter ac prudenter moderor*. Sic bis tantum in N. T. legitur. Iac. I, 26. μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσσαν αὐτοῦ, pro: μὴ κρατῶν γλῶσσαν αὐτοῦ, cum tamen linguam suam cohibere, seu linguae suae temperare non valeat. Frequens est etiam exteris scriptoribus metaphora de *fraeno linguae*. *Euripid.* in Bacchis v. 385. ἀχαλίνων στομάτων, ἀνόμου τ' ἀφροσύνας, τὸ τέλος δυστυχία. *Plutarch.* Sympos. Lib. I. Qu. 1. p. 631. τῆς γλώττης φειδομένους τὸ χαλινόν. Idem de Puerorum Educatione XV, 7. Alia loca SS. GG. dedit *Wetstenius N. T.* T. II, p. 664. Exempla e *Philone* collegit *Loesnerus* in Obss. Philonianis p. 459. Iacob. III, 2. δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα et potest omnes corporis actiones prudenter moderari ac sibi temperare. Eodem modo et *fraenare* apud Latinos quoque usurpari, vel e locis *Ciceronis* Verr. III, cap. 57. et *Livii* Lib. XX. cap. 14. satis apparet; et in lingua arabica adhiberi, ex *Haririi* Consessu I, pag. 16. et Cent. II. Prov. Arab. pag. 31. constat.

ΧΑΛΙΝΟΣ, ῦ, ὁ, 1) proprie: *fraenum, instrumentum ferreum, quod equorum ori inicitur, ut coerceantur et facilius regantur*. Sic bis tantum in N. T. legitur. Iacob. III, 3. τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στόματα βάλλομεν πρὸς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν κ. τ. λ. equos, frenis ori eorum immissis, regimus et coercemus. Apoc. XIV, 20. καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων et exivit sanguis de lacu usque ad fraena equorum. Adde Zachar. XIV, 20. ἐπὶ χαλινὸν τοῦ ἵππου. 2 Macc. X, 29. *Aelian.* V. H. IX, 16. *Sophocl.* Antigon. v. 483. Apud graecos Scriptores latius patet haec vox ac de *omni instrumento* adhibetur, *quo aliquid duci, regi, compesci ac coerceri potest*, v. c. de navium gubernaculis, ut χαλινωτήρων apud *Euripidem* Hecub. v. 538. et de capistro, quo servi olim constringebantur apud *Herodot.* III, c. 14.

ΧΑΛΚΕΟΣ contracte ΧΑΛΚΟΥΣ, ἐη, ῆ, ἐον, ῦν, pluralis χαλκέοι, οῖ, έαι, αῖ, έα, ᾶ, *aereus, ex aere confectus*, χαλκὸς *aes*. Semel tantum in N. T. legitur Apoc. IX, 20. εἴδωλα τὰ χρυσᾶ, καὶ ἀργυρᾶ, καὶ τὰ χαλκᾶ idola aurea et argentea et aerea. Alexandrini usi sunt hac voce pro נְחֹשֶׁת, *aereus*, Exod. XXVI, 11. 37. Deut. XXVIII, 23. et נְחֻשָׁה in

in foem. נְחֻשְׁתָּה *chalybeus, aereus*. Levit. XXVI, 19. 1 S XXII, 35.

ΧΑΛΚΕΥ͂Σ, έως, ὁ, proprie quidem *aes tantum* ... *qui aes tractat et vasa ac instrumenta aenea fabricat*, *fa... aerarium*, sed deinde apud Graecos laxius quoque *famitur* ... *fabro quocunque*, *qui non solum aes*, *sed etiam ferrum*, *plumbum*, *aurum*, *argentum et alia metalla quaecunque tractat*, ... *ex iis aliquid parat*, a χαλκὸς *aes*. In N. T. semel tantum legitur 2 Tim. IV, 14. Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς Alexander ... ber. Alexandrini usi sunt pro חָרָשׁ *faber*, 2 Paral. XXIV, ... (χαλκεῖς σιδήρου καὶ χαλκοῦ.) Ies. LIV, 16. חֹרֵשׁ idem, Gen. IV, 21. et צֹרֵף *conflans*, *conflator*, *fusor*. Neh. III, 32. ... XLI, 7. Eodem modo apud *Xenoph.* in Hist. Graeca III, ... 17. χαλκεὺς *fabrum ferrarium* notat et est idem, quod ... ρεύς. *Pollux* Onom. VII, 106. χαλκεύειν καὶ τὸ σιδηρεύειν ... γειν, καὶ χαλκέας, τὸς τὸν σίδηρον ἐργαζομένους. *Hesych.* ... κεύς· πᾶς τεχνίτης, καὶ ὁ ἀργυροκόπος, καὶ ὁ χρυσοχόος. ... de *Wetstenii N. T.* T. II, p. 367.

ΧΑΛΚΗΔΩ͂Ν, όνος, ὁ. *Chalcedon*, seu *Chalcedonius*. ... men gemmae, ad Callaidem (*Plin.* H. N. XXXVII, 8. (.. ..)) accedentis, et quidem colore et turbiditate *lac defloratum* ... mulantis, quam nonnulli (v. c. *Colomesius* in Observatt. Sac. p. 105.) carbunculi, vel pyropi speciem esse indicarunt. *Salmasius* in Exercitationibus Plinianis p. 395. improbat quidem eorum sententiam, qui Chalcedonii colorem similem faciunt carbunculo, eosque τὸν καρχηδόνιον λίθον, qui genus est carbunculi, cum τῷ χαλκηδονίῳ confudisse indicat; quid vero proprie fuerit veterum Chalcedonius, non adeo liquere ingenue fatetur. *Pignelius*, in Apoc. XXI, 19. hunc lapidem pretiosum describens, ait: „Hic lapillus colorem pallentis lucernae habet, fulget in divo, obscurus in domo, omnium sculpentium resistit cavamentis, radios solis digitorum ... paleas ad se trahit." Aeque dissentiunt Viri docti in ... tuenda origine huius vocabuli. Alii enim hanc gemmam dictam putant a χαλκὸς *aes*, quod, illisa, aeris tinnitum referat: aliis contra nomen dedisse huic gemmae videtur Χαλκηδὼν, civitas Asiae, inclyta quarto concilio oecumenico, sed Καρχηδὼν, sive Carthago magna, ut tradit *Plinius* in H. N. XXXVII, 7. In N. T. semel tantum haec vox legitur Apoc. XXI, 19. Vide *Braunium* de Vestitu Sacerd. Hebr. II, cap. 11. p. 525. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 844.

ΧΑΛΚΕΊΟΝ, ου, τὸ, *aeramentum*, *vas aeneum*, a χαλκὸς *aes*. Legitur tantum in N. T. Marc. VII, 4. βαπτισμοὺς ποτηρίων, καὶ ξεστῶν, καὶ χαλκέων, καὶ κλινῶν. *Hesych.* χαλκεῖον, ... τὸ χαλκοῦν. Apud Alexandrinos interpretes χαλκεῖον, ...

em significat, reperitur 2 Paral. XXXV, 13. Iob. XLI, 23. utrumque autem legitur apud *Pollucem* Onom. X, 63 et 109.

ΧΑΛΚΟΛΙΒΑΝΟΝ, ου, τὸ, *chalcolibanum*. Chalcolibanum quid sit, nec versiones veteres N. T. nec interpretes antiquiores ac recentiores expediunt. *I. C. Schwarzius* in Monumentis Ingeniorum Tom. IV, p. 283. χαλκολίβανον ex nomine χαλκοῦ et λιβάνου (quod est a λείβω *fundo*, *stillo*, λείβομαι *fluo*, *liquesco*, ut λιχανὸς a λείχω et πειθανὸς a πείθω) conflatum esse indicat, ut idem sit, quod חַשְׁמַל, Ezech. I, 4. 27. h. e. *aes*, *prunis suppositis candens*, *aes ustum*. *Bochartus* in Hierozoico T. II. Lib. VI. c. 16. p. 883 sq. cui calculum suum addidit *Eichhornius* in Commentario ad Apoc. I, 15. pro voce hibrida, seu semihebraea, ex χαλκὸς et hebr. לבן, arab. لبن *albus fuit*, ut *aes album*, *aes*, *ignito candore splendens*, significetur, conflata, habet. Ex aliorum sententia χαλκολίβανον idem est, quod χαλκὸς στίλβων (Dan. X, 6.) et χαλκὸς ἐξαστράπτων, Ezech. I, 7. ac deducendum a syriaco ܟܠܒ, h. h. στίλβειν, ἐξαστράπτειν. Aliis nomen habere videtur a monte Libano, ubi huiusmodi massa producta fuerit ex fodinis. *Suid.* χαλκολίβανον· εἶδος ἠλέκτρου τιμιώτερον χρυσοῦ. ἔστι δὲ τὸ ἤλεκτρον ἀλλότυπον χρυσίον μεμιγμένον ὑέλῳ καὶ λιθείᾳ. Conf. etiam *Tob. Eckhardi* Technica Sacra p. 128. In N. T. bis tantum legitur. Apoc. I, 15. καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ, ὡς ἐν καμίνῳ πεπυρωμένοι, seu πεπυρωμένῳ. *Syrus* habet: ܠܢܚܫܐ ܕܠܒܢܢ. ibid. II, 18. Conf. *Wetstenii* *N. T.* T. II. p. 752.

ΧΑΛΚΟ'Σ, οῦ, ὁ, 1) proprie *aes* notat, interdum autem latius patet apud Graecos ac *metallum quodcunque*, *ferrum*, *aurum et argentum* significat, quemadmodum etiam χαλκὸς de *omni* adhibetur, *quod est ex aere*, *ferro*, *argento et auro confectum*. *Hesych.* et *Etym. M.* χαλκός· ὁ σίδηρος. Idem: χαλκοῦς· τοῦτο ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου ἔλεγον. Apoc. XVIII, 12. significat metallum, quod contradistinguitur auro, argento ac ferro: in qua significatione etiam legitur apud Alexandrinos Iob. XXVIII, 2. Genes. IV, 21. Exod. XXV, 3. 2) per metonymiam: *omne*, *quod ex aere factum*, *compositum et conflatum est*. 1 Cor. XIII, 1. γέγονα χαλκὸς ἠχῶν essem similis tubae sonorae. Malo enim χαλκὸς h. l. de *tuba* interpretari, quae etiam apud Latinos κατ' ἐξοχὴν *aes cavum* (conf. *Virgil.* Aen. III, 240. „dat signum — — *aere cavo*") et *aes canorum* (ibid. IX, 503.) vocatur, quam cum *Luthero* intellegere *tintinnabulum*. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 154. 3) κατ' ἐξοχὴν, *moneta*, *ex aere facta*, *numus aeneus*; et per synecdochen speciei pro genere: *pecunia*, *moneta*, *ex quacunque*

cunque materia confecta, five ex aere, five ex auro, fe[illegible] argento, quia primi numi apud Romanos ex aere cu[illegible] bentur. De moneta, ex aere confecta, usurpata haec [illegible] reperitur Matth. X, 9. μὴ κτήσησθε χρυσὸν, μηδὲ ἄργυρον, [illegible] δὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν. De pecunia vero generatim [illegible] hibetur Marc. VI, 8. et XII, 41. *Liban.* Epist. 1211. [illegible] II, 50. 4. Saepius in N. T. non legitur. Conf. *Iulii Po[llu]cis* Onom. IX, 6. n. 92. et *Hemsterhusium* in Obss. ad *I. Po[llu]cem* p. 1073. Eodem quoque sensu *aes* haud raro apud [La]tinos (v. c. *Ovid.* Fast. I, 228. *Terent.* Phorm. III, 2 [illegible] *Plaut.* Aul. III, 2. 52.) usurpatur, ut multis exemplis [illegible] *Gesnerus* in Thesauro Linguae Latinae sub hac voce.

ΧΑΜΑΊ. Adverbium, significans: *humi, in terra.* I[n] N. T. bis tantum legitur. Ioh. IX, 6. ἔπτυσε χαμαί [illegible] in terram. ibid. XVIII, 6. ἔπεσον χαμαὶ ceciderunt hu[mi] Alexandrini usi sunt hoc adverbio pro ארצה *terram* [illegible] *humi.* Iob. I, 20. καὶ πεσὼν χαμαὶ προσεκύνησε. Dan. VIII, 12. Adde Iudith. XII, 14. XIV, 17. *Suid.* χαμαί· ἐπὶ τῆς γῆς. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. χαμαί· εἰς γῆν. Conf. [illegible] interpretes ad *Thom. M.* p. 910. ed. *Bernard.* Hinc [illegible] πετὴς *humi prostratus.* 3 Esdra VIII, 93. et apud *Pind[ar.]* Pyth. Od. VI, pag. 262. edit. *Erasmi Schmidii.* Vide [illegible] *Wetstenii N. T.* T. I, p. 902.

ΧΑΝΑΆΝ, ὁ. *Chanaan.* Nomen indeclinabile [illegible] tribubus israeliticis assignatae, cis Iordanem, cuius [illegible] fuerunt ab oriente Syria, seu potius eius pars, quae [illegible] Κοίλη Συρία dicta est, item Arabia deserta; ab occide[nte ma]re mediterraneum; ab austro, seu meridie desertum [illegible] ticum, Bersaba et Aegyptus; a septentrione Libanus [illegible] potius Antilibanus. Hebraice dicitur כנען, vel a filio [illegible] (Gen. X, 6.) quia hic primitus cum duobus suis filiis [illegible] genitis, Sidon et Heth, partem eius septentrionalem [illegible] luit, vel quia huius terrae incolae ob maris vicinia[tem mercatu]rae dediti fuerunt, cum nomen hebraicum כנעני [mer]*catorem* significet. Vide *Relandi* Palaestinam Lib. I [illegible] 3 seq. In N. T. bis tantum commemoratur. Act. [illegible] ἦλθε δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν γῆν αἰγύπτου καὶ χαναὰν [illegible] vasit annonae caritas fines Aegypti et Palaestinae. [illegible] 19. ἐν γῇ χαναὰν in terra Canaan.

ΧΑΝΑΝΑΙ͂ΟΣ, α, ον, 1) *Chananaeus, incola Chanaeae, seu terrae sanctae,* a χαναὰν, quod vide supra. 2) *qui est ex Syria-Phoenice oriundus.* Phoenices enim debebant originem suam Chananaeis. Sic semel tantum in N. T. legitur Matth. XV, 22. γυνὴ χαναναία mulier Chananaea, quae Marc. VII, 26. ἡ γυνὴ ἑλληνὶς, συροφοίνισσα (seu συροφοινίκισσα) τῷ γένει dicitur, h. e. mulier graeca, Syrophoenissa genere

re. Conf. *Bocharti* Geograph. Sacr. P. I. Lib. IV, cap. 34. 340. qui docuit, Alexandrinos interpretes Phoenices et rae Chanaan, Phoenicum et Chananaeorum nomen pro- iscue usurpasse.

ΧΑΡΑ′, ᾶς, ἡ, 1) *gaudium, laetitia, exultatio, voluptas, laetium.* Est verbale a praet. med. κέχαρα, verbi χαίρω gau- o. Matth. II, 10. ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην admodum gavisi nt; ubi videndus *Wetstenius.* ibid. XIII, 20. μετὰ χαρᾶς λαμβάνων lubenter et summa cum promtitudine animi eam re- pit et amplectitur. ibid. v. 44. ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ prae udio. ibid. XXVIII, 8. Marc. IV, 16. Luc. I, 14. καὶ ἔσαι χαρά σοι et tu admodum gaudebis. ibid. VIII, 13. X, 17. V, 7. 10. XXIV, 41 et 52. Ioh. III, 29. αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται hoc igitur summo gaudeo me nunc affectum se sentio. ibid. XV, 11. ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν μείνῃ ut nquam mihi desit de vobis gaudendi materia. ibid. XVI, . ἀλλὰ ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται sed tristitia illa ve- ra vertetur in laetitiam. ibid. v. 21. 22. καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν εἰς αἴρει ἀφ᾽ ὑμῶν vestramque laetitiam nemo vobis eripiet. id. v. 24. ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾖ πεπληρωμένη ut gaudium vestrum omnibus numeris absolutum. ibid. XVII, 13. ἵνα ἔχωσι ν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς ut exinde (nempe hac futura mea praestantissima conditione post reditum in elum) ad eos redundaret summum gaudium et solatium. ct. VIII, 8. XII, 14. XIII, 52. XV, 3. καὶ ἐποίουν χαρὰν με- γάλην πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς et magnum Christianis attulerunt audium. ibid. XX, 24. μετὰ χαρᾶς laeto ac tranquillo ani- io. Rom. XV, 13 et 32. ἵνα ἐν χαρᾷ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς ut lae- et hilari animo ad vos venire possim. 2 Cor. I, 24. συν- ργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν in societatem gaudii vestri venio. id. II, 3. ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστι vos libenter in gau- ii mei societatem venire. ibid. VII, 4. 13. VIII, 2. Philipp. 4. 25. χαρὰ τῆς πίστεως gaudium, quod oritur e cognitione t observatione religionis christianae. ibid. II, 2. πληρώσατέ τὴν χαρὰν create mihi hoc permagnum gaudium. ibid. 29. Coloss. I, 11. 1 Thess. I, 6. μετὰ χαρᾶς πνεύματος ἁγίου ibentissime, seu hilaritate animi, quam vis divina in Chri- tianis excitat. ibid. III, 9. ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ, ᾗ χαίρομεν δι᾽ μᾶς propter summum illud gaudium, quod e vobis capio. Tim. I, 4. ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ ut gaudio afficiar. Hebr. X, 4. μετὰ χαρᾶς animo tranquillo. ibid. XII, 11. οὐ δοκεῖ χα- ᾶς εἶναι non videtur gaudium efficere. ibid. XIII, 17. Iacob. V, 9. 1 Petr. I, 8. χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ gaudium immensum et neffabile, quod verbis aliis significari non potest. 1 Ioh. I, . 2 Ioh. v. 12. 3 Ioh. v. 4. Alexandrini usi sunt hac voce n eadem significatione pro מחול *chorus*, Ps. XXIX, 14. ששון *gaudium*,

gaudium, Ief. LXVI, 10. Thren. V, 15. שמחה idem, I XXIX, 22. Ierem. XV, 16. etc. *Hesych.* χαρά· ἡδονὴ, ... λίαις, εὐφροσύνη. *Suid.* χαρά· ἡδονὴ, εὐφροσύνη, τι... 2) speciatim: *voluptas, quae ex aliorum felicitate ac pro... rerum statu percipitur, studium exhilarandi alios ac pr... vendae aliorum felicitatis.* Rom. XIV, 17. δικαιοσύνη, ε... ρήνη, καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ probitas et studium co... diae servandae ac promovendae aliorum felicitatis, chri... homini consentaneum. Galat. V, 20. ubi χαρὰ oppo... φθόνῳ v. 21. 3) per metonymiam: *id, quod gau... laetitiam affert, causa et materia gaudii,* ut prosperitas, ... licitas, laetus nuncius, praemium, etiam homo et res, ... figniter amata. Sic legitur in N. T. Matth. XXV, 21 e... εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου fruere iam praemiis ... tis tuae, a Domino tuo tibi destinatis. *Clericus* per χαρ... l. *convivium* intellegit et provocat ad auctoritatem Ale... drinorum interpretum, apud quos Esther IX, 18. 19. χ... hebraico משתה *convivium* respondet. Luc. II, 10. ἰδοὺ γὰ... εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην nam laetissimum vobis a... nuncium. Ioh. XV, 11. ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ ut ... vestra sit perfectissima. Philipp. IV, 1. Philippenses ... tur a Paulo χαρά, h. e. *deliciae.* Eodem sensu de Thes... nicensibus usurpatur 1 Thess. II, 19. 20. Iac. I, 2. πᾶσαν χα... ρὰν ἡγήσασθε impense laetandi materiam suppeditat... existimate. Hebr. XII, 2. χαρὰ felicior rerum status. ... *stoph.* Plut. v. 637. λέγεις μοι χαρὰν, h. e. interpret... fte, χαρᾶς ἄξιον. Saepius in N. T. non legitur.

ΧΑ'ΡΑΓΜΑ, τος, τὸ, 1) proprie: *sculptura,* ... Est enim verbale a κεχάραγμαι, perfecto pass. verbi χ... attice χαράττω, *sculpo, insculpo, incido, imprimo,* ... *teriam, ita, ut multa emineant, multa vero depress...tur.* 2) per metonymiam: *quicquid est sculptum et ... quidquid inciditur ac imprimitur,* v. c. simulacrum, ... character, imago in numo exstans, nota impressa, vel ... ut per illam aliquid ab altero distinguatur etc. Sic le... N. T. Act. XVII, 29. χάραγμα τέχνης simulacrum, ... mana caelatum ac sculptum. Apoc. XIII, 16. ἵνα δῶσιν ... χάραγμα ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς ut imprimatur ... ipsorum manui nota, seu character. Ibid. v. 17. XIV, ... XV, 12. XVI, 2. τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου character, ... ti, vel manibus impressus. ibid. XIX, 20. XX, 4. ... in N. T. non legitur. Conf. *Menagium* ad *Diog...* Lib. VI, 20. *Meursium* et *du Cange* l. voce *Ch...* *Wowerium* ad *Minucium Fel.* p. 24.

ΧΑΡΑΚΤΗ'Ρ, ῆρος, ὁ, *character,* 1) proprie: *ima... go ac figura, alicui rei,* (v. c. numis, ...

...m ...

rei familiaris Lib. II. pag. 689. Tom. III. edit. *Guil. du* *allia* Parif. 1664. Fol. et ibid. pag. 684 ac 685.) *impressa, et insculpta, imago expressa, archetypum referens, nota impressa, vel incisa, signum, quo aliquid ab altero distinguitur,* c. apud *Eurip.* Hecuba v. 379. ubi Schol. σφραγὶς καὶ σημεῖον. *Isocrat.* Orat. ad Demonic. pag. 7. ed. *H. Wolfii* 1613.) i. q. χάραγμα. Est verbale a 3 perf. perf. paff. κεχάρακται, verbi χαράσσω *insculpo aliquid* vel ligno, vel ferro, el plumbo, vel alii materiae, *caelo, incido, imprimo,* abiecto augmento κε, et mutata terminatione verbi αι in ηρ. ic legitur apud Alexandrinos Levit. XIII, 28. ὁ γὰρ χαρακτὴρ τῦ κατακαύματός ἐστι. *Herodot.* Lib. I, c. 116. χαρακτὴρ ῦ προσώπυ lineamenta. *Diodor. Sic.* Lib. I. p. 58. τῆς ὄψεως χαρακτῆρας. Conf. *Elsneri* Obff. Sacr. T. II. p. 333. 2) etaphorice: *quaecunque similitudo, omnis, qui alteri simis, aut par est et cum eo comparari potest.* Sic semel ntum in N. T. legitur Hebr. I, 3. ubi Christus dicitur χαρακτὴρ ὑποστάσεως τῦ πατρὸς, h. e. imago maiestatis divinae, ita, ut, qui filium videt, etiam patrem videat. *Chrysostomus* verba Pauli interpretatur per τὸ ὅμοιον εἶναι κατὰ πάντα, κατ' ἰσότητα. *Hesych.* et *Alberti* Glossar. Gr. p. 67. χαρακτήρ· ὁμοίωσις. Conf. *C. G. Molleri* D. de genuina vocum χαρακτὴρ et ὑπόστασις notione ad illustrandum locum Hebr. I, 3. Lipf. 1738. 4. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 387.

ΧΑΡΑΞ, κος, ὁ, *vallum,* seu *agger, quo castra muniri solent, munimentum castrorum, ex palis, terrae infixis, constructum, quod terra, lapidibus, arboribus et lignis aggestis formatur;* etiam *fossa profunda, qua oppidum cingitur;* interdum etiam generatim: *omnia munimenta, quibus urbs obsidione cingitur, et aditus ad eam impeditur,* unde apud Graecos, inprimis *Polybium,* interdum *ipsa castra* notat, *urbi, obsidione cingendae, admota,* a χαράσσω, vel χαράττω *sculpo, incido, imprimo.* In N. T. semel tantum legitur Luc. XIX, 43. καὶ περιβαλῦσιν οἱ ἐχθροί σε χάρακά σοι et vallo te circumdabunt hostes tui. Apud Alexandrinos legitur pro סֹלְלָה *agger, vallum,* Ief. XXXVII, 33. Ier. XXXIII, 4. Ezech. IV, 2. XXVI, 8. מָצוֹר *munitio, propugnaculum,* Devt. XX, 19. et Coheleth IX, 14. et מַצָּב *statio, castra, munitiones,* Ief. XXIX, 3. Adde 2 Macc. XII, 17. *Polyb.* Hist. V, 20. *Arrian.* Exped. Alex. II, 19. 9. Conf. *Kypkii* Obff. Sacr. T. I. p. 312. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 789. et *Palairet.* Obff. Philol. p. 202. *Suid.* χάραξ· τὸ στρατόπεδον. Idem: χάρακα· χαράκωμα, περίφραγμα. χαρακώματα· ὃ περιβάλλοντό τινες ἐν στρατοπέδῳ ἐπὶ σωτηρίᾳ. *Etymol. M.* διαφέρει δὲ ὁ χάραξ καὶ ἡ χάραξ. Τὸ μὲν γὰρ ἀρσενικῶς

νῶς σημαίνει τὸ στρατόπεδον, ἢ τειχισμόν τινα, καὶ τεῖχ-
γμα καὶ χαράκωμα· θηλυκῶς δὲ ὁ τῆς ἀμπέλου. Adde Th.
M. p. 911 seq. edit. Bernard. A χάραξ descendit χαρ-
circumvallo, obsideo. (Ierem. XXXII, 2. Hesych. ἐχαρ-
σαν· ἐκύκλωσεν, ἐπολιόρκησεν.) χαράκωσις· circumval-
vallum, (Devt. XX, 20.) et περιχαρακόω Ies. LII, 2. po-
est pro חָנָה castra metatus est, castra posuit. De discrim.
inter χῶμα et χάραξ vide Miscell. Lips. Nov. Vol. ...
pag. 684.

ΧΑΡΙ'ΖΟΜΑΙ, fut. ίσομαι, 1) proprie: dono, ...
significatione activa: dono, gratis do, gratiose larg...
gratuito concedo, a χάρις, quod vide infra. Luc. VII, ...
καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο τὸ βλέπειν et multos caecos
visu donabat. Conf. Palairet. Obss. Philol. p. 175. Rom.
VIII, 32. πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται; ...
ne etiam cum eo (per ac propter eum, nempe Christum)
omnia (quae nobis utilia et proficua fuerint) nobis ...
concedet? 1 Cor. II, 12. τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν
beneficia, quibus a Deo affecti sumus. Galat. III, 18. ...
δὲ Ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ θεὸς Abrahamo ...
vi promissionis gratuito concessit Deus. Philipp. I, 29. ...
ἐχαρίσθη vobis contigit beneficio divino. ibid. II, 9. ...
ρίσατο αὐτῷ τὸ ὄνομα et concessit ipsi dignitatem. Philem. I,
22. ἐλπίζω γὰρ, ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι
ὑμῖν spero enim, fore, ut ad preces vestras Deus me ...
concedat, nempe liberatum a vinculis. Esther VIII, 1. pro
הָמָן בֵּית־ נָתַן לְאֶסְתֵּר habent Alexandrini interpretes ...
πάντα τὰ ὑπάρχοντα Ἀμὰν ... καὶ ἐχαρίσατο ... Sir.
XII, 3. καὶ τῷ ἐλεημοσύνην μὴ χαριζομένῳ. 2 Macc. III, ...
33. IV, 32. VII, 22. Apud Aelianum V. H. IX, 1. ...
τῷ λαμβάνειν. Xenoph. Mem. I, 2. 10. κεχαρισμένως ...
ciis affecti. 2) gratificor, facio ac do alteri aliquid gra-
de iucundum, et quod benevolentiam alterius parit, gratiam
ab aliquo inire studeo, in alicuius gratiam aliquid facio. Sic
legitur apud Aelian. V. H. II, 21. καὶ τὸν Χρύσιππον ...
δρᾶμα αὐτῷ χαριζόμενος λέγεται διαφροντίσαι. ibid. cap. 41.
χαριζόμενος δὲ τοῖς Ἰνδοῖς. ibid. XIV, 8 et 45. ὡς ἂν μὴ δό-
τις δοκοίη χαρίζεσθαι ἑαυτῷ διὰ τὴν πατρίδα. Thom. M. p.
912. edit. Bernard. χαρίζομαι· οὐ μόνον τὸ δωροῦμαι, ἀλλὰ
καὶ τὸ χάριν τινὶ ποιῶ. οἷον, χαριζόμενός σοι, ἔπραξα τάδε.
Conf. Irmischium in Excursu ad Herodian. I, 4. 14. T. I. Opp.
p. 856. Huc etiam pertinent sequentia N. T. loca: Actor.
III, 14. καὶ ᾐτήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν et homi-
cidam potius in vestram gratiam dimitti ac absolvi petiistis.
Ita donare aliquem alicui apud Latinos occurrit. Conf. Du-
kerum ad Florum III, 5. 10. Graevium ad Cic. Epp. V, 4. et
Kreb...

Bretschn. in Obss. Phil. p. 172. Act. XXV, 11. οὐδείς με δύναται αὐτοῖς χαρίσασθαι nemo me in eorum gratiam damnare et punire potest. ibid. v. 16. ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαί τινα ἄνθρωπον εἰς ἀπώλειαν non licet per leges romanas quemquam in gratiam alienam condemnare. Vulgatus bene: damnare aliquem hominem. ib. XXVII, 24. κεχάρισταί σοι ὁ θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ tui causa servavit Deus in vita omnes, tecum navigantes. Hesych. κεχαρισμένα· ἔρικα, προσφιλῆ. 3) remitto, alicuius rei gratiam facio, eiusm etiam eriassen, et speciatim de creditoribus adhibetur, qui partem debiti, aut totum debitum remittunt. Sic legitur in N. T. Luc. VII, 42. μὴ ἐχόντων δὲ αὐτῶν ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο cum autem neuter esset solvendo, remisit debitum utrique. ibid. v. 43. ᾧ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο cui plus remissum est. Hinc 4) χαρίζεσθαι, vocibus ἀνομιῶν, παραπτωμάτων et aliis similibus iunctum, interdum etiam solo positum, est: condonare peccata, veniam peccatorum concedere, ignoscere. 2 Cor. II, 7. ὥστε τοὐναντίον μᾶλλον ὑμᾶς χαρίσασθαι igitur iam e contrario vos ei veniam dare oportet. ibid. v. 10. ᾧ δέ τι χαρίζεσθε, καὶ ἐγώ. καὶ γὰρ ἐγὼ εἴ τι κεχάρισμαι, ᾧ κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶς si cui quid condonatis, et ego veniam concedo: nam et ego, cuicunque delictum condono, vestrum causa facio. ibid. XII, 13. χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην condonetis mihi hanc iniuriam, vobis illatam, rogo. Ephes. IV, 32. χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, καθὼς καὶ ὁ θεὸς ἐν χριστῷ ἐχαρίσατο ὑμῖν faciles sitis in ignoscendis iniuriis illatis, ad exemplum Dei, qui etiam vobis propter Christum condonavit peccata. Coloss. II, 13. χαρισάμενος ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα. ibid. III, 13. καθὼς καὶ ὁ χριστὸς ἐχαρίσατο ὑμῖν, οὕτω καὶ ὑμεῖς. Dionys. Halic. A. R. Lib. V. p. 280. Φρονίμων μὲν ἀνθρώπων ἔργον ἐστὶ ταῖς φιλίαις χαρίζεσθαι τὰς ἔχθρας. Saepius in N. T. non legitur. Cf. Wetstenii N. T. T. I. p. 701 et 704. ac T. II. p. 628.

ΧΆΡΙΣ, τος, ἡ, 1) proprie: favor, quo quis alium prosequitur, animus benignus ac propitius, benevolentia, benignitas, beneficentia, etiam gratia, qua apud alios floremus. Luc. I, 30. εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ θεῷ Deum enim benignum habes tibi ac propitium. ibid. II, 40. καὶ χάρις θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό. Deus enim ipsi eximio favore aderat. ibid. v. 52. καὶ Ἰησοῦς προέκοπτε χάριτι παρὰ θεῷ καὶ ἀνθρώποις et Iesus fuit admodum commendatus Deo pariter ac hominibus. Act. II, 47. καὶ ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαὸν et gratia apud omnem populum valebant. ibid. IV, 33. χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτοὺς admodum cari erant omnibus. ibid. VII, 10. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου

γῦντι et gratiosum eum reddidit apud Pharaonem per datam facultatem interpretandi somnia. ibid. v. 46. ὃς εὗρε χάριν ἐνώπιον τῦ Θεῦ qui fuit Deo admodum probatus. ibid. XIV, 3. doctrina christiana vocatur ὁ λόγος τῆς χάριτος Θεῦ, quam debemus benignitati ac gratiae divinae. ibid. v. 26. ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τῦ Θεῦ εἰς τὸ ἔργον, ὃ ἐπλήρωσαν unde erant commendati Deo, ut faveret isti negotio, quod iam absolverant, seu, unde abierant cum votis precibus, ut Deus faveret etc. ibid. XV, 11. διὰ τῆς χάριτος τῦ κυρίυ ἰησῦ χριςῦ per gratiam domini Iesu Christi. ibid. v. 40. παραδοθεὶς τῇ χάριτι τῦ Θεῦ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν commendatus a Christianis favori divino. ibid. XVIII, 27. τοῖς πεπιςευκόσι διὰ τῆς χάριτος, scil. Θεῦ, qui per gratiam divinam Christiani facti erant. ibid. XIII, 24. doctrina christiana, ad benignitatem divinam sola referenda, τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τῦ Θεῦ vocatur, et v. 32. ὁ λόγος τῆς χάριτος τῦ Θεῦ. Rom. I, 7. χάρις ὑμῖν ἀπὸ Θεῦ πατρὸς ἡμῶν contingat vobis favor Dei, patris nostri. Nonnullis interpretibus χάρις h. l. est i. q. χαίρειν, εὐπράττειν, adeoque ipsam felicitatem, seu prosperum statum significat: sed hanc explicationem vocabulum εἰρήνη, quod statim sequitur, non admittere videtur. ibid. III, 24. δωρεὰν τῇ αὐτῦ χάριτι nullo merito nostro, mera gratia divina. ibid. IV, 4. τῷ κατὰ χάριν opponitur κατὰ ὀφείλημα. ibid. v. 16. V, 15. 20. ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις potenter se exserit benignitas divina in emendandis et corrigendis hominibus improbis eorumque peccatis condonandis. ibid. v. 21. ὅτω καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ. ibid. VI, 1. ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ ut eo insigniori modo Deus gratiam suam exhibere ac declarare nobis possit. ibid. XI, 1. κατ' ἐκλογὴν χάριτος pro benigna Dei voluntate. ibid. v. 6. XVI, 20. 24. ἡ χάρις τῦ κυρίυ ἡμῶν ἰησῦ χριςῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. 1 Cor. I, 3. XV, 10. 2 Cor. I, 2. VIII, 9. γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τῦ κυρίυ ὑμῶν ἰησῦ χριςῦ considerate humanitatem ac benignitatem domini nostri I. C. ibid. XII, 9. ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μυ sufficiat tibi, me solum tibi ac benigne adesse. Galat. I, 3. 6. ἐν χάριτι χριςῦ per Christi gratiam. ibid. v. 15. Ephes. I, 2. 6. εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτῦ, ἐν ᾗ ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἠγαπημένῳ ut iam nostrum sit laudibus prosequi ac celebrare mirabilem benignitatem, quam praestitit nobis Deus per Christum, dilectum suum filium. ibid. v. 7. κατὰ τὸν πλῦτον τῆς χάριτος αὐτῦ. ibid. II, 5. 7. 8. III, 7. Philipp. I, 2. Coloss. I, 2. 1 Thess. I, 1. 2 Thess. I, 2. 12. III, 18. 1 Tim. I, 2. χάρις, ἔλεος καὶ εἰρήνη. ibid. v. 14. 2 Tim. I, 2. 9. Tit. I, 4. III, 7. Philem. v. 3. Hebr. II, 9. χάριτι, quae est summa Dei benignitas. ibid. IV, 16. ...

ια ἔν μετὰ παῤῥησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος adeamus igitur animo, fiducia pleno, Deum benignum et gratiosum. Conf. quae supra dicta sunt ad vocem θρόνος. ibid. X, 29. Petr. I, 2. V, 10. ὁ δὲ θεὸς πάσης χάριτος Deus vero benignissimus. 2 Petr. I, 2. 2 Ioh. v. 3. Apoc. I, 4. Adde Alexandrinos Genes. VI, 8. εὗρε χάριν ἐναντίον κυρίε. Exod. XXXIII, 16. εὕρηκα χάριν παρὰ σοί. Num. XI, 1. εὕρηκα χάριν ἐνώπιόν σε. Esther. V, 7. Prov. XIII, 16. σύνεσις ἀγαθὴ δίδωσι χάριν. Zachar. XII, 10. πνεῦμα χάριτος καὶ οἰκτιρμε. *Xenoph.* Mem. IV, 4. 4. πρὸς χάριν τοῖς δικαςαῖς διαλέγεσθαι gratiam iudicum captare oratione. *Polyb.* Hist. III, cap. 28. χωρὶς λύτρων, ἐν χάριτι. 2) per metonymiam: *ipsum beneficium, quod ab animo alicuius propitio ac benevolo repetitur, omne, quo alteri fit gratum, felicitas, prosper rerum status.* Ioh. I, 14. πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας instructus facultate vera ac praestantissima beneficia in homines conferendi. ibid. v. 16. χάριν ἀντὶ χάριτος summa et insignia beneficia. Act. XI, 23. ἰδὼν τὴν χάριν τε θεε ut vidit beneficium divinum, nempe propagationem religionis christianae, beneficio divino. Rom. I, 5. δι' ε ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποςολὴν, pro χάριν τῆς ἀποςολῆς, cuius gratia nobis contigit beneficium muneris apostolici. ibid. V, 2. εἰς τὴν χάριν ταύτην, ἐν ᾗ ἑςήκαμεν ad felicitatem illam, qua in praesenti utimur. 1 Cor. I, 4. ἐπὶ τῇ χάριτι τε θεε τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν χριςῷ Ἰησε ob beneficia, quae vobis per Christum a Deo contigerunt. 2 Cor. IV, 15. ἡ χάρις beneficium, quod nempe erat in liberatione e periculo mortis. ibid. VIII, 1. IX, 8. δυνατὸς δὲ ὁ θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς potest enim Deus omni bonorum ac beneficiorum genere vos ornare ac cumulare. ibid. v. 14. Galat. II, 20. ὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τε θεε non vanum et inutile reputo hoc beneficium Dei, quod nempe misit filium suum eo consilio, ut morte eius iustificaremur. Ephes. III, 8. Hebr. X, 29. τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος religionem christianam, quam debemus beneficio divino. 1 Petr. IV, 10. χάρις θεε vocantur χαρίσματα illa, quae paulo ante commemorata erant. ibid. V, 5. et Iacob. IV, 6. ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν mansuetos ac modestos beneficiis ornat. 2 Petr. III, 18. χάρις καὶ γνῶσις religio christiana, quae est beneficium divinum. Huc etiam commode referri possunt e N. T. loca haec: Iacob. IV, 5. μείζονα δὲ δίδωσι χάριν eo maioribus vero bonis ac beneficiis nos afficit:" *Sie hält uns für den Zwang, den wir uns bey Ueberwindung des Neides anthun müssen, durch die ungleich grösseren Vortheile schadlos, die sie uns so reichlich verschafft.* S. Ven. *Pottio* ad h. l. χάρις *gratiam*

gratiam in dicendo atque agendo, vel *humanitatem* (*L*[illegible] *heit*) designare videtur, ut sensus sit: gratiam potius [illegible] humanitatem erga alios nobis commendat. Sed vox [illegible] huic interpretationi non favere videtur. Phil. I, 7. ubi χαρ[illegible] cum *Grotio* ob comma 29. de *calamitatibus* intellego, *quas* [illegible] *religionem christianam Paulus, Romae captivus, perferebat*, et verba συγκοινωνούς μου τῆς χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας ita [illegible]tenda esse existimo: adiutus et sustentatus a vobis omnibus i[n] calamitatibus, quas nunc ob religionem christianam perfero. *Euripid.* Phoeniss. v. 444. Conf. S. Ven. *Morus* ad *Isocr.* Panegyr. c. 16. p. 44. *Hesych.* et *Etym. M.* χάριν· τὴν [illegible] Hinc χάρις 3) speciatim et κατ' ἐξοχὴν *religionem christianam* significat, *quae est summum beneficium divinum*. Sic legitur in N. T. Ioh. I, 17. ubi ἡ χάρις opponitur τῷ νόμῳ legi Mosaicae. Act. XIII, 43. προσμένειν τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ ut in professione ac observatione religionis christianae perseverarent. Rom. VI, 14. οὐ γάρ ἐστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν non amplius severiori lege Mosaica obstricti tenemini, sed religionem christianam profitemini. ibid. v. 15. 2 Cor. I, 12. ἐν χάριτι θεοῦ convenienter religioni christianae. ibid. VI, 1. μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς ut religio christiana [illegible] inter vos efficaciam exserat; seu, ut bene utamini vestra religionis christianae cognitione. Galat. I, 6. ἐν χάριτι χριστοῦ [illegible] εἰς χάριν χριστοῦ. Coloss. I, 6. ubi doctrina christiana ἡ [χάρις] τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ vocatur. 2 Tim. II, 1. Tit. II, 11. *ἐπεφάνη* γὰρ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις innotuit [illegible] doctrina christiana salutaris omnibus hominibus. Hebr. X[II], 15. μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ ne quis deficiat a religione christiana. ibid. XIII, 9. καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν praeclarum est, animum habere, de veritate religionis christianae persuasum. 1 Petr. III, 7. V, 12. [illegible] εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ θεοῦ, εἰς ἣν ἑστήκατε vere esse [illegible] religionem christianam, de qua persuasi et quam [illegible] fessi estis. Iud. v. 4. τὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν χάριν μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν qui religione christiana, summo Dei beneficio, abutuntur ad improbitatem. Non tamen [illegible] si quis χάριν h. l. de libertate illa, in quam nos C[hristus] [illegible] gione sua vindicavit, interpretari mallet. 4) *omnia* [illegible] *Christianorum in hac pariter ac in futura vita*, [illegible] *beneficia, per Christum veris suis cultoribus parta*. [illegible]tur in N. T. Rom. V, 15. et 17. ubi ἡ χάρις τοῦ θεοῦ [illegible] τῷ θανάτῳ, h. e. infelicitati ac miseriae humanae, [quae] delicto Adami originem traxit, adeoque felicitati [illegible] cuius auctor est Christus, qui a Paulo Adamus [illegible] posterior vocari solet. 1 Cor. XVI, 23. ἡ χάρις τοῦ [κυρίου] [illegible] μεθ' ὑμῶν bona, per Christum hominibus [illegible]

bunde contingunt. 2 Cor. XIII, 13. Galat. V, 4. τῆς χάριτος ἐξεπέσατε bonorum, per Christum partorum, jacturam fecistis. Ibid. VI, 18. Ephes. IV, 7. ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ χριστοῦ nos autem omnes participes facti sumus beneficiorum, quae Christianis per religionem contingunt, quanquam gradu, pro libera Christi benignitate, diverso. Ephes. VI, 24. Phil. IV, 23. Coloss. IV, 19. 1 Thess. V, 28. 2 Thess. III, 18. 1 Tim. VI, 21. 2 Tim. IV, 22. Tit. III, 15. Philem. v. 25. Hebr. XIII, 25. Apoc. XXII, 21. 1 Petr. I, 10. ubi χάρις cum vocabulo σωτηρία permutatur. ib. v. 13. τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν felicitatem futuram, quae vobis a Deo offertur ac destinata est. 2 Petr. III, 18. 5) *munus tradendi ac propagandi religionem christianam, quod gratiae divinae acceptum referebant apostoli, munus apostolicum*, quod Rom. I, 5. χάρις καὶ ἀποστολὴ vocatur. Rom. XII, 3. διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι vi muneris apostolici, gratiose mihi a Deo demandati. ibid. v. 6. κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν pro munerum officiorumque, nobis in ecclesia christiana demandatorum, diversitate. ibid. XV, 15. coll. v. 16. 1 Cor. III, 10. Galat. II, 9. coll. v. 7. et 8. Ephes. III, 2. 6) *donum, stips, pecunia collecta in usus pauperum, eleemosyna.* 1 Cor. XVI, 3. ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἱερουσαλὴμ ut eleemosynas vestras Hierosolymas perferant. 2 Cor. VIII, 4. τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους δέξασθαι ἡμᾶς ut benevole acciperemus pecuniam illam, in usus pauperum Christianorum collectam. ibid. v. 6. 7. 19. Adde Sirac. XVII, 16. ubi χάρις est i. q. ἐλεημοσύνη. ibid. XXIX, 18. χάριτας ἐγγύου μὴ ἐπιλάθῃ beneficia sponsoris ne obliviscaris. ibid. XL, 19. *Suid.* χάριτας· τιμάς, εὐεργεσίας. Alexandrini hebraicum חסד Prov. XIX, 22. XX, 28. XXI, 21. ἐλεημοσύνην interpretati sunt. 7) *gratiarum actio*, i. q. εὐχαριστία. Luc. XVII, 9. μὴ χάριν ἔχει τῷ δούλῳ ἐκείνῳ; num gratias aget, seu, gratiamne habebit servo illi? Rom. VI, 17. χάρις δὲ τῷ θεῷ gratiae vero habendae sunt Deo. 1 Cor. X, 30. εἰ ἐγὼ χάριτι μετέχω si ego cum gratiarum actione (h. e. voluntati divinae convenienter) cibum capio. Conf. sequentia. 1 Cor. XV, 57. 2 Cor. II, 14. VIII, 16. IX, 15. Coloss. III, 16. 1 Tim. I, 12. χάριν ἔχω gratias ago et habeo Deo maximas. 2 Tim. I, 3. Hebr. XII, 28. Adde 2 Macc. III, 33. πολλὰς τῷ Ὀνίᾳ τῷ ἀρχιερεῖ χάριτας ἔχε. *Aelian.* V. H. IV, 5. χάριτας ἀπέδοσαν. *Homer.* Iliad. ξ. v. 235. ἐγὼ δέ κέ τοι εἰδέω χάριν ἤματα πάντα. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 774. et T. II. p. 471. 8) *remuneratio beneficii alteri tributi, merces, praemium.* Luc. VI, 32. 33. 34. ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; quodnam inde praemium habebitis? *Arabs* habet h. l. أجر *merces.* Conf. etiam locum paral-

parallelum Matth. V, 46. ubi pro ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; legit
τίνα μισθὸν ἔχετε; *Iosephus* A. I. VI, c. 14. §. 4. ὅτι χα-
-μάλισαν θηρωμένη. ubi sermo est de foemina ventriloq-
quae gratum fecerat Saulo tum, cum nulla spes gratiae re-
dendae affulgeret. Sirac. XX, 16. Esther. VI, 3. τίνα ἐλέο
χάριν ἐποιήσαμεν τῷ Μαρδοχαίῳ; *Hesych.* χάρις· καὶ ἡ
κατὰ εὐεργεσίαν. Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. I. p. 207. *We-
stenii N. T.* T. I. p. 694. et *Salmasium* de Vsuris c. 1. 9) p
synecdochen: *id, quod nobis praemia, mercedem aut favore
alicuius conciliat ac parat.* 1 Petr. II, 19. τοῦτο γὰρ χάρις hoc
enim nobis conciliat favorem Dei ac praemia. ibid. v. 2
τοῦτο χάρις παρὰ θεῷ. 10) *gaudium, voluptas,* i. q. χαρ
cum quo etiam in codicibus N. T. haud raro permutatum re-
peritur. Sic legitur in N. T. 2 Cor. I, 15. ἵνα δευτέραν χαρ
ἔχητε, ubi codex Harleianus χαρὰν habet, e glossemate. Phi-
lem. v. 7. χάριν γὰρ ἔχομεν πολλὴν, ubi etiam loco χάριν le-
gunt χαρὰν, quam lectionem, quanquam glossema sapit, *Gries-
bach.* adeo in textum recepit. Tob. VII, 20. ὁ κύριος τοῦ οὐρα-
καὶ τῆς γῆς δῴη σοι χάριν ἀντὶ τῆς λύπης ταύτης. *Pind.*
Olymp. Od. VII, v. 8. συμποσίου χάρις. *Polyb.* Hist. V, c.
T. I. Opp. p. 671. ed. *Ernesti*: ὧν αἱ μὲν πλείους ἐθελοντὶ κατ
προσέθεντο καὶ μετὰ χάριτος. *Hesych.* χάρις· χαρά. Idem:
πρὸς χάριν· πρὸς τέρψιν. *Suid.* χάριν· τέρψιν. Conf. etiam
Wolfii Curas Philol. in N. T. T. III. p. 578. et *Drusii* Obs.
XIII, 5. 11) *gratum, quod alicui facimus, der Gefalle, oder
die Gefälligkeit, die man einem erzeiget.* Huc pertinet for-
mula καταθέσθαι χάριτας τινὶ, quae significat: *gratum alicui
facere, gratificari alicui,* quae legitur Act. XXIV, 27. et
XXV, 9. de qua partim docte disputavit *Krebsius* in Obss. Flav.
p. 256. partim nos egimus supra ad vocem Κατατίθημι. Refer
etiam huc locum Act. XXV, 3. αἰτούμενοι χάριν κατ' αὐτοῦ flagi-
tantes, ut hoc gratum sibi faceret. *Xenoph.* Mem. III, 5. 23.
12) *quicquid habet vim, gratiam amoremque conciliandi, fe-
stivitas, gratia, venustas, die Annehmlichkeit.* Luc. IV, 22. οἱ
λόγοι τῆς χάριτος, pro ἡ χάρις τῶν λόγων gratia orationis, h. e.
vis orationis ad movendos ac persuadendos animos. Ephes.
IV, 29. ἵνα δῷ χάριν τοῖς ἀκούουσι qui grati et accepti sint audi-
toribus. Coloss. III, 16. ἐν χάριτι, i. q. χαριέντως, ita, ut
aliis placeant. ibid. IV, 6. ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι ora-
tio vestra semper sit gratiosa, h. e. apta ad conciliandum favo-
rem et gratiam. Adde Alexandrinos Ps. XLV, 3. ἐξεχύθη χά-
ρις ἐν χείλεσί σου. Prov. X, 33. χείλη ἀνδρῶν δικαίων ἀποστάζει
χάριτας. Esther. XV, 17. Sirac. XXVI, 17. *Aelian.* V. H. XIII,
c. 33. θαυμάσας τοῦ ὑποδήματος τὸν ῥυθμὸν καὶ τῆς ἐργασίας αὐτὸ
τὴν χάριν. ibid. XIII, 1. χαρίτων μεστὸν χωρίον. *Homer.* Odyss.
Θ', v. 175. ἀλλ' οὔ οἱ χάρις ἀμφιπεριστέφεται ἐπέεσσιν. Conf.
Wol-

Wolfium in Curis Philol. T. I. p. 611. et III. p. 340. ac *Wakefield* in Silva Critica P. III. p. 128 sq. 13) interdum omittitur, v. c. Rom. IV, 1. ubi post *εὑρηκέναι* supplenda est formula *τὴν χάριν Θεῦ*, coll. Genes. XIX, 15. Ephes. III, 8. *τὸν ἀνεξιχνίαστον πλῦτον* (scil. *τῆς χάριτος*) *τῦ χριςῦ*, coll. cap. I, 7. et II, 7. 14) *χάριν*, elliptice positum pro *κατὰ χάριν*, adverbialiter sumitur pro: *in gratiam, gratia, causa, propter.* Luc. VII, 47. *ὗ χάριν λέγω σοι* quapropter significo tibi. Galat. III, 19. *τῶν παραβάσεων χάριν* nequitiae ac ruditatis Iudaeorum causa. Ephes. III, 1. *τέτυ χάριν* ob hanc ipsam doctrinam, quam trado, nempe de coniunctione gentilium ac Iudaeorum in unum coetum per religionem christianam. ibid. v. 14. *τέτυ χάριν*, scil. *ἵνα μὴ ἐκκακῆτε ἐν ταῖς θλίψεσί με*, coll. v. 13. 1 Tim. V, 14. Tit. I, 5. 11. 1 Ioh. III, 12. Iud. v. 16. *ὠφελείας χάριν* turpis lucri studio commoti. Adde Alex. 1 Regg. XIV, 16. Sirac. XXXI, 6. 19. XXXV, 4. et conf. *L. Bos.* Ellipſ. Gr. p. 310. ac *Wetstenii N. T.* T. I. p. 704. et T. II. p. 224. saepius in N. T. non legitur. — *Thomas Mag.* p. 912. ed. *Bernard.* *χάριν· καὶ τὴν δωρεὰν καὶ τὴν ἀντίχαριν λέγε. Σοφοκλῆς ἐν Αἴαντι τῷ μαστιγοφόρῳ·* (v. 523.) *χάρις χάριν γάρ ἐστιν ἡ τίκτεσ᾽ ἀεί. χάριν καὶ τὴν ἡδονήν· ὡς, ὅταν λέγωμεν, τὴν τῶν λόγων χάριν.* — — *χάριν οἶδά σοι καὶ χάριν ἔχω σοι, καὶ χάριν ὁμολογῶ. εὐχαριστῶ δὲ, ὐδεὶς τῶν δοκίμων εἴρηκεν* κ. τ. λ. Cf. *Franc. Alb. Schlosstein* Comment. de voce *χάρις* in N. T. saepe occurrente. Altorf. 1782. 4. et *I. I. Scholten* *Specimen. de diversis significationibus vocis χάρις in N. T. Ultraj.* 1805. 8.

ΧΑ'ΡΙΣΜΑ, *τος*, *τὸ*, *charisma, donum, ex gratia concessum, beneficium, in aliquem collatum, omne, quod quis sine ullo merito suo, sola alterius gratia, accipit*, a perf. pass. *κεχάρισμαι*, verbi *χαρίζομαι* *dono, gratificor*, quod vide supra. Legitur in N. T. Rom. I, 11. *ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν* ut in vos conferam beneficia spiritualia. Male nonnulli interpretes de *donis miraculosis* h. l. sermonem esse opinati sunt: nam verba, quae statim sequuntur, *εἰς τὸ ςηριχθῆναι ὑμᾶς*, satis docent, *χάρισμα πνευματικὸν* h. l. quodvis beneficium divinum significare, quod christianis hominibus contingit et contingere potest, v. c. perfectior religionis christianae cognitio, intensius studium omnium virtutum christianarum, et maior tranquillitas animi. ibid. V, 15. et 16. *χάρισμα* *omnia bona* significat, *quae sunt per Christum hominibus parta, omnem felicitatem Christianorum in hac pariter ac in futura vita.* Opponitur enim *τὸ χάρισμα τῷ θανάτῳ*, h. e. infelicitati humanae, vitiositatis poenae. ibid. VI, 23. *τὸ δὲ χάρισμα τῦ θεῦ ζωὴ αἰώνιος* beneficium vero divinum est felicitas Christianorum olim speranda. Opponitur h. l. *τὸ χάρισμα τῷ ὀψωνίῳ*, h. e.

h. e. mercedi, seu stipendio, quod quis studio et ope[...] promeretur. ibid. XI, 29. ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα Θεοῦ nunquam enim Deum beneficiorum, tam promisso[rum] quam collatorum, poenitere potest. Sermo autem est h. l. [de] promissa olim Iudaeis felicitate in regno Messiae. ibid. XI[I] χαρίσματα sunt dotes ingenii ac facultates animi, a Deo [con]cessae, quae pro officiorum munerumque in ecclesia chri[stiana] diversitate etiam variae ac diversae esse solebant. 1 Cor. I[, 7.] ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι ut nullum bo[no]rum, per Christum veris suis cultoribus partorum, vobis d[esit.] χάρισμα enim h. l. de omnibus salutaribus effectibus [...] ac efficacia religionis christianae scientiae intellegendum e[sse] ex ipsa orationis serie luculenter apparet. ibid. VII, 7. [ἀλλ᾽] ἕκαστος ἴδιον χάρισμα ἔχει ἐκ Θεοῦ sed non omnes habent donum continentiae sibi a Deo concessum, seu, non omnia possunt omnes. Scilicet χάρισμα h. l. temperamentum, seu internam quandam virtutem aut rationem animi ac corporis notat, [qua] aliquis instructus, propensus est ad aliquid faciendum, aut sus[ti]tendum, indolem naturalem. ibid. XII, 4. διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶ diversa quidem et varia sunt dona Sp. S. [...] extraordinaria illa et miraculosa. ibid. v. 9. χαρίσματα ἰαμάτων facultas miraculoso modo sanandi aegrotos. Ea[dem] formula reperitur quoque ibid. v. 28. 30. ibid. v. 31. χα[ρί]σματα τὰ κρείττονα praestantiora dona Sp. S. extraordina[]ria illa et miraculosa. 2 Cor. I, 11. τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα be[]neficium divinum, quod mihi contigit, nempe liberatio [e] periculo mortis, coll. v. 10. 1 Tim. IV, 14. μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος strenue fungaris munere doctoris christia[]ni, tibi demandato. De munere et negotio, alicui ex [gra]tia demandato, speciatim de munere apostolico, etiam vo[]cabulum χάρις haud raro in N. T. usurpari, supra iam [est] a me observatum sub hac voce. Aeque commode tamen χάρισμα h. l. de ipsis dotibus ingenii ac facultatibus animi ad munus doctoris christiani a Deo concessis, explicari potest, quo sensu hoc vocabulum etiam legitur 2 Tim. I, 6. ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ Θεοῦ est: augere sapienti ac con[]tinuo usu dotes ac facultates animi, a Deo concessas. 1 Petr. IV, 10. χάρισμα munus in ecclesia christiana de[man]datum. *Hesych.* χάρισμα· δῶρον. 2) interdum quoque omit[]titur haec vox in N. T. v. c. 1 Cor. XII, 1. post τῶν πνευ[]ματικῶν, et ibid. XIV, 1. post τὰ πνευματικά. Eodem mo[]do etiam substantivum δῶρον quandoque subintelligendum est, ut docuit *L. Bos.* de Ellips. Ling. Gr. p. 76. et 398. Saepius in N. T. non legitur.

ΧΑΡΙΤΟ͂Ω, ῶ, fut. ώσω, *acceptum ac gratum aliquem alteri reddo, gratia ac favore aliquem complector, benefici[is] afficio.*

ioĉo. Praef. pass. χαριτόομαι, ἕμαι, gratiam, seu favorem cuius consequor an superior, gratus et acceptus sum, beneficiis afficior, a χάρις gratia, favor, beneficium. In N. T. bis iterum legitur. Luc. I, 28. χαῖρε, κεχαριτωμένη salve Deo grata ac dilecta a Deo summis beneficiis afficienda! Sermo ibi de Maria, matre Iesu, quae ibidem εὐλογημένη ἐν γυναιξὶν dicatur et ad quam v. 30. angelus, mirabilis conceptionis ac nativitatis Messiae nuncius, inquit: εὗρες χάριν παρὰ τῷ Θεῷ. de Wetsenii N. T. T. I. p. 651. Ephes. I, 6. ἐν ᾗ (scil. χάριτι) ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἠγαπημένῳ qua ductus nos per Christum, dilectum suum filium, summis beneficiis affecit. Alii interpretes verba ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς vertunt: nos gratos sibi reddidit; quod fere eodem redit. Symmach. Ps. XVIII, 26. μετὰ τοῦ κεχαριτωμένου χαριτωθήσῃ. Sirac. IX, 8. ἀπόστρεψον ὀφθαλμὸν ἀπὸ γυναικὸς κεχαριτωμένης. ibid. XVIII, 17. ἰδοὺ λόγος ὑπὲρ δόμα ἀγαθόν, καὶ ἀμφότερα παρὰ ἀνδρὶ κεχαριτωμένῳ. Apud profanos Scriptores haec vox plane non reperitur, ut recte observavit Pfochenius in Distribe de Linguae graecae N. T. Puritate §. 167. et est ex earum genere, quae Oriente potissimum floruerunt. Conf. Drusii Obss. XIII, 6. Bossium ad Casaubonianα p. 85 sq. et Suicerum in Thesauro Eccles. T. II. p. 1503.

ΧΑΡΡΑΝ, vel ΧΑΡΡΑΝ, ἡ, Charran. Nomen proprium ἄκλιτον urbis Mesopotamiae, ad Euphraten sitae et Crassi clade celebris, quae a romanis Scriptoribus Carrae, a Stephano Byzantino et Plutarcho (Crass. p. 559. D. p. 561. D. p. 562. B.) Κάῤῥαι, hebraice חָרָן vocatur. Conf. Hieronymum de Locis Hebraicis Tom. II. Opp. ed. Martian. p. 427. Nomen hoc urbi huic sine dubio dedit Therachus, pater Abrahami, qui eam sic vocavit de nomine filii sui, Haranis, qui modo ante in Vr, urbe Chaldaeorum, mortuus fuerat. Genes. XI, 31. In N. T. semel tantum memoratur Act. VII, 2. πρὶν κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν Χαῤῥὰν antequam Charrane habitaret. Cf. ad h. l. Calovium in Bibl. Illustr. et Cellarium in Geogr. Plen. Lib. III. cap. 15. p. 617 sq.

ΧΑΡΤΗΣ, ου, ὁ, charta. Vox sine dubio latina, quam tamen multi a graeca χαράσσω sculpere deducere malunt, quia illi, qui scribunt, sculpere videntur. In N. T. tantum extat 2 Ioh. v. 12. πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν, οὐκ ἐβουλήθην διὰ χάρτου καὶ μέλανος plura haberem vobis scribenda, sed nolui charta et atramento. Pro hoc legitur in 3 Epistola v. 13. ἀλλ' οὐ θέλω διὰ μέλανος καὶ καλάμου σοι γράψαι. Conf. Hugonem de Originibus Scribendi p. 70. et Schwarzium de Ornamentis Librorum p. 113. Alexandrini usi sunt hac voce Ierem. XXXVI, 23. pro מְגִלָּה volumen, liber convolutus.

ΧΑΣΜΑ, τος, τό, *hiatus*, *vorago*, *intervallum*, *inane*. Maxime dicitur de spatio, quod e loco superiori in inferiorem extenditur; a χαίνω, fut. 1. χανῶ, *hisco*, vel a χάσκω idem; quod legitur 3 Esdra IV, 19. 31. tantum in N. T. legitur Luc. XVI, 26. ubi Abrahamus divitem illum, in inferno constitutum, sic loquens introducitur: καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται et praeterea vasto intervallo discernimur. de Republica Lib. II. p. 211. T. VI. ed. *Bipont.* τῆς γῆς, καὶ γενέσθαι χάσμα κατὰ τὸν τόπον ᾗ ἔνεμεν. *Apollodor.* Bibl. III. c. 2. extr. p. 154. ἐν χάσματι ὑπὸ γῆς ἐκρύβη. *Aelian.* V. H. III, 18. *Euripid.* Phoen. v. 1692. *Hesych.* χάσμα· στόμα, ἢ σχίσμα γῆς. Lex. *Cyrilli* MS. χάσμα· σχίσμα, χάος. *Hesych.* χάος· (Alex. Zachar. 4. Micha I, 6.) χώρισις καὶ τὸ κενόν. Conf. *Raphelii* Herodoteas p. 262. *Graevii* Lectt. Hesiod. p. 115. ad Theogon. v. 700. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 770 sq. et Obss. Sacr. T. I. p. 305.

ΧΕΙΛΟΣ, εος, τό, 1) proprie: *labium*, *seu quae loquelae organon est*, ἀπὸ τοῦ χέειν λόγον, quod dat. Rom. III, 13. ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν aspidum sub labiis eorum est, h. e. sermonibus suis eorumque famae detrahunt. Verba sunt desumta ex CXXXIX, 3. et quoad sensum conveniunt cum mula ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν. Hebr. XIII, 15. χειλέων fructum labiorum, h. e. sermonem, orationem XXXI, 31. Conf. quae supra ad vocem καρπὸς mula, ambiguitate aliqua laborante, dicta sunt. 1 Petr. III, παυσάτω — — χείλη αὐτοῦ, τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον sua, ne dolose loquantur. Adde Alexandrinos VII, 28. Ps. LVIII, 13. 2) per metonymiam *nem, qui labiis profertur, orationem, verba*. Matth. XV, ὁ λαὸς οὗτος τοῖς χείλεσί με τιμᾷ populus hic verbis mihi honorem praestat. Verba sunt desumta ex 13. Marc. VII, 6. Prov. VI, 2. παγὶς γὰρ ἰσχυρὰ χείλη, καὶ ἁλίσκεται χείλεσιν ἰδίου στόματος. utrobique ῥῆμα habet et in textu hebraico legitur ibid. XII, 15. Malach. II, 6. καὶ ἀδικία οὐχ εὑρέθη ἐν χείλεσιν αὐτοῦ. Sirac. I, 26. καὶ ἐν τοῖς χείλεσί σε πρόσεχε. 3) *lingua, qua aliquis utitur, dialectus*. Sic legitur in N. T. 1 Cor. XIV, 21. ἐν χείλεσιν ἑτέροις linguis peregrinis. Eodem modo quo Hebraeos שָׂפָה et χεῖλος apud Alexandrinos usurpatur. Genes. XI, 1. καὶ ἦν πᾶσα ἡ γῆ χεῖλος ἕν, καὶ φωνὴ μία πᾶσι. ibid. v. 6. ἰδοὺ γένος ἓν καὶ χεῖλος ἓν πάντων. et v. 9. συνέχεε τὰ χείλη πάσης τῆς γῆς. 4) metaphorice: *omne, quod est extremum in aliqua re*, et speciatim: *littus*, *ripa*, v. c. maris quod

iod est extremitas eius. Hebr. XI, 12. ἄμμος, ἡ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης arena, quae est ad littus maris. Alexandrini Genes. XXII, 17. ὡς τὴν ἄμμον τὴν παρὰ τὸ χεῖλος (hebr. שפה) τῆς θαλάσσης. ibid. XLI, 3. 17. τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ. Exod. VII, 15. XIV, 31. Deut. II, 36. IV, 48. χεῖλος χειμάῤῥου. Dan. XII, 5. Sirac. XL, 18. *Herodot.* IV, 141. καταστάντα ἐπὶ τοῦ χείλεος τοῦ Ἴστρου. *Ioseph.* B. I. III. c. 10. f. 7. μένειν δὲ ἐπὶ χείλεσι αὐτῷ ἀεὶ τὸ ὕδωρ. Conf. *El. Palairet.* Obss. Philologicas in N. T. p. 385. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 426. Eadem metaphora utuntur etiam *Persae*, cum *littus maris* لب, quod *labium*, seu *labrum* significat, appellant. Vocem vero χεῖλος apud Graecos, ut *labrum* apud Latinos, (v. c. *Livius* XXVII, 37. *Caesar.* B. Gall. VII, 72. 1. *quanquam summa labra fossae distabant.*) de *omni extremitate alicuius rei* dici, satis apparet e multis veterum Scriptorum locis, v. c. *Homero* Iliad. μ', 51. μάλα δὲ χρεμέτιζον (scil. οἱ ἵπποι) ἐπ' ἄκρῳ χείλει (scil. τάφρου, v. 50.) ἐφεστεῶτες. *Aelian.* V. H. XIII, 3. ubi χεῖλος vasis labrum significat: sermo enim est de πυέλῳ ὑαλίνῃ, ἔνθα ἦν κείμενος ὁ νεκρὸς ἐν ἐλαίῳ. *Polyb.* Hist. XI, cap. 13. quibus addi possunt Alexandrini Exod. XXVI, 4. τὸ χεῖλος τῆς αὐλαίας. ibid. v. 10. τὸ χεῖλος τῆς δέῤῥεως. ibid. XXXVI, 10. 4. 2 Paral. IV, 5. χεῖλος ποτηρίου.

ΧΕΙΜΑ'ΖΩ, fut. άσω, non solum *hiemare, hiberna agere, hiemem traducere, hibernare* notat, sed etiam *tempestatem immittere, tempestate iactare.* Hinc praes. pass. χειμάζομαι *vehementi tempestate iactor et affligor, tempestate adversa et pluvia, qualis hieme in mari oriri solet, vexor*, a χεῖμα, τος, τὸ, *hiems, tempestas.* Sic semel tantum in N. T. legitur Actor. XXVII, 18. σφοδρῶς δὲ χειμαζομένων ἡμῶν cum autem vehementer tempestate adversa iactaremur. *Vulg.* bene transtulit: *valida autem nobis tempestate iactatis.* *Thucyd.* Lib. III, cap. 69. αἱ δὲ νῆες — — πρὸς τῇ Κρήτῃ χειμασθεῖσαι. *Ioseph.* A. I. XII, 3. 3. οὐδὲν ἀπέλιπον χειμαζομένης νεώς. Apud *Symmachum* Iob. XXXVII, 6. χειμάζειν hebraico גשם *pluere, pluviam demittere* respondet. *Hesych.* ἐχειμάσθη· ἐταράχθη, τὴν ζάλην ὑπέμεινε. Inde χειμάζεσθαι per translationem pro *vexari* et *perturbari* apud Graecos adhibetur, v. c. apud *Aristoph.* in Ranis v. 364. πόλεως χειμαζομένης. ubi vide *Spanhemium* in notis. *Aeschyl.* Prometh. v. 567. χειμαζόμενον. Scholiastes: πάσχοντα. *Sophocl.* Philoct. v. 1489. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 643.

ΧΕΙ'ΜΑΡ'ῬΟΣ, ου, ὁ, proprie et vi etymologiae: *torrens, qui aestate pedibus transiri potest, ob exiguam aquae profunditatem, quae, ex pluviis aquis et nivium resolutionibus nata, hieme tantum fluere, aestate exsiccari solet.* Compositum

positum enim est ex χεῖμα *hiems*, et ῥόος, ῥῦς, ὁ, *fluxus*, q
a ῥέω *fluo*. Plene dicitur χείμαῤῥος ποταμὸς, ut docuit *Re*
dus in Palaestina p. 285. et *Alberti* in Museo Bremensi Vo
p. 112. Semel tantum in N. T. legitur Ioh. XVIII, 1. ταῦ
εἰπὼν ὁ ἰησοῦς ἐξῆλθεν σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χ
μάῤῥου τοῦ κεδρῶν his dictis abiit Iesus cum discipulis trans to
rentem Cedronem. *Syrus* bene usus est h. l. voce [illegible]
h. e. *vadum, flumen, quod pede transiri potest*, a [illegible]
Conf. ad h. l. *Lud. de Dieu* in Critica Sacra. Schol. ad *Hom*
Iliad. δ'. v. 452. χείμαῤῥοι· οἱ χειμῶνος ῥέοντες ποταμοί, ο
πληρούμενοι ἀπὸ μεγάλων ὄμβρων. *Etym. M.* χείμαῤῥος· χει
μερινὸς ποταμὸς, παρὰ τὸ ἐν τῷ χειμῶνι ῥεῖν. Alexandrini u
sunt hac voce pro נַחַל *torrens, fluvius*, Levit. XI, 9. 10. Num
XXI, 14. 15. Iof. XIII, 9. Iudd. IV, 7. 13. et אָפִיק *torrens*
alveus, Pf. CXXVI, 4. Ezech. XXXVI, 4.

ΧΕΙΜΩΝ, ῶνος, ὁ, 1) proprie: *hiems*, seu *ultima an*
pars, quae autumnum excipit, et copiosis imbribus ac frigori
infesta est, a χεῖμα idem. Sic legitur in N. T. Matth. XXIV,
20. προσεύχεσθε δὲ, ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος ...
te vero Deum, ne istam fugam accidere sinat hiemis tem
pore. Marc. XIII, 18. Ioh. X, 22. καὶ χειμὼν ἦν et hiems erat.
Dies enim festus instaurationis ac repurgationis templi Hie
rosolymitani, qui tunc agebatur, incidebat in diem XXV.
mensis Cislev, qui nostro Decembri respondet. Conf. supra
dicta ad vocem ἐγκαίνια. 2 Tim. IV, 21. σπούδασον πρὸ χει
μῶνος ἐλθεῖν. In versione Alex. respondet hebraico סְתָו,
Cantic. II, 11. Adde Sirac. XXI, 9. *Aelian.* V. H. IX, ...
Hesych. χειμών· ἡ ὥρα. 2) ut latinum *hiems*, (*Virgil. Aen.*
Lib. V, v. 11. *imber, noctem hiememque ferens. Servius ad h.*
l. hiemem, tempestatem. Graecis enim χειμὼν non solum anni
tempus, sed et tempestatem significat.) metaphorice: *tempestas*
pluvia, nubila et procellosa, qualis esse solet hyemis tempore.
Sic legitur in N. T. Matth. XVI, 3. καὶ πρωΐ· σήμερον χειμών·
mane autem dicere soletis: hodie tempestas erit. Opponitur
χειμὼν h. l. τῇ εὐδίᾳ, v. 2. Act. XXVII, 20. χειμῶνός τε οὐκ
ὀλίγου ἐπικειμένου et tempestate vehementi mari incubante.
Plutarch. Timol. p. 250. τέλος δὲ τοῦ χειμῶνος ἐπικειμένου. *Hip*
pocrat. de Vet. Medicina §. 17. ὅταν δὲ αὐτοὺς κυβερνήτας κα
τάσχῃ ἄνεμός τε καὶ χειμών. *Xenoph.* Hist. Gr. I, 7. 2. *Aelian.*
V. H. VIII, 5. IX, 20. Hinc saepe apud Graecos χειμὼν et
σάλος, vel ζάλη (*Herodian.* I, 4. 8.) coniunguntur. Conf.
Munkerum ad *Antonin. Liberal.* Metamorph. c. 26 p. 215.
Gisb. Cuperi Obff. Lib. II. cap. 10. et *Wetstenii* N. T. T. II.
p. 643. In versione Alexandrina Iob. XXXVII, 6. et Esdr.
X.

[, 9. respondet hebraico גֶּשֶׁם *imber*, *pluvia*. Caeterum sub-
stantivum χειμὼν, ut verbum χειμάζεσθαι, per translationem
etiam de *quacunque perturbatione*, *calamitate*, *periculo et ad-
versa fortuna* usurpatur, teste *Hesychio*: χειμών· — καὶ κλύ-
δωνος, ταραχὴ, ζάλη, διωγμός.

ΧΕΙ̃Ρ, ὸς, ἡ, 1) proprie: *manus*, membrum corporis
humani, quo agimus et operamur, q. a. χέω *capio*; est enim
capiendi instrumentum. Matth. III, 12. ὃ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ
αὐτῦ manu tenet ventilabrum. ibid. V, 30. VIII, 15. καὶ ἥψατο
τῆς χειρὸς αὐτῆς et apprehendit eius manum. ibid. IX, 18. 25.
ἐκράτησε τῆς χειρὸς αὐτῆς. ibid. XII, 10. 13. 49. XV, 2. 20.
XVIII, 8. XIX, 13. 15. XXII, 13. XXVI, 23. ὁ ἐμβάψας μετ'
ἐμῦ ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα qui mecum manum in catino in-
tingit. ibid. XXVII, 24. Marc. I, 31. III, 1. 3. 5. V, 23. 41.
VI, 5. ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας impositione manuum. ibid. VII, 2.
. 5. 32. VIII, 23. 25. IX, 27. κρατήσας αὐτὸν τῆς χειρὸς, pro
κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῦ manu eius prehensa. ibid. v. 43. X,
16. τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτὰ, i. q. ἐπιθεὶς αὐτοῖς τὰς χεῖρας,
ut legitur Matth. XIX, 15. Marc. XVI, 18. Luc. III, 17. IV,
40. VI, 1. 6. 8. 10. 54. IX, 62. XIII, 13. XXII, 21. XXIV,
39. 40. 50. καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτῦ, εὐλόγησεν αὐτὺς subla-
tis manibus iis bene precatus est. Ioh. XI, 44. XIII, 9. XX,
20. 25. 27. XXI, 18. ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς συ extendes manus
tuas, h. e. porriges manus tuas alteri. Act. III, 7. VI, 6.
VII, 41. εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν delectati
sunt idolis, quae manibus suis fabricaverant. ibid. VIII, 17.
18. 19. IX, 12. 17. 41. XII, 7. 17. κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ
σιγᾷν manu silentium imperans. Conf. dicta supra ad vocem
κατασείω. ibid. XIII, 3. 16. XVII, 25. ὐδὲ ὑπὸ χειρῶν ἀνθρώ-
πων θεραπεύεται neque colitur manibus hominum, nempe tem-
pla et aras exstruentibus, victimas mactantibus, thus adolen-
tibus, etc. ibid. XIX, 6. 26. ὅτι ὐκ εἰσὶ θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινό-
μενοι Deos nullos esse manu fabricatos. ibid. v. 33. XX, 34.
ταῖς χρείαις μυ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὗται hae meae manus ne-
cessaria mihi suppeditarunt. ibid. XXI, 11. 40. XXIII, 19.
XXVI, 1. ἐκτείνας τὴν χεῖρα manu silentium imperans, i. q.
κατασείσας αὐτοῖς τῇ χειρὶ, (XII, 17.) et κατασείσας τὴν χεῖρα,
ibid. XIX, 33. XXVIII, 3. 4. 8. Rom. X, 21. ὅλην τὴν ἡμέραν
ἐξεπέτασα τὴν χεῖρά μυ πρὸς λαὸν ἀπειθῦντα καὶ ἀντιλέγοντα
quotidie manus meas expandi ad populum inobedientem ac re-
bellem, h. e. ut *Koppius* bene quoad sensum interpretatus est:
indefesso studio elaboravi, ut ad meliorem mentem eos addu-
cerem bearemque, sed obstinato animo esse pergunt. 1 Cor.
IV, 12. XII, 15. 21. XVI, 21. ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ παύλυ,
pro τὸν ἀσπασμὸν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρὶ, mea ipsius manu salu-
tandi formulam litteris his, aliena manu scriptis, adscribo.

Galat.

Galat. VI, 11. 2 Thess. III, 17. 1 Tim. II, 8. ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας sanctos et nullis sceleribus contaminatos preces facere. ibid. IV, 14. V, 22. χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει incautius praeficere alios muneribus ecclesiasticis, seu, nimium festines ordinationem ad munus ecclesiasticum, quae olim, uti etiam nunc, per impositionem manuum fiebat peragebatur. 2 Tim. I, 6. Philem. v. 19. Hebr. VI, 2. XII, 12. τὰς παρειμένας χεῖρας. De sensu huius formulae vide quae supra ad vocem παρίημι dicta sunt. 1 Ioh. I, 1. Act. I, 16. 17. VI, 5. VII, 9. VIII, 4. X, 2. 5. 8. 10. XIII, XIV, 9. 14. XVII, 4. XIX, 2. XX, 1. 4. — Huc etiam pertinent formulae loquendi sequentes, quas separatim notare liceat: a) ἐπὶ χειρῶν αἴρειν τινὰ *manibus aliquem gestare*, i. e. *providam alicuius curam habere*. Matth. IV, 6. Luc. IV, 11. coll. Ps. XCI, 12. b) ἐπιβάλλειν τὴν χεῖρα, vel τὰς χεῖρας ἐπὶ τινὰ *manus alicui iniicere violentas, aggredi aliquem, comprehendere, vel prehendi aliquem iubere*. Matth. XXVI, 50. ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκράτησαν αὐτὸν manus iniecerunt Iesu eumque comprehenderunt. Marc. XIV, 46. Luc. XX, 19. καὶ ἐζήτησαν ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας manus illi iniicere tentarunt. ibid. XXI, 12. Ioh. VII, 33. 44. ubi cum πιάζειν permutatur. Act. IV, 3. V, 18. XII, 1. ἐπέβαλεν Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας [illegible] iussit Herodes rex quosdam Christianos, coll. v. 4. ibid. XXI, 27. Respondet autem haec formula graeca hebraicae שָׁלַח יָד אֶל־פְּלוֹנִי, Genes. XXII, 12. c) ἐκτείνειν τὰς χεῖρας ἐπὶ τινὰ *extendere contra aliquem manus*, h. e. *manus alicui iniicere violentas*, i. q. ἐπιβάλλειν τὰς χεῖρας ἐπὶ τινὰ. Luc. XXII, 53. οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμὲ manus mihi non iniecistis. *Polyb.* Hist. I, c. 3. ἐθάρρησαν ἐπὶ τὰ κατὰ τὰς χεῖρας ἐκτείνειν Romani ausi sunt arma inferre aliquis. d) Formula ἐκτείνειν τὴν χεῖρα, quae, praemissa formulae, qua, quod aliquis manu sua peregerit, indicatur, pleonastice ponitur. Matth. VIII, 3. καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς tum Iesus tetigit eum. ibid. XIV, 31. XXVI, 51. Marc. I, 41. Luc. V, 13. Formulam hanc propter τὸ παρέλκον in Hebraismis ponendam esse, dubio caret. Conf. modo Genes. VIII, 9. וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיִּקָּחֶהָ *et excepit eam*. Iudd. XV, 15. 2 Regg. VI, 7. 2) per synecdochen: *digitus*. Luc. XV, 22. καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ et annulum ad digitum date. 3) per metonymiam caussae efficientis: *omne, quod manu efficitur*, et speciatim: *labor, negotium, quod manu perficitur, opus manuum, ars manuaria*. Ephes. IV, 28. μᾶλλον δὲ κοπιάτω ἐργαζόμενος τὸ ἀγαθὸν ταῖς χερσὶν potius laboret et victum sibi comparet arte quadam utili manuaria tractanda. Huc etiam

m a nonnullis referuntur loca: 1 Cor. XVI, 21. Coloss. IV, 18. ubi voce χεὶρ *scripturam, quae manu fit*, significari volunt et provocant ad *Suidae* auctoritatem, qui χεῖρα, nonnunquam etiam τὸ χειρόγραφον significare testatus est. Ma. Huc pertinet locus Iacob. IV, 8. ubi χεῖρας *ipsas actiones*, *opera, quae per manus fiunt*, significat. Sapient. XIII, 19. ubi χειρῶν εὐπορία est prosper et felix negotiorum eventus. Eodem modo יד et כף apud Hebraeos de *laboribus, qui manu perficiuntur, et de actionibus* usurpantur, v. c. Prov. XXXI, 6. XII, 14. coll. Ps. LXII, 13. *Coran. Sur.* II, 1. *Plin.* H. N. XXXV, c. 14. *Graeci antiqui doron palmum vocant et ideo dora munera, quia manu darentur.* 4) metaphorice: *potentia, potestas, qua quis gaudet*, quia manu firmiter ac valide retinemus id, quod ea prehendimus, aut quia robur per manus maxime se exserit. In hac pro significatione metaphorica non solum de *potestate hominum* usurpatur, sed ἀνθρωποπαθῶς etiam *Deo* tribuitur, ita, ut *immensam eius potentiam et voluntatem efficacissimam* significet, quae, ut generatim in *omnibus eius miraculosis operationibus exserere sese solet*, ita speciatim in *potenti auxilio, quo hominibus adest, cura et tutela, qua veros suos cultores complectitur, poenarum inflictione et decretorum suorum exsecutione* conspicua, digna est, quae ab hominibus suspiciatur ac religiose colatur. Matth. XVII, 22. μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων futurum est, ut ille hominis potestati hostium suorum tradatur. ibid. XXVI, 45. Marc. IX, 31. XIV, 41. Luc. I, 66. καὶ χεὶρ κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ nam Deus illi aderat potentissimo auxilio. ibid. v. 71. ἐκ χειρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς e potestate omnium, qui nobis adversantur. ibid. v. 74. IX, 44. XXIII, 46. εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου tibi tuaeque curae et tutelae commendo animum meum. ibid. XXIV, 7. Ioh. III, 35. καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ et omnia imperio ac potestati eius subiecit. Eandem significationem habet quoque formula ὑπὸ χεῖρα ποιεῖσθαι, quae legitur apud *Xenoph.* in Agesil. I, 22. Ioh. X, 28. καὶ οὐχ ἁρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός μου et nemo eos providae meae curae ac tutelae eripere, aut felicitate privare poterit, quam ipsis destinavi. ibid. v. 29. 39. XIII, 3. Act. IV, 28. ἡ χεὶρ καὶ ἡ βουλή σου voluntas tua efficacissima. ibid. v. 30. ἐν τῷ τὴν χεῖρά σου ἐκτείνειν σε et exsere potentiam tuam. ibid. VII, 50. οὐχὶ ἡ χείρ μου ἐποίησε ταῦτα πάντα; nonne haec omnia omnipotentia mea condidi? ibid. XI, 21. καὶ ἦν χεὶρ κυρίου μετ' αὐτῶν et Deus eos potenter adiuvabat. ibid. XII, 11. XIII, 11. χεὶρ κυρίου ἐπὶ σὲ gravissime te Deus puniat et ita in te potentiam suam exserat. Conf. Exod. IX, 3. Ioh. XIX, 21. Ps. XXI, 9.

Alia

Alia loca huc pertinentia collegit *Glassius* in Philologia Sa p. 934. ed. *Dathii*, Act. XXIV, 7. XXVIII, 17. 2 Cor. XI, Hebr. I, 10. II, 7. VIII, 9. X, 31. φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ terribile est Deo poenas dare. 2 Sam. XXIV, בְּיַד־יְהוָה נִפְּלָה־נָּא. Sirac. VIII, 1. μὴ διαμάχου μετὰ ἀνθρώπου δυνάστου, μήποτε ἐμπέσῃς εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Adde Alexandrinos Exod. XVIII, 14. ἐξείλατό με ἐκ χειρὸς Φαραώ. Gen. XXXII, 11. XXXIX, 4. πάντα ὅσα ἦν αὐτῷ, ἔδωκε διὰ χειρὸς (pro ἐν τῇ χειρὶ) Ἰωσήφ. ibid. XLII, 37. Exod. XIII, ἐν χειρὶ κραταιᾷ ἐξήγαγεν ἡμᾶς κύριος. 2 Sam. III, 12. ἡ χείρ μου μετὰ σοῦ potentissimo auxilio meo tibi adero. 1 Paral. IV, 10. Esdra VII, 5. Ps. XXX, 6. εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου. Nec desunt eiusdem significationis exempla apud profanos Scriptores. Sic v. c. apud *Callimachum* Hymn. in Iovem v. 74. ὑπὸ χεῖρα τεταγμένος. *Pindar*. Nem. Od. VIII, v. 14. χειρὶ καὶ βουλαῖς ἄριστος. *Homer*. Iliad. ζ, v. 57. τῶν μήτις ὑπεκφύγοι αἰπὺν ὄλεθρον, χεῖράς θ' ἡμετέρας. *Heliodor*. Aethiop. I, 56. *Aelian*. V. H. VI, 1. *Suid*. χεὶρ· ἡ βοήθεια, καὶ ἡ ἐξουσία, καὶ ἡ δύναμις. Schol. *Sophoclis* ad Aiacem Flagellif. v. 130. χειρί· δυνάμει. Conf. *Krebsii* Obss. Flav. p. 99. *Georgii* Vindic. N. T. ab Hebraismis Lib. III. cap. 3. p. 281. *Schwarzii* Comment. Crit. Ling. Gr. p. 1417 sq. et *Horat. Vitringae* Animadvv. ad *Vossium* cap. IV. p. 841. Eodem modo non solum vocabulum apud Graecos, (v. c. *Pindar*. Olymp. X. p. 258. ed. *Erasm. Schmidii*, ubi verba Θεοῦ σὺν παλάμᾳ Scholiastes exponit: τῇ τοῦ Θεοῦ δυνάμει καὶ βοηθείᾳ.) sed etiam manus apud Latinos usurpatur, v. c. *Silium Ital*. IX, v. 567. *semel, improbe, nostras sit satis evasisse manus.* 5) *voluntas, arbitrium, beneplacitum.* 1 Petr. V, 6. ταπεινώθητε ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ Θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ, h. e. committite vos et res vestras arbitrio et benignae voluntati Dei O. M. ut possitis aliquando ob vestram malorum tolerantiam (nam de hac in omni loco sermo est) a Deo praemiis affici. Conf. v. 7. Huc etiam commode referri potest locus Act. IV, 28. ὅσα ἡ χείρ σου καὶ ἡ βουλή σου προώρισε γενέσθαι, ubi vocabulo χεὶρ magis *voluntatis*, quam *potestatis* notio convenit ob verbum προορίζειν, quanquam χεὶρ καὶ βουλὴ per ἓν διὰ δυοῖν de potentissima et maxime efficaci Dei voluntate explicari potest. Sirac. XXV, 34. εἰ μὴ πορεύεται (scil. ἡ γυνὴ) κατὰ τὴν χεῖρά σου, ἀπὸ τῶν σαρκῶν σου ἀπότεμε αὐτήν, δὸς καὶ ἀπόλυσον, h. e. uxorem, voluntati tuae non morigeram, libello repudii dato, removeas a te, coll. Ibid. 28. ibid. XLVI, 3. 6) χεὶρ quandoque abundat, maxime si additur praepositionibus ἐν et διὰ, denotantibus causam mediam efficientem. Marc. VI, 2. καὶ δυνάμεις τοιαῦται διὰ

τῶν

ν χειρῶν αὐτοῦ γίνονται; et unde ipsi facultas, tot ac tanta miracula patrandi? Act. II, 23. διὰ χειρῶν ἀνόμων, pro ἀνόμων. ibid. V, 12. διὰ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων per apostolos. ibid. VII, 25. 35. ἐν χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος τῷ ἐν τῇ βάτῳ interveniente oraculo illo divino, quod ... ex flamma dumeti obtigit. ibid. XI, 30. XIV, 3. XV, ... γράψαντες διὰ χειρὸς αὐτῶν τάδε epistolam per eos mittentes in hanc sententiam. ibid. XIX, 11. Apoc. IX, 20. Ad Alexandrinos Levit. XXVI, 46. ὁ νόμος, ὃν ἔδωκε Κύριος ... χειρὶ Μωϋσῆ per Mosen. 2 Paral. XXXIV, 14. Levit. VIII, ... Ios. XIV, 2. XXII, 9. 1 Regg. VIII, 53. 2 Regg. XVII, ... Sirac. XLVIII, 23. XLIX, 8. Conf. *Vorstii* Philol. Sacr. ... p. XIV. p. 361 et 367. ed. *Fischeri*. Eodem modo χεὶρ ... iam apud Graecos interdum pleonastice ponitur, v. c. *Aelian.* V. H. Lib. XIV, cap. 12. τοῦτο εἰργάζοντο αἱ βασιλέως χεῖρες. Conf. *Palairet*. Obss. Philol. p. 286. et *D'Orville* ad *Chariton.* I, 12. p. 273. ed. Lips. 7) quandoque reticetur, ... Act. XVIII, 10. ubi post ἐπιθήσεταί σοι supplendum est ... χεῖρας, quod etiam apud *Apollodorum* Bibl. I, 1. ad ἐπιθέσθαι ... τῷ πατρὶ supplendum est. 8) ἐν χειρί τινός aliquid factum ... dicitur, *quod coram aliquo et in conspectu alicuius factum* ... Sic legitur in N. T. Galat. III, 19. ἐν χειρὶ μεσίτου praeeunte Mose, interprete voluntatis divinae apud Iudaeos futuro. Cf. 1 Sam. XXI, 13. ubi בְּיָדָם est idem, quod in antecedentibus בְּעֵינֵיהֶם. Eodem modo بين يديه *Coran. Sur.* ..., v. 256. usurpatur, ubi de Deo haec leguntur: Deus novit ما بين ايديهم وما خلفهم, *quae inter manus eorum et quae post tergum sunt*, h. e. *praesentia ac futura*. Conf. *Schultensii* Comment. ad Iob. XV, 23. Saepius in N. T. non legitur.

ΧΕΙΡΑΓΩΓΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *manu duco*, a χειραγωγός, quod vide. Bis tantum in N. T. legitur. Act. IX, 8. χειραγωγοῦντες αὐτὸν manu ducentes eum. ibid. XXII, 11. χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν συνόντων μοι manu ductus ab iis, qui mecum erant. Legitur praeterea haec vox apud Alexandrinos Iudd. XVI, 26. pro formula יָד חָזַק in cod. Alexandr. et edit. Complut. Loca veterum scriptorum huc pertinentia sat multa collegit *Wetstenius* *N. T.* T. II. p. 510 seq. *Hesych.* χειραγωγῶ· τῇ χειρὶ ἄγω.

ΧΕΙΡΑΓΩΓΟΣ, οῦ, ὁ, ἡ, *manuductor, qui, vel quae aliquem* (v. c. coecum) *manu ducit*. Compositum est ex χείρ *manus*, et ἀγωγὸς *ductor*, quod est ab ἄγω *duco*. Tantum legitur in N. T. Act. XIII, 11. καὶ περιάγων ἐζήτει χειραγωγούς et oberrans quaerebat, qui sese manu prehensum ducerent. Reperitur praeterea hoc substantivum, sed metaphorice sumtum, apud

ΧΕΡΟΥΒ, et in plurali χερουβείμ et βεὶμ, βὶμ, βὶν, βείν, βίν. Est ipsa vox hebraica כְּרוּב, in plurali כְּרוּבִים, a radice כָּרַב, quod Chaldaeis, Syris, Arabibus *arare* significat, unde כְּרוּב proprie *arantem, bovem arantem* significat. Erant autem Cherubim *certae imagines aureae, quarum corpus instar hominis erat, habentes caput, ex quatuor faciebus conflatum, hominis scilicet, bovis, leonis et aquilae, alas instar aquilae, ad minimum duas, et pedes bovis, vituli,* prout patet ex Ezech. I, 5 — 10. X, 14 — 20. XLI, 18. 19. Impositae erant hae imagines propitiatorio arcae foederis, ita, ut utrumque latus propitiatorii tegerent, expandentes alas, ac thronum formarent, in quo Deus sedere a Iudaeis credebatur; (quo emblemate sine dubio imperium Dei in omnes res creatas significabatur. Conf. Exod. XXV, 18 seq.) positae etiam erant in templo Hierosolymitano, a Salomone exstructo. 1 Regg. VI, 23 — 32. Lectu digna de his figuris ac variis vocis χερουβ significationibus habet *Feithusius* in libro, vernacule scripto: *Von den Cherubinen und in der biblischen Poesie angenommenen Bilderlehre der alten Hebräer. Braunschw.* 1764. 8. *Ioh. Henr. Wepler* D. de Cherubis, angelis tonantibus Hebraeorum. Marb. 1777. 4. et *I. D. Michaelis* Commentat. de Cherubis, Equis tonantibus Hebraeorum, quae in Commentariis Reg. Societ. Goetting. T. I. pag. 157. exstat. Conf. etiam *Schultensium* ad Prov. XXX, 20. qui vocem כְּרוּב deducere mavult ab arabico كرب et Syriaco ܟܪܘܒ *finxit*, unde ܟܪܘܒܐ *formator imaginum*, ut adeo כְּרוּבִים proprie significaret *imagines fictas et formis determinatas, nunquam in rerum natura vivas sic visas,* uno verbo *hieroglyphicas*. In N. T. semel tantum commemoratur Hebr. IX, 5. χερουβὶμ δόξης Cherubim, in quibus se gloria Dei vel schechina revelabat.

ΧΗΡΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *vidua, foemina, marito orbata*, et est foemininum (unde additur passim γυνή, v. c. apud Alex. 2 Sam. XIV, 5. 1 Regg. VII, 14. XI, 26. Dio Cass. XLI, 175. Conf. *L. Bos.* Ellips. Graec. p. 44. et *Elsner.* Obs. Sacr. T. I. p. 199.) adiectivi χῆρος, α, ὁ, *viduus*, a verbo χηρεῦσθαι, quod est *destitui et privari*, (Cyrillus Alex. in Lex. MS. χηρεῦσαι, ἐρήμους ποιῆσαι. χηρῶ· τὸ χωρίζω καὶ τὸ ὀρφανίζω.) quemadmodum *vidua* Latinis est a *viduando*, h. e. orbando. Marc. XII, 40. 42. 43. ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχή. Luc. II, 37. IV, 25. 26. VII, 12. XVIII, 3. 5. XXI, 2. 3. Act. VI, 1. IX, 39. 41. 1 Cor. VII, 8. τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις. 1 Tim. V, 3. 4. 5. 9. 11. 16. In versione Alexandrina respondet hebraico אַלְמָנָה idem. Exod. XXII, 22. 24. Deut. X, 18. XIV, 29. XVI,

XVI, 11. 14. *Hesych.* χήρα· ἡ μετὰ γάμον μὴ συνοικοῦσα ἀνδρί, ἢ τὸν ἄνδρα στερηθεῖσα γυνή. 2) metaphorice non tam *viduam, proprie sic dictam*, quam, ex adiuncto, *omnem personam miseram, desolatam et afflictam, qualis est vidua*, notat. Sic legitur in N. T. Matth. XXIII, 14. ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν viduarum et relictorum ab omnibus ac auxilii inopum bona surripitis. Luc. XX, 47. Iacob. I, 27. ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανὰς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν prospicere hominibus afflictis ac auxilio omni destitutis. Eodem sensu apud Alexandrinos Ps. LXVIII, 6. Deus dicitur ὁ πατὴρ τῶν ὀρφανῶν καὶ κριτὴς τῶν χηρῶν. Adde Ps. XCIII, 6. CXLV, 8. Ies. I, 17. 23. Ier. VII, 5. Sirac. XXXV, 14. 15. 2 Macc. III, 10. 3) de urbe aut provincia si adhibetur, significat *desolatam et incolis ac civibus destitutam*, ad imitationem hebraicae vocis אַלְמָנָה Ies. XLVII, 8. Sic legitur in N. T. non solum Apoc. XVIII, 7. de Babylone: κάθημαι βασίλισσα, καὶ χήρα οὐκ εἰμὶ, καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω, sed etiam apud Alexandrinos Ies. XLIX, 21. ubi hebraico גַּלְמוּדָה *solitaria* respondet. Saepius in N. T. non legitur.

ΧΘΕΣ, idem quod ἐχθές. (Vide *Wetstenii N. T.* T. I, p. 867.) Adverbium temporis, quod 1) significat: *heri, diem hesternum*. Ioh. IV, 52. ὅτι χθὲς, ὥραν ἑβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετὸς heri hora septima liberatus est a febre. Act. VII, 28. Alexandrini usi sunt hac voce pro אֶמֶשׁ *hesterna, praeterita nocte*, vel *heri, vesperi*. Gen. XIX, 34. XXXI, 29. 42. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 1. *Moeris*: χθὲς — ἀττικῶς. *Etym. M.* ἐχθές· οἱ Ἀττικοὶ, χθές· οἱ δὲ κοινοὶ, ἐχθές. Conf. Interpretes ad *Thom. M.* p. 913. edit. *Bernard.* 2) *omne tempus praeteritum*. Hebr. XIII, 8. ἰησοῦς χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς Christus est semper idem, et omnis mutationis expers, manebit semper idem, qui olim fuit et nunc est, h. e. religio christiani est immutabilis. Formula χθὲς καὶ σήμερον respondet formulae hebraicae גַּם־תְּמוֹל גַּם־הַיּוֹם Exod. V, 14. uti olim, ita et nunc. Eodem modo etiam תְּמוֹל *heri* apud Hebraeos usurpatur, v. c. Genes. XXXI, 2. οὐκ ἦν πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ χθὲς καὶ τρίτην ἡμέραν. Exod. IV, 10. XXI, 29. 36. 2 Sam. III, 17. Adde Sirac. XXXVIII, 24. ἐμοὶ χθὲς καὶ σοὶ σήμερον. *Xenoph.* Cyrop. VI, 3. 5. καὶ χθὲς δὲ καὶ τρίτην ἡμέραν τὰ αὐτὸ τοῦτο ἔπραττον. Conf. *Wesseling.* ad *Herodot.* III, 109. p. 129. *Alberti* Observatt. Philol. p. 443. et *Schwarzii* Comm. Critt. L. Gr. p. 1421 seq. Saepius in N. T. non legitur.

ΧΙΛΙΑΡΧΟΣ, ου, ὁ, scil. ἀνὴρ, *chiliarchus, dux mille militum*, etiam *tribunus militum, qui toti legioni praeest, praefectus cohortis*, qui hebraice שַׂר אֲלָפִים, (Exod. XVIII, 21. 25. Devt. I, 15. 1 Paral. XIII, 1. XV, 25.) שַׂר אֶלֶף (1 Sam. XVII,

XVII, 18. XVIII, 13.) et הָאֲלָפִים רָאשֵׁי *caput millium*, Ic. XXII, 14. 21. 30. vocatur; ex χίλιοι *mille*, et ἀρχὸς *dux*, a ἀρχὴ *imperium*. Marc. VI, 21. ubi χιλίαρχοι omnino duces militum, vel potius satellitum praefectos notare videtur. Io. XVIII, 12. ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος cohors igitur cum praefecto cohortis. Scilicet Caesarum aetate in provinciis romanis erant vel legiones, vel cohortes, ut custodirent securitatem ministrarentque magistratibus in rebus iis, in quibus opus esset opera militari. In maioribus provinciis erant legiones, in minoribus vero, v. c. Iudaea, cohortes, quibus praeerant tribuni et subiectos habebant centuriones. Actor. XXI, 31. ὁ χιλίαρχος τῆς σπείρης praefectus cohortis. ibid. v. 32. 33. 37. XXII, 24. 26. 27. 28. 29. XXIII, 10. 15. 17. 18. 19. 22. XXIV, 7. 22. XXV, 23. Apoc. VI, 15. XIX, 18. In utroque posteriori loco χιλίαρχοι sunt generatim *duces militum* collat. Zachar. IX, 7. XII, 5. 6. ubi hebraico אַלּוּף *dux* in versione Alexandrina respondet. *Hesych.* χιλίαρχος· χιλίων ἄρχων. Conf. *Brissonium* de Regno Persarum p. 251 et 785. A χιλίαρχος descendit substantivum χιλιαρχία, quod non solum *praefecturam super mille*, sed etiam *mille virorum agmen* significat. Conf. Alex. Num. XXXI, 48. et 1 Macc. V, 13.

ΧΙΛΙΑΣ, άδος, ἡ, *chilias*, *numerus millenarius*. Pluralis χιλιάδες, ων, αἱ, *millia*, a χίλιοι *mille*. Luc. XIV, 31. εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν ἀπαντῆσαι τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτὸν an valeat cum decem millibus obviam ire illi, qui cum viginti millibus ipsum aggreditur. Act. IV, 4. ὡσεὶ χιλιάδες πέντε circiter millia quinque. 1 Cor. X, 8. Apoc. V, 11. VII, 4 — 8. XI, 13. XIV, 1. 3. 16. Alexandrini ea sunt pro אֶלֶף *mille*, *chilias*. Gen. XXIV, 60. Exod. XII, 37. Ies. LX, 22.

ΧΙΛΙΟΙ, αι, α, *mille*, *millia*. 2 Petr. III, 8. ὡς χίλια ἔτη tanquam mille anni. Apoc. XI, 3. XII, 6. XIV, 20. XX, 2—7. Alexandrini habent pro hebraico אֶלֶף idem, Genes. XX, 16. Num. III, 50. XXXI, 4. 5. 6. et chaldaico אֲלַף, אַלְפָּא idem. Dan. V, 1. Etiam apud Latinos, v. c. *Virgilium*, Eclog. II, 21. Aen. IV, 701. *mille* pro numero summo usurpatur.

ΧΙΟΣ, ου, ἡ. *Chius*. Insula notissima, quae sita est in mari Aegaeo aut Archipelago, inter Samum et Lesbum, insulas. Pertinet ad Ioniam, Asiae minoris provinciam, et obiecta est peninsulae, ubi Clazomenae et Erythrae iacent. Olim *Aethalia* dicta fuit; hodie *Scio* vocatur. Nobilitata fuit insula etiam vini praestantissimi proventu. Vide *Cellarii* Geograph. Antiqu. Lib. III, c. 2. §. 13. p. 15 sq. Nomen hoc nonnulli derivant a χιὼν *nix*. Alii hanc insulam sic dictam putant a Nympha, Chione. Syriacum nomen ܟܝܘܣ *Chios* descendit

cendit a [illegible] *mastix*, nam mastix ibi gignitur. In N. T. semel tantum commemoratur Act. XX, 15. ἀντικρὺ Χίε ex opposito Chii.

XITΩN, ῶνος, ὁ, 1) *tunica, vestis interior, et minoris pretii, cui alia superinduebatur.* Erat autem illa tum *interior*, seu *indusium, interula*, tum exterior, quae interulae superindui solet, et ita differt ab ἱμάτιον, quod *exteriorem vestem et maioris pretii* significat. Ortum suum traxit hoc vocabulum sine dubio ab hebraico כְּתֹנֶת, pro quo graeci interpretes hoc graeco usi sunt, Genes. XXXVII, 3. 31. 33. 2 Sam. XIII, 18. 19. vel כֻּתֹּנֶת idem, cui respondet apud Alexandrinos Exod. XXVIII, 40. Levit. VIII, 7. 2 Sam. XV, 32. Sic legitur in N. T. Matth. V, 40. καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σε λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον et si quis velit tecum litigare et tibi tunicam eripere, illi et pallium tuum concede. ibid. X, 10. Marc. VI, 9. καὶ μὴ ἐνδύσησθε δύο χιτῶνας ne possideatis duas tunicas. Scilicet homines delicatiores pluribus tunicis uti solebant. Vide *Suetonium* in Octavio cap. 82. Luc. III, 11. VI, 29. IX, 3. Ioh. XIX, 23. ἦν δὲ ὁ χιτὼν ἄρραφος tunica vero non erat consuta. Act. IX, 39. Adde *Aelian.* V. H. I, 16. *Pollux* Onom. Lib. VII, c. 13. χιτὼν δὲ, ὁ μὲν ἀμφιμάσχαλος, ἐλευθέρων σχῆμα· ὁ δὲ ἑτερομάσχαλος, οἰκετῶν. *Suid.* χιτών· ἱμάτιον ἀνδρικόν. — — χιτὼν ὤν ἐςὶ λεπτὸν ἱμάτιον ὑποκάμισον, παρὰ τὸ ἐγχεῖσθαι τοῖς μέλεσι. *Thom. M.* χιτών, ἐπὶ ἀνδρὸς — χιτώνιον, ἐπὶ γυναικός. ubi vide interpretes. *Hesych.* χιτών· ἐσθής, θώραξ, ἱμάτιον ἀνδρικόν. Conf. *Braun.* de Vestitu Hebr. II, c. 2. et *Vitsenii* N. T. T. I, p. 309 seq. 2) *vestis quaecunque, sive sit interior, sive exterior et superior.* Sic legitur in N. T. Marc. XIV, 63. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαῤῥήξας τὲς χιτῶνας αὐτῦ, collato Matth. XXVI, 65. τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέῤῥηξε τὰ ἱμάτια αὐτῦ. Hinc etiam χιτὼν in versione Alexandrina respondet hebraico בֶּגֶד *vestis*, Exod. XXXV, 18. 1 Regg. XXI, 27. (καὶ διέῤῥηξε τὸν χιτῶνα αὐτῦ.) Ies. XXXVI, 22. et מְעִיל *pallium*, Ies. LXI, 10. Adde ex libris apocryphis Iudith. XIV, 18. 2 Macc. IV, 38. 3) metaphorice et per metonymiam transfertur ad *ipsum hominem, qui vestibus utitur.* Sic sumenda est haec vox Iud. v. 23. μισῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα, fugite omne commercium cum hominibus impiis omnemque vitiositatis speciem. Conf. supra dicta ad vocem σπιλόω. *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 431. et *Wolfii* Curas Philologicas in N. T. T. IV, pag. 368. Saepius in N. T. non legitur.

XIΩN, όνος, ἡ, *nix*, q. a *χέω fundo.* Ter tantum in N. T. reperitur. Matth. XXVIII, 3. λευκὸν ὡς χιὼν candidum instar

instar nivis, seu nivis candore nitescens, ut habent I[illegible] seu veste effulgens nivea, ut legitur apud Silium Ital. III, 69. Adde Eurip. Rhes. v. 304. Marc. IX, 3. Apoc. I, 14. Alexandrini habent pro שלג idem, Exod. IV, 6. Num. XII, 10. Prov. XXV, 13. et chaldaico תלג idem; Dan. VII, 9.

ΧΛΑΜΥΣ, ύδος, ἡ, chlamys, 1) proprie et generatim omnis generis pallium, seu togam superiorem notat, vestem, quae aliis superindui solet, forte ita dictam a χλιαίνω calefacio, quod indutum totum corpus calefaciat. Sic legitur apud Incertum interpretem 1 Sam. XXIV, 5. ubi hebraico מעיל pallium respondet. Hesych. χλαμύς· (sic enim rescribendum est loco impressi χλαμὸς) χλαῖνα. χλαῖνα vero laenam, seu hibernum vestimentum notat, quo sensu legitur apud Alexandrinos Prov. XXXI, 22. Suid. χλαῖνα· τὸ παχὺ καὶ χειμέριον ἱμάτιον, παρὰ τὸ χλιαίνω. Hesych. χλαῖνα· χλαμύς, ἢ ἱμάτιον χειμερινόν, ἀπὸ τοῦ χλιαίνειν, ὅ ἐστι θερμαίνειν. Conf. Budaei Thesaur. Philol. s. h. v. 2) speciatim vero genus quoddam pallii notat, quod non solum apud Graecos milites tunicae ac loricae superinduere solebant et a Latinis paludamentum vocatur, sed etiam, quo viri principales, imperatores ac duces amicti [illegible] ferunt. Erat autem utrumque cunei fere formam, [illegible] humero, ut plurimum dextro, fibula iuncta, ita, ut [illegible] tantum corporis partem amiciret. Figuram eius exhibet [illegible] Ferrarium Cuperus in Apotheosi Homeri p. 158. Pallia militum (qui ab hoc ipso pallio chlamydati vocantur [illegible] in Rudente Act. II. Sc. 2.) nativum colorem lanae [illegible] pallium vero insigne bellicum et imperatorum, regum [illegible]que, quod a Latinis sagum vocatur, purpurei, ([illegible] 26.) vel coccinei (Plin. H. N. XXII, 2.) coloris erat, [illegible]cuit Octavius Ferrarius de Re Vestiaria P. II. Lib. III, cap. 8 et 15. cum quo conferendus est Fabricii ad [illegible]lani p. 180. et I. C. Wolfius ad Sapphus Fragmenta [illegible] Vnde apparet, quare milites procuratoris romani [illegible] quem se regem Iudaeorum venditasse calumniati [illegible] ei eius, περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην induerint, [illegible] de coccinea, teste Matthaeo, XXVII, 28. et [illegible] illuserant, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν χλαμύδα iterum [illegible] traxerunt, ut ibidem v. 31. legitur. Conf. Ioh. XIX, [illegible] pius in N. T. non legitur. Reperitur praeterea [illegible] Maccab. XII, 35. ubi χλαμὺς Gorgiae, τοῦ τῆς [illegible]τηγοῦ, ut v. 32. vocatur, tribuitur. Apud [illegible] Socr. II, c. 7. §. 5. ἱμάτιά τε ἀνδρεῖα καὶ γυναικεῖα [illegible] καὶ χλαμύδες, καὶ ἐξωμίδες. Aelian. V. H. [illegible] Hesych. χλαμύς· πορφύρα, ἢ χιτών. Pollux Onom. VII, cap. 13. ἤδη δὲ ἐσθήτων ἀνδρείων μὲν χλαμὺς [illegible]

[illegible] III.

ΧΛΕΥ[illegible]

ΧΛΕΥΑΖΩ, fut. άσω, *cavillor*, *contumeliose irrideo*, *illudo*, *vultu*, *voce*, *gestibus ludificor*, *ludibrio excipio*, *sannis excipio*, *subsanno*, a χλευή, ῆς, ἡ, *risus*, *derisio*, *illusio*, *ludibrium*. Bis tantum in N. T. legitur. Act. II, 13. ἕτεροι δὲ χλευάζοντες ἔλεγον alii vero moto risu dixerunt. ib. XVII, 32. ἀκούσαντες ἀνάστασιν νεκρῶν, οἱ μὲν ἐχλεύαζον cum autem audirent resurrectionem mortuorum, alii sannis excipiebant. Reperitur praeterea Prov. XIV, 9. XIX, 28. in Fragmentis Aquilae ac Theodotionis pro hebraico לִיץ *subsannavit*, *irrisit*. Sapient. XI, 15. 2 Macc. VII, 28. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 16. *Demosthen.* p. 78. 12. ed. *Reiske*. *Hesych.* χλευάζει· ἐμπαίζει, γελᾷ. Idem χλεύην interpretatus est γέλωτα, χλευασμὸν, ἐμπαιγμόν. *Thomas M.* p. 915. χλευάζω λέγε, χλευασμὸς (quae tamen vox non solum apud Alexandrinos, Ps. XLIII, 15. LXXVIII, 4. Ierem. XX, 20. sed etiam apud *Demosthenem* p. 254. 3. edit. *Reiske* reperitur.) δὲ μηκέτε, ἀλλὰ χλεύη καὶ χλευασία. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 465.

ΧΛΙΑΡΟΣ, ά, όν, 1) proprie: *tepidus*, a χλιαίνω *tepefacio*, *calefacio*. Sic legitur apud *Iulium Pollucem* in Onomastico VI, 11. p. 612. edit. *Hemsterhus.* et apud *Athenaeum* II, pag. 123. E. τὸ δὲ χλιαρὸν ὕδωρ Ἀθηναῖοι μετάκερας καλοῦσι. 2) metaphorice: *omnis*, *qui languet in alicuius rei studio*, *et remittit aliquid ex ardore*; speciatim in N. T. *remissus*, *segnis in pietatis studio*. Sic semel tantum in N. T. legitur Apoc. III, 16. ὕτως, ὅτι χλιαρὸς εἶ, καὶ ὔτε ψυχρὸς, ὔτε ζεστὸς, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τῦ στόματός μυ, ubi χλιαρὸς, quia opponitur partim τῷ ψυχρῷ, h. e. ei, qui prorsus neglegens est rerum divinarum, partim τῷ ζεστῷ, h. e. ei, qui acerrimo studio religionis christianae tenetur; necessario significat hominem, qui in vera religione christiana debitam attentionem et fervorem non adhibet, incertae est indolis ac prorsus dubiae mentis.

ΧΛΟΗ, ης, ἡ. *Chloë*. Nomen mulieris christianae ac piae matronae Corinthiensis, origine graecum, designans *herbam virentem*. Semel in N. T. eius mentio fit 1 Cor. I, 11. ἐδηλώθη μοι ὑπὸ τῶν χλόης, scil. οἰκείων, nunciatum est mihi a domesticis Chloës. Sic etiam *Theophylactus Chloën* familiae Corinthiensis nomen esse existimat; sed *Ambrosius* ambigit, utrum Chloën vicum facere malit, qui pertinuerit ad ditionem Corinthiorum, an matronam.

ΧΛΩΡΟΣ, ά, όν, per crasin pro χλοερὸς, 1) *virens*, *viridis*, a χλόα, ας, ἡ, ion. χλόη, *herba virens*. Marc. VI, 39. ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ super gramine viridi. Apoc. VIII, 7. καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάη et omne gramen viride combustum est. ibid. IX, 4. ὐδὲ πᾶν χλωρὸν neque ullam herbam viridem. Alexandrini usi sunt pro יֶרֶק *viror*, *viriditas*, *olus*

 viride,

viride, Gen. I, 30. Exod. X, 15. Ios. XV, 6. ירק olus viride
2 Regg. XIX, 26. לח *virens*, *recens*, Gen. XXX, 37. Ezech.
XVII, 24. עשב *herba*, Devt. XXIX, 22. et חציר gramen
Prov. XXVII, 25. Adde *Aelian*. V. H. XIII, 16. 2) non
solum *id*, *quod est herbacei coloris*, notat, sed etiam, quod
est albini, vel *lutei coloris*, *pallidum*, *luteum*, *suppallidum*,
i. q. ὠχρός. Sic legitur in N. T. Apoc. VI, 8. ἵππος χλωρὸς
equus pallidus, seu gilvi, in pallidum vergentis, coloris, qui
etiam *melinus* vocatur secundum *Servium* in *Virgilii* Georg.
III, 83. Vide *Syrum* interpretem. Equus hic pallidus est
equiti suo, i. e. morti concolor, quae pallida est. Inde *Constantius*, imperator, a colore suppallido cognomen Chlori
habuit et avis χλωρίων, vel χλωρεὺς (*Hesych*. χλωρεύς· ὄρνεον χλωρόν.) dicta est a colore luteo, quem habet. Conf.
Foesii Oeconom. Hippocr. p. 408. *Salmasii* Exercitationes
Plinianas p. 594 et 1155. *Braunium* de Vestitu Sacerdotum
Hebraeorum p. 171. et *Bocharti* Hierozoicon P. I. p. 109.
Hesych. χλωρός· ὠχρός. ὠχρὸν χρῶμα conflatur, λευκῷ ξανθῷ μεμιγμένῳ, ut in *Timaeo* docet *Plato*. Conf. *Wetstenium*
N. T. T. II, p. 773 seq.

ΧΟΪΚΟΣ, ἡ, όν, 1) *pulvereus*, *terreus*, *terrestris*, cuius origo terrestris est, a χόος, ὄς, ὁ, *terra egesta*, pulvis.
1 Cor. XV, 48. οἷος ὁ χοϊκὸς, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοὶ qualis erat
Adamus, cuius origo erat terrestris, tales etiam sunt omnes
homines, terreno corpore induti. Opponitur h. l. ὁ χοϊκὸς
τῷ ἐπουρανίῳ. ibid. v. 49. *Hesych*. χοϊκός· πήλινος, γήϊνος.
Idem tradit *Suidas*. *Alberti* Gloss. Gr. p. 136. χοϊκὸς γήϊνος. *Cyrillus Alex*. in Lex. MS. χοϊκός· γηγενὴς καὶ . . .
2) ex adiuncto: *caducus*, *corruptibilis*, *mortalis*. 1 Cor. XV,
47. ὁ πρῶτος ἄνθρωπος, ἐκ γῆς, χοϊκὸς primus homo e terra
ac mortalis erat. Saepius in N. T. non legitur.

ΧΟΪΝΙΞ, ικος, ἡ, *choenix*, mensura aridorum, ponderans duas libras romanas, aut XXIV. uncias, aut continens
heminas tres, seu sextarium unum et dimidium. Octo choenices modium explebant. Secundum *Wetstenium* N. T. T. II.
p. 772. capiebat duos sextarios frumenti totidemque libras.
Fuit quidem haec mensura aridorum pro varietate regionum
varia; constat autem ex *Athenaeo*, *Diodoro Siculo* (. . .
49.) et aliis Scriptoribus, olim tantam mensuram frumenti
designasse, quae singulis diebus servis et militibus distribuebatur in alimentum, aut, quae homini uno die ad vitam sustentandam sufficit: unde a *Diogene Laërtio* VIII, c. 18. (
χοῖνιξ ἡμερήσιος vocatur, (ubi conf. notas *Menagii*,) ac ab *Athenaeo* III, pag. 90. E. ἡμεροτροφίς. et illud *Pythagorae*: χοίνικι μὴ ἐπικαθίσαι, *super choenice ne sedeas*, h. e. non unius
diei demenso acquiescendum, sed in crastinum prospiciendum.

Herodot. Lib. VII, cap. 231. pag. 598. ἡ χοίνικα πυρῶν ἑκάστης ἡμέρης ἐλάμβανε καὶ μηδὲν πλέον. Conf. *Eisenschmid.* de ponderibus et Mensuris Sect. II. cap. 3. pag. 81 seq. *Waseri* librum de Mensuris Hebraeorum II, 3. et *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. L. I, c. 26. In N. T. bis tantum legitur. Apoc. VI, 6. χοῖνιξ σίτου δηναρίου καὶ τρεῖς χοίνικες κριθῆς δηναρίου choenix tritici denario, et tres choenices hordei denario, nempe vendantur, quo maxima annonae gravitas significatur, nam olim vulgo singuli modii veniebant pro singulis denariis. Vide *Ciceronem* in Verrem III, 81. Alexandrini usi sunt hac voce pro בת *bathus*. Ezech. XLV, 10. 11. *Hesych.* χοῖνιξ· μέτρον τι καὶ πέδη, καὶ νάρθηξ.

ΧΟΙ͂ΡΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) *porcus*, *porca*, *sus*, sine dubio a χοράς, quod *sordes* significat; delectatur enim spurcitie: quemadmodum latinum *porcus*, quasi *spurcus*. Auctor *Etym. M.* vult dici a χοῦν ἐρευνᾶν, quod humum rostro scrutetur. Matth. VIII, 30. ἀγέλη χοίρων grex porcorum. Ibid. v. 31 et 32. Marc. V, 11. 12. 13. 14. 16. Luc. VIII, 32. 33. XV, 15. 16. *Thom. M.* p. 916. χοῖρος, καὶ σῦς, καὶ ὗς, ἐπὶ παντὸς χοίρου. χλούνης δὲ, καὶ μονιὸς, καὶ χαυλιόδους, καὶ ἔτι κάπρος, ἄγριος σῦς, κ. τ. λ. Iam quia porcus spurcitie delectatur et inter animalia impura a Iudaeis referebatur, hinc χοῖρος 2) metaphorice dicitur *homo profanus*, *impius*, etiam *homo*, *voluptatibus deditus et omnem spurcitiem ac turpitudinem amans*. Sic legitur in N. T. Matth. VII, 6. μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων neque proiiciatis margaritas vestras coram porcis, h. e. ne sanctissimam et praestantissimam doctrinam christianam (coll. c. XIII, 45.) tradite profanis eius contemtoribus. Similis sententia reperitur in *Proverb. Arab.* Cent. II, p. 29 seq. Conf. *Vorstium* de Adagiis N. T. cap. IV, p. 779 seq. edit. *Fischeri*. Saepius in N. T. non legitur.

ΧΟΛΑ´Ω, ῶ, fut. άσω, *irascor*, *indignor*, *succenseo*, a χολὴ *bilis*, quia ira vehementi effervescit bilis et effunditur ex vesicula sua. Construitur cum dativo; et semel tantum in N. T. legitur Ioh. VII, 23. ἐμοὶ χολᾶτε; an mihi irascimini? *Versio Vulg.* *indignamini*. Codex D. *irascimini*. *Aristoph.* Plut. 12. Schol. χολᾶν παρὰ τοῖς ἀττικοῖς τὸ μαίνεσθαι, παρὰ δὲ τοῖς κοινοῖς τὸ θυμοῦσθαι.

ΧΟΛΗ´, ῆς, ἡ, 1) proprie: *flava et pallida bilis*, *quae sub ima hepatis parte in vesicula quadam continetur*. Conf. *Foesii* Oeconomiam Hippocratis p. 409. 2) per metonymiam vel synecdochen *quemvis amarorem* notat, sive *fellis*, sive *absynthii*, sive *myrrhae*, speciatim vero in N. T. *myrrhae amaritudinem*, *rem amaram*. Matth. XXVII, 34. ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ὄξος μετὰ χολῆς μεμιγμένον porrigebant ipsi vinum

myrrhatum, collat. Marc. XV, 23. καὶ ἐδίδουν αὐτῷ πιεῖν ἐσμυρνισμένον. Alexandrini usi sunt hac voce pro ראש, quod non tantum *caput*, sed etiam *fel* et *amarorem* notat, ut Ps. LXIX, 22. ab Alexandrinis πικρὸν et Hosea X, 4. Amos VI, 12. a *Vulgato* redditur *amaritudo*. Deut. XXXII, 32. Ps. LXVIII, 26. Ierem. VIII, 14. IX, 14. מְרֵרָה et מְרוֹרָה *fel, amaritudo*, Iob. XVI, 13. XX, 14. et לַעֲנָה *absynthium*, Prov. V, 4. Thren. III, 15. 3) metaphorice non solum *iracundia* (quia flava bilis caussa est irae,) *odium* (*Demosthen.* p. 778 edit. *Reiske.*) et *insania*, (*Hesych.* χολή· μανία· πικρία. *Thom. M.* p. 916. χολὴ καὶ χολᾷ ἐπὶ μανίας. *Aristoph.* Nub. v. 8..) sed etiam *impietas, perversitas, vitiositas, malitia, malignitas*. Sic legitur in N. T. Act. VIII, 23. ubi χολὴ πικρίας est *summa perversitas*, coll. Deut. XXIX, 18. ubi ראש et לענה eodem sensu iuncta reperiuntur. Saepius in N. T. non legitur.

ΧΌΟΣ. Vide infra χοῦς.

ΧΟΡΑΖΙ'Ν, ἡ. Vide infra χωραζίν.

ΧΟΡΗΓΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *sum dux chori, chorum duco, sum chori ductor ac praefectus, praeeo, choragum ago*; item: *chorum meis sumtibus conduco, instruo et omnibus rebus orno*; porro: *liberaliter et magnifice suppedito ac procuro omnia illa, quae ad ludos edendos et dies festos celebrandos sunt necessaria*, a χορηγὸς, ῦ, ὁ, *choragus, dux chori, qui suis sumtibus chorum comparat, et suppeditat omnia ornamenta choreas agentibus, omnesque sumtus ludorum edendorum facit*; ex χορὸς *chorus*, et ἡγέομαι *duco*. Verbum χορηγεῖν antiquissima significatione esse: *magistrum et praefectum chori esse, chorum rationem ac artem canendi docere, choroque modum dare, et carmen auspicari*, et χορηγὸν proprie dictum esse χοροστάτην, ἀρχέχορον, τὸν ἡγούμενον τῦ χορῦ καὶ τῆς ᾠδῆς, non solum ipsa etymologia vocis, sed clarissime *Athenaeus* docet, qui Lib. XIV. c. 8. ita de his verbis exposuit: ἐκάλυν δὲ καὶ χορηγὺς, ὥς φησιν ὁ Βυζάντιος Δημήτριος ἐν τετάρτῳ περὶ ποιήματος, ὐχ ὥσπερ νῦν τὺς μισθυμένυς τὺς χορὺς, ἀλλὰ τὺς καθηγυμένυς τῦ χορῦ (καθάπερ αὐτὸ τὔνομα σημαίνει) πρὸς τὸ χρηστομυσεῖν, καὶ μὴ παραβαίνειν τὺς τῆς μυσικῆς λόγυς. Sed, observante ad h. l. Casaubono, primus hic vocum χορηγεῖν et χορηγῦ usus succedente tempore adeo in desuetudinem abiit, ut vix ullus ex omnibus scriptoribus graecis antiquis ita iis usus esse reperiatur. Apud Scriptores Atticos alter inprimis significatus obtinet, quo utrumque vocabulum de eo usurpatur, qui suis sumtibus χορὸν comparat, instruit, omnibus rebus ornat et in eo genere exerceri curat, in quo eum vult certare, ut verbis utar *Ernestii* in Notis ad *Xenoph.* Memorab. III, 4. 3. Vide etiam *Xenoph.*

Xenoph. Librum de Republica Athen. I, 13. Cuperum Lib. I. Obseruatt. c. 1. et in Apotheosi Homerica p. 77. Salmasium de Vsuris cap. 3. pag. 58. Spanhemium ad Callimachi Hymn. in Dian. v. 266. et Pollucis Onom. III, 6. IV, 15. et IX, 5. Hinc χορηγία et χορήγιον, ut Latinorum choragium, refertur apud veteres inter munera publica (λειτουργίας), quae praestabat is, qui sumtum scenae praebet in totam fabulam, non in solum chorum. Conf. Xenoph. Oeconom. II, 6. Ab hoc proprio χορηγῶν significatu verbum χορηγεῖν 5) non solum denotat: dirigere, administrare, (v. c. apud Lucianum in Necyomant. T. I. p. 477. edit. Hemsterhus. ubi cum διατάττειν iungitur,) sed etiam simpliciter παρέχειν, largiri, suppeditare, quibus opus est ad aliquam rem conficiendam, rebus et adiumentis necessariis instruere, subministrare, suggerere. Herodian. I, 6. 9. αὐτάρκως δὲ ὁ δῆμος χορηγῆσαι πλῆθος ἐπιλέκτων νεανιῶν. ubi videndus Irmischius p. 202. Polyb. Hist. III, 48. μόνον σῖτω ἀφθόνως ἐχορήγησε τὸ στρατόπεδον, ἀλλὰ καὶ κ. τ. Diodor. Sic. in Excerptis T. II. p. 568. ed. Wesselingii, ubi Hannibal dicitur κεχορηγημένος ὑπὸ τῆς Φύσεως ἀγχινοίᾳ, i. e. natura praecipua quadam solertia instructus. Aelian. V. H. IV, 19. XII, 1. Alia loca dedit Krebsius in Obseruatt. Flavianis p. 306. et in Notis ad Decreta Romanorum pro Iudaeis p. 22 seq. In N. T. bis tantum legitur. 2 Cor. IX, 10. ἄρτον εἰς βρῶσιν χορηγῆσαι panem ad cibum suppeditare. 1 Petr. IV, 11. εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος, ἧς χορηγεῖ ὁ Θεός si quis munere diaconi, vel doctoris christiani fungitur, fungatur pro viribus, quas Deus suppeditat. Adde 1 Regg. IV, 7. Sirac. I, 8. 23. XVIII, 31. XXIX, 42. XLIV, 7. 1 Macc. XIV, 10. 2 Maccab. III, 2. IV, 49. IX, 26. Hesych. χορηγεῖ: παρέχει, δίδωσι. Conf. Wetstenii N. T. T. II, p. 201.

ΧΟΡΟΣ, ῦ, ὁ, chorus, multitudo, seu caterva canentium et tripudiantium, chorea, tripudium, etiam strepitus, quem canentes et saltantes edunt, q. χαρὸς, a χαρὰ gaudium, vel χαίρω gaudeo. Semel tantum in N. T. legitur Luc. XV, 25. ἤκουσε συμφωνίας καὶ χορῶν audivit concentum et choros, vel strepitum, quem coetus canentium et saltantium edebat. Alexandrini usi sunt hac voce pro מְחֹלָה et מָחוֹל idem, Exod. XV, 20. Iudd. XI, 34. XXI, 21. Thren. V, 15. חֶבֶל caterva, coetus, turba, 1 Sam. X, 5. 10. (χορὸς προφητῶν. Confer Aelian. V. H. III, 19. χορὸς ὁμιλητῶν caterva discipulorum.) חָלִיל tibia, fistula. 1 Regg. I, 40. Adde Xenoph. de Mag. Equit. I, 26. et de Republ. Laced. IV, 2. ubi χορὸς ἀξιακροαματώτατος est, cuius cantus omnibus est auditu iucundus. Vide Spanhemium ad Callim. pag. 360. et Wetstenii N. T. T. I. p. 761. Hesych. χορός: κύκλος, στέφανος.

ΧΟΡΤΆΖΩ, fut. άσω, 1) proprie: *herbis*, seu *gramine pasco*, *foeno saturo*, et est verbum proprium de animalibus, quibus pabulum datur, a χόρτος, ȣ, ὁ, *herba*, *gramen*. Sic legitur apud *Hesiodum* Ἔργ. καὶ Ἡμέρ. v. 450 et 752. Conf. quae infra dicentur ad vocem χόρτασμα. Haud infrequenter tamen non solum in N. T. sed etiam in libris profanorum Scriptorum χορτάζειν 2) de hominibus adhibetur, ita, ut sit *saturare*, *satiare*, *cibum ac nutrimenta suppeditare*. Matth. XIV, 20. καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν et comederunt omnes et saturati sunt. ibid. XV, 33. ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσȣ̃τον ut ad satietatem tanta multitudo edere possit. Marc. VI, 42. VII, 27. VIII, 4. 8. Luc. IX, 17. XVI, 21. Ioh. VI, 26. Phil. IV, 12. καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν. Iacob. II, 16. θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε sint vobis vestes et nutrimenta. Apoc. XIX, 21. Alexandrini in eadem significatione hac voce usi sunt pro שָׂבַע *satiatus*, *saturatus fuit*, in Hiphil *saturavit*. Ps. XXXVI, 20. LVIII, 17. CXXXI, 6. Adde *Arriani* Differt. Epictet. Lib. I, c. 9. III, c. 22. Conf. etiam *L. Bos*. Obss. Philol. ad Luc. VI, 21. *Wetstenii* N. T. T. I, p. 288. et *Casaubonum* ad *Athenaeum* Lib. III, cap. 21. p. 156. 3) metaphorice: *satisfacio alicuius desiderio*, *satis et affatim alicui aliquid do*. Matth. V, 6. μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται beati, qui veri ac vehementi virtutis desiderio et studio tenentur, nam votis eorum ac desideriis satisfiet. Luc. VI, 21. Vid. Alexandrinos Thren. III, 15. 19. Saepius in N. T. non legitur.

ΧΌΡΤΑΣΜΑ, τος, τὸ, 1) proprie: *pabulum*, *plur. pecudum*. Est verbale a prima persona perf. pass. κεχόρτασμαι verbi χορτάζω *herbis*, seu *gramine pasco*, *foeno saturo*. Respondet in hac significatione apud Alexandrinos hebraico voci *pabulum*, Gen. XXIV, 25. 32. XLII, 27. (δȣ̃ναι χορτάσματα τοῖς ὄνοις αὐτȣ̃.) et עֵשֶׂב *herba*. Deut. XI, 15. καὶ δώσει χορτάσματα ἐν τοῖς ἀγροῖς σȣ τοῖς κτήνεσί μȣ. Adde Sirac. XXXIII, 29. et XXXVIII, 29. 2) per synecdochen: *cibus*, *victus et alimentum hominum*. Sic semel tantum in N. T. legitur Act. VII, 11. οὐχ εὕρισκον χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν non invenerunt cibum maiores nostri, seu, non habebant maiores nostri, quo vescerentur. Conf. v. 12.

ΧΌΡΤΟΣ, ȣ, ὁ, *gramen*, *herba*, *foenum*, *flores*, *culmus*, *calamus*, *spica virescens*, *stipula*. Matth. VI, 30. τὸν χόρτον τȣ̃ ἀγρȣ̃ flores agrestes. ibid. XIII, 26. ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ καρπὸν ἐποίησε ubi vero effloruit gramen, seu calamus tritici, (coll. v. 25.) et fructum edidit. ibid. XIV, 19. κελεύσας τȣ̀ς ὄχλȣς ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τȣ̀ς χόρτȣς iussit discumbere populum in graminetis; ubi videndus *Wolfius*. Marc.

Marc. IV, 28. πρῶτον χόρτον, εἶτα στάχυν. ibid. VI, 39. ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ super viridi gramine. Luc. XII, 28. τὸν χόρτον ἐν τῷ ἀγρῷ flores agrestes. Ioh. VI, 10. 1 Cor. III, 12. χόρτον, καλάμην. Iacob. I, 10. ὡς ἄνθος χόρτου παρελεύσεται sicut flos graminis transibit. ibid. v. 11. 1 Petr. I, 24. Apoc. VIII, 7. IX, 4. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini usi sunt hac voce pro דשא *gramen*, Ies. XV, 6. חציר *gramen*, *foenum*, Iob. XL, 10. Ps. XXXVI, 2. (ὅτι ὡσεὶ χόρτος ταχὺ ἀποξηρανθήσονται.) ibid. CII, 14. Ies. XL, 7. 8. עמיר *manipulus*, Ier. IX, 21. καὶ ἔσονται ὡς χόρτος ὄπισθεν θερίζοντος, et קש *stipula*. Iob. XIII, 25. XLI, 20. Adde *Xenoph.* Anab. Lib. I. cap. V. §. 5. et 10. et *Diodor. Sic.* II, 16.

ΧΟΥΖΑΣ, ᾶ, ὁ, *Chuzas*. Nomen proprium viri, qui fuit procurator Herodis, et semel tantum in N. T. commemoratur Luc. VIII, 3. καὶ Ἰωάννα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρώδου. *Pagani* idem est, quod כוזא *videns*.

ΧΟΥΣ, contractum pro χόος, ὁ, *terra egesta*, *pulvis terrae*, i. q. κονιορτὸς, a χέω *fundo*. Bis tantum legitur in N. T. Marc. VI, 11. ἐκτινάξατε τὸν χοῦν τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν excutite pulverem, qui est sub pedibus vestris; coll. Luc. X, 5. τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἀποτινάξατε. Apoc. XVIII, 19. ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν iecerant pulverem in capita sua, quod apud Iudaeos erat signum lugentium. Adde Ios. VII, 6. καὶ ἐπέβαλον τὸν χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν. Ies. LII, 2. ἐκτίναξαι τὸν χοῦν καὶ ἀνάστηθι. Thren. II, 10. ἀνεβίβασαν χοῦν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν. Gloss. *Steph.* Gr. Latin. χοῦς· ὁ κονιορτὸς, *pulver*, *pulvis*.

ΧΡΑΟΜΑΙ, contracte **ΧΡΩΜΑΙ**, fut. χρήσομαι, 1) proprie: *commodata accipio*, *mutuor*, a χράω *do mutuo*, *commodo*, *commodato do*. 2) *utor aliqua re*, *tracto aliquem*, *me gero erga aliquem*. Construitur cum dativo, vel potius ablativo. Act. XXVII, 3. φιλανθρώπως τε ὁ Ἰούλιος τῷ Παύλῳ χρησάμενος Iulius vero Paulum humaniter tractans. *Xenoph.* Cyrop. I, c. 4. §. 13. τί αὐτῷ χρήσῃ; quomodo eum tractares? *Appian. Alexandr.* de Bello Parthico p. 254. Κράσσῳ χρησάμενος φιλανθρώπως. *Diodor. Sic.* XVI, p. 120. Sic etiam Latini dicunt: *uti aliquo familiariter*, *humaniter*, etc. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 637. Act. XXVII, 17. βοηθείαις ἐχρῶντο auxilio utebantur. 1 Cor. VII, 21. μᾶλλον χρῆσαι utere hac opportunitate, tibi oblata. ibid. v. 31. οἱ χρώμενοι τῷ κόσμῳ τούτῳ qui utuntur rebus terrenis. ibid. IX, 12. ἀλλ' οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ sed nunquam usi sumus hac libertate nobis concessa. ibid. v. 15. 2 Cor. I, 17. μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; num forte levitate usus, vel leviter versatus sum? ibid. III, 12. πολλῇ παῤῥησίᾳ χρώμεθα summa animi

animi libertate utimur. ibid. XIII, 10. ἵνα παρὼν μὴ ἀποτό-
μως χρήσωμαι, scil. ὑμῖν, ne praesens vos durius tracta-
cogar. 1 Tim. I, 8. ἐάν τις αὐτῷ νομίμως χρῆται si quis
lege recte utatur, h. e. si quis legi convenienter ag
Syrus bene transtulit: ܐܢ ܐܢܫ ܐܝܟ ܢܡܘܣܐ ܡܬܕܒܪ ܒܗ
si quis secundum legem versetur in ea. ibid. V, 23. οἴνῳ ὀλί-
γῳ χρῶ (imper. contr. pro χράου) vino exiguo utere. Sae-
pius in N. T. non legitur. Adde *Aeschin. Socr.* Dial. II, p.
24. 26. 32. ὡς χρηστέον αὐτοῖς quomodo utendum sit i
Aelian. V. H. II, 15. ὕβρει καὶ ἀλαζονείᾳ χρώμενοι petulanter
et insolenter sese gerentes. ibid. c. 20. ὁρῶν τὸν υἱὸν τοῖς
ὑπηκόοις χρώμενον βιαιότερόν τε καὶ θρασύτερον videns filium
subiectos suos violentius ac ferocius tractare. ibid. XII,
57. *Eurip.* Phoen. v. 547. et 971. *Herodian.* I, cap. 8. §. 1
ἐκείνοις συμβούλοις χρώμενος. ubi videndus *Irmischius.* Adde
Alexandrinos Gen. XVI, 6. XXVI, 29. XXXIV, 30. Prov.
XXIV, 29. Esther. II, 9. 2 Macc. XII, 14. Apud *Hesychium*
χρῆσθαι inter alia exponitur πράττειν agere.

ΧΡΑΩ, ῶ, fut. ήσω, *commodo, do mutuo, commodato in usum rei alicui concedo.* Semel tantum in N. T. legitur Luc.
XI, 5. χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους da mihi mutuo tres panes. *Vulg.*
usus est verbo *commodare*, quod etiam apud Latinos pro *mu-
tuare* reperitur. Adde Alexandrinos Exod. XII, 36. καὶ ἔχρη-
σαν αὐτοῖς κ. τ. λ. et mutuo dederunt Aegyptii Israelitis va
aurea, argentea et vestes. *Xenoph.* Mem. III, c. 11. §.
χρῆσον τοίνυν μοι τὴν ἴυγγα. *Aelian.* V. H. XIV, 10. χρῆ-
σόν μοι τὴν ῥυπαρὰν χλαμύδα. *Ammonius* p. 94. χρῆσαι
τον ἱμάτιον ἢ σκεῦος.

ΧΡΕΙΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *usus, utilitas, commodum,*
a χράομαι *utor aliqua re, utilitatem et commodum ex
re percipio.* Sic legitur in N. T. Ephes. IV, 29. ἀλλ' εἴ τις
(scil. λόγος) ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας potius sermones
vestri apti sint ad promovendam aliorum utilitatem
tatem. Ier. XXII, 28. ὡς σκεῦος, οὗ οὐκ ἔστι χρεία
XLVIII, 38. Sirac. XXXIX, 26. πάντα γὰρ εἰς χρείας
ἐκτίσθη. ibid. v. 31. 40. *Aelian.* V. H. IX, 30.
πυρὸς χρείας quod igne fuerat usus. ibid. XIV, 24.
τάτη χρεία iustissima utilitas. Conf. etiam *Thom. M.*
p. 918. edit. *Bernardi.* 2) *necessitas, opus, neces*
χρείαν ἔχειν *opus habere, indigere.* Matth. III, 14.
αν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι mihi potius opus est, ut
ptizer. ibid. IX, 12. οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ
digent sani medico. ibid. XIV, 16. οὐ χρείαν ἔχουσι
non opus est, ut abeant. ibid. XXI, 3. ὁ κύριος αὐτῶν
ἔχει dominus illis opus habet. ibid. XXVI, 65. Mar

XI, 3. XIV, 63. τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτυρίας; quid amplius testibus opus est? Luc. V, 31. IX, 11. καὶ τὰς χρείαν ἔχοντας θεραπείας ἰᾶτο et aegrotos inter eos sanavit. ibid. X, 42. ἑνὸς δέ ἐστι χρεία unum tantum negotium maxime necessarium est. ibid. XV, 7. οἵτινες οὐ χρείαν ἔχουσι μετανοίας qui vitae emendatione sese non egere opinantur. ibid. XIX, 31. 34. XXII, 71. Ioh. II, 25. XIII, 10. 29. XVI, 30. καὶ οὐ χρείαν ἔχεις, ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ nec opus est, ut te quis interroget; iam aperte scilicet loqueris, neque sermonem involvis, coll. v. 29. 1 Cor. XII, 21. 24. οὐ χρείαν ἔχει, scil. τιμῆς, non opus habent honore; quo scilicet τὰ ἀτιμότερα et τὰ ἀσχήμονα μέλη τοῦ σώματος afficiuntur; nam iam per se sunt pulcra et decora. 1 Thess. I, 8. IV, 9. 12. καὶ μηδενὸς χρείαν ἔχητε et vos in veram libertatem vindicetis, *damit ihr euch auf eine edle Art unabhängig von andern machet.* ibid. V, 1. οὐ χρείαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι non opus est, ut vobis uberius scribatur. Hebr. V, 12. VII, 11. τίς ἔτι χρεία; quorsum opus fuisset? ibid. X, 26. ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν patientia et tolerantia malorum vobis opus est. 1 Ioh. II, 27. Apoc. III, 17. καὶ οὐδενὸς χρείαν ἔχω et nulla re indigeo. ibid. XXI, 23. XXII, 5. Adde Alexandr. Prov. XVIII, 2. οὐ χρείαν ἔχει σοφίας, ἐνδεὴς φρενῶν. Ies. XIII, 17. οὐδὲ χρυσίου χρείαν ἔχουσι. Daniel. III, 16. 2 Macc. II, 15. Sapient. XIII, 16. Sirac. XI, 23. τίς ἐστί μου χρεία ἀρεσκείας; ibid. XIII, 8. 9. *Aelian.* V. H. III, 17. καλέσης δὲ τῆς χρείας τὸν δυνησόμενον σῶσαι τοὺς Ἕλληνας necessitate autem postulante hominem, qui possit servare Graecos. Confer *Wetstenii N. T.* T. I, pag. 725. 3) *illud ipsum, quod est necessarium;* speciatim: *necessitates vitae, ea, quae sunt necessaria ad vitam sustentandam,* Act. XX, 34. ὅτι ταῖς χρείαις μου καὶ τοῖς οὖσι μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὗται mihi et omnibus, qui mecum erant, hae manus meae necessaria suppeditarunt. *Vulgatus* vertit: *ad ea, quae mihi opus erant, et his, qui mecum sunt, ministraverunt manus istae.* ibid. XXVIII, 10. τὰ πρὸς τὴν χρείαν necessaria ad commeatum. Philipp. II, 25. ὑμῶν δὲ ἀπόστολον καὶ λειτουργὸν τῆς χρείας μου quem mihi misistis, ut necessaria ad vitam sustentandam mihi suppeditaret. ibid. IV, 16. καὶ ἅπαξ καὶ δὶς εἰς τὴν χρείαν μοι ἐπέμψατε aliquoties mihi ad vitam sustentandam necessaria misistis. Tit. III, 14. Adde Esdra VII, 19. τὸ κατάλοιπον χρείας οἴκου θεοῦ σου reliqua, quae necessaria fuerint, ad templum Deo tuo exstruendum. Sirac. XXIX, 3. εὑρήσεις τὴν χρείαν σου invenies, quod tibi necessarium est. 2 Macc. XII, 39. τὸ τῆς χρείας ἐγεγόνει quod opus erat, fiebat. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 379. 4) *indigentia, paupertas, defectus.* Matth. VI, 8. οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν, ὧν χρείαν ἔχετε, πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν scit enim pater

ter vester, quibus egeatis, antequam eum rogetis. ... II, 25. ὅτε χρείαν ἔσχε cum vitae tolerandae praesidiis ... stitueretur. Act. II, 45. καθότι ἄν τις χρείαν εἶχε ... quisque inopia premebatur. ib. IV, 35. Rom. XII, 13. ... χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες inopiam Christianorum ... levantes. *Syrus* bene h. l. usus est vocabulo ... quod *indigentiam* significat. Ephes. IV, 28. ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ χρείαν ἔχοντι ut habeat, unde possit sublevare egenos. Philipp. IV, 19. ὁ δὲ Θεός με πληρώσει πᾶσαν χρείαν ὑμῶν Deus vero, quem veneror et cuius apostolus sum, suppleat omnem defectum vestrum, h. e. efficiat, ut non plane re careatis, et semper habeatis, de quo non solum ipsi vivatis, sed etiam aliis suppeditare possitis. 1 Ioh. ... 17. καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρείαν ἔχοντα et videt alium indigentem. *Hesych.* χρεῖαι· ἔνδειαι. (Ita enim legendum est loco vocis ἐνδεῖναι, quae in editis nonnullis vitiose exstat.) Idem: χρείην· τὴν ἔνδειαν, ποτὲ δὲ καὶ τὸ χρέος ... *munus*, *negotium*, *officium*. Act. VI, 3. οὓς καταστήσομεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης. quos praeficiamus huic muneri. *Syrus* ... *super hoc negotio*. Eandem significationem habet quoque vox χρεία apud optimos Scriptores graecos v. c. *Diod. Sic.* Lib. XVIII. p. 635. οὐχ ἑκουσίως αὐτὸν ὑπαχθῆναι πρὸς αὐτὴν τὴν χρείαν non sponte ipsum subiisse hoc munus. *Dionys. Halic.* A. R. IV. p. 261. ubi Sextus Tarquinius Collatiam a patre missus esse narratur, χρείας τινὰς ἐπιτελέσων στρατιωτικὰς ad exequenda quaedam negotia militaria. *Polyb.* Hist. VI, 12. VIII, 22. τότε συνδραμόντες πρὸς ἐπὶ τὴν προκειμένην χρείαν tunc congregati accinxerunt se ad propositum negotium. Adde e libris apocryphis V. T. Iudith. XII, 9. 1 Macc. X, 37. καταστασθήσεται ἐπὶ χρειῶν τοῦ βασιλέως praeficiatur negotiis regis. ibid. v. 41. οἱ ἐπὶ τῶν χρειῶν *Vulgatus* habet: *qui super negotia erant*. Conf. quoque *Elsneri* Obss. Sacr. T. I. p. 389. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 252. et 491. et *Kypke* Obss. Sacr. T. II. p. 37. Saepius in N. T. non legitur.

ΧΡΕΩΦΕΙΛΕΤΗΣ, ου, ὁ, *debitor*, *aere alieno obstrictus*, ex χρέως, attice pro χρέος, εος, τὸ, *debitum*, *mutuum*, *aes alienum*, et ὀφειλέτης, ου, ὁ, *debitor*, quod est ab ὀφείλω, *debeo*, *reus sum*, q. d. ὁ χρέος ὀφείλων, ut legitur apud *Homer.* Iliad. λ', v. 647. 658. et 697. Bis tantum in N. T. legitur. Luc. VII, 41. δύο χρεωφειλέται ἦσαν δανειστῇ τινι duo debitores erant eidem creditori. ibid. XVI, 5. καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν χρεωφειλετῶν τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ et convocavit singulos debitores domini sui. Reperitur praeterea apud Alexandrinos Prov.

Prov. XXIX, 13. δανειστοῦ καὶ χρεωφειλέτου ἀλλήλοις συνελθόντων, ubi in hebraico legitur איש תככים vir usurarum, callidus, noscens artes lucrandi. Iob. XXXI, 37. καὶ εἰ μὴ ῥήξας αὐτὴν ἀπέδωκα, οὐδὲν λαβὼν παρὰ χρεωφειλέτου. Plutarch. de Cupid. Divit. p. 523. F. τὸν μὲν οἰκίας πολυτελοῦς χρεωφειλέτην ἐποίησε. Dionys. Halic. VII, 22. Schol. Aristoph. Nub. 293. ὅτι χρήστας Ἀριστοφάνης τοὺς δανειστὰς λέγει. ἡ μὲν γὰρ συνήθεια τοὺς χρεωφειλέτας χρήστας λέγει κ. τ. λ. Hesych. χρεωφειλέτης· ὁ τὸ χρῆμα ὀφείλων.

ΧΡΗ, decet, oportet. Impersonale, quod semel tantum legitur in N. T. Iacob. III, 10. οὐ χρή, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτω γίνεσθαι non decet, fratres mei, haec ita fieri. Alex. Prov. XXV, 27: τιμᾶν δὲ χρὴ λόγους ἐνδόξους. Thucyd. VIII, cap. 78. Eurip. Phoen. v. 476. 528. et 976. Hesych. χρή· δεῖ, πρέπει, καθήκει. Thom. M. p. 918. ed. Bernard. χρή με ποιῆσαι πάντοτε λέγε, οὐ χρή μοι, εἰ καὶ Σοφοκλῆς (Electra v. 35.) ἅπαξ. τὸ δὲ χρὴ ἀντὶ τοῦ χρεία ἐστὶν, ἀπὸ δοτικῆς εἰς γενικήν. Εὐριπίδης ἐν Ὀρέστῃ (v. 666.) ὅταν δὲ ὁ δαίμων εὖ διδῷ, τί χρὴ φίλων; τινὶ δηλονότι. ἔστι δὲ τοῦτο ποιητικώτερον. Vide eundem paulo post p. 920. s. voce χρῆν. Conf. etiam Iensii Lectt. Lucian. Lib. I. cap. 2. p. 12.

ΧΡΗΙΖΩ, pro χρηΐζω, fut. ήσω, opus habeo, egeo, indigeo, a χρεία indigentia, ει ionice in η mutato, et ι vel subscripto, vel ad latus posito. Construitur cum genitivo vi vocabuli cognati χρεία. Matth. VI, 32. ὅτι χρῄζετε τούτων ἁπάντων vos his omnibus indigere. Luc. XI, 8. δώσει αὐτῷ ὅσων χρῄζει dabit ipsi, quotquot illi opus fuerint. ibid. XII, 30. ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν, ὅτι χρῄζετε τούτων pater autem vester haud ignorat, vos his indigere. Rom. XVI, 2. παραστῆτε αὐτῇ, ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρῄζῃ πράγματι opem ei feratis, quacunque in re vestro auxilio indiguerit. 2 Cor. III, 1. ἢ μὴ χρῄζομεν, ὥς τινες, συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς; aut, num egemus, ut quidam alii, epistolarum commendatitiarum ad vos? Saepius in N. T. non legitur. Reperitur praeterea apud Alexandrinos Iudd. XI, 7. ubi pro צר לכם habent: ὑμεῖς χρῄζετε. Adde Symmach. Iob. XXII, 3. et Incert. Iob. XXI, 21. χρῄζειν pro velle aliquoties legitur apud Xenoph. in Anab. I, 3. 20. IV, 8. et V, 7. 11. sed tunc cum accusativo construitur. Etym. M. χρῄζω, ἡνίκα σημαίνει τὸ δέομαι, ἔχει τὸ ι προσγεγραμμένον, ἀπὸ γὰρ τοῦ χρέος γίνεται χρεΐζω καὶ τροπῇ τοῦ ε εἰς η χρηΐζω. χρηΐζοντο καὶ αὐτοί. καὶ κατὰ συναίρεσιν χρῄζω. — ὅτε δὲ σημαίνει τὸ χρησμῳδῶ, ἐστὶν ἄνευ τοῦ ι. Conf. Aristoph. Nub. v. 457. et Sophocl. Oedip. Tyr. 373.

ΧΡΗΜΑ, τος, τό, 1) generatim notat: quicquid usui est, ac prodest alteri: speciatim vero, maxime in multitudinis numero,

mero, *pecuniam*, *opes*, *facultates*, *quas quis possidet*. Et verbale a prima perf. perf. pass. κέχρημαι, verbi χράομαι, *utor*, quia opes ac facultates et nobis usui sunt et aliorum usibus inservire debent. Marc. X, 23. πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τῦ Θεῦ εἰσελεύσονται; quam difficulter opibus abundantes doctrinam meam amplectentur? ibid. v. 24. τὰς πεποιθότας ἐπὶ τοῖς χρήμασιν qui confidunt in divitiis. Luc. XVIII, 24. Act. IV, 37. ἤνεγκε τὸ χρῆμα attulit pecunias ex agro vendito. *Syrus*: ܕܡܝܗ *pretium eius*, seu argentum, quod pro agro vendito acceperat. Paullo rarius τὸ χρῆμα singulari numero pro *pecunia*, *facultatibus* occurrit. Sic tamen etiam apud *Diod. Sic.* Lib. XIII, c. 106. legitur. Act. VIII, 18. προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα attulit illis pecuniam. ibid. v. 20. ὅτι τὴν δωρεὰν τῦ Θεῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι quod putas, donum Dei vendi pecunia. ibid. XXIV, 26. Saepius in N. T. non legitur. Adde *Philostrat.* Vit. Soph. I, cap. 21. §. 4. ἐλευθερίαν δὲ ὁμολογῶν, καὶ ἀργὺς, καὶ οἰκίαν, καὶ χρήματα, καὶ πᾶν ὅ, τι βυλοίμην ἔχειν τῦ σῦ εἶναι. *Xenoph.* Mem. III, 5. 8. et Hist. Gr. II, 3. 15. *Eurip.* Phoen. v. 568 et 1001 *Hesych.* χρήματα· οἷς τις δύναται χρῆσθαι, κτήματα, βοσκήματα. Idem: χρῆμα· πρᾶγμα, πλῦτος, δόλος, λῆμμα. Ita etiam Lexicon *Cyrilli* MS. Brem. et *Suid.* s. h. v. *Aristoteles* Ethic. IV, c. 1. χρήματα λέγομεν πάντα, ὅσων ἡ ἀξία νομίσματι μετρεῖται. Conf. etiam *Iul. Pollucis* Onom. III, c. 86 *Graevii* Lectt. Hesiod. c. 9. *Sallierium* ad *Moeridem* s. h. v. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 482. Alexandrini usi sunt hac voce pro כסף *argentum*, *pecunia*, Iob. XXVII, 17. דבר *res*, *negotium*, Nehem. XI, 24. נכסים *opes*, *facultates*, Ios. XXII, 8. 2 Chron. I, 11. 12. et מחיר *pretium*, Prov. XVII, 16. 2) interdum reticetur, v. c. Phil. IV, 12. ἐν πᾶσι, scil. χρήμασι, in omnibus rebus, vel negotiis, et post ἔχειν, Matth. XXV. 29. Marc. IV, 25. Vide *Lamb. Bosii* Ellips. Gr. p. 229.

ΧΡΗΜΑΤΙΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie et generatim: *circa aliquam rem explicandam, vel constituendam, vel efficiendam versor*, *aliquam rem tracto*; specialim vero: *in senatu*, *in concione aliquid ago*, *aliquid ago de republica*, a χρῆμα *res*, *negotium*. Sic legitur apud *Aelian.* V. H. II, 15. τὰς τῶν Ἐφόρων θρόνους, ἔνθα εἰώθασι καθήμενοι χρηματίζειν, καὶ τῶν πολιτικῶν ἕκαστα διαιτᾶν. ibid. III, 1. ἔτυχε μὲν χρηματίζων, ὑπὲρ τίνων δημοσίων καὶ κοινῶν πραγμάτων. ib. IX, 3. *Thucyd.* V, c. 5. ἐχρημάτισε περὶ φιλίας τοῖς Ἀθηναίοις. *Polyb.* Hist. IV, c. 27. Conf. *Mori* Opusc. ad *Isocratis* Panegyr. cap. 42. p. 114. et *Spanhem.* ad *Iuliani* Oratt. p. 122. *Hesych.* χρη-

χρηματίζει· πράττει. 2) *oraculum divinum edo*, vel *reddo*, *divinitus admoneo, nomine et instinctu divino consulentibus respondeo*. Passivum χρηματίζομαι *oraculum*, *vel responsum divinum accipio*; *divinitus edoceor et admoneor, divinitus nuntior*. Sic legitur in N. T. Matth. II, 12. καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς ἡρώδην et moniti divinitus in somnio, ne ad Herodem reverterentur. *Theophylact.* ad h. l. χρηματίζεσθαι· παρὰ θεοῦ ἀποκάλυψιν δέχεσθαι. Ibid. v. 22. Luc. II, 26. καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ πνεύματος ἁγίου et erat ei revelatione quadam divina promissum. Act. X, 22. ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου divinitus admonitus est per angelum. Hebr. VIII, 5. καθὼς κεχρημάτισται μωσῆς quemadmodum Moses oraculo divino iussus erat. Ibid. XI, 7. χρηματισθεὶς νῶε περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων doctus Noachus de diluvio futuro. ibid. XII, 25. τὸν χρηματίζοντα Mosen, tradentem Iudaeis doctrinam divinam. *Iosephus* A. I. X, c. 1. f. 3. χρηματίσαντος αὐτῷ τοῦ θεοῦ. ibid. V, 1. f. 14. χρηματίσαντος δὲ ἀνίεσθαι τοῦ θεοῦ. ibid. XI, c. ... §. 4. ἐχρημάτισεν αὐτῷ κατὰ τοὺς ὕπνους ὁ θεὸς θαῤῥεῖν. In eadem significatione legitur quoque apud Alexandrinos pro דִּבֵּר *loquutus est*, Ier. XXVI, 2. XXIX, 8. XXX, 2. XXXVI, 4. et pro שָׁאַג, Ier. XXV, 30. *Hesych.* χρηματίζει· ἀποκρίνεται, λαλεῖ. Idem: ἐχρηματίσθη· προεφητεύθη. *Phavor.* χρηματίζειν λέγεται ἐπὶ θεῶν. τὸ δὲ διαλέγεσθαι ἐπὶ ἀνθρώπων. Cf. *Iensii* Ferçul. Litter. p. 39. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 249. 3) *appello, voco, nomino, etiam nomen accipio, nuncupor, appellor*, i. q. ὀνομάζομαι. καλοῦμαι, προσαγορεύομαι, etc. Act. XI, 26. ἐγένετο — χρηματίσαι πρῶτον ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς χριστιανοὺς factum est, ut sectatores Christi Antiochiae primum Christiani nominarentur. Rom. VII, 3. μοιχαλὶς χρηματίσει adultera nuncupabitur. Vide ad h. l. *Wetstenium*. *Polyb.* Exc. Legat. 93. p. 1277. μηδὲ χρηματίζειν βασιλεὺς nec appellari regem. *Strabo* XVI. p. 1109. ὥσε καὶ βασιλεὺς ἐχρημάτισε. *Iosephus* A. I. VIII, c. 6. §. 2. οἱ Ῥωμαίων αὐτοκράτορες ἐκ γενετῆς ἀπ' ἄλλων χρηματίσαντες ὀνομάτων Καίσαρες καλοῦνται. Hinc χρηματισμὸς *cognomen, appellatio*. Conf. *Menagium* ad *Diog. Laërt.* I, c. 48. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 55. et *Wolfii* Curas Philol. in N. T. Tom. I. p. 1165. Saepius in N. T. non legitur. — *Thom. M.* p. 719. ed. *Bernard.* χρηματίζω· τὸ ὑπάρχω καὶ τὸ διαλέγομαι, ὅπερ ἐπὶ περιέχοντος λέγεται. Λιβάνιος ἐν ἐπισολῇ· ὡς γὰρ ἐχρημάτιζεν ὁ Πέρσης. εὕρηται δὲ ἅπαξ ἀπ' ἐλάττονος πρὸς μείζονα, παρ' Ἡροδότῳ ἐν τῇ τρίτῃ· ἤθελεν ἐς τὰ βασίλεια ἐσελθὼν χρηματίσασθαι τῷ βασιλεῖ. καὶ χρηματίζομαι παθητικῶς, τὰ χρήματα συνάγω. (*Hesych.* χρηματίζει· χρήματα συλλέγει. *Xenoph.* Mem. II, 6. 3. Idem de Rep. Laced. VII, 1. et de

Vectig.

Vectig. V, 3.) *καὶ χρηματιστής· ὁ διαλεγόμενος καὶ ὁ χρήματα συνάγων κ. τ. λ.*

* ΧΡΗΜΑΤΙΣΜΟΣ, ῦ, ὁ, *monitum et responsum divinum, oraculum, mandatum, divinitus datum.* Est verbale a prima pers. perf. pass. *κεχρημάτισμαι*, verbi *χρηματίζω oracula edo, dei nomine loquor, divinitus admoneo.* Semel tantum in N. T. legitur Rom. XI, 4. *τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός* quidnam ipsi dicit oraculum? *Theophylactus* ad h. l. *χρηματισμός· ἡ τῦ θεῦ ἐμφάνεια καὶ ὁμιλία, ὁ λόγος τῦ θεῦ.* In eadem significatione repetitur quoque 2 Macc. II, 4. *χρηματισμῦ γενηθέντος. Hesych. χρηματισμός· ὀπτασία. Alberti* Glossar. N. T. p. 107. *χρηματισμός· πρόῤῥησις θεῦ.* Conf. *Suiceri* Thesaurum Eccles. T. II, p. 1532. Apud graecos Scriptores *χρηματισμὸς* non solum de *responso judicum et magistratuum* et *responso* in genere, (2 Macc. XI, 17.) aut de *effatis regum ac principum*, (vide Alex. Prov. XXXI, 1.) sed etiam de *lucro* et *quaestu* (v. c. apud *Demosthenem* p. 56. ed. *Reiske*) adhibetur.

ΧΡΗΣΙΜΟΣ, ῦ, ὁ, ἡ, ον, τὸ, 1) *utilis, proficuus*, a *χρῆσις, εως, ἡ, usus, utilitas.* Semel tantum in N. T. legitur 2 Tim. II, 14. *μὴ λογομαχεῖν εἰς ὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκουόντων* ne de rebus levibus pugnam moveant, quae nihil faciunt ad aliorum utilitatem, sed potius audientibus noxiae sunt. Adde Alex. Ezech. XV, 4. *μὴ χρήσιμόν ἐστιν εἰς ἐργασίαν*; ubi hebraico צָלַח *prosper fuit, profuit, utile fuit*, respondet. Genes. XXXVII, 26. *τί χρήσιμον*; hebr. מַה־בֶּצַע, quid lucri erit? Tob. IV, 24. Sapient. VIII, 8. XIII, 11. *χρήσιμον σκεῦος εἰς ὑπηρεσίαν ζωῆς. Aeschin. Socr.* Dial. II, 25 et 26. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 358. 2) interdum elliptice ponitur, v. c. Act. XXVIII, 10. *τὰ πρὸς τὴν χρείαν*, supple *χρήσιμα*, vel *ἀνήκοντα*, ut plene legitur apud *Diod. Sic.* II. p. 151. III. p. 187.

ΧΡΗΣΙΣ, *ιος*, attice *εως*, ἡ, 1) proprie et generatim *usus alicuius rei.* Est verbale a secunda persona perf. pass. *κέχρησαι*, verbi *χράομαι utor. Aeschin. Socr.* Dial. II, 8. *ἡ τῆς μὲν οἰκίας ἥ τε χρῆσις πολλὴ τυγχάνει ἔσα καὶ ἀναγκαία. Demosthen.* p. 154. 18. ed. *Reiske. Thucyd.* Lib. VII, c. 5. *τῷ ἵππῳ τῶν Συρακυσίων ὐδεμία χρῆσις ἦν*, ubi in sequentibus cum voce *ὠφέλεια* permutatur. Adde Alexandrinos 1 Sam. I, 28. Sapient. XV, 7. 15. Sirac. XVIII, 7. *Hesych. χρῆσις· ἐνέργεια.* 2) ut latinum *usus*, (v. c. apud *Claudianum Eutrop.* Lib. I. v. 62. „hic longo lassatus pellicis usu, donat Anthaeo.") speciatim de *re venerea et concubitu* usurpatur. Sic bis tantum in N. T. legitur. Rom. I, 26 et 27. *ἡ φυσικὴ χρῆσις* naturalis concubitus, quem natura postulat, ut semper foeminae cum viris rem habeant. ibid. *ἡ παρὰ φύσιν χρῆσις*

partim

artim mulieribus frictricibus, seu tribadibus, partim viris ibuitur, qui muliebria patiuntur et in sexum suum libidiem exercent. *Ocellus Lucanus* c. 4 p. 534. πρὸς τὴν τῶν Φροδισίων χρῆσιν. Eodem sensu verbo χρᾶσθαι usus est *Aristippus* apud *Diogen. Laërt.* Lib. II, cap. 8.

ΧΡΗΣΤΕΥΟΜΑΙ, fut. εύσομαι, *benignitate utor, lubenter prosum aliis, facilem, commodum et clementem me praebeo* c *gero erga alios, inprimis eos, qui me laeserunt*, a χρηστὸς, uod *commodum* et *facilem* notat, sensu latino, *einen Menschen, mit dem man leicht und gut zurechte kommen kann.* Legitur tantum in N. T. 1 Cor. XIII, 4. ἡ ἀγάπη χρηστεύεται qui est benevolus, humanum, commodum ac facilem e praebet omnibus.

ΧΡΗΣΤΟΛΟΓΙΑ, ας, ἡ, et in bonam partem de *oratione benigna ac blanda*, et in partem deteriorem de *oratione blanda* usurpatur, *qua alios decipere et eorum benevolentiam captare studemus*, de *blandiloquentia et assentatione*.

χρηστολόγος, ου, ὁ, *blandiloquus*, qui oratione sua studium ommodis inserviendi mentitur, verbis multum pollicetur, e tamen nihil praestat. Sic *Iulius Capitolinus* c. 13. et *Aurelius Victorinus* cap. 18. *Pertinacem* tradunt graeco nomie χρηστολόγον appellatum fuisse, quod bene loqueretur et male faceret, blandusque esset verbis, re non item. Substanivum χρηστολογία semel tantum in N. T. legitur Rom. XVI, 8. καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων et per blandiloquentiam et assentationem acile decipiunt viros simplices et integros. *Eustathius* in Iliad. ψ, p. 1437. 53. ὅπερ λαληθῆναι οἰκεῖον ἐπὶ τοῦ μετὰ θυμὸν γαληνιάσαντος διὰ χρηστολογίας ἤ τοιούτου τινός. *Theophylactus* ad Rom. l. c. χρηστολογία· κολακεία, ὅταν τὰ μὲν ῥήματα φιλίας ᾖ, ἡ δὲ διάνοια δόλου γέμουσα. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 99. Verbum χρηστολογέω *blandis verbis utor, blande loquor*, legitur apud *Cyrillum Alex.* in Iesaiae cap. XI. p. 195. et est i. q. χρηστοεπέω. De utroque verbo, quod Lexica non habent, vide *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. I. p. 1533.

ΧΡΗΣΤΟΣ, ἡ, όν, 1) proprie: *utilis, commodus, aptus, proficuus*, i. q. χρήσιμος, a χράω *utendum do, usum alicuius rei concedo.* Χράομαι *utor.* Sic legitur apud *Xenophontem* de Rep. Athen. I, 3. χρησταὶ ἀρχαὶ magistratus utiles. *Aeschin. Socr.* Dial. I, 11. αἱ φύσεις αἱ τῶν σωμάτων χρησταὶ πρὸς ἑκάστους τῶν πόνων naturae corporum aptae et utiles sunt ad singulos labores. *Dionys. Halic.* A. R. X. p. 677. πίνεσθαι οὐκέτι χρηστὸν ἦν τὸ ἐκ τοῦ ποταμοῦ κομισθὲν ὕδωρ. Alex. Ierem. XXIV, 2. 4. *Suid.* χρηστόν· χρήσιμον. Gloss. *Steph.* χρηστός· *utilis.* 2) *benignus, bonus, beneficus, benevolus, mitis,*

tis, lenis, facilis, qui, quibus potest, prodest, et [illegible]
Sic usurpatur de Deo Luc. VI, 35. qui χρηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηρούς se benignum praebet etiam erga ingratos ac improbos. Ephes. IV, 32. γίνεσθε δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοί estote erga vos invicem benevoli, mites ac lenes. Hinc neutrum τὸ χρηστὸν, substantive sumtum, *benignitatem, lenitatem, humanitatem* notat, et est i. q. χρηστότης, cum qua voce etiam permutatur. Rom. II, 4. ἀγνοῶν, ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει non attendens, Deum hac ipsa benignitate et indulgentia sua efficere velle, ut ad meliorem mentem redeas. In eadem significatione χρηστὸς aliquoties τῷ טוב *bonus, benignus* respondet apud Alexandrinos, v. c. Ps. XXIV, 9. χρηστὸς καὶ εὐθὺς ὁ κύριος. ibid. XXXIII, 9. γεύσασθε καὶ ἴδετε, ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος. ibid. LXXXV. 4. ὅτι σὺ, κύριε, χρηστὸς καὶ ἐπιεικής. ibid. CVI, 1. Adde e libris apocryphis Sapient. XV, 1. 1 Macc. VI, 11. Cant. trium puer. v. 59. *Philostrat.* VIII, c. 7. p. 342. *Herodian.* VIII, c. 3, f. 10. χρηστοῖς λόγοις δελεασθέντας. ibid. VII. 4. 3) *suavis, iucundus*, (quibus vocabulis Latinis etiam exprimitur in Glossario *Stephani*,) et ex adiuncto: *praestans, bonus*. Matth. XI, 30. ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστὸς nam suavis est mea doctrina et facilis. *Vulg.* bene: *iugum enim meum suave est.* *Syrus:* ܗܘ ܒܣܝܡ ܓܝܪ ܢܝܪܝ Eodem modo etiam *Arabs* transtulit. Luc. V, 39. ὁ παλαιὸς χρηστότερός ἐστιν vetus vinum suavius seu praestantius est. *Vulgat.* vertit: *vetus melius est.* 1 Petr. II, 3. ἐγεύσασθε, ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος usu vestro suavitatem ac praestantiam religionis christianae cognovistis. Apud Alexandrinos legitur χρηστὸς pro יקר *pretiosus, praestans*. Ezech. XXVIII, 13. πάντα λίθον χρηστόν. Adde 1 Macc. VI, 11. *Ioseph.* A. I. VIII, 8. 1. et *Athenaeum* XIII. p. 585. οἶνον χρηστόν. 4) *bonus, probus*, et opponitur τῷ πονηρός. 1 Cor. XV, 33. φθείρουσιν ἤθη χρήσθ' ὁμιλίαι κακαὶ mores bonos corrumpunt commercia cum pravis hominibus: ubi χρήσθ' ponitur pro χρηστά, α ob sequentis dictionis vocalem initialem aspiratam refecto, et τ in θ mutato. Conf. *Xenoph.* de Rep. Athen. c. 1. §. 1. ubi οἱ χρηστοὶ opponuntur τοῖς πονηροῖς aeque ac apud *Aeschin. Socr.* Dial. I. §. 13. ibid. II. 36. τῷ μοχθηρὸς opponitur. Vide et *Fischenii N. T.* T. II. p. 170. Saepius in N. T. non legitur.

ΧΡΗΣΤΟ΄ΤΗΣ, τος, ἡ, 1) proprie: *utilitas, commodum, omne id, quod prodest alteri*, a χρηστὸς *utilis, qui usui est.* 2) *benignitas, benevolentia, qua quis promtus et facilis est ad inserviendum aliorum utilitati*, it. *comitas, lenitas et clementia, quatenus in ira et poenis modum tenet, et aliorum peccata fert patienter.* Sic legitur in N. T. Rom. II, 4. ἢ τοῦ πλούτου τῆς

χρηστό-

χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς; aut quomodo immensam Dei erga homines benignitatem, indulgentiam et lenitatem irreverenter tractare au[de]s? ibid. XI, 22. χρηστότης opponitur τῇ ἀποτομίᾳ θεοῦ, h. severitati Dei in puniendo; et ἐπιμένειν τῇ χρηστότητι est: [pe]rpetuo se dignum reddere benignitate divina, cognoscen[do] nempe dilegenter ac observanda religione christiana. 2 [C]or. VI, 6. ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι. Galat. V, 22. ubi [ta]men χρηστότης, quia vocabulis ἀγάπη, μακροθυμία, ἀγαθωσύνη additur, *suavitatem in convictu* potius, quam *benignitatem ac benevolentiam* in genere significare videtur. Ephes. [II], 7. ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν χριστῷ ἰησοῦ. Duplicem haec [ve]rba, ut iam bene ad h. l. *Koppius* monuit, admittunt interpretationem. Si verba ἐν χρηστότητι referantur ad praecedentia τῆς χάριτος αὐτοῦ, ut τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότη[τι] positum sit pro τῆς χάριτος αὐτοῦ καὶ χρηστότητος, vocabulum χρηστότης a χάρις minime differt, et *benignitatis* notionem habet, qua Deus nos, Christi sectatores, amplexus [es]t, et cuius insignia exstare voluit argumenta. Si vero post [αὐ]τοῦ interpunctio ponatur, χρηστότης *ipsa per Christum parta et nobis oblata beneficia* significet necesse est. Coloss. [II]I, 12. Adde Alex. Ps. XXV, 8. μνήσθητί μου σὺ ἕνεκεν [τῆ]ς χρηστότητός σου, κύριε. ibid. CXIX, 66. καὶ ἐν τῇ χρηστότητί σου δίδαξόν με τὰ δικαιώματα. *Herodian.* I, c. 4. §. 11. [...]θου δὲ τῆς αὐτῶν χρηστότητος. Conf. *Irmischium* in Excur[s.] ad h. l. p. 842. *Thom. M.* χρηστότης· οὐκ ἀγαθότης, οὐδ' [ἀγ]αθοσύνη. 3) *ipsum beneficium, quod alicuius benevolentiae [de]bemus.* Sic legitur in N. T. Ephes. II, 7. de quo loco su[pr]a iam expositum est; et Tit. III, 4. ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ φιλανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, ubi ἡ χρηστότης aeque ac φιλανθρωπία doctrinam christianam, summum [q]uod beneficium divinum, et omnia adeo bona significat, quae [n]obis sunt per Christum parata et oblata. Sic etiam usurpa[tu]r ab Alexandrinis pro hebraico טוב, Ps. XX, 3. LXXXIV, [1]3. καὶ γὰρ ὁ κύριος δώσει χρηστότητα. ibid. CIV, 28. τὰ σύμπαντα πλησθήσονται χρηστότητος. ibid. CXLIV, 7. 4) *probi[ta]s, virtus, integritas vitae, recte et bene facta.* Rom. III, [1]2. οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα nemo virtuti et sanctitati vitae [st]udet. Verba sunt desumta ex Ps. XIII, 2. 4. ubi in textu [h]ebraico טוב legitur. Adde Ps. XXXVI, 3. καὶ ποίει χρηστότητα, et CXIX, 66. χρηστότητα καὶ παιδείαν καὶ γνῶσιν δίδαξόν [με]. Saepius in N. T. non legitur.

ΧΡΙΣΜΑ, τος, τὸ, 1) *unctio, actio, qua aliquid unguen[to] vel oleo ungitur*, i. q. χρίσις. Est verbale a prima pers. [p]raet. pass. κέχρισμαι, verbi χρίω *ungo.* Sic legitur apud [A]lexandrinos pro hebraico משחה *unctio, ungendi actio,*

Exod. XXIX, 7. καὶ λήψῃ τοῦ ἐλαίου τοῦ χρίσματος, καὶ ἐπιχεεῖς αὐτό. ib. XXXV, 13. XL, 9 et 13. 2) per metonymiam: *id, quo unctio fit, unguentum, oleum*, quo sensu etiam מִשְׁחַת legitur Exod. XXX, 35. καὶ ποιήσεις αὐτὸ ἔλαιον χρίσμα ἅγιον. — ἔλαιον χρίσμα ἅγιον ἔσται. *Aelian.* H. III, c. 13. ἀλλὰ καὶ χρίσμα ἐστὶν αὐτοῖς ὁ οἶνος. Iam quia *unctio* in Oriente erat ritus inaugurationis solemnis et, quicquid ungitur, id inauguratur et consecratur, factum est, ut etiam χρίσμα in N. T. 3) *inaugurationis et consecrationis* notionem adiunctam haberet, et speciatim diceretur de *institutione in religione christiana, qua Christiani religioni et cultui Christi inaugurantur*. Sic ter in N. T. legitur. 1 Ioh. II, 20. καὶ ὑμεῖς χρίσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἁγίου vos unctionem habetis a sancto, h. e. Deus imbuit animos vestros idonea religionis scientia per doctrinam christianam; unde statim additur: καὶ οἴδατε πάντα. ibid. v. 27. καὶ ὑμεῖς τὸ χρίσμα, ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ, ἐν ὑμῖν μένει et vos acceptam a Deo unctionem tenetis, h. e. vos tenetis id, quod ab initio didicistis, μένει ἐν ὑμῖν, ὃ ἀπ' ἀρχῆς ἠκούσατε, coll. v. 24. et paulo post: τὸ αὐτὸ χρίσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων hac institutione edocti estis de omnibus, quorum cognitio vobis est utilis et necessaria, καὶ οὐ χρείαν ἔχετε, ἵνα τις διδάσκῃ ὑμᾶς nec opus habetis, ut vos aliquis meliora doceat; καὶ τὸ χρίσμα ἀληθές ἐστι καὶ οὐκ ἔστι ψεῦδος et huic institutioni scientiam verae religionis debetis. Conf. S. V. *Mori* Diss. de Utilitate Notionum Universarum in Theologia p. 8 sq. Aliis interpretibus χρίσμα esse videtur *Spiritus Sanctus*, (vide *Io. B. Carpzovii* Epistolas Cathol. p. 141 sq.) vel *baptismus*, vel *inhabitatio Sp. S.* Vide quae infra ad vocem χρίω dicentur, et notavit *Wetstenius N. T.* T. II. p. 716 sq.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ, οῦ, ὁ, *Christianus, qui a Christo nomen ducit, eiusque doctrinam profitetur, sectator Christi*, a χριστός *Christus*. Datum est hoc nomen sectatoribus Christi primum Antiochiae, teste Luca Act. XI, 26. χρηματίσαι τε πρῶτον ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς χριστιανούς. Antea πιστοὶ et μαθηταὶ vocabantur. Legitur praeterea Act. XXVI, 28. ἐν ὀλίγῳ με πείθεις χριστιανὸν γενέσθαι parum abest, quin mihi persuadeas, ut Christianus fiam. 1 Petr. IV, 16. ὡς χριστιανός quia est Christianus, ob vitae integritatem. Conf. *Tacitus Annal.* XV, 44. Caeterum vide, quae de hac voce habet *Wetstenius N. T.* T. II. p. 524.

ΧΡΙΣΤΟΣ, οῦ, ὁ, *Christus*, 1) proprie: *unctus, cuius corpus oleo, aut unguentis delibutum est.* Est verbale a tertia pers. perf. pass. κέχρισται *unctus est*, verbi χρίω ungo. Sic saepius legitur in versione Alex. pro מָשַׁח *unxit*, 2 Paral. XXII, 7. et מָשִׁיחַ *unctus*, Levit. IV, 5. 16. 2 Sam. I, 14. 16.

dde Sirac. XLVI, 22. 2 Macc. I, 10. *Suid.* χριςὸς δὲ· ὁ ἐν
ἐλαίῳ κεχρισμένος. Iam quia apud Hebraeos prophetae, sa-
cerdotes, reges et omnino ii, quibus a Deo munus aliquod
publicum collatum esset, oleo inungi et hoc unctionis ritu
solemni inaugurari solebant, factum est, ut χριςὸς speciatim
diceretur 2) *propheta, sacerdos*, seu *princeps sacerdotum, interpres voluntatis divinae, et quivis alius, cui dedisset Deus provinciam gerendae rei alicuius praeclarae, et civitati Iudaeorum salutaris*, maxime autem *rex*, v. c. apud Alexandrinos 2 Sam. XIX, 21. 1 Paral. XVI, 22. Ps. CIV, 15. Ies. XLV, 1. Hinc in N. T. 3) κατ' ἐξοχὴν *Iesus, filius Dei, servator totius generis hominum*, nomine χριςὸς ornatur in N. T. libris, ut intellegeretur, eum esse regem illum, hominibus a Deo constitutum, quem ipse Davides (Ps. II, 2. coll. Act. IV, 26.) מְשִׁיחַ יְיָ non aliam ob caussam vocavit, quam quia, spiritu divino plenus, praevidebat, futurum esse, ut omnino omnibus, qui ipsius doctrinam essent amplexuri, Iudaeis aeque ac barbaris, rex praeesset. Ita enim recte, ut opinor, veram vim nominis χριςῦ, ad Iesum translati, constituit Cel. *Fischerus* in Prolus. XIV. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 354 praeeunte *Lactantio*, (Institutt. Divin. IV, 7. 4 sq.) quem iam alii ecclesiae veteris doctores secuti sunt, (teste *Suicero* in Thesauro Eccles. T. II. p. 1552.) qui iudicarunt, nomen χριςὸς, de Iesu adhibitum, esse vocabulum potestatis et regni. Alii vero filium Dei in N. T. *Christum* ideo appellatum esse existimant, quod ipse, qua homo, instructus esset a Deo virtutibus divinis, et ut eius officium triplex, nimirum regium, sacerdotale ac propheticum indicaretur, quae quidem omnia quanquam per se recte et vere dicta esse negari nullo modo potest, tamen prior huius appellationis ratio ipsius *Lucae* auctoritate confirmatur, qui verbum χριςὸς nomine βασιλεὺς interpretatus legitur cap. XXIII, 2. ubi χριςὸν βασιλέα dictum esse pro χριςὸν, τετέςι βασιλέα, (coll. Act. VII, 10.) iam *Beza* vidit. Matth. I, 16. Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος χριςός. ibid. II, 4. πῦ ὁ χριςὸς γεννᾶται, ubinam promissus et praedictus ille rex Iudaeorum nasciturus esset. ibid. XVI, 16. XXIV, 23. Marc. IX, 41. ὅτι χριςῦ ἐςὲ quia sectatores et legati Christi estis. Luc. II, 26. filius Dei ὁ χριςὸς κυρίου vocatur, et ibid. IX, 20. ὁ χριςὸς τῦ Θεῦ, h. e. rex ille, hominibus a Deo constitutus. Ioh. I, 42. εὑρήκαμεν τὸν μεσσίαν· ὅ ἐςι μεθερμηνευόμενον χριςός. Gloss. N. T. Fabric. p. 57. μεσσίας· ἠλειμμένος, ἢ χριςὸς, ubi vid. *Alberti*. *Phavor.* μεσσίας· ὁ κεχρισμένος καὶ ἠλειμμένος· λέγει τὸν χριςόν. Μέσσα γὰρ τὸ ἔλαιον, ἤτοι τὸ χρίσμα ἑρμηνεύεται. 4) tropice et per metonymiam: *religio christiana, quae optimam recte vivendi rationem tradit.* Rom. VIII, 10.

εἰ δὲ χριστὸς ἐν ὑμῖν si vero religio christiana in vobis vim suam exserit, i. q. v. 9. εἰ πνεῦμα χριστοῦ ἔχετε si instructi estis sensibus animi, quos postulat ac efficit religio christiana. 1 Cor. I, 13. μεμέρισται ὁ χριστός; nonne vetat religio christiana factiones et dissidia? 2 Cor. I, 19. ὁ γὰρ τοῦ θεοῦ υἱὸς Ἰησοῦς χριστὸς, ὁ ἐν ὑμῖν κηρυχθεὶς religio christiana vobis a nobis tradita, coll. v. 18. ibid. v. 21. ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς εἰς χριστὸν, pro ἐν χριστῷ, qui vero nos confirmat in religione christiana. Ephes. IV, 20. ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν χριστὸν vos autem meliora edocti estis per religionem christianam. 5) *omnia bona, per Christum hominibus parta et oblata, beneficia Christi.* Galat. III, 27. χριστὸν ἐνεδύσασθε participes facti estis omnium beneficiorum Christi. Philipp. III, 8. ἵνα χριστὸν κερδήσω ut potiar bonis, per Christum partis. Hebr. III, 14. μέτοχοι γὰρ γεγόναμεν τοῦ χριστοῦ. 6) *coetus Christianorum, ecclesia christiana.* 1 Cor. XII, 12. οὕτω καὶ ὁ χριστὸς idem etiam valet de coetu Christianorum. 1 Tim. V, 11. τοῦ χριστοῦ eleemosynis a Christianis collectis.

ΧΡΙ´Ω, fut. *ίσω*, 1) proprie: ut hebraicum מָשַׁח et latinum *ungere*, est: *caput alicuius aliasque corporis partes oleo et unguentis imbuo atque delibuo, sive id fiat perfundendo vel conspergendo et infricando, sive illinendo*, i. q. ἀλείφω, quamquam hoc interdum de *liquidioribus unguentis, quibus quis perfunditur, vel conspergitur*, illud vero de *crassioribus unguentis, quae illinuntur*, usurpatur. Vide *Salmasii* Exercitatt. in *Solinum* p. 330. b. ed. Trai. *Eustathius* ad Odyss. ζ, v. 227. p. 1561. 3. ed. Rom. verba ἀλείφειν et χρίειν ait [illegible] κατὰ νοῦν. Idem tradit ex *Eustathio Phavorinus*. Hesych. ἀλεῖψαι· ἐλαίῳ χρίσαι. Conf. *Fischeri* Prolus. XIV. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 354 sq. ed. recent. Adde Alexandrinos Exod. XXVIII, 37. XXIX, 2. 7. 29. 36. XXX, 32. Amos VI, 6. Ierem. XXII, 14. Sirac. XLV, 18. Iam quia apud Iudaeos regibus ct principibus sacerdotum, prophetis et omnibus omnino interpretibus voluntatis divinae et munere publico fungentibus dignitas ac potestas regia, sacerdotalis etc. unctione conferebatnr, accidit, ut χρίειν in N. T. 2) metaphorice significaret non solum: *inaugurare aliquem, conferre alicui munus, nomen et dignitatem, idoneum aliquem reddere ad munus et negotium publicum adeundum, et bene gerendum*; sed etiam generatim: *instruere aliquem facultatibus necessariis, exornare bonis, abunde alicui tribuere beneficia.* Sic legitur in N. T. Luc. IV, 18. οὗ εἵνεκεν ἔχρισέ με εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς quippe me instruxit virtutibus divinis, ad imbuendos salutari doctrina idonea scientia destitutos. Act. IV, 27. ὃν ἔχρισας quem regem hominum constituisti et donis divinis instruxisti. ibid. X, 38. ὡς ἔχρισεν αὐτὸν

ὁ

ρεν ὁ Θεὸς πνεύματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει quem ornavit et unde instruxit Deus virtutibus divinis et facultate miraculis patrandi. 2 Cor. I, 21. ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς εἰς Χριστὸν καὶ χρίσας ἡμᾶς Θεὸς qui nostram de religione christiana persuasionem confirmat et animos nostros in ea constantes reddit, est idem ille, qui nos ei inauguravit et idoneos reddidit muneri nostro gerendo, h. e. Deus. Hebr. I, 9. διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ Θεὸς, ὁ Θεός σου, ἔλαιον ἀγαλλιάσεως ideo Deus, Deus inquam tuus, maiore felicitate et dignitate ornavit. Saepius in N. T. non legitur. Adde Alexandrinos ... XLV, 9. LXXXVIII, 20. Ies. LXI, 1. Sirac. XLVI, 16. XLVIII, 18.

ΧΡΟΝΙΖΩ, fut. ίσω, tardo, moror, moras facio vel nectio, serius venio, cunctor, tempus fero, longo tempore duro, inveterasco, a χρόνος tempus. Matth. XXIV, 48. χρονίζει ὁ κύριός μου ἐλθεῖν ab hero meo adventus diu differetur; vel: tardat herus meus adventum. ibid. XXV, 5. χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου sponso autem moras faciente. Luc. I, 21. καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ et mirabatur, eum tam diu in sancto morari. ibid. XI, 45. χρονίζει ὁ κύριός μου ἔρχεσθαι cessat herus meus, ne veniat. Hebr. X, 37. ἥξει, καὶ οὐ χρονιεῖ (fut. atticum pro χρονίσει) veniet et non cunctabitur. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini usi sunt hac voce aliquoties pro אחר moratus, cunctatus fuit, tardavit, distulit, Genes. XXXIV, 19. Deut. XXIII, 22. Iud. V, 28. Dan. IX, 19. מהמה tardavit, distulit, Exod. XXXII, 1. et pro משך traxit, protraxit, protendit, Ies. XIII, 22. Adde Theophrast. de Causis Plant. IV, c. 10. extr. Apollodor. Bibl. III, c. 14. §. 8. Diog. Laërt. X, 140. Andocid. Orat. III. p. 80. et Eurip. Iphig. in Taur. 1219. Hesych. χρονίζει· διατρίβει.

ΧΡΟΝΟΣ, ου, ὁ, 1) duratio quaecunque, tempus quodvis, et differt a καιρὸς fere ita, ut hoc significetur tempus opportunum, certum et definitum; illud vero de tempore incerto nec satis definito dicatur. Haud raro tamen etiam χρόνος in N. T. de tempore certo ac definito adhibetur. Forte est a χρῶ perficio, quod omnia perficiat, vel χέω et ῥέω fluo, quia in perpetuo fluxu est. Matth. II, 7. 16. XXV, 19. μετὰ δὲ χρόνον πολὺν multo tempore elapso. Marc. II, 19. ὅσον χρόνον quamdiu. ib. IX, 21. πόσος χρόνος ἐστί; quantum tempus est? Luc. I, 57. τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτὴν iamque aderat Elisabethae tempus pariendi. ibid. IV, 5. ἐν στιγμῇ χρόνου puncto temporis, h. e. momento. ibid. VIII, 27. ἐκ χρόνων ἱκανῶν a multo iam tempore, et v. 29. πολλοῖς χρόνοις inde a multo tempore. ibid. XVIII, 4. καὶ οὐκ ἠθέλησεν ἐπὶ χρόνον lo vero aliquamdiu (seu diu, ut subintellegatur πολὺν, quemadmodum

admodum hac formula loquendi usus quoque est Homerus Il. II, 299. et Odyss. XIV, 192.) noluit. ibid. XX, 9. καὶ ἐκ[...] μησεν χρόνους ἱκανοὺς et peregre profectus est per multum t[...] pus. Ioh. V, 6. ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει iam inde a m[...] tempore morbo detentum esse. ibid. VII, 33. ἔτι μικρὸν χ[...] νον μεθ' ὑμῶν εἰμι breve tempus restat, quod vobiscum ve[...] ibid. XII, 35. ἔτι μικρὸν χρόνον per breve adhuc tempus. ib[...] XIV, 9. τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι tantum iam tempus vobiscum versor. Act. I, 6. 7. χρόνους ἢ καιροὺς tempus illud c[...] tum et constitutum. Duo haec vocabula eodem modo [...] iunxit Demosthenes Olynth. III. p. 11. τίνα γὰρ χρόνον ἢ τίν[...] καιρὸν — — ζητεῖτε; In utroque loco καιρὸς momentum, a[...] ticulum temporis significare videtur. Conf. Raphelium in Obs. Polyb. p. 297. Wetstenii N. T. T. II, p. 305. et Boissonin Obs. lat. p. 530. Act. I, 21. ἐν παντὶ χρόνῳ per omne illud tempus. ibid. III, 21. (conf. Krebsii Obss. Flav. p. 127. et supra dictis [...] ἀποκατάστασις.) VII, 17. ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας tempus praedictum et promissum, et v. 23. ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσσαρακονταετὴς χρόνος anno autem aetatis eius quadragesimo. ibid. VIII, 11. ἱκανῷ χρόνῳ diu. ibid. XIII, 18. τεσσαρακοντα[...] χρόνον per quadraginta annos. ibid. XIV, 3. ἱκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτριψαν diu versati sunt. ibid. v. 28. XV, 33. ποιήσαντες δὲ χρόνον aliquamdiu commorati. Eodem sensu [...] χρόνῳ usus est Euripides in Phoeniss. v. 302. et 311. (Vide Palairet. Obss. Philol. p. 311.) ibid. XVII, 30. XVIII, 20. 23. XIX, 22. αὐτὸς ἐπέσχε χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν aliquamdiu mansit in Asia. (Cf. Palairet. Obss. Philol. p. 320. ibid. XX, 18. XXVII, 9. ἱκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου multo autem tempore transacto. Rom. VII, 1. XVI, 25. χρόνοις αἰωνίοις [...] donec scilicet a Christo et apostolis clarius et plenius hominibus traderetur. 1 Cor. VII, 39. XVI, 7. Galat. IV, 1. 4. τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου tempus, destinatum a Deo [...] religionis christianae. 1 Thess. V, 1. περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν. 2 Tim. I, 9. Tit. I, 2. πρὸ χρόνων αἰωνίων [...] Hebr. IV, 7. V, 12. διὰ τὸν χρόνον pro temporis ratione, [...] quo scilicet instituti estis in religione christiana. (Vide Wetstenii N. T. T. II. p. 402.) ibid. XI, 32. ἐπιλείψει γάρ με διηγούμενον ὁ χρόνος deficeret mihi narranti tempus. Cf. Palairet. Obss. Philol. p. 491. 1 Petr. I, 17. 20. IV, 2. 3. Iud. v. 18. Apoc. II, 21. (coll. Dan. II, 16.) VI, 11. X, 6. XX, 3. Saepius in N. T. non legitur. Adde Alex. Dan. II, 21. αὐτὸς ἀλλοιοῖ καιροὺς καὶ χρόνους. Ios. IV, 14. ὅσον χρόνον ἔζη, pro εἰς ὅσον χ. [...] vivebat. Deut. XII, 19. Esther. II, 15. ἐν δὲ τῷ ἀναπληροῦσθαι τὸν χρόνον Ἐσθήρ. Xenoph. Mem. II, 1. 33. et 8. 1. διὰ χρόνου ex longo intervallo. Diod. Sic. Lib. IV. p. 263. εἰς ὅσον χρόνον ζῇ τὸ τέρας. Herodot. II, c. 152. Philostrat. Vit. Sophist. I, c. 2.

2. p. 512. Apud graecos Scriptores χρόνος interdum de certa ... a non definita temporis portione usurpatur, quae anno conficitur, et χρόνοι synecdochice sunt anni. Ita Eustathius ad Iliad. ... 250. γενεὰ κατὰ παλαιοὺς τριάκοντα χρόνοι, μεθ' ἃς τελειοῦται ἄνθρωπος. et Diod. Sic. p. 44. ed. Rhodom. ἡ ὀλυμπιὰς πληροῦται κατὰ τέτταρας χρόνους. In hac significatione (ad quam commode quoque referri potest locus Lucae XX, 9.) reperitur utque apud recentiores graecos Scriptores et Iurisconsultos. Vide Hemsterhusium ad Aristophan. Plutum p. 407. et Salmas. i Exercitatt. Plinianas p. 652. 2) interdum omittitur, v. c. ost ἐκ τούτου Ioh. VI, 66. XIX, 12. coll. Hom. Il. I, 3. 493. — ost ἐκ πάλαι 2 Petr. III, 5. Philipp. IV, 12. 13. ἐν παντί, scil. χρόνῳ, vel τόπῳ, semper et ubique. Luc. VII, 45. ἀφ' ἧς, scil. χρόνου, ut plene legitur apud Isocratem Orat. ad Philipp. p. 172. coll. Aelian. Hist. Anim. XV, c. 27. Huc etiam refertur a nonnullis locus Act. XXVI, 28. ubi tamen post ἐν ὀλίγῳ aeque commode μέρει, ac χρόνῳ suppleri potest. De hac formula τοῦ λοιποῦ, quae Galat. VI, 17. reperitur, vide supra ad λοιπὸς dicta et Wolfii Curas Philol. in N. T. T. II. 1788.

ΧΡΟΝΟΤΡΙΒΕΩ, ῶ, fut. ήσω, tempus tero, consumo, per aliquod tempus commoror in aliquo loco, ex χρόνος tempus et τρίβω tero. Semel tantum in N. T. legitur Act. XX, 16. ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ ne diutius ipsi commorandum esset in Asia. Thucyd. III, 38. Schol. Aristot. Rhet. III, 3. Pindar. Nem. VIII, 108. Eustath. in Il. ψ', pag. 1447. 11. et pag. 1450. 38.

ΧΡΥΣΕΟΣ, contracte χρυσοῦς, foem. χρυσέη, contr. χρυσῆ, neutrum χρύσεον, contr. χρυσοῦν, aureus, ex auro confectus, auro obductus, vel ornatus, a χρυσὸς aurum. Legitur in N. T. 2 Tim. II, 20. σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ vasa aurea et argentea. Hebr. IX, 4. στάμνος χρυσῆ urna aurea. Apoc. I, 12. 13. 20. II, 1. IV, 4. V, 8. VIII, 3. λιβανωτὸν χρυσοῦν thuribulum aureum. ibid. IX, 13. 20. XIV, 20. XV, 6. περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς praecincti circa pectora zonis aureis. ibid. v. 7. XVII, 4. XXI, 15. Saepius non reperitur in N. T. Alexandrini usi sunt pro זָהָב aurum, aureus, Genes. XLI, 42. Exod. III, 22. Num. IV, 11. VII, 14. chaldaico דְּהַב et דַּהֲבָא idem, Esr. V, 14. VI, 5. Dan. II, 38. et פָּז aurum solidum. Iob. XXVIII, 17. Cant. V, 15. Adde Eurip. Phoen. v. 172. et 873.

ΧΡΥΣΙΟΝ, ου, τὸ, 1) proprie 1) aurum, metalli species nobilissima ac pretiosissima, a χρυσὸς idem. Hebr. IX, 4. περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ undique auro vel laminis aureis obductam. 1 Petr. I, 7. πολυτιμότερον χρυσίου praestantius auro. Apoc. III, 18. χρυσίον πεπυρωμένον. ibid. XXI, 18.

18. 21. χρυσὸν καθαρόν. Respondet hebraico זָהָב aurum Exod. XXXVII, 2. 4. 6. 11. 15. 16. 17. etc. 2) per metonymiam: *numisma, ex auro factum, aureus nummus.* Act. III, 6. χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι aurei nummi mihi non suppetunt. ibid. XX, 33. ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα. 1 Petr. I, 18. 3) τὰ χρυσία *ornamenta aurea, et corporis, vel capitis, maxime quae ad mundum muliebrem pertinent.* 1 Petr. III, 3. περιθέσεως χρυσίων. Ita et aurum apud Latinos, v. c. *Ovidium* Heroid. Epist. XXI, v. 89. (*ipsa dedit gemmas digitis, et crinibus aurum*) et apud Alexandrinos Iob. XXVII, 16. pro מַלְבּוּשׁ *vestimentorum* adhibetur. Saepius in N. T. non legitur.

ΧΡΥΣΟΔΑΚΤΥΛΙΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *aureum gestans annulum, qui digitos annulis aureis ornatos habet*, et ex adstricto: *dives, opulentus*, ex χρυσὸς *aurum*, et δακτύλιος *annulus*, quod a δάκτυλος, ου, ὁ, *digitus*, i. q. δακτυλίους χρυσοῦς φορῶν vel ἔχων. Vocabulum hoc, de quo recte dubitatur, an Scriptor aliquis graecus praeter Iacobum eo usus fuerit, semel tantum legitur in N. T. Iac. II, 2. ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ vir, annulos aureos gestans (fortasse eques Romanus. Conf. *Stosch.* Archaeol. Oeconom. N. T. pag. 60.) cum pallio splendido. Vide *Plinii* H. N. XXXIII, cap. 1. Qui a Iacobo χρυσοδακτύλιος vocatur, graecis Scriptoribus χρυσόχειρ dicitur. Conf. *Luciani* Timon. cap. 20. T. I. Opp. edit. *Bipont.* p. 91. καὶ ὅμως πορφυροῖ καὶ χρυσόχειρες περιέρχονται· ubi scholiastes χρυσόχειρας φησι τοὺς δακτυλίοις περιαυγαζομένους τοῖς χρυσοῖς, ἢ δι' αἰσχροκέρδειαν ὑφαιροῦντας χρυσίον κλεπτικῶς τὸν χρυσὸν διαφθείροντας. Vide ad h. l. *Hemsterhusium* et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 664 sequ. Caeterum eleganter Iacobus hoc vocabulum composuit ad similitudinem vocabulorum χρυσοβέλεμνος *aureis instructus iaculis*, χρυσοκάρηνος *aureos habens vertices*, χρυσοέθειρος *auricomus*, χρυσόζυγος *aureum iugum habens*, (*Homer.* Hymn. in Solem v. 15.) χρυσεόζωνος *aurea zona cinctus*, χρυσόθρονος, *Homer.* Iliad. α, v. 611. χρυσοπλόκαμος, *Homer.* Hymn. in Apollin. v. 205. etc.

ΧΡΥΣΟΛΙΘΟΣ, ου, ὁ, *Chrysolithus.* Species gemmae aurei coloris, quam aliqui, teste *Epiphanio* de Gemmis cap. X, (ubi videndus Cl. *Salmasius*) χρυσόφυλλον vocarunt. Componitur ex χρυσὸς *aurum*, et λίθος *lapis*, q. d. *aureus lapis*, vel *lapis aurei coloris.* Sub *Chrysolithi* nomine, quod *Il. Hillerus* in Tractatu de Gemmis Duodecim in Pectorali Pontificis Hebraeorum p. 15. nomini hebraico בָּרֶקֶת (Ezech. XXVIII, 13. Exod. XXVIII, 17.) vindicavit, veteres primum gemmae, quas hodie *Topazios Orientales* dicimus, summae inter splendorem auri et argenti claritatis, deinde *Chrysolithi*,

electri, in colorem electri declinantes; *Chrysopasi*, aureo tobe aspersi; denique *Melichrysi*, veluti per aurum sincero melle translucentes. Vide *Plinii* H. N. XXXVII, c. 9. et 11. In N. T. semel tantum commemoratur Apoc. XXI, 20. In versione Alexandrina usurpatur pro תַּרְשִׁישׁ. Exod. XXVIII, 20. XXXIX, 11. pro qua voce hebraica etiam legitur in fragmentis *Aquilae* Ezech. X, 9. et apud *Incertum* Ezech. I, 16. Conf. *Braunius* de Vestitu Sacerdotum hebraeorum II, 17. pag. 569.

ΧΡΥΣΟΠΡΑΣΟΣ, ου, ὁ, *Chrysoprasus*. *Species gemmae indicae, translucentis, colore porri succum referentis, aureis interspersis maculis, vel guttis, quam Beryllorum generi quidam adnumeraverunt et quae oculorum infirmitati mederi credebatur.* Componitur ex χρυσὸς *aurum*, et πράσον, ου, τὸ, *porrum*. A *Plinio* in H. N. XXXVII, c. 9. *Pardalios* dicitur, a pantherarum pictis pellibus. Graecis fortasse *Onyx* appellata est, quae iaspidis et chrysolithi colorem habuit. Hebraice vocari שֹׁהַם, (h. e. *tuonque et attritioni, vel contritioni obnoxiam gemmam,*) *Hillerus* docuit in Tract. de Gemmis Duodecim in Pectorali Pontificis Hebraeorum p. 76 seq. Eundem lapillum *Dioscorides* tradit ἐμφάσεις ἔχοντα διαλαμπούσας καὶ ἀποσλβούσας, Ἀσσύριον καλούμενον, h. e. albis splendidisque intercurrentibus respersum maculis. *Assyrius* appellatum. Chaldaeis *Pantherion* dicitur. Pardi enim, seu Pantheres tergum caeruleum, faleis orbiculis superpictum habent. In N. T. semel tantum commemoratur Apoc. XXI, 20. Conf. etiam *Salmasium* ad *Epiphanii* librum de Gemmis cap. 11. *Braunius* de Vestitu Sacerdotum Hebraeorum II, cap. 9. pag. 509. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 845.

ΧΡΥΣΟΣ, ου, ὁ, 1) *aurum, metallorum species nobilissima et pretiosissima*, i. q. χρυσίον. Matth. II, 11. χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. ibid. XXIII, 16. 17. ubi ὁ χρυσὸς τοῦ ναοῦ est vel aurum, quo singulae templi Hierosolymitani partes distinctae et ornatae erant, vel aurum, quod in usum templi Hierosolymitani consecrabatur, fiscus templi. Apoc. IX, 7. στέφανοι ὅμοιοι χρυσῷ. ibid. XVII, 4. κεχρυσωμένη χρυσῷ. ib. XVIII, 12. 16. Adde Alexandrinos Esdra I, 11. Prov. XVII, 3. Ezech. XVI, 13. 2) per metonymiam: *omne, quod est ex auro confectum, auro obductum et ornatum*; speciatim: *nummus aureus*. Sic legitur in N. T. Matth. X, 9. μὴ κτήσησθε χρυσὸν, ubi χρυσὸς nummos aureos significat, quo sensu etiam זָהָב sumi videtur Exod. XXV, 3. et Ies. LX, 9. Adde Sirac. LI, 36. καὶ πολὺν χρυσὸν κτήσασθε ἐν αὐτῷ. Act. XVII, 29. χρυσῷ simulacro aureo, vel auro obducto et exornato. 1 Cor. III, 12. χρυσὸν aedificium, multo auro exornatum. 1 Tim. II, 9. χρυσῷ ornamentis aureis, vel corporis, vel capitis; ad

mun-

mundum muliebrem pertinentibus, quae 1 Petr. III, 3. τὰ χρύσια vocantur. Iacob. V, 3. ὁ χρυσὸς aeque ac זהב Ies. I, 6. intellegendum est de vasis aliisque rebus, ex auro confectis. Saepius in N. T. non legitur.

ΧΡΥΣΟΩ, ῶ, fut. ώσω, inauro, auro obduco, et sequente voce χρυσὸς, vel χρυσίον, obduco simpliciter, a χρυσὸς aurum. Bis tantum in N. T. legitur. Apoc. XVII, 4. κεχρυσωμένη χρυσῷ auro obducta, et ibid. XVIII, 16. κεχρυσωμένη ἐν χρυσῷ inaurata, vel auro ornata. In versione Alexandrina respondet hebraico צפה texit, obtexit, operuit, 2 Paral. III, 7—10. et טוח obtexit, obduxit. Exod. XXVI, 32. 37. XXXVI, 34. κεχρυσωμένους χρυσίῳ. Hinc χρύσωμα vas aureum, poculum auratum et auro obductum. 3 Esdr. III, 6. VIII, 58. 2 Maccab. IV, 39.

ΧΡΩΣ, χρωτὸς, ὁ, 1) proprie maxime Ionibus dicitur generatim: quicquid in corpore carnosum est, quo nervi et ossa ipsa, musculi, membranae et viscera continentur, speciatim vero: cutis ipsa et corporis superficies summa, a χρώζω. Conf. Foesii Oeconom. Hippocr. p. 412. et Alexandr. Exod. XXXIV, 29. ἡ ὄψις τοῦ χρωτὸς τοῦ προσώπου, et ibid. v. 30. ubi hebraico עור cutis respondet, et alii interpretes χρῶμα habent. Vide etiam Symmachum Iob. II, 4. Aelian. V. H. XI, 10. 2) de toto corpore adhibetur. Sic semel tantum in N. T. legitur. Act. XIX, 12. ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας ἐπιφέρεσθαι ἀπὸ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια, ut etiam de eius corpore sudaria aut semicinctia deferrentur ad aegrotos. Vulg. h. l. a corpore eius. Syrus vero verba ἀπὸ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ ita περιφράζει: [illegible] h. e. a vestimentis, quae erant super corpus eius. In eadem significatione legitur quoque vocabulum χρὼς in versione Alexandrina pro hebraico בשר caro, corpus. Exod. XXVIII, 38. Levit. XIII, 2. 3. 4. 10. 13. [illegible] Hesych. χρωτός · [illegible] Suid. χρώς · σῶμα. [illegible] Sic [illegible] cutis apud Latinos usurpatur, v. c. Martialis IX, 3. et pellicula apud Horat. II. Sat. V. v. 38. Conf. Spanhem. Comment. ad Callim. Hymn. in Iovem v. 17. pag. [illegible] Ernesti. Turnebi Adversar. XXIV, 28. et [illegible] T. II. p. 581.

ΧΩΛΟΣ, ἡ, ὸν, 1) proprie claudus, [illegible] XI, 5. χωλοὶ περιπατοῦσιν illi, qui claudi fuerunt, ambulant. ibid. XV, 30. 31. XVIII, 8. XXI, 14. Marc. IX, 45. [illegible] opponitur τῷ τοὺς δύο πόδας ἔχειν adeoque significat pede privatum. Luc. VII, 22. XIV, 13. 21. Ioh. V, 3. Act. III, 2. 11. VIII, 7. XIV, 8. In versione Alexandrina legitur pro פסח claudus, Deut. XV, 21. 2 Sam. V, 6. 8. Iob. XXIX, 15.

15. Malach. I, 8. 13. Atticis χωλὸς non solum pedibus, sed et manu mutilatum denotat, ut docent Scholiastes Aristoph. ad Equites v. 1083. et Aves v. 1379. Eustathius ad Iliad. II, pag. 116. edit. Basil. ἐπὶ πλέον γάρ πως τὸ χωλὸν τῦ κυλλῦ. κυλλὸς μὲν γὰρ ὁ τὰ κῶλα βλαβεὶς ἐκ γενετῆς· χωλὸς δὲ καὶ οὗτος, καὶ τὸ ὕστερον ἐκ πληγῆς, ἢ ἄλλως πως ἐξ ἀρτιώσεως παθὼν κόλλωμα. Etiam claudus pro mutilo adhibetur apud Horat. I, Ep. XVII, v. 58. Virgil. Aen. I, 278. Livium Hist. XXXVII, 24. 2) metaphorice: debilis, infirmus. Hebr. XII, 13. ἵνα μὴ τὸ χωλὸν (scil. μέλος. Conf. L. Bos. Ellips. Gr. p. 153 sq.) ἐκτραπῇ cavete, ne pes claudus prorsus distorqueatur, h. e. ne vos, qui iam proni estis ad deserendam religionem, plane ab ea deficiatis. Saepius in N. T. non legitur.

ΧΩΡΑ, ας, ἡ, 1) regio, provincia, a χῶρος locus, sedes. Matth. II, 12. δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν per aliud iter patriam repetiere, coll. Ioh. III, 11. παραγενόμενοι ἐκ τῆς ἰδίας χώρας. Luc. II, 8. III, 1. καὶ τραχωνίτιδος χώρας et Trachonitidis. Ibid. XV, 13. ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακρὰν peregre profectus est in regionem longinquam. Ibid. v. 14. 15. XIX, 12. Act. VIII, 1. κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας, h. e. in Iudaeam et Samariam. Vocabulum enim χώρα, nominibus regionum additum, quandoque abundat. Ibid. X, 39. ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων in terra Iudaica. Ib. XVI, 6. XVIII, 23. XXVI, 20. In versione Alexandrina respondet hebraico ארץ terra, regio, provincia, Num. XXXII, 2. Iof. V, 12. Ies. VII, 18. מדינה provincia, Thren. I, 2. Esdra III, 1. Ezech. XIX, 8. et שדה ager, regio. Genes. XXXII, 3. 2) per metonymiam: incola alicuius regionis et provinciae, i. q. οἱ κατὰ τὴν χώραν. 2 Macc. IX, 24. Sic legitur in N. T. Marc. I, 5. ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα exierunt ad eum omnes Iudaeae incolae. Act. XII, 20. διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς propterea, quod frumenta incolis regionis eorum ex Iudaea subvehebantur. Ierem. IV, 29. ἀπὸ φωνῆς ἱππέως ἀνεχώρησε πᾶσα ἡ χώρα. Sirac. XLVII, 18. ἀπεθαύμασάν σε χῶραι. 3) ager alicuius urbis, das Gebiet und Territorium einer Stadt. Matth. VIII, 28. εἰς τὴν χώραν τῶν Γεργεσηνῶν in agrum Gergesenorum. Marc. V, 1. 10. Luc. VIII, 26. Actor. XIII, 49. Fortasse tamen in nonnullis horum locorum vocabulo χώρα notio urbis tribui potest, quam habet in versione Alexandrina Dan. VIII, 2. 4) ager, qui colitur, rus, solum, villae, praedia. Hinc ἐγχώριον est rusticum, ad agricolas pertinens (Hesiod. ἔργ. κ. ἡμέρ. v. 344), et χωρεπίσκοποι dicebantur olim, quorum officium erat in pagis et vicis apud rusticolas sacra facere. Vide Car. du Fresne in Gloss. Lat. Tom. I, c. 969 seq. Luc. XII, 16. ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα agri

agri ejusdem divitiis fructus uberrimos tulerant: ubi etiam *Vulgatus* vocabulo *ager* recte usus est. ibid. XXI, 21 ἐν ταῖς χώραις, scilicet ὄντες, et qui in agris, villis, et praediis erant, collat. Matth. XXIV, 18. Ioh. IV, 35. ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ θεάσασθε τὰς χώρας aspicite agros, seu potius segetes. Iac. V, 4. τῶν ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν qui messuerunt agros vestros. Adde Genes. XXIV, 63. בַּשָּׂדֶה, *Aquila* ἐν χώρᾳ, *Symmach.* ἐν τῷ ἀγρῷ, Alexandrini εἰς τὸ πεδίον. Exod. XXIII, 11. חַיַּת הַשָּׂדֶה, *Aquila* ζῷα τῆς χώρας, Alexandrini τὰ θηρία. Vide etiam *Aquil.* et *Symmach.* Ps. CXXXI, 6. et Symmach. Ierem. XLIII, 3. Conf. *Raphelii* Obss. Polybianas pag. 83. qui docuit, χώραν apud *Polybium* haud raro τῇ πόλει opponi. *Reiskii* Indicem Graecitatis Demosthenicae p. 806. et *Salmasii* Exercitatt. Plinianas p. 996. *Gloss. Vett.* χώρα arvum, regio. 5) *locus quivis amplus et spatiosus, spatium quodcunque*, i. q. τόπος. Matth. IV, 16. τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου versantibus in loco admodum tenebricoso. Ioh. XI, 54. ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου abiit in locum, deserto proximum. ibid. v. 55. Adde Alexandrinos Ios. IV, 18. καὶ ἐφέρετο τὸ ὕδωρ τοῦ Ἰορδάνου κατὰ χώραν. Ioh. IX, 2. *Xenoph.* Librum de Mag. Equit. II, 7. 8. et de Republ. Lacedaem. VII, 5. et IX, 5. et *Demosthenem* pag. 701. 16. edit. *Reiske.* *Suid.* χώρα· ὁ τόπος. Gloss. in *Octateuchum:* κατὰ χώραν· ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ τόπου. 6) *terra continens.* Act. XXVII, 27. κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν sub medianocte intellegebant nautae, se appropinquare terrae cuidam continenti. Τὸ interdum omittitur, v. c. Luc. XVII, 24. ἐκ τῆς ὑπ' οὐρανὸν (scil. χώρας) εἰς τὴν ὑπ' οὐρανὸν (scil. χώραν) ex altera parte, seu plaga coeli ad alteram. coll. LXX. Iob. XVIII, 4. Prov. VIII, 28. Ib. XIX, 4. ἐκεῖθεν, pro δι' ἐκείνης χώρας illac. Adde Luc. I, 39. XVI, 24. et Act. XIV, 6. Saepius in N. T. non legitur.

ΧΟΡΑΖΙΝ, vel ΧΟΡΑΖΙΝ, ἡ. *Chorazin*. Est nomen ἄκλιτον urbis, sitae in Galilaea ad mare Galilaeae, quae haud procul a Bethsaida et Capernaumo abfuit. Vide *Cellar.* Geogr. T. II. Lib. III. c. 13. §. 30. pag. 414. et *Relandi* Palaestinam Tom. II. Lib. III. p. 536. Olim dicta est חֲרֹשֶׁת הַגּוֹיִם *Charoscheth Gentium*. Iudd. IV, 2. Nomen ipsum est incertae originis. *Epiphanius* hanc vocem compositam putat ex χώρα regio et ζῆν, unde etiam *Henr. Ernstius* Obss. II, 6. eam divisim scribendam indicat χώρα ζῆν, ut in *Philocalia Origenis* reperitur. *Syrus* reddidit ܟܘܪܙܝܢ, a ܟܪܙ promulgavit, *praeclamavit*, q. d. *promulgatio*, vel *promulgatrix*. Alii vero, ut *Lightfootus* in Centur. Chorogr. Matthaeo praemissa cap. 94. pag. 160 seq. Chorazin dictam arbitrantur a voce hebraica

raica חורשין *Chwraschin*, quae loca saltuosa denotat, quod scilicet loco sita fuerit saltuoso. Commemoratur bis tantum in N. T. Matth. XI, 21. οὐαί σοι χοραζίν, (al. χωραζίν, al. χοραζείμ, al. χοραζαΐν.) et Luc. X, 13. In utroque loco ex usu linguae hebraicae metonymice accipitur pro *incolis illius urbis*.

ΧΩΡΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *capio*, ita, ut ad capacitatem loci referatur, *capax sum*, *locum habeo*, *tam amplus sum*, *ut capiam*, a χῶρος *locus*, *ager*. Sic legitur in N. T. Marc. II, 2. ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν ut ne loca quidem ante ianuam omnes illos homines capere potuerint. Ioh. II, 6. hydriae χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς quarum singulae tam amplae erant, ut caperent duos, vel tres cados. ibid. XXI, 25. οὐδὲ αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία ne mundum quidem libros de his rebus conscribendos capere posse ego putem. Adde Alexandrinos Genes. XIII, 6. καὶ οὐκ ἐχώρει αὐτοὺς ἡ γῆ κατοικεῖν ἅμα. Regg. VII, 25. 37. 2 Paral. IV, 5. χωροῦσα μετρητὰς τρισχιλίους. *Demosthen.* pag. 579. 3. edit. *Reiske*: ἡ πόλις αὐτὸν οὐ χωρεῖ. *Aelian.* V. H. I, 3. οὐ γάρ οἱ χωρεῖ περιλαβεῖν τοσοῦτον τὸ στόμα non tam amplum ipsi est os, ut tantum capiat; ubi videndus *Perizonius*. ibid. II, 41. ἐχώρει τὸν εἰσχεόμενον οἶνον. Idem Histor. Animal. V, 3. Conf. *Elsneri* Obss. Sacras T. I. p. 134 et 297. 2) *abeo*, *secedo*, *tendo*, *proficiscor*, *eo*, *venio*, etiam *redeo*, *revertor*. Matth. XV, 17. πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα, εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ omnia nutrimenta, quae ori ingeruntur, in cavum ventris descendunt. *Herodian.* VIII. c. 4. §. 12. ὁ στρατὸς ἐπὶ τὴν πόλιν ἐχώρει. *Hippocrat.* de Morb. IV, c. 5. pag. 123. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 19. *Euripid.* Phoeniss. v. 457 et 707. *Hesych.* χωρεῖν· πορεύεσθαι, ὁρμᾶν. 3) neutraliter: *locum habeo*, *admittor*. Ioh. VIII, 37. ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν doctrina mea non locum habet apud vos, h. e. non vera fide doctrinam meam amplectimini, seu nullam vim in animis vestris habet et exerit. *Grotius* haec verba ita vertit: quia sermo meus vos non *penetrat* aut *transit* ad vos, ob nimiam nempe duritiem cordis; quo sensu χωρεῖν cum διὰ constructum legitur Sapient. VII, 23. διὰ πάντων χωρῶν πνευμάτων νοερῶν, et v. 24. διήκει καὶ χωρεῖ διὰ πάντων διὰ τὴν καθαρότητα. *Elsnerus* in Obss. Sacr. T. I. p. 322. reddi mavult: *quod sermo meus nihil proficit*, *aut non procedit in vobis*. Nam χωρεῖν quandoque apud Graecos est: *feliciter procedere*, *successu prospero gaudere*, *progressus facere*. Sic *Aristophanes* in Pace v. 508. χωρεῖ γέ τοι τὸ πρᾶγμα πολλῷ μᾶλλον, ἄνδρες, ὑμῖν, ubi Schol. προκόπτει τὸ ἔργον ibid. v. 471. *Marc. Antonin.* de Rebus suis lib. IV, §. 25. πείρασον, πῶς σοι χωρεῖ; καὶ ὁ τοῦ ἀγαθοῦ ἀν-

θρώπου

θρέπτα βίος, ubi videndus *Gatakerus*. *Polyb.* Lib. I. [illegible] κατὰ νοῦν ἁπάντων σφίσι κεχωρηκότων cum ex voto omnia fuissent. Alia loca veterum huc pertinentia larga manu [illegible] *Kypkius* in Obss. Sacr. T. I. p. 383. 4) χωρεῖν τι *sustinere quid, sufficere*, vel *parem esse alicui rei, capacem esse alicui rei*. Matth. XIX, 11. οὐ πάντες χωροῦσι τὸν λόγον τοῦτον non omnes pares sunt coelibatui, h. e. non omnibus est facultas concessa manendi in coelibatu. Alii vertunt: non omnes haec satis intellegunt; ut χωρεῖν sit, ut latinum *capere: mente assequi, percipere, intellegere*. ibid. v. 12. ὁ δυνάμενος χωρεῖν, χωρείτω qui sufficit huic rei, abstineat a matrimonio. Respondere videtur χωρεῖν in hac significatione hebraico [illegible] Ierem. VI, 11. et Amos VII, 10. Adde *Aelian.* V. H. III, 9. τοσοῦτον ἀνδρεῖος, ὅσον αὐτῷ καὶ ἡ ψυχὴ χωρεῖ. *Plutarch.* Caton. Min. pag. 791. ἰδὼ τὸ Κάτωνος φρόνημα χωροῦν. *Demosthen.* pag. 118. 8. edit. *Reiske*: καθ' ἣ θάλας, [illegible] ἡ βάρβαρος χωρεῖ τὴν πλεονεξίαν τἀνθρώπου. *Cicero* pro Milone cap. 32. „capere eius amentiam civitas, Italia, provinciae, regna non poterant." Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. I. p. 87. et *Wolfii* Curas Philolog. in N. T. T. I. p. 281. 5) *admitto, recipio, excipio aliquem humaniter ac benevole*. 2 Cor. VII, 2. χωρήσατε ἡμᾶς recipite nos, h. e. locum date admonitionibus ac precibus nostris. Pertinet huc glossa in Glossario Graeco *Alberti* p. 143. χωρήσατε· προσδέξασθε. Alii verba Pauli reddi malunt: *amate me, amore ac benevolentia me amplectimini*. Ita *Chrysostomus* ad h. l. φιλήσατέ με. 6) sequente praepositione εἰς, *pervenio ad aliquid, consequor, particeps fio*. 2 Petr. III, 9. ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι sed ut omnes ad veram mentis immutationem ac emendationem perveniant. Saepius in N. T. non legitur. Conf. *Wetstenii* N. T. T. I. p. 423. 449. 898 et 966.

ΧΩΡΙΖΩ, fut. ίσω, *separo, seiungo, quae sunt invicem coniuncta, divello*. Passivum χωρίζομαι *separor vi ab aliquo et invitus*. Medium χωρίζομαι *me ipse separo ab alio*, h. e. *discedo, abeo, me subtraho*, a χωρὶς *sine*. Matth. XIX, 6. ὃ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω quae ergo Deus coniunxit, vel invicem coniuncta esse vult, homo ne separet. Sermo autem est h. l. de matrimonii dissolutione. Marc. X, 9. Act. I, 4. παρήγγειλεν αὐτοῖς, ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι praeceperat ipsis, ne abirent Hierosolymis. ib. XVIII, 1. μετὰ δὲ ταῦτα χωρισθεὶς ὁ Παῦλος ἐκ τῶν Ἀθηνῶν postea vero cum discessisset Paulus Athenis. ibid. v. 2. διὰ τὸ διατεταχέναι Κλαύδιον, χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους ἐκ τῆς Ῥώμης quia Claudius edicto omnes Iudaeos Roma exegerat, vel Romam relinquere iusserat. Rom. VIII, 35 et 39. χωρίζειν ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ privare amore ac benevolentia Dei. 1 Cor. VII,

II, 10. γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ χωρισθῆναι ne uxor se a marito suo separet. ibid. v. 11. ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ et si iam separaverit a marito. ibid. v. 15. εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωριζέσθω quod si vero maritus non christianus ab uxore christiana se separare vult, separet se. Philem. v. 15. ἐχωρίσθη aufugit. Hebr. VII, 26. κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν seiunctus a peccatoribus, seu, qui morte effugit peccatorum his in terris commercia. Saepius in N. T. non legitur. Adde Alexandrinos Levit. XIII, 46. 1 Paral. XII, 8. Prov. XVIII, . Sapient. I, 3. σκολιοὶ γὰρ λογισμοὶ χωρίζουσιν ἀπὸ θεοῦ Macc. V, 21. XII, 12. εἰς τὰς σκηνὰς αὐτῶν ἐχωρίσθησαν. Arrian. Epictet. III, 22.

ΧΩΡΊΟΝ, ου, τὸ, 1) generatim *quemvis locum amplum, quodvis spatium* significat, et est deminutivum a χῶρος *locus*, Homer. Iliad. γ', v. 315. et κ', v. 362.) *ager*. Sic v. c. apud *Demosthenem* p. 1111. 22. edit. *Reiske spatium, quod taberna foeneratoris in foro occupat*, χωρίον dicitur. 2 Macc. XI, . ἐρυμνῷ χωρίῳ loco munito. ibid. XII, 7. 2) *fundus, ager, villa, praedium*. Matth. XXVI, 36. τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγόμενον Γεθσημανῆ tunc abiit Iesus cum illis in villam, quae dicebatur Gethsemane. Marc. XIV, 32. Ioh. IV, 5. πλησίον τοῦ χωρίου, ὃ ἔδωκεν ἰακὼβ ἰωσὴφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ in vicinia praedii, quod Iacobus Iosepho filio donaverat. Actor. I, 18. 19. IV, 34. V, 3. 8. XXVIII, 7. ὑπῆρχε χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου erant ibi praedia viro primario illius insulae. Adde *Xenoph.* de Vectigal. IV, 5. Histor. Gr. III, 5. 17. V, 2. 7. *Demosthen.* de Corona c. 79. *Thucyd.* I, c. 106. In versione Alexandrina legitur pro כֶּרֶם *vinea*. 1 Paral. XXVII, 27. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 520. et Tom. II, p. 459. 3) interdum omittitur, v. c. Act. XXVIII, 7. ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον, sc. χωρίοις, seu τόποις. Saepius in N. T. non legitur.

ΧΩΡΊΣ, Adverbium, significans: 1) *sine, absque*. Construitur cum genitivo. Matth. XIII, 34. καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς parabolis enim semper utebatur in institutione sua. Marc. IV, 34. Luc. VI, 49. χωρὶς θεμελίου nullo fundamento iacto. Ioh. I, 3. χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲν nec sine eo quidquam factum est. Similis formula legitur apud *Xenoph.* Memorab. I, 1. 34. Rom. III, 21. 28. IV, 6. VII, 8. 9. X, 14. 1 Cor. IV, 8. χωρὶς ἡμῶν sine nobis, h. e. ita, ut nihil conferremus ad hanc felicitatem vestram. ibid. XI, 11. Philipp. II, 14. 1 Tim. II, 8. V, 21. Philem. v. 14. Hebr. VII, 7. 20. 21. IX, 7. 18. 22. 28. X, 28. XI, 6. 40. χωρὶς ἡμῶν nobis relictis. ibid. XII, 8. 14. Iacob. II, 20. 26. 2) *praeter, excepto*. Matth. XIV, 21. et XV, 38. χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων exceptis mulieribus et parvulis. 2 Cor. XI, 28.

χωρὶς

χωρὶς τῶν παρεκτὸς, ſcil. *γινομένων*, praeter ea, quae extrinſecus accidunt. Hebr. IV, 15. *χωρὶς ἁμαρτίας* peccato excepto. Hinc χωρὶς δὲ apud Graecos notat: *praeterea vero*, v. c. Thucydidem II, c. 13. III, c. 17. Conf. quoque *Vigerum* de Idiotiſmis L. Graecae p. 653. et *Wetſtenii N. T.* T. II, p. 3) *ſeorſim*, *ſeparatim*. Ioh. XV, 5. *χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδὲν* ſeparati a me nihil efficere poteſtis, collat. v. 4. XX, 7. *ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον* ſed ſeorſim in aliquo loco convolutum. Epheſ. II, 12. *χωρὶς χριστοῦ* alieni a religione chriſtiana. Conf. *Spanhemium* ad *Callimachi* Hymn. in Pallad. v. 59. pag. 673. edit. *Erneſti*. Saepius in N. T. non legitur.

ΧΩ͂ΡΟΣ, ου, ὁ. *Chorus*. Nomen venti, inter occidentem et ſeptentrionem ſpirantis, qui a nobis *Nordweſt* dicitur. Nomen habet *ἀπὸ τοῦ χωρεῖν* (*Suid.* χωρεῖν· παραχωρεῖν, ὁρμᾶν.) quod cum impetu ac vehementia eat et ſemper proceloſus ſit. Latine *Corus* ſeu *Caurus* dicitur. Caurum eſſe e ventis frigidiſſimis (unde frigora Cauri apud *Virgil.* Georg. I, 356.) et grandines inferre, teſtatur *Plinius* H. Nat. XVIII, 34. Conf. *Wetſtenii N. T.* T. II. p. 641. *Salmaſii* Exercit. Plinian. p. 1260. et *Cellarii* Geogr. Lib. I, c. 8. §. 4. p. 32. et §. 16. p. 34. In N. T. ſemel tantum commemoratur Act. XXVII, 12. ubi tamen plaga coeli, a qua chorus flat, intelligenda eſt.

Ψ

ΨΑ͂ΛΛΩ, fut. αλῶ, 1) proprie: *tango*, *levi motu pertracto*, i. q. *ψάω tango*. Sic v. c. apud *Euripid.* ψάλλειν τὰς χορδὰς eſt: *tangere chordas*, *ſed ita tangere*, *ut ſimul levi quodam motu percutias*, et apud *Suidam* uſurpatur quoque de *nervis*, *quibus arcus eſt intentus*. Adde Alexandrinos 1 Sam. XVI, 23. XVIII, 10. Conf. *Stephani* Theſaurum L. Gr. T. IV, p. 694. 2) omiſſo accuſativo χορδὰς, *fidibus*, vel aliis *inſtrumentis muſicis cano*, *pſallo*, *citharam*, ſeu *lyram pulſo*. *Suid.* ψάλλειν· τῷ ἄκρῳ τῶν δακτύλων τῶν χορδῶν ἅπτεσθαι. Hinc *ψαλτήριον pſalterium*, inſtrumentum muſicum, quod digitis pulſatur, citharae non abſimile. Chaldaice vocatur פְּסַנְתֵּרִין. Dan. III, 5. 7. 10. 15. In hac ſignificatione reſpondet apud Alexandrinos hebraico נִגֵּן *pulſavit fides*, aut inſtrumentum, *ad inſtrumentum muſicum cecinit*. 1 Sam. XVI, 16. 17. 18. 2 Regg. III, 15. Pſ. LXVIII, 27. et זִמֵּר cecinit voce vel *inſtrumento*. Pſ. CIV, 2. LXVIII, 4. 35. XXVI, 11. 3) *elata voce cano*, et ſpeciatim: *hymnos cano*, *Deum laudo et celebro*. Rom. XV, 9. *διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσι, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ* ideo te celebrabo inter gentes et laudes

et canam. 1 Cor. XIV, 15. ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ καὶ τῷ νοΐ carmen Deo dicam, spiritu divino afflatus, sed hymnum etiam canam mente mea. Ephes. V, 19. ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ non tam voce et fidibus, quam animo ac mente colite et celebrate Christum. Iacob. V, 13. εὐθυμεῖ τις, ψαλλέτω si quis bono animo est, hymnos canat. Saepius in N. T. non legitur. Adde Alexandrinos 2 Sam. XXII, 50. ἐξομολογήσομαί σοι, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ. Ps. VII, 18. IX, 2. 11. XXIX, 15. ὅπως ἂν ψαλῇ σοι ἡ δόξα μου. ibid. XXXII, 2. LXX, 24. ψαλῶ σοι ἐν κιθάρᾳ. Hesych. ψάλλειν· ᾄδειν ᾄσματα, τίλλειν. (Suid. ψαλλομένη, τιλλομένη.) κινεῖν. Conf. Spanhemii Obss. in Callimach. p. 55 et 469. Wetstenii N. T. T. II. p. 255 seq. et Bergleri not. ad Alciphron. Epist. p. 70. . . . .

ΨΑΛΜΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie: tactus, pulsatio, et speciatim: fidium pulsatio, fidium cantus, citharae sonitus. Est verbale a prima persona perf. pass. ἔψαλμαι, verbi ψάλλω, quod vide supra. Sic legitur apud Alexandrinos Amos V, 23. καὶ ψαλμὸν ὀργάνων σου οὐκ ἀκούσομαι. 1 Sam. XVI, 18. εἰδότα τὸν ψαλμὸν scientem fides pulsare. Schol. Aristophan. in Aves v. 218. ψαλμός· κυρίως ὁ τῆς κιθάρας ἦχος. Conf. Spanhemii Obss. in Callim. p. 55. 2) instrumentum musicum, quod pulsatur, cithara, i. q. ψαλτήριον. Ps. LXXX, 2. λάβετε ψαλμὸν נֵבֶל καὶ δότε τύμπανον. ibid. XCVII, 7. Φωνῇ ψαλμοῦ. Iob. XXI, 12. 3) carmen, numeris et caesuris, arte confectis, constans, et tam voci humanae, quam instrumentis musicis accommodatum, canticum, hymnus. Cyrilli Lexic. MS. Brem. ψαλμός· λόγος μουσικός, ὅταν εὐρύθμως κατὰ τοὺς ἁρμονικοὺς λόγους τὸ ὄργανον κρούεται. 1 Cor. XIV, 26. ubi ψαλμὸς hymnum significat, quem spiritus sanctus hominibus suggerit. Specialim vero in N. T. hoc vocabulum de collectione hymnorum adhibetur, qui in V. T. codice sub nomine תְּהִלִּים reperiuntur, v. c. Luc. XX, 42. XXIV, 44. Act. I, 20. XIII, 33. Ephes. V, 19. Coloss. III, 16. Conf. Wetstenii N. T. T. I. p. 829. Saepius in N. T. non legitur.

ΨΕΥΔΑΔΕΛΦΟΣ, ου, ὁ, falsus frater, h. e. Christianus falsus et simulator, qui se falso Christianum dicit, ex ψεύδω fallo, et ἀδελφὸς frater, Christianus. Bis tantum in N. T. legitur. 2 Cor. XI, 26. κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις, ubi tamen nonnulli non tam Christianos simulatos intellegunt, quam eos, qui fraternum affectum simulant, utut revera animo odium maximum foveant et alant. Galat. II, 4. διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους propter Christianos nimium iudaizantes, qui clam se in Christianorum coetus insinuaverant.

ΨΕΥΔΑΠΟΣΤΟΛΟΣ, ου, ὁ, pseudapostolus, falsus apostolus, qui se apostolum, seu doctorem a Christo constitutum esse

esse mentitur, ex ψεύδω mentior, et ἀπόστολος legatus, hic a Christo constitutus, quod vide supra. Semel tantum in N. T. legitur 2 Cor. XI, 13. οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι hi enim falso sibi apostolorum nomen vindicant.

ΨΕΥΔΗΣ, έος, ὁ, ἡ, mendax, fallax, falsus, a ψεύδω fallo, mentior. Τὸ ψευδὲς mendacium, falsitas. Ter tantum in N. T. legitur. Auctor. VI, 13. μάρτυρας ψευδεῖς testes falsi et subornati. Apoc. II, 2. καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς, h. e. λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους, καὶ οὐκ ὄντας. ibid. XXI, 8. καὶ πᾶσι τοῖς ψευδέσι et omnibus, qui mendacio delectantur. Alexandrini usi sunt hac voce pro אִישׁ כָּזָב vir mendacii, mendax, Proverb. XIX, 22. כָּזָב mendacium, Prov. XXI, 28. μάρτυς ψευδὴς ἀπολεῖται. et כַּחַשׁ idem, Nahum. III, 1. et aliis similibus vocabulis, quae in Trommii et Kircheri Concordantiis collecta reperiuntur. Thucyd. IV, 27. Plutarch. de discrim. adul. et amici p. 65. A.

ΨΕΥΔΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ, ου, ὁ, falsus doctor, qui falsa dogmata religioni christianae admiscet, favet, disseminat, et propugnat, aut qui sibi veri doctoris christiani titulum falso arrogat, ex ψεύδω fallo, mentior, et διδάσκαλος doctor, magister. In N. T. semel tantum legitur 2 Petr. II, 1. ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεισάξουσιν αἱρέσεις ἀπωλείας quemadmodum etiam inter vos erunt falsi doctores, qui falsa et perniciosa placita subdole et clam docebunt ac disseminabunt. Vide ad h. l. S. V. Pottium.

ΨΕΥΔΟΛΟΓΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie: falsiloquus (Plaut. Mil. Glor. II, 2, 36.) falsidicus, mendax, quibus vocabulis in Gloss. Vett. explicatur, ex ψεύδω fallo, mentior, et λόγος, quod est a λέλογα, praet. med. verbi λέγω dico. Aristoph. Ran. 1569. Hinc ψευδολογία mendacium, verba falsa, apud Demosthenem p. 933. 20. et 1098. 20. edit. Reisk. Vide de Wetstenii N. T. T. II, p. 334 sequ. 2) falsus doctor, qui falsa docet pro veris, qui sibi doctoris titulum falso arrogat, i. q. ψευδοδιδάσκαλος. Sic semel tantum in N. T. legitur 1 Tim. IV, 2. ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων decepti simulatione falsorum doctorum, nempe iudaizantium, coll. v. 1 et 3.

ΨΕΥΔΩ, fut. ψεύσω, aor. 1. ἔψευσα, et medium ψεύδομαι, fut. ψεύσομαι frustro, decipio, fallo, fraudo, mentior, falsum dico, dolose ac iniuste ago, male et simulate me gero. ψεῦδος mendacium, falsum, fraus, dolus, quod vide infra. Matth. V, 11. ψευδόμενοι falso. Act. V, 3. ψεύσασθαί σε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ut decipere vel fallere nos conareris, qui sumus spiritu divino instructi. Verba enim, actum denotantia, non solum apud Hebraeos, sed etiam apud profanos Scriptores de conatu tantum et consilio haud raro sunt explicanda, ut multis exemplis docuit Wesseling. ad Diodor. Sicul. XIII, 8. Act.

t. V, 4. ὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις, ἀλλὰ τῷ Θεῷ non tam homines, quam ipsum Deum fallere conatus es. Rom. IX, ὐ ψεύδομαι verissima dico. 2 Cor. XI, 31. Galat. I, 20. Coll. III, 9. μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους ne calumnias et criminationes contra vos invicem proferte, seu: estote veracitatis studiosi. 1 Tim. II, 7. ἀλήθειαν λέγω ἐν χριστῷ, ὐ ψεύδομαι Christum vobis affirmo, me vera dicere. Hebr. VI, 18. οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι θεὸν per quas Deus fallere non pot. Iacob. III, 14. μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας ne gloriemini mentientes contra veritatem. 1 Ioh. ψευδόμεθα, καὶ ὐ ποιῦμεν τὴν ἀλήθειαν mentimur nec veritatis studiosi sumus. Apoc. III, 9. Saepius in N. T. non legitur. Apud Alexandrinos interpretes, in quorum versione mox cum dativo, mox cum accusativo constructum reperitur, respondet hebraico כזב mentitus est, negavit, Ps. LXXVII, 10. LXXXVIII, 34. Ies. LVII, 11. et כחש mentitus est, negavit, abnegavit, Deut. XXXIII, 29. Ps. XVII, 49. Ierem. V, 12. Adde Xenoph. Cyrop. I, 6. 16. Herodian. c. 7. f. 2. εὑρίσκετό τε καὶ τὰς στρατιώτας ψευσάμενος καὶ ...ετήσας. ibid. cap. 11. f. 12. Alia loca dedit Schwarzius Commentariis Critt. L. Gr. p. 1437. El. Palairet. in Obss. Philol. p. 285. Dresigius de Verbis Mediis N. T. III, 60. p. 4 sq. edit. Fischeri, et Wetstenius N. T. T. II, p. 482.

ΨΕΥΔΟΜΑ΄ΡΤΥΡ, ος, ὁ, falsus testis, qui falsum testimonium perhibet, testis subornatus, a ψεύδω, vel ψεύδομαι decipio, fallo, mentior, et μάρτυρ testis. Ter tantum in N. T. legitur. Matth. XXVI, 60. πολλῶν ψευδομαρτύρων προσελθόντων etiamsi multi falsi testes accessissent. ibid. ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο ψευδομάρτυρες εἶπον tandem duo falsi testes surrexerunt, qui eum ita calumniabantur. 1 Cor. XV, 15. εὑρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τῦ Θεῦ essemus autem falso facti testes Dei, h. e. a Deo constituti, coll. Luc. XXIV, 48. Act. I, 22. II, 32. etc.

ΨΕΥΔΟΜΑΡΤΥΡΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, falsum testimonium dico, falsa testor, calumnior, a ψευδομάρτυρ, quod vide supra. Matth. XIX, 18. ὐ ψευδομαρτυρήσεις ne falsum testimonium dicas, vel: ne calumniator. Marc. X, 19. XIV, 56. πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρυν κατ' αὐτῦ multi vero falsa testabantur adversus eum. ibid. v. 57. Luc. XVIII, 20. Rom. XIII, 9. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini habent pro ענה respondit, testificatus, contestatus est. Exod. XX, 16. Deut. V, 18. Adde Histor. Susann. v. 62. Demosthen. p. 851. 3. edit. Reiske et Pollucis Onom. VII, 153.

ΨΕΥΔΟΜΑΡΤΥΡΊΑ, ας, ἡ, falsum testimonium, sive in iudicio dicatur, sive in vita communi, criminatio, a ψευδομάρτυρ, quod vide. Bis tantum in N. T. legitur. Matth. XV, 19.

ψευδομαρτυρίαν. ibid. XXVI, 59. *ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ* collegerunt studiose falsa testimonia contra Iesum. In *Demosthene* saepius haec vox obvia est, ut docuit Reiske in Indice Graecitatis Demostheneae p. 807.

ΨΕΥΔΟΠΡΟΦΗΤΗΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *pseudopropheta, falsus propheta, qui se prophetam mentitur, cuius praedictiones sunt irritae et vanae,* a ψεύδομαι et προφήτης *propheta.* Luc. VI, 26. *κατὰ ταῦτα γὰρ ἐποίουν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν* idem enim fecerunt falsis prophetis maiores eorum. Act. XIII, 6. *ψευδοπροφήτην Ἰουδαῖον* falsum prophetam e Iudaeis. 2 Petr. II, 1. *ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ* erant autem praeter veros prophetas (cap. I, 21.) inter Israelitas etiam homines, qui falso prophetarum nomen sibi arrogaverant. In eadem significatione aliquoties legitur pro hebraico נְבִיא. Ierem. VI, 13. XXVI, 7. 8. 11. 16. XXVII, 7. XXVIII, 1. XXIX, 1. 8. Zachar. XIII, 2. 2) quilibet *falsus doctor, qui se legatum divinum et interpretem voluntatis divinae esse mentitur.* Matth. VII, 15. XXIV, 11. 24. Marc. XIII, 22. 1 Ioh. IV, 1. *ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον* multi enim falsi doctores exierunt in mundum. Apoc. XVI, 13. XIX, 20. *ὁ μετ' αὐτοῦ ψευδοπροφήτης, ὁ ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ.* ibid. XX, 10. Saepius in N. T. non legitur.

ΨΕΥ͂ΔΟΣ, εος, τὸ, 1) proprie et generatim omne mendacium, *omnem sermonem, a vero aberrantem,* notat, *falsitatemque quaelibet,* v. c. *falsos rumores, de aliis sparsos, falsa iuramenta, doctrinam falsam* etc. a ψεύδομαι, quod vide supra. Sic legitur in N. T. Eph. IV, 25. *διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος, λαλεῖτε ἀλήθειαν* propterea abstineatis ab omnibus mendaciis, et fraudibus, et veracitati studete. 1 Ioh. II, 27. *καὶ ἀληθές ἐστι καὶ οὐκ ἔστι ψεῦδος.* Conf. quae supra ad vocem χρίσμα dicta sunt. Ps. V, 6. *ἀπολεῖς πάντας τοὺς λαλοῦντας τὸ ψεῦδος.* Hos. IV, 1. Sirac. VII, 13. 14. XX, 24. LI, 3. 2) speciatim: *doctrina falsa et spuria.* 2 Thess. II, 11. *εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει* ut decipiantur doctrina spuria falsorum doctorum. 1 Ioh. II, 21. *καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστι* non posse falsam doctrinam cum divina veritate consistere. 3) *figmentum, fictio, quod non tale est, quale esse perhibetur, vanitas, omnis fraus, dolus et impostura.* Hesych. ψεῦδος· ἀπάτη, πλάνη. 2 Thess. II, 9. *καὶ σημείοις καὶ τέρασι ψεύδους* et miraculis falsis, meris praestigiatorum artibus, eo consilio excogitatis, ut homines decipiantur. Respondet autem ψεῦδος in hac significatione hebraico שֶׁקֶר. Ierem. XIV, 14. Adde Ezech. XIII, 6. Hinc 4) *ipsa idola gentilium eorumque cultus et imagines* ψεῦδος dicuntur. Rom. I, 25. *οἵτινες μετήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει,* h. e. qui veram Dei naturam falsarum et ineptarum (ad veram scil.

Dei

ei naturam exprimendam) imaginum vanitate permutarunt; recte hunc locum interpretatus est *Koppius*. Sic etiam in V. T. שֶׁקֶר est nomen idolorum eorumque imaginum, adiuncta vanitatis notione. Conf. Ies. XLIV, 20. Ierem. III, 10. XIII, 25. XXIII, 14. Vide etiam *Wolfii* Curas Philol. in N. T. T. II, p. 30. 5) *vitiositas, scelus*, quemadmodum e contrario ἀλήθεια *sanctitatem et integritatem vitae ac puritatem ab omni scelere* significat. Ioh. VIII, 44. ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος si perverse agit. Opponitur h. l. τῷ ψεῦδος ἡ ἀλήθεια, Apoc. XXI, 27. ποιῶν βδέλυγμα καὶ ψεῦδος. ibid. XXII, 15. καὶ πᾶς ὁ φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος et omnis, qui delectatur vitiositate eiusque studiosus est. Conf. *Hembergii* Parerga Sacra p. 195. Saepius in N. T. non legitur.

ΨΕΥΔΌΧΡΙΣΤΟΣ, ου, ὁ, *pseudochristus, qui Christum in mundum venturum se mentitur et Messiae nomen falso sibi arrogat*, ex ψευδὴς et χριστὸς *Christus*. Bis tantum in N. T. legitur. Matth. XXIV, 24. ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι exi- bunt enim falsi Christi. Statim post mortem Christi et excidium Hierosolymitanum multos extitisse, qui Messiae nomen falso sibi arrogarent et populo iudaico liberationem a potestate Romanorum promitterent, docuit ad h. l. *Grotius*. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 500 sq. Cf. etiam *Wolfii* Bibl. Hebr. T. II. Marc. XIII, 22.

ΨΕΥΔΏΝΥΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *falso nominatus, mendax nomine, nomen suum mentiens, non respondens nomini suo, nomen vere non habens*, ex ψεῦδος *mendacium*, et ὄνομα *nomen*. Semel tantum in N. T. legitur 1 Tim. VI, 20. καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως. Nihil vero aliud per ψευδώνυμον γνῶσιν intelligendum est, quam *theologia iudaica, qualis erat apostolorum aetate, multis modis depravata ac corrupta, quae adeo non amplius digna erat divinae doctrinae nomine*. Cf. S. Ven. *Tittmann*. Tract. de Vestigiis Gnosticorum in N. T. frustra quaesitis p. 137 sq. qui multis docuit, Paulum ad Gnosticorum doctrinam hic nullo modo respicere potuisse, cum Gnostici aevo apostolico longe posteriores fuerint. Caeterum vox ψευδώνυμος saepius est apud Scriptores graecos obvia, v. c. apud *Plutarch.* de Fratr. Amore p. 479. E. φιλόσοφος ψευδώνυμος. *Sext. Empir.* adv. Grammat. I, 5. 98. *Aeschyl.* Prometh. Vinct. 716. ποταμὸν δ' ψευδώνυμον. Schol. τῷ ὀνόματι ἡ πρᾶξις συνᾴδουσά ἐστι. *Philo* de Vita Mosis Tom. II. pag. 161. 6. et 166. 12.

ΨΕΥΣΜΑ, τος, τό. Vocabulum, rarius obvium apud Scriptores graecos, quod non solum *mendacium, falsum, fictionem* notat, sed etiam, ut graecum ψεῦδος, *omne, quod a vero, recto et honesto alienum est, impietatem, vitiositatem et scelera, ac flagitia omnis generis*. Est verbale a praet. pass. ἔψευσμαι,

verbi

verbi ψεύδω *fallo*. Semel tantum in N. T. legitur Rom. III, 7. εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσευσε εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ quodfi vero vitiofitate mea veracitati et benignitati divinae declarandae occafio praebetur, i. q. v. 5. εἰ ἡ ἀδικία ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησι. Conf. etiam v. 8. *Lampius* ad h. l. ψεῦσμα de *idololatria* interpretari mavult. Ceterum hoc vocabulo etiam ufus eft *Symmach.* Iob. XIII, 4. Pf. LX, 3. et *Aquila* et *Theodot*. Prov. XXIII, 3. pro vocibus hebraicis כזב et שקר. *Thom. M.* p. 927. ψεῦδος λέγω, εἰ ψεύσματα εἰ καὶ ὁ αὐτός ἐν τῷ αὐτῷ ἅπαξ. καὶ τί ταῦτα τραγωδίας ψεύσματα. Vide ad h. l. interpretes, qui docuerunt, ψεῦσμα reperiri quoque apud *Lucianum* T. I. p. 94. *Ariftidem* T. II. p. 3.. *Philonem* p. 409. et alios.

ΨΕΥΣΤΗΣ, ου, ὁ, 1) *mendax, qui fallit et decipit alios fermone et facto, fallax, perfidus, qui fidem datam non fervat*. Eft verbale ab ἔψευσαι, 3. perf. praet. paff. verbi ψεύδω *fallo*. Ioh. VIII, 55. et fi negarem, me eum nosse, ἔσομαι ὅμοιος ὑμῶν, ψεύστης aeque ac vos mendax effem. Rom. III, 4. γινέσθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθὴς, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης fi vel omnes homines perfidi fierent fidemque datam fallerent, tamen Deus verax maneret. 1 Tim. I, 10. ψεύσταις mendacibus, qui falfos rumores de aliis fpargunt, iusiurandum fallunt, falfum teftimonium coram iudice contra alios edunt etc. Tit. I, 12. κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται Cretenfes femper funt mendaces et dolofi. Cf. fupra dicta ad vocabulum Κρής. 1 Ioh. I, 10. ψεύστην ποιοῦμεν αὐτὸν mendacem facimus ipfum, nempe Deum, auctorem religionis chriftianae, in qua diferte traditur, omnes homines peccatores effe. ibid. II, 4. et 22. ubi ὁ ψεύστης eft i. q. ἀντίχριστος, v. 18. *falfus doctor, impoftor*. ibid. IV, 20. V, 10. ψεύστην πεποίηκεν αὐτὸν agit, quafi mendax fit Deus. Adde Alexandrinos Prov. XIX, 22. Pf. CXV, 2. Sirac. XV, 8. XXV, 4. 2) *impius, fcelestus*. Sic legitur in N. T. Ioh. VIII, 44. ὅτι ψεύστης ἐστὶ καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ uti enim ipfe fcelestus eft, ita etiam eft omnis vitiofitatis auctor. Conf. fupra ad vocem ψεῦδος. Saepius in N. T. non reperitur.

ΨΗΛΑΦΑΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *contrecto, palpo, tango*, et κατ' ἐξοχὴν de *contrectatione et palpatione* ufurpatur, *qua quis explorare et detegere aliquid allaborat*, ex ψηλα, quod eft a praet. med. ἔψηλα, verbi ψάλλω *tango*, et ἀφάω, ῶ, *contrecto, tango*. Luc. XXIV, 39. ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε contrectate me et afpicite. Hebr. XII, 18. ψηλαφωμένῳ ὄρει ad montem terreftrem, vifibilem, qui tangi poterat, qualis erat mons Sinai, quem contrectare Ifraelitis interdictum erat. Exod. XIX, 12. 13. coll. Hebr. XII, 20. *Schoettgenio et aliis* ὄρος ψηλαφώμενον mons tactus eft idem, quod *mons fumans*, ex hebraismo, ubi montes, a Deo tacti, fumare dicuntur, v. c. Pf.

CIV, 32. CXLIV, 5. coll. Exod. XIX, 18. Ita, ut antecedens positum sit pro consequente. 1 Ioh. I, 1. ὃ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν quod manus nostrae tetigerunt. In versione Alex. legitur pro [illegible] et in Pih. [illegible], Devt. XXVIII, 29. καὶ ἔσῃ ψηλαφῶν μεσημβρίας, ὡσεὶ ψηλαφήσαι ὁ τυφλὸς ἐν τῷ σκότει. De coecis, qui palpando viam quaerunt, legitur etiam Ies. LIX, 10. ubi hebraico [illegible] respondet. Iob. V, 14. et pro [illegible] Hiph. [illegible], Genes. XXVII, 12. 22. Iudic. XVI, 27. Ps. CXIII, 15. Adde Homer. Odyss. ι, v. 416. χερσὶ ψηλαφόων, coll. Dionys. Halic. περὶ συνθέσεως §. 15. Aristoph. Concionatr. v. 314. et in Pace 690. Eustathius in Homer. Iliad. ζ, v. 80. ψηλαφῶ musicum verbum esse testatur et significare: chordas extremis digitis, διὰ oberrando, tangere. Eandem vocem etiam de coecis adhiberi apud Graecos, tradit Pollux Onom. L. c. 21. f. Conf. Piersonum ad Moeridem p. 431. Ceterum a ψηλαφάω descendit ψηλάφησις contrectatio, palpatio, Sapient. XV, 15. et ψηλαφητὸς palpabilis, apud Alex. Exod. X, 21. et Aquilam Ezech. XVI, 10. 2) palpando inquiro et invenio, et metaphorice: certo et perspicue cognosco, et intelligere aliquid laboro. Sic legitur in N. T. Act. XVII, 27. εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν (aeolice pro ψηλαφήσαιεν, quae aoristi forma apud Atticos saepissime occurrit, v. c. ἀναβλέψειας, Aristoph. Plut. v. 95. νομίσειαν, Xenoph. Mem. III, 3. 14. τελευτήσειαν, ibid. I, 9. 2. πταίσειαν, ibid. IV, 4. 17. Vide Cel. Fischeri animadverss. ad Welleri Grammaticam Gr. p. 798.) αὐτὸν καὶ εὕροιεν ut ad certam et idoneam illius cognitionem verumque cultum pervenirent. Syrus transtulit: ut pervestigarent et ex creaturis eius cognoscerent ipsum. Conf. Elsneri Obss. Sacr. T. I. p. 429. Wetstenii N. T. T. I. p. 828. et Stephani Thesaurum Ling. Gr. T. I. p. 905. Saepius in N. T. non legitur.

ΨΗΦΙΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: calculis numero, computo, suppato, a ψῆφος calculus, vel lapillus. Calculis autem usi sunt veteres ad rationes subducendas, ut vel e Theophrasti Char. cap. 24. et Diog. Laërt. L. Sect. 59. constat. 2) metaphorice: computo, supputo, i. q. λογίζομαι. Sic bis tantum in N. T. legitur. Luc. XIV, 28. καὶ ὁ πρῶτον ψηφίζει τὴν δαπάνην; nonne prius sumtus diligenter computabit, aut rationes subducet sumtuum? Apoc. XIII, 18. ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν computet numerum. Conf. Aquilae reliquias Ps. LVII, 13. ubi hebraico [illegible] respondet. Arrianus Diss. I, 10. p. 112. Vide Wetstenii N. T. T. I. p. 754.

ΨΗΦΟΣ, ου, ἡ, 1) proprie: calculus, lapillus, ad ripam fluminis reperiri solitus, modo niger, modo albus, i. q. ψηφίς, apud Symmachum Prov. XXX, 27. Sic legitur apud

Alexan-

Alexandrinos Thren. III, 16. καὶ ἐξέβαλε ψήφῳ [illegible] Exod. IV, 25. usurpatur de cultello lapideo (צר), quo [illegible] ra circumcidit filium. Sirac. XVIII, 9. ὡς σταγὼν, καὶ [illegible] ἄμμου. Hinc ψηφολογέω lapillis sterno. Tob. XIII, 16. [illegible] tus Cantic. III, 10. Iam quia antiquissimi Graeci, [illegible] Athenienses, his lapillis uti solebant in sententiis ferendis [illegible] iudiciis, ita, ut albis lapillis affirmarent et absolverent, [illegible] gris autem negarent et condemnarent, accidit; ut ψῆφος a) non solum calculum, quo suffragium ferebatur, et [illegible] mutata suffragiorum ferendorum ratione, nomine tamen [illegible] manente, quicquid adhibetur ad suffragium ferendum, ([illegible] Aelian. V. H. XIII, 38. Pollucis Onom. VIII, 10) signi[illegible] ret, sed etiam de ipso suffragio, de ipsa sententia, [illegible] aliquis fert, adhiberetur. Sic legitur in N. T. Act. XXVI, 10. ἀναιρουμένων δὲ αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον eorum supplici[illegible] probavi, seu, condemnari suffragio meo. Aelian. V. H. [illegible] 34. ἐν [illegible] τὴν [illegible] ψῆφον. Thuc. I, c. 40. ψῆφον [illegible] ibid. III, c [illegible] μετὰ ψήφου [illegible]. Conf. Reiskii Indicem Graec. Demosthen. p. 808. Sic etiam ψηφίζεσθαι, quod propr. lapillum suffragii in urnam conicere (Xenoph. Hist. Gr. I, 7, 6.) significat, generatim quoque notat: decernere, [illegible] apud Aelian. V. H. II, 19. V, 12. et 17. et XIV, 1. Xenoph. Hist. Gr. II, 1. 21. 3) tessera, vel calculus, quo in sortibus [illegible] bantur veteres, et qui nomine sortientis insignitus erat. Sic [illegible] mi videtur Apoc. II, 17. καὶ δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκὴν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ ὁ λαμβάνων et dabo ipsi calculum album et in illo [illegible] ptum nomen novum, quod omnes ignorant, praeter eum, qui accepit. Sermonem h. l. esse de [illegible] sortientium insignitis, docuit Elsnerus Obs. Sacr. T. II. p. 441. Sam. Petitus Varr. Lectt. c. 8. cum quibus [illegible] dus est Sa. Frid. Dresigius in Diss. Philol. de Vsu [illegible] apud Veteres ad Apoc. II, 17. Lips. 1738. [illegible] tio autem saepe fiebat apud veteres in deligendis [illegible] bus, iudicibus aliisque personis ad publicas functiones [illegible] de Cicer. de Divinat. II, c. 41. et pro Planc. c. [illegible] de vario usu formulae [illegible] ψῆφον [illegible] Marklandum ad Lysiam p. 974. [illegible] terpretationem haud improbabilem dedit [illegible] mentario ad h. l. Vol. I. p. 105. sqq. [illegible] legitur.

ΨΙΘΥΡΙΣΜΟΣ, ὃ, ὁ, 1) proprie: [illegible] tatio, susurrus. Est verbale a prima pers. perf. [illegible] verbi ψιθυρίζω, susurro, [illegible] mi, insusurro. Aelian. V. H. IX, [illegible]

περὶ αὐτῦ τι ψιθυρίσωμεν. Alexandrini 2 Sam. XII, 19. καὶ συνῆκε Δαβὶδ, ὅτι οἱ παῖδες αὐτῦ ψιθυρίζουσι. Hesych. ψιθυρίζει: εἰς τὸ ὖς ἠρέμα διαλέγεται. 2) speciatim et κατ' ἐξοχὴν ei tribuitur, qui clam in aurem alteri rumores iniquos de absente aliquo insusurrat, qui aliquem clam calumniatur. Suid. ψιθυρίζω, διαβάλλω. Idem: ψιθυρισμὸς, ἡ τῶν παρόντων κακολογία παρὰ τῷ Ἀποστόλῳ. Cyrilli Lexicon MS. Brem. ψιθυρισμός· ὑποψιθυριζόμενον φθέγμα, καὶ λαθραία κακολογία. Sic semel tantum in N. T. legitur 2 Cor. XII, 20. ubi diserte a καταλαλιᾷ distinguitur, de qua voce supra dictum est. Eodem modo ψιθυρίζειν usurpatum reperitur apud Alex. Ps. XL, 8. et Sirac. XII, 20. XXI, 30.

ΨΙΘΥΡΙΣΤΗΣ, ῦ, ὁ, 1) proprie: *susurrator, mussitator, qui vocem summittit et premit et obscurius loquitur*, i. q. ψίθυρος. Est verbale ab ἐψιθύρισται, tertia pers. perf. pass. verbi ψιθυρίζω, quod vide sub ψιθυρισμός. 2) speciatim ita dicitur, *qui clam calumnias de aliis, maxime praesentibus, spargit, et aliis detrahit, occultus delator, obtrectator secretus*, quem nos *einen Ohrenbläser* vocare solemus. Sic semel tantum in N. T. legitur Rom. I, 30. ubi ψιθυρισταὶ a καταλάλοις distinguuntur, ut 2 Cor. XII, 20. ψιθυρισμὸς a καταλαλιᾷ. *Theodoretus* ad h. l. ψιθυριστὰς esse inquit, τὺς πρὸς τὸ ὖς διαλεγομένυς, καὶ παρόντας τινὰς κακῶς ἀγορεύοντας. Conf. etiam *Casaubonum* ad *Theophr.* Char. c. III. Eandem significationem habet quoque ψίθυρος, Sirac. V, 16. XXVIII, 14. *Thom. M.* p. 927. ψίθυρος· ὁ ψιθυριστής. ubi videndus *Oudendorpius*. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. [illegible]

ΨΙΧΙΟΝ, ια, τὸ, *parva mica, frustulum, fragmentum deciduum*, speciatim *frustulum panis friati*. Est deminutivum a ψίχα, *mica, frustulum*, (*Hesych.* ψίχαι· αἱ ἀποπίπτουσαι τῶν ἄρτων τεμνομένων ψιχάδες.) quod est a ψίξ, χὸς, ἡ, *mica*, hoc vero a ψίω, idem quod λεπτύνω *comminuo*. Ter tantum legitur in N. T. Matth. XV, 27. τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν canes vescuntur frustulis, quae cadunt e mensa dominorum suorum. Marc. VII, 28. ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν παιδίων edunt micas deciduas a pane liberorum. Luc. XVI, 21. *Aelian.* V. H. XIII, 26. fragmenta decidua a pane τὰ ἀποπίπτοντα τῦ ἄρτυ θρύμματα vocat. Iudaei ea vocant [illegible] et פרורין. Conf. *Buxtorfii* Lexicon Talmud. et Rabbin. p. 1406 et 1845. Alias vocantur *analecta*, v. c. apud *Martial.* VII. Epigr. 19. Vide etiam interpretes ad *Petron.* c. 34. p. 135. et *Bredacium* ad Epigrammata p. 226.

ΨΥΧΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie: *halitus, exhalatio quaevis*, (Alex. Iob. XLI, 13.) speciatim vero: *anima, spiritus pulmonum*,

imum, *halitus vitalis et animalis, qui ore et naribus ducitur et emittitur, et cuius respiratio caussa vitae est*, qui etiam interdum in N. T. πνεῦμα vocatur, a ψύχω *spiro*. Luc. XII, 20. ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ hac ipsa nocte anima a te repetetur. Act. XX, 10. ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστιν nam halitus vitalis adhuc in eo est. 1 Cor. XV, 45. ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν primus homo Adamus respirando vivere coepit. Apoc. VIII, 9. καὶ ἀπέθανε τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων, τῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ, (scil. ὄντων) τὰ ἔχοντα ψυχάς. Respondet autem ψυχή in hac significatione hebraico נפש. Genes. I, 20. ἑρπετὰ ψυχῶν ζωσῶν. ibid. v. 30. καὶ παντὶ ἑρπετῷ, ὃ ἔχει ἐν ἑαυτῷ ψυχὴν ζωῆς. ibid. II, 7. XXXV, 18. ἐν τῷ ἀφιέναι αὐτὴν τὴν ψυχήν. 2) *anima*, seu *ipsa illa pars essentialis*, ut vulgo vocatur, *qua vivit*, *sentit ac movetur homo aeque ac cetera animantia*, *quae inde nomen habent*, quae a graecis Scriptoribus aeque dilegenter a πνεῦμα distinguitur, ac Latini *animum* et *animam*, certe in plerisque locis (quorum nonnulla collegit *Gesnerus* in Thesauro L. L. sub utraque voce) recte distinguere solent. Hanc animam morte carere et post fata quoque superstitem in loco quodam subterraneo versari, interdum etiam circa domos ac sepulcra errare, persuasum sibi habebant non solum gentiles, (conf. *Servium* ad *Virgilii* Aen. X, v. 487.) sed etiam Iudaei, ut docent multa V. T. loca, ubi נפש de *defunctorum animis* usurpatum legitur. Ad hanc vero significationem vocis ψυχή e N. T. commode referri possunt loca sequentia: Act. II, 27. ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς ᾅδου non enim relinques animam meam in inferno. ibid. v. 31. ὅτι οὐ κατελείφθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς ᾅδου. 1 Petr. IV, 19. ὡς πιστῷ κτίστῃ παρατιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς ἑαυτῶν Deo benigno ac fideli creatori commendent animas suas, quas ei acceptas referunt. Sermo autem est h. l. de iis, qui propter religionem christianam adversa patiuntur et mortem subeunt, quorum animae Apoc. VI, 9. vocantur αἱ ψυχαὶ τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν, ἣν εἶχον, et XX, 4. αἱ ψυχαὶ τῶν πεπελεκισμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ, καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. Alio sensu formula παρατιθέναι τὴν ψυχήν nempe pro θεῖναι τὴν ψυχήν, legitur apud *Homer.* Odyss. γ, v. 74. ubi vid. Schol. min. et *Tyrtaeum* de Virtut. Bell. 18. C. Adde Alexandrinos 1 Regg. XVII, 21. ἐπιστραφήτω δὲ ἡ ψυχὴ τοῦ παιδαρίου τούτου. Ps. XV, 10. 3) per metonymiam caussae pro effectu: *vita*, quia anima est caussa vitae. Matth. II, 20. ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου insidiantes vitae pueri. ibid. VI, 25. μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν ne nimium solliciti sitis de sustentanda vita vestra; et paulo post: ἡ ψυχὴ

ψυχὴ πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς; nonne vita pluris est quam victus? ibid. X, 39. ὁ εὑρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἀπολέσει αὐτὴν, καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτὴν qui vitam abnegatione meae doctrinae conservare studet, privabitur felicitate aeterna; qui vero vitam suam summis periculis ob hanc meam doctrinam exponere paratus est, consequetur felicitatem aeternam. ibid. XVI, 25. XX, 28. δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν profundere vitam suam ad redimendos multos homines. (*Eurip.* Phoen. v. 1004. ψυχὴν δὲ δώσω τῆσδ' ὑπερθανεῖν χθονός. Idem *Heraclid.* v. 552.) Marc. III, 4. ψυχὴν σῶσαι vitae alicuius prospicere eamque conservare studere. ibid. VIII, 35. X, 45. Luc. VI, 9. IX, 24. 56. XII, 22. 23. XIV, 26. XVII, 33. Ioh. X, 11. ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων bonus pastor mortis adeo periculum adire pro incolumitate ovium paratus est. (Sic etiam Latini formulis *ponere spiritum*, *Valer. Max.* VII, 8. 8. *ponere animam*, *Ovid.* II. Eleg. 10. 43. et *ponere vitam*, *Propert.* II, 13. 3. *Ovid.* Fast. I, 383. usi sunt.) ibid. v. 15 et 17. ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχήν μου quoniam ego vitam meam profundam. ibid. XII, 25. ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ubi videndus *Wetstenius.* ibid. XIII, 37. 38. τὴν ψυχήν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; tu mortem mei causa non declinabis? ibid. XV, 13. Act. XV, 26. ἀνθρώποις, παραδεδωκόσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ hominibus, qui summo vitae periculo se exposuerunt propter religionem domini nostri I. C. ibid. XX, 24. οὐδὲ ἔχω τὴν ψυχήν μου τιμίαν ἐμαυτῷ neque adeo ipsam vitam meam tanti facio. ibid. XXVII, 10. 22. Rom. XI, 3. ζητοῦσι τὴν ψυχήν μου me occidere insidiose moliuntur. ibid. XVI, 4. οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν qui non sine vitae suae periculo mihi vitam servarunt. 2 Cor. I, 23. ubi notanda est formula asseverandi: ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν ego Deum testem facio in caput meum, seu vitae meae periculo. Philipp. II, 30. Vide supra παραβουλεύομαι. 1 Ioh. III, 16. Apoc. XII, 11. καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου et mortis pericula, mortem adeo ipsam ob religionis christianae professionem subierunt. Adde Alexandrinos Exod. XXI, 23. δώσει ψυχὴν ἀντὶ ψυχῆς dabit vitam pro vita. Exod. XXX, 12. 1 Sam. XXIV, 10. Δαβὶδ ζητεῖ τὴν ψυχήν σου. 2 Sam. IV, 8. 1 Regg. XIX, 10. 14. 1 Sam. XIX, 11. ἐὰν μὴ σὺ σώσῃς τὴν ψυχήν σου. *Philostrat.* Vit. Soph. I, cap. 21. §. 2. et cap. 25. §. 9. *Joseph.* A. I. V, 2. 8. *Xenoph.* Cyrop. III, 3. 20. νῦν γὰρ περὶ ψυχῶν τῶν ὑμετέρων ὁ ἀγών. Idem de Rep. Laced. VIII, 4. *Arrian.*

de

de Venat. XVIII, 4. *Euripid.* Phoeniss. v. 1015. et 1299. ψυχὰς ἐκπνεύσαντε, ubi vide Scholiasten. Idem Heraclid. v. 14. καὶ πόλις μὲν οἴχεται, ψυχὴ δ' ἐσώθη. Idem Alcest. v. 5. *Hesiod.* Ἔργ. καὶ Ἡμέρ. v. 686. *Homer.* Iliad. ι', v. 322. αἰὲν ἐμὴν ψυχὴν παραβαλλόμενος πολεμίζειν. Conf. quoque *Raphelii* Obss. Herodott. p. 126. *Schwarzium* ad *Olearium* de Stilo N. T. p. 96. *Georgii* Vindic. p. 90. et *Casaubon.* ad *Athenaeum* p. 548. 4) *animal.* Apoc. XVI, 3. καὶ πᾶσα ψυχὴ ζῶσα ἀπέθανεν ἐν τῇ θαλάσσῃ et omne animal vivens mortuum est in mari. Eodem quoque modo נפש usurpatur, ut animans in universum significet, v. c. Levit. XI, 10. מכל נפש החיה אשר במים *omne animal vivum, quod in aquis.* ibid. v. 46. ולכל נפש השרצת על-הארץ. Genes. I, 24. II, 7. 19. IX, 10. XII, 5. Conf. *Vorstii* Philol. Sacr. cap. IV. p. 119 sq. et *Suiceri* Thesaurum Eccles. T. II. p. 1577. 5) *homo*, i. q. ἄνθρωπος. Act. II, 41. καὶ προσετέθησαν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχίλιαι et Christo nomen dederunt eo die ad tria millia hominum. ibid. v. 43. ἐγένετο δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος magna autem admiratio invasit omnes homines. ibid. III, 23. πᾶσα ψυχὴ, ἥτις quicunque. ibid. VII, 14. ἐν ψυχαῖς ἑβδομήκοντα πέντε ad capita septuaginta quinque. ibid. XXVII, 37. ἦμεν δὲ ἐν τῷ πλοίῳ αἱ πᾶσαι ψυχαὶ διακόσιαι ἑβδομήκοντα ἕξ eramus autem in navi omnes ducenti septuaginta sex. Rom. XIII, 1. πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω quilibet vestrum magistratibus ac praefectis debitam obedientiam praestet. Iacob. V, 20. σώσει ψυχὴν ἐκ θανάτου liberabit hominem a summa miseria. 1 Petr. III, 20. in arca Noae conservati sunt ὀλίγαι, τουτέστιν ὀκτὼ ψυχαὶ pauci, octo scilicet homines. Genes. XLVI, 18. 27. Exod. I, 5. Levit. II, 1. XVII, 9. Num. XIX, 13. *Polyb.* VIII, 5. μία ψυχὴ unus homo, nempe Archimedes. *Euripid.* Helen. v. 52. ψυχαὶ δὲ πολλαὶ δι' ἐμ' ἐπὶ Σκαμανδρίοις ῥοαῖσιν ἔθανον. Idem Phoen. v. 1309. ὁμογενῆ ψυχαῖν. ibid. v. 1315. φόνιαι ψυχαὶ, et v. 1578. τρισσαὶ ψυχαί. Conf. *Georgii* Vindic. L. II, cap. 1. §. 41. p. 92. *L. Bos.* Obss. Philol. p. 69. *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 775. et *Suiceri* Thesaurum Eccles. T. II. p. 1579. Eodem modo etiam *animae* usurpatur apud *Ciceronem* ad Famil. XIV, 14. *Virgil.* Aen. VI, 758. *Horat.* I. Serm. V, v. 41. *animae* (h. e. viri), *quales neque candidiores terra tulit.* Alia loca collegit *Gisb. Cuperus* Obss. Lib. I. c. 20. 6) *animus, mens*, seu *id, quod in nobis cogitat, intelligit et vult, et omnes ac singulae eius vires et facultates et propensiones*, quod a Graecis ὁ νοῦς et in N. T. frequentius τὸ πνεῦμα dicitur. Interdum tamen, maxime si a πνεῦμα et διάνοια distinguitur, ψυχὴ speciatim animum notat, quatenus *affectibus, voluntate, desiderio, cupiditatibus instructus est, die niedern Kräfte der Seele.* Matth. X, 28. τὴν ψυχὴν ἀποκτεῖναι et in-

λέσαι

sunt animum miserum reddere et privare felicitate aeterna. ibid. XI, 29. καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν et animorum vestrorum solatium habebitis. ibid. XXII, 37. ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου i. e. animo integerrimo omnique studio ac contentione. Ita quoque ὅλῃ τῇ ψυχῇ usurpatur apud *Epictet.* Enchirid. p. 74. et ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς apud *M. Antonin.* III, 4. IV, 31. ubi videndus *Gatakerus.* Marc. XII, 30. 33. Luc. II, 35. καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία et animus tuus maximum dolorem percepturus est. ibid. XI, 27. XXI, 19. ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν patientiae ac tolerantiae malorum adsuefacite animos vestros. Bene *Lutherus:* *Fasset eure Seelen in Geduld.* Alii, v. c. *Kypkius* in Obss. Sacr. T. I. p. 319. vertere malunt: per perseverantiam vestram conservabitis *vitas* vestras. *Marklandus* ad *Lysiam* p. 437. probat eorum sententiam, qui sensum huius formulae sic constituunt: patientia vestra virilem ac fortem animum demonstrate. Alii denique, sed minus probabiliter, locum hunc ex formula hebraica הִשָּׁמֶר לְנַפְשׁוֹ *sibi diligenter cavere*, quae Deut. IV, 15. legitur, illustrare conati sunt. Ioh. X, 24. ἕως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; quamdiu suspensos detines animos nostros? Vide supra ad αἴρω dicta. Ioh. XII, 25. Act. IV, 32. τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν ἡ καρδία καὶ ἡ ψυχὴ μία inter Christianos summus erat animorum consensus. Conf. de hac formula interpretes ad *Minucii Felicis* cap. 1. Act. XIV, 2. ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν exacerbarunt animos gentilium contra Christianos. ibid. v. 22. ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν confirmantes Christianorum animos. ibid. XV, 24. Vide supra ἀνασκευάζω. Ephes. VI, 6. ἐκ ψυχῆς promte, lubenter, et respondet latino: *animo.* *Theophylactus* ad h. l. ἐκ πάσης τῆς δυνάμεως καὶ προθυμίας. Philipp. I, 27. μιᾷ ψυχῇ, i. q. ἐν ἑνὶ πνεύματι. Coloss. III, 23. ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε candide et lubenter facite. 1 Thess. V, 23. καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα, καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ut omnis intellectus noster et cogitatio, omnis nostra, voluntas et cupiditas, omnis denique membrorum nostrum usus sit perfectus, purus nullaque vitiorum labe contaminatus. Ita hunc locum interpretatus est *Krebsius* in Obss. Flavianis p. 346. quem vide. Solent tamen etiam Latini *mentem et animum*, ut Hebraei לב et נפש (Deut. VI, 5.) et nos in vita communi *Herz und Sinn, Geist und Seele,* ita coniungere, ut de discrimine subtili inter haec vocabula non semper cogitandum sit. Cf. Disputationem meam de Vocabuli Πνεῦμα in libris N. T. Vario Usu, p. 17. et *I. G. Altmanni* Tr. de Spiritus et Animae Integritate et de Differentia, quae inter vocem πνεῦμα et ψυχὴ in hoc (1 Thess. V, 23.) et aliis Epistolarum Pauli

locis

locis ponenda est. Bern. 1746. 4. Hebr. IV, 12. comminationes divinae certissimae et efficacissimae penetrare dicuntur ἄχρι μερισμῦ ψυχῆς τῦ καὶ πνεύματος, h. e. ad animum usque, ita, ut quasi animum ipsum scindant acutissimo dolore. ibid. VI, 19. XII, 3. Iacob. I, 21. 1 Petr. I, 9. σωτηρίαν ψυχῶν salutem animorum vestrorum. ibid. v. 22. II, 25. 2 Petr. II, 8. ψυχὴν δικαίαν animum suum, ab omni vitiositate alienum. ibid. v. 14. 3 Ioh. v. 2. καθὼς εὐοδῦταί σε ἡ ψυχὴ quemadmodum animo vales. Apoc. XVIII, 14. fructus maturi τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς σε a te desiderati. Alexandrini 1 Regg. XI, 2. ἵνα μὴ ἐκκλίνωσι τὰς ψυχὰς ὑμῶν ὀπίσω εἰδώλων αὐτῶν. 2 Regg. VI, 11. ἐξεκινήθη ἡ ψυχὴ βασιλέως Συρίας perturbatus est animus regis Syriae. 1 Paral. XII, 38. ψυχὴ μία. 2 Paral. XVIII, 2. πᾶν ἐν τῇ ψυχῇ σε πολεῖ. Ies. XXIV, 7. εὐφραινόμενοι ψυχήν. 1 Sam. XXIII, 20. πρὸς ψυχὴν βασιλέως ex voto regis. Eodem modo κατὰ ψυχὴν ponitur pro *ex voto, ex animi sententia.* Sirac. VII, 27. XXVII, 16. Ies. LVI, 11. LVIII, 10. Adde *Marc. Antonin.* III, c. 6. et XII, 24. ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς τὰ δίκαια ποιεῖν καὶ τἀληθῆ λέγειν. *Xenoph.* Mem. I, 2. 4. τὴν τῆς ψυχῆς ἐπιμέλειαν. ibid. cap. 3. §. 14. Apud Eundem in Cyrop. I, 3. 15. ἡ ψυχὴ de libidine animi, appetentia usurpatur. 7) *sensus animi, per religionem christianam emendati.* Sic legitur in N. T. 1 Petr. II, 11. de cupiditatibus pravis, αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς quae sensibus animi, per religionem christianam emendatis, contrariae sunt. Eodem modo πνεῦμα haud raro in N. T. libris adhiberi, supra demonstratum est ad h. v. 8) *salus, felicitas animi humani in hac pariter ac futura vita,* i. q. ἡ σωτηρία τῶν ψυχῶν. 1 Petr. I, 9. Sic legitur in N. T. Matth. X, 39. XVI, 25. 26. τὴν δὲ ψυχὴν αὐτῦ ζημιωθῇ; felicitate vero animi sui privaretur? et paulo post: ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτῦ; aut qua re poterit homo redimere salutem animi deperditam? Marc. VIII, 35. 36. 37. Luc. IX, 24. Ioh. XII, 25. 2 Cor. XII, 15. ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ut vos ad felicitatem christianam adducam. Hebr. X, 39. εἰς περιποίησιν ψυχῆς ut consequamur felicitatem aeternam. ibid. XIII, 17. ἀγρυπνῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν curant salutem animorum vestrorum. 9) interdum pleonastice ponitur, v. c. Matth. XII, 18. εἰς ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχή μυ quo ego mirifice delector. ibid. XXVI, 38. περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μυ ἕως θανάτυ magna tristitia et angore afficior. Marc. XIV, 34. Luc. I, 46. μεγαλύνει ἡ ψυχή μυ τὸν κύριον celebro Deum. ibid. IX, 56. ψυχὰς ἀνθρώπων, pro ἀνθρώπυς. ibid. XII, 19. Rom. II, 9. ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπυ homini cuique. Hebr. X, 38. ἐκ εὐδοκεῖ ἡ

ψυχὴ

ψυχή μου ἐν αὐτῷ eo non delector. Apoc. XVIII, 13. καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων, ubi tamen ψυχαὶ ἀνθρώπων, ut נֶפֶשׁ אָדָם Ezech. XXVII, 13. et נֶפֶשׁ Genes. XII, 5. de *mancipiis* accipi potest. Sic etiam apud Alexandrinos Prov. XIII, 26. ψυχαὶ ἀσεβῶν, pro ἀσεβεῖς, ibid. XVIII, 8. ψυχαὶ ἀνδρογύνων, pro ἀνδρόγυνοι, Levit. XIX, 11. πάσης ψυχῆς ἀνθρώπου, pro παντὸς ἀνθρώπου ponuntur. Adde Num. XXXI, 35. *Aristotel.* Polit. VII, cap. 14. p. 556. ταῖς ψυχαῖς ἀνθρώπων, h. e. hominibus. *Polyb.* Histor. III, cap. 116. ἀνῃρήκασι καὶ κατέπληξε τὰς ψυχὰς τῶν Ῥωμαίων. *Aelian.* V. H. L. c. 32. *Homer.* Iliad. α, v. 3. πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς Ἄϊδι προΐαψεν Ἡρώων, ubi videndus *Ernesti.* Vide etiam *Georgii* Vindicias L. III, c. 3. §. p. 274. *Wolfii* Curas Philol. T. IV. p. 145. et *Vorstium* de Hebraismis N. T. c. IV. p. 121 sq. Saepius in N. T. non legitur. *Thom. M.* ψυχὴ ἡ λογικὴ, ἤγουν, ἡ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ ἡ ἄλογος, ἤγουν, ἡ ἐν τοῖς ζώοις, καὶ ἡ ἐν τοῖς φυτοῖς θρεπτικὴ καὶ αὐξητικὴ δύναμις. ψυχὴ· καὶ ἡ ζωὴ ἁπλῶς κ. τ. λ. ubi videndi sunt interpretes.

ΨΥΧΙΚΌΣ, ἡ, ὸν, 1) proprie: *animalis, qui vivit spirando et respirando,* a ψυχὴ *anima.* Sic legitur in N. T. 1 Cor. XV, 44. σπείρεται σῶμα ψυχικὸν conditur corpus animale; et paulo post: ἔστι σῶμα ψυχικὸν est corpus animale, ibid. v. 46. In utroque loco σῶμα ψυχικὸν opponitur τῷ σώματι πνευματικῷ, h. e. corpori futuro, quod qualitatibus spiritus magis gaudebit, adeoque significat *corpus, quo nunc utimur, ex crassiori materia, quod aerem ducendo vivit, nutrimentis indiget, et fatigari ac interire potest.* 2) *homo, qui sensibus tantum ducitur, sibi unice relictus, qui humanae rationis luce tantum ducitur et nondum collustratus ac emendatus est per religionem christianam,* et ex adiuncto: *vitiosus, perversus.* Sic legitur in N. T. 1 Cor. II, 14. ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ homo, sibi relictus, qui non usu suo praestantiam religionis christianae cognovit, respuit doctrinam christianam. Iacob. III, 15. ἡ σοφία ψυχικὴ, pro ἡ σοφία τῶν ψυχικῶν sapientia, qualis est hominum, corpori tantum deditorum et pravitate ad corpus omnia referendi laborantium, h. e. vitiosorum et idonea veri ac recti scientia destitutorum. Iud. v. 19. ψυχικοὶ, πνεῦμα μὴ ἔχοντες homines, qui nonnisi naturae motus, brutis animantibus communes, sequuntur et pravarum cupiditatum sub imperio omnem vitam transigunt, et nondum amendati sunt per religionem christianam. Saepius in N. T. non legitur. Conf. *Krebsii* Obss. Flavian. p. 411. et *Wolfii* Curas Philol. in N. T. T. II. p. 331 sq. *Suid.* ψυχικὸς ἄνθρωπος· ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος ὁ ἄνθρωπος.

κος. ὅταν μὲν ἂν πράττῃ τι τῶν τῷ Θεῷ δοκούντων, πνευματικὸς λέγεται, καὶ οὐκ ἀπὸ τῆς ψυχῆς ὀνομάζεται, ἀλλ' ἐξ ἑτέρας μείζονος τιμῆς, τῆς ἀπὸ τοῦ πνεύματος ἐνεργείας· γὰρ ἐρημοῖ ἡ ψυχὴ ὡς μετέχουσα, εἰ μὴ ἀπολαύοι τῆς τοῦ πνεύματος βοηθείας. ὥσπερ δὲ σαρκικὸς ἄνθρωπος λέγεται τῇ σαρκὶ δουλεύων· οὕτω ψυχικὸν καλεῖ ὁ Ἀπόστολος τὸν τοῖς ἀνθρωπίνοις λογισμοῖς τὰ πράγματα ἐπιτρέποντα, καὶ τὴν τοῦ πνεύματος ἐνέργειαν μὴ δεχόμενον κ. τ. λ. Idem fere tradit Theodoretus ad 1 Cor. II, 14. Chrysostomus et Theophylactus quorum verba descripsit Suicerus in Thesauro Eccles. sub h. v.

ΨΥΧΟΜΑΙ, fut. 1. med. ψυχήσομαι, perf. pass. ἔψυγμαι, aor. 2. ἐψύγην, 1) proprie: refrigesco, a ψύχω frigefacio, refrigero, quod est a ψύχος frigus. 2) metaphorice: languesco, hebesco, deferuesco, extinguor. Sic semel tantum in N. T. legitur Matth. XXIV, 12. ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν extinguetur plane mutua beneuolentia et concordia. Sic etiam apud nos in vita communi erkalten metaphorice quandoque adhibetur.

ΨΥΧΟΣ, εος, contracte ους, τὸ, frigus. Ter tantum legitur in N. T. Ioh. XVIII, 18. ἀνθρακιὰν πεποιηκότες, ὅτι ψύχος ἦν qui ob frigus pyram fecerant. Act. XXVIII, 2. 2 Cor. XI, 27. ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι in frigore et nuditate. In versione Alexandrina legitur pro קֹר idem, Genes. VIII, 22. et קָרָה idem, Iob. XXXVII, 9. Ps. CXLVII, 17. Adde Cantic. trium puerorum v. 40.

ΨΥΧΡΟΣ, ὰ, ὸν, 1) proprie: frigidus, ita, ut innuatur absentia caloris, a ψύχος frigus, hiems. Matth. X, 42. ποτήριον ψυχροῦ, scil. ὕδατος, poculum aquae frigidae, coll. Marc. IX, 41. Herodot. II, c. 37. λοῦνται δὶς τῆς ἡμέρας ἑκάστης ψυχρῷ, scil. ὕδατι, ubi vide Gronouium. Plutarch. de Garrulitate p. 511. τοῦ ψυχροῦ (scil. ὕδατος) κύλικα. Vulgatus h. l. vertit: frigidae, sc. aquae, recte: nam sic etiam veteres frigidam simpliciter dixerunt, v. c. Suetonius in Claudio c. 40. Plin. Ep. V, 16. et gelidam pro gelida aqua, Iuvenal. Sat. V, 26. Conf. Elsneri Obss. Sacr. Tom. I. p. 56. Wetstenii N. T. T. I. p. 379. et L. Bos. de Ellipsi Ling. Gr. p. 210. In versione Alexandrina legitur pro קַר frigidus, Prov. XXV, 25. ὥσπερ ὕδωρ ψυχρόν. Adde ex libris apocryphis Sirac. XLIII, 24. 2) metaphorice, ut lat. frigidus (Cicero Brut. c. 67. Quinctil. Instit. Orat. VI, 3. p. 543. Vid. Cerda ad Virgil. Georg. IV, 104.), ineptus, inanis, absurdus (Conf. Budaei Comment. L. Gr. p. 8.), etiam remissus, nullum plane feruorem aut alacritatem ostendens, et specialim: plane alienus a virtutis et pietatis studio, et ob pravitatem admodum notandus. Sic legitur in N. T. Apoc. III, 15 et 16, ubi τῷ ζεστὸς opponitur, quod vide supra. Homo ut ψυχρὸς fere

rvidus. neque frigidus est homo incertae indolis et mentis torsus dubiae, ut adeo nescias, qua ratione tractandus sit, talis Iudaeis dicebatur בינוני *intermedius*. Vide *Midrasch* Sohar fol. 83. col. 327. Apud *Xenoph.* in Cyrop. VIII, .. 4. 10. ψυχρὸς et de eo, qui non facile movetur amo- et de eo, qui est ingenio frigido et a vero acumine alie- o. *Arrian.* Diss. Epictet. IV, c. 4. τί ψυχρὸς εἶ καὶ ταλαί- πωρος; ibid. c. 6. Saepius in N. T. non legitur.

ΨΩΜΙ'ΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: *buccellam alicui do, of- ulam exhibeo alteri, per frusta distribuo*, et speciatim partim iis adhibetur, qui cibum, frustulatim concisum, alteri in inserunt, partim de nutricibus, qui cibum mansum in- ntum ori ingerunt, a ψωμίον *buccella*, *frustulum*, *offula*. *amblichus* in Vita Pythagorae cap. 13. §. 60. p. 46. τὴν μὲν ἀρ Δαυνίαν ἄρκτον κατασχών, καὶ ἐπαφησάμενος χρόνον υχνόν, ψωμίσας τε μάζῃ καὶ ἀκροδρύοις ἀπέλυσεν. Conf. *oësii* Oecon. Hippocratis p. 415. 2) generatim: *pasco, alo, utrio, cibo, cibum praebeo, alimenta suppedito.* Sic legi- ur in N. T. Rom. XII, 20. ἐὰν οὖν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, ψώ- μιζε αὐτὸν esurienti inimico cibum praebe. *Porphyr.* de bstinentia III, c. 23. columbae ψωμίζουσι τὰ νεόττια. Sirac. XXIX, 29. εἴ τι ἐν τῇ χειρί σου, ψώμισόν με. In versione lex. respondet hebraico האכיל *cibavit, edendum dedit*. Num. I, 4. 18. Deut. VIII, 3. 16. XXXII, 13. Ezech. XVI, 19. t pro chaldaico טעם *gustandum dedit*. Dan. IV, 22. 29. V, 3. *Hesych.* ψωμιεῖ· τρέφει. Lexic. *Cyrilli* MS. Brem. ψω- μιεῖ σε· θρέψει σε. 3) *distribuo, exhibeo, porrigo.* 1 Cor. XIII, 3. καὶ ἐὰν ψωμίζω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου et si omnia ona mea distribuerem inter pauperes. Alex. Ies. LVIII, 4. ψωμιεῖ σε τὴν κληρονομίαν Ἰακώβ. Sirac. XV, 3. Vide tiam *Eustathium* in Odyss. ι, p. 358. 33. Saepius in N. T. ion legitur.

ΨΩΜΙ'ΟΝ, ου, τὸ, *quaevis escae particula, frustulum, offula, buccella*; proprie: *frustulum, quod ori ingeritur.* Est [illegible]ymum a ψωμός, quod *omne frustum rei esculentae* no- t[illegible] *panis*, sive *alius escae*. In N. T. quater tantum le- [illegible] Ioh. XIII, 26. ᾧ ἐγὼ βάψας τὸ ψωμίον ἐπιδώσω cui go [illegible]tem cibi, patinae intinctam, dabo; et paulo post: καὶ ἐμβάψας τὸ ψωμίον, et intinctam offulam dedit Iudae. *Vulg.* τὸ [illegible] transtulit *panem*, consentiente *Syro* et *Arabe*, sine [illegible]bio, quia Iob. XXII, 7. ψωμὸς in versione Alexandri- na respondet hebraico לֶחֶם *panis*. ibid. v. 27. καὶ μετὰ τὸ ψωμίον et post sumtam hanc cibi partem. ib. v. 30. In ver- sione Alexandrina non ψωμίον, sed ψωμὸς saepe reperitur pro פת *frustum, bucca, buccella, portio.* Iudd. XIX, 5. Ruth. II, 14. [illegible]m. XXVIII, 22. Prov. XVII, 1. XXVIII, 21. *Suid.*

πος. ὅταν μὲν ἐν πρώτῃ τι τῶν τοῦ Θεοῦ δωρεῶν, ψυχικὸς λέγεται, καὶ ἐκ ἀπὸ τῆς ψυχῆς ὀνομάζεται, ἀλλ' ἐξ ἑτέρας μείζονος τιμῆς, τῆς ἀπὸ τοῦ πνεύματος ἐνεργείας. οὐ γὰρ ἀρκεῖ ἡ ψυχὴ εἰς κατόρθωμα, εἰ μὴ ἀπολαύσοι τῆς τοῦ πνεύματος βοηθείας. ὥσπερ δὲ σαρκικὸς ἄνθρωπος λέγεται τῇ σαρκὶ δουλεύων· ... ψυχικὸν καλεῖ ὁ Ἀπόστολος τὸν τοῖς ἀνθρωπίνοις λογισμοῖς τὰ πράγματα ἐπιτρέποντα, καὶ τὴν τοῦ πνεύματος ἐνέργειαν μὴ δεχόμενον κ. τ. λ. Idem fere tradit *Theodoretus* ad 1 Cor. II, 14. *Chrysostomus* et *Theophylactus*, quorum verba descripsit *Suicerus* in Thesauro Eccles. sub h. v.

ΨΥΧΟΜΑΙ, fut. 1. med. ψυχήσομαι, perf. pass. ἔψυγμαι, aor. 2. ἐψύγην, 1) proprie: *refrigesco*, a ψύχω *frigefacio*, *refrigero*, quod est a ψῦχος *frigus*. 2) metaphorice: *languesco*, *hebesco*, *defervesco*, *extinguor*. Sic semel tantum in N. T. legitur Matth. XXIV, 12. ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν extinguetur plane mutua benevolentia et concordia. Sic etiam apud nos in vita communi *erkalten* metaphorice quandoque adhibetur.

ΨΥΧΟΣ, εος, contracte ους, τὸ, *frigus*. Ter tantum legitur in N. T. Ioh. XVIII, 18. ἀνθρακιὰν πεποιηκότες, ὅτι ψῦχος ἦν qui ob frigus pyram fecerant. Act. XXVIII, 2. 2 Cor. XI, 27. ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι in frigore et nuditate. In versione Alexandrina legitur pro קֹר idem, Genes. VIII, 22. et קָרָה idem, Iob. XXXVII, 9. Ps. CXLVII, 17. Adde Cantic. trium puerorum v. 40.

ΨΥΧΡΟΣ, ὰ, ὸν, 1) proprie: *frigidus*, ita, ut innuatur *absentia caloris*, a ψῦχος *frigus*, *hiems*. Matth. X, 42. ποτήριον ψυχροῦ, scil. ὕδατος, poculum aquae frigidae, coll. Marc. IX, 41. *Herodot*. II, c. 37. λοῦνται δὶς τῆς ἡμέρας ἑκάστης ψυχρῷ, scil. ὕδατι, ubi vide *Gronovium*. *Plutarch*. de Garrulitate p. 511. τοῦ ψυχροῦ (scil. ὕδατος) κύλικα. *Vulgatus* h. l. vertit, *frigidae*, sc. *aquae*, recte: nam sic etiam veteres *frigidam* simpliciter dixerunt, v. c. *Suetonius* in Claudio c. 40. *Plin*. Ep. V, 16. et *gelidam* pro *gelida aqua*, *Iuvenal*. Sat. V, 26. Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. Tom. I. p. 56. *Wetstenii* *N. T.* T. I. p. 379. et *L. Bos*. de Ellipsi Ling. Gr. p. 210. In versione Alexandrina legitur pro קַר *frigidus*, Prov. XXV, 25. ὥσπερ ὕδωρ ψυχρόν. Adde ex libris apocryphis Sirac. XLIII, 24. 2) metaphorice, ut lat. *frigidus* (*Cicero* *Brut*. c. 67. *Quintil*. *Instit*. *Orat*. VI, 3. p. 543. Vid. *Cerda* ad *Virgil*. *Georg*. IV, 104.), *ineptus*, *inanis*, *absurdus* (Conf. *Budaei* *Comment*. *L. Gr*. p. 8.), etiam *remissus*, *nullum plane fervorem aut alacritatem ostendens*, et speciatim: *plane alienus a virtutis et pietatis studio*, *et ob pravitatem admodum notandus*. Sic legitur in N. T. Apoc. III, 15 et 16. ubi τῷ ζεστὸς opponitur, quod vide supra. Homo super-fer-

ervidus, neque frigidus est homo incertae indolis et mentis
orsus dubiae, ut adeo nescias, qua ratione tractandus sit,
ualis Iudaeis dicebatur בֵּינוֹנִי intermedius. Vide Midrasch
ı Sohar fol. 83. col. 327. Apud Xenoph. in Cyrop. VIII,
. 4. 10. ψυχρὸς et de eo, qui non facile movetur amo-
e, et de eo, qui est ingenio frigido et a vero acumine alie-
o. Arrian. Diss. Epictet. IV, c. 4. τί ψυχρὸς εἶ καὶ ταλαί-
ωρος; ibid. c. 6. Saepius in N. T. non legitur.

ΨΩΜΙ'ΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: buccellam alicui do, of-
ulam exhibeo alteri, per frusta distribuo, et speciatim partim
e iis adhibetur, qui cibum, frustulatim concisum, alteri in
s inserunt, partim de nutricibus, qui cibum mansum in-
ntum ori ingerunt, a ψωμίον buccella, frustulum, offula.
amblichus in Vita Pythagorae cap. 13. §. 60. p. 46. τὴν μὲν
ὰρ Δαυνίαν ἄρκτον κατασχὼν, καὶ ἐπαφησάμενος χρόνον
ολυχρόνον, ψωμίσας τε μάζῃ καὶ ἀκροδρύοις ἀπέλυσεν. Conf.
oësii Oecon. Hippocratis p. 415. 2) generatim: pasco, alo,
utrio, cibo, cibum praebeo, alimenta suppedito. Sic legi-
ur in N. T. Rom. XII, 20. ἐὰν οὖν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, ψώ-
ιζε αὐτὸν esurienti inimico cibum praebe. Porphyr. de
bstinentia III, c. 23. columbae ψωμίζουσι τὰ νεόττια. Sirac.
XIX, 29. εἴ τι ἐν τῇ χειρί σου, ψώμισόν με. In versione
lex. respondet hebraico הֶאֱכִיל cibavit, edendum dedit. Num.
I, 4. 18. Deut. VIII, 3. 16. XXXII, 13. Ezech. XVI, 19.
pro chaldaico טַעֵם gustandum dedit. Dan. IV, 22. 29. V,
3. Hesych. ψωμισεῖ· τρέφει. Lexic. Cyrilli MS. Brem. ψω-
ισεῖ σε· θρέψει σε. 3) distribuo, exhibeo, porrigo. 1 Cor.
III, 3. καὶ ἐὰν ψωμίζω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου et si omnia
ona mea distribuerem inter pauperes. Alex. Ies. LVIII,
4. ψωμιεῖ σε τὴν κληρονομίαν Ἰακώβ. Sirac. XV, 3. Vide
iam Eustathium in Odyss. ι, p. 358. 33. Saepius in N. T.
on legitur.

ΨΩΜΙ'ΟΝ, ου, τὸ, quaevis escae particula, frustulum,
fula, buccella; proprie: frustulum, quod ori ingeritur. Est
...vum a ψωμὸς, quod omne frustum rei esculentae no-
t... panis, sive alius escae. In N. T. quater tantum le-
it... Ioh. XIII, 26. ᾧ ἐγὼ βάψας τὸ ψωμίον ἐπιδώσω cui
go ...tem cibi, patinae intinctam, dabo; et paulo post: καὶ
βάψας τὸ ψωμίον, et intinctam offulam dedit Iudae. Vulg.
... transtulit panem, consentiente Syro et Arabe,
ne dubio, quia Iob. XXII, 7. ψωμὸς in versione Alexandri-
a respondet hebraico לֶחֶם panis. ibid. v. 27. καὶ μετὰ τὸ
ωμίον et post sumtam hanc cibi partem. ib. v. 30. In ver-
one Alexandrina non ψωμίον, sed ψωμὸς saepe reperitur pro
frustum, bucca, buccella, portio. Iudd. XIX, 5. Ruth. II,
4. ...m. XXVIII, 22. Prov. XVII, 1. XXVIII, 21. Suid.

ψωμός· ὁ ἄρτος. Schol. Homer. Odyss. I, 374. ψωμοὶ τομὰς, μίλη. Pollux Onom. VI, 33. Conf. quoque Wets. N. T. T. I. p. 931.

ΨΏΧΩ, fut. ψώξω, *in frusta comminuo, attero, frico, tero*, a ψάω *minuo*. Semel tantum in N. T. legitur Luc. VI, 1. καὶ ἤσθιον ψώχοντες τοὺς στάχυας ταῖς χερσὶ et comederunt terentes, vel confricantes aristas manibus; vel, et grana, extrita manibus, edebant. *Herodot.* IV, cap. 74. Hesych. ψώχω· λεπτύνω, τρίβω, ξαίνω. *Etym. M.* ψώχοντες· τρίψαντες, λεπτύνοντες.

Ω

Ω. *Omega.* Littera Alphabeti Graecorum ultima. Vsu metaphorice pro *fine*, *ultimo*, seu *extremo* accipitur. Apoc. I, 8. 11. XXI, 6. XXII, 13. et est idem, quod ὁ ἔσχατος, prout ex adverso ἄλφα et principium et primum notat. Vide initium huius operis.

Ω, *O! Adverbium exclamandi*, quod in N. T. construitur cum vocativo, attice etiam cum nominativo, et apud profanos Scriptores quandoque cum accusativo. Est autem in N. T. 1) *alloquentis et vocantis.* Act. I, 1. ὦ Θεόφιλε. ibid. XVIII, 14. ὦ Ἰουδαῖοι. Rom. II, 1. 3. ὦ ἄνθρωπε. 2) *blandientis.* Act. XXVII, 21. 3) *officii admonentis.* 1 Tim. VI, 20. 4) *increpantis et exprobrantis.* Matth. XVII, 17. ὦ γενεὰ ἄπιστος. Marc. IX, 19. Luc. IX, 41. XXIV, 25. Act. XIII, 10. Galat. III, 1. ὦ ἀνόητοι Γαλάται. Iacob. II, 20. *Thucyd.* Lib. VI, cap. 39. ὦ, πάντων ἀξυνετώτατοι. 5) *admirantis.* Matth. XV, 28. ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις. Rom. XI, 33. ὦ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως Θεοῦ. *Hesych.* ὦ· θαυμαστικῶς λίαν. οἷον· ὦ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως Θεοῦ.

ὨΒΗ͂Δ, ὁ, *Obed.* Nomen proprium viri indeclinabile, qui fuit avus regis Davidis. Hebraice dicitur עוֹבֵד *serviens, colens*, ab עָבַד *servivit, coluit.* Memoratur tantum in N. T. Matth. I, 5. et Luc. III, 32.

ὯΔΕ. Adverbium 1) loci, significans: *hic, hoc in loco*, et proprie est dativus ellipticus ab ὅδε, pro ἐν, vel ἐπὶ τῷδε τόπῳ. Matth. XII, 6. XVI, 28. XVII, 4. εἰ θέλεις, ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνὰς si vis, figamus hic tria tentoria etc. 2) *huc.* Matth. VIII, 29. XIV, 8. 18. Φέρετέ μοι αὐτοὺς ὧδε afferte mihi hos panes. ibid. XVII, 17. XXII, 12. ἑταῖρε, πῶς εἰσῆλθες ὧδε amice, quare huc accessisti? Marc. XI, 3. Luc. IX, 41. Apoc. IV, 1. ἀνάβα ὧδε ascende huc. *Aemilius Portus* in Lexico Dorico docet, ὧδε in hac significatione esse poeticum et prosaicos Scriptores τῷ δεῦρο uti solere;

...d contrarium docuit *Heupelius* in Obss. Philol. Critt. ad Marcum p. 302 sq. *Hesych.* ὧδε· εἰς τοῦτον τὸν τόπον. 3) apud nos, *nobiscum*. Matth. XIV, 17. Luc. XXII, 38. Ioh. VI, 9. XI, 21. 32. Hebr. VII, 8. ὧδε apud nos Iudaeos, in Iudaea et praesertim Hierosolymis. 4) *his in terris*, *in hac vita terrestri*. Hebr. XIII, 14. οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν. 5) *in hac re*. Apoc. XIII, 18. XIV, 12. XVII, 9. 6) *in hac rerum conditione*, *in hoc statu*. Apoc. XIII, 10. 7) *in hoc templo*. Matth. XXIV, 2. 8) *in persona mea*. Matth. XII, 41. 42. Luc. XI, 31. 32. 9) τὰ ὧδε conditio rerum mearum. Coloss. IV, 9.

ΩΙΔΗ, ῆς, ἡ, *ode*, generatim *carmen*, *canticum quodcunque* notat: speciatim vero de *hymno*, seu *carmine*, *quod canitur in honorem Dei*, usurpatur. Factum est hoc vocabulum per contractionem ex ἀοιδή, ῆς, ἡ, idem, quod est a praet. med. ἤοιδα, verbi ἀείδω *cano*. Similiter pro ἀοιδός, *cantor*, contracte ᾠδὸς dicitur, α et οι in ω per crasin coeuntibus, iota vero subscripto. Ephes. V, 19. ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς hymnis et carminibus religiosis. Coloss. III, 16. Apoc. V, 9. καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν et canebant hymnum novum, seu praestantissimum. ibid. XIV, 3. ubi ᾠδὴ μωσέως est hymnus eucharisticus, qualem olim Moses ad mare rubrum cecinisse memoratur Exod. XV. ᾠδὴ τοῦ ἀρνίου autem est hymnus in Messiam. Apoc. XV, 3. Saepius in V. T. non legitur. Alexandrini usi sunt hac voce pro שִׁיר *canticum*, et in foemin. שִׁירָה idem, Exod. XV, 1. Deut. XXXI, 19. 21. 22. 30. Iudd. V, 12. et מִזְמוֹר *psalmus*. Ps. IV, 1. LXIV, 1. Ὠιδὴν etiam apud graecos Scriptores de carmine usurpari, *quod in Dei honorem canitur*, *Spanhemius* docuit in Commentario ad *Callimachi* Hymn. in Iovem v. 1.

ΩΔΙΝ, ῖνος, ἡ, 1) proprie: *dolor partus*, *dolor parturientis*, (qui a Latinis *nixus*, *Gell.* N. A. XII, 1. etiam *nixa*, ab Hebraeis חֵבֶל vocatur) et de *animantibus brutis* aeque ac de *hominibus* usurpatur. Deducitur a grammaticis ab ὀδύνη, ης, ἡ, *dolor*. Sic legitur in N. T. 1 Thess. V, 3. periculum celeriter iis instat, ὥσπερ ἡ ὠδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ quemadmodum dolor partus mulierem gravidam opprimit. Post ἐχούσῃ supplendum est vel ex antecedentibus ἐφίσταται, vel ἥκει, quod additur apud Alexandrinos Ies. XXXVII, 3. ὅτι ἥκει ἡ ὠδὶν τῇ τικτούσῃ. Iob. XXXIX, 1. ὠδῖνες ἐλάφων. 2 Regg. XIX, 3. Sirac. VII, 28. Adde *Aelian.* V. H. XII, 1. *Plato* Theaet. 6. *Theocrit.* Idyll. XVII, v. 61. *Eurip.* Phoen. v. 368. *Suid.* et *Etym. M.* ὠδὶν· ἡ ἐκ τοῦ τοκετοῦ ὀδύνη. Graeci nomine ὠδῖνες etiam ita usi sunt, ut *ipsum partum* significaret, ut docet partim glossa *Hesychii*: ὠδῖνες· τοκετοί,

quae ad *Callim.* Hymn. in Iovem v. 29. pertinere videtur partim locus *Pausaniae* VIII, 44. p. 692. ed. *Kühn.* In quia dolores parturientium gravissimi et acerbissimi esse solent, accidit, ut ὠδὶν 2) generatim dicatur quilibet dolor *gravis et acerbus*, *miseria*, *calamitas*, *inprimis atrox et gravis*, *etiam internecina*, *luctus*, *angor animi*, *aerumna*, *afflictio*. Matth. XXIV, 8. πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων, id est, haec vero omnia tantum initia calamitatum erunt. Marc. XIII, 9. In eadem significatione ὠδὶν legitur apud Alexandrinos Ies. XIII, 8. XXVI, 17. Hos. XIII, 13 pro hebraico חֵבֶל *dolor gravissimus*, Exod. XV, 14 Ier. VI, 24. XXII, 23. Micha IV, 9. pro חִיל *dolor*, 1 Sam. IV, 19. Ies. XXI, 3. pro צִירִים *tormina*, *cruciatus*, *dolores gravissimi*, et pro שַׁמָּה *desolatio*. Ier. VIII, 21. *Hesych.* ὠδῖνες· πόνοι, ἀλγηδόνες. 3) *vinculum*, *funis*, *omne*, *quo aliquis constrictus tenetur*, et ex adiuncto: *imperium*, *potestas*. Sic usurpatum reperitur Act. II, 24. λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου solutis vinculis mortis, liberatum e mortis potestate. Respondet autem ὠδὶν in hac significatione hebraico חֶבֶל, quod proprie *funem* denotat. (Conf. *Schultens.* ad Iob. XXXIX, 6. pag. 1110. *Aquil.* Iob. XL, 20. Prov. V, 22. *Symmachum* Cohel. XII, 6. Adde 2 Sam. XXII, 6.) deinde vero ad *dolores partus et dolores gravissimos* transfertur. 2 Sam. XXII, 6. ὠδῖνες θανάτου ἐκύκλωσάν με. Ps. XVII, 5. 6. CXIV, 3. περιέσχον με ὠδῖνες θανάτου. Solebant autem Hebraei veteres aeque ac graeci Scriptores non solum partus dolores, sed etiam quoscunque dolores acerbissimos metaphorice *vincula ac funes* appellare, quibus quasi homines constricti ac subiugati tenentur. Conf. *Bielii* Thesaurum Philol. s. h. v. pag. 631. *Stephan.* le *Moyne* ad Varia Sacra pag. 297 seq. *Kypkii* Obss. Sacr. T. II. pag. 14. *Storrii* Obss. ad Syntaxin et Analog. Hebr. pag. 50. *I. F. Fischeri* Supplem. Comm. Vorstii de hebraismis N. T. Spec. III. p. 4 seq. et *Wolfii* Curas Philol. T. I. pag. 1024 sq. *Suid.* ὠδῖνες θανάτου, καὶ παγίδες· οἱ θανατηφόροι κίνδυνοι. Δαβίδ· ὠδῖνες ᾅδου περιεκύκλωσάν με, προέφθασάν με παγίδες θανάτου. ὠδῖνες καλοῦνται ἀπὸ τοῦ τοκετοῦ τῆς τικτούσης ὀδύναι. τοιγαροῦν ἐκ τῆς μεταφορᾶς ταύτης ὠδῖνες ᾅδου προσαγορεύονται, αἱ αὐτῷ προσπελάζειν τῷ θανάτῳ παρασκευάζουσαι συμφοραί. Saepius in N. T. non legitur.

ὨΔΙ´ΝΩ, fut. νῶ, 1) proprie: *parturio*, *dolores partus sentio*, ab ὠδὶν, quod vide. Galat. IV, 27. ῥῆξον καὶ βόησον, ἡ οὐκ ὠδίνουσα persona iubilo tu, quae nunquam partus dolores experta es: ubi ἡ οὐκ ὠδίνουσα est i. q. στεῖρα, ἡ οὐ τίκτουσα in antecedentibus. Apoc. XII, 2. καὶ ἐν γαστρὶ

γαςρὶ ἔχεσα κράζει, ὠδίνεσα καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. In versione Alexandrina respondet hebraico הָרָה, verbale foem. *gravida*, Ief. XXVI, 7. חָבַל *parturivit*, Cantic. VIII, 5. et חִיל *parturire, dolere*, Ief. LIV, 1. XLV, 10. *Hesych.* ὠδίνει· πάσχει, λυπεῖται, τίκτει, ἢ ἐγκυμονεῖ. 2) metaphorice: *instituo aliquem; edoceo, in formando aliquo et educando matris cura et sollicitudine elaboro.* Galat. IV, 19. ὃς πάλιν ὠδίνω iterum a me instituendi. *Theophylactus* ad h. l. διὰ τῆς διδασκαλίας πάλιν ἀναγεννῶ. Cf. dicta supra ad voces ἀποκυέω et γεννάω.

ΩΜΟΣ, ε, ὁ, *humeri articulus cum brachio et humerus*, quasi ab οἴω *fero*, quia humeris onera ferimus. Bis tantum legitur in N. T. Matth. XXIII, 4. colligant enim onera gravia et portatu difficilia, καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τὲς ὤμες τῶν ἀνθρώπων et imponunt in humeros hominum, h. e. dictant aliis difficilia praecepta et severas leges. Luc. XV, 4. εὑρὼν ἐπιτίθησιν ἐπὶ τὲς ὤμες ἑαυτε χαίρων et cum invenerit eam, imponit humeris suis laetabundus; ubi videndus *Wetstenius N. T.* T. I. p. 757. In versione Alexandrina legitur pro שְׁכֶם *humerus*, Genes. XXI, 14. Iudd. IX, 48. Ief. X, 27. כָּתֵף et כָּתֵף *humerus, scapula*, 1 Sam. XVII, 6. Ief. XLVI, 7. XLIX, 22. et צַד *latus*. Ief. LX, 4. LXVI, 12.

ΩΝΕΟΜΑΙ, contr. ὖμαι, fut. ήσομαι, aor. 1. ὠνησάμην, *emo*. Semel tantum in N. T. legitur Actor. VII, 16. ὃ ὠνήσατο ἀβραὰμ τιμῆς ἀργυρίε quem emit Abrahamus pretio argenti. Hinc ὤνησις, εως, ἡ, *emtio*. *Aristoph.* Plut. 7. Schol. Acharn. 815. *Phrynich.* pag. 6.

ΩΟΝ, ε, τὸ, *ovum*. Tantum legitur in N. T. Matth. XI, 12. ἢ καὶ ἐὰν αἰτήσῃ ὠὸν, μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον; aut num filio, ovum roganti, loco illius scorpionem dabit? Alexandrini usi sunt pro בֵּיצָה idem. Devt. XXII, 6. Iob. XXXIX, 14. Ief. X, 14. LIX, 5. Confer *Wetstenii N. T.* T. I, p. 728.

ΩΡΑ, ας, ἡ, 1) *hora, una earum partium duodecim, in quas ars et ingenium humanum diem noctemque divisit*, quae graece σημεῖον dicitur; (Conf. *Pollucis* Onomast. 1, 71.) speciatim vero: *duodecima pars diei*. Ioh. XI, 9. οὐχὶ δώδεκά εἰσιν ὧραι τῆς ἡμέρας; nonne duodecim sunt horae diei? Act. II, 15. ἔςι γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας etenim est iam hora tertia diei. Hora *tertia* (h. e. nona nostra matutina, qua sacrificium matutinum offerebatur. Hoc tempus diei a Graecis vocabatur πλήθεσα ἀγορὰ, v. c. a *Xenoph.* Memor. I, 1. 10. *Chrysostomus* Orat. II. *de gloria* diei spatium dividit in quinque partes, et περὶ πλήθεσαν ἀγορὰν ponit inter πρωῒ *mane* et τὰς μεσημβρίας *meridiem*. Vide et *Kühnium* ad *Suidam* sub voce ἀγορᾶς.) *sexta* (i. e. nostra duodecima, qua Petrus

in

in tecto preces fundebat Actor. X, 30. de qua conf. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 953.) et nona (seu tertia nostra pomeridiana, qua Petrus et Iohannes se in templum conferunt Actor. III, 1.) diei cuiusque erat hora solemnis et sacris publicis destinata, quo tempore ebrium esse impietatis crimen erat. Vide Psalm. LV, 17. Daniel. VI, 10. 13. Confer etiam *Küsterum* ad *Suidam* T. I, p. 34. n. 9. Act. III, 1. ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς. Ioh. I, 40. ὥρα δὲ ἦν ὡς δεκάτη erat autem hora circiter decima, seu quarta nostra pomeridiana, qua cibum capere veteres solebant. Vide *Wetstenii* N. T. Tom. I, pag. 844. *Xenoph.* Mem. IV, cap. 3. 4. ἐπειδὰν ὁ μὲν ἥλιος φωτεινὸς ὢν τάς τε ὥρας τῆς ἡμέρας καὶ τἄλλα πάντα σαφηνίζει, ἡ δὲ νύξ, διὰ τὸ σκοτεινὴ εἶναι, ἀσαφεστέρα ἐστίν, ἄστρα ἐν τῇ νυκτὶ ἀνέφηναν, ἃ ἡμῖν τὰς ὥρας τῆς νυκτὸς ἐμφανίζει. Non itaque audiendus est *Grotius*, quando Scriptores N. T. ait vocem ὥρας magis latino, quam graeco significatu sumsisse, cum Graecis vera *anni tempestates et rerum occasiones* hoc vocabulo expresserit. Conf. *Aegid. Menagii* Notas ad *Diogenem Laertium* II, 1. et *Wolfium* ad Anecdota Graeca Tom. IV, pag. 10. 2) *momentum, punctum temporis, minima quaevis temporis particula.* Matth. VIII, 13. καὶ ἰάθη ὁ παῖς αὐτοῦ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ et servus eius convaluit continuo. ibid. IX, 22. X, 19. Luc. XII, 39. 46. Adde Genes. XVIII, 14. Eodem quoque modo usurpatur שָׁעָה et שַׁעְתָּא, (quibus vocibus chaldaei interpretes interdum pro hebraico רֶגַע usi sunt. Vide *Buxtorfii* Lexicon Talmud. et Rabbinic. fol. 2482.) Dan. III, 6. 15. IV, 16. 30. V, 5. 3) *tempus breve, exiguum temporis spatium.* Ioh. V, 35. πρὸς ὥραν aliquamdiu, per breve tempus, ubi videndus *Wetstenius*. Galat. II, 5. οὐδὲ πρὸς ὥραν ne ad breve tempus quidem, h. e. nunquam, i. q. πρὸς καιρὸν ὥρας. 1 Thessal. II, 17. Philem. v. 15. 4) *tempus quodcunque.* *Hesych.* ὥρα· καιρός. Luc. VII, 21. ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ illo ipso tempore. Ioh. IV, 21 et 23. ἔρχεται ὥρα erit enim tempus. ibid. XII, 23. XVI, 2. 1 Ioh. II, 18. ubi videndus *Wetstenius*. Apoc. III, 10. *Arrianus* de Expedit. Alex. VI, 5. 11. χειμῶνος ὥρα per hiemis tempus. *Hesiod.* Opp. et Dies v. 30. Vide *Graevium* ad *Lucianum* Tom. II, pag. 878. Hinc quoque in versione Alexandrina respondet quandoque hebraico עֵת *tempus*, v. c. Levit. XVI, 2. Exod. XVIII, 22. 26. 5) *tempus certum ac definitum, tempus opportunum, opportunitas.* Matth. XXIV, 36. Luc. XXII, 53. ἀλλ' αὕτη ὑμῶν ἐστιν ἡ ὥρα sed iam adest illud tempus a Deo definitum, quo impiam vestram potestatem exserere potestis. Ioh. II, 4. οὔπω ἥκει ἡ ὥρα μου nondum opportunitatem nactus sum miraculum

raculum patrandi. (*Silius Ital.* XII, 193. dexter Deus, horaque nostra est. *Cicero* in Verrem I, 19. horis tuis.) ibid. XVI, 21. ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς quippe tempus eius parturiendi adest. Bene itaque *Syrus* h. l. ܙܒܢܗ ܡܛܐ ibid. XVII, 1. Rom. XIII, 11. Hinc accidit, ut ὥρα in N. T. quandoque de *tempore calamitatum*, (Confer *Fischerum* ad *Aeschinis Socr.* Dial. III, 2. pag. 98.) *miseriae ac mortis Christi* adhibeatur, quia a Deo praefinitum erat. Marc. XIV, 35. ἵνα παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα, coll. Matth. XXVI, 39. παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο. Ioh. VII, 30. VIII, 20. XII, 27. σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης, ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην eripe me ex imminentibus malis, sed sponte me obieci his calamitatibus. Num. IX, 2. ποιείτωσαν τὸ πάσχα, καθ' ὥραν (hebr. מועד *tempus statutum*) αὐτοῦ. Ruth. II, 14. ἤδη ὥρα τοῦ φαγεῖν. Sirac. XXXII, 12. ἐν ὥρᾳ ἐξεγείρου, καὶ μὴ οὐράγει. Add. *Plato* Phaedon. 63. *Philostrati* Vit. Apollon. VIII, cap. 12. βαδίζειν ὥρα εἰς ἄστυ. *Xenoph.* Memor. III, 5. §. 7. ὥρα ἂν εἴη λέγειν. *Euripid.* Phoeniss. v. 1612. Vide *Raphelii* Annotatt. Polybianas pag. 444. et Herodoteas pag. 445. et *Suiceri* Thesaurum Eccles. Tom. II, pag. 1598. *Suid.* ὥρα· καιρὸς ἐπιτήδειος. 6) *dies.* Matth. XIV, 15. καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρῆλθεν et dies iam inclinat, coll. Luc. IX, 12. ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν. Marc. VI, 35. καὶ ἤδη ὥρας πολλῆς γενομένης et coelo iam vesperascente, seu, cum iam multum diei praeteriisset, i. q. cap. XI, v. 11. ὀψίας ἤδη οὔσης τῆς ὥρας. Ὥρα πολλὴ, i. q. ἡμέρα πολλὴ, apud Alexandrinos Genes. XXIX, 7. et longum diei spatium notat, sive id iam praeterierit, sive restet. *Demosthen.* pag. 541. pen. edit. *Reiske:* τῆς ὥρας ἐγίγνετο ὀψέ. Vide *Elsneri* Obss. Sacr. Tom. I. pag. 147. *Wetstenii N. T.* Tom. I. pag. 582. et *Raphelium* in Notis Polybianis pag. 129. 7) *anni tempus, quod maturitati cuiusque proventus terrae assignavit Deus.* Apoc. XIV, 15. ὅτι ἦλθέ σοι ἡ ὥρα τοῦ θερίσαι. Etiam apud optimos Scriptores graecos *anni tempora, singulae anni partes, ver, aestas, autumnus et hyems* (quae apud *Heliodorum* pag. 444. Comel. dicuntur ἐτήσιοι ὧραι, et apud *Diogen. Laërt.* I, 27. ὧραι τοῦ ἐνιαυτοῦ,) ὧραι vocantur. Vide *Xenoph.* Mem. III, 8. 10. IV, 3. 5. *Aelian.* V. H. II, cap. 14. ἀναστρέφουσαι αἱ ὧραι redeuntia anni tempora. Ibid. IX, 9. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 20. Vide *Valkenarium* ad *Euripid.* Phoeniss. pag. 292. 8) interdum reticetur, v. c. Matth. VIII, 16. ὀψίας δὲ γενομένης, scil. ὥρας, quod addit Marcus XI, 11. Marc. XIII, 18. χειμῶνος, scil. ὥρᾳ, hieme. Ab *Aeliano* V. H. VII, 13. hyems vocatur ὥρα χειμέριος.

μέριος. Luc. XI, 5. μεσονυκτίου, sc. ὥρας, media nocte. ibid. XXIV, 29. ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστὶ, scil. ὥρα, appetit vespera. Marc. VI, 25. ἐξ αὐτῆς, scil. ὥρας, collat. *Homer*. Iliad. ξ, 416. Huc etiam referrem locum Act. XVI, 18. ubi ἀπ' αὐτῆς, subintellecta voce ὥρας, rectius vertitur *illico*, *statim*, quam ad puellam refertur. Confer *Arriani* Diss. Epictet. II, cap. 12.

ὩΡΑΙ͂ΟΣ, α, ον, 1) proprie de *omni* adhibetur, *quod se forma et pulchritudine commendat sua; bonam et laetam speciem habens*, *speciosus*, *formosus*, (*Herodian*. V, 3. 14 et 6, 25. *Hesychius*: ὡραῖος· ἀκμάζων τῇ ἡλικίᾳ καὶ τῇ ὄψει.) *pulcher*, ab ὥρα *flos aetatis et pulchritudo*, (*Aelian*. V. H. I, 11. II, 4.) vel ab ὥρα, quod *anni tempus* notat, ut imago desumta sit a fructibus, qui tempore maturitatis optimam speciem exhibent, unde ὡραῖος quandoque *id*, *quod ad maturitatem pervenit*, significat, v. c. apud *Aelian*. V. H. I, 31. ὡραῖα τρωκτὰ *fructus maturi*, et ibid. IV, 1. ὡραία γάμου παρθένος virgo, iam matura viro. Matth. XXIII, 27. οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὡραῖοι quae exterius quidem sunt speciosa. Actor. III, 2. πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ, τὴν λεγομένην ὡραίαν ad portam templi, quae speciosa dicitur. Ita vero dicebatur porta in primo ambitu templi Hierosolymitani, quia tota aere Corinthiaco obducta erat, teste *Iosepho* de B. I. V, 5. §. 3. Vide de hac porta templi *Lakemacheri* Obss. Philol. P. I. Obss. VI, p. 149 sq. *Wolfii* Curas Philologicas in N. T. T. I, p. 1051. *Tribbechovii* Exercitationes Antibaronianas pag. 110 seq. *Vriemoet*. in Novis Miscellaneis Duisburgensibus Tom. II, pag. 704. *Graevii* Lectt. Hesiod. pag. 8. et *Wesselingium* ad *Diodor. Sic*. III, pag. 239. Eadem alias vocabatur *porta Susan*. Etiam vetus Constantinopolis portam habuit, quae κατ' ἐξοχὴν vocata fuit ἡ ὡραία, ut me docuit *Thomas Smith*. in Notitia Constantinopoleos pag. 121. Alexandrini usi sunt hac voce pro הָדוּר *decoratus*, Ies. LXIII, 1. טוֹב *bonus*, *speciosus*, Genes. XXVI, 7. 1 Regg. I, 6. יָפֶה *pulcher*, Genes. XXIX, 17. XXXIX, 6. et chald. שַׁפִּיר *pulcher*. Dan. IV, 12. (9.) *Hesych*. ὡραῖος· εὔμορφος, εὐπρεπὴς, εὐσχήμων, εὐπρόσωπος. 2) *amoenus*, *iucundus*, *suavis*, *gratus*, *acceptus*. Rom. X, 15. ὡς ὡραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, quam accepti sunt et grati pacis salutisque praecones! Verba sunt desumta ex Ies. LII, 7. Alexandr. Cantic. IV, 3. ἡ λαλιά σου ὡραία oratio tua iucunda. Siracid. XV, 19. οὐχ ὡραῖος αἶνος ἐν στόματι ἁμαρτωλοῦ non est iucunda laus in ore peccatoris. ibid. XXV, 1. 6. 7. ὡς ὡραία γερόντων σοφία. ibid. XXXV, 23. Saepius in N. T. non legitur.

ὨΡΥ͂ΟΜΑΙ, *rugio*, *ululo*, et usurpatur de clamore omnium ferarum rapacium, ob famem ingemiscentium, v. c. leonum,

leonum, luporum, canum etc. In N. T. semel tantum legitur in participio. 1 Petr. V, 8. ὡς λέων ὠρυόμενος ut leo rugiens. In versione Alexandrina legitur pro שׁאג rugivit, Iudd. XIV, 5. Ps. XXI, 13. (ὡς λέων ἁρπάζων καὶ ὠρυόμενος.) Ierem. II, 15. Sophon. III, 4. et שׁאגה rugitus. Zachar. XI, 3. Adde Sapient. XVII, 19. ἡ ὠρυομένων ἀπηνεστάτων θηρίων φωνή. Theocrit. Idyll. I, 71. λύκοι ὠρύσαντο. ibid. II, v. 35. ταὶ κύνες ἄμμιν ἀνὰ πτόλιν ὠρύονται. Hesych. ὠρύεσθαι· κλάειν, τάττεται δὲ ἐπὶ τῶν κυνῶν. Idem: ὠρυομένων· κραζόντων. κυρίως δὲ ἐπὶ λιμῷ κλαιόντων λύκων, ἢ λεόντων, ἢ κυνῶν. Lex. Cyrilli MS. Brem. ὠρυομένων· κραζόντων, βρυχόντων. Vide Valkenarii Animadversiones ad Ammonium pag. 231. Wetstenii N. T. T. II, p. 697, et Bocharti Hierozoicon P. I. L. III, c. 2. p. 730.

Ὡς. Adverbium 1) comparandi et similitudinis, significans: sicut, ceu, ut, tanquam, velut. Matth. X, 16. γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί estote igitur prudentes, sicut serpentes, et simplices, sicut columbae. ibid. X, 25. XII, 13. καὶ ἀποκατεστάθη ὑγιὴς, ὡς ἡ ἄλλη et facta est sana, sicut altera. ibid. XIII, 43. XVII, 2. 20. etc. Interdum ὡς ponitur pro οὕτω, ὡς, v. c. Matth. I, 24. VI, 29. Coloss. II, 6. 1 Ioh. II, 27. Ὡς — — καὶ pro ὡς — — οὕτω καὶ, Matth. VI, 10. Luc. XI, 2. Act. VII, 51. Philipp. I, 20. — Ὡς καὶ uti etiam. Matth. XVIII, 33. Act. XI, 17. XVII, 28. XXII, 5. 1 Cor. VII, 7. — Ὡς — οὕτως, ut — — ita; Act. VIII, 32. XXIII, 12. interdum vero ordine inverso legitur οὕτως — ὡς ita — — ut. Ioh. VII, 46. 1 Cor. III, 15. IV, 1. 2 Cor. IX, 5. — Ὡς — — οὕτω καὶ ut — — ita etiam. Rom. V, 15. 18. 2 Cor. VII, 14. Aeschin. Socr. Dial. I, 4. II, 1. 13. 17. III, 4. Euripid. Phoeniss. v. 852. 2) asseverandi, et notat: certe. Marc. VI, 15. ὡς εἷς τῶν προφητῶν certe unus prophetarum illorum. 3) ut lat. quasi (Terent. Heaut. I, 1, 94. Cicer. IV. Acad. cap. 26. Vide Gronov. ad Livium XXVII, 12.) circiter, fere. Ioh. I, 40. ὥρα ἦν ὡς δεκάτη erat hora circiter decima. Act. I, 15. ὡς ἑκατὸν εἴκοσι circiter centum et viginti. ibid. V, 7. ὡς ὡρῶν τριῶν διάστημα fere trium horarum intervallum. Marc. V, 13. VIII, 9. Ioh. VI, 19. XXI, 8. In hac significatione respondet ὡς hebraico כ. Ruth. I, 4. ὡς δέκα ἔτη. 1 Sam. XI, 1. XIV, 2. Herodot. II, cap. 130. ἀριθμὸν ὡς εἴκοσι numero circiter viginti. ibid. III, 25. Xenoph. Hist. Gr. II, cap. 4. §. 2. ὡς σὺν ἑβδομήκοντα. Idem Anab. III, cap. 3. §. 1. Adde Elsneri Obss. Sacr. T. I. pag. 310. 4) est coniunctio illativa, significans: ideo, itaque, igitur. Hebr. III, 11. ὡς ὤμοσα κ. τ. λ. itaque iuravi iratus. Arrianus de Expeditione Alexandrini II, 16. 5. ὡς τόν γε ἐν Ταρτησσῷ πρὸς Ἰβήρων τιμώμενον Ἡρακλέα

δοκῶ

δοκῶ ἐγὼ τὸν Τύριον εἶναι Ἡρακλέα quapropter Herculem illum, qui in Tartesso ab Iberis colitur, Tyrium hunc Herculem esse censuerim. ibid. Lib. V, cap. 15. 5. 5) *interdum.* Actor. I, 10. καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν ἐρανὸν. ibid. XIX, 21. 6) *nempe, scilicet.* 2 Cor. V, 19. ὡς ὅτι Θεὸς ἦν ἐν χριςῷ κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ. Conf. *Raphelii* Annotatt. Xenophonteas pag. 240. et *Wolfii* Curas Criticas et Philologicas in N. T. T. II, pag. 613. 7) est *adverbium temporis,* tam *determinati: postquam,* quam *indeterminati: cum, tum, quando.* Luc. II, 15. ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν ἐρανὸν οἱ ἄγγελοι cum rediissent angeli in coelum. Luc. XX, 37. ὡς λέγει quum dicit. Actor. XXVII, 1. ὡς δὲ ἐκρίθη τῦ ἀποπλεῖν postquam vero decretum fuit, ut enavigaremus. Rom. XV, 24. 1 Cor. XI, 34. Galat. VI, 10. Adde Luc. I, 23. 41. 44. II, 39. V, 4. XI, 1. XV, 25. 2 Paral. XXIV, 11. ὡς εἰσέφερον τὸ γλωσσόκομον πρὸς τὰς προςάτας. ibid. paulo post: ὡς εἶδον, ὅτι ἐπλεόνασε τὸ ἀργύριον. *Hesych.* ὡς per ὅτε exponit. 8) *quam,* connotans *intensionem et magnitudinem,* adeoque etiam *admirationem.* Rom. X, 15. ὡς ὡραῖοι οἱ πόδες quam iucundi sunt! (*Hesychius* s. v. ὡς ex *Homeri* Il. Γ, 157. docet, esse θαυμαςικὸν ἐπίῤῥημα. Idem tradit *Etym. M.* adducto loco *Odyss.* ω, 193. Adde *Lucianum* Dial. Iov. et Ganym. IV, 3. et *Aristoph.* Plut. v. 1.) ibid. XI, 33. ὡς ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτῦ quam imperscrutabilia sunt iudicia eius! Act. XVII, 5. ὡς τάχιςα quam celerrime. 1 Thess. II, 10. His locis addendus quoque esse videtur locus Luc. V, 21. ubi pro ὃς λαλεῖ βλασφημίας sine dubio rescribendum est ὡς λαλεῖ βλασφημίας quam loquitur blasphemias! Alex. Ies. LII, 7. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 10. I, 4. ὡς βελτίςω, ib. II, 38. ὡς πλείςων, et §. 40. ὡς ἐλάχιςα. Conf. *Valkenarium* ad *Euripidis* Phoen. pag. 235. 9) *quatenus.* 2 Cor. III, 5. ὡς ἐξ ἑαυτῶν quatenus ex nostris viribus. Conf. *Raphelii* Annotatt. Herodoteas pag. 490. et Polybianas pag. 482. Adde *Euripid.* Phoeniss. v. 94 et 95. 10) *qua ratione, quomodo.* Luc. XXIII, 55. viderunt, ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτῦ quomodo sepultum fuerit corpus eius. ibid. XXIV, 35. καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τῦ ἄρτυ et quomodo ab iis inter coenandum agnitus fuerit. Eccles. XI, 5. ὡς ὀςᾶ ἐν γαςρὶ κυοφορύσης quomodo ossa in utero praegnantis, scil. concrescant. *Hesych.* ὡς interpretatur ὃν τρόπον. 11) *quia, quoniam.* 2 Tim. I, 3. 2 Petr. I, 3. Alexandrini 1 Sam. XIII, 13. et 2 Paral. XX, 38. Sic *Aeschines Socraticus* quoque adverbio ὡς usus est Dial. II, §. 33. Conf. *Raphelii* Obss. Herodoteas pag. 582. 12) *quasi, tanquam si.* Actor. XXVIII, 19. ὐχ' ὡς τῦ ἔθνυς μυ ἔχων τι κατηγορῆσαι non quasi haberem aliquid, quod populares meos accusarem. ibid. XXIII, 15. ὡς

ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον quasi volentes accuratius cognoscere. 1 Cor. IV, 18. 13) *quod*, i. q. ὅ. Matth. VIII, 13. ὡς ἐπίστευσας, γενηθήτω σοι quod sperasti, tibi contingat. ibid. XXVI, 39. οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σὺ non quod ego volo, sed quod tuae voluntati consentaneum est. Luc. XXII, 61. XXIV, 6. μνήσθητι ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν. Act. XI, 16. 14) *quod*, i. q. ὅτι, inprimis ante, vel post verba dicendi, narrandi. Luc. VI, 4. VIII, 47. Act. X, 28. 38. XXVII, 30. Marc. XII, 26. Rom. I, 9. XI, 2. Adde *Aeschinis Socr.* Dial. I, 5. II, 10. 11. 16. 30. 33. *Xenophontis* de Republ. Lacedaemon. I, 1. Scholiastes *Aeschyli* ad Septem contra Theb. v. 623. ὡς per ὅτι interpretatus est. Confer Biblioth. Brem. Nov. Class. IV, pag. 438. 15) *revera*, *vere*, *utpote* et respondet hebraico כ *veritatis*. Genes. XXVII, 12. Numer. XI, 1. Nehem. VII, 2. Matth. VII, 29. ἦν γὰρ διδάσκων, ὡς ἐξουσίαν ἔχων docebat enim summa cum auctoritate. ibid. XXI, 26. πάντες γὰρ ἔχουσι τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην omnes enim Iohannem pro vate vere divino habebant, coll. Marc. XI, 32. ἅπαντες γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάννην, ὅτι ὄντως προφήτης ἦν, et Luc. XX, 6. Ioh. I, 14. δόξαν, ὡς μονογενοῦς παρὰ τοῦ πατρὸς maiestatem, qualis est unigeniti filii Dei. *Chrysostomus* ad h. l. ὡς· ἐπὶ βεβαιώσεως καὶ ἀναμφισβητήτου διορισμοῦ. 1 Cor. V, 3. 2 Cor. II, 17. Philipp. II, 7. In versione Alexandrina respondet hebraico אך *utique*, *profecto*. Ps. LXXIII, 1. ὡς ἀγαθὸς ὁ θεὸς τῷ Ἰσραήλ. *Hesych.* ὡς· ὄντως, ἀληθῶς. Scholiastes *Sophoclis* ad Electram v. 1188. τὸ ὡς· ἀντὶ τοῦ ὄντως. Conf. *Alberti* Obss. Philolog. pag. 207. et *Baueri* Philol. Thucyd. pag. 161. 16) cum praepositione ἐπὶ constructum notat: *usque*. Act. XVII, 14. πορεύεσθαι ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν ut proficisceretur usque ad mare. *Xenoph.* Hist. Gr. I, 1. 11. ibid. cap. 6. 5. et III, 4. 11. *Thucyd.* V, 3. ἄρας περιέπλει τὸν Ἄθω ὡς ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν. Conf. *Marklandum* ad *Lysiam* Orat. XXXII, pag. 604. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 562. et *Fischerum* in Indice *Aeschinis* sub ὡς. 17) *ut*, *adeo ut*, pro ἵνα vel ὥστε. Marc. IV, 27. ὡς οὐκ οἶδεν αὐτὸς adeo, ut ipse nesciat. Rom. IV, 17. ὡς ὄντα ut sint. 2 Cor. V, 20. ὡς τοῦ θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν adeo, ut Deus per nos hortetur. Hebr. VII, 19. ὡς ἔπος εἰπεῖν ut ita dicam. *Aeschines Socr.* Dial. II, 1. 13. III, 13. *Xenophon* de Republ. Lacedaem. cap. 5. §. 2 et 8. Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. I. pag. 139. Eodem modo אשר usurpatur 1 Sam. III, 11. et 2 Regg. IX, 37. 18) interdum ἐξηγητικῶς ponitur et redundat, v. c. Luc. XV, 19. Ioh. VII, 10. ὡς ἐν κρυπτῷ occulte. Ioh. III, 2. ante διδάσκαλος. Act. XX, 9. ante νεκρός. 1 Cor. IX, 5. ante γυναῖκα, et ibid. X, 11. ante τύποι. Actor. XVII, 22. κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ

video

video vos in omnibus rebus esse religiosissimos. Rom. IX, 29. ὡς Γόμοῤῥα ἂν ἐγενήθημεν Gomorrhaeis similes facti essemus. ibid. v. 32. Philipp. II, 12. μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον non solum me praesente. Philem. v. 9. ὡς Παῦλος πρεσβύτης. 2 Petri I, 3. Adde Marc. IV, 31. Luc. XVI, 1. 1 Cor. V, 3. Eodem modo ὡς redundat apud *Aeschinem Socrat.* Dial. III, 8. in formula ὡς ἀληθῶς, et *Xenophontem* Memor. II, 7. 2. in ὡς πειρῶμαι. Vide *Wesselingium* ad *Herodotum* pag. 480. *Koenium* ad *Gregorium* de Dialectis pag. 31. *Berglerum* ad *Alciphron.* pag. 126. f. et *Krebsii* Obs. Flav. pag. 403. 19) interdum deficit, v. c. Matth. XII, 49. ante ἡ μήτηρ μου, καὶ οἱ μαθηταί μου. ibid. v. 50. 1 Petr. II, 4. ante λίθον ζῶντα, coll. v. 5. Apoc. IV, 6. θάλασσα ὑαλίνη, ubi etiam codices quidam et versiones praemittunt particulam ὡς. *Aelian.* V. H. I, 15. Φασὶν pro ὥς φασι, et cap. 17. ἐμοὶ δοκεῖν pro ὡς ἐμοὶ δοκεῖν, ut plene pronuntiavit *Lucian.* Timon. Tom. I. pag. 125. ad quem locum confer *Iensium.* *Sophocl.* Oedip. Colon. v. 138. μή μ', ἱκετεύω, προσίδητ' ἄνομον: ubi scholiastes: λείπει τὸ ὡς, ἵν' ᾖ ὡς ἄνομον. *Homer.* Iliad. β', v. 765. ubi videndus *Eustathius.* Confer *L. Bosium* de Ellipsi Graeca pag. 381. ed. *Schoettgenii* et *Th. Gatakeri advers. miscell.* cap. 20. pag. 389. Solet etiam כ interdum omitti, v. c. Exod. XIX, 4. 1 Sam. XXV, 16. ante חוֹמָה, et Ierem. XXVI, 18. ante שָׂדֶה. 20) ὡς ἐὰν *tanquam si.* Marc. IV, 26. *ut primum cum, sobald als.* Rom. XV, 24. 1 Cor. XI, 34. Philipp. II, 23. Vide *Wetstenii N. T.* T. II, pag. 95. 21) ὡς ἂν *ut, tanquam, quasi.* Rom. IX, 29. 2 Cor. X, 9. *prout, utcunque* 1 Cor. XII, 2. 22) ὡς ὅτι *tanquam, quasi.* 2 Cor. XI, 21. 2 Thessal. II, 2. In posteriori loco ὡς ὅτι a nonnullis interpretibus per *quod* redditur. Conf. S. Ven. *Mori* Indicem Graecitatis ad *Xenophontis* Hist. Graec. f. h. voce. *Wetstenii N. T.* T. II, pag. 191 seq. et *Zeunium* ad *Vigerum* de Idiotismis L. Gr. p. 534 et 545. 23) ὡς ἦν *ut erat, in eodem habitu, quo tum forte erat*, h. e. *quam celerrime.* Marc. IV, 36. Apud graecos Scriptores particula ὡς plane ut at apud Latinos (v. c. *Virgilium* Eclog. VIII, 41.) haud raro *celeritatem* indicat et per *statim* vertendum est. Vide *Harlesium* ad *Theocriti* Idyll. II, v. 82. et *Lennep.* ad *Coluth.* Animadverss. p. 118.

ὩΣΑΝΝΑ'. *Hosanna*, hebraice הוֹשִׁיעָה־נָּא, quae duae voces a Graecis in unam contractae sunt et significant: *serva quaeso, salutem*, vel *prosperitatem largire, obsecro.* הוֹשִׁיעָה est imperativus Hiphil cum ה paragogico, a radice יָשַׁע, in Hiphil: *salutem dedit, servavit, salvum fecit*, נָא autem *quaeso, observo, nunc*, est adverbium, factum per aphaeresin ex adver-

adverbio נָא, vel הָא. Matth. XXI, 9. ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβὶδ hosanna canimus nepoti Davidis: et paulo post ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις hosanna canimus Deo, qui habitat in altissimis. ibid. v. 15. Marc. XI, 9. 10. Ioh. XII, 13. Saepius in N. T. non legitur. Caeterum videatur *Suidas* in hac voce et ad eum *Ernesti* in Notis ad *Suidae* et *Phavorini* Glossas Sacras pag. 159. *Alberti* in Miscellaneis Critt. ad calcem Glossarii Gr. N. T. p. 283. ac *Wetstenius N. T.* T. I, p. 461.

'ΩΣΑΥΤΩΣ. Adverbium, significans: *similiter*, *eodem modo*, *itidem*, ex ὡς *sicut* et αὐτὸς *ipse*. Matth. XX, 5. ἐποίησεν ὡσαύτως fecit similiter. ibid. XXI, 30. 36. XXV, 17. etc. *Hesych.* ὡσαύτως· ὁμοίως, τοιούτως. *Thom. M.* ὡσαύτως· καὶ παραπλησίως καὶ κατὰ ταῦτα. Schol. *Sophocl.* Aiac. 1198. τὸ ὡσαύτως λέγεται παρὰ τοῖς κοινοῖς, ἀντὶ τοῦ κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον. Vide *Wetstenii N. T.* T. I, p. 454.

'ΩΣΕΙ, 1) est adverbium similitudinis: *tanquam*, *sicut*, *quasi*, *ac si*, *perinde*, ex ὡς *sicut*, et εἰ *si*, *tanquam*. Matth. IX, 36. ἐῤῥιμμένοι ὡσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα dispersi tanquam oves, pastore destitutae. ibid. XXVIII, 3. ὡσεὶ χιὼν sicut nix. Marc. I, 10. 2) ut latinum *quasi* (*Terent.* Heaut. I, 1. 93. *Plaut.* Mostell. III, 1. 94.) *circiter*, *prope*, *paene*, *fere*, *ferme*, et non solum de numero, sed etiam de loco ac tempore dicitur. Matth. XIV, 21. ἦσαν ὡσεὶ πενταкισχίλιοι erant numero fere quinquies mille. Luc. III, 23. ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἦν ἀρχόμενος fere tricesimum annum agere incipiebat. ibid. IX, 28. I, 56. ὡσεὶ μῆνας τρεῖς circiter tres menses. Luc. XXII, 41. ὡσεὶ λίθου βολὴν ad iactum circiter lapidis. ibid. v. 59. διαστάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς post horae ferme spatium. ibid. XXIII, 44. ἦν δὲ ὡσεὶ ὥρα ἕκτη hora autem erat fere sexta. Ioh. IV, 6. XIX, 14. Adde Alexandrinos Iudd. III, 29. ὡσεὶ δέκα χιλιάδας ἀνδρῶν. Nehem. VII, 66. Daniel. IX, 21. ὡσεὶ ὥραν θυσίας ἑσπερινῆς. 3) interdum rei veritatem infert. Act. II, 3. γλῶσσαι ὡσεὶ πυρὸς linguae igneae. Vide supra dicta ad ὡς et γλῶσσα.

'ΩΣΗΕ, ὁ. *Hoseas*. Nomen prophetae Iudaeorum, filii Beeri. Hosea I, 1. hebraice הוֹשֵׁעַ, h. e. *serva*, imperativus in Hiphil a יָשַׁע, in Hiphil הוֹשִׁיעַ *servavit*, *salvavit*. Semel tantum in N. T. commemoratur Rom. IX, 25.

"ΩΣΠΕΡ. Adverbium, significans: *sicut*, *velut*, *ut*, *quemadmodum*, *tanquam*, ex ὡς *sicut*, et περ, particula enclitica. Matth. VI, 2. ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν sicut hypocritae faciunt. Luc. XVII, 24. ὥσπερ ἡ ἀστραπὴ tanquam fulgur. Apoc. X, 3. ὥσπερ λέων μυκᾶται sicut leo rugit. "Ωσπερ — οὕτως καὶ quemadmodum — — *sic quoque*. Matth. XXIV, 38. et

et 39. *Philostrat.* Apoll. Epist. 71. Ὥσπερ — καὶ ἐπι. Rom. V, 24.

ὩΣΠΕΡΕΊ, *tanquam*, *velut*, i. q. ὥσπερ, a quo derivatur. Tantum legitur in N. T. 1 Cor. XV, 8. ὡσπερεί τῳ (pro τινὶ) ἐκτρώματι ὤφθη κἀμοὶ tanquam partui immaturo apparuit etiam mihi. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 165.

ὩΣΤΕ, 1) *ut*, *ita ut*, *adeo ut*, *utque*. Construitur cum indicativo, vel infinitivo, in tempus finitum latine resolvendo. Matth. VIII, 24. ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων adeo, ut navigium fluctibus obtegeretur. ibid. XV, 33. ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον ut ad satietatem edere tanta multitudo possit. Marc. II, 12. Luc. IX, 52. ὥστε ἑτοιμάσαι αὐτῷ, scilicet ξενίαν. Galat. II, 13. ὥστε καὶ Βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει sic, ut etiam Barnabas simulatione illorum abreptus fuerit. Rom. VII, 6. etc. Eodem modo apud graecos Scriptores mox cum indicativo, saepius autem cum infinitivo construitur, v. c. *Aelian.* V. H. III, 8. ὥστε παραχρῆμα αὐτὸν εἵλοντο στρατηγεῖν. ibid. X, 9. ὥστε φεύγειν αὐτά. ibid. XII, 30. ὥστε Πλάτωνα παρακαλεῖν. *Euripid.* Phoeniss. v. 1144. ὥστε μαίνεσθαι δοκεῖν. 2) sumitur illative et notat: *itaque*, *igitur*, *quare*. Matth. XII, 12. ὥστε ἔξεστι τοῖς σάββασι καλῶς ποιεῖν itaque licet sabbato sanare. Marc. II, 28. ὥστε κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου quare filius hominis Dominus est etiam sabbati. 2 Cor. IV, 12. 1 Thess. II, 18. ὥστε quae cum ita sint. Etiam apud graecos Scriptores ὥστε quandoque pro οὖν ponitur, v. c. apud *Libanium* Epist. XXVII, p. 12. ὥστε θαῤῥῶν καὶ ἴθι καὶ πρᾶττε. *Diodor. Sicul.* Lib. XI, p. 408. ὥστε μὴ νόμιζε κ. τ. λ. *Dionys. Halicarn.* Lib. VIII, pag. 508. πολέμου καὶ εἰρήνης ἕτοιμοι χωρεῖν. ὥστε παρὰ τούτων αἰτεῖσθε εἴτε ἀνοχὰς, εἴτε διαλλαγάς. 3) *nihilominus*. Matth. XXIII, 31. ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς nihilominus felices vosmet ipsos praedicatis, coll. Luc. XI, 48. Rom. VII, 12. ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος nihilominus lex causa peccati esse nequit. 4) interrogative sumitur pro *num? igitur?* ita, ut expostulationem quandam simul indicet. Galat. IV, 16. ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν; num igitur inimicus vester factus sum, vera loquendo vobis? 5) *etenim*. 2 Cor. V, 17. ὥστε εἴ τις ἐν Χριστῷ etenim, quicunque est verus Christianus, novus homo factus est. 6) interdum deficit, v. c. Actor. XV, 29. ante vocem ἀπέχεσθαι, Ephes. IV, 22. ante ἀποθέσθαι ὑμᾶς, et Coloss. IV, 6. ante εἰδέναι. Sic *Sophocles* Aiac. Flagellif. v. 834 ἐν τάχει θανεῖν. ubi schol. θανεῖν· λείπει τὸ ὥστε. ὥστε θανεῖν. *Homer.* Iliad. α', v. 8. ubi videndus *Eustathius* p. 19 edit. Florent.

ὩΤΊΟΝ

'ΩΤΙ'ΟΝ, ου, τὸ, *auris.* Deminutivum ab οὖς, ὠτὸς, τὸ, *auris.* Legitur tantum in N. T. Matth. XXVI, 51. ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον excisam ei rapuit vi vulneris aurem, ut verbis utar *Iuvenci* Hist. Evang. IV, 523. ff. *Grotius* et alii ὠτίον h. l. de *ima dextrae auris parte*, quam medici veteres λοβὸν et Latini *laminam* vocant, interpretati sunt, quam explicationem locus parallelus Lucae XXII, 50. non admittere videtur. Marc. XIV, 47. Luc. XXII, 51. Ioh. XVIII, 10. In versione Alexandrina ὠτίον legitur pro אֹזֶן *auris.* Devt. XV, 17. 1 Sam. IX, 15. XX, 2. 2 Sam. XXII, 45. Amos III, 12. *Hesych.* οὖς· ὠτίον. Idem: ὠσὶν· ὠτίοις. Idem tradit *Suidas.* *Moeris:* Οὖς· Ἀττικῶς· ὠτίον· Ἑλληνικῶς. Multa vero verba apud Graecos habere formam quidem deminutivorum, non item vero vim et potestatem, multis docuit *Fischerus* in Animadverss. ad *Welleri* Grammat. Gr. pag. 132. et Prol. I. de Vitiis Lexicorum N. T. pag. 10 seq. Vide etiam *Wetstenii* N. T. T. I, pag. 523.

'ΩΦΕ'ΛΕΙΑ, ας, ἡ, *utilitas, commodum, lucrum,* ab ὠφελέω, quod vide infra. Bis tantum in N. T. legitur. Rom. III, 1. τίς ἡ ὠφέλεια τῆς περιτομῆς; quaenam utilitas est circumcisionis? Iud. v. 16. ὠφελείας χάριν turpis lucri causa, coll. Tit. I, 11. αἰσχροῦ κέρδους χάριν. In versione Alexandrina reperitur pro בֶּצַע *lucrum,* Iob. XXII, 3. Ps. XXIX, 11. הוֹעִיל, Hiph. a יָעַל *utilis sum, utilitatem affero,* Iob. XXI, 15. Ier. XXIII, 32. et pro תְּעָלָה *curatio.* Ierem. XXX, 11. XLVI, 11. Adde *Thucyd.* I, cap. 90. VI, cap. 80.

'ΩΦΕΛΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *iuvo, utilis sum, prosum, proficio.* Pass. Ὠφελέομαι, οῦμαι, fut. ήσομαι *iuvor, prodest mihi, commodum et utilitatem ex aliqua re percipio.* Construitur cum accusativo. Matth. XV, 5. δῶρον, (scil. ἔστω,) ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς Deo dicatum esto, quo a me possis iuvari. ibid. XVI, 26. τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος; quid enim proderit homini? ibid. XXVII, 24. ἰδὼν δὲ ὁ Πιλάτος, ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ videns autem Pilatus, se nihil proficere. Marc. V, 26. καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα nec tamen morbo suo levata, collat. Luc. VIII, 43. Marc. VII, 11. quibus tua inopia a me sublevari possit, Deo dicata sunto. ibid. VIII, 36. τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπον; quid enim profuerit cuipiam? Luc. IX, 25. Ioh. VI, 63. ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν. ibid. XII, 19. Rom. II, 25. περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ circumcisio quidem utilitatem praestat. 1 Cor. XIII, 3. οὐδὲν ὠφελοῦμαι nihil commodi inde haberem. ib. XIV, 6. τί ὑμᾶς ὠφελήσω; quid vobis prodessem? Galat. V, 2. Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει nihil amplius a Christo utilitatis et commodi exspectare potestis. Hebr. IV, 2. XIII, 9. ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν ex quibus nullam utilitatem consequuti sunt. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini usi sunt

hac voce pro הועיל profuit, profecit, utile fuit. Prov. X, 2. XI, 4. Ies. XXX, 5. 6. πρὸς ἔθνος, ὃ ἐκ ὠφελήσει αὐτὰς. Ier. II, 11. ἐξ ἧς ἐκ ὠφεληθήσονται. Habac. II, 18. τί ὠφελεῖ γλυπτόν; et עזר adiuvit, auxiliatus est. Ies. XXX, 7. Adde Herodian. II, cap. 3. sect. 21. ἐδὲν τι μέγα ὠφελεῖσθαι τεκμ. Xenoph. de Republ. Lacedaem. II, 10. ὁ βλακεύων ἐλάχιστα μὲν ὠφελεῖται. Idem de Republ. Athen. I, 3. πλείω ὠφελεῖται. Idem Memor. II, 4. 1. Aristoph. Nub. v. 144. Aeschyl. Prometh. v. 222. Euripid. Phoeniss. v. 377. Interdum ὠφελεῖν apud Graecos quoque cum dativo construitur. Vide Euripidis Orest. v. 666. et Aristophanis Aves v. 620. Thom. M. p. 935. ed. Bernard: ὠφελῶ σε· πάντες ῥήτορες, πρὸς ἀττικῶν δὲ, μόνοι ποιηταί. Αἰσχύλος ἐν Πέρσαις· (v. 855.) Ὡς τοῖς θανοῦσι χρήματ' ἐδὲν ὠφελεῖ. καὶ Θουκυδίδης ἅπαξ ἐν τῇ πέμπτῃ· (p. 258.) ὠφελεῖν ἀθηναίοις λακεδαιμονίοις τρόπῳ, ᾧ ἂν δύνωνται. Confer Wetstenii N. T. T. I, p. 421.

ὨΦΈΛΙΜΟΣ, ε, ὁ, ἡ, utilis, proficuus, ab ὠφελέω iuvo, prosum, utilis sum. 1 Tim. IV, 8: ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐςι sed pietas ad omnia utilis est. 2 Timoth. III, 16. ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν. Tit. III, 8. ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις veram hominibus utilitatem praestant. Saepius in N. T. non legitur. Adde Thucydid. VII, cap. 64. αὐτὸς δὲ αὐτῷ ὠφέλιμος γένοιτο, καὶ τοῖς ξύμπασι σωτήριος. ibid. cap. 69. Aelian. V. H. XII, cap. 54. Thomas Mag. pag. 935. edit. Bernard: ὠφέλιμον· τὸ ὠφέλειαν ἐμποιοῦν. τὰ γὰρ ὠφέλιμος, τὰ μὲν εἰσὶν ἐνεργητικά, οἷον ὠφέλιμος, τὰ δὲ παθητικά, οἷον τρόφιμος, κ. τ. λ.. Cf. Wetstenii N. T. T. II, p. 378.

Libri sequentes librariae Weidmanniae Lipsiae sumtibus sunt editi coemtive pretiisque quae indicavimus venduntur.

Abulfedae Tabulae quaedam geographicae et alia eiusdem argumenti Specimina, e Codd. Biblioth. Leidensis nunc primum arabice edidit Frid. Theo. *Rinck.* 8 maj. 1791. 1 thlr. 4 gr.

— — Idem liber, charta belg. opt. 1 thlr. 16 gr.

Artedi, Petri, Synonymia piscium graeca ac latina, emendata, aucta atque illustrata. Sive hist. piscium naturalis et literaria ab *Aristotelis* usque aevo ad saeculum XIII. deducta duce Synonymia piscium P. *Artedi.* Accedit Dispatatio de veterum scriptorum Hippopotamo, cum tabb. III aeri incisis, auctore Io. Gottl. *Schneidero.* 4 maj. 1789. charta script. 4 thlr.

Bocharti, Sam., Hierozoicon, sive de animalibus sacrae scripturae. Recensuit suis notis adjectis E. F. C. *Rosenmüller.* III. Tomi. 4 maj. 1793—96. 19 thlr.

— — Idem liber, charta script. 25 thlr.

Euthymii Zigabeni Commentarius in IV Evangelia. Graece et Latine. Textum graecum nunquam antea editum ad fidem duorum Codicum membranac. bibliothecarum SS. Synodi Mosquensis auctoris aetate scriptorum, diligenter recensuit et repetita versione latina Ioann. *Hentenii* suisque adiectis animadversionibus edidit Christianus Frid. *Matthaei.* III. Tomi. 8 maj. 1792. 9 thlr.

Gottleberi, Io. Chr., Animadversiones ad Platonis Phaedonem et Alcibiadem secundum. Adiuncti sunt excursus in quaestiones Socraticas de animi immortalitate cum summa Phaedonis. 8 maj. 1771. 18 gr.

Gregorii, Nazianzeni, theologi, Opera. Iac. Billius Prunaeus, S. Michaelis in Eremo Coenobiarcha, cum MSS. Regiis contulit, emendavit, interpretatus est, una cum doctissimis Graecorum *Nicetae Serronii, Pselli, Nonii* et *Eliae* Cretensis commentariis. Aucta est haec editio quam multis eiusdem *Gregorii* Epistolis nunquam antea editis, ex interpretatione Fed. *Morelli.* Graece et Latine. II Voll. Fol. 8 thlr.

Hesychii Glossae sacrae. Graece. Ex universo illius opere in usum interpretat. Vet. et Novi Test. excerpsit, emendavit notisque illustravit I. C. G. *Ernesti.* Access. glossae sacrae in Psalmos ex Cod. MS. Biblioth. Taurinens. coniunctim nondum editae. 8 maj. 1785. 1 thlr. 12 gr.

Ejusdem Lexicon ex codice MS. Bibliothecae d. Marci restitutum et ab omnibus Musuri correctionibus repurgatum, sive *Supplementa* ad edit. *Hesychii Albertinam.* Auctore N. *Schow.* 8 maj. 1792. 2 thlr. 12 gr.

— — Idem liber, charta script. 3 thlr. 12 gr.

Jones, Guil., Poeseos Asiaticae commentariorum Libri VI. cum Appendice; recudi curavit Ioh. Gottfr. *Eichhorn.* 8 maj. 1777. 2 thlr.

Lactantii, Lucii Coelii sive Caecilii Firmiani, Opera omnia quae supersunt, Io. Georg. *Walchius* recensuit et criticis commentariis cum aliorum, tum suis illustravit. 8. 1 thlr. 4 gr.

Lippenii, Matth., Bibliotheca realis philosophica. IV Tomi. Fol. 4 thlr. 8 gr.

Oelrichs, Io. Ge. Arn., Commentarii de Scriptoribus ecclesiae Latinae priorum VI saeculorum ad Bibliothecam *Fabricii* latinam accommodati. Praefatus est et editionem curavit A. H. L. *Heeren.* 8 maj. 1791. 1 thlr. 16 gr.

— — Idem liber, charta script. 2 thlr. 12 gr.

Oudini,

Oudini, Casimiri, Commentarii de Scriptoribus ecclesiae antiquis, illorumque scriptis tam impressis quam manuscriptis, adhuc exstantibus in celebrioribus Europae bibliothecis, a *Bellarmino*, *Possevino*, Phil. *Labbeo*, Guil. *Caveo*, Lud. Elia *du Pin*, et aliis omissis, ad annum MCCCCLX vel ad artem typographicam inventam. etc. III Voll. fol. 1722. 10 thlr.

Schertzeri, Ioh. Adam, Anti-Bellarminus, sive in IV Tom. Controversiarum Rob. Franc. Rom. *Bellarmini* Disputationes academicae. 1703. 1 thlr. 6 gr.

Ejusdem Collegium Anti-Calvinianum, quadraginta Disputationibus publicis excussum luciquo publicae expositum. Cum praefatione et triplici indice a D. Ioh. *Schmidio*. 4. 1704. 20 gr.

Schleusneri, I. F., novum Lexicon graeco-latinum in Novum Testamentum. Congessit et variis observationibus philologicis illustravit. II Tomi. Edit. tertia emend. et auct. 8 maj. 1808.

— — Idem liber, charta script.

— — Idem liber, charta helvet.

Ejusdem Additamenta ad novi Lexici graeco-lat. in N. T. editionem primam. 8 maj. 1801. 16 gr.

— — Idem liber, charta script. 1 thlr.

— — Idem liber, charta belg. 1 thlr. 12 gr.

Schoenemanni, C. G. T., Bibliotheca historico-literaria Patrum Latinorum a *Tertulliano* principe usque ad *Gregorium M.* et *Isidorum* Hispalensem, ad biblioth. *Fabricii* latinam accommodata. Tom. I et II. 8 maj. 1792—94. 4 thlr. 16 gr.

— — Idem liber, charta script. 6 thlr. 16 gr.

Stobaei, Ioh., Sermones e MS. Codicibus emendatos et auctos edidit Nicol. *Schow*. (Pars Ima. Sermo I—XXVII.) 8 maj. 1797. 2 thlr. 12 gr.

Stockii, Christ., Clavis linguae sanctae Veteris Testamenti vocabulorum significationes generales et speciales ordine concinno exhibens, tam tironum, quam homiletices et exegeseos cultorum studiis apprime inserviens ac subinde Concordantiarum vicem supplens, cui accedit breve Dictionarium Chaldaeotalmudicorabbinicum. Sextum edita cura Ioh. Frid. *Fischeri*. 8 maj. 1753. et

Ejusdem Clavis linguae sanctae Novi Testamenti etc. quintum edita cura I. F. *Fischeri*. 8 maj. 1752. duae Claves 7 thlr.

(Clavis N. T. separatim venditur à 5 thlr. 12 gr.)

Suidae et *Phavorini* Glossae sacrae, Graece. Cum spicilegio glossarum sacrarum *Hesychii* et Etymiol. M. congessit, emendavit et notis illustravit I. Chr. Gottl. *Ernesti*. Accessit dissertatiuncula de glossis sacris *Suidae* et *Phavorini*. 8 maj. 1786. 18 gr.

Testamentum, novum, graecum, ita adornatum, ut Textus probatissimarum editionum medullam, margo variantium lectionum in suas classes distributarum locorumque parallelorum delectum exhibeat, curante Andr. *Bengelio*. 8. 1737. 12 gr.

Tittmanni, Carol. Christ., Opuscula theologica. 8 maj. 1803. 3 thlr.

Aeschyli Dramata, quae supersunt, et deperditorum Fragmenta. Graece et Latine. Recensuit et brevi annotatione illustravit Frid. Henr. *Bothe*. 8 maj. 1805. charta impr. 2 thlr. 18 gr.

— — Idem liber, charta script. 4 thlr.

— — Idem liber, charta belg. 6 thlr.

Anacreontica. Graece. Recensuit notisque criticis instruxit Frid. Henr. *Bothe*. 8 min. 1805. charta anglica. 16 gr.

— — Idem liber, charta pergam. (Velin). 1 thlr. 4 gr.

Appiani

Appiani, Alexandrini, Romanarum historiarum quae supersunt. Novo studio conquisivit, digessit, ad fidem codicum manuscriptorum recensuit, supplevit, emaculavit, varietatem lectionum adiecit, latinam versionem emendavit, adnotationibus variorum suisque illustravit, commodis indicibus instruxit Ioannes *Schweighaeuser*. 3 Voll. 8 maj. 1785. 11 thlr.

Arati, Solensis, Phaenomena et Diosemea. Graece et Latine, ad Codd. Mspt. et optimarum editionum fidem recensita. Accedunt Theonis scholia vulgata et emendatiora e Cod. Mosq., Leontii de sphaera Aratea libellus, etc. curavit Ioann. Theoph. *Buhle*. 2 Volumina. Accedunt indices plenissimi cum 2 tab. aeri incisis. 8 maj. 1793 et 1801. 4 thlr. 4 gr.

— — Idem liber, charta script. 5 thlr. 20 gr.

Aristophanis Comoediae, auctoritate libri praeclarissimi saeculi decimi emendatae a Phil. *Invernizio*. Accedunt criticae animadversiones, scholia graeca, indices et virorum doctorum adnotationes. Vol. I. et II. 8 maj. 1794. 4 thlr. 12 gr.

— — Idem liber, charta belgica. 7 thlr.

Aristophanis Nubes, graece et latine, cum scholiis graecis et animadvers. illustravit T. C. *Harles*. 8 maj. 1788. 1 thlr. 8 gr.

Bos, Lamberti, Ellipses graecae. Cum priorum editorum suisque observationibus edidit Godofr. Henr. *Schaefer*. 8 maj. 1808. charta impr. 3 thlr.

— — Idem liber, charta script. 4 thlr. 12 gr.

Dionis, Cassii, Historia romana. Graece cum versione latina Xylandro-Leunclaviana, curante Ioan. A. *Fabricio* et H. S. *Reimaro*. 2 Volumina in fol. 1752. 25 thlr.

Dionysii, Halicarnassensis, Opera omnia, graece et latine. Cum annotationibus Henr. *Stephani*, Frid. *Sylburgii*, Franc. *Portii*, Isaaci *Casauboni*, Fulvii *Ursini*, Henr. *Valesii*, Io. *Hudsoni* et Io. Iac. *Reiske*. VI Tomi. — Vol. I-IV., Antiquitatum Romanarum libros I-XI tenentia, quibus accessit Henrici *Dodwelli* Chronologia graeco-romana; Vol. V., ex scriptis rhetoricis et criticis librum de compositione verborum, artem rhetoricam, veterum scriptorum censuram et commentarios de antiquis oratoribus tenens; Vol. VI. et ultimum, ex scriptis rhetoricis et criticis epistolam primam ad *Ammaeum*, epist. ad Cn. *Pompeium*, epist. secund. ad *Ammaeum*, iudicium de *Thucydidis* historiis, et librum de admiranda vi dicendi in *Demosthene* tenens. Quibus accesserunt Indices. 8 maj. Lipsiae, 1774-77. 16 thlr.

Dionysii, Halicarn., de Compositione verborum Liber. Recensuit ac priorum editorum suasque notas adiecit Godofr. Henr. *Schaefer*. Accedunt *eiusdem* Meletemata critica in *Dionysii* Halic. artem rhetoricam. 8 maj. 1808. Charta membran. script. nec non bibula.

Epicteti Manuale et Cebetis Tabula. Graece et latine. Graeca ad fidem veterum librorum denuo recensuit et collata omni lectionis varietate vindicavit illustravitque; Latinam versionem, Enchiridii praesertim, ad graec. exempli praescriptum diligenter recognovit et emendavit Ioann. *Schweighaeuser*. 8 maj. 1798. 2 thlr. 8 gr.

— — Idem liber, charta scriptoria. 3 thlr.

— — Idem liber, charta belgica. 4 thlr.

— — Idem liber, charta pergamena (Velin). 5 thlr.

— — Idem liber, *graece et latine*. Recensuit curavitque Ioann. *Schweighaeuser*. 12 maj. 1798. 12 gr.

— — Idem liber, charta scriptoria. 16 gr.

— — Idem liber, charta belgica. 1 thlr.

— — Idem liber, *graece*. Ad fidem veterum librorum recensuit Io. *Schweighaeuser*. 12. 1798. 6 gr.

— — Idem liber, charta belgica. 16 gr.

Epicteti Dissertationum ab Arriano digestarum libri IV. Eiusdem Enchiridion et ex deperditis sermonibus Fragmenta. Post Io. *Uptoni* plerumque

rumque curas denuo ad Codicum Msptorum fidem recensuit, latina versione, adnotationibus, indicibus illustravit Io. *Schweighaeuser*. III Volumina. 8 maj. 1799. 12 thlr.

— — Idem liber, charta belgica. 20 thlr.

Etiam sub titulo:

Epicteteae Philosophiae Monumenta. III Volumina. 8 maj.

Fabulae Aesopicae, graece, recensuit, varias lectiones atque animadversiones addidit I. C. G. *Ernesti*. Accedit Dissertatio de Fabul. Aesop. et Index graeco-latinus. 8. 1781. 12 gr.

Homeri Carmina cum brevi annotatione. Accedunt variae Lectiones et Observationes veterum Grammaticorum cum nostrae aetatis Critica. Curavit C. G. *Heyne*. Tom. I-VIII. quibus continentur *Ilias*, graece et latine, et variae lectiones et observationes in Iliadem, cum ornamentis XXVIII. aeri incisis, et Speciminibus Codd. MSS. V. 8 maj. 1802. charta script. 30 thlr.

— — Idem liber, charta belgica. 50 thlr.

— — Idem liber, sine ornamentis, charta impress. 20 thlr.

Homeri Ilias, cum brevi annotatione curante C. G. *Heyne*. 2 tomi. 8 maj. 1804. charta belgica. 10 thlr.

— — Idem liber, charta scriptoria. 6 thlr.

— — Idem liber, charta impress. 4 thlr.

Homeri Hymni et Batrachomyomachia. Graece et Latine. Recensuit, varietate lectionis instruxit et interpretatus est Aug. *Matthiae*. Accedit Auctarium animadversionum. 8 maj. 1805. 1 thlr. 4 gr.

— — Idem liber, charta scriptoria. 1 thlr. 10 gr.

(Videantur *Matthiae* Animadv. in hymnos Homericos.)

Homeri Hymni et Epigrammata. Edidit Godofr. *Hermannus*. 8 maj. 1806. Charta impress. 1 thlr. 4 gr.

— — Idem liber, charta script. gall. 1 thlr. 12 gr.

— — Idem liber, charta membran. (velin). 2 thlr. 6 gr.

— — Hymnus in Cererem; ad codic. Moscov. denuo coll. recensuit et animadvers. illustravit Christ. Guil. *Mitscherlich*. 8. 1787. 20 gr.

Hoogeveen, Henrici, Doctrina particularum linguae graecae. In epitomen redegit Chr. Godofr. *Schütz*. Editio secunda, auctior et emendatior 8 maj. 1806. charta impr. 2 thlr. 6 gr.

— — Idem liber, charta script. 2 thlr. 18 gr.

Isocratis Panegyricus, recensuit, animadversionibus illustravit D. S. F. N. *Morus*. Editio tertia auctior. 8 maj. 1804. 16 gr.

— — Idem liber, charta belg. opt. 1 thlr.

Leonidae utriusque Carmina. Cum argumentis, varietate lectionis, scholiis et Commentario edidit, et indice ornavit A. C. *Meineke*. 8. 1791. 14 gr.

Longinus, Dionysius, de sublimitate, ex recens. Zach. *Pearcii*. Animadvers. interpretum excerpsit, suas et novam versionem adiecit D. S. F. N. *Morus*. 8 maj. 1769 et 773. 1 thlr. 8 gr.

Matthiae, Aug., Animadversiones in Hymnos Homericos, cum Prolegomenis de cuiusque consilio, partibus, aetate. 8 maj. 1800. 1 thlr. 18 gr.

— — Idem liber, charta scriptoria. 2 thlr. 12 gr.

Nicolai Damasceni Historiarum Excerpta et Fragmenta, quae supersunt, Graece. Nunc primum separatim edidit, versionem latinam duplicem, alteram Henr. *Valesii*, hinc inde emendatiorem, alteram in locos plures que Hugonis *Grotii*, notas integras H. *Valesii* aliorumque virorum doctorum undique collectas et suas, nec non testimonia veterum ac recentiorum de Nicolai vita scriptorumque notitia adiecit Ioann. Conr. *Orellius*. Accedit Dissertatio de Nicolao Damasceno gallice scripta auctore *Sevin*. 8 maj. 1804. 1 thlr. 12 gr.

— — Idem liber, charta anglica. 2 thlr. 8 gr.

— — Idem liber, charta belgica. 2 thlr. 16 gr.

Plutarchi

Plutarchi, Chaeronensis, quae supersunt, omnia, graece et latine. Principibus ex editionibus castigavit, virorumque doctorum suisque annotationibus instruxit Io. Iacob. *Reiske*. XII Volumina. Vol. I-V. Vitas Parallelas tenentia; Vol. VI-X. Opera Moralia et Philosophica tenentia, cum notis Guil. *Xylandri*, Henrici *Stephani* et Philippi Iacobi *Maussaci* texto subiectis, accedunt denique duo Fragmenta; Vol. XI. tres Indices in eiusdem Vitas parallelas, verborum videlicet, rerum atque auctorum tenens; Vol. XII. et ultimum tres Indices in eiusdem Moralia et Philosophica, verborum videlicet, rerum atque auctorum tenens. Addita sunt ornamenta aeri incisa. 8 maj. 1774—82. 40 thlr.

Polybii Historiarum quidquid superest. Recensuit, digessit, emendatiore interpretatione, varietate lectionis, adnotationibus, indicibus illustravit Io. *Schweighaeuser*. Tom. I-VIII. P. 2da. 8 maj. 1789—95. 27 thlr.

— — Idem liber, charta belgica. 45 thlr.

Simplicii Commentarius in Epicteti Enchiridion. Accedit Enchiridii Paraphrasis christiana et Nili Enchiridion. Graece et latine. Omnia ad veterum Codicum fidem recensuit et varietate Lect. brevibusque notis illustravit Io. *Schweighaeuser*. II Tomi. 8 maj. 1800. 6 thlr.

— — Idem liber, charta belgica. 10 thlr.

Etiam sub titulo:

Epicteteae Philosophiae Monumenta. Vol. IV. et V.

Sophoclis Oedipus Rex, graece et latine, e recensione *Brunckii*, annotat. perpetua illustravit C. T. *Kuinoel*. 8. 1790. 20 gr.

Sophoclis Dramata, quae supersunt, et deperditorum Fragmenta. Graece et Latine. Denuo recensuit et Rich. Franc. Phil. *Brunckii* annotatione integra, aliorum et sua selecta illustravit Frid. Henr. *Bothe*. 2 Voll. 8 maj. 1806. charta impr. 6 thlr.

— — Idem liber, charta script. gallica. 8 thlr.

— — Idem liber, charta belg. opt. 12 thlr.

Strabonis Rerum geographicarum Libri XVII. Graeca ad optimos codices manuscriptos recensuit, varietate lectionis, adnotationibus illustravit, Xylandri versionem emendavit Ioann. Phil. *Siebenkees*, inde a septimo libro continuavit Carol. Henr. *Tzschucke*. Vol. I. II. III. IV. 8 maj. 1796—1806. 10 thlr.

— — Idem liber, Tom. I. II. III. IV. charta belgica. 15 thlr. 12 gr. (Tomus V. sub prelo.)

Theocriti Reliquiae, graece et latine, ex recensione et cum animadversionibus Th. Chr. *Harlessii*. 8 maj. 1780. 1 thlr. 20 gr.

Tzetzae, Io., Antehomerica, Homerica et Posthomerica, cum Commentario Friderici *Iacobs*. 8 maj. 1793. 18 gr.

— — Idem liber, charta scriptoria. 20 gr.

Xenophontis Historiae, graece et latine; recensuit, notis criticis et commentario historico illustravit Io. Frid. *Reitemeier*; ad calcem subiectae sunt animadv. nonnullae C. H. *Heynii*. 8 maj. 1784. 1 thlr. 20 gr.

— — Idem liber, charta script. 2 thlr. 16 gr.

Ammiani Marcellini quae supersunt. Cum notis integris Frid. *Lindenbrogii*, Henr. et Hadr. *Valesiorum* et Iac. *Gronovii*, quibus Thom. *Reinesii* quasdam et suas adiecit Io. Augustin. *Wagner*. Editionem absolvit Car. Gottl. Aug. *Erfurdt*. III Tomi. 8 maj. 1808. Charta membranacea, script. gall. nec non impress.

Ammiani Marcellini Opera ex recensione Valesio-Gronoviana per prosopographiam et Glossarium latinitatis ad studiosorum usus accommodata curante Aug. Guil. *Ernesti*. 8 maj. 1772. 2 thlr.

— — Idem liber, charta scriptoria. 2 thlr. 12 gr.

Caesaris,

Caesaris, C. Iulii, Commentarii de bello gallico et civili, accedunt libri de bello Alexandrino, Africano et Hispaniensi, post *Cellarium* et S. F. N. *Morum* denuo curavit Ier. Iacob. *Oberlinus*. 8 maj. 1805. charta impr. 2 thlr. 12 gr.
— — Idem liber, charta belgica. 6 thlr.
— — Idem liber, charta script. gall. 5 thlr. 6 gr.
Calpurnii, Siculi, T., Eclogae XI. Recognovit, adnotatione et Glossario instruxit Christ. Dan. *Beck*. 8. 1803. 20 gr.
Ciceronis, M. Tullii, Epistolarum libri XVI, cum notis criticis Traug. Frid. *Benedicti*. II Tomi. 8. 1790. 2 thlr. 12 gr.
Cornelii Nepotis vitae excellentium Imperatorum. Cum animadversionibus I. A. *Bosii*, varias lectiones et praefat. addidit Io. Frid *Fischerus*. Editio nova multo auct. et emend. 8 maj. 1806. charta impr. 2 thlr.
— — Idem liber, charta script. gallica. 2 thlr. 18 gr.
— — Idem liber, charta belg. opt. 5 thlr.
Gellii, Auli, Noctium Atticarum libri XX. sicut supersunt. Editio Gronoviana. Praefatus est et excursus operi adiecit Io. Ludov. *Conradi*. II Tomi. 8 maj. 1762. 4 thlr.
Q. *Horatius* Flaccus ex recensione et cum notis atque emendationibus Richardi *Bentleii*. II Tomi. 8 maj. 1764. 4 thlr.
T. *Livii* Patavini Historiarum libri qui supersunt omnes, ex recensione Arn. *Drakenborchii* cum indice rerum locupletissimo. Accessit praeter varietatem lectionis Gronovianae et Crevierianae glossarium Livianum curante Aug. Guil. *Ernesti*. Editio nova emendatior Tomus I—V. 8. 1801. 1804. 6 thlr. 6 gr.
— — Idem liber, charta belgica. 10 thlr. 20 gr.
— — Idem liber, charta belg. opt. 12 thlr. 4 gr.
— — Tomus Vtus seu *Glossarium Livianum*, sive Index latinitatis exquisitioris. Ex schedis A. G. *Ernesti* emendavit plurimisque accessionibus locupletavit Godofr. Henr. *Schaefer*. 8. 1804. 2 thlr. 8 gr.
— — Idem liber, charta belgica. 3 thlr. 8 gr.
— — Idem liber, charta belgica optima. 5 thlr. 16 gr.
Manutii, Pauli, Commentarius in M. Tullii *Ciceronis* Orationes. Curavit C. G. *Richterus*. 8 maj. 1783. 3 thlr. 8 gr.
Ovidii, P. Nasonis, Opera ex recensione Nic. *Heinsii*, cum eiusd. notis integris, praefatus est Io. Aug. *Ernesti*. Curavit indicemque verborum copiosissimum adiecit Io. Frid. *Fischerus*. 8. 1773. 2 thlr.
Senecae, L. Annaei, Philosophi, Opera omnia, quae supersunt, recognovit et illustravit D. Frid. Ernest. *Ruhkopf*. Vol. I - III. 8 maj. 1797 - 1805. 4 thlr. 12 gr.
— — Idem liber, charta script. 6 thlr. 4 gr.
— — Idem liber, charta belgica. 9 thlr.
(Vol. IVum sub prelo)
Silii, Caii, Italici, Punicorum libri XVII, varietate lect. et commentario perpetuo illustravit I. C. T. *Ernesti*. Accedit Index uberrimus. Vol. I. et II. 8 maj. 1791. 92. 2 thlr. 20 gr.
— — Idem liber, charta scriptoria. 4 thlr.
Taciti, C. Corn., Opera. Ex recensione Io. Aug. *Ernesti* denuo curavit Ier. Iac. *Oberlinus*. II Tomi. 8 maj. 1801. 5 thlr.
— — Idem liber, charta scriptoria. 7 thlr. 12 gr.
— — Idem liber, charta belgica. 12 thlr.
— — C. Corn., Opera. Ex recensione Io. Aug. *Ernesti* denuo curavit I. I. *Oberlinus* in *usum scholarum*. 8. 1801. 1 thlr. 12 gr.
— — Idem liber, charta scriptoria. 2 thlr.